İslâmın İlk Emri Oku

Hacıveyiszade Öğrenci Yurdu

İslâmın İlk Emri Oku

3 - 4

25 - 48

İslâmın İlk Emri

Oku

C-3-4

YIL : 3 NİSAN 1963 SAYI : 25

İÇİNDEKİLER

★ Hâdiseler — Düşünceler OKU

★ Hac ve Haccın Faziletleri **Veli ERTAN**

★ İslâm İnkılâbından Örnekler **Mustafa POÇAN**

★ Ulûmu'l-Hadis **Hayreddin KARAMAN**

★ Seni Çevren Bozdu **Mustafa VARLI**

★ Millî Musiki ve Bugünkü Musiki **Himmet ATAMAN**

★ İlm-i Kelâm Dersleri **Dr. Ali Arslan AYDIN**

★ İslâmda Tasavvuf **Ahmet GÜRTAŞ**

★ Peygamberimizin Hayatı **M. UZUNPOSTALCI**

★ Komünistlerin Söylediklerine İnanılabilir mi? **Halit GÜLER**

★ Peygamberimizin Veda Haccı **Ali Rıza NALÇACI**

★ Diyanet İşleri Reisliğine Cevap **N. Mustafa POLAT**

★ Tefrika **Hayreddin KARAMAN**

★ Okuyucularla Başbaşa

★ Hacılar Gidiyor (Şiir) **Ali Ulvi KURUCU**

★ Bildiri ve Şiirler

HÂDİSELER – DÜŞÜNCELER

Muhterem okuyucu,

★ Allahımızın yardımı ve siz okuyucularımızın müzaheretiyle bu sayımızla üçüncü cildimize başlamış bulunuyoruz. Dinî bir mecmuanın üçüncü yılını idrak etmesi, bizim memleketimizde gerçekten bir başarıdır. Belden aşağı hislerin tahriki için yığın yığın dergi ve kitapların revaç bulduğu bir cemiyette, fikre hitap eden neşriyatın azlığı ve bunların kısa ömürlü oluşu, o cemiyet için büyük bir talihsizliktir. Muhayyel günahların teşhir vasatı, insanları ölçülerin topyekün inkârcısı bu şehvet panayırı yayınlar, sanki cemiyeti, kötü akibete sürüklemek için gizli bir fesat ocağından direktif almış gibidirler. Filhakika, tarih boyunca dünyaya karaktер örnekleri yetiştiren asîl bir milletin gençleri, bugün bir ahtapot gibi dimağlarını saran bu bayağı hislerin meşheri yayınlara tahaliikle saldırmakta, devayı maraz, marazı deva şeklinde görmektedirler. Ahlâksızlıkla yüz-göz olmuş bir cemiyetin akıbeti, mutlak bir inhitat ve sukuttur. Cemiyet, her türlü müessesesiyle, bu şuursuz gidişe seyirci kalmakta devam ederse, neticenin vehametinden hiç birimiz yakasını kurtaramıyacaktır. Mukaddesatına bağlı, vatansever müslüman kardeş, bugün bu şuursuz gidişin aksi istikametinde bir yolda değilsen, bari bu gidişe ayak uydurup ta kendi çocuklarının katili olma! Bu seyâha engel olamıyorsan destek de olma! Fakat bu davranış en son yapacağın iştir. Buna gelinceye kadar, yapmak mecburiyetinde olduğun çok şeyler var: Çocuklarını mukaddes duyguların yabancısı kılma, kafasını loş, kalbini boş bırakma! Onlara, öylesine engin bir ruh, öylesine zengin bir iman muhtevası ver ki tükenmez zannedilen gençlik enerjisini sokaklara döküleen değersiz metâ' haline getirmesin! Mektepde, yurtda ve laboratuvarda harcanacak zamanı, istismarcıların yolunda heder etmesin! Eğer böyle yaparsan emin ol ki bu cemiyet batmıyacaktır. İşte biz, bu cemiyetin batmaması için seninle el ele, kafa-kafaya çalışmak istiyoruz ve sizlerin eseriyiz. Eserinizin yıkıldığını görmek istemezseniz, şimdiden sonra da bize yardım elinizi uzatınız.

Aziz okuyucu, 3. ciltinizde, bizi biz yapan manevi değerlere yer vermekle beraber, dinî konular da ehliyetli arkadaşlarımız tarafından sizlere sunulacaktır. Ileride, her birinin birer kıymet olacağına inandığımız genç arkadaşlar, terceme ve te'lif eserleriyle Mecmuamızın muhteva bakımından çok daha olgun ve dolgun hale gelmesine gayret edeceklerdir. Yine, Allahımızın izniyle söyleyebiliriz ki **İmam Hatip Okullarında, Yüksek İslâm Enstitülerinde ve İlâhiyat Fakültesinde** okuyan arkadaşlarımızın bilgi ve görgüleri vüs'at kazandıkça, Mecmuamız da buna muvazi olarak inandığı yolda büyük merhaleler kat edecektir.

Oldukça dolgun bir muhteva ile nazarlarınıza serilen bu sayımızı ve bundan sonrakileri, matbaacılığın ileri olduğu **İstanbulumuzda** bastıracağız. Kâğıda yapılan son zamlara rağmen, mecmuamızda mecbur kalmadığımız müddetçe, fiat artışı olmayacaktır. Bilirsiniz ki para kazanma hırsıyle ortaya çıkmış değiliz. Maksadımız münhasıran **Allah'ın rızasını** kazanmak ve milletimizin dinî hislerini takviyedir. Bunların tahakkuku da, ancak sizlerin dinî neşriyatı desteklemesine mütevakkıftır.

★ **HAC FARİZASI** — Büyük İslâm binasını ayakta tutan beş esastan biri olan **Hac**, her yıl biraz daha ma'nâ kazanmakta ve İslâmın ictimaî cephesini tebellür ettirmektedir. Uzak-yakın dünyanın dört bir tarafından gelen müslümanlar, yeryüzünün ilk **Tevhid Ma'bedi** etrafında, günlük hayatın dağdağalı seyrinden sıyrılarak bütün sınıf ve zümre farklarını silen yeknesak bir dinî kıyafet içinde **Allah'a** yönelirler. Kafalar bir, kalbler bir, kılık-kıyafet bir. Bu birlik içerisinde **eel** ve **ebedin** sahibine arz-ı ubudiyet. Mütaraslar sönmüş; nefsiler ruhî l'tiilâların zebunu olmuş; vicdanlar İslâmın ve daha önceki **Din-i Hanifin** doğduğu devirlere ait hatıralarla dolmuş, baş açık, ayak yalın... Müsavaatcıların gözlerini kamaştıran muhteşem bir tablo... Bu muhteşem yeknesak tablo, İslâmın cihanşümul kardeşliğinin bizatihi delilidir. **Hac** mevsimi, dünya müslümanları için adalı, siyasî ve iktisadî bir kongredir. **Haccın** bu cephesi işlenmeğe değer bir mevzudur.

★ **FACİALAR ZİNCİRİ** — Biz müslüman Türklerin, geçen uzun asırlar içinde din hisleriyle tekevvün etmiş bir **ahlâk şuurumuz** ve in-

(Dev. sayfa 26 da)

Ona bir yol bulabilenlerin (gücü yetenlerin) Beyti Hacc (ve ziyâret) etmesi Allah'ın insanlar üzerinde bir hakkıdır.

— Âl-i İmran : 97 —

İslâmın İlk Emri

OKU

Bir kimse Hac eder ve Hac esnasında fena lâkırdı söylemez ve büyük günâhlardan çekinir, küçük günâhları işlemekte ısrar etmezse o kimse günâhlarından arınarak doğduğu günkü gibi hac'dan döner.

— Hadis-i Şerif, Buhari, Müslim —

Sayı : 25 ★ Cilt : 3 ★ Dini, İçtimaî, Edebî Aylık Mecmua ★ Yıl : 3 ★ Nisan : 1963

HAC ve HACCIN FAZİLETLERİ

Veli ERTAN
Konya Y. İslâm Enstitüsü Md.

Hac, İslâm Dini'nin binası olan beş rüknüden biridir. En mühim bedenî ve mâlî ibâdetlerdendir. Bedenî ve mâlî durumu iyi olan bir kimsenin ömründe bir defa hac etmesi üzerine farz-ı ayndır.

Haccın farziyyeti âyet-i kerîme ve hadis-i şerîflerle ve icmâ-ı ümmetle sâbittir.

Hac, lügatte- kast ve âhenk eylemek mânasınadır. Şeriat dilinde ise mâlî ve bedenî kudreti olan, âkıl, bâliğ ve hür bulunan bir müslüman kadın ve erkeğinin senenin muayyen günlerinde İslâmın kıblegâhı olan Kâbe-i Muazzamayı usul ve âdâbına göre ziyaret etmesi ve Arafatta vakfeye durmasıdır.

Hac farizasını ifa eden erkeğe hâcc, kadına da hâcce denir.

Kâbe-i Muazzamanın kısaca tarihi şöyledir :

İslâm Dininin mukaddes saydığı Kâbe-i Muazzama Arabistan yarımadasının Hicaz bölgesinde Mekke-i Mükerreme şehrindedir. Eski kaynaklara göre Kâbe'yi ilk defa inşa eden Hz. Âdem, bugünkü gördüğümüz şekilde bina eden de Hz. İbrâhim'dir. Peygamber Nuh zamanında vuku bulan meşhur tufanda Kâbe yıkılmış ve yeri kaybolmuştu.

Hz. İbrâhim, Hâcer ve oğlu İsmâil ile birlikte Hicaz'a gelmiş ve Hakk'ın emriyle Kâbe'yi yeni baştan inşa etmiştir. Hacer-i Esved'i de bir köşeine yerleştirmiştir. İlk tavafı oğlu ile birlikte yapmıştır.

Kâbenin bugünkü olan Kâbenin duvarları Hz. İbrâhim'in yaptığı temele kadar yıktırılarak yeni baştan inşası yapılmış ve Hacer-i Esvedi de bugünkü yerine Hz. Peygamber koymuştur.

İslâmiyetin zuhurundan sonra Mekke'nin feth olunmasiyle Kâbe putlardan temizlenmiştir.

Mekke-i Mükerreme'de Mescid-i Haram'dan başka cami yoktur. Ona Mescid-i Haram denmesinin sebebi ihtiramından dolayıdır.

Minberi, İbrâhim (A.S.) makamı, Zemzem Kuyusu ve dört mezhebin sâlikleri için ayrı ayrı dört makam mevcuttur. Bir çok kapıları ve 7 minâreli vardır. Dört taraflı kubbeli ve üzeri açıktır.

Sûudî Arabistan Hükümeti bir çok türbeleri yıktırmış olmasına rağmen Kâbe Osmanlı devrindeki şekliyle muhafaza edilmiştir.

Mescid-i Haram veya Beyt-i Muazzam nâmiyle de adlandırılan Kâbe-i Şerîf'in civarındaki mübârek mevkiler de şunlardır :

Safâ, Merve, Mina, Müzdelife ve Arafattır.

Safa ile Merve Kâbe'nin dışındadır. Mesâik-i Haccan addedilen «Sâyy» bu iki mübârek yerin arasında icra olunur.

Mina, Mekke-i Mükerreme'nin Güneydoğusunda iki saat mesafededir. Burada cemre (Şeytan taşlama) atılır ve kurban kesilir.

Müzdelife Minadan iki saat kadar uzaktadır.

Arafat Müzdelifeden iki saat uzakta ve Mekke-i Mükerreme'ye 6 saat mesafededir. Haccın farzlarından sayılan vukûf-i arefe burada yapılır.

Haccın farzları üçtür :

1. Telbiye etmek suretiyle ihrama bürünmek ve niyet etmek.

2. Zilhicce ayının dokuzuncu arefe günü Arafatta vakfeye durmak.

3. Zilhicce ayının onuncu, on birinci, on ikinci günlerinden birinde tavaf ziyâretini yapmak.

Hacce niyet kelâmı şöyle olur. Telbiye ise lüânen (Lebbeyk, Allâhümme lebbeyk, Lâ şerîke leke lebbeyk, İnnel-hamde ven-ni'mete lek, vel-mülke lâ şerike lek) Yânî: Allah'ım, emrine icabet eyledim, hiç bir şerik ve nazirin yoktur, hamd, nîmet ve mülk, hep senindir, demekte olur.

İhrâm, dikişli elbiselerden soyunarak iki parça beze bürünerek, başı açık yalın ayak Allahın divanında bulunmaktır. İki parça bezden biri belden yukarı örtülür. Buna rida; diğer beliden aşağı sarılana da izar denir.

İhrama, mikât denilen hususi mevkilerde girilir. İstanbul, Şam ve Mısır yönlerinden gelen hac namzetlerinin mikatleri (Cuhfe) dir. Bundan başka Zül-Huleyfe, Zât-i Urk, Karn ve Yelemlem isimlerini taşıyan yerlere de mikât tahir olunur.

İhram hacın birinci farzıdır.

Vakfe, arefe günü zeval vaktinden bayram günü fecr-i sâdıkın tulûu zamanına kadar bir müddet Arafatta durmaktır.

İşte bu üç farzla hac ifa edilmiş olur.

Hac nasıl yapılır :

Hac farizasını ifa etmek isteyen bir kimse Zilhicce ayının ilk on gününde Mekke-i Mükerremede bulunmak üzere memleketinden hareket eder. Mikat tahir edilen hususi mahalle geldiği vakitte abdest alır veya gusül eder, ihrama girer. Yani dikişli elbiselerini çıkarır, itik ve düğmeleri bulun-

miyan iki parça bezden ibâret rida ve izar denilen dikişsiz elbiseine bürünür. Rida denilen parçayı belden yukarı yani omuzlarına ve izar denilen parçayı da belden aşağı örter. İhrama girerken tırnaklar kesilir, traş olunur, yüze ve elbise kokular sürülür, başına da hiçbir şey geçirmez.

Yalnız fazla sıcaktan korunmak maksadiyle gemsiye tazıyabilir. Ayağına da üstü açık bir ayakkabı giyebilir. Kadınlar ise gözlerinden müddâsını örterler. Yüzlerine ve burunlarına değmiyecek tarzda hasrdan kafesli yelpaze gibi bir şey örtebilirler.

Hac namzedi önce iki rekât namaz kılar, sonra hacca vereceği niyeti eder. Yüksek sesle telbiye getirir. Bu suretle Harem-i Şerife gelinciye kadar telbiyeye devam eder.

Mekke-i Mükerremeye vâsıl olunca abdest alır veya guslel eder. Hadesten ve necâsetten temiz ve avret yeri de örtülü olduğu halde Kâbe-i Muazzamaya girer. Evvelâ sağ ayağını atar, tekbir ve tehlil ile Bâb-ı Selâmdan içeri girer. Beyt-i Muazzamayı görünce adîk, niyet ve hutûât-i kalbîe dua eder. Artık telbiyeye son verir, Harem-i Esvedi istilâm eder. Harem-i Esvedden başlamak ve yine Harem-i Esvedde bitmek üzere Kâbe-i Muazzamanın etrafında ibâdet niyetiyle 7 defa tavaf eder. Buna tavaf-ı kudüm denir. Bundan sonra Harem-i Şerîfin içinde iki rekât namaz kılar. Harem-i Esvedi yine selâmlar, Sây etmek üzere Harem-i Şerîften çıkar. Safa ile Merve arasında yavaş yavaş yürür ve hem de tekbir getirir. Yolda iki yeşil direk arasından geçer ve «Allah'ın varlığa, esirge, bildiğin şeyden vazgeç. Çünkü Yüce sensin.» mealindeki duayı okur. Artık kaşarak yürür.

Safadan başlamak üzere Merveye dört, oradan da Safaya üç, ki cem'an 7 defa gidip gelmeye Sây denir.

Bey vakit namazı Kâbe-i Muazzamada cemaatı kübra ile kılar.

Zilhiccenin 8 nci günü sabah namazını kıldıktan sonra Minaya gider, tekbir getirmeğe devam eder. 9 ncu günü ise güneş doğduktan sonra oradan Arafata çıkar. Burada öğle namazına kadar dinlenir. Abdest alır, Nemre denilen yerde hatip tarafından irad olunan hutbeyi dinler. Cemâat-ı Kübrâ ile öğle ve ikindi namazını aynı vakit içinde bir ezan ve iki kamet ile kılar ve vakfe mahalline döner.

Arafatta baş açık, yalın ayak olarak ziyâdesiyle tekbir ve tehlîle devam eder. Ellerini kaldırır, bütün müslüman kardeşleri için candan Cenâb-ı Hakk'a dua eder, yalvarır ve yakarır. Güneşin gurub etmesine kadar orada kalır.

Hac için sevukkuf olunan yere Arefe, ve etrafa —Hep mevkıf bulunması hasebiyle— Arafat denilir.

Sonra Arafattan Müzdelifeye inер, akşam ve yatsı namazlarını yatsı vaktinde bir ezan ve bir kamete iş eder.

Müzdelife içtima mahallidir. Buran Arafat ile Minanın arasındadır.

Sabah namazını da burada eda ettikten sonra vakfede bulunur. Güneş doğmadan tekbir ve tehlil ile Müzdelifeden Minaya doğru hareket eder. Yolda 70 kadar ufak temiz taşlardan toplar. Mina'ya geldiği vakitte bu taşlardan 7 si cemre-i Akabeye atılır. Buna fiske taşları denir. Bundan sonra kurban kesilir, traş olunur, saç ve tırnaklar kesilir. Artık Mekke-i Mükerremeye döner ve Kâbe-i Muazzamayı tavaf eder. Tekrar Minaya gelir ve burada üç gün kalır. Fiske yukarıdan aşağıya sıra ile yedişer taş atar ve gündüzden Cenâb-ı Hakka dua ve niyazda bulunur. Mekke-i Mükerremeye avdet eder ve veda tavafını yapar. İki rekât namaz kılar. Sonra Zemzem kuyusundan kana kana su içer. Yüzünü Kâbeye çevirir ve Cenâb-ı Hakka yalvarır yakarır. Eğer Kâbenin dahiline girmek mümkün olursa orada da iki rekât namaz kılar. Namazdan sonra yüzünü Kâbenin duvarına koy ve Allaha dua ve niyazda bulunur. Tevbe ve istiğfar eder. Nihâyet yüzü Kâbe-i Muazzamaya müteveccih olduğu halde adım adım geriler ve Harem-i Şerîfden çıkar.

İhram ve tavaf tamamlandıktan sonra Medine-i Münevveraye gider. Orada da Yüce Peygamberimizin mübârek kabrini ziyâret eder.

BU GECE

Gönlüm gökte dolaşan avare bir bülbüldü
Rengine kul olduğu güle indi bu gece
Aşk ile, sevda ile istihza eder iken
Sevda küheylanına oda bindi bu gece...

M. Emin BİLDİRİCİ

Umre ise Arafatta vukuf yapmaksızın yalnız Beytullahı ihram ile tavaf ve sâyden ibarettir. Traş olmak ve saç kesirmekle nihayete eer. Umre Arefe ile bayramların gayri her zaman yapılabilir.

HACCIN FAZİLETLERİ :

Hac İslâmın beş temelinden biridir. Hicretin dokuzuncu yılında farz olmuştur. Mâlî ve bedenî bir ibâdettir. İslâm ittihadına bir vesiledir.

Haccın sayılamıyacak kadar faziletleri vardır. İçtimâî bakımdan değeri sarsılmaz. Çünkü müslümanlığı ve eşitliği temin eder. Bütün hacılara, aynı renk ve aynı kıyâfette bulunmakla Allah'ın nazarında fıtraten müsâvî olduğu fikrini uyandırır; kendi saâdet ve selâmetlerini başka din kardeşlerinin saâdet ve selâmetinde aramayı öğretir. Kalblerde merhamet ve şefkat duygularını uyandırır. Adâlet ve istikâmeti kuvvetlendirir.

Haccın dünyevî ve uhrevî yönlerden bir çok hikmetleri vardır. Her şeyden önce İslâmiyete büyük menfaatler temin eden, bütün mânasiyle muazzam bir İslâm toplulığıdır. Güçlükleri yener ve kör düğümleri çözer.

Hac, dünyanın dört bir tarafından gelen bir çok müslümanların bir mekânda aynı zamanda toplanmasına, aynı dille ibâdet yapmasına bir vesiledir. İnsanlar arasında içtimâî, dinî, iktisâdî ve siyâsî bakımdan görüşlerini ve kültür anlayışlarını birbirlerine nakletmek hususunda ölçüsüz menfaatler sağlar. Mecmua ve gazeteler vasıtasiyle İslâm dünyasının kültürünü ve sanatını en uzak yerlere kadar tanıtır. Mütefekkir ve mütefennînler her türlü mesele üzerinde mukâkeme ve mukayese yaparak İslâm vahdetini temine çalışırlar.

Evet, hac, farizasını ifa etmek Allahın rızasını yerine getirmektir. Bununla beraber içtimâî nizamın gelişmesini sağlar. Okunan hutbede hatip dinî, içtimâî, iktisâdî ve siyâsî gidişâtın bir yıllık muhasebesini yapar.

Hac, zenginlerin ahlâkını tezkiye ve tehzib eder. Yalan, riya, kibir, gurur, tefâhur, şehvet ve ihtirastan nefsini ahkor.

Hac mevsiminin ayrı hareketine tâbi olmasında da elbette bir takım hikmetler vardır. Bazan sıcak bazan soğuk veyahut ikisinin ortası mevsimlere rastlamasın insanları düşündürür. Hakiki bir izzi şibi nefsine hâkim olur. Bütün müşkülleri yenmeğe çalışır. İhtirazlarına boyun eğmez. İradesinden asla şaşmaz.

Hac farizasının edasında daima şiar «Allahü Ekber» dir, dinin intişârıdır.

İslâm İnkılâbından Örnekler

Mustafa POÇAN

«Âlemlere rahmet olarak gönderilen» o ulu Peygamberin getirdiği cihânşümûl din, 23 sene gibi kısa bir zaman içinde meydana getirdiği fikir, adalet, müsavat ve hürriyet ihtilâline ve bu kısa zaman içinde tamamlanan askeri, idari, siyasi, içtimai, iktisadi, ruhi, edebi ve ahlâki inkılâba bir göz atarsak, diğer din ve dünya nizamlarından çok farklı bir takım hususiyetleri görürüz.

Mutlak ve ezeli kudretle birleşen sınırlı ve ölümlü insan kudreti, bugünkü bu muazzam İslâm topluluğunu meydana getirmiş ve beşyüz milyonu aşan müsliman kitlenin yeryüzünde idame-i hayatını sağlamıştır.

İslâm dini ve Hz. Peygamberin peygamberliği insanlık için mükemmel bir hürriyet ve fikir ihtilâli olmuştur. İnsan hayatını kemiren çeşitli isimler altındaki sapıklıkları çiğneyen, ezen ve yok eden bir ihtilâl...

İşte biz, bu yazımızda O'nun bu büyük hayat kitabından bir kaç satırcığı nazarlarımıza arzedeceğiz. Şöyle ki:

1. İslâm, inançlar âlemindeki *«TEK ALLAH'A ORTAK»* tanımak gibi sapıklık ve şaşkınlığı kaldırmış, tevhid fikrini insanlık guruhuna ulvileştirmiştir.

İslâmın zuhurundan evvelki karanlık günlerde tek tanrıya ortaklar inad edilmiş, bu fikir, insan şuurunun derinliklerine kök atmış bir dalâletti. Bunun bâriz misâli Kur'an-ı Kerim'de «Beledü'l-Emin» olarak bildirilen Mekke şehrinin kutsal binasına doldurulan Lât, Menât ve Uzzâ ismindeki büyük ve 360 kadar diğer küçük putlardır. Bu sayıdıklarımız, yalnız o devir Arap yarımadasının halî... Diğer dünya milletleri de bu durumdan farklı değildi. İran'da «Mecusilerin ateşi», Roma ve Sasanilerin dinî akideleri de hep karmakarışık bir halde idi.

Kısaca, tek Allah unutulmuş, herkes kendince âdetâ birer ilâh tesis etmişti.

İnsanlık bu feci duruma düçar olmuş, her peygamber kavmini bundan kurtarmaya çalışmıştı. Büyük kitleler ne zaman tek yaratıcıdan yüz çevirmişlerse daima sapıklığa düşmüşler, hem dünyalarının ukbâlarını berbat ve mahvetmişlerdir. Kilise büyüklerinin ve papalarının günah çıkarmaları, kul ile tek yaratıcı arasında bir nevi katalizör vazife ifdas etmeleri, dokunup el sürdükleri şeyin mukaddes addedilmesi, kendilerine ve emirlerine râm olmayanları aforoz etmeleri, yeni doğan masum ve tertemiz yavruları şarap fıçılarında vaftiz etmeleri ve daha binlerce işlenen feci dramlar hep din kisvesi altındaki sapıklıklardan başka bir şey değildir.

Son din ise bu saydığımız kötü ve tek Allah fikrine zıt cereyanlardan münezzehtir. Allahımızdan başka mukaddes bir varlık, Allahımızdan başka günahları affeden zat ve melce yoktur, tasavvuru bile imkânsızdır. Tarih, bize misâllerle göstermiştir ki, ne zaman bir aksi bunun haricinde düşünmüş yani Allah'a bir ortak tanadında bulunmuşa daima sonu felâkette neticelenmiştir. İşte Nil sularında boğulan Fir'avn'un feci sonucu... Niçin bu cezaya uğradı? O, kavmine «Ben sizin Rabbinizim» demiyor muydu? Mademki onların Rabbları idi, niçin kendini kurtaramadı? Kendini suda boğulmaktan kurtaramıyan ve hattâ bir hiç olan bir yaratık nasıl olur da bir ilâh olabilir? Demek oluyor ki her şeyin üstünde mutlak bir kudret var. O da ALLAH'tır.

O, Kadirdir; her şey kudreti altındadır.

O, Alîmdir; her şeyi ilmi ile kuşatmıştır.

O, Basirdir; her şeyi görür. O'nun kudret, ilim ve iradesinden hiç bir şey hariç değildir.

2. İslâm, her türlü taassubu ortadan kaldırmıştır. Nelerinden ne olacağını düşünmeden, körü körüne taklitten insanı men' eder. Zira bu şekilde taklidedilen bir yol insanı mutlak olarak selâmete götüremez. Bunun için herkes kendi aklının kullanmalı, aklın gerektirdiği yolu takip etmelidir. Bunu daha iyi izah edebilmek için şöyle bir misâl verebiliriz:

Zifiri karanlık ve bardaktan boşanırcasına yağmur... Böyle bir gecede iki yol tasavvur edelim. Biri ışıklandırılmış ve düzgün... Diğeri ışıktan mahrum ve yer yer kalkmalı... Fakat bu iki yolun sonu güzel ve hoş manzaralı bir yola ulaşacaktır. Bu manzara içinde ve köprü başında iki yolcu... Aynı yerden hareket edecekler, bu iki yolu takip edecekler ve yukarıda söylediğimiz noktaya varacaklardır. Şimdi bu durum ve şerait altında hangisi daha emin ve daha kolayca istenilen yere varacaktır? Gayet tabiidir ki birincisi. Çünkü bir nazarda düşünme bunu böyle olacağını bilir. Fakat ya ikincisi... Ara sıra onların Allah bilir. Yo yolda şaşıracak, ya başka çıkmaz sokaklara sapacak ve ya karanlıkta çukurlarda birisen suyun parlaklığına aldanarak bataklığa saplanacak... Çıkmaya çabalıyacak, fakat muvaffak olamıyacak. Orada boğulup gidecektir.

İslâm, birinci yoldur. O yolda yürüyenler, tasasızlık ve inadlarından vaz geçip mutlaka menzillerine varacaklar, kendilerine vad edilene hak kazanacaklardır. O ikinci yoldakiler binbir tehlikeden ve korkudan sonra pek azı belki yolun sonuna varabilirler. Ama geriye kalan pek çoğu kendilerine vad editen ve yakıtı taşlar ve insanlar olan elim bir azaba hak kazanacaklardır. Çünkü onlar akıllarını işiye kullanmamak, kendilerini hak dine çağırana kulak vermemek, baba ve dedelerinin felâha çıkmayan yollarını takip etmekle bunu hak etmişlerdir.

Bu feci duruma bir başka misâl:

İslâmda bütün insanların bir ana-babadan geldiklerini, aslın ve nev'in bir olduğunu görmekte-

(Devamı 21. sayfada)

HADİSİN TEDVİNİ ETRAFINDA

Hayrettin KARAMAN

İslâm'dan önce Arapların bilgi durumu:

İslâmdan az önce Arapların, edebî verimlerin nakil ve rivayetinde hafızaya güvenip dayanmaları ve az sayıda yazı malzemesine sahip bulunmaları dolayısıyla yazı bilmediklerine ve yazma alışkanlığına sahip bulunmadıklarına hükmetmeyi; ileri gitmek addediyoruz. Arap yarımadasının şimal sâkinlerinin okuma ve yazma bildikleri, Mekke'nin müstesna ticaret merkezliği sebebiyle, Medine'den çok okur yazar gördüğü her türlü şüpheden uzaktır.

Bazı rivayetlerin ifade ettiğine göre, o zaman Mekke'de okur yazar sayısının ancak on civarında [1] bulunduğunu biz gerçekten uzak görüyoruz. Çünkü bu rivayetlerin isnadlarının sıhhatini farzetsek dahi, ince bir istatistik veya şümullü bir istıkrâ mertebesine ulaşamazlar. Bu rivayetler, bu gibi önemli konularda kesin hüküm yetkisini veremiyen zannî delâletlerdir. Kaldı ki Arapların bu fetret hayatında okur yazar çokluğuna sahip olduklarını isbat ve teyit edecek akli ve nakli delilimiz de yoktur. Yazı konusunda fazla ileri gidip, Arap yarımadasında — o zaman — yazı bilenlerin çoğunlukta olduğunu iddia etmek için bizim de, müsteşriklerin musâb olduğu kör cehâlet hastalığına tutulmuş olmamız gerekir. Onlar Kur'ân-ı Kerim'de [2] Arapların "ümmî" likle vasıflanışları okuma yazma bilmemelerini gerektirmez derler. Kendilerince "ümmî" ilâhî şeriatı bilmeyendir. Muhammed (S.A.) ümmî değil [3], putperest ümmilerin peygamberidir. Bunlar, Allah'ın gönderdiği elçiyi (peygamberi), indirdiği kitabı kabul ve tasdik etmemiş elleriyle bir kitap yazmışlardır [4]

Gerçekte ise, "ümmî" kelimesini Peygamber (A.S.) a vasıf olunca başka, Araplara vasıf olunca başka manaya alıp, iki mâna arasında mânasız bir bağ kurmak mantıksızlıktır. Çünki bu farklı mâna veriş hem lisan kaidelerine aykırıdır; hem de Kur'ân-ı Kerim'e ait tek bir lafzın siyak karinesi (işareti) de göz önüne alınmadan birbirine zıt iki mâna ile tefsirini caiz kılacak bir delil mevcut değildir. Bilâkis delîller, onun her iki yerde aynı mâna ile tefsirini gerekli kılmaktadır.

"Ümmî" ya ilâhî şeriatı bilmeyendir; yahut ta okuma yazma bilmeyendir. İşte bazı müfessirlerin hatası şöylece buradan büyüyor: Onlar, Arap ümmiliğini ilâhi dini bilmemekle te'vil ederken, Peygamber (S.A.) in ümmiliğini de okuma yazma bilmemekle yorumluyorlar. Müsteşriklerin hatası ise daha mürekkep ve katmerlidir. Zira onlar, bu konuda zayıf bir görüşe dayanıyor; onu da iki şıkka ayırıp; birine inanırken diğerini inkâr ediyorlar. Sonra da çocukça görüşlerini şöylece ileri sürüyorlar: "Araplar ilâhî şeriatı bilmediklerinden "ümmî" imişler; Peygamber ise onlara ilâhî şeriatı öğreten, câhil ve "ümmî" lerin peygamberi olduğu için — bu bakımdan — "ümmî" imiş." Bu iki zıt tefsirin fevkinde bir tenâkuz (çelişme) bulunabilir mi?

Bizi, bu hezeyandan ancak bütün açıklığı ile ortada olan Kur'ân âyeti kurtarır. O te'vile muhtaç olmayacak derecede vâzıhtır. Kur'ân'da "ümmî" lâfzı, ister Peygamber (S.A.) e, ister Araplara vasıf olsun sadece okuma yazma bilmemek mânasına gelir. Müfessirlerin cümhuru (çoğunluğu) ile bugüne kadar islâm ümmetinin anladıkları mâna da budur [5].

Bu böyle olunca, Araplara "ümmî" demek, yazı bilmemelerine hükümde ileri gitmek olmaz. Çünkü bu mânada "ümmî" lik onların çoğunlukla vasfı idi. Ancak Arapların çoğunlukla bilgi ve yazı malzemesine sahip oldukları iddiasıyla, onların yazı bilmediklerine değil, sadece ilâhî şeriattan habersiz olduklarına hüküm (ilmi hadîd tecaviz etmek) ileri gitmektir. Zira hiç bir araştırıcı bu yanlış iddiaya bir delil bulup getiremiştir.

---

(1) Örnek olarak (Hemmâm ibni Münebbih) risalesinin üçüncü sahifesinde Dr. Hamidullah'ın bu haberi aynı kanaatle nasıl tekrarladığına bak. Şununla da mukayese et. H. Lammens, La Mecque à la veille de L - Hégire, Beyrouth 1924, p. 122.

Tarihçiler şu ifadeyi düşkünlükle tekrar eder dururlar: "Araplarda yazı yazma az idi." Buna misal olarak ta (Tabakatü ibn Sa'd 2/3-148) e bak.

(2) Cum'a Suresi: 2.

(3) A'raf Suresi: 157.

(4) (El-ümmiyyin) kelimesinin bu mânada tefsiri Taberi'nin İbn Abbastan bir rivayetinde vardır. 1/296... ومنهم اميون لا يعلمون الكتاب الا اماني

âyeti. Müsteşrıkler bu te'vile, kendi asılsız görüşlerini tecviz eden bir delil gibi sarılarak, Rasul-ü Ekrem (S.A.) in okur yazar olduğunu ve gerek onun gerekse Arapların "ümmî" likle vasıflanmalarının okuma yazma bilmelerine aykırı olmadığını iddia ediyorlar. Bak: Paret, Encycl.de l'Islam, IV. 1070; Hurovitz, Koranische Untersuchungen, Berlin, 1924, p. 52.

Mevzûât = Hadis diye uydurulmuş sözler.

(Bu sütunda çeşitli niyet ve gayelerle ve Efendimizin şiddetli nehyine rağmen uydurularak bazı kitaplarda hadis diye ileri sürülen sözler gösterilecek, her sözün sonuna büyük hadis otoritelerinin hükümleri — parantez içinde — alınacaktır.)

1 — *Ebu Hanife ümmetimin işığıdır (mevzu = uydurma).*

2 — *İyilik yaptığın kimsenin şerrinden sakın (Hadis değil atasözüdür).*

3 — *«Hayır ile İlyas'ın her yıl muayyen günde bir araya gelmeleri konusunda, büyük muhaddis İbn Hacer hiç bir hadis yoktur der.*

4 — *Sarı yüzlülerden sakının; eğer uykusuzluk veya hastalıktan değilse gönüllerindeki bozukluktandır (İbn Hacer; böyle bir hadise rastlamadım der).*

5 — *Sünnet (olmayı) gisleyin (mevzû).*

6 — *Ölülerinizi sâlihler arasına defnediniz. Zira dirilerin kötü komşulardan rahatsız olmaları gibi ölülerin de kötü komşularından rahatsız olmaları vardır. (Bu sözün senedinde yalancılık ve uydurma ile damgalanmış kimse var).*

7 — *Ümmetim üzerinde 360 yıl geçince bekâr kalmaları helâl olur. (Bu söz ve bekârlığı öven bütün sözler uydurmadır.)*

8 — *Birinizi namazda annesi çağırsa bozup cevap vermin, babası çağırsa aldırmasın. (mevzû)*

9 — *Samimiyet gelince edep gider. (Hadis değildir.)*

10 — *Dört şey dört şeyden doyumsuz: Toprak yağmurdan, kadın kocadan, göz bakmadan, kulak duymadan. (Bu hadis hükmü sözüdür.)*

Kaynak: El-Lü'lü'ü-l-Mersû', Ebu'l-Mehâsin el-Kâvukcî.

Sahih hadisler.

(Bu sütunda en muteber hadis kitaplarından derlenen Efendimize ait kavlî, fiilî ve takrîrî sünnetler nakledilecektir.)

1 — *Burda hazır olan olmayana (duyduğu görüklerini) nakletsin. Dinleyip görenin bunu daha anlayış ve kavrayışlı birine naklî umulur. (Buhari, Müslim.)*

2 — *Bir şeyi te olsa benden (duyduklarımızı) nakletmiş. Beni İsrail'e ait haberleri de nakledebilirsiniz. (Yalnız) kim bilerek yalan yere benim demediğimi (peygamber dedi diye) nakledersa ateş (cehennem) den yerini hazırlasın. (Buhari, Tirmizi.)*

3 — *Kime bildiği sorulur da gizlerse kıyamet günü ona ateşten bir gem vurulur. (Ebu Davud, Tirmizi.)*

4 — *(Hayber'e gönderdiği gün Hz. Ali'ye şöyle buyurdu): «Vallahi; Allah'ın (gayret ve kıvraletin sebebiyle) içinde bulunduğun hidayete bir tek kimseyi kavuşturman, senin hakkında dünyanın en kıymetli nimetinden hayırlıdır». (Buhari, Müslim, Ebu Davud.)*

Kaynak: Et-Tâc'ul-Câmi'u lil-Usûl, 1/38-39.

Halbuki müsteşriklere yakışan Taberi Tefsirinin ayrı sahifesini sonuna kadar okumaktı. Okusalardı, bizzat Taberi'nin bu te'vili zayıf (gerçeği ifade etmekten uzak) bulunduğunu görürlerdi.

(5) Taberi Tefsiri 1/296-297.

Şam Üniversitesi Dil ve İslâmiyat Profesörü Dr. Subhî Es'Sâlih'in "Ulûmu'l-hadîs ve mustalahuhû" adlı eserinden.

HADİS RÂVİLERİ :

(Bu kısımda ashabdan başlayarak hadis hıfz ve rivayetinde iştihar etmiş zevatın — hadis ilmi bakımından — kısa hayat tarihçeleri "Ezher Prof.lerinden Abdülvehhab Abdüllatif'in El-Muhtasar fi ilm-i Ricâl il-Eser" inden tercüme edilerek nakledilecektir.)

I — ASHAB TABAKASI

1 — Ebu Hureyre (R.A.) :

Adı: Sahr oğlu Abdurrahman. En meşhur kavle göre Devs'li. Bu zata Efendimiz (S.A.), Abdullah adını koymuş ve taşıdığı bir kediden dolayı da Ebu Hureyre lâkabını vermişti.

Hayber yılı (H. 7) İslâm'ı kabul etmiştir. Kendisi ehl-i Suffe'nin mümessili (Arifi) idi. Ehl-i Suffe [1] ev ve mala sahip olmayan, Mescid-i Nebî'de konaklayan, kendilerini Allah'a anmaktan hiç bir hal geri koyamyan bir topluluk idi. «Ne ticaret ve ne de alış verişin kendilerini, Allah'ı anmaktan (zikir) alıkoyamadığı erler.» «Sabah akşam rızasını dileyerek Allah'a duâ ederler.»

Bunlar aralarında Kur'an-ı Kerim'i müzakere eder, sünneti nakleder ve dini hükümleri öğrenirlerdi.

Ebu Hureyre'de onlar gibi fakir, herkası yamalı, elbisesi eski, gündüzleri oruçlu, geceleri Allah için uyakta (musallî) bir zat idi. Allah rızası için sabra sarılmıştı. Mümberle Hz. Âişe'nin hücresi (oda) arasında açlıktan düşer, delirmiş sanılırdı.

Hz. Ömer (R.A.) (hilâfeti zamanında) onu Bahreyn'e vali olarak atmış, sonra azletmişti. Hz. Ali (R.A.) de kendisine vezife vermek istemiş, fakat o kabul etmemişti.

Rasul-i Ekrem (S.A.) ona hafıza kuveti için duâ etmiştir. Bu sebeple sahabenin hâfızı olmuştur. Şeyhayn (Buhari ve Müslim) ile Tirmizi'nin nakillerine göre kendisi şöyle derdi: «Rasul-i Ekrem'e (S.A.), kendisinden bazı şeyler duyduğum halde hafızamda tutamadığımı arzettim. «Gömleğini yay» buyurdular. Yaydım. Bir çok şeyleri haber verdiler. Artık hiç birini unutmadım.»

Dünyevî meşgalesi (işi) olmadığı için Efendimiz (S.A.) den hiç ayrılmaz, ondan (S.A.) duyduklarını hafızasına nakşederdi. Öyle ki —İmam Şâfii'nin dediği gibi— «Ebu Hureyre, Asrında hadis rivayet edenlerin en hâfızı» olmuştu.

(Devamı var)

---

[1] Suffe, mescitten bölünmüş üstü örtülü bir yer olup, sâkinleri bazan azalır, bazan (400) ü bulurdu.

Seni Çevren Bozdu...

Yazan : M. L. El-Menfelûti

Ey cesaretli günahkâr! Ey hazinelerin bütününü, cesetlerin canını (kılı yağdan çeker gibi) çeken insan!.. Üzerine günahının sana yüklediği yükten fazlasını yüklemek istemem. Suçundan dolayı sana kıyan hakimin gözüyle de bakmak istemem. Çünki ben inanıyorum ki: İşlediğin günahlarda senin bir çok ortakların vardır. Sana faydam olmasa bile acımaktan kendimi alamam.

Suç ve günahları işlerken sana refakat eden arkadaşlarından birincisi babandır. Çünki o, senin terbiyene ve ahlâkına küçükken ehemmiyet vermedi. Ve kötü kimselerle gezmene mâni olmadı. Çok zamanlarda o, seni bir arkadaşına hücüm ederken veya döverken gördüğü zaman sana müşfik görünür, sever, okşar ve bu hareketinden memnun kalırdı. Kardeşinin cebinden bir miktar para çalmaya veya elindeki lokmayı çekip koparmaya çalıştığını, hele muvaffak olduğunu görünce o, seni alkışlardı. Odur senin vücûduna bu suç ve günah ağacını diken!.. Odur bu ağacı suhyarak, yetiştirip bugün senin boynunda asılı bulunan ipi meyve olarak verdiren!.. İşte odur şimdi senin gözünü kanlı yaşla dolduran!.. Odur sana bu nefes darlığını getiren!.. Eğer o, bütün bu suçların kendisi vasıtasiyle vuku bulduğunu ve bu meyveyi veren ağacın kendi elinin emeğiyle yetiştiğini bilip anlasaydı, kanunun kendisini yakalamadığı için geniş bir sürür ile güler ve bugün senin boynundaki ipin kendi boynunda ve elindeki kelepçenin kendi elinde bulunmadığına şükredip, ALLAH'a secdeye kapanırdı...

Suçunun ikinci ortağı: Seni kandırıp suçun yolunu düzeltmeye, ayıplarını örtmeye çalışan çevrendeki bozuk insan topluluğudur, cemiyetindir. O cemiyet, birisini dövdüğün veya öldürdüğün zaman sana cesûr ismini taktı. Hırsızlık ettiğin zaman sana zekâlı dedi. Hile zamanında âlim, aldattığın zamanda akıllı lâkap ve sıfatlarını taktı. Kahramanlar, Fâtihler gibi seni heybetli yapardı. Âlimler, fâzıllar gibi seni kıymetlendirir, yüceltirdi. Çok zamanlar sen yüzünün güzelliğini görmek istediğinde o cemiyet aynasına bakarak yüzünü parlak-beyaz görürdün. Ve o güzelliğin daima sende kalmasını ve kendi vücûdun hakkındaki bu görüşün hiç bir zaman yalan çıkmamasını temenni ederdin. Halbuki o sosyal çevre eğer doğruyu söyleseydi; sana işlemek istediğin günahın hakiki çehresini gösterseydi belki o suç ve günahlardan seni ayırırdı. Ve o zaman bugünkü acıklı durumuna düçâr olmazdın...

Suçunun üçüncü ortağı: Hükümetindir. Çünki o, senin bugünkü durumunun bir zincirin son halkası olduğunu biliyordu. Ve o zincirin birinci halkasından ikincisine, üçüncüsüne... atlayıp tutunarak geldiğini de görüyordu. Fakat bu işten vazgeçirmek için eline vurmadı, yolunu kesmedi. Eğer o, yoluna çıkıp eline vursaydı bugün hiç bir suçu irtikâb etmez ve bu duruma düşmezdin.

(Devamı 26. sayfada)

Millî Musikî ve Bugünkü Musikî

Himmet ATAMAN
Ank. Hukuk Fak.

(Geçen sayıdan devam)

Beni yanlış anlamayınız. Ben İtrileri, Hamamı Zade İsmail dedeleri, Sadullah ağaları ve daha buna benzer, ismi müzik tarihine geçmiş birçok müsiyenleri ve eserlerini inkâr etmiyorum. O eserlerden de zevk alırım, onları da takdir ederim. Ancak; onların müziğini — yirminci asırda — milletimizin millî müziğine örnek olarak göstermemiz doğru olmaz. Zaman herşeyi eskitir. Ama diyeceksiniz ki, "klâsik bir müzik eseri eskimez." Sizinle beraberim. Fakat; milletimizin herhangi bir yönüne — MİLLÎ — damgasını basabilmek için, içinde bulunduğumuz şartları da hesaba katmak mecburiyetindeyiz.

Acı fakat gerçek bir misâl arzedeyim: Eski bir olimpiyat şampiyonasında "Türk gibi kuvvetli" sözünü dünyaya bir defa daha söyleten şampiyon güreşçilerimize: "...Millî marşımızı söyleyin." dedikleri vakit, — maalesef — bir türküyü söylemek mecburiyetinde kalmışlardır.

Demek oluyor ki, benliğimizi kaybetmeden batılıları benimseyeceğiz... İçinde bulunduğumuz asırda bu zarurîdir.

Bugün radyolarımızda ve çeşitli toplantı yerlerinde dinletilen müzik arzu edilen neticeyi veriyor mu? Bu suale gün geçtikçe — hayır — diyenlerin sayısı artmakta.. Sebebi basit: Bugün gençliği dejenereleştirmek isteyen şuurlu veya şuursuz bir takım şarlatan müzisyenlerin

(Devamı 25. sayfada)

Konya
Yüksek İslâm Enstitüsü
Kürsüsünden

İLM-İ KELÂM DERSLERİ

— 3 —

Dr. A. Arslan AYDIN

İkinci Bölüm

Şer'î (Dinî) Hükümler ve Kaynakları

İlk derslerimizde de belirttiğimiz vechile, Allahü Taâlâ'nın zat ve sıfatları, Nübüvvet ve Risalet, öldükten sonra dirilme ve ikinci hayat gibi îman ve inanç mes'eleleri İlm-i Kelâm'ın esas mevzuunu teşkil eder. Ancak bu meseleleri tedkik ve izaha geçmeden önce, bütün bu inançları bize bildiren ve hak olduğunu beyan eden dinimizin itikad hükümlerini ve bu hükümlerin özelliklerini bilmemiz gerekir. Bunun için de, fert ve cemiyetle ilgili bütün İslâmî hükümler ve bunların dinî kaynakları, yani şer'î deliller hakkında toplu bir fikir edinmek faydalı olur. Bu sebeple burada evvelâ şer'î hükümleri izah edecek, sonra, bu hükümlerin kaynakları olan Kitap, Sünnet, İcma' ve Kıyas hakkında toplu bir bilgi vereceğiz.

1 — Şer'i (Dinî) Hükümler (Ahkâm-ı Şer'iiyye)

İslâm Dîni, bu dünyayı îmar ve ıslaha memur edilen ve bunun için de bütün varlıklar emrine müsâhhar kılınan Âdemoğullarını fert ve cemiyet olarak refah ve saâdete kavuşturan, ictimâî, iktisadî, hukuk ve ahlâkî en güzel hükümleri bildiren ilâhî bir kanundur.

İslâm Dîni, beşeriyyetin gelişme yükselmesiyle geliştirilen ve her türlü ihtiyaca her zaman cevap verebilen gerçek inanç, iyi amel ve güzel ahlâk esaslarını getiren en son ve en mükemmel bir dindir. Beşeriyyeti daima doğru yola sevkeden ve hidayete eriştiren ilâhî bir yoldur. Çünki O, insanın, önce Hâlik-ı Zül-Celâl'ine, sonra nefsine, ailesine ve içinde yaşadığı cemiyete karşı olan vazifelerini öğreterek, en güzel ahlâk üzere olmasını, dünya ve âhirette saâdete ermesini temin eder.

İslâm Dîni, getirdiği ilâhî gerçeklerde ilme ve irfana, hikmet ve bürhana dayanan, daima akla hitap eden ve onun ıslahını hedef tutan bir dindir. Çünki bu yüce din; aklı cehaletten ve bâtıl inançlardan koruyarak, onu hak ve gerçeğe yöneltir, ilim nuriyle nurlandırır.

Bu ilâhî dîn, kalbi ve nefsi Allah'a ibadet yoluyla ıslah edere güzel ahlâka ulaştıran, daima nizam ve ittihadı, ittidal ve müsavatı, ferdi ve mülkî hürriyeti gaye bilen, ilâhî hükümleriyle sosyal adâleti temin eden akıl ve irfan, hak ve adâlet, ahlâk ve fazilet dinidir.

İşte, daima akla hitap eden, nefsi, kalbi, fert ve cemiyeti ıslahı gaye edinen dinimizin ilâhî hükümleri şu üç büyük gruba ayrılır :

A) İman ve inanca taallûk eden, **itikad hükümleri (Ahkâm-ı İ'tikadiyye),**

B) Ferdî ve beşerî amellere (işlere) taalluk eden **(emirler ve nehyler,** yani **ameli hükümler (Ahkâm-ı Ameliyye),**

C) Kalbe, ahlâk ve vicdana taallûk eden **ahlâki veya kalbi hükümler (Ahkâm-ı Hulûkiyye veya kalbiyye).**

A) **İman ve İ'tikadi Hükümler (Ahkâm-ı İ'tikadiyye) :**

İman lügatte; mutlak inanmak ve tasdik etmek mânâsınadır. Yani, bir kimseye, bir habere veya bir hükme kesin olarak ve içten gelerek inanmak ve o şeyin doğru olduğunu kabul etmektir.

"İ'tikad" da, inanmak ve tasdik etmek mânalarını ifade eder. Bir şeye kalb ile inanarak, ona gönülden bağlanmak, o şeyin doğruluğunu, varlığını veya yokluğunu kalb ile tasdik etmek demektir.

İnanmak, aslında bir kalb işidir. Bu sebeple, bir şeye iman o şeyi kalb ile tasdik etmekle vaki olur. Dil ile ikrar ise, kalb ile tasdik edileni başkalarına ilân ederek, ona inandığını bildirmek içindir. Bu görüş Kelâm ülemasının

İSLÂMDA TASAVVUF

Ahmet GÜRTAŞ

Muhterem Okuyucu,

Allah'ın izni ile bundan sonra bu sahifelerde beraberce «Ahlâk ve Tasavvuf» mevzuunu takib edeceğiz. Gayret bizden, tevfik ve hidayet Allah'tandır.

Mevzu'a girmezden evvel tasavvuf ve ahlâkın dinimizdeki yerini tesbit etmek mahsadiyle İslâm Dini'nin yüksek mahiyetini tetkik etmek yerinde olacaktır.

Cenab-ı Hakkın insanlara, kendi içlerinden seçtiği ve «peygamber» adını verdiğimiz bazı mümtaz şahsiyetler vasıtasiyle emir ve nehiylerini bildirmesi, diğer bir tâbirle, «Din» ve «Şeriat» müessesesini kurması ancak insanlığın saadeti ve insanların salâha güvenine matuf ilahi bir lütuftur.

İslâm Dini bu ulvî gayeyi aklı, ameli ve kalbi olah etmek suretiyle tahakkuk ettirir. Dinimiz insan aklını, delile dayanan doğru akide ile, ameli Allah'a ibadet ve mahlûkatın hukukuna riayetle, kalbi de, kötü huylardan temizlemek ve iyi huylarla süslemek suretiyle ıslâh eder. Şu halde Dinimiz üç esası ihtiva etmektedir :

1 — İtikadî esaslar (inanıp, tasdik etmemiz icabeden hükümler),

2 — Ameli esaslar (İnsanların yaptığı işlere müteallik emirler ve nehilere dair hükümler),

3 — Ahlâkî esaslar (Kalbe ait iyi ve kötü hasletlere dair hükümler).

İtikadî olan esaslar iki kısma ayrılır; Birincisinde akli delil aranır, Allah'ın varlığına ve birliğine, peygamberlerin lüzumuna inâm etmek gibi. İkincisi ise akli değil, sem'i delile istinad eder. Bunları akıl kendi kendine bulup çıkaramaz. Bunlar için sem'i delile yani vahye, peygamber irşadına ihtiyaç vardır. Meselâ: İnsan her ne kadar peygamber sesi duymamış olsa bile, aklı ile Allah'ın varlığını ve birliğini bulabilir. Fakat cennet ve cehennemin varlığını, Melâikenin mevcudiyetini aklı ile bulamaz. Bunlar ancak «muhbir-i sadık» dediğimiz doğru haber veren peygamberlerin tebliğ etmesiyle bilinen hususlardır. Bu sebepledir ki bizce, yani Ehl-i Sünnet mezhebince, kendisine peygamber daveti ulaşmayan bir kimse, sadece Allahın varlığını ve birliğini bilmekle mükelleftir. Bunun haricinde ancak tebliğ ve davet ile, vahşin beyanı ile mâlûm olan hususlardan mes'ul değildir.

İslâmın, itikad hususunda iki esaslı daveti vardır. Birincisi Allah'ın birliğini, diğeri de Hz. Peygamber (S.A.) Efendimizin peygamberliğini tasdiktir. Bunlardan Allah'ın vahdaniyeti esastır, Rasul-i Ekrem'in nübüveti ise bizi bu esasa ulaştıran yoldur. İtikadî hükümlerin azâları (Amentû...) dahilinde hülâsa edilmiştir.

Ameli esaslar da üç kısma ayrılır :

1 — İbadetler (Allah'a karşı yapmakla mükellef olduğumuz kulluk vazifeleri),

2 — Muâmelât (İnsanlarla olan münasebetleri tanzim eden kaide ve hükümler),

3 — Ukûbât (Yapılan bir suça mukabil konulan cezalar).

İbadetlerde esas olan ihlâstır. Yani sırf Allah'ın rızasını gözeterek yapmaktır. İbadet Allah'ın hakkıdır. Zamanın geçmesi ile azalıp çoğalması düşünülemez. Binaenaleyh namaz vakitlerinde indirim yapmak, Ramazan orucunu senenin muayyen bir mevsimine tahsis etmek, ibadet şekillerinde değişiklik yapmağa teşebbüs etmek Allah'ın hakkına tecavüzdür, Allah'a isyandır, salah adı altında işsaddır, Kur'ân-ı Kerim ve Hz. Peygamberin sünnetine karşı gelmektir, kısacası küfürdür. Allah ibadet hususunda lâzım olan şeyleri tamamlamıştır. Bu hususta başkasının söz söylemeye ve mütalaa yürütmeye hakkı yoktur. Fakat muamelât böyle değildir. Zamana, mekâna, örf ve âdetlere göre ufak tefek değişiklikler olabilir. Bu da ancak müctehidin içtihadı ile kaimdir. İçtihad kapısının kıyamete kadar açık olduğu şer bursadır. Ama bu kapıdan herkes rahat rahat girip çıkma selâhiyetini haiz değildir. Lâalettayin her şıhsın bu ruhsat verilmemiştir. Ancak «müctehit» olan, yani Kur'ân-ı Kerime ve Hz. Peygamberin sünnetine vakıf olup, sözlerini bu iki esasa istinad ettirebilme kabiliyetine sahip olan kimseler bu vadide at oynatabilirler.

İbadetlerin ve muamelelerin tayin edilen esaslar dahilinde yürüyülmesi için ukubat yani cezalar tertibedilmiştir. Meselâ: Hırsızlık edenin elinin kesilmesi, sarhoşa dayak atılması, muayyen şartlar dahilinde zina ettiği sabit olan kimsenin recmedilmesi gibi.

İtikad hükümlerinde bütün Peygamberler müttefiktirler. Hepsi aynı esasları tebliğ etmişlerdir. Bu hususta aralarında hiç bir fark yoktur. Adem (A.S.) imana taalluk eden hususlarda neyi tebliğ etmişse, Musa (A.S.), İsa (A.S.) ve Peygamberimiz (A.S.) Efendimiz de aynı şeyleri tebliğ etmiştir. Fakat amele dair hükümlerde, zamanın tekâmülünün bir neticesi olarak, aralarında bazı farklar ve değişiklikler olmuştur. Bu da Efendimizin tebliğ ettiği son din olan İslâmiyetle tekâmülün zirvesine ulaştırılmış, kıyamete kadar gelip geçecek olan insan-ı cinnin tabi olacağı her hususa şümûle mahal kalmayacak şekilde beyan ve ifnam edilmiştir.

Ahlâk hükümlerine gelince; Bunlar da kalbe dair amellerdir ki âdâb ve güzel ahlâka, haramları terk edip nefsi terbiyeye ve kalbi iyi huylarla süslemeye müteallik hükümlerdir. Şerîati Peygamberimiz «Ben güzel ahlâkı tamamlamak için gönderildim» buyurmuştur. Bu Hadis-i Şerîf bize, ahlâka dair emirlerin de yerine getirilmesi zarurî olan dinî vazifeler olduğunu göstermiştir. Allah'a ve Peygambere imân etmek, oruç tutmak, namaz kılmak, nasıl dinî bir vazife ise, herkese iyi muamele etmek, güler yüzlü, tatlı dilli olmak, bütün insanlar için iyi niyet hisleriyle meşbu' olmak da dinî bir emir ve vazifedir. Allah'a şirk koşmak, içki kullanmak, kumar oynamak ve zina etmek nasıl yasak edilmişse, iftira etmek, gıybet etmek, yalan söylemek ve yalan şehadette bulunmak, kalbinde başkalarına karşı kin ve adâvet hisleri beslemek de aynı şekilde haram kılınmış, yasak edilmiştir. Hülâsa alarak dinî vazifeler ve dinî hükümler şu üç ilim dalı ile bilinebilir :

1 — İlm-i Tevhid veya Kelâm (İtikad hükümlerini bildiren ilim),

2 — Fıkıh veya Şeriatler ve Ahkâm ilmi (Amellere dair hükümleri bildiren ilim),

3 — İlm-i Ahlâk veya Tasavvuf (Ahlâk hükümlerini bildiren ilim).

Din bu üç esasın birleşmesinden meydana gelmiştir. Bunlardan herhangi birini ihmal etmek demek dini ihmal etmek demektir. Bir müslüman bunları kısa da olsa bilecek ve tatbik edecektir. Bilgi, tatbik ile kıymet kazanır. Tatbik edilmeyen bilgi ise hiç bir kıymet ifade etmez.

Görülüyor ki ahlâk veya tasavvuf Dinimizin üç esasından birini teşkil etmektedir. Kaynağı da Kur'ân-ı Kerim ve Hz. Peygamberin sünnetidir. Burada şu noktaya temas etmek yerinde olacaktır: Bazı çevreler eski Yunan ve hattâ eski Hind felsefkür sistemini İslâm tasavvufunun menşe'i olarak

(Devamı 21. sayfada)

ekserisinin fikridir. Bunlara göre îmân, kalbile tasdikten ibarettir. Dil ile ikrar ise, îmânın bir rüknü veya sıhhatının şartı değildir. Kalb ile tasdik edilen bir şeyin dil ile ikrar edilmesi, yalnız yeni müslüman olan bir kimseye dünyevi hükümleri tatbik edebilmek için şarttır. **"îmân dil ile ikrar, kalb ile tasdiktir"** sözü işte bu zaruretten doğmuştur.

O halde İslâmda itikadî hükümler; kalb ile tasdik edilerek, kesin olarak inanılan ve gönüllerden bağlanılan dinî mes'elelerdir. Bunlara **"İ'tikad mes'eleleri"** denir.

İslâm Dini'nde itikâdî hükümlerin başında; Allah'ın varlığına, birliğine, bütün kemâl sıfatlarla muttasıf, noksan sıfatlardan münezzeh olduğuna inanmak gelir. Bu inanç, Cenâb-ı Hakk'ı birleyen ve takdir eden **"Tevhid ve Tenzih"** akidesidir. İslâm Dini'ndeki itikâdî hükümlerin esası ve temeli bu inançtır. Bundan sonra ikinci temel inanç; Hz. Muhammed ((S.A.V.) in Allah'ın kulu ve Resulü olduğuna inanmak, Cenâb-ı Hakk'ın beşeriyete tebliğ ettiği bütün dinî hükümlerin doğruluğunu kalb ile tasdik etmektir. İşte bu iki iman esası, İslâm'ın "Şehâdet Kelimesi" olan: **"Eşhedü En lâ ilâhe İllallah, ve Eşhedü enne Muhammeden Abdühü ve Resûlüh"** cümlesinde ifadesini bulmuştur. Allah'dan başka hiç bir Ma'bûd bulunmadığına ve Hz. Muhammed (S.A.V.) in Allah'ın kulu ve resûlü olduğuna şehâdet ederek, bu iki esası kalb ile tasdik etmek, İslâm'ın dâvetine icabet etmek demektir. Bunun içindir ki, bu iki esasa kalbiyle inanan ve onu diliyle îlân eden kimse, İslâm Dinine girmiş ve müslüman olmuş sayılır. Çünkü Hz. Muhammed (S.A.V) e inanmak, O'nun getirip tebliğ ettiği diğer îmân esaslarına ve itikadî hükümlere de inanmayı gerektirir. Bu îmân esasları, **"Âmentü"** de ifadesini bulan; Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, âhiret gününe, kadere, yani hayrın ve şerrin Allahü Taâlâ'dan olduğuna ve öldükten sonra tekrar dirilmenin hak ve gerçek olduğuna inanmaktır.

İleride her biri üzerinde durarak geniş izahat vereceğimiz bu îman esasları ve itikadî hükümler, bütün peygamberlerin ittifak ettiği dinî inançlardır. Bu inançlar, zaman ve mekâna göre asla değişmiyen ve kat'iyyet ifade eden dinî esaslardır. Bunlar ilk peygamber Hz. Âdem'den son peygamber Hz. Muhammed (S.A.V) e kadar hiç değişmemiş ve bütün peygamberler ayni itikadî hükümleri tebliğ etmişlerdir.

Bu itikadî esaslar, Kur'ân-ı Kerim'de açık bir lisanla beyan olunmuş ve kat'i delillerle te'yid edilmiştir. Dinde itikad esas olduğundan, itikadî hükümlerde kat'iyyet ifade eden deliller aranır. Zan ifade eden bilgiye istinad olunmaz. Çünkü zannî delille yakin ve tasdik hasıl olmaz.

İtikâdî hükümler başlıca iki kısma ayrılır :

Birinci kısımda akli deliller aranır ve bu nevi inançlar, akli bürhanlarla isbat olunur. Bunlar Allahü Taâlâ'nın varlığına, birliğine, irade ve kudret, ilim ve hikmet sahibi olduğuna, peygamberler gönderdiğine îman gibi itikad meseleleridir.

İkincisi ise, akıl yoliyle bilinemiyen ancak nakil yoliyle öğrenilen itikad meseleleridir. Bu gibi inançlar Kur'ân-ı Kerîm'de ve Peygamberimizden sabit olan hadis-i şerîflerde beyan olunan ve aklen muhal görülmeyen itikadî hükümlerdir. Bunlar **"Sem'iyyat"** denilen, âhiret, Cennet ve Cehennem, melâike ve ölümden sonra dirilmek (Ba'sü ba'del-mevt) inancı gibi işitmeye mütevakkıf olan gizli itikadlardır.

İtikadî hükümler, Kelâm İlminde tedkik ve beyan olunur.

B) **Ameli Hükümler (Ahkâm-ı Ameliyye) :** Amel; yapılan, vücuda getirilen iş demektir. Bir şeyi yapmak için evvelâ o şeyi bilmek ve ona inanmak gerekir. Bu sebeple inanmak, yani îmân, yapmaktan yani amelden öncedir. O halde îmân, esas ve temel, amel ise fer' ve binâ hükmündedir. Temelsiz bina olamıyacağı gibi, îmânsız amel de bir kıymet ifade etmez. Bu bakımdan, itikadî hükümlere **"ahkâm-ı asliyye"**, ameli hükümlere de **"ahkâm-ı fer'iyye"** denmiştir.

Dünya ile ilgili ameli hükümlerde esas; adâlet, Allah'ın emir ve nehylerinde esas ise menfaat ve mefsedettir. İnsanlara faydalı olan veya faydaları zararından çok olan şeylerin yapılması emredilmiş, zarar ve fesadı faydasından çok olan şeylerin yapılması da yasak kılınmıştır.

İbadetler, irade ve ihtiyar ile ve Allah'ı takdis ve tâzim gayesiyle yapıldığı halde, muameleler fayda elde etmek veya zarardan kaçınmak gayesiyle yapılır.

İbâdet ve muamelâtın muntazam ve mükemmel bir şekilde yapılması ve herkesin adâlete ve başkalarının hukukuna riayet etmesi için de **"ukubat"** denilen cezai hükümler konmuş, iyi yolda yürüyenlere mükâfat, kötü yola sapanlara da şiddetli azap va'dedilmiştir.

Amele taallûk eden hükümlerin hey'eti mecmuasına **"Şeriat"** denir. Bu hükümleri tedkik

(Devamı 26. sayfada)

ASR-I SAADET (PEYGAMBERİMİZİN HAYATI) (*)

Mustafa UZUNPOSTALCI

Tarih, geçmiş milletlerin ef'âl ve harekâtını bize nakleden bir ilimdir. Nitekim Şehbenderzâde Filibeli Ahmet Hilmi Tarih-i İslâm'ında "Tarih beşeriyetin terceme-i hâli demektir. İnsanların ibtidâyı zuhurundan itibaren nasıl yaşadıklarını, ne yaptıklarını, ne düşündüklerini bildiren malûmat mecmuuna tarih adı verilir." [1]

Tarih okumaktan maksat onun bize nakletiği hâdiseleri görüp anlamak, olayların cereyan tarzını ve hangi ahvalde, hangi olayların ceceyan ettiğini anlayarak aynı hâdiseleri doğuracak olan zemini hazırlamamak, aynı hâdiselerin ika edeceği zararları kapatmak, onu zararsız hale getirmek suretiyle, iyi taraflarından istifade yoluna gitmektir. Geçmiş olaylardan ibret almak ve kendi hal ve hareketlerimizi ona göre ayarlamak birinci vazifemizdir. Kur'ân-ı Kerîm'de Cenâb-ı Allah insanlara geçmişteki olaylardan bir çok örnekler vermiş, bu örneklerle bizim kendimizi düzeltmemizi istemiştir. Fakat her devirde bir evvelki geçen vak'alar unutulmuş, aynı hareketler tekrar edilmiştir.

Mehmed Âkif merhum :

"Tarihi tekerrür diye tarif ediyorlar

Hiç ibret alınsaydı tekerrür mü ederdi?"

diyerek tarih okumaktaki maksadı ne güzel hülâsa etmiştir.

"Ey insanlar muhakkak ki, biz azîmü'ş-şan sizi bir erkek ve bir dişiden yarattık. Ve sizi kabile ve şu'belere ayırdık. Ki birlişesiniz..." Hucurât Sûresi'nin 13. âyeti olan bu âyet-i kerîmede Allah böyle buyuruyor. Yine başka bir âyette de insanların "Eşref-i mahlûkât" olduğu ve onları diğer hayvanlardan ayıran bir aklı bulunduğu beyan ediliyor. Fakat insanlar, her ne kadar akıllı iseler de bazı hallerde hayvanlardan aşağı bir mertebeye düşmekten kendilerini alamıyor. Aklının icabını yerine getiremiyor. Yaratanını ve dünyaya gelmeketki gayeyi unutuyor da kendisinin yaptığı şeylerden medet umacak kadar alçalıyor. Bunun üzerine hakiki yaratıcı olan Allah, bir lütuf eseri olmak üzere, bu kadar alçalan insanlara ne olduğunu hatırlatmak, aradığını göstermek, buldurmak gayesiyle zaman zaman peygamberler göndermiş; fakat bu durumlarını bir türlü idrak edemiyen gafil gürûh, bir türlü doğru yola girmedikleri gibi kendi kardeşleri olan bu peygamberlere de yapmadıkları eziyet kalmamıştır. Akla gelmedik rezaletleri yapmışlardır. İnananların sayılarının çoğalmaması için ne lâzımsa yapmışlar, kendileri inanmadıkları gibi başka inananlara da mâni' olmaya çalışmışlardır...

Kur'ân-ı Kerîm'de ismi geçen peygamberlerin sayısı 28 dir. Yalnız bunlardan üçünün — Uzeyr, Lokman, Zülkarneyn — peygamber olup olmamasında ihtilâf vardır. Peygamber Efendimizin bildirdiğine göre bir rivayete göre 124 000 veya diğer bir rivayete göre 224 000 peygamber gelip geçmiştir.

Hep biliyoruz ki bizim Peygamberimiz en son peygamberdir. İnsanlara yakışan en yüksek vasıfları da üzerinde toplamıştır. Ondan sonra bir peygamber gelmiyeceğine göre bize düşen vazife, O'nun gösterdiği yoldan gitmek, O'nun hayatını kendimize örnek tutmaktır. Yine Efendimiz bir hadîslerinde : خيرامتى قرنى ثم الذين يلونهم ثم الذين يلونهم : Benim ümmetimin en hayırlısı benim asrımda bulunanlardır. Ondan sonra onları takip edenler, ondan sonra onları takip edenlerdir buyuruyor. Öyleyse bizim için Peygamber Efendimizden sonra örnek insanlar kendi zamanında ve sonra yaşıyan sahabeleri ve onları takip eden tâbiîn ve onların da muakkıpları olan tebe-i tâbiîndir. Bize bunların hayatını ancak hadîsler ve tarih kitapları, hususiyle İslâm Tarihi kitapları nakledebilir...

Bugün devrimiz bir taklitçilik devri haline gelmiştir. Devamlı olarak Avrupa ve Amerikalıları taklit etmekteyiz. Onlar gibi olmıya çalışıyoruz. Fakat bu onların sadece dış görünüşlerinin bize geçmesiyle neticeleniyor. Onlar hiç bir zaman bizim bugünkü halimizi taklit etmiyorlar. Bir zamanlar ise, bir çok şeyleri bizden almışlardır. Daha dün... II. Abdülhamid zamanında bile dünya deniz işletmeciliğinde ve sanayide ikinci durumda iken... bugün halimiz belli. İşletmeciliğimiz 23 üncülüğe düşmüş, sanayiimizin dünya piyasasında sözü bile edilmiyor. Biraz kendimize dönelim. Biz müslümanız. Yaptığımız işlerin müslümanlıkta yeri yatağı bile yok. Ecdadımız ne yapmış? Nasıl çalışmış? Düşmanlarına her bakımdan nasıl galebe çalmış? Dört taraflarını düşmanla çevrili olduğu halde nasıl üç kıt'ayı hâkim olan devletler kurmuşlar? Bunları görelim, öğrenelim. Fakat bunları kuru kuru bir öğünme olarak değil de onlardan ibret ve hisse alarak, onları örnek tutarak bugün Avrupa'dan, Amerika'dan daha üstün hale nasıl gelebiliriz? Onun hesaplarını yaparak bir an evvel neticeye gidelim...

Bugün yeni yetişen gençlerimiz, çocuklarımız bilmem hangi filmde oynayan yabancı artistlerin sülâlesini bilir, fakat dünyaya yepyeni bir din, bir nizam getiren; ve ümmeti olmakla şeref duyduğumuz, Allah'ın: «Sen olmasaydın, sen olmasaydın Habibim eflâki yaratmazdım.» buyurduğu zât-ı kibriyâının ismini ve yaşadığı devri bilmez. Saatlerce bir sürü dünya veya âhirete faydası olmayan yazı topluluklarını üzerinde göz nûru dökerek, kafa yorarız da müslümanız demekle de şeref duyarız, fakat İslâma dair her hangi bir bilgiye kulaklarımızı tıkar, İslâma dair yazılardan kendimizi uzaklaştırırız...

Her hangi bir Avrupa milletinin tarihini satır satır okuruz, yaptıkları inkılâbları, ihtilâlleri sebep ve neticeleriyle sayıp dökeriz de yepyeni bir medeniyetin, yepyeni bir ruhun gelişip dünyaya yayılmasının sebeplerini ve nasıllarını hiç aklımıza getirmeyiz. Bir de kendimizi ona mensubiyetle yükseltmeye çalışırız...

Biz bu satırlarda sizlere, inşaallah, İslâmın nasıl ve ne gibi şartlar içinde doğup büyüdüğünü, nasıl geliştiğini, yayılmasında sebepler ve sebep olanların ne şekilde hareket ettiklerini, dilimizin döndüğü kadar anlatmaya çalışacağız.

Tarihin başlangıcı, dünyada insanın ilk zuhuruna kadar uzandığına ve bugünkü malûmatımıza göre — ki şüphesiz doğrudur — ilk insanlarla bugünkü insanların durumları arasında bir terakki olduğuna göre; bütün bu devreyi bir çırpıda incelemek mümkün olmadığı için tarihi bir takım bölümlere ayırmışlardır. İlk çağ, orta çağ, yeni çağ... gibi. Zaman uzunluğu bakımından birbirine müsavi olmayan zaman bölümleri içinde insanlık tarihini incelemişlerdir. Kurûn-u vustada başlayan İslâm tarihi umûmî tarih içerisinde büyük bir yer işgal eder.

Şüphe yok ki İslâm tarihi, Hz. Peygamberimizin peygamberliğinin başladığı günden başlayıp bugüne kadar devam etmektedir. İslâm tarihi deyince İslâmın medeniyet, siyaset ve mensuplarının yaşayışlarını içine alan bir bütündür. Bunun içinde Siyer, Meğazi gibi mühim bölümler vardır. Siyer, kısaca Efendimizin günlük yaşayışını, hal ve hareketini inceleyen bir bölümdür. Ayrıca meğazi Efendimiz zamanında müşriklerle yapılan gazveleri ve buralarda takip edilen siyaseti inceleyen bir bölümdür.

O halde biz şimdi Hz. Peygamber Efendimizin doğumunu ve bulunduğu yerin mevkiini tayin etmeğe çalışalım.

Arap yarımadası Asya kıtasındadır. Doğusunda Amman Denizi, Basra Körfezi, batısında Kızıl Deniz, güneyinde Hint Okyanusu olup kuzey sınırı coğrafyacılar tarafından ihtilâfa yol açmıştır. Maamafih Basra Körfezi'nin kuzeyinden Sinâ yarımadası dahil edilerek çizilen bir hatla Arap yarımadasının kuzey sınırı çizilmiş olur. Hemen hemen bütün kıyıları dağ sıraları ile çevrilidir. Bununla beraber bazı yerleri çok mümbit ve yemyeşildir.

Peygamber Efendimiz Arabistan'ın batı kıyılarına daha yakın bulunan Mekke-i Mükerreme'de dünyayı teşrif etmişlerdir. Mekke şehri, Arabistan'ın en eski şehirlerinden biridir. Kâ'be-i Muazzama da Mekke şehrindedir.

Peygamber Efendimizin nesebi: Buhari'nin Sahihi'nde Peygamberimizin bi'setine dair olan fasılda şu şekilde gösterilmektedir; Muhammed b. Abdullah, b. Abdülmuttalib, b. Hişam, b. Abd-i menâf, b. Kusayy, b. Kilâb, b. Mürre, b. Ka'b, b. Lüey, b. Gaalib, b. Fihr, b. Mâlik, b. Nadr, b. Kinâne, b. Hüzeyme, b. Müdrike, b. İlyas, b. Mudar, b. Nezâr, b. Ma'd, b. Adnan. Bununla beraber Buhari, Tarihinde peygamberimizin nesebini Hz. İbrahim'e kadar çıkardığı ve şu şekilde olduğu İslâm Tarihi (Asr-ı Saadet)'te zikrolun-

(Devamı 20. sayfada)

---

[*] Bu bahisler için İslâm Tarihi Asr-ı Saadet, Hatemü'l-Embiyâ, Zübdetü'l-Kısas, Tarih-i İslâm (Filibeli), Elmalılı Tefsiri'nden istifade edilmiştir.

[1] Tarih-i İslâm, Ahmed Hilmi, 1326, C. I., sayfa: 12.

BİLDİRİ

Önümüzdeki günlerde B.M.M. ne getirilmesi mukarrer olan Diyanet İşleri Başkanlığı kanun tasarısının hukuki ve içtimaî yönden noksanlıkları selâhiyetli kimseler tarafından açıklanmış bulunmaktadır. Anayasamızın tanıdığı din ve vicdan hürriyetini baskı altına alan, bütünü itibariyle lâiklik prensibini ihlâl eden, milletin arzusuna rağmen Diyanet İşleri Teşkilâtına muhtariyet tanımıyan tasarının bu haliyle B.M.M. de kanunlaşacağına ihtimal vermiyoruz.

İslâm Dinini bir bütün olarak kabul etmiyerek (Madde: 1) bir takım şahsi ihtiras ve düşünceleri ortaya koyan, Türkiyede dini tedrisat sahasında otorite olan Yüksek İslâm Enstitülerini üçüncü plâna atmakla, (Madde: 26, 27, 28, 29) kendi bünyesinde dahi adâlet ve musavat prensiplerine riayet edemiyen, din adamlarının idaresini ve sorumluluğunu Belediyelere devretmekle (Madde: 24, 37, 38) dini teşkilâtı cemiyet içerisinde eritme ve küçültme gayesini güden ve siyasetin kucağına atan, Mezhepler Müdürlüğü ismi altında kurulacak bir teşkilâtla (Madde: 10) islâmiyetin dışında bir takım sapık görüşlere de hak tanıyan, Danışma Kuruluyla dini meselelerin hal ve izah mesuliyetini (Madde: 5) diyanetin dışında dini malûmatı tam olmıyan şahıslara yükliyen bir tasarıyı elbette tasvip etmiyor, şiddetle protesto ediyoruz.

Senelerce ihmale uğruyan manevi yaşayışımızı ve din adamlarını arzu edilen refah ve saadete kavuşturmayan, üstelik onları tasfiye maksadıyla çıkarılacak olan bu kanun tasarısını hazırlıyanların samimiyetinden şüphe etmemek elden gelmiyor. Eğer bu kanun dini teşkilât mensuplarının isteklerini gerçekleştirmek için çıkarılacaksa, onların düşünce ve isteklerine uygun bir kanunun yeniden hazırlanacağına veyahut tenkide uğruyan maddelerin değiştirileceğine inanıyoruz.

Diyanet İşleri Teşkilâtı ya vardır, veya yoktur. Varlığını kabul ediyorsak, Diyanet İşleri Teşkilâtını bu günkü halinden kurtarmak için çıkarılan kanunun hukuki ve dini yönden tam olması lâzımdır. Yok Diyanet İşleri Teşkilâtının lüzumsuzluğuna kani isek, bu düşüncemizi bir takım oyunlarla milletten saklama gayretkeşliğinden vaz geçelim. Türk milletini, kaderi üzerinde oynanmak istenen kanlı dramları fark edemiyecek kadar gafil ve milli şuurdan mahrum zannedenler daima aldanmışlardır.

Biz Türkiye İmam-Hatip Okulları Mezunları Cemiyeti olarak açıklıyoruz ki, Diyanet İşleri Başkanlığına muhta-

(Devamı 23. sayfada)

Kitap Tahlili:

"Komünistlerin

Komünizmin hür dünya için bir tehlike olduğunu kabul etmiyen kalmamıştır herhalde. İnsan hak ve hürriyetlerini seçkin bir zümrenin tasarrufu altında toplamak istiyen bu kızıl rejim, günden güne yer yüzünde yayılmakta ve korkunçluğunu mutlaka etmektedir. Kızılarla bu zamana kadar yapılan müzakereler, bilgiden ziyade hüsnü hareket edildiğinden ve tenkit edilecek konuların iyi seçilmemiş olduğundan, arzu edilen netice hasıl olmamıştır. Bir tarafta milletler komünizmle mücadele ettiklerinden gururla bahsetmekte, öbür tarafta Marxizm rahat rahat hiçbir güçlükle karşılaşmadan propagandasına ve vicdanlardaki yıkımına devam edebilmektedir. Böyle olmasının sebebi nedir acaba? Bu hususu merak edenlere ve Komünizm hakkında sıhhatli bilgi sahibi olmak isteyenlere, **Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği** tarafından dilimize çevrilerek yayınlanan **«Komünistlerin Söylediklerine İnanılabilir mi?»** isimli eseri büyük bir dikkatle okumalarını tavsiye ederiz.

Eserin ön sözünde belirtildiği gibi, **«Onbeş ay gibi kısa zamanda Birleşik Amerikada onuncu baskısı yayınlanan bu eserin yazarı Dr. Fred Schwarz, komünizmle Komünizme karşı mücadeleye adamış kıymetli bir fikir adamıdır.»** Yazar bu konuda eser vermekle kalmamış, bazı memleketlere seyahatlar tertip ederek Komünizm hakkında ilmî konferanslar vermiş, dünya çapında olumlu bir mücadeleye girişmiştir. Eserin dikkate değer bir yönü de Sayın Muellifin konferansları arasında karşılaştığı hadiseleri, karşılaşılan sorulan bazı meseleleri ve sorulara verdiği cevapları eserine almış olmasıdır. Eser bu yönden de öğretici bir özellik taşımaktadır. Bu zamana kadar Türkiyede Komünizm mevzuunda yayınlanan eserler, umumiyetle hislere hitap etmiş ve daha ziyade mahalli hadiseler üzerinde durulmuştur. **«Komünistlerin Söylediklerine İnanılabilir mi?»** isimli eser bu bakımdan da farklı bir durum arzetmekte ve Komünistlerin Dünya çapında giriştikleri faaliyetler ele alınarak, okuyucuya heyecandan ziyade bilgi verilmekte ve faydalı çalışma metodları öğretilmektedir. Türkiye Ticaret Odaları, böyle kıymetli bir eseri yayınlamakla bu sahada büyük bir boşluğun doldurulmasına vesile olmuştur. Bu teşekkül, bu müsbet icraatıyla ne kadar öğünse hakkıdır ve faaliyeti tebrike şayandır. Kısa zamanda birinci baskısı tükenen Eserin, ikinci baskısının da yapılacağını veya yapılmak üzere olduğunu sevinçle haber almış bulunuyoruz. Türkiye Ticaret Odalarından bu değerli faaliyetin devam etmesini ve bilhassa **«Komünistlerin Söylediklerine İnanılabilir mi»** isimli eserden çokca bastırarak bütün vatandaşların ve gençliğin okullarının temin etmesini hassaten rica ediyoruz. Türkiye Ticaret Odalarının bu asîlane hareketi diğer devlet teşekkülleri ve özel sektör için bir örnek olmalı, onlar da bu yolda müsbet çalışmalara başlamalılar artık. Biz, Komünizmle mücadele hareketine müşterek başlama zamanının gelmiş ve hattâ geçmiş olduğunu sanıyoruz. Ferdi mülkiyeti ortadan kaldırmak gayesini güden Komünizm karşısında, özellikle sözbesi sahiplerinin susması ne kadar garip değil mi?

«Komünizm nedir? İnsanlığın din ve ahlâk kurallarına ve hürriyet anlamına taban tabana zıt böyle bir doktrinin aydın kişiler arasında yayılması nasıl mümkün olabiliyor? Genç nesil Komünist taktiğinden kendini nasıl koruyabilir? konularını merak edenler mutlaka bu eseri okumalıdırlar.

Eserin bölümden meydana gelen Eserin belli başlı konuları şunlardır: **«Komünistlere İnanılır mı? Bir Komünist Nasıl Yuğrulur? Komünistler İş Başında. İktidarı Ele Geçirme Usullerinin İncelenmesi. Ele Geçirilmesinde Başarı İle Tatbik Edilen Usuller. İktidarın Sağlamlaştırılması. Proletarya Diktatörlüğü. Komünizmin Yardımcıları. Beyin Yıkama. Diyalektik: Zor, Dolandırabçılık ve Tehlikeli Bir Düşünce sistemi. Kurtuluş Programı.»** Ayrıca bu bölümlerde otuzüki başlık altında incelenmekte ve Komünizm felsefesi hakkında etraflıca malumat verilmektedir.

Eserine, **«Komünizme karşı savaşabilmek için Komünizm hakkında sıhhatli ve kesin bilgi sahibi olmaktan başka çare yoktur. Böyle bir savaşta bizi felce uğratabilecek en kötü şey cehaletir... S. 3»** satırlarıyla başlıyan Dr. Fred, eserinde bu görüşüne sadık kalıyor ve okuyucusuna Komünizm hakkında etraflıca malumat veriyor. Komünistlerin gayesi dünyayı kızıla boyamak ve bütün milletleri Kremlinin emri altında toplamaktır. Müellif eserinde bu hususa işaret ederek: **«Komünistler bizimle harp halinde olduklarına inanırlar. Hür dünya milelleri ne yaparlarsa yapsınlar komünistlerin bu inançlarını değiştiremez. muvaffak olamazlar. Eğer yarın hür dünya milletlerinin liderleri komünist liderlerin bütün arzularını yerine getirmeye razı olsalar, stratejik hava kumandanlarını üslerini silâhtan teçrit etmeği kabul etseler, Almanya ile ilgili Rus tekliflerine boyun eğseler, Formoza'daki askerlerini geri çekseler, Kızıl Çinli tansalar ve bu memleketin birleşmiş milletlere üye olmasına razı olsalar, Amerika Birleşik Devletleri memleket dahilindeki bütün silâhlarını söküp askerlerini dağıtsa, Komünistler sadece sınıf savaşında büyük zaferler elde ettiklerini zannederler ve netice hür memleketleri ve bizi tamamen işgal ve tabiiyi etmek için derhal harekete geçerler. ... S. 8»** diyor. Demek ki Rusyanın silâhsızlanma ve dünya sulhü konularında girişmiş olduğu hürriyet gösterileri, hür dünyayı silâhtan teçrit etmekten başka bir gayeye matuf değildir. Zaten kızıllar: **«Barış kelimesini, komünistlerin bütün dünyaya hakim olması şeklinde tarif ederler. S. 9»**

Komünizmin dünya diktatörlüğünü kurabilmesi için, komünistlerce hergeş mubahtır. Bütün kötülüklerden istifade ederler ve icabında komünizmin selâmeti için canla kıymaktan ve vahşice hareket etmekten de çekinmezler. Nitekim Dr. Fred eserinde Komünizmin bu cephesine dair korkunç misalleri vermekte ve tüyler ürpertici tarihi hadiseler nakletmektedir: **«Komünistler Kuzey Korede geri çekilmeye başladıkları zaman eli ayağı tutan herkesi işçi olarak çalıştırmak üzere berabberinde götürmüşlerdi. Kuzeye doğru seyahatin meşakkatine dayanamıyan ihtiyarlar, hamile kadınlar, ufak çocuklar ve bebekler güvenilir sosyal sınıfa mensup olmamaları halinde katledilerek bir çukura doldurulmuşlardır. Kuzey Korede ilerleyen Amerikan kıtaları, komünistler tarafından bu şekilde katledilen insanların cesetleri ile dolu müteaddit çukurlar buldular. - S. 11»** Demek ki Komünizm işe yarıyan insanları insafsızca çalıştıran, işe yaramıyan insanları diri diri toprağa gömen kanlı bir rejimdir. **«1931 yılında Stalin köylülere güzel bir ders vermeği kararlaştırdı. Ukraynada elde edilen bütün buğday mahsulünü alarak ucuz fiatla Batı Avrupaya sattı ve böylece Ukraynalıları açlığa mahkum etti. 1931 yılında hüküm süren korkunç kış esnasında yedi milyon Ukraynalının açlıktan öldüğü rivayet edilir. S. - 52»** Yazar başından geçen bir hadiseyi de fikirlerine ilâve ediyor: **«Kaliforniyada yaptığım bir konuşma sırasında dinleyicilerimden bir genç kadın o sırada Ukraynanın Kiev şehrinde öğrenci olduğunu ve okula giderken sokaklardan geçirilen ölüleri sayarak oyun oynadıklarını söylemişti.» «Sovyet Rusya Cumhurbaşkanı Klemensi Voroshilov 1934 yılında verilen bir ziyafette öğünmek maksadıyla Amerikan Sefiri William C. Bullit'te şu hadiseyi anlatıyor: «1919 yılında, teslim oldukları takdirde gerek kendilerinin ve gerek eşleri ile aile efradının tekrar evlerine dönmelerine müsaade edeceği vadi ile Kiev'de onbir bin Çar subayını teslim olmağa ikna etmiştim. Sözüme kanarak teslim olmaları üzerine onbir bin subayın hepsini erkek çocukları ile birlikte idam ettirdim. Kızılarıyla kızlarını ise Kızıl Ordunun tarafından kullanılmak üzere umumhanelere gönderdim.» Sonra da, zavallı kadınların umumhanelerde maruz kaldıkları korkunç muameleye üç aydan fazla tahammül edemiyerek can verdiklerini sözlerine ilâve etti. - S. 16»**

Komünizm, diktatörlük üzerine kurulan bir rejimdir. Diktatörlüğü komünist liderlerde değil, Komünizmin bünyesinde aramak lâzımdır. Dünyanın en toleranslı ve demokrasiye aşkı insanlı bile Komünistlerin başına geçtiğinde, Komünizm partisinin icabı olarak ister istemez diktatörce hareket etmiye mecburdur. **«Stalinin mutlak bir diktatör olması kendi şahsi vasıflarının tabii bir neticesi olmayıp Komünist partisinin mahiyet ve bünye itibariyle ortaya çıkardığı bir keyfiyettir. - S. 45»**

Komünizm felsefesi, Diyalektik Materyalizmdir. Komünizmle yapılacak mücadelede faydalı neticeler alabilmek için bu felsefenin bilinmesinin lüzumu üzerinde durulmakta ve bu konuda esaslı etraflı malûmat verilmektedir. **«Kolca**

(Devamı arkada)

Diyanet İşleri Teşkilâtı Kanun Tasarısı Hakkında

BİLDİRİ

Yakın tarihimizde sosyal hayatımızın en çok ihmâl edilen taraflarından biri de şüphesiz ki dinî cephemizdir. Lâik esas üzerine kurulan Devletimizde gerçi Müslüman Türk Milletinin dini hizmetlerini deruhte eden bir Diyânet İşleri Başkanlığı vardır. Fakat bu müessese de ihtiyaca cevap verebilecek seviyeye ulaştırılmamıştır.

Aylardan beri hazırlandığını duyduğumuz ve T.B.M.M. matbaasında basılıp müzakere edilmek üzere meclise sevkedilecek olan tasarıyı da bu bakımdan tatminden çok uzak bulduk. Bu Tasarının gerek tümü, gerekse müfredatı üzerinde çok şeyler söylenebilir. Biz İstanbul yüksek İslâm Enstitüsü Talebe Cemiyeti olarak daha ziyade bizi alâkadar eden maddeler üzerinde duracak ve apâşikâr bir haksızlığın telâfisi hususunda görüşlerimizi belirteceğiz.

Bu Tasarıda Diyânet teşkilâtında vazife görecek kimseler arasında, hangi esasa göre yapıldığını anlıyamadığımız bir tercih sırası gözetilerek İlâhiyat Fakültesi ve Yüksek İslâm Enstitüleri gibi iki kardeş müessese mezunları arasında tefrik yapılmıştır. Halbuki hiç bir esasa istinad etmeyen bu tutum yerine her iki müessese mezunlarına tayinlerde müsavi muamele yapılması aşağıdaki şartlar muvacehesinde zaruret arzeder.

1 — Her iki müessesenin açılış gayeleri yüksek dereceli din adamı ve öğretîcisi yetiştirmektir.

2 — Her iki müessese lise tahsili üzerine dört yıl devam eden yüksek tahsil sağlamaktadır.

3 — Buna mukabil her iki müessese mezunları arasında, din adamı olma bakımından önemli şu farklar vardır :

a) Yüksek İslâm Enstitüleri (7) yıl mesleki tahsil veren lise muadili mesleki okul olan İmam-Hatip Okullarından, İlâhiyat Fakültesi ise hiç bir mesleki bilgi vermeyen (6) yıllık liseden talebe almaktadır.

b) Yüksek İslâm Enstitüleri Yönetmeliğinin kuruluş gayesi ile ilgili birinci maddesinde bu müesseselerin (Diyânet İşleri Teşkilâtına, müftü, vaiz vs. gibi din elemanlarını yetiştirmekle de vazifeli) olduğu zikredilmekte, dolayısiyle proğramları da buna göre ayarlanmış bulunmaktadır. Halbuki İlâhiyat Fakültesi mesleki kayıtlardan uzak akademik bilgiler veren bir müessesedir.

(Devamı 17. sayfada)

münistler büyük halk kitlelerini komünist yapmağa asla tevessül etmezler. Bilâkis, toplu, kolayca yer değiştirebilen, disiplinli ve üstün vasıflı entellektüellerden müteşekkil bir ufak parti üzerinde dururlar. Bu ufak grubun başlıca vazifesi, sosyal kuvvetlerden ilmi yollarla faydalanmak suretiyle halk kitlelerini peşlerinden sürüklemek, bu büyük kitlenin komünist partisini iktidara geçirmesini sağlamak ve böylece komünist programının zorla kabul ettirebileceği bir ortam hazırlamaktır. - S. 50» Buna göre Komünistlerle yapılacak mücadeleyi, komünistlerin sayısına göre ayarlamak yanlış bir tutum olur. Türkiyede sicilli komünistler bulunmayabilir veyahut bunların sayısı çok az olabilir. Bu demek değildir ki Türkiye için komünizm tehlikesi mevzubahs olamaz. Türkiye Gizli Komünist Partisine kayıtlı, veyahut komünizm suçundan mahkûm olmuş kızılların sayısı az da olsa, memleketimizde komünizme sempati duyan ve sosyalizm maskesi altında Marxizm propagandası yapan yüzlerce insan var. Nitekim son günlerde vuku bulan hâdiseler ve «**Yaşasın Komünistler!**» diye bağıranların mevcudiyeti bu görüşümüzü teyit etmektedir.

Komünizm bütün dinlere karşıdır. «**Komünizmin nihai hedefi her türlü dinin ortadan kalkmasıdır. Lenin diyor ki: «Allahsızlık, Marxizmin, yâni ilmi sosyalizmin nazariyatının ve tatbikatının bütünmez bir parçasını teşkil eder. Allahsızlık lehinde propagandayı zaruri olarak genel propagandamıza ithal etmekteyiz.» O halde komünizmin iktidarda olduğu her yerde dinin ezilmesini beklemek gerekir.** S. - 139»

Sayın Dr. Fred eserinde komünistler tarafından kasıtlı olarak zaman zaman kullanılan «**İlerici**» sözü üzerinde de durarak, bize şu malûmatı veriyor: «**İlerici sözü, komünistlerin en çok kullandıkları kelimelerden biri olmuştur. Los Angelesteki komünist kitabevinin adı (Progressive - İlerici - Kitabevidir.) Komünistlerin Amerikan Cumhurbaşkanlığına yönelttikleri son büyük siyasi hücum, (İlerici Parti) vasıtasıyla olmuştur. İşçi sendikalarındaki komünistler kendilerinden bahsederken hep (Savaşçılar) veya (İlericiler) terimlerini kullanırlar.**» Bizde de son senelerde basında ve siyasi hayatta bu ilerici ve gerici tabirlerinin sık sık kullanılmakta olduklarını görüyoruz. Bilhassa ilerici kelimesinin ne maksatla kullanılmış olduğu Dr. Fred'in yukarıya almış olduğum satırlarından da anlaşılıyor. Ben bilhassa savaş kelimesi üzerinde durmak istiyorum: Savaş kelimesinin karşılığı, harp ve muharebe kelimeleridir. Ve bu kelimelerin nerelerde ve hangi maksatla kullanılmakta oldukları malûm. Savaş kelimesi insana, kanlı meydanları, yanan şehirleri, çarpışan askerleri, vatan için yapılan çarpışmaları hatırlatıyor. Meselâ: Çanakkale savaşı ve Kore savaşları gibi. Bunun dışında, dahili meselelerde, gençlik hareketlerinde ve idarecilere karşı gösterilen tepkide savaş kelimesi kullanılacak olursa, bunu komünistlerin kendi aralarında bir rumuz olarak kullandıklarını kabul etmek ve bu şekildeki zümre hareketlerinden endişe duymak icabeder. Bilhassa ilerici geçinenlere «**Komünistlerin Söylediklerine İnanılabilir mi?**» isimli eseri tekrar tekrar okumalarını tavsiye ederiz.

Komünizmle yapılacak mücadele ve alınacak tedbirlerde tam bir muvaffakiyet elde edebilmek için, ferdin ruhi davranışlarını besliyen ve komünizme karşı daima uyanık bulunmasını sağlıyan bir takım saikler vardır. «**Şahsen benim iki tane saikim vardır. Önce, pek çok sevdiğim bir karım ve çocuklarımı düşünürüm. Komünistler bunları hasta, sosyal hayvanlar olarak telâkki ederler. Bugünkü inkişaf hızıyla, komünistler bir nesilde dünyayı fethetmiş olacaklar, netîcede karım ve çocuklarım, arta kalan burjuva sınıfının mensupları olarak, tarihte lanetle anılacaklardır.**

İkinci olarak Hristiyanlık Dininе mensubum. Allaha, Allahın lûtfuna, İsaya, İsanın halesizliğine ve İncîl-i Şerîfin öğütlerine inanırım. Komünizm Allahın, İsanın ve O'nun lutfettiği dinin düşmanıdır. İşte bu iki hakikat, beni komünizmin tâbi olduğu sosyal durdurmak için kudretim dahilindeki her şeyi yapmıya sevketmiş ve etmektedir. - S. 155» Türkiyenin de komünizme karşı durabilmesinin en büyük sebebi halkımızın müslüman oluşu değil midir? Komünizmin aleyhinde başarılı bir eser veren ve Türkiyede yayınlandığı zaman yerli komünistleri derin derin düşündüren Dr. Fred eserini şu satırlarla bitiriyor: «**İnsanlar Allaha yaklaştıkça, vatan ve insanlık uğruna canlarını, ruhlarını, kalblerini feda etmiye hazır oldukça, istibdadın muaffer olamıyacağına ve hürriyetin yer yüzünden kalkmıyacağına inanabiliriz.**»

BİLDİRİ

Gerek müşterek açılış gayemizde, gerekse yukarıda işaret edilen farklı durumlarımızdaki önemli avantajlarımıza rağmen, sadece onların fakülteden, bizim yüksek okuldan mezun olduğumuzu dikkate alarak müftülük, vaizlik ve imamlık gibi mesleki vazifelere tayin hususunda İlâhiyat fakültesi mezunlarının tercihi hem haksız hem de iki kardeş müessese arasında zararlı bir tefriktir.

İşte bu haksız ve zararlı tefriki yakında kanunlaşmak üzere Meclise sevkedilecek olan Diyânet İşleri Teşkilâtı Kanun Tasarısı ihtiva etmektedir. (Madde 26.27.28.29). Bu maddeler kanunlaşırsa Yüksek İslâm Enstitüleri mezunları mağduriyete uğrayacaklar, hizmet sahası daraldığından müesseesenin tâlibi azalacak ve istikbali tehlikeye düşecektir.

Müessesemizle ilgili bu hususlarda başka tasarıda öyle maddeler var ki Müslüman-Türk efkâr-ı umumiyesinin onları kabulünü düşünmek bizim için imkânsızdır. Örnek olarak :

1 — (1) ve (17). Maddeler iman ve ibadet meseleleri haricinde kalan konularda islâmî bilgi vermesini dahi imkânsız kılacak derecede Diyânet İşleri teşkilâtının vazifesini tahdit etmektedir.

2 — (5) ve (22) maddelerle gerekçeleri % 99 u müslüman olan bir memleketin Diyânet İşleri teşkilâtının kalbi mesabesinde olan Danışma Kurulunun dinle veya dinî bilgilerle ilgisi olmayan daire başkanları ve muhtelif fakültelerin öğretim üyelerinden teşekkülünü ifade etmektedir.

3 — Asırlardan beri memleketimizde mezhep ihtilâfı namına bir hâdise olmadığına göre, 10. maddede derpiş edilen Mezhepler Müdürlüğü ihdasının faydadan ziyade zarar tevlid edeceği kanaatindeyiz.

4 — (21), (22), (23) ve (24). maddeler Diyânet İşleri Başkanından Kayyımına kadar bütün teşkilât mensuplarının tayinlerini siyâsi ellere bırakmaktadır.

Gerek millî bünyemiz gerekse islâmî inanç ve hayatımızla telifine imkân göremediğimiz bu tasarının kabul edilmemesi için gereken tarihî vazifeyi elden gelen son hadde kadar ifâ her Müslüman Türkün en önce gelen görevidir.

İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsü
Talebe Cemiyeti
İdare Heyeti

PEYGAMBERİMİZİN VEDÂ HACCI

Yazan : Ali Rıza NALÇACI

Peygamberimiz Mekke'ye hicretinin sekizinci senesinde Mekke-i Mükerremeyi askerî bir deha ile kan dökmeden zabtetmiş, mukaddes Kâbeyi putlardan temizlemiş ve peygamberliğinden itibaren (21) sene kendilerinden görmediği zulüm ve ihanet kalmadığı halde; gösterdiği misilsiz şefkat ve merhametle umumî af ilân etmek suretile Mekke ile birlikte Mekkelilerin de kalbini fethederek gönülden müslüman olmalarını sağlamıştı.

Mekke, hâiz olduğu kudsiyyetle Arab yarımadasının merkezi, riyaset mahalli, ve umum Arabların ziyaretkâhı idi. Binaenaleyh oraya hâkim olmak bütün Arab yarımadasına hâkim olmak demekti. Mekkenin büyükleri islâmiyyeti kabul edince bütün Arab kabileleri mümessiller göndererek takım takım İslâmiyyeti kabul ettiler. Öyle ki, bir sene sonra Arab yarımadasında islâmiyyeti kabul etmiyen kimse kalmamıştı. Peygamberimiz hicretinin dokuzuncu senesi Hazreti Ebubekir'i Hac emiri nasbederek katılan müminlerle hac yaptırdı. Onuncu senesinde İslâmiyyeti kabul eden Yemen, Bahreyn gibi illere valiler tayin ve islâmiyeti öğretmek üzere muallimler gönderdi. 22 sene önce tek başına kaldırdığı tevhid sancağı altında yarım milyon müslüman toplanmış, putlar yüz üstü serilmiş, puthanelerin yeri, Cenâb-ı Hakkı şanına lâyık sıfatlarla takdis eden, kalbleri iyman ve tevhid nuruyla parlıyan mü'minlerin secdegâhı mescidlerle bezenmişti. Seher vaktinden itibaren beş vakit müezzinlerin gür sesle okudukları ezanlarla Cenâb-ı Hakkın büyüklüğünü, O'ndan başka ibadete lâyık Mâbud olmadığını, Peygamberimizin hak elçiliğini ilân ediyordu. Bu tevhidin şirke, iymanın küfre galebesi, Allahın tecelli eden vâdi idi. Bu sırada hergün namazda okuduğumuz **(İza cae nasrullah...)** sûresi nazil oldu ki, meal-i şerifi **(Allahtan feth ve zafer geldikte insanları takım takım — ilâhi din olan — İslâma girdiklerini görürsün. Rabbın Teâlaya hamd ile tesbih ve istiğfar eyle)** Bu sûrei celilenin mânasından **(artık Cenab-ı Hakka teveccüh ve âhiret yolculuğuna hazır ol)** demek çıkıyordu. Nasıl ki bu sure okunduğunda Hazreti Abbas da bunu anlıyarak müteessir olmuş ve ağlamıştı.

Filhakika Arab yarımadasını aydınlatan İslâmiyyet nuru doğudan İran, kuzeyden Bizans topraklarına kadar uzamış, on sene önce kan, kıtal kokan, mal, can, ırz ve namus emniyyeti olmıyan, merhamet, şefkat, ve insaniyyetten eser bulunmıyan bu iktisadi durgunluk, yoksulluk gibi türlü sebeblerle diri diri kumlara gömülen, mâsum kız çocuklarına mezar olan bu topraklar üzerinde Allah korkusu, peygamber sevgisi ve İslâm kardeşliğinin bahşettiği emniyyet ve itimad ile nurlu bir hayat belirmişti. Öyle ki, Medineden İslâm sancağının dalgalandığı en uzak yerlere kadar bir çıkın altında yolculuk yapan kimsenin kalbinde Cenâb-ı Hakkın korkusundan başka korku bulunmaz, misafir olduğu yerlerde de ikram ve sevgiden başka bir şeyle karşılanmazdı. İslâm dininin gayesi de beşeriyyeti küfr ve şirkin karanlığından kurtarmak, insanları kardeş yapıp emniyyet ve sükûn içinde yaşatmak olduğuna göre peygamber gönderilmesinden maksut olan gaye hasıl olmuş, Müslümanlık yenilmez bir kuvvet olmuştu.

Peygamberimiz bu suretle vefatının yaklaştığını sezince İslâmiyyetin esaslarını büyük bir topluluk karşısında bütün dünyaya ilân etmek üzere Hac yapmağa niyyet ve bunu bütün müslümanlara ilân etti. Peygamberlerinin mübarek sancağı altında hac yapmak, nasihatlerinden feyz almak istiyen müslümanlar her taraftan akın, akın gelerek Medinede toplandılar. Bir cumartesi sabahı Medineden (100) binden fazla müslümanla hareket edildi. Mekkeye yaklaşıp dağ-Kâbe görününce yüzbin müslüman bir ağızdan **(Lebbeyk, Allahümme lebbeyk...)** telbiye sadalarıyla **(Yarab!.. Huzuruna geldik, benzerin, ortağın yoktur, Mülk ve saltanat senindir. Sana ibadet eder, fermanını dinleriz)** diyerek dağları, taşları inletiyorlardı.

Peygamberimiz Mekkeye dahil olarak Kâbeyi tavaf ve gerekli hac merasimini yerlerinde ifadan sonra bayramdan bir gün önce devesine binerek Mekkeden de katılan ve böylece sayıları (120) bini aşan müslümanlarla Arafat meydanına gitti. Burada devesi üzerinde tarihî hutbesini söyledi ve bütün cihana hitab ederek :

(Müslümanlığın Cenâb-ı Hakkı tevhit ve tazim ile ibadet, onun kullarına ve mahlûkatına şefkat, merhamet, insaf ve adalet dini olduğunu, bir kimsenin diğer kimseye, bir kavmin, diğer bir kavme ancak ahlâki fazîletile üstün olabileceğini, insanların hürriyyet içinde doğduğunu, sınıf farklarının müslümanlıkta yeri olmadığını, can ve mal emniyyetini ortadan kaldıran bütün kötü âdet ve halleri, kan gütme dâvalarını, fakirleri zenginlerin esiri yapan, inleten fâizcilik ve tefeciliği kaldırdı. En evvel ayaklarımın altında çiğnediğim, amcam Abbas'ın fâizden alacaklarıdır.) dedi.

İslâmiyyetin zuhuruna kadar cahiliyyet devrinde Arablar kadınlar için hiç bir hak tanımazlardı. Kadın âdeta bir mal gibi elden ele devredilir, hattâ para gibi kumar oyunlarında ileri sürülürdü. Peygamberimiz bu cihete de temas ederek kadın ve erkeğin karşılıklı haklarını belirterek şöyle buyurdu :

(Ey Nas! sizin kadınlarınızın üzerinde hakkınız olduğu gibi, onların da sizin üzerinizde hakları vardır. Onlar size itaat ettikçe, sizde onlara şefkat ve sevgi ile muamele edin, onların aleyhine yol aramayın ve onlara karşı yapacağın muamelede Tanrıdan korkun. Size kadınlarının hakkında hayırlı olmanızı tavsiye ve vasiyet eylerim. Cenab-ı Hak size iki zaifin hakkına riâyeti emir ve tecavüzü haram kılmıştır. Biri kadın, diğeri yetimdir. Aile yuvasını yabancılara çiğnetmeyin. Kerim olan, âilesine hürmet, leim olan, ihanet eder, içinizde ben de âilesine hayırlı olanlardanım.)

Peygamberimiz şöyle devam etti :

(Ey Nas! Müslümanlar hep bir birinin kardeşidir. Can, mal, ırz, namus mukaddestir. Bir müslümanın malı, diğer müslümana rızası olmadıkça helâl olmaz. Ey Nas! Nefsinize dahi olsa zulümden sakınınız, zira zulüm âhiretin karanlıklarındandır. Adaletten ayrılmayınız, zira kıyamet gününde herkes işlediği suçlardan sorumludur. Beş vakit namazı benden gördüğünüz gibi kılın, malınızın zekâtını verin, ramazan orucunu tutun, hac vazifesini yapın, Tanrınızın kitabına, peygamberinizin emirlerine itaatten ayrılmayınız ki, cennetine giresiniz.)

Peygamberimiz daha bir çok nasihatlerde bulunduktan sonra :

(Ey Nas! Yarın kıyamet gününde peygamberiniz size Tanrınızın emirlerini tebliğ etti mi? diye süâl olunacaktır, Hakkımda ne cevab vereceksiniz?) dedi.

(Evet ya Resulallah, Ey tanrı elçisi sen bize Rabbımızın bütün emirlerini bildirdin, böylece şehadet ederiz) dediler. Bunun üzerine peygamberimiz üç kerre: **(Şahid ol Ya Rab)** buyurdu. **(Ve benden işittiklerinizi burada olmıyanlara haber vereniz, öyle zannediyorum ki, bir daha böyle toplu aranızda bulunamıyacağım.)** dedi. Ümmetile vedalaştı. O zaman şimdiki gibi ses cihazları, hoparlör olmadığı için peygamberimizin sözlerini ashabdan gür sesli olan Rebia ve emsali uzaklara ulaştırıyordu. Peygamberimiz sözlerini bitirmişti ki, Cenâb-ı Haktan: **(Bu gün sizin dininizi ikmâl ile kemâle erdirdim ve size olan nimetlerimi tamamladım ve sizin için din olarak İslâm ile razı oldum)** meâlindeki âyet nazil oldu. Peygamberimiz hutbesini ikmal ve öğle ile ikindi namazlarını Arafatta kıldıktan sonra **(Müzdelife)** ve sonra **(Mineye)** avdet etti. Orada da birçok nasihatlerde bulundu ve ezcümle: **(Benden sonra sakın tefrikaya düşüb kâfirler gibi birbirinizin boynunu vurmayın)** dedi ve böylece ümmetini vahdete, birliğe davet etti.

Peygamberimiz hac merasimini tamamladıktan sonra Medineye avdet etti. Kur'ân onun sağlığında tamam ve İslâmiyyet olgun bir din, müslümanlık camiası da yıkılmaz bir topluluk olmuştu. (23) senedenberi devam eden ilâhî tebliğat hitam bulmuş, peygamberlik tarihi de mühürlenmişti. Artık başka peygamber gelmiyecek, Kur'ân kıyamete kadar Müslümanların elinde ebedî bir mucize ve hidâyet meş'alesi olarak asliyyet ve safiyyetini muhafaza edecekti. Medineye avdetten biraz sonra peygamberimiz hastalandı. Rebiül-evvel ayının onikinci günü (doğduğu gün) ashabının Dini-İslâmı muhafaza ve yaşmak hususunda gösterdikleri gayret ve fedakârlıktan razı, vazifesini yapmaktan doğan bir sürur içinde bu fani âleme yumduğu gözlerini bekâ âlemine açarak Rabbisinin likasına kavuştu. Tanrının salât ve selâmı onun mübarek ruhuna ve yolundan giden mümetli üzerine olsun.

Aziz ve muhterem okuyucu!.

Sağlığı ve serveti yerinde, hac yapmak şartlarını kendinde bulan her müslüman için ömründe bir kerre hac niyyetile (Beyti şerifi) mevsiminde ziyaret dini bir vazifedir. Fakat bunun hikmet ve hakikatı şekilde ve isminin başına bir

(Devamı arkada)

(Hacı) kelimesi ilâve etmekten ziyade ruhun ulviyyet, ahlâkın kemâl bulmasındadır. Bir müslüman hac ferizasını yapmakla dünyanın dört bucağından gelen müslümanlarla tanışır, mahşer âleminin bir nümunesini Arafatta kefen gibi ihramlara bürünmüş insanlar arasında görür. Kendini çeker çevirir Cenâb-ı Hakka ve peygambere bağlılığını yaptığı fedakârlıkla gösterir. Fakat bu haccın mebrur ve makbul olmasının bir takım şartları vardır ki, onlara da riâyet lâzımdır. Evvelâ hac yolculuğundan önce gerekli bilgileri öğrenmek için, Hac rehberi, Büyük İslâm İlmihali gibi kitablardan hac bahsini okumak, geçirmiş olduğu namazları, tutamadığı oruçları kaza etmek, kul hakkından üzerine geçmiş varsa, bir kimsenin zararına sebeb olmuşsa ödeyip helâllaşmak, zem, giybet, hatır yıkmak gibi hallere bir daha dönmemek üzere tövbe etmek, bilhassa bu yolda sarfedeceği paranın temiz ve helâl yoldan kazanılmış olması şarttır. Zira bir hadisi şerifte haram kazanç ile hac yapan kimse ihrama girerken: **(Lebbeyk... Yarabbi emir ve fermanın ve sana itaat üzereyim)** dediği zaman Cenab-ı Hakkın **(Lâ lebbeyk... Sen yalancısın)** buyuracağı ve haccının kabul olmıyacağı bildirilmektedir.

PEYGAMBERİMİZİN HAYATI

(Baştarafı 13. sayfada)

maktadır: Ona göre Hz. İbrahim'e kadar olan neseb-i rasûl şöyledir: Adnan b. Aded, b. el-Muakvim, b. Sârih, b. Yeşcub, b. Ya'sib, b. Sâbit, b. İsmâil, b. İbrahim [2].

Hz. İbrahim'e kadar aradaki mesafeyi daha da açanlar ve iki zât-ı muhteremin birbirine uzaklığının daha da fazla olduğunu söyleyenler vardır...

Hz. Peygamberimizin babası Abdullah, 24 yaşında evlenmiştir. Abdullah, babası Abdülmuttalib'in on evlâdından biri ve en küçüğüdür. Abdülmuttalib, bu oğlunu çok sevmektedir...

Abdülmuttalib, hayatta on evlât yetiştirmeye muvaffak olursa, bir tanesini Allah'a kurban etmeği nezretmiştir. On evlât yetiştirmiştir. Nezrini yerine getirmek için aralarında bir kur'a çekmiş, kur'a Abdullah'a isabet etmiştir. Abdullah'ı, kurban edeceği yere götürmek için hazırlandığında, Abdülmuttalib'in hemşireleri itiraz ederek onun yerine on tane deve kurban etmesini söylemişler. Abdülmuttalib de on deve ile Abdullah arasında yeni bir kur'a çekmiş kur'a yine Abdullah'a düşmüş. Bunun üzerine develerin adedi artırılmış, yirmiye çıkarılmış, kur'a yine Abdullah'a isabet etmiş, develer yine artırılarak yüze iblâğ edilmiş, çekilen kur'a da develere düşmüş. Böylece hem develer kurban edilmiş, hem de Abdullah kurtulmuştur [3].

Abdullah, genç ve Mekke'nin en yakışıklı delikanlısı idi.

Anneleri Âmine: Zühre kabilesinden Vehb b. Abd-i menâf'ın kızı Âmine, Kureyş'in muteber ve şerefli kadınlarındandı. Abdülmuttalib, Âmine'yi babasından istemiş; bir rivayete göre babası Vehb, vefat etmiş olduğu için amcasından istemiştir. Amcası Âmine'yi Abdullah'a vermeyi kabul etmiş ve düğün de âdet-i vechile kız evinde yapılmıştır. Yine âdete göre Abdullah, kayınbabasının evinde üç gün kalmış ve sonra eşini alarak kendi evine gelmiştir. Abdullah, Âmine ile evlendiği zaman 24, Âmine ise 14 yaşında idi. Ve kurban edilmekten kurtulduktan sonra evlenmiştir.

Yeni evli olan Abdullah, Suriye'ye doğru giden bir ticaret kervanına katılarak Mekke'den ayrılmıştır. Kervan Suriye'den dönerken yolda Abdullah hastalanmış, Medine'de dayılarının yanında kalmıştır. Kervan Mekke'ye geldikten sonra vaziyeti öğrenen Abdülmuttalib, çok sevdiği bu evlâdına yardım etmesi ve onunla yakından alâkalanması için en büyük oğlu olan Hâris'i derhal Medine'ye göndermişti. Fakat ne yazık ki, Hâris Medine'ye varmadan önce Abdullah, fanî hayata gözlerini kapamıştı. Hâris'in acı haberle Mekke'ye dönmesi, ailenin en sevgilisi olan bu delikanlıyı kaybetmek, bütün aileyi derin bir üzüntüye sevketmiş, büyük bir kedere garketmiştir. Yeni evli olan ve hemen ailesinden ve eşinden ayrılmak mecburiyetinde kalan Abdullah, doğacak oğlunu da görmedi ve oğluna da dünyaya geldiği anda babasını görmek nasip değilmiş...

---

[2] İslâm Tarihi, Asr-ı Saadet, Mevlâna Şibli, (Ömer Rıza Doğrul), İstanbul 1346 cild I, sayfa: 178.

[3] İslâm Tarihi Asr-ı Saadet C. I, s: 185-186 da böyle zikredilmekte olup bu rivayeti Vâkıdi'den aldığını, İbni İshak'ın rivayetinde develerin Kureyş Rüesası tarafından verildiği zikredilmektedir, denilmekte.

İSLÂMDA TASAVVUF

(Baştarafı 11. sayfada)

göstermek temayülündedirler. Bu görüş ne dereceye kadar doğrudur veya kıymet derecesi nedir? Bunun münakaşasını yapmak şimdilik konumuz haricindedir. Yalnız şu kadarını söylemekte iktifa edeceğiz :

Tasavvuf tarihine göre bir «Sofiyyün» ve, bir de «mutasavvıfân» vardır. Bunlardan birincisine «mütekaddimün», ikincisine de «müteahhirün» adı verilir. Sofiyye mesleğinin esası ameldir. Bunlar riyazat, ibadet ve zikir ile nefsi terbiye etmeyi ve bu suretle intiaab ettiği «mürşid-i kâmile» e teslim olup müktedîe yolu ile, yani ahlâk ve diğer bilgi yollarından hasassın (duyu organlarının) dahi olmadan, kalbe varidatı olarak Cenab-ı Hakkın ilka ettiği ilham ile mâneviî hakikatlere ulaşmağı hedef edinirler. İmam-ı Gazali «El-munkızı min-ed-dalâl» adlı eserinde bu yol için şöyle der: «...bütün himmetimle tasavvuf yolunu tetkike başladım. Şunu anladım ki bu tarik ancak ilim ve amelin ikisiyle tamamlanıyor. Mutasavvıfların ilmi netice itibariyle nefse ait geçitleri atlatmaktan, onun kötü ahlâkiyle fena vasıflarından kendilerini uzaklaştırmaktan ibarettir. Bu suretle imanı, kalbini Allah'ın gayrı şeylerden boşaltır, onu Allah'ın zikriyle bezer... Şüphe götürmeyecek surette anladım ki mutasavvıflar Allah yolunu tutan kimselerdir. Onların gidişi gidişlerin en iyisidir, yolları yolların en doğrusudur, ahlâkları ahlâkların en temizidir.»

Cüneyd-i Bağdadi bu yolu şöyle tarif eder: «Allah'ın gayrı şeylerden fikir alıkanın keserek zikretmek, Kur'an-ı Kerimi anlayarak dinlemek suretiyle vecde geçmek ve Hz. Peygamberin sünnetine uygun amel etmektir.»

Ma'ruf-ı Kerhî bu yol hakkında «Hakka bakıp halkın elindekilerden yüz çevirmekten ibarettir» der.

Şiblî de bu yolu şöyle ifade eder: «Halktan ilgiyi keserek kalbin Hakka yöneltmesidir.»

İşte sofiyyenin yolu budur ve bu yolda İslâm'ın esası olan «Kitab» ve «Sünnet» den başka herhangi harici bir istemin te'siri bahis mevzuu değildir.

«Müteahhirün» denilen mutasavvıflara gelince bunlar daha ziyade tasavvufun fikri cephesiyle meşgul olmuşlardır. Tasavvuf ve mutasavvıf kelimesiyle umumiyetle bu zümre kastedilmektedir. Bunlar âyet ve hadislerden muhtelif mânalar çıkararak onları birbirleri ile karşılaştırmak ve müteşâbih âyetlere kendi kanaatlerine göre mâna vermek suretiyle fikri bir meslek vücuda getirmişlerdir. Bu vadide te'lif ediien eserler İslâm âlimleri arasında bir çok münakaşa ve mücadelelere yol açmıştır. Bu ikinci sınıf üzerinde de Yunan'ın veya Hind'in bir tesir icra ettiği söylenemez. Çünkü bunlar da âyet ve hadise dayanmaktadırlar. Bu iddia, bir hakikatın ifadesi olmaktan ziyade, bitaraf olamayan bazı Avrupalı felsefe tarihçilerinin ya din aleyhindeki fikirlerinden veya dinî taassuplarından neş'et etmektedir. Nitekim İslâm hukukunun menşeini Roma hukuku olarak göstermek isteyen gayretkeşler de eksik değildir. İslâm hukukunun kitap, sünnet, icma-ı ümmet ve kıyas-ı fukaha adını verdiğimiz dört şer'i esasa istinad ettiğini bilmek bile bu fikrin de izahet derecesini tayine kâfidir zannederim.

Biz, gayretimizi daha ziyade sofiyenin yolu üzerine teksif edeceğiz ve yeri geldikçe diğer hususlara da kısaca temas edip geçeceğiz.

MERAM OTOBÜSLERİ

Meram otobüsleri bütün yolculuklarınızda hizmetinizdedir.

Merkezi **KONYA** olup sefer yaptığı yerler ve şubeler:

		Tel:
ADANA	- Cenup garajından	4079
ANKARA	- Meram yazıhanesinden	111540
BURSA	- Otogardan	1834
ESKİŞEHİR	- Yıldız yazıhanesinden	2022
ISPARTA	- Meram yazıhanesinden	1266
İZMİR	- Santral garajından	34201
İSTANBUL	- Sirkeci Orhaniye Cad. si	226944
KONYA	- Belediye garajı No. 22	2411
KAYSERİ	- Talas Güven yazıhanesinden	1613
EREĞLİ	- Meram yazıhanesinden	101
MERSİN	- Alanya garajından	1976
NİĞDE	- Meram yazıhanesi	25
SARAYÖNÜ	- Meram yazıhanesi	

Sür'at, Konfor, Emniyet
MERAM OTOBÜSLERİNDE

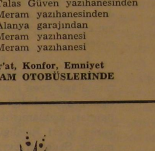

İSLÂM İNKİLÂBINDAN ÖRNEKLER

(Baştarafı 5. sayfada)

yiz. Aradaki derecelendirmede renk, ırk ve dil ile tabii özellikler ölçü değildir. Ölçü ancak tek kelime ile TAKVA'dır. Bu husus Kur'an-ı Kerimde açıkça belirtilmektedir. Irkçılığa çağıranın, ırkçılık üzere savaşanın ve ırkçılık üzere ölenin İslâm dininde yeri olmadığı halde maalesef renk, ırk ve dil ayırımı fecaatı hâlâ devam edeyelmektedir. İşte XX. asırda Afrika siyahı ırkının fecî hali... İşte peygamberler diyarı Arap topraklarında beslenen ve yüzbinlerce Arap evlâdını Yahudi olmadıkları için vatanlarından koğan, yüzbinleri aç-çıplak, evsiz-barksız çöllün kızgın kucağına terkeden İsrail dikeni... İşte Sibirya'da zayıf topluluklara, hususiyle müslüman-Türklere işkenceler yapan kızıl komünistler...

Diğer hususların izahına ingaallah bundan sonra devam edeceğiz.

Diyanet İşleri Reisliğinin Cevabına Cevap

"Kişi, noksanını bilmek gibi irfan olamaz"

N. Mustafa POLAT

"İslâm'ın İlk Emri: OKU" mecmuamızda "Diyanet İşleri Reisliğinin bugünkü durumu" başlığı altında neşrolunan bir yazımız, mecmuamızın 23 üncü sayısında yer alan "Diyânet İşleri Reisliğinin Cevâbı" başlıklı imzasız bir tekzîb ile cevablandırılmak istendi. Diyânet İşleri Reisliğini, re'sen temsil salâhiyetini kendisinde gören sayın Sadettin Evrin'in kaleminden çıktığında zerrece şüphemiz bulunmayan bu "Cevâb" ı, bizim yazımızın cevabı olmamakla beraber, öyle kabul ederek, cevablandırmaya gayret edeceğiz:

Evrin Paşa'ya göre biz hakikatleri tahrif ediyor, iftiralarda bulunuyoruz. Okuyucularımızın hatırlıyacakları gibi, tekzibe vesile olan Yazımızda kat'iyyen hakikatleri tahrif etmemiş ve sadece Diyanet İşleri Reisliğinin neşreylediği eserlerle, efkâr-ı umumiyye indinde husule gelen istifhamları açıklamıştık. Misâl olarak da Prof. Yusuf Ziya Yörükhan'ın Diyanet İşleri Reisliğince neşredilen "Müslümanlık" isimli eserini göstermiştik. Sadettin Evrin de bu tekzibinde "İlâhiyat Fakültesince birinci baskısı yapılmış olan bu eserin ikinci basımı için Müşavere Hey'eti tetkikte bulunmamıştı. Halen, kusurlu yerleri tesbit edilerek doğru-yanlış cetveli bastırılacak ve dağıtılacaktır." diyor. Ne güzel i'tiraf!.. Eserin hâtalı olduğu kabul edildiğine ve müşavere hey'etinin tetkikinden geçmediği belirtildiğine göre, demek iddiamızda samimi ve doğru imişiz. Hal böyle olunca, tenkidimizin de isâbeti münakaşadan varestedir.

Burada şunu da kaydetmek yerinde olacak ki; Sadettin Paşa hâlâ Diyanet İşleri Reisliğinin hikmet-i vücûdunu kavramamıştır. "Diyânet İşleri" demek, dinî mevzuda yazılmış gayri ilmî ve yanlışlarla dolu eserlerin tâb'ına memur bir müessese demek değildir. Mâdem ki, bu eserin hatalı olduğu biliniyordu, ne diye neşredildi? Mademki neşredilecekti, ne diye Müşavere Hey'etinin tetkikine arz olunmadı? Ne diye ilk neşrinde hataların düzeltilmesi cihetine gidilmedi ve yanlışlarla dolu bir eserin Türkiyeye Diyanet İşleri Teşkilâtınca dağıtılması te'min edildi? Böylece de, dinlerini sahih kaynaklardan öğrenmek isteyen samimi müslümanların inançlarını alt-üst etmek hangi sivri zekânın mahsulü oldu? Yıkmak kolay, yapmak güçtür. O eserin aşıladığı yanlış malûmatın izâlesi pek o kadar kolay olmasa gerek...

Yine Evrin Paşa, bu tekzîbinde diyor ki; "Bşk. Muavini Sadettin Evrin'in "Allâh Bizimle" adlı eserini bir ilm-i hâl kitabı gibi telâkki etmek yerinde olmaz. Bu cep kitabında yüksek tahsil görmüş gençleri dine ısındırmak, onların dinle ilgisini sağlamak maksadı güdülmüştür. Peygamberimiz (S.A.S.) İslâm'ı tebliğ ederken, muhatablarının durumlarına göre hareket ettiği malûmdur."

(Devamı 25. sayfada)

Büyükler Büyüğü

Peygamberimiz Efendimiz

NEBİYYİ EKREMİN EN AÇIK SIFATLARI

Tefr. 24 Yazan : A. AZZAM Terceme : H. KARAMAN

Diğeri: Ben ömrüm boyunca oruc tutacak ve hiç bozmıyacağım.

Üçüncüsü de: Ben de kadınlardan uzak kalacak ve hiç evlenmiyeceğim, dediler. Sonra Efendimiz (S.A.) gelerek: "Bu sözleri söyleyen siz misiniz?" diye sordular. Sonra devamla: "Allah için ben, hepinize nisbetle Allah'tan en çok korkan ve çekinenim. Fakat, oruç tutar (bazı günler ramazan haricinde) orucsuz olurum. Namaz kıldığım gibi uyurum da. Kadınlarla da evlenirim. Benim sünnetimden yüz çeviren benden değildir" buyurdular.

İşte Allah Rasulü (S.A.) in istediği itidal bu idi ve bu hususta da kendisi tarihin en önde şahsiyeti olmuştu. İnsanların itidalden şaşması ve ifrata kaçarak, kendilerini güçlerinin yetmiyeceği ibadetlerle mükellef kılmalarından korkmasına rağmen nübüvvette, dünya işlerini hakkıyle tedvin ve onlara hâkimiyette olduğu gibi ibadette de en yüksek örnek olmuştur.

Şimdi onun (S.A.) ibadetlerinin başka bir nev'ine geçiyorum. Bunun sözü ne tatlı, mânası kadar güzeldir!... Maksadım duadır. Dua, Efendimizin (S.A.) buyurdukları gibi, ibadettir. "Rabbiniz, bana dua edin, karşılayayım" buyurdu.

Şu duaya ve ondaki peygamberî yalvarışla kâmil teslimiyete bakın: "Duam ve ibadetim, hayat ve ölümüm, âlemlerin Rabbı olan Allah içindir. Onun ortağı yoktur. Ben bununla emrolundum. Kabul edenlerin (müslümanların) öncüsüyüm.

Allahım, beni amellerin ve huyların en güzeline hidayetinle kavuştur. En güzeline ancak sen iletirsin. Beni amel ve huyların kötüsünden koru. Onların kötüsünden ancak sen korursun.

Allahım, ancak sana ibadet ettim, sana inandım, sana teslim oldum, sana dayanıp güvendim. Sen Rabbimsin, gözüm, etim, kanım, kemiğim âlemlerin Rabbı olan Allaha huşu ile ibadet eder.

Allahım, evvel işlediğimi, sonra işleyeceğimi, açıktakini, gizli kalanı, senin benden daha iyi bildiğin bütün günahlarımı affet. İleri götüren, geri koyan sensin. Senden başka ma'bûd yok."

İşte O (S.A.) öyle bir kuldu ki: İbâdet ve ubûdiyette, Allah için ihlâsın, Allah'a itaat ve muhabbette fenânın, Allah huzurunda devamlı imtisâlin zirvesine çıkmıştır. Bununla beraber dünya işlerinde de önemsiz insanlar ve kabileler enkazından bir devlet kurmaya, cemiyeti türlü ıztırap ve fesat illetlerinden kurtarmaya muvaffak olmuştur. Hayatın bütün yüksek gayeleri onda (S.A.) en yüksek bir tarzda birleşmiştir.

Büyükler büyüğüne (S.A.) bu yönüylede bütün insanlar hürmetle baş eğer. Cihanın büyük tanıdıkları onun (S.A.) bu vechesine bakınca zatına mahsus bir manzara gözlerini kamaştırır.

Tarihi şahsiyetlerden göz ve kulak dolduran, şöhret yapmış hiç bir kimse şu manevi yük ve şereflerin tümünü omuzlarında taşıyamamıştır: Gece gündüz ibadet, şahsı ve ümmetine ait dünya işlerini maslahata en uygun, en kolay ve çabuk bir şekilde günü gününe takip, kıyamete kadar bâki bir devleti ikâme (kurmak), düşmanlarını başarı ile karşılayarak onu yükselme ve yayılma halinde ümmetine terk...

AFFI VE BAĞIŞLAMASI

Şimdi de, Efendimiz (S.A.) in, kendisine karşı aşırı derecede ezâ ve cefâ yapanları affı ve bağışlaması hakkında söz edeceğiz. Bu onun (S.A.) öyle güzel bir huyudur ki bununla kendisini Kur'ân-ı Kerim te'dib etmiştir. Cenâb-ı Hak buyurur: "Affı (öne) al, iyilikle emret, cahillerden yüz çevir." Bunun mânasını vahyin diğer bir nev'ini teşkil eden hadis-i şerif şöyle açıklar: "Sana gelmeyene gitmen, seni mahrum edene vermen, sana zulmedeni affetmen..."

İntikam almağa kudreti varken affetmek öyle bir ayrıdır ki onda temiz ruhların en güzel şekilleri, ulvî maksat, yüce gaye, nefsin arzularının üstüne yükselme gibi üstün vasıfları tecelli eder. Kahramanlık en güzel şekliyle yine orda görünür.

(Devamı var)

(Baştarafı 22. sayfada)

Evet, Müslümanlar için yegâne rehber Peygamberimiz Efendimiz (S.A.S.) dir. Müslümanlar hatt ü hareketlerini, Fahr-ı Kâinat (S.A.S.) Efendimizi dâima örnek ittihaz ederek ayarlarlar ve ayarlamalıdırlar. Binaenaleyh dinî irşâd ve tebliğ vazifesini yerine getirebilmek azminde olan Müslümanların yegâne rehberi O'dur. Fakat şu da unutulmamalıdır ki, Peygamberimiz Efendimiz (S.A.S.) dinî tebliğ vazifesini ifâ eylerlerken, hiç bir zaman ta'viz vermemişlerdir. "Tahsil görmüş gençleri dine ısındıralım." diye İslâmî inançlara zıd fikirler ileri sürmek, İslâmı yanlış anlatmak, çok büyük vebâl ve çok büyük günahtır. Her Müslüman, âliminden cahiline kadar, bütün Müslümanlar, İslâmiyet mevzuunda konuşurlarken ve eser yazmaya teşebbüs ederlerken, İslâm prensiblerinin dışına çıkmak salâhiyetini kat'iyyen kendilerinde göremezler. Müslüman; İslâmiyeti olduğu gibi anlatır, âyet ve hadisler muvacehesinde konuşur, yazar ve böylece vazifesini yapar. Onların dışına çıkamaz. "Allah indinde hak din İslâm'dır" Ayet-i Kerîmesine zıd olarak "dinler arası zıddiyet" i gidermek iddiasını taşıyanlar yanlış yoldadırlar. Zira Müslüman, İslâmiyetten başka din tanımaz ve bâzı sapık inanışları "din" olarak kabul edemez. 1300 küsûr seneden beri kaleme alınan ehl-i sünnet inanışı dairesindeki hiç bir eser; "her din mensubuna hitabını ulaştırmak" gibi sakat bir iddia ile ortaya çıkarılmamıştır. Binaenaleyh, Sadettin Evrin'in bu noktaya müteveccih iddiaları da herhangi bir mesnede istinad etmemektedir.

"Kur'ân-ı Kerîm Tercemesi" mes'elesine gelince; bu mevzuda biz kendi görüşlerimizi serdetmiş değiliz. Esasen böyle bir salâhiyeti de kendimizde göremiyoruz. Ancak biz, Kur'ân-ı Kerîm'in tefsir ve tercemesi mevzuunda cidden otorite olan ve bu husustaki ilmî kudreti de herkesçe kabul edilen zevatın görüşlerini aksettirdik. Cennetmekân Üstâd Yusuf Ziyaeddin Ersal hazretlerinin ilmî kudreti hakkında herhangi bir nakıs düşüncemiz olmadığı gibi, Mahir İz Üstâdımızın da ilmî ehliyeti hakkında söz sahibi değiliz. Elbette ki bu muhterem zevat, "Terceme" nin ellerinden geldiği kadar hatasız intişarı için gayret sarfetmişlerdir. Birçok hataları da tashih etmişlerdir. Yine de Üstâd Hasan Basri Çantay'ın beyaniyle, terceme başından sonuna kadar hatalı intişar etmiştir. Tercemenin ön sözünde izhâr olunan iyi niyete binaen de Üstâd ÇANTAY, İslâm mecmuasında hataların bir kısmına işâret eylemiş ve fakat tercemeyi yapanlardan bir zat tarafından bu samimi ikaz sui-niyetle karşılanmış, ilmî davranışla kaabil-i te'lif olmayacak şekilde hücûm-nâmeler kaleme alınmıştır. Halbuki, Diyanet İşleri Reisliği, böyle bir tercemenin intişarında azâmi i'tinayı göstermeli ve bu mevzuda cidden otorite olan zevâtın tashihine sunulduktan sonra neşri cihetine gidilmeliydi. Bu lâzımeye riayet edilmediği gibi, hatalara işâret eyleyenler de bir nev'i "azarlama' 'ile karşılaşmışlardır.

"Diyanet İşleri Reisliğinin bugünkü durumu" başlıklı yazımızı okuyanlar, iyice bilirler ki; biz sadece bu üç mevzuyu ele almış ve bu noktalardan Müslümanların Diyanet İşleri Reisliğine olan itimadının sarsıldığını belirtmiştik. Diğer neşriyatı ele almamıştık. Mâdem ki Evrin Paşa bu mevzuya da dokunmuş, diğer neşriyat hakkında da kısaca görüşümüzü kaydedelim :

Sahihi Buhari, Riyazüs-salihin, Tabakat-ül Müfessirin, İslâm Dini isim-

(Devamı 25. sayfada)

li eserlerin neşri, Prof. Adnan Erzi'nin ve Sadettin Evrin Paşa'nın Reis Muavinliğinden evveldir. Onların ve daha ismini burada kaydetmediğim diğer kıymetli eserlerin yeni baskıları yapılmış ve yapılmakta olabilir. Bu, Reisliğin normal çalışmaları cümlesindendir. Gariptir ki, Sahih-i Buhari, Riyazüs-Salihin ve Tabakat-ül Müfessirin isimli eserlerin fasikküler halinde evvelce neşrine başlandığı halde, bu neşriyata ya son verilmiş veya aksatılmıştır. Halbuki Müslümanlar, kütübhanelerinde bulundurmayı son derece arzu ettikleri bu eserlerin bir an evvel tamamlanmasını istemektedirler. Hattâ sabırsızlıkla beklenmektedirler. Buna rağmen herhangi bir faaliyet görülmemektedir.

Câlib-i dikkat olan diğer bir husus da şudur : Sadettin Evrin Paşa kendisini her işte salâhiyetli addetmekte, Diyanet İşleri Reisliği adına (Reis kendisi imiş gibi) beyanatlar vermekte, fikirler serdetmekte,tamimler neşreylemektedir. Sanki yapılacak hiç bir iş kalmamış, Diyanet İşleri teşkilâtının bütün mes'eleleri halledilmiş, dine ve din adamlarına yapılan hücumların önüne geçilmiş, ortalık süt-limon olmuş da, mes'ele yalnız faizin helâl olduğuna, kurban kesmenin lüzumsuzluğuna milleti inandırmaya sıra gelmiş!. Ve bu mevzuda da bütün âlimlerin görüşü yanlış, Sadettin Paşa'nın kehanetleri doğru imiş...

Tekzibe mevzu olan makalemizi kaleme alırken, yegâne düşüncemiz, dinlerini sahih kaynaklardan öğrenmek azminde olan Müslümanları ikaz idi. Ve aynı zamanda Müslümanlar arasında esmeye başlıyan menfî havayı, alâkalıların ıttılâına arz etmek suretiyle, yanlış gidişe bir son verilmesini temine gayret sarf etmekti. Herhangi bir gaflete düşmek ve "imân düşmanlarına hizmet" etmek gibi bir ihaneti hatırımıza dahi getirmedik. Ancak, kendisine emânet edilen mukaddes emâneti muhafaza edemiyenler veya muhafazasında lakaydiyet gösterenlerde böyle bir ters görüş zuhur etmişse, kabahat elbette ki bizde değildir.

Yazımızı nihayete erdirirken, bir husus daha kaydetmeden geçemiyeceğiz: Bugün Müslümanlar arasında Diyanet İşleri Reisliğine karşı cidden menfi bir hava esmektedir. Bu, halen Diyanet İşleri Reisi bulunan Muhterem âlimlerimizden Hasan Hüsnü Erdem'in şahsına karşı olmadığı gibi, diğer teşkilât mensublarına karşı da değildir. Ve esasen böyle bir havanın esmesine vesile olan Sayın Sadettin Evrin, daima salâhiyetini tecavüz ile, her hareketinde müslümanları rencide etmektedir. "Kişi, noksanını bilmek gibi irfan olamaz" hakikatına binaen, Sadettin Evrin'in Diyanet İşleri Reisliğini şahsî görüşlerine âlet etmemesini istiyoruz! Şimdilik bu kadar!..

BİLDİRİ

(Baştarafı 14. sayfada)

riyet tanımıyan, Türkiyede İslâm Dininin mevcudiyetini bir bütün olarak kabul edip hükümlerini ona göre düzenlemiyen, din adamlarına diğer devlet memurlarına tanınan hakların aynını getirmiyen, Diyanete müstakil çalışma imkânı temin etmiyen, Yüksek İslâm Enstitüsü Mezunlarını birinci plâna almasa bile İlâhiyat Fakültesiyle müsâvi tutmayan bir kanunu tasvip etmiyoruz. Daima bu fikrin karşısında olacağız.

T. İmam-Hatip Okulları Mezunları Cemiyeti — Konya

MİLLÎ MUSİKİ VE BUGÜNKÜ MUSİKİ

(Baştarafı 8. say.)

dinletmeye yeltendikleri müziğe (!) bir son veremiyoruz. Almanyada tahsil eden bir arkadaşıma sordum bir gün: «...Almanya'da da "rock and roll" ler, "twist'-ler bizdeki kadar revaçta mı" diye... Cevabı: "...Bu tip müziğe ekseri Almanlar rağbet göstermezler. Böyle müziğe Almanya'da pek az kimsenin gittiği ve eğlendiği barlarda, pavyonlarda rastlanır..." Bizde ise; pazar günü Ankara radyosunu açıp — sabırla — dinlemek yeter de artar bile...

İdeal müziğimiz hakkında Atatürk'ün bazı sözlerini de — konunun aydınlanması bakımından — almayı uygun buldum: "Bugün dinletilmeye yeltenilen müzik yüz ağartacak değerde olmaktan uzaktır. Bunu açıkça bilmeliyiz. Ulusal ince duyguları, düşünceleri anlatan; yüksek deyişleri, söyleyişleri toplamak, onları bir gün önce, genel son müzik kurallarına göre işlemek gerektir. Ancak bu güzide Ulusal Türk Müziği yükselebilir. Evrensel müzik de yerini alabilir... M. Kemal - Kasım 1934"

HÂDİSELER VE DÜŞÜNCELER

(Başlarafı 2. sayfada)

sanlık anlayışımız vardı. Biz bu şuuru, beyin hücrelerimizin her birine ayrı ayrı işlediğimiz devirlerde, insanlığımızı da alnımızın kırışığına karakter çizgileri halinde işler, **Türklük ve Müslümanlık** şiarını her şeyden üstün tutardık. Müdevven kanunların yapamadığını, **Allah ve din fikrine** dayanan vicdanlarımızla yapardık. Bugün vicdanımızı kanartan suçlar, bizim ahlâk kamusumuzda yoktu. Suçlu olduğumuz zaman, kanundan önce vicdanımız bizi sorumlu tutardı. Bu ahlâkî davranışın kilit taşı, şüphesiz **Allah'a iman, Peygamber'e teslimiyetti.** Fakat bu güzel telâkkilerimiz günden güne zayıfladı. Mesuliyet hissimiz küsûf etti. Biz, cemiyet olarak bu kıymetlerden uzaklaştıkça -yahut bu değer hükümleriyle aramızdaki uçurumlar genişledikçe- türlü ibtilâlar bizi ezdi. O kadar küçüldük, o kadar cüceleştik ki, eskidiğimiz yüce ruhundan kopan nefret tufanı bizi bir gün boğacaktır. Vahşetimiz o derece arttı ki buna **facialar zinciri** demek daha doğru olur... **Afyon Çocuk Yuvasındaki facia. Haydarpaşa Lisesindeki facia. Bilmem neredeki öğretmenin talebesine tecavüzü. Bilmem hangi doktorun hastasına tasallutu...** Derken bir de İzmir'de 13-16 yaş arasındaki ortaokul talebesi kızların **genç kız satış şebekelerinin ağına düşmesi... Neredesiniz analar, babalar ve ey ahlâkçılar, sosyologlar?..** Hem de bu müesseselerin hepsi devletin himayesindedir. Caniler, doğrudan doğruya devletin ırzına tecavüzden suçludurlar. Bu uzayan facialar silsilesini, her hangi bir cinsî sapığın bir köşede işlediği cinayetle kıyas edemeyiz. Bu, fena olmakla beraber fert plânında bir hadisedir. Cemiyet onu ergeç tecziye eder. Fakat o biri, cemiyet plânında, bizi çepe-çevre kuşatan ahlâkî sukûtun canhıraş çığlığıdır... Bütün kadrosuyla ahlâk ve vicdanımızın topyekün iflâsıdır. Bir gün ahlâk zabıtası harekete geçsin, ince eleyip sık dokuduktan sonra failler ele geçsin, en ağır şekilde cezalanmış olsunlar. Fakat ne çıkar bundan? Biz cemiyetimizi bu hale getiren hakiki faillerin millete teslimini istiyoruz. Yoksa, onlar bizi yeni bir hamle ile teslim alacaklar... Haberiniz olsun.

İslâmın ilk emri
OKU

SENİ ÇEVREN BOZDU

(Başlarafı 8. sayfada)

Hükümetin, seni iyi terbiye etmeğe ve ilim, irfan sahibi yapmaya gücü yeterdi. Daima içine girmeye teşebbüs ettiğin Saz ve Barların kapılarını yüzüne kapamaya, kötü arkadaşlarla arana bir sed çekmeye ve onları senden çok uzak ücra yerlere göndermeye de gücü yeterdi. Ayni zamanda o, öldürdüğün kimseyle aranızı iş işten geçmeden bulabilir, küçük bir suçtan büyüğüne intikal etmeden seni istenilen şekilde te'dip ve terbiye edebilirdi. Fakat o, seni ve hareketlerini bırakarak uzun zamandır uyudu. Ancak sen büyük suçları istiyerek veya istemiyerek yaptığın zaman maktûlün uzun ve şiddetli bir sayhasiyle uyanıverdi. İşte o zaman yalancı bir cesaret gösterebilmek için kuvvetini ve askerini topladı. Kuvvetini her şeyden üstün tuttu. Cellâdını ve bütün malzemesini hazırladı. Ama ne yaptı?.. Bütün yaptığı şeyler seni idam etmek ve böylece hayatına son vermek oldu.

İşte bunlardır suçlarda ortakların. Yemin ederim ki ben hâkim olsaydım; sana cezadan ancak günahı ve suçu işlediğin nisbette veririm. Cezanın diğer kısımlarını da ortakların olan babana, kötü muhitine (cemiyetine) ve hükümetine taksim ederdim. Fakat ne yazık ki sana faydalı olmaya gücüm yetmiyor... Şu anda ve şu durumda karşında bir seyirci olarak durmaktan başka bir şey yapamıyorum. Fakat elimde olmıyarak sana acıyorum...

Ey zulüm altında öldürülen!.. ALLAH sana rahmet etsin...

Tercüme : Mustafa VARLI

İLMİ KELÂM DERSLERİ

(Başlarafı 10. sayfada)

eden ilme de **Ahkâm** veya **Fıkıh** ilmi denir.

Mükellef bir insanın yapması veya yapmaması gereken işler hakkında varid olan ilâhî emir ve nehyler, yani amele taallûk eden şer'i hükümler sekiz kısımdır. Çünki bir şeyin yapılmasının dînen hükmü, ya **farz,** ya **vacip,** ya **sünnet,** ya **müstehap,** ya **mübah,** ya **haram,** ya **mekruh,** ya **müfsit** olur.

Şimdi bunları kısaca izah edelim :

Farz : Yapılması istenen, yapılmaması yasak edilen ve bu husus hem sübut, hem de mânaya delâlet bakımından kat'i bir delille sabit olan bir hükümdür. Beş vakit namaz kılmak, Ramazan orucunu tutmak, zekât vermek gibi emirler her yönden kat'iyyet (kesinlik) ifade ettiğinden, bunlar hakkındaki hükümlere **farz** denir. İşte böyle her mükellefin şahsen yapması gereken farza; **"Farz-ı Ayn",** Kur'ân dinlemek, cenaze namazı

(Devamı var)

OKUYUCULARLA BAŞBAŞA

SAYIN ŞÜKRÜ ÖNCEL - URFA

En samimî hislerle dolu mektubunuzu aldık. Duyduğumuz hazzı burada ifade etmemize imkân yoktur. İsteklerinize yerine getirilmiştir. Selâmlar...

SAYIN MEHMET BARUT - ARTOVA

24. sayımızda, bu sütunlardaki cevabî yazımız, sizin isteğiniz üzere kaleme alınmıştır. «Bir su-i tevehhüm neticesi» olarak da yazılmış değildir. Biz, sizin hüsnü niyetinizden zerre kadar şüphe etmiyoruz. Bütün okuyucularımızda olduğu gibi, sizde de münasebetimiz hep bu asil niyete ve-türlü taarruzlarla parça parça olmuş - köklü bir dava birliğine dayanır. Ve biz (siz de dahil), bu dava birliğini her şeye rağmen ayakta tutacağız veya bu davaya, bu imana sarılarak tutunacağız. Başka çıkar yol yok. Binaenaleyh, cevabımız sizi ümüş olabilir. Böyle olsa bile safları-mızdan fert fert ayrılanlarla değil, fevc fevc katılanlarla iftihar edeceğiz. Bu olgun hareketi göstereceğinizden asla şüphe etmiyoruz. Aboneniz devam edecek. Selâmlar...

SAYIN HALİS KALMIŞ - KUŞADASI

Mektubunuzu aldık. Bazı hususlardaki düşüncelerinizde tamamen sizinle beraberiz. Kardeşim bizlerin de insan olduğumuzu, üstelik nesir hayatında her zaman olması mümkün olan hadiseleri de hesaba katmak lâzım. Bu kabûmuzdan önce bize herhangi bir haber gelmemiştir. Selâmlar...

SAYIN BİLÂL KÜÇÜKKAYA - ELAZIĞ

Engin duygu ve düşüncelerle dolu olan mektubunuzu aldık. Duymuş olduğumuz sevinç sonsuzdur. Bilirsiniz ki İslâm, kardeşlik dinidir. Bu prensip ise gıyabî ve vicahî sevgi ve saygıya dayanır. Üstelik Peygamber Efendimiz (S.A.S.) «Mü'minlerin, birbirlerinin gıyabında yapacağı dua müstecabdır» buyurmuştur. Selâmlar...

SAYIN MUSTAFA VARLI - ADANA

Bugün «Kürtün buru-u bârûsunu sarsmak» sizin de işaret ettiğiniz gibi İslâmî neşriyatla mümkündür. Fakat müslümanlar, bu hakîkati bir türlü kavrıyamamışlardır. Küfür ve nifak cephesinin elinde sayısız neşir vasıtaları varken bir yandan da yenilerini çıkararak saflarını takviye ederler. Biz ise, sayıları bir-ikiyi geçmiyen dînî ve millî neşriyatı desteklemiyoruz. Ne diyelim, Allah bizi uyandırsın. Gönderdiğiniz terceme sütunlarımıza alınmıştır. Devamını bekleriz. Aboneler de kaydedilmiştir. Alâkanıza teşekkür ederiz.

SAYIN İSMAİL YILDIRIM - KADINHANI

Mecmuamızın 4, 5, 6. sayıları bitmiştir. Onun için istediğiniz yerine getiremedik. Bu sayıları, ileride bastırmayı düşünüyoruz. Selâmlar...

SAYIN SEDAT GÜMÜŞ - BALIKESİR

Kardeşim, «OKU»-nun çıkışındaki asîl gayelerden biri de, İmam-Hatip Okulları arasındaki gaye ve îmân birliğini kökleştirmek idi. Biz, bu ruh ve şuurun gelişmesi için az da olsa gayret gösterdik. Fakat talebe kardeşlerimizin de biraz feragat göstermesi icap eder. Mektubunuzdaki hususlar dikkate alınmıştır. Selâmlar...

SAYIN H. SELÂMİ KAYNAR - TURHAL

İstediğiniz sayılar adresinize postalanmıştır. Selâmlar.

SAYIN OSMAN KARADAVUT - ZİLE

Kardeşim, mektubunuzda bahsettiğiniz dört arkadaşın abone borçları, 24. sayıya kadar 11 (onbir) er lira olmuştur. 3. cildimizle beraber borcunuz 22'şer liradır. Selâmlar.

SAYIN AHMET ÇORAPSIZ - ERZURUM

Muvaffakiyet temennileri ile dolu mektubunuzu aldık. Benimsediğimiz davada muhlimiz Allah ve siz okuyucularımızdır. Selâmlar.

SAYIN RAHMİ SERİN - GÖYNÜCEK

Mektubunuzda gösterdiğiniz olgunluk bizi çok mütehassis etti. Dr. A. Arslan Aydın Bey hocamızın İLM-İ KELÂM'a ait tefrikası bundan böyle devam edecektir. Doğrusu, sizdeki «tevazuun» fazîletine hayranız. Yalnız, gönderilen yazılar prensip olarak iade edilmez, bizde mahfuz kalır. 4, 5, 6. sayılarımızın mevcudu kalmamıştır. Selâmlar.

SAYIN MEHMET SEYYİDOĞLU - MALATYA

Bu sütunlarda, okuyucularımızın sorularına cevap vermek, isteklerini yerine getirmek vazifemizdir. Yazdıklarımız ve söylediklerimiz münhasıran «İlâ-yi kelimetullah» içindir. Bundan, başka maksatlar da çıkarmak isteyenler olacak. Bunu da tabiî karşılamak icabeder. Evet «O Mücahid Ruh» nerede, basit davranışlarla ikide bir kendilerini ele verenler nerede? Davanın özüne inen yok. Her dava adamı olduğunu söyliyen, davanın kışrında omür tüketmektedir. Bugün cemiyetimizin meselesi İMAN'dır. Bütün tekler, bunun etrafında toplanmalıdır. Biz buna kaniiz. Alâkanızın devamını bekleriz. Selâmlar.

SAYIN MUSA YILMAZ - ARGITHAN
SAYIN HALİT ÖZKIRCA - BALIKESİR
SAYIN KADİR TASPINAR - AHMET KILCI - ÖDEMİŞ
SAYIN YUSUF KERESTECİ - AKŞEHİR
SAYIN HAYRETTİN - KULU
SAYIN RAMAZAN SAYILDI - MARAŞ
SAYIN İBRAHİM DİNÇ - SAKARYA
SAYIN OSMAN GÜMÜŞ - SAKARYA

Yukarıdaki muhterem okuyucularımızın abonesi yapılmış, tarafımızdan yapılan yanlışlıklar düzeltilmiş ve gönderilen aboneler kaydedilmiştir. Alâkanızın devamını bekler, sizleri en derin hislerle selâmlarız.

İslâmın İlk Emri
O K U
Sahibi :
Türkiye İmam-Hatip Okulları Mezunları Cemiyeti adına :
Mustafa ATEŞ
Yazı İşleri Müdürü :
Hulûsi GÜLER
İdarehane :
Türbe Cad. Şâir Hasan Rüştü Sok. No. 11 — KONYA
Muhabere Adresi : P.K. 105 — KONYA
Abone şartları : Yıllık : 11 TL. Altı aylık: 5,5 TL.
Me'haz gösterilmeden yazılarımız iktibas edilemez, gönderilen yazılar basılsın-basılmasın iade edilmez.
Ahmet Sait Matbaası — İSTANBUL

Hacılar Gidiyor

— 1 —

Bugün, âlem, sana hayran oluyor, ey yolcu,
Tuttuğun nurlu yolun, arşa çıkar tâ, bir ucu...

Seni mest eyliyen aşkın, ezelidir, ezeli,
İltifât eyledi zira, o: (Güzeller güzeli...)

Öpeceksin: (Hacerülesved) i, hem (Mültezem) i,
Müslümanlar, bu büyük devlete, imrenmez mi?!

Ne tahassüsle yaşattın o, mukaddes emeli!..
(Kâbe) nin âşıkısın, kendini bildin bileli...

Mü'minin, doğduğu günden beri, kalbinde coşan,
Bir yanar dağ gibi, içten içe, her ân tutuşan,

Ölmeden, ravza-i peygamberi tek görmesidir,
O yeşil cennete, bin vecd ile yüz sürmesidir...

Mâsivâlar, ebedi gâyeye, engel mi olur?!
Gerçek âşıklar, erer maksada, cânânı bulur...

Gerçek âşık o ki: Cânânının uğrunda ölür,
Tertemiz kumlara, sessiz, mütevazi, gömülür,

Gömülürken, o merâsimde, melekler bulunur,
Ebediyyen, donatır kabrini: (Nûr üstüne nûr...)

— 2 —

Ümmetim, gel!: dedi mâdem, sana, bak (Fahr-i Cihan)
Bütün âlemlere rahmet, o: Bütün canlara can,

Artık, uslanmıya, kat'i olarak azm eyle!..
Silinir orda günâhın, sayısız olsa bile...

Enbiyâ ülkesidir, geçtiğin: ıssız çöller
Âşinâ yüz gibi, hüccâca tebessüm eyler...

Nûra garkolduğu iklimdir o çöl (Musâ) nın,
Yüce mâbûduna yükseldiği yer (İsâ) nın...

Nelerin şâhidi bilsen, o mubârek dağlar,
Rûha mirâc olan, en tatlı sedâlar çağlar...

Mânevi bir koku, sardıkça, çölün, her yerini,
Mest eder gönlünün en gizli derinliklerini.

Başka bir şekle girer, (Mekke)nin ufkunda, semâ,
Sanki, Cennetlerin ufkundan eser: (Bâd-i sâbâ...)

Dalgalandıkça, denizler gibi, (Ulvi Kâbe),
Heyecanlar verir, en kaskatı, hissiz kalbe...

— 3 —

Mâsivâlarla, aziz vaktini, mahvetme, sakın!..
Bil ki, dergâhı açıktır, gece, gündüz, Hakkın...

Nûra garkolmalı, gönlünde coşan duyguların,
(Kâbe) hüccâca şefaat edecek çünkü, yarın...

Sarılıp (Kâbe) ye, feryâd eden âşıklara bak!..
Sen de yalvar, hemen, onlarla, coşup, ağlıyarak...

(Ravza), uşşâkına, cânân olup, âguş açıyor,
Hak Teâlâ, yanan âşıklara, rahmet saçıyor...

Gelerek kendine, pâk eyle gönül aynasını,
Dökülen göz yaşı, kalbin siler ancak pasını...

O çeşit göz yaşı, iksirdir evet, her derde,
Açılır, kalbe gerilmiş kapkara zindan perde...

— 4 —

(Arafât) ın, bütün âfâkı, meleklerle dolu,
Öptüğün secde edip, toprağı, amber kokulu...

Başka bir manzara arzetmede kumdan tepeler;
(Arasat meydanı) dır sanki, söner debdebeler...

O büyük kitleye, rehberlik eder (Rûh-u Nebi)..
O ne mahşer!.. Ne büyük hârikadır Yarabbi!..

Ne mahâbetli duruş!.. Mahşeri temsil ediyor,
(Mâlikülmülk olan "Allah", benim işte) diyor...

Koca bir sel gibi coştukça o: (Rahmet denizi),
Dökerek göz yaşı, hâtırla, duâlarla, bizi..

Ne dilersen dile; dergâhı açıktır Hakkın,
Mâsivâlarla, aziz vaktini mahvetme sakın!..

Bil ki, hâzırdır o toplantıda: (Kırklar, yediler...)
Muhteşem (âlem-i lâhût...) göklerden iner...

(Arafât) tan inîyorken Hacı, bir kuş gibidir,
Nekadar pâk!. Anasından yeni doğmuş gibidir..

Kulluğun sırrını idrâk eden ârifleri, Hak,
Nûrdan (Kâbe-i Zâti) ile müşerref kılacak...

Ali Ulvi KURUCU

İslâmın İlk Emri
Oku

YIL : 3 | 1 HAZİRAN 1963 | SAYI 26

İÇİNDEKİLER

- Hâdiseler — Düşünceler — OKU
- Mollâ Camiin Fatih'e Mektubu — **Ali Himmet BERKİ**
- Rüşvet — **Ahmet KAZANCI**
- İslâm İnkılâbından Örnekler — **Mustafa POÇAN**
- Ulûmu'l-Hadîs — **Hayrettin KARAMAN**
- Aranan Sevgili — **Ahmet KAHRAMAN**
- İlm-i Kelâm Dersleri — **A. Arslan AYDIN**
- Ahlâk ve Tasavvuf — **Ahmet GÜRTAŞ**
- İslâm Tarihi — **Mustafa UZUNPOSTALCI**
- Kitap Tahlili — **A. Osman KOÇKUZU**
- İslâmda Fıkıh Anlayışı — **Ali YARDIM**
- Meşihatı İslâmiye Tarihi — **Veli ERTAN**
- Riya ve Riyakâr — **H. Basri OKAN**
- Komünizm Karşısında Türkiyenin Durumu — **Halit GÜLER**
- Tefrika — **Hayrettin KARAMAN**
- Okumak — **Âkif CAN**
- Şiirler
- Okuyucularla Başbaşa

HÂDİSELER — DÜŞÜNCELER

Fetih ve Fatih: Tarihin seyrini değiştiren **«Büyük İnsanlar»** sanki camianın kutbu ve mihrakıdır. Yaşadıkları devirlere renk veren bu **«kutup insanlar»** kitlelerin ruhu mesabesinde oldukları için, yaşayışları, zevkleri kitlenin nâmûs hesabınadır. Binaenaleyh, **Hâkan,** aynı zamanda devleti meydana getiren bütün unsurlara, insan faaliyetinin yayıldığı her sahada örnektir. Eğer Hâkan, bütün ferdî ihtiraslarını terbiye ederek milletin istediği mutlu yolda sarfetme feragatını gösteremezse camiayı peşinden sürükliyemez. Bu tip otoriteler, daima kuvvetle yaşamıştır. Kuvvetin zevâli, bunların da hâtimesi olmuştur. Fakat Hâkan, gerisinde ordulaşan kitle için yaşadığını müdrikse, bütün zevk ve eğlencesini kitlenin selâmeti için terkederse, ruhunda taşıdığı ulvî hasletleri camianın tenezzüfü edeceği havaya zerre zerre vermesini bilirse, bu insan, **büyük insandır.** Onun ruh muhtevasında tekevvün eden insanlık ideali, muhitten merkeze doğru nafiz dalgalar halinde yayılır. Şairin:

Der-hâtır eder bir seni **Fâtih** denilince:
Bir Sen, bu cihan fâtihi beş kıt'a dilince...

mısralariyle dile getirdiği **Fâtih,** gerçekten devrine silinmez damgasını vuran, asırların mislini yetiştirmekte hiç de cömert davranmadığı büyük **dâhilerdendir.** O, ortaçağın sonsuz gibi telâkki edilen karanlığından insanlığı kurtarmıştır. O'nun gülleleri bin yıllık köhne **Bizans imparatorluğunun** surlarını dövmekle kalmamış, Şarktan doğan gurubsuz güneşi, kilisenin dehlizinde pinekliyerek ışık arıyan zavallı garbı tanıtmıştır. İşte bundan için **Fâtih** büyüktür. O'na **«Ele geçirici Mehmet»** diyenler, başı göklere eseri büyük dağların ayaklarına serpilen küçük tepecikler kadar **cücedirler.**

Fetih ve Fatih hakkında, batılı yazar ve tarihçiler, bugüne kadar kilisenin taassubundan kendilerini sıyıramamışlardır. **Rönesansın** doğuşunda fülen olmasa bile Fâtih, onun besleyicisi mevkiindedir. Bu hareket ise bu günkü Batı Medeniyetinin hareket noktasıdır. Böyleyken, devirler açan Fetih ve devirler kapayan Fâtih hakkında garplıların kindar düşünceleri koyu bir hiristiyan himayeciliğinden başka bir şeyle te'vil edilemez. Peygamberimizin (S.A.S.) müjdesini taşıyan bu **Fetih-i Celîli** barbarca, bunharca bir saldırış gibi göstermeye yeltenenlere **«Müslüman Endülüsün»** akıbetini sorabilir miyiz? Fâtihin torunları bizler, Fethin 510. yılında şairin dilişle söyle sesleniyoruz:

Fethettiğin iklîme havârî gibi girdin;
Dünyaya o gün sen medenî fethi getirdin!

İslâmın koyduğu **Harb hukuku** esaslarına sadık olan bu medenî fetihin Fâtihi, sonsuz seferine, yine 3-Mayıs-1481 günü çıktı.

Pakistanın Mânevi Kurucusu M. İkbal: Adam var; yığınları fikir potasında eriterek millet şuruna yükseltir. Adam var; çektiği mefkûre ızdırabı, döktüğü fikir teri kendisini topluluğun düşünen dimağı haline getirir. İşte 21-Nisan-1938 de Allah'ın rahmetine kavuşan Dr. Muhammed İkbal, Hind müslümanının düşünen kafası, çarpan yüreği idi. Esasen İkbâl Doğu ve Batı tefekkür sistemini terkipçi akıl ve mantığiyle süzgeçden geçirerek bugün her iki kültürde noksan olanını bulmuş ve ortaya koymuştur. O'na göre Batının tekniği, Müslüman Şarkın imanına, İslâm Dinî'nin dinamizmine nasıl muhtaç ise, Doğunun din duygusu ile tekevvün etmiş medeniyeti, Garbın tekniğine muhtaçtır. **İkbâl,** bu sentezci tarafıyla yalnız Hind'in değil, bütün müslüman milletlerin bir tefekkür kâinatıdır.

İkbâl, beşeriyetin, ihtirasları uğrunda gemi azıya alarak tarihin tanımadığı bir başboluğa aktığı ve mesuliyet duygusunun zedelendiği bir devirde yetişti. Beşeriyeti bu hüsran yolundan çevirmek için O'kyanuslar kadar engin kafa ve ruh hamülesini katra katra insanlığa serpmeğe çalıştı. Gayesi **ittihad-ı İslâm** idi. İslâm çerçevesi içinde ruhiyat faaliyetleri en sarih hakkı iken, âtıl kalan esir Şark milletlerinde eski ikbâl devirlerine ulaşma fikrini **İkbal** vermiştir. Bu gayeyi İslâm camiasında şuur haline getirmek için muhitine daima heyecan ve kuvvet vermesini bildi. O'nun düşünce sisteminde «Kavmiyet ve milliyet» gibi dar ve parçalayıcı mefhumlar yoktur, yalnız ve yalnız İs-

(Devamı 26. say.)

Biz hakikat sana apaçıkâr bir feth açtık.

— El-Feth: 48-1 —

İslâmın İlk Emri

OKU

Muhakkak Kostantiniyye (İstanbul) feth olunacaktır. Onun emîri ne güzel emîr, askerleri ne güzel askerdir.

— Hadis-i Şerif —

Sayı: 26 ★ Cilt: 3 ★ Dini, İçtimaî, Edebi Aylık Mecmua ★ Yıl: 3 ★ Haziran: 1963

İSTANBUL'UN FETİH YILDÖNÜMÜ MÜNASEBETİYLE :

Molla Cami'in Fatih'e gönderdiği mektubun tercemesi

Ey lâtif şimal rüzgârı Kalk, Kâbe-i âmâl-i cihan olan menzil-i mukaddese doğru gitab et. Yolun açık olsun. Nefsini yârın kokusundan sıralandır ve kable-i âmale teveccüh için icab eden ihlâs ihmâl etme. Harasan'dan niyaz yükünü bağla, Rum milkine doğru teveccüh ve ikbal et. Oraya varınvarmaz o Padişah-ı muazzamın makamını sor, yüzünü papucunun ayak bastığı toprağa sür. İzni Padişahî şeref sâdır olunca huzura gir ve o Padişah-ı Zişanın huzurunda edibane, nükte perdazane vazife-i memuriyeti ifa et ve deki: Ey mesnedi refiüşşan olan zatı âli kadir sana bu büyük ulûvvü şan baba ve dededen gelmiştir. Senin aslını ve neslini Âdeme kadar sayanlar hepsinin mesnedinin ve tâcidar olduğu görülür. Cihan ilkin onların mefahiriyle ziynet buldu, lâkin bugün herkes seninle müftehirdir. Fazl u kemalin, zirvesine vâsıl olmuş, senin gibi bir hükümdar az görülmüştür. Hikmetin müşkilleri senin sözlerinle halledilir. Senin sözün her mücmelin beyanıdır. Meşguliern yolu senden aydınlandı, ışıklerinin nûru senden parladı. Senin âteşin tab'ın yüzünden Hikmet-i Tabiiyenin mu'dil mez'elelerinin keşf ve istihracına imkân hâsıl oldu. Senin kalbinde parlıyan Hikmet-i İlâhiye sayesinde dünyanın yüzüne çekilen zulmet ve melâhî peçeleri düştü. Senin efkârı sâiben müsebet bir tarikı iltizam etmesi üzerine riyazî ilmi ziynetasarı ebediyet olacak bir varlığa nâil oldu. Şeriat-ı Nebeviye senin cehdi ikdamınla kuvvetlendi. Küfrün karar kıldığı yerler Puthaneler senin gayretinle secdegâhı ebadiyet oldu. Harb-u ktaldaki hüsn-ü tedbirin sayesinde küfür ve dalâl kal'aları sarsıldı, yerlerinden kazıldı. Sen hamiyyetli bir sahib-i ikbalsin, çekinip kaçındığın birşey varsa o da kötü ahlâktır. Hasudların ragmına hikmet, iffet, secâat senin zatında toplandı, sen in'âm ve ihsan bakımından deniz ve ceviher madeni gibisin, belki deniz ve madenden daha üstünsün. Maden ceviherleri senin dest-i in'âm ve ihsanın karşısında teeddüben taş içinde gizli kaldı. Senin keremdar avucundan deniz, köpüğünü yüzüne çarpıyor. Çarhın hareket ve durumu devam ettikçe; küre-i arz durduğu müddetçe; çarhın revş u hareketi reyine muvafık olarak devam etsin. Yerin şerefi senin ayağının toprağı ile kaim olsun. Ey ruhlara amber saçan nesim! Böylece dua ve senayı yerine getirdikten, sonra birkaç varakdan ibaret olan bu garib nasımları, ki akîl ve müdebbir olanın fehmine lâyıkdır, sana emanet olarak gönderiyorum. Bu garibleri gelıriyarın meclisinde unutma hatırda tut. O meclis-i muallâda bu nâçiz hediyeyi sun ve şöyle söyle: Karınca hulûs ve muhabbetle Hazreti Süleymana yarım çekirge ayağı ihda etti. Ve dedi ki: Bu naçiz hediye kudretimin erişebildiği bir hediyedir, hediyeler ise gönderenin kudretile mütenazib olur. Bu vazifeleri yaptıkdan sonra fazla tasdiden çekin ve sözü selâm ve tekrimle hitama erdir (1).

(1) Ali Himmet Berki; Sultan Mehmed Han ve adalât hayatı (S: 7-8) İstanbul: 1953.

Rüşvet

Ahmet KAZANCI

Dünyanın ahiret için bir imtihan yeri olduğu, ahiretteki ebedî saadetin ancak dünyada kazanılacağı veya kaybedileceği muhakkakdır. Öyle ise insan dünyaya aldanıp kendini kaybetmemeli, Allah ve Resulünün gösterdiği doğru yollardan yürüyerek saadet yurduna erişmeğe çalışmalıdır. Fakat maalesef Ahiretini dünyasına değişen ve netice olarak ahlâksız bir hayat yaşayıp kendini ebedî sefalet ve felâketin kucağına atanlar da vardır.

İnsanların bir kısmı Allah ve Resulünün yolundan gitmeyip, dürüst ve efendice bir hayat yaşamayı her şeye tercih ederken, bir kısmı da kendi nefsinden gayrısını düşünmeyerek mal ve servet biriktirmeyi ve bu yolda her türlü hileyi kullanmayı en akıllıca bir hareket sayar, parayı pulu dünyanın en mukaddes varlığı olarak kabul eder. Böyle bir kimsede Allah korkusu, Peygamber sevgisi, cemiyete vazife ve hizmet duygusu olmaz. Gelen veya gelecek olan bir mal ve mülk için her türlü fenâlığı, rezaleti, haksızlığı, zulmü irtikâp etmekden çekinmez. Çünkü, onun için yapılması lâzım gelen bir şey vardır; her ne suretle olursa olsun para kazanmak, servet biriktirmek. Öyle ki ölüm döşeğinde yatar, hâlâ aklı, fikri parada, pulda olarak :

«Nur-ı çeşmanım mısın ey pul ya canım mısın? Mezhebim dinim mi, ayinim mi imanım mısın?» diyerek göçüp gider, gözü ardınca baka kalır.

Bu mukaddimeyi yapmaktan maksadımız: Rüşvet ve irtikâp denilen ahlâk hastalığının para yolu ile vücut bulduğunu ve girdiği yeri maddeten ve mânen yıkıp harap ettiğini ifade etmekdir.

Rüşvet: Bir hakkı ibtal etmek veya gayrı meşru bir şekilde bir emeli tahakkuk ettirmek için kullanılan bir vasıtadır. Atalarımız: «Rüşvet kapıdan girince şeriat bacadan çıkar» diyerek alanda da, verende de Allah korkusunun, adâlet düşüncesinin bulunmıyacağını ifade etmişlerdir. Rüşvet ve irtikâp ile ehli olmayan pek çok kimseler iş başına gelerek milletin başına belâ kesilmiş, ordularla açılamayan kale kapıları bir alçağın aldığı para ile açılmıştır. Yurdunu, istiklâlini, namus ve haysiyetini muhafaza için çarpışan binlerce insan içlerinden birinin hainliği ile zalim bir şekilde boğazlanırsa, o rüşvet alanın insanlıkla değil hayvanlıkla dahi alâkalı bulunmadığını anlamak güç değildir. Tarihde rüşvet yüzünden bunun gibi bir çok vakalar cereyan etmiş, bir çok saltanatlar hain bir önderin, kendini hırs ve tema akıntısına kaptıran bir kumandanın yüzünden yıkılıp gitmiştir. Vatanın sınırlarını bekleyen muhafızların rüşvetle aldatılabileceğini kabul ettiğiniz takdirde: Hudutlardan uyuşturucu maddeler, kaçak mallar, vatan dahilinde alım ve satımı yasak olan şeyler memlekete girer ve bir milletin sinesinde iktisadi ve sıhhi yaralar açar. Rüşvet denilen bu musibet hangi işe karışmış ise o işi ifsat etmiş, hangi nizama dahil olmuş ise altını üstüne çevirmiş; hangi kalbe girmiş ise onu karartmış, her hangi bir cebe sokulmuşsa onu muhtaç kılmış, her hangi bir cemiyette yaşamış ise o cemiyeti perişan etmiştir. Bir mahkemeye rüşvet girdiğini tasavvur ediniz. Adâletin o mahkemeden nasıl kovulduğunu anlamakta güçlük çekmezsiniz. Rüşvet hakkı boğar, adaleti perdeler, zulmü yaşatır, cinayetleri gizler, hakikatleri alt üst eder. Zalimin zulmünü arttırmakta, cânînin cinayetini tekrarlamakta, müfsidin şer ve fesadını yapmaktaki hareketlerin devamını sağlamış olur.

Bu kadar feci neticeleri olduğu içindir ki rüşvet, dinimizde kat'i haram kılınmış, Cenabı Hak: «Aranızda birbirinizin mallarını haksız sebeplerle yemeyin ve kendiniz bilip dururken insanların mallarından bir kısmını günahı mücip suretlerle yemeniz için hakimlere aktarma etmeyin.» (Bakara 188) buyurmuş, Peygamberimiz «Rüşvet alana da, verene de aralarında vasıta olanlara da Allah lânet etsin. Rüşvet veren de alan da cehennemdedir». demişlerdir. O halde böyle çirkin bir harekete ve bu hareketi yapanlara karşı kalbimizde en derin nefret duygusu beslemek, çocuklarımıza rüşvetin zararlarını anlatmak; bizim dinî, millî ve ahlâkî vazifelerimizdendir. Unutmayalım ki: Vatan ve Milletin selâmeti, cemiyetin nizam ve intizamı, bu vazifeyi yapmakla kabil olur.

İslâm İnkılâbından Örnekler

II

Mustafa POÇAN

Geçen yazımızda İslâm Dini'nin, kısa zamanda meydana getirdiği inkılâblarından bir kaçını incelemeye çalışmıştık. Bu yazımızda da bu mevzuya, kudretimiz derecesinde, devam edeceğiz:

3. Hz. Muhammed, İslâm'ın gelmesi ve Peygamber olmasıyle, krallardan, hâkimlerden her türlü imtiyaz, kuvvet, kudret ve nüfuzu kaldırarak, teşrî' kuvvetinin Allah'ın, icrâ kuvvetinin de milletin re'yi olduğunu bildirmiştir.

Bütün teşrî' (kanun koyma) hakkı, «âlemlerin Rabbı» olan Allah'ın olunca ve ondan başka bu hakka sahip hiç bir fert, zümre veya topluluk bulunmayınca, bir fert veya zümrenin, bir topluluk veya bir millet üzerinde tahakkümü mümkün olabilir mi? Kanunlara riayet hususunda idare edenlerle, edilenler arasında — ufak bile olsa — bir fark kalabilir mi?

Kanunları icrâ edene gelince; o, yalnız vaz' edilmiş kanunların ancak bir tatbikçisi mevkiindedir. Ayrıca kanun hükümlerini yerine getirme, onları halka eşit olarak tatbik edebilme yetkisini de yine ancak milletten alabilmektedir. Bu böyle olunca itaat, kanunları icrâ edene değil, o kanunların vâzınadır. Arada bir anlaşmazlık meydana geldiğinde bu anlaşmazlığı giderecek tek hakem ve hâkim Allah'ın Kitab'ı ve Resûlü'nün Sünnetidir. Bu hususta Nisâ Suresinin 59. âyetinde Cenab-ı Hak, biz kullarına:

«...Sonra bir şeyde nizâa düştünüz mü hemen onu Allah'a ve Rasûlü'ne arzediniz...» buyurmaktadır. Bu âyet-i kerimenin baş kısmında «Allah»a, «Rasûlü»ne ve «bizden olan emir sahibi»ne itaat edilmesi gerektiği bildirilmekte ve binaenaleyh, ey mü'minler, — gerek umumi hallerde birbiriniz-le, gerek emir sahibi ile aranızda, gerek emir sahibi olanlar arasında — her hangi bir meselede veya şeyde nizâ' ederseniz, onu Allah'a ve Rasûlü'ne red ve ircâ ediniz. Yanı sırf kendi arzunuzla halle kalkışmayınız. Müsâdemelere düşmeyiniz. Başkalarına da gireyiniz de evvelâ Allah'ı ve sonra Allah'ın Rasûlünü kendinize bir merci' biliniz. Bu hükme ve bu muhakemeye müracaat ediniz. Aranızda yeğâne hakem ve hâkim, Allah ve Peygamberi tanıyınız. Muhtelif hükümlerinizi Allah'ın âyetlerine ve Rasûlüllah'ın beyanlarına tatbik ve tevfik ederek birleşiniz ki, Allah'a müracaat imânı, tevhit te ihlâs ile Allah'ın âyetlerini taharri ve tetkik, Rasûlü'ne müracaat ta zamanında kendisine ve ondan sonra sünnet ve hâlifelerine arz-ı keyfiyetle olur. (1)

Bu âyete göre bizim, bugün her hangi bir olayda tereddüd veya anlaşmazlık zuhurunda müracaat edeceğimiz yegâne ve ilk merci', Allahımızın sarih âyetleri ile Rasûlüllah Efendimiz (S.A.) in hadisleri olacaktır.

Kanunları tatbik hususunda İslâm Dininde adalet, müsavaat ve hakkâniyet o derece yükselmiştir ki, insanlık bu dereceye ulaşabilmek veya yetişebilmek şöyle dursun, henüz bunun ulviyetini idrâk bile edememiştir.

«... Söz sahibi olduğunuz vakit de hep adaleti gözetin. Velev ki hısım olsun...» meâlinde olan En'âm Suresinin 152. âyeti de yukarıda bahsettiğimiz hususları te'yid eden ikinci bir âyetdir. (2) Bir başka âyette de bir kavme olan kinden dolayı adaletten ayrılmamak, bilâkis onlar hakkında da âdil olmak emredilmektedir.

İşte bu adalet; terazisi sevgi veya kin, hısım veya hasım, ırk ve şahsi nüfuz... tarafına sapmıyan, daima dosdoğru olan, hiçbir tesir altında kalmayan, biri için tatbik ettiğini, bir başkası için de tatbik eden ve bu tatbikten çekinmeyen, her zaman ve her yerde daima itidalde duran «Mutlak Adalet»tir. Bir hadis-i şerifte bildirildiğine göre de «Adalet mülkün temelidir.»

4. Rasûl-ü Ekrem Efendimiz, tek hidayet ve kurtuluş dini olan İslâmiyeti, kendi kavmine ve dolayısiyle bütün beşeriyete tebliğe başladığı zaman kendi kabilesinin ileri gelenleri ve onların baskı ve tesirleriyle diğer kabilelerin ulu ları ve hatırı sayılır ileri gelenleri İslâm'ı kabul etmiyorlardı. Halbuki onlar pekâla biliyorlardı ki, kendi dinleri hakiki ve ilâhî bir din değildi. Kendi akidelerinin, din ve tanrılarının bozuk, sahte ve kendilerini kurtaramıyacağını da biliyorlardı. Bunun böyle olduğunu o zamana kadar geçen bazı olaylardan anlamışlardı. Bütün bunlara rağmen yeni dini kabul edemiyorlar, ayrı zamanda Kureyş'ten olmaları dolayısiyle yaşadıkları aristokratik hayatı da terkedemiyorlardı.

Çünkü onlar, yine biliyorlar, seziyorlar ve görüyorlardı ki, eğer İslâm'ı kabul eteseler kendi ululukları, aristokratik hayatları son bulacak; diğer kabile ve halktan üstünlükleri olmıyacak, her hususta eşit muameleye tabi tutulacaklardı. İşte bu belirtmeye çalıştığımız hususlar onların İslâmiyet'i kabul etmelerine birer mani teşkil ediyordu.

Hattâ kız çocuklarını, kendilerine denk olmayan birine vermek onlar için bir zillet ve bir namus meselesi idi. Bunun için de kızlarına denk olabilecek bir eş ararlardı. Bu işte daha da ileri giderek, onları evlendirmek için aradıkları eşler belki bir gün bu denk olma vasfını kaybedebilir ve şereflerini ayaklar altına alır düşüncesiyle zavallı kızcağızları diri diri yakıcı çölün kumlarına gömer, bu şenâeti de şeref ve namus namına yaparlardı. Buna karşılık Hz. Peygamber Efendimiz (S.A.) Kureyş'in ulularından olduğu halde halasının kızı Zeyneb'i âzadlısı Zeyd'e nikâh etmekle

(1) Hak Dini Kur'an Dili, M.H. Yazır, C. 2, S. 1378. 1379, İst. 1936

(2) Aynı eser, C. 3, S. 2091.

(Devamı 21. sayfada)

HADİSİN TEDVİNİ ETRAFINDA

Hayrettin KARAMAN

Rasûl-i Ekrem (S.A.) zamanında yazma azlığının sebepleri :

İslâm'dan az önce Arapların okuma yazma durumları ne olursa olsun Mekke'de yazı bilenlerin adedi Medine'dekilerden çoktu.

Rasûlüllah'ın (S.A.) Mekkeli Bedir esirlerinden, her birinin Medine çocuklarından on tanesine okuma yazma öğretmek karşılığında serbest olmalarına izin vermesi buna delâlet eder [1].

Bu konuda bize kâfi bir delil de Rasûl-i Ekrem (S.A.) huzurunda sayıları kırka varan [2] vahy kâtipleri ve bunlardan çoğunun da Mekkeli oluşudur. Hicretten önce nâzil olan, Kur'an-ı Kerim'in Mekki âyetlerini işte bu zevat yazmıştı. Kaldı ki müslümanlar Medine'de de uzun uzadıya oldukları gibi kalmadılar, durumları değişti. Rasûl-i Ekrem (S.A.) in mescidinde Suffe'yi kurması ve burada iyi yazıcılardan As oğlu Said oğlu Abdullah'ın arzu edenlere okuma yazma öğretmeye başlamasından itibaren okur yazar sayısı çoğalmağa başladı [3]. Rasûlüllah (S. A.) zamanında Medine'deki mescidin [4] ayrı zamanda ilim neşri için medrese olarak kullanıldığı kuvvetle tahmin edilmektedir. Bu inancımızı te'yid eden bir husus da Peygamberimiz (S.A.) in çocuklara, kendi mahalle mescidlerinde okumalarını emretmesidir [5].

Hicretin birinci yılında Rasûl-i Ekrem (S.A.) in Medine'de sayım yaparak, büyük küçük, kadın erkek ne varsa yazılmasını emrettiği de ayrıca malûmdur. Buhârî'nin Sahîhinin (باب كتابة الامام للناس) daki rivayeti, bu sayımın yazılıp kütük-defter haline konduğunu açıkça ifade etmektedir: «Rasûl-i Ekrem (S.A.), bana halktan müslümanın diyenleri yazın demişti de (1500) kişi yazmıştık.» [6].

Bütün bunlardan sonra ashabın hadis zabtında yazmaya değil de başlıca ezberlemeye meyil ve istinadlarını görünce bunun sebebini, araştırıcıların ekseriyetle bu konuyu işlerken ileri sürdükleri taklidi sebepler dışında aramalıyız. Biz onların, Rasûlüllah (S.A.) zamanında hadisin az yazılmasına sebep olarak birinci derecede ileri sürdükleri yazı malzemesinin azlığı görüşüne uyamıyacağız. Zira mübalağa edildiği kadar az değildi. Bu — durum ne olursa olsun — nisbi bir azlıktı ve hadis tedvininin ihmali âmillerinden ancak biri olabilirdi. Birinci derece ve tek sebep asla değil. Aynı malzeme azlığı, Rasûl-i Ekrem (S.A.) in ashabının, Kur'an-ı Kerim'in tümünü enli kemikler, yassı taşlar, deriler ve benzeri şeyler [7] üzerine, olanca zorluğunu yenerek yazmaktan alıkoyamamıştır. Hadisi tedvin etme arzusu, Kur'an-ı Kerim'i yazıp toplama arzusu gibi kuvvetli içlerinden gelseydi. malzemeyi icad eder bunun için her yola baş vururlardı. Fakat onlar, — bir taraftan kendi ruhî meyilleri, diğer taraftan sevgili Peygamberlerinin yol göstermesiyle — hadisin toplanıp yazılması hususunda, Kur'an-ı Kerim'inkinden çok farklı bir metod takip etmişlerdir.

Kendileri tamamen Kur'an-ı Kerim'i elde etmeğe yönelmişler, onu hem sadırda (hâfıza) hem de satırda (yazarak) toplamakla meşgul olmuşlardı. Vakitlerinin büyük bir kısmını, şuurlarıma da mâlik olan Kur'an-ı Kerim alıyordu. Bu sırada Rasûl-i Ekrem (S.A.) in sözleri (hadisi) ise sayamıyacakları kadar çok oluyordu. Onun (S.A), her hadisede bir sözü, her soruya bir cevabı, Kur'an-ı Kerim'in bir çok âyetleri hakkında tefsir ve beyanı vardı. Kâtiplerin, onun (S.A.) her söz, fiil ve takririni yazı ile zaptedecek vakitleri nerde idi? Bazıları, Efendimizden (S.A.) her duyup gördüğünü kaydetse bile,

(Devamı var.)

HADİS RÂVİLERİ :

EBU HUREYRE (II)

Kendisi (Ebu Hureyre R. A.), Ebu Bekir, Ömer Osman, Ubeyy »İbn-i Ka'b, Zeyd oğlu Üsâme, Âişe (Allah cümleinden razı olsun) gibi sahabeden hadis rivayet etmiştir. Kendisinden hadis rivayet edenlerin sayısı ise ashab ve Tâbiînden olmak üzere (800) ü aşmaktadır. Bunlar arasında ashabın âlimlerinden İbn-i Abbas, İbn-i Ömer, Câbir, Enes ve tâbiîn âlimlerinden İbn'ül-Müseyyeb, İbn-ü Sîrîn, İkrime, Mücâhid, Atâ ve Şa'bî gibi zevadla oğlu Muharrer ve kızı da vardır.

Hıfz ve zabtta yeri büyüktür. Hakem oğlu Mervân'ın kâtibi Sâlim (Eb-üz-Zuayza) diyor ki: »Hakem oğlu Mervân Ebu Hureyre'yi çağırmış ve tahtın arkasına oturtarak (Bir çok hadisleri) sormuştu. Ebu Hureyre'nin cevap ve nakillerini ben satırı satırına yazdım. Tam bir yıl sonra onu yine çağırdı. Bir perde arkasına oturttu. Evvelce yazdıklarını kendisinden yine sordu. Ebu Hureyre bir yıl önce söylediklerini eksiksiz, fazlasız, önceki sıraya uygun ve tek kelime değiştirmeden yine hâfızasından tekrarladı.»

Ebu Hureyre'ye, ifrattı Şia'dan, Mu'tezile'den ve Melâhide'den (İskâfî, Nazzam gibi) bir gurup tâ'n etmiş (aleyhinde bulunmuş) lerdir. Zamanımızda bazı müslüman ve garplı müsteşrik âlimler onların bu aleyhte sözlerine aldanarak iştirak etmişlerdir. Bunlar görüşlerine şu delilleri getirirler :

1. Hz. Ömer onun hadis rivayet etmesini istememiş ve bu yüzden kendisini tehdit ederek »eğer hadis rivayetine devam ederse Devs mıntıkasına süreceğini« ifade etmiştir.

Bunun cevabı :

Hz. Ömer'in bu hareketi Ebu Hureyre'ye karşı olduğu gibi başkalarına karşı da olmuştur. Çünkü Ömer (R.A.) hadis rivayeti mevzuunda titizlik ve şiddet gösteriyor, halkı az rivayet etmeye teşvik ediyordu. Hattâ kendisi, her hangi bir kimsenin rivayetini, Rasûl-i Ekrem'den duyduğuna ait bir şâhid getirmedikçe kabul etmiyordu. Şüphesiz bu hareketi, hadis malzemesini yerinde kullanmayı temin ve onu unutma, yanılma, katma gibi tehlikelerden korumak içindi.

Nitekim Ebu Musâ'l-Eş'arî'yi de, rivayetine bir şâhid getiremediği takdirde cezâlandırmakla tehdit etmişti de, Ebu Said'ül-Hudri mezkur rivayete şehadet etmişti. Bu hareket, Ebu Musâ'yı dinî hayatı bakımından töhmetlediğinden değildi.

(Devamı var.)

[1] Süheyli'nin İbn-i Hişam üzerine yazdığı (الروض الانف) e: 2/92 ve İbn-ü Sa'd'in Tabakatı'na: C. 2, S. 1-14 bak.

[2] (مباحث فى علوم القرآن) adlı eserimizin 73. sayfasına müracaat.

[3] (الاستيعاب فى اسماء الاصحاب لابن عبد البر) 2/366 İsâbe'nin kıyısındaki baskı, 1358, Kahire. İbn-i Abdi'l-Berr'in ifadesi şöyledir: «Peygamber (S.A.) Said oğlu Abdullah'a, Medine'de yazı öğretmesini emretti. O iyi bir yazıcı idi.»

[4] (انساب الاشراف) Kahire yazması 1/420 (Bunu M. Hamidullah Hemmâm sahifesinde zikreder.) S. 6, Haşiye 5.

[5] (التراتيب الادارية للكتانى) 1/41.

[6] Hemmâm sahifesi S. 9. Müslim'in Sahîhi'nin (كتاب الايمان) inda 1/91 (باب جواز الاستسرار للخائف) bahsiyle karşılaştır.

[7] (مباحث فى علوم القرآن) S. 74.

SEÇME HADİS MEÂLLERİ

5 — Haset yoktur. İki şey müstesnâ: (Birincisi) Allah'ın bir kimseye mal verip hak yolunda sarfına muvaffak kılması.

(İkincisi) Allah'ın bir kimseye ilim verip te (o kimsenin) ilmiyle hüküm ve amel etmesi, onu başkalarına öğretmesi (işte bu ikisine gıpta edilir).

Buhari, Müslim, Tirmizî.

6 — Bizden bir şey duyup ta onu duyduğu gibi başkasına ulaştıran kimsenin Allah yüzünü ak etsin. Nice nakledilen kimse vardır ki duyandan daha anlayışlı ve kavrayışlıdır.

Tirmizî, Ebû Dâvûd.

7 — Birisi Rasûl-i Ekrem (S.A.) e gelmiş, (binisizlik yüzünden) yolda kaldığını beyan ederek binecek bir hayvan istemişti. Rasûlüllah (S.A.) »Filona git« dedi. Talep sahibi, işaret edilen zâta geldi, o da ona bir binecek hayvan verdi. (Bunun üzerine Rasûlüllah (S.A.) şöyle buyurdu: »Hayrı gösteren ve öğretene yapan gibi ecir (karşılık, sevab) vardır.«

Buhârî, Müslim, Ebû Dâvûd, Tirmizî.

8 — Amr oğlu Abdullah (R.A.) dan: Rasûl-i Ekrem (S.A.) den duyup zaptetmek istediğim her şeyi yazardım. Kureyş (e menanp bazı zevat) beni bundan men ederek: »Sen her duyduğunu yazıyorsun, halbuki Rasûlüllah (S.A.) gazaplı iken de hoşnud iken de konuşan bir beşerdir« dediler. Yazmayı bıraktım ve bu sözü Rasûl-i Ekrem (S.A.) e naklettim. O (S.A.) parmağıyle ağzının göstererek şöyle buyurdu: »Yaz, Allah'a yemin ederim bu ağızdan ancak hak (gerçek) çıkar.«

Ebû Dâvûd.

(Devamı var.)

HADİS DİYE UYDURULMUŞ SÖZLER

11 — Halkın lisanı Hakkın anahtarıdır. (Aslı yok)

12 — Allahın İslâm'ı iki Ömer'den biriyle kuvvetlendir. (Zerkânî: »Aslı yok« diyor.)

13 — İsmi Ahmed ve Muhammed olanları ateşe sokmamayı yemin ettim. (Anlaşılmadı)

14 — Ben şâirlik hükmetmeye me'murum, içte ve gizlide olanı bilmekse Allah'a aittir. (Irâkî: »Aslısız« diyor.)

15 — Ben iki kurbanın oğluyum. (Bu lafız ile hadis yok.)

16 — Ben dâd (ض) harfini telâffuz edenlerin (arapça konuşanların) en fasihiyim. (Anlamız)

17 — Ben ilmin şehriyim. Ali kapısı. (İbnü'l-Cevzî ve Zehebî'ye göre bu söz »mevzû« dur.) Ebu Said-il Alâî'ye göre ise sahih değil fakat hasen bir hadistir.)

18 — Bir âlim veya ilim talibi bir kazabaya uğrasalar Allah o yerin kahrıstanından kırk gün azabı kaldırır. (Aslı yok.)

(Devamı var.)

hepsinin eksiksiz olarak bunu yapmalarına imkân var mı idi?

Gerçeğe ve mantığa en yakın olan şudur: Ashabdan bir kısmı içlerinden gelen bir duyduk ve meyille Rasûlüllah (S.A.) tan duyduklarının çoğunu — hattâ belki de hepsini — itina ile yazdılar. Kur'an-ı Kerim'in sünnetle

(Devamı 25. sayfada)

Aranan Sevgili

Ahmet KAHRAMAN

O'nu herkes severdi. Çok sevimli ve çok nezih bir insandı. Herkesin sevgilisi olmuştu; çünkü kendisi, insanları, hele iman nûru taşıyan mü'minleri hudutsuz bir sevgi ile seviyordu. İnsanlardan, Allah'ın kullarını, onun kadar sevenini henüz görmedim. Sevgilileri de onu görmeden, onun feyizli sohbetlerini dinlemeden aslâ edinemezlerdi.

Fakat, ne çare ki, bugün o, aramızda yok artık. O, kendi has mâşûkuna gitmiş, bizi terk etmiş bulunuyor.

Konya, Konyaya gelenler, hele büyük iman adamı Mevlânâ bu sevgili âşıkını çok iyi tanır. Bu zât, bilhassa Mevlânâ ihtifâli dolayısıyla, dostları tarafından hararetle aranacak olan büyük âşık Yaman Dededir.

Asıl adı Mehmet Kadir olan bu sevimli zat, 13 yaşındanberi, İslâm imanını vecd halinde yaşamış, Resûlullah aşkı ve Mevlânâ sevgisi ile yanıp tutuşmuş büyük bir dervîş idi.

Bilindiği gibi Yaman Dede, gayrı müslim bir aileye mensuptur. Senelerce için için yanmıştı. Fakat, bu içten ve samimi inanış, ancak 1942 yılına kadar gizli kalabilmişti. Mezkûr tarihten sonra artık, Yaman Dede, iman cephesinin biricik Dedesi olmuştu.

Yaman Dede, 1961 Sonbaharına kadar muhtelif mekteplerde, Edebiyat, Din Dersleri ve Farsça okutmakla meşgul oldu. Ve bir sene evvel de aramızdan ebediyyen ayrılıp gitti.

Ölümünden önce altı ay kadar hasta yattı.

Vücûdu, ayrılıklardan şikâyetle feryât eden bir ney gibi kurudu. Artık ondan, ilâhi vuslata erme iştiyâkının feryâdından başka bir nidâ duyulmuyordu. Hep feryât, hep figan!.. Tıpkı Hz. Mevlânâ gibi.

Hz. Mevlânâya olan sevgisi sonsuzdu. Onu, Hz. Peygamber **(S.A.S.) e olan hudutsuz aşkından dolayı severdi ve her ikisi için de göz yaşı dökerdi.**

Nihayet O, Dört Mayıs 1962 Cuma günü, **hocası bulunduğu** İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsü **talebelerinin elleri üzerinde, büyük Cânânına kavuştu. Fakat bu kavuşma çok sessizdi. Bizde bıraktığı tesir ise — bu sessizliğin hilâfına — sarsıntılı oldu. Vazifemiz, onu, minnet ve hürmetle anmaktır. Ruhu şâdolsun!..**

ANLAYANA

Bir kimse sevgiden mahrum olursa
Kovanında balsız peteği neyler?
Bir halden bilmeze düşerse şayet
Lâftan almaz olsa köteği n'eyler?

⁂

Unuttu dünyayı kırklar yediler
Fareden kaçıyor şimdi kediler
Azdı dünya Mehdi gelsin dediler
Mehdi gelse birkaç öğeği n'eyler?

⁂

Hayatta kalmadı huzur istikrar
Ömrün her dakkası bir başka zarar
Bu şaşkınlık dinde kılmazsa karar
Füzede çırpınan köpeği n'eyler?

⁂

Çözüldü itikat bozuldu fikir
Mezara ceddinle gömüldü zikir
Hem manen muztarip maddeten fakir
Hasta, el sartında ipeği n'eyler?

⁂

Mustafa elde bir aile kaldı
Her şey gitti boş bir saile kaldı
Farzet ki bu dünya saile kaldı...
Unsuz artakalan kepeği n'eyler?

Mustafa TOPUZ

TEBRİK

Muhterem okuyucularımızın mubarek Kurban Bayramlarını can-ü gönülden tebrik eder, âlem-i İslâm'a huzur ve emniyet vermesini Cenab-ı Hak'tan dileriz.

İslâmın İlk Emri :
O K U

Konya
Yüksek İslâm Enstitüsü Kürsüsünden

İLM-İ KELÂM DERSLERİ

— 4 —

Dr. A. Arslan AYDIN

kılmak gibi birkaç kimse tarafından edâ edilmesiyle diğerlerinden sâkıt olan farza da **«Farzı Kifaye»** denir.

(Bu kısım B) bendinin 2 inci paragrafına girecektir.)

Dinin ameli hükümleri, iman eden her insanın yapması, nefsinde ve muhitinde tatbik etmesi gereken Allahu Teâlânın emir ve nehiyleridir. Bunların bir kısmı, ferdin Hak Teâlâya karşı olan vazifelerini, diğer bir kısmı da ferdin fert ve cemiyetle, cemiyetin de diğer cemiyetlerle olan münasebetlerini, karşılıklı borç ve vazifelerini bildiren ameli hükümlerdir.

Bu itibarla ameli hükümler başlıca iki kısma ayrılır :

a) İbâdât,

b) Muamelât.

İbadetten gaye, Halik-ı Zülcelâl'i tâzim, tebcil ve takdis etmek, bunu içten gelen bir arzu ve tam bir ihlâsla yapmaktır. Bu şekilde eda edilen ibadet, insanın fikrini, ruhunu ve iradesini terbiye eder, Allahtan başka hiçbir varlığa kulluk etmemeyi öğretir.

İbadet, Kitap ve Sünnetle beyan edilen esaslar dahilinde noksansız olarak yapılır. Zamanın, mekânın, örf ve âdetlerin değişmeyiyle değişmez. Mahluk ile Hâliki (yaratıcısı) arasındaki münasebetin tecellisi olması bakımından ibadetler artmaz veya eksilmez. Çünkü ibadet, kul ile Rabbi arasında olan zaman, mekân, örf ve âdetle alâkası bulunmıyan ve yalnız Allaha karşı yapılan bir vazife, Hak Tealânın emrettiği gibi edâsı gereken bir farizadır. Onun şeklini ve keyfiyetini Cenabı Hak tayin etmiş ve her zaman edâ edilebilecek tarzda ayarlamıştır.

İbadetler, ya namaz ve oruç gibi bedeni veya zekât gibi mâli, yahut da hac gibi hem bedeni, hem de mali olur.

Bu ibadetlerin esasları, Kur'anı Kerimde bildirilmiş, izahı ise Peygamberimizin ameli ve kavli sünnetleriyle yapılmıştır. Her müslüman ibadetini Peygamberimizin eda ettiği ve bilâhara bize kadar tevatüren geldiği şekilde yapmakla mükelleftir. Tevatüren sabit olan ibadet şekillerinde hiçbir surette değişiklik yapmak caiz değildir.

Muamelât ise, fert ve cemiyetin hukukî, idarî, içtimaî ve iktisadî sahalarda muhtaç olduğu ameli hükümlerdir. Bunların da esası, Kur'anı Kerimde beyan edilmiş, izah ve tafsili Peygamberimize terk edilmiştir. Ancak, bu ameli hükümler, umumî kaideler ve o zaman vaki olan cüz'i hadiselere taalluk eden ilâhî hükümlerdir. Fakat zamanla karşılaşılan cüz'i hadiseleri tahdit etmek mümkün olmadığından, umumi esaslar sabit kalmakla beraber, zaman, mekân ve örfün değişmesiyle, dünya ile ilgili bazı ahkâm da değişebilir.

Farzın işlenmesinde sevap, özürsüz olarak terkedilmesinde azap vardır.

Farzolan bir şey, amel bakımından farz olduğu gibi, îmân ve itikad bakımından da farz olur. Bu sebeple, bir farzın farz olduğunu inkâr etmek, küfrü icab ettirir.

Vacip de — farz gibi —; mükelleften yapılması istenen, yapılmaması yasak edilen bir iştir. Ancak bu husus, sübut bakımından kat'i, mânaya delâlet bakımından zannî olan bir delille sabittir. Bayram ve vitir namazlarını kılmak, kurban kesmek gibi...

Vacibin hükmü amel bakımından, farzın hükmü gibidir. Yani yapılmasında sevap, terk edilmesinde ikab vardır. Fakat itikad bakımından, farz gibi değildir. Çünki vacip, kesin olmıyan zannî bir delille sabit olduğundan, vacibi vacip olduğunu inkâr, küfrü icab ettirmez.

Sünnet ise; terkedilmesi yasak olmıyan, Peygamberimiz tarafından farz ve vacipler dışında yapılan işlerdir.

Bunlardan Peygamberimizce çok defa yapı-

lan ve pek az terkedilenlere **Sünnet-i Müekkede**, bazan yapılıp, bazan terkedilenlere de **Sünnet-i Gayr-i Müekkede** denir.

Müekked sünnetlerin yapılmasında sevap vardır. Özürsüz olarak terkedenler, Peygamberimizin itabına (tekdirine) uğrarlar.

Müekked olmıyan sünnetlere **Müstehab, Mendup, Nâfile** isimleri de verilir. Sadaka ve nâfile namazlar bu kabilden olup, işlenmesinde sevap vardır. Terkinde itap yoktur.

Yapılması da, yapılmaması da dinen caiz olan şeylere **Mubah** denir. Yemek, içmek ve uyumak gibi şeyler dinen mubah hükmünde olup, işlenmesinde sevap, terkinde ikap (ceza) yoktur.

Haram; işlenmemesi istenen, işlenmesi ise yasak edilen ve bu husus hem sübut hem de mânaya delâlet bakımından kat'i bir delille sâbit olan şer'i bir hükümdür. İnsan öldürmek, namusa tecavüz etmek, yalan söylemek ve hırsızlık yapmak, kat'i delillerle yasak edilen işlerden olduğundan, dinen hükmü haramdır. Kat'iyyet ifade eden bir delille yasak edilen şeyleri yapmak haram olduğu gibi, yapılması kat'i bir delille emredilen şeyleri yapmamak da haramdır. Bu bakımdan, haramı terketmenin hükmü farz, farzı terketmenin de hükmü, haramdır.

Mekruh ise; yapılmaması istenen, yapılması hoş görülmeyen ve bu husus zannî bir delille sabit olan bir hükümdür.

Mekruh iki kısım olup, **"Tahrimen Mekruh"** denen şeyler harama, **"Tenzihen Mekruh"** denenler de helâla daha yakın olan işlerdir.

Tahrimen mekruh olan şeyleri yapmamak vacip, vacip olan şeyleri terketmek de tahrimen mekruhtur. Güneş batarken namaz kılmak...

Tenzihen mekruh olan şeyleri yapmamak müstehab, müstehab olan şeyleri yapmamak da tenzihen mekruhtur.

Mekruh olan bir şeyi işleyene azap, terkedene sevap vardır.

Mekruh, zannî bir delille sabit olduğundan, inkârı küfrü gerektirmez.

Şart ve rüknünü ihtiva etmiyen ve şeriate muhalif olan işlere **Fâsit** dendiği gibi, şartlarını ve rükünlerini câmi olan ve şeriate uygun bulunan bir işi bozan şeye de **Müfsit** denir. Namaz kılarken gülmek, oruçlu iken yemek, içmek gibi...

C) Kalbî ve ahlâkî hükümler (Ahkâm-ı hukukiyye ve kalbiyye) :

Şer'i hükümlerin üçüncü kısmını da, kalbi tehzibe, nefsi ıslâha ve ahlâkı kemale erdirmeye matuf olan ahlâkî hükümlerdir. Bu hükümler, kalbe ve güzel ahlâka taalluk eden amelleri bildirir.

İslâm dini, güzel ahlâka son derece önem vermiş, her vesile ile insanları güzel ahlâka teşvik etmiştir. Kur'ânı Kerim, ahlâk ve fazilette beşeriyetin en büyük membaı, Peygamberimiz Efendimiz güzel ahlâkın en yüce rehberi ve örneğidir. Peygamberimizin:

(كمال الايمان حسن الخلق)

«İmanın kemali güzel huydur (ahlâktır).»

(رأس العقل بعد الايمان بالله الحياء و حسن الخلق)

«Allaha imandan sonra akıl (ve hikmet) **in başı haya ve güzel huydur.»**

(لايؤمن أحدكم حتى يحب لاخيه ماحب لنفسه)

«Size hiçbiriniz, kendi için sevdiği (ve özlediği) **şeyi,** (din) **kardeşi için de sevip, arzu etmedkçe** (kâmil) **mü'min olamaz.»**

(المسلم من سلم المسلمون من لسانه و يده ..)

«Müslüman, elinden ve dilinden, müslümanların selâmette oldukları kimsedir.»

(انما بعثت لاتمم مكارم الاخلاق)

«Ben ancak, beşeriyetin ahlâkını tamamlamak (kemâle erdirmek) **için gönderildim.»** buyurmaları, İslâmiyetin güzel ahlâka ve fazilete verdiği kıymet ve ehemmiyetin en canlı örnekleri ve en sarih burhanlarıdır.

İslâm ahlâkında, Allahın emirlerine itaat, mahlukatına şefkat mühim bir esastır.

İslâmın her emri, nefsi ıslaha, cemiyeti güzel ahlâka sevk gayesine matuftur. İslâm dini; Allaha, Peygambere, nefse, ebeveyne, cemiyete ve bütün beşeriyete karşı olan insanî ve ahlâkî vazifelerimizi bize en güzel şekilde öğretmiş, ahlâkî ve içtimaî esasları Kur'anı Kerim ve yüce Peygamberimiz vasıtasiyle bütün beşeriyete ilân etmiştir. Bir müslüman için namaz ve oruç gibi ibadetler nasıl birer dinî vazife ise, herkese karşı güleryüzlü, tatlı sözlü olmak, kimseyi incitmemek, daima iyilik etmek ve kötülükten kaçınmak da mühim birer dinî vazifedir. Mala, cana, ırza göz dikmek nasıl haram ise, başkalarına iftira etmek, verilen sözü tutmamak ve yalan söylemek de öylece haramdır. Allaha îman ve ibadet nasıl dinî bir esas ise, mahlukata şefkat ve merhamet göstermek ve güzel

(Devamı var)

Tasavvuf Kelimesi Hakkında

Ahmet GÜRTAŞ

«Tasavvuf» ne demektir? «Mutasavvıf» kime denir?

Tasavvuf kelimesi masdar olması itibariyle, sofi'ye benzemek, sofi olmağa gayret etmek, sofi'nin derecesine yetişmeğe çalışmak manalarına gelir. «Mutasavvıf» da sofi'ye benzeyen, sofi olmağa çalışan demektir. Sofi ise her türlü davranışlarında dînî hususları gözönünde bulunduran, Allah'ın emir ve nehiylerine dikkat eden kimsedir. Halkımız arasında bu kelime «sofu» şeklinde kullanılır. «Abid», «zâhid», «mütteki», «münzevi» kelimeleri de aynı manayı ifade eder. İslâmın birinci ve ikinci asrının ilk yarısında sofi ve mutasavvıf yerine bu kelimeler kullanılmıştır.

İslâm Dininde her müslümanın ibadet vazifesini yerine getirmesi, Allah'ın hukukunu gözetmesi bir mecburiyet ve dinî bir mükellefiyetdir. Dînen yapmakla mükellef olduğu ibadetleri ifa eden bir müslüman sadece vazifesini yapmıştır. Fakat isterse, mükellef olduğu ibadetleri yerine getirdikten sonra da elîne geçen her fırsatta nafile ibadetle meşgul olabilir. Yalnız böyle fazla ibadet etmek herkes için kolay olmayıp ancak müstesna şahsiyetler bunu yapabilirler. Böyle, mükellef olduğu vazifeleri yaptığı gibi ayrıca nafile ibadetle meşgul olan kimselere, hususi bir imtiyaz olmak üzere «abid», Dünya süsüne ve geçici zevklere meyletmeyenlere de «zâhid» denilmiştir.

Rivayete göre zâhidler arasında ilk defa sofi lâkabiyle anılan Küfe'li Ebu-Haşim'dir. Hicretin (160) senesinde (M. 777) Remle'de vefat eden bu zat ehl-i bid'atten ayrılmak için bu ismi almış, sonraları bu kelime muayyen bir zümrenin ismi olmuştur.

«Sofi» kelimesinin aslı ve bir zümreye tahsis edilmesi hakkında çeşitli görüşler ileri sürülmüştür. Bunları kısaca hülâsa edelim:

1. Sofi kelimesi «sof»tan alınmıştır. Sof Arabca yün demektir. Eskiden dünyadan el çekip yalnızlığı seçen kimseler sırf yünden yapılmış elbise giyerlermiş. Geçmiş Peygamber ve velilerinin elbiseleri de umumiyetle böyle imiş. Buna göre zâhidlere sofi denilmesinin sebebi yün elbise giymiş olmalarıdır.

Filhakika Ashab-ı Kiramdan pek çok zatın sof yani yün elbise giymiş oldukları sofiyyünün ileri gelenlerinden birçoklarının nakilleri ile te'yid edilmiştir. Hicri üçüncü asırdan itibaren beyaz renkli yün elbise sofilerin resmi kıyafeti sayılmış, hattâ onu ilk defa Musa (A.S.)ın, bilahare Peygamberimiz (A.S.) Efendimizin giydikleri rivayet edilmiştir.

2. «Sofi» kelimesinin aslı, kalb temizliği manasına gelen «safvet»tir. Âbid ve zâhidler kalbin kiri ve pası mesabesinde olan «masiva»yı yani Allah'tan ve onun sevgisi ilâ korkusundan başka her şeyi kalblerinden çıkarmak suretiyle tertemiz olduklarından dolayı kendilerine bu isim verilmiştir. Bu hususta pek çok mütalaalar olmakla beraber kelimeyi sarf kaideleri ile uzlaştırmak kabil değildir.

3. Bu hususta bir rivayet de şudur: Mudar kabilesinden (Rabî) lâkabı ile tanınan Gavs ibn-i Mür ibn-i Talha'nın annesi ne kadar çocuk dünyaya getirmiş ise yaşamamış. Bunun üzerine kadın, doğacak yeni çocuğunu Kâbe'ye hizmetçi olarak vermeyi adamış. Nihayet Gavs dünyaya gelince annesi adağını yerine getirmek üzere oğlunun başına bir yün bağlayıp bülûğ çağına gelinceye kadar Kâbe hizmetinde bırakmış. Başına bağlanan yüne izafeten bunlara Benu-s-Sûfe (yün oğulları) adı verilmiş, İslâmiyet zuhur edip bunlar da müslümanlığı kabul ettikten sonra fazla ibadetle şöhret yapmışlar. İbadet bakımından bunlara benzeyen ve aralarına katılanlara «sofiyye» adı verilmiş.

4. Bu babta son bir görüşten bahsedelim. Buna göre sofi kelimesinin aslı eski Yunancada ilim, irfan ve hikmet manalarını ifade eden «sofos»tur. Bu görüş bu mevzuda dermeyan edilen fikirler içinde hemen hemen en çürük olanıdır. Sebebine gelince evvelemirde hikmet manasına gelen sofos veya sofia kelimeleri arabca eski kelâm ve felsefe kitaplarında (sin) harfi ilediir. Buna mukabil sofi kelimesi (sad) harfi ile yazılır. Bu, daha ziyade, tasavvufun İslâmın kendi bünyesinde olmayıp başka yerden geldiği fikrini ileri sürenlerin mütalaalarının mahsulü gibi görünmektedir.

Gerek yukarıya derecttiğimiz, gerekse zikrinden sarf-ı nazar ettiğimiz bütün görüşler içersinde umum tarafından benimsenen ve akla en uygun olan birinci görüştür.

Velhasıl vech-i tesmiyesi ne olursa olsun «sofi» ve «mutasavvıf» kelimelerini ehl-i İslâm arasında muayyen bir zümrenin ismi olarak görmekteyiz. Yukarda da söylediğimiz gibi İslâmın ilk asırlarında sofi kelimesine tesadüf edilmemekte, bunun yerine âbid, zâhid gibi kelimeler kullanılmaktadır. Şu halde sofilik müslümanlar arasında ne zaman ve nasıl çıkmıştır? İnşaallah gelecek yazımızda da bu konuyu inceleyeceğiz.

FIKRA

Sofiyyünün ileri gelenleri keramet izharını pek hoş karşılamazlar ve hattâ bazıları Evliya-ul-lahın keramet göstermesini «erkeklerin hayız görmesi» ve «çocukların oyunu» vasıflandırırlar yanı noksanlık olarak telâkki ederler.

Rivayete göre Hasan-ı Basri Hazretleri bir gün Şat nehri üzerine seccadesini serip namaz kılmaya başlamış. Bunu gören Salihat-ı nisa'dan Rabia-i Advi̇yye de seccadesini havaya atmış, üstüne çıkıp namaza durmuş. Namaz bitince Rabi-ai Advi̇yye Hasan-ı Basri'ye :

— Ya Hasan, senin yaptığını suda balıklarla kurbağalar, benim yaptığımı da havada kuşlarla sinekler yapar. Keramete bağlanma, kemâl onun fevkindedir, diye nasihat vermiş.

ASR-I SAADET (PEYGAMBERİMİZİN HAYATI)

Mustafa UZUNPOSTALCI

Abdulah'ın bıraktığı mirâs : Abdullah vefat ettiği zaman geriye bıraktığı miras birkaç keçi, birkaç deve ve Ümmü Eymen nâmında sadık bir câriyeidir. Hazreti Peygamber onu daima sever ve sayardı.

Mekke ve Ka'be : Hazreti Peygamberimizin doğumunu zikretmeden evvel **Mekke ve Kâ'be** hakkında biraz aydınlatıcı malûmatı burada dermeyan edelim; **Mekke** Şap Denizi'nden seksen kilometre içeridedir. Yani Arapyarımadasının batı kıyılarında yolların kavşak noktasında, dağlık bir yerdir.

Kur'ân-ı Kerîm'in beyanına göre ise **Kâbe'yi** ilk inşa eden Hazreti İbrahim (A.S.) dır. Oğlu Hazreti İsmail de babasına yardım etmiştir. Ezraki'nin beyanına göre ilk inşa olan, Hazreti İbrahim'in yaptığı, Kâbe'nin ebadı şöyledir: yükseklik ondokuz arşın, bir kenarı ise yani Haceri Esvedden ikinci rükne kadar otuzüç arşındır.

O zaman Kâbe araplarca mukaddes olarak tanınır ve ibadethane olarak bilinirdi. Zaten halkın ibadet yeri olmak üzere bina edilmişti. İbadet için temiz tutulurdu. İlk yapıldığı zaman kapı, pencere, tavan, eşik gibi birşey yoktu. Daha sonra Hazreti İsmail'in torunlarından ve Hazreti Peygamber Efendimizin de cedlerinden olan Kusayy b. Kilâb, Kâ'be'nin mütevellisi olunca eski binayı yıkarak yerine hurma ağaçlarından, tavanlı bir bina yaptı.

İlk zamanlarda içinde put vesaire gibi tapınacak şeyler yoktu. Daha sonraları içine, bazıları büyük tanınmak suretiyle 360 tane put kondu. Bu putların nereden geldiği bilinmemektedir. Yani ilk defa put nasıl geldi? Araplar nasıl puta tapmağa başladılar. Burası bilinmemekle beraber, bazı tarihler yıldıza tapan Sâbîilerden alarak Arapların puta taptıklarını, bazıları ise: Rebia b. Hârise'nin bir Suriye seyahatinde, orada gördüğü insanların, taşlardan yapılmış şekillere taptıklarını ve putların kendilerine yardım ettiklerine, yağmur yağdırdığına, harpte zafer kazandırdığına inandıklarını görünce oradan bir kaç put getirip, Kâ'be'nin etrafına diktiğini, Kâ'be'yi ziyarete gelenlerin de onların aynısını kopye ederek; taşları yontup evlerine götürdüklerini ve böylece putperestliğin Araplar üzerine hâkim olduğunu zikretmektedirler.

Kâ'be'nin hac mevsiminde ve haricinde bir çok görülecek işleri vardı. Bu da Kâ'be'nin mütevellisi üzerine yüklenmişti. Bu iş Hz. İsmail'den beri böyleydi. Bir aralık bu vazifeler Huzâa Kabilesine geçti. Fakat Kusayy b. Kilâb mütevelli olunca bu vazifeler onun üzerine geçti. **Şöyle ki:** Kusayy'dan önce bu vazifeler Huleyl Huzâî'de idi. Huleyl ölünce Kâ'be'nin anahtarlarını kızı Hubbâ'ya vasiyet etmişti. Kızı da bunu, kendisi kadın olduğu için, kabul etmeyerek kardeşi Ebu Gubşan Huzâî'ye verdi. Kendisi de Kusayy'la evli idi. Ebu Gubşan çok içkiye düşkün birisi idi. Bir gün içkisi kalmayınca Kâ'be'nin anahtarlarını bir küp mukabilinde Kusayy'a sattı. Böylelikle Kâ'be'nin mütevellisi Peygamberimizin mensup bulunduğu Kureyş Kabilesinin eline geçti. Kusayy dirayetli ve şerefli bir kimse idi. Kureyş bunu bildikleri için onun etrafında toplandılar ve Kâ'be'nin mütevellisi olarak tanıdılar. Kureyş hakkında «Hâtemü'l-Enbiyâ» da şu malûmat verilmektedir :

«İkd'ül-Ferid'in beyanına göre Kusayy'ın kazandığı şöhret, kabilesine (Kureyş) admın verilmesine sebep olmuştur. Çünkü onun dirayeti ve iyi idaresi sayesinde kabilesi Kâ'be etrafına toplanmıştır. Kureyş, toplamak ve birleştirmek demektir. Kusayy'ın emri ile Kureyş, Kâ'be'nin etrafına evlerini kurmuşlar, Kâ'be'yi tavaf için kâfi bir saha bırakılmıştır» [4].

Kâ'be için yapılacak işler şunlardı :

1 — **Hicâbet;** Kâ'be'nin anahtarlarına sahip olmak.

2 — **Sikaaye;** Hac mevsiminde hacıların su ihtiyacını gidermek ve zemzem suyuna bakmak.

3 — **Rifâda;** Uzaktan gelen hacıları barındırmak. Onları tanrı misafiri kabul ederek ağırlayıp misafir etmek.

4 — **Nedve;** Kusayy'ın kurmuş olduğu Dârü'n-Nedve adlı derneğe bakmak. Kureyş reisleri burada toplanırlar, harp ve sulh gibi şeylere burada karar verirlerdi.

5 — **Livâ;** Sancaktarlık vazifesidir. Harbe giderken sancağı taşımak.

6 — Kıyâde; Harpte askere kumanda etmek, başkumandanlık vazifesini üzerine almak.

«Bu vazifelerin hepsi Kusayy b. Kilâb'da toplanmıştı. Bu da Hz. Peygamberin ecdadının ne kadar şerefli bir mevki sahibi olduklarını gösterir» [5].

Kâ'be'nin mütevelliliği Kusayy b. Kilâb'dan sonra büyük oğlu Abdü'd-Dâr'a kaldı. Onun ölümünden sonra da oğullarına kaldı. Fakat Kusayy'ın diğer bir oğlu olan Abd-i Menâf, Abdü'd-Dâr'dan şeref ve itibar bakımından daha üstündü. Abd-i Menâf'ın oğulları Hâşim, Abd-i Şems, Muttalib ve Nevfel amcazadelerinin elinden mütevelliliği almağa çalıştılar. İki kardeş çocukları arasındaki bu ihtilâf çok ilerledi ve bir harbe kadar varacakken bazılarının araya girip sikaaye ve rifâdayı Abd-i Menâf oğullarına; hicâbet, livâ, nedveyi Abd-üd-Dâr oğullarına bırakmak suretiyle bir hal çaresi buldular. Bu durum böylece İslâmın zuhur ve intişarına kadar devam etti.

Hâşim, kavminin büyüklerinden ve zenginlerindendi. Kusayy'ın yaptığı vazifeleri, sikaaye ve rifâdayı hakkıyle yapıyordu. Hac için gelenleri tanrı misafiri bilip onlara i'zaz ve ikramda bulunuyordu. Bundan ayrı olarak Mekke'de bir kıtlık oldu. Halkı doyurmak maksadiyle hepsini davet ederek tirit yapıp yedirmiştir. Ayrıca Suriye'ye ticaret için giden kervanların vergilerden muaf tutulması için Bizans imparatoru ile bir muahede imzalamıştır. O zaman Suriye Bizans'a bağlı bulunuyordu. Arap yarımadasında bulunan bütün kavim ve kabileler kervanları vuruyorlardı. Hâşim, bizzat bu kabilelerin reisleriyle görüşerek Kureyş kervanlarının serbestçe ticaret yapmalarını sağlamıştır. Böylece Kureyş kervanları da o kavimlerin ihtiyacı olan malları temin ediyorlardı. Hâşim, komşu devletlerle daima iyi ve dostâne temaslar yapmış ve daima onlarla iyi geçinmiştir. Zamanında Mekke mühim bir ticaret merkezi haline geldi...

İşte Peygamber Efendimiz Kureyş'in Hâşimi koluna mensub idi ki, onun da diğer kabileler ve sülâleler arasındaki mümtaz mevkii görülmektedir. Gayet asîl ve köklü bir aileye mensuptur.

Efendimizin kendi büyüklüğü her hangi bir nesep üstünlüğü istemezse de onun ailesi hakkında ileri geri konuşmak isteyenlere işte tarihi hakikat...

Hâşim'in ölümünden sonra yerine oğlu Abdülmuttalib Kâ'be'nin mütevellisi oldu. Fakat bunun zamanında zemzem kuyusu da kapalı olduğu için sikaaye yani hacılara su temin etme işi çok güç bir durum arzediyordu. Bunun üzerine zemzem kuyusunu bulup açtırmayı düşündü ve bu işi başardı. Bu hususta **Hâtemü'-lEnbiyâ'da** şu malûmat bulunmaktadır :

«Cürhüm kabilesinden Mudâd, Mekke'ye düşman saldırınca kaçmaya mecbur kalmıştı. Kaçarken Kâ'be hazinesinden bir hayli eşya alıp zemzem kuyusuna atmışlar, üzerine taş, toprak doldurup yerini belirsiz etmişlerdi. Burası nice yıllar böylece kaldı. Abdülmuttalib kuyunun yerini bulup oğlu Hâris ile onu açtı ve temizledi. İçinden kılıçlar, zırhlar, altından yapma geyik süretleri çıktı. Zemzem kuyusunu ayıklayıp temizleyince yine eskisi gibi bol bol su kaynamağa başladı. Abdülmuttalib'in en büyük hizmeti budur» [6].

[4] Hâtemü'l-Enbiya Hazreti Muhammed ve hayatı, İkinci baskı, sayfa 27, Ankara, 1960.

[5] Hâtemü'l-Enbiya Hazreti Muhammed ve hayatı, ikinci baskı, sayfa 27, Ankara, 1960.

[6] Hâtemü'l-Enbiya Hazreti Muhammed ve hayatı, ikinci baskı, sayfa 29, Ankara, 1960.

YALVARIŞ

Aslım balçık, yüzüm kara;
Varırmıyım, mecde... mecde...?
Yalın ayak, sora sora,
Veysel'ime, Necde... Necde...?

Ellerimde günah dalı,
Meyvesinden ağız dolu.
Söyle bana, kader falı!
Erermiyim, vecde... vecde...?

Ektim sana günahı, yer!
Postlar gibi seriliver.
Toplamaya birer birer,
Edeyim bin secde... secde...

Selâhaddin PARLATIR

ER-RİSÂLETÜ'L

Hicrî 1345 de vefat etmiş olan Faslı müellif merhum, eserine besmele ile başlamakda, sonra Rasûl-i Ekrem'e, O'nun âl ü ashâbına sâlât ve selâm getirmekde müteâkiben «Emmâ ba'du» diyerek esere girmektedir. Önce bir sayfa kadar hadis ve hadise bağlı ilimlerin üzüm ve fazîletlerinden, onlarla meşgul olan âlimlerin, İslâm ümmeti arasındaki ve Allah katındaki mümtâz durumlarından bahsetmekde; sözlerini şiirlerle de takviye ederek hoş bir şekilde ifade etmektedir. Bu kısım hülâsa olarak şu cümleleri ihtiva ediyor:

«Her müslüman ilim adamının bilmesi gerekli olan ilimlerin başında, şüphesiz Rasul-i Ekrem'in sünneti ve O'ndan nakledilunan haberler ve her ikisiyle ilgili ilimler gelir. Hz. Peygamberin getirdiği din, O'nun şeriatı, O'ndan bizlere kadar gelen sahih ve sağlam haberlerdir. Bu ilimlerle uğraşan; bu ilimlerin yayılması ve öğretilmesi için çalışan kimseler, şüphesiz Müslümanlar içinde hürmet ve tâzime lâyık kimselerdir. Hadis, insanın âhiret hayatı ile de alâkalı bir ilimdir. Ona satılan her türlü fenalıkdan, bozuk düşünce ve yollardan uzak kalır. Hadis ve hadis ilimlerinde üstün ve derin çalışma gösteren bilgili kimseler İslâmı, düşmanlarına karşı en mükemmel bir tarzda koruyan muhafızlar ve bekçilerdir. Bu âlimler, Rasul-i Ekrem'in halefeleri ve yakın dostları mertebesindedirler. Onlara şeref olarak bu durum yeter de artar bile...»

Müellif yine şiirlerle sözlerine devam ederek muhaddislerin bol rızıklı, uzun ömürlü, güzel ahlâk sahibi kimseler olduklarını; âhiretde Rasulullah'ın yanında olacak kimselerin yine bu zümre olduğunu anlatır. Hadisle fazla meşgul olmanın peygambere karşı sonsuz bir sevgi ve bağlılık doğurduğunu söyler.

Bu sözlerden sonra hadis ve mütealleka'tına dair sayısız eserler yazıldığını, bunların hepsini görmenin ve bilmenin mümkün olmadığını söyleyen müellif eserinde ancak en mühim ve meşhur olanların zikredildiğini anlatır. Cenâb-ı Hakdan bu hizmetini kabul edip âhirete yardımcı olmasını diler.

Yukardaki sözlerden de anlaşıldığı gibi tanıtmağa çalıştığımız kitab hadis'e dair ilimlerin muhtelif şûbelerinde yazılan, basılmış yahut yazma eserlerden onların müellîflerinden kısa ve özlü bilgiler veren bir nevi fihrist yahut tabirî câizse bir nevi kataloğdur.

Aşağıda cedvel halinde vereceğimiz mevzulara aid her eseri alır; önce müellifin künye ve lâkablariyle söyler, vefat tarihlerini bildirir, eserin mahiyyetini anlatır, cild sayısına işaret eder, diğer gerekli mâlûmatı kaydeder. Mevzu başlıklarının altında neden ibaret olduklarına dair bazan kısa, bazan uzun bilgiler verir. Örnek olarak bir izâhı alıyoruz:

Ferd hadis kitaplarına aid bölüm: Efrâd (hemzenin üstün harekesiyle) ferd'in cem'idir. O da iki kısma ayrılır:

1. Mutlak ferd: Bu öyle bir hadisdir ki, onu ne sağlam (sika), ne de zayıf râviler arasında tek râvisinden başka rivâyet edene raslanmamıştır.

2. Nisbî ferd:

a) Güvenilir râviler arasından sadece bir râvinin,

b) Bir şehir mensublarının rivayet ettiği (meselâ Basralıların rivayeti gibi)

c) Muayyen bir râviden tek bir râvinin rivayet ettiği (başka yollardan birçok rivayetleri varsa da mezkûr yoldan başka râvisi bulunmayan)

Bu konuda yazılan kitablara gelince...

Kitabın sonunda üç sayfalık bir hatime vardır. Müellif, bu kısımda baş tarafda söylediği sözleri biraz daha kuvvetli olarak tekrarlar. Kısaca şöyle demektedir:

«İslâmî ilimlerin en mühimlerinden biri peygamberimizin hadislerine, onların metin ve senedlerine dair derin inceleme ve araştırma yapmakdır. Bu işin ciddiyeti ve bununla uğraşmanın zarureti pek açıkdır. Kur'an-ı Kerim'in tefsir ve beyanı hadis ile mümkündür. Hz. Peygamberin kavl fiil, ve takrirleri bizim hidâyet kaynağımız, yol göstericimizdir. İslâm âlimleri; müctehid, kadı (hâkim), ve müfti olacak kimselerin hadisle iyiden iyiye uğraşmasının gerektiğine kanidirler. Bizden önce geçmiş olan ulemâ hadis'e pek çok emek sarfetmiş fakat sonraları bu saha boş bırakılmış, iş zaman zaman ehliyetsiz kimselerin eline geçerek hakiki sahiblerinden mahrum kalmıştır. Hal bugün yine bu merkezdedir...»

Müellif, bu ateşin ifâdelerine büyük islâmî ilim otoritelerinin sözlerinden örnekler getirerek devam ediyor: Bol bol dualarla kitabını kapayan bu zat eserî 25 rabîu'l-âhir 1328 tarihine tesadüf eden bir perşembe günü bitirdiğini söylemektedir. Zamanımızdan 54 sene evvel yazılan bu fihriste bu müddet zarfında meydana getirilen diğer hadis müellefâtı ilâve edilir, eksik kalan kısımlar doldurulur, mevzu ile alâkalı gerekli bilgilerle birlikde Türkçeye çevrilirse hadis ve İslâmî ilimlerle uğraşanlara (bilhassa İmam-Hatib, İlâhiyat Fakültesi ve Yüksek İslâm Enstitüleri'nde okuyan talebe kardeşlerimize) bol istifadeli bir kaynak kazandırılmış olur.

KİTABIN BAHİS BAŞLIKLARI

1. Ana hadis kitabları.
2. Dört mezheb imamının hadis'e dair kitabları.
3. Sadece sahih hadisleri toplayan eserler.
4. Sahihayne veya bunlardan birine yapılan tahrîçlere dair eserler.
5. Meşhur dört Sünenden ayrı Sünen kitabları.
6. Kitabu's-sünne ismiyle tanınan kitablar.
7. Fıkıh bablarına göre tanzim edilen kitablar.
8. Muayyen babları içine alan kitablar.
9. Âdab, ahlâk, tergîb, terhîb, fezâil gibi münferid mevzulara aid kitablar.
10. Müsnedler.
11. Tefsire dair rivayetleri toplayan hadis kitabları.
12. Kıraat ve mushaflara aid hadisleri toplayan hadis kitabları.
13. Hadis ve Kur'an-ı Kerim'deki nasih ve mensûha dair hadisleri toplayan kitablar.
14. Kutsî hadis kitapları.
15. Müselsel hadislere aid kitablar.
16. Mürsel hadislere aid kitablar.
17. Hadise aid cüzler.
18. Fevâid kitabları.

MÜSTATRAFE (1)

A. Osman KOÇKUZU

19. Bir, iki, üç... on ravili hadisleri toplayan eserler.
20. Şemâil, siyer ve megâziye aid hadisleri toplayan kitaplar.
21. Büyük hadis şeyhlerine aid hadisleri toplayan kitaplar.
22. Birtakım hadislerin geliş yollarını toplayan kitablar.
23. Meşhur bazı imamların râvilerine veya onların garib hadislerine aid âsâr.
24. Ferd hadisleri toplayan eserler.
25. Müteşâbih, mü'telef, ve müttefak hadisleri toplayan kitablar.
26. Lakâb, künye ve isimlere aid eserler.
27. Sened ve metinlerdeki gerek kadınlara ve gerekse erkeklere aid mübhem olarak kalan kısımları açıklayan eserler.
28. Ensâba dair eserler.
29. Ashâbı tanıtan kitablar
30. Hadis ricali ve onların ahvâline dair âsâr.
31. Mu'cem kitabları. 32. Tabakât kitabları.
33. Müellifin hadis aldığı, yahud kendileriyle görüştüğü veya giyâben icazet aldığı şeyhlerine aid kitablar.
34. Ulûmu'l-hadise dair eserler.
35. Zuafâya, muharrîclere, bu tip râvilerin (sırf) muteməd olanlarına veya hem mütemed ve hem de zayıf olanlarına aid kitablar.
36. İlel-i hadise dair eserler. 37. Mevzû' hadis kitabları.
38. Garibu'l-hadise aid eserler. 39. İhtilâfu'l-hadise aid eserler.
40. Emâlî kitabları. 41. Büyüklerin küçüklerden, babaların oğullardan (veya bunların aksi) rivayetleri toplayan kitablar.
42. Rivayetin kanunları ve edebleri.
43. Bazı muhaddislerin âli isnadlarını ihtiva eden, tarikatle ilgili hadisleri muhtevi kitablar.
44. Etraf kitabları. 45. Zevâid kitabları.
46. Bazı hadis kitablarını toplayan eserler.
47. Umumî veya hususî Müsned hadis kitablarından tecrîd yahud seçme yoluyla meydana getirilen eserler.
48. Birtakım müelliflerin eserlerinde geçen hadisleri inceleyen kitablar.
49. Dillerde dolaşan hadisleri toplayan eserler.
50. Hadise müstenid fetva kitabları.
51. Bazı hadis nevilerini toplayan eserler.
52. Birrivâye tefsir veya, faydasını çoğaltmak, ehemiyetini belirtmek ve genişlemek üzere meydana getirilmiş hadis şerhi kitapları.
53. Peygamberimizin şiretine ve husûsiyetlerine dair olan hadis kitabları.
54. Sahabe isimlerine aid kitablar.

BİR SEVGİ ARIYORUM!..

Gayet temiz ve parlak,
Bir mümin kalbi kadar,
Allah'a yaklaşacak,
Bir sevgi arıyorum!..

Feryatları dindiren,
Unutulmuş kalpleri,
Bir lahza sevindiren,
Bir sevgi arıyorum...

Hasretime yol bulan,
Ruhumdan daha yakın,
Bana arkadaş olan,
Bir sevgi arıyorum!..

İbrahim Ulvi YAVUZ

55. Râvilerin ahvâline, isimlerine ve memleketlerine dair malûmat veren eserler.
56. Vefatları, ölüm tarihlerini bildiren eserler.
57. Hadis ıstılahlarına dair eserler.

Bütün İslâm âlimlerini ve yeri gelimşken müellifi rahmetle yâdederiz.

(1) Muhammed b. Ca'fer el-Kettânî, Neşreden; Nûr-i Muhammed- «Esahhü'l matâbi'» Kârhân-i Ticâret-i Kütüb. Karaçi Pakistan. 1960 (212 sayfa; Orta boy, beyaz ve güzel bir kâğıt üzerine itina ile yapılmış bir baskı).

İslâmda Fıkıh Anlayışı ve Geçirdiği Merhaleler

Ali YARDIM

— I —

Beşer tarihinin fecâat devresi diyebileceğimiz milâdî VI. asır ve ona tekaddüm eden Fetret Devri, gerek fert, gerekse cemiyet olarak insânî olmayan davranışların hüküm sürdüğü bir çağdır. Bu durum bilhassa, zaman zaman hedefinden uzaklaşan beşer kütlelerini gerçek mecrâlarına yöneltmek için gönderilen İlâhî peygamberlerin zuhur ettiği Arab yarımadası ve havâlisinde kendini iyice gösteriyordu.

Madde ve mâna karışımı bir varlık olarak yaratılan insan, bu formülü kaybetme tehlikesiyle karşı karşıya geldiği an, Bezm-i Elest'te verilen söz hatırlatılarak, İlâhî ihtar bir balyoz kuvvetiyle sesini duyurur :

— Sıraya geç, hizaya bak!..

Nihayet uçurum kenarına gelen zavallı beşeriyetin, **«son defa»** imdadına yetişme anı gelmiş ve geçen peygamberlerin münâsebet düştükçe kudûmunu sitâyişle müjdeledikleri **Nur**, bütün haşmetiyle parlayarak tam zamanında imdat elini uzatmıştı.

Bu nur, beşer sûretindeki yaratıkların, kaybettikleri insanlık formülünü — ki her şeyiyle İslâmın ta kendisidir — bir can kurtaran simidi gibi yetiştiren **örnek insan, eşsiz kurtarıcı ve her şeyi ile tek önder fahr-i Kâinat efendimizdi.** (Sallallahu aleyhi vesellem.)

Ne var ki, bu gün olduğu gibi dün de cibilliyyeti icabı bu İlâhî meş'aleden rahatsız olan **«yarasalar»** eksik olmamıştır. Bu gürüh, fırsat düştükçe tiynetlerinin gerektirdiğini icrâya çalışmışlardır.

⁂

Evet; Efendimiz (S.A.), beşer tarihine nisbetle çok kısa, insan ömrüne göre hayli uzun olan 23 sene gibi bir müddet zarfında, Zat-ı Risâletleri bizzat örnek olarak tarihin benzerini kaydetmediği bir **«Gerçek insanlar topluluğu»** meydana getirmişdi. Öyle ki, fert fert hepsi, kendi çapında birer hidayet nuru idiler. Çünkü Efendimiz :

«— Bir gün Yemenden çıkan bir adamın, Mekke'ye kadar tek başına gelebileceğini ve yol boyunca Allah korkusundan başka bir korku duymıyacağını» [1] müjdelemiş ve bu müjde tahakkuk ettikten sonra da pek tabîi olarak :

«— Ashabım, her biri başlı başına, birer yıldız gibidir. Hangisine uyarsanız sizi hidayete ulaştırır.» teminatını bir senet olarak taahhüt etmiştir.

Efendimiz (S.A.) böylece bizlere, **Kur'an** gibi bir hidayet kaynağı, **hadis** gibi bir saadet hazinesi, **ashab-ı kiram** gibi bir örnek insanlar topluluğu ve **asr-ı saadet** gibi tahayyülü bile insana inşirah veren bir altın çağ bırakarak vazifesini yapmanın mutluluğu içerisinde irtihâl-i Dâr-ı bakâ eylemişlerdir.

⁂

Asr-ı saadeti takip eden **ashab ve tabiîn** devri, değer ölçülerini **Kur'an ve Hadis'e** göre ayarlıyan örnek insanların hüküm sürdüğü bir devirdir. Orada ihtilâf değil birlik; vahşet değil ünsiyet; ayrılmak değil birleşmek vardır. Kendilerine tevdi edilen mukaddes emaneti gelecek nesillere karışıksız ve noksansız olarak devredebilme aşkı ve çabası!.

Fakat, İlâhî hikmetin bir cilvesi olacak ki **Hira** dağında parlayan projektörün nurlu şuâ'ları, her an durmadan mesafe kat'eden zaman'ın bütün safhalarına aynı ışığı aksettiremiyordu.Yahut diğer bir deyişle, Ana Kaynaktan uzak kalan kimseler, ondan ayni şekilde istifade edemiyorlardı. Ashabın da yavaş yavaş irtihal ederek sayılarının sıfıra inmeğe başlamasından sonra yani **tâbiin** devrinin sonu ile **tebe-i tâbiin** devri dediğimiz onları takib eden senelerin başlarında durum başka bir yön arzetmeğe başladı.

Bu durumun sebeplerini : İslâm camiasına çeşitli örf ve âdetlere sâhip milletlerin şeref vermesinde, gerçek insanların ufûlü sebebi ile ilim ve irfan sahiplerinin aranılır hâle gelmesinde, durmadan değişen zamanın yeni problemlerini **İslâmî** kıymetlerle değerlendirebilme cevherinin fıkdânında ve insan benliğini bir ahtapot gibi makam, şöhret ve saltanat aşkının kaplamasında ve daha sıralayabileceğimiz bir çok âmillerde arayabiliriz.

İşte bu devir, **Kur'an ve hadis** gibi değişmez iki «Esas» ı gelecek nesillere aynı sâfiyetiyle devredebilme çabasının hüküm sürdüğü bir asırdır. Mezhepler ve gerçeğe en kısa yoldan ulaşabilme ve ulaştırabilme yollarının, çeşitli otoriteler tarafından izahının ve tesbitinin yapıldığı devir!.

⁂

Buraya kadar ana hatlarını izaha çalıştığımız giriş mahiyetinde olan bu bahis, hakikat âşıklarının uzun zamanlarını alabilecek karakterde tetkike muhtaç bir konudur.

Yukarıda karakterlerini kısaca belirttiğimiz devri tâkip eden senelerde, zannımca bazılarını sıraladığımız sebepler topluluğunun zorunlu bir neticesi olarak bir kısım kelime ve istılahlar (terimler) üzerinde, vaz'edildiği mânalar hilâfına, bazı değişiklikler yapılmıştır. Peygamber Efendimiz (S.A.S.), bu durumu bildiği için bizleri şöyle müjdelemiştir: **«Allah, bu ümmete her yüz sene başında, dinine âriz olan ve ona karışan yabancı unsurları bertaraf etmek için bir Müceddid gönderir.»** (2) buyurmuşlardır.

Bu peygamber vârisleri; gerek irşad yoluyle, gerekse kitaplar kaleme almak suretiyle gayelerini gerçekleştirmeğe çalışmışlardır.

Yukarıda, bir takım istılâhların son asırlarda, vaz' edildiği mânâ hilâfına kullanılmağa başlandığına işaret etmiştik. İşte bunlardan bir tanesi de **(FIKIH)** tır. Gazâli, hicrî birinci asırdaki mutlu insanların murad ettikleri mânâ hilâfına, sonraları değişen terimlerin bazılarına işaret ederek :

«Fıkhı, fürû-u fikhın fetvâlardaki garib meselelerini bilmeğe, illetlerinin, inceliklerini anlamaya, bu hususta sözü uzatmaya ve bunlarla ilgili makaleleri ezberlemeye isim vermekle özelleştirdiler. Kim ki fürû-u fıkhın inceliklerini bilir ve onlarla fazla meşgul olursa ona, **daha FAKİH**'tir derler. Halbuki birinci asırda, ahiret yolu ve nefsin âfetlerinin inceliklerini bilgileriyle, amelleri bozan şeyleri bilmeye, dünyalığa kıymet vermeyip (dünya malını gaye edinmeyip), ahiret nimetlerine bağlanmağa ve kalbini Allah korkusunun kaplamasına hep birden **(FAKİH İLMİ)** denir.» demekte ve şöyle devam etmektedir;

«Onlar için kalpler vardır. O kalplerle anlamazlar. (El-Â'râf, âyet: 179) ayetindeki **(Fıkıh)** kelimesinden, fetvâları anlamazlar değil, imanın ne demek olduğunu anlamazlar mânâsı murad edilmiştir. Ömrüme yemin ederim ki, **«Fıkıh ve Fehm»** (anlamak) kelimelerinin ikisi de lügatte bir mânâdadır.» [3].

İmam-ı A'zam'ın (Rahimehullah) itikadla ilgili eserine **(Fıkh-ı Ekber)** demesi, başlangıçtaki fıkıh mefhumunun ne merkezde olduğunu ayrıca tebârüz ettiriyor.

«Fıkıh, bir şeyi, bir sözü illet ve hikmetiyle zevkine vararak anlamak ve hattâ tatbik edecek şekilde anlamaktır» [4].

Yine Peygamber Efendimiz (S.A.S.) in Abdullah b. Abbas Hz.leri için dua ederken :

«Allahım, bu gencin dindeki duygu ve bilgisini artır ve onu **fakih** yap» [5]. diye buyurmaları her halde aynı gayeye mebnî idi.

İslâm'da nass'lardan hüküm çıkarma anlamına gelen ve **İmam-ı A'zam'la** temeli atılıp **İmam-ı Şâfii** ile geliştirilen ve onları takip eden asırlarda tekâmül ettirilen **«Usûl-ü fıkıh»,** mevzuumuzun tamamen dışında kalır. Ancak Usûl-ü fıkıh sâyesindedir ki, **Kur'an ve Hadis** her asrın ihtiyacına cevap verebiliyor. Yine bu ilmin koyduğu metodlar yardımıyle, İslâm'a mal edilmek istenilen şuur dışı hayal mahsulleri bertaraf edilebiliyor.

(Devamı var)

---

[1] Asr-ı Saâdet, C. 2, S. 571, Buhari'den naklen.

[2] Mezâhib ve Turuk-u İslâmiyye Tarihi, S. 128, Ebû Dâvud'dan naklen. Eserde bu konuda mütalaaya değer uzun malûmat verilmiştir.

[3] Gazâli, İhyâu Ulûmi'd-Din Tercemesi, C, 1, S. 73. Esas metin, S. 32.

[4] Kur'ân Dili, C. 3, S. 1901, El-En'âm, Âyet: 25 in mefhumu.

[5] Buhârî. Tecrid Tercemesi, C. 4, S. 27.

MEŞİHATİ İSLÂMİYE TARİHİ

Meşihat, Şeyhul İslâm, mesneti, ilmiyye sınıfının en yüksek makamı demektir. Bu makama Babü Fetva da denir. Meşihat dairesinin en büyük memuru Şeyhul İslâmdır. Sadrı Azamdan sonra devletin din işlerine taalluk eden muamelâtında en büyük mümessildir. Kur'an-ı Kerim ve Hadis hükümlerine uygun olarak söz sahibi olması dolayısiyle Şeyhul İslâmlara ayrı zamanda Müftiyül Enam da denilmiştir.

Osmanlı devrinde devletin din işlerini tedvir eden bu makamda bulunan Müftü adı da verilmiştir. Müftü fetva veren demektir. Fetva; fetâ'dan müştaktır. Mastarı El-ifta gelir. İfta da şer'i bir mesele hakkında cevap vermektir. Verilen yazılı cevaba da Fetva denir. Fetva, hâkimin hüküm kaydı olmaksızın verdiği cevaptır.

Emeviler, Abbasiler ve Osmanlı devirlerinde bu sual ve cevaplar müessesesi siyasi hâdiselere de tatbik edilmiş, hattâ arazi ihtilâflarının halli için de fetvaya müracaat olunmuştur. Müftü; Lügatte şer'i meselelere dair sorulan suallere cevap verendir.

İstılâhta ise Müftü; müçtehid demektir. Müçtehid olabilmek için de kendisinde bir takım vasıfların toplanması, Kur'an-ı Kerimden ve Hz. Peygamber'in Hadis-i Şerifinden ve diğer şer'i delillerden dini hükümler çıkarabilme kudretine haiz bulunması lâzımdır.

Müftü: Şeyhul İslâm tâbirinin yayılmasından önce ilmiye mesleğinde kullanılan üç tâbirden biridir. Diğerleri de Kadı ve Müderristir. Osmanlı devletinin kuruluş devrinde ifta için resmi bir sıfat yoktu. Bunun için her din âlimi fetva vermeye selâhiyetli idi. Hattâ ülemadan Kara Rüstem ile Davudu Kayseri birer müftü mesabesinde idiler.

İlk Müftü Peygamberimiz (S.A.S.) dir. Hz. Peygamber (S.A.S.) in fetvalarından biri şöyledir: Oruç ayetinin nâzil olmasıyla orucun her müslüman kadın ve erkek üzerine farz olduğu mâlumdur. Fakat oruçlu bir kimse oruçlu olduğunu unutarak yer ve içerse ne lâzım gelir? İşte bu husus Kur'an-ı Kerimde sarih değildi. Sahabeden birisi bu meseleyi Resulü Ekrem (S.A.S.) e sormuştu. Bunun üzerine Resulüllah: «Bir kimse oruçlu olduğunu unutarak yer ve içerse, bundan dolayı ne kaza ve ne de kefferet lâzım gelmez. O kimsenin orucu yine oruçtur.» buyurdu. İşte Resûlü Ekrem (S.A.S.) in bu sahabeye verdiği cevap bir fetvadır.

Veli ERTAN
Yüksek İslâm Enstitüsü Müdürü

Şeyhul İslâm tâbirine gelince: **Şeyhul İslâm ilmiye sınıfının başında bulunan şahsın ünvanıdır. Şeyhul İslâm ünvanı ilk defa Hicretin dördüncü yılında (M. 10. Asır) müftüler için bir tâzim ve ihtiram lâfzı olarak kulanılmıştır. Bu tâbirden başka kullanılan diğer tâbirler de şunlardır: İmadül İslâm, Fahrül İslâm, Rükнül İslâm, Zeynül İslâm, Şemsül İslâm, Cemalül İslâm, Hüccetül İslâm, Ziyaül İslâm, Bünhanül İslâm, Nizamül İslâm, Bahaül İslâm gibi bundan başka daha birçok ünvan ve sıfatlar kulanılmış ise de bu sıfatların her biri ancak birkaç şahsa münhasır kalmıştır. Meselâ: İmamı Gazali'ye Hüccetül İslâm denildiği gibi.**

Hicretin 5. ve 6. (Miladî 11. ve 12.) yüzyıllarında hanefi âlimlerinde de Şeyhul İslâm ünvanını alanlar çoktur.

İbni Kemâle mahsus olmak üzere Müftiyyüsselakeyn denilmiştir. Peygamberimiz (S.A.S.) in sülâlesinden olanlara Şerif, Seyyid isimleriyle yad edilmiş ve Müftülük makamını ihraz edenlere de Nakibul Eşraf adı verilmiştir.

Gerek Müftü ve gerek Şeyhul İslâm tâbirlerine ilk defa Fâtih kanunnâmesinde tesadüf ediyoruz. Bu kanunnâmede Müftü veya Şeyhul İslâm ulemanın reisidir. Yâni ilmiye sınıfına mensup müderrisler arasında en yüksek mevki Müftülük makamıdır. Padişahların hocaları ise Müftülerden de üstündür. Merkezde müftülük makamı ihraz edenler, diğer müftülerin âmiri sayılmazdı. Çünkü herbir müftü birer mânevi şeref olarak telâkki edildiği.

Şer'i işlerin ve medreselerin selâhiyet sahiplerinin âmiri kazaskerlerdir. En yüksek kadılar da sıra ile Eyyup, Üsküdar, Galata, Bursa, Edirne, İstanbul Anadolu kazaskerliği ve Rumeli kazaskerliğidir. Bu devreleri geçiren zat artık Şeyhul İslâm olmıya namzettir. Müftüler bulundukları yerlerde halkın dini işleriyle, kadılar da adli ve idari vazifelerle iştigal ederlerdi.

Osmanlı devletinde Şeyhul İslâm tâbiri ilk defa 2. Murad (1420-1451) devrinde kullanılmaya başlanmıştır. İlk Şeyhul İslâm ilmiyle ve fazlıyle halkın hürmet ve muhabbetini kazanmış olan Mehmed Şemseddin Fenari Efendidir. (1350-1421).

Mehmet Şemseddin Fenari Yıldırım Bayezid Han Celebi Sultan Mehmet ve 2. Murad devirlerinde yaşamış. İlmi kudretiyle şöhret bulmuş Şeyhul İslâmlardan biridir. Maveraünnehrde Fener köyünde doğmuştur. Babası Şeyh Hamza, Sadreddini Konevinin torunlarındandır. İlk tahsilini babasından yapmıştır. Sonra Mevlâna Alâeddini Esved ve Şeyh Celâleddin Aksarayi gibi değerli âlimlerden okumuştur. Mısıra gitmiş, orada da şer'i ve riyazi ilimleri tahsil etmiştir. Anadoluya dönünce ifta ve kaza işlerinde çalışmış, halkın hürmet ve muhabbetini kazanmıştır. Hattâ Cuma günleri namaza giderken geçeceği yollar üzerinde halk toplanır ve O'na hürmetle selâm verirlerdi. Yüzü mütecaviz eseri vardır. Kendisinden önce bu vazifeyi Seyh Edebali ile Dursun Fakih ifa etmişlerdi.

Seyh Edebali **Osman Gazinin kayınpederidir. M. 1299 tarihinde Osman Gazi istiklâlini ilân ettikten sonra Hz. Peygamber (S.A.S.) in kendi devrinde Hz. Ebu Bekri Fetva vermeye mezun kıldığı gibi, o da teberrüken fetva işlerini Şeyh Edebaliye vermiştir.**

Edebalinin tilmizi ve damadı bulunan Dursun Fakih de Karaca Hisarda ilk istiklâl hutbesini okuyan müftüdür.

Şeyhul İslâmdan bir kaçı istisnâ edildiği takdirde diğerlerinin hepsi kendi çapında âlim ve fazıl zatlardı. Bunlar arasında Molla Fenari, Hüsrev Güranî, Zenbilli Ali Efendi, İbn-i Kemal, Ebu-s Suut, Hoca Sadettin ve Şair Yahya Efendiler... **gibi şöhretleriyle tanınmış mümtaz şahsiyetlerin ahlâkî metanetleriyle devletle ve millete hayırlı hizmetlerde bulunmuşlardır.**

Meselâ: **İbn-i Kemal, Zenbilli Ali Efendi Yavuz Sultan Selim gibi celâdeti bir Padişaha fikirlerini açıkça söylemekten çekinmemişler-**

(Devamı 26. sayfada)

Riyâ ve Riyâkâr

Hasan Basri OKAN

*Riya; **denâet ve sefaheti, her türlü denâet ve sefahetin üstündedir.***
*Riya; **maddî ve mânevî, ferdî ve içtimaî her türlü hastalıkların anasıdır.***
*Riya; **ferdin ve cemiyetin mânasını yiktığı gibi maddesini de izmihlâle uğratan bir tahrip vasıtasıdır.***
*Riya; **hiçbir kuvvetin eğemediği başı, bükemediği bileği, kıramadığı sonsuz azim ve iradeyi dize getiren gizli kuvvettir.***
*Riya; **menfur emellerinin tahakkuku için uğraşanların, en mühim ve alçakça oyunadkları bir roldür.***
*Riya; **tarihin, silinmez lekesi olan kanlı hâdiselere sahne olmasının baş âmilidir.***
*Riya; **kalbde parlıyan ilmin nurunu, vazife aşkını, saadet duygusunu ve insanlık hasletini karartan bir kâbustur.***
*Riya; **hayvanlarda bile nâdir rastlanan bir ahlâkî rezîldir.***
*Riya; **öğülen bir varlık olan insana yakışmıyan âdi bir vasıftır.***
*Riya; **nefsimizin daima arzuladığı şey olan, etraftan takdir edilme arzusundan başlar ve hakikatı çiğneyip, ufak menfaatleri uğruna kapanma şeklinde kendisini tamamlar.***
*Riya; **Cenab-ı Hak'ka karşı vazifemizde zerre mesabesinde bile olsa, itabı ilâhiyeye vesile olur. İsterse işlenen amel Allah uğrunda fedâ-i can etmek gibi mühim bir amel olsun.***
*Riya; **kaçınılması mümkün olmıyan bir âfettir. Allah'a tam bir teslimiyet ve Resulü (S.A.S.) e hakiki sevgi ve itaat, gerçek halâs yoludur.***
*Riya; **tedavisi gayrı mümkün emraz-ı mühlikeden daha tehlikelidir.***
*Riyakâr; **gizli mel'aneti vechesinde beliren sahte ve masum tebessümünden belli olur.***
*Riyakâr; **alçaklığı, benliğinde izbat edecek kadar benimsiyen bir sefihtir.***
*Riyakâr; **sahibini görünce kuyruk sallıyan âdi bir kelb gibidir.***
*Riyakâr; **gayrı meşru' sa'iyle muvaffak olur. Fakat başarısı mezmum olduğu için dünyası zindan, ahireti hüsrandır.***
*Riyakâr; **Allah ve Resûlü'nün zemmettiği bir insandır...***

TEBRİK

Muhterem okuyucularımızın Hicrî senebaşlarını tebrik eder, 1383 yılının bütün din kardeşlerimize hayırlı ve uğurlu olmasını Cenab-ı Allah'tan niyaz ederiz.

•

İ'TİZÂR

Elimizde olmıyan bazı sebeplerden dolayı mecmuamızın bu sayısı bir ay gecikme ile çıkmıştır. Okuyucularımızdan özür dileriz.

MERAM OTOBÜSLERİ

Meram otobüsleri bütün yolculuklarımızda hizmetinizdedir.

Merkezi **KONYA** olup sefer yaptığı yerler ve subeler:

		Tel:
ADANA	- Cenup garajından	4079
ANKARA	- Meram yazıhanesinden	111540
BURSA	- Otogardan	1834
ESKİŞEHİR	- Yıldız yazıhanesinden	2022
ISPARTA	- Meram yazıhanesinden	1288
İZMİR	- Santral garajından	34201
İSTANBUL	- Sirkeci Orhaniye Cad. si	226944
KONYA	- Belediye garajı No. 22	2411
KAYSERİ	- Talas Güven yazıhanesinden	1613
EREĞLİ	- Meram yazıhanesinden	101
MERSİN	- Alanya garajından	1976
NİĞDE	- Meram yazıhanesi	25
SARAYÖNÜ	- Meram yazıhanesi	

Sür'at, Konfor, Emniyet
MERAM OTOBÜSLERİNDE

KOMÜNİZM KARŞISINDA TÜRKİYENİN DURUMU

Halit GÜLER

Türk milletinin, tarihî düşmanlarından birisi de Rusyadır. Daha ziyade kuzeyin bu azgın ve yılışık milletini Moskof, Boz Ayı, Kızıl Ejderha... gibi kelimelerle adlandırmak bizde milli bir adet haline gelmiştir. Moskof kelimesinin üzerimizde bırakmış olduğu tesir, derin ve acı hatıralarla doludur. Onun için Rus milleti daima basınımızda ve edebiyatımızda, millet olarak duyduğumuz kinin neticesi, bayağı ve çirkin kelimelerle tasvir ve temsilim edilmiş, korkunç karikatürlerle şekillendirilmiştir. Yakın zamana kadar resmanın fırçası, şairin kalemi, toplumdaki düşünceyi kâğıt üzerine aksettiren ve Moskofların tarih boyunca Türk milletine oynadıkları kahbelikleri dile getiren birer milli sembol olarak çalışmış ve bu mevzuda cildlerle eser yazılmıştır.

Ruslar, emellerine mâni olan Türkleri ortadan kaldırmak için fırsat buldukça zaman zaman güzel yurdumuza saldırmışlar, bu yüzden iki millet arasında kanlı muharebeler olmuştur. Her defasında mağlûp olan ve hattâ namusunu Türke peşkeş çekecek kadar alçalan bu aşağılık millet, Mehmetçiğin azmi ve cesareti, harb gücü karşısında muzaffer olamıyacağını ve açık denizlere hâkim olabilmek için Anadoluyu bir köprü olarak kullanmaya fırsat bulamıyacağını anlayınca, hileye başvurmuş ve geniş çapta kurduğu beşinci kol vasıtasıyla Türk illerinin mühim bir kısmını işgal etmiye muvaffak olmuştur.

Ruslara yapılan muharebelere iştirak eden ve halen aramızda yaşıyan yaşlı kimseler, Moskof sözünü işittikleri zaman kaşları çatılır, yüzlerinde gölgeli şimşekler çakar, nefsi müdafaa ellerini yumruk olur, katıldığı muharebeler ve ordumuzun kazandığı zaferler bir bir gözünün önünden geçer. Hoş bir manzara seyretmenin mutluluğu içinde yüzünün güldüğü ve içinin ferahlandığı farkedilir. (Ne mutlu onlara!.. Ne de onları dinlemek bu günkü yerli Moskof uşaklarına!..) Kahraman ecdadımız onun için Rus düşmanlığını bize milli ve dinî bir miras olarak bırakmışlardır. Bu ideale, körü körüne de olsa bağlı kalmanın ve saygı duymanın faydaları, dünyayı istilâ etme emelinin dayanan komünizmin bir tehlike teşkil etmekte olduğu şu günlerde daha iyi anlaşılmaya başlamıştır. Ecdadımız, Ruslarla yapılacak mücadeleyi yalnız bir düşünce olarak duymamışlar, icabettiği zamanda ve yerde silâha sarılma, temiz vatan topraklarını ve saf Türk düşüncesini de kızıla boyatmama cesaretini gösterebilmişlerdir.

Bu gün Rus işgali altında yaşıyan 60 milyona yakın müslüman ırkdaşımızın bulunduğu tarihî bir hakikattır. İşte Kırım, Kafkas, Türkistan, Azerbeycan... halkı Kızıl Kuvvetin kahredici darbeleri altında yok olup gitmekte ve insan hak ve hürriyetlerinden uzak yaşamaktadırlar. Çeşitli hile ve desiselerle Moskovanın kızıl ajana düşen bu talihsiz insanlar, zulme ve insafsızlığa karşı mücadeleyi hiçbir zaman elden bırakmamışlar, istiklâl ve hürriyetleri için yılmadan çarpışmışlardır.

«Bunları yazmak ve esir Türklerden söz açmak bize ne kazandırır? Onları kurtarmak için kalkıp Rusyayla harb mi edelim? Hür dünyanın başa çıkamadığı Sovyetler Birliğini biz mi yeneceğiz?» diyenler olabilir. Olabilir değil, böyle düşünenler de var. Biz de bu satırları böyle bir düşüncenin varlığı ve gerçekleşmesi için yazmıyoruz. Zaten bu günkü şartlar altında bu tarz bir mücadeleye girişmenin imkânsızlığı aşikâr. Yalnız burada belirtmek istediğim husus şu: Bugün istemedikleri halde Rusyanın esareti altında bulunan Türkler, bir zamanlar Türkiye gibi müstakil devletler. En az bizim kadar Rusyaya düşman ve komünizme cephe almış, bu uğurda can pahasına mücadeleye girişmişlerdi. Acaba sonradan nasıl oldu da bu anti komünist topluluklar Rusyanın peyki oluverdiler. Bunun sebepleri üzerinde durmak ve o sebebleri izâle edici tedbirleri almak lâzımdır. Bunun için de demir perde içerisinde kalan milletlerin ve bilhassa esir Türklerin Komünizm ağına düşmezden önce içinde bulundukları şartları ve kullanın yayılma metodlarını iyi bilmeleri gerekiyordu ve yardır. Yuvarlak lâflar bir millete hiçbir şey kazandırmaz ve o millet de komünistleşmekten alıkoyamaz. Macaristanda Komünizm ihtilâli yapılmadan bir hafta önce, zamanın başvekili: «Macar milleti için Komünizm tehlikesi mevcutsada» olamaz» diye büyük bir hata etmişti. Fakat ihtilâl önceden Macar milletini komünizme karşı koruyacak ve millî hislerini besliyecek tedbirleri almamıştı. Türkiye coğrafî yönden en fazla Komünizmin tehdidi ve tesir sahası altında bulunan bir memlekettir. Böyle bir memlekette bu zamana kadar, Komünizmle yapılan mücadelenin müsbet olduğuna ve gençliği istismar ve tahrik konusu olmaktan kurtarıp, kızıl ideolojiye karşı millî ve dinî hislerle teçhizatlandırıldığına bir türlü inanamıyoruz. Yapılacak mücadelede Komünizmin yaninda Türkiyede mevcut siyasî Fraksiyonlar, ekseriyetle ve gericiliği en sikemsel dikkati dağıtmaktan ve kuvveti parçalamaktan başka ne işe yarar?.. İşte şuursuzluğun ve Macaristan Başvekilinin emsalsiz gafletinin Türkiyedeki en büyük örneği.

Rusların imha ve istilâ siyaseti bilhassa Bolşevizm ihtilâlinden sonra hızını artırmış, binlerce masum insan yeryüzünün işkence bölgesi olan Sibirya'nın sonu gelmiyen buz deryaları içerisinde ölüme terkedilmişlerdir. Rûhi kurtuluşu ve ilâhî huzuru evindeki postunun üzerinde bulan müslüman Türk nüfusu korunlarının dindışı olmuş yaşayuluğa nasıl sürüklendiklerini göz yaşları ile seyretmişler; günlerce, aylarca değil, yıllarca uçan kuştan medet umarcasına bir lideri ve kendilerine uzanacak hamiyetli bir eli boşuna beklemişlerdir.

Komünizmin aramızda Türkiyenin durumu ve tutumu ne olmalı? Türkiye Birleşmiş Milletler saflarında yer almakla ve Kızıl Emperyalizme karşı yapılan Kore savaşına ordusuyla katılmakla Komünizme karşı olduğunu isbat ve ilân etmiştir. Dış politika yönünden ve son Küba Hâdisesinde de resmi ağızlar tarafından belirtildiği gibi Türkiyenin Rusyanın saflarında yer alamıyacağı bir gerçektir. Bu durumu komünist idareciler de pekâlâ bilmektedirler. Türkiyenin, bugünkü şartlar dahilinde Rusya ile iş birliğine girişmesi ve siyasi mevzularda anlaşmaya varması imkânsız bir hâdise, Rusyanın da Türkiyeyi ağına düşürmek için açıktan her hangi bir işgal hareketine girişmesi de mümkün değil. Çünkü Rusyanın Türkiye ile harbe girişmesi ve şiddet yollarına baş vurması, bugünkü mevcut anlaşmalar muvacehesinde Birleşmiş Milletler ve dolayısıyla Amerikayı karşısında bulmuş ve onlarla savaşmak zorunda kalması demektir. Böyle bir hareketin üçüncü dünya savaşına yol açacağını kimse inkâr edemez. Rusya da kolay kolay bir dünya harbini göze alamaz.

Durum böyle olunca Rusya, Türkiyeyi peyki haline getirebilmek için sinsi çalışmalar ve beşinci kol faaliyetlerinden istifade etmeyi düşünecektir. Komünistlerin memleketimiz üzerinde yapacakları yıkıcı faaliyet surî Türkiyeyi ele geçirmek için olmıyacak, aynı zamanda esir Türkleri de lidersiz bırakmak gayesinin tahakkuku için olacaktır. Bunu bir de Türkiyenin stratejik ehemmiyetini ve İslâmiyet gibi Marx'ın fikirlerini tesirsiz bırakan ilâhî bir kuvvete sahip olusunu ekliyecek olursak Rusyanın propaganda yönünden Türkiyenin üzerinde daha fazla duracağını ve milyonlar sar-

(Devamı 25. sayfada)

İslâm İnkılâbından Örnekler

(Baştarafı 5. sayfada)

bu bâtıl ve insanlık için bir leke olan âdete son vermiştir.

Bir gün, bir kadın hırsızlık yaptığını itiraf eder. Efendimiz (S.A.) kâdının elinin kesilmesine hükmeder. Kureyşliler kadının genç ve dünya güzelliğine sahip olmasından dolayı ona acırlar, affedilmesi için Hz. Peygamber (S.A.) in sevdiği kimselerden biri olan Zeyd oğlu Üsâme'yi Efendimiz (S.A.) e gönderirler. Üsâme durumu sâhib-i risâlet Efendimize bildirir. Efendimiz (S.A.) «Allah'ın tayin ettiği bir husus için ültimas mı istiyorsun?» cevabını verdikten sonra, asbahına ve onların şahsında büz ümmetine şu tarihî hutbeyi irâd eder:

«Şüphe yok ki sizden evvelkileri helâk eden, onların aralarından bir kuvvetlinin yaptığı hırsızlığı affetmeleri fakat bir zayıf bunu yapınca ona ceza vermeleridir. Allah'a yemin olsun ki, eğer Muhammed'in kızı Fâtıma aynı şeyi yapsaydı tereddütsüz kolunu keserdim.»

Burada açıkça görülüyor ki, İslâm'da zenginfakir, eşraf-avam, siyah-beyaz, güzel-çirkin, genç-ihtiyar, büyük-küçük arasında hiç bir fark yoktur. Adalet aynı adalet; mahkeme aynı mahkeme; hâkim aynı hâkim; kanun aynı kanun; ceza aynı ceza; netice ayni neticedir. Eğer fertler arasında bir fark aramak icab ederse, ancak, fertdin Allah'a karşı vazifelerinde aramak lâzımdır. Çünkü Allah yanında en kerîm kimse Allah'tan en çok korkan kimsedir.

5. Herkesçe bilinen bir gerçektir ki, erkeklerin her devir ve her toplulukta en büyük zulüm ve tahakkümü kadınlara olmuştur. Yukarıda da belirttiğimiz gibi, Araplar kızlarına, bu işkencelerin en ağırını, sırf kız oldukları için yaparlardı. Kadın onlarca bir hiçti. Alınıp - satılan bir maldan farkı yoktu. Hattâ kumara bir sermaye olarak ta konulabilirdi. Analar kız doğurmaktansa ölmeyi tercih ederlerdi. Kız doğuran analara yan gözle ve kötü nazarla bakılırdı.

Aynı İslâmiyetin gelmesiyle kadınlar için yeni ve hür ufuklar açılmış; kadının hakkı tesbit edilmiş; ona kat'i ve âdil haklar verilmiş; ilim erkeğin yanında kadına da farz kılınmış; hattâ daha o devirde Mekke pazarında muhasebe işleri bile bu işin ehli olan bir kadına tevdi' edilmişti.

Kur'an-ı Kerim bize, gerek erkek ve gerekse kadının yaptığı iyiliklerinin karşılığını göreceğini, erkeklerin kendi kazandıklarında hakları olduğu gibi kadınların da kendi kazandıklarında hakları, mirasta erkeklerin yanıbaşında onların da bu müessesede hisse sahibi, nihayet erkekle kadının birbirlerinin tamamlayıcıları olduklarını bildirmektedir.

Böylece gerek ruhî, gerek maddî hayatta kadının haklarının erkeğinkine eşit olduğunu tereddüt ve münakaşaya meydan vermeden açıkça anlamaktayız. İslâm'da kadına hak ve hürriyet yoktur, diyenler acaba bu hükümleri ve maddeleri hiç görmediler mi ki bu asılsız ve mesnedsiz saçmaları ortaya atmaktadırlar.

İslâmiyet'te kadının hayat arkadaşını seçmek hususundaki hürriyeti de sınırlı değildir. Ona tam bir salahiyet tanınmaktadır. Dul kadının emir ve izni alınmadan nikâh yapılamıyacağı gibi, bâkirenin de ayrı şekilde izni alınmadan nikâh edilemiyeceği; ancak bâkirenin izninin «sükût» olduğu bildirilmekte, bunlara kimsenin karışmağa selâhiyeti olmadığına da ayrıca işaret edilmektedir.

6. İslâm Dini, kölelik müessesine son veren tek müessesedir. İslâmiyetten önceki durum bambaşkadır. Haksız muameleler, işkenceler, ağır cezalar ve nihayet ölüm. İnsan haysiyet ve şerefine yakışmıyan bu hallerin en fecisini ise Roma Devletinde görmekteyiz. İmparator, maiyeti ve halk bir meydanda toplanırlar; yırtıcı hayvanlar ve bu zavalılar ayrı meydana bırakılır, neticede hayvanların bu zavallıları parçalamalarını zevkle seyreder ve çılgınca alkışlarlardı.

Zaten İslâmiyetten önce kölelik icîmâî bir zaruretti. O zaman bugünkü gibi teknik ve makineleşme olmadığından köleliğin o cemiyette iktisadi bir fonksiyonu vardı. Bu yüzden köle mal gibi telâkki edilir, sanî bir güç olarak kullanılırdı. Köle bir hak sahibi değil, bir hak mevzuu idi. Yani sahibi tarafından istenildiği gibi kullanılırdı. Sahibi kölesi üzerinde tam bir tasarruf hakkına sahipti. Ondan her hususta istifade ederdi. Araplarda da durum aynı şekilde idi.

İslâm Dini ise, bunlara yapılan haksız muamelelere son vermiş, onlara kendilerinin hürlerden farkları olmadığını bildirmiş, hürlere karşı yapmış, yüzbinlere kumandan tayin etmiş ve nihayet bir kimsenin köle olabilmesini bazı şartlara bağlamıştır. Harp esareti ve doğum... v.s. gibi.

(Devamı var)

Büyük bir boşluğu dolduran ve kısa zamanda geniş ilgi toplayan ilim kitabı. Bu kitapla eski dili ve eski yazıyı bütün hususiyetiyle (yazı çeşitleri, imlâsı, arapça, farsça, türkçe unsurlariyle) kendi kendinize öğrenebilirsiniz.

OSMANLICA

Doç. Dr. Faruk K. Timurtaş

Üniversite ders kitabı olarak hazırlanan eser, bu konuda yazılmış kitapların en iyisidir.

400 sayfa, 25 lira.

Öğrenci ve Öğretmenlere tenzilât yapılır. Müracaat: P.K. 8 — Aksaray - İSTANBUL

Sadettin Evrin'in Cevabı

Mahkeme Kararıyla Aldığımız Tekzip :

Bir evvelki nüshada hakkımdaki mütaleaya «Kişi noksanını bilmek gibi irfan olamaz» sözünün başlık olarak seçilmesi bir intakı haktır. Ayrı ve aykırı intibalar ancak bu idrak ile yakınlaşır ve karşılıklı anlaşma zihniyyeti husûle gelir. İnsan noksanını, nefsini, kendini bilmek suretiyle irfan okulunun ve mânevî kemâl ünüversitesinin hangi sınıfında olduğunu fark eder. Böylece söz ve yazıda tavır ve harekette, bilgi ve ahlâkta, nihayet bütün hüviyetinde salâh bulan, (Tezekki) edip arınan insan sırat-ı müstekime ulaşmak yani her nefsele devam eden hayatın değişik işlemelerinde daima en doğruya yönelmek emel ve azminde olur. Yoksa, yerinde saymakla, bulunduğu yerde, bildiği kadarında kalmakla maksuda ulaşmış olmaz. (İhdinas sıratal müstakim) âyetini bizi doğru yolda sabit kıl, diye değil, bizi doğru yola ulaştır diye anlamak gerektir ki tekâmül husûle gelsin. Çünkü gaye olan Allah'ın hoşnutluğuna ulaşma, zatına yakınlaşma ve hatta Ona kavuşma gibi gayelerin en uzağına doğru devamlı bir ilerleme ister.. En doğru anlayış bu cihette husûl bulur. Şahsiyata girişmekle işe zıddıyet, nefsânî şeytânî tesirler karışır.. İşte, yukarıdaki sözün istikâmetini mânevî tekâmül merhalelerine yöneltmek, yahut birbirimizin hata ve kusuru üzerine pertavsuz (Büyüteç) gezdirmek arasındaki azim fark, aynı sözden alınacak hissenin yerinde veya yersiz kullanılışına dair bir fikir verir.

Şimdi, bahis konusu edilen şeylere gelelim: Profesör Yusuf Ziya Yörükân'ın (Müslümanlık) adındaki kitabının 2 inci baskısı benim zamanımda yapılmadığına göre bu hususlaki tenkit ve târizlerin şahsıma hiç bir ilgisi yoktur. Zamanımda ise bu kitabın başından sonuna kadar hataları Müşavere Kuruluna tesbit ettirilip bastırmak yoluna gidildiği için, bu da aleyhime değil, lehime kaydedilecek bir hizmet olmak lâzım gelir.

(Allah Bizimle) adlı kitabım, 20 inci asrın genç ve aydın neslini İslâmiyete ısındırmak için atılmış ilk adımdır. Bunun bir ilmihâl kitabı olduğunu ve İslâmiyetin onda yazılanlardan ibaret bulunduğunu hiç bir zaman iddia etmiş değilim. Maksadım dinime hizmettir. Bu hizmeti noksan veya hata sayanlar bu hususta samimi iseler, onlarla karşılıklı görüşmekten memnun olurum.

Benim, dinler arasındaki zıddıyeti gidermek yolundaki düşüncelerim, Âl-i imran süresinin 64 üncü âyetinden mülhemdi. Bu da hoş karşılanmamış, ne yapayım?

(Kur'an-ı Kerîm Anlamı) benden önce alınmış, verilmiş bir karar üzerine neşredilmiş olup buna dair tenkit ve târizler şahsımı ilgilendirmez.

Sahih-i Buhari'nin 1 inci cildi tamam olmuş, 2 inci cildinin 5 fasikülü yayınlanmış, geri kalanı da bir aya kadar satışa verilecektir. Riyâzü's-Salihin iki sene evvel tamamlanmıştır. Mevcûdu kalmayan birinci ve ikinci ciltleri halen baskıdadır. Tabakatü'l-Müfessirin'in 9 fasikülü

(Devamı 25. sayfada)

Büyükler Büyüğü Peygamberimiz Efendimiz

NEBİYYİ EKREMİN EN AÇIK SIFATLARI

Tefrika: 25 Yazan : A. AZZAM Terceme : H. KARAMAN

Kahramanlar tarihinde hattâ bütün beşer tarihinde, Rasul-ü Ekrem (S.A.) gibi zafere ulaşan, ilâhî te'yide mazhar olan ve kazanan, sonra da kendisini mahrum edene veren, zulmedeni affeden bir kimseyi göremezsin.

Mekke ile Tâif, düşmanlığın iki şiddetli merkezi idi. Bu ikisinin sâkinleri Lât ve Uzza (taptıkları putlar) dan ayrılmamakta birbirleriyle yarışırlardı. Efendimize (S.A.) karşı Kureyş'ten daha şerir, Sakıf'ten daha fazla şirke sarılan bir kabile yoktu.

Bu iki şehirden Hişâm oğlu Ebu Cehil, onun oğlu İkrime, Halef oğlu Ümeyye, onun oğlu Safvan, Sehm'li Vâil oğlu Âs, Muğiyre oğlu Velid, Harp oğlu Ebu Süfyan, Âmir oğlu Amr'ın üç oğlu, Ebu Mes'ûd, Avf oğlu Mâlik ve benzerleri gibi Rasulullah'a (S.A.) eziyet etmeyi, onunla eğlenmeyi ve hicvetmeyi, onu öldürme kastını kendilerine öğünme ve eğlence vesilesi yapan adamlar çıkmıştı.

Bana göre bu eğlenme ve işkence etme dört safhaya ayrılır:

Birincisi: Ebu Leheb gibi bir adamın, O. (S.A.) Safâ tepesinde halka va'z ederken; "Helâk olasın; bizi bunun için mi çağırdın?" diyerek ona (S.A.) ezâ vermeye ve davasını küçümsemeye yeltenmesiyle başlar.

İkincisi: Boykot ahidnamesinin yazılmasıyle başlar. Kâ'be'ye asılan bu andlaşmada müşrikler, soylarından Hz. Muhammed'i (S.A.) korudukları için Hâşim Oğullarıyla her türlü insanî alâkayı kesmeye and içmişlerdi. Beni-Hâşim mahallesinde mahsûr (ablukaya alınmış) kalan bu hânedân az kalsın açlıktan mahvolayazmıştı. Bu safha çok şiddetli idi. Çünkü mukaddes saydıkları bu andlaşma, Peygamber (S.A.) ailesiyle evlenmeyi, alış veriş yapmayı ve her türlü ilgiyi yasak ediyordu.

Üçüncü safha: Amcası ve hâmisi Ebu Tâlib'le, eşi ve dert ortağı Hz. Hadîce (R.A.) yi kaybetmesiyle mateme büründüğü, üzüntüsünden dünya başına dar geldiği zamanla başlar. Eğer imân ve sâdık nübüvvet (her türlü şüpheden uzak peygamberlik vasfı) olmasaydı, bu işin sonu intiharla veya deli olup dağlara düşmekle neticelenirdi.

İşte bu devrede idi. Tek başına Sakif'in himayesini taleb ve onlar vasıtasıyle kavminin şerrinden korunmak için Tâif'e gitmişti. Onu (S.A.) çok sert ve çirkin bir şekilde karşıladılar. İleri gelenlerinden Amir oğlu Amr'ın üç oğlu Efendimizle (S.A.) alay ettiler. Birisi :

— Allah senden başka rasûl gönderecek birini bulamadı mı? dedi. Diğeri :

— Vallahi ben seninle kat'iyyen konuşamam. Çünkü gerçekten peygambersen sana hitab edemiyeceğim kadar yükseksin demektir. Eğer Allah namına yalan söylüyorsan seninle konuşmayı kendime yakıştıramam.

Dedi. Efendimiz (S.A.) hiç olmazsa müracaatını gizlemelerini taleb ederek: «Bana yapacağınızı yaptınız. Hiç olmazsa bunu gizli tutun», dedi. Bunu dahi kabul etmediler. Akh bir şeye ermeyen çocukları ve köleleri kışkırtarak Efendimize (S.A.) saldırttılar. Sövüyorlar, bağırıyorlardı. İşte böylece bağıra çağıra, oynıya zıplıya çocuk ve köleler onu (S.A.) şehirden çıkardılar. Ve tam üç mil takip ettiler. Üzerine taş attıklarından ayakları kan içinde kalmıştı. Yorulup oturdukça kaldırıyor, yürümeye mecbur ediyorlardı. Nihayet Rabia oğlu Utbe'ye ait bir çiftliğe sığındı. Kendini böylece bu şerirlerin elinden kurtardıktan sonra Rabbına iltică etti: «Allahım, kuvvetimin za'fını, çaremin azlığını, insanlarca önemsiz karşılanışımı sana arzediyorum. Ey en büyük rahmet sahibi, çaresizlerin Rabbı sensin, Rabbim sensin, beni kime bırakıyorsun!.. Beni emelime kavuşturmıyacak olan uzaklara mı, yoksa üzerime hâkim kılacağın düşmana mı?

Eğer bana küskün değilsen (gazab etmemişsen) başka şeye aldırmam. Fakat cemâlinle mu-amele benim için daha geniş — imkânlar bahşeder —.

(Devamı var)

OKUMAK

Akif CAN

Okumak, bilmediğini öğrenmek için okumak, ilim öğrenmek için okumak... Hem de insanlığın faydasına olan ilmi öğrenmek, insan için bir vecibe ve bir zarurettir. Dünün gerçeklerini, yarının ümidini meydana getirmek için hafızada tutmak ve onları asrın sür'atine uydurmak, okuyarak birşeyler öğrenenleri isbatlamıya kâfidir.

Okumaktaki asıl gaye, insanın kendi varlığını tanıması, hayatının kıymet ve değerini bildikten sonra başkalarını ve onlarla olan insanî münasebetlerini düzenlemesi, diğer taraftan kâinatın esrarını araştırarak bir yaratıcısı ve düzenleyicisi olduğunu bulmasıdır.

PASTÖR: «Kâinatı inceleyen kimse, onda büyük bir ustalık ve ince bir nizam görür ve varlığı idare eden kanunları yaratmış kâmil bir hikmet bulur. Bu kâinatın sonu yoktur» der.

İngiliz astronomu HECHEL: **«İlim dairesi genişledikçe Allahın varlığına, kudretine olan kuvvetli deliller de artmış olur. O Allah ki, ezeli bir yaratıcı olup kudretinin hududu ve sonu yoktur.»**

«İlmin azı insanı inkâra, çoğu ise en büyük varlığa — Allaha — götürür.»

Allahın Elçisine ilk emri: **«O K U...»** dur. SOKRAT: **«Kendini tanı»** dememiş midir? Bu hem kendi yaradılışının hikmetini, hem de mahlûkat arasındaki mevkiini bil demek olsa gerek... Daha iyi, yani insanca yaşayabilmek ve münasebetlerini düzenliyebilmek için **«Beşikten mezara kadar ilim arayın»**, **«İlim Çinde de olsa onu tahsil ediniz.»**, **«İlim tahsili, her müslim ve müslimeye borçtur.»** buyurmamış mıdır Hz. Peygamberimiz?

Dindar olmak, bir dîne mensup olmak ilim öğrenmeye mani değildir. Velev ki, bu ilim müsbet olsun... Yükselmek ve daima ileriye, daima yeniye doğru sür'atle ilerlemek islâm dininin icaplarındandır. Hatta İslâmiyet, ilim tahsil edenlerle etmiyenlerin eşit olmıyacağını beyan eder.

Bugün füze çağına ulaşmış milletler, ilim sayesinde bu işi tahakkuk ettirmişlerdir. Biz henüz bu seviyeye ulaşmadığımız için onlarla eşit değiliz. Bizdeki cehalet, onların ilim sayesinde her keşfettiklerine gâvur icadı dedirtmiştir. Bunda suç dinde değil, kendimizdedir. Çünkü biz, ilim tahsil etmeden ve islâmiyeti tam olarak öğrenmeden **«İslâm dini terakkiye mânidir»** yaygaralarını koparmışız. Onu tarafsız olarak tetkik eden, onda asrın teknik icatlarına gâvur icadı dedirten bir hükme rastlayamaz. Sadece çeşitli mekteplerden diploma almak için okumak, hiçbir zaman ilim tahsiline zemin hazırlıyamayacaktır. Böyle bir netice de milletin hayrına değil, belki zararınadır. Bir memleketin topyekûn kalkınması, mesleklerinde kifayetli ve ehil elemanların samimi çalışmalarıyle mümkündür. Bu da asrın bütün ilimleriyle cihazlanmakla olur. Memleketimizin kalkınmasını, milletimizin okuyarak fikren gelişmesinde aramak lâzımdır. Onun için: **«Halktan hiçbir şey istemiyen, kimsenin huzurunda eğilmiyen... menfeat ve istirahat tanımıyan, halk arasında eğlenmiyen, felsefe ile ilimlerin zirvesine tırmanma gayesinde olan...»** bir din adamının cahil halkın gelişmesindeki rolünü düşünün... **«...O, fikir adamlarının ön safında yürüyor. Onun yürüyüşü hamleyi, bakışı aşkı, işareti, isyanı andırıyor.» (1).**

Avrupaya, sefahat âlemlerinde gönül eğlendirmeye, giden ve oranın parlak istikbâline kapılarak memleketini terkeden değil, fakat orada ilim tahsil ederek vazife aşkıyla memleketine dönen Türk gencini düşünün...

İşinde samimi, dürüst olan, iltimas bilmiyen, rüşvet almıyan, gönlü memleketi için çarpan mesleğinde ehil bir memuru düşünün...

Kırkbeş dakikayı faydasız doldurmaya bakan, ay başını dört gözle bekliyen millet tufeylisi değil, fakat öğrenciye daima faydalı olmağa ve ona birşeyler öğretmek için didinip duran saygı değer öğretmeni düşünün...

Bir zümrenin veya bazı şahısların rüşvet mukabili müdafaasını yapan değil, milletine **Hz. Ömer** adaletini tatbik etmek için hayatını bu yola vakfeden hakimi düşünün...

Seçim zamanı miting meydanlarında bir sürü palavralarla halkın reylerini toplayıp koltuğa yaslandıktan sonra B.M.M. de sadece çoğunluğu meydana getirmekten başka vazifesi olmayan değil, seçildiği bölgedeki vatandaşların dertlerini paylaşan, onları unutmayan, onların dertlerini hükümete duyuran, milletin yararına olan kanunlara iş-

(1) Doç. Dr. Nurettin Topçu' nun Büyük Fetih isimli eserinin 49. sayfasına müracaat.

(Devamı 26. sayfada)

SADETTİN EVRİN'İN CEVABI

(Baştarafı 22. sayfada)

birbuçuk sene evvel tamamlanmıştır. Beherinden 1600-3200 kadar mevcudu vardır. İslâm Dini kitabının 12 inci baskısı ramazanda yapılarak iki ayda on bin nushası satılmış, 13 üncü baskısı için telif hakkı artırılmak istendiğinden 20 bin nüshanın daha ele alınması bu sebeble biraz gecikmiştir.

Hülasa, bahsedilen bu eserlerin geri bırakılması gibi bir durum aslâ olmamıştır. Bu arada birçok eserler daha bastırılmış bulunmaktadır.

Diğer hususlar hakkında: Dedi ki, dedim ki, diye çekişmek boşuna yorgunluk olacağından bunları geciyorum. Ancak belli başlı târiz vesilesi ittihaz edilen banka faizi kanunî bir işlemdir. Dinen haram olan (Riba) nın özelliği buna (Kıyas) edilemez müstalaasındayım. Aksi fikirde olanlar tereddüt ve teşevvüşü idame etmekten başka bir şey yapmış olmuyorlar. Fi'liyatta ise, Ziraat bankası yüz binlerce çiftçiye kredi vermekte, bütün ticaret banka muamelesine bağlı bulunmaktadır.

Kurbana gelince, geçen sene hac esnasında bir milyon kadar kurban kesildiğini, kokmaması için greyderlerle çukur kazılıp bunların gömüldüğünü, bu israf ile Kur'ân-ı Kerim'in (İt'am) fikri arasındaki farkı hatırlatmak isterim. Bunlar düşünülmeli ve gereği hakkında bir (İcma'ı Ümmet) tesisi için hazırlık mahiyetinde ve nezahat dairesinde mukabil mütalaalar yürütülmelidir. Daha doğru ve daha iyisi elbette tercih olunur.

Netice olarak şunu belirteyim ki: Diyanet İşleri Başkanlığı bütün teşkilatıyle müttahit bir vücût halinde çalışma ve ilerleme yoluna ancak 1963 yılında girmiş bulunmaktadır. Farklı düşünüşler tek bir insanın zihninden bile geçer. Fakat müteakip yıllar Allah'ın inayetiyle Kur'ân'dan, hadisten ve ilimden bizi daha ziyade müstefit edecektir.

Size bunun delilini bilgi için ilişikte sunuyorum. Karşılık olarak istediğimiz: çok büyük ihtiyaçları sağlamağa ve müşkülleri yenmeye çabalayanları bezdirmemekten ibarettir.

S. EVRİN

HADİSİN TEDVİNİ ETRAFINDA

(Baştarafı 7. sayfada)

karışmasında emin olununca da Rasûl-i Ekrem (S.A.) bunlara (yazmak isteyenlere umumi) izin verdi. Aynı zamanda diğer bir kısmı daha az yazmışlar, bazıları ise Kur'an-ı Kerim ile çok meşgul olmaları dolayısıyle hadis yazmağa vakit bulamamış, Rasûl-i Ekrem (S.A.) den duyduklarıyle doğrudan doğruya amel ederek, bunları ayrıca yazmıya ihtiyaç ta hissetmemişti. Geri kalan bir kısım sahabe de okuma yazma bilmediklerinden, kitap ve sünnetten mümkün olduğu kadar hıfzetmişlerdi. İslâm'ın doğuşunda sahabenin ekseriyetle durumu işte bu idi.

KOMÜNİZM KARŞISINDA TÜRKİYENİN DURUMU

(Baştarafı 20. sayfada)

fedeceğini tahmin etmek kolay olur. Bu vaziyet karşısında Komünizme karşı alınan tedbirleri daha da artırmak mecburiyetindeyiz. Durum bu kadar Türkiyenin aleyhine olmasına rağmen resmi şahsiyetler nerdeyse ceza kanunundan «anti demokratiktir» bahanesiyle yapılan propagandanın tesiri altında kalarak, 141 ve 142. maddelerin çıkarılması gafletini de göstereceklerdir...

Tedbir almadan ve komünistlerin en çok üzerinde durduğu memleket gençliğini dini ve milli yönden yetiştirmeden ve sosyalizm perdesi altında Komünizm propagandası yapan «mahalları» susturmadan Türkiyenin daima Komünizme karşı olacağını iddia etmek kendi kendimizi avutmaktan ve kızılların işlerini kolaylaştırmaktan başka bir işe yaramaz.

HÂDİSELER VE DÜŞÜNCELER

(Baştarafı 2. sayfada)

lâm ve müslümanlar vardır. İslâm Dini'nin ahlâk güzelliğini, fikre verdiği vuzûhu benimsemiş; onu müdafaa etmiş ve müslümanları uyandırmak için bir ömür boyu haykırmıştır.

Kardeş Pakistan'ın haritasını ilk defa O çizmiştir. Bunun için O, Pakistan'ın manevî kurucusu olmuştur. İstiklâl ve hürriyet duygusunu Hint müslümanlarının şuuruna işliyen bir mütefekkir baş, ne yazık ki Pakistan'ın filen kuruluşuna eremedi. Zemini hazırladı, fakat kader O'na Hint semâlarında yükselen istiklâl güneşini görecek kadar mühlet vermedi.

Söyle dua ederdi:

Ya Rabbi!.. Bana bir minarenin gölgesinde bir mezar nasîb eyle! Fikren istiklâl için hazırladığı kadir-bilir milleti O'nu Lahor'da Mescid-i Şahî'nin minâresinin gölgesi düştüğü yere defnetti...

Maraşlı Kardeşlerimizin Beraeti:

Maraş İmam-Hatip Okulu Mezunları Cemiyeti tarafından çıkarılan haftalık **Adım** gazetesinin kapatılması için bundan bir müddet önce, İstanbul'da münteşir Dünya gazetesinde Hayri Alpar imzasını taşıyan «Başıboş Köyde mi Yaşıyoruz?» başlığı altındaki yazı ile Maraş C. Müddeiumumiliği vazifeye dâvet edilmişti. Bu mülevves kalemin herzelerini bir ihbar telâkki eden C. Müddeiumumiliği 4-7-1962 günü takibata başlamış, netice cemiyetin mallarına el konmuş, gazete de kapatılmıştı.

Dükkânlarda ve evlerde küçük tabelalar halinde asılmış bulunan «Besmele-i Şerîfe» ve «Maşaallah» gibi kelimeleri dilîne peleseng e dip «irtica hortluyor, inkılâplar elden gidiyor, yobazlık baş kaldırıyor» gibi mesnedsiz sözlerle masum müslümanları hükümete karşı ayaklanmış gibi gösteren bu türlü yazılara ve yazarlara kardeşlerimizin, beraeti ile neticelenen kararı mahutların kara suratlarına Hakk'ın sillesi olacak inmiş görüyoruz. Bağlı başına bir ilmî eser olan bu tarihî karar 140 me'haz gösterilerek çok geniş ve şümullü bir şekilde bizzat hâkim tarafından hazırlanmıştır. Bu kararda İslâlkiğin doğuşu ve tarihî seyri, irtîcaın doğuşu ve bugüne kadar getirdiği safhalar enine boyuna incelenmiş ve mevzuatta noksan olan taraf ortaya konmuştur. İslâmlık ve Türklük, asîl ve mazrur, ruh ve beden gibi birbirine bağlı bulunduğu ve İslâm'ın Türk'ün millî dini olduğu bu kararda vuzuha erdirilmiştir.

Bugün biz, Berlin'de hâkimler var diyen Alman köylüsüne gıpta etmiyoruz ve rahatça Türkiyede hattâ onun bir köşesi olan Gazi Maraş'ta hâkimler var yaşıyoruz.

Gazanız mübârek olsun, Gazi Maraş'ın şehid çocukları!

Bu tarihî karar İslâm Mecmuasının 66. sayısında neşredilmiştir. Okuyucularımıza tavsiye ederiz.

Baraj Dolusu İçki: Anadolu'nun çorak toprağına hayat vermek için (!) akarsular hattâ akmaz dereler üzerine kurulan baraj'lar yanında kafa ülkemizi ıslâh için bırakmazdık asîl. Yurdun güzelleşmesi için nasıl suya ihtiyaç varsa, tütülenen kafaların, demlenen vücutların felekten kâm alması için içki istihsalinin artmasına ihtiyaç vardır. Memleketimizde ham maddesi bol olan bu **hayat üsâresi** (!) ni için herkese yetecek miktarda elde etmiyelim? Ayrıca içenlerin neşesinden ve hârasından istifade ettiğimiz gibi devlet için de büyük bir gelir kaynağı temin edilmiş olur.

Güzel yurdumuzun bir cinayet ve cânîler ocağı haline gelmesinde İslâm'ın «Ümm-ül Habâis» diye tanıttığı içkinin tesiri küçümsenemez. Böyleyken devletin, içki istihlâki ziyadeleştikçe istihsâli arttırmak için çalışması kendi asîl unsurunu, öz cevherini meydana getiren fertlerin ömrünü törpüleme gayreti içinde olduğu inkâr edilmez. 1962 yılında 53 milyon litre içki istihlâk edilmiştir Türkiyede. Bu astronomik rakamda gösteriyor ki, memleketimiz en çok alkolü içki kullanan memleketler arasındadır. Gelecek seneler bu miktar daha da artacak ve yarı uyur, yarı ayık müptezel bir nesîlin zuhuruna kendimiz sebep olacağız... Şairin dediği gibi:

Bir kitap sarayının bin dolusu iskambil;
Barajlar yıkan şarap, sebil üstüne sebil

İslâmın İlk Emri
O K U

MEŞİHATI İSLÂMİYE TARİHİ

(Baştarafı 18. sayfada)

dir. Şeyhul İslâmlar yalnız kendi meslekilerinde değil, diğer ilimlerde, san'atlarda, edebiyatta, Musikide ve Hattatlıkta nam almışlardır. Şeyhul İslâm Yahya Efendi edebiyat sahasında mümtaz ve otoriter bir şahsiyetti. İşte Osmanlı İmparatorluğunun yükselme devrinde İslâm Hukukunun aradığı vasıfları hâiz bulunan otoriter din adamlarının mevki ve itibarı çok yüksekti. Vermiş oldukları fetvalar zamana ve cemiyetin ruhuna uygun bir mahiyette idi. Duraklama ve gerileme devirlerinde ise aynı ruh devam edememiştir.

Bütün Osmanlı müesseselerinde olduğu gibi ilmiye sınıfı da Murat III (1574-1595) devrinden itibaren bozulduğunu tarihlerden öğrenmekteyiz. Bununla beraber medeni cesaretleriyle maruf Şeyhul İslâmlar da eksik değildi.

(Devamı var)

O K U M A K

(Baştarafı 24. sayfada)

tirak eden bir mebusu düşünün...

Ve düşünün... Koca bir milletin yükselmesi için her türlü fedakârlıktan kaçınmayan, ilmi bunun için tahsil eden yüksek Türk gençliğini...

O gençlik ki ne dindar olanlara, ne dinini tam öğrenerek tatbik edenlere gerici iftirasını yapıştırır ve ne de kızıl uşakların **sosyalizm** maskesi arkasında **komünistlerin** fikirlerinin müdafaasını yapar.

O, önce kendi benliğine inanarak memleketinin bütünlüğünün geleceği için yaşar, çalışır, okur, sonra inancını ve ilmini bir sentez olarak milletinin yararına sunar.

Hülâsa olarak diyebiliriz ki, bir memleketin ilerlemesi ilim öğrenmek sayesinde olabilir. O vakit ilim için okuyanlar, okuyup yazmak için okuyanlar diye milletimizi sınıflandırabiliriz. Tabii ki birincilerin çok olması, memleket için daha elverişlidir.

OKUYUCULARLA BAŞBAŞA

SAYIN VELİ IŞIK - Kalyoncu, BALIKESİR

Duyurmak için çırpınıp fakat bir türlü ma'kes bulmayan sesimize, bizlerin de mensub olduğu müesseselerden ilk kulak veren siz oldunuz. İ. H. Okullarında okuyan genç kardeşlerimizin mesleki bilgi ve görgülerini artırmaları için onlara küçük yaşta dâvâ ruhu ve imân şuuru vermek lâzım. Bu ise yalnız kitaplarda ve sıralarda elde edilemez. Öğrencilerin ruhî istidatlarını daima kontrol altında bulunduran idealist genç öğretmen, çocuğun ruhundaki bu medd-ü-cezri bilmeli ve derslerinde ona uygun bir usul tatbik etmelidir. Ayrıca, sizlerin yaptığı gibi, çocuklara, kendi cephelerinin müdafii olan İslâmî neşriyatı da tavsiye ve teşvik etmelidir. «OKU» nun neşir hayatına atılışının asıl sebebi de işte İ. H. O. talebe ve me'zunlarına bir ruh ve ideal verebilmek, onları gaye birliği etrafında toplıyabilmekti. Fakat, tahlil bu, fenni ve mevzii çalışmalarla başarılacak bir iş değildir. Sizlerin ve sizin gibi düşünenlerin, bize kalem ve düşünceleriyle yardımcı olmaları lâzımdır.

İstekleriniz yerine getirildi. Alâkanızın devamını bekleriz. Selâmlar...

CELÂLEDDİN ATAMANALP - ERZURUM

Abonenizdeki sehv düzeltilmiştir, müsterih olunuz. Yalnız 25. sayıdan 36 ya kadar bir yıllık abone bedeli istenecekti, sizden... Alâkanıza teşekkür ederiz. Selâmlar...

HAYRÂNİ ŞENEL - URFA

Abone bedelinin bankadan alındı. Yalnız her türlü havale işlerinde **«P.K. 105 - KONYA»** adresi işlerimizi daha çabuk yapmamıza yardım eder. Selâmınız mahalline ulaştırılmıştır. Alâkanızın devamını bekleriz. Selâmlar...

BURHANETTİN ALTINTAŞ - ERZURUM

Alâkanız bizi çok mütehassis etti. Bütün talebe kardeşlerimizin de sizler gibi düşünmesi en büyük emelimizdir. Nitekim kısa zamanda bildireceğinizden eminiz. Selâmlar...

İHSAN SABIR - Ortaköy, İSTANBUL

Adreslerini bildirdiğiniz arkadaşlarınıza mecma gönderildi. Siz de kendileri ile mektuplaşırsanız lütfen durumu izah ediverin. Allah sizin de günlerinizi çabuk geçirsin. Selâmlar...

YAŞAR KAPLAN, BAYRAM YILDIZ - ERZURUM

Aboneleriniz kaydedildi. Arkadaşlarınza da bu olgun harekette örnek olmanızı dileriz. Selâmlar.

NADİR NALBANT - AMASYA

Örnek nüsha gönderildi. Selâmlar.

RAMAZAN KAYNAR - AFYON

Abonenız yenilendi. İsteğiniz üzerine adresiniz de değişti. Yeni vazifenizde hayırlı başarılar dileriz. Selâmlar...

BEŞİR ASLAN - ANKARA

Başarı dileğiyle dolu ve samimi bir imanın ifadesi olan mektubunuzu aldık. İstediğiniz hususların hepsi yerine getirildi. Sizin gibi davaya inanmış okuyucularımız, Allahtan sonra en büyük desteğimizdir. Alâkanıza teşekkür ederiz. Kalbi bağlılık...

ALİ PEHLİVANOĞLU - KAYSERİ

Bazı arkadaşların abonesi için tavassutunuzu memnuniyetle karşılar alâkanızın devamını dileriz. Selâmlar.

YUSUF KURTULMUŞ - MALATYA
SÜLEYMAN ALP - İZMİR

Adresiniz değiştirilmiştir. Yeni vazifenizde başarılar niyaz ederiz Allahumızdan. Selâmlar.

ALİ RIZA GÜLER - ÇUMRA

Nesli hazıra Allah yolunda kılavuzluk yapanlardan Allah râzı olsun. Birinci cildin 4. 5. 6. sayıları bitmiştir. Onun için bu arzunuzu yerine getiremedik. Eğer noksanıyla kabul ederseniz gönderelim. Alâkanıza teşekkür ederiz. Konyaya gelürseniz idarehanemize lütfen uğrayınız. Selâmlar.

HULUSİ HOROZOĞLU - AYVALIKÖYÜ

Bildiğiniz gibi Mecmuamız, ismini «HIRA» dağında ilk vahy (اقرأ باسم ربك) den almaktadır. Muhtevasıyla da, bu emrin nizamlaştırdığı esaslara sadık kalma yolundadır. Çünkü «OKU» nun çıkışında mes'ullerimin en küçük maddî bir kaygıları yoktur. Bütün iftiharımız, bugünkü dağdağalı hayatta, müslüman kardeşlerimize iman yolunda bir şeyler vermemiz olacaktır. Mecmuada bahsettiğiniz teknik kusurlar, inşaallah bundan sonra olmayacaktır. İsimlerini bildirdiğiniz arkadaşlarınızın aboneleri yapılmıştır. Selâmlar...

H. BASRİ OKAN - MANİSA

«OKU» nun mefkûresine yarasır bir olgunlukla mücadelesine devam etmesi, sizlerin samimi gayretinize bağlıdır, biraz da. Takdir edersiniz ki Hakkın rızası ve halkın maneviyatını takviye için çıkan dergilerin mücadelesi mahut neşriyat tarafından sabote edilmeye çalışılmaktadır. Bu dâvanın mücadeleci soruşturmaktadır. Allah bizlere biraz şuur versin de, kimlerin neye hizmet ettiğini öğrenelim. İstekleriniz yerine getirildi. Alâkanızın devamını bekleriz. Selâmlar...

İslâmın İlk Emri
OKU
Sahibi :
Türkiye İmam-Hatip Okulları Mezunları Cemiyeti adına :
Mustafa ATEŞ
Yazı İşleri Müdürü :
Halit GÜLER
İdarehane :
Türbe Cad. Şâir Hasan Rüştü Sok. No. 11 — KONYA
Muhabere Adresi : P.K. 105 — KONYA
Abone şartları : Yıllık : 11 TL. Altı aylık : 5,5 TL.
Me'haz gösterilmeden yazılarımız iktibas edilemez, gönderilen yazılar basılsın-basılmasın iade edilmez.
Ahmed Said Matbaası — İSTANBUL

Hacılar Geliyor

Safa geldin hacım, artık, yanan uşşaka zemzem sun!.
İçip aşkın şarabından, gönüller mest ve şâd olsun..

İbâdethâneler coşsun, bütün âvizeler yansın,
Buhurdanlar tüterken, duygular, hisler ıtırlansın...

Neler gördün?! Ne kutsî intibalar var hayâlinde!!..
Neler sezdin, muazzam Kâbenin ulvî cemâlinde?!

Nasıl coştun, tavafın dehşetinden vecde geldikçe?
Tecelliden, ufuklar gaşyolup, gökler eğildikçe...

Günahlardan yıkandın, tertemiz bir ufka yükseldin,
«Habibi Kibriyâ» nın ravzasından feyz alıp geldin...

Tebellür eylemiş ruhun, temizdir, madde kaydından,
Kesâfetten, onun feyziyle ancak kurtulur insan...

Ne Nûrânî tecelliler çakar engin fezâsında!..
Asıl varlık, evet fânî hayâtın mâcerasında...

•

Bütün geçmiş günahlar, hacda mahvolsun, ne devlettir!
Bütün hüccâcı, âlemden çeken kuvvet, ne kudrettir!!

O müthiş kudretin idrâki, durgunluk verir akla,
Nasıl mümkün olur Hakkın tecelliyâtı, yazmakla?!..

Eğer, şâd olmak istersen, «Livaülhamd» in altında,
Mukaddes yolculuk, bir inkılâp olsun, hayatında...

Güzelleştikçe ahlâkın, görenler: Bir melek sansın,
İlâhî neş'enin feyziyle, âşıklar hazırlansın...

Mücâhidsin, kalan ömründe, ulvî bir vazifen var;
Güzelleştikçe ahlâkı, görenler ibret alsınlar...

Tekâmül eylesin irfânın, ulvî bir terekkîde,
Azimkâr ol! Yenilmez hamleler lâzım, bu vâdide...

Muazzez hâtırından çıkmasın aslâ, o âlemler,
Vefâsız mâsivâdan sıyrılıp, el çektiğin demler...

Ezanlar yükselirken arşa, beytullahı hatırla!..
Şu pâk olmuş gönül, kirlenmesin tekrar, günahlarla...

Uzaklaş nefse uymaktan, sığın Allah'a şeytandan,
Odur zâten: Ayaklar kaydıran en bî-amân düşman...

Eğer her gün okursan, bir «şifâ» kastıyle Kur'ânı...
Siler kalbin semâsından, bütün kasvet ve hicrânı...

Temiz kalsan, biiznillâh, erersin Kurb-u Mevlâya,
Hayat olsun: çıkar bir merdiven «Firdevs-i âlâ» ya...

Bu kudsî neş'enin zevkiyle yükseldikçe ahlâkın,
Hazansın bir bahâr olsun için, nur olsun âfâkın...

Ali Ulvî KURUCU

FİATI : 100 KURUŞ

İslâmın İlk Emri

Oku

YIL : 3 6 Temmuz 1963 SAYI 27

İÇİNDEKİLER

- Hâdiseler — Düşünceler — OKU
- Ya Rabb — Yusuf KILIÇ
- Halil ile Âdil — M. Said ÇEKMEGİL
- İslâm inkılâbından Örnekler — M. POÇAN
- Akıl — Mustafa El-Hamamiden
- Ulumu'l-Hadis — Hayrettin KARAMAN
- Çile — Akif CAN
- İlm-i Kelâm Dersleri — A. Arslan AYDIN
- Ahlâk ve Tasavvuf — Ahmet GÜRTAŞ
- İslâm Tarihi — Mustafa UZUNPOSTALCI
- İslâmcılık Cereyanı — Halit GÜLER
- İslâmda Fıkıh Anlayışı — Ali YARDIM
- Milli Acılar — Celâleddin ATAMANALP
- Meşihatı İslâmiye Tarihi — Veli ERTAN
- Kâmil Bir Nizam — Said RAMAZAN
- Kitap Tahlili — A. Osman KOÇKUZU
- Alkollü İçki — Ö. Suat ALKAN
- Tefr: Büyükler Büyüğü — Hayrettin KARAMAN
- Al-Mâturidi'nin Nasihatnâmesi — A. Subhi FIRAT
- Şiirler
- Haberler
- Okuyucularla Başbaşa

HÂDİSELER — DÜŞÜNCELER

Mecmuamızın bu sayısı elinize geçtiği günlerde, İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsü de ilk me'zunlarını vermiş olacak. Ters bir mantıkla ele alınan Avrupalılaşma çabası ile milletimizin hayatiyetine doğrudan doğruya tesir eden müesseselerin bütün kadrosu ile saf dışı edilişinden tam 39 yıl geçmiş bulunuyor. Evet sayıları 460'a varan «**Medaris-i İlmiye**»nin, asrın icaplarına ve modern zihniyete uygun olarak ıslahı en çıkar yol iken böyle olmadı ve meşum bir kararla bir gecede hepsi söndürüldü. Asırlardan beri bizim manevî hayatımıza doğrudan doğruya müessir olan bu müesseseleri kapatanlar, belki, bunların yerine daha müsbet düşünceli elemanlar yetiştirecek irfan yuvaları açacaklardı, fakat her zaman evdeki hesap çarşıya uymaz ki. «Hangi bir bünyanı mahvettik de ıslah eyledik?.. Tevhid-i Tedrisat Kanunu ilgay-ı tedrisat şeklinde tezahür edince, o günden bugüne dinin ve din müesseselerinin lehinde ve aleyhinde resmî ve hususî ağızlar ve kalemler, pek çok şey söyledi ve yazdı. 40 yıllık fetret devrinden ve dinin fert ve cemiyet hayatındaki müsbet rolü iyice anlaşıldıktan sonra bile hâlâ bu müesseseler hakkında yıpratıcı yazı yazan ve söz söyleyenler mevcuttur. Ramazanlarda birkaç 25 kuruşcuk fazla insin kesiye diye, muvakkat bir zaman için ihtidâ edercek okurlarına «**Türkçe Kuran**(!)» hediye eden gazeteler bu sayılı günlerden sonra rotasını malûm istikamete kırarak mürtedliğinde devam eder, zehirini kusmakta bir beis görmez. Kervan tabiî yoluna devam eder..

Bakarsınız, bir gün İ. H. Okulları açılır, mezun verir. Uzun bir zaman geçmeden Yüksek İslâm Enstitüsü açılır ve 4 yıllık tahsil süresinden sonra kendilerini bekliyen ulvî vazifelere me'zunlarını vermeğe başlar. Bunların hepsi, tahsil yolunda bir mücahid sabır ve metaneti gösterenler için bir asi gibi gelip geçer... Ve **Ebed**'e doğru akıp giden yıllar içinde de kendi kendinin yapıcısı olan bu müesseseler, daha mütekâmil bir oluş ve kadro ile **İslâmın** örgülestirdiği girift nizamın fikir cephesini işleyen kuvvetli elemanlar verir. Bunlar, uzak ihtimaller değildir. Yeter ki ilk me'zunlar ve ondan sonra gelecekler, birlik ve beraberlik içinde ruh dünyamızı inşa etme gayreti içinde bulunsunlar; herc ü merc olan **kafa** iklimimize hava-yı nesîmi nefhetme arzusunu göstersinler; parçalanıp dağılmasın, **iman yolunda**, bu yolun icabettirdiği azım ü sebatı göstersinler; Rabbani tabiriyle **bünyan-ı mersûs** olma cehdini izhar etsinler; şu veya bu zihniyet içinde yetişen hamî fikir ve görüşün mümessillerine yem olmasınlar. Kendilerini, nasılsa ehli, mesâlîyet hâlâ ile yuğrulmuş istikbalin büyük adamları, büyük mürebbileri olarak görmek en büyük arzumuzdur. Kendilerini, şimdiye kadar görülegelmiş öğretmen ve mürebbi tipinden yetişme ve yetiştirme tarzlarıyla islâmın ahlâk dekoru ve insanlık anlayışını kavrama ve bu anlayışı talebelerinin dimağına en ince hatlarla işleme tekniği bakımından ayrı olarak görmek isteriz.

Bir meslek okulu olan İmam-Hatip Okullarında talebelerinin dinî duygu ve düşüncelerini rencide ederek onları imanlarıyla istihkar edercesine harekette bulunanlar, ramazanlarda talebelerine karşı koridorlarda sigara çekiştirenler, haftada bir iki kere yatarken ayağını yıkayanlar bu okulların kurtuluş gayelerine aykırı harekette bulunduklarını tasfiye edilirken onların yerine mesleğin en alt basamağından olgunlaşarak yükselen genç kardeşlerimizin vazife almaları, öteden beri hasretini çektiğimiz bir şeydir. Çünkü, kendileri de aynı sıralarda yetitikleri için hocalık ve talebelik münasebetlerini islâmî ölçüler içinde yürütecekleridir. Hocanın kuvvetli ilmî otoritesden ve meslek ahlâkından; talebenin itaatı sevgi ile karışık korkudan yani hocanın ilmi mehâbetinden gelirse, beklenen ruh, İ. H. Okullarında filizlenmeğe başlıyacak demektir.

Ezel ve **Ebed** arasında düğümlenen şu birkaç günlük hizmet süresinde, onların **Rıza-yı Bârî** yolunda yapacakları **büyük cihad**'da muvaffak olmalarını **Cenab-ı Hak**'dan niyaz ederken, dindâr mürebbinin dindar öğretmenin müzelik bir eşya gibi telâkki edildiği şu günlerde, imanın istihfaf ve hücüma vesile sayıldığı bu hengâmede merkezden muhite, muhitten merkeze doğru sonsuz ve görünmez bağlarla birbirine kenetlenmiş mücessem bir ahlâk ve fazilet timsali olmalarını dileriz. Murdar çehrelerin saamit infialine, gıcırdayan dişlerine karşı sakin, vakûr, daima halûk, etrafına kucak kucak sevgi ve tebessüm dağıtan örnek insanlar olarak vazife, görmelerini isteriz. Niyetiniz halis, yolunuz açık olsun, sevgili ağabeylerimiz!

OKU

Hiç şüphesiz büyük bir ahlâk üzerindesin sen.
— El-Kalem: 68-4 —

İslâmın İlk Emri

OKU

Beni Rabb'im terbiye etti, terbiyemi ne güzel yaptı.
— Hadis —

Sayı: 27 ★ Cilt: 3 ★ Dini, İçtimaî, Edebî Aylık Mecmua ★ Yıl: 3 ★ Temmuz: 1963

Ya Rabb!

Yusuf KILIÇ

● Beni, kuzuları boğazlıyan kasap, kasapların boğazladığı koyun etme. (Ne gaddar, ne aptal olayım.)

● Kuvvetlilerin yüzüne (karşı) **Hak sözünü** söylememe; âcizlerin alkışlarını kazanmak için **bâtılı** söylemememe yardım et...

● Bana hayır diye(bilmem) için, **kuvvet**; ne zaman söyliyeceğimi bilmem için, **akıl**; nasıl söyliyeceğimi bilmem için, **yeterlik** ver...

● Mal (zenginlik) verdiğin zaman, **saadetimi**; kuvvet verdiğin zaman, **aklımı**; muvaffakiyet verdiğin zaman, **tevazuumu**; tevazu verdiğin zaman, **kerametimle şereflenme** (lûtfunu) alma...

● Sûretin (madalyonun) öbür tarafını görmeme yardım et.. Ve hasımlarımı, benimle görüşte ayrılıkları sebebiyle, hainler olarak suçlandırmama mâni ol...

● Beni, muvaffak olduğum zaman, **gurura**; durakladığım zaman, **ye'se** mübtelâ olmaktan koru... Hattâ duraklamanın muvaffakiyetten önceki tecrübe olduğunu, bana dâima hatırlat...

● Bana, nefsimi sevdiğim kadar insanları sevmemi; insanları hesaba çektiğim kadar da nefsimi hesaba çekmeği öğret...

● Bana, müsamahakârlığın, en büyük kuvvet(lilik) derecesi; intikam arzusunun da za'fın ilk zuhur noktası olduğunu öğret...

● Beni, maldan tecrid ettiğin zaman, **ümidi**; muvaffakiyetten tecrid ettiğin zaman başarısızlığa gâlip gelinceye kadar **direnme gücünü**; sıhhat nimetinden tecrid ettiğin zaman, **iman nimetini** bana bırak.

● Bana, insanlara fenâlık yaptığım zaman, **özür dileme**; insanlar bana fenâlık yaptıkları an, **affetme cesareti** ver...

● Hatırlama gücüm zayıflayınca, insanların, fenâlıklarını unutayım, iyiliklerini ise unutmıyayım...

● Bana, bir dostumu kaybettiğim (gücendirdiğim) zaman, onu yeniden döndürmeyi istiyecek kadar **ahlâk kuvveti** ver...

● Hastalandığım zaman, sevdiklerime, yük eyleme...

● Seni unuttuğum zaman **beni unutma!..**

Al-Müslimûn'dan
1962, sayı: 9, 87

HALİL İLE ÂDİL

M. Said ÇEKMEGİL

Halil kendi kendisini yetiştirmiş genç bir müftüdür. İmkân bulup da seyahatlarını Âdilin memleketine uğratabilirse ona muhakkak uğrar, görüşür, dertleşirlerdi. Yine böyle bir seyahatta Âdil'e uğrayan Halil, Müslümanların çektikleri acıdan, mahrumiyetten, imkânsızlıklardan bahsetmeye başlayarak:

— Bakınız Adil bey! emin olunuz, bir mümine yakışmayacak yeis ve ümitsizliğe düşmemek için çok zahmet çekiyorum.

ADİL — Evet hocam, mahzun olmamak elde değil, fakat ümitsizlik nasıl olur? Bu e-bedi bir felâkete götürür insanı.

HALİL — İşte öyle olduğu için korkuyorum ya... Ah Adil bey! Görmüyor musunuz her hadisede müslümanlar zararlı çıkıyor, ezilip büzülüp duruyorlar. Çok acı duyuyorum...

ADİL — Haklısın hocam; acı da duyulur, huzur da bozulur ama, Müslümanlar zararlı çıkmaz ve onlar daima kazanır.

HALİL — Olmadı Adil bey, olmadı; siz hadiseleri takip etmiyorsunuz galiba; içine gömülüp yaşayanlar gibi mi olmuşsunuz yoksa, nedir bu vurdum duymazlığınız?

ADİL — Hayır hocam; başını kuma sokarak saklandığını zanneden deve kuşunun ahmaklığına düşmekten Allaha sığınırım.

HALİL — Peki bu umursamazlığınız nedir ya?

ADİL — Müminlerin mutlaka kazanacaklarını iyi biliyorum da...

HALİL — Hayret! Yoksa beni kızdırmak için mi böyle konuşuyorsunuz?

ADİL — Hayır hocam, asla. Gerçek budur da onun için ..

HALİL — Hay Allahım! Bunun neresi gerçek, görmüyor musunuz ezilip duran bunca Müslümanları?

ADİL — O ezilenler müslümanlar mıdır?

HALİL — (Artık kızmaktadır) Olmuyor, Adil bey olmuyor...

ADİL — Affedersiniz hocam; olmayacak ne var? Şimdi siz ezilenlerin müslüman olduklarını kabul ediyor musunuz?

HALİL — (Ayağa kalkarak) Allaha ısmarladık arkadaş! Seninle artık konuşmıyacağım

ADİL — (Bileğinden yakalayarak) Gidemezsiniz aziz hocam! Misafirimiz değil misiniz? Hem neye kızdığınızı anlayamadım ki?

HALİL — Anladın anladın ama... Yahu bu adamların hepsi de gâvur mu?

ADİL — Öyle bir şey çıktı mı ağzımdan?

HALİL — Nedir bu ikide birde: (Müslüman mı, müslüman mı) diye sormanız?

ADİL — Müsaade ederseniz, kıymetli hocam, şurasını arzedeyim ki, onların mümin olduklarını bizzat size tasdik ettirmek istiyorum da.

HALİL — Peki öyleyse, tasdik ederim ki, hepsi de müslümandırlar.

ADİL — Tamam, hepsi de kârlıdır o halde, üzülmeyemiz lâzım.

HALİL — Hâlâ o nakarat, hâlâ aynı şeyleri söylüyorsunuz...

ADİL — Özür dilerim hocam, ben söylemiyorum ki, Allah resulü söylüyor. Hatırlayasınız diye mealini anlatayım. Hani, Riyazüssalihinin ikinci cildinin, kırk altıncı sayfasında şöyle bir hadis-i şerif vardır: **«Müminin işi teccübe şayandır. Zira işinin hepsi onun için hayırlıdır. Bu meziyyet yalnız mümine mahsustur. Zira o sevinirse şükreder, bu ise onun için hayırlıdır. Başına belâ gelirse sabreder, bu da onun için hayırlıdır.»** Şimdi Müslümanların ne kadar kârlı olduğunu hatırlatmıyor mu, aziz hocam?

HALİL — Ooo! Onları öyledir, evvelce söylesene be biradet; ebedi âlemde elbette öyledir. Ama Adil bey burdaki eziyetleri görmüyor musunuz?

ADİL — Bunlar olacak hocam; imtihan olunan insanoğlu eğer mü'minse, ebedi saâdeti uğrunda elbette birazcık zahmet çekecektir.

HALİL — Zahmet çekelim, hattâ icap ederse öldürelim; ama hani netice?

ADİL — Ama hocam, biz bu imtihan alemindeki neticelerden, gücümüzün yettiği kadar imanî vazifeleri yerine getirmeye çalışıyoruz, mes'ul değiliz ki

HALİL — Haaa şöyle, ben işte o vazifelerimizi yapamadığımızın fenalığını anlatacaktım da...

ADİL — Madem ki, vazifeleri ihmal ettiğimizin farkındasınız, o halde bu durumlara müstehakız demektir... Siz hocalarımızın kürsülerde ezberleyerek söylediklerini, biz cemaatların da bir ku-

(Devamı 26. sayfada)

İSLÂM İNKILÂBINDAN ÖRNEKLER

— III —

M. Poçan

Bir müslüman devletle bir gayr-i müslim devlet arasında yapılan muharebede alınan gayr-i müslimlerin köle olabileceğini ve yine köle olan bir kadından doğacak olan çocuğun köle statüsüne tabi olup köle muamelesi göreceğini bildirmiştir. Zira köleden doğan bir çocuk, ananın hukuki durumuna tabidir. Köle olan bir kimsenin bu halden kurtulması ise ancak âzad yoluyla olabilir. Ki İslâmiyet de bunu teşvik eder. Bir insanın köleliği hususunda şüphe meydana geldiğinde, İslâmiyet, karine ile onun âzadlı olduğunu kabul eder.

Yine, İslâm Dini, ilim sahasında bu müesseseden sayılı âlimlerin yetişmesini temin eden tek dindir. İşte tefsir, hadis ve fıkıh sahasında birer otorite olan İbni Sirinler, Mücâhidler İkrimeler, Şa'biler, Tâvûslar, nihayet Ümmü Seleme (R.A.) Vâlidemizin âzadlılarından birinin oğlu Hasan Basrîler... ve daha saymakla bitmiyecek kadar çok İslâm âlimleri.

İrtihallerinden az önce Hz Peygamber (S.A.) Efendimiz kuzeye göndereceği bir ordüya kumandan olarak âzadlısı Zeyd oğlu Üsâme'yi tayin etmişti. Bunun tayini ashab arasında hoş karşılanmamıştı. Veya böyle bir durum meydana getirilmek istenmişti. Bunun üzerine Peygamber Efendimiz (S.A.) :

«Dinleyiniz, itaat ediniz! Eğer başımızda Habeşli, sanki kafası kuru üzüm tanesi kadar siyah bir köle bulunuyorsa bile Allah'ın kitabını tatbik ettiği müddetçe ona itaat ediniz, ondan ayrılmayınız.» buyurmuşlardır. Bu mubarek emirden sonra daha fazla bir şey söylemek zannımca lüzumsuzdur.

İşte İslâmiyet, tek Allah'a ortaklık fikrini, madde ve mânâlemindeki zâlimleri ve zulmünü, dalâlet ve dalâlete sevkedenleri böylece yerlere sermiş, hiç ölmiyecek bir inkılâb vücuda getirmiştir. İlk vahy geldiğinde kendine inananların sayısı sade

AKIL

Ey müslüman kardeş!..

Akıl, para ve parayla değeri takdir olunan her şeyden daha pahalı ve kıymetlidir. Hatta bu muazzam değere sahip olan aklın yanında bütün dünyanın ve bütün dünya içinde bulunan her şeyin hiç bir değeri ve kıymeti yoktur. İnsana insanlığını bildiren şeye insanı insan eden, daha doğrusu insanı hayvandan ayıran akıl, nasıl bu rütbeye nail olmasın?!.. Evet aziz kardeş!.. Bütün kulları ALLAH-ın en büyük vergisi olan akıl hakkında sadece bu kadarla yetinme... Onu ilimden ve hattâ ilmin bütün insanlar tarafından bilinip takdir edilen şeref ve öneminden bile yüksek mevkilere çıkar.. Çünkü; ilim, aklın meyvelerinden bir meyvedir. O olmasaydı ne ilim, ne de anlayış bulunamazdı. Evet sadece böyle düşünmekle iktifa etme!.. Onu bütün bunlardan üstün tutmaya çalış. Ve de ki: Eğer akıl olmasaydı ne din olur, ne de Cenâb-ı ALLAH bilinirdi.. Böylece aklın rütbe bakımından bütün dinlerden daha üstün olduğunu kesin olarak bilmiş olursun. Fakat bunu düşünürken şu noktayı da unutma: Akıl dini anlamağa, ALLAH-ı bulmağa rehber olabilir. Ama aklın hükmü dinden üstün olamaz. Akıl, mahlûktur. Onun hükmü de o derecededir.

Şunu iyi bil ki: Seni şeref ve hayâyet sahibi yapan, hatta seni yerde ve göklerde bulunan her şeyin idarecisi Cenabı Rabbul'Âlemin'in mutahabb derecesine yükselten ve böyle bir mevkiye sahip kılan yegâne şey aklıdır. Onunla Cenâbı ALLAH-ın emirlerini edâ etme şâfat ve şahsiyetine sahip olduğun... Evet şine onunla Âhiret gününde ALLAH-ın misafiri olma şâfatını hâiz olduğu.. Ne olursa olsun her hangi bir varlığın değeri mutlakâ diğer bir varlıkla veya bir kıymetle pahası ölçülebilir. Buna karşılık hiç duymadın mı ki; aklın değerini takdir edecek, onun pahasını ölçebilecek hiçbir şey yoktur?!... Mutlakâ o, bu dünyada insana verilen en büyük hediyedir. Evet, o insanda olmadığı takdirde Cennet dahi Cennetliğini kaybeder. insan için büyük bir sinden haline gelir.

Bütün bunlardan sonra bil ki ey müslüman kardeş! İnsanların çeşitli karakter ve seviyelere ayrılmaları, kendilerinde bulunan aklı derecelerinin bir neticesidir. Her insanın kendine has bir akli vardır. Hürmet, sevgi, saygı ve şefkatler ancak akla yapılır. Aklın yanında insanın vücûdu, güzel kokular yanında bir şişe mezbelesindedir. Ve zaman bir şişeyi güzel kokularla doldurursan o zaman başkaları tarafından sevilir ve en emniyetli yere saklanır. Aksi takdirde bu şişe lâletta'yin yerlere atılır ve her zaman kırılma ve parçalanma tehlikesiyle karşı karşıya kalır. Ne zaman ki akıl kuvvetli olur, işte o zaman nefsin, insanı en rezil hale düşürecek hayâsız şehvetlere karşı gâlip geldiği görülür. Nefsine olarak düşebilirim ki: ALLAH-tan en fazla korkan ve ALLAH-ın emirlerini en çok yerine getiren kimse, en akıllı insandır.

Akıl takdirde, akıl zayıflarsa insan, hiç bir zaman nefsin şehvetinden kurtulamaz.

Ve'e nihayet şunu bilmelisin ki: Erkeklerin, dolayısıyle bütün insanların tartı veya ölçüsü akıllarıdır. Nefsini ve cemiyet arasındaki değerinin miktarını öğrenmek istiyen bir kimse kendisini bu terazi ve ölçüyle tartıp ölçsün.

Mustafa EL HAMAMÎ'den

ce birkaç kişiden ibaretken bugün yarım milyarı geçmiştir. İnsanlık bu kadar uzun tarihi içinde, bu kadar kısa bir zamanda böyle muazzam bir inkılâb vücuda getiren bir başka din tanımamaktadır, tanımıyacaktır da.

Böyle bir dinin müntesibi olan bizlere ne mutlu!..

HADİSİN TEDVİNİ ETRAFINDA

Hayrettin KARAMAN

Sahabenin (R.A.) kendilerini, Kur'an-ı Kerim'in tamamen hafıza ve sayfalarda toplanmasına vermeleri ve başka her şeyden el çekmeleri bu (okur-yazar veya ümmî) ebedi peygamber talebesini üstadlarının (S.A.) Kur'an tarafına yöneltmesinden ileri geliyordu. Bu, hayata ve yaşayanlara göre tedricen değişen, İslâm cemaatinin aldığı vaziyetlere göre tekâmül eden bir yönelliş idi. Bu yol gösterme tek şekil ve formül üzerine dondurulmamış, zamanın ve şahısların durumları göz önüne alınarak icrâ edilmişti. İşte bu sebeple: İlk vahy nüzûlü zamanlarında Rasûl-i Ekrem (S.A.), kendi sözleri, açıklamaları ve siretinin (yaşayış ve ahlâkı) yazılmasını Kur'an'la karışmasın diye — bilhassa bunlar ayını sayfalara yazıldığında karışma tehlikesi daha çok olduğundan — yasak etti [1]. Ve şöyle buyurdu: «Benden bir şey yazmayın. Kur'an'dan başka benden bir şey yazan — yazdığını — imhâ etsin. — Bana ait olanları yazmıyarak — birbirinize nakledip haber verebilirsiniz. — Fakat — kim bana atfen kasıtlı olarak ve bilerek yalan söylerse âteşten yerine hazırlansın [2].»

Sonra Kur'an-ı Kerim'in çoğu nâzil olup, bir çok kimse onu ezberleyince ve artık başka bir şeyle karışma ihtimali ortadan kalktığından Peygamber (S.A.) bu hususta (hadisin yazılmasına) umumî izin vererek şöyle buyurdu: «İlmi (hadisi) yazıyla kaydediniz».

Peygamberimiz (S.A.) den yazmanın yasak edilmesine dair hıfzedilen hadis umumidir. Zira onun sözü bütün ashabına karşı idi. Onların içinde ise sika (zaptına güvenilir), daha sika, sâlih, daha sâlih, zapteden, zaptı daha kuvvetli olan, hâfız, daha kuvvetli hâfızlar vardı. Aynı zamanda (bu umumî yasaklama sırasında) ashabının bazısına hususî izin vermişti. Bu izin sayesinde ya yazı hâfızaya yardım ediyor, yahut — eğer unutmak tehlikesi varsa— duyulanların daha sağlam zaptedilmesi sağlanmış oluyordu.

İşte Rasûl-i Ekrem'in (S.A.), ashabından bazısına bu hususî izni, şahıs ve muhitlerini nazar-ı itibare alarak hikmetli sebeplerle uygun gördüğü istisnâları teşkil eder.

Bu konuda nesihten bahsetmek yani hadisi yazmaya izin veren nakillerin yasak eden nakilleri neshettiğini söylemek [3], bu çok nazik meselenin hallinde işaret ettiğimiz hikmetli tedriç hareketinden başka bir mâna ifade etmez. Umumi yasak zamanında bazı ashabın bu yasak dışında tutulması nesih görüşüne dokunmaz. Çünkü nâsihin mensûha ait hükmü ibtal etmesi başka, nesihten evvel umumi hükümden bazı efradın çıkarılması başkadır.

İşte sathî görüşlülere ilk nazarda birbirine zıt gibi görünebilecek olan bu çeşitli görüş ve izahları — halbuki görüldüğü üzere dış görünüşteki bu zıtlığı giderecek uygun hal tarzları bulmak kolaydır— biz bu esas üzerinde uzlaştırıyor ve topluyoruz.

Bu hususta asıl muteber olan, mevzuun aldığı son durum ve ümmetin nihaî kararlarıdır. Bu ise (sahabe devrinin sonunda hadis yazmanın cevazına dair vaki ittifak) tan ibarettir. İbn'üs-Salah bu konuda şöyle der: «Sonra bu ihtilâf ortadan kalktı ve müslümanlar hadis yazmanın caiz olduğunda ittifak ettiler. Eğer hadis kitaplarda toplanmasaydı son asırlarda yok olur giderdi [4].»

---

[1] Hattâbî buna işaretle (معالم السنن) 4/184 şöyle der: Denildi ki hadisin ancak Kur'an'la aynı sahifeye yazılması yasak edilmiştir. Bu da okuyanın karıştırmaması ve şüpheye düşmemesi içindir. Doğrudan doğruya yazma ve ilmin yazılarak kaydedilmesi ise yasak değildi.»

[2] Sahîh-i Müslim, 8/229 Ebu Saîd-i Hudri hadislerinden. Buna yakın olarak İbnü's-Salâh'ın Ulûm'ul-Hadis'ine (s. 170), Hatîb-i Bağdâdî'nin (Takyid'ul-İlm) ine (s. 29-32) bak. Burada hepsi Ebu Saîd-i Hudri'den mervî birbirine mümasil bir çok rivayetler vardır. Bazıları bu hadisi illetli görerek Ebu Saîd üzerinde mevkûf göstermişlerse de (Buhârî gibi), Allâme Ahmed Şâkir bunun iyi (eeyyid) bir görüş olmadığı ve hadisin sahih olduğunu ifade etmiştir (El-Bâis'ul-Hasîs, s. 149).

[3] İbn-i Kuteybe, Te'vîlu Muhtelef'il-Hadîs, s. 360. El-Bâis'ul-Hasîs, s. 149.

[4] Ulûm'ul-Hadis, İbn'us-Salâh, s. 171.

Dr. Subhi Salih'in Ulûmu'l-Hadis adlı eserinden.

HADİS RÂVİLERİ :

EBU HUREYRE (III)

2 — «Hz. Âişe, Ebu Hureyre'nin rivayetindeki çokluğu gayr-ı tabii karşılamış, bir çok mervisiyatını kabul etmemiş ve onlarla âmil olmamıştır.»

Bunun cevabı: a) Rivayetinin çokluğu hakkında Hz. Âişe'ye bizzat kendisi cevap vermiştir: «Benim rivayet ettiğim hadislerin çok gördüğünüz kısmından sizi — her halde— sürme ve kınanız alıkoymuştur. Halbuki benim bir meşgalem yoktu!» Hz. Âişe bu cevabı kabul etmiş ve «Belki» demiştir.

b) Onun rivayet ettiği bir çok hadisle amel etmemiş olmasına gelince: bu da Ebu Hureyre'yi yalanla ittihamından değil, bilâkis amel etmeye mani başka seçhelerden naş'et ediyordu. Bu maniler ise hadisin diğer bir rivayete muârız olması yahut bir başka hadisle tahsîs veya takyide uğradığının bilinmesi gibi esaslardır. Bir hadisle amel etmemenin, ne râviyi tecrih (itimad edilemiyeceğini ifade) ne de hadis için zayıf hükmünü verme olduğu, —bilâkis yukarıda geçen misallerde olduğu gibi bir engelin mevcudiyetinden dolayı amel edilmediği— sabit bir kaidedir.

Hz. Âişe, sahabeden daha bir çoğunun bazı rivayetlerinin anlayış ve hükmü üzerinde ikazlarda bulunmuş, bazı rivayetlerini de kabul etmiyerek amel etmemiştir. Meselâ İbn-i Ömer bunlar arasındadır. Zerkeşî bu itiraz ve ikazları: الاجابة adını verdiği bir kitapta toplamıştır, Mezkûr kitaptaki örnekler bu büyük sahabenin rivayetleri hakkında bir nakîsa (eksiklik, ayıp) teşkil etmez.

3 — Şu'be'den şöyle dediği rivayet edilmiştir: «Ebu Hureyre tedlîs yapıyor». Şu'be'nin bundan murâdı şudur: Ebu Hureyre Rasûlüllah'tan da Ka'b-ul-Ahbar'dan da rivayette bulunuyor. Fakat bu iki rivayetini birbirinden ayırmıyor. Bunun cevabı Bişr b. Saîd'in sözlerindedir: «Allahtan korkunuz ve hadis hususunda çekingen davranınız. Vallahi ben görüyorum ki bir Ebu Hureyre'nin meclisinde oturuyoruz da o bize Rasûlüllah'tan da Ka'b-ul-Ahbar'dan da rivayetlerde bulunuyor. Sonra işitiyorum ki aynı mecliste beraber bulunduğumuz birisi bu iki rivayeti birbirine karıştırıyor; Rasûl-ü Ekrem'in hadisini Ka'b'a, Ka'b'ın haberlerini Rasûlüllah'a nisbet ediyor.» İşte bu söz açıkça gösteriyor ki tedlîs yapan Ebu Hureyre değil, ondan rivayet eden kimselerdir Bu da ona zarar vermez.

(Devamı var)

SAHİH HADİS SEÇMELERİ :

9. *Enes (R.A.) den :*

Kolaylaştırınız, zorlaştırmayınız, müjdeleyiniz, nefret ettirmeyiniz.

Buhârî, Müslim.

10. *Ebu Vâil'den :*

«Abdullah (b. Mes'ûd) her perşembe günü halka va'z ederdi. Birisi ona: Ya Ebâ Abdirrahman, keşki bize her gün va'z etsen, isterdim doğrusu! dedi. İbn-i Mes'ûd şu cevabı verdi: «Beni bundan alıkoyan sizi usandırmaktan çekinmemdir. Ben size bu yüzden muayyen günde aralıklı va'z ediyorum. Nitekim Rasûlüllah da (S.A.) bize usanma korkusundan, ara vererek muayyen zamanlarda va'z ederdi.»

Buhârî, Müslim, Tirmizî

11. *Abdullah b. Amr'dan :*

Allah ilmi, kulları (ın kalbinden) çekip alarak kabzetmez. Fakat onu âlimleri vefat ettirmek suretiyle kabzeder. Öyle ki hiç bir âlim kalmayınca insanlar cahil liderler edinirler, Bunlar da sorulana bilmeden cevap verirler; saptırır ve saptırırlar.

Buhârî, Müslim, Tirmizî

12. *Ebu Hureyre'den (R.A.) :*

Bilmeden kendisine fetva verilen kimsenin vebâli ona fetvayı verenin boynunadır. (Din) kardeşine, doğruyu başka tarzda bildiği halde (öğrî) yol gösteren kimse ona hâinlik etmiş olur.

Et'tâ'cul Câmi'den

HADİS DİYE UYDURULMUŞ SÖZLER

21. Öltü yedi gün evinde ateşi görür. (uydurma).

22. Gül Hz. Peygamberin veya Burâk'ın teriinden yaratıldı. (İbn-i Hacer «uydurmaa» diyor).

23. Ümmetimin cimrileri terzilerdir. (Aslı yok).

24. Bereket kıs evlâttadır. (Senedinde yalancılıkla müttehem var).

25. Ümmetim yetmiş fırkaya bölünür. Hepsi cennetliktir. Ancak bir fırka müstesnâ. (Bunlar kim) diye sordular. «Zındıklar» dedi. (Bu şekliyle hadis değildir.)

26. Bir saat tefekkür bir sene ibadetten hayırlıdır. (Selef sözü olup hadis değildir).

27. Üç şeye güvenilmez: Dünya, hükümdar, kadın. (Hadis değildir).

28. Ceza amel cinsindendir. (Büyük muhaddis Sehâvî bu şekilde bir hadis bilmiyorum der).

29. Türk'ün zulmü olsun da Arab'ın adli değil. (Aliyyü'l-Kari bu söz küfrü mucibdir, diyor).

30. Bir âlimin meclisinde bulunmak bin rek'at namaz kılmaktan hayırlıdır. (Hadis değil).

El'lü'lüül-mersû'dan

ÇİLE

Çile çekenlerin saadet ve bahtsızlıkları binbir türlü ibretlerle doludur. Onlar saadete erdikleri zamen arkalarında bıraktıkları çilekeş hayatlarını minnetle yadederler.

İzdırabın arkasından sevincin, zulüm ve işkencenin peşinden merhamet ve kurtuluşun geleceğini gayet iyi bilirler. Çilenin ruhlarına sunduğu teselli, onları iminana götürür. Artık çile çeken çilekeşlerin neşeleri, sanki ilahi alemden gelen seslerin şarkılarına ortak olurlar. «Boş kubbede baki kalan hoş bir sada» gibi hava ceryanlarına iştirak ederler. Bu ses dalgaları, şımarık bir hayat süren ve bolluk denizinde yüzenlerin sağır kulaklarına çarpınca onları bizar eder.

Çile çeken çilekeşler, ihtirasların ve arzuların şahlandığı, tatminin zaptına artık imkân kalmadığı bir hayat sahnesinde şuursuzlaşarak mahvolup gitmektense, elem ve ızdıraplarını tasfiyeye göğüs gererek çilekeş hayatlarına devamı tercih ederler. Onlar inanarak mutlu, ferahlatıcı ve gönüllere itminan verici ve mahlukata şefkat nazarlarıyle tebessüm dağıtıcı, maddi olmazsa manevi bir hayatın mutlaka geleceğinden bir an bile ümitsiz değillerdir.

Muhteris ve azgınlar; yesinler, içsinler, israf edercesine! Bütün dünya nimetleri onlara tahsis edilmiştir. Arkalarındakilerini silsinler, etraflarına saldırsınlar, önlerine çıkanları ezsinler... Esasen ki, belki o zaman hodbin ruhları tatmin olabilir.

Korkmasınlar! onlar çileye yaklaşmadıkça o onlara hiç sokulmaz. O kendisine tahammül edebileceklerin dostudur. Aralarında hiyanet diye bir şey yoktur.

Çile, yüksek ruhların bir tahammül ve irade başarısıdır. Bu başarı mutluluğu bekleyişin destekleyicisi, sabretmenin belirtisidir.

Çilekeş artına yüklendiği çilesini, gönlünün ferahlı olduğu zamanlarda bile onu unutmaz.

Mazi olan günlerinin çilesini, haldeki mes'ut günlerinin içinde ibretle anarken, âti günleri için kendisini buna tahammüle hazırlar.

Akif CAN

Haykırış

—İmanlı Türk Gençliğine—

Ne bekliyorsun, yürü ey yiğit oğlu yiğit;
Yürü daima yürü, ey bir tanecik ümit.

Eğer bilmiyen varsa, haydi göster kendini,
Nasıl olurmuş öğret onlara, Türk gencini

Yürü aslanım yürü, duracak zaman değil;
Kalbindeki o iman, sönecek iman değil.

Yürü damarlarındaki kan, kalkmalı şaha
Yükselmeli başın, ta ulaşmalı Allaha.

Sen yürüdükçe dağlar önünde düz olacak.
Bu hız çelik setleri yaran bir hız olacak.

Başucunda uğursuz çatlak sesler kesilsin.
Yürü, sen tarihlere şan veren bir nesilsin.

Senin dinin İslâmdır, sen delikanlım Türksün.
Başka nam istemez, bak soyuna, ne büyüksün.

Senin elinde tarih gibi bir destanın var;
Alnı da mühürlü, Türk **oğlu diye, şanın var.**

Yürü, yine titresin âlem ihtişâmından
Ve destanlar yazılsın yine senin nâmından.

Haykır, nâran yedi kat arşa kadar yükselsin!
Tekbir sesini gökten melekler de dinlesin.

Bir zaman sana hasta adam da dedilerdi,
Amma tarih onların dersini nasıl verdi.

Şimdi de delikanlım, diyorlar ki uyudun,
Dolaşan köpekler, dört bucağında bu yurdun.

Sen, uyumadığını tekrar göster onlara,
İlâhi kuvvetinden habersiz olanlara.

Duracak zaman değil, talihsiz gencim yürü
Yürü ey delikanlım, bir tek güvencim yürü...

Sana fermanı vardır Tanrı'nın yürü diye,
Durma, daima yürü, daima ileriye...

Hasan PARMAKSIZ

Konya
Yüksek İslâm Enstitüsü Kürsüsünden

İLM-İ KELÂM DERSLERİ

— 5 —

Dr. A. Arslan AYDIN

ahlâklı olmak da aynı derecede önemli birer esastır.

Hülâsa İslâmiyet, fert ve cemiyeti kemâle erdiren her türlü ahlâk esaslarını insanlık âlemine bildirmiş, sevgili Peygamberimiz de bütün bu esasları bizzat nefsinde en güzel bir şekilde tatbik ederek Cenab-ı Hakk'ın **«Muhakkak ki Sen, en güzel ahlâk üzeresin (En güzel ahlâka sahipsin)»** iltifat-ı ilâhisine mazhar olmuştur.

Kalbe ve ahlâka tealluk eden hükümler ahlâk ve tasavvuf ilminde tetkik ve izah edilir.

ŞER'İ HÜKÜMLERİN KAYNAKLARI

Ahkam-ı şer'iyye denilen dinî hükümlerin kaynağı, ilâhî bir esasa dayanan dinî delillerdir. Nakli olan bu delillere **Edille-i Şer'iyye** denir.

Dinî hükümlerin hepsi ilâhi vahye istinat eden şer'i delillerden öğrenilir. Bu hükümlerin hiçbiri beşeri bir esasa dayanmaz. Bir fert veya toplumun vaz ettiği kanunlardan veya hukuki esaslardan alınmaz. Herhangi İslâmî bir hüküm tetkik edilirse mutlaka ilâhî bir esasa dayandığı ve kutsi bir karakter taşıdığı görülür.

İslâmî hükümlerin kaynağı olan şer'i deliller **Kitap, Sünnet, İcma-ı Ümmet ve Kıyas-ı Fukaha** olmak üzere dörttür. Ancak **icma-ı ümmet ve kıyas-ı fukaha** esas itibariyle **kitap ve sünnete** istinat ettiğinden kitap ve sünnet ilk iki mühim esastır. Sünnet ve diğer bütün şer'i deliller hakikatta, Kitabu'l-lah'taki ilâhi hükümleri keşfe ve izaha çalıştıklarından ve daima O'na istinat ettiklerinden kitap, bütün şer'i delillerin aslı ve yegâne kaynağıdır. Bu sebeble Kitap'a « اصل الاصول » yani (Asılların aslı) denmiştir.

Müslümanlar arasında daima hüceet olarak kabul edilmesi zaruri görülen şer'i deliller; yalnız ilâhî vahye dayanan dinî naslar, yani Kitap ile Sünnettir. Kitap ve Sünnet daima delil olarak alınmıştır. Müçtehid imamlar ancak ayet-i kerimenin veya hadis-i şerifin bir hükme delâletini kat'i olarak bilmedikleri veya hükmünün mensuh olduğu gibi bazı kaynağa asla muhtelif bir hüküm vermezler. Bu sebeple Kitap ve Sünneti, Kitap ve Sünnet olması itibariyle reddetmek küfür sayılmıştır.

Müçtehidlerin icmaı veya fukahanın kıyası ise, herhangi bir hükme delâlette Kitap veya Sünnete dayanır.

Şimdi bu dört islâmî kaynağı sırası ile ve kısaca izah edeceğiz:

A) **KİTAP:**

Kitap lügatte; her yazıya ve her yazılana ıtlâk olunur.

Fakat müslümanlar arasındaki örfe göre kitaptan kasıt, Allah kelâmını ihtiva eden Kur'ân-ı Kerim'dir. «Kur'ân» kelimesi aslında, «Ka-ra-e» fiilinden Gufran gibi masdar olup **«kıraat»** ve **«Tilâvet»** yani «Okumak» mânasına gelir. Sonra **Kur'an,** Hazreti Muhammed (S. A. S.) e vahyolunan ve bize tevatür yoluyla naklolan Allah kelâmının mecmuuna denmiştir. Böylece, mefûliyyet ifade eden ve «Okunan» mânasına gelen Mukaddes Kitabımıza has (Özel) isim olmuştur. İslâmın mukaddes kitabı olan Kur'an-ı Kerim kelâm âlimlerinin ıstılâhına göre: **«Allah-ü Teâlânın zatı ile kâim olan nefsi bir mâna olup Hz. Muhammed (S.A.S.) e nazil olan lafza delâlet eder.»** Ya'ni Kur'an Hak Teâlâ'nın zatî sıfatlarından olan Kelâm sıfatının bir tecellisidir.

Usul-ü Fıkıh âlimlerinin ıstılâhına göre ise Kur'an-ı Kerim:

«Hz. Muhammed (S.A.S.) e, Allah-u Teâlâ tarafından Cibril-i Emin (Cebrail) vasıtasıyle inzal olunan ve bize bizzat Peygamberimizden tevatür yoluyle aynen naklonunan mukaddes bir kitaptır.»

Kur'an-ı Kerim ilâhî bir tecelli olarak tebdil ve tağyirden masun olup, kıyamete kadar aynen mahfuz kalacaktır. Nitekim Cenab-ı Hak: إنا نحن نزلنا الذكر وإنا له لحافظون **«Muhakkak ki Kur'an-ı Biz indirdik ve O'nu mutlaka Biz muhafaza edeceğiz.»** buyurmuştur.

Kur'an-ı Kerim, en yüksek

edebî uslup ve belâğatî ve en derin ve en geniş mânası ile, lafzan da, mânen de ilâhî ve eşsiz bir mucizedir. Bu yüce Kitap, beşeriyeti fert ve cemiyet olarak refah ve seadete ulaştıran her türlü inanç, amel ve ahlâk esaslarını sosyal ve hukukî nizamları ihtiva eden ilâhî bir kaynak, mukaddes bir menbadır.

Kur'an-ı Kerim'in, bizzat Kur' anda sabit olan elliden fazla isim ve sıfatları vardır. En meşhurları :

Kitabullah, Kelâmullah, Furkan «Hakkı batıldan ayıran» Tenzil «Azar azar indirilen», Zikr «Hatırlatan». Kitabül-Hak «Doğru ve gerçek kitap», Kitabül-Münir «Kalp Kalpleri ve fikiri aydınlatan kitap» ve iki kapak arasındaki sayfalar mânasına gelen Mushaftır.

Kur'an-ı Kerim, 114 sure ve 6 bin küsur, bir rivayete göre de 6666 âyettir. Bu sureler hep birlikte toptan nazil olmayıp, hâdiselere, ihtiyaca ve hikmet-i ilâhiyyeye uygun olarak, ayet ayet, sure sure nâzil oldu. Milâdi 610 yılından başlıyarak 23 sene, diğer bir rivayete göre de 22 yıl 2 ay 22 gün devam etti.

İlk nâzil olan ayet **«Alâk»** suresinin ilk beş ayeti, son nazil olan ayet ise **«Bakara»** suresinin 281. ayetidir. Sure olarak ilk nâzil olan **«Fatiha»** suresi, son nâzil olan da **«Nâs»** suresidir.

Bu surelerin en uzunu **«Bakara»** (286 âyet), en kısası **«İhlâs»** ve **«Kevser»** (Beşer âyet) sureleridir.

114 sureden 86 veya 93 çüne **Mekki**, 21 veya 28 ne de **Medeni** denir. Mekki olanlar; Peygamberimizin Medineye hicretlerinden önce nâzil olan iman ve inanç esaslarına tealluk eden kısa sureler, Medeni olanlar ise; hicretten sonra Peygamberimizin Medine hayatları esnasında nâzil olan amel ve ahlâka, sosyal ve hukûki devlet ve hükümet nizamına tealluk eden sure ve ayetlerdir.

Kur'an-ı Kerim, Peygamberimize **Cebrail** (A.S.) vasıtasıyle nâzil olunca, her âyet ve sureyi bizzat ezberler ve yanında bulunan sahabelerine okurdu. Onlar da kendilerine tebliğ edilen âyet ve sureleri Peygamberimizin emri ile ezberler ve huzurunda yazarlardı. Yazılan âyetlerin bir sureti Peygamberimizin evinde, diğer sureti de **«Vahiy kâtipleri»** denilen sahâbiler tarafından muhafaza olunurdu. Peygamberimiz, Kur'an-ı Kerimden başka hiçbir sözün yazılmamasını emretmiştir.

Böylece Kur'an-ı Kerim o zamanki imkânlara göre, kâğıt yerine kullanılan ağaç kabuğu, deri, düz kemik ve taşlar üzerine yazılarak muhafaza edilir ve ayrıca ezberlenirdi. Nâzil olan her âyetin hangi sureye ait olduğunu ve tertibini Peygamberimiz vahiy kâtiplerine bizzat bildirirdi.

Vahiy kâtiplerinin adedi üzerinde ihtilâfa düşülmüşse, en sahih rivayete göre 29 dur. En mühim ve meşhurları; **Hz. Ebubekir, Ömer, Osman, Ali, Muaviye, Zeyd İbn-i Sabit, Ubey İbn-i Kaâb, İbn-i Abbas, ve İbn-i Mes'uddur** (Allah onlardan Razi olsun).

Parça parça inen Kur'an-ı Kerimin bütün âyetleri sahabiler tarafından kolayca ezberlenmiş fakat Peygamberimizin sağlığında bir kitap haline getirilmemiştir.

Binlerce zevat tarafından nakil ve rivayet olunan Kur'an-ı Kerim, ancak ilk halife **Hz. Ebu Bekir** zamanında, görülen lüzum üzerine ve Hz. Ebu Bekir'in bir emri ile vahiy kâtiblerinden ve sahabenin en âok itimadını kazanmış olan **Zeyd İbn-i Sâbit'in** riyasetindeki büyük bir heyet tarafından, sonsuz bir dikkat ve itina ile toplanıp tetkik ve tertip edilerek bir kitap haline getirildi. Peygâmberimizin bildirdiği tertip üzerine yazılan ve **«MUSHAF»** adı verilen Kur'an-ı Kerim, **Hz. Ebu Bekir'e** teslim edildi. Bilâhere ikinci halife **Hz. Ömer'e** ondan da üçüncü halife **Hz. Osman'a** teslim edilen Kur'an-ı Kerim, **Hz. Osman'ın** hilâfeti zamanında çoğaltılarak genişleyen İslâm ülkelerinin mühim merkezlerine gönderildi. O günden bugüne kadar Kur'an-ı Kerimin aslı muhafaza edilerek çoğaltılmış ve ilâhî bir mucize olarak hiç bir değişiklik ve tahrife uğramamıştır. En gerçek, en güzel ve en mükemmel olduğu muhakkak olan İslâm'ın mukaddes kitabı işte böylece derlenip yazılmış çoğaltılıp muhafaza edilmiş ve bütün İslamî hükümlerin kaynağı ve bürhanı olmuştur.

B) **Sünnet :** Sünnet lûğatte iyi veya kötü her hangi bir yol mânasına geldiği gibi, hal ve âdet mânasını da ifade eder.

Usûlü fıkıh âlimlerinin ıstılahına göre sünnet; Peygamber efendimizin **Kur'an-ı Kerimden** başka olarak farkettikleri sözler, yaptıkları işler ve sükut ile karşıladıkları şeylerdir.

İslâmî hükümlerin ikinci mühim kaynağını teşkil eden sünnet **«Kavli» «fiili»** ve **«Takriri»** olmak üzere üç kısımdır.

Kavli sünnet: Peygamberimizin sarfettikleri **«Hadis-i Şerif»** denilen sözlerdir. **Fi'li sünnet:** Peygâmberimizin fiil ve hareketleridir. Fakat bu fiillerden oturmak, kalkmak, yemek, içmek ve uyumak gibi tabii olanlar, ancak bu işlerin mübah ol-

(Devamı var)

AHLÂK VE TASAVVUF

EHL-İ İSLÂM ARASINDA SÖFİLİĞİN ZUHURU

Ahmet GÜRTAŞ

Ashab-ı Kiramın ve Tabiûnun yaşadığı İslâmın birinci ve ikinci asrının ilk yarısında «sofi» kelimesine tesadüf edilmemektedir. Şu halde sofilik müslümanlar arasında ne zaman ve nasıl çıkmıştır? Bu suale cevap bulabilmek için İslâmın ilk asırlarında müslümanlar arasında meydana gelen ilmi ve fikri hareketlere kısaca bir göz atmak yerinde olacaktır.

İslâmın nâşiri ve tebliğ edicisi Hz. Peygamber (S.A.) Efendimiz olduğundan O'nun sohbetine nail olan ve O'nun cemalini müşahede eden asr-ı saadet müslümanlarının ehl-i İslâm arasında çok yüksek bir mevkileri vardır. Bunlar «Ashab» adını verdiğimiz bahtiyar kimselerdir. Cenab-ı Hak birçok Ayet-i Kerimlerde ve Peygamber (S.A.) Efendimiz de müteaddid Hadis-i Şeriflerde Ashab-ı Kiramı methü'sena etmişlerdir.

Ashabın yaşadığı devri takibeden devre «Tabiûn Devri» diyoruz. Tabiûn, bir veya birkaç sahaba erişen, onların sohbetlerine nail olan kimselerdir. Peygamber (S.A.) Efendimiz bir mübarek sözlerinde (Ümmetimin en hayırlısı benim asrımda yaşayanlar, sonra onları takib edenler, sonra onları takib edenlerdir.) buyurarak ashaba müsâvi olanların derecelerinin yüksekliğini beyan eylemişlerdir. Bu hadisten beyan buyurulan diğer üçüncü tabaka ise «Tebeü-t-Tabiîn» diye yadolunan zevattır. Bunlar da tabiûndan birine veya birkaçına yetişen kimselerdir. Bu arada bu üç sınıf da yine, şahsî fazilet ve İslâma yaptıkları hizmet bakımından kendi aralarında muhtelif derecelere ayrılmışlardır. İşte bu üç sınıftan ilk ikisini teşkil eden Ashab ve Tabiûn'un yaşadığı birinci ve ikinci asrın ilk yarısında sofi kelimesi henüz kullanılmamakta, yalnız çok ibadet ve salâh-ı hâl ile şöhret bulmuş olan kimseler ahbâ, zâhid, mütteki gibi isimlerle anılmaktadır.

Peygamber (S.A.) Efendimizin irtihalinden sonra, çok kısa bir zamanda tarihte misli görülmemiş bir vüs'atta muazzam bir İslâm İmparatorluğunun teessüs etmiş olduğunu görüyoruz. Bu siyâsî gelişmeyi müteakip İslâm beldeleri çok parlak ve feyizli bir ilmî ve fikrî faaliyete sahne olmuştur. Bu faaliyetlerin ilk tecelligâhı da dinî mesâil idi.

Zaten ilk halife Hz. Ebu Bekir zamanında, Hz. Ömer'in teşviki ve Hz. Zeyd'in marifeti ile Kur'an-ı Kerim sahife sahife toplanıp bir araya getirilmişti. Hz. Osman devrinde bu asıl nüsha esas tutularak, bir rivayete göre yedi nüsha yazılıp birisi Medine'de alıkonmuş, diğer altısı da Mekke, Şam, Yemen, Bahreyn, Basra ve Küfe olmak üzere altı vilâyete gönderilmişti. Devletin sınırları genişleyip, Arap olmayan unsurların İslâma girmesi üzerine bu yeni müsümanların Kur'an-ı Kerim'i okumak ve anlamakta karşılaştıkları güçlükleri bertaraf etmek, Kur'an feyzinden bütün ümmetin istifade etmesini temin etmek için kâtipler, hâfızlar, kaari'ler ve müfessirler hummalı bir faaliyete girişmişlerdi.

Bu arada, Kur'an-ı Kerim üzerinde yapılan bu çalışmalara muvazi olarak Hz. Peygamber (S.A.) Efendimiz'in mübarek sözlerini kemâl-i dikkat ve itina ile toplayan muhaddisler zuhur etmişti. Peygamber (S.A.) Efendimiz hayatta iken hadis-i şeriflerin yazılmasını men' etmişti. Zira Kura'n-ı Kerim'le karışmasından korkuluyordu. Maamafih sahabenin ileri gelenlerinden bazılarının daha Hz. Peygamber (S.A.) devrinde Kur'an-ı Kerim'le beraber hadis-i şerifleri de yazdıkları bilinmektedir. Kur'an-ı Kerim'in tam olarak cem'edilip hadislerle karışması mahzuru ortadan kalkınca, Emevi halîfelerinden Ömer b. Abdülaziz'in emri ile hadis-i şeriflerin cem'ine başlanmış ve kısa bir zamanda biri hadislerin manasına, diğeri de râvilerin ahvâline ve rivâyet şartlarına ait olmak üzere «Dirâyetü'l - Hadis» ve «Rivâyetü'l - Hadis» isimleriyle iki büyük ilim kolu meydana getirilmişti.

Yeni ülkelerin İslâm sınırları içine girmesi ve yeni yeni hadiselerin zuhuru ile halledilmesi icap eden birçok dinî problemlerin belirmesi fıkıh ilminin yanı İslâm Hukuku'nun inkişâfına vesile olmuş ve muntazam bir cemiyetin muhtaç olduğu hukuk kaidelerinin tedvini için İslâm fakihleri âdetâ birbirleriyle yarış derecesine çalışmaya koyulmuşlardı.

Kur'an-ı Kerim'in ve Hadis-i şerifin hakkıyle anlaşılabilmesi Arap lisânını bilmeye mütevakkıf olduğundan bu lisanın kavaidini usulü dairesinde zaptetmek zarureti ortaya çıkmış, bu vesile ile birçok sarf ve nahv âlimleri, erkabı-t kalem edip ve şairler, arapçanın lûgatını, sarf, nahv, maâni, beyân, bedi' ve aruz kaidelerini münakasa etmeye başlamışlardı.

İslâm âlimleri bir tarafta «ulûm-u â'liye» denilen şer'i ilimler ve «ulûm-i âliye» denilen ve şer'i ilimleri kavramaya yardım eden âlet ilimleri ile meşgul olurken öbür tarafta da «ulûm-i dahile» dediğimiz İslâm âlemine sonradan giren ilimler müslümanlar arasına sızmaya başlamıştı. Bilhassa Abbasî halîfelerinin teşvik ve himayeleri ile âlim ve mütercimler yunancadan, süryâniceden, sanskrit lisanından, farisiden riyâziyâta, tabiiyâta, tababete ve felsefeye ait arapçaya bol bol kitaplar terceme ediyorlardı.

İşte böylece Allah nedir? Allahın zatı başka, sıfatı başka mıdır? Bu sıfatlar nelerdir? Allah her şeyi, cüz'iyâtı da bilir mi, bilmez mi? Kur'an-ı Kerim mahlûk mudur, değil midir? Kader nedir? Kul fiilinin hâlıkı mıdır, değil midir? gibi gayet yüksek meseleler münakaşa meydanına konulmuş ve bu suallere cevap veren sayısız dinî fırkalar zuhur etmişti. Hasmı ilzâm ve iskât için kılıca bile müracaat edildiği ve bid'adlerin çoğaldığı bu devir-

(Devamı arkada)

ASR-I SAADET [PEYGAMBERİMİZİN HAYATI]

Mustafa UZUNPOSTALCI

FİL VAK'ASI: Yukarıda da söylediğimiz gibi Kâ'be araplarca da mukaddes olan bir yerdi. Burada bütün kabilelerin putları bulunduğu için her kabile burayı ziyarete geliyorlardı. Mekke yolların kavşak noktasında bulunması, ticaretinin gelişmesi sebebiyle hakiki bir dinî ve ticarî merkez haline gelmişti. Diğer din sâlikleri, bilhassa hristiyanlar, Arapları buradan çevirmek ve başka tarafta, kendilerinin elinde bulundurdukları bir şehre çevirmek için her türlü çareye baş vurdular. Meselâ Gassâniler, Hire'de bu maksatla büyük bir mabet inşa etmşilerdi. O zaman Habeş valisi bulunan Ebrehe ve daha önce almış olduğu Yemen'e böyle bir kilise yaptırmayı düşündü ve paytahtı olan San'a'da muazzam bir kilise yaptırdı. Onu gayet güzel süsledi. Bütün Arapları buraya davet etti. Fakat Araplardan hiç kimse oraya gitmiyor, Kâbe'ye gidiyordu. Hattâ Ebrehe'nin o kadar ihtimamla inşa ettiği ve temiz tuttuğu bu kiliseye Arab'ın biri pislemişdi. Bunun üzerine fena kalde kızan Ebrehe Arapları oraya zorla getirmek için Kâ'be'yi yık-

mayı düşündü. Bu maksatla da Habeş askerlerinden muazzam bir ordu vücuda getirdi. Kendisi de bu ordunun bizzat kumandanlığını yapıyordu. Ordunun en önüne de bir fil koyarak harekete geçti. Filin adı Mahmut idi.

Yemen eşrafından olan Zanefer, kavminden bazı kimseler toplayarak Ebrehe'ye karşı koymaya çalıştı. Fakat Ebrehe'nin muazzam ordusu önünde bir hiç kaldı ve Ebrehe'nin ordusu onları çiğneyip geçti.

Mekke'ye yaklaştığı zaman da Tâiflilerin gönderdiği, Ebu Rigal'in rehberliği ile Mugammis denen mevkide konakladı. Ebu Rigal burada ölmüş olup kabrini Araplar halâ taşlamaktadırlar. Ebrehe burada iken Fil kumandanı, Habeşli olan, Esved b. Maksud'u bir bölük süvari ile Mekke'ye doğru öncü olarak gönderdi. Bunlar yolda ne buldularsa hepsini toplayıp getirdiler. Bunun üzerine Mekke'de bulunan Kureyş, Kinâne, Hüzeyl ve daha bazı kabileler harp edecek oldular. Fakat karşı koyamıyacaklarını anlıyarak vaz geçtiler. Ebrehe Himyerilere mensup Hunâta isimli birini Mekke'ye gönderdi. Hunâta Ebrehe'nin teklifini Mekkeli reislere bildirecekti. **Bu teklifi şu merkezde idi:** Ebrehe kan dökmek istemiyordu. O sadece Kâ'be'yi yıkmaya gelmişti. Karşı koyulmasını arzu etmiyordu. Elçi Mekke'ye gelince ona Abdulmuttalib'i göstердiler. Elçi aldığı emri aynen Abdülmuttalib'e tebliğ etti. **O da cevabın:** Ebrehe'ye karşı koyacak takatlarının olmadığını, Kâ'be'nin ise Allah'ın bir evi ve Halîli İbrahim (A.S.) ın bir beyti olduğunu, orayı ancak Allah'ın koruyabileceğini, yoksa kendilerinin koruyamıyacaklarını söyledi. Daha sonra da oğullarından bazılarını alarak Ebrehe'nin yanına gitti. Çünkü Esved b. Maksud kırlardaki sürüp götürdüğü bir çok hayvan sürüleri içinde kendisinin de ikiyüz devesi mevcuttu.

Ebrehe gayet iri ve çok yakışıklı olan Abdülmuttalib'e büyük bir hüsnü kabul gösterdi. Ona tazim ve ikram etti. Seririnden inerek bir mindere oturup onu da yanına oturttu. Daha sonra tercüman vasıtasıyle ne istediğini sordu. O da: «malikin sürdürdüğü ikiyüz devemi istemiye geldim» diye cevap vermiş, bunun üzerine Ebrehe: «ben zannettim ki, Kâ'be'yi yıkmamam için ricaya geldin» Abdülmuttalib de: «ben develerin sahibiyim. Kâ'be'nin ise bir Rabb'i var. Onu o korur» deyince Ebrehe: «beni Kâ'be'yi yıkmaktan men edemez» dedi. Abdülmuttalib, «ben ona karışmam işte sen işte o» [7].

Ebrehe Abdülmuttalibin develerini geri verdi. Ve o da Mekke'ye döndü. Vaziyeti Mekke'lilere anlattı, herkesin dağa çekilmelerini tavsiye etti. Herkes dağlara çekilerek Ebrehe'nin ne yapacağını seyretmek istiyorlardı.

Ertesi gün Ebrehe kalktı, ordusunu ve fili Mekke'ye gitmek üzere tâbiye etti. Mekke'ye doğru yönelditklerinde fil olduğu yere çöktü. Fili kaldırmak için çok uğraştılarsa da kalkmadı. Filin yönüyü başka tarafa çevirdiklerinde o tarafa doğru gidiyor, fakat Mekke'ye doğru kat'iyyen yürümüyordu. Sersem edip istedikleri yere sevketmek gayesiyle file şarap içirdiler, yine olmadı.

Hal böyle iken Allah Teâlâ onların üzerlerine deniz tarafından bir çok kuşlar gönderivermişti. Bu kuşlar biri ağızlarında ve ikisi ayaklarında olmak üzere üç tane nohut ve mercimek büyüklüğünde taşlar taşıyorlardı. Kuşlar askerlerin üzerlerine gelince bu taşları bırakıyorlar ve taşların isabet ettiği yerler yara oluyordu. Yaralardan parmak parmak etler dökülüyordu. Hiç beklenmedik anda böyle bir felâketle karşılaşan ordu, nereye gideceğini şaşırmış, sağa sola dağılıyordu. Fakat nereye sığındılarsa orada ölüyorlardı. Taşlardan bazıları Ebrehe'ye de isabet etmişti. Onu San'a'ya kadar taşıdılar ve orada öldü [8].

Kur'an-ı Kerîm'de bu vak'anın doğruluğu zikredilip şöyle denilmektedir:

«(Habibim) Rabbinin fil sahiplerine nasıl (muamele) etdiğini görmedin mi? O, bunların kötü plânlarını boşa çıkarmadı mı? O, bunların üzerine sürü sürü kuş(lar), gönderdi, bu kuşlar onlara pişkin tuğladan (yapılmış) taş(lar) atıyor(lar)dı. Derken (Allah) onları yenik ekin yaprağı gibi yapıverdi. (9). (Fil sûresi: 1-5).

Bazıları bu hâdiseyi doğrudan doğruya kızamık ve çiçek hastalıklarının zuhur etmesine hamlederler. Ebâbil'ın taşıdığı taşları mikroplarla te'vil etmiye çalışırlar. Fakat böyle bir te'vile hiç lüzum ve ihtiyaç yoktur. Her şeyi yaratmıya kuvvetli ve kudretli bulunan, âlimlerin Rabbı olan Allah, bir anda bütün kâinatı yoketmeğe olduğu gibi, ufacık taşlarla da kendi yarattığı olan insanları öldürmeğe kaadirdir.

Hamzi Yazır merhum, tefsirinde askerlere isabet eden her taşın o şahısta derhal çiçek hastalığı meydana getirip delik, deşik ederek öldürdüğünü, bundaki acîbliğin ve garibliğin daha büyük olduğunu ve bunun Allah tarafından olduğunu zikretmektedir. Aynı zamanda, Arabistanda kızamık ve çiçek hastalığının o sene görüldüğünü, üzerlik ve Ebucehil karpuzu gibi zehirli bitkilerin, askerlerden dökülen pis et parçalarının yerlere saçıldıktan sonra vuku' bulduğunu kabul etmektedir [10].

Bu hâdiseye Allah'ın insanlara ibret vermek maksadıyla gönderdiği bir musîbet nazarıyla bakmak en doğrusudur. Kendi heva ve hevesine kapılarak sahipsiz zannedilen Allah'ın evini yıkmağa teşebbüs etmenin cezasını apaçık bir sûrette gösteren bu olay herkesin gözü önünde zuhur etmiştir. Peygamber Efendimiz ise en kuvvetli rivayetlere göre fil vak'asının olduğu sene dünyayı teşrif etmişlerdir. Zaten fil vak'asının olduğu sene araplar tarafından tarih başlangıcı olarak kabul edilmişti. Her hangi bir hâdiseyi anlattıkları zaman fil vak'asından iki sene evvel veya beş sene sonra diyerek bu vak'ayı senet olarak göstermişlerdir. Yukarıda meâlini vermiş olduğumuz **«fil sûresi»** Mekke'de nâzil olmuştur. Bu sûre Efendimiz tarafından, Kureyş müşriklerine tebliğ edildiği zaman, her fırsatta açık kollıyan ve bir itiraz vesilesi arayan bu müşrikler tarafından, hiçbir tepkiye ma'ruz kalmamıştır. Kaldı ki, bu sûrenin nüzûlü esnasında fil vak'asını gören kimselerden daha hayatta olanlar vardı. Bundan dolayıdır ki, bu vak'a hiçbir te'vile ihtiyaç göstermiyen Allah'ın insanlara apaçık bir ibret levhasıdır.

---

lerde zâhidlerin de «sofiyye» namıyle bir sınıf ve bir tâife halinde yavaş yavaş teşekküle ve kendi mesleklerini beyan ve takrire başladıkları müşahade edilmektedir. Bunlar kendi yoldaşlarına «kavm» ve cemiyetlerine dahil olmayanlara da «halk» adını veriyorlardı. Tasavvufun bir ilim olarak tedvin ve tedrisi de bu sıralarda yani II. H. asırda olmuştur. İmam-ı Rabbânî'nin «Mektûbât»ında şu kaydı görmekteyiz: «Hâfız Isfehânî Şevâhid-üt- Tasavvuf'unda şöyle diyor: Tasavvufun ilm-i zâhir gibi tedvin ve tedrisi ile ilk meşgul olan zat H. II. asrın sonlarında yaşıyan Ahmed b. Atâ'dır. Sonra Ahmed b. Gassan hususi bir hankâh tahsis etmiş, daha sonra Hasan-ül- Mesbûhi ve Ebu Hamza zuhur etmiş Ahmed b. Hanbel bunlara sofi ismini vermiştir.»

Sofiliğin böyle bir zamanda yani İslâm âleminde terceme devrinin başladığı ve felsefi cereyanların kuvvet kazandığı bir devirde zuhur etmesi Garp felsefe tarihçilerinin, tasavvufun İslâma hariçten geldiği tarzında mütalâa beyan etmelerine vesile olmuştur.

İnşaallah gelecek yazımızda bu meseleyi inceliyeceğiz.

---

[7] Hak Dini Kur'an Dili, ikinci baskı, C. 9, s. 6119-6120.

[8] Hak Dili Kur'an Dili, ikinci baskı, C. 9, s. 6121-6124.

[9] Kur'ân-ı Hakîm ve Meâli Kerîm, C. III. 4. baskı, İst., 1962, s. 1221-1222.

[10] Hak Dini Kur'ân Dili, Türkçe tefsir, 1962, II. baskı, C. 9, s. 6123 ve devamı.

"İSLÂMCILIK CEREYANI,,

Halit GÜLER

Türk Kültür Derneği (*Yeni adıyla Halkevi*), şehrimiz Halk Eğitim salonunda, haftanın Cuma günleri seri konferanslar tertip etmektedir. Bu konferanslardan biri de *Prof. Tarık Zafer Tunaya* tarafından *«İslâmcılık Cereyanı»* konusunda verildi. Konferansına başlarken eski bir halkevci olduğunu bilhassa belirten Sayın Profesör, bu konuda 330 sayfalık bir de eser yayınlamış bulunmaktadır. Konu bakımından cazip ve gözden geçirilmesi lüzumlu olan bu eseri daha okuma fırsatını bulamadım. *Prof. Tunaya*'nın eserinde ele aldığı mevzular, konferansının konusuyla aynı olduğuna göre, okumadığım halde, kitabı hakkında bir fikir sahibi olduğumu iddia edebilirim.

Sayın *Prof. Profesör* konferansında olduğu gibi, kitabında da mevzuları ayrı açıdan ele almış ve objektif bir görüşle işleme cesaretini göstermemiş ise, üniversitenin tarafsız ilmi görüşüne uymayan bir eser neşretmiş demektir. Yazar, ilme hizmet etmekten daha ziyade, İslâmi esasları cemiyetin bugünkü maddeci zevkine uydurmak ve geçmişte vuku bulan bir takım siyasi isyanları dinimize yüklemek maksadıyla bu eseri kaleme almıştır. *«Eseri okumadığın halde bu kesin neticeyi nereden çıkarıyorsun?»* diyebilir okurlu. Tunaya'nın, konferansı esnasında sık sık *«Fikrimi eserimde belirttiğim gibi», «İslâmcılık Cereyanı isimli eserimi okuyanlar bilir»* şeklinde işaretlerde bulunması, beni yukardaki gibi konuşmaya ve eser üzerinde de birazcık durmaya sevketti. Bu konuda, neşriyatı ve hâdiseleri takip etmiyen, dinimize yapılan hücumlardan haberi olmayan müslümanları uyarılmasının zaruretine inanıyorum.

Kitaba isim olarak verilen *«İslâmcılık Cereyanı»* kelimeleri üzerinde biraz duralım: Dilimizde *«cılık»* takısı bir işe memnuiyetli ifade eder; *demircilik, halıcılık, kapıcılık sekreterlik*... gibi. Aksine olarak devamlılık hususiyetini de ortadan kaldırır. Bugün demircilik yapan bir şahıs, ertesi gün kömürcülük yapabilir. Bugün sekercilik yapan bir şahıs, ertesi gün pastacılık yapabilir. Bir meslekten diğer meslağe geçiş gayet normal ve bir çirkinlığın işareti değildir. Din üzerinde de aynı şeyi tatbik edersek: İslâm kelimesinde bir ebedilik var. Bu *«cılık»* takısıyla dinimizin ebedilik hususiyeti zedelenmek isteniyor.

«Cereyan» kelimesi de İslâmiyetin azametini ve ifade ettiği mânayı dile getirmekten âcizdir. İslâmiyet, fikri bir cereyan değildir. Fikri cereyanlar daha ziyade bölgecilik zihniyeti ifadeler ve ancak bir bölgenin ihtiyaçlarını peşinden sürükliyebilirler. Müslümanlık fikri bir cereyan olmaktan daha ziyade, beşeriyeti hükümleriyle amel etmiye davet eden dünya çapında ilâhî bir inkılâptır. İslâmiyet kelimesinin ifade ettiği mânayı bir memleketin dar hudutları arasına hapsetmeye, *Yeteriyn, Budizm, Siyonizm* ve *Komünizm* gibi basit ve gayesiz fikir hareketleri derecesine düşürmeye imkân yoktur.

Bu ve izahımızın dışında kalan sebebler yüzünden *«İslâmcılık Cereyanı»* kelimelerinin bir milletin mânevi yaşayış tarihini tahlil eden bir esere isim olarak verilmesini kasdlı olmadığını kabul etsek bile, çok cılız ve sönük buluyorum. Türkler IX. asırda isläimiyeti kabul ettikten sonra tarihimiz, baştan nihayetine kadar islâmiyetin en büyük ifadesidir. Yoksa Türk tarihi içerisinde *«İslâmcılık Cereyanı»* diye bir ayrımı yapmak, en büyük safları ve İslâmi Türk Medeniyetini inkâr olur. *Meselâ*; bir bahçe düşünelim. Haliyle bu bahçede şeftaliden tutun da kiraza varıncaya kadar muhtelif meyva ağaçları bulunacak. Bir, bu bahçeyi sulamasak ağaçlardan meyva alamıyacağımız ve kurumalarına mâni olamıyacağımız bir gerçek. Misalimizdeki bahçeyi Türk tarihi olarak kabul ve tetkik edelim. Ağaçlar muhtelif iktisâdî, siyasî, sınaî, tıbbî.. fikir ve hareketleri temsil eder. Bu ağaçları büyüten ve güzelleştiren su da İslâmiyet. Toprağı da Türk gücü ve cesareti olarak kabul edebiliriz. Suyun yokluğunu kabul etsek veyahut suyu misalimizde yer alan ağaçlardan birinin durumuna düşürsek, bu bahçenin mevcudiyetine imkân var mı? Elbette yok. Öylesine İslâmiyetsiz Türk medeniyetinin varlığını da dünyaya kabul ettirmeye imkân ve ihtimal yoktur.

Tunaya'nın konferansı daha önce verilenlerin aksine çok kısa sürdü. Herhalde Sayın Profesör bu kısa zamanda dinleyicilerin sıkılmış ve konferansında ilmî (!) yönden izah etmek istediği hususları tasvip etmemiş olduklarını farketmiş olacak ki, konuşmasını hemen kesti. Bir bakımdan da isabetli oldu. Konferansın konusu *«İslâmcılık Cereyanı»* olduğu halde, islâmiyetle hiç alâkası olmayan mevzular dine mal edilmek istenince ve müslümanlar devrimlere karşı koyan, memleket menfeatlerini zedeleyen isyanlâr zümre olarak tanıtılıyordu. Meseleleri bu zaviyeden ele alan ve sık sık *«bir ilâhiyatcı olmadığımı»* belirten bir şahsın, bir ihtisas ve iman meselesi olan bir konu üzerinde fazla konuşmasına zaten lüzum yoktu. Çünkü konuştukça konu özelliğini kaybediyor ve konuşma dinî bir konferans olmaktan çıkarak *«Ben lâiselere siyaset âlminin konmasına taraftarım»* cümlesini safredebilecek kadar siyasete kaçıyordu. Hâdiselerin izah şeklinde ve değerlendirilmesinde ölçü İslâm Dini olunca icap edirken, başka ölçülere göre dini meseleler ve islâmî hamleler değerlendirilmeye istenyordu. Hem *«Ben bir ilâhiyatcı değilim»* diyor ve hem de *Kur'an-ı Kerim ve Hadis-i Şerif* hükümleriyle tesbit edilen ve İmana taallük eden meseleler üzerinde mücerred bir ilim adamı olarak bilgisini yürütüyor. *«Dıraç tutmayın, memleketimizin kalkınabilmesi için insan enerjisine ihtiyacımız var»* diyen *Habib Burgiba'yı*, *«Kurban kesmeyin, bizim küçük baş hayvana ihtiyacımız var»* diyen *Bin Bella'yı* takdir etmekten kendisini alamıyordu. Üstelik sorulduğu zaman Cuma günü Kurban kesmenin faydalarından dinde yerinin ne olduğunu, ihtisası dahilinde olmadığı için bilmediğini rahatça söyleyebiliyordu. Şaka değil. Bu zat İstanbuldan, konferans vermek üzere hususi davetle Konya'ya gelmiş bir ilim adamıydı.

«İslâm dünyası bir reform yuvru içindedir.» diyen Tunaya, konuşması esnasında sık sık *«Devrim»* kelimesini kullanıyor ve *«Hak geldi, bâtıl yok oldu kaidesini koyan bir dinin (İslâmiyetin) devrimci olduğu muhakkaktır.»* diyordu. Esasen Tunaya'nın dinde reformdan neyi kasdettiği, konferansından *Bin Bella* ve *Habib Burgiba*'ya dair verdiği misallerden anlaşılıyordu. Dinimizde bu mânada ve İslâmın esaslarını zedeleyici mahiyette bir reform yapmanın imkânsızlığı ve lüzumsuzluğu aşikâr.

Dinde reform istiyenlerle ayrıldığımız önemli noktalardan biri, dinî hükümlerle amel edilmesi, davranışlarımızın ve cemiyet hayatımızın, iktisadî ve sosyal düzenimizin ona göre ayarlanması icap eden; ferdi yaşayışımızın Allah (C.C.) in arzusuna uyup uymaması bakımından kontrol edilmesinde Allah'ın en sahih olan bir kanun-ı ilâhî olarak kabul ediyoruz. Hareketlerimiz dine uymadığı zaman üzüldüyor ve kusuru kendimizde arıyoruz. İslâmiyetin en basit yaşayış seviyesinde olan bir cemiyetten tutun da en modern tesislerle gelişmiş ve feza araştırmalarına katılmış mütekâmil bir cemiyete varıncaya kadar milletlerin medenî ihtiyaçlarına cevap vererek mükemmeliyette olduğuna inanıyoruz. Bir zamanlar kız çocuğunu diri diri toprağa gömen ferdin, hareketinden pişmanlık duyacak kadar. ruh dünyasında toplumun hayrına değişiklik yapan bir din, noksansız olduğu muhakkaktır. İnanan insanlar olarak iddia ve îlân ediyoruz ki, Kur'an-ı Kerim, dünya şartları ne olursa olsun milletlerin bütün ihtiyaçlarına cevap verecek, gayri ahlâkî hareketlere ve yıkıcı cereyanlara karşı koyacak, kendine inananları muhafaza edecek esasları havidir ve Allah'ın, sevgili ve sonu olmayan ilâhî kudretinin, en büyük delili ve mucizesidir.

Reformcular ise, dinî, kendi arzu ve yaşayışlarına uydurmak ve vicdanlara hapsetmek istiyen bir görüşe sahiptirler. Günün şartlarına uygun olarak dinî esaslardan fedakârlık yapmak onlar için normaldir. Dinde reform istiyenlerin görüşleri tatbik imkânı bulsa, seneleree sonra meydana gelecek dinin, İslâmiyetle hiçbir alâkası olmadığı ve bugünkü cemiyetin dini yaşayışı ile, reformcuların isteği neticesi meydana gelen yarım asır sonraki cemiyetin dini yaşayışı arasında esaslı farkların bulunduğu meydana çıkacaktır. Allah. bu cemiyeti o hale gelmekten korusun! Bu günün reformcusu kadınını baloya götürebilmek için setr-i avreti, evine gelen misafire viski ikram edebilmek için haramı, poker masasına esiyle oturabilmek ve kâğıt çekiştirebilmek için kumarın yasak olduğunu bilir edecek ve camilere gartpta olduğu gibi müzik girmesini istiyecektir.. Dini tahrif etmek istiyenler, doğrudan doğruya İslâmiyete hücum edemiyorlar ve reform kelimesinin arkasına gizlenerek çalışmayı tercih ediyorlar. Esasen Türkiyede ve Dünyanın her yerinde dinsizler; komünu, Siyonistler; insaniyetci, Komünistler; devrimci ve sosyalist olarak faaliyet gösterirler. Bu zamana kadar OKU nun muhtelif sayılarında çıkan makalelerimde bunun neye böyle olduğunu ve alınacak tedbirleri izah etmiye çalıştım. Yalnız burada şunu söylemek isterim: Bu cemiyet ve mes'ul şahıslar olarak prensipler üzerinde durmuyoruz. Meselâ; terim olarak komünist insan arıyoruz. Aslında pek çok kimsenin prensipleriyle ve fikirleriyle komünizme hizmet ettiğini bilmiyoruz veya bilmemekten geliyoruz. Diğerleri de bunun gibi.

Konferansın sonunda hatibe dinleyiciler tarafından muhtelif sorular sorulmuştu. Bunlar da cevaplandırıldı. Tunaya bütün soruları cevapsız bırakmadığı için memnundu. Soru sahipleri ise bekledikleri cevapları alamadıkları için üzgündüler. Sayın Profesör bir dinleyicinin sorusu üzerine İşkiliğe de temas etti. Dinleyicinin öğrenmek istediği: *«Türkiyede profesörün İşkiliğe karşı mı, yoksa İşkiliğin tatbik edilip edilmemesi karşı mı?»* meselesi idi. Hakikaten meraklı bir konu. Bütün dinleyiciler dikkatle verilecek cevabı dinlemiye hazırlanıyordu Soruyu cevaplandıracak zat, o sahada selâhiyetli bir Arapsaz profesörü olunca, verilecek cevap da bir resikka hükmünde olacağı için, konunun ehemmiyeti bir kat daha artıyordu. Nihayet Tunaya, bu zamana kadar İşkiliğin tatbik edilig şeklinde bir aksaklığın olmadığını, garptaki anlamıyla İşkiliği tatbik etmiye bizim bünyemizin müsait olmadığını, bazı cerelere devletin dini yaşayışımıza müdahele etmek mecburiyetinde olduğunu belirtince dinleyicilerin merakı yerini, hayrete terketti. Belirtilen bu şartlar dahilinde İşkiliğe özelliğini kaybediyor ve Anayasadaki tarifine, din ve vicdan hürriyetine aykırı bir durum ortaya çıkıyordu. Eh, ne dersin kanunu yapan adam konuşuyordu. Üstelik bir üniversitede de öğretim üyesiydi. O, yüz kişiye değil binlerce insana hitap etmiye alışmıştı. Sayın Profesörün üzerindeki bu vasıflar bütün dinleyicileri susturdu. Salonu kaplıyan sessizlik içerisinde dokan cümleler tekrar sahibine dönmek mecburiyetinde kaldılar.

Maalesef Türkiyede İşkiliğin dinsizlik şeklinde anlaşıldığı ve tatbik edildiği devirler olmuştur. Bunu delilleriyle isbat etmiye lüzum görmüyorum. Sayın Tunaya bir ilim adamına yakışan olgunluk ve dolgunlukla bu hususu açıkalıma cesaretini gösterebilmiş olsaydı, hem dinleyicilerin kalplerini fethetmiş ve hem de memlekete hizmet etmiş olmanın mutluluğunu tatmış olacaktı. Bir ilim adamına yakışan olayı meydana getirenlere kızmak değil, olayın meydana geliş sebeblerini araştırmaktır. Bu, bir doktorun kendisine muayene maksadıyla getirilen hastaya, hastalığını teşhis edecek ve ilâcını verecek yerde, «ne diye hastalandın» diye bağırıp çağırmasına benzer. Adam bir defa hastalanmış, doktorun vazifesi kızmak değil, hastayı tedavi etmektir. Bu memlekette İşkiliğin dinsizlik şeklinde tatbik edilmiş. İlim adamının vazifesi bir takım hissi ve siyasi sebebler yüzünden onu inkâr etmek değil, açıklayarak ve dalıa böyle hataya düşmesine ve kanunların yanlış tatbik edilmesine mâni olmaktır. İlim adamı üniformasını takınan bir kimse, din ve vicdan hürriyetlerinin kıstlandığını dinada edenlere karşı, hastasına kafa tutan doktor gibi bağırıp çağırmaz, hele hele istilnıa bir gazeteci ağzıyla şeytelek ayaklandı demez. İlmin hakemliği altında hâdiseyi tetkik eder ve yanlışların düzeltilmesinde mühim rol oynar.

Hakikatleri hiçbir tesir altında kalmadan savunan, vatan ve millete hizmeti makam ve şöhrete değişmeyen, ruhundaki cesaret asaleti inkâr edercesi yaşamayan ve taklit etmiyen, Komünizme, Siyonizme karşı koyan, memleket gençliğini heyecan ve istismar konusu olmaktan kurtararak milli ve dini hislerle mücehhez, bilgili yetiştiren, ilim yolunda çalışmaları ilerletdikçe Allaha ve Peygamberine (S.A.S.) bağlılığı artan ilim adamlarından mahrum olduğumuz müddetçe Türkiye geri kalmış bir ülke olmaktan kurtulamıyacak, canavarlaşan insanlar — Bursada, İzmirde, Afyonda olduğu gibi— namusumuzu kirletmekten ve dünya çapında hovardalık yaptırmaktan geri kalmıyeceklerdir.

Büyük bir boşluğu dolduran ve kısa zamanda geniş ilgi toplayan ilim kitabı. Bu kitapla eski dili ve eski yazıyı bütün hususiyetiyle (yazı çeşitleri, imlâsı, arapça, farsça, türkçe unsurlariyle) kendi kendinize öğrenebilirsiniz.

OSMANLICA

Doç. Dr. Faruk K. Timurtaş

Üniversite ders kitabı olarak hazırlanan eser, bu konuda yazılmış kitapların en iyisidir.

400 sayfa, 25 lira.

Öğrenci ve Öğretmenlere tenzilât yapılır. Müracaat: P.K. 8 — Aksaray - İSTANBUL

İslâmda Fıkıh Anlayışı ve Geçirdiği Merhaleler

— II —

Ali YARDIM

Şimdi bir mesele kalıyor.

İslâm'ın hayat görüşü ve takip ettiği metod!..

Allah (C.C.) insanı ruh ve maddeden mürekkep bir varlık olarak yaratmıştır. Böylece onu melek ve hayvanlardan ayırmış oluyor. İslâm'ın hayat görüşü ne komünizmde olduğu gibi maddî, ne de brahmanizmde olduğu gibi yalnız manevîdir.

O, ahiret için çalışırken dünyadan da nasibini unutma diye hatırlatır; zahir ile yapılan ibadetlerde, kalbinin de mâsivâdan ilgisini kesmesini emreder ve gerçek mü'minleri tarif ederken:

«Mü'minler, muhakkak kurtuluşa ermişlerdir. Ki onlar namazlarında, büyüklük önünde küçülmenin derin derecesini tatmışlardır.» [6] buyurur. Dua ederken: «Yarab! Bize dünyada da iyilik ihsan et, ahirette de ve bizi ateşin azabından koru!» [7] diyerek dünya ve ahireti beraberce istememizi tavsiye eder.

Böylece dünya ile ahireti, madde ile mânayı, zâhir ile bâtını yekdiğerinin lâzım-ı gayr-i müfarıkı telâkki eder. Onun (insanın) ne hayvan ne de melek olmasını ister.

Hal böyle olunca bugün tedâvüldeki mânada tek taraflı, sırf şekillerle uğraşan **fıkh'ı** tasvib etmediği gibi, bütün şekil ve kayıttan mücerret, her meseleyi gönül ile halletme metodunu da reddeder. Bunun her ikisini birleştirerek zâhirimizle kıldığımız namazda bütün formalileri yerine getirirken, kalbimizle de büyüklük önünde küçülmenin derin hazzına erebildiğimiz an gerçek insan olduğumuzu belirtir.

İşte Peygamber Efendimizin, Ashab-ı Kirâmın ve Tâbiîn Hz.lerinin tatbik ettikleri yol böyle idi. Bunları takip eden asırlarda böyle kıymetlerin azalması dolayısiyle zâhir ile bâtın, ilim ile irfan ayrı ayrı şeylermiş gibi telâkki edilmeğe başlandı. Ve netice olarak zâhir ile uğraşan ilme **Fıkıh**; bâtın ile meşgul olan ilme ise **Tasavvuf** denildi. Zaman zaman günümüze kadar iki kutup arasında münakaşalar eksik olmadı. Tarihteki **tekke - medrese** münakaşaları ayrıca bir âlem...

Bir de şu mesele var:

Peygamberimiz zamanındaki **«Ehl-i Suffa»** nın bugünkü mânada Tasavvuf hareketinin başlangıcı olduğu meselesi...

Kur'an-ı Kerim şöyle der:

«Bununla beraber mü'minlerin hepsinin topyekün savaşa çıkmaları lâyık değildir. O halde onların her sınıfından birer gurup savaşa gitmeli, kimi de **«din ve şeriat ilimlerini iyice öğrenmeleri yani dinde tafakkuf etmeleri»** ve kavimleri savaştan dönüp kendilerine geldikleri zaman onları Allah azabı ile korkutmaları için gitmeyip kalmalıdırlar [8].»

«Maksat şudur: Mü'minler iki kısma ayrılacak bir kısmı Rasûlüllah (S.A.S.) ın hizmetinde kalıp vahyi ve şer'i hükümleri takip edecek **«dinde fakih olacak»**, ilmî cephede çalışacak; diğeri de savaşa gidip vatanî hizmetini yapacaktır [9].»

Gerek âyet-i kerimeden, gerekse onu izah sadedinde verilen malûmattan anlaşılıyor ki, Peygamberimiz zamanında askerî ve idarî işlere karışmayıp bir köşede ilim ve irfan ile meşgul olan zevat, dünyadan elini eteğini çekip yalnız zikirle meşgul olan kimseler değildi. Onlar, şahsî menfaatlarının üstünde, cemiyet işleriyle ilgilenen kimseleri, ilim ve irfan yönünden irşad etmekle vazifeli idiler. İrfan Ordusu!..

Her iki sahada binlerce eser yazılmış, meselâ: birisi namazın zâhirî formalitelerinden bahsetmiş, buna **fıkıhcı** demişler. Öbürü ise sırf namazın, mü'minin miracı olduğu keyfiyetini ele almış, ona da **mutasavvıf** demişlerdir.

Ebû Davud'dan naklen aldığımız, yukarıdaki hadisin mefhumuna uygun olarak zaman zaman gelen büyüklerimiz, zâhirle bâtını, fıkıhtasavvuf lâfını etmeden pekâlâ birleştirmişlerdir. Mevlânâ'yı, Gazâlî'yi ve M. Hamidullah Bey'i bir örnek olarak zikretmek yerinde olur. Bu neticeyi, büyüklerden birisi şöyle formüle etmiştir :

«Tasavvufsuz tafakkuh eden fâsık; tafakkuhsuz tasavvuf isteyen zındık; tasavvufla tafakkuh arasını birleştiren ise muhakkik olur [10].»

[6] *El-Mü'minûn, âyet:* 1-2.
[7] *El-Bakara, âyet:* 201.
[8] *Et-Tevbe, âyet:* 122.
[9] *Çantay Tefsiri, C.* 1, *s.* 302. *Not:* 113.
[10] *Gülşen-i Sofiyye, s.* 12.

"MİLLÎ ACILAR!"

Muhterem okurlarım, bu başlık benim yazımın başlığı değil, Milliyet Gazetesinin «ŞEY» köşesinde «C» rumzu ile yazı yazan bir yazarın Türk Müslümanlarına verdiği addır.

Bahis konusu kişi, bu sene hac farizasını ifa edecek Türk Hacı Namzetlerinin Merkez Bankasından aldıkları on milyonu söz konusu ederek: «Bunlar bizim Milli Hacılarımız değil Milli Acılarımız.» diye onları tahkir etmiştir.

Böyle kendini bilmezlerin şenaatlerinden çok, teessüfe şayan cihet şurası ki, başta bir lâik hükümet var, beri tarafta din ve vicdan hürriyetini teminat altına alan bir de anayasa var. Bütün bu varlara rağmen, inanç ve vicdan hürriyetine bunharca saldıranlara dur diyen yok.

Diğer taraftan, böyle bir sosyalist beyefendi, gün ya memleketin maddi refahını düşünerek dışarı çıkan dövizi sözgelişi ifade perdesine bürünüp Türk vatandaşlarına aleni tecavüz etmekte ve anayasayı çiğneyen bu fiili, cezasız kalmaktadır.

Eğer memleket dövizinin dini inanışlar ve vicdani kanaatler uğrunda sarfı sırasında duyulan bu allerji yanında, diğer birçok lüzumsuz şeyler için adeta zayi edilen ve beriki ile kabili kıyas olmayan yüz milyonlar karşısında da aynı hassasiyet gösterilse idi bir derece teselli bulurduk.

Bütün bu düşüncelerin yükü altında, geçmekte olduğum cadde üzerinde, kadın makyaj levazımı satan bir mağazanın vitrini gözüme ilişti. İçeri girip bunların isimlerinin ne olduğu ve neye yaradıkları hususunu sormak zaruretini duydum. Dükkân sahibi, eksik olmasın, bu malzemenin isimlerini ve neye yaradıklarını saralamaya başladı. Bunların neye yaradıklarını yazmaktan hicap duyduğum için hatırımda kalanların isimlerini aşağıya yazıyorum. Erbabı ne için istimal edildiğini herhalde bilir. Yine utandığımdan bazılarının isimlerini yazamadım!

1 - Saç boyası, 2 - Nizam Pensi, 3 - Topuz fırketesi, 4 - Toka, 5 - Kaş kalemi, 6 - Makyaj kalemi, 7 - Rimel, 8 - Far, 9 - Kirpik kıvırma makinesi, 10 - Cımbız, 11 - Pudra, 12 - Krem, 13 - Ruj, 14 - Allık, 15 - Rastık, 16 - Oje, 17 - Aseton, 18 - Odorono, 19 - Velvet, 20 - Güzellik Sütü, 21 - Şampuan, 22 - Losyon, 23 - Sırma, 24 - Pul v.s.

Üzerlerindeki marka ve etiketler bunların hemen hepsinin ithal malı olduğunu ilân ediyorlar.

Şimdi insafla düşünelim! Yukarıda sıralanan sun'i güzellik ve dolayısı ile, cinsel arzuları tahrik ve teşvikten öteye, memleket ve millete menfaati olmayan bu malzemeler için harcanan dövizlere ses çıkarılmıyor da, bu Milletli Millet'i yapan ve Millîyetinin ayrılmaz bir unsuru olan dini vecibelerini ifâ için harcanan dövizler dedikodu ve hakaret mevzuu yapılıyor.

Bir sürü lüks giyim eşyalarının dışında, yalnız ve yalnız makyaj levazımından ibaret bu nesneler için ödediklerimizi resmi istatiklerden öğreneme-yiz. Çünkü bunların ilânı ve halka bildirilmesi, bu sosyalist ve ilerici bayların işine gelmez. Ancak aklın ışığında, günün realitelerini nazara alarak, basite ırca suretiyle yapacağımız bir hesap dahi bu azim rakamları göz önüne sermeğe kafi gelecektir.

Halkımızın yarısından fazlası, yani, 15 milyonu kadındır. Biz çok insafla ve basitlikle günde makyaj yapanları, bunun onbeste biri, yani bir milyon kabul edersek ve yine bunların günlük makyaj giderlerini de çok fazla değil, fukaraya sadaka kabilinden verdiğimiz bir lira farzedersek, Türkiyede çok asgari bir hesapla, süs ve makyaj için günde bir milyon lira harcamıyor demektir. Bu rakam bir sene de 365 milyon liraya baliğ olur.

İşte bütün bu hakikatlere rağmen, bu Milletin bağrında öten baykuşlar, güya vatanperverlik perdesine bürünüp Milletdaşlarımızı tahkir ve inanclarına tân etmek cür'etinden bir an bile geri kalmıyorlar.

Haydi Hükümet bu şerirlerle başa çıkamıyor. Millî Acılar sıfatı ile tesmiye olunan bu Milletin yüzde dokasını sen neredesin? Haysiyetine hayasızca saldıranlara yalnız sabrın ve tevekkülünle dersvermek kâfi değil. Onların, bu vatanın temiz emeklarını kirleten seslerini kesmek, Millî birliği sarsmak için şeytanî yüzlerini gizledikleri maskelerini düşürmek elbetteki Hükümetten çok senin vazifendir.

Celâleddin ATAMANALP

Bütün bunları yazarken, ne zâhir uleması olan fakihlere, ne de bâtın erbâbı olan mutasavvıflara dil uzatmış olmaktan kendimizi tenzih ederiz. Her iki zümrenin de ayağının tozu olabilsek bize kâfidir. Ne var ki bizlere düşen vazife, her ikisinin de eserlerini beraber alarak birisi sağ elde, öbürü sol elde, çift kanatlı kuş misâli önce kendimize sonra da bugünün cemiyetine **«Asr-ı Saâdeti»** yaşatabilmektir.

Yazımızın seyrini kısaca özetliyerek şöyle neticeye varabiliriz:

a) İslâm'dan önce insanlık âlemi,

b) Peygamberimizin meydana getirdiği örnek insanlar topluluğu, (Ashab ve Tâbiîn),

c) Hicrî birinci asırdan sonraki durum ve bunun neticeleri,

d) Bahsimiz olan fıkhın çeşitli anlayış ve tatbik devirleri,

e) Sonradan fıkıh ve tasavvuf diye ikiye ayrılan mefhumların esasta bir olduğu. Zira, birisi madde, öbürü mânayı temsil ediyor ki her ikisinin toplamı ancak **insan**'dır.

f) Netice olarak bize düşen vazife, birisini alıp öbürüne bigâne kalmak değil; **insan problem**inin formüle edilmiş şekli olan **İslâm'ı**, bu şuur altında anlayıp ve yaşamak oluyor.

İşte bu sütunlarda fıkıh başlığı altında çıkacak olan yazıların değer ölçüsü ve hâkim fikrinin bu merkezde olmasına gayret sarfedilecektir. Muvaffakiyet Allahtan, gayret bizdendir.

MEŞİHATI İSLÂMİYE TARİHİ

— II —

Murad III den itibaren Şeyhul İslâmlar arasında aziller de başlamıştır. İlk azledilen Şeyhul İslâm da Müeyyed Zade Abdül Kadir Şeyhi Efendi **olmuştur. Meşihata mükerreren tayin edilmeler de bundan sonra başlamıştı.**

Bundan dolayı bir işin dine muvafık olup olmadığı Kur'an Kerim ve Hadisi Şeriflere göre tespit edilirdi. İşte bunun için de Şeyhülislâmlara Müftiyül-Enam denilmesi adet hükmüne girmiştir.

Şeyhülislâmlar ancak Mahmut II. (1808-1839) devrinde yeniçeri ocağının lâğvı üzerine Meclisi Hassa girmişler ve bu tarihten itibaren devlet işleriyle meşgul olmıya başlamışlardır. Artık Kazı asker-ler meclisten çıkarılmış ve bunların vazifeleri şeyhülislâmlara tevdi edilmiştir. Şeyhülislâmların Sadri azamla birlikte huzura çıkmaları bir kanun haline getirilmiştir.

Şeyhülislâmın değiştirilmesi Tanzimat devrine kadar cavuşbaşı vasıtasiyle yapılırdı. Bu değiştirme şekli Tanzimat devrinde (1908) ikinci Meşrutiyetin ilânına kadar diğer nazırlar gibi mabeyin başkâtipliğinden yazılan tezkereyle yapılması usul ittihaz edilmiş ve 1908 Temmuz inkılâbından sonra da bâzı bulundukları kabineyle birlikte tebdil edilmesi adet olmuştur.

İlk Osmanlı Şeyhülislâmı Molla la Fenarî'nin tayin tarihi olan 1424/1425 tarihinden, son Şeyhülislâm olan Medeni Mehmet Nuri efendinin tayin tarihi 1920 yılına kadar Meşihatı İslâmiye müessesesi 496 sene devam etmiştir. Bu müddet içinde 185 değişme vuku bulmuş ve birçok şeyhülislâmlar da mükerer olarak Meşihatı İslâmiye Makamını ihraz etmişlerdir. Mükerrer tayinler çıkarıldığı takdirde bu müddet zarfında 130 Şeyhülislâm gelip geçmiştir.

Son fetva Emini de Fatih dersiamlarından Muğlalı Ali Rıza efendidir. Bu zatın zamanına kadar muhtelif tarihlerde 69 fetva emini gelmiştir.

Son zamanlarda fetva emaneti, pusula odası, fetva odası ve ilâmât odası olmak üzere üç bölüme ayrılmıştır.

Osmanlı İmparatorluğunun kudret, satvet, şevket, ve azametli devirlerinde Şeyhülislâmlar hiçbir kayda tabi olmaksızın tayin edilirlerdi. Yalnız Kanuni Sultan Süleyman Devrinin Şeyhülislâmlarından biri olan çivi zade Muhyiddin Şeyh Mehmet efendi büyük müteferkkir ve Mutasavvif Muhyiddin Arabi ile Hazreti Mevlânaya cephe almak

Veli ERTAN
Yüksek İslâm Enstitüsü Müdürü

suretiyle onlara dil uzatması iyi karşılanmamış ve bundan dolayı da vazifesini bırakmak mecburiyetinde kalmıştır. İşte bu zamana kadar Şeyhülislâmlar arasında azle mazur kalanlarına tesadüf edilmemiştir. İlk istifa eden Şeyhülislâm da Hamidi zade Abdülkadir çelebi Efendidir.

Şeyhülislâmlar arasında azil işleri Murat III. (1574-1595) zamanında başlamıştır. İlk azledilen Şeyhülislâm da Müeyyid zade Abdülkadir Şeyhi Efendidir. Mükerrer tayinler de bundan sonra olmuştur. İlk olarak ikinci defa Meşihatı İslâmiye makamını Bostan zade Mehmet Efendi ihraz etmiştir.

1908'de ikinci Meşrutiyetin ilânından sonra artık memleket parlamanter bir tarzda idare edilmeye başlanmış ve bu tarihten sonra Şeyhülislâmların siyasi vasıfları ferdi ve şahsi varlıkları ortadan kalkmıştır.

Meşrutiyet devrinde oldukça kudretli ve nüfuzlu Şeyhülislâmlar gelmiştir. Bunlar arasında bilhassa Firi zade Sahip Molla Bey ve Mustafa Hayri Efendiyi zikredebiliriz.

Sahib Molla Bey medeni cesareti ve açık fikirleriyle kendisini, mensup bulunduğu İttihat ve Terakki partisine sevdirmiş saydırmış, kudret ve nüfuzunu göstermiştir.

Şeyhülislâm Mustafa Hayri Efendi de uhdesinde Evkaf nazırlığı olduğu halde memleketin menfaatini icabettiren işleri yapması dolayısiyle dillere destan olmuştur. İstanbulda gördüğümüz vakıf hanları bu zatın eseridir. Teşkilâtçı bir şahsiyettir. Medreselerin ıslâhı hususunda göstermiş olduğu mesaisi takdire şayandır.

Şeyhülislâmlara umumiyetle Efendi denirdi. Beyefendi ünvaniyle söylenen Şeyhülislâmlar da vardı. İvaz Paşa zade İbrahim Bey Efendi gibi bunlara böyle söylenmesinin sebebi paşa zade veya paşa torunlarından olmasından ileri gelmiştir.

En uzun fetva müddetini Şeyhülislâmlar arasında Ebussuud Efendi yapmıştır. Fetva müddeti 28 sene 11 aydır.

Türklerden başka olarak da Meşihat makamını ihraz eden Şeyhülislâmlar da vardı. Meselâ Haydar zade İbrahim Efendi Arapdı. Abdurrahman Nesip Efendi de Arnavutlur. Gürcü, Bosnak ve Çerkes onları da mevcut idi.

1915 senesinde neşredilen «İlmiye Salnamesi»'nde Meşihatı İslâmiye teşkilâtı ana hatlariyle şöyledir:

1 — Şeyhülislâm
2 — Müsteşar
3 — Fetvahane-i âli: Fetva emini, iki muavin
4 — Meşveti İltaiye (Fetva odası, 28 müsevvit)
5 — İlâmatı şeriye Müdüriyeti (İlamat odası) 8 mümeyyiz, 9 mümeyyiz muavini
6 — Meclisi Tahkikat şeriye kalemi. 2 mümeyyiz, yeteri kadar kâtip
7 — Ders vekâleti ve Meclisi mesalihi bir reis, 5 aza ve bir kâtip
8 — Ders Vekâleti kalemi, 1 mümeyyiz, yeteri kadar kâtip
9 — Tetkiki mesahif ve müellifati şeriye: 1 reis, 6 aza ve 2 kâtip
10 — Meclisi meşayih: Bir reis, 1 aza ve 1 kâtip
11 — Mektubi dairesi. Bir mektupçu, bir mektupçu muavini, bir mümeyyiz
12 — İlmiye Muhasebat dairesi. Bir müdür, bir müdür muavini, bir mümeyyiz ve yeteri kadar kâtip
13 — Emvali Eytam ve Beytülmal müdüriyeti. Bir müdür, Bir müdür muavini, tahrirat kalemi, yeteri kadar kâtip, Muhasebe kalemi, yeteri kadar kâtip. İdanat kalemi. yeteri kadar kâtip. Vezne, Beytülmal, Tahsil
14 — Memurin müdüriyeti. Bir müdür, bir mümeyyiz ve yeteri kadar kâtip
15 — Levazım ve maaşat kalemi. Bir levazım mümeyyizi, yeteri kadar kâtip
16 — Sicilli Ahval Müdüriyeti. Bir müdür, bir mümeyyiz, yeteri kadar kâtip
17 — Evrak müdüriyeti. Bir müdür, bir müdür muavini, bir mümeyyiz, yeteri kadar kâtip
18 — İstatistik ve Dosya Kalemi. Bir mümeyyiz, üç kâtip

(Devamı 26. sayfada)

KAMİL BİR NİZAM

Said RAMAZAN

İslâmiyet, beşeriyet için ne evvel ve ne de sonra emsâli görülmemiş ve görülmeyecek kâmil, âdil ve her türlü nizam ve intizamı ortaya koymuştur. İslâmiyet cemiyete hâkim olduğu müddetçe, insan ruhunu yükseltir ve onu şerefli kılar. İslâmiyet örnek bir ahlâkın prensip ve kâidelerini vazeder, hayatta vuku bulan hâdiselerden ibret alır. Maddiyyat ve mâneviyattan, kânûnî himayelerden ve rûhî yönelişlerden münâsip olanları alarak gidişatını onunla mezcedip ayarlar.

Bundan dolayı İslâmiyet, Garpluların ve onlara talebelik yapanların «Diyanet» kelimesinden anladıkları gibi sadece bir -Din- ve «Diyanet» ten ibaret değildir. O, ancak her türlü mukavemette, maddî ve mânevî âlemde toplumu ihata etmekte, ferdin kalbinde, bilhassa ferdin şuurunda veya devletle hükûmet nizamında, hâssaten ibâdât ve muâmelâta taallûk etmekte gerek ictimaiyatta, gerek iktisadiyatta, gerekse siyasette insanlık hayatı için tam mânası ile mütekâmil, aydın bir yoldur.

Din, devlet, akide, siyaset ve bu mânadaki istılahlar Garpluların anladığı gibi İslâmiyet nazarında delilsiz değildir. İslâm dininin istılah anlayışı bütün bu istılahları ayırmaksızın ve tefrik etmeksizin içine alır. Müslüman namazını Camide edâ eder. Ticaret mallarını çarşı ve pazarda satar. Birbirine husûmet etmiş olanları mahkeme huzurunda halleder. Devlet işlerini de mecliste halletmeğe çalışır. Muharebe meydanlarında doğruluk ve Hakk'ın ismi ile muharebe eder ve çarpışır. İşte, bütün bunlar tek bir ruh, tek bir şeriatın muvaffakiyyeti, tek bir akîde ve imanın sesiyle, tek bir nizamın gölgesi altında meydana gelmektedir ki o da: «İSLÂM NİZAMI» dır.

Buna göre, şüphesiz İslâmiyet en yüksek nizamı Cenâb-ı Allah'a olan iman ve akîdeden doğan esas üzerine ikame eder. Allah korkusu ile dolu olan kalpleri teşrî' ve tathik kanunları üzerine muhâfız kılar. Bu nevi kalbi Cenâb-ı Hakk'ka sımsıkı bir bağla bağlar ki, bu nizamın ilk şartı budur. Şüphesiz kanunlar, dâimî sûrette nizama hîle yapmayı mümkün kılar. Fakat, — kalbine Allah korkusunu yerleştiren kimseye — gelince bu yapılan hîleye göre yumasmaz. O, öylesine Muhâfızdır ki asla gâfil olamaz. Ve hiç bir hîlekâr da buna cür'et ve cesaret edemez.

Yine İslâmiyet, nizam ve prensiplerini gizli ve aşıkta CENÂB-I ALLAH'ın kontrolü altında bulunan hisli kalpler üzerine bina eder. Diğer bir esas üzerine de bir takım nizamlar kurar ki o da, bahis mevzuu edeceğimiz siyâsî, iktisâdî ve ictimâî nizam ve kâidelerdir.

Huzurunuza bu prensip ve kâidelerden ikisini arzetmek isteriz:

1. Şüphesiz ki İslâmiyet'e dâvet, bir Müslüman'ın sâhip olup diğerinin olmaması demek değildir. Yine hiç şüphe yoktur ki İslâm Dini'ne dâvet edenler hiç bir kimseye tahakkümâne hükmetmek iddiasında değillerdir. Hâssaten kendilerinden başkasına, İslâmiyet'e karşı kendileri için bir üstünlük de ileri sürmezler. Müslümanlara hiç bir sultan yoktur; ancak ve ancak Allah'ın Kitab'ı ve Rasûl'ünün Sünnet'i onlara sultandır. Bütün Müslümanlar bu iki şey önünde — her bakımdan — eşit ve müsâvidirler.

2. Her asırda, insanların bütün ihtiyaçlarına cevap verme husûsunda gerek Kitab ve Sünnet'i tefsîr etmekte, gerek hayatın ieap eden her türlü yenilikler muvacehesinde Mercî' bütün milletin re'y sahipleridir. Şu halde İslâm'ın hâkimiyeti, yani KİTAP ve SÜNNET'in hükmü bir milletin bütün işlerinde hükümfermâdır. Muhâlif olan her şey bu iki esasa uymağa mecbur ve mahkûmdur. Bir meselede ihtilâfa düşülleri zaman «bu budur» diye kesip atmak bir ferdin, bir gurubun veya bir cemaatın işi değildir. Bir meselede hakkında bir görüş ortaya atmakta muztar olursa onun bu husustaki görüşü indi bir görüşten ileriye geçemez. Millet onu İslâmiyetin asılarına ve ruhuna uygun bulduğu takdirde kabûl eder, değilse terkeder.

Terceme: İbrahim ŞENER

Saz Gibiyiz

Sâki, hor görme bizi biz yabancı değiliz,
Sevda kervanlarında taşınmış sevgiliyiz.

Bakma sen cüssemize, kalbimiz yufka bizim.
«Bâde meclislerinde» inliyen saz gibiyiz.

M. Emin BİLDİRİCİ

İslâmda Fıkıh Anlayışı ve Geçirdiği Merhaleler

— II —

Ali YARDIM

Şimdi bir mesele kalıyor.

İslâm'ın hayat görüşü ve takip ettiği metod!..

Allah (C.C.) insanı ruh ve maddeden mürekkep bir varlık olarak yaratmıştır. Böylece onu melek ve hayvanlardan ayırmış oluyor. İslâm'ın hayat görüşü ne komünizmde olduğu gibi maddi, ne de brahmanizmde olduğu gibi yalnız manevîdir.

O, ahiret için çalışırken dünyadan da nasibini unutma diye hatırlatır; zahir ile yapılan ibadetlerde, kalbinin de māsivâdan ilgisini kesmesini emreder ve gerçek mü'minleri tarif ederken:

«Mü'minler, muhakkak kurtuluşa ermişlerdir. Ki onlar namazlarında, büyüklük önünde küçülmenin derin derecesini tatmışlardır.» [6] buyurur. Dua ederken: «Yarab! Bize dünyada da iyilik ihsan et, ahirette de ve bizi ateşin azabından koru!» [7] diyerek dünya ve ahireti berâberce istememizi tavsiye eder.

Böylece dünya ile ahireti, madde ile mânayı, zâhir ile bâtını yekdiğerinin lâzım-ı gayr-ı müfarıkı telâkki eder. Onun (insanın) ne hayvan ne de melek olmasını ister.

Hal böyle olunca bugün tedâvüldeki mânada tek taraflı, sırf şekillerle uğraşan **fıkh'ı** tasvib etmediği gibi, bütün şekil ve kayıttan mücerret, her meseleyi gönül ile halletme metodunu da reddeder. Bunun her ikisini birleştirerek zâhirimizle kıldığımız namazda bütün formalitelerî yerine getirirken, kalbimizde de büyüklük önünde küçülmenin derin hazzına erebildiğimiz an gerçek insan olduğumuzu belirtir.

İşte Peygamber Efendimizin, Ashab-ı Kirâmın ve Tâbiîn Hz.lerinin tatbik ettikleri yol böyle idi. Bunları takip eden asırlarda böyle kıymetlerin azalması dolayısiyle zâhir ile bâtın, ilim ile irfan ayrı ayrı şeylermiş gibi telâkki edilmeğe başlandı. Ve netice olarak zâhir ile uğraşan ilme **Fıkıh;** bâtın ile meşgul olan ilme ise **Tasavvuf** denildi. Zaman zaman günümüze kadar iki kutup arasında münakaşalar eksik olmadı. Tarihteki **tekke - medrese** münakaşaları ayrıca bir âlem...

Bir de şu mesele var:

Peygamberimiz zamanındaki **«Ehl-i Suffa»** nın bugünkü mânada Tasavvuf hareketinin başlangıcı olduğu meselesi...

Kur'an-ı Kerim şöyle der:

«Bununla beraber mü'minlerin hepsinin topyekûn savaşa çıkmaları lâyık değildir. O halde onların her sınıfından birer gurup savaşa gitmeli, kimi de **«din ve şeriat ilimlerini iyice öğrenmeleri yani dinde tafakkuf etmeleri»** ve kavimleri savaştan dönüp kendilerine geldikleri zaman onları Allah azabı ile korkutmaları için gitmeyip kalmalıdırlar [8].»

«Maksat şudur: Mü'minler iki kısma ayrılacak bir kısmı Rasûlüllah (S.A.S.) ın hizmetinde kalıp vahyi ve şer'î hükümleri takip edecek **«dinde fakih olacak»,** ilmî cephede çalışacak; diğeri de savaşa gidip vatanı hizmetini yapacaktır [9].»

Gerek âyet-i kerimeden, gerekse onu izah sadedinde verilen malûmattan anlaşılıyor ki, Peygamberimiz zamanında askerî ve idarî işlere karışmayıp bir köşede ilim ve irfan ile meşgul olan zevat, dünyadan elini eteğini çekip yalnız zikirle meşgul olan kimseler değildi. Onlar, şahsî menfaatlarının üstünde, cemiyet işleriyle ilgilenen kimseleri, ilim ve irfan yönünden irşad etmekle vazifeli idiler. İrfan Ordusu!..

Her iki sahada binlerce eser yazılmış, meselâ: birisi namazın zâhirî formalitelerinden bahsetmiş, buna **fıkıhcı** demişler. Öbürü ise sırf namazın, mü'minin mîracı olduğu keyfiyetini ele almış, ona da **mutasavvıf** demişlerdir.

Ebû Davud'dan nakleden aldığımız, yukarıdaki hadisin mefhumuna uygun olarak zaman zaman gelen büyüklerimiz, zâhirle bâtını, fıkıhtasavvuf lâfını etmeden pekâlâ birleştirmişlerdir. Mevlânâ'yı, Gazâli'yi ve M. Hamidullah Bey'i bir örnek olarak zikretmek yerinde olur. Bu neticeyi, büyüklerden birisi şöyle formüle etmiştir :

«Tasavvufsuz tafakkuh eden fâsık; tafakkuhsuz tasavvuf isteyen zındık; tasavvufla tafakkuh arasını birleştiren ise muhakkik olur [10].»

(6) *El-Mü'minûn, âyet:* 1-2.
(7) *El-Bakara, âyet:* 201.
(8) *Et-Tevbe, âyet:* 122.
(9) *Çantay Tefsiri, C.* 1, *s.* 302. *Not:* 113.
(10) *Gülzâr-ı Sôfiyye, s.* 12.

"MİLLÎ ACILAR!"

Muhterem okurlarım, bu başlık benim yazımın başlığı değil, Milliyet Gazetesinin «SEY» köşesinde «Ç» rumzu ile yazı yazan bir yazarın Türk Müslümanlarına verdiği addır.

Bahis konusu kişi, bu sene hac farizasını ifa edecek Türk Hacı Namzetlerinin Merkez Bankasından aldıkları on milyonu söz konusu ederek: «Bunlar bizim Milli Hacılarımız değil Milli Acılarımız.» diye onları tahkir ediyor.

Böyle kendini bilmezlerin şenaatlerinden çok, teessüfe şayan cihet şurası ki, başta bir lâik hükümet var, beri tarafta din ve vicdan hürriyetini teminat altına alan bir de anayasa var. Bütün bu varlara rağmen, inanç ve vicdan hürriyetine hunharca saldırılara dur diyen yok.

Diğer taraftan, böyle bir sosyalist beyefendi, güya memleketin maddi refahını düşünerek dışarı çıkan dövizi esirgediğini ifade perdesine bürünüp Türk vatandaşlarına aleni tecavüz etmekte ve anayasayı çiğneyen bu fiili, cezasız kalmaktadır.

Eğer memleket dövizinin dini inanışlar ve vicdanî kanaatler uğrunda sarfı sırasında dünyadan bu allerji yanında, diğer birçok lüzumsuz şeyler için adeta zayi edilen ve beriki ile kabili kıyas olmayan yüz milyonlar karşısında da aynı hassasiyet gösterilse idi bir derece teselli bulurduk.

Bütün bu düşüncelerin yükü altında, geçmekte olduğum cadde üzerinde, kadın makyaj levazımı satan bir mağazanın vitrini gözüme ilişti. İçeri girip bunların isimlerinin ne olduğu ve neye yaradıkları hususunu sormak zaruretini duydum. Dükkân sahibi, eksik olmasın, bu malzemenin isimlerini ve neye yaradıklarını sıralamaya başladı. Bunların neye yaradıklarını yazmaktan hicap duyduğum için hatırımda kalanların isimlerini aşağıya yazıyorum. Erbabı ne için istimal edildiğini herhalde bilir. Yine utandığımdan bazılarının isimlerini yazamadım!

1 - Saç boyası, 2 - Nizam Pensi, 3 - Topuz firketesi, 4 - Toka, 5 - Kaş kalemi, 6 - Makyaj kalemi, 7 - Rimel, 8 - Far, 9 - Kirpik kıvırma makinesi, 10 - Cımbız, 11 - Pudra, 12 - Krem, 13 - Ruj. 14 - Allık, 15 - Rastık, 16 - Oje, 17. - Aseton, 18 - Odorono, 19 - Velvet, 20 - Güzellik Sütü, 21 - Şampuan, 22 - Losyon, 23 - Sırma, 24 - Pul v.s.

Üzerlerindeki marka ve etiketler bunların hemen hepsinin ithal malı olduğunu ilân ediyorlar.

Şimdi insafla düşünelim! Yukarıda sıralanan sun'i güzellik ve dolayısı ile, cinsel arzuları tahrik ve teşvikten öteye, memleket ve millete menfaati olmayan bu malzemeler için harcanan dövizlere ses çıkarılmıyor da, bu Milleti Millet yapan ve Milliyetinin ayrılmaz bir unsuru olan dinî vecibelerini ifa için harcanan dövizler dedikodu ve hakaret mevzuu yapılıyor.

Bir sütun lüks giyim eşyalarının dışında, yalnız ve yalnız makyaj levazımından ibaret bu nesneler için ödediklerimizi resmi istatiklerden öğreneme-yiz. Çünkü bunların ilânı ve halka bildirilmesi, bu sosyalist ve ilerici bayların işine gelmez. Ancak aklın ışığında, günün realitelerini nazara alarak, basite irca suretiyle yapacağımız bir hesap dahi bu azım rakamları göz önüne sermeğe kafi gelecektir.

Halkımızın yarısından fazlası, yani, 15 milyonu kadındır. Biz çok insafla ve hasislikle günde makyaj yapanları, bunun onbeşte biri, yani bir milyon kabul edersek ve yine bunların günlük makyaj giderlerini de çok fazla değil, fukaraya sadaka kabilinden verdiğimiz bir lira farzedersek, Türkiyede çok asgari bir hesapla, süs ve makyaj için günde bir milyon lira harcanıyor demektir. Bu rakam bir sene de 365 milyon liraya baliğ olur.

İşte bütün bu hakikatlere rağmen, bu Milletin bağrında öten baykuşlar, güya vatanperverlik perdesine bürünüp Milletdaşlarının tahkir ve inancalarına tâh etmek cür'etinden bir an bile geri kalmıyorlar.

Haydi Hükümet bu şerirlerle başa çıkamıyor. Milli Acılar sıfatı ile temsiye olunan bu Milletin yüzde dokasını sen neredesin? Haysiyetine hayasızca saldıranlara yalnız sabrın ve tevekkülünle ders vermek kâfi değil. Onların, bu vatanın temiz semalarını kirleten seslerini kesmek, Milli birliği sarsmak için şeytanî yüzlerini gizledikleri maskelerini düşürmek elbetteki Hükümetten çok senin vazifendir.

Celâleddin ATAMANALP

Bütün bunları yazarken, ne zâhir uleması olan fakîhlere, ne de bâtın erbâbı olan mutasavvıflara dil uzatmış olmaktan kendimizi tenzih ederiz. Her iki zümrenin de ayağının tozu olabilsek bize kâfidir. Ne var ki bizlere düşen vazife, her ikisinin de eserlerini beraber alarak birisi sağ elde, öbürü sol elde, çift kanatlı kuş misâli önce kendimize sonra da bugünün cemiyetine **«Asr-ı Saâdet»** yaşatabilmektir.

Yazımızın seyrini kısaca özetliyerek şöyle neticeye varabiliriz:

a) İslâm'dan önce insanlık âlemi,

b) Peygamberimizin meydana getirdiği örnek insanlar topluluğu, (Ashab ve Tâbiîn),

c) Hicrî birinci asırdan sonraki durum ve bunun neticeleri,

d) Bahsimiz olan fıkhın çeşitli anlayış ve tatbik devirleri,

e) Sonradan fıkıh ve tasavvuf diye ikiye ayrılan mefhumların esasta bir olduğu. Zira, birisi madde, öbürü mânayı temsil ediyor ki her ikisinin toplamı ancak **insan**'dır.

f) Netice olarak bize düşen vazife, birisini alıp öbürüne bigâne kalmak değil; **insan problem**inin formüle edilmiş şekli olan **İslâm'ı,** bu şuur altında anlayıp ve yaşamak oluyor.

İşte bu sütunlarda fıkıh başlığı altında çıkacak olan yazıların değer ölçüsü ve hâkim fikrinin bu merkezde olmasına gayret sarfedilecektir. Muvaffakiyet Allahtan, gayret bizdendir.

MEŞİHATİ İSLAMİYE TARİHİ

— II —

Murad III den itibaren Şeyhul İslâmlar arasında aziller de başlamıştır. İlk azledilen Şeyhul İslâm da Müeyyed Zade Abdül Kadir Şeyhi Efendi **olmuştur. Meşihata mükerreren tayin edilmeler de bundan sonra başlamıştı.**

Bundan dolayı bir işin dine muvafık olup olmadığı Kur'anı Kerim ve Hadisi Şerifl ere göre tespit edilirdi. İşte bunun için de Şeyhülislâmlara Müftiyül-Enam denilmesi adet hükmüne girmiştir.

Şeyhülislâmlar ancak Mahmut II. (1808-1839) devrinde yeniceri ocağının lâğvı üzerine Meclisi Hassa girmişler ve bu tarihten itibaren devlet işleriye mesgul olmıya başlamışlardır. Artık Kazı askerler meclisten çıkarılmış ve bunların vazifeleri şeyhülislâmlara ait edilmiştir. Şeyhülislâmların Sadrı azamla birlikte huzura çıkmaları bir kanun haline getirilmiştir.

Şeyhülislâmın değiştirilmesi Tanzimat devrine kadar çavuşbaşı vasıtasiyle yapılırdı. Bu değiştirme şekli Tanzimat devrinde (1908) i-kinci Meşrutiyetin ilânına kadar diğer nazırlar gibi mabeyin başkâtipliğinden yazılan teskereyle yapılmakta usul itibarı ediliyle ve 1908 Temmuz inkılâbından sonra da dahil bulundukları kabineyle birlikte tebdil edilmesi adet olmuştur.

İlk Osmanlı Şeyhülislâmı Molla Fenari'nin tayin tarihi olan 1424/1425 tarihinden, son Şeyhülislâm olan Medeni Mehmet Nuri efendinin tayin tarihi 1920 yılına kadar Meşihatı İslâmiye müessesesi 496 sene devam etmiştir. Bu müddet içinde 185 değişme vuku bulmuş ve birçok şeyhülislâmlar da mükerer olarak Meşihatı İslâmiye Makamını ihraz etmişlerdir. Mükerrer tayinler çıkarıldığı takdirde bu müddet zarfında 130 Şeyhülislâm gelip geçmiştir.

Son fetva Emini de Fatih dersiamlarından Muğlalı Ali Riza efendidir. Bu zatın zamanına kadar mühtelif tarihlerde 69 fetva emini gelmiştir.

Son zamanlarda fetva emaneti, pusula odası, fetva odası ve İlâmat odası olmak üzere üç bölüme ayrılmıştır.

Osmanlı İmparatorluğunun kudret, saivet, şevket, ve azametli devirlerinde Şeyhülislâmlar hiçbir kayda tabi olmaksızın tayin edilirlerdi. Yalnız Kanuni Sultan Süleyman Devrinin Şeyhülislâmlarından biri olan civi zade Muhyiddin Şeyh Mehmet efendi büyük müfekkir ve Mutasavvif Muhyiddin Arabi i-le Hazreti Mevlânaya cephe almak

Veli ERTAN
Yüksek İslâm Enstitüsü
Müdürü

suretiyle onlara dil uzatması iyi karşılanmamış ve bundan dolayı da vazifesini bırakmak mecburiyetinde kalmıştır. İşte bu zamana kadar Seyhülislâmlar arasında azle maruz kalanlarına İesadüf edilmemiştir. İlk istifa eden Seyhülislâm da Hamidi zade Abdülkadir çelebi Efendidir.

Şeyhülislâmlar arasında azil işleri Murat III. (1574-1595) zamanında başlamıştır. İlk azledilen Şeyhülislâm da Müeyyid zade Abdülkadir Şeyhi Efendidir. Mükerrer tayinler de bundan sonra olmuştur. İlk olarak ikinci defa Meşihatı İslâmiye makamını Bostan zade Mehmet Efendi ihraz etmiştir.

1908'de ikinci Meşrutiyetin ilânından sonra artık memleket parlamanter bir tarzda idare edilmeye başlanmış ve bu tarihten sonra Şeyhülislâmların siyasi vasıfları ferdi ve şahsi varlıkları ortadan kalkmıştır.

Meşrutiyet devrinde oldukça kudretli ve nüfuzlu Şeyhülislâmlar gelmiştir. Bunlar arasında bilhassa Piri zade Sahip Molla Bey ve Mustafa Hayri Efendiyi zikredebiliriz.

Sahib Molla Bey medeni cesareti ve açık fikirleriyle kendisini, mensup bulunduğu İttihat ve Terakki partisine sevdirmiş saydırmış, kudret ve nüfuzunu göstermiştir.

Şeyhülislâm Mustafa Hayri Efendi de uhdesinde Evkaf nazırlığı olduğu halde memleketin menfaatini icabettirirken işleri yapması dolayısiyle dillere destan olmuştur. İstanbulda gördüğümüz vakıf hanları bu zatın eseridir. Teşkilâtçı bir şahsiyettir. Medreselerin ıslâhı hususunda göstermiş olduğu mesaisi takdire şayandır.

Şeyhülislâmlara umumiyetle Efendi denirdi. Beyefendi ünvaniyle söylenen Şeyhülislâmlar da vardı. İvaz Paşa zade İbrahim Bey Efendi gibi bunlara böyle söylenmesinin sebebi paşa zade veya paşa torunlarından olmasından ileri gelmiştir.

En uzun fetva müddetini Şeyhülislâmlar arasında Ebussuud Efendi yapmıştır. Fetva müddeti 28 sene 11 aydır.

Türklerden başka olarak da Meşihat makamını ihraz eden Şeyhülislâmlar da vardı. Meselâ Haydar zade İbrahim Efendi Arapdı. Abdurrahman Nesip Efendi de Arnavutlur. Gürcü, Bosnak ve Çerkes onları da mevcut idi.

1915 senesinde neşredilen «İlmiye Salnamesi»'nde Meşihatı İslâmiye teşkilâtı ana hatlariyle şöyledir:

1 — Şeyhülislâm
2 — Müsteşar
3 — Fetvahane-i âli: Fetva emini, iki muavin
4 — Heyeti İftaiye (Fetva odası, 28 müsevvi)
5 — İlmihali şeriye Müdüriyeti (İlamat odası) 8 mümeyyiz, 9 mümeyyiz muavini
6 — Meclisi Tahkikat şeriye kalemi. 2 mümeyyiz, yeteri kadar kâtip
7 — Ders vekâleti ve Meclisi mesalihi bir reis, 5 aza ve bir kâtip
8 — Ders Vekâleti kalemi, 1 mümeyyiz, yeteri kadar kâtip
9 — Tetkiki mesahif ve müellifatı şeriye: 1 reis, 6 aza ve 2 kâtip
10 — Meclisi meşayih: Bir reis, 1 aza ve 1 kâtip
11 — Mektubi dairesi. Bir mektupçu, bir mektupçu muavini, bir mümeyyiz
12 — İlmiye Muhasebat dairesi. Bir müdür, bir müdür muavini, bir mümeyyiz ve yeteri kadar kâtip
13 — Emvali Eytam ve Beytülmal müdüriyeti. Bir müdür, Bir müdür muavini, tahrirat kalemi, yeteri kadar kâtip, Muhasebe kalemi, yeteri kadar kâtip. İdanat kalemi. yeteri kadar kâtip. Vezne, Beytülmal, Tahsil
14 — Memurin müdüriyeti. Bir müdür, bir mümeyyiz ve yeteri kadar kâtip
15 — Levazım ve maaşat kalemi. Bir levazım mümeyyizi, yeteri kadar kâtip
16 — Sicilli Ahval Müdüriyeti. Bir müddür, bir mümeyyiz, yeteri kadar kâtip
17 — Evrak müdüriyeti. Bir müdür, bir müdür muavini, bir mümeyyiz, yeteri kadar kâtip
18 — İstatistik ve Dosya Kalemi. Bir mümeyyiz, üç kâtip

(Devamı 26. sayfada)

KAMİL BİR NİZAM

Said RAMAZAN

İslâmiyet, beşeriyet için ne evvel ve ne de sonra emsâli görülmemiş ve görülmeyecek kâmil, âdil ve her türlü nizam ve intizamı ortaya koymuştur. İslâmiyet cemiyete hâkim olduğu müddetçe, insan ruhunu yükseltir ve onu şerefli kılar. İslâmiyet örnek bir ahlâkın prensip ve kâidelerini vazeder, hayatta vuku bulan hâdiselerden ibret alır. Maddiyyat ve mâneviyattan, kânûnî himayelerden ve rûhî yönelişlerden müslüman olanları alarak gidişatını onunla mezcedip ayarlar.

Bundan dolayı İslâmiyet, Garplıların ve onlara taklebilik yapanların «Diyanet» kelimesinden anladıkları gibi sadece bir «Din» ve «Diyanet» ten ibaret değildir. O, ancak her türlü mukavemette, maddî ve mânevî âlemde toplumu ihata etmekte, ferdin kalbinde, bilhassa ferdin şuurunda veya devletle hükûmet nizamında, hâsasen ibâdât ve muâmelâta taallûk etmekte gerek ictimaiyatta, gerek iktisadiyatta, gerekse siyasette insanlık hayatı için tam mânası ile mütekâmil, aydın bir yoldur.

Din, devlet, akide, siyaset ve bu mânadaki ıstılahlar. Garplıların anladığı gibi İslâmiyet nazarında delilsiz değildir. İslâm dininin ıstılah anlayışı bütün bu ıstılahları ayırmaksızın ve tefrik etmeksizin içine alır. Müslüman namazını Camide edâ eder. Ticaret mallarını çarşı ve pazarda satar. Birbirine hâsımları olduğu zaman mahkeme huzurunda halleder. Devlet işlerini de mecliste hallet meğe çalışır. Muharebe meydanlarında doğruluk ve Hakk'ın ismi ile muharebe eder ve çarpışır. İşte, bütün bunlar tek bir ruh tek bir şeriatın muvaffakiyeti, tek bir akide ve imanın sesiyle, tek bir nizamın değişi altında meydana gelmektedir ki o da: «İSLÂM NİZAMI» dır.

Buna göre, şüphesiz İslâmiyet en yüksek nizamı Cenâb-ı Allah'a olan îman ve akideden doğan esas üzerine ikame eder. Allah korkusu ile dolu olan kalpleri teşrî ve tatbik kanunları üzerine muhâfız kılar. Bu nevi kalbi Cenâb-ı Hakk'ka sımsıkı bir bağla bağlar ki, bu nizamın ilk şartı budur. Şüphesiz kanunlar, dâimî sûrette nizama hile yapmayı mümkün kılar. Fakat, —kalbine Allah korkusunu yerleştiren kimseye— gelince bu yapılan hileye göz yumamaz. O, öylesine Muhâfızdır ki asla gâfil olamaz. Ve hiç bir hilekâr da buna cür'et ve cesaret edemez.

Yine İslâmiyet, nizam ve prensiplerini gizli ve açıkta CENÂB-I ALLAH'ın kontrolü altında bulunan hisli kalpler üzerine bina eder. Diğer bir esas üzerine de bir takım nizamlar kurar ki o da, bahis mevzuu edeceğimiz siyâsî, iktisâdî ve ictimâi nizam ve kâidelerdir.

Huzurunuza bu prensip ve kâidelerden ikisini arzetmek isteriz:

1. Şüphesiz ki İslâmiyet'e dâvet, bir Müslüman'ın sâhip olup diğerinin olmaması demek değildir. Yine hiç şüphe yoktur ki İslâm Dini'ne dâvet edenler hiç bir kimseye tahakkümâne hükmetmek iddiasında değillerdir. Hassaten kendilerinden başkasına, İslâmiyet'e karşı kendileri için bir üstünlük de ileri sürmezler. Müslümanlara hiç bir sulten yoktur; ancak ve ancak Allah'ın Kitab'ı ve Rasûl'ünün Sünneti onlara sultandır. Bütün Müslümanlar bu iki şey önünde —her bakımdan— eşit ve müsâvidirler.

2. Her asrda, insanların bütün ihtiyaçlarına cevap verme husûsunda gerek Kitab ve Sünnet'i tefsîr etmekte, gerek hayatın icap eden her türlü yenilikler muvacehesinde Mercî' bütün milletin re'y sahipleridir. Şu halde İslâm'ın hâkimiyyeti, yani KİTAP ve SÜNNET'in hükmü bir milletin bütün işlerinde hükümfermâdır. Muhâlif olan her şey bu iki esasa uymağa mecbur ve mahkûmdur. Bir meselede ihtilâfa düşülen zaman «bu budur» diye kesip atmak bir ferdin, bir gurubun veya bir cemaatın işi değildir. Bir meselede hakkında bir görüş ortaya atmakta muztar olursa onun bu hususdaki görüşü indî bir görüşten ileriye geçemez. Millet onu İslâmiyetin asıllarına ve ruhuna uygun bulduğu takdirde kabûl eder, değilse terkeder.

Terceme: İbrahim ŞENER

Saz Gibiyiz

Sâki, hor görme bizi biz yabancı değiliz,
Sevda kervanlarında taşınmış sevgiliyiz.

Bakma sen cüssemize, kalbimiz yufka bizim.
«Bâde meclislerinde» inliyen saz gibiyiz.

M. Emin BİLDİRİCİ

Rasûl-i ekremin size getirdiğini alın, sizi nehyettiği şeyden kaçının...

KUR'ÂN-I KERİM

EL-HADİS VE'L-MUHADDİSÛN

A. Osman KOÇKUZU

Ezher alimlerinden ve usûl-i din fakültesi hocalarından olan müellif, bu kitabı 1946 senesinde bir tez olarak hazırlamış, bu tez sayesinde «âlimiyyet» derecesiyle üstazlık payesini elde etmiştir. Uzun bir müddet sonra kitabını, rast gele bir takım kimselerin, hadis ve sünnet üzerine söz söylediğini, müslümanların inançlarını zedelemek ve onları üzmek düşüncesiyle hareket ettiğini görerek basturmuştur. Dördüncü sahifede bunları ifade eden bir yazı bulunmaktadır.

Yazar (İhdâ) başlığı ile başlayan bir bölümde beliırttiğine göre eserini kendisine ithâf ettiği zat; hadis ve sünnetin hakiki sahibi, islâmın yüce tebliğcisi Peygamberimizdir. Müellif şu coşkun sözlerle hediyyesini sunuyor:

«Kendisine şu kitab ithâfa lâyık olan zat, mü'minlere insanların en sevgilisi ve en yakını; Allahın, onun sayesinde bizleri zulmetten nura kavuşturduğu Rasûl-i Ekremdir. Cenabı Hakkın salat ve selâmı kendilerine, yakınlarına, ev halkına ve kıyamete kadar izinde gidenlerin üzerine olsun.

Sana ey mahlûkatı dalâletten kurtaran...

Sana ey rahmet peygamberi, ilim, nur ve irfan kaynağı...

Sana ey konuştuğu vakit doğru söyleyen, hüküm verdiği zaman âdil davranan zat... Sana ithaf ediyorum.»

Besmele ile başlanan bir sahifede Allaha hamd, rasulüne salat ve selâm getirilip söze başlanıyor. Üç sayfa süren bu önsözde önce hadis ve sünnetin ehemmiyeti belirtilmekte, sonra eserde tutulan yol anlatılmakta, ana hatları ile kitabın planı verilmektedir. Bu malûmata göre kitap bir mukaddime, yedi bölüm, bir sonuçtan teşekkül etmektedir. Bu plân şöyledir:

Mukaddime: Sünnetin mânâsı, vahy ile arasındaki münasebetler, sünnetin İslâm dinindeki yeri, sünnetin Kur'an-ı kerimi beyan ediş şekilleri.

Birinci Bölüm: Rasûl-i ekremin asrında sünnet.

İkinci Bölüm: Hulefa-i raşidin devrinde sünnet.

Üçüncü Bölüm: Hulefa-i raşidin devrinin sonundan hicri birinci asrın sonuna kadar devam eden zaman içinde sünnet.

Dördüncü Bölüm: Hicri ikinci yüzyılda sünnet.

Beşinci Bölüm: Hicri üçüncü yüzyılda sünnet.

Altıncı Bölüm: Dördüncü asrın başından Bağdadın sukut tarihi olan hicri 656 tarihine kadar olan zaman içinde sünnetin durumu.

Yedinci Bölüm: 656 senesinden bugüne kadar geçen zamanda sünnet.

Hatime (Sonuç): Hadis ilimlerinin çeşitleri, alimlerin sünnete verdikleri emekler, yaptıkları hizmetler. Ayrıca iki tane takrir ve fihrist. Müellif bu kısa plânı verdikten sonra dua, salat ve selâm ile önsözüne nihayet verir.

Kitabı biraz daha yakından tanıyabilmek için bu bölümlerin içine aldıkları bahisleri ve meseleleri gözden geçirmek yerinde olacaktır:

Mukaddime: Bu kısım dört fasıldan ibarettir.

1 — Sünnetin lügat ve ıstılah mânâsı. Şeriat alimlerinin lisanında sünnet.

2 — Sünnet vahy eseridir. Vahyin kısımları. Hadis-i kudsi vahyin hangi bölümündendir.

3 — Sünnetin islâm dinindeki yeri, sünnet ile ihticacı reddeden; onun islâmın temellerinden biri olduğuna inanmıyanlara cevaplar, bu bozuk görüşlerin reddi. Haber-i vâhid hakkındaki sözler ve münakaşalar.

4 — Sünnet Kur'an-i Kerimi beyan eder. Sünnet müstakil bir teşrî' unsuru mudur?

Birinci Bölüm: Rasûl-i Ekrem devrinde sünnet:

1 — Sahabenin sünneti yazma ve muhafaza hususundaki isti'dâdları.

2 — Rasûl'u-llahın ilmî toplantıları, asırlarındaki ilim meclisleri.

3 — Sahabe peygamberimizden hadisi nasıl alıyordu? Hadisin yayılmasında kadınların rolü. Ezvâcı tahiratın bu uğurdaki hizmetleri.

4 — Gelen ve giden hey'etlerin hadis ve sünnetin yayılmasındaki gördükleri hizmetler, tesirleri.

İkinci Bölüm: Hulefâ-i Râşidin devrinde sünnet:

1 — Bu devirdeki siyasî durumun izahı.

2 — Sahabenin hadis rivâyetindeki usûlleri ve yolları. Bazı sahâbilerin az hadis rivâyet etmiş olmasındaki sebepler...

3 — Bazı i'tirazları red.

Üçüncü Bölüm: Hulefâ-i râşidin devrinden birinci hicri asrın sonuna kadar olan zamanda sünnet:

1 — Fırkaların zuhuru. Siyasî durumun izâhı.

2 — Hariciler ve hilâfet hakkındaki görüşleri. Hâricilerin fıkhı, hâriciler ve hadis uydurma işi.

3 — Şia ve inançları, hadise te'sirleri, Şiilik İslâm düşmanlarının arkasına gizlendiği bir perdedir. Şianın uydurduğu yalanlar, Hazreti Alinin bu yalanları çürütmesi.

4 — Sahabe ve Tabiinin hadisleri toplaması. Yalancılarla mücadeleleri. İslâmî Fütûhatın genişlemesi, sahabenin muhtelif beldelere yayılışı. Bu yerlerde hadisin durumu (Medinede, Mekkede, Kûfede, Basra, Şam, Mısırda hadis). Alimlerin hadis toplamak ve dinlemek için yaptıkları meşakkatli seferler. Neticeleri. Hadis diye sözler uydurmalarla âlimlerin mücâdeleleri.

5 — Hadisin yazılışı: İslâmdan önce Araplarda yazı. Mekke ve Medinedeki okur yazar kimseler. Kur'anın ve Kuhtelif yerlere gönderilen mektupların yazılışı. Kur'an gibi Hadis de efendimizin sağlığında yazıldı mı? Hadis yazmanın yasak edilmesi ve müsâade buyurulması, hadisin ilk tedvini.

6 — Ashabdan bazı hadis râvilerinin terceme-i halleri. Ashabi kiram'ın, nasıl bilinir? Sahabenin Udûl olduğunda icmâ-i Ümmet) Ebû Hureyre, Ebu Said El-Hudri, Câbir b. Abdillâh, Enes b. Mâlik, Haz. Aişe, Abdullah b. Abbâs, Abdullah b. Ömer, Abdullah b. Amr b. Âs, Abdullâh b. Mes'ud, Sahabenin hadis rivâyetindeki tercemeleri; ne rivâyet edenler, Sahabenin adaletine yapılan itirazları red. Ebû Hureyre Hazretleri hakkında söylenenler ve cevapları. Hadis rivâyeti hakkında son söz.

7 — Tâbiinden bazı büyük râviler: (Tâbi i kebir?) İbn Şihâb Ez'zühri, İkrime, Ömer b. Abdilazîz, Ka'bu'l Ahbar, Vehb b. Münebbih (İsrâiliyyat mevzuunda oldukça geniş ma'lûmat) Said b. El'Müseyyeb, Urve b. Ez'zübeyr, Nâfi', Abdullah b. Abdullah b. Utbe, Salim, Şa'bi, İbrâhim En Nehaî, Alkame.

8 — Birinci asırda Hadis yazılması ve rivâyeti hakkında ortaya atılan bir şüphe ve cevapları.

Dördüncü Bölüm: İkinci Hicri asırda sünnet:

1 — Bu asırdaki tedvin hareketi ve ilk eserler. Muvatta' (Hadislerinin dereceleri, sayısı, rivâyetleri, şerhleri, Muhtasarları, diğer çalışmalar.)

2 — Vad' işinin yayılması. (Siyasi misyonerler. Beni Umeyyeye nefreti çekmek için uydurulan sözler. Abbâsilerin hilâfetini müjdeleyen uydurma sözler. Abbâsileri kötü gösteren uydurmalar) Zanâdika, Kıssacılar, Âlimlerin mücâdeleleri.

3 — İkinci asırda, sünnetin teşri'de huccet oluşu babında vuku' bulan niza. İmâm şâfiinin delilleri ve müdâfaaları, Ebû Hanîfenin hadise olan geniş ittılâ.

4 — İkinci asırdaki meşhur muhaddislerin terceme-i halleri: Mâlik b. Enes, Yahya b. Said El'kattân, Veki' b. Elcerrâh, Süfyân Es'sevri, Süfyân b. Uyeyne, Şu'be, Abdürrahman b. Mehdi, Evzâî, Leys b. Sa'd, Şâfii.

5 — Bazı müsteşriklerin görüşleri ve reddi.

Beşinci Bölüm:

1 — Mütekellimin ile Muhaddislerin anlaşmazlıkları, bunun hadise te'siri. Kur'anın mahluk olduğunun ileri sürülmesi, Alimlerin bu bozuk fikri kabule zorlanmaları, Ahmed b. Hanbel.

2 — Hadis uyduran dalâlet fırkaları. Âlimlerin müdafaa ve mücâdeleleri.

3 — Bu devirdeki büyük hadis imamları: Ali b. El' Medînî, Yahya b. Mein, Ahmed b. Hanbel, Ishâk b. Râhûye, Buhâri, Müslim, Nesâî, Ebû Dâvûd, Tirmizi, İbn Mâce, v.s.

4 — Bu asırda hadis tedvini, tedvin yolları bazı kitaplar:

Ahmed b. Hanbelin Müsned'i, Buhârî'nin sahihi, Müslimin sahihi; Buhari ve Müslimin eserlerine aldıkları hadislerde aradıkları şartlar. (Uzunca bir bahis.) Diğer eserler, sünenler v.s.

Altıncı Bölüm:

H. 300 ile 656 seneleri arasında Hadis ve Sünnet.

1 — Siyâsi durumun izâhı.

2 — Dördüncü asırda sünnet.

3 — Dördüncü asırdan sonra sünnet; yazılan eserler, faaliyetler.

Yedinci Bölüm:

1 — Siyâsî Durum.

2 — Hadis rivâyetindeki tutulan yol.

3 — Muhtelif islâm memleketlerinde Müslümanların Hadise ve Sünnete yaptıkları hizmetler:

a — Hadis ve Sünnette Mısır devri.

b — Hadis ve Sünnette Hint devri.

c — Hicâzdaki ilmî kalkınma

4 — Bu devirde meydana gelen tasnifatta tutulan yol.

Hatime: Hadise ait muhtelif ilim şu'beleri hakkında ma'lûmât; bu ilimlere dair yazılan meşhur eserler.

İhtivâ ettiği bahislerden de anlaşılıyor ki eser hadis tarihine ve hadis ilimlerine ait bir çalışma mahsulüdür. Hadis nevilerinden bahsedilmemiş, daha çok tarihi tekâmül seyri ta'kib edilmiştir. Kitap olduğu gibi terceme edildiği takdirde yine de fâideli olursa da, bazı bahisler ilâve suretile yapılacak ikmalli bir tecreme Türk - İslâm Kütüphanesine Hadis ve Sünnetin tarihi bâbında kıymetli bir eser kazandırmış olur. Müellifi - gıyabenden bu kıymetli çalışmasından dolayı tebrik ederken eseri Türk kütüphanesine bahşetmelerini özlediğimiz gayret ve himmet erbabını - Bu tasavvur ve temennimiz hayal olarak kalsa dahi - şükran ve saygıyla karşılarız.

İstanbul

Canevimden baktım sana İstanbul!
Rüzgârların anamın duası kadar serin.
Beyaz sandallar gibi yükseliyordu,
İnce, kalem kalem minarelerin...

Y. Bülent BAKİLER

Alkollü içki ve uyuşturucu maddelerle mücadele

Bir kuvvetle savaşa girişmeden önce onun mahiyetini bilmek, zaferi yarı yarıya kazanmak demektir.

Özen Suat ALKAN

Alkol ve uyuşturucu maddelerin, insan varlığında kalbi öldürmesi ve vücudu tahribetmesi yönünden iki önemli zararı vardır. Kalb insanın özü demek olduğuna göre, önce orayı imar etmeli, sonra da fikir cephesinden savaşı sürdürmelidir. Mutlak başarının sırrını içten fethetmekte bulanlar, her yerde insanların kalbine sokulmanın yollarını ararlar. Bu bakımdan önce bu tahripkâr unsurların insan uzviyetindeki yıkımını bilmeli, sonra sistemli ve seviyeli olarak faaliyete geçmelidir.

İnsanın kalbi, onun özü olduğu gibi, cemiyetlerin, milletlerin de kalbi, gözü ve beyni vardır. Aydın insanlar, önce kendilerini aydınlatabilenlerdir. Bu yüzden, bugün, tıbbın, zararının büyüklüğünde karar kıldığı alkol ve buna benzer maddelerle savaş, aydınlar üzerinden başlamalı. Bu savaşın en büyük silâhı da iman esasına dayanmalıdır. Çünkü alkol ve çeşitleri, insanı ahlâksızlığa; ahlâksızlık da imansızlığa götürür. Kalbde ahlâk hakim olmadıkça kalbin yönü ahlâksızlık çukurlarını gösterir.

Dinlerin en üstünü olan islâm inancına göre: «İçki bütün kötülüklerin anasıdır.» Esasen bütün dünyaya hitab eden ve her türlü yaşayış esaslarını içinde toplıyan Kur'an, insanları içine yuvarlandıkları iğrenç yollardan çevirebilecek kudrettedir.

O, hasta cemiyetlerin reçetesi, faziletli toplumların takdirnamesi demektir. Eski dinlerde bu özellik olmadığı için, insana gerçek istikâmeti dört başı mamur veremiyor. Meselâ; müsbet bilginin muzır saydığı alkol, hristiyanlar için meşru sayılıyor. Muharref dinlerdeki bu serbestiyet, gerçek mücadele için set olduğu gibi, müsbet ilim telâkkisi de bu seti yıkamıyor. Meselâ; hastasına alkolü müsaade etmiyen, halka içkinin zararlı olduğunu söyliyen doktorun, sofrasında içki bulundurması, bu hazzın, kalbe aşılanacak ilâhi korkudan başka yoldan silinemediğini gösteriyor.

İşin inanca ve ahlâka dayanan kısmını bu şekilde halletmek mümkündür. Beden üzerindeki tahribine gelince bu, hem ikinci plânda, hem de imanın takviyesi mahiyetinde olmalıdır. Çünkü insan, yaratılışı itibariyle ahlâksızlığa meyillidir. Bu yüzden terbiyenin, daha gerçek olan dinin, insanı insan yapma bakımından rolü büyüktür.

İçenleri sınıflandırmak istersek; kimsesiz sokakta büyüyenlerle, mektep ve din terbiyesi almamış olanların, daha çok alkole ve uyuşturucu maddelere düşkün oldukları gerçektir. Bunlar, adi zevklere eğilip küçülen, yaraları kangrenleşmeğe yüz tutan kimselerdir. Kalbleri kararmıştır. İnsanlardan uzak, issız yerlerde, geceleri tura altlarında, karanlıklarda kendi âlemlerine çekilen bu zavallı insanlar, radyo dinlemezler, gazete okumazlar, ibadethaneye de gitmezler.

Diğer taraftan bir de cilâlı canavarlara, adi renklere kurban olanlar vardır ki; bunlar, bütün gün çeşitli yollarla halkı sömürür, aile saadetini ayak altına alır, paraya ve kadına taparlar.

Bu savaşta göz önünde bulundurulacak asıl iki tehlikeli sınıf bunlardır. Diğerlerininki ya tesadüflere veya ufak tefek hayati krizlere bağlıdır. Böyle olanlar için lüzumlu silâh, bugünkü Yeşilay cemiyetimizin daha sistemli ve daha geniş ölçüdeki faaliyetine bağlıdır.

Bu sınıflandırma sonunda ortaya, daima cinayet, fuhuş ve huzursuzluk kusan üç büyük başlı canavar çıkıyor. Her başın silâhı onu ezebilecek kuvvette olmalıdır ki, gerçek zafer sağlanabilsin. Bu silâhlardan birincisi din, ikincisi fikir, üçüncüsü de eğitim olmalıdır. Yalnız bir yönden mücadele semeresiz olacağı gibi mücahitlerin de özü sözüne uygun düşmelidir. Herşeyden önce savaş, rozete benzetilmememelidir.

Bütün mabetlerde din adamları, radyo ve matbuatta, spiker ve muharrir, mektepte öğretmen daima faaliyette bulunmalıdır.

Büyükler Büyüğü
Peygamberimiz Efendimiz

NEBİYYİ EKREMİN EN AÇIK SIFATLARI

Tefrika : 26 Yazan : A. AZZAM Terceme : H. KARAMAN

Gazabına uğramak ve küskünlüğüne ma'ruz kalmaktan, zulmetleri aydınlatan, dünya ve ahireti intizama koyan zâti nuruna sığınırım. Sen râzı olmadıkça kapasından ayrılmam. Kuvvet ve kudret ancak sendedir ve sendendir.»

Mekke'ye avdetinde ancak Adiy oğlu Mut'im'in himayesinde şehre girebildi.

Nihayet Mekke bu işkence devrini, onu (S.A.) öldürüp mes'uliyetine bütün kabileleri ortak etmeye azm ve kararla neticelendirmek istedi. Böyle olursa akrabaları (Abd-i Menâf oğulları) onun (S.A.) kanını davaedemiyeceklerdi. O da (S.A.) bunun üzerine «İlâhi izinle» Medine'ye hicret etti ve bununla dördüncü devre başlamış oldu. Hicret ve yolda karşılaştığı müşkiller herkesçe mâlûmdur.

Bütün bunlardan sonra, Onun (S.A.), kendisine karşı işkence ve ezâda çok ileri giden fitne başları, şer öncülleriyle, Tâif ve Mekke ahâlisine karşı muamelesine bakın. Bakın da af ve bağışlama aynasında parıldayan kerîm (büyük) ruhunu görün.

Arap yarımadası'nın o güne kadar görmediği bir ordu başında Mekke'ye giriyor. Atları toprağını çiğniyor. Oradan Huneyn ve Tâif'e geçiyor. Hevâzin ve Sakîf Kabilesinden (6000) esir alıyor. Mütekebbir reisler ve Avf oğlu Mâlik, Amir oğlu Amr'ın oğlu Yâleyl kaçıyorlar. Fakat Onun (S.A.) merhamet ve affı bütün âfakı kaplıyor, yeryüzünde fitne ve fesat çıkaran öncü ve başkanlar iyilik ve ihsanla karşılanıyorlar. Halbuki (tarihte) meşhur bütün kahramanların böylelerine karşı yaptığı (ikram!) başlarını uçurmaktan ibarettir.

Bütün bu olaylarda Hz. Peygamber (S.A.) mürüvvetin ulaşılmaz zirvesindedir.

Fatih ordu daha Mekke'ye varmadan, müşriklerin reisi Ebu Süfyan üç kişiyle beraber etrafı gözetlemeye çıkmış, kendisinin ve ordusunun, Hz. Peygamber (S.A.) le karşılaşacak güçte olmadığını anlamıştı. Kendisine, Efendimiz (S.A.) in biniti üzerinde Hz. Abbas (R.A.) — Rasûl-i Ekrem'in amcası — rastlamış, onu terkisine alarak Mekke ve ahâlisi için emân dilemek üzere Rasûlüllah (S.A.) ın çadırına getirmişlerdi. Safların arasından ilerlerken, ateş etrafında toplanmış asker öbeklerine uğruyorlar, askerler birbirine, «Peygamberin (S.A.) biniti üzerindeki O (S.A.) nun amcası!» diyorlardı. Hz. Ömer'in bulunduğu safa uğrayınca Hz. Ömer: «Bu kim?» diye sordu. Hayvanın terkisindekinin Ebu Süfyan olduğunu öğrenince: «Vay Allah düşmanı aramızda bir bağlanma ve muahede olmıyarak seni benim elime düşüren Allah'a hamdolsun» dedi. Sonra koşar adımlarla Rasûlüllah (S.A.) a gelerek: «Bana izin ver, şunun boynunu vurayım; muahedesiz Allah onu elimize düşürdü» dedi.

Fakat Efendimiz (S.A.) bunu kabul etmiyerek, Ebu Süfyan'ın geceyi, Abbas (R.A.) ın çadırında geçirmesini emretti. Sabah olunca Ebu Süfyan getirildi. Ve İslâm'ı kabul etti. Efendimiz (S.A.) de onu affetti. Hz. Abbas (R.A.) dedi ki «Ya Rasûlallah, Ebu Süfyan tefâhure düşkün bir adamdır, ona bir imkân bahşetseniz». Efendimiz cevap verdiler:

— Evet, kim Ebu Süfyan'ın evine girerse dokunulmıyacak. Kapısını kapayıp evine çekilene de dokunulmıyacak. Mescid-i Harâm'a sığınana dokunulmıyacak.

Peygamber (S. A.) ordusu Mekke'ye doğru ilerlerken Ebu Süfyan da sür'atle Mekke'ye avdet etti. Kendi kendine: «Vallahi bunlara karşı kimsenin güç ve kuvveti olamaz.» diyordu. Kavminin yanına gelince en yüksek sesiyle şöyle bağırdı:

— Ey Kureyş, bu gelen Muhammed'dir. Onu karşılayacak kuvvete mâlik değilsiniz. Kim Ebu Süfyan'ın (kendisinin) evine girerse dokunulmıyacaktır.

Kavmi: «Allah seni kahretsin. Senin evin kaç tanemizi alır.» dediler.

Uhud Muharebesinde Hz. Hamza'nın ciğerini çiğneyen karısı ayağa kalkarak sakalına yapıştı ve: «Bir kavmin hâin casusunu öldürün» diye bağırdı. Ebu

(Devamı var)

AL - MÂTURİDİ'NİN NASİHATNAMESİ

TAKDİM

Tercümesini sunduğumuz bu eser, Hicrî'nin IV. asrı başlarında yaşayan Abû Mansur-i Matüridi'nindir. Türlü felsefî görüşlerin ve bilhassa itizal hareketinin İslâm dünyasını bir mezhepler panayırı haline getirdiği günlerde zuhur eden Abû Mansur-i Matüridî, engin ilmî ve meselelere derin vukufu ile zamanında meydana gelen bütün sapık ideolojilere karşı Ehl-i Sünnet itikadını müdafaa etmiş ve bu yolda birçok eserler vermiştir. Karamita, Mu'tezile ve Rafizî fırkalarını red. Ehl-i Sünnet mezhebini müdafaa sadedinde kaleme aldığı «Al-Tevhîd, Al-Makalat ve Te'vil-Al Kur'an» gibi ünlü eserleri arasında, hafleflerini itikad, amel ve ahlâk yönünden Tarik-ı Hakk'a ulaştıran bir de «Nasihatname» bırakmıştır. Edebiyat Fakültesinin genç ve değerli asistanlarından Sayın A. Suhi Fırat'ın aslına sadık kalarak tercüme ettiği bu eseri okuyucularımıza takdim eder, mucibiyle amel edilmesini Cenab-ı Hak'tan niyaz eyleriz.

(O k u)

ABÛ MANSÛR MÂTURİDİ'NİN HAYATI VE ESERLERİ

Tercüme: Asist. Ahmed Suhi FIRAT

— I —

Tam adı, Abû Mansûr Muhammed b. Muhammed b. Mahmûd al-Hanafî 'alam al-Hudâ al-Mutakallim al-Mâturidi al-Samarkandi. İslâm âleminde, hicrî III.-IV. asırda oldukça yayılmış bulunan kelâm ilmi sahasında, muasır diğer iki arkadaşı (al-Aş'arî, vefatı: 330 H. - 941 M.; al-Tahâvî, vefatı: 331 H. - 942 M.) ile birlikte, mütezililere karşı ahl's-sünne ve'l-cemâa'nın fikirlerini müdâfaa eden meşhur sünnî kelâm âlimi.

Nisbesinden de anlaşılacağı üzere, Semerkand'ın Mâtürid (bu yer hakkında, as-Sam'âni, kitâb'ul-ansâb'ında, 498 b, str. 4'te bilgi vermektedir) adlı nâhiyesindendir.

«Al-Mâturidi, müslümanlar arasındaki mevkiinin büyüklüğüne, islâm akîdesinde bırakmış olduğu ve bugüne kadar kuvvetini kaybetmemiş olan tesirlerine, islâmın orijinal tefekkür örneklerinden birini temsil edip günümüze kadar intikal etmiş eserlerine rağmen, islâm âleminin orta bölgelerine hâkim kelâm mektebinin müessisi muasır meslekdaşı Abu'l-Hasan al-Aş'arî kadar kendinden sonrakiler arasında geniş bir etüde nâil olmamıştır. (Prof. Muhammed b. Tâvit al-Tanci, İlâhiyat Fakültesi Dergisi, 1955, I-II, s. 1; Ömer Nasuhi Bilmen, Muvazzah İlmi Kelâm, s. 21, İstanbul, 1955). W. Barthold, al-Mâturidi'nin kabri (vefat tarihi 333 H. - 944 M.), şimdiye kadar Jakardiza denilen mevkide bilinegelmiştir ki burası Semerkand'in mahallelerinden biridir, (ayni zamanda) âlimlerin ve seçkin kimselerin kabirlerinin bulunduğu yerdi, der (Prof. Al-Tanci gösterilen yer, s. 8, not, 2.; Turkistan down to the mongol Indasion, p. 90 not, 9, 10; s. 267, not. 5.).

Tercüme-i halden bahseden kaynaklarda, al-Mâturidi'nin hayatı hakkında fazla bir mâlûmata tesadüf edilmiyorsa da, eserleri bazı kitablarda zikr edilmiştir (bk. al-Sayyid al-Murtaza, s. 5; İbn Kutlu Boğa, s. 43) (İslâm Ansiklopedisi, mad. Mâturidi). Fakat bunların daha çok kitap sayısını ihtiva eden bir listesi Abu'l-Ma'in Maymûn b. Muhammed al-Nasafi (vefatı 508 H.- 1114 M.)'nin Tabsirât'ül-adilla' adlı eserinde görülmektedir. (bk. Prof. al-Tanci, gösterilen yer, s. 8-9). Bu listede şu kitabları yer almaktadır:

1 — Kitâb al-tavhîd,
2 — Kitâb al-makâlât,
3 — Kitâb radd tahzîb'il-cadal li'l-Ka'bî,
4 — Kitâb bayân vahm'il-mu'tazila,
5 — Radd kitâb al-Ka'bî fi va'id'il-fussak,
6 — Radd'ul-usûl'il-hamsa li abî Omar'il-bâhilî,
7 — ar-Radd'alâ'l-Kârâmita (iki kitap),
8 — Radd kitâb'il-imâmat li ba'z'il-ravâfiz,
9 — Ma'haz'üş-şarâyî',
10 — al-Cadal.

Al-Mâturidî'nin bugün mevcud olan eserlerinin (bunun için bak. K. Brockelmann, GAL, 1. 195 ve supp., 1, 346 ve devamı) başında Ta'vilât'ul-Kur'ân gelir ki, İstanbul kütüphanelerinde (meselâ, Nuruosmâniye kütüphanesi, nr. 122-3; Köprülü Kütüp. nr. 47-8) (Fazla bilgi için İslâm Ansiklopedisi, maddesi Mâturidi) muhtelif nüshaları bulunmaktadır. Cambridge'de (add. 3632) bir nüshası bulunan Kitâb'ut-tavhîd'i, kendisine isnât edilen bir «risale fi'l-'akâid» ile birlikte, Türkiye'de husûsi ellerde bulunan iki nüshasına istinaden, Yusuf Ziya Yörükân tarafından bastırılmıştır. İslâm akâidine dâir eski metinler, 1 Ebû Mansûr Mâturidi'nin iki eseri; Tevhîd kitabı ve akâid risâlesi (Ankara Üniversitesi, İlâhiyat Fakültesi Neşriyatı, 5, İstanbul, 1953).

Burada tercümesine teşebbüs ettiğimiz kitabı ise, Farsça kaleme alınmış olup, onun kitablarının listelerinde zikredilmemiştir.

Bu eser, ilk olarak, İrac Afşâr tarafından, İstanbul'daki Hüseyin Çelebi Kütüphanesi, numara 1184 (varak. 111b-115a) ile Fatih kütüphanesi 5426 numaradaki risâleler mecmuasından, karşılaştırma yapılarak, Farhang-i Îrân-zamîn (Tahran, 1345, c. 9, sayı 1-4, sayfa. 46-57) adlı bir mecmuada neşredilmiştir.

Mâtüridî'nin Nasihatnâmesi

Rahman ve Rahim (olan) Allah'ın ismiyle

Bu risale, şeyhlerin en ileri geleni (kutbu), hak yoluna girenlerin örneği, şeyhülislâm, doğru yolun bayrağı, (Hazret-i peygamberin hayat yolunu takip eden) sünnet ehlinin reisi, Semerkand'li Ebû Mansûr Mâtürîdî' (Allah ondan râzı olsun) nin faydalı sözlerinden meydana gelmiş olup, on bölümden ibarettir.

Birinci Bölüm

(Her iş) Allah Teâlâ'nın (adıyla) yapılmalıdır. Herkes (istediğini O'ndan) alır ve O(da) verir. (Mâdem ki) O, (birşey) verir, (başkası) O'ndan al(a)maz. (O, ihsan etmektedir.)

O'na dikkat et, O'da sana ehemmiyet versin
Kim ki O'ndan korkar, herkes ondan korkar
Kim ki O'nun emirlerine itâat eder, herkes ona itâat eder.

Ömrü, O'na ibâdette sarfet. Çünkü O, (hayatın) sarfının hesabını isteyecektir.

Dünyaya tapan bir kimse olma, (çünkü bu halde) Allah'ın düşmanına tapmış olursun.

Tevhîdi, kendi ömrünün sermayesi olarak bil.

Aklı, temel kabul et.
Güzel inanışı, bitmez tükenmez hazine bil.
Yükseklığı sabırla ara.
Hakkın isteğini ganimet kabûl et.
İlimden silâh yap.
Cömertliği meslek edin.

(Devamı var)

A L Â R M

Dalgalan bayrağım son haşmetinle
Millet, vur düşmana en sert kininle
Uyan Türklük uyan, hem de dininle
Vatan elden gider adın yok olur.

Dâvetsiz düşmanlar girmiş vatana
Yokluğunu ilân etmiye, sana
Bini bir paradır küfrün atana
İsmin dilden gider, yâdın yok olur.

Ak destan yazmanın şimdi zamanı
Düşmanına verme zerre amanı
Çek artık kınından paslı kamanı
Bülbül gülden gider dalın yok olur.

Kutsaldır seninçün şehit yatağı
Sultanların, hakanların otağı
Çepçevre sararsa kızılın ağı
Namus elden gider yârin yok olur.

Unutma ha, kardeşinin sözünü
Kemirmekte düşman temel özünü
Göremezsin çoluk çocuk yüzünü
Harman elden gider hâkin yok olur.

Mehmet İNCE

MERAM OTOBÜSLERİ

Meram otobüsleri bütün yolculuklarınızda hizmetinizdedir.

Merkezi **KONYA** olup sefer yaptığı yerler ve şubeler:

		Tel:
ADANA	- Cenup garajından	4079
ANKARA	- Meram yazıhanesinden	111540
BURSA	- Otogardan	1834
ESKİŞEHİR	- Yıldız yazıhanesinden	2022
İSPARTA	- Meram yazıhanesinden	1286
İZMİR	- Santral garajından	34201
İSTANBUL	- Sirkeci Orhaniye Cad. si	226944
KONYA	- Belediye garajı No. 22	2411
KAYSERİ	- Talas Güven yazıhanesinden	1613
EREĞLİ	- Meram yazıhanesinden	101
MERSİN	- Alanya garajından	1976
NİĞDE	- Meram yazıhanesi	25
SARAYÖNÜ	- Meram yazıhanesi	

Sür'at, Konfor, Emniyet
MERAM OTOBÜSLERİNDE

MEŞİHATI İSLÂMİYE TARİHİ

(Baştarafı 18. sayfada)

19 — Daire-i Meşihat tebabeti. Bir tabib ve bir kâtip

Şeyhülislâmların vermiş olduğu fetvalar birer mecmua halinde toplanmıştır. Toplanan fetvalar arasında Hukukçular tarafından da müteber sayılanları şunlardır:

1 — Mecmuayı Cedide
2 — Fetevai Ali Efendi
3 — Fetevai Kaziye
4 — Behcetül Feteva
5 — Neticetül Feteva
6 — Ceride-i İlmiye

Osmanlı devletinin son Şeyhülislâmı İstanbulda Milli iradenin kurulması üzerine vazifesine nihayet verilen Medeni Nuri Efendidir.

Medeni Nuri Efendi 26 Eylül 1920 tarihinde istifa eden Şeyhülislâm Mustafa Sabri Efendinin yerine gelmiştir. Nihayet bu makamda 2 sene kaldıktan sonra 1922 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümetinin Ankara'da kurulmasıyla Heyeti vükelânın istifa ve devairin ilgası üzerine infisal eylemiştir.

Ankarada teşekkül etmiş bulunan Türkiye Büyük Millet Meclisi Şeyhülislâmlığı lâğv etmiş ve yerine Umuru Şeriye ve Evkaf Vekâletini ihdas etmiştir.

1920-1924 tarihleri arasında ve Milli Mücadele sırasında hep şeriye ve Efkaf vekili gelmiştir. İlk şeriye ve Evkaf vekili Bursa mebusu Mustafa Fehmi Efendidir. Diğerleri de sıra ile Abdullah Azmi, Mehmet Vehbi, Musa Kâzım ve Mustafa Fevzi efendilerdir.

1923 tarihinden Cumhuriyetin ilânından 4 ay sonra yani 3 Mart 1924 yılında Hilâfetin ilgası Tedrisatın Tevhidi Şeriye ve Evkaf vekâletinin lâğvı hakkındaki kanunun Büyük Millet Meclisince kabul edilmesi dolayısıyla bu vekâletin vazifelerinden olan yalnız Din işlerini (itikat ve ibadet) tedvir etmek üzere yeniden bir kanunla Diyanet İşleri Reisliği teşkil olunmuş ve ilk Diyanet İşleri Reisliğine de eski Ankara Müftüsü Mehmet Rifat efendi getirilmiştir.

KISA BİBLİYOĞRAFYA :

İlmiye salnamesi - Kamus-ı Âlâm - İslâm Ansiklopedisi - Maarif Vekâleti - Sicili Osmani - Tarih-i Devleti Osmaniye - (Abdurrahman Şeref) - Osmanlı Tarihi deyimleri ve terimleri sözlüğü - « Haritalı ve resimli mükemmel Tarihi Osmani - Evkafı Hümayun nezaretinin tarihçi teşkilâtı ve Nuzzarin teraccumu ahvali - Maarifi Umumiye tarihçeyi teşkilâtı - İzahlı osmanlı tarihi kronolojisi. İsmail Hami Danişmend - Türk Tarih Encümeni mecmuası. Sayı: 18-19 - Hukuku İslâmiye ve İstilahi Fıkhiye Kamusu, Ömer Nasuhi Bilmen - Devleti Osmaniye Tarihi Hammer. (Mütercimi, Mehmet Ata) - Tarih-i Siyasi Devleti Osmaniye Sadri Esbak, Kâmil Paşa » - Osmanlı İmparatorluğu Teşkilâtı, Ordinaryüs Profesör İsmail Hakkı Uzunçarşılı.

HALİL ile ÂDİL

(Baştarafı 4. sayfada)

lağıyla alıp öbür kulaklarıyla kaçırdıkları: Birlik, muhabbet, gayret, cihat gibi vazifeleri, müslüman olarak hangimiz, samimiyetle yerine getirilmesine koşuyoruz?

HALİL — Maalesef, Rabbımın bizden istediklerinden ziyade nefsimizinkilerine uyuyoruz.

ADİL — Öyleyse aziz hocam lütfen insafla düşünelim; lutfu büyük olan Allah Teâlâ, bizlere rahmetiyle değil de adaletiyle muamele etseydi halimiz ne olurdu?

HALİL — Doğru doğru; şükrolsun ki, istihkakımıza göre değil de keremiyle bağışlanıyoruz...

diye derin derin düşüncelere dalarken, Âdilin haksız olabileceğini mi düşünüyordu yoksa...

HABERLER

★ **Yatılı öğrenci alınacak:** Öğrendiğimize göre temmuz ayında yapılacak bir imtihanla «Konya İmam-Hatip Okulu» na ikiyüz yatılı öğrenci alınacaktır. Bu öğrencilerin bütün ihtiyacı Maarif tarafından karşılanacaktır. Bunun için, önümüzdeki günlerde, hem yatılı öğrencilerin barınacağı yurt, hem de okulun istiâb haddinin genişlemesi düşüncesiyle okulun üzerine bir kat ilâve edilecektir. Bu kat yüzbin T.L. na mal olacaktır. Haziran ayı içinde Maarif Vekâleti ellibin lira göndermiştir. Diğer ellibin liralık ihtiyacı karşılamak için de **Koruma Derneği** hummalı bir faaliyete girişmiş bulunuyor.

Hayır sever Konyalılar kısa zamanda bu eseri de meydana getirecektir.

★ **Külliye:** Emekli hukukçularımızdan muhterem hemşerimiz **Kemal ONSUN**, Konya Yüksek İslâm Enstitüsü bahçesine, 750 bin lira gibi bir meblâğ sarfederek 500 kişilik bir cami yaptıracaktır. Enstitümüzün ve Konyamızın mânevi havasına emsalsiz silüeti ile bir revnak verecek olan bu muhteşem ma'bede bânisi tarafından vakıf da te'sis edilecektir.

İmam-Hatip Okulu, Yüksek İslâm Enstitüsü, herşeyi hazır olan cami ile ileride yaptırılması düşünülen bin kişilik talebe yurdu ile burası gerçekten bir **KÜLLİYE** mahiyeti arzedecekdir.

OKUYUCULARLA BAŞBAŞA

Mustafa Yıldırım - BAYBURT

Genç köylü kardeşlerimize din yolunda rehberlik vazifesini yürütebilmek için girişti̇ğiniz faaliyette sizi bütün kalbimizle destekleriz. Allah muhinimiz olsun. İsteğiniz yerine getirildi. Selâmlar...

İbrahim Ulvi Yavuz - BOLVADİN

Buyurduğunuz gibi bugünkü genç nesil - ki yarın mukadderatımız onların omuzlarına yüklenecek - manevi duygulardan habersiz, süfli heveslerı peşinde koşmaktadır. İman ve ahlâk zügürdü olan maalesef sade gençler değil, kırkından - ellisinden sonra çocukları hattâ torunları yaşında olan genç ortaokul çağındaki kızların namusunun kirletmekten yüzleri kızarmıyan yaşlılar da var. Adlarını «SKANDAL» koyduğumuz AHLÂK FACİALARI uçuruma doğru hızla yuvarlanan cemiyetimizin canhıraş çığlığıdır. Fakat bu çığlığa bütün terbiyeciler, bütün sosyolojlar hattâ ebeveynler bile kulaklarını sağır, vicdanlarını hissiz kılmışlardır. Topyekün bir cemiyetin bütün kadro ve müessesesiyle iflâs demek olan bu hadiseler ilgililerin kulağında en küçük bir ihtizaz yapmamaktadır. Söylenecek çok şeyler var, gerisini sizin yüksek idrakinize bırakıyoruz.

Gönderdiğiniz şiir neşredildi, daha olgun ve dolgun şiirlerinizi bekler, size başarılar dileriz. Teklif ettiğiniz sayfayı mecmuamızda açmağa azimliyiz, inşaallah. Selâmlar...

Ahmet Ali Çoban - TRABZON

Sırf siz kardeşlerimize dini hayat ve mesleki yönden faydalı olmak için neşrine Allahın izniyle muvaffak olduğumuz «OKU» bizim olduğu kadar da sizindir. Sizin gibi şuurlu kardeşlerimiz, bizim, Allahtan sonra en çok güven kaynağımızdır. Mecmuayı, arkadaşlarınıza da tavsiye ediniz. Selâm ve muvaffakıyetler.

Hasan Yavuz - KADINHANI

Sorduğunuz meselenin şeri bir kanunla alâkası yoktur. Bu meseleler, tamamen o beldenin ÖRF'üne bırakılmıştır. Ve bu havalide ÖRF şöyledir:

1. Mesele: Tarla ve tohum birinden, emek karşı taraftan, mahsûl tamamen ortak.

2. Mesele: Tarla birinden, tohum ve emek karşı taraftan, emekçi, çıkan mahsûlden tohumunu alır, eğer aralarında ekim zamanında başka türlü bir konuşma yapılmamış ise. Üçüncü mesele de yine tarafların anlaşmasına bağlıdır. Selâmlar...

Veli Taşkın - TRABZON
Sabri Altay ve Şükrü Çıtır - ALUCRA
Hüseyin Can - BOZHÜYÜK
İbrahim Bayav - IĞDIR

Abonelerinize yapılmadı. Alâkanıza teşekkür ederiz. Selâmlar.

Mehmet Ermiş - SİLVAN
Hanifi Karagedik - SİLVAN

Ahmet ZEREY - SİLVAN

Güneydoğunun bu ücra kasabasından içli seslenişiniz bizi çok muhtehassis etti. Vazifenin kudsiyeti hakkında size bir ahlâk dersi vereceğ değiliz. Hepiniz bu vazifenin ne demek olduğunu takdir edersiniz. Yanlış bir hareketin neticesi, memleketin istifade edeceği genç ve aydın unsur, böylece bir manevi buhrana sürüklenmiştir. Bu hatanın düzelmesi, yaşayarak bunun ıstırabını çekenlere düşer. Bu da ancak her türlü imkân ve şerait içerisinde çalışmakla olur. Kendisine meşguliyet bulamıyanların hayatları tabi daima monoton ve sıkıcı olur. Fakat imkânlar müsait olduğu kadar bir şeylerle meşgul olmak lâzım. Kitap okumak, verilen vazifelerle uğraşmak, diğer arkadaşlarla haşr-ü neşrolmak bir parça insanı yeknesak hayattan kurtarır. Size Allahtan iyi günler temenni ederiz. Dileğiniz yerine getirildi. Gönüller dolusu selâm...

İbrahim Koç - TOKAT

Başarı dileği ile dolu mektubunuzu aldık. Çok memnun olduk. Bildirdiğiniz isimlerin işlemi yapıldı. Hepinize hayırlı başarılar, selâm ve bağlılıklar...

Hasan Gül - ELAZIĞ

Samimi bir kalbin ifadesi olan mektubunuzu aldık. Biz, sizler gibi az gelirli kardeşlerimizden karşılıksız bir yardım beklemiyoruz. Sizin, bize yapacağınız en büyük yardım, bir kardeşiniz dini neşriyatı takip etmesi için ikaz etmenizdir. Selâm ve sevgiler...

Ahmet Kılıç ve Arkadaşları

Abonelerimiz yenilendi. Cenab-ı Haktan iyi günler dileriz sizlere. Selâmlar.

Musa Çıgal - KEÇİBORLU

Bilmukabele selâm ve tebriklerimizi yollar başarılar dileriz...

İslâmın İlk Emri
OKU
Sahibi :
Türkiye İmam-Hatip Okulları Mezunları Cemiyeti adına :
Mustafa ATEŞ
Yazı İşleri Müdürü :
Halit GÜLER
İdarehane :
Türbe Cad. Şâir Hasan Rüştü Sok. No. 11 — KONYA
Muhabere Adresi : P.K. 105 — KONYA
Abone şartları : Yıllık : 11 TL. Altı aylık : 5.5 TL.
Me'haz gösterilmeden yazılarımız iktibas edilemez, gönderilen yazılar basılsın-basılmasın iade edilmez.
Ahmed Said Matbaası — İSTANBUL

Takip Edeceğiniz Neşriyat

İSLÂM

Sekiz yıldanberi seçkin bir yazı kadrosuyla neşriyatına devam eden **İslâm Mecmuası** manevî desteğinizdir.

Temiz baskı, güzel kâğıt ve zengin muhteva...

Adres: İslâm; dini, ilmî, siyasî aylık mecmua. **P.K. 33 - Ankara**

ŞÛLE

Şûle: Mahzun ve kırık gönüllerin tutuşturduğu bir ateş, yollardan bir haber ufuklardan bir işaret...

Şûle: Aylık, fikrî, ahlâkî, edebî, siyasî mecmua.

P.K. 991 - İstanbul

HİLÂL

İslâm nizamını örgüleştiren ve onun düşmanlarına hak ettikleri şamarı indiren mecmua...

Adres: Hilâl Mecmuası, P.K. 448 - Ankara

YENİ İSTİKLÂL

Yeni İstiklâl, Millî ruha ve millî davalara tercüman olan yegane gazete...

Adres: Yeni İstiklâl Gazetesi

Şerefefendi sok. No. 13 - İstanbul.

ÖZLEM

Güzel bir kapak içerisinde tekrar intişara başlıyan **Özlem Mecmuası,** Egenin imanlı gençlerinin küfre ve haksızlığa karşı haykırışı...

Özlem mecmuasının tekrar neşriyata başlayışı bizleri çok memnun etti. Allah'dan başarılar dileriz.

Adres: Özlem Mecmuası: **P.K. 103 - İzmir**

UYANIŞ

Uyanış Mecmuası, senelerdir benliğimizi saran, kalbimizi karartan gaflet uykusundan sıyrılmanın zamanının geldiğini haber veriyor.

Adres: Uyanış Mecmuası. İmam-Hatip Okulu Mezunları Cemiyeti - Tokat

Milliyetçi ve mukaddesatcı neşriyatın sönmemesi, sizin desteğinizle ve abonelerinizle mümkün olacaktır.

FİATI: 100 KURUŞ

İslâmın İlk Emri

Oku

YIL: 3 16 AĞUSTOS 1963 SAYI 28

İÇİNDEKİLER

- Hâdiseler — Düşünceler — OKU
- Peygamberimizin doğumu Haseb ve Nesebi — **Ali Rıza NALÇACI**
- Nât-ı Şerif — **Muallim CÜDİ**
- İslâm fıtrat dinidir. — **Veli ERTAN**
- Maarif tarihimizde müstesna bir gün
- İlm-i Kelâm dersleri — **Dr. A. Arslan AYDIN**
- Ahlâk ve Tasavvuf — **Ahmet GÜRTAŞ**
- İslâm Tarihi — **M. UZUNPOSTALCI**
- Gericilik yaygarası — **Halit GÜLER**
- Hutbe — **Halil KARAATLI**
- Ne dersin? — **M. Saîd ÇEKMEGİL**
- Kongre
- Ulûmü'l-Hadis ve Mustalahuh — **A. Osman KOÇKUZU**
- Kominizm ve İslâmiyet — **M. İlyas SUBAŞI**
- Büyükler Büyüğü — **H. KARAMAN**
- Şiirler
- Okuyucularla Başbaşa

HÂDİSELER — DÜŞÜNCELER

«Din, zayıf kafalı, kültürsüz insanların sığınağıdır» şeklindeki çarpık hükümler, bugün doğuda ve batıda eski hızını kaybetmiştir. Gerçi Türkiyemizde, bize göre %99'u müsluman olan bu ülkede, daha dünedenecek kadar kısa bir zaman önce «Niçin hangi gazeteyi okuyacağını bilmemenin ve bilmek istememenin şuursuzluğu içinde, hareketlerinin netecesini kontrolden âciz bir kalabalığa, TÜRKÇE KUR'AN (!) ilâvesi dağıtan İMAN İSTİSMARCISI bir gazetenin fıkra yazarı, **«Aslında yaratılma diye bir şey yoktur. Allahı insan kafası yaratmıştır»** diyerek, insanszlığın ve Allahsızlığın en şırıtırsısınu, küfrün en katmerlisini kendi sütununda serbestçe teşhir etme küstahlığını gösterebilmiştir.

Böyleyken biz:

Gafilin bunca dalaletleri var,
Putunu kendi kırar, kendi yapar.

diyor ve bugün memleketimizde ve bilhassa gençler arasında İMAN KIVILCIMInin günden güne parladığını görüyoruz. Nemrut kafalıların yeni bir şey yapmadıklarını; bunların sapıklıklarına karşı ALLAH ŞUURUndan gelme bir hiss-i tehevvürle vicdanlardan kopup gelen sesleri duyuyor; dinin, zayıf insanların sığınağı olmadığını, O'nun, kültürsüzlerin olduğu kadar, gerçek manasıyla garbin ilim ve felsefesini kana kana içen kültürlülerin de sığınağı olduğunu rahatça söyleyebiliyoruz. Ve buna, Müsluman-Türk halkının İMAM-HATİP OKULLARIna karşı yıldan yıla artan alâkasını delil olarak göstermek istiyoruz.

Bütün gayr-i memnunlara rağmen, AYDIN DİN ADAMI yetiştirme zarûretinden doğan İMAM-HATİP OKULLARInın adedi, geçen yıl 10 dan 26 ya yükselmiştir. Bu yıl da yine yeniden İmam-Hatip Okulu açmak için 11 vilâyet Maarif Vekâletine müracaat temiş bulunuyor. Ancak, bu isteklerin bugün müsbet karşılanamıyacağını Maarif Vekîlinin «İLAHİYYAT TEDRİSATINA YARDIM EDEN DERNEKLER FEDERASYONU»'nda yapmış olduğu açıklamadan anlamış oluyoruz.

Bakan, adı geçen Federasyonda, **«Bütün Müsluman Türklere rehber olacak nitelikte din adamları yetiştirilmesinin, hükümete ve devlete düşen en kutsal vazife olduğunu»** söylemiş ve delegelerin takdirlerini toplamıştır. Demek din eğitimi, bundan sonra devlet atrafından ele alınacak, İmam-Hatip Okulları ve mensupları ÜVEY EVLAD MUAMELESİnden kurtulmuş olacak: Vekil bundan sonra da **«bugünkü haliyle din eğitiminin henüz bir deneme safhası geçirdiğini, önümüzdeki yıllarda bu eğitimin yeni esaslara göre ayarlanacağını»** söylemiş ve Türkiyede dinî tedrisat yapan İmam-Hatip Okullarının bazı dertlerine teşhisi koymuştur. Şimdi sayın vekilden, hastanın kendisine verdiği salâhiyete güvenerek tedavi yollarını aramakta sebat etmesini beklemek hakkımızdır. Bahsedilen yeni esaslara göre din eğitiminin ele alınması, teşhisi koyanın samimiyyetini göstermesi bakımından da çok ehemmiyetlidir.

Bugün İmam-Hatip Okullarının noksanlıkları —çocuk işçe ve itibatesi, bina durumu bir tarafa— üç bü'üd arzeder: a) Öğretmen, b) Program, c) Kitap.

İmam-Hatip Okullarının muhtaç olduğu EHLİYETLİ ÖĞRETMENİN, Yüksek İslâm Enstitüsünden yetişen vazife-şinas genç hocalarla hal yoluna girdiğini kabûl edebiliriz.

Şimdi asıl dert ve dava, İmam-Hatip Okullarının ders programlarını realist bir görüşle, bu memleketin dünü, bugünü ve yarını gözönüne getirerek ele alınması keyfiyetidir. Ne pahasına olursa olsun TECRÜBE SAFHASI sona ermelidir. 12 tecrübe yılı, bir müessesenin tecrübe devresi için küçümsenecek bir zaman değildir. Bu yılları uzatmak daha çok kayıplara sebep olacaktır. İslâh edilen bu programlara göre ders kitaplarını hazırlama mütehassıs uzmanlara düşen bir vazifedir.

Ancak, Sayın Vekilin, iyi niyetle söylendiğinden şüphe etmek istemediğimiz bu konuşmaları — İmam-Hatip Okulları için— vuzûha ermiş en realist ve en yapıcı fikirleri ihtiva ederken, diğer yönden bu müesseseler hakkında tezadların en korkuncunu da içine almaktadır. Sayın Vekil konuşmalarına şöyle devam etmiştir: **«İmam-Hatip okullarında görülen yetersizlik, istikbalde bu memleketi mezhep kavgalarına sürükleme istidadındadır.»**

(Devamı 26. sayfada)

Şanım hakkı için size bir Rasûl geldi ki: kendinizden, gayet izzetli, zorlanmanız ona ağır geliyor, üstünüze hırs ile titriyor, mü'minlere raûf, rahîmdir.

— Tevbe sûresi: Ayet: 139 —

İslâmın İlk Emri

OKU

Beni Rabbım terbiye etti, terbiyemi ne güzel yaptı.

Hadis

Sayı: 28 ★ Cilt: 3 ★ Dini, İçtimaî, Edebî Aylık Mecmua ★ Yıl: 3 ★ Ağustos: 1963

Peygamberimizin doğumu Haseb ve Nesebi

Ali Rıza NALÇACI

Rebî-ül-evvel ayı içindeyiz. Beşeriyyeti küfrün, şirkin, karanlıklarından iyman ve islâmın nuruna çıkaran, bir hidâyet meş'alesi olan peygamberimiz bu ayda doğmuş, böylece kutsal bir kıymet kazanan bu ayа müslümanlar arasında (mevlid ayı) denilmiştir. Peygamberimizin beşeriyyet ufuklarına insanî bir hidâyet güneşi olduğunu tşi anlamak için o asırda insanlığın mânevî hayatına bir göz gezdirmek çok yerinde olacağı için yazımıza oradan başlıyoruz.

Asya kıt'asında Çin ve Hindistan'da Buda ve Brahma mezhebleriyle halk putlara tapıyor, İran'da Mecusilik mezhebiyle ateşe ibadet ediliyor, Akdeniz çevresinde Musâ dini tahrife uğramış, Romalıların hâkim olduğu topraklarda hıristiyanlığı kabul eden putperest Romalılar âdet ve ibadet şekillerini hıristiyanlığa karıştırarak Hz. İsa'nın koyduğu din ve şeriat asılından çıkarılarak (Tevhid-i bâri = bir Allah'a ibadet) yerine (Teslis = üçlü bir mâbud) gibi selim akılın kabul edemiyeceği karmakarışık bir şekil almış, Meryem ana ve İsa'nın heykelleri ve geçmiş peygamberlerin hayâli resimleri yapılarak kiliseler puthaneye çevrilmiş, ahlâk bozukluğu yüzünden Asyaya hâkim olan İran, Asyupaya hâkim olan Roma çökmeğe yüz tutmuş; zulüm ve ahlâksızlık her tarafı sarmıştı. İslâmiyyetin doğduğu Arab yarımadasına gelince :

İbrahim ve İsmail peygamberlerin koyduğu şeriat ahkâmından bazı şeyler kalmış ise de puta tapmak oraya da hulul etmiş, mukaddes Kâbe putlarla doldurulmuştu. Böylece, beşeriyyet şirk, küfür, ahlâksızlığın içinde bocalarken beşeriyyeti kurtarmak, fıtrat dinini (hak dini) ihya etmek ve insaniyyet ufuklarını yeni bir hidâyet nuruyla ve görülmemiş bir azamet ve letâfetle aydınlatmak üzere geceleri gündüzlere ulaştıran, karanlıkları ışıklara kavuşturan yerleri, gökleri yaratan, her yanıtığı canlıya tükenmez bereketinden rızıklar ulaştıran, iyi kullarına cennetlerin, ahlâksız ve azgın kullarına cehennemlerin kapılarını açık tutan, tevbe ederek hâlini ıslah edenlerin suçunu bağışlayan, rahmetinin feyzini kullarının üzerinden esirgemiyen (Allah), peygamberimizi gönderdi. Böylece, büyük şairimiz Mehmed Âkif merhumun buyurduğu gibi,

Hakkın en şaşalı nuru tecelli etti
Doğdu Kur'an güneşi Leyleî Fetret bitti.

Evet O, Mekke çölünde doğmuş bir ölüsüzdü. Fakat O sevgili, yer yüzüne çöken karanlığı parçalayan bir güneşi, alnında getirerek doğdu. O, doğmasa idi ne yaşamanın gayesi olan saadeti ebediyye kazanılır, ne de günümüzü, uymanın uğruna parlardı. Müslümanlık hazînesinin içinden esrek, iyman ve islâm güllerinin kokularını tatlı esen rüzgâr gibi güneyden kuzeye, doğudan batıya O'; yaydı. Ahmed, Muhammed, Mustafa onun adıdır. Varlığımıza can, dertlerimize derman O'dur. O, bizim peygamberimiz, tarih huzurunda şeftaşimizdir. Dudaklarımızda adı, gönlümüzde sevgisi tükenmezin. Allahımızın salat ve selâmı onun ve onun yolundan gidenler üzerine olsun.

Şimdi artık onun doğumunu anlatalım.

Peygamberimiz neseb cihetiyle, baba tarafından Mekkenin Kureyş kabilesinden ve çok asil ve necib olan Haşimî ailesindendir. Babasının adı (Abdullah), Dedesinin (Abdül-muttalib), Annesinin adı (Âmine) dir. Baba tarafından sayı İsmail peygamberle varır. Hasılı yâni ana tarafından da sayı, üç batın sonra baba sayı ile birleşir. Bir Hadisi şerifte (Ben, baba ve ana tarafından sizin en nefîsinizim. Âdemden beri ecdadımda kan dökmüş bir zâlim olmadığı gibi zinadan hasıl olmuş kimse dahi olmamış hep nikâhtan hasıl olmuşuz) buyurulmakta, Kur'an-ı Kerîm'in Tevbe suresinin 139 uncu âyetindeki (enfüsikum) kelimesinin (cinsiniz) şeklinde okunmasında da buna işaret vardır.

Peygamberimizin dedesi Abdül-muttalib, Mek-

(Devamı arka sayfada)

ke'nin reisi ve Kâbe'nin mütevellisi idi. Evlâdları arasında en çok Abdullahı severdi. Çünkü, onda, başka bir güzellik ve nûraniyet vardı. Ona Beni Zühre kabilesi şeyhinin kızı olup, Kureyş kızları içinde her vechile mümtaz olan Âmineyi aldı. İşte, peygamberimiz bu iki mümtaz fıtratın imtizacından meydana geldi. Doğumu yılı Milâdın (570) yılı nisanın yirmisiüç'ne rastlıyan Rebi-ülevvel ayının (12) inci pazartesi gecesi şafak vaktına rastlar. (Bu ayne, cuma gibi kutsal bir günün gecesine (perşembe akşamına) rastladığından salat ve selâm ibadet ve hayır yaparak ihya edenlere, sevab ve feyzi kat kattır. Her müslüman aile, mevlud okutmak ve hayır yapmak, mevlud cemiyyetlerine gitmek, çocuklarını da götürmek suretile yakılan kandillerin, yapılan işlerin mânasını çocuklarına anlatmalı, ruhlarına işlemelidir.)

Âmine, peygamberimize hâmile iken Abdullah; ticaret hâlileyle Şam'a gitmiş dönüşte Medine'de hastalanarak vefat etmiş, böylece, peygamberimiz yetim olarak dünyaya gelmişti. Dedesi Abdül-muttalib doğumunun yedinci günü bir (Akika) kurbanı kesti, ve bir ziyafet vererek ismini de (Muhammed) koydu. Allah, arzda ve semâda Onu muhmud ve mübeccel eylesin meâlinde de bir kaside söyledi. Muhammed, çok öğülmüş ve arzu olunmuş mânalarına gelir.

Mekke'nin havası çok sıcak olduğu için zenginler çocuklarını havası lâtif, lisanları düzgün ve fasih olan aşiretlerden bir süt anaya verirlerdi. Peygamberimiz de, su ve hasasının güzelliği, lisanlarının tatlılığı ile meşhur olan Sad oğulları kabilesinden Halime isminde bir süt anaya verildi. Halime, bunu şöyle anlatır. «Abdül-muttalib beni Âminenin evine götürdü. Âmine beni «hoş geldin, safa geldin Halime» diyerek kapıda karşıladı ve çocuğun yattığı odaya götürdü. Muhammed, küçük bir sedir üzerinde beyaz bir sofa sarılmış yatıyor, misk gibi rayihası geliyordu. Yüzünde, yeşil ipekten bir mendil vardı. Yüzünü açtım, güneş gibi parlak bir cemâl gördüm. Çocuğa can ve gönlüden meyl ve muhabbet ettim. İçimde o derece bir sürur hasıl olmuştu ki, damarlarımdan memelerime süt gelmeye başladı. Elimi (diğer bir rivayette) mememi, göğsüne koydum, uyandı, bana baktı ve gülümsedi. Hayatımda o kadar güzel bir çocuk görmemiştim. Hemen kucağıma alıp sağ mememi verdim, emmeğe başladı. Böylece, sağ mememi Muhammed, sol mememi de oğlum Hamza emerdi. Muhammedin yüzüne baktıkca sevinçden kendimi zabt edemezdim. Abdül-muttalib, «Müjde ya Halime! Kabilen içinde senin nâil olduğun devlet, kimseye müyesser olmadı» dedi. Âmine, bana bir çok tavsiyelerde bulundu. Çocuğu alıp yurdumuza geldik. Bundan sonra hanemizde bir bolluk, işlerimizde bir kolaylık hasıl oldu. Hatta zevcim «Halime, bu yetimin uygûş ne kadar uğurlu imiş; geleli, gecemiz hayır oldu» dedi.

Çocuk, sütten kesilib gezmeğe başlayınca Âmine, almak istedi ise de Halime «Mekke'nin havası ağırdır. Dokunmayın bir müddet daha yanımızda kalsın dediler.»

Böylece, sıkıntı inci dört yaşına kadar süt ana yanında büyüdü. Altı yaşında iken annesi ile Medine'deki dayılarının ziyaretine gittiler. Dönüşte, (Ebvâ) nam mahalde Âmine hastalandı, bayıntıklar içinde cüper parasının yüzüne bakar, bazı beytler okurdu. Sonunda Her diri ölür, her yeni eski olur, ben ölüreem gam yemem. Çünkü, nâmım bâkîdir, böyle bir hayırlı halef bırakıyorum) diyerek vefat etti. Peygamberimiz de babadan olduğu gibi anne şefkatinden de mahrum oldu. Dadısı, Ümmü Eymen ile Mekke'ye gelerek dedesi Abdül-muttalib ve amcaları Ebû Talib'in himayesinde büyüdü, çocukluğu gibi gençliği de sâde bir hayat, çevresindekilerin saygı ve sevgisi içinde geçti. Puta tapmadı, cahiliyyet âdetlerinden hiç bir çirkin iş yapmadı. Çünkü mürebbisi Allahdı. (0) yaşında peygamberlik şerefile müşerref olarak Mekke'de (Tevhid) sancağını açtı ve Allahın yardımı, Kur'anın nuruyla beşeriyyet hayat ve tarihinde dünya ve âhiret saadetini sağlıyan feyizli bir inkılâb yaptı. Allahımızın salat ve selâmı onun aziz ruhuna ve yolundan gidenler üzerine olsun.

NA'T-I ŞERİF

Rûhî fidâk ey zi-haseb, ey Seyyid-i Mekki-lâkab,
Can-ı Acem, Ruh-i Arab, Yar-ı Kureyşiyy-ün-neseb.

Ey şahid-i nazende-ter, sevda-zen-i can-ü ciğer,
Âlâm-ı aşkınmış meğer uşşâka iksir-i tarab.

Sahbay-ı aşkınla bu can sîr olmasın ey dil-sitan,
Hasretle kalsın her zaman ol selsebîle teşne-leb.

Sen der-Medine bir nigâr, ben der-Trabzon bir nizâr,
Vechin fakat âyine-vâr der-pîş-i candır ruz-u şeb.

Senden olup subh-u mesâ cûyây-ı bûy-ı can-feza,
Manende-i bâd-ı sabâ devreylerim âfâkı hep.

Ey nâzenin, ey işve-saz, ey serv-i nur, ey nahl-i naz,
Ervah bâ-sûz-u güdâz senden kabul eyler taleb.

Cûdi, yeter arz-ı garâm kıl nazm-ı miskiyy-ül-hitam,
Takdim edip yüzbin selâm dergâha bâ-şart-ı edeb.

Trabzon Müftisi Muallim Cûdi

İSLÂM FITRAT DİNİDİR

Veli ERTAN

Kur'ân-ı Kerîm ve hadîs-i şeriflere göre beşeriyetin ilk dini, din-i haktır. Hz. Âdem ile başlamış ve peygamberimiz Hz. Muhammed (S.A.V.) ile kemâle ermiştir.

Dinler Tarihinin kaydettiği, bâtıl ve muharref dinlerden sonra beşeriyetin ihtiyaçlarına cevap verebilecek hakiki din şüphesiz İslâm dinidir.

İslâm, lügatte müsâlemet yani sulh üzere bulunmak, itaat ve inkiyad; Kur'ân-ı Kerîm ve şeriat dilinde ise, Cenâb-ı Hakk'a inkıyad ve mutavaattır.

İslâm kelimesi, diğer dinlerde olduğu gibi uydurulmuş bir isim değildir. Bu dine bu şerefli adı veren Kur'ân-ı Kerîm'dir.

Cenâb-ı Hak, Kur'ân-ı Kerîm'de meâlen «Size İslâm-ı, din olarak kabul ettim» (1) ve diğer bir âyet-i kerîmede de meâlen «Muhakkaktır ki Allah yanında din İslâmdır» (2) buyurmuştur.

İşte Kur'ân-ı Kerîm'in nüzulünden sonra asılları bakımından hak olan, fakat sonradan tahrif, tağyir ve tebdile uğrayan bütün mukaddes kitapların hükümleri ortadan kalkmıştır.

İslâm Dini, hükümleri itibariyle diğer dinlerin hepsinden en mükemmeli olandır. Fitri, tabii ve umumi bir dindir. Hükümleri kıyâmete kadar bâkîdir.

İslâm dininde, mânevi ahlâkın ve içtimai kanunların menbaı yalnız Kur'ân-ı Kerimdir. Kur'ân-ı Kerim, vahdâniyet akidesinin unutulduğu bir devirde nâzil olmuş, beşeriyeti dalâlet çukurundan kurtarmış, zulmetten nura, hurafattan hakikate ulaştırmıştır.

Evet, İslâm Dini akl-ı selim dinidir. Dînimizde akl-ı selime uymayan hiçbir fiil mevcut değildir. Gayesi, tevhid ve ahlâkı tehzibdir.

İslâm Dininde, hakiki saadet diyânetle mümkündür. Ruhunu din duygulariyle ziynetliyen bir insan şüphesiz mesuttur. Ma'nevi bir haz içindedir.

İşte fıtrat-ı selîmesini iyi muhafaza edenler ve dinden ilham alanlar ne mutlu insanlardır!

Cenâb-ı Hak, Kur'ân-ı Kerimde meâlen: «(Ya Muhammed!) Hak Dininе yönelerek yüzünü tam bir ihlâs ile çevir. Bu din Allah'ın fıtratıdır ki insanları onun üzerine halketmiştir. Allah'ın yaratışında değildi ve tağyir yoktur. İşte en doğru din, budur. Fakat insanların ekserisi bu dinin hak olduğunu bilmezler» (3) buyurmuştur.

İşte bu âyet-i celilede geçen fıtratullah Allah'ın dini demektir. Cenâb-ı Hak insanları ilk defa hak din üzerine yaratmıştır. Şu halde, insanın asıl fıtratında İslâm Dini mevcuttur. Binaenaleyh İslâm Dini, beşerin fıtrî dinidir. İnsan fıtratına en uygun gelenidir.

Bir insanı bile kendi akliyle başbaşa bıraksanız hiç şüphesiz hak dine girer, selâmet ve saadeti bu dinde bulur. Fakat ne yazık ki, bir takım mânialarım ve şehvanî hislerin araya girmesiyle bu defa hak dinden ayrılır, bâtıla doğru yönelir, fıtrattan uzaklaşır ve dalâlet çukuruna uyvarlanır.

Yüce Peygamberimiz Hz. Muhammed (S.A.V.) bir hadisi şerifinde: «Her doğan İslâm fıtratı üzerine doğar.» (4) buyurmuşlardır.

Evet, bir çocuk dünyaya masum olarak gelir. Masumiyyeti de sinn-i rüşde vâsıl olunceya kadar devam eder. Çünkü fıtratın icabı böyledir.

İslâm Dini akl-ı selim dinidir. Diğer dinlerle mukayese edildiği takdirde, arada azim bir fark görülür. Meselâ: Hristiyanlık dininde bir çocuk annesinden doğduğu vakit, sahih olarak dünyaya geldiği; ancak vaftiz edildikten ve Hristiyan defterine kaydolunduktan sonra anlaşılır. Bu dine mensup olanların, Allah'a ibâdet edebilmeleri ve günahlardan temiz olabilmesi bakımından papaza ihtiyacı vardır. Neslinin idâmesi ve bekâsı yönünden evleneceği zaman her halde papaz tarafından nikâhının kıyılması zarûri görülür. Ölmüşlerinin ruhlarına hediye göndermeleri gene, papazın dua etmesine vabestedir. Öldüğü vakit toprağa gömülmesi de o anda papazın vücudunun mevcudiyetine mütevakkıftır. Hıristiyanlıktan tardedilmesi de papazın elindedir.

İşte, Hıristiyanlıkta cari olan bu hâller bir yana bırakılır İslâm dininde mevcut değildir. Çünkü, İslâm Dini fıtrat dinidir.

İnsanın fıtratında hak din duygusu vardır. Onda mârifetullah gizlidir.

Fıtrat, ilâhîdir. Hep Hakk'a doğrudur. Sonradan kazanılan şeyler ise enfüsi ve âfâkîdir. Zihnin tefekkürleriyle alâkadardır.

Evet, din, fıtrat değiştirmek için değil, bilâkis fıtrattaki umumi selâmeti geliştirmek içindir. Bunun için İslâm Dini, kıyâmete kadar bâkîdir. Tabiî ve umumi bir dindir.

[1] ... ورضيت لكم الاسلام دينا
Maide suresi ayet: 3

[2] ان الدين عند الله الاسلام
Âli imran suresi ayet: 19

[3] فاقم وجهك للدين حنيفا
فطرت الله التي فطرت الناس عليها لا تبديل لخلق الله ذلك الدين القيم ولكن اكثر الناس لا يعلمون .
Rum suresi ayet: 30

[4] كل مولود يولد على فطرة الاسلام
(Hadis şerif)

Maarif Tarihimizde Müstesna Bir Gün

İmam-Hatip Okulu mezunlarına yüksek tahsil imkânı sağlamak ve memleketin yüksek seviyede din adamı ihtiyacını karşılamak üzere 19 Kasım 1959 tarihinde tedrisata başlayan İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsü bu sene ilk me'zunlarını vermiş bulunmaktadır.

Bu vesile ile 1 Temmuz 1963 Pazartesi günü, Enstitünün halen çok müşkil şartlar altında tedrisatına devam ettiği Fındıklı - Namık Kemâl İlkokulunda yapılan mütevazi, fakat samimi bir hava içersinde cereyan eden bir merasimle mezunlara diploma ve hediyeleri tevzi' edilmiş, imanlı ve seçkin bir davetli topluluğunun takip ettiği bu toplantıda Enstitü müdürü Ahmed Davudoğlu, Mezunlar adına birincilikle Enstitüyü bitiren Bekir Topaloğlu ve Talebe Cemiyeti adına Cemiyet Başkanı Ahmed Gürtaş birer konuşma yapmışlardır.

Bu konuşmaları aynen sütunlarımıza alıyoruz.

O K U

İSTANBUL YÜKSEK İSLÂM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRÜ SAYIN AHMET DAVUDOĞLU'NUN KONUŞMASI

Muhterem misafirler, aziz öğretmen arkadaşlarım, kıymetli öğrencilerim, bizleri bu mes'ud günlere eriştiren Allah-ü Zül-Celâle hamd-ü senalar, kâinatın medar-ı iftiharı Resul-i Ekremine salât-ü selâmlarla işe başlayacağım.

Bugün Enstitümüzün ilk mezunlarını aziz milletimize takdim ettiği gündür. Bu mutlu günümüze kiminiz uzaktan, kiminiz yakından ihtiyar-ı zahmet buyurarak şeref bahşeden sizlere cümleten hoş geldiniz der, hepinizi hürmetle selâmlarım.

Aziz misafirler, bugün ilk mezunlarının diploma tevzii törenini kutladığımız bu enstitü bundan dört yıl önce yani 19 kasım 1959 da İstanbul İmam-Hatip Okulu binasında mütevazi bir törenle açılmıştı. İtiraf etmeliyim ki aziz milletimizin hassas kalbinde daha o gün en mutena yeri işgal ederek ebedi tahtına oturan enstitümüz maalesef koca İstanbul'un sinesinde şanına lâyık bir yer bulamamış ve bu hal bugüne kadar sürüp gitmiştir. Bu sebeple sizleri enstitümüzün şanına lâyık surette ağırlamaktan mahrumuz, özür dileriz. Halbuki bu müessese uzun zamandanberi dinî ilimler sahasında hissedilegelen muazzam bir boşluğu doldurması hasebiyle pek büyük bir önem taşımaktadır. Milletçe peşinde bulunduğumuz gerçek ilerlemeyi temin için böyle bir müessesenin kurulması fikrimce geç bile kalmıştır. Şunu hatırlatmak isterim ki batıda ve doğuda ilerlemenin son haddine varmış büyük milletlerin varlığını teşkil eden içtimaî müesseseler arasında din ve dinî bilgiler son derece ehemmiyetli bir yer almaktadır. Meselâ yalnız laik Fransa'da altmış tane yüksek din müessesesi vardır. Bu milletler içtimaî varlıklarını dinlerine borçlu olduklarını her fırsatta ifade etmektedirler. İnsan topluluğundan din müessesesini yıkıp atmış milletlerde ise rühî ve ahlâkî müthiş bir çöküntü ve bir buhranın, basar ve basiretten mahrum olanların bile göreceği kadar âşikâr ve aşırı bir raddeye vardığı inkâr edilemiyecek hakikatlardandır.

Vâkıa son zamanlarda ortaya ilericilik-gericilik diye iki garib ve medlûlü meçhûl tabir çıkarılmıştır. Fakat bu kelimeleri kullananların çoğu, dinle din adamlarını gerici, hakiki gericileri ise ilerici saymak suretiyle kalb-i hakikata yeltenen bir takım zavallılardır. Binaenaleyh bu tabirler maalesef mâvuzalehlerinde kullanılmaktan fersah fersah uzaklarda bulunduğundan mühmelâttan sayılmağa mahkûmdurlar, üzerinde asla durulamaz. Hakikatta, ilk emri (okuyup yazmak) la başlayan yüce dinimiz gözleri kamaştıran bir medeniyet ve hakiki ilericilik dinidir.

Muhterem misafirler, İslâmda ruhbanlık yoktur. Bu sebeple Enstitümüz dinle dünyayı müsâvi surette hedef tutmaktadır. Onun en güzel vasfı elzem olan bilcümle din ve dünya ilimlerini bir araya getirmiş olmasıdır. Bu müessesede Kur'an-ı Kerim, Hadis, Kelâm v.s. gibi din ilimlerinin yanıbaşında çeşitli medeniyet ve sanat tarihleri, coğrafya, pedagoji, psikoloji, mantık, felsefe, edebiyat, musiki ve yabancı diller yer almaktadır. Gayemiz milletimize münevver, olgun, vakur din adamları yetiştirmektir. Nitekim yetiştirdiğimiz ilk kafile-i irfan huzurunuzdadır.

Kıymetli öğrencilerim,

Bugün bu müessesede geçirdiğiniz son gündür. İstanbul'un büyük fâtihi Sultan Mehmed İstanbul'u almakla nasıl koca bir çağı kapamış ve bir yenisini açmışsa, sizler de bugün hayatınızın mühim bir çağını kapayarak daha mühim bir çağını açmaktasınız. Evet bu müessesedeki tahsil çağınız bugün kapanıyor. Dört yıldır çeşitli mâniaları yenerek çalıştınız. İşte bugün bu çalışmaların semeresini haklı olarak devşiriyor, diplomalarınızı alıyorsunuz. Sa'yinizin semeresi olan diplomalarınızı size candan tebrik ederken, bunlarla nice hayırlı işlere muvaffak olmanızı Cenab-ı Haktan niyaz ederim. Fakat tahsil çağı bugün kapanmakla beraber, asıl sizi bekleyen vazife çağı yine bugün iki kanadıyla birden kapılarını size açmış bulunuyor. Zira sizler bugün millete hizmet denilen mukaddes vazifenin başına geçiyorsunuz. Bu vazife hakikaten mukaddes ve ciddidir. Bundan böyle siz aziz milletimizin muhterem bir hocası, kıymetli birer din elemanısınız. Binaenaleyh bütün davranış ve hareketlerinizde bu vasıflar sizin rehberiniz, ciddiyet, doğruluk ve çalışkanlık düstur-ul-âmaliniz olacaktır.

Aziz yavrularım,

Uzun söze ne hacet... Siz Fahr-ı Kâinat Efendimizin tebşir buyurduğu hayır rozetini takınan bahtiyarlarsınız. Hz. Peygamber: «Eğer Allah bir kimsenin hayrını dilerse onu din âlimi yapar.» buyurmuşlardır. İşte her birinizin alnında bu mühr-i hayır parlıyor. Ne mutlu sizlere... Vasiyetim, ömrünüz boyunca bu mühr-i hayra sahip olmaya çalışın, Allah cümlenizi hayra muvaffak buyursun.

Bana ve muhterem arkadaşlarıma gelince: Biz büyük bir sevinçle üzüntünün telâkî noktasındayız. Seviniyoruz ve bahtiyarız. Çünki, sizler gibi teçhizatlı bir irfan ordusunu milletimize hediye ediyoruz. Üzülüyoruz, çünki şimdiye kadar birinizi bir saat derste göremediğimiz tahammülümüz yokken, bundan böyle rahle-i tedrisimizde hiçbirinizi göremiyeceğiz. İşte biz bu heyecan ve halet-i ruhiye içinde sizinle vedalaşıyoruz. Yegâne teselliniz, bu talebelik - hocalık resmiyetinden sonra millete hayırlı hizmetler yolunda bize refik olacağınızı düşünmektir. Cenab-ı Hak cümlemizin muîni olsun.

Muhterem misafirler,

Sözü uzattım, özür dilerim. Nâçiz konuşmamı dinlemek lûtfunda bulunduğunuz için hepinize ayrı ayrı teşekkürler eder, yüksek huzurlarınızdan ayrılırken cümlenizi tekrar hürmetle selâmlarım.

Ahmed DAVUDOĞLU

İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsünden birincilikle mezun olan Bekir Topaloğlu'nun konuşması

Muhterem büyüklerim, kıymetli misafirler, faziletli hocalarım ve sevgili arkadaşlar,

İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsünün ilk mezunlarını verdiği bugün memleketimiz, İslâm âlemi ve bütün insanlık için kutlu olsun!

Pek muhterem ve kıymetli davetlilerimizin teşrifleri bizim bu toplantımızı kat kat şereflendirmiş, ehemmiyet ve mânasını yüceltmiştir. Kendim ve arkadaşlarım adına teşekkürlerimi arzederim.

Hepimizin gönlünü dolduran şu mes'ut neticenin elde edilişinde tâ İmam-Hatip Okullarının birinci sınıfından itibaren başta Hükümetimizin, Milli Eğitim Bakanlığının büyük gayretleri vardır. İmam-Hatip Okullarının bulunduğu yurdun muhtelif beldelerinde ve bunlar arasında özellikle İstanbul'da kurulan ve bu okulların inkişafını gaye edinen ilim ve hayır cemiyetleri mensuplarının da üzerimizde hesapsız emekleri vardır. Fakat kalbimizin bütün ürperişleri, hürmet hislerimizin kabarışları içinde zikredeceğimiz müstesna şahsiyetler hocalarımızdır. Hocalarımız, onbir yıllık tahsil devresinin çeşitli kademelerinde en kıymetli ve nadide bir sanat eserini, bir mimariyi meydana getirircesine bizim için göz nuru döktüler, kuvvet ve enerji sarfettiler. Bize ilim öğrettiler,

(Devamı arka sayfada)

millet, memleket ve insanlık sevgisi aşıladılar, bize feyiz ve ilham verdiler. Bizi, hiç bir işe yaramaz bir çocukken, memleketimizin ve İslâmlığın hizmetine hazır, bu ağır ve pek değerli mes'uliyeti sırtında taşıyabilecek birer genç haline getirdiler. Tâ İmam-Hatip Okullarının birinci sınıfından günümüze kadar bize ders okutan hocalarımızdan ebediyete intikal edenlerin ruhu şad olsun. Hayatta olanlara sıhhat, afiyet ve uzun ömürler dileriz. Biz hayatımızın sonuna kadar onları unutmayacağız. Kabul ederlerse biz onların evlâtlarıyız. Ve Hz. Peygamberin: «Ben size baba-oğul gibiyim, sizlere bilmediklerinizi öğretmekteyim» buyurmak suretiyle pirleri yerine geçen öğretmenlere hürmet duygusunu bizden sonraki nesillere telkin edeceğiz.

Muhterem dinleyicilerim, Türkiyede, ilk okuldan sonra fen ve kültür dersleri yanında esaslı dinî öğretim yaparak yedi yıllık bir meslek lisesi ve ondan sonra da dört yıl içinde din ilimlerinde ihtisasa doğru götüren yüksek bir tahsil müessesesinden ilk mezunlar olarak vazife ve mes'uliyetimizi müdrikiz. Biz Kur'an-ı Kerimde buyurulduğu gibi, Allahın emir ve yasaklarını yer yüzündeki insanlara halimiz ve lisanımızla tebliğ etmekle vazifelendirilmiş memurlarız. İnsanları güzel ahlâktan ibaret olan İslâma, iki cihan saadetine davet etmek gibi müstesna bir meslek seçmişiz.

İçinde yaşadığımız yirminci asır siyasî, içtimaî, iktisadî ve ahlâkî buhranlar içinde herkesin, aklı başında her milletin dine koştuğu bir asırdır. Artık geçen iki asrın maddeci ve dini inkârcı cereyanları iflâs etmiştir. İnsanlığın bunu idrak etmesi Tanrının büyük bir lûtfudur. Dünyada muazzam ve kıymetli işler başarmış büyük adamların, liderlerin, kâşiflerin, ciddi ilim adamlarının imanlı insanlar oldukları gerçeği karşısında dinin hayatiyeti ve dinamizmi gün gibi meydana çıkmıştır. İlim ve Din çatışması artık hiç bir hakiki münevverin kulak asmayacağı bir masal olmuştur.

Biz yirminci asırda din adamının müsbet ilimlerle mücehhez, dinamik hayatın tekamülünden ve doğurduğu ihtiyaçlardan haberdar, uyanık bir insan olmasının zaruri olduğuna inanıyoruz. Buna her müslüman inanır. Zira Kur'anın emri, İslâmın ruhudur bu. Kendi memleketimiz ve İslâm âlemi de dahil dünyamız büyük ve yepyeni bir hamleye muhtaçtır. Bu

(Devamı 25. sayfada)

İst. YÜKSEK İSLÂM ENSTİTÜSÜ TALEBE Cem. Bşk. A. GÜRTAŞ'IN KONUŞMASI

Değerli misafirlerimiz, muhterem hocalarım ve kıymetli arkadaşlarım, İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsü Talebe Cemiyeti adına hepinizi derin saygılarımla selâmlar, bu müstesna günümüze huzurunuzla şeref verdiğinizden dolayı candan teşekkürlerimi arzederim.

Bugünün mâna ve ehemmiyeti beyandan müstağnidir; Çünki bugün tarihde nev'i şahsına münhasır özellikleriyle, ilk defa teşekkül etmiş olan İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsünün, ilk mezunlarını aziz milletimizin hizmetine arzetme bahtiyarlığına nail olduğu gündür.

Maarifimizde çok mühim bir boşluğu dolduran ve milletimizin en mübrem bir ihtiyacına cevap veren İmam-Hatip Okullarında yedi sene hem dinî ve hem de kültürel bilgileri tahsil ederek gelen arkadaşlarımızın, bu müessesede dört senelik mesleki yüksek tahsil görerek ayrıldıktan sonra, vatan sathında milletimizin ihtiyaçlarını daha güzel bir tarzda karşılayacaklarına inancımız tamdır. Gerçi her müessesenin kuruluş devrinde olduğu gibi, bizim müessesemiz de dört senelik bir maziye sahip olmasına rağmen halâ nâmüsait şartlar altında tedrisatına devam etmektedir. Enstitümüz bina, yurt, kütüphâne, yatakhâne, sınıf, konferans salonu, Enstitü olmasına rağmen güzel bir program ve ihtisas kolları gibi en tabiî ihtiyaçlarından dahi mahrumdur. Fakat bütün bu mahrumiyetlerin geçici olduğuna ve bunların kısa bir zamanda izale edileceğine inanıyor, talebe cemiyeti olarak elimizden gelen gayreti sarfediyoruz. Ancak bizim bu mütevazi gayretlerimize büyüklerimizin himmetlerinin de inzimamının zaruretine kani bulunmaktayız. Yüklenmiş olduğumuz, mes'uliyeti çok büyük kudsî vazifemizi ifada siz büyüklerimizi aramızda görmek ve yanımızda hissetmek bizim için bir şevk ve iftihar vesilesidir.

Mezunlar adına konuşan abimizin tavsiyelerine uymak için gereken gayreti sarf edeceğimize geride kalan talebeler olarak söz veriyoruz. Zaten çalışmak, öğreteni saymak ve sevmek İslâmın şiarıdır. Biz de O nurlu yolun yolcularıyız.

Ayrılık ızdırabını hizmet aşkiyle unutarak, yuvamızdan vatan sathına gönderdiğimiz ağabeylerimize en samimi başarı dileklerimizi sunar, Cenabı Hakkın hepimize yardımcı olmasını dileriz.

Konya Yüksek İslâm Enstitüsü Kürsüsünden

İLM-İ KELÂM DERSLERİ

— 6 —

Dr. A. Arslan AYDIN

Fiili Sünnet: Peygamberimizin fiil ve hareketleridir. Fakat bu fiillerden oturmak, kalkmak, yemek, içmek ve uyumak gibi tabii olanlar ancak bu işlerin mubah olduğuna delalet eder. Şer'i bir hüküm istihsâline mesned olmaz. Uyku esnasında vaki olan şeyler ile, Peygamberimizin zatına mahsus olan işler de böyle olup Ümmeti üzerine hücet teşkil eden ve dinî hükümlere kaynak sayılan fiili sünnetlerden hariçtir.

Takriri sünnet ise: Peygamberimizin, huzurunda söylenen sözleri veya yapılan işleri sükutla karşılamak sureti ile onları takrir etmesidir. Takrir, tesbit etmek mânasına gelir. Red ve inkâr etmeyerek sükutla karşıladıkları şeylerin, takriri sünnetten sayılabilmesi için; o şeylerin meselâ puta tapmak gibi münkerettan olmaması, yani aslında kötü olduğu için bakul olunmayan şeyler cinsinden bulunmaması şarttır.

Kavli sünnete, **«Hadis»** dendiği gibi, **«Haber»** veya **«Eser»** de denir. Hadisin cem'i Ehâdis-Haber'in cem'i Ahbâr- Eser'in cem'i de Âsar.

Peygamberimizin sünneti, islâmî hükümlerin istinbatında Kur'an-ı Kerimden sonra en mühim kaynak olarak kabul edildiğinden, ashab-ı Kiram Peygamberimizin sözlerini büyük bir dikkat ve itina ile zabt ve tesbit ederek ezberlemiş ve daha sonra gelenlere aynen nakletmişlerdir.

Bu hadislerin sübutu ve daha sonra gelenlerin ulaştırılması, ancak nakil yoliyle olduğundan, islâm âlimleri nakle son derece önem vermişler ve nakil mevzununda en sağlam esasları ve en kuvvetli usulleri koymuşlardır. **«Usul-i Hadis»** ilmini teşkil eden, **«Müstelah-el Hadis»** ve **«Nakd-i Ricâl»** ilimleri, asrımızda dahi emsâli görülmeyen titizlikle vücuda getirilmiştir.

Hatta diyebiliriz ki; yeni feylezofların, «Metodoloji» denilen metodlar ilminde, rivayet ve nakil hakkında koydukları esaslar, islâm hadis ulemasının, hadis nakleden râvileri tetkik ve tenkit hakkında koydukları esaslara nisbetle çok sathî ve sönük kalır. Bu husus, usul-i Hadis ilmine ve metodolojiye vakıf olan âlimler arasında inkâr edilmeyen bir hakikattur. İşte Peygamberimizden rivâyet edilen bütün nakiller, bu tenkit süzgecinden dikkatle geçirilerek, her birinin derecesi, her râvinin mertebesi tesbit edilmiştir. Yani Peygamberin sünneti diye rivâyet edilen her şey hemen kabul edilmemiş, hepsi de usuli ile tetkik ve tenkit edildikten sonra ilmi ölçülere uyanlar, Peygamberimizin sünneti olarak kabul edilmişlerdir.

Peygamberimizin Hadisleri «Sahiheyn» denilen Buhari ve Müslimde «Sünen» denilen Tirmizi, İbn-i Mâce, Ebu Davût ve Nisâi gibi **Kütüb-i Sitte**'yi teşkil eden muteber hadis kitaplarında yer almıştır. İmam-ı Mâlik'in «Muvatta» ı ve İmam-ı Ahmed'in «Müsned»i de bu cümledendir.

Peygamberimizin sünneti de Kur'an-ı Kerim gibi ilâhî vahye istinad eder. Çünki, Cenab-ı Hak O'nun için diyor ki :

«O nefsinin arzusuna göre konuşmaz. O'nun sözleri kendisine vahyolan sözlerden başka bir şey değildir.» Yani Peygamberimizin her sözü ilâhî bir vahye istinad eder.

Peygamberimiz de «Allahü Teâlâ bana Kur'an'ı ve hikmetten de iki mislini verdi» buyurmuşlardır.

Cenab-ı Hak Kur'an-ı Kerimde:

«Peygamberin size getirdiklerini alın, yapmanızı men' ettiklerine de son verin» yani nehyettiklerini terkediniz.

«Her kim ki, Peygambere itaat eder, Allaha itaat etmiş olur» buyuruyor.

Peygamber efendimiz de kendisinden görüldüğü gibi ibadet edilmesini, sünnetinin aynen alınıp tatbik edilmesini emrediyor.

Bunun içindir ki, ilâhî vahye istinad eden Peygamberimizin sünneti Kur'an-ı Kerimden sonra islâm dininin en büyük kay-

nağı şer'i hükümlerin ikinci ilâhi menba'ı ve delili sayılmıştır.

Peygamberimizin s ü n n e t i ; Kur'an-ı Kerimi tastikle bildirdiklerini te'kit eder. Onu tefsir ederek anlaşılması müşkil olan kısımlarını açıklar. Muhtasar ve mücmel olanını tafsil, muhtemel (bir kaç mânaya ihtimalli) olanını ta'yin ve mutlak olanını takyid ettiği gibi, kitabul-lahın beyan etmediği cüz'i hâdiselerin hükümlerini de re'sen beyan eder.

O halde sünnetin iki mühim vazifesi vardır:

1) Kur'anı tefsir ederek, ilâhi hükümleri açıklamak,

2) Gerektiği zaman müstakil olarak ahkam teşri' etmek.

Bu sebeble, kitap esas ve ilk ilâhi kaynak ise de, sünnet onun tefsiri ve tamamlayıcısı mahiyetindedir. Yani sünnet, aslı olan kitaba, kitap da; tefsiri bulunan sünnet'e muhtaçtır.

İslâmî nakillerin ilmî delilleri üç asra (karn) takdir olunur.

Birinci asır, Ashab-ı Kiram devri. İkincisi onlara tabi olan (Tabiin) devri. Üçüncüsü de (Etba-ı Tabiin) devridir. Peygamberimizin hadisleri, hadisin senedini teşkil eden râvilerin üç devirdeki durumlarına göre üç kısma ayrılır.

1) **Mütevâtir hadisler.** Bidayetten itibaren bu üç asırda yalan üzerinde birleşmelerini aklın tecviz etmediği sayıdaki topluluğun biri birinden rivayeten Peygamberimizden naklettikleri hadislerdir.

Onun için, tevatürün bütün zor şartlarını ihtiva ederek (Mütevatir) derecesine ulaşan ve bize kadar böylece gelen bu gibi hadislerin doğru ve kat'i olduğunda şüphe etmek asla caiz değildir. Çünkü bu sözlerin bizzat Peygamberimizden sadır olduğu tevatür yolu ile sabit olmuştur. Namaz, oruç ve Hac gibi ibadetler ile, farz olan namazların rik'at adetleri, mütevatir hadislerle tevatüren sabittir.

2) **Meşhur hadisler :**

Bidâyette (Ahât) hadis durumunda olduğu, yani; Peygamberimizden bir veya birkaç kişi tarafından rivayet edildiği halde, bilâhere ikinci ve üçüncü asırlarda tevatür derecesine ulaşarak şöhret bulan hadislerdir. Bu gibi hadisler, aslında Âhât hükmünde olduğu halde, sonra şöhret bulan ve yalan üzerinde birleşmeleri aklen caiz olmıyan büyük bir topluluk tarafından rivayet edilerek bize kadar böylece gelen hadislerdir. Bunun için (Meşhur Hadis) adı verilmiştir.

Meşhur hadisler aslında bir veya birkaç kişinin rivayetine istinat ettiğinden, zaruri ve kesin bir bilgi vermez. Ancak, Peygamberimizin ashabı yalan söz söyleme töhmetinden münezzeh olduklarından, bilâhere tevatür derecesine ulaşan bu gibi meşhur hadisler, kalbe itminan verir. Meşhur hadisler, zaruri ve kesin bilgi verme derecesine yaklaştığından mükteza-sı ile amel etmek her mükellef için vaciptir. Bu bakımdan, hidâyet ile dalâlet (sapıklık) arasında bir miyar sayılagelmiştir.

3) **Âhât Hadisler :**

Peygamber Efendimizden, bir veya birkaç emin kişi tarafından rivayet edilen ve üç asrın hiçbirinde de tevatür derecesine ulaşmıyan hadislerdir. Yani İslâmî nakillerde esas olan ilk üç asrın hiçbirinde de bir topluluk tarafından rivayet edilmiyen, fakat daha sonra müslümanlar arasında yayılan hadislerdir.

Âhât hadislerden, metin ve senet (Raviler Silsilesi) bakımından şartlarını haiz olanlara (Makbul), şartları haiz olmıyanlara da (Makbul Olmayan) hadisler denilir.

Metin ve raviler silsilesindeki şartları haiz olan makbul hadislerle, muhtar olan reye göre, yalnız amel etmek vaciptir. Çünkü bu gibi hadisler zanna dayandığından, kesin bilgi vermezler. Bu sebeble de itikat meselelerinde delil olarak kullanılmazlar.

Âhât hadislerden (Makbul) olanlara, (Sahih) ve (Hasen), makbul olmayanlara da (Zayıf) hadisler adı verilir.

Sahih Hadisler; Senedi muttasıl, ravileri âdil ve tam zâbıt olan hadislerdir. Yâni bir hadisin sahih olabilmesi için :

a) Hadisi nakleden raviler silsilesinin birbirine istinat ederek Peygamberimize kadar devam etmesi,

b) Ravilerin hepsinin âdil, yâni büluğa ermiş, âkil. müslüman, dâima adâletle hareket eden, kötü hallerden uzak, dürüst ve fazıletli kişi,

c) Ravilerin hepsinin zâbıt, yâni işittiğini değiştirmeden noksansız olarak aynen nakleden, hafızası kuvvetli kişiler olması lâzımdır.

Sahih hadislerdeki üç esas; ittisal, adl ve zabt-ı tam'dır.

Hasen Hadislerin de; Senedi muttasıl, ravileri âdil ise de, sahih hadislerde olduğu gibi, râvileri (Rabt-ı tam) sahibi olmayıp, yalnız zâbıttırlar. Yani hasen hadisler; ittisal ve adalet bakımından sahih hadisler gibi olup, yalnız (Zabıt) cihetinden sahih hadislerin derecesinden aşağıdır. Fakat hasen hadisler de, sahih hadisler gibi amel bakımından muteber olan ve muktezası ile amel edilmesi gereken hadislerdir.

(Devamı var)

İslâm Tasavvufunun Kaynağı

Ahmet GÜRTAŞ

Kâinatta her şey, Rabb-ül-Âlemin olan yüce Allahın terbiyesi altında tekâmül kanununa tabidir. Nasıl ki her canlı doğar, yaşar ve ölür, kâinatta mahlûkat namına ne varsa, hepsinin bir mehdei olduğu gibi tekâmül kanununa tâbi olarak istihale ede ede kıyamet dediğimiz zevale doğru seyreder gider.

İslâm tasavvufu da, her şey gibi, sırf şekle ait olmak üzere bir tekâmül devresi geçirmiştir. İlk devrede bir takım remaller ve işaretlerle ifade edilen fikirler tekâmül devresinde daha açık, münakaşa ve muhakeme edilir bir surette ortaya konulmuştur. Sırf şekli olan bu tekâmül tasavvufun aslına ve mahiyetine asla tesir etmemiştir. Yani mahiyet itibariyle tasavvuf hiçbir tekâmül geçirmemiştir. Asr-ı Nebevide ne ise tasavvufun temel prensipleri tekâmül devresinde de bugün de aymdır.

Tasavvufun esaslarını pek açık bir surette ilk defa ortaya koyan Hz. Ali'dir. Tabiatiyle O da Peygamber Efendimizden almıştır. Herhangi bir şeyin Hz. Peygamberden alınması demek Kitap ve Sünnet'ten alınması demektir. Bu bakımdan tasavvufun menşei de Kitap ve Sünnettir. Sonraki devrelerde vâki olan tekâmül ve değişiklik sırf şekle ve ifade tarzlarına münhasır kalmış, tasavvufi esaslara hariçten bir şey ilâve edilmemiştir. Yoksa bazı garbîlların iddia ettikleri gibi islâm aleminde tasavvuf hicrî üçüncü asırda peyda olup, henüz müslüman olmağa başlayan İranlılarla Hindlilerden alınmış değildir. Bu, bazı Hıristiyan rahip ve mütefekkirlerinin dinî taassuplarından neş'et eden gayet boş bir iddiadır. Zaten böylelerine kalırsak İslâm Dîninde asli bir şey yoktur. İslâmiyet diğer dinlerden alınmış derme çatma bir şeydir. Esas din hakkında böyle düşünenlerin İslâm tasavvufu hakkında daha insaflı davranmaları zaten beklenemez.

Gerek bu konuda gerekse diğer İslâmî konularda eser yazan garblı yazarların, bitaraf ve insaflı olan bazıları müstesna, hemen hemen hepsinin hatâları tayinde hataya düşmelerinin veya hatayı hakikat yerine ikame etmeye yeltenmelerinin sebebini anlamak o kadar güç bir şey değildir. Bunlar, bilerek ve yanlış fikir dermeyanına sevkeden âmillerden birisi İslâmiyete ait konuları tetkik ederken kendilerini dinî taassubtan ve tarafgirlikten kurtaramamalarıdır. Dini meseleleri tetkikte herkes kendince hak olan nokta-i nazarı muhakemesine esas olarak almakta, dolayısiyle, bitaraf kalamadığı müddetçe, bir Hıristiyanın İslâmi konudaki muhakemesi hristiyanca olmaktadır. Halbuki ilmin ilk şartı peşin hükümden kaçınmak ve tarafsız müşahade yapabilmektir. Bu şartı kaybeden kimsenin hakikate ulaşması beklenemez. Zaten diğer bir kısmı da tamamen materyalist (maddeci) ve ateist (Allahsız) olduğundan, Hristiyanlık ve İslâmiyet de dahil olmak üzere, bütün dinlere ait konularda hadiselere adesenin tersinden bakmakta, böylece hakikatı olduğundan bambaşka bir mahiyette görmekte ve gördüğü gibi aksettirmeğe çabalamaktadır.

Hatayı doğuran diğer bir amil de tetkik ve tetebbu noksanlığıdır. Hem de Panthéisme'le Vahdet-i Vücudu ayırt edememek ve İslâm tasavvufunun mahsulü ve temeli olan Vahdet-i Vücudu panteizmin kopyası olarak görmek veya bililitizam öyle göstermek derecesine düşecek kadar insanı fikri perişanlığa mahkûm eden bir noksanlık ve cehalet..

Hakikattan başka bir maksada sahip olmak ve bir fikr-i sabitte saplanıp kalmakla maalesef insan illm ve hakikat namına böyle pek fahiş hatalar işlemekten kendini kurtaramıyor.

Bunların tarz-ı telâkkilerine bir misâl olmak üzere buraya iki Hristiyanın İslâm tasavvufu hakkındaki mütalâalarını alıyorum:

Prof. Mehmet Ali Ayni Bey'in Tasavvuf Tarihi adlı eserinin 163. sahifesinin haşiyesinde şu satırları görüyoruz: «İbn-i Rüşd'ün Din ile Felsefe arasındaki münasebet hakkındaki nazariyesine dair pek mühim bir eser yazan Léon Gauthier kitabının 28. sahifesinde şu mütalâayı serdediyor: Yunani değil, İrani belki de Hindi son bir tesir şarkıtan gelip felsefe-i İslâmiyye üzerine icra-ı nüfuzda gecikmedi, bu tesir felsâfe-i İslâmiyyenin nev-eflâtûniyye felsefesi cihetinden daha evvel uğradıkları tasavvuf ve vahdet-i vücud meyelanlarını takviye edecek bir halde idi. Bundan maksadımız sofilik namiyle maruf olan meyelandan bahsetmektir. Tarih itibariyle feylesofların ikinicisi olan ve asli Türk olmakla beraber Farisi lisanına da vâkıf olan Farabi'de bu sofilik aşikâr bir surette görüluyor. Müşarünileyhin halefi olan İranşy-ül-asıl İbn-i Sina'da ise bu meyelan bütün vüs'atiyle inkişaf ediyor.»**

Essai sur l'histoire de l'Islamisme adiyle fransızcaya terceme edilen ve Dr. Abdullah Cevdet tarafından Tarih-i İslâmiyet adı altında türkçeye çevrilip 1908 de meşrutiyetin ilânından bilistifade neşredilen eserinin 418-419-420. sahifelerinde Hollanda'lı Prof. Dr. R. Dozy şöyle demektedir: «Çünki Muhammed (S.A.) in pek ziyade serd (soğuk) ve bîab (kuru) akîdesiyle tasavvuf pek ziyade gayr-ı dinî vetafık idi. Diğer cihetten şirin ve şefkat-hisul ve pürihtisasât olan tasavvufiyyet, gerek sırf temayül-i zatisi sayesinde gerek daha kadim olan sistemin tesiriyle panteizme, işrakiyyete istihale etti... Bu vechile panteizme vasıl olan mutasavvıfin iki şubeye ayrıldı. Şubelerden birinin reisi 875 de vefat eden Bistami, diğerinin reisi 909 da vefat eden Cüneyd idi. Faris-i Bistami tamamen dördüncü asır Hristiyanlarının mossalien'leri gibi bir panteizm va'z ve neşrediyordu ki din-i vahy isriyle t'tilaf etmesi kat'iyen gayr-ı mümkün idi. Her ne kadar Kur'anın tema-

ASR-I SAADET [PEYGAMBERİMİZİN HAYATI]

Mustafa UZUNPOSTALCI

EFENDİMİZİN DOĞUMU:

Doğumundan evvel birçok hârikaların — Fil vak'ası — zuhur ettiği gibi doğumunda da birçok hârikalar zuhur eden Peygamber Efendimizin doğum tarihinde ihtilâf vardır. Yalnız şurası muhakkaktır ki, rebiü'l-evvel ayının ikinci pazartesi gecesi doğmuştur. Ama ayın kaçında ve milâdî hangi senede?.. Burada çeşitli rivayetler mevcuttur. Nitekim Ahmed Refik «Büyük Tarih-i Umumî» sinde şöyle demektedir: «Abdülmuttalib (Mekke) de büyük bir nüfuz icra eyledigi esnada Arabistanda azîm ve ictimaî bir tahavvül hazırlanıyordu: Abdülmuttalib vatanını Habeşilerin taarruzundan hâlâs etmiş, Himyerilerin Habeşileri Yemen'den tardettiklerini görmüştü. Sonra oğlu Abdullah, Yesrib'li Vehb'in kerîmesi Âmine ile izdivac etmiş, bu izdivactan Hazreti Muhammed Mekke'de dünyaya gelmişti. (570 ağustos) [1]. Demek suretiyle doğumun bu yılda vukua geldiğini haber vermektedir.

Doğumun 570 veya 571 senesinde değil de, 569 senesinde vâki olduğunu rivayet edenler de bulunmaktadır. Şöyle ki, Mehmed Halid «Mufassal Tarih-i İslâm» adlı eserinde: «Kur'ân-ı Azîmü'-Şân'da şeref-vârid ve binaenaleyh maruf ve meşhur olan fil vak'ası bir vak'ayı hârikadır. Arablar bunun vukuu senesine (âmmü'l-fil) ve (senetü'l-fil) tâbir ederler. Âmmü'l-fil Milâd-ı Hazreti Isâ'nın beşyüz altmışdokuzuncu senesine müsadiftir. Mevlid-i Hazreti Nebevî (aleyhissalâtü vesselâm) dahi bu sene zarfında şeref-vuku bulmuştur...» [2] diyor. Yine ayrı eserin başka bir yerinde ise

[1] Büyük Tarih-i Umumî, Ahmed Refik, İstanbul, 1328, C.V., S. 27.

[2] Mufassal Tarih-i İslâm, Mehmed Halid, İstanbul, 1316, C. I, S. 33. Bu eserin birinci cildinin sonunda şöyle bir not bulunmaktadır: «Tarihin otuzüçüncü fasl-ı mahsûsu (252) inci sahifesine kadar münderec mebhasin Vecihi Bey Efendi tarafından yazıldığı ihtar olunur.» denmektedir ki, yukarıda aldığımız bu tarihi rivayetler bu zat tarafından yazılmış olmalı.)

yülü Allah'ı beşerileştirmek ise de hiçbir mutasavvıf insanın samedaniyyetini bundan daha açık bir surette ifade etmemişti... Her ne kadar Bağdat'ta doğmuş ise de Cüneyd dahi Farisiy-ül-asıl idi. Filhakika bu mezhep aynı sistemi va'z ve ta'lim ediyordu. Fakat bunu gayet müdebbirane ifade ediyor ve akaid-i İslâmı, İslâmiyete taban tabana zıd olan felsefi bir sistem ile pek hayret-engiz bir surette imtizaç etiriyordu.» (1)

Görülüyor ki Fransız müsteşriki Léon Gauthier ve Dr. Dozy'ye göre **tasavvuf panteizmden neş'et etmiş, İran ve Hind'ten gelen son bir tesir de bu cereyanı kuvvetlendirmiştir. Delilleri de Farabî'nin Türk olmakla beraber Frasçaya vukufu, İbn-i Sina'nın, Bayezid-i Bistami'nin ve Bağdat'da doğmuş olmasına rağmen Cüneydin İranlı olmaları-dır.**

İran tesiri iddiasını isbat için Farabi'nin farsçayı bilmesini, İbn-i Sina'nın, Cüneyd ve Bistami gibi iki büyük İslâm velisinin İranlı olmalarını delil olarak ileri sürmek, ilim namına söz söyleme iddiasında bulunan ağzıbaşlı kimselerin asla tenezzül etmeyecekleri basit mügalatadan ibarettir ve üzerinde durmak bile abestir. Bunun yanında panteizmle vahdet-i vücudun ayrı ayrı şeyler olduğunu söylemek tasavvufun panteizmden neşet ettiği iddiasının kıymet derecesini göstermeğe kâfi gelecektir.

Geriye tasavvufla Ayet ve Hadislerin münasebetini göstermek kalıyor. İnşaallah bunları da gelecek yazımızda belirtmeye çalışacağız.

[1] Yukarıya derecdilen satırlar eserin heyet-i mecmuası hakkında bir fikir vermeye kâfi gelmekle beraber, mütercimin mukaddimesi eserin kendisi,, müellifi, mütercimi ve tercemenin gayesi hakkında daha açık bir kanaat bahşetmektedir. Mukaddimede *«Halka nâfi' olmaya çalışan, âlim, fâzıl Dr. Dozy emelleri ve emelleri kara, avare Hamîd'lerden* (Osmanlı-Türk İmparatorluğunun şanlı Padişahı ve Müslümanların değerli Halifesi merhum ikinci Abdülhamid Han kasdedilmektedir.) *bin kat ziyade müslümandır.»* diyerek bahsetmiş ettiği Dr. Dozy'nin *«Kat'iyen bitaraf ve akl-ı selim mahsûlüne* olarak kabul ettiği eserini terceme etmekle *Dr. Abdullah Cevdet* aklınca *«Biz Müslümanların Tarih-i İslâmiyyete olan ihtiyaçlarını»* karşıladığına inanıyor. *«Üç mühim lisan-ı İslâm olan Arab, Farisi ve Türk dillerinde yazılmış böyle bir tarihin bulunmadığını»* söyleyen ve her sayfa hatta satırında *Kur'an-ı Kerime* ve *Hz. Peygamber Efendimize* dil uzatmaktan haya etmeyen bir kimsenin eserini *bitaraf* (!) bulaarak *«Biz Müslümanların ihtiyacını karşılamak* üzerev terceme etme lüzumunu hisseden bir adama karşı bize: (Hakikaten *Abdullah Cevdet* ve emsalinin ihtiyacını karşılayacak bundan âlâ bir eser bulunamaz) demek kalıyor.

Tarihçiler istedikleri kadar doğum gününde ihtilâf eddedursunlar; âlemler, yüzü suyu hürmetine yaratılmış olan Zât-ı Kibriya dünyaya geldi. Âdem aleyhisselâm'dan itibaren, alından alına geçen nur-ı mübin hakiki sahibini buldu. Böylece, daha peygamber olmadan, Tevhid Dinini yenileyeceği, yahudi ve hristiyan kâhinler tarafından haber verilen zât dünyaya gelmişti. Senelerce herkesin gelmesini beklediği, şâirin:

«Bu gelen aşkına devreyler felek»

dediği sahib-i risalet dünyayı teşrif etmiştir...

Doğan çocuğa «MUHAMMED» ismi verildi. Bu ismi — baba tarafından — dedesi Abdülmuttalib koymuştu. Abdülmuttalib, Âmine'nin doğumu esnasında Harem-i Şerif'te Allah'a dua ederken, hâtiften bir ses: «Müjde... Ya Abdülmuttalip, gelinin Âmine'nin bir oğlu oldu.» dedi. Bunu işiten Abdülmuttalib hemen eve dönüp ve torununu kucağına alıp sevdi. Sonra O'na isim vermek için bir ziyafet vererek Mekke'nin ulularını davet etti. Onlar, «ziyafete sebeb olan bu çocuğa ne isim verdin» diye Abdülmuttalib'den sordular. O da «Muhammed» dedi. Bunun üzerine onlar, «ecdadında bu isimde kimse yok» deyince Abdülmuttalib, «umarım ki O'nu yerde ve gökte olanlar çok medh-ü-senâ ederler» dedi.

Peygamber Efendimizin birçok isimleri vardır. Meselâ **«Ahmed», «Muhammed», «Mahmud», «Mustafa», «Yâsin», «Taha», «Müddessir»**... O'nun isimlerindendir.

DOĞUMUNDA VUKU BULAN HARİKU'LÂDE HALLER: Peygamber Efendimizin doğumu gecesinde birçok hâriku'l-âde haller zuhur etmiştir. Bunlardan bazılarını burada zikretmeniz yerinde olur. Evvelâ, Peygamberimizi doğuran annesi doğum esnasında hiçbir güçlük çekmemiş, O'nu fevkalâde bir kolaylıkla dünyaya getirmiştir.

Nitekim Âmine bu hâdiseyi sonradan şöyle anlatırlarmış: «Hamlimi vaz'edeceğim esnada kulağıma bülend bir sada geldi. Fevkalâde korktum. O aralık yanımda beyaz bir kuş pey-

[3] Mufassal Tarih-i İslâm, Mehmed Halid, İstanbul, 1316, C. I., S. 42.

[4] Büyük İslâm İlmihali, Ömer Nasuhi Bilmen, İstanbul, 1959, X. kitap, S. 685.

[5] Hâtemü'l-Enbiya Hazreti Muhammed ve Hayatı, Ali Himmet Berki - Osman Keskinoğlu, Ankara, 1960, İkinci baskı, S. 34.

[6] İslâm Tarihi Asr-ı Saadet, Mevlâna Şibli (Ömer Rıza), İstanbul, 1921, C. I., S. 189-190.

(Devamı 17. sayfada)

GERİCİLİK YAYGARASI

Halit GÜLER

Fikir hayatımızın son günlerinde ilerici ve gerici kelimelerinin, her tip insan tarafından sık sık kullanıldığını, gazete ve mecmua sütunlarını fazlasıyla işgal ettiğini görüyoruz. Resmi beyanlarda, siyasi bildirilerde ve meydan nutuklarında söylenilmesi ve kullanılması moda olan ve cümlelerdeki yerine göre değer kazanan bu kelimeler üzerinde biraz durmak elbette faydalı olacaktır. *İlerici* ve *gerici* kelimelerinin esas manaları üzerinde pek fazla durmadan, fikir hayatımızdaki kullanılış şekil ve maksadına göre onları değerlendirmeye çalışacağız. Esasen bu iki kelimeyi maksatlı olarak kullananlar, gayelerini ve menfaat düşüncelerini gizleyebilmek için daima kelimelerin lügat manalarını ileri sürecekler ve cemiyeti *«İlerici şu demek, gerici bu demek şeklinde»* yanıltmaya çalışacaklardır. Aynı maksatla kullanılan daha başka kelimeler de var: *Soğcu-solcu, faşist-komünist, yobaz-devrimci...* gibi. Düşünceleriniz ve hassasiyetiniz yalnız ilerici-gerici kelimeleri üzerinde toplayıp, diğerlerine dikkat ve kavgalarınız ile mukayese etmek hatalı olur.

Madem ki zamanımızda insanlar *ilerici-gerici* diye gruplara ayrılmak istenliyor ve şu anda da ayrılmış vaziyetteyiz. Acaba bir kimsenin bu iki gruptan birine mensup olduğu nasıl anlaşılır? Belki merak edenler olur diye izah edeyim:

Bu, zannedildiği kadar zor bir iş değil. Biraz kolluk kuvvetinin günlük olayları takip eden her insan, kimin ilerici kimin gerici olduğunu kolayca anlar. Fazla kafa yormaya ve kitap karıştırmaya lüzum yok. Basit bir Aritmetik problemini çözmekten daha kolay. Kolay olduğu kadar da zevkli ve heyecanlı. Neticede doğru bir hükme varmak, kısa zamanda, yapılan arayışın müsbet neticesini görmek insanı bilhassa memnun ediyor. Yapacağımız çalışma neticesi elde edeceğimiz sonuç, memleketin geleceğini ve milletin bütünlüğünü ilgilendiremesi bakımından da, kolunuz ehemmiyet kazanıyor.

Bu çeşit bir çalışmanın yapılabilmesi için fazla zamana, laboratuvarlara, teşkilâtlara ihtiyacımız, ilmi formüllere olayı tahlil etmiye lüzum yok. Fazla masrafa ihtiyaç göstermiyen mütevazi bir büro kuracağız. Bu büronun vazifesi, cemiyet içerisindeki ilerici ve gericileri tesbit etmek olacak.

Bürounun tarafsızlığını ve milletе hizmet yolunda olduğunu ispat edebilmek için de, bu büroda olsanda hiçbir şey bulunduralmayacak. Efendim, bu meselе çok nazik. Nazik olmakla kalsa, aynı zamanda ehemmiyetli de. Bir cemiyetin sürüleştiği ve milli şuurunu kaybettiği bir zamanda böyle bir çalışmayı göze almak, kazasız-belâsız yürütmek kolay iş değil. Milletin menfaatlerini ve manevi hislerini hürmet edilmediği, *soğcu-solcu, yobaz-devrimci* kırbaçlarıyla milleti uyuruma sürüklemek istiyen birkaç satılmışın ve şuursuz idarecilerin memleketi sahipsiz zannettiği bir devirde böyle bir faaliyetin kösteklenmesi de kolay ve çabuk olur. Onun için, bürounun etrafını ederken aşağıdaki tedbirleri almayı da ihmal etmiyeceğiz.

Büroya, oturmak ve gelen misafirlerin ayakta kalmamasını temin etmek için divan veya minder koyacak *«gerici»* derler. Modern kollarıyla büroyu aydınlatılmasını *«ilerici»* derler. Duvarlara *Fatih'in, Yavuz'un Abdülhamid'in* portrelerini asarsın *«gerici»* derler. Aynı duvarlara Hayat Mecmuasından — Müslümanların bu ve benzeri mecmuaları satın almamaları milli ve dini vazifelerindendir.— kesilmiş müstehcen kadın resimleri asarsın *«ilerici»* derler. Yazhanenin üzerine cami resmi ve yahut Anadolu'nun herhangi bir bölgesini gösteren manzara korsun *«gerici»* derler. Yine aynı yazhanenin üzerine plaşlarda ve Avrupanın gece kulüplerinde, Holivut'un şehvet panayırlarında çekilmiş turistik manzaraları (!) korsun *«ilerici»* derler. Dahası var: Büfeye gelen ziyaretcilere ikram etmek için şeker korsun *«gerici»* derler. Ziyaretcileri neşelendirmek ve caddeleri şenletmek (!) için Viski... korsun *«ilerici»* derler. Sözün kısası, gelen ziyaretcilerin her şeyden bir mâna çıkarmamaları ve bürounun tarafsız bir çalışma yaptığı kanaatına varabilmeleri için, imkân nisbetinde büroda fazla bir şey bulundurulmıyacak.

Yukarda da belirttiğim gibi bürounun vazifesi şimdilik ilerici ve gericileri tesbit etmek. Büroda çalıştırmak için eleman bulmakta da güçlük çekilmiyecek. İlk okul diploması olan her şahıs bu işi yapabilir.

Kültürel faaliyetlere girişenleri, siyasi ve gayr-ı siyasi teşekküllerı ilerici ve gerici oluşlarına göre değerlendirecek iki kalıp hazırlanır ve büroda çalışanlara verilerek «Oğlum, bu kalıpları alacaksın; hiçbir münakaşayı, münazarayı, konferansı, açık oturumları, meydan nutuklarını ve kalduran dedikodularını kaçırmadan şehrin günlük fikri yaşayışını takip edeceksin. Bu çeşit toplantılara katılanları eldeki mevcut kalıplara göre değerlendirip, neticeyi bize bildireceksin.» denir. Kısa zamanda, dikkatli çalışıldığı takdirde, bu konuda sıhhatli malumat toplayıp herkesin itimat edeceği bir listeyi umumî efkâra sunmak mümkün olacaktır.

Şimdi kalıpları tanzim edelim :

Birinci kalıp ;

Türk milletinin geri kalış sebeblerini dine ve din adamına yüklemek istiyenler. İmam-Hatip okullarına «Yobaz üretim merkezleri», «31 Mart vak'asının kurmayları» diyenler, devrimin dine karşı olduğunu ve din faaliyetleri susturmak, inkılâbları dinî inançmış gibi baskı ve şiddet yoluyla halka benimsetmek istiyenler, tarihimizin son yıllarında vuku' bulan ve çoğu zaman din adamlarının gayretleriyle bastırılan bir takım siyasi ve idari isyanları gericilikle vasıflandıranlar, çocuğuna Kur'an-ı Kerim öğreten ve milli terbiye verenlere yobaz, sünnet üzere sakal bırakanlara mürteci, ailesini isläml esaslara uygun giydirenlere ve yaşatanlara ticaneı, milliyetcilere faşist diyenler, güzel ve zengin dilimiz öz türkçeciik adı altında sosyuzlaştırmak istiyenler, toplak reformu ve içel bakları sloganı ile Süleyyü ve çalışan sınıfı istismar edenlerle edenlerin aleyhine kışkırtanlar, özel teşebbüsü çeşitli yollardan yıpratarak esasları Komünizme dayanan devletçiliği savunanlar, Köy Enstitülerinin adının isim altında tekrar açılmasını istiyenler karısıyla, kızıyla kokteyllerde kadeh tokuşturanlar, kumar masalarında kâğıt çekiştirenler, cazın verdiği sarhoşlukla salonlarda çılgınlar gibi dans edenler, plajlarda büyük bir olgunluk (!) ve cömertlikle hayvanlasımış nefslerini taşıyan vücutlarını teşhir edenler. «Dünyacılık, gericilik, sağcılık, faşistlik, Türkçülük, yıkıcı faaliyetler, zararlı cereyanlar...» gibi mânası şümullü olan kelimeleri, neyi kasdettiğini belirtmeden kullanan ve bunları siper edinerek dinimize hücum edenler, bütün bunları duyup ve görüp te tasvip edenler... *İ L E R İ C İ*

İkinci kalıp :

İlericilerin müdafaa ettikleri fikirlerin aksini dinî, ilmî ve manevi değerleri savunanlar, Türkiyenin geri kalışını realiteye uygun olarak dinî yaşayışımızın ihmalinde arıyanlar, inkılâbın şekilden ve maddeden ziyade ruh ve dü-güncede yapılmasını istiyenler, *Komünizme, Siyonizme, Materyalizme* büyük bir samimiyet ve sarsılmaz bir cesaretle karşı koyanlar. Türk kadınının alçalmamasını, islâmî ölçüler dahilinde yetiştirilmesini, lâikliğin garptaki anlamıyla tatbik edilmesini istiyenler lisede veya fakültede okuyan çocuğuna namaz kılmasını ve dinin emirlerini yerine getirmesini tavsiye edenler, aile müessesesinin kudsiyetini sarsan, huzurunu kaçıran balo, kokteyl.. gibi toplantılara katılmıyanlar, müstehcen ve solcu neşriyata mücadele edenler, bu gayelerinin tahakkuku için mecmua ve gazete çıkarıp, cemiyet kurarlarda... *G E R İ C İ*

Kalıplar yukarda belirtilen şartlar dahilinde kullanılıdığı takdirde, ilerici ve gericiler her hangi bir yanlışlığa ve şüpheye meydan vermiyecek şekilde ayrılmış olacaklar. Kasıbı kullanan eleman kendinden hiçbir şey ilâve etmiyecek, sadece konuşan kimsenin durumuna göre birinci veya ikinci kalıba uyup uymadığını tesbit edecek. Ben, bir toplantıda birincil kalıbı uygulatım. Bulunduğum toplantıda konuşan kimse, Osmanlı Devletinin Kanunideı sonra olan devirlerini gayet müstehzi bir lisanla anlatıyor; İkinci Abdülhamit'e Masonların arzusuna uygun olarak müstebit ve kızıl sultan diyor; Osmanlı devletinin yıkılışından ve Türkiyenin bu günkü hale gelişinden dinimizi sorumlu tutuyor; din adamlarını Batıdan alınmak istenen yeniliklere karşı koyan, «kâfir olunız» düşüncesi ile milleti isyana sevkeden fena düşünceli insanlar olarak tanıtıyor. Durumdan medreseye hücum edliyor, bunun yanı başında müsbet ilimlerle müşterek dini tedrisat yapan okulları açmıyan zihniyete hiç dokunmuyordu. Kur'an-ı Kerim'in Türkçeye çevrilmesini istiyor, «Kur'an-ı Kerim dilimize çevrilmiş olsaydı, toplumu dinin esaslarını öğrenme fırsatı verilseydi, yobazlar milleti istedikleri gibi idare edemiyeceklerdi» diyordu. Zavallının Kur'an-ı Kerim'in senelerce önce Türkçeye çevrildiğinden ve her müslümanın kütüphanesinde ihtiyaca cevap verecek kadar Mukaddes Kitabımızın terceme ve tefsirinin bulunduğundan haberi yoktu. Sizde farketmiş olacaksınız ki, bu adamın konuşmasından aldığım kısımlar birinci kalıptaki esaslardan bazılarına uyuyor. Demek ki bu adam şeksiz şüphesiz ilerici. Gerici olmasına imkân var mı? Bu konuşmaya birinci kalıbı değilde ikinci kalıbı uygulamış olsaydık, bu konuşmacı yine ilericiler safına girecekti. Bu fikirleri o kalıptaki esaslara aykırı düştüğü için ilerici olacaktı.

Yalnız kalıplarda belirtilen hususların tamamının bir adamda bulunması icabetmez. Kalıplara bölmelerinde yer alan konuların bir kaçının bir şahıs üzerinde toplanması bizi maksada ulaştırır. Bir adam gerici kelimesinin ifade ettiği mânayı belirtmeden *«Gerici kelimesi her ne kadar zamanımızda çeşitli unsurlar tarafından kasıtlı olarak kullanılıyor ve bu kelimeyle dindar insanlar suçlandırılmak ve milli menfaatlerin aykırılığına gibi gösterilmek istenıyorsada, bu kelimenin esa mânası şudur... Bende esas mânasında kullanıyorum.»* şeklinde bir açıklama yapmadan rastgele kullandı mı, o adam da diğerleri gibi ilericidir. İlericilik kalıbında yer alan diğer hususlar da onda mevcut demektir.

Elimizdeki kalıplar ilerici ve gericileri tesbit etmiye yarıyor. Bir de, ne ilerici, ne gerici; başka bir tabirle ne sağcı, ne solcu olanlar var. Haftalık bir gazetenin *«Ne soğcuyuz, ne solcu, ne futbolcuyuz»* futbolcu mangetini kullandığı gibi. Bu cümlenin yerine *«Ne soğcuyu, ne solcu; Komünistiz komünist»* cümlesi kullanılmış olsaydı hakikat daha iyi dile getirilmiş ve okuyuculara duyurulmuş olurdu. Bizim kurulmasını planladığımız büro, şimdilik bu üçüncü grupla meşgul olmıyacak.

Bu makalemde, bu kelimelerin lügat mânalarına uygun olarak yerli yerine kullanılmadıklarını belirtmeye çalıştım, Aslında ilerici kelimesi iyinin, güzelin ve millet yararına olan düşüncenin ifadesi. Yani ilerici olan bir şahsın samimi müslüman, milli geleneklerimize bağlı, garbın yalnız tekniğine hayran bir şahıs olmaması gerekir. Gerici ise bunun zıttı. Meselâ; ziraat sahasında modern âletler bulunmuş, o hâlâ sabanla iş yapmak ister. İlerici olan müslümanlar gerici, gerici olan bir kısım sosyuzlar ilerici oluyor. Buna göre Feza yolculuğuna çıkmazdan önce Allaha dua eden ve hareketinin hıristiyanlık esaslarına uygun uymadığını bir rahipten öğrendikten sonra sun'i peyke girmeyi kabul eden Amerikan Astronotu Glen gerici. Aslında ilerici olması lâzım. Fezada «Allahı görmedim» diyecek kadar maddeye tapan Rus astronotu bilmem kim ilerici. Aslında gerici olması lâzım.

Acaba bu kelimeler niçin gayelerinden uzaklaştırılıyor? Bunun cevabını aşağıdaki satırlarda bulacağımız ümit ederim: *«İlerici sözü, komünistlerin en çok kullandıkları kelimelerden biri oluyor. Lâs Angeles'teki komünist kitabevinin adı; «Progressive (ilerici) kitabevi» dir. Komünistlerin Amerikan cumhurbaşkanlığına yöneltilekleri son büyük suçu hücum, «ilerici parti» sunturalıyla yapılmıştır. İşçi sendikalarındaki komünistler kendilerinden bahsederken hep «savaşçılar» veya «ilericiler» terimlerini kullanırlar* (1).» *«Komünistler materyalistir. İdealist filozoflar Karl Marx'a göre, dini gericiliğin birer aletinden başka bir şey değildir. Din adamları kapitalist gericiler yararına işçi sınıfını ezmek için, bu filozoflardan faydalanırlar* (2).» *«Komünist Allaha inanmaz. Materyalist olduğu için manevi ve ruhi değerlerin üstünlüğüne de inanmaz. Fırsat buldukça, dini inançların aleyhinde bulunur ve inanç sahiplerini gericilikle, yobazlıkla damgalar* (3).» Yazıma alıntı olduğum yukardaki satırlardan da anlıyoruz ki, ilerici ve gerici kelimeleri daha çok komünister tarafından kullanılmakta ve hiçbir hayatımıza sokulmuş bulunmaktadır. Bir komünist Moskovadaki kızıl kurmaylardan aldığı direktife uyarak ilerici ve gerici gibi terimlerden azami derecede istifade eder, kendilerini ilerici olarak tanıtırken, komünizme karşı koyanları da gericilikle damgalar.

«Hayır ırtca filân yok baylar! Yalnız bu memleketin başına belâ kesilen bir iki bezirgan muharriyin yaygaraları. Eğer bu topraklar üstünde günün birinde bir irtica koparsa, şimdiden söyliyelim ki bunun müsebbibi ve körükleyicisi bu bezirganlardır (4).»

[1] Komünistlerin Söylediklerine İnanılabilir mi, Dr. Fred Schwarz, T. T. Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği, 1962 Ank. Sayfa: 136.

[2] Aynı eser Sayfa: 134.

[3] Peyami Safa, Kim Komünist, Kim Değil? Düşünen Adam, Cilt: 1, Sayı: 21. 4 Mayıs 1961.

[4] Ord. Prof. Dr. A. Fuat Başgil, Komünizme Karşı Mücadele Dergisi, sayı: 15. 1 Mart 1951.

HATIRA

Son Baharda, sahilde denize bakıyordu.
Vapur düdüklerinde bir başka ahenk duyduk
Martılar guruplara doğru akıp gidenler
Sarılıp dalgalara asırlarca uyuduk...

M. Emin BİLDİRİCİ

Peygamber Efendimizin Doğuşu

Halil KARAATLI

Muhterem Müslümanlar,

Bundan bin dört yüz küsûr sene evveline gelinceye kadar dünyada korkunç bir ahlâk buhranı hüküm sürmekte idi. Kur'an-ı Kerim'in ifadesi ile «İnsanların elleri ile işledikleri günahlar yüzünden fesat karayı ve denizi kaplamıştı.»

İnsanlar ahlâk ve fazilet yolundan sapmışlar, mabut diye ağaçalra, taşlara tapmışlar, kendi evlâdlarını kendi ellerile diri diri toprağa gömecek kadar şefkat ve merhametten uzaklaşmışlardı. Adalete hak veren, zaifi himaye eden, zâlime haddini bildiren yoktu.

İşte böyle bir zamanda ve böyle bir zeminde insanların kendilerini kurtaracak bir aydınlığı, bir rehberi ve bir murşidi bekledikleri bir sırada ve yine böyle bir Rabîulevvel ayının ilk yarısına tesadüf eden bir pazartesi gecesi tanyeri ağarmağa başladığı zamanlarda Mekke'de doğan bir nur ile âlem başka bir âlem oldu. Gün doğmadan hidayet güneşi doğdu. Âlemler nura gark oldu. Cihan nur-ı Muhammedi ile doldu. Yani Hz. Muhammed (s.a.) dünyaya geldi.

Muhterem Müslümanlar, Hz. Peygamber Efendimiz hakikaten Allah'ın en mümtaz bir kulu, en mümtaz bir sevgilisi, büttün varlıkların efendisidir. O, tek katresinin hacminde bin umman çalkalanan ve tek zerresinin menşurunda bin kâinat yüzen Kevser Havzunun sahibi, Allahüzülcelâlin Kur'an-ı Kerim'de bir kerre olsun ismi ile hitab etmediği haya ve edep kaynağı, ahlâkın güzelliklerini tamamlamak için gönderilmiş bir fazilet örneğidir. O, insanlığın selâmeti uğrunda kendi maddi saltanatını ve rahatını terk eden en büyük bir kurtarıcı, zalimlere haddini bildiren, kâfirleri ve müşrikleri selâmete ve imâna, cahilleri ilme ve irfana davet eden, zayıfları koruyan, mazlumları himaye eden, fakir ve muhtaçlara yardım eden bir mürşid, bir muallim, bir mürebbi, insanlığın halâskârı ve en büyük kurtarıcısı idi.

Muhterem Müslümanlar, Hz. Muhammed (S.A.) kendisine emanet edilen peygamberlik vazifesini hakkıyle ifa edebilen ve bu vazifenin mes'uliyetine sonuna kadar tahammül edebilen mümtaz bir zat idi. O, tam yirmi üç sene hiç bir şeyden yılmadan yorulmadan, malını, canını herşeyini ortaya koyarak küfürle, şirkle, kötülüklerle, zulümle, cehaletle, taassub ve hurafelerle mücadele etti. Yapılan bütün eza ve cefalara rağmen kendisine tevdi edilen irşad vazifesini yapmaktan geri kalmadı. O'nu bu yoldan ve bu mücadeleden döndürmek için çok uğraştılar, hakaret ettiler, zulm ettiler ve hatta öldürmeye teşebbüs ettiler. Bu dâvadan vaz geçmesi için O'na pek çok ve pek cazip şeyler teklif ettiler. Fakat O bu ulvi vazifeyi ve bu nurlu yolu dünyanın tortulaşmış meta'ına değişecek tinette ve karakterde değildi.

Muhterem Cemaat, âlemlere rahmet olarak gönderilen, bizi hidayete kavuşturan, dünya ve ahiret saadetinin yollarını gösteren ve cihan tarihinde en büyük bir fazilet inkılâbı yapan Hz. Muhammed (S.A.) i iyi tanıyınız ve iyi öğreniniz.

O'nu, O'nun hayatını, O'na gönderilen Kitab'ı derin bir tahlil ile tefekkür ederek, O'nu öğrenen ve tanıyan herkes, müslüman olsun hristiyan olsun, hangi dinden ve mezhepten olursa olsun O'nu takdir etmekte ve O'na hayran kalmaktadır. İşte koyu hristiyan bir millet olan Almanların meşhur başvekili Bismark'ın bir itirafı: (Sana muasır bir vücud olamadığımdan dolayı müteessirim. Ya Muhammed!. Muallimi ve naşiri olduğun bu kitab senin değildir, O ilâhidir. Bunun ilâhî olduğunu inkâr etmek mevcud ilimlerin butlanını ileri sürmek kadar gülünçtür. Bunun için beşeriyet senin gibi mümtâz bir kudreti bir defa görmüş, bundan sonra da göremiyecektir. Ben huzur-u Mehabetinde kemal-i hürmetle eğilirim.) **Yine hristiyan bir ailenin çocuğu iken :**

Cemalinle ferahnâk et ki yandım Ya Rasül-el-lah
diyerek feryad eden, daire-i İslâm'a iltica eden ve :

Boyun büktüm, perişanım, bu derdin sende tedbiri.
diye yalvaran, O'nun manevi huzuruna ve şefaatine sığınan, şimdi Allah'ın rahmetine kavuşan bir zatın dile getirdiği mısra'lar.

Muhterem Müslümanlar, Hz. Peygamber (S.A.) Efendimizin hayatını öğrenmek, O'nu daha yakından tanımak, O'na tabi olmak ve O'na daha büyük bir muhabbetle bağlanmak bizler için yegâne ve en büyük bir kurtuluş vesilesidir. Binaenaleyh, Hz. Peygamber (S.A.) Efendimizi yalnız doğumu veya muayyen hâdiseler dolayısiyle hatırlayıp O'nun hatıralarını muayyen günlere mahsus bir merasim halinde

İSLÂM TARİHİ

(Baştarafı 13. sayfada)

da oldu. Kanadıyla arkamı sığadı. Derhal benden korku giderek bir cesaret geldi. Etrafıma bakındım. Bana bir kâse verdiler. Rengi beyaz ve şerbet ile memlu' idi. Onu içtim. İçer içmez her tarafımı nur kapladı. Yanımda bir takım kızlar vardı. Abd-i Menaf kızlarına benzerlerdi. Fakat boyları gayet uzun ve simaları sabih (beyaz) ve cemil idi. Aceb bunlar kimdir diye tereddüde düştüm. O aralık Muhammed doğdu» [7].

[7] Mufassal Tarih-i İslâm, Mehmed Halid, İstanbul, 1316, C. I., S. 35.

ifa etmek doğru değildir. Bizler O'nu hiç bir an, hiç bir zaman kalbimizden çıkarmamalıyız. Her hususta O'nun hayatını kendimize ve çocuklarımıza örnek edinmeliyiz.

Bugün Hristiyanlar gelip kendi dinlerini yaymak için türkçe olarak renkli yazılar ve resimlerle Hz. İsa'nın hayatını çeşitli kitablar halinde neşrediyor ve sesin çocuklarına parasız olarak dağıtıyor. Fakat şuna eminim ki sen hala kendi evlâdına Peygamberinin hayatını öğretmedin ve bir kaç lira verip Peygamberinin hayatına dair bir kitab alıp evlâdına hediye etmedin. Ve ey gafil Müslüman, sen yılbaşında Hz. İsa'nın doğumu münasebetiyle en kıymetli ve en muhteşem eşyaları alarak evlâdlarına Noel Baba hediyesi makamında ikram ederek bilmeden Hristiyanlık adetlerini yerine getirdiğin halde, çeşitli hediyeler ve bilgilerle Peygamberin hayatının, Müslümanlıktaki mübarek günlerin ve mefhumların evlâdının zihninde yer etmesine çalışmadın.

Muhterem Müslümanlar, evlâdlarımızın iyi birer insan olmalarını, dünya ve ahiret saadetini kazanmalarını istiyorsanız onlara acıyınız ve merhamet ediniz, onları Hz. Muhammed'in (S.A.) yolunda olmaktan ve bu yolda yetişmekten mahrum etmeyiniz. Faziletli insanların yolunda olanlar da faziletli olurlar. Eğer Allahı seviyorsanız Hz. Muhammed'e tabi olun ve O'nun yolunda bulunun. Evlâdlarınızın da bu yolda yetişmesine gayret sarfediniz. Ümid olunur ki bu suretle Allah günahlarınızı affeder, rahmetinden ve mağfiretinden mahrum bırakmaz.

Vücudu mübarekleri, sünnetleri icra edilmiş ve göbekleri kesilmiş olarak dünyayı teşrif etmişlerdir. Sırtında, kalblerinin hizasında bir nübüvvet mührü bulunmakta idi ki yahudi kâhinleri bekledikleri resûlde böyle bir nişane olacağını biliyorlardı.

Vuku bulan diğer hariku'l-âde haller ise fısk ve şirk üzerine kurulmuş esasların yıkılmasını iş'ar eden mahiyetteydiler. Meselâ, o gece Kâ'be'de bulunan bütün putlar yüzüstü serilip kırılmışlar, ertesi günü bu hali görenler ise hayret ve dehşet içinde kalmışlardı.

Ateş-perestlerin tapınaklarından bin senedenberi devamlı yanan ve hiç sönmiyen ateşleri o gece âniden sönmüştü. Sava gölü kurumuş, kaybolmuş. Semave cihetlerinde ise sular taşmıştı. Bağdad'ın 28 kilometre güney-doğusunda bulunan ve bugün «Medain Harabeleri» diye anılan yerde, İslâmdan önce gayet muazzam ve mutantan bir saray vardı ki, «Eyvan-ı Kisra» denirdi. İşte bu saray, Peygamberimizin doğum gecesi çatlamış ve ondört direği yıkılmıştı.

«Bu zuhuru kudsinin sabahı, ruhnevaz bir sabah; bu tuluu ulvi'nin saati yeni bir devir idi. Müverrihler, mahdut bir görüşle şu sözleri söylerler: «Resûlü Ekremin doğduğu gece Kisra'nın sarayında ondört sütun yıkıldı, mecusilerin ateşgedeleri söndü ve Sava gölü kurudu.» Hakikat şu ki yıkılan, Kisraların sarayları değil, bütün İran'ın saltanat ve ihtişamı, Bizans'ın satveti ve Çin'in azameti idi. Sönen ateş, mecusilerin ateşgedelerinde parlıyan alevler değil, bütün dünyadaki küfür ve ilhad ateşi idi. Ve kuruyan şey Sava Gölü değil, putperestliğin tahakkümü, zerdüştiliğin kuvveti, hristiyanlığın tegallübü idi.

Bu doğuşla, «tevhid» yeniden canladı. Saadet kapıları bir kere daha açıldı, hidayet güneşi yeniden dünyayı aydınlattı. İnsanlığın ahlâkına, semavi bir gölge in'ikâs etti. Çünkü Abdullah'ın öksüz çocuğu, Âmine'nin ciğer köşesi, âlemin ebedi hükümdar-ı mânevisi kevneyninin şehinşah-ı dâimisi Hazreti Muhammed doğmuştu» [8].

[8] İslâm Tarihi Asr-ı Saadet, Mevlâna Şibli (Ömer Rıza), İstanbul, 1921, C. I., S. 188-189.

NE DERSİN?

M. Saîd ÇEKMEGİL

Sizinle şöyle bir dertleşelim dersem, ne dersiniz kardeşim?

Yığınları görüyorsunuz; (sevki tabiilerine) kapılmış, nereye gittiklerini, ne yaptıklarını düşünmeden akıp giden yığınları!.. Bunları düşünemez miyiz, ne dersiniz kardeşim?

Kahvehanelere bakınız; tavla, domina... başıboş kalabalıklarla dolup taşmakta. Ne kadar da çok zamanları var! Kütüphaneler, konferans salonları... bomboş gibi birşey. Oyunculara okuyucu, kahveciler kütüphaneci yapamaz mıyız, ne dersiniz kardeşim?

Meyhaneler ayyaşlarla çılğın, ibadethaneler genç ve hamleci cemaatın azlığı ile mahzun olmuş. Meyhaneleri mahrum, ibadethaneleri memnun edemez miyiz, ne dersiniz kardeşim?

Seçkin bir ekseriyetle, evler lüksle, ticarethaneler — meşru olup olmadığına bakılmadan — dolmuş kasalarla, memuriyetler — lâyık olsun veya olmasın — makam ve masalarıyla öğünmekten başka gayeleri kaybetmiş gibi... Evleri kitaplarla, ticarethaneleri temiz kârlarla, memuriyetleri hizmetleriyle değerlendiremez miyiz, ne dersiniz kardeşim?

Kadınlar sokaklar için süslenmekten utanmaz, erkekler erkekliğini çiğneyerek kıskanmaz olmuş. Erkekleri yine erkek, kadınları da yalnız erkeği için süslemek mümkün olmayacak mı, ne dersiniz kardeşim?

Bir takım gençler ya bir topun ardında haylazcasına, ya bir dişinin yanında salakçasına koşar olmuş, ekseri ihtiyarlarsa uyumuş, kurumuş... Gençleri ilme, tekniğe, sanata... ihtiyarları da şefkate, nasihata yöneltemez miyiz, ne dersiniz kardeşim?

Orta yaşlılarsa; (Gününü gün eden), bir kemik için günlerce yol giden midecilerle dolmuş. Bunlara, dedeleri gibi bitmeyen gayreti, kalbi Allah Allah diye atan ideal şahsiyeti vermez miyiz, ne dersiniz kardeşim?

Ah kardeşim! sevgili ve masum milletimizi mahut zümreler, yıkılışımızı dört gözle bekleyen çeşitli düşmanlar, başıboşluk, mes'uliyetsizlik, dikkatsızlık, cinayet, fuhuş, en fecii de NEMELÂZIMCILIK... ayrı ayrı yiyip tüketiyor... Bütün bunlar olup biterken — gücümüzün yettiğine olsun — müdahele yapmayarak oturursak hesaba çekilmeyecek miyiz, ne dersiniz kardeşim?

Kollarımızı bağlayıp oturmayacaksak, ne yapacağız, bir şeyler düşünüyor muyuz, cevap veriniz kardeşim!..

AŞK'TAN BİR KAPI

Ağaçların açışı
Hatırlattı baharı,
Maşukumun kaçışı
Karartıyor nehârı.

Onbeşimde başladım
Sevgili aramaya,
Ben kalbimi haşladım
Ne su kaldı, ne maya...

Ağlıyorum gurbette
Hasret-i Nâlân için,
Acımırım, bu dertte
Uykuya dalan için...

Sevgili aramışlar
Bunca küçük ve büyük...
Durmadan taramışlar
Çukur, düzlük ve hüyük.

Arkadaş söyliyeyim;
Sırhıdır bunca hayat.
Başkasın neyliyeyim?
AŞK'tan kalanı bayat.

Ne kadar aradım ben
Derdimin devâsını,
Girersen içine SEN
Anlarsın belâsını...

Annemden doğduğum gün
Atılmıştım gurbete,
Beyazı geydiğim gün
Ne AŞK kaldı, ne Neş'e!

Mehmet ERMİŞ

İLÂHİYAT TEDRİSATINA YARDIM EDEN DERNEKLER FEDERASYONU'NUN KONGRESİ

Halit GÜLER

Türkiye İlâhiyat Tedrisatına Yardım Eden Dernekler Federasyonunun 8. Genel Kurul Toplantısı, 20-7-1963 Pazar günü Ankara Türk Ocağı salonunda yapıldı. Geç vakitlere kadar devam eden toplantıda İmam-Hatip Okullarıyla ve Yüksek İslâm Enstitüleriyle ilgili çeşitli meseleler üzerinde duruldu ve bu konularda fikirler beyan edildi. Ayrıca konuyu beyaz Sayın Milli Eğitim Bakanı İbrahim Öktem olmak üzere, sayıları fazla olmamakla beraber bazı senatör ve milletvekilleri de katıldılar.

Öğleden evvel çalışmalarına başlıyan Kongre başkanlığına İstanbul Ilm Yayma Cemiyeti Başkanı Vehbi Bilimer getirildi. Yıllık faaliyet raporunu okumasından sonra Milli Eğitim Bakanının konuşmasını, ertesi günkü gazetelerde çıktığı için buraya almıya lüzum görmüyoruz. Yalnız bazı taraflardan umumi efkâra duyurulmasını mühim bir bilümümün tahlilini Mecmuamızın «Hadiseler-Düşünceler» sütununda bulacaksınız. Sayın İbrahim Öktem'in konuşmanın müteakip sıcağı sıcağına salonu terketmesi, delegeler tarafından pek iyi karşılanmadı. Kongre devamınca yapılan konuşmaları, dilek ve temennileri Milli Eğitim Bakanının bizzat dinlemesinde büyük faydalar vardı. Sayın Maarif Vekili salona konuşma yapmak için değil de, delegelerin merak ettiği konularda onları aydınlatmak, İmam-Hatip Okullarıyla ilgili çalışmaları duyurmak, iztirâbı edilen Ankara İmam-Hatip Okulu'nun hakkında neler düşündüğünü izah etmek için gelmiş olmalıdır. Belki Sayın Bakanın acil bir işi çıkmış olabilir. O günün Pazar olduğunu unutmamak lâzım...

Toplantının ikinci konuşmacısı Tabii Senatör Mehmet Özgüneş yaptı. Gayet heyecanlı konuşan Özgüneş'in ileri sürdüğü fikirleri özet olarak zunacağız: Bazın, Özgüneş'in konuşmasından bir nebzecikte olsa bahsetmek tenezzülünde bulunmadı. Türkiye'de dinî tedrisatın kifayetsizliğini ve bazı sebeblerden dolayı öğretim güçlüğünü dile getiren, samimi olarak kongreye aksettiren daha pek çok güzel konuşmalar yapıldı. Bu konuşmaların güzel oluşu, hatiplerinin samimiyetinden ve esas hastalığın nerede olduğunun isabetle teşhisinden ileri geliyordu. Sayılarını kabine üyelerine ayırmaya alışık olan gazeteler, Federasyonun toplantısıyla ilgili olarak yalnız Milli Eğitim Bakanının konuşmasını duyurmakla iktifa ettiler. Öbür konuşmalarda hakikatler dile getiriyor, hatipler gerçeği ve dinî tedrisat için faydalı olanları savunuyorlardı. Hiç bazın bunlardan haberdar mı?

Sayın Özgüneş konuşmasında aşağıdaki hususların tahakkukunu istedi:

1. *Bir din umum müdürlüğü kurulmalıdır.*
2. *İmam-Hatip Okulu mezunları İlâhiyat Fakültesine alınmalıdır.*
3. *İlâhiyat Fakültesinin varlığı Yüksek İslâm Enstitülerinin kapanmasını icabettirmez. Maalesef 7. Milli Eğitim Şurasında Yüksek İslâm Enstitülerinin kapanmasına dair verilen karar, eski Milli Eğitim Bakanı Şevket Raşit Hatiboğlu tarafından önlenmiştir.*
4. *Yüksek İslâm Enstitüsünün üzerinde ihtisas kısmı olan iki senelik bir İslâm Akademisi behemehal kurulmalıdır.*
5. *Diyanet İşleri Teşkilâtında Mezhepler Müdürlüğü diye bir daire kurulmasına taraftar değilim. Diyanette bir mezhepler müdürlüğü ihdas etmek cinayettir.*
6. *Diyanet İşleri kanun tasarısı tekrar Meclise gelirse — muhakkak gelecek — ve mezhepler müdürlüğü yine bulunursa, bütün gücümle parlementoda bu tasarının karşısında olacağım.*

Özgüneşten sonra kürsüye geden Federasyon idare heyeti üyelerinden Dr. Mehmet Turgut, «Yüksek İslâm Enstitülerinde ihtisas şubelerinin kurulması zaruridir.» diye sözlerine başladı ve Köy Enstitüleriyle ilgili bir hatırasını anlattı: «Bir zamanlar, hemen yarıcaktaki bir köy enstitüsüne talebelerinle gittiniz. Gittiğimiz okulda idareciler ve talebeler köy kalkınmasından ve köy enstitülerinin ehemmiyetinden bahsettiler. Bende bunun üzerine: «Şurada bir köy var. Çok yakınımızda. O köy neden hara» diye sordum. Cevaben «Oraa yabaz köy. Orda cemi var, orada imam var, orada namaz kılan insanlar var» dediler.

Ayrıca Mehmet Turgut İmam-Hatip Okulu mezunlarının köylere öğretmen olarak gönderilmesini ve bu yoldan öğretmen din adamı ayrılığının giderilmesini istedi.

«İslâm mücahede dindir. Bunu kabul etmemiz lâzım. Bizim ceddatmız mücahit insanlardı.» diyerek sözlerine başlıyan Senatör Hüsnü Dikeçligil, federasyonun bir neşir organına sahip olmasını istedi. Müstüman zenginlerin yapacağı yardımla kurulacak bir matbaanın dinî ve millî kültür yönünden sağlıyacağı faydalardan bahsetti.. «Bir Halk Eğitim Teşkilâtı var. Köylere dağıtılıp neşriyat yüz karası. Halk eğitimi ismi altında köylere ne paçavralar gönderiliyor. Köylü nasıl zehirleniyor. Bunların karşısına faaliyeti köylere kadar uzanan millî ve dinî neşriyatımızla çıkmalıyız. Bu konuda köylüyü uyandırmalıyız.» dedi.

Federasyon idare heyetinden Sadettin Gençyiğit, Milli Eğitim Bakanının konuşmasına cevap vereceğini belirterek söze başladı: «Sayın Milli Eğitim Bakanının burada bulunmasını çok arzu ederdim. Zaten yok, onun yerine müsteşarı Mehmet Aslantürk bulunuyorlar. Kendisinden bu konuşmaları olduğu gibi Milli Eğitim Bakanına ulaştırmasını hassaten rica ediyorum. Sayın İbrahim Öktem, İmam-Hatip Okullarının açılışı Türkiyede mesbuk karşılarına yol açmıştır. Bu memleketin % 33 ü Alevidir. Anayasa sistemine dayanan lâik bir memleketin Milli Eğitim Bakanı olarak onların — Şiilerin — isteklerine de cevap vermek mecburiyetindeyim. Ya İmam-Hatip Okullarını kapatmak ve yahutta Alevi mektepleri de açmak lâzımdır» dediler. Buna bir hatırımla cevap vereceğim: Alevi, Sunni mücadelesini kimlerin körüklediğini bilirimeye çalışacağım:

Sivasın Yıldızelinin Sarıkaya köyündeyim. C.H.P. Millet Vekili Nurettin Ertürk de orada bulunuyorlar. Köylülere hitaben bir konuşma yaptı. Sarıkaya köyü halkı Alevidir. Sayın Millet Vekili dedi ki: «Arkadaşlar 1300 senelik dâvanza başlıyız. Dâvanızı tahakkuk ettireceğimizden emin olabilirsiniz.» İmam-Hatip Okulları mı mezheplar kavgasına yol açıyor, yoksa güzü dönmüş hırslı politikalar mı?»

Sayın Millet Vekili Hasan Aksay da aynı konuya temas ederek «Sayın Maarif Vekili öğleden evvelki konuşmasında «İmam-Hatip Okullarının açılması memlekette bir Sünni ve Şii mücadelesinin doğmasına sebeb olmuştur. Bu mücadeleyi durdurmak için ya İmam-Hatip Okullarını kapatmak ve yahutta Şiiler için de aynı esaslara dayanan okullar açmak lâzımdır.» buyurdu. Ayrıca nüfusumuzun % 33 ü Alevidir diye kesin bir de rakam verdi. Benden önce konuşan Mehmet Özgüneş ağabeyimiz ise, Türkiyede Atatürk'ün emri ile 1933 de mezheplerin lağvedildiğini ve o tarihten sonra nüfus cüzdanı alanların «mezhebi» hanesinin boş olduğunu Milli Eğitim Bakanına cevaben söylediler. Durum böyle olunca Tür-

(Devamı 25. sayfada)

ULÛMÜ'L - HADİS VE MUSTALAHUH

A. Osman KOÇKUZU

Son yıllarda İslâm âleminde neşredilen eserlerden biri de, **Şam Üniversitesi «filoloji ve İslâmi ilimler» hocası Profesör Dr. Subhi Essâlih** isimli zatın **«Ulûmü'l-Hadîs ve Mustalahuh»** adlı kitabıdır. Kitap Şam Üniversite matbaasında basılmış olup, büyük boyda 355 sayfadan ibârettir. Müellifin aynı yerde basılmış iki eseri daha vardır. Biri filolojik bir eser olan **«Fıkhullûğa»** adlı kitabı, diğeri ise Ulûmu'l Kur'ana dair olan **«Mebâhis fî Ulûmi'l-Kur'an»** adlı çalışmasıdır.

Tanıtmaya çalıştığımız kitabın önsözünde müellif, eserini daha ziyâde tedrîs gayesiyle yazdığını belirtmiş ve kitabın kabına **«Arz ve Dirâse»** ibâresini koymuştur. Kendinden önce bu sahada meydana getirilen eserlerden hayli istifâde eden müellif terkîbî bir metod takibetmiştir [1]. Profesör kitabını, kendisine sünneti sevdiren ve bu suretle tükenmez bir hazineye vâris yapan babasının ruhuna ithaf etmektedir.

Baştaki beş sayfalık mukaddimede kitabın yazılış sebepleri, gayesi ve hususiyetleri; İslâm kültürünün mühim bir kolu olan **[Ulûmü'l Hadis]**'in kıymet ve ehemmiyeti eserde üzerinde daha fazla durulup incelenen bölümler ve mücip sebepleri anlatılır.

Kitaptaki ilk mevzu **«Hadisin tedvini»** meselesidir. Müellif önce **Kablel İslâm Araplardaki okuyup yazma** durumunu ele alır, etraflıca inceler. Bu bölümdeki diğer bahis başlıkları sırasıyla şunlardır :

1 — İslâmdan önce Araplarda yazı [2].

2 — Rasulullahın devrinde yazı yazma (Kitâbet) Sebep ve vasıtalarının azlığı.

3 — Efendimizin gününde yazılan sahifeler.

4 — Ebû Hureyre Hz.lerinin talebesinden «Hemmam b. Münebbih'in Sahîfesi [3].

5 — Müsteşriklerin bu mevzûdaki tutumları.

6 — Hulefâ-i Râşidin asrı.

7 — Tâbiîn devri.

Eserin buraya kadar olan kısmı bol haşiyeli kırk üç sayfadır. Müellifimiz bu kısımda aşağıdaki eserlerden istifâde etmektedir :

[Taberi tefsiri — Tabakatu ibni Sa'd — Mebâhis fî Ulûmi'il-Kur'ân — Erravzu'l Enf — El'isti'âb — Ensâbü'l-Eşrâf — Ettérâtbu'l-İdâriyye — Meâlimüs-Sünen — Sahîh-i Müslim — Câmiu beyâni'l-ilm Takyidü'l-İlm — Te'vîlü Muhtelefi'l-Hadîs — Elbâisü'l-Hasîs — Sünenü'l-Tirmizi — Târihu'l-Kebîr El muhaddisu'l-Fâsıl — El müstedrek — El ilmâ' — El isâbe — Fethu'l-Bâri — Süzürâtü'z-zeheb — Keşfu'z Zunûn — El câmi'li ahlâkirrâvi ve Âdâb'issâmi' Tezkiretü'l-Huffâz — El muhtasar fi ilmi-i Ricâli'leser — Kenzü'l-Ummâl — Errisâletü'lmüstatrafe — Miftâhü's Sünne —

İkinci bölüm **«Hadis talebi için yapılan seyahatler»** başlığını taşır. Takriben kırkbeş sayfadır. Müellif ilkin Hadîsin neş'etinde muhtelif beldelerin ve iklimlerin tesirlerini îzâh eder. Medîne-i Münevvere ve ona komşu olan yerlerin **«Sünnetin vatanı»** olduğunu, bu şehirlerde meydana gelen ilmî faaliyetleri, bu diyarlara yapılan seyahatleri, bu seyahatlerdeki başlıca gâye ve hedefin **«Hadîs dinlemek»** olduğu örnekler gösterilerek anlatır!.. Bu îzâhları müteâkip **muhaddislere verilen lakaplar** zikredilir, **«Lafız ile hadis rivâyeti»** başlığı ile bu bölüm de kapatılır. Gerek bu kısımda gerekse bundan önce geçen bölümde profesör, Garblı Müsteşriklerin hatalarına işâret eder, örnekler vererek onların «çok def'a kasıtlı» olan görüşlerini çürütür.

Diğer bölümdeki me'hazlerden fazla olarak şu kitaplardan nakiller yapılmaktadır.

Ahkâmu'l-Kur'ân — El kifâye — İhtisâru Ulûmi'l-Hadîs — Tedribü'r-râvi — Aynu'l-Eser — Kavâidü't-Tahdîs — Tabakâtü'ş-Şâfiiyye — Mu'cemü'l-Büldan — Duha'l-İslâm — Sünenü Ebi Dâvûd — Sünenü'n-Nesâi — Tabakâtü'l-Hanâbile — Mizânu'l-i'tidâl — Târihu't-taberi.]

Müellif **«Hadis tahammülü ve şekilleri»** başlığı altında; Sema', kıraat, icâze, Münâvele, Mükâtebe, I'lâm, Vasıyyet, Vicâde gibi mevzûları; onların lafızlarını ve şekillerini, hususiyetlerini ve yekdiğerinden farklı olan taraflarını anlatır. Bu bahsi **«Hadise ait ilimlerdeki tasnifler»**e dâir olan bir bölüm takîb eder. Sekiz sayfalık bu kısımda Cerh ve ta'dile, Ricâli-Hadîse, Muhtelefü'l-Hadîse, İlel-i Hadîse, Garibu'l-Hadîse, Hadisteki nâsih ve mensûha ait yazılan belli başlı eserler ve müellifleri sıralanır.

Kitabın son yüzlebeş sayfalık kısmı Hadislerin muhtelif yönlerden taksimlerine aittir. Bu kısımdan önce 29 sayfalık bir bölümde iki meseleye temas edilir. Bunlardan birincisi **«Hadis ve Sünnet»**, diğeri ise **«Râvinin şartları»** adlarını taşır.

«Aksâmü'l-Hadîs» adlı hadîs taksimatına ait kısımda sırayla şu mevzular yer alır :

«Sahih Hadis — Hasen Hadis — Zaîf Hadis Zaîfe aid neviler; Mürsel, Munkatı, Mu'dal, Müdelles, Muallel, Muztarib, Maklub, Şâzz Münkesir, Metrûk; Zaif Hadisi rivayet ve onunla amel meselesi; Sahih, Hasen ve Zaif'den müşterek olan kısım: Merfû', Müsned, Muttasıl Muan'an, Müen'en, Muallak, Ferd, Garib, Aziz, Meşhûr, Müstefiz; (Âli, Nâzil), Mütâba', Müdrec, Müsel, Musahhaf.»

Bu bölümün kaynakları :

[Tedrîb — Tavdihu'l-Efkâr — Kavaidü't-Tahdîs — Şerhu'n-Nuhbe — Elfiyetu's-Süyûti — Ma'rifetü Ulûmi'l-Hadîs — Tezkiretü'l-Huffâz — İğasetü'l Lehfân — Nüzhetu'n Nazar — Haşiyetü-Lukatid dürer.]

Eserin son iki bahsi **«Hadîs diye uydurulan mevzû sözler»** ile **«Hadis Kitapları»** na ayrılmıştır. Eser 12 sayfalık çok mühim bir hatime ile sona ermektedir. Bibliyografya, İndeks, Fihrist vardır.

HULÂSA :

A — Kitap bol me'haza başvurularak meydana getirilmiş, tedrîse elverişli olarak kaleme alınmıştır.

B — Müellif islâmî malûmatı yanında Garbı ve hususiyetlerini iyi bilip tanıyan bir zattır. Eserde müsteşriklerin kitaplarında geçen pek çok yanlışlar, kasıtlı görüşler düzeltilir, çürütülür [4].

C — Hadîsin bütün meselelerini ele alıp inceleme gayesi güdülmediği için bazı bahisler kitapta yer almamıştır. Istılahlara, tariflere ehemmiyet verilmiş; Tarihî malûmat, bahis mevzuu edilmemiştir.

D — Eserde geçen şahısların kısaca adları ölüm tarihleri, kim oldukları bildirilmiştir. Üslub, ilmî ve oldukça ağırdır.

E — Türkçeye tercemesi faydalıdır. Diğer bazı eserlerle takviye edilirse daha iyi bir netice tevlid eder.

Müellifi giyâben tebrik eder, daha pek çok eserler vermeye muvaffak buyurmasını Cenabı Haktan temenni ederiz.

(1) Prof. Şamdaki «Zahiriyye kütüphanesi» yazmalarından bol bol istifade ettiğini kaydeder.

(2) Bu bahis «Oku» Mecmuamızda «Hadisin Tedvini Etrafında» başlığı ile terceme edilmektedir. Bu yazılar okunursa müellif ve eseri hakkında malûmat artırılır.

(3) Muhterem Prof. Muhammed Hamidullah bey tarafından Arapça ve İngilizce olarak neşredilmiştir.

(4) Bu eserlerin listesi kitabyat bölümünde verilmiştir. Almanca, İngilizce ve Fransızca olmak üzere (19) kitaptır.

YÜKSEK İSLÂM ENSTİTÜSÜ

Taliblere ilim saçar,
Yüksek İslâm Enstitüsü.
Hakka doğru bir yol açar,
Yüksek İslâm Enstitüsü.

Bahçesinin gülü hastır,
Kemâl için bir esastır,
Din iliminde ihtisastır,
Yüksek İslâm Enstitüsü.

Açık ona kucağımız,
En şerefli bucağımız,
İlim, irfan ocağımız,
Yüksek İslâm Enstitüsü.

Her müşkili yener, aşar,
Sinesinde feyiz taşar,
Haşre kadar nuru yaşar,
Yüksek İslâm Enstitüsü.

Bir kapıdır nimet için,
Bir yuvadır hizmet için,
Bir ışıktır ümmet için,
Yüksek İslâm Enstitüsü...

Enver TUNCALP

Komünizm ve İslâmiyet

Muhsin İlyas SUBAŞI

Komünizmi beynelmilel bir âfet telâkki eden hür Milletler arasında bizim de ismimiz geçer. Yani bizlerde onun yıkıcılığına inanmış, zalim bir sömürge olduğunu kabul etmişizdir... Her millet gibi bizde bunun mahiyetini ortaya dökmeye çalışarak vahim portresini çizip halkı bununla mücadeleye davet ederiz. Fakaat, ne yazık ki bizim mücadele sathımız hırçın cümlelerin süslediği kâğıt karalamasından öteye geçemez!.. «Komünizmi ezeceğiz!.. Bu memlekette onlara yer yoktur!.. Bu vatan Komünizme mezardır!.. Cesaretimiz her güçlüğü yenecektir!.. Kızıl uşaklar Moskovaya!.. Kızıl Moskofa lânet!.. Komünizm yer yüzü cehennemidir!.. Türk Komünist olamaz!.. Su uyur Komünist uyumaz!.. Komünizm insanlığın baş belâsıdır!.. Bileklerimiz çelik bir set gibi daima karşılarındadır!.. Falan komünist, filân komünistlik propagandası yapar. Biz Milliyetciyiz. Onlar solcu!.. v.s. v.s.» Bence bunlar birer kuru safsata gösterişinden öteye geçemez. Evet belki milli benliği ayakta tutma bakımından müessirdir ama bunda yine kifayetsiz addedilebilir... Şimdi bu satırları okurken belki de bazılarımız bana: «Nasıl olur böyle şey? Sen bizim bu sahada adeta seferber olarak didinen basınımıza hakaret ediyorsun. Asla böyle şey olamaz!.. Sözlerini itham ve ithamlarını da şiddetle reddederiz!.. Bizim için en iyi mücadele şekli budur. Bundan daha iyisini zannetmiyoruz. Ve olamaz da!» diyeceksiniz ve bunu aynı dâvamızı savunduğumuz bir prensiple müdafaa edeceksiniz.

Yok ama aziz dost yok... Hiçte öyle değil. Senin söylediğin ancak senin görüş açından etrafa yayılan bir muamma. Evet bir muamma... Bakınız ben bunu size şöyle izah edeyim: Madem ki Müslümanız! Madem ki dinimiz de semavi dinlerin en son ve en mükemmel halkası! Madem ki Kur'anımız her asrın ihtiyaçlarına cevap verebiliyor. Ve madem ki Komünistler de yollarında önlerine çıkan tek zor engelin islâm dini olduğunu çekinmeden söylüyor ve bilhassa bu dinin veciz mefhumlarını yok etme prensibini takip ediyor! Öyleyse mücadelemizi niçin bunun ışığı altında ve gösterdiği çember içerisinde yapmıyoruz? Haksız mıyım acaba şu görüşlerimle? Ha ne dersiniz dostlar? Sizler de takdir ederseniz ki kuru gürültü sabun köpüğüne benzer. Tesiri ancak o an içindir. Eriyip gitmesiyle her şey de silinir. Bunu kabül ve itiraf a mecburuz. Burada sizlere yine bir soru sorarak konumuza devam edelim. Madem ki sizler bu çalışmalarımızı tam bir olgunluk havası içerisinde karşılıyorsunuz; o halde neden bu mel'unların kafası ezilmedi?.. Hayır arkadaş, hayır bu gidişle onların kafası ezilmeyecek, korkunç ihtirasları yok edilmeyecek, içimizde oldukları müddetçe şu mânasız çatışmalar dinmeyecek, bizim şuur ve ruhumuzla meydana getirdiğimiz granit bir kale timsâli Milliyetciliğimizin de köklü bir zaferi olamayacaktır!..

Şimdi bu uzun sohbetimize son vererek ibret ve dehşetle takip edebileceğiniz esas yazımıza geçelim. Temennim; tenkid ettiklerimi bu yazımlada yine tenkid ederek herhangi bir taviz vermemektir. Dikkatli okunduğu takdirde zannederim ki haklı bulunacağım...

Etrafta sihirli bir ok gibi dehşet saçan inkılâp kasırgası 1917 yılında Rusya'da da kendini tattırdı. Yeni bir rejim sevdasında olan Lenin ve Stalin her nabza göre şerbet vermesini becererek sahte bir kisveyle gayelerini Rus topraklarında yaşayan insanlara benimsettiler. Bu ise ancak maske faaliyetiyle gerçekleşebiliyordu. Bunun mahiyetini ortaya koyan ve galyelerinin tahakkuku için nelere baş vurduklarını gösteren vesika diyebileceğimiz bir bildiriyi aynen sizlere sunuyorum: Tabii konumuz din mefhumu ve komünizm allerjisi olduğu için misalim de bu meyandadır.

7 Aralık 1917 yılında Rus Müslümanlarına tebliğ edilen bildiri :

«Rusya Müslümanları, Volga ve Kırım Tatarları, Kırgızlar, Sibirya ve Türkistan Sartları, Transkafkas Türk ve Tatarları, Çeçenler ve Kafkasya Dağlıları sizlere hatırlatırız ki; Çarlar Camilerinizi, Mabetlerinizi yıktırdı. Din ve milli geleneklerinizi ayaklar altında çiğnetti. Şu anda hepiniz onun kölesisiniz. Bu günden itibaren ibadet yerlerinizi açmakta, din ve geleneklerinizi yaşatmak, milli ve kültürel müesselerinizi işletmekte serbestsiniz. Bunlar sizin hiçbir tahdide tabi tutulmayacak tabii haklarınızdır. Milli hayatınızı kendi anlayış ve arzularınıza göre tanzim ediniz. Biz sancağımız üzerinde Dünyanın bütün mahkûm unsurlarına Hürriyet taşıyoruz!..»

(Devamı 24. sayfada)

Büyükler Büyüğü

Peygamberimiz Efendimiz

NEBİYYİ EKREMİN EN AÇIK SIFATLARI

Tefrika : 27 Yazan : A. AZZAM Terceme : H. KARAMAN

Ebû Süfyan: «Hayatınız mevzu-i bahistir. Bu sizi aldatmasın. O, karşılıyamıyacağınız bir kuvvetle geliyor. Kim mescide girerse emindir. Evine girip kapısını kapıyan masûndur.» diye mukabele etti.

Güzel bir huy olan «affetme» de hangi örnek bundan daha büyük olabilir? O Ebu Süfyan ki sayısız kötülük yapan, Uhud'da Rasûl-i Ekrem (S.A.) in ciğerini kanatan, Hendek Savaşındaki muhasarasıyle müslümanların kuvve-i ma'neviyyelerini sarsan bir kimsedir.

Haşim oğullarına karşı, Mahzûm ve Sehm Kabileleriyle karşılıklı yardım anlaşması yapan yine Abdimenâf evlâdından o âsi Ebu Süfyan'dır.

İşte onun bütün ümidi hayatının bağışlanması iken Efendimiz (S.A.) kendisini affettiği gibi bir de imtiyaz bahşediyor. Görülüyor ki hayat ve mevki bile onun (S.A.) kahra lâyı ğ düşmanlarına karşı olan bağışları arasındadır.

Efendimiz (S.A.) Mekke'ye girdiği zaman Ebu Cehl'in oğlu İkrime, Ümeyye oğlu Safvan, Amr oğlu Süheyl ve başlarına toplanan bir miktar kuvvet silâhla mukabele etmişler sonra hezimete uğrayarak kaçmışlardı. Can emniyeti dilediler, bu dilek yerine getirildiği gibi afedildiler hattâ kendilerine, gönüllerini kazanmak üzere Hevâzin ganimetinden mal bile verildi.

Şimdi beşer tarihinde eşine rastlıyamıyacağımız şu örnek harekete bakın: Düşman oğlu düşman Safvan b. Ümeyye denize yoluyla Yemen'e göçmek için Cidde'ye kaçıyor. Vehb oğlu Ümeyr de Rasulüllah (S.A.) a gelerek «Ey Allahın Peygamberi, Ümeyye oğlu Safvan kaymının ulusudur. Sizden korkup kaçarak kendini denize atmağa gitti. Ona can emniyeti bahşetseniz...» dedi. Efendimiz (S.A.) «Pekâla o emindir» cevabını verdi. Umeyr «Ya Rasûllallah verdiğiniz emâna alâmet olmak üzere bir şey lütfetseniz» deyince Efendimiz (S.A.), Mekke'ye girerken başında olan sarığını verdi. Umeyr onu alıp çıktı ve Safvan deniz yolculuğuna çıkmak üzere iken yetişti:

— Safvan, sana anam babam fedâ olsun, kendine acı, nefsini helâk etme. İşte sana Rasûlüllah'ın (S.A.) emânını getirdim.

— Onun beni öldürmesinden korkuyorum.

— Onun hilmi ve keremi çok geniş.

Bu konuşmadan sonra beraber döndüler ve Rasûlüllah'ın huzuruna çıktılar. Safvan:

— Bu, sizin bana can verdiğinizi söylüyor.

— Evet doğru.

— O halde beni iki ay muhayyer bırak.

— Dört ay muhayyersin (İslâm'ı kabul edip etmemekte serbestsin).

İşte bu düşman oğlu düşman Ümeyye oğlu Safvan, Rasûlüllah'ın (S.A.) sadece bağışlama ihsanına lâyık olmakla kalmıyor, Efendimiz (S.A.) kendisini tehlikeli bir yolculuğa atan adamı emin kılmak için kendisine sarığını gönderiyor, sonra da İslâmı veya şirki seçmesi için iki ay müsaadece isteyince onu aşağılık duygusundan kurtarmak üzere dört ay veriyor.

Beşer tarihinde kaadirken (gücü yeterken) büyükler büyüğü (S.A.) nün yaptığından daha büyük ve üstün bir af örneği var mıdır?

İşte diğer bir adam; hemen fethi müteakıp Rasûlüllah (S. A.) a gelerek o da isyânkârdır, işkence ve hicivde haddi aşanlardandır Häris oğlu Ebu Süfyan, Efendimizin (S.A.) huzuruna girmek için izin istiyor. Efendimiz (S.A.): «Onunla görüşmek istemiyorum. Çünkü o benim namusuma (sözle) tecavüz etti.» buyuruyor. Ebu Süfyan'ın yanında bu sırada küçük bir oğlu bulunuyordu. Adam dedi ki: «Vallahi ya bana izin versin veya bu çocuğun elinden tutar açlık ve susuzluktan ölünceye kadar giderim.» Bu söz Efendimize (S.A.) vasıl olunca ona acıdı. Huzuruna girmesine izin verdi. Ve affetti. Adam şimdi şöyle diyordu: «Yemin ederim, Muhammed (S.A.) ordusuna, Lât'ın (put) ordusu galip gelsin diye bayrak taşırken, gece karanlığında yolunu kaybetmiş yolcu gibi idim. Onların rehberi iken benim halim işte bu idi.»

(Devamı var)

KOMİNİZM VE İSLÂMİYET

(Baştarafı 22. sayfada)

Bundan başka yine bu konuda :

«İslâmiyet Sosyalizme karşı değildir. İslâmiyetteki Zekât müessesesi Sosyalizmle İslâmiyeti koparıldı ve rehavet ummanında göz kırpan cahil halk Komünizmi hakiki bir yaşama yolu zannederek ona kapıldılar. Korkunç ağlarında silik bir hayal gibi eriyip mahvoldular, Bu zincirleme avlamaları takiben iyice yoğurdukları halkı 1917 yılının sönük bir sabahı esas mayalariyle karıştırarak benliklerinden uzaklaştırdılar. Ve bunu takiben de; «Din afyondur. Din terakkiye mânidir...» teranelerini sıralayarak dillerinin altındaki baklayı dışarı attılar... Bunu müteakip idareyi ele alanlar aynı dâvayı savunarak hatta daha ileri gittiler. İşte bununda en belîğ misâli :

22 Eylül 1955 tarihinde Moskova'yı ziyaret eden Fransız Millet Meclisi Reisine Kruşçef büyük bir azim ve gururla şunları söylemiştir: «Komünizm dine karşı olan muhalefetini değiştirmemiştir. Bizler dinlerin tesirlerini yok etmek için elimizden gelen gayreti göstériyoruz!..» Bakınız bu cümleden olarak gösterilen gayretlerin neticesi bazı özetleri sizlere sunayım.

1955 yılında Moskovada toplanan Beynelmilel Komünist Yazarlar Kongresinde bu mahut insanların memleketlerinde başarıya ulaşabilmeleri için nasıl hareket edeceklerine dair tebliğ edilen 18 maddelik talimatnamenin 5. maddesi aynen şöyle: «Gizli ve açık din düşmanlığı yapacaksınız. Mezhep ve tarikat münakaşalarını kızıştıracaksınız!..»

Bundan başka tüyler ürpertici bir vesika da, (Moskovanın İslâma karşı gayeleri) başlığıyla yayınlanan 9 maddelik beyannamenin aslı ise aynen şöyle:

1 — Allahı kim yarattı? Biz insanların hayali!.. Eğer biz onu yaratmış isek onu yoketmekte hakkımız! Ve bizim onun tahtında oturmamız lâzım!..

2 — Marksizm felsefesinin aslı materyalizmdir. Bu, bütün dinlerin esasına karşı düşmanlık ruhu besler...

3 — Allahsızlık propagandasının esas görevi, dini görüşler yerine Komünist görüşleri getirmekten ibarettir...

4 — Dini nikâhı bizim hayatımızdan mutlaka yok etmek lâzımdır...

5 — Tabitta Allah, onun peygamberleri cennet ve cehennem denen şeyler yoktur. Muhammed Allahın Resûlü değil, belki bir toprak ağasının hizmetcisiydi...

6 — İlmi ahlâk teşvikcileri, zaman zaman gösterecekleri hareketler; tertipli, cesaretli, fakat bir vaziyette olmalıdır. Bu gibi faaliyetler bütün halk tabakasına, okul, aile ve işyerlerine uygulanır...

7 — Gençleri Allahsızlık esasında terbiye etmek Komünizmin esas prensiplerindendir...

8 — Dini ortaklıkla mücadele etmek, Sosyalizm prensiplerine göre terbiye edilirse Komünizmin girmesi için kolayca yol açılır...

9 — Sovyet kişileri Allahın kuvvetine değil kendi teşebbüslerine inanırlar...

Yine burada bu konuyla ilgili olarak 1923-1939 yılları arasında Komünistleştirme seferberliğinin bir neticesi olarak :

Türkistanda	14 000
Tatar Başkırtta	6 000
Kuzey Kafkasyada	4 000
Kırımda ise	1 000

den fazla cami yıktırılarak buralardaki vazifeden 261.005 din adamı öldürülmüş ve bir çokları da Sibiryanın buzlu kamplarında kendi başlarına ölüme terkedilmiştir...

1917 yılından sonra rejime muhalefet eden insanların bilançosu 21 milyonun üzerindedir. Ve öldürülmüşlerdir... Ayrıca profesöründen talebesine kadar öldürülen insan sayısı 160 bin kişi. Köylü, işçi, polis ve Din adamı 2.130.000 kişi. Açlıktan ölenler 6 milyon. Gpu-Çeka zindanlarında işgenceyle öldürülenler 2 milyon. Kasten aç bırakılarak öldürülen 7 milyon. Kızıl polis tarafından kurşuna dizilen 750 bin. Milli temizlemede öldürülenler 1.600.000 kişi. Ve yine başka bir temizlemede öldürülen insan sayısı 1 milyon. Vatan hainı ilân edilerek öldürülen 3 milyon. (Bunun 221.005 kişisi din adamı.) En mühimi ise Türk oldukları için öldürülenlerdir ki bunları da şöylece sıralayabiliriz: Kurşuna dizilenler 160 bin. Öldürülenler 195 bin. Sürgüne gönderilerek orada ölüme terkedilenler 340 bin ve malları keyfi yere müsadere edilerek aç susuz bırakılanlar ise 10 binden fazladır.

Burada bilmem ki bu ihtilâlin yaratıcılarının mihmandarlığını yapan Lenin'in ihtirasdaşı Stalin tarafından öldürüldüğünü ve bugünki Komünistlerin ise birbirini yiyen köpekler gibi Stalin fikirlileri halen imha ettiğini izaha lüzum var mı?..

Muhterem okuyucularım Komünizmin mazisi henüz yüz yılı dahi geçmemiştir. Halbuki Kur'an-ı Kerim'in geçirdiği zamansa 13 asrın üzerinde. Bakınız mezkûr kitabın muhtevasından bir parça olan şu ayet bu gibi faaliyetlerin maskelerini ne güzel düşürüyor.

«İnsanlar içerisinde öyleleri vardır ki, inanmadıkları halde Allaha ve âhiret gününe inandık derler. Allahı da müminleri de aldatmaya yeltenirler... Farkında değillerdir ki onlar yalnız kendilerini aldatırlar. Onların yürekleri bozuk. Allahta (Din ile) dertlerini artırdı... Yalan söylediklerinden dolayı onlara acıklı bir azap var. Kendilerine yer yüzünde fesatta bulunmayın denildiği vakit; biz islah ediciyiz derler... Onlar fesatcıların ta kendileridir. Fakat farkında olmazlar. Onlara insanların inandığı gibi inanın denilince, biz de o beyinsizler gibi mi inanacağız? derler... Dikkat edin ki hiç şüphesiz asıl beyinsizler onlardır. Fakat bilmezler!..» (Bakare: 8-13)

Yazımda daha ziyade pasajlara yer vererek hiçbir yorumda bulunmadım. Zira bunu da yapsam yazımı uzatmış olacağım ki o da mânasızdır. Dikkatle takip ederseniz çözemeyeceğiniz hiçbir müphem nokta yoktur. Bilhassa dikkatinizi Komünizm faaliyetleriyle yukarıdaki ayete çekerim... Bunların ikisinin anlayışı bir mukayesesini yaparsanız. Her şey kendiliğinden ortaya çıkar...

MERAM OTOBÜSLERİ

Meram otobüsleri bütün yolculuklarınızda hizmetinizdedir.

Merkezi **KONYA** olup sefer yaptığı yerler ve şubeler:

		Tel:
ADANA	- Cenup garajından	4079
ANKARA	- Meram yazıhanesinden	111540
BURSA	- Otogardan	1834
ESKİŞEHİR	- Yıldız yazıhanesinden	2022
ISPARTA	- Meram yazıhanesinden	1286
İZMİR	- Santral garajından	34201
İSTANBUL	- Sirkeci Orhaniye Cad. si	226944
KONYA	- Belediye garajı No. 22	2411
KAYSERİ	- Talas Güven yazıhanesinden	1613
EREĞLİ	- Meram yazıhanesinden	101
MERSİN	- Alanya garajından	1976
NİĞDE	- Meram yazıhanesi	25
SARAYÖNÜ	- Meram yazıhanesi	

Sür'at, Konfor, Emniyet
MERAM OTOBÜSLERİNDE

B. TOPALOĞLUNUN KONUŞMASI

(Baştarafı 8. sayfada)

hamle İslâm ruhundan doğabilir. Hatta bu hamleyi uzun seneler tarihin efendisi, cihan sulh ve saadetinin koruyucusu olan Türkler yapacaktır. Biz, bizden önce kurulup işlemeye başlayan Ankara İlâhiyat fakültesi ve geçen yıl Konya'da açılan kardeş ikinci yüksek İslâm Enstitüsü mensupları bu şerefli ve hamleci ordunun neferlerinden olmak payesine ermek için çalışmakta, Tanrıya dua etmekteyiz.

Bir din adamı olarak kalbimizde kinin, nefretin, hasedin ve ümitsizliğin yeri yoktur. Din her şeyin üstündedir. Siyasî kanaati, içtimaî mevkii, iktisadi durumu ne olursa olsun her ferd muhabbet ve hürmetle bizim muhatabımızdır. Bu mekteplerden mezun olmayıp eskiden yetişen veya hususi olarak tahsil gören mevcud din adamlarına ve hoca efendilerimize de hürmetlerimiz vardır. Bizim onlardan öğreneceğimiz, onların da bizden istifade edecekleri mevzular ve meseleler mevcuttur.

Ağır ve mesuliyetli vazifemizi yaparken Allaha olan itimadımız sonsuzdur. Tanrı Müslüman-Türkü ve bütün İslâm âlemini muvaffak kılacaktır. Prensibimiz merhum Mehmed Akif'in şu beytinde hülâsa edilmiştir :

Cemaat intibah ister, uyanmaz gizli yaşlarla
Çalışmak, başka yol yok, hem nasıl: canlarla başlarla.

Şimdi burada, bu müessesede kalan arkadaşlara i..'tab ediyorum: Sizler tahsil için bize nisbetle daha bol imkânlara sahip olacaksınız. Allaha olan imanınız, milletimize olan güveniniz hiç bir zaman sarsılmamalıdır. Muvaffak olmamak için hiç bir sebep yoktur. En kıymetli dostunuz, en zevkli meşguliyetiniz, en dinlendirici vasıtanız kitaptır. Kitab, Allahın kudsi sözlerini bir araya getiren mukaddes bir isimdir. Hocalarımızın mübarek sîması en güzel manzaradır. Onları seviniz, sayınız. Çalışan boş kalmaz. Ben şahsen tahsil hayatımda hiç bir hocamdan gadr, zulüm, haksızlık görmedim, böyle şey yoktur. Çalışan, Allaha inanan, mutlaka muvaffak olur.

Sözlerime son verirken bütün hazır bulunanlara şahsım ve arkadaşlarım adına hürmetlerimi arzederim. Hocalarımın ellerinden öperim.

Arkadaşlara selâm olsun!..

Bekir TOPALOĞLU

HÂDİSELER — DÜŞÜNCELER

İmam-Hatip Okullarındaki arzettiğimiz üç bu'udlu noksanı hepsi bilyoruz. Fakat, yıllarca bu müesseselerin içinde yuğrulan bizlerin «**yetersizlik listesinde**» bu yetersizliklerin sebep olacağı bir mezhebe mücâdelesi yoktur ve olamaz. Şimdiye kadar bu okulların hiç birinde mezhebe kavgasını körükleyebilecek en küçük bir kıpırdanma görülmediği gibi, vermiş olduğu binden fazla me'zunlar arasında da bu parçalayıcı fikre mütemâyil olan çıkmamıştır. Me'zunlar, ordu saflarında çalışmış, maarif kadrosunda hizmet etmiş, Diyanet İşleri emrinde bulunmuş ve birçok dairelerde memuriyet yapmışlar ve yapmaktadırlar. Bunların siciline bahsedilen hususta ilgilileri fikri teşevvüşlere bırakacak herhangi bir kaydın yapılmış olduğunu muhal üstü muhal telakkiyoruz.

Müracaat eden on bir vilâyete — bina, öğretmen ve kitap gibi bir müessesenin temel ihtiyaçlarını nazar-ı itibara almadan — binde bir ihtimalle dahi vuku'u melhuz olmayan mezhebi kavgaları, şiî ve sünnî mücadeleleri ileri sürülerek müsbet cevap vermemek hattâ ve değilse, şiîlik ve sünnîliği tevlid eden tarihî gerçekleri bilmemek olur.

Şî'i-Sünni ihtilâfının ne başlangıcı ne de sonraki safhaları dinî bir hükmün farklı anlaşılmasından doğmuş değildir. Onun doğuşu ve gelişmesi daima siyasî olmuştur. Kökü siyasî olan bu ihtilâfın korları üzerindeki külleri üfleyerek ateşi parlatmak istiyenler, İmam-Hatip Okulları veya me'zunları değil, siyasî bir buhran ve keşmekeşten faydalanmak; dinî bir anarşiden menşûp oldukları siyasî teşekküller lehine çıkar te'mîn etmeğe uğraşan politikacılardır. Eğer bu memlekette bir gün milli vahdeti bozmayı istihdaf eden olmuşsa bu da ancak hep müdâfilerin kanı, bunun müsebbib ve mesulleri İSLAM KARDEŞLİĞİNİN ve TEVHİT MANZUMESİnin etrafında kümelenen ve en az bu mücadeleyi onlara mal edenler kadar millet ve vatansever olduklarına tereddütsüz inandığımız İmam-Hatip nesli değil, partiyi ve patırdı gürültüleri ile bizi parça parça parçalayanlar olacaktır. Eğer onların, hizmet onların. Binaenaleyh hizmetleriyle, eserleriyle övünebilirler.

Bugün elimizde kalan vatan, bizim son kalemizdir. Başka sığınacak bir yrimiz yoktur. Bu son vatan parçasının tarihî ve coğrafî sınırlarını, yeni bir sevgiyle müdafeasine sahne olmağa muhtahmmıl değildir. Zaten içinde bulunduğumuz asır, tarihimizin en muhataralı devridir. Çünkü bugün bizim davamız, VAR OLMAK veya YOK OLMAKtır. Türkiyede her müslüman ferd bu davanın muhatabı olmak mevkiindedir. Var olma zaruretine muhatap isek ferd ve kitleyi bir İMAN ŞUURU ile BİRLİK VAHDETİ yeniden kurma zarureti vardır. Bu ise, şu veya bu sebeple vatan sathına ayrılık tohumları ekmekle; nesiller arasına uçurumlar açmakla; «PARÇALA HAKİM OL» menhûs parolasına yardım etmekle değil, bu memleketin 9 asırlık tarihî gerçeklerini ve bugünkü dünya şartları muvacehesindeki realitelerini hesaba katmakla olacaktır.

Evet. «**Anayasanın vicdan hürriyetini mutlak surette hakim kılan prensibine hükümetin bekçi olmak mecburiyeti vardır.**» Doğru. Fakat bu bekçilik daima birleştirici ve beraberliği te'min edici mahiyette olmalıdır. Bu prensipin aksi bir davranış nerede ve kimler tarafından vuku' bulursa bulsun hükümetin sillesi inmelidir tepesine.

«**Nüfusumuzun % 37 civarında kısmının sünni olmıyan islâmî felsefelere bağlı bulunduklarını göz önünde tutmak gerekmektedir.**» Anlamak istediğimiz bir husus var: Sünni olmayan islâmî felsefelere bağlılı bu % 37 miktar hangi istatistik bilgiye dayanmaktadır, böyle bir istatistik ne zaman ve niçin yapılmıştır? Eğer bu istatisitği devlet yaptırmışsa elbette bir maksat için yaptırmış olmalıdır. Böyle bir istatistik yoksa sünnî felsefeye bağlı olmayan vatandaş sayısı, Alevîlerî tahrik için sütun sütun neşriyat yapan belli bir gazetenin verdiği bilgiye dayanmaktadır.

Evet bu vatandaşların bağlı olduğu felsefî ekolün de icapları sünnilerinki kadar yerine getirilmelidir. Fakat hangi müdevven kitap esas olarak alınacaktır, onlar için de bir okul açılsa okunacak ve öğretilecek prensipler neler olacaktır? Bizim tahminlerimize göre % 85 sünnî felsefeye bağlı olan müslümanların dinî ihtiyacını karşılamak için açılan İmam-Hatip okulları bile TEVHİD-İ TEDRİSAT KANUNU'na aykırı görülürken bu şîî okullarının durumu mezkûr kanun muvacehesinde ne olacaktır? Cevap bekliyen daha nice sualler...

O K U

DERNEKLER FEDERASYONUNUN KONGRESİ

(Başlarafı 2. sayfada)

kiye'de yaşayanların mezhebini belirtmek maksadıyla yapılacak istatistiğe kesin ve doğru malûmat vereceek bir kaynak mevcut değil demektir. Peki Sayın Bakan % 33 rakamını nereden çıkarıyorlar. Uydurıyor demekten imam kendisini alamıyor. Federasyon öyle çalışmalı ve meseleleri ilmî açıdan ele alarak Türkiyede öyle bir ortam yaratmalı ki, bir Milli Eğitim Bakanı kürsüye çıkıp rastgele konuşma ezberini kendisinde görememeli, konuşmaya başlıyacağı zaman birazcık düşünmeli» dedi.

Kayseri delegesi İbrahim Eken de: «Üçüncü Yüksek İslâm Enstitüsünün Kayseri'de açılacağına dair eski Maarif Vekili Ş. Raşit Ertüzünün vadi bulunduğunu ifaderlerek federasyonun bu konuda çalışmasını istedi. Kongrenin son konuşmasını Türkiye İmam-Hatip Okulları Mezunları Cemiyetleri Federasyonu Başkanı Ahmet Gürün yaptı. Bazı hususlarda federasyonun çalışmalarını tenkit etti ve kongre hazırlıklarının noksan ve mevsimsiz olduğunu ve toplantının başına aksettirilmediğini belirtti. Ayrıca tabii Senatör Mehmet Yıldız ve Millet Vekili Hüseyin Ulusoy da birer konuşma yaptılar. Hepsi ayrı birer kıymet olan bu konuşmaların tamamını size aksettirmenin imkânsızlığı aşikâr.

Dilek ve temennilerden sonra seçimlere geçildi ve Federasyon başkanlığına Prof. Feridun Nafiz Uzluk getirildi. Bazı delegeler tarafından Mehmet Özgüneş'e Federasyon başkanlığı teklif edilmiş ise de, çalışmıyacağını ileri sürerek kabul etmemiştir. Yeni idare heyetine şu zevat seçilmiştir: Hüsnü Dikeçligil, Hasan Aksay, Hüseyin Ulusoy, H. Basri Tarman, İbrahim Eken, Sadettin Gençgil, Lütfi Akman, Cemal Cebeci, M. Ali Küçüksakallı ve Raif Cilasun.

Yeni idare heyetine Cenab-ı Allah'dan başarılar dileriz.

Mubarek Mevlid Kandil-i şerifinin bütün din kardeşlerimize feyiz ve saadet kaynağı olmasını yüce Mevlâdan dileriz.

O K U

OKUYUCULARLA BAŞBAŞA

Sayın Sıtkı Balcı, TOKAT — Sizi tebrik ederiz. Yedi yıl her türlü zor şartlar altında ikmal ettiniz. Bu gayretli çalışmaların, mutlaka bir semeresini toplama günleri de gelecektir. Asıl vazifenin, yüksek tahsil yaptıktan sonra başlıyacağını hatırlatmaya lüzüm yok. Yabancısı olmadığınız bu tarihi irfan beldesine biz, sizleri yine devret ediyor ve Yüksek İslâm Enstitüsünde İSİR-FİKİR hakkında şahsiyetinize ait bazı vazifeye atılmanızı istiyoruz. Bu arada OKU'yu, şiir ve fikir yazılarınızdan mahrum etmemeniz en büyük arzumuzdur.

Mecmua hesaplarına gelince, biz sizlere çok müteşekkiriz. Her talebe kardeşimizin bu ulvî şuur seviyesine ulaşması baş dileğimizdir. Bizim de nasıl imkânlar içinde didindiğimiz sizce malûmdur. Alâkanızın devamını bekleriz. Selâmlar.

S. Ahmet Kılıç, ELÂZIĞ — İçli bir kalbin coşkun ifadesiyle dolu mektubunuzu aldık. Memnuniyetimiz sonsuzdur. Bildirdiğiniz adresler abone kaydedildi. Alâkanıza teşekkür ederiz. Selâmlar.

Hilmi Vakkasoğlu, MARAŞ — Mecmuamızdan istediğiniz miktar, adresinize postalanmıştır. Gayretinizi bekleriz. Selâmlar...

S. Rifat Saracoğlu, DENİZLİ — İstediğiniz sayılar gönderildi. Bilmukabele selâm ve saygılarımızı sunar, alâkanızın devamını bekleriz...

Sayın Tevfik Kızıldağ, Şerefli KOÇHİSAR — Geçen yıl Konya İmam-Hatip Okulunda yurt ücreti 800 L. idi. Bu yıl henüz yurt ücretleri tesbit edilmiş değildir. Bu ücret, tabii çocuğun sadece yiyecek ve yatacak masrafıdır. Elbiseleri ve kitap masrafları yine size aittir. Gönderdiğiniz aboneler kaydedildi. Selâmlar...

Sayın Ali Türkoğlu, ADANA — Abooneniz devam ediyor. Selâmlar...

Sayın Şaban Gökoğlu, Mustafa Kürkçü, İSKENDERUN — Sayın Mustafa Varlı, Ahmet Cengiz, CEYHAN — Sayın Ferhat Aydın, ERZİN — Sayın İhsan Sabır, TRABZON — Sayın Orhan Ömeroğulları, SİLVAN — Ahmet Çorapsız, ERZURUM — Sayın Metin İnci, SULTANHİSAR — Sayın Mehmet Candan, AKHİSAR — İsteğiniz üzerine adresleriniz değiştirilmiştir. Alâkanıza teşekkür eder, hürmetlerimizi sunarız. Selâmlar...

Sayın M. Çekmegil, MALATYA — Bildirdiğiniz adresin abone işlemi yapıldı. Bize maddeten ve maddeten destek olduğunuz için çok teşekkür ederiz. Üstad, münferid abone faaliyetlerinizi ne zaman seferber hâle getirecekseniz? Bekliyoruz. Selâmlar...

Sayın Mustafa Aktaş — Bahsettiğiniz yolsuzluk, bizim cemiyetimizi saran tehlikelerin sâdece birinin bir şekildde tezahürüdür. Hangi daire ve müessesede olursa olsun bu yolsuz muameleye maruz kalan Müslümanlar, bunlarla fiilen mücadele etmek zorundadırlar. Aksi halde, günden güne bunların gayr-ı meşrû hareketleri cemiyetin her türlü faaliyet sahasına sirayet edecektir. O zaman, gayr-ı meşrû telâkki ettiğimiz yolsuzluklar, zoraki meşrûiyyet kazanacaktır. İşte tehlikenin en büyüğü de budur ki Allah'a karşı ilân-ı harptir. Selâmlar...

Sayın Alâattin Gül, SARIKAMIŞ — Biz mecmuaları muntazam gönderiyoruz. Şurada burada takıntılar oluyor demek. Maamafih, istediğiniz sayılar postalanmıştır. OKU'yu arkadaşlarınıza da havsiye etmeniz dileğimizdir. Selâmlar...

Sayın Şükrü Taşkıran, KARAMAN — Mecmuamızın tanıtılması hususunda gösterdiğiniz gayreti şükranla yâdederiz. Makalenizdeki Hadis ve felsefî düşüncelerin mehazlarını bildirmişsiniz. Teşekkür ederiz. Selâmlar..

Sayın Mehmet Ermiş; Ahmet Zerey; Hanefi Karagedik, SİLVAN — Evet, Allah, kalbleri sevgi ile, iman neşvesi ile çarpanları birbirinden ayırmasın. Zaman ve mekânların araya çektiği perde nedir ki?.. İslâmın gönülleri tutuşturan sevgisi içimizde yaşadıkça hepimiz bir ve beraberiz. Bu birlik «Bezm-i Elest»te Allah'a verdiğimiz sözle başlar değil mi? Selâm ve sevgiler...

Sayın Ahmet Akyürek, AMASYA — Müslüman Türk köylüsünü mânevi yönden kalkındırmak payesiyle girişiğiniz verimli çalışmalarınızdan dolayı sizi tebrik ederiz.

Konya'da dinî neşriyat ile uğraşan kitapçıların isimleri aşağıya çıkarılmıştır:

Üniversite Kitabevi, Uzun Bedesten, No. 1 Fevzi Özçimi.

Kitapçı ve cültçi, Uzun Bedesten No. 34 M. Zeki Sakalloğlu.

Kitap ve kırtasiye, Eski Sakalloğulları, Uzun Bedesten, M. Ali Küçüksakallı.

Bilgi Kitabevi, İş Bankası Karşısı, Kâzım Etik. Abonenize yapılmıştır. Selâmlar...

İmam-Hatip ve Müezzinler Yardımlaşma Derneği, SİMAV — Kurduğunuz teşekküle mecmuamızın mevcut sayıları gönderilmiştir. Sizlere başarılar dileriz.

Sayın Mehmet Uzun, ISPARTA — Örnek nüsha adresinize postalanmıştır. Selâmlar...

İslâmın İlk Emri
OKU
Sahibi :
Türkiye İmam-Hatip Okulları Mezunları Cemiyeti adına :
Mustafa AYEŞ
Yazı İşleri Müdürü :
Halit GÜLER
İdarehane :
Çukrıkcular Cad. Saray Çarşısı bitişiği kat: 3 — KONYA
Muhabere Adresi : P.K. 105 — KONYA
Abone şartları : Yıllık : 11 TL. Altı aylık : 5,5 TL.
Me'haz gösterilmeden yazılarımız iktibas edilemez, gönderilen yazılar basılsın-basılmasın iade edilmez.
Ahmed Said Matbaası — İSTANBUL

DAHÎLEK YA RASÛLÀLLAH

Gönül hûn oldu şevkinden, boyandım yâ Rasûlâllah.
Nasıl bilmem bu nîrana dayandım yâ Rasûlâllah.
Ezel bezminde bir dinmez figandım yâ Rasûlâllah.
Cemâlinle ferahnâk et ki yandım yâ Rasûlâllah.

Yanan kalbe devâsın Sen, bulunmaz bir şifasın Sen,
Muazzam bir schasın Sen, dilersen rünümâsın Sen,
Habîb-i Kibriya'sın Sen, Muhammed Mustafa'sın Sen,
Cemâlinle ferahnâk et ki yandım yâ Rasûlâllah.

Gül açmaz, çağlayan akmaz ilâhî nûrun olmazsa,
Söner âlem, nefes kalmaz, felek manzûrun olmazsa,
Firâk ağlar, visâl ağlar ezel mesrûrun olmazsa,
Cemâlinle ferahnâk et ki yandım yâ Rasûlâllah.

Erir canlar o gülbûy-i revanbahşın hevâsından.
Güneş titrer, yanan didarının, bak, ihtirasından.
Perişan bir niyâz inler hayatın müntehâsından,
Cemâlinle ferahnâk et ki yandım yâ Rasûlâllah.

Susuz kalsam yanan çöllerde can versem elem duymam.
Yanar dağlar yanar bağrımda, ummanlarda nem duymam.
Alevler yağsa göklerden ve ben masseylesem duymam.
Cemâlinle ferahnâk et ki yandım yâ Rasûlâllah.

Ne devlettir yumup aşkınla göz, râhında can vermek.
Nasîp olmaz mı Sultanım, haremgâhında can vermek?
Sönerken gözlerim âsân olur âhında can vermek.
Cemâlinle ferahnâk et ki yandım yâ Rasûlâllah.

Boyun büktüm, perişanım, bu derdin sende tedbiri.
Lebim kavruldu atşından, döner pâyında tezkiri.
Ne dem gönlüm murad eylerse taltif eyle Kıtmîr'i
Cemâlinle ferahnâk et ki yandım yâ Rasûlâllah.

YAMANDEDE

FİATI: 100 KURUŞ

İslâmın İlk Emri

Oku

YIL: 3 | 24 Eylül 1963 | SAYI 29

İÇİNDEKİLER

- Hâdiseler - Düşünceler — OKU
- Mevhûm Tehlike — Mustafa ATEŞ
- İslâmiyet Adaleti Emreder — Veli ERTAN
- Ulumu'l-Hadis — Hayreddin KARAMAN
- Merhamet — Akif CAN
- İlm-i Kelâm Dersleri — Dr. A. Arslan AYDIN
- Ahlâk ve Tasavvuf — Ahmet GÜRTAŞ
- İslâm Tarihi — M. UZUNPOSTACI
- 30 Ağustos Zafer Bayramı — Halit GÜLER
- Afrikada İslâmiyet — Rekin ERTEM
- Allah Korkusu — Nuri BAŞ
- Allah Allah Diyerek!.. — Cemal SÂKİN
- Bildiri
- Sana Söylüyorum — M. Sait ÇEKMEGİL
- İmam-Hatip Okulları Tehlikeliymiş — M. İlyas SUBAŞI
- Büyükler Büyüğü — H. KARAMAN
- Al-Matüridinin Nasihatnamesi — A. Subhi FIRAT
- Şiirler
- Okuyucularla Başbaşa

HÂDİSELER — DÜŞÜNCELER

İhtiyar tarih, şarkın çok gölgeli ve karanlık ufuklarından ebedî fecrin doğusunu bekliyen insan oğluna, sadece yeni bir hayatın başladığını değil, yeni bir dünya nizamının da doğmak üzere olduğunu müjdeliyordu. Çünkü, ilâhî ve insanî her kanun zamanla çiğnenmiş, kilise ve mâbetler rical-i rûhaniyyenin iştirak ettiği feci' cinayetlerle kirlenmiş dünyada, beşeriyete kucağını açacak bir sürünak kalmamış küfür ve ilhad furtınası ahlâk ve fazilet namına yandırılmış olan her şerareyi söndürmüştü. VII. asrın başlangıcı, dünya üzerindeki bütün heyeti içtimaiyyenin topyekün bütün müessese ve kadrosuyla eriyip dağıldığı; dinî, ahlâkî ve içtimaî her esasın her rabıtanın çürüdüğü ve koptuğu bir çağdı. Vaziyet, yeni bir **PEYGAMBERin** zuhurunu, yeni ve müsbet bir dinî feyzîli ve kurtarıcı ırsâdına insanlığın en çok muhtaç olduğu andı. Bu peygamber son peygamber; bu din, son ve mükemmel din, **İSLÂM DİNİ** idi.

İslâmın zuhuru yıllarında dünyanın bilinen kıtalarına iki devlet hakimdi. Şark, Kisraların hükümranlığında türlü felsefî düşüncelerin hayal ufuklarında bir mukaddes Penah ararken; Garb, Kaysarların hiristiyanlık adına fikir ve muhakemeyi imha eden koyu taassubu ile **TESLİsin** girdabında boğulmak üzere idi. Hülâsa Dünya, o zamanki ifadesini **AKİF**in şu mısralarında tam vuzuhla buldu:

> ..... ma'mure-i dünyâ o zamanlar,
> Buhranlar içindeydi, bugünden de beterdi.
> Sırtlanları geçmişti beşer yırtıcılıkta;
> Dişsiz mi bir insan, onu kardeşleri yerdi!

Yırtıcılıkta sırtlanara bile taş çıkartan bu vahşeti insanlığın ufkundan silen yüce **DİN**, fikir ve muhakemede olduğu gibi, iktisadî esaretin (**FAİZCİLİK**) belâ zindanında inliyen beşeriyete hürriyet-i tâmme de vermiştir. İslâmın, bilhassa insan dimağında asırların geçmesiyle bir hakk olarak kabûl edilen kötü alışkanlıkların ilgasi için koyduğu hükümler ve bu hükümlerin bir aksiyol-amel ile karşılaşmaması için ileri sürdüğü **TEDRİCİLİK SİSTEMİ**, ruhlar üzerinde meydana getirdiği terbiyevi netice bakımından dikkata şayandır.

FAİZLİ MUAMELE, İslâmın nurlu sabahı, insan kafasını nura boğmadan önce arabların bilhassa yüksek tabakasının yegâne kazanç yolu idi. İslâm Peygamberi, hitabet tarihinin bir şaheseri olan **VEDA' HUTBESİ**nde cihan-şümûl inkılâbın esaslarını yeni baştan mahşeri kalabalığa azederken, bir taraftan da o inkılâbı gölgeleme ihtimali olan eski âdet ve gelenekleri **ARAFAT MEYDANI**nda müdhiş tarrakalarla birer birer yıkıyordu. Her ahlâkı düsturu herkesden önce nefsinde tatbikı şiar edinen Gaye-İnsan, her yasağı herkesten önce de kendi yakınlarında tatbik ederdi.

> «Faiz mülgâdır, lâkin borcunuzun aslını vermek vacibtir. Ne zulmediniz, ne de zulme uğrayınız. Allahın emriyle faizcilik yasaktır. Cahiliyyetten kalma bu dirkin adetten her türlüsünü, işte, ayaklarımın altında eziyorum. İlk kaldırdığım faiz de Abdülmuttalib oğlu Abbas'ın faizidir.»

Evet o gün Peygamberimiz, bir insan meşceri içinde, yine bu insanların nesillerinin ayağına ve kollarına dolaşarak onları iktisaden mahkûm-i sefalet edecek bu yılanı, çölün sıcak kumlarında ezmişti. Bugün esefle görüyoruz ki 14 asır evvel Peygamberimizin ayaklarıı altında ezilen bu yılanı diriltmeye uğraşanlar var. Buna bir misal olarak Sarayönünde Cuma kürsüsünden seriatın **RASİN DİVARİna** çarpan çatlak bir sesin yükseldiğine şâhid oluyoruz. Adı geçen kazada Hatib, dinin ahlâkı ve iktisadı bütün umdelerini cemaata anlatmış ta yalnız faiz mevzuu kalmış gibi, indi mütalâalarından mülhem bir huthe irâd etmiş, müslümanların fikirlerini alt-üst etmiştir. İnsan (**AYDIN DİN ADAMI**) olma çabasının boş ve kof yaftası uğruna dini bir hükmü yıkma küçüklüğünü nasıl irtikâb eder? Kartların sökmediği, sözlerin geçmediği, tavassutun kabûl edilmediği,

(Devamı 20. sayfada)

Sizden öyle bir cemaat olsun ki (onlar herkesi) hayra çağırsınlar, iyiliği emretsinler, kötülükten vazgeçirmeye çalışsınlar. İşte onlar muradına erenlerin (kurtulanların) ta kendileridir.

— Âl-i İmran sûresi: Ayet: 104 —

İslâmın İlk Emri

OKU

Sizden bir kimse çirkin bir iş görürse onu eliyle değiştirsin; eğer buna gücü yetmezse diliyle tağyir etsin; buna da gücü yetmezse kalben nefret etsin. Bu ise îmânın en zayıf derecesidir.

Hadis

Sayı : 29 ★ Cilt : 3 ★ Dini, İçtimaî, Edebi Aylık Mecmua ★ Yıl : 3 ★ Eylül : 1963

İmam-Hatip Okulları Etrafında

MEVHÛM TEHLİKE

Mustafa ATEŞ

Bütün müdâfese ve kadrosuyla, klâsik bir tabirle A'dan Z'ye kadar bozuk, işlerin tersine çevrilmiş bir mantıkla yürütülmeğe çalışıldığı bir cemiyette **MAARİF DÂVASI**'nın üstün bir nizam çerçevesi içinde, emin eller ve dirayetli kafalarla hedefe doğru yol aldığını kimse iddia edemez. Maarif dâvası ki bir milletin en soylu kültür dâvasıdır. Bu köklü dâva kısmen içinde çalkanırken bir iktisat politikasının, bir adliye cihazının, bir orman dâvasının ve daha nice dâva ve meselelerin hali ü fasledilmiş olduğuna inanmak hiç değilse safdillik olur.

Biz bugün sadece kıtaların birleştiği, iklimlerin kaynaştığı yerde değil, kültür ve ideolojilerin çarpıştığı topraklar üzerinde yaşıyoruz. Siyasî ve iktisadî nizammız bu geçit noktasında daima i'vicaclı ve yalnız çizmiştir. Maarifin asıl vazifesi, bu kültür ve ideoloji savaşına milletin bütün çoğunluğunun arzusuna uyarak prensiplere sadık kalmak şartiyle bir mecra vermektir. Yoksa köy dâvasında, köy kalkınmasında iki asîl unsur telâkki ettiğimiz imamla öğretmeni iki ayrı dünya görüşüne bağlı gibi göstererek bunları birbirile mücadeleye çağırmak değildir.

Bundan bir müddet önce Maarif vekili sayın İ. Öktem, İlâhiyat Tedrisatına Yardım Eden Dernekler Federasyonunun genel kongresinde, İmam - Hatip Okulları hakkındaki görüşünü bir parça açıklamış, dinî eğitimin yetersizliğinden ve bunların ıslaha muhtaç olduğundan bahsetmiştı. İyi niyetli çevrelerde bu konuşmalar hüm-i kabûl görmüş, dikkatler va'dedilen ıslahata yönelmişti. Aynı vekil İzmirde, Köy Öğretmenleri Dernekleri Konfederasyonunda şöyle konuştu: «*Türkiyede dinî eğitim bugünkü şekliyle memleketin yarını için bir tehlikedir.*» Vekil Bey ortamı müsâit bulunca İmam - Hatip Okulları hakkındaki düşüncelerini açığa vurmuştur. Türlü ideoloji savaşlarına sahne olan bu memlekette sayın vekilin barometresi niçin tehlikeli fırtınaların sadece İmam-Hatip Okulları ve Yüksek İslâm Enstitülerinden kopacağını gösteriyor? Anıldığı zaman daima solcu fikirlerle tev'em gibi zihinleri bulandıran mahfumları müdafaa etliği mahiyet müesseseler kadar mı tehlikelidir, İmam-Hatip Okulları? Hastasına tecavüz eden doktor, talebesine tasallut edecek kadar şehvetten gözleri kıpkızıl olmuş öğretmen, Afyon, İzmir ve Bursa facialarını meydana getiren yaşlı başlı para babaları ve Kadeş faciasını yaratan bir gençlik kadar mı tehlikelidir İmam-Hatip Okulları ki Vekil Bey endişe ediyorlar? Elbette vekil olarak bu hususta bizden çok daha fazla şeyler bilmesi lâzım. Bildiklerini umumî efkâr önünde açıklamasını bekliyoruz.

«Tehlikeli cemaatlerle köy öğretmenleri mücadele etmelidir. İmam-Hatip Okulları çok partili devirde rey için kurulmuş teşekküllerdir. Yeniden İmam-Hatip Okulu açılmıyacaktır. Men'etilm.» Tehlikeli cereyanlarla köy öğretmeninin mücadelesi kâfi değil, her vatansever insan bu tehlikelerle savaşmalıdır. Yalnız tehlikenin mahiyetini bilmek istiyoruz. Gerçi yukardaki konuşma kat'iyyetle gösteriyor ki köy öğretmenine taarruz hedefi olarak tayin edilen tehlike ne komünizmdir, ne de solculuk. Bu tehlike öğretmenden enaz dokuz asır önce köye girmiş, köy ve köylü ile haşr ü neşrolmuş köy hocasıdır, imamdır.

Halbuki köy dâvasında, köy kalkınmasında köye rehber olacak, hükûmetle halk arasında muvazeneyi temin edecek iki asîl unsur vardır: İMAM, ÖĞRETMEN. Hükûmet köy kalkınmasında başarıya ulaşmak istiyorsa bu iki varlıkı ya tek ümmede toplamalıdır ki bu görüş bugünkü ve müstakbel Türkiyenin dâvalarına kendilerini veren büyük ruhlu insanların fikridir. Bugün buna imkân yoksa — bizce gayet kolay — hiç değilse mütecanis bir topluluk içinde iki ayrı kutbun meydana gelmesini teşvik etmemelidir.

Esasen son 40 yıllık tecrübeler de göstermiştir ki Müslüman-Türk köylüsü kendi bağrından çıkan öğretmene dahi imama sandığı kadar sunamamıştır. Bu meseleyi nedenleri ile ortaya koymanın yeri burası değildir. Yalnız şu kadarını söyleyelim ki öğretmenle din adamı arasında çıkacak mücadelede köy halkı öğretmenin safında olmıyacaktır, o köyde dainin yalnızlığını hissedecek dolayısiyle çocuklarımıza faydalı olmıyacaktır. Belki de böyle bir mücadele çığrı açanlara köşeinde lanet okuyacaktır.

Gelelim İmam-Hatip Okullarının siyasi mülâhazalarla kurulmuş birer teşekkül olduğu meselesine. Bu kuruluş farzedelim ki öyledir. Yalnız bu sebep, bu teşekküllerin birer tehlike arzetmiş olmasına kâfi delil olabilir mi? Sırf bu düşünce, milletimiz için yüzde yüz faydalı unsur yetiştiren bu müesseselerin yenilerinin açılmasını önleyebilir mi? Hangi düşünce ile kurulmuş olursa olsun, madem ki okullar açılmış ve üzerinden 12 yıl geçmiş, halk bu müesseseye alâkasını parasıyla ve çocuğu ile göstermiştir. Dâva bu müesseselerin inkişâfıdır, ifsadı değil ıslahıdır.

Asrî cemiyetlerde müesseseler mutlaka bir ihtiyaçtan doğar. Eğer cemiyetin böyle müesseselere ihtiyacı varsa onu milletin temsilcileri kurar. Tek başına bir vekîl, millet iradesine karşı gelip te bir müessesenin kuruluşuna engel olamaz. *«Yeniden İmam-Hatip Okulları açılmıyacaktır. Men'ettim.»* diyemez. Derse, demokrasi tecrübelerimiz boşa gitmiş, vicdan hürriyeti, din hürriyeti bir lâf û güzaftan ibaret kalmış, prensiplerin ve nizamların değil, politikanın ve politikacının hükmü yürümüş olur.

Hâdiselere seyirci kalmıyan şuurlu her vatandaş, Masarifimizin bozuk olduğunu idrak eder. Bu sistem içerisinde, bir üvey evlât gibi gözetilen İmam-Hatip Okulları ve Yüksek İslâm Enstitüleri mükemmel olacak değildir. Olgunluk bir kemâldir, onu ancak en yüksek inkişafa mazhar olan müesseseler ve kadrolar yetiştirir. «Tahsil-i kemalât, kem âletle olmaz» düsturu dâima her müessese ve kuruluş için caridir.

Kur'an idealine bağlı, ma'şerî vicdanın sözcüsü büyük dinî liderlere cemiyetin ihtiyacı bugün daha çoktur. Çünkü büyük içtimai tehlikeler bizi çepeçevre kuşatmakta, varlığımızı tehdid etmektedir. Hem bu tehlikeler bir takım müphem ifadelerle gu veya bu kongrede söylenilmiş mevhumat cümlesinden değil, elle tutulur, gözle görülür, hepimizin hergün karşılaştığı ahlâkı krizlerdir. Bunları burada sayıp dökerek okuyucuların zaten gergin olan âsâbını bir kat daha bozmak istemem. Bu durum karşısında düşünülecek çare yeni İmam-Hatip Okullarının açılmasını durdurmak değil, onların inkişafına hız vermektir. Bugün Türk Maarifinde LA-DİNİ hareket ikbal devrini geçirmiş bulunuyor, o karanlık günlerin sonunda imanın nuru ileri artık doğmak üzeredir. Ve biz millet olarak o günlere dönmek istemiyoruz. Milletin arzusu bu olunca onun temsilcileri de bu arzuyu yerine getirmeğe mecburdurlar. Zaten anayasa da buna âmirdir. Şu hale göre yeni İmam-Hatip Okullarının açılmasını yasaklamak Anayasaya ve vicdan hürriyetine karşı koymaktır. Vekilin vazifesi icra mıdır, teşri midir ki yeni okulların açılmasını men'etti̇m diyor, öğrenmek istiyoruz.

Bütün Masrif dâvası halledilmiş, urları kesilip atılmış ta yalnız İmam-Hatip Okulları ve Yüksek İslâm Enstitüleri bu feyizli çalışmayı gölgelemiş gibi, bir mezhep müsadelesinden, onun sebep olacağı bir tehlikeden bahsetmek en azından bütün davranışları ile pırıl pırıl olan bu meslegin mensuplarını tühmet altında bırakmak olur ki ağır bir mesûliyeti mûstelzimdir.

«Bir şeyin şüyû'u vuku'undan daha kötüdür» derler. Bu, doğrudur. Sayın vekil bilmem nerdeki konuşmasında İmam-Hatip Okullarından ve Yüksek İslâm Enstitülerinden şöyle bahsetmiş: *«İmam-Hatip Okulları ve Yüksek İslâm Enstitüleri bu memleklete ehl-i salibin öncüleridir, ben bunların istikbalinden endîşe ediyorum.»* Vecizenin azametine bakınız. İlham perileri kaçıncı kat semadan sânihatınıza nefhetti bunu, sayın Öktem. İmam-Hatip Okulları acaba kime karşı kıyam edecekler de EHL-İ SALİB'in öncüleri olacaklar? O halde HİLÂLİN TARAFTARLARI kimdir? Çermanlar, Fataylar ve Taşçı'lar mı yoksa! Temenniniz odur ki böyle bir konuşma varid olmasın. Şayet olmuşsa bunda fikrî bir nâmuskârlık yok, bilâkis hakikatları kalpzanca bir tahrif vardır. Din dâvası gibi engin bir mevzu parlementoda bile halledilemezken, bir iki federasyon kongresinde bu meşele halledilmek isteniyor, bugün 500 milyon bir islâm camiasının bağlı bulunduğu bir fikir ve iman manzumesinden yine bu camianın en 'eski ve asîl unsuru koparılmak isteniyor ve bu hareket için seçilen vasat ilim kürsüleri değil de siyaset kürsüleri ve hizipçiliğin bayraktarı bir iki gazetecinin bulunduğu hususi kongreler oluyor. Kurulmuş bir müesseseye bir dolap çevrileceği bu büyük dâvanın ele alındığı ortamdan da bellidir.

Bu fikirler bir mukaddesat düşmanının kapanası ağzından çıkaydı «İT ÜRÜR, KERVAN YÜRÜR» der geçerdik. Mukabele etmek bile aklımızdan geçmezdi. Fakat bu sözler, «bir zamanlar ma'kûs bir talih neticesi, Köy Enstitülerinin kuruluşu sırasında, he'yet-i vekîlede bulunmuş, bundan dolayı da milletin iğbirâzını kazanmış, şimdi ise dinî müesseseleri açmakla milleti ile barışmak istiyen» sayın Ş. Raşit Hatiboğlu'nun samdiyanın oturan Maarif Vekili sayın İbrahim Öktem'in dilinden dökülüyor. Bunun için İmam-Hatip Okullarında hakkındaki yanlış fikirler kimden sudur edilse etsin protesto edilmeli. Zaten bu fikirler müslümanların değil, ancak bir kaç köksüzün yanında rûy-i kabul görür, onlar alkış tutar. İçi Türklük aşkı ile yanın bizim gibi yüzde yüz saf ANADOLU ÇOCUĞU ise anlayışı bir çehre, bir ifade bulamaz için talihsize ağlarız.

Halbuki biz 1000 yıldır müslümanız ve müslüman kalacağız, onlar istemeseler de. Nasıl olur da biz ehl-i salibin öncüleri oluruz, nasıl olur da memleketin ilerisi için tehlike arzederiz.

İki asra yakışan bir Avrupalılaşma hareketi ve sebep olduğu kültür soysuzlaşması da göstermiştir ki Türkiye'de taassubu ezmek, lâyıklığı ve vicdan hürriyetini köleleştirmek, din duygusunu gönüllerden sökmeğe çalışmak milletin ölmiyacağını. Bilâkis din sahasında cefâ ve şiddet arturıldıkça, vicdanlara tahakküm edildikçe halkın iman aşkı alevlenmiş ve İmam-Hatip Okullarının, Yüksek İslâm Enstitülerinin doğuşuna zemin hazırlamıştır. Bunun için biz diyoruz ki bu irfan yuvaları milletin malıdır. Halk, bizzat onların kurucusu ve yaşatıcısıdır. Bu müesseselerin, kuruluşundan bu yana yediği sillelerle yıkılmayışı, sadece onun halkın sinesinden doğmuş olmasına hamledilir. Yoksa vicdan hürriyetini kendi görüşlerine göre tefsir edenlerin lütufkâr nazarlarıyla ayakta kalamazdı bu müesseseler. Biz inanıyoruz ki «Develerin sahibi devesine, Kabenin sahibi de Kabeye sahip çıkacaktır.» 12 yıldan beri bir statüye bağlanmıyan ve her devirde başına bir çorap örülmek istenen İmam-Hatip Okulları ve meselelerini biz millete mâletmeğe azimliyiz. Bu müesseselerin hayatını garanti edecek önce ALLAH, sonra da dindarlığın LA-YEMÛT örneklerini vermiş olan milletimizin sağduyusudur.

İSLÂMİYET ADALETİ EMREDER

Veli ERTAN

Adalet lûgatde; herkesin hakkını verdiren bir fazilet ve bir hasslettir. Geniş mânasıyle hakkın yerine getirilmesidir.

İnsanın cemiyet halinde yaşıyabilmesi fıtratında halk olunmuştur. Çünkü bir ferdin ihtiyacı sayılamıyacak kadar çoktur. Bunun için de bir cemiyete muhtaçtır. Böyle bir cemiyetin de hakası hiç şüphesiz fertlerin karşılıklı hak ve vazifelerini hakkıyla yapmalarına bağlıdır. Zira her hak bir vazife karşılığıdır. Fıkhî hükümlerin başlıca kaideleri arasında «külfet, nimete nimet, külfete mukabildir. Bir şeyin menfaatine nail olan kimse onun mazarratına mütehammil olur» denilmektedir.

Hak ve vazife ahlâkı müeyyideye göredir. Ahlâkın müeyyidesi de şüphesiz Dindir. Hiçbir Din İslâmiyet kadar ADALET'e önem vermiş değildir. İntisabiyle şeref duyduğumuz İslâm Dini, ADL- İHSAN-ŞEFKAT-FAZİLET - TALİM - İRŞAT - TESANÜT ve YARDIMLAŞMA Dinidir.

Cenabı Hak Kur'anı Kerimde meâlen «Şüphesiz Allah Adalet ve İhsaniyle emreder» [1] buyurmuştur. Burada ADL'den maksat geniş anlamda Hakkı yerine getirmektir. İtidal ve istikâmettir.

İhsan da bir şeyi güzel yapmaktır. Halka yardım etmeyi, iyi muaşerette bulunmayı emretmektedir. Bunun için Rasûlü Ekrem Hadisi Şeriflerinde «Kendin için sevdiğini kardeşin için de sev», «Her kim zorla ve zulümle birisinden bir şey alırsa o bizden değildir» buyurmuşlardır.

Kur'anı Kerimde ADALET'e dair bazı Ayetlerde meâlen «Adalet edîniz zira Adalet Takvaya en yakındır», «İyilik ve takvaya karşı yardım ediniz», «Allah size insanlar arasında hükmederken Adaleti gözetleyip onunla hükmetmenizi emreder» Mutlak Adalet Cenabı hakka mahsustur. İnsanların yükümlü bulunduğu Adalet ise kendi takatları nispetinde yerine getirmeye çalıştıkları bir Adalettir. Bu Adalet de ferdi ve ictimai olmak üzere iki cihetten mütalâa edilebilir.

Ferdî Adaletten maksat: İfrat ve tefritten kaçınmaktır. İtikat, ibadet, ahlâk ve muamele bakımından mutedil bir tarzda bulunmaktır. Meselâ: İbadet yönünden yapılması gerekli farzları ifa etmektir.

Evet ADALET, Hakka karşı saygı göstermektir. Her ferdin hayatını, hürriyetini tasarruf hakkını ve Hak önünde müsavi olduğunu kabul etmektir. Hâkimiyetin temelidir.

ADALET, Ahlâkın en mükemmel bir vasfı faziletlerin şerefîsi dünyada ve ahiretde, insanın selâmet ve saadetidir. Beşeriyetin ve medeniyetin başında gelenidir. Nitekim bu hususta Türk Ansiklopedisinde tebarüz ettirildiği şekilde eski Filozoflar Adaleti «Herkesin Hakkına riayet olunmayı ve başkasına ait olanı ona vermeyi emreden ve telkin yapan bir fazilettir.» tarzında tarif etmişlerdir. Adalet hiç şüphesiz rûha mahsustur. Yüksek bir haslet ve fazilettir. Her şeyi istihkak sahibine vermektir. Bulunduğu cemiyet içinde Hak yönünden ititdali muhafaza ve idame ettirmektir.

İslâm Dininde Adalet duygusu ve her tasavvurun üstündedir. İbadetlerin efdalidir. Faziletlerin kaynağıdır. Cemiyeti ayakta tutan, huzur ve sükunu temin eden hakimiyetin müsavat üzerine devamını sağlıyan bir ana meflıumdur.

ADL ile hükmetmenin yolunu bize Kur'anı Kerim göstermiştir. Elbette âdil olan daima mansûr, zalim olan ise zelîl ve makhûrdur.

Rasûlü Ekremin torunu Hz. Hüseyin bir valinin haksızlığına karşı «Vallahil Azîm, eğer Adalet de bulunmazsan elimde kılıç olduğu halde Rasûlüllahın mescidinde kıyam ederim» demiştir.

Adaletin tecellisine çalışan bir kimse hiç şüphesiz Cenabı Hakkın korkandır. Muhafetullahı (Allah korkusu) kalbinde tutandır. Hülâsa: ADALET MÜLKÜN TEMELİDİR.

[1] ان الله يامر بالعدل والاحسان...
Nahl sûresi, ayet: 90.

HADİSİN TEDVİNİ ETRAFINDA

Hayrettin KARAMAN

Bazı sahabenin, Resul-i Ekrem'in hayat-ı saadetlerinde bir takım hadisleri yazı ile tesbit ettikleri — her halde — gerçek bir olaydır. Bunlardan bir kısmı — yukarıda açıkladığımız umumi yasağın dışında — Resullullah'ın hususi izni ile yazmışlar; ekserisi de Efendimizin, hayatlarının sonuna doğru, isteyen ve yazabilenlere yazmaları için umumî izin vermelerinden sonra topladıklarını yazmışlardı. Elimizde bu hadis yazmalarına ait kuvvetli ve zayıf haberler mevcuttur. Bunlardan bazılarının senetleri çok kuvvetli olmakla beraber bugün onlardan hiç biri elimizde değildir. Fakat, devr-i Risalette yazılıp sevgili Peygamberimizin Rifik-i A'lâya iltihakından sonra uzun zaman nâsın ellerinde dolaştığında şüphemiz yoktur.

Tirmizi'nin rivayetine göre Hz. Sa'd b. Ubâde-t-il-Ensârî'nin topladığı hadis ve süneni kaydettiği bir sahifesi (risalesi) vardı [1].

Bu büyük sahabinin oğlu da adı geçen mecmuadan rivayette bulunurdu [2].

Buharinin rivayetine göre de bu sahife, Hz. Abdullah b. Evfâ sahifesinin [3] bir nüshası idi. Hz. Abdullah, hadisleri eliyle yazar, talebeleri de O'nun yazarak cemettiğini kendisine okurlardı [4].

---

[1] Sünen-i Tirmizî, Kitab-ül ahkâm «şahitle beraber yemin» babı. Karşılaştır: Goldziher, Etudes Sur la tradition islamique, p. 11.

İbn-i Hacer, Tehzib-üt Tehzip (3/457 rakam 883) inde, Sa'd b. Ubade'nin cahiliyye devri kaytiplerinden olduğunu zikreder ki, şayan-ı dikkattir. Sa'd H. 15 te Havranda vefat etti.

[2] Sahifet'ü Hemmam s. 16. Münazır Ahsen Geylânî'nin hintçe (Tedvin-ül Hadis) adlı eserinden naklen.

[3] Sahih-ül Buharî, Kitab-ül Cihad «muharebede sabır» babı.

[4] Buharinin sahihinin müteaddit bablarında zikredildiği üzre.

Meğâzî sahibi Musa b. Ukbe'nin aşağıdaki rivayetinde de bu durum açıkça görülmektedir. «Ömer b. Ubeydullah'ın kâtibi ve azatlısı Sâlim der ki: Abdullah b. Evfa yazdı ben okudum. — diğer rivayette — Harûriyye'ye çıktığında Abdullah b. Evfa kendisine (raviye) yazmıştı da ben de okumuştum. Baktım ki yazıda şunlar var; Resul-i Ekrem (s.a.) düşmanla karşılaştığı bir gününde güneş meyl edinceye kadar beklemiş, sonra kalkarak şu hitabede bulunmuştu: Ey nas, düşmanla karşılaşmayı temenni etmeyiniz. Allahtan afiyet (sulh ve selâmet) isteyiniz. Bir kere de karşılaşırsanız artık sabrediniz. Biliniz ki, cennet kılınçların gölgeleri altındadır. — sonra şöyle devam etti. — Kitab indiren, bulutları yürüten ve bölükleri yenilgeye uğratan ALLAH'ım! onları hezimete uğrat, onlara karşı bize yardımet.» Sahih-i Buhari.

[5] Subhi-es Salih, ulum-ül Hadis s. 14. ün haşiyesine bak.

Dr. Subhi Salih'in Ulûm'ul Hadis'inden

Cemiyetin Temeli

İSLÂMDA İZDİVAÇ VE ÂİLE

Kitabının İkinci Baskısı Çıktı

Okuyucularının yakın alâkasını gören bu kitap beş-altı ayda hemen bitmiş, birçok yerlerden ısrarlı istemeler üzerine ikinci defa basılmıştır. Fiatı: 128 sayfa 3 liradır.

15 den aşağı olmamak şartıyla posta masrafı yazarına ait % 20 tenzilâtlı olarak ödemeli gönderilir.

Okuyucularımıza tavsiye ederiz.

Adres :
M. Hulûsi İŞLER
DOĞANHİSAR

SAHİH HADİS SEÇMELERİ :

13 — *Malik oğlu Kaab'tan (R.A.) :*

Bilginlerle düşüp kalkmak, yarım akıllılara galebe çalmak, yahut halkın nazarlarını üzerlerine çekmek için (Allah rızası için değil) ilim arayanı Allah nâr'a sokar.

Tirmizi, İbn-i Mâce

14 — *Ebu Hureyre'den (R.A.) :*

Allah'ın rızı olduğu yola (hüda) çağırana, (kendilerinin sevabı azalmaksızın) uyanlarınki kadar sevap vardır. Aksi yola (dalâlet) çağırana da (kendi günahları eksilmemek üzre) uyanlarınki kadar günah vardır.

Müslim, Ebu Davût, Tirmizi

15 — *Ebu Hureyre'den (R.A.) :*

İnsan oğlu ölünce üç (şeyden) başka ameli de kesilir. 1 — (Kendinden sonra da) devam eden sadaka (hayır). 2 — Kendisi ile faydalanılan ilim. 3 — Ona dua eden hayırlı bir çocuk.

Müslim, Tirmizi, Nesâî, Ebu Davût

16 — *Ebu Hureyre'den (R.A.) :*

Şüphesiz, ölümünden sonra da insan oğluna (devamlı) gelip kavuşan amel ve hayrı vardır: Öğrettiği ve yaydığı ilim, geride bıraktığı hayırlı çocuk, miras bıraktığı mushaf, yaptırdığı mescit ve yolcu barınağı bina, akıttığı su, hayatta ve sıhhatli iken (kesesinden) çıkardığı ve ölümünden sonra ona gelen hayır.

İbn-i Mâce, Beyhaki

HADİS DİYE UYDURULMUŞ SÖZLER

31 — *Küçüklükte öğrenmek taşa yazmak gibidir. (Alîy'yül-kari, hadis olarak sabit değildir diyor.)*

32 — *Bir köşede kalmak rahat, şöhret afettir. (Hadis değil.)*

33 — *İhtanın hayırlısı peşin olandır. (Böyle hadis yok.)*

34 — *Yurtlarında kaldıkça onlara mudara et. (Sehâvî, ben bunu hadis olarak bilmiyorum der.)*

35 — *Dünya (hayatı) bir saattir; onu taat ve ibadet kıl. (aslı yok.)*

El-lü'lü'ul-mersû'dan

HADİS RÂVİLERİ :

EBU HUREYRE (R.A.) (IV)

Halbuki bu görüş sayanı tercih görülmediğinden, her hangi bir hükmü ona istinat ettirmek hatadır. Usulcüler ve hanefi alimlerin de dahil olduğu büyük âlim ve fakihlerce tercih ve kabul olunan budur ki: «bir kişinin rivayet ettiği sahih haber kıyasa karşı (muarız) olsa da onunla amel edilir. Bu hususta ravinin fakih olup olmadığı aranmaz.» Halbuki Hz. Ebu Hureyre fakihtir. Kendisi fıkhın ve ictihadın bütün malzemelerine maliktir. Takiy'yüs-Subkî onun fetvaları hakkında müstakil bir cilt te'lif etmiştir. Bu hususu hanefi muhakkikleri de itiraf etmişlerdir.

5 — (Güya) Hz. Ali Hz. Ebu Hureyre'nin «nasın en yalancısı olduğunu ve Hz. Aliyye ta'n hususunda hadis uydurmak için Hz. Muaviye'den ücret aldığını ve bu gibi vesilelerle yaklaştığı Hz. Muaviye'nin kendisini Medine'ye vali tayin ettiğini» haber vermiş.

Cevap : Hz. Ebu Hureyre hakkında Hz. Ali'den nakledilen bu haber uydurmadır, asılı yoktur. Hem de mu'tezile ile Gulat-ı Şia'nın uydurmasıdır. Onları bu iftiraya sevk eden menfur taassublarıdır. Zira onlara göre Hz. Ebu Hureyre Hz. Ali'den ayrılmıştı. Bu adamlar, Hz. Ali'den ayrıldıkları için bir çok sahabiye ve tâbiîne de dil uzatmışlardır.

Hz. Ebu Hureyre — eğer iki taraftan birine iltihak ederken hakkı bulmakta hata ettiyse bile me'curdur ve kendi ictihadına göre bir delili vardır. O, sahabi âlimlerin de şehadeti üzre sadûk (gayet doğru) ve zâbit (ilmine güvenilir) tır.

6 — «Kendisinde komiklik vardı. Çarşı-pazarda halkı, yollarda çocukları güldürürdü. Bu ise mürüvvete dokunur ve insanı adalet-i ahlâkiyyeden iskat eder.» deniyor.

Cevap : Hz. Ebu Hureyre (r.a.) lâtifeci idi ve şaka yapardı. Fakat şakacılık mutlaka şahsiyetsizliği gerektirmez. Nitekim Efendimiz (s.a.) de lâtife yapar ve hak'tan gayrisini söylemezdi. (şakaya yalan katmazdı) sahabının çocuklarını neşelendirirdi; bu komiklik değildir.

Hz. Ebu Hureyre (r.a.) nin şöyle dediği rivayet edilmiştir: «Resulullah (s.a.) tan iki kısım ilim öğrendim. Bir kısmını yaydım, diğer kısmını da yaygam boynum vurulur.»

O'nun ilminden gizlediğini söylediği kısım, ya sahabe arasında vaki' olan (siyasî) anlaşmazlıklardır. Ya da çoğunun kültür seviyesinden yüksek olduğu için halka açılması caiz olmayan bilgi nevindendir. Zira bu çeşit bilginin halktan gizlenmesi ve sadece ehline açılması caizdir. Nitekim Cenab-ı Hak (celle celâlüh) hilâlin çeşitli şekillerinden sorulduğu vakit suali çevirerek, anlamı yeterliğine ulaşamamış soru sahiplerine, kendileri için daha uygun (hayırlı) bir cevap vermişti.

LÂNETNÂME

Hakkı VAR

Muhterem Ağabeyim Fazlıoğlu Cemal Oğuz Öcal'a hürmetlerimle.

Dinim, soyum, imanım
Benim için tek kıymet
Gayrisidir düşmanım...
Lânet, lânet, bin lânet.

Bana kafa tutana
Ahlâkıma çatana
Dine çamur atana
Lânet, lânet, bin lânet.

Ol utanmaz arsıza
Eşkiyaya, hırsıza
Nur'a çatan nursuza
Lânet, lânet, bin lânet.

Menfaate, hırslara
Bozuk çıkan seslere
Sözde aydın keşlere
Lânet, lânet, bin lânet.

Kızıl moskof itlere
Kirli bozuk sütlere
Parazite, bitlere
Lânet, lânet, bin lânet.

Bakar görmez her köre
Basîretsiz öndere
Sandalyeye, mindere
Lânet, lânet, bin lânet.

Müneccime, falcıya
Menzilesiz yolcuya
Reformcuya, solcuya
Lânet, lânet, bin lânet.

Hakka karşı gün güce
Âhenk bozan hörgüce
Şaksakçıya, zangoca
Lânet, lânet, bin lânet.

Garpten esen bed yele
Serkeş, yaban, piç döle
Yılbaşına, Noele
Lânet, lânet, bin lânet.

Pis papazın Haç'ına
Teslisine, üçüne
Sakalına saçına
Lânet, lânet, bin lânet.

(Devamı 23. sayfada)

MERHAMET

Akif CAN

Asrımızın insanı, insana merhamet etmeyi unuttu. Bin yıla yakın bir mazinin arkasından böyle merhametsiz bir nesil yetişti. O, şanlı ecdadının aman dileyen düşmanlarına bile merhamet dağıttıklarının farkına varamadı. Malazgirt ovalarında dizüstü çöken esir Diyojene merhamet etmesini bilenlerle, yol üstüne yığılan sarahya müstehzi nazarlar atarak ayağıyla dürtüp yardım etmeyenler arasındaki uçurumu görmeyenler, yoksul ve mazlumlara aman vermeden her rastladığı yerde ezip geçenler hep o nesildir.

Onlar, büyük Hamza'nın vücudunu parça parça doğrayan, ciğerlerini çiğ çiğ yiyen Hind'i af eden efendimizden merhameti öğrenmedilerse, mazlumları serveti pahasına merhametsizlerin elinden hürriyete kavuşturan Sıddıktan, İslâmiyet uğrunda malları ile mücadeleyi hiç öğrenemezler...

İnsan hayatına kıymet vermeyen insanlığımızı böyle merhametsiz yapan nedir? Taş gibi katılaşmış kalplerde, riyadan siyahlaşmış yüzlerde hiç mi merhamet izleri okunmıyacak? Daha dün canavarca sürülen arabaların tekerlekleri altında can veren insanlar ne çabuk unutuldu? Hergün meyhaneler sefil insanlarla dolup taşarken onlara düşman nazarlarıyle değil, fakat islâh edici gözlerle bakanlar çıkmıyacaklar mı?

Kötü kaderlerinin indirdiği öldürücü darbelerden bir türlü bellerini doğrultamayanlar; yoksulluğun unutulmaz silesinin yanklarından çaresiz kalan insanlığımız merhamete muhtaç değil midir? Türlü mahrumiyetlerden memleketini terkederek bir dilim ekmek için İstanbulun kaldırımlarına dökülen insanla; binliklerin üzerine çöreklenen, menfaatlarının birbirine amansız hücumu karşısında ruhunu kaybeden tufeylîden başka merhamete muhtaç kim var?

Günde beş defa camilerin merdivenlerini aşındıranların kalplerinin yumuşayacağı zaman gelmedi mi? Tesbih elinde, asık suratından düşen bin parça olan hacının merhameti nerede?

Dine, mukaddesata hınçla saldıran Allahsız gazetecinin merhameti viski şişelerinde; ırz, namus mefhumlarına yer verilmiyen balolarda katledilmedi mi? Gençliğin ahlâkını mahveden açık-saçık neşriyat sahiplerinin merhameti var mı?

Bu zararlı neşriyat karşısında müslüman geçinen milyonerler, insanlığımıza merhamet etmiyecekler mi? Hakiki müslümanın «malı ile canı ile mücadele» eden olduğunu bilmiyorlar mı? Bilmiyorlarsa çok yazık!

Öyle ise hep beraber onların bu merhametsizliklerine merhamet edelim!...

Konya Yüksek İslâm Enstitüsü Kürsüsünden

İLM-İ KELÂM DERSLERİ

— 7 —

Dr. A. Arslan AYDIN

Zayıf Hadisler İse; Kendisinde, sahih ve hasen hadisler de bulunan «ittisal» adalet ve zapt sıfatları bulunmayan hadislerdir.

Zayıf hadisler amel hususunda muteber değil ise de, bu gibi hadislerin mânası ile müslümanlar amel edegelmişlerse o vakit bunlarla amel etmek caiz olur. Böyle olan hadisler akait ve ahkâm meselelerinde rivayet edilmesse de, vaazlarda iyi ve güzel işlere teşvik gayesi ile zikredilebilir. Fakat râvilerin yalanla, fâhiş hatalarla müttehem olmamaları ve böyle hadislerin Peygamberimizden sadır olduğu hususunda kat'i bir inanç beslemek şarttır.

Bir de, bütün bu hadis nevileri dışında, hakikatte «hadis» olmayan Peygamberimiz tarafından söylenmediği halde, kötü ve bozguncu gayelerle veya mutaassıp düşüncelerle vazedilen «uydurma» sözler vardır ki bunlara, **«Mevzu»** hadisler denir.

Bu gibi, uydurma olduğu her bakımdan anlaşılan sözleri «Hadis» diye rivayet etmek, haramdır. Mevzu olduğu bilinen sözler, ne va'z esnasında ne de iyiliğe ne fazilete teşvik gayesiyle söylenemez. Ancak, mevzu olduğunu ilân ederek, halka bildirmek gayesi ile rivayet edilebilir.

Bir hadisin mevzu olduğunu bildiren bir çok alâmetler vardır. Başlıcaları :

A) Peygamberimizin sünnetine sarih olarak aykırı olan sözler bulunması,

B) Ahlâkî esaslarla bağdaşmayan sözler bulunması,

C) Havass-ı Selimenin (duyguların) yalanladığı iddialar bulunması,

D) Hadisin metninde gülünç ve müstehcen sözler bulunması,

E) Hadisin metninde ifade ve mâna bakımından rekaketli (dolaşık) sözler bulunması,

F) Hadiste ölçüsüz ve taşkın medihler veya kötülemeler bulunması,

G) Râvisinde yalancı, âdil ve makbul olmayan kimselerin bulunması.

Bütün bu sebeblerledir ki, Peygamberimiz, yalnız Kur'an-ı Kerimin yazılmasına izin vermiş, kendi sözlerinin yazılmasını şu sözleriyle men' etmiştir.

«Benim ağzımdan Kur'an'dan başka hiçbir şey yazmayınız. Kur'an'dan başka bir şey yazmış kimse varsa onu silsin. Ancak yazmaksızın benden dilediğiniz gibi rivayet ediniz. Bunda hiç beis yoktur. Bir de bile bile her kim bana isnad ederek yalan uydurursa cehennemdeki yerini hazırlasın» (...Sahih-i Buhari Muhtasarı. C, I, Cüz. 1. S: 39 «tarih K. Basımevi 1961»...)

Bu emir gereğince Peygamberimizin hadisleri zaman-ı Risaletlerinde yazılmamış, Sahâbiler tarafından ezberlenerek ağızdan ağıza nakledilmiştir.

Sahabeden, çok hadis rivayet edenler «Müksirûn» adıyle anılır. Bunların en meşhurları sırasıyle: Ebu Hureyre (5374 hadis), Abdullah İbn-i Ömer (2630), Enes İbn-i Mâlik (2286), Hz. Âişe (2210), Abdullah İbn-i Abbas (1660), Câbir İbn-i Abdullah (1540), ve Ebu Saîd-i Hudri (1170) dir. Allah onlardan razi olsun.

Peygamberimizin hadisleri ilk önce Emevi halifelerinden Ömer İbn-i Abdulaziz (Vefatı H. 101) in emriyle toplanmaya başlamış yüzlerce divanlar kurularak itikat ve amele ait çeşitli konularda binlerce hadis tahriç olunmuştur. Bilâhere hadis ve usul-i Hadis ilimleri geliserek yukarıda izah ettiğimiz vechile (kütüb-i Sitte) denilen müslümanların en kıymetli ve en mu'teber hadis kitapları vücuda getirilmiş ve böylece islâm dini ikinci büyük kaynağı da tesbit edilerek tağyir ve tebdilden masun kalmıştır.

C) KIYAS :

Kıyasın mahiyet, derece ve kısımlarını izaha geçmeden önce, mühim gördüğümüz bir hususu açıklamak isteriz. Şöyle ki :

İslâm Dininde şer'i hükümlerin ilk ve esas kaynağı; Resulüllah Efendimize ayet ayet inzal buyrulan Kitabullahtır.

Peygamberimiz zamanında şer'i (Dini) hükümler, Kur'an-ı Kerim'den alınırdı. Peygamberimiz (S.A.V.), kendisine vahyolunan bu ayetleri izah buyurur ve ashabına murad-ı İlâhîyi açıklardı. Yukarda belirtildiği veçhile Peygamberimizin sözleri, Kitabullah'ın bir tefsiri mahiyetinde olduğundan, vahiy ve ilhama dayanan Sünnet-i Rasulüllah da, edille-i şer'iyyeden yani şer'i hükümlerin kaynaklarından sayılırdı. Böylece Sünnet, şer'i hükümlerin ikinci büyük kaynağı oldu.

Peygamberimiz Aleyhisselâm' ın ahirete irtihalinden sonra, vahiy de sona ermişti. Gerçi Kitap ve Sünnette her şeyin esası vardı. Fakat bu İlâhî hükümler, umumî kaideler (Genel Kurallar) ve esaslar olduğundan, zamanın teceddüdü ile teceddüt eden cüz'i hâdiselerin hepsine de açık olarak delalet etmiyor. Karşılaşılan yeni hâdiseler hakkında, Kitap ve Sünnette sahih bir Nass bazan bulunmuyordu. Bu sebeple bu gibi yeni hâdise ve muameleler hakkında ictihat yoluyla hükümlere ihtiyaç hasıl oldu. Bu da ancak mevcut nass'lardan faydalanarak, hükmü bilinmiyen cüz'i hâdiseleri, hükmü bilinenlere kıyaslamak suretiyle, yani bir nevi ictihat ile olabilirdi. Böylece, ictihat ve Kıyasa lüzum hasıl oldu. Cenab-ı Hakkın: hitab-ı İlâhileri de; akla değer vererek, onu vazifeye dâvet ediyor, itibar ve kıyas ile emrediyordu? Bu sebeple, Peygamberimiz zamanında dahi Ashabın büyükleri, hakkında sahih nass varid olmayan meselelerde, kıyas ile, emsali emsaline mukayese suretiyle şer'i hükümler elde ederlerdi. Çünkü Peygamberimiz buna izin vermişti.

İşte böylece «Kıyas», Şer'i Delillerin üçüncüsü sayılmıştır.

Sonra; Kitap ve Sünnette öyle deliller vardır ki, bunlar muayyen bir mes'eleye kat'i olarak değil, zanni olarak delâlet ederler. Bu gibi Nass'lardan şer'i hüküm istihsali, — zorluğuna binaen — herkese müyesser olmaz. Halbuki bir asırda yaşıyan müctehitler, muayyen bir hükümde birleşir ve ittifak ederlerse, bu ittifak, mutlaka şer'i bir delile, yani Kitap veya Sünnetteki bir Nassa dayanacağından, «İcma'» da şer'i delillerden biri olarak kabul edilmiştir.

Böylece Kıyas ve İcma', Şer'i Delillerin ilk iki esası olan Kitap ve Sünnete istinat ettiğinden, Ehl-i Sünnet ulemasınca Şer'i Delillerden sayılmıştır.

Lüzumlu ve faydalı gördüğümüz bu açımlamadan sonra, evvelâ Kıyasın lügat ve istılah mânalarını, daha sonra mahiyet ve derecesini izaha geçebiliriz :

Kıyas Lügatte; (Takdir) ve (Müsavat) mânalarına olup, bir şeyi diğer bir şeyle ölçmek demektir. Araplar;

derler ki; «Birini diğerine müsavi kıldı» demektir.

Istılahta ise kıyas; Şer'i bir delil ile daha önce sabit olan bir şey hakkındaki hükmün mislini (aynisini), müşterek bir illet vasıtasıyle diğer bir şey'de izhar etmektir.

Yani, **asıl** denilen bir şey'e, Kitap veya Sünnet ile sabit olan Dini bir hükmü, fer' denilen yeni bir şeye de aralarında bulunan müşterek illet sebebiyle teşmil etmektir. Böylece aslında mevcut olan bu müşterek hükmü, müşterek illet (sebeb) e binâen, yeni hâdisede izhar etmek ve kapalı olan hükmünü açığa çıkarmaktır.

Meselâ, şarap içmek haramdır. Bu hüküm (Yâni hürmet), Dinî bir nass'la sabittir [*]. Bu hükmün illeti de, «sarhoşluk», (sekr) dir.

Burada şaraba **(asıl)** denir.' Çünkü hakkındaki dinî hüküm, Ayet-i Kerime ile sabittir. İçilmesiniin haram olması ise; şer'i bir delille sabit olan dinî bir **(hüküm)** dür. İçene sarhoşluk vermesi de, bu hükmün (illeti) dir.

Şimdi bu hükmü, hakkında nass (şer'i bir delil) vard olmayan yeni bir şeyde izhar edeceğiz :

Meselâ, rakı, viski, votkada... Bunlara **(fer')** denir.

Çünkü; rakı, viski ve votka da, şarap gibi içiliyor ve içeni sarhoş ediyor. O halde (asıl) denilen şarap ile, (fer') denilen bu yeni içkiler arasında **müşterek bir illet var,** o da; (sarhoşluk vermesi...)

Bu misalde; **asıl** denilen şarabın hükmü dinî bir nass'la sabittir. Bu hüküm; (Haram Olması) dır. Bu hükmün illeti olan (sarhoşluk vermesi) şarap ile diğer yeni içkilerde müşterektir. İşte böylece; şarap hakkında Ayet-i Kerime ile sabit olan Dinî hüküm, bu yeni içkiler hakkında da sabit olmuş olur.

Bu misalde; yeni içkileri, hakkında Dînî delil varid olan ve hükmü bilinen şarap ile kıyaslamak suretiyle, sarhoşluk veren bu içkilerin de, Dinî hükmünü öğrenmiş olduk.

Bu misalden anlaşılacağı veçhile, kıyasın hükümleri dörttür:

Birincisi : Asıl, Makîs aleyhtir. Şarap içmek gibi...

İkincisi: Fer' Makîsdır. Rakı içmek gibi...

Üçüncüsü: Şer'i Hüküm'dür. Şarap hakkında nass ile sabit olan hürmet (haram olur) gibi.

Dördüncüsü : İllet'dir. Asıl hakkında verilen Dinî hükmün

(Devamı 26. sayfada)

[*] Bak: Tefsir-ul Vusul ilâ Ilm-il Usul. S. 96. Kahire. 1951.

PANTEİZM

Ahmet GÜRTAŞ

Geçen sayımızda, İslâm tasavvufunun Panteizm'den neş'et ettiğini iddia eden Garplı yazarlardan i-kisinin mütalaalarına misâl olmak üzere bazı pasajlar nakletmiştiki: Filhakika bu konuda eser yazan Garplıların hemen hemen hepsi aynı kanaatı izhar ederler.

Bu kanaatın sıhhat derecesini tetkike girişmeden evvel suratını peşinen kaydedelim ki, bir garplı İslâmî konuda mülalaa beyan ederken ekseriyetle dini taassubun tesirinden kendisini kurtaramamaktadır. Tahkik ve tetebbu noksanlığı da buna inzimam edince hakikat olduğundan başka bir hüviyetle karşımıza çıkmaktadır.

Dini taassubun tesiri altında ilmi kisveyi paravana edinerek İslâma hücumu meslek edinen garpyazarlar pek çoktur. Bunu kaydetmekten gayemiz, garba ait, ulvi ve bilhassa sûfîi, her şeye ölçüsüz bir tarzda kucak açtığımız şu devirde, garplı bir yazarın eserini mütalaa ederken din kardeşlerimize uyanık olmalarını tavsiyeden ibarettir. Maamafih bilhassa son devirlerde bu taassup oldukça zail olmuş durumdadır. Şimdi Avrupalılar İslâma ait konuları bizden daha fazla ve daha mükemmel bir tarzdat etkik imkânına sahip durumdalar ve tetkik ediyorlar, meseleleri oldukça bitaraf bir tarzda ortaya koyabiliyorlar. İtiraf edelim ki, diğer İslâm beldelerinde azçok bir uyanma müşahede edildiği halde, bu tarzda da en çok yaya kalan yine bizleriz. Galiba bu gidişle, birçok sahada olduğu gibi, dini sahada da kendi özmalımızı hariçten ithal etme mecburiyetinde kalacağız. Ne hazin bir tecelli...

İslâm tasavvufunun kaynağını hariçte aramak ve Panteizm'i onun membaı olarak tanımak, İslâmiyeti tasavvuf gibi bir hikmek manzumesindeh mahrum etme gayreti değilse bile, en azından bir gaflet ve cehalet ömeğidir. Çünkü İslâm tasavvufunun esası ve özü olarak, en vahdet-i vücudla Panteizm, aralarında esaslı farklar bulunan iki ayrı mezhebdir.

Bu iki ayrı sistemi enine boyuna tetkike girişmeden evvel aralarındaki farkları hülâsa olarak şu şekilde sıralayabiliriz:

1 — Panteizm akla dayanan fesefi bir meslektir. Vahdet-i vücud ise vahyin ışığı altında yol alır. Zuhd ve takva ile kalbe doğan mükaşefeye istinad eder; Ayet-i Kerime ve hadis-i şerîflerle sabit olur.

2 — Panteizm vücud-u mutlak (Allah) ın sıfatları hakkında çeşitli fikirler ileri sürerler. Meselâ Spinoza Substance (Cevher) adını verdiği mutlak ve tek varlığın (İslâmi nokta-i nazardan Allah) sıfatlarından bahsederken O'na fikir ve mekan isnad eder. Hatta bazıları, mesela Ernest Hekel, tek varlık olarak kabul ettikleri cevheri şuursuz olarak telakki edip ancak insan suretine girdiği zaman kendi nefsine şuur hâsıl ettiğini, insan suretinde iken kendini bildiğini, kendi kendinden haberdar olduğunu kabul eder. Halbuki vahdet-i vücuda kail olan Ulemaya İslâm, böyle Cenab-ı Hak hakkında muhal olan ve ancak insana ait olan akıl, fikir, şuur v.s. gibi sıfatları O'na isnat etmedikleri gibi şer'-i şerîfe varîd olan ilim, kudret, semi', basar v.s. gibi bilcümle sıfat-ı ilâhiyyeyi müttefikan kabul ederler ve meselâ «Allah akıllıdır» demezler, fakat «Allah Hakîmdir, alîmdir» derler. Çünkü akıl malumdan meçhulü çıkarabilmek için insana bahşedilmiş bir meleke-dir. Zaten Cenab-ı Hak bizim gibi akıla muhtaç olmaksızın kendi zatına mahsus bir bilgi ile her şeyi bilicidir, O'na meçhul olan hiçbir şey tasavvur olunamaz.

3 — Panteizm'in en meşhur simâsı Spinoza, mezhebini mutlak cebir üzerine istinat ettirir, yani fatalist'tir. Rüzgârın esmesi ile dönen fırıldağın ihtiyarı ne ise, bizim de ancak o kadar bir irade ve ihtiyara sahip olduğumuzu söyler. Vahdet-i vücud mesleğinde olanlar, irade-i cüz'iyyeyi asla inkâr etmezler. Kulun kâsib, Allah'ın hâlik olduğunu, kulun dünyadaki kesbine göre ahirette karşılık bulacağını ifadeden kaçınmazlar.

4 — Panteistlerce uhrevi bir hayat yoktur. Çünkü onlara göre, mevcudat tek varlıktan çıkan ve yine onda fâni olan tezahürlerden ibarettir. Binaenaleyh mesaimizden istifade diye birşey mevzubahis değildir.

5 — Yine Panteistler akla istinat ettiklerinden semavi kitapları tanımazlar.

Bu mesrudatımızın isbatı makamında Panteizm meselesini biraz daha yakından tetkik edelim. Panthéisme (Panteizm: ittihad-ı ilâhiyyet veya vücudiye) mezhebi, her şeyin Allah olduğunu ve âlem ile Allahın bir şey demek olduğunu kabul eden felsefi bir görüştür ve başlıca iki şekilde telakki edilmektedir. Bunlardan birincisi telâkkiye göre bakiki varlık ancak Allah'ın varlığıdır ve bütün varlıklar O'nun mahlûkâtı (Alâm), mütenâhi (âlem) mündemiçtir. Allah ancak mevcut olan şeylerin toplamından ibarettir. Buna Panthéisme naturaliste (panteizm naturalist: vücudiyye-i tabiiyye) veya panthéisme matérialiste (panteizm materyalist: vücudiye-i maddiye) adı verilir.

Bu görüş sonraları Alman filozoflarından Ernest Hekel tarafından monizme (Monizm: vahdet-i vücud veya vahdetiyye) mezhebi ile temsil edilmiştir. Bu mezheb kainatı yalnız bir asıl ile izah etmek iddiasındadır. Buna göre, cismâni ve ruhi tezahürler birbirinden ayrı değildir, yani maddeden ayrı müstakil bir ruhi varlık yoktur. Böylece monizm metafiziği konusunun hariçinde bırakıp her şeyi bir tek asla irca etme gayreti ile Cenab-ı Hakkı müstakil bir varlığa sahip olarak değil, tabiatın içinde veya tabiatın aynı olarak kabul ediyor.

Bu manada bir panteizmle İslâmi vahdet-i vücudun zerre kadar alâkası yoktur. Çünkü vahdet-i vücud görüşünün, Allahtan başka hakiki varlığa sahip bir zatın bulunmadığını ısbat etmesine mukabil, bu türlü bir panteizm vahdet yerine kesreti ikame etmekte, Allahın her şeye hulûlünü ve her şeyde tecellîddını iddia etmekte, dolayısıyla mesele âlemin isbatına ve Allahın nefyine müncer olmaktadır. «Her mevcut Allahdır.» demektedir. Hikmet-i ilâhiye namına bir çokları bu görüşe saplanarak, her şeyin o-lduğu gibi görecezi yerde, her şeyde Allahı, hattâ her şeyi Allah olarak görmek istemektedir. Böylece mü'min, kâfir, melek, şeytan, canlı cansız her şey Allah olacaktır ki, bunun adına Allahisme absolu (ateizm absolü: ilhad-ı mutlak, Allahsızlık) denir.

ASR-I SAADET [PEYGAMBERİMİZİN HAYATI]

Mustafa UZUNPOSTALCI

Peygamberimizin çocukluğu: Peygamber efendimiz doğduktan sonra O'nu anneleri emzirmişlerdi, sonra amcası Ebu Leheb'in cariyesi (Süveybe) emzirdi. Süveybe'nin kendilerini emzirmesi her ne kadar az ise de Hazreti Peygamber Efendimiz ona karşı daima hürmetkâr bir şekilde davranmış, onu aramış ve hatırını sormuştur...

Bu devirde arabistanda bir âdet vardı. Şehirde doğan çocukları bâdiyede yani köylerde, şehirlerden uzak yerlerde yaşıyan kadınlar gelip emzirmek üzere köylerine alıp götürürlerdi. Böylece hem onlar bir miktar geçimlerini temin ederler hem de şehirliler evlâdlarının ilk devirlerini şehirlerden uzakta, şehrin türlü ahvalinden, fenalıklarından uzak bir yerde, saf havada, iyi bir şekilde yetişmesini sağlamış olurlardı.

Araplar her devirde olduğu gibi bu devirde de dillerine önem veren bir millettiler. Şehirde dilleri karışık, saflığını kaybetmiş bir vaziyette olduğu halde bâdiyede tamamen aksine dil tamamen saf ve sade idi. Bunun için çocuğu bâdiyeye göndermekle onun arap lisanını tam saflığıyla bellemesi de sağlanmış oluyordu. Şehirler daima yabancıların uğrak yeri olduğu içindir ki, başka şehirde zuhur eden bir hastalık diğer şehirlere de seyyahlar vasıtasıyle kolayca yayılma istidadı gösterirdi. Bu sebeplerdendir ki, şehirde doğan çocukları köylere süt annelere vermek bir âdet halini almıştı.

Senede iki defa köylerden bu maksatla süt anneleri gelir çocukları alıp giderlerdi.

Peygamberimizin doğduğu sene de bütün civar köylerden süt anneleri gelmiş, yanlarındakileri ebeveynlerine teslim edip yenilerini almışlardı. Herkes analı babalı zengin çocuklarını alıp dönüdüler.

Hevazin kabilesinin bir kolu olan Beni Sa'd'a mensup Halime adlı bir kadın da bu maksatla Mekke'ye gelmişti. Fakat biraz geç geldiği için şehirdeki zengin çocukları çoktan birer süt annesi bulmuştu. Halime de Muhammed isimli bir çocuğun olduğunu duymuş, onu almak istemişti. Lâkin bu çocuğun yetim olduğunu duyunca biraz çekindi ve götürmek istemedi. Çünkü kadınlar bu işi biraz da maddi menfaat karşılığı yapmakta idiler. Babası ölmüş bir çocuktan pek fazla bir menfaati olamıyacağını düşünmüştü. Sonra hiç götürmemekten, eli boş dönmekten bir yetim çocuğu alıp götürmenin daha iyi olacağını düşünerek, kocası Hâris'in de rızasıyla bu yetimi alıp köylerine döndüler.

Daha köylerine varır varmaz evlerinin içinde bir bolluğun olduğunu, koyunların sütlerinin birden bire arttığını farkettiler.

Halime'nin üç çocuğu vardı. Bunlardan Şeyma adlı kızı Hazreti Muhammed'i çok sever, O'nunla daima iyi geçinir ve kardeş kardeş oynayıp hiç kavga etmezlerdi. Halime de Hazreti Muhammed'i çok sever ve O'nu esen rüzgârdan bile sakınırdı.

Halime ve kocası Hâris çocukta bazı fevkalâde haller gördükleri için çocuğa herhangi bir kötülük olur düşüncesiyle annesine iade etmeği düşündüler. Mekke'ye Âmine'nin yanına getirdiklerinde, Âmine, Mekke'nin havasının çocuğa yaramıyacağı düşüncesiyle ve o zamanda Mekke'de salgın halde olan vebadan korkarak, oğlu Muhammed'i Halime ile birlikte tekrar köye gönderdi. Böylece Hazreti Muhammed köyde beş sene kadar kalmıştır. Bundan sonra annesi Âmine'nin yanına gelmiştir, böylece süt annenin himayesinden hakiki annelerinin himayelerine geçmiştir.

Hazreti Muhammed, süt annesini ve süt kardeşlerini daima severdi. Onlara i'zaz ve ikram ederdi. Mekke'de vuku bulan bir kıtlıkta onlara yardım etmiştir. Halime, kocası Hâris ve süt kardeşlerinden Şeyma ile Abdullah müslüman olmuşlardır. Fakat diğerleri hakkında bu hususta bir malûmatımız yoktur.

Annelerinin Vefatı: Daha evvel Hazreti Peygamberin annelerinin Beni Neccar'dan olduğunu zikretmiştik. Neccar oğulları Medine'de oturuyorlardı ve Hazreti Peygamberin halen burada dayıları bulunuyordu. İşte anneleri, Hazreti Peygamber bâdiyeden döndükten sonra O'nu dayılarına göstermek ve dayılarını da O'na tanıtmak ve birbirlerinin yüzlerini görmek nasibolmıyan baba oğuldan, evlâda babasının mezarını ziyaret ettirmek ve babasının mezarını göstererek babasını hatırlatmak gayesiyle Medine'ye bir ziyaret tasarladı. Ve bu ziyaretini yanlarına câriyeleri Ümmü Eymen'i de alarak tahakkuk ettirdi. Medine'de dayılarının yanlarında bir ay kadar kaldılar. Dönüşte baba mezarı da ziyaret edildi. Böylece ziyaret tamamlanmış, Mekke'ye dönüş başlamıştı... Bu dönüş Hatemü'l-Enbiya da şöyle anlatılmaktadır: «... annesiyle yetim çocuğu ve bir de hizmetcileri Ümmü Eymen'i taşıyan küçük kafile, kızgın çölleri aşarak bir akşam üzeri güneş batarken Medine'nin 23 mil cenûbuna düşen Ebva köyüne gelmişti. O akşam o köyde kaldılar. Fakat anne şiddetli bir hastalığa yakalanmıştı. Belki son dakikalarını yaşadığını sezer gibi olmuştu. Baba öksüzü olan ciğerparesini yanı başına oturttu. Şefkat dolu gözlerle O'nu baştan ayağa bir süzdü. Bu bakışlarda neler okunuyordu neler! Oğlunu öptü, yüzünü gözünü kokladı. Parçalanan bağrına basarak analığın bütün hararet ve şefkatiyle onu okşadı. Bu anne, kalbinin bütün şefkatini yavrusuna sarmak, rûhunun bütün hassasiyetini ona vermek istiyordu. İçinden neler geçiyordu, rûhunda ne fırtınalar kopuyordu. Daha ana karnında iken babasını kaybeden bu yavrucak, şimdi de anneden mi mahrum kalacaktı? Anne, bu acıyı hisseder gibi oldu ve oğlunun yüzüne tekrar baktı. Bir daha göremiyeceği biricik oğlunun mâsum yüzüne baka baka genç anne şu mânada bir şiiri okudu :

«Her yeni eskiyecek ve her şey fena bulacaktır.
Ben de öleceğim, fakat gam yemem, temiz bir çocuk
Doğurdum, dünyaya bir büyük hayır bırakıyorum!»

Bu sözlerden sonra gözlerini bu fani hayata kapadı [1].

Mekke'den üç kişi olarak ayrılan kafile böyle olunca iki kişiyle dönmek mecburiyetinde kaldı. Hazreti Peygamber Efendimizin kendisine «sen benim anamdan sonra anamsın.» dediği Ümmü Eymen bu ana baba öksüzünü Mekke'ye götürerek dedesi Abdülmuttalib'e teslim etti.

«Hazreti Muhammed, çocukluğu zamanında Medine'ye vuku' bulan bu seyahati hakkında birçok şeyler hatırlıyordu. Nitekim hicretten sonra Medinede ikameti esnasında (Beni Adiyy) in bulunduğu havalide tevekkuf ederek şu sözleri söylemişti: «Burası vâlidemin ikâmet ettiği yerdi. Yüzme öğrendiğim havuz da bu idi. Buralarda Enise'nin kızı ile oynuyordum» [2].

Bu sırada Hazreti Muhammed altı yaşlarındaydılar. Daha annelerinin karnında iken babasını kaybeden ve altı yaşlarına gelince de annelerini kaybetmek sûretiyle anadan ve babadan öksüz kalan «Dürr-i yetîm» dedesi Abdulmuttalib'in yanına ,O'nun himayesine geçti. Abdülmuttalib'in Mekke'nin eşrafından ve zenginlerinden olduğunu ve bir çok çocuğu arasından en küçük oğlu Abdullah'ı daha fazla sevdiğini yukarıda zikretmiştik. Çok sevdiği oğlundan kalan biricik yâdigârına gayet ihtimam edeceği âşikârdı ve böylece de oldu. O'nu çok severdi, yanından ayırmak istemezdi. Fakat ne yazık ki O'da epeyce yaşlanmıştı. Torununu himayesine aldığı zamanlarda yaşı seksen idi...

Abdülmuttalib, seksen iki yaşına gelince hastalanmış ve hasta yatağında yatarken oğullarını başına toplayıp kendisinin vefatından sonra torunu Hazreti Muhammed'e kimin bakacağını, O'nu kimin himaye edeceğini seçmiştir.

Oğlu Ebu Leheb'e parası çok, zengin olduğu halde kalbinin katı olmasından, ona iyi muamele etmiyeceğinden korkarak; Abbas'a (R.A.) ise zengin olmasına rağmen âilesinin kalabalıklığından dolayı vermemiştir. Ebû Tâlip hepsinden paraca fâkir olmasına rağmen, gerek Abdullah'la ana-baba bir kardeş olmalarından dolayı, gerekse kendi arzû etmiş olmasından dolayı torununun vâsiliğini ona teslim etti ve bu işi yaparken de torununun fikrini de aldı. O'da amcası Ebû Talib'in yanında olmayı arzû ediyordu.

Abdülmuttalib bundan birkaç gün sonra seksen iki yaşında vefat etti. Böylece Hazreti Peygamber sekiz yaşında amcası Ebû Talib'in himayesine geçti. Abdülmuttalib'in ölmesiyle, sikaaye Abbas'ta kalmak sûretiyle diğer vazifeler Haşim oğullarından Ümeyye oğullarına geçti.

---

[1] Hatemü-el-Enbiya Hazreti Muhammed ve Hayatı, A. Himmet Berki — Osman Keskioğlu, Ankara, 1960, ikinci baskı, sayfa: 39.

[2] İslâm Tarihi Asr-ı Saadet, Mevlâna Şiblî (Ömer Rıza) İstanbul, 1921, Cilt 1, sayfa 195.

30 Ağustos Zafer Bayramı

İMANIN KÜFRE, MANEVİYATIN MADDİYATA, CESARETİN TEKNİĞE, MEDENİYETİN VAHŞETE, NURUN ZULMETE, YOKLUĞUN VARLIĞA GALİP GELİŞİNİN 41. YILDÖNÜMÜ KUTLANDI.

Halit ÜLER

Türk milletinin manevî şahlanışının 41. yıldönümü olan 30 Ağustos Zafer Bayramı, bütün yurtta parlak törenlerle ve coşkun şenliklerle kutlandı. Zafer günlerinin gereğini ve neşesini paylaşabilmek için vilâyetlerde, kazalarda ve hatta köylerde anma törenleri, kabul merasimleri tertip edildi. Müslüman Türk milletinin ve onun şanlı ordusunun maddi güçlükler içerisinde kazandığı savaşlar dile getirildi. Yedisinden yetmişine kadar toplum olarak Türk tarihine duyulan sonsuz saygı belirtildi. Şehitlere bol bol fatiha gönderildi, onların kazandığı manevî mertebeyi izah etmekte güler acze kalındı. Türkiye, dinine bağlı ve milli birlerle meşbu bir toplum olarak coştu, kurtuluş savaşındaki o heybetli ve korkunç günleri yeniden yaşadı...

Bu zamana kadar pekçok tarihi günlerde ve düşman işkalinden kurtuluş tarihinin yıldönümleri için yapılan törenlerde bulunmuşuzdur. Fakat, içimizden pek azımız, merasimlere sebeb olan savaşların cereyan ettiği yerlerde bulunma ve oralı şehit kabirlerini ziyaret etme bahtiyarlığına erişmişizdir. Kanlı savaşların yapıldığı, Türk gücünün düşmanın tepesine bir balyoz gibi indiği topraklar üzerinde yapılan merasimlere katılmak, şehit kemiklerinin yerden fışkırmasını gördüğü vadilerde, tepelerde bulunmak insana manevî bir zevk ve milli bir gurur verir. O kederli vadilerde, ihtiyar tepelerde düşmanın kaçışı ve kahraman Mehmetçiğin şehadet şerbetini içişi görülür gibi oluyor.

Bir de, birvesile ile Afyonun kurtuluş gününe ve Dumlupınar Zafer Abidesi'nin yapılışı ve 30 Ağustos Zafer Bayramına katılabildik. Anttepeye gitmeden ve sizi Dumlupınar Meydan Muharebesinin cereyan ettiği kanlı topraklar üzerine götürmeden önce, birazcık Afyon hakkında malûmat sahibi yapmak ve bu gazi şehirde yapılan şenliklerden ve fotoğraflardan bazı görüntüler sunmak isteriz.

Trenden inip de tozlu orda bulvarından şehre doğru yürüdüğünüz zaman mütevazi evler arasında sivri ve korkunç kayalarla yüklü, göklere doğru uzanan tepeler görürsünüz. Birbirleriyle yarış edercesine kıvrım kıvrım yükselen minarelerin şehre ayrı bir güzellik ve kudsiyyet verdiği daha ilk bakışta farkedilir. Afyon kalesinin burcunda dalgalanan ve Türkün asaletini temsil eden bayrağımız gururla seyreder ve selâmlarsınız. Gittikçe kalabalıklaşan ve güzelleşen şehre girdiğiniz zaman sizi samimi insanların gülen yüzleri ve efelerin silâh sesleri karşılar. Kalenin bulunduğu bütün tepeler, şekilginan zaman, ayağınızın altında kalan şehri bütünüyle incelemenizi ve doya doya seyretmeniz mümkün olur...

Afyon, pekçok tarihi eserleri sinesinde saklıyan, Hititlerden kalma kaleisiyle, Selçuklulardan ve Osmanlılardan kalma camileriyle, kaplıcalarıyle, Arkeoloji müzesiyle, dehlizleriyle, el sanatlarıyle, halk oyunlarıyle ve seçgiyle görülmeye değer şehirlerimizden birisidir. İrili ufaklı 48 tane cami ve mescidi bulunmaktadır. Camilerin bakımı ve küçük olmalarına rağmen güzelliği bilhassa kaydetmeğe değer.

Afyonda, önümüzdeki yıllarda İmam-Hatip Okulu açmak gayesiyle bir de dernek kurulmuştur. Bu yıl içerisinde İmam-Hatip okulunun temelinin atılacağını memnuniyetle öğrenmiş bulunuyoruz. Afyonda İmam-Hatip Okulu açıldıktan sonra dini faaliyetin daha da artacağını, şehrin umumi havasının değişeceğini ve ahlâkî yönden bir gelişme olacağını bilmem kaydetmeğe lüzum var mı? Varsın Milli Eğitim Bakanı İbrahim Öktem: «İmam-Hatip Okulları bu memleketin geleceği için büyük bir tehlikedir, bundan böyle İmam-Hatip Okulları açılmıyacaktır...» demekte devam edebilsinler. Bugün Afyonda yarın Yozgatta, öbür gün Edirnede İmam-Hatip Okulları açmak için teşebbüsler olacak ve İbrahim Öktem gibi düşünenler de günden güne gelişmekte olan bu manevîyat değirmeninin taşları arasında yok olup gideceklerdir. Afyonlu kardeşlerimizi bu teşebbüslerinden dolayı candan tebrik eder, gönülden destekleriz. İbrahim Öktem gibi devlet adamlarının, Batı'nın öğretmenleri gibi fikir ve maneviyat yoksullarının dinî öğretime dair konuşmaları ve tutumları Afyonlu zengin müslümanlara kamçı olmalı ve Afyon İmam-Hatip Okulu binasını böylelerinin gözüne batacak şekilde bir an önce yükseltmelidirler.

Kokoşa Afyonda elan münhal olan bir tane vaizlik kadrosu bulunmaktadır. Afyonlular vaizlik kadrosunun artırılmasını istemekteler, bir değil, bir kaç tane. vaize ihtiyaçları olduğunu bilhassa belirtmektedirler. Diyanet İşleri Başkanlığının ve milletvekillerinin Afyonu bu derdiyle itilenceğinden ve vaizlik kadrosunun artırılacağından şüphe etmiyoruz. Ayrıca iki adet de imamlık kadrosu açık bulunmaktadır. Müftülük şehrin merkezinden biraz uzakta olup Mevlâna camiinin müştemilâtında oturmaktadır. Halkın en çok uğruyacağı yerlerden birisi olan Müftülüğün, merkezî bir yere alınması yolunda teşebbüslere etmek isteriz.

Afyon, bir hafta bayram havası yaşıyor, kazalardan, köylerden gelen milli kıyafetlere bürünmüş folklor ekipleri şehrin meydanlarında gösteriler yapıyor. Efelerin silâh sesleri, milli kıyafetler giymiş kadınların ve çocukların cesaret yürüyüşleri insanı maziyin derinliklerine ve tarihin haşmetli günlerine götürüyor. Bilhassa stadyomda tertip edilen folklor ekipleri yarışması çok güzel ve heyecanlı oldu. Bu yarışmaya Afyon, Bolvadin, Çay, Dazkırı, Dinar, İncesu, Emirdağ, Sandıklı, Sultandağ ve Şuhut oyun ekipleri katıldılar. Yarışmanın kalitesinin seçeek ve derece alanlara mükâfatlarını verecek olan jüri de türbündeki yerlerini almıştı. İki saatten fazla devam eden gösteri çok güzel oldu ve seyredenlerin milli hislerini coşturdu. Davulun tok sesinde, zurnanın keskin oğuklarında, oyuncularında mert ve cesur adımlarında milli unsurlarına bütün haşmetiyle ve ağırbaşlılığıyla gözümüzün önünde canlandı. Yeşillere bürümüş sahada, rengarenk kıyafetlere mahalli ekipler Afyon folklorunu gururla temsil ettiler. Kılıç-kalkan, Develi Zeybeği, Dazkırı Kırması, Deniz Kızı, Sabaa Zeybeği ve Köroğlu oyunlarını seyrettik. Yarışmayı tertip eden Afyon Turizm Cemiyeti bize milli bir gün yaşattı. Yarışmanın sonunda Dazkırı Folklor Ekibi 1210 puanla birinci, Afyon Folklor Ekibi 1180 puanla ikinci, Sandıklı Folklor Ekibi de 1150 puanla üçüncü geldiler. Derece alan ekiplere mükâfatları verildi. Bize sorarsanız ekiplerin hepsi de güzeldi ve milli folklorumuzu yaşatmaları yönünden alkışlanmıya değerdi.

Afyondan söz açmışken Turizm Cemiyeti başkanı ve bütün bu işlerin organizatörü Dr. Sadettin Aygenden bahsetmemek haksızlık olur. Afyonun milliyetçi ve mukaddesatçı çocuğu Dr. Aygen, aynı zamanda Türkeli gazetesinin de sahibi bulunmaktadır. Muayenehanesinden daha çok halkın derdiyle uğraşmayı tercih ettiğini, Afyonlu vatandaşlara, sırf ettiği elemanları bulduğu ve kendisine yardımcı olunduğu takdirde Afyon için faydalı olacağı muhakkaktır. Açmış olduğu turizm lokalini, bir kütüphane ve okuma odası haline sokması samimiyetinin en büyük delilidir. Kendisini muayenehanesinde ziyaret ettiğimiz zaman bize uzun uzun Afyonun dertlerinden bahsetti ve sözde münevverlerin bu dertlere alâkasızlığından şikâyet etti. Maneviyatız hiçbir işin ve teşebbüsün muvaffak olamıyacağına inanan ve cemiyetimizin içinde bulunduğu buhranlardan kurtulmasını dini hislerin kuvvetlenmesinde gören Sayın Doktorla aynı fikirdeyiz. Kendisinin Mecmuasının Afyonda tanıtılmasında hizmeti büyük olmuştur. Allah razı olsun!.

Afyonda şenlikler 26 Ağustosta başlıyor ve 30 Ağustos akşamına kadar devam ediyor. Bu müddet zarfında yukarıda da belirttiğimiz gibi şehrin meydanlarında milli oyunlar oynanıyor, konferanslar ve konserler veriliyor. halı ve el işi sanatlarına ait sergiler açılıyor, gece fener alayları ve turistik geziler tertip ediliyor, Kocatepede, Eğret şehitliğinde ve Dumlupınarda törenler yapılıyor. Programın yukarıya aldığımız kısmı hakkaten güzel ve günün mânasına uygun. Yalnız bizim mecburiyetimiz olan 30 Ağustos programı bundan sonraki kısmını tasvip etmedik ve memleket namına üzüldük. Fransız Buz Revüsünün 14.000 lira mukabili dört gün için dâvet edilmesi. Afyonun o temiz havası Fransanın şilik kadınlarıyla ve kadınlaşan erkekleriyle kirletilmemeliydi. Kirletilmesi daha iyi olurdu. Belediye tarafından dâvet edilen Fransız Buz Revüsünün halk tarafından tasvip edilmediğini ve alkışa görmediğini de sevinçle müşahede ettik. Böyle milli günlerde ve bu vatan için canlarını feda eden kahramanların hatıralarını saygı ile andığımız saatlerde kokteyl verilmesine ve kokteyl için seçeek ve derece alanlara mükâfatlarını verecek olan jüri de türbündeki yerlerini almıştı. İki saatten fazla devam eden gösteri çok güzel oldu ve seyredenlerin milli hislerini coşturdu. Davulun tok sesinde, zurnanın keskin oğuklarında, oyuncularında mert ve cesur adımlarında milli unsurlarına bütün haşmetiyle ve ağırbaşlılığıyla gözümüzün önünde canlandı. Yeşillere bürümüş sahada, rengarenk kıyafetlere mahalli ekipler Afyon folklorunu gururla temsil ettiler. Kılıç-kalkan, Develi Zeybeği, Dazkırı Kırması, Deniz Kızı, Sabaa Zeybeği ve Köroğlu oyunlarını seyrettik. Yarışmayı tertip eden Afyon Turizm Cemiyeti bize milli bir gün yaşattı. Yarışmanın sonunda Dazkırı Folklor Ekibi 1210 puanla birinci, Afyon Folklor Ekibi 1180 puanla ikinci, Sandıklı Folklor Ekibi de 1150 puanla üçüncü geldiler. Derece alan ekiplere mükâfatları verildi. Bize sorarsanız ekiplerin hepsi de güzeldi ve milli folklorumuzu yaşatmaları yönünden alkışlanmıya değerdi.

Afyondan söz açmışken Turizm Cemiyeti başkanı ve bütün bu işlerin organizatörü Dr. Sadettin Aygenden bahsetmemek haksızlık olur. Afyonun milliyetçi ve mukaddesatçı çocuğu Dr. Aygen, aynı zamanda Türkeli gazetesinin de sahibi bulunmaktadır. Muayenehanesinden daha çok halkın derdiyle uğraşmayı tercih ettiğini, Afyonlu vatandaşlara, sırf ettiği elemanları bulduğu ve kendisine yardımcı olunduğu takdirde Afyon için faydalı olacağı muhakkaktır. Açmış olduğu turizm lokalini, bir kütüphane ve okuma odası haline

davetliisiyle Afyonlular Dumlupınarda toplanmışlardı. Mahşeri bir kalabalık. Kimse kimseyi tanımıyordu, fakat herkes bu tepeye ne için geldiğini biliyordu.

Merasim yeri Batı Mevzii Komutanlığı tarafından tanzim edilmiş ve yolun sağına-soluna davetliler için muvakkat türbüniler hazırlanmıştı. Merasim yeri daha önceden sulanmış ve resmi geçit arında meydanın tozlanmasına mani olunmuştu.

Zafer Tepe sırtlarında kesif bir kalabalık toplanmıştı. İstiklâl Marşı ve Saygı Duruşu ile merasim başladı ve Şanlı Türk bayrağı mevkii mahsusuna çekildi. Bu sırada jetlerin uçuşları ve halkı selâmlıyarak havadan merasime katılışları kadaran heyecanların taşmasına sebeb oldu. Vilâyetlerden gelen çelenkler ahidenin etrafını gülden demetler halinde kuşatıyordu. Şu anda Türkiyenin kalbi Dumlupınarda atıyordu. İstiklâl Marşından sonra konuşmalar yapıldı. İlk konuşmayı yapan bir subay şöyle haykırıyordu: «Dumlupınarda hakkın silâhı zalimin suratına Türk Milleti tarafından bir defa daha indirildi. Şu gördüğünüz abide kahraman ve fedakâr Türk Ulusunu temsil etmektedir. Bu topraklara asla düşman ayağını bastırmıyacağımızı huzurlarımızda bütün cihana haykırıyorum. Aziz şehitlerimizi saygı ile anar, kahraman gazilerimize sonuz şükranlarımı sunarım.» Harp malûlleri ve Universite adına yapılan konuşmalardan sonra halk adına Anıtkaya kasabası imamı Resul Ayaz şu konuşmayı yaptı:

Mukaddes vatanımızı düşman çizmesinden kurtarmakta aralarda gösterdikleri mücadelelerden bahsederek 41 sene evvel bu sahalarda şehit olmuş ve meydan savaşını kazanmışlardı.

Bu mutlu kurtuluşun 41 inci yıl dönümü dolayısiyle tegriflerinize hakkımız adına hoş geldiniz der, saygiyle hepinizi selâmlarım.

Muhterem arkadaşlarım. Dünya ahiretten evveldir. Zaman, zaman zarflarıyle karadan, savaş gemileriyle denizden, tayyarelerii ile göklerden bombalar yağdıran, siperlerden gece gündüz kurşunlar püskürten düşmana karşı yalnı kılınç, açık sine ile çıkan, Allah, Allah sesleriyle arslanlar gibi düşman üzerine saldıran şanlı mücahitlerimiz, bu hasletlerimize bu cesareti nereden aldılar? Şüphe yok ki (Ölürsem şehit, kalırsam gazi) düsturundan aldılar.

Dünya ahiretin bir tarlasıdır, Al kuşaklar gibi kanlariyle bu mükaddes toprakları sulayan, canlarını bu topraklara eken şanlı şehitlerimizin ahirette biçecekleri mahsül nurlu bir hayat olacaktır. Peygamber efendimiz peygamber iken şehit olmak hem de bir kaç defa şehit olmak istiyor. Kurtuluş savaşımızda şehit olanlara, gazi olanlara ne mutlu. Fakat burada dikkat edilecek bir husus varsa o da asker ölmek için değil öldürmek için savaşacak. Son ülten ecele kalıncaya kadar kahramanca dövüşecek, ölmeden öldürmenin yollarını, tekniğini öğrenecek.

Onların hatıralarının dilden dile dolaştığı bu yurt topraklarında, şerefle dalgalanan bayrağımızın altında açık alnıla istikbale emniyetle bakarak yaşarken bu büyük insanlara her nefeste çok şeyler borçlu olduğumuzu unutmamalıyız.

Muhterem arkadaşlarım merhum Mehmet Âkif'in şiiriyle konuşmama son veriyorum.

Bomba gimgekleri beyninden inip her siperin,
Sönüşür göğsünün üstünde o arslan neferin.

Bu heyecanlı konuşmalardan sonra bir manga tarafından havaya üç el ateş edildi ve güdümlü mermilerle atış gösterileri yapıldı. Geçit resmini müteakip yine askeri vasıtalarla Selkisaraya dönüldü. Bursa mehter takımının kıvrak nameleri merasimi geçici halk tarafından coşkunca alkışlandı. Trenin gelmesi biraz gecikmişti. Ama Aydının efe-

(Devamı 25. sayfada)

AFRİKA'DA İSLÂMİYET'İN DÜNÜ, BUGÜNÜ, YARINI

Yazan
Rekin ERTEM

M. Ö. IX. asırdan M. S. VIII. asra kadar Afrikanın durumu:

M. Ö. IX. yüzyılda Kuzey Afrika'nın bugünkü Tunus bölgesinde Fenikeliler, bütün Sirte körfezleri dolaylarında egemenliklerini kurmuşlardı. Büyük İskender ve ardaları, çok eski devirlerden beri yüksek kültürü ile tanınmış olan Mısır'ı da Hellen kültürünün içine almıştı. Sonraları, Roma İmparatorluğu bütün Kuzey Afrika'nın Akdeniz kıyılarını eline geçirmiş ve Afrika'nın içlerine doğru ticaret bağları kurmuştu. Roma İmparatorluğu doğuda ve güneyde olmak üzere iki bölüme ayrılınca, Kuzey Afrika'nın doğu kısımları, Doğu Roma İmparatorluğunun payına düşmüştü. Kuzey Afrika'nın batı taraflarında ise «Vandallar» bir devlet kurmuşlardı ki, burası da kısa bir zaman sonra Doğu Roma'ya bağlanmıştı (M. S. 534). Böylece, Kuzey Afrika yüzyıllarca Avrupa kültürünün ve Hıristiyan dininin etkileri altında kaldıktan sonra, Emevî'lerin yaptıkları sürekli ve şiddetli akınlar sonunda baştanbaşa bir İslâm ülkesi olmuştur (661 - 750). Bu bölge halkı yalnız İslâm dinini kabul etmekle kalmamış, aynı zamanda Arap dilini de kendi kanlarıyle Araplaşmıştı. 11. asırda ise, Fâtımîler devrinde Sudan ve bugünkü Federal Nijerya'nın kuzey eyaleti İslâm nuruyle aydınlanmış ve bu bölgede yaşıyan Kano, Katsina, Zaria, Maiduguri sultanlıkları da kâmilen müslüman olmuşlardır.

Müstemlekeciliğin başlaması ve Avrupa'lıların yerleşmeleri:

Mısır kralı Nekho'nun emriyle, M. Ö. 600 yıllarında Fenikeliler tarafından başlanan Afrika'yı keşif gezisi, muhtelif milletlere mensup kaşifler tarafından 16. ve 17. asra kadar devam ettirilmiştir. Keşfedilen yerlerin zengin maden yatakları, Avrupalıların ilgilerini üzerlerine çekmekte gecikmemiş ve bu devirde ticaret kolonileri şeklinde başlıyan Avrupa sömürgeciliğinin eskilerini atılmıştır. 1626 da Senegal'i Fransızlar, 1650 de Ümit Burnunu Felemenkler, 1682 de Altın Kıyısını Almanlar ve diğer bölgeleri de muhtelif Avrupa devletleri, babadan kalma mirasa sahip çıkma serbestliği içinde pay edip istila ediverişlerdir.

Afrika'da İslâmiyet'in yayılması:

Takriben 150 - 200 sene önce, hıristiyan misyonerleri ve bilhassa, Afrika'da uzun mesafeler kateden turistler, İslâmiyet'in Afrika Ekvator'unun güneyine inemiyeceğine kanaat getirmişlerdi. Buna sebeb olarak da, burada insan eli değmemiş, içine güneş girmiyecek kadar sık ve rutubetli ormanların göz alabildiğine uzanmasını gösterirler. Yani bu vahşi ormanların tabii bir süzgeç vazifesini görerek, İslâmiyet'in daha aşağılara inmesine mâni olacağı zannediliyordu.

Bu kara zihniyet, her biri bu ormanlar misâli yüzbinlerden müteşekkil ve defalarca hazırlanan

"Müslümanlar, bütün Afrika'yı ele geçirebilirler." Ouganda'lı başpiskkopos, Joseph Kiwanuka

Haçlı ordusunu permeperişan eden, Emevileri İspanya'ya götüren, Osmanlılara Avusturya kapılarını zorlatarak Avrupayı dehşete veren, Asya'yı, Afrika'nın kuzey sahillerini titreten kuvvetin İslâmiyet olduğunu da ne çabuk unutuverdi? Nitekim bu görüşlerinin hayal mahsulü olduğunu görmemekte geçikmediler. Anlaşıldı ki, bu vahşi ve rutubetli ormanlar Kur'anın karşısında bir mania teşkil etmemekte ve İslâmiyet üstün nüfuz kabiliyetiyle yıllık 300.000 lik bir tempo üzerinden bütün Afrika'yı feth etmektedir.

Sud-Ouest gazetesinin muharriri Jose Hanu, bu yayılışı şöyle tavsiz etmiştir: «İslâmiyet'in Afrika'da yayılışı, meddin bir kumsal üzerinde sakin ve muntazam ilerleyişine benzemektedir.»

Hıristiyanlar, İslâm içhine böyle bir halin vuku'bulmaması ve yukarıda bahsedildiği gibi, devletlerinin iktisadi kalkınmasında birinci rol oynıyan Afrika'nın yer altı ve yer üstü zenginliklerinin ellerinden alınmaması için, asırlarca evvel zengin misyoner teşkilatlariyle bu işe başlamışlardır. «Hıristiyan misyonerleri Avrupa emperyalizminin öncüleridir.» diyen bir siyaset adamı da bunu itiraf etmiştir. Bir elinde İncil, bir elinde istavroz olduğu halde; bıçak bacak dolaşan papazlar, zavallı Afrikalı'ların açıklarını ve sefaletlerini istismar ederek 5 - 10 kişiyi peşlerine takmışlarsa da, pek az olan müslümanların göze çarpacak derecede nüfus kesbetmeleri üzerine yavaşlamış ve son 50 yılda, bilâkis İslâm'ın Afrikalı siyahlar arasında sür'atle yayıldığı görülmüştür. Böylece, milyonlar harcanarak Afrikka'nın göbeğine gönderilen misyonerler bir müddet turist gibi gezdikten sonra zengin hatıralarla Afrika'yı terk etmeğe mecbur olmuşlardır.

Afrikalılar İslâmiyet'i «Afrika dini» olarak hayranlıkla benimsemekte ve bunu böyle yaymaktadırlar. Hıristiyanlığı ise, müstemlekeci ve ırk tefrik eden bir hüviyetle görmektedir. Afrikalı müslümanların bu görünüşteye yüzde doksan isitrak etmek mecburiyetindeyiz. Zira dünya tarihinde vukua gelen ve insanlık şerefiyle asla kabil-i telif olmıyan facialar, harpler, darpler hep hristiyanlığın kör taassubu yüzünden işlenmiştir. Gerilere gitmeğe lüzum yok. İşte Cezayir - Fransız mücadelesi, hâlâ hatırlardadır. 1830 danberi bu masum insanlara reva görülen idarenin vahşeti henüz zihinlerden silinmemiştir. Bugün Afrika'daki hürriyet mücadeleleri de hristiyanların işgalci ruhundan doğmuştur.

Garplı muharrirler ve misyonerler İslâmiyet'in Afrika'da yayılmasını şu 3 faktöre bağlarlar:

1 — İslâmiyetin anlaşılması kolay, sade ve mantıki bir din oluşu,

2 — Muhitin örf ve adetlerine aykırı hükümler taşımaması,

3 — Cihansumul bir din oluşudur.

Nijerya'nın İbadan şehrinde toplanan Pan-Afrika Hristiyan konferansında misyonerler, Afrikalıların İslâmiyeti kabul etmeleri karşısında yaptıkları endişeli konuşmalarda biri şöyle demiştir: «Müslümanlar, Afrikalı yerlilere kendileri gibi zulme uğrayan ve istismar edilen bir kardeş olarak yaklaşabiliyorlar. İslâmiyet'in ırklar ve renkler arasında vaz ettiği müsavaat prensibi ve bunun tatbikatından doğan bütün insanları kardeş tanıma keyfiyeti Afrikalılar üzerinde büyük bir cazibe icra etmektedir.

Afrika'da her müslüman tüccar bir İslâm misyoneridir ve her fırsatta dinini tanıtmaya çalışır.»

Hıristiyanlık Afrika'daki muvaffakiyetini nufuzlu bir müslüman âlimi ve lideri olan Ahmedou Hampat Ba'da şöyle izah etmiştir: «Kendine mahsus bir rengi olmayışından, rengini üzerinden aktığı kumdan veya kayalardan alan bir ırmağın suyu gibi olmasından ileri gelmektedir.»

İngiltere'nin Libya eski büyükelçisi Alec Kırkbride, Londra'da müntesip Daily Telegraph gazetesinde yazdığı bir makalede şu satırları okuyoruz: «Afrikalıların müslümanlığa girişlerini hızlaştıran noktalardan biri de hristiyanların ırkcı ve sömürücü bir siyaset gütmeleridir.»

Hastahane, eczahane, üniversite, papaz okulu, ilk ve orta okullar, kadın ve erkek misyoner cemiyetleri gibi teşkkilatlarla 17. asırdaberi faaliyette bulunan hristiyanlığın kazandıkları başarı, Vatikan'ın de Cenéve' gazetesinin 20 Aralık 1960 tarihli nüshasındaki şu tek cümleyi okuyalım: «Kuzey Afrika'da 80 yıl içinde Hristiyan misyonerleri ancak 200 kişiyi hristiyan edebilmişlerdir.» Her nasılsa hristiyan olanlar da zamanla tekrar İslâmiyet'e dönmekten başka kurtuluş yolunun bulunmadığına inanmaktadırlar. Meselâ: Aslen Faslı olup 1928 de tanasur eden ve bilahare papaz olarak İslâm aleyhine eser veren Prof. Abdel Celil, hristiyanlığının kabarttırna vakıf olduktan sonra tekrar İslâmi bağrına basanlardan biridir.

Hristiyan misyonerleri Afrika'da ppropaganda yaparlarken, İslâmiyet'in üstünlüğü ve buna muvazi olarak İslâmsızlığa vaka'larının günden güne çoğaldığını gözönüne alan bu haberi Nova'da bildirmektken kendilerini alamamışlardır: «İslâmiyet Afrika'da son sür'atle yayılıyor. İslâm misyonerleri burada bulunduğu müddetçe bize iş kalmıyacak. Şimdiye kadar çalışklarımız da boşa. Zira yalnız bir gelecekde bütün klıselerin camiye tahvil edileceğini teessürle bildiriiz.»

Ne büyük bir hezimet ve ne büyük bir galibiyet!.

Bu raporda «İslâm misyonerleri» kaydı geçmekte ise de, henüz teşekkül etmiş bir İslâm misyoner cemiyeti yoktur. Kur'an'ın bir miktar yardımı, El-Ezher'de okuyan Afrikalı talebelerin aldığı iman sayesinde İslâm ilimlerini tedris için açılan okullar, tüccarların gezdikleri yerlerde bırakıkları bir kaç fikir ve Afrikalı müslümanların birbirlerini irşad etmeleri İslâmiyetin yayılmasını sağlayan elemanların başlıcalarıdır.

İslâmiyet'in bu derece zarureller içinde çelişmesini hazım edemiyen ve buna mâna olunamadığı için kızan bir papaz, «Diocesan Mission to Moslems» dergimuasının bir sayısındaki makalesinde aynen şöyle yazmaktadır: «Utançla ve teessürle teşhir edilmelidir ki, Müslümanlar Güney Afrika'da aşağı sınıflar arasında büyük ilerlemeler kayd etmektedir. Her sene bir çok dindarlar Mekke'de birleşmekte ve kendi dinlerinin büyüklüğüne ait üstün bir hisle dönmektedirler.»

İslâmiyet'in Afrika'da yayılması hristiyanlığa nazaran 20 misli fazladır. Yakın zamana ait istatistikler göstermiştir ki, 238 milyonluk Afrika kıt'asında 120-125 milyon müslüman, 77 milyon Pagan (yerli dini) ve 41 milyon da hristiyan vardır. Böylece Afrikalıların daha şimdiden yarısının islâmla müşerref olduğu iddia edilebilir. Bu rakamlardan birincisinin günden güne artmasına mukabil, diğer ikisi de sür'atle düşmektedir. Çünkü yerliler dinlerini terketmekte ve «lüks hayat» recetleriyle hristiyan edilenler de İslâmiyete girmekte tereddüt göstermemektedirler.

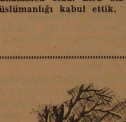

Alec Kırkbride «Daily Telegraph» gazetesinde: «Son dört yıl içinde 15 milyon Afrikalı, Kahire'nin gayretleri sayesinde İslâmiyeti kabul etmiştir. Bunların içinde pulperestler olduğu gibi hristiyanlar da vardır.» demiştir. «New-York Times» mecmuasının bir sayısında Roma katolik klisesine mensup bir rahibin de şu ifadesine rastlıyoruz: «Hristiyanlık burada sadece deri yüzünde kalıyor. İçeri nüfuz edemiyor. Vaftiz ettiğimiz bazı Afrikalılar şimdi camiye gidiyorlar ve Ramazanı «Ruhun tasfiye edildiği Müslüman ayı» diye ifade ediyorlar.» «The Danver Post» gazetesinin 25 Subat 1961 tarihli sayısında da şu satırları okumaktayız: «Hristiyan misyonerleri yüz senedan fazla bir zamandan beri çalışmakta oldukları bir çok yeni Afrika devletlerinde, şimdiden İslâmiyet kendi tarafına, topyekün olarak evvelce hristiyanlığı kabul etmiş olan dört-beş yeni devleti daha kendine çekmiş vaziyettedir.»

Katolik misyonerlerinin hazırladıkları istatistiklerde de — Statistique annuelle de Missions Francaises en Afrique francaise 1954-55 — şuna rastlamaktayız: «Misyonerlerin faaliyette bulunduğu bölgelerdeki halihazır 22 milyon nufusun 10 milyonu müslüman 1.300.000 i katolik, mütebakisi de putperesttir. Fakat putperestlik günden güne zayıflamaktadır. Evvelce misyonerler tarafından hristiyan yapılanlar da müslümanlığı kabul etmekte ve böylece İslâmiyet kendiliğinden Afrika'yı sarmaktadır.»

Bazı okullarda ihtidaları açıkça belirten şöyle hâdiselere sık sık tesadüf edilmektedir. Öğretmen her sene geçen yılın listesine göre ilk yoklamayı yaparken şu muhavere olur:

— Josef N'goma! Burada mıdır?

— Burada öğretmenim! Fakat benim ismim artık Josef değil!

— Nasıl olur? Ben seni geçen seneden tanıyorum.

— Evet, o zaman öyleydi. Fakat benim adım Muhammed oldu. Zira biz hristiyanlığı bıraktık ve müslümanlığı kabul ettik.

(Devamı var)

ALLAH KORKUSU

Nuri BAŞ

Cenâbı peygamber efendimiz (S.A.) hazretleri Tebük gazvesinden dönerlerken, ashabına uzun bir hitâbede bulunarak, bu hitâbenin bir yerinde, «HİKMETİN BAŞI ALLAH KORKUSUDUR!» buyurmuşlardır.

Evet, kat'iyyen şüphey oktur ki, her türlü hikmet ve faziletin başı Allah korkusudur.

Allah korkusu; âlemin nizâmı için en isâbetli en müessir bir düstür ve insanlığı bütün felâketlerden kurtaran, onları tarihin şeref âbidesi yapan tek iksîrdir.

Allah korkusu; ferdi, rühen terbiyye eden, onu her türlü fazilet ruşguları ile yükselten, Allah ve kullları yanında şeref ve itibarını ulvileştiren biricik âmildir.

Allah korkuksu; cemiyetlere, aralarında insanca yaşamayı öğreten, ölümsüz bir mâzi, müreffeh bir hâl, gerçek ümit dolu bir istikbbal bahşedenden saadet kaynağıdır.

Allah korkusuş; beşeriyeti toplum hayatının bağlıyan, hayatı, çekilmez bir yük olmaktan çıkarıp, yaşamanın ebedî zevkini aşılıyan selâmet dayanağıdır.

Allah korkusu hâşâ, bir zalimden korkmak değil, bilakis, lutuf ve adâletine ümit ve inançla bağlanılan bir varlığın ihsan ettiği sayısız nimetlerin şükrünü hakkıyla edâ edemeyiş endişesinin mahcubiyeti; ve ondan kaçış değil, bilhassa ona bağlanma vesîlesidir.

Allah korkusu ile tezyin edilmeyen kalbin, ilmin, irfânın, iz'an ve vicdânın ve daha birçok fazilet iddialarının aslâ kıymeti yoktur. Nitekim kıymetli şairimiz Mehmet Akif:

Ne irfandır veren ahlâka yükseklik, ne vicdandır.
Fazilet hissi insanlarda Allah korkusundandır.
Yürekledeğe sönmüş farzedilsin havfi Yezdân'ın,
Ne irfanın kalır tesiri kat'iyyen ne vicdanın...

diye haykırmıştır.

Bir insan ne kadar fazilet sahibi olduğundan bahsederse etsin, değil mi ki kâlp ve rühunu Allah korkusu ile terbiye ve tezkiye etmemiştir, menfeatinin kuyruğuna hafifçe basıldığı zaman yılanlaştığı, canavarlaştığı görülebilir.

Allah korkusu, kanunların hükûm icra edemmediği en gizli yerlerde mutlak tesirli bir kanun ve nizamdır.

Allah korkusunu kalbine tam yerleştiren bir insan eğer tüccarsa, noksan ölçemez, eksik tartamaz, fâhiş fiyatla mal satamaz sahtekârlık, ihtikârcılık yapamaz. Amirse, hak ve addâlet hilâfına emir veremez... Memursa, vazifesinin başına saatinde gelir, iş sahiplerini, «bu gün git, yarın gel.» dövizi ile atlatamaz, dâiresinin malzemesini şahsına kullanamaz, oradan, yakasına taktığı bir toplu iğnenin ta kalbine saplandığını his eder, dolayısiyle her fert cemiyetin faydalı bir uzvu olmâga çalışır. İşte o zaman emniyet teşkilâtı rahat, mahkemeler, hapishaneler, boş ve bütün milleet saadetler içindedir.

Allah korkusundan mahrumiyet ise, hayatı çekilmez, taşınmaz yük hâline sokan bir musibet ve korkunç, karanlık, sonu gelmez bir hüsran uçurumudur.

Hastahanelerden, hapishanelerden, timarhanelerden, kabristanlardan sorunuz: «Niçin bu haldesiniz?» deyiniz. Yüzde sekseninin cevabı: «Sormayınız, biz Allah'dan korkmadık. Onun emir ve yasaklarına riayet etmedik, nasihat kabul etmedik. Bütün bunlar bize şaka geldi. Fakat şimdi peşimanız. Allah'dan korkmadan yaptığımız fenalık ve sû-i istimâllerin amansız pençesi bizleri bu hâle sokdu. Dünyamız da, ahiretimiz de mahvoldu. Sonu gelmez felâketler içindeyiz. Artık her şey bitti. Bizler şimdi müflislerdeniz!..» olacaktır. Halbuki onlar da bu korkunun bahşettiği hikmet ve faziletlerle salihler, saitler, mes'utlar defterinde yer alarak, dünya ve ahıret bahtiyarlığına erebilirlerdi.

Sekizyüzbin âlem kendi şerefine yaratılan iki cihânın efendisi, Rasüller Rasulü, büyükler büyüğü, «Sen olmasaydın, sen olmasaydın, felekleri yaratmazdım.» sırrının muhatarı, her türlü günahtan pak, mazhar-ı (ve mâ erselnâke illâ rahmetenlilâlemin) olan Hz. Muhammed (S.A.S.) Efendimize gece sabahlara kadar namaz kıldıran, seccadesi ıslanıncaya kadar göz yaşı döktüren «Ya Rabbi, ağlamıyan gözden, doymıyan karından, korkmıyan kalbden, sana sığınırım!» ilticasında bulunduran, «Ey kalpleri ve gözleri değiştiren (Istediği cihete çeviren) Allahım, benim kalbimi senin üminde (İbâdet, itaat, rıza'nda) sâbit kıl ya-rabbi!» duası ile rabbısından istimdat ettiren, Hak kelâmı olan Kur'an-ı Kerimi ve hakiki din olarak gönderilen İslâmiyeti tebliğ ve neşir yolunda beşer taat ve tahammülünün fevkinde her türlü eza ve cefaya tahammül gösteren, ona, son hutbelerinde, «Ey ümmetim, dininizi tebliğ ettim mi?» diye sordukan sonra ümmetinin ikrarına Cenab-ı Hakkı şahit kıldırtan Allah korkusudur.

«Bütün insanların imanı terazinin bir gözüne, Ebubekirin imanı da diğer gözüne konsa, Ebubekirinki ağır gelirdi.» iltifadı peygamberisinin mazharı Hz. Ebubekir efendimizi, Peygamberimizin, izinden, özünden, sözünden ayırtmayan, canını, malını ve her türlü varını feda ederek Allah için mücahedede, Hakkı tastikte onu «Siddik» mertebesine eriştiren, Peygamberimiz tarafından Cennetlik olduğu kendisine tebşir edildiği halde ona korku ile ümit arası yaşamayı ihtiyar ettiren, sabahlara kadar namaz ve zikrullah ile dide-i giryan eden yine Allah korkusudur.

Hz. Ömer efendimize,

Kenâr-ı Diclede bir kurt aşırsa bir koyunu,

Gelir de adl-i ilâhi sorar Ömer'den onu!..

diye sokak sokak dolaştıran, çadırlarından «Açız, açız!..» avazelerini işittiği üç tane öksüz, yetimi beyt-il malden Hz. Abbasın yardımı ile sırtında yağ ve un getirerek pişirip, yedirip doyurtan, odasında iki mum bulundurarak, birini şahsına, digerini millet namına kullanmıya mecbur eden ve böylelikle hak ve hukuk sınırını çizdiren daha bir çok sayısız menkıbeleri ile «Adalet denilince ÖMER hatıra gelir» mefhumunu beşer tarihinin sinesinde hâkk ettiren yine Allah korkusudur.

Hz. Osman efendimize, haya libasını giydiren, onu bütün cihana haya timsali olarak sevdiren yine Allah korkusudur.

Hz. Ali efendimize, küfründen dolayı Allah için kesmek üzere yatırdığı bir kâfiri, kendisine tükürdü diye bıraktıran, neden bırakıldığını soran kâfire «Ben seni Allah için kesecektim, fakat sen tükürünce nefsim galebe etti. O anda kesmiş olsaydım, nefsim için kesmiş olacaktkım. Buna ise Allah razı değildir.» cevabını verdiren dolayısiyle bu dehşetli hâdise karşısında kâfiri iman şerefi ile müşerref kılan yine Allah korkusudur.

Kanûni vasiyyet ediyor, diyor ki: «Ben ölünce kabrime şu sandığı koyacaksınız!» Kanûni vefat ediyor. Sandık mezarın başına getiriliyor. Zamanın Şeyhul İslâmı Ebussuud efendiye sandığın mezara konulup konulamıyacağı sorulunca: «Hayır, dinimizde böyle bir şey olamaz!» cevabını veriyor. Fakat herkeste bir tecessüs ve merak başlıyor. Acaba sandıkta ne var? Herkes tarafından sandığın açılması istenıyor. Umumi isteğe uyarak sandığı açık bakıyorlar ki, ici fetvalarla dolu. Üzerinde de bir yazı... «Ya Rabbi, hükümdarlığım müddetince ne yapmışsam zamanın Şeyhul İslâmının fetvaları ile yaptım. İşte fetvaları, beni affet ve yaptıklarımdan dolayı Muaheze etme Allahım!...» Herkeste bir dehşet!... Fakat bu dehşet Şeyhul İslâmda daha derin.. Ağlıyor, ağlıyor ve «Ey Süleyman, seni yakayı kurtardın, bakalım benim halim nice olur?!..» diyerek hıçkırığa boğuluyor. İşte bu ibretli hadisede âmil yine Allah korkusudur.

Yavuz Şeyhul İslâmı bulunan İbn-i Kemâl ile Çaldıran seferinden dönmektedir. Çamurlu bir yerden geçerken, İbn-i Kemâl'in atının ayağı sürçüyor, Yavuz'un kaftanı atın ayağından sıçrıyan çamurlarla batıyor. Bu durumda İbn-i Kemâl mahcup ve endişeli. Yavuz hemen: «Hocam!» diyor, «Endişe etmeyin, yarın huzura vardığımızda Cenab-ı Hak bana (Kulum ne getirdin) diye sorarsa, Ya Rabbi amelim az, fakat huzuruna senin ilim sıfatını taşıyan bir âlimin atının ayağından sıçrıyan çamurlarla geldim, diyeceğim. Bu benim hüccetim ve sebeb-i necâtım olacakktır.» cevabını vererek ölümünden sonra kaftanın şandukasının üzerine serilmesini vasiyet ediyor. İşte, tarihte eşi görülmemiş bu âlicenâp hareket ve ilim adamına karşı gösterilen hudutsuz hürmet, hüsn-ü zân ve bağlılık da yine Allah korkusundandır.

Muhterem Okuyucu! Bu mevzuda misaller sayılamıyacak kadar çoktur. Yalnız bizi ilgilendiren tarafı şudur: Tarihte hangi millet ki, hükümdarı ile birlikkte Allahdan korkma fazıletine ermişse, o millet ve hükümdar her türlü emniyet ve refah içinde düşmanlarına hâkim bir vaziyette payidâr olmuş, ve hangi millet ve hükümdar da bu fazıletten mahrum bulunmuşsa, hâk ile yeksân, makhûr-u perişân olmuştur. Netice bundan ibarettir. Ârif olana bir söz kâfidir.

SENİ BULDUM

Uykusuz geçti de gecem
Çözüldü, şükür bilmecem,
Yanmam, tükense de hecem
Çünkü seni buldum, Seni...

Gönlüm duygulu, kanatlı
Gökler gibi yedi katlı,
Şimdi herşey daha tatlı
Çünkü seni buldum, Seni...

Açtırmam gayrı ben falı
Bıraktım aşkı, masalı;
Neyleyim serveti, malı
Çünkü seni buldum, Seni...

Elvedâ yükselen aha
Elvedâ bunca günaha,
Kavuştum nurlu sabaha
Çünkü seni buldum, Seni...

Sanadır, ettiğim zikir
Sendendir, bulduğum fikir;
Yine sanadır hep şükür
Çünkü seni buldum, Seni...

M. Emin BİLDİRİCİ

ALLAH ALLAH DİYEREK...

Cemal SAKİN

Mevlâna, şöyle demiştir: «*Kamış kuru, gonak kuru, deri kuru, o halde bu Tanrı seni neden çelmekte?*»

Allahına sâdık olan bir insanın semâ âyinlerinde Allaha daha çok yakınlaşmanın mânevi sırrıdır bu!. O Allah ki, bütün mükevvenâtı kurmuştur ve o Allah ki; *Tek'tir!.*

Bunu anladıktan, böyle bir vecde sarıldıktan sonra, Mevlânâ gibi bir zattan da ne beklenilebilir ki... O, Allahını dâima zikrediyordu ve O insan, Kamışın sesinden mâna çıkarıyordu.

Denilebilir ki, İslâmiyet cephesiyle Mevlâna ve Mevlâna'nın izinden yürüyenler, o vecd içinde herşeyden mâna çıkarırlar ve her varlığın karşısında kelimelerini Allaha çevirir, mânevi havayı teneffüs ederek hamd-ü sena ederler.

Yunus Emre, Abdulkadir Geylâni, Ahmed'el Rufâi, Ebu Yezid-i Bestami, Şeyh Sâ-di Şirâzi gibi büyük islâm zatları, birer Resûl ümmetinden idiler. Ömürlerince hep Allaha niyaz etmekle fâni âlemden Bekaâ âlemine göç etmişlerdir. Bu ve bunlar gibi daha birçok peryûzünün nazlı fidanları, kimsenin kalbini incitmemişler, kimseye kûfretmemişler, harama yönelmemişler, kötü itiyatlara boyun eğmemişler, nefislerini mülehhed hapse mahkûm etmişlerdir... Kim için? Allah için! Çünkü onlar biliyorlar ve hakikat kapılarından görüyorlardı ki, bu dünya fânidir, gelinen yere, nâziri olmayan Allah'a dönülecektir.

Müslümanlığın mânasını bilmiyenler, hakikat varken yanlış fikirlere sapanlar, muhakkak ki bir gün hesap vereceklerdir. Yeryüzünde olan her olayın müsbet veya menfî vukuu bulması, yine Allah'ın izniyle kaabildir! Kur'ân ve Hâdisi Şerifler, bizlere büyük dersler veriyor. Yeter ki, biz bu dersleri kıymetlendirelim. Meselâ Hz. Muhammed (S.A.V.) bir hâdisi Şerifinde şöyle buyuruyor: «*İlmi tahsikten mezara kadar tahsil ediniz.*» Bu büyük ve güzel emir'den, istersek en sağlam temellere dayanan faziletli kurabiliriz. Müslümanlık, kat'i surette tembelliği menediyor!. Din; ibadet, insanlık âlemine en iyiyi öğreten kutsal bir din'dir, doğru bir ibâdettir. Fâziletin ortasında yeşeren yüce selviler, yükülmez binalar vücuda getirir, idrak eden insanlar âlemini dalmâ ilerilere götürür. Esas, bu asrımızda ibâdet yolunda ilerliyelim ki; dinin ilk kuruluşu yıllarında bütün muzicileri gözleriyle gören ilk müslümanlardan daha çok sevaba, Allah'ın sevgisine nail olmuş oluruz.

İmandan sefil kalmış insanlar, dinimizin hakiki veçhesini bilmeden bocalayan süfîlere itiş bir misâl :

Hz. Muhammed (S.A.V.)'in Mesnevide söyle bir hikâyesi Hz. Mevlâna tarafından zikredilmektedir: (Hz. Muhammed (S.A.V.) bir gün; Hz. Ebubekir, Hz. Ömer, Hz. Ali ile birlikte mescide giderlerken, yolun kenarında iki kişinin boş boş oturmuş olduklarını görürler. O iki kişiye selâm vermeden geçerler. Bu sessiz hâl, epey ilerledikten ve mescide yaklaştıktan sonra Hz. Ebubekir sorar: «Ya Resûl, niçin selâmsız geçtik ki, onlar müslüman idiler.» Soru cevapsız, terkedildiği, tâ ki namazı bitirene kadar devam eder. Namazdan sonra mescitten çıkıp eve doğru ilerlerler. Bu sefer, o iki kişinin çalışkınlarını görürler. Hz. Muhammed (S.A.V.), onlara selâm verir. Yine Hz. Ebubekir sorar: «Ya Resûl, bu seni böyle görmemiştik, bu hâl neye delâlet eder?» O zaman Resûl-u Zişân Efendimiz (S.A.V.):

«O iki kişi, önce çalışmıyorlardı. Fakat onları dönüşte çalışır buldum. Selâmın ikiyik buldum. Çünkü dinimizde tembelliğin yeri yoktur.» buyurmuşlardır.) Bunun mânası derin. Yazıyla, sözle bitirilemez. Özet olarak denilebilir ki, dinimiz; en doğruyu ve en iyiyi gösteren, yükselten bir dindir!.

İşte, en büyük delil gösteriyor ki, müslümanlığın en büyük gayelerinden biri de, durmadan çalışmak ve yüksekmektir! İbâdetten uzak olan, islâmlığın mânevi lezzetini tatmıyan insanlar ise, İmanları olmadığı için mânen yoksulduralar. Maddeten «*KAARUN*» da olsalar bile, Allah'ın gazabından kurtulamazlar, hep felâketle mücadele ederler. Kaarun, çok zengindi. Fakat îman etmemişti. Dolayısiyle koca bir ülkeye sahip olduğu halde Allahın gazabıyla mahvolup gitmişti.

Şu kadar ki, hakiki insan; hem bu dünya için çalışan ve hem de «**BAKAA**» âlemi için çalışan insandır...

YUNUS EMRE demiştir ki:

«İlim ilim bilmektir, ilim kendin bilmektir.
Sen kendini bilmezsin, ya nice okumaktır?»

İşte! Tasavvuf diliyle ilmi dünyaya haykıran insan! Ve, nihayet bizler... Kanünilerin, Fatihlerin, Barbarosların torunları... Dinimiz Hak dini, Kur'ânımız Hak kitabı! Cengâver ecdâdımın sâdâlarına kulak verelim: Allah, Allah! diyorlar. Ve... Allah, Allah! diyerek bu güzel, şirin vatanımızı bize emanet ettiler. Biz de, Allah, Allah! diyerek çalışıp yükseltelim...

HADİSELER — DÜŞÜNCELER

(Baştarafı 2. sayfada)

KUDRET-İ KÜLLİnin hakîı-haksız herkesle tercümansız konuştuğu bir günün manevi mes'ûliyetinden, Allahın emrine muhalefet edenler nasıl kurtulacak, vaziyetleri ne olacak? İnsan, biraz da «ebedi yarın»ları düşünür. Küçük bir zümreyi memnun etmek için, büyük bir KETİBE-İ ENBİYAnın ve bilhassa Ahir zaman Peygamberinin takbih ettiği, ayaklarının altında kumlara sürttüğü bir kötü geleneği nasıl kürsüye getirir? Hem de Peygamberin kürsüsünde. Hiss-i Dini denilen devletlilden eser varsa, insan, peygamberlerine karşı, peygamber postuna, peygamberinin, insanî duygu ve düşüncelerin fert ve cemiyetler arasında gerçekleşmesi için koyduğu bir hükmü yıkmağa çabalarken yerlere geçer.

Hakk, mücerred hakkolduğu için müdafaasız kalacak değil, elbette onu haksızlığa karşı müdafaa edecekler, hakkı tutup kaldıracaklar da bulunacaktır. İşte kaza Müftisinin şeriatın bir mümessili sıfatıyla, Allahla, Peygamberle cidale kalkışan zavallı hatibe karşı hakkın sesini yükseltmek için kıyam ettiğini görüyoruz. Hatibin hakkı inkâr eden cılız sesi yanında Müftinin mert ve tok sesini ve imandan gelen asîl heyecanını takdir etmemek ne mümkün.

Bununla beraber, TEVBE KAPISInın anahtarı bizde değildir.

BİLDİRİ

İstanbul İmam - Hatip Okulu Mezunları Cemiyeti olarak, yeni İmam - Hatip Okullarının açılmasının «durdurulması» konusunda Milli Eğitim Bakanı İbrahim Öktem'in beyanatını protesto eder, aşağıdaki hususları Aziz Türk Milletine duyururuz :

1 — «Yeni İmam - Hatip Okullarının açılmasının yasaklanmasını, mevcutlarının kapatılmasıyla yolunda atılmış bir adım olarak yorumluyoruz.

2 — Milli Eğitim Bakanı Sayın Öktem'in «Türkiye'de din eğitimi tehlikeli yoldadır» diye hüküm verip, niçin ve nedenlerini açıklamaması garip bir iddia niteliğini taşımaktadır.

3 — Mâhut beyanatın Köy Öğretmenleri Federasyonu kongresinde verilmesi, gerçek Türk köylü çocukları olan her iki meslek mensuplarını karşı karşıya getirmek demektir.

4 — Güzel yurdumuzun 26 yerinde faaliyet gösteren İmam - Hatip Okullarının; binasından öğrencilerin barınmasını temin etmeye kadar bütün ihtiyaçlarını necip Türk milleti karşılamaktadır. İmam - Hatip Okulları kadar devletin sırtına yük olmayan bir başka öğretim müessesesi gösterilemez. Hükümet büyüklerinin, dindar milletimizin bu temayüllünden istifade ederek, lise tahsili derecesini yüzde yüz'e çıkarmak imkânı varken bu fırsatı göremesi gafletin en büyüğüdür.

5 — Eğer İmam - Hatip Okulları tehlikeli yolda ise, çilekeş milletimizin selâmeti uğruna, Sayın Öktem'i bütün delilleri ile açıklamaya ve isbat etmeye dâvet ediyoruz. Aksi takdirde kendilerini, kasıtlı ve yalancı sıfatlarını taşımaktan kurtaramıyacaktır.

6 — Öktem gibi siyasilerin bütün itmelerine ve sürtünmelerine rağmen İmam - Hatip Okulu Mezun ve öğrencileri siyaset üstü mukaddes hüviyetlerini korumaya ve devam ettirmeye kararlıdır.

7 — Milli Eğitim Bakanının bu isabetsiz kararında ısrar etmiyeceğine, Türk milletinin tarafından da bir an önce tashihi yoluna gidilip, anlayış göreceğimize kuvvetle inanıyoruz.

İstanbul
İmam - Hatip Okulu
Mezunları Cemiyeti

Sana Söylüyorum

M. Said Çekmegil

Sen, Arkadaş! Evet sen!. Hukuku çiğnenirken avukata, başı ağrıyınca doktora, ev yaptırınca mimara, dişin ağrısa dişçiye, basit bir iş için bile usta işçiye koşan sen!

İhtisas, İhtisas diye çoşup taşan sen!.. Maddeye bu kadar bağlanan ve bu sahada metodlaşan sen!

Bu güzel mi güzel, reel mi reel düşturunu, maneviyata neden tatbik etmezsin? Dine inandığını söylersin, neden dinini ehlinden öğrenmezsin?

Doktor dururken kocakarıya, Avukat dururken arzuhalciya, polis dururken falcıya gitmeyi gerilik sayan sen!..

Dinin esaslarını araırken neden mütehassıs âlimleri bırakır da yarım okumuş, kurumuş, kısırlaşmış zavallılardan din öğrenirsin?

İlmi sahalara bölen, her mevzuu kendi sahasında görmek isiyen sen!

Dinin (D) sini bile bilmeyen, sözde münevver geçinen ve bir tetkik zahmetine katlanamıyan Prof., Dr., Doç., V.B gibi etiketler arkasına gizlenen fikir kalpazanlarının din hakkındaki safsatalarıyle hudutlarını aşanlara neden ses çıkarmazsın?

(Her şeyin bir şeyini, bir şeyin her şeyini öğrenmek) cehdinden mahrum olanları kültürsüz sayan sen!

Neden İslâm adını taşıdığın halde müslümanlık hakkında esassa istinat etmeyen safsatalardan başka bir şey bilmiyenleri kültürlü sayarsın?

Sen! ah sen! Evet arkadaş, sen!.. Maddene gösterdiğin ihtimam ve doğru metodu, maneviyatına da tatbik edemezsen kendinden hayır bekleme!

İmam-Hatip Okulları Tehlikeliymiş (!)

Muhsin İlyas SUBAŞI

Milli Eğitim Bakanı İbrahim Öktem zaman zaman yaptığı konuşma ve Basın Toplantılarında İmam - Hatip okullarını parmağına dolayıp kısır tecrübesiyle fikir yürütmeye kalkışarak yeni tefrikalara yol açmak istiyor...

Ona göre; bu okullar kültür bakımından yetersizmiş, mezhep çatışmalarına ortam yaratıyormuş hele hele en fecisi, en korkuncu, en şenisi Türkiyenin yarını için tehlikeliymiş ve bunlarda reform yapılarak yeni bir veçhe verilmeliymiş!.. Hayret doğrusu?.. Üç günlük Bakanlığı devrinde emsallerine taş çıkartacak kadar tecrübe ve ihtisas sahibi olmak hakikaten büyük marifet!.. Doğrusu ben bir vatandaş olarak şaşakalıyorum. Dünün imkânsızlıkları içerisinde büyük ümitlerle açılan, geleceğine bel bağlanan bu okullar; bugün hemen bir bakanın şahsi görüşüyle yetersiz oldu çıktı. Hem de tehlikeler yaratacak kadar bir yetersizlik...

Memleketin kanayan ve bu kanamalarıyla dinmek bilmeyen bir sürü yaraları dururken bunu parmağa dolayarak yerli yersiz fikir yürütmek işin «Meli» sini bırakıp «Yapacağımı!.. Edeceğim!..» diyerek yeni yeni fikir çöküntülerine zemin hazırlamak normal düşünen insanlara mal edilecek bir anlayış panaroması olmasa gerek. Hele bunu söyleyen birde Bakan olursa artık bunun gerisini sizlerin geniş anlayışına bırakıyorum...

Olabilir. İmam-Hatip okulu da emsalleri gibi eğitim sisteminde tam bir olgunluğu bulamaz. Bu bizim Türkiyemiz ve eğitim anlayışımız için normaldir. Bugün hangi okulumuz normal tedrisatla istenilen ölçüde talebe yetiştirebiliyor? İlkokulundan tutta Üniversitesine kadar bir keşmekeşlik kasırgası ortalığı kasıp kavuruyor. Düşünülecekse bütün olarak Eğitim meselesi ele alınsın ve bunlar içerisinde İmam - Hatip Okulları da böyle bir şahsın çizmeden yukarı çıkmasıyla değil de, mütehassısları tarafından verilen raporlara göre yeni bir veçheyle yönelitilsin. Hiç olmazsa o zaman böyle yapılmakla büyük bir huzur duyarız, çünki mesele bütün olarak devletçe ele alınmış ve erbabı tarafından yürütülerek sağlam temellere bağlanmış; işin içerisinde şahsi anlayış ve davranış yok demektir. Çünki, o zaman yapılan işler ümitler vaad edecektir...

Sayın Bakan. Memlekette Din Hürriyeti ve Laiklik prensibi var. Bunu sen de pek âlâ biliyorsun. Buna göre vatandaşın dini inançlarının istismar edilemeyeceğine de aklî kudretiniz herhalde yeter. Gerçi diyeceksiniz ki: «Bre kardeşim aklım yetse böyle balı balçıkla hiç sıvamaya kalkışır mıyım?» Ama zararı yok, sen öyle düşün biz yine bunu söyleyerek seni biraz iyi gösterelim. Yalnız isminin başında bir (Dr.) rumuzu var. Herhalde Doktorsunuz. Eğitim doktoru olmadığınızı şu davranışlarınızla isbat ettiğinize göre, lütfen o koltukları yaptığımız iddiaları isbat ettikten sonra bir ehline bırakarak Millet Meclisinin bir kuytu köşesine çekilip ay başını beklemeye bakın. Sizin için orası daha iyi olsa gerek!..

MERAM OTOBÜSLERİ

Meram otobüsleri bütün yolculuklarınızda hizmetinizdedir.

Merkezi **KONYA** olup sefer yaptığı yerler ve şubeler:

		Tel:
ADANA	- Cenup garajından	4079
ANKARA	- Meram yazıhanesinden	111540
BURSA	- Otogardan	1834
ESKİŞEHİR	- Yıldız yazıhanesinden	2022
ISPARTA	- Meram yazıhanesinden	1286
İZMİR	- Santral garajından	34201
İSTANBUL	- Sirkeci Orhaniye Cad. si	226944
KONYA	- Belediye garajı No. 22	2411
KAYSERİ	- Talas Güven yazıhanesinden	1613
EREĞLİ	- Meram yazıhanesinden	101
MERSİN	- Alanya garajından	1976
NİĞDE	- Meram yazıhanesi	25
SARAYÖNÜ	- Meram yazıhanesi	

Sür'at, Konfor, Emniyet
MERAM OTOBÜSLERİNDE

Büyükler Büyüğü
Peygamberimiz Efendimiz

NEBİYYİ EKREMİN EN AÇIK SIFATLARI

Tefrika : 27 Yazan : A. AZZAM Terceme : H. KARAMAN

Mekke'de, Resûl-i Ekrem (S. A.) Kâbe'yi tavaf ederken Amîr oğlu Fudâle O'nu (S.A.) öldürmek istemişti. Kendisine yaklaşınca Efendimiz (S.A.) :

— Fudâle misin?

— Evet, Fudâle ya Rasûlallah.

— İçinden ne kuruyordun?

— Hiç bir şey, Allah'ı anıyordum.

Rasûlüllah (S.A.) güldüler ve «Allah'tan af dile» buyurdular. Sonra mubarek ellerini onun göğsü üzerine koydular. Kalbindeki heyecan fırtınası dindi. Fudâle derdi ki: «Vallahi, elini göğsümden kaldırdığı andan itibaren bana, mahlûkatın en sevgilisi o olmuştu.»

Şimdi de size onu (S.A.) ağlatan, müslümanları mağlûp mahzun eden bir adamı affedişini eşsiz bir örnek olarak sunuyorum. Bu adam habeşî bir köle idi. Adına Vahşî denirdi ve Hz. Hamza (R.A.) nın katili idi. Vahşî diyor ki: «Taif ve Mekke'nin fethinden sonra Rasûlüllah'a gitmek üzere yola çıktım. Huzuruna gelip İslâm'a girmenin alâmetini (Kelime-i Şehâdeti) ifade edince beni gördü ve sordu:

— Sen Vahşî misin?

— Evet, Ya Rasûlallah.

— Otur ve Hamza'yı nasıl öldürdüğünü bana anlat.

— «Oturup anlattım. Sözümü bitirince: «Yazıklar olsun sana, yüzünü bana gösterme, seni görmiyeyim.» buyurdu. Bundan sonra, vefat edinceye kadar Rasûlüllah (S.A.) nerede olsa beni görmemesi için gizlenirdim.»

Bu olay, nefsine hâkim olma ve affetmenin en güzel örneğidir.

Bir adam ki, Rasûl-ü Ekrem (S.A.) yüzüne bakamıyor, amcasının katili, aslı belirsiz, taraftar akrabası yok. Müslümanlar onun mızrağıyla yerlere serilen Hz. Hamza'nın uzuv ve kanları onun da kanını görmek istiyor, ve bu adam affediliyor.

Mekke'nin fethi tamam olunca Efendimiz (S.A.) Kâbe'nin kapısına dayanarak şöyle hitap etti: «Eşi, ortağı ve kendisinden başka ibadete lâyık biri olmayan Allah vadini yerine getirdi, kuluna yardım etti, tek başına birleşmiş kuvvetleri yenilgiye uğrattı...

İyi bilin ki iddia olunan bütün imtiyazlar, kan davaları ve mallar şu iki ayağımın altındadır; ancak Kâ'be hizmeti ve hacılara su verme imtiyazı müstesnâ.

Ey Kureyş, Allah sizden câhiliyet kabrini ve dedelerle öğünmeyi giderdi.

(Devamı var)

LÂNETLEME

(Baştarafı 8. sayfada)

Asrın züppe gencine
Bana olan hıncına
Demirine tuncuna
Lânet, lânet, bin lânet.

Nâhoş, fahiş sözlere
Boya kokan yüzlere
Bin âşıklı kızlara
Lânet, lânet, bin lânet.

Hoppa, şıllık geline
Saçlarına, beline
Reyhânına, gülüne
Lânet, lânet, bin lânet.

Fuhşa mesken odaya
Plâjlara, adaya
Asiriliğe, modaya
Lânet, lânet, bin lânet.

Âsap bozan halaya
Ahlâk dışı soloya
Gazinoya, baloya
Lânet, lânet, bin lânet.

Fâhişeye, kodoşa
Kumarbaza, sarhoşa
Külhanbeye, berduşa
Lânet, lânet, bin lânet.

Ahlâk yıkan her hıza
Ol artiste, yıldıza
Coni seven Türk kıza
Lânet, lânet, bin lânet.

Sinemaya, locaya
Ateş tütmez bacaya
Zihniyetsiz hocaya
Lânet, lânet, bin lânet.

Dost geçinen ağyara
Vatan dışı firara
Yersiz, muzır karara
Lânet, lânet, bin lânet.

Aslı alçak yüceye
Dev adımlı cüceye
Daha nice, niceye
Lânet, lânet, bin lânet.

Renkçe müphem, hor şeye
Küfre mâtuf şer şeye
Köksüz, alçak her şeye
Lânet, lânet, bin lânet.

AL-MÂTURİDÎ'NİN NASİHATNAMESİ

Tercüme: Asist. Ahmed Subhi FIRAT

— II —

Fakirlikten ve Allah uğruna mücadele etmekten öğün.

Takvâ'dan âhiret azığı yap.

Necât'tan kendine şefâatçı yap. (Şefâatçı olarak dünyadan kurtulmayı al.)

Sevinci, ibâdette ara.

Şehâdetten söz et.

Namaz, zekât, hac ve cihadı edâ et, unutma.

Meleğe, resûle ve Allah Teâlâ'nın kitabına hürmet et.

Ölüm gününü gönlünde tut.

Allah Teâlâ'nın hükmüne râzı ol.

Ahiret yolunun delili (olarak) peygamberi bil.

Doğru yolun göstericisi (olarak) Allah'ı bil.

Allah'ın sözünü önder bil.

İyilerle kardeşlik et.

Helâli helâl, harâmı harâm bil.

Kendinden kaçmayı, Hakka yaklaşma bil.

Bulamayacağın şeyi arama.

Elde ettiğini, tekrar (Allah'ın istediği şekilde) ver.

Düşmanı incitme, fakat eğer imkân bulursan onu hükümsüz bırak.

Vücûdun istediğini verme, (verdikçe) çok ister.

Eğer sevinç istiyorsan, zahmet çek; zahmet istiyorsan tenbel ol.

Sana alçaklık lâzımsa, hiyanette bulun.

Mânevî ciheti olmayan kimseden sakın.

Cahil kimseyi diri sayma.

Çok sabredici ol ki, gayene erişesin.

Kendini tanımayı büyük bir sermaye bil.

Her işte bir arkadaş ara.

Belâdan sakın (112a) ve kendini onun önüne koyma.

Âlimi, alçak kabûl etme.

Az söyle, az uyu, ve az ye.

(Allah'a) itâate çok sarıl, fakat (bu itâate) sırtını verme (güvenme).

(Allah'a karşı) günah işlemekten kaç ve Allah Teâlâ'dan ümidini kesme.

İkinci Bölüm

Takvâyı, bozguna uğramamış bir ordu (olarak) bil (kabul et).

Bilgili görünen bilgisizden korun.

Kendini ilimde, herkesten daha küçük (değerde) bil.

Öğren ve öğret.

İşitilmemiş şeyi söyleme.

(Bir) kimseyi aşırı şekilde kötüleme yahut methetme.

İşittiğin şeyin (doğru olup olmadığını) düşün.

Doğru söyle, ayıp arama.

Yalana benzeyen doğruyu söyleme.

Evvelâ düşün sonra söyle.

İyilikle hareket etmeği kendine (önder) yap.

Sorulmadıkça söyleme, istenilmedikçe gitme.

Başkalarının münakaşasına katılma.

Sözü ölçüyle söyle.

(Başkalarının) güzel bulmadıkları şeyi herkes için güzel bulmamazlık etme.

Satın alınmayan şeyi satma.

Günahsızı dövme ki seni (de) dövmesinler. (Kötülük) etme ki bulmayasın.

Affet ki seni (de) affetsinler.

İyilik et ki karşılığını bulasın.

İyi namlılığı canla (başla) ara.

Hatayı, (doğru) bilme.

(Başa gelen) belâyı nefsin neticesi bil.

Günahtan (lüzumsuz) söz etme ve günahı kendi üzerine yatırma (bağlama).

(Bir kimseyi) methedişte tatlı dilli ol.

Söz söylerken (vereceğin) cevabı düşün.

Gönlü, haset ateşiyle yakma.

Gitmeyeni sürme.

Koymadığını alma.

Yapılmamış şeyi, yapılmış şeyle (bir) tutma.

Sırrı saklayıcı ol.

Gönlü, şeytanın oyuncağı yapma.

Belâdan ibret al.

Güzel huylu ve az azarlayıcı ol.

Eziyet etmeği meslek edinme.

Kendi sırrını (saklaman) açığa vurmandan daha iyidir.

Yemek ve suyu ölçü ile ye ve iç.

Takat ve iktidar nisbetinde (başkalarına yardımı) esirgeme.

(Bir) kimseyi sert sözle incitme.

(Faydasız) süsle uğraşma, kendisini süslemesini seveni öğme.

Tevfiki, Allah'ın fazlından (ihsan edilmiş) bil.

Üçüncü Bölüm

Mevki ve mal için tehlikeli iş yapma.

Bu şekilde hareket edenin sözünü dinleme.

Malın birikmesini bahtlılık bil (fakat) onun yerine getirilmemiş sarfını bahtsızlık kabul et.

Herkesin ekmeğini yeme fakat herkese yedir.

(Cahil olmayan) hiçbir dervişten korkma.

(112b) Allah Teâlâ'nın verdiğinden ye ki azalmasın.

İhsan edici (olarak) Allah'ı bil.

Allah'ın hikmetini kendi bilginden daha üstün kabul et.

Kendi bilgine (sonsuz derecede) itibar etme.

Allah'ın ihsan ettiği şeyin biteceğinden korkma.

Allah'a (karşı borçlu olduğun) şükrü, amelle edâ et.

Tedbiri, (ilâhî) takdire havale et.

Malı, geçici (birşey) bil (melisin).

Kendini övmeyi suç tasavvur et.

Canı, emânet bil.

Sağlam bir vücûdu, ganîmet bil.

Ömrü(n), Allah'ın lutfu (olduğunu) iddiâ et.

Eceli, hiçbir halde unutma.

Kendi ölçüsü dahilinde söz edeni dinle.

Gözü, (Allah'ın râzı olacağı) doğrulukta kullan.

Sonu ziyan olan faydanın etrafında dolaşma.

Öğretmekten (usanıp) kendini tenbelliğe verme.

Kendi işini, sonunda ondan vazgeçmeyecek şekilde ortaya koy.

Büyük söz etme.

Yükseklik ve mevkii, ilminden ara.

Nüfuz (ve itibarını) mal (ve mülk) için değersiz kılma.

Bağışlayan ve ihsanda bulunan (olarak sadece) Allah'ı bil.

Düşmanlıkta inattan ve utanmamaktan sakın.

(Affetmek hususunda) herbir kabahati, mazeretten noksan kabul et.

Hiç kimseden affı esirgeme.

Kendini şehvetin esiri yapma.

Doğrulukta hafifliği, değersiz kabul et.

OKULA VEDÂ

Sevinçten yaşlı gözüm, gururla taşar sinem,
Ey benim irfan yurdum, hikmet dolu hazinem!

Ayrılırken şu anda, hüzünlüyüz bir yandan,
Buna rağmen mesruruz, böyle mes'ut hicrandan!

Senden aldık hızı biz, verdin bize güç, kuvvet,
İrfanımla doyurdun, sen öğrettin fazilet!

Kabarsın göğsün senin, bu tabii hakkındır,
Fecri örten siyahın yırtılması yakındır!

Adandık ve andlıyız, davamızın methine,
Her birermiz gidiyor, beldelerin fethine!

Yolumuza çıksa da en amansız düşmanlar,
Onu yere sereceğe, bizde azim, iman var!

Yıkacaktır her yerli, çelikleşen gücümüz,
Bizi düşman bilene, sönmiyecek öcümüz!

* * *

Serpeceğiz her başa, ne aldıksa gölünden,
Dikeceğiz her satha o müstesnâ gülünden!

«Tevhidin sancağını dikeceğiz bu mülke,
Mateminden sıyrılıp şenleneceğ bu ülke!

İnşallah bizler ile köşe bucak dolacak,
Sayemizde Aziz Yurt «Cennet Vatan» olacak!

* * *

Senâ Yüce Allah'a, Selâm Fahr-ı Cihan'a,
Selâm ulvî cihad'a, saf saf koşan ihvana!

Bizden hürmet, bin selâm; o yatında durana,
Elvedâ artık sana, sınıfına arana!..

T. Sıtkı BALCI

30 AĞUSTOS ZAFER BAYRAMI

(Baştarafı 15. sayfada)

si boş mu durur. Bir taraftan dağıtılan kumanyalar yeniyor, diğer yandan da milli oyunlar oynanıyordu. Saat 16.00 da trenle tekrar Afyona dönüldü.

Gece şehirde fener alayı tertip edildi ve Afyon tepelerinde Türkün sönmez ateşi yakıldı. 226 metre yüksekliktek tarihi kalenin tepesine elektrikle yazılan Afyon yazısının, gecenin karanlığında hoş bir görünüşü vardı.

30 Ağustos Zafer Bayramını geride bırakırken, Allahdan, Müslüman Türk milletine o kara günleri bir daha yaşatmamasını niyaz ederiz...

Eğer sulh istenilen hedefe (doğru) gitmiyorsa, harb için (hazır) ol.

(İçinde) aldanış hissettiğin harbi yapma.

Bin dostun (da) olsa, bir düşman edinme.

Düşmanın dostluk gösterişini dostluk bilme.

Düşmanın hal ve gidişine gönül bağlama.

Devamı var)

İLM-İ KELÂM DERSLERİ

(Baştarafı 10. sayfada) sebebi olup, asıl ile fer' arasında müşterek olan vasıftır. İskâr (sarhoşluk vermek) gibi... Müctehidin en mühim vazifesi, bu illeti bulup tesbit etmektir.

Görüldüğü üzere Kıyas; Dinî hükümleri doğrudan doğruya ve müstakil olarak isbat eden Şer'î bir delil olmayıp Kitap veya Sünnet ile sabit olan bir hükmü, müşterek bir illet vasıtasıyle yeni bir şeyde (hadise veya mahalde) izhar eder, yani kapalı olan bir hükmü açıklayan bir delildir.

Kıyas İki Türlüdür :

Birincisi; Kıyas veya Kıyas-ı Celi denilen açık kıyastır. Mutlak kıyas sözünden, bu açık kıyas murad olur. Eğer Kıyas illeti (hükmünün sebebi) açık olur ve müctehit tarafından kolayca anlaşılırsa bu kıyasa **Celi (açık) kıyas** denir.

İkincisi ise; İlleti Kapalı (Hafi) olan Kıyastır ki, bu kıyasa **«Kıyas-ı Hafi»** veya **istihsan** adı verilir.

Kıyas; Sahabenin, Tabiinin, Fıkıh ve Kelam âlimlerinin cümhuru nazarında, Şer'î Delillerden birisi olup, Dinî hükümleri isbat eder [*]. Fukaha'nın cumhuru kıyas ile amel eder. Kıyasın illeti mansus ise o kıyasa «Delil-i Kat'i», değilse «Delil-i Zanni» denir.

Nazzam, Şia ve Mu'tezile mezhebinden bazıları kıyasın Şer'î bir delil olduğunu kabul etmezler.

Kıyas ile Dinî bir hükmü istinbat etmek bir ictihat işidir.

İctihad Lüğatte; Cehd ve gayret ederek, zahmete katlanmak demektir.

Istılahta ise; Fer'î olan Dinî bir hükmü istinbat hususunda, bütün kudreti, daha fazlasından acz hissedecek derecede sarfetmektir.

Kat'i delillerle sabit olan ve asla değişmiyen ittikat ve amel esasları, ictihat mevzuu olamaz. Bu sebeple tarifte; **«Fer'i olan Dinî bir hükmü»** denmiştir. Çünkü, itikat ve amel esasları ile, Dinî olmayan akli veya hissî hükümler, bir müctehidin üzerinde çalışacağı mes'eleler değildir.

Müctehid diye; Fer'i olan Dinî hükümleri, kaynaklarından istinbat etmeğe muktedir olabilecek derecede Dinî bilgilerle mücehhez, meleke sahibi, âkil ve bâliğ olan müslüman kimseye denir. Müctehidin, ictihadı esnasında; beşeri imkân ve takatının tamamını — acze düşecek derecede — harcaması şarttır.

İctihadın şartları ise;

1) Ameli hükümlerle (Yani Fıkıhla) ilgili âyet ve Hadislerin lüğat ve ıstılah mânalarını,

2) Kitap ve Sünnet esasında müşterek olan hâs ve âm, hafi ve müşkül, hakikat ve mecaz, ibare ve işare gibi nususun kususiyetlerini,

3) Hadislerin metinlerini, senetlerini, mânaya delâlet eden edebî inceliklerini,

4) Nusûs-u İslâmiye'nin nâsih ve mensûhunu,

5) İcma' olunan hükümleri, kıyasın usul ve metodunu — Usûl-ü Fıkıh İlminde bildirildiği şekilde — bilmektir.

Bu şeraite sahip olan bir müctehidin fetvasının hüsn-ü kabûle mazhar olabilmesi için de, adaletle muttasıf bir zat olması lâzımdır. Çünkü Dinde, fasık olan bir kimsenin sözü makbul değildir [*].

D) İ C M Â '

İslâm Dininde hüccet olarak kabul edilen şer'i delillerden biri de, herhangi bir asırda yaşıyan İslâm müctehitlerinin Dinî bir hükümde ittifak etmeleridir.

«Kıyas» gibi, Kitap veya Sünnete istinad eden «İcma'»a niçin lüzum hasıl olduğuna ve niçin Şer'î Delillerden sayıldığına yukarıda işaret etmiştik. Şimdi **«icma'»**ın lügat ve ıstılah mânalarını, nevi ve derecelerini kısaca izah edeceğiz.

İcma', Arap dilinde iki mânada kullanılır :

1) Azim ve Kasıt mânasında. Çünkü Araplar;

derler ki, «Fülan Hacca azmetti» demektir.

2) İttifak mânasınadır. Nitekim Araplar;

derler.

Bu her iki kullanışta da, cem' etmek ve toplamak mânası vardır. Çünkü azimde his ve duygular, ittifakta da reyler toplanır [**].

Istılahta İse İcma'; «Peygamberimizin vefatından sonra, herhangi bir asırda, o asırda yaşıyan İslâm Müctehitlerinin, Dinî bir hüküm üzerinde ittifak etmeleridir.»

O halde icma'da en mühim esas; İslâm Müctehitlerinin ittifaklarıdır. Çünkü İcma', ictihatların birleşmesidir. İctihat ise, Dinî bir ihtisas işidir. Herhangi bir asrın müctehitleri, o asrın kemalini, ilim ve irfanını temsil ettiklerinden, «Ümmet-i Kâmile» hükmündedirler. Bu sebeple ittifaklarına da «İcma-ı Ümmet» denmiştir.

Şimdi yukardaki tarifi biraz açıklıyalım :

Tarifteki ittifaktan murat; İtikatta veya sözde, veya fiilde veya sükûtta birleşmektir.

«Müctehitlerin İttifakı» kaydı;

[,,] Bak: İzmirli İsmail Hakkı: Yeni İlm-i Kelâm C. I, S. 34.

[...] Bak: Tefsîr-ul Vusûl ilâ İlm-il Usûl S. 80.

(Devamı var)

OKUYUCULARLA BAŞBAŞA

★ **Sayın Tahir Karaşahin; ELAZIĞ**

İstediğiniz sayılar gönderilmiştir. Alâkanıza teşekkür eder, OKU'nun birliğinizde tanıtılması için gayretinizi bekleriz. Selamlar...

★ **Sayın Osman Ergün, SAMSUN**

Ricalarınız dikkate alınmış ve size husûsi mektup yazılmıştır. OKU neşir hayatına devam ettikçe sizler, ondan mahrum kalmıyacaksınız. Yolumuzdaki engeller önce Allahımızın yardımı, sonra sizlerin alâkasıyla aşılacaktır. Selâmlar...

★ **Sayın Hüseyin İNEKCİ**, gönderdiğiniz 15 lira alındı. Bundan önce 22-1-962 ve 1-12-1962 tarihlerinde gönderdiğiniz onar lira da alınmıştır. Başka bir kayda rastlanmamıştır. İman yolunda ve bizim inandığımız dâva uğrunda gösterdiğiniz hassasiyet bizi fazlasiyle mütehassis etti. Her müslüman bu şuura erdiği gün, Türkiye'de ferdi müslümanlık yerine içtimai müslümanlık hükümran olacaktır. Bu günler, İnşaallah, yakındır. Selâmlar...

★ **N. Mustafa Polat, ERZURUM** — Sağ-salim vatanî vazifenizi bitirdiniz, geçmiş olsun!.. Bundan sonraki asıl vazifenizde de başarılı olmanızı Cenab-ı Haktan niyaz eder, sözün hürünü Hür Söz'de haykırmanızı dileriz. Selâm ve Sevgiler...

★ **S. Ahmet Uludağ, TURHAL,** — Aboneniz yapılmıştır. Alâkanıza teşekkür ederiz. Selâm ve bağlılıklar.

★ **S. Saffet Kılıç, ZIVARIK** — Aboneniz yapıldı. Yalnız 4, 5 ve 6. sayılarımızın mevcudu hiç kalmamıştır. Nasib olursa bunları ilerde bastırmayı düşünüyoruz. Selâmlar...

★ **S. Yusuf Ünlü, KARABÜK** Adres yanlışlığı düzeltilmiştir. İkazınıza teşekkül eder, alâkanızın devamını bekleriz. Selâmlar...

★ **S. Taner Cücü, İZMİR** — İstediğiniz sayıdan itibaren aboneniz yapıldı. Sizin gibi şuurlu talebe kardeşlerimiz, takib ettikleri dinî neşriyatı diğer arkadaşlarına da tanıtmalıdırlar. Selâmlar...

★ **Sayın İbrahim Koyuncu ve A. Osman Gürel** — Abonelerinize yenilendi. Alâkanıza teşekkür ederiz. Mecmuamızı muhitinize ve dostlarınıza tavsiye ederseniz, onun inkişafında hissesiniz olur. Küfür cephesinin ve şer kuvvetlerin elele-başbaşa verdiği bu zamanda, bizlerin birbirimizi desteklemesi en mühim vazifelerden biridir. Bu hususu yüksek idrakinize bırakıyoruz, Selâm ve bağlılıklar...

★ **Sayın Muammer Kiraz, İSTANBUL** — Mektub ve şiirinizi aldık. Şiirde henüz şahsiyetinizi arıyorsunuz. Çalışmalarınız devam edersе, şiirde aradığınız şahsiyeti bulacaksınız. Muhayyilenize, zengin bir şiir dünyası va'dediyor. Size hayırlı mesailer dileriz. Selâmlar...

★ **Sayın Fevzi ve Hayrettin Zengin, TURHAL,**

★ **Sayın Cafer Yavuz, ÇUMRA** — Abonelerimiz yenilendi. Alâkanıza teşekkür ederiz. Selâmm ve bağlılıklar.

★ **Sayın Dr. Yusuf Taşkıran, İSTANBUL** — Mektuplarınızı aldık. Samimi ikazlarınıza teşekkür ederiz. Noksan sayılarınızı lütfen bildirin, mevcutları hemen göndeririz. Yalnız 4., 5., 6. sayılarımızın mevcudu kalmamıştır. Takdir ettiğiniz gibi, ne cemiyetimiz ticari bir maksatla kurulmuş, ne de mecmuamız kazanç için çıkarılmıştır. Selâm ve bağlılık...

★ **S. Abdülkadir Ziyagil, H. Mehmet Kanar, Esat Bayramoğlu, M. Şakir Ziyagil, A. Muttalib Ziyagil, İhsan Türktarhan, AMASYA** —

Samimi hislerle dolu müşterek mektubunuzu aldık, duymuş olduğumuz memnuniyeti ifadeden âciziz. Teşekkür ederiz. Abonelerinize yapıldı. Mevcut sayılar ödemeli olarak gönderildi. Yalnız 4., 5., 6. sayılarımızın mevcudu kalmamıştır. Selâmlar...

İslâmın İlk Emri
O K U
Sahibi :
Türkiye İmam-Hatip Okulları Mezunları Cemiyeti adına
Mustafa ATEŞ
Yazı İşleri Müdürü :
Halit GÜLER
İdarehane :
Çıkrıkçılar Cad. Saray Çarşısı bitişiği Kat: 3 — KONYA
Muhabere Adresi : P.K. 105 — KONYA
Abone şartları : Yıllık : 11 TL. Altı aylık : 5,5 TL. Me'haz gösterilmeden yazılarımız iktibas edilemez, gönderilen yazılar basılsın-basılmasın iade edilmez.
Ahmed Said Matbaası — İSTANBUL

Maarif Vekili İ. Ökteme Mektup

1 — Nurlu ufukların müjdecileri nazarıyla baktığımız imam hatiplileri, tehlikeli olarak gören zihniyetlerin hüsnüniyetlerine güvenilebilir mi? 2 — Şükrü Koç'a lütfen hatırlatınız ki, ekalliyeti temsilden ileri geçemiyen bir toplantıda "Ben federasyon başkanı seçildim" diye kurulmasın, cesareti varsa referandum teklif ediyorum. Bakalım yüzbin muallim içerisinde kendini tasvip eden beş bin kişi çıkacak mıdır?

Kemal Fedai COŞKUNER

Muhterem Vekil heyefendi,

Bir muallimin vekiline tenkit yollu mektup yazmağa kalkması, bazı okuyucularımızın nazarında belki hayretle karşılanabilir. Demokratik anayasa ve fikir hürriyeti içerisinde bu gayet normal ve tabiidir. Değil vekiline, devlet reisine bile bir memur serbestçe fikirlerini anlatabilir. Aksi halde demokratik ortam müsait değil demektir.

İşte muhterem vekil, bu umumi kaidenin ışığında size sormak istediğim bazı hususlar olacaktır.

Maarif Vekâletini ele aldığınız zaman sizlere bir başarı temennisinde bulunalım demiştik. Bir başarı teli çekmek üzereyken bir de gördük ki, gazeteler, Vekâlette Ş. Raşit Hatipoğlu sempatizanlarının temizlenmekte olduğunu yazıyordu. Hemen gazeteyi tetkik ettim, ne göreyim? Hatipoğlunun kıymetli müsteşarı, hepimizin sevdiği saydığı Nihat Adil Erkman Vekâletteki vazifesinden ayrılmağa mecbur edilmişti. Sukutu hayale uğramıştım. Demek ki gazetelerin yazdığı doğruydu. Doğrusu ya size tebrik teli çekecek mecal artık bende kalmamıştı. Derken Öğretmenler Federasyonu kongresi gelip çatmıştı. Kongre Antalyada yapılacaktı. Siz de Antalya Kongresine geliyordunuz. Yanınızdan hiç ayırmadığınız birisi vardı. Bu Şükrü Koç'tu. Onunla nasıl samimiyet tesis edebildiğinize hayret etmedim değil. Vekâlet kademeleri üzerinde bazı kafamda uyanan tereddütler artık yavaş yavaş aydınlanmağa başlamıştı.

Antalya kongresine, çektiğim tel okunurken, siz de orada idiniz. Evet o tel bir gerçeği ifade ediyordu. O kongreye gelen delegelerin yüzde doksanı enstitü çıkışlı idi. Bu suretle cüzi bir azınlığı temsilden ileri geçemezdi. Lütfen zahmet olmazsa Koç beye hatırlatınız ve deyiniz ki: «Ben Federasyon başkanı seçildim» diye kurulmasın. Cesareti varsa referandum teklif ediyorum. Bakalım yüz bin muallimin içerisinde kendisini tasvip eden beş bin kişi çıkacak mıdır?

Antalyadaki milli kongre bitti. Bu defa Köy Enstitüsü mezunlarının İzmirdeki kongresi başladı. Bu defa da yine Ankara'dan İzmir'e geldiniz. Kongreden kongreye gitmek hoşunuza gidiyordu. Fakat ben sizin yerinizde olsaydım, İzmirdeki kongreye asla iltifat göstermezdim. Bu memlekette şehir muallimi, köy muallimi tefriki olmamalıydı. Bütün muallimler bir tek derneğe bağlanmalıydı. Milli Federasyona... Halbuki bu Köy Öğretmenleri Federasyonu meslekte ikilik yaratıyordu. Huzursuzluk yaratıyordu. Eskiden enstitü mezunlarıyla muallim mektebi mezunları arasında derin uçurumlar vardı. Bu dernekler bir zaruretten doğmuştu. Fakat bu gün uçurum yok. Hiç bir fark kalmadı. Dolayısiyle bu ayırıcı derneklere de lüzum kalmadı. Öyleyse niçin yaşıyor? Cevap vereyim: Bu dernekler bu gün bir tek maddenin tahakkuku için uğraşıyor. O da Köy Enstitülerinin yeniden açılması... Sizin yerinizde olsaydım, ne bu ayırıcı kongrelere gider, ne de onların mesullerini dernek namına kabul ederdim.

Muhterem vekil, gelelim diğer bir hususa, İzmir kongresinde İmam Hatiplilere çatmışsınız. Gazetelerin yazdığına göre: «Bugünkü şekliyle din eğitimi, Türkiye'nin geleceğini tehlikeye sokacak mahiyettedir» demişsiniz. T.B.M. Meclisindeki müzakerelerde, böyle demek istemediğinizi söylüyorsunuz. İnşallah gazeteler yanlış aksettirmişlerdir. Allahtan temenni ederim ki inşallah böyle söylememişsinizdir. Zira bir Vekilin ağzından böyle bir söz çıkması çok acı olur heyefendi.

Topu topu 26 İmam-Hatip okulumuz var. Sekiz on bin genç. Kültürlü, imanlı. Müsbet ilimlerle mücehhez. Solculara taviz vermiyelim. Kıymayalım bunlara... Bu çocuklar yarının imanlı, kuvvetli Türkiyesinin teminatıdır. O çocuklar bu memleketin göz bebekleridir. Manevi kurtuluşu biz o çocuklardan bekliyoruz. Manevi öksüzlüğümüzü onlar gidereceklerdir. Onları tehlikeli gösteren zihniyetlerin hüsnüniyetine güvenilebilir mi?

Düşününüz ki, bu gün Amerikada 286 bin papaz mektebi, bunlarda okuyan 44 milyon talebe vardır. Devlet bu din mekteplerine yılda 474 milyon dolar ayırmakta, yeri aralı olan papazlara hususi helikopterler tahsis etmektedir. Öyle bir millet işte fezada uçabiliyor. Bizde ise 26 İmam Hatip okulunu şu memlekette çok görenler var.

Saygılarımla.

— Fedâi'den —

FİATI 1 LİRADIR

İslâmın İlk Emri

Oku

YIL: 3 4 Kasım 1963 SAYI: 30

İÇİNDEKİLER

- Hadiseler — Düşünceler
- OKU
- «İki günü müsavi geçen ziyandadır»
  Hz. Muhammed
  Prof. Dr. Şakir BERKİ
- Sen de Düşeceksin!
  Halit GÜLER
- Ey Münkir!
  Mehmet DOĞRU
- Ulumu'l - Hadis
  Hayreddin KARAMAN
- Merhametin Mutluluğu
  Özen Suat ALKAN
- İlm-i Kelâm Dersleri
  Dr. A. Arslan AYDIN
- Ahlâk ve Tasavvuf
  Ahmet GÜRTAŞ
- Nureddin ile Çetin
  M. Said ÇEKMEGİL
- Alevi Hezeyanlarına Cevap
  Mustafa BARCIN
- Afrikada İslâmiyet
  Rekin ERTEM
- Gâi Görüş
  Ahmet KARAKULLUKÇU
- Kur'anı Kerîme ait Mucizelerden
  A. Rıza NALÇACI
- M. Makal'ın Hezeyanları
  Süleyman ÖZKAFA
- Bir fıkra ve Neticesi
  Mustafa VARLI
- Büyükler Büyüğü
  H. KARAMAN
- Al-Matüridinin Nasihatnamesi
  Asist. A. Suphi FIRAT
- Şiirler
- Okuyucularla Başbaşa

HÂDİSELER—DÜŞÜNCELER

★ Ne garip ve ne hazin tecellidir ki geçtiği yerlerde, arkasına **«çil çil kubbeler serpen ordu»** milletin çocuklarının meskûn olduğu bu topraklar üzerinde ve yalnız Kayseri civarında 298 Kilisenin onarımı için 15 milyon Türk lirası Turizm Vekâleti bütçesinden sarfedilsin. O çil çil kubeli mabetlerin bir kısmı bugün harap ve perişan, bir kısmı da gece kondu meskeni halinde sahipsizliğin, ecdad ruhunu inkârcılığın hoyrat ellerine terkedilmişken, sırf papadan bir teşekkür alacağız diye bu milletin heder olan milyonlarına acımamak elden gelmiyor, üzülmemek mümkün olmuyor.

Millet olarak üzüntümüzü gideren bir tek mesele var: o da günden güne artan **İman Şuuru.** İşte bu şuurdur ki Devlet eliyle Kayseri ve dolaylarında onarılan kiliseye, güdülen **Hacı Zihniyete** karşı, 135 bin metrekare arsa üzerinde kurulacak, ayrı ayrı on bölümden hakikatta ise ise kemmiyet ve keyfiyet kadrosuyla bir **İslâm Külliyesi,** i'lay-ı kelimetullah için hazırlanan geniş mücahitlerin iman ocağı **Kayseri Yüksek İslâm Enstitüsünün** temelinin atılmasını sağladı. **Fatih, Süleymaniye** ve diğer külliyeler, bu milletin asırlarca kültür ve irfanına hizmet etmiş ve etmektedir. Millet, bu ocaklardan manevî gıdasını almış olduğu için, bugün de, o miletin ahfadı, modern zihniyetle İslamî kültürü meczedecek, doğu-batı kültür mübâdelesinde koparılmazsa bir zümresi görecek olan **Yüksek İslâm Enstitülerini** yine kendisi kurmaktadır.

Medeniyetlerin çözüldüğü ve düşümlendiği güzel İstanbulumuzda **Yüksek İslâm Enstitüsü** için bir yer, bir bina bulunmayışı, cidden acı olmakla beraber, **Kayseri'de, Konyada** birer hamiyet abidesi olarak yükselen ve yükselecek olan irfan yuvalarını bu acımızın hafifletici sebepleridir. Bir zamanlar, kurutuluv telâkki edilen menbaın kurutulamıyacağına dindi dinsiz artık iman etmelidir. Yenilerinin açılması Maarif Vekili İbrahim Öktem tarafından engellenen **İmam-Hatip Okulları ile Y. İslâm Enstitüleri,** bu dindar millete, manevî yaşayışında müessir **Kur'an** prensiplerine bağlı, topluluk tarafından saygı gören din adamları yetiştirecektir. Onun için diyoruz ki: bu müesseseler maneviyatımız için hayat usaresi olacaktır. Kayseride bir bütün olarak seferber olan halk, bu kaynağa kavuşmak için üçüncü artezyene başlamış bulunuyor. Kutlu olsun!..

> «Budist Rahipleri mabetlere sokulmazsa, buralardan yakalarıça dışarı atılırlarsa... mü'minlerin ibadet ettikleri yerler tahrip edilirse, **İnsan Hakları** ayaklar altına alınmış olur.»
>
> **Başkan Kennedy**

★ G. Vietnam'da, Hükümetin Budistlere karşı takındığı tavır ve Hıristiyanlık adına girişilği imha ve şiddet politikası, henüz **Hür Dünya** da istenilen aksülameli uyandıramamıştır. Kendi muharret dinlerinden başka bir din ve mezhebe hakkı, hayat tanımayan bir büyük milyon **Katolik,** on üç, on dört milyon Budisti ezmek ve dolayısıyle yerli din olan Budizmi sınır dışı etmeğe uğraşmaktadır. Yalnız bu mücadelede kuvvetler mukavvesiz denen birşey yoktur. 1,5 milyonluk Katolik, her türlü maddi imkânlara sahip, hâkim ve galip; 13,5 milyon Budist Cemaati ise her türlü imkân ve vasıtadan yoksun, mahkûm ve mağlûb. Vicdan ve din hürriyetini imha eden, **İnsan Haklarını** ayaklar altına alan bu şiddet hareketine karşı Budist Rahip ve Rahibelerin girıştiği protestoyu benimsememek elden gelmiyor. Dünyanın sağır vicdanı, kendilerini din uğruna ateşe verenlere karşı ne zaman duygulanacak, yanan dindar yüreklere karşı dünyanın kalbi ne zaman oynıyacak? Katolik azınlığın girıştiği din ve vicdan hürriyetini imhaya matuf sindirme hareketlerine karşı, Budistlerin kendilerini alev alev yakarak protesto etmelerini biz Müslümanlar (لاتأكلوا بعضكم البعض) islâmî ölçüsüne uymadığı için şeklen tasvib etmiyoruz. Fakat din uğruna feragat ve fedakârlığın bu kadarını tebcil etmekten de kendimizi alamıyoruz. Çünkü bugünkü dünyada ne Hz. Isa'nın basit tealimine gönül veren, Lût Gölü civarındaki balıkçılar, ne de Son Peygamber uğruna ölümü istihkar eden mücahid ruhlar yapıyor. Böyleyken Faik Şarkta bir insan topluluğu, hür dünyanın ve bilhassa materyalist fel-

(Devamı 25. sayfada)

(Hatırla) o gün (ü) ki insan sınıflarından herbirini biz imamlarıyla (önderleriyle) çağıracağız. Artık kimin kitabı sağından verilirse onlar kitaplarını en küçük haksızlığa uğratılmaksızın okuyacaklardır.

—El-İsra' sûresi: Ayet: 71—

İslâmın İlk Emri

OKU

Başkalarını doğruluğa çağıran kimseye kendisine uyanların sevabı gibi sevap verilir. Bununla beraber ona uyanların sevabından da hiç bir şey eksilmez. Sapıklığa çağıran kimseye de ona uyanların günahı gibi günah verilir. Bununla beraber ona uyanların günahlarından hiç bir şey eksilmez.

Hadis

Sayı : 30 ★ Cilt : 3 ★ Dini, İçtimaî, Edebî Aylık Mecmua ★ Yıl : 3 ★ Kasım : 1963

"İKİ GÜNÜ MÜSAVİ GEÇEN İNSAN ZİYANDADIR."

Hz. Muhammed (S.A.)

Prof. Dr. Şakir BERKİ

İslâm dininin iki mühim kaynağı vardır: Kur'an ve Hadisler. Bunlar bilinmedikçe, hiç değilse ana prensiplerine vâkıf olunmadıkça, hakiki islâmiyet öğrenilemez; mümin olunabilir, fakat din bilgisine sahip olunamaz. Halbuki İslâmiyet ilimdir. Bilen mümin cemiyete faydası olur. İlim sahibi mümin, bilgisiz müminlerin hatalarını düzeltir; onları tehlikeli yollara götüren kanaat ve düşüncelerden uzaklaştırır; dine muarızların din namına söyledikleri, yazdıkları, telkin ettikleri haksız ev sahat isnatları delilleriyle çürütür ve tesirsiz bırakır; iman sahasında emin bir yol arayan insanları tereddüdden kurtararak düz ve sâbit bir iman çizgisini vâsıl etmekde yardımcı olur. İşte, müslümanların bilgi ile mücehhez olması bu sebeplerden ötürü zaruridir ve Kur'anı kerimde farzdır. Kur'anı Kerimde, Cenabı Hak «Ey İnsanlar Allahın dinine yardımcı olunuz» mealinde buyurmaktadır. Allahın dinine ilimle yardımcı olunabilir.

Kur'anda olduğu gibi, Hadislerde de İslâmiyete muarız olanlara her bakımdan ikna edici cevaplar hazırlanmıştır. İslâmiyetin kasdi veya gayrı kasdi muarızlarının nesilleri dinden ve islâmiyetden uzaklaştırmak için müracaat ettikleri son ve modern taktik dinin ve islâmiyetin uyuşturucu, tenbelleştirici, meskenet telkin edici bir ceryan olduğu iddiasıdır. Bu iddiayı «Din afyondur» formülü ile edebileştiren çok sakat ve haksız felsefe bile teşekkül etmekde tereddüt etmemiştir. Bu formülün haksızlık ve manasızlığını Hz. Muhammed (S.A.S.) in yazımın başına aldığımız sözleri ne kadar vuzuhla ifade etmektedir. Bu Hadisi ile Hz. Muhammed (S.A.S.) bütün müslümanlara ve hattâ dinli dinsiz bütün insanlara (1) her gün yeni yeni, birbirine benzemeyen çeşitli benzemeyen çeşitli işler başarmak için uğraşmalarını, çalışma güçleriyle kabiliyetlerini çeşitli medeniyet ve yükseliş sahalarında işletip, semereli kılmalarını tavsiye buyurmaktadır. Din ve bilhassa İslâmiyet, meskenet, uyuşukluk, tenbellik, afyonkeşlik telkin eden iman, ahlâk, adalet ve hayat sistemi olsa idi, Allahın son Elçisi dinli dinsiz bütün insanlara bu mühim ve hiç kimsenin itiraza dili ve gönlü rızı olamayacak olan çalışma ve medeniyet direktif ve tavsiyesini hediye eder miydi? Hz. Muhammed (S.A.S.) bu muhteşem hadisleri karşısında İslâmiyeti yalnız ibadet zanneden, her türlü maddi terakki, teknik gelişmeye önem vermemeyi âdet edinmiş olan bazı müslümanlar cehil uykusundan uyanmalı; İslâmın kasdi olmıyan muhalifleri hatalarını düzeltmeli, kasdi muhasımları da nedamet gösterebilmek olgunluğuna erişebilmelidirler.

(1) Çünki Hadisin lâfzında müslüman kelimesi yoktur. «Müslüman değil, insan ziyandadır» denmiştir. Kur'anı Kerim, bütün insanlara gönderildiğinden âyetlerden bazılarında da «Ey insanlar» ibaresi geçmektedir.

Sen de düşeceksin!..

Halit GÜLER

Türkiyede dinî tedrisatın ihmaliyle mânevî sahada meydana gelen ilmî boşluk, cemiyetin her kolunda tesirini göstermiş ve özellikle ruhî cephedeki yıkımı büyük olmuştur. Uzun zaman memleketimizde, zamanın maarif sistemine uygun ve modern usullerle tedrisat yapan dinî okullar açmaktan kaçınılmıştır. Bir zamanlar İmam-Hatip Okullarını açılmış ise de, kapatılış sebepleri bilinmemekle beraber, ömürleri uzun sürmemiştir. Tedrisatları çok kısa süren bu okulların cemiyetimize sağladığı faydalar ve az zamanda kazandırdığı değerler inkâr edilemez. Yakın zamana kadar, ihtiyaca cevap vermediği halde, dinî öğretim sahasında yalnız hafız yetiştiren, Kur'an Kurslarıyla iktifa edilmiştir. Kur'an Kursları lüzumlu ve faydalı birer müessese olmakla beraber, hiçbir zaman istenilen mânâda ve asrın isteklerine cevap verecek kudrette din adamı yetiştiremez. Esasen Hafız Medreseleri dinî öğretimin bir kolu, bütünü değil.

20. asrın genç Türkiyesinde bir takım yenilikler yapılırken, gözünü ve gönlünü Garbe çeviren ruhsuz insanlar, asırlık İslâmî Türk kültürünü ve medeniyetini inkâr ederken, dinî hakimiyetin devletçe ihmal edilmesi ve milletimizin de bu feci gidişe razı olması bu günkü buhranların ortaya çıkmasına ve cemiyetimizin teknik alanda geri kalmasına sebeb olmuştur.

Müslüman Türk milletinin istiklâl ve imanına, Osmanlı İmparatorluğunun tarihî hâşmetine göz dikenler denize döküldükten, yeni bir düşmanın ve fikrî taassubun Anadoluya istilâ etmek üzere hazırlandığından haberimiz yoktu. Dumlupınar şartlarında ve Sakarya kıyılarında düşman tepelerinden, yeni bir ihanetin ve ihtilâl saldırısının, vicdanımızı karartmak ve benliğimizi sarartmak gayesiyle teçhizatlandığını sezemedik. Onun içindir ki hariçî düşmana karşı süngüsünü ve yumruğunu büyük bir cesaret ve ustalıkla kullanan milletimiz, bu dahilî düşmana; *Komünizme, Siyonizme ve Materyalizme*, kalemini ve imanını koruyacak fikir süngüsünü aynı cesaret ve ustalıkla kullanamadı. Daha doğrusu tahrip edilecek hedefleri ve düşmanın nerelerde yığınak yaptığını sezemedik. Harsî yolla memlekete girmek, Avrupanın yalnız ahlâksızlığını ve maddelegen görüşünü düşünclerle yerleştirmek istiyen yeni zihniyete karşı koymak zor olacaktı ve zor da oldu. Türk Milletini büyük bir cesaretle düşman üzerine sevkeden kuvveti, kat'i neticeyi tâyin eden ve şerefli ordumuzu zafere ulaştıran İslâmî hamleyi susturmak ve suçlandırmak istiyenler nihayet mu-

vaffak oldular. Halbuki aynı kuvvet, *Mevlânâ'nın, İkbal'in...* eserlerinde ve *Akif'in...* şiirlerinde işlenen ve başta *Bismark* olmak üzere Garplı ilim adamlarının da takdirini kazanan ulvî düşünce, Türk milletini medeniyet alanında da zaferden zafere koşturacak ve öncülükle fezayı fethettirecekti.

Dün, düşman görünmüyor ve sinsi çalışıyordu. Bugün, düşman görünüyor ve açık çalışıyor. Dün kiminle ve nasıl mücadele edeceğimizi bilmiyorduk. Bugün biliyoruz. Dün, karşımıza geçip konuşanların samimi olduklarını zannediyorduk! Bugün onların samimi olmadıkları meydana çıktı. Dün, Dinî sistemsizmin konusu yapmıyacağız diyenlerin, bugün bu mevzuda *«din afyondur»* diyenlerden farklı düşünmediklerini anladık. Dün,«din vicdan işidir ve *partiler üstü bir meseledir»* diyenlerin, bugün din adamı yetiştiren okulları kapatmayı düşündüklerini görüldü. Nihayet, *«Ben bu makamda kaldığım müddetçe İmam-Hatip okulları açılmıyacaktır, Bu sandalyeden düşeceğimi bilsem dahi İmam-Hatip okullarının açılmasına müsaade etmiyeceğim.»* diyebilme cesaretini (!) gösteren bir doktor Milli Eğitim Bakanı olabildi. Sayın İbrahim Öktem İmam - Hatip okullarının açılmasına müsaade etmessen elbette o sandalyeden sen de düşeceksin. Hem de kendinden önce düşenlerden farklı bir şekilde. Bundan şüphen olmasın. Yalnız bizim üzüldüğümüz ve memleketin geleceği namına ızdırap duyduğumuz nokta, her fırsatta İmam-Hatip okullarının aleyhinde bulunan bir şahsın Milli Eğitim Bakanı olabilmesidir. Nasrettin Hoca misali Öktem, oturduğu dalı —pardon sandalyeyi— kesiyor.

Milli Eğitim Bakanlığına İmam-Hatip okulu açılabilmesi için 18 vilâyet müracaat etmiş ve hepsinin de isteği reddedilmiştir. Özellikle, bir vilâyetten gelen heyete İ. Öktem yukarda tırnak içerisine aldığımız cevabı vermiştir.

İbrahim Öktem'in verdiği cevap ve bu zamana kadar İmam-Hatip Okullarıyla ilgili yaptığı yıkıcı konuşmaların hiç birisi mühim değil ve İmam-Hatip okullarının geleceği bakımından hiçbir kıymet ifade etmez.. Herde, «Vaktiyle Milli Eğitim Bakanlığı yapmış bir İbrahim Öktem vardı... Acaba nasıl adamdı?» düşüncesiyle hakkınızda araştırma yapacaklarını ve kitap yazacaklarını içine yarayabilir. Öktem, bu çeşit konuşmalar yaparken ve beyanatlar verirken, söz konusu olan meseleden daha ziyade kendi şahsiyetini düşünmek ve tarihin hakkında vereceği hükmü hesaba katmak mecburiyetindedir.

Herkes bilmeli ki, İmam-Hatip okulları Türk milletinin himayesinde ve Anayasanın teminatı altındadır. Öktem de dahil olmak üzere gelecek milli eğitim bakanları da, dinî öğretim yapan okullara, şahsî inanç ve düşüncesi ne olursa olsun, hizmet etmek mecburiyetinde kalacaklar ve kendilerini o makama getiren topluma arzusuna uygun hareket etmekle mükellef olduklarını bilmeli ve bağlanmış bir millet olduğumuza göre, Milli Eğitim Bakanı müslüman değil de bir gayrı müslim bile olsa bugünkü nizamın himayesi altında olan İmam-Hatip Okullarının geleceğinden endişe edilmiyecektir. Bu böylece biline, İbrahim Öktem ve yardımcıları da böylece bile...

Milletin olan, bu okullar hakkında Öktem'in tutumu ve düşüncesi değil, milletin tutumu ve düşüncesidir. Milletimiz ise, bu zamana kadar gösterdiği alâka ve sağladığı maddî yardımlarla bu okulları sevdiğini ve benimsediğini isbat etmiştir. İmam-Hatip okullarının, diğer okullara nisbetle talebe adedinin kabarık olması da bunun en açık delilidir. Ayrıca bu gerçeğin bilinmesinde de fayda var kanaatindayım.

Psikolojik gerçekler, tarihî araştırmalar ve arkeolojik kazılar isbat etmiştir ki, cemiyetlerin dinsiz yaşamasına imkân ve ihtimal yoktur. En basit kabile hayatı yaşayan toplumların bile bir inancı ve uğrunda her şeylerini feda edecekleri mânevî bir sembolleri vardır. Bu normal gidişin aksine olarak ilâhî bir kayda tâbi olmayan, mutlak kudret sahibi, ezeli bir varlığa inanmıyan yuvarsız cemiyetler ise medeniyetin ve insanlığın düşmanı, vahşetin timsali olmuşlardır. Bugün Rusyada bir medeniyetin varlığı ilmî yollardan isbat edilemez. Amerikada ise bir medeniyetin, insanlığa ve dünya sulhüne hizmet düşüncesinin mevcudiyeti inkâr edilemez. Tarihî belgeler bize göstermiştir ki, dinî inancı olmayan milletler, fezayı fethetseler bile, medenî yolda olduklarını iddia edemezler ve teknik başarıları insanlığın huzurunu kaçırmadan başka bir işe yaramaz. Böyle olanına da vahşet denir, medeniyet denmez.

Onüç senelik mazisi olan İmam-Hatip okullarının kapatılmasına imkân yok. Zaten Öktem de kapatılacağını değil, sayılarının azaltılacağını ve yenilerinin açılmamasını söylüyor. Böyle de olsa durum ve tutum dinî öğretimin aleyhine. İmam-Hatip okulları kapatılsa bile, bu zamana kadar verdiği mezunlar, din ve ilim yolunda aziz vatanımızın her köşesinde gerefe vazife görecekler, baykuş seslerinin duyulmasına fırsat vermiyecekler ve güzel yurdumuzda İslâmî Türk medeniyetinin yeniden vücut bulmasına çalışacaklardır...

NOT : İmam-Hatip Okullarından: «... Eğitim politikasında izlenen bir diğer yanlış yol da İmam-Hatip Okullarının çoğaltılmasına hız verilerek eğitim öğretimlerine dikkat edilmeyerek bu okulların birer gerici yuvası olmasına göz yumulmasıdır.» (Sayı: 5-6, 1963) şeklinde bahseden ve Konyada neşredilen HASAT dergisi, önümüzdeki sayıda hak ettiği cevabı alacaktır...

Ey Münkir!..

Mehmet DOĞRU

Dünyadaki bu nizam çerçevesi içinde bulunan her aklı selimin bu hayata bakıpta hayrete düşmemesi imkânsızdır. Bu hayretin insana kazandırdığı nurlu hayat ufku, onun bu dünya nizamında nizamlı hareketini sağlıyacak ve neticede aydınlık gönlere kavuşacaktır.

Evet nurlu yarınlara...

Bu hayata yalnız madde gözüyle, nefis ve şehvet gözüyle bakıpta zifiri karanlıklarda kalanlar, nurlu hayat ufkunu göremedikleri ve o nurlu ufkun mutlu yarınlarını sezemedikleri için içinde yaşadığı koyu karanlığı aydın zannetmektedirler. Körün güzelliklerden, manzaralardan bahsetmesi gibi, (Ben ay dın kişiyim) demekte aydınlıklardan bahsetmiye uğraşmakta.. Halbuki aydınlık diye anlattığı büsbütün karanlıkların vasıfları. Bu aydınım zanlısına ölüm bir felâkettir, yok olmaktır. Nurlu geleceğin kapısı değildir.

Evet nursuz aydın için ölüm, bir yok olmak, mahvolmak... ve bir felâket...

Bu aydın zanlılarınca; dine inanmak, dindar olmak; örümcek kafalı olmaktır. İlmin inkişaf ettiği, tekniğin felezana kadar yükseldiği bu devirde Allaha yalvarmak, dua ve ibadet etmek gericilikten başka bir şey değildir. Kurtuluş ve saadet Allah'ın bildirdiği hayat nizamında değil, ileri Garp memleketleri sistemindedir. Onlar gibi gazinoya, baloya gitmek, ailе ve kızının başkaları ile dansetmesini öğünme vesilesi yapmak, sofrada su yerine alkollü içkiler kullanmak, nâmahrem tanımadan kadınların açık-saçık giyimlerini ve herkesle konuşup dolaşmalarını sağlamak hakiki ilericiliktir, mes'ut olmaktır.

Hattâ bu saadet, son zamanlarda bazı aydınlara göre; sonu Komünizme varan Sosyalizmdedir.

İşte hakiki karanlıkta olan, Allaha kul olmayı bırakıp, madde, şehvet ve menfaata kul olan bu münkirlere soruyoruz.

Ölünce nereye gideceksin?

Ey münkir! Bu soruyu çok iyi tahlil edip üzerinde derin derin düşünebilirsen ve neticeyi katı bir formülle ortaya koyabilirsen ufukların parladığını görecek, hayatın tatlandığını, gönlünün rahatladığını duyacak ve hakiki saadeti hissetmiye başlıyacaksın. O vakit bahar çiçeklerinin açtığı gibi hayata yeniden kavuştuğunu görecek ve kendini yeni doğmuş gibi taze ve hafif hissedeceksin.

Yok bu kurtuluşa eremessen ölünceye kadar, dünyayı sana dar bırakan, içini derin derin yakan bu soru kuluklarında çınlıyacak:

Ey münkir! Ölünce nereye gideceksin?

(Devamı 26 ncı sayfada)

HADİSİN TEDVİNİ ETRAFINDA

Hayrettin KARAMAN

Cabir b. Abdillah'ın da (H. 78) bir «sahife» si vardı. (1) Müslim sahîhinde, bunun hac vazifelerine dair olduğunu söylüyor. İhtimal ki içindeki bazı hadislerde Efendimizin, hikmetler dolu hutbelerini îrâd buyurdukları vedâ' haccı da zikredilmektedir. Büyük tâbiî Katâde b. Diâmet üs-Sedûsi'nin (H. 118) bu sahifeye atfettiği büyük önemi ve «hen, Câbir'-in sahifesini bakara suresinden daha iyi (ezber) bilirim» (2) dediğini de öğrenince yukardaki ihtimal kesinlik kazanıyor.

Câbir'in (R.A.) talebesinden biri bulunan Süleyman b. Kays'ül Yeşkürî'nin rivayet ettiği hadislerin de bu sahife (mecmûa) dan alınmış olması uzak bir ihtimal değildir.

Şu rivayette şâyân-ı ehemmiyettir: «Câbir (R.A.) Peygamber mescidinde bir halka (sınıf) kurduğunda, Vehb b. Münebbih (H. 114) onun hadislerini kendi imlâsından rivayet ediyordu.» (3) İşte bu hadislerin de mezkûr sahifeden olması kuvvetle muhtemeldir.

Bunlardan çıkarılabilecek asgarî netice şudur ki, bu sahife (mecmûa) o zaman halk arasında meşhur ve maruf idi. Biz bu gün onun elle tutulur bir izine rastlıyamıyorsak da Câbir (R.A.) in talebesinin onu istinsah etmiş olmaları şüphesiz mümkindir.

Asr-ı saâdette (Efendimiz hayatta iken) yazılan sayfalar (hadis mecmûaları) ın en meşhurlarından biri de Abdullah b. Amr (R.A.) ın (H. 65) bizzat yazdığı «sâdık sahife — الصحيفة الصادقة » dir. İbn'ül Esir'in dediği gibi (4) bu mecmûa bin hadis ihtiva ediyordu. Bu, Abdullah b. Amr'ın el yazısıyla aynen bize kadar gelmediyse de içindekiler gelmiştir. Çünkü, Ahmed b. Hanbel'in «müsned» inde mezkûr ve mahfuzdur. (5) Hattâ bunun Efendimiz (S.A.) devrinde hadis'in yazıldığını isbat eden en mevsuk eser olduğunu söylememiz doğru olur. Bizim, bu vesikanın mevsuk olduğuna ait inancımızı artıran sebeplerden biri de bu eserin, Rasûlullah (S.A.) tarafından Abdullah'a verilen fetvâ ve yapılan irşadın tabiî neticesi oluşudur. Abdullah (R.A.) hadis yazmanın şer'î durumunu Peygamberimizden (S.A.) şöyle diyerek sormaya gelmişti:

— Her duyduğumu yazayım mı?

— Evet.

— Hem gazap hem hoşnutluk hallerindekini?...

— Evet. Zira ben bu iki halde de gerçek (hak) ten başkasını söylemem. (6)

Bize öyle geliyor ki Abdullah, işte bu fetvâdan sonra hadisleri yazmıya başlamış ve mezkûr «sahife» bu fetvânın meyvesi olmuştur.

İbn'ü-Amr'ın bu sahife'yi ve daha başkalarını yazmakla meşgul bulunduğuna diğer bir delil de büyük sahabî Ebû-Hüreyre (R.A.) nin şu sözleridir: «Rasûlullah'ın ashabı arasında O'nun hadislerini benden daha çok bilen yoktur. Yalnız Abdullah b. Amr'ınkiler müstesnâ. Çünkü o yazardı, halbuki ben yazmazdım. (7)

---

1 — Tabakat'ü ibn-i Sa'd 5/344, Tezkirat'ül-Huffâz 1/110.

2 — Et-târih'ül kebîr, Buhârî 4/182.

3 — Tehzîb'üt-tehzîb 4/215.

4 — İbn'ül-esîr, Üsd'ül gâbeh 3/233.

5 — El-müsned: 2/157-226.

6 — İbn'ü Abd-il'berr, Câmi'u-beyân'il ilm 1/71.

7 — Takyid'ül ilm 82, Tehzîb'üt-tehzîb 8/54.

HADİS RAVİLERİ

1 EBU HUREYRE (R.A.)

V

Aynî konuda Hz. Ali (R.A.) şöyle demiştir: «İnsanlara anlıyabileceklerini haber verin, (Yoksa) Allah ve Rasûlünün yalanlanmasını mı istiyorsunuz?» Hz. Ali demek istiyor ki, anlıyamıyana söylemeyin ki anlayışsızlığı yüzünden Allah ve Rasûlünü tekzip etmesin.

Bakiy b. Muhalled, Hz. Ebû - Hüreyre'ye ait (5374) hadis tahrîc etmiştir.

Akik'teki kasrında H. 57 de vefat etti. Rivayete göre şöyle vasiyyet etmişti: «Ölünce benim için bağırarak ağlamayın. Cenazemi buhurla takip etmeyin. Elinizi çabuk tutun.

Ondan gelen isnatların en sahîhi şöyledir: «İbn'ü Şihâb'ız-Zührî — İbn'ül-Müseyyeb-Ebû-Hüreyre.»

En zayıfı da: «ES-seriy b. Süleyman-Dâvûd b. Yezîd'il-evdi-Babası-Ebû Hüreyre.

Allah Ebû-Hüreyreden razî olsun.

2 — ABDULLAH B. ÖMER

İkinci halife Hz. Ömer'in (R.A.) oğludur. Künyesi, Ebû-Abdurrahmân. Müminlerin eması (Efendimizin zevcesi) Hafsa (R.A.) nın öz kardeşi. Anaları, Zeyneb b. Maz'ûn, kendisi bi'setten (E)efendimize vahiy geldikten) biraz sonra dünyaya geldi. Basraîyla beraber isläamı kabul etti ve ondan evvel on yaşında iken Medîne'ye hicret etti. Uhud günü —muharebeye iştirâk için— yaşı küçük görülenlerdendir. Bir çok gazâlara katılmıştır. Kadisiye ve Yermûk'te hazır bulunmuş; Irfikıyye, Mısır, Fâris fetihlerine katılmış, Basra ve Medâine'de gelmiştir.

İbn'ü Ömer, dünyaya metelik vermeyen, dinde ihtiyatkâr ve hep Allah rızâsına yönelmiş bir kişi idi. Kendisinden rivayet edildiğine göre ona sormuşlardı: «Sen Ömer'in oğlusun da niçin hilâfet adaylığında boy göstermiyorsun?» Cevabı: «Beni bundan alıkoyan, Allahın bana, müslüman kanı dökmeyi haram etmiş olmasıdır. Halbuki siz, dinin Allahtan başka (gayelere müteveccih olması) için savaşmanızı istiyorsunuz.

Kendine ait bir şey hoşuna gider (gönlünü çalarsa) derhal onu mülkünden çıkarır, tasadduk ederdi. Bu âdetini öğrenen köleleri, Abdullah b. Ömer hoşlansın da âzâd etsin diye mescide devam ederlerdi. Kendisine: «Seni aldatıyorlar!» dendiği zaman: «Allaha yönelişle bizi kandırana kanarız.» derdi.

(Devamı var)

SEÇİLMİŞ SAHİH HADİSLER :

Cabir b. Abdillah'tan (R.A.)

17 — Kim îslâmda güzel bir çığır açar, kendinden sonra da bu çığır takibedilirse (onunla halk amel ederse), sevapları eksilmeksizin işleyenlerinki kadar ona sevap vardır. Kim de islâmda kötü bir çığır açar (âdet meydana getirirse) işleyenlerinki eksilmeksizin ona da onlarınki kadar vebâl vardır.

MÜSLİM - TİRMİZİ

Not: Açılan çığırın ve meydana getirilen âdetin güzel olabilmesi için, Kur'ân-ı Kerîme, sünnete ve islâmın ruhuna aykırı olmaması gerekir. Aksi hâlde bid'at olur ki işte vebal ve günah kazanılan budur.

Müzeyne'li Avf'tan:

18 — Hz. Peygamber (S.A.) Bilâl b. Hâris'e şöyle dedi:

— Bil ki ey Bilâl...

— Neyi bileyim yâ Rasûlallah!

— Bil ki ey Bilâl...

— Neyi bileyim yâ Rasûlallah!

— Bil ki ey Bilâl...

— Neyi bileyim yâ Rasûlallah!

— Benden sonra öldürülmüş bir sünnetimi dirilten (tekrar tatbik ve amel sahasına çıkaran) kimse yok mu; ona o sünnetle amel edenlerinki kadar —bunların sevapları eksilmeksizin— sevap vardır.

Her kim de Allah ve Rasûlünü hoşnut etmeyen sapık bir bid'at uydurursa —bunula amel edenlerinki eksilmeksizin— ona da onların ki —halkın— kadar günah vardır.

Tirmizi

HADİS DİYE UYDURULMUŞ SÖZLER

36 — Dünya (nın ömrü) yedi bin senedir. Ben yedinci bindeyim. (İbn'ül esîr ve İbn'ül-kayyim «mevzû» diyorlar.)

37 — Dünya, ahiretin tarlasıdır. (Sehâvî: bunu müsned hadis olarak görmedim diyor.)

38 — Allah, kardeşim Hızır'a rahmet etsin; eğer sağ olsaydı beni ziyaret ederdi.

(İbn-i hacer, uydurma diyor. İbn'ül-Kayyim de, Hızır ve hayatı hakkında hiçbir sahih hadis yoktur diyor.)

39 — Hz. Ali için, Efendimizin niyazıyla batmış güneşin geri alınması haberi...

(Bütün hadis alimleri «uydurmadır» diyorlar.)

40 — Akıllının iki rek'at namazı, cahilin yetmiş rek'atinden üstündür. Yediyüz desem yine böyle. (Uydurmadır.)

EL - lü'lü'ul - mersû'dan

İTİZAR

Elimizde olmayan sebeblerle mecmuamız bir ay gecikmiştir. Okuyucularımızdan özür dileriz.

İslâmın İlk Emri
OKU

MERHAMETİN MUTLULUĞU

Özen Suat ALKAN

★ Mes'ut olmak için düşüncelerden sıyrılıp, kalbe kendi hedefi için yol göstermek lâzımdır. Çünkü düşüncede yanılma, din ve imanda nizam vardır. Hele aşk, kudret ve feyz kaynağıdır.

★ Felsefe akîm yolunu saptırır. Akıl, ancak kendini vücutları önce yaratanın emrinde iken akıllı... Şehvet seviyesi taş eder. Yürümeci asır medeniyeti başı başına bir felsefe mektebi, asrın en cazip mektepleri içe şehvet pazarıdır. Aşk güzel şeydir. O'nu ayrılık alevlendirir. Dikkatli olmak lâzım, bazan aşk cinayettir. Bir insan yalnız birini sevebilir. Aşkta vahdet onun gıdası, kesret zehridir.

★ İnsan kendisine yalnızlık anlarında ilham aramalı. İçine dönmeli... Kendi cevherlerini kendisinin keşfetmesi için bu iyi bir yoldur. Nefis, ıstıraplarla ıslah edilir. Başkalarına azap vermek hakkımız olmamakla beraber, ıstırapları tanıtmak vazifemizdir. Kendimizi zorlamalı, zalimlere uşak olmamalıyız. Varlığımıza, aklımızdan başka nefis denen muhalif bir şer kuvvetin de saltanat kurmak arzusunda bulunduğunu unutmamalıyız.

★ Yaratılışımızda iki sır ve iki tecelli bulunur: Gaye ve ufuk... İnsan kalbinin incelik kavrayışına sahip olduğu zaman ulaştığı merci'... Şair'in: «Dar hayatında bulur, ya dost ufku, ya canan ufku» dediği gibi içimizde aşk diye kaydığımız meftum, zaman zaman ayrı mânalar kazanır. Bugün, kalblerimizde mecrasını bulamamış bir ırmak gibi akan ihtiras ve iradelerimizle berrak ve bulanık bir hayat tarzı sürmekteyiz. Gönlümüzün rengini veren içimizden gelen çığlıklar, durmadan zulüm ve merhametle sahne olmakta. Cemiyette mücrimleri eleştirerek dost aramak, sonu hicranla neticelenen bir ummana açılmaktan başka türlü bir uzanış değil.

★ Sevmek mecburiyetindeyiz. Akıllıca sevmek!.. Daima sevmek ki, aşktan hali olmak bedbahtlığı elerimizle kaltettiğimiz ruhlarımız için büyük ve acı bir zulüm. Sevenler ve hayatı gerçeğiyle düşünenler orada elem ve kederden başka ıdeal ateşinin yanmadığını bilecekler. İçimizde ıstırapla asrın bir kalbin insanını hissetmeksizin yaşamak, küçük ve değersiz bir oyalanmadan başka şey değil. Hayat gerçi yaşıyanlar için güzel. Hele ıstırapları bitmiyenler için hayat cennetle benzer. Fakat bu ıstırap ulvi gayelerin yolunda olmak şartıyle!.. Allah bizi acılardan uzaklaştırmasın. Acılı olan biziz. Bir de acılarımız!...

★ Tefekkür alanında incelik kavramı kaybolunca, gönül ufkunda siyah bir bulut, dünyaya gölge olur. Dünya zevklerini görme mahrumiyeti ve akîmına hükmeden zalim felsefeden (1) gelen mağduriyet, içte daha parlak ve daha yakıcı bir güneş doğurur. Kendilerini mantık oyunlarına ve felsefe düzenbazlıklarına kök etmiyenlerin içinde doğan bu güneş, bizi mukaddes acılarımızla yükseltildiği bu iç-ışık, bu ateş ve bu aşk kaynağı İMAN'dır!..

Istırapla bu ateş içinde yanarak mı, yoksa ateşin hararetini hissetmeden taşlaşarak mı yaşamalı? Birincisi daha iyi. Yandığımız ve muzdarip olduğumuz

(1) Bu konunun felsefeye vurduğu tokat, beşeriyete zararlı ve dine zt olan felsefe kısmıdır. Beşeriyete menfaatli ve dinlenle dost olan felsefe değildir. Ecnebi kâfirlerin dediği gibi islâmiyet ve din aleyhinde çalışanlara aittir.

anlar daha mutluyuzdur. Bizde artık fazilet savaşı ruhu başlanalı; yalnız hapishaneleri değil, cadde ve sokakları dolduran yüzbinlerce mürime fazilet ruhu aşılıyacak olanlar, geçirdikleri kâbusla karışık rüya devrelerini bitirmeliler. Acaba kendi günahları başkaları tarafından binlerce defa taklid edilerek cemiyetleri soysuzlaştırmak isteyen yahudi mesrebli canilerle asaletine tecaviiz edilmek istenen mazlumlar ne zaman haklaşacaklar? Herbirimiz nefislerimizin sûfli emellerinden kurtuluğumuz gün, mazlumlara merhamet mücrimlere fazilet hissini vereceğ şuuru kalbimizde canlandıracağız. Ye'sden gerçekliği ile ubudiyet aşkı yarının faziletli toplumlarına bayraktarlık yapacak.

★ Mukaddes emanetlerimize kendi vatandaşlarımız ve inanç birliğinde bulunanlar tarafından edilen isyanlar tahrikinde bizi niçin merhamete sevketmesin? Onlara karşı şahsımızda yapılan hücumlar yüzünden niçin üzüntü duyarak mücadele etmiyelim? Gaye birliği, topyekün kalkışma, milli birlik, büyük cihad ve büyük hamlelerin ocağı budur. Kardeşlik, dindaşlık, insanlık bu ocaktan neş'et eder.

★ Kaç kişi hüsrana uğramışların ıstıraplarını kalblerinde duyup, onu his ve fikirleriyle karıştırmak suretiyle dile getiriyorlar? İsimleri halkımız tarafından en çok sevilen şiirde, en çok doğrusu gösterilmek istenen kaç düşünür, şöhret, makam, servet ve şehvet düşkünlüğü gibi kirli ihtirasların soyunup cemiyette fazıl insan inşası için güclerini harcadılar?

★ Hepimizin kulağı güzel ses duymak istiyor. Cemiyete hakim olan fikir çobanlarından yükselen seslerse ağustos böceği gibi beyinlerimizi tırmalıyor. Ense kökümüzde vebal yüklü dünyamızı gezdiriyormuşuz gibi başımız ağır geliyor. Herşeyde cinayet: histe, hareketle, ilimde, ruhta, midede, herşeyde!.. Ölçümüz, idealimiz, zaferimiz: Sevgimiz, merhametimiz ve aşkımız... Acı çekenleri iyi anlamak icab ediyor: Bunlar iki türlüdür; bazıları şeytanlaştıklarından iblisin usaklığını, bazıları da ruhlarının emirberi halinde faziletin öncülüğünü yaparlar.

★ Bizi bu elemli günler hangi merhametin bağrına gömecek diye düşünmemeli. Gecelerimiz dâima gözyaşı ve ıstıraplarla aydınlanmalı. İnsanlar için duyacağımız acı sayesinde, Şuurları yıkamalı ve fazilet ummanlarında ahlâkın en ince noktalarına nüfuz etmeğe çalışılmalı. İnanç berraklığının sümulü içinde ebedî mutluluğun derinliğine dalmalı. Merhamet hayat görüşümüze ışık olmalı. Bizi merhamet sahralarına indiren yollar, elbet çilelerle örülmiş olacak. Bu yolda çoğu zaman küçük kalblerden büyük dağlar volkanlaşacak. Endişeler mücadele hayatına perde olmamalı. Korku, akîmızla dimağımız arasındaki cereyanı kesmemeli.

★ Şu noktayı unutmıyalım:

Cemiyetimizi teşkil edenlerde kıymet ölçüsü içte değil, şekilde ve satıhtadır. Ruhuyle değil, elbise ve keseleriyle birbirine bağlananların içindeyiz. Faziletsiste ve yeni bir medeniyet telâkkisi içinde bu kıymetsizlerin değerini ölçen barometrenin göstergesi, şöhreti, serveti, kadını ve süsü işaret ediyor. İnsanın önünde iki yol vardır: O yollardan birinde nefsini ve şeytanını dinleyip gitse sefaletin en çirkin girdabına yuvarlanır. Diğerinde hak ve cihanşümul adaletin anayasası hükmündeki Kur'anı dinleyip gitse faziletin zirvesine ulaşır ve kâinatın sultanı olur. Herşeyden önce kendimizi tanımak mecburiyetini duyalım. Nefsimiz emniyet vaatlarını seytandan, akîmız, dini vasıta ederek vicdanımızdan alacaklar.

(Devamı 26 ncı sayfada)

Konya Yüksek İslâm Enstitüsü Kürsüsünden

İLM-İ KELÂM DERSLERİ

— 8 —

Dr. A. Arslan AYDIN

İcmaın, ancak müctehit derecesinde olan fakihlerin ittifakıyla hasıl olacağına, halkın ittifakının veya halktan muayyen bir sınıfın, veya bazı müctehitlerin ittifaklarının, «İcma'» hükmünde olamıyacağına işarettir.

Bu sebeple, Ulemanın cumhuru nazarında; Hulefa-i Raşidinin veya Medine ehlinin veya Peygamberimizin ehli beytinin ittifakları, icma' sayılmaz. İttifakları icma' hükmünde olmamakla beraber, sözleri Dinî bir nassa istinat etmesi bakımından, amel edilmesi, gereken bir hüccettir. Müctehitlerin «İslâm» olması şartı; «İcma'» ın ancak müslümanlara mahsus bir delil olduğuna, geçmiş milletlerin ittifaklarının, Müslümanlar için bir delil teşkil etmiyeceğine işaretir.

«Herhangi bir asırda, o asırda yaşıyan...» kaydından; herhangi Dinî bir mes'elede icma'ın, yalnız o asır müctehitlerinin ittifakıyle vaki olacağı anlaşılır. Çünkü her asırda yaşıyan bütün müctehitlerin ittifakı şart koşulsaydı icma'ın vaki olması imkânsız hale gelirdi.

«Peygamberimizin vefatından sonra» kaydı da; Peygamberimiz zamanında icmaın mevzubahs olmadığına işarettir. Çünkü Peygamberimizin sözü veya fiili müstekil bir delildir. Bu sebeple sahabe ile ittifaka lüzum yoktur. Yalnız sahabenin ittifakına ise, Peygamberimiz muhalifse **icma'** denemez.

Ve nihayet tarifteki, **Dinî bir hüküm»** kaydı, Dinî olmayan mes'elelerde varılan ittifaka icma' denmiyeceğini açıklar. (1)

O halde icma' Peygamberimizin ahirete irtihalinden sonra vaki olan Dinî bir delildir. İslâmda ilk icma' Hz. Ebubekr (R.A.) in hilâfet makamına seçilmesi hususunda vaki olmuştur. Fakih olmayanlar veya fasık olanlar icma' ehlinden sayılmazlar.

Icma' iki yoldan biri ile vaki olur:

1) **Azimet Yolu ile:** Bir asırda yaşıyan bütün müctehitlerin dinî bir mesele üzerinde ayni sözü söylemek veya ayni hükmü vermek veya ayni şekilde hareket etmek suretiyle ittifak etmeleridir. Zor vaki olan bu gibi icma'lara, **«Sarih İcma»** dendiği gibi **«Kavli»** veya **«Ameli İcma»** da denir. Bu nevi icma'lar kat'iyyet ifade eder.

2) **Ruhsat Yolu ile:** Bir asırdaki müctehitlerin bazısının, Dinî bir mesele üzerinde söz veya amelle yaptıkları ittifakı, o asrın diğer müctehitleri duyunca, bir mani olmadığı halde kâfi sayılan bir müddet içinde itiraz etmiyerek, rızalarına delâlet eden sükût ile kar-

(1) Bak : Ayni eser S: 80 - 82.

şılamaları suretiyle akdolunan icma'dır. Bu gibi icma'lar daha kolay vaki olursa da kat'iyyet ifade edip etmediği ihtilâflıdır. Hatta icma' olarak kabul etmiyenler de vardır. Bu yolla yapılan icma'lara **«Sükûti»** veya **«Zanni»** icma' denir.

İcma'ın Dört Derecesi Vardır:

1) Sahabe-i Kiramın sözleri veya amelleri ile yaptıkları icma'dır. İmam-ı Ahmede göre Hulefa-i Raşidin'in, İmam-ı Malik'e göre Medine ehlinin, İmamiyye ve Zeydiyye'ye göre de Hz. Peygamberin Ehl-i Beytinin ittifakları, icma' hükmündedir.
Cumhura göre ise bu sayılanların hiç biri **«icma»** değildir.

2) Sahabe-i Kiramın sükûti icma'larıdır. Bu icma', Hanefilerin ekserisi nazarında kesin bir icma' ise de, İmam-ı Şafi'ye, Davud u Zahiri'ye ve Ebubekr-el-Bakıllaniye göre icma' olmadığı gibi, hüccet dahi değildir.

3) Sahabeden sonra ,üzerinde ihtilâf vaki olmadan hasıl olan icma'dır. Bu icma' tevatür yolu ile sabit olmuşsa kat'iyyet ifade eder. İmam-ı Ahmetten bir kavle göre, sahabe devrinden sonra **«icma»** mümkün değildir.

4) Sahabeden sonra üzerine

ihtilâf vaki olduğu halde daha sonra hasıl olan icma'dır.

Bu suretle vaki olan ittifakın icma' olup olmadığı hususu, ulema arasında ihtilâflıdır. Meselâ İmam-ı Âzama, bazı şafiîlere ve Hadis alimlerine göre; «geçmişteki ihtilâf gelecekteki ittifaka mani teşkil eder.» İmam-ı Muhammede ve bazı alimlere göre ise, geçmişteki ihtilâf gelecekteki ittifaka mani değildir.

Bir veya iki müctehidin ihtilâfı, bazı alimlere göre icma'-ın vukuuna mani değil ise de, cumhur nazarında mani teşkil eder.

İcma; Dinî bir Nassa veya mânâsına, yani mutlaka şer'î bir esasa istinad ettiğinden, bütün nevileri kıyastan daha kuvvetlidir.

İcma'; Nass gibi Dinî bir hükmü isbat eden kat'i (kesin) bir delildir. Bu husus:

«Ümmetim hata üzerinde ittifak etmez.», «Müslümanların iyi gördüğü şey Allah indinde de iyidir.» gibi hadislerle sabittir.

İcma', kat'iyyet ifade eden Dinî bir nassa dayanırsa, o delili daha çok kuvvetlendiren dinî bir hüccet olur. Fakat müstakil bir delil sayılmaz. Zan ifade eden haber-i vahid'e veya kıyasa istinad ederse, dinî hükmü kesinleştirir ve müstakil bir delil sayılır.

Ulema arasında ihtilâflı olan **«İcma'»** lar, **«Haber-i Vahid»** hükmündedir.

İttifak edilen icma'lar ise kesin bir hüccet olup gelecek asırlarda yeniden içtihat konusu olmaz.

İcma', yalnız **«İbadât ve Muâmelât»** gibi Fıkhî mes'elelerde caridir. İtikâdî, aklî ve Dinî olmayan mevzularda yapılan ittifaklar icma' sayılmaz.

3) DİNÎ VE AKLÎ DELİLLER :

İtikada, amele ve ahlâka taalluk eden dinî hükümleri ve bu hükümlerin kaynakları olan Kitap, Sünnet, İcma' ve Kıyas gibi Dinî (Şer'i) delilleri tetkik ettikten sonra burada, mutlak olarak dinî ve aklî delillerin kısım ve dereceleri hakkında izahat vereceğiz.

Delil: Lûgatta, mürşit ve rehber mânâsına gelir.

İstılahta ise Delil: Öyle bir şeydir ki, onu bilmekten başka bir şeye bilgi lâzım gelir. Yâni delil vasıtasiyle, bir şeye bilgi elde edilir, iddia edilen bir şeyin doğru ve gerçek olduğu bilinir. Bildiren şeye **«Dâl»** veya **«Delîl»**, bildirilen şeye de **«medlûl»** denir.

Delil'in Nevileri : Herhangi bir delil ya vahye veya akle istinad eder.

Vahye istinad eden deliller, işitilerek öğrenilen dinî delillerdir. Bu sebeple dinî delillere, **«Nakli»** veya **«Sem'i»** deliller adı verilir.

Akle istinad eden delillere de **«Akli delîller»** denir.

a) Kat'i ve Zanni Delîller :

Dinî ve aklî delîller, medlûle delâlet ve onu isbat bakımından ya kat'i olurlar, yâni kesinlik ifade ederler. Veya zanni olurlar.

Kat'i Delîller: Medlûlden ihtimali, şek ve şüpheyi kaldıran ve onu te'vil etmeğe imkân vermiyecek şekilde kesin olarak isbat eden delillerdir. Tevatür yolu ile sabit ve mânâya delâleti kat'i olan Kur'an âyetleri, Mütevatir Hadisler ve Müctehitlerin ittifak ettikleri sarih icma'lar daima makbul olan kat'i delillerdendir.

Zanni Delîller İse: Medlûlden ihtimali kaldırmayan ve onu kesin olarak isbat etmiyen delillerdir. Âhâd hadisler, bazı müctehitlerin içtihatları ve bazı icma' nevileri bu kabil delillerden sayılmıştır. Zanni delîller, kat'iyet ifade eden bir asla istinad etmedikçe makbul olmaz.

Meselâ aslında zanni olan bir hadis, kat'iyet ifade eden bir icma' ile te'yid edilirse o da kat'ileşir.

Kat'i bir asla istinat etmiyen zannî bir delil, aynı zamanda, kesin olan bir esasa muhalif ise, kıymetini kaybeder. Kur'an-ı Kerim'in genel esaslarına uymayan bazı hadisler gibi... Meselâ İmam-ı Âzam; «Fatihasız Namaz olmaz.» hadisini «Ondan (yâni Kur'an'dan) kolayımıza geleni okuyun» âyet-i kerimesinin genel hükmüne muhalif bulduğundan kabul etmemiştir. Bu gibi hadislerde ravinin yanılmış olduğu ihtimali kabul edilir. [2]

b) Nakli veya semaî denilen Dinî deliller, kat'iyet ifade edip etmeme bakımından dört kısımdır.

Birincisi: Hem sübûtu, hem de mânâya delâleti kat'i olan delillerdir.

Hiçbir surette te'vile ihtimali olmayan ve Muhkem denilen Kur'an âyetleriyle, tevatür yoluyla sabit olan ve mânâya kesin olarak delâlet eden **«Mütevatir Hadîsler»** gibi...

Meselâ namazların rekatlarını bildiren hadisler bu kabil delillerdendir. Bu gibi delîller sabit olan hükümlere (Farz) veya (Haram) denir.

(2) Bak : İzmirli İ. Hakkı. Yeni İlm-i Kelâm C. I. S. 44.

PANTEİZM

II

Ahmet GÜRTAŞ

Panteizm hakkındaki ikinci telâkkiye göre hakiki ve daimi varlığa sahip olan yalnız Cenab-ı Hakkın. Alem ne hakiki ve ne de daimi varlığı olmayan birtakım tezahürlerden, görünüşlerden ibarettir. Buna göre panteizm, materyalizme yaklaşan birinci görüşün aksine, mystisisme (mistisizm) (1) ve théisme (teizm: İlâhiyye) mezheplerine yaklaşmaktadır. Ateistik değildir. Yani ulûhiyyeti, Allahın varlığını inkâr etmemektedir. Bilâkis akozmist'tir. Yani kâinatın müstakil olarak varlığını inkar etmekte, onun ancak Vücud-ı İlâhi ile, Allahta var olduğunu kabul etmektedir. Çeşitli felsefi akollere mensup bazı filozoflar bu görüşü ileri sürmektedirler. Ezcümle:

1 — İtalya'da Eléat (Elea) şehrinde aynı isimle anılan felsefi ekolün kurucusu Ksenofan şöyle der: «Allahın vahdaniyeti zaruridir. Herşeyin mahiyeti birdir, herşey birdir. Mevcud olan şeyler birbirinden farklı olamaz. Çünkü vücud esasen birdir. Tabiatta gördüğümüz kesret, tebeddül ve hareket gibi haller hakikatı olmayan zevahirden, görünüşlerden ibarettir.» Ksenofan'dan sonra Eléatiesi Parmenidis ve onun talebesi Elea'lı Zénon tarafından temsil ve neşredilen Elea ekolüne göre duyu organları ve tecrübelerle elde edilen ilim katiyet ifade etmez, yakini bilgi ancak akıl ile elde edilir. Bilgi bir olup o da tek, hakiki ve ezeli olan vücudun bilgisidir.

(1) Mysticisme'i tasavvuf kelimesinin karşılığı olarak kabul etmek doğru olmasa gerektir. Çünkü tasavvuf İslâm Dini'ne mahsus bir görüş, daha doğrusu bir yaşayış tarzının ifadesidir. Mistisizm ise İskenderiye mektebi müntesiplerinin ve bilhassa bu mektebin kurucusu Plotin'in sistemleştirdiği felsefî bir mezhepdir. Mistisizmin ekseriya akli ihmal edip sırf keşf ve ihtisasa tabi olmasına mukabil İslâm Sofîleri, akli terketmeyip onu kendi sahası dahilinde kullanmakla beraber, nihayetinin aciz kaldığı hususlarda keşf ve ilham yolunu iltizam etmişlerdir.

2 — Kıbrıslı Zénon tarafından Atina'da tesis edilen Stoîcisme (stuasizm: revakiyye) ekolü müntesipleri âlemi canlı bir varlığa benzetirlerdi. Cisimler cesed ve uzuvlar olarak kabul edilirse Allah da bu cesedin ruhudur. Alemi harekete geçiren ve ona nizam veren bu ruh alemin haricinde değil, kendisindedir. Yani Allah kainatla birleşmiştir.

3 — Nèo-Platonisme (Neo - platonizm: Nev-Eflatuniyye) ekolünün kurucusu ve en mühim silması sayılan Plotin, insan ruhunun Allahla vasıtasız olarak birleşmesini felsefenin gayesi olarak kabul eder. Bunun da ibadet, riyazat, vecd ve istiğrak ile hasıl olacağını ileri sürer. Hatta Cenab-ı Allahı birkaç defa müşahede ettiğini iddia eder. Plotin'e göre eşyanın mebdei vücud-ı mutlaktır. Bu vücud-ı mutlaktan, önce akıl, akıldan da ruh neş'et etmiştir. Kainatı harekete geçiren ve tabiat hadiselerini meydana getiren bu ruhtur.

İşte İskenderiye ekolünün ulûhiyet telâkkisi vücud-ı mutlak, akıl ve ruhtan meydana gelen bir nevi teslîsten Fakat bu üç esas kendi aralarında müsavi olmayıp sırasıyle birbirlerinden neş'et etmişlerdir. Allahın vücud-ı mutlak olarak kalması akıl ve ruh olarak tecelli etmesinden daha ulvi ve daha iyidir. Kâinat Vücud-ı İlâhinin inbisat ve intişarından, genişleyip yayılmasından ibarettir. Mevcudat alevden ışıkın, ateşten kıvılcımın çıkması gibi vücud-ı ilâhiden ezeldenberi çıkmaktadır ve ebediyen çıkmağa devam edecektir. Mahlûkatın bu suretle meydana gelmestine zuhur ve sudur (emanation: emanasyon) adı verilir. İskenderiye ekolünün bu görüş ve izah tarzına da panthéisme d'émanation (panteizm d'emanasyon: sudur vücudiyesi) denir.

4 — Bu mevzuda son olarak bir nazariyeden daha bahsedeceğiz. Bu da XVII. yüzyıl filozoflarından yahudi Spinoza'nın meselesidir. Bu görüş İskenderiye ekolünün sudur vücudiyesinin mukabili olarak kabul edilen butun vücudiyyesi: panthéisme d'immanance (panteizm d'imanans) dir. Buna göre Cevher (yani Allah) eşyanın batınıdır. Allah eşyanın dahilindedir. Spinoza kâinatın teşekkülü hakkında İskenderiyeliler gibi bir izah tarzına müracaat etmeksizin «Mevcudat Cevher'in çeşitli suret ve keyfiyetleridir. Onlar ancak görünüşten ve gölgelerden ibarettir. Mahlûkatın hakiki varlığı yoktur. Hakiki varlığa sahip olan sadece bu cevherdir.» der. Cevherden kasti bizâtihi [en sol (unsua): kendi ile, var olmak için başka bir şeyin vücudunda bulunmaya muhtaç olmadan] ve bizâtihi [par soi (par sua): kendiliğinden, kendi kendine var olup mevcudiyetini başka bir varlıktan almadan] var olan şeydir. Yani Allah'ın zatıdır. Spinoza'ya göre Allah'ın tezahürata ihtiyacı ile olmayıp zaruridir. Yani âlem Allah'ın dilemesiyle değil, O'nun kudretinin iktizâsı ve icâbı olarak zarureten meydana gelmiştir. Cevherin yâni Cenab-ı Hakkın zâtına mahsus sonsuz sıfatları vardır. Bu bunlardan sadece pensée (pansé: fikir veya ruh) ile étendue (etandü: mekan, madde) yü bilebiliriz. Çünkü bizim idrak edebildiğimiz madde ve cisimler etandü sıfatının tezahüre ise panse'nin suret ve tezahürleridir. Spinoza sıfatı cevherin zat ve hakikatını teşkil eden şey olarak kabul etmekte, buna göre mekan ve fikir Allah'ın zatına ait olan sıfatlarından sayılmaktadır. Yine Spinoza'ya göre dîn Allah tasavvurundan, Allah'ı ve hemsinlerini sevmekten ibarettir. Allah'ı sevmek de âdil olmak ve iyilik etmek demektir. Dinin ibâdet ve âyine ihtiyacı yoktur, Vahy, müşayyebâta dair haberler ve mucizeler din harici şeylerdir.

Buraya kadar verilen izahatdan da anlaşılacağı üzere vahdet-i vücudun bu manada bir panteizmde de alâkası yoktur. Her iki sistemin tek ortak tarafı vücudun birliğini kabul etmiş olmaktır. Fakat bunun yanında aralarında çok büyük farklar bulunmaktadır ki bunları da bir başka makalemizde ele alacağız.

NURETTİN İLE ÇETİN

M. Said Çekmegil

Nurettin iş yerine geldiği zaman kendisini bekleyen bir genç gördü; (Hoş geldiniz, buyurunuz, bir arzunuz mu var?) diye sorunca tahliye edilmiş harap bir vaziyette bulunan evlerin perdesiz pencerelerinin boşluğu ve losluğu ile bakan bir çift gözle karşılaştı. Bu yabancı bakış ve susuş karşısında yerine oturan Nurettin, tekrar ismini ve dileğini sordu. O yine içerisinin kurumuş boşluğunu aksettiren karanlık gözlerle: (İsmim mi? Çetin) dedi; ve sonra devamla :

— Sizinle görüşmeye geldim; bir eserinizi okumuştum da...

NURETTİN — Öyle mi, buyrun. Herhalde tenkit edeceksiniz.

ÇETİN — Hayır, dedi. Sadece tenkit değil, beğendiklerimin tarafı da var. Meselâ mavi boncuk takmanın hurafe olduğunu söylüyorsunuz...

NURETTİN — Doğru ve güzel ne varsa, onlar bütün noksanlardan münezzeh olan yaratıcımıza aittir. Hata ve noksanlar ise nefsî kontrolunu kaybeden insanlarındır... Lütfen beğendiklerinizi anlatır mısınız?

ÇETİN — Sizi fikir adamı olarak tanıdığım için rahat konuşabilirim.

NURETTİN — Demek rahatsız eden mes'eleleriniz de var...

ÇETİN — Gayet tabii, başka yerde konuşsam bana hemen kâfir derler.

NURETTİN — (Hayretle) Neden?

ÇETİN — (O korkunç boşluğa açılan ışıksız gözlerini biraz daha ayırarak) Allaha inanmam da ondan.

NURETTİN — (Beklemediği bir zavallılık karşısında düştüğü dehşetten kısa bir anda kurtularak) siz neye inanırsınız ya!?.

ÇETİN — Gerçeklere...

NURETTİN — Peki anlaşıldı; dine, müslümanlığa inanmadığını söylersin ama, yer yüzünde milyonlarca müslüman yaşadığının bir gerçek olduğuna da inanamaz mısınız?

ÇETİN — Evet, ona inanıyorum. Meselâ, babam hâlâ, yaşayan dedem onlardan biri.

NURETTİN — Öyle ise onların inandığı bir ana kitap vardır, o kitaba inanmayanların, müminlerce, kâfir olduklarının gerçekliğini de bilirsiniz her halde?

ÇETİN — Bilirim, bilirim ya... ama ne var ki, onlar hakaret için söylüyor da...

NURETTİN — Canım sen onu bunu ne yapacaksın, inanmışlara göre ,inanmamışların kâfir oldukları bir gerçek değil midir?

ÇETİN — Öyledir, öyledir de, ben daha konuya giremedim.

NURETTİN — Epikür kadar geri, Ogust Kont kadar mürtecilerin, kokmuş eskimiş mevzularına mı?

ÇETİN — Hayret abe ,siz cemiyetteki ilericilere nasıl da gerici diyorsunuz?

NURETTİN — Hani siz gerçeklere inanırdınız?

ÇETİN — Evet öyle, öyle ama...

NURETTİN — Aması maması yok bu işin; düşün bir kere, Darvin gibi safsatacıların, mukaddes kitapları çürütmek için ortaya attığı ahmakça bir nazariye var ya, işte ona göre, hayvanlardan tekâmül eden ilksel insanlar da Allahı tanımazdı. İnsanlar sonraları, çok sonraları dine inandı... Şimdi hiçbir dine inanmayan gericilerin bu nazariyesine göre, bu kadar bin seneden sonra, insanlığı ilk devirdeki hayvanlığına özendirmenin kopkoyu bir irtica oluşu da açık bir gerçek değil midir?

ÇETİN — Ben onları değil şunu demek istiyorum, yâni aklın kabul etmediği bir şeye inanamıyorum.

NURETTİN — Ya demek öyle.

ÇETİN — Öyle ya.

NURETTİN — Söyler misin bana, şu elinde tuttuğun sigara rastgele mi oldu, sırtındaki caketin yapılışı ve boynunda duran kravatın desenleri, nakışı nasıl meydana geldi?. Akıl bunların kendi kendilerine mi olduğuna inanır?

ÇETİN — Onlar başka.

NURETTİN — Başkası ne; oturduğunuz ev, kaldığınız otel ve yürüdüğünüz yol, giydiğiniz pantolon ,okuduğunuz kitap, yazdığınız kalem... bütün bunlar nasıl var oldu? Bütün bunların bir yapıcısı, ustası, sanatkârı yoktur derseniz değil tımarhanedeki deliler, en korkunç deli olan materyalistlerin akılsız akılları bile size güler.

ÇETİN — Ama siz mütemadiyen hücum ediyorsunuz.

NURETTİN — Yoo hücum değil bu, gerçeklerden başka bir şey istemeyen sana, gerçekleri anlatmak hücum mu olur?

ÇETİN — Öyleya, fikir adamı tecavüz etmez.

NURETTİN — Yarasa ışıktan rahatsız oluyorsa, güneşi mütecaviz olarak mı ilân edelim?.

ÇETİN — İşte bu da bir tecavüz değil mi?

NURETTİN — İlericilik teraneleriyle en köhne gericilik yaparak ebediyetlerinin mahvına sebep olan ahmakların, müminlerin İmanlarına gölge düşürmeye çalışmaları tecavüz olmuyor da, bizim gerçekler üzerinde yürümemiz mi oluyor?

ÇETİN — Neyse neyse, aklın ışığı altında konumuza gelelim.

NURETTİN — Pekâlâ, şu senin pek güvendiğin aklın, her yapılmışın bir yapanı olduğunun gerçekliğini kavramıyor mu?

ÇETİN — Anlıyorum, anlıyorum. Diyeceksin ki, madem ay var, güneş var, dünya var, sen var, ben var... elbette bunları da bir yapan, yaratan var. İşte o da Allahtır... Fakat söyler misiniz Allahı kim yarattı??.

NURETTİN — Ben de anlıyorum ve şimdi daha iyi anlıyorum ki, malûm tarihten beri bazı kısır fikirli düşünürlerin, bizde yaşayan bu günkü yobaz çömezleri, isimlerine zıt yolda yürüyen bazı ceridelerin bir köşesinde göreklenerek, fikir haysiyetinden öksüz kalmış kalemlerine, en aklî meseleleri en akılsız beyinleri dejenere edecek şekilde işliyorlar. Şimdi sen de bir papağan gibi onları tekrarlıyorsun.

ÇETİN — Ama bu sualime cevap olmadı ki

NURETTİN — Ama sen de bir mevzuda durmadın ki.

ÇETİN — Hayret.

NURETTİN — Hayır ,hayret etmeyiniz, biraz dikkatli olunuz, düşününüz; konumuz Allaha inanmamak değil miydi?

ÇETİN — Evet.

NURETTİN — O halde inanmadığın bir şeyin (Yaratıcısı kimdir) diye tekrar sormak mugâlâtanın ta kendisi olduğunu anlayabiliyor musunuz?

ÇETİN — Haydi akıl her yaratılmışın bir yaratanı olacağını inkâr edemiyor diyelim; fakat bunu izah edemeyişi de bir gerçek değil midir?

NURETTİN — İmdi demek ki, siz de bir yaratıcı olduğunu ve onsuz bir âlem olamayacağını, aklınıza rağmen, kabul ediyorsunuz.

ÇETİN — Evet, evet öyle; ne olacak devam edin bakalım.

NURETTİN — Ne olsun istersiniz? Demek istediğim şu, bazı geri kafalılar misali, izah edemediğinizi inkâr etmek gibi kolay zannettiğiniz bir basitliğe artık düşmeyeceksiniz sanırım. Fikir süsü verilen adi lâf kalabalıklarında çarçabuk boğulmak gerçekten düşünmesini bilenlere yakışmamaktadır.

ÇETİN — Hakikaten iyi düşünemediğimi anlıyorum. Sizin güçlü bir fikir adamı olduğunuzu da, anlaşamayacağımızı anladığım halde, kabul ediyorum. Ancak tatmin edilemedim ki...

NURETTİN — Madem ki, iyi düşünemediğinizi idrâk ettiniz, o hadle sistemli bir şekilde düşüneceksiniz demektir. Basit ve kısır mantık oyunlarının felsefi çıkmazlarından kurtularak, peygamberlerin tebliğ ettiği tefekkür sistemlerini tetkik etmek, insana çok şey kazandırır.

ÇETİN — Allahın izahını da kazandırır mı?

NURETTİN — Peygamberler evvelâ insana insanlığın izahını yapar. Kendi kendisini iyi tanıyan insanoğlu, kendisine her yaratığa üstün kılan aklının gücünü iyi bilir. Bu bilgi, sahibini, bazı fikir açmazlarından kurtararak ulaştırıcı yola sokar. Her oluşu beş duygu sınırına hapseden bayağı zalimler safından sahibini kurtarır.

ÇETİN — Yâni akıl bu işlere yaramaz mı demek istersiniz?

NURETTİN — Hayır, akıl bu meselelerde en önemli iş görür. Yâni insanı her yaratılmışın bir yaratanı olduğu düşüncesine yükseltir. Allahı inkâr eden düşük akıllıların ne kadar zavallı olduğunu gösterdikten sonra, sahibini alır karşısına der ki, (Azizim akıl olarak, seni diğer, bütün yaratıklara üstün kılan eşsiz bir nimetim ama, seni, beni ve bütün kâinatın yaratanını tek başıma izah edemiyorum. Gel, beni dinlersen, bu hususiaki azimi bağışla ve seninle yaratıcının el-

(Devamı 20 nci Sahifede)

ALEVÎ HEZEYAN

Alevî İmamları nâmına *Halil Öztopraz* adı ile yayınlanan bir bildirinin bir kopyasını yolluyorum. Bunun Millet Vekillerine, Senatörlere, daha bir çok kimselere yollandığını sanıyorum.

Yazı baştan aşağı bilgi kıtlığı, tenâkuz, mantıksızlık ile doludur. O kadar ki: orta okul öğrencileri bile bildirinin kıymetini anlar ve hükmünü verir, bu kırattaki bir yazıya cevap vermek gerekmezdi, şu kadar ki, Diyânet Başkanlığı, diğer ilim ehli, ehl-i sünnetenize diyenler, hele bunların zenginlerinin haberi yoksa okuyup ibret alır, ilmî, medenî yollardan hakkı müdâfaa eder, fedâkârlıkta bulunup yayın yapar ümidi ile yazımın (ve uygun bulunursa bildirinin) negrini rica ederim :

Bildirideki iddialar :

1 — Dört mezhep, hakîkî müslümanlığı parçalamak için ihtiyarî hâricinde tesis edilmiş,

2 — Bu mezheplerin ehli, Emevî, Abbâsî mantıkı ile hareket etmek yolundadırlar,

3 — Alevî ehlâkın, Kur'an ahlâkına uygundur,

4 — Bu mezheplerin ehli Cumhûriyet, lâysizm, yenilik düşmanı, hilâfetçi, Aleviler ise bunlara karşı olup ilerici, inkılâpçıdırlar,

5 — Bunların vâizleri ayrıcı, câmileri mescidi darâ (zararlı),

6 — Türkiyede Alevî sayısı 12 milyonu aşkındır,

7 — Aleviler aforoz edilip câmilerden kovulmuştur,

8 — 4 mezhep hadîseri düzme, hürâfe; nakledenler, düzme bezirgânları.

9 — Alevî (Caferî olacak) mezhebi de beraber 5 mezhep kaldırılmalı, Kur'anın tek noktasında birleşilmelidir...

10 — A - Diyânet kânûnunda Alevîlere temsil hakkı verilmeli,

B - Ayrıcı vâizler susturulmalı, zararlı mescidin peygamber tarafından yıkıldığı gibi şimdiki 4 mezhebin câmileri kapatılmalı.

C - Her vilâyette Alevîlere câmi ayrılmalı...

Bu konulara kısa ve herkesin anlayacağı bir dille, sıra ile cevap verelim.

1 — Yeryüzündeki 5 - 600 milyon müslümanın kâhir çoğunluğu ehli sünnet mezhebinde olup şâa, alevî, câferî denilen mezhep ehli, azınlıktadır, büyük çoğunluk ve âlimleri elbet hakkı daha iyi inceleyip bulmuşlardır.

İmâm mezhep ehli de esaslarında (teferrüât hâriç) birleşmiş olduklarından birbirlerine "ehl tegrî'i etmezler, hiçbirkis câmilerde, ibâdetlerde hep birbirlerine uyarlar, bütün imamları hürmete, rahmetle anarlar, kitaplarını okurlar, birbirlerinden kadın alıp evlenirler, birbirinin kestiğisi, pisirdiğini yerler.

Dört mezhebin esasları gizli olmayıp bütün cihâna açıktır ki bunlar Kur'an ve mübârek hadîsler, icmâ, kıyas ile sâbittir, münkirler, müsteşrikler bile bu hakîkati hayranlıkla teslîm edip eserlerine derc ediyorlar. Sava Paşanın Fransıza yazdığı, Türkânın terceme ettiği eser bu arada zikredilebilir (kitapçılarda bulunur).

Beşinci mezhep denilen Caferî mezhebi, bu dört mezhebe ve büyük çoğunluğa muhalif kalmış olmakla beraber prensiplerini. bildiren fıkıhları, kitapları var ise de bizim Alevîlerin bunlardan haberleri yoktur, bunlar ağız kalabalığı, boş lâf, imam, dede, baba, can gibi tekrarleme ile nefesler ile vakit geçirirler. İlmî eserlerini görmeyiruz, varsa çıkarsınlar da görüp mütâlaamızı yazalım.

Hülâsa Arap dilini bilen, Kur'anı, hadîsi islâm ilimlerini inceleyen yabancı da olsa dört mezhebin islâmiyet haricinde, zararlı olmadığını itirâf eder. Demekki: şaşan, yanılan, ayrılan islâm hâricine taşan, islâma zararlı olan alevî yurttaşlarımız oluyor. Bu 20 nci asırda inşallah okuyan yazan hâtalı anlarlar, târihe karşımış olan eski Acem-Türk siyâsetinden gelen ayrıcı yoldan vaz geçip hakka, birliğe gelirler..

2 — Emevî, Abbasî, acemî mantık'ı deye seksen geçit

LARINA CEVAP

Mustafa BARCIN

mantık yoktur. Mantık kelâm ölçüsüdür. Akıl, mantık içinde hareket eden ilim ehli için mantık hep birdir, Emevîler, Abbasîler 1000 sene önce gelip geçmişler, kemikleri bile kalmamıştır. Alevî yurttaşlar sevmediğimiz eski fitneleri desenekte, nihâyet 4 mezhep ehline nisbet etmekte ne fayda görüyorlar acebâ? Bildiri sonunda adı geçen Halil Öztoprak Baba, muhâliflerine Yobaz... gibi çeşitli hakâretler savurmuş, bir harbte mağlûp edip kesmek üzere olduğu bir yahudi, Hazreti Ali Efendimizin yüzüne tükürmüş, bu hâdiseyi anlatan amcazâdesi yanında, terbiyesi ile yetişmiş, hicrette yatağına yatmak üzere yerde hervesile ile canını ona vermeğe hâzır olan Hazreti Ali kerremallahü vechehü ve radıyallahu anh efendimizi sevenler, onun yoluna gidenler demek ise 4 mezhep ehli büyük küçük hepisi, 27 milyon Türkün hepisi onu sever, o halde hep aleviyiz. Şu halde 12 milyon rakamı çok eksiktir, yok gusül, abdest, namaz, Kur'an emirleri nedir bilmeyen, dilden alevîyiz deyerek bir sakal büyük büyüktenler ise bu rakama, sıfırı çok olanları, iki sıfır fazla koymuş demektir, bu durum bir yoğuya 1000 değmek vurulmasını hükme bağlayan kadıya suşlunun, hâkim efendi! sen yâ hiç dayak yememişsin veya sayı bilmiyorsun, demesini hatırlatıyor. Bildiriyi yayınlayan Alevî nedir bilmiyor veya sayı, rakam bilmiyor! Hangi istatistiğe dayanmışlar acebâ?

7 — Alevîlerin aforoz edilmiş, câmilerden kovulmuş olduğunu bilmiyordur, bunda zeman, mekan, şekil bildirilmemiş, karanlığa taş atılmıştır. Câmilere; her millet, usûlü dâiresinde serbestçe gimekte, kimseden hüviyyet, pasaport vesâirelere ihtiyaç olmadığı gibi illallah Muhammed rasûllullah» deyenlerin kovulmuş olması akla sığmaz. Halil Öztopraj geçenlerde Sultanahmette gördüm, câmide idi, kimse kovmamıştı. Küçüklüğümde bundan 50 sene evvel Ermeniler câmilerine Alevî, Tahtacılar Bayram namazına gelirdi, kimse birşey söylemezdi. Aforoz edilmiş selâmiyette bir müessese yoktur, kimse aforoz edilmez ve edilmemiştir, bu terim Hıristiyanlıkta vardır, onlarla bizlerin münâsebeti yoktur..

8 — Hadîsi şeriflerin düzme, hürafe olması iddiasının hak, hakîkat, mantık ile ilgisi yoktur. Çünkü Peygamberimizin hayâtının her yönünü yaşayarak 23 sene peygamberlik yaptığı, bütün dünyaca bilinen, kabûl edilen bir şeydir 23 yıl ,dâveller, mücâdeleler, muhârebeler, muâhedeler yapan, sulular seyâhetler, hicretler yapan Hazreti Ali bir zât, elbette bir çok emirler verdi, yasaklar koydu, başkalarının işini takdir veya tenkid etti. Bunları yapmaması için dilsiz... olması gerekir. İşte hadîs bunların şekil ve mânâlarının tesbitidir. Bu sırada şunu da belirtelim ki: Hz. Ali, Hazreti Muhammed'in, Hadîcetü'l-Kübra gibi sadât-ı kirâmımızdan rivâyet olunmuş kitaplarımıza geçmiş çok hadîsler var. Alevî İmamları mümessili Halil Öztoprak baba, toptan hadîslere düzme diyor: Böylece kendi inandığı Ali ve Ehl i Abâtan hadîslerini de inkâr etmiş oluyor: Allah Allah! Bu ne biçim bildiri? Sözlerimizi teyid için guna da işâret edelim ki: 4 mezhep imamlarından bazıları Eshâbın (tabîî Hz. Ali, Haseneyin, Abbas, İbni Abbas başta sözlerini işlerini, tasvîb veyâ tenkidlerini de hadîs sayıp kemâli ciddiyetle toplamışlardır. Halil Öztoprak, hep bunlara hafife diyor, böyle târihi, hadîs ilmini inkâr ediyor, *bilmiyor ki caferi mezhebinde de hadîsler kitaplardan toplanmış* ,onlardan hüküm çıkarılmıştır. Hadîslere hurafe demekle o mezhebi de inkâr etmiş oluyor. Eskien şaşağıda temas edileceği gibi câferî, alevî mezhebinin toptan kalkmasını istediğine göre Halil Baba bunları toptan münkir ,reformistir. Bizim hepisini ayrı ayrı sa-lavat, dûâ, rahmetle abdestle ağzımıza aldığımız bu mübârek kişilerin hadîslerine düzme, hurâfe diyen zat, hakîkaten kısurmış. Hep birlikte toprağının âdem ve hem halîlullah olmasını dileyelim ki: ona uyanları da Allah selâmete, hidâyete kavuştursun.

9 — H. Öztoprak baba kendi mezhebi dâhil beş mezhebin de kaldırılmasını istiyor. Bu demektir ki, bu kat kendi mezhebinin hak olduğuna ve lüzumu bulunduğuna kâil değildir, bu sebeple kaldırılmasını istiyor, belki de bu zat kitap tutmayan mezheplere de sattır? mûmessil olarak kendi mezheplerinin kaldırılmasını isteyebilir, fakat 4 mezhep ehli kendi mezheplerinin hak olduğunu Kur'andan çıktığını Kur'ana uyduğun kabul etmiş, kat'iyyen lüzumuna kânidir. Babanın bu mezheplerin kaldırılmasını istemeğe, hattâ kaldırılmasını amcazâdesi yanında, terbiyesi ile yetişmiş, hicrette yatağına yatmak üzere yerde hervesile ile canını ona vermeğe hâzır olan Hazreti Ali kerremallahü vechehü ve radıyallahu anh efendimizi sevenler, onun yoluna gidenler demek ise 4 mezhep ehli büyük küçük hepisi, 27 milyon Türkün hepisi onu sever, o halde hep aleviyiz. Şu halde 12 milyon rakamı çok eksiktir, yok gusül, abdest, namaz, Kur'an emirleri nedir bilmeyen, dilden alevîyiz deyerek bir sakal büyük büyüktenler ise bu rakama, sıfırı çok olanları, iki sıfır fazla koymuş demektir, bu durum bir yoğuya 1000 değmek vurulmasını hükme bağlayan kadıya suşlunun, hâkim efendi! sen yâ hiç dayak yememişsin veya sayı bilmiyorsun, demesini hatırlatıyor. Bildiriyi yayınlayan Alevî nedir bilmiyor veya sayı, rakam bilmiyor! Hangi istatistiğe dayanmışlar acebâ?

7 — Alevîlerin aforoz edilmiş, câmilerden kovulmuş olduğunu bilmiyordur, bunda zeman, mekan, şekil bildirilmemiş, karanlığa taş atılmıştır. Câmilere; her millet, usûlü dâiresinde serbestçe gimekte, kimseden hüviyyet, pasaport vesâirelere ihtiyaç olmadığı gibi illallah Muhammed rasûllullah» deyenlerin kovulmuş olması akla sığmaz. Halil Öztopraj geçenlerde Sultanahmette gördüm, câmide idi, kimse kovmamıştı. Küçüklüğümde bundan 50 sene evvel Ermeniler câmilerine Alevî, Tahtacılar Bayram namazına gelirdi, kimse birşey söylemezdi. Aforoz edilmiş selâmiyette bir müessese yoktur, kimse aforoz edilmez ve edilmemiştir, bu terim Hıristiyanlıkta vardır, onlarla bizlerin münâsebeti yoktur..

8 — Hadîsi şeriflerin düzme, hürafe olması iddiasının hak, hakîkat, mantık ile ilgisi yoktur. Çünkü Peygamberimizin hayâtının her yönünü yaşayarak 23 sene peygamberlik yaptığı, bütün dünyaca bilinen, kabûl edilen bir şeydir 23 yıl ,dâveller, mücâdeleler, muhârebeler, muâhedeler yapan, sulular seyâhetler, hicretler yapan Hazreti Ali bir zât, elbette bir çok emirler verdi, yasaklar koydu, başkalarının işini takdir veya tenkid etti. Bunları yapmaması için dilsiz... olması gerekir. İşte hadîs bunların şekil ve mânâlarının tesbitidir. Bu sırada şunu da belirtelim ki: Hz. Ali, Hazreti Muhammed'in, Hadîcetü'l-Kübra gibi sadât-ı kirâmımızdan rivâyet olunmuş kitaplarımıza geçmiş çok hadîsler var. Alevî İmamları mümessili Halil Öztoprak baba, toptan hadîslere düzme diyor: Böylece kendi inandığı Ali ve Ehl i Abâtan hadîslerini de inkâr etmiş oluyor: Allah Allah! Bu ne biçim bildiri? Sözlerimizi teyid için guna da işâret edelim ki: 4 mezhep imamlarından bazıları Eshâbın (tabîî Hz. Ali, Haseneyin, Abbas, İbni Abbas başta sözlerini işlerini, tasvîb veyâ tenkidlerini de hadîs sayıp kemâli ciddiyetle toplamışlardır. Halil Öztoprak, hep bunlara hafife diyor, böyle târihi, hadîs ilmini inkâr ediyor, *bilmiyor ki caferi mezhebinde de hadîsler kitaplardan toplanmış* ,onlardan hüküm çıkarılmıştır. Hadîslere hurafe demekle o mezhebi de inkâr etmiş oluyor. Eskien şaşağıda temas edileceği gibi câferî, alevî mezhebinin toptan kalkmasını istediğine göre Halil Baba bunları toptan münkir ,reformistir. Bizim hepisini ayrı ayrı sal

II

Rekin ERTEM

Afrikalı müslümanların renkleri ve siyasî durumları

Afrikadaki müslümanlar renk bakımından 2 gruba ayrılırlar. Beyazlar (bu beyazlık Avrupalıların rengi gibi değil de esmere kaçan bir beyazlıktır.) Siyahlar. Beyazlara Mısır, Libya, Fas, Tunus, Cezayir ve Mauritanya dahildir, ki hepsi de hür olup 12 asırdanberi müslümandırlar. Nijerya, Altın Kıyısı, Sierra Leone, Liberya, Gana, Sudan, Uganda, Habeşistan, Kenya Rio de Oro, Fransız Batı Afrikası, Fransız Ekvator Afrikası, Kongo, Angola, Rodezya, G. A. Birliği, Mozambik, Tanganika, Somali ve Madagaskar siyah ırka mensupturlar. Bunların ilk 7 si Cumhuriyet, 8 i de krallıkla idare edilmektedir. Diğerleri ise Avrupalıların parazit geçindikleri sömürgeler olup birincisi (Kenya) yakında istiklâline kavuşacaktır. Geri kalanlar da hürriyetlerini almak için var kuvvetleriyle çarpışmaktadırlar.

AFRİKADAKİ MÜSLÜMANLARIN NÜFUSU

Bu hususta kat'i bir netice vermek mümkün değilse de tahmini olarak şu rakamları memnuniyetle verebiliriz:

Paris'te çıkan «Combat» gazetesi şöyle vermektedir: Fransız Doğu Afrikasında 20.000.000 luk nüfusun 10.000.000 u, Fransız Ekvator Afrikasında 4.500.000 in 1.500.000 i, Kamerun'da 6 milyonun 4 milyonu, Nijerya'da 33 milyonun 20 milyonu, Sudan'da 8.500.000 in 6.200.000 i, Habeşistanda 16 milyonun 4 milyonu, Somali'nin ise hepsi müslümandır. 1961 de Amerika'da basılan «Nationals Book» da da ekseriyetini müslümanların teşkil ettiği devletlerin nüfusu şöyle gösterilmektedir: Gine 2.667.000, Libya 1.260.000, Marakko 10.165.000, Somali 1.367.000, Sudan 11.549.000, Tunus 3 milyon 987 bin, Mısır 25.913.000, Cezayir 10.648.000, Mauritania İslâm Cumhuriyeti 685.000 dir. Yakında istiklâline kavuşacak olan İngiliz sömürgesi Kenya'da da 9 milyon nufusun 3 milyonunun müslüman olduğunu bizzat Kenya İslâm Cemaati lideri Seyyit Ali Senada söylemiştir. Orta Afrika ve Çad bölgesindeki 98 milyonun 80 milyonunun müslüman, 1.500.000 inin hıristiyan, diğerlerinin de Pagan Ouganda'da 7.500.000 in 2.500.000 in müslüman olduğu kaydedilmektedir.

İSLÂM CEMİYETLERİ, NEŞRİYAT VE CAMİLER :

Müslümanların nüfusça gelişme kaydetmeleri üzerine yeni yeni İslâmi cemiyetler kurulmuş ve kurulmak yolundadır. Kenya'nın başşehri Nairobi'de «Encümen-i Himaye-i İslâm» cemiyeti, Uganda'da müsyoner çalışmalarını zararsız hale getirmek için halen 165 ilkokul, 17 lise, 2 öğretmen okulu, 3 tane de dinî okulu sahip olan «İslâmı Talim Cemiyeti», Nijerya'da, yine misyonerlerle mücadele etmek ve İslâm birliğini korumak için «En Son Din», «Neva Din» gibi cemiyetler teşekkül etmiştir. Diğer devletlerde de birçok teşkilâtlar vardır. Uyanan Afrika'nın bu siyah müslümanları, İslâmiyet'in verdigi zinde kuvvetle, bütün müslüman milletleri içine alacak ve her türlü tesanüt ve yardımlaşmayı kuvetlendirecek bir «Beynel Müslimin İslâm Federasyonu» kurmak için çalışmaktadırlar.

Afrikalı müslümanlar dillerinin Arapça olmasını istemekte ve bunun için de Latin harflerini bırakıp Arapça yazıp konuşmaktadırlar. Nitekim Batı Afrikada Arapça kelimelerle dolu olan «Haussa» lisanı konuşulmaktadır. Nijerya'nın resmi dili de Arapçadır. Güney Afrikalı müslümanlar «Muslim Digest» adlı bir İslâmi mecmua çıkarmaktadırlar. (Muslim Digest, - Makki Publications - 100 Briefield Road, Durban-South Africa).

Güney Afrika'da ilk cami 1850 yılında yapılmış olup sayıları (eski bir tarihe göre) 50'yi aşmıştır. 1000 den ziyade müslümanın iştirakiyle meydana gelen bir komitenin de Güney Afrika Birliğinin Kimberley şehrine bir cami, okul ve kütüphane yaptırmak için çalıştığını İ. E. Jarodien isimli bir imamın İngilterede neşredilen «The Islamic Review» (Mart 1961) mecmuasına gönderdiği mektuptan anlıyoruz. Batı Afrikanın en büyük camisi ise «Kano» dadır. Kenya'nın başşehri Nairobide de iki minareli «Muhammed Camisi» vardır. Kıtanın diger bölgelerinde de çok sayıda küçük camiler bulunmaktadır. Camiler inşa edilmeden evvel ibadetler açık havada yapılmıştır. Hala camisi bulunmıyan yerlerde ibadet yine açık havada icra edilmektedir.

İslâmiyetin Afrika'da çağ gibi gelişip büyümesi karşısında misyoner ve seyyahların hayret, endişe ve telâşlarını bizzat kendi ifadelerinden öğrenelim :

«Tesadüfen, oralara yolu düşen herhangi bir adamın bile, umumiyetle dine ve İslâmiyete karşı duyulan şiddetli bir ilginin devamlı izlerini görebilir.

«... Müslüman olup olmadıkları sorulduğu zaman «Evet!» diye cevap verirler. Yüzlerindeki ifade size sanki, «Ben müslümandan başka ne olabilirim ki...» der.

«... Mali'nin başkenti Bamako'da hâki şort giymiş yalın ayak bir çocuk, bir benzin istasyonunda dizini-başını betonun üzerine koyarak namazını kılıyordu.

«... Dakan'da, kalas ve oluklu sactan yapılmış kulübeler arasında, bol entarileri içinde namaz kılan fesli insanların yüzlerini petrol lâmbaları aydınlatıyor, onların namaz esnasında okudukları dualar, biraz ötede Avrupai bir gece klübünde çalınan cazbandın davul sesine rekabet ediyor...» (New-York Times)

«... Nijeryalı müslümanlar hac ile hilâl arasındaki devamlı mücadeleyi yavaş yavaş kazanmaktadırlar... (Life International 1960)

«... İslâmiyet'in Afrika'daki ilerleyişi klise için felâkettir. Bu cereyan durdurulmazsa Amerika ve Avrupalılar bu kıt'ayı maalesef kaybedeceklerdir.» (La Semaine Catholique)

«... Afrika'da tanıdığım pek çok insanın hepsi de Afrika'nın istikbalde İslâmiyet tarafından tamamen kuşatılacağına kanidirler.» (Evangelist Bil Graham)

«... Afrika müslümanlarının 20 sene içinde 44.000.000 dan 80 milyona çıktığını gözönüne getirirsek, İslâmın bu kıt'ada hristiyanlıktan daha çok hızla inkişaflar kaydettiğini müşahade ederiz.» (Lausanne gazetesi)

«Der Grosse Ruf» isimli bir Alman basını «Asya ve Afrikada katolik kliseler için ciddî bir tehlike» başlığı altında yazdığı bir yazının sonlarında şöyle demektedir: «Bilhassa durum iç Afrikada tehlikelidir. Batı Afrika'da müslümanların sayısı 9 milyona yaklaşıyor. Buralarda da hristiyanlar için büyük tehlike baş göstermiş oluyor.»

Belçikalı bir misyoner olan «Guy Mosman», «Afrika kıtası ve Hristiyanlık» isimli kitabında şöyle yazmaktadır:

«... Eskiden bizim müstemlekemiz olan Kongo'nun münevverleri, şimdi birbirlerini desteklîyen muazzam bir propaganda şebekesinin tesiri altındadırlar. Bir tarafta İslâmiyet, Afrikayı kendinin öz arazisi addetmekte ve tamamen müslümanlaşmış bir Afrika arzu etmektedir. Bir taraftanda Bantu zencilerinin dinî zihniyeti üzerinde büyüleyici bir tesir icra eden İslâmın ahlâkî ve dinî esasları propaganda edilmektedir.»

Bir de, bazan vahşice boğazlanan, bazan da haince sömürülen Afrika'lı kardeşlerimizi dinliyelim: «Müslümanlık şimalden kardeşlerimizden; hristiyanlık ise sahilden gelip bizi esir etmiş olan insanlar tarafından getirilmişlerdir.» İşte Kara Afrika'yı Kara Bahtlı Afrika yapan bu zalim insanlardır.

Dinlerin, Afrika'daki bu durumu karşısında herkesin merakla, kolonicilerin ise korkuyla sordukları sual şudur: «Siyah Afrika'da yarınki durum nasıl olacak?»

Cevabımız: İnşaallah çok iyi olacak!...

E T R A F

Bu yüklü ağaç yorganım,
Gölgeler hayal yatağı,
Âhenk dolu önüm, yanım:
Ağaç, dallar ve yaprağı...

★

Bir kuşun tatlı nağmesi,
Dalda yaprakların raksı,
Ağacın sudaki aksi,
Hayretimin takınağı...

★

Maviliğin bulut süsü,
Yerlerin yeşil kokusu,
Etraftaki ıtır tütsü,
Gönlümün esrar kapağı...

★

Renklerin çılgın bayramı,
Sıcağın sıkıcı gamı,
Ve yaz gününün akşamı,
Serâbımın kör sokağı...

Selâhattin PARLATIR

ASR-I SAADET

PEYGAMBERİMİZİN ASHABI

«1 ci Cild»

Bu muazzam eser, Hindistandaki bir İslâm Akademisine mensup ve sarımızın en büyük âlimleri tarafından yazılmış olup, İstanbulda Sehîsürreşad Kütüphanesi tarafından neşrine başlanmıştır.

Büyük Peygamberimizin ilim, fazilet ve şahamet şahikalarına yükselen kahraman ve fedakâr Eshâb-ı Kiramının ehemmiyet ve ilelebed hükümran İslâm inkılâbındaki muazzam mesai ve mücadeleleri, her birinin ayrı ayrı hizmetleri ve başarıları bu eserde mükemmel bir suretde izah edilmiştir. Şimdiye kadar böyle toplu ve mükemmel bir eser yazılmamıştır. Asrı Saadet devrini bütün azamet ve şa'şaasıyla canlandıran bu eserin intişarı, büyük bir ilim hâdisesidir. Kur'an ve hadîse; en muteber asa kaynaklara dayanılarak yazılan ve çok geniş bir tetebbû mahsulü olan bu fevkalâde kıymetli eser, derin bir boşluğu doldurmak, irfan kütüphanemizi zenginleştirmek, din-i mübinimize büyük bir hizmet olmak itibariyle fevkalâde kıymet ve ehemmiyeti haizdir.

Birinci cildi intişar etmiştir, bedeli sağlam dikişli ve karton kapaklı 12,5, bez ciltlisi 16 liradır. Posta ücreti 100 kuruştur. Basılmakta olan ikinci cildin bedeli de aynıdır. İkinci cilde abone olup birinci ile birlikte bedelini gönderenlerden hiç posta ücreti alınmaz.

İsteme Adresi :
SEBİLÜRREŞAD
İSTANBUL — CAĞALOĞLU

GÂÎ GÖRÜŞ

Ahmet Karakullukçu

Memleketimizin bir çok dertleri ve bir çok ana meseleleri bulunduğunu kimse inkâr edemez. Bu apaçık bir hakikat. Fakat bu acı gerçekleri bir çok gözler görebildiği halde, bu dertlere bir hal çaresi bulmağa gelince herkes ve bilhassa memleket dertlerini bildiklerini sanan bir çok zevat ya susar veyahutta memleket dışından çareler ithaline kalkarlar. Memleketimizin bu keşmekeşler içinde bulunmasına Müslüman Türk Milletinin mazi ve istikbalini ve bilhassa bu günkü yapısını bilmeyişimiz sebeb olarak gösterilebilir.

Evet bütün bunları bilmiyoruz. Fakat itiraf edelim ki bilmediğimizi de bilmiyoruz. Kendimiz kendi derdimizi bilmessek ele de dert anlatamayız elbet. Bu fasit daire içerisinde elin tavsiyesinin tabiatiyle dertlerimize cevab vermekten çok uzak olacağı belli.

Şurasını tekrar edeyimki bütün bu vaziyetlerin tahaddüsüne kafalarımızda memleket fizyonomi ve fizyolijisi diye bir mefhumun bulunmayışı da ikinci bir sebep olarak gösterilebilir. Kendimizin bu husustaki bir araştırma ve cehdinin bulunmayışı, dışardan aktardığımız fikir ve çarelerin de bünyeye uygun olmadığından dolayı meseleleri halle kâfi gelmeyişi bu günkü durumumuzu doğuran sebebler arasındadır.

Evet ölçüsüz bir şey olmaz, zira ilerleyen devletlerin hali hazırdaki durumlarını şekillendiren müesseselerin bir ölçüleri var. Kuruluşlarına, çalışmalarına ve zaman mefhumu içinde yaşamalarına vücut veren bir takım fikirler ve gayeler ve bütün bu fikir ve gayeleri her müesseseye tatbik imkânını sağlayan prensibleri var. İşte bu presiplerin müesseselere hâkimiyeti ve tatbiki sayesinde muasır milletler bize göre ileri hamleler yapmaktadırlar. Bu milletler muvacehesinde dönüp kendimize bakacak olursak eski asırların en güzel medeniyetine ve bütün dünyaya ışık tutmuş bir dine, en güzel örf ve âdetlere, kale gibi sağlam müesseselere sahip olan bizlerin bu günkü perişan halimizi maddi ve manevi bakımdan Avrupanın kapısında boynu bükük eli açık vaziyetimizi itiraf etmek mecburiyetinde kalırız.

Bütün bu ahvalin yukarda saydığımız sebeblerin de üstünde olmak üzere her şeyden evvel fikriyatımızın bulunmaması ve hedefimizin yitip yok olmasından neş'et ettiği en açık bir gerçek ve bedihi bir hakikattir.

İlmin ışığı altında bu günkü müesseselemizi gaye teorisi adını verdiğimiz bir görüşümüzü tatbik ederek tahlile tabi tutarsak o zaman memleketimizin bünyesinde mevcut çatlakları, keşmekeşleri, verimsizlikleri ve izahı güç bir çok meseleleri açıkça anlayabilme imkânına sahip olabildiğimiz gibi, aynı zamanda bir takım devâların teminine ve temin edilen bu devâları da yaralar üzerinde kullanabilme ehliyetine sahip olabiliriz. Öyleyse bu yazımızda gaye teorisinin ana hatları üzerinde durarak öğrenmek en güzel ve en mühim fayda ve menfaatleri temin edecek ve memleket geleceğinde omuzlarına en ağır vazifelerin teretüb edeceği imanlı genç nesle hedefini tâyin etmesinde yardımcı, memleket düzenini yenileştirmede ise en keskin bir neşter olacaktır.

Bir müessese esas iki unsurdan teşekkül eder. Bu unsurlardan birincisi ve en mühimi (gaye) veya (öz) unsurudur. Bu unsurun da üç kaynağı bulunmaktadır: Birincisi iman veya inanç, ikinci kaynak muamelât; üçüncüsü ise ahlâktır. Gaye unsurunun bu kaynakların üçüne birden sahib olması lâzım ki unsur vasfını kazanabilsin. Zira hedefi tâyin edecek ve müesseseye ruh verecek, kuracak, yaşatacak olan bu unsurdur. Nasılki bir meyvenin çekirdeği meyve için her türlü lâzım ve elzem olan hususatı muhtevi ise, gaye unsurunda da bir müesseseyi kuracak, yaşatacak ve idame ettirecek her türlü hasletin bulunması icab eder.

İşte bu unsuru besliyecek ve yaşatacak üç kaynak iman, muamelât ve ahlâk, müessesenin ruhunu, yaşamasını temin edecek her türlü malzemeyi mevcudiyetinde toplamaktadır.

Bir müessesede aranacak en mühim unsur budur; ve bilhassa bu unsurun kaynaklarına çok dikkat etmek gerekir. Bazan bu kaynaklardan biri diğerinin içine girmiş olabilir; o zaman diğer kaynağın içine girmiş bu kaynağın görüntüsü (reflex) ile karşılaşırız. Bu görüntünün ehemmiyeti kaynağa göre değişir. Meselâ iman, ahlâk kaynağının içinde ve ancak görüntü ile karşı karşıya isek o zaman Gaye unsuru beslenmiyor demektir ki müesseseye dış görünüş hâkimdir. İman ve inanç kaynağının muamelâtın içine girmesi ve erimesi de aynı neticeleri doğurur. Fakat muamelât ve ahlâk kaynaklarının iman kaynağı içinde bulunmaları gaye unsurunun beslenemeyip yok olması ve dış kabuğun —ki bu ikinci unsura fikir unsuru diyeceğiz— öze yâni gayeye hâkim olması neticesine götürmez. Zayıf ta olsa bu kaynak gaye unsurunu beslemekte devam eder. Kuvvetli müesseselerde gaye unsurunun kaynakları tamdır. Biri diğerinin içine girmiş vaziyette değildir. Zayıf ve cılız müesselerde ise gaye unsuru muamelât ve ahlâk kaynaklarından istifade edemiyor demektir.

İkinci unsur FİKİR unsurudur. Bu unsur müessesenin dışına taalluk eder. Fikar unsuruna vücut veren bir takım maddî ameliyelerdir. Bu maddî ameliyeler de ferdî ve içtimaî olmak üzere ikiye ayrılabilir. İçtimaî olan maddî ameliyeler de resmî ve gayriresmî olmak üzere tekrar ikiye ayrılır.

Maddî ameliyelerin dallarından birincisini teşkil eden ferdî faaliyetler şayet gaye unsurunu muhtevi ise kanaatimizce bir müessese karakteri arzetmektedir. Bir ferdin ticarî faaliyetleri bu kabildendir.

İçtimaî faaliyet ve ameliyelerin dalları olan resmî ve gayriresmî faaliyetlere gelince, resmî faaliyetler hükûmetin veya daha umumî olarak icra kudretinin kaide tasarruf ve şart tasarruf nevinden olan faaliyetleri neticesinde doğan müesseselerdir ki bunlara da ancak Gaye unsurunun varlığına ve kaynaklarının kuvvet ve kudretine bakarak müessese diyeceğiz.

İçtimaî faaliyetlerden saydığımız Gayriresmî faaliyet ve bir iş ve teşebbüsü tahakkuk ettirmek için fertlerin bir araya gelmesinden de müesseseler doğar. Bir kaç kişinin bir araya gelip bir yolu, bir köprüyü, mahallî veya umumî bir işi onarıp yapmalarında görüldüğü gibi. Müessesenin unsurlarını ve besliyen kaynaklarını böyle kısaca gösterdikten sonra unsurları şöyle değerlendirebiliriz:

Fikir unsuru bir müesseseyi yalnız başına ancak şekli olarak yaşatabilir. Böyle bir müessese vazife ve fonksiyonlarını ifa edemiyen kuru ve verimsiz bir faaliyettir. Binaenaleyh bunlardan halk topluluklarının ve milletlerin hiç bir zaman tam mânâsı ile bir istifadeleri mevzubahs olamaz.

Gaye unsuruna gelince; buna fikir unsurundan daha fazla değer tanıdığımız meydandadır. Zira kuvvetini aldığı kaynaklar kendisini ve dolayısı ile müesseseyi fikren de besleyebilecek kabiliyettedir. Fakat fikir unsuru olmadan gaye unsuru üzerinde müessesenin bir takım sallantılara maruz kalıp plânsızlık ve düzensizlikle karşılaşacağını itiraf etmek mecburiyetindeyiz.

İşte memleketimizin mevcut durumunu ve yaşayışını bu Gâi görüşün ışığı altında inceliyecek olursak o zaman müesseselerimizin tek ve yalnız «fikir» unsuru üzerinde şekli ve boş olarak yaşadığını görürüz.

NURETTİN İLE ÇETİN

(Baş tarafı 13 üncü sahifede)

çilerini arayalım) diye diye insana, büyük ve şerefli arayıcılıkları tavsiye eder. Bundan daha yararlı bir iş mi olur?

ÇETİN — Anlaşıldı ,benim sizinle konuşabilmem için bu konularda çok düşünmem lâzım. Şimdilik faydam şu oldu, inkârcılar hakikaten işin kolayına gitmişler. Sizin gibi, onlara (gerici, aptal, yobaz...) diyemiyorum ama, pek zeki olmadıkları da biraz düşünülünce belli oluyor.

NURETTİN — Düşünürseniz, ki düşünürsünüz inşallah, daha çok şeylerin belli olacağını göreceksiniz.

ÇETİN — Düşüneceğim efendim, düşüneceğim. Sonra görüşürüz.

diye çıkar gider, gider ama, fikir adına fikrî haysiyetlerini çiğneyerek, düşünce yolunu kesen şakilerin şerrinden korunabilecek mi acaba?

Allahım koruyucuların koruyucusu ancak sensin. Düşünenleri, arayanları mahrum etmeyecek olan da yine sensin; sana sığınıyoruz.

KUR'AN-I KERİM'E AİT MUCİZELERDEN

A. Riza NALÇACI

Kur'an-ı Kerim haber veriyor:

«Göklerin ve yerin mülki (hâkimiyeti) Allâhındır. Kıyamet koptuğu gündedir batıla inananlar (kâfirler, münâfıklar) hüsrana düçar olurlar. Görürsünki, her ümmet (her sınıf din ve mezhep erbabı) diz çökmüş intizar ederler Ve her ümmet kendi amel defterini almağa (dünyadaki işlerinin hesabını vermeğe) dâvet olunur. Oğün herkes işlediği şeylerle (cennet veya cehennemle gitmek suretile) cezâ olunur. (mücrimlere) Kitabınız —amel defterinizi— üzerinize hakkı söyler bir kitabtır-ki, ona işlediğiniz şeyleri biz yazmıştık, sen bundan gafletle idin, şimdi önünden örtüyü açtık, gözlerin bu gün iyi görür, kitabını oku. Bu gün sana hesab sorucu olarak nefsin kâfidir (kendi muhasebeni kendin yap) denilir. Mücrimleri o kitabta olan şeylerden korkmuş ve ürkmüş görürsün. Vah bize!. Bu ne kitabdır ki, ne küçük, ne büyük bir şey unutmayıp, birakmayıp saymıştır derler.

İşman ehli olup (Cenabu hakkı razı, hâlis hopsad edecek) şüphesiz amel işlerden Rabları (cennete koymak suretile) rahmetine idhal eyler ki, bu da büyük bir fevz ve seâdettir.»

«Onlar (dinsizler ve kâfirler) görmezler —düşünmezlermi ki— gökleri ve yeri halkeden ve bu halk ile yorulmıyan Allâh, ölüleri de diriltmeğe kadirdır.» Câsiye, Kaf, İsra, Kehif sureleri, âyet 27, 22, 14, 49.

İşte fizik ilmi de bu haberleri tasdik ediyor.

(Zannettiğimiz gibi geçib giden bir zaman meveud olmadığından hiç bir hâdise mazıye karışıp mahvolmaz. En eski sükut ve hâdiseler bile en küçük tafsilâtıyla kâinatta bulunacak ve gûlecek bir halde mahfuzdur. Bunu izah için zihninizi fizik ilminin kâşifi sahasına dâvet edeceğim: Ziya tayfının içinde bulunan yedi renkten ibâret ufûlü nisbetinde 5/4 ile 6/57 mikron arasında kalan müleveen kısımları gözü müteessir eder. Ziya tayfının alt ve üst tarafına temâdiî eden (hararî) ve (kimyevî) taytlardaki (ultraviyole) (infrarıy) hümmeler, bir de (radyoaktif) şuaatı basar uzvunu işkaz etmemekle bereber pek mühim vazifeler ifâ ederler. Hiç bir hâdi bunların intişarına mâni olamadığından gece, gündüz, sabah, akşam vukua gelen hâdiselerin en ufak ânâtına (teferruatına) kadar fotoğrafilerini alıp ziya sür'atile kâinat içine saçarlar.

İşte bu ziyâ teressümat içinde bizim de bütün ef'al ve hareketlerimiz mürtesemdir (resmi çekilmiştir). Ne kadar gizli yerlere girsek, ne derece yer aşağını (dost ve düşmanın) zarından kendimizi uzak farzetsek bir şeyin tecessüsünden (bizi güzetleyip dikkatle araştırmasından) kendimizi kurtaramayız ki, o da bu şuaat (şınlar) dır. Hayatımızın hâdiselerini her an bunlar kopya etmekte, ebediyyen silinmemek üzere kâinata tevdi etmektedir. Bu bilgilerin ahlâk üzerinde fevkalâde güzel te'siri olacağını bilmem izaha hacet varmı?

Her vaziyyetin ebedî kalmak üzere fotoğrafisi alındığına iyman ve buna ilmen (ilim yoluile) inanan bir adam fenalık yapar, en mühterem yerlerde bile edebe aykırı tavr ve hareketlerde bulunur mu? Eğer gözlerimizin bu gün-kü hassasiyetini (görme kabiliyyetini) birkaç bin defa artıracak bir gözlük icadedilir, hâriküldâde bir sür'atle bizi kâinat içinde hareket ettiricek bir nakil vasıtası bulunabilse bu teressümatın (çekilen resimlerimizin) izlenme geçilerek hayatımızın sabavet (çocukluk) ve kemal (yaşlılık ve olgunluk) devirlerine ait bütün tafsilâtı doya doya seyreder ve görebiliriz. (1)

Muhterem okuyucu,

Her iki yazıyı dikkatle okumuşsunuz Kur'anımızın verdiği haberlerin (anlama ve ifade şekli başka da olsa) *bugün inkişaf eden ilim ve fennin şığıla ile bir hakikat olduğu anlaşılmaktadır. Binaenaleyh Kur'an-ın Allah kelâmı ve Peygamberimizin kıyamete kadar bâki kalacak bir mucizesi olduğunda şübhen varsa izale eder, yoksa iymanını takviye eder, işlerine ona göre daha iyi ayarlarsın. Kur'an bize bütün hareket ve sözlerimizin hafız melekler tarafından zabta geçirildiğini, mahşerde, herkesin kitabının önüne açılarak dünyadaki işlerinin hesabına bakılacağını, neticesine göre de mükâfat veya mücazat göreceğini, fiik ilmi de, gecede ve gündüzde ve en mahrem yerlerde bile bütün hareketlerimizin fotoğrafı çekilerek zayi olmamak üzere kâinata tevdi edildiğini... söylüyor. Netice aynıdır. Çünkü bir kimsenin fotoğrafı, hareketleri kendisine gösterilmek için çekilir. Yoksa kendimize gösterilmiyecek tavr ve hareket fotoğraflarının çekilerek silinmemek üzere kâinata tevdi edilmesinin bir kıymet ve mânası yoktur. Sonra:*

«Herkes kitabını, amel defterini kendi okuyacak» buyuruluyor. Okuma şuanız yazı üzerinden değil, sinema filimlerinde olduğu gibi resimlerle de olur. Amel defterleri elbette bakkal defteri olmadığı gibi, melekler de insanlar gibi el ve kemikten yaradılmış maddî varlıklar değil, ruhanî varlıklardır. Sonra hikmeti islâmiyye kudreti ilâhiyyenin her tecelliine (melek) ünvanı veriyor, kudreti ilâhiyyenin tedbiri-nu-mara tealluknu târifderken bir katra yağmurun bile bir melek vantasiyle indiğini bildiriyor, Yine Kur'an-ı Kerim (günahkâr ve mücrimlerin çırkin hareketlerine el, ayak, göz, kulak ve derilerinin şahadet edeceğini zan ve tahmin etmediğiniz için onlardan gizlemediniz ve zannettiniz ki, Allah öğrediğiniz şeylerden bir çoğunu bilmez. İşte rabbiniz-zan ile bu (yanlış) zannınız sizi helâke sevketti, cehennem mekânınızdır) buyuruluacak. dehşet. Fuzulet suresi.

Bu şehadetin inkâra ihtimal olmıyan ef'al ve hareketlerin fotoğrafı olmıyacağını kim söyleyebilir? Netice âlem havadis olan kâinatta hâdiseler kuvvi-i bâtıyye tabiat kuvveti, içimdi âmiller, ahlâkı te'sirler gibi bir takım kuvvetlere rabt ediliyorsa da bunların hakikati ne olduğu bilinemiyor, yalnız vücudu bilinmiyor. Binaenaleyh bir müslüman mahiyyet ve keyfiyyetini düşünmiyerek ef'al ve hareketlerinin kıyamette kendine gösterilmek üzere melekler tarafından zabta geçirildiğine dinen, din ve ilim adamı da ilmen ve dinen iyman eder, inanır, hüsrana düşmemek için Allah'ın ve Peygamberin gösterdiği doğru yolu takibeder, dinsiz de hepsini inkâr ile sonunda hüsrân ve helâke düşer. İyman ve islâm üzere Allah-a hamd ve Peygamberimize salât ve selâm olsun.

(1) Arzın Menşei ve Geçirdiği Devirler. Yazan: Abdül Feyzaz Tevfik.

"Allah hay: Kahve çay!,, Diyen M. Makal'ın Hezeyanları....

Süleyman ÖZKAFA

Türk milleti uzun mücadelelerden sonra milyonlarca şehit kanıyla mubarek topraklarını yoğurmak pahasına, imanına vurulan kilitleri kırmış; milletin temsilcileri, gazileri Ankarada toplanmışlardı. Herkes sessiz ve hüşu içerisinde İstiklâlinin dile gelmesini bekliyordu. İşte o zaman İlâhî, gür bir ses şöyle haykırdı:

«Bu ezanlar ki şehadetleri dinin temeli,
Ebedi yurdumun üstünde benim inlemeli.»

Ve saatlerce ayakta alkışlar ve tekrarlardan sonra Türkiye Cumhuriyetinin temelleri böyle atıldı.

O günle bu gün arasında kırk sekiz sene geçti; sene 1923 ve 1963. Gazetelerde şöyle bir haber çıktı: «Sessiz sedasız saatlerde okunan ezan hoparlörsüz okunmalıdır. Birçok kişinin uykuda bulunduğu bu saatlerde müezzinlerimiz kendi sesleriyle ezan okumaya dikat etmelidirler. Şayet müezzinin ses tonu buna müsait değilse o takdirde hoparlör insan sesine göre ayarlanmalıdır.»

İşin feci tarafı bu tamim Bizim Radyonun ve Pekin Radyosunun tamimi değil, istiklâli ezanlar üzerine kurulmuş bir milletin en yüksek makamlarının tamimi olması idi. Bu tamimle Türk milletinin istiklâlini ilân eden ses kısıtlanmak istenıyor ve bu vatanın ufuklarında tehlike çanları alarm veriyordu.

Mesele gayet basitti: Diyanet İşlerinin sorumluluğunu üzerine almış olanlar «1949 yılında İzviz Köy Enstitüsünden mezun olan Niğdenin Çardak köyünde öğretmenlik yaparken çocukların dinî inançlarıyla alay etmek ve köylü arasında Komünizm propagandası yapmak suçu ile tevkif edilerek Niğde Cezevine nakledilen Mahmut Makal'a (1)» bilerek veya bilmiyerek de olmuşlardı. Gazetelerden topkı karşısında hatalarını örtmek için: «Diyanet işleri bu tamiminde müezzinlerin minarelere çıkmasını temin etmek istemiştir. Minareler bakımsız kalmıştır. Tamim bu maksatla yayınlanmıştır.» gibi çocukları dahi kandıramıyacakları bir mantık yoksulluğu garabetini göstermişlerdir.

Mesele, rengini aşağıda kör gözlere dahi göstereceğimiz Mahmut Makal'ın yerli solakların karargâh itibaz edilen sözde ona Vatan gazetesinde yazdığı bir makaleden direktif alan ve son senelerde milletin gözünden haklı olarak düşen kara ruhlu insanların Türk milletinin gözü önünde oynadıkları bir komedyadan başka birşey değildir.

Maarif müfettişi olarak Kızılcahamama giden M. Makal zehirini şöyle kusuyor: «Şimdi 27 Eylül Cuma sabahı. Kızılcahamamda camilere büyük hoparlörler takmışlar, erkenden uyandım ezan okuyan hocanın sesiyle, çeştin yaz makinesinin başına. Küçük taktıktan sonra uzun uzun düşündüm, ulusumun kendi kendine uykuyu haram edişi üstünde...»

Ve netice Mahmut Makalın istediği yerini buluyor... Makal'ın bu arzusuna uyanlar, O'nun 100 sayfalık Bizim Köy Kitabını okumak zahmetine katlanmış olsaydılar Makalı pekâlâ tanıyabilirlerdi. Bu gafleti gösterenler, yazımızı okumak arzusunda bulunurlarsa biraz cık Makalı tanımış olacaklardır.

Mahmut Makal bakınız köylülerin yaptıkları ibadetlerle nasıl alay etmektedir:

«Hacı efendinin kandırıp avucunun içine alamadığı ancak birkaç kişidir. Örnek Gani Çavuşla kardeşleri.

Gani çavuş şıkların suyunuza davranmasını bilir, onlardan hürmet görür. Der ki:

Allah hu: Pilâv su – Allah hay: Kahve çay! Deyip zikretmekle iş bitmez.» (Sn. 72).

İnsaf, hangi Türk köylüsü vardır ki, bu şekilde zikretsin. Gaye ibadetleri alay tarzına sokup gençleri ilerici (!) yapmak.

Makal köylü kadınlarını din adamlarıyla bakın nasıl konuşturmaktadır:

«Aman gı, nasıl dilin varıp ta söyleyon. Gavur olun. Allahtan kork. Daş ider Allah seni. Hemen mallûm olmuştur şîk efendiye dediklerin» (Sh. 74)

Makal mevhûm bir hafız icad eder; hafız köy köy gezen bir dilenci, köy öğretmenlerinin düşmanı ve köyün istismarcısıdır:

«... Misafir asık bir suratla ağır ağır söylemeye başladı: Bendeniz Kırşehirliyim. Kayseride hafız mektebinde okuyorum... Konyada bir tane derin hoca varmış dediler... Orada harçlığım tükendi... Beni camiye götürdü. Bir Kur'ân okudum cemaat hepten dudağını yaladı... Eli altmış lira da oradan topladık... Zaten bu eşşoğlu eşşeklerden ne hayır gelir. Sizin köyde yoktur insanlıktan muallim...» (Sh. 77-78).

«Hafız, sabahleyin muhakkak gideceğini, kısmetinin hemen toplanmasını ve kendisini götürecek olanların hazır olmalarını buyurdu.» (Sh. 79).

Makal hafızla da hıncını alamamış olacak ki kırlası kelimeye çocukların köyde Kur'an okumalarını doluyor ve onlara bir ahırı münasip görüyor; bir Moskof suçlı olduğunu bu satırlarıyla iyice İsbat ediyor:

«Sabahlarını sordum. Pazartesi idi. Kimi «Elham», kimi «Sübhane», kimi «Allahümme Salli» ezberliyorlarmış.

Bir hafta sonra molların aklına ne gelmişse gelmiş. Çocuklarımıza yer bulun diye göstermiş kapıyı... Hemen âyan ve ağalar toplanmış. Hüseyin ağanın ahırını uygun görmüşler...

... Ahırın içi gelişi güzel de olsa temizlenmemişti. Duvar kovukları çeşitli böceklerle dolu, taban ve pösteküler gübre içindeydi. Havada da gübre kırıntıları yüzüyordu... (Sh. 83-84).

Mahmut Makalın tiynetini anlıyan köylülerin tepkisini yine kendinden dinleyelim:

Babam yanıma geldiğinde sözü açmışlar odada. Fitlemişler babamı adamakıllı. Gelip dikildi karşıma:

Bundan sonra namaz kılmayacak olursan, şüncüden itibaren evlâtlıktan ired ediyorum seni. Ne bu Allahaşkına. Hem şu gayılı gâvur kitaplarını okumayacan bundar gîlli. İlalem müslümanlığa heves eder, namazlığını bellar, müslüman olur, sen deli gibi inadip gâvurluğa hizmet eden...» (Sh. 94).

Köylülerin, uydurma, bitlendikleri (!) yerleri cenneti âlâya benzeten, oruç yiyen köylülerin hallerinden

(Devamı 26. sayfada)

(1) Toprak Mecmuası, Sayı: 1, 1962.

Bir Fıkra ve Neticesi

Mustafa VARLI

Aziz kardeş!. Beni iyi dinle... ve Mevlâna Hazretlerinin şu fıkrasından ibret almaya çalış.

Mevlâna Hazreleri bir gün, bir papazla konuşurken sorar :

— Sen mi büyüksün, yoksa sakalın mı?

Papaz şöyle cevap verir :

— Ben sakalımdan yirmi yaş büyüğüm.

Mevlâna bunun üzerine papaza :

— Senden yirmi yaş küçük olan sakalın ağarmışta, sen hâlâ karanlıklar içerisindesin demiştir.

Papaz, bu sözü duyunca müslümanlığı kabul eder.

Aziz dost... o, papazdı. Karanlık perdelerin arasında kalmış bir insandı. Şirk denizinin, küfür okyanosunun korkunç dalgaları arasında kıvranmış bir insandı. Başka bir dinin rehberliğini etmiş bir insandı. Fakat bütün bunlara rağmen İslâmiyeti kabul etti. Nur'u Muhammedi ile nurlanma şerefine nail oldu. O kutup insanın ümmeti arasına girme bahtiyarlığına erdi. Müslüman oldu. Geçmiş günahları için tevbe etti. Hakiki bir müslüman gibi tevbe etti. Çünkü, dağlar kadar günahı olsa bile halis bir tevbe ile bütün günahlardan sıyrılacağını, hiç bir şey yapmamış gibi olacağını biliyordu. Bunun için tekrar günah işlememesi icab ediyordu. Halis bir tevbe için de bu şartlı. Nitekim Peygamber efendimizin «günahtan tevbe, bir daha o günahı işlememeğe kesin bir söz vermektir» hadisi şerifini biliyordu. Bunu bilfiil tatbik ettiği takdirde yine o beşer âlemi için rahmet olarak gönderilen peygamberimizin: «günahtan tevbe eden kimse, günah etmemiş gibi olur.» hadisi şerifine dayanarak dünya ve ahirette kurtuluşa umuyordu. Yanlı ummardı ki, kendisini yoktan var edenin, o ulu yaratıcının ilâhi fermanını duydu, okudu... o ferman, gönülleri fethedercesine şöyle seslenıyordu :

«Ey iman edenler tam bir sıdk u hulus'a malik bir tevbe ile yanı» bir daha günaha dönmemek, bunu aslâ arzu da etmemek şartiyle «Allâha dönün, olur ki Rabbınız kötülüklerinizi örter ve sizi altlarından ırmaklar akan cennetlere sokar. O gün Allah, peygamberini ve iman edip onunla beraber olanları rüsvay etmiyecek, nurları önlerinde ve sağlarında koşacak, (mü'minlerin nuru söndüğü zaman) «Ey Rabbımız diyecekler bizim nurumuzu tamamla, bizi yarlığa, şüphesiz ki sen her şeye kadirsin.»

Evet, Mevlâna Celâleddin-i Rûmi Hazretlerinin sorusu karşısında sarsılan, kendisini kaybeden papaz, dize geldi, müslüman oldu ve tevbe etti. Böylece kurtuldu. Zülmet ve cehalet perdelerini sıyırdı. Ebedi nûrun sâlları altında ufuklara doğru koştu ve kalbinin derinlerinden coşan bir sesle Allaha yalvarmaya başladı :

«Dil nazargâhındır elbet yüz çevirme, kalbe bak,
Aşk ile pür-nûr kıl sen gönlümüz, Rabbil-falâk,
Zulmet artık kalmasın doğrun mücebbet bir şafak,
Yâ ilâhi [1] *Rahmetinden kimseler dûr olmasın»* [2].

Fakat biz ne yaptık? Evet aziz müslüman biz ne yaptık? Papazın sonradan kavuştuğu ebedî nur zaten bizimdi. Doğduğumuz zamandan itibaren bu nûrun içindeyiz. Bünyemiz bu nûrla gelişti. Fakat bütün bunlardan haberimiz yok. «Uyuduk, uyuştuk. Allâh'ı, Peygamberi unuttuk, İslâmı, Kur'anı ihmal ettik. Mukaddes varlıklarımızı bıraktık.» Nihayet kendimizi de unuttuk... Biraz olsun kıpırdayalım. Unuttuklarımızın, ihmâl ettiklerimizin yanına koşalım. Bizi biz yapan kıymetlere sarılalım.

Vakitler geçiyor, fırsatlar kaçıyor, zararlar, şıkâyetler çoğalıyor, dertler izdıraplar şiddetleniyor. İçtimai dertleri meydana getiren âmiller, gün geçtikçe çoğalıyor. Fakat devalar, ilâçlar azalıyor, yok oluyor. Fert fert cemiyetin rûhî durumu bozuluyor. Hastalar manevi hekim arıyor. Hakiki doktoru arıyor. Doktorlar ise hastalardan âdetâ fırar edip kaçıyor. Dertliler dertleriyle başbaşa kalıyor, kıvranıyor. Kurtuluş ümidi içinde kıvranıyor. Huzur ve saâdet durmadan beşer çevresinden uzaklaşıyor. Nihayet insan, dünyaya geldiğine pişman olup çıkıyor.

Aziz dost!. Bu hayat faciasının dehşeti tüyler ürpertiyor. Dinle Cenab-ı Hak ne diyor?: «Hakikat, iman edip de sonra küfre sapanlar, sonra yine iman ederek küfre dönenler, sonra da küfürlerinde ileri gidenler (yok mu?) Allah onları yarlığayacak değildir. Onları (doğru) bir yola iletecek de değildir.»

Dikkat et. Bu zümrenin saflarına dahil olmaktan kaç. Bütün varlığınla kaç. Arslandan kaçar gibi kaç. Kendini kurtar. Allaha yönel. Kur'ana ve peygambere sarıl. Geçmiş günahlardan ayrıl, tevbe et. Allahın istediği şekilde tevbe et. Fakat tevbeden sonra günaha dönmemeğe azmet...

Tevbe nasıl yapılır biliyor musun? Bunu Hz. Ali'den dinle bak ne diyor? O tevbe altı şeyle tahakkuk eder :

1 — Geçmiş günahlara karşı pişmanlık,
2 — Terkedilmiş farzları ödemek,
3 — Kul hakkını red ve edâ,
4 — Hasımlarla helâlâşmak,
5 — Bir daha günaha dönmemeğe azmetmek,
6 — Nefsini masiyet içinde terbiye ettiğin gibi Allaha taatte de terbiye etmektir.»

Keşşaf, bunlara bir madde daha ekliyerek: «nefsine masiyetlerin lezzetini tattırdığı gibi taatlerin de acılığını tattırmak» demiştir.

Hasani Basri Hazretleri der ki: Tevbe, günaha buğzetmek ve her hatıra geldikçe istiğfar eylemektir.»

İşte aziz dost! Bunlara bakarak ibret almaya çalış, kurtuluş yolunu bul ve Cenabı Allahın: Sizin rabbınızdan muhakkak deliller gelmiştir. Artık kim (onlarla hakkı) görür (ve iman eder)se kendi lehine, kim (ondan) kör kalırsa o da kendi aleyhinedir.» [4] ayeti kerimesini anlıyarak dinle. Umulur ki dünya ve ahiret saadetine kavuşursun.

[1] *Et-tahrim sûresi*, 8.
[2] *Halide Nusret Zorlutuna'dan.*
[3] *En-nisâ sûresi*, 137.
[4] *El-enâm sûresi*, 154.

Büyükler Büyüğü
Peygamberimiz Efendimiz

NEBİYYİ EKREMİN EN AÇIK SIFATLARI

Tefrika : 28 Yazan : A. AZZAM Terceme : H. KARAMAN

Bütün insanlar Adem (A.S.) dan gelmedir. Adem ise topraktan yaratılmıştır.

Sonra şu mealdeki âyet-i kerîmeyi okudu: «Ey insanlar, biz sizi bir erkekle bir kadından yarattık ve tanışıp anlaşasınız diye millet ve kabilelere ayırdık. Allah indinde en kıymetliniz en müttakî (Allahın yasaklarından onun rızası için kaçınan) nizdir.»

Bundan sonra Efendimiz (S.A.): «Ey Kureyş, size ne yapacağımı beklersiniz?» buyurdu. Kureyş:

— Hayır umuyoruz. Sen kerîm bir kardeşimizin af ve kerem (iyilik) sahibi bir oğlusun.

— Haydi gidin, serbestsiniz!

Sonra Rasûlullah (S.A.) oturdu. Hz. Ali (R.A.) elinde Kâbenin anahtarı olduğu halde ayağa kalkarak şöyle dedi:

— Ey Allahın Rasûlü, Kâbenin perdeciliği ile hacılara su verme hizmetlerini (bu hizmet haşimiler'de değildi) bana ver.

Efendimiz: «Talha oğlu Osman nerede?» diye sordu. Osman (R.A.) çağırıldı:

— Osman ,işte anahtarın; bu gün iyilik ve ahde vefâ günüdür.

İşte Sakif sefaret heyeti Medine'de... Araplar arasında eriyen, ehemmiyetini kaybeden bu kabileye Efendimiz nasıl muamele buyurdu? O sefaret heyeti arasında Efendimiz'i (S. A.) Taif'ten zorla çıkaran Amr oğlu Yâleyl de vardı. Yine onlardan Avf oğlu Malik'i Efendimiz (S.A.) daha önce affetmiş, kendisine yüz aded de deve hediye etmişti.

Berîkiler ise bütün kabile fertlerine şamil bir afva mazhar olarak döndüler. Eğer yer ve zamanın müsaadesi olsaydı size, Hevazin'in kıssasını, Huneyn günü, İslâmı kökünden kazımalarına ramak kalan azılı düşmanlara, esirlerini geri vermek için Efendimiz (S.A.) in ashabına nasıl borçlandığını anlatırdım.

Her şehir ve kabileye şamil öyle örnekler görürdünüz ki, günler ve asırlar geçecek fakat bu misaller içinde Rasûlullah (S.A.) bütün insanlığa önder, yüksek ve tek örnek olarak yaşayacaktır.

MERHAMET VE İYİLİĞİ

Arap ve cihan tarihinde öyle kimseler vardır ki hatıraları her zaman kulaklarda çınlar. Onların bazı vasıf ve karekterleri kendilerine başarı yollarını açmıştır. İşte bunlar kahramanlar ve büyüklerdir.

Büyükler Büyüğü (S.A.) in bazı sıfatlarından bahsettik. Bu sıfatlarıyla nasıl herkes için en güzel örnek olduğunu izah ve isbat ettik. Şimdi de sözü O'nun (S.A.) iyilik (birr'ü ihsan) ve merhametine nakledeceğiz. Bu vasıfta da O'na kimse yaklaşamaz. Kuvvetli ve zayıf halinde, fakir ve zenginken bu vasıf daima onun (S.A.) büyük şahsiyyetinin aynası olmuştur. Rahmet kendisini ihata etmiş, O, iyilik ve ihsanın imamı (önderi) olmuştur.

«İyilik cennete kavuşturur. Yerdekilere merhamet edin ki göktekiler de size merhamet etsin. İnsanlara acımayana Allah merhamet etmez. Merhamet sahiplerine Rahman, rahmetiyle muamele buyurur. Gönlünde merhamet olmayanlar ancak şakiler (şeytana uymuşlar) dir.» diyen O (S.A.) dir.

(Devamı var)

AL-MÂTURİDİ'NİN NASİHATNAMESİ

Tercüme: Asist. Ahmed Subhi FIRAT

— III —

Hakir halde (iken de olsa) düşman (ı dost) edinme.
Çok korktuğun düşmandan daha çok sakın.
Senden korkandan sen (de) kork.
Düşmanla, düşman dostluğu yap.
Gönlün kötülüğüne şehadette bulunduğu şeyin başından kalk.
Dostunun dostlarının arasını bulucu ol.
Dostun düşmanından gafil olma.
Cihanda kusur ve hüner yo kdeğil, (ama san) kusur arama.
Bir kimseyi, (gerektiğinde) hor göremeyeceğin nisbette övme.
Doğruluk yüzünden sözüne ziyan (da) gelse vazgeçme.
Kendi ölçünle (de) olsa, yardımı esirgeme.
Acımayana acıma.
Âciz ve parasızdan borç isteme.
Peygamberin soyuna hürmeti devam ettir.
(113a) Cahil olan bir zâhide inanma.
Bilmeyen ile seyahat etme.
Az (olan) kendini, çok olan diğerlerinden daha iyi bil (melisin).
(Iyi bir hale konulması mümkündür düşüncesiyle) kötü bir şeyin gizlice çaresini aramayı esirgeme.
Emaneti, (sana) gurur verirse alma.
Emaneti, (herkesin önünde) görünür şekilde ver.
(Mal) zenginliğiyel övünme.
Çalış ki aldanmayasın.
Emâneti koru ki zengin olasın.
Şüphe etmeden bilmelisin ki (takdîri ilâhide senni) olan bir şeyi (başka bir) kimseye vermezler.
Olacağı olmuş zannet.
Husûmet ve taassubu pislik say.

Dördüncü Bölüm

Dili (ni) kötü söz söylemeğe alışmaktan koru.
Boş lâtifeler etmenin sonunu tehlikeli bil.
İnsana, (hatasını yapışının) akabinde (hatasını hemen) hatırlat ki (tüzümünda) yüzüne (karşı da) söyleyebilesin.
İşini, lâftan öne al.
Boş sözü bütün tehlikelerin başı bil.
İyilik et, nimet koma.

Şükrânda bulunmayan ve iyilik etmeyene tecessüs etme.
İhtiyaç sahiblerini reddetme.
Birkaç kimsenin elinde isen, kendini onların kölesi bil.
Müslümanların kendin hakkındaki zanlarını yanlış sayma.
Uygun bir ihtiyacı, büyük bir iş bil.
Kendi iyi hareketini, minnet koyarak dile düşürme.
Dostlara kötüyü öğretme.
Düşmanınla birlik olan dosttan kork.
Kötü namın sana gelmesine engel ol.
Töhmet mevkiinde yürüme.
İnsanların gamından sevinme.

Beşinci Bölüm

Ehli beytin hakkını bil, onları hakir görme.
Satılacak köleyi koruma. (elinin altındakini koru).
Sen olmaksızın işi yükselen kişiyi korkutma.
Sonucu, günah terazisiyle tart.
Halkı kendilerinden ümitli yap.
İyilik etmeye sebep arayıcı ol.
Öğüt kabul etmeyene öğüt verme.
Allah'la olduğun yerde, sultana karşı küstah olma.
Allah'ı her durumda elinden tutan, yardımcı olarak bil.
Kendini emniyette hissettiğin anda (da) kork.
İktidârın var iken intikam alma.
Zemâneden ve onun yakınlığından kork.
Hilenin en zayıfını, kuvvetin en kavîsi bil.
En az yavaşlığı, çok medihlerin üstünde medhedilmiş bil.
Doğru olmayan kimselerden yan çiz.
Dervişin kendisi için gönlün hoş olsun.
Medh edilmemiş ilmi arama.
Derdi (ni) başkasına söyle ki deva bulsunlar.
Mühim işlerde zayıf fikirli ve isteksiz olma.
Kadınlara hiçbir yerde erkeklerden çok inanma.
Az ye, az iç, ver ki yesinler.
Halkla seninle yaşadıkları gibi yaşa.
Pişman olmayacağın şeyi yap.
Allah'ı, ihsan edici olarak bil, O'na şükranda bulun

HÂDİSELER — DÜŞÜNCELER

(Başlarafı 2 nci sayfada)

sefeye bağlı **Filozof taslaklarının** gözleri önünde kendilerini yakarak manevi hayata inanmanın emsalsiz örneklerini vermektedirler.

G. Vietnam'daki Budist yangınında, kadın denen mahlûkun sihirli parmağı var deniliyor. Filhakika Diktatör Diemin yengesi Madam Nhu, dindar yüreklerin kavruluşu karşısında yanan insanlara değil, yakılan benzinlere acıdığını söylemiş ve insanın değerini bir iki galon a-karyakıtla ölçmeğe kalkmıştır. Ona, insanlığa karşı bu duygusuz davranışının hesabını sormak, topyekün insanlığa düşen bir vazifedir. İnsanlık, bu vazifesini ancak ve ancak bir kadın parmağında oyuncak olan 13,5 milyon budistin mukaddes isyanına kulak vermekle ödeyebilir.

Dünya bugüne kadar birçok kadınların oyununa gelmiştir. Korkunç Yenge'nin bu hareketi ne ilktir, ne de son. Nitekim kral Hirod'un kardeşinin kızıyla evlenme arzusuna bir peygamber olarak müdahale eden Hz. Yahya (A.S.), bu hakkı ve meşruu müdahalesinin cezasını, hadsiye bir kadın parmağı karıştığı için, başıyla ödedi. Kral Mirod, yeğenine karşı kuduran şehvetini tatmin etmek için, yeğeninin bir iki raksına karşılık altıntaş içinde istenen idâhi haberciinin kanlı başını Hirodia'ya takdim etmekten en küçük bir ürperti duymadı.

Bizansta, Kaysar'ın tahtına oturan fahişe **Teodora,** imparatoria beraber devletin bütün işlerine el atıyor, devamlı olarak entrikalar çeviriyordu. Hıristiyanlığın bir merkezi haline gelen **Kostantiniyye**'de alenen fuhuş yapmaktan çekinmiyen bu kadın, daha sonra imparatoriçe olmuş, huzurunda vakûr hakimler, mütaassıp piskoposlar, ünlü kumandanlar, esir hükümdarlar elpençe divan durmuşlardır.

İnsanlığın tekâmülü yalnız erkeklerin feyizli çalışmasıyla mümkün olmuştur denilemez. Bu başarıda kadının da emeği vardır. Tarihte din uğruna ölen, öldüren kadınlar da vardır. Hele **İslâm Tarihi** bu konuda ayrı bir enginlik arzeder. Kadisiye Muharebesine dört oğlu ile birlikte iştirak eden Şaire Hansâ, aynı harbde oğullarının dördünün de şehid olduğunu görünce Allah'a şöyle niyazda bulundu. **«Oğullarımın şehadetiyle beni müşerref kıldığın için sana hamdolsun Rabbim!... Dar-ı Rahmetinde, o şanlı yiğitlerime kavuşmağı bana nasib eyle Allahım...»** Zamane kadınları ibret alınız!..

İslâmın İlk Emri
OKU

(Hatandan) dön (mevcudatı) O'nunla gör.
Hikmet ve âfiyeti Hak'tan bil, zira bu biliş (senin için) büyük bir lütûftur.
Sözünü yerine getirmiş olanı iyi ve kötü durumda (da olsan) koru.
Hevâ ve isteğin çocukları olma.
Gönlü, dîn (i bilgiler) de bilgili kıl.
Canı Allah'a ibâdet etmek için sabırsız bir hale sok.
Mevki ve mal bulduğun zaman kendini bilmeyi unutma.
Dünya ehlinle oturduğun zaman dini unutma.
Yükseklik ve büyüklüğü adalet ve insafta bil.
Malı haksız şekilde ve yersiz sarfetme.
Seviyesiz kimselerin âdetlerinden sakın.
İktidâr sahibi iken büyük gayret göster.
Fakirlik anında kendini zelil kılma.
Güçlüklerde sabrı ele al.
Vakti hiçbir zaman gönülle değerlendirme.
Biraz derdi (çok derd) kabul et (ki sonra sana büyük işler açmasın).
Kendi mesleğinden utanma.

EY MÜNKİR!...

(Başlarafı 5 inci sayfada)

İslâm diyarında İslâma çatan, Allahı unutup maddeye tapan, Hak yolu bırakıp garbe sapan hiç düşündün mü ölünce nereye gideceksin?

Müslümanları baskıya alan, Komünistleri meydana salan, din alimlerini alaya alan ölünce nereye gideceksin?

Allaha secde etmeyip etekler öpen, garbı öğüp ecdada söğen, menfaat milinde fırıldak gibi dönen, ölünce nereye gideceksin?

Millet parasıyla millete taş atan, kâbeyi bırakıp kuzeye bakan, rakı masasında arşa hırlayan ölünce nereye gideceksin?

Aydın - devrimci yaftasını alnına takan, babasını musallâ taşına koyup karşıdan bakan, milletin imanına - selâmına çatan hiç düşündün mü ölünce nereye gideceksin?

Her nimetin sonunda bir yok oluş olduğunu bil.
Her derdin sonunda (bir) açıklık olduğunu bil.
Yaşayışını, insanların rizasıyla iyiye döndür.
Cömertlik, doğru iş işlemenin neticesi olarak vadedilmiştir.
Seferde, seferde olmadığın zamandakinden daha güzel huylu ol.
(Gücün yettiği çağda) din işlerine gayretle sarıl.
Vücudu, arzuların denizinde boğma.
Yaralı oluş halinin kıymetini bilmeyene kötü (lük) et.
Çalışmada, daha büyüklülüğü çok bulma.
Cimrilik âdetinde büyükluk arama.
İlmi, doğru yolun delili say.
Gönüllülerin dostluğunu sessizlik ve az incitmeden ara.
Yiğitlikte geçen vakti ziyan addetme.
Düşmanlara güçlükler göster.
Akılsız kimseleri adam yerine koyma.

(Devamı var)

«ALLAH HAY: KAHVE ÇAY!» DİYEN M. MAKAL'IN HEZEYANLARI

(Baştarafı 21 inci sayfada)

alayla bahseden, onların cennet ve cehennem inançlarını karikatürize eden Makalın gözünde Türk köylüsü acaipler harikası sefalet timsalidir:

«— Öğretmenim, ata mı benzer bal, yoksa kuzuya filân mı? diye bir soru yağmuruna tutuluyum tanımlayamamıştım» (Sh. 10).

«Bu bizim ekmek kalmca bir yutkadır. Gene de çok kere içi hamur kalır. Hazmede bilene aşkolsun! Lâstik gibi çek çek kopmaz. Mukavvayı ıslatıp yiyormuş gibi gelir adama...» (Sh. 16).

Mahmut Makal'ın Bizim Köy isimli kitabında baştan sona kadar köylüyü karşımıza, sefalet timsali, kötü inanışların kurbanı, yeniliklerin düşmanı olarak göstermesi nedendir acaba? Birçok köylerimizde bugün fakirlik izdırabı vardır. Fakat Makalın kitabında anlattığı gibi değil. Bizim Köyün yazarı gerçekten bunu kendi emellerine alet etmek için değil de rüshunda duyarak bir vatanperver gibi hareket etmiş olsaydı. köylünün dini inançlarını yıkmayı ve onların karşısında olmayı değil, onlarda gördüğü hataları tashih etmeyi düşündüğü. Neylersin ki, niyet ve fikir bozuk, efendileri öyle istiyorlar. Ona göre ancak bu nizamı işâh değil yıkmak ve yerine Sovyet cennetindeki (!) köylüyü getirip koymak lâzım. Bay Makal, hayatı olduğunuz ülkedeki cinayetler ve dehşetler listesinden hiç mi haberiniz yok? Özellikle tarafından, etiketi son bulmuş bir Kruçof yoldaş tarafından alınan, esir kamplarında, Sibirya steplerinde gerçekten sefalet ve hattâ cinayet kurbanlarını bilmiyor musunuz? İslâm ülkelerinde Ezan seslerinin vatandaşlarının rühî beslenmelerine esir olmaktan kurtarılmış duyurulmamasını şu vatanda sizin gibi üç-beş baykuş zihniyetli insanlardan başka kim istiyebilir?..

MERHAMETİN MUTLULUĞU

(Baştarafı 8 inci sayfada)

★ **Kim, kâinatı bir nefeste ciğerlerine doldurabilecek derecede hür? Bugün hürriyeti ağızlarında kokutanlar, onlara alanda hürler? Bu dimağımıza takılan kelepçe olmasa!.. Öyleyse hürriyet ufka veya seraba benzer. Ona yaklaştıkça bizden uzaklaşır. Tekâmül kanununun en belirli ve en hakikisi, ruhumunun kemal noktasına ulaşmak için didinişi!.. Ancak iman ateşinde eriyip yokluğa erenler hür! Gerisi hep dedikodu...**

★ **Ey benim kabristanlara benziyen şehirlerde hürriyet arayan dostum! Şehirler hürriyet aşıkları için kuş kafesi kadar dar, dipsiz bir kuyu gibi karanlık bir zindan. Ellerini sürdükleri, gözlerine ilişenler, hayal ve vehimden başka şey değil. Garplı bir şâir düşünüyor: «Gerçek hayat yaşadığımız hayattan daha başka» Ruh faziletlerini zincirliyen ve gerçek varlıklarını hüsran zindanına hapseden dostlar! Bir gün gerçekten kâinata sultan olduğunuzu bilip çocuklar gibi sevinerek ömrünüzün şarkısını bestelemiyecek misiniz?**

★ **İşte aşkımız ve idealimiz. İşte fazıl ve sefil insanda tek ana miyar çizgisi: KUR'AN!.. Bütünlükten ve tamlıktan yeni yeni ufuklar ve uzunluklar belirir. Zaten hayat, aşk ve merhametten başka bir şey midir?**

ALEVÎ HEZEYANLARINA CEVAP

(Baş tarafı 15 inci sahifede)

memiş. 4 mezhep ehlinin yaptırdığı câmilerden onbra câmi ayırmak hem yapanın arzusuna hem 4 mezhep ehlinin arzusuna, uymaz. Bu alevîler câmi istiyorlarsa istedikleri yere yaptırırlar, kimse mâni olmaz; hem de vilâyetlerde câmi ayrılırsa kaza ve köy alevîleri açıkta kalır, aynı zamanda bu, boş masraf, fuzûlî zahmet olur, câmilerin kapısı açıktır içleri, dışları temiz olarak mevcut câmilere buyurup ibâdetlerini yapabilirler..

Bence babanın bildirdiğe bahsettiği Kur'an, Anayasa, layaizmi, demokrasi, temel haklar, hürriyet gibi sözleri ile davâ ve dilekleri birbirini tutmuyor. Herhalde babamız bunların mânâ ve mefhumlarını anlamamışlar, bildiriyi başkaları yazmış, o imza koymuşa benziyor. Bu takdirde yazarların sağdan mı, soldan mı geldiğini bilsek çok faydalı olacak amma söylemezler, bektaşi sırrı gibi saklarlar. Şunu hülâsaten tekrarlâlım ki: alevîler câmilerden kovulmamıştır, gelsinler, her câmiye gelsinler, girsinler, sözümüzün doğruluğunu görsünler, câmilere girince, buraya göz atmadan uzaktan geçenlerin attığı sözün hakikata uymadığını açıkça göreceklerdir. Onlar bizim câmilerimizi begenmezler, gelmezler, buyursunlar elbe, dilbe, belbe sağlam olarak gelsinler. Yüzlerce senedir beş vakitte dâvet ediyoruz, gelmiyorlar, gelsinler hem beş vakite gelsinler, vaaz dinlesinler, tefrikçi vaazlar yapılmadığını duysunlar da kör kuyuya taş atıklarını anlasınlar...

Hülâsa bence alevî dostlarımızın maksadı açıktır: fakat 4 mezhepteniz, ehlisünnetteniz, deyen efendiler acebâ daha nekadar bunu anlamayacaklar, hak ve hakîkatı ilmî, medenî yoldan müdâfaa etmeyeceklerr? Hak karşısında sükût edenin «şeytan-ı ahres» olduğunu hatırlamayacaklar, mevkilerine, para ve mallarına taparcasına sarılacaklar? Ben de bunu merak ediyorum.

Sure 57 فَانْ تَوَلَّوا فَقَدْ اَبْلَغْتُكُمْ âyetinin meali şerifini (ey Hud onlar senden yüz çevirirler, sana arkalarını dönerlerse de ki: ben ne için gönderildimse onu size eyice anlattım, tebliğ ettim, siz dinlememekte onu size eyice anlattım, tebliğ ettim, siz dinlememekte devam ederseniz yine Allah yeni bir kavim, yeni bir nesil koyar, fakat siz ona karşı bir şey yapamassınız, ona zarar veremessiniz, o herşeyi hıfzedip saklar) kaydederek yazıma son veririm...

Mustafa Barcın

MERAM OTOBÜSLERİ

Meram otobüsleri bütün yolculuklarınızda hizmetinizdedir.

Merkezi **KONYA** olup sefer yaptığı yerler ve şubeler:

		Tel:
ADANA	- Cenup garajından	4079
ANKARA	- Meram yazıhanesinden	111540
BURSA	- Otogardan	1834
ESKİŞEHİR	- Yıldız yazıhanesinden	2022
İSPARTA	- Meram yazıhanesinden	1286
İZMİR	- Santral garajından	34201
İSTANBUL	- Sirkeci Orhaniye Cad. si	226944
KONYA	- Belediye garajı No. 22	2411
KAYSERİ	- Talas Güven yazıhanesinden	1613
EREĞLİ	- Meram yazıhanesinden	101
MERSİN	- Alanya garajından	1976
NİĞDE	- Meram yazıhanesi	25
SARAYÖNÜ	- Meram yazıhanesi	

Sür'at, Konfor, Emniyet
MERAM OTOBÜSLERİNDE

OKUYUCULARLA BAŞBAŞA

★ **S. Mustafa Kamil, Maraş** — Kardeşim, kötülük ve ahlâksızlık sarî bir hastalığa benzer, çok çabuk yayılır. Varlığımızı tehdid eden ahlâkî krizler, bizi, bir bütün olarak sarmış, milli bünyemizi kemirmeğe başlamıştır. Bir bünye ki bütün uzvu kangren olmuş, artık böyle bir insana neren ağrır, hastalığın nerenden denilebilir mi? Esasen böyle bir kimseye neren sağlam diye sormak gerek. Şu halde ahlâkî kayıtlardan sıyrılarak bir hayvan başıboşluğuna gibiia etmek gibi en çirkef seràzatlığı her insanî ve dinî mefhumun üstünde gören bir neslin şehvet düşkünlüğü ve nefislerini kiraya vermekten utanmıyan ikinci cinsin müptezel hayat tarzı bugünkü seyrine devam edersede bozulmayan ne KONYA kalır ne DÜNYA!.. Maalesef, mektubunuzda bir kadırşinaslık eseri olarak Konya için saydığınız sıfatlar, o sıfatların eski sahipleri kadar tarih olmuştur. Bununla beraber, Cemiyetin ıslahından tamamen ümidimiz kesilmiş de değildir. Allahımız dilerse ölüden diri, diriden ölü çıkarır. Siz de ümitsizliğe düşmeyin. Mümkün olduğu kadar etrafımızı tenvir ediniz. Selâmlar...

★ **S. Hüsameddin Yıldırım, Malatya** — Mecmuamızın sahibi M. Ateş ile bahsettiğiniz iyi kalbli öğretmen M. Ateş aynı şahıs değildir. Şiiriniz tema olarak güzeldir. Fakat bu temayı işlerken seçeceğiniz kelimelere de dikkat etmeniz lâzım. Selâmlar...

★ **S. Nihat Başakar, Ankara** — Mektubunuzu aldık, bilmukabele hürmetlerimizi sunarız. İstediğiniz nüshalar gönderildi, yalnız 4. sayımızın mevcudu kalmadığı için gönderemedik. Özür dileriz. Selâm ve Saygılar...

★ **S. Abdullah Altıok, Yayladağı** — Başarı dilekleri ile dolu mektubunuzu aldık ve bütün arkadaşlara ve OKU ailesine selâmlarınızı tebliğ ettik. Bilmukabele selâm ve başarılar temenni ederiz. Abonelerinize yenilendi. Selâmlar...

★ **S. Cemal Şahin, Konya** — Mektup ve yazınızı aldık. Yazınız bütünlü ile güzel, fakat birçok konulara birden dokunmuşsunuz. Temas ettiğiniz hususları müstakil makaleler halinde işlerseniz daha uygun olur. Selâmlar.

★ **S. Mehmet Özhamurkâr, Kayseri** — Havaleniz alındı ve aboneniz yenilendi. Alâkanızın devamını bekler, teşekkür ederiz. Selâmlar...

★ **S. Nevzat Canlı, Halit Paşa** — Sorduğunuz mesele inanın ki meşgul olmağa değmez. Bu kadar mutaassıp olmağa lüzum yok. Bugün kolonya bir temizlik maddesi olarak kullanılır ve kısa zamanda da uçar. Kullanmakta bir mahzur yoktur. Taassubu bu derece ileri götürenlerle münakaşayı ileri götürmeyiniz. Selâmlar...

★ **S. Mehmet Elliki, Selimiye** — Gurbetin yurduğurduğu bir kalbden doğan içli mektubunuzu aldık. Size sabır tavsiye eder, vazifede kusur etmemenizi dileriz. Bundan sonra oradaki arkadaşlarla sık sık görüşürsünüz. Siz yine onları ziyarete devam ediniz. Mecmualar gönderildi. B. Ali Ertürk'e selâmlarımızı ulaştırınız. İyi günler...

★ **S. Hanefi Canlı, Ankara** — OKU, bizim değil, bütün bir neslin dava ve fikir meydanı olacak inşaallah. Gaye bu olunca onda herkesin bir nebze hissesi olmalı. Semereli çalışmalarınızı bekleriz. Selâm ve bağlıklar...

★ **S. Mehmet Doğru, İstanbul** — Tavsiyelerle dolu mektubunuzu aldık. Bu hususlar bundan böyle dikkata alınacak. Biz mecmuanın, daha çok muhteva bakımından olgunlaşması için gayret edeceğiz. Sizin gibi düşünen pek çok arkadaşlarımızın bize yardımcı olması en büyük temennimizdir. OKU, maddî sıkıntıdan halâ sıyrılmış değildir. Güç şartlar içinde çalıştığımız izahtan müstağnidir. Arkadaşlarımızın bundan sonraki gayreti, dediğiniz hususlara da zemin hazırlıyacaktır. Bekliyoruz. Selâmlar.

İslâmın İlk Emri
O K U
Sahibi:
Türkiye İmam-Hatip Okulları Mezunları Cemiyeti adına
Mustafa ATEŞ
Yazı İşleri Müdürü:
Halit GÜLER
İdarehane:
Çıkrıkçılar Cad. Saray Çarşısı bitişiği Kat: 3 — KONYA
Muhabere Adresi : P.K. 105 — KONYA
Abone şartları: Yıllık : 11 TL. Altı aylık : 5,5 TL.
Me'haz gösterilmeden yazılarımız iktibas edilemez, gönderilen yazılar basılsın-basılmasın iade edilmez.
Ahmed Said Matbaası — İSTANBUL
Basıldığı tarih : 4 Kasım 1963

YENİ NEŞRİYAT :

Son Peygamber Hz. Muhammed (S.A.)

Tamamen âyet, hadis ve en sağlam İslâmî kaynaklara dayanılarak hazırlanan bu kıymetli eser; halen **Konya Y. İslâm Enstitüsü Müdürü Muhterem Veli Ertan** tarafından kaleme alınmıştır.

İslâm Mecmuası neşriyatı arasında çıkan ve her müslümanın kütüphanesinde bulunması faydalı olan bu eseri **(P.K. 33 — Ankara), Müellifin** kendi adresinden veya **Mecmuamızdan** temin edebilirsiniz.

Okuyucularımıza tavsiye ederiz...

•

TOHUM

İstanbul İmam-Hatip Okulu Mezunları Cemiyeti tarafından neşredilmeye başlanan **TOHUM** mecmuasının birinci sayısı güzel bir kapak içerisinde ve dolgun bir münderecatla çıkmıştır.

TOHUM : toprağın ve fikrin bereketi, fikirde ve sanatta İslâmî ruhun müdâfii... Anadolunun sıcak bağrında kurumak üzere bulunan ulvi ağacın suyu ve gıdası...

TOHUM'u okuyucularımıza tavsiye ve çıkaranları tebrik eder, okuyucularımızın aşağıdaki adresten temin edebileceklerini bildiririz:
TOHUM : P.K. 982 — İstanbul.

•

FEDAİ

İzmirde neşredilen, **Allah, Vatan** yolunda olduğunu bilhassa belirten **FEDAİ** Dergisi de okunmaya ve görülmeye değer. **Ege'nin** fedâilerini bünyesinde toplıyan bu kıymetli dergiyi okuyucularımıza tavsiye eder, neşir hayatında başarılar dileriz. Yeni sayısı çıkmıştır.

Aderes : Gaziler Cad. Marmara Pasajı, No: 12 — İ Z M İ R.

FİATI 1 LİRADIR

İslâmın İlk Emri

Oku

برو زمرگ چو تابوت من روان باشد
گمان مبر که مرا درد اینچنان باشد
جنازه ام چو ببینی مگو فراق فراق،
مرا وصال و ملاقات آنزمان باشد
مولانا

Ölüm günü tâbutum yola koyulduğu zaman,
Zannetme ki bende bu cihandan ayrılığın ıstırabı vardır.
Cenazemi gördüğün zaman (Ah ayrılık, ah ayrılık) diye feryat etme,
Ben yare o zaman kavuşur ve onunla yüzyüze gelirim.
Hz. Mevlânâ

YIL : 3 **Aralık 1963** **SAYI :**

İÇİNDEKİLER

- Hâdiseler — Düşünceler — OKU
- Mevlâna'nın Şahsiyeti — Tahir BÜYÜKKÖRÜKÇÜ
- Mevlâna Sevgisi — YAMANDEDE
- Sezar'dan Kennedy'ye Kadar — Gökhan EVLİYAOĞLU
- Ulûmu'l - Hadîs — Hayreddin KARAMAN
- Bir Haber Geldi — Selâhaddin PARLATIR
- İlm-i Kelâm Dersleri — Dr. A. Arslan AYDIN
- Ahlâk ve Tasavvuf — Ahmet GÜRTAŞ
- Garplılaşma Mes'elesinde — Süleyman ÖZKAFA
- Hasat'a Cevabımız — Halit GÜLER
- İlk Matbaa ve Bir Fetvâ — Veli ERTAN
- «Türkiye Yüksek İslâm Enstitüleri Günü» Konuşmaları
- Boğulmak İstenen Ulvi Sadâ — Kemâl YAMAN
- Büyükler Büyüğü — H. KARAMAN
- Al - Mâtüridî'nin Nasihatnâmesi — Asist. A. Subhi FIRAT
- Şiirler
- Okuyucularla başbaşa

HÂDİSELER—DÜŞÜNCELER

Bundan bir müddet önce Ankaranın burnunun ucunda, Polatlıda, iki Alman turist hunharca öldürüldü ve cesetleri ırmağa atıldı. Hadise fert plânında, herhangi bir şâkinin bilmem hangi sebeple falan vatandaşı öldürmesi değil, cemiyet plânında hattâ insanlık muvacehesinde işlenmiş bir cinayettir. Ve bu türlü cinayetler iliklerine kadar erimiş ve çürümüş bir cemiyetin kafaları zonklatan manevi sarsıntılardır. Her cephesi ayrı ayrı illetlerle maltlı olan bu cemiyetin canavarlığı, sadece Polatlı hadisesine benzer olaylar değildir. Bunlar kangren olmuş bir uzvun herhangi bir noktasının nişterlenmesi ve bu noktadan bakıldığı zaman bütün uzviyetin kan, kemik; et, ilik birbirine karışarak cemiyet bünyesinin teaffününü gösteren bir penceredir. Basiretli olanlar, türlü sebeplerle esrar perdesi aralanmış olan bu pencereden cemiyetin bütün kadro ve müesseseleriyle çöküntüye gittiğini göreceklerdir. Bu, öyle bir çöküntü, öyle bir erimedir ki iman şuurunun silindiğini, içtimaî bağların çözüldüğünü, ahlâk ve vicdan denilen mefhumların fert ve cemiyet hayatında mana ve medlûlünü tamamen kaybettiğini gösterir. Herhalde, bir külî olarak hasta olan cemiyetin beklediği şifa müsekkin ilâçlarla temin edilemez. Çok âcil ve ciddi tedbirler almak belki de cemiyeti yeniden kurmak zorundayız.

Milletlerin ikbal güneşi çok nadir anlarda doğar. Avrupalının **HASTA ADAM** dediği ırkın çocukları, Kore'de kan ve imanla örülmüş, hamasetle hâlelenmiş, millî tarihe lâyık bir abide yaptı. Fakat, dağ başında bir serv gibi bu abideyi yine bir etti. Düşünenlerin muhayyilesini elektrikleyen bu hadise, çürüm ânında canilerin yüreklerini niçin halecana getirmedi? Çünkü din zayıf, iman cılız. Kanun korkusu kafaların ve kolların niçin sarsmadı? Çünkü kanuna saygı yok, esasen dağ başında kanun yok. Kanunun olmadığı yerlerde insanın murakabesini yapacak olan başka bir kuvvete ihtiyaç var: **Allah korkusu.** Evet, bugün Çetin'lerin, Çerman'ların, Fatay'ların; dün, bu donkişotların selefilerinin millet vicdanından söküp atmak istedikleri Allah korkusu. Muhtaç olduğumuz manevi murakabe ve ruh disiplinini sağlayacak kuvvet ancak budur. **İslâm** vecizesini hazmedemiyen ilerici aydınlar Allaha kul olmanın verdiği ruhî itmi'nanı tatmadıkları için kendilerine binbir tanrı yaratarak asrî putperestliğin ve müşrikliğin temelini atmak için uğraşmaktadırlar. Fakat bu sahte dinin kendilerinden başka mü'mini bulunmayacaktır. İşte Kayserideki genç liselilerin asîl jestleri, ateistlerin suratına inmiş bir şamardır. Onlar suratlarına inen şamarın sersemliği içinde sağa-sola sataşa dursun, biz yine Allaha kul olacağız ve cemiyetin bütün değer hükümlerine dün olduğu gibi bugün de kıymet vereceğiz ve dünya nazarında bizi hasîl duşüren hadiseleri gibi cirkin olaylarla milletimizi yüzyüze getirmemeye gayret edeceğiz.

Hükümet otoritesinin kendisini en çok hissetirdiği yerde milletin şerefini, dinin kudsiyyetini lekeleme cür'etini gösterenler, hakkaniyet esasına dayanan **Türk Adliyesi** tarafından lâyık olduğu cezaya çarptırıldılar. Fakat aziz okuyucu, bundan ne çıkar? Belki bu serseriler, bu katiller fert olarak cezalarını çekerler. Ya hasiyyeti böyle olaylara rencide edilen milletin durumu ne olacak? İki canavar gebertilmekle lekelenen millî şeref ve haysiyyetimiz temizlenmiş mi olacak? Esasen tarihin en asîl milletini bu asalet tahtından indirmek ve cehlin iki acı meyvesi (para ve şehvet) hırsının yetiştirdi karanlık dehlizlere sürüklemek için bizi eteklerimizden çeken gizli kuvvetler var. Bu gizli kuvvettir bizi perişan eden. Budur, bir zamanlar iman ve insanlık uğruna ölüme göz kırpmadan kendini atan insanların çocuklarını bugün birbirleri ile didiştiren. Budur, bir zamanlar dinî mefkûre uğruna harcanan gençlik çağını politika meydanlarında kemirten. İşte asıl tecziyesini istediğimiz günahlar ve onların fikriyatını yapan günahkârlar kadrosu.

★

Çalışıp ömrümü çılgınca hebâ etmezdim,
Ben bu müstakbele mazimi fedâ etmezdim!

M. Akif

Yeni İmam-Hatip Okulları açılmasa bile -ama mutlaka açılacaktır, çünkü milletin arzusu budur- mevcutların kabaran yekûnu mil-

(Devamı 26. sayfada)

(Size harb açanlarla, Allah yolunda siz de döğüşün, (ancak) aşırı gitmeyin. Şüphesiz ki Allah aşırı gidenleri sevmez.)

(El - Bakara Suresi, Âyet: 190)

İslâmın İlk Emri

OKU

(Hayatım, yed-i kudretinde olan Allah'a yemin ederim ki ya iyiliği emreder ve kötülükten vazgeçirmeye çalışırsınız, yahutta Allah, kendi tarafından üzerinize bir azab göndereceği de sonra O'na dua etseniz de duanız kabul edilmez.)

(Hadis-i Şerif, Müslim)

Sayı : 31 ★ Cilt : 3 ★ Dini, İçtimaî, Edebî Aylık Mecmua ★ Yıl : 3 ★ Aralık : 1963

MEVLÂNÂ'NIN ŞAHSİYETİ

Tahir BÜYÜKKÖRÜKÇÜ

Mevlâna Muhammed Celâleddin'i Rûmi, Hüseyin Celâleddin'i Hatîbinin oğlu, Muhammed Bahaeddin Veled'in oğludur.

Aslen Belhli olup, pâk ve asil sülâlesi o-rada (Hatîboğulları) diye anılırdı. Bütün dedeleri, müftü ve âlim kimselerdi. Nesli Alileri, Hak dostu ve Peygamber sevgilisi Cenabı Südüku Ekber Efendimize varır.

Babası Muhammed Behaeddin Veled'e, Hacei Kâinât Efendimiz «Sultanül-Ulema» lekabını vermişti. Şecaatli, âlim, salih, mütteki, söylediğiyle amel eden bir insanı kâmildi. Sohbetine oturanlar, oradan aşk ve iman alırlardı.

Mevlâna, Hicri 604 tarihinde Belhde doğdu. Annesi, Sultan Rukneddinin kızı Mü'mine hanımdır. Kendisinden yaşça büyük, Alaeddin adında bir erkek ve Fatıme isminde bir de kız kardeşi vardı. Beş yaşına yaklaşınca, pederleri, kitaplarını ve seçkin talebeğanımı alıp, büyük bir kafile ile Belhden hicret ettiler.

Arifler kervanı, Nişabûr'a uğradı. Mevlâna orada büyük müteasavıf Feridüddin'i Attar'ın elini öpüp duasını aldı. Bağdada girişlerinde, asrının seçilmiş manevi şöhretlerinden Şehabeddin'i sühreverdiye mülâki oldular.

Bundan sonra erenler kervanı Hac mevsiminde Mekke'i Mükerremeye azimetle, Arafatta Barigâhı Mevlâya niyazda bulunup, Kâbei Muazzamayı tavaf eylediler. Nice ilâhî iltifata, nur ve berekete erdiler. Hacı müteâkiben Medine'i Tayyibeye uğrayıp, insanlığın Fahr-ü Şerefi, Beşeriyyetin tek kurtarıcısı, Ulular ulusu, Allah'ü Zülcelâl'in yegâne sevgilisi Hazreti Muhammed Mustafa (S.A.S.) Efendimizi, Ravzai Pâki Ahmediyyelerinde ziyaret eylediler. Salât ve Selâmlar okuyarak mescidi saadetin kumlarını göz yaşlarıyla yıkadılar. Ömürlerinin en zevkli anlarını huzûr rasûlüllâhda geçirdiler.

Medineden ayrılış pek güç oldu. Şama uğrandı. O günün sayılı meşayıh ve ulemasından Muhyiddini Arabi, Sadruddini Konevi, Evhaddiddini Kirmani ve daha bir çok büyüklerle görüşüp sohbet edildi. Bütün din büyükleri, küçük Celâledin'in gelecekteki büyüklüğünü görüp himmet ve dualarda bulundular. Hattâ onu, pederinin arkasında giderken gören bir din ulusu: Ne garibdir ki; bir nehrin arkasına bir derya takılmış gidiyor, demiştî.

İrfan yolcuları, bazı şehirlere uğrayarak (Lârendeye) şimdiki Karamana geldiler. Burası eski bir şehir olup, halkı çok asil ve dindar idiler. Sultanül-Ulema emir verdi Karamanda bir medrese açıldı. Yedi sene orada ilim neşredip, insan yetiştirdiler. Muhit onları çok sevmiş ve etraflarından hududsuz hürmet görmüşlerdi. Muhammed Celâleddin burada. Seyyid Şerafeddinin kızı Gevher hatunla evlendiler. Kıymetli anneleri Mü'mine hanım da Karamanda vefat etti. Halen kabri ordadır.

O devrin Selçuklu Sultanı, Alâeddin'in da'veti üzerine Konyaya hicret ettiler. Padişah bu asil aileye sonsuz saygı ve hürmet göstererek tâzim ve tekrimlerle onları bir ilim yuvasına, yani medreseye misafir etti. Konya, bu tarihten itibaren vechesi değişip, alimler ve arifler yurdu olmuştu.

Mevlânamız, muhterem pederinden: Sarf, nahv, mantık, beyan, tefsir, hadis, fıkıh ve daha birçok ilim nevilerini tahsil etmişti. 628 tarihinde bir cuma sabahı babası Sultanül-Ulema ahirete göç etti ve şimdiki yerine defnedildi. Cenabı Hak ruhuna hududsuz rahmet eylesin.

Muhammed Celâleddin Hazretleri, bundan sonra Şama giderek ilmin bir çok dallarında ihtisas yaptı. Dönüşünde Bürhaneddin'i Muhakkik'dan manevi ilimlerde istifadede bulundu.

(Devamı arka sayfada)

MEVLÂNA SEVGİSİ

Yamandede

Mevlâna'yı çocuklarımıza tanıtmak dinî bir vazifemizdir.

Mevlâna'da Musevî, Musa'sını bulur. İsevî İsa'sını bulur. Mevlâna'da Muhammedî hem Musa'yı, hem İsa'yı, hem de bütün peygamberlerin ve her iki cihanın sultanı olan Habib-i Huda, peygamberimiz efendimizi bulur.

Mevlâna'yı çocuklarımıza tanıtmak millî bir vazifemizdir.

Mevlânâ her dinden, her milletten geniş insan topluluklarının coşkun bir sevgi, hudutsuz bir saygı ile etrafında pervaneleştiği tek şahsiyettir. Dünya yüzünde bu mazhariyete ermiş ikinci bir şahsiyet gösterilemez.

Konya, bu gün, bütün insanların ziyaret merkezi olmuştur. Her sene «Şeb-i Arûs» haftasında, Konya'da, neler oluyor. (1)

Her sene «Şeb-i Arûs» haftasında, Konya'da neler oluyor!...

Konya'nın bahtiyar sinesinde yatan Ulu Sultanın huzurunda, bütün insanlık ağlayıyor, sine dövüyor.

Her milletten, her dinden insanlar ağlıyor. Macûsî de ağlıyor. Aynı şahsiyete bu derece bağlanış, insanları bağlıyan ne kutsal bir bağdır.

★

Şu halde? Evet şu halde?

(1) Mevlânâ'nın ölüm gecesine «Şeb-i Arûs» denilmiştir. Yani, gelin gecesi, âşkın mâşukuna kavuştuğu gece.

Musevî ağlıyor!.. Nasıl dayansın.

Mevlânâ'yı yalnız kendi çocuklarımıza değil, herkese tanıtmak bir insanlık borcudur.

O Mevlânâ ki Türktür, Türk olduğu, münakaşa götürmiyecek kadar muhakkaktır.

★

Mevlânâ'yı Papa cenapları, Hollanda kraliçesi Juliyana gibi şahsiyetler tanısınlar ve ona hürmet bağlasınlar da biz tanımıyalım, hiç böyle şey olur mu?.

★

Mevlânâ, iki cihan serveri Efendimizin nurunu ve hakikatını pek mükemmel bir surette aksettirmesini bilmiştir. Mevlânâ'nın büyüklüğü buradadır.

Mevlânâ aşkın sultanıdır. İlâhî aşkın ertişilmez güzelliğinden tecrennümlerini fezalara yaymıştır. Öyle bir güzellik ki ona hayal bile erişemez. Öyle bir güzellik ki âlemleri yakmış, erimiş bir alev haline getirmiştir.

Mevlânâ, biricik cânânın aşkıyle yana yana onun maşuku olmak mertebe ve mazhariyetine erebileceğini insanlık âlemine duyurmuştur.

Mevlânâ, bütün insanlığa bağrını açmıştır.

Yine de gel, yine de gel (Her şeye rağmen gel) eğer kâfir isen, eğer ateşe ve puta tapıyorsan, yine de gel. Bizim dergâhımız, ümitsizlik dergâhı değildir. Yüz kerre tevbeni bozdunsa yine de gel.»

İşte, Batı'dan, Doğu'dan Konya'ya doğru coşkun bir sel halinde akan dergyaların, insanlık deryâsının bu coşkunluğu, bu akış, bu davetin cevabıdır. Bu davete icabetin akışıdır. Bütün insanlık dûğüne davetli!

Düğüne hediyesiz gidilir mi hiç. Göz yaşlarından daha kıymetli hediyye de olamaz kil...

O Büyük Aşkın, O Nazlı maşukun huzurunda ağlamamak, sine dövmemek kimin elinde. İnsanda ihtiyar mı kalır.

Muhammedî ağlıyor!.. Elbette ağlıyacak...

İsevî ağlıyor!.. Nasıl ağlamasın. Onun sinesinde eriyor, göz yaşına inkılâbediyor.

Müsevî ağlıyor!.. Nasıl dayansın.

Macûsî ağlıyor! Değil mi ki insandır. Değil mi ki O biricik cânânın eseridir. Macûsî de dûğüne davetli. Macûsî olmakla hediyesiz mi gelsin.

Ne mühteşem, ne bahtiyar bir levhadır bu: Konya, bütün insanlığın ziyaret merkezi!.. Mevlânâ, bütün insanlığın sevgilisi.

Bütün, bütün milletleri birbirine bağlıyan bir kardeşlik bağından başka bir şey midir?

Bir müddet, kuyumcu Salâhaddînî Zerkâbî ile de aşk ve irfan sohbetine devam ettiler.

O, bütün bunlarla beraber içinde bir boşluk hissediyor. Bir taraftan büyük bir talebe ve halk topluluğuna ilim ve irfan öğretirken, diğer taraftan kendisini Hakka vasıl edecek bir üstad-ı manevinin zuhuruna intizar ediyordu.

Cenabı Mevlânanın yaşayışı her vechile ulvidir. Temiz giyer. Her halinde sünneti peygamberiye riayet eder. Nezih tabiatlı, yüksek seciyyeli kimselerden hoşlanır. Perişan kılıklı zevata pek ehemmiyet vermez. Herkes ona lâyık olduğu hürmeti yapar. Hal böyle iken, umulmadık bir anda, medresesinden evine esteriyle giderken, derviş kıyafetli, nur yüzlü bir pir, hayvanının dizginden tutarak İahûti âlemlere dâir bazı sualler sorar... Hazreti Mevlâna hiç tanımadığı bu şahsa gayet iknâ edici cevaplar verir. O anda olan olur; yüce pirin tevecchünden kalbi Mevlânaya bir kıvılcım suçrayıp etrafı tutuşturmaya başlar. Celâleddini Rûmi, hemen esterinden inerek; O, gönüller fetheden, kalblerden gaflet kilitlerini kıran, tek nazarıyla ruhları arşa yükselten, aşk aleminin güneşi, feyiz kaynağı piri koluna alarak medreseye yollanırlar... Bu zât, Şemsü Tebrizidir.

Bu tarihten itibaren Mevlânanın yaşayışı ve medresenin nizamı değişir. Aradan aylar geçer; iki hemdem yalnız olarak dikkatler, fikrederler, veced aleminde dalarlar, namaz kılarlar, sohbet ederler... Yanlarında Mevlâna'nın oğlu Sultan Veled girer, hizmette bulunur.

Şimdiye kadar durgun akan Mevlâna, yüce üstadı Cenabı Şems'den aldığı himmet ve tecevvühe çağlayanlar gibi coşmağa ve volkanları andıran ilâhî aşk ateşiyle yanıp yakılmağa Mevlâ derdi ile inlim inlim inlemeğe başlar. Artık dünya ve içinde olanlar, hattâ ahiret ve orda bulunanlara ilûfatı kalmamıştır. Her hal-ü kârında tek sevgilisi Hazreti Hakdır. Yemesi, içmesi, yatması, kalkması, durması, yürümesi, O'nunla... nerede baksa onun cemalini görür gibi oluyor. Hangi sesi dinlese adeta ondan geliyor. Çiçekler, otlar, ağaçlar, şırıldayan dereler, cıvıldayan kuşlar onun nazar ve fikrini hep o ma'şûki bahiye götürüyor...

İstenilen de bu değil mi idi...

Bir aralık Şems Hazretleri kayboluyor. Sonra kısa bir vuslatı, ededi ayrılış takibediyor. Bu acı fırak, Hak dostu Mevlânayı diyar diyar gezdirir. Gazeller, kasideler söyletir. Ağlatır, inletir. Büyük âşık, herkesten onu sorar, her yerde onu arar ve nihayet hakka teslim olup bitmeyen derdiyle başbaşa kalır...

Bir ömür boyu öğrenilen ilimler, görülen tecrübeler, çekilen çileler, vuslat heyecleri, aşk ateşleri, hicran elemleri, nice büyüklerle sohbetler, ma'rifetler, ilâhi nur ve feyizler... Daha dille söylenemiyen nice amiller o yüce aşkın şahsiyetini örmüş, Allaha imanı, Rasûlüllaha muhabbeti, Kur'an yolunda sülûkü, zevk ve şevklerle dolu fetretsiz ibadetleri onun hakikatı halini meydana getirmişti. O, kendisi diyor ki:

Hamdım, piştim, yandım...

Onun ahlâkı, Rasûlü Ekrem Efendimizin ahlâkı idi. Cemali, mütevazi, halim tabiatlı idi. Kendisine karşı yapılan fenalık ve hakaretleri çabuk affeder, etrafında bulunanları dâima hoş tutar, düşmanlarına dahi lütfile muamele ederdi.

Meclisinde hazır olanları zahir ve görünüşlerine göre değil, takva ve fazîletlerine göre kıymetlendirirdi. Alâyişi, tantanayı, şöhreti sevmezler ve vardıkları yerlerde, insanların aşırı hürmet ve el etek öpmelerine rıza göstermezlerdi.

Cenabı Hakkın ihsanına tam rıza gösterirler; rızk hususunda kimseye arzı-hal etmezlerdi. Sultanlara dahi minneti yoktu. Onlardan gelen, altun, gümüş ve kumaşı dervişlere, fakirlere dağıtır; kendisi için çok zaman bir şey ayırmazdı. En kıymetli emirlere bile hakkı olduğu gibi söyler, islâmın emirlerini harfiyyen tebliğ buyururlardı. Oğullarına çok zaman: Çalışın, çünkü kıyamet gününde nesebden sormazlar. Hepiniz amelinizin mükâfatı veya cezasını göreceksiniz, derlerdi.

Çocuklara selâm verir, fakirlerle oturmaktan zevk duyarlardı. Kalb haline ve gönül ehline daha çok ehemmiyet verirlerdi. Yolu Allah yolu ve zevki onun ebedî aşkındandı. Tek şevki ona ermek ve çoğune arzusu onun cemalini görmekti. Himmet ve ışığı sevenlerin üzerinden eksik olmasın.

SEZAR'DAN KENNEDY'E KADAR

Gökhan EVLİYAOĞLU

Üç senedenberi üzerinde çalıştığım, «seçilmişlerin cesareti yahut Dostum Kennedy» isimli kitabımı henüz bitirmek üzere iken, Kennedy bitiverdi. İnanılmaz şey. Bazı taraflarıyla fikrî çalışmalarıma yön vermekte devam eden hayatını bu kadar dikkatle takibettiğim bir başka devlet adamı hatırlamıyorum.

Neslimizin ve çağımızın adamı oluşundan mıydı? Dünya politikasında fevkalâde dinamik bir çığır açmış olmasından mıydı? Çamura bulanmış siyaset sahnesinde fazilet ve ahlâk mücadelesini hâkim kılmak isteyişinden miydi? Beynelmilel komünizmin karşısına enternasyonal ve moral bir milliyetçilik anlayışıyla dikilişinden miydi? Bilemiyorum. Şimdi birdenbire tahlil edebilmekten aciz bulunduğum çok taraflı bir heyecanla, kendisine, daha B. Amerika Başkanı seçilmemiş bulunduğu günlerdenberi büyük hayranlık duyduğum J. F. Kennedy'yi kaybetmenin hüznünü neslimin talihsizliklerinden biri olarak, ta iliklerimde hissediyorum.

Hiç beklenmedik bir zamanda yarım kaldı bu büyük iş. Hattâ henüz başlangıcındaydı. Onun politik felsefesinden ilham alarak giriştiğim bir kitap denemesi, daima bitecekken yeni notlarla gelişti durdu. Açtığı her mücadele, giriştiği her hareket, yaptığı her konuşma bütün dünyada, memleketimizde, bizim cephede, onu seven herkes gibi benim de içimde aksiler uyandırıyordu.

Kennedy hızlı ve sert yeni çağ dünyasının en mühim fikir ve hareket merkezlerinden biri hattâ birincisiydi. Başka ülkelerde de öyle midir bilemiyorum ama Türkiye'de hiç bir yabancı devlet adamının ismi Kennedy kadar halka yayılmamış ve sevilmemiştir. Dolaştığım en ücra yurt köşelerinde halk için halkla beraber olan genç politikacılarda, onların ateşli ruhlarında hep Kennedy'nin dinamik idealizminden sıçrayan kıvılcımlar gördüm. Genç politikacıların konuşmalarında ondan bahsetmeleri onun nutuklarından ve eserlerinden parçalar okumaları, Kennedy'nin yeni çağ politikasında açtığı çığırın ifadesi ve onun liderliğinde bir hareket felsefesi kazanan bizim kuşağın zaferidir.

Bu motör durmamalıydı. Ama bu söz sırf beşeri bir tees-

(Devamı 26. sayfada)

HADİSİN TEDVİNİ ETRAFINDA

Hayrettin KARAMAN

Büyük bir ihtimalle, Abdullah b. Amr'ın torunu Amr b. Şuayb (H. 120), ya okuyarak yahut da ezberinden —mezkûr sahifeden— rivayette bulunurdu.

Büyük tâbiî Mücahid b. Cebr'e de, dostu Abdullah b. Amr'ın nezdinde bu «sahife-risâle» yi görme fırsatı elvermişti.

Sahâbe devrinde herkesçe bilinen önemli bir yazma (sahife) daha vardır ki, birinci hicret yılında, bizzat Hz. Peygamber (S.A.) onun yazılmasını emretmiştir. Bu sahife, o sırada Medine'de kurulan genç devletin âdetâ bir anayasası mahiyetindedir. Rasûlullah (S.A.) in kâtipleri, (Onun emri ve direktifiyle) bu sahifede; muhacirler, ansâr (Medine yerlisi müslümanlar), yahudiler ve medine araplarının haklarını tedvin ettiler. «Kitabe - Yazma» tabiri, sahifenin girişinde açıkça görülmektedir: «Bu, Kureyş ve Yesrib müslümanlarıyla, onlara uyan, iltihak eden ve beraber cihada katılacaklar arasında —ki hukuka dair—, Allahın elçi ve peygamber gönderdiği Muhammed'in (S.A.) yazdığı kitaptır. Onlar diğer insanlardan ayrı ve müstakil bir ümmettir. (1)»

Bunda «bu sahife mensupları» tabiri beş defa tekrarlanmaktadır. Bunun yazıldığını kabul ilmen zaruridir. Bu, o kadar meşhur olmuştu ki; içindeki büyük ve külli kaideler ve islâmî hükümlerin çokluğu ile naklindeki tevatür sayesinde tek olarak Allahın kitabına yaklaşmakta idi.

Umulur ki, Hz. Ali (R.A.) kendisine: «Sizde yazılı bir şey var mı?» sorusuna verdiği şu cevapta, bu sahifeden başkasını kastetmemiştir: «Hayır —başka bir şey yok— Ancak, Allahın kitabı, müslüman bir kişiye —Allahın verdiği— anlayış, bir de şu sahife'de yazılı olanlar var.» «Bu sahife'de yazılı olanlar nedir?» dendiği zaman da şu cevabı vermişti: «Diyetler, esiri bırakma (hüküm ve kaideleri), kâfire karşılık müslümanın öldürülmeyeceği...(2)»

Bunlar o sahife'nin ihtiva ettiği hükümlerin önemli bir kısmını teşkil ediyordu.

Abdullah b. Abbas' da (H. 69), ilim meclislerinde yanından hiç ayırmadığı (3) sayfalara, Rasûl-i Ekrem'in sünnet ve siyretlerinden bir çoğunu i'tina ile yazmıştı. Vefatında bir deve yükü kitap bıraktığı da tevatür halinde menkuldür. (4)

Dr. Subhi Es-Salih'in Ulûm'ul - Hadis adlı eserinden.

(1) Bak: Prof. Muhammed Hamidullah, Al-Vasâik'ıs -siyasiyye fil-ahd'in-nebevi, Rakam-I.
(2) Feth'ül-Bâri 1/182, «ilmi yazmak» babı.
(3) Tabakat'ül Ibn-i Sa'd 2/2-123.
(4) Takyid'ül - ilm, 136.

HADİS RAVİLERİ

ABDULLAH b. ÖMER (II)

Ebû-Ca'fer onun kölesi Nafi' için on bin vermişti. «Bu meblâğdan daha hayırlısı yok mu? o, Allah rızası için hürdür.» buyurdu. Vefatına kadar Allah rızası için âzâd ettiği kölelerin sayısı bini bulmuştur.

Devamlı oruç tutar, her zaman için yeniden abdest alır, ihtiyat ve takvâsı yüzünden suyu gözlerinin (kapak) içine kadar sokardı. Rasûllullah (S.A.) in izlerini —vefatından sonra da— takip eder; O'nun (S.A.) her namaz kıldığı yerde namaz kılar, —yolculuk esnasında— indiği yerlerde iner, devesini çöktürdüğü yerlerde o da çöktürürdü. Efendimiz (S.A.) orada konakladığı için su konarında küçük bir ağaçlığa gider gelirdi.

Gecenin çoğunu ibadetle geçirirdi. «Iman edenler için, Allahı anınca gönüllerinin yumuşayacağı (huşû') zaman gelmedi mi» mealindeki ayet-i kerîmeyi okuyunca, halisi düşünceye kadar ağlardı.

Rasûlullah (S.A.) onun hakkında şu şehadette bulunmuşlardır: «Abdullah salih bir kişi (iyi bir Allah kulu) dir.

Alimler onun, fıkıh (islâm hukuku), hadis ve ilmiyle amel hususlarında yüksek bir mertebede bulunduğunu tasdik etmişlerdir.

86 sene yaşıyan İbn-i Ömer (R.A.), bu ömrün altmış yılında, diğer şehitlerden kendisine gelenlere fetvâ vermiştir. Zira, «Malik ve Zühri'nin de ifade ettikleri gibi— kendisine, Rasûllullah ve ashâbının her şeyleri malûmdu. Zühri onun reyine (görüş ve içtihâd) başka hiçbirimizinki denk tutmazdı.

Hepsinin adı Abdullah olan, sözleriyle herkesin amel ettiği, fetvâ yetkisiyle meşhur (Abâdile - Abdullahlar) nin birisi de bu zat idi. Diğerleri: Abdullah b. Abbâs, Abdullah b. Amr b. Âs, Abdullah b. Zübeyr) dir. —Allah cümlesinden razı olsun—.

Bunlar arasında Abdullah b. Mes'ûd zikredilmemiştir. Çünkü o daha önce vefat etmişti... ve daha çok ibadetle meşguldu. Kendisine ta uzaklardan fetva sormak için gelinmezdi.

(Devamı var)

SEÇİLMİŞ HADİSLER

19 — Ebû-Mâlik'il-Eş'ariden:

Temizlik îmanın bir kısmı (yarısı) dır. Elhamdülillah (Allaha hamd) terazinin kefesini doldurur. Sübhânallah ve Elhamdülillah (Allahı tesbih ve tenzih ile O'na hamd etmenin sevabı) yerle gökler in arasını doldurur.

Namaz nurdur. Sadaka burhan (verenin imanına delil) dır. Sabır ziyadır. Kur'an-ı kerîm —davranışına göre— ya lehinde yahutta aleyhine bir delildir.

Herkes hareket halindedir, ömrünü satıyor (tüketiyor) kimi kendini kurtarıyor, kimi de mahvediyor.

Müslim, Nesâî, Tirmizi.

20 — Ebû-Hüreyreden (R.A.)

Efendimiz —sahâba hitâben— şöyle buyurdu:

— Düşündünüz mü, birinin kapısı —önün—de, günde beş kere yıkandığı bir nehir olsa, onda kirden eser kalır mı?

— Hayır (kalmaz) ya Rasûlallah.

— İşte bu beş vakit namaz gibidir. Allah onlarla hataları siler-artır-.

Buhârî, Müslim, Tirmizî, Nesâî, İbn-i Mâce.

Not: Şüphesiz bu hadis bir müslümanın gönlüne, kasten günah işleyip sonra namazla onu affettirmek gibi şeytânî bir kurunttu getirmez. Çünkü islâm dini sâliklerini daimâ günahtan kaçınmaya (ittika) dâvet ve ibâdete teşvik eder. Bu (namaz gibi) af fırsatları gafletle işlenen günahlar için mümine bir nevi sigortadır. Tertemiz tekrar ilâhî huzura çıkmak, kulluk rütbesine ermek için gerekli mânevî temizliği sağlayan hayat pınarıdır.

HADİS DİYE UYDURULMUŞ SÖZLER

41 — Evlinin iki rek'atı, bekârın yetmiş rek'atından üstündür. (kevzû')

42 — Mü'minin tükrüğü şifadır. (Uydurma).

43 — Zahmet rahmettir. (Hadis değildir).

44 — Ziynetin zekâtı âriyet (bir müddet kullanın diye başkasına) vermektir. (Hadis değil).

45 — Vahyin başladığı günlerde sadık rüyanın müddeti altı aydır.

(Ulema arasında meşhur olmuşsa da, Tevrîşî, Nevevî gibi muhaddisler —müddet tâyininin— aslı yok diyorlar.)

46 — Hz. Peygamberin (S.A.) şehadet parmağının, orta parmağından uzun olduğu (Bunda Kemâl Demîris ve ona uyarak Kurtubî yanılmışlardır).

47 — Selâmet uzlet (yalnızlık, bir köşeye çekilmek) tedir. (Böyle bir hadis yok).

48 — (Kadınlar hakkında) Onlarla istişare et ve gösterdikleri yoldan gitme (muhalefet et) (Hadis olarak mevcut değildir).

Muhammed Eb'ul - mehasin
El'lü'lü'ul - mersû'

Son Dakika!

TEVKİF

Mecmuamız Makineye verilirken Teessürle Aldığımız Habere göre Mes'ul Müdürümüz Halit Güler Tevkif edilmiştir.

BİR HABER GELDİ...

Selâhaddin PARLATIR

Bir haber geldi. Kalbimi demir bir el gibi sıktı; kalbimi burguladı haber. Başıma kaynar sular döküldü. Gözlerim bir sisle perdelendi; kalakaldım. Perdede şekiller canlandı: Gülümsüyorlardı, el ele, kol kola sarmaş dolaşı şekiller... Kalabalıklar... Kalabalıklar arasında sen, en görünensin! Aralarında samimiyet kanat kanat çırpınıyordu. Bir kervan olmuş gidiyorlardı. Gittikleri yeri bilir bir halleri vardı. Can can olmuşlardı. Bir ufka doğru bakıp gidiyorlardı. Birden durdular!

Bir haber geldi: Altın renkli bir sonbahar sabahında mavi semâda bulutlar saf saf olmuşlar; sema ağlıyormuş muş neymiş?... Bir sonbahar sabahında dağları yürür görmüşler!..

Gözlerime inîveren perdelerde, hep seni görüyordum. Şekiller şekilleri çağırıyordu, hâtıralar hâtıraları: Seni küçüklüğümden nasıl iyi tanımışsam, uzun tahsil hayatımızda hep öyle idin. Bir ağabeyin koruyuculuğu vardı sende. Darılmak kırılmak nedir, bilmezdin. Yüzündeki tebessüm, kendini bahardan biterdi. Karşıdan bir bayram neşesiyle gelişin vardı. Ellerimi sıktığın zamanki sıcaklık ve sâmimilik hâlâ ellerimde. Seni, her arkadaş severdik.

Gözlerimdeki perdeler değişiyor durmadan; görüntülerim hep sensin Mehmet Ali Ağabey!

Birden durdular ya,
dağ gibi oldular ya,
hep, hep sen vardın orada. Sen vardın ortada, sen vardın zirvede, sen vardın orada!..

İlk senenin ilk günlerinde, alışığım arkadaşlarımdan ayırarak getirdikleri yeni sınıfımda ilk âşinâsızlıklarımın tesellisi sendin!.

Bir başka günlerdin. Sohbetin tatlı idi. Bir cumartesi akşamı mütevâzi kira odana gelmiştik. Ne güzel şeyler anlatıyordun. Elinde elimize tutuşturduğun çaya «limon sıkın!» diye ısrar ediyordun.

Çay bardağından buhar tütüyor ağabey, gözlerime doluyor...

Bize yeni aldığın kitapları gösteriyordun. Her şeyden âzâde oturup çalışacak vaktin olmayışına hayıflanıyordun.

Gözlerimdeki perdede, yine bir zamanlarki gibi aynı sınıfın yanyana iki sırasında ikimiz yanyana oturuyoruz; bir müşkülü çözmek için bir kitabın aynı satırını tahlîmiz dikkatli bakışlarımızı görüyorum.

Bir haber, ayvanın tüyünü sayırır gibi sıkıştırdı kalbimi. Dediler ki, ezânlar ağlamış, hazânlar ağlamış ardından.

Bir arkadaşın defterinde kalan hatıra satırlardaki mânayı yüzünde görmeyen arkadaş var mıydı ki? Her şeyinle yönelmiştin yola, birden vardın. «Bu okul, bütün arkadaşları dini mücahit olarak yetiştirmiş. Hayatım boyunca bu meslekte olacağım.» diye yazmışsın. Öyleydin de sen.

Bir haber geldi: Vefatı, 4 Kasım 1963. Arkadaş öyle diyor:

«... Ancak iki gün ders yapabilmiş. Kayseriye düştüğüne çok sevinmiş. Sonra bu hâdise başına gelmiş... Vardığımda gördüm ki bütün okul ve şehir ayağa

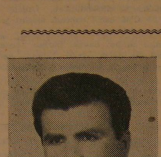

Merhum arkadaşımız
Mehmed Ali Aktaş

kalkmış. Âdeta dağlar, taşlar ağladı... Cenâze namazından sonra bir arkadaş hıçkırarak ondan bahsetti, dinleyenler hıçkırığa boğuldular.

... Sonra çok sevdiği İmam-Hatip talebelerinin elleri üzerinde camiden okula götürüldü. Oradan otobüsle Denizli'ye...»

Kısaca hayatını, onun bir arkadaşın defterindeki kendi satırlarından aktaralım:

«1936 tarihinde Yatağan'da doğdum. 1945 - 1946 yılında ilk okulu bitirdim. Dört yıl Kur'an kursuna devâm ettim. İki sene hâfızlığa çalıştım. 1951 yılında kuvvetli arzularım ile bu okula (İmam-Hatip Okulu) geldim...»

Sonunu biz ekliyelim:

İmam-Hatip Okulunu bitirdikten sonra, Yüksek İslâm Enstitüsüne girmiş ve bu yıl mezun olmuştu. Tâyin edildiği Kayseri İmam - Hatip Okulunda çok sevdiği talebeleriyle ancak iki saat görüşebildikten sonra...

Bir haber geldi...

Altın renkli bir sonbahar sabahında mâvi semâda bulutlar saf saf olmuşlar; semâ ağlıyormuymuş, neymiş? Bir sonbahar sabahında ak örtülü bir dağı yürür görmüşler.

Kalakalmışım: Bir kervan gidiyordu ufka, dağ silsileleri gibi. Can can olmuşlardı.

Birden durdular!

«O'ndan geldik, O'na gidiyoruz» dediler. Dağ silsileleri yürüyordu; omuzlarında ak örtülü bir dağ duruyordu.

Not: Merhum ârkadaşımızın ruhu şâd olsun. Âilesine ve bütün gâye arkadaşlarına baş sağlıkları dileriz.

Konya
Yüksek İslâm Enstitüsü Kürsüsünden

İLM-İ KELÂM DERSLERİ

— 9 —

Dr. A. Arslan AYDIN

İkincisi: Sübutu kat'i, fakat mânâya delâleti zannî olan delillerdir. Aslında tevatür yoluyla sâbit olan, fakat muayyen bir mânâya delâleti açık ve kesin olmadığından te'vil edilebilen bazı âyet-i kerimeler ve mütevatir hadisler bu kabil delillerdendir. Onun için, sübutu kat'i olduğu halde, mâhyâ delâleti kat'i olmadığından (zannî) delillerden sayılmıştır. Böyle bir delilde sâbit olan dinî bir hükme, (Vacip) veya (Tahrimen mekruh) denilir.

Üçüncüsü: Sübutu zannî, fakat mânâya delâleti kat'i olan delillerdir. Muayyen bir mânâya kesin olarak delâlet eden, fakat âhat yoluyla rivayet olunan hadisler gibi... Bu gibi hadislerin mânâya delâleti kat'i ise de senet bakımından mütevatür olmadığından zan ifade ederler. Bu kısımdaki delillerle sâbit olan dinî hükümlere de (Vâcip) veya (Tahrimen Mekruh) denilir.

Dördüncüsü: Sübutu da, mânâya delâleti de zannî olan delillerdir. Birkaç mânâya ihtimali bulunan âhat hadisler gibi... Çünkü bu gibi hadisler hem senet ve hem de mânâ bakımından zan ifade ederler. Böyle bir delille sabit olan hükümlere ise (Sünnet) veya (Müstehap) denilir. [1] Kur'an-ı Kerim âyetlerine (Kitâbî deliller) adı da verilmektedir.

c) Burhânî ve Hitâbî Deliller: Dinî delillerin kısım ve derecelerini gördükten sonra, aklî delillerinde kısım ve derecelerini izah edelim:

Akla istinat ettiği için (Aklî) denilen deliller de, dinî deliller gibi, kat'i (Kesin) veya zannî (Kesin olmayan) olurlar.

Kesin olarak medlûlü isbat eden aklî delillere (Burhan) yâni (Hüccet) denir.

Zanna dayanan ve medlûlü kesin olarak isbât etmiyen aklî delillere de (Hitâbe) veya (Hitâbî) deliller denir.

Burhan: Gerçek ve kesin bir inanca dayanan ve yakin ifade eden kazıyeler (Önermeler) den teşekkül eder. Yakin ifade eden kazıyelerden mürekkep olan (Yakiniyyât) altı nevidir:

1) Bir vasıtaya muhtaç olmadan aklın hüküm verdiği (Bedihî = Zorunlu) kaziyeler... «Bir, ikinin yarısıdır.», «Mürekkep olan şey, cüz'ünden büyüktür.» gibi (Bedihî bilgiler).

2) Duyu organları vasıtasiyle verilen hükümler; yâni; «Güneş ışık verir», «Ateş yakar» gibi müşâhedeye istinâden verilen hükümler. (Müşâhedeler).

3) Müşâhedenin tekrarı sonunda aklın verdiği hükümler. «Hint yağı amel verir (İshal verir) kaziyesi gibi, «Tecrübeler».

4) Bir vasıtandan faydalanarak aklın sür'atle intikali suretiyle verilen hükümler. «Ay, ışığını güneşden alır.» hükmü gibi. Buna (Hads...) denir.

5) Yalan üzerine birleşmelerini aklın tecviz etmediği kimselerin verdikleri haberler «Kahire» ve «Tahran» in mevcut olduğunu tevatür şeklindeki haberlerle bilmek gibi. Bu gibi haberlere (Mütevatir haberler) denilir ve kesin (Yakini) bilgi verir.

6) Nazar ve istidlâl yoluyla, yâni bilinen bilgiler vasıtasiyle bilinmiyen şeylere varma yolu. (Nazari yol).

«Bu âlem değişmeler halindedir.» «Değişmeler halinde olan her şey hâdistir.» kazıyelerinden faydalanarak: «O halde bu âlem de hâdistir.» hükmüne varmak gibi. [2]

İşte bu yollarla varılan neticelere, yakin ve kesin bir bilgi veren «Bürhânî deliller» denir.

Burhanî delilleri, ancak âlimler anlarlar. Bu sebeble, muhatabın anlayabileceği şekilde ifade etmek gerekir. Bu gibi delillerin sual, cevap ve münakaşadan sonra tastik edilmesi gerekir ve ancak böyle yapılırsa faydalı olur.

Zann ifade eden, hitâbî delillerin de, birçok nevileri vardır.

(1) Bak : A. H. Akseki - İslâm Dini S: 152 - 153, İkinci Baskı 1950.
(2) Tecdidi İlm-il Mantık «Halûsi Şerhi» S: 156 - 157 Kahire, 1952.

Hitâbî deliller, mânâya delâleti kesin olmıyan bazı dinî nasslar, insanlar arasında şöhret bulan (Adalet güzeldir), (Zulüm kötüdür.) gibi meşhur kaziyelerden, veya itimat olunan bir âlimin veya mürşidin ahlâkı nasihatlerinden, veya bir şairin muhayyilesi mahsulü olan güzel ve câzip şiirlerden teşekkül edebilir.

Hitâbî deliller; daha ziyade konuşma ,hitabet ve münakaşa esnasında kullanılır. Bu gibi deliller; eğer dinleyiciler fikren bozuk, itikaden zayıf veya mutaassıp karakterli değillerse, yapıcı ve faydalı olabilir. Zannî olmasına rağmen, nefsi ıslâha, ahlâkı tehzibe matuf olan birçok güzel sözlerin müsbet sonuçlar verdiği, tecrübe ile sâbittir. Ancak bu gibi delîller, itirazlar karşısında tesirsiz kalabilir. O vakit, katiyyet ifade eden bürhanî delillere baş vurmak gerekir. Birçok itikat meseleleri, ancak yakîn ifade eden aklî delillerle ispat edilir. Allahu Tealânın varlığını, peygamberlerin lüzumunu isbat gibi...

Üçüncü Bölüm

İlmin Sebepleri Ve Yolları :

İlmin sebeplerini ve yollarını izaha geçmeden önce, evvelâ ilmin ne olduğunu bilmemiz gerekir. İlmin tarifini yaparak ne olduğunu öğrenmeden önce de, ilme konu teşkil eden eşyaların hakikatı ve mahiyeti üzerinde biraz durarak, bu mevzudaki ihtilâfa aşağıdaki meşhur cümleyi tahlil etmek suretiyle kısaca işaret etmeyi faydalı bulduk.

Her şeyin bir hakikati var mıdır? Varsa bu hakikate ulaşılabilir mi?

Her şeyin bir mahiyet ve hakikati olduğuna inananlar der-

ler ki:» قال اهل الحق حقائق الاشياء ثابته والعلم بها متحقق

«Eşyanın hakikatleri, (Ya hariçte veya zihinde tasavvur halinde» sâbittir, mevcuttur. İlim bu hakikatleri araştırır ve bize bildirir. Bu hakikati (Yalnız) Sofistaion (Sofistler) denilen eski Yunan filozofları (1) inkâr etmişlerdir.» O halde bu konuda iki ana görüş var:

1 — Ulema ve mütefekkirlerin ekserisinin görüşü. Bunlara göre, her şeyin bir hakikati vardır. Bu gerçek, ilmen sabittir.

2 — Sofistlerin görüşü ki özeti; eşyanın hakikatini inkârdan ibarettir.

Şimdi bu meşhur cümleyi tahlil edelim ve bazı ilmî ihtilâfları açıklıyalım.

Ehl-ül Hak: Yukarıdaki cümlede ifade edilen görüşün sahiplerine (Ehlü'l Hak, yâni hakikat ehli) denmiştir ki bunlar, Sofistler denilen eski Yunan filozofları dışında kalan bütün filozof ve kelâm âlimleridir. Çünkü bu görüşde filozoflarla, ehlî sünnet, mutezile ve cebriye gibi bütün kelâm fırkalarını temsil eden âlimler ittifak halindedirler.

Hak diye: Hariçte veya zihinde bulunan vakıaya (Realiteye veya fikre) aynen mutabık olan şeye denir. Hakk mezhep, hakk din, hakk inanç gibi... Hakk'ın mânâsı, Sıdk'ın mânâsından ayrıdır. Çünkü Hakk'ın mukabiline (ziddına) bâtıl, Sıdk'ın mukabiline de kizb (yalan) denir.

Hakâik: Hakikat kelimesinin cemidir. Ulema nazarında meşhur olan görüş (Hakikat) ve (Mahiyet) kelimelerinin aynı mânâyı ifade ettikleridir.

Kelâmcılar (Hakikat) ı şöyle târif ederler:

Bir şeyin hakikati; öyle bir şeydir ki, o şey onunla (Yâni hakikatle) aynen o şey olur. Yâni hakikat, bir şeyin aslı ve o şeyi vücude getiren cevherdir. Bir şeyin hakikati o şeye nisbet edilince, ancak o şeyin aynısı meydana gelir.

Meselâ; mantık ilmi istılâhına göre **(Hayvan-ı Natık)** insanın hakikatıdır. Çünkü insan; iradesiyle hareket eden bir cisimle, düşünme ve konuşma kabiliyeti olan bir varlıktır. Bu sebeple **mantık dilinde; insan: hayvan nâtıktır.**

Yukardaki tarife göre insanın hakikatı hayvan-ı nâtık olunca, bu hakikatın insana nisbetinden ancak insan meydana gelir. Halbuki, insan hakikatının bir cüz'ü olan **(Nâtık)** ile insana âriz olan ve bir vasfı **(Arazı)** sayılan **(Gülmek)** in insana nisbetinden, insanın hakikatı meydana gelmez.

Her şeyin bir hakikatı, yâni mahiyeti olduğu gibi bir de **(Teşehhus ve teayyüniü)** ile hüviyeti vardır.

Teşehhüs: bir şeyin hariçteki teayyüninne denir.

Bir şeyin hüviyeti ise: o şeyin hakikatinin hariçte teşehhus etmesidir. Yâni bir şeyin hüviyeti, o şeyin hakikati ile hariçteki teşehhusunda teşekkül eder.

Hüviyet: Hakikat teşehhusdur. Eşarilere göre şey; mevcut demektir. Yâni şey kelimesi yalnız var olan varlıklara ıtlak olunur.

(Devamı var)

(1) M.Ö. 6. asırda yaşamışlardır. Halkın akide ve ahlâkını bozmuşlar ve Sokrat, Eflâtun gibi büyük Yunan filozoflarının zuhur ederek hâlâ felsefî kıymetini kaybetmiyen, ahlâkî ve içtimaî esaslar koymalarına vesile olmuşlardır.

PANTEİZM

III

Ahmet GÜRTAŞ

Allah ile âlemin bir şey demek olduğu manasına gelen «Panteizm» mesleğinin iki türlü anlaşılış şeklinden birincisini ileri sürenler «Hakiki varlığa sahip olan yalnız âlemdir, Allah mevcud olan şeylerin toplamından ibaretdir» diyorlar ve böylece ulûhiyeti inkâr etmiş oluyorlardı. İkinci şekli ileri sürenler ise, birinci tarzın aksine olarak hakiki varlığı Allah'a isnad ediyorlar ve mevcudatı hakiki varlığı olmayan birtakım görüntüden ibaret addediyorlardı. Bu fikri savunan filozoflardan bazılarının görüşlerini geçen sayıda belirtmiş ve bu görüşle Vahdet-i Vücut arasındaki benzerlik ve ayrılıkların belirtilmesini bu sayıya bırakmıştık.

Filhakika İslâm Tasavvufunun esasını teşkil eden Vahdet-i Vücuda göre de bizatihi kaim olan (Var olmak için başka bir varlığa muhtaç olmayan) vücud birdir ve o da Hak Tealâ'nın kendisidir. Mahlûkatı teşkil eden vahdet-i vücudun birleştiği tek nokta da burasıdır. Yani her ikisi de hakiki varlığın bir olduğunda ve bu noktada ancak Cenab-ı Hak olduğunda müttefiktirler. Lâkin diğer hususlarda aralarında pek büyük farklar göze çarpmaktadır. Evvelemirde vahdet-i vücud Din'in mahsulüdür, vahye dayanır ve bir görüş olmaktan ziyade bir yaşayış ve duyuş halidir. Panteizme gelince, her ne kadar eski Hind ve İrandaki haliyle dini bir hüviyet taşıyorsa da bugünkü durumuyla aklî ve felsefi bir sistemdir. Yeni çağ filozoflarından bilhassa Spinoza'nın elinde eski hüviyetinden tamamiyle uzaklaştırılmış, tamamiyle aklî ve hattâ riyazî bir metodun mahsulü olmuştur.

Aynı ana prensibi kabul etmekle ve aynı mebde'den hareket etmekle beraber, panteizmle vahdet-i vücudun diğer hususlarda birbirlerinden tamamen ayrı istikametlere yönelmelerinin sebebi de budur. Akıl hernekadar bazı hakikatları kavrayabilirse de muayyen bir hadde gelince azcini itiraf etmek mecburiyetinde kalır. Aklın durduğu yerden itibaren yol almak için vahyin rehberliğine ihtiyaç vardır. Eğer akıl haddini bilmez ve vazifesinin bittiği yerde vahye tabi olmazsa yanılmaya mahkûmdur. Panteist filozoflar da her ne kadar akılları ile bizâtihi kaim olan varlığın Cenab-ı Hak olduğunu keşfetmişlerse de veya hazır buldukları bu hakikatı felsefi bir hüviyete bürümüşlerse de bu esastan hareket ederek kurmak istedikleri felsefî sistemlerinde hatadan kurtulamamışlardır. Meselâ:

Panteistlerden İskenderiye eskülüne mensup olan Plotin ve yeni çağın panteist filozofu meşhur yahudi Spinoza, alemi, müstakil varlığı olmayan birtakım görünüşlerden ibaret olarak izah ederler. Fakat bu tezahürün zarurî olduğu kanaatindedirler. Yani mahlukat namına ne varsa hepsi Allah'un kudretinin zarurî bir neticesidir. Allah istemese bile onlar tezahür edecek, görünecektir. Allah her şeyi dilediği şekilde evvelden takdir etmemiştir. O'nun zatının mevcut oluşu bu varlığın zuhurunun zarurî kılmıştır. Bu hususta İslâm'ın, dolayısiyle Mutasavvufların görüşüne gelince: Allah mükevvenatı ezeli iradesi ile, isteyerek bilihtiyar yaratmıştır. Alemde his ve müşahede olunan her şey sonradan olmuştur. Zarurî değildir, mümkündür, yani mutlaka olması zaruridir diye birşey bahis mevzûu değildir. Allah dilemeseydi olmazdı. Dilemiş yaratmıştır, dilerse yok eder. Binâenaleyh vâcip-ül vücud yani varlığı zarurî olan ancak Cenab-ı Hakdır.

İskenderiye ekolüne mensup Panteist filozoflara göre âlem Allahın zatından ezelî olarak sudur etmekte ve ebediyyete kadar da zuhûra devam edecektir. İslâm mutasavvuflarına göre ezeli ve ebedî olan ancak zât-ı ilâhîdir. Alem ezelî olmadığı gibi ebedî de değildir.

Spinoza, Allahın nâmütenâhi sıfatları olduğunu, bizim bunlardan ancak pansе (pensée: fikir veya ruh) ile etandü'yü (étendue: mekân, madde) bilebileceğimizi söyler. Halbuki Allahın isim ve sıfatları akılla değil ancak vahiy ile bilinir. Binâenaleyh mutasavvufların Allaha isnâd ettikleri sıfatlar ancak şer-i şerifin bildirdikleridir. Kaldı ki fikir ve mekân mahlûk olup aynı zamanda mahlûkata aid sıfatlardandır. Hâlbuki, hiçbir zaman mahlûk ile muhat olamaz ve mahlûkata aid olan sıfatlar O'na izâfe edilemez. İşte Spinoza vahyi ihmal ettiği için hata etmekten kurtulamamıştır. Zaten Spinoza'ya göre din, Allah sevgisinden ibarettir. Vahiy, mûcize, ibadet v.s. hep din harici şeylerdir. Dinî bu şekilde anlıyan ve semâvî kitapları tanımıyan bir kimsenin dinin hududuna giren mes'elelere akıl ile cevap aramaya kalkışınca hata edeceği muhakkaktır.

Bizim nesilden olup da bilhassa garp klâsikleriyle meşgul olan gençlerle yaptığımız temaslardan edindiğimiz intiba, tasavvufdan bahsederken bize panteizm üzerinde durma zaruretini hissettirdi. Bizim nesilin elinde eski kültürümüzün anahtarı bulunmadığından bunlar kâfi derecede araştırma imkânlarından mahrum bulunmakta ve okullarda öğrendikleri divan edebiyatının incelenmesi esnasında duydukları Vahdet-i vücut'la, garpdan terceme edilen eserlerde gördükleri panteizmi birbirinden ayırt edememektedirler.

Gerçi, yukarıda işaret ettiğimiz gibi her ikisi de esasda birleşmekte ve vücudun bir ve O'nun da Cenab-ı Hak olduğunu ifade etmektedirler. Fakat bu iştirak bir izmin devamı olduğunu isbat etmez. Bunu söylemekten kastımız, İslâmdan evvel, tasavvufa temel teşkil eden fikirlerin yokluğunu iddia etmek değildir. İslâmdan evvel tevhid dini Âdem Aleyhisselâm'danberi mevcut olduğu gibi, hikmet ve tasavvufun muhteviyatı dahi mevcutdu. Beşer dimağında bazı ana prensipler vardır ki; bunların menşeini bulmak mümkün olmasa bile beşeriyet kadar eski olduğu şüphesizdir. Nitekim, panteizm dahi İskenderiye, Yunan ve Avrupa feylesoflarının ifadesine bürünmezden evvel, eski Hindistan ve İranda dini bir mahiyette mevcut bulunuyordu. Bütün bunlar tasavvufun İslâmın sonradan girdiğine delil-i kâfi olmadığı gibi, tasavvufun âyetler ve hadislerden istihraz edildiğine de mani değildir.

KALBİN ve KAFANIN, YAHUDİ DÖNMESİ MOSKOF KÖLESİNE ŞAMARI

Süleyman ÖZKAFA

Yahudi dönmesi, bir gün Hz. Ömerin ruhunu karşısında göreceğini hiç hatırına getirmez misin? Leşleşmiş vücudun ne zamana kadar bu mübarek topraklarda tefessüh edecek? Ruhsuz suratını asırlık kinimin şaklattığı şamar parçalıyacaktır. Kalbin yok kihançerliyeyim!... Altınordunun at uşaklarına, Baltacının metreslerine illâhak eden hortlak benim kalbimin atışında, benim davamdan sana ne? Çek kanlı tırnaklarını benim beyaz zambaklarımdan!...

Son yüzelli senedir erişilmesi arzu edilen ve mevzuunda çeşitli fikirler, görüşler ileri sürülen meselelerden biri de garplılaşmak isteğimizdir. Islâhat hareketinden bugüne kadar geçen Türk-Fikir ve siyasi tarihini gözden geçirdiğimiz zaman Islâhatçı, Tanzimatçı, Meşrutiyetçilerin ve ihtiyat İnkılâpçıların hep garblılaşmak istediklerini görürüz. Bu müddet zarfında çeşitli fikirler ileri sürülmüş ve birçok teşebbüslere girişilmiştir. Bu işin sonunda bazılarımız garblılaştığımızı, bazılarımız garblılaşmak meselesinin büyük bir merhalesini başardığımızı çok cüz'i teferruatların kaldığını, bunların da zamanla halledileceğini kabul etti. Bu görüş; garblılaşmayı bir şekil benzerliği, kuru bir taklitçilikten ibaret sananların görüşü idi. Bunlar garblılaşmayı ilim, teknik, metot ithal etmek şeklinde değil de Avrupadan mamul eşya almak, Avrupa vâri giyinmek, onların içtimaî yaşayış tarzlarını kopya etmek şeklinde anlamışlardı. Yahut ta bu fikir, **siyonist** teşkilâtı tarafından çok usta plânlarla kendilerine empoze edilmişti.

Bu kadar didinmelerin sonunda Avrupalılaşmak maskesi altında üç kıtaya hâkim büyük Türk İmparatorluğunun kanına girildi. Fakat, bu sanki mukaddermiş gibi gösterildi. Nazarlar, maymun vâri taklitlere çevrildi ve bunlar muazzam kabiliyetlerimiz, yeni buluşlarımış gibi gösterildi. Dinî, Millî kıymetlerimizi yok etmek için teşkilâtlı bir uşak ordusu harekete geçti. Dünyada ikinci, Sultan Abdülaziz devri donanması Marmarada kabuğuna çekildi. Bunlar olurken bizim gafiller Avrupa'nın bu buluşlarını kurup zihniyetiyle sermest olmuş yuvarlanıyorlardı. Yıkılan hâyâ duvarlarına, yırtılan iffet perdelerine müvazi sosyete şilikları sokaklara dökülüyordu. Bu arada belirsiz ümit kurtlarını, kurtuluş yolları bu hengameinin içerisinde ya tesirsiz kaldı, ya da yok edilip gitti.

Garbın; tekniğinin insan aklını durduran ilerleyişi, metot ve sistemlerin düzenliliği sayesinde yeni buluşları, maddenin baş döndürücü ilerlemesi karşısında mânâyı da ihmal etmeyip yüceltmek için girişiliği tereddüs, bizde hiç değilse Parlemen modasının karşısında bir antiparasiçler gurubunun doğmasına sebep oldu; muasırlaşmanın naylon çorap, rujlu dudak, baldır-bacak gösterisi, dinsizlik demek olmadığını gösterdi. Bazı mütefekkirlerimiz harekete geçip garbın ilmini ve metotlarını alınarmız ve bunları kendi bünyemize göre uygulamamız şiddetle istediler.

Bu yeni doğan fikir güneşine karşı, yerli malı siyonistler, komünistler toprak altından harekete geçip zehirlerini kusmaya başladılar. Bulanık havalarda meydana çıkıp Türk Milletinin dimağını bulandırmaktan geri durmadılar. Perdeliyemedikleri muvafakiyetsizliklerin sebeplerini dine yüklemiye, İslâm oluşumuza bağlamak istediler. Şükrü Saracoğlu gibi bir beyinsiz **«Bu memlekete komünistlik, Muhammedin bayrağı altında girecektir.»** gibi zırvalar savurmuştu. Komünizme tahan tabana zıt İslâmiyetin komünizmi bu vatana sokacağını söyliyenler iffetli kadına kahpe diye çamur atan fahişeden farksızdırlar.

Garblılaşmanın taklit yoluyla, şarlatanlıkla yapılamıyacağını bunun bir kafa yorma ve kültür işi olduğunu kıymetli fikir adamlarımızdan Doçent Dr. N. Topçu şu satırlarla ne güzel ifade etmektedir: **«Kendi mâzimizin, kendi kaynaklarımızın mahsulü olan kültürü, zaman ve bütün insanlığın büyük eseri olan metodlarla yoğuracağız. Bu suretle kendi tarzımızda yetiştireceğiz. Bu eser bizim olacaktır.»** (Yarınki Türkiye sh. 200).

Garplılaşmanın Neresindeyiz adlı eserinde garblılaşma hakkındaki görüşleri: 1 - Garbın ilim ve teknüğini almak, 2 - Garp medeniyetinin ruhunu bir kısım müesseseleriyle veya bütünüyle almak, diye iki kısıma ayırın kıymetli Prof. Mümtaz Tarhan, İslâmcıların ve Türkçülerin görüşü olan birinci şık tatbik edildiği zaman garblılaşmanın mümkün olacağını din, yaşayış tarzını değiştirmeden Japonyanın nasıl garblılaştığını misal olarak vermektedir: **«Bugün Japonya, ilim ve teknüje sahip olmakla beraber din, demokrasi ve yaşayış tarzı bakımından garp milletlerinden ayrılmaktadır.»** (sh. 67).

Meşrutiyetçilerin ve İnkılâpçıların görüşleri olan müesseseler iktibas etmek suretiyle garblılaşmanın mümkün olacağı tezini yüzelli senelik tecrübeye dayanarak çürütmektedir: **«Böylece, sistem ve müesseselerin iktibası gayet kolay görünmesine rağmen tıpkı basır eşyanın ithali gibi bir cemiyeti garblılaştırmayıp bilâkis cemiyete içtimaî inhilâl, ahlâk ve kültür buhranları doğurmak suretiyle ilerlemesine mani olur.»** (sh. 76).

Bizde garblılaşmanın yanlış anlaşıldığını ilk ileri sürenlerden ve mütefekkirlerimizi bu yönde çalışmıya sevkeden merhum Peyami Safa, Doğu-Batı Sentezi isimli eserinde garblılaşmak anlayışını şöyle ifade eder: **«Bu yabancı medeniyeti ya toptan reddetmek veya toptan benimsemek gibi iki tepkinin dışında üçüncü bir sanı daha vardır ki, o da, bu milletin yabancı bir medeniyetle kendi milli ve dini gelenekleriyi uzlaşıran ahenkli bir sentez yaratabilmesidir.»** (sh. 18).

Bu üç mütefekkirimizin garplılaşma hakkındaki görüşleri birbirini destekler mahiyettedir; aralarında hiçbir tezat yoktur. Kıymetli mesellerini bu mevzu üzerinde harcıyarak garblılaşmayı ne demek olduğunu bu bugün için en güzel şekilde, ilmin ışığı altında, tesbit etmişlerdir.

Bu mevzuda bir solcunun görüşü ise şöyledir: **«Geri kalışımızın sebepleri: Domuz eti yemememiz, şarap içmememiz.»**

Yirminci asırda ilim, içki içmenin ve domuz eti yemenin zararlarını en ince teferruatına kadar tesbit edip insanlara bildirirken, geri kalışımızın sebepleri ni Domuz eti yememede... görenler bulmuş oluşunu Küsnü Zadeye gönderdi. Bu beylere(!) verilecek en iyi cevap: Çatlayıncaya kadar iç, domuzlaşıncaya kadar ye, demekten başka değildir.

Kızıl rejimin kurucuları Lenin ve Stalinin sitayişini F. Rıfkı Atay ise şeriatin mânasını bilmeden veya bilmemezlikten gelerek: **«Irtica şeriatçiliktir, irtica garp zihniyeti düşmanlığıdır.»** diye veciz(!) dökerken bin senelik ecdadımızı, Fâtihleri, Alpaslanları da mürteci yaptığının, dine, tarihe, maziye sövdüğünün farkında olmadığını kim iddia edebilir? İhanete bakınız ki bu adamı da körpe dimağlara büyük edebiyatçı olarak tanıtmakta mahzur görülmüyor. Bu çeşit insanlarla ve fikirleriyle, şayet varsa, hâlâ garblılaşmaktan vaz zamedilmiyor.

Garp müelliflerinden Mouradgea d'ohsson, «tableau general de l'Empire othonan» isimli eserinde şeriatin Türk toplumuna sağladığı faydalardan şu şekilde bahseder: **«Osmanlı-Türkleri umumi ve ferdi ahlâklarının ehliyetini şeriatin iffet ve hayâ ahkâmına medyundurlar. Ahlâkı ve dini bir hukuk sisteminin zaruri bir neticesi olan bu hâli barbarlık örf ve âdetlerinden, milletin göçebeliğinden ve kocaların kıskançlığından mütevellit göstermek haksızlıktır.»** (Garp kütüphanelarında görülen Eski Türk Seciye ve Ahlâk isimli bu lence garp, meşkûr müellif gibi, şeriatten bu şekilde sitayişle bahsederken F. R. Atay'ın irtica garp zihniyeti düşmanlığıdır demesi, onun garblılaşmak istediğini gösterir. F. Rıfkının mezkûr garp müellifinden ne marhum Peyami Safanın şu sözlerine cevabı ne olabilir: **«İnkılâb bir tekâmül hamlesidir. Ağır değil, hamleli bir tekâmüldür. Tarihsiz tekâmül olmaz. Geçmişe dayanmıyan bir geleceğin temeli yoktur. Tarihten ve ahlâktan bir inkılâb anlamıyan, Batı medeniyetine değil, KÖMÜNİZME mahsustur.»** (Doğu-Batı Sentezi sh. 56).

Gözümüzü garba çevirdiğimizden bu yana, zaman zaman, ilerliyemeyişlerimizin sebeplerini dine yüklenen hortlak kafalarını ileri sürdüğü esasa ve dinlere dayanmıyan hareketler hiç de eksik olmamıştır. Bu safsataları ileri sürenlerin yüzlerindeki maske yırtıldığı zaman siyonist, komünist suratları meydana çıkar. İşin hazin tarafı bazı mürekkep yalamışlara da bunlara kanmalarını ve bunların sindirici ve sistemli şaşkınlıkları neticesinde birçok kimselerin şahsiyetlerini kaybetmelerini intaç eden bir durum meydana getirilmiştir. Bu türedi şahsiyetsiz ve soysuzun yeni adı ilericidir(!), münevverdir(!). O, artık halktan kopmuştur. Halk camiye giderken o, tiyatroya, sinemaya gider o, halkın secde ettiği yerlere alın koyacak kadar iptidai değildir(!). O, sırtında İngiliz kumaşıyla... garblılaşmış insan tipidir. Kafasının boşluğu onca okadar mühim değildir. Yeter ki midesini istediği kadar doldurabilsin.

İslâmiyet terakkiye manidir diyenler her şeyden önce bunda delili göstermeleri icap eder. Bir tek âyetin, bir tek hadisin ilerlememizi kösteklediğini, cephe teşkil ettiğini gösterebildikleri gün biz de onların yanlarındayız, fakat gösteremezler.

«İlim tahsil ediniz, ilim en uzak ülkelerde dahi olsa oraya kadar gidiniz. İlim öğrenmek kadın, erkek her müslümana ALLAH'ın emridir.» diyen sahib-i şeriatin tebliğ ettiği bir din nasıl olur da ilmin karşısında olabilir? **«İki günü bir birine misavi geçen ziyandadır.»** prensibini va'zeden İslâmiyyet nasıl olur da tembellikle bağdaşabilir? İslâmın ilk emri OKU değil midir? Kur'an-ı Kerim insanları fezaya yükseltek, yerin tabakalarına inerek onlarda araştırmalar yapmağa ve onların yaratılışlarını tefekkür etmeğe davet eder. Fahr-i Kâinât Efendimiz: **«Dünyanın son bulması bir an meselesi haline gelse; bir ağaç dikecek kadar vakti olan elindeki ağacı diksin, bırakmasın.»** buyuruyorlar. Hz. Ali: **«Çocuklarınızı sarrafın ilmine, kimiğine.. uygun olarak yetiştirin.»** derler.

Muazzam bir İslâm Medeniyeti ortada dururken İslâmiyyetin terakkiye mani olduğunu söylemek en hafif tabirle beyinsizlik olur.

«Nerede kaldı ki, İslâm dini bir vakitler zamanın en yüksek bir medeniyetini meydana getirmiş olması bakımından terakkiye mani olmadığına dair imtihanı çoktan geçirmiş bulunmaktadır.» «İslâmiyyetin diğer dinlere nazaran daha rasyonel olduğu ve ilmî keşfe eden çok esaslı hükümler ihtiva ettiği göz önünde tutulursa bu bakımdan da medeniyyete mâni olmaması icap eder. Hakikatte Bernard Lexis'in de i şaret ettiği gibi bir vakitler medeniyyet ve terakkiye mâni olmayan İslâm dininin bu gün mâni olduğunu iddia etmek her şeyden evvel mantığa aykırıdır.» (Garblılaşmanın Neresindeyiz? sh. 21-32).

Garblı olmak için Allah'sızlaşmayı ileri süren Çetin Altan gibi kimseler ya solcu, ya sosyalist, veya siyonisttirler.

İşte bir kere, kervan yürür ata sözüne uyarak itler üzerken bir hayli zamandır konaklıyan kervanımızı yürütmek zamanı gelmiştir. Bu kervan yürüyecektir. Yeni unsurlara, yeni çığırlara doğru yol alacaktır. Bu kervan **kaynağını Kur'an-ı Kerimden alacaktır.**

«Dicle kıyılarında bir kurdun bir kuzuyu parçalamasından Hz. Ömer nasıl mes'ul oluyordursa, Anadolu çocuklarının (1)» geriliğinden de başta Universite ve ondan sonra yeddiden yetmişe kadar her fert nasıl mes'ul sayılır gün rönesansımız başlamış olacaktır.

Kaybettiklerimizi kazandığımız, çaldırtıklarımızı bulduğumuz gün ufuklarımız parlıyacaktır.

Rönesansımızın önderlerini dört gözle bekliyoruz.

Garbı; Selimiyenin, Süleymaniyenin önünde dize getiren, madde ile manâyı şâha kaldıran koca mimarın ruhu nerelerdesin...

(1) Yarınki Türkiye, Doç. Dr. Nurettin Topçu. sh. 222.

HASAT'A CEVABIMIZ

Bizim mahutlar, yine de yaygarayı koparıyor: «Bu memlekette öyle insanlar olmuş ki, onları hiçbir zaman unutmayacağız.»

Gerici yuvası, 31 Mart Vak'asının Kurmayları» diye. Sele benzetmek, necasetin hakkını yemek olur.»

Halit ÜLER

Bu usulsüz gidişten sorumlu olanlar dernek idare heyetidir. Yoksa öğretmenlerin hepsini ayrı şekilde suçlamaya hakımız yok. Esasen, ilk bakışta derneğin alıştığımızdan değil görünüp de, aslında onların lehine olan bu yanını neşretmekten imtina edeceğimiz, kendilerinden pekçok şeyler beklediğimiz sağ duyu sahibi öğretmenlerin ilmî ve ahlâkî gayretlerini köstekliyen ve lekeliyen bir avuç insanın yıkıcı çalışmalarını siz yüzüne çıkartabilmek içindir.

Yanlış bir hükme kapılmamak için Hasat Dergisinin bütün sayılarını tetkik ettim, her makaleyi büyük bir dikkat ve titizlikle defalarca okudum. Bu dergi hakkında vardığımız neticeler bir sayının değil, bütün sayılar üzerinde yaptığımız incelemenin mahsulüdür.

Hasat Dergisinde özetle:

1 — Maneviyat düşmanlığı,
2 — Solcu neşriyatın propagandası,
3 — Bazı kanunlara karşı muhalefeti,
4 — Sınıf farkı ve aşırı devletlilik fikirleri,

Şimdi bu maddelerin üzerinde dergiden aldığımız misallerle duralım ve iddiamızı gerçekleştirmeye çalışalım:

1 — Maneviyat düşmanlığı: Yarım asırlık teerübe bize göstermiştir ki, Türkiyeden hiçbir solcu gazete ve mecmua doğrudan doğruya dinî esaslara ve millî kıymetlere hücum edememiştir. Daha doğrusu hücüm edilmesine cesaretini gösterememiştir. Bunun yanısıra bu gibi makalelerin ayakta tutan elemanlar kötülenmiş «Yobaz, mürteci, gerici...» gibi kelimelerle kendileri suçlandırılmaya çalışılmıştır. Hasat Dergisi de aynı taktiği kullanmak mecburiyetinde kalıyor, kapağında Batılı-i serifler ve Hz. Mevlânâ'dan sözler nakletti gibi halde, iç sayfalarda maneviyat düşmanlığı yapılıyor ve dinî teşkilât yıpratılmak isteniyor. Buna dair Hasat'ta pekçok misal bulabiliriz. Fakat biz hepsi üzerinde ayrı ayrı durmıyacağız. Meselâ, 5 ve 6. sayılarda Dr. Hasan Âli İnsan-Hatip Okulları hakkında şöyle deniyor: «Eğitim politikasında izlenen bir diğer yanlış yol da İmam-Hatip Okullarının çoğaltılmasına hız verilerek, eğitim ve öğrenimlerine dikkat edilmiyerek bu okulların birer gerici yuvası olmalarına göz yumulmasıdır.»

Fikrî karakteri hakkında malûmat verdiğimiz Hasat'a göre, İmam - Hatip Okulları gerici yuvası imiş. Acaba bu adamlar İmam-Hatip Okullarında tatbik olunan müfredatı bilmiyorlar mı? Şayet bilmiyorlarsa, bilinmiyen bir şey üzerinde yazmak ve fikir yürütmek ne kadar isabetli olur? Yoksa bu okulları maarifin kontrolundan uzak laalettayin bir mahalle mektebi mi zannediyorlar? Bu zamana kadar Bizim Radyo, Yön mecmuası ve Çetin Altan gibi kalemsorlar İmam-Hatip okullarından gerici yuvası diye bahsettiler. Cemiyete öyle tantnma gayretkeşliğini gösterdiler... Hiçbirisini mühimsemedik, belki efendileri öyle konuşmaları ve yazmalarını istiyorlardır, dedik, geçtik. Fakat, şehrimiz öğretmenler derneği adına çıkarılan bir dergide İmam - Hatip okullarına gerici yuvası denmesi bizi çok üzdü... Yazıda belirtildiği şekilde, bu okulların gerici yuvası haline getirilmesine göz yumanlar kimler?

Hasat'ın birinci sayısında Eğitim ve Öğretim Meselelerimiz başlıklı imzasız yazıda da, medreselerden bahisle şöyle deniyor: «Cumhuriyet devrimizin şu son zamanlarında bile, batıya doğru yön tutma, yürüme çabamızı engelliyen, bizi kendilerince büyük bir tehlikeden (Komünizmden) esirgiyormuş gibi geri çeken el, medrese artığı, hilâfet düşkünü gericinin elidir. O medrese ki, müsümanlık dininin gölgesinde mollanın, çıkarın, halkın zararına olarak yıllar yılı batılı bir zihniyeti geri kafalara perçinlemiş durmuş.» Bu saturlardaki fikri tezat daha ilk bakışta insanın gözünden kaçmıyor. Batıyla komünizmin ne alâkası var. Yoksa batı kelimesi ile Rusya mı kasdediliyor? Eğer öyle ise cümlenin manası doğru. Yoksa batılılaşma hareketine hiçbir zaman komünistleşiyoruz bahanesi ile mani olunmak istenmemiştir. Medreseler müslümanlık dininin gölgesine sığınmamış, bil'akis İslâmiyetin esaslarını öğretmiş, günün şartlarına uygun müsbet düşünceli ilim adamları, din bilginleri yetiştirmiştir. Medreselerin yıllarca geri kafalara perçinlediği batılı zihniyet ne olabilir? Medreseler, dinî ilimlerle karışık tedrisat yapan birer müessese olduklarına göre batılı zihniyetten maksat İslâm Dini mi?

Gözümü 3 sayıda «Hayden Hatıralar» başlıklı bir yazıya takılıyor. Bu makalede diğer bir hatıralarile köyün imamı ile öğretmeni arasında geçen mücadele anlatılıyor. Köyde imam, öğretmenin çalışmalarını güçleştiren, köylüyü yanlış yolara sürükliyen bir kimse olarak gösterilmiştir. Yazı şu cümlelerle sona eriyor: «İddia edebilirim ki her köyde olduğu gibi bizim köyde de halk, başlarının devamlı belâsı olan mütegallibelerd de onlara her yönde uşaklık eden sözüm yabana din tımsilcisi, bilgisiz, iki yüzlü, söyledikleri ile davranışları birbirine uymayan, sahte dindar imamları da gerçekten sevmiyor.» Cümledeki «sevmiyor» kelimesi halktan daha çok bu yazıyı kaleme alma küçüklüğünü ve beyinsizliğini gösteren şahsa yakışır. Halk dini adamını seviyor, hem de pekçok seviyor. Halkın dini adamını sevmesinin sebebi de bütün geçmiş tarihimizden bile bir tek misal gösterilemez. Bahsedilen köyde halk gerçekten din adamını sevmeseydi bu şahıs, böyle bir yazı kaleme alma ihtiyacını hissetmiyecekti. Bu hadisenin hangi köyde geçtiğini, vak'anın kahramanlarını acaba Hasat Dergisi bize açıklıyabilir mi?

Aynı sayıda, İfadesinden öğretmen olduğu anlaşılan R. Yontar imzalı yazıda da köyün imamından şöyle bahsediliyor: «Köy odalarında köylülerle yaptığım konuşmalardan sonra bu köydeki fikir uyanışını iyiden gördüm ve sevindim. Camide saçma sapan va'zeden hocanın sözlerine gülüyorlar... Bu köyde din namına uydurulan sözlere kulak asılmıyor artık.» «...zı sahibi köydeki inanış, dine karşı olduğu için sevinıyor. Bu sevincin en yüksek basamağına erişenler komünistlerdir. Va'z eden hocanın bahsettiği şeylerin saçmalığı müsellimiyle açıklanmadığı için, yazı sahibinin hoca hakkında ileri sürdüğü fikirler kura birer iftira olmaktan daha ileri geçemez. Basit bir olay ele alınıyor, varılan netice, verilen hüküm umumi oluyor. Eğer yazı sahibi fikrinde samimi ise, son cümleyi şu şekilde yazmalıydı. «Bu köyde hocanın dine aykırı sözlerine inanılmıyor artık.»

«Tüm gericilere» ithaf edilen bir şiirde de maneviyat düşmanlığının en bayağı örneklerini buluyoruz:

«Daralmış ufkumuzun görünüşü
Yobaz eller kapamış yüreımizi.
Bilim denizlerinde çimmek isterken
Hacılar, hocalar, imamlar tutmuş ilerimizi.»

Şiirde geçen **«yobaz eller»** den kimlerin kastedildiğinin cevabını yine aşağı veriyor: **«Hacılar, hocalar, imamlar.»**

Dikkat ederseniz hüküm yine umumileşiyor. Bir çırpıda din adamları ve müslüman halkımız zararlı unsurlar olarak gösterilmek isteniyor. Esasen dinimizin aleyhindeki yazılarda verilecek hükümlerin ve varılacak neticelerin bu şekilde umumileşmesi Hasat'ın yazarlarının müşterek vasfıdır.

Hasatı çıkaranlar bu görüşlerinde samimi olsalardı, İmam-Hatip okullarından gerici yuvası diye bahsetmez ve sayılarının artırılmasına muhalif olmazdı. Bakıyorsunuz köydeki hocadan, vaizden şikâyet ediliyor. Onlara yobaz, gerici denıyor... Bütün bu şikâyetlere son vermek, öğretmen ve imam anlaşmazlığını ortadan kaldırmak maksadıyla müsbet ilimlerle mücehhez tedrisat yapan imam-hatip okulları açılıyor. Bizim mahutlar yine de yaygarayı koparıyor: **«gerici yuvası, 31 Mart vak'asının kurmayları»** diye. «Bu memlekette öyle insanlar olmuş ki, onları necasete benzetmek, necasetin hakkını yemek olur.»

2 — Solcu neşriyatın propagandası: Hasat mecmuası okuyucularına gerçi ve kitap isimleri de vermiyor. Bu tavsiye edilen kitap ve dergilerin hangi ölçüde insanı ile öğretmeni arasında geçen mücadele anlatılıyor. Köyde imam, öğretmenin çalışmalarını güçleştiren, köylüyü yanlış yollara sürükliyen bir kimse olarak gösterilmiştir. Yazı şu cümlelerle sona eriyor: «İddia edebilirim ki her köyde olduğu gibi bizim köyde de halk, başlarının devamlı belâsı olan mütegallibelerd de onlara her yönde uşaklık eden sözüm yabana din tımsilcisi, bilgisiz, iki yüzlü, söyledikleri ile davranışları birbirine uymayan, sahte dindar imamları da gerçekten sevmiyor.» Cümledeki «sevmiyor» kelimesi halktan daha çok bu yazıyı kaleme alma küçüklüğünü ve beyinsizliğini gösteren şahsa yakışır. Halk dini adamını seviyor, hem de pekçok seviyor. Halkın dini adamını sevmesinin sebebi de bütün geçmiş tarihimizden bile bir tek misal gösterilemez. Bahsedilen köyde halk gerçekten din adamını sevmeseydi bu şahıs, böyle bir yazı kaleme alma ihtiyacını hissetmiyecekti. Bu hadisenin hangi köyde geçtiğini, vak'anın kahramanlarını acaba Hasat Dergisi bize açıklıyabilir mi?

Aynı sayıda, İfadesinden öğretmen olduğu anlaşılan R. Yontar imzalı yazıda da köyün imamından şöyle bahsediliyor: «Köy odalarında köylülerle yaptığım konuşmalardan sonra bu köydeki fikir uyanışını iyiden gördüm ve sevindim. Camide saçma sapan va'zeden hocanın sözlerine gülüyorlar... Bu köyde din

Sürüş geçen **«yobaz eller»** den kimlerin kastedildiğinin cevabını yine aşağı veriyor: **«Hacılar, hocalar, imamlar.»**

Dikkat ederseniz hüküm yine umumileşiyor. Bir çırpıda din adamları ve müslüman halkımız zararlı unsurlar olarak gösterilmek isteniyor. Esasen dinimizin aleyhindeki yazılarda verilecek hükümlerin ve varılacak neticelerin bu şekilde umumileşmesi Hasat'ın yazarlarının müşterek vasfıdır.

Hasatı çıkaranlar bu görüşlerinde samimi olsalardı, İmam-Hatip okullarından gerici yuvası diye bahsetmez ve sayılarının artırılmasına muhalif olmazdı. Bakıyorsunuz köydeki hocadan, vaizden şikâyet ediliyor. Onlara yobaz, gerici denıyor... Bütün bu şikâyetlere son vermek, öğretmen ve imam anlaşmazlığını ortadan kaldırmak maksadıyla müsbet ilimlerle mücehhez tedrisat yapan imam-hatip okulları açılıyor. Bizim mahutlar yine de yaygarayı koparıyor: **«gerici yuvası, 31 Mart vak'asının kurmayları»** diye. «Bu memlekette öyle insanlar olmuş ki, onları necasete benzetmek, necasetin hakkını yemek olur.»

2 — Solcu neşriyatın propagandası: Hasat mecmuası okuyucularına gerçi ve kitap isimleri de vermiyor. Bu tavsiye edilen kitap ve dergilerin hangi ölçüde insanımızın suçundan mahkûm olmuş veya takibata uğramış şahısların eserleri de bulunmaktadır. Tavsiye edilen dergi ve kitaplardan birkaç isim alalım: **Yön, İmece, Yeni Ufuklar, Demet dergileri; Sabahattin Eyüboğlu, Din Ticareti, Toprak Kokusu** isimli kitaplar gibi. **Yaşar Kemal, Ş. Süreyya Aydemir, İ. Hakkı Tonguç, Rauf İnan'ın** kitapları da okunmaya değer bulunuyor. Ayrıca bir öğretmen, bir doktora yazdığı açık mektupta Ecevit'in Ortanın Solu ile Bülent Ecevit'in Demokrasi ve Milliyetçi neşriyat tarafından sol fikirlere sahip olduğu açıklanan **Tıpta Yenilikler** isimli dergiyi okumasını tavsiye ediyor. İsmi geçen kitaplardan ve dergilerden yapılan alıntı cümleleri sayarak bu iddiamızı gerçekleştirmek mümkün ise de, çalışmalarımızın bir makale çerçevesi dahilinde yapacağımız için, bu yolu tercih etmiyeceğiz. Yok Hasatçılar **«Politikacının elinde koz olarak kullandığı bir (Komünistlik) damgası var. Birgün bu lekelik ile geçip kalkışa olmaktan çıkacak. Halk uyanınca kimlerin komünist, kimlerin milliyetçi olduğunu görecek.»** derlerse ve belirtmiye çalıştığımız hususları ayrı zaviyeden mütalâa ederlerse, o zaman biz de vesikaları konuşturacağız. Nasıl olduysa Hasatçılar burada bir doğru bulmuş olmalıdırlar. Elbette halk uyandığı zaman kimlerin komünist, kimlerin milliyetçi olduğunu anlıyacak...

(Devamı 25. sayfada)

İLK MATBAA ve BİR FETVA

Veli ERTAN

15'inci yüzyıla gelinceye kadar bütün kitapların hepsi el ile yazılır ve çoğaltılırdı. Tabiatiyle bu kitaplar çok pahalıya satılırdı. Kitaplar ancak rahiplerin ve zenginlerin kütüphanelerinde bulunurdu.

1455 tarihinde Gütenberg isminde bir Alman kursun ve Antimuan'dan mürekkep bir halita meydana getirdi. Bu halita ile ayrı ayrı madeni harfler döktü. Bu harfleri bir mermer üzerine yanyana dizdi kelimeler ve cümleler teşkil ettikten sonra bir sayfa haline eğitirdi. Üzerine mürekkep sürdü ve beyaz bir kâğıdı da üstüne koydu ve bir baskı ile sıkıştırdı. Koyduğu kâğıdı kaldırdı başka bir kâğıt daha koydu, bu suretle baskı işi tekrarlandıkça az bir zaman içinde yüzlerce kâğıt basıldı. Sonra kâğıtlar bir araya getirilerek kitap şekline sokuldu.

İşte bu suretle Gütenberg matbaacılığı keşfetmiş oldu.

Bu harflerle ilk defa 1455 tarihinde Mayans kasabasında bir İncil bastı. Bundan sonra matbaacılık süratle Avrupa'nın her tarafına yayıldı. 15'inci yüzyılın sonunda yarım asır içinde Avrupa'da 10.000'e yakın kitap basıldı. Aradan 300 seneye yakın bir zaman geçtikten sonra ancak 1729 tarihinde matbaacılık memleketimize girebildi.

Neyşehirli Damad İbrahim Paşanın Sadrazamlığı zamanında Süleyman Ağazade 28 Çelebi Mehmet Efendi elçilikle Parise gönderilmişti. Yanında oğlu Said Mehmet Efendi de vardı.

28 Çelebi Mehmet Efendi ve oğlu Paris'te yapılan yenilikleri gördü matbaacılığın çalışma tarzını ve kitapların ne şekilde basıldığını görmüşler, bunlar üzerinde tetkiklerde bulunmuşlar ve İstanbul'a dönünce bir matbaa açmayı akıllarına koymuşlardır.

Her ikisi de İstanbul'a döndükten sonra baba, oğul, yurtlarında Avrupa'nın bu ilerlemesinden istifade etmesini candan istemişlerdi. Avrupa'da görmüş oldukları yenilikleri ve bilhassa matbaanın nasıl geliştikte olduğunu bildiren raporlarını da sadrazama takdim etmişlerdir.

İbrahim paşa raporu okumuş ve Avrupa'da yapılan yenilikleri benimsemişti. Bilhassa İlim ve irfanın yayılmasında büyük bir âmil olacağını şüphe etmediği matbaanın memlekette açılmasını candan arzu etmişti.

O sıralarda Said Mehmet Efendi evvelce tanışmış olduğu ve aslen Macar olan İbrahim Müteferrika ile iş birliği yapmış ve matbaanın kuruluşunu karar vermiştir. Matbaacılığın ehemmiyetini belirten raporunu da Sadrazama sunmuştu. Artık Said Mehmet Efendi ve İbrahim Müteferrika'nın teşebbüsüyle tasavvur edilen bu gaye kuvveden fiile çıkmış oldu.

İstanbulda matbaanın ihdası dini bir mesele olmaktan ziyade çok büyük bir cesaret işi sayıyordu. Çünkü o zamana kadar kitap yazmakla geçimlerini sağlıyan hattatların bu hayırlı teşebbüsten memnun olmayacakları tabii idi. Belki memlekette bir isyanın zuhuru da muhtemeldi. İşte bunun için memlekette matbaanın açılması hususunda Sadrıatam Damad İbrahim Paşa zamanının şeyhülislâmı bulunan Yenişehirli Abdullah Efendi fetva ve padişahtan da ferman almıştı.

Şeyhülislâm Abdullah Efendinin 1727 tarihinde memleketimizde matbaanın açılması hususunda vermiş olduğu fetva şöyledir:

«Sual: Basma sanatında maharet iddia eden Zeyd, lügat ve mantık ve hikmet ve hey'et ve bunların emsali ulum'i âliyede telif olunan kitapların huruf ve kelimatının suretlerini bir kalıba nakşedip evrak üzerine basma ile ol kitapların misillerini tahsil ederim, diyen zeydin bu veçhile amel'i kitabete mübaşeretine şer'an ruhsat var mıdır?

«El Cevap: Basma san'atında mahareti olan kimse bir musahhah kitabın huruf ve kelimatını bir kalıba sahihan nakşedip evraka basmakla zaman'ı kalilde bilâmeşakka nushi kesire hasıl olup kesreti kütüp rasih baha ile temellüke bâis olur. Bu veçhile fait-de-i azimeyi müstemil olmakla ol kimseye müsaade olunup birkaç âlim kimseler süreti nakşolacak kitabı tahsis için tayin buyurulur ise gayet müstahsene olan umurdan olur.» (1) (Devamı var)

(1) Tarih-i Devlet-i Osmaniye, Abdurrahman Şeref.

Şu Çetin Altan'a Bakınız

Mehmet S. Selçuk

Bir Çetin Altan vardır. Bir değil, belki binlercedir ya... Evet beyler bir Çetin Altan vardır, sosyalist geçinir, yazar geçinir, insancıl geçinir... Hasılı bu dünyada geçinip giderken bazı zavallı okuyucularına da kendisini okutturamasını bilir. Gerçi, kaliteli bir okuyucusu yoktur ama, ne yaparsınız ki, yarım asırlık devrimbaz yazarların okuyucu diye yetiştirdiği ucuzun okur-yazarlar bir hayli kabarık olduğu için bu çetincik te hatırı sayılır bir sürü sıradan okuyucuya maliktir. Bazıları da onu daha iyice tanımadığı için, hele bakayım ne var, diye okur.

Ne var diye okuyanlardan biri, ismine zıt bir gazetede yazdığı bir yazıyı getirdi. Şöyle bir göz attım, ne göreyim muhterem okuyucularımız, ne tahmin edersiniz? Gerici diye Müslümanlara mı vuruyor? Hayır. Sosyalistim diye asırı solculara mı kur yapıyor? Hayır. Faşist diye milliyetçileri mi yeriyor? Hayır. Üstatları Nadir Nadi, Bedii Faik, Falih Rıfkı gibi, İmam hatip okulu açan, açmakta devam ettirerek, rey için de olsa müslümanlara birazcık sayın gösteren her iktidara düşmanlık mı yapıyor? Hayır, hayır, hayır... Bunlar Çetin'in belli, hem de çok belli tarafıdır...

İşte biz bu yazımızda bu Çetin Altanın az belli tarafını size kendi lisanından aktaracağız. Şöyle ki: 30-10-1963 tarihinde Stockholmda yazdığı bir yazıda çok beğendiği bir devletten bahsederken. bakınız oranın nesine özeniyor: Diyor ki: «Üniversiteli kızların Üniversite sitesindeki odalarını gösterdiler. Nufuz, hanyosu ve mahrejsiz biree hârika... İstediklerini davet eder, gece de yanlarında alakoyabilirlermiş...»

Yalnız erkeklerinde iş yokmuş falan filân, peki yazarcık Çetine sorsalar: Yahu senin anan, babın, karın da gece odalarına istediklerini alsalar seni yahut onları kim cezalandırır ki bu ahlâksız diyarın hasretini çekiyorsun?...

Hadi neyse, bu millet senin gibi yobaz sosyalistlerin önderliğiyle düştüğü Kadeş rezaletini, Amerikan Kollej fecaatini henüz unutmadı. Okunmaz muharrir Yalmanın akıbetine düşeceğin günler yakındır Bay Çetin.

İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsü'nün beşinci açılış yıldönümü kutlandı.

İmam-Hatip Okulu mezunlarına yüksek tahsil imkânını sağlamak ve yüksek seviyeli din âlimi yetiştirmek gayesine matuf olarak Türkiye'de ilk defa açılan İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsü bu sene beşinci yılını idrâk etmiş bulunmaktadır. Bu münasebetle İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsü Talebe Cemiyeti tarafından bir kutlama töreni tertip edilmiştir.

Tören ,kuruluşunun üzerinden beş yıl geçmiş olmasına rağmen halâ bir binaya kavuşamıyan Enstitünün, çok müşkül şartlar altında tedrisatına devam ettiği Fındıklı Namık Kemal İlkokulu'nda, Enstitü öğretim üyeleri ve talebeleri ile seçkin ve imanlı dâvetlilerin huzurunda gayet olgun ve samimî bir hava içerisinde cereyan etmiştir. Muhterem Enstitü Müdürü Ahmed Davudoğlu'nun açış konuşmasından sonra, kıymetli hatipler seçkin misafirlere hitap etmişlerdir. Bu sayımızda konuşmalardan bazılarını bulacaksınız.

Kıymetli Hocamız Mahir İz bey'in konuşması :

Sevgili Evlâtlarım!

Muhterem dâvetlilerimiz ve aziz hocalarımızın huzurunda böyle mutlu bir yıldönümü dolayısiyle sizlerle bir hasbihalde bulunmak benim için cidden bahtiyârlıktır. Bu töreni hazırlayanlara bu vesile ile teşekkür ederim.

Mesleğinizin kutsiliğinden bahsetmeğe hiç lüzum yoktur, onu müdrik olarak bu çatı altında toplanmış bulunuyorsunuz. Ancak temeli maddî, mânevî fedâkârlığa dayanan bu aziz mesleğin kısa bir tarihçesini sözlerime giriş yapmak istiyorum.

Hâtem-ül- Enbiyâ (S.A.) in getirdiği bu son ve ebedî dinin esaslarını ve hikmetlerini bütün beşeriyete tanıtmak için ondört asırdır çalışan ülemâ binlerce kıymetli eser vücuda getirmişlerdir. Fakat ilim tatbiktalla bir arada uzun zaman yürümekle beraber gerek ilimde gerek tatbikatta gitgide bir azalma ve bir çöküntü görülmeğe başlamıştır. Bunun sebebleri hakkında tarih-i İslâm ve umumi tarini tetkika imkân bulanlar geniş bir bilgi elde ederler.

Biz yakın tarihimizi ve içinde yaşadığımız çağdaş medeniyeti göz önünde bulundurarak mesleki ve şahsî eksiklerimizi bilmeye çalışalım ve onları tamamlamak için neler yapmak lâzım geldiğini kendi görüşümüze göre tahlil edelim.

Tanzimattan sonra tedricen mektepler açılmaya başlayınca medrese teşkilâtı ona ayak uydurmaya çalışmadığı için dünyâ bilgisi, din bilgisi ile irtibâtını kaybetmiş, medreseler ancak meslekî birer ihtisas şubesi halinde kalmış ve dünyâ işleriyle ilgisini kesmiştir. İşte bu ayrılış meslekin yıkılmasının âmillerinden biridir.

Diğer dinlerin ilmî müesseselerini, ruhban mekteplerini tetkik ettiğimiz zaman görürüz ki onlar yalnız dünya âlâyişiyle alâkalarını kesmişler, fakat dünyâ ilimleriyle en kuvvetli irtibatlarını muhafaza etmişler hattâ müsbet ilimlerde birer otorite olacak hale gelmişlerdir. Şimdi biz, biz bakalım. Olan olmuştur. Geçmişe teessüfle yetinmek bize istikbâlimizi temin etmez.

Sizler ki, bugün şu müessesede mesleki ilimler dışında sosyal ve fennî her biri birer müestakil şube-i ma'rifet olan ilimleri de tahsil ediyorsunuz. Şimdi düşünelim: Bu teşkilât ve bu müessese niçin kurulmuştur? Pek aşikârdır ki asırlarca olan kaybımızı bir an evvel telâfi etmek için bu tesisler vücuda getirilmiştir. O halde ona göre çalışmamız ve hazırlanmamız îcab ediyor.

Sizler büyük bir hüsnüniyet ve oldukça büyücek fedakârlıklarla bu yükün altına girmiş bulunuyorsunuz. Dinin emirleri hepinizce malûmdur. Burada tekrara lüzum hissetmiyo-

(Devamı 20. sayfada)

Muhterem büyüklerim ve sevgili arkadaşlarım!

Benden önce hitab edenler ve son olarak bir kardeşimizin seslendirdiği muhterem şâir bize büyük hedefler gösterdi, muazzam kelimesiyle ifade edebileceğimiz va'dlerde bulundular. Ben bunların tahakkuku ve gösterilen hedeflere vüsul imkânı bahşetmesini Cenab-ı Mevlâ'dan niyaz eder, önceki niyazlara da «âmîn» derim.

Büyüklerimizin müsaade ve müsamahasına güvenerek sizinle küçük bir hasbihal yapmek isterim.

Mezûniyetten —daha doğrusu, sıralarımızı, başka arkadaşlarımızın tahsil imkânına terkederek, başka zaman ve zeminlerde ilim yolculuğumuzu devam ettirmek üzre bu mukaddes çatıyı terketmeden— önce; yetişme metodu ve zamanı bakımından arkadaşlarımız iki fikir grupu teşkil ediyorlardı. Birinciler, siyasî, içtimâî ve ferdî bir takım engeller ileri sürerek «bu sebeplerle disiplinli bir çalışma yoluna giremiyoruz; zaten bu şartlar altında bu mümkün de değil, öğretmen olunca yeni baştan talebeliğe de döneceğiz.» diyorlardı.

İkinciler ise, I — Disiplinli çalışma ve ilmî yolculuğun âlât-u edevâtı mektep sıralarında elde edilir. Sonra geliştirilir. İmkânlar meselesine gelince, şartlar ne olursa olsun, talebe öğretmenden daha iyi ve fazla çalışma ve yetişme imkânlarına sahiptir. II — Bu yüzden, imkânsızlıklarla savaşmalı, imkânlar icad etmesini Mevlâdan dilemeli ve bir ilim adamı namzedi gibi çalışmalıyız.» diyorlardı.

Şimdi ben, bir miktar durumu tecrübeden geçirmiş bir şahit olarak probleme ışık tutmak istiyorum.

Mekteplere gittiğimiz zaman, ilme susamış, doymaz ve dolmaz göz ve gönüllerini bizlere teveccüh etmiş, saf, temiz müslüman Türk çocuklarıyla karşılaştık. Bir taraftan onlara istediklerini vermek, diğer taraftan durumlarını kontrol maksadıyla yazılı yapıp okumak için, işimiz gücümüz bilineni tekrar, kârımız ilim yolculuğunda duraklama oldu. Duraklama diyorum çünkü, benim anladığıma göre ilim yolcusu, her gün bir meçhul peşindedir. Onun zevki yeni meçhulleri keşfetmek ve bu keşiflerden sonra, bir ülke fatihinin heyecan, zevk, gurur ve sürurunu duymaktaır. Bunlar olmadığı müddetçe yolcu duraklama halinde demektir.

Talebe iken bizim (ikinci grupun) başlıca zevk ve eğlencesi olan mütalâa ile, sahhaflar âlemi, hiç olmazsa muayyen bir zaman için —fakat belki de çok uzun— tarihe karıştı, hatıra oldu. Şimdi birinci gurubun mümessilleri de talebelik çağının zaman ve imkânlarını aradıklarını kuvvetle tâhmin ediyorum. Bu şehadetten maksadım «Ey basîret sahipleri, ibret alınız...» mealindeki ayetin muktezasınca amel etmenizi temin —hiç olmazsa bu arzumun ifâdesidir.—

Bu sözlerim, durumumuzdan şikâyetçi olduğumuz, mesleğimizden zevk alamadığımız mânasına asla gelmesin. Bu hususta, duygu ve düşüncelerimize şu cümlelerle tercüman olmak isterim:

İslâmda san'at gibi ilim de, ilim için değil bir gaye içindir. İlmin gayesi, muktezasıyla amel (amel-i salih) amelin gayesi de, gayelerin müntehası olan Allah rızasıdır. İnsanları, Allah rızasına isâl eden (mecburi vazife ve ibadetlerden sonra) pek çok amel vardır. Bunların Allah rızasına en çabuk ulaştıranı peygamberlerin mesleği olan —ilâhi dinin tebliği— amelidir. Bugün Allah indinde din tektir: o da İSLÂM. Onu yayan, ona hizmet eden, gönüllerin, onun nuruyla aydınlanmasında emek ve vazife sahibi olanlar, ayrı zamanda insanlık âlemine yapılan hizmetlerin en büyüğünü icra edenlerdir. Zira, iyi insan, iyi vatandaş, hayırlı cemiyet unsuru olmanın —bunları en tam ve kâmil mânasında alarak söylüyorum— tek yolu islâmdan geçer.

Biz, öğretmen bulunduğumuz mektebin kapısından girerken, işte bu mübarek ve muazzam hizmet ve mesleği ifa etmek üzre girdiğimizin şuûruna sahip bulunuyor, ilim yolculuğumuz sekteye uğramışsa da, amel ve Hakka kul olma yolculuğumuzun karesi kerre sür'at kazandığını hissediyoruz. Bu ulvî his ile dir ki, kitaplarımızdan ayrı yaşamanın acısını unutur gibi oluyor; teselli buluyoruz.

Allah, hakkın, doğrunun ve güzelin yolunda olanları, başarıların en kâmiline ulaştırsın.

Huzurunuzdan ayrılırken, hepinizi en derin hürmet ve sevgilerle selâmlarım.

Hayrettin KARAMAN

Muhterem Büyüklerim ve Sevgili Arkadaşlarım!

Bundan beş yıl evvel, 19-Kasım-1959 günü, beşeriyet ufuklarına, İslâmın nurlu ışıklarını saçmak için çalışacak, îmanlı, ilim ve irfan sahibi din adamlarını yetiştirmek için —Mensubu olmakla gurur duyduğumuz— İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsü kurulmuştu. Bu müessesenin yönetmeliğinin birinci maddesinde gayesi şöyle ifadelendirilmiştir:

«Yüksek İslâm Enstitüsü, İslâm Dininin esaslarına sadık kalarak, müsbet ilmin ışığı altında, İslâm Dinini ve bunlara yardımcı bilgileri öğreterek; İmam-Hatip Okulu ile İlköğretmen Okullarına ve diğer orta öğretim müesselerine öğretmen yetiştirmek ve aynı okullardaki din dersi öğretmenlerinin mesleki gelişmelerine yardım etmek amacı ile Millî Eğitim Bakanlığınca kurulmuş bir yüksek okuldur.

Bu müessese Millî Eğitim Bakanlığının ihtiyaçları dışında Diyanet İşleri Teşkilâtına mütü, vâiz v.s. gibi din adamı yetiştirmekle de vazifelidir. Enstitü, Türk - İslâm ilim alanında araştırmalarda bulunmak ve araştırma neticelerini Yurt ve Dünya ilim âlemine sunmak amacı ile de görevlidir.»

İşte, Enstitümüzün beşinci kuruluş yıldönümünü kutlarken, Yüksek İslâm Enstitüsü talebeleri adına üzerimize düşen vazifeleri kısaca, bu vesile ile, sizlere arzetmeğe çalışacağım:

Atıldığımız bu hizmet ve fedakârlık yolunda çok çetin güçlüklerle karşılaşacağımızı biliyoruz. Fakat yılmıyacağız. Maddî yoksunluklar, mânevî sıkıntılar, bizi yolumuzdan çeviremiyecektir. En büyük gayemiz, Rızay-ı İlâhîyi kazanmak olacaktır.

Biz, bir hadîs-i şerîfi veya bir dinî meseleyi öğrenmek için, kızgın çölleri aşan ve nice tehlikeli seyahatlere çıkan, ilim fedâilerinin halefleriyiz. Bu vazife, maddeye değil ruha, şerefe ve îmâna değer verenlerin harcıdır. Bu yol aydınlık, nurlu, ışıklı, hak ve hakikat yoludur. Bu yol, kalbi îmân ile, aşk ve cesaretle dolu olanların yoludur. Bu yol, fedakârlıklara katlanmasını, mahrumiyetlere tahammül etmesini, tehlikelere göğüs germesini bilenlerin yoludur.

Biz, tarih bounca medeniyeti yaymak için, ilâ-i kelimetullah uğrunda şehit düşen din kardeşlerimize has bir îmânla, ilim ve irfan ışığının ulaşamadığı yurt köşelerine, hurafelerden ârî en berrak dinî bilgileri ulaştırmak için görev aldık. En mukaddes yuvamız câmiler ve okullar en çok sevdiklerimiz, cemaat ve öğrencîler, en vefalı dostumuz elimizdeki kur'ân, en büyük yardımcımız da ALLÂH ve kalbimizi dolduran İMÂN'dır.

Biz, Allâh ve Rasûlünden sonra en çok hocasını seven bir millî geleneğe mâlikiz.

Biz, hocasını ayağa kalkarak selâmlayan Fâtih'lerin, «Ulemânın atının ayağından sıçrayan çamur, bizim için bir şereftir.» diyen Yavuzların çocuğuyuz. Böylesine köklü bir gelenekten kuvvet alarak, mesleğimizi ve vazifemizi, her zaman ve her yerde en üstün bir haysiyet ve liyakatle temsil edeceğiz.

Biz, Milletimize, —sözle değil, iş görerek— eser verme gayesiyle bu mesleği seçtik. İmanlı, temiz ahlâklı müsbet zihniyete sahip, dinine, mukaddesatına,millî değer ve geleneklerine bağlı, şahsiyet ve karakter sahibi bir nesil yetiştirmek için yola çıktık.

Şâirin :

«Şühedâ gövdesi, bir baksana, dağlar, taşlar...
O, rükü' olmasa, dünyada eğilmez başlar,
Vurulup tertemiz alnından uzanmış yatıyor.
Bir HİLÂL uğruna Ya Rabbi, ne GÜNEŞLER batıyor!»

mısraları ile dile getirdiği ulu şehitlerimizin, her karış toprağını temiz kanları ile suladıkları aziz vatan topraklarını üzerinde yaşayan şanlı ümiletimizin, maddî kalkınması yanındaki, mânevi kalkınmasında, inşaallah bizim de büyük payımız olacaktır.

Yirminci asır Türkiyesindeki mânevî mimarlık ve ustalık vazifesi bize düşüyor. Vazifemizi müdrikiz. Bu vazife uğruna kendimizi adadık.

Bizi yakından tanımayanların bilmeden, bilenlerin de kasden bize isnat ettikleri mürteci, yobaz, geri kafalı gibi ithamlarını —vatanımız, milletimiz ve müslüman kardeşlerimiz için, Kur'ânın, hadislerin ve müsbet ilmin ışığı altında, yapacağımız verimli çalışmalarla— çürüteceğiz. Yakın bir gelecekte, bizi istemeyenler de, ne kadar hatalı bir hükme düştüklerini anlayacaklardır. Biz, gerici veya ileîci diye millî bütünlüğümüzü bölen bir ayırım tanımıyoruz. (Devamı 20. sayfada)

(Baştarafı 17. sayfada)

rum. Siz onları iyi bildiğiniz gibi ihtiyaç ve zaruretleri de çok iyi takdir edersiniz. Her beş senede çıkan umumî istatistik bültenlerinde ve her zaman günlük matbuatda ve şahsen kendi vilâyetleriniz çevresinde halkın nekadar derin bir cehalet içinde bulunduğunu okuyor ve görüyorsunuz.

İşte bu durum karşısında büyük ve kutsal vazifenize nereden başlamak lâzımgeldiğini düşünebilir ve neler yapılması lâzımgeldiğini de plânlaştırabiliriz. Bugün neyi düşünerek nasıl bir sistemle kendinizi hazırlayacaksınız?

Bu müessesede mesleki bilginizin ve umûmî kültürün ana hatları öğrenilecek; bir de meslek dili olan arapça ile medeniyet lisanlarından bir yabancı dil iyice bellenecek. Bu iki anahtar size bütün ilim kapılarını arkasına kadar açacaktır. Dört yıllık tahsil tamamlandıktan sonra iki mühim iş sizi bekliyor. Biri mesleki bilgilerinizi büyük mütefekkirlerin âsârını okuyup tetkik ve ta'mik ederek arttırmak, ikincisi, ilim ve mes'elelerle yakından alâkadar olmaktır.

Meseleleri daha canlı görebilmek için tatbikat sahalarına geçelim.

Pek iyi bilirsiniz ki size düşen vazife ikidir. Biri, câmideki cemaatin irşâdı; ikincisi, toplum cemaatinin lüzumu halinde ikâzı ve rehberliğidir. Cami vazifesi, hutbelerle vaazlara inhisar eder. Siz bundan şimdiye kadar ekseriyetle ele alınan ibâdet konularını değil na hepinizi saygı ile selâmlarım.

NUSRET VARDAR

(Baştarafı 18. sayfada)

Şu fânî dünya hayatında, paradan başka bir şeyi sevemiyen, maddî refah ve konfordan, zevk ve eğlenceden başka hiçbir mânevi değere inanamayan zavallılar, elbette bize birçok hilâf-ı hakikat isnatlarda bulunacaklardır. Aldırmıyacağız. Bizi zafere götüren yolda gururla yürüyeceğiz. Buna söz veriyoruz.

Ömrümüz boyunca çeşitli insanlarla karşılaşacağız. Bizi hakir gören bize tepeden bakan, görgüsüz, şımarık, maddeci ve mideci zümrelerle karşılaşabiliriz. Bunlar bizim temsiz ideallerimizle, dürüstlüğümüzle, ve hatta —en mukaddes hazinemiz olan— imanımızla alay edebilirler. Mahrum oldukları, güzel hasletlerin yalnız bizde bulunmasına tahammül edemeyebilirler. Kendimizi aşağılık duygusuna kaptırmayacağız.

Kendimizi, muhitimize ve onlara, para ile, şan ve şerefle, yumruk ve bilek kuvveti ile değil, mânevî değerimiz ve şahsiyetimizle kabul ettirmeğe çalışacağız. Bütün ideallerimizi gerçekleştirme azmi ile hazırlanıp çabalarken birçok imkânlardan mahrumuz. Enstitümüz henüz bir binaya bile mâlik değildir. Şu gördüğünüz ilkokulun çatı katında dört senedir sığıntı halinde okuyoruz, birçok imkânlardan yoksun bulunduğumuz için siz kıymetli misafirlerimizi ancak bu şekilde ağırlıyabiliyoruz.

Fakat bütün eksikliklerin ,başta hükümetimiz ve hayırsever halkımızın yardımı, Enstitümüzün de çalışması ile giderileceğine inanıyoruz ve bunu bekliyoruz.

Sözlerime son verirken, en derin hürmetlerimi arzeder, bütün talebe arkadaşlarım adına hepinizi saygı ile selâmlarım.

NUSRET VARDAR

edip nisap sahiplerine etraflıca izah etmek büyük vazifelerinizden biridir. Tahsil bittikten sonra ilmi tetkikatınızın mebdei bu olmalıdır. Çünkü bu konu ehemmiyeti itibariyle cihanşümuldür.

Umumî mütâlea ve mülâhazalarımı daha fazla müfredat üzerine çekip sözü uzatmak istemem. Birçok ilmî ve içtimaî meseleler sizleri bekliyor. Bu yıldönümünü büyük bir haz içinde tetkik ederken hepinize Cenab-ı Hak'dan başarılar niyaz ederim.

BOĞULMAK İSTENEN ULVİ SADA

Kemal YAMAN

Güzel yurdumuz, son senelerde o kadar acı hâdiselere sahne olmuştur ki, onun geleceğini düşünenler, bu durumlar karşısında kan ağlamakta, yürek dağlamaktadırlar. Bilmem ki, bu yüce milletin çilesi ne zaman dolacak veyahut'ta bu asırlık kış uykusundan hayattaki diri gezen ölüler ne zaman uyanacaklar da kendi kaderlerine kendileri el koyacak, üzerlerine bir baykuş uğursuzluğuyla çullananların kahredecekler?...

Son günlerde yine böyle bir, fâcia diyebileceğimiz, olayla karşılaştık. Hem de şimdiye kadar gördüğümüz garibiliceri geride bırakacak şekilde bir olay!

Mesele şu: Bu memleketin, din işlerini yürütmekte, dini yüceltmek ve düşmanlarına karşı müdafaa etmekle mükellef Diyânet İşleri Başkanlığı, teşkilâtına bir takımın göndererek sabah namazlarında ezân-ı Muhammed'nin yüksek sesle okunmamasını emir buyuruyor.

İslâmiyyet ve O.nun prensipleri üzerinde birazcık kafa yoranlar bu prensiplerin sosyal faydalarını düşünenler nazarında bu emir, ne kadar gülünç bir manzara arzediyor. Diğer İslâmî hükümlerin vaz'anda olduğu gibi, Ezân-ı Muhammedinin teşrîinde de hikmetler mevcuttur. Bu emir, yalnız müezzin efendi ve câmi için va'zolunmamıştır. Toplum için, müslüman halkı câmiye, Allah'a çağırma vâsıtası olarak konulmuştur. Binâenaleyh mümkün olduğu kadar müezzin efendi ezan okurken sesini yükseltmeli ve uzak-yakın bütün müslümanlara Allah ismini duyurmaya gayret göstermelidir. Bunun için de sesi, mânâsız bir tutumla câminin avlusunda hapsetmek şöyle dursun, tekniğin bütün imkânlarından istifade ederek mümkün olduğu kadar uzaklara duyuracak âletler kullanılmalıdır. Bunu yaparken de filân veya falan nasîbsizin rahatsız olacağı nazarı itibâre alınmamalıdır. Kaldı ki Efendimizin bu bâbda da irşâdları gözönünde tutulmalı ve tatbik edilmelidir.

Efendimizin bu hususdaki hadislerinden bir kaçı meâlen şudur:

«Müezzin, sesini işittirdiği kadar ma'firet olunur ve kuru yaş her ne duyarsa onu tasdik eder.»

«Hangi bir kavim ki sabah, ezanla Allah'a çağırılmışlardır; onlar akşama akdar Allâh'ın hıfz-ı emânındadırlar. Yine hangi bir kavim ki akşam, diyârlarında ezan okunmuştur; sabaha kadar o kavim Allâh'ın hıfzının garantisi altındadır.»

Görülüyor ki, Efendimiz bizi, sesimizin en son perdeisiyle ezan okumaya çağırıyorlar. Böyle bir emir ne idüğü belirsiz bazı kişilerin arzularına uyularak terkedilir mi?

Aynı zamanda gecenin geç saatlerine kadar, memleket dâvasından, din ve îman endişesinden mahrum bir hâlde nâra atıp çılgınca eğlenen, bu hareketinde de en ufak bir medeni nezâket olan komşu ve vatandaş hakkını düşünmeden, zevk ve safâsını süren kişilerin rahatlarının kaçacağı korkusuyla biz, seher vaktinde, her şeyin ve her yaratığın cezbe halinde zikre daldıkları o mukades dakikalarda sesimizi kısamaz ve alçaltamayız.

Onlar; «Nemi alacak Tanrı benim?» plâğının karşısında, kendilerinden geçercesine zevk duyarlarsa, biz de Allah'ın ve Rasûlü'nün yüce isminin kâinata, istemiyenlere rağmen duyurulmasından zevk duyuyor, insanlığımızın şuûruna o zaman varıyoruz. Zâten, dünyaya gelişimizin sebeb-i hikmeti bu değil midir? Allâhı bilmek, O'nu anmak, mübârek ve ulvî ismini, başta kendi nefsimiz olduğu halde âleme duyurmak... Bütün dâva bu değil mi?

Bırakınlar, içtimâî dertlerimizin, gerçek ve hâlis kul olamayışımızın feryatları edilsin, dûâların ve isteklerin kabul edildiği ulvî dakikalarda.

Hiç olmazsa bu sûretle dinimizden verdiğimiz tâvizlerin kefferatini ödemiş oluruz.

Bu bakımdan, ne olur, karşıdaki kurtuluşa ve ebedî nûra çağırılan kâfir kendilerine geleseler; iyilikleri için çalışan kimseleri ve faaliyetlerini yok etmek için çalışacaklarına onlara teşekkür etseler... Büyüklerimiz, bu yolun ve meslekin mümtaz şahsiyetleri böyle yapmamışlar mıdır? Hayatları bizim için en güzel örnek olacak sahâbî efendilerimiz ve ezcümle Bilâl-i Habeşî Hazretleri böyle yapmamış mıdır? Kureyşin azılı nasîbsizlerine rağmen, onların rahatsız olacaklarını, canlarının sıkılacağını düşünmeden, olanca tazyik ve cefaya katlanarak **«Allahü Ekber!»** nidâsiyle Mekke semâlarını çınlatmamış mıdır? Bunnunn kanaması na, dişinin kırılmasına, vücudunun tahrib edilmesine rağmen en ufak bir zaaf göstermiş, hiç taviz vermiş midir? Aslâ!... Çünkü O ve onlar Allaha inanmışlardır, O'na gönül vermişlerdir. O'nun isminin ve dâvâsının yolunda başlarına gelecek belâ ve musîbetlere göğüs germiş mânevî olgunluğa sâhib örnek insanlardı. Binaenaleyh, onların yolunu seçen, onların kutsî mesleğinin temsilcisi olanların kendi memleketlerinde ve kendi diyârlarında gösterdikleri bu acz ve zaafa baksınl... İslâmî bir toplum olarak bizdim durumumuz, ne olmuştur böyle? Yüzyıllardan beri İslâmiyyetin temsilciliğini yapan ve inşaallah ilerde de yapacak olan bu ülkenin bu asîl sahiblerinde bu gurursuzluğun sebebi nedir? Misafiri olduğu ev sahibine «Kur'ân-ı Kerîmin bulunduğu bir odada ben ayağımı uzatıp yatamam. Bu hürmetsizliği gösteremem.» diyerek Kitâb-ı Kerîmimizin huzurunda saygı ve huşû içinde hiç uyumayan atamız Gâzi Osman, Fatih, Kânûnî böyle bir durumda ve şekle bizleri görseler ne derler? Zâten onların nefret ve yazıklar dolu beddualarını üzerimize çekmenin isdırâbı ve ezikliği içinde değil miyiz? Mezarlarından kulakları yırtılırcasına yazıkları feryâdları duymayanlara, bu eziklik ve acıyı hissetmeyenlere yazıklar olsun!...

Gazetelerden öğrendiğimize göre; Vatikan tarafından mukaddes şehir olarak kabul ve ilân edilen Antakya'da bir kilise inşâ edilecekmiş ve bu kilise, karanlıklar içinde mahzun hâliyle ağlayan Ayasofya'mız cesâmetinde olacakmış!

Bir taraftan, rahatsız ediyor diye ezan sesi kesilirken, diğer taraftan, memleketimizi çan sesiyle boğacak kilise yapımına müsaade ediliyor ve için garibi teşvik de gösteriliyor. Ya Rab, bu ne hazin manzara? Kendi öz yurdumuzda, öz evimizde «münzevi bir sığıntı»

hüviyetiyle yaşamamız ne kadar da dehşetengiz!...

Şurasını unutmayalım ki, sabah ezânını yüksek sesle okumayın demek, ezan okumayın, zira bizim medeniyete ulaşmamıza engel teşkil eden bu kelimelerdir. Bunun için de biz, bunların Türkiye semâlarından silinmesinin mücâdelesini yapıyoruz, demektir ki kendi İslâm diyârımızda böylesine feci bir durumla karşılaşmamız ne kadar tâlihsizlik ve ne kadar kahredicidir!

Şimdi kendi kendimize şöyle bir sual soralım:

Bu korkunç zihniyyet karşısında Müslüman-Türk'ün tavrı ne olmuştur? Hiç, hem de kocaman bir hiç!.. Ne kadar acıdır ki tuyekûn milletimizi saran bugünkü miskinlik ve uyuşukluk, İslâm tarihinin hiç bir devrinde görülmemiştir. İslâmiyyet bize kadar gelmişse muhakkak ki, ecdâdımızın îmânî gayretleri ve heyecanlariyle gelmiştir. Devrinin en haşmetli pâdişahlarına; meselâ: Hârun Er-Reşid.e, Abdulmelik'e, Fâtih'e Sivas'a baz istaatlarında İslâmî bakımdan zayıflık gördükleri için hakikati, en acı bir lisanla söylemekten çekinmeyen bir Süfyân-ı Sevri'yi bir Tâ-ûs'u, bir Molla Gürânî'yi, bir Zembilli Ali Efendi'yi, bir de bunların halefleri olan, her bakımdan cüz'e âciz günümüzün din temsilcilerini düşününüz. Bu miskinlik, bu devrin âcâbını bilmeden hayat sürmek gayreti yakın bir gelecekte Türkiyemizi; câmileriyle, minâreleriyle küfrün kucağına atacaktır ve bu feci durum, bizim için maalesef mukadder bir âkibet olacaktır.

Alparslanlar, Osman Gâziler, Fâtihler, onların îmân ve ideal arkadaşları ve nihâyet istiklâl Mücâdelemizin kefensiz şehitleri, bu vatan uğrunda hangi sebeplerden sevse sevse can vermişlerdir? Gazaya giderken söyledikleri ve onun verdiği îmân ve heyecanla dolup taştukları «Allahü Ekber» nidâlarının ve bu nidânın verdiği hayat tarzının ve düşünce sisteminin bu topraklarda hâkim olmasını arzuladıkları için değil midir ki hiç çekinmeden «Bir gül bahçesine girercesine bu kara toprağa girmeyi göze almışlardır» ve daha hayatlarının baharlarında iken kendilerini ifnâ etmişlerdir.

Bu azîz topraklar yok olmak tehlikesinde iken cephelerde çarpışanlar, düşman kurşununa göğsünü gerenler; hayatlarının her türlü zevkleriyle Allah, vatan, din ve millet uğrunda hakir görülenler müslüman bir ecdâdı. Bugün Ezân-ı Muhammedîden tiksinenler, onu, susturmak çabasında bulunanlar ve onların zihniyetine sâhip kararsız yaratıklar cephelerden kaçıp sığınacak delik arıyarken düşman üzerine koşan yine bizim müslüman dede ve babalarımızdı. Yarın Allah göstermesin vatan herhangi bir tehlikeye düştüğünde yine cepheye koşanlar, aynı kelimelerden hız ve iman alanlar olacaklardır. O zaman, bugün başımızda birer kahraman kesilen ve kendilerinden menkûl türlü yüksek sıfatlarla anılan şahsiyetleri olduklarını vehmedenler, bütün yükü bu çilekeş millete ve onun imanına bırakarak içlere doğru kaçacaklar ve en acısı belki de karşımızda saf bağlıyacaklardır.

Bütün bunlar karşısında, üç beş ne idüğü belirsizin istiğâ üzerine hareket edip de ezan seslerini kısamayız. Emin olun bir gayri müslim, bu arzuda bulunanların seviyesine hiç bir zaman düşemeyiz. Çünkü o bilir ki iman en mukaddes bir duygudur. Onun içaplarını yerine getirmekte aynı derecede mukaddes davranışdır. Bundan dolayı garb memleketlerinde kiliselerin can gürültülerine kimse kızmaz ve karışmaz. Rica ederim, bizim, Allâhımızın Ulu-

DÜŞÜNMEDİLER

Sevgili kır çiçeğim
Çorak topraklarda bile
Baharda çıkar,
Yazlarda solarsın...

Sulayanın yoktur
Çapalayanın yoktur
Üstelik deve dikenlerinden
Çektiğin çoktur...

Kim eker seni,
Kim besler?
Diye şaşıran iblisler
Bu sefer bir damlacık
Suyunu bile kesmek isterler...

Varsın kessinler
Gafiller
Allahın rahmetini düşünmediler.

M. Said ÇEKMEGİL

Büyükler Büyüğü
Peygamberimiz Efendimiz

NEBİYYİ EKREMİN EN AÇIK SIFATLARI

Tefrika : 29 Yazan : A. AZZAM Terceme : H. KARAMAN

Rasûl geldi, günah işlemeniz ona güç gelir. Size pek düşkündür. Müminlere karşı çok şefkatli ve merhametlidir.» buyurmuştur.

Onun (S.A.) merhameti bütün insanlara şâmil, ihsan ve iyiliği hem mümin hem de müşriklere vasıl olmuştu. Büyük kalbine ve geniş rahmetine en yakın olanlar, fakirlerle zayıflar (acizler) di. Fukaraya karşı beslediği sevgi, Allahtan dünya ve ahirette onlarla beraber olmayı isteyecek dereceye varmıştı. Hz. Aişe O'nun (S.A.) şöyle dediğini rivayet etmiştir: «Allahım, beni fakir yaşat, fakir öldür ve fakirlerle beraber haşr et.»

Hz. Aişe sorar:

— Niçin ya Rasûlallah?

— Onlar cennete zenginlerden kırk harif (çok önce) gidecekler. Yâ Aişe, yarını hurma da olsa ver, fakiri boş çevirme. Aişe, fakirleri sev, onlara yakın ol ki kıyamet günü Allah-ın rahmeti de sana yakın olsun.

Hayatı fakirlerle beraberdi. Evinde ve elinde ne varsa onların olurdu. Fakirlere olan meyli o derecede idi ki, bir gün, yanlarından geçen birisi hakkında yanındaki bir zata «bu adam hakkında ne dersin?» diye sormuştu. O zât şu cevabı verdi: «Bu eşraftan bir adamdır. Birine talip olsa verirler, bir iş gördürmek istese görürler.» Efendimiz sükût buyurdular. Biraz sonra yanlarından bir başkası daha geçti. Aynı soruyu bunun hakkında da tekrar ettiler. Yanlarındaki zât şu cevabı verdi: «Fakir müslümanlardan birisidir. Birinin izdivacına talip olsa reddedilir. Bir iş teklif etse yapılmaz. Söylese sözü dinlenmez.»

Efendimizin mukabelesi şu oldu: «Bu (fakir), yer yüzü dolusu ötekilerden hayırlıdır.»

Rasûlullah (S.A.), Allah tarafından kendisine —has olarak— bahşedilen âli fıtrat ve engin rahmetin gereğini; fakire itina ile ikram ederek, acizin elinden tutarak ve ihsanını onlara bezlederek yerine getirmiştir. Öyle ki, içinde yaşadığı cemiyet nizamını kısa zamanda değiştirmiş, fakir ve zayıflardan, şark ve garbı dize getiren büyük bir ümmet çıkarmıştır.

Şöyel buyururlardı: «— Benden —bir şeyi— fakirleriniz vasıtasıyla isteyiniz. Çünkü siz, zayıfların yüzü suyu hürmetine merzuk oluyorsunuz.»

Fakirlerin yanına gelmelerinden hoşlanırdı.

Bir defasında —sırf hidayete gelmelerine gayret ettiğinden— zengin ve kuvvet sahibi bir kaçıyla konuşmayı tercih temişti. Vahiy (Kur'an-ı kerim) O'na şu ihtarda bulundu: «Gözleri kör olan adam geldi diye, yüzünü ekşitti ve arkasını çevirdi. Ne bilirsin? Belki için pak edecek, yahut nasihatı dinleyip ondan istifade edecek olan odur. Kendini her ihtiyaçtan vareste sayana gelince, sen ona dönüyorsun — onu dinliyorsun —».

Fakirlerle sıkı alâkası ve onlarla beraber harem-i şerife gitmesi yüzünden Kureyş mensupları O'nunla uzun uzun alay ederler, «içimizden, Allahın lütfuna mazhar olanlar bunlar mı?» derlerdi. Fakat O (S.A.) bütün bunlara rağmen onları severdi, onlara karşı çok merhametli idi.

(Devamı var)

SAAT

Asırları almışsın
Gidiyorsun sırtına.
Bir âhenge dalmışsın,
Zaman sende fırtına...

Kalbisin vakitlerin.
Ve hem kanadı, kılı.
Her türlü akitlerin
Senden geçmekte yolu.

Sana gıpta ederim,
Çalışmana baktıkça.
Kat kat olur kederim
Ömrüm coşup, aktıkça...

Nuri BAŞ

ye mutlaka kömür yakacaksın ve buna mecbursun diyemez. Çünkü o zaman ferdi mülkiyet ortadan kalkar.

Hasat mecmuasının harika bir görüşü daha var: «Cahillik vergisi ihdas edilmelidir. Okuma yazma öğrenmiyenden vergi alınırsa devamda, okuma, yazma da hepsi hallolunur. Fena görüş değil, Orta Çağ insanı da böyle düşünürdü. Başkasına gerici diyenlerin, ta Orta Çağa kadar gitmeleri ilericilik mi acaba? Bir hammala sorsak: «Yahu şu okuyup yazma öğrenmiyenlere ne yapalım?» Vereceği cevap şu olacak: «Ceza kesin!» Öğretmenler Derneğinin neşir organı olan bir dergi bu konuda hiç olmazsa bir hammaldan farklı düşünmeli. İlk öğretimde karşılaşılan güçlüklerin psikolojik ve sosyolojik sebepleri araştırılmalı ve ilmî bir süzgeçten geçirilerek bir neticeye bağlanmalıdır.

Bu mevzuya tekrar dönmek mecburiyetinde kalırsak, yazdıklarımıza ilâve olarak açıklıyacağımız daha pek çok hususlar olacaktır.

TOHUM'UN 3 ÜNCÜ SAYISI ÇIKMIŞTIR. OKUYUCULARIMIZA TAVSİYE EDERİZ.

SEZAR'DAN KENNEDY'YE KADAR...

(Başlarafı 5. sayfada)

sür ifadesidir. Yoksa, içinde yaşadıkları devirlere hayat, arasında bulundukları nesillere ve sonrakilere can veren nice büyük lider hayata işte böyle, birdenbire vedâ etmiştir. Nice Peygamber ve Halifenin, Sezar'dan Gandhi'ye ve Kennedy'ye kadar kendilerini büyük kalabalıklara adamış nice siyaset adamının hayatına son veren bir kanlı ip, hançer veya kurşun bu şerefli başlara birer bayrak irtifai kazandırmaktan başka işe yaramamış, menfur emellerin tam aksine bir oluşa hizmet etmişlerdir

Kennedy, insanlığa belâ kesilen komünizmin karşısındaki hür cephenin, demokrasilerin, gerçek hürriyetlerin, insan eşitliği dâvâsının başkumandanı olarak bir barış askeri gibi öldü.

Ona tüfek tevcih eden ellere ve zihniyete lânet olsun. Sadece bu kadar mı? Kaatil, bir zenci düşmanı beyaz ise ona, bir namussuz Kübalı ise ona, sol kampdan bir kiralık cellâd ise ona ve eğer bu sonuncusu gerçekleşirse, Rus hayranı kaatil zanlısına rağmen bu ikinci ve üçüncü ihtimale açık kapı bırakmıyan yerli veya yabancı bütün haysiyetsiz kalemlere ve zihniyetlere lânet olsun.

Kennedy'nin düştüğü yerde artık ayağa kalkacak olan hür insanlığın hıncı bu mel'un zihniyete son verecekse, onun ölümü bütün büyük adamların ölümleri gibi, geride kalanları diriltici olacaktır.

Dost Amerikanın ve bütün insanlığın acısını paylaşırız.

YENİ İSTANBUL'dan

HÂDİSELER — DÜŞÜNCELER

(Başlarafı 2. sayfada)

letin istediği mefkûreciler camiası olacaktır. Mefkûreye giden her yol gibi, bu yol da maniasız değildir. Bazan tâli' başka istikametlerden doğar, bazan kaderin girift örgüsü, bir muamma çıkarır karşımıza. Ama mefkûre hiçbir zaman ölmez, istismar edilemez. O, nesilden nesile bir kutsal emanet olarak ulaştırılır.

Bu irfan ordusunun her neferi çağlayanlar kadar coşkun bir hizmet aşkı ile yanıp yakılır. Kayseri İmam-Hatip Okulunda bir haftalık hocalık yapmadan vefat eden rahmetli arkadaşımız M. Ali Aktaş ta, bu mefkûreci mürşidler kafilesinde istikbale büyük ümitlerle hazırlananlardan biriydi. Ömrünün ve meslek hayatının ilk baharında, vakt-ı hazarda sararan bir yaprak gibi toprağa düştü. Üç günlük derste, sana doymayan talebelerin daima seni arayacak ve seni kendilerinde bulacaklar, üç gün onlar sende okudu, bundan sonra da onlar seni kendilerinde okuyacaklar.

Hangi ideale bağlı oldukları bilinmiyenlerin rezil ölüsünü, **vazife şehidi** saymak moda oldu. Ölümlerin en şereflisi olan şehadet, insanların en şerefsizinin leşine verilecek kadar ucuz bir isim değildir. O, yüzde yüz iman idealine bağlananların can vergisine mukabil ilâhî bir cemiledir.

Senden ayrıldığımız için teessürümüz büyüktür, M. Ali. Bu teessürümüzü ancak, geride bıraktığın dava ve gaye arkadaşlarının safları sıklaştırması hafifletecektir. Allah rahmetiyle yarlıgasın Seni.

İslâmın İlk Emri
O K U

Basıldığı Tarih: 17-12-1963

OKUYUCULARLA BAŞBAŞA

★ **S. Hasan Aydilek - Karaman** — Size yeni atıldığınız memuriyet hayatında Cenab-ı Haktan muvaffakiyetler dileriz. Vazifenin kudsiyetini takdir eden sizin gibi genç, imanlı arkadaşlara cemiyetimizin ihtiyacı izahtan varestedir. Selâm ve hürmetler...

★ **S. Mehmet Sinci, Agâh İçmeli - Elâzığ** — Abone bedelleriniz geldi ve kaydınız yapıldı. Alâkanıza teşekkür eder, hürmetlerimizi sunarız. Selâmlar...

★ **S. İsmail Sezer** — «Oku» mecmuası her ay muntazaman adresinize postalanmaktadır. Kat'iyyen ihmal edilmemiştir. Binaenaleyh, bazı sayıları elinize geçmemişse bunun mesulleri biz değiliz. İslâm Dünyasındaki uyanma ve kıpırdama hiç kimsenin dikkatinden kaçamaz. Bu uyanmada dini neşriyatın rolü büyüktür. Fakat bugün, ne bu uyanma kafi, ne de bu uyarıcılar! Daha çok çalışmak ve büyük merhaleler kat'etmek mecburiyetindeyiz. Yazılarınızı bekliyoruz. Selâmlar...

★ **S. Hasan Parmaksız - Maraş** — Şiirlerinizi gönderiniz. Yazı kurulunun tasvip ettiği şiirler neşredilir. «Oku» elbette sizindir. Onda bütün İmam-Hatip neslinin davaları dile gelmekte ve meseleleri cesaretle ele alınmaktadır. Selâmlar...

★ **S. Mustafa Altan ve Kenan Akşahin - Mersin** — Mektubunuzu aldık. İstekleriniz yerine getirildi. Sabri Öztemel kardeşimize de geçmiş olsun deriz. Alâkanıza teşekkür ederiz. Selâmlar...

★ **S. Yusuf Şentürk - Ereğli** — Mektubunuzu aldık. Sizin de işaret ettiğiniz gibi, mecmuamız, her türlü hıyanet ve sû-i kasta ma'ruz bırakılan bir nesle hakikatları olduğu gibi anlatmağa çalışmaktadır. Evet dini yaşayışın, ahlâkî esasların çekirdeği mukaddesatçı neşriyattır. Fakat bunu vatan sathındaki müslümanların çok, ama çok azı idrak etmiş vaziyettedir. Büyük çoğunluk daima kendi kabuğuna çekilmiş, kendi alemini yaşamaktadır. Allah hepimizi uyarsın. Selâmlar...

★ **S. Tevfik Kızıldağ - Şereflikoçhisar** — Abone bedellerini gönderdiğiniz arkadaşların abone işlemleri yenilendi. Ayrıca M. Yılmaz'a da ödemeli olarak mecmua gönderildi. Sorduğunuz madde abdesti bozmaz, müsterih olun. Alâkanıza teşekkür ederiz, hizmetiniz eksik olmasın. Selâmlar.

★ **S. A. Kadir Ziyagil - Amasya** — Kardeşim, üzülecek bir şey yok ortada. Mecmualar tekrar adresinize postalanmıştır. Aldığınız zaman bize ma'lûmat verirsiniz. Selâmlar...

★ **S. Hüseyin Kızıl - Kayakent köyü** — Davaya inanmış bir meslek adamı olan sizlerin bemnisdeği yol, elbette hakk yolu olacaktır. Anlattığınız meselede teşhisleriniz çok doğru. Evet biz, İ. H. Okulu me'zunları hem ilerici aydınlar, hem de tek taraflı düşünenler tarafından istiskâle uğruyoruz. Ama, her yeni müesseseyi ve müntesiblerini bu şekilde görme veya gösterme isteği cemiyetin eski bir alışkanlığıdır. Bizlerin devamlı çalışması, sizin de işaret ettiğiniz gibi, birincilerin kin ve nefretten doğan inkârını, ikincilerin bilmemezlikten gelen gafletini yırtacak ve Hakkın iziyle hakikat gün gibi ortaya çıkacaktır. Dine, imana, vicdaniyyata hizmet aşkımız asla eksilmiyecektir. Bizi, ekndi gözlüklerinden görenler, hizmet aşkımızın artmasına sebep olacaklardır. Selâmlar.

İslâmın İlk Emri
O K U

Sahibi :
Türkiye İmam-Hatip Okulları Mezunları Cemiyeti adına
Mustafa ATEŞ

Yazı İşleri Müdürü :
Süleyman ÖZKAFA

İdarehane :
Çıkrıkçılar Cad. Saray Çarşısı bitişiği Kat: 3 — KONYA
Muhabere Adresi : P.K. 105 — KONYA

Abone şartları : Yıllık : 11 TL. Altı aylık : 5,5 TL. Me'haz gösterilmeden yazılarımız iktibas edilemez, gönderilen yazılar basılsın-basılmasın iade edilmez.

Ahmed Said Matbaası — İSTANBUL

İslâm'ın Marşı: TEKBİR

O ne korkunç ne karanlık günlerdi;
Bir ses ki putları hep yere serdi,
Bir ses ki HİRA'dan yükseliverdi:
Allah-ü Ekber Allah-ü Ekber.

Başlıyorken artık Fetih günleri,
Görün ki BEDİR'de bir kaç yüz eri
Haykırdılar atılarak ileri:
Allah-ü Ekber Allah-ü Ekber.

Yükselnice bu ses Arap çölünden
Duyuldu İran'dan Bizans elinden,
Düşmez oldu müminlerin dilinden:
Allah-ü Ekber Allah-ü Ekber.

Bu ilâhi ses her yeri sarınca
Horasan - Kurtuba ufuklarınca...
Söyledi mü'minler bütün varınca:
Allah-ü Ekber Allah-ü Ekber.

Hak sesidir bu ses, susar mı geri?
Çınlatıyor işte gök ile yeri.
Dedi: Alp Aslan'ın Alp erenleri:
Allah-ü Ekber Allah-ü Ekber.

ALLAH ALLAH sesi kapladı arşı
O büyük cenklerde Salibe karşı
Söylediler aynı ilâhi marşı:
Allah-ü Ekber Allah-ü Ekber.

Veriliyor Fetih müjdesi derken,
Sultan'ın çerisi marşlar söylerken;
Yükseldi burçlardan bir sabah erken:
Allah-ü Ekber Allah-ü Ekber.

Coştu bu ses mü'minlerin gönlünde
Söylenir dünyanın bütün yönünde.
Savaş meydanında barış gününde:
Allah-ü Ekber Allah-ü Ekber.

Gök kubbe dalga dalga yükselir
Ak minarelerden ALLAH'a TEKBİR.
O ses bize iman verir, güç verir:
Allah-ü Ekber Allah-ü Ekber.

Tekbirle yoğrulmuş bizim özümüz.
Rabbimize çevrilerek yüzümüz.
Her işte O'nunla başlar sözümüz.
Allah-ü Ekber Allah-ü Ekber.

Hasan PARMAKSIZ

FİATI : 100 KURUŞ

İslâmın İlk Emri

Oku

Bu ezanlar – ki şahâdetleri dinin temeli –
Ebedi yurdumun üstünde, benim inlemeli.
Âkif

YIL : 3 Ocak 1964 SAYI : 32

İÇİNDEKİLER

- Hâdiseler — Düşünceler — OKU
- İrtica — **M. Âkif ERSOY**
- Âkifin Milliyetçiliği — **Necati ÇERÇİOĞLU**
- Rüyada Bulmuştum — **Aynur YÜCE**
- Canavarlaşan Palikarya — **Mehmet ÖZCAN**
- İlm-i Kelâm Dersleri — **Dr. A. Arslan AYDIN**
- M. Âkif ve Şahsiyeti — **E. Ruhî FİĞLALI**
- Raporun Tenkidi — **Mustafa ATEŞ**
- İzmirli İ. Hakkı — **Veli ERTAN**
- Peygamberimizin Ahlâkî Fazileti — **A. Rıza NALÇACI**
- Necid Çöllerinde M. Âkif — **Süleyman ÖZKAFA**
- Konya Y.İ. Enstitüsü Sene-i Devriyesi — **A. Hacı İSMAİLOĞLU**
- Al-Mâtüridî'nin Nasihatnamesi — **Asist. A. Subhi FIRAT**
- Tahliye — Haberler
- Okuyucularla başbaşa

Kapak Resmi: Ön planda S. Ahmed Cami-i, geride ise ibadetten mahrum ve mahzûn Ayasofya...

HÂDİSELER—DÜŞÜNCELER

KIBRIS : Akdenizin mavi sularında, ılık meltemlerle bir çiçek bahçesi gibi dalgalanan Yeşil Kıbrıs, yine son günlerde kan ve ateşe verildi. Müdafaadan âciz çocuklar ve kadınlar doğrandı. Talebeler, EOKA'nın menfûr tecavüzüne kurban gitti.

«**Kuri, sisli havayı sever**» derler. Ne kadar doğru! Kıbrıstta, masum kadınları ve yavruları bir canavar vahşetiyle boğazlıyan EOKA çetesi, bi kati-i âma, bizim hükümet buhranından istifade ederek girişti. Fakat dahildeki mücâdele ve çekişme, dış politikamızı ve dış münasebetlerimizi ihmâl ederek birbirimize girişimiz mânâsına gelmez. Bizi bilenler, bu karakter ve hasletimizi de çok iyi bilmelidirler. Gerçi Kıbrıs mevzununda cesur bir yol takip edemedik. Biz hep «**Yurtta sulh, cihanda sulh**» parolasını sulhun güvercini edasiyle terennüm ederken EOKA, kaç defa Kıbrıslı dindaşlarımıza saldırdı, mabetleri bombaladı.

Halbuki dünyanın hiçbir yerinde, akdin ve sulhün tek taraflı korunduğu, fedâkârlığın hep aynı taraftan gösterildiği vaki değildir. Muâhede ve anlaşmalar, daima, tarafeynin sadâkatiyle vardır. Bu bağlılık, âkitler tarafından bozulursa artık anlaşma hükümsüz kalır. Bugün Kıbrısta durum budur. Hadiselerde ister dostumuz (!) Yunanistanın parmağı olsun, ister papaz Makarios'un kızılhaçı, isterse komünizmin kanlı parmak izleri olsun, bir kere her iki cemaat arasında - zaten kökleşmiş olduğu tecessüs etmiyen - huzur bozulmuştur. Biz bu mevhum huzurun devam ve bekası için uğraşırken, onlar bizi arkadan hançerlemektedirler. Umutmamak lâzım ki «**kötülere iyilik yapmak, iyilere fenalık yapmak gibidir.**» Biz bir avuç soysuza, palikaryaya iyi davranacağız derken kendi dindaşlarımıza fenalık yapmış oluyoruz. İnsanlık, ona layık olana gösterildiği zaman değer kazanır. Aksi halde gösterilemiyen tevcih edilmiş bir kurşun olur.

Deniliyor ki bugün Kıbrıs, **Türkiyenin Kübası** olmak yolundadır. Doğru. Esefle söyleyelim ki Türkiyenin Kübası Kıbrısta **Castro** makamında bir kızıl papas var, fakat ona karşı bir KENNEDY yok.

Sahibsiz olan memleketin batması haktır,
Sen sahib olursan bu vatan batmayacaktır.

Bugün Kıbrıstaki menfur tecavüz, bütün bir miletin ordusuyla, gençliğiyle müştereken tel'in edilmekte, maşe'ri vicdandan kopan feveran, hakkı bir dava karşısında duyulan millî infialî medenî dünyaya haykırmaktadır. Düşünmeli ki bu davranışta bile bir efendilik, bir olgunluk var. Bir tarafta en basit medenî ve insanî muameleden yoksun canavar ruhlu mahlûklar, mukaddes gün ve gecelerimize tekaddüm eden şu günlerde dünyayı başımıza bir belâ zindanı yaparken, biz meydanlara döküldük, hareketin gayr-i insanî olduğunu dünyaya duyuruyoruz.

Onlar, mabetlerimizi bombaladı; biz kiliselerine çelenk gönderdik. Onlar, tekbir sedalarını boğmak istedi; biz kulakları tırmalıyan çan seslerine kudsiyyet izafe ettik. Öyleki bu memlekette ezan sesinden hâlâ rahatsız olanlar varken, bir tek ferd çan seslerinin de ruh örseleydiğini söylemedi. **Fethin sembolü Ayasofya**, kütür ve ilhadın karanlığını dalga dalga yırtan kelîme-i tevhîde sahne olmuşken bugün milletimiz için on paralık bir kıymet ifade etmiyen dostluk adına süküta bürünmüştür. Fatihin kemikleri mezarında kan terlerken, memlekette yer yer yeni kiliseler inşa edilmektedir. Bütün bunlar, bizim gayr-i müslimlere olan hudûtsuz toleransımızın neticesidir. Fakat bunlara mukabil, karşıdan hep hakaret, hep yıkım, hep kan ve ateş gördük.

Evet, bu huzursuzluğun sebeplerini çok iyi biliyoruz. Bunlar, asırlarca kanını emdiği, maddî ve manevî varlığını kemirdiği, def'olup giderken de bir çıban başı bırakmayı kendi politik ve insanî ölçüsünün bir şiarı olarak kabul eden garbın emperyalist devletlerinin eseridir. İşte KEŞMİR, işte KIBRIS, işte CEZAİR.

Hiç bunca şehidin yatarak gövdesi yerde,
Deryâ gibi kan sine-i hilkatta tüter de,
Yakmaz mı bu tûfan bu dumân, gitgide Arşı?
Hissiz mi kalır hücce-i rahmet bize karşı.

İslâmın İlk Emri
OKU

(Ve onları nerede yakalarsanız öldürün ve sizi çıkardıkları yerden çıkarın. O fitne katilden eşeddir, yalnız Mescid-i haram yanında onlar size kıtal etmedikçe siz de onlara kıtal etmeyin. Fakat sizi öldürmeğe kalkışırlarsa hemen onları öldürün. Kâfirlerin cezası böyledir)

(El - Bakara Suresi, Âyet: 191)

İslâmın İlk Emri

OKU

«Mü'min olan bir zat, gübhe yok ki hem kılıcı ile hem de lisanı ile mücahedede bulunur.»

(Hadis-i Şerif)

SAYI : 32 ★ Cilt : 3 ★ Dini, İçtimaî, Edebî Aylık Mecmua ★ Yıl: 3 ★ Ocak : 1964

İRTİCA

Ağlasın milletin evlâdı da bangır bangır,
Durma hürriyyeti aldık diye sen türkü çağır!

Zulmü alkışlayamam, zâlimi asla sevemem,
Gelenin keyfi için geçmişe kalkıp sövemem.

Biri ecdadıma saldırdı mı, hattâ, boğarım...
— Boğamassın ki!
— Hiç olmazsa yanımdan kovarım.

Üç buçuk soysuzun ardında zağarlık yapamam;
Hele Hak nâmına haksızlığa ölsem tapamam.

Doğduğumdan beridir âşıkım istiklâle.
Bana hiç tasmalık etmiş değil altın lâle.

Yumuşak başlı isem kim dedi uysal koyunum?
Kesilir, belki, fakat çekmeğe gelmez boynum.

Kaynayan bir yara gördüm mü yanar tâ ciğerim.
Onu dindirmek için kamçı yerim, çifte yerim,

Adam aldırma da geç git, diyemem, aldırırım;
Çiğnerim, çiğnenirim, Hakkı dutar kaldırırım.

Zâlimin hasmıyım amma severim mazlûmu...
İRTİCA'IN şu sizin lehçede ma'nası bu mu?

M. Âkif ERSOY

Âkif'in Milliyetçiliği

Necati ÇERÇİOĞLU

Muhterem dinleyicilerim;

Eski Ankara Milliyetçiler Derneğinin kurucu üyelerinden biri olmam sebebiyle; bugünkü **KONYA Milliyetçiler Derneği** başkanı kıymetli arkadaşım **Celâl Özdemir'in,** Mehmet Akif hakkında bir konuşma yapmamı teklif ettikleri vakit, düşündüm. Bildiğiniz gibi bir çok cepheleri bulunan gerçek mütefekkirin milliyetçilik cephesini ele almamı, bu derneğin faaliyetlerine ışık tutması bakımından da alâkalı buldum. Bunun için şimdi sizlere hitap etmenin ve huzurlarınızı işgal etmenin verdiği heyecanın müsaadesi nisbetinde bu konuyu, Akifin Milliyetçiliği, konusunu izaha çalışacağım. Konunun yüklülüğünü hepiniz takdir edersiniz. **Eğer ben bu mevzuda muvaffak olursam muvaffakiyetim mevzunun zenginliğinden; muvaffak olamazsam kendi aczimden olduğuna hükmetmenizi rica edeceğim.**

Aziz dinleyicilerim;

Millet ve milliyet mefhumları muhtelif ideolojilere göre çeşitli anlamlara bağlanmaktadır. Bize göre millet; siyasi organizasyona bağlı bulunan belli bir vatana sahip olan; aralarında bir tarih şuuru mevcut olan, İmanlı insanların meydana getirdiği Toplum'a denir.

Milliyetçilik ise; bir kimsenin mensub olduğu milletin ilerlemesi ve yükselmesini, milli hüviyetini kaybetmeden üstün bir seviyeye gelmesini istemek ve bunun için bütün varlığı ile çalışmaktır.

Bugünkü anlâyışımıza göre milliyetçi; millet dediğimiz topluma mensup insanların refah ve huzurunu kendi refah ve huzuru ile beraber mütalâa eden, yeri gelince bu toplum için ölümü şerbet gibi içen insana denir. Bu mânada bugün ölümünün 27 nci yılı münasebetiyle kendisini anmak üzere toplandığımız **Mehmet Akif;** koyu bir milliyetçi idi. Akif, içtimaî hürriyetin sağlam olması için; ferdi ruhların esaretten kurtulmasını ideâl olarak teklif eden bir mücahittir.

SAN'atını Yurt ve Millete hasreden Şair; cemiyetçi bir şair idi. Konularını daima topluluktan alırdı. Cemiyetimizdeki çöküntü ve geriliği derin bir izdırapla gören, dile getiren; bunun sebeblerini arayan, yükselmek ve ilerlemek için tedbirler, çareler düşünen **Mehmet Akif,** gerçek bir Türk Milliyetçisi ve büyük bir vatan severdi.

Gayesi, memleket meselelerinin çözümünde daha iyiyi, daha doğru ve mükemmeli, daha ileriyi bulabilmek olan insanlara en iyi rehber olabilecek kimselerden biri, hiç şüphesiz ki Âkiftir.

Zaman geçtikçe ona karşı duyulan sevginin arttığını, ve genişlediğini görüyoruz. **Âkif sembolleşti, Âkif bayraklaşıyor.** Her yıl yapılması âdet haline gelen ihtifaller onun hâtırasını taziz maksadiyle beraber, gençliğin iman tazelemek gayesini de taşımakta. **Âkif yaşıyor; hem** de en kuvvetli şekilde. Sorarım sizlere yaşayan Âkif sadece şair Âkif midir? Ve biz Âkif'i sadece şâir olduğu için mi tebcil ediyoruz? Elbette hayır. Buna asla evet diyemeyiz. Gönüllerimizi ona bağlıyan hususlar onun şâirliğinden başka olan hususlardır.

Unutulmıyan, unutulmıyacak olan Âkif, bizce; vatansever Âkif, idealist Âkif, mü'min Âkif ve bunların hepsinin üstünde sarsılmaz bir karakter adamı olan Âkiftir.

Hangi şairimiz bu vatan ve bu milletin mukadderatı ile onun kadar ilgilendi? Safahatı baştan aşağı okursak; onun şahsi dert ve duygularını anlatan kaç mısraa rastlarız? Âkif ağlamışsa veya sevinmişse; muhakkak milletinin ızdırabı ve sevinci ile hareket etmiştir. **Safahat;** Milletimizin 1908 - 1923 yılları arasındaki durumunu, sevinçli ve acıklı taraflariyle bütün hâdiseleri anlatır. Balkan Harbi Faciasına göz yaşı döken ve döktüren kimdir? Umumî Harb felâketini o yazmadı mı? Kahraman Mehmetçiğin Çanakkale harikasını destanlaştıran Âkif değil midir? İstiklâl Savaşında İstanbul'dan Ankara'ya giden yollarda İman aşılayıcı konuşmalar yapan ve Servet Paçavrasının parçalanacağını müjdeleyen ondan başkası mıdır?

Bursa'nın Yunanlılar tarafından işgali üzerine duyulan matemi «Bülbül» adlı şiiriyle:

Hayır mâtem senin hakkın değil, mâtem benim hakkım,
Asırlar var ki, aydınlık nedir, hiç bilmez âfakım.
Tesellîden nasibim yok, hazan ağlar bahârımda,
Bu gün bir hanümansız serseriyim, öz diyarımda.

diyerek dile getiren o değil midir?

Doğacak hürriyet ve istiklâli terennüm eden «İstiklâl Marşı» nı Âkif yazmadı mı?

Bu millet kendisini candan sevenleri nasıl unutur.

Âkif inanmış adamdı, Allâhına, Dinine, Milletine bütün samimiyetiyle bağlıydı. Müslümanlık ve milliyet mevzularında inandığı düşünceler ve prensipler vardı. **Âkif dinle alâkası olmıyan bir milliyet tasavvur edemiyordu. O, din ile milliyet iç içe geçmiş, kaynaşmış birbirinden ayrılmaz telâkki ediyordu.**

Âkif'in Müslümanlık görüşü bambaşka idi. O; İslâmiyeti aslî hüviyetiyle yâni hurafe ve taassuptan sıyrılmış, beşeriyetle beraber yürüyen bir hayat dini olarak anlıyordu. Bütün gayesi pek geri ve uyuşuk, her türlü terakkiden mahrum İslâm Âlemini uyarmaktı. Çok eski devirlerden kalma fıkıh kitaplariyle bu dinin bugünkü ihtiyaçları karşılamasının kabil olmadığını, bunun için **«İlhâmı doğrudan doğruya Kur'andan alıp İslâmı asrın idrâkine söyletmenin gerektiğini»** ortaya koyan Âkiftir. Onun İslâm Dini üzerindeki düşünceleri Dinimiz ile Milletimiz arasında mevcut münasebet ve çözülmez bağ hakkındaki görüşleri, bugün yolumuzu ışıklandıracak mahiyet ve değerde değil midir?

Bizi en çok hayran bırakan Âkif'in ahlâk ve karakteridir. **O, bütün hayatında eğilmek nedir bilmedi. Samimiyetsizlik, riya, dalkavukluk, korkaklık, inanç ve prensiplerden fedakârlık Âkif'in tanımadığı şeylerdir.** İnandığı dâvadan sonuna kadar dönmedi. O; bir vatansever ve din esasına dayanan bir milliyetçi olarak bir takım düşüncelere prensiplere bağlıydı; İdealist bir adamdı. İdealinden, prensiplerinden bir an olsun ayrılmadı. Her ne pahasına olursa olsun bunları müdafaa etti. Bir ideale bağlı olan, inandığı dâvadan ve prensiplerden asla yüz döndürmiyen bir kimse —Hattâ dâvasına inanmasak bile— bizde derin hürmet uyandırır. Sorarım sizlere Âkif denince Milletini ve vatanını seven hangi fert ona gönlünü vermez?

Evet, Âkif Milliyetçiliği dine bağlamış, dinden ayrı bir milliyet düşünmemiştir, demiştik. Bununla beraber onun milliyetçilik anlâyışı bugünkü anlayışımızdan ayrı idi. O, biliyordu ki, inandığı dinin liderliği Türklerde ve halifesi Türkiyededir. Bütün Müslümanları bir bayrak altında toplamak arzusunda, farkında olmıyarak güttüğü ülkü, böyle milli bir hedefle süslü idi. Sonra çeşitli tarih hâdiseleri bu ihtimalli yıkınca Âkif, pek tabii olarak, yalnız kendi milletini mes'ut görmek istedi:

«Hakkıdır Hür yaşamış Bayrağımın Hürriyet
Hakkıdır Hakka tapan Milletimin İstiklâl»

Diye haykırdığı vakit, tek duygusu bu idi. En acı günlerde bile gurup ufuklarındaki Bayrak renklerinin sönüşüne aldırmıyor **«Benim Albayrağım sönmez»** diye haykırıyor ve buna inandırmak için şahane deliller gösteriyordu:

«Dalgalan sen de şafaklar gibi ey! Şanlı hilâl
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi Helâl
Ebediyyen Sana yok, Irkıma yok İzmihlâl».

Diye haykırışları da Müslüman Türk ırkı ve Türk bayrağı içindi. **Âkif'in Milliyetçiliği İslâm Türk Milliyetçiliği** idi. Fakat bütün İslâm camiâsına şâmil değil, İmparatorluk Dahilindeki Müslüman unsurlarına ait bir anlâyıştı. Nitekim Sebilürreşat mecmuasında bu anlayışını şöyle ifade ediyordu: «Ama biz ne yapacaktık? Bütün Müslümanları tevhit ile azim, cesim bir Müslüman hükûmeti teşkil mi? Hayır.» diyordu.

Dinle ilgisiz bir Milliyet tasavvur etmiyen, din ile milliyeti kaynaşmış, birbirinden ayrılmaz telâkki eden Âkif; **Başta komünizm ve kozmopolitlik olmak üzere milliyet düşmanı bütün ideolojilere karşı cephe almıştır.** Bununla beraber, o zaman hızlanan Türkçülük cereyanına da muhalif kaldı. Kavmiyet cereyanı diye adlandırdığı **Çerkezlik, Kürtlük, Arnavutluk, Türklük gibi cereyanların Birliği bozacağına, memleketi tefrikâ içinde bırakacağına inanmıştı.** Nitekim Sebilürreşat mecmuasında: **«Felâketi Hazıran'ın Nâmütenahi esbabı var ki; birincisi kavmiyet yüzünden meydan alan tefrikadır. Yalnız dört beş senedir bu yüzden ne hale geldik; kavmiyet gayreti ye ayaklanmaları islâh için ordumuzu yorduk. İhtilâlden çıktık, ihtilâle girdik; müşkülâttan çıktık, müşkülâta düştük.»** diyor ve bir mısraında da:

«Birbirinden müteferrik bu kadar akvamı
Aynı milliyetin altında tutan İslâmı

(Devamı 26 da)

RÜYADA BULMUŞTUM

Aynur YÜCE

Her fâni vücut gibi hayata gözlerimi tam on yedi sene önce açmışım. Renk renk çiçekleri, yığın yığın insanları ile dolu olan şu hayatı, iyi de olsa, kötü de olsa yaşıyacaktım. Yaşamıştım da... Hesaplıyorum bu on yedi senenin dakikalarını, saatlerini ve günlerini. Aklım durur gibi oluyor iri rakamlar karşısında. Vazgeciyorum bir anda. Saniyelerini düşünmekten korkuyorum. Ben mi yaşadım, ben mi tükettim bu dakikaları, saatleri, günleri ve ayları? Hayır! hayır! Olamaz bu! Daha dündü. Bir güneş gibi doğmuştum. Anlıyorum ki batma zamanım, kaybolma zamanım yaklaştı. Yaşamışın bu on yedi senelik dile kolay olan hayatı... Anlatmalıyım. Hem de, kanlı göz yaşlarımla yazmış olduğum acıklı ve içli hayat hikâyemi...

Ben asrî, zengin, sosyeteye mensup ailenin biricik kızıyım. Bir dediğim iki olmaz, ne istesem, ne arzu etsem derhal yerine getirildi. Bir damla göz yaşım babamın ve annemin kalbine saplanan zehirli bir hançer olurdu. Onun için hiç ağlatmazlardı beni. Bazan saatlerce evimizdeki dadımın soğuk kollarında anne şefkatinden mahrum olarak saltanat sürdüğüm olur, uyanmak için kuş tüylerinden yapılmış minnî minî döşeklerin içinde kaybolurdum. İşte bunun için çok şımarmışım, şımartmışlar beni. Bu şımarıklık beni büyük felâketlere, karanlık uçurumlara sürükleyecekmiş. Bilmezdim ki, o karanlığın içinden bana uzanan sıcak ve temiz bir el karanlığın ve uçurumun derinliğine inmeden kurtarmıştı.

Küçüklüğüm: Bir Padişahın sarayı kadar muhteşem, bir kraliın elbiseleri kadar güzel olan elbiseleriin, ayakkabılarımın ve yüzükokan, kimi kimi yanaklı, al al dudaklı, kepçe tırnaklı, dağınık saçlı, hepsi asrî (!) aileye mensup olan insan müsveddelerinin içinde geçmiş. Evimizde balo ve kokteyl tertip edildiği zaman, beni bir köşeye üzerine oksüz bir yavru gibi bırakıverirler, kendi zevk ve sefa âlemlerine daılarlarmış... Gecenin karanlığında, renk renk lâmbaların altında ölmüş hayvan cesetlerini andıran bir sürü insan yığınlarının arasından titriyen adımlarla ilerliyerek yanıma yaklaşan ihtiyar ninem, beni sıcak kollarına alır, yolda unutulmuş kıymetli bir paket gibi, kucağına basar, doğru yatağına götürür, üşüyen ellerimi nasırlaşan avuçlarının içine alıp ısıtmaya kar yığınlarının üzerine bırakılan bir melek gibi bırakıverirmiş. Bütün bunları ihtiyar ninem göz yaşlarını tutamıyarak anlatırdı, bana.

Nihayet her gecen günler gibi o günler de geçmiş... İyi hatırlıyorum: Dadıcağılarla oynuyordum bir gün. Babam yaklaştı yanıma: «Haydi kızım seni okula kaydettireceğim» dedi. Donmuş kalmıştım... Dün oyuncaklarıma oynarken, yarın kitaplarımla oynıyacaktım. Annem beni giydirdi, süsledi, saçlarımı taradı, kordelâmı taktı, yeni ünlüğümü giydirdi, babamın eline teslim etti. Babam da götürdü okulun bana, soğuk soğuk görünen sıralarına teslim etti, bıraktı gitti O'ndan itibaren içime bir yalnızlık çöktü. İlk okula adımın attığım günden beri, kalbim isyanını şiddetle hissetmeğe başlamıştım. Okulun bahçesi teneffüs saatlerinde yiyecek aramağa sürüler halinde çıkan, siyah karıncaların hareketini andırıyor. Renk renk elbiseleriyle bir çiçek bahçesinin hayalini canlandırıyorlardı. Zamanla okuluma ısındım. Derslerime şevkle çalışmıya koyuldum. Böylece beşinci sınıfa şadır geldim. Beşinci sınıfta bir erkek arkadaşla tanıştım. İsmi Öncel... Zayıfca bir cocuktu. Bununla tanışınca her şeyi unutmuştum. Ilk günlerde sıralarımız ayrıydı, fakat, ikimizin arasındaki samimiyet bağları çok geçmeden birbirimizi en yakın ve koparılmaz sevgi bağlarıyle bağladı, sıralarımızın birleşmesine, beraber oturmamıza vesile oldu. Dakikalar saatleri, saatler günleri kovalamaca oynıyan cocuklar gibi neşeyle kovalıyordu... Biz de ilk okulu bitirmiş, orta okula kaydedilmek hevesiyle, yeni uçmağa hazırlanmış kırlangıç yavrusu gibi çırpınıp duruyorduk. İlk okula kaydolur gibi buraya da kaydolduk... Ayni sırada, ayni sınıfta, ayni bahçede kaldık. Eski gülmelerimden daha şevkli, ve heyecanlı günler yaşadık... Bu defa, mektûpla bir sevgiyle ona bağlanmağa başladım. Daima Öncelin yanında kalmak, saatlerce başbaşa verip konuşmak istiyordum. Bu isteklerimde de yerine geldi. Okul paydos olduktan sonra evimizin bir odasına ders çalışma bahanesi ile çekilip başbaşa veriyor, ders çalışmıyordu gibi yapardık. Bazan şakalaştığımız, güreştiğimiz zamanlar da olurdu. Orta okul hayatım da bunun gibi yüzlerce, şimdi yüzümü kızartan, bir kıza yakışmayan iğrenç hâdiselerle geçti... Ve nihayet bir gün, o lânetli günün doğduğum zaman on beş yaşımda idim. Kız denebilirdim artık. Yolda gelip giderken çıplak baacaklarıma genç ve ihtiyar erkek gözlerinin zânice bakışları, şehvice akışlarını sezmeğe başlamışım. Öncel arkadaşımın üstelemesi ile bir balda konuştuğum ve onunla sevişiğini duydum. Bu bana, benim hayatıma son vermeğe yeter bir hadise idi. Bu haberi duyunca bütün malların bir anda kaybedip iflâs eden milyonluk fonksiyonlar gibi bir anda yıkılışımın sesini duydum. Okuyamazdım... Cünkü bütün ümitlerim Öncelde idi... Bir anda okulu bıraktım. Her şey kapkaranlık görünüyordu gözüme. Yemiyor içmiyor, günlerce onun bu ihanetini düşünüyordum. Düşündükçe sevgilerim nefrete cevriliyordu. Bu düşünceler tahammül edilmez bir hal aldığı zaman babamın ve annemin kullandığı içkilerden içiyor, teselliyi içmekte buluyordum... Derdimi hic anlıyan ve ona derman olan yoktu. Ve bu yüzden kendi içinde isyanlı bir genç, sabahları erken saatlerinde evden ayrılan babamın geceleyin kaçta geldiğini bilmediğim gibi günlerce yüzünü görmediğim de oluruz. Karşıdan bakan imrenir bizim gibi sosyete ailelerine. Fakat aslında böyle değildir. Gerçek aklanmamış olur...

Düşünce, ıstırap, ümitsizlik ve hayaller...

Bir mevsim misali hayat, günden güne soluyor, sararıyor, kaybolmakla yok olmakla başbaşa kalıyordu. Bu düşüncelerin sonu nereye varacaktı. Yoksa kabre kadar devam mı edecekti? Kurtuluşu uyku hapında yağlı ipte arayanlar gibi ben de saadetimin anahtarını, mululuğumun ufkunu onlarda mı arıyacaktım? Hayır, hayır! Olamaz... Muhakkak bu sıkıntının, bu kasvetin bir sonu olacak, kurtulmalıyım. Benim için yarın zafer güneşi, saadet yıldızlarını, tatlı tebessümlerini göstererek doğmalı...

. . . . . .

Bir gün evimizin üst katındaki odanın balkonunda oturuyor, caddeden gelip geçen, kaynaşan insan yığınlarını seyrediyordum. Öyle dalmışım ki, dünyadan bihaberim... Bu arada Tanrı dağlarından yankılar yaparak gelen ilâhî sesler gibi kulağıma, ılık, tatlı bir ses geldi. Ezan sesiydi bu... Kalbimde derin akisler ve yankılar yaparak kulağıma dönüyor, ruhumdaki derin ve dolmaz boşluğu doldurmağa çalışıyordu... Ezan bitmişti. Kendimi içeri zor attım. Karyolamın üzerine yatım, sevenlerini kaybeden bir insan gibi hıçkıra hıçkıra ağladım... Ağladım... Ağladım!

Bir pazar akşamıydı. Beraberce babam ve annemle gazinoya gidecektik. İçimden bir ses: «gitme sen oralara gitmeğe lâyık bir kız değilsin, düşmekrek yasamağa bak. Geçici zevkler için kendini mahvetme!» diyordu. Ve sesleri dinlemedim. Bir kaç saat içinde güzel entarilerimi giymiş, saçlarımı taramış, dudaklarımı boyamıştım. Aynanın karşısına geçip kendi kendime dünyanın en güzel kızı sensin diyordum... Taksimde hazırlanmış, şoförümüz kapının zilini çalmıştı. Taksiye atladık ve hemen gazinoya vardık. Gazinonun içi, renk renk lâmbalarla aydınlatılmış, yer bulamama endişesiyle erkenden gelenler yerlerini almış. Babam zengin olduğu için yer bulmakta güçlük çekmedik. Masamızın başına geçtiğimiz zaman, masalarda kadeh tokuşturup şerefine diye bağırranlar, diğer masalarda bütün insanların önünde sıkılmadan flört edenler... Dağınık saçlar, kısa entariler, zorgun vücutlar masaların üzerine içkinin tesiriyle yıkılıp kalan kafalar, kahkahalar, bu hösbeğ kasusi bir masada oturuyordu. Aradan kısa bir zaman geçti. Uzun boylu, çarpık suratlı, dağınık saçlı yıkılı yıkılı masamıza bir genç yaklaştı. O dakikada konan dakika gibi gözlerimin önünden bir kara bulut hâlinde misinize hanımefendi dedi. Bir an için tereddüt ettim. Lâkin bütün gözler üzerimize ateşe hazır silâhlar gibi çevrilmişti... Bu durum karşısında, karşımdaki insanı reddetmek, dans teklifini kabul etmemek, bir kavga konuşturma ve onunla kol edecekti... Zaten babam da zorlamıştı. İster istemez dansa kalkmıştım... Epeyce döndükten, leş gibi kokan ağzı bir hayli kokladıktan sonra yerime oturdum. Babamın zorla içirmeğe çalıştığı viski kadehini ikisine birden bırakmıştım. Babam bir şeyler söyledi. Hepimiz bitkin bir halde idik. Arasıra yanaklarına inen çimciklerin istilâsına uğruyor, kendimi kurtarmak için hamleler yapıyor, her defasında kayalara carpan dalgalar gibi kayalar, kayalara döşeğe dönüşüyordum... Gecenin geç yektinde şöförümüz geldi. Birer birer bizi kollarımızdan tutarak, taksiye bindirdi ve evin yolunu tuttu. Eve varınca odalarımıza cıkarmakta bir hayli zorluk çekti. Işe yaramaz paralı bir eşya gibi yatağıma bırakıp gitti. Bu hayalet gibi gözden kayboldu... Gece korkunç rüyalar gördüm. Uçurumlardan uçtum. Engin denizlerde boğuldum, yandım, öldüm ve dirildim...

Sabahleyin uyandığım zaman kalbimin halâ korku ile çarpmakta olduğunu duyuyordum. Yaptıklarımdan pişman olmağa, babamı kırmağa başlamıştım. Hayat dediğin bu muydu? Para, zevk ve eğlenceden mi ibaretti?... On yedi senelik tecrübeli hayatım, düşünme ufkumu genişletmiş, yaşama, insanlara yaşama hislerini doğurmağa başlamışdı. Maddî düşüncelerin yerini, bilmediğim düşünceler istilâ etmeğe başladı. Para, zevk ve eğlence düşünmüyordu, hayatıma yeni bir hayat katıp nuriu yollardan, yeşil cayırlardan, çiçekli bahçelerden geçmek, soğuk sularından içmek istiyordum. Şimdiki hayatımı terkedip başka bir hayatın saltanat sürmesini istiyordum...

Hep aynı düşünce, hep aynı ıstırap ve boşluk... Bir akşam erkenden yatağıma uzanmış, kendimi atmış, derin derin, içli içli düşünüyor ve ağlıyordum. Penceremin perdelerinin arasından zorla içeri girmek istiyen Ay'ı seyrediyordum. Bir anda uyumuş kalmışım. O gece bir rüya gördüm. Rüyaların en tatlısı ve en acınıydı bu. Neler gördüm rüyamda, anlatayım: Ama korkmayın, tüylleriniz ürpermesin...

Issız,, kimsesiz, vahşi hayvanların, balta girmemiş ormanların içindeyim. Sağımda ve solumda akıbaşa erlmeyen yırtıcı hayvanlar... Ayaklarımın altında küflenmiş yosunların arasında yılanlar, akrepler, bütün sürüngenler... Ağaçların tepesinde hoımurdanarak bir şeyler yiyen ayılar... Ne cıkacak bir yol, ne de kurtuluş için bir ümit. Bütün imkânlar boş... Ara sıra bana doğru uzanan eliyle ve keskin pençelerin hücumundan kendini kurtarmak için bir adım geri attığım zaman, cıplak vücudume soğuk-cıa bir şeyin değdiğini hissediyor, dönüp baktığım an ağacfan aşağıya doğru sallanan koskocaman yılan gövdesinin halat gibi uzandığını görüyorum. Bütün ağaçlar bana yönelmiş, bütün dişler benim için bilenmiş. Bu durum karşısında yapılacak hiçbir şeyim, kurtulacak zerre kadar ümidim kalmamıştı. Ölümle kucak kucağa boğuşuyordum... Aniden sırtık bir el omuzlarımdan tuttu. Kucağına aldı. O korkunç ormanın, tüyleri ürperten vahşi hayvanların arasından kendi bahçesinde korkusuzca yürüyen bir bahıcıvan gibi geçti gitti. Yemyeşil ağaçların, yeşil suların, şakrayan bülbüllerin diyarına götürdü... Uzun sakallı, nurani yüzlü bir adamdı bu meçhulden gelmişti, kim yollamıştı? Ne işi vardı bunun buralarda? Fazla düşünmeme fırsat vermeden kalbe hitabeden, ruhları delip bir sesle söze başladı:

-Kızım; şu gördüğün korkunç orman, bu günkü senin hayatın, gidişinin, yaşayışının sonu böyle bir yerde nihayet bulacağını, dalına korkunç ve sıddetli azaplar göreceğini, ölmiyeceğini, ancak ölümün son merhalesi olmadığını orası olduğunu göstericyor. Eğer dediklerimi tutarsan işte şu gördüğün pırıl pırıl renk renk olan âlemde yaşayacaksın. Hem de ebedî olarak... Iyi dinle beni kızım: (titriyordum, ayaklarımda beni taşıyacak kuvvet kalmamıştı. Bir kaya yanılarında bütün dikkatimi ona vererek dinlemeğe başladım.) Sen susamış, susuzluktan kurumak üzere olan taze bir fidan gibisin, günlerdir su arıyorsun. Fakat bulamıyor, bulamayınca susuluğun gündüm gün artıyor, kurumakta, solmakla başbaşa kalıyorsun... Bundan sonra her şeyi unut, maddi âlemin zevklerine kendini kaptırma. Düşünerek, inanarak, hayatı anlayarak yaşa... ALLAH sana akıl vermiş, fikir vermiş. Bunları iyi kullan. Bu dünya hayatı tatlı yok yaşayışına, hayatına yeni ve güzel hayat ekle. O zaman ne sıkıntın kalacak, ne de ruh boşluğun. Hepsi de masalkarına kavuşan sevgililer gibi kucaklaşıp manevi âlemin temaşası ile eriyip, akıp yok olacaklar... Üzülme. Dediklerimi yerine getirmeğe çalış ve getir,- dedi, gözden kayboldu... Titriyerek gecenin sessizliğinde ve karanlığında uyandım. Halâ korkuyor gibiydim o korkunç sahneleri... Bulmuşum. Aradığımı bulmuşum. Hem de ne büyük bir hiyâtçı... Yatağımın üzerine oturdum... İçimde yeni yeni hisler doğmuştu. Çok mesuttum. Nereden geldiğini bilemediğim saadetler beni sarmıştı...

Hadiseler bana yardım ediyor, biran önce içinde bulunduğum ıstıraplı hayatıan kurtulmam için bana elini uzatıyordu... Bu hadiselerden bir sene sonra niinemin tavassutu ile M. ismili imanlı genç bir öğretmenle nişanlandım... Yeni bir yuva kuruyordum. Iyice bu benim yıllardan beri hasretini çektiğim bir yuva idi...

Canavarlaşan Palikarya

Mehmet ÖZCAN

Şu anda dedelerimin üçüyle senelik yurdu olan Kıbrıs'ta kendi öz diyarında öksüz bırakılanların hâzin feryatlarını işitiyor gibiyim. Evet, Kıbrıs'ta yine bir duman kokusunun, barut kokusunun, yine bir acı feryadın yükseldiğini duyduk. Yeşil Adanın üzerinde yine bir siyah bulutun çöreklenmiş olduğuna şahit olduk. Kıbrıs'lı anam, Kıbrıs'lı babam, Kıbrıs'lı kardeşim, eşini, çocuğunu kaybetmenin izdırabından doğan acı feryatlarının bir kere daha ayyuka çıkardı. Bir tanmanın yeryüzü insanlığını titreten. Avrupa'da at oynatanların torunlarını rahatsız edenler kimdir? Henüz EOKAcılar denen insanlık ve hukuk dışı kaidelerin bir araya göreklendirdiği bozguncular alayının menfur hareketlerini unutmadık. Yine geçen senelerde Yeşil Adada bir Türk âbidesi olan Bayraktar Camiinin minaresine atılan menfur ve kahpe ellerin bombasını unutmadık. Türk toplumu aleyhine düzenlenen her kahpeliğin kendi başı altından çıktığına inandığımız Kızıl Papaz Makariyos şimdi yine mi sahnede?

Ey benim Kıbrıs'lı kardeşime uzanan kırılası elin, vahşileşen kaba gösterinin, ruhsuzlaşan, canavarlaşan soysuz varlığın! Kıbrıslı Türkten ne istiyorsun? Şunu iyi bil ki: Kıbrısta yaşıyan 120.000 Türk, Anadolu'dan bir parçadır. Kıbrıs Türkünü saptığın vahşi tecavüzüle 30.000.000'un kurşuna dizdiğini bil. Türkün sabrını taşırma! Kanına mı susadın? Duydum, Kıbrıslı kardeşimi şehit etmişsin. Onun temiz kanına, köpeklerin leşlerine bile lâyık olmıyan pis dudaklarını vuramazsın. Kıbrıs Türkü, sulhü sevmeye, sulhu güvenerek mi havlıyorsun? Aldanıyorsun? Bir Türk cihana bedeldir vecizesini bilmeniz gerekir. Bir Türkün kanına girmekle bir cihanı mahvediyorsunuz. Gaddarlığınız yeter. Size artık durun, diyoruz. Bilirsiniz Türkün öfkesini. Ayasofya'nın, Türkün şaklatlığı şamarın izlerini hâlâ görecekesiniz.

Ey canavarlaşan ruhun pis mahlûku! Adam boğazlamaktan en büyük kıvancı duyan papaz eskisi Makaryos! Yaptırdığın melânetler yeter. Kilisene, Cennet anahtarı satılığın puthanene dön. Isa özkten sana durmadan lânetler yağdırıyor. Böyle gidersen Allahın da İsanın da sabrına uğramana daha vakit kalmıyacak. Zira Türkün şamarı pis suratında öyle bir şaklıyacak ki, işte o zaman sen seni ve Türkü tanıyacaksın. Kıbrıs'ın yeşil bağrında yatan ve anavatanın bir parçası olan 120 bin Türkü ortadan kaldırma gibi bir hayale kapılan sarhoş köpeklerin ölümü yaklaşmıştır. Anavatandan kanlı ellerin sahiplerine son defa ihtar ediyoruz. Ölüm çukurlarının kendiniz kazıyorsunuz. Ey benim olan, benden olan Kıbrıs'lı Türküm! Büyük, sonsuz ve mukaddes bir davanın derdtisi, çilelisi ve karasevdalısı olan kardeşim. Senin o mukaddes davanın ardında, 120 bin Türkün yolunda 30 milyon var. Sana koşmak için işaret bekliyoruz. Sabrımız son hadde gelmiştir. Kara cübbeli, kara emelli, kahpece hareket ve planların mı? Hayır hayır. 60 Türk bedelini, 600 bin Rum, 6,5 milyon tahrikçi soysuzlara ödeteceğiz.

söndürülmek için üflendikçe daima parlıyan ilâhi bir meşaledir. Aydınlatır o. Hem öylesine aydınlatır ki, hak ve hakikatlere yüz çevirenler onun parlak şuatlarına dayanamazlar. Türkün ezeli ve ebedi hakikatlere bağlı olarak değişmek bilmiyen bir ideâl! vardır. Hürriyetini, bu kutsal hakkını ve esasen Türkün hürriyet demek olduğunu bütün cihana tanıtmak Türke değil hakaret, ona yan bakanlar bile hangi feci akıbetin kurbanı olmışlardır. Bilmiyenler tarihe sorsun. Makaryos kendi atalarına sorsun. Türk Hakkın kamçısıdır. Haksızlığın bağrına şimşek gibi çakar. Yılışan, şımaran, sosyuzlaşan ruhlara en güzel dersi veren Türk olmuştur. Bundan böyle de aynı dersi geçenlerinden daha şiddetli bir şekilde vermek, şımarıkları yola getirmek onun için bir vazifedir. Orta Anadolunun iman ve Türklük kokan mütevazı diyarı Konyadan sana bir kere daha ve sonsuz olarak haykırıyoruz:

Ey kızıl herif! Küstah papaz bozuntusu Makaryos! Kıbrısta bizim kardeşlerimizi rahat bırak. Sana en açık ihtarı Kıbrıs semalarında bir tur yapan Türk kuşlarıyla son defa yaptık. Bunu anlamıyacak kadar, Türk jetlerine kulak asmıyacak kadar aptallaşan pis mahluk! Hürriyet kadar savaşmanın da âşıkı olan Türk milleti, verdiği sözün eri olmak zorundadır. Birleşmiş Milletlere olan, Nâtoya olan bağlılığımızı bozdurmayın bize. Ama ey kara Makaryos ısrar ediyorsan, ben kimseyi tanımıyorum diyorsan, her şeyden önce şunu bil ki, Türk kendisini sana tanıtmasını bilir. Fakat sen zaten bilirsin onu, tanırsın tarihten...

Mehmetçiğin başını görünce köpekler gibi sıvışanlar unutmasın ki, o Mehmetçik ebedi âleme göçerken emanetlerini yeni Mehmetçiklere bıraktı. Şimdi bu kutsal emanetlerin müdafileri yüzlerce, binlerce, ne binlercesi 30 milyon Mehmetçik var. Kıbrısta kahpe bir elin menfur ve gaddar bir emelin hırsıyla şehit edilen bir Türk her bin Makaryosun bedelidir. Makaryos, bu durumda ısrar edersen yine beşikte cocuğuna sus Türk geliyor diye yaşadığın anları tekrar göreceksin. Ve bundan böyle Kıbrıslı kardeşimi en ufak bir şekilde rahatsız etmen, pis leşinin köpekler gibi yere serilmesiyle neticelenecektir. Türk buna böylece karar vermiştir. Türkün yaptığı anlaşmalara, ateş kes emrine uymayan her zihniyet ve bilhassa Kıbrıslı Rumun kara lideri makaryos elbette ve elbette ezilecek, çeteci ihtirasının cübbesiyle boğulacaktır. Biz yalnız şehitlerimize yakışıklı kahramanlar, şimdi, bu harbat delinin peşine düşen Kıbrıs Rumlarına da üzülüyoruz. İnsanca, kardeşçe yaşamak, aynı güneşi, aynı suyu ve aynı toprağı paylaşmak dururken bu kana susamış tahrike kapılmak neden? Bir yanda Tanrının sesi dururken, bu sesle insan olmak dururken haddini bilmek için ille tokat beklemek neden? Şimdi bu huzursuzluğun, bu dökülen kanlarla beslenen kinlerin vebalini kim, nasıl ödiyecek? Kıbrıs Rumunun Kıbrıs Makaryosunun kanı mı? Hayır hayır. 60 Türkün bedelini, 600 bin Rum, 6,5 milyon tahrikçi soysuzlara ödeteceğiz.

İLM-İ KELÂM DERSLERİ

— 10 —

Dr. A. Arslan AYDIN

Mutezileye göre ise şey: mutlak mâlûm olandır. Mâlûm, hariçte mevcut ta olabilir. Mâdum, (Yok) ta olabilir. Yâni mutezileye göre şey kelimesi, mevcut olana da, mevcut olmayana (maduma) da ıtlak olunur.

Sübût, vücut ve o l u ş (kevn) mânâlarına gelir.

Bu tahlil ve izaha göre yukarıdaki cümleden şu mânâ kasdedilmektedir.

Görmekte olduğumuz insan, hayvan, nebat, gök, ay ve güneş gibi özel isimlerle zikrettiğimiz eşyayı, aynen o eşya yapan, o şeylerin hakikatleri şahsî inanç ve itikat bakımından değil, harici vücut ve hüviyet bakımından hakikaten mevcuttur. Bu hakikatler, aslında, bizzat mevcut nefselerimde sâbittir. Bu oluş, şahsî inanç ve görüşlere tâbi değildir.

Yâni; eşyanın hakikatı indî ve nisbî olmayıp zatîdir. Eşyanın hakikatı hayal ve evhamdan ibaret değildir.

İlimle bu hakikatlerin varlığı tahakkuk eder. Birbirinin lâzımı ve tamamlayıcısı durumunda olan «Eşyanın hakikatleri sâbittir. (Mevcuttur), ilimle bu hakikatler tahakkuk eder» cümlelerinden murat «Sofistler» diye anılan eski Yunan Filozoflarının üç meşhur mezhebini de sârih olarak reddetmektedir.

Bu mezheplerden birincisi (İnâdiyye) der ki: (Eşyanın hakikatte mevcut olmayıp, bütün bu eşya hayal ve evhamdan ibarettir.) İkinci olan (İndiyye) ise; «Eşyanın hakikatte zât'ı olmayıp, mislidir. Yâni sâbit olmayıp her şahsın inanç ve itikadına göre değişir.» der. Yukarıdaki ilk cümle bu iki mezhebin görüşünü reddeder. Çünkü, doğru ve isabetli olan görüş bu ilkeme gördüğümüz her şeyin kendine mahsus bir hakikatı ve sâbit bir vücudu olduğudur. Meselâ: yer, gök, ay, güneş ,hayvan ve insan denilen şeyler hariçte mevcut olup her biri kendine mahsus olan bir mahiyete mâliktir. Bütün bu mevcudat sofistlerin zannettikleri gibi evham ve hayalattan veya her şahsın indî görüş ve şahsî inancına tâbi geçici şekil ve suretlerden ibaret değildir. İkinci cümle olan «İlimle eşyanın hakikatları ve bu hakikatların var olduğu tahakkuk eder.) sözünden maksat ise:

Eşyanın hakikatinin varlığından şüphe ederek, «Varlığımı da yokluğunu da bilemeyiz» diyen Sofistlerden «Laedriyye» mezhebini reddetmektedir.

Ancak bu red: yukardaki cümlede geçen **«İlim»** kelimesinden; **(Tasavvur ve tasdik),** veya yalnız **(Tasdik)** mânâsı, **(Hakikat)** kelimesinden de (Bütün hakikatlar icmali olarak) veya (Hakikat cinsi icmâlî ve tafsili) olarak kasdedilirse tahakkuk eder. Böylece şüphecilik tasdik ile reddilmiş olur.

Ama, «İlim» kelimesinden yalnız «Tasavvur »mânâsı murad olunursa, Mantık ilminde «Şüphe» (Şek) de bir ilmi tasavvur sayıldığından «Laedriye» cilerin fikri reddedilmiş olmaz. (1) Bu konuda «Ehl-i Hak» diye anılan âlim ve filozofların yukarda izah edilen görüşlerini isbat eden müteaddit delilleri vardır. Sofistler de görüşlerini isbata çalışmışlardır. Bu delilleri ve münakaşaları zikretmeyi vaktimiz müsait olmadığından bu mühim bahse bu kadarcık bir temasla yetiniyoruz.(2)

İlmin konusunu teşkil eden eşyanın hakikatı ve hüviyeti hakkında verilen bu icmali bilgiden sonra ve ilmin sebeblerini izaha geçmeden önce (İlim) kelimesinden ne kasdedildiğini, tarifini yapmak suretiyle kısaca beyan edelim.

İlmin Tarifi

İlmin birçok tarifleri vardır. Fakat biz burada kuvvetli görülen iki tarifi beyan etmekle yetineceğiz.

«İlim öyle bir sıfattır ki,

(4) Bak: Şerhu'l Ekâidi El - Nesefi. S: 62 - 92 Kahire. 1939.
(5) Tafsilât için Şerhu'l Ekâidi El - Neseff'ye bak. S: 92 nin sonrası.

onunla zihinde veya hariçte mevcut olan bir şey, o sıfatla muttasıf olan kimseye zahir olur (Açıklanır)».

Bu tarif ilmin bütün çeşitlerine delâlet etmekte ve onları şumûlü içine almaktadır. Şöyle ki:

Tarifteki «Mezkûr» kelimesi; zikirde bulunan ve akılla bilinen her mâlûma, hariçte görülen veya görülmeyen her mevcuda, müfred veya mürekkep, cüz'i veya külli her şeye delâlet eder. Bu sebeple «Mezkûr» kelimesi (Malûm) ve (Şey) kelimelerine tercih edilmiştir.

İnkişaf ve vuzuh mânâsına olan (Yetecellâ) kelimesinden maksat; tam bir inkişaf ve vuzuh olmayıp, mutlak inkişaf ve mutlak vuzuhtur.

İşte bunun içindir ki yukardaki tarifler; mevcut veya mâlûm olan, hissedilen veya mânâ olarak idrâk edilen, yakin, yâni kesinlik veya zan ifade eden tasavvur veya tasdik cinsinden, ilmin bütün nevileri anlaşılmakta ve her çeşit ilim bu târifin şümulü içine girmektedir.

Bu târif, ilmin bütün «Efradını câmi, ağyarını mâni» olduğundan ve diğer tarifler gibi çeştili itiraz ve tenkitlerden masum kaldığından, büyük kelâm âlimlerinden Sadettin Teftazâni ve Seyyit Ali el-Cürcâni tarafından diğer tariflere tercih edilmiştir. (3)

İkinci Tarif:

İlim öyle bir sıfattır ki, o sıfatla muttasıf olan kimsenin bir şeyi diğerlerinden kesin, olarak ayırmasını icabettirir.

Tarifteki: «Kesin olarak ayırmasını icabettirir.» Kaydı şekli vehmi ve taklidi tarifin şümûlünden çıkarmıştır. Çünkü, mukallid ile şüphe ve vehim sahibi kimse bir şeyi diğerlerinden böyle kesin olarak ayırdedemez.

Fakat târifteki bu kayıt, ilmin nevilerinden olan ve zanna da ihtimali bulunan **«Tasavvurat»** ile, kesinlik ifade etmiyen **«Tasdikat»** tan bir nevi ilmi de, **«Mutlak** ilmin» bir tarifi olması gereken bu tarifin şümulü dışında bırakmıştır. Şüphesiz ki bu bir kusurdur.

Bu ve buna benzer sebebler dolayısiyle birinci târif, bu tarife tercih edilmiştir.

1 — **İlmin Sebebleri :**

Eşyanın hakikati ve ilmin mahiyeti hakkında verdiğimiz bu kısa ve toplu bilgiden sonra, bizi ilme ulaştıran sebepleri izaha geçebiliriz:

Kelâm ülemasına göre, mahlûkata (Yaratıklara) mahsus olan ilmin (bilginin) sebebleri üçtür:

1 — Havass-ı Selime denilen, sağlam (Özürsüz) duyular. Bunlar da beştir.

2 — Akıl.

3 — Sadık Haber.

Önce şu hususu belirtmek isteriz ki: Hak Teâlâ, Zatı ile kâim olan ilim sıfatıyla muttasıf olup, her şey zâtına malûmdur. O'nun ilmi ezelisi, mahlûkatın ilmi gibi (Mâlûma) tâbi olmadığından, ilmi de sebeb ve neticeye muhtaç değildir. Bu hususta «Sıfatullah» bahsinde izahat verilecektir.

Kelâm ülemasına göre insanı ilme ulaştıran sebebler üçtür:

1 — Birçok bilgileri, biz, hariçteki eşya ile temas halinde bulunan duyu organlarımızı kullanmakla elde ederiz. O halde his ve ihsas, bizi ilme ulaştıran sebeblerden biridir. Bu his organları, harici olan beş meşhur duyudur. Zira (Hissi Müşterek) denilen (Hissi Batını) kelâmcılar nazarında sabit değildir.

2 — Hads ile, tecrübe ile nazarı istidlâl ve kıyas yolu ile elde edilen ve bir kısmına bedihi zaruri «Zorunlu» bir kısmına da nazarî dediğimiz bilgiler, akıl vasıtasıyla elde edilir. O halde akıl, bizi ilme ulaştıran sebeblerden ikincisidir.

3 — Dini bilgilerin çoğu bize vahye istinad eden ve haberi sadık denilen sadık haberler yolu ile gelmiştir. Tevhid akidesi, peygamberlik ve Kur'an âyetlerinin bildirdiği çeşitli hükümler gibi... O halde, vahye istinâd eden (Sadık Haber) de ilmin sebeblerinden biri ve üçüncüsüdür.

Şimdi bunların her birini biraz daha açıklıyalım.

A - Sağlam Duyular «Havası Selîme» Müşahede olunan ve (Mahsusat) denlien harici eşyayı, gözle görmek, kulakla işitmek, burunla koklamak, ağızla tatmak ve deri ile temas etmek suretiyle kesinlikle ifade eden zorunlu (Zaruri) bilgiler elde edilir. Bu bilgiler, selim olan duyu organları vasıtasiyle husule gelir. Bu organların adedi kelâmcılarla filozoflar arasında ihtilâflıdır.

Kelâmcılara göre, doğru bilgi verebilmesi için selim (Özürsüz) olması şart olan duyular şunlardır:

a — Sâmia denilen işiten kulak,

b — Bâsıra denilen gören göz,

c — Şâmme denilen koklayan burun,

d — Zâika denilen tadan ağız,

e — Lâmise denilen temas eden deridir.

(Devamı var)

(6) Bak: Şerhi Mevaşıf C. 1. S: 56, Şerhu'l Ekâid Ennesefiye S: 88 - 100.

Mehmed Âkif ve Şahsiyeti

E. Ruhi FİĞLALI

Mehmed Akif'in şahsiyeti hakkında konuşmadan önce şahsiyetten ne anladığımızı belirtelim. Biz, şahsiyeti, (1) bütün mânevi ve ruhi vasıfların yüksek bir vahdeti şeklinde anlıyoruz. Bu vasıfların vasıtasıyladır ki, insan, kendini diğer insanlardan müstakil ve bununla beraber yine kendi insanlığının mahiyetine tabi görür, diyoruz. Bunlardan birincisi yâni kendini diğer insanlardan müstakil görme, şahsiyeti cemiyetten ayırır. İkincisi onu cemiyete bağlar. Felsefe diliyle, insanın şahsiyet kazanması için üç merhaleden geçmesi icabeder. Birincisi heyecan merhalesi ki, zümre veya fert olarak insanın kendisinde meydana gelen tepkiler silsilesi henüz heyecanlı bir manzara gösterir. Ve burada insan, cemiyete dönüktür. Buna, şahsiyetin çıraklık devresi de denebilir.

İkinci merhale mukavemet merhalesi ki, sürekli heyecanlı tepkiler sonucunda bütün ruhi fiilleri üzerinde asabî bir fren kuvveti kazanan, arzularına, isteklerine set çekmesini ,temayüllerine istikamet vermesini öğrenen insan, bu suretle kendini yeni baştan teşkile başlar. O, bu merhalede zihni ve intibakları aksülâmelleri, tepkileri sayesinde kendini çevreden ayırmağa muvaffak olmuştur. Bu merhale, şahsiyetin teşekkülünde en mühim merhaledir denilebilir.

Şahsiyetin üçüncü merhalesi, aşk ve ihtiras (passion) devresidir. Bu devrede insan hem mukavemetin doğurduğu hususi ve sırf kendine mahsus olan vasıflara maliktir. Hem de aşk ve ihtirasın verdiği şiddetli ve muntazam bir alâka ile kendini çevresine ve eşyaya bağlamıştır. Böylece o, hiçbir ameli netice doğurmaksızın boşlukta dönen bir çark gibi israf edilmiş bir cehitler silsilesi olmaktan çıkmış, fakat bütün birikmiş kudretini belirli bir hedefe şuurlu ve muntazam bir temayüller sistemine çevirmek suretiyle en feyizli ve en verimli bir iktidar haline gelmiştir.

Anladığımız mânâda şahsiyetin kısa bir tarifini yaptıktan sonra, bugün, kendisini anmak için burada toplandığımız Türk tefekkür ve edebiyat tarihinde en çok okunan ve sevilenler arasında müstesna bir mevkie sahip Akif'e ve O'nun şahsiyetine geçelim.

Şahsiyet bölünmez bir bütün olarak göz önüne alınmalıdır. Halbuki şimdiye kadar Akif hakkında yazdıkları yazılarda yazarlar, O'nu sanat sanat içindir tezi ile değil de, sanat cemiyet içindir tezi ile çalışmış bir sanatkâr olarak göstermelerine rağmen, Nureddin Topçu, Fevziye Abdullah Tansel, bir dereceye kadar Nihad Sami Banarlı ve bilhassa Doç. Dr. Faruk Kadri Timurtaş müstesna, diğerleri şahsiyetinin edebî yönünü incelemek veya fikriyatını tanıtmakla yetinmişlerdir. Haddizatında Akif'in Türkiye'nin istikbali için bir mütefekkir olarak ileri sürdüğü bütün görüşlerini ictimaî-sosyalvakialar ve nazariyeler olarak felsefî ve içtimaî bir disiplin şeklinde ele almak, ona göre incelemek veya tahlile tabi tutmak gerektir. Biz bu konuşmamızda böyle bir yola gidecek değiliz. Zira bu bizim için hem cüretli bir iş, hem de hazırlık vaktinin kısalığı dolayısiyle az zamana sığmayacak kadar büyük bir araştırma meselesidir.

Bir şahsiyetin ne sanatını fikriyatından, ne de fikriyatını sanatından çekip koparmak mümkündür. Hele Akif gibi, yukarıda sınırlarımı çizmeye çalıştığımız şahsiyet merhalelerine göre hayatının takriben 1893 - 1908 yılları arasında şahsiyetinin heyecan ve merhalesini büyük bir başarı ile İslâm Birliği yolundaki mukavemet ve mücadelesine inkılâb ettiren ve nihayet Asım'ı ile hakiki şahsiyet, mütefekkir olan bu büyük adamı, bölümlere ayırmak ve o bölümlerden birkaçını incelemek pek doğru olmasa gerektir. Çünkü O'nun hangi cephesine baksanız orada sanatını ve fikriyatını içiçe bulursunuz. Bu sebepten her nekadar konuşma uzayacak ve vaktinizi israf edeceksek de, O'nu bütün cepheleriyle tanıtmaya çalışacağız.

Tanzimatçıların bıraktıkları bir fikri ve edebî cereyan içinde gelişmeye başlayan Akif, yetiştiği çevrenin ve aldığı terbiyenin icabı ola-

(1) **İnsani Vatanperverlik, ÜLKEN H. Ziya — İst. 933, Sh. 167 - 177 arasında şahsiyet hakkında geniş bilgi vardır.**

rak, Garba aşırı temayülleri olan Servet-i Fünûnculların arasına girmemiş ve her geçen gün biraz daha geriye giden, bir buhran içinde bocalayan cemiyetin ızdırablarını, sefaletini duymuş ve bunları heyecanlı olarak bir cemiyet doktoru gibi I. Safahatında görüldüğü şekilde, camide, mezarlıkta, kahvede, meyhanede ve bütün cemiyetin içinde olarak yazmış, söylemiş ve cemiyeti omuzlarından tutup sarsmak istemiştir. Bu devre O'nun şahsiyetinin Birinci merhalesi. Sanatkâr olarak realist.

Ümitden asla ayrılmayan bu insan, II., III. ve IV. Safahatında, Süleymaniye ve Fatih Kürsüleri ile Hakkın Sesleri'nde Kur'an'a eğilerek o zamanlar Balkan Harbinden sonra gittikçe kuvvetlenen Türkçülük cereyanına karşı olan mukavemet ve mücadelesi ile kavmiyet fikrinin memleketimizde yayılmasının, İslâm Birliği adına doğurduğu tehlikeler üzerinde durdu. Ayrıca V. Safahatında seyahatlarının sonucu İslâm dünyasının meskenet ve acz içinde olduğunu, gittiği Almanya'nın ise medeni üstünlüğünü gördü ve bunlar da O'nu bedbinliğe sevketti. Bu devre de O'nun şahsiyetinin ikinci merhalesi, halkın içinde inzivaya çekildiği devre... Sanatkâr olarak yine realist... Müteferrik olarak panislâmist...

İslâm memleketlerini dolaşırken İslâm Birliğinin gerçekleşemiyeceğine kanaat getirmiş olan Akif, İstiklâl Harbi başlar başlamaz, ateş bekleyen bir meş'ale gibi tutuşmuş ve karşımıza tam bir şahsiyet olarak çıkmıştır. Artık O, aşk humması ile kendisini cemiyete, yine cemiyet için feda eden ışık tutucu bir büyük şahsiyettir. Müstakil, müreffeh ve istikbalinden emin, ayni zamanda vicdanı ma'mur, ahlâkı sağlam, imanı bütün bir Türk milleti meydana getirmek yolunda şuurlu, muntazam bir düşünce sistemiyle en feyizli ve en semereli bir iktidar haline gelmiştir ve katiyen inhiraf etmeksizin hayatı boyunca öyle yaşamıştır. Bu da O'nun şahsiyetinin üçüncü merhalesidir. Sanatkâr olarak realist olduğu kadar idealist... Müteferrik olarak inklâpçı ve milliyetçi...

Akif'in şahsiyetini ihata eden unsurları detaylarına inmeden şöylece zikredelim.

a) **Sanatı** : Nazım ve teknik olarak mükemmel, hacimli bir eseri vardır ki, bu eser, kendine kadarki Türk Dilinin edebî tekâmülünü en temiz bir şekilde aksettirir. Keyfiyet ve muhteva bakımından eseri, millet bünyesini meydana getiren unsurların en esaslıları; din, milliyet ve millet, dil, coğrafya, vatan ile İslâmlığın mazideki azametli haline erşimesini temenni ve muasır medeniyetin yâni Garbın hakiki yüzü olan ilim ve tekniğin müdafaası, bunun yurda girmesine engel olan meskenet, duygusuzluk, tenbellik, lâkaydilik ve sefaletin tenkid, teşhis ve tedavi yolları vesaireyi işler.

Türk edebiyatının hakiki tekâmülü üzerinde kuvvetli ve metin adımlarla yürüyen Akif, bu edebiyatta her eseriyle yeni bir şahika aşmıştır. Ayrıca O, sanatında hür, müstakil ve tamamen yerlidir. Öyle ki, konularında memleket olayları ve gerçekleri, —Arapça ve Farsçayı bildiği halde— çok sade bir dille işlenmiştir. İşte bütün bunlar vatan, millet, din, dil aşkı ve sadeliği O'nu **«sanat cemiyet içindir»** tezine götürmüş, böylece O, sanatını düşüncesinin emrine vererek hürriyetini kazanmıştır. Nitekim bu konuda kendisi 1919 da Servet-i Fünun mecmuasının açtığı ankete verdiği cevapta: **«Nazımla bugün yürümek istediğim gaye, rezail-i ictimaiyemizi ortaya koyup, halkı bunlardan tenfire çalışmaktır...»** demiştir.

b) **Milliyetçiliği** : Millet dil, din, tarih, coğrafya ,vatan ve kültür birliğine sahip insanların meydana getirdikleri ictimaî bir yapı olduğuna göre, milliyet de kısaca bu maddî yapının mânevî ve ruhî şuurunu duymak, dile getirmek ve savunmasını yapmaktır .

Akif, ondokuzuncu asırda Avrupada doğan ve gelişen milliyetçilik fikirleri karşısında, gerçekten millet ve milliyet şuuruna sahip bir vatanperverin tavrını takibederek, İmparatorluğun parçalanmaması için ilk anlarda bu görüşe bigâne kalmıştır. O zamanlar birçoklarının yaptıkları gibi milliyetçiliğin nazariyatını yapmaktan çekinerek, bu konuda daha ziyade ameli kalmıştır. Nitekim her gerçek mütefekkir ve insan gibi hürriyete aşık olan Akif de 1908 Hürriyetin İlânına sevinmiş, ve fakat onun da memleketin kurtuluşu için yeterli olmadığını görünce pe'yus olmuştur. Ancak arkasından 1912 Balkan Harbinden sonra gittikçe gelişen milliyetçilik fikirleri, imparatorluğu teşkil eden kavimlerin ondan ayrılmaya başlaması ve imparatorluğu teşkil eden kavimlerin ondan ayrılmaya başlaması ve imparatorluğun çöküşünün mukadder ve kat'i bir hal aldığını üzerine, alenen Türkçülük hareketine mukavemeti zaruri görmüştür. Bu mücadelesinde Akif, milliyetçiliğin ve tarih şuurunun ne olduğunu bildiği için, onun yâni milletin ruh bütünlüğünü bozmamak gayesi ile muhafazakâr bir prensipe bağlanmıştır. Muhafazakârlık, bir geriye dönüş, müesseseleri şekil olarak eskiye göre ayarlamak demek değildir. Muhafazakârlık, her yeniyi eski ile kabil-i telif, uygun bir hale getirdikten sonra, mazinin ruh bütünlüğünü bozmamak şartı ile almak demektir. İşte bu mânâda, Akif'e hak vermek gerektir. Zira ilmin donneleri (mu'taları) bize isbat ediyor ki, çöküntüye gitmekte olan bir cemiyette, henüz ideal ve ideoloji haline gelmemiş davranışlar ve fikirler, cemiyet bünyesine şuurlu bir tahlilden geçirilmedikçe tatbik edilir veya sunulursa büyük kültür sarsıntı ve buhranlarına yol açar veya mevcut buhranları artırır. Bu bakımdan bir içtimaî buhran geçirmekte olan İmparatorlukta, ilk anda kavmiyet fikrini ileri sürmek hatalı olurdu. Fakat o zamanki Türkçülük de, İmparatorluğun mukadder akibetinden sonra düşünülseydi değer kazanabilirdi. Ama ne yazık ki, o da hiçbir zaman düşünce sistemi olarak tam olamadı.

Daha sonra İstiklâl Harbinin başlaması ve İmparatorluğun dağılışı ile Milli Hükûmetin teessüsü üzerine, Akif'in ırk ve millet kelimelerini kullandığını ve İstiklâl Marşı'nda görüldüğü gibi bunlarla mutlak surette Türk Irkı ve Türk Milletini kasdettiği âşikârdı.

Milliyetçilik, bahsimizin başında da söylediğimiz gibi milli tarih şuuruna sahip olarak mensup olduğu **milletin yüksel**mesini, milli ruh **ve guuru kaybetmeden** üstün bir seviyeye ulaşmasını istemek ve bunun için çalışmak olduğuna göre, Akif bütün bunların hesabını vermiş bir insandır.

c) **İslâmcılığı** : Akif'in İslâmcılığını incelerken esaslı bir noktaya dikkat etmek gerektir .Bazılarının dediği gibi, O, dini, İslâmlığı milliyet fikrinin karşısına koymuş değildir. Zira biraz önce gördüğümüz gibi Akif, milliyetçidir. Ama O, millet bünyesini teşkil eden unsurlar içinde ne Turancılar gibi ırka büyük yer vermiş, ne de bugünkü Yahudiler gibi yalnızca vatana bağlanmış ve şövenleşmiş ve ne de kozmopolitlemiştir. Onun istediği millî birliğin tek unsuru olan din ile vatandır. Bu bakımdan O, moralist bir milliyetçidir. Ve dindarlığı ile milliyetçiliğini birbirinden ayırmak kâbil değildir.

Akif, İslâmcılığında esas ilham kaynağı olarak Kur'an'ı almış ve Allahın bize O'nunla sunduğu vaadleri, gerçekleri dile getirmiştir. Madem ki İslâm Dini mütekâmil bir dindir, insanlıkla beraber yürüyen, ilerleyen ve insanlığın huzurunu gerçekleştiren bir dindir. O halde bu din Akif'in çıkış sıralarında neden bir inhitat içindedir? İşte Akif, ortalıkta kafanın harekete tindurdan taassup ve görenekle yaşanan vakıa ve meselelerin cevaplandırılamıyacağını teşhis etmesini bilmiş,

Doğrudan doğruya Kur'andan alıp ilhamı, Asrın idrâkine söyletmeliyiz İslâmı.

diyerek, Şeyh Muhammed Abduh, Cemalüddin Efgâni gibi müceddidlerin safında şeriatın ve tasavvufun adamı olmuştur. Gölgeler'e gelinceye kadar şeriatın emrinde bir nizam kurucu gibi iken, yurdundan ayrılışından sonra «Gölgeler»'deki son şiirlerinde O'nu tasavvufun emrinde Vahdet-i Şuhuda yâni ruhun cezbe hallerinde Allahla birleşmesine şahid olarak kendini inkâr etmesi ve ulûhiyette dile gelmesi» (2) haline ulaşmış görüyoruz. Artık O, Allahı mahlûkatıyla tamıyan, tanımak endişesinde olan bir mü'min olduğu kadar, ilâhî varlığın temaşasına da aşıktır. Bu cephesiyle Akif'i Muhammed İkbal'le beraber düşünmemek elden gelmiyor. Ancak şunu da itiraf etmeli ki, Pakistanın Pakistan olarak doğmasını, kurtulmasını ve kurulmasını fikirleriyle gerçekleştiren kudretli İkbal'de İlâhî varlığın tecellisini ve mistik yaşanışı daha derin ve köklü görmek mümkündür.

Hakkın Sesleri'nde:

«Tecelli etmedin bir kerre, Allahım cemalinle.»

diyen ve tasavvufî temaşa hasreti ile İslâmlığı bir ihtiras haline gelen Akif, önceleri İmparatorluk içindeki muhtelif kavimleri birleştirmek ve İslâm bayrağı ve ülküsü altında toplamak istedi. Bunun için Panİslâmizmi savundu. Fakat imparatorluk dağılıp parçalanınca, O da bu Panislâmcı görüşünü bırakarak, yalnızca Türkiyenin İslâmlığını düşünmeye başladı. İslâm ahlâk ve imanının, Garp ilim ve tekniği ile olacak imtizacını ve bununla medeniyet şahane durumuna ulaşacak Anavatanı tasavvur etti ve İslâmlığı en temiz ve aslî haliyle kabullendi, taassuptan uzak, hurafeden âri bir dini hayat yaşadı.

d) **Garpçılığı** : Garp denince biz, ilmin hâkim olduğu, tekniğin insanlık hizmetine verildiği ve akılla ruhun hürriyetine kavuştuğu bir fikrî nizam anlıyoruz. Gerçi Garp medeniyeti-

(Devamı 23 de)

---

(2) **Mehmet Âkif, Milliyetçiler Derneği neşriyatı — N. Topçu'nun makalesi — İst. 961, Sh. 65.**

RAPORUN TENKÎDİ

Mustafa ATEŞ

Hayat hareketttir. Bu hareketli hayatın türlü kollara ayrılan müesseseleri de hareketli olmak zorundadır. Günler, ebediyetin neçhullerine akıp giderken, o günleri müesseseleriyle idrak eden millet hayatı durgun kalamaz. Yeni anlayışlar ve yeni buluşlarla daima yeni nizamlara sahne olan dünya, bu hareketliliği içinde yaşar. Yeni oluşlar karşısında insan müfekkiresi, bu müfekkirenin icap ettirdiği yeniliği, olgunluğu insan hizmetine vermek için didinir, durur.

Gün geçtikçe şartları değişen bir çok müesseseler de, bu yeni şartlara göre işlemesi için yeni istihaleler geçirip işte türlü sahalarda zaman zaman kurulan komisyonlar, verilen raporlar bu gayeyi istihdaf eder ve etmelidir. Bu komisyonlar, kesif faaliyetlerini, günün şartlarına göre en faydalıyı bulma yolunda sarfederler. Ayrıca teşekkül edecek komisyon hangi saha ile ilgili ise, onun âzaları da o ilim dalında birer otorite olması lâzım, aksi halde ayrı ayrı meslek ve meşrebte olan zevatın belli bir sahada ihtisas ve derinlik istiyen bir meselede fikir birliğine varmaları güçleşmekle kalmaz, ayni zamanda kurulan komisyon gayr-ı mütecanis unsurların bir halitası olmaktan ileri de gidemez.

Son senelerde memleketin en baş meselesi olan maarif dâvasında ciddî tedbirler alınmın zamanı geldiği anlaşıldı. Bu yolda şûralar toplandı, komisyonlar kuruldu, raporlar yazıldı. Fakat ne hikmet bilinmez, *maarifimiz* bir türlü 1950 dan önceki *rayına girmedi*. Maarif ile ma'rifet arasındaki muvazenesizlik, maarif müesseseleri ile millet efradı arasındaki uçurum kapatılamadı, giderilemedi. Böyleyken umûmî maarif meselelerinden dinî eğitim problemi teorid edilerek ona müstakil bir hüviyet verilmek suretiyle kendi bütünlüğü içinde hedefe yöneltilmek istendi.

Fakat, komisyon ve raporlarda müstakil bir hüviyet verilen din eğitim problemi, esasen maarifimizin ana meselesi olmamıştır. Bugün bile onu, kendi bütünlüğü içinde mütalâa etmek olur. Eğer kurulan komisyonların çalışması onu istiklâl kanununun ma'lûd esas bu, komisyonların birkaç günlük sathî çalışmaları ile değil, en az bu memleketin yarım asırlık dinî tedrisat yapan müesseseleri, programları; aynı dinî ekole mensûb müslüman devletlerin din dâvasında ele aldıkları nazar-ı itibara alınmalı ve bugünkü dünya şartları da dâhilinden dûr tutulmamalıdır. Böyle bir çalışma ise oldukça cehd istiyen yorucu bir iştir. Böyle derinleştirilmeyen bir meseleye ancak çözümü, daima, satıhta kalan öze varmayan, dışta dolaşan, ruha inmiyen hep şekilci, ebedî değil, muvakkat hal çareleridir. Ve bugün Türkiyemizde ruhçu ve hamleci olmayan her türlü hal çaresi, kozmopolitlikle, ruhsuzlukla değenere edileceği endişesiyle biz, ilgililerin bu mukaddes dâvayı kaybî bir bohçaymış gibi ellerinin uçlarını ile tutmalarını tasvip etmiyoruz. Hele çoğunluğu, hangi siyasî teşekkülde mensûp olursa olsun ,imam dâvasında, İmam – Hatip Okulları ve meselelerinde idare edenlerin daima samimî olmaası ister. Bu müesseseler hakkında kendi görüş ve düşüncelerine aykırı olan her türlü hareketle mutlaka bir samimiyetsizlik duyar. İster ki kendisinin gönül verdiği bu müesseselere kendi adına söz kesenler de kendisi kadar inansın, bağlansın.

İşte hakkın üzerine titrediği bu müesseseler, geçen yıl 7. Milli Eğitim Şûrasında bir kısım kararlarıyla burkan edilmek üzereydi. O günkü Milli Eğitim Bakanının samimiyeti ve halkın direnişi bu kurbanı çukurun kenarından hayata tekrar gönderdi. Fakat bu yıl, bu müesseseler daha başka türlü tehlikelerle karşı karşıyadır. Bizzat Şûra: *«Mukavemet yuvalarını yıkacağı»*nı der, bundan İ.H. Okulları veY. İslâm Enstitüleri kastedilir. *«İmam - Hatip Okulları yeni bir mezhep mücâdeleine zemin hazırlayacak mahiyettedir»* denir, bundan İ.H. Okullarının tehlikeli bir yolda olduğu, binaenaleyh onu acilen bir teşrih masasına yatırma zarûreti ihsas ettirilir ve havada bulut yokken bu müesseseler etrafında sunî fırtınalar koparılarak bir bardak suda boğulmak istenir. Bu yollu bir hareket tarzı, milleti, İ.H.O. hakkında fazlaca hassas olmağa sevketmiştir. Bu yerinde hassasiyetledir ki millet, İmam - Hatip Okulları etrafında cereyan eden mes'eleleri adım adım ta'kib etmektedir.

Meselâ, İmam - Hatip Okulları ve din eğitimi mevzuunda Milli Eğitim Bakanlığının dâveti üzerine, bundan bir müddet önce kurulan komisyonun müthem ifadelerle dolu olan raporu, yine bizleri üzüntüye sevketmiştir.

Mezkûr raporun 2. maddesinde göyle denilmektedir: Nüfusu *«5000 den aşağı köy ve kasabalarımızın din hizmetlerini Diyanet İşleri Başkanlığının mes'uliyetinde... belli süreli kurslardan yetiştirilmesi ve... başka kaynaklardan gelenlere hizmet ve vazife verilmemesi.»* Herşeyden önce, nüfusu 5000 den aşağı olan köy ve kasabaların din hizmetlerini yürütmek için Diyanat İşleri Teşkilâtının imkânlarını genişletmek lâzım. Mevcut şartlar muvacehesinde, zaten imkânları mahdût olan teşkilât, bu, yeni ve ağır bir külfete sokmak olmaz mı? Nüfusu 5000 den aşağı kaç kasaba ve köyümüz var? Bunların din hizmetlerini yürütmek için kurs mı'nunlarını yeterli görmek, İmam - Hatip Okulu me'nunlarının hizmet sahalarını daraltmak ve onun gerisinde okul artışlarını önleme taktiği yok mudur? Peki aydın din adamı ihtiyacı sakız gibi çiğnenirken, *şarbdaki fıraklerine benzer din hizmetleri yetiştirmeyiz* diye haydi-lanırken şimdi bu okulları ve münteşiplerinin hakkını kısıtlamak niçin?

Kalkınması icap eden memleketin köy ve kasabalarını bu çerağdan niçin mahrum ediyoruz? Öğretmen, köye mecburiyetle gönderilmezse, bunda sebeb mutlaka münasebetsiz bir unsur olan köy halkı arasına öğretmenin katılamayışı-dır. Bu düşünceden hareket edilerek köye din adamının da gönüllüz gideceği mânasını çıkarmak hata olur. Ayrıca *«başka kaynaklardan gelenlere vazife verilmemesi»* kaydının mânası vazih değildir. Böyle kaynaklardan maksat sadece ferdî gayret ve feragâtle kendisini yetiştirenler ise, bu, ehliyeti inkâr demek olur. Bazı diplomasızlar var ki pekçok resmî belgeliden daha olgun ve dolgundur. Yukarıdaki cümle ile bu fedakâr insanların feragâtleri söndürülmüş olmaz mı?

Raporun 3. maddesi ise bir garabetler mecmuasıdır. *«5000 den yukarı nüfus bulunduran* iskân yerlerindeki imam – hatiplerin 7 yıllık bir İmam – Hatip Okulundan, İmamın dinî olarak ve... yetiştirilmesi ve bu... personelin... istihdam miktarı şartlarındaki kadar yetiştirilmesi şartı. İmam – Hatip Okulları yatılı talebe almaya henüz bu yıl başlamıştır ve bu teşkilât bir kaç okula münhasırdır. Faraza, 1970 mevcutlu Konya İmâm - Hatip Okulunda yatılı öğrenci mevcudu % 7 si kadardır. Öte yandan % 93 civarında olan gündüzlü talebenin durumu ne olacak? Köylere ve kasabalara göndersek, oraları kurs me'sunlarıyla doldurmuş oluyoruz. Hem, nüfusu 5000 den yukarı kaç iskân yeri vardır Türkiyemizde? 67 il merkezi ile 400 kazanın ihtiyaca yetalı veya gündüzlü mezunlarla bir kaç yıl içinde dolacak, ondan sonrukiler nerelere iskân edilecek? Merihten ülke mi alacağız? Anlaşılıyor ki maksad, İmam - Hatip Okullarını ve mezun adetlerini düşürmektir. Zaten raporda bu husus, *bu personelin istihdam miktarı şartlarındaki kadar yetiştirilmesi şartlar*, cümleisyle tebellur etmektedir.

Yine ayni maddede *«bu okulların,... meslek dışı okullara öğrenci hazırlamıyacak şekilde işletilmesi»* kayıtı da müstakbel din adamlarının lehine bir düşünüş değildir. Dünyanın hiçbir yerinde tahsilin bu derece kısıtlandığı ve kayıtlandığı vaki değildir. İmam - Hatip Okulu me'zunları sanki bütün fakültelere kabûl edilmiş de onu meslekî hüviyetine ircа zarureti doğmuş gibi bir durum çıkıyor ortaya. Halbuki me'zunlara, şimdiye kadar, Y. İslâm Enstitüsü hariç hiçbir yüksek tahsil hakkı tanınmamıştır. İmâm - Hatip Okullarında tatbik edilen müfredata bakılacak olursa, me'zunların birçok fakültelere girme hakkı vardır. Fakat maalesef, yıllardan beri bu hakkı istek ma'kes bulmamıştır. Vaziyet bu merkezde iken raporu bu hususun uzarla dercedilmesiyle, me'zunların lise bitirme imtihanlarını vermeden sonra türlü fakültelere intisab etmelerine mi mani' olunmak isteniyor? Halbuki meslek değiştirmek her vatandaşın hakkıdır. Bugün bu meslekte başarı gösteremiyen, yarın başka bir meslege intisab edersa suç mu işlemiş olur?

İmâm - Hatip Okullarında tahsil süresi yedi yıldır. Bilindiği gibi bu okullar, 4 yıllık I: devre ile 3 yıllık II. devreye ayrılmıştır. Raporun en hatalı taraflarından birisi de meşhur üçüncü maddesiyle bu okulların iki devrelik kurumu kaldırarak 7 yıllık tahsili tek devreye de kapatmasıdır. Eğer rapor muhteviyatı esas olarak alınır ve tatbik edilirse, türlü sebeplerle 4, 5 ve hatta 7. sınıftan ayrılan bir öğrenci, hiçbir hak talebinde bulunamıyacaktır. 3 - 5 yıllık orta tahsilden sonra bir talebenin eline bir vesika verilmemesi ve ilk okul me'nunu ile aynı kadrolması ne kadar acı değil mi? Bu düşünceler, âdetâ, dinî tahsil yapacakların yollarına dikilmiş cesim bir manîadır ve isteklilere «siz bu tahsili yapmayınız» demekten farksızdır. Buna hakkımız yoktur. Bütün orta tahsil müesseseai iki devrede mütalâa edildiği halde, İmâm - Hatip Okullarının manrifteki bu umûmî teamülün niçin dışında mütalâa edilmektedir? Onların lehine mi? Hiç ummam!.

Raporun, yüksek dereceli din öğretim müesseselerinden bahsederken 4. maddesinde şöyle denilmektedir: *«Yüksek İslâm Enstitülerinin üniversite merkezlerinde birer fakülte haline inkılâbı»* Yüksek İslâm Enstitülerinin birer fakülte haline gelmesi en büyük arzumuzdur. Yalnız bu inkılâb edilgen, bugünkü İlâhiyyat Fakültesinden de İslâm Enstitülerinden de farklı ve daha ilmî ve meslekî esaslara müstenid bir müessese doğacaksa. Yalnız İslâm Enstitülerinin üniversite merkezlerinde birer fakülte haline getirilmesine neden lüzum görülmüştür de kurulduktan yerde fakülte haline ifrağ cihetine gidilmemiştir? Her türlü tahsil müesseselerini bir iki merkezde toplamak diğer ilim ve irfan beldelerindeki parlamak üzere olan nuru söndürmek değil midir? Eğer bu zaruret öğretim üyesi bulma güçlüğünden doğmuş ve ilim adamları, mahrumiyet bölgelerinin tahmil ettiği ağır külfetten ezilme kayguşu içinde iseler, onlara, vatanın her tarafından Ankaradan ibaret olmadığını söylemekte yetineceğiz. Raporda, bundan sonra yeni İslâm Enstitülerinin açılması, ilâhiyyat fakültelerinin maddî - mânevi imkânlarının te'minine bağlanmıştır. Demek ki ilâhiyyat fakültesi her cihetten mükemmel hale gelirse Enstitü açmağa lüzum yok. Gelmezse yeni Enstitüler açılacak demektir. İkinciler açılınca birincilerin devamında ne gibi bir fayda mülâhaza edilmektedir? Meçhûl!..

Raporun 6. maddesinde, tekrar İmam - Hatip Okullarına ve me'zunlarına nakl-i kelâm edilerek deniliyor ki: *«Müesseselerin seviyesini düşürecek, sosyal şartları ihlâl edecek okul artışlarına imkân verilmemesi...»* Bir müesseseye halkın rağbeti fazla ise, onun seviyesi düşmez, hilâfına yükselir. Yalnız ilgililerin ona, yükselirken düşüş izafe etmemeleri lâzım. Bu raporda en orijinal fikir (!), sosyal şartları ihlâl edecek okul artışlarına imkân verilmemesi meselesidir. Bu cümlede, İmâm - Hatip Okullarını ve mensupların çok ağır itham vardır. Bugün 26 vilâyette İ.H: Okulu vardır: Bunların çoğu me'zun vermiştir: Hangi vilâyette okul ve me'zunlar sosyal şartları ihlâl etmiş ki yeni açılacaklar bu mevhum sebeple önlensin? Vekilin ağzında bu tehmet, suretâ bu, komisyonda bu. Bizi, nazarlarda küçük düşürenleri Mahkeme-i Kübra'ya havale ederiz.

Mesul Md. H. Güler Tahliye Edildi

Mecmuamızın 27. sayısında intişar eden (Hâdiseler - Düşünceler) başlıklı yazıda suç görülerek Mes'ul Müdürümüz Halit Güler hakkında C. Savcılığımza tahkikat açılmıştı. Mezkûr yazıda Tevhid-i Tedrisat Kanununa neşren hakaret edildiği, lâikliğe aykırı propaganda yapıldığı iddia ediliyordu. Bunun üzerine arkadaşımız 27.11.1963 tarihinde Konya Sorgu Hâkimliğince tevkif edilerek cezaevine gönderildi.

Onbeş gün Konya Cezaevinde tutuklu kalan Mes'ul Müdürümüzün ilk duruşması, 12.12.1963 tarihinde 1. Ağır Ceza Mahkemesinde yapıldı. Muhakemeyi kalabalık bir dinleyici kitlesi takip etti. Güler'in müdafaasını Av. Bekir Berk (İstanbul), Av. Hüsamettin Almumcu (İspar-ta), Av. Mehdi Halıcı, Av. Haydar Koyuncu, Av. Kemal Gödeneli yaptılar.

Mes'ul Müdürümüz yazıda iddia edildiği şekilde bir kasdın ve suçun olmadığını söyle-

(Devamı 24 de)

Rahmetli İzmirli İsmail Hakkı

Veli ERTAN

Rahmetli Üstad İ. Hakkı İzmirli, hayatının yarım asırdan fazlasını ilme hasreden çeşsiz bir din âlimidir. Şark İslâm kültür ve felsefesinde, İslâmî ilimlerin hepsinde çalışmış vukûf sahibi olmuş, hayata boyunca kıymetli eserler vermiş emsalsiz bir şahsiyettir. Mütefekkir ve müdekkik bir zattır.

İlmi hayatının son günlerinde en mütekâmil merhalesini de forma forma çıkmakta olan (İslâm-Türk Ansiklopedisi) ni tahrir heyetine başkanlık etmekle geçirmiş ve kıymetli yazılarıyle, ilmi tetebbuatıyla çıkan formaları tezyin etmiştir.

Üstad, 1868 tarihinde İzmirde doğmuştur. Yedek Subay Yüzbaşı Hasan Efendi isminde bir zatın oğludur. Henüz dört yaşında iken okula başlamış ve ilk tahsilini ikmâl ettikten sonra hâfızlığa çalışmış, hıfzı tamamladıktan sonra Rüşdiye mektebine girmiş ve orada Kâmil Efendi isminde bir zattan Farsça öğrenmiş ve Medrese derslerini de takip etmiştir. Rüşdiye mektebini bitirdikten sonra ayni mektebe Farsça öğretmeni olmuştur.

1890'da İstanbula gelmiş ve Dâr-El-Muallimin-i Âliyye'ye girmiş, ayni zamanda Sultan Selimde, meşhur Hâfız Şakir Efendinin derslerine de devam etmiştir. 1892 yılında mezkûr mektebi bitiren İzmirli İsmail Hakkı, o zaman maarif nazırı bulunan Zühdü Paşanın tensibi ile Mercan İddâî'si Dîn, Tarih ve Ahlâk Dersleri öğretmenliğine tayini yapılmıştır. Mülkiye Âlisinde de Manastırlı İsmail Hakkıdan sonra Usul-i Fıkıh hocalığını deruhte etmiştir.

Nihayet büyük üstad Dar-el Fünün Felsefe Müderrisi bulunan Emrullah Efendinin kabinede Maarif Nazırlığını kabul etmesi üzerine onun açılan Felsefe derslerine tayin edilmiş, Hukuk Fakültesinde Usul-i Fıkıh; Medreset-el-Mütehassinde felsefe, Dar-el-Fünunun Edebiyat Fakültesinde de İslâmi Felsefe derslerini okutmuştur.

Dar-el-Fünunun üniversiteye kalbolunmasından sonra İlâhiyat Fakültesinin yerine kâim olmak üzere açılan (İslâmi Tetkikler Enstitüsü)'nün başına Ord. Prof. ünvanıyla getirilmiştir. Son resmi hizmeti de budur.

Kanuni hizmet yıllarını doldurmuş olan üstad, bu vazifede iken emekliye sevk edilmiştir. İ. Hakkı İzmirli aynı zamanda idari vazifeler de görmüştür. Bilhassa maarif nezaretinde encümen azalığında; Dar-El, Safaka'da, Dar-el-Muallimin-i Aliyye, Edebiyat ve İlâhiyat Fakülteleri müdürlüklerinde, Meşihatta, Dar-El-Hikmet-El-İslâmiyye azalıklarında; Ankarada da Umur-i Şer'iyye ve Evkaf Vekâleti Tetkikat ve Te'lifatı İslâmiyye aza ve reisliğinde; İstanbul İlâhiyat Fakültesi Reisliği, İslâmi Tetkikler Enstitüsü müdürlüğünde bulunmuştur.

Üstad, hayatının son günlerinde şeker hastalığına tutulmuştur. Böyle olmasına rağmen gene kütüphanesinde çalışmasına devam etmişti. Üstadın hayatının 75. yıl dönümü münasebetiyle 8 Aralık 1944 yılında Kadıköy Halkevinde büyük bir iftifal yapılmıştır. Bu iftifale memleketin tanınmış profesörleri, seçkin simalar, Üniversiteli gençler katılmışlardı. Ilk defa Prof. M. Ali Ayni ve sonra kürsüye gelen birçok zatlar büyük üstadın şahsı ve eserleri hakkında konuşmalar yapmıştır. Üstad gençlerin talebi üzerine kür-

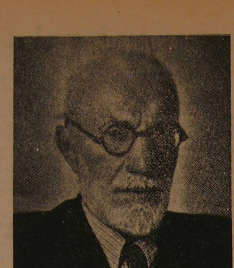

Ord. Prof. İ. Hakkı İzmirli
(1868 - 1946)

süye gelmiş ve yapılan tezahürata teşekkürlerini bildirmiştir.

Nihayet Üstad 31 Ocak 1946 yılında Ankarada vefat etmiştir. Hacı Bayram Camiinde namazı kılındıktan sonra muazzam bir kalabalıkla cenazesi Çebeci mezarlığına götürülmüş ve mahalli mahsusuna defnolunmuştur.

Şahsiyeti : Merhumun çok güzel konuştuğunu, derslerini heyecanla anlattığını ve bilhassa İslâm Tarihinde bazı mevzuları takrir ederken öğrencilerini ağlattığı söylenir. Mevzularının hepsi vesikaya müstenitti. Fazla malûmattan ziyade mevsuk ma'lûmata önem verirdi. Hattâ talebesinden Sayın H. Hüsnü Erdem (Halen Diyanet İşleri Reisi) in nakletiğine göre büyük üstad «Her duyduğunuzu ve okuduğunuzu değil, hakikate uygun olanını kabul ediniz.» diye tavsiyede bulunmuştur. Hiç şüphesiz üstad, yalnız memleketimizde değil, bütün İslâm âleminde tanınmış bir şahsiyettir. Mümtaz ilim ve din adamlarımızdan biridir. Hayatını tamamen ilme hasretmişti. Kütüphanelerimize çeşitli mevzularda yüze yakın eser bırakıp gitmiştir. Allahın varlığını, birliğini felsefi delillerle isbata çalışmış, onun vicdanında Allah sevgisi şuurlu bir iman haline gelmiştir.

Muharrir Sayın Eşref Edip İslâm-Türk Ansiklopedisi Mecmuasında Merhum hakkında: «O, hakikaten bir ilim güneşiydi. İslâm ilminin güneşi yarım asırdan fazla feyzini saçtı, irfan nuruyla İslâm dünyasını aydınlattı. Üniversite ona Ord. Prof. ünvanını verdi. Millet de Mütüyyülenam payesini tevcih etti. Oduku okuttu. Yazdı yazdırdı, söyledi söyletti. O, günlere heyecan verdi. Günler Ondan heyecan aldı. İslâm ilminin kudretini tanıttı, şerefini yükseltti.» demektedir.

Merhumun çalışmalarında gece ve gündüzün sınırı malûm olmadığı muhakkaktı. Hastalığı anlarında bile kütüphanesinden çıkmazdı.

Rahmetli Üstadın hafızasının çok kuvvetli olduğunu yakın arkadaşları yazılarında belirtmişlerdir. Hattâ bir âlimin doğum ve ölüm yıllarını tereddüt etmeden söyleyebildiği gibi kendisine sorulan meselelerin cevaplarını da müracaat edilecek kitapların bab ve fasıllarını da söylemek suretiyle muhatabını tatmin ettiği yine kendi yakın arkadaşları tarafından naklolunmuştur.

Bütün hayatı boyunca kaybetmediği bir vasfı vardır. O da şüphesiz ilme olan derin alâkası idi. Merhum İstiklâl Marşı Şairi Mehmet Akif Ersoy'un bulunduğu mahitin belli başlı rükünlerinden biriydi. Ömer Rıza doğrul merhumunda dediği gibi o meclis «İzmirli»'siz tamamlanamazdı. Ne kadar yerinde söylenmiş bir söz.

Merhum büyük üstad kendi şahsi parasıyla tedmin etmiş olduğu 3700 ciltlik kütüphanesini sağlığında Süleymaniye kütüphanesine vakfetmiş, kendi adını taşıyan bir kısım tesis edilmiştir.

Eserleri : Kitap halinde basılmış veya basılmamış yüze yakın eseri ile muhtelif mecmualarda birçok yazıları çıkmıştır. Rahmetli Üstad İ. İsmail Hakkı'nın İslâm Felsefesi ve İlmi Kelâmdaki vukufiyeti çok derindir. En mühim eseri İslâm Felsefesine ait olanlardır. İki cilt halinde çıkan Yeni Kelâm adlı eserinin birinci cildi mühim bir dibaceden sonra yedi fasla bölünmüştür. İkinci cilt de dört fasıldan ibarettir. Şimdiye kadar yayınlanmış olan İlmi Kelâm eserlerinin şahıdır. Anglikan kilisesine cevap olarak dört sual üzerine kaleme almış olduğu Elcevap Elsedit Fi Beyan-ı Din-Ettevhid adlı eseri cidden tetkike değer. Bu eser İslâmi eserler meyanında mümtaz bir kıymet taşır. Bu eserin baş tarafında o zamanın Müşa Seriyye ve Evkaf Vekili Mehmet Vehbi Hocanın kıymetli bir takrizi vardır. Diğer mühim eserleri şunlardır:

1 — Muhassıl-El-Kelâm ve El Hikmet
2 — Muhtasar İlm-i Tevhid
3 — Ebü-El-Hükema El Kindî
4 — İlmi Hilâf
5 — Usuli Fıkıh
6 — Hikmeti Teşrı'
7 — İlmi Mantık
8 — Felsefei İslâmiyye Tarihi
9 — Maanii Kur'an-ı Kerim
10 — Tarihi Hadis
11 — Din Dersleri
12 — Siyeri Celilei Nebeviyye Mukaddimesi
13 — Kitap-El-İfta ve El Gaza
14 — Gazilere Armağan
15 — Felsefe Dersleri
16 — Menahic (Metedoloji)
17 — Muhtasar Felsefei Ulâ
18 — Mi'yar-El-Ulûm
19 — Muhtasar Ma Ba'd Ettabia
20 — Resmi Kur'an
21 — İntikadı Mülâhazalara Zeyl
22 — İbn-i Ettayyip Esserahsi-İbn-i Zekeriyya Er-Râzi
23 — Ebü-el Meâli
24 — Huccet-el-İslâm Gazali
25 — Ebu-El-Hüzeyl-Nazzam
26 — İhvani Safa Felsefesi
27 — Mukayese
28 — Mustasyife Sözleri mi, Tasavvuf'un Zaferleri mi? Merhum bu eserini Dar-El Hikmet-El İslâmiyye Reisi Şeyh Saffet Efendinin (Tasavvufun Zaferleri) isimli eserine karşılık olarak kaleme almıştır.

HABERLER

Milliyetçiler Derneği Konya Şubesi Kültür Faaliyetleri : Milliyetçiler Derneği 27/12/63 Cuma günü Millî şairimiz AKİF için bir iftifal tertip etti. İstiklâl Marşının topluca okunuşundan sonra, açış konuşmasını dernek Başkanı Celâl Özdemir yaptı ve kısaca Akifin hayatını özetledi. Bundan sonra Yüksek İslâm Enstitüsü Müdür Muavini Necati Çerçioğlu —Mecmuamızın diğer sayfalarında bulacağınız— AKİF'in milliyetçiliği mevzuunda konuştu. Son devrin ikinci Akifi sayılan şair Ali Ulvi Kurucunun Mehmet Akif isimli şiirini Y.İ. Enstitüsü öğrencilerinden Zeynel Timur, **«Çanakkale Şehitleri»** şiirini de Selçuk Eğitim Enstitüsü öğrencilerinden Sâcit Taşkan okudu. Üçüncü konuşmayı **(Akif ve İman)** mevzuunda Y. İ. Enstitüsü İslâmî Turk Edebiyatı tarihi öğretmeni Celâl Emre yaptı. Bütün konuşmalar sık sık alkışlarla kesildi. Konuşmalarda Akif'in san'atı, imanı, karakteri... En güzel şekilde dile getirildi. Daha sonra Akif'e âit bir çok şiirler okunarak toplantıya son verildi.

Aydın Fikirler Kulübü akif gecesi : Aydın Fikirler Kulübü 28/12/1963 gecesi AKİF için bir anma töreni tertip etti. Kulüp hınca hınç dolmuş, dinleyicilerden bir kısmı konuşmaları ayakta takip ettiler.

Dernek Başkanı Sayın Fevzi Özçiminin açış konuşmasından sonra, talebe topluluğu İstiklâl Marşını okudu. Y.İ. Enstitüsü farsça öğretmeni Arif Etik **«Akif'in İman Cephesi»** konulu bir konuşma yaptı. Safahattan naklettiği şiirlerle Akif'in millî felâket günlerinde duyduğu ıstırabı dile getirdi. Arif Etik «Bir mum gibi kendisi yandı, bitti, fakat etrafını aydınlattı» cümlesiyle Akif'in hayatını veciz bir şekilde belirtti.

İmam-Hatip Okulu öğretmenlerinden Ruhî Fığlalı, Akif'in hayatı, şahsiyeti ve eserleri hakkında konuşmuştur. Kız lisesinden Belkis Çelik, Kız Öğretmen Okulundan Reyhan Özer, Erkek Lisesi öğrencilerinden Lâtif Özel, Yüksek İslâm Enstitüsünden Necmettin Erişen Akif'ten şiirler okudu. En son olarak dinleyicilere Safahat bahçesinden bir buket takdim edildi.

(Devamı 25 de)

Peygamberimizin Ahlâkî Fazileti

(Şemail-i-şerif)

Peygamberimiz uzuna yakın orta boylu, güzel endamlı, kırmızı beyaz renkli, alnı yüksek, dişleri inci gibi parlak ve sık, omuzları ve göğsü geniş, saçlar ne dümdüz ne de kıvırcık, sakalı sık, teni pürüzsüz ve yüzünün bütün hatları barizdi. Gözleri kara, kirpikleri siyah ve uzundu. Mübarek yüzü çok güzel ve sevimli idi. Saçları çok kere omuzlarına dökülürdü. Fakat bunları perçim bir halde bırakmaz her vakit tarar ve düzenler, güzel kokular sürer ,ayırırdı. Kadınların saçlarını bayramlarına mütsade ederdi. Temizliği çok sever, temizlik iymandan der, kendisi gayet temiz olduğu gibi çevresindekilerin de temiz olmasına dikkat ederdi. Pis insanlardan hoşlanmazdı. Ata binmiye meraklı idi. At yarışlarından hoşlanır, hatta kendi koşuyu kazandığı zaman çok memnun olurdu. Arkadaşına çocuklarına ata binmeyi, suda yüzmeyi, ok atmayı öğretin derdi. Güler yüzlü, tatlı sözlü, nâzik tabiatlı idi .İnce ruhlu ve hassastı. Her hal ve hareketi edeb, hayâ ve intizamdan gözel bir örnekti. Bütün hareketleri hiç kaba ve çirkin bir söz çıkmamış, kimseyi incitmemişti. Kimsenin ayıbını yüzüne vurmaz mahcub etmezdi. Müsafirleri çok sever herkesi içtimâi durumuna göre ağırlardı. İşlerini bir nizam ve intizam içinde yapardı. Zekâ ve akıl bakımından en yüksek kemâle sahipti. Hayatında hiçbir zaman yalan söylememiş, doğruluğun timsali idi. Çok sabırlı ve sebatlı idi. Her işte Cenâb-ı Hakka itimad etmekle beraber esbaba tegebbüs ve tedbirde kusur etmez, muvaffakiyeti Allah'tan bilir, sabırlı ,sebatlı insanın Allah yardımcısı derdi. Gerek bedeni, gerek maderi cesareti çok yüksekti. Hakkı söylemekten hiç çekinmez, Tanrıdan başka kimseden korkmazdı. Hem vakur, hem de son derece mütevazi idi. En fakir insanlarla sohbet eder, beraber yemek yerdi. Sâdelik ve ferağat sahibi olmak onun seciyesinin başlıca vasıflarındandı. Gayet sade yer, içer en kuvvetli zamanlarda dahi fakirane bir hayat yaşardı. Muamelelerinde çok nâzik, mürüvvetli, merhametli, sebatlı ve ahdinde vefakârdı. Kendisini ziyarete gelenler kim olursa olsun güler yüzle karşılar, kendisini hiç bir zaman başkalarından üstün tutmaz, bir meclise girdiği zaman oturanların ayağa kalkmasına mütsade etmezdi. Fakirleri çok gözetir, fakat şahsiyetlerini halde dilenciliğe yapanlardan hoşlanmazdı. Hülâsa: Peygamberimizi bir insan olarak incelediğimiz zaman görürüz ki, o küçüklüğünde sokak çocuklarıyla kaynaşmış, çocukluğu mahsus hafifliklerden dâima uzak kalmış bir mâsum, küçük yaşından itibaren iffet ve nezâhetle ihtiyaretmiş

Ali R. NALÇACI

bir genç, emniyet ve itimadla ün almış müstekim bir tacir, zevcesine kelimenin bütün mânasıyla bağlanmış sadık bir erkek, şefkatli bir baba, sözlerindeki fesahat ve belâğatle herkese te'sir eden bir hatib, daima doğruyu ve hakka kılavuzluk eden bir mürşid, orduları sevk ve idare eden, düşmanlarını yere sermeyi bilen büyük komutan, düşmanlarla müterake ve muahede yaparken ileri ve geleceği sezen kuvvetli bir siyasî, bir birine zıd inanç ve mezheblere, ükide ve âdetlere mensub kavm ve kabileleri tek bir fikir etrafında toplayan ve kaynaştıran, kardeş yapan kuvvetli bir idareci, bunlarla beraber evsafı kemaliyyenin hepsini nefsinde toplıyan ölemlere rahmet bir peygamberdi. Şimdi:

Ey aziz okuyucu;

Her yönden cahil ve iptidai bir muhitte, ana, baba şefkat ve gözetmesinden mahrum kalmış, yetim olarak büyümüş bir zâtın beşeriyyet tarihinde benzeri geçmemiş bu kıymetli vasıflara hâiz olması onun insanlığı aldırmak için Cenab-ı Hakkın insanlara sonsuz merhametinin sönmez bir güneşi ,ve ahlâkın en yüksek kemaliyle yaratılıp gönderdiği bir peygamber olduğunu ispata kâfi gelmez mi? Elbette gelir. O, ne bir mürebbinin terbiyesinde büyümüş, ne de tahsil kademelerini geçerek (doktora) imtihanını vermiş bir içtimaiyyatçı ve idareci değildi. Fakat her iyi şey onda kemaliyle bulunuş, Cenab-ı Hak onu görmüş, göstermiş, ilham ve vahiy yoluyla ilmin, bilginin evvel ve âhirini onun kalbine yazmış ve güzel surette terbiye etmiştir. O, Kur'an-ın şehadeti ile ahlâkın en yüksek mertebesinde yaratılmış, âlemlere rahmet olarak gelmiştir. Binaenaleyh ne mutlu o kimselere ki, onu sevmiş, yolunu tutmuş, hayat ve ahlâkını kendine örnek yapmak suretiyle ona ümmet olmayı en büyük şeref bilerek ebedi saadete nâil olmuştur.

Ne nasibsiz o kimseler ki, ondaki kemâli, yolunu tutmak kabiliyyet ve şerefinden mahrum olmuş, hevâsını mabut yapmak suretiyle ebedi hüsranda kalmıştır.

MERAM OTOBÜSLERİ

Meram otobüsleri bütün yolculuklarınızda hizmetinizdedir.

Merkezi **KONYA** olup sefer yaptığı yerler ve şubeler: Tel:

ADANA	- Cenup garajından	4079
ANKARA	- Meram yazıhanesinden	111540
BURSA	- Otogardan	1834
ESKİŞEHİR	- Yıldız yazıhanesinden	2022
İSPARTA	- Meram yazıhanesinden	1286
İZMİR	- Santral garajından	34201
İSTANBUL	- Sirkeci Orhaniye Cad. si	226944
KONYA	- Belediye garajı No. 22	2411
KAYSERİ	- Talas Güven yazıhanesinden	1613
EREĞLİ	- Meram yazıhanesinden	101
MERSİN	- Alanya garajından	1976
NİĞDE	- Meram yazıhanesi	25
SARAYÖNÜ	- Meram yazıhanesi	

Sür'at, Konfor, Emniyet
MERAM OTOBÜSLERİNDE

"Necid Çöllerinde Mehmed Âkif,,

Âkif, Necid Çöllerinde gördüğü sefalet timsali insanlar için şöyle diyordu: :— Ne yapabildik bu mâsum insanlara? Doktor yok, ilâç yok, ilim yok, irfan yok, medeniyet yok, umran yok, huzur yok, hattâ kanun yok, devlet yok...» Bugün merkez Ankaranın üç şehir ilerisindeki topraklarımız şark efsanesine bürünmüş, mesuliyetsizliğin, lâkaytlığın tuzaplarıyle başbaşa değiller mi? Devlet ve ikbal peşinde koşanlardan aziz yurdum kurtulup, binlerce Akif sessiz bir nefer gibi gaye yoluna koyulukları gün belki afakı kaplıyan «ah!» ların sonu gelecektir!...

Süleyman ÖZKAFA

Yirminci asır İslâm Âleminin yetiştirdiği fazilet timsali, İman yolunun örnek mücahidi M. Âkif 27 yıl önce, 27 Aralık 1936 tarihinde sevgilisine kavuşmuştu.

Onun ölümünün 27 yılında Tarih Yayınlarının yedinci kitabı olarak kadirşinas müellif Cemal Kutay'ın Necid Çöllerinde MEHMET ÂKİF adlı bir eseri çıktı. İmparatorluğun, vatandan devamı için uçsuz bucaksız çöllerî adım adım dolaşan, sonsuz bir gayret sarfeden Akif'in serapa fedakârlık olan hayatından bazı safhalar bu eserde en güzel bir şekilde dile getirmiş vaziyettedir. Hakikatler adeta romanlaşmış... Romanların bile tasvir edemedikleri gerçek hayat safhaları...

Bir İman örgüsü olan Âkif'i kendine örnek alan, onda derâdün bulan gençlik, bu eserle Akif'e biraz daha yaklaşacaktır.

Eserden bazı parçalar alarak onun aziz hatırasını yâdederiz.

Birinci Cihan Harbinde İngiliz ve Fransızlar Türklerin ve Müttefiklerinin karşısına müstemlekelerinden topladıkları müslümanları iğfal ederek cepheye sevketmişlerdi. Ehlî salip, müslümanı müslümana kırdırmak tadîğini kullanıyordu. Almanyada alınan esirler arasında ekseriyeti müslümanlar teşkil ediyordu. Bu duruma bir çare bulmak için tesirli şahsiyatları Almanya'ya gidip esirleri tenvir etmek işi kararlaştırılınca M. Akifle Şeyh Salih'in isimleri ön sıralarda vazife bekliyordu. Âkif ve arkadaşı verilen vazifeyi memnuniyetle kabul ederek Almanya'ya gittiler.

Akif: «Bütün cepheleri bir bir gezdi... Ruhunda hakikatı bizzat görmek ve yaşatmak arzusu öylecesine engindi ki, bir tarafan, Fransız esirlerinden onun muhteşem mantık ve iz'anı ile hakikatları dinleyerek Alman cephesine geçenler öylece çoğaldı ki, karşı taraf, cephenin önüne yığdığı bu Müslüman askeri geri almak lüzumunu duydu: Almanlar Akif'un ve Şeyh Şerif Salih'in karşılarındaki kendilerini esarete ve felâkete götürmekte olanlar için döğüştüklerini anlatan hitabalarını dinliyorlar, inaniyorlar, ilk fırsatta silâhlarını ya elden bırakıyorlar, ya onları kendilerine vermiş olanlara çeviriyorlardı. Akif bütün bu meşakkatleri vazife'yi, parlak bir şekilde tamamlamıştı. O'nun plâğa alınan hitabeleri cephenin Müslüman askerler bulunan her yerinde tekrarlanıyordu...» (Sh. 38).

Akif Almanya seyahatini bitirdikten sonra İslâmları birliğe davet etmek, İttihat-i İslâm fikrini gönüllerde âşetlendirmek için Teşkilât-ı Mahsusa (1) Reisi Eşref Bey tarafından Arabistana yapılacak seyahate şu cevabı vermişti: **«Bu hizmetin memleket için hayatî olduğu kanaatindeyim. Seyahatin başında sizin bulunmanız benim için bu seferin memleket ve insanlık menfaatine olduğuna dâir en kuvvetli teminatır. Emrinizdeyim.»** (Sh. 42).

Akif, üç arkadaşı ve yirmi beş fedai yiğit gizlice Şam'a ve oradan Medeye hareket ettiler. Mekke Emiri Şerif Hüseyin'in gizlden gizliye isyana hazırlanmakta olduğunu çok iyi bilen Eşref Bey, Emir'in devlete bağlılığını ifade eden sahte sözlerine Peygamberimizin şu hadisi ile cevap vermişti:

«— Fitne uykudur... Allah'ın lâneti onu uyandıranın üstüne olsun...» (Sh. 56).

Aradan çok geçmeden Şerif Hüseyin isyan etti. Uyandırdığı fitne kendinin ve oğullarının başını yedi.

Şerif Hüseyin Teşkilât-ı Mahsusa reisi Eşref Bey'i ve arkadaşlarının tahrik etmek için bir gece teşkilât-ı mahsusa yolcularının konakladığı yere yakın bir semtte silâh patırtıları yaptırmak suretiyle Eşref Beyi tahrik etmek istemiş ve bunu bedevi Arapların yaptığı hâkeziyeti yürütmüştü. Gerçiği bu diyarlarda geçmiş olan Eşref Bey bunu Emirin bir taktiği olduğunu hemen anlamıştı. Bu sırada Medine Muhafızı Basrı Paşa da oraya gelmişti:

«Basrı Paşa, Eşref Beyle bu görüşmeyi yaparken, hazırlanmış olan muhafızlar arasında, Mehmet Âkif'i de görünce şaşırdı: Üstad, mavzerini eline almış, fişekliğini beline takmış, entarisinin eteklerini bel kuşağına çekerek çölün savaşına hazırlanmıştı!.. Eşref Bey, engin edebî kudreti ile ünde bağdaşamaz gözüken hususiyetleri arasında bulunan pehlivanlığına rağmen, Mehmet Âkif'i böyle, tecrübeli bir muharip hüviyet ve şekli içinde görünce şaşırdı:

«— Hayrola üstad!.. Telaşlanmayınız.. Emin olunuz bu bir hücûm değildir. Bir hamle hadise mahalline gider, döneriz. Siz rahatsız olmayınız.»

Âkif sükûnetle şu cevabı vermişti:

«— Aman azizim Eşref Beyefendi... Ben değil, zat-ı âlinize telaşlandırın. Siz mücadeleye girişmeye mecbur kalınız, ben burada oturayım... Öyle şey olur mu? Anca beraber, kanca beraber... Rica ederim, beni arkadaşlığın hiçbir vazifesinden uzak bırakmayınız!» (Sh. 85-86).

Şeriflik camında isyan bayrağını çekecek olan Şerif Hüseyine karşı diğer Arab kabilelerini Tevhid-i İslâm ülküsü altında birleştirmek ve bu sevitle Arabistanın elden çıkmasına mani olmak gayesiyle Teşkilât-ı Mahsusa mücahitleri hazırlıklarını tamamladılar...

(1) Teşkilât-ı Mahsusa, Enver Paşanın Nazırlığı zamanında, devletin emniyet ve istihbaratı, nizamî ve resmî kuvvetlerin yapamıyacağı hadiseleri başarmak gayesiyle kurulmuş gizli bir müessesedir.

Engin Cöller içinde:

«Eşref Bey ve arkadaşları, artık, vakit geçirmeden yola çıkmak kararında idiler... Şerif Zadeler, telâş ve endişe içinde idiler. Faysal, kendisini uğurlarken, dayanamamış: **«— Seyahatiniz uzun mu sürecek?»** sualini sormuştu. Eşref Bey gülümsedi:

«— Bu cöller bana yabancı değildir. Eski dostları görelim dedik...» (Sh. 92).

Âkif ve arkadaşları bu ideal yolculuğunun içerisinde meçhul çöllerde ilerlemektedirler. Öyle bir yolculuk ki yıllarca sonra Mısır'a, Tunus'a, Cezayir'e bu çöl yolcularının fikirleri ilham verecek ve esaret zincirlerini kırdıracaktır... Bir olma, hür olma fikri...

«Mekke Şerifi Hüseyin Paşa ve oğullarının ahlâk ve tiynetlerini çok iyi bilen Eşref Bey, kendilerine karşı, Bedevilerin saldıracağını ve artık Mekke sarayında çok bol olan İngiliz altınlarından çöl'e saçılacak olanlarının arkasından koşacak bir kısım Bedevi ve Göçebe Asiret Şeyhlerinin karşısına düşman olarak çıkabileceklerini düşündüğünden tedbirli davranıyordu.»

«Gündüzün sıcağında dinleniyor, ikindi üzeri yemek yeniyor, bütün gece yol alınıyordu.» (Sh. 94-99).

Eşref Bey haturatında diyor ki:

«— Hail'e yani İbn-i Reşid'in karargâhına iki konak mesafede, su tulumlarımızdan birisini düşeyen bir çöl köpeğinin yakalanması, beni bu taarruzun cevremizde dolaştığı yolundaki ihtiyatımda hakkı çıkardı: Çünkü, tazı cinsinden olan bu köpekler, gazve'ci, yani çapucu Bedevilerle beraber dolaşırlar, çölde bol olan tavşan ve ceylân avlarlardı. Onlardan birisinin su tulumlarımızı delecek kadar yakınımızda olması, sahiplerini de, yâni hüviyetlerini sakl(y)an, bu suretle dost olmadıklarını anlaşılan Bedevilerin çok yakınlarımızda olduklarını gösteriyordu.»

«Mehmet Emin İbn-i Müşeylin ve Reşid-El Hutteymi'yi (2) yanıma çağırdım. İkisini de ayrı istikametlerde gönderdim: Çöl'ün sessiz ve aks-i sadaya çok elverişli ufuklarında dalgalar halinde yayılan avazla bağırdılar:»

«... Eşref Bey, bu tulumun dost veya düşman... Bilmelisiniz ki biz hayrı getiren ve hayrı seven insanlarız. Hayır görmek, ikramla nail olmak istiyorsanız buyurunuz, geliniz, yiyiniz, içiniz, yardıma ihtiyacınız varsa elimizden geleni yapalım. Fakat şer adamları isseniz, emin olunuz ki hazırlıklı gelmiş bulunuyoruz, ateş halinde kurşun yağdıran vasıtalarımız, bunları kullanmasını bilen ve hedeflerini şaşırmıyan ellerimizdedir. Adını ve şahsiyetini bildiğiniz Uçan Şeyh kafilemizin kumandanıdır. Size ahden teminat veriyor, geliniz meydana çıkınız... Meydana çıkmıyanlar kendi yüzlerini saklıyanlar ki, bunlar utanç sahibidirler... Hayyâkâllah... Çıkın meydana...

«Adamlarımızın bu devamlı davetlerine, çok derinden bir cevap geldi:»

«— Avaf-i bîs- selâm...» (Afiyet ve selâmette olunuz...)

«... Kalabalık olduğu anlaşılan bir kuvvetin çölün enginliklerine daldığını gösterdi. Hail'de öğrendiğime göre, Şerif Zade'ler bizim hareketimizden evvel üzerimize vullandıracakları bedevileri hazırlatmışlardı. Bizi, İbn-i Reşid'le görüşmeden ve Hail önlerinde perişan ederek O'nunla hâkim devletin mümessilleri olarak değil de, taarruza uğramış mağlûp seyyahlar olarak iltica ettirmeğe mecbur etmek istemişlerdi.» (Sh. 99-100-101).

(2) Müşeylih Eşref beyin eski yarasından, Reşid, Huteym kabilesindendir.

Çölün fedakâr yolcuları, devlete sadık İbn-i Reşid tarafından harb oyunlariyle karşılandılar. İbn-i Reşit de Şerif Hüseyinin bir isyana hazırlandığını biliyordu. böyle bir isyan vukuunda devlete lâyıkı vechile yardım edebilmesi için Eşref Beyden yardım talebinde bulundu.

Eşref Bey, İbn-i Reşid'in tutumundan memnun kalıp şöyle dedi: **«— Ey Emir Hazretleri... Bizim asıl gayemiz, hiçbir Müslümanın diğerine zarar vermemesidir... Doğruyu görenin ve bulanın yardımcısı Cenab-ı Haktır. Allah'ın uzattığı kardeşlik halkasını reddedenlere lânet olsun...»** (Sh. 112-113).

İbn-i Reşid, Eşref Beyin bu sözlerine şöyle cevap vermişti:

«— Ne bahasına olursa olsun bu sadakatten ayrılmıyacağım. Allah, karşımızdakilere de iz'an ve akıl buyursun...» (Sh. 113).

Kafile, İbn-i Reşid'den ayrıldıktan sonra El-Breyd Emirine doğru yola koyuldu...

Çölde Âkif ve Eşref Beyin doktorlukları :

Ülkü kervanı; yol üzerinde bulunan bir kabileye inmişlerdi, bedeviler sonsuz bir misafirperverlik göstericiyorlardı. Misafirlerimizin kulağına acı acı inliyler gelmekte idi. Sebebini sordular, kabile harblerinden birinde yaralandığını öğrendikleri genç kızın **feryat ve figanı asümânı tutmuştu.** Âkifle Eşref Bey «Bol olan alkolle yarayı evvelâ temizlediler. Eterle mevzii anestezi yaparak açtılar, sıcak pansumanlar, ceviz büyüklüğünde taşlaşmış cerehatı yumuşattılar.. Yavrucak bir anda ferahlamıştı... Eşref Bey, emekli bir operatör maharetli ile kemikleri yaradan çıkardı... Bu alâka devam edebilirse hasta hayata dönebilirdi... **Mehmet Âkif, yorgunluğundan bahsederek, o geceyi bu küçük kabilenin misafiri olarak geçirmek istedi. Hayır!.. Asıl sebep yorgunluk değildi: Bu biçare hastayı kime terk edecekleridi? Mehmet Âkif o gün, pek hicranlı bir gün geçirdi.»** (Sh. 106).

Çölde yolculuk devam ederken El-Muazzam istasyonuna uğranılmıştı. İstasyon memuru, ailesinin birkaç gün sonra doğum yapacağını, birkaç arşın bezle bir hayat kurtaracaklarını söylediği zaman, Âkif: **«— Sen merak etme oğlum... Ben Şam'a ilk trenle gider, ihtiyaçlarını alır, gelirim.»** demişti. Âkif, Eşref Beyle yalnız kalınca, kesesini çıkardı:

«— Bende beş altın var. İkram ya Şeyh-it-Tüyûr, ikram ya Rical-El-Gayb!» (Sh. 151-152).

Âkif ilk trenle Şam'a kadar gitti, geldi. Ve bir yavrucuğun hayatını kurtardı. Hepimizin örnek alacağı bir insanlık tablosu...

Akif Necid Çöllerinden döndükten sonra Anadolunun pek çok şehir ve kasabalarını gezdi. Tesirli hitabetiyle halkı cihada teşvik etti. Yazdığı şiirler çeşmelerde elden ele dolaştı. Zaman oldu Mehmetçiğin kahramanlıklarını yerinde gördü. Düşman Akdeniz'e dökülürken çocuklar gibi seviniyordu. Oğlu, düşman kaçarken yıkığı binaları söndürmek için Onun, kovalarla su taşıdığını söyler.

Akif'in kalbinde, vatan için çarpışanlara sonsuz bir muhabbet beslerdi. Oğlu hatıratında şu hikâyeyi nakleder:

«Bir akşam üzeri kısrağı, semtimizin yakınlarından geçen derelden sulamaya götürmüş, hayvana rakiben avdet ediyordum. Tam hayvandan inerken bahçe kapısının önünde genç bir adam ile karşılaştım. Pek ağır yürüyen bu tanımadığım şahıs benim yolumu kesiyordu. «Yol versene, görmüyor musun geçeceğim, ne cansız adamsın!» diye bağırdım. Dudakları arasından işitemediğim bir şeyler mırıldandı. Hâlâ önümden ge-

(Devamı 25 de)

Konya Yüksek Islâm Enstitüsü Sene-i Devriyesi

Abdülkadir HACIİSMAİLOĞLU

Toplantıyı takip eden bir gurup.

Soldan sağa : Ş. Özmen, Veli Ertan, A. Nalçacı

1962 yılının son baharı, 24 Kasım. Muhterem Konyalıların ve bütün Türkiye müslümanlarının senelerdir büyük bir sabırla beklediklerri, bir gün... Güzel Anadolunun ilim ve irfan beşiği, Konya'da; memleketimizin her köşesinde, hattâ bütün dünyada İslâm'ın susturulamayan haşmetli, gür sesine karınca kararınca bir şeyler katabilecek, istikbâlin mütevazî fakat cesur insanlarını yetiştirecek olan Konya Yüksek İslâm Enstitüsünün açıldığı gün...

Başta Konya olmak üzere o gün, bütün Türkiye sevinç ve heyecan dalgalarıyla çalkalanmakta...

6 Aralık 1963 cuma, mahallî seçimler dolayısiyle Enstitümüzün konferans salonunu ilçe seçim kurulunun işgali yüzünden 24 Kasımda yapılması gereken Konya Yüksek İslâm Enstitüsü sene-i devriyesinin kutlanması bu güne kadar tehir edilmiş ve nihayet işte bu gün, yine bir sene önce yaşanılan o günün **(24 Kasım 1962 günü)** haşmet ve heyecanı bütün kalbleri sarmıştı... Fakat geçen yıldan farklı olan bir husus var...

Gönül arzu ederdi ki, iki buçuk milyon lira gibi büyük bir meblâğı seve seve hibe ederek göklere yükselen beş katlı, muhteşem bir binanın yapılmasında âzamî fedakârlığı esirgemiyen Konyalılar ve hattâ kardeş müessese İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsünün yaptığı gibi, yabancılar da dâvetli olarak bu mutlu günde bulunabilsinler. Ama teessürle belirtmek isteriz ki, daha önceden tedbiri düşünülmeyen bazı imkânsızlıklar yüzünden bu yıl, bu mümkün olmadı. Bari önümüzdeki senelerde bilhassa hâmiyyetperver Konyalıların bu gibi günlerden bir kadirşinaslık olarak mahrum edilmemesi nazar-ı itibare alınsın ve toplantı, halka açık olsun...

Yüksek İslâm Enstitüsü Konferans salonu hınca hınç dolmuştu. İşte mikrofona uzunca boylu esmer bir arkadaş yaklaşıyor. Spiker **Namık Çiftçi;** hâzirûnu hürmetle selâmladıktan sonra sayın **Müdür Veli Ertan'ı** Enstitünün açılışının sene-i devriyesinde, açış konuşmasını yapmak üzere mikrofona dâvet ediyor.

Sözlerine: **«Allahın inayetiyle Yüksek İslâm Enstitüsünün tedrisata açılışının ikinci yılını idrak ile şeref duymaktayız.»** diye başlayan müdür bey, Enstitü binasının kısa bir tarihçesi ile, binanın yapılmasında hizmetleri geçenleri şükranla yadetmiş, Konyalılara teşekkürlerini bildirmiştir. Daha sonra talebelerine hitab ile: **«Gençler! bu ders yılı sayınız 282 ye yükselmiş bulunuyor. Her biriniz omuzlarınıza yüklendiğiniz mânevi mesuliyetin ne olduğunu biliyorsunuz. Bu kültür ve irfan ocağında, müs-**

bet ilimlerin ışığı altında, şuurlu bir tarzda islâm dininin icaplarını yerine getireceğinize eminim.» dedi ve «Bu vesile ile 1963-1964 ders yılının da hepimiz ve milletimiz hakkında hayırlı ve başarılı olmasını Cenab-ı Haktan temenni ederim.» diyerek konuşmasını bitirdi.

Sayın Enstitü Müdürünün açış konuşmasından sonra arkadaşlarımızdan **Hacı Ali Kap** ecdadımızın adalet mefhumu üzerinde nasıl titrediklerini dile getiren

Berlinde hâkimden önce,
İstanbulda Kadı vardı...

diye başlayan ve:

Fatih Hünkârımın bir adalet serüveni var,
Daha doğmadan batılı medeniyet...

mısralarıyla son bulan **Ziya İlhan Zaimoğlu**'nun ADALET isimli şiirini okudu. Dinleyicilerin göz yaşlarını tutamadıkları bu şiirin okunuşu bittiği zaman salon alkış tufanına tutulmuştu...

Mecmuamızın otuz sayı devamlı yazı işleri mesul müdürlüğünü yapmış olan kıymetli arkadaşımız, o zaman Enstitümüzün Talebe Cemiyeti başkanı olan HALİT GÜLER'in Oku'nun 27. sayısındaki Hâdiseler - Düşünceler başlıklı yazıdan dolayı Konya Ceza ve Tevkif Evinde tutuklu bulunması ve bu sevinçli günümüzde aramızda bulunamamasından mütevellit, hislerini belirten mesajı arkadaşlarımızdan Necdet Fırat tarafından okundu:

«Muhterem hocalarım ve sevgili arkadaşlarım,

Mutlu gününüzde sizlerin arasında bulunamadığım ve sevincinize ortak olamadığım için üzüntüm sonsuzdur. En yakın zamanda aranızda bulunma bahtiyarlığını ALLAHın benden esirgemeyeceğine imanım tamdır.

Hepinize sevgi dolu selâmlarımı sunar, yolunuzda ALLAH'tan başarılar dilerim. Geceniz mübarek olsun. ALLAH'a emanet olunuz.

Halit GÜLER»

Halit Güler'in bu mesajına ,arkadaşlarımızın hislerine tercüman olarak Mustafa Ateş, cevap vermiş ve o anda duyulan heyecanı dile getiren samimi ve içli bir konuşma yapmıştır.

Bunu müteakıp arkadaşlarımız tarafından günün kudsiyeti ile ilgili şiirler okunmuş, bu arada yine arkadaşlarımızdan Mustafa Topuz geçen yıl Enstitümüzün nasıl açıldığını ve açılışı münasebetiyle kimlerin neler dediklerini dile getiren bir konuşma yapmış, Enstitü idaresine çekilen tebrik telgraflarını unutulmaz bir hâtıra olarak nakletmiştir: **«Merdivenin üzerinde kurulan mütevâzi kürsüde bütün ifadesini iman kelimesinde bulan imanlı hatipler biribirini takip ediyordu... Enstitüyü tesis ve yaşatma cemiyeti başkanı Fevzi Özçimi (Bu müessese, bütün tarihi boyunca mânevi değerler konusunda hâmiyyet ve gayretin daima en güzel ve en asil örneğini vermiş olan müslüman Türkün kendi eseridir.) derken âdeta topyekün İslâm âleminin tercümanı gibi konuşuyordu»** hatiplerin konuşmalarını naklettikten sonra telgraflardan örnekler veren Topuz;

«Dönsün kutsal ocakta gönül pervâne gibi
Yansın istiyor canım, tıpkı divâne gibi
Aşk dolu gönül gerek bize peymâne gibi
Kalbler dolusu hürmet hepinize ESSELÂM»

diyerek konuşmasına kendisinin kaleme aldığı mısralarıyla son verdi.

Arada yine bazı şiirler okunduktan sonra Konya Yüksek İslâm Enstitüsü Talebe Cemiyeti adına Genel Muhasip **Hasan Buz** veciz bir konuşma yapmış ve ezcümle şunları söylemiştir:

«Bize bu mutlu günleri bahşeden Cenab-ı Hakka hamd-ü sena ile yetişmemiz hususunda büyük fedakârlıklarını esirgemeyen muhterem hocalarımızı, Enstitümüze teşrifleriyle topluluğumuza şeref veren sayın misafirlerimizi ve istikbâlde her biri ayrı bir kıymet olacağından emin bulunduğum arkadaşlarımızı en ciddi ve samimi duygularımla selâmlarım.

Arkadaşlar, size rozetinizin temsil ettiği mâna ile hitab ediyorum. Ey Hz. MUHAMMED MUSTAFA (S.A.V.) nın dalındaki goncalar, O'nun baharının rüzgârıyla açılıp gül olunuz. O, ihlâs mâdeninin cevheri, iman ve irfan mektebinin değişmez muallimi, bundan 14 asır önce gelmekle beraber, değil 14 asır arkamızda, on-dört milyon asır hattâ ebediyyetleri kucaklarcasına önümüzde idrâk ve iman yönümüzdedir. O, kemâliyle en güzel örneğimiz, vasfıyle ebedi muktedamızdır.

Önü ahlâk, yolu ahlâk, sonu ahlâk olan Peygamberimizin mübarek yolunun yolcuları, örnek ve önder insanlarıyız. Cemiyetimiz kanayan ahlâk yarasını tedavi edecek şifalı ellerin himmet ve gayretini bekliyor.» arkadaşımız Talebe Cemiyeti adına Yüksek İslâm Enstitü-

MEHMET ÂKİF'İN ŞAHSİYETİ

(Baştarafı 13 de)

ni teşkil eden unsurların meydana gelişinde Hristiyanlığın ve klâsik Yunan düşünüşünün izleri mevcutsa da, ilim, skolâstik bir çığıra giden Hristiyanlığa karşı durarak gelişmiş, Sokrat, Eflâtun ve bilhassa Aristo mantığı üzerine müesses bir akli düşünce, tecrübe, müşahade suretiyle inkişaf etmiştir. Medeniyet, onu teşkil eden müesseseleriyle bir kültür; Onu o tarzda anlamak ve her şeyi ile takip etmek ve kabullenmek gerektir görüşü ile birlikte ayrı

.....

sü Tesis ve Yaşatma Derneği Başkanı sayın Fevzi Özçimi'ye şükran hediyesi olarak bir adet Alman baskısı Kur'an-ı Kerim takdim etmiştir. Bu kıymetli hediyeyi memnuniyetle kabul ettiğini belirten ÖZÇİMİ, teşekkürlerini bildirmiştir.

Yine bir kaç şiir okunduktan sonra program icabı Enstitü hocalarından Arif Etik idaresinde ilâhiler okunmuş ve bunu takiben **(Hz. ÖMER'in Müslüman Oluşu** isimli bir perdelik piyes Enstitü temsil grupu tarafından temsil edilmiştir. Bu piyeste **Hz. ÖMER'in** eniştesi **SAİD** ve kardeşini döğüşü, kız kardeşi **FATIMA**'nın koca Ömer karşısında imanının vermiş olduğu sonsuz kuvvetle, yerden, yanağı kan içerisinde kalkarak:

— Allah dedim diye mi vuruyorsun? İyi bil ki, kocam ve ben müslüman olduk. Şimdi istersen bizi öldür. Diye haykırışı ve bu iman dolu sözler karşısında Hz. ÖMER'in yalvarıcrasına, okumakta oldukları Kur'an âyetini görmek istemesi, gösterilen âyetleri okuduktan sonra islâm'ı kabul etmek arzusuyla kendisine Hz. MUHAMMED'in bulunduğu yeri bildirmeleri için yalvarışı güzel bir şekilde canlandırılmış ve salonda bulunan seyircilere göz yaşları içerisinde heyecanlı dakikalar yaşatmıştır.

Piyesin temsilinden sonra arkadaşlarımızdan biri «Tâhâ suresi» ni okumuş ve toplantıya son verilmiştir.

Toplantıyı başından sonuna kadar büyük bir dikkat ve titizlikle takip etmiş olanlar, istikbâle ümit ve azimle bakmağa başlamış ve herkesin ruhunda ilâhî bir vecd, kalbinde ulvî gayelerin tahakkuk edeceğinden emin, huzur ve sükûn, çehrelerinde sevinç pırıltıları olduğu halde dağılmışlardır.

bir düşünce, kültür sistemi ve inanışa bağlı olan topluluklara, başka bir medeniyetin bütün müesseseleriyle aktarılması bir anarşi, bir kültür buhranı ve hatta bir kozmopolitik tevlid edebilir, görüşünde olanların mevcut oldukları bir toplulukta Akif, ikincileri tutmuştur. O, Garp medeniyeti müesseselerinin, şekli olarak memlekete aktarılmasının, zaten anarşi ve dağınıklık içindeki cemiyeti daha da kötüye götireceği fikrini savunmuştur. Ayni zamanda Garbın bize karşı emperyalistçe davranışlarına karşı durmuş ve bunun için Garb medeniyetini ilim ve teknik bakımından hakikaten üstün olusunu teslim ve fakat bu medeniyetin emperyalist görüşleri ile faziletten ve humaniter görüşten uzak olduğunu iddia etmiştir. Asım'da:

«Sade Garbın, yalnız ilmine dönsün yüzünüz.» derken, Garp medeniyetinin ilmini almakla, millî şuur ve bünyeyi bozmadan memleketin ilerleyip yükseleblleceğini ifade etmiştir.

e) **İnkılâpçılığı** : Akif nasıl muhafazakârlığı şekillere, kalıplara, cansız maddeye bağlayan irticai bir muhafazakârlığın karşısında idiyse, maziyi yıkmakla ilerlemek isteyen bir inkılâpçılığın da muarızı idi. O' asırların ortaya koyduğu ruhi ve ictimai değerlerin bir tekâmül kanununa tabî olarak hayata istikamet kazandırmasını siterken muhafazakâr, fakat tekâmülün yavaşladığı zamanda, gerçek ve ilmî prensiplerle, tekâmülü süratlendirmesini ve istikamet vermesini isterken de inkılâpçıdır. Onun inkılâpçılığı şekil ve maddede değil ruh, ahlâk, düşünce tarzı, sanat, aile, hasılı bütün bir millet bünyesine şamildir.

Akif'in şahsiyetini ve şahsiyetini şekillendiren muhtelif unsurların önemli noktalarını belirtmeye çalıştık.

Konuşmamızın başında Türk tefekkür ve İstiklâl Mücadelesi tarihinde önemli bir yeri olan Mehmed Akif'in sanatı yanında mücahede ve tefekkür tarzını —Ziya Gökalp ve Prens Sabahaddin'de olduğu gibi— felsefî ve ictimaî bir disiplin olarak ele almanın, hattâ ibda etmenin, başlatmanın zarurî olduğu kanaatını belirtmiştik. Bunu hazırlamak ve gerçekleştirmek, elbette bu saha ile ilgili ilim adamlarımıza düşer. Ancak biz, bu işin seminer çalışmaları şeklinde, yapılabilecek bütün hatalarına rağmen, Konyadaki elemanlarla yapılabileceği görüşündeyiz. Bu işin Konya Aydın Fikirler Kulübü tarafından tahakkuk safhasına geçirilmesini temenni eder, hepinizi hürmetle selâmlarız.

AL-MÂTURİDİ'NİN NASİHATNAMESİ

Tercüme: Asist. Ahmed Subhi FIRAT

V

— Korkuyu, ölümden daha acı bil.

— Emniyette oluşu, yaşayıştan daha güzel addet.

— Hayatın hakikatini, doğruluğun varlığı için kabul et.

— İyi namlılığı, canlılıktan daha iyi bil.

— Hiçbir kimsenin dış görünüşüne aldanma.

—Kendi işini muktedir olduğun müddetçe diğerlerine yükleme, diğerlerine yardımcı ol.

— (Hiç) kimseye, düşmanlık ve savaş konusunda vaadde bulunma.

— Sözü, gökten daha büyük bil.

— Çok söylemeyi en kötü ayıp addet.

— İnkârı bütün desiselerin üstünde bil.

— Kendisinde ilim şerefi olmayan şeyi arama.

— Allahtan başka hakikat öğreteni tanıma.

— Allah'ı tanımanın da O'nun (emirlerine muvafakat) la (olacağını) bil.

— Şeriatı (bir) vücûd say.

— Tarikatı (bir) gönül addet.

— Hakikatı (bir) can (olarak) bil.

— Hasis kimse (ler) in mallarına teveccüh etme.

— Diğerlerinin mallarında hasis davranma.

— İnsanları kendinden emin hisset.

— (Aldığı para karşılığında çalışan) gündelikçiyi harbe gönderme.

— Çok şey talep ederek, dikbaşlılık etme.

— Sultandan sakın, onun az teveccühlerini çok say.

— Devlet büyüğü ile mücadele etme, azalırsın.

— Hiç (bir) yaratık üzerine vah deme.

— İhtiyarlara hürmet etmede, dirayetli âlime fazla saygıda bulun.

— Çağrılmadan, misafir (liğ) e gitme.

— (İyi şeyleri) hırsla ara, güzel yaşa.

— İyilerin ziyaretine, iyi ve kötü her halde git.

— İyi ol(abil) men için kötülere (de) sövme.

— Dos ve düşmana nasihattan geri kalma.

— Kötü (bir) harekette bulunma ki kıyamet gününe kadar halkın kötü düâsına (maruz) kalmayasın.

— Kötü söze kulak verme.

Sekizinci Bölüm

— Sene ve ömürce senden önde olanı büyük say.

— İlim uzakta (da) olsa ara.

— Geçmiş zamanı, aklın önderi yap (ondan hisse al)

— Selâmeti dili korumada bil.

— Herkesin sözüne itimad etme.

— Güzel sözü herkese hatırlat.

— O (Ahiret âlemini) bu âlem sebebiyle (boşuna) satma.

— Kendin için, Allahın kulları için istediğini iste.

— İlâcı sağlam vücut için kullan.

— Hased eden dosttan sakın.

— Herkesin işini onun kendisi için tahsis et.

(Devamı var)

TAHLİYE

(Baştarafı 15 de)

di. Müdâfi avukatlar yazıyı tahlil ederek bilirkişi raporu üzerinde durdular ve raporun yetersizliğini ve gayri ilmî olduğunu belirterek, aslında bilirkişi raporuna lüzum olmadığını, mahkeme heyetinin yazıda suç olup olmadığını meydana çıkaracak kudrette olduğunu savundular ve tahliye talebinde bulundular. Sayın Savcının da tahliye istemesi üzerine Mahkeme heyetini, muhakemenin gayrı mevkûf olarak devam etmesine ve ikinci duruşmanın 27.1.1964 tarihinde yapılmasına karar verdiğini açıkladı.

Arkadaşımız kendisini takip edenlerin sevinç göz yaşları içerisinde, asil Türk hâkiminin âdilâne kararı ile tekrar eski hayatına, yaşamasına doyum olmayan hürriyetine kavuştu. Arkadaşımıza geçmiş olsun der, Türk hâkiminin âdilâne kararını şükranla karşılarız.

— OKU —

TEBRİK

Muhterem Din kardeşlerimizin Ramazan-ı Şeriflerini tebrik eder, Ümmet-i Muhammed için hayırlı olmasını dileriz.

OKU

HABERLER

(Baştarafı 17 de)

Konya Yüksek İslâm Enstitüsü ile Selçuk Eğitim Enstitüsünün müştereken tertipledikleri Kıbrıs'daki tecavüzü tel'in mitiginden bir görünüş...

Kıbrıs Mitingi : Konya Yüksek İslâm Enstitüsü ile Selçuk Eğitim Enstitüsü 28-12-1963 Cumartesi günü öğleden sonra, Kıbrıstaki menfûr ve mel'unca tecavüzü protesto etmek maksadıyla, şehrimiz hükümet meydanında bir miting tertip etmişlerdir.

Yüksek İslâm Enstitüsü öğrencileri, ellerinde dövizler olduğu halde saat 13.00 de Okul bahçesinden mitingin yapılacağı meydana doğru hareket etmişlerdir. Yolda Eğitim Enstitüsü öğrencilerinin katılmasıyla büyük bir gençlik kitlesi meydana gelmiş, ellerinin üzerinde taşıdıkları iki büyük albayrakla dalga dalga giderken yol boyunca halkın tezahürüne sebeb olmuşlardır. Gençler, İkinci Ordu binasının önüne gelince durmuşlar ve üç defa **(Yaşasın Türk Ordusu!...)** diye haykırmışlar, Kıbrıstaki şehit düşenlerin hatırasına hürmeten saygı duruşunda bulunmuşlardır.

İki Enstitünün müştereken yayınladıkları beyannamenin okunması ile miting başladı. Talebelerin ateşli konuşmaları sık sık halkın alkışları ile kesildi. Meydanı dolduran elli kadar dövizden bazılarında: **«Cihad, kıyamete kadar**

«NECİD ÇÖLLERİNDE M. ÂKİF»

(Baştarafı 20 de)

kilmemişti. Mahsus yapıyor zannettim. Atımı üzerine doğru sürdüm ve çarptım. O zaman acı acı inledi. Nereden çıktığını hâlâ anlayamadığım babam beni kırağın üzerinden öyle şiddetle aşağı çekti ki yere çamurların içine yuvarlandım. Babam beni kaldırdı. Suratıma iki üç tokat aşkettı. Tekrar yere düştüm...

Gençliği nura gark ettiğin gibi senin de kabrin nurlara gark olsun **KOCA ÂKİF**...

hâkidir. — Hadis-i Şerif — Ezan sesini kesip çan sesini yükseltmiyeceğiz. Ada vatan, Ruma mezar olacak. Eskiden vatandı yine vatan olacak. Yeşil kubbeden yeşil Kıbrısa selâm...» cümleleri yazılı idi.

Makaryosun tasvirleri mitingin en heyecanlı anında yakılırken halk coşmuş ve (Kahrolsun Kızıl Papaz!) diye bağırıyordu. Miting sona erince gençlik vakur bir hareketle meydanı terketmiştir.

Talebe Cemiyeti : Konya Yüksek İslâm Enstitüsü Talebe Cemiyetinin yıllık genel kurul toplantısı 21/12/1963 cumartesi günü yapıldı.

Toplantıyı Cemiyyet Başkanı Halit Güler açtı. Yoklama yapıldıktan sonra Kongre divanı seçimine geçildi. Geçici başkanlığa ekseriyetle Hâdi Meclis getirildi.

Bundan sonra gündem gereğince idare heyeti faaliyet raporu okundu. Başkanlık divanı faaliyet raporunun leh ve aleyhinde konuşmak isteyenlere söz verdi. Yapılan tenkitler idare heyetini temsilen Cemiyet Başkanı tarafından cevaplandırıldı. Bunu takiben seçimlere geçildi. Seçimler geç vakitlere kadar devam etti. Tasnif neticesinde büyük bir ekseriyetle Hasan Özçetin, İbrahim Düzen, Necmettin Erişen, Metin Çil, Namık Çiftçi, Halis Ayhan, Mehmet Özdemir seçimi kazanmışlardır.

Yeni idare heyeti ertesi günü toplanarak, kendi aralarında vazife taksimi yapmış ve Cemiyet Başkanlığına Hasan Özçetin getirilmiştir. Yeni idare heyetine OKU başarılar diler.

AKİF'İN MİLLİYETÇİLİĞİ

(Baştarafı 5 de)

Temelinden yıkacak zelzele kavmiyettir.
Bunu bir lâhza unutmak ebedi haybettir.
Arnavutluk, arabîlkla bu millet yürümez.»

diyen Âkif, kavmiyet cereyanlarının siyasî bir mahiyet alıp ayrılık doğurduğuna üzülüyordu. Dil ve kültür milliyetçiliğini her zaman teçviz ediyor ve hoş görüyordu. Nitekim başka bir yazısında bu mevzuda **«Ne olurdu Kavmiyet denilen o Mel'un cereyan derhal bir siyasî şekil al. masaydı, yahut mademki aldı; Yurtları ile, Ocaklariyle, Risaleleriyle, Gazeteleriyle, Konferansları ile Nutukları ile, Anasırı İslâmiyeyi bir birine düşürürken ayrı vesaitle biraz da kütlelerin lisanına, İrfanına, Hizmet edeydi de; bugün o büyük şerrin şu kadarcık bir hayrını gördük diyebileydik»** der. Bir mısrasında da:

«Müslümanlıkta «Anasır» mı olurmuş? Ne gezer
Fikri Kavmiyeti telin ediyor Peygamber.» demektedir.

Mehmet Âkif bütün eserlerinde Cemiyet meselelerini ele almıştır. Daha Safahatın ilk cildinden itibaren geriliğimizin, çöküntümüzün sebebleri, âmilleri üzerinde duran şair:

«Gitme ey Yolcu beraber oturup ağlaşalım
Elemim bir yüreğin kârı değil, paylaşalım
Zavallı Milletin idrâki tarumar olalı
Mühiti İlme giren yok, Diyarı fen kapalı
Sanaiyiin adı batmış, Ticaret öylesine
Ziraat olsa da... Adem Nebi-i usulü yine
Hülâsa, Hepsi çalışmak, yorulmak istiyecek
Fakat çalışmak için önce şart olan; İstek
O yoksa, Hangi vesile ile biz ilerliyelim?
Sıkıntısız Mütefennin, Üzüntüsüz âlim,
Ne tatlı şey! Buna bir çare yok mu?

Diye, dert yanıp feryad ettiği bir cemiyetin **kalkınması,** ileri ve yüksek bir duruma ulaşması için, çare ve yollar aramış, tedbirler düşünmüştür.

Âkif'in cemiyetimizde müşahede ettiği esas nokta her sahada kendini gösteren geriliktir. Ticaret sanai yok, ziraat pek iptidai. Memleket harap, bakımsız halde, halk sefil bir hayat sürüyor, bütün bunlara sebeb uyanık olmama ve:
Ey hasmı hakiki senin öldürmeli evvel
Sensin bize düşmanları üstün çıkaran el

diye ifade ettiği cehalettir.
Değil mi cephemizin sinesinde iman bir
Sevinme bir, acı bir, gaye aymı, vicdan bir
Değil mi? Sinede birdir vuran yürek. Yılmaz
Cihan yıkılsa emin ol bu cephe sarsılmaz.

Diyen ,insanlardan mürekkep yüksek vasıflı bir insan cemiyeti halini alacağız. Böyle bir cemiyette zenginler memleket ve millet meselelerinde lâkayd kalmayacaktır. Mütefekkirlerle halk arasındaki uçurum kapanacak. Mütefekkirler halka tutabilecek bir yol göstereceklerdi. Milletin kendi umumî ruhundan kopan mahiyyeti takdir ederek, taklidi olmayan ve başka bir milletin izinden gitmeyen bir kalkınma prensibi bulacaklar.

Bu prensibin takibinde köke, Milletin mazisine dikkat edilecek kendi kendinden aşı yapılacak ve iş ehline bırakılacak. Avrupa Medeniyetini alırken yüzümüzü onların ilim ve fennine, tekniğine, san'atına çevireceğiz. Garbın her şeyini almıyacağız. Moda halinde gelen fenalıklar gümrüklerde kalacak. Milletimizin bu hamlesini hazırlıyacak gençliği Âkif şu vasıflarla anlatıyor: İmanlı, sağlam vücutlu, ahlâklı, hassas, irfan sahibi, müsbet ilimlerle mücehhez bir gençlik; Bu gençlik Avrupada tahsil görecek, oranın ilim, fen ve san'atını öğrenip yurda taşıyarak, üçüyüz senelik ilim kaybını kapatacak. Böylece kökü eskilere dayanan fazileti; gençliğin Avrupadan getirdiği marifetle birleştirerek yükseleceğiz. Zira Âkif'e göre bir milletin ilerlemesi ve yükselmesi, ikbal ve saadeti için yalnız iki kudret vardır; fazilet ve marifet. Bunlar teker teker bulunursa bir kıymet ifade etmezler. Birlikte ve birbirini besler vaziyette, kaynaşmış bulunmaları gerekir. İşte Mehmet Âkif'in gayesi:

«Kim bu Cennet Vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şuheda fışkuracak toprağı sıksan şuhedâ»
Evliya yurdu bu Toprak, Şuhedâ burcu bu yer
Bir yıkık türbesinin üstüne Mevlâ titrer
Dışı baştan başa bir nesli kerimin yâdı
İçi başdan başa milyonla şehit eesadı.»

Diyerek taziz eylediği aziz Vatan topraklarımız üzerinde fazilet ve marifete sahip ileri ve yüksek seviyede bir insan topluluğu olarak gösterebilmekti.

Âkif ağlarsa, ya bir millî felâket karşısındadır, ya sefalet levhası önünde, yahut bir mazluma yardım edememekten doğan azap içerisinde! İşte onun milliyetçilik prensibi buydu. O, şahsiyet ve karakteri ile önümüzde bir dağ gibi yükseliyor. Ölümünün 27 nci yıl dönümünde onun aziz hatırası önünde hürmetle eğilelim...

OKUYUCULARLA BAŞBAŞA

Sayın Fazlı K. Oğlu - Sivas — Evet, olayları bir terkipçi kafa ve mantıkla ele alanlar, onda, görüş ufkunu genişleten çok kuvvetli unsurlar bulur. Fakat bu sentezci ruha malik olmayanlar; hadiselerden kendi ve içinde yaşadığı cemiyet için mânâ çıkaramayanlar veya kültür hamulesini bu noktaya teksif etmeyenler; beyinlerine, fert ve cemiyete yaramayan bilim kırıntılarına hamallık yaptırmış olurlar. Onun için kafaları kadar vicdanları da boş olan nasipsizler, hangi zümreye mensup olursa olsun, iman ehlini çekemezler. Onlardaki ruhi itmi'nan ve huzuru kendilerinde bulamadıkları daha doğrusu kendi iç dünyalarında bir sükûn ve rabbani bir huzur abidesi kuramadıkları için kendilerini imansızlığın girdabına atarlar. İşte etrafa saldırışları bundandır. Bundandır postada namınıza çıkan dinî ve millî neşriyatı imha edişleri. Böyle yapmakla kendi cehennemlerine giden günahkârlar kervanına yeni yolcular katmak isterler. İradesizler ve dinî kültürden uzak olarak yetişenler, dünyayı sırf madde, maddeyi sırf hayat telâkki eden zavallılar bu dünün kervanına katılır, Kızıl cennete atılırlar. Fakat imanın neşvesini tadanlar ise sizin yaptığınızı yaparlar. Biraz ızdırap çekilse de önümüzde cebri ve sun'i engeller çıksa da, bütün bu maniaların gerisinde bizi bekleyen iyi ve güzel neticeye ulaşmak bizim için mukadder bir akıbettir ve bu akıbet ne güzel akıbettir. Tabiî, bu güzel akıbetin yolu buhranlar içinden geçer. Bu buhranlar müslümanın davaya sadakat ve bağlılığını kuvvetlendirir. Siz de bu merhalelerden geçmiş bulunuyorsunuz. Bundan sonra da önümüze engeller çıkabileceğini hesaba katarak çalışınız. Hizmetiniz kutlu olsun... Selâmlar.

Sayın Mustafa Özcırk - Antalya — Mektubunuzu aldık, alâkanıza teşekkür ederiz. Bundan sonra mecmualar bildirdiğiniz adrese gönderilecektir. İstediğimiz, mecmuaların sadece kitapçı dükkânının vitrinini süslemesi değil, neşrinde ve okunmasında yapıcı gayretinizdir. Selâm ve başarılar.

Sayın Dr. Yusuf Taşkıran - İstanbul — Mektubunuzu aldık. Dördüncü ve beşinci sayılar hariç diğerleri adresinize postalanmıştır. Bundan sonrakiler de muntazaman gönderilecektir. Alâkanıza teşekkür ederiz. Mes'ul müdürümüz tahliye edilmiştir. Mahkememiz devam etmektedir. Selâm ve hürmetler.

Sayın M. Remzi Çardaklıoğlu - Kırıkhan — Evet, mühim olan, hadiseler karşısında insanların tepkisi değil, bu üzücü olaylar karşısında müslümanların salâbet-i diniyyesinin artması, iradesinin granitleşmesidir. Davanın yürümesi için bu, şarttır. Gün olur, üzerimize dünyanın mel'unları koy ve körfezlerden saldırır, gün gelir karanlık ruhlu aydınlar, karanlık dehlizlerden irinler boşaltur suratımıza. Fakat bunlar davamızın kudsiyyeti yanında aczin ve iflâsın müşahhas örnekleridir. Binaenaleyh müsterih olunuz... Selâmlar.

Sayın Süleyman Tuğay - Sarayönü — Mektubunuzu aldık. Size yanlışlıkla hep mecmuanın kapakları gönderilmiş. Özür dileriz. Bir dikkatsizlik olmuştur. Hoş karşıladığınız için teşekkür ederiz. Mecmuanın tanınması için gayretinizi bekleriz. Selâmlar...

Sayın Ahmet Altıntepe - Sultanhisar — Hakkın kuvvet kazanması için her zaman yumruk yemesi mukadder değil, bildiğiniz gibi bir tesellidir. Şimdiye kadar hep düşmanın yumruğu hakka inmiş, bundan sonra da hakkın sillesi batılın suratına inecektir, İnşaallah. Allaha iman ve itikadımız tamdır. Bu iman, mutlaka bizi sahil-i selâmete ulaştıracaktır. Allah, bizimle beraberdir.

Gönderdiğiniz abone kaydedilmiştir. Alakanızın devamını bekleriz. Selâmlar...

Sayın Mehmet Elliki - İstanbul — Mektubunuzu aldık. Gönderdiğiniz aboneler kaydedildi, istediğiniz mecmualar adresinize postalandı. Alâkanıza teşekkür ederiz. Selâmlar.

İslâmın İlk Emri
O K U

Sahibi :
Türkiye İmam-Hatip Okulları Mezunları Cemiyeti adına
Mustafa ATEŞ

Yazı İşleri Müdürü :
Süleyman ÖZKAFA

İdarehane :
Çıkrıkçılar Cad. Saray Çarşısı bitişiği Kat: 3 — KONYA
Muhabere Adresi : P.K. 105 — KONYA

Abone şartları : Yıllık : 11 TL. Altı aylık : 5,5 TL.
Me'haz gösterilmeden yazılarımız iktibas edilemez, gönderilen yazılar basılsın-basılmasın iade edilmez.

Ahmed Said Matbaası — İSTANBUL

Basıldığı tarih : 15 Ocak 1964

Mehmed Âkif

İnsanlığa rehber olan âlemde, büyükler,
Milletleri, rûhiyle asırlarca sürükler!...

(Din) hissini insanlığa, zirâ veren onlar,
Vicdanlara hürriyeti hep, bildiren onlar!...

Târihe kurulmuş, yücelen âbidelerdir,
İrşadlarının her biri, bir tâk-ı zaferdir!...

Engelleri, şimşek gibi, bir hızla aşarlar,
Hislerde, emellerde, gönüllerde yaşarlar!...

Bir milletin, (Âkif) gibi dâhileri: ölmez!...
Fânîliği temsil eden, eb'âda gömülmez!...

Şâirdir: asîl an'anelerden örülen tâc,
Dünyâ, bugün (Âkif) gibi şâirlere muhtâc!...

Bayraklaşan isminde, zaferlerdeki sır var,
Târihi, fetihler dolu bir ırkı kucaklar!...

(Âkif) diye, seslensem ufuklarla berâber,
(Âkif) diye, feryâdıma ses vermede her yer!...

Al, pembe bulutlar, kanının dalgasıdır hep,
Mâtemli guruplar, sana (Türk)'ün yasıdır hep!...

Göklerden inip, her gice ruhlarla melekler,
Hürmetle kıyâm eyliyerek, kabrini bekler!...

(Türk)'ün, unutulmaz, ebedî şâirisin sen,
Yâdınla gönüller, coşarak vecde gelirken,

En içli tehassüsle anar ismini, diller,
Rehber bilecektir, seni âtide nesiller!...

Milyonları irşâd ediyorken: (Safahât)'ın,
İnsanlığa örnek oluyor, şanlı hayâtın!...

Târihe şerefler veren ismin: lekesizdir!
Ölmez eserin: gençliğe gösterdiğin izdir!...

ALİ ULVİ KURUCU

FİATI : 100 KURUŞ

İslâmın İlk Emri

Oku

Resûlullah (S.A.) den işittim: "Konstantiniyye sürünün dibinde sâlih bir kimse görülmeyecektir" buyurdu. Umarım ki, o merd-i sâlih ben olayım.

Ebû Eyyub el-Ensârî

YIL : 3 Şubat 1964 SAYI : 33

İÇİNDEKİLER

- Hâdiseler — Düşünceler — OKU
- Hep Böyle Derler: Yâ Râb! — Mustafa VARLI
- Federasyon Toplantısının mânası ve safahatı — Süleyman ÖZKAFA
- M. Özgüneş'in konuşması
- A. Arslan Aydın'ın açıklaması
- İhsan Ataöv'ün konuşması
- Hüsnü Dikeçligil'in konuşması
- Evliyaoğlu'nun konuşması
- Ulumu'l Hadis — Hayreddin KARAMAN
- Devlet B. S. OMAY'ın konuşması
- İlm-i Kelâm Dersleri — Dr. A. Arslan AYDIN
- Nâht — Hüseyin KÜÇÜKKALAY
- Ekmek İsrafı — Osman CİLÂCİ
- İmam - Hatip Okulu A. Birliği toplantısı
- Milliyetçi Türk Basınına ve İlgililere — K. Fedai COŞKUNER
- Metin ile Hayreddin — M. Said ÇEKMEGİL
- M. Şemseddin Fenari — Veli ERTAN
- Al-Matüridinin Nasihatnâmesi — Asist. A. Suphi FIRAT
- Okuyucularla Başbaşa

KAPAK RESMİ :

Mihmandar-ı Rasûlüllah Ebû Eyyub Hâlid b. Zeyd Ensârî-i Neccârî (R.A.) ın medfun bulunduğu Eyüp Camii — İstanbul.

HÂDİSELER—DÜŞÜNCELER

Sıcak memleketlerde yeni bir mevsimin geldiğini haber veren yaraasalar gibi uçuşmağa başlayan misyonerler, milli varlığı tehlikeye koyan bu yeni dönemin ilk haberci, ilk işaretleridir.

S. KARAKOÇ

Ortadoğu ve Şark İslâm ülkelerinde, İslâm'ın bütün manevî haşmetiyle yaşadığı, vahdaniyet dininin müslüman toplumlarda yavaş yavaş dimağları tuğsturan bir şerare, gönülleri görünmez liflerle birbirine bağlayan bir **Hadı-ı Metin** ve safları kenetliyen bir aslî unsur haline geldiği şu günlerde, bu uyanış, bu idrak seviyesine yükselişi Hıristiyanlığın geleceği için tehlikeli gören iki resi-i ruhanî hareket geçmiş ve dünya hıristiyan birliğinin temelini atma çabası içinde olduklarını fiilen göstermiş bulunuyorlar.

Ruhları aşka, sonsuzluğa ve manevî fetihlere ulaştıran ilmin mihrabı, imanın ka'besi olan İslâm bir vahdet çerçevesi içinde son gaye ve değişmez hedeftir. Doğu İslâm Dünyası, bir kül, bir şuur olarak asırların mahreki, nesillerin mihrabı olan bu tek noktaya teveccüh ederse, Misyoner mantığı elbette zonklayacak ve asırlardır aldatarak iman tarlamıza ekmeğe çalıştığı teslisin meyvelerini devşiremiyecektir. Fener ve Vatikanın karanlık dehlizlerinde yontula yontula sun'îleşen **UKNUM,** artık İslâm dünyasında girecek bir kafa bulamıyacaktır. Misyonerin, şüphe, tereddüt ve yanlıtma ile İslâmın geniş ve mümbit sahasına saçmak istediği tohum artık gün yüzü görmiyecek, zift yüklü siyah çuvalları sırtlanarak katran gibi simsiyah çehrelerle Doğu âlemindeki uzun seferlerinden mahrecelerine dönmüş olacaklar. Çünkü, Doğu âlemine ve Kara Afrikaya — Misyoner faaliyet için — Vatikanın döktüğü sarı ve kızıl altınlar, kendilerini bekleyen mes'ud neticeye götürmemektedir. Yazılan kitaplar, basılan broşürler, elden ele ulaştırılan **«saadet zincirleri»,** İslâmın misyonersiz ve dâisiz ilerleyişi karşısında acziv ve sefilliğin küçüklüğü içinde eriyip gitmektedir.

İşte iki rûhanî liderin mukaddes toprakları ziyareti ve Hıristiyan birliğine doğru adım atışları bu endişeden doğan zoraki bir gayretin neticesidir. Dağlara ve çöllere düşen ÇÖMEZLER'in, elleri boş, kafaları loş olarak Vatikanın küçük karanlık hücrelerine bir suçluluk psikolojisi içinde dönüşeni, onları, Hıristiyan Mezhepleri arasında 2000 yıldan beri açılan derin uçurumları kapatma sevdasına düşürmüştür. Hıristiyan Mezheplerinin telfikine ma'tuf olan mukaddes topraklardaki bu görüşme, eğer İslâm dünyası, bugünkü kendi şuuruna erme, kendi potasında erime zevkini büyütür, bir müdafaa silâhı olarak onu kullanabilirse, bu derin uçurum PAPA PAUL VI. ile PATRİK ATHENAGORAS'ı da yuİacaktır.

İki ayrı din kadar farklılık gösteren mezheplerin birleştirilme çabası, mutlaka hıristiyanlık adına yapılacak fiili mücadelelerin daha doğrusu taarruz ve tasallutun başlangıcıdır. Bu içtimada, İslâm dünyasında yapılan misyoner faaliyeti ele alınıp görüldü, belki de, doğrudan doğru yeni HAÇLI SEFERLERİnin ta'biye durumu hazırlandı. Bu fikri te'yid eden alâmetler meveuttur TÜRKİYE'DE. Misâlî: **Noel Baba'**nın Antalyalı olması, Efes ve Antakya'nın Hıristiyanlıkca mukaddes yer ilân edilmesi, Antakya'da Sen Pier Kilisesi inşaası, turizm paravanası gerisinde **«TÜRKİYE'NİN İKİNCİ MUKADDES ÜLKE»** ilân edilmesi, gibi hâdiseler ve bir papas marifetiyle Kıbrısta akıtılan kanlar, bu hücumun, bu cepheden saldırışın öncü kuvvetleri olduğunu keşfetmek için kahin olmağa lüzum yoktur. Herşey ayan beyan ortadadır. Şu halde İslâm dünyası bir bütün olarak bu kilise ittihadına karşı ruh ve madde plânında yeni Ehl-i Salîb Muharebelerine karşı hazırlanmalıdır. Çünkü Hıristiyanlık kilise birliğine doğru gidiyor. Kudüsteki randevunun maksadı budur. Buna karşı İslâm dünyası kendi iç meseleleri yanında bu hayatî dış meseleye de eğilmeli-dirler.

(Devamı 25 de)

Gerçek, biz onu kadir gecesinde indirdik. Kadir gecesinin (o büyük fazl-u şerefini) sana bildiren nedir? Kadir gecesi bin aydan hayırlıdır. Onda melekler ve Ruuh, Rabblerinin izniyle, her bir iş için iner de iner. O (gece) tan yeri ağarıncaya kadar bir selâmdır.

(El - Kadr suresi)

İslâmın İlk Emri

OKU

Kim Kadir gecesinde — (sevabına) inanarak, ihlâs ile — kaim olursa (o geceyi ibadetle ihyâ ederse) geçmiş günahları mağfiret olunur.

(Hadis-i Şerif)

SAYI : 33 ★ Cilt : 3 ★ Dini, İçtimaî, Edebî Aylık Mecmua ★ Yıl : 3 ★ Şubat : 1964

HEP BÖYLE DERLER: YÂ RAB!.

Mustafa VARLI

Duaların en çok kabul olunacağı, «On bir ayın sultanı» adıyla bilinen bu mübârek ayda bütün müslümanların yüzü nûrânî prvâsıyle HAKKA çevrilir, gayri ihtiyarî olarak elleri açılır, kalblerinden kopan coşkun ve feveranlı hislerle dilekleri yoktan var edici ALLAH'tan niyaz ederken hep böyle derler: Yâ Rab!..

Her müslüman, bir taraftan dinî vazifelerini hariyyen takib, ALLAH'ın bahşettiği sayısız nimetlere karşı şükran borcunu ifâ ederken, diğer taraftan günahların affedilmesi için bütün varlığıyla ALLAH'a böyle yalvarır: Yâ Rab!...

Cinâler cinayetlerinden, suçlular suçlarından, günahkârlar günahlarından arınmak için tövbe ederek ALLAH'a sığınır, yalvarırlar; ve hep böyle derler: Yâ Rab!...

Müslümanlar bu mübarek ayın mehtaplı gecelerinde SAHUR'a kalkarken veya sabah namazına uyanırken ağzılarından çıkan ilk cümle: Yâ Rab!...

Hastaların, mahkûmların, öksüzlerin, kimsesizlerin, biçârelerin, mazlumların, zayıfların, mağdurların, tecavüze uğrıyanların ilk cümlesi, âhirete irtihal etmekte olan hakiki müslümanların son sözü: Yâ Rab!...

Her zalim ve her câni, öleceği an, ALLAH'ına güvenir. İdam sehbâsına çekilecek bir insan ellerini kaldırıp; zaman zaman isyan ettiği, fakat aczıtığı anlar, huzûruna varacağı ALLAH'ına daima öyle der: Yâ Rab!...

ALLAH-ALLAH diyerek kıtaları fetheden kahraman ordunun asil liderleri ellerini açarak yaradanlarına şöyle yalvarırlar; Yâ Rab!...

Diyar diyar gezerek vatan müdafaasını isteyen, Türk Ordusunun kahraman Mehmetçiğine:

«Ey şehid oğlu şehid isteme benden makber!

Sana ağuşunu açmış duruyor Peygamber! » diye haykıran İslâm mücahidi, İstiklâl Savaşının o korkunç anlarında memleket memleket, cami cami dolaşarak, müslüman Türk cemaatini coşturmak ve Türk Ordusunu muzaffer döndürmek için, bütün din adamlarıyla ve geride kalan bütün bir milletle birlikte ellerini açarak hep böyle derlerdi: Yâ Rab!...

Bugün, dinini oyuncak, ezan ve Kur'ânını eğlence yapanların; ALLAH-ALLAH diyerek mukaddesatı uğrunda mallarını ve canlarını fedâ etmekten bile çekinmeyen cedadı da hep böyle yalvarırlardı: Yâ Rab!...

...

Hakkı ve sabrı tavsiye edecek, emanetinde bulunanların, vatan ve milletinin selâmeti için çalışacak, saf kalbli, ileri görüşlü, Allah'ı seven, Hazreti Muhammed'in ümmeti, ittaatli evlât ,nâmuslu kız, iffetli kadın, evlâdına düâ öğreten anne, yavrusuna Kur'ân öğreten baba, annesinin düâsına iştirak eden kız, babasıyla namaz kılan genç, birbirinden emin insanlar... hep, evet hep böyle derler: Yâ Rab!.

Hak dini İslâmiyeti kabul eden, ALLAH'ı ve Peygamberi tanıyan, Kur'ânı hazm ederek okuyan, hükümleriyle amel eden, cedadının hâtıratını yaşatan, ALLAH'tan korkan, harîm-i ismetini muhafaza eden, hayatını koruyan, ilâhî kanunlara itaat eden, vakarını muhafaza eden, zulmü nefretle anan, ancak Hak karşısında eğilen, yetimlerin gözyaşını silen, fakirlerin yüzünü güldüren, her insan, gece gündüz böyle der: Yâ Rab!...

Ve biz hep böyle deriz: Yâ Rab! Sana teveccüh eden, yalvaran, senden medet bekleyen kullarından lutfunu esirgeme!... Rahmet ve merhamet kapılarını aç!... Bizi doğru yoldan ayırma!... Millet ve memleketimizi, irz ve namusumuzu melûn kimselerin melûn teşebbüslerinden koru!... Kadınlarımızı ve kızlarımızı namus elbiseinden mahrûm etme!... Yâ Rab!...

"Cemaat olunuz. Allahın eli cemaat üzeredir"
Hz. Muhammed

Federasyon Toplantısının Mânası ve Safahatı (1)

Süleyman ÖZKAFA

İslâmiyetin en kudretli olduğu devirler müslümanların birbirleriyle bir gaye etrafında birleştikleri, mensuiyet duygularının zihinlerden tatbikat safhasına gürül gürül aktığı zamanlardır ki, biz onu ancak tarih sahifelerinde görüyoruz. Öyle bir asırdayız ki, zengin, mâna âleminden yoksun, hırs ve tamahla kendini parayа peyk yapmanın formüllerini araştırmakla meşgul. Fakir, midesizsiliz sızıntısının ızdırabından kıvranırken, fırsat kollayan Moskof uşakları, emekten yanayız maskesi altında, ölüm ağları kurmakta, fakirliğin sembolleşmiş şekli olan işçiyi ağına düşürmek için dalavereler çevirmekte, zavallı *Hacımmi* bu tahlıyı teşhis ve tedavi etmeden cennet ummaktadır.

Madde âleminin içersine yayılı mânevî hat ve antenler her geçen gün koparılmakta, mânasız maddekorkunç bir sürüsü birbiri uşurumuna doğru yalaklamaktadır. Felâketler silsile halinde uzayıp gitmekte... Çare: Bir mâna topu meydana getirmek, bu topun saçtığı nurdan şualarla koparılan mânevî hatları yeniden kurmak zamanının gelmiş olduğunu hissetmek ve tatbikat safhasına geçmektir.

Fertlerin ve cemiyetlerin menfaat peşinde koştukları zamanımızda İslâm Cemaat Ruhunu kim uyandıracak?. Bu ruh uzun bir gecenin sonunda elbet doğacaktır...

Kıyamet yaklaştı, dünyanın mihveri bozuldu, ıslâh olmaz gibi mesailerden ayrılıp şekil bir İslâmiyete bürünen, yâni tamamen ruh örgüsü olan ibadetleri miraç gayesinden milyonlarca mil uzak bir anlayışla, hareketler manzumesi halinde telâkki eden insanlar sarındı, şekilden ruha yükselmenin formüllerini bulmuya hangi laboratuar, hangi müthesaus şörevlidir. Elde şifası sonsuz bir ilâcımız var, fakat tatbikatı bilinmiyor. *Bu ilâç eksiz ve şüphesiz Kur'andır.* O ki, zamanla mukayyet olmaksızın, eczedn ebede nur saçmak için gönderildi. Küfürle, mâsiyetle kararmış kalbleve şifa vermek için nâzil oldu. Asrımız mânevî mühendislara muhtaçtır. Temennî edelim ki, gerçek müthesaslarımızı yetiştirecek müesseseler İ. Hatip Okulları ve Yüksek İslâm Enstitüleri olsun. Ehl-i küfrün bu müesseselere bütün kuvvetleriyle tasrruz geçtiklerine hakkımız ehl-i küfrün karşı cephesinin bu müesseseler olduğu görülür...

Bazıları kuruluş devrinde olan, bazıları meyvelerini veren bu müesseseler, Peygamberimizin *«Cemaat olunuz, Allah'ın eli cemaat üzeredir»* Hadislerinin mânası sırrı gereğince elele, kalb kalbe verdiler, cemiyetler kurdular. Ve bu uzuvlar bir vücud şeklinde, bir mâna etrafında birleştiler. Bence, 12.1.1964 tarihinde yapılan *Türkiye İmam - Hatip Okulları Dernekleri Federasyonu Genel Kurul toplantısı mezkûk hadisin ruh ve madde örgüsü şeklinde tezahüratından ibarettir.*

Bu toplantının ana hatlarıyla safahatı:

Sabah saat 9.30 da başlayıp yemek fasılası vermeden, akşamın saat 20.30 una kadar devam eden toplantıda, bir hatip (İhsan Ataöv) kongrenin mânasını şu kelimelerle özetledi: *«İlâhî bir kuvvet bize yemek yemeden hattâ ve hattâ bütçe komisyonundaki vazifelerimize de gelmeden bu din adamlarının içinde oturun dedi. Din adamları aşırı duygunun teziri ile yemek fasılası vermedi. Türkiye'de hangi federasyonun, hangi derneğin, hangi partinin kongresi o saatte başlar da bu saatte, bu ulol toplantı halinde devam eder? İşte memlekete inanan insanlar...»*

Ankara Türk Ocağı Binası Türkiyenin dört bucağından gelen delegeler, dinleyiciler ve parlâmento üyeleriyle sabahın erken saatlerinde hınahınç dolmuştu. Bu toplantıya Konya Yüksek İslâm Enstitüsünden kırk kişilik bir öğrenci kafilesi, Kur'an-ı Kerim ve hadis hocaları Sayın *Ali Aras* beraberinde, seherin erken saatlerinde özel bir otobüsle hareket etmişlerdi. Kafile Cihanbeyinde sabah namazını kılıp yola devamla saat dokuz otuzda toplantıya iştirak etmişlerdir.

Başkanın açış konuşmasından sonra kongre başkanlığına *S. Arıkan*, başkan yardımcılığına *Mustafa Ateş* seçildiler. Bundan sonra başkan *Kemal Güran* tarafından faaliyet raporu okundu. Doküz sahifelik raporda şu hususlar belirtilmekte idi: a) Diyanet İşleri Başkanlığı Teşkilât Kanunu ile alâkalı çalışmalar, b) Basının kasıtlı tutumundan dolayı ilgililerle şifahi yolun tercih edildiği, c) Federasyonun bir merkeze kavuşturulması, ç) Federasyona yeni derneklerin katıldığı, d) 3 bin lira yardım temin edildiği, e) Bağlı bulunan İmam - Hatip Okullarının ihtiyaçlarının tespit edilmesi için anketler hazırlandığı, f) Federasyonun muhtelif toplantılarda temsilinin sağlandığı, g) Saadet Narin Dini Öğretime Yardım Vakfının murakabesinin federasyona verildiği, ğ) Raporun uzun bir yer tutan bu kısmında Maarif Vekili İbrahim Öktemin muhtelif zamanlarda ve çeşitli İmam - Hatip Okulları aleyhindeki beyanları zikredilıyor ve haklı bir şekilde tenkid ediliyordu, h) 32. sayımızda tenkidini okuduğunuz, Devlet Bakanı tarafından 2. maddesi SOLAK olarak vasıflandırılan ve komisyonda üye bulunan Sayın Dr. *Ali Aras*'ın Bağlı bulunan İmam - Hatip ve Ortaokul aleyhine fakat ittifakla alındı şeklinde gösterilen sekiz maddeden müteşekkil din eğitimi komisyonu raporu bu bölümde zikredildi ve tenkidi yapıldı, ı) Kıbrıs hâdiselerine gösterilen alâka.

Raporun okunmasından sonra federasyona çekilen telgraflar okundu. Faaliyet raporunun leh ve aleyhinde konuşmak isteyenlere söz verildi. Delege *A. Şahin* idare heyetini bazı hususlarda tenkid etti. Daha sonra Sayın İbrahim Öktemin beyanlarını şiddetli bir lisanla tenkit ederken, Öktemin toplantıya iştirak ettiği görüldü. Delege, «bakanımızın geldikleri isabetli oldu» diyerek tenkitlerine devamla: *«Sayın Bakan bizi Nasreddin Hocanın leyleği gibi kanadımızı, oağımızı kesip kuş benzetmek istiyorlar. Kendileri yakında Amerika'dan geldiler. Acaba orada din tedrisatı nasıldır? Tetkik buyurdular mı? İmam - Hatip Okullarının adedini 8 e indirmeğe, milletin arzusu hilâfına, kimsenin hakkı yoktur. İmatsız iddiaların sebebi nedir...»* (alkışlar)

Mezkûr delegenin konuşmasından sonra Sayın Bakan Mecliste Maarif Vekâleti bütçesinin görüşülmekte olduğunu ve kendisine söz verilmesini başkanlık divanından istedi. Fakat delegeler dilek ve temennilerden sonra konuşmasını istediler. Bakan mikrofona geldi, mezkûr maarzetini söyledi ve kendisini tenkid edecek iki kişiden sonra kendisine söz verilmesini istedi. Başkan, Maarif Bakanı hakkındaki bütün münekkitleri konuşturacağını, yalnız bu mevzu dışına çıkılmamasını rica etti. Delegeler tarafından Öktemin beyanları, mezkûr din raporu, milliyetçi, mukaddesatçı kitapların toplatılırması hususları tenkid edildi ve sebebleri sorulduv. O *Nasıl ve neden din reforma ihtiyaç hasıl eden bir din midir ki reforma ihtiyaç hissetsin?»* cümlesiyle reformcuları tenkid etti.

Dr. Hamdi Turgut: İ. Hatip Okullarının bidayette nasıl açıldığını anlattı. Bakana ikazla: *«Sakın siz olasız bu okulları kapatmıya kalkmıyasınız»* hitabıyla sözlerine son verdi.

Delegelerden *Ruhi Şar*: Söz aldı, sayın bakandan üç sualim var dedi ve suallerini sıraladı:

1) *Eski Köy Enstitüleri kapılarında acılı olan levhaları İmam - Hatip Okulları kapılarına asmak istemeleri nedendir?*

2) *İmam - Hatip Okulları niçin diğer liseler meyanında mütalâa edil miyor?*

3) *Din Eğitimi ile Federasyonu Raporu hazırlanırken niçin federasyonumuz çağırtmamıştır?*

Üye *Ömer Mutlu «...— Sandalyalar ve makamlar konuşmaz! Haklar konuşur!»*

Delegelerin konuşmalarından sonra umumî arzu üzerine emekli Albay *Enver Tuncalp* fütursuz bir konuşma yaptılar ve bunda şöyle buyurdular. Tuncalp konuşurken salona *K. Gülek*'in geldiği görüldü ve bazı kimseler tarafından alkışlandı.

Bunu takiben Maarif Bakanı, bir buçuk saat devam eden konuşmasını yaptılar. Sayın Bakanın konuşmalarının bazı metinlerini ve arkadaşımız *M. Ateş*'in bu konuşmaya ait tenkitlerini mecmuamızın gelecek sayısında bulacaksınız.

Delegelerin istekleri üzerine toplantıda bulunan meb'us ve parlâmento üyelerinden Mehmet Özgüneş, İhsan Ataöv, Hüsnü Dikeçligil, Gökhan Evliyaoğlu, Ahmet Üstün, Rasim Hancıoğlu, Ahmet Yıldız birer konuşma yaptılar.

M. Özgüneş uzun konuşmalarında; son raporun büyük halk kitlelerinde huzursuzluk yarattığını, muhtelif zamanlarda toplanan din komisyonlarının ne gibi kararlar aldığını ve bu komisyonlarda menfi fikirli şahıslara kargıtutumlarını, ayırıcı insanların alevlik maskesi altındaki faaliyetlerini ve birçok yönlerden dinin ve müesseselerinin lüzumluluğunu tebarüz ettirdiler. *«Bu millet hiç bir zaman İ. Oktem kötü niyetlidir demez. Amma lâkin bu milletin bir huyu var tatbikata bakar. Eğer tatbikatta sen bu milletin inandığı adamları yalayıp getirmediysen ne dersen de, şüphe eder...»* hitaplarıyla İ. Öktemin icraatını tenkit ettiler.

Özgüneş'in konuşmanı *İhsan Ataöv*'ün veciz konuşmaları takib etti. İhsan Hatip Okullarının üvey evlât muamelesi gördüğünü, KADEŞ rezalletlerinin vuku bulduğu, gençlerin açık mektupları peşinde koştuğu bir çağda imanlı ve milliyetçi gençler yetiştiren İmam - Hatip Okullarının sayısının azaltılmasına gidilmesine imkân verilmiyeceğini, menfi cereyanların «kargının ölmüş, ifrarla, yapıcı ruhla çıkacak olan müessese yalnız ve yalnız İmam - Hatip Okulları» kaldığını arzettiler.

Sayın *Hüsnü Dikeçligil*'in konuşmalarının ekseriyetini İmam - Hatip Okulları ve mülkın rapor içeriği etmiştir. Raporun iyi niyetle hazırlanmadığını ve Türkiyenin istikbâlinde yüksek mevkiler işgal edecek İmam - Hatip Okullarını ve Yüksek İslâm Enstitüleri talebelerini firenlemek gayesine matuf olduğunu söylediler.

Dikeçligil'in konuşmasında sonra büyük bir tezahürat arasında kürsüye gelen *Gökhan Evliyaoğlu*, sayın Devlet Bakanı Saffet Omayın da söylediklerî gibi, iratkâr ve gençlerin istikbaline işık tutan bir konuşma yaptılar.

En son olarak sayın Devlet Bakanı *Saffet Oma'yın* Maarif Vekili İ. Öktemin aksine meseleleri tevil suretinden değil, âdeta salonu dolduran yüzlerce kitlenin hiş ve duygularına tercüman olacak şekilde konuşmaları takdir ve şükranla karşılandı

Bu konuşmaların halde ve istikbâlde bilinmesinde fayda mülâhazasıyla teypten uzun çalışma neticesi OKU ekibi tarafından kaleme alınmıştır. Gelecek sahifelerimizde salına tam mutabık olan bu konuşmaları okuyucularımızın istifadelerine arzederiz.

Tasvib edilen seslenişlerin söz safhasından, tatbikat safhasına geçme temenniayle...

(1) *Türkiye İmam - Hatip Okulları Mezunları Dernekleri Federasyonu Umumî Heyet toplantısı.*

(1) *Tabii Senatör.*

MEHMET ÖZGÜNEŞ'İN KONUŞMASI (1)

Gönül arzu ederdi ki, ben konuşurken burada çok kıymetli Milli Eğitim Bakanımız İbrahim Öktem Bey de bulunsunlar. Fakat öyle tahmin ediyorum ki, kendilerinin temsilcileri buradadırlar. Ayrıca hükûmete bizim buradaki görüşlerimizi intikal ettirecek Devlet Bakanı vardır.

Burada sadece müslüman bir vatandaş olarak fikirlerimi arzetmeye çalışacağım. Benden evvel konuşan arkadaşım dedi ki: *«Memlekette din eğitimi hususunda bir huzursuzluk var.»* Aldığımız yüzlerce mektup ve memleket sathını dolaştığımız zaman yüzlerce vatandaşın istek ve ifadeleriyle sabittir ki, evet din eğitimi hususunda bu memlekette bir huzursuzluk var. Son komisyon raporu bu huzursuzluğu azaltmak şöyle dursun, artırmıştır. Neden acaba? Neden bu büyük *halk kitleleri* din eğitimi hususunda müslüman *halk kitleleri huzursuzluk içerisindedir?* Devlet olarak ta millet olarak ta bunları gidermeye mecbur olduğumuzu belirtmeye çalışacağım.

Evvelâ birinci karar şu: *Din eğitimi lüzumlu mudur, değil midir?* Bunun hakkında mutlaka karar vermek zorundayız. Çünkü bir takım insanlar çıkıyor, ömründe camî yüzü görmemiş, duyduğu ezan sesi sadece doğduğu gün kulağına okunan ezan sesi. Çıkıyor, müslümanlık hakkında biçiyor, kesiyor. (alkılar) Bir defa peşinen şurayı kabul edelim. İslâm Dini hakkında söz söylemeye herkes mecburdur. Sayın bakan böyle söylediler. Sayın Öktem Bey, öyle bir devirdeyiz ki, her fikre yer vardır, elhak doğrudur, *ama her icraata yer yoktur.* (alkışlar)

Ben müslüman olarak şu kanaatteyim ki, din eğitimi sadece devam etmekle kalmayacak, bu memleketin lüzumlu, kültüründe lüzumlu bir parçası olarak devam edecektir. Sebebini iki ana noktada toplayabilirim:

Birisi arkadaşlarım: Bir teşekkül istese koskoca devlet çapında olsun, istese küçük olsun verimli olabilmek için dört ana unsura dayanmak zorundadır: Birisi rasyonel ilke, akla dayanan bir organizasyon. İkincisi: bu organizasyon içersinde ehliyetli personel. Üçüncüsü: organizasyon

içersinde bir akım sistemi. Nihayet dördüncüsü: Moral güçtür. Dünyanın en rasyonel teşkilâtını kurun, dünyanın en ileri insanlarını bu teşkilâtın içerisine sokun, dünyanın en modern iş akım sistemlerini getirin. Eğer personelde moral güç yoksa, fertleri cemiyet adına feragata sevk eden bir kuvvet mevcut değilse, bu takdirde bu organizasyon çalışmaz. Tıbbiyeye gönderiniziniz amma, mektebi bitirince Amerika ve lira fazla verdiği gün tabii oraya gider. O fertte moral güç varsa, hayır orayı değil, Karaköseyi tercih eder. Türk Silâhlı Kuvvetlerinin moral talimatı der ki: *«Moralı en kuvvetli esaslara bağlayan dindir.»*

İkincisi arkadaşlarım. Fertlerde vicdan teşekkül eder. Onları sevk idare eden üç ana kuvvet vardır: Birisi din, ikincisi kanunlar, üçüncüsü örf ve âdetler. Hemen dikkat edersenir örf, âdetler, kanunlar fertli düşndan sevk ve idare eder. *İnsanları içinden sevk eden, her insanın içine üretesiz, rüşvet almaz, ihtimas yapmaz bir polis koyan yeğüne kuvvet dindir.*

Yanınıza sokulsam, desem ki: «Üzdanımı evde unutmuşum, taksiye verecek param da yok, bana bir elli lira verir misiniz?» Siz eh bana verseniz, bu elli lirayı verseniz. Ben bu elli lirayı inkâr etmek istediğim gün hangi kanun bunu benden geri alabilir?

Bir zamanlar din eğitimi hakkında çok atmış, tutmuş, epeycede yüksek mevkilere kadar gitmiş bir zata bir gün sokuldum, dedim ki: *«Dinin ahlâk üzerindeki tesiri nedir?»* Uzun uzun münakaşa ettik, sonunda o zatın aynen sözünü söylüyorum: *«Evet dindar adamın ahlâkına dinsiz adamın ahlâkı hiçbir zaman yetişemez.»*

Kuluğumza kızın dinsizlerden bazı sesler geliyor: «Artık din ve milliyet müesseselerinin hükmü geçmiştir. Sosyalizm bugün bir dindir. Binaenaleyh sosyalizme doğru ilerleyen cemiyetlerde dine, milliyete yer yoktur. Bunlar 18. ve 19. asrın müesseseleridir.» Allaha çok şükür ki, bu cemiyetin çok büyük ekseriyeti hiçbir zaman bu düşüncede değildir. Bu memlekette din, sosyoloji bakımından fülen tesbit edilmiştir ki: İhtiyaçtır. Öyle ise bu sosyal ihtiyaçların yaratacağı sosyal uzuvları ya ben devlet olarak mekteplerde yetiştireceğim. En iyi esaslara göre, İslâm Dininin tertemiz esaslarına göre. Yahutta gizli mekteplerden yetişecek. Tervet çıkarsa çıksın bu memlekette din adamları yetiştirmeyi ehmek size ait. Hiçbir kuvvet men edemez. Hangi kuvvasak ettiğiniz gün, gizli mekteplerden din adamı yetişecektir. *Öyle ise akadaşlarım bir sosyolojik kanunun karşısına çıkmayalım. İlim kanunlarının karşısına çıkanlar için mağlûbiyet mukadderdir.*

Ben camiye gidiyorum. Adam bana diyor ki: 5 vakit namaz kılma da 3 vakit kıl. Sana ne? Sen ömründe caminin içersine girmiyorsun, benim camide kaç rekat namaz kılacağıma karışıyorsun.

Hülâsa herkes direkt olarak halkın karşısına çıkamayeği için, *devleti arkasına alıp kendi fikirlerini devlet görüşü gibi aksettirmek ister.* 26 Ağustos 1963 tarihli Yeni Sabah gazetesinde şöyle bir yazı okudum. Şimdiye kadar da tekzip edilmediği için bir fırsat bulup sayın Milli Eğitim Bakanına da sorarım. Milli Eğitim Bakanı diyor ki, orada: *«Asrlar önce kilsede yapılmış olan reformun İslâm Dininde de yapılmasını temenni ederim.»*

1953 senesinde Pakistana gitmiştim. Habib Bankın Müdürü ile din meselesi üzerinde konuşuyordum. Dedim ki: *«Beyefendi dinde reform hakkında ne derasiniz?»* Şöyle bir masasında doğruldu, dedi ki: *«Ya Kur'anı Kerim Allahın emridir, harfi değiştirilemez. Reform mevzubahis değil. Ya değildir, yakılıp atılması lâzımdır.»* Burada reform isteyicilerr neyi istiyorlar? Dinin farzları mı değişsin? Kitabı mı değişsin? İhtiyaklıkta reform, sadından uzaklaşmış bir dini daha doğru bir hale getirmek için yapılmış bir hareket-

Sayın Dr. A. Arslan Aydın'ın açıklaması

Sevgili gençler, bu konuda ısrarımız üzerine söz almak ve kısa da olsa bir tavzih yapmak durumunda kalıyorum. Bu tavzihimin saminiyetle karşılanmasını ve sayın bakanımızın izahatından sonra herhangi bir maksat taşımadığına bu hususta bilhassa hepinizin emin olmasını istirham ederim. Ben son komisyonda vazife alanlar arasındayım. Bu komisyonun üç günlük çalışmalarında din eğitimi konusunda tartışmalar oldu. Bu tartışmalarda diğer arkadaşlar gibi, bendeniz de nokta'i nazarımı gayet açık olarak, samimi bir ifade ile izah ettim. Komisyon halindeki çalışmalardan sonra son celsede bulundum. Bu celsede bulunmayan arkadaşlar oldular. Fakat o celsede bulunan arkadaşlar yine diğer komisyonlarında nokta'i nazarımı nazarı dikkate alarak, hepsi üzerinde yeni baştan bir münakasa oldu. Bu münakaşa üç saat sürdü. Bu münakaşalardan ve bu müddetten de anlaşılacağı üzere bu kararlar üzerinde tartışmalar olmuştur. Aksi tezler ortaya konmuştur. Müdafaaları yapılmıştır. Fakat netice olarak kati kararlar ekseriyetle alınmıştır. Ben şahsen bu kararlardan ikincisi yani 5000 den aşağı nüfusu olan yerlere İmam-Hatip Okulu mezunları gönderilmemesi noktai nazarının aksi istikâmetinde müdafaalar yaptım. İmam-Hatip Okullarının tamamen yatılı olmasının da mahzurlarını üzerine durdum. Bu hususta diğer arkadaşlar da ayni nokta-i nazara iştirak etmişlerdi.

Sonra 7 sene içerisinde 7 senelik dondurulmuş müddet içinde tek diploma verilmesinin mahzurları üzerinde de durulduv. Fakat bütün bunlardan sonra bir oylama oluyor ve ekseriyetle kararlar alınıyor idi. Ben bilhassa 2., 3. ve şu anda hatırladığım 5. madde olarak bu maddelerde rey vermedim şahsen. Bunu tavzih ederim. Ama kararlar ittifakla alınmış şeklinde yazılmış ise bu belki kaleme alan zatların o andaki anlayışları olmuştur.

Bu bakımdan ben bu kısa tavzihle yani şahsen bu kararların hepsine iştirak etmediğimi beyan etmek isterim. Avrıca birçok arkadaşlar dahi yine bu kararlardan bazılarına iştirak etmemişlerdir. Bu hususta tavzih etmek ister hepinizi hürmetle selâmlarım.

tir. İslâmiyetin nesinde değişiklik istiyoruz? *Meselâ, namaz kılmamak günahtır amma, namaz kılmaya lüzum yoktur demek kâfirliktir.*

İlâhiyat Fakültesi teolog yetiştirir. Orada Buda dini, Hristiyan dini, İslâm dini alınır, objektif esaslara göre tetkik edilir. Oraya bir ermeni vatandaş da girer, bir rum vatandaş da girebilir. Çünkü orası bir İslâm Enstitüsü değildir. Orada Kur'anı Kerimden hareket etmek zarureti vardır.

7. Milli Eğitim Şûrasında sureti kat'iyede Yüksek İslâm Enstitüsü kapatılsın diye bir mevzu yoktur. Bir tek üye çıktı, kapatılan dedi. Arkasından kapatılsın, kapatılmasın meseleleri olurken sayın İnceoğlu çıktı, o zamanın Maarif Vekili, dedi ki: *«Arkadaşlar maarifte biz mektep kapatmak için gelmedik, biz mekteb açmak için geldik. Şu öğretmen topluluğu bir mektebin kapanmasın için değil, ancak açılması için karar verir. Ve öğretmen arkadaşlarımın da buna karar vereceğine eminim»* dedi.

Arkadaşlarım, bu halk cahildir, doğrudur amma, bu halkın irfanı var... Bu millet hiçbir zaman şüphe etmez. İbrahim Öktem kötü niyetlidir demez. Ama lâkin bu milletin bir huyu var, tatbikata bakar. Eğer tatbikatta sen bu milletin inandığı adamları toplayıp getirmediysen ne dersen de, şüphe eder.

Bir zamanlar bir kısım insanlar çıktı, dedi ki: *«Bu memlekette yalnız sünniler yok, alevîler de var. Diyanet İşleri Başkanlığını ikiye bölelim, yarısı alevî olsun, yarısı sünni olsun.»* Alevîlik sünnilik ayrılığı tam mânasıyla siyasidir. Bugün Ortadoks papazı ile Katolik papazının kucaklaşıp, öptüşüp aman mezhepleri birleştirelim dediği bir devirde; *maalesef bizde bir çok kimseler bir takım mezhep ayrılıklarına doğru gitmek ve bu milleti yeniden bölmek hevesindedirler.*

Bu memlekette, ittimat edin bu milletin saf müslüman halkında ne irtica karşı bir temayül var, ne de oruç tutmayan insanlara düşmanlık var. Bu halk cahildir, doğrudur amma, bu halkın irfanı var... Bu millet hiçbir zaman şüphe etmez. İbrahim Öktem kötü niyetlidir demez. Ama lâkin bu milletin bir huyu var, tatbikata bakar. Eğer tatbikatta sen bu milletin inandığı adamları toplayıp getirmediysen ne dersen de, şüphe eder.

Bir zamanlar bir kısım insanlar çıktı, dedi ki: *«Bu memlekette yalnız sünniler yok, alevîler de var. Diyanet İşleri Başkanlığını ikiye bölelim, yarısı alevî olsun, yarısı*

İHSAN ATAÖV'ÜN KONUŞMASI (1)

Sevgili kardeşlerim,

Ahirete göç ederken musalla taşında insan oğlunu uğurlayan ve onu hayata ahlâlı yaşayan güzide topluluğu muhabbetle selâmlarım. (alkışlar) Özgüneş arkadaşımı heyecan ve tasvible dinledim. Ben de çok isterdim ki, böyle memleketin en ana dâvası konuşulurken, programın özü müzakere edilirken bu programı yaptıran, tatbik eden muhterem vekilimiz burada bulunsunlar. Bu komite aziz arkadaşlarım bir raporla Milli Eğitim Bakanlığının huzuruna gelmiş. Bu raporun tatbik edileceği vatan sathın va-

İhsan Ataöv, inanmış bir milletvekili

satı dünya ününde neredeyiz önce bunu tesbit etmek lâzım. Öyle bir yerdeyiz ki, memlekette evvelâ din tedrisatının kesin prensiplere bağlanması ve bunun mutlak zaruri olduğunu, devletin bütün programlarının içerisinde en geniş şekilde yer alması, İmam-Hatip Okullarını övye evlât gibi kenarda değil, öz evlât gibi bağra basması iktiza eder. (alkışlar)

Öyle bir vaziyetçi ki, kendi inancı veya kendi zevki için sakalını uzatan bir ihtiyarı karikatür olarak gazete sayfasına koyup gerici damgası vurduğumuz memlekette, bir gazete baş makalesinde: *«Bu memleketin kalkınabilmesi için önce cami yapımını durdurmak lâzımdır»* diyen bir memlekette dini tedrisatın ne kadar lüzumlu olduğunu tesbit etmek artık bir gerçektir.

Aziz kardeşlerim, Türk Yurtlunda öyle manzaralar görmekteyiz ki, seni düşmana karşı siperden koşarken Allah, Allah! nidalarıyla gidip, hayatını orada vatana vakfeden insanlar Çanakkale'de toprağın altına gömdükten sonra, onların kabirlerine çelenk koymak için giderken *Kadeş olaylarının* yaşandığı bir memlekette artık din ilâminin ve dini tedrisatın hangi seviyede bulunduğunu tesbit etmek lâzımdır. (alkışlar)

Sevgili kardeşlerim, memlekette yobaz var ise, memlekette mürteci var ise, memlekette gerici var ise onların karşısına ilimle, ahlâkla, irfanla, yapıcı ruhla çıkacak olan müessese yalnız ve yalnız İmam-Hatip Okullarıdır.

İmam-Hatip Okulları nasıl açılmıştır, ne zaman açılmıştır, ve kapanırken ne zaman konuşulmaktadır? Aziz arkadaşlarım, ellerinizi vicdanlarınıza alın ve düşünün. Her gün hamle hamle ileriye gidecek artık bu memlekette, kiyzda köşede kalmış, kötü alâklılar, kötü huylar, yıkılmış an'anelar dururken bunları ayağa kaldıracak, mânevi seyheyi kuvvetlendirecek, Özgüneş arkadaşımın dediği gibi, *milleti topyekün ele alıp kucaklaştıracak olan müessese yalnız ve yalnız İmam-Hatip Okulu kalmıştır.* Eğer kudretiniz var ise sabahtan beri konuşan arkadaşlarım bir kadro feryadı için çırpındığı bir memlekette, devlet kudretinin devamlı kadro kanunları getirdiği halde, şimdi birraz sonra sayın bakanın (Devlet Bakanı) konuşacaklar. Bir müessesenin teşkilât kanununu, kadro kanununu, bu kudsi, bu büyük ulvi anlayış içerisinde hâlâ Büyük Meclisin riyasetine getiremiyorsa, o hizim bu konuda anlaşmuzun ikinci plâna kaldığı ve zaafa düştüğünün bir delilidir. Bir kazaya müftü göndereceğiz. İmam-Hatip Okulu mezunu olacak. Daha iyisi var mı? Kurmuşuz müesseselerini gönderemiyoruz. Amma İmam-Hatip Okulu mezunları buralarda ek vazifelerle, kimisi üniversiteye devam edip, kimisi ekmek kapısında koşarken devlet baba büyük devletim, beni mezaza kadar takip edecek olan, doğuştan mezar taşının altına yatıncaya kadar başımda ilâhi mağmelerini terennüm edecek olan o hocayı benden uzak kılarsa bunla hakszılık eder, aziz arkadaşlar.

Bir bakan, muhterem, iyi niyetinden benim de emin olduğum bir bakan kadar bu memlekette şehirlerden İmam -Hatip Okullarına devam eden % 3 der, ama o mesul insan nigin bu % 3 te kalmıştır bunun sebebini tahlil eder mi? Bu memlekette dinine bağlı, din ilmini öğrenmek is-

(1) *Antalya Millet Vekili*

teyen insanlar yalnız köylerde mi kalmıştır? Niçin nüfusun kitle halinde toplandığı bu şehirlerde İmam-Hatip Okullarını dolduracak vatandaşlar neden kapıyı çalmaktadırlar? Neden gençlerimiz, ilk okulu bitiren çocuklarımız hapisli evlerin caddelerinde küçücük yaşta açık mektubu yazmaya hevesledirler de İmam-Hatip Okulunun kapısını çalmaya heveslisi değillerdir? Neden?..

Eğer toplanacak komisyonlar var ise, eğer üzerinde durulacak mevzular var ise, memleketin bu ana meselelerini ele almak için bunların içerisinde millet tarafından tasvib edilmiş, mutlak salâhiyetleri koymak ve o otoritenin koyacağı esaslara da saygıyla eğilmek iktiza eder. *Şimdi muhterem arkadaşların, rapordaki maddeler üzerinde fikir serdedemiyeceğim, çünkü bu raporu, şahsen söylüyorum, topyekün olarak müdafaa etmiyecek bir arkadaşınızım.*

Aziz arkadaşların, hepiniz o ulvi çatı altından geldiniz. Hepiniz bu geng yaşınızda oturuyorsunuz; iyiyi, kötüyü, müsbet yolu, menfi yolu tefrik ediyorsunuz. Lâlettâyin bir toplulukta konuşmuyorsun. Özgüneş arkadaşım gibi 1-2 misal de ben vereceğim:

Bizim Antalya'ya Almanyadan bir ilk okul kafilesi geldi. Bu kafileye Tüccar Kulübünde bir yemek verildi. İlk okul çocuklarıdır. Yalnız onlardaki ilk okullar sekiz sınıflıdır. İlk okul çocukları yemek sofrası etrafında hazır, üzerine yemekler, ekmekler konmuş. Çocuklar konuşmuyorlardı. Müdüre geçti, kendisine ayrılmış olan boş yere oturdu. Çocuklar da geldiler, yerlerini aldılar. Müdüre bir dua yaptı. Diadan sonra yemeklerini yediler. Yemek bitti bir dua daha okudan sonra dağıldılar.

İkinci misali vereyim: Ereğli Demir Çelik Sanayiinden bir yüksek mühendis, Enerji Dairesi Reisi Amerikaya gitti. Oradan bana mektup yazıyor, diyor ki: Ben buraya geldiğim zaman Türkiye'de din bakımından ne kadar liberal olduğumuzu anladım, diyor. Her köşe başında bir kilise, herkes haftanın muayyen günlerinde oraya devam ediyor, her daire içinden çıktıktan sonra, her vatandaş kiliseye gidip orada vazifesini yapıp, ondan sonra evine gidiyor. Niçin Amerikanın, Amerika olduğunu anladım ben diyor.

Bir misal daha: *Kennedy öldüyor Johnson Reisicumhur olunca İncilin üstüne yemin ediyor.*

Kardeşlerim, ilk okul öğretmeni, ilk okulda çocuğa beslenme saatinde, süt içiriyor, yemek yediriyor. Bu yemek saatinden sonra bir dua etse, yemekten evvel çocuklara bir besmele çektirse, o kudrette öğretmen de olsa, *Milli Eğitim Bakanı bu öğretmeni cezalandırır mı, cezalandırmaz mı? Soruyorum.* (alkışlar)

Yirmi küsur kişilik bir komisyondan dokuz kişisi bu işte çalışmış, emek vermiş insan. Fakat ekseriyeti bunun dışında kalmış, bir komisyonun vereceği raporla Türkiye'de dinî tedrisat istikamet alırsa ekseriyetin verdiği raporu göre tashih edilecek bir dinî tedrisatın sonunda, önümüzdeki federasyon kongresinde şu zabıtları aynen okuyup tekrar etmekten, buradaki konuşulanlardan yetkili ağızlardan dinlemekten özeye gidemeyiniz. Artık devlet bir şeye el koymalıdır. Mesul hükümet bir noktanın üzerinde durmalıdır. Memleketlerin ilerici, gerici diye vatandaşı ikiye bölmeğe paydos demelidir. Devamlı surette dinî müesseselerimiz, din adamlarımız karikatür mevzuu olur, bunlara hücum edilir, susulur. Neden onlara hücum etmek suretiyle başka ideolojilere hizmet edilmeye gezer? İşte memlekette basını ile münevveri ile topyekün Türk milleti olarak üzerinde duracağımız dâva.

İbrahim Öktem beye kötü niyetlidir diyemiyorum. Fakat, mesul mevkide bulunan insanlar kötü niyetlilerin hareketleri karşısında şöyle veya böyle hareket ederken, bu tabiatın yetkilerini kullanıp dur demezlerse âlet olurlar aziz arkadaşlarım. (alkışlar)

Kitap toplama meselesi benim zamanıma ait değil diyor, fakat demiyor ki: *«Ben buna taraftar değilim. Milliyetçi, Mukaddesatçı bir insanım. Türk kütüphanelerinden çıkmasını istemiyorum. Emir verdim ilgililere kitaplar toplanmıyacaktır.»* diye burada konuşmadılar. (alkışlar)

Bu rapor eğer bu kisveyile tatbik edilirse şuna emin olunsun ki bu raporu iyi niyetle tatbik edilemez. Bu raporun kapıları arkasında çok eldâiski teller bağlıdır. (alkışlar) *O eldâiski telleri, bakan beyin haberi olmadan, istismar edecek kollar da vardır bu memlekette.*

Dâvamız muvaffak olacaktır. Muvaffak olmazsa Türkiyenin akıbeti çok müessif ve hüsran olur arkadaşlar. Allah iyi niyetlileri, *Allah* bu millet, bu vatan için hüsnüniyet duygusu taşıyanları ve *Allah* burada bu evi gaye için toplananları ebediyen bahtiyar etsin. (alkışlar)

(1) *Kayseri Senatörü.*

HÜSNÜ DİKEÇLİGİL'İN KONUŞMASI (1)

Çok muhterem kardeşlerim,

Hayatımda 23 senelik mesleğimin, 7 senelik mesaisinden sonra, bu dünyada bir dünya zevk bulduğum bir vazifeyi, bir mesleği bırakmak bana bir dünya ıstırap verdi. Fakat bu vazifeyi bırakmak mecburiyetinde kaldım. Bu vazife, bu meslek, bu mesleğin bana verdiği zevk, bu mesleğin bana verdiği ıstırap, bu mesleğin bana verdiği hatıralar, bu mesleğin bana verdiği dostlarımın hepsi, bu mesleğin bana verdiği bütün bu hatıralar, bu mesleğin bana verdiği bütün bu dostlarımın hepsi, bu mesleğin bana verdiği bütün bu ıstırap, bu mesleğin bana verdiği bütün bu zevk

Ben sayın Omay arkadaşımdan şunu istirham edeceğim kendisinden muvaffakiyeti için: Diyanet İşleri Teşkilâtı kanunu hazırlanırken din adamlarının, hatta efkârı umumiyenin nazarına sunsun. Anket şeklinde. Türkiyede bir önderlik yapsın. İslâm Dini dünyanın en yüksek dinidir. Bizim büyük din adamımız, beğenmediklerî ve üzerinde buğuz ettikleri zat diyor ki: *«Küfür ehli karşında, yânî ıslımızın karşısında değil İslâm Âlemi, ehli kitap dahi birleşmelidir.»* Bizim Amentümüzde ehli kitaba, peygamberlere hürmet vardır.

Arkadaşlar ben zamanımızı almıyacağım, sözümü bırakıp bitiriyorum. Şunu arzedeyim ki bütün müsteşriklerî tetkik edin; İslâm Dinini öğerler. Maalesef çökmüşüz. Sayın genç din kardeşlerim, sizin İslâmın ve Türk Milletinin ruhuna uygun olarak gelişeceğinize kaniyim. *Arkadaşlar, beğenmediğimiz Bulgaristanı kalkındıran papazlar olmuştur. Orada öğretmenle papaz birleşmiştir. Almanyada öyle. Ben istedim ki, Maarif Vekilinden İ. Hatip Okullarının son sınıfına pedegojik dersler koysun ve bu gençleri öğretmen olarak yetiştiresn. O zaman göreceğiz ki Türkiye nasıl kalkmacaktır.* Allah, bu kongremizin Vatan ve Milletimize nafi olmasını C. Haktan niyaz ederim. Ve Türk Milletinin hassasiyetine Allahıma şükranlarımı arzederim ki, yine böyle kötü raporlar hakkında sezişi kuvveti fazladır. *Derhal dikilebiliyor.* Arkadaşlarım da bu nunu tatbik ettirmiyeceklerdir. Tarafsız bulamıyacaktır. *Bunu aldıran insanlar da hüsrana uğrayacaklardır, İnşaallah.*

GÖKHAN EVLİYAOĞLU'NUN KONUŞMASI (1)

Sevgili arkadaşlarım,

Bana, aranızda bulunmak şeref ve vazifesini veren nâzik davetinize için hepinize teşekkür ederim. Arkadaşlar ben, burada, bir siyasî partinin genel kurul üyesi, herhangi bir vilâyetin mebusu olarak değil, sadece Türkiyenin millet vekillerinden biri olarak bulunuyorum. Bana, nâçiz şahsıma, gösterdiğiniz tevecchüe, iltifatlarınıza çok teşekkür ederim. Ancak ben size iltifat etmiyeceğim. Sizden de bana ve karşınıza gelen herkese fazla iltifat etmenizi rica edeceğim. Arkadaşlar, yurt sathında, vazife kabul ettiğimiz her yerde, karşılaştığımız her vatandaş toplu- luğu karşısında, her münevver karşısında huzurunda hep ayrı ricada bulundum. Bu bizim millet olarak ilîklerimize işlemiş bir zaafımız. Herkesi alkışlıyoruz ve çok alkışlıyoruz. Halbuki, dikkat edilirse —bunu en rahat sizinle konuşabilirim— bu milletin tarihinde fazla alkış yok. Yapılan işleri takdir var. Ama yapılan her iş bir hizmettir, fazla takdire değmez. Sizinle konuşabilirim dediğim mesele şu: Rastlamış ve okumuş olduğunuzu zannedirim. Ben, bir yerde bu hadisi serîfe rastladığım zaman ilîklerime kadar ürperdiğimi hissettim. Aynen şöyle, diyor ki: *«Öyle Yahudiler gibi birbirinizi alkışlamayınız.»* Bunun ifade ettiği hakikatin üzerinde münâkim olduğu kadar düşünmeye çalışın. Arkadaş bu, bir noktada gerici olmak mecburiyetindeyiz. Madem ki kendimize muhatap olan insanların mazisi hakkında mutlaka gerici olmak mecburiyetindeyiz. Şimdi karşınızda, yarın bir başka yerde, bir otobüste, yanyana bulunduğunuz zaman eğer tanıdığınız şahsiyet, üzerinde fikir sahibi olduğunuz adam size, sizin meselelerinizden bahsediyorsa bir an düşünmek mecburiyetindesiniz. *Bu meselelerin ciddî imtihanlar geçirdiği devirlerde bu adam ne yapmıştır? Birçok sorumlulukların icabettiriği günlerde bu arkadaş, bu adam, bu müteffekkir, yahut milletcheckli, yahut parlâmento üyesi acaba neler yapmışlardır? Buradan*

Gökhan Evliyaoğlu,
samimi sesleniş

çağırmızın en deri nfelsefesine giriyoruz sorumluluk felsefesi. Bir insan cemiyete tesir etmektedir. Tesir ettiğinin şuurunu varmaktadır. Özleyiş tesir ettiğini bile bile bu şuurun adamı olmaya mecbur, hattâ mahkûmdur. Sizin de karşımızda bugün —arkadaşlarımızın zâbı ederek konuşuyorsunuz— şu veya bu şekilde alkışlarınıza muhatap olmak mümkün. Bundan daha kolay bir şey yok. İnsan cemiyetleri daima kendilerinden alkış toplayacak muhatap bulmuşlardır. Evet bu adam, şimdi alkışlarımızla ve bazı sümenler altında toz- lanmaya, unutulmaya terkedilmişlerdir. Eğer bunların üzerine devrin veya devirlerin mes'ul adamları, bu memleketin kaderini avuçlarında zaman zaman tutanlar eğilselerdi ve bunları açsalardı, bugün bizim muhtaç olduğumuz birçok emek mahsulünü dosyalarında bulmuş olacaklardı. Eğer bu memlekette sorumluluk vazifesini en ince hassisiyetleriyle ifa ettiğini zannettiğim ailimlerden birinin, büyük âlim, büyük fizikçi hocam Ord. Prof. Ali Fuat Başgil'in, çok önemli bazı raporlar bulunduğu Diyanet İşleri Tasarısını bilmiş olsaydık, bugün bu sancıları çekmeyecektik. Arkadaşlar, bilmek de kâfi değil, yapabildiğimiz nisbette elimize kudreti- ler geçtiği günlerde, eğer bunları yapmamışsak yine mes'uliyetimiz devam etmektedir. O zaman sorunuz. Bu milletin bir gün kaderini elinde tuttuğumuz zamanlar partiler yürmemiş, herhangi bir gurubunuz veya prestij olarak tesiriniz bu milletin kaderinde rol oynadığı zaman niçin açıp bunları değerlendirmek şöyle dursun, bunları hazırlamış olan insanları tazırajlı cezalara terkedildi, sürgünlere mahkûm edildiği zaman nerede idiniz? Arkadaşlar ben, politika yapmak istemiyorum. Söylediğim sözler politika değildir. Amma ilîklerimize işlemiş bir zaafı zaafın tesirinde lüzum ve zaruret vardır. Ben, sizden şunu istiyorum: Bundan böyle Türkiyenin kaderinde hiç değilse bugünün takviminden sonra bir çizgi kabul edelim ve bundan sonra çalışacak adamların ve çalışma vadeden insanların hiç değilse bu çizginin ötesinde icraatlarını takip edelim. Büyük Kennedy şöyle söylüyor: *«Eğer bir insanın mes'uliyeti ve cesaret hamileri devam etmemişse, zaman zaman bir yıldız gibi parlamışsa, bu cesaretin onda birine ihtiyaç' hissedildiği devirde sunmuşsa o adamlara inanmıyoruz»* diyor. Arkadaşlar, kendi nefsimizi tenkid, inandığımız plân ve sistem içersinde büyük bir yer tutmaktadır. Ben, buradan, milletçe zaafumuzun bir noktası üzerine parmağımı bastım. Ancak yeri gelmişken ve bu- zurunuzda söz söylemeye mes'uliyetini kabul etmişken br noktaya daha işaret etmeme müsaadenizi rica edeceğim. O nokta şudur: İlk defa sizi bu kadar kalabalık, bu kadar aydın bir kitle halinde görmek bahtiyarlığına erdim. Anadolu gencine uzun müddet beni ârız olmuş bu mahviyetkârlıktan ayrılmaya bilelim. Biz, şerefli bir milletin çocuklarıyız. Mevkiimiz ve mesleğimiz ne olursa olsun mutlaka başı yukarda gezmek mecburiyetindeyiz. Bizim içimize gömülüşümüz, murakabey-i nefsimiz bir baş eğikliği haline gelmemelidir. Bizim ezilmemiz için bir fırsat telâkki edilmemelidir. Biz inandığımız sistemler ve kabul ettiğimiz Anayasa nizamı içerisinde kendimize düşen bütün konfor bakımı kullanmaya memur, mecbur, tekrar ediyorum, hattâ mahkûmuz. Onun için bu memlekette, bu kademenin iyi yetişmesinde ve kendi aşısından mevkiî hâkimiyeti değerlendirmekte büyük mesuliyet payı olacaktır. Burada, hazırlanmış bir raporun üzerinde müzakere etmemeliyiz. Ben istemi ki İmam – Hatip Okulu mezunları federasyon çatısı altında memleketin dini meselelerine bilimsel ve felsefî açılardan da bakışlar atfedil- sin. Buna göre umumî gıdığı etkilebilsin. Bir burada yakından ilgili bulunduğumuz bir millî eğitim meselesini tetkik ederken karşınızda konuşmak fırsatını bulan Millî Eğitim Bakanınıza sualler tevcih ederken sadece kendiniz- e baları işlenlerden sorumlu olarak konuşmamalısınız. Sormalısınız: Bjnlerce döviz arsısında Kayseride lise talebelerinin taşıdıkları dövizler arasında *«Hayatta en hakiki mürşit ilimdir.»* dövizinin yanında *«Gerçi medeniyetindeniz, Türk Milletindeniz, İslâm ümmetindeniz»* diyen bir Kayseri Lisesi Müdürü, Masrif Vekâleti emrine alınmış mıdır, alınmamış mıdır? Yine sormalısınız: Bütün meslek mektebi konuşmalarınızda, *muhtelif kimseler hakkında tatbik edilirken, bol hüküm ihtiva ettiği halde,* dini tezyif edici *negriyat, konferanslar sala ile konsol altında bulunmamaktadır .Sadece son seneler içerisinde Imam - Hatip Okullarına doğrudan doğruya tevcih edilen negriyat bin kerre suç teşkil edebilecek bazı hükümlere dayanılarak sabetirecek sa|hadar aldığı halde buna otoritenin en küçük bir alâkası maalesef görülmemektedir,*

Millet olarak hepimiz, sümre olarak siz emlik uturaplar içerisinde bulunmakta devam ediyorsunuz. Batıda bunların misali çoktur. Batıda din adamlarının resimleri lâlettâyin gazetelerde neşredilmemez. Batıda suç işlemiş olsa

Mahmut Makal'ın hezeyanları Öktem'e duyuran bir delege

bile din adamlarının resimleri dinî kitâbleri ile fotoğrafları neşredilemez. Batıda polisle, askerde böyledir. Bizde de hepsiyle beraber aynı şey olsun. Suç işliyen polisin polis olduğu kaydedilmesin. Suç işlemişse din adamının dinî hüviyetinden bahsedilmesin. Batı budur arkadaşlar. Batıyı senelerce evvel *Solon* tarif etmiştir: *«Cümlemde bir çivinin noksanlığı Roma medeniyeti bütününden bir eksiklik sayılır.»* Biz şimdi kalkmışız, kendi ünitelerimizi başlı başına müstakil olarak müdafaa etme dâvasındayız. Bu böyle olmaz arkadaşlar! Bu milletin bütün millî müesseseleri ya hep birlikte kurulacaktır veyahut hepsi birden çökmeye mahkûm olacaklardır. Sizler bütün gücünüzle, biz de bütün gücümüzle kalkıp, omuz omuza bu çöküşü durdurtmaya çalışan insanlardan farklı gruplar değiliz.

Arkadaşlar, büyük vazifelerimiz var- dır! Dünya siyasî ve iktisadî bakımdan değil, sadece Allaha inananlar ve inanmayanlar olarak da iki kutba ayrılmıştır. Bugün size gerici diyorlar. Fakat bütün mecmualarda, bütün kitâplarda- yaların tetkik bile, kendi insiyatifinize bırakıldığınız zaman neler yapmıya muktedir olduğunu göstermektedir. TOHUM mecmuasının bundan evvelki sayısında, kapağında Kennedy'nin resmi vardı. Demek ki Türkiyede Müslümanlık artık Allahsız dünyaya karşı, Allaha inanan insanların mücadelesini yapan bir lideri bir kayıp olarak mecmuasında değerlendirebilecek bir olgunluğa yükseldiğini belirtmiştir. Sizin bu erişiğiniz seviyede işte bu kuvvetlerle mücehhez olmanız hazmedilemiyecektir. Arkadaşlar, Komünizmle mücadelenin yeğane kuvvet kaynağının dinî hükümler ve dinî hayat tarzları olduğu artık bütün hür dünyaca kabul edilmiş bir keyfiyettir. Bu neden böyle-

(1) *Bahkesir Milet Vekili ve Yeni İstanbul Gazeteı Başyazarı.*

HADİSİN TEDVİNİ ETRAFINDA

Hayrettin KARAMAN

HEMMÂM b. MÜNEBBİH'in, EBÛ-HÜREYRE sahifesi

Büyük sahâbi Ebû-Hüreyre'nin meydana getirdiği bir çok hadis mecmûaları da (suhuf) zayi' olmuş; bunlardan ancak tâbiî talebesi Hemmâm b. Münebbih'in (H. 101) (1) rivayet ettiği mecmûa kalmıştır. (2) Bu mecmûa, sonraları Hemmâm'a nisbete edilerek «Memmâm Sahifesi» denmiştir. Gerçekte ise, Hemmâm tarafından rivayet ıedilmiş Ebû-Hüreyre sahifesidir.

Bu mecmûayı, Hz. Peygamber (S.A.) devrinde yazılmışlar arasına sokamayız. Zira Hemmâm H. 40 ta doğmuş, üstadı (şeyhi) Ebû-Hüreyre de (58) de vefat etmiştir. Bu mecmûa Hemmâmın bizzat işitmesine müstenid bulunduğundan, üstadının vefatından önce tedvin edilmiş olması zaruridir. Yâni, birinci hicret asrının ortalarında. Bu ise, hadisin çok erken -birinci asırda- tedvin edildiğini isbat eden çok açık ve ilmî bir neticedir. Bu netice (delil), hadisin ancak ikinci hicret asrında yazılıp tedvin edildiği şeklindeki yaygın hatayı da tashih etmektedir.

Hadis tedvin tarihinde bu mecmûanın, özel ve değerli bir mevkii vardır. Çünkü mecmûa, Hemmâm'ın, Ebû-Hüreyre'den naklen tedvin ettiği gibi tam ve salim olarak bize kadar ulaşmıştır. Bu bakımdan, yukarda «geçenki makalelerde- zikri geçen ,Abdullah b. Amr b. As'a ait «sadık sahife» misali bu da «sahih sahife» adına lâyıktır.

Muhakkik araştırıcı Dr. Muhammed Hamidullah, bu mecmûanın iki mümasil nüshasını (yazmasını) Şam ve Berlin'de bulmuştur. (3)

Bunun, Ahmed b. Hanbel müsnedinde aynen, Buhârî sahihi'nin muhtelif bablarında kısmen bulunuşu ,ona olan ilmi güvenimizi bir kat daha arttırıyor. (4), (5).

Bu mecmûada 138 hadis vardır. (6)

Hemmâm'ın kitaplara, onlardan çok sayıda edinmeğe ve yazdırmağa düşkün olduğuna dair rivayetlere de sahip bulunuyoruz.

Ayrıca, kardeşi Vehb için de kitaplar satın alırdı. (7)

Kitap ve sahifeleri halka çıkarır, onlara bu kitaplardan hadîs yazdırırdı.

---

(1) «Mecmûa ve kitapları çoktu. Bunları, kardeşi Vehb ve Amr b .Ümeyye't-üz-Zamrî görmüşlerdir.» Feth'ul-Barî 1/184. Cami'u beyan'il ilm 1/77.

(2) Brockelmann, hatalarından birini daha işleyerek bu mecmûayı, Hemmâm b. Mende'ye (h. 151) ait göstermiş, ikinci baskıda ve zeyilde bu hatayı düzeltmemiştir. Geschischte des Arap. Litter, 1-354.

Hemmâm b. Münebbih'in vefat tarihi hakkında, kaynakların en eskilerinden olan Tabakat'u b Sa'd'ı tereih ettki. 5/396

(3) Bu yazmaların tavsifi için, Hemmâm b. Münebbih sahifesinin (21 - 23) sahifelerine bak.

(4) Müsned'u Ahmed: 2/312 - 319)

(5) Sahih'ul Buharî, 1313 Mısır baskısı: C-I S:34, 39, 56, 64, 91 C: IV S: 56, 63, 86 vb.

(6) Bu sayı birçok eski kaynaklarda da aynen mevcuttur. Tehzîb'üt-tehzîb: 4/67.

(7) Ayni eser ayni yer.

EVLİYAOĞLUNUN KONUŞMASI

(Baştarafı 11 de)

dir? Kennedy şahsen öyle bir adam olabilir denilecektir. Amma Kennedy'nin ölümünden sonra Allaha şükran gününde Johnson'un Kennedy için söylediği şu sözlere dikkat ediniz: *«Allah'ın Kennedy vasıtasıyla Amerikan Milletine ilhamlar gönderdiği seneler için Allaha şükürler olsun.»* Eğer içimizde bir gün bunu söylemeye cüret edecek bir siyasî çıkasıydı kim bilir hangi hamilelerde onu tepelemeye kalkacak olan bir zihniyet, hâlâ, bastıda da, efkâr-ı umumiyede de hükümferma olmaktadır. Arkadaşlar işte bu çığırı aşmamız lâzımdır. Bu çığır aşmak zor kullanarak yapılmaz. Sizi bu bakımdan da ayrıca yeri gelmişken tebrik edeceğim. Çünkü *siz İmam - Hatip Okulu talebeleri olarak, bu memleketin geçirdiği siyasî krizlerde sokağa dökülmemenin, bu memleketin politikasını ayağa düşürmemenin, meseleyi sokaklarda halletmemenin en güzel talebelik şerefinin örneğini de vermiş bir nesilsiniz.* Bu bakımdan sizi tebrik ediyorum. Onun için siz, elinize fırsat geçtiği zaman zor kullanacaksınız, çok büyüyecek, çok kuvvetleneceksiniz ve kendinizi gövdeler olarak göstereceksiniz demiyorum. Sadece bulunduğunuz yerde ilimle teçhiz edileceksiniz. Bütün meselelerini, dünyanın nereye gittiğini iyi bileceksiniz. Ondan sonra sizin bu açınızdan herkes kendisini değerlendirmek mecburiyetinde kalacaktır. Bundan daha güzel otorite olur mu? Sizi şimdiden bu otoritenin öncüleri olarak selâmlar, ALLAHA emanet ederim aziz kardeşlerim!.

SEÇİLMİŞ HADİSLER

21 — *Ebû-Hüreyre'den (R.A.)*

Abdesti olmayanın namazı, besmele çekmeyenin de —kâmil— abdesti olmaz.

Ebû-Dâvûd, Tirmizi.

22 — *Hz. Âişe'den:*

Misvâk (diş temizliği için kullanılan özel bir ağaç çubuğu) ağız için temizlik, Rab için de rıza vesîlesidir.

Buhârî, Şâfiî, Nesâî

23 — *On şey, insan fıtratına (yaratılışına) uygun âdetlerdendir:*

1 — *Bıyığı* (üst dudağın kırmızısı görünecek derecede) *kesmek.* 2 — *Sakal bırakmak.* 3 — *Misvâk kullanmak.* 4 — *Su ile burun temizlemek.* 5 — *Tırnak kesmek.* 6 — *Parmak aralarını yıkamak.* 7 — koltuk altı temizliği. 8 — Etek temizliği. 9 — su ile —tuvalette— tahâret. 10 — Sünnetolmak.

Buhârî, Müslim, Tirmizi, Nesâî, İbn-ü Mâce

24 — *Ebû-Sa'îd'den:*

Erkek erkeğin, kadın da kadının avret mahallerine bakmasınlar.

Erkek erkekle, kadın da kadınla çıplak olarak —veya gecelik gibi ince libasla— kucaklaşmasınlar.

Müslim, Tirmizi, Nesâî, İbn-i Mâce.

İzah: Birbirine nâmahrem olan müslümanların avret (yekdiğerine karşı kapatmak mecburiyetinde oldukları) yerleri:

a) Erkekler için, gübeklerinden diz kapaklarına kadar.

b) Kadınlar için, alından çeneye yüz, bileğe kadar eller, topuktan aşağı ayaklar müstesnâ bütün vücuttur.

HADİS DİYE UYDURULMUŞ SÖZLER

49 — *Bir kimsenin kendi aleyhine şahitlik etmesi iki şehadet yerine geçer.* (Hadis değildir.)

50 — *İhtiyaç sahibi veya garib kördür.* (Böyle bir hadis yok.)

51 — *Sahra* (Kudüs camiindeki kaya) *Allahın aşağıdaki arşıdır.* (Gerek bu, gerekse bu kaya ile ilgili diğer birçok rivayet hep uydurmadır.)

52 — *Hafta namazı, Cuma gecesi onar ihlas sûresiyle kılınacak 12 rek'at namaz, on veya elli ihlas sûresiyle iki rek'at namaz, Cum'adan önce elli ihlas sûresiyle dört rek'at namaz, öğlrâ namazı, regaib namazı, Receb ayının diğer geceleri için hususi namazlar, yirmi şedinci gecenin namazı, Şa'ban ayının nısfı (ortası) gecesinde, her rek'atta on ihlasla kılınan yüz rek'at namaz,* bütün bu sıyılan namazlar sünnet (yani Efendimiz tarafından kılınmış veya tavsiye edilmiş değildir. Bunlara dair haberler uydurmadır. (Kût'ul kulûb, İhyâ ve Sa'lebî tefsirinde de bulunması seni şaşırtmasın.)

HADİS RÂVİLERİ :

3. ENES B. MALİK

Bu zat, Ebû-Hamze, Nadr oğlu Malik oğlu Enes'tir. Soyu Neccar oğlu İbn-ü adî' ye ulaşır. On yaşında iken annesi onu, hizmet etsin diye Rasûlullah'a takdim etti. Ebedî şerefe mazhar olan, büyük (Efendi) hizmetiyle ne mutlu. Peygamberine tam bir ihlâsla hizmet etti. Onun (S.A.) rızasının yolunu idrak ettiğinden kendisini sevdirmişti. Rasûlullah (S.A.) 'ona, hiçbir zaman, yaptığı bir iş için «Bunu niçin yaptın?», yapmadığı bir şey için de «Bunu niçin yapmadın?» dememişti. Ancak şöyle buyururlardı: «Allahın istediği olur, O'nun dilemediği olmaz».

Rasûl-ü Ekrem (S.A.) ona bazan takdir (takdîr eder) ve: «Ki kuldkları derdi. Mal ve evlâd hususunda kendisine dua etmişti. Bu sebeple, yılda iki defa meyve veren, bol miktarda güzel kokulu çiçekler ve misk ihtiva eden bir bahçeye sahip olmuş; hayatında, yüzden fazla da çocuğunu görmüştü.

İbn'ü Kuteybe der ki: Basralılardan üçü, ölümlerinden önce yüz aded erkek çocukların görmüşlerdir; Enes b. Malik, Ebû-Bekre, Halîfe b Bedr.»

Efendimiz (S.A.) ona, cennete girmesi için de dua buyurmuşlardır.

Kendisi, Rasûlullah'tan (S.A.) şefaat taleb etmiş, Efendimiz de «Ederim.» buyurmuşlardır. Enes (R.A.) sorar:

— Sizi nerde bulayım?

— Beni Sırat'ta ara.

— Bulamazsam?

— Mizan'da ara.

— Sizi —orada da— bulamazsam?

— Havzın yanında ara.

Bu üçünden birinde mutlaka bulunurum.

Rasûlullah'la (S.A.) sekiz gazveye katılmıştır.

Bedr'ler arasında (Bedir savaşına katılan sahâbi) adı geçmez. Savaş edecek yaşta olmadığından denmiştir.

Hz. Ebû-Bekir (R.A.) Hz. Ömer'le (R.A.) istişare edereknunu Bahreyn âmili tayin etmiştir. Hz. Ömer, onun ederek onu Bahreyn âmili tayin etmiştir. Hz. Ömer, onun hakkında: «O, akıllı ve eli kalem tutar bir çeşitire demiştir.

(Devamı var)

Muhterem arkadaşlarım,

Çok yeniyim. Daha yerimi ısıtmış bile değilim. Böyle olmakla beraber bilhassa bugün şurada bulunuşum bilemezsiniz beni ne derece meserrete garketti. Görüyorsunuz ki, bu saate kadar sabırla, dikkat ve itina ile sizleri dinledim. Şimdi bana düşen şey ne ise onu mümkün olduğu kadar, dilimin döndüğü kadar yapmıya çalışacağım. Evvelâ politikacı arkadaşlarıma bazı hususları temin bakımından cevap vermek isterim:

Mehmet Özganeş Beyefendi çok istifadeli bilgi verdiler, buyurdular ki: «Din eğitimi lâzım mıdır, değil midir?» Hükümetin mes'ul bir adamı olarak tam bir mes'uliyet duygusu içinde cevap veriyorum: Din eğitimi lâzımdır ve en âli mertebesine yükseltmek emelimizdir. (Alkışlar)

Cevaplarım kısa kısa olacak, vaktinizi almamak için. Yine buyurdular ki: «Din adamları devlet mekteplerinde yetiştirilecek midir? Aksi takdirde gizli mektepler kurulacaktır.» Yine aynı suretle cevabını şudur: Evet din adamları, devlet mekteplerinde, devletin kontrolu altında yetiştirilmeye devam olunacaktır. Ve yetiştirilecektir. İlâve edeyim ki, din konumuz tamamen 27 Mayıs Anayasasının teminatı altındadır, bu bir. Bugün iş başındaki hükümet programında hepiniz gördünüz, geçenlerde mecliste okunduğu konuya ne derece yakından alâka göstereceğini tam bir rahatlıkla açıklamıştır, bu iki.

Yine buyurdular ki: «Devlet dinin esaslarını değiştiremez.» Cevap veriyorum: Dinin esaslarını değiştirmek kimsenin haddi değildir. (Alkışlar) Böyle bir değiştirme bugün devlet idare edenlerin akıllarının köşesinden bile geçmez. Ayrıca ehliyetli personelden ve moral gücünden bahis buyurdular. Evet, ben de hükümetin bir uzvu olarak arzedeyim ki, ehliyetli personel yetiştirmek için bütün gücümüzü harcıyacağız, Öteki suallere geçiyorum. Moral gücünde dinin temeli olduğunu reddetmiye evvelâ akıl müsaade etmez. Çünkü onun şartıdır.

Sayın İhsan Ataöv Beyefendi «İmam-Hatip Okulları bir üvey evlât gibi kenara itilmemelidir.» buyurdular. Bu okullar devletin bekâsına hizmet edecek insanların yetiştiği okullardır. Milletin bekâsını bu okullarla kaimdir. Moral, manevi inanç bakımından devletin diğer bütün irfan yuvaları gibi hiç şüpheniz olmasın ki tamamen öz evlâtlarıdır. (Alkışlar)

İmam-Hatip Okullarının kapanmasının konuşulduğundan bahsettiler. Cevap Maarif Vekâletine ait amma hükümetin mes'ul bir üyesi ve Diyanet işlerini tedvine memur bir kimse olarak derhal cevap vereyim ki, İmam-Hatip Okulları kapatılamaz, kimsenin de kapatmak aklından, hayalinden geçmez.

Kadro meselesini biraz evvel Mesut Bey (Diyanet İşleri Başkanlığı Zat İşleri Müdürü) den sordum. Daha dedim ya yerimi ısıtmadım. Onun için soruyorum, bu işleri. Kadro bin imiş. Şimdi, yeni teşkilât kanunu ile üçbine çıkarılmıştır. Maaşları da 110 lira ile 1 bin 10 liraya kadar yükselmektedir. Ayrıca üç üst derece de alabileceklerdir icabında. Yarın meclise gittiğimiz zaman kendilerinden de yardım bekliyorum, esirgemiyeceklerinden eminim. Orada hakîkatı şüphesiz, Meclis kürsüsünde, elbirliğiyle bulacağız, buyurdular. Evet ben de rica ediyorum, bu büyük dâvamızı elbirliğiyle herhalde rahata kavuşturacağız.

«Din adamları karikatür mevzuu oluyor» buyurdular. Gazeteler ve dergiler her şeyi yazarlar. Bunlar için istedikleri bir tedbir varsa, bunu lütfen yüksek meclise bir kanunla getirirler, istedikleri teklifi yaparlar. Millet vekili olarak böyle bir kanunu getirmiye sonsuz yetkileri vardır.

Sayın Hüsnü Dikeçligil Beyefendi: «İmam-Hatip Okullarındaki tahsilin yeterli olduğunu» söylediler. Buna ilhakika ben-

Sayın Devlet Bakanı İ. affet Omay'ın Konuşması

deniz de kanîm arkadaşlar. Ezcümle geçenlerde gazeteleri karıştırırken bir şey gördüm: İstanbul'da bir münazara yapılmış, İmam Hatip Okulu talebeleri münazaraya kazanmış. Derhal Diyanet İşlerinin bu hususta(i dikkatini çektim, emir verdim bu arkadaşlara. Takdir ve tahsin gönderdim. Teşvik edici mahiyette yazı da yazdım kendilerine. Malûmatınız olsun arkadaşlar. (Alkışlar)

Buyurdular ki: «Türkiye'de çok müteyakkız olmak lâzımdır.» Bir parlamento üyesi oldukları için, yüksek mecliste de bir netleme mevzubahs olduğuna göre teyakkuzlarının azami derecede orada kullanılacağından emin bulunuyor ve bununla iftihar ediyorum, kendileri hesabına. Bir de: «Maalesef çökmüşüz» bu yurdular ve kendileri de size istinat ettiler. Ben de ifadé edeyim ki, bahkâten çok doğru söyledi Sayın Dikeçligil. Bu kürsüden kulaklarını, kıyafetlerini zevkle seyrettiğim, sözlerini, sohbetlerini, konuşmalarını hazla dinlediğim bu genç ve aydın insanların bu çöküntüyü tedavi edeceklerine inanıyorum. Milletin bağrındaki ıstırayarı gidereceklerine inanıyorum arkadaşlar.

Gökhan Evliyaoğlu Beyefendi çok güzel konuştular; fakat sadkâr konuştular. Bu arada bir noktaya temas etmek istedim. Kayseri'de bir lise müdürü şu veya bu sebeble vekâlet emrini alınmışsa icraya ait böyle bir mevzuun Maarif Vekilinden bir binun bu kongrede delegeler tarafından sorulmasının mı, yoksa bir sayın millet temsilcileri ve bizzat kendileri tarafından yüksek mecliste mi? sorulmasının lâzım geldiğini münasip olacağını kendilerinin takdirine terkediyorum.

Şimdi arkadaşlar, burada bulunan politikacı arkadaşlarımın, şikâyetleri, konularının ve bahs buyurdukları raporun bu genmedikleri taraflarının hesabını bence böyle bir kongreden ziyade bir kurultay ı olarak Türkiye Büyük Millet Meclisi kürsüsünden, Maarif Vekilinden sormaları çok daha uygun olur. Sizin de böyle bir dileğiniz ve duygu ve davranışınızdan anlıyor ve inanıyorum. Takdir edersiniz ki, netice orada alınacaktır.

Muhterem arkadaşlar, bu cevapları arzettikten sonra, bir mâruzatta bulunmak isterim. Görüyorum ki hepiniz dolusunuz. Sebebini düşündüm, araştırdım kendi kendime bir teşhis koydum. Bu dolulığun sebebi size karşı olan alâkasızlıktır. Başka bir sebeb tesbit edemedim. (Alkışlar)

Arkadaşlar, Maarif Bakanlığımızın vazifesine dair konular elbette girmiyecektir. Ben de arkadaşlarım bu memleketin bir evladı olarak dertlerinizi aranızda sokulmazdan evvel bilmek isterim denim. Hepinizce malûmdur ki din ve vicdan hürriyeti Anayasamızın teminatı altındadır. Biraz evvel bir münasebetle bahsettiğim Diyanet İşleri Başkanlığımız İslâm Dininin itikad ve ibâdetleri hakkında ilgili işleri yürütür, cami hizmetlerini idare eder, bugünkü mevzuata göre. Din Eğitiminin bir hülâsasını yapıyorum. Şöyle ki Tevhid-i Tedrisat kanununa göre Millî Eğitim Bakanlığımıza aittir. Bu münasebetle bir hususu arzetmek isterim. Kısaca temas edeceğim raporda. O bahsettiğiniz bir rapor var ya onda. Bunun ikinci maddesinde: Nüfusu beşbinden aşağı köy ve kasabalarda İmam-Hatip Okulu mezunlarının verilmiyeceği meselesi gibi bir madde var. Bu fikir şahsen bendenize de SOLAK geldi. (Alkışlar) O itibarla, Maarif Vekili yerine döndükten sonra kendisine: «Sayın Bakan acaba bu fikir israrlı mıdır, bunu tasrih etmek mümkün müdür?» demiştim. «Elbette mümkündür» cevabını aldım. Değerli milletin, hükümetin, milletin baş meselesi köydür. Köye memnuniyetle koşacaklarından genç arkadaşlarım burada bahsettiler. Bununla önce iftihar edemem. Çünkü köyümüzdeki din hizmetleri ne kadar sizler gibi uyanık ve idealist insanlarla görülüre bu ancak memlekete, millete hayır getirir inancındayım.

Arkadaşlar bugünkü Diyanet Teşkilâtı kuruluşu gerçek ihtiyaca cevap verecek durumda değildir. Din hizmeti büyük bir sosyal hizmettir. Böyle bir sosyal hizmet mutlaka gerekli imkânlara kavuşturulmalıdır. Bu da herşeyden evvel hizmete rağbet sağlamakla mümkündür. Ancak böyle olursa milletçe, memleketçe aranan vasıfta din hizmetlileri çoğalabilir; rağbet sağladığımız takdirde. İmam-Hatip Okulu mezunu gençlerden bir kısmı başka hizmetlerde bulunuyorlarsa kanaatimce bu Diyanet İşleri Teşkilâtında yeter kadro bulunmamasındandır. Şu halde kuruluşun bünyesi ve personelin nitelikleri ve yaşama seviyeleri bakımından yenilikler getirmek istiyoruz. Yani teşkilâtı, manevi itibariyle mütenasip bir hale getirmeğe muhakkak çalışacağız. Bu maksatla Teşkilât Kanunu Meclise sevkedilecektir. Şimdi birşey söyleyeyim arkadaşlar. Burada elimizdeki tasarı yürekler acısıdır, yirminci tasarıdır. İşin daha da geciktmiye tahammülü yoktur. Binaenaleyh her hal-ü kârda kanun tasarısını meclise sevkedeceğim. Gerekli emirleri bu mevzuda vermiş bulunuyorum. Hafta marttan evvel sevketmek emelinde ve kararındayım. (Alkışlar) Burada bir sual soracağım şu münasebetle. Bazı arkadaşlar tetkikattan bahsettiler. Büyük Meclisin içinde vazife yapan muhterem arkadaşlarım da dahil olduğu halde, diğer senatörler, millet vekilleri ki — bunlar hep sizlerin vekillerinizdir. Şu halde onlar duygularımıza tercüman olarak tasarıya en uygun şekli vereceklerinden eminim. Sizde de aynı inanç içinde görmek isterim arkadaşlar. Müsaade buyurun bu işi rahat yapalım. Kanunu gönderelim. Millî vekilleriniz, sizin temsilcileriniz, inandığınız ve teyinizi verdiğiniz insanlar milletin sağ duyusu istikâmetinde bu kanunu çıkarsınlar. Bozuk tarafları varsa düzeltsinler, sivri tarafları varsa törpülesinler, yetkileridir. Yeter ki biz kanunu götürelim. Bu iş bir an evvel hallolunsun. Allah bu canı bana devam ettirirse marttan evvel tasarıyı meclise sevkedeceğim.

Muhterem arkadaşlar, kürsüden ayrılırken sizden bazı rica'larda bulunmak isterim. Din bir cemiyetin manevi temeli ve en büyük teminatıdır. Bu teminat her şeyden evvel yüksek manevi kudrete bais fertlerin sayesinde mümkün olabilir. Mesainizi bu hâkikate teksif edeceğinizden emin olmak bana büyük ferahlık ve gurur verecektir. Bir rica da şudur: Siz arkadaşlarımız siyasi inanç ve temayülden ve vatandaşlarımız arasında gerçekleşmesini candan arzu ettiğimiz ve dilediğimiz kardeşlik sevgisini ayırıcı davranışlardan uzak ve herhalde mesleğin yüksek vakar ve şuuru içinde çalışacağınız inancımı muhafaza etmek istiyorum, arkadaşlar. Bir muhterem imamın arkasında kıbleye teveccühle el bağlıyan müslüman imanın şu mu veya bu mu bir siyasi kanaatı mensubiyet olduğunu düşünmeden tam bir hülus ile ibadetini yapabilmelidir. Niçin böyle olmalıdır. Çünkü insanlar hangi rütbe, hangi makam, hangi ünvana sahip olurlarsa olsunlar camide secde süpüren müslümanla ötekinin arasında bir fark yoktur. Orada ne ne imtiyaz vardır ne sınıf vardır arkadaşlar. Sizi bu düşünce ile selâmlarken dinin ulvi esaslarına gerçekten bağlı insanlar olduğunuza yüzde yüz inanarak kongrenize Tanrıdan muvaffakiyetler niyaz eder, hepinizi hürmetle ayrıca selâmlarım.

Kemal Güran, tenkitleri cevaplandırıyor

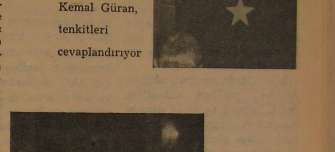

Konuşmaları takdir ve şükranla karşılanan Devlet Vekili Sayın S. Omay

Niyazi Baloğlu, yeni federasyon başkanı

Konya
Yüksek İslâm Enstitüsü Kürsüsünden

İLM-İ KELÂM DERSLERİ

— 11 —

Dr. A. Arslan AYDIN

a — Kulağın vazifesi yanlış sesi duymak ve bu sesleri kulak zarı vasıtasıyla dimağa intikal ettirmektir.

b — Gözün vazifesi, ışıkları, renkleri, şekilleri, miktarları, tadını tatmak ve bunu dimağa hareket ve sükûnu, güzel ve çirkini hülâsa görülmek şânından olan her şeyi göz adesesindeki ince sinirler vasıtasiyle veya Cenab-ı Hakkın göze verdiği görmek kuvvetiyle görmek ve görülen şeyleri dimağa intikal ettirmektir.

c — Burnun vazifesi: Hava vasıtasiyle gelen kokuları koklamak ve keyfiyeti dimağa intikal ettirmektir. Saha ve vazifesi yalnız budur.

d — Ağzın vazifesi: Dil ve ağızdaki özel hassalar vasıtasıyla yenen ve içilen şeylerin intikal ettirmektir. Vazifesi bundan ibarettir.

e — Derinin vazifesi ise: Bütün cismi kaplıyan derideki sinir ve hassalar vasıtasiyle temas olunan şeylerin, sıcaklık, soğukluk, sertlik ve yumuşaklık gibi vasıflarını hissederek dimağa bilgi vermektir.

Görüldüğü gibi, bu hassaların her biri kendisine tahsis olunan vazifeleri kendi sahası içinde hissederek bize bilgi vermektir.

Bu duyuların genel olarak sahası, müşâhede olunan mahsustur. Verdiği bilgiler ise delil ve istidlâle muhtaç olmıyan zaruri (Zorunlu) bilgilerdir.

Yâni kesinlik ifade eden ve yakınniyyet denilen bilgilerdendir. Aklî delilerden (Burhan) vücuda getiren beş zaruri bilginin biri de his ve tecrübe yoluyla elde edilen bilgilerdir.

B — Akıl :

Bizi ilme ve gerçek bilgiye ulaştıran sebeblerden biri de, akıldır. Akıl, mahlûkatın en şereflisi olarak yaratılan insana verilen öyle bir kuvvettir ki, onunla, duyularımızla elde edemediğimiz, bu organların idrâk sahası dışında kalan (Makûlât) denilen mücerredâte, yâni, maddi ve mahsus olmayan şeyleri de idrâk imkânını elde ederiz

İnsan, mahsusat denilen, görülen ve hissedilen maddî şeyleri beş duyu organındaki ihsas kuvvetiyle idrâk ettiği gibi, akıl cevheriyle de, zaruri ve nazarî denilen bilgileri idrâk eder ve onlara ulaşır. Bu iki ilim vasıtası da, beşeri kuvvetler olup her insana yaratılışı esnasında tabii olarak, fakat farklı derecelerde verilmiştir.

İlâhî büyük bir mevhibe olan aklın hakikati, ulema ve filozoflar arasında ihtilâf olunan bir mevzudur. Bu sebeble, aklın tarifi de, çeşitli ve münakaşalıdır. Fakat aklın, maddi bir kuvvet olmayıp, mücerred ve ruhâni bir cevher, ilâhî bir nur olduğu şüphe götürmeyen bir hakikattir.

Bu sebeble (Akıl, nefsi nâtıkadır.) veya «akıl, nefsin bir kuvveti olup, onunla ulum ve fünun idrâk olunur» denmiştir. Her ne olursa olsun, cumhura göre akıl, bilgi sebeblerinden biridir. Gerçi bu hususda da ihtilâfa düşülmüştür. Meselâ:

Bir fırka : Aklın, ilim ifade ettiğini mutlak olarak inkâr etmiştir.

Diğer Bir Fırka : Aklın bizi yalnız riyazi ilimlere ulaştırabileceğini,

Bir Üçüncü : Allahü Teâlâ hakkında bir bilgi veremiyeceğini,

Bazı filozoflar da : İlâhiyat bahsinde aklın bir bilgi veremiyeceğini iddia etmişlerdir. Bu görüşlerin her birinin delileri varsa da zayıftır. Kabule şâyan olan şey uleme ve filozofların eksersisinin fikridir. (5)

O da; aklın, insanı ilim ve irfana ulaştıran bilgi sebeblerinden biri olduğudur

Akıl yolu ile hasıl olan bilgiler ya zaruri veya nazarî yâni istidlâli (Diskursif) olur.

Zarurî olanlar; nazar ve istidlâle muhtaç olunmadan herkesçe bilinen ve (Bedihî) denilen bilgilerdir. 5, 10 un yarısı-

---

(5) Bak: Prof. Salih Musa Şeref Müzekkerât-ıl Tevhid, Kahire, 1950.

dır: 50, 20 den büyüktür. Ateş, dokunanı yakar. Güneş ışık verir. Gibi kesin bilgiler, herkesçe bilinen zaruri bilgilerdendir. Bunlara (Sezgi) denir.

Nazarî olanlar ise: Nazar ve istidlâl yolu ile elde edilen istidlâli bilgilerdir. Bu şekilde elde edilen bilgiye, şüpheye imkân vermiyecek şekilde kesin olursa (Burhan) denir. Kesin olmayıp, zan ifade ederse (Cedel) veya (Hitabe) ismi verilir.

İstidlâl: Bilinen fikirleri usulüne göre tertiplemek suretiyle bilinmeyen bir sonuca varmaya denir.

Fikrî çalışma, düşünme ve istidlâl esnasında zihni hatadan koruma yollarını araştıran ve öğreten (Mantık) ilmine göre, üç çeşit istidlâl şekli vardır:

1 — Kıyas (Dedüksiyon) :

Genel ve külli kazıyeler (Önermeler) vasıtasıyle, cüz'i bir önerme elde etmeğe ve böylece yeni ve cüzi bir hükme varmaya (Kıyas veya Ta'lil) denir. Kıyas, şartlarına uygun olarak yapılırsa kesinlik ifade eder.

Suğra: Bu âlem teğayyür edicidir. (Değişmeler halindedir.)

Kübra: Her teğayyür eden şey hâdistir (Sonradan olmuştur.)

Netice: O halde; bu âlem de hâdistir.

Bu misalde görüldüğü gibi bilinen iki kaziye vasıtasıyla bilinmeyen cüz'i ve nazarî bir hüküm istihsal edilmiştir. (1) Kıyasda esas külliden cüz'iye intikal etmektir.

2 — İstikra (Endüksiyon) :

Cüz'i ve özel hükümlerden küllî ve genel hükümlere varılmaya (İstikra) denir. İstikrada esas; Kıyastakinin aksine olarak, cüz'i olan şeyleri tetkik ederek küllî bir hükme intikal etmektir. İstikra bütün cüziyyata şâmil olursa istikra-ı tam denir. Ve yakîn kesinlik ifade eder. Bazı cüzleri tetkikle yetinilerek yapılmışsa «İstikra-ı Nâkıs» denir ve zan ifade eder. İstikra-ı Tam çok zor olduğundan müsbet ilimlerde ekseriya «İstikra-ı Nakıs'» kullanılır. Bu sebeble müsbet ilimlerde varılan neticeler çok defa zannî olup, kesin değildir. Yâni değişebilir. Bunun için de bir çok ilmî nazariyeler zamanla değişmektedir. Bu cins istikraa bir misâl: Demir, çelik, bakır, kalay... madendir. Demir, çelik, bakır... hararetle uzar. Netice o halde bütün madenler hararetle uzar.

Bu misalde görüldüğü gibi birçok maden nevilerinde yapılan deneme sonunda varılan müşterek hüküm, bütün madenlere teşmil edilmiştir. Yani, cüzlerin hükmü, bütün cüzlere yani (Külle) verilmiştir. Meselâ: İlerde hararetle uzamayan bir maden keşfolunursa bu genel hüküm değişebilir. O halde bu hüküm kat'i değil zannidir.

3 — Temsil :

Bir cüz'inin hükmünü diğer bir cüziye vermeye temsil denir. Temsilde esas, cüziden cüz'iye intikaldir. Bu istidlâl yolu ile varılan hükmün de zan ifade ettiği aşikârdır.

Meselâ: Şu bir sıvıdır. Hararetle buharlaşır. Pamuk yağı da bir sıvıdır. O halde o da (Su gibi hararetle buharlaşır)

İşte bu bir temsildir. Çünkü, cüz'iden cüz'iye intikal edilerek, su hakkındaki bir hüküm pamuk yağı hakkında da verilmiştir.

Hülâsa akıl, bu gibi istidlâl yollarıyla vasıta ile veya vasıtasız olarak bizi ilme ulaştıran bilgi sebeplerinden biridir.

C — Sadık Haber :

Kelâm ulemasına göre; Haber-i Sâdık» denilen ve bir hakikatin ifadesi olan doğru (gerçek) haberler de ilmin sebeblerindendir. Çünkü, dini bilgilerin çoğu, nakle dayanan (haber-i sadık) yoluyla elde edilmiştir. Meselâ; mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim ile, vahye istinad eden Peygamberimizin (S.A.) sünneti şerifeleri ve bu iki ilâhî kaynakta bildirilen; (Hak Teâlânın varlığı ve birliği, Hz. Muhammed (A.S.) in kulu ve Resulü olduğu, daha önceden birçok peygamberler geldiği, ölümden sonra dirileceği ve yeni bir hayat kurulacağı... gibi) birçok dini ilimler ağızdan ağıza nakledilerek gelen birer sadık haberlerdir.

Haber; bir hüküm ve nisbet bulunan ve mânâ bakımından tam olan cümleye denir. Haber; sıdka da yâni doğruya ve gerçeğe de ,kizbe de, yâni yalan ve yanlışa da ihtimali olan bir sözdür.

Sâdık Haber İse; vakiaya (Realiteye) yâni hariçteki gerçeğe uygun olan haberdir. Ancak, bir habere (Sâdık Haber denilebilmesi için o haberin geçmişte de halde de vakıaya mutabık olması lâzımdır.

Haberi Sâdık İki Kısımdır:

1 — Mütevatir haber (Haber-i Mütevatir)

2 — Resul'in haberi (Haber-i Resul)

Şimdi bunları kısaca izah edelim:

---

(1) Kıyasın nevileri ve şartları hakkında bilgi için Mantık ilmine müracaat edilmelidir.

(Devamı var)

Arap Dil ve Edebiyatında

NAHT

Hüseyin KÜÇÜKKALAY

Her dili geliştiren, genişleten ve yaşatan bir takım âmiller vardır. Bunlar sayesinde dillerden hayatiyetlerini muhafaza eder ve tutunurlar. Geçen asırların, olayların, duyulan yeni ihtiyaç ve hislerin diller üzerindeki tesiri de önemli bir mevki işgal eder. Cahiliyet devrinin belig terkiplerinden biri addedilen التقديم الذي للفعل cümlesi kur'anı kerimdeki ما اقصاص حياة في cümleyi celilesinin nuzuliyle bütün benliğini kaybetmiş, ehemmiyetsiz bir hale gelmiştir. İlim erbabı için التقديم الذي للفعل terkibinde tenkit edilebilecek muhtelif hususlar bariz ve aşikârdır. Üzerinde —biraz olsun— durmak istediğimiz NAHT de Arapçayı geliştirip ona yeni müfredatlar kazandıran âmillerden biridir. Her nekadar bazı lügatçılar bu yolla meydana getirilen kelimelerin azlığını nazarı itibara alarak onu ehemmiyetsiz gibi göstermek istemişlerse de mevzuun bariz bir ehemmiyet taşıdığı inkâr edilemez. Hattâ MAVERDİ بسمل ve مبسمل kelimeleri için müvelled'idir demiştir. Fakat pek çok lügatçılar böyle bir kayıt koymamışlardır. İmamı SAALİBİ bu usulu dilde yapılan bir ihtisar nev'i kabul ederek üzerinde durmuştur. Zira, mademki diller bu yolla yeni müfredatlara sahip oluyor, genişliyor, o halde NAHT'ın diller üzerindeki tesirini kabul etmek gerekir. Zaten bu hususun pek çok dillerde olduğu da ileri sürülmektedir. Malûm olduğu gibi NAHT'ın lûgat anlamı yontmaktır. İstılahı mânası da iki veya daha çok kelimelerden bir kelime meydana getirmektir. NAHT'ın birkaç türlü yapılışı vardır. Bazan bir cümleden yapılır. Şöyle ki, elde edilen yeni kelime telâffuz edildiği zaman asıl cümleye işaret edilmiş ve o cümle zikredilmiş olur. Buna göre بسمله cümleyi celilesinden meydana getirilen بسمل الرجل kelimesi zikredildiği ve بسمله dediği ifade edilmiş olur. حمدل de böyledir. حمدل الرجل denildiğinde şahsın الحمدلله dediği anlaşılır. Bu iki misal üzerine حيعل ve حسبله dan alınan حيعل ve حسبله dan elde edilen هيلل ve daha bir kısım benzerleri kıyas edilebilir.

İmamı Halil bu babda :

(1) اقول لهاودمع العين جار - المرجرجت كهيئة المذاري

beytini, Ömer bin Ebi Rabia da :

(2) القدبسمت ليل غداة لقيتها - فياحبذا ذاك الحبيب المبسمل

beytini inşad etmiştir. Birincide حيعلة ikincide de بسملت kelimeleri konumuzla ilgilidir. NAHT'ın bazan alem olan bir muzaf ve muzafün ileyhten meydana getirildiği de vakidir. عبشمي جلي ve عبقسي عبدري gibi ki, عبدالقيس ve عبدالدار، عبدشمس ثم اللات terkiplerine yapılan nisbetle elde edilmiştir. رجل عبشمي denildiği zaman mezkûr şahsın عبدشمس e mensup olduğu anlaşılır. Nitekim şaır:

(3) وتضحك من شيخة - كانها فراقبل اسيرا عاتباً

beytini inşad ederek, hakkında شيخة tabirini kullandığı kadının عبدشمس e mensup olduğunu عبشمية kelimesiyle ifade etmiştir.

Fakat Ebu Hayyan bu hususta şöyle demektedir: Bu hükûm muttarıd değildir. Ancak, Araplar ne söylemişse o kullanılıp söylenilebilir. Araplardan işitilenler ise (مرقسي) وامرئ القيس (عَبْقَسي) عبشمس (عبدري) عبدالدار، (عَبْلي) ثم اللات، terkipleridir. Sıhahta da aynı konuya temas edilerek birinci ve ikinci kelimelerden عبدالدار gibi ikişer harf alınarak عبقسي، عبدري denilir, denmektedir. Bazıları Ebu Hanife ve Şafiiye nisbetle شنعمي Ebu Hanife ve Mu'tezile-

Şiirlerin mânâları :

(1) Göz yaşlarım akarak ona: «Üzmedi mi seni müezzinin hay'alesi?» derim.

(2) Leylâyı gördüğüm zaman bismillah dedi. Bismillah diyen o sevgili ne güzeldir.

(3) Abdüşems'e mensup bir acûz, sanki benden önce Yemen'li bir esir görmemiş gibi (istihza ile) bana gülüyordu.

HUTBE :

EKMEK İSRAFI

Osman CİLACI

Muhterem Müslümanlar;

Bugün hepimizin ciddiyetle üzerinde durması icabeden bir mesele ile karşı karşıya bulunmaktayız. En kısa zamanda kurtulmak mecburiyetinde olduğumuz bu mühim dert israftır. İsraf, başkaca malda, yiyecekte ve vakitte olur. Ben, bugün sadece; Cenab-ı Hakkın büyük bir nimeti olan ekmekte yapılan israfa dikkatinizi çekmek istiyorum.

Bundan üç sene evvel bir gazetede (1) şöyle bir haber okumuştum: «İzmir'de bir günde 25 bin kilo ekmek sokağa atılıp ziyan oluyor. Bunu önlemekle yılda 3 milyon lira tasarruf edilecek...»

Aziz cemaat,

Ne gariptir ki bu haberi okuduktan takriben üç sene sonra daha dehşetli bir haberle karşılaştım. Şimdi rakamlarla izah edeceğim bu gazete (2) haberi benim gibi sizleri de dehşete düşürecek, hayretler içinde bırakacaktır: Haber şu: «Bütün İstanbul'da bir günde 1500 ilâ 2000 ton çöp toplanmaktadır». Daha evvelki bir haberde İstanbul çöplerinin 1/6 nın ekmek olduğu kaydedilmekte idi.

Biz ortalama hergün 1500 top çöp çıktığını kabul edelim. Bunun 1/6 i ekmek olduğuna göre bir günde 250 ton, yani 250.000 kilo ekmek dökülmektedir. Bir insan günde yarım kilo ekmek yese, İstanbul'un bir günlük ekmek israfı ile 500 bin kişi doyacak demektir. Şu halde bir aylık ekmek israfı 15 milyon, bir yıllık ekmek israfı da 180 milyon insanın bir günlük ekmek ihtiyacını karşılayacaktır. Yâni muhterem müslümanlar, yalnız İstanbul'daki bir senelik ekmek israfı ile bütün Türkiye halkı 6 gün ekmek ihtiyacını karşılayabilecektir! Hazin! Fakat hakikat.

Günde bir iki dilim ekmeği çöp teneke'sine dökmeği ehemmiyetsiz addedenlerin neticede nasıl yüzlerce ton ekmek israfına sebep olduklarını ve bundan dolayı da huzûr-u İlâhi'de mesul duruma düşeceklerî bedihidir. Cenab-ı Hak Kur'an'ı Kerim'inde «..Yeyin, için, israf etmeyin. Çünkü O (Allah) israf edenleri sevmez» (3) Diğer iki Ayeti Kerim'ede de Allah şöyle buyurur: «Hüsnüa, yoksula, yolda kalmışa hak(lar)ını ver. (Malını) israf ile saçıp savurma.» -Çünkü saçıp savuranlar şeytanların birâderleri olmuşlardır. Şeytan ise Rabb'ine (karşı) çok nankördür.» (4)

Müslümanlar,

Bu ekmek israfı sadece İstanbul ve İzmir'e münhasır değildir. Bunu birer birer diğer büyük şehirlerimize teşmil edersek vaziyetin dehşeti daha açık görülecek ve bir ziraat memleketi olan Türkiye'mizin niçin zaman zaman buğday ithal etmek zorunda kaldığı daha açık anlaşılacaktır Bence, bir ziraat memleketinin buğday ithal etmesi utandırıcı bir hâdisedir!

İçimizdeki yaşlılar gayet iyi hatırlıyacaklardır. Eskiden ekmeğe karşı sonsuz bir hürmet vardı. Değil ekmeği bilebile israf etmek, kazara yere düşse hürmetle alır, öper, sonra yüksek olduğu yere koyarlardı. Bu hareketleri Peygamber efendimizin (S.A.V.) «Ekmeği muhterem tutunuz» (5) emirlerine imtisâlin bir nümunesi idi. Halbuki bugün ekmeğimizi dağdaki yağı silen, çatalını temizliyenler var! Ekmeğe saygı göstericilen devirlerde onun bereketi de o nisbette idi. Ecdadımız, bayatlıyan ve ufalanan ekmek parçalarını atmazlar; biriktirerek ekmek aşı yaparlardı. Bu güzel anlayışa uyan müslüman ailelerî Allah'a şükür bugün de yok değildir.

Muhterem cemaat,

Müslüman olmak hasebiyle Allah'ın emirlerine ve Resulullah'ın hadis-i şeriflerine mutlaka uymamız icabeder. Ancak bu suretledir ki huzur, saadet ve refaha kavuşabiliriz. Şimdi sizlere israfla mâni olarak terakki etmiş bir milletten yâni Almanya'dan bahsedeceğim:

İkinci Cihan Harbinden sonra Almanya harab olmuştur. Halk, açlık içindedir. «Zira hesaben gerekli bulunan gıda maddesi miktarının ancak %40 ı elde bulunmaktadır. Yakacak ve yiyecek hemen hemen hiç yok gibi idi. 1946 - 1947 istihsal durumuna göre her şahıs ancak 40 senede bir kat elbise, 10 senede bir gömlek alabilirdi.» (4)Mahreas) tan 22,5 milyar D.M. a yükselmiştir. (6) Bugün de birçok deuletlere borç para vermektedir. Şüphesiz bu durum, israfı önlemek ve çok çalışmakla kabil olmuştur. Cenab-ı Hak'tan bizlere, gayretin kardeşi olarak tavsif ettiği müerrifler gürühundan beri kılmasını niyaz ederim.

(1) Hürriyet Gazetesi 3 Ocak 1961.
(2) Yeni İstanbul gazetesi 15 Kasım 1963.
(3) El-A'raf 31.
(4) el-Isra 26-27.
(5) Binbir Hadis ter. Mehmet Arif, Hadis numarası 170, Bask. 1939.
(6) Bugünkü Almanya. Federal Alman hükümeti basın ve haber alma dairesi tarafından yayınlanmıştır. BONN 1957. Yazan Prof. Dr. Helmut Arntz. Çeviren Dr. Salâhaddin Sözeri. Sh. 5 - 6.

(Devamı 26 da)

İmam-Hatip Okulu Aile Birliği Toplantısından Notlar

Şehrimiz İmam-Hatip Okulunun Koruma Derneği ve Aile Birliği genel kurul toplantısı 21-I-1964 Pazar günü yapıldı. Okulun konferans salonunda yapılan toplantıya, velilerin tamamı iştirak etmişlerdir. Kongre Koruma derneği Başkanı Ali Küçük Sakallının kısa bir açış konuşmasıyla çalışmalarına başladı. Bundan sonra Kongre başkanlığına Av. Kemal Gödeneli, başkan vekilliğine Dr. M. H. Baybal seçildiler. Gündem gereğince idare heyeti raporu okundu. Raporda bir yıllık faaliyet delegelere duyuruldukdan sonra, Okul idaresinin velilere karşı takındığı menfi tavır şu satırlarda dile geliyordu: «Çalışmalarımız Ulu Allahımızın lütfu ile başarıldığına inanıyoruz. Burda okul idaresinin muvafakatı olmadığı için her sene yapılagelmekte olan veliler ve halkımızın da katıldığı öğrencilerin kültür ve mesleki çalışmalarını takdim ettikleri, bu vesile ile arkadaşlarına örnek olan çaylı toplantı geçen sene okul müdürünün söz vermesine rağmen her nedense bu yılda yapılamamıştır. Üç seneden beri yapılmamakta olan bu toplantılar okulla veliler ve halkımız arasında boşluklar açmış, hemen hemen irtibat kesilmiş gibidir. Bundan dolayı veliler hakkı olarak sızlanmaktadırlar. Ümit ederiz ederiz ki okul idaresi anlayış göstererek önümüzdeki yıllarda bu noksanlıklar giderilir. Öğrencilerin inkişafında çok mühim rolü olan yurt içi gezilerde yukardaki sebeble yapılmamıştır.»

Bu satırları dinliyen Okul müdürü kendine mahsus davranışıyla hemen ayağa kalktı ve söz istedi. Tabii ki yer ve zamanı olmadığı için kongre başkanı kendisine söz vermedi. Acaba Sayın Müdür faaliyet raporunun üzerinde bilâhere müzakere açılacağını ve konuşmanın da o zaman yapılabileceğini bilmiyor muydu. Nihayet raporun okunmasından sonra müdür söz aldı: «Mutad toplantının çift tedrisat münasebetiyle yapılamadığını» söyledi.

Delegeler sırayla söz aldılar:

Halil Güler: «Faaliyet raporunu dinledik. Raporda, sizlerin de dikkatinden kaçmadığını zannettiğim, büyük bir noksanlık görülmektedir. Bu zamana kadar okulda, bizleri kalben üzen pek çok hâdiseler olmuştur. Raporda bu hâdiselere yer verilmemiş ve meydana geliş sebebleri açıklanmamıştır. Gönül isterdi ki faaliyet raporunda, İmam-Hatip Okulunu manen sarsan ve onu gayesinden uzaklaştıran davranışlara da yer verilsin ve sizlerin huzurunda sebep ve neticeleri açıklansın. Hepimizin malûmu olan ve gazetelere dahi akseden okul dahilindeki huzursuzlukları sayıp dökmiye lüzum görmüyorum. İmam-Hatip Okulunun bir maddî ve bir de manevî cephesi vardır. Bu cemiyetler daha çok okulun maddi ihtiyaçlarıyla meşgul oluyorlar, fikrî yönünü ihmal ediyorlar.»

Fehmi Yılmaz: «Okul içerisinde talebeler ve öğretmenler arasında tefrika olduğu efkâr-ı umumiyeye yayılmıştır. İslâmiyet birlik dini olduğu halde tefrika neden? Müdür ilk geldiği zaman kendisinin elini ilk sıkanlardan idim. Kendisine hürmetimiz vardı... Yemekten sonra yapılan dua men edildi ise okul müdürüne olan hürmetimiz son bulacak. Muhterem veliler, biz bir vahdet halinde birleşiğimiz zaman inancı kıt insanlar bu okullara birçey yapamayacaklardır...»

M. Şükrü Kozak: «Talebelerin kimisi tevkif edîliyor, kimisi karakolluk oluyor. Bu hâdiseleri örtmek söyle dursun, idare fırsatçılara yardımcı oluyor. Okul adetâ zabıta mahalli haline gelmiştir. Talebelerin bazı hatalarını öğretmenlerin islâh etmeleri icabederken emniyete teslim edilmişlerdir.»

A. Küçük Sakallıoğlu: «Okul idaresinin kötü tutumu yüzünden benim çocuğum dahi karakolluk olmuştur. Bu yıl, İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsü mezunu öğretmene ihtiyacımız yoktur diye bakanlığa yazı yazan müdür, bugün geçmiş karşımızda masum rolü oynuyor. Bu hususu bakanlıktan bizzat öğrendim. Çocuklarımız, bu okullarda öğretmenlik yapmadıktan sonra ne için okutuyoruz. Aramızdan bir heyet kuralım, derdimizi duyurmak için bakanlığa gönderelim...»

Kazım Tavukcuoğlu: «Müdür talebelere tebzetmektedir.»

Ayrıca vellerden Ali Güneş, okulun inkişafında ve talebe adedinin artmasında Okul Müdürünün rolü olmadığını iddia etmiştir.

Kongre Başkanlığına verilen takrirlerde şu hususların Okul Müdürü tarafından cevaplandırılması istenmiştir:

1 — Okuldaki huzursuzluğun sebebleri nelerdir?

2 — Niçin talebe ile öğretmen ve talebe ile idare arasında günden güne bir uçurum açılmaktadır?

3 — Talebe niçin toptan teczîyeye uğramaktadır?

4 — Son günlerde okuldan uzaklaştırılan öğretmenlerin ayrılış sebebleri nelerdir?

5 — Okula niçin Yüksek İslâm Enstitüsü mezunlarının tayini istenmemiştir de, açıklar ilk okul öğretmenleri ile kapatılmıştır. Halen vazife gören kaç ilk okul öğretmeni vardır.

Müdür Yusuf Bostancı soruları cevaplandırmak için söz aldı. Talebelerin teczîye sebeblerini izah etmiye çalıştı. Vazifeden alınan öğretmenlerde kendi kusuru bulunmadığını ve ilk okul öğretmenlerinin orta kısımda vazife gördüklerini söyledi, fakat Yüksek İslâm Enstitüsü mezunlarının istenmediği ile ilgili soruyu cevapsız bıraktı ve talebelere küfretmedim diye de tekzipte bulunmadı. Konuşması velilerin devamlı protostosu ile karşılandı. Müdür delegeler tarafından ağır ithamlara maruz kaldı ve kendisinin israrla istifası istendi.

İdarenin yolsuzluklarını yetkili şahıslara duyurmak için bir heyet seçilmesi, okulu teftiş için bir müfettişin getirilmesi, okul inşaatı için 50 bin lira yardımda bulunan eski Maarif Vekili Şevket Hatipoğluna bir teşekkür telgrafı ve Yüksek İslâm Enstitüsü ve İ. Hatip Okullarının geleceği hakkında karar alan din komisyonunun almış olduğu kararları protesto için Maarif Vekâletine bir teessür telgrafı çekilmesi kongrece karar altına alınmıştır.

İdare heyeti seçimleri yapıldıktan sonra kongre sona ermiştir.

— O K U —

Milliyetçi Türk Basınına ve İlgililere

Aralarında gerçek bir dayanışma ve samimiyet mevcut olan Türk Milliyetçileri, ibretle takib edilecek bu hâdise karşısında herhalde ilgisiz kalmayacaklardır.

Bu gün basına sızmış birçok solcu, sosyalist hatta komünist muallim yazarların mevcudiyetî karşısında sesini çıkarmayan Maarif Vekâleti; buna mukabil bir iki milliyetçi muallimin yazılarına tahammül edememekte-tedir. Bu cümleden olmak üzere; Fedai dergisinde yazmış olduğum yazılardan dolayı, Ankaradan iki tane baş müfettiş İzmir'e gelmiş bulunmaktadır. Tahkikatın havası tamamen bir baskı ve tehdit mahiyetindedir. Sorulan sualler mesleğimi ilgilendirmediği gibi, tamamen adliyeyi ilgilendirecek suallerdir. Vekâlet, savcının yapması icap eden bir işi kendi müfettişlerine yaptırmaya kalkıyor. Bu baskı değil de nedir?...

Sorulan sualler o kadar enteresandır ki, bu; tahkik heyetinin tamamen peşin hükümlerle geldiğinin delilidir. Bu keyfi sorulardan hatırımda kalan bazılarını nazarı dikkatinize sunuyorum.

1 — Meryem Ananın efsane olduğunu iddia ediyor musunuz. Bunu neye dayanarak söylüyorsunuz. Böyle demekle memleket turizmini de baltalamış olmuyor musunuz?

2 — 31 Mart hâdisesi, irticanın hortlaması değil midir? Bunun mürettep olduğunu ileri sürmeyi bir öğretmen olarak nasıl izah edersiniz?

3 — Memleketi 33 yıl inleten müstebit bir hükümdardan: (Cennet Mekân Sultan Abdülhamid Han) diye sitayişkâr ifadeler kullanmayı nasıl izah edersiniz?.

4 — Tanzimatla beraber milletimize giren (İfrit) sözünden neyi kastediyorsunuz? Memleket tanzimatla beraber Avrupalılaşmaya doğru yönelmekle iyi bir istikamete girmemiş midir?

5 — Daima (Mânevi bir buhran) içinde bulunduğumuzdan bahsediyorsunuz. Bundan kastiniz nedir?

6 — Adana Risale-i Nur talebelerinin mahkemesi başlıklı yazınızla, bir haber süsü vererek hakikatte nurculuk propagandası yapmış olmuyor musunuz?.

7 — 1958 yılında siz Ödemişte öğretmen iken Nurcularla teşriki mesai yaptığınıza, hatta Turancılık propagandasında bulunduğunuza dair bir ihbar var. Buna ne dersiniz? (Bu ihbarı yapan ne kadar ahmak mış ki, Nurculukla Turancılığın birbiriyle alâkası olmadığının farkında değil.)

8 — Reformasyonu dinde değil, 19 İmam Hatip Okulunu bu memlekete çok gören aciz vekilin zihniyetinde aramak lâzımdır, diye başlıyan yazınızla sayın maarif Vekilinize İbrahim Öktem'in şahsiyetini küçük düşürmüş olmuyor musunuz?

9 — Yazılarınızda öğretmen yerine daima muallim kelimesini kullanıyorsunuz, bu doğru mudur, niçin muallimi öğretmene tercih ediyorsunuz?

Sorulan suallerden bazılarını yukarıya çıkarmış bulunuyorum. Öğretmen demek, kurulmuş bir makine demek değildir. Herhalde onun da bazı fikirleri ve düşünceleri olacaktır. Maalesef buna tahammül edilememektedir. Mesleğim yönünden kendilerini ilgilendirmeyen bu sualleri bana tevcih eden, 6 sene önceki bir dedikoduyu bahis mevzuu yapan böyle bir heyete itimat edemezdim. Bütün suallerinin hepsine toptan şöyle cevap verdim:

1 — Hür fikirli bir muallim olarak, her köşesini mukaddes bildiğim vatanımın en ücra köşelerine de beni atsanız, düşündüklerimi söylemekten ve yazmaktan beni menedemezsiniz.

2 — Bir memlekette hürriyet varsa, adalet varsa, savcının vazifesini maarif, maarifin vazifesini savcı yapmaz.

3 — Peşin hükümlerle geldiğine kanaat getirdiğim bu heyete inanmıyorum...

Verdiğim ifade bundan ibaret olmuştur. Yakın bir gelecekte vekâlet emrine alınmam, mecburi nakle tabi tutulmam, hattа meslek dışı edilmem bile bahis mevzuudur. İbrahim Öktemin vekâleti bunu yapabilir. Bu tahkik heyetinin arkasında bir Şükrü Koç olduğuna göre bu mümkündür. Eğer bu mesele, meclise getirilen Beşiktaş'lı Güven'in işi kadar mühimse, ayni hassasiyetle meclise kadar gelmesinde dâva adına faydalar umulacağını takdirlerinize bırakır, gereken hassasiyetin gösterilmesini Milliyetçi Türk Basınından ve siz temsilcilerden rica ederiz.

Derin Saygılarımla...

İzmir Türkocağı Reisi
Fedai ve Hüryol Gazetesi Yazarı
KEMAL FEDAİ COŞKUNER

METİN İLE HAYRETTİN

M. Said ÇEKMEGİL

Metin İktisat Fakültesine kayıtlı bir gençti. Ayrıca gazetecilik enstitüsüne de devam edermiş. Konuşkan, her meselenin altından kalkarım zanneder ve muhitine de öyle zannettirmiş... Hayranları ondan imdat beklediklerinden olacak, ekseriyetle karşısında susmaya mecbur kaldıkları Hayrettin'e getirdiler onu. Hayrettini susturacaklardı artık; neş'eliydiler... Yine iman, İslâm v.b. fikriyata başladılar... Çok geçmeden kızıveren Metin:

— Biz de müslümanız, müslüman evlâdıyız; ancak şeriatı istemeyiz, mürtecilerle mücadele ederiz, diye çıkıştı.

H — (Tebessümle) Mürtecilerle mücadelenizi tebrik etmek isterim; gerçekten her müslüman geriliklerle savaşmalıdır. Fakat şu «şeriatı istemeyiz» deyişinizi anlayamadım!...

M — Anlayamayacak ne var bunda, hangi devirdeyiz? Şeriat istenir mi artık?

H — Size kim şeriat isteyiniz diyor? Yalnız, şu istemediğiniz şeriat nedir, lütfen anlatabilir misiniz?

M — Yobazın yolu; ne olacak!

H — Ama bu yobazca bir tarif oldu. Oysa sizden münevvere yakışır bir tarif beklerdim.

M — Yâni şeriatı bilmez misiniz sanki?

H — Bilmeye biraz bir şeyler bilirim, ama sen de bilir misin, veya bilirsen nasıl bilirsin? Onu da bilmek isterdim.

M — (Etrafındakilerle beraber iyice kızar) Alay etme, yalnız sen mi bilirsin!

H — Alay etmek iyi değildir. Yalnız ben bilmediğim için, sizi de bilen biri saydığım için sordum ya. Kızılacak ne var bunda?

M — Nasıl kızılmaz? Biz fikir mücadelesi yapıyoruz, sen bizi imtihana çekiyorsun.

H — Rica ederim, fikir mücadelesi fikre dayanmalıdır. İnsan bilmediği bir şey üzerinde konuşurken ona fikir mücadelesi denmez. Affedersiniz, ona safsata derler.

M — Ne biliyorsun bilmediğimizi? Bir de hakaret etme!

H — Hakaret etmek istemem; fikir mücadelesi dediniz de tashih etmek istedim... Eğer biliyorsanız, Şeriat nedir, ne demektir? Onu bize anlatır mısınız?

M — (Biraz kekledikten sonra) Bilmiyorum ne olacak yâni?

H — Hiç ne olsun; bilmediği bir şeyi isteyen veya istemeyen gerici bir zihniyete mensup olduğunuz meydana çıkar... (Burada Metinin arkadaşlarından bazıları Hayrettine hak verir gibi olurlar: «Kızma Metin, ne oluyorsun be, adam sana haklı olarak sual soruyor; bilmediğin bir şeyi hakikaten nasıl istersin veya istemezsin» diye

H — (Bu haklı müdahaleyi yapanlara hitaben) Tebrik ederim sizi.

M — Tebrik edersin elbette, işine geldi tabii.

H — Bırak bu avamî mukabeleleri de söyle bakalım: istemediğin ve «Yobazın yolu» dediğin, şeriat nedir? Anlat da görelim.

M — İşte şimdi sen de kızdın.

H — Emin olunuz kızmam, yeter ki, güzel güzel anlatın.

M — (Acizliğini itirafa mecbur kalanların edasıyla) Peki, size bu hususta esaslı bir bilgiye sahip olmadığımı söyleyebilirim, ama sen de ilmim yok diyorsun, öyle ise bu işin doğrusunu nasıl öğreneceğiz?

H — Doğru, İlmim çok noksan. Fakat bu hususta size ilmî nakiller yapabilirim.

M — Öyle ise, Şeriat nedir?

H — (Kütüphanesinden Ehli sünnetin üçüncü cildini çekip 58. sayısına bakarak) Bakınız ne yazıyor: «Teşri, meşru ve şeriat aynı asıldandır. Bu kelime hukuk ilmine mal olmuş, hukukun bütün safhalarında kullanılmaktadır... Şeriat kelimesi; beşer arasında nizam ve intizam sağlayan içtimaî kanunlar mecmuasını ifade eder.» Bir de bugün çoklarının elinde bulunan (Osmanlıca Türkçe sözlük) e bakalım. İşte orada da: Şeriat için, «Doğru yol» diyor... Şimdi samimiyetle söylebilir misiniz; siz bu mânâlara gelen şeriatın, bir insan olarak aleyhinde bulunabilir misiniz?

M — Bu ânlamda olan şeriatı istemeyen insan

(Devamı 26 da)

MEHMET ŞEMSEDDİN FENARİ

Veli ERTAN

Muhammed Şemseddin Fenârî, Yıldırım Bayezid Han (1389 - 1402), Çelebi Sultan Mehmet (1413 - 1420) ve II. Murad (1420 - 1451) devirlerinde yaşamış, ilmî kudretiyle şöhret bulmuş ve II. Murad zamanında ilk defa Şeyhül - İslâm ve Müftî - Enâm unvaniyle Meşihat Makamını ihraz etmiştir. Türk ilim adamlarının en faziletlisidir.

1350 tarihinde Mâveraünnehir'de Fenar köyünde dünyaya gelmiştir. Bundan dolayı köyünün adına izafeten Fenârî lâkabını almıştır. Bazılarına göre babası fener sanatiyle iştigal ettiği için bu ad kendisine verilmiş olduğu söylenmektedir. Diğer bir nakle göre de Emir Sultana takdim etmiş olduğu musanna' bir fener vesilesiyle bu lâkabla anıldığı sanılmaktadır.

Babası Mehmet İbn-i Hamza Sadreddin-i Konevi halifelerinden âlim bir zattır.

Molla Fenârî, ilk tahsilini babasından görmüş ve tasavvuf zevkini ondan almıştır. Sonra Bursa'da müderris bulunan Kemâleddin Mehmed bin Mehmed Maarri'den ders okumuştur. Artık bütün gençliğini okumağa hasretmiş, İznikte Orhaniye müderrisi Alâeddin Esved'den ve Amasyada Cemâleddin Aksarayi'den ilim tahsil etmiştir.

1367 (778) tarihinde Aksarayi'den icazet almış, Mısır'a gitmiş, orada ekâbir-i fukahayı Hanefiyeden olan Eş-Şeyh Ekmelüd-din Muhammed bin Mahmud El-Bâbûtî'nin halka-i tedrisine dahil olmuş ve daha birçok ülemadan da ders aldıktan sonra Anadoluya dönmüştür.

Kahirede bulunduğu sırada şer'î ,hey'et ve riyâzî gibi müsbet ve mânevi ilimler sahasında inkişaf etmiş, zamanında gerek aklî ve gerek nakli ilimlerde teferrüd etmiş bir şahsiyettir.

Molla Fenârî Mısır'dan dönerken Konya ve Karaman şehirlerine uğramış, Aksaraya gelmiş ve orada üstadı Cemâleddin Muhammed Aksarayi'yi ziyâret etmiştir. Bu münasebetle Konyada Selçuk hükümdarı Karamanoğlu Alâeddin Ali Bey ve oğlu Muhammed Beyle temas etmiş ve onların muhabbetini kazanmıştır.

Muhammed Şemseddin Fenârî, tab'an tasavvufa meraklıydı. Bundan dolayı Sadreddin-i Kenevinin eserlerinden olan «Miftahül-Gayb» ı babasından okumuştr.

Bursaya gelmiş olan Molla Fenârî bir taraftan çalışmak suretiyle hayatını kazanmakta, diğer taraftan da bilgisini yaymakta idi.

Osmanlı devletinin en kuvvetli şahsiyeti bulunan vezir-i âzam Çandarlı (Hayreddin Halil Paşa) nin teveccühüne mazhar olmuş, Yıldırım Bayezid Han ve Çelebi Sultan Mehmet devirlerinde Bursada Manastır Medresesinde müderrislik yapmıştır.

Molla Fenârî, tasavvufa karşı meyli çok fazla olduğu için Ebu İshak Kâzrûni'nin hücceninden çok fayda görmüştü.

Vezir-i âzam Çandarlı Halil Paşa, Şeyhe bu zatın mürid-i has olması yönünden vakfiyesinde kayıt vardır.

Ali Paşa, birer vesileyle Kazasker Cemâleddin'i, Alâeddin Esved'i ve Bursa kadısı Alâeddin Aksarayi'yi azlettirdi. Yerlerinde Kâzrûni hülefasından Şeyh Ramazan ile Cemâleddin efendiler kazasker ve Muhammed Şemseddin Fenârî de Bursa kadısı olmuştur.

Ali Paşa'nın, Molla Fenârîye karşı büyük bir muhabbeti ve itimadı vardı. Nitekim M. Şemseddin Fenârî tam on yıl Bursa kadılığında ifa-yı vazife yapmıştır. Fakat Molla Fenârî, Yıldırım Bayezid'in hal ve hareketini beğenmediğinden dolayı buradan Karamana gitmişti.

Aksak Timur, Bursada mahpus kalan Karaman oğlu Muhammed Beyi mahpesten çıkarıp tahtif etmiş ve onu Karamana hükümdar yapmıştı. İşte bu sırada Molla Fenârî de Muhammed Beyle birlikte 1402 (805) tarihinde Konyaya gitmiştir.

Muhammed Bey, Molla Fenârîye çok hürmette bulunmuş ve bundan dolayı (Aynül - Âyân) adlı eseri telif etmişti. 12 yıl kadar Karaman ilinde kalmış ola nMolla Fenârî pek çok ilim adamlarını yetiştirmiştir.

Yalnız Muhammed Bey mütecaviz bir adamdı. Kâh Mısır ülkesine, kâh Osmanlı ve Dulkadir illerine saldırırdı. İşte bunun üzerine Çelebi Sultan Mehmet Konyayı muhasara etmiş ve Muhammed Beyi itaata mecbur kılmıştı. Fenârîyi de alıp Bursaya getirdi.

Bu sırada vezaret makımında büyük üle-

(Devamı 25 de)

AL-MÂTURİDİ'NİN NASİHATNAMESİ

Tercüme: Asist. Ahmet Subhi FIRAT

V

DOKUZUNCU BÖLÜM

Kusurluyu iyi görme.

(Kötü) niyeti olmayan kendisine güvenilir kişiyi (herkese) tanıt.

(İşinde becerikli ve) akıllı olmaya yönel.

Dünya(nı) (hayırlı) işle(rle) devam ettir.

Mülkü, Allah'dan korkan vezire ver.

Düşmanı (aranızda) fikir teâtisi ile (bir hal şekli bularak) bertaraf et.

Devlet (e ve devlet büyüklerine) tevâzu ile kul ol.

Maksada ulaşmayı, sabra katlanma (olarak) bilme.

(Kendilerine gerekli) talimat verilmemiş olan askeri, asker sayma.

İtaatkâr olmayan ahâliyi, ahâli addetme.

Silâhsız cesaretliyi, bilgisiz (ve akılsız) say.

Memleketin mâmurluğunu istiyorsan, halka ihsanda bulun.

(Hayırlı işlerde) artış ve memleketin düzene girmesini istiyorsan, Allaha ve insanlara karşı iyi muamele (etmeyi) arzula.

Büyük işin, küçük (değersiz) insana (verilirse) değersiz (olacağını) kabul et.

Küçük işin, büyük (değerli) insana (verilirse) değerli (olacağını) kabul et.

İyiliği sadece lâyık olduğu yerde yap.

Fesad için, düşmanlığı en lüzumlu şey bil.

Gâllesiz (ve lâkayd) oluşu, âdilik ve delilik olarak kabul et.

(Devrin değişen) hâdiselerinde sabırdan daha iyi yardımcı tanıma.

Hased, cimrilik ve hiddetliliği, canın, mevkiin ve malın zehiri olarak tanı.

Gâfil reisi, kendi reisin yapma.

Mayası bozuk olana yüz verme.

Dünyaya tapmanın (getireceği) âni belânın, mest olmuş gâlib hükûmdarın (yüzünden olacağını bil).

Akıllı kimse ile sohbette bulun.

Cihanın arkadaşı olarak gözü seç.

[115 b] Cihanı elde etmede, cömertlik ve yardımcı oluştan silâh yap.

Âlemin cömertçe veriş ve adâletle mâmûr olacağını bil.

İnsanda (kendilerine bakılarak hareket edilen) esas (lı hareket noktaları) ara, zira bu şekilde hareket ede)n (şahıs) dan kusur sâdır olmaz.

Gönlü (nü) temiz tut ki murada erişesin.

İmam olarak, seçilmiş kimseyi kabul et yoksa ehliyetsizi değil.

Temiz olmayan emiri, kötü yolda bil.

Kendini övme, diğerlerinin seni övüşü (ile) iftihar etme.

Ayrılığı, bilgisizlik kabul et.

Keder (verici hâdise) vâki olursa, tedbirde akıllı kimseleri (yol gösterici olarak) gil.

(Fakat yine de) tedbir yolunun ,takdîr yoluna uymaz (olabileceğini) kabul et.

Kendi aybını gör.

Kendini tamâhkâr oluşla tanıtma.

Rahatı, zorlukta(n sonra) ara.

Güçlüğü, âsâyişi (temin etmeni)n (ortaya çıkardığı bir) şey olarak bil.

Sevinci, çalışmakta bil.

Zenginliği rızâ tuzağı ile elde et.

YILIN ESERİ

HER MÜSLÜMANIN EVİNDE BULUNMASI ŞART OLAN

EUZÛ - BESMELE'nin HİKMET ve FAZİLETLERİ İSİMLİ KİTAP

YEGÂNE BAYRAM HEDİYESİDİR

Beş renkli kapak, temiz kâğıda itinalı basım fiatı : 300 Krş.

İsteme adresi : H.H. MERT
Altuntabak Mah. 8. sokak
Nu: 12/A
SİVAS

NOT : 10 kitabdan aşağıya tenzilât yapılmaz, (10-50) arasında % 20, (20-100) arasında % 25, yüz kitapdan yukarısı için % 30 tenzilât yapılır. Ödemeli gönderilir.

MEHMET ŞEMSED-DİN FENARİ

(Baştarafı 23 de)

madan olan Osmancıklı İmam-zâde Halil Paşa bulunuyordu. Çandarlı-zâde Tâceddin İbrahim Çelebi de kazaskerdi.

Başta Çelebi Sultan Mehmet olduğu halde gerek vezir ve gerek kazasker, Molla Fenârî'ye hürmette bulunmuşlar ve ona müderrisliğini iade etmişlerdi. 1415 (828) tarihinde de Bursa kadılığından çekilen Molla Yegân Muhammed Çelebi efendinin yerine ikinci defa olarak Bursa kadısı olmuş ve yaşı da 67 yi bulmuştu.

Bu makamda büyük izzet ü ikram gören Molla Fenârî, artık memleket işlerine dair reylerini açıkça söylemeye başlamış ve bundan dolayı Sultanül-Ülema, Şeyhül-İslâm vasıflarını kazanmıştı.

İşte bu sıralarda vezir-i âzam Bayezid Paşa, ve Yüreklice Mustafanın cemiyetini dağıttığı gibi aynı zamanda Karaman oğlu Mahammed Beyi de tedib etmiş, oğlu Mustafa ile birlikte Bursaya getirmişti. Hasta bulunan Çelebi Sultan Mehmet de bu havadistan çok memnun olmuş ve âdeta şifayab olmuştu.

Molla Fenârinin ricasiyle Muhammed Bey ve oğlu Mustafa afvedilmişti.

Aradan bir müddet geçtikten sonra Molla Fenârî Hicaza gitmek için izin istemiş ve yerine niyabeten oğlu Sinâneddin Yusuf kadı olmuştu. Büyük oğlu Muhyiddin Muhammed Şah Çelebi ile birlikte Mısıra gitmiş orada Zeynebiye Medresesine misafir olmuş ve Ramazanı şerifi de orada geçirmiştir.

II. Murad zamanında 28/Şubat/1425 (828) tarihinde ifta makamını ihraz etmiştir. Şeyhül-İslâm ve Müftil-Enam ünvaniyle Osmanlı devletinin ilk Şeyhül-İslâmı olmuştur. İfta ve kaza işlerinde gösterdiği dirayet ve cesaret cidden takdire şayandır. Kanaatlerini pervasızca söylemekten asla tereddüt etmezdi. Şerefini ve mesleğini her şeyin üstünde tutardı.

Molla Fenârî, resmî işlerini yapmakla kalmamış, aynı zamanda civarlardan gelen talimlerini de yetiştirmiştir.

Cuma namazına giderken halk, geçeceği yollarda saf halinde toplanırlar ve fâzıl, kâmil üstadlarını hürmetle selâmlardı.

İki defa hacca gitmiştir. Birinci hac 1419 (822) tarihinde, ikinci haccını da bir aralık körlüğe mübtelâ bulunması ve bu ârızadan kurtulması üzerine bir şükran borcu olarak yapmıştır. Mısır ve Kudse uğramış ve oraların âlimleriyle ilmî münakaşalarda bulunmuş, onlara kendi ilmî kudretini göstermekle büyük bir imtiyaz kazanmıştı.

Bursaya döndüğü vakit yaşı artık 83 ü bulmuştu. «Cennetül-Firdevs» terkibinin delâletiyle 834 Hicri ve 1430 Milâdî senede Bursada vefat etmiştir.

Cenazesi muazzam bir kalabalıkla kaldırılmış ve kendi adını taşıyan camiin hatîresine defnolunmuştur.

Bursada kendi adını taşıyan bri medresesi vardır. 10.000 ciltlik bir kütüphane bırakmıştır.

Muhammed Şah ve Yusuf Bâli isimlerinde iki evlâdı vardı. Her ikisi de muallimdi.

100 e yakın eser vardır. Başlıcaları şunlardır:

1 — Aynül-Âyân,
2 — Nüsûhul-Bedayi, Li-Usûliş-Şerâyi, (Fî Usûliş-Şerâyi') Usulü Fıkha dairdir,
3 — Fatiha Iefsiri,
4 — Ünmûzecül-Ulûm,
5 — Şerh Alen-Nusûs, Liş-Şeyh Sadreddin-i Konevi,
6 — Risale-i Usûlid-din, Fi Esraril-Vüsûli vel-Yakin,
7 — Şerh-i İsâgucî,
8 — Mühimmat-ı Fenârî,
9 — Haşiye-i Câberî,
10 — Avisâtül-Efkâr Fî İhtiyâr-i Ulil-Ebsâr,
11 — Feraiz-i Siraciye Şerhi,
12 — Şerh-i Mevakib Üzerine Tâlikat,
13 — Manzum bir risale.

SON

HÂDİSELER — DÜŞÜNCELER

(Baştarafı 2 de)

Şimdi İslâm Dünyasını, Ortadoğunun kalbinden kundaklamak istiyen dini olmaktan ziyade olan bu ittihadın maksadı iyice anlaşıldıktan sonra İslâmın dini liderlerine bir vazife düşmektedir. O da, esasta hiç bir anlayış farkı bulunmıyan, sadece ferî meselelerin büyük müctehidler tarafından delillerin tahlil ve tenkidi neticesinde teessüs eden mezheblerin **İslâmın Vahdet Manzumesi** içinde bir nokta etrafında kümelenmesi ve bundan sonra hıristiyanlığın melhuz olan cepheden saldırışına **BÜNYAN-I MERSÛS** kesilip kuvvetli bir mania örmeleridir. Hele Türkiye'de dini bir mezhep olmayan **ALEVİLİĞİ** dini bir kısve ile ortaya atan maksatlı gazetelerin bu ayırıcı neşriyatına, otorite, duuuurr!... Demelidir.

METİN İLE HAYRETTİN

(Baştarafı 22 de)

hayvandan da aşağıdır. Biz dindar geçinenlerin, dine uydurmaya çalıştıkları şeriatı kasdediyoruz.

H — Anlaşıldı, şeriat adına şeriatı şuursuzca çığneyen yobazların karşısında olmak istiyorsunuz, ancak bunu ciddî bir tetkike tabi tutmadan, diğer bir yobaz olan ahmak dinsizleri, daha doğrusu, şerat düşmanlığında yobazlaştıkça yobazlaşanları düşünemeden taklit ediyorsunuz gibi geliyor bana. Lütfen kabul buyurun ve itiraf ediniz ki, siz şeriatın Dinî anlamını da bilmiyorsunuz.

M — Abe sizi yanlış tanımışım, aydın bir mümine benziyorsunuz, ama Müslümanlar karşısındakilerin zayıf tarafını yakaladı mı bu kadar hücum etmez. Bir defa bilmiyoruz dedik, daha neye dönderip dönderip soruyorsunuz?.

H — Haklısınız; münakaşanın seyri elimizde olmadan bu şekle girdi. Biraz da siz sebep oldunuz, özür dilerim.

M — Asıl biz özür dileriz abe! Dinî mânâsını da anlatır mısınız?

H — Bu mevzularda selâhiyetli değilim diye daha önce anlatmıştım. Fakat bildiklerimi arzedeyim; Şeriatın İslâmî anlamı da şöyle: Kur'an ve onun ilk ve en büyük tefsiri, hadis-i şeriflerden müçtehitlerin ilmî metotlarla çıkardıkları hükümler...

M — Yaaa demek Kur'an ve hadise dayanıyor şeriat!?...

H — Gayet tabii, İslâm şeriatı yalnız ona dayanır. Şimdi söyleyebilir misiniz, bir müslüman olarak, şeriatın aleyhinde olabileceğinizi?

M — Bu gibi esaslı kaynaklara dayanan şeriata hücum edenler kâfirdir abe, biz müslümanız elhamdülillah.

H — İnşallah ileri ve şuurlu bir müslüman olursunuz kardeşim. Fakat, gördünüz ya, bir mes'elenin aslını bilmeden iptidai bir şekilde konuşmanın doğru olmadığını.

M — Peki abe, bu koca koca gazeteler neye şeriatın aleyhinde yazıp cizip dururlar ya?

H — Bakma onlara. O bazı koca koca gazetelerı çıkaranlar ,ya bilmediğini bilmeden rastgele, şuursuzca yazıp çiziyorlar, yahutta içlerinde besledikleri İslâmiyet düşmanlığını mertçe açıklayamadıkları için, kinlerini böylesi hezeyanlar halinde kirli sayfalarına kusup duruyorlar. Bir münevvere, her yazılana, her yazana körü körüne inanmak, bilhassa elindeki gazetenin hangi gayenin organı olduğunu bilmeden fikriyatını benimsemek yakışmıyor...

M — (Samimî olduğunu duyuran bir ses tonuyla) Doğru, çok doğru... diye ayrılırken «yine sizi rahatsız edeceğim» diyordu...

Yalnız başına kalan Hayrettin düşünüyordu: Metini kendisine getiren bir takım muhakemesizler, durumlarından mahcup olarak kendilerini, artık bundan sonra olsun, iyiye, güzele, doğruya göre ayarlayamayacaklar mıydı...

Allahım! sen bu gençlerimizi şuura yükselterek, önüne itilen her düşünceyi tetkik etmeden, iyice öğrenmeden rastgele hükümlere bağlamak küçüklüğünden koru, onları affet, bilmediklerinden yapıyorlar herhalde. Hatalı bir af diledimse beni de rahmetinle affet Ya Rabbi...

NAHT

(Baştarafı 18 de)

ما nın şartiye, ikincinin ise zaide olduğunu beyan etmişlerdir. Küfeliler de aslında مه ve bir ما yı zaideden mürekkeptir, dediler' Sibeveyh merhumun mezhebinin de böyle olduğu sanılmaktadır. İstisnada kullanılan عدا edatının تجاوز mânasına gelen عدا ـ يعدو den alındığı da kabul edilebilir.

الان kelimesini de burada zikredersek bir ال ve vakit mânâsına gelen آن den mürekkep olduğu ortaya çıkar. Terkibin kesbettiği son mânâ ise bu vakit anlamını taşır. Şurası kat'idir ki ,bu mevzu için misal aramak lâzım gelirse harfi cerlerde, atıf harflerinde, istisna edatlarında ان ve benzerlerinde pek çok misallere rastlamak mümkündür. Bununla beraber bugün Arap ülkelerinde konuşulan halk lisanını tedkik edersek yine pek çok misaller elde edebiliriz. Meselâ Şamlıların شلون kelimesi aslında أيّ شيء ای ve لون kelimelerinden NAHT yoluyla elde edildiği ve başlıca sebebin de kesret-i istimal olduğu tahmin edilebilir. Aynı konuya tekrar dönmek nasip olursa inşaallah NAHT mevzuu üzerinde daha çok duracağımız vaadiyle sözlerimize burada son veririz.

OKUYUCULARLA BAŞBAŞA

★ **SEKA İŞÇİLERİ - İzmir — Nazım Kurban, Hasan Çıçır, Sami Özpınar, Saim Üstüntürk, Mustafa Topuz, Riyaz Çağdaş, Yaşar Başar, Yüksel Uyar, Ahin Canel, Salih Doğru, İlyas Dizdar, Osman Yılmaz, Şener Karal —** Mektubunuzu aldık. Alâkanıza teşekkür ederiz. Arzunuz üzerine abone kaydınız yapılmıştır. OKU Mecmuası SEKA CAMİASI'nı teşkil eden bütün münevver ve imanlı işçi kardeşlerimize Allah'tan hayırlı muvaffakiyetler dileriz. Seka işçisi, medeniyetin, kültür ve harsın neşrinde adeta bir ana unsur olan kâğıt'ın imaline hizmet ettikleri için kendilerini ayrıca tebrik ederiz. Selâmlar...

★ **S. Mustafa Türkmenoğlu - Elbistan —** Mektubunuzu aldık. Aboneniz yapıldı. Türk köyünün ve Türk köylüsünün sizin gibi dinin yüksek idrak seviyesine ulaşmış münevver mürşidlere olan ihtiyacını izaha lüzum yoktur. Sizi candan tebrik eder, alâkanızın devamını bekleriz. Selâmlar...

★ **Muhammed Eroğlu - Maraş —** Oku'nun neşir hayatına nasıl maddî güçlükler içinde devam ettiğini bilseydiniz mutlaka, mektubunuzdaki tekliften yapmıyacaktınız. Düşünceleriniz halisânedir, bunu kabul ediyoruz. Fakat 25-30 mecmuanın hasılatı kaç talebeyi maddî darlıktan kurtarabilir ki? Maamafih, talebe kardeşlerimize küçük bir yardım olmak üzere mecmuaların yarı parasından feragat ettiğimizi bildiririz. Satış miktarını artırırsanız, mecmuanın sürümüne hizmet etmiş olursunuz.

Biz, idealist genç öğretmenlerimizden, şimdiye kadar halka ve hükümete lâyıkı ile tanıtılamıyan ve kendimizin de manevi feyz ve güda aldığı bu müesseseleri tanıtmanızı istiyoruz. O zaman göreceğiz ki halkın yardımı rahmet gibi yağacaktır. Selâmlar...

★ **S. Beşir Arslan - Ankara —** Saf bir samimiyetin ve duygulu bir hissin ifadesi olan mektubunuzu aldık. Aynı mealde mektup göndererek OKU ailesinin teessürünü paylaşan muhterem okuyucularımızı sizin şahsınızda remzleştirerek teşekkürlerimizi bildiririz. Selâmlar...

★ **S. Necati Yüksel - Bademlıköyü —** Mektup ve havaleniz gelmiş, aboneniz yapılmıştır. Daha önce de bu sütunlarda bir çok okuyuculara 4, 5, 6. sayılarımızın mevcudu kalmadığını bildirmiştik. İlerde bu sayıları bastırmayı düşünüyoruz. İnşaallah, size noksan gönderilen mezkûr sayılar o zaman telâfi edilecektir. Selâmlar...

★ **S. Süleyman Çolak - Erzurum —** Havaleniz ve mektubunuz geldi, abone işleminiz yapıldı. Oku mecmuası sizlerindir. O, sadece sizden abone değil, şiirler ve yazılar da beklemektedir. Sütunlarımız bütün talebe kardeşlerimize açıktır. Kendi daha ve meselelerini kendi kalemleri ile dile getirmeleri en belli başlı arzumuzdur. Selâm ve sevgiler...

★ **S. Mustafa Bayer - Talas —**

★ **S. Kıyam Akkaya - Sarıkamış —**

★ **S. Ali Orunçak - İzmir —**

Gönderdiğiniz havale ve pullar alınmış, abone işlemleriniz yapılmıştır. Alâkanızın devamını bekler, hürmetlerimizi sunarız. Selâmlar...

★ **S. M. Remzi Çardaklıoğlu - Kırıkhan —** Evet, ezelden ebede uzanan bu davanın yolcuları ve bu çileli yolun çilekeş öncüleri hiçbir güçlükten yılmayacak ve iman en büyük manevî hâsmetiyle ezel-ebed noktaları arasında mutlak hükümranlığını yürütecektir. Selâm ve başlıklar...

Sayın Selim Bucak beyin abonesi yapılmıştır. Selâmızın ihlâğını rica ederiz.

★ **S. Ahmet Özcan - Dimortaköyü —** Havaleniz geldi ve aboneniz yenilendi. Alâkanızın devamını bekler ve sizi muhabbetle selâmlarız.

★ **S. Ahmet Bakırlıoğlu - Kayakentköyü —** Hz. Ali R.A. Hicri 40 tarihinde İbni Mülcem tarafından KÜFE'de hançerlenerek şehid edilmiş ve oğulları tarafından KÜFE kabristanına defnedilmiştir. Selâmlar...

★ **Demiryolu Fab. Personeli - Sivas — İlhami Polat, Mehmet Çiftçi, Muzaffer Akçil, Celâl Balıkçı, Hakkı Çürük, Sait Bozkaya, Hamit Atmaca, Hamza Civan, Nureddin Doğan, İbrahim Kızılsoy, Ahmet Pura, Selâhaddin Koç —** El emeği ve alın teri ile hayatlarını kazanan asîl insanlar, gönderdiğiniz mektubu aldık. İnsanın şuurunu tutuşturan bu imanlı davranışınızı tebrik eder, el ve fikir işçisi olarak bir noktada, iman noktasında birleşmemiz Cenab-ı Haktan niyaz ederiz. Sanayileşme yolunda giriştiğimiz hamleye muvazi olarak, **«emekciler, emekcilere»** diye sizi istismara yeltenen anarşistlere lânet olsun. Allah bizi Kendine varan yoldan döndürmesin. Selâm ve başlıklar...

TEBRİK

Bütün İslâm âleminin Mübarek Kadir Gecesini ve Ramazan Bayramını tebrik eder, Ümmet-i Muhammed için hayırlı olmasını niyaz eyleriz.

OKU

İslâmın İlk Emri
O K U
Sahibi :
Türkiye İmam-Hatip Okulları Mezunları Cemiyeti adına
Mustafa ATEŞ
Yazı İşleri Müdürü :
Süleyman ÖZKAFA
İdarehane :
Çıkrıkçılar Cad. Saray Çarşısı bitişiği Kat: 3 — KONYA
Muhabere Adresi : P.K. 105 — KONYA
Abone şartları : Yıllık : 11 TL. Altı aylık : 5.5 TL. Me'haz gösterilmeden yazılarımız iktibas edilemez, gönderilen yazılar basılsın-basılmasın iade edilmez.
Ahmed Said Matbaası — ISTANBUL
Basıldığı tarih : 12.1964

FİATI : 100 KURUŞ

İslâmın İlk Emri

Oku

YIL : 4 Mart 1964 SAYI : 3

İÇİNDEKİLER

- Hâdiseler — Düşünceler — OKU
- Peygamber (A.S.) Efendimizin rüyası — OKU
- Bir Bilirkişinin Hukuk Önünde Hezimeti — **Süleyman ÖZKAFA**
- Bilirkişi Raporu
- Telgraf
- Ulum'ul - Hadis — **Hayrettin KARAMAN**
- Hızaloğlu Mustafa Zihni — **M. Saîd ÇEKMEGİL**
- İlm-i Kelâm Dersleri — **Dr. Ali Arslan AYDIN**
- Ahlâk ve Tasavvuf — **Ahmet GÜRTAŞ**
- Mahmud Es'ad Efendi — **Veli ERTAN**
- Alkolün Hukuki Cephesi — **Nazır ZÜGÜL**
- Tenkid ve Tahlil — **Mustafa ATEŞ**
- Mahkeme Safahatı — OKU
- Arap Dili — **Hüseyin KÜÇÜKKALAY**
- Kaybettiklerimiz — **Ramazan KUNT**
- Osmanlıca - Türkçe Ansiklopedik Lûgat — **Nadir BARLASLIOĞLU**
- Taassup — **Mustafa TOPUZ**
- Mücadele — **Hüseyin TEZCAN**
- İslâma Dâvet — **Terceme: Mevlüd CAVLAK**
- Büyükler Büyüğü — **H. KARAMAN**
- İktibas
- Şiirler
- Okuyucularla Başbaşa
- Müşterek Bildiri

Kapak Resmi : Tophane Nusretiye Camii ve Sarayburnundan bir görünüş — İstanbul —

HÂDİSELER — DÜŞÜNCELER

Mektep; millet kültürünün millet ruhunun bayrağıdır. Vatan topraklarında yalnız o bayrak dalgalanır. Memleket içinde yabancı mektep, millet kültürünün ağacını köklerinden tahrip eden ona zararlı bir nebatür. Yabancı mekteplerin yayacağı kültürler, bir memlekete medeniyet ve irfan getirmez, belki... milli şahsiyetin millet kültürü ile vücut kazanmasını imkânsız kılar.

N. TOPCU

Türk-İslâm kültür ve medeniyetini kemirerek onun yerine Hıristiyan kültürünü ikame etmek isteyen birçok gizli ve açık fesat ocakları işletilmektedir. Esasen Amerikan, İngiliz ve Fransız misyonunun maksadı da bin yıllık bir mazisi olan bu köklü kültürü kurutmaktır. Bir inkâr fırtınası, bir küfür sağnağı halinde yerli kalemlerden milli tarih ve kültüre indirilen balyozlar da hayatımızın her veçhesinde kendini hissettiren bu Hıristiyan tesirini desteklemektedir.

Benim memleketimde kendi başına buyruk yabancı mektep, kültürümün düşmanı, ruhumun katili, nesillerimin meskenet yaftasıdır. Yabancı dil öğrenecek diye çocuklarını misyonerlerin kucağına teslim eden babalar, bir yabancı dile mukabil, çocuklarının kalbinden menhûs pençelerle nelerin aşırılacağını hesaba katmalıdırlar. Şuurumuzu kullanma, aklımızı harekete geçirme cehdini yok etmeğe matuf her türlü çabaya cemiyetimiz bir manevi silkiniş ve kendi şuuruna yükseliş ile kıyam etmelidir. Milli şuur uyanıklığı bu hassasiyeti istemektedir, bu gün bizden.

Dini vecd ve heyecan münhanilerimizin büyük irtifa kazandığı mübarek günlerimizde bizimle alay edercesine kendi vatanımızda, müslümanlarla aynı paralel üzerinde fakat semti meçhule yönelmiş aksi istikamette faaliyet gösteren misyoner çalışmaları yeni ilerlemeler kaydetmektedir.

Bir dergide **«Osmanlı Devri, Türkler için karanlık bir istilâ devridir.»** diye koskoca tarih, şanına lâyık bir şekilde yükselip yine şanına lâyık bir şekilde, Canakkale'de çelik karşı iman zaferiyle çöken bir tarih **«karanlık bir istilâ devri»** olarak gösterilirken, Milli Eğitim Bakanı **«İmam-Hatip Okullarında vatan için tehlikeli cereyanlar var»** derse elbette misyoner boş durmayacaktır. Bütün propaganda metodlarını kullanarak ahlâk nizammızı çıkacaktır. İslâmi nizamların örgüleştirdiği esaslar üzerine kara cübbesiyle çöreklenerek iman avcılığına çıkacaktır.

Konya'da bir lise talebesi, ahlâk bozucu romanların, ruhları canavarlaştıran filmlerin tesiriyle dede ve ninesini öldürür, sonra da ateşe verirse; Samsunda 16 yaşında bir çocuk, sevdiği kızın babasına ait ne varsa - altı tane kızı ile birlikte - kül ederse, misyoner, ahlâk ve seciyyemizi, din ve vicdanımızı yıktığına inanarak iman avcılığına çıkacaktır. Üç paralık mantıkla alt-üst edilebilecek inanç sistemini tellendire-pullandıra Koleylerdeki Türk-Müslüman öğrencilere sunacaktır. İşte İzmir Kız Kolejinde bir misyoner gibi çalışan Amerikalı öğretmenin devamlı telkinleri 15 yaşında bir kız öğrenci Katolik olmuştur. İman ağacımıza zehirli bir nebat gibi sarılan bu Hıristiyanlaştırma gayreti, misyoner faaliyetine ait tek vak'a değildir. Bu yabancı mekteplerde Halûk'un seçtiği yolda yürümeye azimli daha nekadar atılatılmış genç vardır, kimbilir?

Türk nesli bugün engizisyon mezaliminin vahşi celladı haline geldi. Ağızlardan savrulan lâkaytlığı **«kafa karıştı»**, **«iş sermek»** gibi hiçbir imânî ölçüye sığmayan şeylerdir. Hergün yeni bir kundağın fitilinin tutuşturulmasında dini mecmuaları ve dindarlık kisvesine bürünmüş mütegallibenin helva hediyeysiyle tavlanan İmam-Hatip Okulu talebelerini gören yazar!.. Amerikan misyonundan beslenen bu misyonerlik faaliyeti sizi niçin ilgilendirmez? Cünkü siz de bir başka misyondan, kızıl misyondan çimlenıyorsunuz, değil mi?

Siz nasıl düşünürseniz düşünün. Biz, bu misyoner faaliyetinin gerisinde **«Fâtih İstanbul'u bu tepelerden fethetti, biz de Bebek sırtlarına bu koleji yaptırmak suretiyle kültürel yoldan fethedeceğiz?** diyen **Rinlender Robert**'in mel'un suratını görüyoruz.

OKU

Ey iman edenler! Eğer o kitap verilenlerden herhangi bir fırkaya uyarsanız, sizi imanınızdan sonra çevirirler, kâfir ederler.

Âl-i İmrân: 100

İslâmın İlk Emri
OKU

Şüphesiz ki siz kendinizden önce gelen milletlerin yoluna karışı karışına, arşını arşınına tıpatıp muhakkak uyacaksınız. (Öyle ki) Şayet o ümmetler (daracık) kaler deliğine girseler siz de muhakkak onlara uyarak oraya gir (meye çalış) acaksınız

Hadis: Buhârî

Sayı : 34 ★ Cilt : 3 ★ Dini, İçtimaî, Edebî Aylık Mecmua ★ Yıl : 4 ★ Mart : 1964

Peygamber (A.S.) Efendimizin Rüyası

«Enes ibn-i Mâlik demiştir ki:

Rasûlullâh, teşrem Ümm-i Haram'ın ziyaretine gelirdi de o, kendisine yemek ikram ederdi. O sıra da Ümm-i Haram Ubade ibn-i Sâmit'in nikâhında idi. Yine bir gün Rasûlullâh ziyarete geldi. Teşrem yemek ikram etti ve Rasûlullâhın başını taramıp temizledi. Müteakiben Rasûlullâh bir müddet uyudu. Sonra gülümseyerek uyandı. Ümm-i Haram demiştir ki: Ben:

— Yâ Rasûlallah! Seni ne güldürüyor? diye sordum. O:

— Rüyamda bana ümmetimden bir kısmı şu (gök) deniz üstünde — Padişahların tahtlarına kuruldukları gibi— gemilere kendi-i ihtişamla binerek Allah yolunda deniz harbine gittikleri halde gösterildiler de ona gülüyorum, buyurdu. Ben:

— Yâ Rasûlallah! benim de o deniz gazilerinden olmaklığım için Allaha dua buyuranız, diye rica ettim. Rasûlullâh da dua buyurdu. Sonra Rasûlullah başını yastığa koyarak bir müddet daha uyudu. Sonra yine gülümseyerek uyandı. Yine ben:

— Yâ Rasûlallah! Niye gülüyorsunuz? Diye sordum. Rasûlullâh:

— Bu defa da ümmetimden bir kısmının padişahların tahtlarına kuruldukları gibi (kara nakliyeleri üstünde) debdebeli bir mevkib halinde gaziya gittikleri gösterildi, buyurdu. Ben:

— Yâ Rasûlallah! bunlar arasında da bir gazi olarak bulunmaklığıma dua buyurasınız, dedim. Rasûlullâh:

— Hayır, sen birincilerden (deniz gazilerinden) sin, diye karşıladı.

Enes ibn-i Mâlik diyor ki:

Hakikaten Ümm-i Haram, Muâviye ibn-i Ebî Süfyân'ın (Şam valiliği) zamanında ve onun kumandasında tertib edilen bu deniz gazasına iştirâk etmiş ve denizden çıkarken bindirildiği hayvandan düşerek gazâ yolunda şehiden vefat etmiştir.»

(Hadis meâli: Buhârî, Cihâd ve şehâdet temennisi babı)

«Bu sefer müslümanların ilk deniz seferi idi. Kıbrısın fethi için ihtiyar edilmişti. Bu cihetle aşağıdan sâddâtından birçok kimseler iştirâk etmişti. Bu deniz seferi Hazreti Osmanın hilâfeti zamanında Hicretin 28. senesinde vuku bulmuştu.

Buhârî, Ümm-i Haramın ve kocası Ubâde'nin bu sefere nasıl iştirâk ettiklerine kısaca şöyle temas ediyor:

İki Akabe bûtında bulunan ve Hazrecilerin nekâbetini ihraz eden Ubâde ibn-i Sâmit Peygamberimizin irtihâlinden sonra Şam'a gönderilen Ebû hayret içerisinde bulunmuş ve Hıms'da hitiyar-ı ikâmet etmişti. Kıbrıs seferi açılınca Akdeniz sahiline, Trablus Şam'a gelmiştir. Ümm-i Haram'a Müdüriyenin karın ve Karaamın kızı Fâkte de refakat etmiştir. Muâviye ibn-i Ebî Süfyan da bu vapurla hareket etmiştir.

Kıbrıs adasının bir vergiye bağlanarak sulhen veya unveten fethi müyesser olup da Şam'a hareket edileceği arada Ümm-i Haramın binmezi için bir katır getirilmişti. Çok yaşlı olan bu kadıncağızın, binmediği bu hırçın hayvan üstünden atarak baş üstüne düşmesine ve boynu kırılarak ölmesine sebep olmuştur. İslâm tarihinde nâmı ebedîleşen bu muhterem kadın, Rasûlullâhın haber verdiği gibi deniz gazası yolunda vefat etmiş ve şehidler kafilesine iltihak eylemiştir.

Hüsnü ibn-i Ammâr, Ümm-i Haramın kabrini görüdüğünden sonra sahilinde bulunduğunu bildirmiştir. Buhârî Şarihi Ayni de: Ümm-i Haramın kabri Rı Kıbrıstadır. Halk tarafından tazim edilir ve kurak zamanlarda yağmur talep edilir ve halk arasında şâhi bir kadının kabri diye anılır, diyor.

Ümm-i Haramın Peygamber (A.S.) Efendimize yakınlığı:

İbn-i Abd-il-Ber diyor ki: Rasûlullâh'ın Ümm-i Haram-ı ziyaret etmesine, kendisine gösterdiği ikram edilmesine, hatta başını saçını taratmak gibi yakınlık âdâtı gösterilmesine bakarak hiçbir müslüman, bu muhterem kadının Peygamberin mahremi olduğundan şüphe etmez. Yalnız bu mahremiyet nereden gelmiştir? Öyle sanıyorum ki Ümm-i Haram Pey-

(Devamı 8 de)

Bilirkişi Raporu

İstanbul İkinci Ağır Ceza Mahkemesine

Dosya No: 963-286

Konyada müntesip Oku mecmuasının 6.7.963 tarihli 27 nci sayısının ikinci sahifesinde hadiseler-düşünceler başlığı altında yayınlanan yazının talimatta işaret edilen noktaları bakımından suç vasıf ve unsuru taşıyıp taşımadığının tetkik etmekle vazifelendirilmiş olan heyetimiz, adı geçen yazıyı ve Konya 1. Ağır Ceza Mahkemesinin 963-51 sayılı talimat dosyasında mevcut sair evrakı inceledi:

1 — Mahkemece hakkında kıymet hükmü verilmesi talep olunan tetkik mevzuu yazıdaki evvel kelimesiyle başlayan ve meş'um bir kararla bir gecede hepsi söndürüldü ibaresi ile nihayetlenen cümlede kullanılan meş'um bir karar tabirinin şu veya bu kanuna matufiyeti anlaşılmamaktadır. Adı geçen ibarenin sureti sevkinde meş'um tabirinin idari bir tasarruf veya karara matufiyeti anlaşılmaktadır.

2 — Merkûr yazıdaki ilgayı tedrisat ifadesi tevhidi tetrisat kanununun kendisine değil tezahürüne yani tatbikine aittir. Bu ifade mezkûr kanunun 4 ncü maddesinde «Maarif Vekâleti, Yüksek Diniyat mütehassısları yetiştirmek üzere darülfünunda bir ilâhiyat fakültesi tesis ve imamet, hitabet gibi hidamatı diniyenin ifası vazifesiyle mükellef memurların yetiştirilmesi için de ayrı mektepler küşâd edecektir» denilmesine rağmen, gayri kanuni bir karar vermemesiyle itizamen o zamanki vekâletin medarisi ilmiyeyi ve imam hatip okullarını kapatma kararını hedef tutmaktadır.

3 — Yazıdaki tetkik mevzu olan hususların tevhidi tedrisat kanununa taalluklu olmayınca T.C.K. nun 159 ve 163 üncü maddelerine ve anayasanın 153 üncü maddesine aykırılıkta mevzuu bahis olamaz.

4 — Yazıdaki taşkın uslûp ve bazı ifadeler, gayri kanuni kararları ve neticelerinden gayri memnun ve müzdarip olan bir müslümanın samimi bir infiali olarak görülmek lâzımdır.

İşbu neticelere havi raporumuzu saygıla-rımızla takdim ederiz. 23. 1. 1964

Ehlivukuf: Prof. Dr. Naci Şensoy, İst. Huk. Fak. Ceza huk. ve ceza U.Huk. Prof.

Ehlivukuf: Prof. Dr. Fahir İz, İst. E. Fak. Eski Türk E. Prof.

Ehlivukuf: M. Sabri Sözeri, İst. Yüksek İslâm enst. İslâm tarihi ve arapça öğretmeni.

Bir Bilirkişinin Hukuk Önünde h e z i m e t i

Süleyman ÖZKAFA

OKU Mecmuası üç senelik neşriyatında büyük bir okuyucu kitlesinin candan sevgisini kazanmıştır. Milletimize hizmet etmek mesuliyetini ifade etmiş imanlı gençler bu mecmuanın kalitelemesi, yaşaması için ellerinden gelen hiçbir gayreti esirgememektedirler. Bu meyanda arkadaşımız **Halit Güler** üzerine aldığı mes'ul müdürlük vazifesini, üç sene, elinden gelen hiçbir fedakârlığı esirgemeden devam ettirmiştir. Ve bunun karşılığı, az veya çok, hiçbir ücret de almamıştır. Mecmuamız azimle yoluna devam ederken 27. sayısında suç olup olmadığı hususunda bilirkişi tayin edilen Doç. Dr. Nevzat Gürelli büyük bir gayretkeşlikle mecmuamızda suç unsuru bulabilmek için satırları, cümlecikleri delik-deşik etmiş ve nihayet aradığını bulmuştur. Fakat ne yazık ki bulduğu ve suç unsuru olarak tesbit ettiği kanunun şumulüne girmiyen, sabık bir maarif vekilinin, milletin arzusu hilâfına, aldığı bir kararın tenkidinden ibarettir.

Raporunda OKU Mecmuasını **«iptidai»** diye vasıflandırırken Sayın Nevzat Gürelli, kendisinin kanunla kararı tefrik edemeyecek kadar iptidai ve basit bir doçent olduğunu dahi bilmiyordu. Kendisine sadece **«mer'i mevzuat muvacehesinde suç teşkil edip etmediği tesbit görevi»** verildiği halde **«yazıların hey'eti umumiyesinin uyandırdığı intiba, bu derginin, çok iptidai ve basit bir seviyede dini inançlar vesilesi ile irticaın propagandası yapmaya çalıştığı yolundadır.»** tarzındaki safsataları OKU dergisine raci değil, fikir yoksunluğundan kıvrılabilmiyen, kararla kanunu ayırt edemeyen Nevzat Gürelli'nin kendi beynine aittir. İslâm Dininin tertemiz esaslarını müslüman Türk milletine öğretmek hiçbir kanun tarafından menedilmemiştir. Dini inançların öğrenilmesini yasaklandığı yerler ise Kızıl Rus hudutları içerisidir. Her ilimde herkes söz sahibi değildir. İhtisasınız dahilinde olan ilimde dahi büyük bir noksanlık içerisinde bulunurken, ihtisasınız dahilinde olmıyan İslâmî mevzuları işleyen mecmuamızda hangi yazı, hangi makale irticaın propagandasını yapmaktadır? Sizce dini mevzular irtical mevzular olarak kabul ediliyorsa o takdirde size hiçbir sözümüz yoktur. Başkalarına çamur atacağınıza kendi sahanızda, kendi cehaletinizi gidermeye çalışsanız daha iyi edersiniz.

Vazifeniz bir bilirkişi olduğu halde daima bir münekkid gibi hareket etmekten kendinizi alamamışsınız. Görevinizle ilâkasız olduğu halde Halit Güler Bey'in İslâmcılık Cereyanı başlıklı yazısını kendi açınızdan tenkid etmek yolunu tutmuşsunuz ve **«İslâm Dini ile siyasi bir cereyan olan İslâmcılık cereyanını birbirinden ayıramayacak kadar bilgiden mahrum gözükmektedir.»** hükmünü vermişsiniz. Bu mevzu o yıl Prof. Tarık Zafer Tunaya'nın Konya Halkevinde verdiği konferansı tenkid babında kaleme almıştır. Tunaya, bu konferansıyla yalnız mecmuamızın değil, konferansı dinleyenlerin de ağır tenkidlerine muhatap olmuş ve epey güç durumda kalmıştı. Siz bu raporda Prof. Tunaya'yı da memnun etmek gibi bir durum takınmışsınız. Arkadaşımız bu yazısında, İslâm Dini ile İslâmcılık cereyanını ayıracak durumdadır ve bu hususu uzun uzun izah etmiştir. Onun fikirleriyle sizlerin fikirleri arasında yüzseksen derece bir görüş farkı vardır. Ne var ki siz islâmiyete bir **«cılık»** takısı ve bir de **«cereyan»** kelimesi ilâve edip mevhûm bir rüzgâr estirmek istemektesiniz. Önce sizin anladığınız mânâda böyle bir mevzu'un mevcudiyetini kabul etmek peşinen sizin fikirlerinizi kabul etmek olur. O yazıdan herhangi bir parça alırsak onun nasıl bir hükme varmak istediği kendini gösterir:

«İslâm kelimesinde bir ebedilik var. Bu (cılık) takısıyla dinimizin ebedilik hususiyeti zedelenmek isteniyor.»

«Cereyan kelimesi de islâmiyetin azametini ve ifade ettiği mânâyı dile getirmekten âcizdir. İslâmiyet, fikri bir cereyan değildir. Fikri cereyanlar daha ziyade bölgecilik zihniyeti güderler ve ancak bir beldenin insanlarını peşinden sürükliyebilirler. Müslümanlığa fikri bir cereyan olmaktan daha ziyade, beşeriyeti hükümleriyle amel etmiye davet eden dünya çapında ilâhi bir inkılâptır...»

Hiç değilse münakkitliği becerebilseydiniz; ne yazık ki onu da becerememişsiniz.

Doç. Dr. Nevzat Gürelli,

«Tevhid-i Tedrisat kanununa (Meş'um bir karar) ve (ilga-yı tedrisat) sıfatları izafe edilmekte ve bu suretle T.C.K. 159. maddesindeki Türkiye Cumhuriyeti kanunlarına alenen sövmek suçu tekevvün etmiş bulunmaktadır.» şeklinde suç unsurlarını belirtmiş çalıştığınız raporunun bu parçasının hukuk ilmi önünde nasıl hezimete uğradığını görünce o anda sizin namınıza ben utandım. Canım insan biraz da kırk sene evvel geçmiş bir meseleyi bilmekte biraz mürteci olmalıdır; sizin ilerlediğiniz biraz fazla!... A be Doçentim, meş'um bir karar diyor, kanun demiyor. Evet, şunu hafızanıza iyice koyun ki Din tedrisatı yapan okullar kanunla değil kararla kapatılmıştır; o zamanın maarif vekili Kara Vasıf'ın kararıyla.

Devamla: **«Dini tedrisat yapan medreselerin kapatılmaması gerektiği ileri sürülmekte ve bu suretle tedrisatın dini esaslara uydurulması lâzım geldiği savunulmaktadır.»** buyuruyorsunuz. Ve bunu lâyiklığe ve Tevhid-i Tedrisat Kanununa aykırı buluyorsunuz. Bir müessese bozulursa onun için iki şık düşünülebilir: Bu müessese ya islâh edilir veya lâğvedilir. Önce sorarız: **«Bu müessese lağvedildiği takdirde bunun yerine nasıl bir müessese yi mi gider, yoksa salimen yoluna devam eder mi?»** Meselâ, ordu müessesesi bozulsa, bunun yerine gidebilir miyiz? Gittiğimiz takdirde cemiyet çöker. O halde o müesseseyi islâh eder başka şekil ve metodlar uygulayarak faydalı olma cihetine yönelitiriz. O gün için medreseler için de durum aynıdır. Ve nitekim mezkûr yazıda bu husus şu cümlelerle belirtilmektedir: **«Sayıları 460'a varan Medaris-i ilmiye'nin asrın icaplarına ve modern zihniyete uygun olarak ıslâhı en çıkar yol iken böyle olmadı ve meş'um bir kararla bir gecede hepsi söndürüldü.»**

Lâikliğe aykırılık hususuna gelince, bu konuda büyük otoriter muhterem **Ord. Prof. Dr. Ali Fuat Başgil**'in (Din ve Lâiklik) eserini okumaklığınızı tavsiye ederiz...

Raporunuzun ortasında: **«(Oku) dergisinin incelemiş olduğumuz nüshasındaki yazıların hey'eti umumiyesinin uyandırdığı intiba, bu derginin... dini inançlar vesilesi ile irticam propagandasını yapmaya çalıştığı yolundadır.»** derken raporunuzun sonunda: **«Dergide yer alan diğer yazılarda herhangi bir suç unsuruna tesadüf edilmemiştir.»** demeniz bir sahifelik yazıda dahi fikirlerinizi arasında bir bağ kuramadığınızı gösterir.

İşbu neticeleri havi raporunuzun tenkidini saygı ile fahri olarak takdim ederiz...

Çorum Halkının Örnek Hareketi

Çorumlular, 19 - 21 Kasım 1963 tarihinde Ankara'da toplanan Komisyona Maarif Vekili Dr. İbrahim Öktem'in aldırmış olduğu geleceği karanlık kararlar dolayisiyle Cumhurreisi Sayın Cemal Gürsel'e, Başbakan Sayın İsmet İnönü'ye, Senato ve Meclis Başkanlarına aşağıdaki telgrafı çekmişlerdir.

Bu şuur uyanıklığının, bütün vatan sathında ve müslüman her fertte daha geniş bir çapta belirmesini temenni ederiz.

— OKU —

«Milli Eğitim Bakanının Başkanlığında 19 - 21 kasım 1963 tarihinde Ankarada toplanan Din Eğitimi Problemlerini İncelemekle Görevli Komisyonun İmam - Hatip Okulları ile Yüksek İslâm Enstitülerinin kapanması tehlikesini doğuracak isabetsiz ve kasıtlı kararların şiddetle protesto eder, memleketimizin manevi hayatında büyük rahneler açacak bu ve bunun gibi alınmış, alınacak ve tatbik sahasına konulacak olan bilumum kararların müsebbiblerini asil milletimiz huzurunda, onun bir parçası olarak aşağıda imzaları bulunan biz ÇORUM'lular tel'in ederiz.

Arzularımız; en kestirme yoldan bu gibi kararların tashihi cihetine gidilmesidir. Bu hususta Hükûmetimizin, Milletvekili ve Senatörlerimizin dikkatini çekeriz.»

500 imza

HADİSİN TEDVİNİ ETRAFINDA

Hayrettin KARAMAN

Hadis Diye Uydurulmuş Sözler Ve Uydurma Sebepleri

Yalancıların uydurarak, aslı olmadığı halde Rasûllullah (S.A.) a ait gösterdikleri haberlere «mevzû» denir. (1)

Uydurulan söz ve onun senedi (sırayla nakledenler) çok defa uydurucunun kendi hayal mahsûlüdür.

Uydurabilecek kadar verimli hayâle sahip bulunmayan bazı iftiracılar ise, kendilerinden Rasûlullah'a kadar uzanan bir isnad (zinciri) uydurur, sonuna da —Efendimiz söylemiş gibi— ya parlak bir hikmet, ya bir darb-ı mesel veya bir veciz ilâve ederlerdi. (2)

İmam Abdullah b. Mübârek'e: «Bu uydurma hadislerin içinden nasıl çıkılacak.» denmiş, o da: «İşte âlimler bunun için yaşıyorlar» diyerek şu mealdeki âyet-i kerimeyi de okumuştur: «Onu —Kur'anı— biz indirdik biz! Onun koruyucusu da biziz biz!»

Gerçekten de bunun için âlimler yaşamış; sahih rivayetleri (hadisleri) uydurma ve iftira olanlarından ayıracak çok ince ve ilmî bir metod ortaya koymuşlardır.

Bu metodun bir çok kaide (kural) ve prensipleri vardır. En meşhurları şu beşidir ki, bunlardan birinin bulunması, haberin uydurma olduğuna hüküm için kâfidir.

Birinci kaide:

Uyduranın hadisleri uydurduğunu bizzat itiraf etmesi (3)

Nitekim Ebû-Isme Nûh b. Meryem, İbn-i Abbâs'tan naklen, her surenin faziletine dair hadisler uydurduğunu itiraf etmiştir.

Meysere b. Abdirabbih'te, Hz. Ali'nin üstün faziletlerine dair (70) hadis uydurduğunu itiraf edenlerdendir.

İkinci kaide:

Rivayet edilen haberin lâfzı veya mânasında düşüklük (rekâket ve lahn) bulunmak. Zira arap diliyle konuşanların en fasihi bulunan Rasûlullah (S.A.) tan düşük ve bozuk bir söz sadir olmamıştır ve olamaz.

Bu branşta mütehassıs olanlar, bu kaideyi kolaylıkla anlar ve tatbik ederler. Zirâ, Er'Rebi' b. Hüsyem'in dediği gibi, hadisin gündüz nuru gibi bir parlaklığı vardır onu tanırsın; uydurulmuş olanın da gece karanlığı gibi bir zulmeti vardır, onu da yabancı karşılarsın. (4)

(1) Tedrib: 98
(2) Şerh'ün-Nuhbe: 20
(3) Şerh'ün-Nuhbe: 20
(4) Et-Tevzih: 2/94

HADİS RAVİLERİ

3 Enes b. Malik (II)

Dimeşk camiinde ağlayarak insanların düştüğü durumu şu sözlerle ifade ederken huzuruna Zührî girmişti: «Rasûllullah ve ashabının devrasiyarından sizde ancak namaz kaldığını görüyorum. Onu da yapacağınızı yaptınız.»

Zirâ Emeviler — Ömer b. Abdilaziz müstesnâ — namazları son vakitlerine kadar geri bırakırlardı.

Onun hakkında Ebû - Hüreyre'nin şehadeti:

«Namazı Rasûllullah (S.A.) ın namazına, İbn'ü Ümm-i Süleym (Enes) inkinden daha çok benzeyen birini görmedim.»

İbn'ül Şirin'in söylediği de buna yakındır: «Hazarda ve seferde insanların en güzel namaz kılanıdır.»

Şirin'e (Ebû - Muhammed b. Sirîn) kitabet akdi yapmış ve bunu şifa etmiştir,

İbn'ül - Eş'as fitnesinde (kargaşa) tehlike geçirmiş, Haccac tarafından da işkenceye uğratılmıştır. Haccac onun siyâsî anarşide eli var zannıyla. Bundan sonra Basra'ya geçti. Orada, hayatının sonuna doğru kendisinden başka sahabî yoktu.

Bilginler ondan hadis rivayet ederlerdi. Onlara: «Benden alınız, zira daha mevsukunu bulamazsınız.» derdi:

Yüz yaşını aşmış olarak (93) senesinde vefat etti. Basrada vefat eden en son sahabî'dir.

Vefat ettiği gün Müverrik, Onun hakkında şöyle demiştir: «İlmin yarısı gitti. Arzusuna tabi' (bid'at sahibi) birisi bize muhalefet ederse, ona, «Gel, Rasûllullah'tan işitene — soralım —» derdik.

Kendisinden (2286) hadis rivayet edilmiştir.

Ondan gelen senedlerin en sahîhi: Mâlik - Zührî - Enes,

En zayıfı: Davûd b. Muhabber - Babası Muhabber - Eban b. Ebî Ayyaş - Enes» tir.

(Allah Enes'ten râzı olsun)

— G U S Ü L —

25 — *Hz. Aişe'den (R.A.)*

Rasûllullah (S.A.) cenabetten yıkanmak istediğinde ellerinden başlar, onları yıkardı. Sonra sağ eliyle sol elini su dökerek — ma'lûm - uzuvlarını yıkardı. Sonra namaz için aldığı gibi abdest alırdı. Sonra suyu alır, parmaklarını saçlarının dibine daldırır — arasını iyice ıslatırdı — Bunu da bitirince, başına üç avuç su döker, sonra bütün vücuduna suyu ulaştırır ve en sonra da ayaklarını yıkardı.

Buhari, Müslim, Tirmizî...

26 — *Hz. Aişe'den soruldu:*

Rasûllullah (S.A.) cenabet halinde ne yapardı? Uyumadan mı yıkanır, yoksa yıkanmadan mı uyurdu?

Hz. Aişe cevap verdi:

«Her ikisini de yapardı. Bazan yıkanır sonra uyur, bazan da abdest alır — uyanınca yıkanmak üzere — uyurdu.»

Râvi: ...

«Dînî işlerde genişlik lutfeden Allah'a hamdolsun» dedim.

Müslim, Tirmizî, Ebû-Dâvûd.

Not: Efendimiz yıkanacak halde iken yemek içmek isterse yine böyle hareket eder, yani taharet ederek bir abdest alırdı.

HADİS DİYE UYDURULMUZ SÖZLER

53 — *Namaz dinin direğidir. (Nevevî - Tenkîh - adlı eserinde aslı yok diyor).* التاج الجامع الاصول

54 — *İlim kadınların uylukları arasında zayi' olur. — evlilik ilme mânidir. —*

(Hadis değildir.)

55 —*Zarûretler, mahzur ve memnu' olan şeyleri mübah kılarlar. (Hadis değil, fukaha sözüdür.)*

56 — *Cimrinin yemeği dert, cömerdin yemeği devadır (Mâlik'in ğarîb rivayetlerinden olup, Zehebî'nin kavline göre anlaşılır.)*

57 — *Özrü kabahatından büyük. (Hadis değildir)*

58 — *Araplar yabancıların efendisidir (Aslı yok)*

59 — *Ümmetimin bilginleri, İsrâiloğullarının peygamn-beleri gibidir.*

(Tirmizî, Demîri ve İbn-ü Hacer «aslı yok» diyorlar.)

Fakat, Bilginler — islâm alimleri — peygamberlerin — ilmi — varisleridir» mealindeki hadis sahihtir.

(Ellu'lûul Mersû'dan)

ŞEFKATİMDEN...

— Bir Kızcağıza —

Ey kızcağız bana bir bak,
İyi dinle ver de kulak!
Ata sözü'n der ki; mutlak:
«Kızım sana nigan gerek,
Üzerine düşem gerek!»
Matlûb iken hüsnüdîdin,
Nedir senin bed ahvâlin?
Annesinin latikbâlin
Kızlar; uslu iffetlidir,
Guyet hanım izzetlidir.
Boydan büyük işe banma,
El ağzıyle kelâm sunma,
Bilmediğin telden tınma!
Lâzım bunda irfan, kızım,
Evet bir de iz'an kızım!
Bilir misin sen düşmanı?
Pek sinsice emer kanı.
Bu tavırna güldüm, hani...
Utkalâlık budur kızım!
Yok, değilse nedir kızım?
Öyle acib lâflar etme,
Gaf üstüne gaflar etme,
Tereciye tere satma!..
Cehlin aşkın boydan, kızım,
Vaz geç böyle huydan, kızım!
Bu ne perhiz; bu ne turşu;
Boyûtiden tuttun marşı.
Tükürülmez yole karşı..
Daha henüz toyun kızım,
İlmen, bodur boyun, kızım!
Sen bu işten anlamazsın,
Çün, sadece; sef bir kızsın.
Boyver, eller, desin yazsın!
Evet, onlar eller kızım,
Yanlış, yalan derler kızım!
Tın, tın öten ol kafanla,
Sen bir olma ehl adamla!
Beş parahlı safsatanla,
Sanma, boştur meydan kızım,
O'nla senin «Şeytan» kızım!
Bil ki şunu hem de gayet;
İster bunda vukufiyet!
Evet, bir de hüsnü niyet...
Bunlar sende var mı kızım?
Haddin bilmek ar mı kızım?...
Beynin henüz fikren hamdır,
Kem söz diyen, elbet kemdir!
Âşebeyce tavsiyemdir:
Her şeylere burun sokma!
Sus'n yuban, gülü kokma!
Hakikati tersten görme,
Şundan, bundan akıl derme,
Hem kendine paye verme,
Bu sendeki boş bir heves,
Kimler nedir, bilir herkes!
Kapılıp da sui-i zan'a;
Kızım sakın, kızma bana!
Şefkatimden derim sana...
«Kızım sana nigan gerek,
Üzerine düşen gerek!..»

Hakkı VAR

Hızaloğlu Mustafa Zihnî

M. Said Çekmegil

Bu yıl, ayların en güzelinde, gecelerin en hayırlısının aranılması tavsiye edilen günlerin birinde, Cenâb-ı Hak bir kardeşimizin imtihanlarını bitmesini takdir buyurmuş, ebediyete geçmesi için bir uçak kazası vesilesiyle pasaportunu sunmuştu. Bu pasaportla aramızdan mahşere kadar ayrılan sevgili kardeşimiz Hızaloğlu M. Zihni beyi eser ve yazılarında imza olarak tanıyordum. Şahsen tanışmamız ise şöyle olmuştu:

28-10-1958 tarihli FETİH gazetesinde yazdığım bir makalede; «... Malûm namaz vaktî içerisinde kılınır. Namazın oniki farzından biri de vakittir. Bu vakit meselesi, namazını kılan bahtiyar müslümanlar için mühimdir. Otobüse binerseniz, şöför vurdum duymazın biriyse, namaz vakitleri kalbinizi eze eze geçer. Trenle seyahat etseniz o da ayrı bir dert; her istasyonda ellerin, yüzlerin maddî temizliğini temin eden lâvabolar, sular ihmal edilmediği halde gönlünü yıkamak, islâmî vazifelerini yapmak için küçük bir mescit neden düşünülmemiş diye üzülüyor insan.. Bir gün uçakla İstanbula giderken Ankara havalanında seferi namazımı kılar geçerim diye apdestli olarak hareket ettim. Hava alanına inince öğle namazı vakti dolmuştu. Orada gördüğüm meydan memurlarına sordum: **Bu meydanın namaz kılacak bir mescidi var mı?** - Bazıları olmayışına esef eder gibi, bazıları da bu zamanda böyle bir insanla karşılaştıklarına hayret eder gibi - (yok) dediler. Meydan müdürüne gittim.. Bir memur çağırarak hemen şeref salonunu açmalarını emretti. Tabii bu güzel hareket karşısında mütehassis oldum, teşekkür ettim. Ancak yolcuların her ihtiyacı düşünülerek tanzim edilen bu meydanda bir de namaz kılacak güzel bir mescidin bulunmayışına mahzun oldum...» demiştim.

İşte o zamana kadar kıymetli bir pilot olduğunu bilmediğim M. Zihni beyle - 1959 senesinin ilk aylarında olacak herhalde - Ankarada bir arkadaşın yazhanesinde tanışınca hemen ilk iş olarak bu yazımdan bahsetti ve bu yazının silâkallar nezdinde makul karşılandığına şahit olduğunu, bu mevzuda bir kaç yazı daha yazılabilse faydalı olacağını anlattı. O zaman namazın ehemmiyetini idrak etmiş uyanık bir milliyetçiyle tanışmanın hazzını tadmış; tüm şimdi ise, kendisinden daha çok hizmetler beklenildiği bir devirde, doya doya görüşemediğim bir ülküdaştan ayrılmanın mahzunluğuyla doluyum...

Onu sonraları birkaç defa daha görmüştüm; fazilet ve tevazu örneğiydi. Hele bir gün, Serdengeçti Osman beyin çocuğunun öldüğü günün tarziyesinde görmüştüm; bir amcanın acısı içerisinde ezilîyor, Osman beyi nasıl teselli edeceğini bilemiyordum... Biz ise genç yaşta, ebediyete göç eden kardeşimiz Hızaloğlunun geride bıraktığı kederli ailesini, mahzun sevenlerini, biz teselli etmekten aciziz. Rahman ve rahim olan Rabbimiz rahmetini ondan ve sevenlerinden esirgemez inşallah. Hüsnüzanmımızın kuvvetiyle şehadet ederiz ki, bir kaza sebebiyle imtihanı sona eren Hızaloğlu M. Zihni bey hükmen şehittir. Tesellimiz, mahşerde herkesin sevdikleriyle beraber olacağı müjdesidir. Zihni bey sevdiklerimizden biriydi. Rahmet olsun.

PEYGAMBER (A.S.) EFENDİMİZİN RÜYASI

(Baştarafı 3 de)

gamberi emzirmiştir. Nasıl ki kardeşi Ümm-i Süleym de emzirmişti. Meşayihimizden sayısız birçok kimselerin rivayetlerine göre Ümm-i Haram Rasûlüllâha teyzeleri tarafından hısım oluyordu. Çünkü Peygamberin büyük babası Abdülmuttalib'in anası Benû Neccar'dan idi. Ümm-i Haram ile kardeşi Ümm-i Süleym de Benû Neccardan idiler.

İbn-i Vehb'in de: Ümm-i Haram Rasûlüllâhın süt teyzelerinden biridir, dediği rivayet edilmiştir.»

Tecrîd tercemesi: Cilt: VIII, Sh: 389 - 393

Bu rivayetlerden her hangisi alınırsa alınsın, Kıbrıs yolunda şehâdet şerbetini içen müslümanların ilki olan ve bugün halk arasında Hala Sultan türbesi diye anılan türbede medfun olup Kıbrıs'ın «bizim Kıbrısımız» yapan hakiki değerlerden Hazreti Ümm-i Haram bint-i Milhan validemiz ve kardeşi Ümm-i Süleym Peygamber (A.S.) Efendimizin mahremi olmak şerefine mazhardırlar.

Bu ve benzeri birçok mukaddes emanet ve hâtıraları sinesinde barındıran Kıbrısımızı sahip olmak bizim en tabiî hak ve başta gelen vazifelerimizdendir.

= OKU =

GÖNÜL

— Aziz Mevlâna'nın aziz torunlarına —

Gerçek zuret aynalarda görünmez
Yol var ki yürünür, yol var yürünmez

Söz uzaktır gerçek mânâdan özden
Güzellikler kaçar saklanır gözden

Ya mâşuka ya bülbül ya gonca gül
Gönül mü Tanrıdır Tanrı mı gönül

Mevlânâ şaşırmış cevapta ben hiç
Fildişi saraylı bir yığın kerpiç

Gül koparmam korkusu ölene değil
Sevgiler sevgilisi Allah sevgisi bil

BOŞ DÜNYAYA BOŞ VERİRİM ALDIRMAM
GÖNÜL ALLAHIN YERİ, GÖNÜL KIRMAM

TEVETOĞLU

İLM-İ KELÂM DERSLERİ

— 12 —

Dr. A. Arslan AYDIN

1 — Mütevatir Haber :

Yalan üzerine birleşmeleri aklen mümkün olmayan büyük bir topluluğun bildirdikleri haberlerdir. Böyle bir topluluğun muayyen bir adette olması şart değildir.

Mütevatir haberler, kat'i ve kesin bilgi ifade eder. Çünkü bu gibi haberler muhatap üzerinde istidlâle baş vurmadan kesin ve yakînî bir bilgi olduğu kanaatını uyandırır. Zira, böyle bir haberi duyan kimse, çocuk veya aklî muvazenesi zayıf biri de olsa, doğruluğundan şüphe etmez. Nitekim görmediğimiz birçok memleket ve şahsların varlığını bu gibi mütevatir haberlerle biliriz. Ve haberin doğruluğunda şüphe etmeyiz.

Mütevatir haberlerin zarurî ve kesin bilgi sayılabilmesi için iki şartı haiz olması lâzımdır.

a — Haber verilen şey, hisse ve müşahedeye istinâd eden (Yâni duyu organlarıyla bilinen) bizzat görülen veya işitilen şeylerden olmaktır.

b — Verilen haber aklın tecviz ettiği mümkünattan olmak, aklen muhal olmamaktır.

Mütevatir olmayan (Meşhur) veya (Ahat) hükmündeki haberler yakın ifâde eden kesin delillerden sayılmaz. Ve Akaid meselelerinde hüccet olarak kullanılmaz.

2 — Resulün Haberi :

Risâleti, «Peygamberliği» ve sözlerinin doğru olduğu delil ile yâni mücize ile te'yid olunan peygamberlerin verdiği haber Haber-i Resul denir. Nübüvvet, ancak, bir mûcize göstermekle sâbit olur.

Mûcize: Peygamber olduğunu iddia eden şahsın iddiasını tasdik için Hak Teâlânın onun elinde izhar ettiği, tabiat kanunları ve âdetler üstü bir şeydir ki, beşer onun misilini yapmaktan âciz kalır. Peygamber olduğunu iddia eden bir şahsın mûcize ile teyid olunması Hak Teâlânın (

) «Kulum benden size tebliğ ettiklerinde sâdıktır, sözleri doğru ve gerçektir.» demek mânâsına gelir.

Peygamberlik ve mûcize ileride nübüvvet bahsinde daha etraflı olarak anlatılacaktır.

Resulün verdiği haber, mûcize izharından önce, zarurî bir bilgi olmayıp, nazarî, yâni istidlâli bir bilgidir. Çünkü Habar-i Resul ile hasıl olan bilgi her şeyden önce, risâleti mûcize ile sâbit olan bir peygamberin haberi olduğu hususunu bilmeye tevakkuf eder. Ancak bundan sonra, zarurî bir bilgi ifade eder ve hükmü dâima sâbit kalır.

İşte o vakit, Haber-i Resuller de müşahede ve tevatür yoluyla sâbit olan bilgiler gibi zarurî bir ilim ifade eder. Kesinlikte yâni zıddına ihtimali olmamakta ve **sebatta** yâni şüphe ile zail olmamak hususunda haber-i Resul (Zarurî Bilgi) ye benzer.

Haber-i Resul; hatadan masum olan vahye yâni ilâhî bir esasa istinad ettiğinden kelâm uleması nazarında bizi doğru ve gerçek bilgiye götüren ilmin sebeblerinden biri olarak kabul edilmiştir.

İlmin sebeblerini beyan ettikten sonra yakîn (kesinlik) ifade eden ilmin derecelerine kısaca işaret edeceğiz.

Yakîn ifade eden ilmin dereceleri üçtür.

1 — İlme-l Yakîn :

Akıl ve naklin yâni nazar ve haberin ifade ettiği ilme ilmel yakîn denir. Bu münâsebetle şunu da ifade etmek isteriz ki akıl ile nakıl birbirini nakzetmez. Daima birbirini teyit eder, destekler. Şayet aralarında ihtilâf var gibi görülürse, bunun sebebi, ya aklın sahih «Selim» veya naklın sarîh olmamasından'dır.

2 — Ayne'l Yakîn :

Selim duyu organlarının (Havassı selimenin), müşahede veya tecrübenin bildirdiği bilgilere (Ayne'l Yakîn) denir. Bu yolla elde edilen yakîn, ilme'l yakînden daha yüksektir. Çünkü görülen ve hissedilen şey, verilen bir haberden nefsi daha çok ikna edici ve kalbe itminan vericidir. Bu sebeble (

) «Verilen haber görülen şey gibi değildir» yâni haber, müşahede gibi olamaz; denmiştir. Gerçi her ikisi de yakîn ifade eder. Fakat müşahedeye istinad eden ayne'l yakîn, akla veya habere dayanan ilme'l yakînden daha

çok şüphe izale edici ve kalbi itminana sevkedicidir.

İşte bunun içindir ki İbrahim (A.S.) ilme'l yakin derecesi ile iktifa etmiyerek ayne'l yakin mertebesine ulaşmayı istemiştir.

«Ya Rabbi: Ölüleri nasıl diriltiğini bana göster. (Rab teâlâ) inanmıyor musun dedi. (Hz. İbrahim): Evet (İnanıyorum.) fakat kalbim mutmain olsun. (diye soruyorum)» (1) dediği Kur'an-ı Kerimde bildirmektedir.

3 — Hakka'l Yakin :

Hissi batını denilen kalb ile sezilip, bizzat duyulan ve bâsiretle müşahede olunarak bizzat yaşama suretiyle hasıl olan bilgiye Hakka'l Yakin denir.

Bu hal, yakin derecelerinin en yüksek mertebesidir.

İşte, bilgiler, elem ve lezzetler hepsi bu üç dereceden biri ile bilinir. Bir şeyin mahiyet ve hakikatı ancak üçüncü derecede gerçek olarak bilinebilir. Bunun içindir ki (

) «Tadmayan bilmez» denmiştir. Çünkü bu mertebede bilinen şeyler, söz ile tam mânâsiyle ifade olunamaz. Ancak zevk ile vicdan ile bilinebilir. Bu dereceye ulaşanlara (Ehl-i Marifet veya ârifin) denilmiştir. Tasavvuf ilmi müteâsiyle varılan bu mertebe (Basiret) denilen kalb gözü ile, gönül gözü ile elde edilir. Mutasavvıflar bu hale Zevki vicdani derler. (2)

İLMİN YOLLARI

Hakikatleri aramak ve ona varmak hususunda başlıca iki yol vardır: Biri, şeri veya dinî yol, diğeri de; Felsefi yoldur.

Şimdi bu iki yolun mahiyyet ve hususiyetlerini izah edecek ve aralarındaki farkı belirtece-ğiz.

A) Şeri veya dinî yol :

Şeri veya dinî dediğimiz yol, «Enbiya» adı verilen peygamberlerin yoludur.

Felsefî yol ise aklı ön plâna alan ve her şeyden önce ona dayanan Filozofların yoludur.

Şeri yol denince, belki onun, yalnız vahye dayanan bir yol olduğu zannedilir. Fakat hakikatta şeri yol, yalnız vahye ve nakle dayanan yol değildir. O, yalnız akla veya yalnız müşahede ve tecrübeye dayanan bir hakikat yolu da değildir. Belki o, bu üç türlü vasıtadan da faydalanarak hakikatları arayan bir yoldur. Evet, şeri yol, his ve tecrübeden, akıl ve muhakemeden faydalanarak, tefekküre kuvvet, kalbe ilşırah verdiği gibi, bu iki yolla varılan neticeyi, Enbiyanın vahye istinat eden sadık haberleri ile teyid etmek suretiyle fikri tam bir huzura, kalbi de tam bir itminana ulaştırır.

His ve tecrübe veya akıl ve muhakeme yolu ile varılamayan hakikatlere de, vahye dayanan sadık haberler ve şeri naslar yoluyla varır.

Böylece yalnız hisse veya yalnız akla hitap etmeyerek, hem aklı, hem hissi tatmin eder, ruhu da kalbi de huzura kavuşturur, fikri buhrandan kurtarır.

O halde şeri yol, yalnız akıl ve fikirle, veya yalnız müşahede ve tecrübe ile iktifa eden bir yol olmayıp, yerine göre hepsinden faydalanan vardığı neticeleri vahy ve Sadık haberle teyid eden, yâni, Hakikatleri hem akıl ve re'y, hem nakil ve vahy ile arayıp bulan, doğru ve emin bir yoldur.

Şeri yol —İlâhî nur vasıtasıyla aklı hatadan, yanılmaktan, korur ve böylece hakikatları bulmayı temin eder. Çünkü akıl, müstakil olarak hüküm veremez bir şeyi haram veya helâl kılamaz. Emir ve yasağı, ceza ve mükâfatı tâyin eden ve herşeyde hüküm veren şeriattır. Akıl ise, bu hükümlerin hikmetini bildirir, doğrulu-ğunu delil ile ispat eder. Bu bakımdan Din bize daima, hakkı delille aramayı, gerçeği akıl ile bulmayı, fayda ve zararı akıl ile tâyin edip, birbirinden ayırmayı tavsiye eder. İmanı tahsil ve tesbit için nazar-ı akli'yi, kıyas ve istidlâli emr eder. Alla'hın varlığını, birliğini, ilim, kudret, ve irade sahibi olduğunu ve her türlü noksandan münezzeh bulunduğunu bu dünyaya bakarak, onun, Ezeli ve her şeye kadir bir yaratıcısı olduğunu akıl yoluyla bulmaya sevk eder. Kur'an-ı Kerim'de, nazar-ı akıl ve istidlâl hakkında 500 e yakın âyeti Kerime vardır.

Şer'i yol, his ve tecrübe ile, akıl ve istidlâlle varılamayan, his ve aklın idrâk sınırları dışında kalan Ahiret, ölümden sonra dirilmek, ceza ve sevap, Cennet ve Cehennem gibi gaybi ve fizik ötesi hakikatleri vahy vasıtasıyla Enbiyanın doğru haberleri ile öğretir.

Hülâsa şer'i yol, insanı yalnız nakil ve haberi sadıka bağlayan, kuru bir taklid yolu olmayıp, bilâkis, bütün aklı ve leşeri melekelerden faydalanmayı emr eden İlâhî vahyle insan aklını hatadan koruyan ruha inşirah veren ve kalbe itminan veren bir hakikat yoludur.

(Devamı var)

(1) Bakara Suresi: 260.
(2) Bak: İzmirli İ. Hakkı Yeni İlmi Kelâm S. 68.

AHLÂK VE TASAVVUF

VAHDET-İ VÜCUT

Ahmet GÜRTAŞ

—I—

İslâm tasavvufunun esasını teşkil eden vahdet-i vücud görüşü, İslâm âlimleri arasında uzun süren mücadele ve münakaşalara sebep olmuş son derece nazik ve o nisbette de ehemmiyetli bir konudur.

Eserlerinde, şiirlerinde ve sözlerinde vahdet-i vücud neşvesini terennüm eden İslâm büyükleri umum tarafından hürmete şayan kimseler olarak kabul edilmiş; fakat bu arada bazı âlimlerin insan dışı hücum ve ittihamlarına maruz kalmaktan da kurtulamamışlardır. Hatta vahdet-i vücud'un açıklayıcı ve en büyük mümessili sayılan Muhyiddîn ibn-i Arabi Hazretleri bir taraftan Şeyh-i Ekber lâkabiyle baştacı edilirken, diğer taraftan vahdet-i vücud görüşünün aleyhinde te'lif edilen ve Allâme Sa'düddîn-i Teftâzânî'ye atfedilen bir risâlede şuursuzca ve insafsızca küfür ve dalalete nisbet edilmek istenmiştir. (1)

İslâm âleminin en meşhur velî ve mutasavvıflarını ağır bir şekilde ittihama kadar varan bu mücadelenin belli başlı sebeplerinden biri tasavvufun zübdesi olan vahdet-i vücudla felsefî bir sistem olan panteizm arasındaki farkın lâyıkı veçhile anlaşılamamış olmasıdır. Filhakika vahdet-i vücudu kail olduklarından dolayı amansız hücumlara ma'ruz kalan İslâm mutasavvıfları, muarızları tarafından, bütün eşyanın Allah olduğunu sistemlerinin esası olarak kabul eden panteistlerle ayni safta mütalâa edilmiş ve mahlûkata ilâhlık isnad etmekle ittiham edilmişlerdir.

Ancak, mahlûkata bizatihî varlık izafe etmemek ve hakikî varlığın zât-ı Haktan ibaret olduğunu söylemek demek olan vahdet-i vücud başka, Allah'la kâinatın birliği demek olan panteizm başkadır. Başka bir deyişle herşeyin ötesinde Allahı görmekle, herşeyi Allah olarak görmek birbirinden ayrı şeylerdir. Zaten bugüne kadar yazdığımız yazılarda panteizmle vahdet-i vücu darasındaki farkları belirtmeye çalışmıştık. Yalnız bu yazılarımızda panteizm hakkında gerekli malûmatı kısa da olsa, vermekle beraber vahdet-i vücuda temas etmemiştik. Halbuki iki görüş arasındaki farkın bilinmesi her ikisinin de mahiyetinin tam olarak belirtilmesine bağlıdır. Vaziyet böyle olmakla beraber biz, vahdet-i vücudun mahiyeti hakkında pek fazla bir şey yazmıyacağız. Sebebine gelince vahdet-i vücud, bir görüş olmaktan daha ötede bir duyuşun ifadesidir. Meşhur tabiri ile «kâl» değil, «hâl» ilmidir. Kanaatimizce mücadele ve münakaşaların mühim sebeplerinden biri de «hâl» in «kâl» ile, yaşayışın söz ile ifade edilmek istenmesidir. Hemen hemen bütün İslâm büyüklerî bu noktada Şeyh Galib'in ağzından şöyle şikâyet etmişlerdir:

«Elfaza sığışmıyor maânî
Deryaları almıyor evânî.»

Yine aynı mânâda «Men lem-yezuk, lem ya'rif.» yani tatmayan bilmez denilmiş ve bu da:

«Men lem yezuk
Bilmez yazık.»

şeklinde kafiye yapılmıştır.

Bu sözlerimizle ,vahdet-i vücudu, hâl olarak yaşamakla beraber eserlerinde söz konusu eden İslâm büyüklerini tahtie etmek aslâ haddimiz ve kastımız değildir. Çünki mütalâa edildiği takdirde görülecektir ki bu zatlar da eserlerinde ileri sürdükleri görüş ve ifadelerini âyet ve hadislere istinâd ettirmektedirler. Bu görüş ve ifadelerin lâyıkı veçhile anlaşılabilmesi için Kur'an-ı Kerimin Hikmete temas eden âyetlerinin zahirî ve açık mânâlarından başka batinî ve ledünnî mânâlarının da bulunduğunu gözönüne almak lâzımdır. Fakat bu noktada, âyetlerin batinî mânâlarını açıklarken islâm mutasavvıflarının, hiçbir zaman

(Devamı 26 ncı sayfada)

(1) *Merhum İsmail Fenni Ertuğrul «Vahdet-i Vücud ve Muhyiddîn-i Arabî» adlı eserinin 101 - 102. sahifelerinde, vahdet-i vücud aleyhinde te'lîf edilen bu risalenin Alâüddîn-i Buhârî adında bir âlim tarafından kaleme alınmış olduğunu; fakat ilmî şöhretinden istifade hilesine mebnî olarak Sa'düddîn-i Teftâzânî'ye atfedildiğini geniş bir şekilde izah etmektedir.*

Büyük Türk Hukukçusu Mahmut Es'at efendi

Veli ERTAN

(1857 - 1918)

Mahmut Es'ad efendi 1857 tarihinde Seydişehirde doğmuştur. Ceddi Seydişehir halkından Çobur Kadı soyundan Mehmet Emin Efendinin oğludur. Değerli hukukçularımızdan ve din âlimlerimizden biridir.

Tahsil hayatı :

İlk tahsiline İstanbul'da Rüştiyede başlamış, medrese tahsilini Fatih Cami'i şerifinde görmüş ve icâdi tahsilini de Harbiyede Menşe'i Muallimi Askeriyede yapmıştır. Zamanının tanınmış hocalarından ders okumuştur. Asıl hocası Elbasanlı Abdülkerim Efendidir.

İlme âşık olan Mahmut Esâd efendi her gün Fatihden Harbiye'ye kadar Menşe'i Muallimin Askeriye'ye yaya gider gelirdi. Medrese arkadaşlarından farklı olarak tahsil görmüş Matematik, Tabiiyye, Topoğrafya ve Kozmografya ilimlerini hakkiyle öğrenmiştir.

1908 tarihinde Tercüman'ı Hakikat gazetesinde bu mektebin tehlike tesirli yazılar yazmış ve gayesini etraflıca tebarüz ettirmişti.

Bosna Hersek isyanı, Osmanlı ve Rus Harbi dolayısiyle menşe'i muallimini askeriyenin son sınıfında 50 talebe olmasına rağmen ancak altı kişi kalmıştı. İşte bunlardan biri de Mahmut Esat efendiydi. Ali tahsilie devamı etmek emelindeydi. Fakat bir talebe için bir sınıf açılamıyacağı mümkün değildi. İşte bu mülâhaza ile Mektebi Harbiye Nazırı Ethem Paşanın tekîfi üzerine ve Meclisi Maarifi Askeriinin de başkaları için emsal olmamak kaydiyle Mahmut Esat efendinin Harbiye sınıflarına devam etmesi uygun görülmüş ve tahsilini müteakip kendisine Riyaziyat Âliye muallimliği sahadetnamesi verilmiştir. Sonraları Ecdadının hukukçu olması hasebiyle Hukuk Mektebine girmiştir. Burada bilhassa Münif Paşadan Hukuk felsefesini ve Hasan Fehmi Paşadan da Hukuku düvel derslerini okumuştur. 1883 tarihinde Hukuk mektebini ikincilikle bitirmiştir.

Memuriyetleri :

Mahmut Esad Efendinin ilk memuriyeti 1879 tarihinde Gülhane Askeri Rüştiyesinde Osmanlı lisanı'nı okutmuş ve bir müddet de Matematik öğretmenliğinde bulunmuştur. 1885 tarihinde de İzmir Hukuk Mahkemesi Reisliğine tayin olunmuş ve aynı zamanda İzmir İdadisinde Tarih tahiî, Cebir ve Fizik derslerini okutmuştur. Aradan 11 sene geçtikten sonra Maliye Nezareti Hukuk Müşavirliğine tayini dolayısiyle İstanbula gelmiş ve Hukuk mektebinde Kitabun Nikâh, Dârülfünun İlâhiyat Şubesinde Hukuk, İktisat ve İslâm dini Tarihini, sonra Mülkiye Mektebinde Hukuk ve meceller, Dârülfünunda Ulumu aliyei diniye şubesinde de Tarih Dini islâm dersini tedris etmiş ve hocalık mesleğini tam mânâsiyle benimsemiştir.

1908 Tarihinde Maliye Müsteşarlığını yapmış ve biraz sonra da Defter Hakânî Nezaretine tayin edilmiştir.

Bir müddet de Adliye nazırlığı vekâletinde bulunmuş ve sonra Devlet şûrâsı tanzimat Dairesi reisliğinde vazife almıştır.

Muhtelif vazifelerde başarı ile hizmet gören Mahmut Esat Efendi nihayet 18 Mart 1918 tarihinde hemen 61 yaşında iken Allahın rahmetine kavuşmuştur.

Öğretmenlik Vasfı ve eserleri :

Bütün ömrünü ilim ve irfan yoluna hasreden Mahmut Esad efendi her şeyden önce Kuvvetli bir muallimdi. Muallimlik vasıflarını şahsında toplamıştı. Merhum dalma (Ben Muallimlerimi unutmadığım gibi öğrencilerim de beni unutmıyacaktır. İşte bundan dolayı muallimliği seçtim) dediği kendisinden ders okuyanlar tarafından nakledilmektedir.

Mahmut Esad Efendi merhumun konuşmaları bile bir ders mahiyetinde idi, bilhassa Fıkıhda (İslâm hukuku) nda gerek din tarihinde zamanının en mümtaz simalarından sayılırdı. Doğunun ve batının ilimlerine hakkıyle vakıftı. Şahsî çalışmaları ile İngilizce ve Fransızcayı öğrenmişti. Müteşebbisti, çalışmaktan usanmazdı. Nitekim neşir sahasına koymuş olduğu kıymetli ve kaynak olan eserleri bunu teyid etmektedir.

Hayatı boyunca Talim ve tedris yaptığı müddetçe 30 dan fazla eser vermiştir.

Başlıca eserleri şunlardır:

1 — Tarih Dini İslâm (3 cilt)
2 — Tarihi İslâm (Rüştiye ve idadiler için)
3 — Usulu Fıkıh (2 cilt)
4 — Dini İslâm (İngilizceden tercüme etmişti).
5 — Usûli hadis.
6 — Şeraiti İslâmiye (Mister Karlâyel'den tercüme etmiştir.)
7 — Tarihi Edyan.
8 — Ravzatul Cennât Fi usuli ittikad.
9 — Feraid-ül feraiz.
10 — Kitabun nikâh.
11 — Usulü Muhakemati cezaiyye.
12 — Hukuku hususiye'i Düvel (Tercümedir.)
13 — Telhis Hikmeti Hukuk.
14 — İlmi Servet.
15 — Telhisi Tarihi Tabii.
16 — Tarihi Tabii (İki cilt).
17 — İlm'ül ârz vel mabdın.
18 — Kamer (Fransızcadan çevrilmiştir.)
19 — Şems (Fransızcadan çevrilmiştir.)

Bu eserlerinden başka Ravza'i hukuk namiyle bir dergi neşretmiştir. Tercüman'ı Hakikat gazetesinde de Sabilürreşad mecmuasında birçok edebî, ilmî yazıları ve gazeteleri çıkmıştır.

Mahmut Esat Efendinin en büyük hizmeti hiç şüphesiz Defteri Hakani Nazırlığı sırasında hazırlamış olduğu projeye göre «Kadastro usulü»nü ilk defa memleketimizde tatbik sahasına koymuş olmasıdır. Bundan dolayı kendisinden sonra-kiler soyadı olarak Kadesteri seçmişlerdir.

Alkolün Hukukî Cephesi

Nazır ZÜGÜL

Asil Milletimizin Bünyesini amansız bir kurt gibi kemiren, zalim bir düşman olduğu aklı-selim sahipleri için şüphe götürmeyen içkinin İslâm ve lâik hukukta yeri nedir? Yâni içki içenlerin çeşitli hareketleri kanun tarafından nasıl karşılanmaktadır? Bu hususa temas etmeyi okuyucularım için lüzumlu addediyorum. Yalnız şunu belirteyim ki çeşitli uyuşturucu madde imal edenler ve bunları başkasına satanların hareketleri ve bu hareketlerin kanunlardaki yerini bahsimiz harici tutuyor ve içkinin İslâm hukukundaki yerini de bu sahadaki otoritelere bırakmayı uygun görüyorum. Burada sadece içki kullananların sarhoş olduktan sonraki hareketlerini kanunların ne şekilde değerlendirdiklerini izaha çalışacağım. Tabiîdir ki burada bu mevzu ile ilgili bütün hukuk kaidelerini eleştirmeye ve izah etmeğe imkân yok. İmkân nisbetinde M.K. ve C.K. daki bazı maddeleri almakla bu seferlik yeteneceğim.

I — M.K. na önce bir göz atacak olursak sarhoşluk ile ilgili bazı maddelere rastlamakta güçlük çekmeyiz. Meselâ M.K. 356 maddesi (İsrafı, ayyaşlığı... ile kendisini veya ailesini zarurete ma'ruz bırakan... her çeşit insan için bir vasi nasbolunur.) demektedir. Burada muayyen bazı kimselere vasi tayin edileceği bildirilmektedir. Vasi tayin edilen kimse tek başına hukuki muamele yapamıyacaktır. Ancak vasinin icazeti ile hukuki muamele yapacaktır. Burada kanun vazu ayyaşlığı ciddi tehlike görmüş, içki iptilâsına düçar olanlara muayyen hallerde vasi tayini gerektiğini emretmiştir. Medeni Kanunun 13 üncü maddesine göre durum şudur: (..... veya sarhoşluk ve bunlara benzer sebeplerden biri ile makul surette hareket etmek iktidarından mahrum olmayan her şahıs, kanunu medenice mümeyyizdir.) Kanun vazu temyiz kudretinin aranmasında makul surette hareket etmek iktidarından mahrum olmayan her şahsı Kanunu Medenice mümeyyiz sayarken madde de sarhoşluğu da zikretmeği unutmamıştır. Maddenin mefhumu muhalifinden çıkan mânâya göre sarhoş bir kimse hareket iktidarından mahrum ise gayri mümeyyiz sayılır. Hukuki muamele ehliyeti yoktur. Demek ki sarhoşluk insanın temyiz kudretini kaldırıyor.

Bir de Medeni Kanunun 134 üncü maddesindeki geçimsizlik tabiri geçmektedir. Buradan bazı hukukçular maddede açıkça sarhoşluktan bahsedilmemekle beraber karı kocadan birinin içki içmesi sebebiyle aile hayatında geçimsizliklere sebep olduğunu ve bunun tatbikatta görüldüğünü kabul ediyorlar.

II — Ceza Kanununa gelince: Kanunumuzun 3 üncü kitabının 2 nci faslı sarhoşluk başlığını taşımakta ve (571, 572, 573, 574, 575) maddeler sırasıyla sarhoş kimselerin halleri ile ilgili suç ve cezaları izah etmektedirler. Ceza Kanunumuzdaki maddelerin izahına bu yazımızda girmeyeceğim. Yalnız şunu belirteyim ki cezacılar, ceza kanununun mihverini suç teşkil eder derler. İçkinin insanlara suç işlemi bakımından ne kadar müessir olduğu 1951 yılındaki suçlulara ait bültenden anlıyoruz. 1951 yılında içki kullanan 129.820 kişi mahkûm olmuştur. Tabii ki bu durum zamanımıza kadar içki istihlâkine paralel olarak günden güne artmaktadır. Yine resmi bültenlerden öğrendiğimize göre Ankarada yalnız Eylül/1963 de kullanılan içki miktarı 380 bin 433 kiloyu bulmaktadır. Bu miktarın Gençlik Parkı havuzunu doldurabileceğini söylüyorlar. Ankarada en çok kullanılan alkollu içkilerin başında 286 bin kilo ile bira gelmektedir. (Sayın okuyucularımıza bilgi olsun için şu hususu da arz edeyim; yine Ankarada ayni ayda 151 milyon 815 adet çeşitli sigara ve 3 milyon 675 bin adet püro içilmiştir. Bu mikdar sigara dizilecek olursa Ankaradan Karsa kadar olan mesafeye tekâbül eder. Bu gün garp, içkinin ne kadar tehlikeli olduğunu deneylerle tesbit etmiş, aleyhine propagandalarına girişmiştir. Hâlen meriyetteki M.K. ve C.K. muz da içkinin tehlikeli olduğunu kabul etmiş olduğu halde halkımızın alkole karşı tutumu maalesef ümit verici değil üzüntü vericidir.

Bunun niçini de izahı zarurî olan hususlardan biri ve belki de toplum kalkınması için üzerine eğilinmesi icabeden hususlardan başta gelenidir.

Türkiyede, birkaç solcu yazarın görecklendiği mahut bir iki gazete ile bu yazarların fikir ağına gaflet ve şaşkınlıkla düşen hiziplerden başka, din eğitiminin karşısında olan yoktur. Türlü ahlâkî ve ideolojik buhranlara sahne olan bu memlekette, düşünen her kafa, fert ve cemiyet hayatında, ferdin ve cemiyetin iç dünyasını düzenliyen, onun yüksek moral güce sahip kılan bir cevherin daha doğrusu inanma ve inanarak yaşama gücünün yok olduğu kanaatına varır. Ancak bu kanaat, insanların içinde yaşadığı vasattan dolayı, düşünce ve fikir prizmasından geçerken bir çok değişikliğe uğrar. Bunun içindir ki memleketimizde din eğitiminin ele alınışı, lüzûm ve ehemmiyeti her vekile, her parlemento üyesine, mes'ûl ve gayri mes'ûl her vatandaşa ayrı ayrı renkte görünür ve herkes onu kendi zaviyesinden ele almak ister. Aslında bir hiç esasa müstenit olan bu kırık - dökük fikirlerin mefhumlar üzerinde anlaşarak asîl noktasına irca' edilme zarureti ap-açık kendini göstermektedir .Bu sütunlarda tahlil ve tenkidini yapacağımız mes'ûl bir insanın da bizim bu ana problemimiz üzerindeki görüş ve düşüncüşü de ister bir vekil olarak kendisine ait olsun, ister mensup olduğu siyasî teşekkülün görüşü olsun, bizce hatalı bir tutumdur.

ŞÖYLE Kİ: TÜRKİYE İmam - Hatip Okulları Mezunları Dernekleri Federasyonunun Yıllık Genel Kongresinde bir saattir fasla devam eden bir konuma yaparak Türkiye-De Eğitimi, İmam - Hatip Okulları ve bunların istihdam potilikasından sık sık bahseden Sayın Bakan İbrahim Oktem, memleketimizdeki din eğitimi ve İmam - Hatip Okulları mevzuunda şek şek meseletere temas etmiş ve fakat meseleler üzerinde hiç bir sîfalı el gezdirememiştir. Bazı meselede ve problemleri doğru teşhis etmiş, fakat hal ve çözüm yollarını ihmal etmiş; bazılarını da yanlış teşhis ve tedavi usulleriyle ele alarak aceml bir operatör tekşi hal ve çözüm bir türlüne bulmuştur. Neticede hiç bir meselemiz halledilmiş değildir, yine herkes bildiği telden çalmaya devam edecektir.

Şimdiye kadar hakkı haksız pek çok tenkitlere maruz kaldığını söyliyen, *«halbuki istikmetin esas hakka riayetkâr olmakta»* diye ekliyen Vekil, *«Esasen hepimizin arzulu olduğumuz din eğitimi Türkiyenin, İslâm toplumunun ihtiyaçlarına uygun bir seviyeye götürme çabalarımız en - geç takdir edeceğinize inanıyorum.»* demektedir.

Sayın Vekil, onda gabaya önce kendisi samimî olarak inanmış, din eğitiminin lehine kararlar ittihaz etmeyi, kendi tabiri ile *«hayırlı insanlardan müteşekkil komisyon»* raporları çıkarmayı ve bu esaslar muvacehesinde tatbikata girişmeyi prensip olarak kabul etmiş midir, etmemiş midir? Eğer Vekil bunu, kaçınılmaz bir hizmet cesaretle ele alınması icabeden dâva telâkki etmiş ve buna inanmış ise, altı aylık icraatının sorumlusu olduğunu ihtar eden Sayın Vekil, niçin altı aydan beri ayrı ayrı yerlerde ve muhtelif zamanlarda bu tek mesele hakkında başka başka ağız tatmamıştır? *«Gerçek hizmete sarılan siyaset adamlarının ciddî tutumlardan kaçmıyacağını»* söyliyen Sayın Vekil, umarız ki bu sorularımızdan da kaçmıyacaktır.

«Şurada toplanmış bulunan... müslüman din kardeşlerimin hiç birinden aşağı din duygusuna sahip olmadığımı iddia ediyorum.» Size ne o toplantıda ne de başka yerlerde daha aşağı bir din duygusuna sahip olduğunuz herhalde ima edilmiş değildir. Esasen kimlerin daha aşağı veya daha yukarı bir din duygusuna sahip olduğunu milletle karşı mesul oldukları zaman icraatları gösterir. Bu icraatı gölgelemek baba veya dedenin fiil ve hareketleriyle mümkün olmadığı gibi, aynı muhterem insanların cömlerinin din hizmetinin vaktemdeki bir icraata revnaklık yemez. İnsan kendi hizmeti ile ve kendi inancı ile değer kazanır.

SAYIN OKUYUCU

12/1/1964 günü Ankara Türk Ocağında yapılan Türkiye İmam - Hatip Okulları Mezunları Federasyonu Genel Kongresine, Eğitim Bakanı S. İbrahim Öktem'in uzun süren fakat uzunluğu nisbetinde de İ. H. Okulları mevzuunda, Millet iradesinin istediği istikametten uzaklaşan bu konuşmanın tenkid ve tahlilini arkadaşımız M. Ateş'in kaleminden takip edeceksiniz.

TENKİT VE TAHLİL

Bu mevzuda *«Bu güne kadar yaptığım beyanlarım hangi ölçüde olduğu T.B.M.M. de bana tevcih edilen bir suale muhatap olarak cevabını takdim ettim, gerçek düşüncem orada yatmaktadır.»* Bu ifadeden de anlaşılıyor ki vekilin gerçek düşüncesi şu satırlarda tenkit ve tahliline giriştiğimiz fikirler değildir .Gerçek düşüncesini bu sözlerin kamuflöe etme gayreti içindedir. Hiç kimseyi bizim kadar ilgilendirmeyen bu meselenin gerçek yönü niçin orada bizden gizlenmiştir? Demekki Vekil gözlerimizin içine baka baka konuşmuş ve fakat gerçek düşüncesinin meclis zabıtlarına yatırmıştır. Hakka riayetkâr olmak demek bu imiş!..

İmam - Hatip Okullarını *«Bakanlığa geldikten sonra da gördüm ki doğrudan doğruya devletin diğer okullar... gibi eline almadığı, yarım yamalak eline aldığı şu veya bu derneklerin himayesinde bir eğitim sistemi olduğunu gördüm ve bunun ıskalı taraflarını derhal hissettim.»* Maarif camiasının dimağı, mesuliyet ve selâhiyeti, eğitim ve öğretim topoğrafyasını bütün iniş ve çıkışları ile bilmesi icabeden bir zata bunu söyleten Allaha sayısız hamdolsun. Din eğitimini, sadece camide namaz kıldıran imam yetiştirmek ve Kur'an kursları açmak sayın kuş beyinliler bize din eğitimi için devletten daha başka şeyler, başka yardımlar beklediğimiz için kızarlardı. Demekki din eğitiminin yardıma ihtiyacı varmış, fakat devlet bu işi yarım yamalak ele aldığı için liveç evlât muamelesi yapmakta devam ediyormuş. Şimdi bu, selâhiyetli bir ağızın ifadesi ile tevsik edilmiş oldu. Yalnız, devlet bu davaya yarım yamalak el atarken aynı devletin asîl unsuru hayır sever millet kucağını açmış, avuç avuç para vermiştir. Devlet asıl yerlerine millet gönlünü verir. Ve bunlar, *«kaderlerini bu eğitim dalına bağlıyanlar»* için aksaklık değildir, devlet seyirci kaldığı müddetçe!..

«Bu mekteplere devam eden çocuklarımızın yüzde doksanbeşi köyden gelen çocuklar. Bunlar... hayırsever derneklerimizin... iyi - kötü bir imkân yaratmasından faydalanarak... bu derneklerin bu eğitim dalına bağlamak durumunda bulunan... köylü çocuklarıdır.» Katiyyetle söyliyebilirir ki hesap yanlıştır. Bu gün İmam - Hatip Okullarındaki öğrencilerin ancak % 60 köy çocuğudur. Bu oluşlara, köylüsü de,şehirlisi de sevse seve çocuğunu göndermektedir. Farzedelimki bu okullardaki talebenin yüzde yüzü köylüdür. Vekâlet adına bundan çıkacak sonuç nedir? Bu okullar geri kafalı, mutaassıp köy çocuklarının bir karargâhı mı demek isteniyor? O halde ümtiyazsız, sınfsız kayıtsız bir eğitim-öğretim hizmeti nerede ola? Bugün köy çocuğu lise ve orta okullarda, sanat ve diğer meslek okullarında da çok miktarda okumaktadır. Ve bu hareket çoktanberi arzu edilen köy kalkınmasının bir başlangıcı sayılmalıdır. Bundan da Vekâlet ittihar duymalıdır. İmam - Hatip Okulları elbette kolejler gibi imtiyazlı zümrelere kapısını açan fekat fakir çocukların yüzüne kapanan bir müessese olamaz ve olmayacaktır. Orada zengin, fakir herkes okuyacaktır. Zengin kendi parası ile, fakir de derneklerin himayesinde bu eğitim dalından istifade edecektir. Devlet yapıcı elini uzatıncaya kadar...

«Bunları — İmam - Hatip talebelerini — dernekler, bütün arzularına rağmen adım adım takip etmek iktidarından mahrumlar. Başı boş bir talebe alemi.» Devletin, bu okulların yarım yamalak ele aldığını gören şuurlu halk kitlesi, hayırseverliğin en asîl örneğini bu okullara ve onun talebesine yaptığı yardımlarla göstermiş, İmam - Hatip Okullarının vesayetini yapmıştır. Bununla beraber derneklerin çalışmaları kâfi sayılamaz. Henüz (Yara büyük, yama küçüktür.) Ama derneklerin himayesinde talâsillerine devam eden bu çocuklar sureti-i katiyyede Yekilin işaret ettiği gibi bir başıboşluk içinde değildirler. Beyaz şeritli bu ağırbaşlı talebe topluluğu, orta dereceli okullar içinde en mazbut talebelik hayatı süren saygılı gençlerdir. 48 yıl sonra KADES Yönetmelik şehirlerin kanlarıyla alay ederecesine kanlı kadın kilotlarını kamaraların kapısına asanların içinde onlardan bir tane bile yoktur. Fazileti budalalık sayanlar da onlar değildir. Pek iyi, bu (başıboşluk) nereden mülhem?

İmam - Hatip Okullarında *«gerçek ihtisası dayanan din eğitimi yapan kadrolar tamamen boş ve sayılı»* En az yarım asırdır cemiyet içerisinde istenmeyen bir zümre telâkki edilen, üstelik yetişme menbaları tamamen kurutulan bir zemin üzerinde elli yıl sonra İmam - Hatip Okulları ve İslâm İlâhiyat fakültelerinden mezun olan binlerce dayanan dallarını okutacak eleman bulmakta güçlük çekeriz. Vaktiyle yetişmiş bu insanların bakiyyelerinden de resmî belge sorarsak onlardan da istifade kapısını tamamen kapamış oluruz.

«İmam - Hatip Okulu mezunları hayatlarını hangi istikamette kazanmaktadırlar» Solcu bir yazarın tabiriyle (Dindarlık kisvesine bürünmüş müteggillibenin helva hedîyeleri ile tavlanmakta) değillerdir, tabii. Onların bir kısmı Diyanet teşkilâtında vazife almışlardır. Bir kısmı öğretmen, bir kısmı Yüksek İslâm Enstitülerinde talebe, bir kısmı da mahut raporda başka sahalara akmaması için özel bir dikkat gösterilmesine rağmen diğer fakültelere devam etmektedirler. Mahallî müftülüklerde vazife alma sıras kendisine geldiği halde (İmam - Hatip Okulundan ve Yüksek İslâm Enstitülerinden adam çıkmaz) gibi mel'un düşüncelerin tesiriyle hep gerilere atılanlar da vardır.

Maariften ve Diyanetten bekledliğimiz şey, bu gençlere hizmet sahası açmak ve açtırmaktır.

Az önce hükümetin bu okullara müzahir olmadığını bunun için de bu okullara kaderini bağlayan gençlerin derneklerin te'min ettiği imkânlardan istifade ederek yetiştiklerini söyleyen Vekil, şimdi bu derneklere *«Bir tarihin komünist ajanlarının sızdığını ve bulundukları şirketin gayretiçinde bulunduklarını»* söylemektedir. Vekil bu sözü kendisine tevcih edilen (İmam - Hatip Okulları öğretmenleri içinde Komünist var, demişsin. Bu doğru mu?) sualine cevap olarak vermiştir. Tabiri ma'zur görün ama, öztür kabahati geçmiştir. Taşa, toprağa değil, mekteplere hizmet edecek insanların yetişmesi için yatırım yapan bu aziz insanları, bu büyük ruhlu cömert insanları bu şekilde ağır bir töhmet altında bulundurmak doğru değildir. Bazı dernek ve teşekküllere komünistlerin sızdığı vakidir, fakat adı geçen derneklere böyle bir suzma varid değildir. Eğer Vekil bunların te'yidini ve delilini bulmuşsa bunları dağıtmasa lâzım, tahribatını artırmak için fırsat vermek değil. *«Günmüluk tapuşun bir insan, bu mevzuda en ziddetli tedbirleri almakta geciktme.»*

Daha sonra İmam - Hatip Okulu mezunlarının psikolojik ve maddî sıkıntı içinde olduğunu söyleyen Vekil: *«Psikolojik sıkıntı kendilerinin hizmet maksat ve gayelerini şüphe altında tuten bir görüşün zaman zaman şu veya bu sahalarda ortaya çıkmasından ileri gelmektedir.* Maarif ve gayemiz apaçıktır. Bunları devamlı bir şüphe altında bulunduran görüş ise zaman zaman din adamlarımızı kalem ve fırçalarına dolayarak onların temiz nasiyesine çamur atmak isteyen sosyuz muhterisleri ve alçak karikatürist aittir. Ramazanlarda yarı mübtedi haline gelerek dini istimar eden bu yazarlara, bu çizerlere otorite ne zaman DUUURR!. der ve onları hizaya getirirse bu töhmet ve bu ezici görüş o zaman kalkacaktır, din adamı üzerinden Yoksa İmam - Hatip Okulu mezunları bir kısmının şebeksei veya sapık bir ideolojinin zebunu olacak kadar idraksiz bir nesil değildir ki türlü görüşün töhmeti altında bulunsun!..

Bu ruhî ve maddî sıkıntının sebeplerini me'zunların, ancak % 30 sinin istihdam edildiği bir memleket sahasında ken bu dâvalarını aydınlatmasında bulan Sayın Vekil *«Bu okulları alabildiğine çoğaltmak azim hususuzluğunuzu aslında alabildiğine artıracak bir politika olur.»* demektedir. Bizim husuzsuluğumuz aslında çoğalmazdan değildir. Her sayın çoğaldıkça kıymeti artar, ama, bu millet müslüman kaldıkça din adamı çoğalsa da kıymetten düşmiyecektir. Bu husuzsuluk, yedi sene orta tahsilden sonra yüksek tahsil yapamamaktandır. Bu husuzsuluk komisyon raporuyla, güya kararıyla İmam - Hatip Okullarını kullanmak teşebbüsündedir. Başka sahalara akmasın diye yolumuza manialar örülmesidir. Bu husuzsuluk, *«sözleri ihticsa salık»* olduğu söylenen kimselerin içinde bir tane meslek adamı olmayan komisyonun verdiği rapordur.

Daha sonra derslerin bütçesinden ve umumî bütçe içinde Diyanet İşleri bütçesinin her köye bir İmam - Hatip Okulu mezunu imam vermeğe yeterli olmadığını söyleyen Sayın Vekil: *«Verseniz dahi orada kalıp kalmıyacağı şüphelidir... Köy çocuğu da olsa bundan evvel... Enstitülerden, sonra da öğretmen okullarından yetişen köy çocuklarının köyde bağlanaları % 15 - 20 geçmemektedir.»* Daha önceki müşahadelere dayanarak me'zunların köye bağlanamayacakları hükmünü çıkarmak doğru değildir. Çünkü Türk Köylüsü imam ve öğretmeni aynı sığ-dan görmemektedir. Tabi bu, eski bir bağlılık ve gele-

(Devamı 25 de)

MAHKEME SAFAHATI

57. sayımızın ikinci sayfasında intişar eden «HÂDİSELER DÜŞÜNCELER» başlıklı yazıda suç unsuru görülerek mecmuamız hakkında tâkibatâ geçilmiştî. Mes'ul müdürümüz Halit GÜLER «Türkiye Cumhuriyeti Kanunlarına neşren hakaret ve neşren tahkîr» suçlarını propaganda yapmak», suçu ile yargılanacaktı.

Hazırlık tahkikatının ikmâlinden sonra dâva ile ilgili dosya savcımız «Bu sebeple sanığın fiil ve hareketine uyan T.C.K. nun 163/4-5-6 159/3 maddeleri gereğince tecziyesi için son tahkikatın Konya Ağır Ceza Mahkemesinde açılıp yapılmasına, bulunduğu hal üzerinden mezkûr mahkemeye sevkine karar verilmesi iddia ve dosya ilişikte tevdî. olunur.» isteği ile Konya sorgu Hâkimliğine verildi. Bilirkişi olarak malûmatına müracaat edilen Doçent Doktor Nevzat Gürelli'nin verdiği ve tenkidini mecmuamızın diğer sayfalarında bulacağınız rapor da Sayın Savcının istek ve görüşünü desteklüyordu.

Cumhuriyet Savcı yardımcısı Sayın Özcan ERGÜN soruşturmanın, sanığın bulunduğu hal üzerinden yapılmasını istediği halde ,sorgu hakimliğince 4/10/1963 tarihinde yapılan ilk soruşturmasından tam elliüç gün sonra arkadaşımız tevkif edilerek ceza evine gönderildi. Memleket kültürüne hizmet etmekten ve cemiyetimizin manevi yaralarına merhem olmaktan başka bir gayesi olmayan OKU'nun mes'ul müdürü, adı bir suçun failî imiş gibi demir parmaklıklar arkasına gidirken, asırlık Türk Adaletinin manevî teşirini ve desteğini hissediyordu. Onun için müteribtî, onun için neticenin lehine tecellî edeceğine inanıyordu.

Yalnız arkadaşımız Konya Yüksek İslâm Enstitüsünde ikinci sınıfda talebe olduğu için derslerinden ve sevdiği arkadaşlarından az da olsa ayrı kalmanın ıztırabını duyacaktı. Madem ki mevkii ve hüviyeti ne olursa olsun gurbun veya hapsin değil, kanunun değil olacaktı. Elbette arkadaşımız da hürriyetine kavuşacaktı.

Arkadaşımızın tevkif haberi bir yıldırım hızı ile etrafa yayıldı ve şehrin en çok konuşulan hâdisesi oldu. Müdafaalarından bazı kısımlarını aşağıda bulacağınız şehrimiz barosu avukatlarından M. Ziyaeddin İzerdem, Mehdi Halıcı, Kemal Gödeneli, Haydar Koyuncu, M. Kubilay İmer hemen faaliyete geçerek davanın müdafaasını üzerlerine aldılar ve tevkif hakkındaki ilk itirazı Konya 1. Ağır Ceza Mahkemesine

Av. Bekir Berk

yaptılar, Bu itiraza red cevabı verildi. Ayrıca İstanbul Barosu avukatlarından Bekir Berk ve Isparta Barosu avukatlarından Hüsameddin Akmumcu davanın müdafaalarını üzerlerine aldılar.

Arkadaşımız Halit Güler ceza evindeki günlerini kitap okumakla ve mahkûmlarla dinî - ahlâkî sohbetler yapmakla geçirdi. Hapishanede cemiyetin

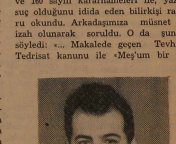

Av. Mehdi Halıcı

içreng taraflarını tanıma fırsatını buldu. Bu meyanda okuyucularımızdan yüzlerce geçmiş olsun telgraf ve mektubu aldı. Bu telgraf ve mektuplara ayrı ayrı cevap vermedeği için üzüntüsünü ve gösterilen bu yakın alâka karşısında duyduğu sevinci bize bildirdi. Nasıl sevinmezdi ki, bu davanın da sahipleri ve takipçileri vardı.

Hapishanede geçen günlerini arkadaşımızın ağzından nakledelim: «Günlerim çok iyi geçiyordu. Mahkûmların samimî alâkası dışardaki hayatı bana tamamen unuttumuştu. Dışarda iken görüme korkunç görünen ceza evi içeri girince sanki bir mabed sessizliğine ve kudsiyetine bürünmüştü. Çünkü herkes namazını kılıyor ve her kısımda beş vakit ezan okunuyordu. Ayrıca ceza evinin bir de mescidi vardı. Ceza evinde en çok konuşulan mesele siyaset idi. Ben, dışarda olduğu gibi orada da bu mevzudan uzak kalmaya çalışıyor, mahkûmların sohbetlerini memleketin ana davaları ve bilhassa kendilerinin ıslah-ı nefs etmeleri meselesi üzerine çekmeye gayret ediyordum. Bu konuşmalarımız faydalı oluyordu. Günlük neşriyatı takip ediyordum. Beni en çok üzen, bazı gazetelerin tevkifimden «Bir din istirmacısı yakalandı» şeklinde bahsetmeleri ve ismi bence malûm olan bir muhabirin gazetelere hadiseyi tahrif ederek haber uçurması idi. Gündük yaşayışımı dinî esaslara uydurmaya çalışan ve beş vakit cemaatin önünde namaz kıldıran ve bu konuda menfaat peşinde koşmayı bir alçaklık addeden ben, bir din istirmacısı olmazdım. Üstelik, mahkemeye seyk maddesinde de «Dini istismar» diye bir şey yoktu. Ne ise, fazla üzerinde durmaya değmez elbette. Kimlerin dinî istismar ettiği bir gün meydana çıkacaktır.»

Yukarda ceza evindeki hayatını kısaca bize nakleden arkadaşımız Güler'in ilk duruşması 12/12/1963 Perşembe günü yapıldı. Duruşmayı takip etmek için yüzlerce insan 1. Ağır Cezanın önünde toplanmıştı. Ceza evinde arkadaşımızın ellerine vurulan insafsız kelepçe Hükûmet koridorunda bir Binbaşının ihtarı ile çıkarıldı. Kelepçenin çıkarılışı tahliyesi için müdde'ası ve lehinize kaydedilen ilk puan olmuştu. Duruşmayı takip etmek için İstanbul'dan, Ankara'dan gelenler bile olmuş, İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsü bir temsilcisini göndermişti. Belki o salonlar bir zamana kadar böyle bir kalabalığa şahit olmamıştı.

Duruşmaya Sayın Cevdet Can'ın riyasetinde başlandı. İddia makamında da Sayın Savcı Şükrü Doğuş bulunuyordu. Yukarıda isimlerini zikrettiğimiz muhterem avukatlar da salondaki yerlerini aldılar.

Konya Sorgu Hakimliğinin son tahkikatın açılmasına dair 27/11/1963 tarih ve 160 sayılı kararnameleri ile, yazıda suç olduğunu iddia eden bilirkişi raporu okundu. Arkadaşımıza müsnet suç izah olunarak soruldu. O da şunları söyledi: «... Makalede geçen 'Tevhid-i Tedrisat kanunu ile «Meş'um bir kanun» tabirinin «Tevhid-i Tedrisat» kanununa ait olmadığı daha iyi anlaşılacaktır. Meclisten çıkmış ve milletin tasvibine mazhar olmuş bir kanuna herkesin riayeti mecburidir. Biz yazımızda Tevhid-i Tedrisat kanununu kötülemiyoruz. Ona değil söğmek, leke bile sürmek istemiyoruz. Yazıda zaten «Meş'um bir karar» deniyor, «Meş'um bir kanun» demiyor. Kanun ve karar kelimelerinin farklı manalar taşıdığı izahtan varestedir..., Nitekim bizden önce de bu konuda yazılar yazılmış ve kitaplar neşredilmiştir. Leh ve aleyhde konuşanlar olmuştur.

«Ilgay-ı tedrisat» tabirine gelince: Tevhid-i Tedrisat kanunu iyi niyetlerle çıkarılmıştır. Bundan şüphemiz yok. Tedrisatın birleştirilmesi manasına gelmektedir.Dinî tedrisatın yasaklanması gibi bir manâ taşımamaktadır. Medreselerin kapatılması için alınan kararı tasvip ediyoruz. Tevhid-i Tedrisat kanunu çıkarılırken, Türkiyede dinî tedrisatın irfan hayatımızdan kaldırılması gibi bir husus düşünülmemiş ve söz konusu bile edilmemiştir. Bundan sonra dinî öğretim sahasında bir boşluk ve maneviyat katarında bir kopma meydana geliyor. Bu husus inkâr ve tevsili kabul etmiyen bir gerçektir. İşte bu sebeble yazıda dinî tedrisatın kaldırılması değilde ihmali masadına gelen «Ilgay-ı tedrisat» tabiri kullanılmaktadır. Adaletin tecellî edeceğine ve aldığı neticeye varacağınıza inanıyorum.»

Bundan sonra *Av. Bekir Berk* söz aldı ve şunları söyledi: «Muhterem hakimler, bilirkişi raporunu okudum. Bu rapor tatminkâr değildir. Ve raporu veren zat makalede ne gibi bir suç mahiyeti bulunduğunu tebarüz ettirmemiştir. Mezkûr yazının T.C.K. nun bazı maddelerini ihlâl ettiğini söylemesi

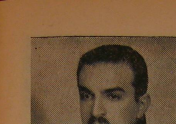

Av. Ziyaeddin İzerdem

Av. Kemal Gödeneli

doğru değildir ve usule aykırıdır. Bilirkişinin bu sahadaki bilgisi tamam değildir. Ezra yazıda (Tevhid-i Tedrisat) kanununa söğmek gibi bir durum mevcut değildir. Esasen Tevhid-i Tedrisat kanunu, dinî tedrisatı men etmeyip bil'aks Şeriyye Vekâletinden alarak Maarif Vekâleti emrine vermiştir. Bu durumu göre Maarif Vekâletinin dinî tedrisatı diğer tedrisatla beraber yürütmesi icabederdi. Her nedense sonradan Maarif Vekâleti dinî tedrisatı tamamen akım bırakmıştır. Müvekkilimin yazıda geçen söz ve tenkidi de Tevhid-i Tedrisat kanununa değil, vekâletin bu yersiz tutumuna aittir. Yazının bu gayeye matuf olduğunu müvekkilim hususi konuşmalarımızda bana açıklamıştı. Nitekim Diyanet İşleri Reisliği tarafından 1950 yılında Meclise verilen bir raporda da aynı husus belirtilmekte ve bizim görüşümüz desteklenmektedir. Bu raporun bir suretini Yüksek mahkemenize takdim ediyorum. Merhum Ahmet Hamdi Akseki tarafından dan verilen bu raporda da Maarif Vekâletinin tutumu tenkit edilmektedir. Bu tarihi hakikatler karşısında bilirkişi raporuna kıymet vermemek icabeder. Esasen mahkemelerin ihtisasına mütealik olmıyan meselelerde bilirkişiye baş vurulur, Yüksek Mahkemeniz suç mevzuu olan dergi ve makaleleri tahlil edecek ve neticeye bağlıyacak kudrettedir. Asıl bilirkişi, heyeti hakimedir. Bununla beraber şayet mevkeme lüzum görürse yeni bir bilirkişi teşkil edebilir. Müvekkilimin maduriyetine mahal kalmamak üzere tahliyesine karar verilmesini talep ederim...»*

Avukat Hüsamettin Akmumcu da devamla şunları söyledi: «... Sayın Hakimler, bilirkişi raporunun ilmî ve hukukî bir kıymeti yoktur. Raporu veren şahsın, Mecmuadan irticai mahiyette neşriyat yapıyor diye bahsetmesi ve hukukî bir hükme varması usule aykırıdır. Makalenin tümünün tetkiki halinde ,Tevhid-i Tedrisat kanunu ile dinî tedrisata da yer verildiği halde, Maarif Vekili Kara Vasıf zamanında bir gecede bütün dinî okulların ve medreselerin kapatılmasıyla Tevhid-i Tedrisat kanununa aykırı hareket etmesinin tenkid edilmiş olduğu anlaşılacaktır. Bu sebeple yazıda bir suç unsuru bulunmamaktadır. Yüksek Mahkeme Heyetinin de Dergiyi tetkiklerinde bu neticeye varacaklarından emin bulunuyorum. Müvekkilimiz halen Yüksek İslâm Enstitü talebesidir. İkametgâh sahibidir. Dava ile ilgili bütün dellîler toplanmıştır. Müvekkilimin bu delilleri ortadan kaldıracak bir durumu da yoktur. Bütün bunlar nazarı itibara alınarak Müvekkilimin tahliye edilmesini arz ve taleb ederim...»*

Avukat Mehdi Halıcı ise şunları söyledi: «Bir kanunun aslî varlığı ile tatbikatı başka başka şeylerdir. Bilirkişi yazıyı iyice tetkik edememiştir. Yazıda kanun değil, karar ve tatbikat şekli tenkit edilmiştir Kanunun tatbikat şeklini tenkit etmek isenap değildir. Bu hususu böylece aydınlatır ve arkadaşlarının fikirlerine aynen iştirak ederim...»

Diğer müdafii avukat *Haydar Koyuncu* ve *Kemal Gödeneli* ise şu hususları savunarak müvekkillerinin tahliyesine karar verilmesini istediler.

Mütalâaları sorulan iddia makamı: «Yeni bir bilirkişi tetkikatının yapılmasını biz de lüzumlu görüyoruz. Aynca sanığın talebe olması ve ikametgâh sahibi bulunması sebebiyle kendi sinin tahliyesine karar verilmesini talep ederim.» dedi. Müdafi Bekir Berk, şayet iddia makamının sözlerine göre yeni bir bilirkişi raporuna lüzum görülürse, Diyanet İşleri Başkanlığının mahkemenize takdim ettiğim raporu-

(Devamı 25 de)

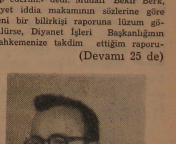

Av. Haydar Koyuncu

ARAB DİLİ

Hüseyin KÜÇÜKKALAY

Arap dili (1) ilk olarak Alman ilim adamlarından SCHLOZER ve EICHORN'un 18 inci yüzyıl sonlarına doğru SAMİ DİLLERİ ismini verdikleri bir dil topluluğuna mensuptur. (2) Bu dilleri konuşanlar Hazreti, Nuh'un oğlu Sam'ın neslinden gelen muhtelif halk toplulukları idi. Fakat bu dillerin bugün usul ve gramerleri kesin olarak bilinememektedir. Zira elimizde o zamanlardan kesin malûmat verecek yalnız iki kaynak var ki, birisi kur'anı kerim, diğeri de hadisi şeriftir.

Kur'anı kerimde — bize göre— en eski Arap kabilelerinin bazılarından bahsedilmişse de onların dilleri hakkında aydınlatıcı bilgiler elde edilemiyor.

Meselâ bu kabilelerden AD ve SEMUD Kur'anda zikredilmiş, fakat bunlar hakkında mufassal bilgi toplamak imkânı hasıl olamamıştır. Hadisi şeriflerde de bu husus izah edilmediğinden SAMİ dilleri hakkında kesin kararlar veremiyoruz. Sam neslinden gelen insan topluluklarına SAMİ'ler ismini veren yine SCHLOZER olmuştur. (3)

1 — Arap kelimesi ilk arabça konuştuğu iddia edilen YA'RUB'dan, veya tehyin ve izah anlâmını ifade eden عرب kökünden geldiği söylenmektedir.

Bak: El' Felsefetülügaviyye — Corci Zeydan S. 36 Kamus, C.I.S.375 Esasülbelâga S. 296 (Zemahşeri).

Bazı tarihçiler de arablardan maksat batıda yerleşmiş taifelerdir, demiş ve Araların Fıratın batı kısımlarında bulunduğunu ifade ederek arap kelimesinin عرب aslından olduğunu belirtmek istemiştir. Arap tarihçileri, Arapları üçe ayırırlar. I — العرب البائدة Bunlar hakkında bilgi kaynağımız yalnız Kur'anı kerim ve hadisi şeriflerdir. En meşhur kabileleri طسم، جديس، عاد، ثمود، عمليق ve عبدضخم dir.

2 — العرب العاربة Bunlarda Fırat nehri kıyılarından Yemene doğru akın eden Kahtan oğullarıdır. Ana kabileleri يعرب ve كهلان idi.

3 — العرب المستعربة Hazreti İsmail'in oğullarındandır. Meşhur kabileleri ربيعة، مضر، ايادء انمار idi. Sonraları Adnaniler ismi ile maruf olmuşlardır.

2 — Bak: Fıkhulluğa Abdülvahid Vafi S, 3

Bak: Renan Histoire generale des langues Semitiques P. 43 Brockelmann: Precis de linguistigue Semitique (Traduction Française par Marçais et cohen) P. 7

3 — Bak: Fıkhulluğa Abdülvahid Vafi S, 2

(Devamı 26 da)

ANAYURDA SELÂM

Çok mukaddes bir yerden,
Kucak ,kucak selâmlar
Mâzi dolu diyardan,
Kucak, kucak selâmlar.

⁂

Geceleri rüyamda,
Düğün ve hem bayramda,
Sesli, sessiz her anda,
Kucak, kucak selâmlar.

⁂

Bülbüllerle, kuşlarla,
Aşkla akan yaşlarla,
Dağlar ile taşlarla,
Kucak, kucak selâmlar.

⁂

Göklerdeki hilâlden,
Ağzı olan cibalden,
Büyük insan Bilâlden,
Kucak, kucak selâmlar.

⁂

Garip kalan anama,
Düa eden fem, bana;
Ey okuyan ve sana,
Kucak, kucak selâmlar.

⁂

Arkadaşlar yoldaşlar,
Övey ve öz kardaşlar,
Size, size dindaşlar,
Kucak, kucak selâmlar.

⁂

Ey yurdumun velisi,
Ölüsü ve dirisi,
Ve hasseten birisi,
Kucak, kucak selâmlar.

⁂

Açlık çeken fakire,
Hor görülen hakire,
Postundaki zâkire,
Kucak, kucak selâmlar.

(Devamı 26 da)

KAYBETTİKLERİMİZ

Ramazan KUNT

Koskoca bir İslâm - Türk medeniyetini unutarak; Rönesans hareketiyle garpda ilim ve medeni hayat gelişirken biz, onlardan geri kalmanın verdiği aşağılık duygusu ile Tanzimattan garba alelacele bir pencere açtık. Tanzimattan bu yana muasır medeniyet seviyesine ulaşabilmenin çabası içindeyiz. Bu yolda ne kadar ilerlediğimiz, ne miktar mesafe katettiğimiz cidden araştırmağa ve üzerinde durmağa değer.

Tanzimattan zamanımıza kadar, tam bir İslâmî ve milli kültür almamış, memleket ve milletin gerçeklerine tepeden bakan garp hayranı efendiler kolalı gömlek giydiler, kravat bağladılar, ojeyi Nisten, kombinezon ipeğini Hindistandan getirttiler, vizon manto giydiler ama, geri kalışımızın sebebleri üzerinde düşünerek, Türk ve İslâm imanına ilim elbisesini giydirmek akıllarına bile gelmedi. Çünkü; taklitle medeniyet olmıyacağını bilmiyorlardı.

Bu şerait altında garbın ilmî hareketine adetlerimiz, ananelerimiz ve hatta dinimizden fedakârlık yaparak katılmak istedik. Halbuki her şeyimizi yerinde bırakarak Peygamberimizin: «Hikmet mü'minin yitiğidir, nerede bulursa alır» prensibine uyarak garbın ilim ve tekniğini aktarmamız gerekirken bunu bir türlü yapamadık. Bir türlü aklımızı viranlıktan, gönlümüzü hayranlıktan kurtaramadık. Böylece aylar, yıllar hatta asırlar akıp gitti. Su gider, kum kalır misali bu hızlı akış bize, yılbaşından tutun da şerefe kadeh kaldırmağa kadar garbın bir çok zararlı âdetlerini bıraktı. Çeşitli şekil ve süratle, çeşitli şekil ve kıyafetlerle girip cemiyetimizin bünyesini kemiren bu âdetler, manevi sahada derin yaralar açtı. Fertler mesuliyetini, din kardeşliğini, başkalarının haklarına hürmeti unutmuş; baba, babalık duygusundan, ana, analık şefkatinden mahrum, çocuk, hocasına karşı gelmiş, sinemayı okula tercih etmiştir. Daha acısı: Milli benlik yok olmuş, iman sönmüş, akıl uyuşmuş, fikir dağılmış, âdet ve ananeler unutularak yerine Holuvudun aktris tavrı, Teksasın kovboy kıyafeti girmiştir.

Cemiyetimizin durumunu görmek isteyen bir müşahit olarak herhangi bir sokağın başına —isterseniz en mutaassıp bir semt olsun— duralım. Karşımıza pabuçlarının arkası basık, ağzında sigara veya ciklet, ceketi itina ile kısaltılmış ve arkasında neden öyle icap ettiği bilinmiyen —on onbeş santimlik bir yırtmaç. Şapkasına bakmağa lüzum yok. Yakın zamanın modası meşhur yelekli förtler, bir takım insanlar çıkacak. Bunlardan herhangi birini çağırıp: «Bu hafta hangi maçlar var? Spor Toto oynadın mı? Hangi film daha iyidir?» diye soralım. Alacağımız cevap müsbet ve tatminkârdır. Yabancı film dahi olsa artislerinin adını, kulüp oyuncularımı birer birer sayacaktır. Şimdi soruyu değiştirip: «İslâmın şartı kaç? Peygamberimizin adı nedir, nerede doğmuştur?» diyelim. Deminki bilgili durumun yerini sessizliğe terkettiğini göreceğiz. Biraz düşündükten sonra yarı yılışık bir tavırla «bilmiyorum. Anam, babam öğretmedi ki, ben nereden öğrenebilirim?» diyecektir. İnsanlıktan nasibi olanın bu cevap karşısında nasıl vicdanı burkulmasın. Bu durumda istikbale emin adımlarla ilerlediğimizi kim iddia edebilir? Böyle bir iddia — Kelimenin en hafif mânasiyle — ahmahlık değil de, nedir? Çünkü o, kayış ceketini giyip, sinemadan aldığı ilhamla, kovboy taklidi yaparak kendi öz nine ve dedesini boğazlıyacaktır. Misalleri meydanda.

Aziz okuyucu: Tarihten ders alıp kendi milli benliğimize dönmez, bu gidişin felâket olduğunu çoluğumuza çocuğumuza öğretmezsek, bizden sonra gelenler şerbet yerine viski içecek kurban kesmeyip yılbaşında hindi kesecektir. Ve unutmayalım ki bunun mesulü biziz. Çok şey kaybettik. Kaybetmede devam bizi felâketin yar'ına yuvarlıyabilir! Milli benliğimize dönelim, her şeyde kendimize bakalım. Unutmayalım ki, herkes kendi kapısının önünü süpürürse mahalle temiz olur. O zaman şu, huzur dediğimiz, adresi bizce meçhul nesneyi kapımızın önünde buluruz. İNŞAALLAH...

Dünyamızı Kitaplar Aydınlatır:

OSMANLICA - TÜRKÇE ANSİKLOPEDİK LÜGAT

Geçenlerde bir gazete havadisinde şöyle deniliyordu: «Bir Amerikalı mimar yirmibeş sene çalışarak Avusturya'nın mimari etüdünü iki cilt halinde medeniyet dünyasına sunuyor.»

Sadece orijinal bir haber olarak gazetecinin sütunlarına aldığı bu haberde, garp dünyasının ilerlemesinin sırrı gizlidir: birincisi ihtisasa değer vermek; ikincisi sabır ve sebat.

Bir konuyu seçip onun üzerine sabırla, sebatla eğilebilmek, ilim yapmanın da, ilerlemenin de ilk şartıdır. Bu haberi insan olarak hayranlıkla, zevkle okudum. Bir eserin sırlarının çözülebilmesi, insan idrakinin sınırları içine girebilmesi için, karanlık dehlizlerde, soğuk taş odalarda ve masa başında yirmibeş yıl geçirebilmek, sonunda iki cildlik bir eserle ortaya çıkabilmek, insan olma haysiyetinin çok güzel bir tezahüründür.

Sözü bir sabır örneğine getirmek istiyoruz. Sayın Ferit Devellioğlu'nun onüç yıl emek vererek meydana getirdiği 1440 sayfa tutarında altmışbin kelimelik (Osmanlıca - Türkçe Ansiklopedik Lügat). Bu eser, son kırk yılın basma eserleri içinde en seçkin yeri işgal edecek değerdedir. Yayın işleriyle uğraşanlar bilirler ki, bir formanın meydana getirilmesi bile çok yorucu bir iştir. 1440 sayfa içinde sadece oniki kelimelik bir dizgi yanlışı bırakıp, bunları da sonunda tashih eden bir dikkatin ve emeğin karşısında sayıdan başka ne duyulur.

Hukukuyla, tıbbıyla, edebiyatı ve musikisiyle koskoca bir Osmanlı medeniyeti tanınmak, incelenmek ve neticelere varılmak için bizleri bekliyor. Kelimeleri ve kavramları bilmeden bir medeniyeti nasıl inceleyebilirsiz. Farsça, Arapça ve Türkçe'nin çok orijinal bir şekilde kaynaşarak meydana getirdiği Osmanlıca'nın anlaşılmasını bu eserle çok kolaylaşmış olacaktır. Osmanlıca'da öyle terkip ve tabirler meydana gelmiştir ki, bunları, İslâm düşüncesinin Türk karakterinden geçen mahsulleridir.

Bir medeniyeti kucaklıyan lügatin özellikleri arasında, maddelerin arap harfleriyle yazılışının bulunuşu; bazı güç anlaşılabilecek kelimelerin herhangi bir karışıklığı ve iltibası önlemek üzere, Fransızca, Latince karşılıklarının da konmuş olmasıdır.

Sayın Ferit Devellioğlu'nu Türk Milletine yapmış olduğu bu hizmetinden dolayı tebrik ederiz.

Nadir BARDASLIOĞLU

Eserin İsmi: Osmanlıca - Türkçe Ansiklopedik Lügat.
Yazarın ismi: Ferit Devellioğlu.
İsteme adresi: Ferit Devellioğlu, Türk Dil Kurumu üyesi - Ankara.
Fiyatı: Ciltli 110.— TL.
IX - 1440 Sayfa, 16X23.
Basıldığı yer: Doğuş Limited Şti. Ankara 1962.

TAASSUP

Mustafa TOPUZ

Bu konu şimdiye kadar âdeta insanın içine ürperti verici tabulu bir mevzu olarak takdim edilmiş ve buna mukabil dinde tolerans daima taze pembe gösterilegelmiştir. Ben tamamiyle mütalaa düşünüyorum. Taassup, Allahın emirlerinde titizlik gösterip Hz. Peygamberin tavsiyelerinde âzamî derecede dikkatli davranmak, tolerans ta bunları mühimsememektir.

İşte gırtlakları patlata patlata çığırtkanlığı yapılan ve ikına sıkına sütunlar şişirilip telkin edilmek istenen tolerans bence bundan ibarettir. Takbih edilen taassup o ve toz pembe gösterilen tolerans ta işte bu. Ne büyük hamakat ve ne menfi bir tutum. Dünya tersine mi döndü Allahım, yoksa kıyametin mi tellâlı bu durum?

Cenabı Hak Kur'anı Keriminde beşeri saadetin en emin kıstaslarını çizerken bu misyo göre hipermetrop gözlüğünü tavsiye eden şeytanın izine düşmek, hatada ısrara hamakatının sapık felsefesinden başka bir şey değildir. İçtimaî ve ferdî yaralarımız o kadar çok ki şaşkınlığımızdan: «Kötü olsa bu kadar çok olmazdı» diyebilmekten başka bir hükme varamıyoruz. Oysa ki Kur'an Kerim müteaddid âyetlerinde: (Lâkin insanların çoğu bilmezler) diyerek bu hakikata parmak basıyor.

Eğer bir topluluktа ekseriyet iyiliği takbih ediyor, hakkın sesini boğmaya yelteniyor ve sözüm ona müsamaha ve tolerans namına fısk ü fücrü tamime çalışıyorsa onun hakikat nazarında hepsinin reyi de toplansa bir sıfır kadar kıymeti yoktur. (İyilik ve Allah korkusu üzerinde yardımlaşınız, günâh ve düşmanlık üzerinde yardımlaşmayınız.) diyen âyetin hagmetli hitabı kulaklarımızı patlatırcasına gürlerken iyiliği bırakıp kötülük, dostluğu bırakıp düşmanlık, ittihadı bırakıp tefrika üzerinde yardımlaşmak ve şeytanın aktığı fesat bayrağını bir Liva-i Muhammedi olarak takdim etmek bir hıyanet değilse bile katmerli bir celahetin kül kesilen paslı gafletinden doğan bir rü'yet-i gaflattır.

Eğer selâmet istiyorsak (Allahın ipine sarılmanın terk edilmez mecburiyetini vicdanımızda hissetmeliyiz. O ipe musallat olan tolerans güvelerini bir an evvel yok etmekte acele etmeliyiz. O mukaddes İlâhî kanunun ipine sarılan kullarımızı felce uğratacak usanç ve lâkayıtlık belâsını fark ettiğimiz andan itibaren terke çalışmalıyız.

İşte o zaman Allah bizimle berabedir. İşte o zaman Cenabı Hakkın (Rahmetimden ümit kesmeyiniz) emri kat'isi mucibince Allahın nusratı bizimledir. Çünkü müjdemiz var, çünkü vadi İlâhinin tahakkukunda zerre kadar şüphemiz yoktur. انالله لا يخلف الميعاد âyeti kerimesi istinatgâhımız ve ümit bağımızdır.

Kur'anı Kerimin müteaddid yerlerinde zikredilen : (Allah, inananlarla berabberdir.), (Allah müttekilerle berabberdir.), (Allah kendi yolunda sabredenlerle berabberdir.) ve (Allah iyilik edenlerle berabberdir.) gibi İlâhî müjdeler bizim ölgün ruhumuza can vermeli. Ve yine : (Allah kâ-

(Devamı 26 ncı sayfada)

HUTBE:

MÜCADELE

Hüseyin TEZCAN

Mücadele: a) İki kişinin bir bahis üzerinde çekişmesi, b) Bir işi neticeye bağlamak için uğraşması, c) Savaşmak, mânâlarına gelir. Üçü de az bir farkla, aynı mânâyı ifade eder.

Mücadeleyi iki kısımda incelemek mümkündür: Maddî mücadele, mânevi mücadele. Mânevi mücadele ki neferimizledir. Maddî mücadele ise, dıştaki düşmanlardan ki yurt içindekiler, yurt dışındakiler olmak üzere iki gurupta toplanırlar.

Bir cemiyetin sağlamlığı, onu meydana getiren fertlerin durumuna bağlıdır. Fertler ne kadar doğru, dürüst, çalışkan, vatan ve milliyetperver olursa cemiyet de o derece kuvvetli olur. Aksi halde dejenere olup yıkılmağa mahkûmdur. Bunun için önce nefis müdafelesi gerekir. Bu durum hazreti Peygamberin şu sözünden daha güzel anlaşılmaktadır. Bir harbten muzaffer olarak dönerken Asbab'a: «*Küçük harbi kazandık, ama önümüzde büyük harbi var.*» demesi üzerine Asbab: «*Ya Rasûlallah büyük harb nedir?*» diye sordular. Cevabın: «*Nefsimle mücadeledir.*» buyurdu. Nefsile mücadele: Nefsin emretiği şeyin aksini yapmaktır. Yani onun dediğini değil de vicdanın sözünü dinlemektir. Bir işe girişirken Allah ve Rasulünün emrine uygun mu, aykırı mı hareket ediyorum diye düşünmeli ona göre hareket etmelidir. Ölçü budur. Nefsin aksine hareket etmek için, şehevi arzular şahlandığı zaman oruç tutmalı, zengin ise tutarı çok da olsa fakirlere zekât dağıtmalı, muktedirse Allah rızası için hacca giderek nefsin arzularını kırmalıdır.

Hariçteki düşmanlara gelince: Yurt dışındakiler malûm, yurt içindekilerle mücadele ise çok mühimdir. Hz. Peygamber: «*Düşman hangi âleti kullanıyorsa siz de onu kullanın.*» buyurmuşlardır.

Bugün için düşmanlar, her türlü vasıta ile, ellerinden gelen gayreti sarfederek Müslüman Türk Milletini içten yıkmaya çalışmaktadırlar. Bu yıkıcı elemanların başında, bazı matbuat gelmektedir. Sinsi düşmanımız Yahudilerin, «*Matbuatı elimizde tutmalıyız.*» demeleri matbuatın önemini açıkça belirtir. Yahudiler bugün, Türkiye'de değil, dünya matbuatının büyük bir kısmını ellerine geçirmiş vaziyetteidirler. Onların birinci gayesi: İslâm Dinini yok etmektir. İslâmiyeti yok etmek için de, onun asırlarca bayraktarlığını yapan asil Türk milletini yıkmak lâzımgeldiğini bilmektedirler. Böylece olanca yıkıcı kuvvetlerini Türk Milletine yöneltmişlerdir. Bazı gazete ve dergilerde Müslümanlıkla bağdaşmıyan, değil gençleri, ihtiyarları bile baştan çıkaracak, açık, saçık resimler neşretitirmeleri bu faaliyetlerinin en bariz misalidir. Bazı kardeşlerimiz bu açık saçık gazete ve dergileri almakla onların emellerine hizmet ettiklerini bilmelidirler. Bu resimleri evlerin ve ticarethanelerin muhtelif yerlerine asmak ise, bilerek veya bilmeyerek işlenen büyük cinayetlerdendir .Mahutların matbuat vasıtasiyle erişmek istediği emellerinden biri de, piyasaya hol bol ahlâk bozucu hikâye ve romanlar sürüp şuursuz bir nesil meydana getirmektir. Elmalılı Hamdi Yazır'ın KUR'AN DİLİ TEFSİRİ basıldığı zaman Yahudiler, gazete ve dergilerde tefsirlerek denize döktürtmüşler ve helva kâğıdı olarak kullanmışlardır.

İkinci tahrip vasıtaları sinemalardır. Yahudiler: «*Bu yolda kadınlarımızı da hiç harcıyalım. Yeterki bunların ahlâklarını bozalım.*» diye karar almışlardır. Şimdi kendi kadınlarını değil, sözde Müslüman, Türk kızlarını bu işe âlet ediyorlar. Bizdeki film şirketlerinin hemen hepsine elinde olduğu malûm. Öğrendiğimize göre çok film cevirmekte dünyada ikinci geliyormuşuz. Acaba bunların kaç taneisi faideli? En faidelisinde bile bir ahlâk bozucu taraf vardır. Konyada, fazilet örneği dedesini ve nenesini filmden örnek alarak öldüren ve yakan çocuk bu tahribin korkunç bir misâlidir.

Bu hususu anlattıktan sonra bilhassa zengin ailelerimize düşen vazifeyi hatırlatmayı uygun buldum. Mademki bu da bir harbdir, bu hususta Allahın Resulullahın emirlerine ve sahabelerin hareketlerine bakıp ona göre hareket edelim. Kur'an-ı Kerimde bu hususa ait pekçok âyetler vardır. Biz bir tanesini misâl olarak alıyoruz: Hucurat Suresinin 15. âyetinde Cenab-ı Hak şöyle buyurmaktadırlar: «*Müminler ancak o kimselerdir ki Allah ve Rasulüne iman ettikten sonra şüpheye sapmayıp Allah yolunda mallarıyla, canlarıyla savaşanlardır. İşte onlar imanlarında sadık olanların ta kendileridir.*» Bu ve bunun gibi âyetlerin Sahabeyi kiramdaki tatbikatlarına bakalım: *Tebük Seferi*: Bu sefer hicretin 9. senesinde vuku buldu. Mevsim çok sıcak ve müthiş bir kuraklık hüküm sürmekte idi. Medineye ansızın bir haber geldi: Rumlara münafıklar Bizans İmparatoru Heraklı'e mektup yollamışlar, Medineye tam hücum zamanıdır demişler. İmparator da 40.000 kişilik bir ordıyı müslümanlar üzerine göndermekte imiş. Bu haber üzerine Peygamberimiz fütursuzca müslümanları harbe dâvet buyurdu. Medineden ve etraftan akın akın mücahitler dâvete icabet ettiler. Eshabın zenginleri bu uğurda büyük malî yardımda bulundular. Hz. Ebu Bekir 4.000 dirhemden ibaret olan malının hepsini, Hz. Ömer malının yarısını verdi. Hz. Osman 900 deve, 100 at bağışladıktan ayrıca, her birine birer altın sarfettiği suretiyle 10.000 kişiyi teçhiz etti, bundan sonra da 1.000 dirhem getirip Rasulullahın önüne koydu, yüktür sek ihtiflarına nail oldular. Abdurrahman Bin Avf 40 vukya altın, Asım bin Ady-El-Ensari 100 deve yükü muhtelif eşyaya ve 100

İSLÂMA DAVET

YAZAN: Seyyit SABIK
Tercüme eden: Mevlüt CAVLAK

İnsanoğlu, aklını ilim ve irfan nurlarıyla aydınlatan, kalbini şüphesiz bir imana ulaştıran, kâbiliyyetini yalnız hak söyleyip hayır yapmaktan zevk alacak seviyeye yükselten, hedefinde yanılıp yolunu kaybetmemesi için en yüksek örnekleri apaçık şekilde sunan bir dinden müstağni kalamaz.

Cenâb-ı Hakkın, insanların din olarak kabul etmelerinden razı olduğunu, kendisiyle nîğmetini tamamlayıp en mütekâmil din olarak vaz etiği değişiz yüce İslâm dininden başka insanı en yüksek seviyesine ulaştırmayı istihdaf eden bir din de bilmiyoruz. Bunun için Allah'ü Teâlânın en son dini İslâmiyettir. Ondan sonra ne hakiki bir din, ne de karanlık perdeleri sıyrılmamış ilâhî bir hidâyet yolu vardır.

Ahlâkını güzelleştirmekte fert ondan müstağni olmadığı gibi, yüksek medeniyet yolunda topluluk; âdil bir idare ve koyduğu nizamların temellerini en sağlam bir esas üzerine kurmak isteyen büyük kitlelerde islâmiyetten müstağni olamaz.

İslâmiyyet bu kadar yüksek bir mevkide olmasına rağmen —Bu sırada— ondan tam mânâsıyla faydalanılmadı. Hikmetlerinin araştırılmasına, hakikâtlarının izâh edilip gizli sırlarının çözülmesine, işaret ve prensiplerinin açıklanmasına gereken önem verilmedi. Ona dâvette ve onunla uyandırmada hummalı bir faaliyet olmadığı gibi gidişatında ve bütün hal ve harekâtında Din-i Mübîn-i İslâmı yaşayarak onu ameli bir vâkıa, canlı örnek olarak temsil suretiyle insanları bu dine; onun hudutsuz gölgesinde gölgelenmeye şağırmayı gaye edinen bir İslâm cemaatı da mevcut olmadı. Buna, dinimizin koymuş olduğu hükümler ve yüksek değerlerde, pusuda bekleyen düşmanlarının tefrika yapma harbini de ekleyebiliriz. Bu harbde çeşitli metodlar kullanılmıştır:

1 — Şüphe uyandırmak; bizzat İslâm talimatı etrafında şüpheler sokmak,

2 — Garp Medeniyyeti yaygarası, ilmî buluşlar sınai gelişmeler ve maddecilerin yaşadığı refâh hayatı vasıtasıyla Garbın adını göklere çıkarmak,

3 — Şehvet ve lezzetlerle kandırmak. Doğru yoldan uzaklaştırıp sapıklığa yuvarlayan şehvet, tahrik vasıtalarının bol miktarda piyasaya arzı.

Bir taraftan ülân edilen bu harb diğer taraftan müslümanların tarafsız bir vaziyette durmalarının, akidelerin sarsılmasında, hayır ve şerri seçmede meydana gelen güçlüklerde, fertlerin Allah'tan (C.C.) korkmaktan, fikre hürmetten, Hakkı rizyetten yoksun olarak yalnız şehvetlerini elde etmek kaygısına düşüp onun peşinde mahvolmalarında geniş çapta tesiri olmuştur.

İnsanlardan bu kuşağı sürükleyen sallantıda hayret, korku ve şüphe hâkimdi.

İşte bunların hepsi kumandan ve islâhatçılardan İslâmiyetin yüksekliğini ve güzelliğini anlatmak için olanca güçlerini harcayıp kendilerini bu yola feda etmelerini icap ettirmektedir. Ta ki, hilecilerin hileleri batıl olsun. İnsaniyetini tahakkuk ettirmek isteyen kişi önünde hakikât apaçık belirsin. Allah yolunu tutsun. Onun marifetiyle mes'ut ve rızasıyla nimetlenmiş olsun.

İşte takdim ettiğimiz bu kitap İslâmiyetin bazı yönlerine ışık tutacak denemelerden biridir. Okuyucuyu sıkmamak için fazla tafsilâta girişmedik. Ancak pratik görüşler ve bir çok islâmî doktrinler etrafında kısa dersler olmasını arzu ettik.

İMÂN

Okunur dilde Kur'an
Göğsümüz dolu İman
Seni isteriz her an
Ya Hazreti ALLAH'ım.

⁂

Açar bahçede güller
Öter mahzun bülbüller
Seni ister gönüller
Ya Hazreti ALLAH'ım.

⁂

Kalbim seninle dolu
Boştur dünyanın sonu
Sen göster doğru yolu
Ya Hazreti ALLAH'ım.

⁂

İsmini her an ansam
Sona bir ihtiyar varsam
İstersen canım versem
Ya Hazreti ALLAH'ım.

⁂

Emir Senden gelince
Azrail can alınca
Huzuruna varınca
Utandırma ALLAH'ım.

Lütfiye AYAR

AŞIKLAR SULTANI

Ey gönüller sultanı Mevlâna
Aşık oldum gönül verdim ben sana.

Seninçün bir eşik oldu Konya
İslâmın sevgilisi Mevlâna.

Senin nuruna şarkolmak için
Aşlıyor Okyanuslar ve Çin.

Adın kalblerimizde yazılıdır
Senin gibi olmak Allahın fazlıdır.

Seni sevmiyen yok canevinden
Aldık bilgimizi Mesnevinden.

Kalplerimiz aşkınla doludur
Gösterdiğin yol Allah yoludur.

Ey gönüller sultanı Mevlâna
Aşkınla yananlar gördüm semada.

Enver TÖRE

Bu parlak surette ki makaleler arasından İslâmın ve onun yüce Peygamberinin dusturu tezâhür edecek. İslâm Talimatının insanların şimdiye kadar görüp bildikleri dusturlardan üstün olduğu meydana çıkacak. Bunlar hep hayati zaruretlerdendir. İnsanın bu esaslardan hâli kalabilmesi için bütün insani faziletlerinden soyulmuş kendisini aydınlatan bir kalbten hakka ulaştıran bir vicdandan mahrum bir hayvan olmaya rıza göstermiş olsun.

Büyükler Büyüğü
Peygamberimiz Efendimiz

NEBİYYİ EKREMİN EN AÇIK SIFATLARI

Tefrika : 30 Yazan : A. AZZAM Terceme : H. KARAMAN

Amr oğlu Abdullah (R.A.) diyor ki: «Bir gün, Rasûlullah (S.A.) mescide girdi. Fakirlerle beraber oturarak onları cennetle müjdeledi. Onların yüzlerinde bu müjdenin izleri belirince ben mahzûn oldum; çünkü onlardan değildim.»

Ebû-Vakkas oğlu Sa'd'in, kendini fakirlerden üstün hissettiğini görünce ona şöyle dedi: «Nusret -ilâhî yardım- ve hayır yönünden ne elde ediliyorsa onların yüzü suyu hürmetinedir. Sen de onlara borçlusun.» Bu haber, Hz. Sa'd'in (R.A.) bu fakirlerin kumandasında, Kadisiyye meydanında Rüstem'i yenip, Kisraların saltanatını ayak altına almasıyla açıkça tahakkuk etti. O Kisrâlar ki, araplaran büyük bir kısmı da onların idare ve emri altında bulunuyordu.

Kimsesizlere ihsan ve merhameti, ölümlerinin sonuna da uzanırdı.

Buhârî'nin Sahîh'inde rivayet ettiğine göre, Efendimiz (S.A.) bir gün, siyah bir köleyi hatırlıyarak «o adam ne yaptı, görünmüyor?» dedi. Cevap verdiler: «Öldü yâ Rasûlallah!»

— Bana niçin bildirmediniz!

Durumunu ve başına gelenleri nakletmiyor. Olaya fazla önem vermiyorlar, tabii karşılıyorlardı. Efendimiz: «Bana kabrini gösterin.» buyurdu. Sonra kabre kadar gelerek üzerine namaz kıldı.

Rasûl-i Ekrem (S.A.) kölelerı hürriyete kavuşturmak, onları insanî seviyelerine yükseltmek için mücadele ederdi. Bu uğurda mal ve saltanatı ayak altına aldı, bir an bunu başkalarını dâvetten de geri kalmadı. Kendisi de onları rahmet ve ihsanına garkederdi. Bunun en parlak örneği, kendi kölesi Hârise oğlu Zeyd'e olan muamelesidir. Onu, babasını veya kendisini (S.A.) seçmekte serbest bırakmış, o da, Rasûllullah'ın maddi kuvvet ve kudreti olmadığı, Kureyşin eğlence ve işkencesine her an maruz bulunduğu bir devrede O'nu (S.A.) tercih etmişti. Efendimiz (S.A.) de onu, —sonradan— Romaya karşı giriştiği savaşta, muhacir ve ansardan müteşekkil orduya başkumandan tayin etmişti. Müte muharebesinde şehid oldu.

Mekke fethinden sonra Rasûl-i Ekrem, Roma'ya karşı ikinci defa savaş edince, köle oğlu bir genci ordunun başına getirmişti. İşte bu, Zeyd'in oğlu Üsâme idi. (R.A.) Sahâbenin büyükleri, Kureyş'in eşrafı, hatta bizzat Peygamber (S.A.) henüz yirmi yaşında olan bu gencin kumandasında yürümüşlerdir.

Görülüyor ki, rahmet ve ihsanıyla, kula kul sayılan köle sınıfını, insanlık ve şerefin en üst kademelerine yükseltmişlerdir.

Derlerdi ki: «Kölesine kötü muamelede bulunan cennete girmez.»

«Köleye iyi muamele bereket, kötü muamele felâket getirir.»

İşçi ve hizmetçilere karşı da çok iyi davranışlı idiler. Ebû-Hüreyre'nin rivayetine göre, Efendimiz (S.A.) buyururlar ki: «Birinize hizmetçisi yemeğini getirince, eğer beraber yemeyeceklerse bir iki lokma versin.»

Süveyd oğlu Muâviye anlatıyor: «Râsûllullah (S.A.) zamanında biz Mukarrin oğullarının ancak bir kölemiz vardı. Birimiz ona bir tokat atmıştık, Efendimiz de bunu duymuşlardı. «Köleyi âzâd ediniz» buyurdular. Bundan başka hizmetçileri yok denince: «Hizmet ettirsinler, sonra da serbest bırakınlar.» dedi.»

(Devamı var)

İmam - Hatip Lisesinde İlericilik Tertipleri...

Yeni İstiklâl'den

Liselerimizdeki milliyetçi öğretmenlerin Öktemci devrimbazlar tarafından çeşitli baskı ve haksızlıklar karşısında bırakıldıklarını hep biliyorsunuz. Konya İmam - Hatip Lisesine 21-10-1963 tarihinde gönderilen müfettiş Reşat Oğuzun raporlarına dayanılarak talebeler arasında ve muhitte en çok sevilen dört öğretmenin vazifesine son verilmiştir:

Arapça Hocası Mehmed Ulucan,

Abdülmecit Ünlükul: «Suçu: Said-i Nursi'nin kardeşi olmak», Ali Uca, Dr. Mehmed Hulûsi Baybal.

Bu milliyetçi ve mukaddesatçı öğretmenlerin yerine çoğu kifayetsiz kişiler tâyin edilmiştir. Bunlar ayrıca bozuk zihniyetlidirler.

Biyoloji dersine gelen Tahsin Vural, daha ilk dersinde talebeye şöyle hitab etmiştir:

«Biz yemin ettik. Bu okuldaki mikropları temizlemeye kararlıyız. Biz bu okuldan iki türlü mezun vereceğiz. Birisi ön kapıdan beyaz diploma ile, öbürü arka kapıdan kızıl diploma ile...»

Bu lâfların tavzihini isteyen bir talebeyi azarlıyarak oturttuktan sonra sonra:

«Oğlum biz Bozkırlıyız; suyumuz serttir. Biz adamın anasını .....riz.»
diyerek tıynetini ortaya koymuştur.

Sühâ Budak, Galip Keçeli, Aysel Ener, Tahsin Vural talebeye karşı kırık not yarışına girmişlerdir. Bu devrimbazların girip çıktığı 60 mevcutlu bir sınıfta 50 ve yakın talebeye 1 ile 3 numara arasında kırık numara verilmiştir. Bu mahutlar talebeye kitap dışından kasden çetin suallet sormaktadırlar. En küçük itirazlar «öğretmene karşı gelme» suçuymuş gibi disiplin cezasıyla karşılanmaktadır.

Okul müdürü, talebenin haklı olarak yaptığı yazılı ve sözlü şikâyetlere şiddetle muka-

bele etmiş, dilekçeleri yırtmış, talebeleri haksız cezalara çarptırmıştır. Bu haksız cezaların ardı arkası gelmemektedir.

Mahutların gayeleri talebeye sık sık ceza vererek onları okuldan soğutmak, mâneviyatlarını sarsmak, okulu terketmelerini sağlamaktır. Bu yolla İmam Hatip Okullarını «Rağbetsizlik» ten kapatmak çabasındadırlajr.

Kasıtlı hareketler sonunda, okulun her yıl iftihara geçen talebeleri bu yıl mahutların derslerinden zayıf alarak iftihar listesine geçememişlerdir. Devrimbazların asıl garezleri lise sınıfı talebelerine karşıdır. Bu yıl liseden hiçbir talebe iftihar listesinde, bunlar yüzünden yer alamamıştır.

İlerici yobazlar iyi bilmelidirler ki, İslâmın hizmetine hayatlarını vakfetmiş, bu uğurda saçlarının sayısınca başları olsa fedaya hazır İmam Hatipliler, bütün baskılara rağmen dâvalarından dönmiyecekler, hayatlarının sonuna kadar islâm yolunda çalışacaklardır.

Bu memlekette İmam Hatip Okullarını kapatma kkimsenin elinde değildir. Böylece bilsinler. Yaptıkları her zorlama hareketi iman cephesinin azim ve cesaretini bir kat daha artırmaktadır.

MECMUAMIZ BERAET ETTİ

Muhterem okuyucu;

Mahkeme safahatı hakkında size geniş malûmat vermekte ve meraklınızı gidermekte geç kaldığımızın farkındayız. Sahrımızı tasırmak pahasına da olsa bu zamana kadar bu konuda susmayı tercih ettik. Dikkat ettiyseniz, mahkemeye verilişimiz ve mes'ul müdürlüğümüzün tevkifi hakkındaki haberler çok kısa oldu. Taraflarınızı ve hissi hareket etmek gayrı insanî bir tutum ve şerefli Türk hâkimini şüphe altında bırakmak olurdu. Zihinlerde şüphe yaratılmamak için tarafımızdan âzamî titizlik gösterilmiştir. Madem ki şu nihayete ermiş ve dâva beraetle neticelenmiştir, mahkeme safahatını olduğu gibi nakletmede bir beis görmüyoruz. Aşağıda Türk hâkiminin hukuk tarihine şerefle yazılacak âdilâne bir kararını ve mahkeme safahatını okuyacaksınız.

— OKU —

T. C.
KONYA
1. Ağır Ceza Mahkemesi
Esas No: 963/51
Karar No: 964/11
C. Savcısı No: 963/1358
— (K A R A R) —
HAKİMLER HEYETİ :
Başkan : Cevdet Can 8223
Üye : İbrahim Safacı 8988
Üye : A. Hulusi Zeren 10129
C. Savcı Yar. : Sürkü Doğuç 10658
Zabıt Kâtibi : Derviş Kelek 255

Konyada münteşir Oku mecmuasının yazı işleri mes'ul müdürlüğünü ifa eden mazzunun Oku mecmuasının 6/Temmuz/963 tarihli 21. sayısının ikinci sahifesindeki (Hâdiseler, Düşünceler) başlıklı yazısında tevhidi tedrisat kanununa (Meşrutiyet bir kararı ve ilgazı tedrisat sıfatları izafe edilmek suretiyle Türkiye Cumhuriyeti kanunlarına neşren hakaret ve aynı yazıda anayasa kanununun 153 üncü maddesine aykırı olarak dinî tedrisat yapan müesseselerin kapatılmaması gerekliğini ileri sürmek sure-

tiyle neşren lâikliğe aykırı propaganda yapmaktan mazzun ve Konya sorgu hâkimliğinin 27.11.963 günlü giyabi tevkif kararı üzerine 28.11.963 tarihinde yakalanıp tevkif olunan Konyada Mengene caddesinde 160 No. lu evde oturur Konyada müntejir Oku mecmuası yazı işleri mesul müdürü aslen Çumranın Alibeyhüyüğü köyünden Mustafa ve Güllü oğlu 26.6.934 D. lu ve 12.12.963 tarihinde tahliye olunan HALİT GÜLER hakkında mahkememizde yapılan açık duruşma sonunda:

Telkik edilen dosya müdafereatı ve bu kerre İstanbul Üniversitesi Hukuk, Edebiyat ve Yüksek İslâm Enstitüsü profesörlerinden müteşekkil bilirkişi heyeti tarafından verilen 23.1.964 tarihli rapor müdderecatından anlaşıldığı üzere sanığın Oku dergisinde neşredilen yazıdan T.C. K. nun 159 ve 163 üncü ve anayasanın 153 üncü maddesini kapsayan bir suç vasıf ve mahiyeti bulunmadığı cihetle iddia makamının kanuna uygun olarak talepleri veçhile sanık Halit Güler'in müsnet suçdan beraetine temyizi kabil olmak üzere 18.2.964 tarihinde aşağıdaki hükmün tesisine karar verildi.

Hüküm:

Sanık Halit Güler müdafii avukatlar Kemal Güdeneli, Haydar Koyuncu, Ziyaeddin İzerdem ve Mehdi Halıcının yüzlerine karşı açıkdan tefhim olundu. 18.2.964

Başkan 8223
Cevdet Can
Üye 10129
A. Hulusi Zeren
İbrahim Safacı
Katip 255
Derviş Kelek

TENKİL VE TAHLİL

(Başlarafı 15 de)

nektir. Köyde öğretmen ve imamlığı ayrı sahsta toplayın, Köy İşleri Bakanlığına lüzum kalmadan köy, kalkınma hamlesine girişecektir.

Mecmuazımın 31. inci sayısında, madde madde üzerinde durduğumuz mahut komisyon raporundaki neticelere iki gerçeğe dayanmak varlığı söylenmektedir:

1 — *Diyanet hizmetleri kadrosunun son derece dar olu*şu,

2 — *Bugün orada iyi - kötü hayat ve maişetini te'min etmekte bulunan... vatandaşlarımızı hiç değilse hizmet ömürleri müddetince orada muhafaza endişesi.*

Komisyonun kararlarına temel teşkil ettiği söylenen *bu iki ana düşünceden ikincisi ne kadar insanî ve hayır* - hahlık duygusuna dayanıyorsa birincisi de o nisbette yavan ve sudan sebeplerdir. Diyanet hizmetleri kadrosu bu *memlekette son derece dar ve mahdut ise vakıf müessese*ler niçin gerçek sahibine devredilmez? Devredilmeyecekse bu milyonlara baliğ olan gelire mukabil Diyanet hizmetleri kadrosu niçin genişletilmez de sıkıştıkça sıkıştırılır?

Ve nihai karar, İmam - Hatip Okullarının adedinin artırılmaması için bir istihdam politikası lâfı sakız gibi çiğnenir durur. Kuruluşunun ondördüncü yılını idrak eden bu okulların verdiği me'zun sayısı 1729 olur ve bu rakam, eğitim Bakanı tarafından *«Bizim istihdam gücümüzün çok üstünde bir verim»* telâkki edilirse elbette komisyon buna bir çare bulmalıdır. İşte iki esasa dayanan Komisyon çalışmaları en salim yolu seçmiş, İmam - Hatip Oulu me'zunlarını köye göndermek şöyle dursun, nüfusu 5000 den aşağı olan yerleşme merkezlerine bile göndermemiş, köyleri ve bir çok kasaba ve ilçeleri bu nurlu çırağdan mahrum etmenin formülünü ortaya koymuştur. Bu memlekette nüfusu 5000 den fazla olan yerleşme merkezinin adedi sadece 395 olursa, tabii Diyanet hizmetleri kadrosu çok mahdut olacak ve tabii ki İmam - hatip Okullarının verdiği me'zun sayısı istihdam gücümüzden fazla telâkki edilecektir.

Aziz Okuyucu, Maarifimiz, İmam - Hatip Okullarına karşı anlaşılması güç bir davranış içindedir. Çünkü, bizzat Maarif Vekili:*«Maneviyatımızda kısırlaşmış bir topluluk halinden çıkmamız lâzımdır» der. «Türkiye elli yıl önceki Türkiye değildir... Gelişen Türk cemiyeti bundan böyle din adamlarımız da seviyeli kültür ve bilimlerle mücehhez olmalarını zarurî kılmaktadır»* der, fakat, Türk halkını manevî kısırlıktan kurtararak olgun bir cemiyet haline getirecek ana unsurun kaynağını azaltmakta besis görmez. Din adamlarında seviyeli kültür ister, fakat bu seviyeli kültürü verecek elemanları yetiştirmekte acele etmez. Gelişen Türk Cemiyetinin din adamına olan ihtiyacı teslim edilir, fakat din adamı çok olmasın istenir. Garip düşünceler doğurusu!..

MUHAKEME SAFAHATI

(Başlarafı 17 de)

nun da tetkikat sırasında göz önünde bulundurulması ve birlikte gönderilmesini talep ederim.» dedi.

İlk duruşma Halit Güler'in tahliyesi ile neticelendi. Ayrıca Mahkeme h - yeti İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsü, Hukuk Fakültesi, Edebiyat Fakültesinden intihap olunacak üç kişilik bir bilirkişi heyetine yazının incelettirilmesine ve ikinci duruşmanın 27-1-964 tarihinde yapılmasına karar verildiğini açıkladı. Kapının önünde neticeyi sabırsızlıkla bekliyen yüzlerce insan bu âdilâne kararı kalben alkışladı. İkinci duruşma da mezkûr tarihte yapıldı. İstenen yeni bilirkişi raporu gelmediği için duruşma tekrar 18-2-1964 tarihine bırakıldı. Son duruşmada metnini mecmuamızın diğer sayfalarında bulacağınız yeni bilirkişi heyeti raporu okundu. Müdafii avukatlar yine hazır bulundular. Yalnız Av. Bekir Berk'in, kendisi gelemediğinden mahkemeye gönderdiği ve müvekkilinin beraetini istiyen telgrafı okundu. İddia makamı da arkadaşımızın beraetini talebi etti. Avukatlar da bu isteğe uydular. Bundan sonra mahkeme heyeti metinsi aşağıda bulacağınız kararını açıkladı.

VAHDET-İ VÜCUD

(Baştarafı 11 inci sayfada)

mutlak ibâhaya varan ve dini emir ve teklifleri bir hiç mesabesine indiren batiniye ve hurufiye mezheplerinin gittiği yolu tutmadıklarını kaydetmeliyiz. Bu konuda mutasavvıfların mezhep ve meşreplerini anlamak için, Celâlüddîn-i Devvânî'nin te'lif ettiği ve Şeyhülislâm Musa Kâzım Efendinin türkçeye çevirdiği «Zevrâ ve Havrâ» adlı eserden aşağıdaki satırları nakletmek kâfidir:

«Zahiri terk edip bütün himmetimizi Kitap ve Sünnet'ten maksud olan maâniyi te'vile kasreyledîğimiz zannolunmasın. Zira biz zahiri alâ-hâlihî isbatla (olduğu gibi kabul etmekle) beraber, bi-tarik-ir-remz (remz yolu ile) ondan diğer hakâyık-ı bâtıneyi (gizli hakikatleri) dahi istinbât ederiz. Bu da zamanımızın havasındandır (hususiyetlerindendir.)» (Zevrâ ve Havrâ: Sh: 6).

Gelecek yazılarımızda vahdet-i vücud görüşünü ileri süren zatların bazılarının eserlerinden pasajlar nakli ile yukarda anahatlarını belirtmeye çalıştığımız çerçeve dahilinde vahdet-i vücud hakkında umumî bir kanaat vermeye çalışacağız.

ARAB DİLİ

(Baştarafı 18 de)

Sami dillerini inceliyenler iki usul takip etmişlerdir. Birincide bu dillerin Doğuş, neş'et ve gelişmeleri ile hayatları bahis konusu olmuş, ikincide de özel olarak bu dillerin gramer, müfredat ve sesleri ele alınmıştır. İlk usule göre bu diller üzerinde çalışma yapanların başında Fransız ilim adamı RENAN gelmektedir. (4) Bu konuda Ondokuzuncu yüzyılın ortalarında SAMİ dillerinin genel tarihçesini belirten bir eser telif etmiştir. (5)

4 — Histoire Generale et systeme Compare des Langues Semitiques. (Bu eserin yalnız birinci kısmı çıkmıştır.

5 — Sami dilleri arasındaki benzerlik aşağıda zikredilen misallerden biraz hissedilmektedir.

ARAPÇA	SÜRYANİ	KİLDANİ	İBRANİ
رأس	ريش	ريش	روش
سن	شن	شن	سين
عين	عينا	عينا	عاينه

TAASSUP

(Baştarafı 20 nci sayfada)

firleri sevmez.) (Allah israf edenleri sevmez.), (Allah zalimleri sevmez.) ve (Allah müfsitleri sevmez.) gibi fermanı kudsiler bize istikamet aşılamalı.

Değilse, ilim de beş, irfan da beş, hayat ta, memat ta, sanat ta, sevgi de hepsi beş, gayesiz, şaşkın ve tesadüfî olmaktan kurtulamaz.

Yeter ki Şeytanın ve nefsin mel'anetini Allahın emir ve nehyine tercih etmemek şartıyla doldurulsun. O zaman boş zannettiğimiz nice şeyler dolu çıkar ve hiç ümid etmediğimiz yerlerden selâmetin yolu çıkar. İyilik ve güzellikte ifrat olamaz, sevgili okuyucum. Çok güzeldir diye nefret edilen bir şeye beşaddî etmek mümkün müdür? İyilik te böyle. Allahın emir ve nehyi üzerinde titizlik göstermek kadar mütena bir iyilik gösterilemiyeceği için dinde taassup ta gıptaya değer bir meziyettir. İnsan ruhu kemalin ve cemalin eseli meftunudur zaten. Hülâsa bu mânâda taassup nur üstüne nur, hayır üstüne hayırdır. Ne mutlu o

kimseye ki إِمْ نَ فَيْنَ اللهَ نَعْ ا vardır.

Anayurda Selâm

(Baştarafı 18 de)

Hû okuyan dillere,
Hayır saçan ellere,
Seherdeki yellere,
Kucak, kucak selâmlar.

⁂

Sırıl sırıl nehire,
İman saçan dehire,
Zülmü yıkan zehire,
Kucak kucak selâmlar.

⁂

İslâm için koşana,
Aşkı ile coşana,
Çağlayıp ve taşana,
Kucak, kucak selâmlar.

⁂

Efendiye; beyine;
Ücra, ücra köyüne,
Yurdumun her şeyine,
Kucak, kucak selâmlar.

D. Ali ERFİDAN

OKUYUCULARLA BAŞBAŞA

★ S. Hüseyin Can - Bozhüyük,

Mektubunuz ve abone bedeliniz geldi ve aboneniz yenilendi.

İslâm ülkesinde yaşamış ve müslüman ismini taşımış fakat hiç namaz kılmamış veya camide görülmemiş bir kimseden, eğer namazı veya diğer emirleri küçültücü hareketler ve bu emirlerin farziyyetini inkâr eden bir söz duyulmamışsa bu adamın cenaze namazı kılınır. Hem iman meydanında itibar Kelimei Tevhidedir. Mutlak bir inkâr içinde değilse bu adam, herhalde bir kelimei şehadet getirmiştir. Selâmlar...

★ S. Mehmet Bağdatlı - Ladik,

Mektubunuzu aldık, 17. sayı gönderilmiştir. Suallerinizin cevabı:

1 — Ehl-i Kitaptan bir kadınla evlenen bir erkek, kadını, islâm dinine sokmak için cebredemez ve müslüman olmadı diye boşayamaz. Ama, namus meveuundaa erkeğine ihanet ederse boşlye ahlâksız kadından müslüman da olsa boşanır.

2 — Boşanma mevzuundaki sorunuzu bazı sebepler dolayısıyla burada cevaplandıramıyacağız. Özür dileriz.

3 — Peygamberimize miraç gecesinde üç hediye verilmiştir.

a) Bakara süresinin son iki âyeti (آمَنَ الرَّسُولُ ...)

b) Ümmet'i Muhammetden Allah'a şerik koşmıyanların cennete gireceği,

c) Her gün elli vakit namaz. Sonra Peygamberimizin dûa ve niyazıyla orada beş vakte inmiştir. Başka türlü bir şey yoktur. Bu hususta mecmuamızın 11. ve 22. sayılarında oldukça etraflı bilgi verilmiştir. Okumanızı tavsiye ederiz.

4 — Bu mevzuda düşünecek birşey yoktur. Niyet, ibadetin ruhu ve özüdür. Niyet ve ihlastan hali olan ibadet sadece bir şekil ve iskelettir. Buradan da anlaşılıyor ki ibadetlerde niyet esastır. Sonra kefaret dediğimiz altmış bir oruç, Allah'ın emrine uymıyarak orucu bozmanın cezasıdır, yoksa oruç tutmamanın cezası değil. Akşamdan oruç tutmamağa kararlı olan bir insan, zaten bu kararı ile Allah'a isyan bayrağını dalgalandırmıştır. Altmışbir nesine gerek!..

5 — Eğer başımızdaki nesne, namazda alnımızın secdeye değmesine mani ise veya, şapkanın biçimi bozulacak diye alnımızı yere koymassak namazımız mekruh olur.

★ S. Mehmet İlmaz - Sarayönü,

Bayram va'zında kaza müftüsünün, «Sarhoşun, kumarbazın, zinakârın arkasında namaz kılınır ve faiz helâldir, bankalar hükümetin hazinesidir, paralarınızı oraya yatırın» şeklinde konuştuğu ve daha buna benzer ilme ve dîne aldanıma yakışmayacak beyanlarda bulunarak cemaatin camiden nefretle dağıldığını yazıyor ve bunların bizden izahını istiyorsunuz.

1) Müfti Efendinin işaret ettiği kötü vasıflarla muttasıf olanlara «fasık ve facir» denir. Böyle kimselerin imameti tahrimen mekruhtur. İmam-ı Muhammet ve İmam-ı Malik'e göre ise bunların imamlığı esasen caiz değildir. Hele bir din adamı böyle iğrenç ahlâkı düşüklüğe müptelâ olur, bir de mihraba geçerse, bu imama iktida eden cemaatin böyle bir ibadetinde nasıl manevi bir gıda alacağını da düşünmek lâzım. Zaten bir müslüman, imamın böyle hallerine vakıf olursa onun arkasında namaz kılamaz. İmam milletin din rehberidir, öncüsüdür. Mihrapta imam, dışarda hovarda olan insanlar bu milletin muktedasıbi olamaz. Millet bu kadar şuursuz olmamalıdır. Böyle imamlar, elinde meş'ale tutan köre benzerler.

2) Faiz meyzuunda mecmuamızın 9. sayısında Diyanet İşleri Bşk. Vekilinin «faiz ve iktisat» görüşünü tenkid eden bir yazı çıkmıştır. Okumanızı tavsiye ederiz.

3) Bizde bankaların çoğu, şahıslarındır, hükümetle alâkası yoktur. Yalnız bir kurum olarak devlete vergi öderler. Bu bakımdan her banka hükümetin hazinesi değildir. Allah Kur'an-ı Kerimde (واحل الله البيع وحرم الربوا) buyurduktan sonra, ribanın lehine bir fikir ve beyanda bulunmak bir din adamına yakışmıyacak vasıflardır. Fazla maalûmat istersiniz bu hususta pek çok eski ve yeni me'haller gösterebiliriz. Selâmlar.

★ S. İhsan Ataöv - Ankara,

Mecmualar adresinize postalanmıştır. Millet hizmetinde hayırlı muvaffakiyet temennisiyle. Selâmlar.

★ S. Şaban Gülşen - Balıkesir,

Gönülden seslenişiniz bizi çok mütehassis etti. Hakkın doğmasını va'dettiği günler yakındır, İnşaallah. Sizin ve İsmail Makarna kardeşimizin havalesi geldi. Aboneleriniz yapıldı. İstediğiniz sayılar gönderildi. Alâkanızın devamını bekleriz. Selâmlar...

★ S. Durmuş Yeşilbağil - Konya,

(OKU) için gösterdiğiniz gayreti en derin şükran hislerimizle takdir eder, alâkanızın devamını bekleriz. Selâmlar...

★ S. Türan Turhan - Yerköy,

Aboneniz yapıldı. Takdir edersiniz ki dini neşriyat sizin gibi gayretli, dirayetli müslümanların maddî-mânevi müzaheretiyle yükselecektir. Alâkanızın devamını bekler, mecmuamızı muhitinize tanıtmanızı rica ederiz. En derin bağlılıklar...

★ S. Mehmet Camızcı - Çumra,
★ S. Rifat Saracoğlu - Denizli,
★ S. Altan Kurtay - Isparta,
★ S. Nedim Ayabakan - Malatya,

Mektup ve havalelerinize alındı. Aboonelerinizi yenilendi, hepinize teşekkürlerimizi sunar, alâka ve bağlılığınızın devamını en samîmî duygularla rica ederiz. Selâmlar...

★ S. Hasan Özkeçeci - Çarşıkapı, İstanbul,

Mektup ve havaleniz geldi ve aboneniz yenilendi. İstediğiniz 17. Sayı da adresinize postalanmıştır. (OKU) mensupları da sizlerin ve bütün okuyucularının bilmukabele bayramlarını tebrik eder, Cenabı Hakdan bu asil milleti daha mutlu bayramlara kavuşturmasını niyaz eder. Selâmlar.

★ S. Hayrâni Şenel - Ereğli,

Yeni vazifenizde hayırlı muvaffakiyetler dileriz. Mektubunuzu aldık. 36. sayıya kadar borcunuz yoktur, alâkanızın devamı en büyük arzumuzdur. Selâmlar...

★ S. Abdullah Sert - Balıkesir,

Mektubunuzu aldık, aboneniz yenilendi. Diğer arkadaşlarınızın da aboonelerini yenilemelerini bekleriz. Biz, prensip olarak kimsenin abonesini kesmeyiz. Kendileri bildirinceye kadar. Bir de siz talebe kardeşlerimizden şiir ve yazı bekliyoruz. Mecmua sizin ve sizin davanızındır. Selâmlar...

İslâmın İlk Emri
O K U

Sahibi :
Türkiye İmam-Hatip Okulları Mezunları Cemiyeti adına
Mustafa ATEŞ

Yazı İşleri Müdürü :
Süleyman ÖZKAFA

İdarehane :
Çukırkışlar Cad. Saray Çarşısı bitişiği Kat: 3 — KONYA
Muhabere Adresi : P.K. 105 — KONYA

Abone şartları : Yıllık : 11 TL. Altı aylık : 5,5 TL. Me'haz gösterilmeden yazılarımız iktibas edilemez, gönderilen yazılar basılsın-basılmasın iade edilmez.
Ahmed Said Matbaası — İSTANBUL

Basıldığı Tarih : 12 Mart 1964

Kayseri İmam-Hatip Okulu Mezunları Cemiyeti, İlâhiyat Tedrisatına Yardım Edenler Derneği ve Kayseri ve Civarı Din adamları Yardımlaşma Derneklerinin

MÜŞTEREK TEBLİĞİ

Milli Eğitim Bakanı İbrahim Öktem'in Başkanlığında 19 - 21 Kasım 1963 de Ankara'da toplanan «Din Eğitimi problemlerini incelemekle görevli Komisyon» un almış olduğu kararları: İmam - Hatip Okulları ve Yüksek İslâm Enstitülerinin hayatlarına kast eder olduğundan hüsn-ü niyetin eseri olarak asla kabul edemiyoruz.

1) Kararın ikinci maddesinde İmam - Hatip Okulu mezunlarının hizmet sahası daraltılmakta, nüfusu 5000 den aşağı olan kasaba ve köylerde vazife verilmek istenmemektedir. Bununla münevver din adamı bekliyen yüzbinlerce müslüman dinî bilgiden, hatta dinî duygudan mahrum edilmek isteniyor. Hizmet sahaları daraltılan Okullarımızın 26 dan 6 ya inmesi bir an meselesi olacaktır. Nüfusu 5000 den aşağı olan yerlere din adamı olarak kurslardan yetiştirilecek kimseler gönderilecekmiş ki bu da, cehaletin artmasına ikinci bir âmil olacaktır. Bütün bunlardan gaye: münevver din adamı ile müslüman halkın alâkasını tamamen kesmektir.

II) Kararın üçüncü maddesinde müftü vaiz ve selâtin cami personeli'nin yüksek tahsilli olması şart koşuluyor. Buna göre mezunlarımızın hizmet sahaları da daralmış oluyor. Yüksek tahsil yapamıyan İmam - Hatip Okulu mezunları ve halkın itimadını kazanmış, hususi surette kendisini tam mânası ile yetiştirmiş kıymetli din adamlarımız da saf dışı bırakılmış olacaklardır. Bu ise büyük bir zümrenin hakkına tecavüzden başka bir şey değildir.

III) Yine kararın üçüncü maddesinde İmam - Hatip Okulları tamamen yatılı olsun ,orta kısmı diploma ile bölünmesin, yedi senelik bir bütün olsun, İmam - Hatip Okulu mezunları Lise bitirme imtihanına girerek, Hukuk, Tıp, İktisat, Fen Fakülteleri gibi Üniversitenin her hangi bir dalında ihtisas yapamasın denilmektedir.

Bu karar Anayasaya aykırıdır. Açık bir haksızlıktır. Millî iradenin malı olan İmam - Hatip Okulu Mezunları neden frenlenmek isteniyor? Yoksa bir çok siyaset kurtları kendi istikballerinden endişe mi ediyorlar?

IV) Kararın 4. Maddesinde, üçüncü bir Yüksek İslâm Enstitüsü açılamaz, mevcutları da Üniversiteye bağlı birer Fakülte haline getirilmelidir, deniliyor. Buna göre Yüksek İslâm Enstitülerinin sayıları dondurulmuş olacak İslâmî ilimleri okutan din âlimleri, fakülte öğretim kadrosuna giremiyecek ve onların yerini gayri samimi, itikadı bozuk kimseler mi alacaktır?

Bir taraftan bilgisiz din adamından milletimizi kurtarmak lâzım deniliyor, diğer taraftan da tahsilli din adamının hizmet sahası daraltılıyor. Böylesi politika oyunlarına artık milletin tahammülünün kalmadığı bilinmelidir.

V) Komisyon üyeleri bu kararlara imza koyarken ne düşünüyorlardı, bilmek isterdik. Evet, bu karara imza koyan komisyon üyeleri:

Prof. H. Ziya Ülken, E. Ziya Karal, Fikret Işıltan, Adnan Erzi, F. Nafiz Uzluk, Tayyib Okiç, Abdulkadir Karahan, Diyanet İşleri Başkan Yardımcısı S. Evrin, Diyanet İşleri Müşavere Heyetinden Hamdi Kasaboğlu, A. Arslan Aydın, Ankara Müftisi Lütfi Doğan, İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsü Müdürü Ahmet Davudoğlu, Tefsir Öğretmeni Mehmet Sofuoğlu, İsmet Parmaksızoğlu, İbrahim Olgun, Bakanlık Müsteşarı Nuri Kodamanoğlu, Mehmet Arslantürk, Talim Terbiye Dairesi Müdürü H. Hüsnü Giritli, Din Dairesi Müdürü Dr. Selâhattin Çetintürk ve Bakanlık Baş Müfettişi Reşat Oğuz'u şiddetle protesto eder, ilgililerin dikkatini çekeriz.

FİATI : 100 KURUŞ

İslâmın İlk Emri

Oku

YIL : 4 Nisan 1964 Sayı : 35

İÇİNDEKİLER

- Hâdiseler — Düşünceler
- OKU
- Hz. Muhammed (S.A.) ve Hicret — **Ali TANTAVİ**
- Analar - Babalar, Aman Dikkat! — **Mehmet S. SELÇUK**
- Faşist yok, Komünist var — **D. Fethi TEVETOĞLU**
- Ulûm'ul-Hadis — **Hayreddin KARAMAN**
- Gençliğin Izdırabı — **Yusuf KILIÇ**
- İlm-i Kelâm Dersleri — **Dr. A. Arslan AYDIN**
- Profesör Necati Lügal — **Mahir İZ**
- Ahlâk ve Tasavvuf — **Ahmet GÜRTAŞ**
- Komünistlerin ilk hedefleri — **Süleyman ÖZKAFA**
- Kıbrısın gölgesindeki kızıl lekeler — **Halit GÜLER**
- Alkol ve tevlid ettiği zararlar — **Dr. M. Hulûsi BAYBAL**
- Brecht'in Hayranları — **Ramazan KUNT**
- Var Olmak — **Zübeyr YETİK**
- Satılmışların Bitmeyen İsyânı — **Mehmet ÖZCAN**
- Mahpus Duygular — **Güner TOLGAY**
- Uzayda İmanlı - İmansız Mücadelesi — **Necdet İLHAN**
- Varolsun Milliyetçi - Müslüman Gençler — **Afife İFFET**
- Al-Mâturidî'nin Nasihatnâmesi — **Asist. A. Suphi FIRAT**
- Hayat Çizelgesi ve bir kaç söz — **Bakir BAŞARICI**
- Şiirler
- Okuyucularla başbaşa

HÂDİSELER—DÜŞÜNCELER

«Fakat zalimlerin, gâvurluktan başkasına baktıkları yok.» İsra S. Ayet: 99

Küfür ve esatirî dîn düşmanlığını her vesile ile bayraklaştıran bir kısım Türk (!) basını, son günlerde gemi azıya almış, korkunç bir mes'uliyetsizlik duygusu içinde, sözde, menşûb olduğu milletin ruhunu asındırmaya, îmanını dejenere etmeye kıyam etmiş bulunuyor. Neşterlenmesi icabeden yığın-yığın buhranlar, krizler, fâzilet ve insanlık yıkıcı doktrinler ve Akdenizin mavi suları ortasında mahzun-mahzun dalgalanan al bayrağın şeref ve haysiyet meselesi ortada dururken, her dinî davranışın gerisinde mutlaka başı ezilmesi gereken kızıl bir yılan varmış gibi otoriteyi tahrik edici neşriyat yapan bu basının ağlarına düşen, onlara maşalık yapan satılmış kimseleri de görüyoruz, son günlerde **Pencere**'den gırıl gırıl cadılarex hayvrular dolusu pislik çıkarıcı rasına, beynimizi eriteceğe, ruhumuzu kusturacak inkâr fırtınalarının estiği bu hengâmede, bizim aynı îman çizgisi üzerinde bulunduğumuzu zannettiğimiz kimselerin, tefekkür kuthu imansızlığa dayananlara yaltaklanmaları ne kadar acı.

Her cemiyette kiralık vicdanlara hamalık yapan başlar bulunur. İmam-Hatip okulları çevrelerinde de böyle sığ düşünceli kimselere rastlamak garabet sayılmamalı. Asıl garabet, İzmir ve Konya İmam-Hatip okulunda vereyan etmemiş hadiseleri olmuş gibi göstererek şöhretlerini, kosköca müesseseleri lekelemekle kazanmak istiyenlere bu okul idarecilerinin ses çıkarmamasıdır. Milliyet ve Cumhuriyet. gazetelerinde neşredilen, birisi İmam-Hatip Okulu Edebiyat Öğretmenine, diğeri de Konya İmam-Hatip Okulunda bir talebeye ait oldüğu tahmin edilen bu yazı ve mektuplar, meseleleri Haik adesesinden değil de kenditers yüz edilmiş objektiflerinden görüşe alışık olanlara çok yağlı bir parsa olmuştur. Meşhur komünist Bertolt Brecht'in ve onun eseri (**Seziuanın İyi İnsanları**)-nın müdafaasında maskeleri bir daha düşen bu kızıl ajanlar, adı geçen mektup ve makaleyi dillerine dolayarak gürleyece teşvik tahrik ve iftira kampanyasını yürüttüler. **«İmam-Hatip okulları, sahında, aydın din adamı yetiştirmek ideali arkasına saklanmış çeşitli maksatların cirit oynadığı birer tehlikeli saha haline gelmiştir.»** diyecek kadar zihniyet budalası oldukları, kuyruğuna basılmış kızıl bir yılan gibi kıvır-kıvır kıvrandıklarından belliıdır. Ama, endişe etmiyoruz. Zafer daima hakkındır... ﴿وَلِلّٰهِ الْعِزَّةُ﴾ Onlar, Hak'ın bu haşmetli zaferini düşündükçe beyinlerine kan sıçrıyor, harman olmuş eroinman gibi etrafa saldırıyor da saldırıyorlar. Onları, varsa vicdan muhasebelerine terkederek bir Konya İmam-Hatip Okuluna dönelim:

18-3-1964 tarihli Cumhuriyet Gazetesinin ikinci sayfasında **PENCERE** köşesinde **«YAĞIYOR»** başlıklı yazıyı herhalde okul müdürü görmüştür. Şimdi sorulacak: Eğer bu mealtıda haber verilen meseleler okulda cereyan etmişse müdürlüğün fonksiyonu nedir? Son günlerde Bay Müdürün başka bir yere naklini istediğini duyuyoruz. Buradan, bu müessesenin başından ayrılacağı dakikaya kadar sorumluluk taşıyan bir insan olarak bu kızıl iftira, bu tôhmet sağanağı karşısındaki tutumu ne olmuştur? Bu mektup kahramanının yazdığı gibi Atatürk'ün portresine hakaret edilmiş ve insanlığa yakışmıyan havlamalar olmuş mudur, olmamış mıdır? Eğer talebe arasında böyle bölücü bir fikir vereyan var idi ise, müdürlük idari tasarruflarını kullanarak niçin bu kötü gidişi önlememiştir? Müdürlük sultası ile bu cereyan tahkik ve tenkil edilememişse inçin vekâletten bir teftiş heyeti istenmemiştir? Eğer top yekûn bu meseleler karşısında idare lâkayt kaldı ise, şu halde, bu mütecanis unsur arasında bu tefrikanın kundakçısı ve Atatürkçülük aleyhtarı fikirlerin bizzat mürevvici okulun yöneticileri demektir. Ve idareciler, bu mantık silsilesine dayanan soruların boğucu çemberinden kendilerini kurtaramıyacaklardır. Çünkü mektubun kahramanı, sınıftaki huzursuzluktan idareyi haberdar ettiğini, idarenin de kendisine sabır tavsiye ettiğini içli bir dil ile gün ışığına çıkarmaktadır. Bu yolsuz davranışlar karşısında, kadre uğruyan talebelere sabır tavsiye etmek ne demektir? Nizamnameler ne güne duruyor? Görülüyor ki bir müesseseyi ağır tôhmetlere maruz bırakan mektubun muhteviyatı, idarenin kayıtsız kalamıyacağını zannettiğimiz dava ve meselelerde bir laçkalık, bir mesuliyetsizlik içinde ol-

(Devamı 26 da)

«İstiyorlar ki, Allah'ın nurunu ağızlariyle söndürsünler, Allah ise nurunu tamamlayacaktır, isterse kâfirler hoşlanmasınlar.»

(Âyet-i Kerime meâli, Saff suresi: 8)

İslâmın İlk Emri OKU

«Allah, bizden birşey duyup ta başkasına ayrıntı tebliğ edenin yüzünü ak etsin, nice tebliğ edilen vardır ki (bizden) duyandan daha anlayışlıdır.»

(Hadis-i şerif meâli: Tirmizî, E. Dâvud)

Sayı : 35 ★ Cilt : 3 ★ Dinî, İçtimaî, Edebî Aylık Mecmua ★ Yıl : 4 ★ Nisan 1964

Hz. Muhammed (S.A.S.) ve Hicret (1)

Ali TANTAVİ

Bu gün hicret. Bu günü kutlamak için devlet daireleri ve okullar tatil. Caddeler gündüzleri boşlaklar, geceleri de meşalelerle donatılıyor... Sonra gün geçiyor. Dünkü günün geçtiği gibi. Yarın da geçer. Çocuk, babasından sormaz «Hicretin mânâsı nedir, bu gün neyi ifade ediyor?» Baba ailesine ve çocuklarına Hicretten hiç mi hiç bahsetmez. Bahsedemez de. Zira birçok babalar kurtarıcıları peygamberlerinin hayatı hakkında ya hiç birşey bilmez. Ya da vazlı olmıyan ve ilmî bir değeri bulunmıyan pek az şey bilir.

Bu sûsunmuş ümmî kişi bir kitap getirmiş. Amma ne kitap! Anayasa, medenî kanun, ahvâl-i şahsiyye kanunu, ceza kanunu, devletler hukuku hepsi bu kitabın içinde. O, ahlâkî bir şol. O, tarih, açıp ülmler kütlesi onda. Yine beşer ruhunu en yüksek bir ruh temizliği ve celâdet mertebesine çıkaracak mahiyette o. Daha enteresanı bu kitap öyle ilâhî bir üslûpla yazılmış ki, onu insan kaleminin taklit etmesi imkânsız. Çünkü onun belâğat derecesi insan kabiliyetinin o kadar üstündeki...

Bu dâvanın muvaffakiyeti bir anda parlayıp sönen ateş kıvılcım gibi birdenbire olmadı .

Başlangıcından bu yana 14 asır geçmeğine rağmen dünyanın ufuklarını aydınlatan bu nur devam etmekte ve dünyanı sonunadek devam edecektir...

Böyle bir adam yeniden zuhur etmiş olsa ne kadar hayret edersiniz?

İşte aziz okuyucular, bunların hepsini yapan Hz. Muhammed (S.A.) dir.

O, Bizans'ın ve Kisra'nın hiç duymadığı korkunç sahrada yakset kumlar arasında dar ve çorak bir vadide tek başına iken kendisine Cebrail gelip şöyle hitap ediyordu: «Uyan! Uyan ey insan! Tek başına Kureyşin karşısına dur ve putlarını kır, ilâhlarını tûrumâr et! Dağılmış Arapları topla!. Onla-

(1) Recâlün Min-et-Tarih.

(Devamı arkada)

Mahut Çetin Altan'ın düşündürdükleri :

Analar Babalar, Aman Dikkat!

Mehmet S. Selçuk

Evet ey veliler, eğer müslümansanız ve müslümanlığınızdan dolayı evlâtlarınız tarafından tahkir edilmek istemiyorsanız çok dikkat ediniz. Sakın bu yeni alârm da nerden çıktı demeyiniz, tehlike kapınızı sarmış, uyumayınız. Bizden söylemesi; sonra mahut Çetin Altanın babasının, anasının durumuna düşerseniz karışmayız. Çetinin babasına, anasına ne mi olmuş? Bilmiyorsanız haberiniz olsun: Zavallı ana baba, bu ramazanın ilk gününde yetiştiği büyütükleri hayîaz bir veledleri tarafından, hem de neşren hakarete uğramışlardır. Öyle bir hakaret ki, i-şitilmedik duyulmadık.. Belki küçük Çetinciği öyle yetiştirdikleri için bu hakarete müstehak idiler, kim bilir, belki de Çetinciğin yazdığı gibi '... birbirlerine karşı daha fazla dindar görünmek isterdi) bu aile. Zavallı Çetincik böylesi yalancı bir aileden yetiştiği için dindar olamadığını diyor. Doğrusu acıdım şu Çetin Altana; Camideki vaazlardan yalanın kötü olduğunu duyunca çocukcağız yalancı olan ailesine çok acırmış aynen şöyle diyor, Çetincik: «Hapı yuttu anneannem de, dedem de, derdim. Çünkü ikisi de sık sık yalan söylerdi. Hoş evde herkes biraz yalan söylerdi ya»

Fakat bu kadar yalancı bir ailenin dindar olmayan çocuğundan doğru haber beklemek biraz fazla safdik olur ya.. Eğer Çetincik dedesine, ninesine babasına, topyekün ailesine birden iftira etmiyorsa, bu kadar berbat bir ailenin çocuğu olan ve üstelik garbın ahlâksızlıklarına hayran olan veledden, yalandan başka ne beklıyebilirdik. O Veledi yalan, yazar da olunca ve mevzu bulamayınca ne yapsın, Ahmet (haşa) Emin (haşa) Yalmandan geri mi kalsın yani. Eline kalemi aldı mı, aklına baba mı gelir, ana mı gelir; milyonlarca insanların bağlandığı DİN ve İMAN mı gelir... Ne gelirse gelsin kudurmuşçasına saldırır. Meselâ, o yazasında ailesiyle beraber mubarek Ramazan-ı Şerîfe de istihza etti-ği gibi.. Hem niye etmesin? Hayt dedi mi karşısına çıkacak kimse göremiyor ki. Bu cesaret biraz da cehaletten gelir diyenler olursa da biz o kanaatta değiliz, bu veledi yalanın arkasında karanlık emelli sosyalistler olsa gerek.. Bir de ihtiyar Ulunan gibi zavallılarla ayrı gazetede çalışmak imkânıyla gafilleri okuyucu olarak temin etmesi cesaretinin diğer bir kaynağı olamaz mı?

Her ne ise, Ey veliler! Çetinciğin ailesi gibi (Dindar görünmek) isteyen yalancılardan değilseniz, haber verelim ki, ateş bacayı sardı; sizin çocuklarınız da sizi böyle tezyif edebilirler. Nesebi sahih yavrularınızın doktor, mühendiş, avukat v.s. olmasını istemeden evvel şuurlu mü-minler olmasını temine çalışınız. Eğer böyle yapmazsanız, böyle yapmaya çalışmazsanız Çetin Altanların hakaretine müstehak olursunuz..

Belki hatununuza Fatih Rüfkının babası Cibali İmamı gelir; o imama bak, sık sık imamla, imanla alay eden oğluna bak diyebilirsiniz. Hayır öyle değil efendim, bu iş imam olmakla, kuru kuruya namaz kılmakla, hacca gitmekle olmaz. Şunu bilesiniz, çocuklu olmak lâzım, çocuklarını kültürlü müslüman yapmaya çalışmak lâzım... Siz bu gayret içerisinde olursanız çocuklarınız yine de berbat olursa, ve siz onların bu kötü hallerini kazarak evlâdlıktan silebilirseniz işte ancak o zaman bu kötü akibetten mes'ul olmazsınız; aksi halde, Çetin Altanın eğer iftira etmiyorsa, bahsettiği (dindar görünmek) isteyen yalancı ailelerden biri de sizsiniz demektir.

rın cehaletlerini ilimle değiştir, onları cihanın efendisi yap! Medeniyet bayraklarını eline al! Bizans ve Kisrâ'ya ve bütün dünyayı hayra ve adalete çağır Eğer azgınlıkla hayra karşı gelir seni dinlemezlerse onlarla mücadele et!..»

Korku ve sıkıntı son haddini bulmuştu. Hz. Peygamber, dağların tahammül edemiyeceği yerlere gü-güç geriyordu. Şimdi bizden birimiz hak sözü söylemekten, hayra çağırmaktan hakarete uğarız, dövülürüz, maaşımız azalır ya da insanlardan kötü söz duyarız diye kaçınır ve söyleyemeyiz. Ya Hz. Peygamber'in Kavmi O'na nasıl yapmadı? Sindiler, işkence yaptılar, alay ettiler, sihirbaz, yalancı dediler O'na. Ümeyyenin oğlu Harb'ın kızı Ümmü Cemil diken taşır ayağına batarın diye yoluna atardı. Ukbe secde ederken, üzerine pis deve kanı atıyordu. Daha neler neler..

Bunlar yetimiyormuş gibi kendisini ve ashabını uzun bir süre (Üç sene) alış veriş etmekisin Şi'bi Kureyş denilen yerde alçakça hapsettiler.

Görüyor musunuz, bütün bunlar, Hz. Peygamberin dâvasındaki azmine zerre kadar tesir ediyor mu? Ya da dâvadaki iman cesaretini azaltıyor mu? Daha bunlar mı? Kendisine dâvasından vaz geçmesi için pek cazip şeyler teklif ediyorlardı: «Seni kendimize Melik yapalım, istediğin kadar mal verelim, Kureyş kadınlarının en güzellerinden istediğini sana verelim.» diyorlardı. İşte bütün bu teklif ve tehditlerden sonra bütünü, amcası Ebu Talib'e ağlıyarak şunları söylemek oldu: «Ey amcam, Allah'a yemin ederim ki, güneşi sağ elime, ayı da sol elime verseler dâvamdan yine vaz geçmem.»

İnsanlık tarihinde bu vaziyetin bir benzerini daha biliyor musunuz? İşte bunlar iki gün, bir hafta, bir ay değil senelerce devam etti. Hz. Muhammedi S.A.S.) den başkası olsaydı: «Yeter, ben bütün gayretimi hareyaruk Gayrime düşeni yaptım. Muvaffakiyet imkânsız. Artık çekilip evimde otûrmam lâzım.» derdi.

Fakat dâvadan çekilmek, Hz. Muhammed (S.A. S.) in tüzüğünde böyle bir şey olmadığı gibi lügatında da (İmkânsız) kelimesi mevcut değildi. Mek-

(Devamı 26 da)

Seçilmiş Eserlerden Parçalar :

Faşist yok, komünist var

Dünya komünistlerinin Moskova'da yaptıkları **«Muharrirler Kongresi»** nde, komünist yazarların memleketlerinde takip edecekleri hareket tarzı kendilerine 18 maddelik bir tâlimatla bildirilmiştir. Bu maddelerden başlıcalarının memleketimizde nasıl uygulanmak istendiğini, gaflet uykusundan ayılarak, dikkatle incelemeğe mecburuz:

«— Memleketinizde komünist ve sosyalist partilerin kurulmasını teşvik ediniz. Komünizmi açıkça müdafaa edemediğiniz takdirde sosyalizmi, onu da yapamadığınız zaman işçi meselelerini savunur görününiz.»

Milliyetçi yazar Ahmet Kabaklı Beyin de belirttikleri gibi: bâzı gazetelerde, devrimci zırhına bürünen kimseler tarafından, bizde demokrasinin yürüyemiyeceği, çünkü komünist ve sosyalist partilerin olmadığı, ayrıca meclis'te, çalışan kitlelerin temsilcisi bulunmadığı fikirleri yayılmaktadır.

Cumhuriyet Senatosu kürsüsünden Cumhurbaşkanı kontenjanından seçilmiş bir hatip, solcu partilerin kurulması lüzumunu açıkça belirtebilmiş ve bâzı kimseler sosyalist adı altında teşkilâtlanmağa koyulmuşlardır.

«— Memleketinizi, mümkün olduğu kadar sınıf ve zümrelere bölünüz. Patron ve işçi arasında sürekli anlaşmazlıklar çıkarınız.»

Son yıllarda memleketimizin sürüklenmek istendiği siyasi buhranların yaratılmasında, komünistlerin ve komünistlere hizmet edenlerin bu esaslara uygun ne büyük faaliyetler gösterdikleri âşikârdır. 6 - 7 Eylül hâdiselerinden tutunuz da, Ordumuzu politikaya itmek isteyen gayretlerin, halkımıza Ordu düşmanlığı aşılamanın,

Dr. Fethi TEVETOĞLU

milliyetçi fikir ve kalem erbabına (ırkçı, inkılâp ve Atatürk düşmanı), din ve ahlâk kaidelerine, milli gelenek ve görenegimize bağlı vatandaşlara (yobaz, gerici, nurcu) ve komünizme karşı olan politikacılara (düşük, kuyruk) demek suretiyle yaratılan ayrılıkların hep bu tâlimatın tatbikatı cümlesinden olduğu bilinmelidir.

«— Komünist rejim gerçekleşinceye kadar, bir aşırı sol tehlikesi olmadığına herkesi inandıracaksınız. Sizin çalışmanızı açığa vurmak istiyenleri vehimli ve iftiracı olmakla suçlayacaksınız.»

Bizdeki malûm ve mahûtların en güzel uyguladıkları Moskova emri budur. Yıllardan beri, türlü kızıl faaliyetlerini en ulvi, en mukaddes, en milli tesekkül ve müesseselerimize sokarak oralarda çöreklenip bu vatan ve milleti bir anda çökertmeğe çalışanlar, dâima Türkiye'de komünizm tehlikesi olmadığı propagandasını yaymışlardır ve yaymaktadırlar. Hattâ, daha ileri gidip, kahraman Türk Donanmasına sokulmağa uğraşmış Moskova uşağı kızıl şâir Nazım Hikmet'in **«bir vatansever»** olduğunu iddia edecek kadar küstahlaşan, onun affını ve kaçmasını sağlayan kimseler, Bulgar hududunda gebertilen kızıl komünist Sabahattin Ali'yi, Türk maarif müesseselerine sokan ve **«Vatansever büyük sanatçı»** diye himaye edenler ve bu kızıl kudzuların hâlâ içimizde yaşayan ortakları, daima Türkiye'de komünist ve komünizm faaliyeti olmadığını yaymağa, herkesi buna inandırıp uyuşturmağa, böylece mücadele ve mukabele cephesinin kurulmasını önlemeğe çalışmışlardır.

Komünistleri ve alçaklıklarını vak'a ve vesikalarla Türk umumî efkârına haber veren, bütün çıplaklığı ile açıklayan, bunlarla fikir sahasında basın ve konferans yolu ile mücadele eden kimselere, milliyetçi mücahitlere türlü küçültücü isnat, iftira ve yalanların tertip ve yakıştırılması işte bu sebebe bağlıdır ve bu kaynaktan gelmektedir. Bir çok safdil sözümona aydınların, hattâ resmî, mes'ul şahsiyetlerin dikkatini gerçek komünist tehlikesi yerine, asılsız **«aşırı sağcılık»** yalanına çekmek gayretleri hep bu kötü gaflet ve kasıdların sonucudur.

Aldatılabilen kimselerin heyecanları kötüye kullanılarak

(1) Faşist Yok Komünist Var. Dr. Fethi Tevetoğlu, Bakanlıklar, P.K. 250 - Ankara.

(Devamı 25 de)

HADİSİN TEDVİNİ ETRAFINDA

Hayrettin KARAMAN

(Uydurma hadisi tanımak için ileri sürülen kaidelere devam)

Üçüncü Kaide :

Rivayet edilen haberin, akıl, his (duygu) ve müşahedeye (gözlem) aykırı olup ,tevil ve telif kabul etmemesi.

Abdurrahman b. Zeyd'e dendi:

— Baban, dedenden naklen sana, Resûlullah (S.A.) in şöyle dediğini haber verdi mi? «Nuh'un gemisi kâ'beyi tavaf etti ve (İbrahim makamının arkasında iki rek'at namaz kıldı.»

— Evet.

HADİS RAVİLERİ (Sahâbe tabakası)

4 – Hz. Âişe (r.a.) (Mü'minlerin Annesi)

Resûlullah (S.A.) tan sonra insanların en faziletlisi olan Hz. Ebû-Bekr'in kızıdır. Annesi, Âmir kızı Umm'u Rûmân. Özkardeşi Abdurrahman.

Resûlullah (S.A.) ona, kızkardeşinin oğlu Abdullah b. Zübeyr'e nisbetle «Umm'ü Abdillah» künyesini vermiştir.

Küçük yaşta ,on sekiz kişiden sonra müslüman oldu.

Peygamberimiz (S.A.) risaletinin onuncu yılı onu nikâhlamış, küçük yaşta olduğundan ancak hicretin ikinci yılında, Bedir gazvesinden sonra normal evlilik hayatına başlamıştır. Ondan başka da bekâr kızla evlenmemişlerdir.

Efendimize (S.A.) rüyasında Cibrîl (A.S.), Hz. Âişe'nin resmini, ipek bir çevre içinde getirmiş: «İşte bu senin hanımın» demiştî. Resûlullah (S.A.) şöyle anlatır: «Resmi açtım, bir de ne göreyim, sensin! Eğer bu Allah'tan sonuçlanırsın dedim.»

Resûlullah (S.A.) Hz. Âişeye Cibrîl'in selâmını tebliğ etmiştir. Bazı defa, onunla beraber yatakta iken Efendimize vahiy gelirdi. Birçok meziyetlerinden dolayı Hz. Âişe'yi severdi. Birşey arzu edince Efendimiz, onun arzusuna —meşrû olduğu müddetçe— uyardı. Ö, arkadaşının ve halk içinde en çok sevdiği kimsenin kızı idi.

Efendimizle beraber kalma nöbet ve hissesi iki gündü. Birisi kendi hakkı, diğeri de, Sevde'nin (R.A.) — Bu da Efendimizin başka yaşlı bir hanımı — bağışlaması...

Hz. Âişe, faziletli, fakih, —âlim ve derin anlayış sahibi— zeki, âbid ve zahid, saburlu bir hanım idi. Arap dil ve edebiyatı, ensâb, eyyâm'ul arab, şiir, tıp gibi ilimlere âşina idi.

Zerkeşi, «El-İcâbe» adlı eserinde, Hz. Âişe'ye mahsus ve diğer «mümin»lerin annelerinde» bulunmayan kırk meziyet saymıştır.

Devam edecek

İşte bu haberi uyduran Abdurrahman b. Zeyd b. Eslem, yalancılık ve iftira ile meşhur olmuş bir kimsedir.

«Tehzîb» de İmam Şâfii'den nakleden kaydedildiğine göre bir adam, İmam Malik'e münkati' (senedi kesik) bir hadis söyledi. Malik: «Abdurrahman b. Zeyd'e git, sana babası vasıtasıyla Nuh'tan haber verir.» dedi.

Dördüncü kaide:

Rivayet edilen haberin, küçük bir işe (hata, suç) çok büyük bir ceza veya önemsiz müsbet bir harekete büyük mükâfat va'dini tazammun ve ifade etmesi.

Meselâ mendup (terki de caiz) olan bir şeyi işlemek ve mekruh'u terketmek üzerine, altından ırmaklar akan cennetlerde, hûriler içinde ebedî kalış... Bunun tersi olan bir iş için de (Mekruhu işlemek gibi) Allah'ın gazabına uğrayarak cehennem azâbında ebedi kalış ifadeleri gibi... (1)

Bilhassa kıssacı ve hikâyeci bazı kimseler, bu nevi haberleri uydurmaya ve nakle çok düşkün olurlar. Zira bu yolla, halkın gönüllerini kazanıp maddî veya mânevi menfaat temin etmeyi umarlar. (2)

Beşinci kaide:

Haberi nakleden ve uyduranın, yalancılıkla tanınmış, dinî duyguları zayıf, şahsi görüş ve arzularını takviye için hadis uydurmaktan sakınmaz bulunması. Bir örnek:

Me'mûn b. Ahmed'il-Herevî'ye şöyle dendi: «Şafii ve Horasanda ona tabi olanlar hakkında ne dersin?»

— Bize Ahmed b. Abdullah, onlara Abdullah b. Ma'dân-il ezdî haber verdi. O da Enes'ten merfû olarak — Resûlullah'ın — şöyle dediğini rivayet etti: «Ümmetimin içinde Muhammed b. İdrîs (Şafii) adlı biri bulunacak ki o ümmetim için İblis'ten daha zararlı olacak. Yine ümmetim içinde bir kişi çıkacak ki ona Ebû-Hanîfe denir; o ümmetimin ışığıdır.» (3)

Dandana daha garibi, Hâkim'in, Seyf b. Ömer'it-temîmi'ye nisbet ettiği haberdir. Seyf der ki: «Sa'd b. Tarîf'in yanında idim. Oğlu ağlayarak mektepten geldi. Sa'd:

— Ne oldu sana?

— Beni muallim döğdü.

— Bugün onları rezil edeceğim!

Ve Sa'd derhal bir hadis uydurdu: «İkrime bana İbn'i Abbas'tan merfû' olarak» Peygamber Efendimize atfen haber verdi: «Çocuklarınızın muallimleri sizin en şerirleriniz dir. Onlar yetime karşı en merhametsiz, fakir karşısında en taş yürekli olanlardır. (4)

HADİS UYDURMANIN BAŞLICA SEBEPLERİ

1 — Uydurmanın ortaya çıkışı hicri 41 inci yıla rastlar. Dördüncü halife Hz. Alî (K.V.) zamanı. Bu sırada müslümanlar parti ve gruplara ayrılmış, siyasî sebeplerle, cumhûr, havâric, şia gibi bölünmeler ortaya çıkmıştır. Herbiri kendi görüş ve arzusuna kuvvet vermek için bol miktarda hadis rivayetine baş vuruyor, bu yolda elinden geleni yapıyordu.

İşte işin başlangıcından beri, mezheb ve doktrinlere kuvvet vermek, böylece hadis uydurmanın en önemli saiklerinden olmuştur. Her asırda da bid'at ve dalâlet yolcuları bu vasıtaya baş vurmuşlardır.

Abdullah b. Yezîd'il Mukrî nakleder: «Bid'at ehlinden bir kişi bu sapık yolunu terketmiş ve devamlı şöyle demeye başlamıştı: Hadîsi kimlerden aldığınıza iyice dikkat ediniz. Biz bir görüşe sahip oldukmu derhal ona uygun bir hadis uydururduk. (5)

Hammâd b. Seleme'nin dediğine göre, kendisine rafizî şeyhlerinden birisi: «hadis uydurmak için toplantı yaptıklarını» haber vermiştir.

Mezheblerini müdafaa için hadis uydurmaya kalkışan bazı fakihler de bu sınıftandırılar. Bunlar kitaplarını, ya bizzat uydurdukları, veya başkalarının uydurması olan hadislerle doldururlar. Bazan cür'etleri o hadde varır ki, ictihadları neticesi vasıl oldukları kıyasları Resûlullah'a nisbet eder, hadislerin içine karıştırırlar.

Eb'ul-Abbâs kurtubî der ki: «Rey taraftarı fakihlerden bir kısmı, açık kıyasın delâlet ettiği hükmü Resûlullah'a nisbet etmeyi caiz görmüşlerdir. Bu sebeple, öyle kimselerin kitaplarını bir takım hadislerle dolu bulursun ki hadislerin metinleri dahi uydurma olduklarını gösterir. Zira daha çok fukaha fetvalarına benzer ve senedsizdir. (6)

(1) Lakt'ud-durer: 83.
(2) Tedrib: 99.
(3) Tedrib: 100.
(4) Tedrib: 100.
(5) Tedrib: 103.
(6) Eb'ul-Abbâs, Müslim üzerine «Müfhim» adlı şerhi yazan zattır. Onun yukardaki sözünü Sehâvî, Irâki'nin elfiye şerhi de (hadis usûlüne dair) nakleder. S: 111.

(Devam edecek)

SEÇME HADİSLER

TEYEMMÜM

Hz. Âişe'den (R.A.)

17 — Bir seferinde Rasûlullah'la beraber çıkmıştık. Beyda (yahut zat'ul-cey) denen yere gelince benim bir gerdanlığım kırılıp (kayboldu). Rasûlullah (S.A.) bulunması için orada kaldı, beraberindekiler de kaldılar. Su yerinde değildiler. Yanlarında da su yoktu. Nâs (halk) Hz. Ebû-Bekr'e gelerek: «Âişe'nin ne yaptığını görüyor musun? Rasûlullah'ı (S.A.) ve yanındakileri eğleri. Ne su yerindeler ne de yanlarında su var.» dediler.

Ebû-Bekir (R.A.) —yanıma— geldi, Rasûlullah (S.A.) başını dizime koymuş uyuyordu. Şöyle dedi:

«Rasûlulah'ı ve halkı burada alıkoydun. Su yerinde değiller, yanlarında da su yok.»

Hz. Âişe der ki: «Ebû-Bekir beni azarladı, Allahın demesini dilediği kadar da lâf söyledi. Bir yandan da eliyle böğrümü dürtüyordu. Ancak Rasûlullahın (S.A.) dizimdeki yeri —dizimde uyuyor olmam acıdan dolayı— hareket etmeme mâni oluyordu.

Rasûlullah —bir miktar uyudu, nihayet su olmayarak ta uyandı. Bunun üzerine Allah (C.C.) teyemmüm âyetini gönderdi: «Temiz yeryüzünden teyemmüm ediniz...»

Useyd b. Hudayr —Bu zat, nakiblerden (ikinci Akabede kabilelerine reis tâyin edilenler) biridir.— :

«Ey Ebû-Bekir âilesi, bu sizin ilk bereketiniz değildir.» dedi.

Hz. Âişe der ki: «Üstünde olduğum deveyi kaldırınca, gerdanlığı onun altında bulduk.

Buhari, Müslim-Nesâî, Ebû-Dâvûd

Not : Hadis-i şerîfte, teyemmüm âyetinin nüzul sebebinden başka, birçok prensiplerin ince işaretleri yer almaktadır. Bilhassa, sahabin ibadete karşı titizlik ve düşkünlükleri -bu bulunmadığı için namaz geçmesi ihtimaline bağlı olarak gösterilen telâş bunu pek güzel ifadelendiriyor.) Hz. Âişe'nin babasına karşı gösterdiği anlayış ve itâat. Sevgililerin sevgilisi eşine (Efendimiz S.A.) beslediği asîl ve derin mahabbet. (Acı çekiyor fakat, zevcim uyanmasın, sevgilim rahatsız olmasın diye kılını kıpırdatmıyor.) Efendimizin bu gibi hâdiseler karşısında tutumu...

Gençliğin Izdırabı...

Yusuf KILIÇ

«Gençlik mes'elesi hakikaten düşündürücüdür. Sorumuzu cevaplandırmadan bugünkü durumumuzu gözden geçirmekte fayda vardır. İnsan oğlunun benliğini zamanın sonuna doğru devam ettirmesi, ölümünden sonra varlığını yaşatması nesil zincirine bağlıdır. Bu sebeple çocuğu olmayan evlilerde saadet büyük ölçüde yıpranmaktadır. Bu, Büyük Yaratıcımızın değişmez kanunudur. Binaenaleyh her insanın ,ölümünden sonra, kendisini temsil edecek olan evlâdını, her yönden olgunlaştırması lâzımdır. Evlâdına ecdadından aldığı muhaddes emanetleri, maziden miras kalan mânevi ve millî değerleri teslim edemezse hem kendine hem de ecdadına zulmetmiş olur. Böyle bir insanın dünyaya gelişi ve geçişi bir mânâ ifade etmez. Mânâsız ferdlerin kurduğu cemiyetlerin de varlıklarıyla yokluklarının müsavi olması gayet tabiidir.

İdealsiz cemiyetlerde, ihtiyar ve yatalak, uyuşuk ve mıymıntı cemiyetlerde gençlik, dâvâsız ve teşkilâtsız bir parazit sürüsüdür. Bütün ateş çağı dinamizm ve kahramanlık çağı evleç okul, kahveyle okul arasında geçen bu gençlik ve avare yığının başı omuzları arasına kaçmış, bakışları ürkek ve solgun, sesi kısıktır. Talimatnamelerin demir çemberi, geçim zoru ve imtihan kâbûsu içinde beyni, karmakarışık, bilgilerin ve ihtiyaçların antreposu haline gelmiştir. Bu yığın, memleket dâvalarını alçak sesle konuşur ve hiç birinde faal rol almaz. Ona bir hedef göstermiştir: Diploma! Bunu ele geçirinceye kadar o ezeli ana kuzusu, istiklâlinden mahrum, sosyal bir rol sahibi olmaktan mahrum bir tufeylidir ve... adam değildir. Umumî hayatın dışına atılmış, önünde köpüren büyük cemiyet denizinin kıyısında pasif ve seyirci, her birinde kendisinin büyük fonksiyonları olduğunu sezdiği sosyal davranışlara uzaktan bakakalmıştır.

Bu gençlik eline son diplomayı geçirdiği gün iş işten geçer, sekiz on yıllık otomat hayatı onda bütün hamle ve teşebbüs kabiliyetlerini kıran bir memur iradesi, intibak ve itaat ruhu teşekkül etmiştir. Hayat onun gözünde, yüksekliği insanın gögsü hizasını aşmıyan, ara sıra taş kemerlerin altında yakınarak, diz ve leğ bir dehlizdir. Ve orada bir kapı kulu, bir emir kulu sabriyle iki kat eğilerek yürümekten başka bir şey yapamaz.

Üç bin yıldır üç büyük medeniyet çökerten sıtmanın Anadolu'da yaptığı tahrib otuz senede bir neslin hayatında yapabilen spor felâketi, gençliğimizin beyninde açılmış bir urdur. Adaleleriyle muvaffakiyet ve kazanç iştiharını artıran bu hayvanî ekzersiz bütün nesli bulaşıcı bir hastalık halinde sararak çocuklarımıza her yaşta aşılanmağa çalıştığımız fedakârlık telâkkisini doğmakta, zekâ ve his terbiyelerini imkânsız bırakmaktadır.

Vaktiyle vatanın bir karış toprağını teslim etmek istemediği haçlıların can seslerini susturmak için beş yüz sene hudut boylarında nöbet bekliyen fatihlerin torunları, şimdi çocuklarının ruhunu haçlı kültürüne teslim etmek emeliyle can kapılarında sus bekliyorlar.

Tarihin kaderini eliyle çizen, kıtaları hükmeden, çağ kapayıp çağ açan Fatihlerin evlâtları, bugün asırların yüklediği elim bir bahranın sancıları içinde kıvranıyor. Üç asırdan beri çekmekte olduğumuz ıztırapların sebebi: millî bünyemizdeki yıkımların insafsızca devamı ve tamirinin ihmalidir. Son iki asırda açılan birçok müesseseler, genç nesillere gereken millî ve medenî enerjiyi veremeyip yenilik taklidini getirdi. Eskiyi sağlam ve görkülüğüne bakmadan sadece eski diye attı. Yeniyi de ayrı sebeb de sadece yeni olduğu için aldı. Din ve milliyet hakir görüldü. Dinci ve milliyetçi tahkir edildi. İlim, hakikat aşkından mahrum oldu. İlmî eserler «eski yazıdır» diye mahzenlere atıldı. Cemiyetin ruhuna hitab eden san'at, çehresini değiştirdi. Edebiyat edepsizliğin müdafii oldu. Milletimizin altın sayfalarla örd0ğü tarih kendisini kaybetti. Hakikatler mazinin evlâtlarından gizlendi. Din kardeşi, kan kardeşi olan şu müstesna millet arasına nifak tohumları saçıldı. Öğretmen imama, cahil, münevvere, işçi patrona, evlât babaya düşman oldular.

Bütün bu hengâmeler arasında bocalayan bu toprağın bedbaht ve biçâre çocukları farları sönmüş bir otomobil gibi nereye gideceğini ne yapacağını bilemiyor. Babasına tokat atmaya, anasına tekme vurmaya, hocasına bıçak çekmeye kalkıyor. Sokaklar onların naralarıyla dolup taşıyor. Meydanlar onların çığlıklarıyla sarsılıyor. Skandalları onlar yapıyorlar. Kadeş onların eserleri oluyor. Gazeteler her gün onlardan bahsediyorlar. Dergiler hep onların rezaletlerinin röportajlarını yapıyor. Onlar için gaye ve mefkûre yoktur. Sadece eğlenmek ve yaşamak vardır. Onlar cami, ezan bilmezler. Gidişleri sinema, stadyom. Bildikleri artistler ve sporculardır. Onlara göre medeniliğ eğlenmek, ahlâk: modadır. İptidâîliğin eseri olan fal, onların yegâne tesellileridir.

Buraya kadarki söylediklerimizden gençliğin içinde bulunduğu ıztırapları göyle maddeleştirebiliriz;

Gençlik : manevîyatsızdır,
: idealsizdir,
: duygusuzdur,
: başıboştur,
: aşağılık duygusunun esiridir,
: çeşitli ideolojilerin istismar âletidir.

Çare :

Hayatını spor-toloya bağlayan, faziletlerden bihaber yaşayan bu zavalıları kurtarmak lâzımdır. Bu vazife, aileden değilse kadar bütün müesseselerin yapmaya mecbur olduğu, kaçınılmaz bir yükümlülük, asıl bir vazifedir.

Neslimizin kurtuluşunu ne haçlı kültüründe ne şarkın tantanalı efsanelerinde bulabiliriz. Kurtarıcımız kendi ruhumuz olacaktır. Asırları potasında eriten milli mefkûremizi verebildiğimiz, mabetlerimizden iman; mekteplerimizden ilim; sinema ve tiyatrolarımızdan sanat yükseldiği gün bütün tehlikeler bir bir yok olacak ve kurtulacağız.

Bu günkü gençliğe her şeyden önce, fikrî ve şahsî istiklâl değeri kazandırmak lâzımdır. Gençliğimiz siyasî sendikaların yevmî âzası değil, nurlu bir istikbâle yönelen milli mefkûrelerin şecaat ve fazilet yüklü azımkâr müdafileri olmalıdır.

Bu günkü gençliği mânen verimlendirmek, onlara millî benliğimizi hazmettirmek lâzımdır. Onları ruh boşluğu saikiyle yabancı hayranı olmaktan, aşağılık komplekslerinden kurtarmağa mecburuz. Zira bir ilim adamının dediği gibi «Her türlü ve her sahadaki kalkınmanın başlangıcı, temeli sağlam, devamlı ve verimli olmasının mutlak şartı mânevî kalkınmadır... Mânevî kalkınma esastır, temeldir.»

Şu itibarla: Yarının büyükleri olacak gençliği, mektep vasıtası hâiz müesseselerde, millî ve ilmî zihniyeti hazmettirerek şuurlu, uğurlu ve uyanık yetiştirmek lâzımdır.

Sunduğumuz reçeteyi millî şairimiz Mehmet Akif Ersoy'la beraber özetliyelim:

«Müsbet hicranları susturmaya başla
Evlâdına sağlam bir emel mâyesi aşla
Allah'a dayan, as'ye sarıl, hikmete râm ol
Yol varsa budur bilmiyorum başka çıkar yol.»

Evet tek yol : İslâm imanı,
Milliyetçilik ideali,
Sistemli çalışma,
Çağdaş ilim ve teknik...

Bunu temin için de en kısa zamanda lise ve muadili okullarımızda din dersleri okutulmasının zaruretine inanıyor ve bu ihtiyacın giderilmesini milletçe can-ı gönülden arzu ediyoruz.

Konya
Yüksek İslâm Enstitüsü
Kürsüsünden

İLM-İ KELÂM DERSLERİ

— 13 —

Dr. A. Arslan AYDIN

B — Felsefi yol ise :

Akıl ve muhakemeye, fikir ve şahsi reye istinat eden filozofların yoludur. Bu yol, noksan ve vardığı neticeden emin olmıyan bir yoldur. Çünkü:

1) Cemiyette ve tahsil kademelerinde görüldüğü veçhile akli kudretler muhteliftir. Bu ihtilâf fıtrîdir. Bu sebeble akıl yolu ile varılan neticeler de muhteliftir. Çünkü her filozof, kendi aklına istinat ederek hakikatı arar. Vardığı neticede, kendi fikrine ve şahsî görüşüne dayanır. O halde felsefi yolla elde edilen hakikatler şahsîdir. Zira filozufun şahsî kudretini taşır. Ve başlangıç noktası bizzat kendisidir. Böyle bir metodla varılan netice ise nâkıs olup, başka bir filozofun vardığı netice ile yıkılmağa mahkûmdur.

2) Felsefî nazariyeler daima değişiklik ve hareket halindedir. Bu sebeble sistemler birbirini kovalar. Görüş ve nazariyeler daima değişir. Ve hiçbir konuda son söz söylenemez, kimin aklının daha üstün ve vardığı neticenin daha isabetli olduğu bilinemez. Çünkü, hepsi beşerdir, hepsi yanılabilir ve hataya düşebilir. Bunun içindir ki, hakikate varabilmek ve varılan neticeden emin olabilmek için, Enbiyanın irşadına, yani şer'i yola ihtiyaç vardır.

3) Sonra akıl, ancak tecrübe ve müşahede âlemindeki hâdiseleri bilebilir. Bunun haricinde kalan eşyanın aslına (künhüne) vâsıl olamaz. Hattâ, akıl, mutlak kemâle sahip olmadığı için, insana en yakın olan şey (nefs'in) hakikatini dahi bilemiyor. Ancak, onun bazı eserlerini ve esvafını biliyor. Onun; canlı, şuur ve idrak sahibi olduğunu söylüyor, o kadar... Evet, Filozoflar nefsin hakikatı hakkında büyük ihtilâfa düşmüşler ve çeşitli iddialarda bulunmuşlardır. O halde felsefî yol, kâfi ve tatminkâr değildir.

4) Akıl; müşahede ve tecrübe âleminde, kendi hududları dahilinde böyle hatalara düşer, biribirine zıt neticelere ulaşırsa, bu saha dışında kalan gayb âleminde, mebde' (başlangıç) ve meâd (son buluş) ile ilgili meselelerde, ahiret ve ikinci hayatın şekil ve keyfiyeti hususunda aklın âciz kalması ve bu hakikatleri idrak edememesi evleviyetle kalmaz mı? Bütün bu ilâhî hakikatler, bunların hikmet ve keyfiyeti, ancak vahiy ile, yani (şer'i yolla) öğrenilir. O halde, felsefî yol nâkıstır. Çünkü birçok dinî ve ilâhî hakikatleri ve gaybe müteallik meseleleri idrâkten âcizdir.

5) Filozoflar, kâinatın aslının, (mebde'inin) ne olduğunda ihtilâfa düşmüşlerdir. Bazısı bu mebde, **Sudur**, bir kısmı **Havadır,** diğer bir kısmı **Ateştir,** demişler, diğerleri de, kâinatın aslını madde, cevher-i fert ve-ya mutlak kuvvet gibi esaslara ircaya çalışmışlardır. Evet, **İlâhiyyun** denilen bir kısım filozoflar, kâinatın aslının, Cenab-ı Hak olduğuna inanmışlar ise de, onu vasfetmekte hataya düşmüşler, hiç bir filozof kendi milletini dahi irşad ederek hidayete ve doğru yola sevke muvaffak olamamıştır.

Netice olarak diyebiliriz ki:

a) Şer'î yol, felsefî yoldan daha sağlam ve emindir. Çünkü bu yol, felsefî yolun bütün metodlarından faydalandığı gibi, felsefî yolda bulunmayan İlâhî vahyden de faydalanır. Ve yolunu ruhî bir kuvvetle takviye eder.

b) Şer'î yol daha umumîdir. Büyük bir topluluk bu yolda yürür. Çünkü bu yol beşerî bir yol olmayıp, vahiy ile te'yid edilen bir yoldur. Felsefî yol ise, felsefe ile meşgul olan küçük bir ihtisas grubunun uğruğu bir yoldur.

c) Şer'î yol, fert ve cemiyet üzerinde daha müessirdir. Bildirdiği ilâhî hakikatlerle fikri hidâyete, kalbi selâmete ulaştırır, Aklı da, kalbi de tatmin eder. Çünkü bütün Dinî hakikatler biribirini te'yid edip tasdik eden, sadık Peygamberlere dayanır. Felsefe ise, biribirini nakzeden, kendinden öncekini çok defa yalanlıyan ve onlarınkine zıt fikirleri savunan filozoflara dayanır.

(Devamı var)

Profesör Necâti Lûgal

Mahir İZ

Sultan Hamîd devrinin tanınmış ilim adamlarından Fârisi muallimi olarak iştihar etmiş olan merhum Hüsni efendidade İlâhiyat Fakültesi metinler şerhi profesörü Necati Lûgal memleketimizde şarkiyât âleminin sayılı simâlarındandı. Arab ve Fars edebiyatında kendisinden altı ay mukaddem vefat eden Hâfız Yusuf Cemil Ararat'la ikiz birer devre-i fazilet idiler. Ankarada yeni taşındığı eve Hâfız beye yazdığı son mektubuyla «Bir arada ikmâl-i enfâs edelim.» diye vefakâr bir tehassürname göndermişti. Ders vekili Şirvanlı Hâlisi efendiden ve Daru'l-Fünûn arab edebiyatı müderrisi Mustar Müftüsü Ali Fehmi efendiden Edebiyât-ı Arabiyye ve babasından fârisi tahsil etmiş olan merhum husûsî ve resmî muhtelif maarif mekteblerinde Fârisi muallimliği, Almanya'nın müteaddid şehirlerindeki üniversitelerinde şarkiyât okutmuş; Almanya'dan avdetinde merhum İsmâil Sâib efendiden sonra bir müddet Bayezid umûmî kütüphânesi müdürlüğünde bulunmuş ve bilâhare Ankara Dil - Tarih - Coğrafya Fakültesi Şarkiyât bölümünde ve son olarak İlâhiyât Fakültesinde Dinî Metinler Profesörlüğünü tam vukûf ve salâhiyetle ifa etmekte idi. Fakültedeki neşriyâtı katoloğlarda mevcuttur. İnsan olarak vefakâr, hayırhah, dost canlı bir timsâl-i fazîletti. İlmî, edebî hiç bir kıymetin kaybolmasına gönlü razı olmaz, herkese bildiğini toplayıp bastırmasa bile el yazısıyla umumî kütüphanelerden birine koymasını tavsiye ederdi. Şiirin bilhassa Fârisi ve Arab eş'ârının bütün inceliğine ve nüktelerine nâfiz bir nazar sahibi olduğu ve çok vâkıfâne mukayese ve tahlilleri bulunduğu halde kendisi şiir yazmağa merak etmemişti. Hz. Mevlâna'nın lisandaki kudreti ilmiyye ve felsefesine; tasavvufdaki tebahhuruna hayran olduğu kadar Ruhu'l-Beyân sahibi Bursalı İsmâil Hakkı hazretlerine de ikinci Mevlâna derdi. Bir Akdeniz seyahatinde birlikte bulunuyorduk. Tasavvufa ait sohbetimiz esnâsında hakiki dervişin evsâf-ı tabîasına dair gördüğü şu güzel hülâsayı söylemişti:

«İzzeti gönlünde; zenginliği günây-ı kalpde; efendiliği hakka kullukta; tokluğu açlıkta; tadı acılıkta; ölümü de hayatta duyup tadabilen hakiki dervîştir.»

Fakat nerede gördüğünü soramamıştım.

Bir gün Emirganda çınar altındaki sohbetimizde İran'ın büyük mutasavvıf şâiri Mirzâ Abdulkâdir Bidil'e olan hayranlığımdan bahsetmiş, şu güzel beyti okumuştum:

بك قدم راهست بیدل از توتا دامان خاك
بر سر مژگان چو اشك ایستاده هشیار باش

«Ey Bidil! Mezarla senin aranda bir adımlık mesafe vardır. Sen dökülmek üzere kirpik uçlarında duran bir katra gözyaşı gibisin, aklını başına al» mealindeki beyti okuyunca o da şu güzel tasavvufi beyti okumuştu:

دردبستان ادب مشق کلام اینست
که الف میکشم و حلقهٔ ولی می‌رزد

«İlim ve edeb mektebinde benim ders-i meşkim bundan ibarettir: Elif yazarken derhâl nun halkası teşkil ediyor» yani « آن » oluyor ki (هو)demektir. Tabii ondan da « لاالٰه الاهو » veya « لاموجودالاهو » mânası çıkıyor.

Yakın dostlarından işitmiştim, «tarîk-i Şettâr da yani aşk ve darbe tarîkında bulunanların yazdıkları âşikâne eş'âri, hatta İbni Fârız dâhil mecaza nisbet edermiş.

Cenab-ı Hak rahmet ve mağfiret-i İlâhiyesine mazhar buyursun.

BEYİTLER

Boş ise şayet kafan, bilgin görünme sakın
Gösteriş aptallıktır, şahsiyetini takın.

★

Hak etmeden, gururu kendine rütbe bilme
Dehrin zulmüyle kırıl ama, sakın eğilme.

★

Menfaat için asla düşme derde - telâşa
Nefsin için yaşama, cemiyet için yaşa.

★

Eğer kirlenmesini istemezsen adının
Aldatma ki karını, aldatmasın kadının.

★

Evlâdının şahsına hürmetini istersen
Hürmette kusur etme anana - babana sen...

★

Âdil ol kararında, sözün özüne uysun
Vicdânen rahat olan insanlardan olursun.

★

Ruhen muzdarib isen teveccüh et Tanrına
Gerçek huzuru ancak Allahın verir sana.

M. Emin Bildirici

VAHDET-İ VUCUT

Ahmet GÜRTAŞ

II

İslâm Dini tevhid dinidir. Esası tek Allah inancıdır. Hz. Adem (A.S.) den Hz. Peygamber (A.S.) Efendimize kadar geçen zaman içersinde gönderilen bütün peygamberler ayını esası talim ve tebliğ etmişlerdir. Bu esas «Lâ ilâhe illâllâh = Allahtan başka hiçbir ilâh yoktur.» cümlesi ile ifade edilir. Bu cümle ile hakiki ilâhın ancak Allah olduğu, ilâh diye tapınılan putların ve sair eşyanın, bazılarınca ilâh olarak kabul edilmiş olmalarına rağmen hakiki ilâh olmadıkları ilân edilmektedir. Fîlvâkî güneş, ay, yıldızlar, heykeller, putlar vesâir eşya hak yolu kaybetmiş kimseler tarafından ilâh olarak kabul edilip, kendilerine tapınılmıştır. Fakat bunların tapınılmağa, kulluk edilmeğe lâyık olmadıkları, hakiki ilâhın, kendisine taabbüd edilecek tek varlığın Allah olduğu apâşikâr bir hakikattir. Bütün insanlar bu hakikatı teslim, tasdik ve ikrar etmekle mükelleftirler. Hz. Peygamber (A.S.) Efendimizin peygamberliği ile beraber bu hakikatı tasdik ve ikrar edenin İslâm Dinindeki adı mü'min ve muvahhiddir. Ulûhiyetin yalnız Allaha mahsus olduğunu kabul ve ilân etmeğe tevhid-i ulûhiyet denir. İslâm Dininin umumî olarak insanlara emretmiş olduğu tevhid bu tevhiddir, yani tevhid-i ulûhiyettir.

Bu tevhidden başka ve fakat yine bu tevhidin sadece ilimde kalmayıp, yaşanması neticesi, sülûk erbabına yani marifet yolunda merhaleler katetmiş mümtaz şahsiyetlere keşif ve ilham yolu ile malûm ve müsbet olan iki türlü tevhid daha vardır. Bunlardan biri tevhid-i şühûdî veya vahdet-i şühûd, diğeri de tevhid-i vücudî veya vahdet-i vücûddur.

Tevhid-i şühûdî veya vahdet-i şühûd sâlikin, yani bir mürşid-i kâmile intisab edip, marifet yolunda ilerlemeye, seyr ve sülûke başlayan kimsenin her yerde ve her şeyde Cenab-ı Hakkı müşâhade etmesi, görmesidir. Vahdet-i şühûd mertebesine ulaşan sâlikin nazarında mâsivâ yani Allahtan başka her şey yok olmuş, silinmiştir. Gördüğü, müşahede ettiği tek şey Cenab-ı Haktır. (Cenab-ı Hakkın müşahadesinden murad, zâtı değil, tecellisi, kudret eserleridir. Zât-ı Kibriyanın bu âlemde müşâhadesi mümkün ve mukadder değildir. Çünki Cenab-ı Zülcelâl Hazretleri mahlûklara benzemez, mahlûkların dışındadır, mahlûkâta ait sıfatlar onda yoktur. Mekânı, yeri olmadığından hiç bir şeyde ve hiçbir yerde yerleşmez. Mekândan münezzeh olduğuna göre madde ve mekânın ötesindedir. Binaenaleyh marifet yolunda ilerleyen sâliklerin gerek içlerinde ve gerekse kâinatta müşâhade ettikleri şeyler Cenâb-ı Hakkın zâtı ve sıfatları değil, ancak Allahın varlığının alâmetleri, Kudretinin eserleri, tecellileridir. Ancak Ehl-i sünnet âlimlerinin içtihatları ve müttefikan beyanları ile Zât-ı Kibriyayı mü'min kullarının ahirette müşâhade edeceklerine inanmaktayız. Bu hususta «Nice yüzler o gün nurâniyet ve parlaklık içinde, Rablarına nâzırdırlar.» meâlindeki «Kıyame» suresinin 22 - 23. âyetleri ile «Ayın ondördünde dolunayı gördüğünüz gibi, birbirinize hali olmaksızın Rabbınızı göreceksiniz.» meâlindeki hadis-i şerif şer'i senetlerimizdendir.)

Sofiler vahdet-i şühûdu yani sâlikin, mâsivâdan geçerek her şeyde Cenab-ı Hakkın tecelliyâtını müşâhade etmesini güneş - yıldız misâli ile izah etmişlerdir. Buna göre, güneş doğduğu zaman diğer yıldızlar, mevcut olmakla beraber görünmezler. Yıldızlar yok olmamıştır. Fakat güneşin varlığı o kadar zâhirdir ki onun varlığı ve ışığı karşısında yıldızların varlıkları silinmiş ve gözden kaybolmuştur, görünen ancak güneştir. Güneşin varlığı karşısında sâir yıldızların durumu ne ise, sâlike göre Cenâb-ı Hakkın varlığı karşısında mâsivânın durumu da aynıdır. Vahdet-i şühûda yükselen sâlik mâsivânın varlığını inkâr etmemektedir; Fakat her şeyden daha açık ve zâhir olan Cenâb-ı Hakkın varlığı karşısında mâsivâyı görmemekte ve güneş doğduğu zaman yıldızları değil de sadece güneşi göre kimse gibi, mâsivâdan geçip sadece Cenâb-ı Hakkı müşâhade etmektedir.

(Devamı var)

İmam - Hatip Okulları etrafında koparılan yaygara :

Komünistlerin İlk Hedefleri

Süleyman ÖZKAFA

Kıbrısta geni cinayetler kızıl papaz Makarios'un başkanlığında bütün gücüyle devam ettirilirken, firarda tutan istifade eden yerli mahutlar bu milletin can damarı olan müesseselere topyekün taarruza geçtiler. Bir kızıl rezilin kulağından tutulduğu zaman gülnerce ve her fırsatta onun fahri avukatlığını yapanlar, Moskovanın «*Milli meseleler de ihtiyaç kalmaz*» emrine uyarak Kıbrıs meselesinde ilâkayt kalmaklığı ihtiyar ettiler.

Kıbrıstа Türk'ün izzet-i nefsi beş paralık edilirken, efendilerine daha fazla hizmet etmek isteyen mahutlar, kendilerinden üç - beş gömlek kıdemli komünist ağabeyoflarının bir eserini (!) Türk tiyatrolarında oynatmaya koyuldular. Milliyetçi gençliğin asil hareketi karşısında asılandan korkup, acayip sesler çıkaran maymunlar gibi yaygaraya bastılar: Mürteciler, yobazlar, İmam - Hatip taleberi.

Arkasından bu okulların kapatılmasını, kapılarına kilit vurulmasını isteyecek kadar ileri giden fikir yobazları, bir haçlı zihniyetiyle saldırılarına devam ettiler. Her fırsatta bu okulların aleyhinde konuşanlar ve kapatılmasını isteyenler bu memlekette üç - beş kanı bozuk ve kızılardan başkaları değillerdir. Komünizmden bahsedildi mi yağırna at sineği konmuş uyuz merkep gibi kocunanlar ilerleyen bu muhteşem devrimle Türk milletini ayakta tutan mânevi değerlerimizi, dün olduğu gibi bugün de, yıkmak isteyenler elbette bulunacaktır. Yeter ki bunlara karşı topyekün milletçe uyanık bulunalım.

Son zamanlarda İmam - Hatip Okulları aleyhinde kampanyaya girişenler ve bu okulara mevhum ithamları yapanlar acaba, alelâde kimseler mi? Sözde içten yıkmak gayesini gündenler, bir tesadüfün eseri olarak mı aynı günleri seçtiler?.

18.3.1964 tarihli Milliyet gazetesinde *Nafize Sarıoğlanoğlu* isimli, İzmir İmam Hatip Okulunda öğretmen bir kadıncağızın «*Imam - Hatip Okulu ve Gericilik*» başlıklı başlan sona kadar safsatalarla dolu bir yazısı çıktı. Yazı İmam - Hatip Okullarının durumunu değil, yazarının ideolojisini gösterir tipik bir misaldır. Yanlı komünistlerin kullandıkları gerici, yobaz, mürteci tabirleri standart olarak aynen kullanılmaktadır. Zaman ve zemini uygun bulduğu için «Artık konuşacağım» diyor ve konuşuyor. İzmir Devriminde Ocağa kendisine bir kızıl kalkıyor: «*...Şimdi her de karşımızda İmam - Hatip Okulları var. Bu okullardan aydın din adamı yetişemez. İskolastikle din birleşemez çünkü. Bu okullar kapatmalıdır.*» diyor. Bu sözleri duyan bizim Nafizenin ayrası kabarıyor; bu kadar lâfları duyduktan sonra geri durur mu? Yiyası da gaye yönünden aynı saydılar. Ve teşhis isabetlidir. Senin aydınlık tabirin kızılla izah edilirse bir aydınlık olsa gerektir. Taktik...

Komünizmle mücadele derneğinin size «*Yakın tehlike komünizmle mücadele*» kitabının armağanını anormal karşılıyan zihniyetinizle, çalışmalarından utanç duyduğunuz İmam - Hatip taleberi arasından en kısa zamanda ayrılmaklığınızı tavsiye ederiz.

Milliyet gazetesinde mahut kadının yazısından birkaç gün sonra Konyadan gönderilen inşiyonsu bir talebenin mektubunu İlhan Selçuk, Cumhuriyette yayınlıyor. İmam - Hatip Okullarının köy enstitüleri ile çoukayesine varıncaya kadar makaleler döşeyor. İlhan Selçuk bu makaleleri okuyan söylediklerinin sıhhat derecesine bakmadan veriştiryor. Arkasından Cumhuriyet Gazetesi Konyaya sakallı bir muhabirini gönderiyor.

Biz şimdi evvelâ bu mektubu yazan *Osman Gök* isimli talebenin şahsiyeti üzerinde duracağız. Bu çocuk Maraşta okumakta iken halen Konya İmam - Hatip Okulunda müdürlük yapmakta olan Yusuf Bostancının Maraştan Konyaya täyini ile onu takiben Konyaya gelen bir kimsedir. Konyaya gelmesiyle bir müddet sonra müdürün işpiyoncusu olduğu için bütün taleber tarafından kendisine hürmet ve gözü bakılmaya başlamıştır. Osman Gök, muazzam bir rolle Konyadaki bütün sağcı teşekkül ve insanlara hulul etmesini bilmiştir. Kendisi kalmakta olduğu İmam – Hatip Okulu yurdunda mütalâlara ve gece yatmalara gelmediğinden müteaddit ihtarlar ve yemek tart cezaları almıştır. Bu yüzden Milliyetçi bir talebe gibi görülmak üzere arkadaşlarından aşağı seviyede bulunduğu halde hamisi vasıtasıyla sınıfları rahatlıkla geçmiştir. Bu mahut çocuk son sınıfa gelmiştir. Nasıl olsa hamisi tarafından mezun edilecektir. Onun için bir kıskanç bulunmuştur. İçinde birikmiş olan aşağılık duygusu ile sarılıyor kaleme. Devamlı okuduğu Cumhuriyet gazetesinin kendisine zerketiği fikirleri şimdi de o sermaye olarak *İlhan Selçuk*'a veriyor. İslâmın selâmını tahkirden ve kendinin masen semlarından başlıyor ve onları sonraki satırlarda hem devamlı sövdüğü vasfediyor ve hem de kendi seviyesine hiçbir zaman inmemiş imanlı gençlere, bir aşağılık duygusu ile aklına gelen kararları çalıyor:

Atatürk düşmanı, niye bu gençler Atatürk düşman ı Çünkü o feslerimizi yırtmış, medreseleri kaldırmış, hanım kızlarımızı açmış... Be zavallı okulda böyle kanun dışı faaliyetler var da senin *kûfürbaz müdürün* ne güne durur. Birçok isteklere rağmen bu mektubunu teksip etmeyen Bostancı ise *Osman Gök*'ü neden koruyor. İmam - Hatip talebeleri feole dinin alâkası olmadığını bilecek seviyede ve yine o talebeler medreseleri kimlerin kapattığını bilecek kültüre sahiptirler... Sınıfta Atatürk'ün portresine hakaret edeni, beşiğı atan bir talebe mevcut olmadığı halde bu sapık, malûm taktiği kullanarak beş parmağını kızıla boyamış, etrafa salyalar dağıtmıştır.

Arkadaşlarının seninle konuşmamaları onların asaletinin icabıdır. Senin gibi her kalıba giren iki yüzlüden uzak kalmak en doğru bir harekettir. Sen İlhan Selçuk gibi ruhunun bir avanesi olarak bir şöhret sahibini olmasını, yâni kızıl ulfkun meydana çıkışını bekle çocuğum...

Yurtta, yanında oturan bir talebe mektubu yazdığını görduğü ve haftan sonuna kadar kendi bildiğine ve kendinin tasviri olduğu halde malûm taktiğinde mektubu yazdığını inkâra kalkman boş bir gayrettir.

Mahut çocuğun bulunduğu yurtta arkadaşlarıyla yaptığı bir konuşma o yurtta görevli üç belleci öğretmen tarafında, öğretmen arkadaşlarıyla beraber bir rapor edilmiştir. Tutanağın bir kısmını aynen buraya alıyoruz:

«*...Osman Gök! memlekette sivrilen insanlara mutlaka bir damga vurulduğundan, meselâ; Nazım Hikmet, H. Ali Yücel ve Sabahattin Ali gibi insanların aslında birer vatanperver olduklarını, bunların Nurettin Topçu ve arkadaşları ile arkadaş olduklarını fakat bir Rusya seyahatinden dönüşte halkımızın mezkûr şahısları komünist dediklerî için komünist gibi görünmüşlerdir. Halbuki onlar fikirleri itibariyle milliyetçi değildirler. Birer vatanperverdi onlar...*» Mahut çocuğun anlayış seviyesi işte budur. İlhan Selçuk'un dört elle sarılıp neşretttiği ve kendisine esas ittihaz edindiği mektubun sahibi işte bu kimsedir.

Bunların hiç birinin İlhan Selçukça kıymeti yoktur. O artık kafasındakileri bu vesile ile ortaya dökecektir. Ertesi gün «Kim?» başlıklı yazısında aklına gelen her şeyle İmam - Hatip Okulu talebelerini alâkalı görüyor ve böylelikle zehrini kusuyor. Komünizm yuvası Köy Enstitülerinin kapanışını; Köy Enstitüsünde okuyanların ilerici oldukların, şer kuvvetlerin karşısında bulunduklarını, İmam – Hatip Okulu talebelerinin ise mürtecilerin sağ kolu oldukların yanı yakla anlatıyor. İlhan Selçuk'un bütün bu söylediklerî doğrudur; bir tek farkla ki terimlerin ifade ettiği mânâları tam değerlendirmek şartıyla, şöyle ki: Moskova dilinde, mürteci: Vatanına bağlı insanlar, ilerici: malûm kişiler. Köy Enstitüleri hakkında şimdiye kadar kâfi derecede malûmat verilmiştir. Biz sadece müseccel bir komünist olan *Cemil Toygar*'ın *Sayın Aclan Sayılgan*'a Köy Enstitüleri hakkında hapishanede söylediklerini burava alamakla yetineceğiz:

«*Cemil Toygar'a iyi günlerimizde bir gün yanıma geldi:*

–Ne ile teselli buluyorum bilir misin? Hasan Oğlanda vazife görürken idarem altında dokzan hücre mevcut idi. Allahdan hâkim bu konuda bir soru sormadı. Bunları sakladım. Zaten meydana çıkmış bir parti faaliyetini (Komünizm Partisi) inkâra yeltenmek saçmanın tâ kendisi değil midir? Bilinen hakikatleri söylemek, bilmiyenleri saklamak, partinin kendilerini kurtaracak, ifşa taktiği de bu zaten.» (Nâzır Firtınası, Sh. 197 - 198)

Sayın İlhan Selçuk evet, bunların her ikisi de köy çocuklarıdır, yalnız ne var ki Köy Enstitülerine sızan kızılar bazı çocuklarımızı zehirlemek imkânını bulmuşlardır. Fakat sonradan bu kardeşlerimizden bazıları hakikatı bulmak mazhariyetine erişmişlerdir. İmam – Hatip Okullarına leke sürmek istemeniz çok boş bir gayrettir...

ŞEHİT YOLCU

Kabrin nurlarla dolsun,
Karanlıkta kalma git.
Kılavuzdur melekler,
Yoldaş olup uç ta git.

Sabahın matemiyle,
Cuma günü feyziyle,
Arkadaş duasiyle,
Bülbül gibi öt te git.

Daha dün okuldaydın,
Herkesin kalbindeydin.
Biraz daha güleydin,
Gülmedinse gül de git.

Anne baba görmeden,
Tatlı sular içmeden,
Gülleri koklamadan,
Gerilere bakma git.

Sararıp kararmadan ,
Kötülükler tatmadan,
Çamlar gibi solmadan,
Refref gibi uç ta git.

Mezarlıkta gül açtı,
Etrafa koku saçtı,
Allah'ı hatırlattı,
Fatihalar al da git.

Yaşar KAPLAN
İ. Hatip O. Erzurum

Not : Erzurum İmam-Hatip Okulu talebelerinden hayata ve talebeliğe doymadan vefat eden Hayrullah İNCE'nin ardından içli bir seslenış..

Kıbrıs'ın Gölgesindeki Kızıl Lekeler

Halit GÜLER

Kıbrısta ceryan eden kanlı hadiseler ve Müslüman Türk Cemaatine karşı girişten kaitam hareketi, ister istemez Türkiyenin dikkatini ve siyasi gündemi Yeşil Ada üzerinde toplad. Türk Milleti, Kızıl Papaz Makarios'un ve O'nun kızıl emellerine alet olan EOKA'nın işlediği cinayetleri büyük bir dikkat ve sabırla, yüreği sızlayarak takip etti. Londra ve Zürich antlaşmalarıyla her türlü hakları garanti altına alınan; hürriyetleri, Türkiye, İngiltere, Yunanistan ve Kıbrıs hükümetince de kabul edilen Anayasa teminatı altında bulunan Türk cemaatına reva görülen haksız ve ayırt edilmeye değer, yurdun muhtelif bölgelerinde tertip edilen mitinglerde tel'in ve protesto edildi. Mevcut kanunlar dahilinde Rumlar gibi aynı haklara sahip olan Türklerin, hunharca öldürülmesi, sürgün ve işkencelere tabi tutulması karşısında duyduğumuz infial, çeşitli toplantılarda dile getirildi. Yerli ve yabancı basın, Rum vahşetinin canavarlaştığı, çocukların ve kadınların banyo odalarında, okul sıralarında kalleşçe kurşunlandığı, Birleşmiş Milletler Anayasasına göre teminat altında bulunan maabetlerin ve dini sambollerin yakılıp yıkıldığı Adaya, özel muhabirler gönderdi. Cani Papaz Makarios'un, vicdanlara tahakküm edercesine din hürriyetini yok etmiye çalışması, Hiristiyanlık aleminin suratına bir kara örtü çekivermesi, bazı aklı selim sahibi meslekdaşları tarafından protesto edildi. Dünya sulhünü ve beynelmilel hukuk nizamını korumak maksadıyla kurulan teşekküller, temsilcilerini Lefkoşaya göndererek bir iç savaş şeklini alan Türk-Rum ihtilafı mahallinde tetkik ettiriler ve neticeyi basın, radyo, televizyon vasıtasıyla umumi efkâra arzettiler.

Günden güne aleyhimize gelişen, mevcut antlaşmaların ihtiva ettiği hükümler dahilinde üç garantör devlet tarafından bir türlü sağlanmasına icabedon Kıbrıs meselesi, Rusya'nın, Makarios'u bir maşa olarak kullanması neticesinde dünya milletlerine mal edilde ve üyeleri arasında Sovyetler Birliği ve peykelerinin de bulunduğu Birleşmiş milletlerin halledeceği bir konu haline getirildi. Bundan başka, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesini ve mevcut anayasa nizamını hiçe sayan, Demokrasiyi Kıbrıs adasında boğazlıyan Makarios, suçlu olmasına rağmen, günahsız insanlarının arasında kalacak ve bu ihtilafı politik toplantılarda Rum tezi de söz konusu edilecekti. Nitekim öyle de oldu. Gerçi Dünya siyasi tarihinde böyle bir olay ilk defa vuku bulmuyordu. Yalnız bu olayların müşterek bir tarafı var: Her defasında Türk milleti haklı olduğu halde haksız çıkarılmış, savaş meydanlarında kazandığı toprakları ve siyasi hakları konferans masalarında kaybetmiştir. Onun içindir ki, muarızlarımız bizi herhangi bir anlaşmazlıkta harp meydanından, konferans masasına çekebilmek için azami titizliği ve kurnazlığı göstermişlerdir.

Kıbrıs hadiselerinin meydana gelış sebepleri, gelişmesi ve bugünkü durumu konumuzun dışında kaldığı için üzerinde durmıyacağım. Esasen bizim mevcu dun hususi konular da yeteri kadar yazıldı, çizildi ve konuşuldu... Asıl üzerinde durmak istediğimiz ve hemmiyetli gördüğümüz mesele; Kıbrıstа insanlık dışı hadiseler bütün şiddetiyle devam ederken, günahsız ve silâhsız insanlar özvatanlarında kahpece öldürülürken bir kısım fırsatçıların ve sol düşünceli insanların Türkiyede din ve mukaddesat aleyhine koordukları yaygaradır.

Buraya kadar yazdıklarımızdan anlaşılıyor ki, olayların başlangıç tarihi olan 24 Aralıktan beri dünya, demir perde gerisi memleketler ve özellikle Türkiye... Kıbrısla meşgul. Diğer mevzular unutulmuş veya chemmiyetini kaybetmiş, askeri ve politik yönden bütün dikkatler, Makarios'un bir çiftlik gibi kuliandığı Yeşil Ada üzerinde toplanmıştır. Sokaklar, evde, evde, okulda, iş yerinde... konuşulan mesele hep Kıbrıs hadiseleri ve EOKA çetesinin zalimane cinayetleri.

Memleketin içinde bulunduğu bu karışık durumdan istifade etmek istiyen bazı fikir yobazları, yıllardan beri biriktirdikleri zehiri bir anda kusuverdiler. Millet ve hükümet Kıbrısla meşgulken, onlar geri plânda menfur düşüncelerine uygun yâtırım yapma ve müslümanları «gerici, yobaz» gibi kelimelerle suçlandırma küçüklüğünü ve basitliğini gösterdiler. Memleket meselelerini halletme ve hükümet kuvvetlerine direktif verme yetkisi yalnız kendilerindeymiş gibi bazı gazetelerden koptıkları köşelerinde din ve mukaddesat aleyhine birbirini takip eden makaleler yayınladılar. Milletin içinde bulunduğu nazik durum yetmiyormuş gibi, zümreleri ve fertleri, siyasi teşekküleri birbirlerinin aleyhine tahrik ve teşvik edercesine fikir beyan ettiler. 27 Mayısı yanlan gençlik gericileri, yobazlarını da tepeleyivermeliydi. Siyasi çıkarların düşünen devlet adamlarının kapatamadığı gerici yuvalarını; Yüksek İslâm Enstitüleri, İmam-Hatip Okulları ve Kur'an Kurslarını devrinci gençlik yerle bir edivermeliydi. Onlar bunları istediler...

Devlet adamlarına açık mektuplar kaleme alarak, gericilere müsamaha edilmemesini ileri sürdüler. Memlekette acaba yalnız gericiler ve yobazlar mı var-dı? Komünistler yok mu idi? Elbette vardı. Gerici ve yobaz kelimelerini müslümanları suçlandırmak için bir vasıta olarak kullananlar Moskova hayranlarından başka kim olabilirdi? Kendilerine, «sizin belirttiğiniz vasıfta gericileri gösterin, memleketin selâmeti namına biz de onlarla mücadele edelim» desek, hepsi kaçacak ve susacaktı. Kuruldukları koltuklarından, yuvalandıkları köşelerinden durmadan gericilerin aleyhinde beyanat verenler, yaşıp çizenler böyle bir soru karşısında zaten susmaya mahkûmdular. Çünkü onların ifade ettiği şekilde geri düşünceli, medeniyet ve ilim düşmanı insan kalmamıştı bu memlekette. Namaz kılan, Hacca giden müslüman; pİâj ve benzeri yerlere gitmeyi, karısını gecelik kıyafetle çarşı parzar dolaştırmayı ve kadınlarla el ele dans etmeyi ve bedii tokuşturmayı bir ahlâksızlık sayan insan; Komünist bir yazarın eserini protesto eden milliyetçi gençler onlara göre gerici idi. Bu şekilde bir taktik kullananların elbette bir gün foyaları meydana çıkacak, milletin tepkisiyle ve gençliğin de lânetiyle karşılaşacaklar.

Yine bu sözde ilericiler Sayın Başbakana hazırlanan suikastı din adamlarına mal etmek istediler. Bu vesile ile gençlerimizin dinden uzaklaştırılmaya çalışılmasına devam ettiler. Kıbrıs hadiselerine denk ve ondan daha mühim bir meseleymiş gibi hükümetin, gençliğin ve ordunun dikkatini o yöne çevirmek istediler. Bir zamanlar, Kennedy'nin de gericilerin suikastine kurban gittiğini yazmışlardı. Utanmasızlardı ve yahut da İstanbuldaki zengin rumların Enosis teşkilâtına yardım ettikleri meydana çıkmamış olsaydı Makarios'u Türkiyeden gericilerin destekledigini ve rumların içerisinde Türkiyeden gitme vobazların bulunduğunu yazacaklardı. Bunlar, bu millete bu kadar adi iftiralar yapmıya müsait insanlardır. Bir fahişe, bir mahalleyi leveler ve suçlu çıkrır. O mahallenin namuslu kadınları birleşseler, o fahişeye hiçbir şey yapamazlar.

Bu söylediklerimizin kuru bir iddia olmadığını ve gerçeklerden bahsettiğimizi isbat etmek için, mahut bir gerginin Kıbrıs hadiselerinden sonra çıkan sayısından bazı misaller alalım. Bu şekilde fikir (!) beyan edenin yalnız bu dergiden ibaret olmadığını da kaydetmek isteriz.

Kemalizm perdesi altında kızılca nesriyat yapan bu dergi 26 Şubat 1964 tarihli 49. sayısında: **«Türkün, Rustan, komünisten daha beter düşmanı dinbazlardır.»** diyor. Şu, mantık silsilesi düşünülmeden yazılmış bir kaç kelime bile bu derginin gerçek niyetini anlamıya ve kızıl suratını tanımıya kâfi gelir. Dikkat edersenız **«Türk, dinbaz; Rus, komünist»** kelimeleri aynı cümlede kullanılmıştır. Bunların rasgele bir araya geldiğini zannetmiyorum. Bir defa Türkiyede yaşıyan Türklerin tamamı müslümandır. Yukardaki satırların yazarı gibi birkaç şahıs mütesnâ. Buradaki dinbaz kelimesi de müslüman ve mü'minin karşılığı olarak kullanıldığına göre Türkün kendisine düşman olması garip değil mi? Rus ve komünist kelimeleri de yanyana kullanılıyor. Komünist dedikten sonra Rus kelimesini kullanmıya lüzum yoktu. Yoksa Rusya komünist değil mi?

Ayni dergiden devam edelim:

«Dünyada hiç kimsenin kârsı gelemiyeceği bir Allah maksadının herkeseşe bilmenin gerçi araya bir sürü komisyoncular, telâllar, savunucular, imamlar, papazlar ve politikacıların vasıta yapmıya neden ihtiyaç duysun.» Sanki kendisine aracılık yaparak müslüman ol diyen varmış gibi. Tam Moskof uşaklarının metod ve ağzıyla konuşuyor. Düşmanlığı yalnız imama değil, papaza da... Yani dünyadaki top yekün din adamlarına. Böyle kastlı ve maksadlı bir yazının bu devirde ve ayni zamanda akılh insan. Yarın deseler ki, sen imamları tahkir ediyorsun. Cevap hazır: yalnız imamları değil, papazları da... İlâhi dinlere karşı harp ilân eden bu adam kızıl bir sosyalist değilse bile, dört başı mamur bir serseridir.

Affınıza sığınarak ayni dergiden parçalar alımıya devam ediyorum:

«En büyüğünü mutuk bir koyun sürüsü için ne kadar lüzumsuz ve faydasızsa Arap dilini bilmediğimiz için kendi kendimize yorumluyamadığımız Kur'anın i-

badette Arapça okunması da faydasızdır. Türkçe ibadet şarttır.» İyi niyetli ve Allaha inanmış bir insan konuyu bu açıdan ele almaz. «Arapça bilmediğimiz için Kur'anın ibadette Türkçe okunması şarttır» demez. «Madem ki Kur'an-ı Kerim Arapçadır, Arapçayı çok güzel öğrenmemiz ve öğretmemiz şarttır» der. Yukardaki fetva (!) yı kendi şapk düşüncesine göre verdiği için netice doğrudur. Kur'an-ı Kerimi anlıyamadığımızdan dert yanan bir insanın muhtemel fredatı arasında Arapça dersleri de bulunan İmam-Hatip Okullarına «gerici yuvası» demesi samimiyetinin derecesini gösterir.

Hoşa gitmiyen bu misalleri daha da çoğaltmak, maneviyat düşmanlığının en bayağı örneklerini, kendilerini fikir hayatımızın edebi değeri kabul eden sözde ilericilerin yazılarında fazlasıyla bulmak mümkün. Kullandıkları malzeme: «gerici, yobaz, fasist, ağa, sömürücü» ve çıkarttıkları manşetler. Gündelik vasıtalarıı: «Kemalizm, Sosyalizm, Devrim, ilerici» terimleri. Tahrip etmek istedikleri hedefler: «Yüksek İslâm Enstitüleri, İmam-Hatip Okulları, Kur'an Kursları, özel teşebbüs, âdet ve manaviler. Yarmak istedikleri netice: «Türk milletinin tarihi bağlarından koparılması ve manevi hayatının söndürülmesidir.»

Bu feci gidişe ve anormal görüşe karşı koyan şerefli kalem sahiplerinin ve fikir adamlarımızın bulunması ve Türk milletinin karşılarında aîması bizleri teselli ve istikbale güvenle bakmamızı temin ediyor. Gelecekte zafer İslâmın ve ona inananların olacaktır.

Türkiyede basının - çok azı müstesnâ - ve her firsatta makaddes mefhumları tahkir edenlerin en az malûmat sahibi olduklarını konu: dindir. Bu bağlının ulu orta fikir beyan ettikleri, kesin hükümlerle meseleyi ferdî görüşlerine uygun olarak neticeye bağlamak istedikleri konu: yine dindir. Bir gazete haberinden aldığımız şu misal de bizim görüşümüzü doğrulamaktadır ve tezimizi kuvvetlendirmekte: «Genç bir doktor Çörek otu ile güzellik merhemi yapıyor. Dr. Karaege Çörek otunun ölümden gayrı her derde deva olduğunu Hazret-i Peygamberin bir hadisinden öğrenmiş. İlhamını Hz. Muhammedin bu hadisinden almıştır. Şöyle bir sözünden alan...» Şu cehalete bakın ki, Peygamberimiz (S.A.S.) in zevce-i muhteremelerinden olan Hz. Ebubekir (R.A.) in kızı Hz. Âyşe, gazete haberine göre ayni zamanda Hz. Muhammed (S.A.S.) in de kızı oluyor. Tabii ki yanlış, hem de affedilir cinsinden değil. Bir haberin İslâm tarihiyle ilgili kısmını doğru yazacak kadar kültüre sahip olmıyanların şer'i ve dini meseleler üzerindeki görüşlerine nasıl itimat edilir?

Kıbrıstа Makarios ve çetesi cinayetlerine devam ediyor. Bizim mahallar da yıkıcı ve kışkırtıcı çalışmalarıyla, dikkatleri başka yöne çevirme gayretleriyle Makariosu manen destekliyorlar ve Türkiyenin en mühim meselesi olan Kıbrısın gölgesi üzerine kızıl lekeler kondurmaya ve orak çekiç resimleri yapmıya devam ediyorlar.

En çok milli vahdete muhtaç olduğumuz şu günlerde bu aziz milleti (Gerici, ilerici, çıkarcı, nurcu, ümmetçi, şeriatçı, ağa, sömürücü) diye gruplara ayırmaların ve cemiyetimizi anarşizmin kucağına atanların yaygaralarına, safsatalarına bir dur demenin zamanı gelmiş olmalı. Siz iptidaiyi kadar bu asil milleti parça parça edip yutma, sosyalizm perdesi altında Komünizme peşkeş çekme gayreti ve nankörlüğü içinde bulunun, Türk milletini bir bütün olarak ordusuyle, gençliğiyle dimdik ayakta duracak ve var olduğu müddetçe de müslüman kalacaktır.

Alkol ve Tevlit Ettiği Zararlar

Dr. M. Hulûsi BAYBAL

Alkol pek eski tarihten beri keyif verici içki ve ilâç olarak kullanılmıştır. Milâttan 2000 sene önce Çinliler şekerli mahsullerden alkol elde etmişler. Mısır ve Eski Yunanlılar şarap kullanmışlar, Roma İmparatorluğu zamanında da şarap bütün Avrupaya yayılmıştı. İlk olarak İslâmiyet, 14 asır evvel bütün âleme alkolün ne olduğunu, zararlarını ilân etmiş, ortaya koymuştu.

Bugün rekinalarını yapılan, meyhaneleri dolduran bira, rakı, şarap, likör, konyak vs. hepsi de keyif verici içkilerdir. Yalnız birbirinden yeğâne farkları ihtiva ettikleri alkol miktarlarıdır. Bazen biranın içkiden sayılmadığını iddia edenler olur. Halbuki bira da alkollü bir içkidir, ara % 3-6 arasında alkol ihtiva eder. Şarap ise taze üzüm suyunun mayalanmasıyle olur ki % 8-12 arasında alkol ihtiva eder. Rakılarda % 43-50, konyaklarda % 41 nisbetinde alkol mevcuttur. Likör ise rakıların seker ve meyve gibi başka maddelerin katılmış şekilidir. Müskirat, üzüm, hurma, buğday, arpa, dari ve baldan yapılır.

Bugün için alkol sanayide cilâlama ve boya endüstrisi ile bir de tıpta antiseptik (mikrop öldürücü) olarak kullanılmaktadır. Şu nokta da nazarı dikkati çekmektedir ki eskiden alkol kullanılan birçok sahalarda şimdi başka ilâçlar daha muvaffakiyetle kullanılmaktadır.

Avrupa hastahanelerinde 19. asırdan beri alkol sarfiyatının on defa daha azaldığını istatistikler göstermektedir. Bugün artık cilâ ve boya sanayii haricinde kullanılan bütün yerlerde zararları aşikâr olarak ilmi delillerle ispat edilmektedir.

Alman tabibi meşhur **KOCH** diyor ki:

«Alkolün mahiyetini anlamak isteyenler beşer için faidelerini, tedavi için nasıl kullanılacağını sormasınlar. Cemiyetler için, fertler için insaniyete karşı tevlit ettiği çeşit çeşit cinayetlere dair ilimden fetva istesinler.»

İçki içtimai bakımdan muasır medeniyetin en büyük baş belâsı olarak ailevi sefaletlere sebep olmaktadır. Çünkü aklı izale sıhhatı ihlâl ve ahlâkı ifsat ederek insanları birbirine düşman yapar ve müptelâlarını timarhanelere, hastahanelere, mezarlara, hastahanelere sürükler bir afettir.

İçkinin her günkü gördüğümüz eseri sarhoşluktur. Alkolün müe ve harabi yoluyla kana geçmesinden ve asab sistemini tesbih etmesinden sonra sarhoşluk kendini gösterir. Ye içki, alındıktan 5 dakika sonra hazım yoluyla kana geçer, merkezi sinir sistemini uyarıcı bir tesir yaparak açlık, yorgunluk, susuzluk ve ruhi sıkıntıları bir müddet için ortadan kaldırır. Bu uzun için içenler ilk anda içkiye keyflenir, canlılık ve neş'e duyar. Nefsine güvenmeye başlar, dertleri dağılır, her şeyi hoş görür, utangaçlık kalmaz, cesurlaşır, kabını parasını comertçe sarf eder. İçki meclisindekileri canı, cananı, ciğeri gibi görür, herkese meze ve badeler ikram eder, sonra şehveti artar, gözünde kart meyhaneci bir civan, acüze hizmetçi ayın onördü bir yosma olur. Meclisteklerin boynuna sarılır, öper, türkü söyler. Bir müddet sonra ayakta duramaz, muvazenesini kaybeder, sendeler, sallanarak yürür, başı sersemleşir, gözleri bulanır, lâkırdıların gevşeler, aynı şeyi tutturur, der durur. Bilâhare kusmaya başlar ve nihayet sızar, uyuşuk halde uyur, arasıra uyanır gibi olur sonra dalar, yatağında hareket ve mahvemete kudreti kalmaz. Neden sonra büyük bir sersemlikle uyanır, bu sersemliği, mahmurluğu gidermek için tekrar kadehe sarılır. Böylelikle zehir çok gelip de açılmıyanlar, ebedi uykuya dalanlar da eksik olmaz.

Beş yaşından küçüklerde 100-200 gr. rakı ile birden ölüm zuhur eder. Büyüklerde 1 litre rakı ile, yani 250-450 gr. arı alkol ile birden ölüm görülebilir. Sarhoş olan bir kimseye cafein verilirse veya pratik olarak kahve içirilirse (kahvede cafein vardır) nisbeten açılır. Şu anlattığımız halter içkinin normal hâli âdi sarhoşluktur.

Bir de delilik kadrosuna dahil olan sarhoşluklar vardır ki bunlara uzun uzun tefernuatıyla anlatmaktan ziyade birkaç kelime ile izah edeceğim.

I — Marazi sarhoşluk - İvresse pathologique: Bazıları içkiye tahammül edemez. Bilhassa nevropat ve psikopat olanların çoğu böyledir. Bir iki kadehten müteessir olarak kendini büsbütün kaybeder, hastalanır, çıldırır, kudurmuş gibi bağırır, etrafa saldırır, şuur bulanır, sıkıntı içinde bunalır, kısıkançlık, alınganlık, ataklık artar. Bu esnada elinden kaza çıkaranlar çoktur. Gösterdiği bu derin deriz, neden sonra bir bas ağrısı ile uyanır, sersem gibidir. Olan, biten şeylerden habersizdir. Bazan müphem bir rüya gibi hatırlar.

Böylelerinin içki içmesi hem kendisi için, hem de etrafı için katmerli bir belâdır. Zorla içkiden kesitilmesi birîcik çaredir.

II — Delirium teremens: İçki zehirlenmesidir. Uzun müddet içki kullananlarda olur. Çok defa senelerce içip de hiçbir belâ görmeden birdenbire görülür. Beş-lerinin ellerî, dili bütün vücudu titrer. Heyecan içindedir, yerinde duramaz, bir köşeden öbür köşeye koşar, müthiş korku içindedir ve devamlı hayaller görür, odanın içi fareler, yılanlar, akrepler, silâhlı insanlarla doludur. Sıcanlar vücuduna ırmanıyorlar, insanlar boğazına saldırıyorlar, ırzına geçiyorlar zanneder. Hezayanlar içinde kalır. Kendinden, bulunduğu yerden hiç haberi yoktur. Böylelerinin iyileşmesi zordur, ekseri ya ölür veya başka hastalıklara çevirir.

III — Alkol paranoyası: Ayrışlarda görülen şiddetli kışkançlıktan ibarettir. Karısı ve kızı serbestçe fuhuş ve rezalet yapıyorlar, geceleri evine zampara alıyorlar, gündüzleri süslenip sokağa çıkıyorlar, kendisini sarhoş ve deli diye etrafa bildiriyorlar zanneder. Gözlerine bu şekilde muhtelif hayaller görünür.

IV — Korsakoff psikozu: Bu hal uzun müddet içki kullananlarda olur, yeni şeyleri unuturlar, pekçok hayalar ve masallar uydurur lead ederler.

Alkol alışkanlığının sebepleri :

İçkinin yayımında cemiyet içinde birçok âmiller vardır. İçki eskiden beri keyif verir diye tanınmıştır. Fakat her şeyden evvel alkolik bir şahısta psikolojik bir meyil bulunur. Çeşitli sebeplerle manevi ızdıraplara veya sefalete müptelâ olanlarda bu meyilleri diidirmek için alkol alma duygusu uyanır. Alkol, çoluk çocuk önünde, sofralarda lokantalarda, hava almak için gidilen umumi bahçelerde ekseriya içilir ve çok zaman içenler akli bozuklara ve terbiyeli adamlar görünür. İçki sofrası ve adabı az çok câzibtir, etraftakiler içki içenleri neşeleniyorlar, ne kadar hoş vakit geçiriyorlar şeklinde görürler.

İçkiye kelâm için bir takım yalancı ve sahte meziyetler de ileri sürülmüştür. Yemekten evvel iştah açar, yemek arasında tonîktir, yemekten sonra hazmi kolaylaşırır, soğuktan korur diye reklâm yapılmaktadır. Ayrıca salon sosyalisti, mütefekkir taslağı birçok şâirlerin de meyi ve sarhoşluğu medih için kütüphaneler dolusu yazdıkları şiirler ve yazıların da içkinin yayılmasında büyük tesirleri olmuştur. Mehmet Akif bu tip edebiyatçılara şöyle çatmaktadır:

Üdebâmız hele gayetle bayağ mahlûkat...
Halkı irşâd edecek öyle mi bunlar? Heyhat!
Kimi garbın fuhşuna hasbi simsar,
Kimi İran malı der, köhne alır, hurda satar.
Eski divanlarımızı dopdolu oğlanla şarap,
Biradan fahişeden başka nedir, şi'ri sebab?
Serseri, bîhûde, sefih, meşrebi yok, mesleği yok;
Feylesof, hepsi, fakat hiç birinin mektebi yok.

Hakikaten bu edebiyatçılar gurubu sanat namına koca bir milletin zevklerinin âdileşmesinde baş rolü oynamaktadırlar. Ehlullahta şaraptan bahsetmişlerdir. Fakat bu şarap tevhit neş'esi, Allah sevgisi, hak hakikat aşkıdır.

Ömer İbn Fariz Hazretleri der ki:

«Daha üzüm kütüğü yaratılmadan sevgiliyi ana aşına bir hikemmez içilir, onunla kendimizden geçtik.»

Beyazıd'ı Bestami de diyor ki:

«Aşkın şarabından kadeh kadeh içtim, ne şarap tükendi, ne de ben kanmış oldum.»

Sivaslı Şemsi de bir şiirinde şöyle der:

Mest olup meyhane gedi'de serden ta ebed,
İçtiler aşkın şarabın ab'ı engür olmadan.
Burada ab'ı engür, üzüm suyudur.

Alkolun yayıcı ve yıkıcı propagandaları arasında birçok gâfil ve kasıtlı kimseler tarafından ileri sürülen iddialardan de biriyle de meşgul olmaktadır. Bu telkerlemelerden ekseriya duyduğunuz bir cümle şöyledir: Efendim, içki üzüm suyudur, üzümü yiyorsun da suyunu neden içmiyorsun?» derler. Bunlara verilecek cevaplar gayet kesin ve basitür. Vaktiyle bir devlet adamı da bir konuşmasında suyu söylemiş ve şu cevabı almış: «Karın sana helâl olduğu halde, ondan doğan kızına neden yakınlaşmıyorsun?»

Söyle bir cevap verenler de olmuştur: «Siz suyu içiyorsunuz, yemeği yiyorsunuz, fakat bunesi söylediniz ölçüsüz gibi sözlüklerin sonra çıkanlara yaklaşmak bile istemiyorsunuz. Neden?»

Meşhur mutasavvıf Molla Cami de bu meseleye dair şöyle bir misal verir:

— Yerden bir avuç toprak alıp sana atsam ne olur?

— Hiç bir şey! Sadece üzerim biraz toz olur.

— Peki bu toprağı çamur yapıp üzerine atsam ne olur?

— Üzerim kirlenir, başıma veya yüzüme dokunursa acıtır.

— Pekâlâ, bu çamuru tuğla yapıp sonra bütün şiddetiyle kafana vursam; bu sefer de bir şey olmaz diyebilir misin? Diyemezsin, çünkü kafan param parça olur. Halbuki o toprak bunların hepsini yapmıştır.

Görülüyor ki bu çeşit iddialar ilmi ve mantıki olmaktan uzaktır.

Alkol alışkanlığında arkadaşların teşviki ve aileler arasında yapılan içkili toplantılar büyük tesirler yapmaktadır. Bu nevi toplantılarda bu telâkki dinletilmesinden daha ileri gidemiyen içkinin çeşitli faydalarından bahsedilir. İçmiyenler muhtelif israrlarla zorla alıştırılır, bilhassa alkol de tesirini sinsi ve yavaş yavaş yapar, bir gün ruhi ve bedeni yıkıntılar aşhşan şahsı mutlaka hastahane, timarhane veya mezardan birine gönderir. Buna rağmen bu yıkıntı müptelâları tarafından içkiye atfedilmiyecek sebepler başka yerlerde aranır, ömrü boyunca içki içmekten kendini alamıyan Neyzen Tevfik son zamanlarda timarhane ile hastane arasında mekik dokuyup durmuştu. Bu hal kendisine bıkkınlık verdiği için vücudundaki harabiyeti tıbba atfedecek şöyle dedi:

Bir hazâkat zedeyim midemi tıp tepti benim,
Kırk katır tepse yıkılmadı bu aciz bedenim.

Bu günün en kuvvetli propaganda ve yayın vasıtası olan sinema, tiyatro ve radyo ile bol bol içki propagandası yapılmaktadır. Radyolarda her gün bir başka içkinin reklâmı duyulmaktadır. Bu nevi propagandaların içkinin yayılmasında büyük tesirler yaptığı gibi alkolik anne ve babaların çocuklarına kötü örnek oluşlarını da unutmamak lâzım gelir.

Alkol hakkında ileri sürülen sahte meziyetler:

a) İçki soğukları korur denilüyor. Soğuklarda kalın giyinmek ve sıcak meşrubat almak da aynı vazifeyi görür. Bilâkis donma alâmetleri başlıyacak kadar soğukta üşümemek için alkol alınırsa alkolun uyuşturucu tesiri soğuğun tesirine inzimam eder, böylece kontrol, murakabe ve dikkat hasalları zayıflar, donma hareketleri görülür. İlk önce alkol alınınca derideki damarlar genişler, dışarıya kan hücum eder, muvakkat bir sıcaklık verir. Fakat biraz sonra geniş sathtan sıcaklık ucar, kan soğur, insan da titremeye başlar, böylece lokal veya umumi donmalar olur.

b) İnsanın alkole ihtiyacı var mıdır? Vücudun hiç bir şart altında bir damla alkole dahi ihtiyacı olmadığı tıbben sabittir. Esasen ihtiyaç olsaydı vücut kanalıcaşirinden hiç yorulmadan bu maddeleri yapardı. Zira karaciğer hücresi insanların yapmağa muvaffak olamıyacağı kadar büyük bir kimya sanayii fabrikasıdır. Canlı uzvîyette bir dirhem dahi alkol yoktur. Vücutta da hiç bir kimyevi reaksiyonla alkol husule gelmez.

Edison diyor ki: «İnsan vücuduna içkiyi koymak, makine yataklarına kum koymak gibidir.»

Şu misali de söylersek bu mesele daha iyi aydınlanmış olur: Bir dağda karlar arasında kalan dört kişiden ikisi, faydası olur diye içki içmişler, diğer ikisi de içmemişler, sonunda içenler ölmüşler, içmiyenler kurtulmuşlardır.

BÜKÜLMEZ KOLUM

Beni tanımıyan varsa tanısın
Yüce Türkün bir bükülmez koluyum
Yoktur hükmedecek Rabbimden başka
Ben, dünyada yalnız Onun kuluyum.

Vatanımın tutkusuyla coşmuşum
Bu uğurda bucak bucak koşmuşum
Hangi çılgın demiş bana boşmuşum
Yıllar var ki böğenmişim, doluyum.

Türkün bulunur mu söyleyin dengi
Tarihe bir bakın: Çin-i, Frengi
Diz çöküp karşıma ömüş özengi
Bilmiyenler bilsin! Ben Türkoğluyum!.

Hasan Parmaksız
İmam - Hatip O. - Maraş

Brecht'in Hayranları

Ramazan KUNT

Geçen ay içinde, İstanbul Şehir Tiyatrosunda, Dünyaca tanınmış komünist yazar Brecht'in, (Sezuanın İyi İnsanı) temsile başlandı. Onbir gün aralıksız olarak oynandı. Sınıf mücadelesi yaratmak gayesiyle hazırlanan bu eser, milliyetçi Türk gençliği tarafından protesto ve tel'in edildi. Olay, açıkça komünizm propagandası yapan ikinci perdenin ortalarında patlak verdi. Açık ve gizli, sınıf mücadelesi telkin eden bu sahneler karşısında daha fazla tahammül edemeyen bir Askeri Tıbbiye talebesi seyircilere hitap ederek, bu eserin komünizm propagansı yaptığını ve yazarının sicilli bir komünist olduğunu söyledi. Bu konuşma, eserin tesiriyle elektriklenen havayı karıştırmaya käfi gelmiş; gençlik, afişleri yırtarak eseri ve yazarını protesto etmiştir. Medeni dünyanın her tarafında böyle hâdiselere rastlamak mümkündür. Beğenilen alkış toplar, beğenilmeyen yuhalanır.

Bugüne kadar aynı tiyatroda muhtelif eserler temsil edilmiş, hiç birine aynı tepki gösterilmemiştir. (Sezuanın İyi İnsanına) gösterilen reaksiyon nereden geliyor ve yazarı kimdir? Üzerinde durulması ve düşünülmesi gereken nokta burası. Bu eserin yazarı, Stalin armağanı kazanmış ve Doğu Almanyada komünist iktidarın ücretli bir propagandisti olarak çalışmıştır. Diğer kızıllar gibi, yalnız komünist kalmamış, aynı zamanda komünizmin kölesi de olmuştur. Eserleri de —pek tabiidir ki— bu fikrin mahsulü olmuştur. Nitekim Brecht, Amerikayı fikir hürriyetini kısıtlamakla itham ederken, Rusyaya dair en ufak bir telmihte bulunmamıştır. Bulunamazdı. Çünkü efendileri öyle istemiş, o da öyle yazmıştır. Şimdiye kadar hiç kimse (Brecht komünist değildir) demeyiniz. O'na Stalin armağanını verenler acaba elâ gözüne, kara kaşına vurgun oldukları için mi verdiler? Hayır, bu armağan kendisine komünizme yaptığı hizmetlerin karşılığı olarak verilmiştir. O Brecht ki, «Dünyada tek fazilet komünizme hizmet faziletidir. Bu hizmet açık veya kapalı yapılabilir, bu uğurda açık çarpışmada, en kapalı yalan da mübahtır.» diyebilmiştir. Bu adam komünist olduğunu saklamamış, Rusyayı ve komünizmi öğen şiirler yazmıştır. Bu mahut, dünyanın her tarafında tanındığı halde bizde ya tanınmıyor, veya hakikat ters yüz edilerek tanıtılmak istenmiyor. «Sezuan'ın İyi İnsanı» hürriyetin beşiği olan İngiltere ve daha birçok Avrupa memleketlerinde oynatılmazken bizim yerli Brechtlerin tercih sebepleri nedendir bilinmez. Bir zamanlar Nazım Hikmet alçağına da aynı ilgi gösterilmiş, büyük vatan şairi (!) olarak yutturulmak istenmemiş miydi? Ama o, kızıl ideolojisinden zerre kadar fedakârlık yapmıyarak Komünizmi seçmiş, fahrı uşaklarını alnına ebediyyen silemiyecekleri bir leke sürmüştür. Nazım Hikmetin komünist olmayıp büyük bir vatan şairi olduğunu söyliyerek kurtarılması için imza toplıyan alçak zihniyet yine mi hortlatılmak isteniyor? Cesaretleri varsa Nazım Hikmet'in eserlerini programlarına alsınlar da görelim. Alamazlar... Peki, Nazım Hikmet'le Brecht'in farkı ne? İkisi de biribirinden azılı bir komünist iti değiller mi? Hal böyle iken, Brecht'i yuhalıyanları barbarlıkla gericilikle itham etmek, insaf ölçüleriyle ne derece bağdaşabilir, bilmem.

Batılı düzene, fikir ve vicdan hürriyetine karşı olanlar ve bu güne kadar renklerini pembe göstermek istiyenler son hâdiseyi bahane ederek kızıllıklarını bir kere daha ap açık ortaya koymuşlar, mahkeme kararını dahi beklemeden işi bir oldu bittiye getirerek bir bardak suda fırtına koparmaya kalkmışlardır. Türkiye nin Batılı yaşayış tarzına ulaşmak için seçtiği demokratik yolu Moskovadan geçirmek istiyenler kime hizmet etmek istiyorlar? Bugüne kadar beğenmedikleri insanlara, fikirlere, hatta müesseselere karşı yurt ölçüsünde bir kampanya açmak istiyenler neden Stalin metodlarına baş vuruyorlar. Neden? (Parçala ve hükmet) prensibine uyarak vatandaşın bir kısmını ilerici, diğer bir kısmını ise gerici olarak gösterirler. Brecht'i alkışlıyanlar ilerci de, yuhalıyanlar neden gerici oluyorlar? Bu suretle saçtıkları nifak tohumları ile halkımızı sınıflara ayırarak beğenmediklerini sindirme ve hatta yok etme sevdasına kapılanlar aldanmaktadırlar. Memlekette körükledikleri ve muvaffak olmak için vasıta kıldıkları ikilik, onların aleyhine sonuçlanacaktır. Bunu bildikleri içindir ki her fırsatta saldırmakta, olmamış bir takım şeyleri olmuş gibi göstermek istemektedirler.

Ortada yığın-yığın milli meseleler dururken, Kıbrısı bir kızıl papaz kana boyarken bu konuda kalem oynatmıyanların Kıbrıslı Komünist İhsan Aliden farkı nedir? O da Rumlarla birlik olmuş veriştiriyor Türklere...

VAR OLMAK

Zübeyr YETİK

Bu bir mâceradır... «Ölmek veya yaşamak, işte bütün mesele...» Cümlesi ile özetlemeğe çalıştık bu macerayı, Şekspir...

Evet, bütün mesele, Ölmek veya yaşamak, daha doğrusu, varolmak veya yok olmak... Varoluş, insanî bir hayat ve ötesi ötesindeki mesrûr mematın; yok oluş, nefsin pençesinde kıvranmalarla günleri hayvanca sürdürüp gitmenin ve neticede Yaratan'a yüzü kara dönmenin ifâdesi...

Bu bir mâceradır ki, Adem'le başlar... Yaratılışta balçığa üflenen ruh; varolmanın, insanî bir hayat ve mesrûr bir mematın filizlerini yeşertecek tohumdu. Nefis de, bu tohumu çürütsün, çürütmek cehdi göstererek insanın Allah'a verdiği andına olan sadakatinin ortaya çıkmasına vesile olsun diye Şeytanın emrine verildi. İşte bu mâcera böyle başlar... Ve ogün-bugün, bu varolma veya yokolma savaşı sürüp gider, insanın benliğinde...

Varolmak, varlığını nesilden nesile devam ettirmek, kalb atışlarıyle dahi Allah'ı tesbih eden insan için ibâdettir. İnsanoğlu, bu ibadeti daim olsun dileğiyle, üretti, üredi... Ancak, gerçek varlık işareti, yaratılış icabı Allahı anan kalbin vuruşlarındaki tesbihten ibaret değil; ondan da çok, kulluğu idrâk etmekti... Bu idrâki, üflenen ruh niteliğindeki tohumun neşvünemasiyle mümkündü. Ve insan, varolma ibâdeti daim olsun diye, bu tohumu, bir sonraki neslin ruhuna attı... Tohumun neşvüneması için ruhun çırpınışı yanında tohumu çürütmek için nefsin aldatmaları da, böylece, nesilden nesile intikal etti...

Allah — Kî, Rahmeti herşeyi geçmiştir — bu savaşta, kullarını zavallılıklariyle ,aczleriyle başbaşa bırakmadı; gene merhamet edip, yardımda bulundu. Tohumun neşvünemasını temin için yollar göstersinler diye, insanlara rehberler, Peygamberler gönderdi. Ve insanlar, bu ebedi savaşın usulünü her ihmâl edişlerinde veya unutuşlarında bu İlâhi lûtfe, lâyık olmadıkları hâlde, mazhar oldular. İşte ,Allah'ın büyüklüğüne bir delil daha...

Ve tohumu ebedi bir filizlenme kudreti verebilecek olan ölçü, En Büyük İnsanın, en iyi ahlâk örneğinin, Kurtuluş Müjdeleyicisinin mübarek parmaklariyle bir kere daha işaretlendi. Artık insanlar, çürümekten koruyacak, ruhlarında filiz verdirip boy attıracak en güzel yolu bulmuş ve kurtuluşa ermişlerdi... Fakat, insanlardan bazıları gene aldandı ve ruhtaki tohuma ihtimamı bırakıp, gene nefsine tabi oldu... Ne gaflet, Ya Rabbim...

Alemlere rahmet için gönderilen Ebediyet Müjdecisinin gösterdiği yola bâzıları girmedi, girenlerden bâzıları çözüldü... Bu, şu demektir ki, insan kulluğunu idrâk edemedi, ruhundaki tohum filizlenmeden uzak, ebedi bir uykuya yattı veya insanlar onu uyumağa zorladı... Ve ondan sonra insanların bu gün içine yuvarlandığı felâket başladı. (Devamı 22 de)

FAŞİST YOK
KOMÜNİST VAR

(Başlarafı 5 de)

milliyetçi çevrelere karşı yaptırılan hücumlar, komünist tehlikesini açıklayanları iftiracılıkla suçlamak gayretleri, hep bu Moskova emrinin yerine getirilmesidir.

«— Din düşmanlığı yapınız. Halkı, türlü mezhep ve tarikatlara mensup göstererek kınayınız. Milli dâvâlara karşı ilgisiz kalınız. Mümkünse önleyici yazılar çıkararak millet mâneviyatını yıkınız.»

Bu Moskofçuluk taktiği büsbütün ortamalı olmuştur. Oruç tutanlar, namaz kılanlar, hacca gidenler ve sözünde — yazısında Allahın büyük adını anan lar (gerici, softa, yobaz, Nurcu) diye medeniyet düşmanı kara tehlike olarak vasıflandırılmış, tahkir edilmeğe yeltenilmiştir.

«—Politika, sanat ve kültür kollarında komünist temayüllü olmayanların bütün şöhret ve otoritelerini yıkmağa çalışacaksınız.» diyen Moskova tâlimatını yerine getirmekle vazifeli kızıl şer kuvvetleri bize saldırmaktadırlar... (sh. 25, 26, 27).

Vaktiyle Moskova ile Roma'yı Kâbe, Lenin ile Mussoliniyi peygamber bilenler, Nazi Almanya'yı göklere yükseltip, Sovyet Rusya'ya hayranlıklarını bildirenler, bu memlekette bilinmeyen ve bulunmayan bir faşist arar larsa onu belki yine, zaman zaman kara ve kızıl gömlek değiştiren kendi yoldaşları arasında bulacaklardır. Bu vatanın milliyetçileri arasında bir tek faşist yoktur. (Sh. 78).

Satılmışların Bitmiyen İsyanı

Mehmet ÖZCAN

Kur'an-ı Kerim: *«Allah indinde hakiki din İslâmdır.»* diyor. Bu Kutsal sözü, Kâinatın sahibi; her bakımdan en güzel ve en ekmel bir şekilde yarattığı kullar olan insanların saadetini temin için söylüyor. Öbür yandan bu sözün muhatabı insan da kalkıyor, bu söz anayasaya aykırıdır, zira Anayasa din bahında lâyikliği benimsemiştir. Binaenaleyh, hakiki din İslâmdır gibi bir hükmü savunmak, benim vicdanıma resim etmek ve dolayısıyla Anayasa hükümlerini hiçe saymak olur, diyor.

Burada açıkça görülüyor ki, yirminci asrın — olgunlaştırdığını, münevverleştirdiğimi (!) zannettiğiniz — robotlaşmış bir mahlûku âdeta ve bâşâ hâlükına karşı isyan bayrağını çekmiş gibi en küstah ve en beyinsiz bir hareketi yapmağa cür'et ediyor. Bu, şüphesiz ki yapılabilecek isyanların en korkunç, en büyük ve en cüretkârânesidir.

Bugün, maalesef zehir kusan bir takım ne oldum delilerinin sapık fikirleriyle dejenere olmuş insanların bir hayli kabardığı zavallı cemiyetimiz, gün geçtikçe büyük bir çıkmaza giriyor. Bir zamanların islâmın bayraktarlığının yapıldığı bu güzelim Türkiye şimdi islâm namına ne varsa şok edilmek istenenlerin dilinde gelmek üzeredir. Kimdir bunu yapanlar? Hiç şüphesiz ki soyu, mazisi parlak ve eddadı insanlığın önderi olan bütün bir milletin fertleri değil... Ancak, hemen bütün denebilecek bir çoğunluktaki millet fertlerinin bir kaç kendini bilmez ruhsuzun sapına fikirlerine sahip olmasının onların şaşmak zihniyeti karşısında susması, bu asil millet topluluğunu bu hale getirmiştir. Bu gün hâlâ bir yandan *«Kur'an Türkçeleşsin, ezan Türkçe okunsun»* gibi zırvaların yanında, çeşit çeşit çatlak seslerin işitilmesi devam ediyor.

Ruhu, hak ve hakikat aşkıyla alevlenen bir *Ateşoğlu* çıkıyor, imanlı ve mukaddesatçı müslüman gençleriyle beraber haykırıyor: *«Türk milletindeniz, islâm ümmetindeniz, garp medeniyetindeniz»* bunu duyan şuursuz bir gurup ve satılmış uşaklar, hemen saldırı ağızlarını açıyor, bağırıp havlamağa... Onlar havlıya dursun biz yine tekrar tekrar terennüm ediyoruz: Elbette «Türk milletinden, İslâm ümmetinden ve garp medeniyetindeniz.»

Sana gelince, sen ey bu isyanıyla başka ülkelerin insanı olduğunu ispat ederesine havlıyan pis mahlûk!. Türk milletinden değisin de bu mübarek ülkede ne geziyorsun? İslâm ümmetinden değisin de yüzde doksan dokuzu islâm olan insanların arasında ne arıyorsun? Garp medeniyetinden değilsin de ilerlemiş medeniyete sirvesine ulaşmak için çırpınan bir ülkede ne dolaşıyorsun? Bu milletten uzak kalmak istiyorsan satıldığın yere git. Bu ümmetten ayrılmak istiyorsan sapkınlara, protestanlara katıl. Bu medeniyetten kopmak istiyorsan Afrika ormanlarına kadar git! Bizi rahat bırak yoksa, bütün bunları da benimsemiyor, duracağım diyorsan Allah aşkına olsun bari salyalı ağzını açma. Sus, zehrini saçma! Bak herşeye rağmen sen de bir insansın, hâlükın seni hakka değil, batıla isyan edesin diye yaratılı. Ama sen neden ısrar ediyorsun, niçin ben illede muzır olacağım deyip duruyorsun.

Bir zamanlar, islâmın ve onun büyük peykamberi Hz. Muhammedin en büyük hatırası olan ezanı Muhammediye saldırdın illede türkçe okunmasını diye tutturdun. Niçin dedik, anlamıyorum da ondan, kendi dininin lisanını anlamadan yapamıyorum dedin. Bu, ilk bakışta senin için güzel ve bir bakıma da makul bir fikir gibi gözüktü. Fakat... Ezan türkçe okunsa o zaman ona koşacak mıydın, camiye gidebilecek miydin? Hayır, hayır yine gitmiyecektin. Nitekim, gitmedin de!... Bir zamanlar türkçe de okundu gittin mi? Ne gezer. Öyleyse gayen ne idi? Gayen şu idi: Sen ne yaptığını bilmiyordun, şuursuzca hareket ediyordun, çünkü sen bilerek veya bilmeyerek satılmıştın. Başkalarının hesabına çalışıyordun. Öyle olmasaydı, atalarının yoluna kurşun atmaz, halkının emrine isyân etmezdin. Ezanı Muhammediyi türkçeleştiremedin. Bunun için başka bir yol aradın. Nitekim bulmakta da gecikmedin. Ezanın sabahları seni rahatsız ettiğinden söz açtın. Ne hazindir ki diyanet reisliğinin teşkilâtına *«Sabahları ezanda sesi kısın»* dediricek kadar bir taminin yollanılmasına bile sebeb oldun. Ama, herşeye rağmen bu milletin parçalanmıyacak bir imanı vardı. İşte sen bir bunu unuttun. Unuttuğun bir tek bu idi, fakat bu da en mühim olanı idi. Zira, bu iman öylesine kenetlenmiş, öylesine yer etmişti ki, bundan böyle her satılmış uşağın her sapık ideolojisi en büyük şamarı bu imandan yiyecektir.

Yine, ne hazindir ki benim medeniyet anlayışımla senininkinde çok fark var. Halbuki, sen münevverler (!) taifesindensin, ben de münevverim ama senin kadar değil (!). Sen medeniyetin yanında dinin bir hurafe olduğuna inanıyorsun. Leninistçe düşünüyor, belki de onun afyon olduğunu kabulleniyorsun. Din oldukça; namaz, abdest, oruç oldukça biz ilerliyemeyiz, Avrupaya ulaşamayız diyorsun. Fakat, Avrupada bir aielde en kutsal şeyin kiliseye bağlılık olduğunu unutuyorsun. Benim medeniyet anlayışımın farkı burdadır. İşte, dinlilik sence gerilik, dinsizlik ilericilik...

Avrupanın cazı... ve hele hele şu katırlar misali tepişmekten iboret olan tivisti sılırken alkılı ve dinî hususiyetleri neden ihmal ediyorsun? Hem Avrupanın her şeyini, hele tivistini de almak mecburiyetinde misin? Dinin, milliyetin buna müsait mi? Atan mezardan doğrulup, şuursuzca tepindiğine bir baksa yüzün de mi kızarmıyacak? Daima senin asıl meziyetin, mazinin hatırası ve geleneği olan kutsal değerlerine mi isyan edeceksin?

Bu ahlâksızlıklara da isyan etsene...

Yeter artık, satılmışların isyanına paydos diyorum!. Şimdi de onların yaptıklarına ben isyan ediyorum!..

Hikâye

MAHPUS DUYGULAR

Güner TOLGAY

Delikanlı, kâğıdı-kalemi çekmiş, düşünüyordu. Bir şeyler yazmak istiyordu. Gayesi edebî kabiliyetini bir kere de hikâyede denemekti. Şayet güzel bir mevzu bulur, güzel ifadelerle işlerse, artık onun için muharrirlik kapıları açık demekti. Hoş, biricik hikâye onu muharrir mi yapacaktı? Ama, bunda muvaffak olursa ikinci bir hikâye yazmaya yeltenecekti. Tıpkı yemiti tüylemiş, avlanan komarında uçmaya hazır kuş yavrusuna benziyordu; biraz sonra daha yakından tanıyacağı tabiatı, hiç, hem de hiç uçmamış olduğu için müteredditt nazarlarla seyreden yavru kuşa.

Düşündüklerini bir toplayabilseydi... Henüz bir kelimecik bile yoktu kâğıtta. Yazıya başlayamadığından bekledikçe sıkılıyordu. Zaten hava da sıcaktı. Bir sigara tellendirmek için kalemi bırakığında, elinin teninden kâğıdın nemlenmiş olduğunu gördü. Avuçlarını oğuşturdu. Sigarasını yakıp, derince bir nefes çekti, kalemi elde tekrar düşünmeye başladı. Düşünürken o kadar hareketsizdi ki... Dudağına yapışan sigaranın dumanını, odada kayıp oluncaya kadar gayet düzgün bir hat çizerek yükseliyordu. Bu, yüksek müfekkiresinde çakan şimşeklerin ve engin ruhundaki devâsâ dalgaların resmiydi. Ama o yazık ki o şimşeklerden bir kıvılcım, o dalgalardan bir damla kalemden kâğıda geçmiyordu. En çok üzüldüğü taraf da bu idi: Duygu ve düşüncelerine bir eşkil verememek... Verebilse değil bir acemi yazar olmak, belki de hislerini ifade kudretinin zirvesine vâsıl olan bahtiyarlar sırasına geçecekti; milletin yaralarını görüp, merhem sürebilen fikir mücahitleri sırasına.

Fazletin sokaklara düşüp, denaetin tahta çıktığı bir zaman ve zeminde, niçin asıl cedlerin hakâr edecek kadar koyu vesâizliğe meydan verilsindi?

Bu hislerle bir şeyler karalamağa çalışıyordu ki, kapı zilinin âniden bir kaç defa tekrarlanan sert ve kısa çalışı ile irkildi. Kim olabilirdi? Kalem yine elinde kalmıştı. Yoksa hislerine şekil vermek nasip olmıyacak mı idi? Böyle düşünürken kapıya kalktığında, çoktandır oturmanın verdiği gevşeklikle esnedi, esnedi. Merak saikasının tevlid ettiği hızlı adımlarla odadan çıktı. Sokak kapıyı açtığında kimse yoktu. Fakat o anda yukardan düşen bir mektup şaşırmasına zaman bırakmadı. Postacı mektubu kapının üst aralığına sıkıştırıp gitmişti. Sevinç dolu, mektubu aldı. İçeri giderken üzerini okudu ve zarfı açtı. Urfa'dan, en sevdiği dostu Metin Gözüpek'dendi. Metin, vatanî vazifesini ifaya gitmişti uzaya. Sevinçle okuya. Mektubu okurken kelimeler sanki Metinin ağzından dökülüyordu:

«Selâmün aleyküm, aziz kardeşim Ekrem,

Orada iken bahsettiğin gibi, cihad-ı Ekberin yollarından biri de güzel ahlâkı yükselten musahabeler dir. Seninle aramızda yeni başlayan kitabî musahabe, her işin başlangıcındaki hali gibi zayıf olacaktır. Bu zafiyyet sadece, idealimize olan yüksek duygu ve düşüncelerimizi hakkıyle ifade edememektendir. Yoksa, samimî hava içinde yapılan musahabelerin en basit semeresi, idealimiz için inşa ettiğimiz muhabbet kal'asının bir defa daha tahkim ve techizidir.

Kardeşim, Ekrem, şu anda sana karşı «kardeşim» diye hitabetmenin bütün mükellefiyeti altında ezilmekteyim.»

Ekrem şaşırmıştı. Arkadaşının kendisine ne mükellefiyeti vardı? Borcu ne idi de ödememişti? Mütehayyir, okumaya devam etti:

Ansar-ı Kiramın; Hz. Peygamberin «Ey Ansar, Muhacirleri yanınızda misafireten biraz daha alıkoymak şartiyle, Nadıyr oğullarından alınan ganimetleri onlarla paylaşır mısınız? Yoksa hepsini muhacirlere dağıtalım da artık maişetlerini kendileri mi temin etsin?» Sualine verdikleri cevabı düşünüyorum: «Ya Resûlallah, biz hiçbir şey istemeyiz. Ganimetlerin hepsini onlara dağıtın ve yine bizde misafir olsunlar.»

— — — — — —

Yermuk şehitleri düşünüyorum: Can verirken dahi meydan-ı harbde inliyen kardeşini hatırlayıp su içmiyenleri...

Sahabiyein ilk ticaretini yapan tüccarın, tanımadığı müşterisi Fatih Sultan Mehmet'e, «Komşum bu gün sıftah etmedi, diğer şeyleri ondan alınız.» dediğini düşünüyorum.

Komşusu askerden gelinceye kadar, onun çoluk çocuğunun işgesini temin eden müslümanı düşünüyorum...

Zenginlerin rahat etmesi için mümkün olduğu kadar variyetli ve tok görünmeye çalışan fakiri, ve, sağ elinde verdiği sadakayı sol elinden gizliyen zenginı düşünüyorum...

Hacca niyetli zatın Hac parasını, ölü hayvan eti yemeye mecbur kalan fakire tasadduk ettiğini düşünüyorum...

Evet... «Mü'minler ancak kardeşlerler...» hükm-i Kur'anisine eriyen bir ümmet hatırlıyor, düşünüyorum... Bir de «Karın, kardeşten yakındır.» vecizemiz (!) çınlıyor kulaklarımda.

★

Her işte en süfli gaye, riya; en ulvi ideal, rızay-ı bâridir. Bizde de kardeşlik «Lâ ilâhe illallah, Muhammed-ı-Resûlullah» da kalıp, İslâmın derinliklerine inmedikçe, riya bataklığında bocaliya duracağız.

Kardeşlik!... Bu, İslâm idealinin Allah'ı görürcesine yaşamanın en belîğ ifadelerinden biri... Madde ve paranın sıfır, mânâ ve sevginin geçen akçe olduğu borsa... Beşeriyete karşı muhabbet, şefkat ve hürmet güneşinin insan kalbinde Allah rızası için doğduğu ufuk...

★

Ekremcigim, sana en geniş, en olgun ve dolgun mânâsıyla «Kardeşim» diyemediğim için çok müteessirim...

Allaha emanet ol.

Ekremin kâğıda aktaramadığı hisleri, mektubu okurken, sakin göz yaşları halinde yanaklarından akıyordu...

Uzayda İmanlı - İmansız Mücadelesi

Gelecek yıllarda bir ilim adamı «tarih boyunca imanlı - imansız mücadelesi» diye bir eser yazmıya kalkarsa, mutlaka yirminci yüz yılın ikinci yarısında fezâda yapılan imanlı - imansız mücadelesine bu eserinde geniş yer verecektir. Bugün insanlığın en çok ilgisini çeken meselelerden biri de, uzay ile ilgili araştırmalardır. Bu yolda ilim adamları bütün gücleriyle çalışıyor. Devletler milyonlarını harcamaktan çekinmiyor.

Uzay çalışmalarını iki kolda inceleyebiliriz: Birincisi, inananların, imanlıların tarafı olan hür dünyadır. Gayeleri, insanlığa ve ilim dünyasına hizmet etmek, yeni buluşlar, yeni bilgiler kazandırmaktır.

İkincisi ise Allahsızların, imansızların yüz karası ideolojileri olan komünizmi yaymak için uzay çalışmalarını vasıta olarak kullananlardır. Gayeleri, imansızlığı ve komünizmi yayarak insanlığa esaret zincirini vurmaktır.

Uzaya önce Ruslar komünist eğitimi içinde şahsiyetini ve insanlığını kaybetmiş bir yoldaşlarını gönderdiler. Bu mahlûkun fezadan gönderdiği ilk mesajı şudur: «Burada ne Allahı ne de melekleri görüyorum...»

Buna karşı inananların, imanlı hür dünyanın mânevi zaferini kazanmış olan Amerika'lı astronotlar: Glenn, Shephart, Grissom gördükleri ilâhî manzara karşısında, imandan doğan bir jestle bunu yaratanı düşünüyorlar. Uzaydan gönderilen ilk mesajları «Manzara fevkâlâde, tasvir edilemiyecek kadar güzel. Bunları yaratanın kud-

(Devamı 23 de)

Solculuğun yıkılışı :

Varolsun Milliyetçi Müslüman Gençler!

AFİFE İFFET

22 Mart 1964 pazar günü gecesi İstanbul Şehir Tiyatrosunda, beynelmilel yahudi bir komünist muharririn tercüme bir anarşist piyesinin sahneye konduğu esnada ,salonda bulunan bâzı müslüman Türk gençlerinin, gayet yerinde ve uyanık infial ve muhalefet hareketleri sebebiyle basın bezirgânlar piyasasına akseden türlü izah tarzları ve maksatlı neşriyat muhakkak ki müslüman milliyetçi kütlenin gözlerinden kaçmamıştır.. Bir iki gazetenin, haberi büyük bir tarafsızlıkla vermesi ve tafsilâtta bulunması bir tarafa bırakılırsa, artık solcu oldukları açıkça anlaşılan diğer gazeteler, saçma ve hâinâne bir tahrifle hâdiseyi «gericilik» gibi iğrenç tecâvüzlerle tamamen tersine bir şekilde anlatarak bazı zavallı okuyucularını iğfal etmeğe çalışmışlardır... Fakat bunlara artık «maskelerinizi indirin bakalım!» «Foyanız meydana çıktı!» demelidir. Hâdisenin ve heyecanın ulviliği karşısında bu gazetelerin durumu ne kadar da süfliceydi...

Şu muhakkak ki, Türkiyemizde uyanık bir milliyetçi müslüman gençlik vardır ve bu gençlik Türkiyemizde en ufak komünist propagandalara dahi aldanmıyacak, göz yummayacaktır. Varolsunlar!

Bizi asıl düşündüren, vak'anın ve hâdisenin büsbütün başka olan diğer yüzü, sırıtan sinsi ve mel'un çehresidir: Bâzı muhitlerde, bâzı insanlarda büyük bir kayıtsızlıkla bu temsil hâdisesini karşıladıklarını ve «gericiler yapmış... Piyes tiyatroda nasıl oynatılmaz? Bir temsilden ne çıkar? Bu bir san'at eseridir...» gibi pek bayat, safdilâne, âdeta ahmakça lâflar ettiklerini işittik...

Neden memlekette bâzı muhitlerde, vatan ve millet sevgisi zayıfladı? Neden bu insanların bir kısmı solculuğu ve komünizmi mâzur, mâkul ve tehlikesiz görmeğe yüztuttu? Bu gevşeme, bu asabiyetsizlik, bu vurdumduymazlığın sonu nereye gider?

Vaktiyle, aynı piyes oynandı diye tiyatro binasını yakan Macar gençliğini takdir etmemek mümkün mü? Bizdeki protestoyu haklı olarak yapan gençlerin de alnından öpmek lâzımdır!

Bu komünist piyesin oynanmasından doğrudan doğruya tiyatronun mes'ul şahısları sorumludur. Kabahatin büyüğü onlarındır. Gerçi ehlivukufun pek garip müsbet raporuna bir müddet uyulmamıştır, ama sonra? Sonra işte yine bu tehlikeli eser tiyatronun repertuarına alınarak bal gibi sahneye konmuş ve tabii ki hâdiseye sebep olmuştur... Müslüman Türk gençliği uyuyor mu zannediliyor acaba? Bu gençliğin alnı açık, kalbi açıktır. Bu gençlik, böyle komünist paçavralarının oyununu değil, memleketini seviyor. Memleketini seven mukaddesatçı gençliğin komünist tahriklere aslâ göz yummayacağı da âşikârdır.

Bu şekilde, içinde sınıf mücadelesini körükleyen ve komünist propagandası yapan temsilleri sahneye koymak, memleketin milli hissiyatına karşı saygısızlıktır. Esefler, teessüfler!

Bir adam ki, yazdığı kitaplar sebebiyle Sovyet Rusya tarafından en büyük komünist mükâfatiyle taltif ediliyor, takdirlere garkoluyor ve kurduğu tiyatroda komünizmi etrafa yaymağâ çalışıyor... Bu sözde ilerici (!) mütefekkirin (!) temsillerinin bizim tiyatromuzda sahneye konmasının mânâsı var mıdır? Yoktur, muhakkak! Eğer mânâsı varsa, maalesef bilemiyoruz...

Bu temsil hâdisesi, bir tehlikenin alârm işareti sayılabilir... Anlaşılıyor ki, tiyatro da ısláha ve tasfiyeye muhtaç bir duruma düşmüş!

Bu tasfiyeyi yapmak lâzımdır.

San'atkâr kendisini bir siyasî rejimin propagandacısı saymağa başlarsa o san'atın güzellik ve hayır gelmez, şer gelir... San'at bir rejimin propaganda vâsıtası değildir. Komünzimin kendine mahsus usûlleri vardır; bu usûllerini bilhassa san'ateiyle tatbik etmeğe ve rejimini yaymağa bakar. Onun musikisi ve şiiri, edebiyatı ve resmi, tiyatrosu ve operası materyalistir, komünisttir. Bu ölçüyü bir ân dahi gözönünden uzak tutmamak elzemdir, şarttır!

Bizim basın bezirgânlarının cerideleri de cidden ıslaha muhtaçdır. Bu bezirgânlar da artık gaflet uykusundan uyansalar, milliyetçi müslüman Türk gençlerine iftira etmeseler, hâdiseleri anlatırken ve yazarken gayet sinsice bozmasalar, uydurmasalar ne iyi olacak! Allah onlara da îmân selâmeti versin!

V A R O L M A K

(Baştarafı 19 da)

Evet ,zavallı insanlar içinde bulundukları karanlığı ebedileştirmekten başka bir şeye yaramayacak akılarına güvenerek, onunla kurtuluş yolları arayıp «...izm» lerden «...izm» lere yöneldiler. Kendilerince yollar çizip kurtulmak için çırpındılar, da, gene ruhlarındaki tohuma eğilmeği düşünemediler. Ve Yaratılışa aykırı, Ruhtaki Tohumdan mahrum her «izm» onları biraz daha felâkete sürükledi, çıkmaza soktu. Neticede, bu günün ruh hastası, marazlı, buhranların pençesinde muzdarip, bunalımlar elinde oyuncak, ne istediğini, ne yapacağını bilmeyen kendini yitirmiş insan kılıklı bir sürü yaratık çıktı or taya... Ve bu yaratık kurtuluş için ihtilâçlarla çırpınıyor, çırpındıkça da içinde bulunduğu bataklığa saplanıyor.

Bu boşuna çırpınmalar, insanın kulluğunu idrâk ederek, ruhundaki tohumu filizlendirme yolunda cehd göstermeğe başlayacağı güne kadar devâm edecek...

Allah'tan du'amız, bize bu kurtuluş idrâkini ve bu idrâke uygun hareket için gerekli iradeyi lûtfedip ;bizi Sevgilisinin yolundaki kullar hâline getrimesi için hidâyet etmesi, babındadır.

Münderecatımızın çokluğu sebebiyle «Büyükler Büyüğü» tefrikamızı koyamadık; Sayın okuyucularımızdan özür dileriz.

— OKU —

UZAYDA İMANLI - İMANSIZ MÜCADELESİ

(Baştarafı 22 de)

retini düşünmemek imkânsız.»

İşte gök yüzünden yapılan imanlı - imansız mücadelesi... İmansız kişi belli gayesi için gök yüzünde Allah'ı arıyor, imanlı ise imanın verdiği huzur ve saadeti duyuyor.

İmansız komünist blok, bugün uzay çalışmalarını bırakmak zorunda kaldı. İmanlı blok ise Allah'a güvenerek insanlığa ve ilme hizmet için dev adımlarla ilerliyor.

Allah imanlı kişilerin yardımcısıdır. Bunlardan anlaşılıyor ki havacılıkta da imansızlar imanlılara mağlûp olmuşlardır.

NECDET İLHAN
Konya Lisesi

AL-MÂTURİDİ'NİN NASİHATNAMESİ

Tercüme: Asist. Ahmet Subhi FIRAT

VI

Onuncu Bölüm

Hüneri meşakkatle ele geçir ki, değerli olasın.
Belâyı sadaka ile defet.
Haysiyeti, maldan daha çok koru.
Mülkü haysiyet (ili) (hareket) in neticesi bil.
Kendini beğenen insanı şeytan bil.
Hak tanımıyanı hayvandan daha kötü bil.
Hemcins olmayanın sohbetinden sakın.
Âlim dostun öğütünü kabul et.
Zamâneden ibret al.
Düşmanla meşveret et, (ama) söylediğine gitme.
Nefsin âteşini söndür.
Düşmanın acı sözüyle yer (in) den gitme, ve iyinin âdetini değiştirme.
Hasma karşı siperini kaldırma
Harbte yüksek sesli ol.
Kendini itimad edilir kabul etme ki herkes sana itimâd etsin.
İyi sözü kıymetli (bir şey gibi elde) tut.
— Dönüşün kararı yoktur.
— Aşkın tedbirine tehlike koyma.
— (Rezil) rüsvâ olmamak istiyorsan izrar etme.
— Bütün insanların kendi düşmanın olmasını istiyorsan, kendini beğenen (biri) ol.
— Allah'ı teâlânın lütfunu herkese söyle, kendi iyi ve kötülüğünü sakla.
— Kötü gözden kork.
— Allah'ın gazabına, alçak gönüllülük ile mukabele et.
— Dar geçimi tevekkül ile defet.
— Dini ilim ile koru.
— Gönül lâmbası (nın yanıp kalbini aydınlatmasını) istiyorsan, rahatı bırak.
— Eğer az hasım istiyorsan, kendinle meşgul ol.
— Halkı dost istiyorsan, malı düşman bil.
— Eğer kendi rahatını istiyorsan, kötülük etme.
— (116 a) Eğer yüseklik istiyorsan, eğlenceyi bırak.
— Büyüklük istiyorsan, başkalarını hakir görmekten çekin.
— Harb istiyorsan, cimrilik et.
— Alçaklığı, dilencilikte bil.
— İncinmeyi hediye ile bertaraf et.
— Duâyı ordudan daha iyi (olarak) bil.
— Ümidi, hazîneden daha iyi bil.
— Ölümünde canlı olacağın şeyde çalış.
— Allah'tan başka herşeyi bâtıl kabul et.

SON

MÜ'MİN

Ey müslüman kardeşim
Geleceğinden emin
Saf bir mü'min olmak için
Esasın nedir senin?

— Allaha inanmaktır,
Aşkından içmek ve kanmaktır.
— Sonra? Onun eşsiz kulu;
Hz. Muhammede bağlanmaktır.

— Ya oruç tutmak
Namaz kılmak?
Bunlarla olur ancak
Kur'ana sarılmak.

Mehmet Sıtkı UÇAR
M. Zeki İlk O. 3. S. Elâzığ

Hayat Çizelgesi ve Birkaç Söz

Bakir BAŞARICI

Hayat, çok tatlı bir şeydir. Fakat hayatın içerisinde bazı anlar olupor ki, bu tatlılığı insanın burnundan getiriyor. İnsanoğlunun hiçbir zaman arzu ve emelleri, şaşe ve istekleri kat'iyyen sona ermez. Bazıları, zengin olur, fakat sıhhatsiz, tâkatsiz ve doktorun tavsiye ettiği ilâç ve reçetelerle iktifa etmek mecburiyetindedir. Zengin olur; malından istediği gibi yiyemez, perhizlidir, doktoru kendisine: «Yalnız, tuzsuz çorba içeceksin, tuzsuz ekmek yiyeceksin...» ve bunun gibi bazı mahdut gıdalar tavsiye eder ve «Şöyt bunların haricine çıkarsan ölürsün.» der işte biçare insanoğlu o zaman, kudretin kendi elinde olmadığını ve vücudunun bütün âzalarında istediği gibi tasarruf eden bir Hâlik-i ezelinin bulunduğunu sezer ve bilmüşahede bilir ve: «Demek ki, bu vücudun da hakiki sahibi, ve hakiki mâliki ben değilim; çünkü bu vücudun, hakiki sahibi ben olsaydım, hasta olmaz ve canımın istediği şeyleri istediğim gibi yer, istediğim gibi gezerdim. Mâdem ki, bu bedenimde istediğim gibi tasarruf edemiyorum, ve doktorun tavsiyesine göre de buna müsaade olunmuyor, öyle ise bu beden denen cismimin hakiki bir sahibi, hakiki bir mâliki ve hakiki bir mutasarrıfı vardır, ancak ben O'na niyaz etmeliyim» der.

İşte kendi aczini böyle bilmüşâhede gören ve anlıyan insan, o zaman, Hâlik'ına hakiki ubûdiyyetini ,hakiki vazifesini yapar ve yapmağa uğraşır.

Bazı insanlar da vardır ki, çeşitir „sıhhatlidir. Gençliğinde istediği gibi şiyiip içiyor, vücudunun hiç bir âzasından şikâyeti, istediği gibi vücudunu mezru ve payımeyru yollarda tasarruf ediyor. Yaşı, 15 - 20. Böylece, 35 ve 45 yaşlarında yine aynı süfli ve sefih arzularına devam ediyor. Fakat gün geçtikçe ömrün merdivenlerinden yavaş yavaş inmeye başlıyor... Bir bakıyor ki, yaş ilerlemiş, saçlarına beyaz benler düşmüş, yokuşlu yollara tırmanamıyor ve hele dağ yollarına kat'iyyen çıkamıyor... Vücutta hayır eseri kalmamış... Gençliğini düşünüyor: «Ah gençlik! Keşki sende hayatım ah!..» diyor. Evet, diyor ama, gün geçmiş, kervan çoktan uzaklaşmış. Yiğitzen geri çevir... Yaş ilerliyor, hem de ağır ağır, hiç sezdirmeden... Vücut zayıf, eılız, tâkatsiz ve dermansız kalmış, nihayet hasta, derken döşekte. Birkaç ay böyle... Daha sonra musallada son namaz...

İşte yukarda eşkâlini çizdiğimiz iki tip insan ve daha doğrusu bütün insanlar, neticede كل نفس ذائقة الموت ثم اليناترجعون «Bütün nefisler ölümü tadacaklar ve sonra bize döneceklerdir (1)» *kaide-i ilâhiyyesi mucibince her fert er veya geç mezara girecek ve kıyamet günü müşâfaat ve mücâzatını görecektir. Bu kaide-i ilâhiyyeye inanmak istemiyenler dahi, ömrünün sonuna doğru bunu itirafa mecbur kalacaklardır. Fakat o zaman, iş işten geçmiş olacak ki, son pişmanlık fayda vermiyecektir. Dünyada zevk ü safa peşinde koşan, Hâlik-ına değil de başka bir mahlûda ve elleriyle yapmış oldukları şeylere boyun eğen ve ona taparcasına secdeye giden, aldatılmış, câhil kimseler pişman ve zelil olacaklardır. Hâlik'ı bırakıp mahlûka tapan, Hakk'ı terkedip, bâtılı tutan, nûra gitmeyip, zulmete koşan kimseler o gün, Allahü Teâlâ'nın Kahhâr ismiyle kahrolacaklardır.*

Birkaç kişi bir meclisete sohbet mahiyetinde konuşuyoruz ve daha doğrusu konuşan zatı (!) bilmecburiyte dinliyoruz. O şöyle devam ediyordu: «Evet, bazı hocalar ve bazı vâizlerin va'zlarını dinliyorum. Diyorlar ki: «Ahlâk elden gidiyor... Millet gittikçe dinini terkediyor. » v.s. «Halbuki ben, Türkiyede hiçbir ahlâksızlık görmiyorum. Yurdumuzda hiçbir gayrimüslim yoktur... Evet, belki ibâdetlerinde biraz tembellik olabilir. Siz beş vakit namaz kılabilirsiniz de ben onu yapamam; bazıları cumadan cumaya, bazıları bayramdan bayrama namaz kılabilir ve bazıları da hiç kılmıyabilir. Bu, insana göre değişir... Adam namaz kılmıyor diye ona hocaların kâfir demesi doğru mudur?... v.s.»

Evet aziz dostum, evet!... Ben beş vakit namaz kılabilirim, sen bir vakit namaz kılabilirsin; efendim, bir başkası haftada bir, diğer biri senede iki defa namaz kılar, değil mi?...

Evet, işte o, senin gibi haftada bir veya senede iki defa namaz kılan ve müslümanlığı o güne mahsus olan kimselere hakiki müslüman demek doğru değildir. İyi bil ki, senin gibi şılda iki defa müslüman olanlar, Allah'ın Kahhâr kudretiyle kahr ve helâk olacaklardır...

Size birisi: «Efendim, yemek yemek insana zahmet veriyor, her gün üç defa yemek yiyor ve bir hayli vaktinizi boş geçiriyorsunuz. Halbuki, oruç tutsanız veyahut — Oruç demiyelim de— işte, vaktinizi israf etmemek ve birçok zahmetlere girmemek için haftada bir falan yemek yesenize» dese siz, elbette buna razı olmaz ve: «Hayır efendim, bu nasıl olur? Yemek vücudun gıdasıdır, yemek yenilmezse olur mu? İnsan acından ölür» dersiniz. İşte gınsa kat'i olarak biliniz ki, nasıl yemek sıhhat için elzem ve vücudun gıdası ise; ibâdet de iman için elzem, ve iman denilen cevherin ve ruhun hakiki bir gıdasıdır. İbâdetsiz vücut, meyvasız ağaca ve daha doğrusu ibâdetsiz beden başsız bir kuşa benzer. İbâdetsiz ve tâatsiz vücut, ölü ve mukallid leşten farklı olamaz. Kalbinde Allah korkusu olan mutlaka kendisini ve bütün mahlûkatı yaratana karşı icab eden vazifesini yapar. Biz özür ve herhangi bir mazeret dolayısiyle ubudiyyetini, kulluk vazifesini yerine getiremiyen, hakiki bin mü'min, o vazifeyi ifa edinciye ve o kulluğu yerine getirinceye kadar ruhunda bir boşluk hisseder.

Allah, kalbinde iman olup da kendine karşı vazifesine ehemmiyet vermiyenleri uyandırsın.

Allah, kalbinde iman olmıyanları da doğru yoluna hidâyet buyursun.

Allah, doğru yola gelmiyenleri de hidâyete eriştirsin.

Allah, bu Türk - İslâm milletini şıkmak için içten ve dıştan çalışan bir kısım satılmışlara ve soysuzlara fırsat vermesin. Bunun için — bu devleti bu milleti bozmak ve şıkmak için — durmadan çalışan Siyonizm ve Komünizm adı altındaki satılmışları da Kahhâr kudretiyle kahreyleyesin. Âmin!...

(1) Ankebût suresi, âyet: 57.

Hz. MUHAMMED (S.A.S.) ve HİCRET

(Başlangıç 4 de)

kede muvaffak olamazsa başka bir yere giderdi. Zira dâvanın sahası o kadar genişdi ki, cihanı ve asırları içine alıyordu. Nitekim önce Taif'e gitti. Taif'e seyahat çok zordur. Yolu uzaktır. Fakat yolun meşakkati ve mesafenin uzaklığı onu dâvasından vaz geçirmedi.

Taif'e gittiği zaman sözünü dinlemedikleri gibi kendisine eza ve cefa ettiler. Çocuklara ve kölelere taşlattılar. Ayaklarından kanlar akıyordu.

İşte böylece Mekke ve Taif'te dâvasını denemiş, muvaffak olamamıştı. Böylece 13 sene 4680 gün sabretti. Seneler gittikçe uzuyor, uzadıkça zulüm şiddetini artırıyordu. Bunca zamandan sonra sabre tükat mı yetirdi. Bütün bu olup bitenlerden sonra yıldın elinden akıp dâvasından vazgeçe olmazmıydı. Fakat asla!

Kureyş, câhilliği ve ahmaklığı yüzünden, gelecek asırları aydınlatacak bu nuru yer yüzünden kaldırıp atmak istiyordu. Gene Kureyş, Bağdat'ın, Kahire'nin, Kurtuba Camii'nin Nizâmiye Medresesinin kurulmasına mani olmuşa çalışıyordu.

Hz. Peygamber dâvasına yeni bir kapı açıp oradan bütün dünyaya uzanabilmek için Hicret ediyor. Bu kapı Medine-i Münevvere idi. Aslub-ı Kitan önceden gitti. Kendisi müslümanlardan Hz. Ali ve Ebubekirden başka kimse kalmayıncaya kadar bekledi. Hz. Ali ondandı. O, evlâdı gibiydi.

Hz. Ali Peygamberimizin bu emaneti ne kadar değerli olduğunu gayet iyi biliyordu. Bu emaneti kendisinde emanet Kureyş mallarını sahiplerine teslim etmek üzere O'nun evinde yattı. Evvelce de söylediğim gibi ben bu haberi belki yüz defa okuduğum halde ondaki derin mânâyı ancak şimdi kavrıyorum. Kureyş hakkında düşünüp hem kendi kendime şu sualleri soruyorum: «Kureyş mallarını ve zahirelerini Cenab-ı Peygamberle aralarında bunca olandan sonra ona nasıl emanet edebiliyorlar? Bir parti karşındaki muhalif partiye kendi evrak ve vesikalarını nasıl emanet eder?

Hz. Muhammedin yaradılışında son derece emnilik sıfatı mevcuttu. O kadar ki dünyaya onun gibi ikinci bir insan gelmemiştir.

Ve nihayet Şeyh-ul Müslimin Hz. Ebubekir Siddık (R.A.) le beraber gizli olarak göç etti. Gizli olarak Hicret etmesi O'nun zaafından veya korkaklığından değildi. Fakat O, ileride büyük harpler idare edecek yolcu bir kumandandı. Kendisini karşısına çıkanların önüne mi atmalıydı? O zaman bu büyük harpleri kim idare edecekti?

Şüphesiz Hz. Peygamberi büyük harpler bekliyordu: Bedir, Uhud, Hevazin, Kudisiye, Yermuk; İslâmiyetin hayret verici ve silsile halinde devam eden harpleridi bunlar. Bu harplerde Allah yolunun şehitleri yer yüzüne yayılacak, adalet bayrağı her dağın başına dikilecek, her yerde ve her kalbde İslâm nuru parlıyacaktı. Bu harpler cehalet, fakirlik, zulüm ve sapıklıklarla ve insana sonradan ârız olan her türlü kötü huylarla olacaktı.

Hz. Peygamber Medine-i Münevvereye girdiği zaman başının üstünde bir bayrak dalgalanmıyordu. Kendisi için bando çalınmadığı gibi arkasında şeref kıtası da yoktu. Başının üstünde Kur'an-ı Kerim Bayrağı dalgalanıyor, arkasında geleceği çağlar yürüyordu. Dünya durdukça tarihin nabzı onun için atacaktı.

Tarihte yeni bir sayfa kapanıyor diğer bir sayfa açılıyordu. Eski cehl ve zafiyet devri geçiyor, kuvvet, zafer çağı başlıyordu. İşte Hicret bu iki çağın kavşak noktasıdır.

Aziz okuyucular;

Hicretin tesîd ve tebcili için her toplantınızda günları hatırlamalısınız: Hicret, zaferle mağlübiyetin, zillette izzetin hadd-i faslıdır. O şeref, övünç ve ahlâk kitabında ilk fasıldır. Köyde, kasabada, şehirde dâvası yolunda güçlükle karşılaşan müslüman, hürriyetin bulunduğu, adaletin hükümran olduğu ve (Lâ ilâhe illallah Muhammedü-r-Resulallah) sadâsının çınladığı her yere göç edebilir.

İşte müslümanların gerçek vatanı!

Terceme Eden: Mevlüt Cavlak

HÂDİSELER — DÜŞÜNCELER

(Başlangıç 2 de)

duklarını da iş'ar etmektedir. Buna göre idare, tavsiye ettiği sabrın ham meyvelerini devşirmektedir.

Konya İmam-Hatip Okulu Müdürü her vesile ile (1700) talebem var, ben geldiğim zaman şu kadarcı, şimdi ise yekün bu kadara çıkmıştır.- diye keyfiyyet kadrosu ile değil, kemmiyet kalabalığı ile böbürlenirken tekrar soruyoruz: Okulda olmamış meseleleri olmuş gibi göstererek İlhan Selçuk'lara maşalık yapanlar hakkında ne gibi tedbirler alındı?

Konya İmam-Hatip Okulunun eski müntesipleri ve bu ittihamların aynı derecede hedefleri olan biz İmam-Hatip Okulu mezunları durumu efkar-ı umumiye önünde protesto eder, bu irfan yuvasının temiz maksinî kirletmek istiyenleri lânetle anarız. Bütün tezvir ve iftiralara rağmen milletin teveccühüne ve himayesine mazhar olan İmam-Hatip Okulları cemiyetimizin tabii ihtiyacı olan din adamlarını yetiştirmeye ve bu aziz vatanın semalarını aydınlatmaya devam edecektir.

İslâmın İlk Emri
O K U

Sevgili Okuyucu,

Size en iyi şekilde hizmet etmeyi gaye bilen mecmuamız, önümüzdeki sayıdan itibaren bazı yenilikler düşünmektedir.

Bu hususta tenkid ve arzularınızı bekliyoruz.
Selâmlar...

— OKU —

OKUYUCULARLA BAŞBAŞA

S. Dr. Sedat Apaydın - Balıkesir — Muvaffakiyet, dua, dilek ve temennilerle dolu gönülden seslenişiniz ifadesi mektubunuzu aldık. Alâkanıza teşekkür eder, 2272 no.lu abonenin isteğiniz üzerine Naciye Okan'ın adresine değiştirildiğini bildiririz. Selâmlar...

S. H. Nevzat Pamuk - Ankara — Mektubunuzu aldık, çok teşekkür ederiz. Gayemiz yalnız Hakk'ın rızası ve sizlerin teveccühüdür. Bu mazhariyete erebilirsek bize ne mutlu. Selâmlar...

S. Tevfik Kızıldağ - Akınönü — Mektubunuz ve havaleniz geldi. Beş abonenizin abonelerini gayretlerinizle yeniliyeceğinizi ve bunun için ilâveten cildli mevcut değildir. Ahmet Sütbaş'ın eksik sayıları gönderildi. Sizlere mutluluklar diler, alâkanızın devamını bekleriz.

S. Hüseyin Kızıl - Kayakent köyü — Arif Yıldız kardeşimizin abonesi kaydedildi. Sizinki de yenilendi. Elinize geçmiyen 30. sayı da adresinize postalanmıştır. İyi günler...

S. Ramazan Bolçe, Hatem Akmut - Çankırı — Mektubunuzu aldık, havalelerinizi gelmiş ve istediğiniz sayılardan itibaren abone işleminiz yapılmıştır. Bu yeni muhite mecmuayı tanıtmanız en büyük arzumuzdur. Sizlere hayırlı muvaffakiyetler, selâmlar...

S. Osman Olcay - Ayvacık — Elinize geçmiyen sayılar gönderildi, havaleniz geldi ve isim ve hâsihi yapıldı. Bir dikkatsizlik olmuştur, özür dileriz... Selâmlar...

S. Ahmet Oğuz - Diyarbakır — İmam-Hatipli genç kardeşlerimiz F. Öncü, R. Işık, H. Eker'in aboneleri yapıldı. Sizlerden OKU kadrosuna karışarak onu fikrinde desteklemenizi isteriz. Sütunlarımız İmam-Hatip Okulu kardeşlerimize ve davamızı benimsiyenlere açıktır. OKU'nun neşir hayatına atılışının en belli başlı gayelerinden birisi de budur. İyi dileklerinize aynen mukabele eder, selâmlarımızı sunarız.

S. Cahit Koca - Adapazarı — İsminizin mânâ ve medlülü mümtaz faaliyetinizi şükran ve takdir hisleriyle karşılar, şahsınıza karşı duyduğumuz hisleri ifâdeden aciz olduğumuzu belirtmek isteriz. Bu irfan yuvalarında vazîfe gören kardeşlerimizin bu türlü örnek davranışlarını görmek bizi içlendiriyor. Evet, emr-i vakî yapılmadan dersler sevdalısı, İslâm'ın ahlâk telâkkisi ve fikir çilesi çocukların dimağlarına zerkedilebilir, vazife şuuru, ulvi hislerin hepsi çocukların saf sînelerinde mahes bulabilir, yetişme şartları ve mücadele yolları bu bahir zekâlara işlenebilir. Yekvücud Ahlâk-i Muhammedî ile mütehallik, aşk ve s'emanın tahakkuku için ızdırap çekmiş genç ruhlar çocuklarımıza örnek olsun. Ferligül ve siz kardeşimize muvaffakiyetler... Selâmlar...

S. Mehmet Çağlar - İslahiye — Bizlere gönül bağları ile bağlı olan siz kardeşimizin her kelimesinde samimiyet tüten içli mektubunuzu aldık. Alâkanıza teşekkür eder, bundan böyle de bizi bu yolda, yalnız bı-

Mahkeme kanalıyla aldığımız tekzipti:

İslâmın İlk Emri Oku Mecmuasına — KONYA

Mart 1964 tarih ve 34 sayılı nüshanızın okuyucularla baş başa sayfasında Sarayönünde Mehmet İlmen namında birisinin sorusundaki maddeler tavzihe muhtaçtır.

1 — Bayram günü çarşı caminde cemaatı tevbeye teşvik, ümitsizliğe düşmemelerini temin ve İslâm akidelerine göre günahların insanı imandan çıkarmadığını tevbe ile bunların bertaraf edilebileceğini, hattâ akait kitaplarında geçen hadis ve kaidelere göre tevbekâr olan zani ve sarhoşun imameti bile caiz olacağı söylenmiştir. Hakikatte bundan ibarettir.

2 — İktisadî teşvik konusunda tutumlu olmak, para biriktirmek, fertlerin refi'ine hâle gibi çalışmamak, zengin olmak teşvik edilmiş, paranın saklanarak tedavülde bir darlık çıkmaması için bankalara konması teşvik edilmiştir. Faiz hususunda hiç bir şey konuşulmamıştır.

3 — Mevzuu kasıtlı olarak tahrif edilmiş, iftira yakar gidilmiştir. Keyfiyetin yukarıdaki şekilde tavzih aynı sahife ve sütunda nesrini saygı ile rica ederim. 26-3-1964.

H. M. Şerif Topuz

rakmamanızı rica ederiz. İsteğiniz üzerine adresiniz değişmiş ve H. Kalkan Bey kardeşimiz de abone yapılmıştır. Ayrıca 25-10-1963 tarihinde gönderdiğiniz 45.00 lira ve mecmualar gelmiş, hesabınıza işlenmiştir. Selâmlar...

S. Hamdi Özdemir, A. Özis - Adapazarı — İstekleriniz yerine getirilmiştir. Selâm ve hürmetler...

S. Hasan Oz, Hasan Gülcü, Mehmet Ünsal ve Yusuf Yılmaz - Manavgat — Mektup ve havaleniz gelmiş ve istekleriniz yerine getirilmiştir. Alâkanızın devamını bekler, vazifelerinizde hayırlı başarılar dileriz. Okuyu bulduğumuz mühtelerdeki insanlara okutursanız memnun oluruz. Çünkü o sizin mesuliyetinizdir. Selâmlar...

S. Şaban Gülşen - Balıkesir — Mektubunuzu aldık. Bilvesile saadetler rüyası edeceğiniz Hüseyin Güner, Mehmet Kızılcan ve Hüseyin Telci kardeşlerimizin abone işlemleri yapıldı. Alâkanıza çok mütteşekkiriz. Selâm ve sevgiler...

S. Nail Polat - Sivas — Celâl Balıkçı, Hamza Civan, Sait Bozkaya, Muzaffer Ökcü, Hamit Atmaca, Kemal Kon, Hayrullah Sığırcı kardeşlerimiz adına gönderdiğiniz havale alındı. Alâkanıza teşekkürler... Bütün kardeşlerimize selâmlar.

S. Ahmet Gülyaprak - Sarıgöl, Yüsufeli — 35. sayıdan başlamak üzere bir yıllık aboneniz yapılmıştır. Samimi ifâdenize şükranlarımızı bildirir, selâmlarımızı sunarız.

S. Ahmet Çorapsız - Erzurum — 32. sayı adresinize postalandı. İnşaallah alınıyorsunuzdur. Aboneniz yenilendi. Allaha emanet eder, davanızda başarılar dileriz.

İslâmın İlk Emri
O K U
Sahibi :
Türkiye İmam-Hatip Okulları Mezunları Cemiyeti adına
Mustafa ATEŞ
Yazı İşleri Müdürü :
Süleyman ÖZKAFA
İdarehane :
Çıkrıkçılar Cad. Saray Çarşısı bitişiği Kat: 3 — KONYA
Muhabere Adresi : P.K. 105 — KONYA
Abone şartları : Yıllık : 11 TL. Altı aylık : 5.5 TL.
Me'haz gösterilmeden yazılarımız iktibas edilemez, gönderilen yazılar basılsın-basılmasın iade edilmez.
Ahmed Said Matbaası — İSTANBUL
Basıldığı tarih : 14 Nisan 1964

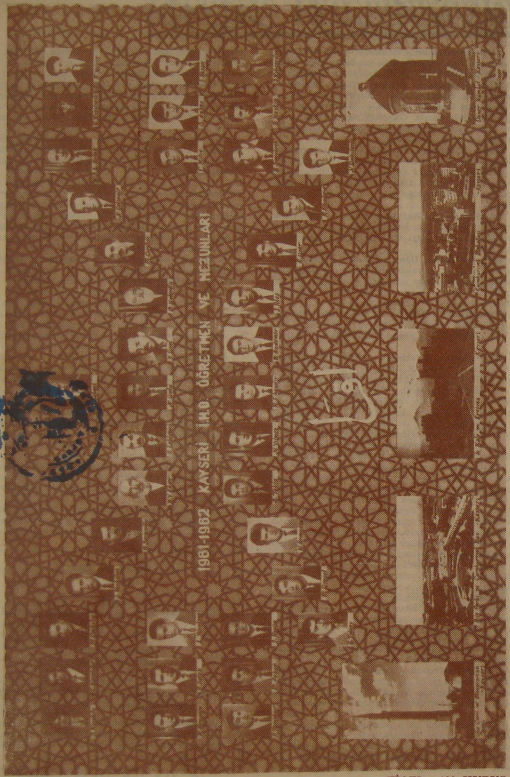

FİATI : 100 KURUŞ

İslâmın İlk Emri

Oku

YIL : 4 Mayıs 1964 Sayı : 36

İÇİNDEKİLER

- Hâdiseler — Düşünceler OKU
- Sen!... **A. Riza AKDEMİR**
- Hoca Saffet Efendi
- İslâmda Resim - Heykel **Meryem CEMİLE** Çeviren: **K. KUŞÇU**
- Ulûm'ul-Hadîs **Hayreddin KARAMAN**
- Adapazarı İ.-Hatip Okulu **Cahit KOCA**
- İlm-i Kelâm Dersleri **Dr. A. Arslan AYDIN**
- Yaralar içinde bir yara **Mehmet AKŞİT**
- Ahlâk ve Tasavvuf **Ahmet GÜRTAŞ**
- Fetih ve Düşündürdükleri **Kemal YAMAN**
- Alkol ve tevlid ettiği yaralar **Dr. M. Hulûsi BAYKAL**
- İlk Matbaa ve bir fetva **Veli ERTAN**
- Kitapların arasından **Nidâî ÖZDEMİR**
- Mektup **Ali Ulvi KURUCU**
- İman ve Beşeriyet **Hüseyin KÜÇÜKKALAY**
- Kurban Bayramı ve hüzünlü muharrirler **Mehmet ÖZCAN**
- Büyükler Büyüğü **A. AZZAM** Tercüme : **H. KARAMAN**
- Mühim haberlerden ilhamlar **Mihriddin CENAN**
- İslâmda birlik **Mehmet DOĞRU**
- Şiirler
- Okuyucularla başbaşa

HÂDİSELER — DÜŞÜNCELER

Herkes bilir ki Türkiyede İslâm mefkûresine ve onun ruhî dinamizmine heryer ve herşey kapalı... Açık olan sadece ruhu sönen taklidî ibadetlerin şekil meşheri olan camilerdir. İçinde büyük idrake sahip cemaat topluluğu bulunmayan mabetler, kîtlelerin ruhunu, beşerî düşüncelerin kışırını çatlatarak ulvî mefkûre sistemine bağlayacak din adamlarından boş kaldıkça kapanmağa değil, yıkılmağa mahkûmdur. Her türlü telkin ve propogandaya kapalı tutulan müslümanlığa bundan sonra mabetteki kürsüde kapalı kalacak, hatîb, Allahın emirlerini dinleyicilerine binbir türlü yönle çırpıntısı ile söyleyebilecek, cesareti varsa. Bir nizam ve hayat billûrlaşması olan İslâm, cemiyet hayatından soyulur ve ferdî plânın en mahrem noktalarına gömülmek istenirken bu memlekette anayasa teminatı altında bulunan din ve vicdan hürriyetinden, ibadet serbestisinden bahsedilebilir mi?

Artık 1 Nisan 1964 tarihinden itibaren din adamlarının zaten sınırlı olan mevzuları yeni bir tamimle bir kat daha daraltılmış, hududu aşanların karşısına ekmek dâvaları bir sehba gibi dikilmiştir. Bir sigorta produktörünün sualine cevap vermeyi muamelâta teallük ettiği bahanesiyle yetkisi dışında gören bir diyanet teşkilâtı, din adamlarının ağzına gem vurmaktan başka birşey olmayan böyle tamimleri peklâl teşkilâtına gönderebiliyor. Bu hal, mabedin her türlü fanî ihtiraslardan masun olan manevî atmosferini bulandırıcı, cemaatı bir rahmet tufanı gibi sarması icab eden dinî havayı bozucu değil midir? Cemaat mabede, siyasî ihtiraslardan sıyrılarak girmeli ve mabedin arınmış havasını teneffüs ederek çıkmalıdır. Bunun temini ise hutbe ve va'z konularını tahdid edici tamimlerle, dinî inhisarcılıkla değil, din adamlarına günün şartlarına uygun her türlü dinî faaliyet sahasının engin ufuklarında cevelan etme imkânı sağlanmakla olur. Ve bugün mabetleri ruhsuz olarak dolduran cemaatın buna ihtiyacı vardır. Artık cemaat hutbe ve va'zları uyuklıyarak değil, bir silkiniş, bir ma'nevî ürperti duyarak dinlemeli ve mabed havası cemaatın faaliyet göstердiği her türlü sahaya yayılmalıdır. Bu ise gayr-i mes'ûl dernek ve teşekküllerin, her türlü sorumluluk duygusundan sıyrılmış basının son günlerdeki malûm davranışına taş çıkartan bir ifade ile ta'mimler isdar etmekle değil, zemin ve zamana uygun, cemaatın her türlü noksanını görerek yerinde ikaz etme serbestisine sahip oaln din adamları ile mümkündür.

Buyurun tamimden birkaç satır :

«Aksine hareket edenler hakkında da hiç müsamaha edilmeden, en kısa zamanda kanuni işlem yapılacaktır. Dinimizin... mükemmel esasatını cehaletin, tembelliğin, çıkarcı veya siyasî amaçlar güden kimselerin keyfi te'vil, tefsirlerinden kurtarmak ve korumakta azmimiz tamdır.»

Bu azme diyeceğimiz yok. Yalnız kime karşı sahlanıyorsunuz da yerli PRAVDA'ların tarzı beyanı içinde ifade-i meram ediyorsunuz? Bugünkü haliyle bile bir müskirler tekkesi olmaktan ileri gitmiyen mabetlerde hangi iman ve aksiyon ruhu tütmüşte zecrî tedbirler alma ihtiyacı duyulmuştur. Anlamak istediğimiz şey budur. Konyada tarihî Kışla Camii kapanırken, Fethin sembolü Ayasofyaya, Kıbrıstaki Bayraktar Camiine karşı işlenen Rum vahşetine, eski bir Türk-İslâm şehri olan Prezin'deki mahzûn ve sahibsiz mabetlere bir yenisinin daha katıldığını gördüğümüz için yüreğimiz ağzımıza geliyor, bu mukaddes infialî millete ve herkesten evvel mabetlerin açılış ve kapanışından haberdar olması icab eden teşkilâta ulvî islâm mefkûresinin naçiz ferîleri olarak duyurmak isteriz. Bu mesele, teşkilâtı, mevhum çıkarcılardan daha çok alâkadar eder kanaatındayız.

İslâmın İlk Emri
O K U

«Şüphesiz alemler için, çok feyizli ve ayn-ı hidâyet olmak üzere, konulan ilk ev (ma'bed) elbette Mekke'de olandır.»

(Âyet meâli; Âl-i İmrân: 96)

İslâmın İlk Emri

OKU

Herhangi bir müslüman Mekke-i Mükerreme ile Medîne-i Münevvere'den birinde vefat ederse Kıyâmet gününde, emin olarak ba's olunur.»

Hadîs-i Şerîf Meâli

Sayı : 36 ★ Cilt : 3 ★ Dinî, İçtimaî, Edebî Aylık Mecmua ★ Yıl : 4 ★ Mayıs 1964

SEN!..

Ali Riza AKDEMİR

Sen,

Kadın dudaklarının meze, oluğu şehvet pazarında, şerefini bir kadeh şampanyaya satar, sîlericî» sayılırsın.

Ben,

Ölüm yatağındaki dedemin nurla çevrilmiş yüzünü zemzemle ıslatırsam, «mürtecî» olurum, ha!..

Sen,

Cazbandın çılgın ahenginde sallanıp yuvarlanan damının kırmızı külotundan sefil iştihalara, hayvanî bakışlara, cömertce hisseler dağıtır, sonra İslâmî bir asalet ve insanî bir fazîletle saçlarını örtmüş ananın, ninemin, abdestsiz yere basmayan Türk kadınının çarşafını parçalamak için peşine düşer, «inkılâpçı» sayılırsın;

Ben,

Resmî istatistiklere göre, yüzde doksandokuzu müslüman olan bir memlekette, bir yılbaşı gecesi Noel Babanın sakalını öpenlerin yanbaşında, kainatın yüzü suyu hürmetine yaratıldığı Hz. Muhammed'e aziz ruhu için ellerimi gök yüzüne açarsam, «mürtecî» olurum ha...

Sen,

Merasimlerde, ihtifallerde tek adım atmadığın, tek fidan dikmediğin, tek damla ter dökmediğin bir dâva için içini çeker, yumruğunu sıkar, gırtlağını yırtarsın muharrem cezbesi içinde çırpınır, «inkılâpçı» sayılırsın;

Ben,

Kabrinin tavanı göb kubbe, tabanı yağız yer olan Murad'ın türbesinde, Fatih'in kabrinde, Mevlâna'nın önünde «fatihaa okursam, «mürtecî» olurum, ha...

Sarhoş naraları ile gündüz asabımızı, gece uykularımızı böler, ak kanatlı güvercinl-rin bü çektiği şadırvanlarda abdest a'anları tezyif eder, namazımızı jimnastik, orucuma aç kalış der, «inkılâpçı» sayılırsın!.

Ben,

Oruç tutmak için bütün bir Bozkurt neslini serhad ufuklarında koşturan davul sesiyle sahura kalkmayı arzu edersem «mürtecî» sayılırım, ha...

Sen

Dâvâm top kadar küçük, dünyanı futbol sahası kadar dar bir mekâna sığdırır, Avrupa'daki bir maça on binlerce kişinin iştirak arzusunu alkışlarla karşılar «inkılâpçı» sayılırsın.

Ben,

Eğer bütün müslüman âleminin mihrak noktası ve islâmiyetin beşiği olan Kâbe'ye dinî vazifelerini ifa etmek için gitmek isteyen Türk'ü müdafaa edersem «mürtecî» olurum, ha...

Sen,

Rüyanı Marsilya sokakları, Venedik gondolları, odam Elvis Presley'in resimleri süsler, dudağında «Arrivederci» şarkıları döküler, vatanda ayaklarında yaşar «inkılâpçı» sayılırsın...

Ben,

Minarelerinin, niyaz eden bir mü'min eli gibi Allahu uzandığı, ırmaklarının Yunus dilince «Allah Deyu Deyu» aktığı bir memlekette çocuğuma Hz. Peygamberi tanıtırsam, O'nun yüksek ahlâkını öğretirsem, Türk adâbını, Türk töresini gösterirsem «mürtecî» olurum, ha...

Sen,

Vatikan'da Papa'nın köpeğine yapılsa insanı recmettirecek bir şirretlikle muhterem bir din adamının altından sandalyasını çeker, sigarının dumanlarını yüzüne üfler «inkılâpçı» sayılırsın.

Ben,

Yeşil kravat takar, cami kapısından geçer, ezan sesine kulağımı tıkamazsam «mürtecî» olurum, ha...

Eğer kızarmayı unutmuş zamana isyân ediyorsak bu; ölümüzümüze kıyamadığımızdandır.

∴

Taribin hiçbir devrinde, dünyanın hiçbir yerin-

(Devamı arkada)

Hoca Saffet Ef. - Muallim Veliyyüddin

Peygamberlerin en büyüğü ve İslâm dininin büyük nâşiri HAZRETİ MUHAMMED Aleyhissellâm'dan: «Âlimin ölümü âlemin ölümü gibidir» mealinde bir hadîs-i şerîf şerefvârid olmuştur.

Ermenakli Safvet Hoca diye tanınan Mustafa Saf vet Aysu'nun 20 Mart 1964 tarihinde bezâ âlemine irtihâlini hemen haber alır almaz bu Hadîsin mânâsı bir kere daha kalbimizi ve benliğimizi kapladı, bizi derin bir üzüntüye soktu. Teselliyi ancak «her nefs ölümü tadacaktır» mealinde olan ve Hoca Safvet'in de tatbiki üzerine örtüsü konulan âyeti kerîmede bulduk.

Mmelekete dîn, ilim ve irfân sâhalarında büyük hiz metler etmiş ve sayısız talebe yetiştirmiş bu kıymetli müslüman türk âliminin vefatını bildiren ancak bir iki sabah gazetesi oldu. Bu suretle de ilme, dîne ve insanlığa hangi gazetelerin değer vermediği daha açık ola rak anlaşıldı.

Sultan İkinci Abdülhamîd Han zamanında Umum Medreseler Müfettişliğine getirilmiş olan merhum, Bâyezid Câmii Dersiâmlarından ve Dârül'hikmet-i İslâmiyye âzasın dan idi. Fâtih Sultan Mehmed ve Sultan Bâyezid Medreselerinde islâmî ilimler tahsil etmiş olmakla beraber kadın Yunan ve Hind felsefeleri ile Batı tefekkürüne de âşina idi. 1293 doğumlu olan merhum, Kütüphane Müdürlüğü, Meş'hat İâşe Müdürlüğü ve Şeyhül'islâmlık Ders Vekilliği vazifelerinde de bulunmuştu.

Âlim ve Müderris İzmirli İsmâil Hakkı Bey'in tale besi pederim İbnürrahmi Ali Tayyar ile Ermenaklı Safvet Hoca gençlik yıllarındanberi dost ve (Beyân-ı Hakk) Ceri desinden kalem arkadaşı idiler.

O yılların diğer tanınmış sahsiyetleri, son derin de şerli âlim ve san'atkârları ile müfekkirleri olan Tâhirül' Mevlevî, Müderris Ferid, Ahmed Naîm, Elmalılı M. Hamdi Yazır ve biraderi hattat Mahmud Bedreddin Yazır, merhum Mustafa Sabri, Kâmil Miras, Akseki li Ahmed Ham di, Hoca Fatin Efendi gibi bugün artık aramızda bulunmayan zevât idi. Cümlesine Allah rahmet ve afvü mağfiret eylesin!

Safvet Hoca'nın evine sıkısık gider ve feyz alırdık, her zaman da etrafında talebesi olur ve onları okutur,

(Devamı 26 da)

de bir avuç azınlığın, nimetiyle göbek şişirdikleri cemiyetin imanı ile, tarihi ile, mukaddesatı ile bu derece gaursuzca alay ettiği görülmemiştir.

İnkılâp, lâiklik teraneesi ile tellâlığını yaptıkları Avrupa sayısız katedralleri, kiliseleri, manastırları, mektepleri ile Hz. İsa kadar dindar, Sokrat kadar hür fikirlidir.

Avrupa dönüşü memlekete naylon kadın külotu getirenlerin kafalarındaki fikirler bavullarındakinden daha değerli değildi.

Ruhunu çamura bulayıp, posasını pazara sürdükleri Avrupa da onlardan dâvacı olacak, Montesk iyö'nün, Pascal'ın, J. J. Rousseau'nun ruhu yakalarına tarılacaktır.

Mühracenin körleri hikâyesi onlar için de doğrudur. Avrupa'yı sigara dumanları dolu meyhanelerde arayanlar bize yüz senedenberi kumarhanelere şehri Montekarlo'dan, Faşing âlemlerinden, kırmızı fenerli sokaklardan, «Soho» caddesinden, Kartiye Latin'den bahsettiler.

Dün Etmeydanını dolduran Yeniçerinin şeriat elden gidiyoru feryadı ile modern devrimbazın cinkılâp elden gidiyoru çığlığı arasında hiçbir fark yoktur.

Hayal hanelerinden bir perili köşk efsanesi yaratırlar. Vatan ufkunu yıldızlar dolduran çığlık budur: «irtica hortluyor, irtica hortladı» Anadolu zikreden ağaçları, şükreden ırmakları, inanan insanları ile bir iman diyarıdır, huzur içindedir.

Bu toprak hayaletler ülkesi, hortlaklar beldesi, gölgeler diyarı değildir. İnkılâp gamatacılarının psişyatri meyzuu olan korkularının, vehimlerinin sebebi bambaşkadır. Onlar bu toprağın derinliklerinde yatan, toprağı bir kat daha azizleştiren velilerin, evliyaların imam burçlarını asırlardır bekleyen ruhlarını kastediyorlar. Korkuları bundandır. Ciğerlerini çelik bir mengene gibi ezen hava budur. Ezan sesi duymuş bir şeytan telâşı, perişanlığı içindedirler. Ölülerden korkuyorlar.

O ölüler bizdendir. Bizimdir. Aile soframızı oturur, cuma akşamı kapımızda, cenk günlerinde hudutlarımızda toplanırlar. Bir kere değil, iki kere değil, her cenk davulu çalışında bir kere daha şehit olurlar.

Toprak onlarla bizimdir. Bayrak onlarla bizimdir. Mazi onlarla aydınlıktır, istikbâl onlarla eminder. Onların nüfusumuz yüz milyondur. Onlardır Garbın ölüm saçan ordularını iman dolu göğüslerinde eezenler, onlardır Bağdat kapılarını kelle koltuğunda gezenler, onlardır, şehre «Padişahın düğünü» deyip şevkle koşanlar, onlardır «Hak bir bayranı bira diye eşini punar başında, çocuğunu üç yaşında bırakıp gidenler...

Beşikleri :

«Şehit baban gelmiş bize bakıyor

Yarasından kızıl kanlar akıyor.»

Ninnisi ile sallananlar bu milletin mukaddesatını «On yılda onbeş milyon genç yarattık her yaştan» şarkıcılarına çığnetmiyeceklerdir.

Serdengeçti Neşriyatının ve Yazar'ın (Bir Gün Gelecek) isimli kitabından alınmıştır.

İslâm Niçin Resimde Heykeli Yasak Etti?

Yazan: Meryem CEMİLE
Çev.: Kemal KUŞCU

Dünyanın bütün dinleri içinde yalnız bizim dinimiz tahrifden (bozulmaktan) muhafaza edilmiştir, çünkü son zamanlara kadar resim ve heykel yapmaktan kaçınmak suretiyle Resul-ü Ekrem Efendimizin gösterdiği yoldan gitmiştik. Sathi bir tedkik dahi resim ve heykel yapmanın tarih boyunca dini nasıl zedelediğini açıkca gösterir.

Hayatı boyunca Budha kendisinin, kavmini doğru yola götürmeye çalışan bir insandan başka bir şey olmadığını ısrarla söylediği halde, ölüm ölmez müntesipleri onun heykelini yapmışlar ve ona tapmışlardır. Budhanın küçük heykelleri ve onun önünde secde eden müntesipleri, Asyanın, her tarafında hâlâ görülen tabii manzaralardandır. Hz. Musa Tur-ı Sinada Tevratı henüz almışdı ki geride kalan kavmi Altın Buzağıya tapmaya başladılar. Hz. İsa'nın tilmizleri İsa'ya benzer resimler yapmakda geçikmediler. Bu resimler ve heykeller yüzünden halk ona tanrı diye tapmaya başladı.

Resim ve heykel mevzunda birçok dini eserlerin son derece güzel olduğu dine yaptığı zararı daha vahim bir hale getirmekten başka bir şeye yaramamıştır. İnanıp inanmamak sizin elinizde. Ben çocuk iken Alabi, uzun beyaz sakallı ihtiyar bir adam tasavvur ederdim. Avrupanın meşhur dini tabloları bunun doğru olduğuna beni inandırmıştı. Ne vakit Allahı düşünecek olsam onu hayalimde, Romadaki meşhur bir kilisenin tavanında Michelangelo'nun yaptığı «Hikatı tablosundaki şekliyle görürdüm. İlk gençliğimde fikren olgunlaşmağa başladığım zaman, gördüğüm her dini tablodaki beyaz sakallı ihtiyar adam kalıpındaki Allah mefhumu bana o kadar gülünç göründü ki Allaha inanmaktan vazgeçtim.

Heykel şeklindeki putlara tapmanın mazide kaldığına kendimizi inandırıp aldatmıyalım. Bugün müşriklerin putperestliği nasyonalizm şeklinde devam ediyor. Bu yeni putperestlik, hiç bir yerde kominist hâkimiyeti altında memleketlerde olduğu kadar bâriz değildir. Her yerde ve her büyük meydanda Lenin'in resim ve heykelleri göze çarpacak derecede mebzulen asılmış ve dikilmiştir. Moskovada çekilmiş bir resimde ben 2.80 irtifaında Lenin'in bir portresini gördüm! Halk eski dini sanemlerini (hristiyan azizlerinin heykeliklerini) nasıl mukaddes tutuyorsa bunu da öyle mukaddes tutacakları ümid edilibyordu. Kruşçef'in Stalin'i gözden düşürmek kampanyasına başladığı zaman yaptığı ilk işin, onun resim ve heykellerinin kaldırılmasına emir vermiş olması mânidardır.

Müslüman memleketlerinin, her tarafa yayılan bu kötülükden kaçamamış olmaları bir talihsizlik eseridir. Mısırlı Nasır da bu yoldan yürüdü. Son zamanlarda arapca dergilerden birinde ihtilâlin yıldönümü münasebetiyle yapılan muazzam bir siyasi töreni gösteren kocaman bir resim gördüm. Beyaz kısa pantalon ve gömlek giymiş yüzlerce küçük çocuk Kahire sokaklarında ellerindeki sopaların üçunda Nasır'ın resmini taşıyorlardı. Bir çokları bunun İslâmiyete aykırı olmadığını iddia edeceklerdir. Çünkü Nasır açıktan açığa kendisini tanrı ilân etmemiştir, bununla beraber şu muhakkak gibidir ki bu tutum o küçük çocukların aklından Allahı hatırlamayı uzaklaştırır.

Resim yasağına gösterilen bu riayetsizlikle, ihtimal ki hiç bir İslâm kanunu bugünün müslümanları tarafından dünya çapında böylesine çiğnenmemiştir. Bu asrın başına kadar dindar müslümanlar fotoğraf makinesine karşı son derece müteyakkız bulunuyorlardı. Bugün resimlin çekilmesine itiraz edecek pek az müslüman olduğunu tahmin ediyorum. Putperestlik nüfuzu bizi okadar sardı ki hiç bir müslüman fotoğrafı çekilmeden Hac vazifesini ifa edemez. Hac mevsimi boyunca Mekke fotoğrafcılarla dolar ve bu fotografcılar, Haccın hakiki mânasını anlamaya çalışacakları yerde memsup oldukları gazete ve mecmuaların okuyucularını oyalamak için mütemadiyen resim çekerler. Üzerinden pek uzun bir zaman geçmedi. Pakistan gazetelerinden birinde Eyyub Hanın Kâbeye girerken ve Hacer-i Esvedi takbil ederken (öperken demek) çekilmiş resmini gördüm.

Diğer taraftan resim iffetsizliğin bir nakil vasıtasıdır. Eski Yunanlıların zamanındanberi çıplak kadın Batı sanatının en büyük konusu oldu. Bugün kadın vücudunun pişyasada istismarı büyük ticaret işidir. Kitaplarda, magazinlerde, gazetelerde, sinamalarda cinsiyet resimleri durmadan murdarlıklarını yüzümüze fırlatıyorlar. Cami içinde dini gayelerle kulanılmadıkca İslâmın resmi yasak etmediğini söyliyen ilericiler herhalde şu Hâdislerden haberdar değillerdir, halbuki bu Hâdislerin mevsukiyeti şüpheden varesiedir :

Ebu Talha (r.a) dan rivayet edilmiştir: «İçinde köpek ve resim olan eve melekler girmez»

Ayşe (r.a) dan rivayet edilmiştir: Hz. Peygamber (s.a) evde, içinde resim olan hiç bir şey bırakmaz, onları imha ederdi.

İbn Abbas (r.a) dan: Resulullahın şöyle söylediğini işittim: Her resim yapan cehennem ateşinde olacak. Resmini yaptığı her canlı şey için ona bir vücut yaratılacak, kıyamet günü kulaklarına kurşun akıtılacak ve resim yapan cezalandırılacak, onlara hayat vermek için kendisine azab edilecek.

Ayşe (r.a) rivayet: Resulullah şöyle buyurdu: «Kıyamet günü en fazla azab görecek olanlar, Allahın yarattıklarına benzeyenleri meydana getirenler olacaktır.

Abdullah ibn Mes'ud'dan : Resulullahın şöyle dediğini işittim: Ceza bakımından Allah katında insanların en fazla azab görecek olanı resim yapanlar olacaktır.

(Bk.: Fazlülkerim tarafından İngilizceye tercüme edilen Müskatul Mesabih adlı Hadis kitabı, Lahore, 1939 c: 648 - 654.)

HADİSİN TEDVİNİ ETRAFINDA

Hayrettin KARAMAN

HADİS UYDURMA SEBEPLERİ (II)

3 — Bundan daha acı ve feci olanı, her nesilde bazı kötü bilginlerin, idare eden sınıfa laşmak ve onlar nezdinde itibar kazanmak için uydurdukları (hadis) lerdir.

HADİS RAVİLERİ (Sahabe tabakası)

5–Hz. Âişe (r.a.)
(Mü'minlerin Annesi)

Rivayet edildiğine göre, zayıf düşene kadar oruç tutar, bir dirhem kalmıyasıya dağıtırdı. Bir gün binlerce dirhem tasadduk etmiş, akşam üzeri arpa ekmeği ile orucunu açmıştı.

Muaviye (R.A.) ona yüzbin dirhem göndermiş, aynı gün, güneş batmadan son dirheme kadar dağıtmıştı.

Derdi ki: Muhammed (S.A.) den sonra, her doyduğumda, istesem ağlıyacak hale gelmişimdir. Muhammed (S.A.) ailesi, Onun bu dünyayı terkine kadar doyası yememişlerdi.»

Bir iftirâ (ifk) üzerine Allah (C.C.) onun hakkında âyetler indirmiş ve semâvî bir hükümle berâet etmiştir.

(Mü'minlerin Annesi)

İftîra üzerine söz ettikten sonra Hassan b. Sabit (I), onun (Hz. Âişe) hakkında şöyle demişti: «İffetli ve zekidir. Hiç kimsenin attığı çamur onu kirletemez.»

Kendisi, aleyhinde — daha önce— söz söyledi diye Hassan (R.A.) a sözemlerden hoşlanmaz ve o, şöyle diyen Hassan değil midir? derdi.

— «Babam, onun babası (dedem) ve annem, — ey düşmanlar— size karşı, Muhammed'in (S.A.) namusuna siperdir.»

Zerkeşî der ki: «Hz. Âişe'nin başına hiç birşey gelmemiştir ki, ALLAH onu selâmete çıkarıp, bu yüzden müslümanlara da bereket (müstesna ni'met) ihsan buyurmasın. İftıra olayı sebebiyle ALLAH'ın, kazafe (iffete iftıra edene) ceza tayin buyurması ve teyemmüme ruhsat vermesi bunun iki örneğidir.»

Hz. Âişe (R.A.) büyük bir haya sahibi idi. Eşi (S.A.) ve babası vefat ettikten sonra — medfun bulundukları— odasına, kapalı olmadan serbestçe girer ve ve (bunlar eşimle babam) derdi. Hz. Ömer (R.A.) vefat edip aynı yere defnedilince artık, ondan utandığı için odaya kapalı olarak girerdi.

Sahabe ve tabiûn onun, ilim, fıkıh ve hadisteki meharetine şahitlik etmişlerdir.

Ebu Mûsa'l-Eş'arî:

«Biz — Muhammed ashabı — ne zaman bir işte müşkilâta uğrar da Hz. Âişe'ye sorarsak, onda o hususa dair malûmat bulurduk.»

(Devamı var)

(1) *Bu muhterem sahabî şair de, bir anlık gaflet içinde iftiracıların tezirî altında kalmış, sonra tövbe etmiştir.*

Nitekim Kûfe'li Ğıyâs b. İbrahîm bunlardan biridir. Bu adam, Halife Me'mûn'un huzuruna girmişti. Memun güvercinleri sever ve onlarla oyalanırdı. Baktı ki Halife'nin önünde yine güvercinler var. Kendisine, halife hakkında bir hadis söyle dendi. O da:

«Filândan, o da falandan bana haber verdiğine göre, Rasûllullah (S.A.) şöyle buyurdu: «yarış ancak ok, deve, at ve kuşla yapılır.» dedi.

Bunun üzerine Mehdi, kendisine bir bedre — on bin dirhem— verilmesini emretti. İbrahim kalkıp gitmek üzre ilerleyince, Mehdi: «Şehadet ederim ki senin ensen, Rasûllullah (S.A.) üzerine yalancılık edenin ensesidir.» — yani sen bir yalancı ve hadis uydurucusun— dedi. Sonra: «Onu buna ben sevkettim diyerek, güvercinlerin kesilmesini emretti ve bu âdetini bıraktı. (1)

4 — Hadis uydurma sebeplerinden birisi de bilgin geçinme arzusudur. Bir cahil bilginler kalığına girer, halk nazarında, parmakla gösterilen âlim gibi görünmek isterse, onun cehlini örtecek şey, ancak, bol miktarda, avamı kandıracak ve gönüllerini çelecek acaib haber uydurmaktır.

İbn'ul-Cevzî, Ebû-Ca'fer b. Muhammed Tayâlisî'ye isnad ederek şu haberi veriyor:

Ahmed b. Hanbel ile Yahyâ b. Maîn — bu iki zat büyük muhaddis ve müctehidlerdendir— Rasâfe camî'inde namaz kılıyorlar. Huzurlarında bir kıssacı (vâiz) ayağa kalkarak şu hitabede bulunuyor: «Bize Ahmed b. Hanbel ile Yahyâ b. Maîn haber verdi. Dediler ki, bize Abdurrazzak, Ma'merden, o, Katâde'den, o da Enes'ten haber verdiğine göre Rasûllullah (S.A.) şöyle buyurdu:

«Kim lâ ilâhe illallah derse, Allah her kelimeden, gagası altın, kanadı mercan... bir kuş yaratır... (vâiz, bu kuşla ilgili yirmi varak tutarında kıssa nakleder)

Orada hazır bulunan iki imam (Ahmed b. Hanbel ve Yahyâ b. Maîn) birbirine bakmaya başlarlar. Yahyâ, Ahmed b. Hanbel'e sorar:

— Sen buna böyle bir kıssa anlattın mı?

— Vallahi ben bu kıssayı ilk defa bu anda duyuyorum.

Vâiz kıssalarını bitirince, yapılan bağışları alır ve bakiyyesini beklemek üzre oturur. Bu sırada Yahyâ b. Maîn, eliyle vaize gelmesini işaret eder. O da bir şey verecek sanarak gelir. Yahyâ:

— Sana bu hadisi kim söyledi?

— Ahmed b. Hanbel ve Yahyâ b. Maîn.

— Ben Yahyâ b. Main'im, şu da Ahmed b. Hanbel! Rasûllullah'ın hadisleri içinde biz, senin nakllettiğini duymadık.

(Adam bu müşkil durumdan kurtulmak için bir yalan daha tertip ederek şu cevabı verir):

— Yahyâ b. Maîn'in ahmak olduğunu duyar durur. Şimdi ise bu duygum gerçeğe çıktı. Sanki insanlar içinde sizden başka Yahyâ b. M. ve Ahmed b. H. yokmuş. Ben on yedi tane bu isimlerde insandan hadis yazmışımdır!

Ahmed b. Hanbel — bu şahane yalan karşısında— utanarak yeniyle yüzünü örttü ve Yahyâ'ya hitaben: «Bırak şunu kalksın.» dedi. Adam müstehzi bir tavırla kalkıp gitti. (2)

Alim geçinen bu tip kıssacılar, insanların en yüzü pek ve utanmazlarını teşkil ederler. Uydurma hadislerini geçer hale getirmek için, bir kaç tane meşhur senedi — hadis rivayet zinciri — papağan gibi ezberler, sonra yukarda geçen kıssacının yaptığı gibi uydurdukları hadisleri bunlara eklerlerdi.

Bunun benzerini yapan bir başka kıssacıyı da Ebû-Hatim anlatır. Bu adam bir mecliste hem cehlini hem de hadis uydurduğunu itaraf etmiştir. Ebû-Hatim der ki: «Bir camiye girdim. Namazdan sonra bir genç ayağa kalkarak:

— Bize Ebû-Halife, onlara Eb'ul-velid Şu'be'den o da Katâde'den, o da Enes'ten haber verdiğine göre... (diye söze başladı ve bir hadis nakletti. Sözünü bitirince kendisine yaklaşarak sordum):

— Ebû Halife'yi sen gördün mü?

— Hayır.

— Onu görmediğin halde kendisinden nasıl rivayette bulunuyorsun?

— Bizimle münakaşa mürüvvet dışı bir davranıştır. Ben bu senedi ezberlemişimdir; sonra hangi hadisi duyusam bu senede ekler ve nakllederim! (3) (Devam edecek)

(1) **Şerh'un-nuhbe: 20**
(2) **El-Bâis'ul-hasîs: 93 - 94**
(3) **El-Bâis'ul-hasîs: 93 - 94**

SEÇME HADİSLER

28 — Amr b. Âs'tan:

Zât'üs-selâsil şazvesinde, soğuk bir gece ihtilâm oldum. Tıkanarak hasta olup ölmekten korktum, teyemmüm ettim — niyyetle, dirseklere kadar elleri ve yüzü, temiz yeryüzüne temas eden ellerle meshetmek— sonra, yanımda olanlara sabah namazını kıldırdım. — Seferden dönünce— bunu Rasûllullah (S.A.) a haber verdiler. O (S.A.): «Yâ Amr, yıkanacak olduğun halde arkadaşlarına namaz kıldırdın mı?» dedi. Kendisine, beni yıkanmaktan alıkoyan sebebi bildirdim ve dedim ki: «Ben Allah teâlânın şöyle dediğini duydum: (Kendinizi öldürmeyiniz; Allah size karşı çok merhametlidir.)»

Rasûllullah — cevabım üzerine— güldü ve bir şey söylemedi.

Buhârî, Ebû-Dâvûd. Tâc: 1/128

Devr-i risalette sahâb, başlarına gelen hususta böyle ictihad eder ve kitap sünnet kaynağını olaylara tatbik eylerlerdi. Gazvede Amr kumandan olduğu için, arkadaşları, bu içtihadı tamamen benimsemedikleri halde ona uymayı tercihetmediler. Müslümanlar, kendi aralarında fikir ve ictihad ayrılıklarına düşebilirler. Fakat bu ihtilâf, hiçbir zaman gönül ayrılığı, ve düşman karşısında parçalanma haddine varmamalıdır. Ashâb işte bu sınra tam mânâsıyla ermiş kâmillerdi.

Rasûllullah (S.A.) hususunda, bir şey yapılır, yahut söylenir de O (S.A.) sükût buyurur, itiraz etmezse, bahis konusu olay «takrîrî sünnet» adını alır. Yukardaki hadis bunun güzel bir örneğidir.

NAMAZ (

29 — Talha b. Ubeydillah'tan (R.A.)

Necd ehalisinden, başı dağınık bir adam, anlaşılmayan bir şeyler söyleyerek Rasûllullah'a geldi. Nihayet yaklaştı, bir de baktık ki islâm —in temellerini— soruyor. Rasûllullah (S.A.) cevap verdi:

— Gece ve gündüz içinde kılınacak beş namaz.

— Üzerimde — borç olarak— bundan başka namaz var mı?

— Hayır; ancak nafile kılabilirsin. Rasûllullah (S. A.) devam buyurdu:

— Ramazan orucu...

— Başka oruç borcum var mı?

— Hayır; ancak nafile tutman müstesnâ.

Rasûllullah (S.A.) ona zekâtı da söyledi. Adâm:

— Üzerimde başkası var mı?

— Hayır; ancak nafile olarak vermen başka...

Soran zât, bu muhavereden sonra: «vallahi, bunun üzerine ne artırırım ne de eksiltirim» diyerek döndü.

Rasûllullah (S.A.) da şöyle buyurdu: «Doğru söylüyorsa kurtuldu.»

Buhârî, Müslim... Tâc: 1/13?

Not: Bu sırada hacc farz kılınmamıştı.

İ. ve İ. Yuv. Tanıtıyoruz :

ADAPAZARI İ-HATİP OKULU

Cahit KOCA

Ondört yıldan bu tarafa, hamiyetperver ve fedakâr milletimizin devamlı teşvik, yardım ve gayretleriyle memleketimizin birçok şehrinde pek hayırlı temeller atılmış ve bugüne kadar 26 yerde, tekmil müsbet ilimlerle mânevi ilimlerin bir arada tedris edildiği ilim ve irfan yuvaları İmam - Hatip Okulları inşa edilmiştir. Dinine, milliyetine ve mukaddesatına en kuvvetli kalbi ve ruhî bağlarla bağlı olan saygı değer halkımızın, büyük fedakârlıklarla vücuda getirdikleri bu güzide okulların mevcudiyetiyle ne kadar iftihar etsek yeridir. Zira o İmam - Hatip Okulları ki, çatıları altında, halisane bir îman, realist bir görüş, ilim ve irfan aşkıyla yoğrulmuş sarsılmaz bir azim ve iradeleriyle cemiyetimizin mânevi yaralarını tedavi etmek idealini taşıyan ahlâken gayet dürüst ve olgun, ruhen güneş gibi aydın ve parlak, hülâsa her bakımdan pırlanta gibi tertemiz vatan çocuklarını yetiştirmektedirler.

Yıldan yıla mezun ettikleri kalbleri, dinine, milletini ve memleketine hizmet aşkıyle dolu bilgili ve imanlı gençleri sayesinde memleketimizdeki cehaleti, teassubu ve her türlü asılsız hurafeleri ortadan kaldıracaklarına hiç şüphesiz emin olduğumuz bu müesseselerin varlığıyla, öğünüp sevinmek elbette hakkımızdır. İslâm Dinini gerçek hüviyetiyle temsil edecek evsafta din adamları yetiştirmek maksadıyla açılan bu okullarımızdan işte birisi de, 1956 - 1957 ders yılında öğretime başlıyan Adapazarı İmam - Hatip Okuludur. Biz bu yazımızda mezkûr okulu tanıtırken, onun açılması ve binasının yaptırılması için ilk faaliyete geçen müteşebbis heyet ile, müteakiben bu hayırlı işi devralarak el'an okulumuzun eksikliklerini tamamlamakla meşgul bulunan kıymetli dernek üyelerinin isimlerini de zikretmeyi bir şükran borcu sayıyoruz.

Hepimizin malûmu olduğu gibi, seneden seneye birçok vilâyetlerimizde açılan İmam - Hatip Okullarında, kendilerine milletce inanıp güvenebileceğimiz imanlı ve kültürlü gençlerin yetiştirilmesi, halk efkârında büyük bir memnuniyet uyandırmış ve İmam - Hatpi Okulu ol-

(Devamı 13 de)

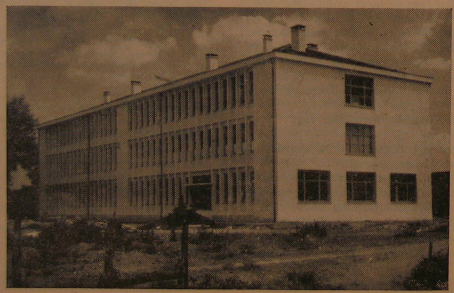

Adapazarı İmam - Hatip Okulu binasından bir görünüş.

Konya
Yüksek İslâm Enstitüsü
Kürsüsünden

İLM-İ KELÂM DERSLERİ

— 14 —

Dr. A. Arslan AYDIN

Zira Peygamberlerin kaynağı birdir. O da İlâhî vahiydir. Filozofların kaynağı ise muhteliftir, kendi akılları, yâni beşerî, şahsî fikirleridir.

3) İLM-İ KELÂM'IN METODU (MENAHİC-İ KELÂMİYE)

Metod: Zihnin herhangi bir hakîkate ulaşmak için takip edeceği usuller, yani yollardır.

Yukardaki izahattan anlaşıldığı veçhile İ'ilm-i Kelâm, bütün ilmî ve felsefi metodları benimsemiştir. O halde İlm-i Kelâm'ın metodu; his ve tecrübe ile, akıl ve istidlâl, haber ve vahydir. İlm-i Kelâm, Dinî akîdeleri akli ve nakli delillerle isbat eder. Aklı vahy ile kontrol eder ve vardığı neticelerin doğru veya yanlış olduğunu onunla anlar.

Kelâm ulemasına göre; mahsusatta asl olan his, mâkûlâtta aslolan ise akıldır.

O halde kelâm uleması **Hissiyyun** gibi yalnız duyuların getirdiği delillere veya **misaliyyun** gibi yalnız aklî delillere itimat etmez. Akıl yerine ilhâmı ikâme eden **İlhâmiyyun** gibi de hareket etmez. Çünkü İlm-i Kelâm, mahsûsâtta (hissedilen şeylerde) **Hisse,** (duygularaa), mâkûlâtta **akla,** gaybiyyâtta **vahye** dayanır ve yalnız Enbiyanın **ilhamını** kabul eder.

Enbiyâdan başkasına, yalnız züht ve takva yolu ile İlâhî keşf şeklinde vâki olan ilhâmın yakin ifade etmesi hususu ihtilâflıdır. İmâm-ı Gazâli, İmam-ı Râzi ve Âmidi gibi büyük Kelâm Ulemâsı, bu şekilde keşf ve ilhâm yolu ile yakin ifade eden ilmin hâsıl olabileceğini kabul etmişlerse de, ilhamı evhamdan ayıracak kudrete sahip olmayı ve Kitap ile Sünnete muhâlif olmamasını şart koşmuşlardır. Cumhura göre ilham, ilhamın vâki olduğu kimseler için delil olabilirse de, herkes için ilm sebeplerinden sayılamaz.

Kelâm Uleması, (Nakliyyun) gibi yalnız nakil ile de iktifa etmezler.

Bu görüş ve metod, Ehl-i Sünnet-i Âmme denilen Kelâm Ulemasına aittir.

Selefiyye denilen ilk Tevhid Uleması ise, nakle yani Peygamberimizin sözlerine itimad ederler. Bunlara göre; Kitap ve Sünnetle istidlâl esastır. Âyetler hiç bir suretle te'vil olunamaz. Çünkü sarih akıl ,sarih nakle dâima muvafıktır.

Ehl-i Sünnet Ulemasına göre ise; şahsi re'y ile âyet-i Kerîme te'vil olunamaz. Te'vile ancak zaruret zamanlarında müracaat edilebilir. Kitap ve Sünnete uymak bunlara göre de en mühim bir esastır.

4) Menhec-i Kur'an: Kur'an-ı Kerim bütün beşeriyyete hitap eden, hükmü kıyamete kadar devam edecek olan ilâhî bir kanundur. İnsanları cismen, fikren ve ruhen kemale eriştiren bütün inanç, amel ve ahlâk esaslarını ihtiva eder. Kur'an-ı Kerim daima akla hitap eder.

Kur'an-ı Kerim, beşeriyyeti fert ve cemiyet olarak hidayete sevkeden, refah ve saadetini temin eden ,her türlü içtimaî, iktisadî, idarî, hukukî, insanî, ve ahlâkî nizamını sağlıyan İlâhî bir mücizedir. Kur'an-ı Kerîm her türlü ilim, fazilet ve terakki yollarını göstermiş, hernevi ilim ve fununun esaslarına açık veya kapalı olarak işaret etmiştir.

5) Din ve Akıl :

Din, akıl sahibi şuurlu insanlar kendi irade ve arzuları ile Hak ve gerçeğe mutlak hayır ve fazilete sevk eden, insanların saadet yollarını gösteren ve saadete erişmelerine delâlet eden İlâhî bir kanundur. Bu İlâhî kanun ,Allah elçisi olan peygamberlere vahy suretiyle bildirilen ve insanlara tebliğ olunan bir doğru yoldur. O halde din, peygamberlerin İlâhî vahye müstenid tebligatıdır. Dinin hakiki vâzıı ve müessisi Allahu Teâlâdır. Peygamberler din vaz' edemezler. Onların vazifeleri, kendilerine gönderileni tebliğden ibarettir.

(Devamı var)

Yaralar içinde bir yara

Mehmet AKŞİT

Bugün, Türk Milleti olarak kangren olmuş yaraların acısı ve kederi içindeyiz. Bu yaralar okadar çok ki; her söz ettiğimiz konuda cerahatini akıtıp, benliğimizi sarıyor.

Bilmem, biz neden düştük bu kadar? Dünkü boylu-poslu vücudumuz, bugün neden yara bere içinde kaldı. Herhalde bu hale düşüş, tesadüfen veya kendiliğinden olmadı. Biz biliyoruz ki, her şeyin bir sebebi vardır. O halde bu hale düşüşümüzün de bir sebebi olmalı. Kim demiş saçaksız kök, köksüz gövde vardır; kim demiş tohumsuz ekin, ağaçsız meyve vardır? Olamaz tabiî... İnsan bile virüslerin, mikropların hücumuna uğradıktan sonra hasta olur. Buna göre, bugünkü yaralarımızın da zaman zaman benliğimize sıçrayan virüs ve mikropların tesiriyle olmadığını kim iddia edebilir?

Gerçek budur. Bugün biz, derin yaraların ıstırabı içindeyiz. Fakat maalesef, bu yaraları tedavi edecek mütehassıslardan şimdilik mahrumuz. Bununla beraber inancımız kuvvetli, ümidimiz sonsuzdur.

Bahsetmek istediğimiz bütün bu yaraları, burada sayacak değilim. Ancak bunlardan bir tanesinin, yani «Gençlik problemi» üzerinde durmak istiyorum.

Evet, gençlik problemi diyorum. Bu, gerçekten memleketimizde çözülmesi gereken bir problemdir. Bunu, tam manasıyla halledebilen bir cemiyetitir ki; geleceğinden emindir. Bununla şunu demek istiyorum: **«Sağlam, seciyeli, ağırbaşlı, iradeli, imanlı genç bir nesle sahip olan millet, geleceğini garanti etmiş şuurlu bir millettir.»**

Büyükler ve fikir sahipleri bu konuda ne düşünüyorlar bilmiyorum. Fakat benim kendi kanaatim, aciz fikrim şudur: «Bugünkü, çoğunlukla Türk gençliği, iyi bir gelecek vadetmemektedir.» Çoğunlukla diyorum; zira gerçekten yeni genç neslin içinde «kendini bilme» yolunda adım atmış imanlı gençlerimiz oldukça vardır

Bugünkü genç neslin iyi bir gelecek vadetmediğini söyledim. Bunun nedenini izah edeyim:

a — Acı bir gerçek ki; bugün birçok genç, ruhunu ve onunla beraber benliğini kaybetmekte, günden güne maddeci emperyalistlerin kucağına düşmektedir. Onlara yapılan telkinler, soysuz felsefi ve iktisadi görüşler, Allaha, dolayısıyla İslâma olan inançlarını sarsmaktadır. Allah inancı, İslâm'ın gerçek yolu onların karşısına bir gericilik damgası olarak çıkarılmakta böylece mânevi değerleri öldürülmektedir. İşte bu hava içinde bulunan ve bu cereyanın içinde yetişen gençler, kendi ruhlarına, öz benliklerine küsmüş bir vaziyettedirler.

b — Bu gençler, gerçek kurtuluşun tamamiyle garba yönelmekle mümkün olabileceğine inanmakta ve bu inanca binaen garbın en süflî âdetlerini, geleneklerini benimsemekte bir tehlike görmemektedirler. Bilâkis onlara inanmak ve yapmakla medenî bir kisveye bürünebilme gafletinin içindedirler.

c — Bu gençler, istikbâle daha güzel hazırlanacakları yerde; çok konuşup çok gezmekte ve sorumsuz bir şekilde pür-heyecan eğlenmektedirler. Daha doğrusu pembe bir hayat ve nizamsız bir geleneğin içinde kendilerini eritip çürütmektedirler.

* * *

Görülüyorki; bütün bu sıraladıklarımız gelecek bir günde millet iradesini ele alacak bir nesil için iyi olmayan özelliklerdir. Bu özelliklerıiyle böyle bir nesilden endişe etmek hakkımızdır.

Biz inanmışızdır ki; insanın içtiği suya, yediği ekmeğe olan ihtiyacı kadar, hatta ondan daha fazla inanmaya ihtiyacı vardır. Esasen bu, yaratılışın bir zarureti dir. Unutmamak gerekir ki, insan sadece maddeden ibaret değildir. O, insanlık ve fazilet bakımından maddeden daha ziyade, ruhtur.

Yine biz inanmışızdır ki; bir insan için «kendini bilmek şarttır.» Kendini bilmek, insana çok şey kazandırır. En güzel ahlâk kaynağı olan, «Allah korkusu» bile kendini bilmekle kazanılır.

Bir insanın kendini bilmesi ne ise; bir milletin veya bir neslin de benliğine sahip olması odur.

Buraya kadar demek oluyor ki, gençler için üç şey daha mühimdir.

1 — İyi bir şekilde Allaha

(Devamı 23 de)

AHLÂK VE TASAVVUF

VAHDET-İ VÜCUT

Ahmet GÜRTAŞ

III

İslâmiyetin alelumum insanlara teklif ettiği tevhid-i ülûhiyetten başka, sülûk erbabına keşif yolu ile malûm olan iki türlü tevhid daha vardır ki, bunlardan biri tevhid-i şühûdî veya vahdet-i şühûd, diğeri de tevhid-i vücûdi veya vahdet-i vücûddur. Tevhid-i ülûhiyet ve tevhid-i şühûdî hakkında geçen sayıda biraz malûmat vermiştik. Bu defa da kısa olarak vahdet-i vücuddan bahsedeceğiz.

Vahdet-i vücûd, vücudun birliği, tekliği demektir. Sofilere göre hakiki vücud, yani kendiliğinden var olup, kendi kendine kaim olan varlık tektir, o da Cenab-ı Hak'tır. Bunu biraz izah edelim: Kendiliğinden var olan demek, var olmak için başka bir illete, sebebe, müessire ihtiyacı olmayan demektir. Meselâ yağmurun yağması bulutun varlığına bağlıdır, bulutsuz yağmur düşünülemez. Keza mahlûkâtın var olması bir hâlikın, yaratıcının varlığını icabettirir. Yaratıcı olmadan yaratılmışların meydana gelmesi imkânsızdır. Cenab-ı Hak, var olmak için böyle bir illet ve sebebe muhtaç değildir, O kendiliğinden vardır.

Kendi kendine kaim olan demek, var olmak için başka bir varlığın vücudunda bulunmaya muhtaç olmayan demektir. Meselâ herhangi bir rengi bulunduğu mahalde değil de, müstakil olarak görmek istesek buna imkân bulamayız. Biz, yeşil rengi meselâ yaprakla beraber görebiliriz, yapraktan ayrı olarak başlıbaşına bir «yeşil» görmek istersek, yoktur. Cenab-ı Hak var olmak için, yeşil rengin yaprağın vücuduna muhtaç olması gibi, herhangi bir vücudun varlığına muhtaç değildir, kendi kendine kaimdir. Hakiki varlık, her türlü ihtiyaçtan müstağni olarak, kendiliğinden ve kendi kendine var olmaktır. Böyle bir varlık da sadece Cenab-ı Hakka mahsustur. Sofilerin : «Vücud-i mutlak birdir o da zat-ı Haktır» derken kastettikleri mânâ da budur.

Hakiki vücud sahibi bir ve o da Cenab-ı Hak olduğuna göre Sofilerce mâsivânın yani Allahtan başka her şeyin ,bizim kâinatta görüp, kendilerine varlık izafe ettiğimiz bütün mahlûkatın varlığı aslında bir vehim ve hayalden ibarettir. Cenab-ı Hakkın varlığından ayrı olarak, müstakil ikinci bir varlık daha yoktur. Bizim his ve aklımızla müstakil bir vücuda sahip gibi gördüğümüz mahlûkat esasen Cenab-ı Hakkın, zâtının değil, ef'âl ve sıfatlarının tezahür ve tecellilerinden ibarettir. Ancak biz hislerimiz ve hislerimize tâbi olan aklımızla hareket ettiğimiz müddetçe onlara varlık izafe etmekteyiz. Hislerimizden tecerrüd edip, işin aslına bakacak olursak bize var gibi görünen şeylerin birer gölgeden ibaret olduğunu keşfederiz. Bu bakımdan, mâsivânın Cenab-ı Hakka nisbetle durumu, bir gölgenin sahibine nisbetle durumu gibidir. Sahibi olmadan gölge meydana gelmediği ve sahibinden ayrı bir vücudu da olmadığı gibi, Cenab-ı Hakkın varlığı olmadan mâsivânın olması ve Zat-ı Kibriyâ'nın varlığından ayrı olarak müstakil bir varlığa da sahip bulunması bahis mevzuu değildir.

Vahdet-i vücuda taraftar olan Sofiler Zat-ı Kibriyayı ve ona nisbetle mâsivânın durumunu şöyle bir misâlle izah ederler: Her tarafı muhtelif aynalarla donatılmış bir odaya giren bir kimse aynalar kadar çok ve çeşitli suretlerde görünür. Halbuki aynaların çeşitliliği ve çokluğu ile o şahıs değişip çoğalmamıştır, şahıs yine o şahıstır. Keza, renkleri başka başka olan muhtelif camlardan geçen güneş ışığı çeşitli renklerde görünür. Halbuki güneş ışığı çoğalıp, değişmemiştir. Aynı şekilde, vücud-ı mutlak birdir, o da Zat-ı Hak'tan ibarettir. Ancak mâsivâ Zât-ı Hakkın ef'âl ve sıfâtını aksettiren aynalar durumunda olup, Zât-ı Hak aslâ tebeddül ve teğayyür etmeksizin sıfatları ve ef'âli ile mâsivâ aynasında tecelli etmektedir.

Bu mânayı ifade etmek üzere :

«Küllü-mâ fi-l-kevni vehmün ev hayâl,
Ev ukûsün fi-l-merâyâ ke-z-zıfâl.»

Yani «Mükevvenâtta olanın hepsi vehim veya hayalden, veyahutta gölgeler gibi aynalardaki akislerden ibarettir.» denilmiştir.

(Devamı var)

Sayın Süley manözkafa İslâmın İlk Emri Oku dergisi

Yazıişleri Mü dürlüğüne

Mahkeme kanalıyla gelen tekzip :

Sayın Süleyman Özkafa
İslâmın İlk Emri Oku Dergisi Yazı İşleri Müdürü
KONYA

Derginizin Nisan 1964 - 35 sayısının 13. sahifesinde kaleme aldığınız yazıda zikri geçen talebe yurdu ile ilgili bazı hususlar yanlış ve tahkik edilmeden verilmiş peşin bir düşüncenin eseridir. Şöyle ki: Osman Gök'ün yurt disiplin defterine kaydolunmuş herhangi bir cezası yoktur. Ancak kasitli davranışınız göstermek bakımından kendinizce Osman Gök'ün «aldığını» söylediğiniz cezaların üçyüzünü açıklamak isterim. Bir defasında, diğer nöbetçi öğretmenden izin aldığı halde siz bu izni tanımayıp, mesai arkadaşınızı tahkir pahasına mezkûr öğrenciye ceza verdiniz. İkinci bir defada öğrenciye nerede olduğu sorulmadan ve üstelik tarafımdan izinli olduğu halde yine kasdî davranışınızın eseri olarak selâhiyetiniz olmadığı halde yemek cezası verdiniz ve fakat her ikisi de yurt idaresi tarafından, tanınmadı.

Keza Osman Gök'ün «yurtta arkadaşlarıyla yaptığı bir konuşmayı» yurt belletici öğretmenlerinin ve öğrencilerinin tutanakla tesbit ettiğini yazıyorsunuz, yurdumuzda bu şekilde bir tutanak mevcut değildir. Kaldı ki, bir tutanak suç üstü tutulduğu ve failinin ifadesi de bulunduğu zaman bir kıymet taşır. Ayrıca bir çok ricalarla vazifeye kabul edildiğiniz yurtta, böyle bir tutanak, bunu yurt idaresine ihraz veya haber vermemeniz sizdeki vazife ve mesuliyet duygusunu ve bu tutanağı nasıl bir art düşünce ile hazırladığınızı göstermek bakımından ilgi çekicidir.

Dürümün basın kanunu gereğince derginizin ilk çıkacak nüshasında, aynı sahifede ve ayni punto harflerle neşrini rica ederim.

İmam - Hatip Okulu ve Yüksek İslâm Enstitüsü Talebe Yurtları Müdürü
Ethem Ruhi Fığlalı

Not : Kanun yoluyla hakikatleri gizlemek ve susturmak istiyen tekzip sahibine, cevabımız önümüzdeki sayıda...

Aydın Fikirler Kulübünün İlmî Çalışmaları

Geride bıraktığımız Nisan ayı, Konyada kültür yönünden oldukça faal ve faydalı geçti. Kuruluşundan beri ilmî çalışmalarıyla çevrenin teveccühünü kazanan Aydın Fikirler Kulübü, bu ayda konferanslarına devam etti ve anma günleri tertipledi. Kulüp çalışmalarına alışamış ve gençliğin daha çok vaktini kahvehane köşelerinde geçirdiği bir muhitte Aydın Fikirler Kulübünün sağladığı başarı ve gördüğü rağbet hakikaten takdire şayandır. «Siyaseti pabuçlarınız gibi dışarda bırakın» cümlesini kapının üzerine asmak ihtiyacını duyan derneklerin karşısında Aydın Fikirler Kulübü böyle bir ihtara da ihtiyaç hissetmeden politikadan uzak kalmış ve bir partinin menfaat asansörü haline gelmemiştir. Kulüp idarecilerinin tarafsız görüşü ve ilmî çalışmaları buna fırsat vermemiştir.

Nisan ayının ilk konferansını eski Milli Eğitim Vekillerinden Ş. Raşit Hatiboğlu rahmetli fikir adamlarımızdan R. Oğuz Arık hakkında verdi. Yüksek İslâm Enstitüsü öğretim üyelerinden Necati Çerçioğlu'nun Remzi Oğuz Arık'ı tanıtan kısa ve özlü konuşmasından sonra kürsüye gelen Sayın Prof. Ş. Raşit Hatiboğlu, sık sık alkışlarla kesilen ve bir saate yakın veciz bir konuşma yaptı. Merhum R. Oğuz Arık'ın eski bir fikir arkadaşı olan Hatiboğlu, rahmetli ilim adamımızın bilinmeyen yönlerini izah etti ve Türkiyede Müzeciliğin kalkınmasında yaptığı hamleci çalışmaları anlattı.

İkinci konferans, Toprak Mecmuasının sahibi milliyetçi yazarlarımızdan İ. Egemen Darendelioğlu tarafından «Türkiyede Komünist Hareketleri» konusunda verildi. Darendelioğlu bu konuda yazılmış iki cilt lik bir eserin de sahibi idi. Konferans gecesi kulüp hınca hınç dolmuş ve kalabalık, caddelere taşmıştı. Kalabalıktan kurtulup ta konferansı bir türlü kürsüye çıkma fırsatını bulamıyordu. Darendelioğlu bu durumu görünce, kürsüye çıkmak için değil, fakat kalabalıktan kurtulup ta konferansı bir türlü kürsüye çıkma fırsatını bulamıyordu. Darendelioğlu bu durumu görünce, kürsüye çıkmak için değil, fakat kalabalıktan kurtulup ta konferansı bir türlü kürsüye çıkma fırsatını bulamıyordu. Darendelioğlu bu durumu görünce,

(Devamı 25 de)

ADAPAZARI İ. - HATİP OKULU

(Baştarafı 8 de)

mıyan diğer şehirlerimizde de bu okullarımıza bir yenisini ilâve etmek arzusu uyanık müslümanları teşebbüse geçirmiştir. Bu meyanda şehrimizde de Sayın Celâl Akın (Atatürk İlk Okulu Müdürü), Dr. Halit Menzilcioğlu, Av. Tekin Yaman, Çiftçi Necati Dinç ve emekli memur Abdurrahman Türküm'den müteşekkil beş kişilik bir müteşebbis heyet, 25-10-1955 tarihinde (Sakarya İmam - Hatip Okulu Yaptırma ve Koruma Derneği) ni kurmuşlardır. Bu derneği ilk müteşebbis heyet 25-6-1956 da Mehmet Eren (Kocaeli Müftüsü), Elbiseci Ömer Canlı, Manifaturacı Tahsin Kara, Fabrikatör Recep Maraşoğlu ve Manifaturacı Fikri Babalıoğlu'nun teşkil ettikleri ikinci bir heyete devretmiştir. Son olarak vazifeyi devralan bugünkü dernek üyeleri ise Celâl Akın, Tekin Yaman, Tahsin Kara, Recep Maraşoğlu ve Fikri Babalıoğludur.

İsimleri geçen bu muhterem zevatın azimli ve sebatkâr çalışmalarıyla Sakarya İmam - Hatip Okulu yukarda belirttiğimiz gibi 1956 - 1957 ders yılında tedrisata açılmış, fakat henüz müstakil bir okul inşa edilmiş olmadığından Belediye Hal Binası üzerine yerleştirilmiştir. Okul, bu ilk binada dört sene öğretime devam etmiş ve daha sonra, şehrimiz Akşam Kız Sanat Okulunun bugün kalmakta olduğu Postahane yanındaki binaya taşınmıştır.

Nihayet köy ve kasabalarıyla birlikte yardımsever Adapazarı halkının desteğiyle, 26.6.1959 tarihinde temeli atılan Sakarya İmam - Hatip Okulunun, 12.10.1961 de üçüncü katı ikmal edilmiştir. Fakat yeni okulun tamamlanmasından sonra, postahane yanındaki binada kalan İmam - Hatip Okulu, 1961 - 1962 ders yılında kendi binasına taşınamamış ve onların yerine Adapazarı Lisesi tedrisata devam etmiştir. Ancak 1962 - 1963 ders yılı başında Lise ile beraber çift tedrisata gidilmek suretiyle yeni okula yerleşmek mümkün olabilmiştir.

Şehrin Çark caddesi kenarındaki 12 dönümlük bir arazide yükselen mezkûr bina, karşıdan bakıldığında her Müslüman Türkün gönlünü kabartabilecek göstersişiyle bir iman âbidesi olarak dikilmektedir. Onu her gördüğümüzde, müslüman milletimizin kalbindeki yalçın iman kalesinin, karşımızda müşahhas bir timsalini buluyor ve istikbale ümit ve cesaretle bakıyoruz.

İlk mezunlarını geçen sene veren okulumuzun bugünkü talebe mevcudu 369 kişi olup bunun 36 sı devlet namına yatılı olarak okumakta ve üçüncü katın yatakhaneye çevrilen iki sınıfında kalmaktadır. Okulun başlangıçtan beri ilk Müdürü olan Sayın Yusuf Ulusoy son seçimlerde adaylığını koyarak milletvekili seçilmiş ve dolayısıyla boş kalan makamına el'an okulumuzun müdürü olan Sayın Abdullah Fındık tâyin edilmiştir. Mehmet Şeftali ve İmdat Şengül halen okulumuzun iki müdür yardımcısı olarak çalışmaktadırlar. Bu idareci arkaradaşlardan başka 6 meslek dersi öğretmeni daha bulunmaktadır. Kültür derslerini ise diğer öğretmen arkadaşlar vermektedirler.

Okul binasında geçen senedenberi sabahtan öğleye kadar Lise ve öğleden sonra da İmam - Hatip Okulu tedrisat yapmakta ve her iki okulun müdür odası, öğretmenler odası ve kâtip odası müşterek olarak kullanılmaktadır. Yazımızı burada bitirirken ve yeri gelmişken şunu da ehemmiyetle ve samimi olarak kaydetmek isteriz ki; çift tedrisata başlanıldığından beri her iki okulun gerek öğretmenleri ve gerekse talebeleri arasında bugüne kadar en küçük dahi olsa üzücü bir hâdise meydana gelmemiştir. Bilâkis okul içinde olduğu gibi şehir içinde de muayyen gösterilerde, toplantılarda, resmi geçitlerde ve spor karşılaşmalarında birbirlerini desteklemeleriyle, kardeşçe geçinmenin en güzel bir örneğini vermişlerdir.

K I Ş

Bir fırtına vardı ki, dağlalar çağlıyordu.
Deniz kendi-kendine söyleniyordu «hış, hış»
Gökyüzüne baktık da sema da ağlıyordu.
Bulutlar kulağıma eğildi dedi «kış, kışa»

Elbet birgün bitecek önümüzdeki kışlar,
Yırtarak bulutları paçavra edeceğiz.
Ve nihayet bulacak şu aşılmaz yokuşlar,
Baharla buluşacak sahraya gideceğiz.

Gelecektir o bahar, açacaktır çiçekler.
Bir inişe bağlıdır hayattaki çıkışlar.
Bir güneş doğacak kî, herkes o anı bekler;
Ötecektir o zaman soğukta susan kuşlar.

Her kışın bir tipisi olacaktır elbette.
Cehennem denen vatlık şimdi herkese yardır!
Cennet denecek kadar güzel olan bu semitte,
Tipinin adı varsa baharın, yadı vardır.

H. Yaşar FERSAHOĞLU

FETİH VE DÜŞÜNDÜRDÜKLERİ

Hendek muharebesi... İslâmın kılıcından öldürücü darbeyi yiyen Kureyş müşrikleri, müslümanları yok etmek azmi ve hırsıyla tekrar yollarda... Bu haberi alan efendimiz, Selman-ı Farisinin ileri sürdüğü teklifi kabul buyurarak, Medine içinde müdafaa durumunda kalmacağını; binâenaleyh şehrin etrafına hendek kazılması ameliyesine başlanmasını, asbabına fırman buyurdular... Asbab seferber olunuş durumda... Bizzat Efendimiz de islâmın izzeli nâmına çalışmakta; toprak kazmakta, taş kırmaktalar... Bir gurup sahabi, kan-ter içinde çalışırken, kazmalarına büyük bir taş isabet eder ve bir türlü parçalayamazlar... Üç gündür müdcelerine bir şey inmemiş... Efendimiz de aynı durumdalar... Derhal haberdar ediliyor, Efendimiz geliyorlar, mevzuubahis taşı üç kazma darbesiyle ve büyük ateş parçaları içinde parçalayıveriyorlar... Fakat bu esnada kendilerini bir hâl bürümüştür, bir his... Gözlerini uzaklara, ta uzaklara, bir şeyler görüyorlarmış gibi dikliyorlar ve neş'e dolu sesleriyle konuşuyorlar: «İlk vuruşta bana San'a'nın evleri göründü, ikinci vuruşta Kisranın yıkılışını gördüm, üçüncü vuruşta da Rum'un kızıl köşklerini.»

Ve hakikaten görülmüştür ve bir mucizei Ahmediîdir ki, efendimizin yukarda sayıdıkları yerler birer birer İslâm ülkelerine katılmışlardır ve onlarda da islâmın muzaffer bayrağı dalgalanmaya başlamıştır. Ve işte bu ülkelerden bir tanesi olan Bizans da O'ndan ve O'nun mukaddes haberinden dokuz asır sonra 1453 de fethedilyordu.

«Kostantiniyye mutlaka fethedilecektir. Onu fetheden kumandan ne güzel kumandan ve onun askerleri ne kadar talihli askerlerdir.» sözleriyle; bir mânâ sultanı olduğu kadar, aynı zamanda bir dünya kahramanı ve devlet reisi de olan efendimizden, diğer yönden de zamanda Rum beldesinin de mutlaka fethedileceğini buyurmaları; deniz yollarının en mühim bir kavşak noktasında bulunan İstanbulun da bi gün gelip islâmlaşacağına işaret etmeleri, birçok islâm hükümdar ve kumandanlarının gözlerini buraya çevirmiştir.

Bu sebeple İstanbul beş defa İstâm-Arap orduları ve altı defa da Osmanlı orduları tarafından muhasara edilip alınmıştır. Fakat bütün bu ısrara rağmen bir türlü fethedilememiş ve en sonunda bu, büyük müjdeye konu olan zafer, Fatih Sultan Mehmed'e nasip olmuştur.

Doğu ile batı arasında yüz yıllarca evvel, ta milâddan önce üç bin yıllarında Ariler ile başlayan ve zaman zaman çeşitli istilâmetler belirten mücâdeleyi bu surette Fatih, doğunun lehine zafere ulaştırmış ve kesin zaferini maddi ve manevi alanda perçinlemesini bilmiştir.

Atamız Fatih, gerek babasının mâna yüklü ikinci Murat Han'ın ve gerekse aziz hocaları Molla Gürani, Molla Hüsrev, Molla Yegân, Akşemseddin gibi itmin, felsefenin ve tasavvufun mütehayyel simaları elinden kazandığı sahsiyeti ve Efendimize kadar inen iki mazisiyle fethin hayâlini küçük yaştan itibaren benliğinde duymuş, kalbine ve kafasına bu hayâlin nakışını, olanca berraklığıyla resmetmiştir.

İkinci Murat, mânâ aleminden Hacı Bayram Veli'den gördüğü, fethin, oğlu ikinci Mehmed'e müyesser olacağı yolundaki işaretten sonra bu mukaddes ideali, «Oğlum, ne gıptaya değer bir durum ki, fetih sana müyesser olacaktır.» diyerek her fırsatta oğlunun gönlünde alevlemiş durmuştur.

Bütün hayatı, fethin tatlı rüyalarıyla geçen Fatih, Manisa'daki şehzadeliği sırasında zaman zaman, bir gün elbette hakikat olacak rüyasının ihtirasıyla ve harici düşmanların bazı kalleşce hareketlerinin gönlünde bıraktığı te'sirle heyecanlı buhranlar geçirmiş; Fakat böyle sıkıntılı zamanların-

«Ya ben Bizansı alacağım,
ya Bizans beni»

Fatih

Kemal YAMAN

da da üstâdı Akşemseddin ve onun: «Acele etme oğlum her şeyin bir vakt-i merhûnu vardır» şeklindeki gür, yakıcı ve yatıştırıcı sesini görmüş ve duymuştur.

Fatih'i bu idealin peşine sürükleyen sebep neydi acaba? Şüphesiz ki devletin coğrafi vahdetini temin etmek, Bizans'ın elinde bulunan aradaki İstanbul şehri yüzünden hıristiyan âleminin saldırılarından emin olamamak gibi zâhiri ve maddi sebeplerin yanında, belki ondan daha çok Hazreti Peygamberin hayat dolu müjdesine nâil olmak gibi düşüncelerdir ki Fatih'e yıllarca bu yakıcı idealin acısını çektirmiştir.

1451 de ondokuz yaşında olduğu halde, babasının vefatı üzerine tahta çıkan Fatih, artık idealini gerçekleştirebilirdi, zira buna fırsat verecek zemini artık bulmuştu. Evet gerçekleşecekti ve bunun içindir ki gece-gündüz mütemadiyen, daha evvelki muvaffakiyete ulaşamamış fetih hareketleri üzerinde duruyor ve çalışıyordu. O kadar ki, Edirnede, sarayının karşısında bulunan bir medresedeki, işçi hiç sönmeyen çalışkan bir mollaya adam göndererek: «Gidin bakayım o da mı Kostantiniyyenin fethi için planlar hazırlıyor» demiş ve bir gün sabahtan kadar bu mevzu üzerinde durduğunu ihsas etmek istemiştir. Yine bir gün Çandarlı Halil Paşaya yatağını göstererek: «Bak Paşa, uykusuzluktan içinde döne dolana ne hale geliyor» demekten kendini alamamıştır.

Fikri alandaki bu çalışmaların yanı başında ameli olarak da faaliyete başlamış ve fetih hazırlıkları, bütün hızıyla artık devam edeceğe benzer. Gürültü teknik başlarını düşünerek bir donanmaya ve topcu bombardımanına olan ihtiyacı sezmiş ve bunların hazırlıklarına koyulmuştur. Bir taraftan Edirnede, balistik hesaplarını bizzat kendisi yaptığı, o zamana kadar görülmemiş ve tarihin «vasilik-i şâhi» adını verdiği toplar döktürmüş, diğer taraftan, kendisinin de bizzat içi olarak çalıştığı Rumeli hisarını, dört ay gibi kısa bir zamanda muciziyi bir tarafa imza ettirmiştir.

Artık git-gide başlamakta olan o mukaddes an için her şey hazırdır ve müstakbel Fatih, İstanbul surunun karşısına karargâhını kurmuştur ve münâdilerle muhasaranın başladığını ilân ettirmiştir.

Bir millet ve bir ordu için maddi bilgiler yanında manevi desteklere de ihtiyaç olduğunu çok iyi bilen ve esasen bu düşüncenin mücadelesini yapan Fatih, Molla Hüsrev, Molla Gürani hazretlerinin olmak üzere yetmiş kadar şeyh ve mürîdinli ordunun içine salmış ve askeri, manen de hazırlamıştır.

Elliüç gün süren muhasara adeta mucizelerle doludur ve bunların en göze batanı da şüphesiz, bir gece içinde kabataş üstünden ve karadan geçirilmek suretiyle o gecenin sabahı Haliçte görünen Türk filosu olmuştur.

Bugün bile tekrarı cesaretler kırıcı bu hâdise, tarihte hiçbir kahramanın hayatında görülmemiştir. O kadar ki bu harika hâdiseyi bizzat müşahede eden Venedikli vak'anüvis Nikola Barbaro: «Kendi gözlerimle görmüş olmasaydım hiçbir zaman inanamıyacağım bir hâdiseydi bu.» demekle, bu icraatın azametini ve irade ve kudret kaynağını açıkca ifade etmektedir. Onun içindir ki Fatih, daha cülüsu sırasında küçüklüğüne takılan ve alay meyvası haline getirmekle — ilerdeki girişeceği icraatları şimdiden sezdikleri için— O'nu manen yıkmak isteyen yabancı devlet ekilerine: «Benim iktidarımın ulaştığı yerlere sizin efendilerinizin daha emelleri yetişemeyiniz» şeklindeki verdiği sert ve kudret dolu cevapla nekadar hülyalı ve hülyasını hakikat haline çevirebilme kudretine sahip bir kumandan - lider olduğunu onların suratlarına çarpmıştır.

Evet, elliüç gün süren muhasaranın sonunda, seller gibi coşan ve manevi havanın verdiği coşkunlukla atlet akan ordunun önünde duramayan Bizans artık çökmüştür ve Ulubatlı Hasanın topkapı burcunda al bayrakla gözükmesiyle ve sırasıyla yükselen, fethin müjdecisi ezan sesleriyle artık mağlûbiyeti kabul etmiştir.

Evet, fetih müyesser olmuştur. Yüz yıllarca, islâmların ulaşmak hevesi ve zaman zaman da kalpletinde yaşattıkları fetih...

Allahın, kendisine nasibetmesini ve Hz. Peygamberin müjdesine nail kılmasının şükrü ve nişanesi olarak Fatih, secdelere kapanmış; gözlerinden sevinç göz yaşları boşalmıştır... Ne güzel manzara!... Devrinin stratejik ilmini hakkıyla bilen bir kumandan, aziz hocaları arasında cereyan eden ve bir hafta kadar süren stehafürs mes'eleci üzerindeki münazaraya idare ve nefsiyeti ilâm edecek kadar ilâhi, halkı ve memleketi, incelik ve derinlikleriyle idare edip onları huzur ve refaha kavuşturan bir devlet adamı ve lider! Ve hepsinin üstünde, işte Allahına tam kul olmanın şuuruna ermiş ve secdeye kapanmış gerçek bir insan!... Geçmişimizde benzerlerini çok gördüğümüz bu gerçek insan ve liderlere günümüzün insanı ne kadar da muhtaç!..

Karargâhında mubarek cuma gününe kadar bekliyen Fatih, o gün, mânâ aleminde aziz hocaları Molla Gürani, Molla Hüsrev ve Akşemseddin, peşinde de muazzam bir fetih alayı ve kalabalık olduğu halde Topkapıdan Ayasofyaya müteveccihen şehre girmiş ve muazzam konvoy halinde Ayasofyaya gelmiştir. Yolda, kendisini çiçek yağmuruna tutan Rum dilberlerine «İstanbulun asli ve manevi fatihi odur» diyerek aziz hocası Akşemseddini göstererek kadar bu zaman ve kadirşinaslık gösteren Fatih, fethin ilk cuma namazını sevinç ve gurur dolu gözlerle Ayasofyada kılmıştır.

Evet Ayasofya da!.. Fethin nisanesi olan ve bugün mahzun haliyle için için ağlayan ve nefret dolu gözlerle dibinden geçenleri süzen Ayasofya da!.. Biz ne hale gelmişiz böyle ki, Atamız Fatihin en mukaddes emanetini tepmişiz ve onun ağlayış ve sızlayışlarına kulak tıkamışız!..

Ebediyyen tarihe gömülüşlerinin sembolü olan «cami Ayasofyanın» bu hüviyetinden tekrar soyuluşu, Hıristiyanlık âlemi için bir zafer olmuştur. Fatihin ondurmaz beddualarını üzerimize çekme pahasına da olsa bunu aldırmamış; korkunç bir milli şuursuzluk içinde, Hıristiyanların bu zaferini, kendi elimizle bizzat kendimiz hazırlamışızdır. Bu gedikten giren ve tekrar ihyasının hayalini yaşayan «Megalo idea» çığırtkanlarının son gülerdeki tufanı ve mânâ-

yetleri hâlâ bizi, maalesef uyandırmamış durumdadır. Fatihten yediği öldürücü yumruğun tesiriyle, Türk'e ebedi bir muharebe zihniyeti açan Hıristiyan âlemi karşısında, hâlâ olayların gerçek yönüne inanılçın bilimsiz ölçüler çok acı ve üzücüdür. «Fatihin bizi fethettiği şu surlardan, şimdi bu milletin kültüründen ben fethedeceğim» diyecek cür'eti gösteren ve hainee bu emellerinde günden güne ilerleyen sinsi düşmana, biz aynı gafletimizle kucak ve kafa açmakta berdevamız! Bu durumları acı acı seyreden Fatih'in gerçek torunları, huzur ve rahattan ırak bugün kan ağlamakta ve milli huzur şuurunu kaybetmektedirler. Fatih düşmanlarımıza, milli şuur uyanıklığımızın ilk icraatı ve işareti, karanlıklar içinde senelerdir boğulmaya mahkûm edilmiş Ayasofyamızın tekrar camiye çevrilmesi işi olacaktır. Bu günler yakındır. Devamlı surette törpülenen milli ve dini şuur ayaklanmış ve artık önüne geçilmez bir sel halinde hedefine yaklaşmaktadır. Üzülme Ayasofya! Güleceğin, hem de ebediyyen neş'eye boğulacağın günler çok yakındır.

Fatih, İstanbulu aldıktan sonra, her zaman ve her yerde gerçek müslümanın yaptığı ve yapacağı gibi, şehrin Hıristiyan halkına çok iyi muamelede bulunmuş, her türlü haklarını bağlayarak onlara tam bir muhtariyet vermiştir. O kadar ki fetih üzerine hazırlanmakta olan haçlı ordularının, Fransaya kadar gidip: «Biz sizi istemeyiz, Türklerin idaresinden memnunuz.» diyerek bizzat kendi din adamlarını dağılmalarını temin etmişlerdir. Zira madde yönünde olduğu kadar, mânâ cephesinde de büyük bir fetih yapılmıştır ve asıl tutunan fetih de bu olmuştur.

Tarihte şüphesiz bir çok fetihler yapılmıştır. Sezarlar çıkmış, İskenderler gelmiş, Cengizler, Hülâgûlar, Timurlar ve Napolyonlar gelip geçmişler. Onlar da birçok ülkeler zaptetmişlerdir.

Bunların üzerinde bizim Fetihimiz ve O'nun fethi bambaşka bir mânâ taşır. O'nun kahramanlığı, daha evvelkiler ve sonrakilerde olduğu gibi sadece değildir ve yakıp yıkmaya, öldürüp biçmeye dayanan bir kahramanlık değildir. Yine onun fethi gerçek bir fetihtir. Çapulculuk, yağmacılık ve harabedicilik kavramlarından çok uzak, yaşatıcı, diriltici ve yükseltici bir fetihtir!.. Madde ve mânâyı birden hedef tutan, insanın kafa ve gönlünü bendeden, huzur verici kuşkucuna yakalıyan bir fetihl!.. İşte gerçek fetih budur ve bunun dışındaklere bakiki mânâda bir fetih ve kahramanlık da denilemez.

Bugün biz böyle bir Fatih bekliyoruz. Soysuzlaşan, şuursuzlaşan ve mânasını kaybetmiş bulunan hayatımızı fethedecek bir Fatih!.. Kafalarımızı, vicdanlarımızı fethedip insanlığımızın şuruna bizleri yöneltecek bir Fatih!.. Azametli, otoriteli, bir hakszlığı gördüğü zaman ceberutlaşan, hak ve gerçek karşısında ise pamuk kesilen ve yumuşayan bir Fatih!.. Topyekün yaşatıcı, ilerletici, sevdirici, maddi ve manevi alanda güldürücü bir Fatih!.. Böyle bir Fatihin devrinde huzursuzluk yoktur, çekişme ve didişme zaten mevcut değildir. Herkes biribirine içten ve samimi bağlarla dosttur. Hülâsa orada, Allaha giden yolda insanca yaşamaktan başka bir şey mevcut değildir.

Bu ideal hayatı temin edecek Fatihi bekliyoruz dört başgözle!.. Anadoluya ve onun insanına gerçek damgasını basacak bu fatihi veya fatihleri görür gibi oluyorum ben.

Türkün mânevi ve milli hayatını tekrar iade edecek fatihleri görüyor olmanın verdiği sevinçle Atamız Fatih'in manevi huzurunda, af dileklerimle beraber eğilir Fâtiha ve hürmetlerimi yollarım...

Tıbbi Tetkikler :

Alkol ve Tevlit Ettiği Zararlar

— II —

Dr. M. Hulûsi BAYBAL

c) İçki bir deva ve gıda mıdır?

Bugün alkolün ilâç olarak, ağızdan alınarak tedavi temin ettiği hiç bir hastalık yoktur. Alkol kimyaca karbonlu hidrojendir, içinde yağ bulunmadığı için hiç bir gıda değeri yoktur. Herhangi bir gıda maddesinin besleyici olabilmesi için insan vücudundaki organları yıpratmaması hâlkis hücre mukavemetini artırması icabeder. Bu vazifeyi gören bu gün elimizde çeşitli vitaminlerimiz vardır. Aynı zamanda ağızdan gıda alamıyan hastalara beslemek için alkol değil şekerli ve tuzlu serumlar verilir. Eğer alkol faydalı ve elzem bir gıda maddesi olsaydı, Allah bize alkolü tabii bir gıda vasıtasıyla verebilirdi. Fakat hiç bir tabii gıdanın terkibinde alkol yoktur. Alkol, ancak gıdalarda mevcut şekerin çürümesiyle husule gelir.

d) Alkol iştah açar ve insanı şişmanlatır mı?

Alkol insanları şişmanlatır. Normal insanın aldığı gıda bağırsaklarda, bağırsak hücreleri tarafından lüzumu kadarı alınarak geri tarafı gaita ile terk edilmek üzere ayarlı dır. Alkol alınınca barsak hücreleri sersemler gaita ile dışarıya atılacak barsaklar hareketten kana geçerek vücudun muhtelif yerlerinde lüzumsuz yağ depoları halinde birikirtir, bu da fayda yerine zarar verir.

e) Alkol bir antiseptik midir? Yani kullanılınca bazı mikropları öldürür mü?

Alkol hakiki bir antiseptik değildir. Ancak zararsız bazı mikropları öldürür. Zararlı olan verem, veba, tifo, kolera gibi mikroplarla hiç birini öldürmez. Üstelik, vücudun ağızdan alınacak bir mikroba karşı midede ilk müdafaa tertibi olan (asitlklorhidrik) kimyaca bozulduğundan bu hal mikrobun vücuda girmesine âdeta öncü rolü oynar. Meselâ, bir avuç kolera mikrobunu mideniz sağlamken içseniz koleraya tutulmazsınız. Halbuki bir bardak şarap içip midde asidini ihlâl ettikten sonra aynı mikrobu içseniz, mikrop hiç bir engelle karşılaşmadan ince bağırsağa girer ve ağır hastalık hemen hâzır bulunur.

f) Alkol iştah açar mı? Alkol iştah açmaz çünkü alkol mide ve pankreas hazım fermentlerini (pepsin ve ütripsini) tahrip eder, midede asit ifrazını arttırır, asit fazlalığı da hazımsızlıklara, mide ağrılarının ve mide ülserlerinin husülüne sebeb olur.

Alkol karaciğer bozukluklarının, sirozların mide hastalıklarının, ülserlerin, iktidar azlığının damar sertliğinin, kalb düzensizliklerinin, kalbin yağlanmasında polinevritlerin, felçlerin zuhurunda mühim rol oynar.

İçki bütün ateşli hastalıklara karşı mukavemeti azaltır. Bronşit, nezle, zatürre ve mümasil hastalıkları ağırlaştırır. Bilhassa veremin zeminini hazırlar. İçki için verem için hazır bir kurban demektir.

Alkol hücre zehiri olduğundan insan beyninde 300 milyondan fazla hücre vardır ki içmekle akhı sıhhati bozulur.

İstatistikler akıl hastahanelerine gelen erkeklerin %30 unun içki sebebiyle geldiklerini göstermektedir. Saranın sebebi de çok defa içkidir. Saraya tutulanların çoğu erkek ve umumiyetle alkol müptelâlarıdır. Lozanda Dr. Herlich 86 sara vak'asında 50'sinin alkol müptelâsı olduğunu tesbit etmiştir. Edinburg Üniversitesi Profesörü Dr. Nihian sara vak'alarının en çok cumartesi ve pazar günleri olduğuna işaret etmektedir ki ücretliler bu günlerde hastalık ve ayhklarını aldıklarından içki çok içilmektedir.

İçkinin tevlit ettiği en ağır ve en büyük zarar aile müessesesine olamdır. Aile yuvalarını yıkan hiddet, hıskançlık, kan-koca arasında olan kavgaları, beşeri zaafları içkinin artırdığı artık inkâr edilmez bir hakikattır. Alkolik bir babanın bulunduğu ailede huzur kaçmıştır, evlilik hisleri bozulmuştur. Kadın kocasının hallerini çekemez olmuş ve kocasından iğrenmeğe başlamıştır. Kadının alâkasızlığını gören alkolik baba evde bulamadığı aşkını rastgele randevü evlerinde veya genel evlerinde aramıya başlar. Bu sebeble anlaşamamazlıklar, kavgalar daha da ilerliyerek boşanma ile sona erer, aile ocağı sönmüş olur. Bir alkolığın karısına olan sevgisini önce şiddet, sonra tehdit, daha sonra da ölüme kadar giden dereceler geçirir. Hatırlarsınız Samatya'da bir cinayet işlenmişti. Alkolik bir memur karısını leğende katır-katır kesmişti. 1871 de Danimarkada vuku bulan 3710 boşanmanın 838 inin sarhoşluk sebebiyle olduğu tesbit edilmiştir.

Bilhassa alkolün çocuklara yaptığı zararlar. ve sarhoş bir ebeveynin nesillerine doğmadan çocuklarına yaptığı zarar ve süikastler inkâr edilemez bir hakikat olarak ilmen tesbit edilmiştir.

Allah anne vasıtasıyla çocuğun bünyesine herhangi bir zararlı maddenin girmemesi çocuğu muhafaza için bir zar içine koymuştur. Bu zardan yalnızca şu 3 şey geçebilir:

1. Kuşun zehiri, 2. Frengi mikrobu, 3. Alkol.

Bazı kimseler irsî hastalıkların çocuklarına geçmesinden korkarlar. Müthasissılar bugünün ilmi görüşleri sayesinde frengili ebeveynin tedaviye ihtimamıyla çocuklarının sıhhatli olmalarının mümkün kılmaktadır. Fakat Fransız doktorlarına göre alkol müptelâsı ebeveynin çocukları daima ve hayatlarının sonuna kadar içtiklerinin nesil üzerinde irsî zararlarını keşfe çalışan âlim Dr. Ağnes 8 batında 30.000 adet beyaz fare üzerinde tecrübeler yapmış, haftada 6 defa derideh çok az miktarda alkol zerketmiş, geniş nisbette kısırlık, küçüklerde nesyünüma gecikmesi, umumi zayıflık ve hastalıklara karşı normalin altında bir mukavemetsizlik olduğunu tesbit etmiştir. Şurası mühimdir ki bu tecahürler alkol verilmeyen 7 nesilde de aynen devam etmiştir. Dr. Ağnes bu zararların 7 nesil değil daimî ve ilelebet olacağını iddia etmektedir.

Avrupada yılbaşlarında çok içki içildiği için o zamanda rahmi madere düşen çocuklarının ya saralı ya abdal veya mecnun oldukları tesbit edilmiştir. Alkolik ana ve babadan doğan çocuklara yalnız ruhi bakımdan değil vücutça da degenere bozukturlar.

Legrain 215 ayyaş ana-babanın 810 kişilik çoluk çocuğu üzerinde yaptığı incelemelerde şu istatistiği yapmıştır.

Vaktinden önce doğanlar	% 4,5
Ölü doğan	% 2
Erken ölenler	%15
Vereme istidatlı ve zayıf	% 4,5
Veremli	% 7

O halde bunların %33'ü ölmüş, zayıf ve hastalıklıdır, geri kalan 640 kişinin de ruhi durumu şöyledir.

Ayyaş	197
Degenere aptal	322
Suç işleyenler	62
Saralı	131
Akıl hastahanesine	145

Pariste akıl hastası çocukların bulunduğu bir müessesede 1000 çocuk üzerinde yapılan tetkiklerde :

Babanın ayyaşlığı	471
Annenin ayyaşlığı	84
Ana ve babanın ayyaşlığı	65

1000 çocuğun 660'ının ana veya babasının birinde veya her ikisinde de alkola müptelâ oldukları tesbit edilmiştir.

1740 da yaşamış ayyaş bir kadının şimdiye kadar gelip geçen 834 torunu varmış. 709 unun durumu kat'i olarak tesbit edilmiştir ki şöyledir :

106 Gayri meşru çocuk.
181 Fahişe, fuhuşa düşen.
142 Dilenci.
61 Darülacezeye kaldırılmış.
76 Suç işlemiş (toptan suç işliyenler 110 sene hapishanede kalmışlar. 7 si de adam öldürerek katil olmuşlardır.)

Bu ailede beşinci batından sonra bütün kadınlar fahişe, erkeklerin hepsi de birer suç işlemişlerdi.

Bazan geçimsizliklere sebeb olan eviller arasında bir kısırlık rötmetinin mevcudiyetini hepimiz duyar ve biliriz. Alkol meni ifrazını azaltır. Spermatozoitler üzerinde öldürücü zehir tesiri yapmaktadır. İçenlerin menilerindeki sperma miktarı ile içmiyenlerin menilerindeki sperma miktarı arasında büyük fark vardır, İçenlerde meni ifrazı %86 isperm'dan %50 sperm'e düşmüştür. İçmiyenlerde bu kayıp %15 i geçmez. Meni ifrazatında sipermanın kayıbı alkol müptelâlarında çok evvel başlar, biran önce kısırlığa doğru sürüklenir. Kadın içerse çocuk teşekkülü için şart olan dişi hücreler harap olur. Sonra normal izdivaçların % 9 u çocuk vermiyorken, sarhoşlarda bu nisbetin % 14 ü bulduğunu tesbit etmiştir.

Bugün bu gizli hastalıkla gafil kalanlarımız pek çoktur. Bir çokları içilir içilmez bedendeki ani bir harcket ve hislerin uyanmasına şehvetin geçici olarak galeyana gelmesine aldanmaktadırlar. Halbuki basiret gözü ile, akıl nuri ile işin mahiyeti biraz düşünülürse kaldırılan kadehlerin kendileri için zehir, nesilleri için en büyük bir cinayet olduğu meydana çıkıverir. Şu hakikatları ilmi delillerle azıtettikten sonra genç kardeşlerinin yarın uçuruma gömüren icaatlarına zamanen alıvişine uyarak hayatlarının dönüm noktalarını aile yuvasının ilk temel ve neşvünümasını müptezel eğlenceler içerisinde dumanlı kafa sisli bulamık şuızla tesit etmiyeceklerine bütün kalbimle inanmak istiyor ve Allahın bilhassa necip Türk evlâtlarını ve neslini bu gibi afat ve baş belâlarından muhafaza etmesini temenni ve niyaz ediyorum.

Dr. Şemkhoff bir vak'a nakledıyor: İçki kullanmıyan vücudu sağlam bir kadın hayatında üç defa evleniyor, ilk kocası sağlam ve içmezdi. 3 çocuğu oluyor ki üçü de sıhhatli, ahlâklı, hiç bir arızası yok. Bu adamın ölümü üzerine vardığ ikinci kocası içerdi, ondan da üç çocuğu oluyor. Bu üç çocuktan birincisi genç yaşta içmiye başlıyor ve veremden ölüyor, ikincisi ahlâkı bozuk, ayyaş ve sefil bir hayata atılıyor, üçüncüsü sinirlerinden muzdarip ve babasının bir kötü hastalığına varis olarak doğuyor. Kadının ikinci kocası da ölünce vardığı üçüncü kocası da içmez ve sağlamdı. Ondan da tesadüfen üç çocuğu oluyor, üçü de sağlam ve tamdı.

Meşhur âlim Dme İsviçrenin Bern şehride için evlerle hiç içmiyenlere dair tetkikler yapmış, sıhhat bakımından mukayese etmiştir. Hiç içmiyen evlerde çocuklarının %82 si normal ve sıhhatli, fakat ayyaşların çocuklarına gelince %18 i normal, %12 si küçükken zayıf ve çelimsizliğinden ölmüş, %8 i ahmak, %13 saralı, %5 kambur, %5 muhtelif arızaları mevcut, %5 inin de sinir zafiyeti ve içkiye iptilâ oldukların tesbit etmiştir.

Hülâsa görülüyor ki alkol öyle bir zehir ki çocuğu anne hamile iken veya doğum esnasında öldürüyor. Eğer doğumdan tehlikesiz kurtulmuşsa çocuk beşikte iken mussallat olur, muhtelif araz ve neşvünüma bozuklukları ile onu yine toprağa verir. Şayet beşik devresini de atlatmışsa bu sefer hayat boyunca en feci hastalıklara, fecaiv i gayri kabil arızalara duçar olur. Bu da olmazsa hayatı kıtaller, iç türümlerle, facialarla her türlü ıztırablarla geçer.

Tek kelime ile söylenirse içki soy sağlığını bozar ve tahrip eder. İçkinin barındığı yerde ahlâk ve utanma hisleri zamanen kaybolur.

Şunu da yine cinsiyetle alâkalı olduğu için söylemeden geçmiyeceğim. Alkol süt ifrazını da zayıf düşürür, azaltır. Ayyaş babalarının kızları az sütlü olur. Ya süterl bisbütün çekilir veya yavrularının besliyemiyecek kadar azalır. Böyle olunca anne sütü ememiyen çocukların ya ölecekleri veya cılız kalacakları aşikârdır.

İçki içerek aldıze zuhur eden acıklı bir sahneyi Âkif merhumun meyhanedeki obejktifinden seyredelim :

— Dertsiz başım yok artık şükür, bende bu derman,
Ayol, nedir bu senin yaptığın? Uzun azıcık...
Anan da ben de yumurcaklarım da aç kaldık.
Ne iş, ne güç gece-gündüz içip zıbar sade,
Sakın düşünme çocuklar acıp ne yer evde?
Evet, sen el kapısında sürün için yoksa.
Getir bu sarhoşa yutsun, getir paran çoksa.
Zavallı ben... Çamaşır, tahta, bıçak, ne bulursa,
Sonunda bir paralar yok, el elde; baş başta.
O tahtalar, çamaşırlar da geçti yok halim...
Ayakta sallanışım zorladır, Hüdâ Allâm.
Çalışmadın, beni hep bunca yıl çalıştırdın;
O yavrucakları çıplak sefil alıştırdın.
Bilir mahalleli kim aldığın zamanda beni,
Gelçe çimende donatmıştı bey babam evini.
Ne oldu şimdi o eşya? Satıp kumarda yedin.
Evet, kumarda yedin, hem de karşılarda yedin..
Kızın yetişti, alan yok, nasıl olur ki? Soran,
«Bu sarhoşun kızı iffet değil mi var geç amın
Diyen kadınlara, spek doğru, beko deyip gidiyor.
Bu söz zavallıyı bilsen ne türlü inciliyor.
Benim güzel meleğim hiçte talihin yokmuş:
Anan benim gibi sersem, babansa bir sarhoş.
Necip de minderi koltukta geldi mektepten...
Demiş ki kalfa: «sekiz aydır almadın hele ben.

(Devamı var)

İlk Matbaa ve Bir Fetva

— 2 —

Veli ERTAN

İbrahim Müteferrika, Said Mehmet Efendi ile görüşmüş, İstanbul'da bir matbaa kurulmasına karar verilmiş ve «Vesiletüt-Tıbâa» adiyle yazmış olduğu eserini de Sadrazam Nevşehir'li İbrahim Paşa'ya takdim etmişti.

Evet, İstanbul'da tıbaatın ihdası dinî bir mesele olmaktan ziyade ictimâî bir mahiyeti de haizdi. Çünkü bütün kitapları hattatlar yazıyor ve geçimlerini bu yoldan sağlıyordu. Matbaanın tesisiyle elbette bu şahısların zarar göreceği pek tabii idi.

Halbuki matbaanın tesisi ilim ve irfanın gelşimesine yol açacağı gibi cehil ve taassubu da silip götürecekti.

Bu ciheti takdir eden zamanın Şeyhülislâmı Yenişehir'li Abdullah Efendi (1) fetva vermekle kalmamış, aynı zamanda İbrahim Müteferrika'nın kitabının arkasına da Arabca bir takriz yazmıştı.

Artık Pâdişâh'ın fermânı ve Şeyhülislâmın fetvasiyle İbrahim Müteferrika 1727 tarihinden itibaren Sultan Selim civarında bulunan evinde matbaa ile gerekli araç ve gereçleri temin etmiş ve hemen matbaayı faaliyete geçirmişti. İlk defa basılan kitap «Van Kulu» adında bir lügattir. Bu lügatten bin nüsha kadar basılmış ve büyük bir rağbete mazhar olmuştu. Van Kulu lügatından sonra tarih ve coğrafyaya ait kitapların basımı yapılmıştır.

Yedi sene zarfında Kâtip Çelebi'nin «Tuhfetül-Kibâr Fi Esfârıl-Bihâr» adlı eserinden bin, «Tarih-i Seyyâh» tan 1.200 nüshanın basımı yapılmıştır. Sonra «Timur Gürgân», «Müsîr Tarihi», «Füyûzat-ı Mıknatısiyye», «Cihânnümâ», «Takvimüt-Tevârih» ve «Naîmâ» tarihlerinden de beşer yüz basılarak matbaanın lüzum ve ehemmiyeti iyice anlaşılmış oldu. Matbaa, Nevşehirli İbrahim Paşa'nın sadâret müddetince faaliyetine devam etmişti. Fakat 1730 tarihinde vukubulan Patrona Halil isyanı dolayısiyle yapılan bütün yenilikler ortadan kaldırılmış, Kâğıthane'deki medeniyet eserleri yok edilmiş ve birçok köşkler yıkılmıştı. Diraytelli devlet adamı İbrahim Paşa da katlolunmuş, artık matbaa da kapatılmıştı.

Patrona Halil isyanı kısa bir zaman içinde bastırılmış ve matbaa tekrar faaliyete geçmişti. Halk arasında Basmacı İbrahim Müteferrika adiyle şöhret bulan bu zat, hayatının sonuna kadar bu işle meşgul olmuş, 1747 tarihinde vefat etmesiyle matbaa da âtıl bir duruma girmişti.

Rumeli kadılarından İbrahim ve Anadolu kadılarından Ahmed Efendi isminde iki zat matbaanın faaliyete geçirilmesi hususunda müracaatta bulunarak tekrar basım işlerine girişmişlerdi.

Matbaada basılacak kâğıda da lüzum vardı. Bunun için de Yalova'da bir kâğıt fabrikası açılmış ve bu fabrikanın faaliyetini hükümet de desteklemeşti.

Kâğıt yapmak üzere Avrupa'dan mâhir ustalar celbedilmek suretiyle iyi cins kâğıtlar imal edilmiştir.

(1) Yenişehir'li Abdullah Efendi, III. Selim (1703 - 1730) devrinin Şeyhülislâmlarındandır. Lâle Devrinde memleketimizde ilk defa açılan matbaada dinî eserlerden mâadasının basılmasına fetva veren değerli âlimlerimizden biridir.

Anadolu'nun Yenişehir'inde doğmuştur. Çatalca'lı Şeyhülislâm Ali Efendi'nin ailesindendir. Yenişehir'de ilk tahsilini yaptıktan sonra İstanbul'a gelmiş ve devrin âlimlerinden ders görmüş, imtihanla müderrislik ruûsunu kazanmıştır.

Kısa bir zamanda fıkıh ilmindeki kudret ve nüfuzu sayesinde fetva emini olmuştur. Birçok memuriyetlerde vazife gördükten sonra 1716 tarihinde Anadolu Kazaskeri ve 1718 tarihinde de meşihat-ı islâmiye makamını ihraz etmiştir.

Lâle Devri'nin mümtaz şeyhülislâmı Abdullah Efendi'nin en büyük hizmeti hiç şüphesiz 1727 tarihinde memleketimizde matbaanın açılması hususunda vermiş olduğu fetvadır.

1743 tarihinde Kanlıca'daki yalısında vefat etmiştir.

Fetva müddeti 12 sene 10 aydır. «Behçetül-Fetvâ» adında bir eseri ve bir de Mir'ât Hâşiyesi vardır.

Not : Bu yazının birinci kısmı 31. sayıda çıkmıştı.

İslâmda Devlet İdaresi
Muhammed Hamidullah

Nidâî ÖZDEMİR

Bazı eserler vardır ki intişar sahasına çıkdıkları zaman şu veya bu sebeple kâfi derecede ilân edilmemiş olmasından, nekadar kıymetli olursa olsun okuyucu kütlesi tarafından bazan geç duyulur ve anlaşılır, tanınması ve yayılması uzun olur. Okuyucularımızın pekiyi tanıdıkları Prof. Muhammed Hamidullahın «İslâmda Devlet İdaresi» başlıklı kitabı da bu cümledendir.

Her defasında gözden geçirilerek yeni ilâvelerle Pakistanda dört defa basılmış olan bu eserin dördüncü baskısından «İslâmda Devlet İdaresi» başlığıyla türkçeye çevrilen bu kitap her bakımdan ilgi çekicidir. Konu itibariyle yalnız ilim adamlarını ilgilendirir gibi görünürse de İslâm hukukunun kaynaklarını, ahlâkî temellerini, müeyyidelerini ele alması, İslâm dünyasına ve tarihine ait birçok hâdiseleri ilmin ışığında tetkik etmesi, akıcı ve kâifetsiz bir üslûpla bunları sıralaması eseri, herkes için zevkle okunacak bir hale getirdiğine şüphe yoktur. Esere kaynak olarak gösterilen müelliflerden bir kısmının Orta Asyadan olmaları bu zengin kültür mirasında Türklerin hisselerini belirtmekle de esere ayrı bir hususiyet vermektedir.

Kitabın sonundaki endeks, İslâm tarihini doldıran eşhas, memleket ve milletlerin isimleriyle doludur ve eserin hususiyeti hakkında bize bir fikir verebilir. Meselâ gözümüzün konusu olan Kıbrıs kelimesine bakalım: «Halife Muaviye Kıbrısı itaate aldıktan sonra Kıbrıslı Bizans imparatoruna vergi vermesine rağmen kendisine de senelik bir vergi ödemesi şartıyla sulh akdettiğini ve Bizanslıların harekâtından onları haberdar etmesinin şart koşulduğu kaydedildikten sonra: «1960 da Türkiye, Yunanistan (ve daha az bir derecede İngiltere) müstakil bir devlet haline gelen Kıbrıs üzerinde bazı kontrollere sahip olduklarını zaman tarih bir daha tekerrür etmiş oldu» denilyor.

Türkiyenin 1960 da temin ettiği bu kontrolün 1964 de bir papaz tarafından niçin ve nasıl red ve inkâr edildiğinin arkoplanını anlamağa bir ip ucunu endekste bir «papalık fermanı» bahsinde bulurvız: «Papa dördüncü Nikola hıristiyan olmayan milletlerle olan antlaşmaların hükümsüz olduğunu ilân etmişti. Öyle anlaşılıyor ki hıristiyan din âlimleri bu gayrı ahlâkî doktrinden asla dönmediler. Macar kralı Vladislasın nezdindeki papalık sefirinin, bu kralla Türk padişahı sultan İkinci Muradın (1421 - 51) yaptığı muahedeyi, «Küffara (yani müslümanlara) verilen sözün hükmü yoktur» diyerek bozduğunu biliyoruz...»

Hatırı sayılı bunların tarihe karıştığı ve XIX asrın ortasında Osmanlı imparatorluğunun milletler arası hukukdan istifadeye başladığı, gelebilir. Bu konudak ifade de pek dikkate şayandır: «Medeni hıristiyan milletler kendi devletler hukukundan istifadenin 1856 tarihine gelinciye kadar hıristiyan milletlere münhasır olduğuna inanırlarken hıristiyanlığın bu konuda lüzumlu değişikliği yapabileceği düşünülemez. 1856 muahedesiyle onları, İslâm devleti Türkiyeyi medeni milletler camiasına kabule sevkeden âmil ne inanıl ne de dinî idi. Tamamiyle pratik siyaset icapları idi... Birçok kimseler daha sonraları bile bu kanaati muhafaza ediyorlardı. 1889 da Woolsey hali devletler hukukunun yalnız hıristiyan milletlerin kendi karşılıklı münasebetlerinde mecburi olarak kabul ettikleri birşey olduğunda ısrar ediyordu.» (Kıbrıs faciasının bugünkü durumu 1889 da beyan edilen mütalâaya XX. asrın ikinci yarısında da iştirâk edenler olup olmadığını düşündürmüyor mu) Bu güzel eseri okuyucularımıza tavsiye ederiz.

Ali Ulvi Kurucu'nun Mektubu

Asrımızda ikinci M. Âkif olarak bilinen muhterem Ali Ulvi KURUCU'nun bize göndermek lütfunda bulunduğu mektubunu aynen neşrediyoruz. Bundan böyle yazılarını sütunlarımızda zevkle takip edeceklerini okuyucularımıza müjdeler, üstada en derin kalbî bağlılık ve hürmetlerimizi sunarız .

— OKU —

Unutulmaz hatıralarla gönlümde yaşayan kardeşlerim!

Candan selâm ve en derûnî iştiyâk hisleriyle gözlerinizden öper, mukaddes dâvada muvaffak olmanızı canu gönülden niyaz eylerim. Gerçi devam ve sebatımıza her an düacıyım. Fakat, sadece düa ile kalıp size diğer surette yardım edememekten mahcubiyyeti içindeyim. Özür dilemeye de yüzüm yok. İnşaallah hactan bir ay sonra kütüphanelerin tasnif işi kolaylaşacak ve size mecmuanızın ismi ile bir seri halinde makaleler göndereceğim. Ve bundan da âcizane maksadım: İlk emri «oku!» olan dinimizin bir mensupları nasıl olmuşta dünyanın en cahil ve en geri milleti olmuşuz. İşte bu noktayı tebarüz ettirmektir.

Mustafa Ateş hey kardeşimiz başta olmak üzere bütün mesai arkadaşlarımızın gözlerinden öpeörim...

Ali Ulvi KURUCU

HAK YOL

İslâm'a uymayan her görüş yalan.
İnkâra meyletmez imanı olan.
Yegâne hakikat şeriat yolu;
Varsa çıkısın başka bir Hak yol bulan!...
Hüseyin KURT

İMAN VE BEŞERİYET

Hüseyin KÜÇÜKKALAY

Her insan yaratılışında imâna muhtaçtır. Onun hilkati daima Allah'ın mevcudiyetini, emir ve yasaklarını kabul edebilecek bir mahiyettedir. İman sayesinde insan tekâmül eder, maddî ve manevî sahada olgunlaşır ve gelişir. Onsuz insan kuru bir ağaç gibidir. Ayrı zamanda kendisini bomboş hisseder. Onun verdiği huzur ve saadet hiçbir şeyden alınamaz. O, kalblerden fışkıran bir nûr, insana en doğru yolu gösteren hakiki bir mürşit, her zaman ve her yerde Allah'tan başka kimseye boyun eğdirmeyen bir kuvvet ve enerji kaynağıdır. Millet ve devletlerin huzurunu bozan, onların arasında düşmanlık ve nefret yaratarak mamûreyi tahrip eden, imân yoksulluğundan başka bir şey değildir. Günden güne yıprranmakta olan kutsal hislere pek çok kimseler bugün değer vermemektedir. Çoğunun da ahlâkî tavır ve hareketleri tamamen değişerek ön planda yer almaz oldu. İmânlar zayıfladı, sarsıldı. İmanlık uçuruma doğru, sürükleniveye başladı. Onu bu tehlikeli ve sonu olmayan korkunç yoldan çevirecek nedir? Hangi kuvvet onu bu yolundan döndürebilir? İşte böyle bir kuvveti, insanlığın geleceğini düşünenler bütün milletlerde aramağa devam ediyorlar. Fakat her biri ayrı bir yol tavsiye ederek insanlığın selâmetini çeşitli sebeplerde mütalâa ediyorlar. Böylece ortada bir fikir birliği kurulamıyor. İnsanoğlu da bu felâket yolunda ilerliyor, ilerliyor... Durumu vahim bir hal alıyor, nihayet ölüm, azap ve ebedî ızdırap içersinde uyanıyor. Ama o zaman, iş işten geçmiştir. Artık hiç bir şey fayda vermez.

Çıkar yol nedir, neye baş vurmalı? İmânın ışığı altında derlemelidir. İnsanlığın kurtulması için imânla iş birliği yapmayan bütün çaba ve çırpınmalar müsbet yolda değildir. Muvaffakiyet muvakkat bir zaman içindir. Ebedî olamaz. İnsan oğlu aradığı huzur ve saadeti, benliğini, sükûn dolu bir hayatı ancak imân gölgesinde bulabilecektir. Bu hakikatı dünya düşünürlerinin ekserisi bilmiş olsalardı — öyle tahmin ederiz ki — her ferdi imâna dâvet eder, belki de kabulünü mecburi kılarlardı.

Asrımızda milletin imâna olan ihtiyaçları, su ve oksijene olan ihtiyaçları kadar lüzumlu hale gelmiştir. Gönül boşluğunu ne hurafeler, ne de günden güne artmakta olan müstehcen resimler, yalnız şehvet arzularını kamçılayarak ticaret haline getirilen mecmualar, ne de her türlü ahlâk ve fazilet kurallarından uzak kalınarak yazılan bazı romanlar doldurabilir. O boşluk İlâhî bir boşluktur; ancak ilâhî bir nûrla dolabilir. Birçok manevî ve maddî felâketlerle karşı karşıya bulunduğumuz şu asırda bütün ilim adamları cins ve ırk taassuplarını, muhtelif fikrî dâvalarını frenliyerek insanlığı kurtarmak için imân hakikatına baş vurmalılar. Ömrü beşeriyete Kur'ân'ın arzu ettiği gibi tanıtıp bildirmeliler; anlamalı ve anlatmalılar. Aksi halde gelecek felâket, umumî ve çok acı olacaktır.

Çöl bedevilerinin en vahşî ve en cahillerini ıslâh edip onlara medeniyetin mey'alesini taşıttıran imânın, yirminci asırda da aynı kuvvete sahip olduğunu ve bu kuvvetini muhafaza edeceğinde de asla şüphemiz yoktur. Nice mes'ûliyet hissi taşımayan, etrafa ölüm saçarak bir çok masumların kanlarını akıtan cahiliyet devri insanları imân nûruna kavuşunca bambaşka kimseler haline gelerek birer hakikat önderi oluvermişlerdi. Dünyanın pek çok yerlerinde adaletin, hürriyet ve hukukun sesini duyuran, hep o imânlı kimseler olmuştur. Onları önderliğe kadar yükselten de imân kuvvetinin ta kendisidir.

Tabiîdir ki imânla beraber amalî salihanın da bulunması insan oğlunun lehinedir. Bilindiği gibi Kur'an-ı Kerim'de çok kerre: (الذين آمنوا وعملوا الصالحات) diye imanla iyi işler beraber olarak zikredilir. İman, İslâm camiasına girebilmek için bir vesiledir. Manevî sahada yükselebilmek imândan sonra takva ve salih amellere bağlıdır. Büyük bir ilim adamı: «ne zaman imânımın zayıfladığını hissetsem akademiye koşuyorum» demektedir. Bir başkası da: «İnançsız bir insanın yaşayışı çözülemeyen bir problemdir, zira hayatında istikrar, tuttuğu yolda bir istikâmet yoktur.» diyerek imânın ehemmiyetine temas etmektedir.

Asha-b-ı Kiramdan bir zat peygamberimize geldi ve kendisine: «Ya rasûlâllah! Bana İslâm dininden sizden başka kimseye sormıyacağım bir söz söyle.» deyince efendimiz de ona: «Allaha inandım de ve istikâmet üzere ol!» (İstikâmetten ayrılma, doğruluğu önder edin) demişlerdi. İki kelime ile efendimiz bütün dünya ve ahiret saadetini ona telkin edip tanıtmıştı. Birincisi imân, ikincisi de doğruluk ve istikâmet.

İşte beşeriyetin maddî ve mânevî sahada yükselebilmesi için iki hakikat; sarsılmayan iki temel. Bu temeller üzerine kurulacak binalar her türlü şer ve kötülüklere karşı mukavemet edecek ve asla sarsılmayacaktır. Fakat bu esaslar gençlerin küçük yaşlarında dimağlarına işlenmelidir. Vatan ve milletimizin istediği sağlam kafalı ve sağlam vücutlu genç nesiller bu temellere bağlı kaldıkça şer kuvvetlerin içerisine sızamayacağı birer kale olarak kalacaklardır.

BİL

Son zamanlarda bazı gazetelerde İmam - Hatip Okulları ile onlara yardım eden Dernekler aleyhinde devamlı, sistemli olarak yayınlar yapılmakta olduğu, türlü vesilelerle — Devrimler ile Atatürk düşmanlığı, Komünist ajanlığı, köku dışarıda zararlı faaliyette bulunulduğu, Nurculuk, gericilik gibi yersiz ve mesnetsiz ithamlarla bu müesseselerin — lekelenip yıpratılmak istendiği, görülmektedir. Bilhassa Dini Eğitim ve öğretimi hedef tutan, memleketimizde İslâm dinine ve İlâhiyat Tedrisatını baltalamak maksadını güden kimseler tarafından tahrik edilen bu kampanyanın bir kısım vatandaşlar, müesseseler yanında tesirler icra etmekte olduğu umumiyetle müşahede olunmaktadır.

Bu gibi kasıtlı yayınlara karşı İmam - Hatip Okullarını, onlara maddî yardımda bulunan dernekleri himaye etmesi beklenen Milli Eğitim Bakanının ise, bütçe müzakereleri sırasında Mecliste, muhtelif yerlerde vaki gazete, dergilerde yayınlanan beyanlarında — herhangi bir okul, dernek adını bildirmeden — vakıa ve delil göstermeksizin umumi surette bütün İmam - Hatip — okullarını, onlara yardım eden desneklerı suizan, töhmet altında bırakacak tarzda (İmam - Hatip Okullarında öğrencilerin değişik maksatlı telkinlerle yetiştirildiklerini, bu faaliyet devam ettiği takdirde bu okulların mezun olanların vatan için tehlikeli olacaklarını, bu okullara yardım eden dernekler arasına Komünist ajanlarının sızdırdığını) ..... gibi çok ağır ithamlarda bulunduğunu hayret ve esefle görmeteyiz.

Vazife, sorumluluk taşıyan bir Milli Eğitim Bakanının, kendi teşkilâtı içinde yer alan, program, Eğitim ve öğretim kadrosu, her faaliyeti ile kendi idare, kendi kontrolü altında bulunan okullar hakkında bu şekilde konuşabilmesi, aynı zamanda Federasyonumuza dahil — Atatürk İlkelerine ve devrimlere bağlı Dernekleri — bu derece ağır bir ithama hedef kılması karşısında ızdırap duymamak, susmak mümkün değildir. Federasyonumuzu teşkil eden İlâhiyat Tedrisatına Yardım Eden Dernekler,(Türk milletinin hamiyetine dayanarak faaliyette bulunan, Türk Milli Eğitimine yardım eden hayır müesseselerdir.

İmam - Hatip Okullarından yetişen memleket çocuklarının; onları okutan öğretmenlerin, bu müesseselere yardım eden Derneklerde görev almış kimselerin hasiyeti, şerefi ile oynamağa kimsenin hakkı yoktur. Türkiyede mahkemeler vardır. İthamlara mesnet olacak deliller varsa, adlî mercilere verdi edilmesi, neticesinin beklenmesi kanuni bir vecibe olup, delilsiz, yersiz, yetersiz ithamlar, iftira teşkil ederler.

Vaki ısnat ile iftiraları Federasyonumuz adına şiddetle ret ve protesto eder, keyfiyeti Umumi Efkâra duyururuz.

Ankara, 18 - IV - 1964

Türkiye İlâhiyat Tedrisatına Yardım Eden Dernekler Federasyonu

Hakikatin Yüzü

Bu gaflet nereden etmiş isabet?
Herkeste görülen bir imtinadır.
Gerçeğe dâvet hiç! Sen et icabet
Meyvesi bir kuru meth-ü senadır.

⁂

Kim nebir nereden geldi dünyaya
Sarıldı dört elle türlü hülyaya
Hulûs-ı kalb ile dönüp Hüdaya
Güç geldi yalvarmak ah ne belâdır.

⁂

Ben nazdır felâket bize diyorum
Günah ondan çıktı dize diyorum
Hakikat batmadı göze diyorum.
Bak herkes o hisle bir ukeldadır.

⁂

Heyhat ki örtmekte lûtfü saadet
Yoksuz var bilinmez bu da bir âdet
Maksata ererken ehl-i feraset
Eğlenip kalmaya halk müptelâdır.

⁂

Mustafa, Hakperest olsaydı eğer
Çıkar hakikata verirdi değer
Hakikatın yüzü soğukmuş meğer
Bindebir ısınan da mualladır.

Mustafa TOPUZ

Ne İstiyorlar

Dağda gezen aç kurdun gördüğü bir koyuna,
Feci saldırışıyla saldırırlar boynuna.

★ ★ ★

Mânevî kuvvetlerin kaynağıyken bu millet,
Onlar kendilerince, sanıyor bizi zillet.

★ ★ ★

Nedir o kurnazlıklar, tilki gibi sinsice...
Çocuk niçin doğranır, hayvanca hissizce!...

★ ★ ★

Neyin neticesidir, bu hunharca saldırış,
Neden icabediyor, hayatları söndürüş.

★ ★ ★

Gitsin mi demokrasi, gelsin mi komünizm,
Biz onun düşmanıyız. Suçumuz bu mu bizim?

★ ★ ★

Böyle mi olacaktı, Kıbrıs Cumhuriyeti,
Nerede azınlığın, vicdan, din hürriyeti?

★ ★ ★

Kurulan tuzakları, anlamaz cahil miyiz,
Yok mu hürriyetimiz, vatandaş değil miyiz?

★ ★ ★

Yoksa millet yüzü çevirdi mi dininden,
Belki de köpürmüyor heyecanı kininden.

★ ★ ★

Eğer göz yumacaksak gelecek ne de acı,
Arasak da bulunmaz, ana ,kardaş ve bacı.

★ ★ ★

Silkin artık milletim, koru mutlu soyunu,
Harca onun uğrunda, varını ve yoğunu

S. Kâmil ÖZÇİMEN
İmam - Hatip Okulu
KONYA

KURBAN BAYRAMI VE HÜZÜNLÜ (1) MUHARRIRLER

Mehmet ÖZCAN

Her sene olduğu gibi, İslâm âlemi ve bu arada Müslüman-Türk milleti de, mübarek Kurban Bayramını kendine has heyecan ve iştiyakla kutladı. Böylelikle de asırlarca önce vukubulan Hz. İbrahim ve İsmail hikâyesinin mânâsı bir kerre daha bütün canlılığı ile şahlanmış oldu. Bu hal, kıyamete kadar da böylece devam edecek, her sene Kâbe-i Muazzama milyonların ziyaretgâhı olarak tavaf edilirken, Müslüman milletlerde yedi kıt'ada kurbanlar kesmek suretiyle bu manevî havaya iştirak edecekler dir.

Ancak, ne hâzin bir gerçektir ki her sene olduğu gibi, bu sene de inanmış gönüllerin îmanlarına olan hücumların olanca şiddetiyle tekrarlandığına şahid olduk. Allah'a, îmâna ve hakikatlara isyan edenler, bu sene de bir sürü herzelerle hücumlarını artırdılar. Her vesile ile Müslüman-Türk milletinin îmanına saldırmayı adeteşiren bir kısım çapulcular, Kurban Bayramının 23 Nisana rastlamasıyla; milli hisleri ve milli hakimiyet bayramını bile bir yana ittiler. Sanki milli bir bayramda bir vesile ile o hislerden sıyrılıp başka bir mevzu ile ilgilenmeyi özleyen bir insan gibi... Bu mücerred ve memleketin münevver, ilerici (?) kalemşörleri, inanç düşmanı yazarcıklar; bazan o kadar zırva âlemine dalıyorlar, o kadar sapıtıyorlar ki, nerede yaşadıklarını unutacak kadar...

23 Nisan 1964 tarihli yani bayramın ilk günü çıkan Cumhuriyet gazetesinde bu kabilde muharrirlere rastlamak mümkündür. Bunlardan birisi; hâdiseleri, kendi çarpık zihniyetinin müşahedesi altında, kaba desteresi, ölçüsüz metresi ve kör bıçkısıyla açtığı tahta PENCERE'sinden seyreden çok ilerici (!) daha doğrusu tam bir sosyalist olan İlhan Selçuk!... Bir İma-Hatip talebesinin kastli mektubunu meşhurlaştıran mahut yazar... Tam bir ortaçağ zihniyetiyle ortaya çıkan ve hakiki mânada tam bir serici, mürteci olan bu PENCERE sahibi Kur'an-ı Kerimin bahsettiği Kurban hâdisesinin bir masaldan ibaret olduğunu belirtmek istiyor... Kurban Bayramı ve Hz. İbrahim — İsmail efsanesi çocukluğundan hatırında kalmışmış da!... Mahut gazetenin böyle sapık olan muharrirlerini tek mi zannedersiniz? Hayır değil... Bakınız yine aynı gazetenin aynı tarihli sayısında, üçüncü sayfada bir köşeşına serilesen B. Felek neler zırvalıyor. Hâdiseler arasında yolunu bulan felek, aynen şöyle diyor: «Daha çocukluğumdan beri Kurban bayramında bir hüzün sezerdim. Bir iki gün evvel satın alınmış kurbanlık koyunların bahçelerde, ev avlularında melemeleri içime dokunur. Bunun bayram neresinde? diye sorardım. Allah günahlarımı affetsin; hâlâ bu bayramda tezat hissederim. Bir yandan kurban kesip öte yandan sevinmek biraz tuhafıma gider. Bunda da gayri tabii bir şey yoktur. İlâhi emirlerin beşeri hislere uyması değil, insanların Allaha itaat etmesi esastır.»

Doğrusu gizli bir maskenin altından zırvalanan şu herzeleri duyan ve aklı selime sahip olan bir ferdin, herze sahibine acıma hisleriyle gülmemesi elden gelir şey değildir. Vah vah vah... Demek, hâdiseler arasında felekleşenlerde insaf denen şeye (?) rastlamak mümkün olurmuş, Şu kadar ki tuhaf olan, bu acıma hissinin dinî bir emrin yerine getirilişinden, Allaha karşı yapılan bir vazifenin ifası anında zuhurundan başka bir zamanda açığa çıkmamasıdır. Zavallı yazara soralım. Zavallı diyorum çünkü, maksatlı olarak şiringa etmeğe çalıştığı fikirlerle bu asil milletin fertlerini anlayışsız görenler zavallıdır. Acaba Sayın Feleğin bir Hıristiyan saçmasına uyarak yılbaşı gecelerinde boğazlanan milyonlarca hindilere olan acıma hissi neden kendini göstermez. Göstermez, çünkü kurbana duyduğu hüzün sahte bir hüzündür. Yoksa feleğe göre hindi ile koyunun taşıdığı cânlarda hizim sezemediğimiz bir fark mı vardır?

Kısaca şunu belirtelim ki, İlhan Selçuk İslâmî örf ve adetlerin en güzeli olan Kurbanı ve Kurban Bayramını hakir göredursun, Hz. İbrahim — İsmail olayını efsane olarak kabul ededursun... Hâdiselerin şaşırttığı Felek: acıma hislerinin perdesine bürünerek sahte bir hüzünle ona hücum ededursun... Taşçılar, bu asil ve mubarek olan İslâm an'anesini gericilik kabul ededursun, dünya durdukca bu kutsal günler, Müslüman — Türk milletinin kalbinde şevkle canlanacak, her sene kurbanlar kesilecek, sosyal adaletcilerin kabullenmemelerine rağmen İslâmın en güzel bir şekilde sosyal yardımlaşmayı demek olan, fakire et ile de yardım, devam edecektir.

Öbür yandan ona olan hücumlar da devam edecek elbette... Etmeseydi İslâmın büyük önderi Hz. Muhammed (s.a.s), bu kadar güçlüklerle karşılaşır mıydı? İslâm bayrağına karşı Ebu Cehiller, Ebu Lehepler olmasa, mücadele de olmazdı... Bundan böyle de bu mücadele olanca hızı ile devam edecek fakat, bunun sonunda er ve geç İslâm galip gelecektir.

ÖMÜR

Ömür bir sâhifedir, çizgi çizgi dolar.
Yâhut bir tâze çiçek, yavaş yavaş solar.
Her fâninin hayâtı bunda çelenkleşir.
Yüzbin emel perisi yolunda bekleşir.
Nefesler zincirlenir onun dokusunda.
Vuslat ümidi vardır nefis kokusunda.
Bir boş kâsedir ki o, dehir, damla damla
Biz unutsak da onu doldurur zamanla.
Biniti, azığıdır bir yolcunun ömür.
Hareket istop eder tükenince kömür.
Emânet verilmiştir sahibinden bize.
İstenmeden harcanır düşen hissemize.
Bütün mesâfelerin kavuştuğu yerden,
Denilir: «Vakit tamam, in Şömendüferden!...»

Sevgilinin diyârı ise vardığın yer,
Sana müjdeler olsun. Bu, tebrike değer.
Yok, hüsran ülkesine göttürmüşse seni,
Heder ettin demektir bu uzun vâdeni.

Nuri BAŞ

Büyükler Büyüğü
Peygamberimiz Efendimiz

NEBİYYİ EKREMİN EN AÇIK SIFATLARI

Tefrika : 31 Yazan : A. AZZAM Terceme : H. KARAMAN

Ebû-Mes'ud'dan rivayet edildiğine göre demiştir ki: «Kendime ait bir köleyi kırbaçla dövüyordum. Arkamdan bir ses duydum; baktım Rasûllullah (S. A.), şöyle diyordu: **«Allah'ın senin üzerindeki kudreti, senin bu köle üzerine olan kudretinden çok büyüktür.»**

Efendimizin (S.A.) kölelere karşı merhameti o hadde varmıştı ki, bir kimsenin «kölem, cariyem» demesine bile razı olmazdı. Müslümanların bunu terketmesini ve «oğlum, kızım» demelerini tavsiye ve emrederdi.

İşte bu terbiyenin, almış yürümüş olan milli taassup, kibir ve tefahura rağmen, kölelerin hürriyyete kavuşmasında, eşitlik ve kardeşlik ruhunun yayılmasında büyük tesiri olmuştur.

Süveyd oğlu Ma'rur anlatıyor:

«Ebû-Zerr'i, üzerinde bir elbise ile gördüm. Kölesi de ayni elbiseyi giymişti. Bunun sebebini kendisinden sordum Cevap verdi: «Rasûlullah (S. A.) m şöyle dediğini işittim: **«Köleler, Allahın emrinize verdiği kardeşlerinizdir. Kimin, emri altında bir kardeşi olursa, ona, yediğinden yedirsin, giydiğinden giydirsin. Onlara güçleri yetmeyecek işleri teklif etmeyin. Eğer ederseniz, kendilerine yardım edin.**

Hz. Enes (R.A.) der ki: Rasûlullah'a on yıl hizmet ettim. Bana bir kere bile «öf» demedi.

Rasûl-i Ekrem (S.A.) köleler, hizmetçiler ve fakirlerin arasına girer, onlarla konuşur, davetlerini kabul eder, hastalarını ziyaret eyler, cenazelerine katılır ve üzerlerine namaz kılardı.

İslâm dini, köleleri hürriyyete kavuşturmak için devlet hanzinesinde hisse ayırmıştır. Rasûl-i Ekrem (S.A.) köleyi hürriyyete kavuşturduktan sonra, ona maişetini kazanacak kadar sermaye verirdi.

Efendimizin aziz ruhlarında yer etmiş bulunan iyilik ve ve merhamet duyguları sadece insanlara mahsus değildi. Bütün duygu ve davranışlarına hâkim olan bu vasıflar O'nu (S.A.), hayvanlara karşı da merhametli davranma yolunda mücadeleye sevketmişti. Araçların bu konuda teessüs etmiş bir çok fena âdetlerini ortadan kaldırdı. Onlar, diri hayvanlarından — bilhassa deve örküsünden — et ve yağ keser, pişirir ve yerlerdi. Bunu haram kıldı. — Müslüman olmalarına rağmen Büyük Sahra'da bazı kabile mensupları halâ bunu yaparlar. —

Cahiliye devri arapları, savaş için çıktıklarında sefer uzar, yiyecek kalmazsa, develerinin damarlarını keser, bir miktar kan alır veya örküçlerinden biraz yağ çıkarır pişirip yerler, kestikleri yerleri dikerlerdi.

(Devam edecek)

YARALAR İÇİNDE BİR YARA

(Başlangıç 10 da)

inanmak (İslâm dinine göre)

2 — Kendini bilmek

3 — Allahtan korkmak.

İşte bu üç özelliği benliğinde toplayan, onları esaslı birer prensip kabul eden gençlerdir ki milletlerinin geleceğinden ümitlidirler.

Aksi takdirde, sistemli bir şekilde çalışmayan, îmanlı bir şekilde kültürü olmayan, günden güne maddeci emperyalistlerin kucağına düşen, kendi öz benliğiyle alay eden, garbın kanalizasyonlarında şehvet kokusuyla yüzen, bunlar yetmiyormuş gibi; bir de akşama kadar eğlence yerlerinde, stadyum kapıları ve spor tozu bayileri önünde kuyruk tutarak vakit öldüren, sokaklarda, taşıtlarda her türlü züppeliğin, hoppalığın daniskasını yapan bu çoğunluk gençlik grupu elbette gelecek için iyi bir şey vadedemez.

Siz büyük beyler, efendiler! Dikilen bir ağacın meyvelerini hiç kimse acı olarak yemek istemez. O halde bugünkü genç fidanların yarın acı meyveler vermesini nasıl isteyebilirsiniz. Eğer bir gün istikbâl gerçekten acı olursa; bunun asıl müsebbibi sizlersiniz.

Zira «Toprağa ne ekilirse, o biçilir.»

Mühim Haberlerden ilhamlar

MİHRİDDİN CENAN

Son yıllarda Amerikadaki ve dünyadaki zencilerin kütle halinde Müslümanlığı kabul ettikleri ve kendilerini kurtaracak mefkûre ve rejimin ancak İslâmiyet olduğunu anladıkları bir müddettenberidir gazeteler vasıtasiyle haber veriliyor.. Zenciler, insanlığı, hürriyeti, müsâvatı, medeniyeti, halâsı ancak Müslümanlıkta bulduklarını açıkça söyluyorlar ve tertip ettikleri açıkhava toplantılarında bu temiz duygularını bütün dünyaya cesaret ve zevkle duyuruyorlar.. Yakın bir âtide, inşaallah, bir çok insaflı ve medeni kavimler İslâm'ın bütün dinlere üstünlüğünü ilân ederek 'İslâmlaşmağa başlıyacaktır.. Bizim şu sırada dikkatimizi çeken hâdise, bir gazetede çıkan bir fotoğraftır. Bunda yüzlerce zenci görülüyor ve ellerinde İngilizce yazılı levhalar var. Bir tanesi ayan-beyan göze çarpıyor, gayet iri: (ALLAH is the greatest) yani: (Allah ekberdir) veya İslâmî deyişle (Allâhu Ekber) mânasına gelir. Şâyanı hayret olan şu eritir ki bu zenci dindaşlarımız «Allah» isminin kendi dillerindeki karşılığını arayıp taramağa ve zenci bir kelime koymağa lüzum ve hâcet görmemişler.. Bizim yerli gazete ise, tatsız ve yersiz bir hamaratlıkla, yukarıda yazdığımız ingilizce cümleyi (Tanrı uludur) diye terceme etmiş ve resimdeki ibretâmiz satırlar onu uyandırmamış... Hey gaafiller! Allah kelimesinin karşılığı hiç bir dilde bulunamadığı için son yılların hıristiyan mütercimleri dahi Kur'ânı Kerîmi kendi dillerine nakledlerken ne kadar (Allah) lâfzı geçiyorsa hepsini yerinde bırakıyor ve meselâ (God, Lord, Dieu, Got) gibi frenkçe mukabillerini yazmağı akıllarına bile getirmiyorlar.. Bizimkilere ne oluyor böyle? Hele, zencilerin elindeki levhada açıkça ALLAH kelimesi okunurken ve bu münever zenci dindaşlarımız İngilizce GOD kelimesini yazmakten hangi sâhipiyle kalkıp Allah kelimesini atarak yerine o münasebetsiz TANRI lâfını koyuyorlar? Bârî şu münever zencilerden biraz ilim ve irfân öğrenseler...

HIRİSTİYANLIK KONGRESİNDE MÜSLÜMANLIK MEDHEDİLDİ

8 Ağustos 1963 tarihli gazetelerde Helsinki'den gelen bir haberi okuduk. Bunda orada toplanan Dünya Luteryen Federasyonu Dördüncü Kongresi esnasında, hıristiyan âleminden gelmiş sekizyüz temsilci arasında Hindistan Luteryan Kilisesi Piskoposu Rajah B. Manikam'ın mühim bir konuşması yer alıyordu. Bu Hintli temsilci, hıristiyanların anlayışsızlığından ve antipatik davranışlarından şikâyet ile Kongrede Müslümanlığı medhetmiş ve «örnek din» olarak göstermiştir. «Bildiğim bütün dünya dinleri içinde yalnız İslâmiyet, insanlar arasında kardeşliği telkîn ve tatbik etmektedir» diyen bu piskoposun muhakkak ki yerden göğe kadar hakkı var.. Bizim diyardaki devrimbazlar dinden çıkmağa bakarken İslâmiyet Avrupa kongrelerinde en mütekâmil din olarak târîf ve vasfedilmektedir.. Galiba, bizde bu Batı hayranlığı devam ede-ede bir gün islâmlaşan Avrupa bize din hususunda da örnek olacak ve Müslümanlığı «onlar müslüman oldu» esbâbı mûcibesiyle bizdeki devrimbazlar da o zaman galiba müslüman olacaklar.. Haydi hayırlısı!

Bu Hintli piskopos, kongredeki hıristiyan temsilcilerine hitapla, Müslümanlığın üstün faziletlerini sayarken «hıristiyan âleminin de aynı şeyi yapmasını candan dilerim» demiştir. Zâten insaflı ve fatânetli bir insanın netîcede Müslümanlığı kabul etmesi kadar tabîî bir şey olamaz. Bunun içindir ki, hıristiyan dünyasında hidâyete erenlerin ve seve seve müslümanlığa dâhil olanların sayısı her gün artmaktadır; onların müslüman olması bizim içimizdeki binâmaz devrimbazlara örnek olsa da artık «tırtıcâ» yaygaralarını kesseler.. Methettikleri Avrupalılar, birer ikişer müslüman olurken ve meselâ İsveçliler bu arada bize müracaat edip «bize dini telkîn edecek bir kaç müslüman bilgin gönderiniz» derken ve bizim kılımız bile kıpırdamazken, bârî Avrupalı münevverlerden ibret alanlar da «biz de artık müslüman olmak istiyoruz» deyiverseler...

Ne kaybederler? Ve ne ziyan ederler, acaba?

Biraz cesaret, biraz medenî cesaret!

HAZRETİ İSÂ'NIN KABRİ JAPONYADA

Hazreti İsâ'nın hayat hikâyesi ve kayboluşu hâdisesi tarihçilerle mutaassıp dindarlar arasında sürüp giden bir çekişmenin mihrak noktalarından biridir. Biz hazırladığımız bir etüdde bu mevzûu en yeni ilmî ve târihî delillerle ele aldığımız için burada yalnız bu haber üzerinde bir nebze duracağız.

Hazreti İsâ'nın çarmıha gerilmediği muhakkaktır, zîrâ Kur'ân da açıkça böyle buyurmaktadır. Hazreti İsâ gerçi çarmıha gerilmemiştir.. Fakat acaba hâlen yaşıyor mu? İsbatı nedir? Kur'ânı Kerîmdeki «Ve refeahu» âyeti onu biz göğe kaldırdık, burada yaşıyor» mânasına mı gelir? Eski müfessirler, Hıristiyanlık îtikadiyle muvâzi olmak üzere böyle orta bir tefsîr yolu tutmuşlar ve meselâ Bursalı İsmâil Hakkı «O uzatıd seyyaresindedir» demiştir... Fazla ileri bir tefsîr..

Bir asırdır bu mevzuda çalışan hıristiyan ilâhiyatçıları, Tokyo'dan 9 Ağustos 1963 de gelen bir habere göre, mühim bir ipucu daha bulmuşlar. Hazreti İsâ'nın Japonyaya kadar gittiği ve orada eceliyle vefat ettiği târihen isbat ve iyzâha muhtacdır. Lâkin haberin en ehemmiyetli tarafı, Hazreti İsâ yerine onun kardeşinin çarmıha gerildiği ve kendisinin Japonyaya gittiği ve orada 106 yaşında vefat ettiği iddiasıdır.

Hazreti İsâ'nın çarmıha gerilmediğini ve yerine bir başkasının buna çarpıldığını ortaya atan âlim 77 yaşındaki Japonyalı müverrih Kozo Sasaki'dir.

Bu zât bu suretle, müslümanlar arasındaki ve Kur'ân-dan gelen bir inanış ve an'aneyi târihen de teyid ve isbat etmiş olmaktadır. Elbette Allah sözü haktır, elbette âlim ancak Kur'ân haklıklarını teyid ve isbat edebilir; bunun başka türlü olması muhâldir..

Japon âlimi büyük bir işe teşebbüs etti: Teslîs yıkılıyor..

Hazreti İsâ'nın Japonyada Şingomura köyü civarında vefat ettiği ve kabrinin orada bulunduğu isbat edilirse, Hıristiyan âlemi her halde bir sarsıntı geçirecek ve haber doğru çıksa bile buna asla inanmıyacaktır ve çünki işine gelmiyecektir..

Bu târihi vesikanın mevsûkiyeti isbat edildiği takdirde Müslümanlara hiç bir üzüntü ve endişe ulaşamaz; zîra, Kur'ân Kerîmdeki hârikulâde mânâ buna tamamen müsâittir.

HUTBE

İSLÂMDA BİRLİK

Mehmed Doğru

Muhterem Müslümanlar! Uyanınız ve İslâmın hayat ufkuna bakınız! İslâmiyet, insanın yalnız Allah ile kul arasındaki münasebetleri, ibadetleri tanzim eyliyen bir din değildir. İslâmiyet aynı zamanda ferdin ailesiyle ve milletiyle olan münasebetlerini de tanzim eyliyen, âdil devlet esaslarını bildiren ve hayatın her safhasına cevap veren fıtrî bir hayat dinidir.

Cemiyet makanizmasının huzurla çalışması ancak o cemiyet fertlerinin tam bir birlik halinde olmaları ve tefrikaya düşmemeleriyle kâimdir. İşte yüce dînimiz, müslümanları tam bir birliğe çağırmakta ve bu birliği koruyup yaşatacak umdeleri ihtiva etmektedir.

Cenabı Allah, Âl-i İmran sûresinin 103. âyet-i kerîmesinde: «Hepiniz, topdan sımsıkı Allahın ipine sarılın, parçalanıp ayrılmayın.» buyurmakta, 105. âyet-i kerimede ise: «Siz, kendilerine apaçık deliller, âyetler geldikten sonra parçalanıp ayrılanlar, ihtilâfa düşenler gibi olmayın: İşte onlar (ın hali): En büyük azap onlarındır.» Buyurarak birlikte bulunmamızı emretmektedir

Bugün müslüman kitle olarak hepimiz, yeni neslin gıkı-yeliyiz. Büyük çoğunluğu teşkil eden müslüman kitle, GERİCİ damgasıyla damgalanmakta ve kendi yurdumuzda imanımızla alay edilmektedir. Bu ve buna benzer bütün nahoş durumların mes'ulü yine bizleriz. Çünkü bütün bunlara karşı, gereken tepkiyi göstermekte iki müslümanı bir araya getirmek, çok müşkül bir hal aldı. Halbuki Cenabı Allah bizlere tam bir birlik halinde bulunmamızı emretmektedir.

Muhterem Müslüman tefrikaya düşme! Birleşiniz! Allaha ve O'nun sevgili Resûlüne inanıyorsan, Allahı inkâr edip arşa hırlayan ve sevgili peygamberimize çöl bedevisi, yüce dînimize çöl kanunu diyen münkirlere karşı birleşmen ve onların karşısına çıkıp hadlerini bildirmen, en büyük dinî vazifendir. Eğer bu, bir dinî vazife olmasa idi cihadın ne mânâsı kalırdı?

Tekrar ediyorum, içten ve dıştan imanımıza ve bütün varlığımıza hücum edilen bu devirde Ey Müslümanlar uyanınız! Birleşiniz! Ve İslâmın izzetini koruyunuz! Malıyla ve canıyla Allah yolunda mücadele eden hakiki mü'minler safına katılınız.

Böyle yapersanız yardımcınız, âlemlerin yaratıcısı Cenabı Hak'dır. iNtekim bu husus Muhammed (A.S.) Sûresinin 8'inci âyet-i Kerimesinde açıkça bildirilmiştir: «Ey Mü'minler! Eğer siz Allahın dinine ve onun resûl-i ekremine yardım ederseniz; O da düşmanlarınıza karşı size yardım eder ve savaş meydanlarında sizi sabit kadem kılar.»

AYDIN FİKİRLER KULÜBÜNÜN İLMÎ ÇALIŞMALARI

(Baştarafı 12 de)

delioğlu kendine has ateşli sesiyle konuşmaya başladı. Konferans uzadıkça seyricilerin dikkati artıyor ve Darendelioğlunun vesikalara dayanan konuşması sık sık alkışlarla kesiliyordu. Darendelioğlu, yabancı kaynaklardan elde ettiği malûmata dayanarak Türkiyede 3.000 faal komünistin bulunduğunu açıkladı. İki saatten fazla devam eden konferansın sonunda projektörle dinleyicilere Komünistlerin dahilde ve hariçte yıkıcı faaliyetlerini isbatlıyan vesikalar gösterdi. Seyirciler, konferansın sabaha kadar devam etmesini istiyorlardı. Darendelioğlu da, başlangıçtaki heyecan ve gücünü kaybetmemişti. Konferans alkışlar arasında son buldu.

Üçüncü konferans, Komünizm ve İslâm konusunda Halit Güler tarafından verildi. Esasen bu geceki konferansı Büyük Millet Meclisi Komünizmle Mücadele Komisyonu üyesi Ordu Millet Vekili Sayın Şadi pehlivanoğlu'nun aniden yurt dışına çıkmış olması neticesinde bu vazife Kulüp idarecileri tarafından Halit Gülere verildi. Bir buçuk saat süren bu konferansta Marxizm hakkında verilen kısa malûmattan sonra Komünizmle - İslâmiyetin siyasî, iktisadî, içtimaî ve ahlâkî yönden mukayesesi yapılmış ve ergeç komünizmin yok olacağı isbatlanmıştır.

Nisan ayının son konferansı Üstad Necip Fazıl Kısakürek tarafından «Edebiyat ve Cemiyet», «Halimiz, Yolumuz, Çaremiz» konularında verildi. Üstad Necip Fazılın Konyaya gelişi ve konuşmaları, bu zamana kadar yapılan konuşmalardan farklı oldu ve daha çok alâka gördü. Bir defa konferans yerinin değiştirilmesine ve daha geniş bir salona ihtiyaç hasıl olmuştu. Konferansı takip etmek için civar köy ve kazalardan kamyon kamyon insan geliyordu. Bu maksatla Belediye Gazinosu Salonu iki geceliğine Aydın Fikirler Kulübü tarafından kiralandı.

Salon dahilinde ve haricinde beş bine yakın insan Üstad Necip Fazılın konuşmalarını takip etti. Kendine has hareketiyle kürsüye gelen Sayın Üstad, salonu sarsarcasına tutulan alkış tufanı içerisinde konuşmasına «Erzurumda şahsıma gösterilen alâkayı hiçbir vilâyetin geçemiyeceğini zannetmiştim. Siz geçtiniz Aziz Konyalılar...» sözleriyle başladı. İlk geceki konuşma «Edebiyat ve Cemiyet» mevzuunda oldu. Aynı salonda yapılan ikinci geceki konuşma «Halimiz, Yolumuz, Çaremiz» konusunda daha fazla dinleyici huzurunda yapıldı. Sayın Üstad'ın tavizsiz konuşmaları Konyanın fikir hayatında büyük bir boşluğu doldurdu. Sağ olsunlar, var olsunlar...

Aydın Fikirler Kulübünü bu faydalı çalışmalarından dolayı tebrik eder, çalışmalarında Allahdan başarılar dileriz...

OKU

Sevgili Okuyucu,

Size en iyi şekilde hizmet etmeyi gaye bilen mecmuamız, önümüzdeki sayılardan itibaren bazı yenilikler düşünmektedir.

Bu hususta tenkid ve arzularınızı bekliyoruz.

Selâmlar...

— OKU —

Genç Şairler :

RESİMLİ GENÇ ŞAİRLER ANTOLOJİ YILLIĞI

1 9 6 4

Hazırlanmaktadır. Katılmakta gecikmeyiniz.

P. K. 1103 — Sirkeci - İstanbul

HOCA SAFFET EF. - MUALLİM VELİYYÜDDİN

(Başlarafı 4 de)

yetiştirirdi. Ziyaretimizi iade etmek üzere Beşiktaştaki fakir hâneyi şereflendirir ve bizleri nihayetsiz sevinç ve safâ içinde bırakırdı. Bu satırları yazanın islâmî nikâhının evimiz de akdini icra eden merhum Hocamız bir gün sevîadî sen de yazıyorsun... Ama o binamaz yazarlardan olma sakın!» diye tenbih ve nasihatte bulunmuştu.

Son yıllarda hem görme ve hem de işitme duygusu nu kaybetmişti. Dünyayı artık işitmiyor ve görmüyordu. Lâkin kalb ve gönül gözü açıktı. Bir gün, onu ziyaretim esnasında, namaz vakti geldiğinde kalkmış ve «Allaha şükürler olsun, demişti. Cenâb Hakk lutfetti, onun verdigi gözleri ve kulakları kullandık.. Veren O, alan da O! Bu yaşa geldik, elhamdülillâh dilimiz dönüyor, ibâdetimizi ra hatça yapıyoruz, dilimiz ve gönlümüz ALLAH diyor ya, bu kâfi!».

Dînin şer'î hükümlerine son derece titizlikle bağlı, dürüst, temiz, âteşîn mizaclı bir insandı; eline aldığı bir kitabı, kelime kelime okumadan kat'iyyen hüküm vermez, şer'î ahkâmın korunması bâbında cidden takdire değer bir taassup gösterirdi. Böyle mevzularda «taassup» kelimesini kullanır ve «evet, derdi, dîn-i İslâmın korunulması bahsinde her müslüman taassup gösterecektir!».

Rûhu şâd olsun, hicretgâhında âsûde ve rahat, uyu sun!

Veliyüddin Hoca, asıl unvaniyle Muallim Veliyüd din Turhan sessiz sadâsız 1964 başlarında Geliboluda gözlerden ve dünyadan nihân oldu.

1310 yılında Bergaz kasabasında doğan Veliyüddin Turhan, Hoca Nesîmî Efendi'nin oğludur. Dârüşşafaka'da okumuştur. Genç yaşında muallimlik hayatına atılmış, bu sıralarda, peder İbnürrahmi Bey ile yakın bir arkadaşlık ve dostluk münasebeti tesis etmiştir. Aynı dostluk halkasında, bugün hepsi merhum olan Mahmud Bedreddin Yazır, Muallim Seyfeddin ve Ömer Sâtî de bulunuyordu.

Hepsi müslüman, tertemiz, pırıl pırıl sâf insanlardı.

Muallim Veliyüddin, mesleğinde örnek bir insandı. İlk mektep hocasıydı. Daha yüksek derecelerdeki tedris hayatında pek âlâ vazife almağa muktedir ve mezun olma sına rağmen o dâima küçük çocukları yetiştirmek, millete, vatana ve dîne bu yolda hizmet etmek için çırpındı. Haya tının ilk yılları, çok yakınımız ve âile dostumuz olduğu için bilirdik, cidden meşakkatli ve ıztıraplı geçti. Son derece halîm, efendi, zarif, kibar bir insan, mefkûreci bir muallim idi. Sessiz yaşadı, sessiz çalıştı, dîdindi ve sessizce bir gün göçüverdi.. Rûhu şâd olsun!

Gerek Muallim Veliyüddin'in ve gerekse Safvet Hoca'nın Âhiret âlemine hicretleri, yurdumuz için zâyiatandır.

Her ikisini de burada hürmet, muhabbet ve rahmetle yâdederken rûhlarına dualar okuyup gönderiyor ve meşhur bir beyti arkalarından okuyoruz :

«Uçtu nihâyet mürg-i cân,
Çünki harâb oldu kafes!»

OKUYUCULARLA BAŞBAŞA

S. Şaban Gülşen — BALIKESİR

Hz. Ömer (R.A.)'ın adaletini dile getiren mısralarla süslü mektubunuzu aldık. Bizden istedikleriniz, yerine getirildi. Ayrıca, havale bedelleri tarafımızdan alındığı için, ŞÜKRİYE ZÜMRÜT ve FAHRİYE TÜTÜK hanımefendilerin de aboneleri kaydedildi. Mecmuamızın okuyucuları arasına katıldıkları için kendilerini tebrik ederiz.

Devlet Hastahanesi gibi personeli ve müşterisi bol bir müessesede memur olarak çalışmanız OKU'ya sağlayacağınız hizmet yönünden, bizi sevindirdi. Mecmuamızın bu zamana kadar çıkan sayılarından 4, 5, 6, 7 hariç, diğerleri mevcuttur.

İyi dileklerinize aynen mukabele eder, hizmetinizde başarılar dileriz, alâkanızın devamını bekleriz.

S. Mehmet Korkmaz — İZMİR

«Ana ve Baba» başlıklı şiirinizi aldık. Konuyu çok iyi seçmiş olmanıza rağmen, şiir tekniğine tam vakıf olamayışınız, şiirinizi edebî yönden zayıflatıyor. Bu konuda kabiliyetli olduğunuz ve yeni denemelere girişiğiniz takdirde güzel şiir yazabileceğiniz gözden kaçmıyor. «Ana ve Baba» isimli manzumenizdeki konuya sadık kalarak çalışmanızı temenni eder, yeni şiirlerinizi bekleriz.

S. Ö. Çolak Kalpakhoğlu — GİRESUN

Bir öğretmen olarak köyünüzde yapmış olduğunuz fikri çalışmalar ve köy gençlerini kahvehaneden kurtarmak maksadıyla açtığınız okuma odası karşısında duyduğumuz sevinç ve gurur sonsuz oldu. Mektubunuzdan aldığımız tafsilatlardaki derin mânâ ve azimli gayret bizleri memnun etti. «Kalkınma çabası içinde çırpınan Anadolu halkına artık el uzatma zamanı gelmiştir. Şu veya bu boş lâfları bırakıp gerçek dâvaya sarılmak zorundayız» OKU Mecmuası bundan böyle devamlı olarak köy kitaplığına gönderilecektir. Sizin bu asîlâne hareketinizin diğer öğretmenlere de örnek olmasını temenni eder, başarılar dileriz.

S. Mehmet Demircioğlu — ALMANYA

Almanya'da işçi olarak çalışan Sayın Mehmet Demircioğlunun mektubunu gözlerimiz yaşararak okuduk. Demircioğlu özetle şunları yazıyor: «Almanya'da çalışıyorum. Bu Hıristiyan memleketinde gönlümü **OKU** ile teselli ediyorum. Türkiye'deki din adamlarının haline ben de sizin gibi çok üzülüyorum. Burada Alman Hükûmetinin din adamlarına verdigi kıymeti ve salâhiyeti görüp de üzülmemek imkânsız. Bana Hıristiyan olmamı teklif ettiler. Elhamdülillâh Müslümanım diyerek reddettim. Burada papazlar dinî kıyafetle dolaşıyorlar. Ayrıca ben de takke giyiyorum, kimse seslenmiyor...» Mektuptaki isteklerinize yerine getirildi. Gösterdiğiniz İslâmî cesaretinizi tebrik eder, Almanya'daki şiçilerimiz arasında mecmuamızın yayılmasında yardımcı olmanızı temenni ederiz. Size ve bütün Türk işçilerine selâmlar...

S. Muhammed Söylemez — ŞAM

İlim tahsili için yabancı ülkelere giden genç kardeşlerimiz! Mektubunuzdaki coşkun ifade, İmanî kükreyiş bizi mütehassis etti. Sizin de mektubunuzda belirttiğiniz gibi, Türk Milleti asırlarca islâma hizmet etmiş ve Kur'ân hükümlerini, İslâmî adaleti üç kıt'ada hükümrân kılmıştır. Osmanlı İmparatorluğunun asîl ruhunu bünyesinde taşıyan genç Türkiye ordusuyla, gençliğiyle iman yolunda, ve islâmın hizmetindedir. Bundan şüphe niz olmasın. Bizler de bu coşkun sel'in içerisinde bir damla olarak vazifemizi yapmaya çalışıyoruz. Mektubunuzu sütunlarımıza aynen almayı arzu ederdik. Yerimizin darlığı buna mani oldu. Almanya'daki işçi kardeşlerimizden istediğimizi sizden de rica ediyoruz. Selâmlar ve ilim yolunda başarılar...

S. Ramazan Kaynar — ŞUHUT

Göndermek lütfünda bulunduğunuz abone bedelini aldık. Son duruma göre 36. sayıya kadar aboneniz yenilendi. Selâmlarınızı sunarız.

S. Ahmet Korkut — FOÇA

OKU'nun aboneleri arasına katıldınız. Günden güne uzayan iman zincirinin bir halkası da siz oldunuz. 35. sayıdan itibaren mecmuanız bildirdiğiniz adrese gönderilmiştir. Halit Güler kardeşimiz geçmiş olsun temenninize teşekkür ediyor. Alâkanızın devamını ve dostlarınızı da bu yola teşvikinizi bekler, hürmetlerimizi sunarız.

S. İ. Ramiz Olak — ADANA

İçinde bulunduğumuz şart bizi ve sizi daha çok çalışmaya mecbur kılıyor. Abone olmuyorlar, mecmuamız alâka görmüyor diye mücadelemizden vazgeçecek değiliz. Mektubunuzda belirttiğiniz hususlar azimimizi kırmayacak. Gönderdiğiniz aboneler kaydedildi. Yeni aboneler bekleriz. Derslerinizde başarılar dileriz.

S. Rahmi Serin — GÖYNÜCEK

Mecmuamız neşriyat hayatına atılalıdan bu yana devamlı alâkanızı bizden esirgemediğiniz için müteşekkiriz. Mektubunuzda yeni aboneler göndereceğiniz bildirmeniz, bilhassa bizi sevindirdi.

Müfüliüğünüz tarafından mecmuamıza abone kaydedilen Necati Çobanoğlu ile Adil Canbolat'ın bildirdiğiniz şekilde adresleri değiştirildi. Sizin, İsmail Elmacı ve Şükrü Bardakcının da abone bedelleri alındı. Ve lüzumlu işlem yapıldı.

Yalnız mektup değil, OKU'ya yazılarınızı da bekliyoruz. Cenab-ı Allah'ın sizlere yardımcı olmasını dileriz.

Selâmlar...

İslâmın İlk Emri
O K U
Sahibi :
Türkiye İmam-Hatip Okulları Mezunları Cemiyeti adına
Mustafa ATEŞ
Yazı İşleri Müdürü :
Süleyman ÖZKAFA
İdarehane :
Çıkrıkçılar Cad. Saray Çarşısı bitişiği: Kat 3 — KONYA
Muhabere Adresi : P.K. 105 — KONYA
Abone şartları : Yıllık : 11 TL. Altı aylık : 5,5 TL. Me'haz gösterilmeden yazılarımız iktibas edilemez, gönderilen yazılar basılsın-basılmasın iade edilmez.
Ahmed Said Matbaası — İSTANBUL
Basıldığı tarih : 18 Mayıs 1964

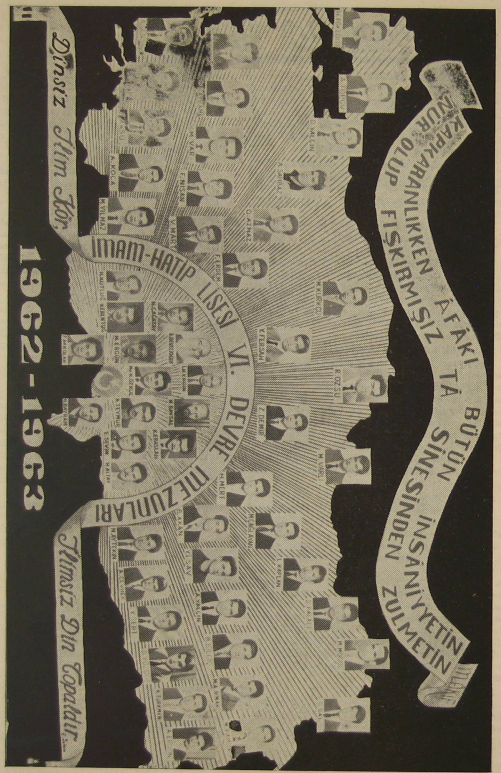

Adana İmam - Hatip Okulu

Fiatı 1 Lira

İslâmın İlk Emri

Oku

Dini
İctimai
Edebi
Aylık Mecmua

YIL : 4 Ağustos 1964 SAYI : 37

İÇİNDEKİLER

- Hâdiseler — Düşünceler
- Beklenen Şu'le — **A. Ulvi KURUCU**
- Zulmeti Yırtan Nur — **M. ATEŞ**
- Ulumu'l-Hadis — **H. KARAMAN**
- Hz. Ebu Bekir Peygamberimizin İzinde — **V. ERTAN**
- İlm-i Kelâm Dersleri — **Dr. A. Arslan AYDIN**
- Hz. Ali'nin, Oğlu Hz. Hasan'a tavsiyeleri — **M. VARLI**
- Tekzib
- Müşahedeler — Mülâhazalar — **K. KUŞÇU**
- Aşk ve San'at — **Ö. S. ALKAN**
- Tavzih
- Alkol ve Tevlit Ettiği Zararlar — **Dr. M. H. BAYBAL**
- Kabuk — **Z. YETİK**
- İ. Özer'in İttihamlarına Cevap — **H. GÜLER**
- Mescidlerin Kudsiyeti — **A. R. NALÇACI**
- Muhsin ve Cengiz — **M. S. ÇEKMEGİL**
- Büyükler Büyüğü — **A. AZZAM** **Ter. H. KARAMAN**
- Haberler
- Şiirler
- Okuyucularla Başbaşa

HÂDİSELER—DÜŞÜNCELER

Sayın Okuyucu,

Huzurunuza iki ay gecikme ile çıkıyoruz. Bu gecikmenin bazı sebepleri vardı, bugün onlar izale edilmiş, dördüncü cildin ilk sayısı daha dolgun mahteva ile istifadenize arzolunmuştur. Bu sayıdan itibaren tefsir, hadis ve fıkıh gibi islâmî mevzuların yanında varlığımızın bekası olan mukaddesatımız daha haysiyetle kucaklanacak ve ona salınan kızıl yumruklar bertaraf edilecektir. Münkir dimağların kustuğu zehirler yine kendilerine çanak çanak içirilecek, iman ocağımızı taş taş yoklayıp onu temelinden dinamitlemek isteyen maskeli küfür haydutlarının melun suratları bütün çıplaklığı ile teşhir edilecektir. Otoriteyi, heran dinin ve dindarın aleyhinde müteyakkız olmağa, türlü tahriklerle kendi öz cevherini yumruklamağa teşvik eden bu soysuzların hakiki hüviyeti teşhir edilecek, bize bizden olmayanların kurduğu ağlara kendileri düşecektir. Bu bir aylık gecikmeyi bu hususların hazırlığı olarak kabul edebilirsiniz.

Aziz Okuyucu,

Konya İmam-Hatip Okulunda bazı öğretmen ve idarecilerin kasıtlı davranışları ile son sınıf öğrencilerinden yedi mümtaz talebenin birer yıl tard cezası aldıklarını için sızlayarak gördün ve duydun. Hem de imtihana takaddüm eden günlerde hazırlanan ve daima bir vicdansızlık örneği teşkil eden bu komplo, sadece iman kutbu etrafında kümelenen bir neslin ruhunu rencide etmekle kalmıyacak, aynı zamanda Türk Maarif tarihinde siyah bir leke olarak ebediyetlere uzanacaktır. Sözlerimiz, karşı cephenin kahredici ittihamları gibi kuru bir töhmet sağnağı değil yüzde yüz vesikaya müstenit hakikatlerin ifadesidir. Bu ve bundan sonraki sayılarımızda Allah'ın inayetiyle gadre uğrayan, haksızlığa kurban giden ve fakat buna rağmen davaya bağlılıklarından bir şey kaybetmiyen bu asil ruhlu genç insanların meselelerini dile getirmek için uğraşacağız. Ta ki asırların teksif ettiği millî ve dinî an'anelerin beşiği olan bu diyarad, Anadolulu ruhunun buram buram tüttüğü bu şehirde üç beş beyinsiz bir daha böyle teşebbüslere girişme cür'etini kendisinde bulmasın. Devrim düşmanıydı, Nurcuydu diye iman ideali uğruna ıvazsız ve garazsız yıllarını veren kardeşlerimiz, fikir ayrılıklarının öncüsü gibi gösterilmek istenmesin.

Bütün bu meselelerin başlangıcı olan hadise, son sınıf öğrencilerinden birinin, İmam-Hatip Okulunda bazı karakter örneği (!) şahısların direktifi ile İlhan Selçuk'a yazdığı mektup olmuştur. Okul idaresi şimdiye kadar ne bu mektubun muhteviyatını tekzip etmiş, ne de irade za'fının ve feyz aldığı müesseseyi jurnal etmenin muşahhas örneği olan talebeye bir ceza vermiştir. Ayrıca 35. sayımızın bu sütunlarında kendilerine tevcih edilen sorulara İ.H.Okulu idarecileri cevap verememişlerdir. Veremezlerdi de. Çünkü komplo kendileri tarafından hazırlanmıştı. Fakat çocukların samimiliği, gadre uğramışlığın yüz hatlarına verdiği olgunluk, bu insafsızca işlenen ruh ve maneviyat sarsıcı komplonun hedefine oturmasına engel olmuştur.

İlhan Selçuk, İmam-Hatip Okulu içinde böyle bir sermaye bulduktan sonra tabii bunu sömürecekti. Aksi halde inandığı fikir kutbuna ihanet etmiş olurdu. O mahut mektuptan sonra o, ve onun gibi karanlık emel peşinde koşanlar, çala-kalem İmam-Hatip Okullarını, ayırıcı fikir cereyanlarının cirit oynadığı bir saha halinde göstermeğe uğraştılar. İmam-Hatip Okulu öğrencilerine malen yardımda bulunan hayır sahiplerini ve dernekleri çıkarcılıkla ittiham ederek onları lekelemek ve yapmış oldukları hayrı gölgelemek istediler. Şimdi de ihtilalci sosyalizmin lehine işliyecek mevzu bulamadığı günler o ve şürekası, İmam-Hatip Okulunun müfredat programını diline dolayarak bu okullarda inkılâbın ve rejimin aleyhinde dersler okutulduğundan bahisle içindeki «KORKUNÇ» zehirlerini «DERHAL» kusuyor ve bu okulların kapatılmasını istiyor. Geç kalmış bir talep!..

Rasûlünü, hidayetle ve bütün dinlere üstün gelsin diye hak din ile gönderen O (Allah) dur. Şâhid olarak da O yeter.

(El-Feth : 28)

İslâmın İlk Emri

OKU

...Bana şefaat (etmek hakkı) verildi. (Her) peygamber yalnız kendi kavmine gönderilmişti. Ben ise bütün insanlara peygamber gönderildim.

(Buhârî - Müslim - Tirmizî)

Sayı : 37 ★ Cilt : 4 ★ Dinî, İçtimaî, Edebî Aylık Mecmua ★ Yıl : 4 ★ Ağustos 1964

BEKLENEN ŞU'LE

Sönmeden haşre kadar parla ey ulvî şu'le!
Nur için yol arayan nesle şuâ neşreyle...

Her gönülden sana sevda dolu hisler geliyor,
Kararan ruhlara şu'leden ışık serpiliyor...

Mânevî bilgilerin coştuğu nur kaynağısın,
Tüllenen pembe şafaklarda emel bayrağısın...

Ruha, Kur'ândaki ilhamı duyurmakta senin,
Aşkın esrarını nefhetmede kutsî nefesin...

Mânevî varlığımız şu'lede billürlaşacak,
Kaybolan benliğimizi, hüzmelerinden taşacak...

Bir kıvılcım ki, güneşler yanacak nurunda,
Tütüyor hasreti billûr gibi menşûrunda...

Beklenen mutlu günün müjdesi şu'lendeki nûr,
İdeal aşkının aslı ve asîl unsurudur...

Bir büyük aşk gibi, rüyalara, hülyalara gir,
Kararan ruhları aydınlatacak feeri getir...

Gonceler, fecre çalan rengini senden alsın,
Beklenen mutlu günün seyrine âlem dalsın...

Bahçeleşsin inanan kitlenin ufkunda hayat,
Memleket sathını, güller gibi şû'lenle donat...

Son verirken inanan kitlenin engin yasına,
Şû'leden taşsın ışık selleri çağlarcasına...

Ali Ulvi KURUCU

ZULMETİ YIRTAN NUR

Mustafa ATEŞ

TAKDİM

Ezel-ebed kutupları arasında akıp giden mücerret zaman meflumunun bilinen ve bilinmeyen birçok noktalarında insan oğlunun mavera âlemi ile ittisalini temin eden ilâhî haberciler gelmiş ve bir nizam köprüsü olan semavi dinler bu habercilerin tebliğatı olarak mekânın herhangi bir noktasında vücut bulmuştur. İnsan oğlunun kendi soyundan seçilen ve kendi aralarında yaşayan peygamberler, semavi saltanatın yeryüzünde halifesi olan insana, din ve dünya yaşayışlarını tanzim eden kitaplar getirmişler, nefslerin heveşu, gönüllerin safaya daldığı hengâmelerde onları beşeriyyet çamurundan arı-u ahadiyetin sığlığına yükseltmeye uğraşmışlardır. Onlar, tevhid akidesinin yeryüzünde kökleşmesi uğrunda bir çok cefalara göğüs germişler, Firavunların cebeutuna, Nemrutların tuğyanına te'yid-i ilâhî ile karşı koymuşlardır. Böylece asırlar geçmiş, nesiller değişmiş, insan ozlu fikir ve düşüncede çocukluk devrini bitirmiş, kemal devrinin nurlu ufuklarına bu habercilerin sahifelerini mühürleyen Ahir Zaman Peygamberinin ilim, hikmet ve ahlâk dolu KİTABI ile ulaşmış bulunuyor.

Mübelliğinin sıdk-u emanetine, nübüvvet ve risalet dâvasında doğruluğuna en büyük bürhan olan bu kitap, Kur'an-ı Kerimdir. Allah, bütün semavi kitapları onunla mühürlemiş, onu nebilerin sonuncusuna diğer dinleri nesiheden kanun ve nizamlar mecmuası olarak göndermiştir.

O, halkın; iyiyi, doğruyu, güzeli bulması için, Hâlıkın koyduğu düstur; yeryüzündekilerin hidayete ermeleri için semavi saltanatın vaz'ettiği kanundur. Tarihin seyrini, zamanın akışını, insanlığın kör düğüğü haline gelen din anlayışını değiştiren bu kitap, gözlerimizin önüne ne engin ufuklar seriyor, ruhlarımıza ne hudutsuz inkişaf va'dediyor.

Her okuyuşta, hiç değilse günde beş defa huşu' ve huzu' ile niyaz deryasına dalan mü'minin şuurunu elektrikleyen Kur'an-ı Kerimi anlamak ve anlatmak elbette çok güç bir iştir. Hem ötedenberi okuyucularımızın Kur'an ve tefsir mevzundaki isteklerine cevap vermek, hem de Kur'an-ı Kerime ilâhiden atfedilen gayesiyle bu mevzuda gördüğü ve ettiği kadar bir şeyler yazmağı ühdeme almış bulunuyorum. Tevfik Allahtan...

FATİHA SÜRESİ

بسم الله الرحمن الرحيم

Rahman, Rahim Allah'ın ismiyle (başlarım)

Bu sûre Mekkidir. Hem Mekki hem Medenidir de denilmiştir. Çünkü namaz farz olduğu zaman ilk defa Mekkede, kıblenin tahvilinde de ikinci defa Medinede nazil olmuştur. Fatiha sûresi iittifakla yedi âyettir. Medine, Basra ve Şam kurrasına ve fakihlerine göre «*Besmele*» ne fatihadan bir âyettir, ne de diğer sûrelerden. Besmele ancak, sûreleri birbirinden ayırmak için teberrüken yazılmıştır. Böyle olunca fatiha sûresinin yedinci âyeti (غير المغضوب) den başlar, sonuna kadardır. Mekke ve Küfe kurrasına ve fakihlerine göre de besmele fatihada ve her sûrenin başında birer âyettir. Bu takdirde fatiha sûresinin yedinci âyeti (صراط الذين) den başlar, sonuna kadar devam eder.

—MÜFREDAT—

(الحمد) Hamd: Rabb olması ve münim-i hakiki bulunması cihetiyle onun emrine boyun eğen her zerrenin dilinden ve hal dilinden südür eden şümüllü bir övgü ve öğülüştür ve mutlaka bir ihsandan sonra yapılır. Bu ihsanın hamdedene ulaşması şart değildir. Bu bakımdan *medih* ve *şükür*le aralarında fark vardır.

(لله) Bütün esma ve sıfatın ifade ettiği mânayı içine alan bir kelimedir. En kuvvetli ye'ye göre herhangi bir kelimeden türemiş de değildir. Ma'budün bil hakk olan Zat'ın ismi hass (özel isim) idir.

(رب) Bir şeyi derece derece, menzil menzil kemale erdiren müdebbir, mâlik, seyyid, muslih, cabir mânasına bir kelimedir. Aslında mastardır «terbiye etmek» mânasına gelir, sonra mübalağa için «fail» olmuştur.

(العٰلمين) Mahlûkatı yaratmadan önce, onların kemale ermeleri için muhtaç oldukları her şeyi rahmetiyle yaratan Rahman.

(الرحيم) Çalışanın mükâfatını veren Rahmet sahibi, pek Rahim.

(الدين) Ceza, hisap, kaza, siyaset, taat ve kıyamet mânasınadır. Yevm-el-din ise kıyamet günü, rûz-i ceza demektir ki adalet ve hakkaniyet ölçüsüne göre mes'ullere yapa geldikleri işlerin karşılığının verileceği gündür. Kabirden kalkıştan sonra başlayıp ceza ve mükâfatın verilip bitirileceği son deme kadar geçen zaman içine alır. Bundan sonrası, ya ebedi saadet, ya ebedi felâkettir.

(العبادة) Allah'a kulluk yapmak. Beşeri aczin ve tezellülün nihaî safhası ki insanın her türlü maddi varlıktan sıyrılarak Allaha yakınlık niyetiyle yaptığı fiillerdir.

(الهداية) İrşad gibi gayesinde hayır bulunan, yani insanı herhangi bir meçhûl istikamete götürmeğe delâlet değil, ulvi bir maksada ulaştıran ve keyfiyetinde lütuf ve rikkat bulunan bir rehberliktir. Binaenaleyh, akibeti meçhûl olan tehlikeli yollara «*hidayet*» denilemez.

(صراط المستقيم) Tarik-i Hakk dediğimiz ve milleti islâmin üzerine bulunduğu açık, doğru, inişi ve yokuşu, iğrisi ve büğrüsü olmayan dosdoğru yol ki islâm şeriatidir.

(المغضوب عليهم) Benliğin ve dünya hırsının çamuruna kurtulmak istedikçe bir parça daha gömülen ve Tevrat'ın hükümlerini tahrif ederek hakk yolundan bile bile uzaklaşan; Zekeriyya, Yahya ve İsa peygamberlere reva gördükleri işkencelerle Allah'ın gazabına uğrayan Yahudi milleti.

(الضالين) Yahudiler gibi tevhid akidesini ırkçılığın kıskacında boğmamakla beraber, bir'i üç'e, tevhidi teslise tebdil eden bu yüzden de gittikçe sapıtan Hristiyanlardır.

(آمين) «Dûamızı kabûl et ya rabbel âlemin» mânasına bir isim-fiildir.

(الحمد لله رب العالمين) Bütün hamd ve şükür, bütün hamdedenin hamdi, mahlukatı besleyip büyüten ve derece derece kemale erdiren âlemlerin Rabbi Allah'a mahsustur. Bütün esma ve sıfatın mânasını cami' olan Allah ismi şerafinin tezahüründe kâinattaki ve kâinat ötesindeki her şeyi yaratan Allah'a hamd gerçek yaratıcı olduğu için mahlûkatın elinden ve dilinden gelecek her hamde ve her şükre bihakkın lâyıktır. O, âlemleri yaratıktan sonra eşyayı başıboş bırakmamış; onlara, hilkatleki gayelerine doğru yönelmeleri için istidat vermiş ve herşeyin ayrı ayrı faydalanacağı geniş imkân ufukları açmıştır. Eşya ve şuûndaki bu inkişaf, hilkat kanunundaki bu tekâmül, bu değişmeler hep onun Rabb isminin tecellisi ile onun ezelî ve ebedî mürebbiliği sayesinde cereyan etmektedir. Şu halde daha doğmadan, hatta doğmak ve doğurmak hâdisesi olmadan bile bu kadar geniş ni'met atmosferi içinde yüzen insan, âleminin Rabbine elbette hamdetmelidir. Ondaki kabiliyetinî bunu iktiza etmektedir. Aksi halde, en büyük ni'met olan akıl ve şuurun icablarına arzı çevirmiş olur.

(الرحمن الرحيم) O, mahlukatına pek merhametli, nâ-mütenâhi rahmet sahibi Rahman ve Rahîmdir. İnsan muhayyilesinin kat kat ötesinde bir rahmet ve şefkat kaynağı olan, ülkesini teskin için yüzlerce kurban yiyen beşeri Tanrılar gibi değildir. Rahman sıfatının ulvi tecellisi olarak bu dünyada nimetlerini dostuna da vermiş, düşmanına da; kendisini tanıyan mü'mine de vermiş, tanımayan münkire de. Bunları verirken sümüllü olan Rahmetini sadece inananlara tahsis etmemiş. Belki inanmayanlar bu ezeli rahmet tufanından daha çok nasip almışlardır. Fakat iş hep böyle devam etmiyecektir. Bir de Rahîmiyyetini çalışma kanunlarına bağlıyacak, rahmetin tecellisi öbür âlemde münhasıran mü'minlerin lehine olacaktır. Onlar bu dünyadaki çalışmaları ile ebedî rahîmiyyetinden kâm alacaklardır.

(مالك يوم الدين) Ceza ve mesûliyetin, ecir ve mükâfatın hak sahiplerine adalet-i İlâhiyyesine uygun olarak dağıtılacağı «*Kıyamet gününün*» hakikî sahibi O'dur. O gün, ondan başka ne ikmesinin sözü geçer, ne de yürür. Emr ü ferman münhasıran kendisinindir. Tanrılık davasında bulunan cebabirenin o gün taçları düşer, sultaları ezilir. Orada insan, ötedenberi mes'ûl olduğu insanlık yükünün hisabını verir. İyiler, bu hisap sonunda mükâfata, cennete ve Rıdvana kavuşur; kötüler ise yaptıklarının cezasını çekerler. Bu ceza ise cehennem ve ebedî mahrûmiyettir. İşte böyle bir hisap gününün mutlak âmiri hâkimi O'dur. Mes'ûl ve mükellef olan ayrı zamanda basîreti açık olan insan, bu âyetteki inzarı düşünerek akibetin vehametinden kendisini korumasını bilmelidir.

(اياك نعبد واياك نستعين) Kulluğu ancak sana eder, senî her türlü şirkten tenzih ederiz. Ma'budumuz ancak sensin. Kulluk vazifelerimizde kusur etmemek için hertürlü yardımı, avn ü inayeti ancak senden dileriz. Ya Rabb!... Yukarıda ta'dat edilen kemâl sıfatlarının sahibine, taşıdığımız insanlık vazifesinin şuuruna yükselerek olanca hürriyetimizle i'lân ediyoruz ki O'ndan başka ibadete lâyık bir zat yoktur. Ve biz O'nun huzurunda eğilmekle binbir türlü perestişten kurtuluyor, vicdanımızı olanca safiğı ile ona açıyoruz. Ruhlarımızı tasfiye eden ibadetlerimiz, hiç bir zaman bir korkunun neticesi değildir. Ondan korktuğumuz için değil, Rahmet ve lûtfuyla çevrildiğimize için sevgi ile ibadet ederiz. Hem bu ibadet, artık herkesin kendisini ceza ve musibetten kurtaracak ferdî davranışlar değildir. Her müslümun ferdiyyetinden sıyrılıyor; benliğin kabuğunu yarıyor, cemaatler ve cemiyetler teşkil ediyor, O'nu tevhid edenlerle bir gaye etrafında birleşmenin mânevi hazzını yaşıyor. Taştan, ağaçtan hatta insandan tur taktığı Tanrılar edinmek bizi, zillete düşürür, insanlık şerefimizi alçaltır. O halde fikre yükseliş veren ancak O'nun vahdaniyetidir.

(اهدنا الصراط المستقيم) Bizi sırat-i müstekime, dosdoğru yola irşad et. İstikamet üzere sana yaran yolu bize göster. Mabetlerde saflar, cemaatler ve hey'etler meydana getiren büyük topluluğumuzla beraber niyaz ediyor ve istiyoruz ki her muvahhid mü'mine bir gaye-i emel olan doğru yoluna bizi hidayet et. Şaşırtma bizi. Her ferdin düşüncesine göre tutacağı yol değildir, matlûbumuz. Her ferdin üzerinde birleşeceği eğrisi - büğrüsü, inişi ve yokuşu olmayan yoldur. İslâmın nurlu yoludur. Biz bu yolu, senin mübeşşirlerin, senin resullerin olması bulamaz, senin hidayetin erişmeze bilemezdik. Aklımız ve irfanımız vasıtasıyla değil, senin hidayetinle bu yola sülûk istiyoruz. Fakat yollar çok. Bizim yolumuzun iki hususiyyeti var. İşte:

(صراط الذين انعمت عليهم غير المغضوب عليهم ولا الضالين) Ayet-i celilesi o yolun ne ölçüde bir hak yol olduğunu hülâsa ediyor. Kendilerine hol hol in'am ve ihsanlar bulunduğun kimselerin yoluna ki onlar ne gazaba uğramışlar, ne de yollarını şaşırmışlardır. Her devirde Allahın ni'metlerine nail olan kullar bulunmuştur. Hepsi de bu nailiyyetin sırrına, Allahın hidayetiyle kavuşmuşlardır. Halbuki beride müteredditi insanlık, saf tevhidi bir takım hurafelerla tahrif etmişler ve bu yüzden ya gazaba uğramışlar veya yollarını şaşırmışlar, hakkı kaybetmişlerdir. Yahudi milleti birçok ilâhî habercileri dinlemiyerek devlet ve saltanatları elden çıkmakla kalmamış, Allahın gazabını da üzerlerine çekmişlerdir .

Hıristiyanlar ise vahdaniyyet akidesini teslisin akıl almaz doğmalarına boğarak yollarını şaşırmışlardır. Bizim istediğimiz hidayet yolu bu her iki yoldan başkadır. O, tarıkı müstekimdur. Bizi bu yola yollandır Allahım!..

(آمين) Kulluğun sezîyle çepeçevre kuşatıldığımızı müdrik olarak Rububiyyetini ikrar ederiz Ya Rabbelâlemin. Bu nasût âlemindan arş-ı ahadiyetine yükselttiğimiz bu niyazımızı kabul eyle!...

(Devamı var)

MEVZÛ' HADÎS

Hayrettin KARAMAN

5 — Gerçekten gariptir ki bazı zâhid ve sofular, halkı iyi amel ve ibadete teşvik için çekinmeden hadis uydurmuşlardır. Rasûlullah (S.A.) ın, seçkin hikmetleri ve veciz sözlerinden meydana gelen ve tavsifini yapmaktan kalemin âciz kaldığı o büyük hadis hazinesi sanki bu adamlara kâfi gelmemiş, gönüllerini tatmiş etmemiştir.

Bunların ibâdetle meşgul olmaları ve zühd ile iffetle meşhur bulunmaları, hadis diye uydurdukları sözlere halkı çekiyordu. Bu bakımdan da onların tehlikesi, tasavvurumuzun fevkindedir. Bilgisizlikleri yüzünden İslâmın parlak çehresini lekelemiş, onda bulunmayan şeyleri var göstermişlerdir.

Yahyâ'l-Kattân der ki: «Hadis konusunda, hayırla anılanlardakinden daha çok yalanı kimsede görmedim.» Tavzih 2/78.

Tabiî bunlar gerçek sâlihler ve ulu kişiler olmayıp, böyle sanılan ve görünenlerdir.

HADÎS UYDURMAYA KARŞI KURULAN CEPHE VE ALINAN TEDBİRLER

Allah'a hamdolsun ki, bu ümmet içinde emin, ihlâskâr, samimi ve bilgin kişiler yaratmış; bunlar, temizi pisten, iyiyi kötüden ayırmışlardır. Bize, uydurma sebeplerini öğretmiş, uyduranların içyüzlerini ortaya koymuş, kusurlarını açıklamışlardır. Ümmet, uydurma olanla olmayanı birbirine karıştırmasın diye bu zevat, bir çok kitaplar te'lîf etmiş, bunların içinde uydurma hadisleri toplamışlar ve hıfzetmişlerdir.

En meşhur kitaplardan bir kaçı:

1 — Eb'ul- Ferec Abdurrahman b. il-Cevzî'nin (H. 597) «El-Mevzûât» isimli kitabı.

Bu zat, kitabına topladığı uydurma hadislerin çoğunu Cevzekaani'nin «El-Ebâtîl»inden almıştı. Cevzekaani, Rasûlullah (S.A.) in fiil veya tekrine muhalif olan her hadise «uydurma» damgasını vururdu. Bu sebeple hem bunun hem de bundan aldıklarında İbn'ul-Cevzî'nin hataları olmuştur. Her ikisi de bazı sahih ve hasen hadislere «mevzû'» demişlerdir. Hattâ Müslim'in Sahih'inde yer alan ve Ebû-Hureyre' (R.A.) den mervî: «Ömrün vefâ ederse, Allah'ın gazabında sabahlayıp, lânetinde akşamlayan bir toplum göreceksin. Ellerinde öküz kuyruğu gibi — bir şey — bulunacak.» C: 2/355 hadisine de, bu zat mevzû' demiştir. Hâfız ibn'u Hacer, bunu reddederek der ki: «İbn'ul- Cevzî'nin «Mevzûât»ında, Buhari veya Müslim'de bulunan, bu hadisten başka bir hadise uydurma dendiğine rastlamadım. Buna böyle demesi de onun büyük bir gafletidir. «El-Kavl'ul-Müsedded, S: 34.»

İbn'u Hacer, aynı kitapta uydurma damgası yiyen ve aynı zamanda Ahmed b. Hambel'in «Müsned» inde yer alan 24 kadar hadis daha bulmuş, Müsned sahibini müdafaa ederek mezkûr hadislerin uydurma olduğu hükmünü (القول المسدد في الذب عن المسند) adlı eserinde inceleyerek reddetmiştir.

Ondört kadar aynı durumda hadisi de İmam Suyûti yakalamış, bunlara vurulan uydurma damgasını birer birer reddetmiştir.

«Tirmizî, Ebu-Dâvud, Nesâi ve İbn'u Mâce» de bulunduğu halde, İbn'ul-Cevzî'nin «Mevzû'» dediği 120 küsur hadisi, yine İmam Suyûti (اللوال المصنوعة في الذب النبي) adlı eserinde müdafaa ederek, mezkûr hükmü kabul etmemiştir.

İmam Suyûti nihayet, (اللآل المصنوعة) ile zeylinde, İbn'ul- Cevzî'nin «Mevzûât» ını özetlemiş, burada geçen hadisler üzerinde hadis bilginlerinin münakaşalarını incelemiştir.

İşte bu müşterek çalışmalardan sonra, İbn'ul-Cevzî'nin kitabı, rahatça istifade edilebilecek hale gelmiştir.

2 — Ali b. Muhammed b. Irak'ıl-Kinâni (H. 936) nin (تنزيه الشريعة المرفوعة) isimli eseri.

Bu eseri müellif, Sultan Süleyman Han'a hediyye etmişti. Eser, yukarıda geçen kitapların muhtevalarını tetkik süzgecinden geçirerek içine aldıktan başka, onlarda bulunmayan ve 12 kitapta topladığı bir çok haberi de ihtiva ediyor. (Bak: Mukaddimesi (ج), (S: 14)).

3 — İsmail b. Muhammed Aclûnî (H. 1162). (كشف الخفاء ومزيل الالباس)

Bu zât da alfabetik sırayla, kitap ve dillerde çok dolaşan (3281) hadisi tetkik ederek, sahih olan ve olmayanı açıklamıştır.

Bu sahada yazılmış eserler sayılamıyacak kadar çoktur. Daha f a z l a bilgi için bak (الرسالة المستطرفة).

Mevzû hadise sahih demek kadar, sahih hadise mevzû' demek de büyük hatadır ve mes'uliyet gerektirir. Bu sebeple, kullanılan ve hakkında hüküm verilen hadisler, ya mu'teber kaynaklardan alınmalı, yahut da iyi incelenmelidir.

Mevzû — uydurma — olduğunu bilerek bir hadisi nakletmek haramdır. Ancak ikaz için ve uydurma olduğu bildirilerek nakledilebilir. Efendimizin şu mübarek sözü kulaklarda küpe olmalıdır: «Yalan olduğunu bildiği halde bir sözü bana isnad ederek nakleden, yalancılardan biridir.» Müslim.

(Devam edecek)

HADİS RÂVİLERİ :

4 – Hz. Âişe (r.a.) (Mü'minlerin Annesi)

Urve:

— *Tıp, şiir ve fıkıh (hukuk) ta Hz. Âişe'den daha üstününü görmedim.*

Mesruk:

— *Muhammed ashabının yetişkinlerini, ona fe-raiz sorarken gördüm.*

Zührî:

— *Hz. Âişenin bilgisi, Peygamber efendimizin diğer zevceleri ve bütün kadınların ilimleri bir araya getirilerek karşlaştırılsa üstün gelir.*

Muhaddislerin —İbn-ü Hacer, Mevziy, Zehebi, İbn-ü Kesir gibi— zenetaiz ve uydurma dedikleri, (Dininizin yarısını Humeyra — Âişe —dan alınız).

(Dininizin üçte birisini Âişe hanesinden alınız.) mealindeki hadisler, Zührî'nin yukarıda geçen sözü ile çelişmez. Çünkü Aliy'yül kaarî «bunların mânan ve ifade ettikleri doğrudur» diyor.

Hz. Âişe'nin, kadın öğrencileri de âlim idiler. Abdurrahman kızı Urve, Sîrîn kızı Hafsa, Talha kızı Âişe, yeğeni Ümm'u Kulsûm bunlardandır.

İctihadının enginliği ve hükûm çıkarma yetkisinin derinliği sebebiyle, bir çok ictihadî meselede ve rivayet teabitinde sahabeden ayrı görüş ve hükûm sahibi olmuştur.

Rivayet ve ictihad konularında, büyük sahabilerin bir çok görüşlerini reddetmiştir. Zerkeşi —aktı geçtiği üzre— bu konuda (El-İcâbe) adlı güzel bir eser te'lîf eylemiştir.

SEÇME HADİSLER

30. *Ebu-Hureyre'den (R.A.):*

Ne dersiniz, eğer birinizin kapısı önünde günde beş kere yıkandığı bir akarsu olsa onda kirden eser kalır mı?

Ashab: «Kirinden eser kalmaz» dediler.

— İşte beş vakit namaz bunun gibidir, Allah onlarla hataları siler (affeder).

31. *Yine ondan (R.A.)*

Beş vakit namaz, müteakip cuma'ya kadar cum'a namazı büyük günahlara dalmadıkça arada işlenenlere keffarettir.

(Müslim, Tirmizî.)

32. *İbn'u Mes'ûd'dan (R.A.):*

Rasûlullah (S.A.) a sordum:

— Hangi amel (iş, ibadet) Allah'a daha sevimlidir?

— Vaktinde — kılınan — namaz.

— Sonra hangisi?

— Ana ve babaya iyilik (itaat).

— Sonra hangisi?

— Allah yolunda cihad. (İslâmın üstünlüğünü korumak için can, mal ve gönül ile çaba).

İbn'u Mes'ûd der ki: «Bunları bana Rasûlullah haber verdi. Eğer daha sorsaydım, daha söylerdi.»

(Buhari, Müslim, Ebu-Dâvud, Tirmizî).

33. *Huzeyfe'den (R.A.):*

Kişinin, ailesi, malı, çocuğu ve komşusuyla ilgili olarak, bunlara karşı vazifelerinde kusur ederek, işlediği hataları; namaz, oruç, sadaka, — zekât ve iyiliği yardım—, emir ve nehy —yani Allah'ın emir ve yasaklarına imkân dahilinde çevresiyle beraber riâyet— kefâret teşkil eder.

(Buhari, Müslim, Tirmizî).

34. *Sevbân'dan (R.A.):*

Allah'a çok secde et — namaz kıl — ve bundan ayrılma. Çünkü Allah, kendisine yaptığın her secde ile seni bir basamak yüceltir ve bir günahını affeder.

(Müslim, Tirmizî).

35. *Eslem'li Rabîa b. Ka'b (R.A.) nakleder:*

«— Bir seferde — Rasûlullah'la (S.A.) geceleyiştim. Kendisine abdest suyunu ve gerekli eşyasını getirdim. Bana: «İste» dedi. —«Cennette sizinle bir arada bulunmak — sizden ayrılmamak dilerim» dedim..

— Bundan başka bir dileğin yok mu?

— Sadece budur.

— Çok secde ile (namaz kılarak) — bu arzunu yerine getirme aracılığında— kendin için, bana yardım et.

(Müslim, Tirmizi, Ebû-Dâvud, Nesâi).

Hazreti Ebubekir Peygamberimizin izinde

Veli ERTAN

Hazret'i Ebubekir, Allah'ın Resulünün ilk halifesi ve hür erkekler arasında ilk müslüman olanıdır. Resûl'ü Ekremin Kayınpederi, hazarda ve seferde Hazret'i Peygamberin candan arkadaşıdır. Yâr'ı gâr sıfatını kazanan büyük bir insandır.

Hazret'i Ebubekir'in halife olduğu günlerde Arap yarımadasının her t a r a f ı n d a peygamberlik iddia eden yalancılar türemişti. Müseyleметül Kezzab adında biri Yemende peygamberlik iddiasiyle binlerce kişiyi başına toplamıştı. Beni Temim kabilesinden secah isminde bir kadın da aynı iddiada bulunmuştu. Beni Esed kabilesi şeyhi Tuleyha da aynı dâvanın peşinde idi. Az bir zaman içinde bunların irtidat (dinden dönme) ettikleri haberi Arabistana yayılmıştı. İslâmiyet, büyük bir tehlike karşısında bulunuyordu. İrtidat ve irtica hareketine iştirâk edenlerin sayısı yüzbinleri aşıyordu. Bir kısım halk tamamiyle irtidat etmişler, bir kısmı da dinî hükümlerde değişiklikler yapılmasını istemişler ve zekât vermekten kaçınmışlardı. İşte bu sûretle müslümanlığın esaslarını baltalama yolunu tutmuşlardı.

Bu sûretle beliren irtidat ve irtica hareketinin, dehşeti karşısında Ebûbekr kıram, Halifenin huzurunda toplanmışlar, müzakere ve müşavereye başlamışlardı. Hazreti Ebubekir, meseleyi kökünden kat'i olarak halletmeyi düşünüyordu. Toplantıya iştirâk eden Ashabın bir kısmı zekât vermek istemiyen ve fakat Kelimei Şehadette sabit kalanlarla savaşmanın doğru olmayacağı mütalâsında bulunmuşlar ve hatta Hazreti Ömer bile (Lâ İlâhe İllallâh Muhammed'ün Resûl-Allah) diyenlere nasıl kılıç çekebiliriz?) demiş ve Halifeyi tenkit etmekten çekinmemişti. Çünkü zekât vermiyenler, irtidat etmekten vaz geçeceklerdi.

Tab'an şefik, refik ve halim olan Hazreti Ebubekir, bu hususta ısrarla göstermiş ve «Allah'ın Resûlünün takibettiği yoldan başkasını tanımam» demiş ve kararından dönmemiştir. Hatta Beytülmâle ait kimin elinde bir keçi yavrusu bulunduğunu duysam, onu alıncaya kadar bütün kuvvetimle çalışırım dediği ve bu sözüyle de Resûlü Ekrem'in izinden asla inhiraf etmiyeceğini kat'i olarak ifade etmiştir. Resûlü ekreme ait bulunan Fedekteki bahçesi, hilâfeti zamanında Beytülmale alınmıştı. Halbuki bu bahçeyi Hazreti Peygamber, hayatında kızı Hazret'i Fatıma'ya vermişti. Hazret'i Fatım'a Halifeye müracaatla Fedekteki bahçesinin iadesini rica etmişti. Bunun üzerine Halife, bir Hadis'i Şerife istinaden Peygamberin varisi olmaz, eğer hibe etmişse isbat etmeniz gerekir demiştir.

Ashap ile yapılan müzakere ve müşavere sonunda irtidad ve irtica hareketlerinin bastırılmasına karar vermiş ve bunun üzerine Hazret'i Ebubekir, mevcut kuvvetlerini onbir müfrezeye halinde tertipleyerek her müfrezenin başına birer emir tayin etmişti. Bu emirlerden biri de Halit Bin Velid idi. Halit bin Velid, ilk önce Huveylid'in oğlu Tuleyha'yı, daha sonra da Haris'in kızı secah ile ittifak etmiş bulunan Betah şeyhi Malik bin Nüveyre'yi ve taraftarlarını dağıtmıştı. Tüleyhâ kaçmış, Malik bin Nüveyre ise yakalanmış, zindana atılmıştı. Selma adındaki kadın da savaşa iştirâk ettiğinde bulunduysa da muvaffak olamamıştır. Müseyleметül Kezzabı tedip etmek üzere Halife İkrime'yi Yemame'ye göndermiş ise de, İkrime yenilmişti. Bunun üzerine Halife, İkrime'yi Amman cihetine ve Yemameye de Halid bin Velid'i Memur etmiştir. Halit bin Velit Müseyleметülkezzab'ın ordusunu dağıtmış ve kendisini de idam ettirmiştir.

Müseylemetülkezzab'ın maktul düştüğünü öğrenen Secah da epeyce ustrapları günler geçirdikten sonra, tedid-i iman etmiş ve son günlerini Basrada geçirmiştir.

Hazret-i Ebubekir beşer tarihinin en büyük simâlarından biridir. İslâmiyetin intişarında mânen ve gerekse maddeten büyük fedakârlıklarda bulunmuş, bütün servetini İslâmiyet uğrunda harcamıştır.

Kısa Bibliyoğrafya :

İslâm Tarihi — Sadr'ı İslâm Hazret'i Ebubekir, Ömer Rıza-El-Alâm, Hayrettin Eszerkli, Mısır — Kâmus'ul Alâm, Şemsettin Sami — Akkoriye Ezeddik, Abdülâzim Ali Konavi — Mufassal İslâm Tarihi Mehmet Halit — Tarihi İslâm Fülbeli Ahmet Hilmi, Hilâfeti Muhammediye, S. Nazif.

ÖMÜR

Ömür bir sâhifedir, çizgi çizgi dolar.
Yâhut bir tâze çiçek yavaş yavaş solar.

Her fânînin hayâtı bunda çelenkleşir.
Yüzbin emel perîsi yolunda bekleşir.

Nefesler zincirlenir onun dokusunda.
Vuslat ümidi vardır nefis kokusunda.

Bir boş kâsedir ki o, dehir, damla damla
Biz unutsak da onu doldurur zamanla

Biniti, azığıdır bir yolcunun ömür.
Hareket istop eder tükenince kömür.

Emânet verilmiştir sahibinden bize.
İstenmeden harcanır düşen hissemize.

Bütün mesâfelerin kavuştuğu yerden
Denilir: «Vakit tamam, in şömendüfer den!...»

Sevgilinin diyârı ise vardığım yer,
Sana müjdeler olsun. Bu, tebrike değer.

Yok, hüsran ülkesine götürmüşse seni
Heder ettin demektir bu uzun vâdeni.

Nuri BAŞ

İLM-İ KELÂM DERSLERİ

— 15 —

Dr. A. Arslan AYDIN

Din, insana kendi mahiyyetini, nereden gelip, nereye gideceğini yaratılıştaki gaye ve hedefi yaratıçısına ve yaratılanlara karşı olan kulluk ve insanlık vazifelerini bildirir. İyi ve kötüyü, hayrı ve şerri, fazilet ve rezileti öğretir. İnsana hayır ve fazilet yollarını göstererek refah ve saadete ulaştırır.

Din, cemiyetin nazımı, sosyal bir müessese olduğu içindir ki beşeriyet için lüzumludur. Çünkü din, fertleri kutsi duygular ve güzel âdetlerle birleştirerek, milli vicdanını geliştiren, cemiyeti tekâmül ve yardımlaşmaya sevkeden, cemiyette güzel ahlâkı ve sosyal adaleti sağlayan büyük bir kuvvettir. Menşei kudsi olan din, cemiyyette nizamı sağlar. Din hissi ve Allah korkusu, insanı daima murakabe eder kötülükten korur. İyiliğe ve hayra yöneltir.

İşte böyle vahye dayanan ve vâzı Allah olan dinlere «hak din», vahye ve ilâhi bir esasa dayanmıyan ve insanlar tarafından uydurulan dinlere «Batıl din», aslında ilâhî ve semavi iken bilâhare tağyir ve tahrife uğrayarak asalet ve kutsiyetini kaybeden dinlere de, (muharref din) denir. Birincisine misal; Allah indinde yegâne hak din olan İslâmiyet, ikincisine misal putperestlik, üçüncüsüne misal de Hıristiyanlık ve Yahudilik.

Yer ve gökte bulunan canlı ve cansız bütün varlıklar hizmetine verilen ve emrine musahhar kılınan insan, mahlûkâtın en şereflisidir. İnsanı insan yapan ve yaratıklara üstün kılan şey yalnız ona ihsan edilen «akıl» cevheridir.

Muhakkak ki akıl, **ilâhi bir mevhibe, ruhanî bir nurdur.** Fakat aklın mahiyyeti, tam olarak bilinememektedir. Çünkü akıl, müşahede edilen maddi bir varlıkı değildir. O halde akıl, mahsusattan olmayıp, maküldattandır. Akıl, İlâhi bir sır olduğundan, mahiyetinin ne olduğunu kavrayabilmek, ebedi bir sır olarak kalacaktır. Çünkü bir şine kadar aklın mahiyyetini ifadeye çalışan tariflerin hiç biri tatminkâr görülmemektedir. Bu hususa, ilmin sebebleri bahsinde işaret olunmuştu. Burada tekrarlamaya lüzum görmüyoruz.

Aklın mahiyyeti ne olursa olsun, şüphe yoktur ki insan aklı vasıtasıyla ulum ve fununı keşfeder ve ona ulaşır. Aklı olmayan varlık, mükellef değildir. Çünkü din akla hitap eder. Allahın varlığını bilmek ve onu ispat etmek ancak aklı ile olur. Buna rağmen akıl, bütün hakikatları kavrayabilecek yegâne kuvvet değildir. Çünkü o da insandan bir cüz olarak diğer uzuv ve kuvvetler gibi mahdut ve kasırdır.

Ancak, muayyen bir hudud içerisinde hükmünü yürütür. Gaybiyyat ve semiyyat denilen fizik ötesindeki birçok hakikatları kavrayamaz. Bir çok dinî gerçekleri bilemez, sırrını yalnız başına çözemez. İşte bu hakikatlar ancak vahy ile, vahye istinat eden din ile, dinin kaynağı olan mukaddes kitap ile bilinebilir. Fakat dinin bildirdiği gerçekleri de anlamak bir akıl ile olur. O halde, aklı selim ile hak ve gerçek din d v a ma ittihat ve yardımlaşma halindedir. Aklı selim, gerçek dinle daima bağdaşır. Gerçek din de daima akla yardım eder. Batıl din ise, daima akıl ile taaruz ve tenakuz halindedir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
Akli Hükümler (AHKÂMI AKLİYYE)

Şer'i yani dini hükümleri ve bu hükümlerin kaynaklarını ilmin mahiyyetinin, sebeblerini ve yollarını izah ettikten sonra, aklî hükümlerin de neler olduğunu tetkik etmemiz ve bunların hususiyetlerini öğrenmemiz gerekir.

Kelâm ulemasına göre aklî hükümler üç kısma ayrılır:

1 — Vacip,
2 — Mümkin veya câiz,
3 — Müstehil, mühal veya mümteni.

Çünkü ilm-i kelâmın mevzuu, bilmek şanından olan, ilmin tealluk ettiği her **malûm-**

dur. Malûm olan bir şey de, akıl nazarında ya **vacip**, ya **mümkün**, veya **müstehil** olur. Kelâm uleması, Vacibin zâti sıfatlarını mümkün ve müstehil olan şeylerin zâti arazlarını araştırarak, bestit etmişlerdir. «Mütekellimîn» diye anılan kelâm alimleri vacip kelimesini, iki mânâda kullanırlar. Birinci mânâda :

A) Vacip: Mükellef olan kimsenin inanması lâzım gelen bilgiye denir. Allahu teâlânın varlığını bütün noksan sıfatlardan münezzeh, kemal sıfatlarla muttasıf olduğuna inanmak gibi. Bunlara inanmak her mükellef için vaciptir. Yani lâzımdır. İnanmayan ise, İslâm dininden çıkmış sayılır. Burada vacip farz mânasınadır.

B) İkinci mânâda ise vacip: Mümkün ve müstehilin karşılığıdır. Çünkü bir şey ya vacip ya mümkün veya müstehil olur.

Herhangi bir şeyin vacip, veya mümkün veya müstehil olduğunu tasavvur etmek, aklen zaruridir. Çünkü, aklı tam olan bir insan, kolayca idrak eder ki yaşayan bir insanın canlı olması vaciptir. Kâtip olması mümkündür, taş veya demir olması ise müstehildir. Bu sebeble: Vacip, mümkün ve müstehilin mânâları haddi zatında mevcut olup tarifine lüzum yoktur, denmiştir. Bu kelimelerin masdarı olan **vücup, imkân** ve **imtina** hakkında da aynı şeyler söylenmiştir. Yâni bunların da tasavvuru aklen zaruridir. Nazarî olmadığından tarif edilmelerine hacet yoktur.

Bir kısım kelâm uleması ise: Vacip, mümkün ve müstehil zaruri olarak bilinen şeylerden olmayıp, nazaridir demişler ve her birini tarif etmiye çalışmışlardır. Bunlara göre:

Vacip: Varlığı zatının müktezası olan malûmdur ki, yokluğu aklen mümkün değildir. Yani, yokluğu aklen muhaldir. Buna **vacib lizatihi** denir.

Mümkün: Ne varlığı, ne de yokluğu zatının müktezası olmayan malûmdur ki, varlığı da yokluğu da kabildir. Yani, varlığını veya yokluğunu tasavvur etmek aklen muhal değildir. Böyle olan şeylere, mümkün lizatihi denir.

Müstehil: Yokluğu zatının müktezası olan şeydir ki varlığını tasavvur etmek aklen mümkün değildir. Buna ise **Müstehil lizatihi** denir.

Bu tarifler, vacip, mümkün ve müstehilin mahiyetlerini bildiren hakiki tarifler olmayıp bunlar hakkında takribi bir fikir veren ve birbirlerinden ayıran lâfzı tariflerdir. Bu sebeble, bu tariflerde görülen «Devir» muhali gerektiren devirden sayılmaz demişlerdir.

Şimdi bunların her birinin hassalarının, hüküm ve aksamını izah edelim:

1) Vacibin hassaları ve aksamı :

Vacibin başlıca üç hususiyeti vardır:

a) Vacibin zatı, vücudunu tam olarak izah eder. Zatın ikiza ettiği şey ise, o zattan asla ayrılmaz.

b) Vacibin zatı, varlığında başkasından müstağnidir. Yani hiç bir şeye muhtaç değildir.

c) Vücudu zatının aynıdır. Vacip herşeyden zatı ile temayüz eder.

Vacibin hükmü ise :

a) Zatını adem (yokluk) sebkat etmemek,

b) Zatına yokluk asla ârız olmamak,

c) Cüzlerden mürekkep olmamaktır.

Bütün bu hüküm ve hususiyetler, vacip lizatihiye aittir. Vücud zatına vâcip olan zat ise, yalnız ve yalnız Cenabı Haktır.

O halde vâcip lizatihi: hem ezeli ve ebedî hem de kadîm ve bâkidir.

Çünkü vâcip lizatihi ezeli olmazsa, vücudu adem ile mesbuk olur. Varlığı zatının müktezası olduğundan vücudu adem ile mesbuk olamaz.

Vâcib lizatihi kadîm olmazsa, varlığında bir mucidin varlığına muhtaç olur. Halbuki o varlığında hiç bir şeye muhtaç değildir.

Vâcib lizatihi bâkî ve ebedî olmasa zatına adem ârız olabilir. Adem ise vâcib olan bir zata ârız olamaz. Çünkü vâcip, vücudu zatına dâima lâzım olan ve fena bulmayan zattır.

Vâcib lizatihi mürekkep değildir. Çünkü mürekkep olsa, zatından önce mevcut olması gereken ve zatından ayrı olan ezcadan ğayrı olan ezcaya muhtaç olur. Eğer böyle olsaydı bir gün vücudu zatının müktezası olmamış olur. Halbuki bir gün vacip lizatihinin varlığı zatının müktezasıdır.

Vâcip: ya yukarda beyan ettiğimiz gibi **vâcip lizatihi** olur ki o da Allahü teâlâdır. Yahut **vâcip liğayrihi** olur. Cenabı Hakkın vücudunu irade ettiği her mümkün gibi. Çünkü zatına nazaran mümkün olan bir şey, mucidin o şeyin varlığını irade etmesine nazaran vacip olur. Bu sebeble ona vacip liğayrihi denir.

Bir şey hem vacip lizatihi, hem vâcip liğayrihi olamaz. Çünkü başkası ile kaim olan bir şey, o ğayrin zevaliyle zevval bulmaz. Bu sebeple bir şey, ya vacip lizatihi, veya vacip liğayrihi olabilir. Her ikisi bir zatta içtima edemez.

(Devamı var)

Hz. Ali'nin Oğlu Hz. Hasan'a Tavsiyeleri

Tercüme Eden : Mustafa VARLI

Ey oğul! Her şeyden önce Allah'tan hakkıyla korkmak, bütün emirlerini yerine getir. O'nu anmakla kalbini yaşat. İpine sımsıkı sarıl. —Eğer tutunursan— Rabbinle aranızdaki bağdan daha kuvvetli hangi bağ bulunabilir?!

Kalbini mev'izayla yaşat. Zahidlikle —Dünya malını ve ona olan aşkı terketmekle— onu öldür. O, hakla kuvvetli, hikmetle —adalet, ilim, hilim, felsefe, uygun söz, doğruluk— parlak ve nurlu olsun.

Sık sık ölümü ve ne ölümü anmakla kalbini yumuşat.

Her şeyin yok olacağını bil ve kalbinin de yoklukta karar kılacağını ona bildir. Ona dünya facialarını ve musibetlerini teker teker göster. Zamanın şiddetini ve kükreyişini, gece ve gündüzlerin aleyhine çevrildiğini düşün, haturla ve haturlat.

Kendi nefsine ve kalbine, daha evvel geçmiş olan insanların kıssalarını ve hikâyelerini söyle; mâzide insanların başına gelen felâket ve musibetleri düşün. Ayni şeylerin tekerrür etmemesi için dikkat et.

Atalarının topraklarında ve yaşadıkları yerlerde gez ve onların eserlerini dikkatle tetkik et. Onlar neler yapmışlar, nereden nereye ve ne için göç etmişler? Bunları tetkik ettiğin zaman, onların pek yakın arkadaşlarından ve sevgililerinden ayrılıp gurbet ellere gittiklerini göreceksin. Tıpkı onlar gibi sen de pek yakında bilmediğin ve görmediğin yerlere göç edip gideceksin. Şu halde istikbâldeki yerini şimdiden hazırla ve temizle. Âhiretini dünyanla satma.

Bilmediğin şey hakkında konuşma. Vazifen olmayan şeye karışma ve her işi kendi ehline bırak.

Sonunda, bir felâketin gelmesinden bir korktuğun yolu terk et. Zira bir işte felâket sezdiğinde onu terk etmek, korkuyla ilerlemekten daha hayırlıdır.

İyiliği emret ki iyilik ehlinden olasın. Münkeri —kendisinde Allahın rızası olmayan şeyi— elinle ve dilinle ortadan kaldırmaya çalış. Bütün gücünü sarfederek münkeri işlüyenleri uzaklaştır.

Allah yolunda hakkıyle çalış. O'nun uğrunda mücahede ve mücadele etmekten çekinme. Her hangi bir kimsenin ağır sözleri seni yolundan alıkoymasın. Nerede olursa olsun hakka ulaşmak için bütün güçlükleri aşmaya çalış.

İslâmiyette ne varsa hepsini anla ve öğren.

Kendini, güçlükler karşısında sabretmeye alıştır. Zira hakazlık karşısında hakka sabretmek en iyi ahlâktır. Bütün işlerde Allahına sığın. Zira O, en iyi koruyucu, en iyi barınak ve en yakın kurtarıcıdır.

Her işinde Allah'a teslim ol. Zira insan oğluna her şeyi bahşeden de O, mahrum eden de O'dur.

Bir işi yapmadan önce onun üzerinde çokça düşün. En iyi bir şekilde karar verebilmen için güvenilir kimselerle istişare et.

Bu tavsiyemi anlamaya çalış ve bundan ayrılmamaya dikkat et. Şunu bil ki, en hayırlı söz; faydalı olanıdır. Fayda vermeyen ilimde hayır yoktur. Öğrenilmesi lüzumlu olmayan ilimden de bir fayda temin edilemez.

⁂

Ey oğul! Kendimi, hayatımın son demlerini yaşadığımı ve gittikçe zayıflamakta olduğumu görünce; bu tavsiyemi sana bildirmekte acele etmeyi uygun buldum. Zira düşündüğüm bütün şeyleri sana söylemek için bir zaman bulmadan, ecelimin gelmesinden, vücudumun zayıflaması gibi hâfızamın da zayıflamasından, heva ve heveslerin veya dünya faaliyetlerinin benim nasihatimden önce kalbine hâkim olmasından, bunun neticesi olarak da; huysuz bir at gibi olmandan endişe ederek sana nasihatımın bir kısmını yazıyorum:

Ey oğul! Benim bu vasiyyetimden edineceğin şeylerin en hayırlısı; Allah'tan korkup O'na sığınmak, O'nun sana farz kıldığı şeyleri yerine getirmek, atalarının ve geçmiş iyi insanların izini takib etmektir.

Şimdi sen kendi nefsine nasıl güven ve itimadla bakıyorsan, senden evvel gelip geçen atalarına da aynı şekilde kendilerine güveniyorlardı. Şimdi sen nasıl düşünüyorsan onlar da ayni şeyi düşünüyorlardı. Fakat neticede iyi ve doğru buldukları şeyi tuttular, vazifelerini noksansız yapmaya çalıştılar. İşte onların neticede vardıkları şeyi ve takib ettikleri yolu kabul etmek istemiyorsan, onların başta takib ettikleri yolu aynen takib et. Fakat bu, şüphelerini çoğaltmak ve düşmanlıkları arttırmak için değil doğruyu ve hakıykatı anlayıp öğrenmek için olsun.

Tetkiklerini yaparken önce Allah'a sığın. Ondan başarılar dile. Seni şüpheye götürecek veya bir kötülüğe düşürecek her şeyi terk et. Kalbinin her türlü kötülükten duruldüğüne, fikirlerinin toplandığını ve tek arzunun hakıykatı bulmak olduğunu görünce sana söylediğim hususları düşünmeye başla. Şayet bunlara sahip olduğuna kani değilsen karışık mevzulara girişme. Zira önünü göremiyen kimse gibi olursun ki, her an içinden kurtulmak pek güç olan çukurluklara, uçurumlara düşersin. Böylece karanlıklar içinde, zulmetler arasında boğulup mahvolmaya mahkûm kalırsın. Önünü görmeden yürümek ve her an uçurumlara yuvarlanmak tehlikesiyle karşı karşıya kalmak ise İslâmiyeti öğrenmek isteyenlere yakışmaz.

Ey oğul! Bu tavsiyelerimi dinle ve anla. Ve bil ki, her canlının ölümünü elinde tutan varlık, yaşamasını da elinde tutmuştur. Varlıklara can verip yaşatan, neticede onları öldürendir. Zenginleri fakir, fakirleri de zengin yapan yine O'dur. Her türlü belâyı ve hastalığı veren de O, her belâya birer devâ bulan da yine O'dur. Düşmanı —taşıyla, toprağıyla, rengiyle, şekliyle, ağaçlarıyle ve meyvesiyle— O'nundur, O'nun istediği ve arzusu üzerine hareket etmektedir. Âhiret de —hesabiyle, cezasiyle, cennetiyle, cenehhemiyle ve bizim bilmediğimiz daha bir çok şeyleriyle— O'nundur.

Bu hususlardan birisini bilmediğini görünce, onu cehaletine atfet. Zira sen, cahil yaratılıp sonra öğretilen ilk yaratıksın. İlimde ne kadar ilerlesen, bilmediğin bir çok şeyler şüphesiz yine bulunacaktır. Çünkü düşünme sahasının dışında, görme kudretinin pek ilerisinde bulunan pek çok şeyler vardır. Şayet bunlardan birisine mutlali olabilir ve Allah, bazı şeyleri sana öğretürse onu, kendi kudretinle meydana getirip kazandığını zannetme. Bilâkis bunun için seni yaratan, rızıklandıran ve seni en güzel varlık şeklinde meydana getiren Ulu varlığa sığın. İbadetin O'nun için olsun. Aşkın O'na olsun. Korkun yalnız O'ndan olsun.

Bil ki ey oğul! Peygamber S.A.V. in Allah hakkında bildirdiği gibi hiç bir kimse bildirmedi ve bildiremez.

(Devamı 26 da)

Mahkeme kanalıyla aldığımız tekzib:

Mesnetsizifti ran isan1964s

Ayı 35 tarihli (İslâmın ilk emri oku) mecmuasının 12. sahifesinde, (komünistlerin ilk hedefleri) başlığı altında, şahsımla ilgili gerçekten uzak ve tamamı iftira olan bir yazınız çıktı.

Beni gerçekten tanımanız için bu yazımı size sunmayı ve efkârı umumiyeye hakkaki duyurmayı kendim için, Milli ve dini bir vazife saydım.

Yazınızda bahis konusu ettiğiniz gibi (ispiyoncu) değilim. Sahsi menfaatı için ispiyonculuk yapanlardan da nefret ederim. Ama milli menfaat sağlayan ispiyonculuk vazifesini de seve seve kabul ederim.

Yazınızda: (Osman Gök, muazzam bir rolle Konya'daki bütün sağcı teşekkül ve insanlara hulûl etmesini bilmiştir) diyorsunuz.

Meğhur bir söz vardır: (arkadaşının kim olduğunu söyle de senin kim olduğunu söyliyeyim) benim hep sağcılarla arkadaşlık ettiğimi siz de itiraf ediyorsunuz, öyle ise bana (KIZIL) damgasını vurmanız, insanlık bakımından ayıp, din bakımından da affı mümkül olan büyük bir günahtır. Ben solcu değil, sağcıyım. Fakat hiç bir zaman da sağcının aşırısı değilim. Sayın Süleyman Özkafa, ben normal zekâya sahip bir talebeyim, benim başta gelen hamim (Allahımdır) ikinci olarak da çalışma ve gayretimdir. Bunlar harcında ders bakımından hiç bir hamiye ihtiyacım yoktur.

Evet gayet rahatlıkla da çalışma ve gayretim sayesinde sınıflarımı geçiyorum, çalışan daima kazığını bulur. Siz de aynı okuldan mezun olduğunuza göre malûmunuz, okulumuzda 20 adet ders çeşidi vardır, bunları lâyıkiyle öğrenmeden hiç bir talebeye sınıf geçirmezler. Çünkü, her dersin öğretmeni ayrıdır. Aynı zamanda bütün öğretmenlerimiz âdildirler.

Ben hiçbir zaman islâmın selâmını da hakir görmedim. Göremem de, çünkü müslümanım, aynı zamanda her fikre hürmet etmesini bilen bir insanım da.

(Kendinin mason selâmından başlıyor) demenize de, büyük bir kaf yaptığınızın farkında musınız. Ben mason selâmının nasıl olduğunu bilmiyorum doğrusu. Eğer mason selâmından kastınız baş ile selâm vermekse, bu fikrinize de bir meslektaşınız olarak üzüldüm.

Çünkü, Peygamberimiz: (ameller niyetlere bağlıdır) buyuruyorlar. Sayın meslektaşım, yazınızda (hem de kendi seviyesine hiç bir zaman inmemiş imanlı gençlere) diyorsunuz.

Allah aşkına söyleyin, elektrik kontrol kalemi gibi, elinizde kimin imanlı kimin imansız olduğunu ölçen bir aletiniz mi var yoksa? kafandan bulutları sökte sözlerime kulak ver: ben Atatürk ilkelerine bağlı bir Türk gençiyim. Allaha da imanım tamdır. Dinim İslâm kitabım kur'andır.

Ben Ordunu, Yurdumu, Vatan ve Milletimi canımdan daha çok seven Atatürk devrimlerini benimsemiş Türk ve Müslüman gençiyim.

Sizin dediğiniz gibi: (kızıl ufkun meydana çıkışını) değil, ilim güneşinden her vatandaşımın nasipdar olmasını, koyu taassup ve hurafelerden sıyrılmasını bekliyorum.

Yoksa, kızıl ufkun doğuşunu beklemek benim asaletime yakışmaz.

Sayın meslektaşım, yazınızda bir de tutanaktan bahsediyorsunuz, elbetteki bu tutanak eksiksiz sizin eserinizdir. Sizin eserinizdir diyorum, çünkü tutanakta imzası bulunan üç belleticî öğretmenden biri de sizsiniz. Soruyorum size, madem ki ben yurtta zararlı faaliyette bulunuyorum, yurtta görevli bir belleticî öğretmen olarak neden yurt müdürünü haberdar etmediniz, Neden maznun olarak benim ifademi almadınız, neden beni ilgili makamlara şikâyet etmediniz, gayet tabii ki edemezdiniz, bahis konusu ettiğiniz tutanak mesnetsiz iftiradan başka değildi ki.

Siz ki, Yüksek İslâm Enstitüsü öğrencisisiniz, hal ve harekâtınızla bizlere ve halkımıza örnek olmakligınız icabetmez mi? ama bu yazımızla sizden ümidimizi tamamen kesmedik, bizlere yine de önder olmanızı bekliyor ve arzu ediyoruz.

Hıristiyan misyonerleri binbir çeşit mesakkat ve mahrumiyetlere katlanarak dinlerini yaymağa çalışırlarken, sizin de Müslümanlara, kızıl, imansız ve manson gibi damgalar vurmanız, dinimizden ürktümeniz hiç de bir doğru bir hareket değildir.

Bu sözüm yalnız sana değil, bana da ve bütün bu meslekte bulunan arkadaşlarıma da şamildir. Peygamberimiz (kolaylaştırın, güçleştirmeyin, müjdeleyin, nefret ettirmeyin) buyuruz. cenabı hakta: (sakın benim rahmetimden ümidinizi) kesmeyiniz diye kur'anda kullarına müjdeler dağıtır. Bizler din adamı olarak, dini anlatmalıyız, duyurmakla vazifeliyiz.

Yoksa haşa Allahın dava vekilliğini yapacak değiliz. Sözlerimiz Ziya Paşa'nın: (Ayinesi iştir kişinin lâfa bakılmaz, şahsın görünür rütbei akli eserinde) mısralarile bitirirken Müslüman bir kardeşimiz olarak kalp ıstırabımızı da size hatırlatırım.

Osman Gök - İmam Hatip Okulu Snf. 7. No: 765
KONYA

FAYDALI NEŞRİYAT

İslâmda Devlet İdaresi. Prof. Muhammed Hamidullah ..... 15 lira
Din niçin lâzımdır? Prof. S. Zaferül Hasan ..... 1 »
İslâmın prensipleri. Abdülalim Sıddıki el Kaadiri ..... 1 »
Hakiki Saadet yolu. Abdülalim Sıddıki el Kaadiri ..... 1 »
Komünizme karşı İslâm. Fazlürrahman Ansari ..... 1 »

İngilizceden terceme eden: Kemal Kuşçu
İsteme adresi : P.K. 169, İstanbul
ödemeli gönderilir,
Kitapçılara % 20 tenzilât yapılır.

MÜŞAHEDELER - MÜLÂHAZALAR

Kemal KUŞCU

Kilit noktalarına yerleşmiş olan sahte ilericiliğin cazibesinden kendini kurtaramıyan bir müftü, Milliyet gazetesinin 4 Mayıs 1964 tarihli nüshasında «Gericilik ve Yobazlık» başlığıyla bir yazı neşretti. Hadd-i zatinde (Milliyet'e yazıldığı gibi: hattı zatında değil) bu gibi yazılara cevap verilmesi zahmete değmez, çünkü o gazetenin okuyucuları bizim dergilerimizi okumadıklarından, konunun eksik kalan tarafları hakkında bir fikir sahibi olamazlar. Bununla beraber bizim dergilerin okuyucularını bu gibi gazetelerde yer bulan yazılardan haberdar etmek, eksik ve yanlış görüşleri düzeltmeleri ele alıp hakikati söylemek faideden hâli olamaz.

Finike müftüsünün yazısından öğrendiğimize göre Türkiyede bir hilafetcilik meselesi varmış, halife olmadığı için cuma namazının kılınmasını teviz etmiyenler varmış, cumhuriyet rejimi hilafetten kat kat iyi imiş, ilk dört halifenin seçimle iş başına gelmesi cumhuriyetin fazîletini gösteriyormuş, sonra Emevi saltanatı bu cumhuriyeti yıkmış, bugünkü demokratik sistemi bırakıp hilafete dönmek yahut dönmeyi arzu etmek hata imiş v.s... v.s...

Bugün Türkiyede hakikaten böyle düşünenler var mıdır bilinmez, şayet varsa ümid ederim ki şu satırlar o gibileri böyle düşünmekten kurtaracaktır:

Peygamberin vekili manâsına gelen halife - bütün müslümanların bir tek idare altında bulunacağını kabul veya bunu arzu eden islamiyette - devletin reisine verilen unvandır. İslamda tek idare ilk dört halifelife ve başlangıçta pek kısa sürmüş münferit hadiseler müstesna Emeviler zamanında tahakkuk ettirilmiş ve Hulefayı Raşidin denilen ilk halifeler ve Emevi halifeleri siyasi bakımdan bu unvana hakkıyla sahip olmuşlardı. Emeviler çökemesi, hilâfet merkezinin Bağdat'a intikaliyle İslâm dünyasındaki siyasi birlik ilk defa parçalanmış, İspanyadaki Emeviler, Abbasilerin hilafetini tanımamış ve kuvvetli olduğu devirlerde onlar da kendilerini Emirül müminîn diye nitelendirin kimsenin = halife saymışlardır. Bağdatın zayıf devrinde Kahirede diğer bir hanedan bu unvana tesahüp etmeye kalkmış ve Yavuzun bu şehri zaptıyla Osmanlı hanedanına intikal eden bu unvan, İmparatorluğun sınırlı hudutları içinde kalmıştır, çünkü Hindistandaki Mogollar da kendilerini Emirül müminin saymışlar, İspanyadan Fasa sürülen İslam devletide kendisini Endülüs hilafetinin varisi saymakta devam etmiştir. Geçen asrın sonuna Hindistan, 1911 senesinde Fas istiklallerini kaybettiği zaman İstanbuldaki halifenin rakibi kalmadı. O zaman dünyanın münevver müslümanlığının gözleri yeryüzünde yegâne müstakil sünni devlet olan Osmanlı hilafeti üzerine çevrildi. İngiliz hakimiyeti altında olmalarına rağmen Hint müslümanlarının bu konuda gösterdikleri hassasiyet kuvvet ve kudretinden hiç bir şey kaybetmiyerek 1923 senesine kadar fasılasız devam etti. Çünkü müstakil bir İslâm devletinin varlığı dini bir zarureti. Hint müslümanlarının, Balkan harbinin felâketli günlerinde bize gönderdikleri HILAL AHMER (Kızıl ay) ekibi, Sevr muahedesinin hazırlandığı günlerde İngiliz devlet adamlarına müsamaki bir müslüman Türkiyenin mevcudiyeti için yaptıkları müraacaat, Milli Mücadelemize bir milyon altın lira ile bize yaptıkları para yardımı bu hassasiyetin el ile tutulur gözle görünür misalleridir. Bilindiği gibi 1923 senesinde hilafet lağvedilince bu müsbet tarihe karıştı.

XX. asrın ikinci yarısında istiklallerine kavuşan bu kadar müslüman devletlerden hiçbiri kendi devlet reisini halife ilân etmeye cesaret edemedi, çünkü diğer müslüman devletlerin de bunu tanıması icab ediyordu. Bu sebepledir ki Fas'dan Aden'e, Basra körfezine kadar uzanan Arap dünyasında, şeriat kanunlarıyla idare edilen Suudi Arabistan bile bunu gözüne alamadı. Hulâsa İslâm aleminin, siyasi ve ruhani liderliğini kabul edeceği bir aday bulmak imkânsızlığı yüzünden hilafet müessesesi böylece münhal kaldı. Muasır İslam ulemasından bir zat hilafet yetkisinin, İslâm devletleri reislerinden kurulacak bir komiteye verilmesi ve üyelerden herbirinin sıra ile bu komiteye başkanlık etmesi fikrini ortaya attı; bu fikir de dergi ve kitap sahiflerinde kaldı. Bu kadar izahattan anlaşılması icabeden hakikat şudur ki, Türkiyede Hilafetin geri gelmesi mümkün olmadığı gibi, muhali mümkün farzederek böyle bir şeyin olabileceğini kabul etsek bile bu, gülünçlüğün Türkiye hudutlarını aşacak bir şey olmaktan ileri gidemez.

Kanaatimce bizde iyice anlaşılmamış yahut bilerek bilmiyerek öyle gösterilmiş bir konu varsa o da laiklik meſhumudur. Batıda dünya işlerine dini karıştırmamak anlamında bilinen ve öyle de tatbik sahası bulan bu fikir, nedense bizde idare makamlarının din kökünlarına devamlı müdahalesine sebep olurken, din adamlarının da dini laiklik konularıyla bağdaştırmak istemeleri o kadar yersizdir.

Finike müftüsünün Kur'an kerimin Al İmran sûresinin 159. âyetinin «... iş hakkında onlarla müşavere et» bulun-, Şura suresinin 138. âyetinin «... onların işleri aralarında müşavere ile(dir» emrinin özbeki hükümlere dayanarak bunlarla = Hakimiyetin kayıtsız şartsız milletin görüşüne ait olduğu açıklanıyordu- demesi de bu kabildendir. Zira Kur'anı Kerimdeki sarahate dayanarak -Hakimiyetin Allaha ait olduğu- ötekiler beni İslâm alemini tarafından kabul edilmiş bir prensiptir (tafsil ve izahı konumuzun dışındadır). Demokraside hakimiyetin millete, İslamda Allaha ait olması bizim demokrasi taraftarı olmamıza mani değildir, lâzım olan laikliğin hududunu çizip onun içinde kalmamaz-dır.

Demokrasi veya cumhuriyet, halkın iradesini belirten ve onun iradesine göre idareye istikamet veren bir sistemdir, bunun - avrupai anlamında - Türkiyede muvaffak olmasını, yerleşmesini arzu etmeyen kimse tasavvur edilemez. Bununla beraber rejimin selâmeti sistemin iyi işlemesi, onu kullanacak olan insanların vasıflarına bağlıdır ve bunların başında da vatandaşların fikir ve kanaatlerine hürmet etmek müsamaha göstermek vasıfları gelir. Memleketi ilerici-gerici diye ikiye bölenlerin tutumları bu konudaki ümitleri kırmakla kalmıyor, hiç bir sahibiyetleri olmadığı halde dinin kendi görüşlerine göre tevil edilmesini istediklerini de gösteriyor. Finike müftüsünün İslamda meşveret ile hakimiyet meſhumlarını birbirine karıştırması, sahte ilericilerin oyununa geldiğini göstermesi bakımından dikkate şayandır.

İmanın olmadığı yerde aşk, aşkın olmadığı yerde sanat, sanatın olmadığı yerde de insan yoktur.

Kâinatta hiçbir zerre, yönü ne yana olursa olsun, Allah iradesinden uzak değildir. İnsan gibi sanat ta O'na doğru hızlandıkça ulvileşir. Hudutsuz göklerin merhamet yağdıran kül renkli bulutları, yüklü bulundukları herbir damlayla Allah'ın yüce kudretine sığınmak haysiyetine sahiptir. Böyle bir iradeye bağlanmayan toplumdan, sanat çapında ne bir mimar, ne bir şair, ne de bir bestekâr yetişebilir...

– TAVZİH –

Derginin Mayıs 1964 tarihli 36. sayısında neşrolunan tekzibimin bazı yanlış anlamalara sebep olacak bir ifade taşımakta olduğu sonradan müşahede edilmiştir. Bunun üzerine o zaman ki yurt belletici öğretmenleri ve Oku Mecmuası idarecileriyle yaptığımız konuşma neticesinde durum tamamen aydınlandığından keyfiyetin aşağıda beyan edilecek tarzda tavzihini rica ederim.

Pesinen şunu belirteyim ki yurt idaresinin «Komünistlerin ilk hedefleri» başlıklı yazıda ismi geçen talebeyi, hassaten himaye ve müdafaa eder gibi bir durumu yoktur ve olamaz da. Biz tekzibimizde sadece Osman Gök'ten bahseden yazının yurt idaresi ile ilgili ve formalite yönünden bazı şüphelere sebep olabilecek kısımlarının gerçeğe uymadığını ifade etmek istedik. Yoksa tekzibimizin mezkûr talebeden bahseden yazının tamamını yalanladığı mânasına gelmiyeceği âşikârdır. Bu noktayı bilhassa belirtmek isterim.

Tekzipte geçen «kasıtlı davranış, arî düşünce ve peşin fikirli» tâbirleri Osman Gök hakkında hazırlanan ve yanda basılı geçen tutanak yurt idaresine haber verilmeden teşhir edildiği için kullanılmıştı. Fakat kendileri ile yapılan görüşmede belletici öğretmenler bu tutanağı kasıtsız, bir ihmalin neticesi yurt idaresine haber vermedikleri anlaşılmıştır. Bu bakımdan ilk anda sanki bir talebeyi kasıtlı olarak ezmek ve teşhir etmekmiş gibi mütalâa ettiğimiz hadiselerde böyle bir art düşüncenin -ki bu tabir, yurt idaresini mezkûr vakalardan haberdar etmediklerî için söylenmiştir - mevcut olmadığı memnuniyetle tesbit edilmiştir.

Bu itibarla geçen sayıdaki tekzibimizin, çok yakından tanıdığım ve iyi niyetinden şüphe etmediğim yazı sahibini tahkir etmek gibi bir düşünce ile değil ve fakat olanlardan yurt idaresini habersiz bırakmak gibi bir davranışın doğurduğu bir hassasiyetle kaleme alınmış olduğu şeklinde mütalâası bizi memnun edecektir.

Saygılarımla...

İmam-Hatip Okulu ve Yüksek İslâm Enstitüsü Talebe Yurtları Müdürü
Ethem Ruhi Fığlalı

AŞK VE SAN'AT

Aşk ve San'at Estetiği... Aşkın Edebi Mimârisi

Özen Suat ALKAN

Bütün ilim ve sanatların mihveri dindir. Sanat ve ilim sahibi olanın dinî de vardır. Dini olmayan âlim ve sanatkâr, adi menfaat dolabı etrafında dönen, papağanvârî taklit düzeninden başka bir şey değildir.

Aşkın her türlü kıvamı, insanın ruh plânında merdivenleşen bir yükseliş ifadesidir Herkesin duyuş ve anlayışına bağlı bir sevme sevebilme gücü vardır. İnsan ruhu, bu idral sınırı içinde bağlandığıyla denge halindedir Ruhî bağlantıda birbirinde fani olmak keyfiyetinin ve şahsiyet tekâmülünün karekteri bakar. İnsanlık ölçüsünü, cemadat, nebat ve hayvânat ikliminden yükselterek değerlendirecek biricik kaygı, şuurlu bir anlayış hacmi için deki ideal seniyesine bağlı...

Aşk, bütün alt gayelerin girdabından çekilip, hissî gelişimin temel hududu olan sevgi ufkunda bayraklaştırılmış bir mabedin girift görüntüsüdür. Aşk'ın görüşü de göz bebeğinden ötelerin ötesindeki kalb âlemine akan heyecan halinden başka şey olmasa gerek... Aşk, kâinatta eşya namıyla anılan her nevi madde ve hâdisenin binbir yol ağzı görmekle, biraz da âşığın, varlık hikmetinin esasını kavrama yönünden payı bulunmalıdır.

Eşyanın en basitinden en mürekkebine kadar birbirine ekli halleriyle ellerimizi kelepçeliyelim. Hangi halkada bileklerimiz boşanmı yacaksa, iç dünyamızdaki kulübecikten köşkler kadar kurabileceğimiz binanın plânını neye göre çizdiğimizi bilebiliriz.

Zekânın kumar, akîn cinnet, kadının mete', kitabın mahzun, dinin yetim, nimetin perişan, ahlâkın münzevi, hayânın kâbus olduğu Anadolu teknesinde aşkı kimler yoğuracak?... Parayı padişahlıktan, ilim ve fazileti kölelikten mideyi saray olmaktan, ruhu vehimden kurtaracak aşkı... Yalanı, hileyi, hırsı, riyayı. kini nefreti eritecek aşkı...

Sevgi denilince alt tabakadaki süreksiz ve hayvanî zevki karekterize eden şehvetle, beşerî atmosferin, başka bir deyimle, insanlık ehramının zirve taşı durumundan ruhsal gelişimin yekûn hattını ifadelendiren aşk'ı karıştıramamalı. Birincide insanın insan olma durumuna göre ters bir mânâda aşağılıkların aşağısına iniş, ikincide ise, göğün hazine dolu esrarlı lâboratuarlarında hikmet pırıltılarını his cevherine nakşedici ilâhî kucağa doğru bir çıkış...

Biriyle insan, dünyayı puthaneye çeviren bir putperestin kaba homurtularını, diğeriyle hâlûkının donatılmış sarayı anlamında, kendisiyle ışığa boyadığı kâinatta bir müsiki cümbüşünün nağmelerini dinlemeğe mahkûm...

Sevmek, bu kaba feryatla ilâhi nağmeleri dinlemek mânasında inkârı güç bir hakikattir. Sevgili, Allah'a kadar, her türlü basit ve adiden tenzih fikriyle kudsiyet ifadesini bulan — şaşmaz sevgi anlayışına göre billûrdan bir saray hükmüne memur — kalbin hâkimi!... Altın, otomobil, apartman gibi maddî gebeliğin hayvanî boşanışıyla değerini kaybeden deri ve kemik fânusu değil....

Geneciyle, ihtiyariyle, evlisiyle, evsiziyle, garibiyle, yerlisiyle, zenginiyle, fakiriyle, âlimiyle, cahiliyle fert fert herkesin büründüğü taklidi medeniyyetin mehtabını üstünden sıyırıverirseniz, yer yer yangınlar, yaralar, kısını kısım çürükler görünecek, acı acı sıkıntı ve izdırap kükremeleri duyulacak. Çünkü sanatımızın çilesini çekmiyoruz, aşkını yaşamıyoruz. İman ve sanatımızın yokluğu üstüne cilâ olan adi eğlence, yaşadığımız korkunç rüyayı bize göstermiyor.

Dinden ilham almayan, ruhu Allah'a (sonsuza) uzanmayan mimarın, mühendisin, şairin, aktörün, edibin, müzisyenin perişan yokluğunun mirası olan, yaşanan rüyamızı çözdüğümüz gün, aydın şafaklara uyanabileceğiz. Bu uyanış başlıca kaygımız ve her meselenin başıdır. Millî kültürümüzle dinî şuur halimizden mâdâ eğlence ve zevk unsurlarımızı kaldırırsak, yani köklerî kendi mazimizden dal-budak salmamış olan her kımıldanışın altında gözüne mil çekilmiş, kulaklarına kezzap dökülmüş, eşyaya kör, sese sağır bir heykel belirir... İşte mazimizle halimizi bölen akrep, İslâmın ruhunu küfrün ve şirkin girdabında boğan heykel budur. Böyle bir heykel fikrine tapan zihniyet, din afyon, vicdan safsata, ahlâk masal, dindarlık ve milliyetcilik gericiliktir diye çatlak sesiyle ne kadar hırlarsa hırlasın; ilimde beşikten mezara kadar ışık; ahlâkta başkasını nefsi kadar mukaddes bilecek bir idrak kabiliyeti karşısında kahrolmağa mahkûm!...

Aşk; gür ve ıssız ormanlar bakirliğiyle, uzun ve tepesine derin sema maviliklerinde eşsiz bulutlar inceliğiyle, uçsuz bucaksız denizlerin, inci, mercan, yakut kabilinden sonsuz nizamlar ve prensipler esiri yıldızlar, burçlar, heceler akış ve ebedi dekoruyla kâinatın varlığı probleminin dimağı çözümü...

Aklın ve mantığın, karşısında derhal erimeğe kendi kendilerini mahkûm ettikleri hikmet sıcaklığı...

İşte his ve fikir cephesinden imanı potada ezeli ve baki yücenin, sembolik cilâsını vurdu-

(Devamı 26 da)

HAKİKATİN YÜZÜ

Bu gaflet nereden etmiş isabet
Herkeste görülen bir imtinadır.
Gerçeğe dâvet hiç! Sen et icabet.
Meyvesi bir kuru meth-ü senadır.

Kim nedir, nereden geldi dünyaya
Sarıldı dört elle türlü hülyaya
Hulûs-ı kalp ile dönüp Hüdaya
Güç geldi yalvarmak ah ne belâdır.

Ben nazdır felâket bize diyorum
Günah ondan çıktı dize diyorum
Hakikat batmadı göze diyorum
Bak herkes o hisle bir ukeldâdır.

Heyhat ki örtmekte lûtfü saadet
Yoksun var bilinmez bu da bir adet
Maksata ererken ehl-i feraset
Eğlenip kalmaya halk müptelâdır.

Mustafa, Hakperest olsaydı eğer
Çıkar hakikata verirdi değer
Hakikatın yüzü soğukmuş meğer
Binde bir ısınan da mualladır.

Mustafa TOPUZ

Alkol ve Tevlit Ettiği Zararlar

— III —

Dr. M. Hulûsî BAYBAL

Ne haftalık, ne de aylık... Senin bacak olacak Kumarcı, oğlu için az yesin de tutsun uşak.» «Koğudum anne,» deyip ağlıyor zavallı çocuk.. Ne yapsın annesi dünyada bir güvendiği yok. «O bari bir adam olsun da kalmasın cahil» Demiştim, olmadı... Lâkin kabahat onda değil: O her sabah okuyordu gürül gürül cüzünü; Ayumuyordu kitaptan, ne olsa hiç gözünü. Üç akşamı oldu ki yoksun. Necip: «Baban nerede?» Ben istedim onu mutluka dönmez mi? bak derde. «Sular karardı; bu saatte hiç gezer mi kadın? O, sarhoşun biri, tut kim sokak aradın... Nasıl bulursun a yavrum? Varın gelir bölki.» Dedim. Fakat çocuğun durmuyordu. Baktım ki Avutmanın yolu yok; Komşunun Hüseyin ağayı Alıp dolaşmadayım, yatsı vakti dünyayı. Anam benim gibi evlâd değilmiş olsaydı, Bu hali görmezden evvel gözüm yumulsaydı. Herif şu halime bak, merhametli ol azıcık... Bırak o zıkkımı, içtiklerin yeter artık. Efendiler, ağalar, siz de nasihat edin, Sizin de var belki evlâdınız... — Hasan, ne dedin? — Bırak, köpeoğlu kadın amma çalçeneymiş ha. — Benim ki çok daha fazlaydı, — Etme. — Elbet ya. Onun için boşadım. Sen işitmedin mi Halim? — Kadın ilkdısı girmez kuluğuma benim. Senin kari değildin adeta papuç gibidir: Biraz vakit taşımır, sonradan değiştirdik. Kadın bu sözleri duymaz, tazallum eylerdi; Herif mezar taşı tavrıyla sadece dinlerdi. Acıdı ağzı nihayet, açılmaz olsaydı. Taşıp dolu içinden şu lanet-i ebedî, — Cehennem ol, seni hınzır orospu, git: Boşsun, — Ben anladım işi: sen komşu, iyice sarhoşsun, — Ayılınız şunu yahu. — İlişmeyin. — Bırakın. Herif ayıldı mı bilmem, düşüp bayıldı kadın.

***

Bir de içki ile bağdaşan ve içkinin en kötü bir neticesi olarak ortaya çıkan içtimaî bir hastalık, medenî hayatı kemiren bir illet daha vardır ki o da fuhuştur. Fuhuş namus yıkıcı bir müessesedir. FUHUŞ dinî bir afet, ruhî bir hastalık ve en büyük içtimaî bir felâkettir. Garbın rezalînî takîlt etme arzuları fuhşun yayılmasına sebeb olmaktadır. Fuhşun yayılmasında diğer bir amil ebeveyinin evlâtlarına karşı vazifelerini ihmal etmeleri ve hayatî ihtiyaçlarını karşılamamaları olmaktadır. Bu da en çok sarhoş ailelerde görülür. Zira zaten geliri mahdut bir aile tasavvur ediniz: Ebeveyn bu mahdut gelirini de içkiye sarf edince ve çocuklarına harcıyacak parası kalmıyor. Hayatın zarureti ve görüşüp konuştuğu arkadaşlarına giyim ve hallui uydurma arzuları bu kızları maişet aramaya sevkediyor. Maişet arzıken kendilerine refah bir hayat verecek beves ve arzularını, ihtiyaçlarını karşılayacak vasıtalar, hamiller kazılarına çıkıyor, bol para verecek memurlar buluyorlar. Bu para karşısında bir iki kadeh de içkiyi verebilirlerse artık en murdar seyleri hoş görmeye başlarlar, böylelikle bazan içkilerle, bazan hediyelerle her türlü vasıtalara başvurularak bir takım süffi ve şehvetine düşkün gençlerin eline düşer. Artık bu zavallı kızlar fuhuş ve sefahat ocaklarında satılık bir meta olmuştur. Ve elden ele para mukabilinde dolaşır hale gelmiştir. Bu zavallı kızlar için, neşelenmek için değil, çoğu kez temin için bu işi yaparken sonraları manzara tamamen değişir. İçmeleri artık zevk ve neşe için değil, etrafındaki erkekleri zil-zurna sarhoş ederek onları guleyana getirmek, ayıkken veremiyeceklerî mehlâğları elerinden kat kat fazlasıyla almak içindir. Daha sonra bu kızlar sefahat düşkünlerini, ayaşları celp için meyhanelerde, barlarda, balolarda ve buna benzer mahfelî yerlerde kiralık olarak çağırırlar başlarlar. Gaye gelenleri memnun ederek kadehlerle, abrdaklarla, şişelerle kendilerinden geçirerek vuslatın, münasebetin, randevünün ancak bunlarla olacağını ileriye sürerek ceplerinde ne varsa patronun kasasına boşaltmak için çalışırlar. Bu hal bazan cinayetlere, kavgalara da vesile olur.

Bütün bu uzdırapları, sefalctleri, çeşit çeşit ışlenen fenalıkları, içtimaî hayatın ve yararlarını tam teklik ve bütün canlılığıyla görmek istiyorsanız dâil hastahanelerine, hükümlere, adlî tabiblikere, hapishanelere, zabıta idarelerine sorun, öğrenin, bakınız ne kadar hazindir, ne kadar yürekler acısıdır.

Sizlere Newyorkta yapılan bir istatistik daha veriyorum: İstatistik fahişelerin çoğunun içki için evlerde yetişmiş kızlar olduğunu gösteriyor.

2000 fahişeden.
569 her zaman içen babaların kızları.
374 her zaman içtiği için annelerin kızları.
636 itıfal ile içen anaların kızları olduğu tesbit edilmiyor.

Alkol tesiriyle aile içinde yüz kızartıcı hadiselerin cereyanı da görülmektedir. Alkolik bir babanın, kızını kirletîtiği, bazan annesini veya bacısını cinsî münasebete davet ettiği duyulmaktadır. Zira alkolikterde cinsî iştihâ hayvânî bir hususiyet taşır.

Bütün saydığımız alkol gibi bir belânın şerrine uğrıyan süfli, rühi, maddî, mânevi her türlü müsibetlere düçar halan müsibetzedelere söyle bir bakılacak olursa, başlıca dört yerde toplandıkları görülür:

1. Hastahane,
2. Timarhane,
3. Hapishane, ki ayyaşlar arasında muhtelif cürümler ve cinayetler işliyerek dolduranlar,
4. Fuhşun meydana getirdiği sokakta başıboş kalmış hastalıklı çocukların toplandığı şefkat yurtları. Buralarda belki ömrü boyunca kalanlar olıuyor. Bunların hepsi de buralarda bulundukları müddetce yiyecek, giyecek, ilâç gibi ihtiyaçlarıca paraya mütevakkıftur. Bu mebläğ hükümetin, milletin sırtına yükleımektedir. Bir de buralarda bulunan milyonlarca insanın iş verimini hesap edersek kaybımızın büyüklüğü, sonsuluğu meydana çıkar. Buralarda harcanan milyonlarla memlekete ne hizmetler yapılmaz? Alkollü içkiler yüzünden zuhur eden zararlara bir de bu maddi iflâsı ilâve edersek, içkiye müsamaha gözüyle bakanların kalacağını zannetmiyorum.

Bir de birkaç kelime ile kazalara temas edeceğim:

Bir makine veya motoru işleten şahıs alkol alınca dikkat ve muhakeme kudreti azalarak kaza ihtimali çoğalmaktadır. Britanya'da vasati olarak yol kazalarında her gün 15 kişi ölmekte ve 578 kişi yaralanmaktadır. İçkinin, kazaların en büyük âmili olduğu muhakkatur. Norveç'te meyhanecilerin otomobil sürecek bir kimseye içki satması yasaktır. Büyük bir hava kumpanyasında pilotların uçuştan 24 saat evvelinden itibaren içki içmeleri memnudur.

Birleşik Krallıkta hastahanelerin verdiği bir istatistiğe göre motor kazalarının akşam ve hafta sonunda gelenlerin % 60'ı alkol içen şoförlerin yaptıkları kazalar olarak görülmektedir.

İsveç'te otomobil kazalarında şoförün kanının muayenesi mecburidir. Kanda % 02 - 2,5 alkol bulunursa hareketlerde düzen bozulur.

Alkolün sebep olduğu içtimaî felâketlerin, cinayetlerin hergün birçoklarını gazetelerde okuyoruz. Gazete haberlerinin başlıklarını bunlar teşkil eder. Bu yüzden bu gazete başlıklarından birkaç tanesi:

Sokakta nâra atan sarhoş kadınlar.
İki sarhoş, bir kadına zorla tecavüz ettiler.
Dört sarhoşun bindiği otomobil devrildi.
Dün bir polis, metresini öldürdü.
İçkiden catladı.
Yolunu şaşıran sarhoş şoför 30 metrelik bir uçurumdan yuvarlandı.

İçki âleminde çıkan kavgada bir kişi öldü, 3 kişi yaralandı v.s.

Günlük hayatta rastladığımız sarhoşların gülünç hallerinden de bir tanesini misal olmak üzere anlatalım: Adamın biri bir akşam içeye bir sarhoş olmuş. Yalnız içkiyi muhtelif meyhânelerde almış, sonra da yola koyulmuş, sallana sendeliye gidiyor. Bu vaziyette yürürken bir elektrik direğinin dibine gelmiş, direğe dayanmış ve başlamış lsüfıraya. Işıkta müdesinden geçıkanlara bakıtkça, hâ, diyormuş, şu pirzolayı Beyoğlunda yedim, şu salatayı Taksimde, şu köfteyi Tepebaşında, şu domatesi Galatada, şunu şurada, bunu burada şedim, diye söyleniyormuş Bu esnada bir sokak köpeği gelmiş, sarhoşun kustuklarını yemeye başlamış. Şuurunu kaybeden ve başı dönen sarhoş, köpeğe bakıp bakıp da sözlerine son vermiş: İyi ama köpeği nerede yedin? demiş. İşte çılgınlığın tam bir misali. Garbîlerdeki meşhur «Meyhane, çılgınlığın şişe ile satıldığı yerdir.» der.

IV. Murad'a ait şu fıkrayı da anlatmadan geçmiyeceğim; fıkra, içki içenlerin, az da olsa, nasıl sapıtıklarını ifade etmektedir:

IV. Murad, içkiyi yasak etmiştî. Kendisi, tedbîr-i küyafetle arasına geçer, yanağa riayet derecesini kontrol ederdi. Birgün Beşiktaş'tan Üsküdar'a geçmek üzere bir kayığa biner. Yanında Sadrazam da varmış. Kayıkcı da meşhur ayyaş ve nüktedan Bekri Mustafa'dır. Kayığa binip, denizin ortasına doğru gelince kayıkçı, içki şişesini çıkararak içmeye başlar. Biraz sonra kayıkcı yolculara da ikram ve israr eder. Padişah ve veziri müdahale edemeden birer yudum içmek zorunda kalırlar, çünkü kayıkcı, ayyaş ve nüktedandır. Nihayet iskeleye yaklaşıp inecekleri zaman sadrazam: «Sen niçin içki içersin? Padişahımızın yasâtına neden riayet etmezsin?» şeklinde çıkışır. Kayıkcı da: «Sen kim oluyorsun da bana karışıyorsun?» diye cevap verir. Bunun üzerine sadrazam da kendilerinin kim olduğunu söyler, kendisinin sadrazam, yanındakinin de padişah olduğunu bildirir. Kayıkcı hiç istifini bozmadan bunlara dönerek: «Şu sersemlere bakın. Birer yudum içki içiler, biri padişah oldu, diğeri ve-

zir... Eğer bir yudum daha içselerdi, biri Allah, diğeri de peygamber olduğunu söyleyecekti.» diye cevap verir.

İslâm Dininde alkolün haramiyeti:

Bidayet-i İslâm'da içki henüz helâldı. Müslümanlar içerlerdi. Medine'de Muaz ve Hz. Ömer, peygamberimizden içkiyi sordular. Bunun üzerine Bakara sûresinin 219, 220. âyetleri nazil oldu:

«Yâ Muhammed, sana şarabı ve kumarı sorarlar. De ki, bu ikisinde de büyük bir günah, hem de insanlar için bazı faydalar vardır. Fakat günahları menfaatlarından daha büyüktür.» Bu âyet üzerine müslümanların bir kısmı büyük günah diye terketitler, bir kısmı da faydaları var diye bırakmadılar. Daha sonra birgün Abdurrahman bin Avf (R.A.) bir ziyafet vermiş, ashâb-ı kiramdan bazıları da o ziyafette hazır bulunmuştu. Yeyip içtikten sonra akşam namazının vakti geldi. Bir imam olup namaz kıldırdılar. İmam : (KÂFİRÛN) sûresini yanlış okudu. Bunun üzerine Nisa sûresinin 43. âyeti nâzil oldu:

«Ey mü'minler, siz sarhoşken, ne söylediğinizi bilinciye kadar namaza yaklaşmayın.» Bu sûrette içki ilk defa olarak yasak ediliyordu. Bu emirle de ashabı bir kısmı daha içkiyi bırakti. Bir kısmı da ara sıra içmeye ve ekseriya yatsıdan sonra içmeye devam ediyorlardı. Daha sonra bir gün Utbân bin Mâlik (R.A.) bir evlenme ziyafeti verdi. Evîne birçok müslümanları davet etmişti. Ziyafet yemeği kızarmış deve eti idi. Yediler, içtiler. Kafalar dumanlanınca asâlet, soy ve neseple iftihar iddialarına kalktılar. Bu esnada Sa'd bin Ebi Vakkas kendi asaletini, soyunu, kavmini, Mubacirin'i övmeye, Ansâr'ı da kötüler mâhiyette hiveveden şiir okumaya başladı. Ansar'dan biri öfkelendi. Sofradan devenin kellesini alarak onunla Sa'di yaralad. Sa'di Resûl-i Ekrem'e şikâyet mi? racaatla o ansâriyi şikâyet etti. Bunun üzerine Hz. Ömer (R.A.) : «Yarab, şu içki hakkında bize kâfi bir açıklama yap, emrini açık olarak beyan et.» diye dua etti. Akabinde Maide sûresinin 90, 91. âyeti nâzil oldu:

«Ey iman edenler, şarap, kumar, putlar ve muşmus dikili taşlar, fal okları ancak şeytanın amelinden birer murdardır. Onun için bunlardan kaçınınız ki felâh bulasınız, muradınıza eresiniz. Şeytan, şarap ve kumarla aranıza düşmanlık ve kin düşürmeyi, sizi Allahı anmaktan alıkoymayı ister. Artık bunlardan vazgeçtiniz, değil mi?»

Hz. Ömer: «Vazgeçtik yâ Rab!» dedi. Bu kesin izâhi emrin gelmesi üzerine Hz. Peygamber de durumu her tarafa ilân etti. Evlerdeki bütün içkiler sokağa döküldü. Böylece İslâmiyette üç âyet-i kerimeyle sarabaten içki haram kılınmış oldu. Son âyet-i kerime ve son vaka Ahzab gazvesinden birkaç gün sonra olmuştur.

İçki, Kur'ân-ı Kerim'de hamr olarak geçer, Hamr, üzüm şırasından çıkarılan şaraba denir. Hamr, aklı bürüyüp örter, yani kafayı dumanlar ki, buna da humar denir. Bu sebeble de humar olan her çeşit mayi hamr, yani içkidir. Yani İslâmiyette yasak edilen yalnızca şarap değil, üzümden hurmadan, baldan, buğdaydan ve arpadan insanı sarhoş eden her türlü içkidir. Alkol alınırken ilk devresi yalancı bir neşe devresidir. İkinci devrede akıl alkole satılmış, daha doğrusu alkol akıln yerini almıştır. Şahsa artık akıl değil, alkol kumanda eder. Şahsın eline bıçak verip cinayet mi işlersiniz? Başkalarının ırz ve namusuna taarruz mu etirir? Bu bilinemez. Üçüncü devrede artık insanlıktan çıkılmıştır. Belki hayvandan aşağı, nebâtî hayat süren şuursuz bir mahlûk haline gelmiştir.

(Devamı var)

KABUK

Zübeyir YETİK

Önce, meselelerin kabuğunda, sathında kafa yormağa başladık ve ruhumuzu kaybettik. Sonra da bu milli ruhu kaybedişin bir neticesi olarak, Vuyana bozgunu ile beraber kabuğumuzun çekildik. Ve hattâ daha sonraları çekilmiş olduğumuz kabuğumuzdan da fedâkârlığa başladık, bu denaati de göze aldık ve kala kala Koca İmparatorluk topraklarının onda biri nisbetinde bir Vatan parçasiyle başbaşa kaldık.

Hâydi, Koca İmparatorluk topraklarını kaybettiğimize yanmayalım. Anadolu, Türk'ün ikinci Anavatanı, ebedî Yurdudur diye kendimizi, sözde teselli ederek, muazzam toprak kayıplarımıza yanmıyalım ve ağlamıyalım... O günden bu yana; Kanûnî Devrinde kafalarımızın içindeki beyni kabuktan içeri ile meşgûl edemediğimiz, meşgûl etmekten imtina ettiğimiz o günden yahut Vuyana bozgunu ile kabuğumuza çekildiğimiz o günden bu yana uğradığımız kayıplar yalnız toprağa inhisar etse, yukardaki teselliyi taş yarıp bağırmazdı bizzat da, belki göz yaşlarımızı dindirirdik. Fakat, hakîkat öyle mi ya?... Kaybımız sâdece bu kadar mıdır ki, bu azan göz yaşlarımızı dindirebilelim?...

⁂

Ah... Neler, neler kaybetmedik ki? Örfümüzü, âdetlerimizi, düzenimizi, terbiyemizi, sevgimizi, saygımızı, sosyal sorumluluğumuzu, ahlâkımızı... Her şeyimizi, ama, herşeyimizi ve hattâ Allah'ımızı, âlemlerin Rabbi olan Allahımızı bile kaybettik, o günden bu yana...

Ve her yeni kayıpla beraber, insanlık şeref ve hâysiyetimiz, insanlık şuurumuz, biraz daha eksildi. Ve bu eksilmeler de, nihâyet, bizi bu günkü bıçaksızlık, kendini bilmezlik, izânsızlık, imânsızlık, kısacası cemiyeti mahvedici sinsice işgurumuna her an biraz daha şaklaştırdı. En büyük tehlike bu sarsıcı bozgunu değildiğini hâlde, göremediğimiz bir şaflette bu tehlikeyi fark edemeyişimiz de ayrı üzüntü sonucu...

⁂

Artık bu şaflette uyanmanın, bu durumumuzun dibindeki büyük tehlikeyi farketmenin zamanı gelmiştir. Gelmiştir de ne kelime?... Geçmiştir bile! Evet, uyanalım, gözlerimizi uğuşturalım, etrafımıza bakınalım. Lâkin, zannımızın tersine olarak, bu uyanışımızın sebebi olan kabuğu çekilip, donan ruhumuzu yeniden canlandırmak, ona hamle gücü vermek olacaktır...

Millî varlığımızı tehdit eden büyük tehlikeden korunmanın, bu kûfur pişi beyinelmileci ve ahlâksız canavarı defetmenin tek yolu, bir kabuk içinde donduruluşu olan ruhumuzu atâletten kurtaracak hâmle sâhibi yapmak olacaktır. Mutlak bir hâmle; inanmayı, imânı etmiyere hâs ve her engeli yıkıcı bir hâmlenin aşınını yapmak mecburiyetindeyiz, kendimize ve cemiyetimizin rûhuna. Ve bu aşılı tutturmak için, her şeyi yapmak bize bir borç olmuştur, artık...

Bu İslâmın gerçekliği ile aşılanıp, maya tutturulan rûhlardaki imanın doğuracağı aksiyondur ki, bizi Vuyana bozgunundan beri mâddî ve mânevî aşınaz bozguna düşüreden yapışmış olduğumuz kabuktan kurtaracak, millî benliğimizin oluşmasını temin edecektir.

Bu aksiyonu ifa etmenin borcu altındayız. Canımız bahasına da olsa, bu imânımızın gerektiği hâmleyi yapmamız gerektir. Cihâdların en ülvisi budur. Anadolu'lu, seni, bu mânevî cihâtta imânının bayrağı altına çağırıyoruz.

İSLÂM PRENSİPLERİ

● Bu kitap, yegâne kurtuluş ve saadet yolu olan İslâm Dininin esaslarını açık ve sade bir dille izah eder.

İSLÂM PRENSİPLERİ

Kısa zamanda halkın ve gençliğin el kitabı olmuş ve üçüncü baskısını yapmağa muvaffak olmuştur.

FİATI : 5 lira

UMUMİ TEVZİ YERİ : YAĞMUR YAYINLARI
Cağaloğlu Türbedar Sokak Aydınlık Han No. 29
İSTANBUL

PERAKENDE SATIŞ : Bülûmum kitapçılarda perakende olarak satılır.

KUR'AN REHBERİ

YÜCE KUR'AN'IMIZI

● Kendi harfleri ile,
● Kendi kendinize,
● En kısa zamanda ve kolaylıkla;

OKUMAYI ÖĞRENMEK;

● Çocuklarınıza,
● Sevdiklerinize,

KOLAYCA ÖĞRETMEK İÇİN

Dr. Ali Kemal Belviranlı'nın yazdığı üstâd *HASAN BASRİ ÇANTAY'ın* ÖN SÖZÜNÜ ihtiva eden *KUR'AN REHBERİ* adlı modern usulle yazılmış Kur'an Alfabesini MUHAKKAK ALINIZ.

FİATI : 3 Lira.

Toptan Satış : SELÇUK YAYINLARI
Uzun Bedesten Nu. 22 KONYA
—ŞERH-İ MESNEVİ—
Yazan : *Tahir-ul Mevlevî* (*Tahir Olgun*)

Bir ömür mahsulü olan ve Hz. Mevlâna'nın ölümsüz hâtıtı MESNEVİ'nin en salâhiyetli bir kalemle şerhedilmesinden meydana gelen bu eser, 14 kitaplık bir seri teşkil edecek ve her üç ayda, bir kitap neşredilmek suretiyle tamamlanacaktır. 1 inci kitabı neşredilen ve büyük alâka gören bu eserin 2 nci kitabı, Ağustos ayı içerisinde, inşaallah, bekliyen okuyucularının elinde olacaktır.

SELÂM YAYINLARI :
Uzun Bedesten Nu: 1 KONYA.

İBRAHİM ÖZER'İN

ittihamlarına cevap

Halit GÜLER

30 Haziran tarihli **Yeni Konya** gazetesinde, **İbrahim Özer** imzalı mecmuamızla ilgili bir yazı çıktı. **«Ufak Bir Örnek»** başlıklı makalesinde yazar, mecmuamızın 36. sayısı üzerinde durmuyor ve dikkatini çeken bir iki noktada fikrini beyan ediyor. Branşı teknik egitim olmasına rağmen, çeşitli konular üzerinde yazan ve konuşan makale sahibinin, **OKU** Mecmuamızın üzerinde de durması pek garibimize gitmedi.

İyi niyetin mahsulü olan fikre hürmetimiz var. Ege**r «Ufak Bir Örnek»** başlıklı yazının da böyle bir iyi niyetin neticesi kaleme alındığını sezebilseydik, bu satunlarda intişar edecek yazımız mezkur makaleye bir cevap değil, bir teşekkür olacaktı. Mamafih **Özer**'in üzerinde durduğu noktalarda kendisi gibi düşünenler ve biz, gerçek düşüncemizi anlıyamıyacak, bile seçenler bulunabilir. Sayın Yazar bize, bu şekilde düşünen insanların kafalarındaki istifhamları silme fırsatını verdiği ve bu yazının intişarına sebep olduğu için biz yine de kendisine teşekkür ederiz.

Mecmuamızla ilgili her yazıya cevap vermek icabetmez. Herkes dilediği gibi düşünür ve düşündüğü gibi de yazar. Hiç kimseyi kendimiz gibi düşünmeye zorlıyamıyacağımız gibi, bizim gibi düşünmüyor diye hiç kimseye kızmaya da hakkımız yoktur. Bir fikir sahibinin Oku da yayınlanan yazılar hakkında şöyle veya böyle düşünmesi onun en tabii hakkıdır. Neşriyatımızı takdir edenler olabileceği gibi, tenkit edenler de bulunabilir. Nitekim bu zamana kadar mahalli gazetelerde ve bazı dergilerde neşriyatımızı sevinçle karşılayan ve hattâ mecmuamızın dili sebebi ile büyük bir boşluğu doldurduğunu ileri süren yazılar intişar etti. Bunları nasıl normal karşılamışsak, **İbrahim Özer'in** tenkit hudutlarını aşan yazısını da aynı şekilde normal karşıladık. Yalnız **«Ufak Bir Örnek»** başlıklı makaleye iki mühim sebepten cevap vermek zarureti hasıl oldu:

1 — Sayın Yazar: *«...Değil bütün kanunların tatbiz edildiğini sandığımız bu devirde, Atatürk ilkeleri, Anayasa ve 27 Mayıs'ın haberciz ruhu* gibi sarsılmaz satırlarıyla Savcılığın mecmuamız hakkında kanuni takibata geçmesini arzu ediyor ve yetkili imiş gibi hukukî yönden fikir beyan ediyor.

2 — Yine İbrahim Özer'in: **«Bu dergi örneği, henüz dini inanmanın yanısıra bir dini kültüre sahip olamadığımızı, birleştirici rolü olması gereken Müslümanlığın, bu tutumula, ayrılıklar yaratığını çok güzel göstermektedir»** cümlesiyle, kendisinin işlediğimiz hataları, İslâmiyete maletmiye kalkışmış olmasıdır.

Bu iki mühim noktaya tekrar dönmek üzere, önce yazının ilmî mündekiç görüşlerini belirtelim.

Özer, makalesine şu satırlarla başlıyor: **«Din konusunda yazı yazarken, sadece dini bilginin hudutları içinde kalmayı, sağa sola çatmakla hiçbir şey elde edilmiyeceğini hepimiz biliriz. Fakat yazmaya başlayunca dini bilgileri bir tarafa bırakarak sağa sola çatmıya başlarız.»** Bu fikrin sahibi Konya Öğretmenler Derneğinin çalışmalarını tenkit eden bir beyanname kaleme almış ve beyannamesinde kendisi gibi aydın meslektaşlarının davetini etti. Dernek lokali için **«Kahvehane»** tabirini kullanmıştı. Hatırladığımıza göre bu beyanamesinde Özer, Dernek idare heyetini suçluyor ve Öğretmenlerin içinde bulunduğu gayesiz durumdan kurtarılmasını istiyordu. O zaman, bu beyannameyi niçin yayınladığı kendisine sorulmuş olsaydı, herhalde iyi niyetli olduğunu iddia edecekti.

İşte bunun gibi mecmuamızda intişar eden yazılar ve **Özer**'in üzerinde durduğu hususlar da iyi niyetin mahsulüdür: şuna veya buna çatmak düşüncesinden uzaktır. Bazı faaliyet ve düşünceleri tenkit edişimiz, yürüyen bir insanın önüne çıkan dikenleri ve taşları ayağıyla iteleyiverme mesabesindedir. Bu da bizim hakkımızdır. Bu hakkımızı, mani olmak istiyenlere rağmen, kullanmıya devam edecegiz.

Yazımıza konu olan makalenin tamamı mecmuamızla ilgili ise de, yalnız bizi ittiham eden kısımlarını cevaplandırmaya çalışacağız. Şu satırlara dikkat buyurun: **«Yazıları okuduğuna yanılmakla kalmıyor, din gibi kutsal bir konunun nasıl istismar edildiğini görmekle üzülüyoruz. Çünkü Dergideki yazıların belli bir yönü yok. Yani yazarların din konusundaki tutumları birbirini nakzederek kadar ayrı ayrı..** Bu şekilde yazmak, işin kolay tarafı. İnsan hiç olmazsa şu cümlelerdeki hükmün doğruluğunu isbat etmek için tenkit ettiği mecmuanın koleksiyonunu karıştırır da bazı delîller bulur. Yukarıya aldığım cümleler bir mecmuayı umumi efkar nazarında şüpheli duruma düşürmekten başka bir maksat taşımamaktadır. Bu delîliniz fikirler, makalenin sahibinin mecmuamızı nasıl peşin hükümlerle tetkik ettiğinin en büyük isbatıdır.

Dini istismar ettiğimizden bahsediliyor. Fakat hangi yazımızda dini istismar ettiğimize dair misal gösterilemiyor. İstenilse de gösterilemez. Yazıların belli bir yönü yokmuş. İzaha muhtaç bir cümle. İnsan, yazılarda işlenen fikir kendi yönüne uymayınca, «Yazıların belli bir yönü yok» diye umumi bir hükme varmaz ki. Veyahut okuyucunun kıyas yapabilmesi için belli bir yönden neyin kasdedildiğinin açıklanması icabeder. Yazılarımızın çoğuldığı bu dergi de bu açıklamaya ihtiyaç vardır. Fikirlerin birbirini nakzettiğinden bahsediliyor. Diğerleri gibi, fikirlerin birbirini nakzettiğine dair, örnek verilemiyor. Niye versin? Hepsini misallerle isbatlamaya kalkışsa, o zaman bu satırları yazmaması icabeder.

Yazar, bizi, Aydın Fikirler Kulübünün ilmî çalışmalarından bahsederken, başka bir teşekküle çatmakla suçluyor. **«Siyaseti pabuçlarınız gibi dışarda bırakın»** cümlesini yazıya alınış olmamız da delîl olarak gösteriyor. Biz bir gerçekten bahsettik. O derneğin kapısının üzerinde bu cümle aynen yazılıdır. Zaten yazarın savunmasını yaptığı ve idare heyetinde bulunduğunu zannettiğimiz dernek, gayet siyasî bir tesekküldür. Siyasetle ilgisi olmadığına ve orada politik mevzular konuşulamıyacağına göre, böyle bir cümlenin kapının üzerine kondurulmasına hiç de üzüm yok. Biz, yazımızda derneğin çalışmalarını delîl olarak göstermedik ki, bir parçasına durumuna düşen bu cümlenin yersizliğine işaret etmek istedik. Üstelik derneğin müdavimleri pabuçları ile içeri giriyorlar. Şu halde bu cümledeki hitap kime? Eğer Sayın Özer'in düşündüğü gibi niyetimiz kötüyse, hepsini açıkça yazar ve bildiğimiz bir şeyler varsa okuyucu-

(Devamı arkada)

ya duyurmaktan çekinmezdik. **«Biz kırmadan, dini bir dergiden bu şekilde gelişi güzel suçlamalarının doğru olmadığını belirtiriz»** fikrinde olan bir kimsenin başkasını suçlamaya kalkışması ne kadar garip değil mi? Asıl tezat diye bunu derler...

«Dergimin eksikliklerini ortaya koyabiliriz.» diyorsunuz. Ufak çoluk bir hahdit. Yazar bu cümlesi ile şunu demek istiyor: **«Eğer yazıma cevap vermeye kalkışırlarsa, o zaman ben de dergilerinin eksikliklerini sayıp dökerim.»** Halbuki Sayın Yazar eksik taraflarımızı bildirmek suretiyle bize bir hizmet vermiş bulunacağını duymazdık. Bir derginin eksik taraflarını neşir yolu veya hususi ziyaretle duyurmak, dergiyi çıkaranlara en büyük yardım olur. Şayet varsa eksiklerimizi ortaya koymalıydınız. Yukarıya aldığımız cümlenizle, dergimize kasdınızdaki zarar ve yaşağınız ittihâm yönünden eksikliklerı sayıp dökmekten daha faydalı olur.

«Dergide Atatürk'ün adı geçmekten baş yazısını Serdengeçti neşriyatından seçmesi, dergi bir dergi olmaktan çıkarak günlük siyasetin içine girmis bir dergi olduğunu apaçık anlatır.» Esasen bu satırların cevabı içerisinde. İnsan, öyle bir cümle bulmalıyım ki, o cümleye karşılık vermek lüzumsuz olsun diye bir cümle arasa Özer'in şu satırlarından daha güzel bir örnek bulamaz. Bir defa Atatürk'le, bizim yazıyı Serdengeçti neşriyatından almış olmamızın ne alâkası var? Sıkılmadan bize atfettiğiniz istisnamı asıl siz yapıyorsunuz. Bir şahsiyeti olmadığı halde Atatürk'ü istisnar ediyorsunuz. Diğer fikirlerinizi gölgeleyebilmek için hemen onun isimini ortaya atıyorsunuz. Bir defa «Bir gün gelecek» isimli kitaptan aldığımız yazanın siyasetle hiçbir alâkası yok. Herhalde siz siyaset kelimesinden de başka bir mana anlayorsunuzdur. Memleketin içinde bulunduğu alhâlî çöküntüyü ve fikri perişanlığı akıcı bir üslûpla tenkid ve tahlil eden bu yazının siyasi olabilmesi için sizin gözlükle bakmak icabediyor. O yazı beğendiği için mecmuamıza alınmıştır. Aynı tütizlikle, aynı imanla kaleme alınmış onun gibi her yazıyı çekinmeden mecmuamıza alırız.

Sayın İbrahim Özer: **«Genç Türkiye ordusuyla, gençliğiyle iman yolunda ve İslâmiyetin hizmetindedir.»** cümlemize de takılıyor. Veyahut cümlenin ifade ettiği manânın, tahakkuku onu korkutuyor. Bizim bu görüşümüz Anayasa'ya aykırı imiş. Bu iddiayı, Kur'ân-ı Kerim'in Anayasa'ya aykırı diyenlerin görüşü ile aynı doğrultu içerisinde bulduk. İkincisi ne kadar gayr-i ilmî ve hukukî mesnetten uzak ise, birincisi de o kadar gayr-i ilmî ve hukukî mesnetten uzaktır. Evet, Türkiye ordusuyla gençliğiyle iman yolunda ve İslâmiyetin hizmetindedir. Bundan kimsenin şüphesi olmasın. Şüphelenmeye başladığımız andan itibaren hayatın tadını, yaşamanın zevkini kaybederiz.

Şimdi sıra daha önce işaret ettiğimiz iki mühim noktaya geldi:

Şu satırların yazıda yer almış olmasına hayret etmekten kendimizi alamadık: **«Dahası var, dergi bütün kanunların titizlikle tatbik edildiğini sandığımız bu devirde, Ocak 1966 tarihinden ve 27 Mayıstan habersiz olarak şu şiiri de yayınlıyabiliyor.»** Yazarın bahsettiği şiir mecmuamızın 36. sayısında «Hak Yol» isimiyle çıkmıştır. Şiirde kastedilen mana ile yazarın belirttiği hususlar arasında hiçbir alâka yoktur. Sayın Yazar şair olmadığı için, şiiri de nesir gibi mütalâa ediyor ve aynı kıymet ölçüleriyle neticeye varıyor. Şiir, samimi bir duyuşun, ruhî bir kükreyişin eseridir. Herhalde yazarençok şiirin şu mısraı üzerinde durmuş ve yukardaki ithamını da bunun i-

çin yapmış olacak. «Yeğâne hakîkat şeriat yolu». Bu gerçeği şairden önce Kur'ân-ı Kerim ve hadisi şerifler bize haber veriyor. Şiirde mevcut kanunlar muvacehesinde suç varsa savcılar vazifelerini yaparlar. Bundan endişeniz olmasın. Telâşa kapılmanıza ve saga sola makale altında ithbarname yazmanıza hiç de lüzum yok.

Özer'in yazısı şu satırlarla sona eriyor: **«Bu dergi örneği, henüz dini inanmanın yanı sıra bir dini kültüre sahip olmadığımızı, birleştirici rolü olması gereken müslümanlığın, bu tutumla, ayrılık yaratığını çok güzel göstermektedir.»** Cemiyet olarak bir dini kültüre sahip olmadığımız hususunda yazarla hemfikiriz. Esasen millet olarak dini kültüre sahip olmuş veyahut mevcut dini kültürümüzü kaybetmemiş olsaydık bu problemlerin hiçbiri mevcut olmazdı.

Bir cemiyette birbirine yüz seksen derece zıt görüşlerin ve sistemlerin bulunuşu, dini kültürün olmayışındandır.

Yalnız bu son kısımda geçen **«birleştirici rolü olması gereken müslümanlığın, bu tutumla, ayrılıklar yaratığını çok güzel göstermektedir.»** sözleri bizi bu yazıyı kaleme almaya sevkeden amillerden birisi olduğu gibi, dini kültürsüzlüğümüzün de acı bir örneğidir. Yazar: **«Bu tutumla»** kelimelerile anladığına göre, mecmuamızın neşriyatını ve tenkidini yaptığı fikirleri kastediyor. Eğer bu fikirler hatalı ve ayrılıklar yaratıyor ise, bunu müslümanlığa mal etmek bütyük hakaretin dışında, hiçbir mânâ taşımıyor. Müslümanlıktan münezzehtir. Esasen her şeyi büyük bir titizlikle takip ettiği yazısından anlaşılan bir insanın, böyle bir hataya düşmesi pek hoş karşılanamaz. Eğer bu bilerek işlenmiş bir hata ise o zaman vereceğimiz cevap, hatayı bilerek yapmış olmaktan çok daha ağır olur. Nasıl ki ahlâksız bir öğretmen çıkabilir. Bu öğretmenin ahlâksız davranışı, öğretmenlik mesleğini ve mevcut maarif sistemini kirletmek için bir istisnar vesilesi yapılamaz. Bunun gibi fertlerin işlediği hatalar İslâmiyete maledilmez ve onların şahsında İslâmiyet kötülenemez. Bundan böyle Sayın Özer'in bu noktada daha dikkatli kalem oynatmasını arzu ederiz.

Buraya kadar hakkımızdaki ittihamlarını cevaplandırmaya çalıştık. Bundan dikkatimizi çeken ve üzerinde durulması lâzımgelen bir özelliği var: Mecmuamız çala kalem ithamı ediliyor ve bazı müeyyidelerin aleyhimize tatbiki isteniyor. Memleketin irfan ordusu içerisinde vazife almış aydın bir insana bu şekilde ulu orta fikir beyan etmek yakışmaz. Yukarda da belirttiğimiz gibi eğer Özer, ileri sürdüğü fikirleri mecmuamızdan aldığı misallerle isbatlama yolunu tercih etmiş olsaydı, bu yazıyı yayınlamasını icabederdi. Çünkü bu yazı mecmuamızın ithamlarına delil bulamıyacaktı. O da bu durumu bildiği için bu yolu tercih etmemiştir. Yazının bu şekilde kaleme alınmış olması bizi bir bakımdan da sevindirdi. Son günlerde dini neşriyata yapılan ithamların bir gaye taşıdığına ve sırf iftira ve jurnal etmek maksadıyla hareket edildiğine Özer'in yazısından daha güzel bir örnek bulunamaz. Hem iftira ve itham et, hem de hakkız durumunla kanunların tatbikini iste.

Özer gibi düşünenlere göre dini bir mecmua yalnız dinin ibadet ve dua kısımlarından bahsetsin, bunlardan dışarı çıkmasın. Çıktığı zaman sağa sola çatmış oluyor. Güzel amâ, din yalnız ibadet ve duadan ibaret değil ki. Din, bunları da içine alan bir bütündür. Bu bütünün içerisinde itikadı, ahlâkı ve amelî hükümler ve bu hükümlerin getirdiği esaslar vardır. Dinî bir mecmua bu esasları ilgilendiren meseleleri de bahsetmek ve müdafaasını yapmak mecburiyetindedir. Bizde de bunu yapmıya çalışıyoruz.

Mescidlerin Kudsiyyeti

Ali R. NALÇACI

1 — Müslümanların toplu bir halde ibadet ettikleri yere câmi ve mescid denir. Camiler ve mescidler Allah'a ibadet için yapıldığından Allah'ın indinde pek büyük bir şerefi vardır. Kur'an-ı Kerimin Cin suresinde «mescidler Allah'ındır» deniliyor. Bu sebeple cami ve mescidlere Allah'ın evi mânasına (Beytullah) denir, hürmet ve saygı gösterilir. Cami ve mescidlerde hiç bir kimsenin dilediği gibi tasarruf hakkı yoktur. Bir cami ve mescid kıyamete kadar cami ve mescididir. Alınıp satılamaz. Başka bir şey için kullanılamaz. Mescidlere tecavüz Allah'ın hukukuna tecâvüz olduğu için âhiretce mes'uliyeti pek büyüktür. Bakara suresinin (114) âyetinde (onlarda — ibadet— Allah'ın isminin zikrolunmasını Allah'ın mescidlerinden yasak eden ve o mescidlerin (maddî ve mânevî) harab olmasına çalışandan daha zâlim kim vardır) denilmiyor ki müsebbibleri için Allah korusun büyük bir hüsrandır.

2 — Bir mescidin içerisi mescid olduğu gibi semaya kadar üst tarafı da mescid hükmündedir. Bu sebehle mescidde yapılması mekruh olan şeyler üstlerinde dahi memnudur.

3 — Mescidlerin arsaları da namaz hususunda mescid hükmünde olduğu için oralarda dahi saf halinde namaz kılınır. Fakat sâir hususatta mescid hükmünde olmadığı için gelib, geçmek abdestsiz oturmak câizdir. Musalladaki namazgâhlar da böyledir.

4 — Mescidlerin şerefçe en üstünü (Kâbe) yi içine alan (mescid-i haram) sonra Medinedeki (mescid-i nebevi) sonra (Kudüs) deki (Mescid-i âksâ) daha sonra peygamberimizin Medineye hicreti sırasında yaptığı (Kubâ) mescididir. Daha sonra en büyük olanlarıdır.

5 — Bir kimsenin kendi mahallesinde vs semtindeki mescidi bulunduğu halde namazını dikkatimizi çeken ve üzerinde durulması lâzımgelen bir özelliği var: Mecmuamız çala kalem ithamı ediliyor ve bazı müeyyidelerin aleyhimize tatbiki isteniyor. Memleketin irfan ordusu içerisinde vazife almış aydın bir insana bu şekilde ulu orta fikir beyan etmek yakışmaz. Yukarda da belirttiğimiz gibi eğer Özer, ileri sürdüğü fikirleri mecmuamızdan aldığı misallerle isbatlama yolunu tercih etmiş olsaydı, bu yazıyı yayınlamasını icabederdi. Çünkü bu yazı mecmuamızın ithamlarına delil bulamıyacaktı. O da bu durumu bildiği için bu yolu tercih etmemiştir. Yazının bu şekilde kaleme alınmış olması bizi bir bakımdan da sevindirdi. Son günlerde dini neşriyata yapılan ithamların bir gaye taşıdığına ve sırf iftira ve jurnal etmek maksadıyla hareket edildiğine Özer'in yazısından daha güzel bir örnek bulunamaz. Hem iftira ve itham et, hem de hakkız durumunla kanunların tatbikini iste.

Özer gibi düşünenlere göre dini bir mecmua yalnız dinin ibadet ve dua kısımlarından bahsetsin, bunlardan dışarı çıkmasın. Çıktığı zaman sağa sola çatmış oluyor. Güzel amâ, din yalnız ibadet ve duadan ibaret değil ki. Din, bunları da içine alan bir bütündür. Bu bütünün içerisinde itikadı, ahlâkı ve amelî hükümler ve bu hükümlerin getirdiği esaslar vardır. Dinî bir mecmua bu esasları ilgilendiren meseleleri de bahsetmek ve müdafaasını yapmak mecburiyetindedir. Bizde de bunu yapmıya çalışıyoruz.

6 — Bir mescid nâse dar geldiği zaman tevsî için (varsa) yanındaki arsa sahibinden bedeli ile alınır. Sahibi satmaz veya bağışlemezse bina sahibinden bedeli vakıf bilirkişilere değeri takdir ettirilerek istimlâk edilir. Sahibinin rızası olub olmadığına bakılmaz. Çünkü buna umumî ihtiyaç hasıl olmuştur.

7 — Bir mescidin kubbe ve duvarlarını nakş ve yazılarla süslemek câizdir. Fakat sâde ve temiz olması namaz kılanların zihnini ığfal etmemek için daha evlâdır. Sâde bir şekilde yapılmış bir mescide vakıf parasıyla nakış yapılamaz. Fakat halk kendi kesesinden yapabilir.

8 — Bir mescid içinde abdest alınmaz. Meğer ki müstakil olsun veya abdest almak için hususi yer bulunmuş olsun.

9 — Bir mescidde ilk cemaatten sonra mihrabın haricinde olmak üzere sonradan gelenler cemaatle namaz kılabilirler.

10 — Namaz kılanların önünden geçmek günahtır. Fakat ön safta boşluk varken arkada saf yapanların aralarından ve önlerinden geçerek safboğluğu doldurulur. Çünkü bunlar önsaf açığını doldurmamakla kendi hürmetlerini zayi etmişlerdir.

11 — Mescidlere abdestsiz girilmez. Zaruret olmadıkça bir kapudan girüp yol gibi diğer kapudan çıkılmaz. Mescidlere, camilere (ya İlâhi bize rahmetten kapularını açı duasıyla girilir ve çıkarken de (İlahi dua ve ibadetlerimizi kabul et) duasıyla çıkılır.

12 — Cami ve mescidlere lâûbalı, yakışıksız bir surette kollar çıplak, palto omuzda, kirli ayaklar, pis koku yapan çorablar, herkesi iğrendiren kıyafetlerle girilmez. Namazla ilgisi olmıyan, umumun menfaatına tealluku olmıyan sözler konuşulmaz, dedikodu edilmez. Bir hadis şerifte (Mescidlerde yapılan dedikodular sevabları, ateşin odunu yediği gibi yer) denilmektedir.

13 — Mescid içinde dilencilik yapmak ve bunlara para vermek mekruhtur. Fakat istemiyen bir fakire sadaka ve hediyye verilebilir.

14 — Kokan kirli iş elbiseleri, soğan, sarımsak kokularıyla camiye gelmek namaz kılanlara ezâ olacağı için muvafık değildir. Camilere temiz ve hürmetle girilir. Okunan kur'an, yapılan nasihatler sükûn içinde dinlenir.

Bütün bunlar ibadet yerlerimize gösterilmesi gereken hürmet ve edeb cümlesindendir. Bunları bilmemek, yapmamak, oraların kudsiyyetini bilmemek, takdir etmemek cehaletindendir. Her müslümanın bu hususlara riayeti lâzımdır.

15 — Cami yapmak, ve bunların inşasına, sergisine, eksikliklerini tamamlamaya yardım etmek pek sevablı bir iştir. Kur'an-ı kerimde (Allah teâlânın mescitlerini ancak Allah'a ve âhiret gününe iyman eden kimseler bina ve mamur eder) denilmekte, hadisi şerifde de (Bir kimse hellî bir mahcmdan içinde Allah'a ibadet edilecek bir bina yaparsa cenabı hak da ona cennette inciden, yakuttan bir bina yapar) buyurulmaktadır.

Yalnız cami yaptırma derneği kuranların o camileri ibadetle baş edecek şekilde tavsirulranın din terbiyesini ihmal etmemeleri de başta gelir.

16 — Bir mümin vefat edince amel defteri kapanır. Yalnız dinî, ahlâkı terbiyesini iyi almış evlâd birakanların, halâl kazançla içinde herkesin faydalanacağı cami, çeşme, yol, köprü gibi eser yapanların, hayır cemiyetlerine yardım edenlerin, faydalı kitâb yazanların, dinî bilgileri öğretenlerin amel defterleri kapanmaz.

17 — Bir hadisi şerifte bir (müminin camiye giderken attığı her adım bir sadakadır. Ezanı işidince câmiye gitmek cenabı hakkın davetine icabetdir ve ona ziyaretdir. Ziyaret edene ikram ise, edilen zat üzerine bir haktır) deniyor ki, müminlere ne büyük müjdedir.

İşte câmi ve mescidlerimiz hakkındaki dinî hükümler büyük islâm ilmühâlinden ihtisar ile bunlardır.

İslâmiyyete ve müslümanlığa aykırı eğlence ve hareketleri takibde yarış yapılan yehud ve nasarâ kilise ve havralarına, din adamlarına toz kondurmazken, Moskova'dan aldıkları ruh ile devrimcilik maskesi altında dinî müesseseleri ilga, camileri sed, dini terbiyeyi yok etmek kasrarını alan ikiliköj nasıbsizlere ne denir. Bâri islâm adını taşımasalar.. Tarihte dinini kaybetmiş hangi millet ayakta kalmıştır. Asırlardan beri diyardan diyara sürülen yahudileri bu gün yaşatan din ve an'anelerine bağlılıkları değil midir? Allah, şehidler yatağı bir vatanı, muhteşem bir asîr milleti ruhsuz, nasıbsiz, satılmışların eline düşürmesin.

MUHSİN VE CENGİZ

M. Sait ÇEKMEGİL

(Cengiz heyecanlı, kendine göre aksiyon adamıdır. Yeri gelince, dertleşecek bir kimse olarak gördüğü, Muhsin'e baş vurarak heyecanını paylaşmak ister. Fakat, Muhsin onun bir fikre bağlı olmayan başıboş heyecanını bildiği için, ekseri, işi ciddiye almaz. Cengiz'le konuşmalarını nasıl icab ediyorsa o şekilde bitirir.

Cengiz yine kızmıştı. Pür azamet içeri girerek) :

C — Şu memleketinize ne kaba insanlarla dolu.

M — Yine ne oldu? otur bakalım.

C — Ne oturacağım, şu giden çifti görüyor musun? İşte baş geçiyorlar. Şu bayanla kocasını?

M — Evet gördüm. Ne var?

C — İki hergele, kocasının yanında bayana söz attılar.

M — Terbiyesizlik etmişler. Hem bu açık saçık kadınlar bu şekilde terbiye edilemezler.

C — Ne terbiyesi yahu! Külhanbeyi herifler.

M — Doğru; peki dübörleri nedir, onlar da salon beyi, öyle mi?

C — Sen de mi beni tasvib etmiyorsun; seni münevver tanırdım be!

M — Hamdolsun sizin gibi münevverlerden değilim. Açık saçıklıkta münevverlik değildir. Görmedin mi bayan dediğin kadın geceliğiyle sokağa çıkmıştı sanki.

C — Ne yapsın bu havada; sıcaklıkların şiddetini görmüyor musun?

M — Sıcaklar yalnız kadınlara mı tesir eder?

(Cengiz bu sefer de Muhsin'e kızmaktadır).

C — Ne demek istiyorsun, alay mı ediyorsun benimle?

M — Alay!. ne münasebet, niçin alay edeyim; sıcaklar yalnız bayanlara mı dokunur, diye soruyorum.

C — Çok rica ederim kızdırma beni...

M — Neye kızıyorsun? Yanındaki bay'ını görmediniz mi; arkasındaki ceketi yetişmiyormuş gibi, bu sıcakta, bir de kıravat takmıştı. Sıcaksa ona da sıcak.

C — Yapma birader medeni bir dünyadayız...

M — Medeni dünya, erkeği sıcakta boğulmaya, kadını da soyunmaya mı mahkûm ediyor?

C — Yahu bunlar böyle kurulmuş; böyle kabul etmek lâzım.

M — O halde, o külhan beyleri de öyle alışmış, öyle kabul etmemiz lâzım (!).

C — Ne sen onları haklı mı buluyorsun?!

M — Yook! ya sen vücudunun her tarafını teşhir ederek ,onu bunu tahrik ede ede geçen kadını ve ona tahammül eden kocasını mı tasvib ediyorsun?

C — Dedik anlatamadık galiba. Yahu zaman öyle!

M — Biz de dedik anlatamadık; işte o külhanbeyi de zamane böyle, diye geziyor.

C — Olmaz, bunlar ceza görmeli.

M — Doğru, onları da, onları tahrik eden bayanları da cezalandıracak müeyyideleri tatbik etmeli.

C — Ne biçim adamsın yahu! İllâ ki onları da katarsın.

M — Hata mı söyledim yoksa...!

C — Hata mata; bizde suç ki sana dert yandık... Diye oturmadan çıkıp gider. Kim bilir, bazı nasipsizler gibi belki o da, Muhsinin arkasından: (Mürteci, yobaz, geri kafalı) diyecek...

Allahım acı bu zavallılara...!

Kervan Peşinden

–Havlayanlara–

Mu'ini zâlimin, dünyada erbâb-ı denâetler — Köpektir zevk alan, sayyâd-ı bîinsafa hizmetten.

N. K.

Bir kedi misâli nankörse insan
Sahib-i sofraya mırlar olurmuş
Hoş çıkan nâmeyi bilmezse ihsan
Bozuk zil misâli cırlar olurmuş.

Elbette sefiller, olamaz âli
Nâkıs mı bir insan, sevmez kemâli
Makâma özenen e... misâli
O kerih sesiyle zırlar olurmuş.

Savrula savrula o pis etekler
Sahnede oynıyan sahte köçekler
Kurtlarla dost olan hâin köpekler
Kervanın ardından hırlar olurmuş.

Hakkı VAR

Büyükler Büyüğü

Peygamberimiz Efendimiz

NEBİYYİ EKREMİN EN AÇIK SIFATLARI

Tefrika : 32 Yazan : A. AZZAM Terceme : H. KARAMAN

Yazıda yabanda mülkiyeti isbat için, türlü acılarla hayvanın bir yerine işaret vurmak âdetti. Efendimiz (S.A.) bunun, çok acı vereninden menettiler ve duygusu en az olan uzva, en küçük bir işaretle yetinilmesini emrettiler.

Araplar, diri hayvanları, atış talimi için hedef dikerlerdi. Bu âdeti ve hayvanların kuyruklarını kesmeyi de yasak ettiler.

Bir gün — Efendimiz — aç bir deveye rasladılar. Onu çözüp, dilsiz hayvanlar hakkında Allah'tan korkulmasını tavsiye buyurdular.

Ayni konuda şu örneği de Efendimiz anlatmışlardır: Bir adam, yolda yürürken çok susamış, nihayet bir kuyu bulmuştu. Kuyuya indi su içti ve çıktı. Gördü ki kuyunun yanında susuzluktan yanan ve toprak yiyen bir köpek var. «Bu köpek de benim gibi susuzluktan yanmış» diyerek tekrar kuyuya indi, ayakkabısını su ile doldurup, ağzıyla tutarak çıktı ve köpeğe suyu içirdi. Allah, bu işini kabul buyurdu ve adamı affetti.

Ashâb-ı kiram sordular:

— Yâ Rasûlallah, hayvanlara yapılan iyi muâmele için de bize sevap var mı?

— Her canlı için bu böyledir — sevap vardır. —

Anlattılar:

«Bir kediyi — ceza olarak — bağlayan, sonradan salmayıp, hayvanın ot yiyerek ölümüne sebep olan bir kadın, bu yüzden cehennemlik olmuştur.»

Efendimiz bu örnekleri, hayvanlara iyi muâmelenin sevap olduğunu bilmiyen bir toplum içinde veriyordu. Şark ve garpta, müslümanlar ve onların terbiyevi tesirleri altında kalanlar üzerinde, bu davranışın büyük tesiri olmuştur.

Arapların, câhiliyye çağından kalma bir âdetleri daha vardı: hayvanların sırtını, hitabet kürsüsü olarak kullanmak. Bu âdeti de yasaklayarak şöyle buyurdular: «Allah, bu hayvanları, ancak; güçlük çekmeden gidemiyeceğiniz yerlere, kolayca gidebilmeniz için sizin emrinize verdi. Ayrıca yeri de yarattı. Diğer ihtiyaçlarınızı onun üstünde giderin.»

Merhamete bakın; küçük bir serçeye bile, büyük kalbi, ayni merhametle dolup taşıyor. Abdullah'ın oğlu Abdurrahman anlatıyor: Rasûlullah (S.A.) la beraber bir seferde iken, bir kuşu (serçeye benzer bir kuş) gördük. Yanında iki de yavrusu vardı. Yavrularını aldık. Kuş gelip, başımızın üstünde çırpınarak uçmaya başladı. Bu sırada Peygamberimiz geldi ve: «Yavrusunu alarak bu hayvanın canını kim acıttı, verin ona yavrularını!» buyurdu.

Hz. Aişe'nin, bindiği deveye sert muâmelesi üzerine: «Merhametten mahrum olan, her türlü hayırdan mahrûmdur.» demişti.

Yine bu — insan ve hayvana şamil — merhamet sebebiyle, bir çocuk gördüğünde, yüzünü neşe ve sevgi kaplar, ashâbın çocuklarını kolları arasına alır, okşardı. Küçüklere rasladıkça selâm verirdi.

Semüre oğlu Câbir'in haber verdiğine göre, Rasûlullah (S.A.) yarışan bir çocuk grubu görmüş, onlarla beraber koşmuştu.

Binitli iken çocuklarla karşılaşınca, onları sevindirmek için devesine alırdı.

Çocukların hakkına, herkesten çok riayet ederdi. Hz. Enes: «Ailesi ve çocuklarının hakkına, Rasûlullah'tan çok riâyet eden birini görmedim.» demiştir.

Zeyd oğlu Üsâme der ki: «Rasûlulah (S.A.), beni alır dizine oturtur, Hasan'ı da diğer dizine alırdı. Sonra ikimizi de okşar ve: Allahım, benim onlara sevgi ve merhametim var, sen de onlara rahmet buyur, derdi.

Rivayete göre bazı araplar, Efendimiz (S.A.) in kendi ve ashabının çocuklarını öpmesini tuhaf karşılamışlar; bir defa Hâbis oğlu Akra' Rasûl-i Ekrem'i (S.A.) Hz. Hasan'ı öperken görünce: «Benim on çocuğum var, şimdiye kadar hiç birini öpmemişdir.» demişti. Başkaları da alışmadıkları bu şefkat hissine itirazda bulunmuşlardı. Efendimiz (S.A.) ise, onların taş yürekli ve kaba hisli olmalarını hoş görmezdi.

(Devamı var)

HABERLER

MECMUAMIZ BERAET ETTİ

11 Temmuz 1964 Cumartesi günü Toplu Basın Mahkemesinde Mecmuamıza ilgili iki dâvaya bakıldı. Birisi Basın Kanununa muhalefet, diğeri neşren hakaret suçlarıyla açılan dâvaların duruşmasında mecmuamızın mesullerini Konya Barosu avukatlarından M. Kubilây İmer, Mehdi Halıcı ve Antalya Barosu avukatlarından Gültekin Sarıgül müdafaa ettiler.

Mecmuamızın 35. sayısında intişar eden «Komünistlerin İlk Hedefleri» başlıklı yazıda ismi geçen Osman Gök, kendisine hakaret ve iftira edildiği gerekçesi ile mahkemeye muracaat etmiş, Mecmuanın sahibi Mustafa Ateş ile yazı işleri müdürü Süleyman Özkafa aleyhine 20.000 liralık tazminat dâvası açmıştı. Bu dâvanın duruşmasında, şikâyetçi Osman Gök, hazır bulunmadığı için muhakeme ta'lik edilmiştir.

İkinci duruşma Basın Kanununun 19. maddesine muhalefetten aynı gün yapıldı. «OKU»nun 36. sayısında çıkan tekzibin altına ilâve edilen not sebebiyle Basın Kanununun 19. maddesine uyulmadığından Yazı İşleri Müdürümüz Süleyman Özkafa hakkında savcılık tahkikat açmıştı. Toplu Basın Mahkemesinde görülen bu dâvanın duruşmasında müdâfi avukatlar, tekzibin baş tarafına veya sonuna ilâve edilecek notun suç olmadığını ve bu durumun Basın Kanununun 19. maddesinin şümulüne girmediğini ileri sürerek Yazı İşleri Müdürümüzün beraatını istediler. Duruşmaya kısa bir ara veren mahkeme heyeti, kararını ve Yazı İşleri Müdürümüzün bu dâvadan beraat ettiğini açıkladı.

İ.H. OKULUNDAN TARD EDİLEN TALEBELER

Konya İmam - Hatip Okulunun son sınıfından yedi talebe, Milli Eğtiim Bakanlığının emri ile birer sene tard cezası almışlardır. Bu sene okulu bitirecek olan bu öğrencilerin sebebsiz yere aniden uzaklaştırılmaları muhitte ve akl-ı selim sahibi maarifçiler arasında üzüntü ile karşılanmıştır. Okulun kapanmasına yakın bir zamanda, bitirme imtihanlarının başlamasına bir gün kala talebelere tebliğ edilen tard kararı, okul idarecilerinden bazılarını memnun etmişse de, talebe velilerini büyük bir üzüntüye garketmiştir.

Bir sene müddetle okuldan tard edilen son sınıf öğrencilerinden Hidayet Öz, Ömer Bal, İsmet Ersöz, Süleyman Özkafa (Mesul Müdürümüzün amcazadesi), Süleyman Yıldız, Kemal Kart ve İ. Safi Atalay'ın velileri, çocuklarının hakkını korumak ve bu hareketin kasıtlı olduğunu meydana çıkarmak için danıştayda dâva açmış bulunmaktadırlar. Ayrıca lüzumlu makamlara da baş vuran talebe velileri, alınan tard kararının gayr-ı kanuni olduğunu, isnat edilen suçların hiç birisinin çocuklarında mevcut olmadığını bildirerek bu olayı protesto etmişlerdir.

Okul idarecilerinden bazılarının hazırladığı bir tertip neticesinde bu talebelerin okuldan uzaklaştırılmış olmaları hemen hemen anlaşılmış ve bu konu ile ilgili vesikalar elde edilerek Danıştaya takdim edilmiş bulunmaktadır. Önümüzdeki sayılarda yapacağımız neşriyatla bu hâdisenin iç yüzünü, İmam - Hatip Okulunda çevrilen dolapları açıklıyacağız.

TAHİR BÜYÜKKÖRÜKÇÜ VEKÂLET EMRİNE ALINDI

Şehrimiz merkez vaizlerinden ve Mecmuamızın yazarlarından Tahir Büyükkörükçü, izinsiz Hacca gittiği iddiası ile vekâlet emrine alınmıştır. Üç ay va'zetmekten men edilen Muhterem Tahir Büyükkörükçü, bu zaman içinde maaşının üçte birini alacak ve zamanını Konyada geçirecektir.

Konya Müftülüğünün bir muamele hatası yüzünden vekâlet emrine alınan Muhterem Hocamızın va'zetmekten alıkonulması üzüntü ile karşılanmış ve sorumlu makamlara binlerce imzalı protesto telgrafları çekilmiştir. Konya Müftülüğünün kendisine: «Siz Hacca gidebilirsiniz gelen tamim size şâmil değildir. Çünkü siz tamimden önce her türlü muamelenizi ikmal etmişsiniz» demesine rağmen Büyükkörükçü'nün vekâlet emrine alınmış olması olayın gerisinde bazı maksatlı davranışların mevcudiyetini isbat etmektedir. Hesabımıza gelince Din ve Vicdan Hürriyetinden bahsederiz. Buna rağmen, Din ve Vicdan Hürriyetine aykırı kararlar almaktan da çekinmeyiz. Bir din adamını vekâlet emrine almaktan daha kolay bir iş olmaz. Bunu yapmak için fakülte bitirmeye, politik tecrübe sahibi olmıya hiçte lüzum yok. Asıl güç olanı, din adamını içinde bulunduğu maddi sıkıntıdan kurtarmak ve lâyık olduğu mevkiye yükseltmektir. Milletimiz, ilgililerden böylesine bir hizmet bekliyor. Bunu yapmak güç değil ama samimi olmak gerek.

Son günlerde sebepsiz yere din adamlarını vazifelerinden almak, hapsetmek, gerici, yobaz gibi kelimelerle tezyif, tahkir etmek gibi olaylar epeyce artmıştır. Bakalım bunun sonu nereye varacak. Merakla neticeyi beklemeğe değer.

İ. H. OKULU MEZUNLARI, ÖĞRETMEN YETİŞTİRME KURSLARINA ALINMIYOR

Maarif Vekâleti her yıl, lise ve muadili okulların istekli olanlarından öğretmen yetiştirmek maksadıyla bazı vilâyetlerde iki veya üç aylık kurslar açmaktadır. Memleketimizin öğretmene olan ihtiyacını karşılamak maksadıyla açılan bu kurslara geçen yıllar İmam - Hatip Okulu mezunları da katılabilmekte idiler. Bu sene ne hikmetse bu kurslara İmam - Hatip Okulu mezunları alınmamaktadırlar.

Bu zamana kadar İmam - Hatip Okulu mezunlarının Maarif kadrosunda yaptıkları hizmetler daima takdirle karşılanmıştır. Bu okul mezunlarının Yedek Subay Öğretmenlikte gösterdikleri başarılar, müfettiş raporlarıyla sabittir. Ayrıca köylü, İmam - Hatip Okulu mezunlarına kucağını açmış, hasretini çektiği öğretmen tipini görebilmenin bahtiyarlığını duymuştur. İmam - Hatip Okulu mezunlarının Maarifimize kazandırdıkları fayda ve bu sahada gösterdikleri başarı aşikâr iken bu okul mezunlarını öğretmen yetiştirmek maksadıyla açılan kurslara almamakla işlenen hatanın doğuracağı zarar düşünülmeye ve üzerinde durulmaya değer. Bu meselenin üzerine eğilmeli ve bu hata tamir edilmelidir.

K. FEDAİ COŞKUNER VAN'A TAYİN EDİLDİ

İzmirde neşredilen Fedai Dergisinin Baş Yazarı Sayın Kemal Fedai Coşkuner Van'a tayin edilmiştir. Bu tayinin, Coşkunerin Fedai Dergisinde neşredilen yazılarından dolayı olduğu ileri sürülmektedir. Her ne sebeple olursa olsun bir öğretmenin İzmirden alınıp Vana verilmesi dünyada ender rastlanan garip olaylardandır. Tayinin kasıtlı olduğu ilk bakışta anlaşılmaktadır. Böyle olmasının da ayrı bir hikmeti ve değeri var.

Kemal Fedai tayin emrine uyarak Van'a gideceğini açıklamış ve yapılan bütün baskılara göğüs gererek memleketine hizmet etmekten kaçınmıyacağını, hizmet yönünden İzmirle Van arasında hiçbir fark olmadığını bildirmiştir. Bu cesurane beyanat, bu tayinle Fedainin öğretmenlik mesleğini hemen terkedeceğini ve sinip mücadeleden vaz geçeceğini zannedenleri oldukça üzmüş ve endişeye sevketmiştir. Arkadaşımıza yeni vazifesinde başarılar dileriz.

KONYA İMAM - HATİP OKULUNDAKİ OLAYLAR PARLÂMENTOYA GETİRİLDİ

İmam - Hatip Okulları Türk milletinin mânevi dünyasına taze kuvvet vererek yaşatmayı sağlayacak olan aydın kişileri yetiştirmek gayesi ile kurulmuş, şimdiye kadar alınan neticeler ümitli olmuştur.

Bu okulların daha verimli olabilmesi için yetiştiricilerinde gayeye ulaşmak için gereken bilgiye, inançlara, bilhassa İslâmın şartlarından olan sabır ve müsamahaya sahip olmaları icap eder. Bakanlığın tayinlerde bu hususlarda itinâli olmadığı bir çok misallerle sabittir. Nitekim Konya İmam Hatip Okulunda bazı öğretmenlerin, öğrencileri gayelerinden saptırmak için çalıştıkları, en basit edep ve terbiye kurallarına uymadıkları, ancak beraber çalışacakları takdirde verim sağlayabilecek olan Okul Aile Birliği işlerini bozmağa matuf hareketlerde bulundukları öğrenilmiştir. Konya İmam - Hatip Okulu ve Öğrencilerini Koruma Derneği Başkanlığının ilişik yazısı da bunu teyit etmektedir. Bu haller halk arasında Hükümetin İmam - Hatip Okulları bahsinde samimi olmadığı kanaatinin yerleşmesine yol açmaktadır. Bu itibarla:

1 — Konya İmam - Hatip Okuluna tayin edilen idareciler, İslâm kültürü, İslâm ahlâkı, İslâm inançları ve iyi niyet bakımından yeterli midirler?

2 — Okul Müdürünün öğrencilere kaba küfürlerle hakaret ettiği vaki midir, tahkik edilmiş midir?

(Devamı arkada)

3 — Okulun öğretmen kadrosunun ilk okul öğretmenleriyle doldurulduğu ve bunlardan bazılarının din aleyhtarı oldukları, ailelerin ve öğrencilerin güvenini kazanmış olan değerli öğretmenlerin görevlerine son verildiği doğru mudur?

4 — Son zamanlarda 7 öğrenci Okuldan kovulmuş mudur? sebebi nedir? ve Bakanlık bu esef verici hâdisede Okul idarecilerinin kusurlu olup olmadıkları üzerinde durmuş mudur?

5 — Okul İdaresiyle öğretmen kadrosu ve Okul Aile Birliği arasındaki anlaşmazlıklardan Bakanlık haberdar olmuş mudur? olmuşsa ne yapmıştır?

İlgili Bakanlığın yukardaki sorulara yazılı cevap vermesi için gereken emirlerin lütuf buyurulmasını saygılarımla rica ederim.

3.7.1964

Kadrican Kaflı
Konya Milletvekili

HZ. ALİ'NİN, OĞLU HZ. HASAN'A TAVSİYELERİ

(Baştarafı 11 de)

O'nu, bir önder ve kurtuluş ordusunun kumandanı kabul et.

Bil ki ey oğul! Seni yaratan Rabbinin bir ortağı olsaydı, sana peygamberleri gelirdi. Böylece O'nun sıfatlarını ve işini öğrenirdin. Fakat O, kendisinin de söylediği gibi tek İlâh'tır. Kendi malında hiç bir kimse O'na düşmanlık besliyemez. O, doğmamıştır. Doğrulmamıştır. Ölmiyecektir. Ebedidir. Her şeyden evvel var olmuştur. Fakat var olmasının bir başlangıcı yoktur. Her şeyden sonraya kalacaktır. Fakat kalmasının bir sonu da yoktur. Kudreti ve büyüklüğü kalbin ve basarın çerçevesi haricindedir.

Eğer bunları biliyor ve inanıyorsan, küçüklüğünü düşünerek yakıştığı gibi hareket et. O'nun karşısında kuvvet ve kudretsizliğini düşün. Her hususta O'na ihtiyacın vardır. O'na yönel. Rızasını dile. Cezasından kork. Emirlerini yerine getirmeye çalış. Zira O, iyilikten başkasını emretmez. Nehiylerinden kaçın. Çünkü O, kötülükten başkasını nehyetmez.

⁂

Ey oğul! Dünyayı ve onun türlü hallerini, içinde bulunan bütün şeylerin başka bir yere göç edeceğini, Âhireti ve ehli için orada yapılacak şeyleri, âkibetlerini bildirdim. Bunlar hakkında, senin ibret alman için bazı misaller verdim. Bu misallerle senin kurtuluşunu ümid ettim.

AŞK VE SAN'AT

(Baştarafı 15 de)

ğu, insanı sevmek bu kadardır. Bu hududa gelen kişiye, ötesizlik ve sonrasızlıklardan ışıklar sızmağa başlar. Böyle bir his aleminde insanın en güzide ve ölümsüz şarkısı MERHAMET-TİR!... İmanın en yüce şarkısı...

Kendisine, ailesine, çoluk çocuğuna, dostuna zulmeden sanat cüceliğinden, imanı ve sanatı kurtarınız. Hırsızlığın, cinayetin, fuhşun, kumarın eli ayağı olan sanat cüceliğinden mutlaka kurtarın Anadolu'yu... Anadolunun göz yaşartıcı, iç sızlatıcı hali sanatsızlıktan çok, sarhoşluktan, samimiyetsizlikten, dalaveracılıktan, kumardan, hayasızlıktan, karaborsacılıktan, yağmacılıktan, riyadan ve tembelliktendir...

Mavi göklerden merhamet yağdıran kül renkli bulutlar, tabiatın münzevi koynunda sükût bulan fanilerin şuurlarında parıldıyan ilk ışıklar olacak. Ve pınarların berrak ışıltılarından kıvrım kıvrım içimize süzülen iyilik anlayışı, bu kül renkli bulutlardan inecek. Öyleyse göklerle irtibat kurmalı.

Doğruluk, fedakârlık, güzellik, merhamet ve iyilik... İnsan - iman - aşk idrâkinin üç bulutu kavramı ne bu çözümün bir hece gerisinde — anlatım hedefi bu olmak şartıyla — ne de bundan daha başka cazip bir ifadenin bir milim ilerisindedir.

İmanın olmadığı yerde aşk, aşkın olmadığı yerde sanat, sanatın olmadığı yerde de insan yoktur.

Sevmek ve acımak sanatı: insanı vatanında yoğuran maya!...

TEBRİK

Beşer târihinin en büyük hâdisesi, Hâtem'ul Enbiyâ Efendimizin dünyâyı teşrifleridir. Mevlid günü onun için mü'minlerin bayramı olmuştur. Bütün din kardeşlerimizin bu büyük kandillerini tebrik ederiz.

OKUYUCULARLA BAŞBAŞA

Sayın Mehmet Dincer, Viranşehir - Urfa — Mektubunuzda bildirdiğiniz miktar mecmualar adresinize gönderilmiş, bundan böyle de her sayı çıktıkça gönderilecektir. Allah hizmetinizi kabul etsin. OKU Mecmuası sizlerin yakın alâkası ve samimi gayreti ile yaşıyacaktır.

Öğrenmek istediğiniz hususlardan bildiklerimizi cevaplandırıyoruz: Nur Mecmuası çıkmaktadır. Yeni İstikâl Gazetesi örfi idare kararıyla süresiz olarak kapatılmıştır. Örfi idare kalkınca çıkmaya başlayacağı muhakkaktır. İhlas Gazetesinin Yazı İşleri Müdürü mevkuf olduğu için neşriyatına ara verdiğini tahmin ediyoruz.

Selâm ve hürmetler...

Sayın Ahmet Yayla - Bursa — Oku'ya gösterdiğiniz alâka bizi çok memnun etti. Havale bedelinize alınmıştır. Alâkanızın devamını bekler, teşekkür ederiz. Selâmlar.

Sayın Mehmet Görgülü - Mardin — Mecmuamız hakkındaki iyi dileklerinize aynen mukabele ederiz. Havale bedeliniz gelmiş ve abone kaydınız yapılmıştır. Bundan sonraki mektuplarınızın bize yeni aboneler kazandıracağını ümit eder, başarı dileklerimizle iyi günler dileriz. Selâmlar...

Sayın N. Mustafa Polat - Erzurum — Yeni açtığınız Hür Söz Kitabevine istediğiniz miktar mecmua postalanmıştır. Yeni hizmetinizin makbul olmasını Cenab-ı Hak'tan temenni eder, OKU'ya yazılarınızı bekleriz. Selâmlar.

Sayın Ali Çoban - Akçaabat — Mecmuamızın okuyucularımızın eline hırpalanmadan geçmesini çok arzu ediyoruz. Bunun için de, zarf kullanıyoruz. Yine de bazan bahsettiğiniz şekilde mecmuamız hırpalanmış olarak okuyucunun eline ulaşmaktadır. Bu hal sizin kadar bizi de üzmektedir. İnşaallah bir daha tekerrür etemez Allah'a ısmarlar, başarılar dileriz...

Sayın Abdullah Altok - Yayladağ — Mektubunuzda bildirdiğiniz kardeşlerimizin abone işlemleri yapılmıştır. Mecmuamıza abone kaydında gösterdiğiniz gayret takdire şayandır. Allah razı olsun. Selâmlar.

Sayın Tahsin Ulutaş - Adapazarı — Mecmuamıza karşı olan samimi desteğiniz bizleri sevindirdi. Sayın Mustafa Sapanca ve Hüseyin Cihangir'in de havale bedelleri geldi, aboneleri yapıldı. Alakanızın devamını bekler, selâmlarımızı yollarız...

Sayın Osman Ergün - Amasya — Aşağı yukarı pek çok abonelerimizin durumu sizin gibi. Hiçbir okuyucumuzun, abonesini yenilemedi diye, mecmuasını göndermemekle yapmıyoruz. Bütün okuyucularımızın da sizin gibi uyanık olmalarını ve ihtara lüzum kalmadan abonelerini yenilemelerini arzu ederiz. Alâkanıza teşekkür eder, selâmlarımızı sunarız...

Sayın Hasan Parmaksız - Maraş — Mecmuamızın bu sayısında bazı değişiklikler yapmak istedik. Üzülerek belirtelim ki düşüncelerimizi yine de tam tatmin edememekte. Bundan sonra mecmuamızın her sayısında bazı yenilikler bulacaksınız.

Bir kitabevi veya yayınevi teklifinize gelince. Bunu biz de düşünmüyor değiliz. İleride OKU Yayınları olarak bazı eserler neşretmek istediğimizi müjdeleriz. Aydınlatıcı mektuplarınızı bekler, başarılar dileriz.

Sayın Ömer Ertürk - Yozgat — Oku'ya nasıl abone olunacağına dair mecmuamızda malûmat vardır. Bu zamana kadar çıkan sayılarımızın 4,5,6. sayıları hariç diğer bütün sayılar mevcuttur. Arzu ederseniz gönderebiliriz. İslâm, Yeni İstiklâl, İrşad mecmua ve gazetelerinin abone şartlarını kendilerinden öğrenebilirsiniz. Mecmuamızın yıllık abone bedeli 11 liradır. Selâmlar...

M. Vehbi Erdem, Urfa - M. Tevfik Kaya, Urfa - Fuat Mirkelâm, Urfa - Vedat Kalaycıoğlu, Urfa - Mustafa Balcı, Eskişehir - Veli Yüksel, Amasya - Kemal Çakır, Ordu - Fehmi Öncü, Mardin - Tahsin Uçar, Trabzon - Seyfi Çağlar, İstanbul - Necati Doğan, Sivas - Süleyman Kılıç, Merzifon - İsmail Erünsal, İstanbul - Hasan Sarı, Düzce - İbrahim Balık, Of - Mustafa Kubilây, Göynük - Tahsin Uçar, Çorum - Mustafa Özcan, Karaman - Mustafa Aktaş, Karaman - Şaban Bozkurt, Elâzığ - Ahmet Kılıç, Elâzığ - Abdullah Timuroğlu, Elâzığ - Z. Abidin Yıldırım, Elâzığ - Nadim Önder, Elâzığ - Bakti Talû, Elâzığ - Rifat Saraçoğlu, Elâzığ - Bilal Küçükkaya, Elâzığ - Cahit İzzet, Elâzığ - H. Eraslan, Elâzığ - Mehmet Özkaya, Yozgat - Nuri Akbaş, Yozgat - Sadullah Demirtuğ, Turhal - Nadir İzgi, Turhal - Kadir Semaoğlu, Turhal - Mustafa Vardan, Turhal - Mehmet Olcay, Turhal - Şevket Eren, Turhal - Ekrem Uğurel, Turhal - Mehmet Ardanuç, Turhal - Salih Aktaş, Turhal - Ahmet Eraslan, Turhal - Abdullah Erdem, Turhal - Adnan Hancılar, Malatya - A. Ali Çoban, Trabzon.

Yukarda isimleri geçen okuyucularımızın adresleri değiştirilmiş, havale bedelleri gelmiş ve abone kayıtları yapılmıştır. Selâmlar.

O K U
İslâmın İlk Emri

Sahibi :
Türkiye İmam-Hatip Okulları Mezunları Cemiyeti adına
Mustafa ATEŞ

Yazı İşleri Müdürü :
Süleyman ÖZKAFA

İdarehane :
Çıkrıkçılar Cad. Saray Çarşısı bitişiği: Kat 3 — KONYA
Muhabere Adresi : P.K. 105 — KONYA

Abone şartları : Yıllık : 11 TL. altı aylık : 5.5 TL. Me'haz gösterilmeden yazılarımız iktibas edilemez, gönderilen yazılar basılsın - basılmasın iade edilmez.

Ahmed Said Matbaası — İSTANBUL

Basıldığı tarih : 7 Ağustos 1964

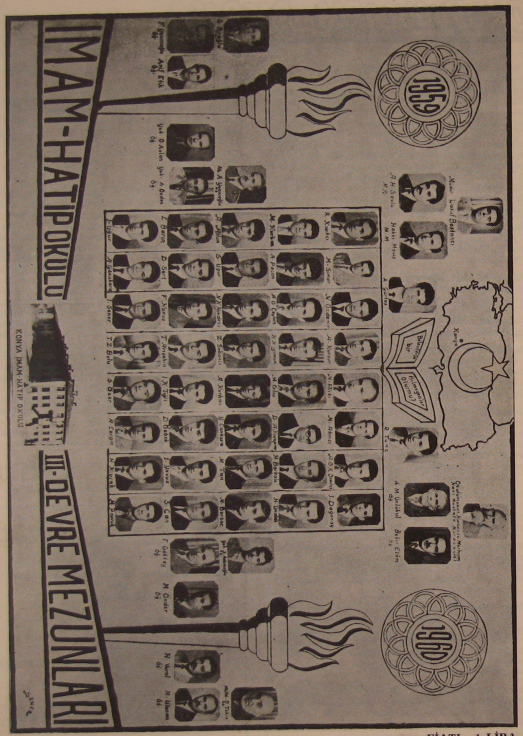

KONYA İMAM - HATİP OKULU

FİATI : 1 LİRA

İslâmın İlk Emri

Oku

Dini
İctimai
Edebi
Aylık Mecmua

YIL : 4 Eylül 1964 SAYI : 38

İÇİNDEKİLER

- Hâdiseler — Düşünceler
- 30 Ağustos Ruhu — **Süleyman ÖZKAFA**
- Zulmeti Yırtan Nur — **Mustafa ATEŞ**
- Rahmet — **Ömer OKÇU**
- Ulûm'ul-Hadîs — **Hayreddin KARAMAN**
- İslâm Fıkhında Meşru' Kazanç — **Hüseyin KÜÇÜKKALAY**
- İlm-i Kelâm Dersleri — **Dr. A. Arslan AYDIN**
- İslâmda Kadın ve Yarı Aydınlar — **M. Said ÇEKMEGİL**
- Tarih boyunca Kıbrıs — **Veli ERTAN**
- Kıbrıs Buhranı ve Patrikhane — **Kemâl YAMAN**
- Samimî bir istek (İktibas)
- Alkol ve Tevlit Ettiği Zararlar — **Dr. M. Hulûsi BAYBAL**
- Eksiklerimiz — **A. H. KARAKULLUKCU**
- İnsan ve Vazifesi — **Mehmed AYDIN**
- Türk Münevverinin Tarihi Mes'ûliyeti — **Zübeyir YETİK**
- Hadîsde Mü'minlerin Lideri — **Ali Tantâvi** — **Terc. M. CAVLAK**
- Büyükler Büyügü — **A. AZZAM** — **Ter. H. KARAMAN**
- Haberler
- Okuyucularla Başbaşa

HÂDİSELER—DÜŞÜNCELER

Makarios ve çetesinin sekiz aydan beri kan ve ateşe verdiği Yeşil Kıbrıs üzerinde, mazlumların havarisi gibi kanat açan jetlerimiz, mahzun mahzun dalgalanan **ALBAYRAK**'ın hayâsiyet ve şerefini kurtarmakla kalmamış, aynı zamanda Rumların beyinlerine bereketli bir yağmur gibi bi mermi indirmişlerdir.

Müdafaadan âciz, silâhtan tecrid edilmiş bi-çârelere saldırmanın; yavru kuşlar kadar ma'sûm çocukları banyolarda kanlı pençelerle boğmanın; kurbanların cesetlerini esatırı bir canavarlıkla çukurlara itlemenin verdiği vahşî cesaretle kuduruldukça kuduran bu Hellenizm artıkları, bomba şimşekleri beyinlerinden inince su görmüş kuduza dönüdüler ve çıldırdılar.

Cihanşümul rahmet ve merhametin Peygamberi Hz. İsa Aleyhisselâm'a ve onun saf talimlerine inandıklarını ildida eden bu küfür ehline ne Hz. İsa Peygamberin temsil ettiği rahmet te'sir etmiş, ne de hiristiyanlığın güya saf düsturları bu hunharlıktan kendilerini alakoymuştur.

Kıbrıs ve etrafında kopan fırtına «**Bütün küfür bir ordu**» İslâmi düsturunun doğruluğunu bize bir kere daha göstermiştir. Ehl-i küfür, din kardeşlerimizin sekiz aydanberi doğranmasına kulak vermemiş; dünyanın sağır vicdânında bu haklı ve insanî dâvamız ma'kes bulmamıştır. Halkaniyyet esaslarına dayandığı söylenen beşerî adalet temsilcisi cihangir devletler, Kıbrıs faciasında - her nedense - mukaddes bir infial göstermemişlerdir. Bu (her nedense)'yi gayet iyi biliyoruz: Çünkü onlar küfür ehli, biz ise müslümanız. Müslüman olduğumuz için de aslanı kediye boğdurucrasına soydaşlarımızı boğdurarak kalblerinde yanan hiristiyanlık ateşini müslüman kanıyla beslemek isterler. İşte meselenin ruhu!...

Şaire hak vermemek ne mümkün?

Beşerin adli masal, hak zıpırıdır yalnız,
Dövülen mahkemelerden kovulur çünkü culuz!

Küfrün mümessillerine göre haklı olan sadece Makarios ve işlettiği cinayet çetesi idi. Beride ma'sum insanların ma'sumiyet beraeti, kimsenin gözüne batmıyor, dünya zulme alkış tutuyordu sanki.

Keşmirdeki mücahide, Cezayirdeki kahramana ağladığımız kadar Kıbrıstaki şühedaya da ağladık. Sekiz aydan beri soydaşlarımızın çektiği ıstırabı içimize gömmeğe çalıştık. Fakat bundan fazlası da behimi bir tahammül sayılırdı. Müslüman - Türkün ezeli hasleti ise buna imkân vermezdi. Barışta sulh güvercini, harbte savaş kartalı olan bu **Ordu - Millet**, bir kerre daha haksızlığa karşı, zulme karşı şahlanmasını bildi. Hele Hilâl'in gölgesinde beslediğimiz ve istiklâl tanıdığımız, Avrupanın sımarık çocuğu bu Yunan Milleti 30-40 senede bir bizden tekme yemeden duramıyor. Fakat onlar her zaman mütecavizdi, biz ise ma'sum. Bunun için onlara karşı yaptığımız şey meşrû' müdafaadan, ihtirak-ı haktan başka bir şey değildir.

Bin yıl kadar **İslâm Dünyası**'nın kaderine el koymuş bir millet olarak, İslâm Dini gibi mefkûreyi bir manzumenin müntesipleri olarak ağırbaşlılığımızı muhafazaya çalıştık. Dünyayı yeni bir bâdireye atmanın ağır mes'ûliyetini müdrik bir neslin ahfadı olarak dâvamızı dalma beyaboğmiel hukuk ve insanlık ölçülerine göre halletmeğe uğraştık. Fakat eller boş döndü.

Kıbrıs uçuşlarımızı tecâvüzî bir kisveye bürümek istiyen yerli ve yabancı düşünür taslaklarına Rumların insanlık dışı hareketlerini ve nihayet Yzb. Cengiz Topel'e yaptıkları - yamyamlara taş çıkartan - barbarlığı hatırlatalım.

Kaplamış yurdumun afakını, madem şühedâ,
Varsın olsun, kalanın uğruna Cengiz(*) de fedâ!..
«Hem gaza, hem de şehadet, ne saadet bu» derim,
Çiğerim yansa da söndürmek için azmederim.

M. AKİF

Din gibi, vatan gibi, bayrak gibi mukaddes mefhumların uğrunda ölenlerin, i'lay-ı kelimetullah için can verenlerin adı **şehid**; rütbesi **şehadetlik**. Böyle kutsal kavramlara inanmayanların nezdinde ise şehadet, budalaca ölmektir.

«Milletim nev'-i beşer, vatanım ruy-i zemin» diyen vatansızların bu uğurda vereccekleri hiçbir şey yoktur. Ama biz, can pazarında can, kan pazarında kan verdik. Bunun içindir ki vatanın her karış toprağı gök kubbenin çevrelediği büyük bir mabet kudsiyyetini taşır.

— Devamı sayfa 27'de —

(*) Şiirin aslında bu isim «Âsım» diye geçer.

Allah yolunda şehid olanlara, ölüler demeyiniz. Onlar, gerçekten diridirler, fakat siz hissetmezsiniz.

(Kur'an-ı Kerim)

İslâmın İlk Emri

OKU

Cihad, Kıyamete kadar baktir.

(Hadis-i Şerîf)

Sayı : 38 ★ Cilt : 4 ★ Dini, İçtimaî, Edebi Aylık Mecmua ★ Yıl : 4 ★ Eylül 1964

30 AĞUSTOS RUHU

Süleyman ÖZKAFA

Zamanlar içerisinde nasıl ulvî zamanlar, mekânlar içerisinde nasıl ulvî mekânlar var ise; aylar içerisinde de ağustos ayı, biz Müslüman-Türklerce ulvî bir aydır. Bağrıyanık Anadolu'nun bu ayda zahavet damarları aşılır, diğer aylarla nisbet kabul etmiyecek şekilde, niğmetlerini evlâdına bol bol bahşeder...

Türk Tarihinin sahifelerini göyle bir karıştır, Ağustos ayı zaferlerle doludur. Mağrur Bizans bu ayda Malazgirt'te Türkün ayağına kapanmış; Anadolu kapılarını, Battal Gâzîlere bu ayda açmıştır. Haçlı zihniyeti, Mohaç'ta, bir daha hortlamıyacak şekilde, bu ayda gebertilmiştir. Yunan zürilerinden Türk Yurdu bu ayda temizlenmiştir. Mahzun yüzlerle, aylardır ufuklara bakan Kıbrıslı Türkü 64 yıltımız bu ayda selâmlamış ve ona zaferin ilk müjdelerini sunmuştur. Ağustos ayı Türk subayının bir üst rütbeye terfi ettiği aydır; Cengiz Topel yüzbaşıktan, askerin en son rütbesi, şehitlik rütbesine bu ayda erişmiştir.

Malazgirt'ten bu yana dokuz yüz sene geçmiştir. Fakat Malazgirt'i de, 30 Ağustos'u da ve bu iktisi arasında geçen bütün zaferleri de aynı ruh kazanmıştır. Vantalar: Kılıç, top ve jettir. Fakat ruh aynı ruhtur. Sene 26 Ağustos 1071, günlerden cuma. Güneş bütün gıvalarını yeryüzüne saçarken bütün müminler Allah'a el açmış Türk Ordusunun muzaffariyeti için dua etmekteydiler. Ordusuyla cuma namazını kılan Alparslan, atının kuyruğunu kendi eliyle bağladıktan sonra beyazlar giyinmiş ve kokular sürünmüş olduğu halde atına atladı:

«Bu muharebede mağlûp olursam bu beyaz elbisem kefenim, bu yer de mezarım olsun. Zafer hakkındır!...»

Dedi ve hücum emrini verdi...

Batan güneşle bin yıllık Bizans ta kaybolıyordu...

Aynı ruhu sekiz buçuk asır sonra Çanakkale şehitlerinde görüyoruz. Onu Başkumandanımın ağzından dinliyelim:

«— Biz ferdî kahramanlık sahneleriyle meşgul olmuyoruz. Yalnız size Bomba sırtı cuk'asını anlatmadan geçemiyeceğim. Mütekabil siperler arasında mesafemiz sekiz metre, yani ölüm muhakkak, muhakkak... Birinci siperdekiler, hiç biri kurtulmamacasına kâmilen düşüyor, ikincidekiler, onların yerine gidiyor. Fakat ne kadar zayıatı gıpta bir itidal ve tevekkülle bilip musunuz! Ölenî görüyor, üç dakikaya kadar öleceğini biliyor, hiç ufak bir fütur bile göstermiyor, sarsılmak yok! Okumak bilenler ellerinde Kur'an-ı Kerim, Cennete girmeğe hazırlanıyorlar! Bilmiyenler keline-i şehâdet çekerek yürüyorlar. Bu, Türk askerindeki ruh kuvvetini göstiren şayanı hayret ve tehrik bir misaldir. Emin olmalısınız ki, Çanakkale muharebesini kazandıran, bu yüksek ruhtur.» (1)

Dokuz yüz sene sonra Alparslan'ın ruhunu onsun torunu Cengiz Topel'de görüyoruz. Bu ruh dört beş asterlik haberde görüldü:

«Cengiz Topel uçuşa çıkmadan evvel iki rekât namaz kıldı, sonra annesini kucakladı ve onun hayır duasını alıp yola çıktı. Jetine bindi ve havalandı. Fakat içinde bir his ona mühim bir şeyi unuttuğunu söylüyordu. Havalanınca unuttuğu aklına geldi, geri döndü. Beyaz bir bez üzerine sarılmış Kur'an-ı Kerîm'i aldı. Onu öptü, öptü... Ona alnını ve gözünü sürdü... Ve Onu kalbinin üzerine koydu ve tekrar semâlara yükseldi.»

Çanakkale siperlerinde, üç dakika sonra öleceğini bilen mehmetçik nasıl fütursuz destanlar yarattı ve öldü ise; Cengiz Topel de yirmibeş metreden

(1) Türkiye İstiklâl ve Hürriyet Mücadeleleri Tarihi Cilt: 18 sh: 10415.

(Devamı 25. sahifede)

Tefsir Köşesi :

ZULMETİ YIRTAN NUR

Mustafa ATEŞ

— SÛRE-İ ŞERİFENİN İSİMLERİ —

1 — Suret-el fatiha ve Fatihat-el Kitab: Kur'andan ilk nazil olan değilse de Kur'ânın başına yazıldığı ve ilk defa Kur'andan okunduğu için bu isim verilmiştir.

2 — El-mesâni: Namaz farz kılındığı zaman Mekkede, kıblenin tahvili sırasında Medinede nâzil olduğu için bu ismi almıştır.

3 — Seb'almesani: Yedi âyet olduğundan böyle isimlendirilmiştir.

4 — Ümm-el-Kur'an: İcmalen Kur'an-ı Kerimin esaslarını ihtiva ettiği için böyle tesmiye edilmiştir.

5 — Suret-el-Kenz: Arşın altındaki bir hazineden nazil olduğu için.

6 — El-kâfiye, El-vâfiye, El-nur, El-şifâ, El-şâfiye gibi isimlerle de tesmiye edilen bu surenin 20 den fazla ismi mevcuttur.

— SÛRENİN FAZİLETİ —

Fatiha suresinin fazileti saymakla bitmez. Bu hususta pekçok eser varid olmuştur. Ezcümle şu hadis-i Kudsi, fatihanın yüksek ruhunu ve fazîletinin sümûlünü ne güzel izah etmektedir.

«Ben, salât suresi olan Fatihayı, benimle kulum arasında yarıyarıya taksim ettim. Yarısı benim, yarısı da kulumundur. Kulumun istediği hakkıdır. Kul الحمدلله رب العالمين deyince Allah da kulum bana hamdetti, der. Kul الرحمن الرحيم deyince Allah: Kulum beni sena etti, der. Kul مالك يوم الدين dediği vakit, Allah: Kulum beni temcit etti ve buraya kadar benimdir der, Kul (اياك نعبد واياك نستعين) deyince Allah: Bu benimle kulum arasındadır ve kuluma istediği verilecektir, der. Kul (اهدنا الصراط المستقيم صراط الذين انعمت عليهم غير المغضوب عليهم ولا الضالين) dediği vakit Allah: Burası sadece kulumundur, kulumun istediği hakkıdır, kendisine verilecektir, der.»

— FATİHANIN GERÇEKLEŞTİRDİĞİ TEVHİT —

Kur'anı Kerimin ulvi maksadını birkaç veciz cümle ile gözlerimizin önüne seren bu sure-i şerifenin mânasını daha iyi anlamak için bir iman herc ü merci içinde çalkanan Mülâdi 7. asrın başlarına dikkatimizi çevirmemiz icabeder.

7. asrın başı, Şarkın çok gölgeli ve karanlık ufuklarından ebedî fecrin doğuşunu bekliyen insan oğluna, sadece yeni bir hayatın başladığını değil, yeni bir iman manzumesinin de doğmak üzere olduğunu müjdeliyordu. Çünkü İlâhî ve beşerî her konun zamanla çiğnenmiş, kilise ve mâbetler, ruhanilerin iştirâk ettiği cinayetlerle kirlenmiş, dünyada, beşeriyyete sinesini açacak mânevi bir sığınak kalmamışı. Küfür ve ilhad fırtınası, ahlâk ve fazilet namına yaudırılmak istenen her şeraveti söndürmüş, insanlık mihrâcı bir ağızlık ile uçurumun kenarına gelmişti. Artık dünya her çeşit müşrikliğin panayırı halini almıştı. 7. asrın başlangıcı dünya üzerindeki bütün cemiyetlerin topyekün bütün kadro ve müesseseleriyle eriyip dağıldığı, dinî ve ahlâkî her esasın çürüdüğü ve koptuğu bir çağdı. İslâmın zuhuru yıllarında Şark, Kısraların hükümranlığında türlü felsefi düşüncelerin ve mücerred kavramların hayal dehlizinde mukadder bir penah arardı. Garp, Kayserlerin Hristiyanlık adına fikir ve muhakemeyi imha eden koyu taassubu ile teslisin girdabında boğulmak üzereydi. Vaziyet yeni ve müsbet bir dinin nurlu irşadına insanlığın en çok muhtaç olduğu demlerdi.

Herşeyden önce şu kat'i olarak bilinmelidir ki din, beşeriyyet için fitri bir ihtiyaçtır. Dünyayı dolaşınız, duvarsız, kanunsuz, edebiyatsız, servetsiz şehir bulacaksınız. Fakat mabetsiz ve ma'bûtsuz şehir bulamıyacaksınız.» cümlesi de, din fikrinin ve din duygusunun -tezahürü ne olursa olsun- fitri olduğu inancını garbli kafanın tasdikinden başka bir şey değildir. Ancak beşeriyyetin bu fitri dinden ayrılarak türlü müşrikliğe boyun eğmesi, hilâfet ve niyâbet gibi kendisine hürriyet ve şahsiyyet kazandıran ilâhî misakı unutması neticesi meydana gelmiş marazî bir haddisedir ve hiç bir zaman ilk dinin tevhid esasına dayanan fitri ve umumî bir din olmadığını isbat etmez.

İnsan oğlu ne zaman bu eczeli misakını unutmuşsa bunu kendisine ihtar eden haberciler gelmişler ve fitri dinin öz davasını -Allah'ın birliğine dayanan tevhid inancı- zımmetlerine teblığ etmişlerdir.

İşte İslâm, Kur'ân-ı Kerim'in ilk sûresinin ilk âyetine bu eczeli misakı ihtar ederek ana unsurunu, öz cevherini müntesiblerine telkin ederek başlıyor. (الحمدلله رب العالمين) Hükümet-i Rabbaniyesi, pul-peresliğin her türlüsünü yıkıyor, beşeriyyeti semavî ve tahtî ilâhlardan; taştan, ağaçtan yontulan ruhsuz tanrılardan ve fânî mabutların azgın ceberûtundan kurtarıyor. İslâm, dimağlara, bu rengârenk varlıkların; bu günâğın mevcudatın; bu yıldızlarla süslü esrarlı gökleri; her mevsimde dağları, vâdileri süsleyen çiçeklerin ve her an istihaleler geçiren bu alemin ve onların bağlı bulunduğu ilâhî kanunların sahibine, o Kâdir-i mutlak'a inanma fikrini yerleştiriyor. Bütün sır perdelerini zan-azar aşıyarak bu hakîkatleri elde etmek için gayb, yokluyan ve tecessüsünü gidermek için ferdây-i hilkatten beri (mutlak) ı bulma çabası içinde olan insanın asırlardan beri mebde' ve mead mevzuunda tekâsüf eden cehdi de gösterdiklerimiz ki bir Fatır-ı Mutlak vardır. Demek ki:

Alemlerin Rabbi bir tek Allah, vardır ve birdir. Şeriki ve nazîri yoktur. Külli irade sahibidir. İbadete lâyık ve müstehak olan ancak O'dur. İlmi herşeyi kuşatmıştır. Herşeyi yaratan, besleyip büyüten, terbiye edip kemale getiren O'dur.

Görülüyor ki bu esasta akla mugayir, mantığa uymayan hiçbir şey yoktur. Kur'ân-ı Kerim'in öğrettiği vahdaniyyet fikri, düşünen her kafanın hudutlarına sığacak kadar sâde ve basittir. Esasen 7. asrın ihtiraî teşevvüjleri ancak böyle müsbet bir dinin akl-ı selime hitab eden emirleriyle, fikir ve muhakemeye dayanan açık ve sade esasları ile, insan fıtratına uygun tevhid akîdesiyle bertaraf edilebilirdi. Artık şuuru yormadan, akîl melekeleri ta'til etmeden kafalara yerleşen bu imandan sonra paganizme, müşrikliğe dönüş yoktur. Bu türlü müşrikliğin bir daha hortlamıyacağını, ancak dünyaperestliğin gitgide artacağını Peygamberimiz bize haber vermiş ve bizim için dayandığı en büyük endişenin bu olduğunu da izhar etmişlerdir.

İslâm itikadını dört Rabbani cümlede hulâsa eden Fatiha sûresi, ilk ayetiyle vahdâniyyet akîdesinin asli rüknünü her türlü şübhe ve tereddüdden uzak kalblere yerleştirmiştir. Kur'ânın diğer âyetlerinde de bu esas rüknün âfaki ve enfüsî delillerle tafsil edilerek insanın körükörüne bir inanca saplanması önlenmiştir.

(الرحمن الرحيم) Tevhid akîdesinin ikinci rüknü, bir olan Allah'ın, kemal sıfatları ile muttasıf ve noksan sıfatlardan beri olmasıdır. -O, bu sıfatları ile mahlûkatına karşı rahmet ve re'fetinin sonsuzluğunu göstermekle kalmaz, aynı zamanda daha evvel, ülûhiyyet hakkında beşer aklı kafasına solukan yanlış telâkkileri ve bu telâkkilere dayanan batıl itikadları da söküp atıyor. Bu iki kemal sıfatı, bize, ma'budumuzun kim olduğunu iyice izah ediyor. Artık gazabını teskin için kurbanlar takdim edilen, hiddetini gidermek için kutsal harimine vasıtalar konulan bir tanrıya değil, rahmetinin sümûlünden her mahlûka nasibini veren, korkudan ziyade sevgi ile bizi itaata sevkeden Rahman ve Rahim Allah'a inanıyoruz. Kökü nâmûtenahiliye doğru uzanan ihtikat eseri her an zahir olan bir ihtiyaç neticesinden hissesini almıyan hiç bir nasibsiz yoktur. Zaman zaman, beşeriyyet çamurundan Arş-ı ahadiyyete hırlayanlar olmuşsa bile, Cenâb-ı Hakkın rahmeti bilfiil onları da kuşatmıştı. Allah'ın bu sümûlü rahmetini ve engin lûtfunu, yine onun ni'metine gark olmuş nice şaşkınlar, kendi büyüklüklerinin, kendi çalışmalarının eseri sandılar da (أنا ربكم الاعلى) «Benim, en yüce Rabbınız» diye sahte büyüklük içinde benliğin kurbanı olarak göçüp gittiler. Hem sade kendileri değil, onlara karşı bir ikaz sayılması yükseltmiyen tâbi'lerini de sürükleyip götürdüler.

(مالك يوم الدين) İslâm itikadının (meâd)-âhiret, ceza ve mükâfat meselelerini ihtiva eden bu üçüncü rüknün de, bize, bu dünyadan başka insanların hisabe çekileceği başka bir âlemin varlığını isbat ediyor. İkinci bir hayat fikri, semavî ve beşerî dinlerin hemen hepsinde mevcuttur. Kıyamet ve âhirete ait düşünceler, insan hayatında çok derin izler bırakmış ve ölümün (adem-i mahz) mutlak manada yok oluş olmadığını insanlık daha çocukluk çağlarında idrak etmiştir. Rûhun ölmeziği, herkesi bir parça meşgûl eden bir düşüncedir. Bunun için de kıyamet ve neş'et-i ahire hakkında yığın yığın inanışlar, esatir ve hurafelerle karışık itikatlar meydana gelmiştir. İslâm bu külli kaideyle ilkel cemiyetlerden beri yaşayan eşlen ve hurafelerin de birer nebze hakikat payı bulunan âhiret fikrini tashih etmiş, onu asırların tekâsüf ettiği hurafelerden temizlemiş ve müntesiplerine saf bir iman esası olarak sunmuştur. -Bu çürümüş kemikleri kim dürilecek» diye ba's-ı ba'delmevti inkâr edenlerin korku ve telâşı, kendilerini, bu akibete teslim olmaktan kurtaramıyacaktır. Bu âyet-i kerime bütün insanların yaptıklarından hesaba çekileceğini ve o gün, din gününün hâkimi sahibi olan Allahtan başka bir varlığın bulunmıyacağı sahîh olmayan müelemel olarak tasrih ediyor ve tafsilini diğer sürelere bırakıyor.

İnsan, bu âleme birçok mükellefiyetler yüklenerek gelmiş bulunuyor. Bu mükellefiyetlerle o, mesûl tutulacaktır. Bir damla nutfe iken şahsiyet ve ferdiyyet kazanan insan iyi veya fena amellerinin karşılığını o gün bulacaktır. Buna imanımız tamdır.

Fatihada tesbih edilen dört asıl rüknün sonuncusu da (اياك نعبد واياك نستعين) ayeti celilesinde, yukarıdaki âyetlerde mücmel olarak zatından, sıfat ve efâlinden bahsedilen Rabbelâlemine bir hiss-i mahabbetle ibadet etmemizin ve her yardımı ancak kendinden istememizin gerekli olduğunu izah ediyor. Artık, rububiyyeti tasdik edildikten ve kemal sıfatlarla muttasıf olduğuna yakın hasıl olduktan sonra sır, Hasılıka mahlûk arasındaki münasebete ve bu münasebetin esaslarına gelmiş bulunuyor. Diyanetin gerçek ruhu işte buradan başlıyacaktır. Dünyaya ümek bir içtimaî topluluk, bu âbid-ma'bud münasebetinden doğacaktır.

Allah, insanı, hilâfet ve niyabet gibi en büyük emaneti yüklenecek kıvamda yaratttığı için insan, O'na ibadet etmekle me'murdur. Aksi halde İlâhîn nazarında derecesi düşer. İnsanın bu mevkii muhafaza etmesi, dinî vecdin daima yaşayabilmesi için bir hiss-i tekrim ile Ma'buda secde etmesini bilmelidir. Şirkten temizlenen gönüller, tevhid akîdesinin verdiği inşirah ile yalnız O'na ibadet etmenin ve her türlü fasiliyet için ancak O'ndan yardım istemenin şuuruna ermelidir. Bu şuurun fertlerde, ancak, cemaatler ve cemiyetler hâlinde ibadet etmekle gelişeceğini de âyet tasrih ediyor. Putların üründen kemal-i nefsetle kalkan insanların önem bunlarında eşilmesi bir alçalış değil, bir urûc, bir yükseliştir. Maddî varlığımızın, cismanî heykelimizin bütün olanca güzelliğini kendisinde toplıyan, guur ve idrakimizin merkezi, dış âleme açılan bu menfezlerimizinin kutbu olan başımızı secdeye koymak, bir düşüş değil, melekûta kanat açışıdır.

Fatiha sûresinin bundan sonraki âyetleri de, yolumuzun tam ortasını cami', ağyarini mani bir tarifini yapmakta, hiç şübhe ve tereddüde mahal bırakmıyacak şekilde gideceğimiz yolu aydınlığa kavuşturmaktadır. O şuura yükselen iman ile bizi bu aydınlık yolda sâbit-i kadem kıl, Ya Rabbelâlemin!...

(Devamı var)

RAHMET

Serap... Yollar, vaadler serap. Bu çöllü çöl yolculuğunda vaad edilen vâha serap. Hangi bağrı yanığın kandırır bu serap? Öyleyse ağlıyalım belki kurtulur şu bitap.

Yıllar yılı rahmet bekledi şu gül... Veren ellere kelepçe oldu günah. Yer bakır, gök demir ve boynu bükük gül... Göz yaşıyla sulanmıyınca, ağlıyalım, ağlıyalım.

Yerler kıpkızıl, kan. Şu yetimin gözlerine bak; bu kanı temizlemek için ağlıyor, ağlıyacak... Eeet, ağlıyacağız o kan, rahmet yağacak.

Dere yatakları kupkuru kum, denizler tuz gölü hep. Her koşan durmuş, denizler, dereler kurumuş, ağaçların elleri gökterde, güzler yerlerde rahmet, göz yaşı kadar rahmet!... Yeşile hasret, kızıl yerlere rahmet.

Emrine uyan elim yok sana acayım, hangi günahkâr gözle ağlıyayım. Evini yıktım, kapını kapadım, nasıl varayım?.

EY RAHMAN OLAN, RAHM' ET!

ÖMER OKÇU

HADİS KİTAPLARI

Hayreddin KARAMAN

a) Dereceleri :

Hadis konusunda ortaya konmuş eserler, gerçekten büyük bir yekûn tutmaktadır. Bunların bir kısmı basılmış ise de, büyük bir kısmı ya bize kadar ulaşmamış veya, tozlar içinde gizlenmiş cevherler gibi, kütüphane raflarında «yazma olarak» kalmıştır. Bunlar, ilim çilesine katlanabilecek çapta büyük bilginleri beklemektedir.

Hadis kitaplarının bu kadar çok olması garipsenmemelidir. Çünkü, Rasûl-i Ekrem Efendimizin hadisleri, sayılamayacak ve bir kitapta toplanamıyacak kadar engin bir hazinedir. İmam Ahmed b. Hanbel, «Müsned» ini, 750.000 hadisten seçme yaparak meydana koymuştur. Halbuki, müsned'in içine aldığı hadis sayısı, 40.000 i bulmamaktadır. (Bak: Müsned, «M. Şâkir baskısı» 1/23.)

Süyûti, Cem'ul-cevâmi' adlı eserinde, bütün hadisleri toplamak istemiş, kitabı bitiremeden vefat ettiği için ancak 100.000 hadis toplayabilmiştir. Kendisi şöyle derdi: «Yeryüzünde bulunan, kavli ve fi'li hadislerin sayısı çok olsa iki yüz küsûr bini biraz geçer...» Halbuki Münâvî, «Bu onun bilebildiğidir, gerçek nihâî sayı bu değildir.» diyor.

İşte bunca hadisi içine alan bu kadar kitaba, ayni sıhhat ve kıymet ölçüsüyle bakmak mümkün değildir. Bu sebeple bilginler, hadis kitaplarını sıhhat bakımından derecelere (الطبقات) ayırmışlardır.

Birinci derecede Buhârî ve Müslim'in sahihleri ile İmam Mâlik'in Muvatta'a yer alır. Bu kitaplarda, mütevatir, sahih ve hasen nev'inden hadisler vardır.

İkinci derecede Tirmizî'nin Câmi'i, Ebû-Dâvûd'un süneni, Ahmed b. Hanbel'in müsned'i, Nesâî'nin «Müctebâ» sı bulunur. Bunlar, birinci tabaka kitapları seviyesinde değildirler. Fakat müellifleri, ortaya koydukları sıhhat (hadisin sağlamlığı) şartlarına titizlikle riâyet etmişler ve bu kitaplar, sonra gelen islâm bilginleri nezdinde kabul görmüştür. İçlerinde pek az zayıf hadis varsa da, bunlar da bir bir tesbit edilmiş, şerhlerinde gösterilmiştir.

Üçüncü derecede yer alan kitaplarda, şâzz, münker, maklûb gibi birçok zayıf hadis nevi'leri olduğu gibi, râvilerinin de bazıları, hâli meçhûl kişilerdir. İbn'u Ebî-Şeybe'nin, Tayâlisî'nin, Abd. b. Humeyd'in müsnedleri; Abdurrezzak'ın musannefi, Beyhakî, Tabarânî ve Tahâvî'nin kitapları bunlara örnek olarak zikredilir.

Bu tabakada bulunan kitaplardan, sıhhatli olarak faydalanmak, ömürlerini hadis konusuna vermiş bilginlerin işidir.

Dördüncü tabakada; taklîd asrında yetişmiş bazı hikâyeci, vâiz, mutasavvıf, tarihçi ve bid'atçı kişilerin ağzından ve elinden toplanmış asılsız ve zayıf rivayetlerle dolu kitaplar vardır. İbn'u Mürdeveyh, İbn'u Şâhîn, Eb'us-seyh... gibilerin kitaplarını örnek olarak kaydedebiliriz. (Bak: Siyer-i celile-i nebeviyye mukaddimesi, İ. Hakkı İzmirli.)

Bu kitaplar, ancak bid'at ve hurâfeye örnek vermek için ele alınabilir.

b) Hadis kitaplarının çeşitleri:

Hadis kitapları, muhteva ve şekil bakımından da bir kaç kısma ayrılır: Sahihler ve câmi'ler, müsnedler, mu'cemler, müstedrekler, müstahraceler, cüz'ler...

I — Sahihler (الصحاح) :

Bu nev'in içine; Buhârî, Müslim, Ebû-Dâvûd, Tirmizî, Nesâî ve İbn'u Mâce'nin kitapları (El-kutub'üs-sitte) girmektedir. Ancak altinci kitapta görüş ayrılıkları vardır. Bazıları Muvatta'ı altıncı kitap sayarken (İbn'u Esîr gibi), bir kısmı bu, Dârimî'nin müsnedidir diyor; (İbn'u Hacer'il-Askalânî gibi.)

Bir hadisten sonra (رواه الجماعة) ifadesini görürsek, ilk beş kitapta bu hadisin rivayet edildiğini kesinlikle anlarız. İlk iki kitap için de (الصحيحان) ifadesi kullanılır. Bu iki kitabın müellifleri tarafından rivayet edilen hadisi anlatmak için (متفق عليه ، رواه الشيخان) denir.

Sırf sahih hadisleri toplayanlar manasına gelen (الصحاح) tabiri, muhtevanın çoğunluğuna göre söylenmiştir. Aslında son dört kitap, ilk ikisi derecesinde zabt ve dikkat vasfını taşımaz.

Bu eserler dışında, sahih rivayetleri toplamak için meydana getirilmiş kitaplar vardır. (Bak: Er-risâle'tül-müstatrafe: 16-21).

Altı kitabın herbirine ait önemli özellikler vardır:

Hüküm bakımından hadisleri incelemek isteyenler Buhârî'nin sahîhine bakmalıdır.

Ta'lîk (hadisi senedsiz rivayet) ın az olmasını isteyen Müslim'in kitabını bulsun. (Bu eserde, ta'lik yoluyla rivayet edilen hadis sayısı on dördü geçmemektedir. Bak: Irâki, İbn'u Salâh şerhi: 20, 21).

(Devam edecek)

SEÇME HADİSLER

36. *Ebû-Ümâme'den (r.a.):*

Rasûllullah (s.a.), veda' hacında hitabede bulunurken işittim; şöyle diyordu: «Allah'tan korkunuz, beş vaktinizi kılınız, ramazanı tutunuz, mallarınızın zekâtını veriniz, emir sahiplerine itâat ediniz, (bunları yaparsanız) Rabbinizin cennetine girersiniz.

(Tirmizî).

Bu hadîs-i şerîf, cennet yolunun Allah kulluğundan geçtiğini ifâde ediyor. Allah kulunun en büyük vasfı, bütün hareket ve davranışlarını Allah rızasına göre ayarlamaktır. Onun en büyük korkusu, Allah'ı hoşnut edememektir. Bütün cihan ondan hoşnut olsa, En Büyük Sevgili hoşnut olmadıkça, Allah kulu mes'ûd değildir. Onun rızası ile başka bir şey karşılaşırsa, rızâyı tercih, şart-ı ubûdiyettir.

37. *Câbir'den (r.a.):*

Kişi ile küfür ve şirk arasında namazı bırakmak vardır. (Namaz bırakılınca, küfür ile mükellef arasında bir şey kalmaz.)

(Müslim, Tirmizî, Nesâî..)

Bu ve benzeri hadîslere dayanarak bazı bilginler (Ahmed b. Hanbel, İbn'u Mübârek, İshâk.. gibi) namaz kılmayan insanların islâmdan çıktıklarına hükmetmişlerdir.

Ebû-Hanîfe, Müzeni (şâfiîdir), diğer bazı şâfii bilginler ise, «namaz kılmayan bir kimse, onun farz olduğunu inkâr etmedikçe dinden çıkmış sayılmaz. Ancak, Allaha karşı, farz derecesinde bir vazîfeyi terketmiş olmaları dolayısıyla, islâm müeyyidelerinden darb ve habs; bu gibi mükelleflere, namaz kılmaya başlayana kadar tatbik edilir» derler.

İmam Mâlik ve Şâfii, daha büyük bir cezanın tatbik edilmesi gerektidir ictihadında bulunmuşlardır.

Günde beş vakit kulu, Mevlânın huzuruna, özel bir hazırlıktan sonra çıkarsa namazın, onun rûh ve madde hayatı üzerinde şüphesiz büyük tesirleri vardır. Bilhassa şuûr'un Allah ile meşgûliyyetini temin, Allah ile ma'nen beraber bulunma duygusunu tahrik gibi tesirleri kayde değer. Bu ulvî ve eşsiz vesile terkedilince gönül, ister istemez Mevlâ'sı ile ilgisini kaybedecek, Onu andıkça, suçluluk ve kusur hâlet-i ruhiyyesi içinde ezilecektir. Hattâ belki de «Rasûl-i Ekrem'in haber verdiği- korkunç akıbete doğru kayacaktır.

38. *Enes'ten (r.a.):*

Kim bir namazı unuturca, onu hatırlayınca hemen kılsın; bunun keffâreti ancak budur. «Beni hatırlamak için namazı kıl...»

(Buhârî, Müslim, Ebû-Dâvûd...)

Beşer aklının kavrayamadığı sırlardan biri de, Allah'a nasıl ibâdet edileceğidir. Bunu, bizzat Allah, sevgili peygamberleri ağzından öğretir. Bu hadîs bize, namaz ibâdetinin yerine, bir başka şekil ve tarzda ibâdetin geçemiyeceğini öğretiyor.

HADİS RÂVİLERİ :

4 – Hz. Âişe (r.a.) (Mü'minlerin Annesi)

Kız kardeşinin oğlu Urve'ye, Bakî Kabristanına defnedilmesini vasiyet etmişti. H. (57) de vefat etti. Namazını Ebu-Hureyre kıldırdı. Kabrine beş kişi indi: Kız kardeşi Esma'nın iki oğlu — Abdullah ve Urve –, kardeşinin iki oğlu — Kasım ve Abdullah — ve diğer yeğeni Abdullah b. Abdurrahman.

Hz. Âişe (R.A.), babasından, Hz. Ömer'den, Sa'd b. Ebî-Vakkas'tan, Useyd b. Hudayr... dan rivayette bulunmuştur.

Kendisinden rivayet edenler: Sahabe'den: Ebu-Hureyre, Ebu-Müsa'l- Eş'ari, Zeyd b. Hâlid'il- Cuhenî, Safiyye b. Şeybe...

Tâbiûndan: İbnu'l-Müseyyeb, Alkame, Mesrûk, Âişe b. Talha, Amra b. Abdurrahman, Hafsa b. Sîrîn...

Hz. Âişe'den (2210) hadis rivayet edilmiştir.

Ondan gelen senedlerin en sahihi: I — Yahyâ b. Saîd-Ubeydullah b. Ömer b. Hafs — Kasım b. Muhammed — Âişe.

II — Zührî yahut Hişam b. Urve — Urve b. Zübeyr — Hz. Âişe.

En zayıfı: Hârıs b. Şibl — Umm'un-Nu'mân — Hz. Âişe.

ABDULLAH B. ABBÂS

— I —

Rasûllullah (S.A.) in amcazedesi, Annesi Umm'ul-Fadl (mü'minlerin anası Meymûne'nin kız kardeşi).

Künyesi —en büyük oğlu Abbas'a nisbetle— Eb'ul-Abbâs.

Bu zâid bilginlerin güneşi, örülenlerin övdüğü, fetvâ ve fikh'ın kurucu-Kur'ân-ı Kerîm'in müfessiri, meâlen açıklayacısıdır.

Hz. Peygamber (S.A.) ın'b vadisinde iken amcası Abbas ona: «Her halde Umm'ul-Fadl hamile dir..» deyince Rasûllullah (S.A.): «Umarız ki Allah gözlerimin bir oğlan çocuğu ile aydın eder.» buyurdu ve işte bu çocuk «Abdullah» doğdu.

Hicretten üç yıl önce dünyaya gelmiştir. Rasûllullah (S.A.) onu, kardeşlerini ve babası Abbas'ı severdi. Abdullah'ı, Ubeydullah'ı ve Küseyn'i ayrı ayrı yapar: «Bana kim önce gelirse ona şu var...» derdi. Onlar da koşarlar, kimi kucağına kimi sırtına atılır; O da hepsini bağrına basar, kucaklardı.

İslâm Fıkhında meşru' kazanç

Hüseyin KÜÇÜKKALAY

İslâmiyeti tetkik edenler, onun getirdiği ahkâm üzerinde çalışıp göz gezdirenler İslâm fıkhının iki büyük kısma ayrıldığını görecekleridir. Bu iki kısımdan birincisi, (El-ibadât), ikincisi ise (El-Muamelât) dır. Temizlik, namaz, oruç, zekât, hac ve daha başka benzerleri birinci kısmın yani ibadâtın mevzularını, alım satım, ticaret, rehn, vasiyet gibileri de muamelâtın mevzularını teşkil ederler. Burada yapmış olduğumuz taksimden de anlaşılıyor ki İslâm Dini muamelâta çok önem vermiş ve onu bütününün yarısı olarak kabul etmiştir. İşte bu görüş, muamelâta gereken kudsiyyetin tanınmasında büyük rol oynamış ve her ferde mes'uliyetini, leh ve aleyhdeki şeyleri öğretmiştir.

Fıkıh mevzularında ileri gidenler muamelâtı gereği gibi incelemişler, tetkik etmişler, böylece Kur'an-ı Kerim ve Hadisi Şeriflerden bu hususla ilgili pek çok hükümler çıkarmışlardır. Onların, bu meseleler üzerindeki çalışmalarında gösterdikleri sabır ve gayreti takdir etmeyen yoktur. Onlar bu gayret ve çabalarıyla İslâm Hukukunun getirdiği hükümlerin hayat nizamındaki inkâr edilemeyen mühim yerini isbat etmiş oldular. İslâmiyet, muamelât mevzununu incelerken insan topluluklarının saadet ve refahından başka hiçbir şeyi hedef tutmamıştır. Bu hususta (İbn-ül Kayyim) şöyle der:

«İslâmiyet adalettir, merhamettir, menfaat ve hikmettir. Hikmetten mânâsızlık ve hikmetsizliğe, menfaatten ifsat, fesat ve zarara, merhametten merhametsizliğe, adaletten zulme intikal eden her meseleyi islâm hukuku benimsemez. Bazıları islâm hukukunun bahşetmiş olduğu hükümleri yeni hayat şartlarına karşı donuk olarak göstermekle büyük bir suç işlemişlerdir. Fakat onlar cahil kimselerdir».

Bu kısa mukaddimeden sonra şimdi esas konumuza dönelim.

İslâm hukuku, yapılan kazancın helâl olmasını emreder. Helâl olabilmesi için de meşru yollardan elde edilmesi şarttır. Meşru kazanç yolları çoktur. Denilebilir ki bunların hepsi üç esasa dayanır:

1 — Toplum fertleri arasında yardımlaşma,

2 — İhtilâf ve anlaşmazlığa yol açan sebeplerin izalesi,

3 — Ahlâkî hususların gözetilmesi.

Şimdi bu hususlar üzerinde duralım:

1 — İnsan medeni bir canlıdır. Toplumda yaşaması gerekir. Bir fert olarak insan topluluklarından ayrı olarak bir hayat yaşaması imkânsız gibidir. İşte bu insan bütün ihtiyaçlarını yeryüzünde bulabilecektir. Fakat bütün bu ihtiyaçlarını temin için çalışması gerekmektedir. Toplumun bütün fertleri de aynı vazifeyle görevlidir. Böylece cemiyet bir fabrika halinde olacak ve terakkiye doğru yol alacaktır. Böyle bir cemiyette fertlerin yapacağı aksaklıklar cemiyet fabrikasında bozukluklar vücude getirebilir. Zira denildiği gibi cemiyet bir fabrika, fertler bu fabrikanın işçileri, yardımlaşma da bu fabrikanın ruhu mesabesindedir. Böylece bu ruhun bekası için yardımlaşma şarttır.

Her ferdin cemiyette, o cemiyetin bir parçası olarak yaşayabilmesi için mutlaka bir işi, bir görevi bulunması lâzımdır. Cemiyete hizmet etmeden hizmet edenlerin hak ve imtiyazlarını istemek yersiz olur. Başkalarının mallarını yağma etmek, çalmak, vs. gibi şeyler asla meşru olamaz. Keza, islâm hukukunun meşru görmediği işler yaparak onlardan kazanç temin etmek dahi hizmet sayılmıyacağından yasak kılınmıştır. Hülâsa olarak:

a — İnsan ancak insanlarla yaşayabilir.

b — Yeryüzünde insanın her ihtiyacını temin edecek şeyler mevcuttur.

c — Mal ve yeryüzü haddi zatında Cenab-ı Hakkın malıdır.

d — Her ferdin Cenab-ı Haktan kullarına intikal eden bu servette hakkı vardır. Fakat bu hakkını alabilmesi için alacağı şey mukabilinde cemiyete hizmet etmesi ve cemiyet fertleriyle yardımlaşması şarttır.

e — Bu hakkını Cenab-ı Hakkın meşru kılıp gösterdiği yoldan elde etmesi lâzımdır.

Bunlardan da anlaşılıyor ki İslâmiyet, işsiz ve tembel kimselerin istilâsına uğramış bir cemiyet değil, günâh ve düşmanlıklardan uzak, doğruluk ve iyilikle yardımlaşan bir cemiyet arzu etmektedir.

2 — İhtilâfa yol açan sebeplerin izalesine gelince: Tabiidir ki her muamelenin kendine göre bazı esasları vardır ki bunlarsız o muamele sıhhat bulamaz. Onları şöyle özetleyebiliriz:

a — Muameleyi akteden fertlerin mevcut olması.

(Devamı 26. sahifede)

Konya
Yüksek İslâm Enstitüsü
Kürsüsünden

İLM-İ KELÂM DERSLERİ

— 16 —

Dr. A. Arslan AYDIN

Sonra vacip: ya nazarî veya zarurî olur. Meselâ: 5, 10 un yarısıdır; ateş, temas edeni yakar; her insan canlıdır... gibi hükümler, bedihî ve zarurî olan vâciplerdir.

Cenabı Hakkın birliği ise, nazarî bir vâciptir. Çünkü bu hükümde delile ve istidlâle ihtiyaç vardır.

2) Mümkünün Hassaları ve aksamı:

Mümkünün de üç hassası vardır:

a) Ancak bir sebeb, yani bir mucid ile mevcut olmak ve bir sebeble ma'dum «yok» olmaktır.

Çünkü mümkün olan bir şeyin varlığı da, yokluğu da, zatından hariç bir sebeble olabilir.

b) Mümkünün zatı, vücudunu da, ademini de ihtiyaç etmez. Çünkü her ikisi de zatına nisbetle müsavidir. Bir tarafı diğer tarafından evlâ değildir. Sebebsiz olarak bir taraf vaki olsa, yekdiğerine müsavi olan iki şeyden birinin diğerine müreccî olmadan tercihi lâzım gelir. Bu ise muhaldir.

c) Mümkünün başkasından ayıran bir hususiyeti olmak.

Mümkün olan bir şeyin vücudu, sebeb ve illetinden önce bulunamaz. Çünkü, mümkün, hadis olan (sonradan olan) bir şeydir. Hadisin mucidine, sebebin müsebbibine tekaddümü caiz değildir. Mümkün vücudunda, vacibe muhtaç olmakla, vacipten önce, veya vaciple birlikte vücuda gelemez. Çünkü mümkün bidayette de, daha sonra da baki kalmak için sebebe, mucide muhtaçtır. Zira, zatı vücudunun hiç bir zaman iktiza etmez vücudunun, ademine tercihi için daima bir müreccihe ihtiyaç vardır. Mümkün vâciple birlikte olsa, hangisinin vâcip olduğu bilinemez.

Hülâsa, mümkün başlangıçta da bakası müddetince de dâima bir sebebe, bir müessire muhtaçtır. Bu hususta ittifak vardır. Ancak ihtilâf: «Bu ihtiyacın sebebi, (illeti) hudus mudur, yoksa imkân mıdır veya her ikisi midir?» noktasındadır.

Bu mevzuda en kuvvetli görülen rey «Mümkünün mucidi ihtiyacının sebebi» imkândır görüşüdür. Çünkü mümkün başlangıçta da bakası boyunca da dâima vücudunun, ademine tercih edecek bir müessire muhtaçtır. Bu mânâda, mümkünde dâima imkân manası vardır. Halbuki hudus mânâsı bir şey hadis olduktan yani meydana geldikten sonra nihayete erer.

Mümkün: (Mümkün lizatihi) olduğu gibi (vâcib lîgayrihi) de aslında mümkün olan bir şeydir. Çünkü vâcip lîgayrihinin de vücudu zatının iktizası olmayıp, zat ve mahiyyetinden ayrı olan bir mucidin iktizasıdır.

Sonra mümkün: ya âdi veya gayri âdi olur. Demirin sertliği, ateşin sıcaklığı, güneşin ışığı, taşın sukûtu (düşmesi) hep âdi olan, sünnet-i ilâhiyyeye uygun olarak cereyan eden mümkinattandır.

İnsanın uçması, güneşin tutulması, ayın inşikakı gibi hadiseler ise tetkik ile, istidlâl ile sabit olan mümkinattan sayılır. Sünneti ilâhiyeye göre cereyan etmeyen ve harikulâde olan şeylerin hepsi, âdi olmayan mümkinat cümlesindendir.

3) Müstehilin hüküm ve hususiyetleri:

Mümteni veya muhal isimleri de verilen müstehilin hususiyeti ise:

a) Zatı, (yani mefhumu) daima ademini (yokluğunu) iktiza etmek.

b) Kendisine asla vücut arız olmamak,

c) Varlığı aklen mümkün olmamaktır.

Çünkü adem (yokluk) müstehilin mahiyetinin lâzımıdır. Müstehil olan bir şeyin hiç bir zaman hariçte bulunamayacağında da ittifak vardır. Müstehil olan bir şeyin mahiyetinde tenakuz vardır.

(1) Ezeli ve kadim: Evveli olmayan demektir.

(2) Ebedi ve baki: Sonu olmayan demektir.

(Devamı var)

İSLÂMDA KADIN VE YARI AYDINLAR

M. Said ÇEKMEGİL

Bazı gayri münevverlerin en az düşündükleri, fakat bilmeden üzerinde en çok konuştukları meselelerden birisi de İslâmda kadın meselesidir. Meselâ, bunlardan bir kısmının, müslümanlık iddia ede ede İslâmiyetin icap ederse dörde kadar hanımla nikâhlanmaya müsaade etmesini gerilik, yobazlık gibi klişelerle damgaladıklarını sizler de görüsünüz. Bir gün bu fikirsizlerden biri -bizi yanlış tanıdığından olacak- hücum etmek hevesiyle, sözü oraya getirerek:

— Nasıl olur dört kadın alırım ben; olmaz böyle şey! diyordu.

— Kim sana dört kadın alacaksın diyor; nerden çıkarıyorsun bunları? dedim .

— Şeriatiniz değil mi dört tane alacaksın diyen, diye çıkıştı.

— Hayır, dedim. Şeriatin böyle bir emri olmasa gerek. Onda ferdi ve içtimaî ihtiyaç ve zaruretlerin icap ettirdiği zamanlarda, o da adaletle idare edilebilecekse, ancak dörde kadar evlenebilir müsaadesi vardır denildiğini bilirdik ama, sizin dediğinizi asla! Siz bunu bir alime sorsanız daha iyi edersiniz, demiş, fakat razı edememiştik. Ondan sonra aramızda aşağıdaki şekilde konuşmaya devam ettik:

— Hayır olmaz böyle şey; bu ancak geri cemiyetlerde olur!

— Yaa..! Siz bugünkü Almanları kendinizden geri mi görüyorsunuz?

— Hayır, onlar çok ileridirler.

— Öyle ise hatırlarsınız; hani, ikinci dünya harbinde erkeklerinin mühim bir kısmını kaybeden Alman kadınları, lekesiz gezmek istediklerinden olacak, hükûmetlerine müracaat ederek (Nasıl olsa bir erkek bir çok kadınla yaşıyor. Bunlardan birisi hariç, diğerlerinin METRES gibi çirkin bir namla dolaşması utanç vericidir. Bir nizamla erkeklere birden fazla - o zaman gazetelerden hatırımda kaldığına göre on adede kadar - almalarını sağlayınız; Alman kadınlarının şerefini koruyunuz...) mealindeki dileklerini bilmem hatırlar mısınız? Şimdi böyle bir dilekle içtimaî bir zarureti gidermek isteyenleri gerilikle mi itham edecegiz?

Bu soru karşısında biraz düşünmeğe başladı. On, oniki sene evvel olacak, Fransa'da yapılan bir röportajın tercümesini okumuştum, onu hatırladım. Biraz insafa gelir gibi olan muhatabımıza bu vakayı ana hatlarıyla anlattım.

Bir zamanlar, bizdeki ucuzundan münevverler gibi, bir Fransız gazetecisi, okuyucularına Müslümanların geri (?) olduklarını göstermek için memleketlerinde bulunan kuzey Afrikalı bir müslüman hariciyecisiyle şöyle konuşmaya başlamışlar, ilk sorularından biri:

— Kaç hanımınız vardır? oluyor. Aldığı cevap:

— Bir.

— Aaa!... Sizde dört tane değil mi? diye hayret edince, mümin hariciyeci:

— Neden öyle hayret ettiniz; siz müslümanlar hakkında bir şeyler duymuşsunuz ama esaslı bir tetkikatınız olmadığı belli. Bizde icap ederse ve adaletle idare edilebilecekse, dörde kadar evlenmek bir müsaadedir; emir değildir. Sonra müslümanların büyük bir ekseriyeti bir tek hanımla ve şerefle yaşarlar. Ya siz, kaç tane kadınla yaşarsınız? diye sorunca gazeteci şaşırır:

— Bilmiyor musunuz; biz birden fazla evlenemeyiz, der.

Fakat münevver müslüman yakasını öyle kolay kolay bırakmaz:

— Bırak bu lâfları da, siz kaç kadınla yaşarsınız, lûtfen söyler misiniz?

— .....

— Elinize geçtiği, gücünüzün yettiği, imkânlarınızın eriştiği, bütçenizin müsaade ettiği kadar kadınla, değil mi?

Fransız gazetecisi itiraftan başka yol bulamadığı için:

— Evet, der. Müslüman devamla sorar:

— Peki, mahremiyetine girdiğiniz bir kadının şerefle yaşaması en büyük haklarından biri iken, karınız olmadığına göre, cemiyetinizdeki sıfatı nedir? Metres! veya benzeri çirkin adlar, değil midir?

— (Mahcubiyetle) Evet, demekten başka bir şey söyleyemez.

— Metres diye lekelediğiniz bu kadınlardan bir çocuğunuz olsa, bu öz yavrunuzun insanlar arasındaki ismi nedir? Gayrı meşru! ve benzeri kötü sıfatlardan biri değil midir?

— Maalesef evet, deyince o zaman müslüman şöyle devam eder:

— O nasıl medeniyettir ki, aynı yastığa baş koyduğu, her insan gibi temiz yaşama hakkına sahip olan bir hanımı cemiyet içerisinde lekeli yaşamaya mahkûm eder? Ve o nasıl cemiyettir ki, her fert gibi alnı açık gezmek liyakatında yaratılan masum yavruların alnına kötü damgalar vurulmasına sebep olarak göz yumar?... İslâmiyet işte o fazilet ve rahmet yoludur ki, en çok dört hanıma, o da zarureller mecbur kılarsa ve adaletle idare edilebilecekse... Evet, fazla hanımla evlenmek mecburiyetinde ise, iki, bilemedin üç, nihayet dört, daha fazla hanımla evlenmeye müsaade etmez. Şayet, herhangi bir sebeple müsaade edilen kadarıyla evlenmiş ise, onların her birini iffet ve fazilet örneği birer hanımefendi ve onlardan doğacak çocukları da cemiyete, faydalı ve şerefli birer şahsiyet olarak takdim eder...

Müslümanların geriliğini (!) tesbit edeyim derken, kendi geriliklerini anlayan bir frenk gazetecisi kadar olmayanlara nasıl münevver diyelim..?

Kıymetli alimlerimizden Hasan Basri Çantay'ın (Fuhuş salgını) başlıklı bir makalesinde; —Sebilürreşadın 31 Teşrinisani 1336 - 1920 tarih ve 370 sayılı nüshasında,— (Mister ISTURAT Galanti) nin (İslâm ve hıristiyan aileleri arasında mukayese ve Türk kadınları) başlıklı mühim bir yazısının tercemesi intişar etmişti. Muharrir bu yazısında, İslâm ailesinin hıristiyan ailesinden daha hür ve müreffeh olduğunu delilleriyle isbata çalışırken ve (teaddüdü zevcatı) hararetle takdir ettikten sonra aynen şöyle diyordu: «Nasaralığın kabul ve tesis ettiği tek zevce usûlü içtimaî bir hakikat olmaktan ziyade nazarî bir hurafe, mevhum ve hayalî bir kaziyyedir. Evet, nasranilik ancak resmen tek kadınla izdivacı kabul ve erkekle kadın arasında münakıt her türlü münâsebetleri red ve inkâr etmekle hem kadını bir çok haklardan mahrum etmiş, hem diğer medeniyyetlerin hepsinde gizli ve nefret verici bir surette sayılan fuhşiyatı nasranilik âleminin mümeyyiz vasıfları sırasına koymuştur. Hıristiyanlığın kadınlara revâ gördüğü adaletsizlik yüzünden onlarda fuhşiyatın mevcudiyeti nasıl tabii ise İslâm dininin kadınlar hakkında gösterdiği merhamet ve adalet sayesinde İslâm âleminde fuhşiyatın asla eser olmaması da öyle tabii bir neticedir. Vakıa Osmanlı diyarında fuhuş yok değildir. Fakat bu, ancak nasraniliğin icat ettiği kötü tesirlerin ve ahlâk bozgunculuğunun bir neticesidir.»

Bir gayri müslim dahi tetkikat neticesi böylesine insaflı bir kanaata sahip olurken, bizdeki müslüman, üstelik münevver geçinenlerin, her hangi bir muhâkemeye tabi tutmadan meseleleri rastgele, kulaktan dolma beylik lâflarla red veya tasvip etmesinin münevverlikle bir ilgisi olabilir mi?

Mister I. Galanti tesbitlerinde yanlış değildir. Onu doğrulayan bir Türk münevveri de (Cinsiyet) başlıklı yazısının bir yerinde şöyle diyordu: «Medenî âlem dedikleri Garp cemiyetlerinde, aslından inhiraf ettirilmiş bir dîn gayretiyle Hıristiyanlık müessesesinin izdivaç etrafında koyduğu müthiş şartlar, Garpta zina ve ahlâksızlığın terakki ve tekâmülünde başlıca saik rölünü oynar».

Uzak şarklı ve meşhur bir kadın; Vietnam meclisinde mebus, aynı zamanda memleketi üzerinde büyük tesirler icra eden bayan NHU, dünyadaki bu ahlâk yıkımını materyalizme bağlayan bir edayla: «..bikini giymek, twist etmek, bunların hepsi dinsizlik» diyor.

İslâmdan habersiz cemiyetlerdeki kadınlığın düşmüş olduğu bataklıktan kurtulmak için çırpınan garbın, neticesiz de olsa bazı çareler aradığını, meselâ Londra'da (Dişiliğin korunmasını sağlayacaklar derneği) nin nizamnamesindeki başlıca gayenin, «Kadınların cinsiyetler arasında eşitliğe doğru ilerleyişini durdurmak» olduğunu nerden bileceğiz...

Bizler kadın haklarını düşünürken, garbı taklide özenen yarı münevverlerimizin, «...Evlilik kadınla erkek arasında daimî bir bağ olmaktan çıktı. Modern hayatın hem maddî hem manevî şartları, aile hayatının bozulması için müsait bir iklim (meydana getirmiştir). Bugün çocuk imkânlarını tahdit eden bir şey, hattâ bazen belâ olarak telâkki edilmektedir» diye feryat eden garplı düşünür Dr. Alexis Carre'in sesine kulak verdikleri var mıdır? Garpta çok iyi tanınan bir fikir adamının, (İnsanlar Uyanın) diyen eseriyle alârm vermesi boşuna mı idi?...

İslâmın kadın hakkındaki görüşünü tenkit eden geri aydın, bugün garbın çekirdeğini teşkil eden ve ikide bir hayran oldukları İsviçre anayasasının kadınlara seçme ve seçilme hakkı vermediğini biliyor mu? Bunu, «Bir iş, cemiyetin bazı kimseleri tarafından yapılıp yürüyor-

sa, o işe herkesin el atmasında bir fayda yoktur. Kadın, siyasî hayata girerse, bundan cemiyet ne kazanır, girmezse ne kaybeder? Kazancı seçmen sayısının bir misli artması, kaybı da seçim masraflarının ve hususiyle seçim çekişmelerinin o nisbette çoğalması olur. Nitekim komşularımızda böyle olmuştur. Kadınlarına seçim hakkı tanımayan İsviçrenin devlet ve idare işleri, tanıyan komşularınınkinden daha dare işleri, tanıyan komşularınınkinden daha dare kötü değil, şükredelim ki daha iyidir. Politikakötü değil, şükredelim ki daha iyidir. Politikakötü değil, şükredelim ki daha iyidir. Politikak

Kıbrıs buhranı ve patrikhane

Kemal YAMAN

Aylardanberi, silâh sesleri altında ve barut kokuları içinde devam ettirilen Kıbrıs olayları, ordumuzun kendisine has sabır ve vakarının istismar edilmesi ve bu menfur istismara meydan vermemek için onun cesaretle işe müdahale etmesi sonucunda, öyle zannederiz ki, artık sona erdirilecek ve ayaklar altına alınmak istenen Türk'ün ebedî şeref ve haysiyeti lâyık olduğu mihrakına tekrar oturtulacaktır.

Biz böyle olacağını zaten biliyorduk. Mehmetçiğin süngüsünün işe karışmasıyla ancak meselelerin halledileceğini, onun bükülmez, koluna, bazılarının iştiyakla hasret kaldıklarını anlıyor ve geleceğe emin bir nazar ve düşünce ile bakıyorduk. Bununla beraber şanlı ordumuzun, ALLAH'undan, kendisinden ve kuvvetinden emin, kendi hesabına terdiği sabrı ve meselelerin sulh yoluyla çözülmesi idealini de takdir etmiyor değildik. Çünkü varlığımızın bir parçası olarak onunla aynı kaderi paylaşan ülke ve dünyanın huzur ve sükûna muhtaç olduğu günümüzde, huzura kösteleyici, insanlık için çok tehlikeli sonuçlar doğuracak bir harbin çıkmasını meydana için tutum ve davranışların içinde bulunmak şöyle dursun, böyle tehlikeli zamanlarda buhranların, dünya barışına hizmet düşüncesi içinde, anlayışla bertaraf edilmesi, samimî ve insanî bir arzumuzdu.

Bu medenî anlayış ve davranışımızı aczin bir neticesi olarak düşünmek isteyen ve bunun için de aleyhimizde olanca tertiplere girişmekle gereve geleceğimizle oynayan birtakım alçak sürüsüne fazla tahammül göstermiyorduk. Nitekim öyle oldu. Ortadoğuyu bir barut fıçısı haline getirmek istiyen bir avuç soysuz unsurun menfur jetlerinimizin baskını neticesinde telâşını görmek isterdik!..

Biz, bazılarınca belki de basit bir siyasî anlaşmazlık olarak mütalâa edilen Kıbrıs hâdiselerinin çok derin bir fikrî ve ideolojik sebepler neticesinde meydana çıktığına kanî olduğumuzu söylemek istiyoruz. Ve bu sebep, bir avuç soysuz yaratığı bu kadar ileri maceraya iten bu âmil, bizce şu veya bu basit dâvâ değil; tarihî bir hüviyeti haiz, ve onlarca bir hır kaynağı olan eski «Yunan Birliği» ni tahakkuk ettirme arzusundan ibaret.

Basit bir âmil değil bu... Bizim için çok tehlikeli ve her an millî ve tarihî şuurla beslenmemizi ve bu yaşatıcı şuur uyanıklığı içinde yaşamamızı gerektiren bir âmil...

Düşünün bir kere: İstanbul'un başşehirliği çerçevesinde Anadolu'muzun batı yakasını içine alan, Akdeniz ve Ege denizi hâkimiyetine dayanan, tarihî devrini doldurmuş eski bir imparatorluğu diriltmek!.. Ve bu müptezel fikirlerinin tahakkukunda Yeşil Kıbrıs'ı ilk adım ve ilk basamak olarak görüp kabul etmek!.. Bu, mühim sonmiyecek ve gülüp geçilecek bir dâvâ değildir, bizim için...

Bu fikre bizi sevkeden sebep, hiçbir zaman bir kuruntu, hayalle dolu bir düşünce olmamıştır. Tarihi, kendi seyri içinde takip edebilen, hadiseleri sathî bir görüşle değil, derinliğine dalarak muhâkeme etmesini becerebilen, günlük olayları, millî ve tarihî bir mefkûre gurıyla değerlendirebilen kişiler, bu düşüncemize ve memleketin geleceği üzerinde duyduğumuz bu endişemize mutlaka hak verecekleridir.

Şurası muhakkak ki, batı dünyasını hususiyle Rum palikaraylar İslâm dünyasının, tarih içinde elde ettikleri siyasî ve askerî başarıları hiçbir zaman hazmedememişlerdir. Dinin, insan vicdan ve hayatında temin ettiği nüfuzu takdir eden ve bu insanî ihtiyacı, şahsî çıkarı yolunda kullanmasını geçtanca becerebilen Ruhban sınıfı, gelmiş ve gelecek nüsılarını en büyük düşmanı İslâmiyetin, insanoğlu adına getirdiği hak ve yetkileri, en aziz yaratık olarak kabul ettiği insanın, bir takım şahsî kaprisler uğrunda esir edilemeyeceğini ifade eden kanunları hiçbir zaman kabul edememiş ve dâima bu azılı dine hücümu, kendi çıkarı adına bir zaruret olarak kabul etmiştir. Bilhassa İstanbul'un fethini ve bu fethin batı âlemine saçtığı müsbet ilmin ve aydınlığın ışığını hiç mi, hiç hazmedemiyen bu vicdan sömürücüleri, asırlardır hıristiyan topluluklarını aleyhinize kışkırtıp durmuşlardır. Daha evvelki girişlen ve bir çok mâsum insanın kanına giren Haçlı Seferleri ve daha sonraki, Avrupa birliğinin üzerimize sevkettiği hareketler hep bu zihniyetin menfûr neticeleridir.

Samimî bir istek

Geçen yılda Alman kilisesinin geliri, 224 milyon markı kilise vergisinden, 200 milyon markı devlet yardımından, 3 milyon markı ise bağışlardan ve gayri menkûl gelirlerinden olmak üzere üç buçuk milyar markı bulmuştur. Türk lirası olarak bu paranın karşılığı 7 milyardır. Bu yalnız katolik kilisesinin geliridir. Protestan kilisesinin ise buna yakın bir geliri vardır. Almanya'nın nüfusunun yüzde doksanı sekiz kiliseye vergi veya bağış şeklinde yardımda bulunmakta ve bu yardımın seviyesi nüfus başına ortalama olarak 45 mark (90 lira) yı bulmaktadır.

Türkiye ölçülerine göre çok müthiş sayılacak bu paralarla, bütün kiliseler idare edilmekte, din adamlarının maaşları ödenmekte, yeni din adamları yetiştirilmekte, kolejler, üniversiteler, yetimhaneler, dinlenme eveli, hastaneler, turfalar inşa edilmektedir. Böylesine geliştirilmiş olan kilise, fertlerin manevi hayatına olduğu kadar, dinin haysiyet kaynağı olduğu yoksulluğa, hastalara, muhtaçlara, tahsil yapmaktan âciz kalmış fakir çocuklara da yardım ederini uzatan hakikaten sosyal bir müessese haline getirilmiş bulunuyor.

Işin garibi, devlet müesseseleri karşısında bu kadar önemli ve esirli bir mevkie sahip bulunan kilise'ye, dine ve din adamlarına karşı Almanyada en ufak bir tepki yoktur. Orada hiç bir profesör ortaya çıkarak dinin ekseriya müsbet ilimlerle telifi kabil olmıyan hırsalarını, metafizik inanışlarını ve izahlarını, evliyalarını, ermişlerini, peygamberlerini, kitaplarını elle alarak, bütün bunların mantığa kalkışmasına engel olduğunu ileride etmiyor. Dinin fertle Allah arasında kalmağa mahkûm edilmesi lâzımgelen köhne bir müessese olduğu fikrini savunmuyor. Dindar vatandaşı gerici, millete zararlı, kafası kesilmesi, sakalı yolunması, içtimai hayata zararlı bir mikrop gibi imha edilmesi lâzımgelen bir tip olarak tasavvur etmiyor. Nedenacaba? Batı medeniyetinin Türkiye'de boy veren temel inanışları Almanya'ya henüz sirayet etmemiş mi? Yoksa Almanyada din ile içtimai hayat arasındaki müvazenelı ve çarsı ilintileri lâyıkiyle anlayan ilim adamlarının eksikliği mi var?

Evet, bir devrin kapanıp diğer bir devrin açılmasına âmil olan ve ebedîyen ellerinden alınmış bulunan İstanbul'un fethini, bu güzelim şehrin gerçek sahibi olmaktan her zaman uzak kalmış eski Bizans İmparatorluğunun bugünkü Rum dâhleri, hiçbir zaman kabullenmemişler ve yüz yıllardır bu mağlubiyetin hıncıyla dolup taşmışlardır. Ve kendilerine göre bir dâvâ hedefine getirmişlerdir ki, «Kostantinepol'u (İstanbul'u) tekrar alacaklar, fedhalinin İstanbul'a basılmış bir mührü olan Ayasofya'ya yine çan takacaklar ve fethile yarıda kalmış olan ayinlerini zafer sevinçleri ve nâralarıyle ayını ruhanî zevk içinde devam ettireceklerî!.. Boş bir ideal tabii!.. Sadece boş olarak kalmaya mahkûm bir ideal değil, taşlarına daha büyük bir felâketin gelmemesini yol açacak, kendileri hesabına tehlikeli ve vâhî bir dava!..

Tarihten, hissesine düşen dersi almamış gibi görünen ve kaşınmakta berdevam olan bu çığırkanlara idealleri nin kaynaklığını yapan yeğâne müessese yine bizee, Fener Patrikhanesidir. Evet ne şu şahıs ne de bu hükûmet. Bu dâvayı sistemleştiren ve yürüten, koynumuzda beslemekte devam ettiğimiz bu yılandır. Suçluyu uzakta ve başka yerde aramakla zaman kaybetmeyelim. Asıl suçlu ve sorumlu, katil ruhlu cânilerin temerküz ettikleri ve kendi içimizde yaşattığımız bu patrikhanedir.

Maalesef böyle hıtâbetmek zorunda kaldığımız bu fesat yuvası, Fatih'in, islâmın ruhuna tercüman olarak kendilerine tandığı istiklâl ve hürriyeti aleyhimize, alabildiğine istismar etmişler ve tarihin bir çok devirlerinde, efendileri olan bu aziz milete suikastlar tertip etmek vefasızlığını ve nankörlüğünü göstermişlerdir. Bu suikastların gizli kalanları bir tarafa, tarih ışığına çıkmış olanların bile hatırlanması, yürekler ürpertîcidir:

Patrikhanenin «kapalı kapı» sını ve bu kara boşalı kapının etrafında idealleştirdiği dâvayı duymuşunuzdur: 1821 de Osmanlı İmparatorluğuna ve Sultan Mahmud'a karşı yapılan Rum isyan ve sûikastının müsebbibi ve teşvikisi olduğu için o zamanki Patrik Gregoryas, Patrikhanenin orta kapısının önünde asılarak idâmiği cürmün cezasına çarptırılmıştı.

İşte o günden bu yana bu «Orta kapı» karalara boyanarak kapanmış ve bir daha açılmamıştır. Ne zaman ki, ayrı kapının önünde bir Türk devlet adamının kanlı leşiyle sû-i kastlar sıcaklar; işte o zaman öçlerini almış olacaklarından zafer sevinciyle, Patrik Gregoryas'ın hâtırasına hürmeten kapattıkları o kapıyı açacaklarmış! Yani kapalı kara kapının açılması, Türk Milletinin yok olması ve Bizans İmparatorluğunun hortlaması demektir. Bu hâlet-i rûhiye içindedir ki, şimdiki Patrik Athenagoras'ın da, zaman zaman o kara kapının önünde istavroz çıkarmakta veasılan selefi Gregoryas'ın öcünü alacağına veya alınacağına inanmakta olduğunu ifade etmektedir .

Patrikhanenin, İstiklâl mücadelemiz sıralarındaki menfi faaliyetlerini de şüphesiz hatırlarsınız: Doğu Roma İmparatorluğunu yeniden etmek düşüncesiyle Kafkas farmason (farmason Ekseanton ve arkadaşları) tarafından kurulan «Etniki Eteryа» cemiyeti, kuruluşundan sonra tamamen patrikhanenin emrinde, isyanın ve dâlâkı bir cemiyet olarak Türk Millletini arkadan vurmak için tertiplere girişmiş ve dâvalarının tahakkuku için Rum Muhacirin Cemiyeti, Rum Yıldız Cemiyeti, gibi birçok tâli cemiyetler de kurdurmuştu.

Bu kadarla da kalmayan patrikhane, ilk merhale olarak Karadeniz sahillerinde bir Rum devleti kurmak üzere (Pontus Devleti) çalışmalara girişmiş ve muhayyel devletin haritalarını çıkartarak metropoliteri vasıtasıyla bütün Anadolu'ya dağıtırmıştı.

İşte Patrikhane, Rum muhacirlerine yardım adı altında, kurduğu Mavrimira cemiyeti vasıtasıyla Yunanistan'dan silâh ve mermi ithaline girişmiş ve Rumlar arasını ve kiliselerı, herhangi bir isyan anında kullanmak üzere, birer silâh deposu haline getirmiştı.

Yine bu, isyankâr rühlu kişilerin idare ettikleri patrikhane, Ayasofya'ya çan takmak plânlarına girişmesi bir yana, Heybeli Ada'daki ruhban mektebinde yetiştirdiği ve büyük bir dâvanın tahakkuku uğrunda önemli kuvvetler olarak çalıştırdığı papazları, Anadolu'-

(Devamı 26. sahifede)

Alkol ve Tevlit Ettiği Zararlar

IV

Dr. M. Hulûsî BAYBAL

İnsan, aklıyla insandır ve insanı bütün mahlûkattan üstün yapan aklıdır. Din, akılla kaimdir. İşte içki insanın en kıymetli cevherini sisləndirip örttüğü, helâk ettiği, insanı insanlıktan uzaklaştırdığı içindir ki haram kılınmıştır.

İslâmiyet beş esasın muhafazasını emreder:

1. Sıhhatın muhafazası,
2. Aklın muhafazası,
3. Malın muhafazası,
4. İrzın muhafazası,
5. Dinin muhafazası.

İşte içki için bir kimse bu beş esası da muhafaza edemez, kaybeder. Bu esasları muhafaza edemiyenler ise insanlıktan uzaklaşmış ve şu âyet-i kerimede beyan edilen zümreye girer:

«Onların kalbleri vardır, hakikatı idrak edemezler. Gözleri vardır görmezler. Kulakları vardır, işitmezler. Onlar faâlllerin ta kendileridir.».

Amerika'da New York'ta içki aleyhtarları tarafından bizim yeşilay cemiyeti gibi bir teşekkül kuruluyor. Bu teşekkül dünyada içkinin ilk önce kimin tarafından çıkarıldığını tetkik edip araştırıyor. Bakıyorlar ki ilk yasak İslâm dininin kurucusu Hz. Muhammed (S.A.V.) tarafından yapılmıştır. Bunun hatırasını yad etmek üzere bir eser vücuda getirilmeyiliyor. Eser memuriyetinden başları Dünyada Hz. Muhamed kadar vücudundaki tüylerine varıncaya kadar bütün vasıflarıyla tesbit edilmiş bir insan daha yoktur. O halde hatırasını yad etmek üzere Hz. Muhammed'in heykelini yapalım.» diyorlar. Yine cemiyet memurlarından başları bu teklife itiraz ederek «Onun kurduğu din öyle bir dindir ki, umumun menfaatına hasredildiğmeyen hiçbir esere eser demez, para da harcatırmaz.» Bu teklif hakikata ve islâm dininin esaslarına daha uygun olduğundan cemiyet tarafından bir eser yaptırılması ve adına da «Muhammed'in çeşmesi» denilmesi teklifi kabul ediliyor, ve bugün çeşme New York'ta yapılmış durumdadır. Cemiyetin Fahri reisliğine de Melik Ibn-i Suud'u seçmişlerdir.

Karıncalar üzerinde garblı bir âlimin yaptığı tecrübeyi de burada anlatmak faydalı olur kanaatindeyim: Âlim, karıncaların yuvalarının dış deliğine bir kesme şeker bırakıyor. Tabiî ilk karıncalar toplarsak şekeri kemirmeye başlıyorlar. Bu halde iken âlim, şekerin üzerine birkaç damla alkol damlatıyor. Alkolü damlatır damlatmaz karıncaların bir kısmı kaçışıyor. Bir kısmı da alkolü şekeri kemirmeye devam ediyorlar. Kaçışan karıncalar yuvalarına giderek ne kadar karınca varsa hepsini seferber ederek gerisingeri geliyorlar ve alkollü şekeri kemirmekte olan karıncalarla mücadeleye başlıyarak onları imha ediyorlar.

Hakikaten tecrübe çok enteresan. Yazı Bütün Dünya mecmuasında çıkmıştır.

Hz. Ali diyor ki; Bir kuyuya bir katre hamr düşse, sonra oraya bir minare yapılsa, o minarede ezan okumazdım. Bir katre hamr denize düşse, sonra o deniz kuruyup da yerinde otlar bitse, orada hayvan gütmezdim.

Abdullah bin Ömer: «Bir parmağımı hamra sokmuş olsam o parmak bende kalmazdı, yani keser atardım.» diyor.

Hadis-i şerifler:

1. İçkiden sakınınız. Çünkü içki her türlü kötülüğün, her çeşit fenalığın başıdır.

2. Çoğu sarhoş edenin azını da içmeyiniz. Haramdır.

3. Allah'a ahiret gününe imanı olan kat'iyyen içki kullanmasın, üzerinde içki bulunan yemek sofrasına oturmasın.

4. Her sekir veren şey, şarap hükmündedir. Her nevi şarap ise haramdır. Herkim dünyada şarap içmeyi adet edinir, tövbe etmeden de ölürse âhirette görecegi azaptan başka Cennet şarabı da içmiyecektir.

5. Hamr ümmül-habaisitir. Yani içki kötülüklerin anasıdır.

6. İçki şerlerin anahtarıdır.

Son iki hadis-i şerifin mahiyetini göz önünde canlandırabilmeniz için Peygamberimiz-i Ahtar'ın Mantık et-Tayr'inda mevcut çok güzel bir hikâyesini okumanın faydalı olacağını sanıyorum. Hadisenin özünü birkaç cümle ile hatırlatmak istiyoruz:

Şeyh Sanan, gördüğü bir rüya üzerine dervişleriyle beraber Rum ülkesine gider. Orada bir gayrimüslim kıza aşık olur. Günlerce feryaddan sonra kız, «Vuslat için şu dört tekliften birinin yapılması lâzımdır.» diyor: «Ya puta taparsın, ya Kur'ân'ı yakarsın, ya şarap içersin, yahut da imanından geçersin.»

Şeyh, şarap içmeyi en hafif görerek «Şarabı içerim, fakat öbür üçüyle işim yok» diyor ve şarap içmeye başlıyor. Nihayet aklı fikri sislenerek benliği kaybediyor. Tekrar kıza vuslat arzusunu ihbar edince kız bu sefer «Sevgilisiyle aynı renge boyanmayanın sevgisi kuru lâvadan ibarettir.» der. Bunun üzerine kendini kaybeden, artık işin nereye varacağını idrakten mahrum kalan şeyh «Senin için hersevi mübah görürüm.» diyerek Kur'ânı yakar, namından vazgeçer, puta da tapar. Böylece sevgilisinin sarı saçlı kızlarını hiç düşünmeden yerine getirmiş olur. İşte hadise, hadis-i şerifi ne kadar canlandırıyor,

Alkol, şu ana kadar konuştuklarımıza dikkat edilirse insanın başlıca üç esasını mahvediyor demektir: Aklını, sıhhatini, ahlâkını. İnsanın da insanlığı bu üç vasfı ile tebellür etmiyor mu?

Ebeveynler, anne ve babalar kendileri bu felâketten içinizdeki etmezlerse, kendi vücutlarını kemirdikleri gibi çocuklarına dahi çocuklarının menfaatlerini düşünmeleri, onların hatıralarına hürmet etmeleri icab eder. Her ebeveyn, terbiyelerine memur oldukları kimselere, çobanı bulundukları sürülerine gerekli tekinlerde bulunarak içkinin, hamil vukua gelmeden önce, hamilelik ve doğumdan sonra zuhur edecek zarar ve acıklı, feci durumları izah ve ikaz etmeleri en ulvi ve en önemli bir vazifedir. Böylece birçok felâketlerden sakınılmış ve irsen kendilerinden sonraki batınlarına da geçememesi temin edilmiş olur. Yoksa çocukların ömürleri boyunca maddi ve mânevi sıhhatsizliğa kasden mahkûm edilmiş olacaklarında hiç şüphe yoktur.

Vatanını gerçekten seven şahsın iktidarı nisbetinde memleketinin kalkınmasını ve iktisaden yükselmesini temin için tutacağı en iyi yol müskirattan sakınmak ve sakındırmaktır. Öğle yemeğinde biraz alkol içen bir kimsenin öğleden sonraki mesaisinde alkol içmediği takdirdeki mesaisine nisbetle bir aksama olacaktır. Mesailerde aksamalar oldukça oluşmasına ve yetişme devri ister istemez uzayacaktır ki bu da her türlü ilmî, iktisadî, ruhî, manevi kalkınma ve inkişaf için bir engel olduğu âşikârdır.

Büyük denizcimiz Kaptan-ı Derya Barbaros Hayrettin Paşa Fransızlarla Nis'i kuşatırken Fransızlar muharebede fazla dayanamamışlardı. Barbaros bakmış ki, Fransız gemileri hep şarap fıçılarıyle dolu. Onlara şöyle demiş: «Bu fıçılara şarap yerine barut doldursaydınız kolayca bahrî kazanırdınız.»

Yıldırım Bayezid, Bursa Ulu Camiini yaptırır. Açılış merasiminde devrin bütün büyüklerini ve âlimlerini çağırır. Camii gezerlerken padişah bir ara daşvelilere camii ilmî bulduklarını sorar. Hepsi de memnun olduklarını söylerler. Fakat bu esnada Emir Buhari Hz.'leri padişaha seslenerek şöyle der: «Padişahım, cami güzel, fakat dört köşesinde dört meyhanesi eksik.»

Bu cevaba padişah şaşarak sorar: «Camide hiç meyhane olur mu?

Bunun üzerine Emir Buhari der ki: «Siz her gün Allah'ın nazargâhı olan kalbinizi içkiyle körletir, Allah'ın binasına içki doldurmaktan çekinmessiniz de, camie meyhi evi mi girdindiniz?» Bu cevap üzerine padişah mahcup olarak hiçbir şey söyliyemez. Emir Buhari'nin ikazı ile padişah Yıldırım hatasını anlıyarak içki içmeyi terkeder.

Calib-i dikkattir ki, genelerin müskirata ve bunun emsali keyf vericî maddelere müptelâ olmalarında en büyük rolü suiakran teşkil etmektedir. Müskirata müptelâ bir kimse, arkadaş olduğu kimseleri kendine benzetmek için her türlü çareye başvurur. İlk önce yalvararak arkadaşlık hatırı için, ısrar etmek daha da olmazsa cebrederek, icabında birkaç arkadaş tutarak ağzına kadehi dökmek suretiyle içkiye alıştırırlar. Hiç bir yerde ve hiçbir işte bu kadar ısrar ve cebir yapılmaz. Hiyad yapan ve tahrikçiler içki için yapılan bu sonsuz ısrarları ve cebirleri de nazar-ı dikkatinize arzederim. Gençlerin müskirata alışmalarında arkadaşların rolü acık ve bariz olunca seçilecek dost ve arkadaşın ahlâk ve seciyesi en iyi olmalıdır.

İnsanda mevcut, terbiye ve tezkiye edilmemiş nefsani temayüller ve şeytani arzular akıl nuruyla aydınlatılarak bilinemez de bunlara bir de suiakran belâsı ilâve olursa üç tarafları sarılı düşmanla çevrilerek muhasara edilen insan helâk olmaya, istikbalin karanlıklarına, cehennemi manzaralarına atılmaya mahkûm olmuş demektir.

Bütün hapishaneleri, mahkeme koridorlarını, zabıta merkezlerini, tımarhaneleri doldurup kalabalık, nefis, şeytan ve sulakran denilen üç azılı düşmanların kurbanıdır ki hem dünya hayatı acı ve karanlık hem de varlığına bütün mevcudiyetiyle iman edip inandığımız âhiret hayatı cehennemi izdıraplarla doludur.

Bütün cinayetler, bütün ihtilâller, bütün kötürümsizliklerin, cinayetlerin menşei de bu üç düşmandan doğar.

Maalesef üzülerek ifade ediyorum ki, Yeşilay cemiyetinin verdiği bir istatistiğe göre Türkiyede satılan içki miktarı ve içki içenlerin sayısında 1939 yılına nisbetle 1962'de % 800 artmıştır.

Değerli kardeşlerim, Allahın helâlı var, haramı var. Helâlında selâmet, haramında sillet vardır. Ten, bu vücut Allah yapısıdır. Ruh bu vücudun kiracısıdır. Kiracı barındığı yeri iyi kullanmağa mecburdur. Bulunduğu yerde mes'uliyet şuurunu duymağa mecburdur. Ten ve can Hakkın hediyesidir. Hediye atılmaz, satılmaz, muhafaza edilir.

Hayat bir yolculuktur. Selâmetle yol almak isteyen: İman dümeninde tutmalı, irfan yelkenine saırmak ihtiyacındadır. Gemi, İslâm Dini, dümeni Allahın kudret elinde, yelkeni Resûlullahın golgesindedir. Serenin de Tevhid bayrağı var. Pusulası Kur'an-ı Kerîm'in hakikatıdır. Bir o pusulada C. Hak diyor ki:

«Yiyin, için, israf etmeyin.» (Araf: 30).

Yemekte, içmekte hayır vardır, israfta şer vardır. İsraf etmeyen hayır işler. Savurgan ise şer işler. Allah, nefislerinizi koruyun, diyor ki; nefisler hayır kapısını açarak, şer kapısından kaçarak korunur. Hayır kapısını helâl açar, şer kapısını haram açar. Haram ve şerlerin başında içki bulası, fuhuş ve kumar gelir. Hayrı şerle kıyaslıyabilenler bu şerlerden el çekerler. Kur'ân'ın alkolü içkileri yasak eden kat'i emri bildirildiği sırada şarap kadehleri ashabın ellerindeydi. Fakat hayrı şerle kıyaslıdılar, Allahın bu emri, kadehleri dudaklarına dayandırmadan önce olmuştu. Onu duyunca ellerindeki şarap kadehlerini fırlatıp attılar, şarap fıçılarını parçaladılar, Medinenin dereleri, parçalanan fıçıların nefret verici şaraplarıyla dolup taştı.

Bütün âlemi istila eden bu şer ve âfetlerden, beş kıtanın din adamları, sosyologları, yurt severleri, söz sahipleri kafa kafaya, elele vererek bir yılmadan, yorulmadan bir hayır savaşına girerek bütün nesilleri, insanlığı tehdit eden bu belâları, bu içki İptilâsını yok etmeğe çalışmalıdırlar. Bir taraftan can, diğer taraftan tan mal elden gidiyor. Zamanın içki ve şarap âlemleri, düğünler, uğurlama kokteylleri taşkınlık ve şaşkınlık alametidir. Eskilerin şürlerinde bahsedilen şarap, tevhid neşvesi, Allah ve Resûlullah sevgisi, hak ve hakikat aşkıdır.

Bizim sürinde durduğumuz içki, Üzüm kütüğünün nesebi gayrisabih çocuğu» şaraptır. Her zaman bizler telâşlı vazifemiz ve yardımı unutmayalım. Alışmıyanlar alışmamalı, alışanlar bırakmalı, bırakanlar bir daha başlamamaya azmetmelidir.

Son olarak diyorum ki:

İçki hastalık yapar, kumar bahsı, fuhuş ise gayrimeşru veled-i zinâsıdır.

Allah, o anadan, o babadan ve o veled-i zinâdan memleketimizi, milletimizi, gençlerimizi ve bütün insanlığı korusun ve kurtarsın.

SON

MÜNEVVER ANLAYIŞIMIZ

M. Saîd Çekmegil'in 1959 yılında İstanbulda Fena İtiyadlarla Mücadele Derneğinde bir sohbet şeklinde takdim edilen ve geniş ilgi toplıyan **MÜNEVVER ANLAYIŞIMIZ** kitap olarak neşredilmiştir.

Her münevver bu eseri mutlaka okumalıdır.

İsteme Adresi: M. Saîd Çekmegil.
Sanih Kütüphanesi
İstasyon Caddesi — MALATYA

EKSİKLERİMİZ

Ahmet H. KARAKULLUKÇU

Güneş yavaş yavaş yükseliyordu. Sabahın serinliği biraz sonra yerini güneşin yakıcı sıcağına terkedecek ve kuşların cıvıltısı sabahın buselerinden ıslanan gül ve çiçek rayihaları ile beraber yerini cırcır böceklerinin ötüşlerine terkedecekti. Ağaçlar üzerinde kuşların cıvıltısı eksik değildi daha. Buğday tarlalarının o güzelim yeşili kaybolmuş; yerini sarılığa, olgunluğa terketmişti. Cırcır böceklerinin muttarit ötüşleri arasında bir arkadaşımla beraber yürüyorduk. Adetimizdi bizim hem yürür, hem bol bol konuşurduk. Fakat boş yere değil tabii.

Yürüyorduk; yemyeşil ağaçların altındaydık, onların altında yürüyorduk. İnsan bu cazip ve füsünkâr gölgenin altında yürüdüğünü bilmiyordu, duymuyordu bile. O sırada önümüze gelen bir çeşmenin başında durmuştuk. Çok güzel koyu bir gölge sarmış ve örtmüştü çeşmeyi. Gölgenin bir kenarında da biz oturduk. Sıcak hissedilmiyordu burada. Biraz önümüzde sıra sıra söğüt ağaçları vadinin boyunu takip edip kıvrıla kıvrıla çıplak tepelerin arkasında kayboluyordu. Yeşil ve toprak. Siyahımsı toprak rengi yeşille tezat halinde. Halbuki siyah toprak rengi olmasa o güzelim yeşil olurmuydu, doğar mıydı hiç!...

Ahmakça bir fikir diye devam ediyorsu anlattığına.

Ben dalmıştım önümüzdeki tabiatın güzelliğine. Uykudan uyanırcasına sordum:

— Nedir o ahmakça fikir?

— İşte şu maarif davamızda «az ve öz» diye tutturup memleket evlâdına ha bire satır atanların fikri.

— Ama ahmak demeğe hakkımız yok. İnsan karşısındaki fikre bu türlü hücum etmemeli. Biraz hürmet etmeliyiz ona, dedim .

Gayet sâkin cevap verdi:

— Pek âlâ hakkım var; çünkü onlara ahmak demek hak ve salâhiyetini bana milletim veriyor. Onun için bu kelimeyi onlar hakkında rahat rahat kullanabiliyorum.

Mutedil olması hususunda bir şeyler söylemek istiyordum fakat buna fırsat vermeden devam etti:

— Maalesef bu fikrin en fazla revaç bulduğu müesseseler İmam Hatip Okulları oldu. Onların ta açılışlarında vardı bu fikir. Bunun hocalara telkin edilmek için çalışıldığını o okullarda talebeliğimiz sırasında çok görüp duyduk. Fakat o zaman aklı başında hocalar çoktu. Bu kimseler memleketin geçmişini çok iyi bilen, acı taraflarını yaşamış, görmüş, vatanın istikbal ve kurtuluşunu bu okullara bağlamış ve davaya inanmış insanların yokluğunu derinden çekmiş insanlardı.

Derin bir ah çekerek ilâve etti:

— İşte onlar ki o zaman ekseriyette ve otoriteyi elde tutuyorlardı. Gün görmüş, aydın, açık ve ileri bir dünya görüşüne sahip, ilim zihniyetinin üstünde insanlardı bunlar. Ama ne yazık ki bugün onların yerini, beklenenin tam aksine, dar bir ilim görüşüne sahip hocalar işgal etmeğe başladı. Şimdi bu fikre sahip öğretmenler kaliteli talebe yetiştireceğiz diye memleket evlâdına ha bire satır atmaktalar ve yaptıkları bu işin vehametini görmekten çok uzak yaşamakta, aksine derin bir hamakatla buna «iyi ve öz talebe yetiştirmek» adını takmaktalar.

Dinliyordum; çok mühim şeyler dinliyordum. Bazan koyu gölgenin altında kuşların cıvıltısına, cırcır böceklerinin ötüşlerine karışan pınarın gür ve gümbürdeyen akışı hayal ziyafetine sürüklüyorsa da ben kendimi anlatılan mevzuun ehemmiyeti karşısında hizaya getiriyor ve dikkatle dinliyordum. O sırada sordum:

— Peki ama «az ve öz yetiştirmek» iyi yetişmemiş çoktan iyi değil mi?

— Kat'iyyen, kat'iyyen! Bugünkü Türkiye'nin realiteleri karşısında kat'iyyen, diye cevap verdi arkadaşım.

— Öyle ise inandırın buna beni, dedim.

Devam etti konuşmasına:

— Bugün tam bir ilim devri doğamaz, buna imkân yok Türkiyede. Zira şartları yok. Şartları nedir diye soracaksın belki, onu da anlatayım.

Mevzuunu tam manasıyla kavramış ve izah etmeğe muktedir insanların hali seziliyordu yüzünde. Devam etti:

— Bir ilim devrinin doğabilmesi için iki şart lâzımdır. Birincisi «ilme saygı», ikincisi «ilme yardım». Hattâ ilme yardım da ilme saygının içindedir. Böylece ilmin tek şartı var denilebilir. Türkiyede bugün ilme saygı var denemez ve yoktur. İlme saygı olmayınca ilme yardım hiç olamaz.

Karşılık verdim:

— Peki ama İmam-Hatip Okuluna yardım edenleri hangi açıdan mütalâa edip nasıl izah edeceğiz?

— Bunlar hiç bir zaman ilim devrinin şartları içinde mütalâa edilemez. İlme saygı ve ilme yardım bir takım arka ve alt gayelerden uzak ve soyulmuş olmalıdır. Bir takım asalak, dünyevi arzu ve duygulardan uzak ve ayrılmış olmayan yardım ve faaliyetler ilim devrinin şartları için izah edilemez. Bu gibi faaliyet ve yardımların ilim devrinin şartlarına destek olabilmesi için sırf «Rıza-i Bari» için yapılması mutlak şarttır. Yani şöhretten, desinlerden ve maddi küçük menfaat ve emellerden uzak olmalıdır. Bu kıstasa uymayan yardım ve çalışmaların Allah Tealâ katında muhakkak bir karşılığı vardır. Fakat bunlar bir ilim hayatına doğrudan doğruya kat'iyyen vücut veremezler.

Bu şartlar olmayınca ilim sabihi talebe yetiştireceğiz diye içtimaî realiteleri zorlamak bulutsuz havadan yağmur beklemek kadar saçma olur ve neticesi de tabiatıyla menfidir. Zira biri yetiştirmek için yüzü kurban etmek lâzımdır.

Sordum:

— Peki, ne yapalım öyleyse?

— Yapacağımız şey şudur: İlim devrine bel verecek ve saygı duyacak bir nesli en evvel yetiştirmemiz lâzım. Bu nesil yetişmeden ilim adamı yetişmez. Bu basamak devir doğmadan ilim devrine ulaşılamaz. Bunu anlamalıyız. Bunu anlayarak talebeyi zorlamamalıyız. Zorladıkça derse sevgi ve sempati azalacak neticede dersini sevmeyen bıkkın, kitap ve ilim zevkinden uzak, diploma için koşan kuru ve bomboş insanlar çoğalacaktır. Bugün yürüyeceğimiz en güzel yol, talebeye ders sevgisini aşılama yoludur. Bu ise ilim sevgisinin aşılanması demektir. Bu yol bize ilim devrine basamak olacak hayatın elemanlarını kazandıracaktır. Onun için dersi sevmiş bir talebeyi biraz eksikleriyle geçirmekte ve mezun etmekte bir beis görmüyorum. Yeterki hoca onun derse sevgisini anlayabilsin. Talebe bir gün, derse ve ilme olan sevgisi sayesinde eksiklerini giderebilmek çarelerini arayacak ve onunla mesguliyetini kesmiyecektir. Halbuki zorlanan ve bu yüzden sınıfta kalan bir çocuk o dersle mecbur olmadıkça mesgul olmayacak ve ona ünsiyet duymayacaktır.

Ve bana hitaben:

— Soruyorum sana, zorlandığın derslerini ve onu okutan hocalarını ne kadar sevebildin?

— Tabii diğerleri kadar sevmiş değilim. Zorlanmadığım derslerimi daha çok sevmişimdir, diye cevap verdim.

Işıl ışıl yanan gözlerini dikmiş tekrar sordu:

— Doğru söyle! Bugün en fazla meşgul olduğun ilim dalları hangi derslerinle alâkalıdır?

— Sevdiğim hocaların sevdiğim dersleriyle tabii.

Davasını isbat etmiş insanların iç rahatlığı yüzüne aksetmiş bir halde devam etti:

— Öyleyse bugünkü Türkiyemizin içinde bulunduğu gerçekleri atlayarak «az ve iyi» diye hareket etmemiz bize, yüzü kurban verdiğimiz halde biri de kazandırmaz. Biz az ve öz mantıksızlığından çarçabuk dönmeli, islâm düşmanlarının elinde gene müslüman başlara inen bir balta olmaktan kurtulmalıyız. Aksi takdirde Türk Milleti umduğunu senelerce bulamayacak, bir ilim devri de kat'iyyen doğamayıp bir çok müslüman evlâdı da ithal malı bu yamuk felsefenin kurbanı olacaktır.

Bakınız tarihe! Şayet saygı ve yardım âmillerinden uzak bir ilim devri doğmuşsa o zaman ben bütün konuştuklarımı geri alacağım.

İman devri doğmadan ilim devri doğamaz. Ağaç olmadan yaprak olmadığı gibi. Öyle ise biz bugün ilim adamı değil iman adamı veya diğer bir tabirle dâvâ adamı yetiştirmemiz lâzım. Dâvâ adamı ilim hayatını ve zeminini hazırlar ve ancak bu hayat böyle vücut bulur.

İnanmış ve tamamen kanmışım bu izaha. Oturduğumuz yerden kalktık, pınarın tatlı gümbürtülerine karışan kuşların cıvıltısını arkamızda bırakıp dik ve keskin kayalıklara doğru uzanan geniş patikada gene konuşa konuşa yürümemize devam ettik...

insan ve Vazifesi

Mehmet AYDIN

Allahın, mahlûkat âleminde ilâhî san'atını ve ulvî nakşını en ince ve zarif hâlarla gösterdiği ve âbideleştirdiği varlık, insan denen yaratıktır. Allah'ın yeryüzünde halifesi olmak şerefine mazhar olan bu varlık, maddî ve manevî oluşunun derinliklerine inerse gerçek değerini iyice anlayacaktır. O-nun madde ve manâ yapısında ezelî ve ebedî nakkaşın kalem hatlarını ve onun ulvî kudretinî ve bunların toplamında gerçek sahibi görmek daima mümkün. O gerçek san'atkârın sanat âbidesi ki, ... evvelî bir damla su ve bu sudan düşen bir kafa, konuşan bir et parçası, duyan bir deri ve gören bir göz, ummanlar kadar duygulu bir ruh sahibi...

Onun yaratıcısı onun için: «*Muhakkak biz insanı en güzel bir şekilde yarattık.*» buyurur. Onun Rezûlü, vahy mektebinin mutlu kalemi de insanlığa onun için şu ilâhî satırı yazdırır: «*Nefsini bilen Allahını bilir.*» Yine insan için bir acem şairi der ki: «*Insan: Bir damla kan, bin türlü izdıraptır*», Garbın düşünen kafasına göre insan: «*metafizik hayvan*».

İşte bu kadar san'at harikası içinde insan gerçek değerini bilir ve bu bilişin neticesinde vazifesini eda ederse hakkıyla Allahın halifesi olmak şerefine mazhar olabilir. Aksi takdirde bu kadar ulvîlik yanında insan, gerçek mevkiini idrak edemez de süfli alemlere dalar, ahlâksızlık deryalarında ömrünü tüketirse Allah'ın insan için: «*Bilki hayvandan da aşağı*» hitabının muhatabı olur.

İnsanın en büyük vazifesi: ibadet ve Allahı bulmaktır. Bu, yaratılışın sırrı ve gayesidir. Nitekim bir hadîsi kudsîde: «*Ben gizli bir hazineydim, bilinmemi istedim de insanı yarattım.*» buyuruluyor. İnsanın değeri bu hadisi kudsî ile bir kat daha artıyor. İnsan olmasaydı kâinat da olmazdı. Bütün kâinatın oluşu insana bağlıdır. İnsan olmasaydı meveudâtın bir zerresi bile olmazdı. Çünkü kâinatta her şey insan içindir. Bunu anlıyarak kendi ruh potasında eriten Sa'dî: «*Ey hakikat arayan insan! bulutlar, rüzgârlar, ay ve güneş gibi semavî cisimler bütün hizmetlerini, Ta ki sen ehne bir ekmek geçiresin de gafletle yemiyesin diye*» der. Yine bu için çilesini çekmiş olan bir şairimiz hassas ruhundan şu mısraları döker:

«*Anladım işi: san'at Allah'ı aramakmış*
Mârifet bu, gerisi yalnız çelik çomakmış.»

İnsan bu maddî ve manevî değeri karşısında Allah'ına yaklaşması, elerini semaya kaldırarak O'nun mağfiret ve afvına sığınması icabediyor. O'nun gösterdiği yoldan ve Resûlünün izinden ayrılmadan yürümesi ve hakka böylece kavuşması gerekiyor.

İnsan bu âlemde madde ve manâ sentezi yaparak rolünü oynayabilir. Çünkü insan fıtratında, madde ve mânâya sempati vardır. İnsan yalnız madde yığınları içinde, mânâdan bihaber yaşarsa hem hayatın gerçek zevkini tadamaz, hem de ihtirasların bir türlü dindiremez. Kısaca insan, madde içinde mutluluğa eremez.

İşte bunun için gerçek saadet, madde ve mânâ unsurlarının birleştirilmesiyle mümkün olabilir ki, bu İslâmiyetin baş prensiplerindendir. «*Yarın öleceğmiş gibi ahirete, hiç ölmiyeceğmiş gibi dünya için çalışın*» buyurulur. İnsan, maddede içinde muazzam teknik ve hârikalara ulaşabildiği gibi, mânâ âleminde de, bir melek seviyesine yükselebilir, hattâ meleklerden de üstün olabilir.

İslâmın insana yüklediği vazife çok mühimdir. Çünkü islâm, insan için olmuştur. Eğer insan olmasaydı islâm da olmazdı. Fakat gerçek insanlık ancak İslâm prensipleriyle vardır. Kişi, gerçek hürriyeti ve gerçek şahsiyeti islâmda bulur. İslâmiyet, insan ruhuna ölmezlik çizgilerini tek tek nakşederken, insana mahlûkat âleminde gerçek yerini göstermiyor: İnsan islâmda gerçek hayatını bulur. Kısaca insan, islâmda her şeyini bulur.

İnsan bu inceliği anlamalı, onu ruhuna sindirmelidir. Yoksa insan gerçek vazifesini yapmamış olur. İslâmiyet insana, gerçek yolunu çizmiş ve önüne sermiş, bu vazifeyi kendi ruhunda âbideleştirmek insana aittir. Allah ve Resûlünün gösterdiği yoldan ayrılmadan hedefe doğru yürümek, gerçek vazifenin yapıldığını gösterir.

Bunun dışında her şey vazifesizliktir. Vazifesizlik içinde atılan her adımın mutlaka daha ağır mesuliyetleri mevcuttur.

Akıllı insan, nedâmet günü gelmeden, Allah'ın bizzat kendi varlığına yüklediği harika san'at abidelerini görerek Allah indinde maddî ve manevî değerini iyice bilen ve bu bilişin kendine yüklediği maddî ve manevî mükellefiyetleri bizzat yapan insandır. Bunu idrâkeden ve bu idrâkî amel potasında eriterek hayatının ömür yapraklarını döke döke asıl sahibe kavuşan insan, gerçek insan, rahat rahat gözlerini dünyaya kapatabilecek insandır. Bu insan, şairin ilham kaynağı olan insandır.

Yâdında mı doğduğun zamanlar?
Sen ağlar iken gülerdi âlem;
Bir öyle ömür geçir ki, olsun,
Mevtin sana hande, halka mâtem.

Türk Münevverlerinin Tarihî Mes'uliyeti

Zübeyir YETİK

Memleketin okumuş olanları, mekteplerin her türlü ihtiyacını alın teri ile karşılayan bu millet fertlerinin her birinin vebâlini ayrı ayrı boyunlarında taşımaktadır. Bu vebâl, eğer hâlâ, münevver dediğimiz kişilerin gözünü açıp onları hay-huy veya kıylî kaal âleminden ayırarak onlar için muharrik bir kuvvet olamayacak ise, bir gün, gene ayni vebâlin, münevver dediğimiz ayni kimseleri mahvü perişan etmesinden korkulmalıdır. Ne çare ki, bu acı günün acısını da gene halk çekecektir!...

Hayır... Türk tarihi içinde münevverin yer aldığı ilk âni yakalamak için gerilere gitmek ihtiyacını hissetmiyoruz. Gerçi, tanzimattan beri bir münevver-halk ikilisinin mevcudiyetinden bahsetmek mümkündür. Ancak bu kendini beğenmiş, bu halktan kopmuş ikinci sınıfın temsilcileri bugün kendilerine «Aydın» adını vermiş olmakla, onlardan veya geçmişlerinden bahis, mevzuumuz dışındadır. Halktan olan, halka yönelen, halkça hissedip, halkça konuşan ve halkın da, okuşmuluklarına rağmen kendilerini kafdağında tasavvur etmemeleri yüzünden benimsedikleri kişilerdir ki, —Aydın'ların bu millet hayatı dışındaki yaşamları sürüp giderken, bu milletle beraber ağlayan, bu milletin güldüğüne gülenler— Türk tarihinin bütün mes'uliyeti onların sırtına yüklenmiştir. Bu dünyadaki mes'uliyetlerine mukabil, öbür dünya için de omuzlarına bindirilecek yeni yükler, bu milletin alın terinden, kalb âh'ından, yürek acısından, göz yaşından, hasretinden, şekvâsından müteşekkil vebâl yükleri onları beklemektedir. Bu vebâl yüklerinin öylesine bir bekleyişi var ki, Ebu Cehili yutmak için helecanlarla çırpınan Cehennem dahi bu azme, bu haklı sabırsızlanmaya parmak ısırmakta, imrenmekte...

Eşek, en ağır ve en süfli yükü aldırmazlıkla taşır. Lâkin insan için içine birazcık vebâl, haram karışmış nâmütenâhi kıymeti haiz muhteşem bir elmas parçasını taşımak dahi bir küçüklüktür; bir hayasiyet mevzuu, bir tenezzül meselesidir. Madalya, karşılığında gösterilen büyüklük ve feragat nisbetinde iftihar vesilesidir. Bu itibarla, esasen kendilerinden olmadığı için bu milletin bir köylüsünün eşeğine gösterdiği ihtimama dahi mazhar olamayan aydınların sorumluluk ve yükümlülüklerinin ne olduğu bu milleti ilgilendirmediği gibi, onlar da, bu yükü —şuurlu veya şuursuz olarak taşıyor veya taşımıyor olsunlar— aldırmazlıkla, lâkaydi ile karşılamaktadırlar. Ancak, Milletin kendisine yakın, kendisinden, tâ ciğerinden bir parça gibi gördüğü münevverleri, bu milletin ben-sen-biz demek olan fertleri insan bildiğimiz için onlara bağlamış olduğumuz ümitlerin kendilerine yüklediği mes'uliyeti aldırmazlık içinde taşımaları karşısında üzülüyor, kıvranıyor ve bu taşıdıkları muhteşem elmasın vebâlden âri olması için, onu hakları hâline getirmeleri için çalışmadıklarına için-için kızıyoruz. Ve sonra atomlarını ümitlerimizin vücuda getirdiği madalyalara haiz oldukları şerefin değerince önem vererek gereken atılımı yapmadıklarına, en yüce sonuç olan en son hareketi göze almak fedakârlığını göstermediklerine, bu büyüklüğün icabınca davranmadıklarına kahroluyor, kahroluyoruz .

Çocuğu ölüp de, ikinci bir çocuğa sâhip olamayarak bir el yavrusunu evlâtlık olarak bağrına basan annenin zavallı duygusu ile değil, fakat öz evlâdı bağra basmanın şefkat, samimiyet ve hasreti ile

(Devamı 25. sahifede)

Hadîsde Mü'minlerin Lideri

Ali TANTAVÎ'den terceme:
Mevlüt CAVLAK

I

İslâm âlimlerinin telif ettikleri eserleri saymak kimin haddine! Şarkta ve Garpta yüz senedir matbaalar harıl harıl bu eserleri, yazma nüshalardan basma nüshalar haline getirmeye çalışıyor. Fakat biter mi? El yazması nüshalar basılanlardan, kaybolan yazma asıllar geriye kalanlardan daha çok. Şu iki misali öğrenmeniz bu hakikati daha iyi anlamanıza kâfidir sanırım: Hülâgû Bağdat'a girdiği zaman orada mevcut kitapları Dicleye attırmış, atılan kitaplardan nehir günlerce mürekkep olarak akmıştı. Yine, İspanyollar, Endülüsü geri aldıklarında kütüphaneler dolusu kitapları ateşe vermişlerdi. Öyle ki, Endülüs geceleri, yanan kitapların göklere yükselen alevinden gündüz kesilmişti. Diğer yangınlar ve yırtmalar başka...

Bu kitaplar arasında en meşhuru, bütün ümmetin Kur'an-ı Kerim'den sonra İslâmın en büyük ve en değerli kitabı saydıkları, Cenâb-ı Hakla kendi aralarında vasıta ve dinlerinin direği sayıp, dünya ve ahirete ait bütün işlerini ona dayanarak yaptıkları «SAHİH-İ BUHARİ» dir.

Hepiniz az-çok bu eseri tanırsınız. Fakat sahibi büyük insan Muhammed bin İsmail-i Buhari'yi pek azımız tanır. İşte bu yazımızı O'na ayırdık.

Buhari, samimi bir bilgin, pek nâdir bir zekâ ve hafıza idi. Zengin, zengin olduğu kadar da cömertti. Harpte en önde giden bir mücahit idi. Her şeyde baş köşeyi işgal ederdi. Bununla beraber gayet zâhit ve mütteki idi. Diyebiliriz ki, islâm ve dünya ilim tarihinin pek enteresan kabiliyetlerinden biri, belki de birincisi idi O.

Muhaddislerin tarihi münhasıran seyahatler, sabır, ezber, ihata (kapsama), züht ve takva ile doludur.

Dünyada İslâmdan başka milletlerin, bir benzerini bilmedikleri bu muazzam müesseseye ortak olmayan hiçbir muhaddis yoktur. Ama hiçbiri, hatta Muhaddis-i Ekber Ahmed Bin Hanbel, Buhari'nin yükseldiği mertebeye erişememiştir.

Evet! Hiç bir milletin hadis ilmi gibi bir ilim dalı yoktur.

Hangi millet, Peygamberinin veya önderinin söylemiş olduğu sözleri bütün safahatıyla asırlar boyunca tesbit etmeye muktedirdir. Sözü ta ilk kaynağından kimlerin işitip, kimlerin naklettiğini, şahıstan şahısa zincirleme uzanırken hangi safhalardan geçtiğini, kimin kimden naklettiğini vesikalarla tesbit hangi ümmetin haddine! Bir iki gün değil ki bu. Uzayıp giden asırlar... İşin içinde bir de raviler zincirinde yer alan şahısların hayatlarını, karakterlerini, ne dereceye kadar emin olduklarını, günlük yaşayış durumlarını kısaca bütün incelikleriyle biyoğrafilerini araştırmak ve zaptetmek mecburiyeti olursa...

Napolyon'un falan falan yerlerde şöyle konuştuğunu, Bismark'ın şöyle dediğini, onlardan kimlerin işitip kimlerin rivayet ettiğini bilmediğimiz halde tasdik ederiz. Halbuki o sözler yalancı bir gazeteden alınmış veya uydurucu bir yazarın kaleminden çıkmış olabilir. O halde sözü bize ulaştıranla ilk sözcüler arasındaki zamanın yakınlığına rağmen kopuksuz senetle mazbut bir şekilde (!) rivayet edilen bu sözlerin kritiğini nasıl yapacağız?!

Şüphesiz hadis ilmi senet bakımından ilâveye lüzum görmeyecek kadar kemal derecesye ulaşmıştır artık .

Şimdi Buhari'ye dönelim;

(Devamı var)

FIKIH USÛLÜ

Yazan :
İst. İmam-Hatip Okulu Meslek Dersleri Öğretmeni
HAYREDDİN KARAMAN

Eser 206 sahife olup, fiatı: 7,5 Liradır.
İsteme Adresi: Mustafa Pektut
P.K. 923 — İstanbul.

Ayrıca mecmuamızdan da temin edilir.

Büyükler Büyüğü
Peygamberimiz Efendimiz

NEBİYYİ EKREMİN EN AÇIK SIFATLARI

Tefrika : 33 Yazan : A. AZZAM Terceme : H. KARAMAN

Hz. Âişe der ki: «Hz. Peygamber (S.A.) e bir bedevi arap geldi. Dedi ki:

— Sen çocukları öpüyor musun? Biz onları öpmeyiz!

Efendimiz (S.A.) cevap verdi:

— Allah kalbinden merhamet hissini almışsa ben sana ne yapabilirim?

Ruhundaki merhamet, Onda, güler yüz ve sıcak davranışla belirdiği gibi bazan da göz yaşı ve üzüntü halinde kendini gösterirdi. Katı yürekliler bunu O'na yakıştıramadıkları zaman onlara, bunun rahmet ve merhametten ileri geldiğini ve za'f olmadığını anlatırdı.

Bir kızının çocuğu ölmek üzere idi. Son deminde O'na (S.A.) getirildiğinde çocuk can veriyor, ölüm sesleri çıkarıyordu. Efendimiz (S.A.) in gözleri doldu. Ubâde oğlu Sa'd:

— Ya Rasûlallah (ağlıyor musunuz) bu ne?

— Bu, Allah'ın mü'min kulların gönüllerine koyduğu rahmet eseridir. Zaten Allah da ancak, kullarından merhamet sahiplerine rahmetiyle muamele buyurur.

Ölüm bir gün bizzat Sa'd'e de gelmiş, hastalanmıştı. Efendimiz (S.A.) onu ziyarete gitmiş, kendisini ailesi efradı arasında bulmuştu. Sordu: «Öldü mü?»

— Hayır, ya Rasûlallah.

Efendimiz ağladı ve: «Duyuyor musunuz? Allah, göz yaşı ve gönül hüznünden dolayı ölüye azap etmez, fakat (dilini işaret ederek) bunun için azap eder» buyurdu.

Bu, küçüğe ve büyüğe şâmil rahmet, Onun (S.A.), sadece inanan tâbilerine mahsus değildi. Kendisine düşman müşrikler ve diğer milletlerin muhaliflerine de yayılmıştı.

Bir muharebeden sonra kendisine (S.A.) saflar arasında bazı çocukların da katledilmiş olduğu haber verildi. Çok üzüldüler. Bazıları:

— Ya Rasûlallah, onlar müşrik çocukları, niçin üzülüyorsunuz?

— Onlar sizden hayırlıdır. Onlar doğdukları gibi (fıtratları üzre) duruyorlar. Sakın çocukları öldürmeyin. Aman çocukları katletmeyin.

Buhâri'nin rivayetine göre Abdullah oğlu Câbir şöyle anlatıyor: «Önümüzden bir cenaze geçmiş, Rasûlullah (S.A.) ayağa kalkmıştı. Biz de kalktık. Sonra dedik ki:

— Ya Rasûlallah, o bir yahudi ölüsü idi!...

— O da bir insandı; bir cenaze görünce ayağa kalkınız.

(Devamı var)

Tarih Boyunca Kıbrıs

(Baş tarafı 13. sahifede)

di müesseselerinin murakabesi, belediye işlerinin yürütülmesi Türk Cemaat Meclisi tarafından yürütülecektir.)

9 — 5 Şehirde (Magosa, Larnaka, Limasol, Lefkoşa, ve Baf) ayrı Türk belediyeleri kurulması.

10 — Türkiye'nin Kıbrıs'ta 650 kişilik bir askeri birlik bulundurması (Yunanistan'ın birliği 950 kişidir).

11 — Türkçenin resmî dil olarak kabul edilmesi ve Kıbrıs bayrağının yanında Türk bayrağının asılması (1).

KIBRISTA DİNİ TEŞKİLÂT:

Adada İngiliz işgalinden biraz sonra (mahallen tayin suretiyle) bir müftülük teşkil olunmuştur.

1953 tarihinden itibaren müftülük halk tarafından seçilmeye başlanmıştır. Müftülük bütün din adamlarını tayin etmeye yetkili bir makamdır. Şimdiki halde müftülük teşkilâtı bir müftü ve bir müsevvidden ibarettir. Bir de ona tanzimden iki yıl müddetle celbolunan ve odada vazifelendirilen vâizi vardır.

Adada 424 camî ve 19 mescit olup bu yekûndan 219 u köylerdedir.

Kıbrıs adasında gördüğümüz camilerin çoğu Osmanlı imparatorluğu zamanında yapılmıştır. Adanın fethini müteâkip bir kaç kilise de camiye tahvil olunmuştur. Bilhassa Lefkoşa'da bulunan Ayasofya (Selimiye) camii en mühimdir. Bu camide cuma günleri minbere kılıçla çıkılmaktadır.

(1) Hayat-Kıbrıs ilâvesi.

HABERLER

CENGİZ TOPEL İÇİN MEVLİD

Konya Yüksek İslâm Enstitüsü Talebe Cemiyeti, İmam-Hatip Okulu Mezunları ve Hademe-i Hayrat Dernekleri tarafından, hava şehidimiz Yzb. Cengiz Topel, Dr. Bnb. Nihat İlhan'ın aile ve çocukları ile, Kıbrıs'da asîl bir dâva uğruna canlarını fedâ eden soydaşlarımızın ruhlarına ithafen bir mevlid-i şerif okutturulmuş ve hatim duası yapılmıştır.

Kapı Camiinde 18-8-1964 Salı akşamı Yatsı namazını müteakip okunan mevlid-i şerifi başta askeri ve mülki erkân olmak üzere, kalabalık bir cemaat takip etmiştir.

Her üç derneğin bu teşebbüsü halk arasında memnuniyet uyandırmış ve büyük alâka görmüştür.

ÇEKİLEN TELGRAFLAR

Kahraman Pilotumuz Yzb. Cengiz Popel'in Kıbrıs'da şehid olması üzerine Konya Yüksek İslâm Enstitüsü Talebe Cemiyeti ile İmam-Hatip Okulu Mezunları Derneği, Sayın Hava Kuvvetleri Kumandanı Org. İrfan Tansel'e başsağlığı dileyen, bu şerefli olay karşısında duydukları millî heyecanı dile getiren telgraflar çekmişlerdir:

Sayın Org. İrfan Tansel,
Hava Kuvvetleri Kumandanı - Ankara

Kıbrıs semâlarında asîl görevini ifa ederken, kadınları ve çocukları kahbece kurşunlıyan Rum sürülerine mertlik dersi verirken şehid olan kahraman Pilotumuz Yzb. Cengiz Topel'in ölümü karşısında duyduğumuz üzüntü derindir. Kahraman ordumuzun Cengiz Topel'in şahsında bayraklaşan cesaretini minnetle anar, mümtaz şahsımızda Hava Kuvvetleri mensuplarına başsağlığı dileriz.

Konya Yüksek İslâm Enstitüsü
Talebe Cemiyeti

Sayın Org. İrfan Tansel,
Hava Kuvvetleri Kumandanı - Ankara

Kahraman Türk Ordusunun kıymetli bir elemanı olarak Yavru Vatan Kıbrıs semalarında Türk tarihine yeni bir şehamet sahifesi ilâve ederken rütbelerin en güzeli olan şehadet rütbesine erişen Yzb. Cengiz Topel'i şükranla anar, Türk Ordusunun böyle cesur bir askerini kaybından dolayı başsağlığı diler, acımızın sonsuzluğunu bildiririz.

Konya İmam-Hatip Okulu Mezunları Cemiyeti

İMTİHAN HAKKI TANINAN TALEBELER

Bundan önceki sayımızda Konya İmam-Hatip Okulundan yedi son sınıf talebesinin bir sene kaydı ile uzaklaştırıldıklarını bildirmiştik. Memnuniyetle öğrendiğimize göre bu yedi öğrenciye Eylül devresinde imtihanlara girme hakkı tanınmıştır.

Daha önce de bildirdiğimiz gibi mezkur talebeler Maarif Vekâletinin aleyhine Danıştayda dâva açmışlardı. Danıştay şartlı olarak bu talebelere imtihana girme hakkı tanımıştır. Eğer dava talebelerin lehine sonuçlarınsa imtihan muteber, aksi takdirde muteber olmıyacaktır.

T. BÜYÜKKÖRÜKÇÜ BURDURA TAYİN EDİLDİ

Bir önceki sayımızda üç ay müddetle vekâlet emrine alınmış olduğunu bildirdiğimiz şehrimiz merkez vaizlerinden Tahir Büyükkörükçü, Burdura tayin edilmiştir. Bu tayinin gerçek bir ihtiyaçtan doğmadığı ve isabetsiz olduğu aşikârdır.

Burdurda, Muhterem Hocamızın tayini büyük bir memnuniyet uynadırmıştır. Kendisine, bir an önce Burdura teşrif etmesini istiyen pekçok telgraf ve mektup gelmiştir.

Bu samimî dâvete hemen icabet eden Tahir Büyükkörükçü, Burdura giderek vazifeye başlamıştır. Allahın kendilerine yardımcı olmasını temenni ederiz.

SUUDİ ARABİSTAN, DİYANET İŞLERİ İÇİN BİR MİLYON LİRA VERDİ

Suudi Arabistan Büyükelçiliğinde, Suudi Arabistan Hükûmetinin, Türkiye Devrim Diyanet Sitesi Derneğine 40 bin sterling - Türk parası olarak 1 milyon lira - bağışta bulunması dolayısiyle bir tören yapılmıştır.

Törende, Dernek Başkanı İsmail Hakkı Yılanlıoğlu bir konuşma yaparak, yardım için Derneğin hissiyatını ifade etmiştir.

Yılanlıoğlunun konuşması özetle şöyledir:

«İslâm dininin ruhuna ve onun koyduğu esaslara, tamamen hürmet edilerek ele alınmış bulunan bu eser, 300 yıl önce kopmuş olan bir sanat halkasını bağlıyarak, bugünkü sanatkârlarımızın gelecek kuşaklara seslenişi olacaktır.

Türk Milletinin Diyanet Sitesi inşaatına bugüne kadar yaptığı yardımlar yanında Suudi Arabistan Hükûmeti de 40.000 sterling gibi büyük bir yardım ile mümtaz yerini almış bulunmaktadır.

İslâm camiasının ortak bir eseri olarak Ankara ufuklarında yükselmesini arzu ettiğimiz, bu dinî abide için, kutsal yerlerin ülkesi ve yüce dinimizin beşiği dost ve kardeş Suudi Arabistanın bu örnek hareketi islâmlar arasındaki dayanışma yönünden de çok cesaret vericidir. Kardeşlerimizin bu nazik jestini şükranla karşılarız.»

İMAM HATİP OKULLARI İÇİN YENİ BİR DERS KİTABI

İmam Hatip Okullarının usûlü fıkıh müfredatına uygun olarak yeni bir ders kitabı hazırlanmıştır. **«Fıkıh Usûlü»** isimli bu eser, İslâm Hukukunun kaynakları, metodu ve felsefesi gibi esasları ihtiva etmektedir.

Kitabın yazarı Yüksek İslâm Enstitüsü mezunlarından İstanbul İmam Hatip Okulu meslek dersleri öğretmeni Hayreddin Karaman'dır. Mecmuamızda da yazılarını zevkle takip ettiğiniz kıymetli arkadaşımız Hayreddin Karaman, husûsi çalışmalarıyla bu mevzuda kendisini yetiştirmiştir.

Yazar, bu eseri hazırlayış sebebini, kitabın ön sözünden aldığımız şu satırlarla ifade etmektedir: «Yıllardan beri Fıkıh Usûlü konusunda, bugünün nesline hitap eden bir eserin ortaya konmamış olması, ilmî tetkikin genç yolcuları önünde bir engel teşgil etmekte idi. Hem onlara, hem de İmam Hatip Okulu mezunlarına ilmî bir hizmet olur düşüncesi bizi bu çalışmaya sevketti. İkinci gayeyi gerçekleştirmeye zemin hazırlamak için, mezkur okulların "Fıkıh usûlü müfredat programı" da göz önüne alındı. Hiçbir iddia taşımayan çalışmamız, tenkid çekici ile uyarma örsü arasında dövüle dövüle olgunlaşacaktır.»

İmam Hatip Okullarını böyle bir esere kavuşturduğu için arkadaşımızı tebrik ederiz.

YENİ TAYİNLER

Bu yıl, Konya İmam Hatip Okulunda bu zamana kadar devam edip gelen üzücü hadiselerin neticesi olarak büyük değişiklikler yapılmaktadır. Başta Okul Müdürü Yusuf Bostancı olmak üzere, bazı hocalar başka yerlere tayin edilmişlerdir. Bu arada Konya Yüksek İslâm Enstitüsü meslek dersleri öğretmenlerinden Ali Aras ile Şevket Meraki de İmam Hatip okulunda görevlendirilmişlerdir.

30 AĞUSTOS RUHU

(Baş tarafı sahife 3. te)

Rum siperlerini kahramanca döğdü ve geriye bir destan bıraktı.

Onun kıyamete kadar gürümiyecek olan, Türk bayrağına sarılı, aziz vücudu yüce köküne giderken binler de Onun izinden gidiyordu.

Birinci Viyana Kuşatması diye anılan, Alman içlerine kadar uzanan büyük akından dönüşte, yeddileri üzümlerin bedellerini çubuklara bağlatan kuvvet, bu İman ve bu ruhtur. Bu ruhtan, bu imandan yoksun kitle; ihtiras, mevkî ve madde peşinde koşan bir sürüdür. Eline geçirdiği madde kuvvetiyle, O yüce ruh üzerine göreklenmiş bir kâbustur. Nasıl ki tarihimizin altın sahifeleri; O yüce ruhun eseri ise, ondaki kara leke ve hezimetler de o menfur kâbusun bıraktığı izlerdir. Genç Osman'ı, 3. Selim'i boğan bu kâbustur.

30 Ağustos ruhu; Yunan mezvilerini gezip bunların dayanma kudretini gören İngiliz Erkânı harbiyesinin: «Türkler bu mevzileri beş altı ayda alırlarsa bir günde aldık diye tarihlerine kaydedebilirler.» dedikleri mevzileri, bir günde değil, bir saatte alan ilâhî ordu...

30 Ağustos ruhu; şehirleri yakan, önüne gelen güzsüzleri süngülüyen Yunan sürülerini Akdeniz'e döken zaferdir...

TÜRK MÜNEVVERİNİN TARİHİ MES'ÛLİYETİ

(Baş tarafı 21. sahifede)

bağrımıza bastığımız, ve tel-tel ümitlerimizden kendisine zafer ve başarı tâçları ördüğümüz münevver, artık milletimize evlâtsızlık acısı çektirmemeli, evlâtlığının icabı olan fedâkârlığı göstermelidir.

Eğer sevgisi bir meyilden, merhameti bir acımadan, şefkati bir hoşlanmadan ibaretse münevveriniz; ve münevver bu duyguların sathında kalıp sorumluluğun ulvi azâbını çekmekten mahrum olmakla gerekli aksiyonu yapamıyorsa, o vakit, milletin kendisi için giriştiği fedâkârlık, yetişmesi için döktüğü alın teri, durakladığı yerde titreyen millet kalbi, onun gözü önünde vebâl-vebâl büyümeli, daha doğrusu münevver bu vebâllerin dehşetini göz önüne getirip, şevk ve aşkla yapamadığı hamleyi hiç olmazsa korku ile yapmalıdır.

Millet, münevverin salonlarda kıylî kaal ile uğraşmasını değil, gidilecek yolu adı uyarınca aydınlatmasını, aydınlık ufukları göstermesini bekliyor!

Kıbrıs buhranı ve patrikhane

(Baş tarafı 14. sahifede)

nun her yanına salınış ve ön faaliyetlerde bulunmaları için kendilerini görevlendirmişti.

Bu yetişen papazların bir tanesinin de Makarios (evet, kızıl papaz Makarios) olduğunu düşünürsek, durumun vehâmeti kendiliğinden meydana çıkar.

Her sene, patrikhanenin yönettiği bu mektepten, Bizans ruhuyla dolu, Kapalı Kapı'nın ve Rum ölçünün hayâliyle ümülü bir sürü papazın mezun olduğunu unutmayalım ve hatırlayalım ki, bunların herbirisi, memleketimiz aleyhine husus mâhiyette yetiştirilmiş ve yetiştirilmekte olan, Bizans İmparatorluğunun fikir yapıcıları ve fedâkâr öncüleridir.

Kıbrıs fâcialarının da aynı kaynaktan ilham alınarak devam ettirildiğine şüphe etmiyoruz. Bugün böyle değilse, Ortodoks dünyasının en yüksek makamı; kızıl Makarios'un da, Yunan hükûmetinin de kendisine bağlı oldukları ve her zaman irşatlarına muhtaç olduklarını bildirdikleri Patrikhane ne güne duruyor? Kendi emri altında ve direktifiyle çalışması gereken bir papazı susturmak salâhiyetini kayıp mı etmiştir? Hayır, bu böyle olduğunu zannetmiyoruz. Patrikhane aynı nüfûz ve salâhiyetine sahip olmakta berdevamdır. Ama nedense bir türlü sesini çıkarmaz. Kıbrıs hadiseleri patlak verdi seneler oluyor; hiçbir yatıştırıcı ve sulh-cü beyânatını duyduğumuz mu, siz hiç? Ben duymadım ve görmedim.

Türk gazetelerinin bir türlü alınmadığı ve görevi, Hristiyanlar arasında mühim ve nüfûzlu bir mevkii olması hasebiyle, mühiş bir inkişaf kaydeden ve insanlığı boğmayı hedef tutan komünizm belâsına karşı, istisnâsız bütün insanları mücâdele safına çağırmak ve bunun fikriyatını yapmak olan bu esrarengiz yuvanın maalesef bu yönde en ufak bir çalışmasını görememekteyiz. Ne yapıyor, bu mühim dinî müessese? Pan Elenizm'in (İstanbul'un başçılığı altında eski Yunan birliğinin) hortlatılması kurunduşunun mânevî temellerini atmakla mı meşgul? Sırtından, bir parazit gibi geçindiklerî bu çilekeş ve hüsnüniyetli milletin varlığını dinamitlemek ve geleceğini târumar etmek yollarını ve plânlarını mı hazırlamaktalar yoksa?..

Evet, içine gömüldüğü korkunç sükûtu ve davranışları bizi bu düşünceye sevketmekte ve endişemizin doğru olduğunu âdetâ isbat etmektedir.

Dinî ayinlerinde, üzerlerinde hâlâ çift kartallı Bizans arması taşıyan ve her an ve fırsatta ırkdaşlarına Bizanslılık düşünce ve idealini aşılayan, Ayasofya etrafında ve üç kilisenetrik bir sahada Vatikan misilli bir Hristiyan dinî devletinin kurulması fikriyatını yapacak kadar cür'et gösteren ve Lozan Muahedesine göre siyaset yapmayacakları kaydı şartıyla Türkiye'de kalmasına müsâade edilen bu yuva, siyasetin tam ortasına yuvarlanmış ve bununu, milletimizin geleceğine kadar sokabilmiştir.

Bu hüviyetiyle yurdumuzdan atılması gereken ve aynı zamanda anayasalarınca da en yüksek merci ve makam olarak tanınan Yunanistan'a gitmesi ve orada merkezleşmesi aklın bir tanem iken, bu ihtilâl ve isyan yüklü yuvanın hâlâ içimizde yaşamasına müsaade edilmesi, memleketimizin geleceği üzerinde tehlikeli sonuçlar doğurabilir.

Gerek tarihî ve gerekse yaşamakta olduğumuz hadiselerin ilhamıyla bu samimî endişemizi izhar ederken, hükûmetimizin de daha millî ve tarihî bir şuurla hareket edeceğine inanmakta olduğumuzu bildirmek isteriz.

Milletimizin malî kan damarlarını sömüren bir avuç azınlığa pek haklı olarak, memleket düşına yol gösterilmesinden daha mühim olan manevî ve kültürel değerlerimizi emerek çürütmek ihâneti içinde bulunanları hesaba katmamak zannederiz ki, doğru bir hareket olmasa gerek.

Hilâli boğmak çabası ve hayali içinde bulunanlar! Yüz yıllardır hürriyet havasını teneffüs ettiğiniz, «gölgesinde serinleyip kuzîliğinda sundığınız Muhammed'in bayrağı altından defolup gidiniz: Marş Marş!...

OKUYUCULARLA BAŞBAŞA

Sayın İsmet Selim - Sinop

Oku'ya karşı olan alâkanız bizleri memnun etti. Bu memnuniyetimiz, şahsımıza gösterdiğiniz yakınlıktan daha ziyade, dinî neşriyatın memleketimizin ahlâkın gelişmesine oynuyacağı rolün ehemmiyetini kavramış olmanızdan ileri gelmektedir. Din hizmetinde üzerinize düşen görevi ifa etmenin huzuru içerisinde olduğunuzdan şüphe etmiyoruz.

Mektubunuzda işaret ettiğiniz gibi, Mecmuamızı Türkiyenin her yerlerine maalesef ulaştıramıyoruz. Sizin gibi gayretli okuyucularımız sayesinde inşaallah OKU Türkiyenin köylerine varıncaya kadar yayılacaktır. İsteklerinizle yerine getirilmiştir. Selâmlarımızı sunar, yeni vazifelerin hayırlı olmasını dileriz.

Sayın Halil Vanlı - Turhal

Mektubunuzda belirttiğiniz hususlar yerine getirildi ve aracılığın yapmak nezaketini gösterdiğiniz kimselerin abone işlemleri yapıldı. Yaptığınız abonelerden mecmuamızı alamadığını zikrettiğiniz okuyucumuzun da mecmuası hemen postaya verilmiştir.

Bu yolda mecmuamıza yardımcı olduğunuz için, müteşekkiriz. Memleketimizin dinî bir mecmuayı çıkartmanın ve yaşatmanın güçlüğü sizce malûm. Fikir ve hareket olarak desteğinize muhtaç olduğumuzu belirtmeye bilmem lüzum var mı? Hizmetinize teşekkürler..

Sayın Atilla Ünver - Seydişehir

Abone bedeli olarak gönderdiğiniz pul alınmış ve memnuniyetle abone kaydınız yapılmıştır. Bundan sonra bize yazacağınız mektuplarda yeni aboneler bekledğimizi müsâadenize ilâve edelim. Okuyucu Seydişehirde yayılması yeni abone ve okuyucular kazanması sizlerin sayesinde mümkün olacaktır. Yeni hizmetinizi bekler, iyi dileklerimizi sunarız.

Sayın Muhsin Yenice - Sarıkamış

Oku'ya İmam-Hatip Okulu mezunu bir arkadaşınız sayesinde kavuştuğunuzu ve beğendiğinizi yazıyorsunuz. Bu mesut neticeden biz de sevinç duyduk.

HÂDİSELER — DÜŞÜNCELER

— Baş tarafı sayfa 2'de —

Bugün bu topraklarda Türklük, Türklüğünü işlâmiyete; İslâmiyet te mevcudiyetini Türklüğe borçludur. O müslümanlık ki, Türklüğün ezeli olan insanî hasleliterini inceltmiş; dostu merhamet ve sevgi tufanına boğma, düşmanı kendi gayz ve kini ile öldürme ruh asaletini bize vermiş; millî heyecan ve hislerimizi kanalize etmiştir. Yzb. Topel'lerin uçuşa başlamadan evevl abdest almaları ve Kur'an-ı Kerimlerini yanlarına almaları tezimizin canlı bir delili ve hangi davalar uğruna ölümü istihkar etmenin en riyazi huccetidir. Cengiz Topel'lerin babası da ölün Çanakkalede böyle yapmıştı. Galiyeda ve Sina çöllerinde aynı ilâhî duygularla çarpıştı. Millî Mücadelede aynı gaye uğruna öldü.

Ölmek ne demek, **«şehid ölmez»** diyor Allah.

Asîl bir dava uğruna ölenlerin, şehitlik mertebesine erenlerin kanları heder olmıyacaktır. Teselimiz kaynağı Allah ve Resûlüdür. Bu bakımdan analar müsterih olsun, babalar ıstırabını sinesine gömsün.

Yine tek damlasının kendi yeter, yâdı yeter.
Dökülen kanlarımız, farz-ı muhal, olsa heder,
İslâmın İlk Emri
O K U

Bulunduğunuz muhitte sizin gibi Oku mecmuasının varlığından haberi olmıyan kardeşlerimizin bulunduğu muhakkaktır. Bunlara Mecmuamızın gayesini ve varlığını duyurmak hizmetinin size düşmüş olduğunu bilmem hatırlatmamıza lüzum var mı? Çok sağ olun. Alâkanızın devamı bizleri memnun edecektir. Selâmlar.

Sayın Hasan Er - Sarayönü

Belirttiğiniz sayıdan sonraki sayılar adresinize gönderilecektir. Abonenız yapıldı. Mektubunuzun son satırlarında mecmuamızın için yapacağınız çalışma yardının tahakkukunu bekler, selâmlarımızı sunarız..

Türkiye Komünizmle Mücadele Derneği Yeşilyurt Şube Başkanı Sayın Nevzat Özcan Mecmuamıza aşağıdaki mektubu göndermiştir. Ehemmiyetine binaen aynen alıyoruz:

Oku Mecmuası Yazı İşleri Md. lüğüne — Konya

Cemiyetiniz tarafından çıkarılmakta olan «İslamın İlk emri OKU» dergisinden 2 sayı okuduk. Dinin saf ve neşin iltikatlarının neşri ve İslâmın ilk emirlerinin ruhuna uygun olarak anlatılması yolundaki gayretlerinize bizleri ziyadesi ile mütehasis eyledi.

Derginin hiç bir siyasî fırkanın akıntısına kapılmadan ilerliyeceği ve hangi partiden olursa olsun bütün müslümanların kardeş olduğu prensibinin tatbik edileceği ve bu sayede Kıymetli Derginizin bütün Türkiye cephesine hitap edebilen yegane dergi, muhterem yazarlarının da bütün halkımız tarafından sevilip sayılacak hakiki milliyetçiler olacağını yazılarınızın temiz tutumunda görmekteyiz.

Hangi fırkadan olursa olsun iyi ahlâklı, Din. Vatan ve Milleti için çalışan insanları takdir, Dinsiz, Milliyetsiz, Ahlâksız ve Komünist fikirli herifleri teşhir etmek yolundaki gayretlerinizde muvaffakiyetinizi Allahü Zülcelâlden temenni ederiz.

Bu vesile ile aşağıda isimleri ve açık adresleri yazılı üç arkadaşa hizalarında gösterilen müddet kadar kendi adreslerine abonelerinin kaydedilerek Temmuz ayı sayısından itibaren gönderilmesini arzederiz.

İslâmın İlk Emri
O K U
Sahibi :
Türkiye İmam-Hatip Okulları Mezunları Cemiyeti adına
Mustafa ATEŞ
Yazı İşleri Müdürü :
Süleyman ÖZKAPA
İdarehane :
Çıkrıkçılar Cad. Saray Çarşısı bitişiği: Kat 3 — KONYA
Muhabere Adresi : P.K. 105 — KONYA
Abone şartları : Yıllık : 11 TL. altı aylık : 5,5 TL.
Me'haz gösterilmeden yazılarımız iktibas edilemez, gönderilen yazılar basılsın - basılmasın iade edilmez.
Ahmed Said Matbaası — İSTANBUL
Basıldığı tarih : 11/9/1964

İSLÂM FIKHINDA MEŞRU' KAZANÇ

(Baş tarafı 8. sahifede)

b — Akdin taalluk ettiği şey.

c — Akdin yapılmasında kullanılan ibare ve sözler.

Bunlardan herbirinin, ihtilâfı önliyecek şekilde şartları vardır. Meselâ: Akdi icra edeceklerin akıllı, iyiyi kötüyü ayırdeden kişiler olmaları ve niçin bu akdi icra ettiklerini bilmeleri zaruridir. Bu sebeple deli, malını kötü yollara şuursuzca sarfedenler ve müdrik olmayan küçüklerle muamele mümkün değildir. Zira bu kimselerle yapılan muamelede her zaman ihtilâf zuhur edebilir.

Akidde kullanılan söz ve ibarelerin vazıh ve anlaşılır olması gerekir. Mübhem ve belirsiz sözlerle akdi icra etmek imkân dahilinde olmayacağı gibi ihtilâfı da önlemez. Keza, akdin taalluk ettiği malın da bir sahibi olması, yani ferdin, sahibi bulunduğu bir malı ortaya koyması lâzımdır. Şüphe yok ki sahipsiz bir mal, alım satımda mevzu teşkil etmez.

3 — İslâmiyet meşru kazanç konusunda ahlâkî esaslara da büyük önem vermiştir. Meselâ: Alış veriş yapmış olan iki fertten biri, yaptığı bu alış verişin, hakkında menfaatli olmadığını tahmin ederek nâdim olsa ikale yoluyla bu akde son verilebilir. Hadisi Şerif böyle buyurmaktadır.

Keza, alış verişte gayet müsâmahakâr, yumuşak ve merhametli davranmalıdır. Zira ahlâk ve edep bunu icabettirir. Hadisi Şerifte: رحم الله رجلاً اذا باع واذا اشترى denilmektedir. Daha bunların benzeri pek çok ahlâkî ve edebî kurallar sayesinde cemiyette yapılan kazanç tamamen dostluk ve kardeşlik havası içinde cereyan eder. İşte o zaman: انما المؤمنون اخوة kavli şerifinin mânâ ve gayesi tahakkuk etmiş olur. Son olarak: İslâm hukukunun gösterdiği yollardan kazanç temin edenler bahtiyar ve mes'ut insanlardır.

BAYRAK

Ey mavi göklerin beyaz ve kızıl süsü...
Kızkardeşimin gelinliği, şehidimin son örtüsü,
Işık ışık, dalga dalga bayrağım,
Senin destanını okudum, senin destanını yazacağım.
Sana benim gözümle bakmıyanın
Mezarını kazacağım.
Seni selâmlamadan uçan kuşun
Yuvasını bozacağım.
Dalgalandığın yerde ne korku, ne keder...
Gölgende bana da, bana da yer ver!
Sabah olmasın, günler doğmasın ne çıkar:
Yurda ay-yıldızının ışığı yeter.
Savaş bizi karlı dağlara götürdüğü gün
Kızılığında ısındık;
Dağlardan çöllere düşürdüğü gün
Gölgene sığındık.
Ey şimdi süzgün, rüzgârlarda dalgalı;
Barışın güvercini, savaşın kartalı...
Yüksek yerlerde açan çiçeğim;
Senin altında doğdum,
Senin dibinde öleceğim.
Tarihim, şerefim, şiirim, herşeyim;
Yer yüzünde yer beyen:
Nereye dikilmek istersen,
Söyle, seni oraya dikeyim!

Arif Nihad ASYA

FİATI : 1 LİRA

İslâmın İlk Emri

Oku

Dinî
İctimaî
Edebî
Aylık Mecmua

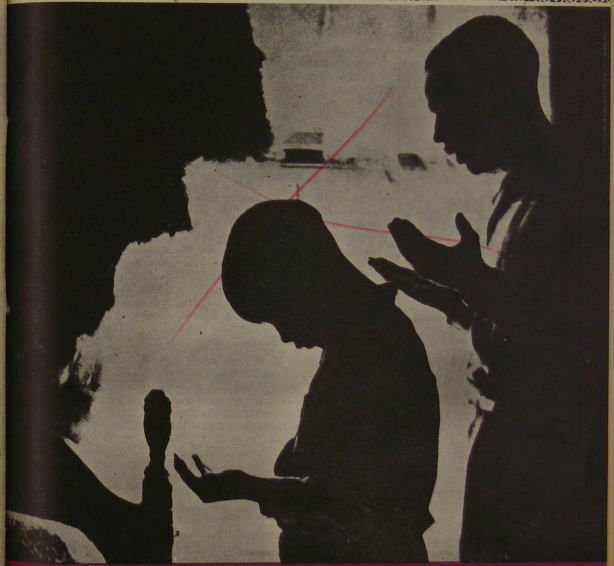

YIL : 4 Ekim 1964 SAYI : 39

İÇİNDEKİLER

- Hadiser-Düşünceler
- Ders Alacak mıyız? — Kemal KUŞÇU
- Fatiha'nın Kurduğu Sosyal Cemiyet — Mustafa ATEŞ
- Bab-ı Şifâ — T. Sıtkı BALCI
- Hadis Kitapları — Hayreddin KARAMAN
- Ahmet ve Demir — M. Said ÇEKMEGİL
- İlm-i Kelâm Dersleri — Dr. A. Arslan AYDIN
- İbrahim Efendi Konağı — Samiha AYVERDİ
- Okullarımızda Şekli ve Fikri Perişanlık — Halit GÜLER
- İslâm ve Rüşvet — Hüseyin K. KALAY
- Konya Müftüsü Hakkında Bildiri
- Muvazeneli İnsan — Hüsnü DİKEÇLİGİL
- Beklediğimiz Milli Maarif — Kemal YAMAN
- Cemiyetin Temeli — Mustafa BARCIN
- Dini Neşriyat ve İlmî Tasnif Usûlü — Semahaddin CEM
- Ruhta İlk Temel — Ahmet H. KARAKULLUKÇU
- Vazife — Hayreddin KARAMAN
- Şiirler
- Okuyucularla Başbaşa

HÂDİSELER—DÜŞÜNCELER

Yavrularımızın, cıvıl cıvıl, ilk öğretim haftasını kutladığı ve taşıdıkları dövizlerle ilmin ve okumanın büyük ölçüde hasretini çektikleri bugünlerde, Maarifimizin içinde bulunduğu buhran, sanki bu küçük insanların ruhlarındaki engin duygularla alay eder gibi bir mahiyet taşımaktadır. Şehir çocuklarının, köydeki kardeşlerinden habersiz bu cıvıldayışları, okulsuz köy çocukları, öğretmensiz köy okullarının durumuyla ne sert bir tezat teşkil etmektedir. Geleceğin bütün kaygılarından uzak; tek dersten birer yıl kaybeden 60.000 öğrencinin ve bu rakamın iki misli ebeveynin duyduğu ıstırabdan, üniversite imtihanlarına girebilmek için her talebeden alınan harç mı haraç mı olduğu bilinmiyen paralardan habersiz bu çocuklar, kendilerini tahsil hayatlarında nasıl bir akibetin beklediğini bilmemektedirler. Bu da tezatlar dünyası Türkiyenin bir başka veçhesi...

Bugün maarifimizin umumî manzarası bu iken ve esasen düşünenlerin, mes'ûl insanların bu gidişe bir hal çaresi bulmak için kafa aşındırması, fikir teri değil, ecel terleri dökmesi lâzım gelirken maarifin yüksek kademeleri yine bir İmam-Hatip Okulları müfredatını ıslâh sloganı tutturduklar. Hem de efkârı umûmiyenin bütün müdâfaa ve muhâkeme sevildiği günlerde. Bazı çevrelerde, Maarif Vekili Sayın Dr. İbrahim Öktem'in geçen sene olduğu gibi, bu yıl İmam-Hatip Okulları aleyhinde artık boyarat vermemekte ve bu müesseselere teveccüh etmek ihtimali olduğu kanaati uyanmaktadır. Hâdiselerî titizlikle takip edenlere göre ise vaziyet daha başka türlüdür... Zıt beyanların ve komisyon raporlarının tesbit ettiği esasların ıcraatıyla, İmam-Hatip Okulları müfredatını ıslâh gyeesiyle yeni ilmî (!) komisyonlar kurmakla meşgûl.

Bu yıl 14. tedrisat yılını idrak eden İmam-Hatip Okulları müfredatının ıslâhını, bunların bin yıldan beri müslüman olan milletimizin tarihi gerçekleri ve bugünkü ruhî buhranları nazar-ı itibare alınarak ele alınmasını biz de isterdik. Kültür derslerini çoğaltıp meslek derslerini azaltmak, meslek dersleri içinde de Kur'an-ı Kerim'i yüzünden okumağa fazlaca yer vermek suretiyle okulların mesleki hüviyetini tahrif eden bir ıslâhatı da beklemezdik. Yeni müfredat programında, sözâen meslek derslerine mukabil artan Kur'an-ı Kerim derslerinin altındaki mânayı sezmek güç değildir. Kur'an-ı Kerim derslerine fazlaca yer verilerek dış planda bu okulların mesleki hüviyetine itinâ edildiği zehabını uyandırmak; iç planda ise hiç değilse üç seneye indirilen orta kısımlarını Kur'an kursları durumuna düşürmek, dolayısıyla mezunların diğer tahsil şubelerine kaymalarına mani olmak.

Yeni programda bir de şu yargı var: *«Lâikliğin İslâma tercih sebepleri izah olunecek»* Bu ne demektir, bunu kim yapacak? Halbuki devlet îlâk, millet müslümandır. Lâiklik bir rejim, din bir îlâhî kurumdur. Esasen Türkiyede bu iki müessesenin de fazla örselenmeye tahammülü yoktur. İkisini de zedelemeden bunları ayrı ayrı değerlendirecek ve kıymet hükmünü verecek elemanlara ihtiyaç vardır. Doğacak mahzurlar bizi şimdiden endişeye sevkediyor. Sınıfta öğretmenle öğrenci arasındaki fikir teatisi her fırsatta İmam-Hatip Okullarının kapanmasını isteyen sosyalist yazarlara ve çöreklendikleri gazetelere intikal edecek. Bir taraf rejim düşmanı, karşı taraf inkılâb havarisi olarak tanıtılacak, ve hükümet bu okullar hakkında yeni tedbirler almıya zorlanacak. O zaman bir komisyon daha kurulsun. İmam-Hatip Okulları yeniden ele alınsın ve beyinsiz bir kuşa benzesin. Günaydın İlhan Selçuk ve Bay Fatay, düşünceleriniz gerçekleşiyor!...

Niçin böyle haramsarız? Kusura bakmayın beyler! Yüksek İslâm Enstitüsü mezunu arkadaşlarımız *«Öğretmen ihtiyacımız yoktur»* diye maarif kapılarından boş çeviren zihniyete karşı iyimser davranmak da pek saflık olur...

Bilin ki; mallarınız da, evlâdlarınız da ancak birer imtihandır. (Anfâl) Büyük mükâfat ise; şüphesiz Allah katındadır.

(Kur'an-ı Kerim)

İslâmın İlk Emri

OKU

Allah Teâlâ şüphesiz ki, bu dini iyi vasfları olmıyan zümrelerle de teyid eder.

(Hadis-i Şerif)

Sayı: 39 ★ Cilt : 4 ★ Dini, İçtimaî, Edebî Aylık Mecmua ★ Yıl : 4 ★ Ekim 1964

Ders Alacak mıyız ?

Kemal KUŞCU

Tarihin derinliklerinden gelen bir kin ile Kıbrıstaki Türklere her türlü barbarlığı yaparken dünya siyaset sahnesinde kendisini haklı göstermeye çalışan, Rusyayı öne sürerek ve en tehlikeli siyaset oyunlarını maharetle oynayarak büyük denilen devletleri aciz içinde seyirci mevkiine düşüren Makarios'un Türk devletinin başına açtığı gaile ve onun yarası kolay kolay onarılacak ve unutulacak hâdiselerden değildir. Dost zannettiklerimizin emsalsizliğin ifşa ettiği düşmanımızla birlik olması, kendimizden ziyade başkalarına güvenmememizin, bin senelik bağlarla bağlı olduğumuz milletlerin düşmanımızla dost olmaları içtimaî ve siyasî sahalarda yapağımız hataların neticesidir. Günlük gazeteler her gün kalplerimizi bir demir çenber içinde sıkan bu gailenin nasıl geliştiğini en küçük teferruatına kadar okuyucularına haber vermektedir, bu itibarla bunları tekrar ele alıp tenkid ve tahlil etmekden ziyade senelerdenberi hudûdun ve denizin ötesinde (Yunanistanda, Kıbrısda) ki davranışlarla bizimkiler arasında bir mukayese yapmak istiyorum, bir sonuca varmağı okuyanın idrâkine terkediyorum:

Hükümet reisimizin meclisdeki beyanına nazaran, Atina metropolidi Türkler için «Batıl bir dinin tahrik ettiği vahşi insan sürüleri...» diyebilmiş ve Yunan hükümetinin politikasına bu gibi düşünceler istikâmet vermiştir. Gazetelerde gördüğümüze ve okuduğumuza göre; Atinadaki nümayişlerde papas en önde yürümüş ve arkasından gelenler: «Ayasofyaya çan takacağız..» diye bağırmışlar. Zararlı faaliyetlerinden dolayı Fener patrikhanesinden iki metropolit sınır dışı edildiği zaman Yunanistanda kiyametler koptuş ve Hariciye vekili «...bunu bütün hıristiyanlık âlemine duyuracağım.» demiştir ve duyurmuştur. Mekteplerinde senelerdenberi Türklere karşı kin beslemeyi çocuklarına öğretmişlerdir. Çocuklara okuttukları bir şiirin şu beytine bakın: «Anne dua et herkes gideyim ve çok çok Türk öldüreyim.»

Görülüyor ki Kıbrıs meselesi 1963 senesinin filân ayında çıkmış bir mesele değildir, belki senelerdenberi için için yanan bir kinin, intikam ateşinin, kaynı bir hıristiyan taassubu ile beslenen eksenin idealleriniin tahakkuku için seçilmiş bir fırsattır. Bu fırsatın şu anlarda seçilmiş olması için bizim arzettiğimiz manzara nedir? Sayacağımız olayların Kıbrıs hâdiselerinden evvel veya sonra olmasının, anlatmak istediğimiz dâvanın ehemmiyetine bir tesiri yoktur.

Fatih Sultan Mehmed Han'ın lutf-u atıfeti eseri olarak yerinde bırakılan ve Bizanın manevi varisi sayıldıkları için İstanbuldan çıkarılmazına Yunanlıların ran olmadıkları Fener Patrikhanesinin bap Athenagoras bundan sekiz, on sene evvel kocaman cüsseziyle saç kolu ile Türkiye devleti reisini, sol kolu ile Diyanet işleri reisimizi kucaklayıp(?!) iksinin ortasında resmi çıkartacak kadar onun tarafından bir cür'et ve bizim tarafımızdan bir gaflet örneği vardır ki senelerden sonra bir katolik Piskoposuna «Türkiye siyasetini Fenerin siyasetile bir hizaya getirmelidir...» anlamında bir beyanat verebilmiştir (*).

Yunanistanda elenizm bütün hızıyla yürürken bize, mukaddesatıç milliyetçiliği temsil eden ve kısa bir zamanda memleketin elli sekiz şehrinde şube açan Milliyetçiler Derneği sudan denebilecek sebeplerle kapatılmıştır. Yunanistanda ve Kıbrısta Türk aleyhdarlığı gizlilikden çıkıp âleniyete döküldüğü sırralarda Efes şehrindeki Türk kızlarına bin sene evvelki Romalı (?!) (çünkü Doğu Roma = Bizans = bugünkü Kıbrıs çıbanı) kıyafetiyle gayp düşttmnüşü

(Devamı arkada)

(*) İki papazın sınır dışı edilmesiyle Yunanlıların yaygarası tezirini gösterdi. Parisde çıkan LE MONDE gazetesi Dumont isminde bir piskoposun beyanatını 24 nisan tarihli sayısında neşretti. Pariside oturan bir Türk vatandaşı tahrif ve mugalâtalarla dolu olan bu beyanata 13 mayısda cevap verdi ve sonunda ortodoks kilîselerinin hakszlıklarını görmemezlikten gelip daima bizi haksız çıkarmaya çalışan bu sözlerde haçlı zihniyeti görür gibi olduğunu söyledi.

Tefsir Köşesi:

Fatiha'nın Kurduğu Sosyal Cemiyet

Mustafa ATEŞ

Çağımızın insanı, dimağında öreklenen modele helezonlarının uğultulu çemberi içinde sıkışıp kalıyor. Esasen insan, ma'nevî değer ölçülerinin kontrolünden kendisini sıyırıp disiplin şuurundan uzaklaştıkça bu sıkışma daha da artacak ve bugün insanların hemen hepsinde görülen huzursuzluk, buhran, maneviyat yoksulluğunun doğurduğu bencillik bu cemiyeti sefaletin kucağına atacaktır.

hazırlanırken bunu takbihe kalkışan bir mebusa diğerleri: «ayran mı dağıtsınlar» diyebildiler...

Yunanistanın anayasasında Fenerdeki Ortodoks kilisesine bağlılık teyid edilirken Türkiyede laiklik anlayışı dine düşman nesiller yetiştirmiştir. «Laiklik» ayrışçı manasında anlamıyorum» diyen bir hukuk profesörünün arkasından bugünkü din hürriyetini dahi çok güren akademik imzalı yazılar gazetelerden ekzik olmadı ve nihayet memleket evlatlarının, ellerine teslim edildiği öğretmenlerin federasyona gericilikle mücadele adına «mekteplerden din derslerinin, radyoda dini konuşmaların kaldırılmasını, dini dergileri çıkarıların tevkifini, camilerin kapatılmasını» programına koydu ve bunu pervasızca ilân etti ve geribi, onayası teminatı altında bulunan din hürriyetine tecavüz kazdı, resmî makamlardan ne takbihe ne de takibata uğradı.

Kıbrısda hâdiseler cereyan ederken devlet müdafaasında muhim yer işgal eden bir zat cenup vilâyetlerimizde yaptığı bir gezi arasında konuştu ve şöyle dedi: «Memlekette başlıca üç akım (cereyan demekmiş) vardır, birincisi kuzeyden (şimalden) gelen Kızıl tehlike, çeşitli sebeplerden memleketimizde doğrudan doğruya yaygın hale gelemez. İkincisi güneyden (cenupdan) gelen yeşil akım (cereyan) ki bugün için en zararlıdır. Batıdan gelen olumlu (müsbet) cereyan ki onun arkasından kopmalıyız...»

Bin senedenberi müslüman olan Türklerde İslâm cereyanının dışarıdan gelmekte ihtiyaç olmadığı hakikatı bir tarafa, bu akımın zararlı olduğu kabul edildiği müddetçe, şimalden gelen komünist cereyanının bu topraklarda tutunamıyacağını düşünmek safdilliktir. Batıdan gelen ve arkasında kopmaktığımız tavaiyle edilen akımların veya akımlardan süzülleyip getirdiği fikirlere gelince, muazır İslâm mütefekkirlerinden birinin dediği gibi: «...bunların içinden ölü olanların dibe çöktürülmesi, öldürücü olanların filtreden geçirilmesi» bizim böyle yapmadığımız içindir ki bazı şehirlerimizde, müşterileri arasında mevkii sahibi insanların bulunduğu mektepli kız ticareti adi yürüdü, şuhada mezarlarını ziyarete gitmek için binilen vapur kadınla erkekli bir meyhane haline geldi, ahlâk ve fazileti temsil eden değerlere zararlı nazarıyla bakıldı... Ve ecdadımızın tabiat libaz katranı, hamili külâhı şeytanî diye formen yazdıkları bir papaz bize meydan okudu...

Cemiyetlerin halini ve insan tefekküründen bütün iniş ve çıkışlarını inceleyen çilelî kafalar, uçurumun kenarında tehlikeli dolaplar çeviren insanlığa yeni kurtuluş kapıları aramakla meşgul. Teknik hamlelerin yapıldığı her sahada bu kapıyı arayanlar eksik değil. Fakat o kapının yerde mi, gökte mi olduğunu ne bilen var, ne bulan!...

Bize göre, yalnız asrımın değil, geleceğin meçhûllerine uzanan gaşlarda da insanlığa bu çıkış kapısını sunacak olan müessese imandır. İslâmî kurumlardır. Çünkü son iki asırdan beri insanın ardında koştuğu madde, onu ruhen çökertmiş ve iç dünyasındaki gizli hazineyi yağmalamıştır. Artık madde ve madde ihtiraz arzuladığımız huzura değil, kaçmak istediğimiz istirabaa sürüklemiştir bizi. Şu hale göre bugünün insanlarını madde ve refah huzura erdirmiyor. Bu huzuru, kalbe genişlik verecek sükûnu başka yerde, başka sahalarda aramak lâzım. İşte bu saha, imanın kutsal harimidir.

Ruh ve madde gibi iki unsurdan meydana gelen insan korku ile ümidin yanyana yaşadığı bir iklimdir. Bu iklimde ümid olmazsa korku herşeyi siler-süpürür; korku olmazsa ümid kendi hudutlarını aşarak azgınlığa başar. Rulların böyle kuvvetli bir âmil tarafından müteessir olupu bizi dâima korku ile ümid arasında yaşamağa zorlar ve hayatımıza büyük irtifalar kazandırır. Bu hal insanlarda kulluk fikrinin ve yaratanı tanıma duygusunun doğuşudur. O halde bu duyguyu derinleştirmek ,bu fikri işlemek icabeder. Bunun sırrı da FATIHA SÜRESİ'nin (إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ) ayetinde gizlidir. Bu ayette rub ile cismin, madde ile mânanın daha ulvî ve daha büyük bir gaye uğrunda birleştirildiği görülüyor. İnsan yaratılışının bütün muğlaklığı sanki bu madde ve ruh imtizacında eriyor. Çünkü Kur'anın sırrı Fatihada, Fatihanın sırrı da (نَعْبُدُ) kelimesindedir. Büyük-küçük kâinat bu cümlenin taşıdığı esrar ile ezeli bir ahenk içinde değişip-tokuşmadan, çarpışıp-yıkılmadan akıp gidiyor. Yeryüzünde Allah'ın halifesi olan insan, bu akışa kulak kısacak değildir. O, (نَعْبُدُ) deki esrarı çözmeğe ve kendi mevkiini anlamağa diğer varlıklardan daha kabiliyetlidir. Esasen kulluğun idrak noktasında da gizli olan sır budur. Çünkü kulluğun, risaletten de ileri bir merhale olduğu söylenmiştir. Sebeb açık: Kulluk, halktan Hakka yükseliş, risâlet ise, Hak'dan halka bir iniştir. Bunun içindir ki Fahr-i kâinatın şehadet kelimesinde önce kulluğu, sonra da risâleti zikredilmiştir.

İman, kelime-i tevhitte bir söz yığını olmaktan ibaret değildir. Onun yanında bir de tamamen nü'minin iradesi altında bu inancın verdiği ruh temizliğini yaşatmak için Allah dâvası uğrunda bir takım feragâtlere katılanmak vardır. Bunun mânası, Peygamberimiz Efendimiz, Allahtan ne getirdiyse birini diğerinden ayırmaksızın hepsini kabul etmek demektir. İmana ve bu imanın istediği mükellefiyetlere kayıtsız-şartsız bağlanış, bu teslimiyyet, ferdin iradesini asla felce uğratmaksızın onu büyük sosyal bünyeye bağlar. İlk serdengeçti müslümanlar, Allah yolunda birbirleri ile temas ederek günden güne artmış ve örnek bir içtimaî topluluk meydana getirmişlerdir. Bu canla başla birbirine sarılan içtimaî topluluğun kuruluşunda, arınmış gönüllerle ma'bette saf tutan mü'minlerin gönülden okudukları; (إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ) ayetinin te'siri büyük olmuştur. O saflar ki, Allah huzurunda yapılan bir toplu sözleşmedir.

İslâmın zuhuruna kadar, Allah meftûresi uğrunda çileli yollarda ömür tüketmiş insanlar, kendi hyallerinin uzleti içinde sönüp giderken (فَاصْدَعْ بِمَا تُؤْمَرُ) ayeti bu uzlet perdesini yırtarak yeni bir cemiyet ibdâ' etmiştir. İnsan, eskisi gibi türlü endişelerin kararsızlığı ve şaşkınlığı ile dalgın değil, bilâkis o meşeri imanın verdiği derûnî zevkle huzur bulmuştur. Günlük hayat mücadelesinde kirlenen eller, buğulanan kalbler toplu yakarışlarla temizlenir. Çünkü cemaat, kuru bir kalabalık değil, ne istediğini ve ne yapacağını bilen tek ruh halinde şuurlu bir topluluktur. Böyle bir topluluğun içinde bulunan ferdlerin önüne yeni ufuklar açılır. İdrâkimizin dışındaki âlemlere sanki kanat çırparak ulaşır gibi oluruz. Ayağımızın altından bu kesafetler dünyasının sıyrıldığını hissederiz.

Namazda bu duyguları bize veren, bizi yalnızlığın bunalıcı havasından kurtararak diğer müslümanlarla kafa ve gönül birliği halinde ibadethanelerin manevî havasında eriten sır (إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ) ayetindedir. Burada(ı ن) larda, vahyin ilk nurlarını meçhullere uzattığı günden itibaren tâ kıyamete kadar gelecek büyük islâm ümmetinin tesis edeceği içtimaî heyetlerin bir oluş çilesi geldiğini. Çünkü cemaat içinde bulunan her ferd, kendi adına değil, büyük topluluk adına konuşmaktadır. Herkes, kendi egosunda değil, cemaatın ruhunda birleşmektedir. Artık insan inandığı yolda ferdî davranışlarla silinip gitmiyecek, yalnızlığın kaderi değişecek, bir kıblenin, bir kitabın müntesipleri olarak herkes diğerkâmlık duygularını tatmaya başlıyacaktır. Günde beş defa ibadete koşmanın, ma'bede doluptaşmanın mânası budur. Ve her müslüman ister cemaatle ister münferit olsun bu yüksek duyguları beslemeli ve namazda bunlar düşünülmelidir. Ancak bu düşüncelerle meşbu' olduğumuz zaman yaptığımız ibâdet hayatımıza te'sir eder. Yoksa Atamız Hz. İbrahim Aleyhisselâmın isimlendirdiği müslüman bir topluluk olmamız mümkün değildir.

Böyle şuurlu bir sosyal bünyenin teşekkülü ise her şeyden önce, fert fert her müslümanın vicdanında islâm kardeşliği nüvesinin geliştirilmesine bağlıdır. İşte Hak dâvası uğrunda büyük içtimaî cereyanlara sahne olan vicdanlardan ve bu vicdanlardaki nüvelerden cemaatın ruhu cemaatler doğar. Zaten sosyal ruh, önce ferdin vicdanında yer eder. Sonra bu vicdanda islâm kardeşliği fikri gelişir, bundan da bir gaye uğrunda birleşebilen büyük topluluklar doğar. İbadetin ruhu da budur.

İbadete koyulan bir mü'min (إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ) ayetine gelinceye kadar yukarıdaki üç ayette putların yıkıldığını, sebeplere güvenin tamamen kopmuş olduğunu, kendi gibi şu veya bu ihtirasla didişip duran insanlardan hattâ diğer tanrılardan da hiç bir gare olmadığını anlar. Kul, böylece, delil ve burhan yolundan ayan-beyan hakikata yükselir. Gayıbdan şühâda intikal ederek cemaat halinde Hakkın mukaddes harimine iltica edilir. Her geçen gün, Allahın huzurunda toplu olarak yapılan bu ibadet, ferdin imanına bir tazelik vermekle kalmaz, aynı zamanda mabet havası O'nun bütün ufkunu kaplar, ibadet bütün iş ve düğüncesine tesir eder. Bunun içindir ki İslâm, zamana olduğu kadar, bu imanı yaşatacak alan ibadetlere de büyük ölçüde değer verir. Artık bu usare ile beslenen vicdanların meyvesi kültürlük olamaz, tabiî...

BAB-I ŞİFÂ

Yıllar var hasta rûhum,
Kapında emekliyor.
Bir şifa ümidiyle,
Bekledi ve bekliyor!

Sen ki «Sabret...» demiştin,
Bense bunu duyüben;
Her derdine katlandım,
Bu fermana uyüben.

Binler şükür kahrına,
Lutfun gibi o da hoş!
Bunu böyle bilerek,
Her şeyleri buldum boş!

Bir kulunum böyle ben,
Kulun olmak tek kârım!
Sana nâzım bu yönden,
Bu yöndendir ısrârım!

Lutfet artık devanı,
Bak takatim kalmadı!
Bu onulmaz derdime,
Çare sunan olmadı!

Olamaz da tabîi!
Bunu böyle inandım.
O gerçek şîfân için,
Bak kapına dayandım!..

Devân lâzım derdime,
Yoksa nidem cihanı!
Boş çevirme Allah'ım,
Sun «Sıtkı» na şîfânı!..

T. Sıtkı BALCI

MÜNEVVER ANLAYIŞIMIZ

M. Said Çekmegil'in 1959 yılında İstanbulda Fena İtiyadlarla Mücadele Derneğinde bir sohbet şeklinde takdim edilen ve geniş ilgi toplıyan **MÜNEVVER ANLAYIŞIMIZ** kitap olarak neşredilmiştir. Her münevver bu eseri mutlaka okumalıdır.

İsteme Adresi: M. Said Çekmegil.
Sanih Kütüphanesi
İstasyon Caddesi — MALATYA

Hadis Kitapları

Hayreddin KARAMAN

Hadis tekniği ve usûlü konusunda bilgisini arttırmak isteyen, Tirmizi'nin câmi'ini edinsin.

Ahkâm hadislerini elde etmek isteyen, a-

HADİS RÂVİLERİ :

5 - ABDULLAH B. ABBÂS

-II-

Ebû-Nuaym'ın «Delâil» de kaydettiğine göre Peygamber Efendimiz (s.a.) Ümm'ul-fazl'a şöyle demişti: «Sen bir çocuk taşıyorsun, onu dünyaya getirince al bana gel.»

Ümm'ül-fazl, Abdullah dünyaya getirince doğru Rasulullah'a götürdü. Efendimiz, çocuğun sağ kulağına ezan okudu, sol kulağına ikamet okudu (kamet getirdi) ve dilinin suyuyla ağzını ıslattı. Adını Abdullah koydu. Ona ve babasına dua etti.

Tirmizi, Peygamber Efendimizin lisanından şu duayı kaydeder: «Allah'ım, Abbas'ı ve oğlunu, aşık ve gizli olarak yardığın — onlarda affetmediğ günah bırakma, — babayı-çocuğu hakkında koru...»

Peygamberimiz hilâfetin ilerde Abbas oğullarına geçeceğini bildirmişlerdi. Ibn'u-Cerir şöyle der: «Rasûlullah (s.a.) Abbâs'a, hilâfetin çocuklarına geçeceğini söylemişti. Bu sebeple evlâdı, baştan beri bunu ümit eder ve beklerlerdi.» Efendimizin haber verdikleri olmuş ve Abbâsîler'in ilki, Ibn'u Abbas oğlu Ali oğlu Muhammed oğlu Abdullah (Seffah) olarak tarihe geçmiştir.

Ibn'u Abbas iki defa Cebrâil'i görmüştür. Kendisi, Mekke fethi, Huneyn ve Tâif seferlerinde bulunmuş, vedâ' haccına şahid olmuştur. Ibn'u Ebi'u-Serh ile Mağrib fethinde, Hz. Ali tarafında olarak da Cemel ve Siffin olaylarında bulunmuştur. Hz. Ali, kendisini Basra valisi nasbetmişti.

Ibn'ü Abbas güzel konuşan, zeki, ilim konusunda müctehasa ve müctehid, şukûflü, rivayet ve harb tarihinde bilgin bir zat idi. Ansâr ve muhacirlerden — yaşça büyük olan schabilerden — daima bilmediklerini sorardı. Bu sayede ilimden büyük bir pay elde etmişti. Kendisine: «Bu ilme ne ile nail oldun?» diye sorulunca, «Dırmadan soran bir kasn ve kuvvetli bir akıllı...» cevabını verirdi.

Rasûlullah (s.a.) in sahâbı, onun, Kur'an tefsiri, sünnet, hukuk ve dil konularındaki yüksek mevkiine tanıklık etmişlerdir.

Hz. Ömer: «Ibn'ü Abbâs bizim yaşlarımıza varsa, hiçbirimiz onun onda biri kadar olamayız.»

«Ibn'ü Abbâs, büyümüş de küçülmüş bir gençtir. Onun, durmadan soran bir dili ve sağlam bir kafası vardır.»

«Ibn'ü Abbas, gençlerin en yakışıklısı, huyu güzeli ve Allah kitabını anlayanıdır.»

Hz. Ömer ve Osman onu, Bedr'de bulunmuş sahab ile beraber yürümeğe davet ederlerdi. Onların zamanında fetva verir (bir nevi' peyhûlikâmlığı deruhte ederdi.)

radığını, Ebû-Dâvûd'un sünen'inde bulur.

Fıkıh bakımından en güzel tertibi İbn'ü Mâce vermiştir.

Nesâi'ye gelince, onda bu meziyyetlerin çoğu vardır.

Buhâri'nin sahihi, Müslim'inkinden üstündür. Çünkü Buhâri, kitabına alacağı hadiste, Müslim'in aramadığı iki şartın daha bulunmasını şart koşmuştur:

1 — Hadisi rivayet eden (râvi) in, aldığı kimse (şeyh) ile muâsır olması.

2 — Ravi'nin, hadisi şeyhinden işittiğinin sabit olması.

Hâfız ibn-ü Hacer, Feth'ul-Bâri isimli eserînde, Buhâri'nin sahihindeki hadis sayısını şöyle teshit etmiştir: A) Tekrar edilen rivayetler, takviye için ileri sürülenler, ta'likler dahil (9082). B) Tekrarsız olarak Rasûl-i Ekrem'e vasıl olan rivayetler (2602). Merfû' (Rasûl-i Ekrem'e isnad edilen) fakat ta'lik yoluyla (sened zikretmeden) alınan rivayetler (159). İbn'ü Hacer, bu sayımda, sahâbeye kadar dayanan (mevkuf) hadislerle, tâbiinde kalan (maktû') hadisleri hisaba katmamıştır.

Müslim'in kitabındaki hadislerin sayısı ise, tekrarsız olarak (4000) i bulmaktadır.

Buhâri, kitabını bablara (ikinci derecede bölümlere) ayırmış, her babın başına uygun başlıkları bizzat koymuştur. Bu başlıklar (terceme) onun, bilgisindeki derinliği açıkça göstermektedir. Çok defa bâba bir âyetle girer. Bu âyetten müteakip bablarda kendi hukuki ictihadına vasıl olur.

Müslim; daha başka bir yol tutmuş, bir konuyla ilgili bütün hadisleri bir arada ve peşipeşine yazmış, kendiliğinden başlıklar koymamıştır. Onun kitabını bablara ayırıp başlıklarını koyan İmam Nevevî'dir. kitabının bu özelliği, ondan istifadeyi kolaylaştırmıştır. İnsan istediği hadisi, ilgili bâbda kolaylıkla bulabilir. Halbuki Buhâri, çeşitli vesilelerle hadisin muhtelif rivayetlerini ve parçalarını ayrı ayrı yerlerde alır.

Müslim kitabında, (حدّثنا) ile (اخبرنا) ifadelerini birbirinden ayrı yer ve mânalarda kullanmış; birincisini râvinin, şeyhinden bizzat işittiğine (üstadın okuyup, tâlibin dinlemesi şekli), ikincisin ide râvinin, üstadı huzurunda okunanı duyduğuna tahsis etmiştir. Bu, çoğunlukla muhaddislerin metodudur. Özellikle İmam Şâfi'i, onun tâbi'leri ve şark bilginleri bu yolu tutmuşlardır. Müslim, râvilerin hadis rivayet ederken kullandıkları ifadeleri — mâna yönünden bir değişiklik olmasa bile — titizlikle muhafaza eder. Raviler arasında, hadis metni, ravilerin sıfat veya nesebi gibi konularda ihtilaf (rivayet farkı) olursa onu da dikkatle gösterir. Bütün bunlar, Müslim'in dikkat ve titizliğinin parlak delilleridir.

Gerek Buhâri gerekse Müslim'in kitaplarında, (حدّثنا) yerine (ثنا), (اخبرنا) yerine de (أ) rumuzlarının — ihtisar kastıyla — kullanıldığı görülmektedir.

Müslim, bir isnaddan diğerine geçerken (ح) rumuzunu kullanılır.

Bu iki muhaddis, kitaplarında bütün sahih hadisleri toplamış değillerdir. Onların sahih dedikleri halde kitaplarında bulunmayan, diğer dört kitapta veya başka hadis kitaplarında raslanan sahih hadisler vardır.

Yalnız sahih hadisleri ihtiva etmeleri için meydana getirilen kitaplardan biri de İmam Malik'in «Mavatta'» i demiştik. (Öl: 179 H.) Bu kitabı, altı kitaptan biri sayanlara göre derece bakımından Muvatta' yukarda adı geçen iki kitaptan sonra gelir.

Bazı bilginler, Muvatta'ın çok miktarda «mürsel» nevinden hadis ihtiva ettiği ve fıkhî görüşlere geniş yer verdiğini gözönüne alarak onu, altı kitabın içine sokmamışlardır.

II — Câmi'ler (الجوامع)

Hadis kitaplarının ikinci nev'i cami'lerdir. Toplayanlar anlamına gelen bu ismi mezkûr kitaplar, hadisin bütün bablarını içlerinde topladıkları için almışlardır. Hadisçilerin: Akaid, ahkâm, rikaak, yeme ve içme âdâbı, tefsir, târih ve siyer şemâil, fiten, menakıb sözleriyle ifade ettikleri sekiz ana konuya dair hadisleri içinde toplayan kitaplar (câmi'ler) yazılmadan önce, konulardan her biri ayrı bir kitapta buluyordu.

Buhâri ve Tirmizi'nin câmi'leri bu çeşidin örnekleri arasındadır.

III — Müsnedler (المسانيد) :

(Devamı var)

SEÇME HADİSLER

39 — Rasûl-i Ekrem'den Ibn'u Abbâs nakletdiyor:

Cibril iki kerre (iki gün) Kâ'be yanında bana imamlık etti. Bunlardan birincisinde:

Öğle namazını, zeval gölgesi naîn kakmaan kadar olunca kıldırdı. Sonra, her şeyin gölgesi kendisine eşit olunca ikindiyi kıldırdı. Sonra güneş batıp, oruçlu orucunu açınca kşamı kıldırdı. Sonra şafak kaybolunca yatsıyı kıldırdı. Sonra, tan yeri ağarıp, oruç tutacak olana yemek haram olunca da sabahı kıldırdı.

İkincisinde :

Her şeyin gölgesi kendisi kadar olunca — bir gün önceki ikindi vaktinde— öğleyi kıldırdı. Sonra her şeyin gölgesi kendisinin iki misli olunca ikindiyi kıldırdı. Sonra, önceki vaktinde akşamı kıldırdı. Sonra, gecenin üçte biri geçince yatsıyı kıldırdı. Sonra yer yüzü aydınlanınca sabahı kıldırdı. Sonra Cibril bana döndü ve dedi ki: «Ya Muhammed, işte bunlar, senden önceki peygamberlerin (ibadet) vakitleridir. Vakit, bu iki vaktin arasıdır.»

Tirmizi, Ebû-Dâvûd

40 — Abdullah b. Abbâs'tan (r.a.) :

Rasulullah (s.a.) tan namaz vakitleri soruldu. Şöyle buyurdular:

Sabah namazının vakti, güneşin kızıs çıkmadıkçadır. Öğle namazının vakti, güneş göğün göbeğinden geçince ikinci vakti girmeyene kadardır. İkindi namazının vakti, güneş sararıp alt kızıs batıncaya kadardır. Akşamın vakti, güneş batıncaya (ufukta) kaybolmadıkça (devam eder), yatsı namazı, gece yarısına kadardır.

Müslim, Tirmizi, Nesâi, Ebû-Dâvûd, Ibn'u Mâce.

Bu iki hadis-i şerifle, Rasûl-i Ekrem'in sünnetinden teferruatlı bir şekilde namaz vakitlerini öğrenmiş bulunuyoruz. Kur'an-i Kerîm, kendine has veciz üslûbu ve terbiyeci metoduyla şu âyetlerde namaz vakitlerini bildirmiştir: Bakara 2/238, Nisâ: 4/103, Hûd: 11/114, Isrâ: 17/78, Nûr: 24/58.

Yukardaki hadislerde de Rasûl-i Ekrem, Allah'ın kendisine verdiği risalet vazifesinin başlıca ücabı olan beyan (açıklama) ve tatbik ederek ümmete, her türlü şüpheden uzak bir şekilde tebliğ etme görevini yerine getiriyor. Böylece, islâmın iki ana kaynağında namazın vakitlerini, en ince detaylarına kadar bulunuyoruz. Bu ilmî ve dinî gerçeğe rağmen, ilim namına «Kur'an'da namaz vakitleri şöyle şöyle bir iddiayı ileri süren olursa, ilim onun yüzünü peçeleyen sahte perdeyi yırtar. O perdenin altında sırıtan yüz, asrlarca islâm nurunu söndürmek hayaliyle türlü taktiklere başvuran münafıklar veya onların taktik eden cahillerden birine aittir.

Şâyet, Kur'an âyetlerinde sadece namazdan bahsedilse ve hiç vakitlere temas edilmeseydi acaba — bu bilgin görünüşlü cehalet simsarlarına göre — islâmda beş vakit namaz olmayacak mıydı? Her şeyi Kur'an-ı Kerîm açıklasaydı o, asırlara hitap eden, her devre ilâç, kolayca hıfzedilir bir kitap olabilir miydi? Sonra, Rasûl-i Ekrem'in vazifesi ne idi. Allah (c.c.) «Rasûl size ne getirirse onu alınız, yasak ettiğinden de vazgeçiniz. Hagr: ?» buyurmamış mıydı? Rasûle itâat Allah'a itâat değil midir? Al-i Imrân: 80. Rasûl'ün izinden ayrılan işte böyle sapıtır!...

AHMED VE DEMİR

(19. asır zihniyetiyle yetişen Demir, kızarak elindeki gazeteyi attı.)

D — Müslüman siyaset yapmaz!

A — Ya kim yapar; gâvur mu?

D — Yok canım, din adamı siyasete karışmaz demek istedim.

A — Siyasete karışanlar dinsizlik adamı mıdırlar?

D — Hayır! anlamıyorsun; din ile siyaset bir arada gitmez, demek istiyorum!

A — Kusura bakma anlayamıyorum. Siyaset dinsizlikle mi beraber gider demek istiyorsunuz.

D — Öyle değil; din başka, siyaset başka.

A — Yaaa! demek siz din nedir, siyaset nedir biliyorsunuz öyle ise!?.

D — Elbette; din, islâmiyettir.

A — Doğru.

D — Doğru ya; islâmiyette Allahla kul arasına kimse giremez.

A — Öyle mi; siz müslümansınız herhalde? **(Demir iyice kızar)**

D — Elbette! Şüphe mi ettiniz!?

A — Yoook; Allahtan emirleri bizzat mı alıyorsunuz diye merak ettim de?...

D — Ne münasebet!? Ben peygâmber miyim?

A — Demek, Allahla senin arana peygâmberler girer.

D — Ooo! elbette, onlar müstesna.

A — Öyle ise bu müstesnalardan Allahın emirlerini doğrudan doğruya alabiliyorsunuz demek; sizi tebrik ederim, maşallah!...

(Demir asabiyetten titrer)

D — Siz benimle alay mı ediyorsunuz? Ayıp ayıp. Peygamberle aramda 13 asır var.

A — Estağfirullah, alay ne demek; o çok çirkin bir şeydir. Ancak o müstesna dediğiniz Peygamberlerden Allah emirlerini nasıl alıyorsunuz? Onu merak ediyorum.

D — Allah Allah!... Kitaplardan yahu!

A — Özür dilerim; demek ki, Allahla senin arana hem peygamber, hem de kitap girer. Hem bu kitabı doğru dürüst öğretecek peygamber varisleri birer birer girer.

D — Evet girer, ne olacak yani?

A — Demek istediğim şu: «Allahla kul arasına kimse giremez» düşüncesi yanlıştır.

D — Yanlış, manlış! Öyle demiyorlar mı?

A — Siz fikirsizlerin dediğine değil de kalp ve kafasını beraber çalıştırarak iman şuuruna yükselerek bakmalı değil misiniz?...

D — Anlayamadım!?

A — Anlasaydınız herşeyi anlıyabilirdiniz de, anlıyamadığınız işlere karışmazdınız. **(Demir, yılgın bir halde)**

D — Pekâlâ ,anlaşıldı, söz senin olsun!

A — Söz ne senin, ne benim; ancak ve ancak Hakkındır.

(Demir artık tamamen sıkılmıştır.)

— Amma çattık ha, be birader ben gidiyorum!

Diye arkasına dahi bakmadan çıkar gider.

Gider, gider ama yine her yerde bilmediği ve henüz anlayamadığı mevzular hakkında fikirler beyan etmekten hükümler vermekten çekinmez. Biraz, anlamadıklarına, bilmediklerini tashihe ve ikaza kalkarsa, teşekkür edeceği yerde, ondan kaçarken arkasından yine: «Mürteci, yobaz, geri kafalı» demekten utanmaz.

Allahım sen bunları ıslâh buyur.

M. Said ÇEKMEGİL

Konya
Yüksek İslâm Enstitüsü
Kürsüsünden

İLM-İ KELÂM DERSLERİ

— 17 —

Dr. A. Arslan AYDIN

Aklen muhal olan bir şey de ya zarurî olur. Nakısların içtima etmesi, ikinin beşten büyük olması gibi. Veya nazarî olur. Cenabı Hakkın şeriki, ortağı bulunması gibi. Tasavvuru aklen zarurî olan vücup ve imkân, mütekellimin nazarında sıfatı itibariye olup, hariçte mevcut değildir. Filozoflara göre ise, Sıfatı Vucudiyedir. Bazı maturidi kelam ulemasına göre: vucut sıfatı vucudiyye, imkân sıfatı itibariyedir.

Mümteni'in emri itibari olduğu hususunda filozoflar mütekellimle ittifak halindedirler.

Vucut ise :

A) Eşari ulemasına göre vucut, vâcip ve mümkünde mevcudun aynidir. Mütekelimin ekserisine göre vucut, vâcip ve mümkünün mahiyetlerinin ayni olmayıp o mahiyet üzerine zaittir.

c) Filozoflara göre ise vucut, vacibin mahiyyetinin aynıdır, Mümkünün mahiyyetinin gayridir ve o mahiyet üzerine zaittir.

Bu üç mezhep meşhur olup, her birinin kendi görüşünü teyid eden delilleri vardır. Bunlar şehr-i mevâkıf, şehr-i mekâsıd gibi geniş kelâm kitaplarında zikredilmiştir. Bu mezheplerin hiç birinin delili tam ve itirazdan sâlim değildir.

4) Mütekellimin ve Filozoflara göre :

Mümkin olan bir şeyin vucut ve taayyünü, o mümkinin mahiyyetine arz olması, arz olmaması veya mutlak bulunması itibari ile mahiyyeti mümkine üçe ayrılır.

1) Mahiyyeti mutlaka: Yani mahiyet. Bu, hariçte ne var, ne de yoktur, demektedir.

2) Mahiyyeti mücerrede yani mücerred mahiyyet. Bunlar hariçte bulunmayan şeylerdir.

3) Mahiyyeti mahluta. Yani mahlut, karışık mahiyyet. Bunlar hariçte mevcut olan şeylerdir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Allahü Teâlâya iman ve vücudu ilâhisini isbat eden deliller:

1 — Allah'a iman ve bu inancın fıtrî olduğu :

Daha önce de belirttiğimiz veçhile, «İman» kelimesinin lügat mânası; inanmak ve tasdik etmektir. Yâni; bir kimseye, bir habere veya bir hükme kesin olarak ve içten gelerek inanmak, haberin ve haber verenin doğru ve gerçek olduğunu kabul etmektir.

İslâmî istılahda ise îman; her şeyden önce, Allah'ın varlığına ve birliğine, yâni Allah'dan başka Tanrı (ilâh) bulunmadığına, sonra, Peygamberimiz (S.A.S.) in Allah'ın kulu ve resûlü olduğuna, yâni Allahü Teâlâ tarafından kendisine vahy yoluyla gönderilen ve dinden olduğu kesin olarak bilinen şeylerin hepsinde Hz. Muhammedin sâdık (Doğru ve gerçek) olduğuna tereddütsüz inanmak, bunu kalbiyle tasdik etmektir.

İslâm dinine girmenin ilk şartı olan bu iki esas her müslümanca bilinir. «Şehadet kelimesi» nde toplanmıştır. Bu kutsal cümleyi dili ile ikrar ederek, kalbi ile tasdik eden kimseye, (İnanmış) anlamına gelen (Mü'min) adı verilir.

Hakikatte îman, bir kalb işi olduğundan, kalb ile tasdik îmanın yegâne rüknü ve sıhhatının şartıdır. Bu sebeble islâm bilginlerinin çoğunluğu (îman kalb ile tasdikten ibarettir. Dil ile ikrar îmanın bir rüknü «Cüz'ü» veya sıhhatının şartı değildir) demişlerdir. Bu çoğunluğa göre kalb ile tasdik edilen şeyin, dil ile ikrar edilmesi, yalnız, yeni müslüman olan bir kimseye icrası için şarttır. (İman dil ile ikrar, kalb ile tasdiktir) sözü bu gibiler hakkındadır ve böyle bir zaruretten doğmuştur. Çünkü, kalbde olan ve görülmeyen bir şeye, ancak, dilin onu ikrar etmesi ile vakıf olunabilir.

İşte islâmda îman; şehadet kelimesinde ifadesini bulan, Allah'a ve Resûlü Muhammed (S. A. S.) in peygamberliğine îmanla başlar. Ve (Amentü) de ifadesini bulan altı esasa (Allah'a meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, ahiret gününe, kaza ve kadere kesin olarak inanmakla tam ifadesini bulur.

Bu esasların her birini ilerideki derslerimizde yeri ve zamanı gelince izah edeceğiz.

(Devamı var)

İbrahim Efendi Konağı

Samiha AYVERDİ

Muhterem Okuyucu,

Asrımız Türk edebiyatına değerli eserler kazandıran Samiha Ayverdi'nin İbrahim Efendi Konağı, İstanbul Fetih Cemiyeti, İstanbul Enstitüsü neşriyatı arasında çıkmıştır. Osmanlı Devletinin son devir konak hayatını devlet ricalinin debdebeli yaşayışını inceliyen ve devrin tarih olaylarını şimdiye kadar öğretilenlerden farklı olarak gerçeklere uygun şekilde anlatan bu eser, aynı zamanda bir roman kadar akıcı ve alâka çekicidir. Aşağıda Z. Abdülhamide dair perşembeyi okuyucularımızın istifade etmesi ve eser hakkında malûmat sahibi olmaları için sütunlarımıza almış bulunuyoruz.

İbrâhim Efendi sağlığını bulmuştu amma, korktuğuna da uğramıştı. Otuzüç yıllık İkinci Sultna Abdülhamid idâresi yıkılmış ve kendilerini devlet adamı olmaya layık zannedien bir alay, cahil, hayâsızyetli ve oturmuş bir devlet anlayışını yıkarak, yerine, derme çatma ve temelsiz hükümetlerini kurmuşlardı.

Bu neticeyi elde edebilmek için de Padişah, evvelâ Kanun-i Esasî'yi ilâna zorlanmış; o iş de olup bitmiş, fakat çetecilerin programları bitmemişti. Zirâ Sultan Abdülhamid gibi iç ve dış düşmanlara karşı oturmamış bir sicrite hâlâ tahdının üstünde oturmakta idi. İşte hükümdarın büyük suçu buydu. Şu halde el çabukluğuna getirecek bu işi de halletmek gerekiyordu. Fakat yalnız el çabukluğu kâfi değildi. İtîra etmek, otuzüç yıl imparatorluğun mukadderatına hâkim olmuş ve Adamın iyilik ve kötülüklerini elbette ölçüp tartacaktı. Meşrutî idâre kanun-i esasî parolasıyla umumî efkârda yaratılmış sun'i sis şüphesiz ki o zamana kadar dağılacak ve gerçekler, bütün çıplaklığıyle ortaya çıkacaktı. İktidârı ele geçirmek mücadelesinde olan İttihatcıların, işte bu noktaya dikkat etmeleri lâzımdı. Evet ne yapıp yapıp Padişahı bir despot, bir kanlı canavar, bir Müzl Müstebit olarak halka kabul ettirmek yolundaki yayîm atejine hız verilmeliydi. Çünkü iktidârın peşine düşmüş, içine sızmış ve yollarını bizzat tâyin etmiş Judaci kuvvetler böyle istiyordu. Böyle istiyordu; zirâ Filistin emperyalizmi adına yıllardır Padişahdan koparamadıkları topraklara, bu cahil, bu alaylı, gafil adamlardan kolaylıkla alacaklarını biliyorlardı. Onun için de bir an evvel karar ve teşebbüslerini neticelendirmeleri lâzımdı. Padişahı devirmek mevzununda muvaffak olmak, sonra da meşrûteti baturmak, gerek Judacıların, gerek Garbın plânları ve menfaatları bakımından. Ne yazık ki iktidar partisi olsun, kalbur üstü gençlik olsun, bu gerçekten, habersiz bulunuyorlardı.

Kanun-ı Esasî ilân edilmişti amma iş bitmiş sayılmazdı. Onun için de bir ayaklanma tertipliyerek adına 31 Mart dediler. İrticâ süsü verilen bu kanlı vak'a, aslında Padişahın tahdında kalmış olmasının kanlı protestosundan başka birşey değildi. İşte bu vak'a ile Hükümdar al-aşağı edilip saltanatı boyunca Yıldız Sarayında toplamış olduğu o milyarlar değerindeki mülk hazinesi yağmalanmış suretiyle, alınlarına temizlenmez bir leke sürerek devleti ele geçirdiler. Ve hükümetlerini kurdular.

Maamafih buna bir devlet ve hükümet kurmak da denemezdi. Çünkü yeni idareciler, tepeden tırnağa alaylı, köksüz, tecrübesiz ve en fenâsı da, devlet bünyesini besleyip yaşatacak fikir ve kararlardan mahrum sade-suya çeteciierdi. Demek ki otuz küsür senedir sun'i teneffüsler ve her türlü ilâçlar, dikkat ve tedaviler ile ayakta durmaası sağlanan İmparatorluk, şimdi bu nesi belirsiz komitacıların keyfî idârelerî ve kahredici zulümleri ortasında bir şamar oğlanı olacaktı.

31 Mart, teokratik bir ihtilâl değildi. 31 Martın, halk tabakalarından gelen bir feveran, ya da bir irticâ veya hâkanî bir hamle ile de hiçbir alâkası yoktu. 31 Mart, ancak, Padişahı tahttan koparmak teşebbüslerinin son ve katî darbesi, böylece de Türk-İslâm birliğinin bu son kal'a bekçisini devirmek kararı denebilirdi.

İngilizler, hilâfeti Osmanlıların elinden almak istiyorlardı. Böylelikle de hilâfet müessesesini ibtal değil, milyonları aşan müslüman tabakalarını, kendilerine bağlı bir şahsa tevdî etmek istiyorlardı. Onun için de Meşrûti idâre fikrinde ve Kanun-i Esasî'nin ilânı yolunda gerekli talimat ve tertibatın sufflörlerinden biri de İngiliz diplomasisi ve onun devlet nezdindeki temsilcisi Sir Henri Elyot idi.

Devlete tazyik yapan bütün dış kuvvetler ise, yeni idârecilerin cehâletlerinden faydalanmakta bulunuyorlardı. Esâsen, onları dilledikleri istikâmete sürükleyeceklerini bildikleri için iktidara gelmelerini kolaylaşmışlardı.

Hürriyeti kazanan ittihâtçılar, idâreyi ele alır almaz hürriyete düşman kesilmişlerdi. Doğurduğunu yiyen kedi gibi, kendi cenînlerinin kaatili olacakları artık gün gibi âşikârdı. Nitekim, henüz dokuz aylık olan hürriyet'in, emeklemiye vakit kalmadan, kanlı cesedi yerlere düşmüş bulunuyordu.

∴

Memlekette şuursuz bir taşkınlık, zorlama bir neş'e ve sözün sonuğa duştuğu kara günler başlamıştı. Mevzuu, padişahı küçük düşürmek olan türküler, mânîler, fıkralar, hikâyeler, alaylar, hakaretler ve en kötüsü, bu baştankara gidişi alkışlayıp iştirâk eden, bir basın, âdetâ bendini yıkmış bir sel dehşeti ile memleketi basmıştı. Kamçılana kamçılana dönen bir topaç gibiseliği ile cehrem ve hahram serseme çevrilen halk, düşünme ve muhakemenin yer almadığı bir girdâbın anaforu içine girmişti.

Her şey ayakta, her müessese alt-üst, memleket siyasî, askerî hattâ vicdânî ve içtimâî garantiden mahrum, vahim bir çalkantı ve kıymetler buhranının uçurumu içine düşmüştü. Ustelik, kendilerini inkılâp kahramanı ilân edenler, ya da bu sahte kahramanların yardakçıları, silâhşorları, her biri başlarına buyruk birer despot kesilivermişlerdi.

İdam kararlarının infâzı bile, padişahın tasdikine ikturan etmeksizin, ordu kumandanlarının veya kendilerini Meşrûtiyet kahramanı addeden kimselerin emriyle yapılıyordu. Artık, sahte vesikalar tanzim ederek adam öldürmek, işkence, kanunsuzluk vahşî bir Ortaçağ istibdadının farksızdı. Öyle ki bunları: «Hâkim benim adamım; kararları sonradan alırız, herifi bu gece asın!» veyahut: «Zaptiye nâzırının, dahiliye nâzırının, baş mabeyincinin isimlerini verdiğim adamları bu gece kurşuna dizilecek!.» diye keyfî ve kanlı emirler verebilen ve bir nefeste yutkunmadan yüzlerce cana kıyabilen türedilerdi ki işte hâle de geleceğe de hükmeder olmuşlardı.

Gerçi intikal devri demek, kargaşalık ve buhran demekti. Fakat Meşrutiyetle beraber memlekette esmeye başlayan hava, sadece geçici bir istikrarsızlığa değil, bir can çekişmeye benziyordu.

«Kanun-i Esasî, Meclis-i Meb'usan, Meşrutiyet ve Hürriyet» paroları ile, bu adını tadını bilmedikleri vâdili, ümitli, kelimelerin yumurtlayacağı altın yumurtanın şevkî ve hevesiyle eski idâreye kûfreden, lâneteler yağdıran, yeni idârecilerin sihirli değneğinden mucizeler bekleyen halk, safa yerine cefa, nimet yerine mihnet, hürriyet yerine esaretle karşılaşınca, hatâlarından çabuk ayılmış ve eşkiya eline düşmüş kervan yolcuları gibi, mallarının canlarının şeref ve namuslarının birer bakır mangır mesabesine düşmüş olduğunu anlamışlardı.

Otuz üç yıldan beri, Allahın verdiği canı gene onun adına değil, onu gömüp, asmak, kesmek diye bir adli cezâ tanımayı olan halk, şimdi meydanlara, köşebaşlarına kurulmuş sehpalarda can vermiş vatandaşlarını gördükçe bu değil idârecilerin getirdikleri idareyi nasıl kabullenmiş, bâhusus nasıl alkışlamış olduklarına şimdi şaşıyorlardı. Eskiden muhak-

(Devamı 26. sayfada)

TAYLAND'DAN

Muhterem Okuyucu,

Geçen yıl Mevlâna ihtifali dolayısıyla Konyaya gelen Taylandlı bir yüksek mimarla tanışmıştık. Çeşitli Avrupa memleketlerini gezen ve muhtelif dinler üzerinde incelemeler yapan sayın mimar Roland Vogel, ailecek İslâmiyeti benimsediklerini açıklamıştı. Nihayet bir yıl sonra Taylandlı mimardan aşağıdaki mektubu almış bulunuyoruz. Günden güne genişlemekte olan İslâm halkasına dahil olan yeni kardeşlerimizi candan tebrik eder. Tayland'lı müslümanlara selâm ve sevgilerimizin ulaştırılmasını rica ederiz...

★ ★

Sevgili kardeşlerim,

17/7/1964 tarihli mektubunuz için teşekkür eder, Türkiye'de yapmış olduğunuz hayırlı islâmî neşir faaliyetinden dolayı sizleri tebrik ederim. Konya'nın en nâzik ve kalburüstü din adamlarıyla tanıştığım için kendimi bahtiyar sayarım.

Gönlüm, sizin İslâmi çalışmalarınıza devam ederek hamle hamle, günden güne büyük bir anlayış ve maharete sahip olmanız temennisiyle doludur. Siz bütün zamanınızı dine hasredebilmekle büyük bir şansa sahipsiniz. Bana gelince, benim mesleki meşguliyetim o kadar zaman harcamaya müsaade etmiyor. Ama ne olursa olsun en iyi şekilde çalışıp bu dini daha iyi anlamaya gayret ediyorum.

Endonezyalı gerçek bir müslüman mürşit-le tanıştım. Kendisi kâmil bir insan, sâdık bir Allah adamı... Dâima Allah'ın ilhamı, marifeti ve yardımı kendisiyle beraber. Allah yolunda insanlara yardım ve onlara Allaha ibadeti öğretmek için seyahat ediyor. Eğer ilgilenirseniz O'nun Kur'an-ı Kerim Tefsirleri ve Hadis-i Şeriflerin Şerhi hakkındaki kitaplarından bazılarını inşaallah size gönderirim.

Hanımım, ben, buradan bazı arkadaşlar müslüman olduk. Ve ayrıca O'nu kendimize önder ve örnek tuttuk. Böylece Bankonk'da küçük bir müslüman topluluğu olan bizler, haftada iki defa toplanıp müslüman öğretmenimizin bize öğrettiği namazın tatbikatını yapıyoruz. Namaz bizi fevkalâde duygulara garkediyor. O bize hayatın, dinin hakiki mânasını öğretiyor ve içimizdeki cevheri işliyor. İslâmiyetteki ibadet bugünün Allahı unutarak yalnız para, zevk arzusuna kendisini kaptıran maddeci medeniyet dünyasında bambaşka ve yepyeni bir ibadet yoluduz.

GELEN MEKTUP

Hakîkaten, seyahat edip yeni insanlar tanıyıp yeni durumlar görmek enteresan bir şey. Fakat bizim için asıl mesele, günlük hayat tarzımızın dışındaki bu hayatta emniyette olabilmek... Seyâhat esnâsında bütün tasarılarımızı terkederek kendimizi tamamen Yüce Allahımızın arzu ve emanetine bırakıp, yalnız O'nun yardım ve ihsanını beklemeliyiz. Çünkü, insan bilmediği memleketlerde, yabancısı olduğu âdet ve an'aneler arasında, bazan çok tehlikeli maceralarla karşılaşıyor.

Ayrıca kötü yollar ve bozuk hava şartları da olursa... Meselâ, biz İran'dan geçerken ısı sıfırın altında kırk derece idi. Aksine Hindistan'da iken sıfırın üstünde kırk derece oldu. Fakat hepsini Allah'ın hfz ve emanetine bırakınca -O'na sonsuz şükürler- her şey iyi gitti. Ama o kadar harika şeylere şahit olduk ki! İnşaallah fırsat buldukça bazılarını sizlere yazacağım.

Kendimin, hanımımın, oğlum Nüi ve kızım Nin'in en derin hürmet ve selâmlarımızı lütfen kabul edin.

Roland Vogel - Yüksek Mimar
Bangonk

TAYLAND

EĞİTİM

Okullarımızda Şeklî ve Fikri Perişanlık

Halit GÜLER

Okulların öğretime başlaması ve Eğitim Haftası sebebiyle maarifle ilgili meselelerimiz tekrar gözden geçirildi. Konuyu aydınlatacı mahiyette açık oturumlar, münakaşalı sohbetler düzenlendi, konferanslar verildi; öğretici filmler gösterildi İlk okul öğrencilerinden bir grupun okuduğu şiir ve şarkılar, temsil etkileri oyunlar büyük bir başarımış gibi şehir hoparlörleri vasıtasıyla halka duyurulduğu. Öğretmenleri ve talebeleri yakından ilgilendiren meselelerin sağlam esaslara bağlanması, eğitim çalışmalarımızın daha yararlı hale gelmesi için geçmiş yılların muhakabesi, geleceğin münakaşası yapıldı.

Bu sebeple bazı düşünürler de milli eğitimle ilgili fikir ve görüşlerini açıklama, umumi efkâra duyurma fırsatını buldular. Herkes kültür seviyesine uygun olarak meseleyi ele aldı ve «benim görüşüm, gerçeğin ifadesidir» inadı içerisinde fikir beyan etti. Onun içindir ki, okulların yeni ders yılına girişi münasebetiyle yapılan tartışmalarda, konuyu inceliyemeyen, hastalığı teşhis edemediler ve mevcut durumun üzerine bir kara örtü çekiverdiler. Bu örtünün altında hastalık kangren halini alıp milli bünyemizi tahrip etikten sonra yapılacak müdahalenin hiçbir fayda vermiyeceğini sezemiyen ilgililer, yüklendikleri vazifenin ciddiyetini kavrıyamıyacak kadar gaflet içerisinde olduklarını isbat ve ilân ettiler.

Eğitim Haftası münasebetiyle tertip edilen toplantılarda, her nedense, maarifimizi bugünkü hale getirenler konuşturulmadı. Bu zamana kadar yapılan eğitim çalışmaları nazarı itibara alınmadı, ehliyetle maarif çalışmalarını takip edip de hatalı ve noksan taraflarını tesbit edenlere fikir beyan etme fırsatı verilmedi. Maarifimizi idarecileri, bilgili ve ahlâklı talebe yetiştiremiyenler, öğretmenliği cazip hale getiremiyenler, okullarımızı zararlı cereyanların, sol görüşlerin sızmasına fırsat verenler... kendilerini haklı göstermek için bugünkü anormal değişim müdafaasını yaptılar.

Harf inkılâbının başlangıcıyla tesbit edilip de bugüne kadar tahakkuk ettirilemiyen meseleler üzerinde durulmadı. Yıllardanberi çocuğunu okutmak için çırpınan, bilgiden uzak bırakılan binlerce köylünün isteğine cevap verilemedi. Uzun uzun okulsuz ve öğretmensiz köylerin ümleri sayıldı. Fakat, bu köylerin ne zaman okul ve öğretmene kavuşturulacağına dair kat'i bir tarih söylenemedi. Bağrı yanık Anadoluyu ilme, tekniğe kavuşturacak, nura ulaştıracak insaflı kimseler daha çıkmıyacak mı? Çocuklarını bu nurdan mahrum bırakan, geçmişteki uyuşuk ve yılışık durumu gizlemek için yeni meseleler icat ettiler ve bunların en kısa zamanda tahakkuk ettirileceğini bol keseden vadettiler. Temeli sağlam olmıyan maarif sütounun bir gün bu milletin başına göçeceğini, Anadoluyu bağtan başa enkaz yığını altında bırakacağını farkedemiyen sorumlular, sahte vaidleriyle, yıkıcı çalışmalarını milletten gizlemeye muvaffak oldular.

Millet hakkı olarak geçen yıl içerisinde vuku bulan bir takım üzücü hâdiselerin sebebini öğrenmek, maarifimizi karanlık istikametlere sürükleme çabasını gösteren kızıl çehreyi tanımak isteyiz. Halk, günden güne milli kültürden uzaklaşan, edebî değerlerimize sırt çeviren, yeni İmam Hatip okullarının açılmasına müsaade etmiyen Milli Eğitim politikamızın hedefini merak ediyor. Gerçek vatanseverler, milli bir günde «Türk milletindenim, İslâm Ümmetindenim, Garp medeniyetindenim» dövizini taleberine taşıtan lise müdürünün, milliyetçi bir dergide yazdığı için Van'a sürülen öğretmenin, namaz kıldıklarından dolayı okuldan atılan talebelerin, kütüphanelerden toplatılan milli ve dinî eserlerin... başına gelenleri düşünüyor. Bir resmî kurumca zararlı kitaplara dair hazırlatılan listenin başına Kur'an-ı Kerim'i koyma kitabılığını gösterenlerin hangi zihniyetin uşaklığını yaptıkları merak ediliyor. Bunun yanıbaşında Komünizm suçundan tutuklu bulunan öğretmenlerin Türkiye Öğretmen Dernekleri Milli Federasyonunun Eskişehirde yapılan yıllık kongresinde üyelerin toplu halde ziyareti kabul etmeleri, Milli Eğitim Bakanının yuhalamaları, lise sıralarında gangster çeteleri kuran talebelerin yaptıkları soygunlarla emniyeti günlerce meşgul etmeleri gösteriyor ki maarifimiz, hâdiselerin öncülüğüyle, sonunun uçurum olduğu, bilinen bir istikamette ilerlemektedir. Cemiyetin fikrî çatısını teşkil eden, maarifimizin bir keşmekeşlik içerisinde bulunması, hakkı olarak toplumu yarınından endişeye sevkediyor. Herkes nereye gidiyoruz, veyahut ne cemiyet nereye götürülmek isteniyor? sorusuna tatmin edici cevap bulamamanın ıstırabı içerisinde eziliyor.

Eğitim Haftası münasebetiyle bu meselelere temas edilmedi, senelerden beri halledilemiyen problemler hakkında cemiyet malûmat sahibi kılınmadı. Ayrıca malûm olduğundan şüphe etmediğimiz talebenin okul kıyafeti, okul içi ve dışı davranışları üzerinde de durulmadı. Okullarımızı içinde bulunduğu fikrî ve şeklî perişanlıktan kurtarıp, sihirli yönden geliştirmek, temeli milli esaslara dayanan modern kültüre kavuşturmak, görüş ufkunu genişletmek, politika oyunlarından uzak tutmak ne kadar mühim ise, talebenin kıyafet yönünden de ahlâkî bir kisveye bürünmesi o kadar mühimdir. Bu konuda bazı okul idarelerinin yönelmeliği tatbik etmedikleri ve talebeyi çocukça arzularıyla başbaşa bıraktıkları eserleriyle görülmektedir. Erkek ve kız öğrencilerin durumlarının icabettirdiği hassasiyete göre normal bir kıyafete bürünmeleri şayanı arzudur.

Okul, insanı cemiyetin ahlâksız yönlerine, şuursuz davranışlarına uymaktan alıkoyan, cehaletten kurtarıp fikri tekâmüle kavuşturan ahlâkî bir müessesedir. Mekteplerden her haliyle ümmek, kültürlü insanlar yetiştirilmeli. Okulların bu vazifeyi yerine getirip getirmedikleri, cemiyete kazandırdıkları insanların davranışlarıyla, millet hizmetindeki başarı ve gayretleriyle belli olur. O kadar ki bir ailenin okula giden çocuğu ile, gitmiyen çocuğu arasında bir fark göremiyorsak, öğretim sistemimiz kifayetsiz ve tesirsiz demektir. Eğer okullarımızın kaderine hâkim olan insanlar ahlâkî üzütülüğe sahip değillerse o zaman bu müesseseler asîl gayesinden uzaklaşır ve netice aleyhimize olur.

İslâm ve Rüşvet

Hüseyin KÜÇÜKKALAY

Günümüzde içtimai bünyemizi tehdit eden en mühim hâdiselerden biri de rüşvet alıp verme, rüşvetle iş yaptırma ve yapma meselesidir. Bu ve benzeri konuları basit görerek indî hükümlerle onları teviz etme yoluna gidenler ne yazık ki aldanıyorlardır.

Okul kıyafeti kız öğrenciler için: dizden aşağı inen siyah önlük, siyah kalın çorap, fazla uzatılmamış saçlar, ökçesiz ayakkabı ve kaskettir. Erkek öğrencilerinki ise her haliyle örnek bir kıyafet ...

Zamanımızda maalesef, bilhassa orta öğretimde, öğrencilerden çeşitli sebeplerle bu kıyafete uymadıklarını görüyoruz. Elinde sigarayla, arkası basık ayakkabarlıa... okula giden erkek öğrenciler olduğu gibi, dizden yukarı önlükle, naylon çorapla, daha bayağısı çorapsız.. okula giden kız öğrenciler de vardır. Bilhassa Beden Eğitimi dersleri, okullar arası yapılan müsabakaları, olduğu günlerde kız öğrencilerin şımarık bir atlet gibi okula gidişleri, gözden kaçmamaktadır. Kız okulların, talebelerini 19 Mayıs gösterilerine şortla götürmeleri ve şehevî bakışlara hedef kılmaları ... âdet ve ananelerimize, tarihi şerefimizle bağdaşan hareketlerden değildir. Talebe, gazetelerin magazin sayfalarına sermaye olmamalıdır.

İlk okul öğrencilerinin milli bayramlarda resmî geçide dansederek iştirak etmeleri, izci teşkilâtı izni altında çeşitli rezaletlere fırsat verilmesi, o yerlerin güzelim ilânlarını vermek suretiyle tarihimize kazandıran, korkusuzca Çanakkale'de, Dumlupınar'da, Sakarya'da çarpışarak hamasî destanlar yaratan kahramanların ruhunu rencide etmektedir. Bu hareketlerin körpe dimağlarda meydana getireceği ruhî yıkım küçümsemez. Kız okullarda düzenlenen defileler, Parisli mankenleri şirretlik yönünden gölgede bırakacak tarzda yapılan teşhirler, bir okul ölçüsünün ve talebe kudsiyyetinin çok ötesinde bâtıstlık hareketlerdir. Memleketin kaderini yönetenlerin, bu gibi müesseseler var. Bırakalım bu işleri onlar yapsınlar.

Türkiyenin eğitim dâvası bütün meselelerin üzerinde ana dâvadır. Bu dâvayı gerçekleştirecek kadronun, o dâvanın kudsiyyetine halel getirmiyecek şekilde hareket etmeleri ve bu yolda samimi olmaları elzemdir. Unanmadan gerici dediğimiz, öğretmeni döğüyor, okulu yıkıyor diye sıkılmadan iftira ettiğimiz şerefli Türk köylüsü çocuğunu okutmak için çoğu Anadolunun bozkırlarında adım adım okul aramakta, bulamayınca da şehre göç etmekte, ümitsizlyetinde kalmaktadır. Siz öğretmeni köye gönderin, fedakâr köylü okulunu kendisi yapacaktır. Nasıl ki senelerce kendilerine maaş verilmeden çalıştırmak istenen din adamlarını bağrına basıp her türlü ihtiyaçlarını temin ettiği gibi. Bir tarafan öğretmene ihtiyaç var diyoruz, diğer taraftan yüksek tahsil imkânlarından mahrum kalan binlerce genci ilâve bir öğretimle öğretmen yapmıyoruz. İmam-Hatip okulu mezunlarına bu konuda başarı sağladıkları halde köye öğretmen olarak göndermiyoruz.

Olaylar âdet ediyor ki, eğitim dâvasını gerçekleştirmek için sorumluluk yüklenenler samimi değiller. Okullarımızı şekli ve fikri perişanlıktan kurtarıp, Anadolunun her köyünü okul ve öğretmene kavuşturabildiğimiz, eğitim sistemimizi 1950 den önceki mihrakına değil de milî esaslar üzerine oturtabildiğimiz takdirde Türkiyenin bütün meseleleri hal yoluna girecek, millet ilme, ahlâka kavuşacaktır...

Kendisi için vereceği ehemmiyetsiz bir rüşvetin, alan için ilerde sakıncalı olmasa ve tedavisi çok güç bir hastalık haline geleceğini bilmek gerekir. Bu sebeple cemiyet içerisinde dolaşan ruh hastaları gibi bir de rüşvet hastaları çoğalır. Bunlar meşru kazançları yanında ayrıca rüşvet almaya da mübtela olurlar ve cemiyet mekanizmasındaki işlerin yürümesi gayri meşru bazı şartlara bağlanmış olur ki bunu ne din ve ne de insanlık tecviz edebilir.

Mâli kudreti yerinde olan bir ferdin az miktarda dahi olsa vereceği rüşvet kendisine de maddî yönden tesir etmiyebilir. Fakat bu, alanı doğrudan doğruya kötülüğe teşvik demektir ki, bir suç unsuru olabilir. Bu durum karşısında onun meşru olabileceğini kabullenmek İslâm dininin bu konudaki hükümlerini bilmemek demektir. «Delil olan yerde ictihad yoktur (1)» kâidesi mucibince hakkında aklî ve nakli delil bulunan meselelerde fikir yürütmek, şahsın kendi arzusuna muvafık hükümler çıkarması asla meşrû olamaz. Bu misilli kararları teyit eden ve o kararın — alâlığı rüşvet sebebiyle— doğruluğunu söyleyenler de bir gün adaletin huzurunda hesap vermek için hazır bulunmalıdırlar. Bu sebeple Rasûl-u Ekrem Efendimiz «İki kadı (hüküm vermek salâhiyetine sahip iki fert) cehennemde, biri de cennetlediir. Cennette olan, Hak ve adaleti bilip onunla hükmedendir. Hakkı bilip, bilerek ondan ayrılan, yahut bilmiyerek hüküm verenler de cehennemdedir», buyurmuşlardır (2).

Böylece alınan ve verilen rüşvetin helâl olabileceğini akla getirmek bile yersizdir. Zira cemiyet içerisindeki sapık düşüncülü bazı kimseler rüşvet yoluyla gayri meşru pek çok şeyler yapma sevdasına kapılabilirler. Bunlar karşısında âdilâne bir hüküm ve davranış insanı dünya ve ahirette mes'ut etmiye kâfidir. Rüşvetin kat'i olarak haram olupu Kur'an-ı kerim, Hadisi şerif ve İcma ile sabittir. Kur'an-ı Kerimdeki: (لاتأكلوا اموالكم بينكم بالباطل)

ayeti celilesi bu konunun en büyük delilidir.

İslâm Şerîfte de «Allahın lâneti rüşvet alıp verenler üzerindedir» (3). buyurularak rüşveti alan ve veren lâknetle anılmaktadır. Bir başka hadiste ise: «Allah bir hükümde (bir işte) rüşvet alıp verene lânet etsin.» buyurulmuştur (4). Bu hususta fıkıh âlimleri konunun daha derinlerine inerek diyorlar ki: «Herhangi bir hâkim, hâkimlik vazifesini almadan önce kendisine hiç bir hediye vermeyen yahanes bir kimseden bu vazifeyi aldıktan sonra vereceği hediyeyi kabul etmesi haramdır.» Zira bu hediyenin ileride tahakkuk ettirilmesi düşünülen gizli bir maksada mebni olabilmesi ihtimali çok kuvvetlidir. Ebu Humeyd diyor ki: I-Rasulü Ekrem Efendimiz zekât toplamak için Ezd Oğullarından Ibn-i Utbiyye isimli birini görevlendirmişti. Zekât mallarını getirince ;ya Rasulallâh bu sizin zekât malınız, bu

(Devamı 23. sayfada)

1 – لاجتهاد فى مورد النص

2 – قاضيان فى النار و قاض فى الجنة قاض عرف الحق وقضى به فهو فى الجنة وقاض قضى بغير علم فهما فى النار – رواه الحاكم –

3 – لعنة الله على الراشى والمرتشى

4 – لعن الله الراشى والمرتشى فى الحكم

Konya Müftüsü Hakkında Bildiri

Konya İmam-Hatip Okulu Mezunları Cemiyeti ve Hayrat Hademesi Cemiyeti idare heyetleri müşterek yaptıkları toplantı neticesinde, Konya Müftülüğü ile ilgili hususların ve dernek menşuplarını ilgilendiren meselelerin resmî makamlara duyurulmasına ve halk oyuna açıklanmasına karar vermişlerdir.

Selçuklu ve Osmanlı medeniyet eserlerini üzerinde taşıyan Konya, Türkiyenin dinî teşkilât yönünden en geniş kadroya, câmi ve mescide sahip olan vilâyetlerinden birisidir. Gökler yüksekten müdebbirleriyle, ruhlara ilâhî heyecan ve kuvvet kazandıran velîlerin, evliyanın Tasavvufunun en güzel eserlerini ve yaşantı örneklerini veren Mevlânâsıyla; alunlarında, secdeye kapanmanın, Allâh'a kul olmanın gerçek mühendisi ve mimarsanlarıyla Konya, başlıbaşına bir medeniyet ve ibâdet şehridir. Bu şehirde ilâhî huzur ve gurur var..

Tarihin en mutlu olaylarına şahit olan Konya, İslâm Türk medeniyet sarayının kilit taşlarını ve sütun başlarını yetiştirmiştir. Bugün de ilmî çalışmalara ve arkeolojik kazılara sahne olan, turist akımına uğruyan bu şehir, Yüksek İslâm Enstitüsüyle, İmam-Hatip Okuluyla, yazma ve basma eserleri muhteviî kütüphaneleriyle, sanat tarihi yönünden zengin müzeleriyle... tarihin mühürlediği yoluna devam etmektedir ve devam edecektir de. Bu şehirde ilim var, sanat var..

Konya, kanunsuzluğa göğüs geren, hak ve hürriyet uğruna cihad eden, millî mücâdeleye kadınıyla, kağnısıyla katılan insanların hâmasî hatıralarını taşıyan; Galiçya'da, Yemen'de, Çanakkale'de, Sakarya'da... şâhid ve gazi olan dedelerinin hakkı gururunu yaşıyan bir şehirdir. Bu şehirde kanun var, bu esaslara ihanet edenlerle müsâdele var..

Yukarıdaki satırlarda kısaca Konya'nın karekteristik vasıflarını belirtmiye çalıştık. Bu vasıflara uymayan davranışları, hele o davranışlar dinî bir dâire ile ilgili olursa, teşhir etmek vasifemizdir. Konya Müftülüğünün hukuk düzenine aykırı ve yukardaki özelliklere uymayan çalışmaları karşısında sessiz kalamazdık. Kanunun tanıdığı meşrû müdafaa hakkımızı kullanarak, görgümenlikten her nasılsa Müftü olan Tahsin Emiroğlu'nun Hayrat Hademesi Türüğüne aykırı çalışmalarının tenkidini yapacağız. Meseleler ortaya serildiği zaman görülecektir ki, Müftü Tahsin Emiroğlu memuriyet hayatında hemşehrilerini ve yakınlarını kayırmaktan vaz geçememiş, yaptığı uygunsuz tâyin ve nakillerle Diyaneti kanunuz işlere sürüklemiştir.

Din adamlarını vahdet içerisinde yaşatmak, vazife şuuruna kavuşturmak müftülüğün görevi iken, bunun tam aksi yapılmış, akideri vilâyet düşma çıkan bölünmelere ve huzursuzluklara sebeb olunmuştur. Asıl mesleği öğretmenlik olan Tahsin Emiroğlu'nun masrifteki başarısızlığı dinî hizmette de devam etmiş, Müftülük zamanında yersiz münâkaşalara şâhid ve halk baskınlarına sahne olmuştur. Bu sebebden Müftülük Tevcih Komisyonundan iki asîl üye istifa etmiş ve sulistimallere daha fazla tahammül edemediklerini açıklamışlardır.

Konya Müftüsü Tahsin Emiroğlu'na mensubiyeti dolayısıyla gayreti ile Konya Şemsi Tebrizi camii müezzinliğine nakledilmiştir.

c — Osman Kesek, Tömek nahiyesinde imam iken tenzili rütbe olmasına rağmen hemşehrilik gayreti ile Konya Şemsi Tebrizi camii müezzinliğine nakledilmiştir. Bu nakiller Hayrat Hademesi Tüzüğünün 17. maddesine aykırıdır. Bu madde nakillerin yapım derece ve sınıfları olmasını şart koşmaktadır.

Ayrıca Müftü Tahsin Emiroğlu yukarda görüldüğü gibi bazı tâyin ve nakillerde iş yerini ve ev durumunu nazar-ı itibara alırken, bazan karşılıklı nakletklere dahi müsbet cevap vermemiştir. Diyanet İşleri Başkanlığının emir ve iteğine rağmen Yüksek İslâm Enstitüsü mii müezzinliğine ise, şehir içerisinde pekçok istekli var iken, Ilgın'un Argıhan nahiyesinden Veli Yavuz getirilmiştir. Bu nakillerde ismi geçen her iki şahıs ta Derbentli ve Müftünün yakındırlar.

c — Osman Kesek, Tömek nahiyesinde imam iken tenzili rütbe olmasına rağmen hemşehrilik gayreti ile Konya Şemsi Tebrizi camii müezzinliğine nakledilmiştir.

Muvazeneli insan !...

«Sizin hayırlınız âhiretini dünyası ve dünyasını da âhireti için terketmiyendir.»
Hz. Muhammed

Bugün için insan muvazenesi kaybetmiş, onu bulmağa çalışıyor!.. Dünya nimetlerinden faydalandıkça dengesi bozuluyor. Ve adeta kendisini yitiriyecekmiş...

Bir şeyler arıyor. Kendisini bulabilmesi için.. Öyle ki dünyanın bütün nimetlerinden yararlanmak şartiyle! Ve bu şartlar içerisinde kendisini bulabileceğini sanıyor.. Çılgınca yiyor, içiyor, eğleniyor. Bütün bu nefsanî arzuların temine uğrayıyor. Her şeyde ben diyor, beni arıyor. Bunlara göre dünyada mihrik olan şey ben!... Ve ötesi yok!..

O, benliğini tatmin edecek, onu düşünecek. Onu içinde, gücünde görecek; vurdukça vuracak! Kazandıkça kazanacak, eğlenecek, benliğini tatmin etmeye çalışacak!... Ve hepsi bana diyecek, kendisine olacak. Diğerleri ne oluraş olsun... Hiç mi, hiç aldırmıyacak?

Bu sarhoşlukların beni arıyan insanı; maddi âlemin sarhoşluğu içerisinde benliğini yitiriyor da farkında değil? Bu benliğini kaybeden ve kaybetmekte olan insan, diğer insanları, daha doğrusu kendisine toplumu düşünür süsünü veriyorsa da yalan!. Yine kendi çıkarı yüzünden istismarı düşünüyor. Biraz daha dünyanın bulabilmek, nefsini tatmin etmek için vasat arıyor.

Bu çıkarcı münevverden sen, bir maddi fedakârlık gör, işte de bir bak bakalım. Nasıl feryadı basacaktır ve kaçınacaktır. Zira onun dünyasında kendisi vardır. Benliğini kaybedercesine nefsaniyetini tatmin etmenin arzusu vardır... O halde, bu tek gözlü insandan, insaniyetin kurtuluş yolu ne?

Bunun cevabını bizde değil; yücelerin yücesi Resulullahın: «— Sizin hayırlınız âhiretini dünyası ve dünyasını da âhireti için terketmiyendir.» mealindeki muazzam beyanında bulacaksınız.

Bugünün insanı dünyası için âhiretini terketmektedir. Bu yüzden muvazenesini kaybetmiş vaziyettedir. Bu tek gözlü insan benliği içerisinde eriyip bitmeğe, insanlığını, dolayısiyle insanlığı tüketmektedir. Halbuki İslâm dini muvazeneli, ölçülü insanı kâmil dinidir. İnsanı, sadece nefsaniyetinin esiri olmaktan çıkarır. Onun aklını, ruhunu, kalbini nefsanî arzularının emrine vermez. Bilâkis akılı, ruhu, kalbi nefse hakim kılmayı emreder. Gerçek yolunda olanları bu mertebeye eriştirir.

Hamdolsun bazı sapıkların sandığı gibi dini mübinimiz yalnız âhireti ele almaz. Dünya nimetleri içerisinde âhireti mütalaa eder. Müminleri dünya nizamı içerisinde imtihan eder. Ve imtahan olmaya davet eder. Yapıyan insanın dünyasını terketmesini istemez. Dünya nimetlerinden azami derecede faydalanmasını, vatanına, milletine, din kardeşlerine, beşeriyete yararlı olmasını emreder.

Hiç bir zaman dünyasını bencil menfaatleri uğruna, nefsani çıkarına kullanmasının ve kullanılmasını kabullenmez. Dünya nimetlerinden faydalanırken âhiretini terketmesini istemez. Bilâkis, dünya nimetlerinde Allahın büyüklüğünü idrâkle, onun yolunda maddî ve mânevî cihâdı emir kılar. Böylelikle dünya nimetlerinde kendisini kaybetmiyen muvazeneli, ölçülü insanı kemâllestirir. Bu kemâl âhiretini terketmiyen insanda, yine ahrevî hayatında tam kemâlini bulur.

Bizim, özün özü, sözün sözü olan bu hâdis-i Şerifin yurdumuzda insana ihtiyacımız var. İşte böyle insanlar yola çıkmalı. Müslüman Türk'ün rotası, pusulası olmalı... Türkiyemiz böylesine muvazeneli insanların vatanı haline gelebilmeli ve gelmeli!... Bu Müslüman Türklerin vatanı, diğer bir deyimle; dünyanın mübarek bir parçası olan Türkiyemizin nimetlerinden âhiret terkedilmiyerek azami derecede faydalanılmalı. Ölçülü, muvazeneli, insanlık; ümranlık, aydınlık, hayranlık bir millet ülkesi hâline getirilmeli. Ve bu vatan dünyaca ihtiyacı duyulan, duyulabilen bir yurt olmalı...

Yüce Peygamberimizin belirtmiş oldukları veçhiyle, âhiretini dünyası, ve dünyasını da âhireti için terketmiyen ve etmiyecek olanların ellerinde böyle bir ülke yükselebilir. Muvazeneli, ölçülü, medeni, terakkiperver, kemâlli insanlığın yolu ve mertebesi ise İslâmın nurudur. Allah bizleri bu yolun yolcusu olmaktan ayırmasın. Yolumuz hak, hakikat, nur yolu olan Kur'an yolu olsun!...

Ey yüksek yolunda azimle, cesaretle, metanetle yürü... Ve örnek bir Türkiye meydana getirmeğe çalış ve çabala... Durma, zira sana tevakkuf yaraşmaz...

Kayseri Sanatörü
Hüsnü DİKEÇLİGİL
Bahçelievler 24. Eylül 1964

Beklediğimiz Millî Maarif

Kemal YAMAN

Sekiz ayın doğurduğu madde ve kafa yorgunluğunu, yaz tatillerinde, mümkün mertebe gideren okullar tekrar açılıp tedrisata başladılar... Caddе ve sokakların, yavru kuşlar kadar masum ve berrak, çiçekler kadar şen ve şakrak insanlarla dolup taştığını görüyoruz. Aylardır, bu demleri bekleyip duran okullar caddе ve sokaklar, bayram günlerinin neş'e cümbüşü içinde âdeta raksediyorlar. İnsan ne kadar da bedbin ve huzursuz olsa, bu neş'e cümbüşü içinde hissesine düşen payı almakla, hayata yeniden gelmiş olduğunu zanneidiyor ve bunun hayâli içinde mesdûdur.

Tertemiz çocuklar... Masum duygularının pembe atmosferi içinde gülüp oynayan, maddе ve ruh yaplarını, kendileri kadar masum olduklarına inandıkları büyüklerinin ellerine ve tasarruflarına bırakan yavrucağızlar... Getirdiği binbir ilerî ve uzun ömürle, hayat'ısız olmasaydınız acaba çekilebilir bir şıkar mıydı?.

Aziz Okuyucular!

Dünyanın bugünkü gidişiyle çok buhranlı yarınlara sahne olacağını tahmin ettiğimiz Türkiye'miz, bütün yükü ve mes'uliyetleriyle omuzlarına teslim edeceğimiz bu masum çocuklarımıza gerçekten bilgi ve ruh disiplinini veriyor muyuz, acaba?

Bu hayatî sorunun cevabı tedris yuvalarımız ve takip ettikleri programlarda gizlidir.

Herşeyden evvel şunu söyliyelim ki, okullar sadece okuma yazma öğretmek, «bilgi vermek» adı altında bir takım posalarla talebenin kafasını şişirmek amacıyla kurulmazlar; okuma yazmanın yanında ve ondan daha mühim olarak vatan, yetiştirmek, hayatî mes'uliyetlerini idrak ederek ailevî ve millî endişeler dâhilinde hareket etmesini becerebilen, hemcinsini ve bütün yaratıkları sevgisinin sıcak havası içinde kucaklayabilen, kısaca «insan» kişiler yetiştirmek gayesiyle açılırlar. Ulvî duygular uğrunda can verme yüksekliğine, bütün arzumuza rağmen ulaşmalarından vazgeçtik, toplum düzeninin mecbur kıldığı en basit kaidelere bile uymayarak başı boş, «salma» gezen, ve huzursuzluğumuzun yeğâne âmili olan bugünkü genç nesli gördükçe kıvrılıyor, pek hakli olarak, değil yaranımızdan, hâlen içinde yaşadığımız günümüzden bile endişeye düşüyoruz.

Bir, okur yazar olup da sağa sola saldıran, nefsi ve ilgilerinin gerektirdiği gururların onun bunun huzursuzluğunda arayan şuursuz ve sorumsuz kişiler ve gençler değil; istediğimiz rağmen, okuma yazma bilmediği halde duygularını iradesinin demir pençesi altında meşrû bir inzibata sokan, eğlenceyi de millî bir aşkın değerlendirmekle hayatımıza hayat katan ve izdırabımızla yoğrulup bu izdırabın yok edilmesi yolunda didinen, hülâsa -insan adam- olan vakur, dinamik, şuurlu kişiler ve gençler istiyoruz.

Bizim değil, akli selimin, vatan ve millet sevgisinin arzu ettiği bu tip genç yetiştirmekten uzak görüyoruz, bugünkü okullarımız ve tedrisatlarını biz...

Şurası da kat'iyetle bilinmelidir ki, bu memleket asırların arkasından akıp gelen, acı günlerine rağmen zamanların yıpratamadığı ve hâdiselerin aşındıramadığı bir milletin ülkesidir. Uzun devirlerin çocuğu olan bu millet, daha dünün olaylarının meydana çıkardığı köksüz ve şahsiyetsiz milletlerin fikri sistemleriyle idare edilemez. Bizi ebedî kılmış ve kılacak olan duygu ve düşünce sistemlerimizin bir sağlık duygusuyla kurban edilemez. Kendi şahsiyetimizi ve onun mükteseb atı (verilerini) sistemleştireceğimiz âna kadar, daha düne değin efendiliklerini yaptığımız milletlerin, ilerleme hamleleri karşısında, şimdiye kadar olduğu gibi seyirmizde sayarak yaşamakta devam edeceğizdir.

Yer yüzünde hiç görülmemiştir ki, bir milletin maarif sistemi, kendi öz milletinin duygularının (velev cahil de olsalar) bizde olduğu gibi tepmeye kalkışın. Yavrularımızı, kendi müessesemiz olarak görüp kabul etmekte âdeta tereddüde düştüğümüz maarifin kucağına teslim etmekten, hakkı olarak korkuyoruz. Bunun içindir ki, halk psikolojisine vâkıf insanlar olarak, çocukların okullara göndermeyen ailelere kızmakta kendilerini haklı bulmuyoruz.

Bize, kendi memleketlerine ve halklarının ruhlarına uygun olarak hazırlanan Amerikan, Fransa veya İngiltere tedrisat sistemi değil, kendi ruh yapımızdan doğan, acı tatlı kendi derdlerimizi dile getiriyor. New-York veya Paris halkını nazar-ı dikkate alan değil, Anadolumuzun en ücra ve ıssız köşesini ve oranın çilekeş evladını öngören bir tedrisat sistemi lâzımdır.

Yine bize, millî ve ahlâkî dâvalarımızı işleyen, bunlarsız bizim için haystın mevzuubahis olamayacağı fikrini ve bu yüce duygular uğrunda, zevk ve safa içinde yaşamayı bile istihkâr edecek hâlet-i rûhiyeyi kazandıran, bizzat kendi hayat felsefemizin dile geldiği programlar ve bu programları uygulayacak ideal kadrolar lâzımdır. Millî ve kültürel kaynaklarımıza istinât eden bir programın bulunması şöyle dursun, bu hayatî menbalarımızı dinâmitleme yolunda olan bir eğitim sistemimizin mevcûdiyeti insanı memleketi adına adeta ürpertiyor.

Hele son yıllarda, bir takım siyasî çıkarcıların kendi emelleri uğrunda kullanmak istedikleri ve bunun için de önlerindeki değer hükümlerini tamamen tersine döndürdükleri gençliğimiz, içinde bulunduğu bugünkü durum, kelimenin tam mânasıyla çok feci'dir. Kıymet ölçülerinin yer değiştirdiği günümüzde ahlâklı ve dindar yaşamak, bir suç haline gelmiştir ve ahlâkı içinde mazbut bir hayat yaşayan bir genç aptal, dinin gerektirdiği emir ve yasakları yerine getiren bir genç, zamanla bir bakıma ve onların mâziye müteallik hâtıralarına hürmet besleyen bir genç de şaşkın olarak düşünülmeye başlanmış, işin daha garibi böyle zararlı bir zihniyet, yukarda da dediğim gibi, siyasî bir takım çıkar uğruna âdeta desteklenmiş ve teşvik de görmüştür.

Şüphesiz ki okul, tek başına değil basın, sinema, tiyatro, müze ve kütüphane ile birlikte mütâlea edilebilir. Ancak böyle olduğu ve hepsi de aynı gaye etrafında birleştiği zamandır ki, istenilen netice alınabilir. Bizdeki durum bunun tamamen tersinedir ve diğer müesseselerimizle beraber bilhassa yukarda saydıklarımız, millî ahlâk ve idealimizi çürütmek yolunda âdeta yarışa girmiş benzemektedirler. Anadolulunun isteklerini ve derlerini dile getirmiyen, onun hissiyatının zıddına bir yönde, sanki Fransa ve İngilterede neşriyat yapıyormuş gibi, mütemadiyen Paris ve Londradan ve onların müptezel zihniyetlerinden bahseden ve âdeta bir şehvet panayırı hüviyetini andıran bir basından, raflarından mütellimizin öz çocuklarının kendi öz derdlerimizi feryatlar hâlinde işleyen ve aksettiren eserlerini çıkarıp atıran bir kütüphaneden, beyoğlunun bilmem hangi barının gürültü ve sisli hayatını aksettirmekten ileriye gitmeyen ve bunun için de devamlı ahlâk ve mâneviyat kundakçılığıyapan bir sinemadan ve yine bir takım art düşüncelere hizmet yolunda olan

(Devamı 25. sayfada)

Cemiyetin Temeli

Mustafa BARCIN

Sayın Kadircan Kafalı!

17.8.964 târihli Tercüman'daki (Hülle) başlıklı yazınızı okudum, zâten zaman zaman yazılarınızı okumağa devam eder, zevk alırım, fakat bir müddet sonra bir yazınızla yapılanları yıkarınız ve bir okumayı bırakırım, o yıkıcı yazılarını dostlar mı, sevmiyenler mi yazdırıyor diye düşünmüştüm. Geçen mektubumda işaret ettiğim noktalar dolayısiyle okumayı bırakmış idim, «Fenâ sabah» kapandıktan sonra evden «Tercüman» alıyorlar. Kabakli ile sizin Merhabalara merhabâ deyip dururken Hülleniz çıktı, bunda temkinden başlandığınızı kaydediyorsunuz, buna dayanarak bu yazınızda gördüğüm Kur'ana, Hadise, islâm hukûkuna aykırı noktaları aşağıya koyduğumdan anlıyorsunuz:

1 — Emelli temkidlerinizi ben de çok hakli buldum, böyle mühim dinî bir meseleyi diyânete, ehliyetli Müftilere bırakmak kat'iyyen lâzımdır çünkü: zarımız ihtisâs sırrıdır, ihtisâsa hürmete hepimiz borçluyuz, nitekim bilgimiz olsa da yetmeyen taraflı vardır diye işi müteahassına havâle etmeliyiz, bir çok hususda bunu yaparız da dinî işlerde neden lâübâlî davranmış bulunuruz?

Meselâ sağlık bilgimiz çok, kitablarımız tıb kitapları ile dolu olabilir, fakat yine de derdimizi doktora hem de müteahassa, hattâ kıt'alar aşırak dünya çapındaki uzmanlarına gideriz. Evet tasdîd! bilgilerimiz, müşahedelerimiz bir reçete yazmağa veya reçeteye göre ilâç yapmağa salâhiyyet vermez değil mi? Bence bütün hayat meseleleri buna benzetilmeli ve ehline bırakmalıdır.

Taklide özendiğimiz batıda da iş böyledir. Ord. Prof.'lar bile dinî bilgileri aynen kabûl ederek işi ehline bırakırlar. Bizler nedense bilgisi olan olmayan, az olan da çoktan fazla bilgili yazar, söz söyler gizmeden yukarı çıkarıyoruz.

Haydi biz taklidci olmuşlum da hâdiseleri inceleyelim, fakat kendimizi hiç bir zaman müteahassa, müctehid seviyesinde görmeyelim, görürsek bilgisiz ihtisâsa cidden sayguısızlık göstermiş oluruz değil mi?

Hülle yazınızda (biz cevapları içkendeden atmıyoruz ki, kitablığımız, kitabımız var niçin faydalanmıyalım.. Bunlar arasında konuyu aydınlatan yüksek tâlim adamlarının anlayışlarını ulaştıran eserler var..) diyorsunuz. Bu satırlarda eskilerin münâzara iliminde Muğâlata dedikleri şey var mı, yok mu bunu okuyuculara bırakalım da müsâdenize soralım: Kitap ve kitaplıklar insana ilim, bilhassa ihtisâs verir mi? Verirse mekteplere, Fakültelere, ihtisas bölümlerine, üstadlara, müteahassılara, doğuya, batıya gidip gelmeye ne lüzum var? Bir ilmin esasları, terimleri, tefsirâtı ile uğraşmayanlar müteahassa olabilir mi? Herkes bilir ki bizler gibi okuyup geçenler umûmî fikir, kültür sâhibi olurlar fakat, müteahassa olamazlar. Konuyu biraz daha açalım: Merakli bir adam çeşitli bilimlere dâir bir çok kitap toplamış olabilir amma onlar üzerinde çalışmamış ise; kitaplar ona söylemez, bir fayda vermez. Tahmin ederim siz de din ilmi değilseniz ve olduğunuzu iddiâ edemezsiniz. Şu halde gu ata sözünü hatırlıyalım: «Yarım doktor can yakar, yarım hoca din yıkar.»

Çoklarımız yarım hocalığımız yüzünden İslâm ilmini yıktık yıktık, şimdi de temellerini söküyoruz gibiyiz!

Yazılarınızı beraber okuyacağım devam edelim: (...kendini bilmiyecek kadar sarhoşlukla, boş el demekle o kadın boş olmaz, çünkü adamın aklı başında değil, ne söylediğini bilmemektedir, bilse aşırı akibetini düşünemeyecek haldedir, müvâkkaten deli olan deliden fârkındır, deli sorumsuzdur..) gibi cümleleri düşmüşsünüz. Bilgilerde bâtıl, çürük kuşa düzenlerin piri sizin bu kıyasınıza çok sevinmiştir sanırım.

Üstad! biliyorsunuz ki müslüman serhoş olmayacaktır, aksine akıllı, ferâsetli, izânlı, düşünceli, herşeyi yapmadan niçt edecek kimseler olacaktır, Sarhoş olmaz cezâyı gerektirir. Bizim bu bilgilerî, müteahassı müctehidler Kur'anı, hadisi şerifleri, ince uzun düşünüp elemişler de serhoşun karı boşaması hâlinde nikâhın gideceğini kabûl etmişler, bu hükümde serhoşa mâdâ ma'nevî cezâ da var demişler. Şimdi size soruyorum: Sarhoş cinâyet işlese cezâ görmiyecek mi? Size veya yakınınızden birine süvse, iftirâ etse, hukûk boşuşuyet, şeref kırıcı bir harekette bulunsa zâtı âlileri ona: «sarhoşun, deli gibisin, sorumsuzsun, geç aralanın, al şu sigara ve kahveyi, harçlığın diyecek misiniz? Deseniz doğru olur mu, cemiyyet nizâmı bozulmaz mı?

Bir takım kötülük yapmak isteyenler sarhoş olup taaarlarını yaptıktan sonra sorhoştum.., sorumsuzum demez mi? Üstad deli elinde olmayan sebeplerle değildir, Sarhoş irâdesi ile kendini deliye çevirmiştir, ne kadar deli olduğu da belirsiz, aradaki farkı görecekmisiniz herhalde? Şu halde deli sorumsuz, yerine göre veliesi sorumludur. Sarhoş ise kendisi sorumludur. Bunu bütün dünya mü-

(Devamı 24. sayfada)

tefekkirleri, ceza hukukçuları kabul etmiştir. Kıyasınızın, düvanızın bâtıl olduğu anlaşılıyor değil mi üstadım?

O yazıda (..her ne sebeple olursa olsun üç defa boş ol denilen bir kadını tekrar almak için hülle yâni bir başka nikâhın onun başından geçmesi lâzımmış..) diyorsunuz, yâni bu lâzıma inanmıyorsunuz bundan hülle terimin islâmiyetteki anlamını incelemediğiniz, kitaplarınıza bakmadığınız anlaşılıyor, okuyucuların da anlaması için müsâdenizle biz açıklıyalım :

HÜLLE: *Kıymetli elbise, dostluk, girmek, halal kılmaya sebep olmak.., gibi bir çok mânaya gelir. İslâm fıkhında, kısaca üç defa veya bir bayın talâkla boşanan kadının iddetini çıkarıp yaran çocuğunu düşünüp kendini başka bir kocaya nikâhladıktan sonra o koca ölür veya boşarsa, o zamana kadar eski kocası da, kadın da akıllanır, geçimsizliklerini sanırlarsa tekrar evlenebilirler, bu onlar için helâl olur. İşte bu halâl olma keyfiyyetine hülle derler. Câhiller arasında anılan dejenere edilmiş sözler işlerin Kur'anda, hadiste yeri yoktur.*

İslâmda nesli zâyi edecek, kadını eşya derecesine indirecek olan mütâ (geçelik haftalık, aylık, yıllık muvakkat nikâh da) yoktur, haramdır, zinâdır. Nikâhda devam niyyeti şarttır.

Peygamberimiz: «Uydurmaca, kandırmaca, hülle yapanlar mel'undur. Sik ak evlenip ayrılan, tada bakıcılar mel'undurs buyurmuşlardır. Fakat karı-koca arasında uyuşmamazlık, anlaşamamazlık olunca dünyayı birbirine zindan etmek, nikâhı lânet lâfesi gibi boyunlarda taşımak, hayatı cehennem hâline getirmek, zelil, sefil (katolikler gibi) ölümüne kadar birlikte kâfi bir olan yıldırmiyette yoktur, gerekirse ayrılık vardır.

Müslüman evlenirken cennete giden yol üzerinde bir yuva kurarak imânlı, hayırlı yuvra yetiştirmeyi, karı-koca hayat zorluğunu beraber yenmeyi düşünmüştür. Fakat yaratılış, mizac, fikir ayrılığı dolayısiyle uyuşup kaynaşamazsa evveli (Nisa süresi 35) âyeti gereğince iki tarafın münâkip kimselerinden bir sulh hakem heyeti kurulup çiftler fedakârlığa, uyuşmaya davet edilir, nasihatler yapılır, zemere vermezse talâk elinde olan taraf (nikâh yapılırken şart koşulmuş ise kadın da olabilir) yuvanın bozulacağını, çocukların perişan olacağını, nafaka verileceğini, karı-kocanın

Dinî Neşriyat ve İlmî Tasnif Usûlü

SEMAHADDİN CEM

Allaha şükürler olsun ki son zamanlarda memleketimizde islâmî mevzularda güzel ve alâka çekici, ayni zamanda istifadeli risâleler, kitaplar ve ansiklopedik mâhiyette eserler bol ve bereketli şekilde neşir sâhasına çıkmıştır ve çıkmaktadır. Neşriyatın çokluğu karşısında takdir ve memnuniyet duygularımızı ifade ederken bunlardan bu defa bir ansiklopediden bahsetmekle iktifa edeceğiz.

Tanınmış muharrirlerimizden ve kuvvetli kalem sahiplerinden Selâhaddin Şar, âdeta beklenmekte olan ilk güzel eserini vermiş bulunuyor: **(İslâmi Bilgiler Ansiklopedisi)** adını taşıyan ve harf ve hece sırasiyle mevzuları tasnif edilmiş bulunan 272 sahifelik bu kitap bilhassa bugünkü mektep çağındaki gençliğe hitab etmesi bakımından hakikaten büyük bir boşluğu doldurmaktadır. Gençler, islâmî bir çok bahisleri, gayet kısa ve öz çizgileriyle de olsa, bu ansiklopedik kitapta bulacaklardır; eser tam mânasiyle bir dinî halk kitabıdır ve büyük kütleyi dikkat nazarına almak suretiyle hazırlandığı hemen anlaşılmaktadır. Müellifin önsözde dediği gibi: dinî emirler hulâsa edilmiş, ilk kültürü alacak okuyucu seviyesine göre hafifletilmiştir ve kitap, din ilmi yapmak isteyenler için bir başlangıçtır.. Kitapta ayrıca Süreler cedveli, muhtasar kitabiyât ve en sonda da mevzûlara göre bir fihrist (index) vardır. Kitâbiyat için muhtasar dedik ama yine 73 kitap gözden geçirilmiştir.

Kitabın hacmi, bu nevi ve bu mevzudaki eserlerin hacmine nazaran tabii ki küçüktür ve meselâ Hazreti Hamza, Muâviye unutulmuş, müslüman tarihinin Napolyonu Hâlid bin Velîd için hususî bir kısım ayrılmamıştır. Muâviye'den «Ümeyye» maddesi münasebetiyle söz edilmiştir. İbrâhim Hakkı Erzurumi'nin hayatından «Mârifetnâme» kelimesinde bilgi verilmiştir. Devletin neşrettiği meşhur İslâm Ansiklopedisi'nde dahi Mârifetnâme sahibinden bir kelime dahi bulunmayışı teessüfe değer iken **İslâmi Bilgiler Ansiklopedisi**'nde bu zât hakkında mâlûmat verilmesi çok iyi olmuştur.

Vaktiyle İbrâhim Alâeddin'in Meşhur Adamlar Ansiklopedisi tamamlandığı zaman, kendisine mektupla müracaat edip bir liste halinde eksik ve hatâları bildirmiş ve o arada, ansiklopedinin bittiği esnada hayatta olan Prof. İsmâil Hakkı İzmirli'nin «ölmüş» gösterildiğini de esefle yazmıştık. Gayet nâzikâne verilen uzun cevapta, Yedigün neşriyatından olan eserin nâşiri yüzünden kuşa benzetildiği ve müellifin usûlüne göre değil nâşirin acayip arzusuna göre tasnif ve tabedilmiş olduğu üzüntü ile bildirilmiyordu. Son ciltteki ilâvede de İzmirli'nin vefatı hâdisesi düzeltilmiştir...

«İslâmî Bilgiler Ansiklopedisi» de yukarıda arzettiğim sebep yüzünden midir nedir, biraz dar hacimli görünüyor. Bununla beraber cidden faideli bir müracaat kitabıdır. İkinci tab'i ileride mümkin olduğu takdirde mevzuların daha bol ve geniş olması, sahife numaralarının en alta konup üst kenarlara o sahifedeki maddelerin konması temennî olunur ve bu suretle de kitap daha kolay kullanılır hâle gelir...

Kitabın başındaki Besmelenin Türkçesi olan: «esirgeyen bağışlayan Allahın adiyle» ibâresi kanaatimizce yanlıştır. Türkçede «esirgemek» daha ziyade «benden esirgedi, vermedi» gibi menfî mânâda kullanılır, aslâ (Rahmân) ın karşılığı değildir; kezâ «bağışlayan» da öyle... Affetmek mânâsına geldiği gibi hibe etmek, hediye etmek mânasına da gelir ve (Rahîm) in hiç de mukabili olamaz! Zâten, Kur'ânı Kerimdeki Allahın güzel isimlerini ayrıen muhafaza etmek ve boş yere Türkçe karşılıklarını aramağa kalkmamak lâzımdır. Radyo veya kitap yahut amplifikatör kelimelerinin karşılığı nâsıl hiç aranmadan olduğu gibi dilimize aktarılıyorsa dinî istılâh ve tâbirlerde de aynen alınması şarttır. Dilimizi modası geçmiş «Esperanto» durumuna düşürmekten çekinmek gerekir!.

Kitapta Ezân-ı Muhammedi'nin Mısır'da meâli de verilmiştir; bunu hâcet var mı idi, bilemeyiz, zirâ her müslümanın artık bir Ezanı bilmemesi doğrusu pek acı olur! Bununla beraber yine faideden hâli değildir.

Allahın 99 güzel ismi, maddeler sırasında bulunsaydı ve hepsi hakkında kısaca bilgi verilseydi herhalde çok iyi olacaktı.

Kitabın 198 inci sahifesinde ve Muhammed Gazzâli (kitapta Gazali denmiştir) maddesinden önce konmuş Mârifetnâme hakkında kitabiyatta bir eser adı noksandır ve herhalde Selâhaddin Şar'ın gözünden bu eser kaçmıştır ki

(Devamı 26. sayfada)

Ruhta İlk Temel

Ahmet H. KARAKULLUKÇU

Gene (iyi talebe öz talebe) meselesi; beni bir hayli düşündürüyor bu.

— Düşünülecek mesele Ağabey.

Bana böyle cevap verirken otobüsümüz keskin bir viraj alıyordu. Akif dügmemek için hemen dizimden tutundu; ve devam etti.

Bu meseleye çare bulurlarsa Türkiyenin Maarif davası halloldu demektir. Gözleri gözlerimde tasdik isteyen nazarlarla, öyle değil mi ağabey diye sordu?

Ben başımla evet işareti verirken önümüzde alabildiğine uzanan dalgalı ve hiçbir şey yetiştirmeyen bozkırdan zihnimi tekrar mevzuu nakletmeğe çalışıyordum.

İyi çocuktu şu Akif; ne zaman karşılaşırsak konuştuğumuz mevzu muhakkak istifadeli olur, boş yere lâk lâk etmezdik. Olgun insanların hali vardı hareketlerinde. Yüksek tahsilini yapıyordu. Ve hoşa giden bir terbiyeye sahipti de. Gayet mütevazi, gayet yüzlü, bir yaş büyüğüne dahi hürmette kusur etmez, küçüklerine şefkati alabildiğine fazla. Can kurban doğrusu böylesine.

Bunları bir anda düşünmüştüm.

— Akif! Talebelerin hepsi senin gibi olmalı; bu olursa Türkiye de Maarif problemi çözülmüş demektir nasıl?

Yüzü kızardı Akif'in. Ve «fazla lütufkârsınız ağabey» diye cevap verdi.

— Ciddi söylüyorum, Türkiye'nin bütün gençlerini senin gibi yapabilsek mesele kalmaz zannediyorum. Zira derslerin gayet mükemmel, sınıfta kalmıyorsun. Hocalarını, derslerini ve arkadaşlarını çok seversin, büyüklerine hürmette, küçüklerine şefkatte kusur ettiğini hiç görmedim. Bu kadar meziyet yetmez mi? Bu vasıflarını toplayıp bütün Türkiye çocuklarına teşmil ettiğimizde o zaman hepsi aynen senin gibi olan bir Türkiye gençliği karşımıza çıkar. Değil mi öyle Akif?

Utanmıştı, başı yerde bakarmıyordu yüzüme. Gene bir viraj alıyordu ki bu sırada benim bir hayli ağır olan çantam otobüsün rafından başına bir inmez mi Akif'in. Hemen atıldım ama olan olmuştu bir kere. Başını tuttum; bir şeyin var mı diye kucakladım. Eğildim baktım yüzüne, mütebessim gülüyordu.

— Yok, bir şey yok ağabey, o kadarcığın ne kıymeti olur ki dedi ve tekrar güldü. Tebessümleri beni ferahlatmıştı. Fakat şoföre kızmaktan kendimi alamadım. Arabadaki diğer yolcular da kızdılar bu gidişe; ve bir kaçı da «Kelle götürüyor sanki» diye mırıldandı.

Arayа giden mevzuu devam ettirmek için:

— Mevzuun tadı kafamın acunu unuttурdu diye lâtife etti.

Acılarını unutman kolay öyleyse dedim.

Gülüştük.

Ve devam etti:

— Çok doğrusun ağabey ama bütün kerameti bende aramanıza ve bulmanıza itiraz edeceğim. Belki bende bir takım iyi taraflar görüyorsunuz; fakat bu tamamen benim tarafımdan kazanılmış değildir. Kabul ettiğinize göre bu iyi taraflarını kazanılmasına ilk defa hocalarım vesile olmuşlardır. Benim ruhumda ilk temeli atanlar onlar. İlk defa Allah sonra onların yardımıyla ben temeli atılan bir binayı geliştirmiş oluyorum.

Hocalarım beni sevmeselerdi, bana yakınlık ve sempati göstermeselerdi elbette ben ne hocalarıma ve ne de onların okuttuğu derslere karşı yakınlık duyardım; duyamazdım, sevemezdim hiç birisini.

Çantanın düşmesiyle kafası berelenmiş olacak ki bana belli etmeden bir taraftan kafasını tutuyor ve bir taraftan da konuşmasına devam ediyordu.

Biz ilk okulda bir arkadaşımla beraber oturur ve devam ederdik. Zeki bir çocuktu bu. İkimiz de çok iyi çalışır, hocalarımızdan ayrı şefkat ve muhabbeti görürdük. Sonra, gene beraberce İmam-Hatip Okuluna devam etmeye başladık. Çalışkandık gene. Hem çok iyi çalışıyorduk. Arkadaşımın babası fazla dindar görünen ukâla bir insandı. Çocuğunun herkesten daha iyi Kur'an okumasını istiyordu ki, bununla etrafına tafra satacaktı. Unuttuğu bir şey varsa o da Kur'an. Kerim okumanın bir yararlılığı ve kabiliyet meselesi olduğu idi.

Bir gün okula gelmiş; biz de Kur'an-ı Kerim dersinde idik. Kapı vuruldu, bir de baktık karşımızda o. Hoca derse devam etti. Biz de dahil olmak üzere birkaç talebenin Kur'an okuyuşunu dinledi. Arkasından da çocuğunun. Hiç farkımız yoktu, aynı seviyede okuyorduk. Fakat baba tatmin olmadı. «Bu yetmez hocam» diye Kur'an-ı Kerim hocasına serzenişte bulundu ve koca kafasını iki tarafa bir hayli oynattı, eğdi büğdü. Ve ilâve etti: «Oğlum sınıfın en iyi Kur'an-ı Kerim okuyanı olmalı» müsaade alıp gitti adam.

Munis adamdı hocamız. Fakat kızmıştı herife. Kızdığı zaman saçsız kel kafası ta tepesine kadar kızarırdı. Nitekim öyle de oldu.

Bundan sonrasını anlatmak istemiyorum ağabey. Zira arkadaşın bundan sonraki okuma seyri bambaşka ve hiç'an vericidir. Bu tarafını anlatmak girişan geliyor bana.

Bir an durdu düşündü, anlatıp anlatmamakta tereddüt eden bir hali vardı.

Devam etmesini rica ettim.

— O günden sonradır ki hocamız arkadaşım Rıza'nın üzerine düştükçe düştü, daha iyi okumasını istiyordu hoca; çünkü babası öyle istemişti. Birinci dönem karnemizi aldık. O günü hiç unutmam. Karneyi aldığı zaman ben devamlı Rızayı güzetliyordum. Kur'an-ı Kerimin kırık geleceğinden korkuyordu. Nitekim karneyi aldıktan sonra gözlerinde yuvarlanan iki damla yaş aynı dersin kırık olduğunu anlatmaya kâfi geldi. Üzülmüştüm, çok üzülmüştüm. Teselli etmeğe uğraştım. İkinci dönemde düzeltebileceğini ve üzülmenin yersiz olduğunu dilim döndüğü kadar anlattım kendisine.

Kafasını kaldırıp yüzüme baktı.

Bir tuhaf oldum. Gözlerinin derinliklerinde yanan o eski ışık yoktu. O heyecan, o azim, hiç birisi kalmamış yok olmuştu birden bire. Bomboş gözlerin ardında gayesiz bomboş bir kafanın içini bütün çıplaklığıyla görmek güç bir şey değildi.

İrkildim. Hemen kafasını iki elimle yakalayıp idaresini elimden kaçırdığım bir sesle yoksa yoksa diyebildim.

Cevap olarak:

— Yok, yok! Korktuğun şeylerin hiç birisini yapmam dedi.

Gözleri dolmuştu. Dolu gözlerini ve dopdolu kalbini kaçırmak ve başka, tenhalarda boşaltmak istiyordu.

Elini uzattı, kaçırdığı yüzü sağda Allaha ismarladık derken:

— İyi tatiller dileğiyle güle güle dedim ve arkasından bağırdım.

— Tatil sonu gene burada buluşacağız!

Tatil bitti. O sabah çok iyi hatırlarım o kadar endişeliydim ki: acaba gelmiyecek mi diye içimi sonsuz bir elem kaplamıştı.

Endişemde haklıymışım. Rıza'yı tatil sonuna mahsus o neşe ve gürültünün kalabalık arkadaş kitlesi arasında boşuna aradım durdum. Sınıfa girdik, kapı tıkırtılarını hep boşuna bekledim. Oturduğumuz masanın boynu bükülttü. Tek talebesiyle kalmıştı, diğerini kaçırmıştı tamamen.

O gün akşamı zor ettim. Rızaların evine koştum; evde yoktu. Bulamayınca sokaklarda aramağa koyuldum. Nihayet bazı çocuklarla bir köşede otururlarken buldum. Kopup kucakladım. İkimiz de ağlıyorduk, yaşımız ikimize de bu göz yaşlarının tahlil imkânını vermiyordu daha. Yapayalnız bir göz yaşı bu. Sordum:

— Bugün niçin yoktun Rıza?

— Artık gelmiyeceğim de ondan.

— Fakat niçin?

— O hoca orada olduktan, babam da evde bulunduktan sonra sevmiyorum. Hattâ dersi de sevmez oldum. Bütün hüsnüniyetimle çalışıp karşılığını alamayınca varamam artık oraya, soğudum çünkü.

— Ama baban...

— Ne yapacak, idam edecek değil ya beni.

— Kırabilecek misin?

— Kendisi sebep oldu ne yapalım...

Gözlerini bir noktaya dikti ve ağır ağır devam etti konuşmasına.

— Bırakmalıyım bu mektebi Akif. Aksi takdirde çok sevdiğim ve bütün varlığımla bağlandığım Allahıma ve O'nun yüce kelâmına karşı bir isyanım olur diye korkuyorum. Bu sıkıştırmanın sonu kötü çünkü.

Ne söylemişsem kabul ettiremedim Rızaya' Kararını tam vermişti.

Ayrıldık. İkimizin de gözleri dolmuştu. Arkama bakamıyordum. Çok kötü düşünceler sarmışı beni. Rıza hakkında fena ihtimaller zihnimi alt-üst ediyordu.

Nihayet aylar, yıllar herşey gibi Rızayı da unuttурmuş, bir nisyan perdesine bürünmüştü. Aradan sekiz sene geçti zannedersem. Bir gün vapura binmek için Üsküdar vapur iskelesinde kalabalık arasında hızlı hızlı ilerliyordum. O sırada bir müvezzi kalabalığı yararak ve bağırarak: «gazete, gazete» nidalarıyla önümden geçti. Düşündüm: yabancı olmadığım bir yüzdü bu. Acaba kim ola? Yürüyordum ama, nere gittiğimi unuttum bile. Zorluyordum hafızamı, kimdi bu? Deli gibi dönüp arkasından koşmağa başladım. Hatırlamıştım, Rıza'ydı bu.

— Gazeteci! Gazeteci! Durdu, bana doğru gelmeğe başladı, yaklaştı.

— Tanıdın mı beni? Yüzüme dikkatle baktı.

— Hayır, tanımadım, diye cevap verdi.

Pejmürde ve turaşsız bir surat, yıpranmış soluk gözler, eski bir ceket, yırtık ve sökükleriyle dolu bir pantolon. Hülâsa: Kir ve pasların içinde bir varlık.

Hikâyesinin sonuna gelmişti, ama bundan sonrasını anlatamıyacağını dalan gözlerinden anlıyordum.

Kafasını çevirdi, bir müddet otobüsün penceresinden yer yer bodur çalıların yerleştiği dik ve hırçın kayalıkları derin derin seyretti.

Ben de bırakmıştım. Anlatma diyecektim artık. Yalnız titreyen sesiyle: «Ruzanın hangi fikrin kurbanı olduğunu anladın zannedersem ağabey» diyebildi.

NAMAZ

Akıl, ayağından bukağılı at
Koşar fakat göğe açamaz kanat
İbâdette vahye eyle kanâat
Haktan bize yüce fermandır namaz.

Rabbın rızâsını kazanmak için
O'nu, bütününe tam anmak için
Hem tutuşup yanmak hem kanmak için
Râsûlün sunduğu dermandır namaz.

Seherde uyuyan ruhlar ölüdür
Uyan, dal, seherler rahmet gölüdür
Secde görmeyen ev ölüm çölüdür
Ölülere hayat ve candır namaz.

Nefis diziginini şeytan elinden
Gönül huzurunu keder selinden
İman fenerini küfrün yelinden
Kurtarmaya kâfi idmandır namaz.

«Allâhu Ekber» kalkıyor eller
Hakla söyleşiyor okuyan diller
Secdede Allah'a varan gönüller
Rûha eşsiz gıdâ, irfandır namaz.

Tek huzurda zengin fakir yanyana
El bağlıyor huşû, ile bir anda
Rukû' ve sücûd bir, aynı kumanda
San ki Yaratan'a kurbandır namaz.

Cismimiz abdestle, rûh da namazla
Arınmıştır, eller kalkar niyazla
Yalvarır, yakarır ve ister nazla
Tevbe et Rabbına, gufrandır namaz,
Şükret ki kulunun, şükrandır namaz.

Fâtih: 13.9.1964

H. KARAMAN

Hadîsde Mü'minlerin Lideri

Ali TANTAVÎ'den terceme:
Mevlüt CAVLAK

II

Buhara'nın, büyük İslâm fatihi Kuteybe tarafından fetholunduğunu biliyorsunuz. Buhara fetholunurken yalnız müslümanlar oraya girmedi. Belki Buhara islâmiyete kendisi girdi. Aradan kısa bir müddet geçmeden islâmın en büyük kalelerinden biri haline geldi. Böylece islâmi fetih gelişiyordu. Zaten islâmiyetin fetih anlayışı memleketleri fethedip oraları himayeye alıp, halkını esarete mahkûm etmek değildir. Bunların hepsi kaybolan dış görünüşlerdir. Esas fetih, kalplerin ve sağ duyunun fethidir. Bunun için islâm fâtihlerinin samimi ve adiläne hareketleri ve insanlığın hak dine olan iştiyakı, girdikleri her memlekette halkın kendilerine kucak açmasına vesile olmuştur. Müslüman, müslümanın kardeşidir. İşte, islâm kardeşliğinin püf noktaları. İslâm kardeşliği yüksek hareketli bir potaya benzer. Nasıl ki, böyle bir pota, içine konan madenleri, ne kadar sert olursa olsun eritip tek külçe haline sokarsa, bütün birleştirme, kaynaştırma vasıtalarının en değerlisi ve en kuvvetlisi olan bu kardeşlik şuuru da hangi ırktan, hangi renkten olurlarsa olsunlar ve ne kadar da vahşi olurlarsa olsunlar kendisine hakkıyla girenleri kalpleri tek ideal için çarpan yekvücut bir topluluk halinde kaynaştırır, seviştirir. İşte Fransa bunu taklit etmeye kalkıştı. Cezayirlilere Fransız milliyeti aşılayarak onları Fransızlaştırmak istedi. O, hakikatte Arabın asla Fransız olamıyacağını aklına bile getirmedi... Sonuç malûm. Ama bir İran'lı, bir Çin'li... Müslüman olabiliyor. Çünkü, Fransızlık, ırkçılık ve milliyetçiliktir. İslâmiyet ise bir akide, bir dindir.

Buhari, Buhara'nın fethinden yüz sene sonra (13 Şevval 194 = 21 Temmuz 810) doğdu. Babası dedesi hepsi islâm bayrağı altında yaşadılar. Kendisi küçük yaşta iken, zengin olan babası ölmüş ve ona çok mal ve geniş sermaye bırakmıştı. Hz. Buhari bununla ticaret yapıyordu. Ama ticaret bugünün tabiriyle borsalarda değildi. İslâm örfüne dayanan ticaret şirketleri halindeydi. Yani zengin parasıyla, tüccar da emeğiyle şirkete katılması şeklinde idi.

İnanışlarını muamelelerinde, amelini ticaretinde nasıl tatbik ettiğini görmeniz için O'nun ticaret hayatından sizlere bahsetmek istiyorum. Pek tabii diliyle dindarlık taslayıp da işi bir para etmeyenler gibi değildi O. Böylelerine Allahtan (C.C.) kendilerini islâh etmesini niyaz ederiz. Dükkânına bir ticaret malı gelmişti. Bir tüccar gurubu gelip bu mala beş bin dinar kâr teklif ettiler. Onlara «şimdi gidiniz iyice düşündükten sonra size cevap vereyim» dedi. Onlar gittikten sonra başka bir tüccar topluluğu gelip aynı mala on bin dinar kazanç verdiler. Buhari sonrakilere «Ben onlara satmak niyetindeyim, niyetimi bozmaktan hoşlanmam» diyerek onbin dinarı terketip beş bin dinara sattı (1).

Alimlere, yardıma muhtaçlara ikram eder, kapısına gelen kimseyi boş döndürmezdi. Ayrıca okullar dâr-ül acezeler, tekkeler yaptırıp halkı oralarda çalışmaya teşvik eder, onlara yemekler verirdi. Çok defa sofrasında üç yüz kişinin bulunduğu olmuştur.

Hükümdarların erişemediği şeref ve itibara yükseldi O. Daimi seyyahti. Her uğradığı memlekette halkı, münevveri, hükümdarı ve tebaasıyla herkes, daha millerce mesafeden kendisini karşılamaya çıkarlar, memleket O'nun kudûmuyla sevinçten çalkalanırdı. Büyükler kapısına yığılır ve adeta O'nun toplantılarını dinlemekte ve O'ndan bir şeyler öğrenmekte aralarında yarış ederlerdi.

(Devamı var)

(1) Bu onun takvasından, sonrakilere satsaydı haram olmazdı.

Vazife

Hayrettin KARAMAN

Cenab-ı Hakkın, kulları üzerine bir lutf eseri olarak tahmil ettiği iki türlü kulluk vazifesi vardır. Birincisi, kabiliyyet ve hususiyyetle ilgili olmıyarak her mükellefin kulluk ifadesi olan ibadetlerdir: «namaz, oruç, hac... gibi»

İkincisi ilâhi kaderin, kullara farklı olarak bahşettiği kabiliyyet ve derecelerin bir ifade-i şükranı olan vazifelerdir. Meselâ:

Âlim, Allahın en son gâye elçisi (S.A.) eliyle gönderdiği ilim, ma'rifet ve sünnetleri neşrederek, bunun gerektirdiği sabır ibadetini yerine getirecektir.

Hâkimin kulluk vazifesi, hakkı gözetmek, onu hüküm plânında tatbik ve icra sahasına koymak ve bunun gerektirdiği sabır ve cihad ibadetini yapmaktır.

Zenginin fakirden farklı olarak kulluk vazifesi, malî vezaif ve hukuka riayettir.

Din namına fert ve cemiyeti murakabe ederek, aykırılık gördüğü yer ve anda, onu eliyle, diliyle veya gönlü ile düzeltmeğe muktedir olanın kulluk vazifesi, bunu derhal yerine getirmektir. Yani, emr bil-ma'ruf, nehy an-il-münker yapmaktır.

Yahya b. Muaz-ir Razi bir gün, buna ve cihada dair konuşmuş, bir kadın kendisine: «bu bizden kaldırılmış bir dinî vazifedir.» demişti. Yahya:

— Farzet ki sizden, el ve dil silâhiyle bu vazifeyi icra kaldırılmıştır. Gönül silâhı da kaldırılmadı ya!...

Kadın:

— Doğru söyledin, Allah seni hayırla mükâfatlandırsın.

Nefis ve şeytan, insanların ekseriyetini aldatarak; her birine (farklı ubûdiyyet-kullukinevinden olarak) bir nevi' zikir, vird, kıraat, namaz ,oruç ve dünya ile ilgi kesmeyi uygun ve kâfi göstermiş, bunlar bu sebeble, yukarıda geçen cinsten kulluk vazifelerini muattal —yüzüstü— bırakmışlardır.

Gerçek Peygamber varisleri yanında bunlar, dinde en geri mertebe salikleridir. Zira dindarlık, Allah'ın emrettiği şekilde O'na kulluktur. Üzerine farz olan ilâhî hak ve vazifeleri terkeden kişinin durumu günah işleyenden daha fenadır. (bu küçük değil, fakat o daha büyüktür.) Bazı âlimlerin tesbitine göre, emri terk etmek, yasağı çiğnemeye nisbetle otuz yönden daha ağır bulunmaktadır.

İnsanların kulluk vazifelerini ifa edişlerine bu açıdan bakılınca, dindar sayılan çok kimsenin, en az dindarları olduğu göze çarpmaktadır.

Allah'ın haram kıldıkları çiğnenirken, hududu geçilirken, dini terkedilirken EN BÜYÜK KULUNUN (s.a.) sünnetinden yüz çevrilirken bunları gördüğü halde, soğuk bir gönül, susmuş bir dil taşıyan kimselerde hangi hayır ve üstün dindarlık aranır?...

İSLÂM VE RÜŞVET

(Baştarafı 13. sayfada)

da bana hediye olarak verildi diye kendine bin hisse ayırmıştı. Bunun üzerine peygamberimiz mümberden bu konuyla ilgili hararetli bir konuşma yaparak buyurdular ki: «Bu adam (gönderilen maliye memuru) anasının veya babasının evinde otursaydı kendisine hediye verilipor mu, verilmiyor mu o zaman görürdü. Nefsim elinde olan Allah'a yemin ederim ki zekât memurlarından herhangi bir kişi devlet hazinesinden haksız bir şey alırsa kıyamet gününde muhakkak o kimse çaldığı malı boynuna yüklenerek haşrolunur...»] Allah ümmetu İslâmiyyeyi bu belâdan kurtarsın ve idayet yolundan ayırmasın.

Tashih: 38. sayıda «İslâm Fıkhında Meşru' Kazanç» başlıklı yazıda geçen hadisi şerif şu şekilde tashih edilecektir:

رحم الله رجلا سمحا اذا باع واذا اشترى

CEMİYETİN TEMELİ

(Başlarafı 18. sayfada)

başkaları ile evleneceğini, herşeyi, herşeyi düşünerek kadının temizliği hâlinde bir talak vertir, boşanmadan vazgeçmeze usûlü dâiresinde ikinciyi, yine de vazgeçmezse üçüncüyü verir. Boşı tamamen cüzer yoksa son talâkı vermeden rücü edersе yine birleşilir, bunlar uzun meselelerdir, fıkıh kitaplarında uzun uzun bahsi vardır. *Prof. İsmirli İ. Hakkı, Mezhebler* kitabı sahife 71-78-79., *Diyânet* reîsi Bilmen'in Fıkıh usûlleri, *H. Zihni* merhûmun *Ni'metülislâm* — Münâkehât, müfâraket S. 153... *Dürrü'l-Mebâhis* Ebû Abdillah... işte üç def'a boşanan kadın ikinci kocasının ayrılıp iddetini bekleyip varsa doğum yaptıktan sonra geçmiş ihtimâli belirmiş ise hazret, hicran, acı tecrübe yetmiş ise, yeni nikâh, yeni mehirle evli kocasına dönebilir. Bu açık bir yoldur, kolaylıktır. Asrımızın İmâmı Ahmed M.H. Yazır merhûm Kur'ân dili *Tefsiri* (Cilt I, S. 766-768 de durumu) Bakara'da(âmş (Bakara 230) sarih âyeti karşısında talâk ile boşanan kadının başka koca ile evlenmeden eski kocasına varabilir demesinin bu âyeti inkâr ve küfür olduğunu kaydetmiştir), istidlâlımızın buralara incelemediğiniz anlaşılıyor.

Emetli tenkidcilerden şikâyetle (meselе üzerinde o kadar önemle durduğumuz hâlde) bu konuda hükümler asmıyor, bunlar yürürlükte değildir, tatbik imkânı yoktur, çünkü bu şekilde boşamaları mahkeme tanımaz) diyorsunuz.

Ustad aşağıdaki yazıları Emetliler burada da yerden göğe kadar haklıdır, çünkü: Bütün müslümanlar bu meseleler üzerinde pek haklı olarak önemle durmuşlardır: inandıkları Kur'anı Kerimde Allâh (c.c.) kadın ve talâk meselelerine çok önem vermiş 114 süreden birine *Nisâ* = kadın, birine *Talâk* = Boşama adı vermiş daha bir çok yerde bu mevzu önemle açıklamıştır. Her müslüman, evliliğin nikâhlı kadından doğmasını ister. Dâvayı yeniden ortaya koyalım: kadın, talâk meselesi ciddên çok önemlidir. O ailenin, cem'iyetin son doğrusu, bozgın asıl meselesidir.

Hür ve demokrasi isâtlerine göre idare edilen müslümanlar da Anayasalarının tanıdığı haklar dâiresinde vicdanlarının, ruhlarının içinde, işlerinde Allahın emir ve nehiylerini yürütürler. Meselâ kara-koca Mazumlar, nikâhlılarının kalmadığına kâni olmuşlar ise zinâ etmemek düşüncesi ile mahkemeye berâber gidip geçimsizliklerini anlatarak resmî kayıtların da boşatılmasını isterler, Hâkimler % 99 iki tarafın istediği uygun bulup karara bağlar... Diğer din ehli meselâ, kilisede de bunlara benzer hükümler yürütmüş değil mi?

Yazının okunuşu devam edelim: (...ayrı ayrı zamanlarda) 3 defa boş ol

dedikten sonra nikâhın yenilenmesi (câib ederdi, eski tatbikât yerisizli...) diyorsunuz. Bu hükmü işkembeden atmadığınızın göre nereden çıkarıyorsunuz? İctihadınızın dayanakları nelerdir? Ustad, insanın sözüne hükûm ve keyfî izâfe etmezsek neyine güveniriz? Bihusûs (S. Bakara 230) Allâhın hükmü açıktır. Bunu bilerek mi, bilmiyerek mi red ediyorsunuz? Bizlerin bir şeyi Allahın sarih hükümlerinden daha iyi bilmeyeceğimiz meydandadır.

Yine: (...farzedelim ki islâm hukuku yürürlüktedir, üç defa karısını boşamış, onu seviyor, o da onu seviyor, ma'zûr görsüyor, çocuk da var, ailenin devamı ferâgate muhtaç, bunu esirgeyecek mi-yiz?) diye sorıyorsunuz. Ustad bu sözler de aslı üstünü tutmuyor: Evlenmişler, geçinmeyi tecrübe etmişler, kavgalar çürütüller, çekişmeler dövüşmeler, barışmalar... olmuş üç defa da boşanma olmuş insaf edelim seviştler... nerede kaldı? çocuk var... diyerek dâvanızın hep çıkarını düşünüyor ve yazıyorsunuz. Bir de bu kadar mücerdan sonraki birleşmelerden sonra bazı ile birleşmeler, evlenmeler... gibi çıkmakta olan cinayetleri düşünün. Yine: (hayır illâ boşkasının kucağına gir de geri gel mi diyeceğim) diye tereddüd ediyorsunuz. Müsâdenetle sorunuzun cevabını sereleim: Nikâhla kurulan aile cem'iyetin nüvesi, köhlüdür, mübârektir, yalnız bir kari-koca meselesi değil âmme meselesidir. Kara-kocanın gelişi güzel bu yuvayı sallayıp, çekiştirip, hırpalayarak çıkmak için el ve dil uzatmaya pek fazla hakları yoktur. Burada Allah, Cem'iyet hukûku da vardır, eğer arasında geçimsizlik son kerteye gelmiş ise bağlar usûlü dâiresinde çözülür. Fakat müslüman akıllı, imânlı, ferâsetli, olacağından düşüne düşüne gereğini yapar. Bir sözle imân, bir sözle küfür, bir sözle milyonları hibe edeceğini, insan sözünün kıymetli olduğunu duyduğu, (bu kıymeti siz de lûtfen kabûl buyurun!) sabırsızlığının cezâsını çekeceğini bilir. Allah, bu sebeplerle üç boşanmayı tam boşanma saymıştır, herkese ibret olacaktır, böylece cem'iyyet kurtulacaktır... İslâm ve bütün dünya hukûku cezâyı verirken milleti kurtarmayı düşünür. Bu sebeple eğlere hasret, hicran, fırkat, başkası ile evlenme cezâsı verilmiştir. Eşler bunları düşünerek mümkün olduğu kadar sabır taşını yutmalıdırlar. Bu sebeple birde boşadım, boşadım... deneyecekler. Talâkın önemini bileceklerdir... Birkaç kişi böyle cezâlanır, diğerleri ibret alır, apandisit ameliyatı gibi birkaç ameliyat yapılır, ile ayrılık cemiyet kurtulur.

Yine: (...ai buyurunuz ben islâm hukukunda Hüllenin mutlak şart bulunduğuna dâir bir kayda rastlamadımı) diyorsunuz. Doğrudur. Ötedenberi işiniz çoktur, böyle meseleleri incelemeğe vaktiniz yoktur, ihtisas yapamamışsınızdır. Biz baktık arzedelim: *Prof. İsmirli İ. Hakkı merhûmun Meânii Kur'ân kerim cild I, s. 77-78, M.H. Yazır Tefsiri cild I, s. 788, H. Zihni Ni'metülislâm Münâkehât-Müfârakât 153* 'e bakınız görecekseniz ki: üç def'a boşanmış kadın ancak başkaca evlenip yeni kocasından ölüm veya boşanma ile ayrılmadıkça eski kocası ile evlenemez. Bu da *S. Bakara* 230 âyetin sarih hükmüdür.

Ustad hülâsa edelim: Mühim ve mahlûk, hükûm ve emir Allahındır. Buna inananlar için sağa sola sapmak doğru değildir. Meydana gelen dini hâdiselerde Kur'anı, Hadisi hakem tanımamak, onlara inanç ile bir arada bağdaşmaz. Aykırı hareketler imân nûrunu, ışığını söndürür. İhtisasımız dışındaki meselelerin mütehassısına havâleli yerinde olur.

Hoşça kalınız Ustad!...

İmam-Hatip Okulu talebelerine :

İstanbul İmam-Hatip Okulu meslek dersleri hocaları, **HAYREDDİN KARAMAN** ve **BEKİR TOPALOĞLU**'nun titizlikle hazırladıkları ve nefis bir baskıyla çıkan :

ARAPÇA

Sarf – Nahiv

ve

القراءة العربية

adlı kıymetli eserlerini, hararetle tavsiye ederiz.

KONYA MÜFTÜSÜ HAKKINDA BİLDİRİ

(Başlarafı 5. sayfada)

imtihânda Derbentli Fahrettin Koç kazandırılmıştır. Fahrettin Koç, vekillik vazifesi bittikten altı ay sonra yine ilânsız ve imtihânsız Şeyhalamam camii müezzinliğine asâleten tayin edilmiştir. Bu tayinin de Tüzüğün bu konu ile ilgili maddelerinin hookuğu şartlara uymadığı âşikardır.

f — Hayrat Hademesi Tüzüğünün 13. maddesi: «İmtihânların hangi gün ve saatte, nerelerde yapılacağı en az 15 gün evvel mahallinde münâsip vasıtalarla ilân edilir. Bu ilânların birer örneği de Müftülüğün kapısı ile en çok cemaatin caminin kapısına asılır. Ve keyfiyyet bir tutanakla tesbit edilir.» der. Bu maddenin de zaman zaman tatbik edilmediğini göriyoruz. Meselâ: Tahir Erbil ilânsız olarak özel bir imtihânla Köyceğiz Camii imamlığına tâyin edilmiştir.

Yukarda sıraladığımız misallerin müşterek tarafı, yapılan işin ve makâmın ehline usulsüz, kayırılan şahsıların Derbentli olmasıdır. Müftü Tahsin Emiroğlu, meslegi öğretmenlik olmasına rağmen Hayrat Hademesi Tüzüğünü ve Diyanetin tamimlerini hiçe sayarak keyfinin istediği gibi hareket etmiştir. Keyfi şikâyetlerle ,düzme yalanlarla imamları yerinden yurdundan eden ve din adamlarını halkın oyuncağı haline getiren bu adamın Müftülük makamında daha fazla kalmasının doğuracağı zararlar küçümsenemez.

Görüldüyor ki Tahsin Emiroğlu açıktan açığa adam kayırıyor, İmam-Hatip Okulu mezunlarına cephe alıyor, Hademe-i Hayrat mensuplarının dertleri ile yakından ilgilenmiyor, Hayrat Hademesi hükümlerinin yerine getirilmesi bir sümrenin isteklerini tatbik ediyor. Bu yüzden din adamı Konya'da aradığı huzur ve vazife emniyetini bulamıyor. Muhakkiy raporlarından daha ziyade, halkın bir dönüm noktasında gösterdiği dikkate alınıyor, din adamının şeref ve hasiyyetyle, vazife kudsiyetiyle oynanıyor. Din adamlarının kendisini tutmadığını bilen Emiroğlu, halkın da sahsına cephe almasından korkarak müftülüğü yersiz isteklere dâlet ediyor.

Müftülüğün uygunsuz muâmelesi yalnız müslil ve tâyinler üzerinde olmayıp diğer işlerde de büyük bir ihmal olduğu, yazışmalarda en basit nezâket kaidelerine riâyet edilmediği gözden kaçmamaktadır. Cemiyet olarak yaptığımız yazılı bir müracaata Tahsin Emiroğlu'nun imzasını taşıyan 15.11.1963 tarih ve 745 sayılı yazı ile şu cevap verilmiştir: «Cemiyetlerin Devlet dâiresinde gerek yazı ile ve gerek şifahen şahısların işlerini takibe yeltenmeleri dairelerin işlerine müdahale demek olduğundan kanunî hareketlerden değildir...» Cemiyet olarak yapılan müracaatların dâirenin işlerine müdâhale olmayıp, bir iştek olduğunu belirtmiye bilmem lüzum var mı?

Ayrıca, müftülük teşkilâtında vazifeli olan İmam-Hatipler milî yılbaşından birkaç ay sonra çocuk zammı alamaktadırlar. Müftülükte milî işlerin de iyi yürütülmediği görülmektedir.

Tahsin Emiroğlunun şahsî kapılarine âlet olan müftülük gibi milî bir makamın kirletilmesine göz yumamazdık ve yumamayız da. Bu durumu ilgili makamlara duyurmaktа vazifemizi yapmanın vicdan huzuru içerisindeyiz. İlgili makamlar harekete geçerek bir teftiş ve tetkikte bulunacak olurlarsa, bu bildiride yer alan hususların birer gerçek olduğunu göreceklerdir ve bizim görümüzden kaçan daha pek çok yolsuzlukların meydana çıkmasına vesile olacaklardır.

Konya Müftüsü Tahsin Emiroğlu'nun tutumunu ve kanunsuz israatını şiddetle protesto ederiz...

İmam-Hatip Okulu Mezunları Cemiyeti
Hayrat Hademesi Cemiyeti
İdare heyetleri
KONYA

FAYDALI NEŞRİYAT

İSLÂMDA DEVLET İDARESİ. (Prof. Muhammed Hamidullah) ..... 15 Lira
DİN NİÇİN LÂZIMDIR? (Prof. S. Zaferül Hasan) ..... 1 »
İSLÂMIN PRENSİPLERİ. (Abdüalim Sıddıkî el Kaadiri) ..... 1 »
HAKİKİ SAADET YOLU. (Abdüalim Sıddıkî el Kaadiri) ..... 1 »
KOMÜNİZME KARŞI İSLÂM. (Fazlürrahman Ansari) ..... 1 »

İngilizceden terceme eden: Kemal Kuşçu

İsteme adresi : P.K. 169, İstanbul
Ödemeli gönderilir,
Kitapçılara % 20 tenzilât yapılır.

Beklediğimiz Milli Maarif !...

(Başlarafı 17. sayfada)

bir tiyatrodan milli ahlâk ve gururumuz yolunda müsbet ne gibi hizmetler bekleyebiliriz? Efkâr-ı umûmiyeyi yaratacak faaliyet halindeki müesseselerin hepsi bu hallerıyle, yabancıların ve asırlık düşmanlarımızın dümen suyunda hareket etmekle yoksa onların hizmetkârlığını mı yapmaktadırlar?

Böyle bir reform lâzım, düşünce ve zihniyet reformu... Öyle bir reform ki, sarsıntısı fertlerimizi ve müesseselerimizi uyandıracak, onlara Anadoluda ve Anadolunun içinde yaşadıklarını hatırlatacak, en âciz bir ferdimizin derdiyle dertlendirecek, kurtuluşumuzun yabancı hayranlığı ve bir takım aşağılık duygularla değil kendi gururumuz ve kendi öz menbalarımıza inip onları harekete geçirmekle ancak mümkün olacağını hatırlatacak; hülâsa bize bizlerimizi inandıracak ve müsbet herşeyimizde bizi şahlandıracak!... İşte kurtuluşumuz için zarûri gördüğümüz böyle bir reform bekliyoruz, biz..

Memleketin kaderine hakim olanların ve düşünürlerimizin, içinde bulunduğumuz dünya çapındaki buhranlı günlerde hiç de şakaya gelmeyecek böyle muazzam bir dâva uğrunda kafa yorup izdırap çekmeleri kurtuluşumuzun teminatı olacaktır. Aksi takdirde bir takım mes'uliyetsiz ve menfi düşünce sahiplerinin, devamlı surette maddiliğe, hevalliğe ve şehvet diyarlarına yönelttikleri ve yarının teminatı olarak gördüğümüz bugünkü masum ve tertemiz çocuklarımız ve gençliğimiz, bu halleriyle, maalesef geleceğimizin bizzat yıkıcıları ve huzur köstekleyicileri olacaklardır.

Düşünürlerimizin, millet olarak bu içler yakıcı durumla düşmeden, hayatı dâvamız kabul ettiğimiz bu mevzu üzerine eğilmeleri gerektiğine inanıyor ve onları mukaddes ödevleri başına davet ediyoruz...

İbrahim Efendi Konağı

(Başlarafı 11. sayfada)

kak kütülük, yenide de muhakkak iyilik vehmetmiş olan bu insanlar, yenilenen iktidarın gem, acemi ve gayri medeni politikasıyla kayalara bindirmiş bir geminin yolcuları gibi şimdi ümitsizce feryat ediyorlardı. Fakat memleket sathında kopmakta olan anarşinin gürültüsü içinde sesleri boğuluyor hattâ viyada haykırdığını zannedenler gibi boşu boşuna çırpınıp duruyorlardı. Demek ki muayyen bir olgunluk seviyesine varmamış kütleler, siyâset hokkabazlarının aştıkları kampanyalara aldanarak, beyazı siyah, siyahı beyaz kabul edecek bir gafletle düşülüyorlardı. Beşer târihinin kaderinde bu ne ilk ne de sondu. Şu halde kütlelerin eline sahteyi gerçekten ayırt edebilecekleri bir bilgi endazesi, bir târih şuuru, bir mukayese malzemesi vermek lâzımdı.

Fakat şimdi olan olmuş; kudret ve kuvvet tamâmiyle çeteci rühunun eline geçmişti. Ne ki, daha Meşrutiyet senaryosunun sahneye konduğu ilk çoçukluk günlerinde dahi epidemi hâlinde kütleyi saran ve şeterat ve heyecana tutulmamış olan bir zümre de yok değildi. Kütle psikozlarına karşı muafiyet besleyen bu akıbet görücüleri aynı hastalığa yakalanmaktan koruyan aşı, ilgi, tefekkür ve îmândı. İşte bir avuç insan, ufukta bekleyen musibetleri görüyor fakat ne yazık ki göremeyenlere göstereceklerini kudret ve imkândan mahrum bulunuyordu. Zîrâ vatan sathında ne fikir hürriyeti, ne vicdan selâmeti, hiçbir ne de mesken emniyeti kalmıştı. Onun için acı ve kahredici bir sükûtla susmak zorunda idiler. Zîrâ susmayan ya da iktidarın ağzıyla konuşmayan cezâsının, ip veya kurşun olduğunu, artık soyulacaklar dahi bilmekte idi. Esâsen memleket, on yıl içinde kıvrancağı bir girfi idâre kafesine girmiş olduğundan, hükuken de konuşmasına imkân bırakılmamıştı.

İkinci Sultan Mustafa zamanında Fransa sefiri olan Châteauneuf Ondördüncü Louis'ye yazdığı takrirlerin birinde, devlet ricali krizine temas ederek, en seçme kumandanların harb meydanlarında kaldığını, bir kısmının da rakiplerinin tuzağına düşürülerek idam edildiğini, harblerin ise mâliyeyi iflâsa götürdüğünü, ganimet peşinde olan devlet ricaline gelince, politika yoluyla halledilmesi gereken mes'elelere silâhla cevap verdiklerini söyledikten sonra: «Bugünkü devlet adamı, diyorum. Çünkü bu devlet, içinde harbe de idareye de muktedir fikir sâhibi kimselerden mahrum değildir. Fakat bunlar, baştakileri ürkütmemek için kendilerini meydana vuramıyorlar.» der.

Evet, şimdi de öyle idi. Şimdi de kendilerini ortaya koyamayan, feragatli, ihlâslı, sıkıntı ve mustarib bir kitle, için için kahr olmakta, acı acı yanıp yakılmakta bulunuyordu.

FIKIH USÛLÜ

Yazan :

İst. İmam-Hatip Okulu Meslek Dersleri Öğretmeni

HAYREDDİN KARAMAN

Eser 206 sahife olup, fiatı: 7,5 Liradır.

İsteme Adresi: Mustafa Pektut
P.K. 923 — İstanbul.

Ayrıca mecmuamızdan da temin edilir.

(Başlarafı 19. sayfada)

o da son yıllarda neşredilen Cemâleddin Server Revnakoğlu'nun (Erzurumlu İbrâhim Hakkı ve Mârifetnâmesi) eseridir.

Ansiklopedide rasgele bir sahifeyi açıyorum: ORUÇ maddesi ve karşı sahifede «orucu bozan hâller» i okuyorum. Çok güzel! İslâm ahlâkı, ibâdette esasların esâsı olduğuna göre, bu maddede de, tamamen şer'î olmak üzere, bu ahlâk umdeleri hulâsa edilmiştir. Sâdece ağıza bir şey almak ve yutmak değil, zarar verecek yalan söylemek, haram kazanç ve mal edinmek, fitne çıkarmak, karısını öpmek, birine fenalık etmek de orucu bozar. Bu satırların yazarı da bu zevk ve kanaatteydir. Zîrâ İslâm ahlâkı bir bütün teşkil eder, oruç gibi son derece mühim ve zor bir ibâdetten maksad ve gaye de nefs terbiyesi ve yüksek ahlâkdır. İslâm şeriâtinin esasında bulunan bu şartları da tam yerinde yazdığı için müellifine müteşekkiriz.

Kitabın dili, oldukça sâdedir ve bâzan malesef «aşırı derecede sâde» dir. Dünyasal, görev, amac (bu son kelime farscadır), örneğin, süre (fransızcadaki «durée» den ilham alınarak uydurulmuş bir açayip kelime) gibi hoş olmayan hece yığınları vardır. Bir yerde de Hazreti Peygamberin zamanı için (mutluluk devri) deniyor, yani «Saadet Devri» veya «Devr-i Saadet»... Şu halde meşhur eserlerden biri olan (Asr-ı Saâdet) i de, bugünkü uydurukçaya aktaralım: «Mutluluk Yüzyılı». Hayır, hayır! Böyle şey olmaz! Müslüman târihlerini bozmamalı!

Kitabın (Hıristiyanlık) bahsinde «İsânın kurduğu din» denmektedir ki bu da iki cihetten doğru değildir: Bir defa Hz. İsâ, diğer bütün peygamberler gibi, bir din kurucusu değildir, nâşiridir, ilâhî haber olan Vahyi nakleder. Sonra Hıristiyanlık Hz. İsânın dini değildir; Sen Paulus'undur. İsâ yeni bir din getirmemiş, Musâ şeriâtini İncil ile tadil etmiştir ve bu suretle yahudi naturâlizmi İncil ile yıkılmıştır. Bu husus Ansiklopedi'de (İncil) maddesinde de pek güzel şekilde anlatılmaktadır.

Kitapta bâzı has isimlerde dizgi yanlışı göze çarpıyor, meselâ (Hîrâ), Hır'a diye yazılmış...

Ufak tefek kusurları bir tarafa bırakılıp iyi zanla düşünülürse, kitap zamanımızda meraklılarının işine çok yarayacak ve büyük bir ihtiyacı karşılayacaktır.

Müellifini, hayırlı çalışmasından dolayı, hâlisâne tebrik ederiz.

OKUYUCULARLA BAŞBAŞA

★ *S. Ali Faik Şenocak - SULUOVA* — Mektubunuzda gönderdiğiniz bildiriğiniz adıne bedellerini aldık. Mecmuamızın neşriyatına aralıksız devam edebilmesi için, diğer abonelerimizin sizin gibi hareket ederek borçlarını bir an önce göndermeleri icabetmektedir. Bu konudaki ihmalin zararları büyük olmaktadır. Muhtimizde arzu ettiğiniz takdirde neşriyatımız için faydalı olacağınız. OKU'ya yeni aboneler kazandıracağınız muhakkaktır. Hakkımızdaki hüsnüniyetinize teşekkür eder, alâkanızın devamını bekleriz...

★ *S. Recep Ateş - Akarköy* — Kıymetli okuyucumuz Recep Ateş bize gönderdiği mektupta mecmuamızı çok beğendiğini, mücadelemizi takdirle karşıladığını yazıyor ve abonesinin devam etmesini isteyerek bedelini postaladığını bildiriyor. Bu arada mecmuamızın 36. sayısını alamadığını ilâve ediyor. Okuyucumuza 36. sayımız derhal postalanmıştır. Diğer abonelerimize de herhangi bir sebeple kendilerine ulaşmayan sayıları bildirirlerse hemen gönderilir. Daha önceki sayılarımızda da hatırlatlığımız gibi, hiç bir okuyucumuzun mecmuası, abonesini yenilemedi diye tarafımızdan kesilmemektedir. Selâm ve hürmetler...

★ *S. Hasan Öz - Manavgat* — Mektubunuzda isimlerini bildirdiğiniz Şükrü Uğur, Hasan Ünal beylerin abone işlemleri tamamlanmış ve kendilerine 34. sayıdan itibaren mecmua gönderilmiştir. Gayretinizi takdir ediyoruz. OKU'ya hizmeti dokunan, bu asırda neşir yoluyla yapılan dini mücadelenin faydalarına inanan mutlu insanlardan biri de sizsiniz. Selâm ve teşekkürler.

★ *S. H. Hüseyin Karakaya - Ankara* — Şiirinizi zevkle okuduk. Konu çok iyi seçilmiş ve cesaretle işlenmiş olmasına rağmen vezin ve kafiyeye pek dikkat edilmediğini görduk. Dikkat ederseniz mecmuamızda yeni tip şiirlere çok az yer veriyoruz. Uydurma kelimelerle, rasgele sıralanmış mısralarla değil, düşüncenizin kıvrımlarını koparmak isteyenlere karşı, şiirde sanat ve ruh yönünden eskiye bağlı kalmak ve edebî kalıplarımızı uygulamak lâzımdır. Bu konuda kabiliyetli olduğunuz ve çalıştığınız takdirde daha güzel şiirler yazabileceğinize gözden kaçmıyor. Yeni denemelerinizi bekler, başarılar dileriz. Selâmlar...

★ *S. Abdurrahman Ayaz - Seydişehir* — Abone kaydınız yapıldı ve 37. sayı adresinize postalandı. Bu konuda daha cümert olmanızı, dini neşriyatı desteklemeğe aylarla değil de senelerle katılmanızı temenni eder, selâmlarımızı sunarız...

★ *S. Mehmet Dinçer - Viranşehir* — Mecmuamızın satışında gösterdiğiniz alâka bizleri çok memnun etti. Yalnız istediğiniz miktardan on adet fazla gönderildiğini yazıyorsunuz. Bundan sonra istediğiniz miktar kadar gönderilecektir. Bu miktarın gayretinizle fazlalaşacağını ümit ediyoruz. 36. sayıya kadar olan borcunuz ödenmiş, 37. sayıdan 20 adet postalanmış ve daha bedelli gelmemiştir. Nur Mecmuası neşriyatına bir müddet ara vermiştir. Fedai Mecmuası ise neşriyatına devam ediyor. Selâmlar...

★ *S. Yaşar Sabri Göktaş*'tan aldığımız mektubu, diğer okuyucularımızın da okumalarında fayda mülâhaza ederek aynen yayınlıyoruz:

«Muhterem efendim,

Kasabamız Orta Anadolun'un tipik kazalarından biridir. Halkı gayet dindar fakat, din bilgisinden yoksundur. Halkı uyaracak, onlara din bilgisi verecek vasıtalardan tamamen mahrumdur. Cami dışında halka faydalı olmak, kötü alışkanlıklardan halkı uzaklaştırmak ve halka dinî bilgi verecek bir müessese meydana getirmek amacı ile müftülüğümüze bağlı bir DİNİ KUTUPHANE kurmak için teşebbüse geçmiş bulunuyoruz. Bina ve malzemesi tamamen temin edilen kütüphanemizin rafları sizlerin himmet ve gayretlerinizi beklemektedir. Bunu başarmak ancak sizlerin himmet ve gayretleri ile mümkün olacaktır. Şahsî ve mahallî imkânlarımızla bunu başarmamıza imkân yoktur.

Allah-ü Zül-Celâl Hazretleri'nin inayeti ve sizlerin himmet ve gayretleri ile ilk kütüphaneyi kasabamızda açmış olsakgz. Kıymetli mecmuanızın ve diğer eserlerinizin kütüphanemizi süslemesi en büyük emelimizdir. Yapacağınız yardımlar için şimdiden teşekkür eder, bu çağrımızın mecmuamızda yayınlanması dileği ile hürmetlerimin kabulünü istirham eder, sa'yinizin meşkûr olmasını Cenab-ı Allah'dan temenni ve niyaz eylerim.»

Yaşar Sabri GÖKTAŞ
Eldivan Müftüsü

★ *S. Kemal Kelleci - Ankara* — Samimiyetinizden şüphe etmiyoruz. Çalışmalarınızı şükranla karşıladık. Bu konuda samimi olduğunuzun ispatı, bize değeri büyük olan mektubunuzdur. Gönderdiğiniz on abone kaydedildi. Sizin gibi dâvanın ehemmiyetini kavrayan okuyucularımızın gayretleri bize destek ve kamçı oluyor. Bu yönden bizden daha fazla sizler tebrike lâyıksınız. İyi dileklerinize aynen mukabele eder, alâkanızın devamını bekleriz...

★ *S. Nizamettin Öztemel - Adapazarı* — 37. sayımızı alamayışınızın sebebi bizde veya postada vuku bulan bir aksaklıktır. Mezkûr sayı adresinize postalanmıştır. Selâmlar...

★ *S. Hamdi Gülel - Ankara* — Adresiniz değiştirilmiştir. Yeni vazifenizde başarılar dileriz. Selâmlar...

İslâmın İlk Emri
O K U

Sahibi :
Türkiye İmam-Hatip Okulları Mezunları Cemiyeti adına
Mustafa ATEŞ

Yazı İşleri Müdürü :
Süleyman ÖZKAFA

İdarehane :
Çıkrıkçılar Cad. Saray Çarşısı bitişiği: Kat 3 — KONYA
Muhabere Adresi : P.K. 105 — KONYA

Abone şartları : Yıllık : 11 TL. altı aylık : 5,5 TL.
Me'haz gösterilmeden yazılarımız iktibas edilemez, gönderilen yazılar basılsın - basılmasın iade edilmez.

Ahmed Said Matbaası — İSTANBUL

Basıldığı tarih : 12.10.1964

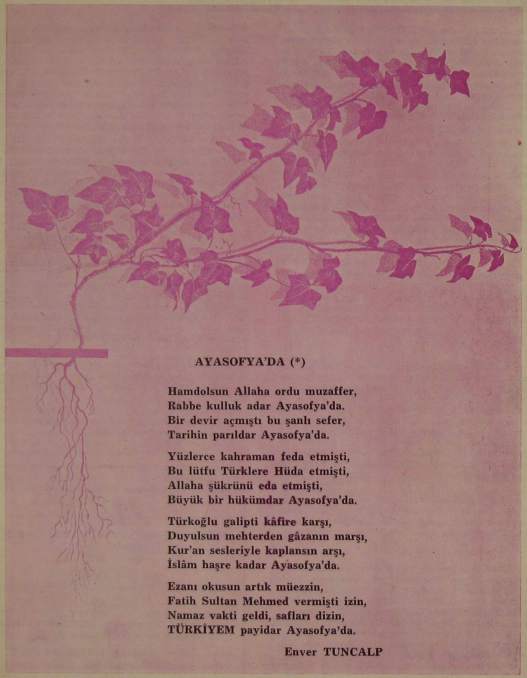

AYASOFYA'DA (*)

Hamdolsun Allaha ordu muzaffer,
Rabbe kulluk adar Ayasofya'da.
Bir devir açmıştı bu şanlı sefer,
Tarihin parıldar Ayasofya'da.

Yüzlerce kahraman feda etmişti,
Bu lütfu Türklere Hüda etmişti,
Allaha şükrünü eda etmişti,
Büyük bir hükümdar Ayasofya'da.

Türkoğlu galipti kâfire karşı,
Duyulsun mehterden gâzanın marşı,
Kur'an sesleriyle kaplansın arşı,
İslâm haşre kadar Ayasofya'da.

Ezanı okusun artık müezzin,
Fatih Sultan Mehmed vermişti izin,
Namaz vakti geldi, safları dizin,
TÜRKİYEM payidar Ayasofya'da.

Enver TUNCALP

(*) Şâirin yeni çıkan **İNTİKAM DESTANI** adlı şiir kitabından alınmıştır.
İsteme adresi: Serdengeçti P.K. 353 **ANKARA**

FİATI: 1 LİRA

İslâmın İlk Emri

Oku

Dinî İctimaî Edebî Aylık Mecmua

YIL: 4 Kasım 1964 SAYI: 40

İÇİNDEKİLER

- Hâdiseler — Düşünceler
- Sultan İkinci Hamid Korkak ve Milliyetsiz miydi? **Semahaddin CEM**
- Borç Esarettir **Ali R. NALÇACI**
- Garplılaşmanın Nesindeyiz? **M. Said ÇEKMEGİL**
- Ulûm'ül Hadîs **Hayrettin KARAMAN**
- Müşahedeler — Mülâhazalar **Kemal KUŞCU**
- Şiirler
- Gericilikten Maksat Nedir? **Cevat Rifat ATİLHAN**
- Tefekkür ve İman **Mehmet AYDIN**
- Tanrı Kelimesi «Allah» Lafz-ı Celâlinin Müteradifi Değildir **Dr. Fehmi CUMALIOĞLU**
- Münkirin Ölümü **Süleyman ÖZKAFA**
- Röportaj **M. Zeynel TİMUR**
- Kendimizi Kınayış **Ahmed BÂYEZİD**
- Dünyamızı Kitaplar Aydınlatır **M. A.**
- Hutbe **Kemal YAMAN**
- Mukaddesat Mikropları **Mehmet ALTUNKAYA**
- Hadîs'te Mü'minlerin Lideri **Ali TANTÂVİ** Ter.: **M. CAVLAK**
- Elim Bir Ziya **Lütfi İKİZ**
- Haberler
- Okuyucularla Başbaşa

HÂDİSELER—DÜŞÜNCELER

Madde ve mâna plânında günden güne tefessüh edişimiz, ateşin bacayı sardığını değil, topyekün cemiyet binasının temelinden dinamitlendiğini göstermektedir. Ahlâk ve ideoloji buhranı, büyük ictimaî sarsıntılara sebeb olmakta ve gün ışığına çıkan iğrenç olaylar sağlam çatı ve bünyeye malik olan Türk Cemiyetinin sosyal yapısında büyük gedikler açmaktadır. Millet çapında işlenen cinayetler, her an in'dâ'a etmeğe hazır zararlı enerjilerin biriktiği bir sarınış haline gelmektedir. Binaenaleyh, hâdiseler her gün azar azar batışımızı değil, insanlıktan müslümanlıktan tecerrüd ederek başıboş bir sürüngen hayatını itiyad edişimizi göstermektedir. İlimde, fende, ahlâk ve siyasette milletin dimağı olan Üniversite, bu gidişe «DUR!..» diyeceği yerde, en büyük ahlâk çöküntülerine yataklık yapmakta, öz ruhunu kendi içinde boğmaktadır. Atinin, büyük oluşlara sahne olacak Türk Cemiyetini yoğurmağa me'mur bu müessese, millet muvacehesinde bizzat yapmak istediği ile yaptıkları arasında ne azlın farkların bulunduğunu göstermek için bir misal kâfidir.

İmtihanda kazandırmak va'diyle bir profesör, talebesinin ırzına geçiyor. Sınıfı geçmek için sermaye olarak iffetini hocasına teslim etmekten en masum bir haya ürpertisi duymayan kızcağız, aldatıldığını anlayarak intihar ediyor. Profesör ile kız talebe arasındaki bu hetk-i ırz mubadelesi, böylece bir tarafta ruh ve mânanın, karşı tarafta da istikbâl için en mahrem sırlarını ortaya dökecek kadar ruhsuz ve mânasız kalan mücerred bir üniversiteli tipinin intiharına sebep olmuştur. Artık dimağı böylesine işliyen bir bünye, teşrih masasındaki kadavradan farksızdır. Başında bulunanlar, onu lime lime ayırabilirler.

Kıbrıs buhranının en hararetli safhasında, kafa taslarımızla kanımızı içmiye azimli olan Palikaryalının merkezinde yaşlı bir Büyükelçi —Elçilik makamını tenzih ederiz— emrindeki toy bir me'mûre ile aşk âlemleri yaşıyor. Böylece cemiyetin bu nahiyesi de, milli haysiyet ve onurun mevzu'bahs olduğu günlerde bir hayatiyet gösteremiyor. Çünkü cemiyet bütünüyle bir kadavradır.

Bakıyorsunuz, bilmem hangi daire müdürü, Belediye Reisinin himayesinde başka bir me'mureyi kirletiyor, sonra iğfal edilmek için iradi bir davranışla bu ağa düşen kızın namusunu —kaldıysa— kurtarmak için bir takım formüller bulunuyor. Cemiyette bütün bunlara karşı yine bir reaksiyon uyanmıyor. Çünkü cemiyet her türlü kıymet hükmünü çiğnemiş ve teşrih masasına yatmıştır.

Bu çöküntüler, bu krizler artık ferdî plânda kalmıyor, cemiyetin ruhunu sarıyor. Mes'uller, bu ahlâk çöküntüsüne hal çaresi bulup milletin pörsüyen, bayağı duygularla kirlenen ruhunu eski saffetine kavuşturma cehdini göstereceğine, turizmi celbetme paravanası altında, kalın kırık-dökük iffeti yabancılara para mukabilinde hem de kendi evimizde tekdim etmekte bir beis görmüyor. Turisti rahatsız etmemek için Ahlâk Zabıtası artık fuhuş yuvalarına baskın yapmıyacaktır, bundan sonra... İnsan, turistin bir bize verdiğini, bir de bizden alıp götürdüğünü düşünüyor da Türklüğünden, Müslümanlığından utanıyor.

Halbuki lâyıklıyla gâvurlara tanıtılmayan bu topraklar, en az dört imparatorluğun bakiyyesini ve yarım düzine medeniyetin kültür mirasını sinesinde taşımakta; iklimlerin cünbüşüne sahne olduğu için de tabiî güzelliklerin en göz alıcı köşelerini ihtiva etmektedir. Turist bunun için gelmelidir. Yoksa dolarla namusunu satan karılarla yatıp kalmaya değil.

İslâmın İlk Emri
O K U

Ey inananlar! Siz kendinize bakın; doğru yolda iseniz saptıran size zarar vermez. Hepinizin dönüşü Allah'adır. İşlemekte olduklarınızı size haber verecektir.
Âyet

İslâmın İlk Emri

OKU

İçinde (kalbinde) Kur'andan bir şey (bir iz, bir eser) bulunmayan kişi (tıpkı) harab ev gibidir.
Hadis-i Şerîf

Sayı: 40 ★ Cilt : 4 ★ Dini, İçtimaî, Edebî Aylık Mecmua ★ Yıl : 4 ★ Kasım 1964

Sultan İkinci Hamid Korkak ve Milliyetsiz miydi?

Semahaddin CEM

Osmanlı-Türk hükümdarları içinde en çok tenkide, hicve ve iftiraya uğrayan muhakkak ki Sultan İkinci Abdülhamid olmuştur. Fakat yeni hakikatler ortaya atıldıkça ve vesikalar bulundukça onun ne derece değerli, cesur, irâdeli ve vatanperver, müslüman bir devlet reisi olduğu daha iyi anlaşılmaktadır. Ona neler demediler ki? Hâin dediler, korkak dediler milliyetsiz dediler, müstebid dediler, merhametsiz dediler, canavar dediler, hilekâr dediler, kızıl sultan dediler... Lâkin siyonistlerin ve masonların ilk defa kullandıkları «kızıl sultan» tâbiri de dâhil olmak üzere hiç bir tenkidin yerinde olmadığı ve bunların sâdece birer infial duygusundan ve iftirâ furyasından ileri geldiği anlaşılmağa başladı.

Târihçi Abdurrahman Şeref Bey, küçük iken maiz tabiatlı ve müteverrim olan Abdülhamid'in, müthiş irâdesi sayesinde tüberkülozu yenerek tamamen şifayab olduğunu yazar. Kendisine, mason cemiyetinin tertibiyle ermeniler tarafından atılan bombadan sağ salim kurtulunca eline düşünleri alıp arabayı tek başına saraya sürmesi onun ne müthiş bir irâdeye ve cesarete sahip olduğunu göstermez de korkaklığını mı gösterir?

Bir çok tekzîlât onun zamanında meydana çelmiş, yüksek tahsil müesseseleri ve muallim mektepleri onun devrinde açılmıştır.

Hâtıratında Midhat Paşa'dan da bahseder ve onun idâmında azlâ mebaldâr bulunmadığını kat'î bir ifadeyle belirtir. Sultan Aziz'in katlinde aldıkası bulunduğu için muhakemeye alınan Paşa sâdece neylediğini, Şurayı da irâde zâkredelim ki, Sultan Abdül'Aziz öldürüldüğü halde, yine de intihar etmiş olduğuna dair ötede beride inâ ve hissî yazılar çıkıp durmaktadır ki asıl ve esasdan âridir. Sultan Aziz katledilmiştir.

Osmanlı İmparatorluğunun yıkılmasında sebep olanların başında gelen Talât Paşa, Sultan Hamid'in tabutu arkasında hüngür hüngür ağlamış ve «senin kadrü kıymetini bilemedik!» diye itiraf etmek zorunda kalmıştır. O büyük ve değerli hükümdarın kadrini bilmeyenler sâdece Talât Paşa ve arkadaşlarından da ibaret olmamıştır. Talât Paşa'nın boğazına acıttığı nedamet gözyaşları ise koca imparatorluğu târihe karşımakdan kurtaramamıştır.

Erkânı harbiye mektebinin eski muallimlerinden ve ataşemiliterlerden, aynı zamanda Türkiyede ilk defa askeri mahfilleri kuran erkânıharb miralayı merhum Osman Senâi Beyin kardeşlerinden miralay Râsim Bey de İttihad-Terakki Fırkasına mensup iki Osman Senâi Bey bundan dolayı kardeşini daima haplamış ve azarlamıştır. İşte bu miralay Râsim Bey, Sultan Abdülhamid'in hal'inden sonra onun yanına sermuhâfız olarak verilmiştî. Bir gün Sultan, mahlû ve memkûb olduğu hâlde, odasında Dünya haritası üzerine düşünürken Râsim Beyi yanına çağırmış ve haritayı ona göstererek «beni ayırdığınız zaman devletin hudutları şuralara kadar yayılıyordu; şimdi görüyorum ve anlıyorum ki şu kadarcık kalmış... Yarın ne olacak? Bunu içinizde düşünen bir kimse yok mu?» diye acı acı sormuştur. Korkak bir hükümdar, memkûb ve mahbus iken, kendi muhafızına ve müthiş Fırkanın bir âzasına bu kadar cesaretle ve ölümü göze almadan bu suali sorabilir miydi?

Her yerden ve her devletten yüz bulan, yüz gören mâhud Âşa Han'ı huzurundan koğun ve hâinâne tekliflerini yüzüne vurarak reddeden Sultan Hamid olmuş; Filistinden altın para mukabili arazi isteyen siyonist teşkilâtından şahadi Emanuel Karasso'ya da «benim devletimde satılık bir karış toprak yoktur, defol karşımdan!» diye azarlıyarak onu huzurundan koğmuştur. Bu mu milliyetsiz ve hâin hükümdar?

Memleketin en karanlık günlerinde, kendisine yaklaşıp «emrinize âmadeyim, irade ederseniz sizi memleketime götürmek hususunda talimat aldım» diyen yabancı devlet sefirine Sultan Hamid kaşlarını yatarak sert bir şekilde: «Yanılıyorsunuz! Bir Türk

(Devamı arkada)

Borç Esarettir

Ali R. NALÇACI

— Allahım: Günaha ve borca garkolmaktan sana sığınırım. —

Hz. Muhammed

İnsanın dünya ve âhiret saadetini sağlıyan iki mühim şeyden birisi günah ve günaha dalmaktan sakınmak, diğeri de işilik ve sevab olan şeylere sevgi bağlıyıp yapmaktır. İnsanın âhirette azab görmesine sebeb olan her şey günahtır.

(Birinci sayfadan devam)

hükümdarı Türk topraklarında doğar, Türk topraklarında ölür.» diye karşılık vermiştir. Hain, milliyetsiz, korkak, hilekâr padişah bu mudur?

Kezâ, Hareket Ordusu İstanbula yürüdüğü esnada, Bulgar Kralı bir telgrafla Sultan Hamid'e müracaat ederek: «Edirneyi bana bıraktığımız takdirde Hareket Ordusu'nu ben kendi askerlerimle derhal dağıtırım ve saltanatınız tehlikeden kurtulmuş olur» mealinde bir teklifte bulunmuştu. İkinci Hamid ise püskürterek bu teklifi reddetti verdi: «Şahsıma müteveccih dostluğunuza teşekkür ederim. Ancak, ben ne saltanatım ve ne de hânedânım için islâm askeri üzerine bir hıristiyan ordusunun taarruzunu asla istemem!»

Sultan Hamid, tahtan indirildikten sonra, hiç kimse çıkıp da «ben dâvacıyım bu adamdan! Benim yâlanımı öldürdü, yalanımı denize attı.» diye şikâyet ve talepte bulunmamıştır. İddia edilenlerin hepsi iftira ve tezvirden ibaret kalmıştır.

İttihad ve Terakki Umumî Merkez Âzasından bulunan merhum Fatin Gökmen Hoca, Hâfız İsmâil Hakkı Paşa ile birlikte, vazifeli sıfatiyle, üç ay Hazine-i Hâssa'ya araştırmalarda bulunmuşlar, bütün kâğıtları ve evrakı tedkikle, Sultan Hamid'in hıyâneti vatâniyyesine dâir bir delil, bir emâre bulabilmek için aylarca çırpınıp durmuşlar; fakat neticede menfî olarak bir tek evrakı reslamadıklarını gibi bü'ükü yukarıdaki Bulgar Kralı ile alâkalı vesaiks ve bu ona benzer müsebet evrakı bulup çıkarmışlardır.

Sultan Hamid de, dedeleri gibi güzel san'atlara âşık ve meclûp bir hükümdardı. Opera dahi onun zamanında bizde gelişmeğe başlamış, Yıldız Sarayında asrî kadınlardan müteşekkil orkestra kurulmuş, kızları ve oğulları keman, piyano, harp öğrenmişlerdir. Sultan Hamid, çocuklarına isim koyarken Kur'ân Kerîm'i açar, üstten gözüne gelecek ilk âyetten bir isim bulurdu. Alaturka meyhane şarkılarından kat'iyyen hoşlanmaz ve sarayında çalınmasını yasak ederdi. Batı musikisinin hayrânı idi. Büyük piyanist ve bestekâr Franz Liszt onun devrinde İstanbul'a gelmiştir.

Sultan Hamid'in en büyük talihsizliği ve bedbahtlığı, kötü bir devirde, kötü şartlar içinde ve çeşitli istikâmet ve cihetlerden hücuma geçen kötülüklere karşı hükümdar olmuşdur. Şartlar müsaid bulunmadı, bir târihî devir kapanmadı. Kayzer İkinci Wilhelm, Avusturya — Macaristan İmparatorunu: «Devrimizin en büyük siyasî hükümdarı Osmanlı Padişâhı İkinci Hamid'dir.» diye tavsif etmiştir.

Yeni târihî vesikalar ortaya çıkınca onun şahsiyeti daha aydınlanacak ve anlaşılacaktır.

Bir hadîs-i şerîfte: «Nefsi emîn ve mutmain kılan (vicdana zevk veren) her iş sevab, gönülü tırmalayan (vicdan azabına) sebeb olan her şeyde günahtır.» buyuruluyor. Tabii bu tarif günah işlemeği âdet haline getirmemiş kimseler içindir. Yoksa günah işliye, işliye kalbi kararan kimselerin günah ve günaha sebeb işlerden vicdan azabı duymıyacakları pûphazeidir. Yine bir tarife göre günah, insanın şeytanın murâdı üzere gitmesi ve onun murâdı üzere ölmeaine sebeb olan her kötü iştir. Kur'an ve dinimizin en çok zemmettiği şeylerden birisi günaha dadanmak, günah işlemeğe düşkün olmak, insanları doğru yoldan saptırmak, kötü âdetler ihdas ederek muhitinde fena örnek olmak, yalancı, iftiracı, zinakâr, içki, kumar, yalan şahitlik, adam öldürmek, insanları yüzüne karşı zem arkalarından çekiştirmek gibi her kötü iş, Allah'ın emir buyurduğu şeylere aldırış etmeme... Gizli işlemekte sıtır edene (Esîm) derler. Cenab-ı Hak bu gibiler için: «Acaba onlar büyük kıyamet günü kabirlerinden kaldırılmıyacaklarını mı zannederler?» *Ve yine cehennem ehlinin açlık duydukça yiyecekleri zakkum için:* «O zakkum ağacı günahkârların taamıdır. Erimiş bakır gibi karınlarda kaynar, sıcak suyun kaynadığı gibi...» (Duhan suresi 43-45.) İşte ümmetinin bu acı âkibete düşmemesi için rahîm, ruf've âlemlere rahmet peygamberimiz, günahtan masum olduğu halde bizi uykuz ve tıpâd için günahtan Allah'a sığınıyor. Günaha dalmamanın tek bir yolu vardır ki o da Allah'a ve âhiret gününe inanmak ve Allah'tan korkmaktır. Bunun için yine peygamberimiz: «Hikmetin, Dünya ve âhiret saadetinin başı Allah korkusudur.» buyurmuştur.

Borca dalmaktan sakınmağa gelince :

Borç esarettir. Büyüklerden biri: «Hür yaşamak istiyen vâdesi kıyamete kadar da olsa borç yapmaz.» diyor. Peygamberimiz borçtan dâima Allah'a sığınırdı. Bir gün Âişe validemiz: «Ya Resulallah borçtan çok istiaze ediyorsun — Allah'a sığınıyorsun —» dediklerinde O'na: «İnsan borçlandığı zaman söz söylerde yalan uydurur, söz verirde yerine getirmez, veya getiremez. Meselâ: borcunu ödeyebilecek bir şeyi olmadığı halde varmış gibi gösterir, bu da alacaklıyı aldatmak için bir yalan olur.» buyurdular. Alacak ve borç ödeyememek yüzünden cinayet işliyenleri, borcunu, imzasını inkâr, hakiki veya hileli iflâs, hattâ intihar edenleri hep gazetelerde okuyor, duyuyor ve görüyoruz. Binaenaleyh meşrû ve zarurî sebebler olmadıkça borç yapmaktan sakınmak hürriyeti muhafazaya sebebtir.

Peygamberimiz: «Borç Allahın yeryüzünde lâlesi, boyun halkasıdır. Bir kulu zelil etmek isterse onu boynuna geçirir, borçlandırır.» buyurmadadır. *Fakat hayatta eda ve yapılması vâcib ve lâzım bir iş içinde borca girmemek mümkün olmıyacağından diğer bir hadîs-i şerîfte:* «Borçlu borcunu ödemiye niyyet ettikçe Allah hep onunla beraberdir. Meğer ki o borç Allah'ın kerih gördüğü — israf, sefahet, ihtiras gibi — bir sebeble hasıl olmuş ola.» buyurmaktadır. *İşte meşrû ve zarurî bir sebeble borca giren kimse esbabına yapışarak ya Rabbi beni şu borçluluktan kurtar* der ve hüsnüniyyet sahibi olursa *Allah işlerinde bir kolaylık halkeder, vaktında sözünü yerine getiremiyecek, veya ödeyemiyecek hâli olsa Allah alacaklının kalbine bir şefkat hissi verir, vadeyi uzattırır, kolaylık gösterir veya hâline göre zekât devrettirmek suretiyle borçtan kurtarır. Böylece*

GARPLILAŞMANIN NESİNDEYİZ?

Bir adam tanıdım nahoş bakışlı
Sözde genç neslinin mümessiliymiş
Üstündeki gömlek zenne nakışlı
Altına daracık pantalon giymiş
Bu hayran olduğu garplı tipiymiş
Batı batı diye böyle değişmiş.

Tahsilini sordum, üniversiteli
Bir zat dedi hayır ölüversiteli
Şark adına dahi tüm allerjili
Bütün düşüncesi garplılaşmakmış
Bu ukte beyninde düğümleneli
Batı batı diye batmışta batmış

Metafizik derken fiziki bilmez
Matamatikçidir denklem çözemez
Tarihe gerici diye yüzvermez
Tek gayesi onun garplı olmakmış
Ama doğru dürüst sınıf geçemez
Batı batı diye takmışta takmış

Berğsona sübjektif diye boşverir
Ayınştayn'ı mümin diye devirir
Paskal ise onca çoktan geridir
O ancak batılı Epiküryenmiş
Dikkat edilirse pek ileridir(!)
Batı batı diye batmışta gitmiş

Ona göre dinler sosyal gerçekmiş
Zavallı insanlar vazgeçemezmiş
Aklısıra dini devirecekmiş
Ama biçareyi dindar dayatmış
Şimdi hızlı değil biraz gevşekmiş
Batı batı diye yatmışta yatmış

Nüfus kâğıdında dini İslâmdır
Din anlayışında hiristiyandır
Ne budist ne yahudi ne de şamandır
Amacı yepyeni din (yaratmakmış)
Aslında hepsine karşı koyandır
Batı batı diye batmışta batmış

Nere basar bilmez rasgele yürür
Ardından bir sürü ahmak götürür
Kapalı gözlerle rüyada görür
Ki, zaman ve mekân anlatılmazmış
Yine hazmedemez dini, öğürür
Batı batı diye azmışta azmış

Akıl ötesine çalışmaz aklı
Nedenleri basit kısır idrâklı
Doğru bir fikri yok hepsi zikzaklı
Kendisine sorsan ekol vazetmiş
Nedir desen? susar, kendine saklı
Batı batı diye batmışta gitmiş

Güneşin batıda battığı malûm
Batılın batıdan çıktığı malûm
Doğunun uykuya yattığı malûm
Malûmları bilmez ilericiymiş(!)
Bu cahilin caka sattığı malûm
Batı batı diye batmışta gitmiş

Batı batı diyor bilmez onu da
Öyecekse eğer, hangi konuda?
Haliyle güldürür gülünç jonu da
Görmez bunu yoldaş birkez şahlanmış
Nasıl olsa berbat önü sonu da
Batı batı diye batmışta gitmiş

Beri gel vatandaş öyle gerinme
Kuvvete dayanıp pis pis övünme
Dünya sana kalmaz boşa sevinme
Haysiyetli adam fikre bakarmış
Gayrısı safsata ey dost yerinme
Batı batı diyen batar ve batmış.

M. Saîd ÇEKMEGİL

alacaklı sevablı, borçlu da yükten kurtulmakla mezrur ve minnettar olur. Dinimizin emri de budur.

Borçlu ölmek, hele borcun âhirete kalması çok zor ve hakiki bir iflâstır. Hadîs-i şerîfte: «Borçlu ölen kimsenin borcu ödeninceye kadar kabir hayatında elleri boynunda bağlıdır.» denilmektedir. *Müslüman olmıyanlara borçluluk ise daha zordur.*

Peygamberimiz borçlu ölenlerin namazını kılmaz, malı varsa ödettirir, yoksa kendi varından verir, veya yardım sağlamak suretiyle âhiret müflisliğinden kurtarırdı. Haberlerde bir dirhem yani üç gram kıl hakkı için cemaatle kılınmış yedişüz vakit namaz sevabı verileceği varid olmuştur ki borçlu olarak âhirete gitmenin ne büyük hüsran olduğunu gösterir. Bu hüsrâne düşmemek için peygamberimiz de ümmetini borçtan sağınmağa ırgad eylemiştir.

Hadis Kitapları

Hayreddin KARAMAN

Bu kitaplarda hadisler, konularına göre değil de senedlerine göre sıraya konmuştur. Seneddeki sahâbî adları, kabileler ve soylar yahut da isláma giriş sırasıyla ashab alfabetik sıraya konur ve bunlardan rivayet edilen hadisler sıralanır.

Ebû-Dâvûd Tayâlisî (204), Bakiyy b. Mahled (296) ve Ahmed b. Hanbel'in müsnedleri bu nev'in başlıca örnekleridir. Birinci kitap ilk yazılan müsneddir. İkincisi (musannef) adıyla da anılır. Çünkü her sahabiden gelen hadisleri, kendi aralarında konularına göre tertipli olarak ihtiva eder. Müsnedlerin en büyük ve geniş üçüncüsüdür. Bunda, Buhârî ve Müslim'in kitaplarında bulunmayan bir çok sahih hadisler vardır. Ahmed b. Hanbel, bu kitabı için şöyle der: «Bu kitabımı, 750 bin kadar hadis içinden ayıklayıp geçerek meydana getirdim. Mü lümanların — sıhhatinde — ihtilâf ettikleri hadîsi benim kitabımda arayın; bulabilirseniz ne a'la bulamazsanız — o hadis — delil olacak kuvvette değildir...» (Mukaddime, S: 21).

Hâfız Zehebî, İmam Ahmed'in bu sözüne dokunarak şöyle der: «Çoğu gözönüne alınırsa bu söz doğrudur. Ancak biz, müsnedde bulunmadığı halde iki sahihde, sünen kitaplarında, cüz'lerde bir çok sahih ve kuvvetli hadis buluyoruz.»

Daha önce de geçtiği üzre, müsnedde mevzû' hadis var diyenlere karşı, Hâfız İbn'ü Hacer (... القول المسدد) adlı eserini kaleme almış ve bu sözü delillerle reddetmiştir.

İbn'ü Teymiyye de «Et'tevessül v'el-vesile» adlı kitabında bu konuya temas etmiş, ileri sürülen ittihamı kuvvetle çürütmüştür. Der ki: «Eğer mevzu'dan maksad senedinde — rivayet edenler arasında — yalancı biri bulunan hadis ise, müsnedde böyle bir hadis yoktur. Fakat maksad; râvinin yanılması veya unutması sebebiyle pygamberin ağzından çıkmayan bazı sözler var demekse bu gerek müsnedde, gerekse başkalarında bulunabilir. (Bunlar da hadis mütehassısları tarafından tesbit edilmiştir.

Müsteşrıklarla, kendi öz bilgilerini onların kanalından alarak öğrenmeyi tercih eden uyduları, şu iddiâda bulunurlar: İslâm muhaddisleri (hadis bilginleri), şekille meşgul olmuş fakat mazmunu (iç ve mânayı) ihmal etmişlerdir. Yahut: Senedle meşgul olmuş, ona itina göstermiş, fakat, metne aldırış etmemişlerdir. Dolayısıyla, metinler incelenmeli, sened — nakil yolu ve raviler zinciri güvenilir — sahih de olsa, her metin kabul edilmemeli demek isterler.

Aşağıdaki satırlarda, islâm bilginleri hakkındaki bu asılsız töhmetin, onların eserleriyle nasıl yıkılacağını göreceksiniz. Kişinin şahidi sözü değil, işidir.

Bütün muhaddisler şu hususta ittifak etmişlerdir: Hadisleri ve senedlerini okuyup ezberlemek; hadislerin târihi analizi demek olan dirayet ilmi (hadis usûlü) ile beraber yürümedikçe büyük bir kıymet ifade etmez.

Hadis usûlünü inceleyenler görürler ki, bu zevatın orada inceledikleri şey, «râvi» ile «mervi» nin halleridir. Ravi'den kastettikleri, hadisi bize ulaştıran nâkiller zincirinden bir halka (bir kişi), mervi'den maksadları ise doğrudan doğruya metindir.

Şu halde, isnad kadar, metin üzerinde durmak ve onu çeşitli yönlerden incelemek, hadis usûlü ilminin tabiatı icabıdır. Meselelere kuş bakışı göz atan bir kimse, onların, metinden daha çok senede yöneldiklerini sanar. Bu zan da, ilmî incelemeye dayanamıyacak kadar zayıftır.

Onların incelemeleri daima senedle metin çevresinde dolaşır. Bu ikisini, kabule şayan olup olmamaları bakımından tetkik süzgecinden geçirirler. Makbul kategorisinde sahih ve hasen'i; merdud kısmında ise zayıf ve mevzû'u (uydurma) incelerler.

Istılâhlarında, daima hem sened hem de metne şamil «ikili» bir taksim görürüz. Bazı örnekler :

1 — Sahih ve hasen adı hem senede hem de metne ayrı ayrı veya beraberce verilir. Yani, bazan sened sahih, metin zayıf, bazan metin sahih sened zayıf, bazan ikisi birden sahih veya zayıf hükmünü giyer. Hasen de böyledir.

2 — Mütevâtir hadis incelenirken, her asırda yüzlerce kişiyi bulan ravileri değil, bu ravilerin, akıl ve duyguya aykırı olan — eğer böyle olsa — bir metin üzerinde, veya yalan üzerinde söz birliği edip edemiyeceği incelenir.

3 — Hasen hadis, bazı takviyelerle sahih (li-gayrihi) derecesine çıkınca bunda da, sahih'le olduğu gibi, şüzûz ve illet'in bulunmaması şart koşulur.

Şüzûz: sened veya metnin, güvenilir bir ravi tarafından, daha güvenilir bir râviye muhalif olarak nakli demektir.

İllet: sened veya metinde, ancak mütehassısların, ilimde derinlik ve ilâhî ilham sayesinde bulabilecekleri bir kusur mânasına gelir.

HADİS RÂVİLERİ :

5 - ABDULLAH B. ABBÂS

—III—

İbn'u Mes'ûdan sonra 35 sene kadar daha yaşamış, kendisinden hadis dinlemek ve fetva sormak için uzak yerlerden binlerce insan ona akın edip gelmiştir.

Ahlâkındaki kemâl, tevazuu ve bilginlere hürmeti sebebiyle bir defa Zeyd b. Sabit'in rikâbından (üzengisinden) tutmuş, Zeyd: «Yapma» deyince, «Bilginlerimize karşı böyle davranmakla emrolunduk.» demişti. Bunun üzerine Zeyd: «Ellerinizi nerede?» diye sormuş, ellerini çıkarınca da tutarak öpmüş ve ilâve etmiştir: «Biz de, peygamberimizin ehl-i beytine işte böyle davranmakla emrolunduk.»

İslâm hukukuyla ilgili fetvalar verdiği gibi, başka konularda da hadîsî görüşler ileri sürer ve hâricîlerle münazaralarda bulunurdu.

Rivayete göre, Bizans imparatoru, Muâviye'den bazı sorular sormuş, bunlara İbn'u Abbâs cevap vermişti. İmparator, cevapları duyunca: «Bu, peygamber hanedine mensup birinin ağzından çıkmış sözlerdir» dedi.

Sa'd b. Ebî-Vakkaas şöyle der: «Ondan daha çabuk anlayışlı, daha akıllı, daha çok bilgili ve daha geniş hilim sahibi birini görmedim.»

Übeydullah b. Abdullah b. Utbe'nin şehadeti :

«Rasûl-i Ekrem'in (s.a.) hadislerini, Hz. Ebû-Bekir, Ömer ve Osman'ın kazılarını (verdikleri hükümleri), ondan (ibn'u Abbâs'tan) daha iyi bileni, ondan daha fakîh bir kimseyi; Kur'an tefsirini araştıran, şiiri, hisabı, ferâizi ondan daha iyi bileni görmedim. Bir gün fakîh, bir gün tefsir, bir gün şiirler tarihi, bir gün şiir, bir gün de arapların meşhur günlerini anlatmak üzere meclis kurardı. Onunla boy ölçüşmek için karşısına geçen her âlim ona boyun eğmiştir. Ona her soran, sorduğunun cevabını almıştır.»

İbn'u Uyeyne der ki :

Üç insan bilirim: Zamanında ibn'u Abbâs, zamanında Şa'bî, zamanında Sevrî.

Tefsirde, cahib içinden hiçbiri, onun-kadar şöhrete erişememiştir. Rasûlullah (s.a.) ona, «Kur'ânın tercümanı» adını takmıştı. Bu (tefsir bilgisi) onda, Rasûlullah'ın şu duâsının bereketi ile hasıl olmuştur: «Yarab, onu dinde fakîh kıl, ona tefsiri öğret. Allah'ım, ona hikmet ihsan buyur, Allah'ım, onu bereketli kıl ve ondan (ilmi) neşret.»

Allah, Rasûlünün duasını kabul buyurdu. Muhammed b. Müsâ, İbn'u Abbâs'ın verdiği fetvaları yirmi cüzde topladı.

(Devamı var)

SEÇME HADİSLER

41 — Ebû-Berze'den (r.a.) :

Rasûl-i Ekrem (s.a.), yatsı namazından önce uyumayı, bu namazdan sonra da sohbet etmeyi hoşlanmazdı.

(Buhârî, Müslim, Tirmizî)

Yatsı namazından önce uyumada, bu namazı uyku ile geçirmek tehlikesi vardır. Bilhassa yorgun uyunur ve uyartacak bir kimse de bulunmazsa. Yatsıyı kıldıktan sonra oturup konuşmak ve geç vakit uyumakta da, sabah namazına kalkamama tehlikesi mevcuttur. Kulun ilk ve son gayesi, Allah'a karşı vazifelerini yerine getirmektir. Bütün işleri buna göre ayarlamak da, asıl vazifenin engele uğramaması bakımından gereklidir.

42 — Hz. Ali (r.a.), Rasûl-i Ekrem'in (s.a.), kendisine şöyle dediğini nekleder :

Yâ Ali, üç şeyin vaktini geciktirme: 1 — Vakti gelince namaz, 2 — Hazır olunca cenaze, 3 — Dengi bulununca dul (un evlenmesi).

(Tirmizî)

Namazı vakti girer girmez kılmak, bundan sonra göreceğimiz hadisten anlaşılacağı üzere, Allah rızasını celbeder. Bu ise, mü'minin tek hedefidir.

Bir müslüman ölünce, derhal faaliyete geçmek, gasli, kefenlenmesi tamam olunca da, hemen namazını kılıp defnetmek, Allah Rasûlünün emridir. Cenaze bir yakını gelecek de onun soğuk yüzünü görecek v.s. diye, saatler hattâ günlerce ölüyü bekletmek, onun rûhunu incitir.

Şefkiliği tatmış bir hanım, herhangi bir sebeple dul kalırsa, gereken müddet (birkaç ay) geçer geçmez, dengi bulununca onu evlendirmek ve bekletmemek gerekir.

43 — Ibn'u Ömerden (r.a.) :

İlk vaktinde namaz (i kılmak) Allah rızası (nı celbeder); son vaktinde kılmak ise Allah'ın affını (temin eder). (Tirmizî)

Namazı son vaktine kadar geciktirmek, büyük bir günahın eğiğine yaklaşmak oluyor. O vakitte bile namazı eda etmek, tahalkuk etmek üzere olan büyük günahın, ilâhî afve mazhar olmasına sebep oluyor. Namazla ilgisi, tamamen kesilmiş olanların vay halıne!

44 — Ebû-Hüreyre'den (r.a.):

Rasûl-i Ekrem (s.a.) mescide girmiş, arkasından da bir adam girerek namaz kılmış, sonra Rasûlullah'a (s.a.) gelip selâm vermişti. Rasûl-i Ekrem (s.a.) selâmını aldıktan sonra kendisine: «Dön ve namazını (yeniden) kıl; zira sen namaz kılmadın.» buyurdu. Adam, (tekrar) namaz kıldı, gelip selâm verdi. Efendimiz: «Dön, namaz kıl; zira sen namaz kılmadın» buyurdu, bu üç defa tekerrür etti. (Üçüncüsünden sonra adam) : «Seni, hak pegamber olarak Allah'a yemin ederim ki, bundan daha iyisini yapamıyorum, bana öğret!» dedi. Peygamberimiz, şöyle buyurdu:

Namaza durunca tekbir al. Sonra, senin için mümkün olduğu kadar kur'an oku. Döne döne rükûa sükûnet bulasıya rukû' et. Sonra, dümdüz durunca-ya kadar kalk. Sonra secde halinde sükûn bulunca-yadek secde et. Sonra, oturma halinde sükûn olasıya kalk, sonra aynı şekilde secde et ve bunu bütün namazında (aynen) yap.

(Buhârî, Müslim, Ebû-Dâvûd...)

Namazın; rükû' secde gibi kısımlarını (erkân) birbirine karıştırmadan, her birinin tam olarak yapılması (ta'dîl-i erkân) vâcibtir. Buna rüayet etmeyenin namazı eksiktir. (Devamı var)

İlerisini görmek, evvelden görmek

Kemal KUŞCU

İkinci Dünya harbinde İngiliz milletinin mukavemetini şahsında temsil eden Çerçil, Londranın en korkunç gece bombardımanlarından birinin ertesi günü milletine: «Siz daha çok kan ve ateşden başka bir şey vaaddememe, dayanırsak muzaffer olurux» demiştî. İngiliz milleti mukavemet etti ve galip geldi.

Bir milleti tarihindeki zaferlerle övünmeye sevketmek, çalışıp yorulacağı yerde onu baba mirasını harcayan miras yediye dündürüp nefse itimad telkin etmekden ziyade sonu felâket olabilecek rehavete sevkeder. Bu itibarla hakikatleri söylemek, milli gururumuzu rencide etse de bir vazife olmalıdır. Takvimlerin arka sahifalarına Viyanaya gittiğimiz günü değil, Viyanadan döndüğümüz günü, Budinin fethi gününü değil kaybettiğimiz günü yazmalıyız ve sebepleri üzerinde durmalıyız ve bilmeliyiz ki bu sebepleri araştırmada nekadar ileri gidersek o kadar kazanırız ve kuvvetli oluruz, çünkü mağlûbiyetlerimizin sebeplerini anlamış oluruz ve onları kaşınmak çarelerini ararız. Ne yazıkdır ki bu memlekette nesiller alkış havası içinde doğmuşlar, alkış havası içinde büyümüşler ve bu dünyadan bu hava içinde göçmüşlerdir. Çünkü yaşanan devrin muvaffakiyeti bir evvelkinin kötülemesinde aranmıştır. Bu yüzden millet daimi bir mizansen (sanki tiyatro sahnesi) içinde yaşatılmış, kelimeler mânalarını kaybetmiş, şahıslara verilen kıymetler beşeri sınırları aşmış, teşekküllere verilenler demokrasi mefhumunu geride bırakmış ve tek bir şahsın tecrübesi her derde deva sanılmıştır.

Kıbrıs dolayısıyla harpden bahsedildi.

Harp ilân edildikten sonra kitlelerin psikolojisine hitap etmek için palavra sıkmak düşünülebilir, fakat henüz ortada böyle bir şey yok iken düşman için «tarih boyunca bizden kötek yemiş millet...» tâbirinin kullanılması, yukarıda söz konusu ettiğimiz övünmenin tipik misalidir. Bir mebus veya senatörün ağzına yakışmaz. Vaktiyle vekillik etmiş bir zatın bu sözü «devlet daima» konusundaki yokluğumuzu gösterir. Çünkü yüzelli sene evvel Moradan başlayıp, Edirnenin dış mahallelerinin bir kurşun atımı ötesine gelenlerin bu işi kötek yiyerek yapdığını iddia etmek aklını geri teptirmenin tâ kendisidir... Kaldı ki düşmanı küçümsemek asla doğru bir hareket olamaz.

Harp, maddi imkânların eşit olması halinde iki milletin azmının çarpışmasıdır. Biz kırk iki sene evvel maddi imkânlarımızın en gayrı müsait bir durumundan hareket ederek Allahın inayeti ve milletimizin azmi ile maddi üstünlüğü elde etmiş ve Yunanlıları yenmiştik. İkinci Dünya harbinde Birleşik Amerikanın maddi imkânlarının üstünlüğü olmasaydı Avrupa nazizmin boyunduruğu altına girerdi. Bu makine asrında «maddi imkânlar» dev milletlerin inhisarında bulunuyor, hangi tarafa cömert davranırlarsa zafer ihtimali orada çoğalır.

Devlet idare etmek, hükümet etmek evvelden görmekdir. Kumanda etmek de öyledir. Harpde *maddi imkânları* kullanmak, *milletin azmini* ayakda tutmak için de «İlerisini görmek» lâzımdır. Kıbrıs hâdiselerinin başlangıcı ve devamı, «evvelden görmek» kabiliyetimizin değil *gafat-ı rüyetteki* israrımızı, dolayısıyla aczimizi ortaya koydu. Çünkü biz «idare» kelimesini kaldırıp yerine «yönetim» koymayı marifet sandık; diğer bir ifade ile bütün dikkat ve ihtimamızı «İlerisini görmeye» hasredeceğimiz yerde abesle (boş şeylerle) iştigali tercih ettik. Bu suretle bir «devrimbaz» tipi yetişdirdik ve onunla milleti ikiye böldük, tarih halkasını kopardık. Çünkü millet; din, dil, örf ve âdet birliğiyle, geçmişte büyük işler yapmış, gelecekde de başarmaya hazırlanan insanlar topluluğudur. Halbuki biz topluluğu birbirine bağlayan bağları koparmak için elden geleni yaptık.

İçtimai bünyemizi saran ve sarsan bu hastalığın — ferd plânında — bir tek adı vardır: *Snobisme*. İngilizceden Fransız diline giren bu kelimenin mânası: moda olan, şöhrette olan her şeye sunî hayranlıktır ve dördüncü Osmanlı padişahı Yıldırım Bayezidin musarı olan Timuslu İbn Haldun bu hastalığa hangi milletlerin tutulduğunu şöyle izah etmiştir:

> «Mağlûplar, galipleri giyim ve kuşamlarında, örf ve âdetlerinde taklide çalışırlar ve bunları asla ihmâl etmezler. Bu böyledir, çünkü daima insanlar kendilerini mağlûp eden ve boyundurukları altına alanları mükemmeliğe erişmiş saymaya meyyaldirler. Bu yanlış fikir uzun zaman devam edecek olursa kaçınılmaz bir surette galiplerin bütün itikatlarının benimsenmesine ve bütün mümeyyiz vasıflarını (karakteristiklerini) taklide götüren derin bir inanç haline gelir. Bu taklit ya bilerek ve istiyerek yahut şöyle yanlış bir inanıştan ileri gelir. Galiplerin zaferi kendi üstün maddi kuvvetlerinden ve aralarındaki tesanütten değil de mağlûpların âdet ve inançlarının aşağılığından dır. Buradan, onlar taklid edilirse bozgunun sebepleri bertaraf edileceği vehmi ortaya çıkmış olur... Filvaki çok kudretli ve galip komşuları olan her memleket bu komşuları taklide yeltenirler. Nitekim bu hali İspanya müslümanlarında görüyoruz, onlar hıristiyan komşuları gibi giyiniyorlar ve onlar gibi süsleniyorlar. Evlerinin ve dükkânlarının duvarlarında resim ve heykelcikler bulundurmak kadar ileri gidiyorlar. Dikkatli bir müşahid bu olayda — gizli olan — aşağılık duygusunu sezer...» (*)

İfade ve teşhis o kadar sarihdir ki yüz küsur sene evvel tanzimatla başlayan taklidciliğimizin sebepleri kendiliğinden anlaşılır. Bu aşağılık duygusundan kurtulmak için 1922 senesinde elimize geçen fırsatı kaçırdık. Kendimizi inkâr ve istiklâlimize kastedenlerin hüviyetine bürünmekle son üç asrılık felâketlerin sonunu alacağımızı zannettik. Din ve tarih bağlarıyla bağlı olduğumuz yüz milyonların hürriyet ve istiklâle doğru yürüdüklerini göremedik, onlara lider olacağımıza ötekilere kuyruk olduk. Ve... evvelâ NATO devletleri içinde Amerikalılara karşı hakimlerimizin selâhiyetlerinin tahdid edildiği yeğine devlet olmamızla ve sonra Kıbrıs dâvasında bize karşı tutumlarıyla yine de yaranamadığımızı pek acı olarak anladık.

(*) Avrupalılardan üçyüz sene evvel tarih felsefesini kuran İbn Haldunun Avrupa dillerine tercüme edilen MUKADDEME'sinden alınan bu satırlar Meryem Cemile Begüm'ün bir yazısından iktibas edilmiştir. «begüm» Pakistanda «hanım» mukabilidir, ve «beg» kelimesinin müennesidir, «hanım» kelimesinin «han» kelimesinin müennesi olduğu gibi... Bize bunları elli sene evvel öğreten medreseden ve «darül muallimin-i aliyeden» (yüksek muallim mektebinden mezun sarıklı genç türkçe hocamızı rahmet ve minnetle yad ederim. Milliyetciliği din ve mukaddesat çerçevesinde izah edecek tarih ve türkçe hocalarına bugün her zamandan daha fazla muhtaçız. İmam-Hatip mektepleri mezunlarının lise imtihanını verip «fakültelere kaymalarına mani olunmak» endişesi bunun lüzum ve zaruretini isbat eder.

K İ N İ M İ Z

Suları kesilmiş akmaz dereler.
Masum insanların kanı çağlıyor...
Çocuklar yaşlılar edilmez heder.
Analar boynunu bükmüş ağlıyor...

⁂

Tüfek dipciğiyle ezildi başlar.
Namuslar çiğnendi vahşi ellerde.
Gebe kadınlara atıldı taşlar.
Camiler yıkıldı bütün illerde...

⁂

Söndürüldü ilmin parlayan mumu.
Yuvalar bozuldu duman tütmedi...
Vahşi kartlar boğazlarken masumu.
Dost dediğin güldü, yardım etmedi...

⁂

Sönen ocakların ölen canlarını;
Artık gönlümüzde ateşi yansın...
İntikamı çıksın akan kanların.
Irkım şühedanın ruhları kansın...

⁂

Vuralım kızıla, Ehli sâlibe,
İmanımız coşsun, tekbir alalım...
Kinimiz olmalı yarına gebe.
Bize yan bakana dehşet saçalım...

Muhsin İlyas SUBAŞI
İ. Hatip Okulu — KAYSERİ

D A Ğ L A R !..

Dâva Yolunda

Ey dağlar viran dağlar,
Karşımda duran dağlar,
Bırakın gidem beni,
Duramam bir an dağlar!..

Hasretim dağlar beni,
Her gören ağlar beni.
Kavuşayım o ile,
Bırakın, dağlar beni!..

Benim orda gözlenen,
Hep yolları izlenen,
Bir kalb atar orada,
Sızım sızım sızlanan!

Şu halime bir bakın;
Ağındayım firâkın!
Yolum var çokca uzak,
Dağlar beni bırakın!

Bilin, beni, siz bilin;
Hasretiyim o ilin!
Fermanım var şâhımdan,
Gidem dağlar, eğilin!..

T. Sıtkı BALCI

Gericilikten maksat nedir?

Kıbrıs işi halloldu, memlekette hüküm süren içtimai ve umumi sefaletin önüne geçildi. İflâslar durdu, mideler doldu ve bir güneş açtı ki artık herkes şen ve mesut karnı tok, sırtı pek...

Hayır hayır! Bu bir rüyadır ve tersine yorulmuştur. Bunların hiç birisi halledilmemiş ve idareciler bu hayati mevzulara arkalarını çevirmişlerdir. Onlarca tek eksiğimiz (gericilik) i önlemektir.

Evet haddi zatında topyekûn hepimiz gerici değilsek bile geriyiz. Milletlerarası istatistiklere göre medeniyet ve refah seviyemiz Afrika kabileleri ile aynı ayarda imiş... Ne yazık değil mi? Bir zamanlar, bugün ağzımızın suyu akan Garba medeniyeti ve hepsinden mühim adaleti götürmüş ve bütün yer yüzüne örnek olmuş bir milletiz... Avrupalılar temizliği, efendiliği ve hele hele devlet idaresi ile adaleti bizden öğrendiler.

Peki neden biz bu hale düştük? Sebebi gayet basittir: İdarecilerimizin ihtirasları dar görüşleri ve kaderine el attıkları milleti tanımamaları, onların ihtiyaçlarıyla alâkalanmamaları ve refah yolunda tek adım atmamaları...

⁂

İnhitat devrimizin sebebleri malûm, burada teşrihi üzen sürer. Bu sükût Sultan 2. Abdül Hamid Han devrinde durdu. Durmakla da kalmadı — biz Garp hayranı olduğumuz için — Garplı mütefekkir ve ansiklopedilere nazaran Devr-i Hamidi ikiyüz yıl evet tam iki asır bu milleti ileriye götürdü. Ve baştan büyük devletler sırasına soktu. Bugün gözlerimize hangi canlı eser çarpıyorsa hep o devrin mirasıdır. Onu dünya yahudileri bize elimizle yıktırdı. O devri yaşıyan bizler namuslu bir bitaraflıkla mukayese yaptığımız zaman iliklerimize kadar titriyoruz.

O artık istikbâle emin adımlarla bakmak imkânını veren idareyi yıkmak için Amerikan Yahudi banker Jakop Şif'in bir milyon doları kâfi geldi ve «Şe-

Cevat Rifat ATİLHAN

riat» sözü bir isyanı mümkün kıldı. 55 yıl sonra bu sırlar anlaşılmaya başladı ki artık bu uyamışın faidesi yok...

Uyanmış mı? Hayır hayır! Zerre kadar bir uyanıklık yok bizde... Bütün yukarıda saydığımız dâvalar halledilmiş gibi şimdi yeni bir terane «Gericilikle mücadele...» Samimi olsa hepimiz bu mücadelede beraberiz. Çünkü müslümanız. Müslümanlık gericiliğin en büyük düşmanıdır. Bugünün dünden iyi olmasını istiyen bir din.

Fakat maksat o değil... Gericilikten maksadın müslümanlık olduğu malûm. Bu Müslümanlığı kökünden yıkmak plânı Lozanda Haham Haym Naom'un ve İngiliz Hariciye Vekili Lord Gürzon'un işidir.

Müslümanlığı Dünya Siyonizminin yolu üstünden kaldırmak için en şeni ve vicdansız yalanlar ve iftiralar uydurulduğu. Meselâ tam bu sırada ikinci defa «Vurun Kahbeye» filmi hazırlamıyor. Bu filmde din adamının düşmanlara yardım filmin ana mihrakını teşkil ediyor. Gafil insanlar onu hayran hayran, heyecanlı alkışlıyacaklar... İşte gericilik bu. Cehalet!

Filmde bir mızraklı suvari birliği göze çarpıyor. İstiklâl savaşlarında benim kumandamdan başka hiçbir kıtada mızraklı suvari yoktu. Din adamlarına gelince: İstiklâl savaşının temellerini onlar attılar.

Mustaka Kemal Paşa henüz Samsuna varmadan evvel ilk milli suvari kıt'ası İsparta mebusu Hafız İbrahim Beğ kumandasında ve «Demiralay» ismi ile Hoca Şükrü Efendinin eski Afyon mebusu kumandasında milletin imdadına koştu.

⁂

Benim kumandasını deruhte ettiğim mıntıkada: Bartın Müftisi Hacı Rifat Efendi Zonguldaktan Müfti İbrahim Efendi kıt'alarımın müftisi Erzurum Millet Vekili Nusret Efendi, meşhur müderris Hüseyin efendi... Bu yaşlı başlı insanlar at üzerinde köy köy dolaşarak halkı cihada davet ettiler ve Allah'ın nüshatı bu halis insanların düasıyla bize teveccüh etti.

Mustafa Kemal Paşa her meclise gelişinde ulemanın ellerini öper düalarını niyaz ederdi. Şimdi ne oldu İslâma bu husumet neredendir ve kimin işine yarar? Onu da başka bir yazıda inceleriz.

⁂

Şurada söylenmesi lâzım bir şey var: Acaba en geri en dar görüşlü hattâ cahil bir müslüman şu yeni bir «masuniyet» kazanan beğlerin, efendilerin intisap ettikleri Farmason tarikatı kadar geri, bu mel'un teşekkül kadar vatan haini olabilir, düşmanlarla elbirliği edebilir mi? Asla!

O halde gericiliğin timsali İbraniliğin bir teşekkülü olan (Farmasonluğa) neden kimse el ve dil uzatamıyor? Belki de günah bizim...

Tefekkür ve İman

«Ben insanın sırrı, insan da benim» hadîs-i kutsîsiyle gerçek hüviyeti apaçık olan insanın en bâriz vasfı; tefekkür etmesi ve bu tefekkürü izah edebilme kudretine sahib bir varlık olması; hayatını bu tefekkürün çığrına göre ayarlayarak, fayda ve zarar mefhumlarıyla, kader yolunda seyre devam etmesidir. Bu seyr, çırpınışlarla da olsa mutlak yaratıcının hükmüne boyun eğmekten başka bir şey değildir.

Tefekkür... Ulvî ni'met... Mâna anahtarı... Madde ve mâna helezonları içinde, ölmezi, solmazı yakalayan ve böylece gerçek vazifesini yaparak, kalbe ulvî mânalar aksettiren ilâhî sır...

Bu sırra mâlik olan herkesin, yasaktan çekinerek «Neyim? Niçin yaratıldım? Nereye gidiyorum? Ölüm...?» mes'elelerine eğilir, ve bu eğilişi kuru akıl yoluyla değil; his ve Kur'an yoluyla beslerse; hayatın temel unsurlarından olan «mes'utluk» ruhunun gerçek prensibi «iman» mefhumuna erişir, hayatını da sistemli bir şekilde mutluluk yolunda geçirir.

Fakat bu işin aksi istikâmetinden gidenler, gerçek renklere değil geçici, solgun renklere vurulup kendi öz varlığından bihaber olarak, Pascal'ın tâbiriyle «kendi öz cevherlerindeki mutlak sahibi istiyen vicdanlarını dinlemekten — ona istediğini vermekten — kaçanlar» gerçekten bedbaht olanlardır.

İşte tefekkürle atılan adımın hemen sonunda «iman» denen o ulvî ni'met gizlidir. Ve bu ikisi öyle biribirine girift, hidayet iksiriyle karışık ki, ancak Hâlıkın ilmine âttîr. Bunda bize, ancak dış kabukta biraz malûmat var, yoksa bu işin oluşundan bizim de haberimiz yok...

Fakat gerçek imana, ancak tefekkürle varılır. Bu yol, peygamber, ashab ve onların dostlarının yoludur. Tefekkürsüz iman'ın derecesi taklîdidir.

O halde gerçek iman sahibi olmak için mutlaka düşünmek, Allahın, her an, kudretinin tecelli mekânı olan şu âlemi hassasiyetle incelemek gerekiyor. O zaman en küçük zerreden en büyük cisme varıncaya kadar, her şeyde sonsuz bir nizam ve intizam cümbüşünün âhengi, olanca açıklığıyla göze çarpacaktır. Yeter ki bu göz, kalble beraber Hakkın sillesinden uzak ola. Hak şamarını yiyip kalbi bedâhete duygularından iflâs etmiş olanlar için, bu yol çok güçtür.

Kalbinde bedâhet duygusu taşıyanlar, insaf dairesinden henüz uzaklaşmamış olanlar, az bir tefekkürle bile gerçek ni'met olan «imana» kavuşurlar ki bu da Allah vergisinin tâ kendisidir.

Mehmet AYDIN

Tanrı kelimesi "ALLAH„ Lafz-ı Celâlinin Müteradifi değildir

Dr. Fehmi CUMALIOĞLU

Bazı dinî eserlerde, makale ve broşürlerde, bir çok tercemelerde Tanrı kelimesi «Allah» ism-i celâli karşılığı kullanılmaktadır. Bu çok yanlış ve hatalı kullanış itîne, imana, İslâma aykırı sakat bir anlayıştır.

İslâm dinine karşı allerjisi olanların kasdî veya bilgisizlik eseri olarak, iman ve İslâmın temeli olan «Allah» Has isminin Tanrı cins ismiyle ifade etmeleri gizli bir makasdın, peşin bir hükmün, ya da yanlış bir telâkkinin müşahhas münuneleri ise de hakiki din bilginlerimizin ve müslüman münevverlerin bu hataya düşmeleri affedilmez bir gaflettir.

Amel ve imanlarıyle, dinî bilgileriyle İslâm cemaatının itimadını kazanmış bu günün otoritesi sayılan zatların yazılarında da Tanrı kelimesini «Allah» İsmi Has'a yerine kullandıklarını esefle müşahede etmekteyiz.

Allah, Rab ve mabûd sıfatlarının topunu nefsinde toplamış bulunan Vazıbilsicud olan zatın Has ismidir.

Allah mukaddes ismi her şeyi yaratan, besleyen, kemale eriştiren, terbiye eden, ve bütün mahlûkları dilediği anda yok eden, kudretine hudud olmayan, «Bir» olan, benzeri ortağı bulunmayan her türlü noksan ve kusurdan münezzeh, samed (her varlık ona muhtaç, kendisinin hiç bir şeye ihtiyacı bulunmayan) olan âlemlerin Rabbi ezelî ve ebedî Zata mahsus bir «İsm-i Azam» dır.

Türkçedeki Tanrı, farsçadaki Hüda, frenk dillerindeki Dieu, Good gibi kelimeler arab dilindeki ilâh karşılığı olup cins ism vasfından kurtulamamış tabirlerdir. Çünkü Tanrı, ilâh, mabud, rab isimleri hakiki mabud olana da olmayana da izafe edilegelmektedir.

Arabcada ilâh'ın cemine âlihe = ilâhlar, rabbin çoğuluna erbab = rabler denildiği gibi dilimizde de tanrılar, ilâhlar, mabudlar, rabler denilerek bu isimler cemilegitirilmektedir. Halbuki «Allahlar» denemez ve denilmemiştir. Bazı sinema afişlerinde «Allahlar susamış, Allahlar kızmış» gibi lâflara rastlanıyor ki bunlar bilgisizlik, Allahsızlık örnekleridir. Başka dillerde ilâh, tanrı olarak vasıflandırılan mefhumların cehalet yüzünden «Allah» isminin sinonimi zan edilmesinden, İslâmın tanıttığı «Allah» i bilmemesinden ileri gelmektedir. Allahı cemilegtirene «Allahsızlar» deyene rastlamırsız o gibi kişiler bu tâbiri ya İslâma olan hınevndan, küfründen, inkârından ötürü kullanmıştır, veyahut da bilgisizlik, cehalet ve gaflet eseri olarak söylemiştir.

Tanrı kelimesi ulûhiyet sıfatlarını cami değildir. Allahın yarattığı nice yaratıkların tanrı adı verilmiştir. Tanrı, ilâh (tapınılan şey) karşılığı kullanıldığı hallerde bile «Allah» ism-i celâli ile aynı manada bir kelime değildir. Çünkü tanrı deye anılan, tapınılan bütün varlıkları, putları da Allah yaratmıştır. İslâmdan evvelki eski Türklerin İslâm akidesine aykırı bir inancın sembolü olan Tengri = tanrı kelimesiyle Allah Ism-i Has'ının mana ve mahiyet bakımından hiç bir ilgisi ve münasebeti yoktur. Tanrı kelimesi cins isim olup vahdaniyet, bir ve benzersiz, ortaksız olmak sıfatına malik değildir. Bu kavram Gök Tanrısı, Yer Tanrısı, Türklerin Tanrısı gibi adlar alarak tanrılar şeklinde çoğulan, şirk ve çoğunluk ifade eden bir mefhumdur. Halbuki Allah gökün de, yerin de, Türkün de, arabın da, bütün kainatın da rabbidir. Fatiha suresinde: «Övmek, övülmek âlemlerin Rabbi, Rahman, Rahim ve din Gününün maliki olan (Allaha) mahsustur» nazm-ı celîli Allahın yalnız yerin, gökün, arabın, Türkün, şunun bunun Tanrısı değil, bütün âlemlerin Rabbi olduğunu kat'i bir dille açıklamaktadır. Allahın Er-Rahman sıfatı, mümin, kâfir, cins, milliyet, küçük, büyük, iptidaî, mükemmel mahlûk, gibi farklar ayırd etmeksizin bütün yaratıklara sonsuz rahmet, ve merhametini, himaye ve şefkatini esirgemeyen, her varlığı besleyen, büyüten, nimet veren, onları gözeten, koruyan âdil bir Rab olduğunu ifade etmektedir.

Şu halde Allah ne yalnız yerin, ne yalnız gökün, ne yalnız insan ve cinlerin, ne de şu veya bu milletin, ve aslan veya karıncaların tanrısı olmayıp âlemlerin yani bütün mahlûkatın Rabbidir.

Allah, has ismi Onun «Esmaü-sıfat» ından, yahut sıfatlara işaret eden bütün diğer isimlerinden ayrı en büyük ismidir (İsm-i Azam) vdır. Has bir isim olmakla camidir. Yani başka hiç bir kelimeden çıkarılmamıştır. İlâh kelimesi ile de hiç bir ilgisi yoktur. İlâh kelimesi ya teheyyere = hayrete düştü mânasına olan elehe kökünden veyahut da meftun oldu mânasına gelen velehe kökünden ilâh şekline değiştirilmesiyle yapılmıştır. Arab dili otoritelerine göre Allah ismi zatından başka hiç bir şey için kullanılmamıştır. Arapların çeşitli ilâhları, putları ve tanrıları vardı fakat onlardan hiç biri Allah namı ile anılmamıştır.

Allah lâfzının Arabcadan başka dillerde Vahdaniyet, Uluhiyet, ve Rabbül-âlemin sıfatlarını ihtiva eden sinonimi bir kelime yoktur. Bu bakımdan başka dillere aynı mâna ve mâhiyeti ifade eden «Allah» dan başka bir kelime ile tercümesi de yapılamaz.

Hıristiyan dininde kullanılan Dieu, Good ve benzeri mabud isimleri Allahın sıfatlarını cami birer mefhum değildirler. Nasraniyetteki Allah inancı teslis akidesine (Baba Allah, Oğul Allah, Ruhulkudus) dayanır. Bu, Allahı üçüncü leme çıkartır. Uluhiyeti üç varlık arasında bölmedir. Meta, Luka, Yuhanna, Markus yazması incillerde Hazreti Isa'ya Baba Allahın oğlu Rab Mesih Isa denilmekte, aşıkdan aşığa iki Allaha, Ruhulkudüs uknumiyle üçüncü bir Allaha (hâşâ) iman edilmektedir. Bu akîde, mantığa uymayan akidenin Hıristiyan teolojisinde ve Kilise tarafından kabul edilen izahında «Bu üç Birdir, Bir bu üçtür, Baba Allahın ruhu oğlu Rab Mesih Isa'da cesetlenmiştir» denmektedir. Allahı antropolojik, insan biçiminde bir hüviyet verilerek cinsiyet sıfatı da izafe edilmektedir. İslâma göre böyle bir inanç küfürdür. Allah bu gibi sıfatlardan tamamen münezzehdir. Zira İhlâs suresinde: «De; Allah Ehaddür (Birdir) Samed'dir (Hiç bir şeye ihtiyacı yoktur, her şey Ona muhtaçtır), Ne doğurmuş, ne doğmuştur, kiflyi (benzeri, ortağı, dengi) yoktur. Ehaddür (birdir)» buyurulmaktadır.

Yahudilerin ilâhı Yahova, bir kabile ilâhıdır. Zira Ahd-ı Atik'de (Tevratta) Yahuva yahudi ırkının keskanç bir ilâhı olduğu, başka milletleri mahv etmek için cenge giden İsrail ordusunun önünde yürüdüğü, bunlara bindiği, yahudi büyükleriyle yüz yüze konuştuğu, çadır direğine oturduğu açıkça yazılıdır. Böyle maddî ve kavmî bir ilâhın «Allah» mefhumuyla hiç bir ilgisi olamaz.

Budda ve Konfuçyüs dinlerinde Allah mefhumuna rastlanmaz. Brahma dininde Rab (Brahma, Vişnu, Şiva) olarak üçtür. Hindu dinindeki kutsallık mefhumunun Rab sıfatlarıyle ilgisi yoktur. Eski Mısırın Apis'i, İranın Hürmüs Ahremen'i, Eski Yunanın Zeus, Afrodit, Apollon'u, İptidaî kavimlerin Tabu'ları İlâhlık sıfatlarıyle bağdaşamayan birer mefhumdurlar.

Şu ilmî realiteler gösteriyor ki hiç bir dil ve dinde «Allah» ismi celâli yerini tutacak, aynı mâna ve mefhumu ifade edecek «Allah» dan başka bir kelime yoktur.

Tanrı kelimesi «Allah» mukaddes isminin müteradifi olamaz. Allahın dokuz dokuz sıfatı isimlerinden de biri değildir. Şu halde «Allah» karşılığı kullanılamaz. Çünkü:

1 — Böyle bir kullanış imana aykırıdır. Çenabı Hak «Allah» İsmi Azam'ını bizzat «Allah» lâfzı celâliyle tanıtım etmiştir. Zira Kur'ün-ı Kerimde mukaddes İsm-i Has'ını «Allah» olarak beyan buyurmaktadır. Rabbinin ismini değiştirmeye kulun hak ve selâhiyeti yoktur. Tanrı, şirk, çokluk, mahlûkluk ifade eden bir ilâh adıdır. İslâm akidesi Vahdaniyet prensibine dayanır. Allah, tek, benzersiz, ortaksız, Vacibülvücud olan ve bütün mahlûkları yaratan Zat'dır.

2 — Allah, Hak ismi yerine Tanrı kelimesini kullanmak tercüme usul ve âdabına ve dil kurallarına aykırıdır. Dinî, tarihî ve içtimaî değer taşıyan Has isimler asli şekliyle değiştirilmeden aktarılır.

Zeus, Apollon, Afrodit, Brahma, Siva, Yahova birer tanrıdırlar ve has isimdirler. Bu isimlerin dünya dillerine sinonimleri değil aynen kendileri nakledilmektedir.

Totmozis, Newton, Napolyon, Kant, Fevzi Çakmak has isimleri yabancı bir dile olduğu gibi geçirilir.

Kulo, mahlûka gösterilen bu saygıyı, Allah Teâladan esirgemek en azından bir gaflettir.

ÜSTAD-Zİ-İRFAN AHMET REMZİ AKYÜREK DEDENİN İRTİHALİ TARİHİ

Kadri yüksek, merdi-kamil, yurtta tek Remzi Dede,
Çekti dünyadan bu gün-hayf-ol, etek Remzi Dede;

Mevleviler Gülşeninde Şeyh Ataullah Dede;
Sulb-ü Pakinden yetişmiş bir çiçek Remzi Dede;

(Şeyh Süleyman-ı-Türabi oğlu Ahmet) ceddinin
İsmin almış, mahlasın yapmıştı ek, Remzi Dede;

Misli Ender Mesnevi-Han-Saki-i irfan iken
Bezm'i faniden ayağın etti fek, Remzi Dede;

Pehlivan-ı sahai-i'caz olup bükmüş idi;
Şairan-ı asra ait çok bilek Remzi Dede;

Çok faziletler, meziyetler mevsur, hassaten
Sahibi vicdandı; yoktur bunda şek, Remzi Dede;

Hakka hürmet, halka hizmetten ferağat etmemiş;
Rühu tenden uçtuğu son ane dek, Remzi Dede;

(Ney)le dem tuttum da yazdım, Arifi tarihini;
Gitti, ah'üstad-ı arif, Akyürek Remzi Dede.

FAHRİ BİLGE
Kayseri: 7.11.1944, Salı

MÜNEVVER ANLAYIŞIMIZ

M. Said Çekmegil'in 1959 yılında İstanbulda Fena İtiyadlarla Mücadele Derneğinde bir sohbet şeklinde takdim edilen ve geniş ilgi toplıyan **MÜNEVVER ANLAYIŞIMIZ** kitap olarak neşredilmiştir.

Her münevver bu eseri mutlaka okumalıdır.

İsteme Adresi: M. Said Çekmegil.
Sanih Kütüphanesi
İstasyon Caddesi — MALATYA

Münkirin Ölümü

Süleyman ÖZKAFA

Ç.Y. bir gazeteciydi. Bütün hayatı boyunca muhtelif mevzularda lehte, aleyhte yazılar yazmıştı. Birgün yerin dibine batırdığı bir kimseyi, ertesi gün göklere çıkarabiliyordu. Yalnız onun sabit fikri İslâmiyet düşmanlığı idi. Yazılarında bir münasebet aldırır, mevzuyu İslâmiyete getirir mahut satırlarını sıralardı. Papaz ve misyoner fikirlerinin baş mikrop taşıyıcılığı vazifesini ölünceye kadar elinde tutmak mazhariyetine ermişti.

Birgün gazeteler Ç.Y. nin hastalandığını, hastalığının ilerlemekte olduğunu ve nihayet komaya girdiğini yazdılar. Bu hal birkaç gün devam etti ve neticede Ç.Y. vefat etti.

Onun ölümüne, münkir taifesi çok hüzünlendi; mü'minler ise aksine sevindi.

Öleli hayli yıllar olmuştu... Muhterem bir zat, onun İslâmiyete yaptığı düşmanlıkların huzuru ilâhide nasıl bir mukabele göreceğini ve nasıl muaheze edileceğini tefekkür ederken kendisine uyku geldi ve uyudu. Rüyasında Ç.Y. ı gördü. Gördüğü manzara ve şâhit olduğu durum çok dehşet verici idi: Kızılla siyah karışık insan ruhuna kasvet veren bir dekor. Ç.Y. bu dekorun içerisinde iskeletle insan arası acayip bir varlık şeklinde. İşkence çeken bir hayvanın çıkardığı ses gibi çıkarıyor fakat boğuk sesle: «Size son nefesimin yaklaştığı anlardan bugüne kadar başımdan geçen şeylerin bazılarını anlatacağım. Hepsini anlatmama imkân yok... Bu benim hâtıratımdır. Fakat bana menfaat temin etmiyen bir hâtırat!» dedi ve sırıttı. Bir iskeletin sırıtışıydı bu...

Şöyle anlattı :

«Hayatımın son saatleriydi. Gözüm kapalı, kol ve ayaklarım kımıldamaz vaziyette yatıyordum. Gözlerimi açmak, ağzımı kıpırdatmaya da imkânsız. Beynim zonklayıp duruyordu. Fakat bu sırada bir görünüm gördüm ki, o görünüm bütün vücudumu dalbudak salmış hayat ağacını koparmak ve şekip almak için onlara kuvvetiyle asılıyordu.»

Ç.Y.'ın birdenbire sesi kesildi, kayboldu. Kesif bir karanlık içerisinde yalnız kalmıştım. Kendi kendime mırıldanmıya başladım: «Öyle bir ağaç ki üzerinde yaratıcısının mührünü taşıyan iman pınarından bir defacık olsun sen o ağaca işirmemişsin. Küfür himalayalarıyla o pınarı setlemiş, mâsiyet dumanlarıyla kapatmışsın. Şimdi orada şirk perçinleri, perçin salmışı. Pınarı pınar olmaktan çıkarmış, bir gayya deresi haline getirmiştin. Şimdi o, sonsuz uçurumun her mülmetresinde perçinlenen küfür perçinleri...» Ben bu şekilde söylenirken Ç.Y. yeniden karşımda belirdi. Ve anlatmıya devam etti :

«Acıdan, manzaranın dehşetinden feryat etmek istiyorum edemiyorum. Karşımda acayip mahlûklar durmadan raksetmekte ve benimle alay etmekteler. Reisleri olduğunu tahmin ettiğim, bu tahlıoya hareketaiz seyretmekte olan biri ilerledi :

— Bu mukabil bir intikamdır, dedi.

Konuşmak için kendimi zorladım. Onun anlıyacağı bir uğultu halinde sorabildim :

— Siz kimlerinizsiz?

— Şeytan ve avenesi.

Ç.Y. — İntikam karşılıklı olur. Bu bir zulümdür?!

— Bu atanızın intikamıdır.

Ç.Y. — .....?.....!

— Evet senin gibi bütün insanların atası olan Âdem babanızdan kalma bir intikamdır bu.

Ç.Y. — Fakat ata olarak ben Âdemi değil...

— Sen kimi kabul edersen o gerçek olan budur.

Ç.Y. — Fakat bu ilmî gerçeklere uygun değildir

— Hangi ilmi gerçeklere?

Ç.Y. — Darvin nazariyesine.

— Nazariye dediğin ilmi gerçek olabilir mi?

Ç.Y. — İnsanın ilk eddi maymundur.

— Seni bu halinle artık ne Âdem, ne de maymun nesli olarak kabul etmiyecektir.

İstırap, yeis, gerçeklerle karşı karşıya kalmam neticesinde aklımın başıma gelişi; faydasız nedamet; her şeyden me'yusluk... Bunlar benim son saniyelerimin mahsuluydüler

Ç.Y. — Siz hayatımda iken karşıma çıkmış olsaydınız gitmekte olduğum yanlış yoldan beni çevirmiye teşebbüs eder miydiniz?

— Mühürlü bir kalbi hidaye eriştirmek gücümüz dahilinde olmadığı gibi gayemize de muhalifitir.

Ç.Y. — Şeytan olduğuna göre senin de âkıbetin benimki gibi olacak demektir.

— Sırrına vâkıf olduğum bir münacaat bana tekrar rahmet kapısını açacaktır, bu bir (1). İkincisi, benim yer yüzünde Allaha secde için alınmı koymadığım toprak kalmadığı halde bir defa emrine karşı geldiğim, yâni kibrimle Âdeme secde etmediğim için O'nun rahmetinden tardolundum. Sen ise ömrün boyunca alnını secdeye koyanlarla uğraştın. Biz Rasulullahın halifesinin geçtiği yoldan yedi gün geçemezdik. Sen ise O'na inen Kitabı tahkir edecek kadar cesurunn!

Ç.Y. — Ne olur bildiğin münacaatı bana da öğretmek iyiliğinde bulunsan!.

— Onu yalnız ben bilirim ve ancak kendim için kullanacağım.

Âni şiddetli bir istırapla bir müddet kendimden geçmiştim. Kendime gelince sonradan azap melekleri olduğunu öğrendiğim varlıklar karşımda belirdi. Ölüm üzerimde kol gezıyordu. Azap meleklerinden birine bazı şeyler sormak, öğrenmek istediğimi söyledim. Sert bir emirle sormamı söyledi.

Ç.Y. — Bu şiddetli istıraplardan sonra ölüp çürüyeceğime göre cesedimden ayrılan ruhum ne olacaktır?

Azap meleği — Bir müddet rüyada işkence gören ruh gibi azap göreecektir. Sonra da cismen ve rühen ebedî işkence...

Ç.Y. — Mürtecilerin söylediklerı vuku buluyor: İstırap işkence ve ötesi. Halbuki zevk, safa ve neticede yok olu insan fıtratına daha uygun olmaz mıydı?

Azap Meleği — Senin hayatında her şey yer değiştirmiş vaziyette: İlerici, hayatın devamını istemiyen ve mazide kaybolup gitmeyi arzuliyan ve elli yıl sonrasını ve hakikatleri görmiyen. Bu tip insana ilerici değil gerici denir. Sizin mürteci dediğiniz insan ise, zaman ölçülerinin hudutlarını yırtan, sonsuzluğa kucak açan, nurulleha, cemalullaha, gerçek ve ebedi zevk ve safaya erişmek isteyendir ve gerçek ilerici de budur.»

Neticede küfür perçinleri görünmiyen kuvvete mukavemet edemez ve o asıl yerine kavuşmak için kopup gelirken binbir hücreye dalbudak salan hayat ağacı da onunla beraber küfür «Uf» şeklinde yeni bir hayata kendini devir teslim eder.

(Devamı 17. sayfada)

RÖPORTAJ

Mevlâna'dan Erciyes'e

Hazırlıyan: **M. Zeynel TİMUR**

Subahın erken saatleri...

Mevlâna diyarından Erciyes ülkesine müteveccihen yola çıkıyoruz. Bu güne kadar selâmımızı götüren saba yelleri, bugün de bizi götürüyor. Otanın bütün bitkileri bizi uğurluyor, Erciyes ülkesine selâmlar yolluyorlardı. Ova gayet düz ve olduğu uzun-du; tam 197 Km. Yalnız bir eksiği vardı ovanın: Susuzluk... O koskoca ovada değil bir nehir, tadiye bile rastlıyamıyordu.

Nüdeyi henüz geçmiştik ki; çok uzaklarda başı dumanlı bir dağ gözüküyordu. Tanımıştım onu.. Nasıl tanımam? Beni çağıran benim... O dağ ki, sessiz fakat vokür.. O dağ ki, milliyetçiliğin düğüm noktası... O dağ ki, Tanrı dağlarından Allahuekber dağlarına bir anda gelen "Bozkurtu un durağı... Başı gökleri delen, mehtabı bir anda fetheden milli bir füze... Allah'ın kudretine, büyük bağışına bakınız ki Erciyesin üzerinden kuş dahi geçemez, onun fevkine hiç kimse çıkamaz. İstanbul surlarında destanlar yaratan Fatih, dört ülkede at koşturan Akıncı, ilhamını hep yücelik eseri Erciyesten almıştır.

Bir zamanlar volkanları sinesinde söndüren Erciyes şimdi de Kızılları yerin dibine geçirecektir. Durmadan kuzeye bakar, avını pençelemeye hazır bir arslan gibi. Çok yaklaşmıştık Erciyese... Gelinlik bir kız gibi beyaz bulutlardan örülü duvağını sıyırarak; adeta bize; hoş geldiniz diyordu.

Evet, Erciyes ülkesi... Koca şehir: Kayseri, Şehre giriyoruz. Yolun sol tarafında modern ve gayet güzel manzaralı evler, ona ek bir fabrika: Şeker fabrikası. Ve devam ediyorduk.. Yolun sağ ve solunda yükselen dev binalar. Otobüsten inmiştik.

Vazifem icabı Kayserinin müstesna şahsiyetlerinden, İmam-Hatip ve İlâhiyat Tedrisatı Yardımlaşma Derneği Başkanı sayın hocamız Mehmet Çorakçı beyefendinin yanına gittim. Konya Yüksek İslâm Enstitüsü talebe cemiyeti ve Oku mecmuası deruhtesinde 16 kişilik bir gurubun Kayserimize geleceğini söylediğim zaman (Kıymetli milliyetçi ve mukaddes-atçı Erciyes âşıkı Atagolunun deyimi ile) o, Kayseri'deki kadar sağlam, Erciyes kadar vakûr hocam Çorakçı :

—Ooo... Memnuniyetle... Diyerek daha ben söylemeden.

— Arkadaşlara Mimar Sinan ortalıkları yer ayırtalım diyerek telefonu eline aldı ve ayırtı. Böyle bir iltifat karşısında teşekkürün sönük kalacağını siz okuyucularım da takdir edersiniz.

Fakat; Enstitüden 16 kişilik gurup'un sonradan, geleceği haberini alan İmam-Hatip Okulu müdürü sayın Celâleddin Karakılıç; gelecek arkadaşları ben misafir edeceğim diyerek yakın alâkasını bir daha göstermiş oldu.

Günlerden perşembe.. Bıçta sayın Mehmet Çorakçı ve Celâleddin Karakılıç beyler olmak üzere bir kaç Enstitülü ve bir çok İmam-Hatipli arkadaşlarla gelecek olan gurubu bekliyoruz. «— Aha otobüs geliyor..» sesleri. «Tamam.. Geliyorlar..» Celâleddin beyin misafiri olarak oturuyoruz. Arkadaşlar yolculuktan bahsediyorlar. Toplumdan bir arkadaşı — Erciyes'i ilk defa görüyorum. Zafer haykıran bir Bozkurt gibi kükrüyor.» Toplumdan hemen bir çoğunun ağzından: «Evet, evet... Çok şahane...» Heceleri işitiliyordu.

⁂

Şimdi Kayseri Sanayiinin sergisindeyiz. Allahım, neler bulmuşlar. Doğrusu bir Türk olarak göğsümüz kabarıyor. Küçük el işlerinden alın size bolabu, %60 kendi imali bisiklet, soğuk kaynak motoru gibi büyük buluşlar yanında insanın ruhuna hitabeden — bakar tabaklar üzerine — gayet güzel manzaralar... Çeşitli düdüklü tencereler... Dikiş makinaları... Sayılmaz halılar... Ve çeşitli yüzecek maddeleri, v.s. Soğuk kaynak motorunun, gaz ocağını, düdüklü tencereinin ilk defa Kayseride bulunduğunu orada öğrendik. Bir de yeni «Bulup» isimli plâstik bir boya bulmuşlar ki katiyyen solmuyor ve dökülmüyormuş.

Hülâsa Kayseri her haliyle mamur ve müstesna bir sanayi memleketi...

⁂

Cuma günü...

Camilerde vaaz ve hutbeler. Muazzam yankıları... Ve binbeyiğizin üzerinde sessizsi duyurmağa çalışan Oku mecmuasının satışı.

Akşam saat 19..

Ticaret ve Sanayi Odasının bin kişilik muazzam salonu hınca hınç dolu. Mukaddesatçı ve Milliyetçi Kayserililer camilerde gösterdikleri rağbeti konferansta da göstermeğe hazır bir halde bekliyorlar...

Konferans başlamak üzere...

İ. H. ve İ. Tedrisatı Yardımlaşma Derneği başkanı sayın hocam Mehmet Çorakçı açış konuşmasını yapmak üzere mikrofonda. Kendimi hitabenin cazibesine kaptırmıştım. Bir alkış tufanıdır koptu, Çorakçı hocamızın açışından sonra mecmuamızın eski mes'ul müdürü ve daimi yazarlarından Halit Ziyâ'nın okuduğumuz konferansı vermek üzere mikrofonda...

— Muhterem Kayserililer... Dedikten sonra «Komünizm nedir, kuruculları kimdir, nasıl ve ne zaman kurulmuştur? mevzularını işliyerek canlı misaller verdi. Konferansın yarısından sonra, zaman zaman alkış tufanlarıyla renklendirilıyor, yaşa... Var ol... Allah seni korusun... gibi samimi fakat erkek sesler işitiliyordu. Bilhassa konferansın son kısımlarının hemen her cümlesi sürekli olarak alkışlanıyor. Nesela: «Bir memlekette, Stalin armağanı kazanmış komünist bir yazarın komünizmin propagandası yapan eserini protesto eden gençlere gericiler ayaklandı damgası vuruluyor, o memlekette kızıllar var demektir...» Alkış tufanı, varol seslerı...

«Bir memlekette, İ. H. Okullarının kapanmasını, camilerin okul haline getirilmesini istiyecek kadar alçalacak kimseler çıkarsa o memlekette Moskova hayranları var demektir..» Yine sonuz tezahürat.

«Bir memleketin ceza kanunundan komünizmi ilgilendiren ve komünistlerin cezalandırılmasını şart koşan maddelerin çıkarılması istenir ve anti demokratik olduğu iddia edilirse o memlekette sistemli ve devamlı çalışan gizli bir komünist partisi var demektir..» Yine...

(Devamı 26. sayfada)

BİDAKKA!

Ahmed BÂYEZİD

Bu «cayip kelime nedir, necedir? demeyiniz; bu bozuk telâffuzlu, berbat şiveli kelimeyi bugün memlekette binlerce insan kullanıyor ve maalesef dakikaları bir türlü bitirmek bilmiyor...

Bir arkadaşınızla bir yere giderken yolda ya siz bir dostunuza raslasanız veya arkadaşınız bir dostuna raslıyacak olsa hemen dudaklardan bir söz fırlayacaktır: «bidıkka!».

Bu «bir lâhza müsaade buyurur musunuz, dostumla konuşayım? yerine kullanılır olmuştur. Lâkin artık o derece alışılmıştır ki, «bir dakika» lık müsaadeyi memnuniyetle vereın dost, o bir dakikanın ne zaman biteceğini saatine bakıp hesaplamayacak kadar bu hale alışıktır... Siz de öylesinizdir, ben de öyleyim...

Zamanın değerini düşünmeyecek bir lâübalilik ve gevezelik içinde olduğumuzu itiraf etmeliyiz.

Şahsen başıma çok gelmiştir ve bitip tükenmek bilmeyen o kıymetli «bir dakika» cıklar bana bazen pek pahalıya mal olmuştur.

Gezevelik günahtır; söz israfı, vakıt israfı kadar lüzumsuz, faydasız ve zararlıdır. Caddelerde, yaya kaldırımların tam ortalarında karşılıklı dikilip nihayetsiz «bidakka» larını kullananlar hem kendilerine hem de yollarını kesitkileri insanlara saygısızlık ve kötülük etmiyorlar mı?

Bu «bidakka!» hastalığından artık kurtulmağa ve kendimizi tedavi etmeğe bakmalıyız.

Dilde büyük ve lâpacı bir lâübalilik ve hürmetsizlik devresi başladı. Güzelim İstanbul Türkçesi diye bir şey kalmadı. İrfan ve fazilet sahipleri bilir ki, İstanbullu olmak başka, İstanbulda doğmak başkadır! Yaz günü sıcakta şehrin ana caddesine yalduzlı plâj nalınlarıyle inen genç yosma ne kadar İstanbulda doğarsa doğsun, asıl İstanbullu değildir. Zira İstanbulluda iffet ve ahlâk zaafı, giyim-kuşam görgüsüzlüğü ve Holiwoud ışıltılığı yoktur. İstanbullu, zevk sahibidir, ahlâk ve fazilet nümunesidir, iffet âbidesidir; konuşması gürbüz, kahkahası musiki... Etrafta bu seviyede bir «İstanbullu» görüyor musunuz?

Ne garipdir ki, bugün İstanbulda doğan herkes kendini İstanbullu sanmaktadır, bu «herkes» kendini daima medeni, daima temiz, ahlâklı, okumağa meraklı, iman sahibi, iffetli görmektedir... Böyle ise İstanbul'un ayni insanlar tarafından fena halde her gün, her saat kirletilen yolları, caddeler'eri kimler yüzünden o hale getiriliyor? Geceleri şeytanlar yere inip kirletmiyorlar ya. Bu eski medeni İstanbul'u bugünkü medeniyetsiz hâle getirenler yine içinde oturup kalkan, geçip tozan aynı insanlar. Bunu kim inkâr edebilir?

Asfalt yol, medeniyet değil, medeniyete götüren bir vâsıtadır, medeniyeti madde değil insanın mânevi değerleri ve seciyesi yapar!

Gaye, insanı îmâr etmektir. Medeniyetin ihyâsı, insanın îmâr edilmesiyle, yani insanın kendi kendisini îmâr etmesiyle gerçekleşir. Yola sümkürmek ve tükürmek, fantezi nalınla şehirde dolaşmak, güneş altında ve kum içinde ıstakoz gibi kızarmak, Avrupa ve Amerika âlûfetlerinin yatak hikâyelerini yazan ve resimlerini basan avrat pazarı dergileri alıp okumak, saçını mâviye ve kaşını kırmızıya boyamak, kafatasından iki defa büyük saç tümbeği yapıp 32 derece güneş sıcağı altında öğleyin caddelerde fink atmak, yatak fayafetiyle sokağa çıkmak ve balolara gitmek, sinema ve lâstik top kahramanlarının isimlerini ezberleyip resimlerini toplamak, radyoda en bayağı şarkıları söyleyip Türkün zevkini istismar eden ve bozan palyaçoların zırvalarını ezberlemek, onların ahlâksızlıklarını mâzur görmek... Daha sayımalı mı? O kadar çok ki. Bir gençlik tabakası var ki yıkılış safhasındadır. Bütün bunlar medeniyet sanılarak yapılıyor. Ne gaflet! «Bidkaka» nın yanında bir tâbir daha arzı endâm eder ki o da «özür dilerim!» dir. Türkçemizde böyle bir söz var mı? «özür» dilemek olur mu? Zâhir bu kelime «af» yerine kullanılıyor ve tamamen yanlış! Zira özür dilenmez, o ancak beyân edilir; buna mukabil af dilenir. «özür dilerim» demek yanlıştır ve grammere, şiveye uygun değildir. «özür beyan etmek isterim» demek lâzımdır.

O kadar çok hatâ yapıyoruz ki, Nasreddin Hoca'nın yatağanı bile kazıyıp temizlemekte âciz kalır!.

Allah düzeltsin!

İSLÂM İNANÇLARI ve FELSEFESİ

(Tevhid ve Kelâm)

1. Cilt

Umûmî Bilgiler ve İlâhiyyat

Dr.

Ali Aslan AYDIN

Diyanet İşleri Başkanlığı Müşavere ve İnceleme Kurulu sabık üyesi

Diyanet İşleri Başkanı

Hasan Hüsnü ERDEM

ve

İlâhiyyat Fakültesi Profesörü

Tayyip OKİÇ'in

Takdimleri ile

Çıktı

NOT: Muhterem hocamız Dr. A. Arslan Aydın Bey'in eseri kitap halinde çıktığı için, mecmuamızda zevkle takip ettiğiniz İlm-i Kelâm tefrikasına son verilmiştir — OKU

„FIKIH USÛLÜ" (*)

M. A.

Kendi öğretim kadrosunu kendi öz mayasından yuğuramayan müesseseler, her zaman öğretim üyesi bulmakta güçlük çekecektir. Çorak bir zemin üzerinde — hergeye rağmen — ormanlaşmaya doğru boy ve kök atan bir nesil kendiginden beklenen verimde yetişmeğe başlamış bulunmaktadır.

Zengin bir kafa hamûlesine sahip olan arkadaşımız Hayreddin KARAMAN'ın, son aylarda «Fıkıh Usûlü» adıyla İslâm hukukunun kaynakları, metodu ve felsefesine ait mühim bir eseri neşredilmiştir. Ecelduymuş gek çok hizmet ettiği ve lâ-yemût eserler bırakttığı bu zengin kültür mirasının ihyası, sade İmam-Hatip Okulları çevresinde değil, bu konuda birçeyler öğrenmek isteyen herkesi sevindirmiştir.

Kitabın önsözünde de belirtildiği gibi eser, hem ilmî tetkik ve tetebbuun geçiş ünctilerine bir rehber hem de İmam-Hatip Okullarımızın müfredatına uygun olarak hazırlanmıştır. Müellif, Konya İmam-Hatip Okulunda, unutulmaz hâtıralarla aramızda yaşadığı günlerde bu sahanın boşluğunu duymuş ve bugünün ihtiyacına, bu ilim dalında, anlayabileceği bir dille hitap edecek bir eserin yokluğunun ıstırabını çekmişti. Bu duyuş ve ıstıraptır ki O'nu, daha meslekî hayatının henüz ilk senesini idrak ettiği günlerde böyle bir eser vermeğe zorlamış ve arkadaşımız Allahın yardımıyla bunu başarmıştır. Biz, bu yüklü kafadan daha çok eserler bekleriz.

Kısa ve özentisiz bir ÖNSÖZ'le başlayan bu eser, üç kitap halinde, büyük boy, fihrist, indeks ve kaynaklar hariç 196 sayfadır. Her kitabın ihtiva ettiği konular ayrı ayrı bölümlerde incelenmiş ve eser karışıklıktan kurtarılmış; meseleler bir inicsan içerisinde ele alınmış ve lüzumsuz tekrarlardan kaçınılmıştır.

I. Kitapta şu meseleler — ait olduğu bölümlerde — titizlikle ele alınmış ve kolay anlaşılır bir uslûpla izah edilmiştir: Fıkıh ve fıkhın tedvin sebepleri, Usûl-i fıkıh, Kaynaklar — fakih meseleleri, İ'tikadî mezhepler ve dayandığı esaslar, Taklid ve telfik, İslâm hukukçularının dereceleri, İfta ve kaza meseleleri ve bunların arasındaki farklar.

II. Kitap ise şu konuları ihtiva etmektedir: Fıkıh usûlü ve metodu, Akli ve Nakli delîller, Kitap — Sünnet — İcma' — Kıyas meseleleri, Kıyas konusunda ihtilâf ve ittifak meseleleri, Ferî delillerden; İstihsan — İstishâb — Örf ve âdet, Semavi dinler ve Şeriat, Kitap ve Sünnet arası ortak incelemeler, Delillerin tearuzu ve bunlardan birini tercih ederek amel etme durumları...

III. Kitap da şu bahisleri ihtiva etmektedir. Nesih: tarifi — şartları — delilleri ve Hikmeti, Hüküm ve çeşitleri, Husun ve Kubuh meselesi, ma-lâyutak bahsi, mükellef ve mükellefiyet, mükellefin ehliyet devreleri ve arazları. Bid'at: ta'rifi — kısımları — ve bâ'zı örnekler. Bid'atın hükmü, Bid'atın doğuş sebepleri ve bu hastalığın tedavisi...

Sadece başlıklarının bir kısmına işaret ettiğimiz bu meseleler, eserde büyük bir vukufla incelenmiştir. Kitabın İmam-Hatip Okullarımızın müfredatına uygun olarak hazırlanması, onun bir ders kitabı olarak kabul edilmesine vesile olacak ve genç talebelerimiz bu kitaptan Fıkıh Usûlü dersinde bol bol istifade edeceklerdir. İmam-Hatip Okulları Fıkıh Usûlü müfredatına uygun olarak neşir hayatına sunulan bu eser, şimdiye kadar keşmekeş içinde bulunan bu mevzu'u bu kötü durumdan kurtaracaktır. Talebelerimize tavsiye ederiz.

Eserin nâşiri de yine arkadaşımız Mustafa Pektut'tur. Müellif ve Nâşire bu hizmetlerinden dolayı teşekkür ederken eserin bundan sonraki basımlarına bir «LÜGATÇE» eklenmesini dileriz.

(*) İsteme adresi:

Mustafa PEKTUT — P.K.: 923 — İst. Avrupa idarehanemizden de te'min edilir.

MÜNKİRİN ÖLÜMÜ

(Başlarafı 15. sayfada)

Kur'an — Muhakkak münkirler aldanmış ve kusurdadırlar. Onların akıbetleri hüsrandır.

«Istıraplarını dinmişti. Üzerinde hiçbir çamaşır bırakmayan bir bıçak bıraktılar. Evin içerisinde feryat, figanlar, ağlamalar başladı. Bu vaziyette sabahladılar. Sabahleyin birkaç kişi tutup teneşir üzerine getirip bıraktılar. Takbeli bir hoca dûalarla beni yıkamaya koyuldu. Once abdest aldırdı. Hayatımda hakir gördüğüm bu işi bana yaptırıyordu. Şüphesiz ki bu emrde olduğum imkânsız. Oldum da ve her halinde bir müralike vardı. Bu işi para için yaptığı besbelliydi (2).

Bu iş bittikten sonra bir bez parçasına sarıp ve bir tabuta koyup gözlerimin, ailem, köşküm, bahçem, çiçekler ve fıskiyeli havuzumdan ebedî ayrılışın verdiği ıstırap; bu acıyı ıstırap kelimesi dahi ifade edemez.

Bir topluluk, önünden geçerken nefret ettiğim X camisinin avlusuna bir taşın üzerine beni koydular. Camiye gelenlerden bazıları benim kim olduğumu öğrenince nefrelle bana bakıyorlar, hattâ içlerinden bazıları: «Nihayet geberdi mel'un!» «Bu gavur leşini niye getirdiler buraya!» diye çok ağır sözler sarfediyorlardı. Biraz sonra camiye gelenler namazlarını kılmıya koyuldular. Yalnız ben ve arkadaşlarım onlara seyirci kaldık. Bir tarafta yakıcı bir güneşin altında yüzünü gördüğüm zaman yönümü öteye çevirdiğim şu tabut denen tahta parçalarının içinde çıplak vaziyette ben, karşımda bir ağacın altında foteriî, kolalı gömlekli, kostümlü dostlarım. Diğer tarafta saflar, safların kalblere verdiği huşu... Hayret! Hayatımda ben ilk defa böyle düşünüyordum. Heyhat! Hayatımda değil, mematımda! Nihayet saflar dağıldı, herkes dışarıya çıkmıya başladı. Başında sarık bir hoca tabutumun önüne geldi, durdu. Benim değil, milyonların tabutuydu o. Kendi Marxistliğimin ve şu bizim ağaçların gölgesi altında duran dostlarımın Marxistliği nasılda gülünçlüğe düşe düşülüne. İçinde bulunduğum tabut tam bir Marxisiz tabloısıydu. Hiçbir şey benim değil... Marxisizm de zaten bu demekti; ölmeden evvel tabutlarla olmak demekti. Ben bunun lehinde az mı yazılar yazmıştım

Camiden çıkan topluluk ikiye ayrıldı. Bir kısmı hocanın arkasında yeniden saf oldular. Gelirken bana kötü gözlerle bakan grupta, ayrı bir yerde toplandılar. Bir genç cami penceresine çıktı ve oradan birkaç defa: «Er kişi niyetine!» diye bağırdı. Ve tekbir getirip namaza durdular. Bütünce hoca cemaata döndü: «Nasıl bilirsiniz bu mesâmi'limin» diye sordu. Cemaat: «Allah rahmet eylesin!» mukabelesinde bulundular. Allah sözünü duyunca dostlarımdan bazıları yüzlerini buruşturdular. Bana muhalif grup ise: «orası pek belli olmaz» diye mırıldandı.

İlk ve son uğrayış yerimden dostlarımın da iştirakiyle alınarak zelzeleler seli içerisinde izminden ürperdiğim o mezarlık denen yere getirdiler. Birkaç kişi tabutumu alıp kabre indirdiler. Kerpiç ve taşlarla açık kalan kısımlarını örttüler... Bu anda duyulan dehşet ifade kudretimin dışındadır... Kürek sesleri... Zulmet tabakaları... Dünya ile ahireti ayıran demir perde... Dağları yaran, göklere hükmeden aklın, iradenin, azmin sönüş ve yok oluşu...

Hangi asr insanlığı, hangi fen bu tabakayı delebilecektir?.

Gelecek sayı: *MÜNKİRİN YÜRÜYÜŞÜ*

(1) Şeytan bu şekilde söylemekte ise de, Cenab-ı Hak biz ona o münacaatı unuttururuz buyurmaktadır.

(2) Cenab-ı Hak münkirin yıkanmasını menetmiştir. Bunu yapanlar dinde ancak tufeylîlerdir.

Kaybettiğimiz Ruh

Kemal YAMAN

Aziz ve muhterem müslümanlar,

İçinde bulunduğumuz ve çeşitli nimetlerinden istifade ettiğimiz medeniyet asrı, sağlamış olduğu faydalarına mukabil olarak, birçok insanî hasletlerimizin kaybolmasına da sebep olmuştur.

Bugün, teknik alanda tabiatı kendimize râm ettik ve onu, bütün unsurlarıyla istifademiz yolunda kullanır olduk; rüzgâr, su, hava, dağ, tepe hepsi de artık eski soğukluklarını kaybedip bize hizmet yolundalar. Şâirlere hayali duygular ilham etmek ve şiiriyet havası yaratmaktan ileriye gitmiyen su ve rüzgâr bugün, meydana getirdikleri dev enerji yükleriyle fabrikaları çalıştırmakta ve milyonluk şehirleri aydınlatmaktalar. Maddeyi, bütün sırlarıyla öğrenmiş veya hiç olmazsa o yolda oldukça ileri merhaleler kaydetmiş bulunuyoruz. İcat ettiğimiz âletler ve vasıtalar yardımıyla mesâfe mefhumunu, zaman ve mekân kavramlarını hiçe indirmiş durumdayız ve eskiden aylarca süren ve helâk de hedefimize varmadan sonuçlanan yolculuklarımıza karşılık bugün, kıt'alar arasını, saatler ve dakikalarla ifade edebileceğimiz zaman çabukluğu ve âzamî konfor zenginliği içerisinde kateden yolculuklar yapmaktayız.

Hülâsa, önümüzdeki bütün maddî engelleri yıkmış ve artık kendimize dar hissetmeğe başladığımız ihtiyar dünyamızdan, aya ve güneşe çıkmak için uçuşlar yapmış bulunuyoruz.

Muhterem müslümanlar,

Bütün bu imkânların, lüks ve konforların yanıbaşında biz, topyekün insanlık olarak bir şey kaybetmiş bulunuyoruz; Ruhumuzu!. Ve onun arkasından huzurumuzu!. Evet ruhumuzu ve ona bağlı insanî ve melekî hasletlerimizi hoyratça baltalamış, insanlığımızı ve insan olduğumuzu unutmuşuz.

İnsanlık, tüm olarak bugün korkunç bir buhranın ve huzursuzluğun kucağında bunalmaktadır. Devletler birbirlerine girmiş, milletler, yekdiğerlerine olan tümü ve güvenî, yanından emin olmıyacak bir tarzda kaybetmiş. Fertler aralarında mevcut sevgi ve saygı bağlarını koparıp atmış hülâsa insanlık bugün, bir fizyolojik âliminin dediği gibi çıldırmıştır. Bu çılgınlığın, bu buhranın sonu, uyanılıp dönüş yapılmadığı takdirde, insanlık hesabına mutlaka yok oluş olacaktır.

Aziz Müslümanlar,

İnsanlık âilesinin bir uzvu olan kendi milletimizi göz önüne getirerek düşünün bir kerre :

Bugün hangi birimiz eski deyimimizle «ezref-i mahlûk» yani bütün yaratılmışların en yücesi ve gaye noktası olan bizim gibi diğer bir insana, lâyık olduğu mertebeyi tanıyor ve hürmet hislerimizle onu kucaklıyoruz? Evet hangi birimiz, diğerimizi, herhangi bir düşüncenin tesiri altında olmaksızın ve sırf insan olduğu için bağrımıza basabiliyoruz? Hepimiz birbirimize maddî menfaat bağlarıyle bağlanmışız ve bize madde yönünden faydası dokunan bir kişiye, o da gayet yapmacık bir edâ ile sevgi ve saygı gösterirken, böyle olmayanlara bu kadar da olsun hürmet göstermiyoruz. Aramızda selâm yok, bağlık yok, güler yüzlülük yok, bunların tam aksi kin ve intikam, ayrılık ve gayrılık, asık suratlılık ise pek çok. Her an birbirimizle vuruşacak bir hâlet-i ruhiye içinde bulunuyoruz, böylece de hayatımızı, bütün mâna ve zevk taraflarını yıkarak, kendimiz yine kendimize zindan ediyoruz.

Evet, ruhumuza âit yüksek melekî sıfatları kaybetmemizle kendimizi, sefilce duyguların pençesine kaptırdık ve her şeyimizle iflâs ettik. Ne yüksek ve rûhanî zevkimiz, ne insanî şevkimiz kaldı, ve ne de yüksek ve ince san'at anlayışımızdan bir eser... Hepsini de bedbaht bir madde ve para ihtirasına kurban verdik. Bizi kaplıyan âdice bir hayat felsefesine ayak uydurabilmemiz için ucuza maletme ve kısa zamanda bitirme düşüncesiyle hareket ederek her şeye ve her işimize sahtekârlık karıştırdık. Asrımızın getirdiği aşırı konfor zihniyetinin esiri olarak, doymak bilmez bir iştahının maskarası haline geldik. Bir ruh doktorunun dediği gibi daha çok para, daha çok madde ve daha çok eşya elde etmek yolunda iç zenginliğimizi, manevî tekâmülümüzü kaybettiğimizden bir ruh hastası haline geldik. Kanaat gibi yüksek bir duyguya sırt çevirerek, başkasının zararına da olsa menfaat temin etmeyi büyük bir başarı sayar olduk.

Nerde o, saturlarına ruhlarını nakşedercesine, üzerinde çalıştıkları bir kitap tezyini uğrunda ve sırf san'at aşkı ve endişesiyle ömürlerini tüketen insanlar ve onların zihniyetleri.. Nerde o şu görüldüğümüz muhteşem mihrabı (sahibi atâ camii mihrabı) bir zevk ve renk cümbüşü hâlinde bize bırakan gerçek sanatkâr zihniyeti... Nerde o, insanlara hizmet etmeyi ibadet kutsiyetine bürüyen yüksek simalar ve onların mânalı hayatı... Evet nerde kaldı, ilmile dinin, maddeyle mânanın aynı anda, birbirlerine taarruz etmeden kucaklaştıkları ve bunun için de bir muvazenenin doğduğu o değerli ve imrenilir hayat... Hepsi de bize maalesef hayal oldu. Bütün dünya aynı hastalıktan muztarip, kıvranmakta devam ediyor. İnsanî duygular ve ilâhî sıfatlar ve düşünceler pazarı ve menfaata kurban verildikleri için, aynı gaye yolunda uğraşan insanların boğuşmaları, birgün mutlaka mukadder olacaktır. Bugünün meşin cketetilleri ve âsi gençliği şimdiden bu kasvetli ufku bize gösterip durmaktadır. Ve zaten fert planında hepimiz boğuşma ve vuruşma hâlinde değil miyiz?

Muhterem müslümanlar,

Geçirmekte olduğumuz ve bütün düşünürlerimiz tarafından da söylenip duran ve çeşitli kaynaklara bağlanmak istenen buhran, bize ne siyasî bir çıkmazın sonucudur, ne iktisadî hayatımızın bozukluğunun bir neticesidir ve ne de şu veya bu durumumuzun doğurduğu bir haldir.

Geçirmekte olduğumuz buhranın kaynağı manevîdir, ruhîdir. Biz, çeşitli dallarına şâmil mânevî bir buhran geçirmekteyiz. Bu mânevî buhran yok edildiği anda cemiyetimiz, kendiliğinden asıl mihrakına oturacaktır. İslâmiyet gibi başlayıcı, birleştirici, kuvvetlendirici ve kaynaştırıcı, maddî ile mânayı aynı anda düşünücü bir dinin prensipleri, eğer gerek fert ve gerekse cemiyet planında tatbik edilsin, huzurun geleceğinden emin olabilirsiniz.

«Komşusu aç yatarken, her şeyi yerinde, sabaha kadar rahatından uyuyan bir müslüman gerçek bir müslüman değildir.»

«Mü'minler birbirlerine karşı, vücudun uzuvları gibidirler. Birisi rahatsız olursa, onun derdiyle hepsi rahatsız olur.»

«Gerçek mü'min, başkalarına yardımı dokunan mü'mindir» ve benzerleri gibi yüce din ümitlerinin yaşandığı ve ruhlara yerleştirildiği bir toplum düşününüz. Orada hiç huzursuzluk kalır mı, buhran boy gösterir mi, döğüşme, çekişme, dedikodu bulunur mu? Böyle kötü ve zararlı vasıfların bulunmasını şöyle dursun bu duyguların hâkim olduğu cemiyetler en ideal, en huzurlu ve en yüksek cemiyetlerdir. İşte biz böyle cemiyetler istiyoruz yani İSLÂMİYETİ istiyoruz.

(Devamı 26. sayfada)

Milliyetçi Öğretmenlerin Bildirisi

BÜYÜK TÜRK MİLLETİNE
DEĞERLİ TÜRK ÖĞRETMENİNE

Yarının büyükleri sayılan çocuklarımızı iyi yetiştirmekle mükellef bulunan öğretmenlerimiz için son yıllarda halk arasında yayılan bazı haberlerle müşahedelere dayanan bazı hâdiseler meslektaş çoğunluğunu üzmüş, halkımızın meslektaşa olan sevgi ve itimadına âdeta tesir etmiştir. Vaktiyle hocaya veya öğretmene çocuğunu teslim ederken «Eti senin, kemiği benim» diyecek kadar güven bağlamış, öğretmenin vurduğu yerde gül bitecegini yaymış, milli topluluğumuza mensup kimselerin öğretmenden şüphelenmesinin ve çocuğunu sadece bir mecburiyeti yerine getirmek şeklinde okula göndermesinin bir milleti ne hale getirebileceğini düşünerek bu gibi şüphe ve tereddütleri önlemek amacıyla meslektaş, halkve hükûmet yan yana çalışmak mecburiyetindeyiz. Bunda ne kadar geç kalınırsa yara o kadar büyümüş olacak ve tabiatiyle tedavisi güçleşecektir.

Meslektaşlarımız adına halkımızdan özür dileyerek arzetmek isteriz ki, eğer Kızılay salonlarında (GERİCİLİKLE SAVAŞ) paravanası arkasında senin din ve imanına tasallut etmek isteyenler çıkmışsa, eğer öğretmenlerin Eskişehir toplantılarında Milli Eğitim Bakanını yuhaladıklarını duymuşsan ve aynı kongrenin karariyle hapishanedeki komünist zanlılarına ziyaret heyetleri gönderildiğini gazetelerde okumuşsan, eğer öğretmenler federasyonu başkan yardımcısına Almanya'daki bir solcu tarafından gönderilen mektupta bir halk ihtilâli yapılması teşvik edilîyorsa, eğer meslektaşlar birbirine düşürülmek isteniyor ve hattâ yumruklaşanlarla sövüşenler görülüyorsa, eğer aramızdan öğrencisine tasallutta yeltenecek kadar soysuzlaşanlar çıkıyorsa, eğer mevcut öğretmen dernekleri lokallerinin bir kumarhane ve meyhane haline geldiği ileri sürülüyorsa ve meslektaşın politikaya saptığını, sokağa düştüğünü ıddia edenler varsa, daha açığı öğretmenlerden çoğunun yeraltı teşkilâtlarının tesirlerinde bulunduğu salâhiyetli kimseler tarafından ifade veya münakaşa ediliyorsa, biz bütün bunlardan meslektaş çoğunluğunu tenzih eder, öğretmeni temsil kabiliyetini kaybederek politikaya sapmış bir azınlığın devamlı hatalarından ıstırap içinde geldiğini açıklamak isteriz. Bizim öğretmenimiz Türk'e yakışacak hasletler içinde halka hizmete devam edecektir.

Büyük Türk Milleti,

İşte bu söylenti ve müşahedelerden sonra kurulması bir zaruret halini alan (MİLLİYETÇİ ÖĞRETMENLER BİRLİĞİ) Türk öğretmeninin bozulmadığının ispat ve teminatıdır. Bu kuruluş öğretmeni bu gibi itham-ların haricinde kalması fikrine inanmış ve milletçe ilerlemeyi milliyetçilikte aramıştır. Ata'mızın da vaktiyle işaret buyurdukları gibi (Milliyetçilikten Tegafül Etmenin) cezasını yüzyıllarla çekmiş bulunmaktan ders alarak bu duygura sarılmakta, muarifimizi milli kültür temeli üzerinde tekrar düzenlemenin lâzım geldiğine inanarak bütün meslektaşları birliğe davet etmekte, vatan ve millet sevgisini biribirimize bağlanmanın ve milletçe yaşılmenin hareket noktası ve kuvvet kaynağı telâkki etmektedir.

Büyük bir iman duygusuna sahip Türk milleti nasıl bir bayrak altında toplanarak zaferler kazanmışlarsa, nasıl kahramanlığın, mertliğin ve iyi duyguların sembolü haline gelmişlerse bunları çocuklarımıza öğreterek aynı ruhta yetişmelerini sağlamak, maneviyatı bütün, vatanî ve milli duyguları üstün, ahlâklı ve çalışkan nesiller yetiştirmek hepimizin vazifesidir. Türklüğü ve müslümanlığı hâkir görecek bedbahtlar bizden değildir.

Asil Türk öğretmenini küçük düşürecek, halkımızın ona olan saygısını azaltacak kişileri içimizde barındırmamak, Türk öğretmenini tekrar halkın kalbindeki yerine oturtmak için her çareye başvuracağız. Vatan ve millet sevgisini içinde yaşatarak buna göre hareket eden her öğretmeni milliyetçi kabul eden bizler vazife ve mücadelemize devam ederken en büyük yardımı kadirşinas halkımızdan göreceğimizi umuyor, sırtımızı hizmetine bulunduğumuz büyük Türk milletine dayıyoruz.

Milli iradeye inanmış (MİLLİYETÇİ ÖĞRETMENLER BİRLİĞİ) olarak Cumhuriyet bayramınızı kutluyor, saygılarımızı sunuyoruz.

ANKARA
MİLLİYETÇİ ÖĞRETMENLER BİRLİĞİ
Başkanı
Salâhattin ARIKAN

MAHKEME SAFAHATI

Mecmuamızın 35. sayısında «Komünistlerin İlk Hedefleri» başlıklı, mes'ul müdürümüz Süleyman Özkafa tarafından bir yazı kaleme alınmıştı. Bu yazıda o tarihlerde Komünistlerin din ve müesseselerini yok etmek için nasıl kesif bir faaliyet göstermekte oldukları ortaya konmakta bundan sonra da Osman Gök'ün Cumhuriyet'te İlhan Selçuk köşesinde neşredilen mektubuna ve İzmir İmam-Hatip Okulu Edebiyat Öğretmenlerinden (Nafize Sarıoğlanoğlu'nun Milliyet Gazetesinde çıkan yazılarına hak ettikleri cevaplar verilmekteydi.

Mezkûr yazıda kendisine hakaret edildiği iddiasıyla Osman Gök mecmuanın sahibi Mustafa Ateş ve Mes'ul Müdür Süleyman Özkafa aleyhinde onar bin liradan yirmi bin lira tazminat davası açmıştı. İddianamesinde kendisinin Komünist, mason, sapık, müdürün ispiyoncusu, iki yüzlü, aşağılık duygusuna müptelâ bir kimse olarak tavsif edildiğini ileri sürmüştü.

11.7.1964 tarihinde Toplu Basın Mahkemesinde bakılmakta olan dâvanın birinci duruşmasında Osman Gök gelmediği ve tebliğde imzası bulunmadığı için mahkeme 16.9.1964 tarihine talik edildi. 16.9.1964 tarihinde yapılan duruşmada Osman Gök hazır bulundu ve dâvasında ısrar ettiğini bildirdi İddianame okundu ve yazı sahibi Süleyman Özkafa'ya söz verildi :

«Muhterem Hakimler,

Osman Gök'ün mektubundan bazı parçalar alarak onun nasıl bir müfteri olduğunu göstereceğim.» Bundan sonra mektubdan bazı parçalar aldı ve bunların sahtekârlığını belirtti. İmam-Hatip Okulu talebelerinin komünist kelimesini telâffuz edemiyecek kadar, kastı mahsusla, külfürsüz olarak gösterildiğine işaret etti ve devamla: «İmam-Hatip Okulunda başka verilen sélâmın masonselâmı diyecek talebeler mevcut değildir. Bu Osman Gök'ün kendi kendine yaptığı bir isnattır. Ve İmam-Hatip Okullarına yöneltilmiş asılsız bir iftiradır. Biz yazımızda kendisine mason demedik. Kendisinin mason selâmından başlıyor diyerek asılsız iftiralarına devam ediyor. Bu şekilde tenkitlere tahammülü olmayan bir kimsenin binlerce kimsenin gönül verdiği mukaddes müesseselere ve mensuplarına bu şekilde ağır ithamlara girişmemesi icap ederdi.

Bizim bu yazı (Dâva mevzu olan yazı) kendisine bir mukabeledir. Osman Gök bin yediyüz kişilik maarif vekâleti ve kanunların emrinde ve himayesindeki bir okulun tüm talebelerini Atatürk düşmanı olarak damgalaması ve onları köpeğe benzetmesi ve onları kökü dışarıdan idare edilen şeyhler tarafından idare edilen müridandan göstermesi elbetteki cevapsız kalamazdı. Bizler İmam-Hatip Okulu Mezunları Cemiyeti mensupları olarak bu iftiraları bu korkunç ithamları cevapsız bırakamazdık. Kendisi bizden ve mecmuanın sahibi Mustafa Ateş'ten 20 bin lira hakaret tazminat dâvası açıyor. Biz de deriz ki: Osman Gök, bin yediyüz talebeye bu yazısıyla hakaret etmiştir. Hattâ yalnız bin yedi yüz talebeye değil: «Asıl büyük şeyhler var işin içinde..» cümlesiyle bu okula muhabbetî ve alâkası olan büyük kitleye hakaret etmiştir. On biner lira değil, hakaret ettiği talebelere yalnız biner lira tazminat vermeyi kabul eder mi? Bin yediyüz talebenin ve mensuplarının izzeti nefsi rencide olmaz mı? Ve hattâ maarif sisteminin hüviyeti zedelenmez mi?

Yüksek Mahkemenize takdim edeceğimiz tutanaktan anlaşılacağına göre Osman Gök'ün Nazım Hikmet ve Sabahattin Ali'ye komünist değildirler demesi onun içerisinde bulunduğu fikrî bozukluğu gösterir.

Okuldan uzaklaştırılan Yusuf Bostancının talebelere ve müsdahdemlere küfürler ettiği herkeşçe bilinmektedir. Ve bu husus Konya Millet Vekili Sayın Kadircan Kaflı tarafından başkanlığa verilen bir önerge ile Meclise getirilmiştir.

Kendisi İmam-Hatiplilere Atatürk düşmanı, köpek ve daha bunun gibi aklın alamayacağı çirkin iftiraları yaptıktan sonra mektubunda yeni bir sabahın olmasını beklemektedir. Bu bir anarşistliktir. Anayasa teminatı altında olan vicdan ve din hürriyetini bu şekilde ihlâl etmenin ardından bir anarşist ve itidal yolundan uzak ve bugünkü cemiyetin nizamına uymayan bir sabah ruhur edebilir. Ben bu cevabı görünüm «Kızıl ufkun doğumunu bekle» cümlesi ile ifade ettim. Lûgatta kızıl kelimesi aynen şöyle izah edilmektedir: (Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlük Cumhuriyet Basımevi İstanbul 1945 sayfa: 348-349) Kızıl: Kan renginde veya ona yakın bir renkte olan, 2. Ağırı derecede olan Kızıl delikanlı Görüldüyor ki kızıl kelimesinin manası anarşistlik. Ve bu mânada kullanılmıştır. Her komünist kızıldır. Çünkü her komünist anarşistir. Fakat her kızıl yani her anarşist komünist değildir. Bütün dikenler nebattır, fakat her nebat diken değildir.

Dâva mevzuu olan yazımızda geçen hususların birer gerçek olduğu Yüksek Mahkemenize arzu edildiği takdirde kâfi derecede dinletilecek şahitlerle teyid edilecektir.

Müdafaadan sonra Cumhuriyet gazetesinden kesilen mektup hâkimlere takdim edildi. Mektupta imza olmadığı için mektubu kendisinin yazıp yazmadığını sordu. Osman Gök: «Bu hâdiselerden haberdar olduklarına göre okul da bunların bulunduğu doğru demektir.» Yollu cevap vermesi üzerine hâkimin sorusu vecap ver ikâzı karşısında mektubu kendisinin yazdığını itiraf etti.

Bundan sonra mektubun negredildiği Cumhuriyet gazetesinin getirilmesine ve müdafaanın daktilo ile yazılmış olarak getirilip dosyaya konması karara bağlanıp mahkeme 21.10.1964 tarihine talik edildi.

Büyük bir dinleyici kitlesinin hazır bulunduğu üçüncü duruşmada Osman Gök gelmedi. Mahkeme dâvanın düştüğüne ve mahkeme masraflarının Osman Gökten alınmasına karar verdi.

Muhterem Okuyucularımız diğer sütunlarımızda bulacakları bu mektubu 35. sayıda intişar eden yazıyı ve 37. sayıda Osman Gök'ün tekzibini okudukları takdirde bir kimsenin nasıl kalıplara ve şekillere girebildiğini hayretle görebileceklerdir.

Osman Gök'ün Cumhuriyet Gazetesinde Neşredilen Mektubu

Âgabeyiçün,

Önce kendimi takdim edeyim (Adını ve adresini açıklamıyacağım). Maruzatım işte:

Ağabey, gerek sınıfımızda, gerek okulumuzda bendenizle konuşan çok nadirdir. Sebep: Cumhuriyet gazetesi okuyorum.

Cumhuriyet gazetesini kimler okur?

— Komonistler (!)...

Çarşıda rastladığım arkadaşa selâm verdiğimde yüzüme nefretle bir nazar atfeder, yüzüşüyünü de hızlandırır, geçer gider. İşin kestirmesi, benim selâmımı da almazlar.

— Neden o?

Neden olacak, ben «masonselâmı» vermiyorumuşum da ondan.

— Mason selâmı nasılmış ki?

— Eşzelâmınalekyüma demeyip de, başınızı biraz eğerek selâm vermek yok mu, işte bu mason selâmıdı.

Esas işin iççüzü, bendeniz her Türk ve Türk geneci gibi Atatürkü ziyade severim, seviyorum, seveceğim de... Ancak insanlık duygusu hiç olmıyan insanlar öyle büyük bir dâhiyi sevmezler. Mademki bende insanlık duygusu vardır. Öyleyse sevmeye ve övmeye mecburum.

Bana bütün sınıf, bir arkadaş müsteması darıyın. Yalnız darıyın da değil, imkân dahilinde olsa vücudumu hemen yerle bir edecekler:

Şeyh: Atamı seviyormuşsun.

— İmam-Hatip Okulunda Atatürkü seversin ha! Vay hâine vay! Atatürk diye sevdiğin adam bizim hilâfetimizi yıktı, İslâmın sembolü olan fesimizi yırttı. Onderlerimizi astırttı. Medreseleri kaldırdı. Hanımlarımızı kızlarımızı açtı. Bu milleti yaptığı yetmiyormuş gibi bir de Allahlık dâvasında bulundu. Her il ve ilçeye bir putunu yaptırttı». Ya milleti bu sefer de putuna taptırıyor.»

İşte Atatürk hakkındaki görüşleri mübarek ve ehli Cennet kişilerin... ehli Cennet kişiler Atatürkü seven bir edebiyat hocalarının evinin camını kırarak içeriye taşlar yağdırdılar. Bütün arzuları gazi olabilmek tabii...

Bana bir hâdise... Vallahi ağabey, bunların içinde yaşamak için yüreğin çatal çatal olması lâzımdır.

Hani siz bir makalenizin sonunda «Bu memlekette de bir gün sabah olurun» diyordunuz. Öyle sabahın olmasını beklemek de çok tahammül ister doğrusu... Ne çare bekliyeceğiz.

Ah ağabey, ah! Geçen gün sınıfa girdiğimde dona kaldım. Sıranın sıcaklığını duyan donmuş sıvılar misali, ağladım, ağladım, boşaldım.

Neden ağlamışsınım, sınıfta bulunan Atamın portresine hakaretler, tebeşir atmalar, insanlığa yakışmıyan hasılonalar ve... Şükâyet etmek istedim, şahit bulamam ki, üstelik bir de beni suçlu çıkartırlar.

Benimle aynı sırada oturan arkadaşıma da «Onunla konuşmıyacakım» diye şantaj yapmışlar. Arkadaş konuşmuş tabii... Şimdi zavallı arkadaşımla da kimsecikler konuşmuyor.

(Devamı 26. sayfada)

Mukaddesat Mikropları

Mehmet ALTUNKAYA

Mikrop, genel olarak; canlı organizmaları veya organik maddeleri sömürerek geçinen ve mikroskopla görülebilen bir hücreli canlılardır. Bugün insan vücudunu kemiren müthüm ve müthiş hastalıkların mikropları keşfedilmiş, onlara karşı yeni yeni ilâçlar imâl edilmek suretiyle de modern tedavi usulleri meydana çıkmıştır. En tehlikeli kanser, verem... gibi hastalıkların mikropları bir takım kimyevî ilâçlarla yok edilmektedir. Biz burada yalnız mukaddesatımızı yok etmeğe çalışan, maneviyatımızı kemiren mikroplardan bahsedeceğiz.

İçimizi, yani insanlık âlemini içten içe kemiren mel'un bir mikrop yığını vardır ki, onların yanında diğer mikroplar hiç kalır. Bu mikrop yığını her haliyle yukarıda işaret ettiğimiz mikroplara nazaran daha tehlikeli, aynı zamanda uzun bir maziye sahiptir. Bilhassa yirminci asrı bu korkunç mikroplar öyle istilâ etmiştir ki; tedavisi öyle dursun, teşhisi dahi gayri kabil bir mahiyet arzetmektedir. Onların başlıca düşmanı din ve mukaddes varlıklarımızdır. Vasiyet o kadar acıklıdır ki, hâl ve istikbalimiz günden güne tehlikelere hâmile kalmaktadır. İşte biz burada komünizm denen ve buna yardımcı olan böylece mukaddesatımıza saldıran mikroplardan bahsedeceğiz.

Din ve vatan aleyhinde, sinsi sinsi faaliyetlere geçen mikroplar, bütün insanlığı, bahusus Türk ve Müslümanları rencide etmekte ve onları bir takım uçurumlara sevketmeğe son derece gayret etmektedirler. Kafamız, ruhumuz, kalbimiz... bütün vücudumuz hastadır. Bu hastalıkların etmenlerine karşı bizim de bir faaliyete geçmemiz her halde yerinde olur. Yani o mikroplarla mücadele etmemiz lâzımdır. Nasıl mücadele?

Zaten sahih bir akideye sahip olanların asalet damarlarında, bu mikropların mahvına muktedir, iman ve insaniyet kanı dolaşmaktadır. Bizler, haktan hakikatten bahsedelim. Onların akibetlerinin karanlık olduğunu kendilerine anlatalım. Gerekirse isbat edelim. Böylece hem dinî, insanî ve millî vazifemizi yapmış, hem de hastalığımızın etmenlerini nisbeten temizlemiş oluruz.

Durumun bu kadar kötü, ümit kapılarının kapalı olması, bizleri hiç bir zaman yeise düşürmemelidir. Zira her şeye kâdir olan Allah, mikropları kırmağa bir vasıta olarak güneşi yaratmıştır. O, isterse güneşin şualarından öyle yakıcı varlıklar halketsin ki, mahut mikropları bir saniye bile sürdürmeden gebertir, mahveder. Her halde içimizdeki mikropların temizlenme çareleri en sonunda böyle olsa gerektir. Eğer insanoğlu sekâsını, kalbini sarfederek bu mikroplardan korunma çarelerini aramazsa, öyle bir günün tatlı bahar havasını teneffüs etmek mukadder olur.

Acaba arasak, tarasak bu mikroplara karşı bir tedbir alan, onların faaliyetine son verme gayesini güden bir ferd bulabilir miyiz? Maalesef bulamayız. Çünkü henüz olgunlaşmadığımız için hayır ve şer veren şeylerin neler olduğunu tefrikten aciz durumdayız. Bu da dinimize, mukaddesatımıza karşı lâkayd hareketimizden neş'et etmektedir. Eğer her «müslümanım» diyenler, sözlerinde sebat etse, hakikaten müslüman olmağa çalışsa, müslümanlığın prensiplerini benimsese, muhakkak ki o «mes'ul» mikroplar aramızda tezahür edemez. İşte sözünü özüne uydurmayan, müslümanlıktan nasibi olmayanlar, din ve mukaddesat için mikroptan başka ne olabilirler?.

Kıymetli genç kardeşlerim! Anlatmağa çalıştığım din, vatan ve her türlü mukaddesat mikroplarını yok etmeğe çalışmak, bizler için dinî, vatanî ve millî bir vazifedir. Zira; tevhid ilkine tevhidden haberi olmayanlara aşılamak, di-

(Devamı 25. sayfada)

Hadîsde Mü'minlerin Lideri

Ali TANTAVİ'den terceme:
Mevlüt CAVLAK

III

Bunların hepsiyle beraber çok sade bir hayat sürerdi. Bir defa hastalanmış, tahlil için idrarını doktora götürmüşlerdi. Onlarca, o günün teşhis şekliydi bu. Evet, bin iki yüz seneden daha fazla bir zaman önce, doktor: «Bu idrar katıksız kuru ekmek yiyen bir kimsenindir» dedi. Bunun üzerine durumu kendisine sorduklarında: «Doğrudur, ben yirmi senedir ekmeğimi katıksız yiyorum» diye cevap verdi (2). Ancak doktorun ısrarı üzerine bundan sonra ekmekle beraber bir parça da şeker yemeye başladı.

(2) Sofrasında 300 kişi bulunan insan.

Mütevazi idi. Her iyiliğe ilk defa koşardı. Bir defa birisi camiye kirli bir şey atmıştı. Hazreti Buharî bekledi bekledi bakta ki, o pisliği kimse gördüğü yok. Hemen kalktı pisliği aldı ve caminin dışına attı. Bir kere kendisini bir cariye kızdırmıştı. Cariye barışmayı da kabul etmeyince «Sen benimle barışmazsan da ben barışıyorum.» diyerek cariyeyi serbest bırakmış ve «Şimdi müsterihim» demişti.

Bir gün namaz kılarken bir arı kendisini defalarca sokmuştu. Namazı, bitirinceye kadar bırakmadı. Namazı îfadan sonra «Bakın bakayım, namazımda hangi şey beni acıtıyor.» buyurdu.

Ayni zamanda harpçi bir asker, bahadır bir okçu idi. Talebeleriyle beraber atış antremanlarında hiç hedef şaşmazdı.

Şimdi ilminden sorabilirsiniz.

Ezber ve te'lif hayatına 17 yaşında başladı. İlk defa büyük muhaddis Dahilî'den ders aldı.

Bir defasında Buharî kendisini dinliyor O da Süfyan'dan, Zübeyr'in babasından, İbrahim'den hadîs rivayet ediyordu.

Buharî: «Böyle şey olamaz. Zübeyr'in babası İbrahim'den rivayet etmemiştir».

— Oğul sen bunu nereden biliyorsun?

— Kitaba bakabilirsiniz.

Dahilî kitaba bir göz atmış bir de ne görsün, hakikat Buharî'nin dediği gibi. Dahilî talebesini sınamak için:

— Bunun doğrusu nasıldır?

— İbrahim'den Zübeyr rivayet etmiştir. Hz. Buharî bu sırada henüz onbir yaşında idi.

Hadis dinlemekle beraber ehl-i rey'in kitaplarını da okudu. Sonra ilim tahsili için seyahata çıktı. Buharî'nin yapmış olduğu seyahatler toplansa dünyayı iki defadan fazla dolaşırdı.

Zamanının kalbur üstü bütün âlimlerinden ders aldı. Kendilerinden ilim tahsil ettiği, hadis topladığı kişilerin sayısı dört bin kişiyi bulmaktadır. Tek bir hadis şerifi öğrenmek için seyahat ederdi. Zamanının bütün muhaddislerinin yanındaki hadislerin hepsini toplaması enteresan hatırlarındandır. O ilim için yaşıyor, gece gündüz ilim üzerinde düşünüyordu. Geceleyin kalkar, lâmbasını yakar, bir şeyler veya hadis mevzuunda bir şey öğrenir, sonra biraz uyur, hatırına yeni bir şey gelir (3), he-

(3) Alimin uykusu cahilin ibadetinden daha hayırlıdır. (Hadisi şerif).

men kalkardı. Hattâ bir gecede yirmiden fazla lâmba yakıp söndürdüğü olurdu. Asrının ülâması, O'nun hadis ilminde en büyük üstaz olduğunda kesin olarak ittifak ettiler. Kendi hocaları, kendisine başvuruyorlar, derlemiş oldukları eserlerini O'na soruyorlar, O'nun, eserlerine bakıp hatalarını düzeltmeleriyle iftihar ediyorlardı. Kendilerinden ahz-ı ulum etmiş bir kimseden ders almaktan utanmıyorlardı. Çünkü gayeleri gönül eğlendirmek, yahut bir takım dünyevî faydaları elde etmek için değil, münhasıran ilim tahsili idi.

Belki de bu büyük insanın bir milyon Hadis-i Şerif ezberlediğini duyduğunuz zaman: «Cenab-ı Peygamberin Hadis-i Şerifleri bu sayıya nasıl ulaşır?» diye düşünürsünüz.

Aziz okuyucular, bu hataya ilk defa asrının büyük alimlerinden Ahmet Emin düştü. Bu da O'nun hadiscilerin istılahını bilmemesindendir.

Hadisin Hz. Peygamberden rivayet edilen bir metni, bir de O'ndan bize intikal yolu olan senetleri vardır. Bazan tek metnin yirmi tane senedi olabilir. Ve böylece bu metin yirmi tane hadis olmuş olur. İşte bu sayı kabarıklığı buradan gelmektedir .

İşte size Hz. Buharî'nin hafıza kudreti hakkında bir fikir verebilecek pek enteresan bir hatırası:

Gençliğinde Bağdat'a gelmişti. Bazı muhaddisler O'nun ezber kabiliyetini yoklamak istemişler, ortaya 100 hadis-i şerif koyup metinlerini, senetlerine, senetlerini metinleriyle tamamen karıştırdılar. On tane talebe getirip, O'na sormak için karıştırdıkları hadis-i şeriflerden herbirine 10 ar tane hadis ezberlettiler. Meclis toplanınca birinin kalkıp ezberlediği 10 hadis-i serdediyor «Bunları tanıyor musun?» diyordu.

Sonra ikinci kalkıp aynen birincisinin yaptığı gibi ezberlemiş olduğu hadisleri O'na soruyor. Böylece yüz tane karışık hadis-i kendilerine arzettiler. Buharî her defasında «Onları böyle bilmiyorum» diyordu. Nihayet hepsi bitikten sonra kalkıp birincisinden başlayıp «Senin rivayet ettiğinin doğrusu şu» diye yüzünün de doğrusunu yanlışını bulup çıkardı.

Bu ezber hadiselerinin en acayibidir. Evet, doğru yüz hadis-i ezberlemek hayret verici bir şey değildir. Fakat acayip olan İbn-i Hacer'in de buyurduğu gibi yüz tane karışık hadis-i şerifi bir defa işitmekle ezberleyivermektir.

Telifine Mescid-i Nebi'de başlayıp 16 senede bitirdiği eserine 1761 hadis-i şerif koymuştur.

Kendisi Kuteybe tarafından 256 H. senesinin şeker bayramında fethedilen Semerkant'da (30 Ramazan 256 = 31 Ağustos 869) vefat etti. Cenab-ı Allah O'nu kendi rasülünün hadis-i şeriflerine yapmış olduğu hizmetten dolayı, ilmiyle amil alimlere vermiş olduğu mükâfatların en iyisiyle mükâfatlandırsın. AMİN !

Elîm Bir Ziya...

LÜTFİ İKİZ

«Alimin ölümü, âlemin ölümü gibidir.»

Kırşehir Müftî-i sabıkı, İrtifacı Mehmed Emin efendi Hak Teâlâ ve takaddes hazretlerinin rahmetine kavuşmuş... (انا لله وانا اليه راجعون) *Elîm bir ziyâ' daha, birer, birer gidiyorlar... ve artık yerlerini, doldurmak muhaldir... büyük bir hoşa ve fazilet nümunesi olan bu zat, ne konuşur, ne de yazdıklarını negredardı... buna rağmen, heyet üzerindeki çalışmaları, pek çok kimseler tarafından, bilinüyordu... Fatin hocanın müteaddid davetlerine icabet etmemiş, münzevi ve mükedder, Kırşehir toprağında bilerek ictiyerâ' unutulmuştu... terk terk eden bu zat, bütün bir ömür, kalb kırmamış, kimsenin, gıybetinde bulunmamış, ve sormadan söylememişti...*

Sarf ve nahivde asrın feridi olduğu gibi fıkıh ve feraizde, en müşkil meseleleri, diyanet işleri riyaseti müftülüğünde kendisine havale ederdi...

Kendileri pederinin arkadaşı olduğu gibi müderrisimdirde... hayatını tetkik ve tetebua vakf eden, nadirul emsal insanlardandı...

Kayseri medreselerinde tahsil ederken, ilmi heyete merak salmış, ve büyük bir heyetşinaslo, uzun müddet beraber çalışmıştır... o devirde dini evkafı sıhhatla tain eden, rubul mukantara, ve rubul ceyyib tahtaları, hem az bulunur, hem de layıkı ile kullanılanlar mahdut kimselere ihtisar ederdi...

Her ay bu tahtadan bir tane yapan ve bunu 1 altın liraya satan Mehmed emin efendi hayatını ve tahsilini mesaisiyle kazanmış, ve yüzlerce arkadaşına, ve meraklı müderrislere, hendese, heyet ve rubu tahtasını okutmuştur... bundan dolayı ismi irtifacı kalmıştır... telif ettiği risalelerden, hiç birisi neşr edilmemiştir... rüyetli kamerin tainı, meclisi itidalinin, sıhhatı, süreyya yıldızının vaziınde tekrürü, ve yaptığı irtifa tahtalarından elde kalanlar başlıca eserleri arasındadır... medrese tahsilinin bitmesinden sonra, Çiçekdağ (Mecidiye) de mahkeme azalığı yapmışsada, bu işden ayrılmış, kendi parası ile köyüne bir medrese açmış, ve yüzlerce talebe okutmuştur...

Kırşehir müftülüğünde geçirdiği uzun seneler, tefekkür, ölen müderrislerinin ve âlim arkadaşlarının, hatıralarını aralarında, Kur'an okumak, ve hatıraların ihyası için, düşünmek, ve ibadet ve taatla geçmiştir...

Nihayet arkadaşlarına ve hakkın rahmetine kavuştu, binlerce sualimiz ne yazık ki cevabsızdır... rubul mukantara ise ökesizdir... irtifa kavsi kimsesizdir... müslüman Türk milletine, Kırşehirlilere, ailesi efradına, talebelerine sabrı cemil ihsan eylemesini Allahu Teâladan niyaz eyleriz...

Nokta-i sukubden şakûli müri çekdi.
Kavsi irtifa üzre nuru aynını dökdü.
Rub'ul mukantarası arz-ı hanifide çöktü.
İrtifal cennet-i me'vayi bunda seçdi...

1378

HABERLER

MİLLİYETÇİ ÖĞRETMENLER BİRLİĞİ KURULDU

24 Ekim 1964 Cumartesi günü, şehrimizde de kurulan «Milliyetçi Öğretmenler Birliği»nin açılış töreni yapılmıştır. Başta resmî ve askeri erkân olmak üzere seçkin bir davetli kitlesinin iştirakiyle yapılan törenin ilk konuşmasını Birlik Başkanı Muhterem Hocamız Şakir Oba yapmıştır. Bundan sonra kürsüye gelen Konya Yüksek İslâm Enstitüsü öğretim üyelerinden ve Birliğin kurucularından Sayın Necati Çerçioğlu milliyetçilik konusunda veciz bir konuşma yapmış, milliyetçilikten ne anladıklarını izah etmiştir. Sayın İbrahim Özer ise, Konya Milliyetçi Öğretmenler Birliğinin niçin kurulduğu konusunda malûmat vermiştir. Selçuk Eğitim Enstitüsü öğretim üyelerinden Sayın Kemal Or ise, Birliğin yıllık çalışma programını açıklamış ve dinleyicileri bu konuda malûmat sahibi kılmıştır. Toplantının sonunda davetlilere pasta ve limonata ikram edilmiştir.

Konya Milliyetçi Öğretmenler Birliği tarafından yayınlanan bildiride kuruluş gayesi şu cümlelerle izah edilmektedir: «Konya ve Türk öğretmenleri kamu oyunun mesleki ve milli menfeatler yönünden, kurulması lüzumlu ve zaruri gördüğü Konya Milliyetçi Öğretmenler Birliği, meslektaşlarımızın ezici çoğunluğunu teşkil eden, öğretmenlik şeref ve değerlerine bağlı, milli menfeatlerimize ve Atatürk ilkeleri ile müsbet ilmin ışığı altında milli varlığımızı korumak ve toplumumuzu «muasır medeniyet seviyesinin üstüne» çıkarmak idealine sadık olan ve meycut derneklerle Federasyonun Türk öğretmenlerinin görüş, tutum ve menfeatlerini artık temsil edemediklerine ve edemiyeceklerine inanan, her kademedeki öğretmenlerimizin gerçek temsilcisi ve organı olarak, kurulmuş bulunmaktadır.» denilmektedir.

KONYA MÜFTÜSÜ

Bir önceki sayımızda, T.İmam-Hatip Okulu Mezunları Cemiyeti ile Hayrat Hademesi Cemiyeti tarafından müştereken yayınlanan ve Konya Müftüsü Tahsin Emiroğlu'nun kanunsuz icraatını umum-i efkâra açıklıyan bir bildiri yer almıştı. Yaptığı işleri hiç kimsenin duymadığını ve sezmediğini zanneden Tahsin Emiroğlu, Bildiride yer alan gerçekler karşısında şaşkına döndü. Büyük bir telâşa kapılarak dairesinin sırlarını güya ifşa edeni aramaya koyuldu. Ve maiyetinde çalışan insanları tehdit ederek bu sırları ifşa etmekle suçladı. Kendilerine kesin bir talimat vererek daireden kovulacaklarını bildirdi.

Ayrıca her iki dernek idare heyetinde bulunan ve müftülük kadrosunda vazifeli olan arkadaşları sıkı bir takibe koyuldu. Bazılarına camileri temiz değil gerekçesiyle ihtarlar verdi. Bazılarını da daireden kovdu. Hem de nasıl? Bu zamana kadar görülmemiş şekliyle.

Bunlardan Yüksek İslâm Enstitüsü 2. sınıf öğrencilerinden Kemal Yaman vazife almak için müftülüğe verdiği dilekçesinin muameleye konup konmadığını öğrenmek için Tahsin Emiroğluna müracaat eder. Müftü Emiroğlu'nun Kemal Yaman'a kızdığı her halinden belli. Haksızda değildi. Çünkü Kemal Yaman da kendisinin aleyhinde neşredilen bildirinin altına imza atmıştı. Emiroğlu eline geçen bu fırsatı kaçırmak istemiyor ve Kemal Yamanı daireden kovma yollarını düşünüyordu. Sahte gülüşleri bu fikrini gizlemeğe kâfi gelmiyordu.

Kemal Yaman, kendisine vazife verilip verilemiyeceğini öğrenmek istedi. Cevaben Emiroğlu: «Komisyon size vazife verlimesine taraftar değil. Çünkü siz bir camide müezzinsiniz.» dedi. Kemal Yaman'ın cevabı şu oldu: «Ben vazifeli olduğum için kendime bir imtiyaz tanınmasını da istemiyorum. Dilekçemi diğer müracaatlıların dilekçesi gibi sıraya koymanızı istiyorum. Zamanım gelince ben de vazife almış olayım. Üstelik Diyanetin de bana vazife verilmesi hususunda bir emirleri olduğunu hatırlatırım. Birkaç gün önce de vazife verilecekmiş gibi seçme imtihanına tarafımızdan kabul edilmiştim. Şimdi bu kanaat değişikliğinin neden ileri geldiğini anlıyamadım.» Emiroğlu bu haklı cevabı, cevabsız bırakmayı kendisine yedirememiş ve: «Sana vazife vermiyeceğiz!» demekle iktifa etti. Kemal Yaman'ın kasıtlı hareket edildiğini söylemesine sinirlenen Müftü büyük bir heybetle(!) koltuğundan fırlıyarak kendisinden vazife istiyen arkadaşı kapıya doğru iteledi ve bed bir çehre ile: «Si...Ol Eş...» dedi. Bu sözleri Kemal Yaman'dan başka o anda Müftülükte bulunan daha pek çok insan işitti ve yüzleri kızardı.

Tahsin Emiroğlu'nun o makamı terketmesini mantıkı ve zaruri kılan, resmî makamları harekete geçmiye mecbur kılan bundan daha tesirli bir olay olamaz. Emiroğlu, bu gayrı edebi hareketleriyle muarızlarına yardımcı oluyor. Sağ olsun.

AYDIN FİKİRLER KULÜBÜ

Şehrimiz Aydın Fikirler Kulübü, 31.10.1964 Cumartesi günü akşamı muhterem Valimiz Ömer Lütfi Hancıoğlu'nun yaptığı konuşma ile yeni yıl çalışmalarına başlamıştır. Muhterem Valimiz konuşmasında Kulübün çalışmaları üzerinde durmuş, bu konudaki temennilerini bildirmiş ve vilâyet olarak Kulübün çalışmalarında yardımcı olunacağını söylemiştir.

Valimizin zevkle dinlenen ve sık sık alkışlarla kesilen konuşmasından sonra, İmam-Hatip Okulu öğretmenlerinden Sayın Erdoğan Öztürk tarafından «Toplum Kalkınması ve Aydının Rolü» konusunda bir konferans verilmiştir.

Kulübün seri konferanslarının ikincisi 7.11.1964 Cumartesi akşamı Dil-Tarih-Coğrafya Fakültesi öğretim üyelerinden Sayın Prof. Necati Akder tarafından «İdeoloji Buhranı» konusunda verilmiştir.

Aydın Fikirler Kulübü muhterem Başkanı Feyzi Özçimi'nin konuşmasından anlaşıldığına göre, Kulüb ikinci yılına yüklü bir çalışma programı ile girmiştir. Aydın Fikirler Kulübüne yeni çalışmalarında başarılar dileriz.

YÜKSEK İSLÂM ENSTİTÜSÜ TALEBE CEMİYETİNİN FAALİYETLERİ

Konya Yüksek İslâm Enstitüsü Talebe Cemiyeti bazı vilâyet ve kazalara ekip halinde geziler tertip etmektedir. Bu cümleden olarak Kayseri, Akşehir, Çumra, Sarayönü'ne geziler tertip edilmiş, merkezi camilerde vaazlar edilmiş, hutbeler okunmuştur. Halk, bu gezilerde cemiyet mensuplarına büyük yakınlık göstermiş, yapılan dini konuşmalar alâka ile takip edilmiştir. Mecmuamızın diğer sayfalarında bu gezilerden biri ile ilgili bir röportaj bulacaksınız.

Talebe Cemiyeti 7.11.1964 Cumartesi günü saat 14.00 de Yüksek İslâm Enstitüsü Konferans salonunda «Talebe Cemiyetinin Çalışmaları Nasıl Olmalı ve Dayanağı Ne Olmalıdır?» konusunda bir açık oturum tertip etmiştir. Cemiyet Başkanı Halis Ayhan'ın idare ettiği açık oturuma A. Hamdi Savlu, H. İbrahim Sayar, Mustafa Ateş, Namık Çitçi ve İbrahim Aşkar katılmışlardır. Namık Çitçi açık oturuma talebe cemiyetini temsilen katılmış ve Enstitüye öğretim üyesi tayininde idarecilerin talebeleri ninnilerle uyutmakta olduklarını söylemiştir.

Ayrıca Talebe Cemiyeti tarafından 9.11.1964 Pazartesi akşamı bir de tanışma çayı verilmiş ve Enstitüye yeni giren öğrenciler diğerlerine tanıtılmıştır.

Talebe cemiyeti 24 Kasım tarihinde Konya Yüksek İslâm Enstitüsünün açılış seneyi devriyesini şanına yakışır bir şekilde kutlayabilmek için şimdiden hazırlıklara başlamış ve geniş bir çalışma programı tesbit edilmiştir. Bu gün de Alpaslan ve Romen Diyojen isimli piyes, Enstitüsü öğrencileri tarafından oynanacaktır.

HİLMİ ZİYA ÜLKEN KONFERANS VERECEK

Memnuniyetle haber aldığımıza göre İlâhiyat Fakültesi Profesörlerinden Sayın Hilmi Ziya Ülken Konya Yüksek İslâm Enstitüsü Talebe Cemiyetinin davetlisi olarak 22 Kasımda Enstitüde bir konferans verecektir.

KONGRE

T. İmam-Hatip Okulları Mezunları Cemiyetinin yıllık genel kurul toplantısı Aydın Fikirler Kulübü salonunda, Av. Kubilay İmer'in

(Devamı 27. sayfada)

MUKADDESAT MİKROPLARI

(Başlarafı 21. sayfada)

ni, insanı ve milli vazifelerimizi onlara bildirmek, yolunu şaşıranları irşad etmek bize düşen bir vazifedir, kanaatindeyim. Bununla beraber, mikropların ortadan kalkması, müslümanların huzura, refaha kavuşması da ayrıca bizim için bir bahtiyarlık değil mi ki?

Evet mukaddesatımıza tecavüz eden mikropların adedi hayli kabarmıştır. Zira onları imhaya çalışanımız, yok denecek kadar azdır. Bizim bu tekâsülümüz, onların üremesine hizmet ediyor. Mukaddesat mefhumunu iyice idrak etmek; onu yok etmeğe çalışan mikroplarla gereken mücadeleyi yapmaktır.

Aziz kardeşim! bugün üreyen mikroplar belki sana diş geçiremiyor, seni biraz daha kuvvetli buluyor. Bundan iğfale kapılıp da mücadelenden, gereken tedbiri almaktan geri durma! Zira bu gün sana müesair olamıyan o mikrop, yarın senin mâsum evlâdının şeklî zafiyetinden istifade ederek onları hastalatacak, onların manevî hayatlarına son verecek. Bunu böyle bil ve ona göre tedbiri vaktinde al.

Aziz kardeşim! Evladına gayri ahlâkî konuları ihtiva eden dergi, gazete ve mecmuayı okutma. Çocuklarımızın birer şobanı olduğumuzu unutmayalım. Onların ayağına batan dikenden, onların kafasının, kalbinin yaralanmasından bizler mes'ulüz. Onların iyi olmasından gelen şan, şeref bize ait olduğu gibi, onların mukaddesat mikropları tarafından zehirlenmeleri, hastalanmaları, böylece vatanî ve dinî duygularından fedakârlık yapmalarından hasıl olacak zararların hepsi yine bize aittir. Bunu gözönüne getirelim de nasıl hareket etmemiz lâzımsa öylece hareket edelim. Mukaddesat düşmanları karşısında mağlûp değil, galip olalım. Vatan ve milletimizi onların tecavüzünden koruyalım.

Korkma! sana bu bapta kuvveti, damarlarında dolaşan asıl Türk kanı, kalbindeki iman güneşi, gönlündeki vatan ve millet aşkı verecektir. İman, ahlâk, vatan sevgisi; vatanî ve millî konularda tevhid, birleşme bize kuvvet olarak yeter. Yeterki bizler bu mukaddes mefhumların kadir ve kıymetini takdir edelim, onların sonsuz manevî kuvvetlerinden istifadeye çalışalım!.

MEVLÂNA'DAN ERCİYEŞ'E

(Baştarafı 15. sayfada)

Ve...

Konferansı şu cümlelerle bitirmiştir: «Siz istediğiniz kadar bu asil milleti parça, parça edip yutma, Sosyalizm perdesi altında Moskovaya peşkeş çekme gayreti ve nankörlüğü içinde bulunun... Türk Milleti bir bütün olarak ordusuyla, gençliği ve parlamentosuyla dimdik ayakta duracak... Var olduğu müddetçe Müslüman kalacak... Ve komünizme de düşman olacaktır...»

İki saata yakın devam eden konferans bitti. Sonsuz... Dakikalarca süren tezahürat... Dinleyici, salondan ayrılmak istemiyordu. Konferanın dikkatle takip eden müşfik, muhaddesatçı ve milliyetçi Kayseriye hitabının daha bir şeyler istedikleri bakışlarından belli idi.

Misafir kaldığımız yerde, henüz yapılmakta olan kardeş enstitüyü gezmeyi düşünüyorduk. «Çok uzak... yaya gidemeyiz» gibi mütalealar yürütülürken bir de baktık yine sayın Çorakçı hocamız: — Arkadaşlar otobüs hazır. Buyurun Enstitüyü gezmeye gidelim. Evet... En son model bir jet otobüsü kapının önünde bizi bekliyor. Şimdi Enstitüdeyiz. Şehre hakim bir mevki. Doğuda yemyeşil Talas... Batıda koca şehir. Güneyde ise sevgilim, yüksek Erciyes... Sitenin sıfır tedrisat binası tamamlanmak üzere, üç kat. İçine girdiğimizde tüylerimiz ürperdi. Allahım, ne haşmet... Binanın iki girişi mevcut: I — Enstitü personeli için bir portal. II — Talebe için ona eş bir portal. Birinci katta Dogent odaları, vestiyer ve sınıflar. İkinci kat-ta Profesör odaları ve sınıflar. Şimdi üçüncü kata çıkıyoruz. Çorakçı hocamız: — Şimdi Erciyesi seyretmeye çıkıyoruz.» dedi. Hakikaten Erciyes'in en güzel görünüşü... Üçüncü kat eksersizle sınıflardan müteşekkil. Sitenin planını izah ediyordu Çorakçı; Site on ayrı binadan müteşekkil: Tedrisat binası, kütüphane, cami, matbaa, konferans salonu, spor tesisatı, yurtlar ve öğretim üyesi lojmanları ile bir de oto park. Site, 135.000 M² arsa üzerine yirmi milyona mal olacakmış.

Cami: gayet büyük, iki minareli ve minareler iki şerefeli. Şerefelere asansörle çıkılacak.

Matbaa: en son tezsilere malik hem yeni, hem de eski harflerle baskı yapacak.

Yurtlar: bir kısmı; bir talebenin, yatak odası, misafir kabul etme odası, banyosu, dere çalışma odası ve tuvaleti şahsına aittir. Buralar ihtisas sınıfları içindir. Bir kısmı da — daha büyük yurtlar — dört talebenin gahalarına verilecektir.

Kıymetli okuyucularım, Kayseri Y. İ. Enstitüsü tek kelimeyle; muazzam... Bir abide, çok büyük bir site... Allah muvaffak eylesin. Amin...

Daha sonra şehrin tarihi anıtlarını gezip meomuamızın abone kaydına başlamıştık. Bu arada Sanayi bölgesinde «Ulubaş» düdüklü tencereleri imal müessesesine vardık. Kaliteli ve çok şarıl düdüklü tencereler yapılıyor. Kayseriden 180 abone kaydettik. Aziz Mukaddesatçı ve Milliyetçiler... Her vilâyette bir bu kadar abonemiz olsa bu dâva öksüz kalmaz.

Cumartesi akşamı.

Türkiye Milliyetçiler Birliği Kayseri şubesinin davet etmiş olduğu başta kıymetli şair Arif Nihat Asya, Dr. Hikmet Tanyu, Zeki Sofuoğlu, Aclan Sağlam, Refet Körüklü ve genç şair Av. Yavuz Bülent Bakiler topluluğunu dinliyoruz. Hikmet Tanyu, Zeki Sofuoğlu ve Aclan Sağlam birer konuşma yaptıktan sonra Refet Körüklü şiirler okudu. Şimdi Arif Nihat Asya mikrofon başında. Salon büyük sükûnetle okunan şiirleri dinliyor... Beş kadar şiir okuduktan sonra mikrofondan ayrılmak istiyen ihtiyar fakat genç ruhlu şair ikişer şiir okumak üzere üç defa daha mikrofona getirildi.

Yavuz Bülent Bakiler... genç, kaytan bıyıklı çağız delikanlı,.. Şiirler okudu. Günlük meseleler üzerinde uzun, uzun konuştu.. Fatihin destanını yazan genç şair «Dolaşıyorum Yeryüzünü» temli şiirini okumakla kuzey ve şark düşmanlarımıza çok güzel cevap verdi... Saat 19 da başlayan program saat 23.30 a kadar heyecanla devam etti...

Pazar sabahı...

Kayserinin ve aziz Kayserililere şükranlarımızı bildirerek elveda edip Konyaya mütevecchen yola koyulduk.

Elveda koca şehir...

Elveda Erciyes...

KAYBETTİĞİMİZ RUH

(Baştarafı 18. sayfada)

Onun için, muhterem müslümanlar, mukaddes dinimizi yatıp kalkmak şeklindeki bazı maddi kalıplar çerçevesinde anlamıyalım ve onu camilerimizin içine hapsetmiyelim. Emirlerinin ve tavsiyelerinin derinliklerine inerek hayatımızın gayesi ve yaşantısı haline getirelim. Ve bilelim ki, müslüman, yatıp kalkmakla namaz kıldığını zanneden, ve fakat hayatta olmadık rezillikleri ve dolandırıcılıkları yapan bir insan değildir. Müslüman, konuşmasın, yürümesi, görüşmesi, alışverişi, muamelesi hülâsa her şeyi ile insanlığın hizmetinde olan ve bütün insanlığın ıstırabını kendi ıstırabı imiş gibi benimseyen bir ruh yüksekliğine ve asâletine sahip olan ideal bir insandır.

Bize bizim ve bütün insanlığın buhran ve ıstırabını bu tip insanlar yani gerçek müslüman ve onların zihniyeleri yani İslâmiyet yok edecek ve gerçek huzur ve istikbali bize ancak onlar temin edeceklerdir.

Aksi takdirde, hayat, mânasız bir mücadeleden, ruhsuz bir yaşayıştan ileriye gitmiyecektir.

OSMAN GÖKÜN CUMHURİYET GAZETESİNDE NEŞREDİLEN MEKTUBU

(Baştarafı 21. sayfada)

Üstelik oturduğumuz sırayı durmadan kirletiyorlar.

Bir sabır, iki sabır, en son idareye bildirdik. Bize ilâç olarak gene sabrı tavsiye ettiler.

Yalnız talebe arkadaşlar olsa kusurlarına bakılmaz. Arkadaşlar müridândandır yanî büyük şeyhleri var işin içinde...

Eeee... Âşıbey sizde mi sabır tavsiye edeceksiniz?»

İşte böyle... Mektubu okuyun, okuyun dünün. Eğer bu hikâye bir tek mektupla kalsa doğruluğundan da şüphe edebilirdik. Ama dediller o kadar çok ki, ve o kadar aynı noktada buluşuyorlar ki doğruluğuna yüzde kırkbeş yüz inanıyoruz.

OKUYUCULARLA BAŞBAŞA

Sayın Rıdvan Nizamoğlu - Adapazarı — Mecmuamıza yeni aboneler kazandıran mektubunuzu ve neşredilmesi isteği ile gönderdiğiniz şiirlerinizi aldık. «Her an karşıyız» «Heder mi oldu» başlıklı şiirlerinizi kısmen seçilişi yönlerden çok güzel. Şiir yazma tekniğine vukufiyetiniz gözden kaçmıyor. Bu konu da yapacağınız deneme çalışmaları sizi şiir yazma konusunda başarıya götürecektir. Başarı dileklerimizle yeni şiirlerinizi bekleriz...

Sayın Şuban Yavuz - Ankara — Sizin gibi genç kardeşlerimizin çalışmalarımızı alâka ile takip etmeleri bizleri sevindiriyor. Pek çok okuyucumuzun ve sizin mektubunuzdaki samimi ifade istikbale güvenle bakmamıza yardımcı oluyor. Ekim ayında mecmuamız imtihanlar sebebiyle çıkmadı. Diğer abonelerimize de sık sık hatırlattığımız gibi elimize ulaşmayan sayıları bildirdiğiniz takdirde derhal gönderilir. Abone bedelini mecmuada bildirilen adrese gönderirsiniz. Alâkanıza teşekkür eder bağlılıklarımızı arz ederiz.

Sayın A. Rıza Demircan - İstanbul — Mecmuamızın satışında sağladığınız kolaylık bizleri memnun etti. Takdir edersiniz ki maddiyat olmadan bir neşir organının yaşamasına imkân yoktur. Bu sebeple satılan mecmuanın bedellerini hemen göndermeniz bizi daha çok memnun etmiş olursunuz. Selâmlar...

Sayın Fehmi Öncü - Diyarbakır — İyi dileklerinize aynı sıcaklıkla mukabele ederiz. Mektubunuzda gelmediğini bildirdiğiniz Haziran, Temmuz aylarında mecmuamız bazı mecburi sebeplerle çıkmamıştır. Elinizdeki sayıları kendisi ederseniz sayı olarak bir atlama olmadığını göreceksiniz. Başarı dileklerinize teşekkür eder, selâmlarımızı sunarız.

Sayın Celâl Zengin - Tokat — İsteğiniz üzerine aboneniz kesildi. Yalnız gönderdiğiniz paranın karşılığı olarak 44. sayıya kadar aboneniz devam edecektir. Bu sayıların kabülünü rica eder, abonenizin devam etmesini de arzu ettiğimizi hatırlatırız. Selâmlar...

Sayın Süleyman Yılmaz - Antalya — Mecmuamız hakkındaki fikirlerinizi açıkça bildirmeniz bizi sevindirdi. Son sayılarımızda arzu ettiğiniz değişiklığın yapıldığı, kapağa daha cazip bir şekil verilmeye çalışıldığı ve bunda kısmen de olsa muvaffak olunduğu görünüşten kaçınmıyoruz. Daha güzel bir mecmua çıkarmak emelimizdir. Sizlerinde gayreti ve Allahın yardımıyla inşallah muvaffak olacağız. Gönderdiğiniz abone kaydedildi. Selâmlar...

Sayın Mehmet Yeşil - Diyarbakır — Oku'nun abonleri arasına siz de katıldınız. Bu zamana kadar çıkan sayılarımızdan 4, 5, 6, 7. sayılarımız hariç diğerleri mevcut. Arzu ettiğiniz takdirde derhal gönderilir. Ayrıca bazı sayılarımızın mevcudu çok az kalmıştır. Alâkanıza teşekkür eder, başarılar dileriz.

Sayın Mehmet Yoldaş - Eskişehir — Hakkı heyecanınızı bize ulaştıran mektubunuzu ve şiirlerinizden yazdığınız şiirinizi aldık. Son günlerde sanat kisvesi altında oynanmak istenen oyunlar karşısında gösterdiğiniz asâlete tepki takdire ve tebrike şayan. Yalnız şiirinizde geçen bazı kelimeler manzumenizin mecmuamıza alınmasına mani olmuştur. Yeni denemelerinizi bekler başarılar dileriz.

Sayın Hasan Okan - Manisa — Uzun zamandanberi mektuplarınızdan ve yazılarınızdan uzak kaldık. Alâkanızın devamlı olması şayanı arzudur. Fikih Usûlü isimli kitaptan bir adet adresinize postalandı. Selâmlar...

HABERLER

(Baştarafı 25. sayfada)

başkanlığında yapılmıştır. Gündem gereğince faaliyet raporu okunmuştur. Faaliyet raporundan mecmuamızla ilgili iki maddeyi aynen alıyoruz :

1 — Mecmuanın abone işlerine büyük bir hız verilmiş ve abone miktarı 2450 den 3527 e çıkarılmıştır.

2 — Mecmuamız 33. sayıya kadar 4.000 adet basılmakta iken 33. sayıdan itibaren 5.000 adet basılmaya başlanmıştır. 39. sayıda ihtiyaca cevap vermediğinden 40. sayı 6.000 adet bastırılmaktadır.

Bundan sonra seçimlere geçilmiş ve aşağıda isimleri bulunan arkadaşlar idare heyetine seçilmişlerdir: Halil Güler, Mustafa Ateş, Süleyman Özkafa, Hasan Bağcı, Namik Çiftçi, Kemal Yaman, Hasan Buz, Naci Arıcı, Muammer Tan, Ali Güneş, Mevlit Cavlak.

TAVZİH

Cemiyetimiz ve Hademe-i Hayrat derneğine müşterekeen neşredilen müftülükle ilgili Bildiride ismi geçen Ali Vural arkadaşımızın vazife alışında herhangi bir kanunsuz muamelenin cereyan etmediği anlaşılmıştır. Sayın arkadaşımızdan özür diler, durumu tavzih ederiz.

İslâmın İlk Emri
O K U

Sahibi :
Türkiye İmam-Hatip Okulları Mezunları Cemiyeti adına
Mustafa ATEŞ

Yazı İşleri Müdürü :
Süleyman ÖZKAFA

İdarehane :
Çıkrıkçılar Cad. Saray Çarşısı bitişiği: Kat 3 — KONYA
Muhabere Adresi : P.K. 105 — KONYA

Abone şartları : Yıllık : 11 TL. altı aylık : 5,5 TL.
Me'haz gösterilmeden yazılarımız iktibas edilemez, gönderilen yazılar basılsın - basılmasın iade edilmez.

Ahmed Said Matbaası — İSTANBUL

Basıldığı Tarih: 20.11.1964

MÜHÜR

Kapıda bir top kilid ve duvarda bir örümcek
Ve haremi namusta gezer gibi bir böcek
Son eşyaya son mührü basıyor salyasından

Zerre hicab vermedi işlediği cinayet
Kımıldadı yerinden menhus böcek nihayet
İnce bir toz bulutu yükseldi arkasından

Ardında kaldı her şey bir tozlu pencerenin
Benim göz nurum kardeş, ve senin alın terin
Şimdi aynı izbenin sefil karanlığında

Hangi köşeye baksan bir yağmanın izi var
Bilseki şu sinekler burada bir zamanlar
Bin pervane dönerdi bir mumun ışığında

Geçit vermiyor göze katran boyalı camlar
Kırılası ellerin kırdığı şu şamdanlar
Işık tutmuşdu Nurdan fecrine kaç gecenin

Sabrı bilmese insan adım başına cinnet
İçin için ağlıyan kubbedeki metanet
O bitmeyen çilenden yadigar kalmış senin

Varsın hicab etmesin cürmünden menhus böcek
Sen ey şimdi kubbenin tek sahibi örümcek
Sabrınca ör ağını başla kaldığın yerden.

CAHİT AYDOĞAN

FİATI : 1 LİRA

İslâmın İlk Emri

Oku

Dinî
İctimaî
Edebî
Aylık Mecmua

YIL : 4 Aralık 1964 SAYI : 41

İÇİNDEKİLER

- Hâdiseler — Düşünceler
- Peygamberimizin diliyle Mi'raç
- İstikbâl İslâmındır — **Mustafa ATEŞ**
- Hadiste İç Tenkidi — **Hayreddin KARAMAN**
- Passif Mukavemet — **Kemal KUŞCU**
- Kilit — **Ömer OKÇU**
- Düşünmekte Olan Adam — **Hüsnü DİKEÇLİGİL**
- Yavuz Sultan Selim'in Büyüklüğü — **Veli ERTAN**
- Münkirin Çürüyüşü — **Süleyman ÖZKAFA**
- Mesnevî Semâsında Bir Gezinti — **Arif ETİK**
- Lüks - İsraf ve Sefalet — **Semâhaddin CEM**
- Hazreti Muhammed (s.a.) — **Orhan BALCI**
- İslâm Dininde Niyyet — **Hüseyin KÜÇÜKKALAY**
- Konya Âlimlerinden İkisi — **Mustafa BARÇIN**
- Mü'minin Son Yeri — **Mehmet ÖZCAN**
- Çakalın Allah Korkusu Anlayışı — **M. Zeynel TİMUR**
- Sosyalistlerin Yırtılan Maskeleri — **Muammer TAN**
- Mevlâna Niçin Sevilir — **Yusuf DERİN**
- Hayat ve Memat Fitnesi — **A. Riza NALÇACI**
- Kadın Sır Tutmalı — **Mehmet ALTUNKAYA**
- Kız oğlan kız mı? Oğlan kız mı? — **Mihriddin CANAN**
- Şiirler
- Okuyucularla Başbaşa

HÂDİSELER - DUŞÜNCELER

Birçok Peygamberin hayatında «Seyr-i Melekut» denilen esrarlı âleme kanat açma hâdisesi vardır. Önceki peygamberlerin hitap ettiği topluluk nasıl ibtidaî ise ve bu peygamberlerin irşadı ile insanlık nasıl yükselmişse bu peygamberlerin madde ötesi hayatlarında da temsil ettikleri çağların ve ümmetlerin idrâkına göre mertebe ve derecelerle mi'raclar vardır. Fakat Peygamberimizin mi'racı ise temsil ettiği ümmetin ve bu ümmetin yaşayacağı çağların idrak seviyesinin çok, çok üstünde bir yüksekliş ve yüceliştir. Esasen Peygamberan-ı izamın hayatında kendi mertebelerine göre vuku' bulan mi'rac hâdisesi idrak ve gurumunun üstünde, zaman ve mekân kayıtlarından uzak, duygu ve mülâhazirimin dışında, hiçleri ta'lil eden esrarlı bir vak'adır. İsrâ ve Mi'rac hakkında kim ne derse desin, O'ndan başkasının söylediklerı hep görülmeyen rü'yayî tâbir edenlerin durumundan öteye geçemez; Akîl melekelerimiz ne ölçüde inkişaf ederse etsin bu hâdisenin etrafındaki esrarengiz mânayı kucaklayamaz. Bunun içindir ki akıl ve felsefe yoluyla İsra ve Mi'racı anlamak istiyenler, onu küçük havsalalarına sığdıramadıklarından sapatmışlar ve Ebu Cehillerin safında yer almışlardır. Fakat Kur'anın meşalesi altında toplanan Muvahhitler de Hz. Ebu Bekir'in saflarında yer alarak öyleye demektedirler:

İçimizdeki esrarengiz kuvvet, nasıl bizim maddî vücudumuza hâkimse Peygamberlerin ruhu-i A'zam da Allah'ın emrile cihana hâkimdir. Ruhanî cihanın kanunları, maddî cihanın kanunlarını teshir ettiğinden RUH-I A'ZAM, arzdan semaya bir lâhzada yükselir, bir darbe ile denizleri ayırır, bir işaretle kameri ikiye böler, büyük cemaatleri bir kaç lokma ile doyurur, parmaklarından sular akıtır, bir nefeste orduları tar ü mâr eder. Elhasıl, dağlara, taşlara, sulara, karalara, dirilere ölülere sözünü dinletir.* Sözü uzatmıyalım, diğer sütunlarda Mi'racı Peygamberimizin kendi mübarek dilinden takip edelim.

♣

Damarlarında kan yerine yüksek tevettürlü aşk cereyanları taşıyan büyük Mevlâna, Tasavvuf âleminin mâna anahtarını hâlâ elinde tutmaktadır. O'nun sahîl tanımaz aşk ummanı, İslâm tasavvufunun enginliğine yüce bir şahittir. O'ndan evvel ve O'ndan sonra Ümmetin içinde bu Büyük Hakikatı — Beşeri maşuk-ı İlâhî olduğu hakikatı — kimse bu vuzuha erdirememiş ve bu cesareti gösterememiş. O, denizi hem de müntehası olmayan aşk ve vecd denizini kadehe sığdırmasını bildi. Âşıktı, ma'şuka erdi; ma'şuktu, âşıka teslim oldu. O, kendisini yakıp yandıran Şems'den bir kıvılcım aldı, fakat sonra Şemsi de yaktı, Kameri de. Böylekeen bütün zaman bu makama, kendi benliğindeki bir isti'dat ile ulaştığını söylemedi. Mustafa (s.a.v.) nın huzurunda akl kurban ederek menzil menzil yol aldı. Kur'anın kulu ve bendesi oldu, O'nun esrarıyla kalbi şahrem şahrem yardı. Aşkını ve cezbesini bu iki kaynaktan aldığını söyledi. (ENE) sine bir şey hırakmadı. O'nun için bu eski evde yeni bir konuk oldu ve bir cadde ufûl etti. Mâdemin hânesinden tutulmadı, fakat mânaya esir oldu. Bu esaret içindedir ki hürriyetin, Allah'a teslim olma hürriyetinin anlatılmaz zevkini duydu.

Böylesine hür, böylesine esir olan bu ruhu, bazı çevrelerde bu şehrin turizmi için Kubbe-i Hadrada mahbus sayanlar vardır. Bu şehrin hattâ Türkiyenin turizm dâvasında Rûmiyi istismar, O'nun taşıdığı asalet yanında ne kadar cücedir. Esasen ihtifallerin de Onu, hep bu yönden ele aldıkları dikkatten kaçmamaktadır. Halbuki O, bunların akıl almaz mıkyaslarla ötesinde bir dünya kurmuş, şuurunun feyzinden yeryüzünün her inch'i emsiz insanları kendi dünyasına çağırmakta ve çağlıyan feyzinden susuzları kandırmak istemektedir. Fakat bu kaynağa, iman ve amel gibi iki sahilli bir berzahtan geçileceğini unutmamak lâzımdır. Bu kaynağın bundan bulunan Mevlâna değil, Mevlânanın da kaînatın da muktedâbihi olan Hz. Muhammed Mustafa (s.a.v.) dır. Bu aşk ummanının başında O'nu değil de Hz. Mevlânayı görmek bir galat-ı rü'yetten hem de kastlı bir yanlış görüşten başka bir şey değildir. Hz. Mevlâna yedi asır önce bulunduğu makama iman ve ittika ile yükseldiğini söylerken bugün O'nun telâlîğını yapanlar, O'na, bir takım tasvirlerle ifadelerle peygamberlik payesi vermek isteirler. «Büyükler Büyüğü, Yüceler Yücesi» gibi koca koca lâflar, ne maksatla söylenirse söylensin her türlü ihtiramın hududu aşmakta, İslâm i'tidalinin duvarlarını zorlamaktadır. Zaten her türlü fikrî sapıklık böyle bir ilk sebepten doğmuş ve başlayanların güzel niyetleri ağır mes'uliyetler doğurmuştur. İslâmda herkesin bir yeri, her kıymetin bir ölçüsü vardır. Bu kamil nizam, her şeye kendi kıymet hükmünü verdiği için kâmil olmuştur.

Mevlâna bir insandır. Hem Ârif insan. Bu ölçünün altında veya üstünde O'na bir paye vermek O'na gadretmek olur. O'nun muazzez ruhu bu ölçüsüz hareketlerden münezzehtir. Muhibban-ı Mevlâna ölçüyü taşırarak O'nun ruhunu rencide etmeketdirler.

İslâmın İlk Emri
O K U

İslâmın İlk Emri

OKU

NAMAZ MÜ'MİNİN Mİ'RACIDIR.

Hadis-i Şerif

«Kulunu geceleyin Mescid-i Haramdan alarak âyetlerimizi göstermek için civarını mubarek kıldığımız Mescid-i Aksaya götüren Allahın şânı münezzehtir. İşiten ve gören O'dur.»

El-Isra' Sûresi, âyet: 1.

Sayı: 41 ★ Cilt : 4 ★ Dinî, İçtimaî, Edebî Aylık Mecmua ★ Yıl : 4 ★ Aralık 1964

Peygamberimizin Diliyle Mi'raç

Malik bin Sa'aza radiyallahü anhümadan rivayete göre Nebi Sallallahü Aleyhi Vesellem İsra ve seyahat ettirildiği gece (nin esrarın) dan ashabına haber verip buyurmuştur ki: Bir kere ben Hatimde yatmış (uyurla uşanık arası) bulunuyordum. — Bir çok rivayet tariklerinde ravi Katade Hatım yerinde Hicir rivayet etmiştir.— (1) Bu sırada bana gelen Cibril geldi de (çöşümü) yardı. — Ravi Katade Enes bin Malik'ine: «Şuradan şuraya kadar yardı» dediğini işittim, demiştir ki ravi bu işaret olunan mahallin boğaz çukurundan kıl bittiği yere kadar yanı ön ma-hallı olduğunu bildirmiştir— ve kalbimi çıkardı. Sonra içi iman (ve hikmet) dolu bir tas getirildi. Kalbim de (zemzem suyile) yıkandıkten sonra içine iman (ve hikmet) dolduruldu. Sonra eski haline iade olundu. Daha sonra katırdan küçük ve merkepden büyük beyaz bir binit getirildi. — Ravi (Enes bin Malik):- «Bunun adı Buraktır ki O, adımın güzünün irişebildiği yerin müntehasına atardı.» demiştir: — Ben bunun üzerine bindirildim. Cibril de benimle yollandı, bana refakat etti.

(Sonra ben Cibril ile beraber Beyt-i Makdis'e vardım. Kıbrıs kıldım. Bütün Peygamberler de benimle kıldılar. Sonra ilî makamlara çıkılacak bir mi'rac, bir merdiven kuruldu (2). Buna Cibril ile bindirildim ve onunla beraber yükseldim.) (3) Nihayet dünya semasına vardı. Cibril gök kapısını çaldı. (Hazin bekçi melek tarafından):

— Kim o? denildi. Cibril:

— Cibrilim! dedi. (Hazin tarafından) :

— Muhammed! diye cevap verdi. (Hazin tarafından) :

— Ya'ni Ona vahiy ve mi'raç gönderildi mi? denildi. Cibril:

— Evet gönderildi! dedi.

— Merhaba gelen zata! Ba gelen kişi ne güzel yolcu, denildi. Ve hemen gök kapısı açıldı. Ben ikinci semaya varınca orada Yahya ve İsa (Peygamberler) ile karşılaştım. Yahya ile İsa teyze oğullarıdır (5). Cibril bana :

— Bu gördüklerin Yahya ile İsadır; bunlara selâm ver! dedi. Ben de onlara selâm verdim. Onlar da selâmıma mukabele ettiler. Sonra:

— Merhaba hayırlı kardeş, salih peygamber! dediler.

(Devamı 5. sayfada)

(1) Bir çok yerlerde işaret edildiği veçhile Hatım ile Hicir tâbirlerinin medlûlu birdir; Her ikisi Ka'beden ifraz olunan ve etrafı alçak bir duvarla muhat olan bir mahâlin adıdır. Kureyş eşrafı ve gençleri burada yatarlardı. Bu iki ismin medlûlu bir olduğundan Ravi Katâde Enes b. Malikden kâh Hatım kâh Hicir diye rivayet etmiştir.

(2) «Buna Cibril ile bindirildim» tâbirine göre bu, bildiğimiz merdiven değil, asansör gibi bir inkâl vasıtası olacak gibidir.

(3) Kâvi içinde gösterdiğimiz bu ziyade Beyhakî'nin delâilindeki uzun bir rivayet tarikinden alınmıştır.

(4) Hadisin diğer rivayetlerdeki tafsiline göre bu ikinci ve diğer semâ tabakalarına Mi'raç merdiveni ile değil Cibrilin kanadiyle yükselmiştir.

(5) Yahya ile İsa peygamberlerin teyzesade olmaları şu cihetledir: Yahya peygamberin anası İşa binti Fakur. Hz. Meryemin anası Hanne binti Faküz ile kardeştir. İki hemşiredir. Bunlardan Hanne'yi İmran bin Masan tezevvüç etti. İşai da Zekeriyya tezevvüç eyledi. İşa', Yahyayı; Hanne de Meryemi doğurdu. İşa' Meryemin Hanne de Yahya'nın teyzesi oldu. Ve bu suretle iki teyzesade oldular. Bir cihet bilhassa kayda şayandır ki, bu arada adı geçen İmran, Musâ Peygamberin babası İmran değildir. Çünkü; bu iki İmran arasında tarihlerin beyanına göre 1800 sene gibi büyük bir fark vardır.

Tefsir Köşesi:

İstikbâl İslâmındır

Mustafa ATEŞ

Bir din, müntesiblerine atiyi kucaklama cehdini verebildiği kadar payidar ve zindedir. Kur'an hükümranlığı esasına dayanan İslâm dini ve onun pürsümez emirleri, müslümanlara, ama imandığı dâvanın serdengeçtisi olan gerçek müslümanlara bu kırılmaz cehdi her devirde verebilmiştir.

Bugün müslüman milletlerin bazı sahalarda geri kalışının sebeplerini dine yüklemek istiyenler, O'nun ne taze bir kuvvet taşıdığını, ne fünûnkâr bir te'sire malik olduğunu bilmeyenlerdir. O'nu, bir turistin, Süleymaniyeyi dış hatları ile görmeğe çalıştığı gibi görmek ve göstermek istiyenler, O'nun ruhuna inmekten, O ruhi kaynaktan asırlarca milletlere hayat iksiri verdiğini anlamaktan mazlûz bir ruh haletine düşenlerdir. Halbuki O'nun taşıdığı mânada; nefes nefes zamanın ötesine nefhettiği ruhta ebediyete kadar iklimlerin ve insanların hasretini çektiği her şey var. Dünle, bugünle, yarınla mukayyet olmayan zamanın nabzında çarpan kuvvet O'dur. Bunun içindir ki İstikbâl Dinindir» islâmındır, diyoruz. Bu mutlu müjdeyi bize veren, akli tefekkürün ilerliye ilerliye enginliğini kavrayamadığı ve kavrayamıyacağı Kur'an-ı Kerimdir. İşte ayet-i celile:

قل كونكم أرضهم وديارهم وأموالهم وأرضاً لم تطؤها وكان الله على كل شيء قديرا

Allah, onların topraklarını ve yurtlarını ve mallarını size mîras kıldı. Bir de bir toprak ki daha ona ayak basmadınız. Ve Allah, herşeye kadirdir. Eğer Kur'an-ı Kerim'in bu va'di olmamış olsaydı, dini, henüz maşeri vicdana hakim olmadan önce sahibinin kalbinde boğacaktı onlar. Yalnız müslümanlığı değil, müslümanları da bu yağız topraklardan, ayağımızın altından bize kök veren bu yurtlardan bizi başka ülkelere postalayacaklardı. Fakat Kur'anın her va'di hakk, her müjdesi muhakkaktır.

Nitekim Endülüste bir cihan medeniyeti ve o parlak medeniyetin taraftarları hunharca boğulmuş ve öldürülmüştür. Bugün de değişen bir şey yoktur. Allah, müslümmaları, bilmediğimiz görmediğimiz topraklara varis kılmasaydı, bu toprakların fâtihlerini göndermeseydi, müslümanlık mahalliliğin hudutlarını nasıl yarardı? Tevhidin mümessilleri nasıl olur da her yerde Endülüsteki akibete uğratılmazdı?

Filhakika müslümanlık, bir devlet kurma ve medeniyyet îhdâ etme gibi asırlar ve hamleler istiyen büyük aksiyonda, zamanın raksını durdurmuş gibi bu hamleleri çok kısa bir zamana sığdırmıştır. Peygamberimizin irtihalinden henüz onbeş sene gibi dünya hükümranlığı mefkûresi için çok erken sayılan kısa bir müddet sonra

(وأرضاً لم تطؤها) ayet-i celilesinin sırrı tecelli ediyor. Gününe doğup battığı dünyamızda değil, onun mavera-sındaki âlemde de kudsiyetini muhafaza edecek olan Kur'anın bu sırrı, zaman ve mekân ölçüsüne bağlı değildi. Peygamber şehri Medine, yalnız Hilâfetin Karargâhı olmakla kalmadı, gittikçe genişliyen bir imparatorluğun din ve devlet merkezi oldu. Allah mefkûresi uğrunda yeni fetihler birbirini takip etti ve «*henüz ayak basmadığınız topraklar*» diye Kur'an-ı Kerimin bahsettiği ülkeler İslâm ordusunun ayaklarına serildi. Böylece İmparatorluğun sınırları İspanyanın cenubundan, garbi Çin'e; Kafkasyanın güney eteklerinden batı Hinde kadar uzanıyordu. Görülüyor ki bu âyet, İslâmın dış âleme ait fetihlerinin temelidir.

İslâm Medeniyeti ve dünya görüşü kutbuna bağlı olmayanların güvelenmiş beyni, kehanet değil, vahyin nurlu şua'ı altında O'nun geleceğe ait görüşlerini kabul etmezler. Bu, tamamen Kur'an mefkûresine inananların dimağıyla ölçülen bir keyfiyettir. Nitekim, Peygamberimiz Efendimizin bir korunma çaresi olarak Medine'nin etrafına kazdırdığı hendekte çıkan kayalara O'nun indirdiği balyoz darbelerinden etrafa saçrayan kıvılcımlarda «Kaysarların, Kisraların ve Şamın köşklerini görüyorum» demesi üzerine Yehudiler, O'nun hayalı kurduğunu ve Âshabını avutmaya çalıştığını söylemişlerdi. Halbuki O, hayal kurmuyor, Peygamberlere mahsus olan ileri görüşle yine bu kurmuyor sonundaki muzafferiyetten ve bu zaferin neticesinde nazil olan (وأورثكم أرضهم وديارهم وأموالهم) âyetinin bahsettiği durumla eski imparatorlukların bakiyyesine, ülkelerine varis olacaklarını bildiriyordu. Bu öyle bir görüştü ki, bir keyfiyet olarak tohumun içinde gizlenen bütün bir ağaç gibi, Hz. Peygamber Efendimizin kalbinde istikbalde vuku bulacak büyük fetihlerin ve teessüs edecek cemaatlerin nüvesi bulunuyordu. Te'yid-i ilâhi ile kazanılan bu zaferden sonra, kıvılcımlar eginde çardığı istiklâle ait bu perçeği O, şöyle ifade edecek ve bundan sonra müdafaadan çıkarak hücuma geçileceğini yukarıdaki ihbarın ayniyeti içinde müjdeliyecektir.

قل الذي صلى الله عليه وسلم : وهم الأحزاب تهزمهم ولا يثبتونها

Bundan böyle, biz, müşrikler karşı harbedeceğiz. Onlar bize harb açamıyacaklar.) Buhari.

Görülüyor ki İslâm, maziden çok atiye, dünden çok yarına ehemmiyet vermektedir. O, mazisi ile kökе bağlılığın, istikbale uzanan kollarıyla da halde yaşamanın girift bilmecesidir. Onu, düğüm noktasından yakalayarak bütün bir hayat nizamı örgülüştiren prensiplerini ortaya dökmek müslümanlara düşen bir vazifedir.

İslâma, mazidan dolduramıyacağımız bütün söyleyeceğini mazi hakkında söylemiş; gelecek hakkında hiç bir fikri, re'yi yokmuş nazarıyla bakmak, O'nu geçmişin çöplüğüne atmak demek olur. Halbuki O, önce kainatın kutbu bir vicdanda duyulmuş, oradan bütün engelleri aşmen mu'şeri vicdanda ma'kes bulmuş, dilleri ve dinleri, duygu ve düşünceleri ayrı ayrı olan unsurları birleştirerek İslâm mihrabı önünde iman şuuruna erdirmiştir. İslâm, Endülüste, zulum ve işkence ile boğulurken, doğuda Malaya Birliğinde, Endonezyada yeni yeniller ve ülkeler fethediyordu. Hattâ Müslümanlar İspanyadan sürülürken bile yerli Hıristiyanlardan müslümanlık mühtedileri kazanıyordu. Onun ihtida hareketi, batıdan doğuya, doğudan batıya sıçramakta, bugün de ihtiyar dünyanın bâkir sesli zencilerin kalblerini teşhir etmektedir. (... وأورثكم أرضهم) âyetinin tecellisi belki de bundan sonra toprak fethi şeklinde değil de gönül fethi şeklinde, ihtida tufanında belirecektir.

(Devamı 26. sayfada)

Peygamberimizin diliyle mi'raç

(Baştarafı 3. sayfada)

Sonra Cibril benimle üçüncü semâya yükseldi bunun da kapısını çaldı.

— Kim o? denildi. Cibril:

— Cibrilim! dedi.

— Yanındaki kimdir? denildi. Cibril:

— Muhammed! dedi.

— Ya ona vahiy ve mi'raç gönderildi mi? denildi. Cibril:

— Evet gönderildi! dedi. Hazin tarafından:

— Merhaba gelen zata! Bu gelen kişi ne güzel yolcu, denildi. Ve hemen gök kapısı açıldı. Ben üçüncü semaya vardığımda Yusuf peygamberle karşılaştım. Cibril:

— Bu gördüğün Yusufdur. O'na selâm ver! dedi. Ben de Yusufa selâm verdim. O da mukabele etti. Sonra:

— Merhaba hayırlı kardeş, salih peygamber! dedi. Sonra Cibril benimle yükseldi. Tâ dördüncü semaya vardı. Bunun da kapısını çaldı.

— Kim o? denildi.

— Cibril! diye cevap verdi.

— Yanındaki kim? denildi. Cibril:

— Muhammed! dedi.

— Ona (mi'raç daveti) gönderildi mi? diye sorruldu. Cibril:

— Evet gönderildi! dedi.

— Merhaba gelen kişiye, bu gelen zat ne güzel yolcu, denildi. Ve hemen gök kapısı açıldı. Ben dördüncü kat göğe vardığımda İdris peygamberle karşılaştım. Cibril bana:

— Şu gördüğün İdris'tir. Ona selâm ver! dedi. Ben de İdris'e selâm verdim. O da selâmımı karşıladı. Sonra:

— Merhaba salih kardeş, salih peygamber dedi. Sonra Cibril benimle yükseldi. Ta beşinci semaya vardı. Onun da kapısını çaldı.

— Kim o? denildi. Cibril:

— Cibril! dedi.

— Yanındaki kimdir? denildi. Cibril:

— Muhammed (s.a.v.) dedi.

— Ona (Mi'raç daveti) gönderildi mi? denildi. Cibril:

— Evet gönderildi! diye cevap verdi.

— Ferah ve ingirah ona! Bu gelen zat ne güzel yolcu, denildi. Ve hemen gök kapısı açıldı. Ben beşinci semaya varınca Harun (peygamber)le karşılaştım. Cibril bana:

— Bu Harundur; Ona selâm ver! dedi. Ben de Harun'a selâm verdim. O da selâmıma mukabele etti. Sonra:

— Merhaba salih kardeş ve salih peygamber! dedi. Sonra Cibril benimle yükseldi. Tâ altıncı kat gök'e eriştî. Gök kapısını çaldı.

— Kim o? denildi. Cibril:

— Cibril diye cevab verdi.

— Yanındaki kimdir? denildi, Cibril:

— Muhammed! dedi.

— Ya ona (Mi'raç için vahiy) gönderildi mi? denildi. Cibril:

— Evet gönderildi! dedi. Bu gök'ün bekçisi:

— Bu gelen kişiye merhaba; ne güzel bir yolcu geldi! dedi. Ben altıncı gök'e varınca Musa Peygamberle karşılaştım. Cibril bana:

— Bu Musadır; selâm ver! dedi. Ben de Musa'ya selâm verdim. O da mukabele etti. Sonra:

— Salih kardeşe ve salih peygambere merhaba! dedi. Ben Musayı bırakıp geçince Musa ağlamağa başladı. Musaya :

— Ne ağlıyorsun? denildi. O da:

— Benden sonra bir genç peygambere bist olunduğu ki onun ümmetinden cennete girenler, benim ümmetimden girenlerden çoktur da ona ağlıyorum! dedi

Sonra Cibril benimle yedinci göğe yükseldi. Gök kapısını çaldı.

— Kim o? denildi. Cibril:

— Cibril! dedi.

— Yanındaki kimdir? denildi. Cibril:

— Muhammed! dedi.

— Ona Mi'raç daveti gönderildi mi? denildi. Cibril:

— Evet gönderildi! dedi.

— Bu gelen zata merhaba; bu gelen kişi ne güzel misafir! dedi.

Yedinci gökte İbrahim (peygamber) bulunuyordu. Cibril:

— Bu gördüğün baban İbrahimdir; ona selâm ver! dedi. Ben de İbrahim'e selâm verdim. O da selâmımı mukabele etti de:

— Ey hayırlı oğul, ey salih peygamber merhaba! dedi (6) (Resûlullah buyurdu ki:)

Bütün bu menazil ve menazirdan sonra karşıma Sidre-i Münteha sahan çıktı.

Bir de gördüm ki Sidr ağacının yemişleri (Yemenin) Hecir (kazabası) destileri benzeri (büyüklüğünde) dir (7). Yaprakları da fillerin kulakları gibidir. Cibril bana:

— İşte bu Sidre-i Müntehadır! dedi (8). Bu ağacın aslından dört nehir nebean ediyordu. İki nehir zâhir, iki nehir de bâtın idi. Ben:

— Ey Cibril bu dört nehir nedir? diye sordum. Cibril:

— Bâtınî nehirler cennette iki nehirdir; zâhirî olan nehirler Nil ile Fırat nehirleridir! dedi.

Sonra Beyt-i Ma'mur bana gösterildi. Gördüm ki ona her gün yetmiş bin melek ziyârete gidiyor. Sonra bana şarap, süt, bal dolu üç bardak sunuldu. Ben süt dolu bardağı aldım, (içtim). Cibril bana: İçtiğin süt, senin ve ümmetinin fıtreti yani hilkati İslâmiyeesidir! dedi.

Sonra benim (le ümmetim) üzerine her gün elli vakit namaz farz kılındı. Ben dönüp Musaya uğradığımda Musâ :

— Ne emrolundun? diye sordu. Ben:

(Devamı 26 sayfada)

(6) Buhari, İbn-i Abbas ile İbn-i Habbe'den şu ziyadeyi de rivayet etmiştir. Sonra ben düz bir sahaya çıkarıldım ki, orada ben kainatın mukadderatını yazan kalemlerin sesini işitiyordum.

Bundan sonra burada İbn-i Sa'saa Hadisinde Sidre-i münteha rivayet olunduğuna göre sidre Levh-i Kalemin yanında bulunuyor demektir.

(7) Bu büyük destilerin 250 ritli su istiab ettiklerini lûğat âlimleri bildiriyor.

(8) Sidre-i Münteha terkibindeki Sidr, Nebak ağacı diye tefsir olunuyor ki Arabistan kirazı denilen ve Trabzon hurması faaliseinden olup ehlisi ve yabanisi olan bir nevi ağaçtır. Müntehada bir şeyin son haddine denildiğine göre Sidre-i münteha, mahlûkatın ilmî ve amelî kendisinde nihayet bulup ilmi kevnî tahdit eden bir hatt-ı müstevi demek olur. Bazı tefsir kitablarında da Tûba ağacı olarak tefsir olunmuştur.

Hadîste iç Tenkîdi (Metin Tenkîdi)

Hayreddin KARAMAN

Dikkat edilirse her ikisinde de, hem sened, hem metin bahis konusudur.

4 — Sahâbî'nin mürseli (Rasûl-i Ekrem'den değil de bir başka sahâbiden duyduğu, fakat, Rasûlullah' (s.a.) buyurdu diye naklettiği hadis) sened bakımından munkati' — bir sahâbî senedde zikredilmemiş — olmasına rağmen makbul sayılmıştır. Bunun sebebi; sahâbinin, hadis olarak naklettiği metnin, kendisi tarafından uydurulmuş olma ihtimalinin mevcut bulunmamasıdır. Fakat, Beni-İsrâil ile temas edip, onlardan, tarihlerine dair bilgi alan bir sahâbî'nin mürseli, doğrudan doğruya hadis olarak kabul edilmez. İncelenir: Eğer metin, Rasûl-i Ekrem'in hadislerine ve üslûbuna uygun gelirse kabul edilir. Aksi halde, Beni-İsrâil tarihine ait bir nakil gibi telâkki edilir ve müslümanlığı kabul eden ehl-i kitaptan, mezkûr sahâbilerin öğrenmiş ve nakletmiş olduklarına hükmedilir.

5 — Hadiste illet (gizli kusur), çok defa senedde arandığı halde, metin de ihmal edilmemiş ve «senedi illetten salim bir hadise, sahih demeden önce, metne de dikkat etmek gerekir, zira metinde de illet olabilir» denmiştir. (Nuhbe şerhi: 22).

Muhaddisler, metinde illet için birçok örnekler ileri sürmüşlerdir. (Tavzih: 2/36).

6 — Maklûb hadisi (kelime veya şahıs isimlerinin yeri değişik olarak rivayet edilen hadis), metni maklûb ve senedi maklûb diye iki kısma ayırmışlardır.

7 — Hadisi sadece mânayı muhafaza ederek değil de ayni zamanda, Rasûlullah tarafından ifade edilen sözlerle rivayet etme hususunda gösterdikleri titizlik, senedden çok metne rağbet ederek, bu hususta, Buhârî'nin Sahîh'inde, «Ölümün başında doğru gelince, ona: işte senin nefret edip kaçtığın (şey bu idi denir)». (Kaaf: 50/19).

Ömrünün sonuna doğru, bana ve dedesinde olduğu gibi, onun da gözleri bozulmuştu. Müdâvi kendisine: «Ey Haşim oğulları, size ne oluyor hep gözleriniz bozuluyor?» demişti. Şöyle cevap verdi: «Sizin gözleriniz bozulduğu gibi, ey Umeyye oğulları!»

Hicrî (68) senesinde, Tâifte vefat etti. Cenaze namazını İbn'ul-Hanefiyye kıldırdı.

Rivayete göre, öldüğünde, defni sırasında şu (âyet) duyulmuştur: «Ey huzur içinde yüzen ruh! sen hoşnut; O da senden râzı olduğu halde Rabbına dön. Has kullarım arasına gir ve cennetime gir.» (Fecr: 27-30).

Hz. İbn'u Abbâs; Hz. Ali, Ömer ve Ubey (r.a.) den rivayette bulunmuştur. Ma'mer'in zikrine göre, ilminin bu sahâbiden almıştır. Muâz, Ebû-Zer gibi diğer sahâbîlerden de rivayetleri vardır.

Kendisinden: İbn'u Ömer, Enes b. Mâlik, Sehl b. Hanif, ve İkrime gibi zevat rivayette bulunmuşlardır.

HADİS RÂVİLERİ :

5 - ABDULLAH B. ABBÂS
–IV–

Kur'an-ı Kerim üzerine teşsirinde, ondaki maksadı ve işâretle geçilmiş ince mânaları açıklama hususunda eşi yoktu. Hattâ onun tefsiri hakkında şöyle denmiştir: «Eğer onu Bizans ve Deylem ehalisi duyup anlasa müslüman olurdu.»

Rivayet edilir ki Nâfi' b. İl-ezrak, Necde b. Uveymir ve hariciylerden bir guruptan, bilgi edinmek maksadıyla çıkmış, Mekke'ye gelmişlerdi. Bir de baktılar ki Zemzem civarında İbn'u Abbâs, halkın kendisine sormakta olduğu tefsirle ilgili soruları cevaplandırıyor. Nâfi'de, Kur'an-ı Kerim'den bazı âyetleri ondan sordu. Bazı kelimelerin (özellikle üzerinde durarak) Kur'an'dan önce, bunların araplar tarafından bilmiş bilinmediğini sormuştu. İbn'u Abbâs, «evet» diyerek her kelime için arap şiirinden örnekler okuyunca, gerek Nâfi', gerekse beraberindekiler, onun ilmini takdir ederek ayrıldılar. (Mecma'uz-zevâid).

Hz. İbn'u Abbâs (r.a.) geceleyin kalkar, namaz kılar, Kur'an-ı Kerim okur, uzun zaman için için ağlar ve şu âyeti okurdu: «Ölümün bayrnığı doğru gelince, ona: işte senin nefret edip kaçtığın (şey bu idi denir)». (Kaaf: 50/19).

Ömrünün sonuna doğru, bana ve dedesinde olduğu gibi, onun da gözleri bozulmuştu. Müdâvi kendisine: «Ey Haşim oğulları, size ne oluyor hep gözleriniz bozuluyor?» demişti. Şöyle cevap verdi: «Sizin gözleriniz bozulduğu gibi, ey Umeyye oğulları!»

Hicrî (68) senesinde, Tâifte vefat etti. Cenaze namazını İbn'ul-Hanefiyye kıldırdı.

Rivayete göre, öldüğünde, defni sırasında şu (âyet) duyulmuştur: «Ey huzur içinde yüzen ruh! sen hoşnut; O da senden râzı olduğu halde Rabbına dön. Has kullarım arasına gir ve cennetime gir.» (Fecr: 27-30).

Hz. İbn'u Abbâs; Hz. Ali, Ömer ve Ubey (r.a.) den rivayette bulunmuştur. Ma'mer'in zikrine göre, ilminin bu sahâbiden almıştır. Muâz, Ebû-Zer gibi diğer sahâbîlerden de rivayetleri vardır.

Kendisinden: İbn'u Ömer, Enes b. Mâlik, Sehl b. Hanif, ve İkrime gibi zevat rivayette bulunmuşlardır.

10 — Bazı müselsel hadislerin (sened ve metinde ayni söz ve hareketlerin devamlı tekerrürü ile nakledilen hadisler), aslı olmadığı tesbit edilirken, tekerrür eden metne bakılmış, bu met nin acaib bir şekilde tekerrürü dikkati çekmiştir.

NOT: Bu yazı serisi, Prof. Dr. Subhi's-Sâlih'in, «Ulûm'ul-hadîs...» adlı eserinden terceme edilerek ve yer yer kısaltılarak alınmıştır.

11 — Çok kimse, «ferd» ve «ğarîb» terimlerini, yalnız senedle ilgili samr. Halbuki, «meşhur», «azîz» ve «Müstefiz» nevilerinden hadislerin metinlerine, onların metnî muhâlif olduğunda, yani, metinleri karşılaştırıp bu sonuca varınca muhaddisler onları kabul etmezler. Eğer aralarında muhalefet yoksa o zaman kabul ederler.

12 — Şâhid»: metni, takviye edilmek istenen hadisin metni gibi olan hadis, «mütâbi'» ise, metni ayni olmamakla beraber ona yakın olan hadis demektir. Şu halde, tek râvîli hadislerin takviyesi gerektiği zaman yine metin esas alınmakta ve incelenmektedir.

13 — Şu da unutulmamalıdır ki, islâm âlimlerinin — özellikle muhaddislerin sened üzerinde durmaları ve râvileri teker teker incelemeleri onlar namına kaydedilecek bir kusur ve ayıp değil, ilmî şeref ve pâyedir. Zirâ, senedin incelenmesi: 1 — Sahih hadisle uydurma olanı birbirinden ayırmak, 2 — Hadisleri kuvvetliden zayıfa doğru derecelendirmek, gâyelerini güder. Dinî metinleri nakleden kimselerin böylesine bir incelenmeye tâbi tutulması, yalnız islâm dinmetine hass bir buluştur.

Müsteşrikler, senedle metni iki kuma gibi birbirinden ayrı mutalâa etme yolunu tutmuşlardır. Halbuki, sened, metnin sıhhatini garanti eder. Sağlam bir senedin ucunda çok defa sahih bir hadis; ma'kul bir metnin arkasında da yine çok defa sağlam bir sened vardır. O halde senedi incelemek demek metni incelemek demektir.

(Devamı var)

(1) Bu konuda (ki bu bir nevi «edition eritique» dir). Ebû-Ahmed'il-askeri, (Öl: 382 H.) İbn'u Ebû-Şeybe (239) gibi birçok bilginin müstakil kitapları vardır.

SEÇME HADİSLER

45 — *Ebû-Hüreyre'den (r.a.) :*

Ben, Rasûlullah'ın (s.a.) şöyle dediğini duydum: «Allah buyurdu ki: namazı, kulumla kendi aramda iki kısma böldüm, ve kulума dilediği vardır. Kul: «Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur» deyince, Allah Teâlâ: «Kulum bana hamdetti» buyurur. Kul: «Rahmân ve rahîm» deyince, Allah Teâlâ: «Kulum bana senâ etti» der. Kul: «Din gününün sahibi. » deyince, Allah: «Kulum beni temcid etti —izzet ve şerefimi itiraf eyledi—» buyurur. Bazan: «Kulum işi bana sımarladı» da buyurmuştur. Kul: «Yalnız sana ibadet ederiz ve ancak senden yardım dileriz, » deyince, Allah: «İşte bu benimle kulum arasındadır ve kulума dilediği vardır.» buyurur. Kul: «Bizi doğru yola ilet ni'metine teyladıklarının yoluna; (kavuştur) gazaba uğramış ve sapmışların yoluna değil, deyince; Allah: «İşte bu kulumundur ve kulума dilediği vardır.» buyurur.

Müslim, Nesâî, Tirmizî...

Namazın rûhu huzurdur. Huzurun şekil ve mahiyyeti, ibâdet edenin kulluk derecesine göre değişir. Her mümin, bütün ibadetlerinde ve özellikle namazda, zihin ve kalbini devamlı Rabbı ile meşgul etmeye gayret etmelidir. Yukardaki hadis-i şerîf, namazın, Allah ile kulu arasında bir buluşma ve konuşma vesilesi olduğunu ve Allah Teâlâ'nın, her kulunun namazıyla ilgilenerek, onların münâcatlarına cevap verdiğini pek güzel bir şekilde ifade ediyor. Fatiha sûresi ile, ondan sonra okunan sûre ve âyetlerin, önce mealleri okunur, öğrenilir; sonra da namazda mektupları okunurken mânaları da düşünülürse, bu, huzurun teminine yardımcı olacaktır.

46 — *Mutarrif'ten, O da babasından (r.a.) :*

Rasûlullah'ı (s.a.) namaz kılarken gördüm; ağıtan dolayı göğsünden, değirmen taşı —kaynayan— kazan sesine benzer bir ses çıkıyordu.

Ebû-Dâvûd, Nesâî...

Namaz, huzurla kılınırsa, kılanda çeşitli haller meydana gelir. Bunların hepsi, onun arınmasını ve yücelmesini, böylece Allah'a yaklaşmasını temin eder.

47 — *Cüheyne'li Ukbe b. Âmir'den (r.a.) :*

Rasûlullah (s.a.) şöyle buyurdu: «Hiçbir kimse yoktur ki, güzelce abdest alıp; dış ve içiyle meşgul olarak —tam huzur içinde— iki rek'at namaz kılsın da ona cennet —e girmek— gerekmesin.»

Ebû-Dâvûd.

48 — *Ebû-Hüreyre'den (r.a.) :*

İnsanların kıyamet günü, amellerinden ilk sorguya çekilecekleri namazdır. Rabbımız (azze ve celle) (kendisi daha iyi bildiği halde) meleklerine şöyle der: Kulumun namazına bakınız; tamamlanmış mı, eksik mi kılmış?. Eğer tamam ise (o kul nâmına) tamam diye yazılır. Eğer ondan bir şey eksikse; Allah (c.c.) buyurur: «Bakınız, kulumun nâfile namazı var mı? (münnetler burnya dahildir). Eğer onun nâfile namazı varsa, şöyle der: «Kulumun farzından eksiğini, nâfilesinden tamamlayınız.»

Sonra zekât bunun gibi (sorgu konusu yapılır), sonra bütün ameller buna göre ele alınır.

Ebû-Dâvûd.

Passif Mukavemet (I)

Kemal KUŞÇU

İçinde frenkçe bir kelime bulunduğu için yazımın muhtevasıyla tezad teşkil eden başlık benim buluşum değil tarihe geçmiş bir tâbirdir. İkinci dünya harbinden sonra Hindistanda İngiliz hâkimiyetine karşı açılan istiklâl mücadelesinin son safhasını teşkil eder. Bu tâbir ile ben okuyan, düşünen ve eli kalem tutan genç ve yaşlı bütün dâva arkadaşlarıma hitabetmek, onları cemiyetimizi tehdid eden sinsi tehlikelere karşı mukavemete davet etmek istiyorum.

Yanlış bir Garb mukallidliğinin tabii neticesi olarak sahada belirtileri gözlere çarpan çöküntülere yalnız kalem mücadeleleriyle karşı koymak mümkün değildir. Çok partili hayata kavuşup en tabii haklarımızı müdafaa etmek imkânını bulduğumuz günlerden dil ve ahlâk sahasında yazılan yazılar eksik olmamıştır. Fakat doğruluğuna inandığımız prensipleri, en ehemmiyetsiz gibi görünen teferruatına tesbit ve bunların tatbikine titizlikle dikkat etmediğimiz için bütün gayretler heba olmaktadır. Müvaffak olmak için — kısa bile olsa — muayyen bir program ve sonra o programda sebat lâzımdır. Passif mukavemet de bundan başka bir şey değildir.

Din denince Falih Rıfkı Atay'ın burnuna ayak kokusu gelirmiş, din inkılâbı denince benim de aklıma «İzmir enternasyonal fuarı ransenyiman bürosu» gelir (*). Yirmi yedi sene evvel İzmirin Basmahane istasyonunda gördüğüm bu illân, Türkiyede dil inkılâbının ne şekilde başladığını göstermekle kalmaz, Türk milletine de yabancıların gözleri önünde savrulmuş bir hakaret ve iftira teşkil eder: Çünkü çadır hayatından yeni çıkmışız, sergiyi yeni açmışa, başka milletlerle ilk defa temasa geldiğiz de dilimizde kelime kalmamış olmadığı için fransızcadan bu kelimeleri almaya mecbur olmuşuz, hissini verir. Dil inkılâbını senelerdeberi bu görüş noktasından görmekden kendimi alamadım ve daima aynı menfî duyguyu duydum. Filhakika o devir, harfin üzerinde Orta Asyadan çıkan okların Britanya adasının şimal ucuna kadar uzandığını gösteren bir devirdi. Bizler Türkiyede Türkistanda konuşulan dili anlamakdan aciz iken, binlerce sene evvel vaki olduğu tevehhüm edilen (şahut diyelim ki tahkik edilen) böyle bir münasebetten övünme iddiasi bir Fransız mizahcısına şöyle bir fıkra ilham etmişdi (iki kişi konuşuyor) :

— Haberin var mı Darvin isminde bir İngiliz âlimine göre insanların ecdadı maymun imiş?

— Onun modası geçti. Şimdi Ankaradaki nazariyeye göre bütün insanların ecdadı Türkdür.

Bu ruh haleti içinde (bizim neslin müsellesattaki çeybi trigonometrideki «sinus» kelimesinin türkçe olduğunu ishat edene (!!) makdi mükâfat verildiği söyleniyor, nahiyeye «kanun», haftalık veya aylık muayyen haberleri veren bir mevkuteye «belleten» deniyordu. Bununla beraber Fransızların, aynı mânalara gelen «commune = komün» ve «Bulletin = bülten» kelimelerini — intaki hak için söyleyelim — Türklerden aldıkları iddia edilmedi... O devrin garâbetlerinden «école = ekol» kelimesine benzetilmek hissini veren okul — türkçede hiçbir iştikak kaidesine uymadığı halde — mekteb çocuklarının himmetiyle yaşadı ve bu güne kadar geldi.

♣

İmam-Hatib mekteplerini bitirenlerden şahut benim gibi elli sene evvel İ'dadi veya Sultanide (o devrin orta mektebi ve lisesi) okuduğu arapçayı unutmayanlardan biri iseniz hafızanızda Fatiha sûresini okuyun. Zamir ve edatlar hariç o kelimelerin ya aynen yahut köklerinin veyahut müştaklarının bu gün dahi türkçede yaşadığını görürsünüz: Hamd, rab, Allah, âlem, rahmet, malik, din, ibadet, inayet, hidayet, istikâmet, nimet, gazab, dalalet. Bir müslümanın günde otuz defa namazda tekrar ettiği Fatiha sûresinden bu kelimelerin — ve benzerlerinin — müslüman milletlerin dillerine girmemesine imkân yoktu. Elinize urduca bir gazete veya mecmua geçseye dikkatle bakın; adım başında arapça, farsça kelimeler rast gelirsiniz. Birbirleriyle temasa gelen milletlerin bu kelime alış verişinden vareste kaldığı iddia edilemez. Radyo, otomobil ve televizyon kelimelerinin türkçede karşılıklarını aramak nekadar abes ise, asırlardanberi türkçeye yerleşmiş arapça ve farsça kelimelerin karşılıklarını aramak da o kadar yersizdir. İngilizceden fransızcayı çıkarırsanız o dil felce uğrar, urducadan arapça ve farsça çıkarılırsa o dil kötürüm olur. «Felç» kelimesi arapçadır diye bu kelimeyi fransızcanın türkçe «şüdük» kalır. Amma hem felç dilden çıkarılırsa türkçe «şüdük» kalır. Amma hem felç hem kötürüm kelimeleri kullanılırsa türkçe zenginleşir ve ifadede güzellik kazanır. Bunun içindir ki aklından fransızca kelimeleri, Pakistanlının hatırından arapça, farsça kelimeleri atmak geçmez. Türkiyede de elli küsür sene evvel bu ruh haleti hâkim olduğundan türkçe en ulvi düşünceleri, en ince duyguları ifadeye kabiliyetli bir dil haline gelmişti. Araplarla aramızdaki siyasi münaferet de yardım etti, Arap harflerinin okunmasında, yazılmasındaki zorluk öne sürüldü. Milleti okur-yazar hale getirmek için latin harfleri kabul edildi. Dilin iştikarı, hiç olmazsa münevver nesillerin tarihle bağı kopmaması bakımından liselerin son sınıflarında, üniversitelerde eski yazının öğretilmesi kabul edilmeliydi. Şimal Afrikada hizmete hazırlanan Fransız zabiti (o tarihte «subay» tâbiri denirdi) bile hafızada iki saat derse iki senede arapçayı öğrenirken Türk evlâtları için böyle bir mecburiyetin külfet sayılmaması lâzım gelirdi, yapılmadı, bununla beraber bu ihtiyaç senelerden sonra duyuldu ve yalnız edebiyat fakültesine münhasır olmak üzere osmanlıca adıyla ortaya kondu.

Dili — kabahatleri ne idi bilinmez — arapça, farsça kelimelerden kurtarmak bahanesiyle yapılan inkılâb, bu kelimelerin yerlerine fransızcalarını doldurmakla başladı. Bahsi iltirazlar karşısında fransızca kelimelerin karşılıklarını aramağa ve kelime icadına başlandı. Asırlardanberi yerleşmiş kelimeler, ağdalı terkipler atılıp yerlerine öz türkçelerini ikaame çareleri arandı. Ne garibdir ki Reisi Cumhur, Büyükeli Cumhur gibi o ağdalı terkiplerden ikisi hâlâ yerlerindedir; çünkü daha güzelinin daha yakışıklısının bulunmasına imkân yoktur. Üst kademedeki ağdalı terkibe gösterilen bu hürmet alt kademelerde alabildiğine hürmetsizliğe (= uydurmacılığa) döndü. Türkçede «isbat» kelimesi yasarken «müsbet» yerine uydurulan «olumlu», «menfa» kelimesi varken «menfi» yerine uydurulan «olumsuz» kelimelerinde; atılanlardaki hece hafifliğine karşılık uydurulanların telâffuzundaki ağırlık, gayenin, dili çirkinleştirmek mi olduğu sualini hatıra getiriyor. «Sual»e «soru» dedik ve «cevab» in mükabilini «karşılık» aldık. Halbuki türkçede «cevap vermek» başka «karşılık vermek» başka mânalara gelir. Bu sırette dilin kendine has ifadelerindeki inceliğini tahribettik. «Sanatkâr», bir arapça kelime ile farsça bir ekden yapılmış bir kelime idi. Hiç şüphe yok ki ne Arap memleketlerinde ne de İranda artiste «sanatkâr» denilmez. Binaenaleyh bu, malzemesi ayrı memleketlerden getirilmiş Türk yapısı bir kelime idi. Arapça «sanat» kelimesinin arkasına «ci» ekini takıp sözde türkçeleşdirdik(!), sanatkâra kalaycı vezninde «sanatcı» dedik ve böylelikle onunla temekeci, demirci, dokumacı arasında bir fark bırakmadık. Çünkü temekecilik, demircilik, dokumacılık da halk arasında kullanılan mânasında birer sanattir; bunun içindir ki bizden evvelkiler «artiste = sanatkâr» ile «artisan = işçi»yi ayırmak için o yola gitmişler birisine «kâr» ötekine «ci» ekini eklemişlerdi. Sözü uzatmıyalım; fayda yok, müsaadenize mahalle dışında kalan kelimeleri de ilâve etmeyeceğim. Hademeden bakkala, kalem ve kâğıttan, defter ve kitaba, devlet, meclis, hükûmetten, üniversite fakültelerine kadar bu arapça şu farsçadır diye atılacak olursa türkçenin ne hale geleceğini düşünmek insanın tüylerini ürpertiyor. Gül, lâle, karanfil, sebze, meyve de türkçe değillerdir, bunları atıp lâtincelerini mi alacağız?

Saymakla bitmiyecek olan ve asırlardanberi türkçeleşmiş olan bu kelimelerin katlâmına seyirci kalmamak lâzımdır. Bir cemiyetin hayatında dilin ehemmiyetini idrak etmiş olanlar bu katlâmın karşısına dikilmelidirler. Bu uydurmaların hangi muhitlerde alkışlandığını düşünmek akıl istikametle hareket etmemiz için kâfi bir sebep teşkil eder. Cemiyet varken toplum, müsbet varken olumsuz, temayül varken eğilim, cereyan varken akım demeyi evvelâ kendi kendimize yasak edelim, konuşmalarımızı ve yazılarımızı titizlikle kontrol edelim. Bununla beraber siz eğer bir mektepde talebe iseniz, yıldırımları üzerinize çekmemek için, olumlu olumsuz deyiniz, fakat biliniz ki doğrusu müsbet, menfidir. Dindar ve muhafazakâr mecmuaların sahipleri seçecekleri hattâ yazı müdürleri bu dâvayı yardımcısı olmalıdırlar. Bunu yapdıkdan sonra yeni nesiller — Kur'anı Kerimi asli metninde okuyan herkes için çok kolay olan — edebiyat fakültesinde okutulan osmanlıcayı öğrenmeli, tarihle irtibatlarını kurup müvazenesizliği düzeltmelidirler.

Aydın odur ki boş zamanlarını kıymetlendirir, mesleki dışında cemiyete faydalı olacak bilgiler edinmeğe çalışır. Bugünkü Türk gençinin vazifesi dildeki tecrübeyi ölümeye calışmak ve bu gaye ile bahsolunan dilini öğrenmekdir. Maddi imkânlarımızın azlığı, menfi cereyanların kuvveti bizi ümitsizliğe düşürmemelidir, doğruyu müdafaa edenler enine de sonunda mutlaka galip gelmişlerdir, İslâm tarihi buna şahitlir (**).

(Devam edecek)

(*) Türkçe bir kelime ile iki edatın karşılaştırıldığı bu fransızca ibare: «İzmir beynelmilel sergisi istihbarat kalemi» demekdir.

(**) Bu bundan sonraki yazılar mehaz göstermek şartıyla iktibas olunabilir.

KİLİT

Ömer OKÇU

Bilmediğim bir yazı, bilmediğim bir dille kaşısında (kelime-i şehadet) yazılı bir sarayа girdik. İçi ışığın feşkinde olan bir nurla aydınlanıyordu. Bu nurun içinde duvarlar tülleniyor, dalgalanıyor, dalgalanıyor ve şeffaflaşıyordu. Denizlerin derin uçsuz, bucaksızlığı; kıyıların sonsuzluğu; bahçelerin ıtımlı, tatlı sessizliği; kuşların şenlik ve hafifliği burada vardı. Ne tarafa bakarsak, her neyi enine, boyuna, derinliğine düşünsek kudretimizin üstünde bir kudretle tesis edilmiş bir nizamın mevcudiyetini görüyor ve her geçen dakika hayranlığımızı kat kat artırıyordu. İfadelere sığmayan bir âlemdi o!

Sarayı girdiğe karşılaştığımız bu hal, bizi kendine çekiyor ve biz, bu âlemin içine daha çok girmek istiyorduk...

Etrafımızı, önümüze bakıyoruz, bir sürü kapılar var. Belli ki her kapı değişmez nizamın bir kısmına arkasına alınış. Kapılardan birini örtek örtek gâlıyoruz, açılan yok. İtiyoruz, sert bir direnme ile karşılaşıyoruz. İkinci, üçüncü kapılar hep aynı... Ümitsizlik etrafımızı kuşatıyor. Bu sarayın bir sultanı vardır, diyoruz. Kafalarda tezdik işaretleri... Yine etrafımız nurlanıyor, yine duvarlar tülleniyor.

Anlıyoruz kapılar kilitli. Dün bu sarayın dış kapısı dahi bize karşı kilitliydi; onu açmak için ne yaptık, hiç. O kapıyı açan bu kapıları da açar, bu doyamadığımız nizamın, nizamına tâbi olduğumuz sultan'a bakıyoruz...

Saray beşik gibi sallandı, kurlar dondu, duvarlar secdeye kapandı bir ses her şeyi sildi, her şeyi yeniden yazdı: «YARIN SULTANIN FERMANI OKUNACAK. ONUN HER BİR CÜMLESİ BİR KİLİTLİ KAPIYI AÇACAK. SAADET SİZİN OLACAK. ÖLMEZLİCİ BULACAKSINIZ, ARTIK KORKMIYACAKSINIZ.»

Çünkü, Allahtan korkacağız.

DÜŞÜNMEKTE OLAN ADAM !

Bir an düşünmek nafile ibadetten hayırlıdır. Hz Muhammed

Mübarek Türkiyemiz ve onun aziz insanları gerçekten bir oluşun kıvrımları içerisindedir. Bu oluş ise iç sancılarıyla dolu.. Nereyi, neresini elinize almış olsanız hepsi kendi asli bünyesi içerisinde yeniden düzenlemeye muhtaç!.. Bu ıslâhat ihtiyacının fazla beklemeğe de tahammülü yok... İçimizde ve etrafımızdaki olup bitmekte olanlar bunu göstermektedir. Bu hâdiseleri görmemek, bilmemek, idrâk edememek kalbsizlik, çıkarcılık, hissizlik, duygusuzluk olur.

O halde, başımızı Devekuşu gibi kuma sokarak olup, bitenleri görmemek itiyadından vazgeçmekliğimiz icab eder. Şayet başlarını kuma sokanlarımız, diğer bir tâbirle aman canım bana ne, işine bak, düşenlerimiz varsa; vakit kaybetmeksizin bu menfaatçi hıçlarından vazgeçmelidirler. Esasen böylesine düşünce ve böyle bir devir milletlerin yıkımı olmuştur.

Bu hâle göre, bizlerin başlarını iki elleri arasına alıp uzun, uzun düşünmesi gerekiyor Bu akli, ruhi düşünce metodu içerisinde meselelerimizin çözüm noktalarının da aranması icabediyor. Esasında milletler veya insanlar düşünce sistemini kaybedip, akli yollardan ayrılıp, istismarcı hissi ve nefsani yollara saptıktan sonra tedenni etmişlerdir.

İnsanların, dolayısiyle milletlerin hayatlarında his ve nefsaniyet devirleri, aynı zamanda akıl devirleri zaman, zaman hâkim olmaktadır. Nefsani arzulara mebni, menfaat duygularının hâkim olduğu anlarda insan ve millet hayatında hissin akla, ruha, kalbe hâkimiyeti zerâ'i intaç ettirmiştir. Bu yolu sapanlar zevâl etmemiş olanlar dahi, felâh bulamamışlardır.

Menfaat duygularından ari ve berri olarak aklın, kalbin, ruhun hisse, nefsaniyete, dolayısiyle çıkarcı düşünce ve duygulara hâkimiyeti ise, insanlara, onun teşkil etmiş olduğu millet topluluğuna huzuru, felâhı, selâhı, saadeti ve adaleti getirmiştir.

Ne yazıktır ki, biz millet ve onun fertleri olarak uzun yıllardan beri, menfaatlarımız açısından her şeyi düşünmüş, tasarlamış ve kendimizi ona göre ayarlamışızdır. Bu böylé olunca kalp gözlerimiz körlenmiş, güzel duygularımız dumura uğramış, his ve nefsaniyetimizin tesiriyle de, akıllarımız durmuş; sadece ve sadece nefislerimiz harekete geçmiş ve geçmiş bulunmaktadır da!...

İşte bütün hâdiseler gözümüzün önünde cereyan ediyor, İç ve dış nizamımız bozuk! Cenabı Allah, bir çok tecellîlerin ile uyanmamızı, aydınmamızı istemektedir. Bir Kıbrıs olayı bütün açıklığı ile meydanda!... Gâfletimizi, metodsuzluğumuzu, uyuklamış olduğumuzu, hissî davranışlarımızı, hülâsa madde ve mâna plânında zaafa uğratılışımızı ve uğradığımızı bütün çıplaklığı ile açığa vurmaktadır.

Eğer bütün bu olan biten hâdiselerden dersi almaz da, başlarımızı iki elimizin arasına alıp düşünmez ve düşünemez isek; sonumuz hiç de iyi olmıyacağa benzemektedir. Bu gidişle içten, dıştan çeşitli eller yakamızı yapışacak bizi sarsacaktır. Kurmak, getirmek istediğimiz, veyahutta tahakkukuna çalıştığımızı zannetmiş olduğumuz demokratik rejim heder olabilecektir.

Sevgililerin sevgilisi Peygamberimiz de bir Hâdis-i Şerîflerinde :

— Bir an düşünmek nafile ibadetten hayırlıdır.» diye buyurmuşlardır.

Böylelikle ümmetini düşünceye ,düşünür olmaya, tefekküre teşvik etmişlerdir. Düşüncenin, düşünür olmanın, tefekkürün lüzumunu belirtmişlerdir. Akıl, i'an, basiret yolunun en hayırlı yol olduğunu göstermişlerdir. Aklın, ruhun, kalbin, his hisse, nefsaniyete galebe çalınan gerekliğini işaret etmişlerdir. Halbuki, bizler aklımızı,i'anımızı, şuurumuzu, kalbimizi kaybetmişe benziyoruz. Benziyoruz da ne demek ki, esasında kaybetmişiz...

Bu sebepten ötürüdür ki, iyi ile kötüyü, doğru ile eğriyi, hakla batılı, gerçek insanla çıkarcıyı, sahte şöhretliyle gerçek şöhretliyi birbirlerinden ayırt edemiyoruz. Ve yine bilgisizlerle bilgiliyi, izahlarla tanımları, kaypak politikacıları, istismarcı olmıyanlarla istismarcı ve çıkarcı siyasetçileri, gerçek milliyetçi ve münevviyatcılarla sözde milliyetçi ve münevviyatçıları tefrik etmekte güçlük çekmekteyiz. Ve hattâ tefrik edememekteyiz bile!...

Düşünce ve tefekkür insanı, dolayısiyle bir cemiyeti menfaatçılıktan, kolayca şöhret sahibi olmaktan, nefsaniyetten meneden faktörlerdir. İnsanoğlunun tabında ise, kolayca, yorulmadan ve kısa yoldan şöhret sahibi olmaya temayülü daha fazla olduğundan çıkarcılığın aldatıcılığın, göz boyacılığın ta kendisi olan hissî ve nefsanî düşüncelerin, hâkimiyeti önde gelmektedir. Bunun da sebebi iman zaafından doğmaktadır. Daha doğrusu iman zaafıdır. İşte asıl mesele vadesi yaklaşmakta olan ilerîki günlerde, milletimizin yakasını bu gibi sahte şöhretli çıkarcılardan bırakıtmak olmalıdır.

«Küçük adamın büyük yere çıkması, maymunun ağaca çıkmasına benzer. Yükseldikçe dibi görünür.» Çin atasözü gereğince düşünceden, tefekkürden yoksun, hissiyat ve nefsaniyat

(Devamı 26. sayfada)

Kayseri Senatörü
Hünnü DİKEÇLİGİL

Yavuz Sultan Selim'in Büyüklüğü

Yavuz Selim 1467 yılında AMASYA'da doğmuştur. İkinci Bayazit'in oğlu, Fatihin torunudur.

Yavuz 45 yaşında padişah olmuş, Çaldıran, Mercidabık ve Ridaniye meydan savaşlarını kazanmış, Arabistanı fethetmiş ve Kürdistanı Osmanlı Ülkesine katmıştır.

Öfkeli bir padişah olmasına rağmen herkesin hakkını vermiş, doğruları daima taltif etmiş, Vatana, Millete ve dine hiyanet edenlerin hakkından gelmesini bilmiştî.

Namusluları daima baş üstünde tutardı. 8 sene devam eden padişahlığı zamanında bütün Türkleri, Müslümanları yükseltmek için canla başla çalışmış, onları hiç bir zaman Allahın adaletinden mahrum etmemiştir.

Yavuz kalplerimizde unutulmaz bir müslüman kahramanıdır. O'nun âlemlere sığmıyan yücelikleri, yüz yılları dolduran büyüklükleri, dillere destandır.

Hayatının son günlerinde, bir gün Nedimi Hasan Can ile birlikte sarayın bahçesinde dolaşıyordu. Omuzlarının arasında bir acı hissetmişti. Hasan Can'a dönerek :

— Omuzlarımın arasında bir acı duyuyorum, acaba diken olabilir mi? demiş ve Hasan Can da :

— İhtimal, izin verirseniz bakayım. Hasan Can eliyle bir şey bulamayınca padişahın elbisesinin düğmelerini çözmüş ve zahmet verdiği yerde etrafı kızarmış bir çıban görmüştü.

Yavuz sıkılmasını emretmiş ise de Hasan Can padişaha :

— Henüz çıban hamdır, sıkılması tehlikelidir. Bir cerraha müracaat edilmesi lâzımdır demiştî. Bunun üzerine Yavuz Nedimine lâtife yollu :

— Bir sivilce için Cerraha müracaat edecek kadar biz çelebi değiliz demiş ve bir gün hamamda çıbanı tellâka sıktırmıştı. Halbuki sivilce zannedilen şey şir'i pençe imiş, birden bire iltihaplanmış ve Padişahı rahatsız etmeye başlamıştı.

Bir gün Yavuz, Hasan Can'ı gördüğü vakit ona :

— Sözünle amel etmedik, kendimizi helâk ettik demiş.

İşte Yavuz bu halde bile önce kararlaştırmış olduğu ikinci İran seferine hazırlık yapmak üzere İstanbuldan Edirneye hareket etmiştî, Çorlu ile Uğraş köyü arasında vaktiyle şehzadeliği sırasında babasiyle savaş yaptığı yere gelince artık takati kesilmişti. Dünyayı bir padişaha çok, iki padişaha az gören büyük insan Yavuz, Nedimi'ne hitaben :

— Hasan Can bu ne haldir dedi? O da Yavuz'un yüzünde ölüm alâmetlerini sezince :

— Padişahım senin için Dünya dağdağası bitmiş, artık Allah ile olacak zamandır demişti. Yavuz da :

— Ya sen bizi bunca zaman kiminle bilirdin? demek suretiyle Nedimin'e sitem etmiş, ve O'na Yasin süresini okumasını emretmiştî. Beraberce okumuşlar ve ikinci defada da: «onlara bağışlıyan rap tarafından selâm gelir.» (1) mealindeki 58 nci âyete gelince ruhunu Cenabı Hakka teslim etmiştir.

Yavuz, dinini, milletini ve vatanını seven eşsiz bir insandır.

(1) سلام قولا من رب الرحيم

Veli ERTAN

Münkirin Çürüyüşü (1)

Süleyman ÖZKAFA

Sonsuzluk kapısından böylece içeri girmiştim. İmtihan odasının kapısını gerimde, bana ebediyyen açılmayacak şekilde kitlemişlerdi. İmtihanı kaybetmiştim. En geniş imkânlar içerisinde, hiç bir puan alamadan... Başucumdan sayrılan ayak seslerini işitiyordum. Onlara haykırmak, kendilerine ayrılan bu ayrılış imtiyazının kıymetini bildirmek istiyorum. Düşünmek, tefekkür etmek... İnsan makinasını düşünmek ve bunun ustasını düşünmek ve bu makinanın gayesini ve neticesini düşünmelerini söylemek istiyorum... Bir ses: *«Müfliş; Gerçek müfliş; Allahını kaybeden müflis bunları inandırabilir misin?»* diyor...

Şu ayrılan ayaklardan bir çift de benim olsaydı...

Derin bir uyku akebinde, izahı gayri mümkün bir acayip uyanış. Bedenimin bir kısmı ölü, bir kısmı ruh ile temasta. Söylenenleri anlıyor, halimi bütün dehşetiyle yaşıyorum. Ruh bazen göğsüme, bazen kefenle cesedim arasına giriyor...

Tam bu halde idim, kabir beni öyle bir sıktı ki kemiklerim biribirine geçti... Neden sonra eski halime döndüm. Ayni işkenceye çok defalar uğradım. Toprak, her defasında beni sıkınca kararıyor ve beni adetu dışarı atmak istiyordu. Sonradan azap melekinden öğrendim: *«Bir kimse öldüğü zaman yeryüzünün her parçası o mü'minin kendisine gömülmesini Cenab-ı Hakka niyaz eder. Ölen münkir ve münafık ise yeryüzü türlü nazeretler beyan eyliyerek onun masiyetinin kötü koksundan dolayı kendisine gömülmemesini ister. Zaman zaman kabir, münkirin neyrettiği kötü kokudan Cenab-ı Hakka şikâyet eder.»* imiş.

Bir anda şiddetli bir sarsıntıyla ağızlarından ateş çıkan ve ellerinde vurdukları zaman dağı eriten sopalarla korkunç görünüşlü iki zebani gelip biri ayak ucumda, biri başucumda durdu. Hafifçe beni doğrulttular. Biri ayakucumdan, biri başucumdan beni kırk gün sual yağmuruna tuttular. Bunlar Münker, Nekir isimli iki sual meleği idi. Bunlar benim yaptığım her işi en ince teferruatına kadar **biliyorlar, fakat gene de soruyorlardı.**

Münker'in ilk suali :

— Rabbın kim? oldu.

Yalan söylemek istedim, söyliyemedim. Yalan söylemiye teşebbüs ettiğimi anlıyan Münker elindeki sopayla kafama öyle bir vurdu ki kafam patladı ve beynim dışarıya döküldü. Fakat O, müsteena bir operatör gibi bunları aldı, yerine koydu ve kafam eski haline geldi. Acıdan: *«Bilmiyorum.»* dedim. Bir de baktım karşımda acayip bir mahlûk, kendini işaret etmekte ve Rabbım budur diye kendisinin söylenmesini istemektedir. Bir kurtuluş ümidiyle ben hemen :

— Rabbım O'dur. Diye gösterdim.

Nekir kabrin bir köşesine ilişmiş mahlûka baktı ve sonra elindeki defteri aştı ve oradan :

— Rabbı Melûndur. Cümlesini okudu ve sözümü tasdik etti.

Ve bir anda kabrin içerisinde 99 yılan peydahlandı.

Münker, Nekir — «Cenab-ı Hakkı inkârından, O'nun 99 Esma-i Hüsnasını inkârından dolayı bu yılanlar sana kıyamete kadar azap edeceklerdir.» dediler.

Münker ilâve etti :

— O yılanlardan biri yeryüzüne üfürse yeryüzünde ot bitmez. Bunlar senin cesedini lime lime koparacaklar, cesedin çürüdükten sonra da ruhuna işkence edeceklerdir.

Münker, Nekir beni omuzlarımdan tutup yüzükoyun çevirdiler ve orada bulunan bir deliğe bakmamı söylediler. Baktım. Bakmamla birlikte feryad etmem bir oldu. Sonu görünmiyen bir derede ejder, yılan, akrep... gibi korkunç mahlûklar kaynaşmada bunlardan bazıları deliğin ağzına kadar gelmiş durmakta, bazıları bir kelleyi yemek için boğuşmakta, bazıları insan iskeletlerinin içerisinde kıvrılıp yatmakta. Yüzü siyah bir genç kız, saçının her bir teline bir akrep yapışmış, ağzında bir ejder kuyruğu görünmekte... Münker, Nekir:e bunun suçu nedir diye sordum :

— Tekrar oraya bak! diye emrettiler, baktım.

Dekolte kıyafette, gayet çık genç bir hanım gördüm.

Dediler :

— Kendisi kötü yola gitmekle yetinmeyip, başkasına da sebep olmuştur.

Ben biraz sonraki uğrayacağım akibeti ve her dakikanın bir evvelkinden daha fenaya gitmekte olduğunu tahayyüle koyuldum.

Peygamberler peygamberi, insanlığın tek güneşi buyuruyorlar ki :

«— Sizden bir kimse öldüğü zaman sabah ve akşam gideceği yer kendisine arzolunur: Ölen kimse; ehli cennetten ise cennetteki yeri, ehli cehennemden ise cehennemdeki yeri kendisine gösterilir. Ve burası senin ebedî karar kılacağın yerdir denilir. Bu hal kıyamete kadar devam eder» (2).

Aklıma şöyle bir düşünce geldi: Bir kimse suda boğulsa veya hayvan tarafından öldürülüp onun midesinde hazmedilmiş olsa o kimse kabir azabından kurtulur mu? **Bana faydası olmayacak lüzumsuz bir soru. Fakat gene de sordum :**

Azap Meleği — Hâlâ her şeye cılız idrakinin çerçevesinden bakmaktasın. Eğer onunla muktedirsen şu üzerindeki iki metrelik toprak tabakasını yar ve tekrar dünyana ve sevdiklerine kavuş. Cenab-ı Hakkın kudreti odur ki: İnsanın her zerresi toz haline gelse ve her biri bir tarafa dağılsa O, her bir zerreyi bir araya toplar veya her bir zerreye bir azap meleğini vazifelendirerek müstahak olduğu cezaya ayniyyen ve harfiyyen çarptırır.

Münker, Nekir — Muhammet hakkında ne dersin? Ç. Y. — .....

(1) *Bu yazının başlangıcı, bundan evvelki sayıda «MÜNKİRİN ÖLÜMÜ» başlığı altında çıktı.*

(2) *Hadisin Asli şekli :*

اذامات احدكم عرض عليه مقعده بالغداة و العشى ان كان من اهل الجنة فمن اهل الجنة وان كان من اهل النار فمن اهل النار يقال هذا مقعدك حتى يبعثك الله اليه يوم القيامة. (راموز)

Bir anda toprak kabardı, sorgu melekleri kayboldu. Biraz sonra Hazinle (3) beraber yeniden geldiler. Hazinin bir elinde kor halinde bir mil, diğer elinde yine kor halinde çakıl taşlarıyla dolu bir kap vardı.

Münker, Nekir — Söylediklerini ve yazdıklarını aynen tekrarlıyacaksın!

Ç. Y. — Bir italyan papazının bir eserini, elçiye zeval yok düşüncesiyle Türkçeye tercüme ettim. Bu eserde Muhammet için çok çirkin iftiralar vardı. Ben bu yüzden epey kâr sağladım. Evvelki konuşmamız üzerine Rus elçiliğinden ve Fener Patrişânden epey para aldım. Bu yolda devam edersem istediğim kadar para verecekleri vaadinde bulundular. Ben de yazılarımda bir münasebet aldırır mevzuyu dine getirir Allah'la alay eder, Muhammet için sara nöbetine müptelâ, insaniyet düşmanı, bedevi, irz düşmanı gibi ifadeler kullanır ve bir hayli gelir temin ederdim. Bu meyanda Masun hükmdarlerin de bir hayli iltifat ve yardımlarına mazhar oldum...

Herşeyi uzun uzun anlattım...

Münker, Nekir — Bunları yazarken Moskoflaın, kara cübbelilerin ve yahudilerin nasıl kâtil seciyeli ve nifakçı olduklarını bilmiyor muydun?

Bundan sonra onların büyük katliamlarından bazılarını saydılar ve ölen mazlumların âdetlerini söylediler. Milyarları aşan bir rakkam...

Ç. Y. — Biliyordum fakat bu kadarını değil.

En ağır işkenceyi bu sorunun akebinde gördüm.

Günler geçtikçe vücudum lime lime çürümiye ve dağılmıya başladı... Kabir kokunun şiddetinden parçalanacak halde. Şimdi başka yılanlar da tebelleş oldu. Lime, lime olan parçalarımı yutuyorlar. Bazen birbirleriyle boğuşan ve üzerimde ölüp kalanlar oluyor, onlar da akibet benim gibi parçalanıyorlar... Bir gün kolum, bir gün ayağım kopuyor. Azap melekleri her gün gelip çeşit çeşit işkenceye tâbi tutuyorlar. Ruhum sonu gelmiyen korkunç rüyalarla mütemadiyen müazzeb... Bir gün geldi iyice incelmiş olan boynum çıt deyip gövdemden ayrıldı. Zaman geldi gözlerimin yerinde derin çukurlar peydahlandı. Kafamda yer yer deri parçaları, adeta bir palyaço. Belden aşağım çanaklaştı. Yer yer kaburga kemikleri ve deriye yapışmış eller... Kafatası, kol ve ayak kemikleri ve bir yığın kemik enkazı. Bunlar bile o kabir denen korkunç canavarın ağzında günden güne eriyip yok olmakta...

Yıllarca sonra... yine aynı yıllarca önce duyduğum kazma kürek sesleri... Akebinde kafatasıma isabet eden kazma darbesiyle kafatasının parçalanışı... Yıllarca sonra yeryüzüne kavuşuş... Yeni avını yutmak için ağzını açmış bekliyen canavar... Yanındaki ile şakalaşan alaycı kabirci... Kemiğe vurulan tak kürek sesi... Bak Hasan ağa kemikleri nasıl sağlammış... Yapma günah şöyle bir tarafa toplayalım (sı) ağa gömülürken onu da yanına koruz, arkadaş olurlar. Erkek mi kadın mı?. Ne bileyim ben kendisinden sor.

Muhterem zat rüyasını şöyle bitiriyordu :

Ç. Y. — İskelet halinde yeniden sırıttı. Bu sırıtış beni ilkinden daha fazla ürpertti. İskelet yeniden parçalanmıya başladı. O Kızıl dekor içerisinde kaybolurken dikkat etim bazı yerleri noksandı. Hemen sebebini sordum. Ç.Y. den bir uğultu geldi :

— O PARÇALAR KABRİM AÇILINCA DIŞARDA KALDI VE KÖPEKLER GÖTÜRDÜ!...

(3) *Cehennemin sahibi olan melek.*

PİRİM MEVLÂNA

Kalbimde duyardım Raksın sesini
Geldim huzuruna Şahım Mevlânâ
İçtim de Meyini eğdim fesimi
Döndüm âleminde Pirim Mevlâna

Arzuladım seni hep görmek için
Ayağın izinde toz olmak için
Aşkınla kavrulur şu kâsi için
Geldim dergâhına Şahım Mevlânâ

Arzuladım Şahım seni uzaktan
Kurtar Pirim n'olur beni tuzaktan
Gaziantep, İstanbul'dan, Uşak'tan
Geldim huzuruna Şahım Mevlânâ

Kabul eyle «Bende» oldum yoluna
Yol göstersen ne olur şu kuluna?
Kurban olam peteğine balına
Geldim huzuruna Pirim Mevlâna

El bağlayıp divanına geldim ah!
Döndüm Semâında Allah, hay Allah
Meded eyle n'olur Pir Mevlânâm ah
Durdum huzurunda Şahım Mevlânâ

Açtım kanatlarım uçtum semâda
Daldım Tefekküre döndüm semâda
Eğerek boynumu emre âmâde
Girdim huzuruna Şahım Mevlâna

Hasret kaldım pirim Gonca gülüne
Âşık oldum, bülbül gibi diline
Başım alıp işte geldim İl'ine
Durdum huzurunda Şahım Mevlânâ

Bebeş pirim ne desem hep az gelir
Zannetme bu gönül senden vaz geli
Seni seven dergâhına tez gelir
Geldim huzuruna Şahım Mevlânâ

Hak Ereni Daim eylerdin Zikir
Bize düşen bundan almak bir fikir
Meclisinden hisse almakçün Bekir
Geldi Dergâhına Pirim Mevlâna.

Bekir BAŞARICI

Mesnevi semasında bir gezinti

Arif ETİK

Mevlâna...
Beş duyunun üstünde, bir sezişe iren O,
Yanlış görüşlüyüz biz, doğru düzüst gören O!..

Mevlâna, beşeri atmosferin ötesine iren, mâna cihanına tahtını kuran üstün insan!

Bilir misiniz kimdir Mevlâna?

Denizi bardağa sığdıran insan. Evet okyanusları bardağa sığdıran ilâhî bir sihirbaz. Serapa bir sihirdir Mesnevi ama, sihr-i halâl. Yüce Allah'ın (قل) emrinin sırrına ermiş, bu sırları Mesnevisi ile dile getirmiştir. Mevlâna ilâhî bir neyzen, Mesnevi esrarlı nağmeleri ebediyeti kucaklayan lâhûti bir ney... Bir hakikat güllistanıdır Mesnevi, gülleri hep mânadır. Mesnevi hakikat incileriyle dolu bir deryadır.

Dalgıçlar emsaliz inciler bulur,
Nasipsiz olanlar, boğulur kalır!..

Nitekim kendisi Mesnevi'nin mukaddemesinde: *«Mesnevi Mısırdaki Nile benzer, sabırlılara içilecek sudur. Firavun'un soyuna sopuna ve kâfirlere hasret!»* buyurur. Görgüsüz ve cevhersiz kimselerin görüşleri ve hükümleri değersiz ve üstün körüdür. Nasipsiz bir kimsenin denizden bir avuç su alarak: *Deniz deniz diye o kadar öğüdüğünüz bu acı su değil mi?* demesi gibi bazı ruhsuz ve cevhersiz kimselerin de (Mesnevi) hikâyelerle dolu bir kitap diye bunun kırdıkları ve kendi akıllarınca temkinde yeltendikleri gülünüştür. Bu hal böyle kimselerin fikir ve muhakeme yoksulu birer zavallı olduklarının kendi ifadeleriyle izharı ve kendilerini teşhirden başka birşey değildir. Mesnevideki bazı hikâye ve misallerin ne maksatla getirildiğini anlıyamadıklarından dolayı Mesneviye dil uzatanlar, hattâ onda İslâmiyete aykırı fikirler bulunduğunu iddia edecek kadar cehalet gösterenler de görülmüştür. Bu gibi kimselerin böyle cahilâne bir hamiyyet ve taassuba kapılmıyarak, İslâm büyüklerı hakkında konuşurken çok ihtiyatlı ve temkinli davranmaları ve şunu bilmeleri gerekir ki: Bu gün İslâmî sahada kendilerinden daha çok âlim ve fazıl kişi, Mevlâna'nın mânevî azameti önünde hürmetle eğilmektedirler. Ez cümle Türk irfan hayatına (Istılâhat-ı Fıkhıyye Kamusu) gibi altı ciltlik müstesnâ bir eser kazandıran Ömer Nasuhi Hazretleri (Kur'an-ı Kerim'den Öğütler) isimli eserini yer yer Mesneviden aldığı beyitlerle süslemiştir.

Devrimizin büyük müfessiri Elmalılı merhumun, Fransız Feyleoflarından Pol Jan ve Gabriyel Seay'dan terceme ettiği (Metalip ve Mezahip) isimli esere yazdığı uzun mukaddimenin sonunda: *«Hz. Mevlâna'nın şu sözlerini iş bu dibaceye hatime ve hitabı gayrı için bir fatiha ittihaz ederim»*, diyerek Mesnevinin hikemî beyitleriyle mukaddimesini âdeta mühürlemiştir. Elmalılı gibi bir allâme Mevlâna'nın mânevî huzurunda tevazula eğilirken yarım yamalak bilgilerinden ve anlayışsızlıklarından dolayı *(Mesnevi'de İslâmiyete aykırı fikirler vardır)* diyenler biraz olsun utanmalıdırlar.

Garabetlerle doludur cihan,
Tanıklar şahine uçuş öğretir.

Bizce Mesneviyi anlayamayanlar, onu yereceklerine kendilerine Hakkın anlayış isteseler daha dürüst hareket etmiş olurlar.

Maddî ve mânevi beslenmede tedricî bir gelişmeye tâbiyiz. Süt emen çocuğun kebabı hazmedemeyişi gibi, her havsala her fikri kabul edemez. Bahsimizin bu kısmını, Mevlâna'nın Mesnevisi için *«Sen Mesneviyi okuyucu yermekle kolayca anlıyacağını mı sanıyorsun? Bir güzel, başına, yüzüne çarşafını örtmüş senden yüzünü gizlemiş!..)* hikmetiyle mühürleyerek Mesneviden bazı örnekler vermeye geçiyoruz.

İslâm âleminde Kur'an-ı Kerim'den ve kâinatın efendisi Hz. Muhammed (a.s.) hadislerinden sonra Mesnevi kadar ruhlar üzerinde te'sir icra eden bir kitap gösterilemez. Acaba bu tesir nereden geliyor? Mevlâna yakine erdiğinden İlâhî antenlerle başka bir âlemden alış yapmada ve o mânayı kelime, hikâye ve misal kalıpları içinde bize vermektedir. Söylediklerı erbere değil, hâldir, yaşamadır hattâ hâlin halidir. Onun ifadesi karanlığı yaran bir projektör gibi müfekkiremizi aydınlatıyor. Hz. Peygamber Efendimiz

إن من البيان لسحرا) Şüphe yok ki tarzı beyanda sihir vardır, yanı bazı anlatış tarzı vardı ki insanı büyülter, buyuruyor. İşte Mevlâna'nın Mesnevisi bunun çok güzel bir misalidir. Mevlâna (Halk çocukturlar, ancak nefsinden ve arzularından vazgeçen ergen kişidir.

Şimdi bir de onun gözüyle ıztırap ve sıkıntılara bakalım:

Herkesi ürperten ölüm bile, onun büyüleyici ifadesiyle visaline erilmek istenen bir dilber gibi geliyor bizlere... Ona göre ölüm ebedi hayata kavuşmaktır. Şimdi bizi üzen bir çok hususları Mevlâna nasıl görüyor dinleyelim:

«Takdir yönünden kaybettiğin her şey, kesin olarak bil ki seni beldan satın alır, kurtarır. Çünkü o bela daha büyük belaları —Paratöner gibi— karşılar o ziyan daha büyük ziyanları def eder. Bir zarara uğramak bir çok zararları def eder. Bundan dolayı cismimiz,

(Devamı 25. sayfada)

TAŞ

Merhametsiz kalbleri sana benzettiler
Sana dilsiz ruhsuz dediler.
Halbuki senindir değirmendeki beste
Seninle biçim verip ruhuna heykeltraş
Sana yanılır dert. Sana vurulur baş
Milyonca yıl, milyonca insanın toprağı taş
Sensin kucaklıyan mehtabı
Surlarla sütunlarla, çeşmeler kemerler senden yapılır.
Senden yapılır Allaha uzanan merdivenler
Namaz vakti müslümanlara senden haykırılır
Günahkâr kullarını taş edermiş
Görmedim ama inanırım
Hatta bir gün gelecek gökten yağacaksın sanırım
Taşlardır beka taşlardır ebediyyet
Taştan başka ne bırakır tarihte medeniyyet
İnsan oğlu taş olur, baş yarar
Taşı üstüste kor yapar
Bir yandan durmadan yıkar
Ve bir gün yatırılır boylu boyunca
Şehrin musalla taşına
Yine bir taş dikilir başına
İşte o taştır insan oğlundan baki
Üstünde bir tarihi, bir fatiha
Ve bir hüvel bâki

Fahri ERDİNÇ

MECNUN MİSÂLİ

Kuru ağacın yemişi ben olaydım köhne dalın gülü ben
Virane gül bahçelerinin azap çeken bülbülü ben
Beni çöller de, bunu bir serap bir ılgın sansın
Benim Mecnun gibi Leylâmı aradığıma inansın.

M. Şahin YURTSEVEN

Lüks, İsraf ve Sefalet

Semahaddin CEM

Evet, lüks, israf ve sefalet! Her üçü de bu şehirde kucak kucağadır..

Bir tarafta geceleri kumar masalarında onbinlerce lirayı boş yere ziyan edenler, diğer tarafta hastasına ilâç bulamayan, evine ve âilesine iyi bir meyva veya et alamıyan zavallı mâsum ve fakir insanlar..

Bir zenginin bir cenazesinde, son gece, mevtânın rûhuna Kur'ân okumak ve hatim indirmek arzu edilmişti; dâvet edilen hâfızlar için hediye edilecek 200 lira dehşetli (!) surette çok ve pahalı bulunmuştu. Neticede râzı olundu da hâfızlar geldi. Halbuki o zengin, kumarbazın biriydi ve akşamları içi titremeden, gözünü kırpmadan binlerce lirayı masada hebâ edebiliyordu..

Buna sefâhetin sefâleti demelidir.

Büyük mağazalardan birinde gözlerimize ilişti, okuyucular da görmüştür: ne kadar lüks eşya idi onlar.. Seyredenlerin çoğu bunların el altından yurda kaçak olarak sokulduğu tahminini yürütüyorlardı. Bilemeyiz.. Fakat 150 liraya bir biblo cidden lüksdür ve memleketin oluk gibi parası bu çeşit eşya ile dışarıya aktarılmaktadır. Bu çok yanlış bir yoldur, günahdır.

Her şeyde israf ve lükse kaçar olduk. Zaman denen o çok kıymetli mefhumu da boş yere harcıyor, israf ediyor ve öldürüyoruz. Yazık değil mi?

Yakınımda üç tanıdığın her üçü de tüberküloz! Biri genç bir evli kadın ve sefaletten verem oldu, nihayet 27.10.1964 sabahı, arkasında küçük iki erkek çocuğu bırakarak hastahanede öldü. Kocası işçi sigortalarında olduğu halde ancak kendisi şahsen istifadeler temin edebiliyordu da eşi için bir aspirin bile verilmiyordu.. Bu da acayip bir sigorta tarzı! Kadın, onun bunun ianesi ve hediye ilâçlariyle yaşadı ve nihayet karın zarı su topladı.. Böyle fâcialar gün geçtikçe çoğalıyor. Bu bakımsızlığın ve perişanlığın sonu nereye varacak?

Radyolarımızın neşriyatı da zamanı boş yere israf ettirmiyor mu? Bunlar ne biçim programlardır? Ahlâk dışı temsiller, âdi şarkılar, rakı havaları, dejenere caz gürültüleri, mânasız konuşmalar, kelimeleri yanlış telâffuz eden spikerler, uydurukça sözlerle anlaşılmaz hâle gelen ve bize radyonun düğmesini çevirtmeğe mecbur eden haber bültenleri, kafa şişirici reklâmlar ve faidesiz müsabakalar, sun'i telefon konuşmaları... Hangi birini saymalı? Bunlar hep israf değil de nedir?

Çocuklarımız da bu şekilde bir ruhî derbederlik ve duygusuzluk içinde yetişiyor. Onlara bakınız: ciddî şeylerle meşgul kaç genç göreceksiniz? Hepsinin elinde abuk sabuk şeyler, resimli spor veya âdi roman mecmuaları, spor-toto kâğıtları, iğrenç fotoğraflı varakpareler..

Okuyucuya hazin bir netice:

Ne çekersek cehaletten çekiyoruz.

Bir sabah gazetesinde beni dehşete düşüren bir yerli haber okudumdu: bir ana-baba dört evlâdının birden futbolcu olmasından iftihar duyuyor ve gururdan göğüsleri kabarıyordu! Adları galiba Aycan, Maycan, Vaycan, Taycan gibi şeylerdi.. Ya Rabbi, dedim, Amerikalının hakir gördüğü zenci bile Nobel mükâfatını kazanabiliyordu ve bizde her âilede spor lâfı! Sahte kahramanlık gururları..

Bunlarla mı iftihar edeceğiz?

Türkçemize asırlardır girmiş güzel bir kelime vardır: nakliyat! Bu da şimdi aforoz edilerek yerine berbat bir söz konmuş: taşıtmacılık! Lûtfen tahlil ediniz, bu kelime Türk dili kaidelerine uygun mudur, değil midir? Göreceksiniz ki uygun değildir! Bütün bu sun'îliklere ne lüzum var? Nakliyat kelimesini artık her Türk anlayıp durarken kalkıp dili ve fikri teşviş etmenin mânası nedir?

Türkiyede şiir san'atı can çekişiyor, zîra Türk genci güzel edebiyat dilini kaybetmiştir; böyle bir vasatta hattâ orta seviyede dahi şâri zuhurunu beklemek hayâldir..

Medeniyet belki asfalt yol ve kervansaray olmayabilir, ama medeniyet muhakkak temizlik ve fazilet duygusu, irfan aşkıdır! Cadde ve sokaklarımızın hâline bakınız: buralara islâm diyarı diyebilir misiniz? İslâm'da evvelâ temizlik iymândandır. Temizlik olmayan yerde ancak hastalık olur.. Nitekim artan akciğer hastalıkları Türk gencinin geleceğini tehdid etmektedir. Lükse, israfa ve sefalete paydos borusu çalmadıkça maddî, bedenî ve mânevî hastalıklardan kurtulamayız.

Sefahet ve sefalet ortadan kalkmalıdır.

Hazreti Muhammed

Salât O'na, Selâm O'na..

Kâinatın Efendisi Milâdî 571 de dünyayı şereflendirdiler.

O'nun doğuşu, zulmetin boğuluşu idi.

O'nun doğuşu, cehlin kahroluşu idi.

O'nun doğuşu, beklenen, özlenen mutlu bir olaydı.

Âlem, O'nunla âlem oldu. İnsanlık O'nunla kemâl buldu. O'nun yolu, gidilecek yegâne yoldu.

İzinden gidenler kurtuldular; sözünü tutanlar mes'ut ve bahtiyar oldular. Ancak onlar yaradanı buldular.

O, yalnız Hak'ka taptı; herşeyi O'nun için yaptı.

O'nun kazancı, O'nun menfaati Hak içindi. Herşeyi O'ndan getirmişti; İnsanları Hak'ka ulaştırmak içindi.

«Sen olmasaydın, Eflâki halketmezdim» Hitab-ı İlâhî'sinin muhatabı.

Kendisine ilk önce bildirilen «OKU» hitabı.

İslâm'ın ilme verdiği değer ölçüsü. Bu hitap İslâm muarızlarının beyinlerine bir balyoz gibi inmektedir.

Aşk yolunda ilk durak; ihtiramda ilk basamak.

En yüksek medeniyet ve en ulvî bir ahlâk...

O, «en üstün ahlâkı tamamlamak için» gönderildi.

Gençler, ihtiyarlar; zenginler, açlar! Ahlâk, O'nu sevmekle başlar.

O, en yüce fanî, getirdikleri bâkiydi.

Başımızın tâcı, dertlerimizin ilâcı, gönüllerimizin sıracıydı.

O, herşeyimizdi, herşeyimiz olmakta devam edecek.

Her hareket ve emri tamamen tekâmül ve terakkî örneği..

İlâhî aşkın en güzel tecellisi O'nda..

Ebedî saadet ancak O'nun yolunda..

Hayatın her safhası şefkat, muhabbet ve adaletle dolu.

O, ışık..

O, nur..

Mü'minler, O'nun için yanar, kül olur.

Milâdî 632 de ebedî âleme irtihal buyurdular.

Salât ü selâm,
Sevgi, ihtiram,
Ên candan ikram,
O'na.. O'nun âl ve ashabına yârab..
Şefâatini ümit ediyoruz..

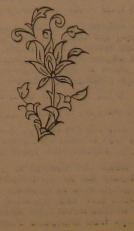

Orhan BALCI

İslâm Dininde niyyet

Hüseyin KÜÇÜKKALAY

Niyetin lûgat anlamı القصد dır. Kamusta ل ٌنوىالشئ ٌنوية ةذ قصده denilmekte ve niyyetin ilk anlamının kasıt olduğuna işaret edilmektedir. İstılâhî anlamına gelince فصد الطاعة والتقرب الى الله gibi إيجاد الفعل dedete şâmil olabileceğini ileri sürerek

والصواب ان تفسرالنية بتوجه القلب نحو ايجاد الفعل وتركه موافقاً لغرض من جلب نفع اودفع ضر حالاً اومآلاً

diye tarif edenler de olmuştur. Yapılan her işin, ihdas edilen her şeyin bir sebebi başka bir tâbir ile illeti olduğu gibi niyyetinde bir sebebi vardır.

İbn Necîm وحواشه

المقصود منها تمييز العبادات من العادات وتمييز بعض العبادات عن بعض

niyyet yaptığımız ibadetlerin birini diğerinden, âdet üzere yaptığımız işleri de ibadet maksadıyla yaptıklarımızdan ayırd etmek ve seçebilmek gayesi ile meşru kılınmıştır. Misal olarak oruç vaktini yani oruç vaktinin başladığı andan ittifâkî yani güneşin batmasına kadar olan zamanı bir kimse tamamen oruçlu gibi geçirse bu günün o şahıs hakkında bir oruç sayılabilmesi tabiatıyla niyyetine bağlıdır. Zira bu zamanı oruç niyyetiyle geçirebileceği gibi bir tedavi veya bir rahatsızlık sebebiyle de imsâkî gibi geçirebilir. Bu hakımdan niyyet, bu iki şey arasında büyük bir rol oynar; ibadetle âdeti birbirinden ayırır. Ve o işin veya hareketlerin ne gaye ile yapıldığını tayin eder. Herhangi bir yerde yapılan malî bir yardım muhtelif gaye ve maksatlarla olabilir. O yardım bir zekât niyyetiyle yapılabildiği gibi dünyevî veya iştimal bir gayenin tahakkuku niyyetiyle de yapılabilir. Zekât niyyetiyle yapılırsa ibadet olur. Allahın emri yerine gelmiş, rızasına muvafık yapılmış olur ki uhrevî bir sevabın tahakkukuna vesile olur. Aksi halde uhrevî bir sevabı olmayacağı gibi belki de insanı sorumlu bir mevkie düşürebilir. Rüşvet maksadıyla verilen şeyler gibi.

İşte bu iki husus arasında İslâm Hukukunun kabul ettiği niyyet öyle bir şeydir ki ona mukarin olanlar Allahın rızasına mazhar olurlar bir gece bekçisi gibi لا اله الا الله diyerek ilerden geçenlere kendisinin uyanık olduğunu bildirmek istese bundan dolayı me'cur olmaz. Zira لا اله الا الله cümlesi celilesini Cenabı Hakkı anmak, onun birliğini, mevcudiyetini zikr etmek için değil âdi bir maksatla uyanık olduğunu bildirmek için yapmıştır. Bu durum ise niyyetin istılahî mânasının tarifiyle bağdaşmaz. Bu sebeble de kendisine uhrevî bir sevap terettüp etmez. Bir satıcı malını müşteriye gösterirken iyi olduğunu ifade gayesiyle ماشاءالله veya سبحان الله gibi şeyler söylese bunlara uhrevî bir sevap terettüp etmez zira bu cümleler طاعت ve Cenabı Hakka tekarrüp niyyetiyle icra edilmeyip dünyevî ve bazı maddî sebeblere bağlı kalınarak söylenmiştir. Halbuki bir müminin سبحان الله cümlesini Allahı anmak niyyetiyle söylese, ondan dolayı me'cur olur. Herhangi bir yerde bir mal, bir para veya kıymeti olan bir şeyi bulan kimse onu sahibine vermek niyetiyle alırsa bu niyetinden dolayı sevaba nail olur. Aksi halde kendi nefsi için olursa günahkâr olur. Hülâsa olarak bir işten maksat neyse hükûm ona göredir. Bu hususla ilgili İslâm Hukukunda binlerce misale rastlanabilir.

Bu mevzunun bağlanabildiği ilk esas Resulü Ekrem efendimiz hazretlerinin انما الاعمال بالنيات hadisi şerifleridir. Burada şunu da ilâve etmek gerekir ki niyete muhtaç olmaksızın dahi yapılabilen işler vardır. Bu sebeble İslâm Hukukçuları hadis üzerinde uzun uzun durmuşlardır. Hattâ bazıları bu hadis için انه ثلث الدين bile demişlerdir.

Niyyetsiz yapılabilen işlerde nazarı itibare alınarak hadisi şerifin hukuki bir tâbirle «Umumiyle» emel mümkün olmaz. Bu hususta yine ابن نجيم der ki:

وعلى هذا قرروا حديث (انما الاعمال بالنيات) (امر من باب القضى ، اذ لايصح بدون تقدير لكثرة وجود الاعمال بدونها فقدروا اضافاً اى حكم الاعمال...)

انما صحة الاعمال kelimesi şeklinde muzafı تباشحة الاعمال şeklinde takdir edenlere göre durum tâbiatıyla daha ciddi bir safhaya intikal ediyor. Böylece fukaha bu esastan

لأن الاعمال الاخروية تقاصدها

gibi ana kaideler vaaz ederek hadisi şerifin gerek dünyevî gerekse uhrevî hedef tuttuğu gayeleri izaha çalışmışlardır. البحر الرائق da da bu hususta deniz ki:

ولا يمكن حمله على العموم لأن كثيراً من الاعمال يوجد بلا نية فصار مجازاً عن حكمه فالتقدير حكم الاعمال بالنيات من اعتبار الشارع اسم السبب على المسبب او من حذف المضاف اقامة المضاف اليه مقامه...)

diyerek yine hanefi fukahasının görüşü izah edilir. İmam Şafii (r.a.) hazretleri hadisi انما صحة الاعمال بالنيات şeklinde izah ederek İmam-ı Azam'ın şart olmadığını söylediği bazı yerlerde dahi niyetin şart olduğuna kâil olmuştur.

O K U

İlk nazil olan âyet
Oku emrile indi
Okuda gül ve güldür
Kur'anı Kerim oku

Okuyan dil cennette
Sevilir cemiyette
Yalnız olduğun yerde
Oku dinini oku

Oku ey kardeş oku
Allahın emri, oku
Durma zaman geçirme
Bu mecmuayı oku

Her zorluğa kolaylık
Oku da bulursunuz
Hak ile hakikatı
O zaman görürsünüz

Al bu Oku'yu oku
Gel okuyalım senlen
Okumak istemezsen
Okuyanlardan dinle

İlhan GÜMÜŞ

Konya Âlimlerinden ikisi

Konya tarihinde, çok büyük ilim adamlarının ve sofilerinin isimleri geçer.

Büyük adamların hal, hareket ve sözleri muhakkak arkadan gelen ilim adamlarına, halka, hattâ cihana pek güzel ve unutulmaz misâl teşkil eder. Bunlardan hiç olmazsa yakın zamanda geçenlerin fotoğrafı, tercüme-i hâli, sözleri yazılıp neşredilse ne kadar fâideli olur.

Turistik bir mevzu sayarak her yıl baş ucunda merasim yapıp, gürültüler koparduğumuz hazreti pir Celâleddîni rûmî dergâhından geçen meşhur mutasavvıf, âlimlerin hal tercümesini kayıt eder bir eser yoktur zannımı.

Yarının ilim adamı olacak kıymetli genç evlâtlarımıza çok iş düşüyor, demektir. Böyle bir çığır açılır ümidi ile ben, yakında geçmiş olanlara dâir duyduğum bir iki fıkrayı yazmak istiyorum.

Mustafa BARCIN

Müfti Büyük Abdullah efendi :

Hocalara tefsir okuttuğu için hocaların hocası denirmiş, hocalar arasında namı, ilim dağarcığı imiş, elbet bu zâtı muhteremin ahfadı mevcuttur. Pek kıymetli dedelerine ait vesaik ve hal tercümesini inşaallah bulup yazarlar da biz de daha aydınlanırız. Merhum Abdullah efendi konuşmada pepece, ders takririnde natuk, diğer zamanda hazır cevap, pek nüktedan bir zat imiş.

O zamanlar vilâyet encümenine pek yerinde olarak müftiler de devam eder tam zamanında fikir ve mütalâalarını bildirirmiş.

Alâattın tepesine Ramazan topunun yeni konulup atılmağa başladığı sırada encümendeki hırıstiyan azalar, kadınlarının top sesinden korkup çocuk düşürdüğünü bahane ederek top atımının durdurulmasını istemişler, müzakere uzamış, hocamız mutadı veçhile dinleyip, dinleyip söylece az, uz ve nükteli konuşmuş: «ço...' ço... çocukları kapıya yakın, düşecek yere bırakmayın, baksanıza müslüman kadınları düşürmeyor» deyince umumî bir tebessüm ve sükût salonu kaplamış, mes'ele tatlılıkla kapanmıştır.

O zamanlar Konyada işte böyle .....lı müftiler varmış.

Gevraki Abdülkadir efendi merhum :

Kadınhanlı H. Hüseyin efendi merhumdan sonra ulemânın ittifâkı ile Konya Müftisi seçilen Gevrâki hoca efendi, âlim, fâzıl, müttaki, heybetli, cesaretli, ayni zamanda şefkatli bir zat imiş. Şahsiyetini Büyük Konya çevresinde duyurmuş. Yolundan geçerken görenler derhal ayağa kalkıp selâma durur, vaktin müsaadesi olur da iltifat görürlerse elini öpüp duasını almağa koşarlarmış.

Kendisini bütün halkın babası bilmiş, ve öyle tanıtmak mazhariyetine ermiştir. Allahın emrinden hariç söz konuşmaz, söylediği zaman sözünün üzerine lâf katılmaz, ittaat edilirmiş. Tercümeihâlini yazmalarını torunlarından beklemek hakkımızdır.

İşte bu zevat memleketin, milletin mânevî kutupları, Millet binasının temelleri, büyük direkleri imiş. Pederim İçelli hafız Mahmut efendi bu zat hakkında şu fıkrayı anlatmıştır! Bir gün hoca merhum câmiye giderken o zaman yeni açılmış olan Kayıklı kahveden kulağına saz sesi gelince içeri dalıp heybet ve azameti, elinde uzun asası ile kapıya durmuş. Halk ne yapacağını şaşırmış, hoca şöyle bir hitabede bulunmuş! Evlâdlarım! ben sizin hocanız mıyım? evet, babanız gibi miyim? — evet, bu zaman namaz, ders, dükkân, iş saatı mı? — evet. Burada toplanıp işi gücü bırakmak, tembelliğe alışmak doğru mu? — hayır. Şu durumdan ne ALLAH, ne PEYGAMBER, ne ben babanız râzi değiliz, çocuklarımıza kötü çığır açıyorsunuz, sazın zamanı değil deyip asasını sazın tepesine indirip kırmış ve haydin işinize demiş. Memleketle yapılmaya başlayan kahve, tenbelhaneye darbeyi vurmuş.. Hiç bir kimse de bir şey söylemeyip pekiyi efendi sözünü tutarız deyip işlerine gitmişler. O zamanlar Konyada böyle .....li müftiler varmış, polis ,jandarma, aylıklı bekci teşkilâtı yerine hocalar, imamlar, muhtarlar, mahalle eşrafı, mâddî, mânevî zâbıta vazifesini görür, milletin hayatını tanzim ederlermiş. Esnaf işlerinde de loncalar varmış...

Tabiî bu zat çok büyük insanlar yetiştirmiştir. İstiklâl harbi sırasında mahdumu Vehbi Gevrâki hoca merhum hilâlhamer başkanlığı, belediye reisliği gibi mühim hizmetler görmüştür. Pek kibar, nezih torunu Abdülkadir merhum da Konya Darülhilâfesinde talebe idi, tanırım, genç iken vefat etti ALLAH cümlesine rahmet eylesin...

Mü'minin son yeri

Mehmet ÖZCAN

İnsanlığın selâmeti için şaşmaz kâidelerin menbaı olan İslâmiyyet ve Allahın son peygamberi Hz. Muhammed'in en büyük mucizesi Kur'an-ı Kerime göre, mü'min Cennetin müdâvim kalıcılarından olacaktır. Ancak, mü'minin yeri cennettir hakikatinin izahından önce, mü'min kelimesi üzerinde kısa bir açıklama yapmak yerinde olur kanaatindeyim.

Mü'min kelimesi, lügat mânası itibariyle tasdikten ibaretür. Demek oluyor ki imân, inanmış, kalbul etmiş, iman etmiş demektir. İstılâhta yani şeriatta ise, bir kimsenin Allah'a ve Peygamberi Hz. Muhammed'in risaletine inanması demektir.

Şu kısa ifadeye göre, Allah'ın varlığını kabul eden ve Hazreti Muhammed'in O'nun son peygamberi olduğunu tasdik eden kimse mü'mindir. İşte, bu mânada pek çok mü'min vardır. Zira, her akıl selime sahib olan insan düşünüp Allahını bulmakta güçlük çekmez. Hele bu asırda, O'nun varlığını araştırmak kastiyle düşünmeğe hiç lüzum hissetmeden inanabilir. Çünkü, hakikatler gün ışığı kadar açığa çıkarılmış, müphem olan en ufak bir husus bırakılmamıştır. Bununla beraber asıl iş bu mânada kuru bir iman değil, mühim olan; bir mü'minde bulunması elzem olan sıfat ve amellerle mümeyyiz olabilmektir. Zira mü'min, İmanının âmir olduğu hükümlere riâyetkâr olduğu nisbette kıymet kazanır. Meselâ, imanın esaslarından olan şartları benimsedikten sonra, o şartların muhtevi olduğu hükümleri yerine getirmek ve onlarla imana kuvvet kazandırmak lâzımdır. Esasen çeşitli iyi amellerde teşvik imanla kuru bir iman arasında elbette bir takım farklılıkların olması tabiidir. Bunun içindir ki, mü'min doğrudan cennet'e girmiyecektir. Zira lâyiu'el olduğu mutlak olan Allahü Teâlânın keremi lütfu ile affına mazhar olanların haricinde, sadece (mü'minim) diyenler, Cennet'e direkt olarak idhal edilmiş olsalardı, bu, Allahın adaletine de aykırı olurdu. Çünkü, Allah'ın bu dünyada yapmamızı emreden bir çok hükümleri vardır. Biz burada bu emirlere uymaz, nehilerinden sakınmasak, öbür âlemdeki yerimizi hemen almak hakkını kazanamayız. Binaenaleyh her hareketimizin iyi veya kötü karşılığı, âhiret âleminde ilk karşılaşıcımız olur. Kur'an-ı Kerim'in Zilzâl sûresinin yedi ve sekizinci âyetleri bu hususu şöyle açıklar: «Kim zerre miktarı iyilik yaparsa onu görecek, kim de (yine) zerre kadar kötülük işlerse karşılığını görecektir.»

Şu halde, İlâhi adalet önünde herkes lâyık olduğu ile muamele görecektir. Bir mü'min de, yine yaptığı her kötülüğün karşılığını görecek, ezasını çektikten sonradır ki imanının karşılığına nail olacaktır. İmanın karşılığı ise, Cennettir...

Bununla beraber şu hususta inkâr edilmez bir hakikattir ki, bugün bir doktor yapar vereceği bir insanı muayene ediyor, sakat olan bir uzvu varsa önce onu tedavi yoluna gidip, sonra sağlam raporunu veriyor. Bu misali verirken aklımıza, benim imanım vardır deyip de çeşitli müsibetleri irtikâp etmek lâzım gelir mi diye bir soru geliyor. Buna cevap olarak şüphesiz hayır, çeşitli musibetleri irtikâb etmek lâzım gelmez diyeceğiz. Ancak şurası muhakkaktır ki, iman; kıymeti beşer lisanı ile târif edilemiyecek kadar sonsuz olan bir cevherdir. Bunun içindir ki, karşılığı da Cennet gibi yüce bir makamdır. İnanmış gönüller, onun kıymet ve lezzetini müdrik olmanın haleti içerisinde mutmain olarak yaşarlar. Şair, imanlı ile imansızın tarifini yaparcasına söylediği şu beyitle imanın kıymetini ne güzel ifade ediyor :

«İmandır o cevher ki İlâhi ne büyüktür,
İmansız olan pastı yürek, sinede yüktür.»

İman sahibinin yani mü'min kişinin, kötülüklerinin cezasını, imanının gerektirmediği hataları yaptığından dolayı, onların da karşılığını gördükten ve günahsız bir hale geldikten sonra Cennet'e girmesi, akıl ve mantık kanunları ile de bağdaşır. Azalarından bir kısmı veya sadece birisi olmayan bir insana yine insan denir. Fakat başı olmayan bir ferde de insan denmez ya... İşte, iman da bunun gibidir. Mü'min, iman sahibi olduğu için başı olan bir insan, amelleri olmayan bir kimse de bazı azası sakat ve eksik olan mü'mindir. Şu kadarını da hemen ilâve etmek lâzımdır ki imanını, çeşitli iyi amellerle birleştiren bir mü'minde her türlü aza ile muttasıl, tam ve eksiksiz bir insandır. Bununla übürü arasındaki fark ise, gayet bârizdir.

Geçenlerde bir dostum basit bir derdinden dolayı yanıp yakılıyordu derdini izah etti: Bu kardeşimiz dört sene önce bir fabrikada işçi imiş. Çalışırken, sol elinden parmağının birini makine alıp götürmüş. Sigortalı olduğu için sonunda 7-8 bin lira verip o müesseseden ayırmışlar. Bugün kalabalık bir aile olmuş. Şimdi geçimini temin için çırpınıp dâğınıyor, hammallık bile yapmağa razı olduğunu, hattâ yaptığını fakat refsha kavuşmanın bir hayal olup kuru ekmekle bile doyamadığını söylüyor ve arkasından hemen ilâve ediyor. Memlekette iş yok. Herkes Almanya'ya gidiyor. Bense küçük bir parmağımın eksik olmasından bunları mahrumum. Üstelik muayene eden doktor da Allah rahmet eylesin, «Çok şükret» diyor. Kalk da değil ki bir yolunu bulsak (!).

Bu vak'ayı naklederken burada, saf köylü kardeşimizin gayet normal bir şekilde ve hem ,belki farkında olmadan, olsa bile mühimsemeden izaha çalıştığı şu mütevazı ifadesindeki: «Doktor da Türk değil ki bir yolunu bulsak(!)» sözünü münakaşa konusu yapacak değilim. O, aynı dâvadır. Fakat, asıl belirtmek istediğim nokta şudur ki, misalde de görüldüğü veçhile, en ufak denecek kadar bir uzvun eksikliği bile bir insanı diğerlerinden ayırmaya kifayet ediyor. Şu halde, mü'min olduğu halde günah işleyen kişinin de ceza görmesi, Adalet-i İlâhi muvacehesinde şarttır. Bununla beraber mü'min ilelebet yanmıyacaktır. Şu Hadis-i Şerif bunu ne güzel ifade ediyor: «Ehli Cennet Cennet'e, ehli nârde nâr'e (Cehenneme) atılır. Sonra Allahü Teâlâ; kalbinde imandan hardal tanesi kadar bir parça olanı cehennemden çıkarınız emrini verir. O da (mü'min de) kararmış olarak çıkarılır. Hayat nehrine atılır, çay kenarında biten yabanî reyhan tohumu gibi yeniden biter. Elbette... Sen o reyhan tohumunun başak gibi salınarak sapsarı bir şekilde çıktığını görmedin mi?»

Hülâsa, netice şu oluyor ki mü'min kişi cehennemde kalmıyacaktır. Eğer imanını çeşitli amellerle kemal mertebesine ulaştırmış, tam mânasiyle teslim olan bir kimse ise, Âhirette onun ilk ve ebedî yeri Cennet olacaktır. Ama, imanı yanında çeşitli masiyetleri de var ise, onun karşılığını da görmesi mukadderdir. Esasen, Kur'anın Meryem sûresinin 71. âyetinde şöyle buyurulur: «Sizden cehenneme uğramıyacak kimse kalmıyacaktır.» Müfessirler bu âyeti izah ederken insanın hatadan salim olmıyacağını ve bazı günahkâr mü'minlerin de mevcut olacağını beyanla, bu âyetin böyle kimseleri kasdettiğini açıklıyorlar.

Demek oluyor ki, mü'minin son ve ebedî yeri mutlaka Cennet olacaktır.

HİKÂYE

Çakalın Allah Korkusu Anlayışı

M. Zeynel TİMUR

Allah!.. Korku... Allah; tek yaratıcı... Korku; korku... Her hangi bir yaratıktan korku; ama Allah korkusu!... İzah edilemez...

Afrika ülkesi... Billûr sular, yeşeren otlar, uzayan serviler ve her renk çiçeklerle müzeyyen bir orman... Ormanda malûm, hayvanlar bulunur. Kral Arslan, birgün, Çakalı Ceylânlara teganni dersi vermek üzere vazifeli olarak gönderir. Çakal; teganninin öneminden bahsetmeğe çalışır. Fakat!... Çakal ve teganni!!... Birbirinden nekadar uzak... Yavrusundan ayrı düşen bir Gazal, dalgın... Yavrusunu düşünmekte. Onu dalgın gören Çakal, bütün gücüyle Ceylân'ın üzerine saldırır. Ulumasiyle Ceylân'ın yaralı kalbine tuz eker... Ne yapsın zavallı... İster istemez feryad eder... Ceylân'ın feryadını hakaret sayan Çakal:

— Sende Allah korkusu yok mu? Seni Arslana şikâyet edeyim de gör, der.

Dalgınlığı Allah korkusuyla vasıflandırır, kendisinin vahşice saldırışı karşısında Ceylânın haklı feryadını hiçe sayıp, onun âdete hazır bir şikâr (av) olmasını ister...

...Ve nihayet yaralı Ceylân, Arslan'ın huzurunda... Kral Arslan Ceylâna hitaben haykırır:

— Bir daha yaparsan, dinime imanıma seni ormandan kovarım...

Huzurdan ayrılan Ceylân; dertli, dertli inler... Bir de Çakalın yanında bu söz, çok acı gelir Ceylâncağıza... Ve devam eder inlemesine:

«Yetmez mi musâb olduğum bunca devahî...»
«Ağzım kurusun, yok musun ey!.. Adl-i İlâhî...»

Hey! Gayrı âdil bir Arslana güvenerek Allah korkusundan dem vuran Çakallar... Ey! Allah'ın büyük lütuflarından olan dil'i sadece bir et parçası sananlar... «Allah...» derken düşünün... Eğer aklınız, iz'anınız varsa düşünün... Ve eğer inanıyorsanız «Allah» için düşünün... düşünün... Ne söylediğinize dikkat ederek düşünün... Ne biliyorsunuz? Nasıl «Allah» korkusu yok diyebiliyorsunuz?.. Yoksa... evet yoksa?!.. Korkulur ...Çok korkulur...

Hey kitle idarecileri!.. Unutmayın ki sizler Allah indinde sorumlusunuz. «Sen olmasaydın cihanı yaratmazdım» sırrı sübhanisinin mazharı büyük önder, Hz. Muhammed (s.a.s.) efendimiz: «Hepiniz birer çobansınız ve herbiriniz elinizin altındakilerden mesulsünüz...» buyurur. Kulak verelim; kulak verelim hadis-i Peygamberiye... Bir cihan idaresi anayasasının bu düsturuna kulak verelim...

Kıymetli okuyucularım; içimizde Arslan mevkiinde bulunan öyle idarecilerimiz var ki,

(Devamı 26. sayfada)

MEVLÂNÂ VE HAKİKAT ÂŞIKLARINA

MEVLÂNÂDA MANEVİ GÖRÜŞ

Mevlânânın görüşe ait fikirlerini otuz bahiste toplayıp, Mesnevi Beyitlerinin farsça asılları ve okunuşlarıyla gösteren bu eserdeki konulardan bazıları :

Görüş ve önemi,
Eşyayı olduğu gibi göremiyoruz
Hakikat körleri
Tanrı Nuruyla görmek
Gönül gözü
Sebeplerin ötesini gören göz
Görüşlerini geliştir
Peygamberlerin görüşü
Veli, Pir ve Âriflerin görüşü....

Arif ETİK
Konya Yüksek İslâm Enstitüsü
Farsça dil ve edebiyyatı öğretmeni

Sosyalistlerin yırtılan maskeleri

Muammer TAN

İlhamını cemiyetten, desteğini tarihten alıp insanlığa gerçekleri sunan fikir adamlarına ne mutlu! Onlar ki fikri olgunluklarını dürüstlük ve vazifeginaslıkları ile tamamlarlar.

Milletin karşısına apaçık yüzüyle çıkıp onların gerçek keder-elem, sevinç ve neşelerini bihakkın gören, onları teseliliye çalışan bu tip insanlar daima toplumun kalbinde olup yaşamağa hak kazanmış demektir. Çünkü böylesi bilgin ve fikir sahipleri:

a) Bir milletin bütünlüğünü teşkil eden kütlenin hür olduğunu bilirler. Onlara yapılması lâzım olan hareketleri yapmağa çalışırlar.

b) Nerede yaşadıklarını, hangi cemiyete mensup olduklarını, hangi atmosferin potası içinde kavrulduklarını, hangi ideolojiye hizmet edileceğini, hangi şartlara sahip oldukları bilirler.

c) Fikirleriyle ve kalemleriyle milletine hizmetin her çeyden üstün olduğunu söylerler.

Uzatmağa lüzum yok. Yukarıda izahına çalıştığım ideal ve insaniza fikir adamını okul okul dolaşsan, otel otel gezsen, apartman apartman yorulsan 30 milyonun içinden bir otobüs dolusu ancak bulabilirsiz.

Bunun dışında fikir adamı kalem sahibi yok mu? var hem pek çok. Bunlar günde mideleri için çyişine yüz sözleder-sederler. Sayfalarca makale, kitap karalarlar. Fakat yukarıdaki ölçüye vurduğun gibi bulanık suyun çamuru gibi hemen tabana çökü verirler.

Bir milletin kalkınmasında en büyük rolü neşriyatın oynadığını içimizde bilmeyen yok denecek kadar azdır. Bu mühim rolü oynayan neşir kolunun Türkiyemizdeki tutumu hepimize malûm. Bir samimi yazarımızın ifadesiyle; bunların kimisi başıboş, kimisi düşman, kimisi insanlığa ve isiamlığa dostumtrak bir hava içinde gemsiz at gibi etrafa alabildiğine dehşet ve şiddet, hiç yapamazlarsa şüphe saçmak suretiyle milletin hurumunu bozmakla, itiyat edindikleri veya edinmek mecburiyetinde oldukları günlük yazılarındı surtup durmaktadır. İçlerinde insanlığa hizmet edinmeyi milli bir prensip kabul eden fikir adamlarını ve onların mühim organlarını bir tarafa bırakıp diğerleri üzerinde bir gaye tasnifi yapacak olursak karşımıza şu sonuçların çıktığını görürüz.

1 — Midesine hizmet edenler (Türk soylu batı şakşakçıları)

2 — Milletine hizmet edenler (Yahudiler)

3 — Efendisine hizmet edenler (Sosyolistler).

Şimdi bu üç başlı ejder misâli milletin; milli madrabaz, tarihi dolambazlarının halktan gizlemeye çalıştıkları o çirkin yüzlerindeki kalın ve kalbleri kadar kararmış peçeyi yırtalım. Kim olduklarını tanımağa çalışalım :

1 — Midesine hizmet edenler: Bunlar öyle ki her şeyi mideleri için mübah gören mümkün olsa insanlığın kanını sömüren insan suretinde yamyamlardır. Yalan dağarcıkları dolu, sahtekârlık depoları, tıklım tıklım, iki yüzlülük mahzenleri ağzına kadar çakılı olan bu tip millet parazitlerinin usandıkları hiç bir dâva yoktur. Kıstasları madde olan bu kan emici pis sülükllerin hususiyetlerinden birisi; sülük gibi avuca girmeyip zaman ve zemine göre hareket etmeleridir.

2 — Milletine hizmet edenler: mazileri oldukça derin olan neşriyatın başlamasından bu yana (Türkiyemizde) matbaahane yazıhanelerini, gazete köşelerini ellerine geçiren içinde Türk soyda ne idiği herkesce malûm olan Fravun tipli münkirler.

Bunların milletimize getirdikleri belâyı azim-i hiç bir düşmandan görmemişizdir. Çünkü bunların düşmanlığı hissedilmez, peçeleri de elastikidir. Yutup hakikisini görmek mümkün değildir. Bunların isimleri Ahmet, Mehmet olup Peygamber ismini taşıdıklarından tanınmayan kimse bunların milli birlik ve beraberlik düşmanı olduğunu kestiremezler Hiç bir şeyi göründen kaçırmayan hakiki Müslüman-Türk çocuğu bu tip hokkabazları soy ve meşrepleriyle birlikte millet hurumuna sermesini bilmiş böylece de, bunların kim hesabına çalıştıklar kolayca anlaşılmıştır.

İkinci guruptu izahına çalıştığım, sizlerin de bildiğiniz gibi yahudilerdir. Bunlar çeşitli renkte paçavralarıyla millet bütünlüğünün günbe gün yıkmağa çalışan temiz atmosferimizi zaman zaman kirleten yediği kabı bilmeyen köpekten, gördüğü iyiliğe karşı efendisinin gırtlağına sarılan câniden daha tehlikelidirler.

Ah şu iyimserlik bunların işine ne de yarıyor: Sanki onlara dokunulmazlık kazandıran Ahmet, Mehmet, Ali, Veli kelimelerinin içini bir açabilsek de şu saf milletе onun ne idüğü belirsizliğini gösterebilsek... Fakat buna imkân yok. Çünkü bu milli düşmanlarımız bizim zaaf tarafımız olan hoş görürlüğümüzden asırlar boyu faydalanmış bu günde aynı değişmez taktiğiyle istediği rolü oynamakta bizleri de kendisine hayran hayran baktırmaktadırlar.

3 — Efendisine hizmet edenler :

Medeniyet diye dillerine doladıkları, zaman zaman temcid pilâvı gibi ısıtıp ısıtıp buğulu aş misâli milletin önüne sürdükleri sahte ilericilikleri artık halk tarafından anlaşılmağa başlanmıştır.

Medeniyeti danata, ça ça da, mambolarda, hulu-hupta, nayılon külotta arayan, üstelik paçavralarıyla bulu-halka dürülü bir bohça gibi sunmağa çalışan bu birlik ve dirlik düşmanları artık bilinmeli, gereken cezaları verilmelidir.

Tenkid ettiğim zaman medeniyet kelimesinin gölgesine sığınarak seni ve beni suçlu bir duruma bile düşüren bu sahtekârların yapmak istedikleri veya soydaşları tarafından yaptırılmak istedikleri şeyler; milli bünyede havalılk, boşluk, şuursuzluk ,mes'uliyetsizlik gibi varlığımızı sarsan ecdadî düşmanlıktır.

Bunlar, Moskova'da 1955 yılında dünya komünist yazarlarına verilen 18 maddelik direktif gereğince «bulunduğumuz memleketlerde komünist rejimi faltfil faaliyette değilse sosyalist olarak çalışacaksınız» emrine uyan kuzey hayranlarıdır. Sosyalist perdesi altında mahut fikirlerini günbegün yaymağa çalışırlar. Aldıkları talimat icabı Moskof rejimini överler.

Memleketin yükselmesini sosyalist rejimde arayan bu ebedî nâsipsiz ve soysuz uşaklara gunu haturlatmak lâzımdır ki artık Türkiyede bu dolmalar yutulmayacak, sosyalistlerin yollarının kıvrıla kıvrıla Moskovaya çıktığından kimse habersiz kalmayacaktır.

Mevlânâ Niçin Sevilir ?

Bugün müslüman türklerin ve genellikle bütün İslâm âleminin medrese iftiharı, Konyamızın sembolü olan Mevlâna Celâleddin-i Rumi İslâm mutasavvıflarından biri ve yücelerindendir. Mevlâna İslâm tefekkürünün yetiştirdiği müstesnâ şahsiyetlerden biri olup zamanının insanlarına ışık tuttuğu gibi kendisinden asırlar sonrası yaşayan halelerine de yol göstermekte ve mürşitlik yapmaktadır. Yirminci yüzyılın ikinci yarısında mühim bir yer kapsayan, turizm bakımından yardım etmekte, yerli ve yabancı turistlerin akın akın gelmesine kaynaklarını temin etmektedir. Şüphesiz bu durum ona Allah'ın en yüce bir lütfudur.

Mevlâna bugün bizde sevilip takdir edildiği gibi bütün dünyada da sevilir ve takdir edilir. Zira ondaki konuşma tarzı, verdiği misallerin bir hakikat hazinesi olduğu etmesi, ilmiyle âmil olması ister istemez kendini bütün dünyayı sevdirmesine vesile olmuştur.

Bugün Mevlânaya dünyanın en hücra köşelerinden ziyaretçiler gelmekte, onun manevi huzurunda eğilmektedirler. Çünkü o; Mevlâna da öylece eğilmiş, O'nun huzurunda kendi benliğini kaybedip mâna âlemiyle yükselmiştir. Onun Allah'a yakınlık derecesini anlamak için şu sözünü dikkatle okumamız gerekir.

«Ben sağ olduğum müddetce
Kur'anın kölesi bendesiyim.

Ben Muhammed Muhtar (s.a.) in
yolunun tozuyum.

Benim sözümden, bundan başkasını
bir kimse nakletderse,

Ben ondan da bîzarım o sözlerden
de bîzarım.»

Mevlâna hakikaten Allahına tam bir huşu içinde bağlanmış, Kur'anı Kerim ahkâmından dışarı çıkmamış, ilim ve irfanla gününü geçirmek suretiyle Türk milletine ölmez eserler vermiştir. Bir beytinde O: «Her kul köle olduğu kapıdan âzâd olunca sevinir, mesrur olur. Ben senin ulûhiyet kapında ne zaman

Yusuf DERİN

kul köle olursam o vakit sevinir şâd olurum» diyor.

Mevlânanın bulunmaz bir şahsiyet olduğunu kendi devri insanları çok iyi idrak etmişler hattâ devrin padişahı bile etti etçünü öperek; «Bu devletin başkanlığı bana değil ancak sizin gibilere yaraşır» demek suretiyle tahtından feragat etmek istemişti. Fakat Mevlâna bu teklifi katiyetle red etmiş. «Bu dünyada aranılıp kavşulan huzur tıkbı bir şimşek gibidir. Çabuk gelir geçer.» beyitleriyle de fikrini açıklamıştı. Onun ne krallıkta ne de padişahlıkta gözü vardı. O ancak Allahın nurunu sizinde tasavvufla iftihar ediyor. Fşşidahın (Allahın) cinsinden değilim hâşâ.. Bunu idia etmiyorum. Fakat onun tecellisiyle onun nurunu sahibim.» demekle Allah sevgisini bir daha tekrar ediyordu.

Mevlâna bu sözlerini söylemekle Allahın daima sevdiği kullarla beraber olduğunu, O'nun nurunu bulduğu için bir kimsenin artık hiç bir şeyden korkmıyacağını, bunun hilâfını düşünüp de Allahın nurundan başçaların neden kaçtıklarını sorarak;

«Kimden kaçıyorsuz? Kendimizden mi? Ne olmıyacak şey.

Kimden kapıp kurtarıyoruz?
Haktan mı? Ne boş zahmet.»

beyitleriyle insanların ennide sonunda ölüp Allah'ın huzuruna çıkarılacaklarını ve oradan kaçmanın imkânsız olduğunu anlatmak istemektedir.

İnsan bu sözleri işittiği zaman ister istemez o sözlerin tesirine kapılarak ona uymak veya onun gibi olmak arzusuna düşüyor. Çünkü O:

O zaman hiç bir eğrilik kalmaz.

Doğru olmıyan şeyleri yaptım deme
doğruluğu tut.

sözünü tamamen yaşamış, doğruluktan asla ayrılmamıştır. Onun çocukluğundan ölümüne kadar olan hayatı daima düşünme ile geçmiş; ilemin kalıp ilmin ise, onun canı olduğunu idrak ederek elinde hakka, devlet olduğu halde daima çalışmış ve Arifler mertebesine ulaşmıştır.

Şuran muhakkak ki O'nun sevgisi sadece Türkiye ve Türk milleti çeşında değil, dünya ve dünya milletleri çapındadır. O'nun eserleri hemen hemen her dile terceme edilmiş ve faydalanılmıştır.

O'nun huzurunu ziyaret edenlerin sayısının günden güne artmakta olduğunu ve bu çoğalmanın ekseriyetini yabancıların teşkil ettiğini her an görüyor, gazetelerde okuyor ve iftihar ediyoruz. O'nun kurduğu tarikatı, sözlerindeki sadelikleri, yaşayış tarzı, velhasıl bütün hareketleri halkımız tarafından da sevilmiş ve benimsenmiştir.

— Yazımı şine Mevlânanın bir sözü ile bitirmek istiyorum:

«Sakın yarın yapayım dame, nice
yarınlar geçti,

Ekin zamanın tamamen geçmeden
uyan, kulluk ve hizmete koyul.»

Türkiye'nin güzide yerlerinde efendilerinin gönderdiği paralarla güya hayatın tadını çıkaran, köşklerde, villalarda oturanların direktifini yerine getirdiği sahiplerinin diyarına (Moskova'ya) göndersen gitmezler. Gitmezler çünkü; çoluk çocukları ile birlikte bir daire yerine bir odaya sıkışmak mecburiyetinde kalacaklardır.

Moskova'yı görmeği Kâbeyi görmekten üstün göstermeğe çalışan bu din ve vatan düşmanlarına Rusya'ya gitme fırsatını versen bundan kaçınırlar. Kaçınırlar... Çünkü burada balolarda istediği hayatı süren biricik hanımları, orada rejim icabı yolda çalışacak, hizmetçilik yapacak, simit satacak, karne alacak.

Karl Marx'ı, Lenin'i, Stalin'i, Krusşef'i, Fatihlerden, Yavuzlardan, Kanûnî'lerden üstün göstermeği gaye edinmiş olan bu ecdat düşmanlarını Lenin yurduna sürsen kaçarlar. Zira Nâzım Hikmetof'un âkibetini bilirler. Komünizmin ne kadar bir âfet olduğunu bilen bu tip insanlar acaba neden hâlâ bâtıl inanışlarında devam ediyorlar.

Sosyalist olarak rol oynayan bu ahmakların komünist taktiğini bu gün bilmeyen kalmadı. Acaba bundan böyle hangi maske ile halkın karşısına çıkacaklar? Yoksa efendileri yeni maskelerini postalıyacak bunu mu bekliyorlar? Beklesinler, beklesinler! Dün olduğu gibi bugün de yarın da bunların o çirkin maskeleri yırtılacak, çirkin surətları halka teşhir edilecektir.

Türk gençliği uyanık olalım.
Tevfik ve hidâyet Allahdan...

Hayat ve Memat Fitnesi

Allah'ım; Hayat ve memat fitnesinden sana sığınırım.

Hz. Muhammed

A. Rıza NALÇACI

Hayat fitnesi insana dünya hayatında, yaşayışında arız olan fitne ve imtihanlardır ki, zamanımızda olduğu gibi dünyanın gelib geçici servet, zevk ve eğlencelerine aldanarak kızlı, sazlı kahvelerinde, barlarda, cazlı sazlı dans salonlarında, bu dünyaya nereden, niçin geldiğini, son yolculuğun nere olacağını düşünmiyerek: «İş ve nuş eyle bu gün anma gami ferdayı — Sana ısmarladılar mı bu yalan dünyayı» havasıyla kıymetli nazenin, ömrünü sefahet yuvalarında çürütmek; karı koca namuskârane, iffet dairesinde yaşamak varken birbirine hıyanetle metres hayatı yaşamak; servet ihtirasına kapılarak alış verişlerinde haram, helâl aramamak; yime, içme, giyinme, düğün gibi şeylerde islâm âdet ve an'anelerini terkile frenk diyarından gelen modaya, sosyeteye uymak; türk, müslüman kızlarının frenklerle evlenmesi, türk, müslüman kızlarının kendi cins ve dininden gençleri bırakarak frenklerle evlenmesi ve böylece islâm tarlasına frenk tohumu attırması; Yine türk, müslüman hanım kızlarının kraliçe, yıldız gibi yaldızlı kelimelere aldanarak dansözlük etmesi, mahrem yerlerini açmaktan âr ve hicab duymaması hülâsa diyanet ve milliyyet cihetinden nasibsizlik ve cehâletler arkasında koşmak bütün bunlar hayat fitneleridir. Bu yolun neticesi dünyadan göçerken şeytana esir olarak iymansız gitmektir ki, buna da memat fitnesi denir. Evet bu (Allah korusun) bir hakikattir. Çünki, insan hayatında neye muhabbet eder, hangi ruhi halet üzere yaşarsa âhirete de o halet-i-ruhiyye ile gider. Son nefesini kalbinde iyman dilinde kelime-i-şehadetle verenler kabirden kelime-i-şehadet ve kelime-i-tevhid okuyarak kalkarlarken iymandan nasibi olmıyan münkirlerde hayret ve nedametlerle:

— Eyvah bize!... Bizi kim ihya etti, diriltti diyecekler. Melekler de onlara: «Bu, dünyada inkâr ettiğiniz Rahman'ın vâdidir, ve peygamberler sözlerinde sâdık oldular» buyuracaklar. Bir şâir: «Din ile dünyanın bir kimsede birleşmesi ne kadar güzelse, küfr ile zügürtlüğün birleşmesi de okadar fena» der. Binaenaleyh akıllı insan işini dininin ahkâmına uyduran ve zevki onun çerçevesi içinde arayandır.

KADIN SIR TUTMALI

Mehmet ALTUNKAYA

Dinimiz, bir insanın ayıp taraftını söylemeyi, onu kınamayı, insanlar arasında fitne uyandıracak bir hareketle bulunmayı şiddetle menetmiştir. Aleyhte konuşmak, başkalarının kusurlarını sayıp dökmek, fitne uyandırmak... en fena bir meslektir. Kalbinde imanı, vicdanı, insanî duygularını... bulunan bir fert bu gibi fena fiili yapmağa cesaret edemez. İnsanları biribirine düşüren, dedikodu, gıybet, iftira... yapan insanların insanlıklarından şüphe etmemek elden gelmez. Zaten bir insan kendisine yapılmasını istemediği bir fenalığın, başkalarına yapılmasını isterse; onun müslümanlığından dahi şüphe edilir. Müslümanlar, biribirinin ayıplarını açmayı değil, kapamayı şiar ve prensip edinirler.

Böylece başkalarının aleyhinde hiç bir fena söz söylemezler hattâ hakiki müslüman, dedikodu meclisinde dahi oturmaz. O meclisi terketmeyi selâmet sayar. Keza bir müslüman kadın da, daima sır tutmalı, başkalarının ayıplarını açmaya değil kapamaya çalışmalıdır. Umumiyetle kadınlar, bu şekilde davranırlarsa kendi saadetlerini temin etmiş olurlar. Aksini yaparlarsa yuvalarını dağıtmış olurlar.

Zira erkekle kadının arasını açan olaylardan biri de, kadının sır tutmamasıdır. Bir kadın kocasına yabancı kadınların hiç bir vasfından bahsetmemeli. Meselâ: Bir kadın, bir toplantı yerinde diğer görmüş olduğu kadınların güzelliğini, çirkinliğini veya vücudunda bulunan her hangi bir işareti gelip evinde kocasına anlatmamalı. Çünkü anlattığı zaman, kendi kocası, o bahsedilen kadının kocasiyle münakaşa yaptığında veya döğüştüğü anda, hasımının karısının ayıp, kusur ve işaretlerini saymağa başlar. Bunu bir fırsatı ganimet bilir. Öteki adam da karısından şüphe etmeğe başlar.

Haklı olarak der ki: «Bu adam benim ha-

(Devamı 26. sayfada)

Kız oğlan kız mı? Oğlan kız mı?

MİHRİDDİN CENAN

Yüz metre mesafe ile önümde iki delikanlı yürümekteydi; gayet samimi, son derece samimi bir vaziyette, âdeta sarmaş dolaş hâldeydiler... Herhalde, biribirlerini uzun zamandır görmemiş vefâkâr iki arkadaştı, çünkü ikisi de delikanlı kıyafetindeydi erkek oldukları için başka ihtimal verilemezdi.

Bir ara durdular, alâkadar oldukları bir şeye dikkatle bakıyorlardı, yaklaştım ve yanlarından geçerken çehrelerine bir göz attım. Gerçi biri erkekti ama, öbürünün suratı ve dudakları boyalıydı... Yani oğlan kıyafetinde gördüğüm ve delikanlı zannettiğim mahlûk kız değil miymiş? Demek ki yakında Türkiye caddelerinde de alenî öpüşme ve emişme sahnelerine, Pariste yapıldığı şekilde, rasliyacaktık! İlericilerin istediği bu değil miydi ya?

Nasreddin Hoca denen şahsa izafe edilen bir sürü uydurma fıkra arasında «kız oğlan kız, altı aylık gebe» nâkteesi vardır. Eskiden okudukça gülerdik. Şimdi artık o kadar kanıksadık ki Hoca'nın fıkrası ve lâtifesi unutulup gitti... Etrafta kız oğlan kız, altı aylık gebe hicvine müstahak ve lâyık o derece çok yaratık var...

Peyâmi Safâ'nın bu devirde teşrih ve teşhir ettiği asrî kız şu beş on yıl zarfında öyle klâsik oldu ki, bugünün ilerici «oğlan-kız» ı nazarında o modern kız «gerici» sayılmağa başladı.

Yakında bütün kadınların pantalon giydiklerini görürsek

(Başlangıç 15. sayfada)

malımız, canımız fedadır. Bilmelisin ki cismin ve malın ziyanı canın yararanadır, canı vebalden kurtarır. Ey yolcu, sana sıkıntı gelirse alevlenme! O sana faydadır senin menfaatnadır. Her zaman yaz olaydı, güneş bağ bostanı yakardı, nebatları kökünden kavurduğu da kavrulan şeyler bir daha yeşermezdi.

Burada sıcağı bize göre normal durumumuza, kışı ise bize göre anormal gelen şeylere benzetiyor. Şu görüş ve sezişe bakınız :

«Kışın yüzü ekşidir ama şefkatlıdır. Yaz gülümser ama yakar yandırır. Sıkıntı gelirse sen onda ferahlık gör, tazelen canını sıkma. Gam ye de gam arıtanların ekmeğini yeme. Çünkü akıllı adam gam yer, çocuksa şeker. Neşe şekeri gam bahçesinin meyvesidir; bu ferah yaradır, o gam merhem. Gamı gördün mü aşk ile kucakla. Şam'a Ruhve tebesinden bak!

.....

hiç şaşmıyalım. Her biri, başımıza birer «George Sand» kesildi!

Erkek alaturka şarkıcılar arasında nasıl «kız oğlan» lığa heveseden çıkıyorsa ,atkuyruğu saçlı tâze kızcıklar arasında da «oğlan kız» lığa heves eden bir sürü gayrilâtif cins bol bol çıkıyor... Altı yaşında, hava alsın diye çırılçıplak sokağa bırakılan kız yavru, büyüyünce kolay kolay kapanabilir mi? O bir defa hürriyetin tadını tattı, artık bırakır mı?

Saçlar garson traşı, ayaklarda sıpıdık sokak terlikleri, omuzda asılı külhanbeyvârî yün kazak, bacaklarda pantalon... Yâhu bunun neresi kadın? Biz bu yeni asrî tipe «oğlan kız» diyoruz.

Ya ağızlardaki sakıza veya Amerikan çikletine ne demeli? Bu son çizgi, oğlan-kız'ın âdilik ve peypâyelik tablosunu tamamlıyor... Ahlâk, asâlet, fazilet ve iffet duyguları nerelere gitti acaba?

(Devamı 27. sayfada)

O halde dert ve ıztıraplardan, ilâhî imtihanlardan ürkmemeliyiz, onların Cenab-ı Haktan bize gönderilen bir müsafir olduğunu; tekrar bizden Cenab-ı Hakka gideceklerini bilmeliyiz ve bize acı gelen her şeyi güler yüzle karşılamalıyız. Iztıraplar mânevî gelir kaynaklarıdır ve esarlı bir sermayedir. Bunun için Süleyman Çelebi merhum Mevlidi Şerifin münacat kısmında :

Ehli derdin suhbetine mahrem etî..

diye dua etmektedir. Mevlâna bu konu üzerinde çok durmuş ve Mesnevinin bir çok yerlerinde bunu misallerle izah etmiştir.

پس ذردر أ كنون شكايت ز مدار -

كوست سوى بستى أسى راهوار .

Şu halde artık dertten şikâyet etme, çünkü o seni yokluğa götüren rahvan bir attır.

منتظر ميباش خلعت بمدازان .

مر ترا هرهم كايد راسمان .

Sana ausmandan (Takdiri İlâhiden) gelen her yaradan sonra hilate, mükafata muntazır ol.

رحمى دان امتحان لطع را -

ضحنى دان هك مرو لطع را

Acı imtihanı bir rahmet bil, Merv ve Belh mülkünü da sızap!

هردمان كو يد بكو شم تخت تو -

كه بدا عكبن كنم عكبن مشير .

Yeni baht, her zaman kulağıma, sesi üzeceğim ama sakın sakın üzülme! demektedir.

هين مزن تو آن ملولى آه سرد -

درد جوودرد جود درد درد .

Sakın üzüntüden dolayı soğuk ah çekme, dert ara dert ara, dert dert...

Dert, dermanın ta kendisidir. Nitekim Niyazi Mısrî :

Derman aradım derdime,

Derdim bana derman imiş,

der. Ve başka bir şair :

Feryad ü figan âşıka sermaye-i candır.

Âşk ehli bütün mail-i feryad ü figandır.

Derd ehline derman yine derdindedir amma,

Bi-dert olanın hali dû-âlemde yamandır.

der.

Denizi bardağa sığdırmak O'na İlâhi bir vergi ama, Mesnevi gibi bir mâna okyanusunun önemini bir iki paragraf ile anlatabilmek muhaldir. Bu mevzuda fazla malûmat edinmek isteyenlere (MEVLÂNA'DA MÂNEVÎ GÖRÜŞ) isimli yeni çıkan eserimizi tavsiye ederiz.

İSTİKBAL İSLÂMINDIR

(Başlarafı 4. sayfada)

Siyasî düşüşü esnasında bile en büyük manevî fetihlerinden birini icra eden bir din, hem de misyonersiz ve dâtsiz, hiçbir zaman geleceğe aid düşüncesi yoktur kabûl edilemez. Çünkü onun ma'nevî ve ruhanî cehdi, siyasî sultalara bağlı değildir. Bilâkis birçok yerlerde, siyasî kuvvetin sukûtu, daha emîn bir ruhanî cehdin tecellisine sebeb olmuştur. Dünyevî saltanatın sukûtu, hiç bir yerde diyanet ruhunun zevalini intac etmemiştir. Bunun için diyoruz ki: İstikbal İslâmındır. Ve bunda bizatihi İslâmın bir endişesi yoktur. Çünkü mazi de onun, hal de onun, istikbal de onundur. Zamanın akışında böyle üç buudlu bir hayat felsefesine sahip olan bir nizamın küçük hayat medd ü cezirlerinden korkusu olamaz. Korkanlar, O'nun istikbal azmini yitiren zavallı müslümanlardır. Korkanlar, sahip olamadığı öz kıymetlerin kaderine kendi elleriyle vuran gafillerdir. Ya Rabb, bizi bu gafletten uyar ve واجعلنا للمتقين إمامًا = Yemin ederim ki bir zaman sonra onun haberini siz de bileceksiniz) âyetinin haber verdiği o günleri, beşeriyete yeni ufuklar açan o diyanet fikrinin bir an evvel hulûlunu bize göster Allahım!..

(وإن جندنا لهم الغالبون) Şübhesiz bizim ordumuz galib gelecektir.

DÜŞÜNMEKTE OLAN ADAM

(Başlarafı 10. sayfada)

duyguları esaslarına bağlı, menfaat esaslarına dayalı politike yürütenlerin, bu yollardan mevki edinmeleri; hâdiselerin ışığında ortaya çıkmaktadır. Muhteva'sızlıkları, ehliyetsizlikleri müşahede edilmektedir. Böyle olduğu halde hâlâ bir beyin, kâfa, organizatör mevkiinde gözükmek istiyenler ve bu gibilere çıkarcı kaderini bağlamış olanlar ortalıkta görülebiliyorlar. Ve görülmektedir de!.. İşte asıl mesele dünyen insanlar için bu gibilerin teşrih edilmesidir. Yıkılmazın, aziz milletimizin selâmeti de bunu icabettirmektedir.

Yine bu hâdiselerin ışığı, akışı altında, düşünenlerin olup, bitenleri akıl süzgecinden geçirip, aklı, mantığı, şuuru, kalbi hâkim kılmak isteyenlerin adetlerinin çoğalması iktiza etmektedir. Ayni zamanda bu gibilerin artık zaman geçirmeden ortaya, gola çıkmaları mecburiyeti dünden, bugün için daha fazla zaruret kesbetmektedir. Zira hatk ümit bağladığı teşekküllerde ümitsizliğe düşmemeli, uğratılmamalıdır. Çünkü bu artık zon vademiz olmuş olsa gerekir..

ÇAKALIN ALLAH KORKUSU ANLAYIŞI

(Başlarafı 21. sayfada)

Çakalları bizim başımıza musallat ettiklerinin farkında değiller... İşte böylesi idarecileri uyarabilmek için birleşmek, tek vücut olmak lâzımdır... Ancak o zaman; zulmeti boğan bir nur gibi parlayabilir, istikbale güvenle bakabiliriz. Aksi halde?.. Fırtınaya ram olmuş bir sandal gibi, dalgaların istediği harekete mecbur kalırız..

Öyle ise; Allah korkusunu kalblere yerleştirmek şartiyle söyliyebileceğimiz son söz şu olacaktır:

İMAN SANCAĞI ve ÜLKÜ BAYRAĞI ALTINDA BİRLEŞMEK!...

Peygamberimizin diliyle mi'raç

(Başlarafı 5. sayfada)

— Her gün elli vakit namazla emrolundum? diye cevab verdh. Musâ :

— Her gün elli vakit namaza ümmetinin gücü yetmez. Vallahi ben, kesin olarak nasn senden önce denedim. Ve Beni İsraili sıkı bir mümâreseye tâbi tuttum. Binâenaleyh sen Rabbine müracaat edip ümmetin için tahfif niyaz eylemelisin, diye dedi. Ben de müracaat ve niyaz eyledim. Benden (ve ümmetimden) on vakit namaz teniil olundu. Bunun üzerine Musâya dönüp geldim. Musâ, evvelki gibi tavsiyede bulundu. Ben de rabbime arz-ı niyaz ettim bu defa on vakit namaz daha tenzil buyurulda. Ben yine Musâ'ya dönüp geldim. Musâ da eskisi gibi öğüt verdi. Ben de Rabbime arz-ı niyaz ettim. Benden on vakit namaz daha tenzil olundu. Ben yine Musâya dönüp geldim. Musâ da önceki tavsiyede bulundu. Ben de Rabbime arz-ı niyaz eyledim. Benden on vakit namaz daha tenzil olundu da her gün on vakit namazla emrolundum Ve Musâ'ya dönüp geldim. Musâ bana evvelki mütalâanın söyledi. Ben de Rabbime arz-ı niyaz eyledim de bu defa her gün beş vakit namazla emrolundum. Bunun üzerine Musâ'ya dönüp geldim Musâ :

— Ne emrolundun? diye sordu. Ben de :

— Her gün beş vakit namazla emrolundum! dedim. Musâ :

— Ümmetin her gün beş vakit namaza muktedir olamaz. Ben senden evvelce nası epey tecrübe ettim. Ve Beni İsrailî sıkı bir mümarese ile tecrübe ettim. Şimdi sen Rabbine müracaat et de bunun ümmetin için tahfifini dile! dedi. Ben :

— Rabbime çok niyaz ettim. Tâ ki bir daha arz-ı niyaz eylemekten utandım. Bu suretle beş vakit namazın razı olacağım. Ve buna teslimiyet gösterecegimi dedim. Ben Musâ'nın yanından geçince bir münadi :

— Ben beş vakit namazla farizemi imza ve irade eyledim ve kullarımdan fazlasını tahfif ve tenzil eyledim! diye nida eyledi.

Sahih-i Buhari Muhtasarı Tecrid-i Sarih terceıuesi Cilt: 10, Sahife 68 ve devamı.

KADIN SIR TUTMALI

(Başlarafı 24. sayfada)

nının kusurlarını nereden biliyor? Yoksa benim hanımla bir münasebeti mi var?...»

Bu şekildeki bir şüphenin uyanmasına ve o yuvanın dağılmasına sebep olan tek şey, kadının sır tutmamasıdır. Kadın ağzına sahip olsaydı, diğer bir kadının sırlarını kocasına söylemeseydi; kocası da bu sırları hasmına karşı ifşa etmezdi.

Böylece diğer bir din kardeşinin binbir güçlükle kurmuş olduğu saadet yuvasını dağılmazdı. Kadınlar her halleriyle tutulması zaruri olan birer sırdırlar. Ne mutlu sır tutan kadına!..

OKUYUCULARLA BAŞBAŞA

★ *S. Cemal Özen - ELBİSTAN* — Muvaffakiyet temenilerivle dolu mektubunuzu aldık. En derin kalbî bağlılıklar. Kardeşlerimiz Süleyman Pınar ve Mehmet İmrek'in abonesi istediğiniz sayıdan yapıldı. Kendilerine selâmlarımızı ulaştırmanızı diler, alâkanızın devamını bekleriz.

★ *S. Rahmi Serin - EMİRDAĞ* — Yeni vazifenizde Allahımızdan başarılar dileriz. Göndermek lûtfunda bulunduğunuz beş arkadaşımızın abone işlemi yapıldı ve arzunuz üzerine adresinin de değiştirildi. Alâkanıza teşekkür eder, derin sevgilerimizi sunarız.

★ *S. Tacüddin Şeran - ALTINTAŞ* — 17.11.1964 tarih ve 00/320 sayılı yazınızı aldık. Duyduğumuz sevinç sonsuzdur. Aboneniz yenilendi. Selâm ve hürmetler...

★ *S. Hulûsi Özkul - ANKARA* — Mektubunuzu aldık Mecmuamızın satışı ile ilgilendiğiniz için size minnettarız. Esasen sizden ve çevrenizden, bize, fikren de destek olmanızı istiyor ve bekliyoruz. Hayırlı muvaffakiyetler.

★ *S. İhsan Öztürk - TOKAT* — Bahçebaşı Köyünden Duran Kılcı kardeşimizin abone işlemi yapıldı. Alâkanız bizi çok mütehassis etti. Bütün talebe kardeşlerimizin ayni ölçüde dâvaya sadakat ve yardımları en büyük gayemizdir. Selâmlar.

★ *S. Mehmet Önder - KAYSERİ* — Mektubunuzu büyük bir titizlikle okuduk. Çok memnun olduk. Henüz isminizi duymayan, sesimizi işitmeyen daha ne kadar bu yolun sevdalıları var ki onlardan haberimiz yok. Onlarla haberleşmek, aynı iman yolunda birleşmek, işte böyle çok küçük bir kıvılcım ister. Hemen tutuşur ,yanar ve yandırır. Ancak mecmuamızı takdir eden diğer arkadaşlara da bu kıvılcımı siz veriniz. Selâm ve bağlılıklar.

★ *S. H. Ahmet Ataolur - ZİLE* — Mecmuamız ve şahsımız hakkında sitayişle dolu mektubunuzu aldık. Bahsettiğiniz gürüh, her yerde gemi azıya aldı, müslümanları ve bilhassa mü'minleri uyandırmakla görevli din adamlarını ezmek için her türlü hayta hissinden sıyrılarak hücuma geçti. Fakat şunu bilelim ki: «Allahtan korkanların başka falnilerden bir korkusu yoktur.» Selâm ve bağlılıklar. Aboneniz yenilendi.

★ *S. Ahmet Kesergen - BESNİ* — Mektubunuzu aldık. Hüsnü alâkanıza teşekkür ederiz. Mektubunuzu yazarken adeta utandığınızı söylüyorsunuz. Bunda utanacak bir şey yok. Keşke bütün insanlar sizin gibi düşünüp öyle hareket etseler. Gönderdiğiniz para alınıp hesabınıza kaydedilmiştir. Şimdilik borcunuz yoktur. Selâm ve sevgilerimizi sunar. vazifenizde başarılar dileriz.

KIZ OĞLAN KIZ MI? OĞLAN KIZ MI?

(Başlarafı 25. sayfada)

Bu yaratıklar nazarında, bere giyenler «gerici» oldu. Şu halde bir sabah «dürüyeci» ceridesinin fellâh bulmayan zavallı kara rühlu devrim yobazına da bu oğlan-kızlar şimdiden sonra gerici diyecekler, çünkü o da yeis getirici silindir şapkasını kafasından atıp yerine bir bere giymiş... Şam şifrecisi için yarım asır sonra ne terakki, ne şeref!

Divan edebiyatına «pâdişah dalkavukluğu» diyecek kadar akıl ve iz'andan, edebiyat tarihinden mahrum bir hilsebe bu zavalılar, o derece uzağa gidecekleri yerde, etraflarındaki «yeni kuşak» ların nasıl kirletildiğine bir kere olsun göz atsalar günah mı olur?

Kız oğlan kız nesil azaldıkça, oğlan kız kuşakları gittikçe çoğalıyor...

Ah, âfetli ve soğuk taraflarına rağmen kış mevsimini özlememeğe, aramamağa imkân var mı? Hiç olmazsa bu nedenden çıktıkları belli olmayan oğlan kız güruhu soğuk yüzünden örtünür ve sokaklarda «şıpıdık şıpıdık..» yürümekten uzaklaşır da böylelikle rahata ve iz'âna kavuşuruz. Köylüye câhil, kaba, yabanî diyen bu zavallı mahlûkat köylüden biraz cok ahlâk ve fazilet dersi alsalar iyi ederler.

Aklı başında erkek elbette böyle mülteredilerle evlenemez! Bu oğlan kızlar, evde oda hizmetçiliği bile yapamazlar, hanımlık onlara Himalayalardan daha uzaktır. Hanımlık ancak Kaf Dağlarının ardında bulunur!

En küçük meziyetlerden bile mahrum olan bu oğlan kızlar, kendilerini beğenip alan bulunmayınca, kartlaşıyorlar, büsbütün gudubet oluyorlar... Bu nevi insanlar zâten evlenmemeli! Zira, doğuracakları çocukları ne terbiye edebilirler, ne besliyebilirler, ne de tahsil ettirebilirler; çocuklara yazık olur... Nasıl ki şimdi kendilerine yazık olmaktadır. Bu oğlan kız'lar iyi yetiştirilmemişdir ki kendileri de iyi evlâd yetiştirsinler...

İslâmın İlk Emri
O K U

Sahibi :
Türkiye İmam-Hatip Okulları Mezunları Cemiyeti adına
Mustafa ATEŞ

Yazı İşleri Müdürü :
Süleyman ÖZKAFA

İdarehane :
Çıkrıkçılar Cad. Saray Çarşısı bitişiği Kat 3 — KONYA
Muhabere Adresi : P.K. 105 — KONYA

Abone şartları : Yıllık : 11 TL. altı aylık : 5,5 TL.
Me'haz gösterilmeden yazılarımız iktibas edilemez, gönderilen yazılar basılsın - basılmasın iade edilmez.

Ahmed Said Matbaası — İSTANBUL

Basıldığı tarih : 10.12.1964

İslâmın İlk Emri

Oku

Dinî
İctimaî
Edebî
Aylık Mecmua

YIL : 4
SAYI : 42

Ocak 1965
Ramazan 1384

MEVLÂNA'YA

Gel gel ne olursan ol yine gel
İster kâfir, mecusi, Putperes ol yine gel
Bu dergâh Ümitsizler dergâhı değildir
Yüz kerre tövbeni kırmış olsan yine gel.
Mevlâna

Gelmi dedin ustadım
Seni görmeye geldim
Türbene adım adım
Yüzüm sürmeye geldim.

Dinledim Yanık Neyden
Âşık oldum epeyden
Ta uzaklardan Köyden
Raksa girmeye geldim

Ey göz Nurum Mevlâna
Nur m'oldun yana yana
Sen bir mum ben Pervane
Dönüp durmaya geldim.

Sen deryasın ben bardak
Dalgalan berrak berrak
Gönül sevdadan ırak
Aşka ermeye geldim

Sen ateşinde yanda
Hakta yok ol bir anda
Ben senin diyarında
Seni sormaya geldim.

Mustafanın gayesi
Aşkının son Payesi
Ne ise sermayesi
Sende görmeye geldim.

Mustafa TOPUZ

FİATI : 1 LİRA

İÇİNDEKİLER

- Hâdisler — Düşünceler
- Aslî Mizacını bul ve Benliğine dön!.. — **Güzel GÜZEL**
- Orucun Farziyyeti — **Mustafa ATEŞ**
- Ulûm'ul-Hadîs — **Hayreddin KARAMAN**
- Passif Mukâvemet, Adlarımız ve Soyadlarımız — **Kemâl KUŞÇU**
- Dil babında Passif Mukavemet
- İslâm Prensipleri ve Hiristiyan Doktrini — **Dr. Fehmi CUMALIOĞLU**
- On Emir — **Cevat Rifat ATİLHAN**
- Medeniyet Âleminin Yüz Karası (Papaz Makarios) — **F. Senâi SARPER**
- Yeni bir ilim: Havâiyât — **Mihriddin CENAN**
- Ramazan ve Orucun Fazileti — **Ahmet KURHAN**
- Mehmet Âkif — **Veli ERTAN**
- Oruç ve Kadir Gecesi — **Orhan BALCI**
- Kaybettiğimiz Bir Âlimin Ardından — **İ. Semahaddin CEM**
- Beşeriyyet için Dinin Lüzumu — **Halis AYHAN**
- Hutbe: Duâ Kapısı — **Bekri TOPALOĞLU**
- Ramazan Gelirken — **Mustafa TOPUZ**
- Hindistanda Müslümanlara Karşı Zulüm devam ediyor
- Zıtlar Âlemi — **Muammer TAN**
- Haberler
- Şiirler
- Okuyucularla Başbaşa

HÂDİSELER — DÜŞÜNCELER

İnsan faaliyetinin yayıldığı her sahada fıtraten duymak ve yaşamak istediğimiz engin ruh haleti bütün vuzuhuyla islâmda ve islâm mefkûresinin örgüleştirdiği hayat nizamındadır. Şübhesiz insan olarak duyabileceğimiz en derûnî zevk ve gaye derecesine varan ruhî haz, bizi en çok Ramazanda sarar. Bu manevî atmosferin harimine ayak basmayan yabancılar, O'nu kupkuru bir açlık ve perhiz telâkki ederek nasibsizliklerini katmerleştirirler. Bilhassa mensub olduğu milletin topyekûn mukaddesatına söven matbuatın azılı mümessilleri, bu nasibsizler gürûhunun kurmaylarıdır. Bizimle aynı iman mihrakına bağlı olmadıkları halde bizden görünen bu adamlar, bu ayda, kirli ellerini en mahrem hislerimize uzatarak vicdanlarımızı, yahudi pazarına düşmüş eski bir meta' gibi altüst ederler. İman avcılığına çıkan bu imansızlar, sahte Kur'an Tecemeleri vermekle, Ramazan köşeleri ihdas etmekle gafletimizden bir kere daha istifadeye kalkacak ve daha çok 25 kuruşluklar vuracaklardır. Artık bunu göze göre bir kaldık. Müslümanları — ama doştunu, düşmanını tefrik edemiyen müslümanları — yakasından tutup kuvvetlice sarsmanın ve gözünü açmak için beynine Allah dâvasını saçmanın zamanı gelmiştir.

İslâmın izzetine hâlâ cami boyamakla, ibadethane tefriş etmekle hizmet etüklerini zanneden şuurlu (!) zengin müslümanları da ikâz etmek, hattâ kendilerine, yeni yeni camiler inşa etmek değil, tehlikeye düşen islâmın izzetini kurtarmak için camiyi de cemaati de içine alan şumûllü bir hareketin zuhuruna fiilen yardımcı olmanın daha müstâcel bir davranış olduğunu anlatmak lâzım. Bu gerçeği anlamak için kafa çatlatmayan müslümanın dindarlığı, mabedin duvarları arasında sıkışmış ve dış dünya ile alâkasını kesmiş demektir. Halbuki bugün Türkiyemizde, kendi içine kapanmış ferdî ve münzevî müslümanlıktan ziyade cemiyet ve cemaat şuuruna ermiş mefkûreci insanların içtimaî müslümanlığına ihtiyaç vardır. Fikir, sanat, siyaset ruhuna dayanan bu binanın kubbesi içine ve Allah dâvası uğrunda kazanılmış yüzü bir kısmını gözden çıkaramıyacak kadar haris ve beyinsiz olanlar, bu kubbenin enkâzı altında can verirler. O zaman, Allah yoluna kırkta biri çıkarılamayan servetlerin kırkı yoldaşların yoluna müsadere edilmiş olur. Ve bunun böyle olacağını bilmek bir kehanet değil, umumî bir gidişin neticesini daha önceden seziştir.

Ya Rabb!.. Bu ümmet-i merhumeye, yaklaşan Ramazan hürmetine, İslâmın izzetini kurtarma cehdi ver ve bizi bu ulvî idrak seviyesine ulaştır. Diyanet anlayışının şekilden ve şekilcilikten kurtar; bize O'nun öz muhtevasına varan yollarını göster... Âmin!.

⁂

Günden güne zayıflıyan ve her taklit ve bid'at karşısında lime lime olmuş tellerinden biri daha koparılan İslâma mukabil, cemiyet, menşei belli olan bir taklit anaforuna kendisini kaptırmış bulunuyor. Ancak bir maymun mantığından beklenen bu taklit, bu başkalarına aşırı derecede duyulan hayranlık yakıştıran alt yapıya doğru bütün sosyal bünyeyi sarıyor. Nesillerimiz bugün, kendi Peygamberinin doğduğu günden ve dinde mukaddes sayılan geçelerden habersiz, fakat yılbaşı gecesine ve bu gecenin getireceği şahte neş'elere vurgun. Allahın ve Resûlünün katrasını bile haram kıldığı içkiyi baraddar dolusu içmeğe ve azmağa baygın. Zina fiiri kitapta lânetlendiği halde yırtılan iffetin ve hetkedilen namusun sayısı belirsiz. Böyleyken kendimizden şikâyet ediyor, niçin bir türlü medeniyyet kervanına katılamadığımızı yana-yakıla anlatıp duruyoruz. Sen, kendi elinle kendine kök ve ruh veren değerlerin pürçeklerine kezzab dök, sonra da «niçin bir böylesine diye yan yakıl. Çalışmasını bilme, eğrelerde herkese taş çıkar, Ruhunu öldür, izzet-i nefsiyin kastili ol, sonra da «*Yaşamak istiyorum*» de ve haysiyetini kurtar. Yok öyle şey. Bu taklitçilikle, bu hirsiyun hayranlığı ile bir de şahsiyetini muhafazaya çalışacaksın ha!.. Gülerler bu mantığa maymunlar bile.

Evet, cemiyetimiz hakkında Peygamberimizin verdiği hükmü — her türlü kıymet ölçüsü okuyucuların olmak üzere — nakledelim: (عن ابی سعید عن النبی

صلی الله علیه وسلم قال : لتتبعن سنن الذین من قبلکم شبراً بشبر وذراعاً بذراع حتی لودخلوا فی جحر ضب لاتبعتموهم. قلنا: یارسول الله آالیهود والنصاری قال: فمن)

Ebu Said (R.A.) ten rivayet edildiğine göre peygamberimiz Efendimiz şöyle buyurmuştur: «Muhakkak siz, kendinizden önce gelen milletlerin yoluna karış-karış, arşın-arşın (adım-adım) uyacaksınız. O kadar ki onlar bir keler yuvasına girmiş olsalar siz de gireceksiniz.» Dedik ki, Yâ Resûllallah, bunlar Yahudiler ve Hiristiyanlar mıdır? Buyurdular ki: «Kim olacak başka.» (Buhari ve Müslim).

Ey iman edenler, sizden önce geçen ümmetlere farz kılındığı gibi, size de sayılı günler Oruç farz kılındı. Gerek ki korunasınız.

Kur'ân-ı Kerim.

İslâmın İlk Emri

OKU

Oruç benim içindir ve O'nu ben mükâfatlandıracağım.

Hadis-i Kudsi.

Sayı: 42 ★ Cilt : 4 ★ Dinî, İçtimaî, Edebî Aylık Mecmua ★ Yıl : 4 ★ Ocak 1965

Aslî Mizacını Bul ve Benliğine dön!..

Güzel GÜZEL

200 sene önceki mazimize bakacak olursak Türk ve vesikalar dünyanın en hâkim ve eşsiz bir milleti olduğumuzu ilân eder.

Devlet ve milletimizin, İslâmî prensiplerle idare edildiği o devrelerde, her yönden geniş bir hakimiyeti haizdik. Gerçekte bütün dünyaya parmak sarkmıştık. Devletimizde, yüksek bir kudret, hâkimiyyet engin bir refah vardı. Maddemizle, mânamızla ve her şeyimizle kuvvetli ve satvetli idik.

Geniş ve sağlam bir kültüre maliktik. İlim sahasında benzerimiz yoktu. Batıya «Medeniyyet ve muallimi» bizden giderdi. Üstün ve disiplinli bir iman ordumuz vardı. Allah ismi celilin yüceltilmesi için canlarına saldırışlarıyle dünyanın gözünde o kadar büyüdük o kadar büyüdük ki, kahramanlık ismimiz efsaneleşti.

İdarî sistemimize gelince; ona da bütün dünya gıpta eder! Çobanından tutun da en yüksek makam sahiplerine varıncaya dek, gerçek dinin yaşayış tarzı hâkim. Kimsenin kimseden şekvası yok, her zümre birbirinden hoşnut ve razı: Devlet milletten, millet devletten, emir memurundan, memur emirinden, hoca talebesinden, talebe hocasından, işçi patrondan, patron işçisinden... Bunlar her hal ve keyfiyette birbirine karşı adil ve yekdiğerinin haklarına riayetkârdırlar.

Hiç bir medeni toplumda görülmeyen, sağlam kaideler üzerine oturtulmuş muhtesem bir ahlâk nizamımız vardı: Topraklarımız üzerinde yaşayan herkesin canı, malı ve namusu tam bir emniyet içinde idi. Bu emniyet yabancılar için de aynı idi. Tebaalarımız ve ecnebi sefirler bu gerçeği zaman zaman itiraf etmişlerdir.

Bunun en açık örneğini verelim: Engiziyon mezaliminden birçok güçlüklerle kurtulabilen yahudiler bile en emin sığınak olarak bizim vatanımızı seçmemişler mi idi. Ve biz onlara tam bir hürriyet havası tenefüs ettirmemiş mi idik? Ve yine biz, onlara ve azınlıklarımıza bütün insanî ve medenî haklardan faydalanabileceklerini ilân etmemiş mi idik?

Biz güzel sanatlar ve edebiyatta da zirveleşmiştik. Sanat eserlerimizde derin bir inceliğe ve engin bir zerafete rastlanırdı. Edebiyatımızda, söz ve ruhun mânası aranırdı. İçimizdeki yüksek duygular ve aşık düşüncelerimiz edebiyatımıza büyük bir inceliklik aşılamış geçmiştir. Yapmacığa ve bayağılığa yer verilmemiştir. Sanat eserlerimiz de, bizim aslî hüviyetimizi gösteren birer vesikadır. İhtiyar dünyanın her yerinde içimizin, özümüzün, ruhumuzun ve benliğimizin birer kopyası demek olan sanat abidelerimiz vardır.

Biz o zamanlarda, görenek ve ananelerimize çok bağlı idik. Din ve inancımızın gerektirdiği neler varsa onları harfiyen icra etmeğe bir gayretimiz vardı. O sağlam umdelere sataşanlara asla taviz vermezdik.

Ruh potamız Allah'ın kelâmı ve kurtarıcımız (S.A.V.) in ulvî telkinleriyle yoğrulmuştu. İlmî müşterek bilmiş ve Allah'ın bilenlerle bilmiyenler hiç müsavi olur mu düşturuna, sonuncu bir gayretle sarılmıştık. Ve yine Peygamberimiz (S.A.V.) in «Dünyayı terketgen ilme sarılsın, ahireti isteyen ilme sarılsın, hem dünyayı, hem ahireti isteyen yine ilme sarılsın» ihtarı, bizde gerçek ifadesini bulmuştu. İşte bu telâkkiler sayesindedir ki, biz, tarihin böyle eşsiz bir milleti olmuştuk.

Fakat öyle bir zaman geldi ki, o koca Müslüman - Türk dünyasının başında, yaprandı, kıvrandı ve göçtü.

Halbuki, bu imparatorluk haçlı ordularına direterek, yıkılmaz gücü karşısında onların kanlı hülyalarını boşa gidermişti.

Haçlı seferlerinin tertibindeki gaye, İslâm Dünyasını kılıçla Hıristiyanlaştırmaktı. Roma Katolik kilisesinin kanunlik dehlizlerinde çıkan bu bulanık düşünce, Müslüman - Türk'ün çetin muhafazakârlığı ve üstün imanı yanında, bir hiç olmaktan başka bir değer kazanmamıştı. Türk'ün imanına çarpan bu kanlı barbar dalgaları zerrelerden zerrelere kadar ufalınış ve erimişti.

Bu ilk ve son kılınç mağlûbiyeti karşısında, Hıristiyan dünyası ye'se düşmüştü. Müslüman - Türk'leri, kılınç yolu ile zihniyetlerinden çevirmenin boş bir hülya olduğunu kat'i bir tabattan sonra inanmış bulunuyorlardı. Zira, Türk İmparatorluğu bu karşı-

(Devamı arka sayfada)

Tefsir Köşesi:

Orucun Farziyyeti

Mustafa ATEŞ

Beşer fıtratında meknûz olan din duygusunun nasıl doğup nasıl geliştiğini İlâhî Vahy yoluyla değil de, ilk insanın eşya ve hâdiseler karşısında duyduğu yalnızlığın ve fikrini saran aczin dumanlı heyecan tohumlarından gelişip kökleştiğini iddia edenlere göre, bu semavî dinlerin müntesiplerine emrettiği ibadet ve erkân da ilk heyecanlı devirlerin insan ruhunda bıraktığı tesirlerden ibarettir. Halbuki semavî habercilerin manevî irşadı, ruhî mukâşefeye yol açan rehberlikleri olmasaydı insanlık milyonca yıl sonra bile bugünkü seviyeyi iktad edemezdi. Zaman, içinde birer nirengi noktası gibi sıralanan Peygamberlerin irşadı olmasaydı; insanlığın perişanlığına göklerin rahmeti coşup taşmasaydı daha nice asırlar ihtidailığın karanlık burcunda şafakların sökeceğine intizar edecektik, kim bilir?

Din fikrinin fıtrî olduğu ve peygamberlerin, insanları bu ezeli fıtrata yönelttikleri gibi ibadetlerimiz de yine bir takım semavî emirlerle, Peygamberlerin ta'lim ve irşadıyla tesbit edilmiştir. Hele dinlerin sonuncusu olan İslâm ve bu dinin mübelliği Peygamber-i İslâm iç ve dış dünyamızda ilgili her hususu bize öğretmiş, bu emirler Kitab ve Sünnet gibi iki rasîn temele oturtulmuştur. İşte ibadetlerden birisi de Ramazan Orucudur.

(Başlarafı 3. sayfada)

lagmalardan sonra daha da kuvvetli ve dirayetli görünüyordu. Hattâ onyedinci yüzyılda Müslüman - Türkler Batı'nın göbeğine kadar varmışlardı.

Hıristiyan dünyası, telâşa düştü. Kılınç kuvvetiyle girişilecek barbarca saldırılar, din fikrini gerçekleştireceği yerde, büsbütün başka manialar doğurmuştu. Bu durum karşısında, hemen, misyoner faaliyetine girişiler. Dünyanın her tarafına misyonerler gönderdiler, Bilhassa, bizim topraklarımıza kuvvetli bir misyoner faaliyetini sistemli surette sevketmişlerdi. Mekteplere girdiler. Kültür ve harsımızı yıkmaya çalıştılar. Dinimize, milliyetimize ve mukaddes inançlarımıza saldırdılar. Gençliği, akıl bir zihniyetle yetiştirme yollarını buldular. Yabancı mekteplere açtılar; Kendi ırk ve Dinlerinden olanlara, memleketimizdeki, aştıkları okullarda kendi öz benliklerini aşıladılar. Ve onları, bu sahada kuvvetlendirerek aleyhimizde isyan ve ihlale teşvik ettiler.

Bütün mühim müesseselerimize girme imkânlarını aradılar ve bunda da muvaffak oldular. İdarî menbalara çökerek karışıklıklara yol açtılar. Hülâsa, bütün benliğimizi, ırf ve adetlerimizi yıpratarak yabancı görenek ve an'anelerle dimağlarımızı bulandırmaya başladılar. Muhtegem ahlâk nizamımızı dejenere ettiler. Gençliği, zamanla soysuzlaştırarak ecdat düşmanlığıyla beyinlerini dondurdular. Bizden olmayan bir takım sapma gelenekleri bayram veya kutlu gün diye bağırmaya soktular.

İşte, YILBAŞI gecesi de bunlardan birisidir. Hıristiyanlığın esasında büyük bir Noel sapması yoktur. Dinimizde ise, bunun ve benzerlerinin hiç yeri yoktur. Böyle olduğu halde, bu da bize yabancılar tarafından bünyemize aktarılmış, bize maletttirilmiş bağ belâlarımızdan biridir. Ne yazık ki, böyle sapık bir inanca da hepimiz kolu bağlı, seyirci kalıyoruz. Milletimizin eliyle kararttığı bu geceyi nurlu ve aydın bir gece yapamıyoruz. Ve böylece, yılın gelecek bütün günlerini karanlığa bağmış oluyoruz.

Noel, bütün dünya milletlerinin kabul ettiği sene sonudur. Buna biz YILBAŞI diyoruz. Bu gün, hıristiyanlarca mukaddesdir çünkü, Hz. İsa'nın doğumu, yılın, bu son haftasına teadüf etmektedir.

Amma, biz bu geceyi niçin benimseyelim? Biz hıristiyan değiliz ki...

Bu geceyle oynanan oyunlar, yapılan şenlikler bize ne?! Bizim de gün ve gecelerimiz yok mu? Ve bu geceyi de görenklerimize ve ruh örpünüze, iman anlayışımıza göre değerlendiremez miyiz?!

Bütün dünya, kora tepmeler, mum söndürmeler, israf, kadeh tokuşturmalar ve •pübeler perçinleşircesine• danslar, bunların hangi biri sene yaşayışına uygun, hangisinin dinen cevazı verilmiş? •Hayır umulur mu böyle gecenin sabahından?• Âkif'in dilyle:

•Yarap bu uğursuz gecenin yok mu sabahı,
Mahşerde mi biçarelerin yoksa felâhı?•

Asîs milletim! Yabancılar sinemizde böyle meş'um yaralar açarken, bize her şeyimizi unuttururlarken bu nerede idik, ölüm uykusuna mı yatmıştık?!

Mücahid Âkif'in söylediği ne kadar gerçek:
•Misyonerler gece gündüz çalışırken acaba,
Oturup vahy-i ilâhiyi mi bekler ulema?•.

Asîl milletim! Uyan artık, uyanma günümüz çoktan gelip geçmiştir. Kendi öz benliğine dön, cedlerinin asîz ruhunu muazzep ediyorsun!! Onlar sağ olanlardı bu günümüze müsamaha etmezlerdi.

Sende aynı kökün ve aynı kanın çocuklarısın, aynı dinin mensubu ve aynı dâvanın adamısın!

Senin asîl mi'yarın ve gerçek imanın bu değil dir! Halk! Peygamberinin (S.A.V.) in •Bir kimse dininizde olmayan bir emirde bulunursa o şey merduttur.• Yüksek hitabına uyarak dâvana o gerçek polat imanla bir daha sarıl, öyle sarıl ve yapış ki, kopamacasına olsun! Kendinden olmıyanları, içinden sök at, onları kendine yaraşanlar olsun! Dedelerimiz hep böyle yaparlardı. Tarihdeki altın çağlarını hep bu iman ve aynı kanla kurdular ve yaşattılar. Sen de kur ve yaşat!

Yetsin artık Batının cürufunu sinene aktardığın! Bırak artık uyuşukluğu, kendi asîl hüviyetine bürün, taklitten vazgeç! Benliğini dininin yüce hasletleriyle ör, öyle bir örgü olsun ki, artık hiç bir yabancıya ordan geçit olmasın!..

Tarih-i teşrî'de son halkayı teşkil eden Ramazan orucunun farziyyetini bildiren şu Âyet-i Kerîme'dir :

«يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ. أَيَّاماً مَعْدُودَاتٍ»

Ey O bütün iman edenler, sizden önce geçen ümmetlerin üzerine (oruç) farz kılındığı gibi, sizin üzerinize de sayılı günler oruç farz kılındı. Gerekir ki korkasınız.»

Ey vahdaniyyet-i ilâhiyyeme iman ederek emirlerime teslîm-i nefs eden kullarım, bilinir ki Ramazan orucu yalnız sizin üzerinize farz kılınmış bir ibadet değildir. Ebul-Beşer Hz. Âdem'den başlıyarak zaman denen bir muammalı oluş içinde çile ve ıztırab merhalelerini birer birer aşarak bu günkü mutekâmil insanlığa ulaşıncaya kadar geçilip geçen bütün Peygamberlere ve onların ümmetlerine de oruç farz kılındı. Binaenaleyh, ihtirasları dizginliyen ve nefse ağır gelen bu ibadet münhasıran sizlere emredilmemiş da geçmiş kavimler bundan müstesna kılınmış gibi bir davranışla ruhları yükselten, insanlık duygularına melekiyyet sıfatı katan bu oruç farizasını yüksünmeyin. Bilirsiniz ki bir ibadetin umûma teşmîli, onun yüklediği külfeti ferfer arasında seyyanen paylaştırır. Kaldı ki oruç, belli bir zaman içinde muayyen bir ümmete emrolunmuş bir fariza da değildir. Bilâkis mavera ile ruhlar arasında kesafet perdelerini incelten oruç cihan şümûl bir ibadettir. Ne var ki, geçmiş ümmetler tuğyan ettiler de kendilerini yüzde yüz badirelerden kurtaracak emirlerimizi tarhîf ettiler. Bu emirlere sayı duymıyarak oruca perhiz; namaza idman dediler. Halbuki namaz, mü'minin mi'racı, oruc günahın ilâcıdır. Binaenaleyh, onu, diğer ehl-i kitap gibi tahrife cür'et etmeyin de lânetten korkun!.

Şu halde Cenab-ı Hakk, hiç bir kavmi, hiç bir milleti tabiatın haşin mürebbiliğine terketmemiş, daima onları ruhî i'tilaya, derûnî hazsa ulaştıracak ilâhî prensipleri koymuş, gönderdiği peygamberlerle beşeriyeti «Sünnetullah»a göre terbiye etmiştir. Fakat insan «جَهُولاً ظَلُوماً» (Artık cemiyet iklimi de buna muvazi olarak buz tutmağa başlar. İşte oruç, nefislerde dağ dağ zirveleşme iştiʼdadı gösteren bu ihtirasları yavaş yavaş eritecek, hiç değilse onları insanî hizmetlere tevcih edecektir.

Zaten insan, fıtrî olarak iki türlü cazibenin te'siri altındadır.

1. Faziletin ulvî mehtabını kucaklayan ve ötelerle temasımızı sağlıyan incizabtır ki ruhî terbiyeden doğar.

2. Behimî hayatın süfliliği ile beslenen ve bir ruhî sükûttan doğan incizaptır ki bizi eteğimizden yakalıyarak aşağılara doğru çeker.

İslâm, bu iki türlü cazibenin te'siri altında meydana gelen «Fatt-ı Mustekim»i gösterir insana... Hiç bir din, kendi saliklerini sırat-ı müstekimi bu kadar açık tavsiye edememiş ve tatbikatta daha umûmî kanunlar vaz'edememiştir. Binaenaleyh, biz Ümmet-i Muhammedin vasat bir ümmet oluşu, hayırlı bir cemaat bulunuşu bu ruha dayanır ve bu şuurdan gelir. Bu şuuru en yüksek irfak plânında kavradığımız nadir anlardan biri de şübhesiz ki Ramazandır. Öyle ki, bazı büyüklerin dünyalarıyla ilgili iç zaman dediğimiz yaşama — ama gerçeği gerçekte yaşama — hali bütün ümmetin üzerine bir havay-ı nesîmi gibi bu ayda eser ve hayatımıza başka mânalar katar. Çünkü bu ayda felâketlerimizin âmili sayılan nefs, açlıkla, ibadetle bir terbiye devresi geçirir. Bu devre içinde nüfûs-i insaniye mele-i a'laya kanat açar, beşeri ihtiyaçlardan Allah için feragat, ona melekiyyet sıfatı verir. Böylece insan eskisi gibi doymak bilmiyen iki vadiyi: yani müdeviyle tenasül cihazını tatmin etmek için koşmıyacak, biraz da kendi egosundan sıyrılarak öz cevherine dönecek ve bu dönüş kendi dışında var olan cemaatın ruhuna karışmasını sağlıyacaktır.

Bilhassa servet sahibi müslümanlarla ümmetin vasat ölçüde bulunan büyük çoğunluğu arasındaki sınıf mücadelesi, zengin-fakir ayrılığı gibi cemiyetin yapısında büyük rahneler açan cidal unsuru bu ayın verdiği derûnî haşla adeta bertaraf edilecektir. Bu ise İslâmî mânada cemaat ruhunun ihyasıdır.

İslâm dünyasını bütün saffet ve sadeliği ile saran bu âlemşümûl ibadet öyle bir yeknesaklık içinde cereyan eder ki ümmetin bay ü gedâ her ferdi bu ayın ruhaniyyetinden kâm alır. Bu feyzidî havadan bekâm olamıyanlar ise sadece:

•Kâm almadık müesferetinden bi ilemin•

diye inliyerek gidenlerdir.

Bu ayda açlığın ve tokluğun; zevkleri bırakmanın, sefil iştihaları terketmenin; sahurda, iftar sofrasının başında ve huşû' içinde kılınan teravih namazında duyulan zevkin sebebi hep bir emirdir. O emir şudur: « شَهْرُ مَشْهَدِ مَكُم فَمَنْ شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ » Sizden kim bu Ramazan ayına yetişirse oruç tutsun». Fakat Allah, kullarına takat yetiremiyecekleri işleri yüklemekten münezzeh olduğu ve bizlere dininde zorluk değil, kolaylık murad ettiği için bu ummî hükmün istisnalarını da belirtmiştir. Artık Ramazana her yetişen kimse oruç tutmakla mükellef değil, bilâkis oruç tutmağa ehliyetli olanlar bu farizayı eda edeceklerdir. Onlara ait hükümler ise fıkıh kitaplarımızda beyan edilmiştir. Yalnız lügat ve istılâh yönünden oruç «الصيام» kelimesi üzerinde duralım.

ORUÇ: Lügatta mutlak olarak tutmak mânasına gelir. İstılâhta ise: « اَلإمساكُ عن شهوتَي البطن والفرج يوماً كاملاً من طلوع الفجر الى غروب الشمس بنيّة التقرب الى الله تعالى الصوم وأما أجرى »

= Allah'a yakınlık (taat) niyetiyle fecrin doğuşundan güneşin batışına kadar gecen tam bir gün müddetince karnı ve apış arasını yemekten, içmekten ve cinsî mukarenetten men'etmektir.» Bu ta'rif şeriatın diğ tutkuna bağlı bir mânadır. Ehlullah ise onu daha başka mânada anlar ve kalbi mâ-sivadan bâsbütün tecrid ederek oruç tutarlar ki bunlar «Havass-ol-havass» tır.

Ya Rabb, kemmiyet noktasından değil, keyfiyet plânında tahrife cür'et etmiştiğimiz oruçları « Hadis-i kudsînin sırrına mazhar kılarak avamın anladığı mânada perhiz olma keyfiyetinden kurtar!..

Hadiste iç tenkit (Metin tenkidi)

Hayrettin KARAMAN

14 — Hadis usulü (nazariyatı) ile meşgul olanlar bilirler ki, muhaddislerin hadis rivayet eden «râvi» de aradıkları şartlar ve bunun üzerinde gösterdikleri titizlik, rivayet edilen hadis «metni»nin sıhhatini temize çıkarmak içindir.

Bu şartlar, tam bir bitaraflıkla tatbik edilmiş, şöhreti, ilmi, soyu... ne olursa olsun, bu sıfatları taşımayanların rivayetleri kabul edilmemiştir. İcabında, sahâbî olan zat, tedlîs (vasıtayı anmadan, hadisi, peygamberimizden duymuş gibi rivayet) ile ittiham edilmiş, İmam Mâlik'in tashîfi (nokta hatası ile mânayı değiştirmek) tesbit edilmiş, Buhârî ve Müslim gibi iki hadis dâhisinin eserlerinde, birkaç zayıf hadis bulmak için zorlanmış, İmam Ahmed b. Hanmel'in müsnedi, ayni tarzda taranmış, bazı zayıf hadisler tesbit edilmiştir.

15 — Tek kişinin tek kişiye nakletmesiyle rivayet edilen (âhâd) hadislerin, kat'i veya zannî (kuvvetli ihtimal) hüküm vermesi münakaşa edilmiş, bazıları, âhâd yolla gelen hadislerin (Rasûl-i Ekrem'den duyan zat tek olduğu için ve yanılma ihtimalinden dolayı) ancak zannî hükme temel olabileceğini ileri sürmüşlerdir.

16 — Muhaddisler sened tetkikinde zaman ve mekân (Tarih ve Coğrafya) ölçülerinden de istifade etmişlerdir.

Bazı râvilerin, asılsız haberleri hadis olarak ileri sürmeleri karşısında muhaddisler; ravilerin tabakalarını, durumlarını, ölüm ve doğum tarihlerini bilmeye büyük önem vermişler, hadis ravilerinin, hadisi duydukları yeri de haber vermelerini şart koşmuşlardır.

Bazı ravilerin, hadisi aldıkları şahsın vefat tarihini bilmemeleri üzerine, onların naklettikleri hadisleri «müdelles» saymışlardır. Tarihi gerçeklere uymayan haberleri uydurma saydıkları gibi, ravinin daha önce ölmüş veya — bir başkasına nisbetle — hadisi daha önce üstadından duymuş olmasını tercih sebebi saymışlardır.

17 — Muhaddisler, psikolojik ve sosyal ölçülere de baş vurmuşlardır:

Çocuğu, hocası tarafından döğülünce: «Çocuklarımızın öğretmenleri en kötülerinizdir» diye bir hadis uyduran Sa'd b. Tarîf'in yalancılığı; Rasûl-i Ekrem'in Cuhfe'de hamama girdiğini ifade eden haberin, o devirde hamam bulunmadığı gerçeği ile asılsızlığı işte bu yollarla tesbit edilmiştir.

HADİS RÂVİLERİ :

5 - ABDULLAH B. ABBÂS

– V –

Hz. İbn'ü-Abbâs, hac mevsimlerinde, tefsir dersi için meclisler kurduğu için, kendisinden, muteber ve güvenilir olan da böyle olmayan da tefsir ve hadis nakletmiştir.

Onun tefsirini bize kadar getiren yollar (ravilerin isimlerini sıralamak suretiyle meydana getirilen sened zincirleri) çoktur. En iyi yollarından bazıları şunlardır :

I — Ali b. Ebî-Talha'til-haşimî yolu. Bu yoldan gelen tefsir nüshası, Leys'in kâtibi Ebû-Salih'in yanında bulunuyordu. Bunu: Ali b. Ebî-Talha'dan, Muâviye b. Sâlih, ondan da Leys'in kâtibi rivayet ediyordu. İmam Buhârî, «Sahîh»inde, İbn'ü Abbas'tan, talik yoluyla yaptığı nakillerinde bu nüshaya dayanmaktadır.

Ahmed b. Hanbel, ayni nüsha hakkında şöyle demiştir: «Mısır'da, tefsir konusunda, Ali b. Ebî Talha'nın rivayet ettiği bir «sahife-kitap» var. Eğer bir adam, zarf bunu elde etmek için Mısır'a sefer etse çok sayılmaz.»

Ayni nüshadan; İbn'ü Cerîr-i Taberî, İbn'ü Ebî-Hatim, İbn'ül-münzir... pek çok nakiller yapmışlardır.

Ebû-Talha'nın mezkûr nüshayı, bizzat İbn'ü Abbâs'ın ağzından işitmemiş olup, Mücahid veya Cübeyr'den duymuş bulunduğu şeklindeki itiraz, onun sıhhatine zarar vermez. Çünkü, gerek İbn'ü Abbas'tan bizzat alan — Mücahid veya İbn'u Cübeyr —, gerekse Ebû-Talha mevsuk kişilerdir.

II — İbn'ü-Abbâs, Sâid b. Cübeyr, Atâ b. Sâib, Kays... yolu. Bu sened de, Buhârî ve Müslim'in şartlarına uygun — sahih — bir yoldur. «Müstedrek'te Hâkim ve Firyâbî, bu senedle rivayetle bulunmuşlardır.

III — İbn'ü Abbâs, İbn'ü Cübeyr veya İkrime, Zeyd b. Sabit ailesinin mevlâsı — azatlısı —, Muhammed b. Ebî-Muhammed, İbn'ü İshâk... yolu. Bu yol da «hasen»dir. İbn'ü Cerir ve İbn'ü Ebî-Hatim bu senedle nakiller yapmışlardır.

18 — Bir kere yalancılığı sabit olmuş kimseden asla hadis kabul etmemiş, çok yanılan ve hatasını tashih edemeyen raviyi ğayr-i makbul saymış, bir kişinin leh ve aleyhinde söylenen sözlerin, aleyhte olanları üzerinde daha çok durmuşlardır.

Bunlar, metnin sıhhatini garanti etmek için en güzel vasıta saydıkları sened (raviler zinciri) üzerindeki incelemeleri. Bizzat «metn»e gelince:

19 — Hadisin uydurma olduğuna alâmet saydıkları bütün delil ve belirtiler, metinle ilgilidir :

A — Gramer hatası ve üslup bozukluğu,

B — Akıl prensiplerine ve duygulara aykırılık,

C — Va'd (mükâfat sözü) ve vaid (ceza tehdidi) konularında ölçüsüzlük, mezheb saliki usulcülerin ifadelerine benzer, bilmecemsi kapalı ifadeler taşıması,

D — Muayyen bir şahıs veya guruba yaranma arzusu belirtmek... bütün bunlar, metinle ilgili vasıflardır, ve Rasûl-i Ekrem'e (s.a.) yakışmadığı için uydurma alâmeti sayılmışlardır.

Büyük Peygamberimizin ağzından çıkmayacağına inanılan «köle olmayı temenni etmesi gibi.» sözlerle, uzlaşması mümkün olmayan mütenâkız (çelişik) sözler de bu cümledendir.

Bütün bunlar bizi zarûri bir neticeye götürüyor: Muhaddisler, sened üzerinde mi yoksa metin üzerinde mi daha çok durmuşlardır sorusuna, şüphesiz «METİN» üzerinde diye cevap vermemizi gerektiren netice!...

Bunlara bir de: her asırda, mutebe ravilerin takvâları (dini emirleri inceden inceye tatbik), hadis öğrenme yolunda çektikleri meşakkat, ve yaptıkları eserlere, hadisin kıymeti hakkındaki şuur ve duyguları, hadisleri dinin temeli sayışları eklenirse diyebiliriz ki, böylesine bir metod ve tetkikin tarihte eşi yoktur!...

Burada, ilk asırdan beri hadislerin yazı ile de tesbitini gösteren vesikaları ve hadis alıp nakletmede muhaddislerin gösterdikleri titizlikle, kullandıkları usûl ve tâbirleri hatırlamak yerinde olur...

Bütün bunlardan sonra, bile bile müsteşriklerin; islâm muhaddislerini, metin inceleme ve tenkidi yönünden zayıf saymalarına ilmi bir değer verebilmek, tarafsız olarak elden gelmemektedir.

SEÇME HADİSLER

49 — Ümm-ü Habibe'den (r.a.) :

Rasûl-i Ekrem'i şöyle derken işittim: «Her gün, farzlardan başka, nafile olarak, Allah rızası için on iki rek'at namaz kılan hiçbir müslüman kul yoktur ki onun için cennette bir köşk yaptırmasın.

Müslim, Tirmizi, Nesâî.

Hadisi rivayet eden Ümm-ü Habibe annemiz der ki: «Bu hadisi, Efendimiz (s.a.) den duyduğumdan itibaren, hiç terketmeden bu on iki rek'ata devam ettim.»

Farzlar haricinde kılınan ve adına «sünnet, nafile, mendûb, tatavvu'» denen bu namazlar, varsa farzların eksiklerini tamamlamaya, yoksa kulun ecir ve sevabını arttırarak, bu yoldan Allah'a yaklaşmağa yararlar.

50 — Sevbân'dan (r.a.) :

Rasûl-i Ekrem (s.a.) namazı bitirip (selâm vermince) üç kere «estağfirullah: Allah'tan affımı dilerim» der sonra da «Allahümme ente's-selâm'ü... (dua ve tesbihini) eklerdi.

51 — *Verrâd'dan (r.a.) :*

Muğire b. Şu'be, — talebi üzerine — Muâviye'ye şunu yazmıştır: «Rasûlullah (s.a.) namazını bitirip selâm verince: Lâ ilâhe illallah'u vahdehû... (Yani: Ortağı olmadan, tek başına, yalnız Allah'tır ibadete lâyık, O'nundur mülk, yalnız O'nadır hamd, O her şeye kadirdir. Allahım, verdiğini önleyen, vermediğini verecek olan yoktur. Kudret sahibini, senden, kudreti kurtaramaz.)» derdi.

Buhârî, Müslim.

52 — Ebû-Hüreyre'den (r.a.) :

Muhacirlerin fakirleri Rasûlullah'a (s.a.) gelerek şöyle dediler: «Servet sahipleri, manevi dereceleri ve sonsuz nı'metleri — bize bir şey koymaksızın — alıp gittiler!» Rasûl-i Ekrem (s.a.) sordu: «Bu ne — demek —?» Cevap verdiler: «Bizim gibi onlar da namaz kılıyor, bizim tuttuğumuz gibi onlar da oruç tutuyorlar. Halbuki onlar — fukaraya— mal yardım (tasaddukı) da bulunuyorlar bu bunu yapamıyoruz, onlar köle âzâd ediyorlar biz edemiyoruz..!»

Rasûl-i Ekrem (s.a.) şöyle buyurdu: «Size öyle bir şey öğreteyim mi ki: onunla sizi geçenlere ulaşır, sizden sonrakileri geride bırakırsınız; sizin gibi yapanlardan başka hiçbir kimse sizden üstün olamaz?..» — Fakirler: «Evet Ey Allah'ın Rasûlü» dediler. Efendimiz buyurdu: «Her namazdan sonra otuz üçer defa «Sübhanallah (Allahım sen her eksikten münezzehsin).», «Elhamdü lillah (Allahım sana hamdederim), «Allahü Ekber — Allahtır en büyük—» dersiniz.»

Bu hadis-i şerîf, Ebû Hüreyre'den nakleden Ebû-Salih der ki: Biraz sonra ayni şekilter Rasûl-i Ekrem'e — tekrar— müracaat ederek dediler ki: «Servet sahibi kardeşlerimiz bizim yaptığımızı haber aldılar ve aynını yaptılar? Rasûl-i Ekrem, — bunun üzerine şöyle— buyurdu: «Bu —şânı irademizi agan konularda farklılık — Allah'ın lütfudur; O, onu dilediğine verir!»

Buhârî, Müslim.

Bu hadislerde, namazlardan sonra okunan dua ve tesbihleri, son hadiste de, insanlar arası farkın sırrını öğrenmiş bulunuyoruz.

Adlarımız ve Soyadlarımız (II)

Kemal KUŞÇU

İçeride sosyalizm maskesi altında komünizmin propagandası yapılır, komünizmle mücadele edenler en ağır hücumlara hedef olurken, ahlâksızlık propagandasına «sanatdan ve sâlicilik» den perdeyna çekilirken, işsizlikden binlerce işçimiz yabancı memleketlere akarken, hülâsa içeride ve dışarıda milletce karşılaştığımız güçlükler çok ve son derece ağır iken Passif Mukavemetin ikincisine, adlarımızı ve soy adlrımızı konu yapışım tuhaf yersiz ve büyük dertlerimize karşı kayıtsız kalınmış gibi bir düşünce yaratır. Görünüşde doğrudur, şu var ki ben o akımlara deva bulmak kudret ve iddiasında değilim; belki bu yazılarla bizi bugünkü duruma getiren amiller «faktörler» üzerinde durarak hastalığın başlangıcına çıkmak ve bu yazıları okumak zahmetine katlanacakların ferd olarak aile reisi olarak takib edilecek temel prensipleri anahatlarıyla hatırlatmak istiyorum. Haddizatinde bunlar bilinmeyen şeyler de değillerdir, fakat senelerdenberi o kadar unutulmuş o kadar ihmale uğramıştır ki en muhafazakâr ailelerden bazıları dahi menfi cereyanların tesirlerinden kendilerini kurtaramamışlar ve neziller değişdikce bilinmez hale gelmişlerdir.

Askerlik hizmetini yapmak için kışla kapısından giren köylü, kentli okumuş veya cahil her gence daha askerliğin hiç bir şeyi öğretilmeden nasıl asker elbisesi giydirilirse, o elbise askerlik hüviyetini kazanmak için nasıl ilk şart ise, askerlik bilgilerini öğrenmek nasıl ondan sonra gelirse, bizim de Müslüman Türk hüviyetimizi muhafaza etmemiz için adlarımıza ve soyadlarımıza çok dikkat etmemiz lâzımdır. Üniformasız bir ordu tasavvur edilemiyeceği gibi isimlerinden İslâm hüviyeti silinmiş müslüman bir millet de tasavvur edilemez. Bu konuda titizlik göstermemiş bir aile reisi gafletin tam içindedir.

1908 inkılâbından sonra Batıdan «ktarılmış bir milliyet anlayışı memleketde yayılmaya başlayınca ilk tesirini dilde ve isimlerde göstermeye başladı. O zamana kadar müslüman bir ailede doğan çocuğun göbeği keserken ebe hanım ailenin arzusuna uyarak bu ameliyeyi çocuk oğlan ise başda İslâm peygamberinin (1) isminden başlayarak diğer peygamberlerin isimlerinden yahut İslâm tarihinin meşhurlarından bir zatın, kız ise sevgili tahiretun yahut Peygamberimizin kerimelerinden, yahut Meryem, Asiye gibi İslâmca mukteram tanınmış hanımlardan birinin ismiyle keser ve buna göbek adı denirdi. Ondan sonra müslüman milletler arasında yaygın olanlardan bir isim daha seçilir ve bu iki isim eski nüfus kâğıtlarında «isim ve şöhreti» diye yazılırdı. Bekir Sıtkı, Ömer Faruk, Fatma Zehra gibi...

Daha 1914 den evvel bu konuda çatlaklar peyda oldu ve gittikce büyümeye başladı. Göbek isimlerinde eski an'aneye riayet ediliyor fakat ikinci isim bir çok ailelerde türkçeleşiyordu. Soyadı kanunu pek azımızın farkına vardığı bir değişiklik getirdi: eskiden mesela «İbrahim Hilmi» diye tanınan bir vatandaş üç isimin aralarındaki uzunluğu veya lüzumsuzluğu düşünerek yeni aldığı soyadıyla mesela: «Hilmi Akkan» oldu, göbek adlarımız kullanılmaz oldu. Eğer vatandaşın adı «İbrahim Hilmi» yerine «İbrahim Turgut» idiyse soy adı kanununda sonra «Turgut Akkan» oldu ve bu surette adlarından islâmi hüviyet tamamiyle silinmiş oldu (2). Halbuki Avrupalıda ad dini bir hüviyet ifade eder. Bir İngiliz bir Amerikalıya adını sormak isterseniz ona:

— Hıristiyan adınız nedir? demeniz lâzımdır. Çünkü oralarda bu iş başı boş bırakılmamıştır. Hıristiyan takviminde senenin günlerini dolduran aziz ve azizelerin isimleri vardır; çocuk hangi gün doğdu ise takvimde yazılı ismi alır ve bu surette adı dini bir hüviyet kazanır. Ne garipdir ki Avrupalıyı taklit edelim derken onun kazandığını biz kaybettik...

İsim babında düşdüğümüz garabetlere misaller çoktur. İçlerinde medlullerini düşündükce, meselâ, Vural denince kanunun, Tufan, Atec, Ateş, Bora denince Allahın himayesine sığınmak ihtiyacını hatırlatanlar, Gürşen, Bozkurt, Pars gibi garibeler eksik değildir, Gazetelerdeki ölüm ilânları üç nesil boyunca isim konusundaki değişiklikler hakkında bir fikir verir.

Hayatının meyvası soyadı çocuğuna güzel bir isim seçmek, mutlaka nadir bir isim bulmak fikri son derece boştur, çünkü sizin çocuğunuza bulduğunuz «nadir» isim kısa bir zamanda yaygın ve nadiriliği kalmaz. Birsen, Günşir, Yurul, Kıraldan sonra oğlan çocuklara bu senelerde Hakan, Serdar, kız çocuklara Belda, Ferda (?) adları moda oldu. Çocukların isimlerine gösterdiğimiz bu iltimam kum üstünde yazı yazmağa benzer. Çocuğun hüviyeti, nadiratlan olan adıyla değil, evvelâ müslümanlara mahsus olan isimlerden biri ile sonra ananadan babasından alacağı terbiye ve örnekle teşekkül ve taazzuv eder. İsim seçmedeki titizlik onun terbiyesi hususunda gösterilmelidir.

⁂

Bu memlekette köylerde filânoğulları kasaba ve şehirlerde filânzadeler şeklinde hemen herkesin bir soy adı vardı. Kanun, mevcudu teyid ve takviye edeceği yerde, yanlış anlaşılmasından, yanlış tatbik edilmesinden maksat ve gayesinden uzaklaştı. Pek az bir kısım müsteena büyük ekseriyet şu gerilik olsun diye yahut köye giden nüfus memurunun bunu iyi anlamamış olmasından eskileri bırakdılar yeni yeni «soyadları» aldılar. Meslek hayatımda sık sık rastladığım örneklerden biri:

(1) Mehmed adı Türklerde Muhammed'in muharrefidir; bu da bizim İslâm Peygamberine olan tazim ve takdis hislerimizden ileri gelir.

(2) Bugün bir çok ailelerde göbek adı yerine büyük annelerin, büyük babaların eskiden ikinci isimleri olan Sabahat, Melâhat, Reşit, Şefik gibi isimler konuyor ki bu isimler müslümanlar arasında yaygın olmakla beraber yüzde yüz islâmi değildir; çünkü aynı isimleri katolik Araplar da kullanırlar. Refik, Sabahat isimlerinin sahiplerinin müslüman hüviyetleri. Ali Şefik, Fatma Sabahat şeklinde göbek adlarıyla beraber kulanıldıkları zaman belli olur.

Senden gelen her kahır,
Meğer gerçek refahmış.
En müthiş gecelerin,
Bile sonu sabahmış.

İnancımız tam buna,
Nur zulmeti boğacak!
Ümitvarız Allahım,
Mutlak fecir doğacak!.

T. Sıtkı BALCI

— Adın ne?
— Ahmed.
— Soyadın ne?
— Demir.
— Size köyde ne derler?
— Mehmedpaşalar derler komutanım.

Karadeniz sahillerinden bir köy çocuğunun «Mehmedpaşalar» derken gözlerinde parlayan ışık, fakir de düşmüş olsalar Mehmedpaşanın namını küçültmemek için neziller boyunca yaşanılan bir vekar ve hasiyet geleneğini ifade eder, bunun içindir ki herkese kız veremezler, herkesden kız alamazlar. Kanunun anlaşılmamasından nice Mehmedpaşalar, nice Sipahioğulları muhitlerinde bir nam bırakmış nice Hacıfilânoğulları unutuldu gitti. Avrupayı taklit etmek isterken soyadlarımız hakkında vardığımız durum Avrupalının tamamiyle makûsdur. Bu itiberla son derece gülünçtür, zira eski hayratı yıkmakla kalmamış, bir ailenin soy adı öteki ailede kız veya erkek çocuğun adı olmuştur. Soy adı, eskiliği ile itibar kazanır; Haçlı seferlerine uzanan bir soy adı Avrupada su katılmamış asalet remzidir.

Nadiratdan olmuş arzusu ile yahut başka bir düşünce ile Alman, İtalyan, Fransız, Anglo-Sakson yahut İskandinav isimlerine benzetilmek istenmiş hissini veren soyadları da vardır, adlı ihtilâtlara sebebiyet vermemek için mtalî göstermek mümkün değildir, şayanı şükrandır ki çok değildirler.

Zamanların geçmesiyle ad ve soy adı konusundaki ifratlarımız azalmaya başlamıştır; yeni doğunlara eski isimleri koymak yaygın hale gelmeğe başladığı gibi soyadı konusunda yapılan hatanın farkına varan vatandaşlar da bunu düzeltmek cihetine gitmekdedirler.

(Devam edecek)

Dil babında

Passif Mukavemet

Babalarınızın dili olan türkçeyi seviyorsanız, onu nesilden nesile anlaşılmaz hale sokmak istiyen uydurmalardan kaçınız. Konuştuğumuz kelimenin arapça ve farsca olması bir kusur değildir. Çünkü senelerdenberi kullandığımız için türkeleşmişdir. Bu sebepten :

Kuşak demeyin nesil deyin. *Birincisi bele bağlanan* bez, ikincisi zürriyet, evlâd ve ahfad (torunlar) demekdir.

İzlemek demeyin takibetmek deyin. Çünkü şurada burada devlet dairelerinde muamele takibedenler vardır.

Espri yapmak demeyin, lâtife yapmak, şaka yapmak deyin. Türkçede karşılığı varken frenkceye ne lüzum var?

Şiirin ustaları demeyin, şiirin üstadları deyin. Çünkü usta diye demirci, tenekeci ustasına denir.

Toplum demeyin, cemiyet veya topluluk deyin. Çünkü toplumu kullanırsanız devrimbaza paye vermiş, onu teşvik etmiş olursunuz.

Ad ve Soyadı babında

Çocuklarınıza ad koyarken o adın müslümanlığınızı belli etmesine dikkat edin. Bu hususda kâfi bilginiz yoksa din kitaplarını okuyun. Yahut itimad ettiğiniz birine sorun. Fakat çok dikkatli olun.

Soyadınız eedadtan kalan değilse mahkemeye müracaat edip düzeltin. Soyadının eskisi makbuldür.

TEBRİK

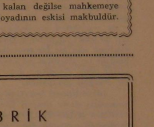

Bizi pek kısa bir zaman sonra rahmet tufanına garkedecek olan mübarek Ramazan-ı Şerif an bean yaklaşmaktadır.

Bütün müslüman kardeşlerimizin bu mubarek ayın getirdiği feyz ve rahmet okyanusundan müstefid olmalarını Allah'ımızdan diler ve bizleri birçok ramazanlara kavuşturmasını niyaz ederiz.

O K U

İslâm Prensipleri ve Hristiyan Doktrini

Dr. Fehmi CUMALIOĞLU

Almanyada iççi olarak bir senedenberi Königsbrunn kasabasında çalışmakta olan Bursalı Recep Akbaş isimli bir müslüman vatandaşımdan bir mektup aldım. Alman kanunlarına müslümanlık hakkında fikir verebilmek için münasip göreceğim kitaplardan göndermemi rica ediyor ve mümkünse Almanca yazılı olanları istiyor. İmanı kuvvetli olan bu müslüman gencin dileği beni hem memnun hem de mahzun etti. Sevincim yaban illere giden gençlerimiz arasında bu delikanlı gibi dinine, mukaddesatına bağlı kişilerin bulunmuş olmasıdır. Dinini yabancılara tanıtmak için bir heyecan ve gayret duymasıdır. Ve «mallarımızla, canlarımızla Allah yolunda çalışmış» İlâhi emrine uymasıdır. Hüznüm ise ödemeli olarak istediği Almanca yazılmış İslâm prensiplerini bildiren bir kitap ve risaleye malik olamayışımızdır. Ve gençlerimize islâm dini ve islâm prensipleri hakkında kâfi bir bilgi vermeyiş yahut illere göndermemizdir. Genç neziller artistlerin gıydikleri kılotların biçimlerini ve kumaşlarını en ince teferruatına kadar tanıdıkları halde kendi mukaddes dinlerinin temel prensipleri hakkında esaslı hiç bir şey bilmiyorlar. Bu genç ve onun gibiler müstesna islâm ibadetleriyle ilgilenmiyorlar. Gençler ve umumiyetle bütün müslümanlar İslâm inancı ile diğer dinlerin akideleri arasındaki farklardan habersizdirler. Ne yazık ki bu yolda bu gün elimize muhtasar, faideli ve mukayeseli risalelerimiz de yok. İslâmın inanç prensiplerini Almanca, İngilizce, Fransızca, İtalyanca, Japonca gibi dillerde yazıp hariçe giden işçilerimizin ellerine birer broşür halinde vermeliyiz. Aksi halde oradakileri müslüman etmeleri şöyle dursun kendileri dinlerini kaybederek dökünecekler. İslâmiyeti dünyaya tanıtmak için hiç bir gayretimiz yok. Bu gencin Allah yolundaki bu iyi niyet ve azmi bana göz yaş döktürecek bir sevinç verdi. Kendisine yazarak hemen gönderdiğim yazının bir örneğini sunuyorum.

İtikat (İnanç) bakımından İslâm dini ile Hıristiyan dini arasındaki akide (inanç) farkları:

I — Müslümanlar bir Allaha inanır, Allahın eşi, ortağı, benzeri, oğlu ve dengi yoktur. Allah maddi varlık değildir. Yaratıklardan hiç birine benzemez. Allahın varlığına, birliğine inanmız. Fakat O'nun mahiyetini ve kâmilen idrak edemeyiz, bilemeyiz.

İhlâs sûresinin (Yani Kul huvallahü ahad sûresinin) mânası şudur: «De ki (deyiniz ki): Allah eşsiz (Yani Allah Birdir). Allah sameddir (yani her şey Allaha muhtaçtır O ise hiç bir şeye muhtaç değildir). Doğmamış, doğurulmamıştır (yani çocuğu yoktur, cinsiyete erkekliği ve dişilikle ilâkası yoktur). Kâfüvesü Birdir (yani eşi, ortağı, benzeri, dengi yoktur).»

Hıristiyanlıktaki Allah inanışı ise :

Baba Allah, Oğul Allah, Ruhülkuds (mukaddes ruh) olarak üçüzlüdürler.

Onlara göre Baba Allah göktedir. Müslümanlara göre Allah her yerde hazır ve nazırdır. Bütün varlıkları kuşatmıştır. Biz O'nu göremeyiz. O, bizi görür, bizim her hareketimizi bilir.

Kur'anı Kerimde Allah Arş üzredir, Allahın kürsüsü gibi mekân gösteren kelimeler varsa da bunlar mecazi teşbihler (benzetmelerdir) Arştan makset Allahın kudret ve nüfuzunun sembolüdür. Nasıl ki bir kralın tahtı onun hükümranlık sembolü ise bütün kâinatı yaratan Allahın kudret ve otoritesi arş kelimesiyle ifade edilmiştir.

Kürsü kelimesi de Allahın ilim ve bilgisinin sembolüdür. Nasıl ki üniversite kürsüsü deyince aklımıza bir ması gelmiyorsa. Kürsü de böyledir. Hıristiyanlara göre oğul Allah rab mesih İsadır. Müslümanlara göre (haşa) Allahın oğlu yoktur. Hazreti İsa insandır. Allahlıkla ilgisi yoktur. Hazreti Meryemin oğludur. Babasız doğmuştur. Hazreti Meryem çok temiz, günahsız, erkek vücudu değmemiş mukaddes bir kadındır Hazreti İsanın babasız doğuşu Allahın büyük kudretinin alâmetlerindendir. Nasıl ki Hazreti Âdemi de Allah babasız ve topraktan yaratmıştır. Hazreti İsa da Allahın kulu ve peygamberdir.

Hıristiyanlara göre Ruhulkuds (mukaddes Ruh), Allahın ruhudur.

Müslümanlara göre Ruhülkuds, Melek Cebrail aleyhisselâmdır.

Hıristiyanlar da söz konusu Allahı Bir olarak kabul ederler ABaba Allah ,oğul Allah, Ruhülkuds) bu üçü Birdir? Bir, bu üçtür derler.

Müslümanlara göre bu üçüzleme şirkdir. Politeizmdir. Yani Allaha çokluk ve ortaklık koşmaktır. Böyle bir inanç bir müslümanlara göre küfürdür, dinden çıkmadır.

Hıristiyanlara göre Allahın ruhu Hazreti İsanın bedenine cesetlenmiştir. Hazreti İsada Allah (haşa) insan şekline bürünmüştür.

Müslümanlara göre Allahın ruhunun bedenle, cesetle alâkası yoktur. Böyle bir inanç küfürdür, Dinden uzaklaşmadır.

İslâm inancına göre Allah, Hazreti Âdemi topraktan (balçıktan) yaratmış ve ona kendi ruhundan üfürmüştür Yani insana Allahdan gelen bir ruh ile canlanmıştır. İnsanlardaki ve Hazreti İsadaki ruh, Allahın ruhu değildir. Allahdan bir ruhdur.

II — Hıristiyanlar, Hazreti Muhammed (S.A.V.) in Allahın elçisi ve son peygamber olduğuna inanmazlar. Binaenaleyh bütün peygamberlerin hak peygamber olduğuna inan etmezler. Ve Hazreti İsayı bir peygamber değil de Allahın oğlu olarak (haşa) bir ilâh tanırlar. Ve Havarilere bir nevi peygamberlik, Allahın oğluna elçilik atfederler.

İslâm inancına göre Hazreti İsa Allahın kuludur ve peygamberdir. İslâmda bütün peygamberlere inanmak şarttır. Hak peygamberlerden birini tanımamak küfürdür. Dinden çıkmadır. Bu bakımdan biz Hazreti İsa aleyhisselâmın da inan olduğuna, Allahın kulu ve peygamberi olduğuna inanırız ve ona saygı ve sevgi duyarız.

Çünkü İslâm itikadının (inancının) temeli Âmentü'dür. Âmentünün mânası şudur: «Allaha ve Allahın Birliğine, Allahın meleklerine, Allahın kitaplarına, Allahın peygamberlerine, Ahiret gününe (kıyamete), kadere, hayır ve şerre (yani iyiliğin ve kötülüğün Allah tarafından ile olduğuna), ölüdükten sonra dirilmeğe, Allahdan başka bir mabûd (tapacak varlık) bulunmadığına ve Hazreti Muhammed (S.A.V.) in Allahın elçisi ve kulu olduğuna şahadet eder (inanırız) demektir. Bunlardan birini inkâr etmek küfürdür. Yani bunlara inanmayan İslâm dininden çıkar, kâfir olur.

Hıristiyanlar Allahın Birliğine ve Hazreti Muhammed (S.A.V.) in Allahın son peygamberi olduğuna inanırlar ve Hazreti Muhammed (S.A.V.) in Allah katından bildirdiklerine iman ederlerse hemen müslüman olurlar. Çünkü İslâm dininde imanın (credo'nun) ilk basamağı Kelime-i Tevhiddir. «Lâ İlâhe İllâllah Muhammeden Resûlüllâh» demektir. Mânası: Allahdan başka bir ilâh (tapacak, ibadet edilecek bir varlık ve mâbûd) yoktur. Muhammed (Sallallahü aleyhi vesellem) Allahın elçisidir.

Bu gerçeğe kalbiyle inanan ve dili ile söyleyen herkes müslüman olur. Bunu dili ile söyleyip içinden inanmayan kimse münafıktır. Yani mümin ve müslüman değildir. Müslüman halkı aldatır ise de Allah indinde kâfirdir.

Bir hıristiyanın müslüman olması için «Allah birdir ve Hazreti Muhammed Allahın peygamberidir» demesi ve bu gerçeğe iman etmesi (yani yürekden inanması) kâfidir. İslâm dinine girmek için başkaca bir dinî merasim ve ayine lüzum yoktur.

İhlâs-ı Tevhide, imana, hac ismaî (toplucu) iman diyoruz. Bu terim şimullü mânası şu demektir: «Allah Birdir, ortağı, oğlu, benzeri, dengi yoktur. Hazreti Muhammed (S.A.V.) Allahın elçisi olarak Allah tarafından neler bildirmişse hepsi haktır. Allahın emirleri ve yasaklarıdır.

Âmentüye inanmakla da islâm imanı tamamlanır. Yani insan tam müslüman olur. Âmentüye inanmaya tafsîl (teferrüatlı) iman denir.

III — Allah bütün varlıkların rabbidir. Ve «Allah» kelimesi Allahın özel ismidir ve ismi özamıdır (en büyük adıdır) Allahın gerçek adı «Allah»dır. Bu kelime Allahdan başka tanrı, mabûd diye tanılan bir tapınılan şeye ad olamaz. Yani tanrı, Yehova, God, Dieu gibi isimler Allahın has ismi değildir. «Allah» kelimesinin yabancı dillere tercüme ederken bu gibi isimlerle çevrilmesi yanlıştır. Çünkü has isimler olduğu gibi yazılır.

Allahın ayrıca 99 güzel ismi de vardır. Fakat bunlar Allahın sıfatlarını bildiren isimlerdir.

Bir Müslümanlar her işimize Allahın isminı anarak başlarız. Yani Besmele ile (Bismillâhirrahmânirrahîm) deyerek başlarız. Bunun mânası: «Rahman (esirgeyen), Rahim (bağışlayan) Allahın ismiyle» başlıyorum demektir.

Rahman demek: Allahın sonsuz merhamet, sevgi ve şefkati demektir. Allah, Rahman sıfatıyle bütün mahlûkatına korur, gözetir, onlara ihsanda bulunur. İyi kötü, bütün mümin ayırmaksızın hepsinin rızkını verir, emeklerinin karşılığını meydana getirir.

Rahim demek: Allahın yine sonsuz ve fakat hususi merhamet ve sevgisi demektir. Kendi emirlerine uygun olarak hareketleri husûsi olarak Ahiret hayatında mükâfatlandırmandır.

Şu halde, kâfirler ve müslüman olmayanlar niçin zengin oluyor, teknik ve refahda ileri gitmişler de müslümanlar geri kalmış denirse, Allah dünyada çalışana verir. Kişilerin kâfir veya müslüman olmalarına bakmaz. Çünkü bütün insanları, canlı ve canısız mahlûkları Allah yaratmıştır. Her yaratığının esirger, onun emeğinin karşılığını verir.

Nitekim müslümanlar Miladî yedinci yüzyıldan on üçüncü yüzyılın sonuna kadar teknikde, ilimde, ekonomide, refahda ve üstün medeniyette dünyaya önder idiler. Avrupa rönesansının hocaları müslümanlardır. Rakam sistemini, trigonometriyi, pamukdan kâğıt imâlini, kimyayı ve fizik kanunlerinin temellerini icad eden müslümanlardır. O çağda Avrupa Hıristiyan dinin taassubu ve karanlıkları içinde idi. Hattâ kilisenin baskısı 18. yüzyılı kadar devam etti. Engizisyon mahkemeleri bir misâldir. Bütün Hıristiyan âlemi «Ehli Salîp» düşmanlığı ile müslüman ülkeler üzerine asırlarca saldırdılar. Müslümanlar kendilerini müdafaa zorunda kaldılar, bu yüzden yıprandılar. Yoksa İslâm dini ilerlemeye engel değildir. Peygamberimiz «beşikden mezara kadar ilim öğreniniz», «İlim Çinde bile olsa oradan alınız», «Hemen ölecekmiş gibi âhiret için, hiç ölmeyecekmiş gibi dünya için çalışınız» diye buyurmaktadır.

Hüküm Allahın Rahim sıfatı inkârcılar ve kâfirler için değildir. Hayatlarını Allahın muradına göre düzenleyenler için bir mükâfat ve ilâhî lütuftur.

IV — Allahın Meleklerine iman (inanmak) :

Melekler nurdan yaratılmışlardır, Dişilik ve erkeklikleri, diğer mahlûklar gibi yiyip içmeleri yoktur. Allaha yaradılışları icabı hiç isyan etmezler ve günah işlemezler. Allahın buyurduklarını olduğu gibi yaparlar.

Sayısız melek vardır. Gerçek sayılarını ancak Allah bilir. Büyük melekler 4 tür.

1 — Cebrail aleyhisselâm: Peygamberlere Allahın vahyini, emirlerini, yasaklarını, kitaplarını getiren melektir.

2 — Mikâil aleyhisselâm: Bezi ve rızıkların hayat ile ilgili ihtiyaçların temin ve düzenlenmesine memur melektir.

3 — İsrafil aleyhisselâm: Kâinatın son imha (yok olma) ve tekrar yaratılışından sur olmak kanununu tatbik edecek melektir. Yani Melek İsrafil birinci sur borusunu üfürünce kıyamet kopacak, insanlar ölecek, kâinat parçalanıp bambaşka bir şekle girecek, ikinci sura üfürmekle insanlar tekrar dirilecek ve Mahşerde (Allahın hesap ve muhakeme divanında) toplanarak iyilik ve kötülüklerin hesabı görülecektir.

4 — Azrail aleyhisselâm: Ölüm meleğidir. Ruhları almağa memurdur.

Bu dört büyük meleğin emrinde sayısız melekler vardır. Melekler dişilikleri gekle girebilirler ise de insanlar melekleri göremezler. Allahın adî hüsnüyeleriyle ancak peygamberler görmüştür. Melekler bir anda bütün kâinatı dolaşacak bir yaratılışta mahlûklardır.

Hıristiyanlıkda melekler kuşlar gibi kanatlı bacaklı varlıklar olarak tanınır. Kiliselerde böyle resimler vardır.

Müslümanlar melekleri böyle kuş kanadlı mücessem varlıklar olarak kabul etmezler. Kur'anda, melekler kanatlı elçiler olarak zikredilir amma kanadın mânası kudret, himye, nüfus anlamına gelmektedir.

Meselâ anne çocuğunu kanatları altına aldı deriz. Kadının kanadı yoktur, Yavrusunu himaye ediyor demektir. Filân devletin kanadı altında yaşıyoruz demek gerdi. Devlet, Bundan maksat o adamı koruyor, onu otoritesi altında tutuyor demektir.

V — Allahın kitaplarına iman :

Allah her millete zaman zaman peygamberler göndermiş ve onlara kitaplar indirmiştir. Bu indirme ilâhî vahy ve ilham olup melek cebrail aracılığı ile olmuştur. Yani Cebrail aleyhisselâm Allahın kelâmını (sözünü) peygamberlerin kalbine ve şuruna olduğu gibi telkin etmiş ve duyurmuştur.

Vahy, şairlerin, ediplerin, kâşif ve mucitlerin kafasından bir anda çıverek gibi gelip geçen ilhama benzemez. Vahyin gerçek mahiyetini ancak Allah ile peygamberler bilir. Allahın peygamberlere vahyettiği kitaplara «İlâhî, semavî kitaplar» denir. Bunlar Allahın sözleridir. Peygamberlerin uydurması değildir. Allah peygamberlerine yüz suhuf (sahifeler) ile dört büyük kitap indirmiştir. Suhufdan on sahife Âdem aleyhisselâma, elli sahife Şit aleyhisselâma, otuz sahife İdris aleyhisselâma, on sahife İbrahim aleyhisselâma verilmiştir. Büyük kitaplardan Tevrat Hazreti Musa aleyhisselâma, Zebûr Hazreti Davud aleyhisselâma, İncil Hazreti İsa aleyhisselâma, Kur'an Hazreti Muhammed aleyhi ve sellem efendimize verilmiştir.

Bugün dünya yüzünde Kur'an Kerimden başka asli ve bozulmamış şekliyle hiç bir ilâhî kitap yoktur. Sahifelerle diğer üç büyük kitabın hepsinin aslı ve orijinal kaybolmuştur. Hepsi sonradan yazılmıştır.

(Devamı var)

ON EMİR

İslâmın ilk emri, Fahri kainat efendimize vahy olunan ilk ayeti celile «Oku» emridir. Her müslümanın bildiği şey... Müslümanlar bu sayede hakikatlere nüfus edebilmişler, cehaletten nura kavuşmuşlardır. Medeniyyeti Muhammediyye bu suretle tecelli etmiştir.

Müslümanlıkta daha çok emirler ve yasaklar mevcuttur. Din lisanında buna «Emr bil mağruf nehy anilmünker» derler. Böylece insanlık iyi şeylere yaklaşıp, kötü şeylerden sakınmak suretiyle ahlâklı, asaletli, faziletli bir insan topluluğu vücuda getirmişler ve bütün dünyaya gayet parlak örnekler vermişlerdir.

Müslümanlığa sıkı sıkı sarıldığımız ve dini umdelere lâyik olduğu kıymet ve ehemmiyeti verdiğimiz devirler, ihtişam, iyilik ve zaferler devridir.

Din bağlarımız gevşediği ve ihmallerimiz çoğaldığı devirlerinde önümüze yığdığı sefalet ve perişanlık ve gerilik hepimizin malûmudur. Dünyada mevcut dinlerin hiç birisi müslümanlığın hedef tuttuğu cihan şümul bir medeniyet vücuda getirmeğe kâfi olmadığı gibi, itikadımızca diğer bütün dinlerin hakikatle alâkaları yoktur.

Ameli ve içtimai hayattan alınmış ve bütün yer yüzüne yayılmış her din ve mezhepten insanların yanlışlarına yerleşmiş bir hakikat vardır ki, o da: Müslüman olan insan şefkatlidir, merhametlidir, namusludur, yalan söylemez, sözünden dönmez, ahdine sadık güvenilir bir insandır. Bunu bu gün bizden olmıyan bütün din erbabı tasdik ve itiraf eder.

⁂

Şimdi buna müvazi olarak, şarlatanlıkla mübalağa edilmiş, gürültü ve yaygara ile propagandası ve reklâmı yapılmış olan Ben-i İsrilin «On Emri» vardır. Bu; melek kıyafetine sokulmuş, süslenmiş ve Yahudinin müfsit ruhunu şallamış bir fesat ve fitne programının ta kendisidir. İnsan ruhunun za'afını iyi bilen, masun insanları kolay kandırıp kendisine cezbetmek, sonra da topyekûn bütün dinlere ve cemaatlara tehakküm etmek istiyen bir ekalliyetin sahte umdeleridir. Ve yürürlükte de değildir. Bizler, mensubiyetle iftihar ettiğimiz büyük dinin insan seadet ve refahını istihdâf eden büyüklüğünü ve parlak umdelerini — meatteessüf — hakkıyla müdafaa edemiyoruz. Bu teşebbüse gidildiği zaman bazı kanunlar, yasaklar, önümüze çıkar ve bu aziz yurdun harimine sokulmuş olan düşman feryadı basar. Gerici, mürteci... diye. Halbuki düşmanlarımız dahi bilirler ki müslümanlık asla gerici değil, aksine ilerletici, son derece terakki perver bir dindir.

Biz, hakikatin müdafaasını yapmaktan aciz ve ürkek olduğumuz halde düşman kendi varlığını ne kadar serbest ne kadar cüret ve ne derece açıktan yapıyor.

(Devamı 26. sayfada)

Cevat Rıfat ATİLHAN

Medeniyet Âleminin Yüz Karası (Papaz Makaryos)

Fâzıl Senâi SARPER

Kilise tarafından kendisine arşövek payesi verilen ve ufak da olsa, bir devletin başına geçirilen şu kara cübbeli, kara surratlı adam kimdir? Evet, kimdir bu, önünde herkesin hürmetle eğildiği ve «monsenyör» diye hitap ettiği kapkara ruhlu yaratık? Yerli ve yabancı dergilerde kasvetengiz resmini görmekten artık usandığımız bu adam, hayatının sonuna kadar parmaklarının ucundan masum Türk kanı damlayacak olan papaz MAKARİOS'tur.

Din kisvesi altında icra ettiği binbir türlü habasetin hesabını ergeç ödeyeceğini acaba hiç düşünmez mi?

Çocuk, kadın, genç, ihtiyar gözetmeksizin, aşlıktan bıtap hale gelmiş silâhsız Türk halkını katletmeleri için, gözlerini kan bürümüş kuduz köpek sürülerine, yorulmak bilmez bir zevkle emirler veren bu azılı şakinin tüyler ürpertici cinayetlerine karşı kilise daha ne zamana kadar göz yumacaktır?

Şarap kadehini müslüman kaniyle dolduran bu haysiyetsiz papazın yanında Sicilya'nın en korkunç haydutları birer çocuk kadar masum kalırlar.

Asıl ismi Mişel olan Makarios 13 ağustos 1913 tarihinde Pafos civarında bir köyde doğmuştur. 13 yaşında manastıra giren istikbalin bu âmansız katilinin, enosisi daha o zamandan aklına koymuş olduğu, manastırın duvarlarına bu kelimeyi bıçağıyla kazıyıp altını imzalamış olmasiyle sabittir.

1938 den 1946 yılına kadar Yunanistanda kalan Makarios Pire'deki kiliselerden birinde papazlık vazifesini ifa ettiği bir sırada, «Dünya Kiliseler Komitesinin» emrine tahsis ettiği bir otele, üç senelik bir tahsil devresine tâbi tutulmak üzere, Amerika'ya gönderildi. Boston İlâhiyat mektebinde tahsiline devam ederken, ikinci yılın sonunda Larnaka evekliğine tâyin edildi.

Bugün Türklere gözünü kırpmadan, akla gelmedik işkenceleri sırıta sırıta gören bu zâlim papaz, İngilizlerin Adaya hâkim oldukları sırada, İngiliz Himayeyi Hayvanat cemiyetine şöyle bir telgraf göndermişti: «Kıbrıslıları hiç olmazsa, köpeklerinizle, kedilerinizi himaye ettiğiniz kadar koruyunuz!»

İngilizlerin eline düşen esirlere işkence yapıldığı iddiaları karşısında, onlar, E.O.K. çılar tarafından katledilmiş İngiliz askerleriyle dolu mezarlar gösteriyorlardı.

Talihin çok garip bir cilvesiyle Kıbrıs adasının Devlet Başkanlığına kadar yükselen Makarios cenapları, şimdi de şeytanın bile akıl edemiyeceği bir sürü entrikalara başvurmak suretiyle Türk'lerin imhası cihetine gitmektedir.

Kanlı papazın Engizisyon mezalimini gölgede bırakan bu korkunç icraatına, Medeniyet âlemi(!) yüzü kızarmadan, daha ne zamana kadar seyirci kalacaktır?

Ya Vatikan sarayının muhteşem tahtını işgal eden yüz milyonlarını hükümdarı Papa Hazretleri, boynunda kendisi gibi kocaman bir haç taşıyan Makariosun binlerce Türkü kütle halinde öldürtmesi ve açlığa mahkûm etmesi karşısında hiç de mi ürüntü duymuyorlar? Yer yüzünde temsil ettiklerini iddia buyurdukları Hazreti Isa bugün aramızda olsaydı, bu korkunç katillere kendileri gibi seyrici mi kalacaklardı?

Kurklü, dantelli, ipekli elbiselere bürünmüş olarak dünyanın en lüks sarayında şâşaalı bir hayat süren Papa Hazretlerinin klâsik müzikten pek hoşlandıkları ve kıymetli plâklardan müteşekkil zengin bir diskotoke sahip bulunduklarını mâlûmumuzdur. Emsalsiz bestekâr Jan Sebastiyen Bah'ın, Hazreti Isa'nın hayatına dair bestelediği «La Pasyon sölon Sen Matyö» ve «La Pasyon sölon Sen Jan» eserlerini pikabında dinlerken, koro seslerine, Kıbrıs'ta hunharcasına boğazlanan müslümanların feryatları karışmıyor mu?

Hıristiyanlığa silinmesi imkânsız kapkara bir leke süren böyle bir cânıyı afaroz etmek için Papa Hazretleri ne bekliyorlar acaba?

Kabahati Protestan mezhebini kurmaktan ibaret bulunan Marten Lüter'i, 1520 yılında, o zamanki Papa ne büyük bir kolaylıkla afaroz etmişlerdi!

Kıbrıs katliâmı, hedefi müslüman kanının akıtılmasından ibaret eski bir geleneğin devamından başka nedir ki? Katolik İspanyollar, dinsiz oldukları tökmetiyle onbinlerce Maya'yı kılıçtan geçirip yamyamlar, gibi ateşte kızartmamışlar mıydı? Yine, kabahati teslis yoluyla, «tek» olan Allah'ı üçe parçalamanın manıksızlığını ileri sürmekten ibaret bulunan ünlü doktor Mişel Servetüs Engizisyon mahkemesi tarafından ölüme mahkûm edilip 1553 yılında Cenevre'de diri diri yakılmamış mıydı? Hıristiyanlık tarihi buna benzer binlerce vak'ayla doludur!

Muhakkak olan bir şey varsa, papaz Makariosun yaptığı mezalimin onda birini biz müslümanlar yapmış olsaydık, şimdiye kadar adaylа birlikte yok olurduk!

Çok eski bir mazisi olan bu güzel adayı ilk işgal eden devletin Mısır olduğu sanılmaktadır. Filhakika, adanın, bu ülkenin üçüncü Tutmes adındaki kralı tarafından, Milâttan önce 1450 yılında istilâ edildiği bilinmektedir. Bu tarihte Osmanlılara kadar pek çok defa el değiştirmiştir. Üçüncü Halife Hazreti Osman devrinde İslâm Sancağı altına giren Kıbrıs halkının çoğu İslâm dini ile müşerref olmuştur.

Osmanlı padişahı Sultan İkinci Selim adayı behemehal zaptetmeğe karar vermişti. Mısır beylerinin saraya yollamaları hediyeleri hamil gemi ile diğer Osmanlı tüccarına ait gemilerin korsanlar tarafından saptedilmesini vesile ittihaz eden hükümdar Kıbrıs'a sefer açtı ve orasını Venediklilerden zaptetmek suretiyle Osmanlı topraklarına ilhak etti. Vatanın bu güzel parçası, İngilizlere kiralandığı 1878 yılına kadar bizim idaremizde kaldı.

İngilizlerin Adaya yerleşmesinden sonra, Türkler, devamlı ve çeşitli baskılar yüzünden, memleketlerinden tedrici surette ayrılmağa başlamıştır, Anadoluya ve diğer yerlere yayılmışlardır. 1960 yılında Müslüman nüfusu Hıristiyan nüfusundan fazla iken, devamlı hicret dolayısiyle fazlalık, maalesef bu sonuncular lehine, yer değiştirmiştir.

Kıbrıs Türkleri'i dinlerine ve ana vatana çok bağlıdırlar. Mazbut bir cemiyet hayatları vardır. Her köyünde bir câmi ve imam bulunduran bu ırkdaşlarımız ananevi terbiyeleri ve büyüklerine karşı olan saygılarıyle temayüz ederler. Kahramanlıklarına gelince, onların ne yaman birer mücadeleci olduklarını, şu son aylar içinde, bütün kâinat görüp anlamıştır. Böyle bir ruhla mücehhez bulunan insanlar, damarlarındaki kan son damlasına kadar akmadan, düşmana aslâ toprak terk etmezler!

İster Yunan, ister Sırp, ister Bulgar olsun, vaktiyle Osmanlı reayasını teşkil etmiş olan bütün bu milletlerin bağımsızlık savaşlarını papazların ve kiliselerin hazırladığını ne kadar da çabuk unuttuk!

Evet, Balkan devletleri, kuruluşlarını kilise ve papazlara medyundurlar!

(Devamı 21. sayfada)

Yeni bir ilim: Havâiyât

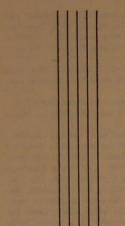

Mihriddin CENAN

Havâiyât!

Bu, Türkiyemizde yeni meydana gelmiş, yeni türetilmiş bir ilmin adıdır. Bunu meydana getirenler de Bâbıâli gazetecileri ile gençlikтir.

İlim, san'at, ciddiyet son zamanlarda memleketimizde feci şekilde ihmâl ve istihfaf edilmeğe başlamıştır.

Okuyan vatandaş kütlesi, kütle denemiyecek kadar azalmıştır. Herkes işin kolayına, ucuzuna, âdisine kaçmaktadır. Bazı gazetelerdeki şöyle böyle ilmî ve edebî yazıları kaç kişi okur? Sabahları vazifelerine koşan veya akşamları evlerine dönen insanlara bir göz atınız. Ellerindeki gazetenin ya spor sahifesini uzun uzun okurlar veya sinema, falcılık, karikatür, rezil resim ve haberlerin bulunduğu sahifeleri açarlar; başları da gazetedeki bilmeceyi halletmeğe çalışır.. İlmi ve felsefi, hattâ siyasî makaleler acaba kimler içindir? Doğrusu pekî merak edilecek şey!

Gençlik okumuyor, vatandaş okumuyor, esnaf hattâ okuma yazma bile bilmiyor.. Milletin ekseriyeti iyi ve güzel, istifadeli meczulara azâ alâka göstermiyor.. Cemiyetimiz, güzel ve iyi şeyleri okuma vasfını kaybetmiştir. Bu neden böyle olmuştur? Bunun böyle olmasını kim ve niçin istemiştir? İşte mühim ve cevabı korkunç olabilecek sualler.

Hemen her gencin, her kadının, her kızın elinde, hemen her evde, masa üstlerinde veya sehpa altlarında aynı mazgiinler, mânasız, havâi, boş, faydasız ve lüzumsuz —sözde— mecmualar. Gayri müslimlerin gayri meşrû aşk münasebetlerini anlatan resimli sayına ve rezil romanlar.. Tam mânasiyle, seciyesiz, ahlâksız, milliyetsiz, duygusuz, terbiye yoksulu, müfsid ve pespâye bir neşriyat pazarı! Gaye, gençliğin ahlâk ve fazilet hislerini bozmak bahanesiyle ticaret, yani para kazanmak! Hiç bir makamın da bu gibi neşriyata bazen çevirip bakтığı bile yok.. Gençlik, fena bir hayata doğru, başıboş bırakılıvermiş. Tabiî, sinema-tiyatro, garsoniyer, iç gıcıklayıcı hayat, toto, maç, cuş ve dana duruşları ilmi ve san'atı ne yapsınlar?

Hazıra konmak, kolaya kaçmak, küçük ve ucuz zevklerle oyalanmak, gün öldürmek..

Dedelerimiz, eski Türkler, bu fena huyların heyeti mecmuasına «dünya aldanması», «dünya oyalanması» derlermiş; Kur'ân Kerimde de bu bapta pek mühim ve ibret verici dersler dolu âyetler vardır. Bu âyetler insanlar için nâzil olmuştur; niye dinlemezler, niye anlamak istemezler de gaflet ve şirk içinde bocalayıp dururlar?

Havâiyât, bu yeni türedi ilme (!) en çok yakışan isimdir.

Evde havâiyât, sokakta havâiyât, derste ve bahçede havâiyât, hattâ uykuda görülen ve sonra anlatılan rüyalarda bile havâiyât! Evet, bir çokları şeytan için fâsid gece hayâllerına da rüyâ diyor ve gördükleri her şeytanî hayâli «rüyâ» zannı ile tâbir ve tevile kalkışıyorlar.

Rühda, nefsde, ahlâkda, şuurda, zekâ ve idrâkte havâiyât; gözel san'atlarda, felsefede ve iştimâiyâtta havâiyât; giyinmede, soyunmada, konuşmada, yazmada ve okumada, koşmada ve oturmada havâiyât; yanı maddî ve mânevî, millî ve dinî, ferdî ve iştimaî, mâşerî ve an'anevî bütün ve her nevi hayat hamlesinde olmak üzere yirmidört saatlik zaman içinde her şeye hükmünü ve canavar dişlerini geçiren feci ve müthiş bir havâiyât!

Bu, çok geniş, hayır, en geniş, lâkin o nisbette de korkunç ve tehlikeli bir yeni ilimdir!

Bu yeni ilmin yayıcısı ve körükleyicileri de bâzı gazete ve mecmualardır; hani şu geniş vatandaş kütlesinin ateşli bir şekilde «lâtife» dediği acayip esnaf! Matbuatiyle, memuru ve muharriri ile âdeta ve sanki seferber olmuş, bir şeyden haberaiz zavallı gençliği iğfâl ve ifsad etmekle yarışıyorlar ve canla başla çalışıyorlar!

O şeytanî kâğıt parçalarına yığınla, olukla para akıyor; bir çok vatandaş da cebindeki son kuruşa kadar parasını o bezirgânlara kaptırıyor.

Bu cemiyetin, zaptü rapta (disipline) şiddetle ihtiyacı vardır. Havâiyâta paydos demenin zamanıdır ve bu zaman da büyük bir sür'atle geçip gitmektedir. Bazın ağaları sınıfının tehlikesi, toprak ağaları sınıfının tehlikesinden pek çok daha fazladır. Bu havâiyât ilminin(!) doğmadan boğmak lâzımdır. Halk ve gençlik her gün biraz daha ziyade zehirleniyor. Bu zehirlenmeye bir panzehir ister...

Ramazan ve Orucun Fazileti

Ahmet KURHAN

Allaha gönül vermiş ihlâslı mü'minlerin sabırsızlıkla bekledikleri günlerin içindeyiz. Önümüzdeki günlerde de onbir ayın sultanı mübarek Ramazan ayını idrak edeceğiz Ramazan rahmet ve merhameti ilâhiyyenin arz ve semayı kuşattığı, müminlerin kalbine nur bahşeden bir aydır. Bu aya kutsiyyet veren en büyük şey insanlık âleminin zulmetten nura kavuşturan, beşeriyyeti düşmüş olduğu fazilетsizlik badirelerinden çıkaran kelâmı İlâhinin nüzul ettiği bir ay olmasıdır. Bundan ondört asır önce Kur'an-ı Kerim levhi mahfuzda dünya ve semasına, oradan da Cebrail vasıtasiyla fahri kainat efendimize ayet ayet, süre süre vahy edilmiştir. Kur'an-ı Kerimde vahyin mübarek bir gecede indiğine işaret vardır ki bunun Kadir gecesi olduğu anlaşılmaktadır. Bu husus Kur'an'da şöyle zikr edilmektedir:

(Biz O Kur'an-ı Kerimi mübarek bir gecede indirdik.) Bu gece Kadir gecesidir. Rivayetlere göre Kadir gecesi Ramazanın son on gününde olduğuna dair peygamber efendimizin işareti vardır. Yalnız onyedinci veya yirmi yedinci geceleri olduğu hakkındaki rivayet kuvvetlidir. Bu gecenin Ramazan ayında bulunması Ramazanın kutsiyyetini bir kat dâhâ artırıyor. Çünkü Kur'an-ı Kerim'in beyanına göre Kadir gecesinde yapılan ibadet içerisinde Kadir gecesi bulunmayan bin ay ibadetten daha hayırlıdır. Bu mübarek gecede bütün melâike-i kiram arzı kuşatır. Salih kulların yapmış oldukları hoş emelleri müşahede ederler. Memnun ve mesrur olarak Cenabı Hakka müjdelerler. Rabbımız hazretleri bütün rahmeti ilâhiyesini arza indirir. Kendisini nefsin ve şeytanın meâsesinden kurtaran fırkayı naciye olmuş rahmet deryasında nasibini alır ve manevi âlemini mamur etmiş olur, yaratıcısına karşı olan vazifesini yerine getirir. Fakat cemiyetimizde öyle insanlar vardır ki kendisini tamamen nefsin ve şeytanın pençesine takmış kurtarmanın imkânı yoktur, Ramazan gelir haberi yok, Kadir gecesi gelir haberi yok, bayram gelir haberi yok, evine da kendi saşık felsefesine göre menhiyyat mahallerinde geçirir. Sorarsanız müslümanlığından dem vurur. Müslüman bu kadar duygusuz yaşayan bir yaratık değildir. Zira kendini sonsuz nimet deryasına batıran mabudundan bu kadar gâfil yaşayamaz.

Yirminci asırda bütün bid'ad, dalâlet ve ahlâksızlığın dünyayı ihata ettiği bir devirde manevi hayatını mamsu eden müslüman en bahtiyar insandır. Gaflet perdesine birünüp bu hakikatı göremiyen bir çok insanlar bedbaht hâlde yaşıyor. Dünya ve ahirette hakiki saadet arıyorsanız bunu ancak Allahın emirlerine fülen yapışmakta bulacaksınız. Peygamber efendimiz bir Hadisi şeriflerinde:

(Kim ki Ramazanı şerife inanarak ve mükâfatını da ancak Allahtan bekleyerek oruçlu geçirirse (kul borcu hariç) geçmiş bütün günahları af olunur.) buyurmuşlardır Peygamber efendimiz diğer Hadisi şeriflerinde meâlen: (Ramazanı şerifte cennet kapıları açılır, cehennem kapıları kapatılır, şeytanlara zincir vurulur, her gece bir münâdi nida eder: Ey hayrı arayan kimse gel! Ey şer arayan kimse artık şerre nihayet ver.) Neseii.

Bu Hadisi şerif bizlere nefsin ve şeytanın iğfâlinden sıyrılıp hak ve hakikate yükselmeyi tavsiye etmektedir. Bu mübarek ayda rahmet kapıları temamen açıktır. Asap ve dalâlet kapıları kapanmıştır. Her türlü habis ruhların ve şeytanların faaliyeti sona ermiştir. Ramazanı Şerif hakkında ne kadar yazılsa, konuşulsa azdır. Fakat beşeri takatimiz ancak bu kadarı izah edebilir.

Oruç: İslâm dinin beş temel prensiplerinden birisi oruçtur. Oruç bedeni bir ibadettir. Hicretin ikinci senesi farz kılınmıştır. Farziyyeti Kuran ve hadisle sabittir. Nitekim Bekara sûresinde:

(Ey iman edenler! Oruç sizden evvelki «millet»lerin üzerine farz olduğu gibi sizin üzerinize de farz kılındı ta ki sakınabilesiniz.)

Bu ayeti kerime geçen ümmetlere de orucun farz kılındığını belirtmektedir. Âdem Aleyhisselâmdan fahri kainat efendimize gelinceye kadar, peygamberimiz de dahil vahye mazhar olan her peygamber oruç farizasıyla mükellef tutulmuştur.

Dinler tarihin tetkikinden anlaşıldığına göre bir çok milletlerin orucu en büyük ibadet saydıkları bir gerçektir İnsan düşüncesinin mahsulü olan batıl dinlerde dahi orucun yüksek bir mevkii vardır. Batıl din sâlikleri Tanrılarına yaklaşabilmek için orucu tek vasıta ittihaz etmişlerdir. Eski Mısırlılar, Çinliler ve Hintliler bütün büyük ilâhlarının oruç tutarlarıdı. Brahmanlar hastaları ve yaşlıları bile oruçtan affetmezlerdi.

Nuh aleyhisselâmın bütün seneyi oruçla geçirdiği malûmdur. Davut aleyhisselâm bir gün yer, bir gün tutarlardı. Tevratın beyanına göre Hz. Musa'nın kırk gün İncilde, Hz. İsanın Musa aleyhisselâma tebean kırk gün oruç tuttuğu zikr edilmektedir: Hülâsa oruç bütün insanlığın benimsediği bir ibadettir. Fakat manevi değerlerini yere gömmeye çalışan hıristiyan âlemi beşeriyyetin düşüncesine ve dini duygularına saygısızlık ederek menfaat felsefesiyle kasıştırmışlardır. Bu farizayı esas gayesinden uzaklaştırmışlardır. Hakikatara objektif zaviyeden bakan bir çok nasıblsizlerde bunu hak bayram zannetmişlerdir. Oruç insan gücünü azalttığını iddia ederler, tıb'bın inkişaf ettiği yirminci asırda bu akıl ve tefekkür fukaraları aracık kendileri gibi nasipsizleri kandırabilirler. Allahın her emirinden ve her nehyinden mutlaka bir hikmet, insanlar için bir mâna ve fayda mevcuttur. Bu gün tababetin men ettiği kumarı Kur'an-ı Kerim bundan ondört asır önce men etmiştir. İlim bu şeylerin cemiyet için zararlı olduğunu ancak bugünkü inkişaf sayesinde ortaya koyabilmiştir.

Orucun çalışma gücünü azaltması sırf bir hikâyedir. Bu orucu değil de medeniyyet perdesi altında yapılan safahat, içki ve gece oturumları olsa gerek. Bunlara fahri kainat efendimizin bir hadsii şerifleriyle cevap vermek isterim:

(Oruç tutunuz ki sıhhat bulasınız.) Bu gün bir çok doktorlar midesinden rahatsız olan hastalara perhiz tavsiye ederler. Sebebi vücut bazı maddelerin hazmında güçlük çektiğindedir.

Her ne şekilde olursa olsun orucun insana sağlamış olduğu maddi ve manevi fayda sonsuzdur. Hayatta muvaffakiyetin sırrı sabır ve metanet olduğuna göre insana en büyük sabır ve metaneti kazandıran oruçtur. Her ne kadar oruç maddi menfaat sağlarsa da bu şekilde mülâhaza etmek orucu gayesinden uzaklaştırmak ve kudsiyyetini ihlâl etmek olur.

Çünkü orucun Allah katındaki mükâfatı yüksektir. Cenabı Hak: (Oruç benim içindir ve onun mükâfatını ancak ben vereceğim.) buyurmuşlardır.

Mehmet Âkif

(1873 - 1936)

Veli ERTAN

İstiklâl Marşı Şairi vatanperver, mütefekkir, müdekkik, büyük insan Mehmet Âkif, bundan 91 yıl önce 1837 tarihinde Fatih semtinde doğmuştur. Fatih müderrislerinden İpekli Tahir Efendinin oğludur. Annesi de Buharalı Emine Şerife adında bir kadındır. Mehmet Âkif, henüz beşikte iken annesi ninniler söylemiş, beşikten itibaren onun ruhuna vatan sevgisini aşılamış, sarsılmaz bir imanın köklegmesine vesile olmuştur.

Çocukluğu dindar bir muhitte ve temiz bir aile içinde geçmiş olup ince ruhlu, ahlâk sahibi ve ibadet etmekten derin zevk duyan annesinin terbiyesiyle büyümüştür. Medreseye mahsus dereleri babasından öğrenmiştir. Müderris Tahir Efendi, ilmiyle amil, faziliyle kâmil bir insan olup asrının bütün icaplarını hakkıyla idrak etmiş bir zattı. Oğlunun yalnız medrese tahsilini yapmasıyla iktifa etmemiş aynı zamanda İstanbul İ'dadisinde de tahsiline devam ettirmiştir. Âkif yüksek tahsilini Baytar mektebinde yapmış ve birincilikle mezun olmuştur.

O, Sahabenin Hakkın Sesleri kitabında :

Üç beyitsiz kafanın derdine üç milyon halk,
Bak nasıl doğranıyor? Kalk baba, kabrinden kalk!..

mısralarıyla başlıyan bir manzumesinin haşiyesinde «Babam Fatih müderrislerinden Hoca Tahir Efendi merhumdur ki benim hem babam hem hocamdır. Ne büyüsram kendisinden öğrendim. Şiirin daha iyi anlaşılmasına ve merhumun da rahmetle anılmasına bir vesile olur diye şu haşiyeyi yazmaya mecbur oldum» demiştir.

Ulum-ı tabiiyye adı altında okuduğu kimya, fizik, hayvanat, nebatat, tegrih ve fizyoloji gibi müsbet ilimlerin ışığı altında fikri ve irfanı gelişmiş ve o nisbette de imanı kuvvetlenmiştir.

Arabçanın bütün inceliklerine vakıftı. Bu derecede de Farsçayı hususi olarak öğrenmiş ve dolayısıyla Sadi ve Hazreti Mevlâna'yı çok severdi.

1893 tarihinde ilk memuriyetlerde bulundukten sonra istifa etmişti. 1912 tarihinde başlıyan Balkan harbinin neticesini acı hatıralarıyla «Sönmez Yurt» adını taşıyan manzumesinde dile getirmiştir.

Bir müddet Baytar mektebinin Müdür muavinliğinde bulunmuş, Darülfünunda edebiyat derslerini okutmuştur.

Sene 1920. Mehmet Âkif, Balıkesirde Zağanos Paşa Camisinde, Kastamonu kazalarında müessir vaazlarda bulunmuş ve müslüman halkı uyanışa davet etmiştir. Hakka, hakikatı diyen Âkif, hakkaliğa ve vatanın düşman çizmesi altında çiğnenmesine hiç de tahammülü yoktu ve olamazdı. Bunun neticesi olarak 19 Kasım 1920 tarihinde Kastamonuda Nasrullah Camii Şerifinde yapmış olduğu va'ız buna bir delildir. Konuşmanın :

«Ey cemaati müslimin! İnsanlar için kendi aleyhine bile çıksa hakkı hakikati söylemek lâzımdır» cümleleriyle başlamış ve: «Ye'si, meskeneti, ihtirası, tefrikayı büsbütün atalım; azme, mücahedeye ve vahdete sarılalım» cümleleriyle de nihayet bulmuştu. Bu hitabe sonradan binlerce «nâsihatâ'» edilerek Anadolunun dört bir köşesine dağıtılmış, bu suretle İstiklâl mücadelesinin manevi cephesini sağlamıştır.

Mehmet Âkif, Milli Mücadelenin ilk yıllarında Ankara'ya gelmiş, Burdur mebusu olarak birinci Büyük Millet Meclisine girmiştir.

Ankarada oturmakta olduğu Tacettin dergâhında yazmış olduğu «Bülbül», «Leylâ» manzumeleriyle ve nihayet «İstiklâl Marşıyla» Türk milletinin en kısa bir zamanda zafere ulaşacağını müjdelemiştir. Nitekim İstiklâl Marşının bir kıt'asında :

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın,
Siper et gövdeni dursun bu hayasızca akın.
Doğacaktır sana vadettiği günler Hakkın,
Kim bilir belki de yarın, belki yarından da yakın.

diyerek milli heyecanı paleyana getirmiştir.

Sene 1923. Bu yılın kış mevsiminde vaki davet üzerine Mısıra gitmişti. Orada kaldığı müddetçe Diyanet İşleri Reisliği tarafından kendisine vazife olarak verilen Kur'an-ı Kerimin tercümesine başlamıştı. Fakat sonradan bu işin maneviyle uğraştığından çekinmiş ve bu vazifeden af edilmesini istemişti. Bir ara yalnız başına Kur'anın tercümesini yapmışsa da bu tercümenin kimin elinde bulunduğu kesin olarak bilinememiştir.

Sene 1926. Mehmet Âkif Mısır üniversitesinde Türk Edebiyat derslerini okutmaya vâkdesine almış. İşte bu sıralarda sıtmaya yakalanmış ve karaciğer sirozundan muzdarip olmuştu. Vatanını çok seven Mehmet Âkif, yurduna dönmüş ve son günlerini hasta olduğu halde Alemdağında ve İstanbulda geçirmiştir.

Sene 1936. Aralık ayının 27 sinde Pazar günü büyük insan Allahın rahmetine kavuşmuştu.

Evet :

Çöz de artık yükümün kör düğüm olmuş bağını,
Bana çok görme ilâhi bir avuç toprağını.

diyen Büyük Şairin cenazesi dört kişinin sırtında çıplak bir tabut içinde mezarlığa taşına konulmuştu. O çıplak tabutun içinde büyük insan, İstiklâl Marşı Şairi Mehmet Âkif yatıyordu. Fakat bunu kimse bilmiyordu. Çünkü vaktiyle kendisi, kendisi için :

Toprakta gezen gölgeme toprak çekilince,
Günler şu heyulayı da ergeç silecektir.
Rahmetle anılmak, ebediyet budur amma,
Sessiz yaşayan kim beni nereden bilecektir.

kıtasını söylemişti.

Acı haber hemen her tarafa yayılmıştı. Üniversite gençliği derhal harekete geçmiş, artık tabut gerçek sahibini bulmuştu. Kış bütün şiddetiyle hüküm sürmesine rağmen duyan dükkânların kapatmış ve cenazeye katılmıştı. Yetişemiyenler ise dükkânlarının önünde büyük İslâm şairine son selâm ihtiramında bulunmuşlardır.

Safahat şairi Mehmet Âkif'in tabutu muazzam bir cemaatle Bayezıtten Edirnekapıya kadar gençlerin ve bütün halkın parmakları üzerinde götürülmüştü. Ebedî tatirahatgâhına, hasretini çektiği topraga Türk bayrağına sarılı olarak indirilmiştir.

Kabir taşının üzerinde, milleti için yazmış olduğu İstiklâl Marşının ilk kıtası yazılıdır.

Korkma sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak,
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak,
O benim milletimin yıldızıdır parlayacak,
O benimdir, o benim milletimindir ancak.
Eğ yakın arkadaşı rusathane müdürü Fatin Gökmen onun vefatı için :

Mum gibi yandı ciğer, çünkü vatan türküsünü,
Hep geçen kapkara günlerde terennüm etti.
Çıktı (Kırklar) bir ağızdan dediler tarihin,
İçimizden vatanın şairi (Âkif) gitti.

kıtasıyla ebcet hesabına göre 1355 tarihini düşürmüştür.

(Devamı var)

KÖYÜM

Tarlada toprağa, batıp çıkarken saban
Sürüsünün ardından yürüyor nazlı çoban.
Altın tepe ardından güneş gülüyor sessiz
Bu köyde yalnız benim, yalnız benim kimsesiz.

Çok geç uyanıyorlar uykudaki insanlar
Köyün derdi çok amma, derdini kimler anlar.
Esiyor hırçın rüzgâr, sallanıyor yapraklar
Dalga dalga uzuyor bereketli topraklar.

Kavaklar sıra sıra, dere boyunca düzgün
Koruluk, bağrındaki kabristanla çok üzgün.
İçin için ağlıyor, kimsesiz kalan pınar
Uzaklarda yanan, yanıp sönen ışıklar.

Dağın eteğindedir köyün izbe evleri
Bacalardan çıkıyor muhabbet alevleri.
Uzaklarda köpekler, uluyor acı acı
Ey.. asil Türk köylüsü sensin başımın tacı.

G. Mehmet UYTUN

Oruç ve Kadir Gecesi

Ramazan-ı Şerif Orucu Hicretin ikinci yılında emir buyruldu.

Her emirde bir hikmet, her yasakta bir illet mevcut..

Oruç; İlâhi bir emir, ruh tasfiyesi..

Behimî duyguların gemi, bekçisi.

Oruç; ilk önce İlâhi bir emir olmayı bakımından insanlık ve müslümanlığın icabı.

Oruç; Emre itaatın, sıkıntıya ve şiddete katlanmanın, yoksullara acımanın ve mânen yükselmenin en güzel ifadesi.

Oruç; Ruhu yüceltir. Tevlit ettiği mahrûmiyetle acıma hissi getirir.

Oruç; Mânevi birliğin BİR'i temsil bakımından liyakatının şahikasına çıkmasının sembolü.

Oruç; HAK'ka kavuşmanın yakın bir yolu..

Bugünlerde öyle bir gün vardır ki, O gecede yapılan ibadet diğer günlerde yapılan ibadetlerin hepsinden daha hayırlı ve fazîletlidir.

O gece KADİR GECESİ'dir.

Kadir gecesi, hayır gecesidir.

Günlerin ve gecelerin en yüksek derecesi.

Bu gece, rahmet kapılarının açıldığı, mü'minlerin kalplerine nur saçıldığı bir gece...

Bu gece afv gecesi.

İşlenen günahların mahv gecesi.

Mü'minler için selâmet, günahkârlar için nedamet gecesi.

Ümitlerin en yüksek derecesi, yine Kadir Gecesi.

Peygamberler Peygamberine ilk vahy bu gece geldi.

İlk nur, bu gece zulmeti dedi.

Dertliler devâ bulacak, günahlar hebâ olacak bu gece.

Yalvarışlar Allah'ı bulacak bu gece.

Hataya düşenler için fırsat gecesi.

HAK'ka varmak için ruhsat gecesi.

Çok mutlu günlerdeyiz. Mutluluğa ihtiyacı olanlar için büyük bir fırsat.

Bütün İslâm Âlemine mübarek olsun.

Orhan BALCI

ŞADIRVAN

Ak iffetten yaşmağı
Bürünmüş de taş kesmiş.
Su bırakıp taşmağı,

Diz çöküp bir baş kesmiş;
Bir döküp bir yaş kesmiş.

Çil çil akçe damlalar,
Serpilen hep gümüştür.
Vuran ökçe damlalar;

Bu gidiş, bu dönüştür.
Bu ne bitmez bir düştür?

Sadırvan mı? Dert taşı.
Doldurur da bir çile.
Ve gözyaşı, gözyaşı.

Damla damla silsile...
Akar, durmaz nâfile.

Güvercinler: gu... gu... gu...
Neler derler? Ve sular,
Susar dinler: gu... gu... gu...

Sonra gözler bir dolar,
Düşer birikir sular.

Selâhaddin PARLATIR

Kaybettiğimiz bir Alimin Ardından

Âlimin ölümü, Âlemin ölümü gibidir.
(Hadis Meâli)

Peygamberlerden sonra cemiyetlerin üstünde yükselen insanlar vardır ki bunlar âlimler ve san'atkârlardır. Cemiyet bu nevi şahsiyetlerin hüviyetlerinde yükselir ve devam eder.

Memleketimizde gittikçe azalan ve üfüldünden sonra yeri boş kalan âlimler ve müteffekkirler sınıfından, değerli iki insan da, yerlerini boş bırakarak aramızdan ayrılıp Ahiret âlemine intikal etti. Bunlar târihçi türkoloğ Rıfat Bahmetî Arat ile müfessir ve müellif islâm türk âlimi Hasan Basrî Çantay hocalardır. Bu yıl san'atkârlardan, eşine az rastanır hattat Mustafa Abdülhalîm Efendi'nin bir seyirsefer kazası sonunda daha önce vefatı bizleri pek müteessir etmiş iken arkasından az bir müddet sonra, 1964 ün son ayına doğru, yukarıda zikrettiğimiz diğer iki Türk mütefekkirinin de beka âlemine göç etmeleri keder ve elemimizi fazlasiyle artırdı.

Hasan Basrî Çantay'ın müslüman türk harsiyâtına ettiği hizmet asla küçümsenmiyecek, tebcile lâyık değerde olmuş; vefatı ânına kadar hemen herkesi uyandırmak, irşad etmek için çırpınmış, gayret sarfetmiştir. Meâl-i Kerîm'in mânevi feyiz ve bereketi okuyanlar ve öğrenenler arasında hâlen devam etmektedir. Tedkik ve tetebbû mahsûlü Hadîs meâlleri de öyle. Sayısız makalelerinin her biri başka bir yüceliktedir. Son hastalığı esnasında da, kendisiyle mektuplaşan tanassur etmiş bir türkü, irşad ve ikmâ edici cevaplarıyle hidayete erdirmiş ve mülâhazalığa kavuşturmuştur. Mübârek ve müstakîm kalemiyle o, mücâhid bir müslümandı. Hiç bir zaman dünya adamı olmadı ve dünya oyalanmaların, maddî nîmetleri kalbine sokmadı. Temiz, dürüst, mütevâzı, mahviyetkâr kalmasını bildi. Hayatı berrak su gibi idi ve hiçbir kirli, lekeli işe karışmadı. Her zaman doğruyu söyledi, doğruyu yazdı. Hakkı ve hakîkatı müdafaa etti.

Vefatından iki hafta evvel, Balıkesir'den İstanbula son gelişinde, ihvandan bir doktor arkadaşla Hocamızı ziyarete gitmiştik. Henüz gelmiş olduğu halde bizi yatağında heyecan ve cevkiyetle kabul etti. Çok kansızdı, bembeyazdı; anlatırken yüzü pembeleşiyordu. Bir ara derin bir iztırap içinde, yaklaşan ölümünü hissetmiş bir ifadeyle, âdeta hayıflanarak şunları söyledi: «Ah evlâtlar... Cenabı Hakk'ın bana bahşettiği ömrün ölçüsünü bilmiyorum. Fakat ölmeden evvel, yarım kalan bir iki eserimi tamamlamak isterdim. Onun için, sırf bu gaye için daha ölmeğe gönül rızı olamıyor. Eserlerim yarım kalacak diye korkuyorum!»

Ve olan oldu.

Hocamız kaybettik.

Kitap halinde neşretmek üzere hazırladığım (Darvinizm'e Reddiye) araştırmam için aziz rahmetliden bir önsöz rica etmiştim. Bir müddet sonra Balıkesir'e döndü. Umuttu zannediyordum ki postadan mektubu geldi; titrek eliyle zarfın üstünü dahi kendi yazmış, elyazısı ile bir güzel önsöz hazırlayıp lütfetmişti. Sevincim pâyansızdı. O elyazısını sıcak ve ulvî bir hâtıra olarak saklıyorum.

Çok, pek çok teessüf edilecek bir keyfiyet vardır ki o da, aramızdan ebediyyen ayrılan değerli insanların yeri artık doldurulamıyor. Hazreti Peygamber'in buyurdukları vechile âlimin ölümü, âlemin ölümü gibidir. Bugün bir Peyâmi Safâ'nın yeri ne kadar boş kalmıştır.

Türkiyemizde fikir, tefekkür ve harsiyât bahçesinin çiçekleri birer birer dökülüyor, kuruyor; yerlerine yenileri filizlenip büyüyemiyor. Çünkü cemiyetimizin ölme, irfana, ciddî san'at ve tefekküre dâîlkası hemen kalmamış gibidir... Yazık!

Hepsine Allahdan af ve mağfiretler niyaz eyler, muazzez rûhları için Fâtihalar göndeririz. Hicretgâhlarında âsûde ve rahat uyusunlar. (4.12.1964)

İ. Semahaddin CEM

Beşeriyet İçin Dinin Lüzumu

Halis AYHAN

İslâmiyyetin bütün dinler arasındaki müsteena değerine girmeden önce, ferde en büyük hakikatı öğreten ve ona âlemde en yüksek mevkii kazandıran din duygusuna kısaca değinmek yerinde olur. İnsanın yaratılışından getirdiği bütün duygular ve fiziki çevresindeki bütün olaylar dindar olmasını zarurî kılıyor.

Bir çok maddî ve manevi duyguların sahibi olarak dünyaya gelen insan bütün bu duygularının tatmini ile huzur bulabilir. Aksi halde hayatından şikâyetçidir. Nasıl ki görme ve işitme duygusundan mahrumiyyet insanı bedbaht ederse kendini diğer canlılardan ayıran manevi duyguların tatminsizliği de daha vahim neticeler doğurabilir. Zira insan bedeninin hakimi ve onu yüksek seviyeye çıkaran, diğer varlıkların da sahib olduğu maddî nitelikleri değil manevi değerleridir. Bunun için bu duyguların tatmini daha da zaruridir.

Psikolojinin tesbitine göre manevi duygularımızın en başında sevgi, korku ve acz duyguları gelmektedir. İnsanoğlu kendine yardım edeni ve zevklerini okşayanı sever. Yalnız bu duygusundan saadet duyabilmesi o halin devamına bağlıdır. Yalnız bunu nasıl temin edecektir. Bu sevgisini hangi fânî ile tatmin edebilir. Sevdiği bir insan veya başka bir varlık olsa bir gün o seveceği hasleti veya tamamını beşerî mahiyet muhakkaktır. Halbuki insan ruhu en tabii hakkını, o asîl duygusunun ebedi olmasını ister.

Diğer taraftan manevi duyguların kompleks oluşu mükrekkebliği ona, her geçen gün güvendiği ve sevdiği kimseleri birer birer kaybetmesi, hayat denilen komedi ne kadar da tatlı geçerse geçsin son perdesinin daima acı ve korkunç olan ölüm vadisini hatırlatıyor.

Böylece sevgi duygusu kendine büyük bir korku veriyor. Bir gün kendinin de bu korkunç vadiye sürükleneceğini müşahhas hâdiselerle öğreniyor. Bundan başka fiziki çevresindeki muazzam hâdiselerde pek aciz olarak dünyaya gelen insana başka bir korku veriyor. İnsan bu korkusunu bizzat hâdiselerden duysa dünyada huzur bulamaz halbuki bir manevi duygunun tatmini onu en büyük refaha götüren yoldur. Öyleyse bu duygusu da her şeyin sahibi bir varlığa yönelmesini zaruri kılıyor.

Bütün bu sevgilerin devamı ve korkuların gideriImesi geleceğine ümitle bakmasına bağlıdır. O zaman büyük bir ruhi tatmine saadete erişebilir. Büyük Alman filozofu kant diyor ki; Hayrı mahz «yani fazilet ile saadetin hem ahenk bulunmasını» manasında beşer ruhunun fitrî temayüllerindendir. Fakat ruhun hayrı mahza karşı olan bu fitri temayülünü dünyada tatmine imkân yoktur. Çünkü zevk ve fazilet gibi bu iki zıt unsurun birleşmesiyle mümkün olacak hayrı mahz ancak ahirete imanla kazanılabilir.

İnsan gerçek saadete geleceğine güvenle baktığı zamanda erişebilir. Yoksa her gün kaybolacağından korktuğu bir hali ne kadar lüks içinde olursa olsun ona gerçek saadeti duyuramaz. Böyle olan kimseler hususi hayatlarında muzdarib olduğu gibi geleceğine imen ve ümidi olmadığı için bütün emellerini dünya hayatında tahakkuk ettirmek isteyecek ve her bulduğu imkândan istifade yoluna gidecektir. Bu ise cemiyetin temel taşı olan fertlerde menfaatların çarpışmasını intac edecektir. Halbuki bir cemiyetin yükselme ve saadeti fertlerindeki fazilete bağlıdır. Böyle olan fertler günlük hayatlarındaki ızdırapları istikbalin sonsuzluk ümidiyle dindirmesini bilenlerdir.

İnsanın doğuşundan getirdiği bütün bu korku, sevgi, ümit ve acz duygularının yanısıra aklının semeresi olan tecessüsü de dindar olmasını zarurî kılıyor. Çünkü insan yaratılışı icabı düşünme ve olayların nedenini arama sıfatlarıyla muttasıftır. Aklının hüküm verme devresinden hayatının sonuna kadar insan nereden gelip nereye gittiği sorusunu her vesileyle kendi kendine sormaktadır. Bu sorusu da ne ilim, ne felsefe sahasında cevab bulamıyarak ilâhi dinin yüce katına doğru yükseliyor ve orada en tatminkâr cevabı bularak mutmain oluyor.

Ayrıca aklının ışığında yürümek isteyen fertte gerçek saadeti dindarlıkta bulmaktadır. Tarihin tesbit ettiği bütün cemiyetlerin bir din sahibi olması ve bu cemiyetlerin dinlerine bağlılıkları nisbetinde yükselip, dini ve ahlâkı çöküntüleriyle tarih sahnesinden silinmeleri, (zanda isabet, olmuş vaatsaydı olacağı bilme miyarı olan akla, en hayatî dersi öğretiyor.) Maziden edindiği tecrübeyle istikbaline güvenle bakmak isteyen insana akıl, dini kabulünü emrediyor.

Bunun için din beşeriyetle doğmuş ve onunla yaşayacaktır. En ilkel topluluktan en medeni cemiyetlere kadar her kademe cemiyetlerde din duygusunun mevcudiyeti bunu teyid etmektedir. Hattâ düşünen bir varlık olan insanda aklın tezahürü olan ilim ve felsefeden daha önce din mevcuttur. Dr. Aleks Carrel'inde dediği gibi «Geçmişte olduğu gibi bu günde ilimsiz, sanatsız, felsefesiz cemiyet vardır. Fakat dinsiz bir cemiyet asla..»

Burada Durkheimin dini kolektif düşüncesinin eseridir iddiasına karşı Gergsonun şu cevabına temas edelim: Bergson din ve ahlâkın iki kaynağı adlı eserinde Durkheimin bu isabetsiz iddiasının uzun tahlillerle cevab veriyor, din cemiyetin muayyen zamandaki eserinden başka bir şeydir. Hakikat şu ki din insan soyu ile mevcud olduğuna göre bizim yapımızdan gelmektedir. İlmi izahiyle dinin yalnız cemiyet için ve cemiyetin muayyen bir merhalesinin neticesi olduğunu iddia edenlere dinin subjektif özelliğini de göstermiştir. Dinde bir kanaat olması hasebiyle, kendiliğinden zorla yerleşir çünkü Felsefe ile hiç ilgisi yoktur. Doğuştan gelir fikriyle dinin ferd hayatındaki yerini açıkca göstermektedir. Bunun için insan tam olarak; duyan, düşünen ve inanan mahlûktur diye tarif edilmiştir. Hattâ duyma, bir dereceye kadar da düşünüp dillenme hayvanda da olduğu halde sırf insana has olan inanma melekesi sayesinde şerefli bir mahlûk olabiliyor. Hakikatta insan olan insan inanmak ihtiyacındadır. Bu insan ruhunun en temiz ve en derin temayüllüdür. Onun için din insanlığın tarihi boyunca ilâhi bir vergi olarak yaşamış ve yaşayacaktır.

(Devamı arkada)

Din denilince şüphesiz akla ilk gelen birçok inanç ve amel sistemi olan manevi müessesedir. Bütün dinlerin esasını teşkil eden ve kabul etmemekle dinden uzaklaşılan inanç esaslarının en başında Allah mefhumu yer almaktadır. Bu mevzuda İtalya devlet adamlarından Fransesko Nitti'nin şu fikirleri dikkate şayandır. «Allaha iman, nasıl bir şekilde tecelli ederse etsin ve nasıl bir din formasına bürünürse bürünsün hiç bir ilmi ve felsefi doktrinin tatmin edemiyeceği bir ruh ve bir insan içi ihtiyacına cevap vermektedir. İnsanlarda mevcut oldukları iç hususunu ve ruh sekinetini daima dinde ve maneviyat sırrında arayacaklardır. Şuna inanmalıdır ki, ruhlarında iman etme istidadı taşıyan insanlar için Allaha imanın yerini hiç bir şey dolduramaz. Ve bir iç disiblin olarak, dinin kudret ve metanetine hiç bir siyasi veya içtimai doktrin yetişemez.

Fert ve cemiyet için en hayati bir sistem olan din Prof. Whiteheada göre «öyle bir umumi hakikatlar sistemidir ki, hulusla iltizam ve hakikiye idrak edildiği takdirde şahsiyeti değiştirir bir kuvvetmiş tesir ve kudretini haizdir. Whiteheadın bu tarifi dinin çok önemli bir cephesini anlatmaktadır. Fertlerin şahsiyetlerinde bu kadar müessir olan dinin, ortaya koyduğu sistemler ne kadar tabii, ahlâkî ve içtimai kıymeti haizse mensublarını da o derece şahsiyet sahibi yapar.

Bir cemiyette en ideal siyasi sistem olan demokrasinin tatbik edilebilmesi o cemiyet fertlerinin şahsiyyet ve faziletine bağlıdır. Refah içinde yaşamak isteyen insanlığa bu yolu hangi manevi ve içtimai esas gösterebilecektir.

Beşeriyyetin ihtiyacı ve en tabii hakkı olan saadet temin edecek ve ona medeni hayatta daha inanılır merhaleler kazandıracak olan dinin şüphesiz ki insan yaratılışına ve kabiliyetine göre hitap etmesi lâzımdır. Sonra ferdin akli teessürlerini cevablandıran ona yaratılışının mânasını anlatan bir nitelikte olmalıdır. Bütün bu, ve bundan daha öteye ferde ve cemiyete saadet sağlayabilecek yegâne din islâmiyettir.

Çünkü; yer yüzünde en büyük cemaati bulunanlardan ne hıristiyanlık ve ne de yahudilik insanı tatmin etmektedir. Renan ifadesine göre: «İsa ifrata varıyordu: Bir kimse sağ yanağına vurursa, ona öteki yanağını çevir. Bir kimse surtındaki gömlek üzerinde hak iddia ederse ona abanyı bırak» kendilerinin de kabul ettiği gibi ifrata varan bu esaslar tatbik edilebilmiş midir? Halbuki hıristiyan dünyasında bunun tamamen aksi cereyan etmiş Engizisyonlarda sözde merhametin temsilcisi oldukların iddia eden Rahiplerin, Voltere göre şeftakilerinin kuşkunu on milyon insandır. Ayrıca korkunç bir ihtilâfa neşahürü olan haçlı seferlerinde öldürülen insanların sayısını Allah bilir. Bunun karşısında olan yahudilikte temamen şiddetli tesir eder. Yine Renana göre «ellerindeki Tevratın ilk beş kitabı yeryüzünde dini terörün ilk kaynağıdır. Yahudilik eli kılıçlı değimse bir akiydenin örneğini verdi.

Bugünkü durumuyle şefkatsi görülen Hıristiyanlıkta şiddeti temsil eden Yahudilik tatbiki imkân olmayan gayrı tabii dinlerdir zira insanlara mutsalilirler. İslâmiyette bütün bu gayrı tabii şeylerden hiç birisi görülmez. Akıl, ilim, şefkat, adalet, yerine göre de kuvvet dinidir. İnsan da, tabiattaki kanunlar da böyle değil midir? Bütün yıl kış veya yaz olsaydı, acı ve tatlı izdırap ve neşe olmasaydı hayatın mânası kalır mıydı? Tabiatteki olaylar, insanın ve dünyasındaki duygular, yerine göre acıma, üzülme, neşe ve hakkını alma kudreti bütün bunlar fıtratın değişmez kanunlarıdır. Bu kanunların varının gönderdiği dinde şüphesiz ki tabiatta olduğu gibi hem şiddet ve hem de şefkati ihtiva edecektir.

Bütün bu ilmi hakikatler en güzel ifadesini şu ayeti kerimede bulmaktadır: «Bir kötülüğün cezası onun gibi bir kötülüktür. Lâkin her kim affederek kötülüğe kötülükle mukabele etmiyerek kötülüğü yapanı bağışlar ve o kötülüğün verdiği zararı da telâfi ederek yararlı hareketle bulunursa, onun mükâfatı Allaha aittir. Şüphesiz ki Allah Teâlâ zulmedenleri sevmez.»

Semavi din olduklarını iddia eden hıristiyanlık ve yahudilik arasında mutedil ve fıtrî bir din olan islâmiyyet, insan aklının eseri olan ictimai doktrinlerle de kıyas edilmiyecek derecede üstündür. İnsanların tek bir ümmet olduğu esasına dayanan islâmiyet bütün milletlerin Allahın lütfu olan vahiyden hissedar olduklarını kabul eder ki dünkü ve bu günkü beşeriyet için bundan daha esaslı insaniyetçi ve birleştirici bir sistem olamaz. Bunun içindir ki çok kısa zamanda akıllara hayret vereceek şekilde çeşitli kavimlerden müteşekkil bir ümmet meydana getirmiştir. İslâmiyyet yalnız ruhlara imanın meydana getirdiği kardeşlik kalmıyor aynı zamanda insanlığın karşılaştığı her türlü problemleri de halletiyor. Prof. Gibbin şu ifadesi bunun en açık delilidir. «Garb dünyasının mübalâğalı tezahürleri arasında muvazeneyi hâlâ islâmiyet temin etmektedir. Şefkat bakımından hem Avrupa medeniliğinin ve hem de Rus komünizminin rejimantasiona karşı gelerek, bu gün Avrupada gerek Rusyada olduğu gibi kendini hayatın ekonomik çehresinin tesirine kaptırmamıştır.»

İçtimai doktrinlerin mevzuunu teşkil eden fert ve cemiyet meselesine gelince islâmiyet bu mevzuu şöyle izah eder: İslâmiyette fert ve cemiyet münasebetlerinde tam bir uyguluk görülür. Biribirine tezatlı bir durumda olmadıkları gibi tamamen biri diğerinin tamamlayıcısıdır. Cemiyetin ferde ismad ettiğini ferdin de cemiyete muhtaç olduğunda en gerçekçi bir şekilde mütalâa eder. Ve karşılıklı vazifeler yükler. İslâm bize, tabii ve akli olan bir terkib vererek her ikisinin kusurlarından zalim ferdiyetçilikten ve kaba sosyalizmin kusurlarından sakınmasını bilmiştir.

İslâmın bu münasebet anlayışı mensublarına yüklediği itikat, amel ve ictimai esaslarda bulunabilir. Bu bakımdan o yalnız bugünkü anlayışta sadece bir din değildir, o kendine mahsus sosyal bir nizam ve kültürü olan mükemmel bir medeniyettir. Netice olarak islâmın itikat ve amel sistemi kendini yalnız (insan ve cemiyet) mevzuuna hasreden Mataryalizm ve kendini (insan ve Allah) problemine hasreden din anlayışının tamamen zıttına üç temel mefhumu (insan, cemiyet, Allah) ahenkli bir bütün içinde yerleştirerek dini mefhumlar kurulmuş sosyal hizmeti garanti altına alan yegâne dindir.

Onun için islâmın, Allah rızası için yapılan namaz ve sonsuz gibi ibadetleriyle müsavat ve yoksulların halini bildirme gibi çok yüksek içtimai dersler verilirken ayrıca bu esasların yanında tamamen sosyal müessese olan hac ve zekât ta yer alır.

Mahlûkuna en çok acıyan Allah Teâlâ insanları Kur'anında fıtrat dinine şöyle çağırıyor: (O halde yüzünü dine bir hanif olarak tut. O Allah fıtratına ki insanları onun üzerine yaratmıştır. Allah yaratışına bedel bulunamaz, doğru, sabit din odur, lâkin insanların ekserisi bilmezler.)

FIKIH USÛLÜ

Yazan :

İst. İmam-Hatip Okulu Meslek Dersleri Öğretmeni

HAYREDDİN KARAMAN

Eser 206 sahife olup, fiatı: 7,5 Liradır.

İsteme Adresi: Mustafa Pektut
P.K. 923 — İstanbul.

Ayrıca mecmuamızdan da temin edilir.

HUTBE :

DUA KAPISI

Bekir TOPALOĞLU

Aziz cemaat!

İnsan bilgisinin henüz bir kısmına erişebildiği uçsuz bucaksız kâinat, tasavvur edebildiğimiz ve edemediğimiz nice âlemler, tabiat olayları: rüzgâr, bulut, yağmur, güneş ışınları, ayaklarımız altında serili toprak, nice nehirler, denizler... Bütün bunlar bize hizmet için gece gündüz vazife başındadırlar. Allahın bunca yaratıkları bozulması, aksaması olmayan ilâhî bir nizamın itaatkâr ferdleridir. Gökte ne var, yerde ne varsa, bütün eşya: güneş, ay, yıldızlar, dağlar, ağaçlar, hayvanlar, hattâ bunların gölgeleri akşam sabah Allaha secdeye kapanır, dua ederler. Havada kanatlarını çarpa çarpa uçuşan kuşların kanarî sesleri, kendi cevıltıları hep Allaha duâ, Allaha tesbihdir. Canlı canısız her varlık duâsını, secdesini bilir, bizim anlamadığımız bir lisan ile Allaha yalvarır (1). Bu hakikatları Allah, bize Kur'an-ı Kerîm'de haber vermektedir. Bizim istifademiz ve hizmetimiz için daima iş başında bulunan bu yaratıkların secde ve duâları bize ibret vermeye kâfi gelmez mi?

Allahu Teâlâ zaman zaman millet veya ferd olarak, insanlara çeşidli belâlar, sıkıntılar verir ki belki bıkıp kalır, Allaha döner, O'na yalvarırlar. Bu sıkıntılı zamanlarda insanlardan bir kısmı artık Allaha duâ eder, O'nun has bir kulu olur. Fakat Allah kendi lütuf ve ihsanından ona bir bolluk, bir nimet verdi mi, görürsünüz ki Allahdan yüz çevirmiş, kendi bildiğine, kuvvetine, zenginliğine, nüfus ve makamına güvenmiştir (2). Bu ne çirkin bir nankörlüktür! Allahın bu imtihanını muvaffakiyetle geçirmek büyük bir bahtiyarlıktır.

Muhterem müslümanlar! Yerlerin ve göklerin ve bunların içindeki her şeyin yaratıcısı Allahu Teâlâ, bizleri yokiken bir damla sudan yaratıp dünyaya gönderdi. Bizi şekil bakımından yaratıkların en güzeli yapdı. Mâna yönünden en üstün bir mahlûk kıldı. Akıl ve muhakeme ile bezedi.

Dünyada, bilmediğimiz kısa bir müddet müsafir kalduktan sonra her şeye veda ederek asıl ve ebedî hayata göç edeceğiz. Dünyada bizim için en kıymetli şey zürriimiz, nefeslerimizdir. Hayatımızı ve sıhhatımızı kendimiz, ailemiz, vatandaşlarımız ve bütün insanlar için faideli olacak bir şekilde geçirmezsek yarın kıyamet gününde, vukubulacağına mutlaka inandığımız büyük mahkemede günahkârlar gibi boynumuzu büküp ancak şöyle diyeceğiz: «Ey Rabbimiz hakikatleri ancak şimdi gördük, şimdi işittik. Bizi dünyaya geri çevir de güzel amel ve hareketlerde bulunalım.» (3) Allahın o gün cevabı şöyle olacaktır: «Size iyiye düşünecek kimsenin düşünebileceği, öğüt kabul edebileceği kadar ömür vermedik mi?» (4). Allahın kanunu kat'iyyen değişecek değildir. Artık öldükten sonra tetrar bu dünyaya gelmek mümkün olmayacaktır. O halde?!

O halde kendimize gelmeliyiz. Çocukken, daha ergin-lik çağına gelmeden mükellef değildik, yapamadık. Gençlik devri en kıymetli zamanımızdır. Bunu olur olmaz hülyalar, faydasız eğlenceler ile geçirirsek çok yazık olur bize. Bir gün gençlik hülyasından uyanınca göreceğiz ki saçlarımız ağarmış, dizlerimizin takatı kalmamış, gözlerimizin feri kesilmiştir.

(1) Er-Ra'd: 15, El-Hâc: 18, En-Nur: 41, El-İsrâ': 44.
(2) Fussulet: 51, Ez-Zümer: 49-51.
(3), (4) Fâtır: 37.

MEDENİYET ÂLEMİNİN YÜZ KARASI (PAPAZ MAKARİOS)

(Başlarafı 13. sayfada)

Mevcudiyetlerini Fâtih'in semahati ve Türk milletinin merhametine borçlu bulunan Rumların, bu şükran ve minnet borçlarını nasıl ödediklerini asırlardanberi görüyoruz.

Memleketimizin en güzel yerlerinde, uzun, çok uzun yıllardanberi, binlerce talebe yetiştiren rahıbe mektepleri var. Büyük bir disiplin altında çalışan ve kalpleri «enosis» aşkiyle tutuşan bu gençler, yarın buralardan mezun olduktarı zaman, methü senamızı terennüm etmek üzere, bütün dünyaya yayılacaklardır.

Fatih Sultan Mehmet, 53 günlük bir muhasaradan sonra, 29 mayıs 1453 salı günü Bizans İmparatorluğunun payitahtı Konstantiniyye şehrini fethettiği zaman, altıbin Bizanlı'yı Ayasofya kilisesine sığınmış bir vaziyette buldu. Orta Çağların zihniyetine göre, mağlûplara herşey yapılabilirdi. Fakat, 21 yaşındaki bu genç ve kahraman Padişah, onları kılıçtan geçirmeyi düşünmüyordu bile.. Karşısında secdeye kapanıp yalvaran patrikle halkın hayatlarını bağışladı. Bugün yüksek bir medeniyetin hüküm sürdüğü 20 nci asırda ise, dünyanın en büyük hükümdarlarının biri sayesinde var olan bir Makarios, zaptı çetelerinin başında, efendileri «TÜRKLER» koyun boğazlar gibi öldürmekten çekinmüyor.

Bütün bir Medeniyet âleminet!) sesleniyoruz: Bu korkunç katliâma, kılınız dahi kıpırdamadan, daha ne zamana kadar seyirci kalacaksınız?

Yazımıza son vermeden evvel sizlere büyük dâhi Napolyon Bonapart'ın şu sözlerini hatırlatmak isteriz:

«Türkler öldürülebilirler, fakat asla mağlûb edilemezler».

Ramazan Gelirken

Mustafa TOPUZ

Yaratan'ın Habib-i Edib'ine, şaşkın beşeriyeti irşad için bitmez tükenmez bir hidayet kaynağı olarak ebedi mucize ve gerçek bürhan olan Kur'an-ı Kerim'i o gün inzal ettiği için bin aydan daha hayırlı kıldığı ve gökten inen melekleri saflar halinde gerel merasimine seferber ettiği Kadir gecesini sinesinde gizleyen mübarek ay!...

Gelirken merhabalarla karşılanan, giderken el-firaklarla yolcu edilen, ayların haşmetli sultanı!...

Allah'ın âlemlere rahmet olarak gönderdiği Peygamberler Peygamberinin ins ve cinne rahmet olarak tebliğ ettiği Kitab-ı Kerim'le şereflenen rahmet ayı, mağfiret ayı ve ateşten azat ayı!...

Rabb-i Zülcelâl'in: «Oruç Ben'im içindir, mükâfatını Ben vereceğim.» buyurduğu müstesna bir ibadetin müstesna ayı Ramazan!

Rasulullah'ın; susmasının tesbih, uykusunun ibadet, duasının makbul ve amelinin kat kat mükafaatlandırılacağını müjdelediği oruçlunun, Cennet'in kendileri için hususi kapısı olan Reyyan'dan girmesine vesile olan ve Hac müstesna diğer bütün ibadetlerin birleşip kucaklaştığı hayr-ı kesir ayı!

Âlemlerin Rabbi'nin Hz. Âdemden Hz. Rasulüsselekleyn'e gelinceye kadar bütün peygamberlerin şeriatında yer alan bu imtiyazlı ibadete tahsis ettiği bu muazzez ayda, ibadet için yaratılan beşeriyetin zübdesi olan gerçek mü'min âdeta o âyetin canlı bir tefsiri haline gelir.

Kâinatın, emrine musahhar kılındığı Âdemoğlu âlem-i ekber hüviyetiyle böylece hakiki gayesine ulaşır ve «Biz Beni Âdem'i hakikaten mükerrem kıldık» âyetinin hakiki sırrına bu ayda masadak olur.

İnanarak, sevabını umarak ve nefsini muhasebe ederek oruç tutanların bütün geçmiş günahlarının affı edileceğinin müjdelendiği tek ay yine Ramazan!

Nice cihangir kumandanların dize getiren nefs düşmanına karşı sahur salâlarıyla cihad-ı ekber kumandasını veren zamanın muhteşem sultanı...

⁂

Ben o mübarek ay hakkında ne söyleyebilirim ki O'nu Allah medh ediyor, Peygamber sena ediyor ve melekler geçit resmine gidiyor!

Bütün bu medh ü senanın sebeb-i hikmeti nedir acaba? Hz. Ömer'in Hacer-i Esved hakkında: «Biliyorum sen bir taştan ibaretsin, fakat Rasulullah'ın seni öptüğünü görmüş olmadım öpüyorum.» dediği gibi Ramazan'ı da, bayramı da diğer zamanlardan farklı bir yaratılışa sahip değil. Fakat O'na kıymet kazandıran içinde vuku bulan büyük hâdiselerdir. «Ben gizli bir hazine idim bilinmemi istedim ve mahlûkatı yarattım.» Hadis-i kudsinin sırrını ifşa eden kâinat, kâinatın yaratılış sırrının âdeta fihristleştiği «Sen olmasaydın kâinatı yaratmazdım!» hitabına mazhar olan Server-i Enbiya ve «Ben Azimûşşan ins ve cinni ancak bana ibadet etmeleri için yarattım» âyet-i kerimesinde âbidelerden gaye hep iç içe daireler halinde bir merkezde birleşiyorlar ki o merkez kâinatın Efendisidir de en büyük rütbesi olan abdiyyet makamıdır. Öyleyse şerefleri en büyüğü, yaratıcıya kul olmaktan ve kemal-i ihlâsla O'na ibadet etmekten başka bir şey değildir. İşte Rasulullah bunun için gönderilmiş. Kur'an bunun için indirilmiş, Kadir gecesi bunun için tebcil edilmiş ve Ramazan bunun için övülmüştür.

Asrımızın kıymetli bir edip ve şairinin dediği gibi: «Köpekten korkan fakat Allah'tan korkmamayı bir cesaret addeden» nasipsiz insanlar eğer bu günün ehemmiyetini idrak edemiyorlarsa bu onların zalimliklerinden ve nadanlıklarındandır. Ahsen-i takvim üzere yaratıldıktan sonra esfel-i safiline reddedilmek ne acı bir hal!

Bir şehadet parmağı gibi göklere yükselen minarelerden dalga dalga sahur salâlarının semaya yükseldiğini dinlemenin, İlâhi vuslatın bir nişan yüzüğü gibi muzlim gönülleri aydınlatmak istiyen kandillerin göz kırpışını seyretmenin, şadırvanlarında Tuba'nûn: «Iktida etmiş tarik-i Ahmed-i muhtar'e sul» diye tavsif ettiği mübarek çeşmelerinin iç açıcı şırıltısı içinden geçmenin, hayvetullah'ın veed ve istiğrakının en güzel bir şekilde tablolaştıran seherin alaca karanlığında fikrinde O'nun feyzi, zikrinde O'nun tesbihi ve bütün ruhunda O Halik-i zülcelâl'in aşk ve muhabbeti olduğu halde «Mazagal basar» âyetinin tecellisiyle gönül gözünü bütün dikkatiyle mabede çevirmenin, Mirac'a çıkarcasına merdivenlerine ayak basmanın ve mihraptan yükselen tekbirle rukûunda ve sücudunda bir okyanus gibi dalgalanan o muhteşem cemaatle bir an evvel karışmanın heyecanına gark olmak ve iftarın, taravihin, sahurun canlara can katan ulvi zevkini duymak ne saadet! Tatmayan elbette bilmez bu keyfiyeti.

Allahım, Bütün ümmet-i Muhammed'le birlikte sana kul olmanın en mahrem neş'e ve heyecanının erişilmez zevkini nasib et; Kadr ü kıymetini beyan ettiğin şu mübarek Ramazan ayı hürmetine...

Hindistanda Müslümanlara

OSMANABAD — Hindu Mahasabha Partisinin Osmanabad kolunun himayesi altında Bölge Hindu Konferansı Ganjoti'de 13 Eylül günü toplanmıştır. Maharastra Mahasabha Partisinin Başkanı Vikram Savarkar (Nagpur) ve avukat M. Phatak toplananlara hitabede bulunmuşlardır. Saat 16.00 da ellerinde tahrik edici dövizler taşıyan bir halk topluluğu yürüyüşe geçmiş ve içinde bir miting yapılan Sri Krishan lisesine varmıştır. Topluluğun taşıdığı dövizlerde şunlar yazılıydı: «Pakistan kahrolsun, Müslümanları Hindistandan def'edin, Kahrolsun Eyub Han, Hindistan kimin? Hinduların.»

Mitinge Ganjoti Panchayatı üyesi Vinker Rao başkanlık ediyordu. Konuşan bütün liderler Müslüman aleyhtarı fikirleri ileri sürmüş ve Hindu Mahasabha Partisinin halk mübadelesine dair kararını tasvib etmişlerdir. Ertesi gün saat 21.00 de Shivaji Chowk'da Avukat Mahsan Rao idaresinde bir miting tertiplenmiştir. Rao konuşmasında Halen Hindistanda yaşamakta olan Müslümanların Pakistanı yaratan kimselerden daha kalmıyarak Allahı cemiyetle görüşür. Durkeim denen o ebedi nasipsizin felsefesinin peşinden gidiyor.

Tarihi derinliklerden beri görülen, fakat asrımızda misline daha çok rastlanan bu hastalığın sebebi nedir.

Bu hususu şu şekilde izah edersek hakikate daha çok yaklaşmış oluruz: İnsanda madde ile mâna, gönün ahı ile karanı gibi bir birinden ayrılmıyan ve ayrılmasına imkân olmayan iki arzudur. Bunun biri ihmal edilince onun bıraktığı boşluğu öbürü doldurmak mecburiyetinde kalacaktır. Bu ise kırık kanatlı bir kuşun uçmaya çalışması kadar sonuçsuzdur.

Bu açıdan mütalâa ettiğimiz insanlık âlemi mâna ve maddeye gıdıklete muhtaştır. Maddeye kıymet verip terakkiyi bunda aramak içi boruntuz top güllelerinin cepheye taşınması kadar gülünçtür. Yalnız mâna ile yetinmekte camsız fenerin rüzgâra tutulması kadar düşüncesizliktir.

Hal böyle iken 20. Asrın insanı yığınları üzerinde bir analiz yapacak olursak karşımıza ne komedîler, ne dramlar çıkar. Efendim bunları böyle teşhir etmekte, sonra boşlamakta ne mâna var biliyorsan şayet bir hâl çaresi söyle de sesini duyuracağıldığın insanlık camiası ona göre hareket etsin? Güzel bir soru, sahiden eline kalemini alan, ağzına mikrofonu yaklaştıran, yazar da yazar, söyler de söyler. Netice? Netice yine aynı. (Âlem eski âlem, düşüne sadece insan.) Yok efendim. Türk olarak, Müslüman olarak Türkiyemizin bütün sorumluluğu bizlere düşmektedir.

Tehlike merkezden (başımız) biz hâlâ kol ve bacakta, mahal ve bucakta arıyoruz. Yapacağımız tek şey senelerin ihmaline uğramış mâna ihtiyacımızı tamamlamak, madde gücümüzle meczedip sapasağlam tunç bir kal'a meydana getirmektir. Bu ise Kur'an ve Hadis ekol ve mantık ile olur

Bir felsefe profesörü şöyle diyor: «Bu gün insanlığın bu akımdan şu akıma, bu düşünceden şu düşünceye, bu

(Devamı 27. sayfada)

Karşı Zulüm devam ediyor

ler olduğunu ve Pakistana gitmeleri gerektiğini ve bunu kendilerinden yapmazlarsa kuvvet zoru ile yapmaya mecbur edileceklerini söylemiştir.

Pakistan ile Hindistan arasında halk mübadelesinin şart olduğunu ileri süren Hindu Mahasabha Partisi lideri Savarkar'ın yeğeni Vikram Savarkar aşağıdaki fikirleri savunmuştur:

«İsrael'de de Araplar muhacerete mecbur edilmiştir. Ve dünya bunu istemektedir. Kongrls Partisi Müslümanlara sadece oylarını sağlamak için tahammül etmektedir. Yoksa Hindistanda kimse Müslümanlar için sempati beslememektedir. Müslümanlar Kongres Partisinin onları koruyamıyacağını bilmelidirler. Kalköte ve diğer şehirlerde binlerce Müslüman öldürülmüş ve mallarının yağma edilmiş olmasına rağmen Kongres Partisi ve hükümeti hiç bir şey yapamamıştır. Müslümanlar karıncalara benzemektedirler ve ezilmeleri lâzımdır. Müslümanlardan ricamız sürülmeden memleketi terk etmeleridir. Aksi halde onları zor kullanarak koğacağız. Eğer Pakistana gitmek istemiyorlarsa dinlerini değiştirmelidirler. Camiler yerine tapınaklara gitmelidirler. Hac için Suidi Arabistan'a değil, Kashi'ye gitmelidirler. Pakistanın kurulmuş olması Müslümanlar için bir talih eseridir. Ve onlar Pakistan'a göç edinceye kadar huzura kavuşmıyacağız. Birmanya, Seylan, Afrika ve diğer ülkelerde Hindular anavatanlarına iade edilmektedirler. Biz de Müslümanları Hindistandan çıkarmak istiyoruz. Müslümanlar zalimdirler. Bizi Müstevliler olarak idare etmişlerdir. Bu bizim savunma delillerimizden biridir. Müslüman memurlar işlerinden çıkarılmalıdırlar. Müslümanlara oy hakkı verilmemelidir. Çünkü milliyetçi değildirler.»

Avukat Mahadev Rao Phatak (Bombay) kararı desteklemiş ve ahali mübadelesinin kaçınılmaz olduğunu söylemiştir.

Maharashtra Hindu Mahasabha Partisinin Başkanı R. V. Patel tahrik edici bir konuşma yapmış, Müslümanların namussuz olduğunu, mallarının yağma edilmesinin ve öldürülmelerinin gerekli olduğunu, cesetlerinin gömülmeyerek yakılmaları gerektiğini söylemiştir.

Zıtlar Âlemi

Muammer TAN

Şu dünya zıtların çarpıştığı öyle acâip bir mekândır ki insan, sırrına bir türlü akıl erdiremiyor.

Mizaçlar ayrı ayrı, renkler başka başka, dayranışlar türlü türlü, yaşayışlar farklı farklı, insanlar ise hiç birbirine benzemez. Böyle kurulmuş böyle gidecek deyiveresi geliyor insanın, ama bu da mümkün değil...

Bakarsın kimi huzuru camide, kimi de kilisede bulur Başka biri her ikisinde de değil başkalarında arar huzuru. Biri ALLAHIN hâlis kuludur, diğeri ise hakka karşı neler uydurur.

Sûdeki mânada arıyan ve tadan da çok. Maddede arayıp onun gırdâbında boğulup giden hem pek çok. Kimi Kur'andan alır ilhamı, kimi roman sanar Kur'anı. Kimi inanır horlanır (kötülenir), kimi inkâr eder toplanır (rızıklanır.) Kimisi merkebi bulamaz şu fani dünyada, kimisi roketle gezer fezada. Bakarsın bir gurup soğuk demez, sıcak demez gece gündüz durmadan didinir bir dilim ekmek için; diğer bir gurup da önüne gelen çeşitli nimetlerin şükrünü yapmasını bilmez.

Bunlar gibi daha yüzlercesi, binlercesi var hayatta. Fakat şu çok mühimdir ki insan denen yaratık rahata erişilçe nedense ALLAH'LA olan münasebetini gevşetiyor. Yaratılış sırrından gafilce uzaklaşıyor. (Ben gizli bir hazine idim bilinmekliğim için sizi yarattım.) Hadist kutsisinin sırrını bir türlü çözemiyor.

Aç kalıyor, dara düşüyor, tehlike ile karşılaşıyor ALLAH diyor. Kurtulunca bunlardan, unutuyor hepsini... Ne de çabuk unutkanlık. Saatın başında Allahını diyen, saatın sonunda cemiyetin hengâmesine kendini kaptırıyor. Bununla da kalmıyarak Allahı cemiyete düşürüyor. Durkeim denen o ebedi nasipsizin felsefesinin peşinden gidiyor.

Tarihi derinliklerden beri görülen, fakat asrımızda misline daha çok rastlanan bu hastalığın sebebi nedir.

Bu hususu şu şekilde izah edersek hakikate daha çok yaklaşmış oluruz: İnsanda madde ile mâna, gönün ahı ile karanı gibi bir birinden ayrılmıyan ve ayrılmasına imkân olmayan iki arzudur. Bunun biri ihmal edilince onun bırakttığı boşluğu öbürü doldurmak mecburiyetinde kalacaktır. Bu ise kırık kanatlı bir kuşun uçmaya çalışması kadar sonuçsuzdur.

Bu açıdan mütalâa ettiğimiz insanlık âlemi mâna ve maddeye gıdıklete muhtaştır. Maddeye kıymet verip terakkiyi bunda aramak içi boruntuz top güllelerinin cepheye taşınması kadar gülünçtür. Yalnız mâna ile yetinmekte camsız fenerin rüzgâra tutulması kadar düşüncesizliktir.

Hal böyle iken 20. Asrın insan yığınları üzerinde bir analiz yapacak olursak karşımıza ne komedîler, ne dramlar çıkar. Efendim bunları böyle teşhir etmekte, sonra boşlamakta ne mâna var biliyorsan şayet bir hâl çaresi söyle de sesini duyuracağıldığın insanlık camiası ona göre hareket etsin? Güzel bir soru, sahiden eline kalemini alan, ağzına mikrofonu yaklaştıran, yazar da yazar, söyler de söyler. Netice? Netice yine aynı. (Âlem eski âlem, düşüne sadece insan.) Yok efendim. Türk olarak, Müslüman olarak Türkiyemizin bütün sorumluluğu bizlere düşmektedir.

Tehlike merkezden (başımız) biz hâlâ kol ve bacakta, mahal ve bucakta arıyoruz. Yapacağımız tek şey senelerin ihmaline uğramış mâna ihtiyacımızı tamamlamak, madde gücümüzle meczedip sapasağlam tunç bir kal'a meydana getirmektir. Bu ise Kur'an ve Hadis ekol ve mantık ile olur

Bir felsefe profesörü şöyle diyor: «Bu gün insanlığın bu akımdan şu akıma, bu düşünceden şu düşünceye, bu

(Devamı 27. sayfada)

HABERLER

KONYA YÜKSEK İSLÂM ENSTİTÜSÜ'NÜN SENE-İ DEVRİYESİ KUTLANDI

Konya Yüksek İslâm Enstitüsü'nün 3. sene-i devriyesi 24 Kasım günü seçkin bir davetli kitlesinin iştirakiyle kutlanmıştır.

Kutlama töreninin yapılacağı salon, toplantının başlamasına yarım saat kala hınca hınç dolmuş, bu yüzden pek çok davetli programı ayakta takip etmek mecburiyetinde kalmıştır. Basın mensupları da kendilerine ayrılan kısımda yerlerini almışlardır. Bakanlık temsilcileri ve ordu mensupları, başta Belediye Reisi Sayın Ahmet Nalçacı olmak üzere vilâyet ileri gelenleri, okul temsilcileri ön sıralarda hazır bulunmuşlardır...

Enstitü korosunun söylediği İstiklâl marşı ile toplantı açıldı. Gecenin ilk konuşmasını Enstitü Müdürü Sayın Veli Ertan yaptı. Müdür Bey «Açık geçen derslerin kısa zamanda kapatılacağını» temenni ederek konuşmasına devam etti. Ve Enstitü binasının öğretime hazırlanışında hizmeti olanları hayırla, şükranla yad etti. Enstitü binasının önümüzdeki yıllarda ihtiyaca cevap vereceğini belirten sayın Ertan «Gençler size hitap ediyorum, aydın din adamı olarak yetişeceğinize şimdiden inanıyorum.» Dedi. Ve konuşmasını İslâm Enstitüsünün kapısının üzerinde de yazılı olan şu mısralarla bitirdi.

Allaha dayan say'e sarıl hikmete ram ol!.
Yol varsa budur, bilmiyorum başka çıkar yol.

Gecenin ikinci konuşmasını toplantıya Maarif Vekili adına katılan Talim Terbiye Heyeti Başkanı Sayın Hüsnü Giritli yaptı ve özetle dedi ki: «Acil bir işi dolayısıyla Sayın Bakan aramızda bulunamadılar. Benimle Konyalılara ve Enstitüye başarı dileklerini gönderdi. Enstitünün henüz iki yıllık bir mazisi var. Biz Enstitünün zamanla daha da tekamül edeceğine inanıyoruz. Enstitünün, İslâm inancını aşılamak, mensuplarına öğretme gücünü takviye edecek bilgiyi vermek gibi iki mühim görevi vardır. Mensubu olduğum bakanlık adına başarılar dilerim.»

H. Fahri Ozansoy'un Vatan Destanı isimli şiirini Enstitü öğrencilerinden Ahmet Yüce okuduktan sonra, Talebe Cemiyeti Başkanı metnini diğer sayfalarda bulacağınız «İnsanlık için Dinin lüzumu, İslâmın diğer dinler ve içtimai doktrinler arasındaki müstesna mevkii mevzulu konuşmasını takdim etti. Bundan sonra Enstitü öğrencilerinden Mehmet Yıldız Bayrak ve Mehmetçik isimli kendi şiirini okudu.

Toplantıya katılan Din Eğitimi Genel Müdürü A. Rıza Özgeçen, şpikerin davetiyle kürsüye gelmiş ve Sayın Özgeçen dinleyicilere şöyle hitap etmiştir: «Müslüman toplumunun içinde bulunduğu şartlar din eğitimine daha fazla değer kazandırmaktadır. Dinimizin istisnai konusu olmaktan kurtarılması için seviyeli, müsbet düşünceli din adamı yetiştirmek lüzumludur. Bakanlık din eğitiminin üzerinde hassasiyetle durmaktadır. Yakında Enstitünün kadrosu takviye edilecektir. İlâhiyat Fakültesi Dekanı ile bu konuda anlaşmaya varılmıştır. Konya Yüksek İslâm Enstitüsünün çalışmalarının yurdumuz için faydalı olmasını dilerim.»

Enstitü öğrencilerinden Mehmet Özdemir, Enstitünün açılışı münasebetiyle duygularını belirten kimselerin konuşmalarından örnekler verdi. Bundan sonra çeşitli makamlardan ve şahıslardan gelen yirmiye yakın telgraf okundu. Misafirlerin büyük bir huşu içerisinde dinledi ği ilâhilerden sonra, Kayseri İmam-Hatip Okulu öğrencilerinden M. İlyas Subaşı'nın yazdığı: «Alpaslan ve Romen Diyojen» isimli piyes temsil edilmiştir. Üç perdelik eserin iki perdesini sahneye koymakta muvaffak olan talebe cemiyeti, gece için hazırlanan programı büyük bir ciddiyetle takip etmiş ve bu zengin program zaman zaman dinleyicilerin alkışlarını toplamıştır.

Piyeste rol alan arkadaşlar rollerini büyük bir başarı ile oynamışlar, bilhassa Romen Diyojen rolünü oynayan Asaf Aytan Bizans devrinin karakteriene uygun bir kumandan tipi canlandırmakta muvaffak olmuştur. Piyeste rol alan diğer arkadaşlar şunlardır: İhsan Yağız, Orhan Balcı, Zeynel Timur, İsmail Kılıcaslan, Osman Aksoy, Ali Yücel Uygur, Naci Bolay, Ahmet Akçael, Abdullah Demri, Mustafa Varlı, Dursun Yüzgeç, Fuat Öztürk, Süleyman Darçın, Mehmet Yıldız, Mehmet Özcan... Eseri sahneye koyan Yüksek İslâm Enstitüsü öğrencilerinden Necati Yağandır.

Piyesin burada kritiğini yapmak uzun zaman alır. Tek kelime ile Talebe Cemiyeti hiç bir iddiası olmıyan bir İmam-Hatip Okulu öğrencisinin kaleme aldığı Alpaslan ve Romen Diyojen piyesini sahneye koymakta muvaffak

olmuş ve rolleri olan öğrenciler kendilerinden beklenmiyen bir başarı göstermişlerdir. Eserin oynanması için bazı vilâyet ve teşekküllerden gelen isteklere imkânsızlık yüzünden müsbet cevap verilememiştir. Temsilin bitmesi ile geceye son verilmiştir. Piyeste rol alan arkadaşları başarılarından dolayı tebrik ederiz...

İSTANBUL YÜKSEK İSLÂM ENSTİTÜSÜ TALEBE CEMİYETİ BAŞKANININ KONUŞMASI

Muhterem büyüklerim, sevgili arkadaşlarım. Anadolunun göbeği, buram, buram iman kokan Mevlâna diyarı Konya'nın en mukaddes müesseselerinden biri olan kardeş Yüksek İslâm Enstitüsünün 3. seneyi devriyesi dolayisiyle tertiplenen törende bulunmak hiç şüphesiz bizim için büyük bir bahtiyarlık olmuştur.

Buna vesile olan Konya Yüksek İslâm Enstitüsü Talebe Cemiyetinin değerli mümessilleri şahsında bütün öğrenci kardeşlerime yüksek huzurlarınızda teşekkür eder. Müessese Müdürü Sayın Veli Ertan beyin muhterem şahsında da değerli hocalarımıza hürmetlerimi arz ederim.

Ayrıca İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsü hoca ve öğrencilerinin selâmlarını, hasret dolu sevgilerini getirdiğimi de ifade etmek isterim.

Muhterem arkadaşlar, bu yuvaların 3. seneyi devriyelerinin değil 1003. seneyi devriyelerinin kutlanmasını istiyoruz.

Zira Türkiyemizde şiddetle özlenen büyük iman ve ahlâk hareketının öncülerini yetiştirme görevini üzerine almış olan bu müesseseler her gün biraz daha inkişaf ederek binlerce sene yaşamak mecburiyetindedirler.

19. asırda zafere doğru giden büyük sanayi muvacehesinde maddenin mânayı, aklın duyguyu, ilmin dini silip süpüreceği zannediliyordu. Fakat o günün kopkoyu materyalistleri bugün materyalizmin en büyük tenkidcileri olmuşlardır. O günün en ileri rastyonalistleri ise bugün duygunun insan hayatında büyük bir yeri olduğunu savunmaya çalışıyorlar.

Garpta böylece kefenlenmiş olan bu akım yakın şarkta ve özellikle memleketimizde bazı çevrelerce diriltilmek istenmektedir. Bu sebeple insanı sadece iktisadi yönden ele almak ve bu varlığı mideye bağlamak bazı ilericilerin ileri fikri olarak alkışlanmaktadır.

Garbın 100 sene evvel ölüme mahkûm ettiği bu ceryanı Türkiyede de komaya sokacak olan şey «Dünyası için ahiretini, ahireti için de dünyasını terkedende hayır yoktur.» İlâhi prensibinin şuurlaştırılması olacaktır.

Bunu şuurlaştıracak, Allahın ve Peygamberin kurtuluş ve hayat dolu mesajlarını, mâna, ruh ve iman boşluğu içerisinde kıvranan insanlığına bu öncüler ulaştıracaktır.

O halde bu müesseselerin yaşaması sadece Türkiye çapında değil, dünya ölçüsünde bir zarurettir.

Kaldı ki içerisinde bulunduğumuz düzenin temel ilkelerinden biri olan ve vicdan hürriyetini karşılayan lâiklik, dinsizlik demek değildir. Fakat sadece camilerin, kiliselerin, havraların kapılarının herkese açık olması demek de değildir.

Aynı zamanda ve bilhassa mevcut ve müesses dinlerin ilk, orta, yüksek derecede kültürünü verecek, ilmini yapacak, neşrini sağlıyacak müesseselerin kurulup korunması demektir.

Avrupada teoloji kültürünü veren, okul, yüksek okul ve fakültelerin teknik kültür veren öğretim kurumları ile yanyana, baş başa gitmesi aynı statüye tâbi bulunmaları bu gerçeğin en açık delilidir. Bunun dışında, laisizme hususi bir mâna vermeye çalışmak ancak hususi maksatlarla izah edilebilir.

Hülâsa «Hiç ölmiyecekmiş gibi dünya için yarın ölecekmiş gibi ahiret için çalışın» diyen dinimiz madde ile mâna arasındaki müvazeneyi en güzel şekilde kurmuş, tâbir caizse materyalist felsefe ile ruhcu felsefeyi mükemmel şekilde telif etmiştir.

İmdi İslâmın kurtarıcı iman meşalesini taşıyan öncü kardeşlerim, özel olarak sizlere sesleniyorum!.

Elimizdeki bu iman projektörü ile sadece muhitimizi değil bütün cihanı aydınlatabilmek için Enstitünüzün giriş portali üzerine remzedığiniz: «Allah'a dayan, Sa'ya sarıl, Hikmete ramol, Yol varsa budur, bilmiyorum başka çıkar yol» sözü düsturumuz olmalıdır.

YÜKSEK İSLÂM ENSTİTÜSÜ ÖĞRETİM KADROSU TAKVİYE EDİLDİ

Konya Yüksek İslâm Enstitüsü Müdürü Sayın Veli Ertan, Bakanlık nezdinde temaslar yaparak Ankara İlâhiyat Fakültesi öğretim üyelerinin Enstitüde ders vermelerini sağlamıştır. İlâhiyat Fakültesi Profesörlerinden Tayyip Okiç, Tefsir ve Hadis derslerine; Prof. Mehmet Kaplamacı, Mukayeseli Dinler Tarihine; Doç.

Yaşar Kutluay, İslâm Dini ve Mezhepleri Tarihine; Doç. Necati Öner, Mantık Dersine; Doç. Hüseyin Yurdaydın İslâm Tarihine; Doç. Haluk Karamağaralı, İslâm Sanat Tarihine, Faik Türkmen, İslâm Felsefesi ve Din Psikolojisine; Şehrimiz Kız Lisesi Müdiresi Maksude Çubukçu da Fransızca derslerine gelmektedirler.

Ayrıca idare kadrosu da takviye edilmiş ve üçüncü muavinliğe Enstitünün arapça hocası Hüseyin Kalay getirilmiştir. Enstitü müdürlüğünün teması ile meydana gelen yeni durum, muhitte memnunluk uyandırmıştır.

TALEBE CEMİYETİ SEÇİMLERİ

Konya Yüksek İslâm Enstitüsü Talebe Cemiyetinin yıllık genel kurul toplantısı 19 Aralık Cumartesi günü Enstitünün konferans salonunda yapılmıştır.

Cemiyet Başkanı Halis Ayhan'ın açış konuşmasından sonra gündeme geçilmiş, Kongre başkanlığında Hâdi Meclis, Başkan vekilliğine Burhan Toroman, kâtipliklere Mustafa Kürkçü ve Halil Hayıt seçilmişlerdir. Kongre olgun bir hava içerisinde cereyan etmiş ve üyelerden bahava içerisinde cereyan etmiş ve üyelerden bahsözlerini temkid etmişlerdir. Bundan sonra seçimlere geçilmiş, yapılan oylama neticesinde Necmettin Erişen, Arif Karabaş, Orhan Balcı, Süleyman Aslan, Mehmet Özdemir, Namık Çitçi, Mehmet Avşar, asil üyeliğe, Fahri Tığlı, Halit Güler ve Zeynel Timur yedek üyeliklere seçilmişlerdir. Yeni idare heyetine çalışmalarında başarılar dileriz.

MÜESSİF KAZA

Şehrimiz Kız İlk Öğretmen Okulu son sınıf öğrencilerinden bir grubu, Konya'nın merkez köylerinden Tutub'a mesleki tatbikat için götürmekte olan askerî vasıta yolda devrilmiş, iki öğrencinin ölümüne ve 13 öğrencinin de ağır yaralanmasına sebep olmuştur.

Vasıtada bulunan öğrencilerden Müjgan Çiftçi orada ezilerek ölmüş, Zeynep Özgül ise Devlet hastanesinde komada can vermiştir. Bu arada öğrencilerden Havva Kaptıkaçtı, Nadide Yazıcı, Sabahat Mutlu, Ayşe Hafızoğlu, Ayşe Taşpınar, Yalçın Sezgin Onar, Özlen Atalay, Ayten Keskin ve Gülşen Bulut ile İdare memuru Mehmet Güven ve Müfide Sayın yaralanarak Devlet hastanesinde tedavi altına alınmışlardır.

Kayıpları, Konyayı ve özellikle Maarif camiasını üzüntüye garkeden iki öğrenciden Müjgan Çiftçi Bozkırlı olduğu için cenazesi ailesi tarafından teslim alınmış ve memleketine götürülmüştür. Zeynep Özgül'ün cenaze namazı Şerafeddin camiinde kılınarak halkın ve öğrencilerin göz yaşları arasında Musalla mezarlığına defnedilmiştir.

Kız İlk Öğretmen Okulu sayın mensuplarına, kazada can veren kardeşlerimizin yakınlarına başsağlığı diler, tedavi altına alınmış kazazedelere geçmiş olsun der, üzüntülerini paylaşırız...

FEDERASYONUMUZUN TOPLANTISI

Türkiye İmam-Hatip Okulları Mezunları Cemiyetleri Federasyonunun yıllık genel kurul toplantısı 27 Aralık 1964 Pazar günü saat 9.00 da Ankara Türk Ocağı nikâh salonunda yapılmıştır. Önümüzdeki sayıda bu konuda tafsilât verilecektir.

ON EMİR

(Baştarafı 12. sayfada)

Bu sene memleketimizde sekiz büyük Yahudi filmi gösterildi. Sinemalar ağızlarına kadar dolup taştı. Her filim gayet meharetle tanzim edilmiş ve gizlenmiş müslümanlığa hakaret; istihfaf ile doludur.

Bundan takriben 30 sene kadar evvel yine bu «On Emir» isimli Yahudi filmi İstanbula gelmişti. Onu yuhalamıştık...

Şimdi yeni baştan İstanbul duvarlarında göze batan ve sağnak gibi halka gösterilen büyük ilânlar bu «On Emir» filminin gösterileceğini bildiriyor.

⁂

İslâmın düşmanları bu memlekette yaşayan insanların gafletinden, umursamazlığından, omuz silkmesinden azami derecede istifade ediyor, gayretlerini artırıyor. Üstünlüğünü ilân ediyor...

Haşa! Onlarda hiçbir üstünlük yoktur. Kur'an-ı Azimüşşanın pırıl pırıl nur saçan ihtişamı yanında onların Talmutlarındaki iğrenç safsatalar yalnız bize değil, tekmil insanlığa tiksinti veriyor.

Şu var ki onların batılı, çeşitli, tantanalı, yaygaralı müdafaalarına rağmen bizim hakkı müdafaadaki azimiz, cimriliğimiz, çaresizliğimiz, teşkilâtsızlığımız ve lâübaliliğimiz yürekler acısı bir şeydir.

Hakkın bulunduğu yerde «batıl» ın bu derece saldırgan, bu derece cesur olmasının bütün günâhı ve vebâli bizim üzerimizedir!

OKUYUCULARLA BAŞBAŞA

S. Niyazi Çırık - BODRUM — Mektubunuzdaki samimi ifade, Mecmuamıza karşı gösterdiğiniz yakın alâka hiç hislendirdi. Neşriyatımız hakkındaki takdir hislerinize lâyık olmaya çalışacağız. Din adamlarının, dini neşriyatı da takip etmesinde ve desteklemesinde biz de sizin gibi büyük faydalar mülâhaza ediyoruz. Bilhassa mektubunuzun son kısmında işaret ettiğiniz nokta çok mühim ve muvaffakiyetimizin ilk şartıdır. Birleşmek ve birlik şuuru içerisinde başarıya ulaşmak lâzımdır.

Gönderdiğiniz havale bedeli alındı ve abone kaydınız yapıldı. Bundan sonra çıkacak sayılarımız muntazaman adresinize postalanacaktır. Başarı dileklerimizle selâmlar...

S. Abdülhamit Tuney - DİYARBAKIR — Mektubunuzu, İmam-Hatip Okulları aleyhindeki kimselere cevap sadedinde kaleme alan Sayın Cafer Karataş'ın yazısını aldık. Mezkûr yazı tasvip gördüğü takdirde sırası gelince neşredilecektir. Altı aylık abone bedelinizi aldık. Mecmuamız 40. sayıdan itibaren adresinize postalanacaktır. Abone numaranız 3673 tür. Başarı dileklerimize teşekkür eder, selâmlarımızı yollarız...

S. Nihat Köroğlu - SARAYÖNÜ — Mektubunuzda işaret ettiğiniz aksaklıklar abone servisi tarafından giderildi. Bundan sonra bu şekildeki yanlışlıklara meydan verilmiyecektir. Adresini lûtfetiğiniz şahsı da abone kaydettik. Desteğinizi ve yeni abonelerinizi bekleriz. Alâkanızın devamlı olmasını temenni eder, selâmlarımızı sunarız.

S. H. Tuğa Subay - KAYSERİ — Duygu ve düşüncelerinizi kaleme alınan mektubunuzu zevkle okuduk. Mecmuamızla ilgili fikirlerinize, uzun zamandan beri tahakkuku için gayret sarfettiğimiz hususlardır. Her sayımızda az da olsa, sizin görüşünüze uygun bir tekâmül vardır. Mecmuamızın kapak kompozisyonu okuyucularımızın teşviki tarafından beğenilmektedir. İç sayfalarda da bazı değişiklikler yapmayı, orjüinal resimlere yer vermeyi düşünmüyor değiliz. Bütün bunların bir anda tahakkuku mümkün olmuyor. Bahsettiğiniz mecmuaların imkânları ve o mecmualarla ilgili şahısların durumları bu konuda bizden daha avantajlıdır. Onlarla bizi mukayese etmek bilmem ne dereceye kadar doğru olur. Ağabeylerimiz diye bahsettiğimiz zümreden maalesef lâzım gelen alâkayı göremiyoruz. Üzülerek belirtelim ki bütün üstünlüğümüz kendilerine bağladığımız bu zümre içerisinde mecmuamıza cephe alanlar dahi vardır.

Her satılan sayının bedelini hemen gönderirseniz daha faydalı olur kanaatındayız, alâkanıza teşekkür ederiz.

S. Mehmet Gün - MERSİN — Mecmuamızı aradığınız bayilerde bulamadığınızı üzülerek yazıyorsunuz. Bunun sebebleri var. Biz her bayie mecmualarımızı gönderemiyoruz. Kısa zamanda netice alınmadığı için bayiler yoluyla satışı pek tercih etmiyoruz. Bu işin içerisine girmeden durumun ciddiyetini kavramaya imkân yoktur. Maddî kuvveti az olan mecmuaların kapanması için bayilerden daha sadık bir yardımcı bulunamaz. Alâkanıza teşekkür ederiz. Selâmlar, aboneniz kaydedildi.

S. Hakkı Kaya - ÇORUM — On ilanlık damga pulunuzu aldık ve isteğiniz üzerine adresinizi değiştirdik. Selâm ve hürmetler.

S. Hulusi Ecieyilmaz - ANKARA — Mecmuamız hakkında malûmat isteğinde bulunan mektubunuzu aldık. Hususi cevap vermeye fazla zaman ayıramadığımız halde chemiyetine binaen sizin mektubunuza hususi cevap verilecektir. Selâm ve bağlılıklar.

S. Fehmi Bakan - İZMİT — Mecmuamıza altı aylık abone kaydedildiniz. Dini neşriyatın üvey evlât muamelesi gördüğü bir devirde altı aydan fazla abone olabilme cesaretini göstermeyiniz daha çok memnun kalırdık. İzmit gibi hareketli bir vilâyetin mecmuamızın tanıtılmasında hizmeteniz olacağınızdan şüphe etmiyoruz? Alâkanıza teşekkür eder, selâmlarımızı sunarız.

S. Gerey Bikbay - İZMİT — Sizden önceki hemşehrinizin mektubuna verdiğimiz cevabı size de tekrar etmiş olalım. Abone kaydınız yapıldı. Ve bu zamana kadar çıkan sayılarınızın mevcut olanlarından bir takım adresinize postalandı. Selâmlar.

S. Sayın Bolur - SARAYÖNÜ — Mektubunuzda adresinize gelmediğini bildirdiğiniz sayılar gönderildi. Selâmlar.

Zıtlar Âlemi

(Başlarafı 23. sayfada)

ceryandan şu ceryana, bu kurumdan şu kuruma, bu inanıştan şu inanışa, geçmesinin ve onun tesiri altında kalmasının tek sebebi: İnsan ruhunda meydana getirilen boşluğun doldurulmak istenmesidir.»

Havası boşaltılmış şişe misali; mâna ve maddeden uzaklaşan insan ruhu, ile karşılaştığı fikri cereyanla dolacaktır. Bu ise çok korkunç, korkunç olduğu kadar da tehlikelidir. Bir kalb ki ALLAH aşkı ile dolup taşmazsa, Peygamber sevgisi ile nurlanmazsa, bu kalb hastadır. Hasta bir kalb vücut için eksiklikti. Eksik vücut ise hem benliği için, hem de cemiyet için fazlalıktır. Cemiyetimizde bu misilli ne tufeyliler, ahtapotlar vardır. Kur'anı Kerimin koyduğu hükümler nerede? İnsanlığın, menfur arzularını devam ettirmek kaygusu ile saplandığı bataklık nerede?

Peygamberimizin ölmez sünneti neyi gösteriri? Beşerin içinde bulunduğu sapıklık neyi gösteriri?

Seneler önceki aynı acıyı duyan, aynı hastalıkları sezen ZİYA PAŞA *beyitlerinin birinde:*

Göster Allahım bu millet kurtulur tek mucize,
Ver gâip hazinenden bir utanmak hissi bize.

demekle cemiyetin asırlar öncesi bozulduğunu ve bu bozukluğun kalplerimize kadar işlediğini, bünyemizi çürütmeğe başladığını güzel bir şekilde ifade etmiştir.

Tarihte böyle sapıklığa uğrayan kavimlere birer peygamber gelmiştir. Bu gün ise bu kurtarıcı Edilesi Şeriyye-dir. Acaba gözleri madde perdesi ile örtülmüş olan gafiller bunun haricinde kurtuluşu nede bulacaklarını sanıyorlar?

Onlar ne kadar inkâr edelersa etsinler günün birinde dünyayı şu üç şey kurtaracaktır: İlim, ahlâk ve iman...

İdâmın İlk Emri
O K U
Sahibi :
Türkiye İmam-Hatip Okulları Mezunları Cemiyeti adına
Mustafa ATEŞ
Yazı İşleri Müdürü :
Süleyman ÖZKAFA
İdarehane :
Çıkrıkçılar Cad. Saray Çarşısı bitişiği: Kat 3 — KONYA
Muhabere Adresi : P.K. 105 — KONYA
Abone şartları : Yıllık : 11 TL. altı aylık : 5,5 TL.
Me'haz gösterilmeden yazılarımız iktibas edilemez, gönderilen yazılar basılsın - basılmasın iade edilmez.
Ahmed Said Matbaası — İSTANBUL
Basıldığı tarih : 31.12.1964

RAMAZAN

Ğufran ü rahmet ü şefkat Ay'ısın
Âşık-ı Huda'nın vuslat Ay'ısın
Sen, mü'min kulların hasret Ay'ısın
Çok şükür kavuştuk sana Ramazan.

Kalpten giderirsin bütün kasveti
Ruha doldurursun güzel saffeti
Bu ayda dağılır Hakkın Rahmeti
Çok şükür kavuştuk sana Ramazan.

Rahmet-i İlâhi geniştir ğayet
Mevlâm mü'minlere eyle inayet
Sende indi Kur'an hem ayet ayet
Çok şükür kavuştuk sana Ramazan.

«İnnâ enzelnâhu» sırrı sendedir
Hem Leyletül Kadrın nurı sendedir
Hakkın mağfiret ve dürrü sendedir
Çok şükür kavuştuk sana Ramazan.

İlâhî vuslatın rahmet Ay'ı bu
Settar olan Rabb'ın şefkat Ay'ı bu
Taksim-i sevabın vüs'at Ay'ı bu
Çok şükür kavuştuk sana Ramazan.

Gel mü'min kardeşim, edelim zikir
Kudret-i Hudâya dalsın da fikir
Hakkın nusratiyle bu aciz Bekir
Çok şükür kavuştu sana Ramazan.

Bekir BAŞARICI

FİATI : 1 LİRA

İslâmın İlk Emri

Oku

Dinî
İctimaî
Edebî
Aylık Mecmua

Kadir S. ESKAL

YIL : 4
SAYI : 43

Şubat 1965
Şevval 1384

İÇİNDEKİLER

- Hâdiseler — Düşünceler OKU
- Mânâ ve Madde Dikenleri Ağ Kuruyor — **Süleyman ÖZKAFA**
- Kadir Gecesi ve Esrarı — **M. ATEŞ**
- Solcu Basında Ramazan — **Halit GÜLER**
- Ulûm'ul-Hadîs — **Hayreddin KARAMAN**
- Passif Mukavemet — **Kemal KUŞCU**
- Kendimizi Kınayış — **Mihriddin CENAN**
- Passif Mukavemet Konuları — **Kemal KUŞCU**
- İslâm Prensipleri ve Hristiyan Doktrini — **Dr. Fehmi CUMALIOĞLU**
- Münâcât — **Hüsnü DİKEÇLİGİL**
- Para ve Dert — **Cemal ÖZEN**
- Yalnızlık — **Ömer OKÇU**
- Deccal Fitnesi — **A. Rıza NALÇACI**
- Mehmed Âkif — **Veli ERTAN**
- Isırap — **Hasan OKAN**
- Artık Dur Bakalım!.. — **Dr. Fethi TEVETOĞLU**
- İslâmda Oruç — **Rahmi SERİN**
- Kur'an-ı Kerim Hizmetinde Abdullah İbni Mes'ud — **Muammer TAN**
- Beşinci Mektup — **M. Lütfi İKİZ**
- Musibete Karşı Şükür — **Ahmet AKÇEEL**
- Şiirler
- Haberler
- Okuyucularla Başbaşa

HÂDİSELER — DÜŞÜNCELER

Bazı hâdiseler ve bu hâdiselere karşı bazı davranışlar var ki bunlar, bir milletin kurtuluş yolunda nirengi noktaları gibidir. Bilhassa bu hareketler, milletinin öz dâvasına inanmış ve bu dâvanın hamuruna damla damla sıtrap yağ katmış olan genç cidâl unsurundan gelirse artık o memlekette kurtuluşun şafağı sökmek üzere demektir. Dinî ve millî meselelerde büyük aksül-amel gösteren bu genç kadronun şahlanışı elbette bazı çevrelerde hoş karşılanmıyacaktır. Çünkü onların, tam «gençliği elde ettik, artık Üniversite bizden yanadır» diye böbürlendikleri bir sırada bakıyorsunuz asîl gençlik ileri atılıyor ve sol cenahın maskelerini yırtıyor ve mel'ûn suratlara hakkın sillesi gibi iniyor. İşte gençliğin asıl çehresi ve taşıdığı millî ruh... Bu millî ruhta gizlidir, onun engin duyuş ve düşüncesi. Bu feveranda billürlaşmakta onun ruh kristalleri...

Ellerini şakaklarına koyarak düşüne düşüne kendi dünyasına doğru inen her kafa, bugün yurdun ve milletin bir ideoloji buhranı içinde çalkandığını görür. Şübhesiz bu buhranın en çok tahrib ettiği saha gençliğin dimağıdır. Eğer bu dimağın sahipleri istenen reaksiyonu gösteremiyorlarsa artık onların beyni zehirli enjeksiyonlarla felç olmuş demektir ki bir millet için bundan büyük nasipsizlik olamaz.

Gençliğe millî ruhu ezdirmek ve onu, havasını teneffüs ettiği bu topraklara bir müstevli gibi saldırmak isteyen sosyalizm meddâhları, kendi çıkarları olduğu zaman gençliğe «inkılâbın bekçisi, Cumhuriyetin emanetçisi» gibi lûgatlarında mâna ve medlûlü olmıyan kelimeler yazarlar, çizerler. Fakat gençlikte millî bir gurur ve köke bağlılığın verdiği bir gurur hissettiler mi hemen basarlar yaygaraya. Hem de kendi şiğirdiklerine karşı. Ne namussuzca bir taktik bu... Artık bu tahlîle dalanmadan, bu sefil ve dosta düşmana fikir hayatyetinin ne olduğunu göstermek lâzım. Bu hayaiyet ise :

«Bu vatan bize mezar olmadan size gülzar olmıyacaktır» vecizesinde mündemictir. Bir dâva ki gençliğin hamurunda mayadır, onu hiç bir kuvvet zerre zerre tecrid edemez. Fakat karşı taraf bu sefer yine usûl değiştirecek ve fikre hücum edeceğine fikrin öncülerine saldıracak ve onları şıpratmak isteyecektir. Bunun için de gençlik, benimsediği fikir kadar, lideriliğini yaptığı meflûkte kadar milletin sinesinde müdâfaalı, şahsiyet ve karakterli ile, müşahhas insan olma duygusu ile derinleşmelidir ki bu husus, cidalini yaptığı fikrin zırhıdır. Aksi halde ne fikir, sahibine yük olmaktan, ne de sahibi, fikre hamal olmaktan öteye geçemez.

Geçenlerde bir siyasî teşekkülün aşırı hareketini tel'in ve protesto eden ve milletin tasvibine mazhar olan mefkûreci gençlik, canevimizdeki yangına su serpti. Diğer fakülteliler bir yana, binlerce Hukukîunun iştirak ettiği bu tel'in hareketini, bazı gazeteler, münhasıran İslâm Enstitüsü talebelerinin yaptığını yazacak kadar kötaltaglıklar ve küçüldüler. Halbuki bu hareket, şu veya bu fakülte mensubundan ziyade, Millet Kürsüsünden ezeli düşmanımıza söz hakkı verilişinden bu yana cür'etlerini arturan sol cereyana karşı Milletin ruh kandiline damla damla iman muhtevası akıtan mefkûreci gençliğin haykırışıydı.

Bununla beraber biz, gençliğin yetişmesi ve kendisini bekliyen vazifenin başına gelmesi için çalışmasını, kendi sahasında derinleşmesini istiyoruz. İşporta malı gibi sokağa dökülen enerji bir nevi boşalma bile olsa onu tasvib etmiyoruz. Çünkü gürültüyle halledilecek dâva kalmamıştır memlekette... Lâf ebesi olmaktan ziyade fiil ve icraatın mümessili olmazsak bize ancak böyle sokak gürültüleri kalır. O halde çalışmak, çalışmak, yine çalışmak... Vatan çapında bir çalışma seferberliği gerek bize!..

İslâmın İlk Emri
OKU

Gerçek, biz onu Kadir gecesinde indirdik. Kadir gecesinin (o büyük fazl-u şerefini) sana bildiren nedir? Kadir gecesi bin aydan hayırlıdır. Onda melekler ve Ruh, her bir iş için izer de izer. O (gece) tan yeri ağarıncaya kadar bir selâmdır.

(El-Kadr: 1-5)

İslâmın İlk Emri

OKU

Kimki leylei Kadirde bu gecenin ulüvvü kadrine inanarak, rizayı İlahiden ve onun sevabından ümidvar olarak bu geceyi ibadetle ihya ederse küçük günahları mağfiret olunur.

(Hadis-i Şerîf)

Sayı: 43 ★ Cilt: 4 ★ Dinî, İçtimaî, Edebî Aylık Mecmua ★ Yıl: 4 ★ Şubat 1965

Mânâ ve Madde Dikenleri Ağ Kuruyor

Süleyman ÖZKAFA

«Bir serseri kuşun gece karanlığında ağızından serptiği tohumlardan ormanlar fışkırmış da haberimiz yok.

Yukarıdaki cümle Viyana kapılarından nihâî dönüşden bu yana bozulan ruh yapımıza asîl hüviyetimizi kazandırmak için 21 yıl «*bıkmadan, usanmadan*» çalışan, bugünkü milliyetçi neslin kendisine çok şey borçlu olduğu muhterem Necip Fazıl Kısakürek'indir. Geçen yıl Konya'ya bir konferans vermeye geldikleri zaman o mahşeri topluluklu karşılayınca bu ifadeyi kullanmışlardı.

Öyle ya; çeşit çeşit meyvelerle dolu bir bahçenin, o küçücük çekirdeklerden meydana geldiği bir gerçektir. Yollar boyu uzanan o başaklarla dolu tarlalar, oralara serpilen o küçücük daneciklerdendir... Hep bunlar gür pınarların, nasırlı ellerin eseridir. 21 yıl tohum saçan bir çilekeşin hâberi olsa da, olmasa da bir gün karşısında fışkırmış ormanlar bulacağı gün gibi aşikârdır.

Fakat binlerce örümceğin kurduğu ağlara mukabil birkaç serçenin serptiği tohumlar... Bu istisnaî gür pınarlar ve nasırlı ellerden bir hayatiyet beklerken madde ve mâna yapımıza arız olan dikenli sarmaşıklar da belki zamanla hiç bir el ve kafanın ayıklıyamıyacağı ölüm ağları örmek çabası içindedirler.

Madde ve mâna plânından örnekler:

⁂

Fazla uzaklara, Şarka gitmenize lüzum yok. İstanbula bir-iki saat mesafede (İstanbul hudutları içerisinde) Boğazın Karadenize açıldığı kıyılarda uzanan toprakları gördüğünüz zaman yüreğiniz parça parça olur. Benim Bataryanın toprakları. Ben buraları karış karış bilirim, Dünyanın en güzel tepecikleri ve vadileri; bodur çalılar ve dikenlerle kaplı, saatlerce uzanır giderler... İşte şu karşınızdaki tepede, şimdi yılan ve çakallar eğleneknte; Osmanlılar zamanında burası Yukarı Bağlar namı ile anılırmış. Birkaç seneye kadar çubuk kütükleri dahi dururmuş; köylüler söküp yakmışlar. Biz bir gün tepede çalılar içerisinde gezerken üzerinde sekiz-on ayvası olan bir ağaç gördük. Bodurlaşmış ve etrafı dikenli sarmaşıklarla öyle kaplanmış ki bu meyveleri alabilinceye kadar epey uğraştık. Gayet iri ve lezzetli ayvalardı. Mutlu nesillerin dikiştiği, mutlu bir elin aşılayıp bize kadar gelebilen bir hatırasıydı bu. Dünden kalan bir ayva ağacı ve üzerindeki meyveleriyle bugünün vahşi çalı ve dikenleri sonsuz bir tezat teşkil ediyordu... Aynı toprak üzerinde işte dünle bugünün hali...

Anadolu'nun köylerinde, kentlerinde ,malümdur ki, kış günlerinde soba başlarında, yaz günleri köşebaşlarında oturup sohbetler yapmak âdetir. Bu toplantıların kökleri muhakkak ki çok eskidir. Eskiden bu toplantıların ağırlık merkezini ilim ve ahlâk teşkil edermiş. Bugün ise A partisini tutanlar bir grup, B partisini tutanlar bir grup teşkil etmektedir. Dünkü Hasana o sarı ayva veren ağacın hangi tepede yetişebileceğini o geceki ilim ve ahlâk meclisinde tesbit ediyor, istişare ediyor; sabah o tepeye gidip ağacını dikiyordu. Bugünün Hasan ağası yarınki gün sobasına yakacağı odunu hangi dağdan temin edeceği sevdasındadır. Ondan sonrası malûm. Odunlar sobada gürül gürül yanarken o beri tarafta demli çayını çekecek, bir taraftan da sonu gelmiyen hükümet kurmalar v.s. ile ömrünü tüketecektir.

Bütün ümidini arzu ettiğin partinin iş başına geleceğine bağlıyan insan, farzedelim ki bu isteğin oldu. Çocuğun kafasını yoğuran mektebe o parti kadrosu gelip ders mi verecek? Senin çocuğun bedenine ve kafasına istikâmet verecek olan bölüğe, bataryaya o parti kadrosu gelip eğitim mi yaptıracak? Sonu çıkmaz sokaklarda bitecek yollarda kendini ve çocuğunu heder etme. Sen soba başlarında hükümet kurmaktan vazgeç. Sen elindeki yavrunu yarınki müesseselerde vazife alacak imanlı, kültürlü bir öğretmen olarak, bir bölük kumandanı olarak yetiştirmene bak. Cebindeki gazetede fotoğrafını gördüğü filân bar kuzıyla felekten bir

(Devamı 8. sayfada)

Tefsir Köşesi:

Kadir Gecesi ve Esrarı

M. ATEŞ

Zulmetin sinesini yararak bir nur gibi insaniyetin ufkunda parlayan Kur'an-ı Kerim, bir iman ve ikrar heykeli olarak bu gecede abideleşmeğe başladı. Bu nasıl âleminden arş-ı ahadiyyete yükselen beşeri tuğyan dalgaları; fetret devrinin iman herc ü merci bu gece kırılmağa, bu gece dinmeğe başladı. Melekût âlemi ile beşeriyyetin meskeni olan bu kara toprak arasında mutlak ittisal bu ulvî gecede cereyan etti. Mehbût-i vahy-i ilahî olan kalb-i Muhammedî, bu büyük olaylara büyük doğuşlara sahne oldu. Onun kalbinde makes bulan vahy, bu gece insanlığın mele-i A'lâ ile olan temasını sağladı. Beşer tarihinde en büyük hâdise olan İslâm inkılâbı — ki insanlığın erişmek için çırpındığı son merhaledir — gelecege uzanan bütün gösmülüyle bu gecede Ketibe-i Enbiyanın büyük kol başı Fahr-i Kainat efendimizin şuurunda tekevvün etti. Çünkü O'nun getirdiği Kitab, beşeriyetin elinde son bir tutamaktır. Öyle ki O'nun bir ucu insanlığın elinde, bir ucu da O'nu indiren Allah (c.c.) hazretlerinin kudret elindedir. Ne muazzam hâdisedir bu! Yeryüzünün benzerini bir daha göremeyeceği bir olus... Ve bu olus içinde binlerce esrar... Beşer idrakinin üstünde olan bu gecesiz sabahların esrarını biz yine Kur'an-ı Kerime bırakalım.

• إِنَّا أَنزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ.

Biz indirdik O (Kur'anı) nu Biz, Kadir Gecesinde.

Kur'an-ı Kerimin levh-i mahfuzdan dünya semasına Allah (c.c.) tarafından indirildiğini haber veren bu ayette: • أَنزَلْنَاهُ kelimesi hükmü takviye ve te'yid için gelmiştir. Gerek: • أَنَا nin ismi olan: • نَا gerek fiil cümlesinin faili olan: • نَا sanki kolunu maveraya doğru uzatmış ve avucunun içindeki noktada Rubûbiyyetin bütün azametini, vahy-i ilâhinin bütün esrarını taşıyor gibidir. Filhakika bu • لَ lara *«Azamet Nunu»* diyoruz. Çünkü, grammer kaidesince cem-i mütekellim şeklinde tezahür eden bu kelimeler, burada cemi' mânasını değil, Allah'ın şan-ı ulûhiyyetini ve azamet-i Rubûbiyyetini ifade etmektedir. Şûphesiz Kur'an-ı Kerimin inzali büyük bir hâdise... O'nun inzal edilmesinin... Allah'a mahsus bir sözün ilmi hududumuzun üstünde daha büyük bir hâdise... Hâdisenin vuku' bulduğu geceenin taşıdığı mâna, işte bu ikizli esrara sahne oluşundandır: • ٭ zamiri ise bu sûrede henüz cemci geçmemiş olmasına rağmen cumhurun re'yine göre Kur'an-ı Kerime raci'dir. Filhakika Kur'an-ı Mübin, Hıra dağında Cibrilin ilk ilâhî iradeyi

Hatem-el-Enbiyaya ulaştırdığı • اِقْرَأْ emriyle başlamış ve buraya gelinceye kadar dostun ve düşmanın zihninde yer etmiş, vicdanlara hitap ederek semavi sesini duyurmuş bulunuyor. İşte bunun için sarih olarak isim zikredileceği yerde zamirle iktifa edilmiş ve bu uslûb-ı Kur'ana daha bedî' düşmüştür.

• لَيْلَةِ الْقَدْرِ Kadir gecesi diğer bir sûrede • لَيْلَةٍ مُّبَارَكَةٍ... فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ ... ve Allah'ın ezeli takdirinde hükmolunmuş bütün emrin kendisinde suyrd olunduğu mübarek bir gece olarak tasrih edilmektedir. Her gece mutlaka büyük oluşlara hamiledir. Fakat o mübarek gece, beşer tarihinde muazzam bir inkılâp yapacak büyük hâdiselere gebe olduğu için ayrıca bir hususiyeti vardır. Gece... Karanlığı bütün ekvanı perde perde kuşatıp bir yuleuvet deryası... Gece... Sessizliği bütün tabiata gömlek gibi giydiren sihirli kudret... Gece... Rü'yaların düşeği, hakikatların girift bilmecesi... Zaman selinin esrarlı akışını habsetmek istiyen tılsımlı dehliz... Gece... Niçin gündüz değil de gece?.. Çünkü Peygamber, herkesten ayrılıp yalnız kalmağa hakikaten, risalete memur olduğuna kendisi inanasack. Kendi vicdanında duyduğu canhıraş çığlığa önce kendisi teslim olacak. Bunun içindir ki kalb-i Muhammediye vahy, şuurun maddî alâkadan tecerrüd ettiği zaman şeridinin düğümü olan gecede vuku' bulmuştur. Hem de mübarek bir gecede...

• الْقَدْرِ Lügatta bir şeyi takdir ve tedbir etmek mânasınadır ki bir şeyin diğer bir şeye ziyadesiz ve eksiz müsavi olması demektir. Geceye bu isim verilmesinde bir kaç veçhi ileri sürülmüştür.

1 — Kadir gecesinde İlahî iradenin bütün umur ve ahkâmı takdir etmesi sebebiyle bu isimi almıştır. Çünkü Ata, İbn-i Abbastan şöyle rivayet etmiştir: Cenabı Hak bir yıl içerisinde yapmıya edecek doğum, ölüm, yağmur, kar ve rızık gibi bütün şûlûnâtı bu gece takdir eder. Yalnız bu takdir, ezeli olan takdir-i ilâhinin o gece hâdis olması mânasına değil, ezeldeki takdirin yıllık vukuatı, Müdebbirat isimi verilen ilâhî melekle aşılması ve divanlar halinde onlara teslim edilmesi demektir. Yoksa Allah'ın ezelî olan takdiri hadis olmuş olurdu.

2 — Bu gece azamet ve şerefli bir gecedir. Çünkü; İlahî Kanunlar mecmuası olan Büyük Kitab, izzetli ve hayırşaylı bir mahal vasıtasıyla, şerefli bir ümmete tebliğ olunmak üzere Ülûlazim bir peygambere inzal olunmağa başlamıştır.

3 — Kadir gecesi, darlık gecesi demektir. Çünkü o gece yeryüzü, mü'minleri selâmlamak için inen meleklerden dolacak bir gece.

Kadir gecesinin hangi geceye rastladığı hususunda kırk kadar rivayet vardır. Bu rivayetlerden sarfı nazarla onun niçin ilm-i İlahide bir sır olarak kaldığını zikredelim.

1 — Eğer (c.c.), rızasını taatta, gazabını isyanda, dostlarını halk arasında, icabeti düada, ism-i Azamını diğer esmâ arasında, salatı vusta'yı diğer vakti namaz arasında, tevbenin kabulünü devamda, ölüm vaktini mükellefin hiç an ona hazır olma korkusunda, Kadir gecesini Ramazan gecelerinde gizlemiştir. Tâ ki insan her geceyi ihya etsin.

2 — Kadir gecesini gizlemekle sanki Allah, kullarına şöyle diyor: Sizlerin günah işlemeye olan cesaretinizi bildiğim halde Kadir gecesini ta'yin etmiş olsaydım, siz de bu geceyi bildiğiniz halde türlü sâiklerle masiyet işleseydiniz o zaman cinayetiniz ve emre muhaleteniz daha büyük olurdu. İşte bu Kadir gecesini bunun için gizledik.

3 — Kadir gecesi kullardan gizli tutulmuştur. Tâ ki kul, o geceyi arasın ve bir de aradığından dolayı ecir alsın.

4 — Kul Kadir gecesini yakînen bilmediği zaman, O'nu Ramazanın bütün gecelerinde arayacak. Aceba Kadir gecesi içinde midir, değil midir diye. Ve her geceyi leyle-i kadir zanniyle ihyaya koyulacak. Bundan da Cenab-ı Hakk meleklerine karşı iftihar edecek. Çünkü onlar

(Devamı 26. sayfada)

Solcu Basında Ramazan

Halit GÜLER

Senenin onbir ayı durmadan dinin aleyhinde bulunan bir kısım basında, Ramazan Ayı yaklaşırken sahte bir hazırlık başlar. Orucla ilgili malûmat vereceğine dair sütun sütun ilânlar neşredilir. Sulhiyetli kalemlerin dinî konularda makaleler hazırlıyacağını, orucla ilgili müşkillerin halledileceğini halkın duyuran radyo ilânları hazırlanır. Bazı gazetelerin Ramazan ayına mahsus olmak üzere yapacağı hamleleri dile getiren renkli duvar ilşeleri, caddelere asılır. Din büyüklerinin hayalî resimleri gazetelerin birinci sayfalarında yer alır. Matbaacılığın teknik imkânları seferber edilerek, saf müslümanların aşılamak maksadıyla Peygamberimiz (S.A.S.) in sıvuşları şekillendirilir, İslâm ve Türk edebiyatından seçme fıkralar karikatürize edilir. İslâm büyüklerinin kısa tarihçesi hazırlanır. Ramazanla ilgili, çoğu zaman orucla alay eden, hatıra fıkraları sıralanır...

Yukarda belirttiğimiz hususlar için gazetelerden pek çoğu özel bir hazırlık da yapmaz. Ya mevcut dinî ve tarihî yazıları derleyerek sırma yapılır veya daha önceki ramazanlar için hazırlanan neşriyat çok az farkla tekrar edilir. Her sene birbirinin kopyasımış gibi devam eden Ramazan köşeleri iddianın doğrulayan en büyük gerçek değil mi. Gazeteciliğin her yönüyle durmadan tekâmül ettiği bir devirde Ramazan köşelerinin eski sütünlerden bir türlü kurtulamaması manidar değil mi?

Şekil ve tertip yönünden oldukça cazip olan Ramazan köşeleri, nedense tuh yönünden sönük geçer, verilen malûmat klâsikleşmiş konulara temas etmekten öteye ileri gitmez. Ramazan köşelerinin hazırlanışında, duyulan bir ihtiyaca cevap vermekten daha ziyade, maddî menfaat rol oynar. Bu konuda gazetenin sürümü ön plâna alınır. Ratıflerin gazetenin patron, hâkimiyetini dini hislerini istismar etmek suretiyle kazanna indireceği binleri düşünür. Bunun yanı başında Ramazanın ruhuna ve İslâmın görüşüne uygun neşriyat yapan gazeteler de vardır. Sonuncuların sayısı diğerlerine nisbetle çok azdır.

Tâbir caizse bazı gazetelerin Ramazan Köşeleri, bir umumhanenin odalarından birisini bu ayın mahsus olmak üzere meczi yapmışa benzer. Bir bütün olarak umumhanede fuhuş olanca cirkefliğiyle devam ederken, ibadete tahsis edilen kısımda namaz kılınacak. Belki de bazı hâsseler bilgisizliğinden, Sultan Ahmet gibi muhteşem mabetler dururken, oraya namaz kılmaya gidecekler, İste orucla ilgili malûmat var diye din düşmanlıkları herkeşçe bilinen bazı gazeteleri alıp okuyan müslümanların hali, Süleymaniye, Sultan Ahmet dururken, genelevin mescit yapılan kısmında namaz kılmaya giden gafillerin haline benzer.

Bugün karşımıza Ramazan köşeleriyle çıkan gazetelerin aynı sütunlarında dâima bütün sene manevî değerlere hücumdan geri kalmıyan adamların hortlak misali ecsip hıyaflerle şekillendirilerek, müslümanlara gerici, yobaz diye hücum edilecek, gerici akımları mahallinde sözde tetkik eden müretteb yazılar neşredilecek, bütün bunlara rağmen o gazeteyi bağımsıza basacağız, maddî değeri az olan bile sarf yönünden manevî mes'uliyeti büyük olan 25 kuruşumuzu ve vererek o paçavranın çıkışına yardımcı olmakta bir beis görmiyeceğiz. Bu menfaletin manevi çatısını çıkmak istiyenlere nasıl muamele yapılacağının yuruna erişemediğimiz müddetçe, fikri ve iktisadî sahada kurtuluş beklemek hakikaten bir hülya. Bugün küçümsenen gediklerin ilerde küfür rüzgârının akışını sağlıyacak büyük boşluklar olacağını hatırdan çıkarmamak lâzımdır. İslâm sarayının muhafızları, Türklük kalesinin bekçileri, bu iki müstahkem mevkiye hücum eden kısıl ajanları, satılmış soysuzları içeri almakta müsamaha göstermedikçe, veya kapıları sonuna kadar açmadıkça milletî olarak yaşamamız ilk şartı olan bu temel kıymetlerin tahribi kolay olacaktır.

Halkın büyük bir kısmının ibadetle meşgul olduğu, bütün kötülüklerden ayrılarak Hakk'a yöneldiği bir mevsimde Ramazan köşesi hazırlamak mecburiyetinde kalan gazetelerden bazılarının, cemiyetin hissiyatına uygun neşriyatla satış temin etmek istediklerini daha ilk plânda anlamak mümkündür. Bu konuda gazete kâtiblerinin yanlarına gözden geçirmek, Ramazan ayında çıkan nüshaların tetkik etmek bize kâfi miktarda fikir ve malzeme verecektir. Esasen bir gazetenin Ramazan köşesi hazırlama mecburiyetini duymaması, onun dinî hislerindeki samimiyetsizliğimin en büyük isbatıdır.

Ramazanda meydana çıktığını zannettiğimiz bu anormal durumu, Hac mevsiminde de müşahede etmek mümkündür. Hacılar Türkiyeden ayrılmazdan önce gazeteler büyük bir ciddiyet perdesine bürünerek hac ile ilgili resmî ve gayrresmî bütün işlerin yürütüldüğünden, hacılara gerekli aldıkanın gösterilmediğinden şikâyetci görünürler. İlâve Hac kılavuzları verirler. Gazetelerin bir ekip halinde Hac kervanına katılacağını yayarlar. Her gazetede bu durum görünsene bile, bu mevsimde sokak basında dir sessizlik ve ağırbaşlık hâkim sürer. Hacıların aleyhinde tek bir satıra yer verilmez. Kâbe-i Muazzamaya yüz sürmeye gidenlerin son kafilesi toprak-larımızdan çıkar çıkmaz, solcu basında yaygara başlar. Hacıların maliyemizi yı kadar zarara sokuklarından bahsederler. Dönüşte yurda — varmış gibi — kaç çeşit soykırım çalgılarının boy boy resimleri neşredilir. Hattâ hacıların memlekete soktukları serpici hastalık yüzünden bir köyde şu kadar insanın öldüğü yalanını uydururlar. Solcu basında da Türkiyeden hacıya gitmek üzere hicri, Arabistandan dönüktten sonra kaçıkcı, hasta hacı tipi olarak takdim edilir.

Milli mevzulara karşı antipatisi olan gazetelerin Ramazanla ilgili yayınlarına dikkat ederseniz, üzerinde durulan mevzular o kadar basma kalıp ki, halkın dinî şünden uyanmasını sağlıyacak yazıların o köşeye girmesini için zamanı gayret sarfedilmektedir. (Ramazan Köşesi) klişesinin okuyucu üzerinde sağlıyacağı itmadın gerisinde, cemiyete milli ve dinî yönden heyecan kazandırıcı, yapıcı mevzuların yerini alması ve geçmiş tahaktkuku için de fikirden ziyade şekle kıymet verilir. Meselâ Türkiyenin en çok satılan bir mecmuası orta sayfasında verdiği dinî sanat eserleri arasında satışına yol açan milli duygunu düşünürken, okuyucunun fikrî yönden dinin lehine hiç bir şey kazanmıyacağını bilir. Esasen bu iş o kadar plânlı ve maksatlı yürütülür ki, yapılan hareketin kültür hayatımıza manevî yönden bir şey ekliyeceğini zannederiz. Cemiyet olarak bu inceliği sezemediğimiz, mimarelerin gölgesinde, cami kürsülerinde ulûmiyeti hançerleyip istiyen zihniyeti göremediğimiz için, başımıza gelen ve gelecek kötülüklerin günahı bize ait olacaktır. Bütün sayfaları müstehçen resimlerle dolu, Sanki bir fuhuş yuvasının nefr organı. Cemiyeti çok olmaz sa pahasına milyonlar kazanabilmek için her türlü yol onlara meşru. Sözde medenî milletlerin insanlığın başına belâ ettikleri iki gençliğin bu gündüzcü, ruh söndürücü eğlencelerinin cazipleştirilen resimleri. Bilmem kaç koca değiştiren artistlerin romantik aşk hikâyeleri. Ailesini terkeden genç kızların fuhşa mürüklenişlerinin hikâyeleri.

Hazırladığı kurnazca plânlar neticesinde her tip eve girmesini becerebilen mevzua sözde müneveer geçinenlere kendisini örnek dersi olarak kabul ettirmekte muvaffak olan mecmua. Fikri soysuzlaşmanın, şekli bayağılaşmanın en güzel örneklerini veren paçavra. Bunların ortasında bir Besmele-i Şerif

(Devamı 26. sayfada)

Hadîs ve Sünnet

Hayreddin KARAMAN

Son zamanlarda, ıslah konusunda bir çok görüşler ileri sürülmüş, rûh doktorları, islâmın hasta bedenini iyi edecek bir ilâç bulma teşebbüslerinde bulunmuşlar fakat bu ânа kadar, bütün bunların gayretleri boşa gitmiştir. Çünkü bütün bu mâhir doktorlar — hiç değilse, onlar içinden sözleri dinlenen grup —, bu ilâçlar, bu sıhhati iâde edecek devalar ve bu çeşitli iksirler yanında, hastanın ayağa kalkması kendisine bağlı bulunan «tabiî gıda»'yı unutmuşlardır.

İslâm vücudunun, hem sağlık, hem de hastalık zamanında yönelebileceği, massederek — emip sindirerek — organlarının tam mânasıyla kuvvetlenmesini ve hayat imkânı kazanmasını temin edeceği tek ilâç, «Rasûl-i Ekrem (s.a.) in SÜNNET'idir».

Sünnet; on üç asırdan fazla bir zaman içinde vaki islâmî kalkınmayı anlamanın anahtarı olmuştur; şimdiki çöküş ve çözülüşümüzü anlamanın anahtarı niçin olmasın?

Rasûlullah (s.a.) in sünnetini tatbik; islâmın varlığını ve ilerlemesini korumak demektir. Sünnetin terki ise, islâmın çökmesidir.

Sünnet, islâm binasını tutan demirden iskelet idi. Sen, herhangi bir binanın iskeletini yok edince, kâğıttan bir baraka gibi onun çökmesine şaşar mısın?

İslâm târihinin bütün asırlarında, topyekûn âlimlerin ittifak ettikleri ve bugün bizim de pek iyi bildiğimiz bu açık gerçek; garb medeniyyetinin tesirleriyle ilgili sebeplerden dolayı bugün kabul görmez. O tesirler ki, her gün biraz daha gelişmekte ve kökleşmektedir.

Fakat; bugünkü gerileyişimizin bizde meydana getirdiği ar ve anarşi hastalığından bizi kurtaracak olan yegâne hakîkat de budur.

Biz burada «sünnet» kelimesini; «Rasûl-i Ekrem (s.a.) in, iş ve sözleriyle ortaya koyduğu örnek» diye en geniş mânasıyla kullanıyoruz. O'nun şâyân-ı hayret olan hayâtı; Kur'an-ı Kerim'in getirdiği esasların tefsiri ve canlı temsili idi. Vahyi bize tebliğ edene uymadıkça, Kur'ana karşı olan insaf borcumuzu ödemiş olamayız.

***

İslâmı, diğer nizamlardan ayıran esaslar içinde en önemli gördüğümüz; insan hayatının, rûhî ve maddî tarafları arasında kurduğu tam uygunluktur. İslâmı, altın çağında, her girdiği yerde zafere ulaştıran amillerden biri de işte budur! İslâm; âhirette kurtulmak için dünyayı küçümsemeyi şart görmeyen yepyeni bir davetle gelmiştir.

Risâleti, insanlığa doğru yolu gösterme hikmetini taşıyan Peygamberimiz'in (s.a.); insan hayatının, maddî-rûhî her iki cephesine de önem verdiğine, islâmın bu açık özelliği ışık tutmaktadır. Rasûlullah (s.a.) in şu hadîs-i şerîfi de bunu teyid eder: «Ebedî yaşıyacaksın gibi dünyân için, yarın ölecekmişsin gibi âhiretin için amel et (çalış).»

Birimizin kalkıp da; Rasûl-i Ekrem (s.a.) Efendimizin, sırf rûhî ve ibâdetle ilgili işlere dair emirleriyle, günlük hayatımıza ve sosyal meselelere ait emirlerini birbiriyle uyuşturmak istemesi, islâmı bilmemesinden ileri gelir. (Çünkü onlar, içli dışlı, birbiriyle uzlaşmış bir bütündürler.)

Bunun gibi, birinci neviden olan emirlere uymaya mecbur olduğumuz, ikinci kısım emirlere ise uymaya mecbur bulunmadığımız şeklindeki görüş de sathî ve yanlıştır. Hattâ bu görüş ve Kur'an-ı Kerim âyetlerinden bazılarının, yirminci asırda yaşayan biz ileri zekâlılar için değil, vahyin indiği asrida yaşayan araplar için gelmiş olduğu görüşü, islâmın rûhuna aykırıdır. Bu, Mustafâ (s.a.) in taşıdığı ve temsil ettiği nurun kadir ve kıymetini inkâr mânası taşır.

Nasıl bir müslüman hayatının; ruhî ve bedenî şahsiyetleri arasında tam ve mutlak bir yardımlaşma üzerinde durması, gerekli ise; islâmın da, hayâtı bir bütün olarak (yani, en derin, ahlâkî, ameli, şahsî ve ictimâî davranışlarının tümünü) kucaklamı gereklidir.

Kur'an-ı Kerim, şöyle buyurur: «Rasûl size ne getirip verdi ise onu alınız, size neyi yasak ettiyse onu da terkediniz.» (Haşr: 7).

Rasûl (s.a.) de şöyle buyurur: «Yahûdiler yetmiş bir fırkaya ayrıldı, hıristiyanlar yetmiş iki partiye bölündü, benim ümmetim de yetmiş üç fırkaya ayrılacak.»

Burada hatırlamamız gerekir ki, Arap dilinde «yetmiş» rakamını kullanmak, ekseriya çokluk ifade etmek içindir. Daima, muayyen matematik sayısını ifade etmesi zarurî değildir. Rasûl-i Ekrem (s.a.) in sözünden anlaşıldığına göre, şöyle demek istemişlerdir: «Fırkalar (mezheb ve partiler) müslümanlar arasında çok olacak. Öyle ki hıristiyan ve yahûdilerinkinin sayısını da geçecek.

Peygamber (s.a.) yukardaki sözüne şunu da ekliyor: «Biri müstesnâ hepsi ateştedir.»

(Devamı var)

HADİS RÂVİLERİ :

5 - ABDULLAH B. ABBÂS

– VI –

Hz. İbn'ü Abbâs'tan tefsire dair rivayet yapılan yolların en çürüğü ise şunlardır;

I — İbn'ü Abbâs, Ebû-Sâlih, Kelbî... yolu. Bu Kelbî'den de Muhammed b. Mervân rivayet edersе bu yola «yalan zinciri» denir. İşte Sa'lebî, bu yoldan rivayetle bulunmuştur.

II — Ed'Dahhâk b. Müzâhim. yolu. Bu zat, İbn'ü Abbas'a mülâkî olmadığı için bu yol munkatı — kesik— dir. İbn'ü Cerir ve İbn'ü Ebi-Hâtim bu yoldan da çok rivâ yette bulunmuşlardır.

Bu yolu Dahhâk'ten sonra bir de Cüveybir'ül-Belhî eklenirse, daha da zayıflar. Bu yoldan da Eb'uş-şeyh İbn'ü Hayyân, İbn'ü Murdeveyh rivayet etmişlerdir.

...Nesâi'nin de dediği gibi, hadiste en sahih ve kuvvetli yolu şudur: (İbn'ü abbâs, Abdullah b. Utbe, Ubeydullah, Zührî...)

Hadis de en zayıf yolu ise: (Kendisi, Ebû-Salih, Kelbî, Muhammed b. Mervân) yoludur.

Mekkeli ve Horasanlıların, İbn'ü Abbas'tan meşhur ve hasûsî senedleri vardır.

Kendisinden (1660) hadis rivayet edilmiştir. (Allah ondan razı olsun).

6 — CÂBİR B. ABDİLLÂH

Ansardan ve Seleme kolundan, Haram oğlu Amr oğlu Abdullah oğlu Câbir'dir.

Rasûlullah (s.a.) den çok hadis rivayet eden zatlardan birisi de kendisidir.

İkinci Akabe'de yetmiş kişi içinde, babası ve dayısıyla beraber Câbir (r.a.) de bulunmuştur.

Şöyle dediği rivayet edilir: Rasûlullah (s.a.) la beraber on dokuz gazâda bulunduım. Bedir ve Uhud gazâlarına iştirak edemedim. Bunlardan beni babam alıkoymuştu. O vefat edince, hiç bir savaşta Rasûlullah'tan ayrılmadım.»

Yine kendisinden nakledilir ;

Rasûlullah kendisi (Cabir) için, deve gecesi yirmi beş kere istiğfar etmiş (Allah'ın affını dilemiş) ti. «Deve gecesinden» makasdı, Medine'ye varıncaya kadar yine kendisi binmek şartıyla, Rasûlullah'a devesini sattığı gecedir.

Rasûlullah'ın kendisi için istiğfar etmesine sebep, yahûdi Ebû-Şahmeye, babasının elli vesk (takriben 70 ton) hurma tutan borcunu ödemesidir.

Hz. Câbir Mısır ve Şam'a da gelmiştir.

SEÇME HADİSLER

53 — Ebû-Bekre (r.a.), Rasûl-i Ekrem'den (s.a.) şu ji'lini nakletmiştir :

«O (s.a.) seninezek bir işle karşılaştığı veya bununla müjdelendiği zaman, Allah'a şükür olsun diye secdeye kapanırdı.»

Ebû-Dâvûd, Tirmizî.

Allah'ın gerçek kulları, kendilerine ulaşan her ni'meti ve sürûru, doğrudan doğruya veya dolayısıyla Cenâb-ı Mevlâ'dan bilir, ilk şükranlarını ve kulluk sayğılarını Ona yönelirler. Mahlûkatı, Allah nimetinin vasıtaları olarak telâkki eder, hiç bir zaman, vasıtaya kendilerini kaptırıp, Rab'larını unutmazlar.

MESCİD (CÂMİ)

54 — Hz. Osman'dan (r.a.) :

Rasûlullah (s.a.) i şöyle derken işittim: «Kim, Allah rızasını isteyerek bir mescid (câmi) yaptırırsa, Allah da onun için, cennetde aynısını yaptırır.»

Buhârî, Müslim, Tirmizî.

Her işte olduğu gibi, mescid inşâsında da gaye, gösteriş, menfaat, gönülleri kazanma... gibi âdî ve fanî şeyler değil, Allah rızasına erme olacak.

Dînimiz, müslümanları, cemiyetin her türlü ihtiyacını temine davet ve teşvik etmiş, bir islâm cemâatının muhtâc olduğu şey, taraflarından kapatılamazsa, bilhassa düşmanlara muhtaç hale gelinirse, o cemâatin bütün ferdlerini bu durumdan sorumlu tutmuştur. «Farz-ı kifâyeler yerine getirilmezse bütün müslümanlar mes'ul olur» kaidesi, bu hususu tesbit eder.

Buna göre, müslümanların, bir «farz-ı kifâye» teşkîlâtına ihtiyaçları vardır. Bu teşkîlât (dernek, hayır kurumu gibi bir vasıfları olmadan) kontrol eder: Allah'ın, ferdlerden değil de, islâm cemâatinin tümünden yerine getirmesini istediği, ihmâl edilince, bütün ferdlerin mes'ûl olduğu işlerden (islâmî amme hizmetleri) hangileri ihmâl edilmiş, hangileri yapılmış veya yapılıyor? Bu kontrol, bize çok önemli sonuçlar verebilir. Meselâ, bütün Türkiye çapında ele alınırsa, cami yapımına milyonlar yatırılıyor. İhtiyaç durumu çok defa gözönüne alınmıyor. Mezkûr teşkîlât tarafından ve benzeri yatırımlara dair bir istatistik hazırlar. Ayrıca, üzerimize farz-ı kifaye olduğu halde ihmal ettiğimiz şeyleri de tesbit eder Bunları ma'kul bir sıraya koyarak ihtiyaca göre hayır yatırımlarını ayarlı ve ma'kul bir şekilde değerlendirir. Bunu yapan teşkîlât, hem kendilerini hem de diğer müslümanları mes'uliyetten kurtardığı için çift ecir alır ve Allah rızasına nail olur.

55 — Hz. Âişe (r.a.) der ki:

Rasûlullah (s.a.), mescidlerin evlere yakın yapılmasını, temiz tutulmasını ve güzel kokutulmasını emretti.»

Ebû-Dâvûd, Tirmizî.

Camilerin temiz tutulması, bu hususta ilim ve fennin buluşlarından istifâde ederek her nevi – küçük büyük— kir ve pislliğe meydan verilmemesi, oraya girenlerin, dünyanın sıkıntı ve gürültüsünden, hayat mücadelesinin verdiği maddî ve manevi yorgunluktan kurtulacağı bir havayla karşılaşmasının temin edilmesi müslümanların vazifeleri cümlesindendir.

Yabancı Örf ve âdetlere, Sahte ilericiliğe karşı (III)

Kemal KUŞÇU

1962 senesi sonbaharında gazetelerde, âlenen öpüşmenin artık suç sayılmayacağını okuduk ve Parisde münteşir *Le Monde* gazetesinin 31 Ocak 1963 tarihli sayısından münasib sebeplerini öğrendik:

Şehir belediyesinin bir sözcüsü bundan böyle Gülhane parkında «*flört*» edilebileceğini bildirdi ve aynı zamanda «*flört*» kelimesiyle «*sınuma mahsus bir arsının üstünde âşık bir çiftin normal hareketlerinin*» murad edildiğini açıkladı. Park bekçileri mütecessislerin, «*âşıkları rahatsız etmelerine mani olmak için*» gece, gündüz nöbet değişdirecekler.

İstanbul belediyesinin sözcüsü, alınan bu yeni kararın hedefinin turizmi geliştirmek ve «*Türkiyede Garp âdetlerinin*» yerleşmesini teşvik etmek olduğuna işaret etdi.

Günün birinde «Garb»ı görmek ve uzun bir zaman kalıp onayı tanımak fırsatını bulursanız göreceksiniz ki Türkiyede «yerleşdirilmesi istenen bu Garp âdeti» oranın «ayak takımı» nın âdetidir; kendini bilen bir aile kızı, kızı değil erkeği dahi böyle bir şeye tenezzül etmez; şeref ve haysiyet ve iffet telâkkileri kız için olduğu kadar bir erkek için de oralarda aynıdır. Şu küçük hâtıram ne demek istediğimi size en kısa yoldan izah eder:

Otuzbeş sene evvel turistik bir şehir olan Versay'da oluyordum, ucuzca bir lokantanın daimi müşterileri arasında idim. Lokantanın müdavimleri küçük memur ve ticaretle meşgul insanlardı. Bir gün genç bir kız kafileci bir şirin lokantaya geldi, fransızcadan başka bir dil konuşuyorlardı. Su yerine içdikleri garap te'sirini gösterdi, yüksek sesle konuşmaya ve kahkahalarla gülmeye başladılar. Masa arkadaşlarıma ve öteki masalarda oturanlara yan gözle bakdım. Hepsi genç ve hoşlık olan bu insanlar kulaklarına kadar kızarmışlar, başlarını önlerine eğmişler, yemeklerini öyle yiyorlardı. Bir bu manzarayı gözünüzün önüne getiriniz, bir de, «müşterileri arasında mevki sahibi» insanların bulunduğu mektepli kız ticarelini, güheda mezarlarını ziyaret edenlerin KADES vapurundaki rezaletini, artist olayım derken tuzağa düşürülen genç kızların hikâyelerini hatırlayın.

Gülhane parkında çiftlerin alenen sevişmesiyle turizmin ne suretle geliştiği cidden soruldukda ve düşünülecek bir meseledir. «Hafif inegrür» kadınların Gülhane bahçesinde turistlerden müşteri avlamaları tasavvur dahi edilemez.

«HAYAT» mecmuasının 4 Haziran 1964 tarihli sayısını alın. 34. sahifasındaki şu resme bakın: Efes şenlikleri dolayısıyla çekilen fotoğraflardan biri. Romalı kıyafetine girmiş bir çift ve üç dilde yazılmış bir levha: AŞK EVİ, FREUDEN HAUS, BROTHEL. Büyücek birer almanca ve ingilizce lügat kitaplarında bu kelimelerin karşılığının UMUMHANE olduğunu görürsünüz. Resimde arka planda kasketli vatandaşlar da umumhanenin kapısına birikmişler, fahişe ile müşterisini seyrediyorlar.

Medeni dünyada umumhaneye «aşk evi» deyip onu sevimli göstermeye kalkışacak bir cemiyet tasavvur edilemez; bu yola gitmek Türk milletini çokertir ve yabancıyı tiksindirir; turist celbetmek için başvurulan bu çare turisti kaçırtır ve bizi son derece küçültür.

«Garb âdetlerini yerleşdirmek» ve «turist celbetmek» için tutum bu olunca, bizim de bizden olmayan, bizim olmayan örf ve âdetlere karşı uyanık bulunmamız icab eder. Asırlar boyunca bize şerefli bir yaşayış tarzı sağlayan ve bunu dosta düşmana i'tiraf ettiren milli geleneklerimize kendi örf ve âdetlerimize bugün, her zamankinden daha fazla sarılmamız lâzım geliyor.

(Devam edecek)

NOT: *Fransız gazetesinin haberi veriş tarzında bir istihza kokusu sezmemek imkânsızdır. Tıvnak içine aldığımız ibareler, fransızca aslında da öyledir. Hükümran oldukları memleketlerde güneş batmayan (ve bugün de bir şey kaybetmiş sayılmayan) ingilizlerin şevket ve kudretlerini geleneklerine bağlılıkta bulanlar vardır. Bu konuda eli sene evvel «Anglo-saksonların esbab-ı fakiyeti» adıyla türkçeye çevrilen bir Fransız senatörünün eseri aransa bugün dahi bulunabilir. Milletler yalnız kendi gelenekleriyle kendi örf ve âdetleriyle yaşarlar, başkalarınınkini kopye etmekle değil.*

MÂNÂ VE MADDE DİKENLERİ AĞ KURUYOR

(Başlarafı 3. sayfada)

gün çalmak için şehre gideceği günü bekliyen oğlunun düşünceleriyle sahip olmanın çarelerini düşün. Bunlarda muvaffak olursan hükümeti de, her şeyi de senin istediğin gibi olacaktır.

Aksi halde sana hitabımız şu olacaktır :

Ulu gövdeyi baltanla devir, yak; taze filizi elinle tahrip et; tohumun toprağa değmemesi, hattâ değenlerin fideleşmemesi için elinden geleni yap; tâkayttığı kendine gaye, neme lâzımcılığı din edin; sonra da bir sobanın başında zamana, zemine sövsay ve afetlerden yakın! Hangi salkım dallara rahmet beklersin ey kuru kelle!..

Zannedersin misin ki sen bu şekilde başıboş yapıyacaksın? Önünde seni bekliyen mukadder bir akıbet var... Yakında binlerce kuru kelleden biri de sen olacaksın... Başıboşluğundan hesap verecekdin!..

Kendimizi Kınayış :

Marazî bir illet: Acele ve telâş

Mihriddin CENAN

Mânevi ve rûhî bir panik yânî korku ve telâş kaçışı, daha sâhâbleşim ev ve kişen saatlerden takın dâforlerinin makina önündeki acele davranışiyle sürüp gidiyor... İlericiler bel dilinde «toplum» denen bu hakikaten zavallı toplumluk kuvvetli bir telâş ve kaçış hâlinin «psikoz»u baskısı içinde nefes nefese oradan oraya koşup duruyor... Dâvalarda koşu, dil bezirgânlığında koşu, ilericilikte koşu...

Radyolarımızı dinlemek bedbahtlığına uğrayan selim zevk sahibi olgun ve şuûrlu bâzı vatandaşlar bu telâş hastalığını radyo konuşmalarında ve reklâmlar saatinde spikerlerin canhıraş dillerinde de bulduklarını üzülerek söylemişlerdir. Ne oluyoruz kuzum? Ne var sanki?..

Dindaşlarımız olan bâzı müslüman muharrirler bile uydurmaca yeni modanın tesirine girmekte ve maalesef uydurukçanın kurnaz gerilmiş ağına düşmektedirler. Uydurukça yaşayan ve yaşayacak olan bir dil değildir, değildir ama bâzı muhafazakâr dostlar modaya uyup dillerini bozmasalar...

Misâl mi istiyorsunuz?.. Pek çok...

Daha geçenlerde okuduğumuz sâde yazılmış bir islâmî eserde değerli bir müellif şarkında olmadan (olsa, önemli, kuzey yönü, kârî olsun, görev, ödev, hizmet gibi yine bir mikdar uydurukça zevksiz ve âhenksiz kelimeler kullanmıştı. Kumandan durursen niye komutan? Kumandan kelimesi, vapur kelimesi kadar bizimdir; lâkin komutan aslâ bizim değildir! Geçenlerde vefat etmiş olan ve Türk ordusunun en kıbar, en şerif paşalarından olarak tanınan Pertev Demirhan'ın mektep ve silâh arkadaşlarından yine merhum bir orgeneral bu «komutan» kelimesinden ne kadar tiksindiğini yana yakıla anlatmıştı. Vapur kelimesi bizde, fransızcanın «bateau à vapeur» ünden alınmadır ve İstanbul dili bunu evvelce «vapur» laştırmıştı, şimdi bir hepimiz «vapur» diyoruz ve bu artık Türkçedir. İşte o cânım, o güzel «kumandan» kelimesi de Türkçedir, kimse bu kelimenin aslının fransızca olduğunu düşünmeğe hâcet bile görmeksen sanki gâvurca imiş gibi değiştirilip gayet kalofonik bir kelime olan «komutan» uydurulsun... Doğrusu hiç hoş değil. Büyük birer askerî dehâ olan Fâtih Sultan Mehmed, Yıldırım Bâyezîd, Hâlid bin Velîd ve Napolyon birer kumandandır; lâkin bu kıymetli askerlere «komutan» uydurukçası hiç yakışmaz!

Yukarıda söz açtığımız kitaplardan birinde bâzı müslüman has isimlerinin de hatâ tertib değiştirildiğini ve galiba bundan sonra da değiştirileceklerini değildiğimiz hâlde ettik. Meselâ: Hâlid bin Velîd için «Velidin oğlu Hâlid», Amr ibnül'As için «As oğlu Amr», Abdullah ibn Ömer için «Ömer oğlu Abdullah» deniliyordu. Doğrusu bu şekilde sâde ifade tarzını yadırgadık. Türkî isimleri, gelin, değiştirip bozmayalım, mutlu dâima sâdık kalalım. Avrupalı şarkıyatçılar ve müsteşrikler dahi eserlerinde islâmî unvanları olduğu gibi bırakmakta ve doğru okunsunlar diye bir de «transkripsiyon» usûlüne başvurmaktadırlar. Muhyiddin ibnül'Arabî dururken, kalkulım Arabinin oğlu Muh-

Pasif mukavemet konuları:

Kemal KUŞCU

Dil konusunda: *Lâsede okuduğunuz yabancı dille biraz gayretle hâkim olsanız o dilde yüz sene evvel yazılmış bir eseri okur ve anlarsınız, halbuki türkce bugün sezilden nesile değişen bir dil hâline gelmiştir. Unutmayınız ki tankın küçüğüne tanket dedi, diye bir İngiliz zabiti (subayı) cezaya çarptırılmıştır. Türkcedeki bu keyfi tasarruf, babalarımızın dilini öğrenerek karşı koyun. Radyoda: «...Filân orkestra filânın yönetiminde çaldı...» dediği zaman siz onu «filânın idaresinde» anlayın; çünkü dünne kadar «...idaresinde çaldı..» derken bunun değişdirilmesine bir sebep yokdur.*

Bu, öz türkce düşmanlığı değildir. Eskidenberi biz namaz kılmak için kibleye yöneliriz, namazda bütün varlığımızla Allaha yönelmeğe çalışırız, fakat yönetmek, yönetim sonradan çıkdı, onun için aleyhindeyiz.

İsim konusunda: *Peygamber efendimiz İslâma yeni girenlere isimlerini sorar, Kâbenin kulu, Güneşe tapan gibi İslâmiyetle te'lifi kâbil olmayanlardan ise değişdirirdi. Bunun için, memlekete kul olmak tapmak anlamına gelen isimleri çocuklarınıza koymaktan kaçının. Memleketi seviniz, onu hizmet etmek makbul bir şeydir, fakat tapmak, kul olmak, insan haysiyetiyle kabili telif değildir.*

Yabancı örf ve âdetlere karşı: *Her gece saat kaçda yatıyorsanız 31 aralığı 1 ocağa bağlayan gece de öyle yatınız. Bunun aksine hareket (ey dostla oturup radyo dinlemek, sohbet etmek) onu kutlamakdır ki bizim milli ve dinî geleneklerimizde yokdur.*

yiddin mi diyelim? Lüzum var mı? Makaad kelimeleri sâdeleştirmek ise, bu nevi eserlerin okuyucusu olan müslüman gençlerin bu türlü sâdeleştirmeye hiç ihtiyâçları yok! Gerı kalan gürûh da böyle eserlere elini bile sürmez, cüzzamdan kaçar gibi sıvışırlar.. O halde? Fâidesi?

Güzel ve temiz bir kitabın 129 uncu sahifesinde şöyle bir cümleye rasladık: «İbrâhim'in vefâtı sırasında tesâdüfî olarak güneş tutulmuştu» deniyordu. Mükevvenâtta «tesâdüf» diye bir şey var mı hocam? O takdirde, İbn Haldûn'un meşhur (Mukaddime) sinin türkçe mütercimi, Hicret emanetdârı müstear güneşin ve göründen müceziersiz inkâr edip «bunlar olsa olsa tesâdüfî hâdiselerdir» diye dip notunda belirtince ona hak mı vermek lâzım gelecek? Güneşin veya ayın tutulmaları da hiç bir zaman tesâdüfî değildir. Tesâdüfle şuûr şok hercümerc (chaos) vardır, halbuki Allahın yarattığı her ân'da bir şuûr, bir «kader şuûru» mevcuddur. Bu itibarla tesâdüf yoktur! Kâinatta hiç bir tabiat hâdisesi «tesadüfî» olamaz. Hilkat muammasının kader nizâmı tesâdüfü reddeder.

Ah, hep bu gayri ihtiyarî modaya uymak telâşı!

Bu acele ve telâşdan ne zaman kurtulacağız?

İslâm Prensipleri ve Hristiyan Doktrini

Dr. Fehmi CUMALIOĞLU

Kitabı Mukaddes Şirketi tarafından dünya dillerine çevrilip negredilen «Eski Ahid ve Yeni Ahid (inciller)» Mecmuası bu semavî kitapların aslı ve benzeri değildir. Hepsi sonradan, kendilerine bu kitaplar indirilen peygamberler tarafından değil de başkaları tarafından yazılmıştır.

İnciller de böyledir. Matta, Luka, Markus, Yuhanna yazmaları dört İncil de Hazreti İsadan çok sonra yazılmıştır. Bu dört kitap Miladın 325 senesinde Bizans imparatoru Kostantinin İznik şehrinde topladığı Ruhânî Meclisde kabul edilmiştir. Bu konsüle binden fazla ruhanî zat (papaz) katılmış, ellerinde olan binlerce yazma ve uydurma incil burada tartışılmış ve nihayet içlerinden bu dördü hak kitap kabul edilerek diğerleri yakılmıştır. Fakat bunlar da Hazreti İsaya Allah katından indirilen İncil'in aynı ve benzeri değildir. Dördünün fasılları „ayetleri birbirini tutmaz.

Biz müslümanlar İncil'in hak kitap olduğuna inanırız, fakat yine bu kitabın Allah tarafından nesh ve iptal edildiğine ve orijinal nüshasının kalmadığına iman ederiz. Esasen Kur'andan başka bütün İlâhî kitaplar belirli bir zaman ve belirli milletler için indirilmiştir. O milletlere mahsus barer kitaptırlar. Bütün dünya milletleri için indirilmemiştirler.

Milletler arası bütün insanlık için indirilmiş semavi kitap Kur'anı Kerimdir. Bir tek harfi dahi değişmeden 14 yüzyıldanberi asli şeklini ve orijinini muhafaza etmektedir. Dünyanın her tarafındaki Kur'an Kerim motamut birbirinin aynıdır. Bir kelimesinin bile değişmeden bugüne kadar asli hüviyeti ile mevcut olması ilâhî ve ebedî tek kitap olduğunun şaşmaz delilidir. Dünya yüzünde Kur'andan başka değişmemiş, bozulmamış hiç bir kitap yoktur. Kur'anı anlamak için İslâm ilimlerini, Kur'an bilimlerini ve tefsir ilmini ve Hadisleri (Hazreti Muhammedin sözlerini, hareketlerini ve takrirlerini) iyice bilmek lâzımdır. Sadece arabi dilini bilenlerin Kur'anı bir yabancı dile çevirmeleri Kur'anın mânasını ve âyetlerindeki maksat ve hükümleri açıklayamaz. Bu bakımdan tercümeler Kur'an değildir. Bu Kur'an tercümelerinden İslâm dinini bilmeyenler hiç bir şey anlayamaz. Kur'anı anlamak için İslâm ilimlerinin yazdıkları Tefsir kitaplarına baş vurmalıdır. Kur'an arabcadır. Kur'andaki her kelime Allah sözüdür.

VI — Allahın Peygamberlerine iman :

Allah, Hazreti Âdemden yani ilk insandan beri her millete peygamberler göndermiş, onlara indirdiği kitap ve geriatlar ile insanları doğru yola, kurtuluşa yöneltmiştir. Peygamberler insandırlar. Allahın kuludurlar. Hiç birinin uluhiyet (Allahlık) ile ilgileri yoktur. Hepsi günahsız, iyi ahlâk sahibi insanlardır. Ahdi Atik'de peygamberlere ahlâksızlık isnat eden kıssalar vardır. Bu hikâyeler hep iftira ve uydurmadır. Böyle şeyler saygısızlık ve imansızlık eseridir. Herkes çalışmakla, istemekle peygamber olamaz, Allah dilediğine bu vazifeyi vermiştir. Peygamberlerin sayısını Allah bilir. Kur'anda 25 peygamberin ismi açıklanmıştır. Ve Allah »bu Kur'anda size bildirmediğimiz daha nice peygamberler de gönderdik» diye buyurulmuştur?

Peygamberimiz Hazreti Muhammed (S.A.), peygamberlerin sayısının yüz binlerin üstünde olduğunu bildirmiştir. Bütün bu peygamberler muayyen milletler için gönderilmiştir. Peygamberimiz Hazreti Muhammed bütün dünya milletlerinin peygamberidir. Ve ondan sonra bir peygamber gelmeniş ve gelmeyecektir. Hazreti Muhammed yalnız arabların peygamberi değildir. Bütün insanların ve cinlerin peygamberidir.

»Kur'an Kerimde: »Habibim! Biz seni bütün âlemlere rahmet olarak gönderdik» diye buyurulmaktadır. Ve yine Kur'anda Hücurat sûresinde: »Müminler birbirlerinin kardeşidirler: âyet 10» ve »Ey insanlar! Biz sizi bir erkek ile bir dişiden yarattık. birbirinizi tanıyasınız diye sizi büyük büyük topluluklara ve milletlere ayırdık. Allah yanında en muazzez ve makbul olanınız en ziyade müttaki (dine bağlı) olanınızdır: âyet 13» buyurulmaktadır. Peygamberimiz de: »bütün insanlar hak bskımından tarak dişleri gibi birbirine eşittir», »Ey insanlar, sizin Rabbiniz birdir. Babanız da birdir. (İlk atanız hazreti Âdemdir). Hanıniz olsun ki hiç bir arabın arab olmayan üzerine ve hiç bir arab olmayanın da arab üzerine, hiç bir beyazın siyah üzerine ve hiç bir siyahın beyaz üzerine üstünlüğü (fazileti) yoktur, meğer ki takva ile (dine son derece bağlılık ile) ola. Şüphesiz ki Allah katında en iyiniz en müttaki olanınızdır» buyurmuştur.

VII — Bas'ü badelmevt (Ölümden sonra dirilmeye)ye iman :

İnsanlar öldükden sonra kıyamet gününde tekrar dirilecekler ve Mahşerde (Allahın hesap ve mahkeme divanında) sorguya çekileceklerdir. Allahın emirlerine uyanlar, imanın koruyanlar Cennete, imansızlar, günahkârlar ve isyankârlar Cehenneme gireceklerdir.

Müslüman olanlardan (Allahın birliğine ve Hazreti Muhammedin peygamberliğine iman etmiş olanlardan) günah işlemiş olanlar günahları nisbetinde Cehennemde ceza görüp yine Cennete gireceklerdir. Münkirler ve kâfirler ise Cehennemde ebedî kalarak azab çekeceklerdir.

Hazreti Muhammed gelinceye kadar kendi peygamberlerine iman etmiş olanlar da Cennete gireceklerdir. Fakat 14 asırdanberi Hazreti Muhammedi tanımamış olanlar için Cennet haramdır. Onların gidecekleri yer Cehennemdir.

VIII — Kadere, hayır ve şerrin Allahın yaratması ile olduğuna iman :

Allah ezeli bilgisi (öncesiz, evveli olmayan bilgisi) ve Halik (Yaratıcı) sıfatı ile her şeyin sonu ne olacağını bilmiş ve ona göre bir sonuç takdir ve tayin etmiştir. İşleri yapanlar insanlar ve mahlûklar ise de o işleri yaratan ve meydana getiren Allahdır. Allah insanlara akıl ve irade de vermiştir. İyilik ve kötülük her şey Allahın yaratması ve takdiri ile olur. Kudere, hayır (iyilik) ve şerre (kötülüğe) iman demek budur.

İyilik işlerinde Allahın emri, rızası, hoşnutluğu vardır. Kötülük işlerinde Allahın emri, rızası ve hoşnutluğu yani memnun olması yoktur. Binaenaleyh Allah benim kötülük işleyeceğimi biliyordu, beni bu tipde yarattı, ben elimde olmadan mecburi olarak bu kötülüğü işledim denemez. Allah insana iyi ile kötüyü fark ettirecek akıl ve irade vermiştir. İnsan aklını ve iradesini kullanarak kötülüğü yapmamalıdır. Yaptığı iş Allahın yaratması ve takdir etmesi ile olur ama bundan Allah razı ve memnun değildir. O insandan o kötü işin hesabını soracaktır. Allah Hâlik (Yaratıcı) sıfatiyle mahlûklarının işledikleri hareketlerin sonuçlarını halkeder (yaratır).

İslâmda tevekkül demek: elinden geldiği kadar aklını ve iradesini iyi yolda kullanıp tedbir ve çarelere baş vurmak ve insanın artık irade ve kudreti dışında kalan durumu Allaha bırakmak ve Allaha yalvarmak demektir. Tevekkül tenbelce yan gelip yaslanmak değildir.

Müslümanlıkla Hıristiyanlık inancı arasındaki diğer mühim farklar:

İslâm inancına göre Allah ile kul arasına hiç bir şahıs ve makam giremez. »İslâmda rühbanlık yoktur». Müslüman olmak isteyen kimsenin bir dini mukamdan müsaade alması şart değildir. O kimsenin Hıristiyanlıkda olduğu gibi vaftiz (takdis) edilmesine hiç bir lüzum yoktur. Kelimei Tevhide ve Âmentüye inanan kişi mümin ve müslüman olur. Bu inancını açıklarsa müslümanlar duyar ve ona din kardeşi sevgi ve saygısını gösterir.

İslâmda günah çıkarma müessesesi yoktur. Yani Hıristiyanlarda olduğu gibi bir kişi kilisede karanlık odada bir papaza günahlarını itiraf ederek papazın onu Allah adına affetmesi diye bir şey yoktur. Böyle bir salahiyet İslâmda hiç kimseye verilmemiştir. Her günahkâr yaptıklarına kendi kendine tevbe eder, Allaha ibadet ve dua eder. Allah da Tevvab (tevbeleri, pişmanlıkları kabul eden) sıfatiyle kulunun günahlarını her halde bağışlar.

İslâmda Aforoz (tekfir) yani dinden koğma ve çıkarma müessesesi de yoktur.

Hiç bir dini makam ve dini bir şahıs Allaha ve Peygambere iman etmiş müslümanı dinden koğamaz. Onu küfür ile tel'in edemez. Hıristiyanlıkda papaların, Patrillerin, kardinalların ve Ruhanî Meclislerin yaptıkları Aforoz işi İslâm inancına göre kökürdür. Yani sünnîlik bu zatlar bu hareketleriyle kâfir ve isyankâr durumuna düşmektedirler.

İslâm inancına göre bütün çocuklar günahsızdır:

Hangi milletden ve hangi dine mensup ana ve babadan doğmuş olan çocuk olursa olsun her çocuk günahsız olarak doğar. Ve âkil baliğ olunceaya yani bülüğa erişinceye, olgunluk yaşına gelişinceye kadar her çocuk müslüman tabiatındadır. Ve masumdur. Âkil ve baliğ olduktan sonra eğer müslüman olmazsa, anne ve babasının dininde kalırsa küfre sapmış olur. Çocuklar olgunluk yaşına kadar dini vazifeler ve ibadetler ile mükellef değildirler. Yani oruç tutmak, namaz kılmak, hacca gitmek ile borçlu değildir. Bunları yaparlarsa ayrıca sevab kazanmış ve dini vazifelere alışmış olurlar. Hıristiyanlıkda ise; her insan Hazreti Âdemin hatasından ileri gelen bir günahın esiri olarak doğar. Hazreti İsa dünya yüzünde tek günahsız bir kişi ve Allahın oğlu (haşa) olmakla haç üzerinde elem çekerek kendisini İna etmekle yani ağaca gerilip idam edilmekle bütün insanları günahın esaretinden kurtarmıştır. Ve bu günahın kefaretini ödemiştir şeklinde yanlış ve hatalı bir inanış vardır.

Müslümanlara ve Kur'ana göre Hazreti İsa haç üzerinde idam edilmemiştir. Yahudiler Hazreti İsaya benzeyen bir haini onun yerine idam etmişlerdir; Hıristiyanlara göre Hazreti İsa ölüler arasından kıyam etmiştir (dirilmiştir). Ve bahası Allahın (haşa) yanında gökde oturmaktadır.

Müslümanlara göre Hazreti İsa normal ölümle ölmüştür. Ve Allah Hazreti İsanın ruhunu kendine kaldırmıştır. Ve Ruhu Cennettedir. Fakat gök cennet demek değildir.

(Devamı var)

LEBBEYK

Evet Allahım evet
Evet,
Biliyorum, ortağın yok; evet
Hamd sanadır
Nimetler lütfumdadır
Bütün mülk senin
Hiç bir ortağın yok
Buna gücü yetmez kimsenin.

⁂

Ancak sana geliyoruz
Ancak senden diliyoruz
İnanıyoruz senden gelen her şeye
Emrettin işte geldik Kâ'beye

⁂

Evet Allahım emret!
Emret Allahım, evet
Yüzümüz yoktu ama gelmeye
Emrindi gelmek Kâ'beye.

⁂

Bizi af buyur,
İmanla doyur
İstiyoruz Allahım! İstiyoruz!
İslâma denilmesin dur..

M. Said ÇEKMEGİL

MÜNACÂT!..,

Âlah'ım, bu gece Resulünü Huzuru İlâhine kabul buyurmuş olduğun gecedir.. Biz kulların için ise bu gece rahmet gecesidir. O halde: «Âlemlere rahmet olarak gönderdiğini» buyurduğun Peygamberimize olan rahmetinden onun ümmetini mahrum kılma!.. Bizler her zamankinden daha çok rahmetine susadık ve muhtacız...

Öyle bir Dünyamız vardır ki, idrâk edenlerimiz biliyor ve anlıyor bütün nimetler ve hikmetlerle dolu ve bunların hepsi senden!.. Aynı zamanda habibinin yüzüsuyu hürmetine. Lâkin bunları bilmemezlikten gelip kerâmeti kendilerinde arayanlar da çok!..

Bu yönden gündüzlerimiz bile karanlık! Mazlum zalim, zalim ise mazlum.. Kurtlar kuzu; Kuzularsa kurt!.. Arslanlar tilki, tilkiler de arslan...

Hakiki şakiler çoban, gerçekten çobanlar ise şaki!.. Doğrular, faziletliler hilekâr; hilebaz, dalkavuk, mürailer de faziletli dürüst sayılmaktadır bu âlemde...

Diğer bir tâbirle de, kurnazların, canbazların adları akıllı!.. Doğruların ve sırâtı müstakim üzerinde olanların adları aptal ve budala.. Çakallar ise makbul ve revaçta; namuslu ve aklı başında olanlar da ahmak..

Allah'ım, bu gerçekler karşısında ihlâsa susadık; çünkü ihlâs kalmamış kalblerde.. Herkes söyler, bölbüller gibi şakır; ama tesir icra etmez ruhlarda! Zira dillerle ameller bir değil ki... Ve icraat yoktur ki meydanda!.. Zira yüzler nikaplı, oyunbazlar sahnede.

Hicâb kalmamış insanda! Hele bir zümre vardır ki yüzleri, kalbleri kapkara. Kalplerinin karası, hırsı, kini vurmuş yüzlerine.. Bu sebepten gözleri hakla, batılı ayırt edemiyor. Küçüldükçe gazaba geliyor, büyümek istiyor. Bu yüzden nifak tohumlarını merhametsizce, insafsızca saçıyor toprağa!..

Bu tohumlar, gerçek toprak ve toprağın çocuklarında çimleniyor ama, topraktan olmıyanlarda neşvünuma buluyor.

Madde mânayı yutuyor; sözde mâna gerçek, madde ikinci plânda! Gelgelelim maddi fedakârlık edenlerimiz yoktur ortada!.

Dillerde destan olmuş halka hizmet, adâlet, müsavat, hürriyet! Hepsi bunların fantazi, maksat mevki, mansıp kapmak, biraz da ben yaşayayım için birer masal ve hikâye!..

Hep fedakârlık istenir halktan. Lâkin istiyenler vazgeçmiyorlar depdebeden, alâyişten, saltanattan.

Ey! Yücelerin yücesi halikimiz, biz ne desek boş; her şey sence malûm ve bilinen şey!.. Islâhı nefs eylememiz için bunların hepsi senden. Ama, lâkin nefisler pek çok azgın ıslâh olacakları yok.. Olanları varsa da, pek az; bilâkis azanları çok..

Bu durumlar karşısında bizler bir avuç da olsak iradei cüziyemizi kullanmaya çalışıyoruz, belki de kullandık ve kullanmaktayız. Ne çare ki, halâs bulamadık, bulamıyoruz...

O halde artık bu mübarek gecede bizlere acı! Bizleri de bırak, bu mübarek topraklarda uğruna ölen şehidü şühedâya acı. Onları, onların ruhlarında olmıyanlara çiğnetme.. Her zaman olduğu gibi, bugün her günkünden daha çok merhametine sığındık, affet ve muzaffer kıl yolunda olan bizleri.

Sevgili Peygamberimiz, Efendimiz ve Sultanımız; çevirip de bak yüzünü, tebcil edip övmüş olduğunuz ıslâmın kal'ası şu ümmetinize. Şefaat et bu Kadir gecenizde!.. Ve yıka ruhumuzu sünnetlerinizle. Doğrusu tazallümü haldeyiz kabul buyurunuz dileklerimizi... Zelil kılmayınız şu ümmetinizi. Uyandır ölen ruhlarımızı. Dirilmek istiyoruz, ne olur şefaatinizi esirgemeyiniz bizlerden...

Allah'ım ve Allahımız, bu mübarek gece ve gecemizde münâcatımızı kabul buyur, muzaffer kıl bizleri!...

Hüsnü DİKEÇLİGİL
Kayseri Senatörü

Para ve Dert

Cemal ÖZEN

Parayı kim sevmez? Sevmeyenleri parmakla göstermek mümkün değildir.. Deli zannettiğimiz kimseler dahi, parayı severler, ellerindekini kolay kolay kimseye vermezler.. Parânın görmediği ve göremiyeceği bir iş yoktur. Kokusunu alan kapılar, artlarına kadar çabucak açılıverirler.. Para yalnız para olarak harcanmaz.. Cepteki kokusu bile ölüyü ayağa kaldırır..

Para insanlara iğreti bir itibar sağlar. Paralının selâmı dahi çok işler başarır.. Cebinde parası olmayan zavallılar korkunç bir sıkıntı içinde kıvranıp dururlar. Dağlardaki eşkıyaların, yol kesip, insan soymaları, hep para içindir... İnsan para peşinde koşarsa kapitalisttir. Parasını çok sarfederse sefihtir. Para kazanmasını bilmezse, beş para etmez bir kötüdür. Herkes ondan yüz çevirir. Toplantılarda söz sahibi değildir. .

Bazı kimseler parayı parayla avlarlar. Böyle insanlara topluluk (tefeci) derler. Bunların herkesten ziyade itibarı vardır. Söz hakkı ekseri bunlarındır... Tefecilerde vicdan teşekkül etmemiştir. Başkalarının iflâsı onların tabii isteğidir. Sömürdükleri kimselerin çocuklarının açlık feryatları, onlara kaval sesi gibi hoş gelir...

Para iki yüzlü bir sevgilidir. Dilediğini yükseltir, dilemediğini bir anda yok eder. Beşikten mezara kadar ilim gerekli iken, insanlar nedense, ilmi değil parayı beğenirler. Alın teri ile kazanılmayan paralar başkaları için biriktirilmiş bir hazinedir. Millet, vatan yolunda harcanmayan paralar para değil, yaradır...

TREN

Düştü yollara trenim,
Öter memleket memleket...
Gece gündüz efkârlanır;
Tüter memleket memleket...

Dolar, boşalır duraklar;
Gelen gidene bir ekler,
Son kampanayla yürekler,
Atar memleket memleket...

Gurbet heybemdir meşinden,
Dar gelir, çıkmaz başımdan!
Ben kaçarım, o peşimden
Tutar memleket memleket...

Af yetişmeden suçuma
Kırağı düştü saçıma
Ayrılık derdi içime,
Batar memleket memleket...

Seneler geçti aradan,
Sorma bu geliş nereden!
Kader beni pencereden,
Satar memleket memleket...

Ey tren nedir öttüğün,
Şurama geldi ettiğin!
Gayrı, sürüyüp gittiğin
Yeter memleket memleket...

«Kün!» dediği zaman tanrı,
Peşinden vermiş bu emri;
Yollar değil insan ömrü
Biter memleket memleket...

B. Sıtkı ERDOĞAN

Dâva Adamına!.

Ey büyük Türk elinin şanlı, asil evlâdı!..
Bil ki sensin sayısız hatıranın tek yadı...

Memleket sathına gökten henüz inmiş gibisin,
Bir büyük aşk ile her zerreye sinmiş gibisin!..

Çünkü nabzındaki ecdadının ulvi kanıdır,
Zulme isyan edecek hamlelerin volkanıdır...

Bin zafer marşını yazmıştı deden alkanla,
Bu sebebten anılır namı, büyük şükranla...

Milletin gönlüne, sevdâ gibi akmışsan eğer,
Bir değil, nur sesinin tılsımı, bin nesle yeter...

Bu asil gayenin aşkıyla kaçan uykuların,
Köpüren bir beyaz ateş kesilen duyguların,

Alev aldıkca, yanar dağlara dehşet versin,
Attığın her adımın, harikalar göstersin...

İdeal aşkını ruhlarda alevlendirerek,
Koca bir ülkeyi şahlandıracak hamle gerek...

Gayen oldukca bütün ülkeye hâkim kuvvet,
Üçbuçuk soysuza asla boyun eğmez millet...

Ruhuyun düşmanı kuvvetleri artık yen de,
Bin fetih hamlesi, timsalini bulsun sende...

Coştururken koca bir ülkeyi heybetli sesin,
Türke destan olacak menkıbeler bestelesin...

Bir yanar dağ gibi, ruhlarda alevler yansın,
İnanan kitlenin imanı coşub, çalkansın..

Maneviyyatına saldırmanın aks-ül-ameli
Yıldırım yağmuru halinde coşup gürlemeli...

Çünkü, âtileri aydınlatan ikbal güneşi,
Hürriyet ruhunu şahlandıran imanın işi...

Şu uğursuz gecenin yırt da karanlıklarını,
Görelim ufku güneşler dolu mes'ûd yarını...

Görelim ülkede nur asrının aydınlığını,
Nurlu her neş'ede, binbir güneşin yandığını...

Ali Ulvi KURUCU

Yalnızlık

Ömer OKÇU

Hayatın seyrine şuursuzca kapılmış olanlar ne yalnız olduklarının, ne de çokluk olduklarının farkındadırlar; Dünya ve Güneş gibi... Dünya, Ay isimli ufak çocuğu ile yıllar yılı mahrekinde seyreder, yalnızlığını anlamaz. Güneş kendine mensup bir âlemle gezer çokluğunu idrak etmez. Bunlar ilâhi nizamın şuursuz mensuplarıdır. Hallerine, haklarına razıdırlar. Gerçi bu (razı) lık dahi şuursuzcasınadır ya.

Şuurlularda yalnızlık ve çokluk anlayışı birbirinden farklıdır. Akrabalarının ve kavminin içinde yalnızlık hissetmiyen çoktur ama, peygamberler bu yalnızlığın acısını ümmetlerine kavuşuncaya kadar çekmişlerdir. İnsanlar (yalnız) ın ziddını çokluk olarak değil (şenlik) olarak kabul etmişler. Yani bu çokluk, insanları şenlendiren, içini açan, eğlendiren fertlerden meydana gelmiştir. Buradan anlaşılan, birbirini sevmeyen, birbirinin dertleriyle dertlenmeyen insanlardan meydana gelmiş bir cemiyetin içinde herkes yalnızdır.

Ormanlarda, bahçelerde bitkiler birbirleriyle yardımlaşırlar, dertlerini paylaşırlar, böylece şenlenirler, şenlik içinde olurlar. Meselâ onlar kızgın güneşli bir havada birbirlerine gölge yaparlar. Şiddetli rüzgârda birbirlerini korurlar. Yapraklarını birbirlerine gübre yaparlar. El ele verirler, sel önünde sürüklenmezler.

Yine, meleyen bir yalnız kuzu, sürüyü bulunca şenliklenir. Sıcak havalarda başını diğerinin karnı altına sokar gölgelenir; soğuk havalarda sırt sırta verir ısınırlar.

Hemcins olmayanlar dahi birbirleriyle şenliklenirler. Bir orman denince aklımıza sadece ağaç gelmez. Burada adeta bir kollektif hayat vardır. Hepsi birbiriyle beslenir, hepsi birbiriyle şenlenirler. Bunların hayatları korunmakla— saldırmak kaygusu ile doludur. Fıtratları bunu icap ettiriyor. Bunu kaldırırsanız hayvanlar âlemi yerine mütekamil bir insanlık âlemi meydana çıkar. Demek ki fıtratının icabını yerine getirmek imkânını bulan hayvanlar âlemi de şenlik içinde yaşıyabiliyor. İşte, insan, bu halden her nerde mahrum kalırsa o, orada yalnızdır.

TEBRİK

Bütün mü'min kardeşlerimizin mübarek KADİR Gecesini ve RAMAZAN Bayramını tebrik eder, Allah'tan pek çok bayramlara vicdan huzuru ile kavuşmalarını temenni ederiz.

O K U

Deccal Fitnesi

A. Rıza NALÇACI

Deccal; hakkı batıl, batılı hak gibi gösterir hilekâr, yalancı, yaldızlayıcı mânalarına, fitne ise; ibtilâ, imtihan, sınama mânasına olduğu gibi bir şeyi beğenip aldanmaya, dalâlete, küfre, günaha da ıtlak olunur.

Kıyametin, yani dünyanın son günleri yakłaştığı zaman bir çok fitneler zuhur edecek ve bunlardan en tehlikelisi deccal fitnesi olacaktır. Bu habis başlangıçta iyman ve salâhı izhar edecek, sihir, el çabukluğu ve istidraç yoluyla birçok harikalar göstererek büyük bir topluluk meydana getirerek devri âlem yapacak, peygamberlik ve nihayet ülûhiyyet dâvasına kalkacaktır. İnsanlara bir ibtilâ ve imtihan olmak üzere ahalisi kendine tâbi olan memleketlerde bol yağmurlarla feyz ve bereket, olmıyan yerlerde ise darlık olacaktır. İnsanlardan saadeti olanlar aldanmıyacak ise de şekaveti mukadder olanlar aldanmak suretiyle ona uyacaklardır. Peygamberimizin bu habisin şerrinden Allah'a sığınması ümmetine talimdir.

Yine hadis şeriflerde bu deccala kadar Müseylemetül-kezzabtan başlıyarak müslümanları idlâl ile yollarından saptırmak için 30 sahtekârın zuhur edeceği bildirilmektedir. Deccal fitnesinin ortalığı kasıp kavurduğu bir sırada Hz. İsa İslâm dininin tehlikeye düştüğü bir sırada nüzul edecek ve müslümanlarla birleşerek deccal fitnesini bertaraf eyliyecek ve sönmeye başlıyan İslâm nuru tekrar bir zaman için daha parlıyacak ve Hz. İsa islâm ahkâmiyle amel edecektir. Deccalın zuhuru Hz. İsa'nın nüzulü kıyamete yakın bir zamanda vuku bulacak, bundan evvel ise zina ve fuhuş alıp yürüyecek, aile hayatı ve nikâhın kudsiyyeti zâil olarak zina mahsulü çoğalacaktır. Yine adam öldürme hâdiseleri çoğalacak, içki, kumar âdet halini alacak, mal ve servet hırsıyla haram ve halâl aranmıyacak, emanet olan amme işleri ehliyyetsiz insanların eline geçecek, hakiki âlimler yerini bir takım cahiller işgal edecek, mescid yaptırma yarışına mukabil cemaat azalacak, kabirler tezyin edilecek, mukaddesatına bağlananlar eski kafa ve gericilikle itham edilecek, utanmak ve merhamet duygularının yoksulluğu ile her çeşit fenalık ve sefalet artacaktır. Günah, âfet ve musibetlerin esbabı âdiyesinden olmakla insanlar kötü işlerinin vebalini tatmak üzere maddi terekkiyat ve keşfiyyata rağmen çeşitli hastalıklar, afetler, hâdiseler insanlara huzur vermiyecektir.

(Devamı 23. sayfada)

Mehmet Âkif

(1873 - 1936)

Veli ERTAN

Mehmet Âkif, hayatı boyunca nefsinden feragat etmek suretiyle Vatan ve Millet uğrunda çalışmıştır. Varını yoğunu Millet yolunda harcamaktan asla çekinmemiştir. Dürüst, mütevazı bir sanatçı. Eğriliğe hiç tahammülü yoktu. Duyduğu Millî ızdırapları nazım halinde aksettirmesini bilen değerli ve imanlı bir şairdir.

Nitekim, İstiklâl Marşındaki :

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme tanı
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı
Sen Şehit oğlusun incitme yazıktır atanı
Verme, Dünyaları alsanda bu Cennet Vatanı,

Kıt'ası ne kadar mânalı değil mi?

Mehmet Âkif, ilhamı Dinden ve Vatan sevgisinden almıştır.

Matbuat âleminde ilk intişar eden şiiri (Kur'an-ı Kerim'e hitap manzumesi olmuştur. Resimli gazetede bazı şiirleri çıkmıştır. 1500 kadar. Bu şiirlerini safahatına katmamıştır. Ancak Meşrutiyetin ilânından sonra Sıratı Müstakimde ve Sebilürreşat da muntazaman neşriyata başlamıştır.

İşte bu mecmualarda çıkan şiirlerini Safahat adıyle kitap halinde toplamış ve bastırılmıştır.

Nazımlarında arızu bir bal mumu gibi istediği kalıba sokabilmiş, âdeta aruz onun nazımlarında millileşmiştir.

En temiz bir Türkçe ile Süleymaniye kürsüsünde hitap etmiş, Fatih kürsüsünde de iki arkadaşı, Fatih yolunda ne güzel konuşturmuştur. Kürsü bulamadığı zamanlarda da bulunduğu yerden seslenmiştir.

Mehmet Âkif, şair olduğu kadar da içtimaiyatcı idi. İçtimai dertler onun kafasında nazım haline gelirdi. Mahalle kahvesine girmiş, gördüğünü dile getirmiştir. Köse İmamın evinde ne güzel konuşmuştur. Küfeci çocuğun ızdırabını ne güzel duymuştur. Bayram meydanında sevinen çocukları ne güzel canlandırmıştır. Meyhanelerin dumanlı havasında tütsülenen kafaları ve bu yüzden çözülen ve sönen aileleri kafasında nazım olarak ne güzel ifade etmiştir.

Âkif şair ve içtimaiyatcı olduğu kadar da vaizdir.

Balıkesirde, Kastamonunun kazalarında yapmış olduğu vaazlar Millî mücadele sıralarında teksir edilmiş Vatanın dört bir tarafına gönderilmiştir.

İşte bu suretle her üç Mehmet Âkif «Safahatta» birleştirilmiştir.

Safahat namını taşıyan bu eşsiz eser, yedi kitaptan müteşekkil bir manzum halindedir.

Birinci kitap Safahat namını taşır. 3000 misradan müteşekkil 43 parçadır.

İkinci kitap Süleymaniye kürsüsünde, 1000 misradan ibarettir.

Üçüncü kitap Hakkın sesleri 500 misralı olup içinde çeşitli mevzularda on parça şiir vardır.

Dördüncü kitap Fatih kürsüsünde olup 1800 misrası vardır.

Beşinci kitabı hatıralar ismini taşımaktadır. İçinde on parça şiir vardır. 1600 misradır.

Altıncı kitap Asım olup 2500 misradır.

Yedinci kitap gölgeler olup içinde kırkbir parça şiir olup bu eserde 1500 misra vardır.

Safahattan başka vaazları bir kitap halinde toplanılmıştır.

Sıratı Müstakimde, Sebilürreşat dergilerinde neşredilmiş olup Safahata alınmıyan manzumeleri vardır.

İstiklâl Marşından başka Bülbül, Ordunun duası, Çanakkale şiirleri bestelenmiştir. Çanakkale Şehitleri manzumesini Saadettin Kaynak, «Köse İmam» da merhum Âli Rıfat tarafından bestelenmiştir.

Sıratı Müstakimde ve Sebilürreşat mecmualarında 100'e yakın muhtelif makaleleri ve hasbıhalleri çıkmıştır. Elli kadar da tercemesi vardır.

Tercüme eserlerin başlıcaları şunlardır :

1 — Abdülaziz Çavuştan dilimize çevirdiği Anglikan Kilisesine cevap.

2 — Ferit Vecdiden terceme ettiği Müslüman kadını.

3 — Muhammed Abduhu'dan çevirdiği İslâm Müdafaası.

Ömrü vefa etmiş olsaydı muhakkak İstiklâl mücadelesini de nazım halinde dile getireceği ve bu eserine de ikinci Asım adını vereceğine muhakkak gözüyle bakılabilirdi.

İSTİKLÂL MARŞININ YAZILMASI

İstiklâl mücadelesinin mühim safhalarında Milletin hissiyatına tercüman olacak bir İstiklâl marşının yazılması için müsabaka açılmıştı. Yurdun dört bir tarafından 724 e yakın şair müsabakaya katılmış bulunuyordu. Fakat gelen marşlar Milletin duygularını tatmin edici olmamıştı. Zamanın Maarif Vekili Hamdullah Suphi Tanrıöver böyle bir marşın ancak Mehmet Âkif tarafından yazılabileceğine kanaat getirmişti.

Evet müsabakanın paralı olmasından dolayı Mehmet Âkif müsabakaya girmemişti. Hamdullah Suphi Tanrıöver kendisine bir mektup göndermiş İstiklâl Marşının tarafından yazılmasını rica etmişti. Bu mektubun yazılmasından henüz bir ay bile geçmemişti. Marş yazılmış 1/III/1921 büyük Millet Meclisinde Hamdullah Suphi Tanrıöver tarafından okunmuş şiddetli tezahürata vesile olmuş. Meclis salonu alkış çelenkleriyle dolmuştu.

Evet :

Hakkıdır hür yaşamış Bayrağımın Hürriyet
Hakkıdır Hakka tapan Milletimin İstiklâl.

mısralarıyla nihayet bulan bu marş B.M.M. nin 12 Mart 1921 tarihindeki toplantısında resmen kabul edilmiştir..

Marşın resmiyet kazanmasından sonra İstiklâl Marşı bir defa daha ayakta derin veci içerisinde dinlenmiştir.

Evet :

Dağcaktır sana vadettiği günler Hakkın
Kimbilir belki yarın belki yarındanda yakın.

İşte bu ruh ve imanla Türk ordusu Sakarya boylarında İzmir yollarında Allahın nusratiyle kahramanlıklarını göstermiş nihayet 9 Eylül 1922 tarihinde Hakkın vadettiği parlak güneş İzmir ufuklarında doğmuştu.

Korkma sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak
O benim milletimin yıldızıdır parlıyacak
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Evet İzmir'in meşhur kadife kalesinde büyük şanlı Türk bayrağı dalgalanmaya başlamış ve yurdun her tarafında zafer şenlikleri yapılmıştı.

Merhum Mehmet Âkif'e niçin İstiklâl marşını safahatına koymadığı sorulduğu vakit.

«O benim değildir. Ancak milletimindir.» diye cevapta bulunmuştur. Hem de müsabaka için ayrılan «500» TL. da orduya vermiştir.

(Devamı 26. sayfada)

Istırap

Hasan OKAN

Istırap — İnsanın teşekkülündeki çamurun tabiî eczasındandır.

Istırap — Hâdiselerin cerayan tarzına ruhumuzun haklı bir isyanıdır.

Istırap — Bazılarına göre neş'edir, bazılarına göre elem.

Istırap — Zaman, mekân dahilindeki hâdiselerin zaman ve mekân haricinde duyumudur.

Istırap — Sız yaşamak mümkün değildir. Enbiya, evliya, hükema, füdala bu nîgmeti doğuran saiklerin en şiddetlilerine muhatap olmuşlardır.

Istırap — İçin sebeb arayanlara şaşmamalıdır! Onun için belirli ve muayyen bir sebeb yoktur. O, Okyanusların derinliklerinde hayat bulup yeşeren yosun gibi hayatımızın her noktasında hayat bulur ve gelişir. Bazen beş duygumuzun idraki sahasına tırmanır. Bazen de iç âlemimizin derinliklerinden hiç bir sebep olmadan volkan gibi indifa duyarız.

Istırap — Te'sir sahası geniş bir mefhumdur. O köşklere, saraylara rahatça girebilmesi için en emin yolu en kısa zamanda bulur, neş'e ve zevk içinde yüzen bu yerleri viraneye çevirir.

Istırap — Bazılarının gözünden göz yaşı olarak samimi ve sıcak bir şekilde akar. Bazısının da sevgisinin belirtisi tebessümle şekillenir.

Istırap — Lı insanın başına dünya dar gelir. Saray ve köşkler onun için bir zindan olur.

Istırap — Sız yaşanan hayatın ne değeri olur!!! Hayat ıstırapları ile beraber yaşanmaya değer.

Istırap — Dan esaret doğar. Esaretten ıstırap doğar.

Istırap — Her zaman saadet ve huzur sarayının yıkılışını müjdeleyen korkunç sayha değildir. Bazı kerre de, selâmetin, saâdetin, beklenen muzafferiyetin doğum sancısı olabilir.

Istırap — Gerçeklere kavuşabilmek için bir destek, aksi takdirde insana atılan bir köstektir.

Istırap — Lı o kimsedir ki: Ma'sûmiyetiyle bir mazlum, gerçekte ise yılmayan bir aslandır.

Istırap — I dâvası için çeken mazluma, zalim: «Vazgeç huzura kavuş» der. Haline güler.

(Devamı 23. sayfada)

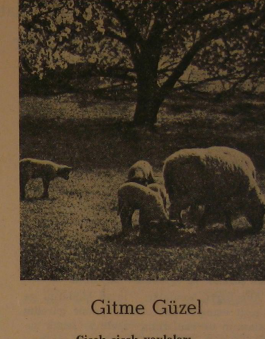

Gitme Güzel

Çiçek çiçek yaylaları
Başak başak tarlaları
Köyümüzün yaz ayları
Gitme güzel, gitme eğlen.

Sular şırıl şırıl akar
Köylü kızlar esvap yıkar
Çoban dağda ateş yakar
Gitme güzel, gitme eğlen.

Yaprak yaprak destanları
Kavun, karpuz bostanları
Bir hoş olur akşamları
Gitme güzel, gitme eğlen.

Meyve yüklü ağaçları
Eksik olmaz dağda karı
Uzar gider yaylaları
Gitme güzel, gitme eğlen.

Bağlar salkım salkım üzüm
Gel yanıma dinle sözüm
Köyler benim iki gözüm
Gitme güzel, gitme eğlen.

Ağam giyer beyaz donu
Toplaşırlar komşu konu
Düğün olur harman sonu
Gitme güzel, gitme eğlen.

Göktürk Mehmet UYTUN

Yine mi İmam-Hatip'lilere Hücum ?

Artık Dur Bakalım !

Senatör Dr. Fethi TEVETOĞLU

Solcu yazarlar, tıpkı Brecht'in bir oyunu hâdisesinde olduğu gibi, son TİP dolayısıyla, İmam-Hatip Okulu öğrencilerine karşı ateşler püskürüyorlar.

Şüphe yok ki olayın zabıtayı ve adliyeyi ilgilendiren tarafları üzerinde duracak değiliz. Yalnız, bu cins her vak'ada, emniyet ve adlî makamlar henüz vazifeye başlamışlarken, yangına körükle gitmenin yasak olup olmadığını; yasak ise, bunu âdet edinmiş kasıtlı hastaların niçin bir tedaviye tâbi tutulmadıklarını ilgililerden sormak ve öğrenmek istiyorum.

Anayasayı, kanunları, insan haklarını ve her çeşit emniyet kuvvetlerini yalnız güzelim şahıslarının ve canlarının tekelinde sanan sapıklar, niçin bu milletin, bu toplumun zararına tehlikeli cereyanlar karşısında dâima iyman ve ideal sahibi gençleri bulacakları gerçeğini bilmezden gelir de, yerli ve yabancı papasların kimlik ve davranışlarına neden azıcık akıl ve kalem yormazlar?

«OKU!» ilâhî emrine uymayı vazife bilmiş yarının iyman ve ideal mürşitleri'nin, serseriler ideali komünizme karşı herkesten ve her şeyden önce reaksiyon göstermeleri, bu mübarek vatanın, bu büyük milletin geleceği bakımından en güvenilecek ve sevinilecek bir tabii davranış sayılmalıdır.

Çünkü insanlığı imtiyazsız, sınıfsız bir ilâhî bütün bilen o yarının gerçek azizleri, herkesten önce, milletleri burjuva ve proletarya diye ikiye bölüp savaş halinde gösteren çürük Marksçı - Leninci prensibin bu mücadelede kullandığı (eğitim, dil, ticaret, diplomasi) gibi silâhların başında «Din» in geldiğinin farkındadırlar. Yarının din mürşitleri, dinin maskaralar elinde bir istismar vasıtası olarak kullanılmasına daha öğrencilik çağından itibaren hassaslık gösterirlerse, o milletin bir noktadan geleceğine güvenle bakılabilir demektir.

Elbette Allahsız materyalizme dayanan bir doktrin, karşısında ilk önce Allaha en çok inananları bulacaktır.

Elbette, gerçek olan Tanrı'yı bir yalan hâline getirmek çabasındakileri, yaratandan ziyade yaratıklara tapmak yolunu tutmuşları doğru yola çevirmeğe ve kurtarmaya koşacaklar, kendilerini iyman zabıtası sayacak idealist din mürşitleri olacaklardır.

Millî ve dinî, temel ahlâk prensiplerimizi yıkmaya, ters bir yöne çevirmeğe çabalayanlara, en küçük bir millî mukavemette neden dümbra yaygara koparıyorlar? Niçin, amansız komünizm müsrafcılerine, büyük ATATÜRK'ün şu gerçek düsturlarını görmeyen, işitmeyen kör ve sağır rolünü oynuyorlar?

ATATÜRK diyor ki:

«Bolşevizme gelince, onun bize nüfuz etmesini önleyen dinimiz, an'anelerimiz ve sosyal bünyemiz gözönüne alınırsa, bu doktrinin memleketimizde hiç bir şansı olmadığı anlaşılır. İçtimaî noktai nazardan dinî kaidelerimiz bizi Bolşevikliği kabul etmekten alıkoymaktadır. Hattâ Türk milleti, lüzumu halinde, ona karşı savaşmağa hazırdır.

(22 Eylül 1919, Sivas»

«Biz ne Bolşevik, ne de Komünist; ne biri, ne diğeri olamayız. Biz milliyetperver ve dinimize hürmetkârız.

1 Kasım 1922, Bursa»

«Türk milletinin içtimai nizamını ihlâle müteveccih didinmeler, boğulmaya mahkûmdur. Türk milleti, kendinin ve memleketin yüksek menfaatları aleyhine çalışmak isteyen müfsit, sefil, vatansız ve milliyetsiz sebükmağz'ların (hafif beyinli demektir; Atatürk komünistler için kullanmıştır; ihyası uygundur) **hezeyanlarındaki gizli ve kirli emelleri anlamayacak ve onlara müsamaha edecek bir hey'et değildir.**

6 Ağustos 1929, Eskişehir»

Anladınız mı şimdi işin gerçeğini, a din, an'ane ve milliyet düşmanı Pravda yazarları sizi?..

İslâmda Oruç

Rahmi SERİN
(Emirdağ Müftüsü)

Oruç, İslâmın beş temel şartlarından biridir. Tutulduğu günün imsak zamanından güneş batmına kadar, hem Rabbimizin emrini yerine getirmek, hem de rızasını kazanmak için yemekten, içmekten, cinsî münasebeten sakınmaktır. Orucun tutuluşuna göre, muhtelif faziet dereceleri vardır.

Birinci derecesi: Sadece yemekten, içmekten ve orucu bozan şeylerden uzak kalmaktır ki, bu oruç, herkesin tutduğu ve tutabileceği bir oruçtur.

İkinci derecesi: Birinci derecede sayılan şartlarla birlikte eli, ayağı, gözü, kulağı ve sair bütün azaları da günah olabilecek kötülüklerden menetmektir. Bu oruç, «tekva» mertebesine ulaşan sağlam müminlerin orucudur.

Üçüncü derecedeki oruçta, birinci ve ikinci derecedeki saydığımız şartlarla beraber, kalbi ve dimağı Allahtan, onun haşmet olacağı şeylerden başka, hiç bir şey ile meşgul etmemektir. Bu oruç da, Allah'a dost olanların, kendilerini ona hakkiyle bağlıyanların orucudur.

Orucun maddî ve manevî birçok faydaları vardır. Oruç insanı, nefsin bütün arzularına duracak bir ifade kuvvetine sahip kılar. Günlük birçok kötü alışkanlıklarını ezretinden kurtarır. İnsanı her türlü feragat ve fedakârlığa alıştırır. Zenginlere açlığın elemini öğretir. Onları, fakir ve yoksulları düşünmiye hazırlar. Açlığa ve susuzluğa katlanma kudretini kazandırır.

Oruç, vücuda sağlık ve zindelik de getirir. Bir yıl boyunca durmadan çalışan hazım organlarımız ,orucfu olduğunuz müddetce dinlenir. Çok yemenin, mideyi fazla yormanın, hastalığın ileri sebeplerinden olduğunu hepimiz biliyoruz. Hazreti Peygamber Efendimiz, «Menfaatsız bilgi ile, doymak bilmiyen karından Allah'a sığınırım» buyurmuşlardır. Oruç, perhizlerin en iyisi olan ilâhî perhizdir. Yine, Peygamber Efendimiz, «Oruç tutunuz, sıhhat bulacaksınız» buyurmuşlardır ki, orucun sağlık bakımından önemini anlamıya kâfidir. Bir yıl içinde tutuğumuz oruçlar, ağaçların, bağların budanmasına benzer. Oruç sebebi ile, sağlığımızı elverişli olmıyan fazla yağlanma ve yersiz gelişmeler ortadan kalkmış ve aydınlanmış olur.

Oruç, ruhî duygularımızı kuvvetlendirir, beşerî azularımızı da teskin eder. Nefsin yaksızlıkçı fnaliyetinin önüne geçer. Nefsin çirkin arzuları yatışınca, ruh kuveti harekete geçer. Benliğimizi ulet duygular sarar. O zaman kendimizi, kalbimizin gözü ile daha iyi görmiye başlar, noksanlıklarımızı daha iyi anlarız.

Oruç, insanı riyazlığa ve ihlâsa da alıştırır. Oruca riya karışmazı, gösteriş için tutulması imkânsızdır. Bir kudsî hadise Rabbimiz, «Adem oğlunun her amelinde kendisi için bir haz ve menfaat düşüncesi vardır. Fakat oruç böyle değildir. Oruçlu kimse benim rızam için yemeyi, içmeyi, cinsî arzuyu terketmiştir. Oruç benim içindir, onun mükâfatını da ben vereceğim» buyurmuşlardır. Kur'an-ı Kerim'in Bekara süresi 183 üncü ayetinde de yine Rabbimiz, «Ey iman edenler. Sizden öncekilere farz kılındığı gibi, size de oruç farz kılındı. Taki korunursunuz.» buyurmuşlardır.

Oruç hakkında Rasûlü Ekrem Efendimizin ruhlarımıza hayat veren birkaç hadisi şerifini de teberrüken sunalım.

«Oruç (kaza ve belâlar için) kalkandır.»

«Oruç ve Kur'an, ikisi de kıyamet günü kula şefaat edecekler, oruç, (Ya Rabbi, bu kulumun yemesine, içmesine ve cinsî arzularına gündüzleyin ben mani oldum. Bu kulunu bana bağışla) Kur'anda, (Ya Rabbi, kulunu gece uykusundan ben alakoydum. Onu bana bağışla.) der, her ikisi de şefaat ederler.

«Her şeyin zekâtı vardır. Vücûdun zekâtı da oruçtur. Oruç, sabrın yarısıdır.»

Oruçlarınız mübarek olsun, gönüllerinize orucun huzuru ile dolsun.

MESNEVÎ ŞERHİ'nin

2 nci kitabı çıktı.

Hz. Mevlâna'nın ölümsüz eseri MESNEVİ'nin, merhum Tahir-ul Mevlevi tarafından hazırlanmış bulunan şerhi'nin 2 nci kitabı da, çok nefis bir baskı ile okuyucularımızın istifadelerine arzedilmiştir.

13 üncü Asır Anadolu'sunun huzursuz topluluklarına, İlâhî heyecanın, saf imanın, Rabbanî aşkın kapılarını açarak, onları, huzura ve kurtuluş'a götüren Hz. MEVLÂNA'yı ve ölümsüz eseri MESNEVİ'yi tanıyabilmek için; «Şerh-i Mesnevi» yi mutlaka okuyunuz.

Takım olarak talep edecekler için, mahdut miktarda 1 inci kitap kalmıştır.

Bayilere talep edecekleri adedlere göre %20 — %40 iskonto yapılır.

Yaldızlı lüks ciltli 20. Ciltsiz 15 liradır.

SELÂM YAYINLARI
Uzun Bedesten Nu: 1 - Konya

GAYE VE HEDEFİNDEN UZAKLAŞAN İNSANIN DÜNYA AKINTILARI İÇERİSİNDE BOCALAYIŞI

Kur'an-ı Kerim Hizmetinde Abdullah İbni Mes'ud

Muammer TAN

İslâmiyet, ölmez ve sönmez hükümlerle dün olduğu gibi bugün de, yarın da insanlığa ışık tutmakta devam edecektir.

Kur'an-ı Kerim bazı saplıkların söylediği gibi yalnız asrına ve kavmine sesini duyuran ve ihtiyaçlarını dile getiren bir «Çöl Kanunu» olmayıp; ebedi ve ezeli bir sâhibin ebedi bir fermanıdır.

Kur'an-ı Kerim aleyhinde kim ki bir sözde bulunur o şübhesiz iftiradır, tezvirdir. Kısaca sahibinin meslek ve meşrebinin bir nişanesidir. İnsanın refahını, cemiyetin saadetini, Milletlerin huzur ve sükûnunu öngören bir hükümler mecmuu olan Kur'an-ı Kerim bu eksiksizliği ile yabancı din mensuplarını bile kendi önünde dize getirmiş, hakikatı itiraf etmelerini mecbur kılmıştır.

Hangi mevzuda müracaat edersen et seni en emin yola ulaştıran, kalbi şüpheleri def, nefsi çılgınlıkları ilzam eden o büyük bürhan, karanlık yolların flörsanı meyus kalplerin deva reçetesidir.

Millet ve devletlerin nizam ve intizamında ilk baş vurulan tedbir ceza ve müeyyideler, kanunlar ve tüzüklerdir ki beşiğini ilâhî nizam ve intizamlar teşkil eder.

Bu cümleden olmak üzere Cenab-ı Hak Kur'an-ı Kerim'in Zilzal sûresinde: «İşte kim zerre ağırlığınca bir hayır yapacaksa onun sevabını, kim de zerre ağırlığında şer yaparsa onun cezasını görecektir.» mealindeki 7. ve 8. ayetlerle bütün haksızlıkları şiddetle men etmiş insanlığın ebnâyı cinsi arasındaki hal-ü harekâtını kayıtlamış, mazlumun hakkını zâlimin cezasını bildirmiştir.

Zalim ve mazlum. Bu iki kelime şu ihtiyar dünyamızda en çok duyduğumuz şeylerdir. Yine böyle bir terim: «etme bulursun» bu tertibe atalarımızın acı tatlı hayat tecrübelerinin lügatımıza kazandırdığı iki kelimedir.

Bu deyimin canlı bir misalini beraberce Asr-ı saadetten takip edelim. Sene M. 615, Nübüvvetin 5. yılı, İki cihan güneşi, Efendimize Rahman sûresi inzal buyrulmuştu ki o sûre de: «Meyvelerin, domuzculuk hurma ağaçlarının, samanlı tanelerin, güzel kokulu nebatların v.s... Rabbınızın sayısız nimetlerini nasıl yalanlayabilirsiniz» buyrulmaktadır.

İki cihan serverimiz sevgili peygamberimiz bu sûre nazil olunca müşriklerin nankörlüğünü apaçık bildiren bu ayetleri Kureyşin arasında kim okuyacak, onlara Allahımızın varlığını ve bu âlemin Rabbısı olduğunu kim duyuracak diye Ashabına teklif buyurdukları zaman Abdullah İbni Mesud hemen ayağa fırladı ki «bu zat çok zayıf bünyeli idi.» Peygamberimiz daha bahadırlardan olmasını arzu ettiği için tekrar ilân etti yine Abdullah ibni Mes'ud ilk kalkanlardan birincisi idi. Peygamberimiz 3. defa yine ilân buyurdu, yine bu mübarek zat ilk kalkanlar arasında birinci idi. Bunun üzerine peygamberimiz de Allahın ve insanların 3 defa şahit olduğu Hz. Abdullah ibni Mes'udu bu işe memur etti.

İbni Mesud hazretleri nâzil olan ayetleri eline aldı, Kureyşin toplu bulundukları bir zamanda yüksek bir yere çıkıp yüksek sesle bu sûreyi okumağa başladı. Mânâsını anlıyan Kureyşin azılıları hemen İbni Mesudun üzerine çullandılar. Ebu Cehl İbni Mesudun kulaklarını kesti, kan revan içinde yazifesini yapmanın mesrurluğu ile İbni Mesud peygamberimizin huzuruna dönüyordu. Hâlini gören Ashab ve Peygamberimiz ağlıyorlardı, Cebrâil Peygamberimize mütebessim bir çehre ile göründü. Durumun çok acı olmasına rağmen meleğin böyle tebessüm ederek gelmesi Peygamberimizi hayrete düşürdü ve sebebini sorduklarında Cebrail sahredilmesini tavsiye buyurarak gözden kayboldu.

Aradan 8 sene geçmişti. Hicretin birinci senesinde Kureyş ile Müslümanlar Bedirde muharebeye tutuşmuşlardı, harbin şiddeti son haddine gelmişti, Medineli Gafra Hatunun oğulları Muaz ve Muavvez Ebu Cehli sırtı kim olduğunu öğrenmişler «Medineli olan bu ikli genç Ebu Cehli tanımıyorlardı» üzerine doğan gibi süzülerek yaralamışlar. Tam bu sırada Abdullah ibni Mesud Ebu Cehle yaklaşmış ve onu İslâm dinine davet etmişti. Ebu Cehlin bütün kiniyle: «Şu anda Muhammedden daha çok nefret ediyorum.» demesi üzerine İbni Mesud bir anda melunun kellesini gövdesinden ayırıvermiştir.

İbni Mesud bu ebedî nasibsizin kellesini Hz. Peygambere götürmek istemiş, fakat harbin yorgunluğu, bünyece zayıf oluşu, üstelik Ebu Cehlin akılsız kafasının iri ve ağır oluşu sebebi ile kelleyi kaldıramamış. Kulaklarını arkasından delerek kuşağını geçirmiş ve sürüyerek huzuru nebeviyeye yönelmiştir. Bütün bu halleri takip eden Cebrail tekrar Hz. Peygambere tebessüm ederek görünmüş: «İşte Ya Resulellah Ebu Cehlin bu âkibetini evvelden görmüştüm de o zaman size onun için tebessüm etmiştim. Şimdi hak yerini buldu. «Kulağa kulak, kafa da caba.» Buyurarak gözden kaybolmuştur.

Peçavraları ile İslâm dinine, Allah ve Peygambere dil uzatanlara büyük bir ders, anlarlarsa tabii...

İmam-Hatip Okulu talebelerine:

İstanbul İmam-Hatip Okulu meslek dersleri hocaları, **HAYREDDİN KARAMAN** ve **BEKİR TOPALOĞLU**'nun titizlikle hazırladıkları ve nefis bir baskıyla çıkan:

ARAPÇA

Sarf – Nahiv

ve

القراءة العربية

adlı kıymetli eserlerini, hararetle tavsiye ederiz.

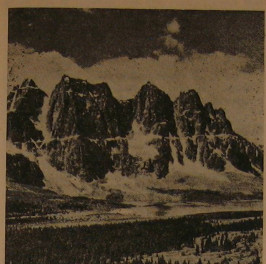

Zafer Dağlarına Sesleniş

Serin yaylaların süslü yolundan,
Arslan yürekliler geçti mi dağlar?
Sıyırıp kılıcı bir an belinden,
Düşmanlar sırtına çekti mi dağlar?

Koçyiğitler Allah deyip seslenir,
Gönülleri Kur'an ile beslenir,
Libasları kanlar ile süslenir,
Bu süsten size de ekti mi dağlar?

Mehmetçik'te vatan aşkı taşınca,
Albayrak elinde dağlar aşınca,
Yorulupta ciğerleri pişince,
Berrak sularından içti mi dağlar?

Yağız atlar tepelerden koşunca,
Mehmetçiğin gönlü taşıp coşunca,
Zâlimin karnını vurup deşince,
Pis kanlar sizlere saçtı mı bizler?

Vatan için canlar feda olunca,
Arslanların simaları solunca,
Şehit Mehmetçik'ler kabre konunca,
Kabrinde sümbüller açtı mı dağlar?

Yerler gökler zafer sesi dinlesin,
KARDEŞ gönlün aşkın ile inlesin,
Dağ taş marşlar ile ötüp çınlasın,
Bayram kafilesi göçtü mü dağlar?

Selâhattin KARDEŞ

Beşinci Mektup:

Karacahmet Mezarlığında

M. Lütfi İKİZ

İnsanlığın yaratıldığı gündenberi, meseleler ve meseleler için yapılmış ve yapılmakda olan mücadeleler vardır.

Taşlar, topraklar için, toprakların üstündekiler ve altındakiler için yapılmış ve yapılacak mücadeleler vardır... Maddi ve manevi mücadeleler insanlar varoldukça devam edecekdir. Şahsiyetler ile mânâ kazanmış mücadeleler olduğu gibi mücadelelerde şahsiyet kazanmış insanlar vardır.

Şubeler ve kabileler halinde yaradılan insanlar ayrı ayrı dilleri konuşmakda, ayrı ayrı şeylere hürmet etmektedir. Aşılmayan maddi hudud; temasdan mahrum insan kalmamışdır. İnsanlar arasında acı, tatlı münasebetler olmuşdur. İnananlar ve inanmıyanlar arasında ceryan eden mücadele devam edecekdir.

İnanılan şeyler uğruna insanlar sebalara gidecek, öldürenler, ve ölenler hakkında tarafların medhiye ve mersiyeleri kalacakdır. Bu mersiyeleri göz yaşları ile okuyan, ahfad ile onları mânasız gözlerle süzen ahfad arasında manevi uçurumlar görülecekdir.

Ahmedi Muhtar evinin yolunu arayanlar, bu uçurumlardan uçarak, bu uçurumlara düşerek, kenarlarında dolaşarak geçmek için 40 yıl münakaşa ettiler. Uçurumdan sonra eve giden yol düz bir asfalttır. Ev uçurumun gerisinden bütün azameti ile görülmektedir. Başka evlerin misafirleri hüsrana uğramışlardır. O eve hududu mevcude-i islâmiyeden gelecekdir. Milyonlarca şükran selâmı eşiğine yüz sürer her nefesde müezzinler necat ve itilâ yollarına onun ismiyle davette bulunur.

Aziz ağabey; her geçen gün biraz daha çöken, manevi hasletlerimizin maddi selâbetin dişleri arasında biraz daha ezildiğini müşahede ediyorum.

Mukavemetteki zaafımız, ve hatalarımız ayaklarımız altına konulsa başımız göğe değerdi. Başka bir yükseliş kaydetmediğimizi arz ederek işgal ettiğim huzurundan çekiliyorum. Arz ihtiramatımın kabulü ile.

Bayram Geliyor

Kalbimin meş'alesi
Gönlümüzün neş'esi
Sevindiren herkesi
Bayram geliyor bayram.

Bir aylık muhassıla
Bedeldir o bir yıla
Nasîb olmaz her kula
Bayram geliyor bayram.

Gönüllerde bir heves
Tir tir titriyor nefes
Ceset mi ruha kafes
Bayram geliyor bayram.

Herkes rahat ve zinde
Peygamberin izinde
İman nuru yüzünde
Bayram geliyor bayram.

Herkeste aynı hedef
Eylemek Şeytanı def
Camide şimdi refref
Bayram geliyor bayram.

Gürler: «ALLAHÜ EKBER»
Çınlar birden felekler
Kabul olsun dilekler
Bayram geliyor bayram.

Mustafa TOPUZ

Müsibete Karşı Şükür

Ahmet AKÇEEL

Hz. Eyyub Aleyhisselâmın kıssası meşhurdur. Hz. Eyyup, yara bere içinde günlerce, aylarca kemiklerinin ta iliklerini sızlatan yaranın ıztırabından inim inim inledigi halde o büyük insan, o elim hastalığın mükâfatını tefekkürle bir an bile Allaha şikâyette bulunmamış ancak şükretmiştir. Zira o, sabır kahramanıydı. O, Allah'a şaki olmamış, raki' olmuş, asi olmamış, mu'ti olmuştur. Çünkü bu hastalık onda zahiri bir illet idi. Manevi bir maraziyet olup kalbe intikal edememişti, edemezdi de, zira o bir peygamberdir. Peygamberler her hatadan masumdurlar.

Hayli bir zaman Eyyub Aleyhisselâm, bu yaraların elim ıstırabı ile yaşadı. Fakat ne de olsa o bir beşerdi. Nihayet yaralarından tevellüd eden sızı, iman ocağına, amel bucağına yayılmıştı. Hattâ lisanına dahi. Allahı anan, onun hikmetlerini tefekkür eden iki mühim aza maddeten tahribe uğramağa başlamışlardı. İşte bu zaman da Hz. Eyyup (a.s.) Allaha zikirde ve hikmetini tefekkürde ve ibadette bir noksanlık vakı olur endişesiyle kendi rahatı için değil yalnız üzerinde sabit olan vecibeleri ifa için Allah'a şöyle niyazda bulunmuştur. «Ya Rab! Zarar bana dokundu. Lisanım zikrime, kalben ubudiyetime hâel veriyor.» Allahü Teâlâ da Rahıym sıfatının icabı Hz. Eyyubun inlemesine sızı olmayıp münacatını kabul etmiştir.

« اذَادى ربه أنى مسنى الضروات اوم الراحمين »

Hz. Eyyub Aleyhisselâmın yaralı bereli hastalığının mukabili, bizim ruhi, kalbi, fikri, içtimai binbir türlü hastalıklarımız vardır. Eğer Kur'an rontgeniyle bir içimize, ruh âlemimize baksak, o zaman kendi halimizin perişanlığını apaçık görür, ve insanlığımızdan, müslümanlığımızdan utanırız. Fakat Hakîm-i Mutlak olan Allah'ın eczanesine koşar ve hemen tedavi olur, ve şu nurlu âleme gözümüzü açardık... Çünkü bir sözde de ifade edildiği gibi «İşlediğimiz her bir günah kafamızı girer, kafamıza giren her bir şüphe, kalb ve ruhumuza yaralar açar.»

Zahiri bir yara halinde olan Hz. Eyyubun bu hastalığı ancak onun pek kısadan dünya hayatını tehdit etmiştir. Bir aziz insanların derin yaraları manevi varlığımızı yok etme şeklinde tehdit ediyor. Ebedi hayatımızı sarsıyor. Halimiz çok fecî! Fakat ne çare ki buna mukabil Rabbımıza tek kelime niyazımız yok. Halbuki biz, Hz. Eyyup Aleyhisselâmdan, namütenahi sayıda münacata muhtacız. İşlediğimiz her bir günahtan husule gelen yaralar ve bu derin yaralardan tevellud eden vesveseler, şüpheler birer kurt kesilip kalbimize ilişiyor, imanı zedeliyor, kalbin tercümanı olan dile musallat oluyor, ve onu zikrullahtan alıkoyuyor. Bu felâketin en önemli neticesi de, kararan, yaralanan kalbden imanın çekilmesi oluyor. Zira her bir günahın içinde küfre açılan kapı, dalâlete giden bir yol vardır. Eğer işlediğimiz her bir günah istiğfar ile, tövbe ile imha edilmez, yok edilmezse belki o kurtlar bir gün ejderha olup kalbimizi kemirecek ve belki de manevi varlığımızı yok edecektir.

Cenabı Hak, insana giydirdiği vücud libasını, san'atına mazhar ediyor. İnsanın iç ve dışını bir model yapmış o vücud elbisesini o model üstünde keser, biçer tebdil eder, istediği her muameleyi yapar. Aynen bir terzinin yaptığı gibi san'atının en ince özelliğini göstermeğe, teşhire çalışır. İşte Hz. Eyyup bu inceliği sezdiği için vücudundaki yaralardan dolayı şaki olmamış bilâkis müteşekkir olmuştur: Fakat bu yaralar, zararlar kalbe ve lisana dokununca Allaha acîl bir niyazda bulunmuştur. Buna mukabil bizim kalbimiz çürüse gitse, dilimiz dibinden kopsa, gitse gine bir dünya hırs denizinde kulaç atmayı düşünürüz. Şimdi olduğu gibi.

Biz ibadeti iki kısma ayırıyoruz: a) Müsbet, b) Menfi.

a) Müsbet ibadet: İslâmın emirleri mucibince yapılan ibadetlerdir. Namaz, oruç, Hac v.s. gibi.

b) Menfi ibadet: Bu ise hastalıklar, ve musibetlerle, müsibetzede za'afını hissedip Rabbi Rahimine halısane, O'na yalvararak ibadet yapar. Bu ibadete hiç bir riya karışmaz. Eğer sabredererek bu musibetlerin hikmetlerini düşünse, mükâfatını idrak etse, musibet zamanındaki her bir saniyesi, her bir dakikası, diğer zamanlardaki bir günlük ibadetine bedeldir.

Eğer bir insan, şöyle bir hayatının safhalarını bir düşünse, o zaman kalbine ve lisanına, gu iki şey gelir; «ah» veya «oh» yani bu hayat hikâyesini tefekkür şeridinden bir seyr etse o zaman ya teessüf eder veyahut *Elhamdülillah* der. Teessüfe gark eden eski zevklerin elemidir. Zira düşünmekle bu sora köşelerde kalan elemler değiliyor ve insana «ah» dediriyor. Eski hayatında geçirdiği, muvakkat elemlerin zevalinden ne'yet eden manevi ve daimi lezzet Elhamdülillah dedirtiyor.

DECCAL FİTNESİ

(Başlarafı 14. sayfada)

Hadis kitablarında deccalın zuhuru kıyametin büyük alâmetlerinde, diğer yazdıklarımız ise küçük belirtileri olarak gösterilmekte ve (ümmetimin ahlâkının fesada yüz tuttuğu zamanlarda sünnetime yapışarak, dinî esâlet, ahlâk ve fazilet sahibi olanlar şehidler mertebesinde olacaklardır) buyurmaktadır. Ne mutlu müslümanlık şerefini muhafaza edib şehvet ve menfeat düşkünü olmıyanlara...

ISTIRAP

(Başlarafı 17. sayfada)

Halbuki mazlum kendisine yapılan teklifin güçlüğünden zalime acıyarak bakar.

Istırap — Lı, az kişinin hayatı, bazen milyonların yaşayış teminatı olur.

Istırap — In en güzeli, zalimin zulmüne ve haksızlığa karşı mukavemet gösterilirken duyulanıdır. En fenâsı ise, Ahkemül hakimin olan Ulu Rabbimizin rahmetinden, Şefi-ül Müznibin Hazreti Fahri Âlem Efendimizin şefâatından mahrumiyyet dolayısıyla duyulanıdır.

FIKIH USÛLÜ

Yazan :
İst. İmam-Hatip Okulu Meslek Dersleri Öğretmeni
HAYREDDİN KARAMAN

Eser 206 sahife olup, fiatı: 7,5 Liradır.
İsteme Adresi: Mustafa Pektut
P.K. 923 — İstanbul.

Ayrıca mecmuamızdan da temin edilir.

Büyükler Büyüğü
RASÛL-İ EKREM'in
Örnek Ahlâkı ve Kahramanlığı
Yazan :
Abdurrahman AZZÂM
Arapçadan Çeviren:
Hayreddin KARAMAN
İsteme Adresi :
Abdulkadir Hacımailoğlu
P.K. : 87 — Fatih-İstanbul.

Yılbaşı Eğlencesi

Yılbaşı dediler annenle baban,
Saf, saf bakıyordun ağızlarına.
Kim bilir ne kadar çam devrilmişti,
Ne hayâ kalmıştı ne ar ÇOCUĞUM.

Sen bu hengâmeden uzak, bî haber,
Kendinle başbaşa kalmak istedin.
Lâkin yarasır mı? böyle bir evde
Olsun sencileyin dindar ÇOCUĞUM.

Baban ilerici, annen de öyle
İrtîcâ bu evde barınır mıydı?
Kabul ederler mi? bu halde seni
İftiharlarına medâr ÇOCUĞUM..

Sen ayrı dünyanın, ayrı inancın,
İnkâr kabûl etmez tezâhürüydün;
Onlarsa bambaşka bir âlemdeler.
Anlaşamazsınız zinhâr ÇOCUĞUM.

Ne beklemişlerdi ne bulmuşlardı?
Hayalhâneleri inkisâr etti.
İ'tikatlarınca, imanlarınca,
Olmaz senden büyük ağ'ar ÇOCUĞUM.

Toplandı eş, ahbap büyük bir zevkle,
Yediler, içtiler, gam çekmediler.
Erkekli-kadınlı kucak-kucağa,
Olmuştu eviniz bir bar ÇOCUĞUM.

Böyle gecelerde, böyle günlerde,
Âşıklar buluşur, dost tutulurdu.
Kavalyeyle dama teklif mi ister?
Arada var iken simsar ÇOCUĞUM.

«Batı uygarlığı» deyip teptiler,
Her bir hareketi mubâh addedip..
Yetmişlik-seksenlik nice ihtiyar,
Yaşadılar kışta Bahar ÇOCUĞUM..

Unuttular seni bu hengâmede,
Unutmadıkları ne kalmıştı ki?
Mesguldüler zirâ hem de çok meşgul..
Herkesin bağrında bir yâr ÇOCUĞUM.

Annen el, kolunda, babansa sarhoş..
Medeniyyet deyip etketlediler.
İslâmiyyet dersen «mürteci» derler.
Ne yapabilirsin nâçâr ÇOCUĞUM.

Arşa urucetti âh-u enînim
Ben de sencileyin nâçâr, bî kesim.
Kendi dünyamızda yapayalnızız.
Bize kalan artık AH, ZÂR ÇOCUĞUM.

Yâsin HATİBOĞLU

Haberler

Y. İSLÂM ENSTİTÜSÜ MEZUNLARINA VAZİFE VERİLMİYOR

İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsü ikinci mezunlarından gündüzlü okuyanlar Bakanlığın menfi tutumu yüzünden hâlen vazîfe alamamışlardır. İmam-Hatip Okullarının geliştirileceği hakkında durmadan beyanat veren Sayın Öktem, bu müesseselerin gelişmesinde en büyük görevi ifa edecek olan İslâm Enstitüsü mezunlarını İmam-Hatip okullarına sokmamak için ustaca tertipler hazırlamakta ve hasıl hesaplar peşinde koşmaktadır. İmam-Hatip Okullarında ilk okul hocaları, ilim ve ideoloji yönünden bu okulların ruhuyla bağdaşmayan kimseler deru okuturken, İslâm Enstitüsü mezunlarının (kadromuz yok) gerekcesi ile bekletilmesi, mütülük, vazilik gibi geyreden uzaklaştırıcı mahiyette tekliflere yapılması samimiyet perdesine bürünenlerin riyâkar suratlarının çığın çıkması için kâfi sebep değil mi?

Bakanlığın bu tutumunu protesto eden İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsü Mezunları Cemiyeti metnini aşağıda buluacağınız bildiri ile durumu umûmî efkâra açıklamıştır.

Din eğitiminin uzun müddet inkılâba uğradığı Türkiyemizde mümkünse din adamına hava ve su kadar ihtiyaç olduğu şüphesizdir. Halbuki, 1963-1964 öğretim yılında İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsü'nün ikinci meyveleri olan mezunları Milli Eğitim Bakanlığının tezahüründe üvey evlât muamelesi görmüşler ve çeşitli baştan savma metodlarına maruz kalmışlardır. Şöyle ki :

1 — Bakanlık ilgilileri önce: «Şimdilik ihtiyaç yok, gerekirse dilekçelerinize olumlu cevaplar verilecektir...» tarzında ifadelerde bulunmuşlardır.

2 — İhtiyacın sonsuz denecek kadar çok olduğu örnekleriyle ileri sürülünce: «Doğru söylüyorsunuz, ama kadromuz yok, Allah millete versin, millet de bize versin, biz de size verelim...» gibi sözlerle baştan savmanın en tipik örnekleri verilmiştir.

3 — Gerçekte, Milli Eğitim Bakanlığının çeşitli Eğitim Bölümleri için ayrılmış kadrolar yoktur. Bakanlığın bütün kadroları belirli bir dairede toplanmıştır. Her eğitim bölümü buradan ihtiyacı kadar kadro alır. Din Eğitimi Genel Müdürlüğünün, mezun arkadaşlarımıza —ihtiyacı sonsuz olduğu bir sahada hizmet etmek üzere vazife istemiş olmalarına rağmen — «kadro yok...» tarzında cevap vermesi tüm olarak Bakanlığın 5-10 kadroya mâlik olmaması demektir. Bunun imkânsızlığı ileri sürülünce Bakanlık bir kısım mezunları taksit taksit tâyin etmiştir.

Her vesile ile «Din eğitimine önem verildiği»ni beyan eden Bakanlık ilgililerinin bu tutumu ifadelerindeki samimiyetsizliğin açık delilidir. Hâlbuki sadece bir kaç Yüksek İslâm Enstitüsü mezununun tâyin edilmemesinden ibaret değildir. Bakanlığın bu menfi tutumu, İlâhiyat Fakültesi, 2 Yüksek İslâm Enstitüsü ve 26 İmam-Hatip Okulu öğrenci ve velilerini, hattâ din eğitimi ile ilgilenen bütün muhterem Türk halkını üzmüş, hattâ endişelere sevketmiştir.

Bu durum karşısında din eğitiminde ehliyetli ve ihtisas sahibi elemanların hizmete hazır olmalarına rağmen, hâlen orta öğretimde bulunan din derslerinin mühim bir kısmı boş geçmekte, büyük bir kısmı, ihtisası olmıyan öğretmenler tarafından ücret karşılığı okutulmaktadır.

Aşağıda ihtisas sahibi elemanları bekleyen, ya tamamen boş, ya da ehliyetsiz öğretmenler tarafından okutulan derslere örnek olmak üzere bir kaç misâl verilmiştir.

Millî Eğitimimizin ayrılmaz bir parçası olan din eğitiminin yegâne müesseselerine karşı izhar edilen bu menfi tutumun giderilmesi için, muhterem Senatör, Milletvekillerimizden ve Sayın Milli Eğitim Bakanımızdan gereken ilgiyi göstermelerini beklemekteyiz. Saygılarımızla...

FEDERASYON TOPLANTISI YAPILDI

Türkiye İmam-Hatip Okulları Mezunları Dernekleri Federasyonunun Genel Kurul toplantısı geçen ay içerisinde Ankara Türk Ocağı salonunda yapılmıştır. Kalabalık bir dereğe katılımın olduğu bu toplantıda bir davet kitlesinin takip ettiği genel kurul toplantısı geç saatlere kadar olgun bir hava içerisinde devam etmiş, söz alan delegeler Federasyonun dert ve dileklerini dile getirmişlerdir.

Bazı senatör ve milletvekilinin de konuştuğu, Bakanlık ileri gelenlerinin takip ettiği kongrede, delegeler bakanlığa ve Diyanet'e şiddetle çatmışlardır. İmam-Hatip Okulu mezunlarına halen üvey evlât muamelesi yapıldığına dair taze misaller vermişlerdir. Basının hiç ilgi göstermediği bu toplantıda ümitsizlikten ana meseleleri üzerinde durulmuş, din eğitiminin daha düzenli yürütüldüğü takdirde menlekete kazandıracağı faydalar belirtilmiştir. Ayrıca Yüksek İslâm Enstitüsü mezunlarına İmam-Hatip Okullarında öğretmenlik verilmediğinden dert yanılmış, ilgililerin bu mevzuda aşıklama yapmaları istenmiştir. Bunun üzerine söz alan Din İşleri Umum Müdürü İslâm Enstitüsü mezunlarının tayinlerinin bir iki gün içinde yapılacağını açıklamıştır. Fakat, tayinler halen yapılmamıştır.

Konuşmalar bittikten sonra seçimlere geçilmiş, aşağıda isimleri bulunan delegeler idare heyetine girmişlerdir:

Başkan: M. Ali ALDUR
2. Başkan: Niyazi BALOĞLU
Sekreter: Mehmet KARAMAN
Muhasip: Kemal GÜRAN
Veznedar: Mehmet KERVANCI
Üye: Ömer BÜTÜL
Üye: Hamdi GÜLAL
Üye: Abdullah ÖZBEY
Üye ve İstanbul İzra komitesi başkanı: Ahmet SEMİZ
Yeni idare heyetine başarılar dileriz...

MEHMET ÂKİF ANILDI

İslâm ve iman şairi Mehmet Âkif, aralık ayı içerisinde ölüm yıldönümü münasebetiyle yurdun her tarafında tertip edilen törenlerle anılmıştır. Şehrimizde de Aydın Fikirler Kulübü, Yüksek İslâm Enstitüsü Talebe Cemiyeti anma geceleri tertiplenmişlerdir.

Aydın Fikirler Kulübünde yapılan törende Yüksek İslâm Enstitüsü öğretim üyelerinden Celâl Emirem ile Arif Erik konuşmuşlar ve Âkifle ilgili şiirler okunmuştur. Ayrıca Yüksek İslâm Enstitüsü öğrencilerinden Nejdet Fırat da İstiklâl Marşı mevzulu bir konuşma yapmıştır.

Yüksek İslâm Enstitüsü Talebe Cemiyetinin tertipliğiği anma gecesinde Âkif çeşitli yönleriyle incelenmiş, şiirleriyle anılmış ve dinlenmiştir. Geç vakitlere kadar devam eden toplantıya askerî ve mülkî erkân da katılmışlardır. Gecenin açış konuşmasını cemiyet genel sekreteri Orhan Balcı yapmıştır. Osman Bozkurt Âkif'in hayatını anlatmış, Rıza Özsu İstiklâl Marşına yapılan hücumları cevaplandırmış, Hasan Özönder Âkif'in milliyetçiliğini belirtmiş, Mehmet Özcan Âkif'in dilîyle feryat etmiş, Kemal Yaman gadre uğrıyan Âkif'i dile getirmiş, Necmeddin Erişen de Âkifin ideâlinden bahsetmiştir. Talebe cemiyeti davetlilere başarılı bir gece daha yaşatmıştır.

BALIKESİR İMAM-HATİP OKULU DA AKİF'İ ANDI

Geçen sene «Hz. Ömer» piyesini talebe seviyesinin üstünde bir başarı ile Balıkesir halkının nazarlarına sunarak büyük ilgi ve takdir toplayan, ayrıca tarihine mal olmuş değerlerini her sene aynı ölçüde vefakârlık ve kadirşinaslıkla anan Balıkesir İmam-Hatip Okulu bu sene de hazırlamış olduğu, Dinî ve Millî Şairimiz Mehmet Âkif'in anma törenine davetlilerine fikir, ruh ve heyecan dolu bir hava teneffüs ettirmiştir.

Kültür ve Edebiyat Kolu ile Temsil Kolunun beraberce hazırladıkları, dolgun muhteva lı program, Okul müdürü Fahri Ersin'in davetlilere: «Hoş geldiniz» demesinden sonra Meslek dersleri öğretmenlerinden Ahmet Gürtaş'ın çok veciz ve büyük Âkif'i gerçek anlamıyla ortaya koyan konuşmasıyla başlamış, bunun ardından şairin «Şuhrasına ordu» muza ithaf ettiği «İstiklâl Marşı» ruh ve manasına uygun temsili bir tablo halinde öğrenciler tarafından merak dolu heyecanlı nazarlara sunulmuştur.

Daha sonra yine öğrenciler tarafından Safahat'tan şiirler okunmuş; Âkif'in hayatını, edebî şahsiyetini ve İslâm'ı cephesini dile getiren konuşmalar yapılmıştır.

Programın sonunda büyük iman şairinin «Çanakkale Şehitlerine» yazmış olduğu manzumeden alınan ilhamla hazırlanmış olan İstiklâl sancağımızı ve Türk'ün kahramanlığını sembolize eden tablo yanık ney, ve salâ sesleri arasında damlayan gözyaşlarıyla sürekli bir şekilde alkışlanmıştır.

Başta Vali olmak üzere seçkin bir kitle tarafından takip edilen program her yönüyle benimsenmiş ve takdir edilmiştir.

Balıkesir'in bu ilim, kültür ve maneviyat fideliğini yürekten tebrik eder, kendilerine gelecek yıllarda da sonsuz başarılar dileriz.

MUTLU BİR ÖLÜM

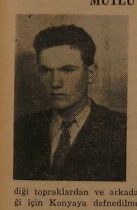

Konya İmam - Hatip Okulu 5. sınıf öğrencilerinden Ali Öztürk ani rahatsızlığı sebebiyle kaldırıldığı Millet hastahanesinde vefat etmiştir. Bütün ellerin Allaha yöneldiği, bütün kalblerin onuca niyetlendiği sahur vakti hastahaneye kaldırılan genç ilim yolcusu, 24 saat sonra yine sahurun manevî havası içerisinde ruhunu teslim etmiştir.

Merhum Ali Öztürkün babası oğlunun gönül verdiği topraklardan ve arkadaşlarından ayrılmasını istemediği için Konyaya defnedilmesine müsaade etmiştir. Cenaze namazı Kapı Camiinde cumadan sonra kılınmış, okul arkadaşlarının ellerî üzerinde ve gözyaşları arasında debdî istirahatgâhına tevdi edilmiştir.

Sınıf arkadaşlarından Enver Töre kabri başında hiç hesire tercüman olarak aşağıdaki konuşmayı yapmıştır:

«Cenabu Allahın emrile arkadaşımız bizi, dolayısiyle bütün müslüman kardeşlerimizi üzüntüye gark ederek ebedî istirahatgâhına göç etmiştir. Şimdi onun aramızdan ayrılmasiyle okul camiasında kalplerde ince bir sızı yüzünü getirmiştir. Çünkü onun değişmez yüksek bir gayesi vardı. O, İslâm dinine kendisini adamış, önüne çıkan engelleri aşarak bu yolda çaba göstermişti. İslâm dinini daha mükemmel tanımak ve bu dine daha fazla hizmet etmek için maneviyat cephesinden milletine faydalı bir eleman olarak yetişmek arzusu ile kendisini ortaokul tahsilinden sonra İmam Hatip Okuluna nakil etmişti. Onun çok muazzam bir gayesi vardı. Dünyadaki tek emeli bu gayeyi tahakkuk ettirmekti. Hattâ bu gayesini geçirdiği bir dereje apaçık ilân etmişti. Merhum şöyle diyordu: «Hocam! Ben bu okula yarım değil, tam bir müslüman olmak için geldim. Ortaokulda dinime gereklî şekilde hizmet edemiyeceğimi anladığım için Allah'ın bana bahşettiği bu yetenek ve arzu ile hiç kimsenin tesiri altında kalmadan bu okula geçtim ve bugün çok memnunum.»

Kardeşim: Sen kabrinde rahat uyu, ruhun şad olsun. Senin ölümün çok, pek çok kalbara nasip olmıyan bir ölümdür. Evet sen şehitsin, sıla bir dereceye menasıp addın. Çünkü Allah yolunda çalışanlar Allah'ın sevgilileridir. Sen ölü değilsin, bütün müslümanların kalbinde yaşamaktasın. Sevgili kullar için ebedî saadet nuru bir yol vardır. Allah için millet ve memleket uğruna canını feda edenlere şehit denir, onlara ölü demeyiz. İşte ayeti kerimede «Allah yolunda ölenlere ölü demeyiniz, bunları ölü zannetmeyiniz. Bunlar Bari Teâlânın nimetine gark olmuş dirilerdir.» Buyurulmaktadır. Sen öyle sevgili bir kulmuşsun ki, Hazreti Muhammed (S.A.V.) Efendimiz: «Kim kazanmak ve dini muhafaza etmek için ufak bir sefere, Cennet vacip olup, o kimsenin Hz. Muhammed (S.A.V.)e komşu olması hadisi şerifine nail olmuşsundur.

İlim yolunda ölen, ilim yaparken ölenler talebe olarak gitmiş olur, hepsine hükmen şehitlik.

Aziz kardeşimiz: sen kabrinde rahat uyu. Allah'ın rahmet ve mağfireti üzerine olsun. Konuşmamı bitirirken merhumun anne ve babasına, hocalarımız ve talebe arkadaşlarım namına başsağlığı dilet, acılarını paylaşırız.»

Ayrıca arkadaşımız T. Sıtkı Balcı da Ali Öztürk için aşağıdaki şiiri kaleme almıştır :

Ey henüz baharına,
Ermeden gülen Ali!
Özledigi yarını,
Görmeden gülen Ali!..

Ne emelle gelmiştin,
Fakat bak, n'oldun Ali?..
Hazan esti dalına,
Açarken soldun Ali!..

Gayene ermedigine,
Üzülme Ali!
Muzafferiz mutlaka,
Bu zafer yakın Ali!..

Sen ki asla ölmedin,
Kalplere girdin Ali!
Daha taze, genç yaşta
Rütbene erdin Ali!..

Ki şu fâni köprüden,
Geçip yüzü ak Ali;
Değil midir tek gaye,
Sonsuza varmak Ali?..

İşte sen öyle ettin,
Ne mutlu sana Ali!..
Gülşen olsun sana hep,
O toprak ana Ali!..

Şu üç günlük hayat ne?
Evet nedir, «Hiç» Ali!...
Ol rahmet deryasından,
Kana kana iç Ali!...

Solcu Basında Ramazan

(Başlarafı 5. sayfada)

ilâvesi. Bu göz kamaştırıcı ilâvenin cezbesine kapılarak bu mecmuayı satın almakta yarış eden müşterilerimiz... Aynı mecmuada dinle, milliyetle ilgili bir tek satır bulamazsınız. Şehvet pazarlarının sözcülüğünü yapan bu türlü mecmua ve gazeteleri, sanrıişlerinin uzak hareketlerinden dolayı desteklemek, kurduklarını tuzağa düşmek ne kadar acı!..

Basının millet hayatındaki chemmiyeti, hâdiseler üzerinde icra ettiği tesir sebebi ile, basın hürriyetinin kötüye kullanılmasında, iktisadî ve içtimaî meselelerin çözüm şeklinde ve bir neticeye bağlanmasında basının tesiri küçümsenemez. Birkaç sevimli geçmiş bile, bizim için bu konuda acı misâllerle doludur. Üstelik Türk basınının bir maça, basit bir soygun hareketine, bir İngiliz jahişesinin Türkiyeye gelişine... verdiği chemmiyet kadar dinî konulara chemmiyet vermediğini gazete patronlarının da dahil bilmiyen kalmamıştır. Yalnız chemmiyet vermemekle kalsa, aynı zamanda maneviyat üzerinde yıkıcı ve andırıcı bir tesiri de vardır. Bu konuda o kadar çok yazıldı, çizildi ki daha fazla teferruata girmek istemiyorum. Yazıldı çizildi de ne oldu? Hiç bir şey. Bütün mehareti Ramazanda sarıklı din adamlarının kocaman kocaman resimlerini basmak olan bir gazete yine yüzbinlerin üzerinde okuyucu bulabiliyor.

Bir fikir organını bir bütün olarak değerlendirmek mecburiyetindeyiz. İcabında çok güzel hazırlanan bir Ramazan köşesi gazetenin, — varsa — hatalarını mazur görmekte bir vesile olmamalıdır. Din adamlarının sarıklı resimlerini mayolu kadın resimleri kuşatıyorsa; Besmele-i Şerif levhalarını sıraflarından şehvet ve alkol dökülen kadın resimleri donatıyorsa, bir tarafta Orucun kudsiyetinden bahsedilirken obür tarafta müslümanlar karikatür mevzuu yapılarak alay ediliyorsa, bir tarafta birleşmenin lüzumundan bahsedilip obür tarafta bir kızıl tepeklistiş protestosu yapılan gençlere fâşist deniyorsa o gazeteyi okumamak suretiyle boykot etmek lâzımdır. Nitekim pencere ve kapıları güzel diye dairenizi açık olan bir evi kiralıyamıyacağınız gibi. Herhangi bir gazete veya mecmuayı tetkik ederken vereceğimiz hüküm; gazetenin adından spor sayfasına varıncaya kadar her türlü teferruatı içerisine almalıdır.

Ramazan köşeleri ihdas etmek, dini ülviler vermek suretiyle içimize azmak istiyen; gençliği çeşitli vasıtalarla hissi yönden tahrik ve teşvik ederek ahlâksızlığa, fuhşa, sonu gelmiyen maceralara, sosyalizm perdesi altında Komünizme sürükliyen solcu basına, fikren boykot etmek ve almamak suretiyle, kati darbeyi indirmenin zamanı gelmiştir...

Kadir Gecesi ve Esrarı

(Başlarafı 4. sayfada)

vaktiyla: «Veryüzünde fitne-fesat çıkacak ve kan dökecek birini mi yaratacaksın» diye hilkat-i Âdeme itirazz etmişlerdi. Kulların böyle muayyen olmayan geceleri bile uyanık geçirmeleri, Cenab-ı Hakkın meleklere karşı: «Sizin bilmediğiniz şeyleri Ben daha iyi bilirim» sırrının bir tecellisidir.

• وماأدراك مالـيلة القدر = *Ne bildirdi sana, Kadir gecesi nedir?*» Ey Resûlüm, Senin ilmi dirayetin, manevi feyz ve hikmetin coşup taştığı Kadir gecesinin kıymetine, o gecede olan uluvv ü kadrin müntehasına ulaşamaz. O'nun ne olduğunu yine sana ve ümmetine Biz beyan edeceğiz, Biz. Bundan sonraki üç ayette O'nun ne olduğunu Rebbimiz beyan ediyor:

• ليلة القدر خير من ألف شهر = *Kadir gecesi (yapılan ibadet, kendisinde leyle-i kadir bulunmıyan) bin ayda (ibadet ü taat) dan daha hayırlıdır.*

Demek ki dalâletli bir sülâlenin bütün ve karanlığı yudum yudum işen geceler ve bilhassa Kadir gecesi evlerde olan fuyuzat, varılacak menzil, duyulacak ruhî haz ve alınacak nasîb, onsuz geçen bin ayın kazanendan daha bereketli ve sevabı daha çoktur. «Bin ay» tâbiri mutlak kesret mânasına, yani hiç bir kıstasa vurulamıyacak kadar bol ecri demektir. Çünkü Peygamberimiz, gece sabaha kadar ibadet eden, gündüz akşama kadar da kılıç kuşanıp din düşmanları ile savaşan ve bu işe bin ay devam eden bir İsrailoğlundan bahsetmiştir de bunun üzerine Ashab, bin bu kısa ömürle onların yetişkinlik derecelere ulaşamıyacak mıyız diye mütteessir olmuşlardı. Bu süre nazil oldu.

Bir de Peygamber efendimiz ümmetinin umrünü gördü ve diğer ümmetlerin umründen kısa buldu ve acaba ümmetim, geçmiş ümmetlerin amellerine yetişemiyecekler mi diye endişe etti. Bunun üzerine Allah bu ayetleri gönderdi. Eh...

• نزل الملئكة والروح فيها باذن ربهم من كل أمر = *Melekler ve Ruh (Cibril) o gece de Rablarının izniyle her bir emr için iner de iner.*

Demek ki gök ehli bu gece dünyaya ağaçlar. Onların fevc fevc veryüzüne inişi, kendi kendilerine değil, Allahın emriyledir. Ve bu iniş boşuna değil, binlerce meyvenet ve bereketledir. Âlem-i Şuhudda icra olunacak İlahi ahkâmın icrası için inerler demektir.

• سلام هي حتى مطلع الفجر = *O gece tâ tan yeri ağarıncaya kadar bir selâmdır.*» Gecenin başlangıcından ta fecrin doğuşuna kadar, aralarında Ruh da olduğu halde Melekler veryüzüne iner ve geceyi ihya etmek için niyazda bulunanların selâmlarlar. Onlara esenlik dilerler, O gece Cenab-ı Hakk, kullarını her türlü afet ve şerden selâmete erdirir. Ne yeryüzüne inen melekler insanlara kurtuluş müjdesi olan selâmdır bu bile şey yaparlar. Ne de şeytan ve ifritler bir şarar verebilirler. Sabaha kadar selâmet hali devam eder. Seheri böyle olan gecenin sabahı da elbette böyle ilâhî lûtuflarla dopdolu olur. Zaten her sabahın zuhurunda, her aydınlığın fışkırmasında bir müjde bir beşaret vardır. Çok kere gamlı gecelerin sabahı bir gayeye varış, bir elemden kurtuluş demektir. Fakat bizim tes'id ettiğimiz gecenin başı da selâmet, sonu da.

Ya Rabb, bin aydan hayırlı kıldığın bu gece hürmetine; izninle inen ve yeryüzünü tazyik eden ülvî ruhlar hürmetine her gecemizin fecrini selâm ve selâmet müjdesine aç!.. Âmin. Ya Rabb-el-âlemin!..

Mehmet Âkif

(Başlarafı 16. sayfada)

Mehmet Âkif'in rahatsız bulunduğu son günlerde içlerinde Tarık Us'un da bulunduğu bir grup üstadı ziyarete gelmişlerdi. Mehmet Âkif bitkin bir halde yatağına uzanmıştı. Konuşma esnasında söz İstiklâl marşına intikal ettirilmişti. Gelen ziyaretçilerden biri:

— Acaba yeniden yazılsa daha iyi olmaz mı? demişti. Bu söz üzerine yattığında bitab bir halde yatmakta olan Âkif, birdenbire başını kaldırmış ve:

— «Allah bir daha bu milletle İstiklâl marşı yazdırmasın.

Evet.

Allah bir daha bu memleketin, bu milletin istiklâlini tehlikeye düşürmesin ve bir daha onu istiklâl marşı yazmaya mecbur etmesin (1) sözüyle ziyaretçileri susturmuştu.

Evet; büyük insan Mehmet Akif Ersoy, mezarına milleti için yazmış olduğu İstiklâl Marşıyla konulmuştur. Kendi eseriyle gömülen ilk bahtiyar ölülerden biri de şüphesiz Mehmet Akif Ersoy olmuştur.

Cenabı Hak ruhunu şad-etsin.

(1) *«İstiklâl Marşı Hakkında» — Ömer Rıza Doğrul.*

OKUYUCULARLA BAŞBAŞA

★ *S. İsmet Soyer - İZMİR* — Değerli mektubunuza ilişik yazıları aldık. Bundan bir önceki sayımızda kaleme aldığımız mevzu ile ilgili yazı çıktığı için, tekrarına lüzum görmedik. Neşrini istediğiniz ikinci yazıyı da daha önce bazı mecmualarda neşredilmiştir. Bizim tekrar yayınlamamız bir fayda temin etmiyecektir. Alâkanıza teşekkür eder, yeni yazılarınızı bekleriz. Selâmlar...

★ *S. Mustafa Altay - İSTANBUL* — Mektubunuzu ve göndermek lûtfunda bulunduğunuz abone bedelini aldık. Ayrıca bildirdiğiniz adresi de abone kaydettik ve mecmuamızı postaya verdik. Neşriyatımıza karşı olan sıcak alâkanız bizleri mütehassis etti. Sizin gibi düşünen ve düşündüğünü tatbik eden insanların çoğalması, OKU'nun sayfalarında dile gelen dâvâmızın korkusuzca müdafaasına vesile olacaktır. Sağ olun. Selâmlar...

★ *S. Murat Nizam - SÖKE* — Bu sütunda okuyucularımızın isteklerine sırası ile cevap verilmektedir. Okuyucularımızla konuşmamızı sağlıyan bu sayfanın sizin gibi düşünenlere hizmet etmesi en büyük arzumuzdur.

Mektubunuzdaki samimi ifade, mecmuamızdaki memnun kalmanız bizi bahtiyar etti. Her abonemizin sizin gibi düşündüğü kanaatindeyiz. Bilhassa mektubunuzdaki adılgımız şu satırlarda ifadesini bulan bağlılık samimiyetinizin en büyük delilidir: «Kapanan bedelimi bakul edersemiz memnun olurum. Çünkü ben bu mecmuadan ayrılamam». Aylık Anamuz ancak şöyle olur: Ya ben ölürüm, ya siz mecmuayı kapatırsınız. Allah sizi ve bizi korusun. Âmin... Selâmlar...

★ *S. Lütfi Demir - ÇUMRA* — Mektubunuzu ve «Kanaat Yara ve Tedavi Merhemi» başlıklı çalışmanızı aldık. Bu konuda denemelerinize devam ettiğiniz takdirde, üslup ve fikir yönünden daha güzel yazılar hazırlıyabileceğiniz ümidindeyiz. Sizin de makalenizde belirttiğiniz gibi müslümanlar gaflet uykusundan uyanmalıdırlar. Bu uyanış her sahada ilmî, fikrî, ahlâkî, içtimaî konularda İslâmın ruhuna uygun çalışmalar yapılmalıdır. Yeni denemelerinizi bekler, başarı dileklerimizle selâmlarımızı sunarız...

★ *S. Cemal Özen - ELBİSTAN* — Mektubunuzda, Mevlâna ihtifadi münasebetiyle Konyaya geldiğinizi, fırsat bulup mecmuamıza uğrayamadığınızı yazıyorsunuz. Üzülmeyiniz biz de çok zamanın kalırdık. Her ne kadar bizbirimize şekilden daha ziyade ruhen ve zihnen bağlı isek de, tanışmakta, sohbet etmekte büyük faydalar vardır. Mamafih uzaktan da bize yardım edilebileceğinin imkânlarını araştırdığınız için bahtiyarsınız. Başarı dileklerimize teşekkür eder, alâkanızın devamını temenni ederiz. Selâmlar.

★ *S. Mehmet Şeker - İZMİR* — İzmirde yapılan Hz. Mevlânayı anma günü ile ilgili haberinizi mecmuamıza aldık. Bundan böyle de okulunuzda ve muhitinizde mecmuamıza girebilecek nitelikte haberleri bize gönderiniz memnun kalırız. Bilhassa okulunuzda ilgili haberleri, arkadaşlarınızın çeşitli sahalarda göstekleri başarıları bize ulaştıran haberleri seve seve mecmuamıza alırız. Selâm ve bağlılıklar...

★ *S. Ahmet Korkut - GERENKÖY* — Mektubunuzda almadığınızı belirttiğiniz Haziran ve Temmuz aylarının mecmualarını, o aylarda mecmuamız çıkmadığı için gönderilmemiştir. Elinizdeki koleksiyonu ay olarak değil de, sayı olarak gözden geçirirseniz bir aylama olmadığını görecekseniz. Sayı olarak kaybınız varsa bildirin, derhal gönderelim. Selâmlar...

★ *S. Hulusi Torlar - ADAPAZARI* — Mektubunuzda belirttiğiniz mecmuanızın ismi ile ilgili konuyu münakaşaya değer bulmadık. Bir mecmua için isim mühim olmakla beraber, ondan daha çok müdereceat mühimdir. «İslâmın ilk emri oku» ile «İslâmda ilk emir oku» arasında mühim bir değişiklik göremedik. Öyle söylenmiş veya böyle söylenmiş mânâ yönünden değişen hiç bir şey yok. Nihayet bir hâdisenin çeşitli şekilde ifade etmek mümkündür. Başka bir şahısta aynı şeyi daha başka şekilde ifade edebilir. Bizimki doğrudur da onunki yanlıştır diye bir hükme varılamaz. Hassasiyetinizi takdirle karşılar, selâmlarımızı sunarız.

★ *S. Mustafa Çoban - ELBİSTAN* — Bu okuyucumuzun mektubuna belirttiği inceliğe binaen aynen alıyoruz. «Muhterem efendim, dördüncü yılını idrak eden mecmuanız tıpkı bir elmas taşına benzer. Süs eşyaları arasında elmasın büyük bir kıymeti olduğu gibi, değer neşriyat arasında da OKU'nun büyük bir kıymeti vardır. OKU'yu elmasa benzetmek noksan bir teşbih olur. Çünkü elmas yalnız madde ile ilgilidir. OKU ise hem maddenin, hem mânanın elmasıdır.» Öyle olmasını Cenab-ı Allahtan temenni eder, selâmlarımızı sunarız.

★ *S. Şükrü Özgözbe - AMASYA* — Abone kaydınız yapıldı. Aslî yardımı bir süreden bekliyoruz. Selâmlar.

★ *S. İbrahim Benek - ANKARA* — Tebrik kartınızı aldık. Adresinizi değiştirdiği ve borcunuz çıkarılıp gönderildi. Selâmlar...

Kemal DARTAR, Hasan DARTAR, İbrahim IŞIKOVALI, Halil HARMANCI, Nazım ZEYREK, Kemal İMREK, Süleyman ALP, Kemal ERGÜDER, Sait BİLGİN, Mehmet ABUL, Namık ŞENEL, Ceylân AYDOĞAN, Ali KALAY, Kemal COŞKUN, Nezahat CEYLÂN, Nuri DEMİRAG, Mehmet AKSOY, Mehmet DİRİK, İbrahim AKPACI, Ziya ERDAL, Mustafa YAYLACI, Osman ARAÇ, Halit Osman OTCU, Bekir TULGAR, Mehmet KIZMAZ, Kadir ÇITIRGI, Ali GÜLER, Kasım ÇETİN, Cuma KAHRAMAN, Ali BARAN, Mevlit KOÇ, Raşit ORAK, Bilal BENZER, Refik ARABACI, Mevlit AKTUĞ, Seyfi ÇAÇDAŞ, Rağıp TÖLEYKEN, Hasan AKSOY, Abdullah ESER, Mustafa VURAL ve Osman DAYIOĞLU.

Yukarıda isimleri bulunan muhterem okuyucularımızın isteklerine göre aboneleri kaydedilmiş ve yenilenmiş, adresleri değiştirilmiştir. Hepsine ayrı ayrı teşekkür eder, selâmlarımızı sunarız...

İslâmın İlk Emri
O K U

Sahibi :
Türkiye İmam-Hatip Okulları Mezunları Cemiyeti adına
Mustafa ATEŞ

Yazı İşleri Müdürü :
Süleyman ÖZKAPA

İdarehane :
Çıkrıkçılar Cad. Saray Çarşısı bitişiği: Kat 3 — KONYA
Muhabere Adresi : P.K. 105 — KONYA

Abone şartları : Yıllık : 11 TL. altı aylık : 5,5 TL. Me'haz gösterilmeden yazılarımız iktibas edilemez, gönderilen yazılar basılsın - basılmasın iade edilmez.

Ahmed Said Matbaası — İSTANBUL

Basıldığı tarih : 30.1.1965

Allah'a Uzanan Merdivenler

FİATI : 1 LİRA

İslâmın İlk Emri

Oku

Dinî
İctimaî
Edebî
Aylık Mecmua

Yıl : 4
Sayı : 44

Mart 1965
Zilkade 1384

İÇİNDEKİLER

- Hâdiseler — Düşünceler
- Şehirden üç manzara — Mihriddin CENAN
- «Bozulan Huzur» — Mustafa ATEŞ
- Hadîs ve Sünnet — Hayreddin KARAMAN
- Matbuat Mugalatalarına Karşı — Kemal KUŞCU
- Passif Mukavemet Konuları — Kemal KUŞCU
- İslâm Prensipleri ve Hıristiyan Doktrini — Dr. Fehmi CUMALIOĞLU
- Altıncı Büyük İslâm Kongresi — Cevat Rifat ATİLHAN
- Rus Halkının Sefaletinden Tablolar — Viktor KRAVCHEŃKO
- Çetin Altan Ne? — Süleyman ÖZKAFA
- Karakurt Bahane — Halit GÜLER
- Doğumun kontrolü Türkiye için nasıl bir felâket olacaktır? — Dr. Recep DOKSAT
- Müslümanın Husûsiyetleri — Hüsnü DİKEÇLİGİL
- İnsan Topraktan Yaratılmış
- Akşemseddin Şeyh Mehmet — Veli ERTAN
- Karagöz Âleminden Resimler — Semahaddin CEM
- Haberler
- Şiirler
- Okuyucularla Başbaşa

KAPAK RESMİ : Sefaletin penceresinden kurtulmak istiyen bir adamın ruh dünyasını canlandırmaktadır.

HÂDİSELER — DÜŞÜNCELER

Müslümanlığın engin vecdi ve ruh hayatı, kitleyi bir atmosfer gibi sardığı mubarek oruç ayında, solcular da dinin ve dindarın aleyhinde kıyam ederler ve memlekette kızıl kıyamet koparmak isterler. Ve müslümanların o ezeli gunursuzluğundan, o bir türlü kışrı yararak hâdiselere kendi öz damgasını vuramayışından esaturi bir cesaret alan sözde matbuat (!), hemen her mevsimde vicdanlarımıza tasallut etme şenaatini gösterir. Herhangi bir mukaddes mefkûre uğrunda değil, bu vatana, sadece midelerinden bağlı olanlar, o küfeyi nereden ve hangi kanallarla doldurularsa oranın kulu olurlar. Bizimkiler de bu ramazanda büyük ictimaî hurusuzluk meydana getirmek için şimalden emir almış gibi, dindar halkı din yönünden vurmak, heyecana gelen din duygularını alçak bir propaganda ile söndürmek istediler. İslâm dünyasının en yüksek ruhî kıvama eriştiği Ramazan günlerinde, sanki 40 bin köye 40 bin misyoner beyannamesinin gönderilişinden duyulan tesirsiz kâfi değilmiş gibi bir de TÜRK BASININDA (!) KARAKURT hâdiseleri namı altında büyük gürültüler koptu. Nutuklar verildi. Bakanlar, bakmaya gitti; bakmayanlar da oturduğu yerden demeçler irad ederek köyün kazınmasını ve ibret-i âlem için yerine koca-koca anıtların dikilmesini istedi. Hattâ diyanetin en büyük başı bile, hâlâ hâdiseyi şişirme haberleri besleyen gazetelerde yankıları devam eden dinî mi, gayr-i dinî mi olduğu bilinemiyen nutuklar verdi.

Haber verelim ki onlar, sinelerinde ulaşamıyacakları menfur düşüncelerin ateşiyle kavrulmaktadırlar. Hiç bir millet dâvası karşısında ürperti duymayan buzullaşmış vicdanların uydurma haberleri ve bu propagandanın gerisinde bekledikleri kızıl ve sarı ümitler gerçekleşmiyecek ve intizam dakikaları uzadıkça kendi kin ve gayzları ile geberip gideceklerdir.

Herkes bilir ki milletler, istikbâle uzanan büyük hayaller kurmasını severler. Fakat, söylenen yalanlar ve koparılan iftiralar karşısında çıplak hakikatlerin güme gittiğini gören bizim milletimiz, rüyasını da kaybetti hülyasını da...

Peki, çare ne?.. Hayatta, kendi dünyamızın unsurlarıyla yaşama arzusundan doğan, dinî ve millî menfaatlarımızı ön planda tutan gazeteler ve gazeteciler Türk irfan ufkunda belirinceye kadar diğerlerine PAYDOS!..

Normal zamanlarda bile kalemlerinden ve fırçalarından çiçekf akıtanlarının bedelidiri o hayat umûmî efkârı dezenfekte ederek beyinlere musallat olan gazete okuma basilini öldürmek...

Sadece milletin değil, partilerin ve hükümetlerin üzerine bir kabûs gibi çökerek iman mihrabımızda korkunç dramlar oynamağa me'mur, 25 kuruşcukların putlaştırdığı gazetecilik zihniyetini yıkmak...

Şerrin mümessili, şeytanî usullerin mucidi kafalar ibda' eden, «az sözle çok yalan söyleme san'atı» olan gazeteyi ve gazeteciyi çok iyi tanımak...

Hangi gazeteyi niçin okuyacağının veya niçin okumayacağının şuurunu eren meslûiyet ve mükellefiyetini müdrik fertlerden meydana gelmiş, dinî ve millî meselelerin çilesini çekmiş ve bu yolda kafa aşındırmış cemiyetler ve cemaatlere gelişme zemini hazırlamak... Bütün meziyyetlerimizle beraber dâvanın vüsatı nisbetinde boşluğumuz ve boş bulunduruduğumuz nokta bu!..

Kitleleri meçhul istükâmetlere sürüklemek için basını izansızca kullanan yahudi emellerine ve asrî hurafeler ocağına karşı müslüman sermaye sahiplerinin ayrı ayrı veya birleşerek bir fotafiferin kurulmasına fiilen teşebbüs etmesi... Hiç değilse, her doğan gün, islâmî düşünce tarzını ve bu ruha uygun islâm ibadetlerini türlü cereyanlarla bulandırmak istiyen küfür kalesine karşı bir hüsn-i niyyetin ve islâm dâvasına gönül kaptırmışlığın sembolü olan küçük çaptaki dinî neşriyatın gelişmesine ve kökleşmesine çalışmak...

Eğer, propaganda denilen şeyin temelinde bir milletin millet olma heyecan ve hamlesi yoksa; cemiyetleri büyük ruhî kıvama erdiren iman şuurundan nasıb almamışsa o memleket ve millet işte bizim gibi kritik anlarda, çok ciddî buhranlar geçirir. Bir bu buhranlara herhirimizin boynunda AĞRI DAĞI var gibi çırpındıkça batıyoruz.

İslâmın İlk Emri
O K U

O, size kitabda «Allahın âyetlerine küfredildiğini ve onlarla eğlenildiğini işittiğiniz zaman onlar bundan başka bir söze dalıncaya kadar, yanlarında oturmayın. Çünkü o zaman siz de zübheiz ki onlar gibi (olursunuz)» diye (bir âyet) indirmiştir. Allah muhakkak ki münafıkları da, kâfirleri de cehennemde topdan bir araya getirecek olandır.

En-Nisâ' sûresi, 140.

İslâmın İlk Emri

OKU

Rasûlullah sallallâhü aleyhi ve sellem buyurdu ki: Nefsim yed-i kudretinde olan Allâhu Zü'l-Celâl'e kasem ederim ki hiç biriniz ben ona pederinden de, evlâdından da, bütün insanlardan da daha sevgili olmadıkça imân etmiş olmaz.

Tecrid C: 1

Sayı: 44 ★ Cilt: 4 ★ Dinî, İçtimaî, Edebî Aylık Mecmua ★ Yıl: 4 ★ Mart 1965

Şehirden Üç Manzara

Mihriddin CENAN

Asırlar ve Dakikalar

Büyük gardaki banliyö treninde, katar hareket etmek üzereyken nefes nefese koşan bir yolcu, gelip, karşımdaki tek boş yere ilişti ve gevşiyerek «oh, çok şükür, yetiştim!» diye mutafferane bir eda ile dinlenme ferahlığı içinde söylendi...

Bilhassa akşamları, büyük ve kalabalık şehirlerin istirahate açılan saatlerinde halkın birbiririni ezip çiğnercesine çılyavruları gibi bir dağılışıyarak var ki, görülecek şey doğrusu! Şehirlerdeki bu cidden gülünç ve hazin beşerî tarafı daha iyi ve yakından hissedebilmek için arasıra, yaz akşamları, meselâ Çamlıca Tepesine çıkarım ve uzak ufuklara kadar her tarafı temâşâ ederken birer sinekten daha ziyade küçülen insanların serîl halîdeki caddelerde yuvarlanışlarını, nakil vâsıtalarına saldırışlarını, seyrisefer zâbıta memurunu (frenkçesi «trafik polisi») dinlemeyip biribirlerini iterek, kakarak öne geçişlerini, şoförlerin küfür ederek taksileri saldırtışlarını âdeta görmüş gibi olurum ve kahkaha ile bu beşer fâciasına (tragedia) gülmekten kendimi alamam. Ne oluyoruz kuzum? Neden ve nereye böyle koşuyoruz? Bu panik havası nedir? Lejyon Donör veya Pri dö Rom almağa mı? Nobel mi kazanıldı? On dakika kadar sonra bir tren, sonra bir tren daha var. Eskiden buharlı kömürlü lokomotiflerin birbuçuk satte götürdüğü semte bu elektro-trenler yarım saatte ulaştırıyor; bol bol da katar var... Şu halde? Niçin zindandan kaçmış mahkûmlar misâli bu koruşma? Asırlar bu toprakta hesaplanmamıştır ki dakikalaru değeri anlaşılsın. Büyük riyasi meseleleri bırakıp küçük hesabi şeyleri kendimize iş edinmişiz ve ediniyoruz! İsâh olunur hallerden değil...

Gündüzleri gürül gürül plâjlara, sereserpe açılıp saçılmağa, fink atmağa; geceleri yine gürül gürül bahçe sinemalarına, mehtaptan veya karanlıktan kâm almağa... İlericilik! Cemiyetin çilesi bu zâhir...

Onbeş yirmi yıllık Pâkistan da Profesör Abdüsselâm bey gibi fizik âlimleri yetiştirdi. Bir çok Batı ve Doğu milletleri her yıl Nobel mükâfatını paylaşıyorlar (buna şimdi, pehlivanlıkta kafa kol kapar gibi, ilericiler «ödül» diyor). Biz neredeyiz? Acayip, telâş dolu, faydasız, şuursuz bir yalancı koşuşmadır gidiyor.

Bana öyle geliyor ki her beş dakikada muntazaman her istikamete trenler, otobüsler, vapurlar işlese, bu vasıtalardan birini dili sarkmış nefesi kesilmiş yüz metre yapan bir yolcu -maazallah!- kaçırıverirse ihtimal ki öfke ve kederinden kendisine kalb krizi gelip oracığa yığılıverecek veya vâsıtanın arkasından hışımla bakıp okkalı bir küfür savuracak...

Hayat, bir anı yaşamak ve onu şuurla idrâk etmektir. Vakti bu derece sıkıştırmağa ve saniyelerden meded ummağa ne lüzum var? Fikir ve ilim çilesinden mahrum toplulukların büyük yarası, tedaviye muhtaç derin illeti işte bu!

Mânâdaki kanser: İhtiyaç ve lüks

Tıkım tıkım dolu vagona elinde bir yığın günlük gazete ile sığındı, bir tarafa yığılır gibi çömeldi. Tıknefes gibiydi, yaşı tahminen yetmiş vardı. Müvezzilik yaparak hayata geçimini kazanıyordu. Bir genç yolcu kalktı, ona yerini vermek istedi; müvezzi rızı olmadı ve oturmadı. Ancak cevap olarak: «senin ayakta kalmana rızı değilim delikanlı... Ben de bir zamanlar senin gibi genç ve kuvvetliydim!» dedi ve onun yanına sıkışıp ilişti. Bu esnada, hemen oracıkta, orta yaşlı bir adam ona seslendi:

(Devamı 5. sayfada)

Tefsir Köşesi:

Bozulan Huzur

M. ATEŞ

Her fikrin ve her mefkûrenin düşmanı vardır. En büyük düşmanlar da beşeriyetin büyük kurtarıcıları Nebiylerin karşısına çıkmıştır. Çünkü bunların getirdiği pörsümez nizam, ulvi mefkûre mutlak mânada emsalsiz olduğu için düşmanları da dâvaları nisbetinde büyük olmuştur. Hele sonuncu imanın düşmanı öyle büyümüş, öyle büyümüş ki artık saldırgan hale gelmiş, adetâ kudurmuştur. Bir tarafta madde ihtirası, bir tarafda hürriyetin getirdiği başıboşluk ve bunlara muvazi olarak gelişen iman zayıflığı, bu düşmanlara cesaret veriyor ve işledikleri şenaatın hergün daha büyüğünü ortaya çıkarmaya cesaretini kendilerinde buluyorlar. Bu usta din düşmanları, kuşsacakları zehirlerin nahiyesini, hedefini, zaman ve mekânını gayet iyi bilirler. Bu, onların, ırsî yollarla bağlı bulundukları muşahhas yahudi tipine kadar uzanır, orada kaynar ve kol kol bütün zaman ve mekânları kirlete kirlete tâ asrımıza kadar gelir.

Fikir asaleti bulunmayan, şahsiyyet ve seciyye gibi insanî hasletlere malik olmayan yahudi... Bu entrika makinesi, Allah'ın ruhtu ve maddede maymunlaştırdığı, Peygamberler kaatili bu ark, bütün ırkına ilk tecavüz edendir. Bugün de O'nun, idrak üstü yücelik harimini yağmalamak için kendilerini bu zafere ulaştıracak menhus mücadelenin türlü türlü hayallerini kuranlar, bu eski yahudi tipinin günümüzde müşahhas örneğidir. Uzatmıyalım, sözü KUR'AN-I KERİME bırakalım.

بسم الله الرحمن الرحيم (انالذين يحبون أن تشيع الفاحشة
فى الذين آمنوا لهم عذاب أليم فى الدنيا والاخرة والله يعلم
وانتم لا تعلمون)

İslâmî hukukun bir kısmını örgüleştiren Nur sûresinden aldığımız bu ayette ALLAH (c.c.) buyurur ki: *Müminler arasında edebsizceliğe sözlerin yayılmasını arzu eden o müfsidler için dünya ve ahirette muhakkak elim (çok işkenceli) bir azab var ve siz bilmediğiniz halde Allah (c.c.) bilir.*

Hele bu dedikodu ve uydurma haberler, müslüman kitlede müşterek bir vecd şuur meydana getiren mubarek günlerde olur ve doğrudan doğruya din adamları vasıtasıyla dinin ulviyetini hedef tutarsa durum daha da vahimleşir ve yüklenilen masiyet balyaları artar. Fakat nerede bunu duyacak vicdan!.. Onlara bizatihi cezanın tatbikî lâzım. Çünkü insanlar içinde öyle muanniler var ki cezaya kendisi konu olmadan lüret almaz, söz dinlemez, kıtkızıl küfründe devam eder. Onu ikâz etmek için muvaddes meflumlara uzattığı kalemi ile beynini yıkamak lâzım.

Sade kendi düşüncelerini değil, cemiyyeti de kendi sefil iştihalarına uygun olarak putlaştırmak istiyen bu hain efkâr-ı umumiyye tellâları, en küçük zabıta vak'alarını istismar ederek cemiyetin huzur nahiyesini dinamitlemek isterler. İsterler ki (ليدمغوا بالحق) yeryüzünde hak değil, batıl hâkim olsun ve kendi günübirlik dâvaları gerçekleşsin. Çünkü aydınlığın sembolü olan hakkın tecellisine tahammül edemezler. İşlerini hep karanlıkta köstebekler gibi yürütmek isterler ve bazı menfezlerden de böylece mel'ûn suratlarını gösterirler.

Esasen bir cemiyette ve bilhassa aynı fikir mihrakına ezelden bağlı müslümanlar arasında fitnenin ve kötü sözlerin, yalan-yanlış duyuları her haberin yayılması (والفتنة أشد من القتل) ayetinden anlaşılacağı üzere fitne, ölümden daha beterdir. Gerçi ölümden beter ve daha ağır bir musîbet yok gibi görünür. Fakat «ölümü temenni ettiren hal, ölümden daha ağırdır» haberiniz olsun. Çünkü ölüm ve onun işkence dolu çilesi, insanları bir kere öldürür. Fakat türlü fitnelerle huzuru kaşırılan fert ve cemiyet hergün ölüm ve hayat arasında mekik dokur ve taksit taksit ölüme mahkûm olur. Bu sebeble Allahımız (والله يعلم وأنتم لا تعلمون) fitne ü fesadın doğuracağı kötülükleri ve onu halk arasına yaymanın mahzurlarını bilir. Fakat siz bilmezsiniz, buyurur. Gerçekte insan, nefsinin temayülüne uyarak bu kötülüğün yayılmasını arzular.. Çünkü onun altında yatan çirkefdikleri bilemez o. Bilse de ondan kendini alamaz. Çünkü o bir irade meselesidir. Kendini aramanın, kendine varmanın ve iç dünyası ile buluşmanın neticesidir, bu. Allah, bu hikmet kapılarının ardında gizlenen esrarını göstersin bu ümmete!

İmdi ey Ehl-i Din, nerede bir fitne ateşinin yandığını görürseniz, dalalet sahibi fasitler gibi o fitneyi körüklemeyin de onu söndürmek için çalışın ve uyuyan fitneyi uyandıran adamların da o fitneyi başlarına çevirin. Maşeri vicdanı hayra ma'tuf hizmetlerden alıkoymak için iftira ocağını ateşleyen fikir ve politika yobazlarına hakkın silâhlerini indirin. Yoksa hergün yüzlerce defa ölümle pençeleşirsiniz.

Dış görünüşüyle dost olup fakat için için bir yanardağ misali kaynayan bu adamları ve temsil ettiği fikirleri muhitinize sokmayın. Kanlı pençelerle beyninize ters bir nizam vermek istiyenleri iyi tanıyın ve tanıtın. Yoksa kaynayan kazanda siz de bir zerre olur, uçar gidersiniz.

Haberiniz olsun ey ehl-i kıble, Muhammedî dâvaya, kirpiklerinizi hareket ettirecek kadar kuvvete malik olursanız, onun yükselmesine hizmet edeniz. Böyle yaparsanız bu tezvir ve iftiraların gerisinde bir günün doğacağını bekliyenlerin alnına ümid ettikleri kızıl ufuklar değil, korktukları nurlu şafaklar çarpacak ve size hayat ve ışık getiren bu ilahî hizmeler, onlara ölüm getirecektir. Eğer böyle yapmaz, Muhammedî dâvaya hizmet etmez de köşelerinize çekilir, İslâmı öksüz bırakırsanız bilin ki yine Kur'anın ihbarıyla onlar, daha da ileri gidecek ve diyecekler ki: (فسيقولون هذا افك قديم) bu *eskiden uydurulmuş bir iftiradır.* Evet böyle diyecekler. Müslümanlara, din adamlarına hücum etmekle özlediklerî neticeye ulaşamıyacağını anlayan istikbalin müşrikleri artık Kur'ana, vahye ve onun habercisi Resûl-i a'zama saldıracaklar. Nitekim bugün bu saldırılar âleniyete dökülmüş, Kur'anın hükmünü kaldırmak istiyenler, lâftan yanıya, yazıdan kitaba geçmişlerdir. Gaflet olunmaya!..

Ya Rabb, bize bu musibet dolu günlerin muhasebesini yapacak vicdan ver!..

Şehirden Üç Manzara

(Baştarafı 3. sayfada)

«Seni her vakit görüyorum. Yıllardır tanırım. Hâlâ mı bu gazeteler? Artık yaşlandın, evlâtların sana baksın, sen git onların yanında otur!». Yaşlı müvezzi, eliyle terli alnını silip kurulayarak içini çekti; ağlamaklı bir sesle kesik kesik ve mütevekkilâne anlattı: «Ah beyim... Şu işi tam altmış altı yıldır yaparım; yâni yirmi yaşımdaberi! Bugün işte 86 yaşındayım. Artık herşeye alıştım... Bir ocak yok, kuş ve yaz hep aynı iş! Kuvvetim kalmadı, fakirim, ihtiyarım... Çok şükür Cenâbı Hakka! Şikâyetçi olmak haddime mi? Benim de kaderim bu... Akşama, küçücük odacığıma dönüp sırtımı yere soydum mu dinleniyorum.. Kendi bedenimle çalışmakhiçbir başa yeter! Kimseden bir şey istemem! En korktuğum şey, hasta yatıp kalmak ve çalışamamak! Belki birgün, bir akşam bu kaldırımlarda öleceğim ve Allaha ancak bir rûh teslim edeceğim... Ama, alnımın teriyle kazanıyorum ya, bu bana kâfi! Seksenalti sene nâmuslu ve gözü tok yaşadım, Cumalarımı bırakmadım. Allah bundan sonra da herhalde bu zevkimi bozmaz.»

Onun söylediği çok şey, böylece hulâsa edilebilir.

Ben de trenin ancak yer bulabildiğim üçüncü mevkiinde, bir köşeye büzülmüş, meşhur Hilton Otelinin bir salonundaki mükellef bir düğüne, bir müslüman zengin âilesinin düğününe dâvetli olarak gidiyordum..

Bütün gece, onbinlerce liranın sokağa ve ecnebi patronların kasalarına döküldüğü bir mutantan ve saltanatlı müslüman düğününde, fakir ve ihtiyar gazetecinin sararmış hayali gözlerimin önünden ayrılmadı; beni, kalabalıklar içinde arkadaşsız kaldığım parlak salonda bir lâhza yalnız bırakmadı. Yediğim her şey boğazımda lokma lokma düğümleniyordu: caz, dans, lüks elbiseli yarıçıplak taşbebek gibi boyalı hanımlar, baston yutmuş zoraki tebessümlü beyler veya mösyöler, madamlar, renkler, kokular, ışıklar, çerezler, zengin bife, birkaç metre boyunda kule biçimli düğün pastası, konfetiler, fenerler, şeritler, gümüşi teller... Müs-

(Devamı 17. sayfada)

Çöl ıssız, kumlar sıcak, güneş cehennem sanki;
Dil paslı, damak kuru, çatlak çatlak dudaklar...
Burada, susuzluktan ölmek mukaddet belki
Ama, yine de anne, suyu, yavruya saklar.

Bir değil, iki değil, ana bu, yedi kere
Bir dağdan ötekine koşar koşar da, bu dem
Yavru ayaklarını her vuruşunda yere
Allahın kudretiyle fışkırıverir zemzem...

M. Emin BİLDİRİCİ

Hadîs ve Sünnet

- II -

Hayreddin KARAMAN

(El-işâbe alâ-müfteraki't-turuk isimli eserden naklen)

Ashâb-ı kirâm, doğru yolda olan ve kurtulan fırkanın hangisi olduğunu sorunca da şöyle buyuruyor: «Benim ve ashâbımın üzerinde olduğumuz yol...»

Rasûlullah (s.a.) ve ashâbını, yollarında yürümek üzere kendilerine delil ve kılavuz edinenler, kurtuluş için bu manevî yola girenlerdir.

Ayrıca, Kur'an-ı Kerimde, bu konuyla ilgili olup, hiç bir anlayış ihtilâfına meydan bırakmıyan başka âyetler de vardır:

«Öyle değil, Rabbın hakkı için onlar aralarında çıkan ihtilâflarda seni hakem kılmadıkça, verdiğin hükümden dolayı hiç bir sıkıntı duymadan sana bütün teslimiyetleriyle baş eğmedikçe iman etmiş olmazlar. (Nisâ: 64).

«De ki siz Allahı seviyorsanız, bana katılın, bana uyun ki Allah sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın. Allah yarlığayıcı ve bağışlayıcıdır. De ki Allah'a ve Rasûlullah'a itâat edin. Onlar yüz çevirecek olurlarsa, muhakkak ki Allah kâfirleri sevmez.» (Al-i imran: 31, 2).

Şu halde, Rasûl (s.a.) in sünneti Kur'anı Kerimi takip etmektedir. O, islâm hukukunun, ferdi ve ictimâî hayat gidişinin, alındığı ikinci kaynaktır.

Gerçekten bizim; Sünneti, Kur'an-ı Kerim'in esaslarını açıklayan yegâne tefsir ve gerek bu esasları anlamak, gerekse iş hayatımızda tatbik etmek hususlarında ihtilâfı önleyen tek vasıta olarak kabul etmemiz gereklidir. Kur'ân-ı Kerim'de üstü kapalı mânaları, (remiz ve işaret yoluyla) gösteren âyetler vardır; Eğer elimizde, Kur'an tefsirine dair sağlam bir yol bulunmazsa bunların, çeşitli mânalarda anlaşılması mümkündür.

Kur'an-ı Kerim'de hâkim olan rûh, onun mevsûk ve kısımları arasında tam bir uygunluk taşır oluşudur. Ancak, bizim için gerekli olan amelî ve tatbikî yolu ondan çıkarmamız, her hâl ve durumda kolay değildir.

Kur'an-ı Kerim'in, hem sözü, hem de mânası itibariyle Allah kelâmı olduğunu kabul ve buna îman ettiğimiz müddetçe, bunun mantıkî neticesi, Kur'an'ın, Rasûl-i Ekrem (s.a.) in sünnetlerinde açıklanan hidayetinden (rehberliğinden) ayrı ve müstakil olmayışıdır. Biz gelecek fasılda, Kur'an'ı Kerim'in, bütün asırlarda; Allah'ın ilhâmına mazhar, Hak yolun yolcusu Rasûllulah'ın şahsiyyetine bağlılığının mücib sebeplerinden bahsedeceğiz.

Ayrıca tefekkürümüz, zarûri olarak bizi şu neticeye sevkediyor: Kur'an-ı Kerim'in ameli —tatbikî— esaslarını anlama konusunda; bütün âlemlere rahmet olmak üzere Kur'an kendisine vahyedilen zâttan daha üstün bir hakem yoktur.

Sık sık kulağımıza gelen: «Kur'an-ı Kerim'e dönelim; fakat, kendimizi sünnete kul ve köle yaparcasına ona uymamamız gereklidir.» sözünün, islâmı bilmemekten ileri geldiği açıkça ortadadır.

Bu görüşün sahipleri; bir köşke girmek isteyen fakat, kapısını açabileceği tek ve asıl anahtarı da kullanmayı arzu etmiyen adama benzerler.

İşte burada, Rasûl-i Ekrem (s.a.) in hayatını aydınlatan ve sözlerini bahis konusu eden kaynakların sıhhati (güvenilir ve mevsuk olup olmayışı) meselesiyle karşı karşıya gelinir. Bu kaynaklardan maksad, hadislerdir. Hadis: Rasûl-i Ekrem'in ashâbı tarafından anlatılıp nakledilen sözleri ve işleridir ki, hicreti takip eden ilk asırda, büyük bir dikkatle toplanmıştır.

Asrımızda, sünnetle amel etmeye hazır olduklarını ilân eden fakat, sünnete temel teşkil eden hadislerin tümüne güvenemiyeceklerini zanneden birçok müslümanlar vardır.

Zamanımızda kişinin, prensip olarak hadislerin sıhhatini inkâr etmesi, sonra da bu yüzden, bütün sünnet nizamını inkâr eylemesi moda haline gelmiştir.

Bu görüşün ilmî bir temeli var mıdır? Yahut, islâm şeriâtının (dininin) dayandığı bir kaynak olarak hadisi reddetmek için ortada, ilmî bir mucip sebep mevcut mudur?

Bizim kanâatimiz odur ki: hadisle ilgili; hususta ehl-i sünnet mezhebinin sahih görüşünün karşısında olanların, Rasûl-i Ekrem (s.a.) in hadislerinin itimada lâyık olmadığını bir kerecik olsun isbat edecek mukni delîller ileri sürebilmeleri mümkün değildir. (Fakat bunu isbat bizim konumuz içine girmez.)

(Devamı var)

HADİS RÂVİLERİ :

5 - ABDULLAH B. ABBÂS

– VII –

Peygamber Mescidinde, Rasûlullah (s.a.) tan aldığı ilmi başkalarının aldığı bir meclisi (dersi) vardı.

Hayatının sonuna doğru gözleri kapandı. Hacc'ın, kendisi üzerine namaz kıldırmamasını vasiyet etmiştir. 94 yaşında, (H. 74) yılında, Medine'de Hakkın rahmetine kavuştu. Namazını, Medine valisi Osman b. Ebân kıldırdı.

Kendisinden (1540) hadis rivayet edilmiştir. Ondan gelen en sahih sened şudur: Kendisi, Amr b. Dinâr, Süfyân b. Uyeyne'den Mekkeliler.

(Allah ondan razı olsun)

6 — Ebû-Said'il-Hudrî (R.A.)

Babası Mâlik, dedesi Sinan, adı Sa'd'dır. Babası «Mâlik» Uhud'da şehid düşmüştür, Katâde b. Nu'mân da Sa'd'ın ana bir kardeşidir.

Ebû-Said Uhud günü Rasûlullah'a arzedilmişti. Henüz on üç yaşındaydı. Babası: «Ya Rasûlallah, Sa'd'ın kolları kuvvetlidir.» diyordu. Rasûl-i Ekrem ona baktı ve geri götürülmesini emretti. Beni-Mustalık seferine Rasûlullah'la beraber çıkmış, Hendekten itibaren bütün savaşlarda bulunmuştu. Böylece on üç gazvede bulunmuştur.

Allah rızası uğrunda kimsenin kınamasına aldırmamak üzre Allah Rasûlüne (s.a.) söz verenlerden biri de kendisidir. Diğerleri: Sehl b. Sa'd, Ebû-Zerr, Ubâde' b. is-Sâmit, Muhammed b. Mesleme... (r.a.)

Sa'd, anasının ileri gelenlerinden ve âlimlerinden Oğlu Abdurrahman'ın elinden tutarak bir gün Bakî' kabristanına götürmüş, uzakça bir yere defnedilmesini vasiyyet ederek şöyle demişti: «Yavrucuğum, ölünce beni ta şuraya defnet. Üzerime çadır kurma (türbe yapma), yanımda ateşle yürüme, üzerime kırahk kadın ağlamasın, beni kimseye ilâh etme.»

Ayrıca oğluna, kendisini tenha bir yoldan götürmesini ve şabukça taşınmını da emretmişti.

Bazıları, kendisinden duydukları hadisi yazmaları için izin istemişlerdi, onlara: «Yazmıyacak ve onu Kur'an'a karıştırmıyacaksınız, fakat bizim ezberlediğimiz gibi siz de ezber ediniz» dedi.

(Devamı var)

SEÇME HADİSLER

56 — Ebû-Hüreyre'den (r.a.) :

Rasûl-i Ekrem (s.a.) şöyle buyurdu: Altı şeyle diğer peygamberlerden üstün kılındım :

1 — Bana mâna dolu sözler verildi.

2 — (Düşmanlarımın kalbine) korku salınarak yardıma nâil oldum.

3 — Bana harb ganîmetleri helâl kılındı.

4 — Benim (ve ümmetim) için yeryüzü temiz ve mescid kılındı.

5 — Bütün yaratıklara rasûl (Allah elçisi) olarak gönderildim.

6 — Peygamberlere benimle son verildi.

Buhârî, Müslim...

Peygamber Efendimiz'in (s.a.) Allah indindeki yerini, Ondan başkası bilemeyeceği, bizim ise Onu (s.a.) daha iyi anlamamız ve buna göre daha çok sayıp sevebilmemiz için bunu (derecesini) bilmeye ihtiyacımız bulunduğu için, yine Kendileri (s.a.) zaman zaman «Allah'ın ona olan eşsiz ihsanlarından» bahsetmişlerdir. Efendimizin diğer peygamberlerden farklı ve üstün tarafları yalnız bu altı maddede söylenenler kadar da değildir. Gerektikçe Kur'an-ı Kerîm ve diğer hadislerde geri kalanları da bahis konusu edilmiştir.

Birinci maddedeki mâna dolu sözlerin arapçası «cevâmi'ul-kelim»dir. Kelimeleri az, mânası çok sözlere bu vasıf verilir. Gerek Kur'an-ı Kerim, gerekse Rasûllulah (s.a.) in hadisleri, bunun benzersiz örnekleriyle doludur.

Dördüncü özellik, islâmda ibadet yeri ile ilgilidir. Meselâ hıristiyanlıkta, ibâdet edebilmek, Allah'a tevbe ile günahlarını affettirebilmek için kişinin kilise veya papaza başvurması gerekirdi. İslâmda ise, yeryüzünün temiz olan her yerinde müslüman, istediği zaman Rabbine doğrudan doğruya kendisi ibâdet edebilir.

57 — Ebû-Hüreyre'den (r.a.) :

Peygamber Efendimiz (s.a.) şöyle buyurmuştur:

Melekler, herbirinize — namaz kıldığı yerde durup, abdestini bozmadıkça — duâ eder, şöyle derler: «Allahımız, onu yarlığa, Rabbimiz, ona rahmet eyle».

Buhârî, Müslim...

58 — Ebû-Hüreyre'den (r.a.) :

Rasûl-i Ekrem buyurdu :

Kim evinde temizlenir (abdest alır) sonra, Allah'ın farz kıldığı ibadetlerden birini yerine getirmek üzre O'nun evlerinden birine (camie) doğru yürürse; her iki adımından birisi bir günahını (defterden) düşürür, diğeri de onu bir derece yükseltir.

Müslim, Nesâî, Tirmizi.

Allah'a ibadet duygusu içinde müslümanın yapacağı her meşrû işin, nasıl birer ibadet olduğunu heyecanla öğrenmiş bulunuyoruz. Ne mutlu o kişilere ki, zaman zaman camiye yönelip yürüyerek, adım adım mi'râca yükselirler.

Passif Mukavemet

MATBUAT MUGALATALARINA KARŞI

- IV -

Kemal KUŞÇU

Ahmed Rasim yazı hayatına atıldığı zaman gazetenin sahibi, makalesine ne ücret istiyeceğini sormuş, merhum şöyle cevap vermiş: Uzun yazıya razı olursanız yarım altın, kısa olsun isterseniz bir altın. Yazının makbulü mümkün olduğu kadar kısa, bununla beraber asbabını cami agyarını mâni olandır. Araplar bunu, sözün en güzeli az, delalet ettiği mefhum geniş olandır, mânasında dört kelimelik bir cümle ile ifade ederler.

Bu küçük mukaddimeyi yapmama sebep, bugünkü mevzuumuza girmeden evvel belirtilmesini zaruri gördüğüm bir hususu tebariiz ettirebilmek için küçük bir teşbih yapmaya, dolayısiyle sözü uzatmaya mecbur kaldığımı anlatmak ve okuyucularımdan özür dilemek içindir: Farzedelim ki siz İstanbulda oturuyorsunuz ve Ankarada bir işinizi görmek için oraya on gün kalmak üzere gitmeye mecbursunuz. Otobüs veya trende yer ayırtmak, götüreceğiniz öteberiyi tasarlamak ve bavulunuzu hazırlamak için ne kadar zaman sarfedersiniz? En azından bir saat. Farzedelim ki siz hali ve vakti yerinde bir insansınız, Fatihte oturuyorsunuz, çoluk çocuğunuzla yazı geçirmek üzere Erenköyüne taşınacaksınız. Orada ev aramanız, hazırlamanız ve yola çıkmanız, hiç değilse bir kaç haftanın işidir. Yine farzedelim ki siz İstanbulda bir memursunuz. Karsa tayin edildiniz, çocuklarınızın mekteplerinden ilişiklerini kesmek, eşyanızı uzun bir yolculuk için denk yapmak ve yola çıkmak en aşağısından bir aylık bir işitir. Farazîyeleri devam ettirelim ve diyelim ki siz hükümet idaresinde mesuliyet mevkiindesiniz yahut ordunun başısınız. Topuyla tüfeğiyle, topcusu ile piyadesi ile, saymakla bitmiyecek teşkilât ve techizatıyla bir tümeni İskenderundan Kıbrısa göndereceksiniz. Bunun hazırlığının, seneyi aşan aylara mütevakkıf olduğunu takdir etmeniz için erkânı harp zabiti olmanıza lüzum yoktur. Böyle bir hazırlık vaktinde yapılmış olsaydı, Kıbrısta Türk kasımının akıldalığının kırksekizinci saatinde Kıbrısa çıkabilir, kardeşlerimizin üzerine kanadımızı gerer ve papasa haddini bildirirdik.

Mevzuumuz, Kıbrıs hadiselerinde -değil facialarında- eli kolu bağlı kalışımızın sebeplerini araştırmak, onları tahlil ve tenkid etmek değildir. İçine düştüğümüz aczin ve zaafın sebeplerini ve mes'ullerini tarih gelecek nesillere söyleyecektir. Maksadımız matbuatımızın bila istisna akıllara durgunluk veren ve kimsenin farkına varmadığı bir tutumunu belirtmek ve ondan bir neticeye varmaktır.

Hafızanızı yoklarsanız hatırlarsınız. Makaryosun evvelden hazırlanmış programını adım adım tatbik meykine koyduğu o aylarda, bizim gazetelerin ilk sahifelerinde kocaman puntolarla yanılmış şunlara benzer haberler okurduk: Dün Kıbrısta beş Türk öldürüldü ve yanı başında aynı puntolarla: Kıbrıstaki alaşımız atış talimlerine başladı: **Bir başka gün yine aynı puntolarla:** Rumlar Türklerin evlerini buldozerlerle yıktılar ve yanı başında bir haber: Birliklerimiz İskenderunda çıkarma talimleri yapıyorlar. Bir başka gün aynı minval üzere: Rumlar rehine olarak on Türkü kaçırdılar ve yanı başında yine bir haber: Donanmamız Kıbrıs açıklarında tatbikat yapıyor...

Bütün zamanını bunlara tahsis edebilmiş meslekten bir muharrir olsaydım tarihleriyle ve gazetelerin isimleriyle bunları birer birer size sayar ve misalleri uzatabilirdim. Bir Türk birliğinin Kıbrısta olsa da olmasa da atış talimleri yapması, İskenderunda olsa da olmasa da çıkarma talimleri yapması, donanmanın şu veya bu adanın açıklarında tatbikat yapması, onların cümlei vezaifinden yanı tabii meşgalelerindendir; gazetelerin iç veya dış sahifelerinde küçük puntolarla verilecek haberlerdendir. Aynı haberler büyük puntolarla Türklerin öldürüldüğü, kaçırıldığı, yerlerinin yurtlarının bâk ile yeksân edildiği haberleriyle yanyana intişar edince mâna değişir: Atina gazetelerinde aynı şekilde çıkacak olsaydı, bizi can evimizden yaralaması lâzımgelen bir istihza olurdu. Bizim gazetelerde çıkmış olmaları, hamâkatin ifadesi değilse, tedâviine imkân görülmiyen bir çalat-ı rüyetin tezahürüdür. Son bir örnek daha: 17 Ocak 1965 bir akşam gazetesinde yine ilk sahifede büyük puntolarla bir haber: Rumlar Türklere tecavüze hazırlanırlarken donanmamız Akdenizde hakiki mermilerle (!?) tatbikat yapacak. Pekiyi yapsak da ne olacak? 1914 de dünyanın iki büyük donanması Çanakkalede ne yapabildi ki bizimki Akdenizde ne yapacak? İşte matbuatımız, yüzlerimizi kızartması lâzımgelen aczimizi olanca çıplaklığıyla ortaya koyduklarının farkında bile olmayan insanların elindedir. Medeni memleketlerde efkârı umumiyeyi meydana getirdiği, ona istikamet verdiği için dördüncü kuvvet sayılan matbuat bizde işte böylesine bir matbuatır.

İç sahifelerinde islâmı, fırsat düşdükce müdafaa eden imanlı birkaç fıkra muharririne yer verdikleri için düşüncelerimize kısmen tercüman olan gazeteler, bir elin parmaklarını bile dolduramaz. Geriye kalanların maarifetlerinden misaller vermemiz, facianın dehşetini gözlerimizin önüne sermez: (dört sene evvel Nurculara baskın yapıldı diye teşbih on takye ele geçirildi (?!), (daima büyük puntolarla bir kaç sene evvel, müftünün keçisi çalındığı halde) Filan memleketin Müftüsü keçi çaldı. Bir başka gazetede: Anlatyadan filan kilisenin restore edilip hac yeri ilân edilmesi muhitte sevinç uyandırdı (?!). Sahsı en çok bir başka gazeteden örnek (okuyuculara müjde verir gibi) Filan şehirde bir İtalyan caz çalgıcısının bir Türk kızına aylardanberi yaptığı kur neticelenmiş, kızın ailesi izdivaca razı olmuş. Bir başka gün Almanyaya gönderdiği muhabir, orada Türk kızlarının (= hafif meşrep kadınlarının) pek revacda olduğunu, pek arandığını ballandıra ballandıra anlatırken, hangi mesleğin adamını hatırlattığının farkında değildir. Matbuatın bu çeşidi ahlâk ve maneviyat mevzularında bizler için beşinci kolun tâ kendisidir.

İç haberler sütunlarında, eskiden bir senede yapılmayan cinayetlerin şimdi bir haftaya sığdığını, teknolojinin günden güne küçüldüğü bugünkü dünyanın bir barut fıçısı haline geldiğini, bir an için unutmak ve kendinizi avutmak için alıp evinize götürebileceğiniz bir mizah gazetesi yoktur. İçinde zerre kadar haya hissi olan bir insan onları alıp evine götüremez. Zira taklid etmek ilâsında bulunduğumuz Garbda, kadını bu kadar çıplakçasına teşhir eden mecmualara umumhane mecmuası derler, vitrinlerin arkasında gizli tutarlar, talep vukuunda müşteriye çıkarıp verirler.

Eserle kadedilecek bir vakıadır ki trende vapurda otobüsde ekseriyetin okuduğu, ahlâka mukaddesata taarruzu şiar edinen, bu gazetlerdir. Renkli süslü kapaklarında çıplak kadını teşhir eden aylık mecmuaların girmediği ev varsa, ekseriya o evlerde bunlara verilecek para bulunamadığındandır. Mukaddesatımıza saldırmak için en küçük bir hâdiseyi istismardan zevkalan, içtimaî bünyemizi bir kanser gibi saran bu gazete ve mecmualara karşı mücadelenin ilk şartı onları evlerimize sokmamak, yazdıklarına inanmamak ve elden geldiği kadar başkalarının da inanmasına mani olmak yollarını aramaktır.

(Devam edecek)

GÖNÜL !..

Nasihatlar boşa gitti,
İstediğin yaptı gönül.
Hep hevaya meyil etti,
Çıkmazlara saptı gönül.

Takmaz, kimi neylesin ki,
Öyle meydan okur, sanki...
Zevk-ü safâ hep umman ki,
Bir âlemdir tuttu gönül...

Temâşın erm'den bihârın,
Hem de zevkine baharın...
Bırakıp da öz diyârın,
Gurbetlerde yattı gönül.

«Gönül, sensin.» diye diye,
Çıktı baştan öyleisye.
En sonunda bir deriye,
Boyunadek battı gönül.

Olur mu böyle, olur mu,
Cânlar cânânın bulur mu?
Bildiğinden değildir bu,
Yeter, vardır... hattı gönül!..

T. Sıtkı BALCI

Passif mukavemet konuları:

Kemal KUŞCU

Matbuat mugalatalarına karşı: YENİ İSTİKLÂL'i okuyun, mugalataların iç yüzünü öğrenin. Okutun, onların iç yüzlerini öğrenenler çoğalsın, bu sebepten abone olun ve abone bulun. Şu veya bu sebeple okumağa vaktiniz yoksa yine abone olun ve üstadımız Ezref Edib beyin şu hikâyesini hatırlayın: Altmış sene evvel bir ermeni bakkalda, Erivandan gönderilmiş ermenice gazete görür ve üzerindeki adres kâğıdının bozulmadığına dikkat edermiş. Sebebini sormuş ve aralarında şu muhavere geçmiş:

— Ermenice bilmem ki okuyayım.

— Ermenice bilmezsin de ne diye abone olursun?

— Ben abone olacağım ki o çıkacak ve okuyanlar okuyacak...

(On defa hacca gitdiği halde bu ve buna benzer gazete ve mecmualarımıza elli lirayı, yüz lirayı çok gören zenginlerimizi düşündükçe üzülmemek mümkün değildir). YENİ İSTİKLÂL, medeni cesaretiyle, ihtilâl görüşü ile, nüfuzu nazarıyla İslâm dâvâsını ayakda tutan haftalık yeğâne gazetemizdir.

YABANCI ÖRF VE ÂDETLERE KARŞI: Örf ve âdetler bizde mukaddesata dayanırlar. Hiç değilse bulunduğunuz şehirde çıkan dini mecmuaya abone olun. YENİ İSTİKLÂL için söylediklerimizi burada da tekrar ederiz: yazarları İmam-Hatip mekteplerinin, İslâm Enstitüsünün mezunları olan bu mecmualar rağbet görmedi ki bir aldıkanzadan gençler kuvvet alsın, yazsın ve yetişsinler.

UYDURUKÇAYA KARŞI: Eliniz kalem tutuyorsa uydurukcalardan kaçının ve eski kelime ve tâbirleri öğrenmeye çalışınız ki günün birinde kütüphanelerdeki eddad mirasını okuduğunuz zaman fazla zorluk çekmeyiniz; bu maksatladır ki karşı sahifadaki yazımda eski ifade ve tâbirleri kullandım. Gençler için istifadeli olacağını ümid ederim :

ashabını cami, agyarını mani olmak = mevzu ile münasebeti olanı toplamak, olmayanı dışında bırakmak.

aylara mütevakkıf olmak = tehakkuk etmesi için ayların geçmesi lâzım olmak.

erkânı harp zabiti = kurmay subay. (Tümene eskiden fırka denirdi)

bila istisna = istisnasız (bilâ bedel = bedelsiz mânasına geldiği gibi).

cümlei vezaifinden = vazifelerinin bütününden (biri).

meggale = mesguliyetin mevzuu.

istihza = alay etme; hamakat = budalalık; galatı rüyet = görüş yanlışlığı; tezahür = belirti; şaır edinmek = huy edinmek; hâk ile yeksan etmek = yerle bir etmek.

(Devam edecek)

İslâm Prensipleri ve Hristiyan Doktrini

Dr. Fehmi CUMALIOĞLU

İslâm Dininin Beş esası (Şartı) :

Erkek ve kadın her müslüman İslâm dininin şu beş esasını yerine getirmekle mükelleftir. Bunlarda vazifeli ve sorumludur.

1 — Ramazan orucunu tutmak. Her olgunluk çağına girmiş müslüman ramazan ayında oruç tutmakla vazifelidir. Tutmayan günahkâr olur. İnanmayan kâfirdir.

2 — Namaz kılmak: Günde beş vakit namaz kılmak her olgun akıllı kişiye farzdır. Tutmayan günahkâr, inanmayan kâfir olur.

3 — Ömründe bir defa hacca gitmek: sıhhatı ve mali gücü yerinde olan her yetişkin akıllı müslümana ömründe bir defa hacc etmek farzdır.

4 — Zekât vermek: Zengin olanlar her sene malının ve parasının kırkda birini yani yüzde iki buçuğunu yoksullara ve muhtaçlara vermekle mükellefttir. Bu bağışı yapmayanlar günahkâr olur inkâr edenler kâfirdir.

5 — Kelimei şahadet getirmek: Yani Allahın varlığına, birliğine ve Hazreti Muhammedin Allahın elçisi ve kulu olduğuna inanmak.

Bu beş esas İslâmın temelidir. Farzdır. Bunları inkâr edenler kâfir olur. İslâm dini ile alâkası kalmaz.

Farz: Allahın yapılmasını ve uyulmasını emrettiği şeylere farz denir.

Haram: Allahın yasak ettiği şeylere haram denir. Zina yapmak, domuz eti yemek, şarap ve alkollü içki içmek, ölü eti ve kan yemek, anaya babaya isyan etmek, adam öldürmek gibi şeyler haramdır.

Allahın emrettikleri ve yasakladıkları şeyleri inkâr etmek, bunlara inanmamak küfürdür. O kimse müslüman ana ve babadan gelmiş olsa dahi bunlara inanmazsa kâfir olur ve İslâm dini ile alâkası kalmaz.

Farz ve haram olduklarına inandıkları halde bu suçları işleyenler günahkâr olurlar, imanlarını kaybetmedikleri müddetçe İslâm dininden çıkmazlar. Günahları yüzünden Cehennemde azab göreceklerdir, fakat imanları olduğu için cezadan sonra Cennete gireceklerdir.

İslâm dini yalnız imandan (yani kuru kuruya tatbikatsız bir inanışdan) ibaret değildir.

Müslümanlar Allahın emir ve yasaklarına uymak, Allah yolunda Allahın murâdına uygun bir hayat yaşamak ile mükellefttirler. İslâm dini dünya ile Âhiret hayatını birbirinden ayırmamış her müslümanın ömrünü bu iki âleme göre ayarlamasını şart koşmuştur.

Hıristiyanlıkda, yazma incillere göre «Kıralınkini kırala verin, Allahınkini Allaha» diye bir ibare vardır. Buna binaen hıristiyanlıkda dünya işlerine ait bir şeriat mevcuttur denemez.

İslâm dini dünya işlerine ait bir hukuk nizamı da kurmuştur. Bu nizamın temeli Kur'an ve Hadislerdir. İslâm hukukunun Roma hukuku ile eski Yunan örf ve âdetleriyle hiç bir münasebeti yoktur. İslâm dini inanç ve iş prensiplerini birlikde mütalaa eder. Her müslüman hayatında bu ilâhî hukuka uymakla mükelleftir.

İslâmda hiç kimse bir başkasının günahını çekmez. Herkes yaptığından sorumludur. Hiç kimse bir başkasının günahını affedemez. Mahşerde peygamberler ve Allahın yakın kulları veliler (evliyaları) ümmetlerine ve dindaşlarına ancak Allahın izniyle şefaatte bulunacaklar ise de günahları bağışlamak Allahın takdirine ait bir iştir. Hiç kimse cennetde yer satamaz, bir kimseye cennetlik fermanını veremez. Papaların yaptıkları bu işler İslâma göre küfürdür.

İslâm akla ve vicdana hitap eden yaratılış ve kolaylık dinidir. İslâm dini vicdanlara baskı yapılmasını, zorla din değiştirilmesini yasaklamıştır. Bu hakımdan dünya yüzünde tek insanlık dini olarak islâmiyet mevcuttur.

İslâmda diyanet makamları müftüler, imam ve vaizler bir ruhbanı imtiyazına sahip değildirler. İslâm dinini iyi bilen ve şartları haiz olan herkes imam olup halka namaz kıldırabilir. Bir müslüman topluluğa namaz kıldırmak onlara imam olmak için bir dinî makamdan izin almağa lüzum yoktur. Camiler ve mescitler ibadethanelerdir. Fakat ibadet için yeryüzünde temiz olan her yer ve her köşe bir ibadethanedir. Yani kırda, dağda ve herhangi bir evin bir köşesinde kıbleye dönerek tek ve toplu halde namaz kılınıp ibadet edilebilir ve makbuldür.

İslâm ibadetleri hıristiyan âyinlerine benzemez. Kilisede papazdan başka halkdan bir kimse âyinlere liderlik edemez. Halbuki bir camide herhangi bir müslüman o anda imam olup namaz kıldırabilir.

İslâm dini renk, ırk ve dil farkı tanımayan bütün mümînleri kardeş kabul eden beynelmilel ebedî dindir.

DÖRTLÜK

ESKİ ÖLÜP GİDER, YENİ KONUŞUR.
BİR OLAN SUSMADAN, BİN'İ KONUŞUR.
KONUŞMAK ÇOK ZORDUR, MAHŞER GÜNÜNDE:
ORADA TANRININ DİN'İ KONUŞUR...

Şevket BULUT

Altıncı Büyük İslâm Kongresi

Cevat Rifat ATİLHAN

Afrikanın güzel ve asil memleketi Somali, başşehri Mogadişu'da yeryüzünün üç kıt'asına mensup otuziüç milletin en seçkin, en kıymetli mümessilleri altıncı defa olarak büyük kongrelerini yaptılar ve bütün dünyayı alâkadar eden kararlar aldılar. Yekûnu bugün yediyüz milyonu bulan, medeniyet-i Muhammediyenin sâhikleri kendi dâvalarını düzene sokmak için çalışmaktadırlar. Bu defa şahidi olduğum gayret, intizam ve mükemmeliyet her türlü takdir ve tavsifin üstündedir. Uyuyor diye korktuğumuz bir âlemin bütün canlılığı ve hassasiyetle ayakta durduğunu görmek cesaretimi artırdı ve manevîyatımı takviye etti. Büyük reis ve Filistinin azametli müftüsü Semahatli Muhammed Emin El Huseynî ve Genel Sekreter Pakistanın büyük evlâdı Enam-ul-Allah Hanında gayretleri önünde takdir ve hasretle eğildim.

Dünyanın üç kıt'asından gelmiş, herbiri derkenarden üstün, mümtaz ve kıymetli mümessiller, İslâm dâvasını olanca samimiyet ve dikkatle incelediler. Ve cidden mühim kararlar aldılar. Peşinen söyleyebilirim ki, bu kararlar arasında bizi alâkadar eden «Kıbrıs» meselesi de vardır. Ve bu meselede kongre azası, yani bütün dünyanın müslüman liderleri bizi şiddetle müdafaa ve Enosisi şiddetle reddettiler. Bizden bazıları her ne kadar İslâm dünyasıyla alâkamızı kesmek istemişlerse de, ne müslüman dünyası bizi unutmuş ve ne de hakiki Türk kanı taşıyan müslümanları, Tarih boyunca hizmetinde bulunduğumuz din kardeşlerimiz unutmuşlardır. Bu sebeple yazarken başından sonuna kadar içinde bulunduğu İstiklâl Savaşlarında yeryüzünün bütün müslümanlarının bize yaptıkları büyük hizmetleri tekrar yaşıyor gibi oluyorum. İslâmın müdafii, İslâmın en kudretli askeri olan Türk, 1918 de Siyonizmin, barbar Garbın süküstüne uğradığı zaman nasıl bütün müslüman milletlerin aslanlar gibi kükrediğini, nasıl canla başla yardımımıza koştuklarını milletimiz unutmamış ve asla da unutmayacaktır. Yuvalarını ve ailelerini terkedip saflarımıza iltihak edenlerin taşıdıkları iman ve yüklendikleri fedakârlık unutulur mu? Bunu bize unutmamak ve bizimle İslâm dünyasının arasını açmak istiyenler hüsran ve ümitsizliğe uğramışlardır.

⁂

Altıncı büyük İslâm kongresi, hiçbir devletin iç işlerine müdahale etmeden, hiçbir devletin egemenliğini karşımadan tamamen bitaraf ve tamamen müslüman olarak içtimai, dinî ve siyasî kararlar almış, bunu tatbik mevkiine koymuştur. Tayyareler dolusu neşriyat ve faydalı kitaplar, saat saatine neşredilen raporlar şu hayran olduğumuz şarpdaki metod ve intizamın eserleridir. Bütün dünyaya...

Asil ve misafirperver Somali Hükümeti Cumhurreisinden polis neferine kadar bu kongre ile alâkadar olmuş ve tasvirin fevkinde yardımlarda bulunmuştur. 86 yıldanberi yeryüzüne fesat saçmak için toplanan ve ilk kongrelerinde Osmanlı İmparatorluğunu parçalamak kararı alan Siyonist kongrelerin karşısına altıncı defadır çıkan müslüman kongresi büyük himmetlerin, büyük azmin ve irâdenin mahsulüdür. Böyle, her bakımdan üstün bir topluluğun karşısında koşmaktan duyduğum haz ve gurur sonsuzdur. Öpülecek ellerin alkışlarına mazhar olmak benim için büyük saadet olmuştur.

BU GECE

Buğular içinde kaldı yüzümüz
Aynalarda geze geze bu gece.
Konuşması yarım kalan sessizlik
Yeniden başladı söze bu gece.

Ey salıncaklara binmiş kokular!
Kapımız aralık size bu gece.
Işığı yoruldu penceremizin
Karanlıkta yüze yüze bu gece.

Meyve tırtılları, ağaç kurtları
Giriyor kabuktan öze bu gece.
Boşalan şehirler gibi terkettik
Yaz bahçelerini güze bu gece.

A. Öztemiz HACITAHİROĞLU

Alman müslümanları dahil, yeryüzünün üç kıt'asının en mümtaz ve asil insanları müslümanlığı alâkadar eden bütün hususlarda bilgi ve tecrübelerile milletimizin önüne dikilen bütün mâniaları bertaraf etmek için geceli gündüzlü çalışmış ve çok hayırlı kararlar almıştır.

⁂

Büyük müslüman dünyasını çok hassas ve uyanık görmek tekmil medeniyet için ümitvar olmuştur. Çünkü yediyüz milyonluk bir kitlenin yekpareleşmiş, teşkilâtlanmış ve muayyen bir program dahilinde dünya nizamında mevkiini almış olması bütün dünya için hayırlı ve ümit verici bir harekettir.

Dünyayı saran ve ihtiraslarını günden güne artan dev kuvvetler ve bunların yanıbaşında büyük rolü olan «İsrail»e karşı, medeniyyet âlemi yeni bir temsilcisini bulmuş oluyor.

Bu kongrenin çalışması ve gayretleri yarının en büyük ümididir.

Rus Halkının sefaletinden tablolar

Viktor KRAVCHENKO

Ölüm, kollektivleşme hareketinin ilk mahsulüydü. Bu trajedi hakkında gazetelerde hiçbir kelime yazılı olmamakla beraber, açlığın bütün Güney Rusya ve merkezi Asya'da hüküm sürmekte olduğunu herkes biliyordu. Bizim için tamamiyle bir hakikat olmakla beraber, bunları «antisovyetik propaganda», olarak redediyorduk.

Kurbanların memleketi terketmelerine mâni olmak için konulan en kesin polis nizamlarına rağmen, Dnjepropetrovsk açı köylülerle doluydu. Bunların birçokları lâkayıt ve hattâ dilenmeye bile takatları olmaksızın istasyonlarda sürünüp duruyorlardı. Çocukları birer iskeletti, karınları sıskalıktan şişmiş bir haldeydiler. Eskiden köydeki dostlar veya akrabalar şehre gıda paketleri yollarken, şimdi vaziyet aksine olmuştu. Kendi gıda hissemiz o kadar azdı ki, bunları hediye etmek pek azımızın aklına geliyordu.

İlk açılan devri, zaman itibariyle birinci Piatletka (Beş senelik plân) nın muzaffer nihayeti ile dört sene sonra aynı tarihe rastladığından, matbuat, «muvaffakiyetlerimiz» hakkında isterik methiyelerden dolup taşıyordu. Buna rağmen, bu göz kamaştırıcı propaganda, ölümle pençeleşenlerin hırıltılarını bastıramıyordu. Bu yeni «mes'ut hayat» hakkındaki zafer haykırmaları bazılarına şeytani bir tiyatro gibi ve hattâ bizzat açlıktan da daha feci geliyordu.

Her şey önümüzde mahsule bağlıydı. Acaba aç köylüler, milyonlarca ölüm vak'ası arasında hasad yapmak ve zahire döğmek cesaretini bulacaklar mıydı?.. Mahsulün ambar edilmesini ümitsiz Kolhoz köylülerinin yeşil çimenleri yemelerine mâni olunmasını, Kolhozların kötü idare yüzünden çökmesine mâni olunarak kollektivleşme düşmanlarıyla mücadele etmiş olunabilecek miydi?.. Bu meselelerin halli için köylerde bilhassa tecrübe görmüş Komünistler, askerler ve memurlar, mütehassıslar, NKVD üyeleri ve talebelerden müteşekkil siyasi bölükler teşkil olunuyordu. Partinin merkez komitesi tarafından seçilmiş 100.000 den fazla gözüpekten mürekkep bir ordu, yeni mahsulü emniyete almak emriyle bütün kollektif saha üzerine tevzi olunmuştu. Ben de seferber edilenler arasındaydım.

.....

Akşama doğru Petrovo köyüne geldik. Burada tabii olmıyan bir sessizlik hüküm sürüyordu. Bizi siyasi büroya götüren köylü :

— Bütün köpekleri yediğimiz için, köyde ses kalmadı, diyordu. Köylüler evden çıkamıyacak kadar bitkindirler.

Siyasî büro şefi ile görüştükten sonra bize yatmak için bir köylü kulübesini gösterdiler.

Kulübede hafif bir «kandil», ölü bir ışık veriyordu. Ev sahibimiz genç bir köylü kadındı. Aç yüzünün hatlarında bütün hisler, hattâ keder bile okunuyordu. Canlı bir ölüm maskesiydi bu sanki... Bir köşedeki dar bir karyolada, iki ölü kadar sâkin iki çocuk yatıyordu. Bunların yalnız gözlerinde hayat vardı. Onlarla gözgöze geldiğimiz zaman titrediğimi hissettim. Jüri:

— Seni rahatsız ettiğimize üzgünüz, dedi, sana uzun zaman yüz olacak değiliz. Yarın sabah yolumuza devam edeceğiz.

(Devamı 23. sayfada)

Bu fotoğraf, komünistler, Doğu Berlin halkının Batıya sığınmalarını önlemek için, şehrin Doğu bölgesini Ağustos 1961 tarihinde kapattıkları zaman çekilmiştir. Hürriyeti seçme azmine karşı koyamıyan bu tel örgü yerine bir süre sonra «UTANÇ DUVARI» yükseldi.

Çetin Altan ne?

Süleyman ÖZKAFA

Üç dört sene evveline kadar Çetin Altan maskeli bir şahıstı. Bugün ise; maskesini kendi eliyle indirmiş, suratının rengini açığa vurmuş bir kimsedir.

Biz bu yazımızı Çetin Altan'ı ikaz için değil O'nun ve yarânının sapık ideolojilerinin şuursuz teşrifatçılığını yapan Milliyet Gazetesini, günde verdikleri 25 kuruşlarla besliyen müslümanları uyanıklığa davet etmek gaye ve ümidiyle kaleme aldık.

Burada Çetin Altan'ın din, ordu, millet, bayrak, vatan, mülkiyet, aile... anlayışlarını kendi makalelerinden takip edelim:

Din ve Çetin Altan:

Çetin Altan'ın bir makalesinden: **«Din adamlarının kültürlü olmaları için mutlaka din okulları şart değildir.» «Laik bir devletin muayyen bir dinin öğretimi için bütçesine para koyması laiklik prensibine aykırıdır.» «Vaktiyle din okulları açılsaydı bu geleneği sürdürüp götürenler kendi tembellikleri ve karanlıkları içinde, aydın hocalara derhal cephe alacaklar ve onları da kendilerine benzetmek isteyeceklerdi. Nitekim bu günkü İmam-Hatip Okulları bu geleneğin tesirinden henüz kurtulamamışlardır.»**

Bugün yer yüzünde din mektepleri bulunmıyan yegâne devlet Komünist Rusya ve peykleridir. Kaldı ki orada da din mektepleri adı altında kızıl ajan yetiştiren müesseseler mevcuttur. Fakat bunlara din mektepleri demektense ajan yuvaları demek daha uygun olur. Çetin Altan'ın bu istekleri gerçekleşmiş olsa, Türkiye din yönünden moskoflaşmış olur. Zaman zaman Avrupalı rolü takınan Çetin Altan, Garptaki din mekteplerinin adetlerine ne buyurur? Bugün Amerikada 360 protestan, 154 Katolik üniversitesi; Almanyada ise 8 katolik, 8 protestan üniversitesi ve 39 İlâhiyat Enstitüsü mevcuttur. (1).

«Laik bir devletin muayyen bir dinin öğretimi için bütçesine para koyması laiklik prensibine aykırıdır.» İşte Çetin Altan'ın daniska bir zırvası. Demir perde gerisi hâriç bütün Avrupa devletleri ve Amerika din öğretimi için bütçelerinde o kadar para ayırıyorlar ki bunlardan bazılarının yekûnu Türkiyenin bütçesine yakındır: 1963 yılı Alman kilisesinin geliri 3,5 milyar marktur. (Yedi milyar Türk Lirası). Bu miktarın büyük bir yekûnu devlet yardımıdır. (2). Çetin Altan'ın yukardaki cümlesinin doğrusu şu şekilde olması icabeder: **«Komünist bir devletin muayyen bir dinin öğretimi için bütçesine para koyması Komünizmin prensibine aykırıdır.»** Yani laik devletin değil, komünist devletin.

«Türkiyenin iki yüz, üç yüz yıllık tarihi içinde hacı hoca sınıfı halk faydasına müsbet hiçbir çaba göstermemiştir.» Çetin'in bu sözleri ceplerinde, masalarında Milliyet gazetesini eksik etmiyen hacıları utandırsın, eğer utanma hisleri varsa!

Çetin Altan Cennet ve Cehennemi inkâr ediyor:

«Öldükten sonra da Cennet yahut Cehennem diye bir yere gideceklerine inanıyorlar.» Acaba Çetin demir perde gerisi cennetini de inkâr ediyor mu?

Çetin'in **«İş Ayasofyada Ezan Okumaya Kaldıysa...»** başlıklı yazısından:

«Ruhanî füze, imam medresesi, Ayasofyadan okunacak ezan, yüz kelimeyle konuşan alfabe yoksulları, milyonların her birine ayda ortalama olarak düşen bir tek yumurtayı ikiye çıkartamıyacaktır.» Çetin; sen neyi ağzında geveliyor, kimler hesabına yazıyorsun. Benim beyaz zambaklarıma, kanlı tırnaklarını saplamak yetkisini sana kimler verdi. O Ayasofya, Moskofu at uşağı olarak kullanan cihangir Fatihlerin mührünü taşıyan, millî benliğin sembolleşmiş şeklidir. Ayda bir yumurta palavralarını bırak ta, hayvan tersleri içinde tane arıyanların gerçeklerinden bahset.

Safsatalara berdevam:

«Ayasafyodan ezan sesleri duyunca Fatihin ruhu şad olsuyor diye sevinecek eli tesbihli takkelilere kabil olsa da sorsak:

— Osmanoğullarından kaç padişahın ismini biliyorsun, diye...»

Biz de elinden votka şişesini bırakmıyan Çetin Altan'a sorsak:

— Soyunu sopunu inkâr eden senin gibilerle osmanoğullarının ne alâkası var? Lâf olsun. Osmanoğullarından dem vuran Çetin, diğer bir yazısında soy sop namına ne varsa tahkir ve inkâr edecektir:

«Bir çocuk yetiştirme usulleri var, havsala almaz çocukları taş binalara kapıyorlar:

— Atalarımız büyük adamlardı, herkesi keserlerdi, sen de onlar gibi herkesi kesmelisin diye talim ettiriyorlar.

Çocuklar salağa dönmüşler. Hangi bölgenin çocuğuna sorsan:

— Benim atalarım ötekilerin atasından daha kuvvetli idi, deyip duruyor.»

Yukardaki satırlara biraz ok dikkat edilirse şu iki husus hemen kendini gösterir:

1. Türk tarihinde vuku bulan harbler, kahramanlıklar, akınlar, zaferler asıp-kesme diye gösterilmiştir.

2. Çocuklara aşılanan ecdat ve tarih sevgisi salâklık olarak vasıflandırılmıştır.

Çetin Altan'ın ordu, bayrak, vatan görüşü:

Mahut insan bir makalesinde Merih yıldızından mevhum bir yaratığı yer yüzüne indirir. Merihli görüşlerimi — Çetin Altan'ın fikirlerini — rapor eder. Merihlinin raporunu dinleyiniz:

«Arzı bir takım hudutlara bölmüşler, ortalarına bayraklar dikmişler, etrafına silâhlı silâhlı adamlar dikmişler... Bir taraf hırladı mı, öteki taraf ta hırlıyor...»

«Ayrıca bir bayrağın altında toplananların da biribirleriyle geçindikleri pek iddia edilemez. Bir avuç toprak ele geçirdiler mi:

— Bu benim, diye tepin tepiniyorlar.

(Devamı 19. sayfada)

(1) Bak: Oku Mecmuası sayı: 21, sh. 11

(2) Bak: Oku Mecmuası sayı: 38, sh. 14

Edebiyatımızın acıklı hali

Her mühim sahada baykuş gibi yıllarca öten,
Kaç asrılık yüce kıymetleri yer yer yürüten,
Bizi bizden ayıran zümrelerin gizli eli,
Sokarak cebhede mekteplere uydurma dili,
Edebi cephemizin ruhuna en son kıydı...
Vurulan ruhi bağların milletin imanıydı.
Şanlı mazisini Türk milletinin hor gördü,
Türkçenin bağrına hançer vurarak öldürdü...
Gençliğin ruhunu düşmanlara peşkeş çeken o,
Solcu sihniyeti her çevireye yer yer eken o...
Çünkü, kıymetler anarşiye pâyân yoktur,
Kitlenin ruhunu sarsan bu huzursuzluktur.
Kararırken yetişen gençliğin ufkunda hayat,
Tertemiz hisleri kirletmededir: (Matbuat!)

⁂

Yükseliş devrimizin çağlayışından hız alan,
Muhteşem bir medeniyet edebiyatı olan,
Güzelim Türk dili, bir anda perişan oldu...
Ebedî bahçelerin gülleri tehmil soldu...
Şimdi, yadîl gibi görmek, ne hazin Türkelini,
Milletin ruhuna düşman edebiyat dilini,
Yeni sanatçıların zevk-i selim sayesi yok,
Hele, aydın geçinenler de ilim pâyesi yok...
Böyle ilmî haller olduğu ülâhî hisler,
Edebî cephemizin ufkunu örter sisler...
Her güzel sahneye indikçe, bin iğreng perde,
Eski bir bez gibi sanat; sürünür yerlerde...
Mânevî hisleri bir milletin alçaldıkça,
Alçaklığ duygusu vicdanına kök saldıkça,
Deliler saçmasının örneğidir, onca şiir...
Bir yığın söz ki, ne his var, ne hayal var, ne fikir...
Şiirin, engin ve derin ruhuna asla eremez,
Sanatın nur arayan aşkına yol gösteremez...
Kalmaz dilende asîl duygunun satün değeri,
Ruhu tatmin edecek bilgi ve sanat eseri...
Kitlenin ruhunu mahvetmiye kâfi tedbir:
Edebî zevkini bir milletin öldürmektir...
Sezecek göz, sevecek bir gönül ister sun'at;
O zaman, bahçeleşir, şairin önünde hayat...
Sona ermez, edebî bahçeler ufkunda bahar,
Gonceler hayre kadar, birbirin ardınca açar...

Ali Ulvi KURUCU

1 — **(HAK YOLU)** Dini ve ahlâkı şiirler.
2 — **CEMİYETİN TEMELİ İSLÂMDA İZDİVAÇ VE AİLE**

Sayın M. Hulusi İşler'in bu iki eseri okuyucularından gördüğü alâka ve rağbet üzerine üçüncü defa basılmıştır. Okuyucularımıza tavsiye ederiz. Birinci kitap 2,5 ikinci kitap 5 liradır.

İsteme adresi: M. Hulusi İşler (Müftü)
SANDIKLI

Karakurt

Manisa'nın Kırkağaç kazasına bağlı Karakurt köyünde vuku bulan, büyük bir irtica hareketiymiş, Türkiyeyi yok edecek bir gericilik felâketiymiş gibi gösterilmek istenen malûm hâdise üzerinden, bir buçuk aya yakın bir zaman geçti. Bu kısa zamanda olayın aydınlanması, suçlu zannedilen köylülerin en ağır şekilde cezalandırılması için adlî makamlara direktif verircesine yazıldı, çizildi, konuşuldu... Kırkağaç'ta, ilmî yetkisini siyasi emellerine alet eden bir profesörün, millî mevzuları istismar etmekte hüner sahibi bir şairin de katıldığı tel'in mitingi yapıldı. Memleketin temiz meselelerini insanî usullerle halletmekle görevli, Anayasa muvacehesinde hattâ vazifeli bazı siyasi kişiler, hâdiseyi o kadar büyüttüler ki, köyü yerinden kazımaya, kendilerinden daha faziletli köylüleri memleket sathında dağıtmaya varıncaya kadar işi ileri götürdüler. İçtimaî, iktisadî, siyasî mevzulara hangi açıdan baktıkları artık anlaşılan mahut kalemşorlar ise, basit bir zabıta vak'ası mesabesindeki olayı, ikinci bir Menemen isyanıymış, teşkilâtlı bir cümrenin ilk öğretime karşı ayaklanmasıymış gibi göstermeye çalıştılar.

Çeşitli tertipler ve aldatmalar neticesinde yakın tarihimizde meydana gelen irticaî hareketlerin kronolojik dökümünü yapan devrimci gazeteler ise, İmam-Hatip okullarının açılmasını, Kur'an-ı Kerim'in lâtin harfleriyle neşrolunmasına verilen fetvaları, Ezanın Arapça okutulmasını irtica hareketiymiş gibi yaynlama küstahlığını gösterdiler. Bütün fesat yuvalar ağız birliği ederek hâdiseyi normal seyrinden uzaklaştırmak, nehri yatağından taşırmak, treni raydan çıkarmak için yürütmek için çırpınıştılarsa da muvaffak olamadılar. Karakurt hâdiselerini, sahte gazete haberleriyle, seciyesiz kalemlere hazırlatılan yazılarla, mânevi varlığımızın topyekûn tepkisiymiş, Türkiyenin her köyünde aynı düşünce hâkimmiş gibi göstermiye çalıştılarsa da, başarı sağlıyamadılar. Çünkü:

Bunların hiçbiri hâdiseyle adlî yönden ilgili kimseler değilerdi. Kanuni takibatı zedeleyici, zihinlerde şüphe uyandırıcı mahiyette fikir beyan etmekten de utanmıyorlardı. Elbette vereccekleri hükmün, adlî yönden hiçbir değeri ve neticeye tesiri olmıyacaktı. Bir ilk okul öğretiminin mesleğine yakışmayan davranışlarından dolayı sabrı taşan, ilgili makamlara yapılan müracaatlar da fayda vermeyince okulun ve çocuğunun istikbâlini kurtarmak için harekete geçen köylülerin meydana getirdiği hâdise dolayısiyle yapılan korkunç propagandanın ve iftira kampanyasının tesiri altında kalan, gericileri, yobazları tel'in etmenin cazibesine kapılan bazı hükümet adamları daha beyanat vermekten, iki kutuptan birini suçlamaktan kendilerini alamamışlardır. Devlet radyosunun da alet edildiği, Karakurt hâdiselerini meydana getirenlerin maddi gücü, bir anda Türkiyedeki medeniyet eseranlerini, araştırma merkezlerini, sanayi kaynaklarını, modern tarım araçlarını... imha edebilecek kuvvete ve desteğe sahipmiş gibi yayılmak istendi. Böyle olmadığı muhakkak. Şu halde bu telâşın, ateşli konuşmaların, istikbâlimizi tehdit eden bir tehlikeymiş gibi gösterilen hassasiyetin manası ne? Aynı hassasiyet, Türkiye için gerçekten tehlike olan Komünizme, Siyonizme niçin gösterilmiyor?

Büyük bir şuursuzluk girdabında herkes konuştu. Yalnız, hâdisenin oluş sebeplerini gerçek hüviyetiyle açığa çıkaracak, suçluları kanun adına muhakeme edecek şerefli Türk adliyesi sustu. Sonuç olarak, sunduğu asırlık Türk adaletinin kanun ve nizamdan ayrılmıyan tatbikatı, vicdanlara emniyet ve huzur bahşeden asaleti gizli idi. Karakurt köylüleri şuna inanıyordu. «Herkes ne söylerse söylesin, gazeteler ne yazarsa yazsın!. Nasıl olsa Türk hâkiminin huzuruna çıkacağım. Yapılan iftiralar orada boş gibi eriyecek. Leklelenmek istenen namusum temize çıkarılacak. Medeniyet ve ilim düşmanı olmadığım anlaşılacak.» Karakurt köylüleri okulu taşlıyan, öğretmene yumruk kalduran insanlar olamazlardı. Esasen suç, okulu taşlıyanda değil, okulun taşlanmasına sebep olanlardadır. Nitekim Karakurtunun, kültür hayatımızın mihrak noktasını teşkil eden ilk öğretime karşı olmadığı, zihinlerde şüpheye mahal bırakmıyacak şekilde, anlaşılmıştır.

Onların mücadelesi maarif tarihimizi kirletmek istiyenlere karşı oldu. Fikir hayatımızın eğitim seferberliğini, canlarını ortaya koyarak yaptılar. İlk öğretimin temel kaidelerini, ahlâkî ölçülerini dinamitlemek istiyenleri onlar, durdurmak istediler. Şehirlerde yapılan mücadeleyi onlar, köylerde yapmak istediler. Çocukların okula göndermemek suretiyle öğretmenleri protesto etmeyi, müfettiş istemeyi akıl edemediler. Nitekim gazetelerde sık sık, bilmem hangi şehirde, veliler çocuklarıyla birlikte okulun alınıp olduğu bir karar protesto etmek maksadıyla sessiz yürüyüş yaptıklarını okuyoruz. Karakurt köylülerinin yaptığı bundan farklı bir şey mi idi? Arada yalnızca metod farkı var. Gaye aynı. Bir hareket köyde yapılırsa gericilik, şehirde, hele hele Beyoğlunda falan yapılırsa ilericilik oluyor.

Karakurt katarını raydan çıkartmak için sahte köprüler, aldatıcı viraj lar hazırlıyanlar, bu kataın adalet istasyonunda durmasına mâni olamadılar. Katar istasyonda durduktan biraz sonra köyüne dönenler, çoluk çocuğunun hasret ve göz yaşı dolu kucağına kavuşanlar oldu. O, köyüne döner dönmez sevmediği insanların şahsında gerçek öğretmeni kucakladı ve selâmladı.

Söyle olmuş, böyle olmuş faslını bir tarafa bırakarak nazarlarımızı Karakurt hâdiselerinin gerisinde istikbâlimizi tehlikeye düşürücü nitelikte Marxist metodlarla kızıl tuzaklar hazırlıyan maskeli insanlara çevirelim. O zaman göreceğiz ki, asıl üzerinde durulması ve hassasiyet gösterilmesi lâzımdan dava, Karakurt ve benzeri hâdiselerden daha ziyade, bu olayları istismar eden, damlayı deryaya yapan zihniyetir. Aslında Karakurt hâdiseleri millet olarak ilgilenmemiz, beyannameler neşretmemiz, mitingler tertip etmemiz icabeden bir konu değildir. Ama meseleyi bu hale getirenler var... Kanunla idare edilen medeni memleketlerde herkesin ne yapacağı bellidir. Karakurt köyünde bir hâdise mi vuku buldu! Elbette onunla meşgul olacak şahıslar ve makamlar var. Her aklı erenin hâdiseye burnunu sokması, ulu orta fikir beyan etmesi memleketi anarşiye sürükler. Hâdise, içinden çıkılmaz, kimin ne yaptığı bilinmez bir hal alır. Dikkat edersenin Karakurt hâdiseleri başlangıçtaki canlılığını kaybetti. Adetâ unutulur gibi oldu. Onun yerini gerici-ilerici mücadelesi aldı. Halen de devam ediyor. Ne zamana kadar devam edecek? Yeni bir Karakurt hâdisesi çıkıncıya kadar.

Karakurt hâdisesine üzülmüş gibi görünenler, aslında sevinenlerdir. Yüzlerindeki peçeyi çıkarıp baksak, gerçek suratlarının bayram yapmakta olduğunu göreceğiz. Neden sevinmesinler? Karakurt hâdiseleri olmasaydı, gerici, yobaz diye Türk koylüsüne hücum edemiyecekler, mânevi hayatımızın temsilcisi İslâmiyeti kötülemiyecekler, milletî zıt kutuplara ayıramıyacaklardı. Onun için üzüntüleri sahte, telâşları aldatıcı ve tepkileri geçicidir. Bu çeşit vak'aların olmasını her zaman isterler. Olmadığı zaman Balkan komitacılığına taş çıkartan bir metodla kendileri hazırlarlar.

Tarihte eşsiz medeniyetler vücuda getiren, ilmin üç kıtada hayranlıklarını yapan Türk milleti, yine de ilme susamış, medeniyete aşıktır. İlim ve medeniyet onun ayrılmaz iki parçasıdır. Bu akış içerisinde Türk köylüsü, gerçek ilimden uzak tutulmuştur. Fakat zihniyet olarak hiçbir zaman Türk köylüsü, bütün tertip ve dalaverelî oyunlara rağmen, ilme ve medeniyet öncülerine karşı koymamıştır. Şu anda Maarif Vekâletindeki müracaat dosyaları gözden geçirilse, okul ve öğretmen istiyen köylerin adedinin büyük bir yekûn teşkil ettiğini göreceğiz. Hükümet bir kuruş yardım yapmadan okul binası yaptıran ve tedrisata hazırlıyan köylerimiz pekçok. Eğer ilk öğretim davasında, Türk halkı kadar bu davanın başında bulunanlar samimî olsalardı, bugün Türkiyede okuyup yazma bilmiyenlerin nisbeti çok düşük olacaktı. Belki de hiç olmıyacaktı. Bu zaman kadar köylüye gösterilen alâka Yurttaşlık kitaplarında «Türk köy-

(Devamı 21. sayfada)

Tek insan güçsüzdür. Tecavüz veya baskıya karşı dostlarının desteğine muhtaçtır.

Bahane

Halit GÜLER

Doğumun kontrolü Türkiye için nasıl bir felâket olacaktır? (1)

Dr. Recep DOKSAT

Ötedenberi sempatizanı olduğum muhterem Konyalıların huzurunda nâçiz fikirlerimi açıklama imkânı bahsettiği için Konya Aydın Fikirler Kulübü mensuplarına, sayın başkanına ve onların şahsında sizlere teşekkür ederim.

Efendim, şimdi arzedeceğim mevzu, benim için dördüncü tekrar olacak, Burada. İki defa Ankarada, bir defa da İstanbulda. Aktüel bir mevzu olması hasebiyle bu konferansa tekrarlanam gerekti, arzu üzerine. Bu defa da böyle bir arzu Konyadan vaki oldu. Mevzubahs olan kanun halen Senatonun gündemine alınmıştır. Yakında görüşülecektir. Tesirleri itibariyle fevkalâde ehemiyetli olduğu için ben bir Türk mütevvelisi olarak üdeme düşen vazifeyi yapmak gayesiyle Anadolunun Hakkârisinden dahi dâvet vaki olsa giderim. O kadar mühim görüyorum bunu. Doğum kontrolü, aile planlaması, nüfus planlaması, doğum seçimi, kudümü doğum diye birtakım adlar verilen ve netice olarak nüfus artışını kısıtlamayı yani tahdidi ön tutan görüşler ve bundan doğan fikir cereyanları, tatbikat için teklif olunan metodlar, öne sürülen çareler iktisaden ileri, zengin ve müreffeh Batı ülkelerinin ve bilhassa Amerika Birleşik Devletlerinin gayret ve telkinlerinin eseridir. Kendi nüfusunu alabildiğine artırmayı plânlıyan İsrailin ve dünya sermayesi piyasasını elinde tutan Yahudi kapitalistlerinin, nihayet bunların iplerini elinde tuttuğu, oyuncağı hâline getirdiği fabrika ve firmalarının da, tesirli furyasının da rolü ve payı vardır. İşte bu telkin furyasının ağ kosturduğu Türkiyede mesele kanun hazırlanması hâline kadar varmış, bakandan müsteşarına kadar sözde ilim adamları seferber olmuş, dolarlar havanımız ve bilhassa kadar getirilmiştir.

Muhterem dinleyicilerim, mevzuun çeşitli cepheleri var: Konferansı Türkiye için nasıl bir felâket olacaktır, tarzında bundan evvel ilân etmiştim. Türkiyeye gelmeden evvel müsaade buyurulursa, sizinle de nüfus artışı problemi hakkında ve geleceğe dair tahminler ve buna karşı düşünülen tedbirler, çareler muvacehesinde Türkiyenin durumu nedir? Böyle bir kanuna acil ihtiyaç var mıdır? Bu tedbirleri almak lâzım mıdır? Diye sizlerle beraber düşünürcesine meseleleri bu mevzuda kafa patlatan, tetkiklerde bulunan dünya otoritelerine müsteniden arzetmiye çalışacağım.

Birinci sual: Dünya besleyemiyeceği derecede şiddetli ve hızlı bir nüfus artışının gerçekten tehdidi altında mıdır? Halen üç milyar civarında olan dünya nüfusunun 15 yıl sonra dört milyara ulaşacağı ve iki bin yılında da altı milyara bâliğ olacağı tahmin olunuyor. Daha şimdiden milyonlarca aç vardır. Arz sâkinlerinin iki milyarı doğru dürüst gıda alamamaktadır. Mevcut gıda imkânları ve onların işlenişi de bu artan nüfusu beslemiye yetmemektedir. Dikkatinize arzederim. Mevcut gıda imkânları dedim. Mevcut gıdalar demedim. Üstelik 1798'de Markûs, 1821'de İstüvartnir, daha sonra da Gartnir'in ortaya attığı fikirlerin doğurduğu endişeler nüksetmiş ve dünyanın bu artan nüfusu besliyemeyeceği korkusu yaygın bir hal almıştır. Bu korku ve endişeler haklı mıdır? Hemen kanaatımı arzedeyim. Bunlar haksız ve yersizdir. Niçin haksız ve yersizdir, şimdi arzedeceğim:

Avrupa konseyinin 1964 Temmuzunda neşredilen ve (Yatil Dejon Antro) Cidden fazla insan var mı, nüfus artışı var mıdır? mânasına «Çok insan var mı?» adlı yıllık bülteninde açıkça belirtildiği üzere dünya mevcut imkânları ile otuzbeş milyar civarındaki insanı rahatça besler. Demek, dünya bugünkü bilgilerimize göre mevcut imkânlar değerlendirilebilirse kullanılabilirse, seferber edilirse otuzbeş milyar insanı besleyebilir. Halen üç milyar insan var. On bir milinde insanı besleyebilir. Pariste Enstitü nasyonal dabronami profesörlerinden Mişey Beset atlı bir ilim adamı yer küresinin gıda kapasitesi ilme ve akla uygun usullerle verimlendirilebilirse bu otuzbeş milyarın bile nihayi bir hudut olmaktan çıkabileceğini ilân etmiştir. Demek ki, otuzbeş milyar bile nihaî hudut değildir. Daha üste de çıkabilir. Üstelik bu tahminler bu günkü mevcut bilgilerimizin çerçevesinde yapılan tahminlerdir. doğuma ait ilmî inkişaf hesaba katmadan yapmaktadır. Yarın çok daha başka imkânlar olabilecek, milletler arası temaslar kurulbilecek, başka gıda imkânları çıkacak, bilmiyoruz, bütün bunları. Açlığa Karşı Savaş Dünya Birliği Başkanı olan ünlü bir ilim adamı var: Adı Mişye Dö Kastro eski Birleşmiş Milletler Brezilya delegesidir. Jorj dö Kastro da aynı fikirdedir. Kastro'nun kanatince de aşırı nüfus artmasına dair endişeler yalnız tefsirlere ve asılsız peşin fikirlere dayanmaktadır. Nüfusu azaltma veya kısaltma tedbirlerinden evvel yapılacak daha isabetli birşey vardır. O da şu: Dünyayı yeniden organize etmek, yeniden düzenlemek. Şimdiki ve gelecek yüzyıldaki insanlığı beslemek için kâfi derecede kaynaklar acaba yer yüzünde var mıdır? Kastronun bu soruya cevabı evettir. Şimdiki ve gelecek yüzyıllardaki artan nüfus temposuna rağmen insanlığı besliyecek gıda imkân ve kaynakları yer yüzünde vardır. Her ne kadar yer yüzünün halen topraklarının ancak % 10'da % 11'i ziraata elverişli ise de tropikal, subtropikal, ekvatoral ve kutuplara yakın bölgeler, hattı-üstüva ve ona yakın olan bölgeler oradaki arazilere son ilmî keşiflerin ışığı altında modern ziral usuller tatbik edilirse halen işe yaramaz sanılan geniş arazileri ziraate elverişli kılmak kâbildir. İsrailin çölde yaptıkları buna bir misaldir. Çölde işe yaramaz kumlu araziyi ziraata elverişli hale getiriyor. Yapılan sulama projeleri malûmu alinizdir. Keza Kaliforniya çöllerinde de Amerika ayni şeyi yapmaktadır. Bu arada da Hollandanın denizden kazandığı arazi zikredilebilir. Üstelik gerçekten modern teknikler kullanılarak yer yüzündeki ziraata elverişli arazinin verimini de artırarak iki misline çıkarmak imkânının yanısıra denizden henüz el atılmamış zengin kaynakları da hesap edilerek nitekim muhterem dinleyicilerimiz hatırlıyacaklardır. Geçenlerde gazetelerimizde resimleriyle çıktı. Bir Japon bilgini deniz yosunlarından ekmek yaptı.

(Devamı var)

(1) Bu konferans, Konya Aydın Fikirler Kulübünde, kalabalık bir dünleyici huzurunda Muhterem Dr. Recep Doksat tarafından irticalen verilmiş ve tahminlerin üzerinde alâka görmüştür.

Şehirden Üç Manzara

(Baştarafı 5. sayfada)

lüman zenginin kasasından yabancı çeplere aktarılan belki yüzbin liralık bir gece ve karanlıklarda aralarından görünen incecik hasta ve çileli bir yüz:

Fakir müslüman gazete müvezzii!

Gümüş Saçlı Boyacı

Geniş bahçede önümden geçerken hafifçe: «boyacı!» diye seslenmiştim; **önce hemmiyet vermedim. Her zaman her yerde görüp rasladığımız en tabii manzaralardandı.. Adam tahminen 65'inde vardı, saçları gümüş rengi olmuş ve azalmıştı; uzaklaşıyordu.**

İstanbulun kalabalık, olduksa lüks bir semtinde, zenginleri bol bir mahalede, parlak bir güneş altında eriyen denize karşı oturmuş, yaz öğleden sonrasında kendimce tefekkür ve tahayyüllere dalmıştım. İhtiyar ve güngörmüş boyacının uzlaşılı sesi beni tekrar dünyaya döndürdü, onu çağırdım. Ağır ağır yaklaştı ve sandukasını önüme koyarak küçücük iskemlesine derinden bir «Bismillah!» deyip oturdu. Yıllarını yuvarlağı yüzünden dil ve ağlamakla bir tevekkül mânası sezer gibi oldum. O yavaş ve ağır, işini görürken «Yâ Allâh!, ya Resûlallâh!» diye mırıldandı ve bunu sık sık tekrarladı. İçinden, Rabbine, hepimizin Rabbine şükranlarını sunuyordu. Birden içine eziliverip, hırkulmağa başladı. Ateşe düşmüş veya atılmış bir günahkâr gibiydim ve ayaklarını sanki bu muhayyel ateşte cayır cayır yanıyordu. Utançtan mı, ürüntüden mi, ayaklarımı çekemiyordum. Tabanlarım ateşe uzatılmışlı sanki adeta perişan olmuştum. Fakir bir müslüman, kaderin ve tâlîin garip ve acı bir cilvesiyle, benim uzanan ayaklarımdaki iskarpinleri itina ile boyuyor ve beni buna müsaade ediyor, sessiz ve bilgâne kalıyordum. Bir anda, ondaki ulviyeti ve bendeki zillet ve nedâmeti mukayese ettim, netice benim aleyhime idi.

Müslüman, zavallı ve biçare fakir mü'min, kaderine küskün bile değil, iztırâba alışkın bir edâ ile, benim rühumda ve kalbimde kopan kasırgadan habersiz, işini görüyor ve bir taraftan da büyük bir teslimiyet ve inşirâh ile Ya-radan'ı ve Resûlünü anıyordu. Ayaklarımı önüne ve ellerine uzattığım bu gümüş saçlı boyacı karşısında küçülmekte olduğumu anladım; içim karmakarışık duygularla dolup taşıyordu.

Bir anda canhıraş bir ses kulaklarımızı tırmaladı ve düşünceli, yaşanmış felsefi sükûtu bozdu: Bahçe yakınından anasın büyük bir yunus balığı gibi hususi bir otomobil süratle geçmiş ve etrafı pis tozlar içine gömüp bırakmıştı. Tâ içinden gevşek ve tasasız kadın kahkahası taşan bu hacıağa arabasına bizim gümüş saçlı boyacamız tenezzül edip başını çevirmedi ve bakmadı bile!

İşini huzurla bitirip bir temannâ çakarak sessizce uzaklaştıktan sonra arkasından derin derin düşündüm: Gümüş saçlı boyacıdaki ulvi ve mânevi saadeti, tozu dumana katan maddi ve mânevi sefâhet arabasındaki süfli felâketi!

SENİN İÇİN

Zamandan zamana akışım
Kimsesiz yollara bakışım
Garip garip yakarışım
Senin için, senin için.

Gurbet illerde kalışım
El açarak yalvarışım
Dertten derde girdi başım
Senin için, senin için.

Yanıp yanıp kül oluşum
Bir boşalıp, bin doluşum
Bütün hayattaki koşum
Senin için, senin için.

Göktürk Mehmet UYTUN

MUHTEREM OKUYUCU

Bu sayıdan itibaren, mecmuamızı teknik bakımdan daha mükemmel bir şekilde çıkarmıya başlıyoruz. Yakın alâkanıza karşılık, elimizdeki bütün imkânları kullanarak size daha iyi bir «OKU» vermekle bahtiyarız.

Müslümanın Hususiyetleri

Müslüman, her ahval ve şerait içerisinde Allah'ın adı ile işine başlar ve Allah korkusunu, muhabbetini içerisinden çıkarmaz. Bu suretle de müstakım olur.

Müslüman, her zaman şükretmesini bilir. Zira şükrün sırrını, hikmetini idrak etmiştir..

Müslüman nefsiyle mücadele eden, nefsini ıslâh etmiş olan; dolayısiyle Allah ile, insanlarla barış içerisinde olan kişidir.

Müslüman, doğruluktan, hakkaniyetten ayrılmayan, sözü ile özü bir olan kimsedir.

Müslüman, düşünen, iyi düşünceleriyle olgunlaşan, kemâle varan insandır.

Müslüman, tarafsızdır, taraf tutmaz. En yakını bile olsa, adâletten, doğruluktan ayrılmaz. Gerçek değer ve kabiliyetleri değerlendirmesini bilir. Ona göre iş ve vazife taksimine yer verir.

Müslüman, vefanın, doğruluğun, kadirşinaslığın, faziletin âşıklısı ve timsalidir...

Müslüman, kimsenin malına, canına, ırzına göz dikmez. Vatandaşlarının malını, canını, namus ve ırzını kendi öz canından, ırzından, malından bile mukaddes bilir. Zira böyle olmayınca vatanında huzur, sükûn, asayiş olmayacağını idrak etmiştir.

Müslüman, eline sağlam olduğu kadar beline, beline sağlam olduğu kadar da diline sağlam olan namusu mücessem şahsiyettir, muhtevanın ta kendisidir.

Müslüman, — ilmiyle amel eden — amelli, davranışları mükemmel olan ehli kâmil kişidir!..

Hüsnü DİKEÇLİGİL
(Kayseri Senatörü)

Müslüman, sadece kendisini düşünmiyen, bilâkis mensup olduğu zümreyi, vatan ve milletini düşünen diyargam olan muhterem simadır.

Müslüman, başkalarının elem ve kederlerine katışan, kalbi titreyen, onların dertlerine deva arıyan insandır.

Müslüman, adâlet dağıtımında kalbinin gölgesinde titreyen, hatır gönülden uzak kalarak hüküm veren ve böylecesine icrayı hizmet eyleyen şahsiyettir.

Müslüman, kalb, ruh, beden temizliğine malik olan, tertemiz, arınmış, durulmuş bir varlıktır!...

Müslüman, düşmanı dahi olsa, başkalarına iyilik yapmayı düşünen ve iyilik yapmaktan haz duyan şahsiyettir.

Müslüman, öfkelerini, kızmalarını önleyen, böyle anlarında karar vermekten uzaklaşarak sâlim bir zamanında, aklıselim içerisinde karar veren, kendisini sinirlendirenleri affedebilen mütekâmil kimsedir.

Müslüman, kendisinin mazarratlarından etrafını, insanları sâlim kılan insandır.

Müslüman, kendisine yapılmasını istemediği herhangi bir şeyi başkasına yapmayan ve yapılmasını istemiyen, kendi zararına dahi olsa insanların menfaatlarını, kendi menfaatlarından üstün tutup ve kabullenendir.

Müslüman, şahsi en yakın akrabası dahi olsa adâletten ve faziletten ayrılmayandır..

Müslüman, medeniyyetin âşıklısı ve alıcısı, ibda edicisidir. Lâkin, medeniyyetin baş döndürücülüğü karşısında soysuyalışan, nefsanileşen, hodbinleşen, ruhsuzlaşan kimse değildir.

Müslüman, çalışmasiyle, konuşmasiyle vekâr içerisinde tevazusiyle ehlikâmil olan varlıktır.

Müslüman, müraiiliği, dalkavukluğu, tabasbusu, riyaya kabullenmiyen, ve olduğu gibi görünen, bu gibilere de değer ve yer vermiyen şahsiyettir.

Müslüman, asla dedikodu yapmaz. Mertlik, şecaat, civanmertlik onun şahsında mündemiçtir.

Müslüman, cimriliği sevmez. Lâkin müsrif de olamaz. Yerinde, zamanında, mekânında sarfetmesini bilir ve hayır severdir.

Müslüman, gani gönüllüdür. Misafirperverliğin, vefanın timsalidir. Ahdinde durur. Düşkün-

(Devamı 26. sayfada)

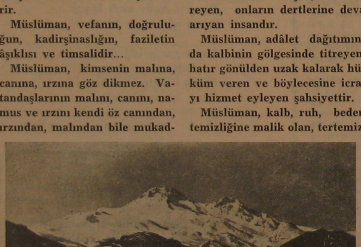

Çetin Altan Ne?

(Baştarafı 13. sayfada)

Zaten dünyada kıyametin başı buradan kopuyor:
— Bu benim.
— Hayır, benim.

Çetin Altan harikulâde(!) bir buluşla, bu yazısında bir merihliyi kendisine vasıta yapmış. Bu buluşundan ötürü kendisini tebrik ederiz! Biz de muhatap olarak merihliye cevaben deriz ki:

Aziz merihli,

Biz; bir takım hudutlarla bölünmüş arza vatan, etrafındaki sülâhlı adamlara da ordu ve millet deriz. Siz bunun ulviyetini takdir edemezsiniz. Raporunuzdan sizde bu meziyetin yokluğu anlaşılıyor. Bu yazıların yazıldığı yerde o vatanın adı Türkiye; silâhlı adamların adı da Mehmetçiktir. Bu dünyada arzı birtakım hudutlara bölenler insan isimli canlılardır. Yaşamalarını nizam ve intizama bağlamak, ihtiyaçlarını kolay temin etmek, haklarını korumak için arzı vatan isimli parçalara bölmüşlerdir. Dünyada arzı bir takım hudutlara bölmiyen sizin gibi başka canlılar da yok değildir.

Sayın merihli,

Siz bu dünyaya yani bizim âlemimize Merihten değil de Kuzey kutbundan gelmiş gibi rapor vermişsiniz veya dünyanın her tarafını görememişsiniz. Her ne kadar dünyaya gizli indiğinizi söylüyorsanız da herhalde demir perde ile kaplı yoldaşların ülkelerini görememişsinizdir. Dünya bugün iki kutba ayrılmıştır: 1. Raporunuzda toprak, su-bu, sahibi oldukları söylediğiniz insanların âlemi. 2. demir perde içerisinde yaşıyan yoldaşlar âlemi. Birincisinde her insan kazandığı kadar toprak ve mal sahibi olur. Olanlar olmıyanları korur. Yalnız bunların içine üçüncü, nizamı tanımaz yedi dev karınlı, hortlakgillerden de bir hayli yaratık karışmıştır. Senin görmediğin yoldaşlar ülkesi ise, senin arzu ettiğin gibidir.

«Şu benim.

— Hayır, benim.» diye bir iddiaları yoktur. Mütevazi insanlardır. Şefleri namına çalışırlar, köpek leşi, ağaç kabuğu ne bulurlarsa da yerler. Bu hususta geniş malûmat elde etmek için diğer sahifelerimizdeki sayın Viktor Kravchnko'nun yazdıklarını okumanızı salık veririz...

(Devamı var)

Bize Gelen Kitaplar :

İnsanoğlu Kendini Arıyor
M. Sait Çekmegil

Vatan Sağ Olsun (Hikâyeler)
Göktürk Mehmet Uytun

Euzü Besmelenin Hikmet ve Fazileti
H. Hulki Mert

Allahın Resulü Hz. Muhammed
Esat Fuat Togay

İLİM DE KABUL ETTİ :

İnsan topraktan yaratılmış

Erzurum Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Bakteriyoloji ve Patoloji laboratuarlarında uzun bir süreden beri devam edegelen araştırmalar sonucunda bazı iddiaların aksine, insanın, maymundan gelmeyip, insan ve maymun dahil, bütün türlerin toprak polioronik asit kristalleri içerisinde meydana geldikleri anlaşılmıştır.

Atatürk Üniversitesince bu konuda yapılan açıklamaya göre, araştırmalar sırasında topraklardan elde edilen iki tip polioronik asit kristallerinde bütün türler ile ilgili iki gözlü, yüz ve kafa taslakları minyatürler halinde müşahede edilmiştir. İlgililer, bugüne kadarki iddiaların aksine insanın maymundan gelmeyip, gerçekten maymun da dahil olmak üzere bütün türlerin hep birden ve bir defada toprak polioronik asit kristalleri içerisinde yaratılmış olduğunu ileri sürmektedirler:

«Bir tek türün, muhtemelen biri erkeklik ve biri dişilik karakterine sahip ve insanların (a) ve (b) kan gruplarını işaret eden iki tip kristal yatağı, gelecekte meydana getirecekleri türler ile ilgili gen atomlarını da taşıyarak evrim şartlarının elverişli olduğu halde canlanmış, çoğalmış ve zincirleme bir evrim ile bütün türleri meydana getirmişlerdir. Bu kristallerden hareket de görülmüştür. Duruma göre evrim olayı şu safhaları geçirmiştir: İlk tür olan toprak Polioronik asit kristallerinde bütün türlerin evrim yapıları ile son tür olan insanda bütün türlerin evrim kalıntıları, gen atomları halinde mevcuttur. Her tür, kendini meydana getiren bir önceki türün evrim kalıntılarını ve meydana getireceği müteakip türün evrim yapıcılarını gen atomları halinde ihtiva eder.

İnsanda yeni bir tür yapıcısı gen yoktur. Evren insan ile sona ermiş, insandan sonra yeni bir tür meydana gelmemiştir.»

Araştırıcılar ayrıca, «Tabiat, kendisine hakim olabilmesi için bütün takat ve imkânlarını yaratmıya sarfetmiştir. Herşey insan içindir.» demektedirler.

(Sağlık Dergisinden)

Akşemseddin Şeyh Mehmet

(1390 - 1459)

Akşemseddin, XV. yüzyılın değerli mutasavvıflarından ve Fatih devrinin büyük velilerinden biridir. Zekâsıyla tanınmış, irfan sahibi olup ilimiyle âmil faziliyle kâmil bir zattır.

Asıl adı Şemseddin Mehmettir. Şekayik-i Numaniye tercümesinin vermiş olduğu bilgiye göre (Dumuk) Şam'da diğer bir rivayete göre de Osmancık'da dünyaya gelmiştir. Şerefeddin Hamza-i şami adında bir zatın oğludur. Şeyh Şehabeddin Sühreverdinin neslindendir. Nesep bakımından Rasulullahın birinci Halifesi Hz. Ebubekirde münteki olmaktadır. Annesi de Hüsameddin Hüseyin efendinin yazdığı Amasya adlı tarihi eserinde Osmancıklıdır. Lâkabı da Akşeyhdir.

Tarihi kaynaklara göre Akşemseddin babasıyla birlikte Anadoluya gelmiş, ilk tahsilini Osmancık kasabasında ve Amasyada yapmış ve gene Osmancık müderrisi olarak kalmıştır. Zamanının Tıb ilmini öğrenmiş ve hattâ meşhur Halil Paşanın oğlu Kazasker Süleyman Çelebinin hastalığını teşhis etmiş ve tedavisini yapmıştır.

Zahiri ilimlere vakıf bulunan Akşemseddin batınî ilimlere karşı da temayül göstermiş değerli velilerden biridir. O zamanlar halk (*) arasında iştihar etmiş iki Şeyh vardı: Biri Hacı Bayram Veli diğeri de Halep'de Şeyh Zeyneddin Ebubekir El-Hafiy idi.

Akşemseddin bu iki Veliden ikincisini tercih etmiş ve intisap etmek üzere Halebe gitmişti. Halebi vardığı gün görmüş olduğu bir rüyada boynunda bir zincir vardı. Zincirin ucu da Ankaralı Hacı Bayram Velinin elinde idi. Uyandığı vakit bu rüya üzerine Osmancığa dönmüş sonra da Ankara'ya gitmişti. Hacı Bayram Veli ve müridlerini Ankara civarında imece ile Burçak toplarken görmüştü. Fakat Şeyh kendisine iltifatta bulunmamıştı. Bunun üzerine o da Şeyhin müridlerinin arasına katılarak çalışmaya başlamıştı. Yemek zamanı gelmiş, bölük bölük yemekler herkese dağıtılmış, hattâ civar köyün köpeklerine bile yemek verilmişti.

Akşemseddinin ise pek acıkmış olmasına rağmen yemeğe davet olunmamıştı. Nihayet teklifsiz olarak köpeklere dökülen yemeğin yanına gitmiş ve orada oturmuştu. Bunu gören Hacı Bayram Veli:

— «Hey köse beri gel bizi artık anladın» diyerek sofrasına götürmüş ona ikramda bulunmuştu.

Akşemseddin Şeyhin irşad ve delâletiyle durumunu tasfiye etmiş, âli dereceleri kazanmış, ilmi mertebesi artmış ve artık Hacı Bayram Velinin müridi olmuştu. Aradan az bir zaman geçmesine rağmen Halifeliği de ihraz etmiştir. Bir müddet Beypazarında ve İskilipte oturduktan sonra Bolu'ya bağlı Göynük kasabasına avdet gelmiş, orada tedris ve irşada başlamıştı.

İkinci Sultan Murad zamanında Edirne'de yanında misafir bulunan Hacı Bayram Veli ile aralarında şöyle bir konuşma olmuştur:

Padişah Murat, Hacı Bayram Veli'ye hitaben :

Veli ERTAN
Konya Yüksek İslâm Enstitüsü Müdürü

— Şeyhim İstanbulu almak emelindeyim. Ceddin Bayazıd Han ile amcam Musa Çelebi ve ben de iki defa İstanbulu feth etmek için muhasaraya girmiştik, Fakat arzumuza ulaşamadık. Gönül buyrun da bu şehri alayım demiş. Bu nun üzerine Hacı Bayram Veli de:

— Hayır bu şehri sen alamıyacaksın. Ancak beşikteki Şeyhzadenden bizim köse Akşemseddin alacaktır diye mukabelede bulunmuştur.

İşte 29 Mayıs 1453 tarihi bu sözlerin hakikat olduğunu isbat etmiştir.

Emevi sultanının kurup kuvviye zamanında İstanbulun fethi için gönderdiği olduğu orduda Resûl-i Ekrem'in Sahabelerinden Halid İbni Ensar (Eyub Sultan) vardı. Yaşlı olması hasabiyle burada vefat etmiş ve bir ayrıcalık için gömülmüştü. İslâm ordusunun Şama dönmesinden sonra cesedinin bir tehlikeye maruz kalmaması için defnedildiği yer dündüz edilmişti. Aradan 784 sene geçmişti. Yıl 1453 dü. Osmanlı Padişahı İkinci Sultan Mehmet Han İstanbul'u feth etmek için hazırlığa girişmişti. İşte bu sırada Padişah İstanbul'un alınması hususunda akşemsedin manevi desteğin takviye, onları teşci ve teşvik maksadıyle Akşemseddini ve arkadaşı Akbıyık Abdullahı nezdine davet etmiştir.

Sene 1453 Nisan ayı. Padişah İkinci Sultan Mehmed'in ordusu ve donanması İstanbul önlerine gelmiş, gerekli tedbir ve tertibat alınmıştı. Padişah beraberinde getirdiği hocası Akşemseddine Halid bin Ansarının kabrini keşfetmesi hususunda ricada bulunmuştu. Ertesi gün Akşemseddin Hz. Ebu Eyyub Ensarinin kabri şeriflerini 784 sene sonra keşfetmekle görevlendirmiştir.

1453 Mayısın 29 ünde İstanbulun fethinden sonra bir hâtıra olmak üzere Eyyub Ensarinin bulunduğu civarda Eyub Sultan namiyle bir cami inşa ettirilmiştir.

Artık İstanbul Türklerin eline geçmişti. Fatih salı günü öğleye doğru muhteşem bir alayla şehre girmiş. Yanlarında asrının birer âlilmei Feridi olan zatlarla Ayasofya mabedine gitmişdi. Bu zatlardan en meşhuru İstanbulun manevi Fatihi Akşemseddin idi. Şeyh Akşemseddin vekâr ve ciddiyetle Patrike mahsus olan kürsüye çıkarak Cihadın faziletleri ve Kostantiniyyenin fethi hakkındaki Peygamberimizin :

«لتفتحن القسطنطنية فلنعم الامير امرها ولنعم الجيش ذلك الجيش»

Hadisi Şerifinin kudsiyetine dair gayet belliğ bir nutuk irad etmiştir.

Akşemseddin bir müddet İstanbulda kaldıktan sonra arkadaşı Akbıyık Abdullah'ın Bursaya gitmesini müteakip kendisi de Göynük kasabasına dönmüştü. Orada bir sene yaşadıktan sonra, (Kâşif-i Esrar) ve (Müşid-i) Tarihi Mukiplerinin delâleti olan 863 Hicri tarihinde Rebiülevvel ayında ve Müladî 1459 Kânûnî sanî (Ocak) sonunda vefat etmiştir. Cenazesi şimdiki malûm olan yere defnedilmiştir. Bursa halen Akşemseddin camisi ve türbesi diye anılmaktadır.

Akşemseddin Sadullah, Fazlullah, Emrullah ve Hamidullah adında dört oğlu vardı. En küçüğü olan Hamidullah efendi ilim ve şiirleri ile Edebiyat tarihimizde temayüz etmiş bir şahsiyettir.

Bursalı Mehmet Tahir efendinin «Osmanlı müellifleri» namındaki eserde Akşemseddin için yazılmış bir kıt'a şöyledir :

Karagün dostu imiş, Fâtih'in Akşemseddin
Ki yüzünde leneân etti ânın fethi mübin
Nusreti, çeşm-i hakikatle görüp verdi haber
Böyle her kârı uzaktan görür erbâb-ı yakîn.

Akşemseddin'in eserleri şunlardır:

1. Risâletün-Nüriye.
2. Halli müşkülât (Tasavvufa ait).
3. Maddetül-Hayat (Tıbba ait bir eserdir).

Şekiki Numaniye adlı eserde bir de Makamat-ı Eviya adlı eseri ârifenileri bulunduğu zikredilmektedir. Dikkate şayan muhtelif şiirleri de vardır.

Me'hazlar :

1. Semerâtül-Fuâd: Sarı Abdullah Efendi.
2. Nefahatül-Ûns: Molla Cami.
3. Kamûsul-Alâm: Şemseddin-i Sâmi.
4. Osmanlı Müellifleri: Bursalı Mehmet Tâhir.
5. Türk Ansiklopedisi: Maârif Vekâleti.
6. Sahâif-i Muzafferiyat-ı Osmâniye: Ahmet Refik. İstanbul 1325.

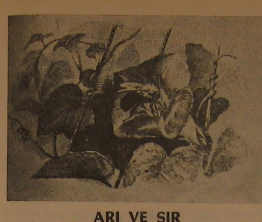

ARI VE SIR

Bir cürümsüz böceğim fakat müthiş sırrım var.
Dağ, dere, ova, sümbül, menekşe, gül bana yar.

Toplarım binbir deva, koku, desen, empirme.
Kutu, kutu per petek şifa dolu kompirme.

Şiirimdir intizam, azim, gayret ve sebat.
Büyülenmiş gibidir bana her türlü nebat.

Bende gizlenen sırra tek âşinâ yine ben.
Ma'şûkumu ararım «vız, vızzz» diye gezerken.

İnsanlara hizmettir bütün arzum, emelim.
Topladığım büseler, arsam, binam, temelim.

Ne acâip muamma, şu insanın payesi...
Ki, ona mutî olmak kâinâtın gayesi.

Gafil olma ey insan şu sendeki sırra er!
Yerde gökte ne varsa senin için seferber.

Nuri BAŞ

ÖTÜKEN Yayınevi sunar :

REİS BEY (3 Perdelik Piyes)
N. Fazıl Kısakürek

NASIL ÖLDÜLER
Vecdi Bürün

STALİNLE KONUŞMALAR

Bu üç kıymetli eseri okuyucularımıza tavsiye ederiz.

Siparişler ödemeli olarak gönderilir. Bayilere % 25 tenzilât yapılır.

Ötüken Yayınevi, Büyük Reşit Paşa Cad. No: 44/A — Bayezit-İstanbul.

Karakurt Bahane

(Baştarafı 15. sayfada)

tüsü çalışkandır, misafirperverdir, namusludur... demekten daha ileri geçememiştir.

Hangi köye okul yaptık, öğretmen gönderdik te, köylü istemem dedi? Hangi köye traktör götürdük de köylü «gâvur icadıdır» diye kapıları yüzümüze çarptı? Hangi köye ışık verdik de köylü «yakmak günahtır» diye elektrik hatlarını tahrip etti? Hangi köye radyoyu, soktuk da köylü, «bunun içinde şeytan var» diye pencereden dışarı attı? Hangi köye fabrikalar, el tezgâhları tesis ettik de köylü, bir gecede hepsini yerle bir etti? Hangi köyde din adamı köylüleri her yeniliklere karşı kışkırttı? İnsaf beyler, insaf!.. Bunların hiç birisini yapma, dertli Anadolunun buram buram iman kokan köylerine, yaylalarına götürme. Ondan sonra da çenen çatlayıncaya, kasıkların patlayıncaya kadar «köylü bunlara kırşıdır» diye bağır! «Köylü bunlara karşıdır» diye lüks kolluklarında bedava köy davası güdenler, aslında münevver din adamının, öğretmenin, fabrikanın, el tezgâhlarının, traktörün... köye girmesini katiyyen istemiyenlerdir. Çünkü köylünün uyanması, asli davalarına sahip olması, tarım alanında modern bilgiye ve ziraî usullere kavuşması, dolayısiyle köyden sefaletin yok edilmesi onların helâkî demektir. Bunu bildikleri için alçalıyorlar, Karakurt hâdiselerini bahane ederek topyekûn Türk köylüsünü kötülemiye çalışıyorlar. Köy kalkınmasında devletçilik şarttır demek istiyorlar. Bu incelikleri sezmek ve ona göre acil tedbirler almak lâzımdır.

Türk köylüsünü geri göstermek için romanlar mi yazarsın, Türk köylüsünü ahlâksız tanıtmak için filmler mi çevirmedik. Türk köylüsünü dinden uzaklaştırmak için dergiler mi çıkarmadık. Yılanların öcü, Susuz Yaz, Yön bu üç koldan yapılan yıkıcı çalışmaya taze örnekler... Bunun yanı başında köye ilmi, refah ve saadeti götürmedik, götürmek istemedik. Köyde gerçek kalkınmayı sağlıyacak olan İmam-Hatip okulu mezunlarının, köye hem öğretmen, hem din adamı olarak gönderilmesine mani olduk.

Karakurt köyü hadiselerini en çok çığırından çıkaran malum bir gazete nasıl olduysa şu haberi de yayınlama gafletini gösterdi: «Öğretmenlere hücum edenlerin çocukları sınıflarının en çalışkanları.» Sayfalar dolusu yazmıya lüzum yok. Bütün gerçek şu iki satırcık baherin altında gizli. Eğer bu insanlar öğretmene ve okula karşı olsalardı, çocukları sınıflarının birincisi olur muydu? Elbette olmazdı. Şu halde, asıl vazifeleri köye ilim, ahlâk, çalışma, kardeşlik götürecek olan öğretmenlerin bazıları, ayşelerin, fatmaların peçesine karışmasalardı, adet ve ananelerimize hürmet etmesini bilselerdi, kahvehanelerin yerine modern kitaplıklar kurabilselerdi, okul dışı faaliyetlerle tarım alanında köylüye yeni bilgiler verilebilseydi, bunların hiç birisi olmıyacaktı.

Memleketi anarşiye sürüklemek istiyenler için KARAKURT BAHANE...

Karagöz Âleminden Resimler

Semahaddin CEM

Geçmiş zaman olur ki, hayâli cihan değer derler..

Geçmiş zaman bâzan dile geliyor, canlanıyor, hakîkat oluyor, sesleniyor, gülüyor ve ağlıyor..

Beyoğlu Kız Teknik öğretim daimî sergi salonunda 12.1.965 gününden itibaren teşhir edilen ve tamamiyle bizim olan bir sergiyi gezmekte iken bunları düşünüyordum. Herhalde diğer seyircilerin duyguları da benimki gibiydi...

San'atkâr Hidayet Gülen'in açtığı çok hoş ve mükemmel «Karagöz Sergisi»nden söz açmak istiyorum.

Bir zamanlar bütün Türkiyeyi, İstanbulu meşgul eden, eğlendiren, Ramazan gecelerinin daha neşeli geçmesinde tesiri olan millî ve an'anelerimizden ve «Hüsnühat» san'atı kadar, çinicilik san'atı kadar bizim olan meşhur, mağfur, mütevâzı, felsefî ve düşündürücü KARAGÖZ ve onun ayrılmaz arkadaşı, kader birliği ettiği can dostu HACİVAT ile her ikisinin müşterek dostları, akrabaları, bir mahalle halkı insan bu nefis sergide canlandırılmış, dile getirilmişti. Bütün tipleri buraya yazmak isterdim.. Karşımızda Karagöz ve Hacivat müşterek âleminden bir bahçe açılmıştı. Bu hayâli, efsânevî ,sihirli bahçede karşı karşıya iki büyük ağaç konuşuyor, şakalaşıyor, etrafındaki daha küçük ve ikinci derecede ağaçlar, dallar birer ikişer yaklaşıyorlar, seyircilere âdeta selâm veriyorlardı..

Kabil olsa da, Ramazanlarda, bu san'at ihyâ edilse.. Sun'î zevklerden bıkmış ve kanıksamış, samimiyetsiz hâle düşürülmüş o cânım temâşâ san'atından sanki tüksinen ve kaçan muhafazakâr san'at âşıklarını tatmin edebilecek bir tarz olan Karagöz oyununa yeniden değer verilse.. Sinemanın beyaz perdedeki sefâleti ve iktisadî sistemlerin, tehlikeli rejimlerin tiyatro sahnesine sıçrama istidâdını göstermesi cemiyetin de sâf san'at zevkini ve selîm hissini bozmuştur. Bu bozuklukları tekrar düzeltmek hem mümkün, hem de lâzımdır.

Tezhibi, minyatürü, güzelyazısı, musikisi, şiir ve edebiyatı, orta oyunu ve tulûâtı, resmî mimarlığı, hayâl oyunu olan karagözü ile dopdolu bir mâzi, bütün ilhâm kaynaklariyle bugünün memleket sâkinlerinin yakın alâkasını bekliyor..

Milletler an'aneleriyle yaşar ve ebedî olmak vasıf ve haysiyetini kazanır.

An'anesine ve mâzisine sırtını çeviren ölür.

İnsan bu güzel sergiyi gezerken neler düşünmüyor ki.. Bâzı merâklılar, yazılı kıt'aları defterlerine kaydediyorlardı. Ben de şunu yazdım:

«Ey temâşâger, gözün aç!
Şol hayâlâtı düşün,
Oynatan kim? Oynayan ne?
Şöyle bir efkâra dal!»

Bu küçük kıt'ada ne hakîkatler gizli..

Biz, kökümüz mâzide olan âtiyiz, mâzimizi kaybetmeğe kalkarsak istikbâlimizi kaybederiz!

Bugün yeryüzündeki hemen bütün hür dünya milletlerine bakınız. Her biri millî ve an'anevî bir hususiyetle tanınır ve hayranları tarafından sevilir. Zîra hiçbiri an'anesine ve mâzisine yüz çevirmemiş, aksine mâzisindeki güzel haslet leri yaşatarak yirminci asrın ortasına kadar getirebilmiştir.

Servetifünun şâiri Tevfik Fikret :

«Hazin şeyler Halûk, fakat gerçek» der.

Evet, nihayet o kadar hazîn şeyler olmuştur ki Halûk Bey, mister Halûk olmağı tercih etmiştir.

Ne kötü terbiye, ne kötü tercih!

Bizim olmayan «Van Gogh Operası» nı ne kadar yadırgadıksa, bizim olan Karagöz sergisini ve sergideki hayâli tipleri o kadar benimsedik ve sevdik.

Türk san'atkârı bizden konuşmalıdır, bizi anlamalı ve anlatmalıdır. Bu aziz ve mübarek toprakların millî ve islâmî Türk an'anesine öyle hazineler gizlidir ki san'atkâr o hazineleri bulup çıkarsın yeter. İthâl malı fikir ve duyguya aslâ ihtiyacımız yoktur.

Karagöz sergisinin başarılı san'atkârımı hem tebrik, hem de ona teşekkür ederiz.

RUS HALKININ SEFALETİNDEN TABLOLAR

(Baştarafı 12. sayfada)

Jüri, bir hastanede veya mezarlıkta imiş gibi gayrıtabiî bir fısıltı ile konuşmak zorunu hissediyordu. Genç kadın :

— Hoş geldiniz, dedi, size ikram edecek bir şeyim olmadığına müteessirim. Haftalardan beri bu eve bir ekmek kırıntısı girmemiştir. Elimde kalan birkaç patatesi de vaktinden önce sarfetmeye cesaret edemiyorum. Bütün bu felâketin acaba bir gün sonu gelecek mi, yoksa benim de çocuklarım ötekiler gibi ölüp gidecekler mi?

— Kocan nerede?

— Bilmem... Onu tevkif ettiler, belki de sürmüşlerdir. Babamı ve kardeşlerimi de sürdüler. Bizi de açlıktan ölelim diye burada bırakıtlar, herhalde...

Jüri bir sigara içmek bahanesiyle gırtlağı tıkanarak kulübeden kaçtı. Bayılacağımdan korkuyordum. Yabancı bir kadının önünde ağlamamak için kaçmıştı. Kadına:

— Ümidini kesme, dedim, kolay bir durumda olmadığını takdir ediyorum, fakat çocuklarını seviyorsan mücadeleden vazgeçmemelisin!. Getir onları masanın başına yoldaşımla ben de şehirden biraz yiyecek var, onları paylaşırız.

Jüri'de geri gelmişti. Kumanyamızı masanın üzerine yaydık ve ötekilere mümkün mertebe fazla kalsın diye biraz yedik. Çocuklar jambonlara, kuru balıklara ve şekerli çaya, yerinden fırlamış gözlerle bakıyorlardı. Çabuk ve hayvanca yiyorlar, bu güzel şeylerin önlerinden birdenbire kayboluvereceğinden korkuyorlardı, sanki... Ev sahibi, çocukları tekrar yatırdıktan sonra anlatmıya başladı :

— Ölülerden bahsetmiyeyim. Bunlar sizce de malûmdur. Yarı ölü olmak daha beter. Petrovo'da yüzlerce insan açlıktan şişdiler. Günde kaç kişinin ölmekte olduğunu bilmiyorum. Bir çokları o kadar bitkin ki, evlerinden çıkacak halleri yok. Arada bir, araba bir evin önünde durur ve cesetleri alır. Elimize geçen her şeyi yedik; kediler, köpekler, fareler ve kuşlar... Yarın gündüz ışığında ağaçlarda kabuk kalmadığını göreceksiniz. Bunları da yedik. Hattâ taze tezek bile yedik.

Hayret ve dehşetimi gözlerimden okumuş olacaktı.

— Evet, taze tezek bile yedik. Bir parça at pisliği için kavga ediyoruz. Bu pislikte bazan birkaç bütün buğday tanesi bulunuyor...

.....

Sonra Jüri ile köyü dolaştık. Etrafın gayrıtabiî sessizliği içimize çöküyordu. Vaktiyle pazar yeri olması lâzım gelen büyükçe bir meydana çıktık. Birden Jüri kolumu çimdikledi. Önümüzde boylu boyunca erkek, kadın ve çocuk cesetleri yığılıydı. Biz bakakalmış durumda iken bir araba geldi. İki kişi cesetleri kereste istif eder gibi arabaya bindirdiler.

Nakliye işlerini görüşmek üzere Jüri, devlet çiftliğine gidince, ben siyasî büroya dönerek Gromov'la buluştum. Beni tekrar görmekten çok memnun olmuştu. Açlık bölgesini dışından gelen her misafir, dünyanın bir tarafında hayatın normal yürümekte olduğuna bir misal olarak sevinçle karşılanıyordu... Dostumla birlikte biz de devlet çiftliğine gittik. Burası, köylülerin ücret mukabilinde çalıştırıldıkları bir hükümet işletmesi idi. Yani kolhoz tâbir olunan, köylülerce kollektif mesai ile işletilen arazinin aksine bir işletme idi. Henüz sararmamış buğday ve arpa tarlaları arasından geçerken:

— Jaşa, dedim, bu sabah pazar yerinde idim.

— Ya!.. Kaç cesetvardı?.. Yalnız on yedi ha?.. Halbuki ekseriya daha fazladır. Hükümet geçen son baharda köylünün bütün buğdayını aldı. Bize de zavallıların cesetlerini toplıyarak yakmak kaldı. Çalışmalarına mukabil aldıkları az birşey veya bütün zorlamalara rağmen gizliyebildiklerini çoktan bitirdiler. Acı ve feci bir hâdise...

NOT: Bu yazı Victor Kravchenko'nun «HÜRRİYETİ SEÇTİM» adlı eserinden iktibas edilmiştir. V. Kravchenko Sovyet Rusya'nın büyük devlet adamlarından olup 1943 de bir iş icabı gittiği Amerika'da hürriyeti seçmiş ve Rusyaya geri dönmemiştir.

Eser 615 sahife olup baştan sonuna kadar acıklı ve ibret verici vak'alarla doludur.

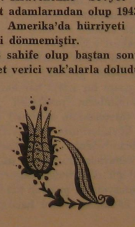

Haberler

KARAKURT HÂDİSESİ

Manisa'nın Kırkağaç kazasına bağlı Karakurt köyünde meydana gelen malûm hâdiseler zincirini, bazı çevreler gericilik halkasına bağlamak istediler. Öğretmenlerin evlerini taşlıyan köylüleri, Kur'an Kursu hocasının ve köy vaizinin tahrik ettiğini ileri sürdüler. Bu karışıklığı okula ve top oyununa karşı yapılmış bir ayaklanma gibi göstermek istediler. Hâdiseleri bahane ederek topyekün Türk milletini ve dinimizi de suçlu göstermeyi ihmal etmediler.

Bunun yanıbaşında bazı gazete ve dergilerde asıl kaynaktan elde ettikleri malûmat neticesinde, hâdiselerin meydana gelişine köy öğretmenlerinin aşırı davranışlarının sebeb olduğunu kaydettiler. Bu görüşü destekliyen köylüye ait mektuplar neşrettiler. Evli bir öğretmenin talebesi ile evlenmek istemesine, bazı öğretmenlerin devrimci gayretlerle köy kızlarının perçemlerini yırtmak istemelerine karşı, köylünün bir tepkisidir dediler.

Diğer taraftan olayın asıl sebebini yine vatanperver Türk öğretmeni tesbit etti ve bir bildiri ile umum-i efkâra açıkladı. Ankara Milliyetçi Öğretmen Birliği Başkanı Salâhattin Arıkan imzasıyla neşredilen bildiride olaya ışık tutulmakta ve şöyle denilmektedir:

«Malûm çevreler tarafından balon gibi şişirilen Karakurt köyü olayları bir silindir ağırlığında köy halkı üzerinden geçirilirken meslekdaşlarımızı da ezmiş, eski çamaşırlar ortaya dökülmüştür ki, bu bakımdan teessürümüz iki katlıdır.

Normal ibadeti dahi gericilik olarak göstermek ve müslümanları sindirmek isteyenler, bazı hâdiseleri istismar etmekte muvaffak olamayınca, Karakurt köyü olayına dört elle sarıldılar ve sistemli olarak çalıştılar. Ancak her tutumlarında olduğu gibi sun'i sis dağılmakta, bir sokak kavgasını bir irtica hareketi olarak göstermeğe çalışanların maskeleri düşmektedir. Ata'mızın (Memleketin efendisi) olarak vasıflandırdığı köylülerimize yine Atatürkçülük silâhı ile hücum edenler, her halleri ile, bu kaymetin de kemiricisi durumuna düşmüşlerdir.

Köycülüğü dillerinden düşürmeyen T. Ö. D. M. Federasyonuna mensup tanınmış bir ekip ise, adetâ hâdiseden evvel hazırlanmış hissini veren bildirilerini hâdise akabinde yayınlarken, peşin hükümle, köylüye yüklenilmesini teşvik etmişler, sekiz ay evvel Kızılay salonlarında (GERİCİLİKLE SAVAŞ) paravanası arkasında bazı provalar yaparken basılmalarını mazur göstermek için suçlarını bir kehanet olarak ileriye sürmek hafifliğini de göstermişlerdir. Halbuki bu ekibi meslek umumi efkârı ve halk sadece milleti iki kampa ayırmak gayretleri dolayısiyle değil, Eskişehir'de komünist zanlılarına kongre karariyle iyi niyet hey'etleri göndermek gibi belli tutumlariyle de tanımıştır. Artık meslektaşı temsilden tamamen uzaklaşmış bu ekip, fesini eğdikçe keli görünen bir kırıtkan durumuna düşmüştür. Bu hâdisede dahi bir taraftan din adamlarına ve köylüye satışırken diğer taraftan hükûmeti ve dolayısiyle sandalyesine göz diktikleri Milli Eğitim Bakanını ithama yeltenerek bir taşla iki kuş vurmağa çalışmışlardır.

Bunlarla birlikte hareket eden ve şamataları ile devlet radyosunu bile hataya düşüren ve artık vereceği haberleri ihtiyatla dinlememizi gerektirecek hale getiren bu kimselerin her teşebbüsünü uyanıklıkla takip etmek mecburiyetindeyiz.

Hâdiseyi başbakanımızın, eski bir husûmetten ve tahrikten doğduğunu açıklamasına rağmen, yıllardır okulu bulunan ve okulunda devamlı top oynanan büyük bir köyün uyanık halkını toptan suçlamak ve hükûmetin tazyikini teşvik etmek kadar vicdansızlık tasavvur edilemez. İlericiliği maskaralık haline getirenler, milli kültürümüzün mahfazası halinde bulunan halkımızı nihayet mürekkep yalamış bir ekibin tahakkümünde tutacaklarını zannediyorlarsa iyi bilmelidirler ki karşılarında vatansever ve hakiki aydını daima hazır bulacaklardır.

Biz halka hizmeti ideal edinmiş, öğrencisine evlât gözüyle bakmış, halkın milli ve dini duygularına saygı göstermiş, öğretmenlik vasfını kaybetmemiş, bizi halk yanında küçük düşürecek hareketlerde bulunmamış, Atatürk milliyetçisi bir öğretmene yok yere kalkacak her eli kırmağa hazırız. Böyle bir vazifeden şeref duyarız.

Bu duygular içinde bütün meslektaşlarımıza geçmiş olsun derken, bu gibi olayların tekerrür etmemesini gönülden dileriz.»

Türkiye İmam-Hatip Okulları Mezunları Cemiyetleri Federasyonu ve Türkiye Hayrat Hademeleri Dernekleri Yardımlaşma Federasyonu Başkanlıklarının müşterek neşrettikleri tebliğde de basının mevzuyu nasıl istirmar ettiği anlatılmakta ve Diyanet İşleri Başkanının beyanatına işaret edilerek şöyle denilmektedir:

«Olaylar karşısında dâima teennî ve basireti temsil etmesi gereken sayın Diyanet İşleri Başkanı hâdise hakkında acele bir beyanat vermiş ve: «Bu olayı; dinle değil, bünyemizi Karakurt köyünde kurt gibi kemirmek istiyen kara bir maksatla ilgili görsek yerinde olur.» Diyerek câmiamızı ve müslüman Türk milletini hayal kırıklığına uğratmıştır.

Olayı değerlendirirken: «Bu kötü dağıtmak, boldozerle kökünü kazımak» gibi millet vicdanını rencide edici, Karakurt köylülerini yeis ve telâşa düşürücü ve millet hafızasında ebediyyen çok acı bir hâtıra olarak kalacak olan garip sözler söyleyen bazı siyaset adamları da çıkmıştır.»

Bundan sonra yine bazı gazetelerin yıkıcı çalışmalarına temas eden bildiri şu satırlarla sona ermektedir:

«Karakurt olaylarının bu karanlık atmosferini aydınlatmak için federasyonlarımız adına iki kişilik bir tetkik heyeti göndermiliş ve olay; hâdiseye adı karışan öğretmenler, köy muhtarı ve köy halkının ifadelerine başvurularak kiymetlendirilmiştir. Bu tetkiklet sonunda edindiğimiz intiba; aslında basit bir zabıta vak'ası olan olayın gerçekler hilâfına vatan sathına yayılmış olması ve karanlık emeller istikâmetinde istismar edilmiş bulunmasıdır. Her yılın Ramazan ayını Müslüman Türk Milletinin vicdanına taarruz vesilesi sayan bazı basın organlarımız bu yıl da Karakurt olayını kendi maksatları istikâmetinde te'vil ve tefsir ederek kamu oyunu şaşırtmak çabasına koyulmuşlardır. Dinimiz, din adamlarımız ve bu milletin efendisi, cevheri, özü ve temel varlığı olan temiz Türk köylüsü hakkında bazı çevrelerde yanlış kanaatlerin doğmasına sebep olmuşlardır. Bu yanlış ve yakışıksız tutumlarında hâdisenin aydınlığına rağmen, hala da devam edenlerin bulunduğunu görmek bizim için çok üzücü olmaktadır. Karakurt olayı bazı basın organlarının takdim ettiği gibi asla bir irtica hareketi değildir. Hele 1965 yılında ikinci bir Kubilây olayı da olamaz. Çünkü Karakurt köyü okur-yazarı % 100'e ulaşan aydın bir köydür. Basit bir zabıta vak'ası olan Karakurt olayını gerçek yönüyle görebilen basın organlarımızı ve muhtelif teşekküllerle mesul şahısları takdirle anarken hâdiseyi kendi maksatları istikâmetinde te'vil ve tefsir ederek istismar edip aziz milletimize yanlış bilgiler veren basın organlarıyla, teşekkülleri şiddetle protesto ederiz. Durumu aziz milletimize gerçek yönüyle arzetmeyi vazife biliriz.»

DİYANET SİTESİ YAPTIRMA DERNEĞİNİN AÇIKLAMASI

Türkiye Devrim Diyanet Sitesi Yaptırma Derneği Yönetim Kurulu Başkanlığı, son günlerde dernek hakkında basında çıkan kasıtlı yazılar üzerine şu açıklamayı yapmıştır:

«Dernek, memleketimizde susuzluk derecesinde hissedilen din adamları yetiştirmek, mevcutları yükseltmek, muayyen fasılalarla daimi eğitim yapmak, kurs göstermek ve nihayet Türk milletine medeni şekilde ibâdet imkân ve görgüsünü aşılamak üzere Ankara Kocatepede bir diyanet sitesi inşasına başlamıştır.»

Bundan sonra Diyanet Sitesinin esas programı ve gayeleri anlatılmakta, Diyanet Sitesi projesinin nasıl hazırlatıldığı hakkında geniş malûmat verilmekte ve devamla şöyle denilmektedir :

«Hal böyle iken, minarelerin füzeye benzediği iddiası sırf bazı kimselere basın toplantısı yaptırmak için atılmış bir iddia olduğu gibi bu yüzden mimarların mukavelesinin feshedileceği de doğru değildir. Ancak, projeleri teahhüt eden mimarlar şu veya bu sebepten işlerini yaktında bitiremeyeceklerdir. Kendilerine yeniden, projelerin ikmâli için, üç ay mühlet verilmiştir.

Mimarlara, Mimarlar odası başkanının temenni ettiği mesleki kontrolluk hizmeti verilecektir. Ancak, mimarların mevcut teahhüdlerini yerine getirerek Derneğin itimadını kazanması gerekir.

Memlekette bu yolda en ileri düşünen, en ileri fikirleri tatbik eden, ve bu yolda hiç bir fedakârlığı esirgemiyen Derneğimizin mimarlarımıza lâyık değeri verdiğini yukarki rakkamlar açıkça göstermektedir.

Yüzlerce cami yaptıran derneklere ve onların eserlerindeki kalite ile hiç mesgul olmayan mimarlar odası, ümid ederiz ki, bu izahattan sonra gelip çalışmalarımızı görecekler ve takdirlerini basın yolu ile ifade edeceklerdir.»

Dernek Başkanı İ. Hakkı Yılanlıoğlu'nun bu açıklaması zihinlerde uyanan şüpheleri izale etmiş, müfterilere hak ettikleri cevabı vermiştir.

HIRİSTİYANLIK PROPAGANDASI

Türkiyede son günlerde bol bol hıristiyanlık propagandası yapılmaktadır. Bu propagandayı şekil yönünden turizm çalışmaları da desteklemektedir. Köy muhtarlarına hıristiyanlık propagandası yapan broşürler gönderilmşitir. Bu broşürlerde hıristiyanlığın methiyesi yapıldıktan sonra şöyle denilmektedir:

«Sizler de **Selâmet**'e ermek isterseniz İsa Mesihi İncilin tarif ettiği şekilde tanıyınız. Onun hakkında söylenen belirsiz ve basit malûmatla iktifa etmeyiniz. Nasıl ki, 500 sene evvel, insanlar dünyanın düz olduğuna iktifa etmedikleri gibi siz de, şimdiki mahdut malûmatınızla iktifa etmeyiniz.

İlmin ve aklın ispatladığı hakikatı öğrenmek için şu adresten malûmat isteyebilirsiniz. Allah, hakikatı arayanlara hidayet eder.

Sizlere yeni yılınızda sıhhat, afiyet ve işlerinizde muvaffakiyet dileriz. Hürmetlerimizle.»

Bir taraftan hıristiyanlık propagandası yapılır. Diğer taraftan gerici, yobaz diye müslümanlar sindirilmeye çalışılır. Doğrusu seneler sonra Türkiyenin ne hale geleceği düşünmeye değer.

KONYA Y. İ. ENSTİTÜSÜ GÜREŞTE 2. OLDU

Memnuniyetle öğrendiğimize göre Konya Yüksek İslâm Enstitüsü güreş takımı, İzmirde yapılan Yüksek Okullar arası güreş şampiyonasında büyük başarı göstererek ikinci olmuştur. Bunun üzerine Güreş Federasyonu Başkanı Cahit Uskan Enstitü Müdürlüğüne şu tebrik ve teşekkür mesajını göndermiştir:

«23-24 Ocak 1965 tarihleri arasında İzmir'de yapılan Yüksek Okullar Serbest Güreş Şampiyonasında okulunuz güreş takımının iyi çalışmış olması, disiplinli ve centilmence hareketleri başta öğretmenleri Arif Etik olmak üzere ilerisi için ümit veren güreş ekibi ile, başta siz sayın müdürleri olmak üzere tebrik eder teşekkürlerimizin kabulünü rica ederim.»

Yüksek İslâm Enstitüsü Güreş takımının bu başarısı Maarif camiasında sevinçle karşılanmıştır.

MÜSLÜMANIN HUSÛSİYETLERİ

(Baştarafı 18. sayfada)

lere, kimsesizlere, yoksullara yardım elini uzatır. Yardımdan zevk alır!..

Müslüman, sefih, ayyaş, içkici, kumarcı, zevkperest değildir. Ahlâkı düşüklestiren şeylerden kaçınır. O, belden aşağılığa değil, belden yukarılığa değer ve kıymet verir.

Müslüman, huzurun timsalidir. Çünkü, o daima kendisini Allah'a bağlayan, Allah'a karşı büyük mes'uliyet duyan, öylesine hareket eden kişidir.

Müslüman, Resulullahımın hadisi şerifi gereğince: «Hiç ölmiyecek gibi şalışır, yarın ölecek gibi ahretine hazırlanır.»

Müslüman, kıskançlık nedir bilmiyen, ehliyetli din kardeşlerinin yükselmesinden zevk alan, ancak iyi hareketlere karşı kıptayı yükseliş ve yarış yolu bilen kimsedir!...

Müslüman, büyüğüne karşı saygı, bağlılık, muhabbet duyar; küçüklerine, din kardeşlerine, vatandaşlarına karşı da sevgi ve bağlılığı vazife bilir.

Müslüman, bütün gücü ile, kuvvetiyle; nefsiyle, malıyla, canıyla, kalemiyle, fikriyatiyle, mücadeleden yılmayan ve mücahit olan kimsedir!...

Müslüman, kula kulluk etmez. Allah'ına kulluk eder. Peygamberini örnek bilir, ona sevgi duyar, sünnetlerine uyar. Kur'an'ına sarılır; onun ahkâmını yerine getirmeği şiar edinir ve yerine getirir...

OKU'dan Okuyucularına,

Bizden isteklerinizin sür'atle yerine gelmesini istiyorsanız, mektuplarınıza ve havale kâğıtlarınızın arkasına abone numaranızı yazmanızı, yeni abone kayıt olacakların havale kâğıdının arkasına «Yeni abone» kaydını koymalarını ve abonelerinin hangi sayıdan itibaren başlıyacağını belirtmelerini rica ederiz.

⁂

Zarfın üst kısmında yer alan çerçeve içindeki yazıyı mutlaka okuyunuz, verilen rakama göre abonenizi yenilemekte gecikmeyiniz.

⁂

Bayram tebriği gönderen muhterem okuyucularımıza selâm ve sevgilerimizi sunar, teşekkür ederiz...

OKUYUCULARLA BAŞBAŞA

★ *S. Mustafa Onur - İSTANBUL* — Hayatınızı anlatan uzun şiirinizi aldık. Sizin için bir kıymet ifade ettiği muhakkak olan deneminizi, biz mecmuada neşretmeye değer bulmadık. Muhterem okuyucularımızın da hak sahibi oldukları sayfalarımızı, müşterek duygu ve düşüncelere tercüman olmıyan yazı ve şiirlere tahsis etmiyoruz. Meselâ; şiirinize kendi hayatınızı değil de, bir İslâm Türk büyüğünün hayatını konu edinmiş olsaydınız, sanat kıymeti de araştırılmak suretiyle belki mecmuamıza alırdık. Bu sahada çalışmalarınıza devam ederseniz, daha güzel şiirler yazabilecekseniz. Başarı dileklerimizle selâmlar...

★ *S. Mahmut Arıtan - ADANA* — Hak etmediğimiz iltifatlarla dolu mektubunuzu ve mecmuamızdan sitayişle bahseden şiirinizi aldık. Önce şiir hakkındaki görüşümüzü belirtelim: Şiir güzel olmasına rağmen yalnızca çalışmalarımızdan bahsettiği için mecmuamıza alamadık. Kendi kendimizi metheder duruma düşmek istemedik. Güzel yazmak için fazla okumak, büyük şairlerin hayatlarını ve sanat görüşlerini incelemek icabeder.

Abone konusunda bize yardımcı olabilirsiniz. Ücretlerinin peşin alınmasını rica edeceğiz. Alâkanıza teşekkür eder, yeni çalışmalarınızı bekleriz. Selâmlar...

★ *S. Halis Kalmış - KUŞADASI* — Mecmuamızın satışı için gösterdiğiniz gayret takdire şayan. Sizin de işaret ettiğiniz gibi, milliyetçi, mukaddesatçı neşriyatın satışı ve tanıtılması güç olmaktadır. Çünkü onda ihtiras var, hikmet var, şehvet ve ihtiras yok. Buna rağmen usanmadan, azim ve sebatla yolumuza devam edeceğiz. Bu memleketin mukaddesatcı neşriyatı yaşıtır duruma gelebilmesi için mücadeleye devam edeceğiz. Fahri bayiliğimizi kabul etmeniz, bizleri memnun etti. Sağ olun, selâmlar...

★ *S. Rahmi Serin - EMİRDAĞ* — Mecmuamız sayenizde çok abone kazandı. Allah (c.c.) hizmetinizi kabul buyursun. Son olarak göndermek lütfunda bulunduğunuz İbrahim Köken, Namık Şenel, Ahmet Akgün, Ali Kalay, Ramazan Duran, Ceylân Aydoğan, Ali Özer) kardeşlerimizin de abone işlemleri yapıldı. Sizin gibi münevver bir din adamına sahip oldukları için kendilerine gıpta ediyoruz. Selâm ve hürmetlerimizi sunarız.

★ *S. Hüseyin Irkın - ADANA* — Hususi cevap istemenize rağmen diğer okuyucularımızın da istifadesine olacağını düşünerek mektubunuzu bu sütunda cevaplandırıyoruz: Mektubunuzda bahsettiğiniz (Alman İstikamı) başlıklı hikâyenizin mecmuamıza girip girmiyeceği hususunda birşey söyleyemem. Daha doğrusu bu konuda hüküm vermiye selâhiyetli değilim. Hikâyenizi göndérirsiniz, yazı inceleme kurulumuzun tetkikinden sonra kararı mübeet olursa, mecmuaya girer. Zaman zaman işaret ettiğiniz gibi Oku'nun sayfaları eli kalem tutan her insana, bilhassa genç kabiliyetlere daima açıktır. İyi dileklerinize ayrıca mukabele eder, selâmlarımızı sunarız.

★ *S. H. Basri Okan - MANİSA* — Fıkıh Usulü'nün bedeli ile birlikte postalamak mecburiyeti gösterdiğiniz sizin ve Nadir Ünal bey kardeşimizin abone bedellerini aldık. Muhterem Dr. A. Arslan Aydın hocamızın İlm-i Kelâma dair eserini istiyorsunuz. Bizde olsaydı memnuniyetle gönderirdik. Bütün kitapçılardan ve müellifin (Diyanet İşleri Başkanlığı Şark Dilleri Mütercimliği) adresinden temin edebilirsiniz. Selâmlar...

★ *S. Mustafa Akdoğan - MANİSA* — Ruhu kadar şekli olan mektubunuzu aldık. Abone servisimiz tarafından isteğiniz yerine getirildi. Arzuladığınız yapıldı. Suphi Ayberk kardeşimizin de abonesi yapıldı. Teşekkür eder, alâkanızın devamlı olmasını temenni ederiz...

★ *S. Hulûsi Tulum - BURSA* — Lisenin üçüncü sınıfında talebe olduğunu yazan bu okuyucumuzun mektubunu da dikkat ve heyecanla okuduk. Mektupdaki ifade nezaketi bizi son derece memnun etti. Uyanık genç kardeşimizin bir örnek hareketini okuyucularımıza duyurmak isteriz. Amcasının oğlu Erdoğan Tulum'u da mecmuamıza abone kaydediyor. İstediğiniz (Fıkıh Usulü) isimli kitap adresinize postalandı. Başarı dileklerimizle selâmlar...

★ *S. Yusuf Solmaz - BEYŞEHİR* — Bundan sonra mecmua, isteğiniz üzerine, verdiğiniz adrese gönderilecektir. Eğer çocuğunuzu, şikâyetçi olduğunuz zihniyete karşı yetiştirirseniz, onun öğretim ve eğitimiyle yakından ilgilenirseniz, cemiyetimiz için daha hayırlı olur. Selâmlar...

★ *S. İbrahim Koçaşlı - BALIKESİR* — Maalesef birinci ve ikinci ciltlerimiz, ciltli olarak mevcut olmadığı için isteğinize müsbet cevap veremedik. Arzu ederseniz, 4, 5, 6, 7. sayıları hariç gerisi takım halinde elimizde var, gönderebiliriz. Selâmlar...

★ *S. Abdullah Koyutürk - BURDUR* — Mektubunuzda bildirdiğiniz muhterem Feyzi Dirol, İbrahim Leblebici, Mehmet Işıklı kardeşlerimizin abone kaydı yapıldı. Veda öne bildirdiğiniz Saim Cartok'un adresindeki yanlışlık düzeltildi. Sizin şahsınızda muhterem Burdur halkını hürmetle selâmlar, mecmuamıza karşı gösterdikleri alâkadan duyduğumuz memnuniyeti ifade eder, başta çok değerli ve muhterem merkez vaizi Tahir Büyükkörükçü hocamız olmak üzere, Burdurlulara ayrı ayrı şükran duygularımızı arz ederiz. Selâmlar...

★ *S. Mustafa Göktaş - İSPARTA* — Burdur vaizi muhterem hocamız Tahir Büyükkörükçüye beslediğiniz ulvi duygularımıza ve hürmet hislerinize biz de iştirak ederiz. İspartadaki İslâmî uyanışa sebeb olanlardan ve mecmuamızın tanıtılmasına yardım edenlerden Allah razı olsun. Aboneniz yapıldı, selâmlar...

★ *S. Mansur Moğol - İSTANBUL* — Alâkanıza teşekkür eder, selâmlarımızı sunarız.

★ Sayın Şükrü Güzel, Niyazi Kızıla, Reşat Utkan, Şerif Ulukaya, Mustafa Yıldız, Tekin Sönmez, Nurettin Yüksel, İ. Hakkı Altınkeser, Şemsi Pınarcı, Mehmet Demirsöken, Mehmet Yurda Nur, Bekir Örücü, Yusuf Birol, Feyzi Aldanmaz, Yaşar Başköylü, Yaşar Ekinci.

Yukarıda ismi geçen muhterem okuyucularımızın isteği yerine getirilmiştir. Selâm ve hürmetler.

İslâmın İlk Emri

O K U

Sahibi :
Türkiye İmam-Hatip Okulları Mezunları Cemiyeti adına
Mustafa ATEŞ

Yazı İşleri Müdürü :
Süleyman ÖZKAFA

İdarehane :

Çıkrıkçılar Cad. Saray Çarşısı bitişiği: Kat 3 — KONYA
Muhabere Adresi : P.K. 105 — KONYA

Abone şartları : Yıllık : 11 TL. Altı aylık : 5,5 TL.
Me'haz gösterilmeden yazılarımız iktibas edilemez, gönderilen yazılar basılsın - basılmasın iade edilmez.

Ahmed Said Matbaası — İSTANBUL

Basıldığı tarih: 3.3.1965

İslâmın İlk Emri
Oku

KUMRULAR

Göremezken onu rüyada bile
Keşki bir kumru kadar mes'ud olsak
Bu ömür böyle mi dünyada bile
Şu hayat sırrını biz nerden bulsak?

⁂

Sen bugün sadece şen haskumru
İnsiyakın biricik mes'udu sen
Geçiyor böylece asrın ömrü
Ama gel gör akılın mahzunu ben.

⁂

Şu çiçeklerle bezenmiş bir dal
Bir yumurta şu düşüp dalda kalan
Sence yok bunlara eş bir ideal
Bir de civciv sana dünyada kalan.

⁂

Sen de mi hüzne gömüldün gerçek?
Şu bizim hüznümüze eş bir melâl
Ne senin haddine düşmüş çekmek
Ne dağın kârı bürünseydi zılâl.

⁂

Ararım ben de yumurtan gibi hep
Ruhumun cevherini öz ruhumda
Kalbimin zevkini gör hangi mektep
Bana telkin edecek şuurumda.

Mustafa TOPUZ

FİATI: 1 LİRA

İslâmın İlk Emri
Oku
Dinî İctimaî Edebî Aylık Mecmua

Hep böyle kalabilse...

Yıl: 5 Sayı: 45
Nisan 1965 Zilhicce 1384

İÇİNDEKİLER

- Hâdiseler — Düşünceler — OKU
- Hep Böyle Kalabilse — Halit GÜLER
- Teselli Pınarı — Mustafa ATEŞ
- Ulûm'ul Hadis — Hayreddin KARAMAN
- Demokrasinin ve Lâikliğin Mugalâtalı Tatbikatına Karşı — Kemal KUŞCU
- Passif Mukavemet Konuları — Kemal KUŞCU
- Komünizmle Savaş — Mustafa YAZGAN
- Cihâd-ı Ekber — Hüsnü DİKEÇLİGİL
- Dua — Mehmet AYDIN
- Kurban Bayramının Düşündürdükleri — Mustafa TOPUZ
- Çetin Altan Ne? — Süleyman ÖZKAFA
- Peygamberimizin Veda Haccı — A. Rıza NALÇACI
- Doğumun Kontrolü Türkiye İçin Nasıl Bir Felâket Olacaktır — Dr. Recep DOKSAT
- Doğuştan Sonsuza Bayram — Namık ÇİTCİ
- Eski Bir Dünyacı Hezeyanı — A. BÂYEZİD
- Kurban Bayramı ve Kurban Kesmeye Ait Bilgiler — Osman YOLAL
- Şirk — Mehmed DOĞRU
- Düşmanlık Renklerinden mi, İmanlarından mı? — Muammer TAN
- İyi Örnek Olabilseler — Naci ARICI
- Şiirler
- Okuyucularla Başbaşa

HÂDİSELER — DÜŞÜNCELER

Bugün insanlık ailesi içinde asli fıtratı bozulmamış olanlar —ister medeni, ister bedevî— yine bu fıtrata en uygun gelen dini bulmakta ve kabul etmektedirler. Beşer vicdanında sükûn bulmayan bu dalgalanış, nihayet büyük tabii din —İSLÂM— okyanusuna kavuşuncaya kadar devam eder. Duygu ve düşüncelerini bu selîm fıtrata bırakanlar elbette bu büyük deryaya, atılmış bir yonga gibi değil, bir damla su gibi karışırlar ve huzur bulurlar. Yeter ki bu fıtrat denizine yol bulmak istiyenlere, Amerika'da, Hürriyet Abidesi(!) gölgesinde olduğu gibi engeller çıkmasın; İslâmın, zencî ırklara nüfûzu bir takım yıldırma hareketleri ile sindirilmek istenmesin. Gerçi O, bir büyük ateşdir, tutuşduğu sinelerde onu söndürmek ve sindirmek mümkün değildir. Fakat hürriyet heykelinin altında meskûn olan, faydalı yalanı öz hakikata tercih eden Pragmatizm taraftarları islâma hayat hakkı tanımamakta, faydalı yalanı başlarına çevirmek istiyenleri, değil zencî, kendi öz evlâdı da olsa kanına girmekten çekinmemektedirler. Böylece, Komünizmden Spiritüalizme kadar her felsefî cereyana ve her fikir sistemine yer ve gelişme imkânı veren Amerika, sadece İslâmî Mefkûreyi tanımamakta, karanlık ufuklarda bir güneş gibi parlayan İSLÂM HAKİKATİNE teslisin küfür damgasını basmak istemektedir. Kendi'ye sıkılan kurşun bu damgayı taşıdığı gibi Müslüman Zencî lider Malkom X'e atılan kurşunda da bu damga vardır. Mabedleri kundaklıyanların elinde de, Kıbrıstaki Kara cübbeli Papazın HAÇ'ı vardır. Buna mukabil, bir yıkık kiliseden kazara bir taş çekilse, en menfur propagandayla dünyayı alt-üst etmeğe hazır Hıristiyan âlemi, camileri ateşe verenlere ses çıkarmamaktadır. Bu sükûtun altında yatan mâna ereli İslâm düşmanlığıdır. Ne garib tecellidir ki ne öldürülen müslümanlara ne de yakılan mabedlere karşı İslâm dünyasında değil her hançereden umûmî efkâr adına konuşanlar ve yazanlardan da bir avaz yükselemedi. Bu da birbirimize düştüğümüz için müşterek düşman karşısında hassasiyetimizi gaybedişimizin, elde etmek için ıstırabını çekmediğimiz bir mâna mirasını ve idealini kalbimizden aşırmak istiyenlere olan direnemeyişimizin en kaygısız örneğidir. Ya Rabb!..

«Yetmez mi musab olduğumuz bunca devahî».

♣

Son günlerde Müslüman-Türk içişisinin alınteri ile kazandığı ekmeğini kana bulamak istiyen kızıl uşaklar, cür'etlerini artırdı. «*Kargaşalık çıkarmak için muhalefet duygularını isyan derecesine getiriniz. Nizamlara ve kanunlara karşı gelenleri destekleyiniz*» diye yeryüzü satılmışlara verilen bu Moskova emrine uyarak onlar, en küçük meselelerden kendi hesaplarına ve Allahsız idealleri lehine büyük sonuçlar elde etmek isterler. İşte Kozlu Maden ocağı işçileri bu mel'ûn propaganda anaforuna eteklerini kaptırmışlardır. Mukabil telkin ve propaganda ile, kızıl ajanların saçdığı bu kanlı ihtilâl ve anarşizmin tohumları vicdanlara henüz perçin salmadan bertaraf ed.Imelidir. Aksi halde birçok insanlar bilmeyerek bu oltada yem olabilirler.

Müslüman-Türk işçisi! Bu vatan senin alınterinle ve emeğinle yükselecek ve dünya cenneti olacaktır. Allah göstermesin, eğer bu vatanda bir gün bir kızıl ihtilâl olursa, bil ki, bugün seni «emekçiler, emekçiler» diye diye sarhoş edenler ve «mülkiyeti senin emeğinden çalınmış bir servet» gibi gösterenler şimdiye iktidara senin kanına ekmek doğrayarak çıkacaklardır. Ve sen o rejimde en kötü şartlar altında bir kölenin amelesi olmaktan ileri gidemiyeceksin. Şu halde kızıl diktatörlerin buyruğu altında kolhoz amelesi olmaktansa Müslüman-Türk işçisi olarak çalışmak gayelerin en ulvisidir. Bunu bil!

♣

İslâmî ibadetlerin bir ferdî tarafı bir de ictimaî cephesi vardır. Namaz, zekât, oruç, kurban ve hac gibi. Bilhassa birinci ile sonuncu O'nun ictimaî cephesini inan ve aksiyon aynasında fil ve hareket olarak en keskin hatlarla belirtir. İslâmın mensûplarının hayatlarında ictimaî cihana gösteren Hac farizası İslâmın cihan sûmul bir hutbesidir. Müslümanlar dünyanın dört bucağından, ulvî İslâm mefkûresini gerçekleştiren yüce Peygamberin ve ashabının hayat sürdükleri, taşına toprağına nefes nefes vahy sinen bu toprakların taşdığı esrarlı mânaya sezmeğe koşarlar. Gerçi birkaç asırdanberi, Haccın ictimaî fonksiyonu, ferdî plâna kaydırılmış gibidir. Böyle olduğu için de İslâm dünyasında —bugüne kadar— birbirinden ayrı iklimler ve kutuplarda yaşar gibi dini ve dünyevi irtibatlar kurulamamıştır. Ama bugün yavaş yavaş bir uyanma ve kendini kendinde bulma çabası vardır. Temenniniz odur ki bu cihan sûmul kongre gelişen bu şuuru besliyecek ve dinin saffetli günleri doğacaktır...

İslâmın İlk Emri
O K U

(Habibim) Hakîkat, biz sana, Kevseri verdik. O halde Rabbin için namaz kıl. Kurban kes. Sana buğzeden (yok mu? İşte asıl) zürriyetsiz olan şüpheiz odur.

El-Kevser sûresi.

İslâmın İlk Emri

OKU

Sizden biriniz, (Zilhicce ayının) ilk on günü girip de, kurban kesmek isterse onun ne tüyünden, ne de derisinden birine dokunmasın.

Hadis-i Şerîf.

Sayı: 45 ★ Cilt: 4 ★ Dini, İçtimaî, Edebî Aylık Mecmua ★ Yıl: 5 ★ Nisan 1965

Hep Böyle Kalabilse...

Halit GÜLER

Kendisini seyredenler mes'uliyet yönünden çok şeyler hatırlatması icabeden neşeli bir çocuk resmi, bu sayımızın kapağında yer aldı. İlk bakışta konması manâsız gibi görünürse de, bu mütebessim çehreyi düşünce ufkumuzda bir yıldız parlaklığında değerlendirdiğimiz zaman, resmin, insanın yaradılış gayesini, «Her çocuk müslüman olarak doğar» gerçeğini üstün bir kıymetle canlandırdığını müşahede edeceğiz. O'nun paslanmamış kalb, bakışlarında manâtaşan temiz düşüncesi, insana itimat telkin eden varlığı, İslâmiyetin insan üzerinde gösterdiği hassasiyetin ve çocuk terbiyesine verdiği ehemmiyetin en güzel ifadesidir.

Körpe elleriyle çekinmeden yapıştığı maddi varlığını himayesine terkettiği ağ, onu dünyanın aldatıcı zevklerinden, maddenin büyüleyici, Komünizmin zehirlediği bunak kafalardan ayıran mânâ telleridir. Büyük bir samimiyetle kucakladığı bu mâna telleri celâkleştirmek, İslâmî gerçekler halinde ruhuna sindirmek ön plândaki vazifelerimizdendir. Üzülerek kaydedelim ki, cemiyetimiz, bütün müesseseleriyle çocuğu kötülüklerden uzak kılan bu mânâ tellerini daha da kuvvetlendireceği, ilim tezgâhlarında işliyerek insan akıleri haline getireceği yerde, onları parçalayıcı, ruh plânında kaynaşmasına mani olucu bir duruma düşmektedir. Durum böyle olunca çocuk büyüdüğü zaman, önündeki mânâ tellerinin koparılmış olduğunu görecek ve kendisine cazip gösterilen ahlâksızlığa çılgınca koşacaktır.

İslâmiyet çocuk terbiyesine önem vermekte ve mensuplarını, çocuklarını iman ve bilgi yönünden zamanın ihtiyaçlarına cevap verebilecek kudret ve cesarette yetiştirmeye teşvik etmektedir. Kur'an-ı Kerimde Cenabı Hak şöyle buyuruyor: «Ey iman edenler, kendinizi ve ailenizi ateşten koruyunuz, onun odunu insanlar ve taşlardır.» Mukaddes Kitabımız kendinizi ve ailenizi ateşten koruyunuz demekle kalmıyor, aynı zamanda ateşten korunmanın yollarını da büyük bir açıklık ve kesinlikle beyan ediyor.

Peygamberimiz (S.A.S.) bir hadisi şerifte: «Hepiniz muhafızsınız ve maiyetinizdekilerden mes'ulsünüz.» buyuruyor. Demek ki bir baba çocuklarından, bir usta dükkânında çalışanlardan, bir fabrikatör işçilerinden, bir öğretmen talebelerinden, bir devlet adamı millet fertlerinden mesuldür. İdari mevkilerde bulunanlar, maiyyetindekileri İslâmî esaslara uygun ahlâk görüşünde yetiştirmedikleri müddetçe kendilerini bu mes'uliyetten kurtaramazlar.

Dinimizin bu konuda vazettiği esasları inceleyince, meselenin hiç de ihmal edileceek nevîden olmadığı kendiliğinden meydana çıkıyor. Her müslüman çocuğunu her şeyden önce şuurlu bir müslüman olarak yetiştirmek mecburiyetindir. Kendiminin yaptığı ibadetleri bir iftihar vesilesi olarak teşhir etmektense, çocuğumuzu bu yola teşvik etmek daha ideal bir hareket olur.

Çocuğumuzun ahlâkı üzerinde kötü tesirler icra eden müesseselerle müsamahasız bir mücadeleye girişmemiz mecburidir. Bayağı filmleri reklâm eden sinemalar, müstehcen resimleri teşhir eden gazeteler, medeniyet yaftasıyla kadını budlaştıran plâjlar, zekâyı dumura uğratan stadyumlar, şehvet ve içki kokan barlar, dans salonları, gece kulüpleri... çocuğu mefkûresiz yetiştiren melânet yuvalarıdır. Bu yerlerin fenalıklarını çocuğa anlatılmalı, kabul etmediği takdirde dinimizin de meşru kıldığı cezai müeyyidelere baş vurulmalıdır.

Çocuğa milli terbiyeyi verecek müesseselerin başında aile, okul ve ahlâkı gayelerle kurulan cemiyetler gelir. Çocuk terbiyesinin aile ve okulda ihmal edildiğini görüyoruz. Diğer taraftan Çocuk Esirgeme Kurumu, Türk Kadınlar Birliği... gibi teşekküller de bu vazifeyi hakkıyla ifa edemiyorlar.

Türk milletinin yaşaması, tarihi haşmetine kavuşması, muasır milletler seviyesine ulaşması isteniyorsa, çocuk terbiyesi ihmal edilmemeli, genç nesillere millî şuur verilmelidir. Yeni doğan bir çocuk bedeniyle, ruhuyla ne kadar güzel. Hep öyle kalabilse...

Tefsir Köşesi:

Teselli Pınarı

M. ATEŞ

İnsanlık kesif bir zalam içinde meçhûl istikâmetlere doğru — iradî ve gayr-i iradî — yuvarlanıp giderken ümitsiz ruhlara, Melekût âleminden bir Nur doğdu. Fakat karanlığa gözleri ve gönülleri alışanlar, etrafın bir gün vahy güneşi ile ebediyyen aydınlanacağını kestiremediklerinden bu nuru hemen boğmak istediler. Bunun için de türlü vasıtalara baş vuruyorlardı. Tevhid dâvasından, bir eline güneşi diğer eline ay'ı koysalar vazgeçmeyeceğini bildiren Peygamberimize ve onun büyük dâvasına karşı insan haysiyetinin ne kadar küçülse kabul edemiyeceği şenaat ve adâlığı irtikab etmekte bir beis görmediler. O kadar ki O'na kâhin dediler olmadı; şair dediler tutmadı; sihirbaz dediler yakışmadı. Vahyin sönmeyen nuru, batmayan ışığı, solmayan renkleri karşısında buz tutmuş vicdanları erimedi de tasallutlarını başka cebhelere aktardılar. Büyük bir idraksizlikle Peygamberimizin elinde olmayan hâdiselerin yukuuyla O'nu ayıplamağa, kendisinden sonra bir erkek evlâd bırakamıyacağı için ona «Ebter» demeğe kadar vardılar.

O, dâvasının vüs'ati nisbetinde büyük bir azme sahip olduğu için bunlardan asla sarsıntı duymadı. Fakat kavminin anlayışsızlığı karşısında muhterek kalbinin kırıldığı da olurdu. İşte çerağ-ı hakikatı, Allah tarafından yakmağa ve yandırmağa memur olan Peygamber efendimizin münkesir kalbini teselli etmek için Allah El-Kevser sûresini göndermiştir: ❋ بسم الله الرحمن الرحيم انا اعطيناك الكوثر فصل لربك وانحر ان شانئك هو الابتر

«*Biz verdik biz, sana kevseri, öyle ise Rabbin için sen de namaz kıl ve (iri bedenli hayvanlardan) kurban kes. Doğrusu sana buğz edendir o (nam u nişanı kalmayacak) ebter.*

Fahreddin Razi'nin beyan ettiği gibi bu sure: « والضحى » dan itibaren gelen surelerin bir tetümmesi ve bundan sonrakilerin de asılı gibidir. Ezcümle «Mâûn» suresi ile bu sure dört vecihten mütenasızdır. Şöyle ki:

«Mâûn» suresinde Allah (c.c.) münafıkları dört müşahhas vasıfları ile tavsif etmektedir.

1 — «Yetimi itip kakan, biçare yoksulun yiyeceğine teşvikte bulunmayan işte odur» mealindeki ayetlerle anlatılan Bahillikleri.

2 — «Onlar ki namazlarında sehv etmektedirler» mealindeki ayetle bi-namazlık halleri,

3 — «Onlar ki (ibadetlerinde) gösteriş yaparlar» mealindeki ayetle de iki yüzlü muraîlikleri,

4 — «Zekâtı vermezler» mealindeki ayetle de onların zekât vermekten imtina' etükleri mücmel olarak ifade edilmiştir. Bu surede ise onların bu dört gayr-i insanî hallerine mukabil Peygamberimizin ve ebede kadar onun Nur Halkası etrafında kümelenen mü'minlerin şu dört insanî haslet ve ahlâkı meziyyetle temayüz etmeleri istenmektedir.

1 — Dini yalanlıyan, yetimi azarlayan munafıkların cibilli bir davranışı olan bahilliklerine mukabil Allah, şöyle ferman buyurmaktadır: « انا اعطيناك الكوثر » : Ya habibim, senden önce hiç bir peygambere vermediğimiz büyük vergiyi (Kevseri) sana verdik ki kesretle ona denk olacak hiçbirşey yoktur. Öyle ki çoklukta son gaye olan bu ihsan, bu atıyye üçlülü bir büyüklük arzeder:

Evvelâ: Onu veren Benim'dir. Saniyen: O, Ekmel-el-Rüsül olan Sana verilmiştir. Salisen: Verilen bu nimet çoklukta erişilmez bir gaye teşkil eder. Binaenaleyh, o yetimi azarlayan, miskine hor bakan nifak ehline rağmen, bu bitmek tükenmek bilmeyen kevserden bol bol dağıt ve sakın bahillik gösterme. Çünkü eldeki nimet bir şükrü, şükür de nimette ziyadeliği icab ettirir. Öyle ise ver de ver!..

2 — Namazlarını, müslümanlığın bir şiarı olduğu için değil, dünyevî bir menfaat için kılıp daima hataya düşen bu munafık zümreye karşı Allah (c.c.) « فصل » Namazı kıl buyurmaktadır. Namaz ki bütün zikri ve şükrü cami' olduğu için ibadetlerin özüdür. Binaenaleyh, Ey Yüce Peygamberim, Sen namaz kılmak suretiyle Bana ibadette devam et. Burak o eshab-ı sehvi. Onlar hatalarında puyan olup gitsinler. Yeryüzünde yalnız Sen bile kalmış olsan Şan-ı uluhiyyetimi takdis ve tebcile devam et!..

3 — Yalnız namazlarında değil, bütün dinî vecibelerinde gizli şirkten ayrılmayan, gösteriş ve riyadan kendilerini alamayan, Hakkın kulu değil, halkın kulu olmaktan kurtulamıyan o nasibsizlere karşı « لربك » Ey Habibim Namaz ve diğer ibadetlerini Rabbının rızasını kazanmak için yap. Niyyetin halis olsun. Bizi tanımayan şirk ehline rağmen, Sen, her hâl ü karda harîm-i Rubûbiyyetimize dehalet et.

4 — Zekât gibi dinin içtimaî cephesini tutan sosyal hayırları, hattâ komşunun komşudan alabileceği ufak-tefek hacetleri bile vermekten sakınan; verdiği zaman da başa kakan bu adamlara mukabil Ey Resûlüm, « وانحر » iri bedenli bir hayvanı, benim rızamı gözeterek kes. Cahiliyyet devrinde bir takım kimselerin yaptığı gibi taştan, ağaçtan yontulan putlara değil, benim namıma ve benim adımı anarak kes. Hem de o kurbanın etini hep kendi boğazından geçirme, bir kısmını da yine benim ailem olan fakirlere dağıt. Esasen yanınıza kalacak olan ebedî rızık da benim uğrumda verilenlerdir. « ان شانئك هو الابتر » Müsterih ol Ey Habibim. Sana buğz eden, kin tutan, gayz besliyen odur işte Ebter (güdük) olan. Ardı arkası kesilecek, soyu-sopu tükenecek, nam u nişanı kalmıyacak onlardır. Sen değilsin. Getirdiğin din, tebliğ ettiğin kitap, en güzel nümûne olan ahlâkın, kıyamete kadar şeriatın ve şeriatle amel eden ümmetin baki kalacak. Binaenaleyh, sonu gelen, arkası güdük olan Sen olamazsın. Sana bu düşmanlığı besliyenlerdir ki arkalarında bir eser bırakamıyacaklar, yıkılıp gideceklerdir.

Filhakika öyle de olmuştur. Peygamber Efendimizi bir erkek evlât bırakmıyacak, kendisinden sonra dâvası da ölecek zanneden müşrikler, istikbalin bu ümmete neler vadettiğini görememişler, bilememişlerdir. Fakat Fahr-i Kainatın başında pervane gibi dönen bir avuç ashap, onların kötü akibetlerini Bedirde, Uhutte ve Ahzab muharebesinde görmüşlerdir. Böylece Peygamberin Hakk dâvası galebe çalmış, Müslümanlar, başta Peygamberimiz olmak üzere teselli pınarı kevserle te'yid edilmişlerdi. Esasen surenin dış plânda ağırlık noktası da burası, yani bu büyük teselli'dir. Me'yus ve münkesir kalblerden buram buram tüten sıtrab ve onun pişirdiği maddede üstü muhteva, çekilen çileleri bir süngergibi emerek umudunu kaybedenlere yeni umud ufukları açar. Umutsuzlar buraya gelsin!..

Ya Rabb, üzerimize binbir belâ kusan günün kuyruğu kesik akreplerine karşı bizi nusratınla te'yit eyle. Umudunu kaybeden bu ümmeti teselli kaynağı KEVSERİNLE kandır. Amin!..

Ağaç Sevgisi

Ağaç dikmek insana, dinimizin emridir.
Bu ağacı kesmeksze cana değen mermidir.
Bir kurşunla bir insan, vuran katil nasılsa,
Ağaç kesen insan da lâyık hükmen asılsa.
Bilhassa genç ormanı, yakan insan bu demek,
Onu üretmek için kaç yıl çekildi emek.
Kendini insan sayan bir dalına kıyamaz,
Bize hayat getirir, bu ormanlar kış ve yaz.
Birçok değerleri var, saymakla tükenir mi,
Ağaç olmayan yerde, hiç bir meyva yenir mi?
Sıcak yakar her yeri, bir tek canlı barınmaz.
Ormanın değerine ne yapsalar varılmaz.
Toprak kayması olur, düşer selin önüne,
Akıp gider dağlardan denize, ya gölüne.
Bize çakıl, taş kalır, ürün eksen yetişmez.
Çakıl, taş, toprak gibi, eminerek su içmez.
Bir de kuraklık başlar yağmurlar yağmaz olur.
Ormanlar bulutları çeker kendi üstüne.
Bulut da aşık gibi, koşar varır dostuna.
Böylelikle ağaçlar, rahmete vesiledir.
Tanrının kudretile her zaman bu böyledir.
Arabistan çölünde ne yağmur var ne de kar,
Ağaç olan yerlerde her zaman yağmur yağar.
Ey yurttaşım yurduna öğünerek dik ağaç,
Orman gibi yeşersin şu gördüğün düz yamaç.
Bülbül ötsün dalında gölgesinde sen otur.
Ağaç meyvalı ise, meyvasını çek götür.

İbrahim SEVER

FAYDALI NEŞRİYAT

Büyük mühtedilerden antropoloji profesörü Avusturyalı Baron Ömer Von Ehrenfels'e göre :

İslâm, tarihciye göre bir medeniyetin, sosyoloji bilginine göre ahlâkı, iktisadı, siyasi bir sistemin ve kendi müntesiplerine göre bir dinin adıdır. Prof. M. Hamidullah'ın, ana hatlarıyla bunu İngilizce ve Fransızca konuşan dünyaya anlatan İSLÂMA GİRİŞ adlı eseri o dillerde ikişer defa basılmış ve son olarak Manilla'da (Filipinlerde) mahalli dile çevrilmişdir. Türkce ikinci baskısı, müellifinin İngilizce üçüncü baskısına hazırladığı ilâvelerle genişletilmiş olarak çıkmışdır. Birinci baskısını alanların görmeleri tavsiye olunur. İhtimamlı baskı, renkli harita ve sade bir kapak. Fiyatı 10, lüks ciltlisi 15 liradır.

Tevzi yeri : Mürşid Çantay, Ordu Cad. Nu. 195 (Edebiyat Fakültesi karşısı)
P.K.: 32 — Bayezit - İstanbul

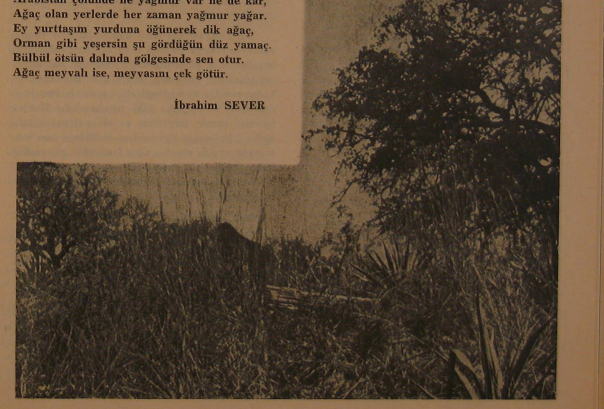

Hadîs ve Sünnet

- III -

Hayreddin KARAMAN

Bir nizâm olarak hadislere meydan okuma yolunda esirgenmeyen bütün gayretlere rağmen, gerek şarklı, gerekse garblı tenkidciler, sırf hissî olan bu tenkidlerini ilmî araştırmanın sonuçlarıyla takviye edememişlerdir. Herhangi bir kimsenin bunu yapabilmesi de güçtür. Zira ilk hadis câmi'leri (toplayanlar); özellikle Buhârî ve Müslim, her hadisin sıhhatini, hadis (haber ve nakil) nazariyyâtı ilminin kaideleri süzgecinden geçirme hususunda, beşer kudretinin erişebildiği en had titizliği göstermişlerdir. Öyle ki bu inceleme, Avrupa tarihçilerinin, eski tarihin kaynaklarını incelerken başvurageldikleri incelemeden çok daha kuvvetlidir.

Biz, ilk hadis âlimlerinin, her hadisin sıhhatini tesbit hususunda kullandıkları ince usûl ve üslûbu kullanmaya kalkışarak sözü uzatırsak, bu kitabın hacmini aşmış oluruz. Burada, bizim konumuza ışık tutması için şu kadarını söylememiş kâfidir: Bu incelemelerden; gâyesi, Rasûlullah'ın hadislerinin mânası, şekli ve rivayet yollarını incelemek olan çok geniş bir ilim doğmuştur.

Bu ilim, tarihle ilgili kısmında, râvî (hadis nakleden) veya hadisçi diye tanınan şahısların hepsine dair, birbirine bağlı mufassal hal terceme zincirleri meydana getirmiştir. Bu erkek ve kadın raviler ve hadisçilerin hayatları, her yönden ince bir tetkike tâbi tutulmuştur. Bunlar içinden ancak; hayatları ve rivayet metodları, hadis âlimlerinin koydukları kaidelere tam mânasıyla uygun olanlar sika (mevsûk, güvenilir) kabul edilmiştir. O kaideler ki, dikkatin, mümkin olan en incesini gözönüne almış ve kıymetlendirmiştir.

İşte bu sebeple, bugün herhangi bir kimse, muayyen bir hadisin veya bütün hadislerin sıhhatine (sahih olduğuna) itiraz ederse, bu itirazını isbat, doğrudan doğruya ve ilk defa kendisine düşer. Zirâ, bir kimsenin, eksikliğini isbat etmedikçe, herhangi bir tarihi kaynağı itibardan düşürmesi için ilmî bakımdan meşrû bir sebep yoktur. Kaynakta veya onun sonraki ravilerinde şüphe etmemizi mümkün kılacak, makûl ve ilmî bir delil bulunmadıkça, ortada, haberi nakzeden ve onunla çelişen diğer bir haber mevcut olmadıkça hadisi doğru olarak kabul etmemiz bizim için ilmî bakımdan zarûridir.

Farzedelim ki bir kişi, Gazne'li Mahmud'un Hind savaşlarından bahsediyor. Sonra sen kalkıp, «Zannetmem ki Gazne'li Mahmud, herhangi bir zamanda Hindistan'da bulunmuş olsun, senin anlattıklarının, tarihte aslı olmayan hurafedir» diyorsun. Bu durumda ne olabilir? Derhal tarihte ihtitası olan kişiler harekete geçip, senin hatanı düzeltmek için, bu sultanın zamanında yaşayan kimselerin rivayetlerine dayanan tarih ve nakil kitaplarını ileri sürer, Mahmud'un Hindistana gittiğini bunlarla kat'i olarak isbat ederler. Bu durumda senin de delile boyun eğmen gerekir. Aksi halde seni, vehimlerin ağına düşmüş, açık bir sebep olmaksızın sabit tarihi gerçekleri inkâr eden bir adam sayarlar.

Bu böyle olunca, insanın asrî tenkidiçilere sorması gerekiyor: hadis problemine de, bu geniş ve mantıkî nazariyeyi teşmil ve tatbik etmekten onları alıkoyan şey nedir?

Uydurma bir hadisin bulunabilmesinin ilk sebebi, hadisin ilk kaynağına ait kasti bir yalandır. İlk kaynak sahâbidir. Yahut da yalan, sonraki asırlarda yaşayan ravilere ait olabilir.

Sahâbî ile ilgili ihtimâli daha ilk nazarda bertaraf etmek mümkündür. Bu çürük ihtimali, doğrudan doğruya vehmin hududuna sokmak için, psikolojik bakımdan dikkatli bir düşünce bize yetecektir.

Rasûl-i Ekrem (s.a.) in yüce şahsiyyetinin, bu kişiler üzerinde bıraktığı büyük tesir, insanlık tarihinin en açık gerçeklerinden biridir. Bundan başka bu gerçek, tarihi vesikalar (belgeler) la da sabittir.

Canlarını ve mallarını, Rasûlullah yolunda kurban etmeye her an hazır olan bu kişilerin, O'nun (s.a.) sözleriyle oynayacakları hatırımızdan geçebilir mi?

Rasûlullah (s.a.): «Kim benim üzerime bir yalan söylerse, ateşten yerine hazırlansın» buyurmuş, sahâb da bunu bilerek, Allah'tan naklen konuştuğuna inandıkları Rasûl'ün (s.a.) sözüne bağlanmışlardı. Şimdi, psikolojik bakımdan, bu kişilerin, şu apaçık yasağa aldırmamaları mümkün müdür?

Hâkimin, cinayet mahkemelerinde ilk tevcih ettiği soru (ve üzerinde durduğu mesele), «Cinayetin işlenmesinden istifade edebilecek şahsın kim olduğu» dur. Bu mahkeme prensibinin, hadis problemine de uygulanması mümkündür.

(Devamı var)

HADİS RÂVİLERİ :

6 - Ebû-Saîd'il-Hudrî (R.A.)

– II –

Kendisi nakleder :

Uhud günü babası şehit düşünce, onu ve ailesini elleri boş olarak geride bırakmıştı. Aile ihtiyaçtan şikâyet edince, onlar namına bir şey istemek üzre Rasûl-i Ekrem'e gelmişti. Efendimiz onunla beraber minbere kadar gelerek şöyle buyurdu: «Ey insanlar, istemekten el çekme zamanınız gelmiştir. Çünkü kim iffet (temiz etekli olmak) isterse Allah ona iffet nasib eder, kim ihtiyaç göstermezse Allah ona ihtiyaçtan kurtarır. Muhammed'in varlığı elinde olan Allah'a yemin ederim ki Cenâb-ı Hak hiçbir kula, iyi kul olmaktan daha geniş (imkân bahşeden) bir şey vermemiştir. İlle de benden isteyecek olursanız, bulabildiğimi size vereceğim şüphesizdir.» Buhârî'nin naklettiğine göre Sa'd, bunun üzerine geri dönmüştür.

Bir çok sahâbî'den rivayette bulunmuştur: Babası, Ebû-bekir, Ömer, Osman, Ali, Zeyd b. Sâbit, Abdullah b. Selâm, Ebû-Mûsa'el-Eş'arî ve kardeşi Katâde (r.a.) bunlardandır.

Kendisinden rivayet edenler: Oğlu Abdurrahman, Eşi Zeyneb b. Kâ'b, İbn'ü Abbâs, İbn'ü Ömer, Eb'ut-Tufeyl, İkrime, Nâfi'... (r.a.).

74. hicret yılında vefat etmiştir. Kendisinden 1170 hadîs rivayet edilmiştir.

II — Ashâbdan sonraki nesil (Tabiûn)
1 — Saîd b. il-Müseyyeb (1)

Kureyş kabilesi Mahzûm kolundan Hazn oğlu Müseyyeb oğlu Saîd... Babası ve dedesi sahâbidir. Medine'deki meşhur yedi fakih (El-fukahâ'us-seb'a) ten biridir. Bilgi, dindarlık, tâbdet ve fazilet bakımlarından tâbi'ler nesilinin büyük simâlarındandır.

İbn'ü Hibbân der ki: «Saîd, Hicazlıların en bilgini, rüya tâbirinde insanların en mahiri idi. Kırk sene her cuma okunduğuna o, ilk safta olmak üzere mescidde bulunurdu.»

Yatsı namazının abdesti ile kırk yıl sabah namazı kıldığı da rivayet edilmiştir.

Ahmed b. Hanbel'e göre tâbi'lerin en üstünü Saîd b. Müseyyeb'dir.

(Devamı var)

(1) «El-müseyyib» şeklinde de rivayet edilmiştir.

SEÇME HADİSLER

59 — Ebû-Hüreyre'den (r.a.) :

Peygamber Efendimiz (s.a.) şöyle buyurmuştur: Yedi (kısmı inanın) Allah, gölgesinden (himayesinden) başka hiçbir gölgenin bulunmadığı günde, gölgesinin altına alır :

1 — Âdil idârecî,

2 — Rabbına ibadet içinde yetişen genç,

3 — Gönlü camilerde takılıp kalan kimse,

4 — Allah (rızası yolunda) sevişen, bunun üzerine birleşip, bununla ayrılan iki kimse,

5 — Soylu ve güzel bir kadın kendisini (cinsel münasebete) davet edip de ona «Allah'tan korkarım» cevabını veren kimse,

6 — Sadaka veren ve sağının verdiğinden sol elî haberseiz olan kimse,

7 — Yalnızken Allah'ı hatırlayıp gözlerinden yaş boşanan insan.

Buhârî, Müslim, Tirmizî...

Kıyamet günü, rûşvet, torpil, dünyadaki rütbe, mevki ve forsun fayda vermediği zaman, yukarda sayılan yedi kâhil insan örneğinden bizim temsil edenler, Allah'ın öz rahmet ve himayesine mazhar olacaklardır.

Konumuzla ilgili olan «gönlü camilerde takılıp kalan» kısmıdır. Evlerde, yollarda, iş yerlerinde... çeşitli şekillerde insanların Allah'a uzanları vardır. Gönlü Allah sevgi ve saygısıyla dolu olan kişiler, böyle muhitlerde boğulmaz, ancak huzursuzluk duyarlar. Bu bunalmış ruhlar için camiler sulh, sükûn ve huzur adacıklarıdır. Oradan ancak —yine Allah emri olan— dünyalık vazifelerini yerine getirmek için ayrılır fakat, her imkân bulduklarında oraya can atarlar.

Cami ile ilgili müdâveret edepleri :

60 — Hz. Fâtıma'dan (r.a.) :

Rasûl-i Ekrem (s.a.) mescide girince: «Allahümme salli alâ Muhammedin ve sellim.» der, sonra ilâve ederdi: «Ya rab, günahlarımı yarlığa ve bana rahmet kapılarını aç.» Çıkınca da —aynı şeyleri tekrar eder, sonunu şöyle değiştirirdi—: «Ya Rab, bana lûtuf kapılarını aç.»

Tirmizî.

61 — İbn'ü Ömer mescide sağ ayağını atarak girer, soluyla çıkardı.

Buhârî.

62 — Ebû-Katâde'den (r.a.) :

Rasûl-i Ekrem (s.a.) şöyle buyurdu: Biriniz mescide girince, oturmadan önce iki rek'at (tahiyyet'ul-mescid namazı) kılsın.

Buhârî, Müslim, Tirmizî...

Demokrasinin ve Lâikliğin Mugalatalı Tatbikatına Karşı

- V -

Kemal KUŞÇU

Garpda demokrasi, halk tabakalarının, bir aşağıdaki tabakaya nazaran üstün hak ve imtiyazlara sahip olan **aristiokrasi** (asilzadeler sınıfı), **burjuvazi** (şehirlerde zengin tüccar ve sanayici sınıfı) ile bir hizaya gelmek ve idareyi hükümdarın keyfi tasarrufundan kendi eline geçirmek için yaptığı mücadelenin sonunda ortaya koyduğu bir sistem, bir idare şeklidir; remzi (sembolü): **hürriyet, adalet, müsavatır.** Bazan kanlı bazan barışçı yollardan varılan bu merhale Garp demokrasilerinde - tarihi seyrinin icabı - bir partinin veya ordunun keyfine göre değişmesi, değiştirilmesi ihtimali tasavvur edilemiyecek kadar yerleşmiştir. Demokrasi o memleketlerde aşağıdan yukarı bir harekettir.

Ne aristokrasisi ne de burjuvazisi olan Türkiyede, tebaasından birisinin hattâ bir gayrimüslimin dahi hükümdarı mahkeme huzuruna çağırabileceği bir hukuk nizamı vardı. Müstebit (veya öyle olduğu sanılan) bir hükümdarı tahtından indirmekte bizde demokrasi yüksek kademedeki devlet memurlarından aşağıya doğru bir hareket olarak başladı; zaman ve şartlar değişti, fakat hareketin istikameti asla değişmedi (1). Devirlerin teakübü ile kendilerine «aydın» sıfatını verenlerin katılmasıyla memur sınıfları kendilerine milletin üzerinde bir vesayet hakkı tanıdılar. Onlara göre iktidara gelenin ya mülûm bir parti olması lâzımdır yahut gelenlerin o partiden farklı olmaması lâzımdır. 27 Mayıstan sonra malûm yazarlardan birinin, Sultan Abdülaziz'in hal'i vak'asından başlayarak «işler istikbalde istediğimiz gibi yürümez ise yine böyle yaparız» yahut bir başkasının «filan tarihi asla tekerrür ettirmiyeceğiz» kabilinden yazılar yazması, iddiamızın inkâr edilemiyecek delilleridir. Muayyen bir zümrenin kendini millet iradesinin fevkinde, Millet Meclisinin üstünde görmek temayülü içtimai bünyemizde yerleşmek istidadını göstermektedir. 22 Şubat, 20-21 mayıs vak'aları, bir gençlik teşekkülünün, dershane salışacak yerde, seksenlik hükümet reisine bir çift çizme göndermesi (2) aynı ruh haletinin müntehalardaki iki tezahüründür. Biri tüyleri ürperten bir facia, öteki, dudaklarda hande-i istihfaf uyandıran bir karikatürdür.

Türkiyede lâikliğin anlaşılış ve tatbik ediliş şekli, demokrasininkinden daha başka bir garâbet arzeder. Garpda Devlet idaresinde din ve devlet birbirinden ayrıldığı zaman ne din müessesesi bir hasara uğramış, ne de dinin icaplarının yerine getirilmesinde - diğer bir ifade ile - ne din adamlarının yetiştirilmesinde ne de halkın dini ihtiyaçlarının temin ve tatmininde bir aksaklık vukua gelmişti. Çünkü o memleketlerde dini temsil eden Kilise vardı. Ne teşkilâtı ne de istikbâli bu ayrılıktan müteessir olmamıştı (hattâ Rusya hariç komünist memleketlerde dahi bu teşkilât bugün dahi ayakta olacak kadar kuvvetlidir). Bizde din ve devlet birbirinin lâzım-ı gayr-ı müfariki sayılan unsurlardı. Birbirinden ayrıldığı zaman din müessesesi devletin idari bir şubesi haline geldi ve lâikliğin garptaki mâna ve tatbikatının hilâfına devamlı müdahalesine maruz kaldı. Din adamları yetiştiren müesseseler kapatıldı ve din bilgisinin öğretilmesi yasak, ma'betsiz şehir yapmakta iftihar edildi. «Modası geçmiş» medreselerin kapatıldıkları devirde dinin «sosyal bir mesele» olduğunun farkına varılmadı. Fakat millî iradenin tazyiki karşısında «modern» olanları açıldığı zaman, malûm muhitlerde «irtica» avazeleri yükseltilerek bunun «sosyal bir mesele» olduğu hatırlandı ve meselekle alâkası olmayanların devamlı müdahalesine maruz kaldı. Zaman geldi, halkın teberrularıyla yapılmış bir imam-hatib mektebine «yobazları buraya sokmayacağız» denecek kadar garabet gösterildi. O mekteplerden çıkanların «lise imtihanını vererek fakültelere kaymalarına mani olmak (?!)» çareleri arandı. Bir taraftan on binlerce cahil hocanın (3) mevcudiyetinden bahsedilirken öbür taraftan imam-hatip mekteplerinin yenilerini açmamak, sayılarını indirmek için tedbirler düşünüldü ve bir vekile atfen gazetelerin ilk sahifelerinde «mukavemet yuvalarını yıkacağız» kabilinden muammalı sözler büyük puntolarla intişar etti.

Türkiyede din adamlarına ve müesseselerine sebepsiz (daha doğrusu itirafı kabil olmayan bir kanla) hücum edilirken Garpta onun ne mevki işgal ettiğini anlamak için «Batıda dinin rolü ve din şuuru» başlıklı bir yazıda (4); mahkeme huzurunda karısından boşandıktan sonra yeniden evlenen bir katolik doktordan, çalışma hasebinden nasıl çıkarılmış, şehrin baş rahibinin, bu talakın ve dolayısıyla ikinci izdivacın dini hükümlere aykırı olduğunu ilân edişini bütün tafsilâtıyla ve teferruatıyla okumak, sonra «bir müslümanın kadınının bir gayrı müslimle evlenmesi caiz değildir» diyecek bir vâizin, malûm muhitlerde nasıl karşılanacağını bir düşünmek, lâikliğin bizde ne şekilde ve garpda ne şekilde anlaşılmış ve anlaşılmakta olduğunu bütün vüzuhu ile ortaya koyar.

Senelerce din terbiyesinden mahrum ve dine şüpheli gözlerle bakan nesiller yetiştirmekteki maksat ve gayenin ne olduğunu kendi kendimize sormalı ve düşünmeliyiz.

---

1)18-10-1964 tarihli Milliyet gazetesinde jurnal mahiyetinde nakledilmiş bir yazıda yüksek kademedeki bir memurun çok şayanı dikkat olan beyanatının sonunda: «1946 dan sonra gerçek demokrasiyi deneme devrine girdik. Bu, tabiati icabı aşağıdan yukarıya işliyen mekanizma sürtünmüş ve 27 mayıs olmuştur» denilmektedir.

2) Bu satırlar, sabık hükümet reisinin Kıbrıs politikası da dahil olmak üzere icraatına tavzip mânasına gelmez. Belirtmek istediğimiz hususlardan biri, hükümetin M. Meclisinden başka bir teşekkülün ikaz ve mürakabesine tabi olmadığı, olmaması lâzım geldiği halde İsmet Paşanın, bu hareketi mülayemetle karşılaması ve dolayısiyle bu gibi hareketlerin yerleştiğini veya yerleşmesini kabul etmiş olmasıdır.

3) Memlekette şu kadar bin tahsilsiz hoca varsa, mes'ullerinin kimler olduğunu sormak, onlara hücum edenleri susturmak için kâfidir. Fakat asıl mesele, memlekette yaratılan cahil-kötü hoca efsanesidir. Halide Edip Hanım «Türkiyede Şark ile garbın mücadelesi» adlı kitabında hoca aleyhdarlığının Türk münevverlerinde bir akide (inanç) haline geldiğini yazar. Kendisi de bu inancı unutturmamak için olacak ki «Vurun kahbeye» romanını yazdı, ve geçen sene ikinci defa filme alındı ve vapur salonlarına varıncay kadar reklâmları yapıldı. Millî Mücadeleye iştirak edenler, o günleri yaşayanlar, uzaktan yakından buna benzer bir vak'anın olmadığını bilirler.

Kin bu kadar derindir.

4) Ankarada çıkan İslâm mecmuasının şubat 1965 sayısı s: 136. Aynı yazı Yeni İstanbul'un 25, 26 şubat tarihli nüshalarında çıktı.

OLMAZ

Kimi susuz, kimisi aç,
Derde şifa olmaz ilâç
Ahlâk elde cılız ağaç:
Diksen olmaz, atsan olmaz.
Sılan uzak, düştün yada
Düşman bekler hep pusuda.
Elin bağlı, gövden suda:
Çıksan olmaz, batsan olmaz.
Bir gün olur, döner devir
Kese ile çıkmaz her kir.
Avucuna konur zehir:
Döksen olmaz, yutsan olmaz.
Niçin oldun nefs'e köle
Gerçek öldü, geldi hile.
Sana kalan, azap, çile:
Alsan olmaz, satsan olmaz.
Bulut, ergeç olun pişman
Para etmez, artık koşman.
Her gün meydan okur düşman:
Kaçsan olmaz, çatsan olmaz...

Şevket BULUT

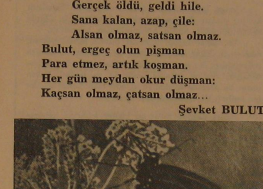

Kemal KUŞCU

Demokrasi konusunda: Vaktü gelip seçim sandığının başına gitdiğiniz zaman, kendilerini milletin efendileri, velileri, vasileri sayanların tutdukları partiye re'yiniz (oyunuzu) vermeyiniz. Şunu da unutmayınız ki fakir dostu rolünde kuzu postuna bürünmüşler de vardır. İktidara geldikleri gün ne yapacaklarını anlamak için Öğretmenler federasyonunun gerçekliğe mücadele programını hatırlayın (Diyanet İşleri'nin lağvi, mekteplerden din derslerinin kaldırılması, camilerin başka maksadlara tahsisi...) kâfidir.

Laiklik konusunda: İstanbul'da bulunan İLİM YAYMA cemiyetine azâ (üye) kaydolun. Kudretiniz göre vereceğiniz para ile hayırlı büyük işler tahakkuk sahasına çıkacakdır. Şimdiye kadar neler yapıldığını ve bundan sonra nelerin yapılmasının düşünüldüğünü bu mecmuanın öteki sahifalarında okuyacaksınız. İmkânlarınız varsa bulunduğunuz yerde bu cemiyetin bir şubesini açın; yahut aynı maksad ve gayeye hizmet eden benzer teşekküller varsa onlara yardım edin.

Din adamı yetişdirmeye ve diğer hayır işlerine çalışdığı için İLİM YAYMA CEMİYETİNE zekâtınızı verin, kurbanlarınızın onun vasıtasıyla kesilmesini, bilniz ki kurban etlerini fakir talebe yiyecekdir. Hind müslümanları bankalardaki paralarının faizlerini alıp buna benzer hayır cemiyetlerine yardım etmekde beis görmemişlerdir, siz de öyle yapın (Büyük âlim Prof. M. Hamidullah'ın İSLÂMA GİRİŞ adlı kitabına bakın).

Dil konusunda: Dilimizde ifadeye imkânları daha akıcı, daha kolaydı. Çünkü dil zengindi. Yaşlılar başka dil öğrenemiyecekleri için yazımda mecburen bu kelimeleri kullanıyorum. Sizler için yabancı olabilecekleri aşağıya çıkardım ve izah ettim:

teâkub (yahut teâkup, doğru olanı b iledir): arka arkaya gelmek.

tezâhur: kendi kendine meydana çıkmak.

müntehâ: nihayetdeki, uçdaki yer; uç.

lazım-ı gayr-ı müfarik: birbirinden ayrılamıyacak derecede lüzumlu.

garâbet: gariblik (gülünçlük).

hande-i istihfaf: küçümsemeden ileri gelen gülme.

unsur: uydurukesaı piyasaya çıkmadığı için fransızcası kullanılıyor: elemaa(t) (élément).

Komünizmle Savaş

Mustafa YAZGAN

MADDİ GAİBELER İÇİNDE BOCALAYAN CEMİYETLERDE İSTİKRAR OLAMAZ. İSTİKRARSIZ TOPLUMLAR İSE DİNİ VE MİLLİ HAYATLARINI YÜKSELTEMEZ...

Kızıl Rusya'da liderlerden biri askeri kıt'ayı teftiş ediyor. Terörün, zulmün ve şiddetin bulut gibi başlar üstünde dolaştığı bu ülkenin sömürücü diktatörü, donuk çehresiyle kendine bakan bir askerin önünde duruyor. Yılan gibi ıslık çalarcasına fısıldıyor :

— Anan kim?
— Komünist Rusya.
— Baban kim?
— Komünist Rusya.
— Sen kimin askerisin?
— Komünist Rusyanın.

Kızıl yılan memnundur. Döner etrafındaki diktatör uşaklarına sırıtır. Zira karşısında manevi mefhumlardan sıyrılmış, bir et ve kemik yığını, düğmeye basınca hareket edecek bir roket mevcuttur. Donuk gözleri kesik bir koyunun gözleri gibi mânasız. Bütün maddesiyle kurtulunamaz bir cehennemin gönüllü ve belki de gönülsüz zebanisi gibi duran asker istediği cevabı vermiştir. Diktatör şef memnundur. Ordusunu, milyonları sefalete sürüklemek için artık Kuzey Koreye gönderebilir.

Harb, bütün dehşetiyle devam ediyor. Hür dünya insanlık saadetini tehdit eden bir saldırıyı durdurmak için harekete geçiyor. İnananlarla inanmıyanların, bir vechesiyle mâna ile maddenin, saldırganla savunucunun yakın tarihteki bu mücadelesine Amerika Birleşik Devletleri de katılıyor. Eisenhower, Koreye gitmeğe hazırlanan ordusuna dinî bir merasim yaptırıyor. Madde tarafı ağır basan bazı kumandanlar bu merasimi yadırgıyorlar. Başkan Eisenhower'in cevabı şudur.

— Aziz kumandanlar, mânevî bakımdan zayıf bir ordu muvaffak olamaz. Bu Allaha inananlarla inanmıyanların savaşıdır.

⁂

Bugün Küba'da, Viet-Nam'da, Orta Doğuda, dünyanın birçok başka ülkelerinde kızıl yılanın teşvik ve tahrik ettiği karışıklıklar bir tek gayeye matuftur ki, bu da harbin doğuracağı se-

(Devamı 25. sayfada)

Cihâd-ı Ekber

HÜSNÜ DİKEÇLİĞİL
Kayseri Senatörü

Cihâd-ı Ekberi yalnız harpte mi sanırsın?

Hayır, dostum bugünün Cihâd-ı Ekberi harple değil, fikirdedir, ruhtadır. Bunun için önce Cihâd-ı Ekber nefislerde başlar ve nefislerimizde başlamalı. İnsanoğlu kendi nefsini önce islâh etmeli, böylelikle kurtuluşa kavuşmalı. Yunmalı, arınmalı, durulmalı. Gönüller vesveseden, kinden, nifaktan, nefretten, gururdan, kibirden kurtulmalı vicdanlar!..

İnsan iyiyi, güzeli, doğruyu aramalı. Fazîletin âşıklısı olmalı. Hakka, hukuka bel bağlamalı. Cümle haksızlıklardan, bütün kötülüklerden kaçınmalı.

Ve hâya, hicâp duymalı bunca menhiyyâttan, rezâletten. Yüzü de kızarmalı bir insanın bu olanca şekavet'den. Bu asri dolandırıcılıklar, rüşvetler, suiistimaller, zînalar şekavet değil de ya nedir? Yoksa bizim bu âlemde medeniyetin adı, olan hokkabazlıklar mıdır? Ve batakhaneler midir?...

Millet usandı, bıktı bu yüzler kızartıcı denâetlerden, yalanlardan, düzenbazlıklardan. Bunlarsa hâlâ bıkmadılar böylesine ilericilik teranelerinden. Aslında bu zübbelerce ilericilik her türlü şenâet, denâet, nefsaniyet ve menhiyat'dır. Bunların mideleri baş aktördür; gerisi ise figürândır. Mânevîyat boş lâf'dır bu ilericilerce. Madde her şeyi hallediverir yalnız başına bu sarsak kafalarca.

Yine, Garbı yalnız ve yalnız madde âleminde görüyor ve görmektedirler bu herifler.. İşin aslını, esasını bilseler de; bilmek istemiyorlar ve istememektedirler bu satılmış kurşaklar. Çünkü, bunların hepsinin yönleri Şimale dönük. Ruhları çarpık, gönülleri bulanık..

Artık bunların karşısında kendisini aramalı, bulmalı Müslüman Türkî. Kovabilmeli harîm-i ismetinden bu ruh bozguncularını. Ve boğdurulmamalıdır nur zulmete...

Öyle bir Cihâd-ı Ekber istiyor ki, bu vatan. Bütün haşmetiyle doğrulsun, irkilsin insan!.. Bu irkilen, doğrulan insanlar gerçek olan ve olacak olan fetihte birleşsin. Anadolu bağrından yepyeni arslanlar doğursun.

Bu fethin arslanları bilsinler ki, Garbın terasnisiyle yeise düşmüş ve düşürülmüştür millet. Halbuki yeis ve aşağılık duygusu bir millet için en büyük zillet.

İrkilmeli, silkinilmeli ve dolayısiyle atılmalı üzerimizden bu olanca yeis ve keder. Maziimizden dersler alınarak şahlanmalı çöken ruhlar..

Garbın almalı ilmini, fennini, metodunu; işlenilmeli milli olan cevheri aslî. Böylece Doğunun mâna âlemiyle kaynaşmalı medeniyet. Bu Cihâd-ı Ekberin sonunda yükselmeli mübarek Anadolumuzdan yepyeni bir medeniyyet!...

DUA

Mehmet AYDIN

Dua; kâinatın halifesi olmak şerefine mazhar olarak, yaratılan insanın, hiçliğini, aciziliğini, mutlak kudretin ancak Allahta olduğunu bilerek, onun huzurunda bir şükran ve bir ihtiyaç için inleyişinin, ruhtaki mâna atmosferinin ihtizazlar halinde yükselerek sembolleştiği ulvî andır...

Dua: Sonsuz mekânlara kanat açışın adıdır.

Dua: Ruhun tam itminanla hâlikını bilmesi için yapılan bir niyazdır.

Dua: Kul ile Allah arasında devamlı bir muhaberenin icraıdır ki Allaha bağlanışın amel noktaî nazarından bir görünüşüdür.

Dua: Ruhun Allahta fâni olmasıdır.

Dua: Allahtan yardım, günahlardan af niyaziyle bir inleyiştir.

Kemâlat yolunun başlangıcı dua, sonu aşktır. Ruhun yükselerek, melekût semalarından, feyiz ve irfan yükûyle döndüğü an ancak dua halidir. Bunun içindir ki, Allahın Rasulü ve onun yolunun şeriat halkasından bir an bile ayrılmayarak hayatlarını geçiren büyükler, mutlak kemalâtın ancak dua ile mümkün olacağı kanaatına varmışlardır.

Bundan dolayıdır ki Allahu Tealâ: «Sizin dua ve ibadetiniz olmasa, Rabbinizin indinde ne kıymetiniz olurdu» nazım-ı celîli ile kulluğun ve bunun neticesindeki duanın kıymetini belirtiyor...

İnsan gerçek değerini, ancak Allahın çizdiği yollardan gitmekle kazanır. Bunun dışında insan için hiçbir şey yoktur. İnsan, Allahına ve Rasulüne mutlak teslimiyetin hürriyeti içinde yaşarken ona karşı vazifelerini yapmakla sonsuz zevk ummanında yüzecektir. İşte duada ve ibadette bizzat gerçekleşen ilâhî sır...

Yine başka bir ayet-i kerîmede: «Muhakkak Rabbim duaları işiticidir.» ve «Bana duada edin, duanızı kabul edeyim.» Bütün bu ayetler, kulların Allaha duada bulunmasını tavsiye ediyor. Çünkü dua kulluğun nişanesidir.

Duada vecd ve istiğrak şarttır. Bir de gözden iki damla yaş düşerse o duanın kabul olunacağı kat'idir. Dua tam bir itminanla yapılmalı, Allahın, yapılan duaları kabul edeceğine inanılmalıdır. Dua devamlı olmalıdır. Peygamberimiz (s.a.v.): «Duada ısrar edenleri Allah sever» buyurur.

İnsanoğlunun, ruhi cephesinin her an tatmini dinî yoldan mümkün olacaktır. Cenab-ı Hak'kın, ilk insan Hz. Âdem'den beri insanoğlunun içine attığı bu ilâhî sır, insanı tatmin etmedikçe mes'ut olma yolundaki çabaları boşadır «kalbler ancak, Allahın zikriyle mutmain olur.» ayet-i kerimesinde bu ulvî mefhum açıklanmaktadır.

Allahın huzurunda, gözleri yaşlı, boyunları bükük, elleri havaya açılmadan, saadet merdivenlerini tırmanmak isteyenlere acıyarak, dinî günlerden, ibâdetlerden, topyekün emr-i ilâhîden haberdar olmalarını tavsiye ederiz.

Duada en mühim mesele huzur-ı kalbdir, ihlâstır. Bunların ruhumuzda mevcut olduğu an, mektebte, bahçede, otobüste, evde, camide her yerde dua yapılabilir.

Dua için muayyen vakitler yoktur. Fakat İslâm büyükleri; duaların seherde, perşembe gecelerinde, cuma günlerinde, yağmurlu günlerde yapılmasının daha iyi olduğunu söylemişlerdir.

Duada yaldızlı sözlere, yüksek sesle bağırmaya lüzum yoktur. Dua kısa, fakat devamlı olmalıdır.

Dua, dua yapanın üzerinde, nuranîlik, merhamet, iyilik, mağfiret gibi islâmiyetin temelinde olan, bugünkü insanlığın kaybettiği duygu-

(Devamı 26. sayfada)

Kurban Bayramının düşündürdükleri

Mustafa TOPUZ

Kurban denince Hz. İbrâhim'in, oğlu İsmâil'i kurban etmek istediği o acıklı hâdiseyi yüreği burkularak hatırlamıyan hemen hemen kimse yok gibidir.

O ne heyecanlı bir sahnedir ki bu ilâhî dramın kahramanlarındaki iman ve Allah yolundaki feragate bir başkası daha eremeyiştir.

Öz evlâdını Allah'a kurban etmekten çekinmiyen bir baba ve daha doğmadan Allah için nezredilen ve kurban edileceği kendisine söylendiği zaman da teslimiyet ve vefanın sâkilleri durduran şâhâne örneğini veren henüz bülûğa ermemiş gül yüzlü bir çocuk... Gülüyorlar mübâdeles emri yerine getirmek için, gerçek bir bayram havası ve gönül huzuru içinde gidiyorlar... Hattâ Hz. İsmâil'in üzerinde yeni elbiseleri, gördükleri sürme ve gönlünde de Allah yolunda kurban olmanın tasavvur edilmez hazzı... Nihâyet kurban edileceği yere varıyorlar. Ne bir telâş, ne ufak bir şaşkınlık ve ne de en ufak bir huzursuzluk emâresi... Sonki bütün kâinât insan havsalasına sığmıyan bu muazzam hâdise karşısında hayretler içinde ve herşey derin bir sükûta gömülmüş ve Hâlilullah'ın bu muazzam metânetini adım adım takip ediyor.. İkisinde de teslimiyetin ulaşılmaz zirvesi ve Allah'a imanın, ahde vefânın ve sadâkatin son haddi ve beşeri tâkatin erişilmez derecesi... Belki nihâyetsiz bir oğlu şefkatine sâhip olan Halil İbrâhim (A.S.) Allah'a olan bağlılığının verdiği hudutsuz bir metânetle biraz sonra bir gül tomurcuğu gibi koparacağı sevgilisi İsmâil'inin gonca-lanan yüzüne bu fânî gözlerle son bir defa daha bakmakta.

Hz. İsmail ise canından çok sevdiği sevgili babasının son arzusunu yerine getirmek üzere bir elinde ipi, öbür elinde de mendili ile emre âmâde beklemekte. Belki de son sözleri şu :

— Babacığım, Allah'a karşı nezrini kolayca ifa edebilmen için şu iple ayaklarımı bağla, Olur ki can hevliyle çırpınır, sana ezıyet veririm. Şu mendille de gözlerimi kapa. Belki yüzüme bakmakta babalık şefkatin galebe eder de Allah'a karşı nezrini ifa edemez ve âsî olursun.

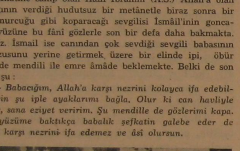

Nihâyet akılları, karşısında secdeye kapandıracak hârikulâde bir hâdise ve ilâhî bir müceize. Yanındaki taşa vurduğu zaman onu ikiye biçen bıçak bir gül kadar nazik olan küçük İsmâil'in bir tüyünü dahi kesmiyor. Hz. İbrâhim'in tir-rar edince hâtiften bir nidâ gelir gibi, bir demir parçasından başka bir şey olmıyan bıçak: Hz. İsmâil'e her vuruldu-

gunda «Onun kılına bile zarar verme!» diye yetmiş bin hitâb-ı izzet geldiğini söylüyor. O anda gök gürler gibi bir tekbir sadâsı, başlıyor etrafı çınlatmıya: ALLAHÜ EKBER, ALLAHÜ EKBER!.. Ve Cebrâil (A.S.) beraberinde bir koçla şimşek gibi iniyor onya. Allah'ın kendisinden razı olduğunu, mükâfât olarak da bu koçu gönderdiğini ve İsmâil'i bırakıp koçu kesmesini emrettiğini tebliğ ediyor. O zaman tarifler sığmıyan bir inşirâh, bir huzur ve nihâyetsiz bir sürur içinde bütün mevcûdiyetiyle Hz. Cebrâil'in tekbirine şu mukâbelede bulunuyor: LA İLAHE İLLALLAHÜ VALLAHÜ EKBER!.. Ve hemen peşinden-meleklerle birlikte bütün kâinâtın her zerresinden şu nida yükseliyor: ALLAHÜ EKBER VE LİLLAHİL-HAMD!..

İşte Arefe gününden bayramın son gününe kadar her gün beş vakit farz namazı müteâkip söylememiz vâcip olan teşrik tekbirlerinin esâsı budur.

Eğer biz Allah sevgisiyle tutuşup yanan bir gönle sahip olabilirsek, söylediğimiz her tekbir bize o ulvî manâzaryı muhâkkak hatırlatacaktır. Şâyet tekbir ânında katı gönlümüz, bir balmumu gibi yumuşayıp kızdırınız yaşarmıyorsa bu, ihlâsımızın kıtlığından, ruhumuzun envâi türlü güsnahlarla paslı olmasından ve huzurumuzun zerre miktarı da olsa bulunmayışındandır.

Buna benzer bir hâdise de Hz. Hâtemül-Enbiyâ'nın mübârek şeceri Abdullah'ın vefâkâr dedesi Abdülmuttalip arasında cereyan etmiştir. Bunlar tarihte eşine kolay kolay rastlanan hâdiseler değildir.

Bunları söylemekten maksadım herkesin bildiği bir menkıbeyi tekrar etmek değildir. Esas anlatmak istediğim şey, Cenâb-ı Hakk'ın bu vesileyle beşeriyete vermek istediği ibret derstir. Şimdi soralım: Müdem ki Cenâb-ı Hak Hz. İsmail'i kurban ettirmiyecekti. Öyleyse niçin rüyalarında israrla bunu emretti? Neydi bunun sebebi? Elbette bir hikmeti var...

Sursun muhakkaktır ki, bu imtihan, O'nun Halilüllah makamına olan liyâkatini isbat için bir fırsat olmuştur.

Biz ki «ELESTÜ BİRABBİKÜM?» ilâhî sualine «BELÂ» dediğimiz günden beri Allah'a kul olacağımıza söz vermiş-siz. Biz ki o zamandan beri nefsimizi Allah'a nezretmişiz. Ondan sonra da Allah'ın has peygamberi Muhammed (S. A.V.) gibi kadir-i kıymet sâhibi zata icabet ve bîat etmişiz. Ve yine biz ki Cenâb-ı Hakk'ın Kur'ân-ı Kerim'de: «Siz Allah'a inanan, iyiliği emir ve kötülükten nehyeden, insanlara karşı çıkarılmış hayırlı bir ümmetsiniz.» ilâhî methine mazhar olmuşuz. Bizim böyle perçinlenmiş bir ahd ü misâkımız var. Bir memurun bile memuriyetinin tasdiki için bir stajiyerlik devresi varken bu yüksek meth ü senânın ve ihdâ edilen ulvi makamın bize yüklediği mes'ûliyetler ve istediği liyâkatler çok mudur?

İnsanlar arasında bile diplomasının bulunmasına rağmen ehliyeti tasdik edilmiyen bir kimse mesleğinden atılırken dıliyle müslüman olduğunu söyleyip fiiliyle tekrar söylediğini tekzib eden kimseler kendileri hesabına Allah'tan ne bekliyebilirler? Öyleyse bu vaziyet karşısında bayram mı yapmamız, yoksa hiç değil bu mübârek günler hürmetine, kendi öz dâvamız tekzib eden çirkin hareketlerimizi bir an için hatırlıyarak muztarip bir gönülle dergâh-ı ilâhiye mi yönelmemiz icab ettiğini kıymetli okuyucularının takdirine bırakıyorum.

Ey sathî kahkahalarla ıztırabını örtmeye çalışan zavallı insan.

Allah'ın emrettiği ve Resûlullah'ın tarif ettiği yoldan başka kurtuluş yolu mu arıyorsun yoksa? Şu anda mübârek haci kafileleri bölük bölük Resûl-i Kibriyânın huzuruna gürerken sen zannediyor musun ki kâinâtın, aşkına yaratıldığı, Allah'ın âlemlere rahmet olarak müjdelediği Hâ-

(Devamı 26. sayfada)

Çetin Altan ne?

II

Süleyman ÖZKAFA

Biz, «Çetin Altan ne?» mevzulu yazımızı bitirmeden, Çetin Milliyetten atıldı ve ayrılmaya mecbur bırakıldı. Çetin'in nelere hizmet ettiği ve ne olduğu, yıllarca mensubu bulunduğu Milliyet tarafından, umumi efkâra duyuruldu. Bu hususta oldukça aydınlatıcı bilgi veren 7 sayılı MEYDAN mecmuasının «Çetin Altan Milliyetten Niçin Ayrıldı?» yazısından şunları öğrenmiş bulunuyoruz:

Milliyet Gazetesi Anayasasına göre şu üç esasa riayetkârdır:

1. «Herkesin dini inançlarına saygı duyar.»
2. «Faşizm ve Komünizm gibi totaliter rejimleri reddeder.»
3. «Karma ekonomiyi destekler. Devlet tarafından el atılmasında zaruret bulunmayan alanlarda özel teşebbüsün daha iyi işliyeceğine inanır...»

Çetin Altan bu esaslardan ayrıldığı için Milliyetten de ayrılmak durumunda kalmıştır.

Birinci maddeye göre Çetin, herkesin dini inançlarına saygı duymıyan bir kimsedir. Halbuki herkesin dinî inançlarına saygı T. Cumhuriyeti Anayasasınca da teminat altına alınmıştır. Bundan evvelki yazımızda mezkûr şahsın nasıl bir münkir olduğu örnekleriyle gösterilmişti.

İkinci maddeye göre Çetin, komünizm veya faşizm'den yanadır değil yanadır; üçüncü bir ihtimal ise, bu rejimlere müstenkirdir. Şu da varki bu iki rejim birbirine muhalifтir. Çetin'in birçok yazılarının faşizmi zemmeder mahiyette yazdığı da bilinmektedir. Buna karşılık Türkiyede komünist partisinin kurulmasını; komünizmi yasaklıyan 141. ve 142. maddelerin kaldırılmasını iddetiğini; komünizm suçundan hapse atılanların müdafaasını yaptığını da bilmekteyiz:

«Ancak şunu da söyleyelim ki, komünist partisi serbest olmadan, sosyalistlerin ayakta durmasına imkân yoktur...»

Avrupanın ileri memleketlerinde komünizm ve sosyalizm kesin prensiplerle birbirlerinden ayrılmış iki sistemdir. Bizdeki sosyalizm ise solcu ve komünistlerin istismar aletidir. Sosyalizm bir perdedir. Komünizmi kanunen serbest bırakmak, ona Türkiyede hayat hakkı tanımak olur. Ve arkasından köşe başlarında kurşuna dizilen insanlar ve kanlı ihtilâller gelir...

Üçüncü maddeye göre ise, karma ekonomiye muhalifтir; «Gerici mi suçlu sanki?» başlıklı yazısından bir parça:

«Yoksa yarım yüz yıl içinde köyler bir araya toplanmaya başlasaydı, modern metodlarla kollektif çalışmaya alıştırılsaydı, üretim artırılsaydı, aracılar ortadan çıkarılsaydı, milli gelir yükseltilse, sosyal adalet gerçekten tatbik edilseydi; Kur'an kursu hocası belki de köy kombinasının futbol hakemiydi bugün...»

Çetin Altanın bu dedikleri Rusyada aynen tatbik edilmiş vaziyettedir. Köylülerin ellerinden toprakları alındı. Köylüler gruplar halinde birleştirildi. Buna karşı gelenler sürüldü, yok edildi. Kaldırılan hasadın pek azı köylüye bırakıldı, büyük kısmı devlet tarafından alındı; sözde milli gelir yükseldi. Açlıktan ve gidasızlıktan ölen insanların cesetleri, kamyonlara istif edilmek suretiyle meçhul istikametlere götürüldü. Elde edilen milli gelirden, dünyanın dört bucağında, kimlerin nasıptar olduğu da ayrı mesele. Din, imanın olmadığı yerde Kur'an kursu hocasının, futbol hakemi olması ise gayet tabiidir.

Milliyet gazetesi Çetin'in üç umdesine muhalif olduğunu nihayet anlıyabilmesi insana gayri ihtiyarî şu ormanların fikden sonra ikinci büyük bayramı gerçedanı hatırlatıyor. Mübarekin derisi o kadar kalınmış ki derisine bir iğne batırılsa bilmem kaç dakika sonra hisseder ve haykırırmış. Milliyet Çetin'i uzaklaştırdı ve Çetinle aynı potada gelişmiş arkadaşını onun yerine aldı. Temenni ederiz ki o umdelere sadık kalsın! Akşamın da böyle umdeleri olmadığına göre yazarımız da orada daha rahatça yazabilsin.

Çetin Sosyal Adaleti Rolünde:

Çetin yazılarında sık sık sosyal adaletten dem vurur. Çoğu meyhane kokan yazıları karşılığı ayda beş bin lira alıp ve bu parayı içki masalarında, binbir safahat âlemlerinde harcarken onun sosyal adaletten, işçi haklarından, seviye farkından bahsetmesi ancak istismarcılıkla izah edilebilir. Aslında Çetin bir aktördür; vazifelendirildiği rollerde muvaffak olabilen bir aktör. O, evliliğin ahmaklık olduğu fikrini savunurken, yüzlerce kadınla zevketmenin dahiyane bir hareket olacağını da muvaffakiyetle ortaya koy!

Çetin Altan'ın aile ve kadın görüşü:

Çetin, mevhum merihlisine aile anlayışını şu şekilde rapor ettirmektedir:

«Aşkı karışık bir problem haline getirmişler. Bir kadınla bir erkeğin evlenmesi mesele dünyada... Şahitler aranıyor, imzalar atılıyor, hükümetler işe karışıyor. Ayrılmalar daha da berbat. Gene şahitler, gene hükümet adamları...»

Şahit aranmıyacak, imza atılmıyacak, hükümet işe karışmıyacak, imza atılmıyacak, hükümet işe karışmıyacak yolda, pilâjda rastladığım kadına evlenme veya sevişme teklif edeceksin. Sonra basit şekilde ayrılacaksın. Tabii bu meyanda yeni yeni Çetinler türeyecek. Ve şu Çetin'in babası şu muydu, bu muydu? derken bir karışıklık... Çetin'in bu yazısı bana Hüseyin Rahminin «**Eşeklerin Dilinden Anlıyan Bir Mütehassıs**» hikâyesini hatırlattı:

Yavru eşek anasına:

— Anacığım bu eşek alayının içinde babam hangisidir? Söyle de gidip yüzünden öpeyim...» der.

Ana bu suale biraz hiddetlenerek şu nasihatı verir:

— Yavrucuğum, seni kucağımda yatırıyorum. Sütümle besliyorum. Bütün şefkatimle yalayıp seviyorum. Bu ana kadar seni hiç aramamış olan hayırsız babanı ne yapacaksın. Filozof ol, tabiata uy. Hizmetlerinde bulunduğumuz insanlar ile beraber biz de temeddün etmeliyiz (ilericileşmeliyiz). Babalar hakkında derinden derine tahkik, tetkik kaygusu onların arasında bile yavaş yavaş eski şiddetini kaybediyor... Asrî ol oğlum.

Zamanımızda temeddün etmek, asrileşmek istiyenlere müdahale var sayılmaz. Binaenaleyh Çetin'in sızlanması yersizdir.

— Ve Bugün —

Bir zamanlar benim de,
Okyanus'um var idi...
Bahtiyardım o anlar,
Her şey bana yâr idi...
Sevinçliydi dalgalar,
Tümsek tümsek adalar...
Yelkenime hız veren,
İmanlı rüzgâr idi...

Uçuşurdu martılar,
Oynaşırdı semâda...
Yemyeşildi sahiller,
Bambaşka bahar idi!..
Denizler gölüm idi,
Kıt'alar ülkem benim...
Ayağımın altında,
O yalçın dağlar idi...

⁂

Şimdi âh, n'oldu böyle,
O koca Umman hanî?..
Matemlidir her dalga,
Neden yaslı her yanı?..
Neden mağmum şu âfak,
Gök kubbe neden inik?..
Dünün o hoş rengine,
Bugünkü kara binik?..
Ey benim okyanus'um,
O acıklı halin ne?!..
Nerde o martılarım,
N'oldu o âhengine?..
Ufukları delerek,
İmân yüklü o gemi;
Çıksın artık Allahım,
Bekliyoruz o demi!..

T. Sıtkı BALCI

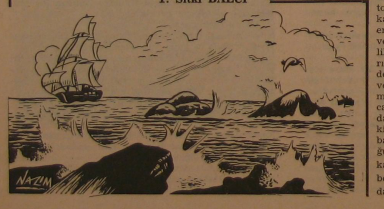

Peygamberimizin Veda Haccı

A. Rıza NALÇACI

Peygamberimiz Mekkeye hicretinin sekizinci senesinde Mekkel Mükerremeyi askerî bir deha ile kan dökmeden zaptetmiş ve mukaddes Kâbeyi putlardan temizlemiş, Peygamberliğinden itibaren 21 sene kendilerinden görmediği zulüm ve ihânet kalmadığı halde gösterdiği misilsiz bir şefkat ve âtufetle umumî af ilân etmişti. Bu âlicenabane hareketle Mekkellerin kalbini de fethederek hepsinin gönülden müslüman olmalarını sağlamıştı.

Mekke, hâlâ olduğu kudsiyyetle arab yarımadasının merkezi, riyaset mahallî ve umum arabların mukaddes Kâbe sebebiyle ziyaretgâhı idi. Oraya hâkim olmak bütün arab yarımadasına hâkim olmak demekti. Mekkenin alınmasıyla Mekkenin islâmiyyete karşı gelen büyükleri müslümanlığı kabul edince bütün arab kabileleri mümessiller göndererek takım takım islâmiyyeti kabul ettiler. Böylece arab yarımadasında islâmiyyeti kabul etmiyen kimse kalmamıştı. Peygamberimiz hicretin dokuzuncu senesi H.Z. Ebu bekri hac emiri tâyin ederek iştirak eden müslümanlarla hac merasimini yaptırdı. Onuncu hicret senesinde Yemen, Bahreyn, Mekke gibi şehirlere valiler ve islâmiyeti öğretecek muallimler gönderdi. 22 sene önce tek başına kaldırdığı tevhid sancağı altında yarım milyon müslüman toplanmış, yüzüstü serilmiş, puthanelerin yeri müminlerin secdegâhı olan mescidlerle bezenmişti. Seher vaktinden itibaren müezzinlerin gür sesleriyle okudukları ezanlar cenebı hakkın büyüklüğünü, ondan başka ibadet ve kulluğa lâyik bir mâbud daha bulunmadığını, peygamberimizin âlemlere rahmet hak elçisi olduğunu yere, göğe, bütün varlıklara ilân ediyordu. Bu sırada kur'an kerimden her gün namazda okuduğumuz (Nasr) suresi - fetih ve zaferin neticesini müjdeleyen izaafe suresi - nazil oldu ki, meâli şöyledir. «Allahtan yardım ve fetih geldikte insanları takım, takım ilâhî din olan islâma girdiklerini görürsün. Binaenaleyh rabbının bu nimetlerine hamd ederek onu tesbih ve ona istiğfar eyle) bu mübarek surenin meâlinden - artık cenabı hakka teveccüh ve âhiret yolculuğuna hazır ol - mânası çıkıyordu. Nasıl ki bunu anlıyan amcası H.Z. Abbas ta anlamış ve ağlamıştı.

Filhakika arab yarımadasını aydınlatan islâmiyyet doğudan İran ve kuzeyden Bizans topraklarına uzanmış on sene önce kan, kital kokan, mal, can, ırz, namus emniyyeti olmıyan merhamet, şefkat ve insaniyyetten yoksul iktisadî gerilik ve fakr sebepleri ile kız çocuklarına maktel olan bu topraklar üzerinde islâm kardeşliğinin sağladığı şefkat ve emniyyetle nurlu bir hayat belirmişti. Öyle ki, Medineden islâm sancağının dalgalandığı en uzak yere kadar bir çıkı altında seyahat eden bir kimsenin kalbinde Allah korkusundan başka korku bulunmaz, misafir olduğu yerde ikramdan başka bir şeyle karşılanmazdı. İslâm dininin gayesi de beşeriyyeti şirk ve küfrün karanlığından kurtararak kardeş yapmak huzur ve emniyet içinde yaşamağı sağlamaktı. Beklenen gâye ve hikmet hâsıl olmuş islâmiyyet camiası yıkılmaz bir kuvvet olmuştu.

Peygamberimiz vefatının yaklaştığını bu suretle sezince islâm dininin esaslarını büyük bir topluluk karşısında bütün dünyaya ilân etmek üzere Hac yapmağa niyyet ve bunu bütün müslümanlara ilân etti. Onun mubarek sancağı altında hac yapmak şerefini kazanmak sevinciyle müslümanlar akın akın gelerek Medinede toplandılar. Bir cumartesi sabahı yüz binden fazla müslümanla Medineden hareket ve mikatta ihrama girildi. Mekkeye yaklaşıp Kâbe görününce bir ağızdan (Lebbeyk Allahümme leyyek...) Allahım huzuruna geldik, birsin, ortağın yoktur, mülk ve saltanat senindir. Bir yalnız sana ibadet eder, ve fermanını dinleriz... Nidaları dağları taşları inletiyor, bulutları deliyordu.

Peygamberimiz Mekkeye dahil olarak Kâbeyi tavaf ve gereken sâir hususatı iyfa ile bayramdan birgün önce devesine bindi. Mekkeden de iştirak edenlerle sayısı yüz yirmi bini bulan müslümanla Arafat dağına çıktı. Burada devesi üzerinde islâmiyyetin esaslarını belirtmek üzere bütün cihana hitabederek: müslümanlığın cenabı hakka tâzim ve ibadet, onun kullarına şefkat, merhamet, istikamet ve adalet dini olduğunu, bir kimsenin diğer bir kimseye, bir kavmin diğer bir kavme ancak çalışmakla, ahlâkı faziletle üstün olabileceğini, insanların hürriyet içinde doğduğunu, kölelik, efendilik gibi sınıf farklarının müslümanlıkta yeri olmadığını, can ve mal emniyyetini tehlikeye düşüren bütün kötü âdet ve halleri kan gütme dâvalarını, faizciliğile fakirleri zenginlere esir yapan tefeciliği ortadan kaldırdı ve ilk önce ayaklarının altında ciynediğim amcam Abbasın fâizden alacaklarıdır dedi.

O güne kadar arab yarımadasında erkekler kadınlar için hiçbir hak tanımaz, kadın âdeta bir mal gibi elden, ele devredilir, hattâ para gibi kumar oyunlarında ileri sürülürdü. Peygamberimiz bu cihete de şöyle temas etti:

(Ey nas! Sizin kadınlarınız üzerinde hakkınız olduğu gibi onların da sizin üzerinizde hakları vardır. Onlar size itaat ederken onların aleyhine yol aramayın, onlara yapacağınız mumelede Allah'tan korkarak adâletten ayrılmayın, Cenebı hak size iki zayfın hakkına tecavüzü şiddetle yasak etmiştir. Biri zevceleriniz, diğeri yetimdir. Size kadınlarınıza karşı hayırlı olmanızı tavsiye eylerim. Aile saadetini bozacak hallerden sakının, içinizde ben de ailesine hayırlı olanlardanım) Yine:

(Ey nas! Müslümanlar hep birbirinin kardeşidir. Can, mal, ırz, namus mukaddestir. Bir müslümanın malı bedelsiz bir müslümana halâl olmaz, meğer ki rızası ile ola. Ey nas! nefsinize dahi olsa zulümden sakınınız, zira zulüm âhiretin karanlıklarındandır. Adaletten ayrılmayınız, zira herkes kıyamet gününde işlediği suçlardan mes'uldür. Beş vakit namazı benden gördüğünüz gibi kılınız, malınızın zekâtını veriniz, ramazan orucunu tutun, Hac vazifesini yapın. Allah'ın kitabına, peygamberinizin emirlerine itaatten ayrılmayın ki cennete girersiniz) Peygamberimiz daha böyle birçok nasihatlerde bulundukten sonra:

TEBRİK

Muhterem okuyucularımızın mübarek KURBAN BAYRAMLARINI tebrik eder, İslâm âlemi için uyanış vesilesi olmasını Cenâb-ı Hak'dan niyaz ederiz.

İslâmın İlk Emri
O K U

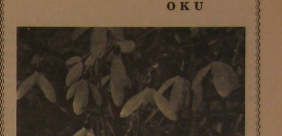

Ey nas! Yarın kıyamet gününde peygamberiniz size rahbınızın emirlerini tebliğ etti mi? diye soracaktır. Hakkımda ne cveap verecceksiniz? dedi. Asıhab evet Tanrı elçisi sen bize rabbimizin bütün emirlerini bildirdin, böylece şehadet ederiz dediler. Peygambrimiz üç kerre (şahid ol yarab!) dedi. Benden işittiklerinizi burada olmıyanlara ve sizden sonra geleceklere haber veriniz, öyle zannediyorum ki, böyle toplu aranızda bir daha bulunamıyacağım dedi ve ümmetiyle vedâlaştı. O zaman şimdiki gibi ses cihazları olmadığı için peygamberimizin sözlerini ashabtan gür bir sadaya malik olan Rebia ve emsali uzaklara ulaştırırdı.

Peygamberimiz hitabesini bitirdiği zaman cenebı haktan (bu gün dininizi kemâle erdirdim ve size olan nimetlerimi tamamladım ve size razı olduğum bir din olarak islâmiyyeti ihsan ettim) meâlindeki âyet geldi. Peygamberimiz Arafatta hutbelerini tamamladıktan sonra öğle ve ikindi namazlarını orada kıldı sonra Müzdelifeye ve oradan da (Mine) ye avdet etti. Orada da birçok nasihatlerde bulundu ve en sonunda: (Benden sonra sakın tefrikaya düşüp kâfirler gibi birbirinizin boynunu vurmayın) dedi ve ümmetini ittihada, vahdete davet etti. Peygamberimiz hac merasimini bitirdikten sonra Medineye avdet etti. Kur'an onun sağlığında tamam ve islâmiyyet olgun bir din ve müslümanlık camiası yıkılmaz bir kuvvet oldu. Yirmi üç seneden beri devam eden ilâhî tebliğat hitam bulmuş, peygamberlik tarihi de mühürlenmişti. Artık başka peygamber gelmiyecek ve kur'an kıyamete kadar müslümanlığın edebî mucizesi ve hidayet meş'alesi olarak asliyyet ve safiyyetini muhafaza edecekti. Peygamberimiz Medineye avdetinden biraz sonra hummaya tutuldu, Rebiül-evvel ayının on ikinci günü (doğduğu gün) ashabının islâm dinini yaymak hususunda gösterdikleri fedakârlıktan razı ve vazifesini yapmaktan doğan bir sürur içinde bu fâ-

(Devamı 26. sayfada)

KONFERANSLAR :

Doğumun kontrolü Türkiye için nasıl bir felâket olacaktır? II

Dr. Recep DOKSAT

Japonya gibi böyle kesif nüfusu bulunan taşıma imkânı bulunmıyan bir adadaki milletin bu tazyik karşısında ileri kafalar seferber oluyor. Ve imkânsızlıklardan imkân yaratarak yosundan ekmek yapmağa kadar işi vardırıyorlar. Harbiler ve harblerin tevlit ettiği psikolojik vasat birçok keşifleri ve icatları tahrik etmişse de artan nüfus kesafeti de yeni gıda imkânlarını bulmaya ilmi seferber edecektir.

Bir başka otorite: Prof. Daniyel Bort. İtalyada yüksek sıhhat enstitüsünü kurmuş 1957'de Nobel Tıp ve Biyoloji mükâfatını almış bulunan kıymetli bir ilim adamıdır. Yer yüzünün daha milyarlarca insanı rahatça besliyebileceği kanaatındadır. Böyle sentetik maddeler sanayinin gelişmesiyle ziraata elverişli toprakların bundan böyle beslenme ihtiyaçlarına tahsisine yol açıldığını belirtip meselâ: sun'i gıda imali sayesinde de yirmi milyon insanı besleyebilecek kapasitede arazinin serbest kaldığını ilâve ediyor. Ve hali hazır beslenme ihtiyatlarının da korkunç bir hovardalık ve israf teşkil ettiğini işaretle çare teklif ediyor. Meselâ: Kauçuk için de aynı misal verilebilir. Kauçuk elde etmek üzere kauçuk ihmal eden ağaçların yetiştirilmesine tahsis olunan arazi sun'i kauçuk imali sayesinde gıda imkânlarına tahsise kabildir. Bunun gibi plâstik ve sentetik maddeler sanayinin gitgide inkişaf kaydetmesi sanayie ham madde temin etmek için kullanılan toprakları ziraî imkânlara kullanmanın tahsisine imkân verecek ve binaenaleyh daha milyonlarca imkân ortaya çıkacaktır. Fakat Boenin bir entrisanı fikri vardır ki, geleceğin dünyasında alınacak tedbirleri işaret etmesi bakımından üzerinde durmaya değer. O da şu; diyor ki: «Mevcut gıda ve beslenme ihtiyatlarımız korkunç bir hovardalıktır.» Bu hovardalık hani bizim gibi Amerikadan buğday alıp ekmek tarafından da eknneklerini çöp tenekesine dökme hovardalığı değil. Bunu kastetmiyor. Daha üstünde bir şey. O da şu: Biz ne yapıyoruz. Hayvanı yetiştiriyoruz. Topraktan yetişen otu yiyerek yetiştiriyor. Hayvan bu otu vücudunda et haline getiriyor. Yani kestiyoruz ve etini yiyoruz. Yani proteini nebati kaynakları hayvanlara yedirmek suretiyle elde ediyoruz. Halbuki Bove diyor ki: «Bu bir israftır. Hayvanları beslemek için tahsis edilen bu arazıden elde edeceği ziraî ürünleri bir fabrikalarda başka sentetik imkânlarla protein haline çevirip daha verimli kılabiliriz. Hayvan aracılığıyla bunu elde etmek gayri iktisadidir.» diyor. Ve misal olarak da Soya fasulyesini veriyor.

Muhterem dinleyiciler, ben iki ilim adamımızın bu mevzu üzerinde durduğunu biliyorum. Biri Prof. Süreyya Tahsin Aygün, ikincisi aslen veteriner olan beslenme işleriyle meşgul Prof. Osman Nuri Koç'tur. Bu soya gayet az elverişli arazide yetişebilen asıl nebat bildiğimiz fasulyenin bir nevi bundan çıkan maddeler yağından süt imaline elverişli protein bir yığın plâstik madde de dahil olmak üzere ve sadece soya zirasti dahi bu memleketi kalkındırabilir. Milyonlarca insanı beslemeye kafidir.

Üstelik arsız ve en elverişsiz arazide yetişiyor. Ve yetiştirdiği araziyi de azot bakımından bakıyat olduğu için gayet verimli kılıyor. Birkaç sene sonra başka şeyler ekilebiliyor. Böyle münavebe sureti ile değerlendirmek kabil. Görülüyor ki Dünya nüfusunun artışı henüz tehlikeli değildir. Dünya için yeter ki dünyadaki gıda imkânları yeteri kadar bir anlayışla yeniden organize edilsin ve insanlara milletler arası bir sosyal adalet anlayışı içinde tevzi edilsin. Burada çok mühim bir noktaya temas etmek isterim: Bu nüfus artışı Hindistan'da, Japonya'da Cenubi Amerika'da hattâ müreffeh batı ülkelerinde ayrı ayrı sebeplerden doğan fakat müşterek bir neticeye doğru bezeriyyeti hızla sürükleyen çok mühim bir mevzu. Bu nüfus artışının tevlit ettiği tazyikler yarının çok yakın, yarının dünya siyasetinde öyle değişiklikler doğuracak ki ne demir perde kalacak ne bambu perde kalacak ne de milletlerin hudutları kalacak. Yani Konya'lılık, Ankara'lılık, Eskişehir'lilik, Kayseri'lilik gibi hemşehrilik haline gelecek. Çünkü biraz sonra arz edeceğim gibi müreffeh ülkeler kendi yağları ile kavrulup bir nakliyecilik siyaseti ile hudutlarını kapamıyacaklar aç kitlelerin önlerine duramıyacaklar ve dünya yeniden bir organizasyona gitmek zorundadır. Tabii bu yeni organizasyona gidiş bir yeni insancı ve hümanist ve politik mânâda daha dünyacı bir anlayışın esin kaynağı olacaktır. Ama ne yazıktır ki bu ilmi keşiflerle at başı beraber gitmeyen insanlık anlayışı beşeriyyete refah getireceği yerde atom bombaları imali ile harb tehditleri getirmektedir. Nitekim atom enerjisini keşfeden insanlığın bunu kendi yararına kullanacağı yerde kendi kendini imhada kullanmanın sebebini sorduklarında Einstein'in verdiği cevap çok düşündürücüdür.

Diyor ki Einstein: Çünkü politika fiziğe nazaran çok daha komplike bir ilimdir. Fizik bu kadar ilerlediği halde politika aynı seviyede bir ilerleme kayd etmemiştir. O da fizik kadar ilerleme kayd ederse zaten dünyadaki milletler arasındaki ihtiraslar, zuâmlar, zulüm arzuları zail olacak ve dünya yeni bir anlamda teşekkül edecektir. Ben şahsen inanıyorum yakında bu komplike ilim de milletlerin egoizmasının üstüne çıkan bir insanlık sevgisi anlayışının faydalı, basitliğine ve sadeliğine kavuşmak zorunda kalacaktır. Çok kısaca arz edeyim: İki sebep var başlıca: İktisaden geri kalmış ülkelerde nüfus artışıyla, iktisaden müreffeh ileri batı ülkelerindeki nufus artışının sebebi: iktisaden geri kalmış ülkelerde nufus artışının sebebi cinsi temasa, cinsi hazlara ön plânda yer verilmesidir. Çünkü elektriği yoktur erkenden yatmak zorundadır. Oturacağı bir salonu, gideceği ahbaplık edeceği mükâfirlik imkânları yoktur. Erkenden yatar, dar bir yerdedir yine ışığı yoktur. Kitabı yoktur. Okuma imkânı yoktur. Bu erken yatış ve insanın sadece karnını doyuran bir mahlûk olmadığını da düşünürsek bir takım entellektüel ihtiyaçları var. Bu entellektüel ihtiyaçları hissetmeyen yahut ruhunun ihtiyaçlarını zekâ faaliyetiyle kısmen telâfi etme imkânlarından mahrum kalıa kala kendisine bir ibadet zevki bir de cinsi temas zevki kalan insanın mütülâsı

Doğuştan sonsuza Bayram

Namık ÇİTÇİ

Dini ve millî bayram günlerinin kendilerine mahsus ayrı ayrı özellikleri vardır: Millî bayramlarımızda Mehmetçiğin ufuklardaki kara bulutları dağıtıp zafer örtüsünü Türkiye semalarına çektiği günlerin acı tatlı hatıraları anılır, aziz şehitlerin ruhları yad edilir, vatan sevgimiz; nutuklarla, şiirlerle, tebriklerle millî mefkûrenin verdiği hislerde ifadesini bulur.

Dinî bayramlarımızda da yetimler sevinir, küskünler barışır, dostlar ziyaret edilir... Vel-

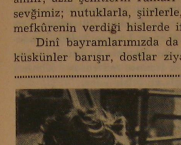

hasıl bayramdan duyulan zevk, nezih bayram havasında buram buram sonsuzluğa doğru tüter.

Dinî olsun, millî olsun bütün bayramlar memleket çapında şehirlerden köylere kadar her yerde kutlanır. Çarşıda, pazarda bir kaynaşma göze çarpar.

Ancak Kurban, Ramazan ve bilinen millî bayramlardan gayrı nice bayramlar vardır ki bu bayramlar herkes tarafından bilinmez, kutlanmz iki sevgili arasında, üç beş arkadaş arasında, bir aile fertleri arasında, bir mahalle halkı arasında kutlanır. Bu bayramlarda bazen yıkık harabeler bazen istikbalde yanan ümitler üzerine dökülen göz yaşlarından ıslanan mendiller kurutulur. Gene bu bayramlarda duyulan sevinçler gözleri güldürür yahutta acılar gırtlağı tırmalayarak için için yıllardır geçtikleri yolları aşındırmağa devam eder.

Bayram bu, günü mü olur? Delilere her gün bayram.

Zamanın verdiği şaraptan mest olup sarhoş olan gafillere her gün bayram!...

Düşünün, mes'ut bir çiftin müşterek hayatlarının mahsulü bir yavrularının dünyaya geldiği gün onlar için bayram.

Bir kaç yıl önceki mini mini yavrunun ilk okula, orta okula gideceği günler de, okul kıyafetiyle ebeveynin elini öptüğü zamanlar o anne, baba ve çocuk için bayram.

Çalışkan öğrencinin iftihar listesinde adının okunduğu gün ona bayram.

Küstah talebenin hocasına karşılık verip, hattâ el kaldırdığı gün kendine göre bayram.

Yirmisinde sevgili arayan gence yavuklusuna vefakâr çıktığı gün bayram.

Vefa ile hakiki yar olan yar'a her gün bayram.

Hayatın cenderesinde kıvranan anne, babalar için çileden yana, dertten yana bayramı yok..

Genç yaşında toprağa verdiği yavrusunun yokluğunu hatırladıkça sessiz sessiz ağlayan analara aşağı yukarı çile dolu her gün bayram.

Bayramın bayram olsun,
Bayramın seyran olsun,
Bensiz bayram edersen,
Kara bayramın olsun.

(Devamı 25. sayfada)

Eski Bir Dünyacı Hezeyânı

A. BÂYEZÎD

İnsanların bâzıları hadlerini bilmezler, hadlerini ve seviyelerini aşarlar..

Nedense, riyâziye, heyet, fizik-kimya, arziyât gibi müsbet ilimler üzerinde bu ilimlerin ancak mensupları ve mütehassısları salâhiyetle konuşabilir ve eser yazabilirler de şiir, musiki, rûhiyât, metafizik ve bilhassa din hakkında herkes uluorta söz söylemeğe ve makale, kitap yazmağa kalkar, hadlerini bilmez bir çok insan kendilerini mânevî değerlere ve nazarî ilimlere karşı acayip bir ilmî(!) zihniyet bağlılığı hissi duyarak bu mevzularda söz sahibi olmağa kalkışırlar.. O halde, biz de ihtisâsımız dışında kalan, meselâ ticaret ilminin cemiyette tatbik şekillerine dâir kitap yazabiliriz; bir kaç frenk ismi de ortaya attık mı oldu bitti, kitap derhal sözde ilmî(!) bir hüviyet kazanıverir..

Memlekette bilgisiz âlim (!) oluvermek bu derece kolay!

İşte bu haddini bilmezlerden biri, bir müddet önce, lâdinî ve devrimci bir gazetede yeni yeni hezeyanlarla, okuyucusunu büsbütün iğfal ve idlâl etmeğe başlamıştı. Bu «kişi» nin hangi sâhada mütehassıs ve âlim(!) olduğunu bilen pek yoktur ama, palavracının kahramanlığı kendinden menkul derler ya, bu da öyle..

Büttün dünya hakiki münevverleri, ilim ve irfan sahibi âlimler, mütefenninler, hikmetşinaslar, san'atkârlar, devlet adamları, müellifler Müslümanlığın mukaddes ve ebedî kitabı Kur'ân-ı Kerîm'in mâneviyyetinde ve huzûr-u mehâbetinde huşu ve tâzimle eğilirler; her zaman kâinâtın bu büyük kitabına ve İslâmiyet'e olan hayranlıklarını samimî bir dürüstlük ve heyecanla söylerler. Peygamber Aleyhissellâm'ın hayâtı ve Kur'ân-ı Kerîm'in mânaları belli başlı dünya dillerine def'alarca nakledilerek kazandırılmış, yüzlerce eser kaleme alınmıştır. Bunlardan birini de Stanley Lane Poole adlı bir İngiliz şarkıyatçısı, oldukça taraflı ve sâdıkane kaleme almıştı.

Kur'ân'ın şiir ve kanunları üzerinde hazırlık yaptığını iddia eden bir dünya adamı da bu eseri sözde tercüme ederken aralarına kasdî ve maksadlı bir sürü hezeyan ve iftirâ doldurmaktan da nefsini men'edememişti.. Bu pek iğrenç bir tâbiye idi!

Yazısına başlarken tatsız bir politika ve fırkacılık gayretiyle abuk sabuk şeyler söyledikten ve zavallı okuyucusunu böylece aldatmak maksadını güttükten sonra, saygısız olduğu gitgide daha iyi anlaşılan bir dille gayet sinsi bir şekilde, bir sansar veya tilki kurnazlığiyle, eserin tahrifine girişiyordu. Kur'ân-ı Kerîm hakkında öyle iftirâları vardı ki, bunlar İngiliz müsteşrıkının eserinde mevcut değildi; hazırlayanın saçma ve zırvalarıydı..

Kur'ân'da şiir yok, i'câz vardır; bu i'câzdaki îfâde ve telkîn kudreti şiirdekinden kat kat üstündür. Kur'ân'ın elbette ki kanunları da vardır, zâten Kur'ân-ı Kerîm kanundur, ilâhî kanundur. Bu kanunu tam tatbik eden milletlerin ve medeniyetlerin sırtları yere gelmez! Fakat Kur'ân'ın kanunlarını şerh ve tefsir etmek, bir günlük gazetecisinin vazifesi değildir. Biraz saygı, biraz edeb!

İslâm hukuku, içtimâiyâtı ve kanunları, yeryüzünün en sağlam ve hakiki düsturları, en mükemmel ve fevkalâde umdeleridir. Bunları da ancak bu hukuk ilminin mütehassıs âlimleri şerh ve tefsir eder.

İslâmda esas şart beş ise de bir altıncısı da «haddini bilmektir» deriz.

Sonra, ötedenberi lâdinîliği, Allahsızlığı ile tanınmış bir sabah gazetesinde böyle dinî yazılar neşretmeğe kalkmanın mânası nedir? Bu samimiyetsiz işe nasıl ve hangi maksadla girişilmiştir? Bir tarafdan Allaha, Peygambere, Kitâba, mukaddesâta ve din adamlarına en feci şekilde küfreden, bere giymiş müslümanları gerici diye alaya aldığı halde kendisi de son zamanlarda bere giyerek dostlarının «gerici» si olanın kinci yazıları ve diğer sütunlarda Kur'ân'a aid makaleler.

Samimiyetsizliğin ve müráiliğin bu derecesi ve şekli, başka hiç bir yerde görülmemiş, işitilmemiştir. Doğrusu pes!

Eğer Kur'ân'da «şiir» ve «şi'riyet» varsa bunu bilmek için şâir olmak, edib olmak ve şiir yazmak dahi aslâ kâfi değildir. Hele bir gazeteci ve fıkra muharriri olmak hiç kifayet etmez!

Bir riyaziye âlimi apandisit ameliyatını yapabilir mi? Bir cerrah, iktisad hocalığı mı yapar, hastanede mi çalışır? Bugün her mevzû, ayrı bir ihtisas ve hususî meslek tahsili işidir.

(Devamı 26. sayfada)

Kurban Bayramı ve Kurban kesmeye ait bilgiler

Osman YOLAL

İşte Zilhicce ayına girmiş bulunuyoruz. Bu mubarek ay hem hac hem de kurban kesme ayıdır. Bu ayda İslâm dünyasının her köşesinden hac yapmakla mükellef Müslümanlar Kâ'be'yi ziyaretle hac borçlarını ifa, hem de sevgili Peygamberimizin mubarek ravzasını ziyaretle salevat, selâm ve fatiha okuyarak mukaddes ruhuna hediyye edecekler ve mânevî huzurunda şefaat diliyecekler, birbiriyle tanışarak İslâm birliğini takviye edeceklerdir. Hac müminlerin ruhen olgunlaşma ve tanışma ibadeti olduğu için çok önemli ve faidelidir. Hacca ait kutsal vazifeleri yapmak suretiyle günahtan temizlenen bir müslüman dönüşte bir daha günaha sebeb olacak çirkin işlerden sakınır halim, şefkatli, sehâvetli, gönlü Allaha bağlı, mütevazi bir insan olarak kalırsa ne mutlu.

Yine bu mubarek ayın onuncu günü kurban kesmekle mükellef müminler Cenab-ı Hakkın nimetlerine bir şükür eseri olarak kurban kesecekler, etinden, derisinden fakirleri, hayır yuvalarını istifade ettirmek suretiyle hak yolunda fedakârlığın bir örneğini göstermiş olacaklar. Bayram ziyaretleriyle müslümanlar arasında sevgi ve bağlılık artacak, çocuklar sevindirilecek, çarşılarda iktisadi bir canlılık görülecektir. Hülâsa: bu mubarek günlerin müslümanlara kazandırdığı feyzler sayılamıyacak kadar çoktur. Bu vesileyle biz de din kardeşlerimize kurbana ait bilinmesi gerekli şeyleri hediyye olarak yazmağı şerefli bir vazife bildik.

1 — Kurban Cenab-ı Hakkın rızasını kazanmak için kurban niyyetiyle alınan ve kesilen hayvanın ismidir.

2 — Üç bayram gününde zengin, mukim, hürriyetine sahip, ergenlik çağına girmiş, akıllı her müslüman için Allah'a kurbiyyet niyyetiyle bir kurban kesmek ameli bir vacibtir. Dinimizde zengin diye oturacak evi, eşyası, bir aylık nafakası ve karşılığı olan borçtan başka zekât vermekle mükellef ve evinden başka tarla, dükkân vs.... gibi gelir kaynağı olanlara derler. Bir kurban kesmeğe kudreti olduğu halde bu kutsal vazifeyi yerine getirmiyenler günahkâr olur. Kurban kesmek çok sevablı bir ibadet olduğu gibi birçok felâket ve musibetlere de siperdir. Misafir diye memleketinden (90) kilometre uzak bir yere üç-beş gün için gidip de bayramı idrak eden kimseye denir. Eğer bu

(Devamı 23. sayfada)

O'NU BEKLEYENLER

Ruhlar kavruluyordu maddenin kasvetinde.
Bir bilinmez rüzgârla gönüller serinledi.
Yürekler cûşa geldi, kızgın yaz güneşinde
Ufkun son menzilinde ızdıraplar elendi.

Dudaklar kupkuruydu, gönüller pürheyecan
Gözler bir şeyler bekler, günlerce uzaklarda
Taşlar sabırsızlıktan çatlayacaklarsa an
Hayatın soluk rengi imanlardan silindi.

Azabın o simsiyah esmer penceresinde
Günlerce beklediler elleri ceplerinde
Bir ses işittilerse o meş'um gecelerde,
O'nun sesidir diye ızdıraları dindi.

Sarhoş insanlar gibiydi akmıyordu zaman
Azâ,... bitmiyen bir azabtı göklerden yağan
Ve kalblerde simsiyah, bir tek hüzündü kalan.
Birdenbire semâdan bir ilâhî nur indi.

Muammer KOCABAŞ

ŞİRK

Mehmed DOĞRU

Kâinatın Haliki Cenab-ı Hak insanı âlemlerin efendisi yapmış, yerde ve gökte olan bütün mahlûkatı insana hizmetci ve musahhar kılmıştır (1). İnsanı mahlûkatın en güzeli yaratan (2) Cenab-ı Hak, onu yaratılmışların en şereflisi kılmıştır (3).

Kâinât içerisinde böyle en mümtaz yeri işgal eden insana, kendisini yaratan Allah ü Zülcelâl'den başkasına boyun eğmesi, secdeye kapanması ve tapması yakışmaz. O, kendi mevkiini ve kendisini bu şerefe nail edeni gayet iyi bilmelidir. Bunun aksine olan tutumu, kendisine en büyük bir zulümdür (4). Allahdan başkasına tapmak bütün insanî hasleteri kaybettirir. Esfeli safiline götürecek esaret zincirlerini boynuna vurdurur.

İşte bütün peygamberler, evvelâ insan haysiyyetine şirkin vurduğu bu esaret zincirlerini kırmaya çalışmışlar, insanlığı tevhide ve hürriyete çağırmışlardır. Peygamberimiz Hz. Muhammed (A.S.) in Mekke hayatı şirkle savaşmak ve tevhid akidesini yaymakla geçmiştir.

İslâmın, Allah'ın birliği i'tikadını kurmak için evvelâ müşrikliği yıkması ve ortadan kaldırması elzemdi. Zamanımızda çoğu insanların yaptığı gibi o zamanki Arabistan taş ve tahtadan yapılmış bir takım heykellere tapan bir milletti. İslâmın doğmasıyla putlara, cinlere, meleklere, tabiata, insanı, dünzülüğe sapmak gibi müşrikliğin ve dalâletin her şekline savaş açılmış ve bütün bu cereyanlar yeni doğan hidayet karşısında teker teker yuvarlanmıştı. İnsanlığın en büyük KURTULUŞ SAVAŞI bu savaştı. Çünkü bu sayede ruhları körleten, dimağları çürüten, kulları bağlayan, ayakları zincirleyen elhasıl insanlığı gerilige mahkûm eden bütün engeller ve sebebler ortadan kalkmış olacak ve beşeriyet hakiki hürriyete kavuşacaktı (5).

Doğan hidayet güneşinin temeli ise Allahın varlığına ve birliğine inanmaktı. Fakat bu bir doğma değildi. Bu, Allahın varlığı ve birliğini delillerle isbat etmeğe dayanan ve bu delilleri insanın akıl ve muhakemesine sunan bir inandı (6). Kur'an-ı Kerîm bu delillerle doludur. Bir âyet-i Kerîmede şöyle buyurulur: «Allah: «İki tanrı edinmeyin. O, ancak bir İlâhdır. Onun için Benden, yalnız Benden korkun» dedi. Göklerde ne var, yerde ne varsa (hepsi) O'nundur. Taat da daima O'nadır. Böyle iken hâlâ Allahdan başkasından mı korkuyorsunuz?» (7).

Allahs şirk koşmak çeşitli şekillerde olur. Bunlardan bir kaçını şöylece sıralayabiliriz :

1 — Meculler gibi hayır ve şer için ayrı ayrı iki tanrı kabul etmek, Hıristiyanlar gibi Baba-Oğul-Ruhülkudüs olarak üç İlâha inam etmek gibi çeşit çeşit İlâhlara inanmaktan doğan müşriklik (7).

2 — Şahsılara karşı müfrit hürmetten doğan müşriklik. Müşrikliğe sapturan belli başlı sebeblerden bir de bir takım şahsiyetlere ve şeylere gösterilen aşırı sevgi ve saygıdır. Hz. Isa'ya gösterilen aşırı ta'zim, İlâh sayılmasına saik olmuştur.

Müslümanların Hz. Muhammed (A.S.) a olan hürmetlerini bu dereceye getirmemeleri için Cenab-ı Hakkın ve O'nun Rasûlünün kat'i emirleri vardır. Şu hâdise bunu apaçık gösteror :

Vefatı Peygamberi üzerine bütün ashab-ı Kiram pek ziyade müteessir olmuş ve âdeta şaşırmış idiler. Hz. Ömer'ül-Faruk bile: «Peygamber vefat etmedi, etmez. Her kim öyle derse vururum» demeğe kadar vardırmıştı. Fakat Ebubekir (R.A.) efendimiz derhal: «Muhammed bir peygamberden başka (bir şey) değildir. Ondan evvel daha nice peygamberler gelip geçmiştir. Şimdi O, ölür, yahut öldürülürse ökçelerinizin üstünde (gerisin geri) mi döneceksiniz? Kim (böyle) iki ökçesi üzerinde (ardına) dönerse elbette Allaha hiç bir şeyle zarar yapmış olmaz. Allah şükür (ve sebat) edenlere mükâfaat verecektir.» (8) âyet-i Celîlesini okuyup: «Ey mü'minler!. Eğer Muhammed (A.S.) a ibadet ediyorsanız işte o vefat etti. Eğer onu gönderen Allahü Teâlâya ibadet ediyorsanız O hayy-ı Lâyemuttur.» mealindeki nutkunu irat edince ashab-ı kiram kendilerini toplamışlar ve tevhid inancından ayrılmamışlardır.

Peygamberleri dahi ilâh tanımak şiddetle reddedilirken siyasî, askerî, ilmî ve teknik sahada büyük işler yapmış dâhi insanları putlaştırmanın ne derece şirkin şeyler olduğunu ve merdut bulunduğunu siz düşünün. Akl-ı selîm bu dâhiler karşısında onları putlaştırmayı değil, onları yaratan Allahın ululuğunu düşünür.

3 — Allahın bir olduğunu söylediklerî halde kendilerini Allaha yaklaştırmak ve O'nun yanında şefaatci olur i'tikadiyle putlara tapmak da ŞİRK'dir.

4 — Yaratılan şeylere aşırı derecede bağlanmak, tesiri yalnız zahirî sebeblere vermek ve tabiatın hakiki bir müessir olduğuna i'tikat etmek de şirk'dir. Ancak her şeyin sebeblerine bağlı olduğuna, sebebsiz bir şey olmamakla beraber sebebi de, müsebbibi de yaratanın Allah olduğuna iman etmek şirk değildir. Tevhide müğayir olan, her şeyi yalnız tabiata, zahiri sebeblere vermektir.

5 — İbadetin Allahı emri olduğu için değil, şahsî ve dünyevî maksatlar için yapmak da bir çeşit ŞİRK'dir.

6 — Gayba, bilinmeyen şeylere bilmek iddiaları, büyü, tılsım gibi gizli kuvvetlere inanmak, türbe ve kabirlere tapmak da bir nevi ŞİRK'tir.

7 — Riyakârlık da manevi müşriklıktir.

Müşrikliğin en büyük zararı, insanı Allahdan çevirerek insana veya yaratılan başka bir şeye bağlaması, sevgisini ve saygısını onun üzerine toplamasıdır.

Bir müslüman asla şirke sapmaz, hiç bir puta saygı durusunda bulunarak tapmaz, hiç bir şeye veya kimseye Allahdan daha yüksek değeri vermez ve Allahdan başka hiç bir kimseden korkmaz. Çünkü şirkin yanında iman bulunmaz. Bunları yaparsa şirk etmiş. Allaha ortak koşmuş olur. Kendine en büyük zulmü yine kendi yapmış bulunur. Cenab-ı Hak bir âyet-i kerimede şöyle buyurur: «...Allaha ortak koşma, çünkü şirk elbette en büyük bir zulümdür» (9).

Evet şirk çok büyük bir zulümdür. Çünkü zulüm, bir şeyi mevziinin gayrine koymaktır. Allahın hakkını Allahdan başkasına vermektir. Aynı zamanda واقد كرمنابنى آدم «Andolsun ki, biz insan oğullarını şerefli kıldık ..» (10) âyet-i celîlesince Allahın mükerrem kıldığı, şeref verdiği nefs-i insaniyi mahluka ibadet ettirerek zelil eylemektir. İkinci olarak ma'bud(uğu hiç bir mevzii olmayan ve olmasına da hiç bir surette imkân bulunmayan bir mevkıa koy-

(Devamı 26. sayfada)

(1) *Lukman*, 20.
(2) *Et-Tîn*, 4.
(3) *El-Isra'i*, 70.
(4) *Lukman*, 13.
(5) *Tanrı Buyruğu, Ömer Rıza Doğrul*, c: 1, sh: *LXVIII ve LXXXI*.
(6) *Yusuf*, 108.
(7) *En-Nahl*, 51, 52.
(8) *Âl-i Imran*, 144.
(9) *Lukman*, 13.
(10) *El-Isra'*, 70.

Düşmanlık renklerinden mi, imanlarından mı ?

Muammer TAN

Ne tuhaf şey, yeryüzünde yaşıyan insan toplulukları, fikri ayrılıkları kadar da Dil, Din, Tarih ve Irk ayrılıklarına sahip olarak yaratılmışlardır.

Bu gerçek, ilâhî bir sır olarak bugüne kadar gelmiş, yine de bir sır olarak devam edip gidecektir. Şu var ki: bu ayrılıklar bazan dünya âleminin yaşayışına tesir etmekte kalblerde bir sızlama, dimağlarda felç derecesinde bir ürperti meydana getirmektedir.

Tarihi devirler boyunca bol bol benzerini okuduğumuz bu «faziletli olma» teranesi bugünlerde de misline daha çok rasladığımız aktüel mevzulardan biri olmaya başladı.

Hele böyle bir hak ve hukuku ihlâl hâdisesinin, medeniyetin (!) zirvesinde uçan devletlerde görülmesi, Sam amcaların anladığı mânadaki medeniyete insanın deniyyet deyiveresi geliyor içinden.

İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinin hüküm sürdüğü, NATO Tüzüğünün hükümran olduğu medeniyet teranesinin günün modası olduğu şu garip asrımızda yapılan katliamlarla kanun kitaplarının arasında sıkışmış kalmış olan insan hak ve hürriyetinin arasındaki çelişmezliği her iz'an sahibi ve birazcık dünya haberlerine kulağı delik olanlar anlamakta güçlük çekmezler her halde.

Yaşamayı tek doymaz mideleri için masum kimselerin haklarını gasbetmekte gören sorumluluğun penceresinden bakmak istemiyen o güya medeniyet budalaları acaba hiç düşünmüyorlar mı ki yapılan mezalimin bir gün sonu gelecek ve kendileri de ayni âkibete duçar olup aynı hayat değirmeninin çarklarında çarpıla çarpıla hesap verecekler...

İnsaf gözümüzü açıp vicdani duygularımızı harekete getirecek olursak Müslüman Zenciler hakkında yerli ve yabancı basında çıkan haberlerden ilgi duymamak için ruhsuz bir ölü olmak lâzım gelir:

«Kennedy, bir zencinin tahsiline devam edebilmesi için 50 polis seferber etti», «Şehir otobüslerinde beyazlar zencileri yanlarına oturtmuyorlar», «Cifflijinde çalışan zencinin ufak bir suçunu gören patron zenciyi öldürdü», «Zenciler bir eşya gibi pazarlarda alınıp satılmak isteniyor», «Beyazların girdiği eğlence yerine zenciler sokulmuyor», «Müslüman zencilerin lideri Malkom X genel kurul toplantısını selâmla açarken tahrikle zenciler tarafından öldürtüldü», «Muhammed Ali Clay'in evi yakıldı», «Newyork'taki caminin beyazlar tarafından dinamitleme haberi zencilerin sokakta yatmalarına ve grev yapmalarına sebep oldu». Daha yüzlercesini sıralamak mümkündür.

Nedense zencilerin müslüman oluşu Amerikada da pek çok din duygusundan yoksunları telâşa düşürdü. Bir avuç zencinin din değiştirmesinden bu derece kuşkulanmak doğrusu hayrete değer bir şeydir. Birinin taptaze bir imanı bükülmez bir bileği, öbürünün füzesi, topu, tüfeği var ama yine de büyük bir korku kasırgası esip durmaktadır.

Medeni insanları bu tutumu Müslüman zencilerin şahsında bütün bir İslâm camiasına sindirici bir harbten başka bir şey değil sanırım. Şimdiye kadarki yaptıklarına taş çıkartacak bir yobazlık ve hoyratlıkla tempolarını bir kat daha artırmış bulunmaları bunun açık bir delilidir.

Boks maçlarındaki başarısını Allah ve Kur'an'dan aldığını bildiren Clay Muhammed Ali'nin acaba o bükülmez bileğinden mi çekiniyorlar da evini ateşe verdiler. Şunu hatırdan çıkarmamak lâzımdır ki Muhammed Ali gibilerin dünya evini yakabilirler ama, o taptaze imanını toplarını, tüfeklerini yığsalar, zulümlerini bir kat daha artırsalar yine de yıkamazlar.

Bir vatandaş olarak ırkdaşlarının haklarını müdafaa eden ve bu yolun kurbını olan Malkom X öldürülebilir ama onun ideali öldürülemez. Pakistanda Muhammed İkbâller, Hindistanda Gandiler inandıkları dâvanın muzafferiyetini görmeden öldüler ama onların yetiştirdikleri idealist gençlik pek alâ dâvalarının neticesine ulaştılar.

Medenilerin kendilerini üstün görüp farklılık yaratmak istemeleri güç ve kuvvette ise zenciler bunun fazlasına sahip, çalışmakta ise fersah fersah ilerdeler ya bu zehirli yılan misali saldırışları nedendir? İşte bu çok mühim, bu olsa olsa zencilerin yeni bir dine yâni İslâ-

(Devamı 24. sayfada)

İyi Örnek Olabilseler

Naci ARICI

Bir milletin istikbâle sağlam nazarlarla bakabilmesi iyi bir nesil yetiştirmesi ile mümkündür. Bir ebeveyn nasıl ki çocuğunun sıhhati ve beden gelişimi üzerinde ihtimamla durursa, ahlâk ve terbiyesi hususunda da ayni ihtimamı göstiremesi lâzımdır. Aksi halde nesillerin soysuzlaşmasında başta anne ve babalar mes'uldür. Şairin dediği gibi:

Ey diyen vardır vatanda âfet-i kaht-ur-rical
Şurezâr olmaz mı elbet vermesen gülzâre su

Bu beytinde çocukluğu bir gül bahçesine benzeten şair, gül bahçesi sulanmaz, bakımsız kalırsa dikenlik haline gelir; aile terbiyesinden mahrum yetişen çocuklar da dikenler gibi, millet, memleket için muzır olur diyor.

Ebeveynin ilk vazifesi Peygamberimizin emir ve tavsiye buyurdukları gibi yeni doğan çocuğa bir müslüman ismi koymaktır. Müslümanlara yakışmayan bir takım mânasız, İslâm düşmanlarının isimlerini taklitten son derece çekinmek lâzımdır. Çünkü çocuğun ismi ileride karekterine dahi tesir etmektedir. Çocuğun bir ilâ sekiz yaşları arası taklit çağıdır. Çocuk her gördüğü şeyi taklit etmek arzusundadır. Bu küçük yaşta taklidine çalıştığı hareketlerin iyi veya fena olduğunu da temyiz edebilecek kabiliyette değildir. Onun için bilhassa bu devrede ebeveynin çocuğa öğüt vermekten ziyade iyi bir örnek olmaları lâzımdır. Zira kendilerinin yapmadıkları bir şeyi çocuğa emretseler sözlerinin tesiri olmaz. Bir baba yemeği yedikten sonra: «ister zengin ol, ister fukara, her yemekten sonra yak bir sigara» derse, çocuk da büyüyünce aynen babasını taklit edecektir. Ondan sonra da babanın oğlum sakın sigara içme tavsiyesi kabul edilmiyecektir. Şu hikâyeye dikkatinizi çekmek isterim: Edepten mahrum bir kimse babasının elini, ayağını bağlayıp bir küfenin içerisine koyup ormana götürüyor. Yanında çocuğu da vardır. Babasını oraya bırakıp dönmek istediğinde çocuğu, baba! küfeyi alalım der. Babası ne yapacaksın eski bir küfe kalsın, deyince: ya ben büyüdüğümde seni ne ile getireceğim, der. Bu kıssa bir çocuğun taklitçiliğe ne kadar meyyal olduğunu apaçık göstermektedir. İşte bu sebepten anne ve baba çocuklarının yanında kötü bir iş yapmaktan kaçınmalıdırlar. Meselâ hiç bir kimse çocuğunun yalancı olmasını istemez fakat kapı çalınıp da alacaklı kapıda görününce çocuğuna babasının evde olmadığı yalanını söyletir bu ise çok kötü bir alışkanlığın başlangıcıdır.

Bundan sonraki devirde başta Peygamber sevgisini çocuğa aşılamalıdır. Bununla birlikte bir müslüman gencinin bilmesi gereken dini hükümleri öğretmelidir ki çocuk manevi hayatında bir boşluk hissetmesin eğer ruhunda bir boşluk hissederse onu başka şeylerle doldurmağa çalışacaktır. Dini bilgilerden yoksun ve fattâ dindarlığı gericilik zanneden, Avrupaya giden bir gencimiz onların dinlerine son derece bağlı olduğunu her hafta kiliseye gittiklerini görüyor. Kendisine hangi dinden olduğu sorulduğunda sadece müslümanını diyebiliyor. Fakat İslâm dini hakkında hiç bir bilgisi ve tatbikatı yok. Hıristiyan gençlerinin kendisini ayıplarcasına bir tavır takınmaları ve biraz da hıristiyanlık propagandaları karşısında ruhundaki din boşluğunu Hıristiyanlığı benimsemekle dolduruyor. Bu gencin acıklı halinden en başta ebeveyni ve ondan sonra da cemiyet mes'uldür. Çünkü çocuk bir çok istidatlar hazinesidir. Onun istidatları ne yolda geliştirilirse çocuk o yolda tekamül eder. Çocuk Allah'ın bir emanetidir. Bu emanete, hiyanet etmek en büyük cinayettir. Burada çocuğa hiyanet demek onu dini bilgilerden mahrum yetiştirmektir. Böyle bir cinayeti irtikâp etmek istemiyen her ferdin çocuklarına dinî bilgi vermek vazifesini hihakkın yerine getirmesi lâzımdır. Ebeveynin çocuklarına karşı bir üçüncü vazifeleri de zamanı gelince onları münasip bir kimse ile evlendirmeleridir.

Bu vazifeleri yerine getiren anne ve babalar kendilerini mes'uliyetten kurtarabilirler. Aksi halde gerek bu âlemde ve gerekse öbür âlemde kendilerini vebalden kurtaramazlar.

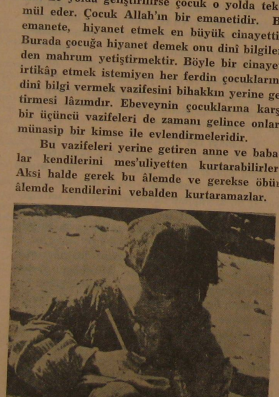

Kurban Bayramı ve...

(Başlarafı 19. sayfada)

adam orada onbeş gün kalacaksa veya geldiği babasının evi ise bayramı geçirmek için meselâ: İstanbul'dan geldiğini sayalım. Kurbanla mükellef ise kurban kesmesi lâzımdır.

3 — Kurban yalnız koyun, keçi, sığır, deve gibi hayvanlardan kesilir. Koyun ile keçi kurban olabilmek için ya bir yaşını bitirmiş veya vücutça bir yaşındaki hayvan kadar gelişmiş olması lâzımdır. Deve beş, sığır kurban olabilmek için iki yaşını bitirmiş olması lâzımdır.

4 — Koyun, keçi bir, sığır ve deve yedi kişiye karşılık kurban olabilir. Böyle müşterek bir kurban kesen kimseler bir evde oturuyorlarsa hep beraber yiyecekleri için etini taksim etmek icab etmez. Fakat ayrı evde oturuyorlarsa tartı ile paylaşmaları lâzımdır. Tahminle taksim edemezler. Fakat böyle bir müşterek kurban alıp da aşevi, İmam Hatip Talebe Yurdu gibi bir hayır müessesesinde kestirirlerse lüzum yoktur.

5 — Kurbanlık hayvanın şaşı, yürüyebilecek topal, deli, boynuzlu veya boynuzsuz olması veya boynuzunun yarıdan azının kırılması, kulaklarının inlenmesi, birkaç dişinin dökülmesi, doğu kulaklı ve burguç olması, sığır cinsinin kuyruğundan az bir kısmının kopması kurban olmasına mâni değildir.

6 — İki veya bir gözü kör, dişlerinin çoğu dökülmüş, boynuzları kökden kırık, kulak ve kuyruğunun yarıdan ziyadesi kesik, meme başları kopmuş ve yaradılıştan kulaksız hayvanlar kurban olamaz.

7 — Kurbanlık hayvanların koyun cinsinin erkeği dişisinden, keçinin, dişisi erkeğinden, sığırın da yine dişisi erkeğinden makbuldur. İliği kurumuş kadar zaif, kesileceği yere gidemiyecek kadar topal, hastalığı halinden belli olan hayvan kurban olamaz. Aldıktan sonra hasta olursa zarar vermez.

8 — Zengin bir müslümanın kurban niyyetiyle aldığı hayvan kesilmeden önce ölürse yerine yenisini alır. Fakir ise almaz. Çalmır veya kaybolur da yerine bir kurban kesildikten sonra bulunursa artık onu kesmek icap etmez.

9 — Bir kimse kurban niyyetiyle aldığı hayvanı satarak yerine başkasını alsa mekruhtur. Meğer ki kurbana mâni bir ayıbını sonradan anlamış ola.

10 — Kurbanlık hayvan kesilmeden doğursa yavrusu da beraber kurban edilir.

11 — Kurban, bayram namazı kılınan yerlerde namazdan sonra başlıyarak üçüncü bayram günü güneş batıncaya kadar kesilebilir. Herhangi bir sebeble bu vakte kadar kesilmiyen hayvan artık ya bedeli veya ayni sadaka olarak bir fakire verilir. Kurbanı birinci günü kesmek daha efdal ve sevabıdır. Bayram namazı kılınmıyan yaylalarda sabah namazından sonra dahi kurban kesilebilir, geceden kesmek mekruhtur.

12 — Kadın ve erkek her müslümanın kurbanını kendi kesmesi efdal ve evlâdır. Kesen kimsenin bıçağı çalarken besmele çekmesi lâzımdır. Bilerek terkederse mundardır. Unuturusa beis yoktur. Kurbanını kendi kesemiyen mümkün olduğu kadar salih bir kimseye vekâlet verir ve kesilirken yanında durur. Elini kesenle beraber tutarsa her ikisinin besmele çekmesi lâzımdır. Besmele çektikten sonra bir şeyle meşgul olursa yeniden besmele çekmek lâzımdır. Bıçak keskin olmalı, kesmez bıçakla hayvana eza mekruhtur.

13 — Bayramdan evvel fakir iken üçüncü bayram günü güneş batmadan önceye kadar zengin olan kimsenin kurban kesmesi lâzımdır. Bil'âkis zengin iken bayramda fakir düşen veya vefat eden kimseden kurban sakıt olur.

14 — Kurban kesilecek hayvanı bırkaç gün önce almak, bakmak, süslemek, taramak, kesileceği yere oksıyarak götürmek, keskin bıçak ile kesmek ve kurban sahibinin kurban etine kadar birşey yememesi sevabdır.

15 — Kurban etlerinden sahibi, zengin veya orta halli olsun yemekte müsavidir. Zenginler için bir iftar yapıp maadsını veya eksersini fakirlere veya hayır yuvalarına sadaka etmek sevablıdır. Bir kişi için sığır kesmek koyundan sevablıdır. Kurban etinden kurban kesenlere hediyye etmek, yahudi ve hıristiyan gibi kitab ehline vermek câizdir. Orta halli kimseler üçte birini sadaka, kalanını da evinin işe ve misafirlere yedirmek üzere alıkoyar. Eli dar ve horantası çok olanlar için de evinde alıkoyup çocuklarının nafakasını genişletmek evlâdır.

16 — Bir kimse vefat eden anne, baba, dost gibi sevdikleri için kendi parasıyla kurban kesmesi ve sevabını onlara bağışlaması câizdir. Bunun etinden hem yiyebilir hem de dağıtabilir.

17 — Kurban kesmekle mükellef olmıyan fakir kurban kesse bu Allah için bir nezir olacağı için ne kendi ne de çocukları yiyemez. Bu

(Devamı arka sayfada)

fakirlerin hakkıdır. Fakat bu fakir keseceği kurbanı ölenlerden birinin niyyetine keserse hem yer, hem sadaka yapar.

18 — Bir kimse nefsi için veya âilesi efradından birkaç kişi için bir sığır alıp sonra başkalarını da karıştırırsa kerahetle câizdir. Sonradan karışanlardan aldığı parayı sadaka etmesi lâzımdır.

19 — Kurban kesilmedikçe kurban borcu sâkıt olmaz, kanı akıtmak şarttır. Bir kurban alıp bir fakire veya hayır yuvasına vekâlet vermek suretiyle kestirirse olur. Apartman katlarında oturan, kurbanı muhafaza ve kesecek yeri olmayan müslümanların bu şekilde hareketleri kendileri için borçtan kurtulmuya bir kolaylıktır hem de içtimâî bir yardımdır.

20 — Kesecek bir salih müslüman varken fasık bir kimseye veya yahudi ve hıristiyana kestirmek iyi değildir. Şayet kesecek bir müslüman yoksa keserken besmele çektirmelidir.

21 — Kurban olarak alınan hayvan herhangi sebeble kesilemez, bayram sonuna kalırsa sadaka edilir. Kurban hicreti nebeviyyenin ikinci senesi vacib olmuştur, vücudu kitab, sünnet ve icma ile sâbittir.

22 — Kesilecek hayvna kıbleye karşı yatırılır, üç ayağı bağlanır, gözü, kulağı ile kapadılır, keskin bir bıçakla çenesinin altından mide borusu ile (vedeç) denilen iki şah damarı (Bismillah Allahü ekber) diyerek bıçak çalınır. Birden bire kafasını koparıvermek, kan kesilip soğumadan, ölmeden yüzmeğe başlamak mekruhtur.

23 — Bir kimseye tazımen (yollarda yapıldığı gibi) kurban kesmek haramdır, fakat ikram ve etinden yedirmek için caizdir.

24 — Nezir kurbanlarının eti ve derisi tamamen sadaka edilir.

25 — Kurban sahibi için derisini satmak veya kesmeden tüyünü kırkmak mekruhtur, satıp parası sadaka verilse yine mekruhtur, kab da kalaylatılamaz, fakat post yapılabilir, bakırla mubadele de olur, en iyisi bir fakire veya hayır cemiyetlerine vermelidir.

ŞÛLE:

ŞÛLE Mecmuası'nın 3. ve 4. sayıları hariç, diğer sayılarını mecmuamız idarehanesinden arzu eden okuyucularımız temin edebilirler. Tutarı 750 kuruş. Ödemeli gönderilir. **O K U**

Düşmanlık renklerinden mi, imanlarından mı?

Baştarafı 21. sayfada)

miyete geçmelerinden başka bir şey değildir. Çünkü yakın bir zamanda bu cihan şümul dinin bir gün kendilerini de benliğine alıp onların dalâletten kurtulmalarına yardım edecek de ondan.

İslâmî hükümler noktai nazarından bir kıyaslama yapacak olursak yine de kendileri mağlûp mevkie düşecekler. Çünkü Peygamberimiz bakınız ne buyuruyor: Ey nas haberiniz olsun ki, Rabbınız birdir, babanız anneniz birdir, ne arabın acem üzerine ne acemin arap üzerine ne kırmızının siyah üzerine ne de siyahın kırmızı üzerine üstünlük ve faziletliliği yoktur, ancak takva sahipleri müstesna.»

Durum bu kadar açık ve parlak iken güneşi balçıkla kapatmak istemek kadar gülünç olan bu ırk ayrılığı takip etmenin sebebi nedir. Tek kelime ile bu şu şekilde izah edilebilir o da: «KORKU» niçin? Neden? Bu çok kolay yorumlanır: Gelecekten!..

Yine peygamberimiz: «İnsanlar bir tarak dişi gibi müsavidirler ancak ibâdetle birbirinden üstün olurlar.» buyurmakta ölmez hükmünü bir daha kuvvetlendirmektedir.

Şu hadisler göre Peygamberimiz nazarında, din muvacehesinde, Allah nezdinde Müslüman Zenciler, asalet budalalarından çok daha şerefli ve çok daha faziletlidirler.

Renklerin temelini teşkil eden 7 renk içinde siyahla beyaz birbirinden ayrılmıyan iki renktir. Bir sanatkârın elindeki resim siyahla şahsiyetini bulur, beyazla da matlaşır.

Ka'be'deki hacer-i esved dediğimiz o mübarek taşın rengi de siyahtır ama asırlardır milyarlarca ecdat onu öpmüş ve onun verdiği ruh tazeliği ile Allah'ın rızasını kazanmışlardır.

Gökyüzünün aydınlık ve parlaklığı soğuk olacak korkusu ile herkesi endişelendirir. Bunun yanında siyah bulutlarla kaplanışı yağmur yağacak ümidi ile dünya üzerindekilerin hepsini fazlası ile memnun eder.

Hem ne hacet Peygamberimizin iltifatına mazhar olan Bilâli Habeşi (R.A.) bir zenci değil miydi?

Umarız ki medeniler bir avuç zenciye fikri ayrılıklarından dolayı gaddarca muameleyi yeter görürler de o süslü kanun kitaplarına bir bakıma tenezzülünde bulunurlar.

Komünizmle Savaş

(Baştarafı 10. sayfada)

falet, karışıklık, açlık ve ekonomik buhranları burjuva cemiyetin, kapitalistlerin, hür dünya devletlerinin bir zaafı olarak dünya efkârına yaymak, bir taraftan harb ile yıldırma, yayılma, tahrip, yağma yaparken öte taraftan hâdiseleri sömürücü komünizmin lehine istismar etmektir.

Maddî gaileler içinde bocalayan cemiyetlerde istikrarın olamıyacağı, istikrarsız toplumların dinî ve millî hayatlarının yükselemiyeceği bir hakikattır. Mütecaviz Komünizm, bazan açıktan açığa din aleyhtarlığını kusarken, bazan ekonomik-sosyal problemler maskesine bürünerek korktuğu mâneviyata bitmek bilmeyen saldırılarda bulunmasıyla hep Marksist-Leninist ilkelerin gizli açık birer tatbikatını yapmaktadır.

Ve sonra... Allahsız bir gençlik, ahlâksız bir cemiyet, saldırgan bir sürü halinde bazan Viet-Nam'da, bazan Küba'da, bazan Orta Doğu ülkelerinde, onun uşaklığını bilerek veya bilmiyerek yapan kalemşorlar veya lâfazanlar vasıtasıyla da mübarek yurdumuzda karışıklıklar yaratmak ister. Hâdiselere göre taktik değiştirir. Dinin kudsiyetini yıkması lâzımdır. Mukaddes Kitapları salya akıtması bundandır. (Din afyondur) demesi bundandır. Dinlerin iman cevherine kızıl tırnağını geçirmek istemesi bundandır. İbadetle alay etmesi, (ibadete lüzum kalmadı bu asırda) demesi bundandır. İman ve ibadet cevheri ile Nurlanan simalara (GERİCİ) damgasını vurması bundandır. (Ben ahlâkı tamamlamak için gönderildim) buyuran ideal insan, ışık peygamberin ahlâkî sistemine, mübarek bâtına saldırıp zehir kusması bundandır. Bir cümlede milyonları rencide eden iftira ve yalanlar kusması bundandır.

Victor Hugo diyor ki:

— Hakikatı toprağa gömmeğe çalışırsanız bir gün gelecek öyle bir patlıyacaktır ki, kendisiyle birlikte etrafındaki her şeyi mahvedecektir...

Biz Rus düşmanlığını tarihimize duyduğumuz aşk kadar kuvvetle hissediyoruz. (Moskof kini eskimez) parolası bugün sisli ufuklara karşı doğan hakikat güneşidir. Bu güneşin ışığında T.C.K. nun 141 ve 142. maddelerini kaldırmak isteyen Podgorni hayranlarını görüyoruz. Halkı ağa, işçi, köylü, ilerici, gerici... diye bölen ve kısım kısım bunları yutmaya hazırlanan sömürücü, istismarcı faaliyetleri görüyoruz. Bütün bu çalışmaların sonunda:

— Anan kim?

— Rusya..

— Baban kim?

— Rusya..

dedirtmeğe heveslenen kuş beyinlileri görüyoruz. Sükünetle seyrediyoruz. Çünkü, madde ve mâna mücadelesinin Hakk'ın zaferiyle son bulacağına inanıyoruz.

Doğuştan sonzuza Bayram

(Baştarafı 17. sayfada)

diyen genç sevgiliye kavuşamamanın ıztırabı ile kül olacağına inanarak şöyle seslenir:

Bayram gele kına yakam destime,
Selâm söyle ahbabıma dostuma,
Bende bu dertten ölürsem,
O yar gelsin mezarımın üstüne.

Ve sevgiliyi bayramlaşmak için mezarının başına çağırır. Toprak altındaki sevgiliye bayramlık olarak ne ikram edilir? Bir fatiha ve bir de kader tepsisiyle kanlı gözlerinden başka. Bir kaç gün sonra âşıkla maşuk gelin güveyi elbiseleri olan kefenleri ile âhirette buluşurlar. Âhirette buluşanlar için o dem bayram.

Âhirete hakiki gelin olarak gidene ne mutlu.

Hele bu gelin cemalullah'ı görmeye aşk atına biner de giderse ona ebediyyen bayram.

Hele bu gelin düğün şerbeti olarak kevser içmeye hazırsa çeyizini melekler götürür.

Hele bu gelin mutlak vücut, mutlak sevgiliye sevgiler üstü bir aşkla bağlıysa gelinlik duvağını cennette kor, sevgilinin sevgilisinin yanına duvaksız çıkar.

İşte sevgilinin yanına götürdüğü kulluk çeyizini, hesap gününde yüz akı ile saçan sevgili kula gene ebediyyen bayramdır.

BATI MATERYALİZMİ KARŞISINDA İSLÂM

(İslâm dünyasındaki fikir cereyanlarına açılan pencere)

MERYEM CEMİLE

Birinci kitabın ikinci baskısı, İkinci kitabın birinci baskısı çıktı, üçüncü kitap hazırlanmakdadır.

Birinci kitap için tevzi yeri:
Mürşid Çantay, Ordu Cad. 195
P.K. : 32 — Bayezit - İstanbul

Eski bir dünyacı hezeyânı

(Baştarafı 18. sayfada)

Göz ile burun yanyanadır ama başka başka mütehassıs hekimleri vardır. Bir alaturka kemâni veya bir Hintli yerli musikici, Paganini'nin virtüozluk eserlerini nasıl çalabilir?

İşte bir siyasî gazeteci de kalkıp dinî yazılar yazamaz! İlâhiyât üzerinde ömür tüketmiş mütehassıs âlimler vardır, bu işi onlara bırakır. Din istismarcılığı, din bezirganlığı yapmağa ne hakkı vardır, ne de salâhiyeti…

Böyle şeylere teşebbüs, cür'et ve saygısızlık değil midir?

İşte yarım kalmış, tamamlanmamış «aydın» ların milli ve mâşerî rûhdaki mânevî mayayı kemirdiklerine, tahrip ve harap ettiklerine dâir pek «tipik» örneklerden eski bir örnek daha!

İnsâfın ülkede nâmı kalmış!..

NOT: Bu yazımız, mevzuubahis makale serisinin neşri bitir bitmez yazıldığı halde bugüne kadar okuyucuya sunmak imkânı elde edilememiş; ancak bugün mümkün olmuştur.

ŞİRK

(Baştarafı 20. sayfada)

maktır. Ahmedin malını Mehmede vermek zulümdür. Fakat hibe ve satış gibi temlik sebeblerinin birisiyle Ahmedin malı sonradan Mehmedin olabilir. Halbuki şirk koşmak, ma'budluğu başkasına vermektir. Allahdan başkasının ise ma'bud olmasına hiç bir veçhile cevaz ve imkân yoktur. Bunun için Allahın hakkı olan ma'budluğu başkasına vermek en büyük bir ZULÜM'dür (11).

Rahmeti, gazabından coşkun olan ulu Allahın affetmiyeceği tek zümre MÜŞRİKLER'dir. Cenabı Hak buyuruyor ki: «Şüphesiz ki Allah kendisine eş tanınmasını, şirk koşulmasını bağışlamaz. Bundan başkasını dileyeceği kimseler için bağışlar. Kim Allaha ortak koşarsa muhakkak pek büyük bir günah ile iftira etmiş olur (12).

Kur'an-ı Kerim'de müşriklere şöyle hitap edilir: «Siz de, Allahı bırakıp tapmakta olduklarınız da hiç şüphesiz cehennem odunusunuz. Siz oraya girecekssiniz» (13). Bu şiddetli hitap, elbette o en büyük zulmü işleyene lâyıktır. Yine Cenab-ı Hak müşriklerin ne derece sapık ve ne derece zayıf şeylerden medet umduklarını şöyle bir misalle anlatıyor: «Allahdan başka velîler, putlar edinenlerin sıfatı kendine bir yuva yapan örümcek misali gibidir. Halbuki eğer bilirlerse idiler, evlerin en çürüğü herhalde örümcek yuvasıdır. Allah, kendinden başka neye tapıyorlarsa şüphesiz ki biliyor. O, mutlak galipdir, tam hüküm ve hikmet sahibidir» (14).

(11) *Hak Dini Kur'an Dili, Elmalılı M. Hamdi Yazır, Cilt:* 5, *Sahife:* 3844.
(12) *En-Nisâ*, 48.
(13) *El-Enbiyâ*, 98.
(14) *El-Ankebut*, 41, 42.

DUA

(Baştarafı 11. sayfada)

ları bırakır. Dua, daima ubudiyetin ruhudur, halis bir imanın neticesidir. Dua eden kimse diyor ki: Bu kainatı nizam ve intizam içerisinde idare eden biri vardır, O da sensin Allahım! Sen bütün mahlûkatın ihtiyacını gideren, Hâliksin. İşte bunun için ancak ve ancak Sana ibadet ediyorum ve senin gibi bir zat-ı kibriyanın huzurunda eğiliyorum ve ancak müşkül anlarımda da senin ilâhî yardımını bekliyorum.

İşte bu içten yakarış insana yepyeni bir ışık verir, insanı maddî ve manevi yolda terakki ettirir. Muvaffak olmak mânaya bağlıdır. Huzuru olmıyan bir kimse çalışamaz. Ruhî cephesini kuvvetlendiren bir kimsenin bütün organizmasının kuvvetle çalışır. Dua mü'minin her an başvuracağı ulvî anahtardır. Mü'min ancak dua ve ibadetle yaşar. Onun gıdası budur. Ne mutlu duada bulunarak hayatını geçirenlere… Allahım! Bize duanın ince sırrının zevkini tadtır.

Kurban Bayramının Düşündürdükleri

(Baştarafı 12. sayfada)

temül-Enbiya (S.A.V.) in mânevî huzurundan uzaklaşan? Belki her an her yerde hazır ve nâzır olan Allâhü Zül-Celâl vel-Kemâl Hz. lerinin her lâhza kontrolü altında bulunduğun gibi, O'nun bildirmeisiyle Resûl-i Ekrem'in mânevî huzurunda her hâlinde âyânsın!.. Öyleyse :

Sakın terki edebden, kûy-i mahbûb-i Hudâdır bu Nazargâh-ı ilâhîdir, Makâm-ı Mustafâ'dır bu!..

Nâbî

Şu mânevî yaralarını gizliyen rengârenk elbiselerini çıkar da merhem tedârikine bak! Bu hâlinle sana yakışan, taksirlerinin açtığı derin yaraları tedâvi edecek şey, hevâ ve hevesinin aldatıcı arzuları değil, «Tevbe-i Nasûh» un antiseptik nedâmetiyle temizlenen teslimiyet sargısıdır. Hz. İsmâ'il'in hudutsuz bir teslimiyetle sırt Allah rızası için bahasına teslim oluşu gibi sen de sırt Allah rızası için Allah'a teslim ol. Bütün mevcûdiyetinle ve olanca aşkın, sevkin ve muhabbetinle Allah yolunun kurbanı olmadıkça semâdan kurbanlık bekliyebilir misin?…

Peygamberimizin veda hacci

(Baştarafı 15. sayfada)

ni âleme yumduğu gözlerini bakâ âlemine, rabbisının likasına kavuştu. Allah'ın salât ve selâmı onun ve yolunu tutan ümmeti üzerine olsun âmin.

Aziz ve muhterem okuyucu:

Sağlığı ve serveti yeter derecede olan müslümanlar için ömründe bir defa hac yapmak dini bir farzdır. Fakat bunun hikmet ve hakîkati bir şekli fiyle ve isminin başına bir (Hacı) ilâvesinden ziyade ruhun ulviyyet, ahlâkın nezâhet kazanmasındadır. Müslüman orada dünyanın dört bucağından gelen kardeşleriyle görüşür, Arafatta mahşer âleminin bir numunesini görür. Beytişerîfe sarılarak rabbisının ilkasını, huzur mânevii risalette peygamberinin şefaatini diler, günah kirinden temizlenir, ve o hâli hayatının sonuna kadar muhafaza ederse ne mutlu. Allah bu şerefi bütün mümînlere nasibeyleşin.

OKUYUCULARLA BAŞBAŞA

★ *S. Niyazi Gencer - KONYA* — Bir vazife sebebiyle Fethiyede bulunan muhterem okuyucumuz, orada bulunduğu müddet zarfında boş durmamış Oku'ya 14 kişilik abone listesi kazandırmıştır. Niyazi Gencer kardeşimizin sayesinde abonelerimiz arasına katılan muhterem okuyucularımızın isimlerini takdim ediyoruz: Ziya Mehmet Alpman, Süleyman Kıvrak, Hasan Çiftçi, Necati Selimgiray, M. Şevki Kavcar, Sami Yılmaz, Halil Öyekcin, Şükrü Tozlu, Zihni Özkaya, İbrahim Özkan, Cahit Unal, Recep Kazuören, İrfan Kınay ve Hamit Aykır. Her okuyucumuz bu şuura sahip olsa neticenin nasıl olacağını tahmin etmek güç olmaz. Teşekkürlerimizi arzeder, sevgi dolu selâmlarımızı sunarız…

★ *S. Rıdvan Nizamoğlu - ADAPAZARI* — Mektubunuzda alamadığınızı belirttiğiniz sayı gönderilmiş ve postahane tarafından «adresten ayrılmıştır» gerekçesi ile iade edilmiştir. Bu sebeble gönderilmiyen sayılar isteğiniz üzerine okul adresinize postalanmıştır. «Niçin» başlıklı şiiriniz üzerinde biraz daha çalışmak icabeder. Selâmlar…

★ *S. Musa Yılmaz - ARGITHAN* — Fıkıh Usulü kitabının parasını aldık. Yalnız size kitap gönderilip gönderilmediği hususunda şüphe hasıl oldu. Velvele yâhut israfa memnun oluruz. İslâm Prensipleri isimli eseri kitapçılardan temin edebilirsiniz. Bahsettiğiniz meselenin cevabını siyer kitaplarında bulmak mümkün. Selâmlar…

★ *S. Omer Karaçar - KARACABEY* — Ödemeli istediğiniz üzere son sayıdan 10 adet mecmua normal posta muamelesi ile adresinize gönderildi. Bu adedin daha da artmasını temenni eder, başarı dileklerimizi sunarız, selâmlar…

★ *S. Ali Zengi - İSPARTA* — Abone numaranız zarfın üzerine yazılmıştır. Bundan sonraki yazışmaları bu numara ile yaparsanız isabetli olur. Biz yine de yazalım. Abone numaranız: 698 dir. Selâmlar…

★ *S. Mehmet Işıkoğlu - ALMANYA* — Büyük bir samimiyetle kaleme aldığınız mektubunuzu zevkle okuduk. Diğer okuyucularımızın da aynı zevki tatmaları için mektubunuzun bir kısmını buraya alıyoruz: « Dâvamız din yolunda ilerlemektir. Allahın izni ile muvaffak olacağımızı ümit ederim. İnanmış kimseleri zamanın değiştiremez. Zira engelleri aşabilir. Bizim memleketteki sabah ezanı rahatsız ediyor diyenleri buraya getirip de o can seslerini dinletmeli, kulakları tırmalayan bu ses milleti hiç rahat bırakıyor mu? İnanın o tatlı nağmeli ezan seslerini o kadar özledim ki, inşaallah Ağustosta bu özlemim biraz da olsun sona erer.

Muhtar olan kilise istediği şekilde hareket ediyor, üstelik bir de herkesten vergi alıyor. Bu vergi işçilerin aylığından ister istemez dürecbe steuer) kilise vergisi adı altında kesiliyor. Bu durum karşısında kilise zengin oluyor. Almanyada dini baltalayan yok. Dininizin saçma olduğunu kabul etmekle beraber, tam bir bilgileri olmadığı için İslâmiyeti de kabul etmiyorlar. » »

Bizim de kendimi çok sevdiğimiz kıymetli arkadaşımız Av. A. Oktay Güner'in adresini isteğiniz üzerine bildiriyoruz: Av. A. Oktay Güner, Kredi ve Yurttar Kurumu Hukuk Muşaviri, Tuna Cad. No. 25 Yenişehir/Ankara.

İyi dileklerinize aynen mukabele eder, selâm ve sevgilerimizi sunarız.

★ *S. Nuri Korkmaz - SAMSUN* — Meselelerimize etraflıca temas eden mektubunuz bizleri son derece memnun etti. Oku'ya abone olduğunuz gibi diğer milliyetçi mecmualara da abone olmanız çok iyi birşey. Evet, bu memleketimize sahip olursak, bu vatan bahçesinde Türkiye semalarında kızıl baykuşlar ötmiyecek. Alâkanıza teşekkür eder, selâmlarımızı sunarız…

★ *S. Suphi Aybek - ELAZIĞ* — Mektubunuzdaki istekleri memnuniyetle karşıladık. Yalnız seçme hadislere imkân nisbetinde daha fazla yer ayırmaya çalışıyoruz. Yazılarını beğendiğiniz kimselerin yazıları mecmuamızda zaman zaman negredilmektedir ve negredilecektir. Sizi hâdiyete kavuşturan kazanın vukuuna biz de sevinmemiş değiliz. Selâmlar…

★ *S. Zahit Olcay - AYVACIK* — Abonenize yenilendi ve istediğiniz sayılar gönderildi. Mektupta anlattığınız ermeni hikâyesi bu devirde şekil yönünden müslümanlar tarafından benimsenmesi icabeden mühim bir hâdisedir. Selâmlar…

★ *S. Fırdevsi Güngör - BURDUR* — Abone kaydınız yapıldı. Bundan önceki sayılarınız ciltli olarak bulunmadığı için istediğine müsbet cevap verilemedi. Arzu edersenia mevcut sayılarınızı takım halinde gönderebiliriz. Selâmlar…

★ *S. Seraceddin Yazıcı - İSPARTA* — 41. Sayıda aboneniz bitmiştir. Üç sayı borçlu vaziyettesiniz. 11 lira lütfettiğiniz takdirde aboneniz bir senelik daha uzatılacaktır. Selâmlar…

★ *S. Nihat Aydın - AHMETLİ* — Bir adet Usulü Fıkıh kitabı gönderildi. Alâkanıza teşekkür eder. Selâmlarımızı sunarız…

★ *S. Eyup Yılmaz - BALIKESİR* — «Medenileşmenin Neresindeyiz» başlıklı şiirinizi aldık. Bu mevzuda biraz daha gayret gösterdiğiniz takdirde daha güzel şiirler yazabileceksiniz. Şiir, mâna bütünlüğünü muhafaza ederek, kelimelerin en güzel şekilde sıralayabilme sanatıdır. Vezin ve kafiyeyi de unutmamak lâzımdır. Yeni şiirlerinizi bekler, başarı dileklerimizle selâmlarımızı sunarız.

★ *S. İ. Ramiz Olak - ADANA* — Abone kaydınız yapıldı. Takım halinde geçmiş sayılarınız da adresinize postalandı. Ayrıca her sayıda size de sayın Mustafa Beyin mecmuasına ilâveten istediğiniz miktar mecmua gönderilecektir. Teşekkürler ve selâmlar…

★ *S. A. Şükrü Kılıç - İSTANBUL* — Alâkanıza çok teşekkür ederiz. Merak ettiğiniz durum zatialinize hususi mektupla bildirilmiştir. Alâkanızın devamını bekler, hürmetlerimizi sunarız. Selâmlar…

İslâmın İlk Emri
O K U
Sahibi :
Türkiye İmam-Hatip Okulları Mezunları Cemiyeti adına
Mustafa ATEŞ
Yazı İşleri Müdürü :
Süleyman ÖZKAFA
İdarehane :
Çıkrıkçılar Cad. Saray Çarşısı bitişiği: Kat 3 — KONYA
Muhabere Adresi : P.K. 105 — KONYA
Abone şartları : Yıllık : 11 TL. Altı aylık : 5.5 TL.
Me'haz gösterilmeden yazılarımız iktibas edilemez, gönderilen yazılar basılsın - basılmasın iade edilmez.
Ahmed Said Matbaası — İSTANBUL
Basıldığı tarih : 1.4.1965

İslâmın İlk Emri
Oku

NECİD ÇÖLLERİNDEN MEDİNE'YE

Geceden girdiği dehşetli mugaylân-zârı,
Gündüzün geçmek için kafile olmuş develer,
Eğrilip büğrülerek, yangına düşmüş ejder
Istırabiyle, ne mûz'iç uzanıp kıvranıyor!
İniyorken yanıyor, tırmanıyorken yanıyor.
Ya o sırtındaki yüzlerce heyûlây-ı beşer,
Ateşin dalgalar üstünde yüzen bir mahşer,
Ki bu enginleri tayyetmek için çalkanarak,
Gidiyor bulmaya, heyhat, yeşil bir toprak!

⁂

Yok mu, ey bağrı yanık çöl! Ebedi pâyânım?
Nerdedir vâhası, Yâ Râb bu serabistanın?
Necd'in a'makına dalmış, iki aydan beridir,
Koca bir kafile mecnun gibi hâbi, hâsir,
Koşuyor, merhamet et, bâdiyeden bâdiyeye,
Görürüm birgün olur, «Hayme-i Leylâ» yı diye
Ne devam etmeye takat, ne karar etmeye yer...
Bir ılık gölge, İlâhî... O da olmazsa eğer,
Kalmıyor sahil-i maksuda vusûl imkânı...

Mehmet ÂKİF ERSOY

İslâmın İlk Emri
Oku

Dinî
İçtimaî
Edebî
Aylık mecmua

Yıl: 5
Sayı: 46

Mayıs 1965
Safer 1385

İÇİNDEKİLER

- Hâdiseler — Düşünceler — OKU
- Fatih'in Şahsiyeti — Mustafa Feyzi BELVİRANLI
- Bizden Olmıyan Sırdaşlar — Mustafa ATEŞ
- Ulûm'ul Hadis — Hayreddin KARAMAN
- Müşahedeler-Mülâhazalar — Kemal KUŞCU
- Dilde Soysuzlaşma — Munis Faik OZANSOY
- Passif Mukavemet Konuları — Kemal KUŞCU
- Bir İman Âbidesi — İ. Lütfi ÇAKAN
- Cumhuriyet ve Nâdir Nâdi — Mehmed S. SELÇUK
- Sıkıntı, Düşünce, Buluş — Mehmet ŞEKER
- Olaylar Tüneli — Hasan Basri BİLGİN
- Kargalar ve Komünistler — Mustafa YAZGAN
- Hülleci Piyesi Protesto edildi — OKU
- Diyanet İşleri Başkanlığı Raporu — Hüsnü DİKEÇLİGİL
- Fatih ve Cihad — Güzel GÜZEL
- Ne Zaman Öğrenmiş — HAKSEVEROĞLU
- Haçlı Seferlerinin Eşiğinde — İ. Semahaddin CEM
- İnsan ve Müslüman Olmanın Şerefi — Ali Rıza NALÇACI
- Hazin Bir Manzara — Ali OFLUOĞLU
- Acı Hakikatler — İsmet SOYER
- Tarihe İhanet — Ahmet KURHAN
- Şiirler
- Okuyucularla Başbaşa

HÂDİSELER — DÜŞÜNCELER

Tarih, milletlerin hata-savap mecellesidir. Onda her hâdise, kendi ölçülerine göre mihenge vurularak kıymet hükmünü bulur. Tarihin seyrine istikâmet verdiği söylenen insanlar da böyle. Onların, fiil ve düşüncelerinin muhasebesini bize, tarih aynası yansıtur. Ebediyyet denizine doğru yuvarlandıkça büyüyen zaman, beşeriyyetin yaş kütüğüne yeni kangallar dolarken sonraki zamanların genç nesilleri, bu ibret aynasında kendi hareket tarzlarını tablolaştırmasını bilmelidirler. Yoksa tarih, kuru bir tekerrürden ibaret kalır.

Bizim tarihimizde, ihtişam devrinizin verdiği rahavetin bakiyyesi üç hata vardır ki üçünün de çok acı cezasını çektik. Bu üç hata, bizim şu üç hasletimize dayanır :

a — Balkanlarda Türkleştirme ve İslâmlaştırma siyaseti güdemeyişimiz, müsamahamızın neticesi bu toprakları çok acı hâtıralarla kaybettik.

b — Kapitülâsyonlar, kendimize güven ve gururun neticesi: Yerli sanayii ve pazarları öldürdükten sonra zahiren kurtulduk. Hakikatta yine onların oltasına takıldık.

c — İstanbul'u fethettiğimiz halde, Bizans ruhunu mânen yaşatmağa memur Patrikhaneyi ayakta tutuşumuz merhametimizin ve kötülükleri çabuk unutuşumuzun neticesi.

Adı, bir çok siyasi entrikalara karışan Patrikhane, yeni Türkiyenin kurulışunda bile yurt dışı edilememiş ve böylece bir büyük tarihî hata tekerrür etmiştir. Yerinde kullanamadığımız merhamet ve müsamaha gün gelmiş bizim yaramıza tuz ekilmesine sebep olmuştur.

Patrikhanenin vesayetinde, içlerindeki kabûslu âlemden etrafa gayz kusan bu «Megalo Idea» artıkları, ruhu ıztırap mahzeni haline gelmiş olan biz müslümanları öz vatanımızda kana boğmak istemişler ve kara günlerimizde, kilise ve mahalle mekteplerini birer silâh deposu haline getirerek bizi arkadan kahpece hançerleme hülyasına düşmüşlerdi. İzmir'in işgalinde, Karadeniz havalisinde bir Pontus Krallığı kurma sevdasını Venezilos'a onlar izhar etmişlerdi.

Orada, Patrikhanede fırdöndü hududunu aşan ve bir toplumun hem de bütün siyasî gelişmelerde kendisine hayat hakkı tanıyan metbu'ların aleyhine kıyam etme kütahlığını gösteren hareket ve taktikler hazırlanmakta, âdeta Türk vatanında yabancı bir milliyetçilik ümdesi beslenmektedir ki bu davranışlar, hiç bir dinî temele dayanmaz, tamamen siyasidir. Fethin sembolü, İslâmın büyük mâna remzi Ayasofyanın minarelerinin yıkılmasında ve yerlerine çan kulelerî dikilmesinde, Patrikhanenin, Sultan Mahmut devrindenberi kapalı duran ORTA KAPI'sının önünde sıralya gelen bütün Patriklerin intikam yemini etmesinde nasıl bir menfur siyasi emelin yattığını anlamak güç bir şey değildir.

Patrikhane, bugünkü haliyle bir fesat ocağıdır. Ve bu ocak, fethin manevi değerini güllegemlektedir. Hâlâ Müslüman-Türk damgasını vuramadığımız Beyoğlu semti ile İstanbul nasıl bizim olabilir? İstanbulu fethedip, Şark Hıristiyan cemaatine «Megalo idea» nın liderlerini hazırlayan Patrikhaneyi ve ona bağlı Ruhban okulunu ayakta tutmak kendi kendimizi ve yaptığımız fethi inkâr değil de nedir? Onlar bu topraklar üzerinde daima Kuzey ve Batı emperyalizminin casusluğunu yapmamışlar mıdır? Şu halde Patrikhanenin hesabına bakmak değil, beklediğimiz «HESABINI GÖRMEK ve DEFTERİNİ DÜRMEKTİR». Bunun peşinden de 34 yıldanberi tekbir sadalarına hasret kalmış Ayasofyayı ibadete açmak gelir. Milletin arzusu, İslâm camiasının dileği budur.

Balık karnında mücevher aranrcasına, vicdanların didiklenerek mukaddes mânalar arandığı ve «Allahü ekber» diyenlerin zindanlara atıldığı devirlerde, boyunlarının haçlarıyla kara cübbeli papaz namzetleri islâmlaştıramadığımız Beyoğlu caddelerinde serbestçe gezebiliyorlardı. Bugün de değişen bir şey yoktur. Demokrasinin getirdiği sahte din hürriyetinden bu türlü melânet yuvaları istifade etmiş fakat bu vatanın öz sahipleri ondan mahrum edilmiştir. Din hürriyeti Anayasanın teminatı altında bulunduğu halde hâlâ Kur'ân kurslarındaki Kelime-i Tevhîd yazılı levhaları ayaklar altına alacak kadar vicdanı çorak'laşan memur tipleri vardır ve bunlara karşı bir tahkibat açılmış mıdır. Emniyetimiz odur ki, bizlere hükmeden din ve vicdan hürriyetini, Bizans hülyası uğrunda istismar eden Patrik ve Patrikhane menşupları, kara vicdanlarının hesabını ak ak verseler de tarihimizin bu en kritik safhasında hatamız üçüncü defa tekerrür etmemeli!..

İslâmın İlk Emri
O K U

Biz, hakikat sana apaşikâr bir fetih yolu açtık.

Kur'ân-ı Kerim

İslâmın İlk Emri

OKU

Kostantin mutlaka fethedilecektir. O'nu fetheden kumandan ne güzel kumandan ve o ordu ne güzel ordudur.

Hadis-i Şerif

Sayı : 46 ★ Cilt : 4 ★ Dinî, İçtimaî, Edebî Aylık Mecmua ★ Yıl : 5 ★ Mayıs 1965

Fatih'in Şahsiyeti

Mustafa Feyzi BELVİRANLI

«FATİH'İN ŞAHSİYETİ» başlığı altında kaleme alınan bu yazı serisinde, türlü cepheleriyle Fatih, O'ndaki muharrik kuvvet gösterilmiş olup, özellikle ilim, siyaset ve aksiyon... tarafı işlenmiştir.

O K U

Nereden başlıyalım... Fatihin şahsiyetini anlatmak için, zamanın hangi zirvesinden, ve mekânın hangi köşesinden başlamak lâzım... Çünkü insan, fizyonomiden ziyâde ruh; cesed ve görünüşten ziyâde mefkûre ve ideal olduğuna göre: Fatih'i, değil yalnız Türk milletinin, İslâm ve insanlık âleminin malı yapan nelerdir? Önce bunu anlamak lâzım...

Fikir ve fazilet tarihinde, zaman bakımından kademe kademe geriye; yükseklik ve azamet yönünden basamak basamak yukarıya gidelim... İşte, insanlığa üsvre, ve insanlıkta zirve Resûl'ül-lâh devrindeyiz... Hendek muharebesi. İslâm davası ve müslümanları yok etmek zihniyetinde olan Kureyş müşriklerine karşı, müdafaada kalınacak ve Selmân-ı Farisînin teklifine uyularak şehrin etrafında hendekler kazılacak... Hendeklerin kazılmasında ashab ve resûl'ul-lâh İslâm'ın izzeti bakımından yan-yana, sırt-sırta çalışmakta... Bir grup sahâbi kan ter içinde bir taşı parçalamak için çabada... Fakat hayır, bir türlü parçalanmıyor. Haberdar edilen Allah'ın sevgilisi gelir... Üç kazma darbesiyle taşı parçalar... İlâhî bir his: gözlerini uzaklara, taa uzaklara, bir şeyler görüyorlarmış gibi dikiyorlar. İkisiri ve neş'e-âşan sesleriyle konuşuyorlar: «İlk vuruşta bana San'a'nın evleri göründü; ikinci vuruşta Kısra'nın yıkılışını gördüm; üçüncü vuruşta Rum'un kızıl köşklerini...

Ve gerçekten görülmüş, bir müceize-i peygamberdir. Söylediği ilk iki yer alınır. Üçüncüsü yani Bizans, O'nun haberinden tam dokuz asır sonra 1453'te... Bundan 512 yıl önce, 29 Mayıs Salı günü fethedilir. Bir hadîs: لتفتحن القسطنطنية فلنعم الامير أميرها ولنعم الجيش ذالك الجيش = Istanbul elbette fethedilecektir. Onu fetheden kumandan ne güzel kumandan ve o asker, ne güzel asker!..»

Bu şerefe nâil olmak için Arap mücahitleri tarafından İstanbul, yedi defa muhasara edilir. Fakat şeref, hakiki sahibinde...

Bu şerefin sahibi:

Ölümünde, Akşemseddin'in ifâdesine göre, bütün serveti bir yüzükten ibâret olup, hattâ o dahi satılıp, ücreti bitinceye-dek baş ucunda Kur'an-ı Kerîm tilâvet olunan bir babanın oğlu...

Ve yine O:

Mânâ sultanlarından Hacı Bayram-ı Velînin işâretiyle, fethin oğluna müyesser olacağını bilen ve ona: «Oğlum, ne gıptaya değer bir durum ki, fetih sana müyesser olacaktır.» diyen **Ebü'lfethin babası, ikinci Murad'ın oğlu...**

İşte biz, buradaki yazımızda, O şâh-ı bülendâsitân'ın şahsiyetinden bahsedeceğiz. Şunu belirtmek lâzım ki: O'nu en basit nüanslarına, kafasındaki ve kalbindeki muharrik kuvvete kadar görmek isteyen herkesin, gözlerine muhakkak bir İslâm merceği takması gerekir. Aksi halde O: Orta boylu, elâ-gözlü, kalın ve kırmızı dudaklı, kıvrak burnu dudaklarının üzerine düşmüş, şâhân gösterişli ve, dehâ sahibi, atılgan, cesûr, cihangîr ve bir imparatorluk bânîsi olarak gözükür.

(Devamı 5. sayfada)

Bizden Olmayan Sırdaşlar

M. ATEŞ

Ferdi ve içtimai problemlerin her devirde en kati've riyazi tahlilini beşeriyete sunan İslâm, mü'min – kâfir, müslim – gayr-i müslim münasebetlerine ait hükümleri de tedvin ettiği hukuk nizamında göstermiştir. Biz, bu sütunlarda İslâmın iç ve dış münasebetlerini kucaklayan bütün bir nizamı değil, sadece son günlerde tekrar gün ışığına çıkmış olan Rum ekâlliyetin ve onları bugüne kadar İspanyadaki müslümanların kötü akibetine yuvarlanmaktan koruyan Patrikhane meselesi dolayısiyle bir âyet-i celileden bahsedeceğiz.

بسم الله الرحمن الرحيم يا أيها الذين آمنوا لا تتخذو ا بطانة من دونكم لا يألونكم خبالا ودوا ماعنتم قد بدت البغضاء من أفواههم وماتخفي صدورهم اكبر قد بينا لكم الايات ان كنتم تعقلون

«Ey iman edenler, sizden olmayan kimselerden sırdaş edinmeyin. Zira onlar, size zarar vermekte ve içinizde fesat çıkarmakta kusur etmezler, daima size fenalık getiren, megakkat yükleyen şeyleri arzu ederler, düşmanlıkları ağızlarından taşmakta, halbuki sinelerinde yatan kin daha büyüktür. Eğer akledeseniz biz size âyetleri apaçık beyan ettik.»

Evet bu hükm-i ilâhî Kur'ân'da var, fakat ne garip tecellidir ki Kur'ân'ın mü'minleri olan bizler, ondan habersiniz. «Savurdun dost, domuzdan post» olamıyacağını hiç mazur çok önce anlamış ve bu gerçeği bir Atasözü haline getirmişken, bazı aydın ve siyasiler, bu «olamaz» ı olur yapmak için gayret sarfetmişler ve Hakkın hükmünü çiğnemek istemişlerdir. Hz. Ömer (R.A.) efendimiz, ehliyetli bir gayr-i müslimin, devlet işlerinde çalıştırılmak üzere kendisine haber verildiği zaman muhataplarına bu âyetle cevap vermişti. Çünkü bir bir vadideyiz, onlar başka bir vadidedirler. Kendilerini, gönlleğimiz gibi askeri ve siyasi sırlarımıza vakıf kılarsak istiklâlimizi tehlikeye düşürebilirler.

Bugün, muhtevada, islâmın mefkûrevi vahdet şuuru-nu hâkim kılamadığımız bu topraklarda artık coğrafi plânda da müstevli kılıklı yabancıların girmediği tek kovuk, aralamadığı tek perde kalmamış, en mahrem sırlarımız fâş olmuştur. Sebep açık: Bu Rabbani emri gözönüne almıyoruz. Halbuki onlar, inim inim hakkımızda iyi şeyler düşünmek şöyle dursun, zararlı enerjilerin birikliği bir mahzen haline gelen karanlık vicdanlarındaki kin, ihtiras, nefret ve düşmanlığı ağızlarından volkan gibi taşırmakta, kollukları müsait zamanlar gelince de gizlemeye uğraştıkları bu büyük hıncı açığa vurmaktadırlar. Onların bize dost gibi görünmesi hasis menfaatlarına kavuşuncaya kadardır. Gerisi hep bizi ifdalden ibaret. Eğer enini sonunu düşünmüş durum budur. Çünkü iki tarafın halet-i ruhiyyesi başka başkadır. Onu da şu âyetler izah eder:

هاانتم اولاء تحبونهم ولا يحبونكم وتؤمنون بالكتاب كله واذا لقوكم قالوا آمنا واذا خلوا عضوا عليكم الانامل من الغيظ قل موتوا بغيظكم ان الله عليم بذات الصدور

«Ey mü'minler, sizler öyle kimselersiniz ki onları seversiniz, onlar ise bütün kitabı inandığınız halde sizi sevmezler, Size karşıtlıkları zaman «Amennâ derler, fakat meydana boş buldukları, kendi yıranları ile başbaşa kaldıklarında da, size olan hınçlarından dolayı parmaklarını ısırırlar, diş bilerler. De ki: «Geberin bütün gayzınızla alçak kâfirler.» Muhakkak Allah, bütün sinelerin künhünü bilir.»

Demek ki biz onları, imanın bir şiarı olarak sevsek bile onlar bizi sevmemektedirler. İmanın, insan idraklini tuşturan dasitini mahiyetlerliği önünde onların vicdanlarında bir hakk kıvılcımı çakmamakta, sahil tanımaz sevgi ummanımız, ma'kes bulmadığı için tam-takır bir çölle karşılaşmaktadır.

Bize değil, imanımıza olan kin ve gayzlarından dolayı karanlık yerlerde parmaklarını ısıracak kadar ileri giden canavarların eline fırsat geçse neler yapacaklarını kestirmek güç değildir. Patrikhanenin kapısı bulunan orta kapısı önünde intikam yemini edenek, içindeki bütün düşünceleri huzurundaki cemaate kaçamak bakışlarla tevdi eden Patriklerin hıncı hep bundan. Bundandır Kıbrıs'ta'ki cinayetler. Birkmış kinlerin zaman zaman patlak vermesi bundandır. «Vereceki hesabımız yoktur» diye memleketin kanunlarına ve kanunun mümessillerine karşı dürmaası bundandır. Bakmayın siz, Patrikhanebaşının sıkıştığı zaman: «Ben vatanım Türkiye'yi seviyorum» dediğine. O, Türkiyemizsi, cift başlı Bizans kartalı bulunan bayrakların sallanacağı günlerin hayaliyle seviyor. Beklediğinie tatlı rüyaların sabahına çıkmadan geberiniz ey kâfirler, kendi gayzınızla!.

ان تمسسكم حسنة تسؤهم وان تصبكم سيئة يفرحوا بها وان تصبروا وتتقوا لا يضركم كيدهم شيئا ان الله بما يعملون محيط

«Size bir iyilik dokunursa fenalanıyorlar, başınıza gayet bir musibet gelirse ona seviniyorlar. Ve eğer siz sabreder ve (Allaha) korkunuzsanız onların hileci size hiç bir zarar vermez. Çünkü Allah, onları kendi yaptıkları amellerle çepeçevre kuşatmıştır.»

İnsanın, insanlık hasiyetinden neler kaybetmesi lâzım ki hemcinsinin iyiliğine sevinmesin. Allahın müslümanlara bahşettiği lütfu onlara çok görerek mütessir olan kimselerin kalb laboratuvarlarında merhem oluşulecek kadar fazilet yoktur. Başımıza gelecek türlü belâ ve musibetlerden sevinen bu çorak vicdanlar, en çok bizim birbirimize düşmemizden, harplerde mağlûbiyetten mağlûbiyete sürüklenmemizden, hele hele, iç buhranlara yuvarlanmamızdan hazzedenler. Fakat bu menfi eğilim bizden bırakmaz, sahrımızı taşurmazsak, onlar, kendi vicdanlarını kemirmekten başka ne yapabilirler bize!.. Bütün mesele Allah'a râm olmakta ve sabrı yerinde yapabilmektedir. İşte bir böyle tantanadan uzak mahviyeti şiar edinirsek, onların kurdukları tuzaklar ve çevirdikleri entrikalar kendi başlarına dönecektir.

Yerli ve yabancı düşman hizipleri dost bileli, gerçek dostlarımızı kaybettik. Dâvada, gerçek düşmanlarımız ise kuzu postuna bürünmüş kurtlar gibi aramızda dolaşmaktadır. Allahım, bizi, kendi dostlarını dost, düşmanlarını da düşman olarak tanıma hasletinden mahrum bırakma. Amin!..

Fatih'in Şahsiyeti

(Başlarafı 3. sayfada)

Ve böyle bir görüş onu, kendisini tanrı ilân edecek kadar guursuz bir **İskender;** ordusunu perişan vaziyette bırakan bir **Napolyon;** ölüm korkusundan Selevkus, devletine sığınan bir **Anibal** gurubu içinde mütalea etmek olur. Halbuki o, kılıncının ucunda merhamet götüren tevhid akîdesinin mübelliği, Ebü'l-fethi ve'l-mugazi, Mehmemed Han Gazi Hazretleridir.

Bakınız, onun için (السلطان محمد الفاتح فاتح القسطنطينية) isimli eserin sâhibi, Mısır'lı Doktor Mehmet Saffet beğ, Fatih'in ve Osmanlı'ların muvaffakiyet âmillerini izah ederken başlıca bunlardan birinin fart-ı temessükleri ve büyük bir hamâsetle islâmiyeti müdafaa uğrundaki sarsılmak bilmeyen âzim ve gayretleri olduğunu ve İslâm dini, Osmanlı devletinin medâr-ı fahr ve vahdeti olup, bu yolda giriştikleri mücâhede onları hayat, bekâ ve nusrata götürdüğünü söyler ki, Osmanlı'ların ve bu devletin esas şiarının tam bir ifâdesidir.

Ve yine Ahmed Refik Bey merhum: «Padişahlarımızda bu gayreti ve bu azmi muhabbeti» namındaki eserinde der ki: «Padişahlarımız için yegâne emel, resûl-ü ekremin şefaatine nâil olmak, İslâmiyetin ilerlemesine kılınçlarıyla hizmet etmekti. Gazanın gan ve şerefine, ecir ve sevâbına dâir peygamber efendimizin mübârek hadîsleri, padişahlarımızı dâima gazâya sevk ediyeli. Gazalarda düşmanın malını, canını korurlar, dine hizmet etmekten geri durmazlardı. Fatih Sultan Mehmed bu vasıfta temeyyüz edenlerdendi.»

Bu ve bunun gibi pek çok misâller; bize; İslâm dinine tam manasıyla bağlı muhterem bir padişahın doğduktan sonra, «49» sene, bir ay, beş gün yaşayan ve Tekfur -yani Sultan çayırı- denen yerde ölüm döşeğinde kelime-i şehâdet ve zikr-i lâilâh ile meşgûl iken Halik'a yönelen Fâtih Sultan Mehmed'e **İslâm gözlüğüyle bakmamanın** bir hata olduğunu ifâde etmektedir.

İki imparatorluk, on küsur devlet ve 200 şehir zaptedden Fatih, bir devletin devâm ve bekâsını için iktizâ eden **askerî, malî, İlmî, İktisadî, zirai** ve sair her türlü teşkilât ve müesseseleri meydana getirmiş; dahilî ve harici memleketin selâmeti ve emniyeti için hiçbir tedbiri ihmâl etmemişti. Bu teşkilâtın dikkate değer tarafı, **az memur ve az masrafla** düzenli idâre te'mini yolunun bulunmuş olmasıdır.

Dost ve düşmanın müştereken takdir ettikleri insanlar, büyük insanlardır. **Fatih,** işte böyle bir insandır. Şunu söylemek yerinde olur: Biz, onun üstünlük ve faziletlerini, **körle** oyununda ebenin sağ ve solda birşeyler bulması için çabası şeklinde değil, gözlerimizi açıp kâinatın efendisinin hakkındaki medhini görmek suretiyle hemencecik anlayıveririz. Çünkü O, büyük peygamberin övdüğü, büyük kumandandır...

Kendi iç iman ve ruhunun ipek ibrişimlerle dokuduğu dünyenin sahibi; en büyük kıymet olarak adâlet, ilim ve irfân, çalışma ve gayret, iffet ve istihâmeti kabul etmiştir.

Yegâne gayesi: Tevhid akîdesini umûmileştirmeğe ve Kur'an prensiplerinin muhafaza ve tealîsine dayamıyordu. Otuz-küsûr sene zarfında asırlarca sığmayacak kadar geniş ve favkalâde muvaffakiyetler kazanmıştı. Hayatı basit idi. Okumaktan ve harb mümâreselerinden başka bir şeyle meşgûl olmazdı. Vakit bulduğu zamanlar ava çıkardı. Şehevî hayattan ve türlü sefâhetten uzaktı. Sofrası basit olup, nedim ve her çeşit mükeyyefâttan - yani keyf veren şeylerden - âri idi. Müptezel ve bayağı ihtilâttan kaçınırdı. İlim, mücâdele ve muharebe plânlarını havası içinde kendi ulvî âleminde yaşardı... Dindardı... Hayrı severdi. Saltanat zamanlarında, kendileri, vezirleri ve diğer zevât tarafından yapılan bina ve hayır müesseseleri sayılamıyacak kadar çoktur. Devrinde, her el bir hayır müessesesi yapmak için uzanıyordu. Ve fetihten sonra İstanbul'un sîması birkaç sene içinde değişverdi. Fatih Sultan Mehmed; yeni taht şehrini, asırlar boyunca ihmâlin eseri, harâb ve yıkısı olarak almıştı. Şehre girdiği gün Ayasafya'nın kubbesine çıkmış ve etrafa şöyle bir göz attıktan sonra dudaklarından:

پرده داری میکند درقصر قیصر عنکبود
بوم نوبت میزند درقلعهٔ افراسیاب

beyti dökülüvermişti. Yani: Kayser'in sayarında örümcek perdahlık ediyor, Efrasyâb'ın kabbesinde de baykuş nöbet borusu çalıyor.

(Devam edecek)

Hadîs ve Sünnet

- IV -

Hayreddin KARAMAN

(EL-İSLÂM ALÂ MÜFTERAK'IT TURUK' TAN) [1]

Rivayet edilen haberler içinde şu ilgi çekicidir:

Rasûl-i Ekrem'in yanında bulunan sahâbiler, ikişer ikişer ayrılır (eş tutar) lardı. Bunlardan birisi, rızkının peşinde koşarken veya işleriyle meşgul olurken eşi (arkadaşı) Rasûlullah (s.a.) le beraber bulunur; sonra bunun rı-

HADİS RÂVİLERİ :

2 - Ebû-Said'il-Hudri (R.A.)

— II —

Hz. Ömer'in hilâfetinin ikinci yılında doğmuştur. Kendinden şöyle bahsetmiştir: «Bir hadisi elde etmek için bir çok gece ve gündüz yol katederdim.»

*Neslinin en mütteklisi ve insanların dünyaya en az meyilliisi idi. Kendisini ilgilendirmeyen konuda söz söylemezdi. Kızını, Kesîr b. Ebî Vedda'ya iki dirhem mehir karşılığında tezvic etmiş, Halîfe Abdülmelik'in, oğlu Velîd için istemesine rağmen onunla evlenmesine razı olmamıştı. Kızı kadınlar içinde kitap ve sünneti en çok bilen bir hanımdı. Kendisinin zeytin yağı ticaretinde kullandığı bir miktar serveti vardı. Serveti*yle ilgili olarak şöyle derdi: «Ya Rab, bilirsin ki ben *bu malı cemriliğimden, ona düşkünlüğümden, dünya ve onun cazibelerine mahabbetimden dolayı tutmuyorum. Ancak onunla, Mervan oğullarından şahsiyetimi korumak istiyorum, tâ ki Allah'a kavuşayım da onlarla benim aramda hükmünü O versin. — Ayni zamanda bu servetle — akrabalarımı gözetmek, malla ilgili hakları ödemek; dullara, fakirlere, yetim ve kompsuz yardım etmek istiyorum...»*

Abdülmelik zamanında Velîde bey'at meseleesi Medîne'ye gelince, Medîne Valisi Hişâm b. İsmâil — bu yüzden — onu dövmüş, Medîne'de dolaştırmış ve kılıçla tehdîd etmiş, yaralamıştı, O bütün bunlara rağmen Velîde beyʻat etmedi.

Kırk kere hacc etmiştir. Ve devamlı da oruç tutardı.

Güzel vaʻzeder ve hikmetli söz söylerdi. Sözlerinden bir kaçı :

«Dünya aşağılık bir şeydir ve kendisi gibi aşağılık olana daha meyillidir. Onu ölçüsüz bir şekilde alan ise ondan daha aşağılıktır.»

«Kimin fazileti eksikliğinden daha çok ise, eksikliği fazîletine bağlanır.»

Büyük âlimler onun imamet «önderlik» ve takvasını tasdik etmişlerdir. Kendisine «âlimler âlimi» denirdi.

Alî b. il-Medînî şöyle der :

«Tâbi'ler içinde ondan daha âlimini bilmiyorum. Said «sünnet budur» derse bu sana yeter. O bence tâbiʻin en büyüğüdür.»

(Devam edecek)

[1] Bu kitabın «YOLLARIN AYRILIŞ NOKTASINDA İSLÂM» adıyla yaptığımız tercemesi pek yakında çıkacaktır.

zık temin edebilmesi için diğeri Rasûl-i Ekrem'in yanına gelirdi. Bunlardan herbiri, Rasûlullah (s.a.) den duyduğu bir şeyi, veya yaparken gördüğü bir işi, arkadaşına nakletderdi. Bütün ashâb, Rasûl-i Ekrem (s.a.) in söz veya işlerinden hiçbirini kaçırmamak (hepsini zaptetmek) hususunda büyük bir titizlik ve arzu gösterirlerdi.

Muhtemeldir ki bu durumlarda ashâb, Rasûl-i Ekrem'in hadislerinin lâfızlarını (kelimesi kelimesine) tamamen alamamışlardır. Fakat yüzlerce ve binlerce sahâbi, en küçük harf şekillerine kadar bütün Kur'ân-ı Kerîm'in âyetlerini ezberlediklerine göre, onlar için-ve onları takip eden (tâbiûn) nesli için, Kur'ân-ı Kerîm'i tamı tamına ezberledikleri gibi, hadisleri de parça parça, fakat hiçbir şey katmadan ve çıkarmadan ezberlemek pekâlâ mümkündür.

Muhaddislerin görüşü şudur: Sahih hadis, aynı mânada, çeşitli ve müstakil senedlerle (rivayet yollarıyla) nakledilerdir. Bununla beraber hadislerin, gerek derece ve gerekse sıhhat bakımlarından Kur'ân-ı Kerîm derecesinde olduğu, hiç bir müslümanın aklından geçmez.

Hadislerin incelenmediği ve tenkid edilmediği hiç bir devir geçmemiştir. Bazı Avrupalı tenkidçilerin üstünkörü ileri sürdükleri gibi, hiç bir yalan hadis, muhaddislere gizli kalmamıştır. Biz, bu iddianın tam zıddına kaniyiz. Sahih hadisleri, uydurma olanlarından ayırmaya ihtiyaç duyulduğu anda, hadis ilmi başlamıştır. İmam Buhârî ve İmam Müslim'in sahîhleri, bu ayıklamanın direkt sonuç ve meyvesinden başka bir şey değildir.

Şu halde, uydurma hadislerin var olması, bütün halinde hadis sisteminin zayıf olduğunu göstermez. Nitekim, Binbir Gece Masalları'ndan dolayı, bu masalların ilgili bulunduğu asrın tarih haberlerine dair rivayetlerin sıhhat veya za'fına istidlâl (delil getirmek) beklenemez.

Bugüne kadar hiçbir tenkidçi, kaidelere dayanan, düzenli bir metod ve delille hadisçilerin kaidelerine göre sahih olan hadislerin sahih olmadığını ispat edememiştir. Sahih hadisleri toptan veya kısmen kabul etmemek — daha önce de söylendiği gibi — bugüne kadar sadece hissi bir hükümden ibaret olmuştur. Hissî (sübjektif) duygulardan uzak, sırf ilmî bir etüd ve incelemeden mahrûm olan hüküm...

Muasır müslümanlardan çoğunu, bu «hadislere karşı olma» durumuna sevkeden sebebi, kaynağına kadar takip etmek mümkündür:

Bu sebep: Rasûlullah (s.a.) in sünnetinde parıldayan gerçek islâm rûhu ile, gerileyen asri düşünüş ve yaşayış, yolumuzu, bir düzen içinde birleştirmenin imkânsızlığıdır.

Hadisi kıymetten düşürmek isteyen tenkidçiler, kendilerine ve çevrelerine ait kusurları meşrû göstermek için, sünnete ittihâ (uyma) ın kaçınılmaz olduğunu inkâra yelteniyorlar. Çünkü onlar bunu yapınca, Kur'ân-ı Kerîm'in öğretiği esasları — herbiri kendi meyline ve şahsî düşünüşüne göre — istedikleri gibi tevil etmek ve anlamak imkânını elde edecektir. Fakat, islâmın — ahlâkî ve ameli, ferdî ve sosyal bir nizam olarak — sahip bulunduğu mümtaz durum, bu yolu, başarısızlığa ulaştırmaktadır.

İslâm âleminde, garb medeniyyetinin tesirinin arttığı şu günlerde; bu mesele (sünnete uymak) karşısında, münevver adını verdiğimiz kimselerin aldıkları garip duruma ilâve edilen yeni bir sebep daha buluyoruz. Bu da onların şu sözlerinde ifadesini buluyor: Ayni zamanda, hem sünnete uymak, hem de garbın hayat yoluna ayak uydurmamız mümkün değildir.

Sonra, bugünün müslüman nesli; sırf yabancı olduğu, parlak ve maddî bakımdan kuvvetli bulunduğu için garba ait olan herşeyi büyütmeye ve yabancı her medeniyyete tapınmağa hazır bulunmaktadır.

İşte bu yabancıya ve garblılığa özenme; Rasûlullah (s.a.) in hadislerinin ve onlara bağlı olan sünnet nizamının kabul görmemesinin en kuvvetli sebebi olmaktadır.

Sünnet, garb medeniyyetinin dayandığı fikri temellere açıktan açığa muarız (karşı ve zıd) dır. İkincisinin (garb medeniyyetinin) cazibesine kapılanlar, bu müşkül durumdan kurtulmak için, mevsûk olmayan hadislere dayandığı için sünnete uymanın, müslümanlara gerekli olmadığını söylemekten başka bir çare bulamıyorlar.

İşte bu eksik muhakemeden sonra, Kur'ân-ı Kerîm esaslarının, garb medeniyyetinin rûhuna uyacak şekilde tahrif edilmesi daha kolay bir hale gelmektedir.

SEÇME HADİSLER

63 — İbn'ü Ömer'den (r.a.) :

Rasûlullah (s.a.) zamanında mescid (Peygamber Mescidi) kerpiçle yapılmıştı, Çatısı hurma dallarından ve direkleri de hurma ağaçlarındı. Ebû-Bekir (r.a.) buna herhangi bir ilâve yapmadı. Hz. Ömer (r.a.) — genişlik ve yüksekliğini — artırdı ve Rasûlullah (s.a.) zamanında yapıldığı gibi, kerpiç ve hurma dallarıyla yaptı, direklerini de yine hurma ağacından dikti. Sonra Osman (r.a.) mescidde bir çok değişiklikler yaparak onu değiştirdi: Duvarlarını nakışlı taş ve kireçten bina ettiği gibi, direklerini — keza — nakışlı taş ve çatısını da sâc (çınar) ağacından yaptı.

Buhârî, Ebû-Dâvûd.

64 — Câbir'den (r.a.) :

Rasûlullah (s.a.) bir hurma kütüğüne dayanarak hutbe okuyordu (hitap ediyordu.). Onu bırakarak bir minber edinince kütük inledi (sızlandı.) Bunun üzerine Peygamberimiz gelip onu kucakladı, o da sustu.

Buhârî, Tirmizî.

Bu hadîs-i şerîfte minberin ilk şekilleri anlatılmış oluyor. Aynı zamanda Rasûlullah (s.a.) in, Allah'ın irâde ve kudretiyle gösterdiği bir mûcizesini de öğrenmiş bulunuyoruz. Kütük bu inleyiş ve sızlanışıyla hem Rasûlullah (s.a.) e olan aşkını ve iştiyaklarını ifade ediyor hem de kıyamete kadar Allah sevgilisine aşkla bağlanamayan — insan kılıklı — kütüklerden şikâyet ediyordu.

— CEMÂATLE NAMAZ —

65 — Ebû-Hüreyre'den (r.a.) :

Rasûl-i Ekrem (s.a.) şöyle buyurdu :

Bir kişinin cemâatle kıldığı namaz, evinde veya pazarında (dükkân veya iş yerinde) tek başına kıldığı namazdan — sevapça — yirmi beş kat fazladır. Şöyle ki: Güzelce abdest aldıktan sonra — kendisini namazdan başka bir şey evinden çıkarmadığı halde (yani sırf namaz kılmak için) — mescide giderse; attığı her adımla onun için bir derece yükseltilir ve bir hata düşürülür. Namaz kılınca, abdestli olarak namaz kıldığı yerde bulunduğu müddetçe melekler de onun üzerine Allah'ın rahmetini dilerr. «Allahım ona rahmet et, Allah'ım ona merhamet et» derler. Ve siz namaz beklediğiniz müddetçe namazda gibisinizdir.

Buhârî, Müslim - Tirmizî, Nesâî...

Bir başka rivayette de «yirmi yedi derece» ifadesi vardır. Cemâatle kılınan namazın bu manevî üstünlüğü yanında, islâm cemâatinin bölükleri olan her mescid topluluğunun muntazaman buluşmaları, dertleşmelerini ve sevişmelerini temin gibi bir çok sosyal faydaları vardır. Yirmi beş veya yirmi yedi derece oluşu, mescidlerin uzaklık veya yakınlığı, imamın durumu gibi sebeplerle değişebilir.

MÜŞAHEDELER MÜLAHAZALAR

Kemal KUŞCU

Bundan onbeş sene evvel Türkiyede iktidarın değişmesiyle zihniyetin de değişmiş olduğuna içeriden dışarıdan inananlar oldu ve Mısırda doğmuş büyümüş bir müslüman kardeş Pakistan vatandaşı sıfatıyla Türkiyeye geldi ve Ankaradaki Mülkiye mektebinde bir konferans verdi. Müslümanların, istiklallerini kazanmak için müstemlekecilerle yaptıkları mücadele sahnelerini anlattı: «...kurşunların bittiği zaman yerden zehirli akrebi, yılanı tutuklar hasımlarının üzerlerine atıllar...». Salonda değişmeyen bir sükût... Zannedersiniz ki Hollandalılar, İngilizler, Fransızlar bizim amca oğullarımızdılar... Konferansçı, dinliyenlerine alâkalarını üzerine çekmek için başka çare bulamayınca konuşmasında bir değişiklik yaptı: «...Pakistanda konuşulan Urdu dilinde yirmi kelime türkçe vardır» dedi ve saymaya başladı... Ve salonda bir alkış tufanıdır koptu!...

Bunu aşırı bir milliyetçilik saymayın, bir mutedil dahi değiliz. Japonyadan gelen Türkistanlı «Şemsiye» hanım bir Amerikalı çavuşla evlendi Amerikaya gitti; babasının Türk olduğunu öğrenen Ayşe hanım Güney Afrikadan kalktı buraya geldi ve bir müddet sonra geldiği yere dönmeye mecbur oldu(*). Rus ve Çin esareti altında inleyen Türkler için ilgilenen kaç kişimiz vardır? Bunun cevabını bir fıkıketten sonra Türkiyeye sığınabilmiş olanlardan bir zat seneleree evvel şöyle bulâsa etmişti: «Türkü dersimiz, Türklerle ilgilenmezsiniz, müslümanız dersiniz, müslüman milletlerin istiklâli aleyhinde re'y verirsiniz».

Geçen ay içinde İstanbulun kibar otellerinden birinin konferans salonunda Pakistan devletinin reisi Eyüp Hanın tekrar reisicumhurluğa intihabı şerefine bir toplantı yapıldı. Bu kardeş devletle aramızdaki dostluğu teharüz etiğimiz için kayırdığı ilim adamları ve hatipler konuştular, alâka ile dinlendiler. Onları dinlerken, onbeş sene evvel dinlediğim ve yukarıda size naklettiğim konferansı hatırlamaktan kendimi alamadım: Pakistanla dost olmamız için, oraya bir taribe Türklerin girmiş ve hükümran olmuş olmaları şart değildir. Onların bize muhabbetlerinin sebepleri gayet basittir: Çünkü onlar da bizler de müslümanız ve bu kadarı kâfidir. Sayın profesör, Milli Mücadele senelerimizde Hind Müslümanlarının cekelerini sataraak bize yardım parası topladıklarını gayet yerinde bir heyecanla anlattı. O tarihten evvel de Hind müslümanlarının bir yardımları vardır: Balkan harbinin felâketli günlerinde doktor Ansarinin riyasetinde bir Hilâl Ahmer (Kızılay) ekibi seyyar bir hastahane ile yardımımıza gelmişti. Bizim, hakikaten bunları neşiller boyunca unutmamaklığımız lâzımdır, fakat bunun yeğâne şartı, bu yardımların muharrik sebebini bilmemiz, duymamız ve yaşamamız lâzımdır ki o da: İSLÂMİYETTİR.

Sekiz on sene evvel Cemal Abdünnasır Süveyş kanalı varidatına el koydu. İngilizlere ve Fransa parasütçü birliklerini Kıbrısda topladılar ve bir sabah Mısır topraklarına havadan indiler. Neticeyi hatırlarsınız: Birleşik Amerika takbih etti, Rusya askerinizi derhal çekmezseniz size ilânı harp ederim dedi. İngilizler ve Fransızlar Mısır topraklarından çekildiler ve onlarla birlikte bu harekatı hazırlayan İngiliz hariciye vekili Mister Eden de, bir daha görünmemek üzere siyaset sahnesinden çekildi. O gün bu gün adı işitilmez oldu.

Nisanın başlarında SON HAVADİS gazetesi İsmet paşanın şu mealdeki beyanatını büyük puntolarla neşretti: «Kıbrıstaki bu durum benim aczim ve kabiliyetsizliğimden ileri gelmiştir». Birçoklarımızın bildiği bu hakikati Paşa itiraf ettikten sonra, hiç olmazsa Mr. Eden gibi iş ve dış siyaset sahnesinden çekilmesi lâzım gelirdi, bu centilmenliği gösteremedi, esasen göstermesi de beklenemezdi...

Ne garipir ki bu beyanatın nitaze ettiği günlerde bir mizah gazetesi — lâvsifine imkân olmayan bir zihniyette — ilk kapağında bir karikatür neşretti: iki Türk askeri bir papası falakaya yatırmışlar. Gözlüklü bir subay sopa çekiyor. Altındaki yazı şöyle: Subay — Nush ile yola gelmeyenin hakkı kötektir... (Fakat kim kime kötek atıyor?) ve aynı günlerde Kıbrıs Türk cemaati liderinin acı bir feryadı: «Türkiye bizi Rumların insafına terk etmemelidir». Müstakil durumundan vazgeçip Papasın ısrarı ve arzusuna uyularak Birleşmiş Milletler enzimine verilen Türk Birliğinin değiştirilmesini dahi büyük puntolarla PAPAS BOYUN EĞDİ diye muvaffakiyet sayan gazeteciliğimizin bu haleti ruhiyesi ve şu karikatür içine düştüğümüz «düşünce anarşisi» nin yahut «düşünme yokluğunun» şaheseridir.

(*) Millet ve milliyet fikrinin, Ziya Gökalp'ı okumadanda ferdlerde tekevvün edebileceğini, ettiğini isbat sadedinde yazdığım bir yazıda bu iki hanımın isimleri geçer. İkinci dünya harbinden sonra Japonyadan gelen Türkistanlı ailelerden birinin kızı olan ŞEMSİYE hanım hayatını kazanmak için Amerikan yardım heyetinde çalışmaya mecbur oldu. Vazifesine gitmek için Ulusdan bindiği otobüste «bir bilet» diyeceği yerde dalgınlıkla «bır bilyet» dedi. Ziya Gökalp milletelliğe yetişmiş olan otobüs yolcuları kahkaha ile güldüler. Şemsiyeciğin başından bir kayınar su döküldü ve bizden nefret etti. Ona Amerikalı bir çavuşla, Türkiyeli musevi bir tercüman kur yaptılar, Amerikalıyı tercih etti ve gitti... Ziya Gökalpcı milliyetçilerimiz bu esnada nerede idiler? niye alâkadar olmadılar?

Ayşe hanımınki daha az feci değildir. Ermenaklı bir Türk babadan ve müslüman bir Hintli kaddından Güney Afrikada doğmuş olan Ayşe, babasının türklüğü ile iftihar etti, senelerce uğraştıktan sonra Ankaraya geldi, hayatını kazanmak için İngiliz kültür heyetine girdi Türk hemşirelerinin çekemezliğiyle karşılaştı ve geldiği yere dönmeye mecbur oldu.

İçten gelen ve sağlam temellere dayanan duygular, yabancı ve zalim bir idare altında olsa bile kendini gösterir ve fi'liyata intikal eder. Hindistan müslümanlarının bize yardımları gibi. Sun'i temellere dayanan duygular kağıt üzerinde kalırlar ve dünyanın tam mânasiyle öteki ucundan gelen bir kızımızı Amerikalının kolunda bu vatandan uzaklara kaçırırlar.

Dilde Soysuzlaşma

Munis Faik OZANSOY

Dilimizi sevmiyoruz; sevsek, ona bu kadar saygısızlık göstermezdik. Gerçekten, hiç bir millet kendi diline karşı bizim bir zamandanberi takındığımız tavrı, reva gördüğümüz muameleyi göstermiş değildir. Yabancı bir terbiye ile soysuzlaşmış bir çocuğun, mütevazi ailesini küçük görmesi, anasından utanması gibi, biz de kendi dilimizi, o dille vücuda getirilmiş öz edebiyatımızı hakir görmeye başlamıştık.

Manevi soysuzlaşmanın ilk işareti budur. Bu hissi doğduğu yerde boğmamız gerekirdi. Bereket versin, içimizde hâlâ, tarihinin, milliyetinin şuuruna; dilinin, edebiyatının gururuna sahip olanlar var da, onların zaman zaman yükselen sesi, mukaddestalla eğlenmeyi yenilik, daha doğrusu ilerilik sayan sapıkların gayretini benzerlerinin çevresi içinde hapseden bir tepki yaratabiliyor. Bu şuurlu ikâzlardan birini: «Türk düşüncesi» nde bulabilirsiniz. Güzel geleneklerimize, milli değerlerimize karşı tasarlanan hareketleri uyanık zekâsiyle vaktinde teşhis ederek, şuurlu itirazını yapmakta hiç bir zaman gecikmiyen Peyami Safa üstadımız, dilimize musallat olan «belâ-fikir» lerin en yenisini,, «nesirde konuşur gibilik» modasının mahiyetini, bütün sakatlığı ve yavanlığı ile, ne güzel ortaya koyuyor.

Gerçekten, öz dilimizi hakir gören cereyan, evvelâ kelimelerde aşırı bir menşe tefriki ile başlamıştı. Birkaç yıl önceye kadar devam eden bu hareketin neticesi ortadadır: dilimiz kabile dillerinin yavanlığına rücu etti. Günlük ihtiyaçların ifadesinde bile birbirimizle zor anlaşıyoruz. Mücerret mefhumları bir tarafa bırakan; Türk dili, en basit düşünceyi ifadeye yetmez hale geldi. Dilin zenginliğini yok etmeye yönelten bu hareketten sonra artık onun doğrudan doğruya hayatına kastetmek lâzımdır. Bu suikastın adı da ayrı: «devrik cümle» yahut: «nesirde konuşur gibilik» dir.

Peyami Safa, bu sapık cereyanın gitgide bir salgın halini almaya başladığına işaret ederek, genç yazarlarımıza düşen sorumun büyüklüğünü hatırlatıyor.

Bu büyük tehlike karşısında, ben de, Türk dilini seven bütün yazarları seferberliğe davet ediyorum.

Passif mukavemet konuları:

Kemal KUŞCU

Türkçe dersi: «kanaatındayım» demeyin, «kanaatındeyim» deyin; çünkü türkçede «yapmak» dan «yapı», «yazmak» dan «yazı» gibi mahdut birkaç istikak örneği bulunsa da «kanmak» dan «kanı» yı uydurup «kanaatındeyim» karşılığı kullanmak doğru değildir. Çünkü bu kelime «inanmak» dan ziyade «aldanarak inanmak» mânasına gelir. Netekim bu fiilin mütemadisi «kandırmak», «aldatmak» la müteradifdir. «Kanmak» in ikinci bir mânası «doymak» dır. «kana kana su içdim» ifadesinde olduğu gibi. (kandırmak'in ikinci mânası da doyurmaktır) Binaenaleyh «inandım böyle düşünüyorum» mânasında «kanaatındayım» kullanılmamalıdır, «kanaatindeyim» demek en doğru olan ifade tarzıdır.

«ödev» yerine «vazife» dediği için bir genç, arkadaşının ta'rizine uğramış. Orduda zabitliği (subaylığı) meslek edinmiş olanlara «muvazzaf» subay denir. Bu kelime türkçede kullanılırken aynı kökden gelen «vazife» kelimesinin kullanılmaması için bir sebep yokdur. Amma büyük bir ihtimal ile, bu satırları okuyan devrimbaz paşaları suvaşacak ve ilk iş olarak muvazzaf kelimesine karşılık bir «uydurukca» bulacakdır.

«Cinsel, dinsel» demeyin «cinsi, dini» deyin. Fransızcadaki «national, international, regional» gibi kelimelere bakılırsa «sosyal, ulusal, ... hattâ bir tasmanlar — arsulusal gibi uydurukçallar piyasaya sürülmüş ve hafif hecelilerden fransızcadaki «culturel» kelimesine bakıp «cinsel ve dinsel» uydurulmuştur. Dini mecmualarımızın vasıflarından biri «muhafazakâr» olmak ve gayelerinden biri de türkçenin safiyetini muhafaza etmek olduğundan üsluplarında buna riayet etmeleri ve bu gibi kelimelerden kaçınmaları lâzımdır. Şu var ki ortada hükûm süren dil karşaşalığından türkçenin uydurukcadan tefriki — yeni neşiller için — gün geçdikçe imkânsız hale gelmekdedir.

Bir İman Âbidesi

İ. Lütfi ÇAKAN

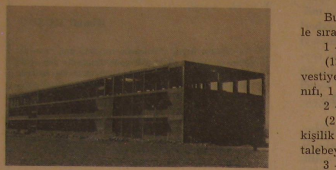

Öğretim binasının son durumu

Bir memleket düşünün: Maneviyâta uzun yıllar hasret kalmış... Bir ülke düşünün: Maneviyat hasretine daha fazla dayanamamış, bu yüce «menba'a kavuşmak kararı» almış...

Bir şehir düşünün: Seneler senesi «makarr-ı ulema» ve «belde-i ilim» olmuş...

Bir şehir düşünün, feleğin kahrına uğramışcasına adı geçen sıfatlarını yarım asırlık bir zamandanberi kaybetmiş...

Bir şehir düşünün, «kavuşmak» kararı alan ülke içinde...

⁂

İşte bu şehir Kayseri... Ve işte bu dönüş «iman» ın eseri...

Huylu huyundan vazgeçer mi? Geçmezmiş doğru.. Hele bu huy millete maneviyat şerbeti sunmak olursa.. Nasıl vazgeçilir? Geçmedi, Kayseri de bu sâkilikten.. Geçmiyecek de...

Mensup olduğu ülke, «Kavuşmak = huzur bulmak» kararı alalıberi, koşar adım bu hedefe ulaşmak için çırpınıyor Kayseri...

İlk müsaade yıllarında kurduğu modern teşkilâtlı İmam-Hatip Okuluna, şimdi en modern mânada 3. Yüksek İslâm Enstitüsü'nü katmak yolunda bütün gücüyle çalışıyor...

135000 metre kare saha üzerine oturtulacak, 12 ayrı bloktan müteşekkil olan «Kayseri Yüksek İslâm Enstitüsü Külliyesi» Kayserilinin ihtiyar Erciyes'in eteğinde kurduğu muhteşem iman âbidesi olarak, görenlerin ve hattâ duyanların takdir ve hayranlıklarını haklı olarak kazanacaktır..

Bu muhteşem külliyenin müştemilâtını şöyle sıralıyabiliriz:

1 — Öğretim Binası:
(1200 talebelik, 24 sınıf; 1 anfi, 1 kantin, 1 vestiyer, 11 öğretim üyesi odası, 10 imtihan sınıfı, 1 toplantı salonu.)

2 — Pansiyon Binaları:
(2 grubtur. Her grub 3 bloktur. 1. grub tek kişilik odalar halinde, 2. grub 400 er kişilik, 800 talebeyi barındıracak şekilde).

3 — Yemekhane — Gazino:
(800 kişilik).

4 — Matbaa, teshin Merkezi:
(Modern matbaa).

5 — Kütüphane:
(Şark-Garb mimarisini birleştirir tarzda, zengin bir kütüphane.)

6 — Konferans Salonu:
(1200 kişilik).

7 — Cami:
(1200 kişilik. Secdeye gitmiş bir müslümanın durumundan mülhem olarak şekil verilmiştir.)

8 — İdare Binası:
(İdarecileri barındıracak şekilde).

9 — Lojman Binaları:

Külliyenin maketi

(Öğretim üyeleri için 10 adet).

10 — Teferruat kısımları.

20 milyon liraya mal olacak olan bu dev tesis için şimdiye kadar yapılan bağış 900 bin, 1965 yılı için teahhüt edilmiş yardım miktarı ise 250 bin liradır.

1965 inşaat mevsiminde, öğretim binası ikmâl edilecek; yemekhane, matbaa ve teshin binaları tamamlanmıya çalışılacaktır. Ayrıca (öğrendiğimize göre) Milli Eğitim Bakanlığından yardım alındığı takdirde yatakhanelerden 2 blokа da başlanacaktır...

⁂

Kayseri işte böylesine devasa adımlarla bizlere hayat iksiri dağıtmak için koşuyor..

Ve şimdi ister istemez, mallarıya cihad'a memur edilmiş zengin müslüman kardeşlerimizi düşünüyorum. Acaba «Kayseri İmam-Hatip ve İlâhiyât Tedrisâtına Yardım Derneği» adına havaleler yollıyacaklar, ne kadar olacak? diyorum. Allaha Cennet mukabilinde malların satacaklar daha fazla tereddüt edebilecekler mi? [1] Bir taşla iki kuş vuracak kimseler, yardıma son derece muhtaç olan bu külliyenin verdiği fırsatı cana minnet bilecekler mi?

⁂

İşte bu iman âbidesi hizmete girdiği gün, evet işte o gün «kavuşmak» kararımızda çok mühim bir merhaleyi daha aşmış, menbaa çok ama çok yaklaşmış olacağız. Kalkınma çabası içerisinde bulunan Türkiyenin, manevi kalkınmasında büyük rol oynıyacak bu müessese maddi kalkınma hızını da artıracaktır. Zira mânen kalkınmadan mahrum milletlerin, madden kalkınma çabaları adima ebter (güdük) kalır. Şu da inkârı gayrı mümkün bir hakikattir ki, manevi kalkınma ancak milletçe inanılan, itimat edilen, bilgili din adamları sayesinde temin edilebilir.

Türkiyenin ilim ve irfan hayatına önümüzdeki ders yılında hediye edilmek istenen bu İslâm Külliyesine yardım etmenin en büyük bir cihad, en büyük bir vatan ve hayırseverlik olacağını bilmem hatırlatmıya lüzum var mı?

Yazımı dernek başkanı sayın Mehmet Çorakçı beyin bir sözüyle bitirmek isterim:

«Bütün müslüman kardeşlerimizin bu dâvaya yardımlarıyla iştirakleri en büyük temennimizdir.»

(1) Tevbe sûresinin 111. âyetinden mülhem bir ifâdedir.

Cumhuriyet ve Nadir Nadi

Allah'a şükürler olsun, milletini sevmesini bilenler uyanıyor demektir. Boşuna konuşmuyorum, delil vardır. Dikkat ediniz, Amerikan mandacısı öylesine vatancı YALMAN artık tutunabiliyor mu?

Aşırı sosyalist ÇETİN ALTAN da iyice tanındı; Din'e, hususiyle İslâmiyete karşı olduğu geri zekâlılarca da anlaşılmaya başladı. Bu ünvât ve sıfatı anlayıda Milliyet isimli sosyalist ceride de tiraj düşürdüğünün nihayet farkına vardı. İslâmiyetin büyük bir cemiyet nizamı olduğuna inanmadığı halde Kur'ân-ı Kerîm mealleri, hadîs mealleri vererek şuursuz müslümanları avutacağını zanneden Milliyetin patavatsız patronları nihayet zavallı Çetiniği maşanın ucuyla söyle bir tutup dışarı attı.

Fakat, İman nuru ile bakabilen milliyetli okuyucularca malûm olan mahut CUMHURİYET ceridesi henüz iyice anlaşılmış değildir. O hâlâ iyi tetkik edemeyenlerce ağırbaşlı, tarafsız, fikirden yana, aydınlardan yana bir gazete olarak tanınır. Oysa ki CUMHURİYET ad̆dına, ilkeî insanlar gibi bütün davranışlarını ekonomik açıdan değerlendirmeye çalışan gerici sosyalistlerin sözcülüğünü yapar. Tarafsızlığı da doğru değildir; İslâmiyetin karşısındaki taraftadır. En muvaffak maskesi fikirden yana görünüşüdür. İşte bu yazıyla öyle olmadığını ispatlamak istiyoruz.

Bakınız mirasyedilikten başka bir değerisiliğine şimdilik ilişmediğimiz NADİR NADİ'nin erdemlizine(1). Diyor ki: «Eğer NÂZIM HİKMET'in affını istiyorsam uzattıkları dilekçeyi imzalamalı idim. Tereddütsüz bastım imzayı. Bunu yaparken de ne Emin Yalman gibi şairin (şâhsî nefs) etiğine inanıyor, ne de Av. Mehmet Ali Sebük gibi hasta olduğunu düşünerek ona acıyordum. Daha önce de yazdığım üzere düşünceleri ve duyguları yüzünden bir adamın hüküm giyip ceza evine tıkılmasını doğru bulmuyorum.»

A fikir kahramanı bay Nadir! Söyler misiniz bana Necip Fazıl bey yıllarca sırf fikirleri yüzünden, hem de bir düşmana satılmış olmayarak milli fikirleri yüzünden yıllarca zindanlarda çürütülmek istenirken ne yaptınız? Ayıp ayıp, yalan söylemeyinin; okuyucularınızı aptal yerine koymayınız. İşte sen bursun...

Mehmed S. SELÇUK

İTİZAR

Münderecatımızın çokluğu sebebiyle: «Doğumun Kontrolü Türkiye için nasıl bir felâket olacaktır?» adlı tefrikamızı bu sayıya alamadık. Okuyucularımızdan özür dileriz.

İslâmın İlk Emri
O K U

Sıkıntı, Düşünce, Buluş

Mehmet ŞEKER

Sonbaharın başlarında nadir bir gün. Güneş ağır ağır yükselmekte. İnsanların, yaza veda etmek üzere olduğu yılın son güzel günü diyebileceğimiz bir Cuma gününde, bir genç adam Eşrefpaşa'dan Bayram yerine doğru yürümekte. Sıkıntılı ve ıstıraplı olduğunu yüzündeki çizgilerden okumak mümkün. Adım atışlarında nereye gideceğini bilmeden yürüyenlerin, hayat bezginliğinin, seneler öncesi ihmal edilmişliğin, insanlardan nefretin alâmetlerini görmek mümkün.

Neden ıstıraplıydı? Canının sıkılması nedendi? İnsanlardan nefretin, hayat bezginliğinin sebebi neydi? Herzaman ruhunda hissettiği boşluk neden dolmuyordu? Bu soruları cevaplandırmak için zorluk çektiği her halinden belli oluyordu: Parası mı yoktu? Aşık mı oldu? Derslerinde ve aile hayatında bir düzensizlik mi vardı? Yoksa biri canını sıkacak birşey mi söyledi? Hepsine hayır, hayır. Öyleyse bu ıstırap, sıkıntı ve düşünce nedendi?

İşte bu düşünceler içinde Bahriraba parkından geçti. Dalgalariyle rüzgâr karşısında sallanan çarşafı andıran, denize doğru ilerledi. Genç adam parkı geçtikten sonra bir kuyruk gördü. Merak ederek kuyruğa doğru yaklaştı. Bu kuyruğu meydana getirenler medeni geçinenler cinsindendi. Yani hepsi kravatlı sosyete gençleri idi. Bu arada gözüne ilişen manzara içler acısı idi. Bir genç... Bu manzarayı daha fazla görmemek için yüzünü çevirdi. Ve kuyruktan bir parçaya sordu:

— Affedersiniz küçük hanım burada ne var?

— Elizabet Taylor'un filmi ağabey.

15-16 yaşlarındaki kız, bu cevabı verirken hoş bir iş yapıyormuş gibi gurur duyduğu belli idi.

Bütün bunları gören genç adam ahlâkımızın ne derecede olduğunu düşünerek oradaki insanlara «Zavallılar» dedi ve onlardan uzaklaşırken, İzmir körfezinin temiz havasını teneffüs etmek için ilerlemeye başladı. Bu arada yine eski düşüncelerine daldı. Biraz evvel gördükleri düşüncelerini aydınlatma yolunda bir fikir veriyor gibiydi. Ama, içindeki sıkıntı hâlâ geçmedi. Bu sıkıntının esrarını çözemedi. Hemen aklına, hiç ummadığı, düşünmediği ve hayal etmediği sabahleyin radyodan dinlediği, hatırında kalan

(Devamı 26. sayfada)

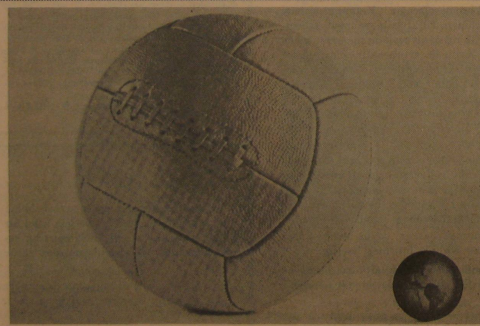

Gençliğin Dünya ve meşin yuvarlak görüşü...

Haberler

Hülleci Piyesi Protesto Edildi

Bundan önce İstanbul ve Ankara'da hâdiselere sebep olan, Adana'da oynanmasına müsaade edilmiyen, basında haklı tenkitlere maruz kalan, edebî açıdan san'at değeri de bulunmıyan Reşat Nuri Güntekin'in «Hülleci» isimli piyesi şehrimizde büyük bir reaksiyonla karşılanmış ve bazı gençler tarafından protesto edilmiştir. Her nasılsa Devlet Tiyatrosunca programa alınan, Altındağ bölümü sanatçıları tarafından oynanan bu eserin temsiline mani olunmak istenmiştir.

Yalnız bir gece için şehrimize gelen Altındağ tiyatrosu Konya kitaplık salonunda Hülleci piyesini oynarken, ekseriyetini gençlerin ve talebelerin teşkil ettiği 500 kişiye yakın bir grup binanın önünde toplanmış ve eserin aleyhinde gösteriler yapmıştır. Daha doğrusu eserde din adamının tahkir edilmesine, islâmî terimlerle alay edilmesine, şaraba zemzem denmesine tahammül edemeyen gençler, sadece eseri tasvip etmediklerini ilgililere duyurmak istemişlerdir. Bu hareketin san'ata ve sanatkâra karşı olmadığını, nitekim bu zamana kadar verilen temsilleri zevkle seyrettiklerini olay yerinde yapılan konuşmalarla belirten gençler saat 21.00 de Atatürk anıtı etrafında toplanarak İstiklâl Marşı'nı okumuşlar ve bu arada polisin müdahalesine maruz kalmışlardır. Kalabalığın gittikçe büyümesi, kitaplığa doğru bir yürüyüşün başlaması üzerine ilgililer ordudan yardım istemişler, emniyet kuvvetleri takviye edilmiştir.

Konya Emniyet Müdürü ve Savcısı, zanna dayanan teşhislerini yapıyor.

Kargaşalıklar arasında iki genç, sahneye fırlıyarak: «Bu eserde manevi değerlerle ve din adamlarıyla alay edilmektedir. Atatürk gençliği olarak oyuna müdahale ediyoruz. Eserin oynanmasına müsaade etmiyeceğiz. Eğer Atatürk şu anda sağ olsaydı o da bu oyunu tasvip etmiyecekti...» demişlerdir. Daha birçeyler söylemek istedikleri hallerinden belliydi. Salon bir anda karıştı. Müdahaleyi yerinde bulanlar ve konuşmayı alkışlıyanlar da vardı. Polis hemen duruma müdahele ederek sahneye fırlıyan gençleri olay yerinden uzaklaştırarak nezaret altına aldı.

Dışarda cereyan eden olayların büyümesi ve yan kupuların tasmanın üzerine bina askeri birlikler ve polis kuvvetleri tarafından üçlü kordon altına alındı. O anda salonda hazır bulunan Konya Valisi O. Lütfi Hancıoğlu, Belediye Reisi A. Hilmi Nalçacı ve Emniyet Müdürü Kenan Koç olayla yakından meşgul oldular ve gençlerin arasına katılarak hâdisenin yatışması için büyük gayret sarfetmişlerdir. Belediye Reisi ve Emniyet Müdürü nümayişçi gençlere hitaben yatıştırıcı mahiyette konuşmalar yapmışlardır. Gençler, zaman zaman ordunun ve polisin lehinde tezahürat yapmışlar, oyunun durdurulmasında ısrar etmişlerdir. Polisle, nümayişçiler arasında çarpışmalar olmuş, polis topluluğu dağıtmak için silâh kullanmıştır. Nümayişe katılanlar, nezarete alınan arkadaşları serbest bırakılmadığı müddetçe olay yerini terketmiyeceklerini ilgililere bildirmişler ve arkadaşlarının serbest bırakılmalarını istemişlerdir. Tutukluların serbest bırakılması neticesinde topluluk kendisine yakışan bir vakurla nümayiş meydanını terketmiştir.

İlmin masunlyeti işte böyle çiğnendi

Konya savcılığı olaya el koymuş ve nümayişe katılanlar arasında Yüksek İslâm Enstitüsü öğrencilerinin de bulunduğu tahmin edilerek okul binası saat 24.00 den itibaren kordon altına alınmış, giriş ve çıkışlar sıkı bir kontrola tâbi tutulmuştur. Polisin okula girmesi ve idareye el koyması öğrenciler tarafından protesto edilmiş ve Enstitünün yüksek okul hüviyetinin zedelendiği kendilerine hatırlatılmıştır.

Ertesi günü tahkikatı, üç savcı yardımcısı okulda bizzat yürütmüşler, emniyetce hâdiseye karıştığı Enstitü öğrencileri arasından tesbit edilen 56 öğrenciden 36 öğrenciyi mahkemeye sevketmişlerdir. İlk duruşma 29 Nisan Perşembe günü Konya Asliye Ceza mahkemesinde yapılmıştır. Kalabalık bir halk kütlesi duruşmayı geç vakitlere kadar dışarıdan takip etmiştir. Mahkemeye sevkedilen öğrencileri şehrimiz barosu avukatlarından M. Kubilay İmer, Mehdi Halıcı, Muammer Şahin, Fikret Kılıçkaya, Haydar Koyuncu, Kemal Gödeneli savunmuşlardır. Neticede mahkeme öğrencilerden Nurettin Gülden, Süleyman Durçın, Nuci Bolay, Ali Oltuoğlu, Mustafa Doğan, Mustafa Koyuncu, Ali Ramazanoğlu, Hacı Ali Kap'ı tevkif etmiştir. Diğer öğrencilerin duruşmasına gayrı mevkuf olarak devam edilecektir. Mahkeme 8.5.1965 gününe tâlik edilmiştir.

(Devamı 16. sayfada)

Maznun Yük. İslâm Enstitüsü öğrencileri duruşma salonunda

Kargalar ve Komünistler

Mustafa YAZGAN

Meşhur vaiz H. W. Beecher'in bir benzetmesi vardır. Der ki:

— Kargalar kendinden zayıf olanları istismar eder, kurnazdır. Faydalı şeyleri güç öğrenir. Kendi rengini her renkten fazla severi. Kendi sesini beğenir. Kendi cinsleri hariç bütün canlılarla harp halindedir.

Bazı taraflarıyla insanlığın tıpnetinde de bunu benzer tezahürler görülmez değildir. Fakat bu benzetme bize insanlardan evvel komünistleri hatırlatı. Şunları düşündüm:

1 — Karganın o kapkara rengini hatırladınız mı? İşte komünistlerin genellikle ruhi yapıları bu renkle tavsif edilebilir. Onların hayat felsefeleri mutlak bir karamsarlıktan ibarettir. Her yer, her şey kapkara, tarih, kültür, cemiyet, kafalar hep karalarla dolu. Bu karanlık rengi açmak için hakkın, adaletin hakikatın bembeyaz ışığından faydalanacak yerde daima insanlığa dehşet vermiş olan kan kızılından medet umarlar. Karl Marx ruhi istikrardan mahrum birişdi. Zira yaşadığı hakalı hayat zihninde hürriyet, sükûn ve sulh esprisinin tecellisine mani olmuştur.

2 — Kendinden zayıf olanları istismar. İşçiler köylü vatandaşlar, fakir insanlar hayatın gerçek istirahşyla karşı karşıyadırlar. Bu zavallı insanları bir isyan ve ihtilâle âlleti etmek isteyenlere bakınız. Bazısı ev, araba; bazısı yat, villâ sahibidir. Bunlara salon sosyalisti diyenler haksız olabilirler mi. Bu önderler (!) halkın fakirlik ıstırabını bir iktidar hırsı ile dindirmek istiyen birer kurnazdırlar. İşçinin menfaatini bunların kızıl diktatörlük hülyaları için birer vasıtadan ibarettirler. Ağadan, patrondan dem vuranların kızıl Rusyadaki devlet ağalığını, devlet patronluğunu görmeleri gerekir. Ama komünist karga gibi karadır, cahildir, kurnadır. Bu vasfını bilmez, bilmek istemez.

3 — Kurnazlığı şeytancadır. Zihni hep yıkım, kan ve zülüm girdaplarında anafor yapar.

4 — Faydalı şeyleri güç öğrenir. Doğmatik ilim dışı telâkkiler 1848 ihtilâllerinin izlerini taşıyan sloganlar gerçekten bir yüzyıllık mazideki suçtur. Yüz sene evvel bir ruh hastasının karamsar felsefesini yüz sene sonra bugün muhafaza etmek, hattâ Stalin devrine özenmek gibi bir irtica içindedirler. Bunun da tek sebebi komünistin cehaletidir.

5 — Kendi rengini her renkten fazla sever. Kızıl renk onun delice kana susamış ruhunda şevhet gibi yapılı sadist duygularını canlandırır. Milyonlar öldürülür.. öldürülür.. öldürülür.

6 — Sesini sloganlar. Hürriyetin, Adaletin, İnsanlığın, Sulhün ve sükûnetin mes'ut sesine karşı kulağı sağırdır. (Bizim Radyo) adlı telkin vasıtasında kendi sesine bayılan karganın halet-i ruhiyesi gizlidir. Bu radyodan feyz alan yerli kargaların kaba seslerine lânet olsun.

7 — Kendi cinsleri hariç bütün canlılarla harp halindedir. Yer atlında tedhiş, karışıklık, ihtilâl planlayan mahlûklar bir taraftan yaşadıkları topraklara ihanet ederlerken öte yandan 'Bütün dünya işçileri birleşin!» diye dünya şapunda ölüm haykırırlar.

Bu bir hayal değil, çeşitli kulk ve taktiklerde halkı yolundan saptırıp Rum emperyalizmine zemin hazırlıyan yerli ve yabancı kargaların çirkin suratlarından yapılmış bir tablodur. Bu ideolojik tahlodaki çehreleri iyi tanıyalım ve milli selâmetimiz bakımından dikkat edelim.

Diyanet İşleri Başkanlığı Raporu

Hüsnü DİKEÇLİGİL — (Kayseri Senatörü)

Bu parlamentonun en güzel hususiyetlerinden birisi din işlerinin üzerine eğilmesi olmuştur. Bilhassa Karma-Bütçe Plân komisyonunda yapılan ilmi ve ciddi konuşmalarda bulunulmuştur. Her Parlementer açıkça duygu ve düşüncelerini ifâde etmekten çekinmemiştir. Ve fikirlerini kemâli samimiyetle ifade etmişlerdir de...

İşte bunun neticesi olarak bunda bir önceki Karma-Bütçe-Plân komisyonunda Diyanet İşleri Başkanlığı bütçesinde şimdiye kadar görülmemiş ilâveler yapılmıştır. Yine itiraf edelim ki, yeni dördüncü karma hükümeti hükümeti de diğer Bakanlıklara ait Karma-Bütçe-Plân komisyonunun tasarrufu olan ilâveleri yeni bütçede de Diyanet İşlerine yapılan ilâveleri aynen kabullenmiş olacak hususumuza çıkmış bulunmaktadır. Bunu bir raportör olarak memnuniyetle karşılamakta ve ifade etmekteyiz. Aslında Diyanet İşleri Başkanlığı kendisine verilen ödeneklerı Yüce İslâm dininin tasarruf hükümlerine ve hükümün emirlerine uyarak azami titizlikle uygulamış olduğu da müşahede edilmektedir. Bu keyfiyeti yüce komisyona arzetmeyi bir borç bilirim.

Şeref duyduğum Karma-Bütçe-Plân komisyonunun naçiz bir üyesi olarak ve mâli takatımızı da düşünmek suretiyle yapılan yüklü teklifte bulunmaktan mümkün mertebe kaçınmış bulunuyorum. Ancak bir teşkilât içerisinde bir kısım hizmetlilerin ücretleri yükseltilmiş bulunurken, ayrı camiaya dahil 656 adet Kur'an kursu öğreticilerinin bu tertip dışarısında tutulması adalet kaidelerine sığmaz görekir. Bunun mali portresi ise 1.113.681 lira tutmaktadır. Bu bakımdan Kur'an kursu öğreticilerinin de ayrı şekilde ücretlerinin yükseltilmesini arz ve teklif etmekteyim. Yine bunun dışı D cetvelindeki 116 vaiz yıllardır terfi edememektedir. Bunların da biraz daha fazla terfilerine 100.000 lira ilâvesinin düşünülmesi yerinde olacaktır.

Ayrıca Müftülük binalarının kira ile tutulmakta olduğu ve çoğunun işe kifayetsiz olduğu yüce malûmlarıdır. Biz burada bu hususiyeti kaydetmek, Müftülüklerde arzeyiş müsaaip binalara kavuşturmak için şu teklifte bulunmayı faydalı görmekteyiz. Yine Bütçede Müftülük Binaları Yaptırma Derneğine yardım fasılı açılması, bu yıllık olsun bu fasıla 150.000 liranın konulmak suretiyle mümkün olduğu kısa zamanda Müftülüklerimizi birer binaya kavuşturmuş olacaktır. Ve bu temenni ve teklifimiz Hazineye bir yük değil, kıymet kazandıracaktır. Zira Hazine namına yepyeni binalar yükselmiş olacaktır.

Dilek ve Temenniler :

1 — Din hizmetleri kesin olarak siyasetten ve siyasi endişelerden uzak bulundurulmalıdır. Tayinlerinde hatır-gönüle, hakısızlığa asla yer verilmemelidir. Gelişi güzel şikâyetlere ise kulak asılarak din hizmetlileri huzursuz kılınmamalıdır. Din hizmetlilerinin huzuru sağlanarak İslâmın samimiyeti içerisinde hizmet etmelerine zemin hazırlanmalıdır.

2 — Din hizmetlileri ilerici, gerici diye asla tefrike tabi tutulmamalıdır. Ve bu varsa önlenmelidir. Zira İslâm dini tefrikayı değil birliği, beraberliği, kesanüdü savunur. Hepsini, gerçek islâmın ışığında hakkı, hakikatı terakkiyatı benimseyen kişiler olarak kabullenir.

3 — Hac farizası bir dini vazife ve vecibe olduğu kadar da İslâmın bir şiarası demektir. Veya böyle olsa gerektir. Böyle kabullendiği takdirde hükümet ve dolayısiyle bir kolu bulunan Devlet Bakanlığı ve başlı bulunan Diyanet İşleri teşkilâtı hac meselesi üzerine ciddiyetle eğilmelidir. Esas eyi niyet ehcileri bursa gönderilmelidir. Hacca giden Türk hacılarının temiz bir kıyafetle, derli-toplu hacca gitmelerine önem vermelidir. Hac mevsiminde yine İslâm hacılarının dostluğunu kazanma yollarını aramalı ve düşünmelidir.

4 — İslâm dini ilme, fenne, terakkiye yer ve kıymet veren son ve ebedi bir dindir. Kur'anımız-Bilmeyle bilmeyeni bir tutmaz. İslâmın Yüce Peygamberi ilmi «kadın ve erkeğe farz» kılar. «İlim Müslümanın kaybolmuş malıdır; nerede bulursa onu alır.» diye buyurur. O halde Diyanet İşleri ilmin bir neticesi olan fennî vasıtalardan faydalanmalıdır. Köy camilerine birer radyo koydurtarak Cuma günleri köy halkına va'zlar dinletebilmelidir. Bunu radyo merkezlerinden verdirtmelidir. Böylelikle va'zı yalnız şehiriye mahsus olmaktan çıkarılmalı, esas büyük kitleyi temsil ve irşadı da yerine getirmiş olur. Ve bu keyfiyet halkımızın müsbet yönden dini bilgiler kalkımasında ve memleket hizmetlerine hazırlamada büyük önemini ve rolünü gözden kaçırmamalıdır.

5 — İslâm dini din istismarcılığını asla kabullenmez.Din adamının yetişirici olmasını biç mi biç terviç etmez. Buna mukabil gerçek bir halkıatın ve halkı bölgelerimizde şeyhlik iddiasiyle halkımızı istismar edenlere raslanmaktadır. Bu ise din düşmanlarına Müslüman Türke saldırmaya yol açmaktadır. Bunun önlenmesinin zamanı gelmiş bulunmaktadır. Bu konuyu sayın kanunlarla değil, bilâkis yine İslâm dininde esaslarına göre tenvir ve irşad yoluyla önüne geçilmesine taraftarız. Bunun için de, şeyhlerin bulundukları bölgelere iyi yetiştirilmiş din hizmetlilerinin gönderilmesini tavsiye ve arzeylediğimiz görekir.

6 — 1965 yılı her iki bütçesinde de din hizmetlileri eliişer liralık terfiye kavuşturulmuşlardır. Bunu bir uyarışın ifadesi olarak şükranlarımızla kaydederiz. Ancak bunu yeterli de görmemekteyiz.

Yeni teşkilât kanunu çıkarken ve personel kanununda din hizmetlilerinin durumu nazarı itibara alınmalıdır. Diğer ülkelerde her ne şekilde olursa olsun din hizmetlilerine sağlanan refahın altında olmayan bir refahın sağlanmasının yerinde olacağı kanaatimi taşımaktayız.

7 — Yüce meclisin gündeminde bulunan Diyanet İşleri kanun tasarısı Meclis tatile girmeden önce mutlaka çıkarılmasına hükümet gayret göstermelidir. Şahsen Diyanet İşlerinin müstakil hale geçirilmesini gönlümüz arzu eder. Bugün için Anayasamız buna yer vermediğine göre, hiç olmasa birkaç müessesemizde olduğu gibi Diyanet İşleri Başkanının seçim yoluyla teşkilâtın başına getirilmesine imkân sağlanmalıdır. Böylelikle din kısmen olsun siyasetin dışında bulunmuş olunacağı zannını taşımaktayız.

8 — Va'z ve huibelerin kısıtlanması doğru olmasa gerekir. Elbette siyasetten uzak vaiz ve hatipler va'z ve hutbelerinde cemiyetimizin aksaklıklarını müsbet anlayışlı din hizmetlileri olarak tebaruz ettireceklerdir. Kanaatimce bu onların asli vazifeleridir. Nitekim bu lâik diğer Batı ülkelerinde de böyledir. Hem hali hazırdaki memleketimizdeki kiliselerde de böyledir. Buradaki din görevlileri va'zlarında tahdide tabi tutulmamaktadırlar. Ancak maksatlı olarak İslâmı yıkmak için ve silâmiyetle taban tabana zıt olan birtakım bâtıl fikirler va'zlarında yer vermemesine önem verilmelidir. Milletimizin normal gücünün yükseltilmesi, kendine güven duygusunun artırılmasına yine İslâm dininin şiarı olarak değer ve yer verilmesi tavsiye edilmelidir.

9 — Başbakanlığa bağlı Diyanet İşleri Teşkilâtının başı olan Diyanet İşleri Reisine protokolda lâyık olduğu mevki ve yer verilmelidir. İslâm liderlerinin memleketimizi ziyaretlerinde Diyanet İşleri Başkanı protokolda unutulmamalıdır. Diyanet İşleri Başkanı eski ve temsili bir başkanlık olmaktan kurtarılmalıdır.

10 — Vilâyet ve kazalarımızdaki müftülük binaları genel olarak utanç vericidir. Bu hususta vakıflar kurmuş olan bir milletin mazisi ve şerefi ile mütenasip olmayan bu durum yüce meclisi üzmüştür. Müftülüklerin Müslüman Türk milletinin şerefiyle mütenasip her ferdin gönlünün arzuladığı bir keyfiyetiir.

Bu böyle olunca müftülük binalarının yapımının devlet ile kültel olmaması için yapım derneklerinin kurdurulması tavsiye edilmelidir. Yukarıdaki teklifimiz gereğince müftülük binalarının yapımı için teşvik maksadiyle devlet az da olsa yardım elini uzatmalıdır. Ve yapılacak olan müftülük binalarının planları bir-iki tipe indirgenmek suretiyle hazırlanmalı ve aynı tipte olmak bir kitaplığın olması düşünülmelidir.

11 — Bundan önecekler bir tarafa 1 Nisan 1965 tarihli gazetelerin, Hıristiyan dini propagandası yapan dokuz Amerikalı misyonerin yakalandığını okumuş bulunmaktayız. Köylerimize kadar dağıtılan çeşitli broşürlerden ise bilhetimin şaşırtıcı olması gerekir. Bunlar ve benzeri hadiseler de miletimizin dini inançları bakımından nerelere sürüklenmek istenildiğinin delilleri olsalar gerekir. Ve yine din adamları yetiştiren müesseselerimize ve onların dejenere edilmek ve etiirilmek istenişinde, din hizmetlilerine ve samimi müslüman Türk'e çatınılmasında bir çok nedenlerin aranılması gerekmektedir. O halde Diyanet İşleri Teşkilâtının bu gibi işlerde uyanık olması ve vazifelerinin bozgunculuğa mücadele etmesi kâbetmektedir. Biz bu vazifelerini hatırlatmayı bir borç saymaktayız.

12 — Laik olan batı ülkelerinde gençlerine dini terbiye ve bilgi vermesini ihmal eden bir memleket bulunmamış olsa gerekir. Buna pek çok misal vermek mümkündür. Ancak burada işi uzatmamak için bir tek misal vermekle yetineceğim. O da: her nedense bugünün mpdası haline gelen, sık-sık adından bahsedilen İsrail'de ilâhiyat tedrisatı yapan orta ve yüksek dereceli okulları hariç-ilk, orta ve liselerinde din dersleri okutulmaktadır. Bununla beraber üniversitelerin de Tevrat yardımcı ders olarak kabullenilmiştir. Biz bu kadarından vazgeçtik, yalnız yaz aylarında gençliğe dini bilgiler verilmesi için kurslar açılmasını tavsiyeye değer bulmaktayız.

13 — Diyanet İşleri kendi elemanlarına açmış olduğu kursları daha faydalı hale getirmelidir. Bu kurslarda kültür dersleri veren öğretmenlerin dini bilgi-

(Devamı 18. sayfada)

Hülleci Piyesi Protesto Edildi

(Başlangıç 13. sayfada)

Önümüzdeki sayıda, Hulle ve «Hülleci» lerle ilgili tetkik yazılarımızı bekleyiniz.

27 Nisan Pazartesi gecesi şehrimiz kitaplık salonunda oynanan Hülleci piyesinin sebep olduğu hâdiseler dolayısıyla Yüksek İslâm Enstitüsünün kordon altına alınması halk tarafından protesto edilmiş ve bu konuyla ilgili olarak 14 dernek başkanı tarafından Başbakanlığa, Adalet, İçişleri, Millî Eğitim ve Devlet Bakanlıklarına aşağıdaki telgraf çekilmiştir :

ÇEKİLEN TELGRAF

1 — İlimiz kitaplık salonunda 26 Nisan gecesi, en kudsi inançlarımızı tahkir ve tezyif eden «Hülleci» piyesinin oynanması esnasında, her türlü tenir ve telkinin üstünde bazı vatandaş ve muhtelif okullara mensup öğrenciler kendilerine yakışır şekilde infial göstermek istemişlerdir. Fakat sonradan asayiş görevlilerinin silâh atmaları ve tahrik edici hareketleri neticesinde tasvip etmediğimiz bazı müessif hâdiseler olmuştur. Bu hâdise vesile edilerek şu sanat kadar Konya'mızın medarı iftiharı Yüksek İslâm Enstitüsü maalesef sahi bir polis kordonu altına alınmıştır.

2 — Millî birlik ve beraberliğe en ziyade muhtaç bulunduğumuz bir zamanda tefrika yaratıcı ve inançlarımızı tezyif edici «Hülleci» piyesi ve emsallerinin bademe oynatılmamasının teminine ve kanunsuz olarak Yüksek İslâm Enstitüsünü kordon altına aldıranlar hakkında tahkikat yapılmasını, aşağıda isimleri yazılı esnaf ve sanatkâr dernekleri mensupları adına en derin saygılarımızla arz ederken, irfan müessesesine karşı zabıtanın bu elem verici ve haksız hareketini de protesto ederiz.

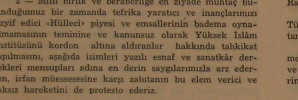

Duruşma salonunda maznun talebelerden diğer bir grup

YÜKSEK İSLÂM ENSTİTÜSÜ BİR BİLDİRİ İLE RADYO İDARESİNİ TAKBİH ETTİ

İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsü Talebe Cemiyetiyle Talebe Derneği, son Konya Tiyatro hâdisesinde Devlet Radyosunun tek taraflı olarak yayınını müşterek bir bildiri ile protesto etmiştir. Okuyucularımızı mahiyetini bilmeden yayanlara karşı milletin daha uyanık olması gerektiğinin belirtildiği bildiride şöyle denilmektedir:

«Aziz Milletimiz.

Son zamanlarda her vesile ile dinimize ve onun yüce hükümlerine karşı, hayâsızca ve küstahça hücumlar şıklaştırılmıştır.

Bu cümleden olarak, çeşitli yerlerde ve bilhassa sanat kisvesi altında, birçok ismarlama eserlerle dini ve milli inanç ve an'anelerimiz, ilâhi kimlerin elinde olduğu yüce milletimizce çok iyi bilinen mahutlar tarafından, gayeleri uğruna tahrif, tahkir ve tezyif edilmektedir.

İlim kürsüsü, tahkikat masası oldu

Hassaten, ötedenberi bu gibi eserleri sahneye koymakla milliyetçi ve mukaddesatçı gençliğin sabırlarını çoktan taşıran ve sık sık üzücü hâdiselere vasat hazırlayan Devlet Tiyatrosunun sahneye koyduğu eserlerden biri olan «Hülleci», nihayet Konya'da da müessif hâdiselere sebep olmuştur.

Ancak, bütün Konya gençliği tarafından meydana getirilen hâdise, ard düşünceliler tarafından yalnız kardeş müessese olan Konya Yüksek İslâm Enstitüsü'ne inhisar ettirilmiş ve tarafsızlığını son derece arzu ettiğimiz Devlet Radyosu da bu menfur tutuma âlet olmuştur.

Emsalli hâdiselerde olduğu gibi, bu hususta da gerefli Türk Adliyesine ve O'nun asîl mensuplarına itimadımız tamdır.

Aziz milletimizin, hâdisenin gerçek mahiyetini öğrenmeden yazan ve söyleyenlere karşı daha uyanık olmasını ve âdil hâkimlerimizin vereceği kararı sabırla beklemelerini rica ederiz.»

KONYA YÜKSEK İSLÂM ENSTİTÜSÜ TALEBE CEMİYETİ BİLDİRİSİ

«Konyamıza temsil vermek üzere gelen Devlet Tiyatrosu sanatçıları 26.4.1965 pazartesi günü akşamı «Hülleci» piyesini oynarlarken bu piyesi protesto maksadiyle bazı müessif hâdiseler zuhur etmiş ve bu hâdiselerin müsebbibi olarak da doğrudan doğruya ve münferiden Enstitümüz gösterilmektedir.

Hakikat bu yolda olmayıp Yüce Peygamberimizin: *«Bana tâbi olanların en şereflileri Kur'ân-ı Kerim'i ezberliyenlerdir.»* Hadis-i şerifini bilen ve bu gerçeğe bütün benliği ile inanmış müslümanlar üzerinde; bu temsilde, beşeriyete, medeniyete, ilme, irfana aşık tutan Müslümanlığın mukaddes saydığı inanışları küçük göstermek ve hiçe saymak istercesine, bir Hafızın zilzurna sarhoş, cerci olarak canlandırılması, Zemzemin şaraba benzetilmesi, testi boş demekle kadının boş olacağı telkini yoluna gidilmesi, bizatihi ilim ve irfan olan, hiçbir suretle hurafe ve safsataya yer vermeyen İslâm dini ile alay edildiği kanaatini uyandırmıştır.

Bu sebepledir ki umumî efkârda uyanan kanaat bu müessif hâdiseye sebebiyet vermiş ve hâdiseye Konya'da bazı okulların bir kısım talebeleri ile halktan bazı kimselerin de iştirak ettiği görülmüştür.

Gerek İslâmî düşüncülere gerekse kanuna uygun olmayan hâdiseleri Yüksek İslâm Enstitüsü Talebe Cemiyeti olarak tasvip etmediğimizi, bu gibi hallerin kanun yolları ile halledileceğini müdrik ve fikirle karşılayacak kudret ve imanda bulunduğumuzu efkârı umumiyeye bildiririz.»

Fatih ve Cihad

Güzel GÜZEL

Biliyoruz ki, biz müslüman Türk milleti için savaş ülküsü kutsî ülkülerin en yücesi ve en ulvisidir. Fakat bu ülkü bizde, diğer bazı milletlerde olduğu gibi kan dökücülük veya barbarlık komplekslne dayanan sathî gayeli bir mahiyet taşımaz.

Bizde cihat, hükümdarlık veya kupkuru bir kavga olmayıp, yüksek gayeli bir düşüncenin tezahürüdür. Yani, dinimizin yüksek ve sağlam prensiplerine, yüce emirlerine dayanan ve sadece o maksatla yapılan bir hareket tarzıdır. Cihatda gaye, maddî şöhret veya kudret gövdesi namını kazanmak değil, mensup olduğumuz yüksek dinin, beşeriyetin kendi hayrına olan ilâhî emirlerini insanlığa sunmaktır. Bir de, bu yüksek umdeleri hor gören, onları inkâr eden küfür azgınları ile meşru olarak savaşmak ve onların savletini durdurmaktır. Bizde savaş ülküsü budur. Ve en yüksek bir ibadettir. Harpde şehit olmak da müslümanın en yüksek rütbeyi kazanması ve Allahın en yüce iltifatına mazhar olması demektir. Gazilik de onun mübeccel nişanıdır.

İşte dinimizdeki bu esastan hız alan müslümanlar, gerektikçe kılınca sarılmışlar, hakkın mümessili olarak batıl taraflariyle bir çok kanlı cidallere tarihi sahne yapmışlardır.

Asrı saadetleki bir avuç insan kemiyyetleki azlığına bakmadan, yüzün yığın küfür ordularına karşı gelmiş ve onların İslâmiyet ve onun Peygamberi hakkındaki meş'um emellerini imanın satvetiyle boğmuş ve bu kara düşünce sahiplerini ye'se gömmüştür. Bu tarzı hareket bütün İslâm cemiyetlerinde yer yer gözleri kamaştırıcı bir keyfiyetle müşahede edilmiştir.

Onuncu asırda, Türkler müslümanlığı kabul edince, bu ruh ve gaye onları da icrai faaliyete sevketmiştir. Türkler, doğuştan asil ruhlu, yüksek karakterli er oğlu erlerdi. Müslümanlığı kabul etmeden önce de birçok bahadırlarıyla yeryüzüne un salmışlardı, Kahraman insanlardı. Fakat fıtratının temizliği kadar temiz ve yüksek bir dini seçemeyeceklerdi. Daha çok göçebe ve aşiretler halinde basit bir hayat tarzları vardı. Her sahada tam bir teşkilâta sahip değillerdi. Böyle bir ırk, İslâmiyete hezimetten vareste kalmıyacaktı ki, onuncu asırda Türklerle meskûn her bölge müslüman oldu.

Bu tarihten sonra Türkler, fıtratlarındaki yüksek meziyetlerine İslâm dininin iman ve teşkilâtını da ekliyerek tam bir varlık olma hüviyetini kazandılar. Savaş ülküleri islâmî bir veche aldı. Daha cesur ve gerçek gayeli savaşçı oldular. İslâm dinindeki yüceliği anlıyarak ona lâyık ve sahip olmak için sonsuz gayret harcadılar. Bu gayeli hizmetin insanlığın ve yaratılışın bir gayesi olduğunu yüksek bir sezişle tanıdılar.

Bu imandan sonra İslâmın kal'asi ve yeryüzünün muzaffer milleti oldular. Her savaşta zafer güneşi müslüman Türkler üzerine doğuyordu. Satvetli ve kudretli imparatorluklar kurarak, müslümanlığı yeryüzüne yaydılar. Tarihe, doğu ve batı dünyasının dilinde dolaşan kahramanlıklar kaydettiler. İslâm sancağını kûrfün tepesine diktiler. Uzak bölgelere kadar İslâmın şehametini iletttiler. Ve bu dini dünyaya tanıttılar. Hattâ asırlarca İslâmın bayraktarlığını yaptılar. İslâmiyete karşı uzanan kirli eller, Müslüman Türkün kılıcıyla doğrandı.

Kısaca, Türkler İslâmiyetle yükseldiler. İslâmiyet de daima Türklerden hizmet gördü. Allah Türkleri bu dine hizmetten uzak tutmadı.

Bütün bu hizmetlerin, bu mücadelelerin gayesi Allahın rızasına ermek ve onun huzurunda kul olarak iltifatına mazhar olmaktır.

Fatih de, bütün bu gayeler için Padişah olmuş ve Devlet-i Osmaniyeye hizmet etmiştir. Kılıç kuşanmış, asker toplayıp savaşa gitmiştir. Bunları hep Allahın cihat emrine uyarak yapmıştır. Bir beytinde bu gerçeği şöyle belirtir :

«İmtisal-i cahidü fillâh oluptur niyyetim
Din-i İslâmın mücerret gayretidir gayretim.»

Fatih Sultan Muhammed Han Müslüman Türk tarihinin öğünebileceği yüksek devlet adamlarından biri, iman, ilim ve yüksek gayelerin sahibi bir büyüktür.

Fatih de İslâmın gerçek şuuru hakimdi. Dâvası uğrunda kırılır, fakat eğilmezdi. Bu yolda ölümün bile hiç olduğuna ve bilhassa inanan için vüslattan başka birşey olmadığına tamamen inanmıştı, Bu iman, onda üylesine perçinleşmişti ki, hiçbir mefkûre, hiçbir ceryan bu yolda ona tesir edemezdi.

Fatih'in düşüncesi, dine hizmetten başka birşey değildi. Bütün çabası İslâm İmparatorluğunun rahat ve emniyeti yanında, yüce dinini duymyanlara duyurmak ve din düşmanları ile gerekirse cihat etmekti. Hazreti Fatih idealini gerçekleştirdi. Düşüncelerini kuvveden fiile çıkardı. Birçok fütûhat yaptı. Bilhassa Kostantiniye'yi fethetti. Fatih'in İstanbul'u fetih teşebbüsünde gerçekte bir tek gaye fakat dış bölümlemede birçok maksatlar vardı.

Biliyoruz ki İstanbul'un fethedileceğini Peygamber Efendimiz :

لتفتحن القسطنطنية فلنعم الأمير أميرها ولنعم الجيش ذلك الجيش

Hadisi şerifiyle müjdelemişlerdi. Yani: «İstanbul şehri muhakkak fethedilecektir. Ve şüphe yok ki, O'nu fetheden kumandan ne güzel kumandan ve o ordu ne güzel ordudur.»

Cihan peygamberinin bu gaybi mucizesi, bütün islâm kumandanlarına hız veriyordu. Birçok kumandan ve hükümdarlar ordularıyle Rasûlullahın bu övgüsüne mazhar olmak için fethe teşebbüs etmişlerdir. Fakat, hepsi de İstanbul surlarından içeriye geçemeden yeis ve ümidsizlik için-

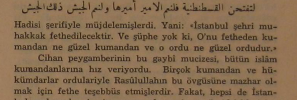

de dönüp gitmiştir. Hattâ asbabdan bir çokları da buralara kadar gelmişler, İstanbul topraklarına birçok şehidler bırakarak dönmüşlerdir. Hazreti Peygamberi Medine'de 1 ay misafir eden Eyyüp Sultan Hazretleri de aynı gaye için gelmişti.

İşte İstanbul şehri gül tenli sahabelerin kanının döküldüğü bir beldedir. Bu şehir, çok hazin hâtıralara sahne olmuştur.

İstanbul, Türk ruhuna çok sıcak gelmektedir. İstanbul da Türke ne kadar âşina görünüyor. Böyle olmasaydı, Efendimiz o büyük müjdeyi haykırırlar mıydı?

Fatih bunu iyi anladı; maddî ve manevî hazırlığını yaparak harekâta karar verdi. Kararı vermezden önce çok

(Devamı 26. sayfada)

Diyanet işleri başkanlığı raporu

(Başlarafı 15. sayfada3

lerinin olmasına önem verilmelidir. Yine açılan bu kurslar derecelere bölünerek din hizmetlilerinin diploma alabilmesine yer verilmelidir. Böylelikle mesailer değerlendirilmelidir.

14 — Bugün ilk ve orta okullarımızda okutulan din derslerinin kifayetli elemanlar tarafından okutulabilmesi için Milli Eğitim Bakanlığı ile teşriki mesai edilmelidir. Hiç olmazsa il ve ilce merkezlerinde din derslerinin diğer derslerde olduğu gibi ihtisas sahibi öğretmenler verdirilme yolları birlikte mütalâa edilmelidir.

15 — Köylere de kadrolu imam verilmesi gerçekleşmek üzeredir. Elbetteki devlete bağlı bulunan Diyanet İşlerinin müslüman Türk bilkma dini bilgi vermesi asli vazifeleri arasındadır. Bu böyle olunca Hükümetlerin bu alanda tasarruf kaidelerine riayet etmek suretiyle planlı hareket etmeleri gerekir. Yine milletlerin büyük hamle yaparak kalkınması mânevi ve maddi gücünü bir arada yürütmesine bağlıdır. Dini taassup ve eğer dini istismar varsa ancak bilgili din hizmetlileri yoluyla önlenir. Bu gün esas kitlemizin çoğunluğunu da köylülerimiz teşkil etmektedir. Bu keyfiyet karşısında en bilgili din hizmetlilerin köylerimize gönderilmesi ihtiza eder. Bilmen bu hakikatlar karşısında İmam-Hatip okullarının ikinci devresinin dört yıla çıkarılmasının düşünüldüğü bir sırada, son sınıfına pedagoji derslerinin de ilâvesi suretiyle öğretmenlik hakkının tanınması yerinde olacak gençlerin köylerimize öğretmen olarak tayinleri suretiyle ve eğitim ödeneği tazminatı karşılığı köy imamlığını da yapmaları üzerinde durulmaya değer bir nokta olsa gerekir. Bu hususta Diyanet İşlerini tedvire memur Devlet Bakanlığının Milli Eğitim Bakanlığı ile keyfiyeti gözden geçirmesini faydalı görmekteyiz.

16 — İslâm dininin düşmanları tarafından memleketimizde de dinimize, din hizmetlilerimize, İmam-hatip okullarına çatmak veya çattırmak, bühtanlarda bulundurmak günün modası haline getirilmiş ve getirilmek istenmektedir. Bu arada Heybeli Adadaki Ruhban okuluna, diğer din mensuplarına ve teşkilâtlarına söz söylenildiği ve yazıldığı yok... Bütün bunlara mukabil de, akıl, mantık, mizan, edep dini olan islâmiyetin misyonersiz yayılmakta olduğu da yine bir gerçektir. Hiç şüphesiz ki bu şekilde ve yersiz olarak din hizmetlilerine, dindarlara ve dini müesseselerimize saldırmak, halkımız arasında huzursuzluklar doğurmaktadır. Daha geçenlerde Londra radyosu din adamlarına kötümlükler neşriyatta bulunmuş olduğundan bizzat TRT. Umum müdürü radyodan diğer dilemek mecburiyetinde kaldığını gazetelerimizde okuduk.

Her din temsilcisi ve irşad esasını ve metodunu benimser. Zorlamaya gitmeden ve gömülmeye ve dolaysiyle ihtilâflara yol açabilir. Bu bakımdan Diyanet İşlerinin dinimize aykırı davranışları tenvir ve irşad yoluyla gidermeye çalışmalıdır. Hükümet olarak da din hizmetlilerini, dini müesseselerimizi hırpalamaya müteveccih hareketlere mani olmalıdır. Sırası mıtlak bir hakikattir ki, sağlıklarında din hizmetlilerine ve dinimize çatanlar rahmeti-rahmana kavuşukları zaman cenaze namazlarını kıldırtanlar ve kılanlar yine çatılan o din hizmetlileri ve mümin kişiler oluyor...

17 — Bir kısmı yüksek okullara ve fakültelere devam eden din hizmetlilerinin terfileri geldikleri zaman terfilerine mani olunduğu görülen olaylardandır. Bilâkis bu gibiler tezziye değil, taltif edilmelidir. Ayrıca okuyacaklara mümkün olduğu kadar vazifeler verilerek yüksek tahsil görmeleri sağlanmalıdır.

18 — Son olarak diler ve temenni ederiz ki Diyanet İşleri kısmen şekli ve sembolik olmaktan kurtarılsın. Gerçek olan vazifesine yönelitilsin. Dinimiz ve din hizmetlilerimiz çıpratılmaktan kurtarılsın. Sevilen, sayılan kişiler mevkiebesine yükseltilsin. Bugünkü dini konuşmalar çeşitli din hizmetlileri tarafından akıcı bir üslûpla konuşturulsun. Oldukça iyi olan bu konuşmalar daha verimli bir hale getirilmiş olsun. Kemal Kuşçu bey tarafından prof. Muhammet Hamidullah'ın Fransızca'ya tercüme ettiği adıyla dilimize çevrilen ve eserin sekseen birinci sahifesinde yer alan Peygamberimizin değerli beyanları yolumuzu aydınlatsın.

Söyle ki:

Hazreti Ali bir gün Peygamberimize davranışlarına müncesir olan prensipler nelerdir diye sorar. Peygamberimiz:

«Bilgi sermayemdir, akıl dinimin esasıdır, arzu binek atımdır, Allahı hatırlamak arkadaşımdır, mahremiyet hazinemdir, korku refikimdir, ilim silâhımdır, sabır gerçeğimdir, kanaat ganimetimdir, tevazu menderi ifftiharımdır, zevkten feragat meslegimdir, yumuk gıdamdır, doğruluk şefaat edicimdir, itaat büyüklügümdür, mücadele ittiyadımdır, ve kalbimin nuru namazdır...» **diye buyurmuşlardır.**

Gerekten çok takdirkarı olduğum Yüce Karma, Bütçe. Plân Komisyonu arkadaşlarının iyi niyetlerine, müsamaharalarına, vatan ve millet severliklerine dayanarak raporumu ve samimiyetlerinden ilham aldığım raporunu bilhassa temenni ve dileklerimi sunmuş ve arzetmiş bulunuyorum. Tadir de, tenkit de yüce heyetinizin olacaktır. En derin kalbi hürmetlerimle...

Karma Bütçe, Plân Komisyonu Üyesi
Cumhuriyet Senatosu Kayseri Üyesi
Hüsnü Dikeçligil

Ne Zaman Öğrenmiş...

Bir köy delikanlısı yaz tatilinde, İstanbul'daki amcasına gezmeğe gider.. Daha geldiği günün akşamı; onu bir sosyete toplantısına götürürler. Gittikleri gazinoda; kadın, erkek karma-karışık olmuş, müziğin iç gıcıklıyan nağmeleri altında dans edip oynamaktadır.. On, onbeş dakika sonra da müzik iyice kıvrar ve oynıyanlar daha hızlı tepinmeğe başlarlar.

Köy delikanlısı bu manzarayı hayran, hayran seyretmektedir. Bir ara; o da, yerinden kalkıp oyuna iştirak eder. Öyle de güzel becermektedir ki; etraftakiler bütün ona bakakalırlar.

Oyun bitip, masaya dönüldüğü zaman amcası hayret ve heyecan dolu bakışlarla sorar :

— Sevgili yeğenim, twisti ne zaman öğrendiler acaba?

Köy delikanlısı gülümsiyerek cevap verir :

— Kalayıcı çırağı iken amcacığım...

HAKSEVEROĞLU

Haçlı Seferlerinin Eşiğinde

İ. Semahaddin CEM

Tarihin en şerefli milleti ve ırkı olan Türk milletinin asil ve sâf şerefini bir kat daha yüceiten ve yükselten İslâmiyet olmuş, Türkler de bu aziz dine ve bu dinin imtişarına canla başla çalışmışlar ve büyük hizmetlerde bulunmuşlardır.

Bugün artık Müslümanlığı terkeden bir Türk, Türklükten de çıkmış olur. Zira artık, Türklük, Müslümanlık'la birlikte bir bütün teşkil eder.

Türk milleti tarihte birçok milletlere askerlik ve kahramanlık öğretmiştir. Allahın, muhafaza edeceğini Kur'ânda beyan buyurduğu İslâm dinini ve mefkûresini yıkmak için harekete geçen ortaçağın Avrupalı Haçlılar ordularına en öldürücü darbeleri ancak Türk milleti indirmiş ve kan dökücü canavar haçlıyı ortaçağın vahşet ülkesi olan Avrupaya geri döndürmüştür.

İşte Avrupalı ve Batılı Haçlı mensupları o günden beri, asırlardır bu dayanakların aclarını unutmadıklarını ve unutmak istemediklerini son Kıbrıs fâciası sebebiyle bütün medeni dünyaya anlatmak istemişlerdir...

Necip Türk milleti, bütün hâdiselere vakar ve soğukkanlılıkla bakmasını daima bilmiş ve bilmekte bulunmuştur. Anlamıştır ki, şu üç milyar insan dolu yeryüzünde Türkün düşmeden tutabileceк sıcak bir dost el yoktur ve Türk yalnızdır.

Fakat Türk milleti Allaha ve imânına güvenmektedir. Onun dostu ancak Allah'tır.

Bugün dünyada iktisadî harbin arkasında asıl cereyan eden harp dinsizlerle dindarların, dindarlar arasında da iş din mensubu insanların birbirleriyle olan mücadelesi olduğu görülmektedir. Bu mücadelenin dinsizlerle ve târihî materyalistlerin, aşırı ve ihtilâlci sosyalistlerin hepsini birden dinsizler safında mütalea etmekteyiz. Komünistler ve ihtilâlci sosyalistler, yani materyalistler, kendilerinden olmayanlara ve hürriyetperverlere «halk düşmanı» ve «gerici» derler. Biz hür insanlar da bu güruha «insanlık düşmanları» diyoruz. Bütün kâfirler bir millettir.

Hıristiyanlar ise yeryüzünde ekseriyeti teşkil edebildikleri için gerek iktisadî, sınaî, gerekse askerî ve sair mevzularda da diğer hür milletler üzerinde müesir olmakta ve fasl roller oynamaktadırlar. Meselenin buraya kadar olan cihetinde endişe ve telâşa kapılacak bir husus bulunmayacağı vehleten anlaşılmakla beraber, Kıbrıs hâdisesinde, ne hâdisesi, fâciasıdır, Türklerin dindarlerıyle hemen hemen yapyalnız bırakıvermeleri onların hâlâ Hıristiyanlık-Müslümanlık davası gizli gizli gütmekte olduklarını da ortaya dökümvermektedir.

Komünistlere hâince boyun eğen bir Doğu İslâm(!) devleti hâriç, bir Batı seferinin arefesinde olduğunu bütün diğer müslüman devletler ve milletler bir an düşünseler yerirdir.

Bütün bu hazin tecelliler devam edip dururken, devrimci bazı sabah gazetelerinin başmuharrirleri de cidden hâinane bir şekilde, âdeta komünistvârî ve Makaryosvârî, müslüman Türklerin inançlarına saldırmakta, milleti biribirine düşürmek için hiç bir fırsatı elden kaçırmamaktadır. Bu adamların millet nazarındaki durumu, bir hain papaz olan hunhar Makaryosun durumundan farksızdır. Yani Türkün düşmanı, dışarıda olduğu kadar da içeridedir! Bir kızıl papazın kalkıp da müslüman Türklerı mehdeceği akla hayâle gelemez. Lâkin yurttaki suret-i hakdan görünen hâdiselere ne demeli?

Türkün mukaddesatiyle, diniyle, iymâniye, mâneviyatiyle durmadan alay eden, onları gericilikle itihama kalkan, Türk'ten olabilir mi?

Bu adamlar, kötü yazıları ve fena telkinleriyle hıristiyan haçlı seferlerinin tahakkukuna sanki zemin hazırlamaktadırlar. Dinini, imân ve ahlâkını kaybeden millet ne olur? Tasavvuru bile korkunçtur.

Bugün yeryüzünde komünizmi kabul etmiş veya zorla kabul ettirilmiş kütlelere millet deneğe imkân var mıdır?

Müslümanlar, ehl-i kitabı kendilerine düşman saymazlar ve saymak istemezlerdi. Bugün maalesef, bu hüsnüniyet ve hüsnütelâkkilerinin pek ibret verici mâkûs neticelerini gözleriyle görmekte ve kimlerin kendilerine hasım veya dost olduklarını gayet iyi anlamaktadırlar.

Haçlı seferlerinin eşiğinde uduğunun müslümanlar tarafından iddia edilebilmesi bir kehanet değil, hâdiselerden elde olunan bir bedâhettir.

İslâmın Büyük Peygamberi şöyle buyurmuştur:

«Türkler size dokunmadıkça siz onlara dokunmayınız!»

Bilindiği gibi, Türkler, müslümanlarla olan uzun mücadeleler ve harpler sonunda, öz asıl geçince, kütle halinde ve devletçe Müslümanlığı kabul etmişlerdir; ön asırdır müslüman olan Türkleri bu aziz dinden ayırmağa imkân yoktur. Eski Türkler, Selçuklular ve Osmanlılar, Müslümanlığı en iyi anlayan sülâleler olmuş ve bu sebeple bu büyük cihan dinine hizmetleri de o nisbette asırlarca devam etmiştir. Hiçbir müverrih, ortaçağdan sonra, Selçuk ve Osmanlı irfan medeniyetine müsavi bir başka medeniyet olduğunu iddia edememiştir ve edemez!

Hâl böyle olunca, müslüman düşmanları da tabiatiyle evelâ ve dâima Osmanlılara ve Osmanlı Türk medeniyetine saldıracaklardır. Ortaçağ haçlı seferlerinin kökünden sonra, Türkler sağlam haldeği müdetçe bu hunharca saldırışlar Türklerin birazcık zaafa uğramaları karşısında derhal yenilenmiş ve Osmanlı İmparatorluğunu yıkıncaya kadar devam etmiştir. Şimdi de başka şekilde ve başka vasıtalarla, türlü yollardan devam etmek istidadını gösterdiği acı bir hakikattır.

KIBRIS vakâyii buna en açık misâl ve delildir.

Dünya misyoner teşkilâtının durmadan dinlenmeden faaliyet göstermesi, siyonistlerin ve kökü dışarıda gizli cemiyetlerin çalışmaları, komünistlerin ve ihtilâlci sosyalistlerin, Marksist ve Leninistlerin dışarıda ve içeride yılmadan ve sinsice mel'anetlerine devam etmeleri ne ve kimin içindir: Türkler içindir! Sâdece Türkler için... Bizi Avrupadan çıkarmağa kalkacak bedbahtlara HAZRETİ MUHAMMED'in dilinden sesleniyoruz:

«Türkler size dokunmadıkça siz Türklere dokunmayınız!».

İnsan ve Müslüman Olmanın şerefi

Ali Rıza NALÇACI

«Hakikat biz insanı ahseni takvim — maddi, manevi terekkiye kabiliyyetli — en güzel surette yarattık. Sonra onu aşağıların aşağısına, esfeli sâfiline reddettik. Ancak iman edip, güzel amel işliyenlere minnetsiz, ölçüsüz mükâfat vardır.» Tin süresi.

Cenab-ı Hak, yerleri, gökleri, nebat ve hayvanları yarattıktan sonra yaratılmışların en şereflisi olan insanı yarattı. İnsandan başka ne varsa hepsini de insanların menfeatine hâdim kılmıştır. Bir kerre düşünelim. Tavuklar bizim için yumurta yapar, koyunlar, inekler bize süt, et verir. Ruhumuza neş'e veren çiçekler bizim için açar. Tatlı seslerine doyulmıyan kuşlar seslerini bize dinletmek için öter. Gökteki güneş altın ışıklarını bize serper. Gecelerin karanlıklarını ay bizim için yarar, yıldızlar bize gülümser. Kur'ân-ı Kerim'de Cenab-ı Hak insanlara ihsan ettiği sayısız nimetlerine işaretle: **«Rabbınızın size olan nimetlerini saymak isteseniz, sayamazsınız.»** buyurmaktadır. İnsandan başka her canlı yaratıldığı günkü hayat içinde yaşadığı halde insan en güzel ve tekâmüle kabiliyyetli olarak yaratıldığı için hergün yeni bir keşif ve icadiyle madde âleminde olduğu gibi mâneviyyat âleminde de peygamberlerden başlıyarak nice veliler, salihler, hâkimler zuhur etmiş ve ilim ve faziletle temayüz etmiştir. Binaenaleyh insan gayei hilkat ve zübdei kâinattır.

Fakat bu güzel yapılı insanın dünya ve âhiret saadeti için insan olarak dünyaya gelmesi kâfi gelmiyor. Ruhunu iman ve ahlâkı fazilet, yaradana tazim vesilesi olan ibadet, ve hayırlı amellerle bezemez, süslemezse Kâfir, şirk, şehvet ve sefahatin esiri olarak kaplandan zalim, tilkiden hilekâr, köpekten hayasız ve böylece şeytana kardeş ve böylece de aşağıların aşağısına, cehennemin esfeli sâfiline red olunur. Binaenaleyh insanın şerefi ancak **Tevhid** dini olan müslümanlık ve onun umdelerini riayet ile tamam olur ve Kur'ân ahlâkıyla kemâl bulur. Bugün yeryüzünde olan insanlar diyanet noktasından üçe ayrılır:

1. Aslında batıl bir inanç üzere bulunanlar, putlara, aya, yıldızlara tapanlar gibi.

2. Aslında hak olduğu halde zamanla tahrife uğrıyarak aslındaki safiyyet ve tevhid esasını kaybederek şirke dönen binaenaleyh batıl olan yahudilik, hıristiyanlık gibi.

3. Aslında hak olduğu gibi bugün dahi safiyyetini muhafaza eden ve kıyamete kadar muhafaza edecek olan Allahın birliği, Hz. Muhammedin hak ve son peygamberliği esasına dayanan islâmiyyettir. **Cenab-ı Hak'kın indinde din ancak islâmiyyettir.** Bugün islâmiyyetten başka bir din ile Allah'a yaklaşmak isteyenin ameli batıldır. Çünkü tevhidin zıddı olan şirk ve küfür ameli zayi eder: **«Onlar ki küfür ettiler ve Allah yolundan da insanları saptırdılar. İyilik namına yaptıkları** — âhirette — **zayi oldu.** Muhammed sûresi: Âyet: 1.

Peygamberimiz Mekkelilerin kibir ve inad ile küfürde ısrarından çok müteessirdi. Cenab-ı Hak hakikatı şu şekilde bildirdi :

«Eğer Rabbın dileseydi bütün insanları — iradelerine bırakmıyarak — Tevhid dini üzerinde tek ümmet kılardı — böyle yapmağı dilemediği için — onlar muhtelif inançtadırlar. Ancak rabbının rahmeti için halkettiği zümre tevhid esasındadırlar.

Yine Beyyine sûresinde: **«Ehli kitab olan yahudi ve hıristiyanlar kendilerine resûl geldikten sonra ancak hased yüzünden ihtilâf edip ayrıldılar. Halbuki onlara batıldan uzak halis din olan islâmiyyet üzere ibadet etmekle, namaz kılmak ve zekât vermekle emrolunmuştu. İşte doğru din budur. Küfür üzere olanlar orada ebedi kalmak üzere cehennem ehlidirler, onlar yaradılmışların en şerlileridirler. Mümin olup — imanını hakka ibadet, halka merhamet ve güzel ahlâkla süsliyenler — halkın hayırlılarıdırlar. Onların rabları yanında mükâfatları orada ebedi kalmak üzere ağaçları altından ırmaklar akan cennet bahçeleridir. Onlar Allah'dan Allah da onlardan razı oldular. Bu şeref ve meziyyette Allah'dan korkan, günahdan sakınarak rahmetini ümid edenlere mahsustur.»**

Burada islâmiyyetin üç mühim esası belirtiliyor:

1 — Allah'ın birliğine iman.

2 — Ona tâzim ve imanın en kuvvetli, nefsin muhasebesi olan namaz.

(Devamı 26. sayfada)

Ali OFLUOĞLU

Hazin Bir Manzara

Her taraf sazız; kup kuru bir vadi. İnsanlardan ırak; her şeyden boş... Her taraf bir hoş. Mahlûkatın yaşamasına müsait olmadığı için oraya kimse uğramıyor. Bu sazız vadi bu haliyle kendisine insanları çekmeye yarayan cazibeyi bekliyor. Allahı yalvarırcasına göğe doğru uzanıp giden boğluğu daima özetliyor; kendisini bu sızılıktan kurtaracak âmili arıyor. Şiddetli hararetten güneşin meydana getirdiği hal, traktaklar için orada su bulunduğunu andırıyor; fakat yanına yaklaşanlar eli boş geri dönüyorlar; bir ücâniti, bir keder; Ya Rabbi bu ıssız vadide bu ne haldir...

Vadinin ortasından aniden büyük bir su göküzüne doğru bütün kuvvetiyle fışkırıyor... Menbağından aldığı kuvvetle yukarıya fışkırıp sonradan yere doğru dönmesi adeta Cenab-ı Hak'ka secdeyi andırıyor.

Etrafa yayılan suyun tesiriyledir ki; o çöl vadi kısa zamanda yeşeriyor. Göğün o mavi rengini sanki yere indirmiscesine mavi, o vadi bambaşka, her taraf yeşillik içinde, yanına yaklaşanlara artık eski somutmuş halî ile nazar etmiyor, onlara gülüyor... gülüyor...

Kendisine davet ediyor. Vadinin eski halini bilenler hayret ediyor.

Cenab-ı Hakkın kudret ve azameti karşısında dize geliyorlar.

Artık insanlar bu kıymetli suyun etrafında toplanmaya başlıyorlar, orayı yerleşmek için yarışa giriyorlar. O, abı hayattan bol bol istifadeye çalışıyorlar. Gece ve gündüzün bütün vakitlerinde o suyun büyük bir örnek ve bir çok nimâları izah eden akıya inanna çok şeyler hatırlıyor. Etrafında bulunan kişiler dikkat ediyorlar, bu hali dehşet nazariyle gözden geçiriyorlar.

Bu vadiye akın edenler ondan bol bol istifade ederlerken; şerbetten daha çok hakiki lezzet sahiplerine tat verirken bazı kimselere de lezzet ve tad yerine elem ve keder veriyor. Onlar tad yerine acılık hissediyorlar. Bu nimetten istifade edemiyorlar... Evet. Tadına duygusu bozuk olanlar en lezzetli şeylerden bile haz alacakları yerde elem duyuyorlar... Bu, mizanı ayrı, duygusu başka başka iki kişiye bir anda aynı tesir gösteriyor...

Pınarın etrafındaki daire genişliyor, genişliyor; büyük bir sahayı içine alıyor. Bütün her tarafa nurunu saçıyor. Herkes ondan istifade ediyor. Ondan içenler bir daha susuzluk hissetmiyor; ondan içmeyenler de ebedi susuzluk içinde kıvranıp duruyorlar... İnsanoğlu zevk ve elem içinde bocalayıp kalıyor. Onu günde beş vakit camiiye, namaza davet edenlere kulak vermiyor. Hayatın kötü seyrine kendini kaptırmış gidiyor. Ulaşmak istediği hedef gündüzle gölde sunuz kalıp da o kızgın sıcak altında sıtkı vadide suya benzer bir hal görüp oraya koşan ve neticede serap olduğunu anlayarak eli boş dönen insan misali. Neticede arzu ettiği şeylerin boş olduğunu görüyor... Fakat ne yazık ki geç uyanıyor...

İnsanlar bütün varlığını şehvet arabasına yüklemiş, iradeyi nefis dizginine bırakmış, alabildiğine koşturuyorlar. Onları günde beş vakit camiye davet eden müezzinlere yaşıtmışcasına sözler sarfediyorlar. Camiler bu halden şikâyetçi, seher vaktinde kendilerinden insanların felâha davet edildiği, fakat onların bu davete kulak vermeyişi âdeta onları mahzun ediyor...

Göklere doğru uzanan bu minareler insanı hal ile ellerini semaya kaldırmış insan gibi Allaha dua ediyorlar. Minareler de bu halden şikâyetçi... Onlar da boynu bükük kişiler gibi bu halden şikâyet ediyorlar...

Onların bu haline aldıran yok. Onları bu seslerden soymaya çalışanlar çok... Sözde ilericilerin marifeti, sabahleyin minarelerinden gelen Allahu ekber sedasiyle, müminleri uykudan uyandıran bu sesi yok etmek, ezanları minarelerden dindirmek; insanları sindirmek, onları bu coşkun sudan kana kana içirmemek için ellerinden geleni sarf etmek en birinci marifetleri... Dine sövmek onlar için en önde gelen vazife...

Bu halde olan kimselerin mideleri açıldığı zaman onda alabildiğine içki fışkırıyor... Beyinlerine uyuşturucunun resmi nakş edilmiş, beyinleri yarıldığı zaman çırıl çıplak kadın suretleri ortaya çıkıyor. Kalblerine hafifçe bir bıçakla dokunulacak olsa o bıçağın ardından namuslu kişilerin namuslarının ihlâl edilmesinin plânları meydana dökülüyor. İşte şehvet arabasına binip dizginini nefsin eline veren ve onu sür'atle koşturan kimsenin hali bu...

Sabahın o erken saatlerinde minarelerden yükselen ezan sesleri sokaklara adeta hayat veriyor; o, vadinin şeşerdiği gibi gecenin geç vakitlerinde sızıı kalan sokaklar bu mübarek seslerle dolup taşıyor; millet camilere koşuyor; dalga dalga etrafa yayılıp her tarafı çınlatan bu ses müminleri neş'elendiriyor.

Fakat insan müveddeleri bunun aksine beyninden vurulmuşcasına çılgına döndürüyor. Çıldırıyorlar, hemen karakollara koşuyorlar... Şikâyet, yıldırma hareketleri...

Fakat bunların hepsi neticesiz. Minareler geşet genç, hergün aynı saatlerde aynı hitapla müminleri davet ediyor ve edecek de...

(Devamı 26. sayfada)

Varlığın bilmek ne hacet kürrei Alem ile.
Yeter ispatına halk ettiği bir zerre bile.

Ziya Paşa

Acı Hakikatler

İsmet SOYER

Şark bölgesinin en büyük şehri Erzurum'da bir misyoner Hıristiyanlığa ait broşür dağıtırken yakalanıyor ve mahkemeye veriliyor.

Mahkemede Hâkimin: «Bu broşürleri niçin, ne maksatla dağıtıyorsun?» sorusuna karşılık misyonerin verdiği cevap çok düşündürücü... Misyoner: «Sizler dininizin emirlerini yerine getirmiyorsunuz, dininizden uzaklaştınız ve Komünizme kayıyorsunuz. Biz yurdunuzda dinimizi yaymakla size faydalı oluyoruz, fena mı?» diyor.

1953 yılında bir nakliye gemisi ile 5400 kişilik Türk Tugayı Sayın General Cemal Madanoğlu komutasında Kore'ye gitmekte iken Madanoğlu'nun kamarasının kapısı vuruluyor, içeriye gemide görevli bir Amerikalı Yarbay giriyor ve Türk Tugay Komutanına hitaben:

— «Yerleşme ve tanzim bakımından bu kadar kısa bir zamanda duruma intibak eden başka bir birlik görmemiştim, sizi tebrki ederim.» diyor.

— «Yalnız sizin bir hatanız var.»

— «Ne gibi?» diye soruyor Türk Generali.

— «Gemide askerleriniz için bir ibadet mahalli ayırmadınız.»

Madanoğlu cevaben :

— «Biz müslümanlar, seferi iken ibadetten muafız.» diyor.

Amerikalı Yarbay bir müddet durakladıktan sonra, Kur'ân-ı Kerîm'in seferle ilgili âyetini arapça okuyarak, ibadete mani bir durum olmadığını izah ediyor. Buna cevaben General Madanoğlu da :

— «İyi ama gemide ibadet için bir yer yok.» diyor.

Ertesi sabah bayram imiş, Amerikalı Yarbay, yerlere yeni battaniyeler çiviletererek bir ibadet mahalli yaptırıyor ve Türk askerleri de sabah ve bayram namazlarını burada edâ ediyorlar.

Yukarıdaki iki hâdise şuur sahipleri için cidden düşündürücü değil mi? Diğer taraftan Devlet Bakanı B. M. Meclisinde rakamlar vererek din adamlarının cehâletini izah ediyor. Ne lüzum var, bunları her sene Türk Milletinin önüne temcit pilâvı gibi sürmeye... Esas mesele, yetiştirilen yüksek tahsil yapmış din adamı ne kadardır?

Kırk yıllık Cumhuriyet devrinde 40 adedi

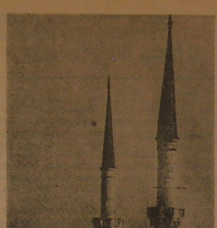

M İ N A R E

Bir nur mu yoksa sâbit gölge mi?
Semâda serbestçe yükselen direk...
O mavi boşlukta hazîn bir gemi,
ALLAH'a bağlanmış sâde bir yürek...

Bilmem, devrilmeden nasıl duruyor,
Kenetsiz ve bağsız ulu Minare?
Sanki haşmetiyle şehri koruyor,
Hakka koşanların yolu Minare...

Aşkı terennümle inler derinden,
İmânın sembolü «Ârif» Minare...
Nurlu kalbe hitâb eder yerinden,
İbâdet direği zarif Minare...

Muhsin İlyas SUBAŞI

geçmeyen yüksek tahsilli din adamı. Ne acı gerçek değil mi?

Sayın K. Fedai Coşkuner bir makalesinde aynen şöyle diyordu: «Ey.. Müslüman Türk Milleti, sen hâlâ camii yaptırma yarışındasın, bu gidişle bir gün gelecek maneviyattan yoksun yetişen yeni nesil, onların hepsini tarumar edecek. Esas gaye gençliğin yetiştirilmesi... Mânen olgunlaşan gençlik ihtiyacı olan camii, ihtiyaç duyarak kendiliğinden yapacaktır.»

(Devamı 25. sayfada)

Tarihe ihanet

Muammer TAN

Tarihinden ibret almıyan, geçmişinden habersiz kalan, kültür ve harstan mahrum olan nesiller daima perişan olmuşlar ve tarihten silinip gitmişlerdir. Ecdadının haliyle hemhal olmıyan nesiller, tezatlar içinde ruhi sıkıntının tesiri altında kaldıkça beyinsiz bir kuş misali sağa sola çırpınıp durarak, boş olan fikri eksikliklerini doldurmaya çalışmışlardır.

Hayatları başlı başına bir tarih, fikirleri bütünüyle bir ferman hükmünde olan ecdadının inanış ve davranışlarından kendimize bir miras payı ayırmamak, günün birinde onların sitem dolu nazarlarına muhatab olmaktan bizleri kurtaramıyacaktır.

Ecdadımın vakûrane halini benimsemez; hele hele benimsemek de istemezsek durumumuz bahar mantarlarından hiç de farklı olmıyacak ve tarihi bağlardan mahrum olmanın cezası olarak günün birinde yok olup gitmek olacaktır.

Ecdadımın, hayatın seyri hakkında teşhisini koyup vücude getirdiği hayat reçetesinden devalanmazsak günün birinde yaşayışımızın dumura uğramıyacağını kim garanti edebilir.

Mazi ve hal arasındaki kopmaz ve sarsılmaz bağı koparan nesiller, ibret levhasına gözlerini çevirme tenezzülünde bulunmıyan torunlar, bir gün benliğini kaybetme tehlikesi ile karşı karşıya kalırsa, bunun vebali kimin olacaktır?

Ecdadımın dili ve ilmi, kendisine bir yabancı dil gibi tanıtılan veya tanıtılmak istenen veya böyle bir zemini yaratabilmek için koşu atı misali yarışa girenlerin bu fikrî isabetsizliklerinden meydana gelen ruhî ve tarihi çöküntünün mesûlleri kimler olacaktır?

Ecdadımın yazmış veya yazdırmış olduğu her sayfası bir cehd ve ideal için hazırlanmış olan o paha biçilmez eserlere yan gözle bakmak veya böyle bir ortam yaratmak istiyenlerin tarih huzurundaki suçları ne zaman müşahede edilecek?

Kitaplıklarda güvelere yem olmaktan kurtarılamıyan ecdad yadigarı tarih hatıratlarıyla yeni nesiller arasındaki uçuruma sebep olan maneviyat katillerinin hükmü ne zaman belli olacak?

Ecdadımın ilim ve irfan anlayışı, ecdadımın ilmiye sınıfına olan bağlılığı, hususiyle ecdadımın dine karşı duyduğu sonsuz hürmetler, biz torunlarının din ve irfan yolunda göstermiş olduğumuz alâka ile karşılaştırılacak olursa yirminci asrın aydınları olarak bizlerin tarih önündeki perişanlığımız her izan sahibi tarafından hissedilen bir gerçektir.

Ecdadımın, çağdaşı milletlere daima efendilik yapmış, gel gör ki asrımızda bazı satılmışlar uşaklığa özenmekteler.

Ecdadım, dinin terakki gücünü değerlendirmiş «İki günü birbirine müsavi olan zarardadır» düsturuna sadık kalarak, gıpta edilecek bir seviyeye yükselmiş, biz ise aslını öğrenmeden din terakkiye manidir teranesiyle kendimizi avutup durmaktayız.

Ecdadım, bir dini mesele için uzun yollar katetmiş, bugünün ilim merkezleri ise başka çıkarlara kendisini kaptırmıştır.

Ecdadım, çalışmasını Allah için, konuşmasını din yoluna hasretmiş, Allahı söylemiş ve Allah'ı işitmiş, biz ise midelerimizin zebunu olmaktan kendimizi kurtaramamışız.

Ecdadım yerleştiği her yere milli ve dini benliğini nakşetmiş, tarihe şehadet abidelerini kaydettirmiş, biz ise harice özenti çabası içindeyiz.

Ecdadım, memleket, millet, din uğrunda herşeyini feda etmesini bilmiş: «Evlâdımdan her ki nesneye saltanat müyesser ola. — Nizam ı âlem için karındaşların katletmek vacib ola» düsturunu vaaz ederek milletin ve dinin selâmeti için kardeşi bile fedâ etmeyi vazifede ön görmüş, biz ise şahsî çıkarımız uğruna hâneler viran etmekle meşgulüz.

Ecdadım her zerresi özgürlüğün senbolü olan vatanımızı müdafaada, akla durgunluk veren bir azim ve centilmenlikle düşmanlarımızla göğüs göğüse çarpışmış, ecdadım evlâdını kar üzerine bırakıp top mermisini yorganının arasına sarıp cepheye yetiştirmiş, biz, nefsî ihtirasımızın peşindeyiz.

Ecdadım, ölen ölkûzun yerine koşularak cepheye mermi taşımış. Biz bu asiâne hareketi istihza ile karşılıyoruz.

Bu derece asil ve necib bir ırkın torunları olarak ne kadar övünsek ve gurur duysak azdır. Esas mühim olan salon kelimeleri ile asaletten bahsetmek değil, bizzat ecdadımın inanç ve yaşayışına ayak uydurmak, şuurlu ve olgun bir şekilde mazıden ders alabilmektir.

(Devamı 25 s

Hasan Basri BİLGİN

HEYHAT!..

Namık Kemâl'in meşhur bir hâtırası vardır; Büyük şair dostuyla birlikte cami avlusundan geçerken, o sırada halk camiden çıkıyormuş... Ekserisi ihtiyar ve kıyafetlerinden fakir oldukları anlaşılan cemaati işaretle, dostuna şöyle demiş :

— Ne zaman ki, şu fakir insanlarla beraber, münevverlerimiz de bu kapıdan omuz omuza çıkmağa başladı; o gün memleketin kalkınması yakındır.

⁂

Ama heyhat!.. Bugün münevverlerimiz, babalarının cenaze namazını bile cami dışından seyrettiğine göre; idealimizdeki mutlu günleri daha çok bekliyeceğiz...

ASIL GERİCİLER...

Şu sosyete denen, ne kadar da garip bir toplum!.. Zaman, zaman zevklerini tazelemek için parti, balo gibi eğlenceler tertip edip, envai çeşit maskaralık yaparlar... Geçenlerde bir yeni icad(!) daha bulup, toplantılara ilk çağ insanlarının kıyafet ve silâhları ile gitmeğe başladılar.

⁂

Bu şaşkın ilericiler(!); zamanı gelince bir de kalkıp şuna, buna gerici damgası vururlar...

Öyle ya; onların lügatında ilericilik; ilk çağları taklit edip, bedevi ve vahşi devirlerin özentisiyle yaşamak... Kendilerine uymıyanlar ise gerici!..

AMAN DUYMASINLAR...

Londranın meşhur Ye... Ye... ci gençleri; şehvet, kumar, dans gibi şeylerden bıktığı için, şimdi eğlenceyi hırsızlık ve cinayette buluyormuş...

⁂

Aman!.. Bizim Avrupa uydusu meşin ceketlilerimiz duymasın!.. Yoksa memleket; şehvet yuvası olduktan sonra bir de cinayet ve hırsızlıklara sahne olursa halimiz nice olur!

NEYİ BİLİYORLAR...

Konya okullar arası bilgi yarışmasında; talebeler gayet zayıf gözüktüler. Anlaşıldı ki, okullarda öğretim yetersizliği var...

Ama iki yarışma arasındaki, müzik ziyafetleri (!), onların hiç de boş olmadıklarını gösterdi... Öyle aşk ve arzu doluydular ki; çaldıkları İspanyol müziği onların işvelerini açıkça ortaya seriyordu...

⁂

Bir an için düşündüm. Acaba mekteplerde; eğlence ve zevke ait bilgiler mi revaçta!..

NEYİ ÖĞRETİR...

Bir dostla; yine talebelerin yetersizliğinden konuşuyorduk. Ben kabahati gençlerin çalışmalarında bulmuştum. Arkadaşım bu görüşe itiraz ederek; Türkiyenin her yerindeki öğretmen lokallerinin kumar yuvası haline geldiğini söyliyerek, konuşmasına şu esef dolu sözlerle devam etti :

— Rica ederim... Sabahlara kadar oyun masasında kafa patlatan bir öğretmen talebeye ne öğretebilir?

— Hiç değilse uyumasını!..

DİRENİŞ

Yıkınız, yıkınız apartmanları,
Vitrine demirden kepenkler vurun;
Bir yeniden, eski, şehirler kurun;
Ezmesin makina bu insanları.
Yıkınız, yıkınız apartmanları!

⁂

El çekmiş dünyadan ölümsüz bahar;
Unutmuş bu yığın gerçek gülüşü,
Çiçeği, çocuğu ve el öpüşü;
Her sabah görünmez yaşlarla ağlar.
El çekmiş dünyadan ölümsüz bahar.

⁂

Cevapsız sorular beynimde çengel,
Dinmiyor içimde şeytanın raksı,
Silinmiş aynadan yüzümün aksi;
Kendimi yitirdim her yanım engel.
Cevapsız sorular beynimde çengel!..

Mehmet Âkif İNAN

ACI HAKİKATLER

(Başlarafı 22. sayfada)

Millî şairimiz Mehmet Âkif, aşağıdaki iki mısrasında cehaleti ne güzel anlatıyor :

«Ey derdi cehalet, sana düşmekle bu millet,
Bir hale getirdin ki: ne Din kaldı ne Namus.»

Yine diğer iki mısrada da mânen çöken bir milletin Dünya yüzünden silindiğini beyan ediyor:

«Bu hissizlikle cemiyet yaşar derlerse pek yanlış,
Bir millet göster, ölmüş maneviyatı ile sağ kalmış?»

Muhterem Müslüman: Mânen ölmemek istiyorsan, senin inanç ve ideallerini benimseyen ahlâk bozgunu her türlü neşriyatın yaşamamasını temin için alıp, okuma. Böyle neşriyata bir kuruşunu dahi verme...

Yalnız ve yalnız senin ideallerini yaşatmak için didinen mukaddesatçı neşriyatı oku.

TARİHE İHANET

(Başlarafı 23. sayfada)

Ne yazık ki, ecdadımıza karşı sorumlu olduğumuzu bilmemek şöyle dursun onların yaptıklarını başka ideolojinin objektifinden seyretmek çabasında olanların mevcut olduğu inkârı mümkün olmıyan bir gerçektir.

Hal böyle iken bir bardak suda dalga meydana getirmek gayretkeşliği ile ecdadımın o temiz ve asil faaliyetlerini gölgelemek isteyen ebedi nasibsizlere dur demenin zamanı gelmiş olması lâzım değil mi?

Nesilleri havaileştirmek, ecdadla olan bağlarını koparmak isteyenlere yeter artık, haddini bil diyecek bir yiğit yok mu?

Bütün nazarları bir noktada toplamak, dimağları başıboşluğa sevketmek, insan gücünü ve ruhunu soysuzlaştırmak isteyenlere, sizin yeriniz Moskovadır diye kim haykıracak.

Şühedanın kanıyla boyanan, semanın ayyıldızı ile süslenen, Türklüğün son uğuru olan şanlı bayrağımıza, Moskof'un sufli paçavrasını tercih edecek kadar âdileşen ruhlara ne zaman islâh reçetesini sunacağız.

Ölümü, ölümsüzlük inancıyla bekliyen o din serdarlarına küfür derecesinde yapılan ithamlar ne zaman son bulacak?

Kısaca tarihi gerçeklerin engin derinliklerinden ilhamla bu vatanın, bu milletin, ve bu dinin yüzü ne zaman gülecek?

İLİM YAYMA CEMİYETİ
GAYE ve FAALİYETLERİ

İlim Yayma Cemiyeti 1 Ekim 1951 tarihinde İstanbul'da kuruldu. Kuruluşunda 68 üyeye sahip olan cemiyetin bugün 700 üyesi mevcuttur.

Cemiyetin Gayesi: Memleketin kalkınması için hukuki, ahlâki, dinî, iktismal, edebî, fennî, sınaî ve zirai bilgileri yaymaktır.

Cemiyetin bugüne kadar yaptığı işler :

1 — Cemiyet 1955 senesinde Fatih'te 1100 metre karelik sahaya oturan, beş katlı bir İmam-Hatip mektebi binası inşa ettirmiş ve hizmete vermiştir.

2 — İmam-Hatip talebelerinden fakir olanları barındıran ve her türlü ihtiyaçlarını temin eden bir yurt tesis etmiştir.

3 — Malî durumları müsait olmayan bir kısım üniversite talebeleri ile Yüksek İslâm Enstitüsü talebelerine ayda yüz liradan az olmamak üzere burs vermektedir.

4 — Üniversitenin muhtelif fakültelerinde ve İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsünde okuyan 76 fakir talebeyi bir yurtta barındırmaktadır.

5 — Vefa'da, ortaokul ve lise imtihanlarına hariçten girecekleri yetiştirmek gayesiyle daimi bir kurs açmıştır.

6 — İlmî ve ahlâkî değeri olan kitapları bastırıp ucuz fiatla halkımızın istifadesine arzetmektedir.

Cemiyetin başlıca gelir kaynakları şunlardır :

Üye aidatı, nakdî bağışlar, kıymetli makbuz gelirleri, gayri menkûl bağışları, ezzak bağışları, zekât gelirleri, kurban bağışları, neşriyat gelirleri, ...

Cemiyetin ilerde yapmayı düşündüğü hususlar :

1 — İmam-Hatip okuluna kalorifer tesisatı yaptırmak.

2 — Her sene Yüksek İslâm Enstitüsünü pekiyi derece ile bitiren on kişiye bilgilerini genişletmek ve lisanlarını kuvvetlendirmek için yurt dışına göndermek. Ve bazılarına oralarda doktora yaptırmak.

3 — İstanbul İmam-Hatip talebeleri için bin kişilik bir yurt yaptırmak.

4 — İstanbul semtinde bir kolej yaptırmak.

5 — Bir lisan okulu açmak.

6 — Bir san'at okulu açmak.

7 — Yüksek tahsil yurdu yaptırmak.

YENİ ÜMİT

Konya Yüksek İslâm Enstitüsü Talebe Cemiyeti «YENİ ÜMİT» ismiyle aylık bir mecmua çıkartmaya başlamıştır.

«YENİ ÜMİT'e» neşir hayatında başarılar diler, çıkaran kardeşlerimizi tebrik eder, okuyucularımıza tavsiye ederiz.

Adres: «YENİ ÜMİT» Dergisi
Yüksek İslâm Enstitüsü Talebe Cemiyeti
KONYA

Fatih ve Cihad

(Başlarafı 17. sayfada)

düşündü. Hattâ çok zaman uykusunu terketti. Teşkilâtını tam yaptığına kanaat idi. 7 şubat 1453 günü ordu Edirne'den hareket etti. 5 nisan 1453 günü bütün ordu İstanbul surları önünde yer aldı. Ordu sevkiyatını Karaca Bey idare etti. Sultan Muhammed Han da 6 nisanda yola çıktı ve damarları savaş ağrıkla atan İman ordusunun başına geldi. Otağını Rami'de Davutpaşa arasındaki tepede kurdurdu.

Seccadesini Eyüp Sultan civarına serdirterek Allaha dûâ ve niyazlar etti. Secdelere kapanarak nusret diledi. Ve bizzat ordusuna coşkun bir öğle namazı kıldırdı. Ordusunda bulunan Akşemseddin, Sivaslı Kara Şemseddin, Molla Gürani, Emir Buhari, Molla Fenâri gibi büyük zevatın dûâsını aldı. Onlara ordunu coşturmalarını, savaşa dair öğütler vermelerini emreyledi. Bu vazifeler de son bulduktan sonra harekâtın başladığını tekbir sedalarıyla ihsas etirdi.

Elli iki günlük bir ölüm kalım savaşından sonra 29 mayıs 1453 de sabaha karşı Müezzin-i Ahmediye tecelli etti. Bizans burçlarında İslâmın bayrağı dalgalandı. Kal'a Fatih'in ordusuna kapılarını açtı. Böylece İstanbul da gerçek sahibine kavuşmuş oldu. Asırlardır özlenen müjdeye Sultan Mehmet ve ordusu mazhar olmuştu. Fetih Sultan Mehmet İstanbul'a değil, aman Hıristiyan ve Yahudiler telâşa düştüler. Bu kadar azametli bir milletin işgali altında dinlerinden, vicdan hürriyetlerinden, hülâsa her şeylerinden olacaklarını zannettiler. Ama netice, onların düşündüğü gibi olmadı. Fethin Fatihi İslâm dininin verdiği ruh asaletine uyarak onlara tam bir muhtariyet verdi. Din ve inançlarına dokunulmayacaktı.

Ama Fatih, İstanbul'da; hakkı olarak Ayasofya'da fethin ilk cuma namazını kılacaktı. Fethin bir nişanesi olarak bunu yapmakta yaptı. Ayasofya'da cuma namazı kılındı ezan sesleri ezberi çınlattı. Bu ulvi sedâ tâ Ravza-ı Nebiye kadar uzanıyor. Nebi-i zişan'a Fatih ve ordusunun ihtiramı arz ediyordu.

Fakat o kadar hazindir ki, Fatih'in içimizdeki yabancılara karşı gösterdiği bu alicenaplığa cevrandığı, sonraları istismara uğramıştır. Nimetlerimizle beslendikleri halde, nankör oldular. Bizi; müslüman Türkü ayakta tutan her türlü kıymetlerimize saldırdılar. Ve her şeyimize düşman oldular. Ama biz bunu anlayamadık.

Fatih'in fetihten sonra camiye çevirdiği Ayasofya'yı; asil dedemizin mukaddes emanetini, gerçek ehlisesinden soyarak, Hıristiyan dünyasına intikam aldırdık.

Temenni ederiz ki, Ayasofya eski kısvesine bürünsün; ihadete açılan da düşmanlarımızın gayzını Ayasofya minarelerinden yükselen ezan sesleri ile boğalım!..

SIKINTI, DÜŞÜNCE, BULUŞ...

(Başlarafı 12. sayfada)

parçalar geldi «...Dertlere, sıkıntılara göğüs gerip de güzel güzel amel ve hareketlerde bulunanlar böyle değil. Günahlarını yargılamak ve büyük mükâfat işte bunlar içindir.» Hayret. İçindeki sıkıntı biraz hafiflemişti galiba. Bunları düşünürken daldı. Denizi seyretti ve sonsuzluklara doğru uzanan su zerreciklerinin hareketlerine kendini kaptırdı. İşte daldığı bu uykusuz rüyadan onu, uzaklardan gelen tatlı nağmeler uyandırdı. Hemen kendini toparladı. Ve hızlı hızlı yürümeye başladı.

Senelerdir karanlıklar içinde yüzen sıkıntılı, ıstıraplı bir hayattan sonra birden, ruhunun boşluğunu dolduran şey neydi? Kurtuluşun, ferahın kapılarını genç adama açan gerçek anahtar neydi? Genç adamı yeni doğmuşcasına paklaştıran mutluluğa kavuşturan ve yeni hayatının yollarını otomobil farları gibi aydınlatan ışık neydi?

İşte bunlar sıkıntı, düşünce ve buluşun neticesi; İLÂHÎ SIR. Tatlı nağmelerin kalpleri fetheden cazbiesi, İLÂHÎ SES'den başka bir şey değildi.

İnsan ve Müslüman olmanın şerefi

(Başlarafı 20. sayfada)

3 — Cimrilikten nefsi kurtararak Allah'ın kullarına merhamet ve şefkatin en güzel alâmeti zekât vermek, yardım sever olmakla cemiyyet hayatında sefaleti önlemek. Bu üç esas dinin temelidir.

Bunlara riayet eden diğer emir ve yasaklara da riayet eder. Böylece ferdî ve içtimaî saadet sağlanır. Bir cemiyyet efradının Allah'a âhiret gününe, günah, sevap, helâl, haram duygusuna imanı olursa o toplulukta ırz, namus, mal, can emniyeti de olur. Karaborsacılık, tefrikacılık, emniyyeti süiistimal, hased, yalan, moda düşkünlüğü, ilericilik namı altında frenk mukallidliği gibi cemiyyet hayatımızı hergün biraz daha tehlikeye sokan haller önlenmiş olur. Bu da ancak dinî terbiye ve din duygusu bütün eğitim ve öğretime girip, sarmasıyla olur. Ne mutlu müslümanın deyip o şerefi muhafaza edenlere...

HAZİN BİR MANZARA

(Başlarafı 21. sayfada)

Bu davetten bazısı haz, bazısı da elem duyuyor. Cenab-ı Hak bu gibi kimselerin nasıl olduklarını ve ne derece kıymetleri bulunduğunu beyan ediyor.

«Onların kalbleri vardır, bununla anlamazlar, onların gözleri vardır, bununla görmezler, onların kulakları vardır, onunla işitmezler. (Bu kimseler) Bunlar dört ayaklı hayvanlar gibidirler. Hattâ onlardan daha adidirler.» (El A'raf: 179)

Gaflet uykusunda bulunan kimselerin hali hakiki mü'minleri müteessir ediyor. Onlara acıyorlar. Fakat onlar bundan da habersiz.

Eğer bu kimseler her türlü aydınlatan İslâm nurunun aydınlığı içerisine girseler, elbette ki yollarını bulacaklar, o vasız ve gül olan vadiden kurtulacaklar, böylelikle ölmezlik nuyunu kana kana içeceklerdir.

Bu da ancak İslâm şerbetinden tatmakla mümkün olacak, bundan gayrileri ebedi elem ve kederden kurtulamıyacaklardır.

Insanlığın fahri, müminlerin yegâne medarı iftiharının yolunda gidenlere bin selâm...

OKUYUCULARLA BAŞBAŞA

★ *S. Dr. Subahattin Dağlar - SİVAS* — Mecmuamıza tetkik maksadıyla gönderdiğiniz gazete kupürünü ve mecmua sayfalarını aldık. San'at kisvesi altında güzel dilimizi, millî kültürümüzü nasıl düşmüş etmek istediklerini üzülerek müşahede ettik. Sizin de dikkatinizden kaçmıyor değerginin neşriyatını, son günlerin modasına kendini kaptıran san'at çalışmalarını endişe ile takip ediyoruz. Anadolunun buram buram iman tüten havasında böyle vefasız dergilerin, namaz kılıyor diye memurunu işten el çektiren idare adamlarının bulunması karşısında memleketin geleceği namına üzüntü duymamak elden gelmiyor. Hassasiyetinizi takdirle karşılar, selâmlarınızı sunarız...

★ *S. H. Ali Görgülü - ISPARTA* — Mecmuamız hakkındaki görüşlerinizi ve isteklerinizi bize ilettiren muhterem okuyucu memnuniyete okuduk. Oku mecmuasından başka, beş tane daha dinî ve millî mecmuaya abone olugunuzu sevinçle karşladık. Oku mecmuasını çıkaranların maddiyat peşinde koştuklarını iddia edenlere, bu mecmuanın çıkışında vazifeli arkadaşlarımızın maddî menfaat beklemediklerini, Allah rızası için hizmet ettiklerini söylemekte iktifa edeceğiz. Dinî neşriyatın daha da tekâmül etmesi, modern imkânlara kavuşması, adedinin artması en büyük arzumuzdur. Alâkanızın devamını bekler, selâmlarımızı sunarız...

★ *S. Musa Yılmaz - TRABZON* — Kıymetli mektubunuzla durum aydınlandı ve gereği yapıldı. Selâmlar...

★ *S. Bilâl Küçükkaya - ELÂZIĞ* — Cenab-ı Allah'ın himmeti, sizlerin de yardım ve gayretiyle Oku'nun neşriyatına daha edeceği müjdeleriz. Bizler de sizin gibi dindaşlık yolcularıyız. Mecmuamıza sizin gibi diğer okuyucularımız da destek olduğu müddetçe, ona hizmet etmekten kaçınmıyacağız. Turan Sönmez beyin de abonesi yapıldı. Yardımınıza teşekkür eder, selâmlarımızı sunarız...

★ *S. Hidayet Doğan - GEDİZ* — Mektubunuzda sarfedimlek üzere bir miktar eski sayılarımızdan gönderildi. Alâkanıza teşekkür ederiz. Selâmlar...

★ *S. Hulûsi Tufan - BURSA* — Samimi hislerinizi ve takdire şayan çalışmalarınızı ifade eden mektubunuzu zevkle okuduk. Her okuyucunun memleketine olan hizmetini, taltif hislerinden uzak bu sütunda duyurmak isteriz. Okuyucu mektuplarına yerimizin müsaadesi nisbetinde verilen cevaplar, müşterek çalışmamızın temini içindir. Gönderdiğiniz aboneler kaydedildi. Mektubunuzda bahsettiğiniz üzücü hâdise çalışmalarımıza bize karşı olmalıdır. Selâmlar.

★ *S. Ramazan Eryün - ANTALYA* — «İmam-Hatip Okulu Marşı» isimli şiirinizi aldık. Çok iddialı bir konuya el attığınız için sizi takdir etmiyor değiliz. Biraz daha gayret edersiniz daha güzel şiirler yazabileceksiniz. İleride yapacağınız başarılı çalışmalarınıza göğe düşürmemek için, bu şiirinizi yayınlamayı uygun bulmadık. Yeni şiirlerinizi bekler, selâmlarımızı sunarız.

★ *S. Ali Derdi - SULTANHİSAR* — İmam-Hatip Okulunu bitirme imtihanlarına girmeniz çok isabetli bir hareket olmuştur. Bu mevzuda imtihana girdiğiniz okulun öğrencileriyle ve idarecileriyle temasa geçerseniz, daha faydalı olur. Okulun müfredatını ve hocaların takip ettiği kitapları bilmediğiniz için, size hiç bir kitap tavsiye edemiyeceğiz. Başarı dileklerimizle, selâmlarımızı sunarız.

★ *S. Zakir Yıldırım, Sürmani Demirci - SARIKAMIŞ* — Hakkımızda gösterdiğiniz iyi niyete teşekkür ederiz. Sizin gibi düşünen kıymetli okuyucularımızın temiz duygularına layık olmaya çalışacağız. Karşılıklı hüsnü zan içinde bulunduklarsa, çalışmalarımızın daha verimli olacağı aşikâr. Selâmlar...

★ *S. Süleyman Çolak - ERZURUM* — Mecmuamızın günden güne ilahişaf ettiğine dair, sizin de işaret ettiğiniz gibi, takdirkâr mektuplar alıyoruz. Okuyucularımızın ötegine uygun bir mecmua çıkarmakta muvaffak olduğumuz için, ayrıca seviniç duyuyoruz. İltifatlarınıza teşekkür eder, selâmlarımızı sunarız...

★ *S. Şehmuz Turhan - KIZILTEPE* — Mecmuamızın satışıyla alâkalandığınız için müteşekkiriz. Bedelini her ay değil de, üç ayda bir göndermeniz ve satılan miktarın artmasına gayret edersenız memnun olunuz. Selâmlar...

★ *S. Mustafa Vural - İSTANBUL* — Abone paranız arkadaşımız Mehmet Elliki tarafından yatırılmıştır. Mecmuanızın gelmesinde bir aksama olmuşsa, bu aksama para ile ilgili değildir. Bu gibi dileklerinize aynen mukabele eder, vatan hizmetinde başarılar dileriz. Selâmlar...

★ *S. İbrahim Gerikli - SİVAS* — Mecmuamızın geçmiş sayıları, takım halinde adresinize gönderildi. 4, 5, 6, 7. sayılarımızın mevcudu kalmadığı için gönderilemedi. Diğer sayılarımızın mevcudu da çok az kalmıştır. Alâkanıza çok teşekkür ederiz. Selâmlar...

★ *S. Atilla Uslu - TRABZON* — Alâkanıza teşekkür ederiz. Selâmlar...

★ *S. Muhsin Yeniel* — Muhterem muharrir M. Said Çekmegil'in «İnsan Oğlu Kendini Arıyor» isimli eserini (Sehir Kütüphanesi — Malatya) adresinden temin edebilirsiniz.

Sayın M. Şevki Nalçacıoğlu, Osman Özfidan, İsmail Bayram, Osman Korkmaz, Abdülmecit Erdoğru, Kamil Altınbaş, Nurettin Çalışkan, ...

Yukarda isimleri bulunan muhterem okuyucularımızın şiirlerini aldık. Kendilerine çok teşekkür eder, yeni şiirlerini bekleriz...

Sayın Atilla Ünver, Ezref Uzun, Salih Aydın, Nevzat Işık, Mehmet Kıcıroğlu, Salim Aydoğdu, Erbil Buzkan, Nuri Altınkaya, Osman Acar, Yusuf Aydın, H. Zahid Olcay, Cemaleddin Doğan, Hasan Taşar, Ali Arslan, Haydar Mecioğlu, Mustafa Topçu, Rahime Ili, Hüseyin Demirelli, Şerif Yılmaz, Osman Dinçel, Macit Tınazcı, Ahmet Kırmık, Süleyman Manâz Halil Daldal, Mustafa Erdoğan, Mahmut Güneş, Osman Seçen, Rıza Adüzcel, Halil Başaran, Mahmut Karahan, Raşit Yıldırım, M.Ali Şimşek, İzzet Özdemir, Yavuz Çakır, Yahya Aypan, Şerafettin Bilgin, Hidayet Tuşkın ve Halil Tua.

Yukarda isimi geçen muhterem okuyucularımızın istekleri yerine getirilmiştir. Selâm ve hürmetlerimizi sunarız...

İslâmın İlk Emri
O K U
Sahibi :
Türkiye İmam-Hatip Okulları Mezunları Cemiyeti adına
Mustafa ATEŞ
Yazı İşleri Müdürü :
Süleyman ÖZKAFA
İdarehane :
Çıkrıkçılar Cad. Saray Çarşası bitişiği: Kat 3 — KONYA
Muhabere Adresi : P.K. 105 — KONYA
Abone şartları : Yıllık : 11 TL. Altı aylık : 5,5 TL.
Me'haz gösterilmeden yazılarımız iktibas edilemez, gönderilen yazılar basılsın - basılmasın iade edilmez.
Ahmed Said Matbaası — İSTANBUL
Basıldığı tarih : 7.5.1965

İslâmın İlk Emri

Oku

HAYRAN

Tabiat karşısında, insan olsaydı âşık,
Ererdi her yaşında görürdü hayran olup.
Tefekkür okulunda, müşahede kolunda,
Bilseydi hak yolunda yürürdü hayran olup.

Mustafa TOPUZ

FİATI : 1 LİRA

İslâmın İlk Emri

Oku

Dinî
İçtimaî
Edebî
Aylık mecmua

Yıl : 5
Sayı : 47

Haziran 1965
Safer 1385

İÇİNDEKİLER

- Hâdiseler — Düşünceler — OKU
- Kâinatın Engin Nizamı — A. Gressy MORRISON
- «Hülle» ve Asrî Hülleciler — M. ATEŞ
- Tiyatroda Eser Buhranı — Ahmed BÂYEZİD
- Ulûm'ul Hadis — Hayreddin KARAMAN
- Fâtih'in Şahsiyeti — Mustafa Feyzi BELVİRANLI
- Doğuştan Sonsuza Yollar — Namık ÇİTCİ
- Meçhul Mes'uller — Naci ARICI
- Beyrut Amerikan Üniversitesi — Fâzıl Senâi SARPER
- Okumak Üzerine — Hüsnü DİKEÇLİGİL
- Devlet Bakanı Tamimi — Mehmet ALTINSOY
- Seni Özledim Ayasofya — Mustafa YAZGAN
- San'at Anlayışı — Muammer TAN
- Konferans — Dr. Receb DOKSAT
- Cami Hükmi Şahsiyeti — A. Hamdi SAVLU
- Olaylar Tüneli — H. Basri BİLGİN
- Hacı Bayram Veli — Veli ERTAN
- Mânevi Kardeşlik ve... — Dr. Fehmi CUMALIOĞLU
- Allah İndinde Hak Din İslâmdır — Ali OFLUOĞLU
- Ahlâkımız — Ahmet KURHAN
- Haberler
- Şiirler
- Okuyucularla Başbaşa

HÂDİSELER — DÜŞÜNCELER

Bir şeyler söylemek arzusu doğuyor içimizden. İç ve dış dünyamızı çerçeveleyen büyük nizamın hayat görüşünü, en yüksek ruhî dinamizmin onun tanzim ettiği yaşama tarzında var oluşunu herkesin vicdan hoparlörüne hançeremizin bütün gerginliğiyle haykırmak istiyoruz. Ve diyoruz ki: «İthal malı demokrasinin prensiplerine olsun sadakat gösterin de başkalarının mukaddes bildiği mefhumlara sövmeyin, bir devrin anlayışını takbih edermişcesine dine ve onun müesseselerine karşı kanalizasyondan farksız olan ağzınızdan necaset akıtmayın. Sahnede, perdede; gazetede, dergide milletin asırlarca hürmet duyduğu esasları ve şahısları san'at kisvesine bürünerek yıkma küstahlığında bulunmayın. En az sizin kadar din ve vicdan hürriyetine sahip olan bu manevi insanları bırakın kendi inançları içinde haşr-ü neşr olsunlar, bırakın!..« Diyoruz... Fakat anlayan yok. İlle inananların vicdanını tazyik ve tahrik edeceksiler, karışıklık çıkaracaklar ve basacaklar yaygarayı: İrtica hortladı, gericiler ayaklandı.. Ve peşinden tevkifler.. İşte geçen ay Konyada, tahrik edici sahne ve sözlerin çok aşırı derecede bulunduğu «HÜLLECI» piyesini oynayan san'atçılar(!) da eseri(!) aslından daha güzel oynayarak halkın ve gençliğin reaksiyonu ile karşılaştılar... Netice malûm...

Aslında böyle bir temsilin, Hıristiyan Demokrat Partinin idare ettiği Batı Almanyada değil, Moskovada bile oynanmasına tahammül gösteren bir tek samimi hıristiyan bulunmaz. Ama gel gör ki Müslüman Türkiyede aylardanberi din adına nekadar kutsal kavram varsa hepsini seyircinin gönlünde yıkmak gayesini güden bu piyes temsil edilmektedir. Buna karşılık ne sayıcılıktan bir müdahale, ne de din adına futbol nutku çeken mes'ûl makamlardan bir itiraz yükseldi. Halbuki Diyanet, emrindeki memurların mesleki haysiyetlerini korumak mükellefiyetindedir.

İnkılâbın ilk yıllarında bu gibi sahne ve perde eserleri bol bol verildi. Bize şuur ve enerji vermesi icap eden o koskoca mazi bütün müesseseleriyle bir çırpıda yıkılmak istendi. Bunun için de kendi kendimizi inkâr anaforuna tutulduk. Sanki o herşeyiyle bizim olan mazi olmasa bile olacakmışız gibi. İşte bu piyeste bu gaye ile inkılâbın heyecanlı günlerinde kelame alınmış ve ender içinde ender bir hâdiseyi konu olarak seçmiş, güya asırlardan beri dine ve din adamına bağlı olan bu millete din adamının din adına çevirdiği dolabı göstermek istemiştir. Cemiyet yapımızın her taşı altında, daha bayağı örneklerı yatan yığın yığın kızartıcı olayları dururken san'atkârların bu eski temsili yeniden sahneye koymaları bir tesadüfün değil, bir kasdın bir şuurun işidir ki düpedüz din adamının şahsında dine hakaret ve satışmadır. İşte bizim duyduğumuz teessür ve hançeremizde düğümlenen sessiz infial buradan kopup gelmektedir.

Bir çokları eseri yazanın komünist olmadığını söyledi. Bizim de böyle bir iddiamız yok. Fakat onu yıllar sonra repertuarına alan san'atçı çevrenin de Türklük ve Müslümanlık hesabına samimiyetlerinden şüphe etmekte haklıyız. Biz san'atın ve sahnenin düşmanı değiliz. Ancak, bizim buram buram kahramanlık tüten bir tarih metrûk vaziyette sahibsiz yatarken millet kesesinden sünger gibi para emen Devlet Tiyatrosu milletin dinî duygularını en hafif mânasıyla terzil ederse bu zihniyetin daima karşısında olacağız.

Bir zamanlar din adına ölüme göz kırpmadan kendini atan bu millet, şimdi İslâm namına en iğrenç fecaatlara ses çıkarmıyor. Çünkü yıllardanberi devam eden menfi telkin ve propağanda neslimizin dimağında bir ur meydana getirdi ve dinî heyecan dumura uğradı. «Hülleci» piyesini sadece eğlenmek için seyreden, onda hiç bir dinî tahkir ve tezyif havasının estirildiğine inanmıyan aydınlar topluluğunun o günkü hali kanaatlarımızın en beliğ şahididir.

Milletin büyük ümitlerle bağlandığı mücahit nesil, asrî hüllecilerin ve maskeli balocuların yaşadığı bir ortamda gelişmek mecburiyetindesin. Muhitin şartlarını çok iyi tanı ve hakkını daima kanın yoluyla ara. Akibet senindir.

İslâmın İlk Emri
O K U

Şüphesiz ki Allah size emânetleri ehil (ve erbâb) ına vermenizi, insanlar arasında hükmettiğiniz zaman adâletle hükmeylemenizi emreder. Allah bununla size, gerçek, ne güzel öğüt veriyor! Şüphe yok ki Allah (sözlerinizi, hükümlerinizi) hakkıyla işidici, (bütün yaptıklarınızı) hakkıyla görücüdür.

En-Nisâ: 58.

İslâmın İlk Emri

OKU

Hatna gizlenir (gizli işlenir) se sahibinden başkasına zarar vermez. Açıklanır, tağyir (ve ialah) da edilmezse ammeye zarar verir.

Hadis-i Şerif

Sayı: 47 ★ Cilt: 4 ★ Dinî, İçtimaî, Edebî Aylık Mecmua ★ Yıl: 5 ★ Haziran 1965

Kâinatın Engin Nizamı

«Hiç değişmiyen o riyazi kanunla isbat edebiliriz ki âlemimizin plânını yapan ve onu plâna göre meydana getiren büyük bir kurucu vardır...»

«Dünya, mihveri etrafında saatta bin mil yapar. Eğer böyle olmayıp da saatta yüz mil yapacak kadar dönseydi, gündüz ve gece şimdi olduğundan daha uzun olacak, öyle olunca da her gün nebat namına ne varsa hepsini yakıp kavuracak, uzun geceler de — eğer kalırsa — geri kalanını dondurup mahvedecekti.

Aynı şekilde, hayatımızın menbaı olan Güneşin dış tabakasında harareti 12.000 Fahreneittir. Dünyamızın Güneşten uzaklığı o şekildedir ki sönmek bilmiyen bu ateş, bizi tam karar ısıtıyor, o kadar. Eğer Güneşin bu harareti yarı yarıya azalacak olsa, soğuktan donardık. Yarısı kadar fazla olsa hepimiz kavrulurduk.

Dünyamızın 23 derece eğri durması mevsimleri meydana getirmektedir. Eğer dünyaya böyle bir meyil verilmeseydi okyanusta yükselen buharlar, kuzey ve güneye akın ederler, kıt'aları birer buz parçası yaparlardı.

Ay da dünyaya şimdiki mesafede olacağına, meselâ sadece 50.000 mil ötede olsaydı, yer yüzündeki med ve cezirler öyle müdhiş olurdu ki bütün bu kıt'alar günde iki defa su altında kalır, dağlar bile kısa bir zamanda aşına aşına ortadan silinirdi.

Eğer arzın kabuğu 10 kademcik kalın olsaydı karbondioksitler oksijeni maskeler ve nebat denen şeyden eser kalmazdı. Yahut da dünyanın etrafındaki atmosfer tabakası daha ince olsaydı, her gün bizden uzakta yanıp tutuşan milyonlarca meteor dünyamızın her tarafına çarpar ve her yeri ateşle tutuştururdu.

Bütün bunlardan ve daha bir sürü misallerden anlıyoruz ki, dünya üzerinde hayat tesadüfi değildir. Buna milyonda bir bile ihtimal yoktur.

A. Gressy MORRISON
New York İlim Akademisi Eski Başkanı

Tefsir Köşesi:

"Hulle,, ve Asrî Hülleciler

M. ATEŞ

Beşeriyyet, «NUR ASRI» nı idrak etmeden önce dünyanın hemen her yerinde kadın, erkeğin bazice-i şehveti-ydi. Bir pazar metaı olarak elden ele, kucaktan kucağa muhteris kimselerin elinde dolaşırdı. O, ana olarak da, kadın ve eş olarak da hattâ hemşire olarak da saygı görmüyor, hilkatın kucağına ta doğuştan suçlu düşmüş telâkki ediliyordu. Biz burada, kadının asırlar süren çileli hayatını bütün inliş ve çıkışlarıyle arzedecek değiliz. Yalnız, onun ve cinsinin gerçek hüviyetiyle mâna ve şahsiyet plânında heykelleştiği İslâmdaki yerine ve çiğnenen haysiyetinin ancak bu nizamda yükselerek ufuklarda tüllendiğine işaret edeceğiz. Gerçi bugüne kadar onun hakkında çok şey söylendi. Kimi onu çuvalda tıktı, kimi de çırılçıplak soyarak sokağa attı. Kadının böyle yapan da, öyle yapan da kendi mantığında göreklenen mevhum kadını anlatıyordu. Kadını bez zindanı çuvaldan kurtardığını söyleyenler de esasen onun fıtrî olan ismet ve iffet perdesini yırtanlardı. Onu çuvala tıkmak istiyenlerin düşüncesi de samimi değildi. İfrat ve tefrit kutuplarının tam ortasında en âdil kaymet hükmü kadın mevzuunda yine İslâmındır. Biz ona dönelim: Hürriyeti, ar damarını, çaltatmak mânasını ifade etmediği gibi, İslâmda kadın anadır, eştir, kardeştir. Hürdür, mestûrediği de hürriyetine mani değildir. İktisadı yönden ferdiyeti, zimmetiyle müdâfaası garantidir. Alır, satar, kendi malını kendi işletir, kazanır veya kaybeder. Bu işlerde erkeğin sultası altında değildir. Nikâh esnasında söz sahibidir. Manastıra kapanma mecburiyeti olmadığı gibi, imalâthanede işçi, büroda sekreter olmağa da mecburiyeti yoktur. Helâ «HULLE» denilen ve kadınlığın şiarı bir gecede iki yatak ve iki kucak değiştirme dalaverasına hiç gelemez. Kadınlık iffetli, kadınlık zerafeti bu gibi oyunlara gelmesine müsaade etmez. Etmez ama bu oyunlar da yine o, muhayyel günahlara konu olmaktan etegini kurtaramıyor. Bunun sebebini de şeyma'l-vücûd kadınlar gürûnu kurtaran nizama cemiyetin sırt çevirmesinde aramak lâzımdır.

İslâmda nikâh müessesesi ve onun çiftler arasında temin ettiği rabıta, tarafların gönlünde çok derin izler bırakar. Bu izler, öyle zannedildiği gibi kolay silinebilir. Dünümleri iki insan neslinin her türlü tereddüt ve şaibeden uzak olarak ezeli iffet kanunun istediği nezahet ölçüsünde devam ve bekâsı ancak bu zevciyyet rabıtasının devamına bağlıdır. Akıl hâdis insanlık, hayvan derekesine makût etmiş olur. İşte nikâhın, lif lif, beşeriyeti büyük soy kütüğüne bağlayan bu ulvî maksadını anlayamıyarak adı geçen rabıtayı, hayvanın urgan kırdığı gibi ikide bir koparmak isteyen ve neticede kadının mağduriyetine yol açan boşama hâdiselerini önlemek için İslâm, HULLEYİ sefih erkeklere karşı bir mania olarak koymuştur. Binaenaleyh, muhtelif zamanlarda üç defa, veya bir anda üç talak ailesini boşayan bir kimse tekrar bu kadınla evlilik münasebetlerini devam ettiremez. Ettirmek isterse ona, başkalarına da örnek olacak ve bütün erkeklik gururunu rencide edecek bir ceza vermek lâzım. Ta ki kadın gibi muhterem bir varlık istismar edilmesin. Ve herkes bilsin ki kadını bu türlü hakaretlige kurban etmek istiyenlerin karşısında şeriatın cezası pek acı ve ibret verici'dir.

Esasen kırı-koca arasındaki anlaşmazlık, nihayet bir iki talak verildikten sonra zail olmalıdır. Her iki taraf, artık bundan böyle geçimsizliğe devam ederlerse bilmeliler ki bir yuva yıkılmak üzere, bir rabıta kopmak üzere, bir saadet sönmek üzeredir. Fakat buna rağmen yuvada hürzur yok, kırk yıllık aşına yüzler birbirine nefret dolu nazarlarla bakıyorlarsa tabii bu halin devamı talaktan daha vahim hâdiselere sebep olabilir. İşte bu noktada boşama ve boşanma her iki tarafın hayatında bir dönüm noktası demektir. Çiftler birbirinden ayrılır, herkes hayatına yeni istikametler vermeğe çalışır. Böylece aralarında üç talak vaki' olmuş kırı-kocanın yeniden bir araya gelmeleri ve geçinebilmeleri imkânsızdır. Bir de var ki gelip geçici bir takım haller ve ani tehevvürle sevgiyet ve rabıtası kesilmiş olabilir. Çok geçmeden böyle zamanlarda ruhun derinliğinden bir hiss-i nedamet doğabilir. Fakat fırsat elden gitmiş ve ikbal günleri artık geride kalmıştır. İster böyle ister öyle, boşadığı karısını veya her iki taraf bu acı hicran ve ayrılıktan sonra mes'ud günlerini hatırlarlar ve eskiden duyamadıkları ciddi bir alâka-i zevciyyeti bütün benlikleriyle hissedebilirler. İşte bu noktada da İslâm, ictimai cephesini göstermekte ve şu âyetlerle bu hususitaki hükümlerini kuvvetlendirir.

بسم الله الرحمن الرحيم، فان طلقها فلا تحلّ له من بعد حتى تنكح زوجاً غيره فان طلقها فلا جناح عليهما أن يتراجعا ان ظنا ان يقيما حدود الله وتلك حدود الله يبينها لقوم يعلمون.

Eğer bir koca zevcesini, iki talak boşadıktan sonra iddet içinde veya ba'derrica'a bir talak daha boşarsa artık bu üç talaktan sonra bu kadın, o erkeğe suret-i mahsusada halâl olmaz, ta ki o kadın başka bir erkekle evlenineeye kadar. Bu ikinci koca sonra bu kadını boşar — veya adam ölür — ve bu eski kırın-kocanın, Allahın hududunu sağlam tutacaklarına ümitvâr oldukları takdirde birbirine dönmelerinde bir günah yoktur. İşte bunlar Allah'ın hudududur ki bilen kavim için onları beyan buyuruyor.

İşte dünümde FARZ, USDLÛ veya HULLE denen mesele bu âyetle izah edilmektedir. Bu meselenin şu veya bu şekilde istimsar edilmesi onun asli hüviyetinden bir şey eksiltemez. Kanunun tatbikatından doğan mahzurlar, tatbik edenlere ait, esasa değil.

Görülüyor ki aralarında birbirine aşina iki yüz ancak hudud-ı Ilâhiyyeyi sapasağlam yerine getirebileceklerine inandıkları zaman yeniden aile teşkil edebilirler. Eğer kadın normal şartlar altında başka bir kocaya varmış ve yeni karı-koca birbirinin balcağzından tatmışlar yani temas vaki' olmuş, fakat bu yeni koca ölmüş veya kadını üç talak boşamış bulunursa bu kadın tekrar eski kocasına dönebilir. İşte HULLE budur. Ama pazarlıklı alış-veriş şeklinde bir nikâh yoktur ve zaten fasittir böyle bir birleşme. Öyle, kadını bugün boşa, himayesiz sokağa at, sonra peşinden bir nedamet veya bir memfaat kaygusyla hemen bir başkasına bir geceliğine kirala — hattâ bu «Hülleci» eve gelen hırsız da olabilir — sonra da sahnede, radyoda yayvan ağzını aç: *«Şeriatümüz kıldan ince, kılıçtan keskincedir»* diyerek şeriatla alay et ve bunun adını san'at koy. Bu, düpedüz küstahlıktır. San'at kisvesinde dine ve dini hükümlere mel'unca saldırıştır. Artık bunlara müsaade edilmemelidir.

(Devamı 21. sayfada)

SOLCULUĞA TEMÂYÜL: ★★★

Sünnetin Rûhu

- I -

Hayreddin KARAMAN

Mâna ve rûh bakımından sünnetin önemi, şekli (yahut şer'i, yanı: tarihi yönden hadise müstenid bulunmasıyla ilgili olan) önemine nerdeyse eşit bulunmaktadır.

HADİS RÂVİLERİ (Tâbiûn) :

1-Saîd b. il-müseyyeb

– III –

Zührî :

«Onda bulunan ilmin başkasında bulunmadığına kanaat ederek yanında yedi sene kaldım.»

«Hz. Ömer ve Osmân'ın kazâlarını (hükümlerini) en iyi bilen o idi.»

Katâde :

«Halâl ve harâm konusunu ondan iyi bilen birisini görmedim.»

Ahmed b. Hanbel :

«Saîd gibisi var mı? Hayırlı ve dosdoğru bir kişi...»

«Saîd'in bütün mürselleri (sühâbînin adını anmadan ondan duyduğunu rivayet etmesi) sahîhtir, onun mürsellerinden daha sahîhini bilmiyoruz.»

Şâfiî :

«Bizce Saîd'in irsâli (mürsel rivayeti) güzeldir ve makbuldür.»

İbn'ü Ebî-Hâtim :

«Tâbiîler içinde ondan daha büyüğü yoktur, Ebû-Hüreyre (r.a.) rivayetlerinde de en sağlamı odur.»

Mekhûl :

«İlim yolunda her yeri dolaştım, Saîd b. il-Müseyyeb'den daha âlimine rastlamadım.»

Her fetva verdikçe veya bir şey söyledikçe şöyle derdi: «Allah'ım beni koru, (başkalarını da) benden selâmette kıl.»

İmâm Şâfiî'nin, İbn'ül-Müseyyeb'e ait mürselleri kabulü, taraflarınca şöylece (bir kaç şekilde) yorumlanmıştır :

1 — Onun mürselleri tercih için kullanılır, fakat hüccet (delil) olarak kullanılamaz.

2 — Bunlar da diğer büyük tâbîlerin mürselleri gibidir ve şu şartlarla hüccet olurlar :

a — Başka bir müsned hadîsle,

b — Başka bir mürselle,

c — Başka bir yoldan aynı mürselle,

d — Bir sahâbî kavliyle,

e — Fakîhlerin çoğunun görüşü ile... (yani bunlardan biriyle) takviye görmesi,

3 — Saîd b. il-Müseyyeb'in bütün mürselleri — başka yollardan — müsned bulunmuştur. (Nitekim Mühezzeb'de bu iddiâ vardır.)

Saîd b. il-Müseyyeb'in — başkalarınınkine uymayan — garîb görüşlerinden birisi şudur: Üç kere boşanmış bir kadının, boşayan kocaya tekrar helâl olabilmesi için ikinci bir kişiye nikâhlanması kâfidir. (Birleşme şart değildir.)

79 yaşında, 94. hicret yılında vefat etmiştir.

Mâna ve rûh bakımından İslâma tam olarak uyan bir hayat sürmek istediğimiz zaman, sünnetle amele (sünneti tathik etmeye), niçin zarûri olarak bakıyoruz?

Hepsi, Rasûlullah (s.a.) ın hayatından alınmış olmakla beraber, bazılarını önemsiz (gibi) bulabileceğimiz bu ibadetler, âdetler, emirler ve nehiylerden meydana gelen geniş nizamdan başka, bizi İslâmın hakikatine götürecek bir yol yok mu?

Rasûlullah (s.a.) in en büyük insan olduğunda şüphe yoksa da, en küçük şekli teferruatına kadar bütün hayatını taklid etmeye insanı mecbur etmek, insanlık şahsiyetinin ferdi hürriyeti üzerinde istibdâd değil midir?

Bunlar, İslâma dost olmayan tenkitçilerin edegeldikleri eski bir itirazdır. Onlar; sünnete uyma konusundaki titizlik ve şiddet, İslâm âleminin çözülüp çökmesinde âmil olan esaslı sebeplerden biridir derken, bunları kastetmiş oluyorlar. Ve sanıyorlar ki bu gidiş (sünnete ittîbâ) sonunda, insanî faaliyyet hürriyyetine ve cemiyetin tabiî tekâmülüne tecavüz yoktur.

İslâmın geleceği bakımından şunu bilmemizin — bu soruya cevap verebilsek de veremesek de — önemi çok büyüktür:

İslâma göre durumumuzu, sünnet önündeki durumumuz tesbit edecektir.

İslâmın — bir din olarak — mistik bir inanç üzerinde durmayıp, akli ve tenkitli araştırmayı taleb etmesi, bizim için cidden iftihara değer durumdadır.

Bu yüzden biz yalnız, sünneti tatbik etmenin bize gerekli olduğunu bilmekle yetinmeyip, bu gerekliliği meydana getiren sebebi anlamayı istemek hakkına da sahip bulunuyoruz.

Bu yolla — özel bir önem taşıyan — problemin çözümüne varmış oluruz :

İslâm, insanı, hayatın bütün kısım ve yönlerini birleşmeye ve birleştirmeye sevkeder. Bu din, bu gayeye vasıta olması bakımından da kendisini — ne artırma ne de eksiltme kabul etmez — esaslar hey'et-i mecmûasıyla temsil etmektedir.

İslâmda muhayyerliğe cevaz bulunmadığı gibi, Kur'ân-ı Kerîm'in veya Rasûl-i Ekrem (s.a.) in açıkladığı ve getirdiği esasları fiilen kabullenince, tam olarak kabul etmeye mecburuzdur. Aksi halde onun kıymeti düşer.

Bir akıl dini olduğu halde, islâm dini esaslarının, insan ihtiyârına (seçme ve tercih) boyun eğebileceğini sanmak, onu köklü bir şekilde yanlış anlamaktan ileri gelir. Bu da, akla dayanan felsefeyi yanlış anlamaktan doğmuş bir dâva ve iddiadır. Bugün bazılarının anladığı mânada akla dayanan felsefe ile aklı arasında — bütün asırlarda felsefenin de itiraz ettiği üzere — büyük bir fark vardır.

Din meselelerinde aklın işi, kumanda karakteri taşır. Görevi de; kendisine (akla), kolayca ve felsefi tevillere (hiylelere) başvurmadan kabullenip yüklenebileceği şeylerin vazife olarak verilebileceğini bilmesidir.

İslâm, beşeri duygulara (heva ve heves) hâkim olan selim akla — her türlü kayıttan serbest bir şekilde — dayanılmış ve itimad edilmiştir. Fakat bu demek değildir ki, islâm ile karşılaşan her insan, zaruri olarak ve mecbur imiş-çesine onun esaslarını kabul eder! Bu bir istidad meselesi ve — önem bakımından değilse de sıra bakımından — nihayet bir ruhi aydınlığa eriş, yahut Kur'ân-ı Kerîm tâbiriyle, bir «hidâyet» meselesidir.

Onda akla aykırı birşey bulunduğu iddiasıyla islâma karşı çıkacak, sübjektif duygulardan uzak tek kişi bulunamaz. Ancak şüphesizdir ki (dinde), aklın hududunu aşan, fakat ona aykırı olmayan şeyler vardır.

Buraya kadar aklın işi — gördüğümüz gibi — selbî bir kontrol olmaktır. O duruma göre «evet» veya «hayır» diyen bir tescil (karar) âletidir.

Halbuki, «akli felsefe» adı verilen konuda durum böyle değildir. O, (felsefe), yalnız kontrol ve tescil ile yetinmez; olumsuz düşünce ve hüküm meydanına da sıçrar. Felsefe, doğrudan doğruya akıl gibi, anlaşılır ve müstakil değildir; fakat, son derece karakteristik bir zatiyyeti vardır.

Akıl kendisine öz (has) olan sınırları tanırken felsefe — yalnız kendi dar çerçevesi içine, bütün sırlarıyla âlemi sığdırma iddiasıyla — akıl hududunu aşar.

(Devamı var)

SEÇME HADİSLER

(Cihâdın Dindeki Yeri)

1 — Ebû-Hüreyre'den (r.a.) :

Bir adam Rasûlullah (s.a.) e sordu :

— İşlerin hangisi daha üstündür?

— Allah'a îmân.

— Sonra hangisi?

— Allah yolunda cihâd.

— Sonra ne?

— Şartlarına uygun olarak yapılmış hacc...

2 — Ebû-Hüreyre'den (r.a.) :

Birisi Rasûlullah (s.a.)e gelerek: «Ya Rasûlallah, bana cihada denk bir iş öğret» dedi, Rasûlullah (s.a.): «Öyle bir işi bulamam.» dedikten sonra şöyle devam etti: «Mücahid yola çıktığı anda sen de mescide girip hiç ara vermeden (o dönünceye kadar) namaz kılmaya ve devamlı oruç tutmaya muktedir olabilir misin?» Adamı «Muktedir olamam.» dedi...

3 — Enes b. Mâlik'ten (r.a.) :

Efendimiz buyurdu ümmetin bir rehbâniyeti (dünyadan el etek çekip ibâdetle meşgul olması) vardır, bu ümmetin rehbaniyyeti de Allah yolunda cihaddır.

4 — Ebû-Eyyûb'il-Ensârî'den (r.a.):

Rasûlullah buyurdu :

Allah yolunda sabahtan öğleye veya öğleden akşama (yarım günlük) bir gidiş, üzerine güneşin doğup battığı her şeyden hayırlıdır.

5 — Enes b. Mâlik'ten (r.a.):

Rasûlullah (s.a.) buyurdu :

Müjdelere karşı müştakiniz, canlarınız ve dilerinizle cihad ediniz

6 — Hz. Osmân (r.a.), minber üzerinde halka hitap ederken şöyle demiştir: «Size Rasûlullah (s.a.) den duyduğum öyle bir haberi nakledeceğim ki, beni bundan alıkoyacak tek şey sizden ayrılmak istemeyişimizdir. (Olsa olsa bu yüzden haber vermek istemezdim.) Ben Rasûlullah (s.a.) şöyle derken duydum: «Allah yolunda bir gecelik nöbet, gündüzü oruçlu, geceyi (nafile) namazla geçirilen bin geceden hayırlıdır.»

7 — Ebû-Reyhâne'den (r.a.):

Bir gazâda idik, bir gece, bir tepenin üstünde kaldık. Soğuk canımızı geçiyordu; öyle ki yerde çukur kazan ve içine girerek yay ve okunu üzerine koyanları gördüm. Rasûlullah (s.a.) halkın bu durumunu görünce şöyle seslendi: «Bizi bu gece kim bekler ki ben ona dolgun bir duâ yapayım! Arasından bir kişi: «Ben şâ Rasûlallah.» dedi. Efendimiz: «Yaklaş» deyince yaklaştı, ismini sordu o da söyledi. Sonra ellerini açarak uzun bir duâ yaptı, Ebû-Reyhâne der ki: Rasûlullah (s.a.) ettiği duâyı işitince: «Ben de bir başka kişiyim ya Rasûlallah!» dedim. «Yaklaş» dedi, yaklaştım, «Sen kimsin?» dedi, «Ebû-Reyhâne.» dedim. Ansârdan olan zâta yaptığı duâdan biraz azını da bana yaptı, sonra şöyle buyurdu: «Allah korkusundan ağlayan göze, öteg haram kılınmıştır, Allah yolunda uykusuz kalan göze, cehennem haram kılınmıştır...»

Ahmed b. Hanbel, Müsned.

Fatih'in Şahsiyeti

II

Mustafa Fevzi BELVİRANLI

Fatih'in gözlerini hayata yumup, ebedî saadet âlemine gittiği gün, bıraktığı İstanbul; yalnız Anadolu'nun değil, bütün İslâm âleminin ve hattâ cihanın en büyük san'at ve fikir merkezidir. İstanbul'da kendi isimleriyle anılan **Fâtih camii ve medreseleri;** onlara bağlı **imaret** ve **bimarhâneler; Eyüp Camii, eski saray, yeni saray,** ve **bedesten,** himmet-i eserlerindendir.

Lâle devrinde bir gün Nedîm onun için:

Bu şehr-i sitanbul ki, bi misli bahâdır.
Bir sengine yekpâre acem mülkü fedâdır.

diyecekti.

Fatih, çok mütevâzî bir kimse idi: İstanbul fethinden sonra, karargâhında Cuma gününe kadar bekleyen Fatih, o gün hocaları Molla Gürânî, Molla Hüsrev, Akşemseddin ve peşi sıra muazzam fetih alayı ve kalabalık; gerçek refah getiren adımlarıyla Ayasofya'ya müteveccihen şehre girmişlerdi. Yolda, kendilerine Rum dilberleri, çiçek buketi hediye etmek istemişlerdi. Fatih'in tevâzuuna bakınız ki, Akşemseddin'i göstererek: «Fethin ma'nevî fâtihi o'dur.» demiş ve, Ayasofya'da fethin ilk cuma hutbesini kendisi, namazı da hocası kıldırmıştı.

Yine O, hiddetten sükûnete avdet etmesini bilirdi.

Fatih, herkesin gönlünde yer etmiş, hakkı olarak, medh ve senâ'ya mazhar olmuş bir padişahtı. Hattâ Molla Cami'nin ona yazdığı mektubu, Fatih'i pek çok medh-ü senâ ediyordu... O bütün bunlara lâyıktı.

Görülüyor ki Fatih, bütün güzel ve arzû edilen meziyetleri hâiz sırat-ı müstakîm üzere büyük bir padişahtır.

Fatih ve ilim :

Yakın bir gelecekte, feth-i mübîne ve taltîf-i peygamberi'ye nâil olacak olan Çelebi Mehmed, çok küçük yaşta ilim tahsîline başlamıştı.

Evvelâ eski Kaplıca'daki medreseye, sonra Yıldırım medresesine müderris ta'yin edilip; hükümdârın arzusu üzerine, şafî mezhebini terkederek hanefî mezhebine giren, büyük ilim ve müfessir **Molla Gürani,** Sultan Murad tarafından Amasya'da vâli bulunan Çelebi Mehmed'e muallim ta'yin edildi. Molla Gürani çok sertti. Kendisine talebesini dövmeğe izin verilmişti. Henüz çocuk yaşta olan şehzâde, kısa zamanda Kur'an-ı Kerimi hatmetmişti. İşte böyle bir titizlişten sonra, kendisinde ilim zevki peydâh olmuş, ve:

Bir milletin şeref ve seadetinin yalnız maddî kudret ve harb kuvveti ile mümkün olamıyacağı kanaati zuhûr etmişti.

Öyle ki o, artık vatanın bir ilim ve irfan yeri, şuara ve füdâla merkezi olmasını istiyordu. Kendisi, tam bir âlimdi. Bu sûretle: ilim kisvesine bürünüp cehâlet satan bir takım kimselerin iğfalâtına da kapılmıyordu... Ne zaman, ve nerede olursa olsun; millet ve memleketin uğurunda sürüklenmemiş âmil olanlar; ilim ve ihtisâsa önem vermeyen, âlimleri gözetmeyen, onlara lâyık oldukları imkânı bahşetmeyen bir toplum ile; bizzat âlim postuna bürünmüş olanların kötü ve câhilce irşâdları olmamış mıdır?..

Fatih devrindeki kültür - zaman mukayesesi göz önünde tutulursa - bugünkü Anadolu insanının kültür seviyesinden kat kat üstündür. Tasavvur buyurun ki: Vatanın en güçük köyüne kadar uzanmış, ehliyetli ve liyâkatli hocalar elinde bir medrese ve maarif sistemi mevcut...

Muhitte; şiir ve edebiyatla iştigâl etmeyen âlimlerin çoğu, aynı zamanda Türkçe Arapça ve Farsca'nın edebiyatına vâkıf, arzu ettikleri zaman mazmûnu bu lisanlarla ifâde edebilecek bir şiir ve nazım kudretini hâiz... Böyle bir muhit içinde. Fatih köklü bir tahsil görmeyi elbette mecburdur.

Hîn-i saltanatlarında; zamanın büyük âlimlerinden **Hızır Beğ, Hoca zâde, Molla Hüsrev, Molla Gürâni, Molla Zeyrek, Ali Kuşçu, Ali Fenârî** onun ilim ve hikmet nedîmleri, edeb ve irfân musahipleri idi. Fatih bazan, pek hoşlandığı ilmî mübâhaseleri kızıştırır, derinleşen bahis ve münâzaradan pek çok zevk duyardı.

Arapça ve Farsca'yı bilen ve

من تعلم لسان قوم أمن من مكرهم = yani kim ki, bir kavmin lisanını bilirse, onların mekrinden emin olur.» hadis-i ahmediyesine uyarak aynı zamanda **Latince, Rumca, Islavca** ve **İbrânice**'yi öğrenen Fatih, ilmin en kudretli anahtarlarını elde etmişti. O, büyük bir âlim, bir divân meydana getirecek kadar kuvvetli bir şairdi.

İlme pek fazla hürmet ve itibar eden Fatih'in âlim ve faaltiti kimselere ihsânı, fevkalâde idi. Onların naz ve serzenişlerine memnûniyetle katlanırdı. Meselâ:

Şehzâdelerin sünnet merâsiminde **Molla Hüsrev;** padişahın sağ tarafında oturması icabederken, sağ tarafın Molla Gürani'ye ve sol tarafın kendisine ayrılmasını, onun kendi üzerine takdîm ve tercih edildiği manâsına alarak İstanbul'u ve fetvâ vazifesini terkederek, Bursa'ya çekilip gitmişti.

Ve Molla Gürani, Bursa kadısı iken, vakıflara dâir bir fermânı, şerîate muhâlifbir, diye geri çevirmiş ve Mısır'a çekip gitmişti. Fakat padişah onu, Mısırdan hususî dâvet etmiş ve O da, bunun üzerine avdet etmiştir.

Görülüyor ki Fatih: bir tıtr olarak değil, fiil ve hareket olarak tam bir ilim ve san'at hamîsi idi.

— Devam edecek —

Doğuştan Sonsuza Yollar

Namık ÇİTÇİ

Yollar çeşitlidir. Tıpkı kendilerini çiğneyenler gibi.

Harita üzerindeki kırmızı, siyah örümcek ağları yol.

Sıla ile gurbet arası yol.

Asker kışlası, yâr puşusuna bağlayan yol.

Mecnun'un demir çarık giyip, demir asayı eline alarak Leyla'yı aramak üzere düştüğü yol.

Kabristanların yanından geçerek cenazelere fatiha götüren yol.

Deniz kıyısından kıvranarak geçip denizin uçsuz bucaksız yoluna kafa tutarcasına sarp kayalardan iz arayan yol.

Kara gözler, kara gözler
Kararmış kara gözler
Yelkeni deryada kalmış,
Kaptanı kara gözler.

Kaptanı sahili gördüyen gemiyi, karaya götürecek yol.

Hürriyet çiçeğini koklayabilmek için yüzüne batan dikenlerden akan kanı bayrağa verenlerin gittikleri yol.

Hürriyet gelinine cihaz olarak, mavzerlerin vatan ufkuna işlediği oyalı mendili getiren hava kuşuna dayanmıyan yol.

Yukarıdan beri saydığımız, hemen hemen insan oğlunun hergün tepelediği yollardır.

Ancak: Bazı yollar vardır ki onlar çiğnediğimiz yollardan farklıdırlar. Bu yollardan herkes geçemez.

Birer çıbanbaşı olan saz tellerini, neşterle kanatarak, dert çayını coşturup, gam kervanına katmakla meşkûrenin cinnet derecesine ulaştığı yol.

Yâr'a haber ulaştıran bal-ı sabanın bülbül meskenlerine uğrayıp gül kokusunu serpe serpe götürdüğü yol.

Ruh tülünü, kâğıtta meneksheştiren sanatkârın o hale gelebilmesi için geçtiği yol.

Arkadaşının yaptığı şaka ile ilmi, medresenin şadırvanında bir gece yatmakla arayan saf ve temiz gencin ilimdeki tevekkülü yol.

Kendi vatanındaki hürriyet şenliklerinde davul çalabilmek için akıl sahiplerine amansız tokmak vuran, halkı uyandıran şair, edip ve yazarların seçtikleri yol.

İnsan zihnine ilim tohumları ekebilmek için

öğrenenlerin ilim ve hikmet nedîmleri, edeb ve irfân musahipleri idi. Fatih bazan, pek hoşlandığı ilmî mübâhaseleri kızıştırır, derinleşen bahis ve münâzaradan pek çok zevk duyardı.

Arapça ve Farsca'yı bilen ve

من تعلم لسان قوم أمن من مكرهم = yani kim ki, bir kavmin lisanını bilirse, onların mekrinden emin olur.» hadis-i ahmediyesine uyarak aynı zamanda **Latince, Rumca, Islavca** ve **İbrânice**'yi öğrenen Fatih, ilmin en kudretli anahtarlarını elde etmişti. O, büyük bir âlim, bir divân meydana getirecek kadar kuvvetli bir şairdi.

İlme pek fazla hürmet ve itibar eden Fatih'in âlim ve faaltiti kimselere ihsânı, fevkalâde idi. Onların naz ve serzenişlerine memnûniyetle katlanırdı. Meselâ:

Şehzâdelerin sünnet merâsiminde **Molla Hüsrev;** padişahın sağ tarafında oturması icabederken, sağ tarafın Molla Gürani'ye ve sol tarafın kendisine ayrılmasını, onun kendi üzerine takdîm ve tercih edildiği manâsına alarak İstanbul'u ve fetvâ vazifesini terkederek, Bursa'ya çekilip gitmişti.

Ve Molla Gürani, Bursa kadısı iken, vakıflara dâir bir fermânı, şerîate muhâlifbir, diye geri çevirmiş ve Mısır'a çekip gitmişti. Fakat padişah onu, Mısırdan hususî dâvet etmiş ve O da, bunun üzerine avdet etmiştir.

Görülüyor ki Fatih: bir tıtr olarak değil, fiil ve hareket olarak tam bir ilim ve san'at hamîsi idi.

— Devam edecek —

MEÇHUL MES'ULLER

Naci ARICI

Karakurt olayı... Hâdise mahkemeye aksetmiş olması cihetiyle üzerinde şu veya bu şekilde münakaşasını yapacak değiliz. Fakat ortada bir hâdise, bu hâdisenin sebepleri ve mes'ullerinin olduğu muhakkak.

Bundan bir müddet evvel gazetede okumuştum, Kastamonu'nun bir kazasında bir ilkokul müdürü ile, müfettiş Kur'ân kursunu teftîşe gidiyorlar. Müdür, beyefendi duvarda asılı takvimin kartonundaki: « لا إله إلا الله » yazısını görünce bu nedir? Bu devirde halâ böyle şeyler duvarlarda asılı duracak mı diye onu yırtar. Galeyana gelen halkı dirayetli Kur'ân kursu öğretmeni güçlükle yatıştırır.

Yakın zamanda Konyada Hülleci piyesi... ve nihâyet hâdiselerden... Son günlerde yine Konya'nın kazalarından birinde bir Ortaokul mualliminin nefreti müçip çirkin bir hareketi: Bakınız münevver geçinen şu öğretmenin yaptığına; talebelerine alçdan tabak vesaire yapmaları için vazife verir. Herkes çeşitli motiflerde tabaklar yaparlar. Bunlar arasında « بسم الله الرحمن الرحيم » yazılı olanları görünce hocanın beyni atar. Talebeyi azarlar ve besmele yazılı tabağı ayağının altına alır ve kırar. Vay efendim sen besmeleyi yazar mısın...

Bu ve buna benzer hâdiseler pek çok. Burada hepsini sıralamaya lüzum yok. Bütün bunlar müslümanları üzmekte ve infiallere sebep olmaktadır.

Şimdi soruyorum: « لا إله إلا الله » yazılı tabloları yırtan eller « بسم الله الرحمن الرحيم » nakışlı tabakları kıran ayaklar, müslümanların dini inançları ile alay eden beyinsizler ve bunların idare etükleri bir takım filimler, tiyatrolar, konserler vesairler ve milletin bu yüzden teşkil eden müslümanların kalplerini rencide eder de onlar da galeyana gelir; o elleri, o ayakları kırarsa acaba bunun mes'uleri kimdir? Elbette bunun mes'uleri olması lâzım-

(Devamı 21. sayfada)

Beyrut Amerikan Üniversitesi

VE

Türk Düşmanı Devletler Hukuku Profesörü Torikyan efendi!

Fâzıl Senai SARPER

Yüz şu kadar sene evvel Türk hükûmet ve Milletinin müsamahasiyle Beyrut'da protestan misyonerleri tarafından tesis edilen Amerikan koleji şükran borcunu, korkunç bir Türk düşmanı olan TORİKYAN adındaki bir profesörü sinesinde barındırmakla ödemektedir!

***

«Tercüman» gazetesinin 17 nisan 1965 tarihli nüshasında: «LÜBNANLI ERMENİLER ŞİMDİLİK KARS VE ARDAHANI İSTİYORMUŞ!» başlığı altında çıkan yazı bizi bir hayli güldürdü. Meğer dünyamızda hayali bir ERMENİSTAN cumhuriyeti varmış da bizim haberimiz yokmuş! Bu cumhuriyetin SİMON FRATİSYAN adındaki başkanının(!) sözcüsü de Beyrut Amerikan Üniversitesi Devletler Hukuku profesörü TORİKYAN imiş!.

Ermeni katliâmının ellinci yılını kutlamak üzere, sayın profesörün ruhanî liderlerle birlikde tertipledikleri yürüyüşe Lübnan hükûmetinin müsaade etmemiş olduğunu yine gazete haberlerinden öğrenmiş bulunmaktayız.

Aklı başında hiç bir ermeni vatandaşımızın, hudutlarımız dışında yaşayan kuş beyinli birkaç ırkdaşlarının, modası geçmiş bu saçma sapan taktiklerine asla iltifat etmeyeceklerinden eminiz.

Başlarında Hitler'in bulunduğu Nazilerin milyonlarca yahudiyi hunharcasına öldürttükleri, bütün dünyaca malûm olan çok elim bir hâdisedir. Fakat, korkunç bir yekûna baliğ olmasına rağmen, bu katliâmdan dolayı Alman milletini topyekûn mes'ul tutmak düşüncesi kimsenin aklından bile geçmemiştir, hattâ iddia edebilirim, sayın profesör TORİKYAN efendinin bile! Çünkü, köpekler gibi öldürülenler hıristiyan değil, yahudiydi!

Kıbrıs'da uzun zamandanberi, çocuk, kadın, erkek gözetilmeksizin, binlerce masum TÜRK merhametsizce katledilmektedir! Acaba muhterem profesörümüzün bu hâdiselerden hiç de mi haberleri yoktur? Olsa da ne çıkar sanki! Dökülen kan müslüman kanı olduktan sonra!

Bay profesör ve ruhanî liderler, tasarladıkları nümayiş ve yürüyüşün plânlarını istedikleri gibi tanzim ededursunlar, âleme gülünç olmaktan başka bir netice elde edemeyeceklerdir!

Bizim bu meselede asıl dikkatimizi çeken husus, Türkiye'de Türklerle birlikde ayni haklara sahip olarak müsterih ve müreffeh bir şekilde yaşayan ermeni vatandaşlarımızın huzurlarını kaçırmaktan başka bir işe yaramayacak olan bu tasavvurların sahibi mister TORİKYAN'ın, tahminen yüzbeş sene evvel tesis edilmiş bulunan Amerikan Üniversitesinde profesör, hem de Devletler Hukuku Profesörü oluşudur.

Beyrut'un en güzel ve havadar bir yerinde (Ras-Beyrut) kurulan ve zaman zaman yeni binalar ilâvesiyle hergün bir parça daha genişleyen bu Amerikan Üniversitesine, ilk Umumî Harp'de, bu satırların yazarı da devam etmişti. Her din, mezhep ve millete mensup binden fazla talebesi bulunan El Külliye'de müslüman Türk olarak topu topuna dört kişiydik ve dördümüzün de babaları askerdi.

İyi derecede bildiğim fransızcamın da yardımıyla, sonraları kilise olduğunu anladığım mektebin bir salonunda, İngilizce olarak verilen konferansların özlerini, kısa bir zamanda, az çok anlayabilecek bir duruma gelmiştim. Hergün ve bilhassa pazar günleri umumiyetle mektebin müdürü Doktor Bliss tarafından verilen konferansları, İngilizcemi daha da ilerletmek için, hiç kaçırmıyordum. Bu konferansların hepsini, Hıristiyan dinine müteallık mevzuların teşkil ettiğini nihayet anlamağa başlayınca, çok sinirlendim.

Bir gün, dersler sona erince, kimseye gözükmeden mektepten çıkarak doğru vilâyet konağına koştum. Ne istediğimi sordular. Vali beyi görmek arzusunda bulunduğumu söyledim. Çocuk olduğumu dikkat nazarına alarak arzumu is'af etmek istemediler. Sinirlerim o kadar gergindi ki: «Vali beyi çok mühim bir mesele için mutlaka görmem lâzım. Ben erkânı harp miralayı Osman Senai Beyin oğluyum, kendisine derhal haber verin!» diye bağırdım adeta.. Nihayet huzura kabul edildim. Geniş bir masanın başında oturan sivri sakallı, ciddi ve otoriter tavırlı vali meraklı bakışlarla beni süzüyordu. Gayet iyi hatırlıyorum, kendisine aynen şu sözleri söyledim: «Beyefendi, bendeniz erkânı harp miralayı Osman Senai beyin oğluyum. Amerikan kolejinde talebeyim. Babam hâlen Halep'de bulunmaktadır. Biz müslümanları her gün zorla kiliseye götüren bu mektebe artık sureti kat'iyede dönmemeye karar verdim».

Bilâhare Almanya'da kahpe bir ermeni kurşunuyla gözlerini hayata yumacak olan vali Azmi Bey ayağa kalkarak mütebessim bir çehreyle bana doğru ilerledi, alnımdan öptü ve: «Gösterdiğin hassasiyetten dolayı çok memnunum, evlâdım, dedi. Haklısın, bir müslümanın kilisede aslâ yeri yoktur. Sen merak etme, derhal mektebine dön. Müdürünüzü yarın nezdime celp eder, kendisine bu hususta lüzumlu talimatı veririm».

Beni kapıya kadar beşuş bir çehreyle teşyi eden merhum Azmi Beyin elini öperek ferahlamış bir şekilde odadan çıktım ve koleje döndüm.

Ertesi günden itibaren, yalnız biz Türkler değil, diğer bütün müslümanlar da kiliseye devam mecburiyetinden muaf tutulmuştuk!

Hâdisenin kahramanı olduğumu, mektep idarecileri başta olmak üzere, bütün mektep kısa bir zamanda öğrenmişti. Esasen valiyi ziyaret ettiğimi kimseden saklamak lüzumunu hissetmemiştim.

Evvelce bana karşı son derecede mültefit davranan doktor Bliss'in, artık benimle karşılaşmak dahi istemediğini hareketlerinden anlamıştım.

Hıristiyanlığı Şarkta yaymak aşkıyla yanıp tutuşan yaman bir protestan misyoneri, kendisi gibi düşünen mutaassıp milyoner vatandaşlarından elde ettiği yardımlar sayesinde ve Türk hükûmet ve Milletinin müsaade ve müsamahasiyle yüz şu kadar sene evvel kolejin temelini atmakla işe koyulmuş ve uzun seneler mektebin müdürlüğünü yapmıştır. Halen Şarkın en büyük üniversitelerinden biri olan Beyrut Amerikan üniversitesinin kurucusu, bana müdürlük yapan doktor Bliss'in babasıydı.

Bugün tedris kadrosu içinde Müslümanlığa ve Türklüğe karşı amansız bir kin besleyen bir profesör bulunduran mektep idaresinin, vaktiyle bu mel'anet yuvasının açılmasını müsamaha ile karşılayan Türk hükûmet ve Milletine olan minnet borcunu bundan daha iyi bir şekilde nasıl ödeyebilirdi ki?!

AĞAÇ

Bir ağaç ki eğile eğile
İbadet olmuş,
Bir ağaç ki ağaç deyip geçmek
Âdet olmuş...

Dalları sallana sallana
Salıncak
Budakları inile çıkıla
Basamak.

Kendisi renkten, ışıktan, kokudan
Bir demet olmuş,
Cenneti anlatan
Bir ayet olmuş.

Karışmış dallar dallara,
Kuşlarını çağırır yollarından,
Uçurur kuşlarını yollara...
Rengiyle, kokusuyle, tadıyle
Ziyafet olmuş.
Su sesine, kuş sesine dalarak
Gölgesine uzanmak
Saadet olmuş.

Bir ağaç ki ağaç deyip geçmek
Âdet olmuş.

Arif Nihat ASYA

Okmak Üzerine

Hüsnü DİKEÇLİGİL
Kayseri Senatörü

Her gün biraz daha gün ışığına çıkan çeşitli hâdiseler karşısında insan ister istemez düşünüyor. Eğer sorumluluk hissi taşıyorsa meselelerini araştırmak mecburiyetinde kalıyor. Çıkar yolu bulmak için de kendisine yardımcılar arıyor.

Şahsen beni düşündüren mensubu olmakla iftihar ettiğim milletimin gençliğinde arasıra nükseden olaylar zinciridir. Ve zuhur eden bu hâdiseleri onların asâletine yakıştıramıyorum. Dolayısiyle bu marazî hâllerin nedenleri üzerinde durmamız gerekiyor.

Gençlik çağı insanın enerji deposu olduğu andır. İnsan ister istemez bu dinamoyu boşaltmak, tekrar yeni kuvvetlerle bu boşalan dinamoyu doldurmak ihtiyacını duyar ve zorundadır. Hem bu yaradılış icabıdır. İşte asıl mesele bu enerjinin faydalı istikametlere sevkini sağlamakta, yerine ise genç insanı daha mükemmel seviyelerde kültürel kaynağını ikâme etmektedir. Zararlısını ise aslâ değil!..

Şayet, gençliğin enerjisi boş yere harcanmayıp ve sarfı önlenilir de iyiye,güzele yönelтilmiş olunursa; böyle bir ülkede refah, saadet ve çokça lâfı edilipte, bir türlü erişilemiyen huzur kendiliğinden gelecektir. Yoksa başı boş akan sudan yararlanılamayıp, bilâkis zararlar görüldüğü ve görüleceği gibi; kendi olurusa bırakılan gençliğin de kudretinden bir fayda temin edinilemez. Aksine ziyanlar beklenilir. O halde en çok üzerinde durulacak ve durunulması gereken şey bir milletin gençliğidir. Hâl de, atinin içerisindeki istikbâl de buna bağlıdır.

Şüphesiz ki insan almış olduğu gıdanın mahsulüdür ve onun muhasalasıdır. Bu maddeten böyle olduğu gibi ruhen ve fikren de böyledir. Öyleyse maddeten ele alınacak ve alınan gençlik fikren, ruhen de ele alınılmalıdır. Muvazeneli bir insan için bu gerçekten lâzımdır.

O, yani genç insan yaşının adamıdır. O halde onu yaşının icaplarına göre kıymetlendirip, değerlendirmeliyiz. Bunun dışındaki her türlü ölçüler neticesiz kalır. Dengeyi bozar.

Biz şimdilik burada bu mâna ve kavrayış içerisinde okumayı, diğer bir deyimle neşriyatı ele alacağız. Neşriyat ve gerekse sinemalar genç insanların yaşlarına göre ayarlanmalı... Onun dimağı ve ruhu zaviyesinden bir kontrola, sınırlanmaya tabi tutulmalı. Şahsen biz bu başı boş neşriyatı, sinemayı defalarca parlemento kürsüsünden söz konusu ettik. Maalesef ilgilileri uyaramadık. Büyük iş yapmış olmanın hastalığına kapılan, sözde reformistlere duyuramadık.

Temelden ele alınamayın her işte olduğu gibi; şekli, bazan de siyasete kaçan reformlar hiç bir netice veremez. Bilakis kötü, muzır sonuçlar doğurur.

Elbette kökten işin halline gitmek zor. Böyle bir hazırlanış sistemli mesai ister, çaba bekler. Biz ise işin gösterişinde, kolayına vurguluz. Çabuk ve göze görünür işler yapıp netice almak isteriz. Bu sebepte esaslı hiçbir şey elde edemeyiz.

Gündelik gazetelere akseden hâdiselere bakacak olur da derince düşünürsek, suçlu çocukların nelerin etkilerinde kaldıklarını anlamakta güçlük çekmez, ne kadar masum olduklarını öğrenmekte gecikmeyiz. Genç yaşlarında artist olma sevdalısı kızlarımızın hiyanet yuvalarına düşmelerinde seviyeleriyle mütenasip olmayan seyretmiş oldukları filimlerin, okumuş oldukları dergi ve romanların tesirleri elbette büyük olsa gerekir. Hırsızlık çeteleri kuran on yaşlarındaki ilkokul öğrencilerinden tutunuz da; on sekiz, yirmi yaşları arasındaki orta okul ve lise öğrencilerinin halleri yürekler acısıdır. Suçlular yakalandıktan sonra da okuduğu kitap ve dergilerin tesirlerinde kalmış olduklarını açıkça ifade etmektedirler. Daha geçenlerde yakalanmış olan, hem de hali, vakti yerinde bulunan aile çocuklarının kurmuş oldukları (Mektepliler çetesi) okumuş oldukları polisiye romanların etkisinde kaldıklarını söylemişlerdi!...

Para kazanmak hırsiyle piyasaya sürülen müstehçen, açık saçık mecmualar ve aşk, macera romanları üzerinde hassasiyetle durulması zamanı gelmiş ve hattâ geçmektedir bile...

Sinemaların ise iyi bir kontrola tabi tutulması, yaş seviyelerine göre gençlerin filimleri görüp göremiyecekleri îcabetmektedir. Alâkalı yapımcının bozulmamasına önem verilmesi gerekmektedir. Hâdiseler büyümeden tedbirler alınmalıdır. Yangın bacayı iyice sardıktan sonra alınan ve alınacak olan tedbirlerin hiç de bir faydası ve kıymeti olmaz ve olamıyacaktır da...

Neşriyatın çocuklar ve gençler üzerinde tesirini belirtmek üzere gerçekten geçmiş olan birkaç tipik olayı belirtmeden geçemiyeceğim:

Vaktiyle İskenderun'da bir tüccar devamlı surette azar, azar paranın alınmış olduğunu görüyor. Bu çalıntının mutlaka yanında çalışanların biri tarafından yapılmış olduğunu tahmin ediyor. Lâkin bir türlü çalanı ele geçiremiyor. Nihayet yazıhanesinin gizli bir yerinde gece nöbet tutmağa karar veriyor ve tutuyor. Böylece kasayı açanı yakalıyor. Sonunda iş adliyeye intikal ediyor. Kendisinden ümit etmediklerî gençlik çağında bulunan bu gencin haline üzülüyorlar. Hırsızlık yapan çalışıcıya mahkemede kasayı nasıl açmış olduğu soruldüğunda:

«— Kasa hırsızı isimli bir polisiye roman okudum. Romanda kasaları açan kahraman köseleyi kasaların anahtar deliğine sokup, kilide değen yerleri kesmek suretiyle anahtar uydurarak kasaları açar. Ben de o suretle anahtar uydurdum ve kasayı hergün açıp bir miktar para aldım ve âileme gönderdim» diyor.

Bu hâdise gerçek olduğu kadar da acıl...

Geçenlerde on iki yaşındaki kızımla annesi kapıya çıkıp dairemizin aniden kapısını anahtarı almaksızın çekiyorlar. Ve anahtar içerde kilit üzerinde sokulu... Böylece dışarıda kalıp kapıyı açamıyorlar. Vaziyeti yukarı dairedeki komşumuzun evde bulunan beyine söylerler. O anda kızım annesine:

«— Kapının altından içeriye doğru bir gazete uzatınız, bu gazete anahtarın tam düşeceği yerin altına gelsin. Şişle anahtarın deliğinden anahtarı iterek düşürünüz. Anahtar gazetenin üzerine düşecektir. Gazeteyi çekir, anahtarı alınız» der.

Söylediğinin aynısı yaparlar ve tatbikat iyi netice verir. Anahtarı gazeteyi çekerek alırlar ve kapı açılır. Annesi kızına:

«— Bunu nereden öğrendiniz» diye sorar. Çocuk:

«— Resimli bir çocuk romanı okumuştum. Orada yazıyordu. Ondan öğrendim.» cevabını verir.

Doğrusu bu ya, biz tam o günden beri geceleri kapıyı kapattıktan sonra anahtarı üzerinde bırakmıyoruz.. Bu hadise de kitabın, daha doğrusu okumuş olduğu dergilerin çocuk üzerinde bırakmış olduğu tesire canlı bir misaldir.

Yine iki kardeş çocuk kitaplığında bir gün okuyorlarmış. Birinci afacan olup, macera ve kovboy romanlarına düşkünmüş. Diğeri ise, faydalı, yapıcı kitapları okumayı severmiş. Burada kovboy resimli romanı okuyan, o anda onun tesir ve heyecanından bir türlü kurtulamıyan küçük yerinden fırlayarak ağabeyisine bir yumruk aşkediyor. Tam bu sırada İngiliz centilmenliğine dair okumuş olduğu elindeki dergisinin tesirinde kalan büyüğü, canı yandığı halde yumrukla mukabele etmeyip: «- ne oluyor sana centilmen» diyor.

İşte okunan derginin iki kardeş üzerindeki etkileri. Bu canlı olayların nüktarını artırabiliriz. Lâkin fazla uzatmağa da lüzum yok! Zira okuduğumuz yazıların tesirlerini kendi üzerimizde heran için müşahede etmemiz ve hükümler vermemiz mümkündür. Ve bu misallerimizden ârif olanların çokça hakikatler payı çıkaracağına inanıyoruz.

Anlaşılıyor ki maarif meselesi görülmüş olduğu kadar kolay bir şey değildir. Oldukça muğlak, üzerinde ciddiyetle durulması gereken bir keyfiyetîr. Bu dâva politik anlayışla, gündelik davranışlarla yürümez ve halledilmez. Millî Eğitim işi bir milletin hayat - memât ve bekâ meselesidir. Yaşama gücüdür. Tümüyle üzerinde durulması, ele alınması gerekir. Hele her gün gençliğimizi biraz daha tahribeden, için için kemiren sinema, seks mecmuaları, çocuk neşriyatları üzerinde hassasiyetle, ciddiyetle durulması gereken bir konudur. Fazla vakit geçirmiş olmaya da gelemez bu!..

RAHMET YAYINLARI
ESERLERİNİ TAKDİM EDER

FÜTÜH'ÜL-GAYB
Abdülkadir GEYLÂNÎ, 4 TL.
ONLARIN ÂLEMİ
Ahmed'el-RÛFAÎ, 5 TL.
İLÂHÎ ARMAĞAN (Feth'ül-Rabbanî)
A. GEYLÂNÎ, 4 Cilt, 18 TL.
KURTULUŞ YOLU
M. İHTİŞAM, 150 Kr.
LÜBB'ÜL-LÜBB
Muhiddini ARABÎ, 2 TL.
ELMÜRŞİD'ÜL-EMİN
İmam-ı GAZALÎ, 2 Cilt, 8 TL.
SIRR'ÜL-ESRAR
Abdülkadir GEYLÂNÎ, 3 TL.
Bayilere tenzilât yapılır.
Genel Dağıtım :
P.K.: 2 — Bayazıt - İSTANBUL

DİLEYİŞ

Aşkın ile kullarını,
Yardır Allahım, yandır!
Sana doğru yollarını,
Döndür Allahım döndür!

Hiç eyletme uzak Bârî!..
Tanınamaz senden gayrı!
Yaşamak da senden ayrı,
Zordur Allahım, zordur!

Aşık olan ol bir kişi,
Akıtır gözünden yaşı.
Akşam-sabah âşık işi,
Zardır Allahım, zardır!

Aşkın ile ağlıyanlar,
Sana gönül bağlıyanlar,
Senin ismin söylüyenler,
Yardır Allahım, yardır!..

Âşık olan seni arar,
Gece-gündüz durmaz ağlar.
Sensiz hep bahçe ve bağlar,
Hardır Allahım, hardır!.

Aşkın ile yanmayanlar,
Senin adın anmayanlar,
Senden medet ummayanlar,
Kördür Allahım, kördür!

Kötü kötü insanları,
Fitne, fesat kusanları,
Sana karşı isyanları,
Durdur Allahım durdur!

Şükür bunca nimetine,
Karşı konmaz kudretine.
Sıtkı'cığı Cennetine,
Vardır Allahım vardır!..

T. Sıtkı BALCI

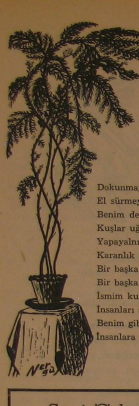

KUŞKONMAZ

Dokunmayın ne olur bana
El sürmeyin dallarına
Benim de kaderim böyleymiş
Kuşlar uğramıyor yanıma.
Yapayalnız kaldım dünyada
Karanlık geceler korkuyorum
Bir başka sabaha açıyorum gözlerimi
Bir başka elden su içiyorum.
İsmim kuşkonmaz çiçeği
İnsanları seviyorum
Benim gibi yalnız, benim gibi kimsesiz
İnsanlara selâm olsun diyorum.

Göktürk Mehmet UYTUN

Devlet Bakanı

Göreve başladığımdan bu yana Diyanet İşleri teşkilâtı ve bu teşkilâtta görevli kimselerin hareketi ile ilgili gördüğüm aşağıdaki hususların bütün teşkilât kademesindeki görevlilere duyurulmasını ve bundan sonra yapılacak işlemlerin aşağıdaki görüşlere uygunluğuna gayret edilmesini rica ederim:

1 — Din işleri görevlilerini, yurt kalkınmasının temel şartı saydığımız manevi unsuru, harekete getirecek ve verimli kılacak kuvvetlerin başında mutallâa etmekteyiz.

Cemiyeti topyekün kalkınmanın his ve şuuruna iletmek için, ona, yaşadığı ortamı daha iyiye, daha güzele eriştirmenin heyecanını vermek gerekir. Bu heyecanı vermede ve onun fikir ve vicdanlarda makes bulmasında din görevlilerinin rolü büyük olacaktır.

Bu sebeple bütün din işleri görevlilerinin;

a) Yirminci asrın modern Türkiyesine yaraşır, din görevlisi hüviyet ve ehliyetine sahip olmak için, şart sayılan, dinî ve dünyevî bilgilerde noksanı bulunan varsa — Bakanlığımın bütün imkânları ile hizmetlerine hazır olduğunu bilerek— kendilerini tamamlamaya gayret etmelerini;

b) Müslüman Türk halkının birlik ve beraberliğinin korunmasına, yarının güvenlik içinde olması için her cihetten gelen ve gelecek olan zararlı akımlardan masun kalmasına, görev hudutları içinde azami dikkat göstermelerini;

c) Gerek görev ve ödevlerin ifasında, gerekse özel hayatlarında, görevlisi bulundukları yüce dininde emir ve tarif ettiği gibi, — İyi ve ideal insan— in o-lumlu örneğini vermeye dikkat etmelerini; Kanunların tanıdığı yetkilerini ve Müslüman Türk halkının — temsil ettikleri yüce dine bağlılıkları sebebiyle — gönlünde buldukları saygıyı kötüye kullanmaktan dikkatle kaçınmalarını;

ç) Meslektaşlar arasındaki çatışmaların, guruplaşmaların, geçimsizliklerin, şikâyet ve dedikodilerin yalnız kendilerini değil, topyekün Türk milletini olumsuz yönden etkilediğini hatırdan çıkarmamalarını; Bu gibi davranışlardan hem kendilerini, hem arkadaşlarını alıkoymalarını;

d) İçinde bulunulan maddî güçlükleri, bu yüzden çekilen sıkıntının acı gerçeğini inkâr etmek en hafif tabirle insafsızlık olur. Ancak hem ulu bir dinin temsilcisi, hem de Anayasa hükmü ile Devletin görevlisi olarak, zekât, fitre, ve iskat-ı salat gibi işlemlere karışmak suretiyle şahıslarını ve camialarını küçük düşürücü davranışlardan da kaçınmaları gerektiğini;

Esasen müdrik bulunduklarına inanmaktayız. Ancak keyfiyeti bir kerre daha önemle hatırlatır, başarılar dileriz.

2 — Bazı müftülüklerin taşkilâtlarında vazife almak isteyen Yüksek İslâm Enstitüsü, İlâhiyat fakültesi ve diğer fakültelere devam eden talebelere, nitelikleri müsait olduğu halde, sırf talebe olmaları sebebiyle vazife vermekten kaçındıkları; buna sebep olarak da 4007 Sayılı Kanun hükümlerini ileri sürdükleri öğrenilmiştir:

a) 4007 Sayılı Kanun ve onu değiştiren 4214 Sayılı Kanun 183 Sayılı Kanunla yürürlükten kaldırılmıştır. Bu sebeple göreve alınacakların talebe olmaları kanunî bir sakınca sayılamaz.

b) Özlenen din işleri görevlilerini yetiştirmek için, onların daha ileri öğrenim yapmalarını önlemek değil, teşvik etmek, mevcut imkânlar nisbetinde yardımcı olmak öngördüğümüz esaslardandır. Daha ileri öğrenim yaparken bir taraftan da din işlerinin icrasında görev alanlar, bir yönü ile de fiilî staj yapmış olacakları cihetle, daha verimli ve mütekamil din görevlisi olarak yetişeceklerdir. Ancak bu durumda olanların üstlendikleri görevlerin gerektirdiği faaliyetlerini de asla aksatmamaları esastır.

3 — Talebe olduğu halde Diyanet İşleri teşkilâtında görevli olanların, sırf talebe oldukları mucip sebebi ile, müddeleri geldiği halde terfi ettirilmemeleri hususundaki tatbikat hiçbir hukuk anlayışı ile bağdaşamaz. Uhdesine verilen vazifeyi aksatmadan gören ve gerekli sicili olan her görevli, talebe olsun olmasın, mutlaka terfi ettirilmelidir.

4 — Vazife deruhte ettiğim günden bu yana intikal eden bazı muamelât ile bilgi edindiğim cihetle bazı Vali ve Kaymakamların Müftü, İmam-Hatip ve Vaizler üzerinde kanunun verdiği yetkiyi aşan tasarruflarda bulunmaya meyilli oldukları müşahede ettim.

Vali ve Kaymakamlar Diyanet İşleri Başkanlığının bağlı bulunduğu Başbakanlığın da o yerdeki temsilcisi sıfatı ile ve İl İdaresi Kanununun taşıdığı haklar çerçevesinde din işleri görevlileri ile ilgilenebilirler. Kanunun verdiği yetki ve vazife sınırlılığını aşan hiçbir davranış tarafımızdan iyi kabul görmeyecektir.

5 — 5 Mart 1965 tarihli ve onun eki olan 8 Mart 1965 tarihli Diyanet İşleri Başkanlığı tamiminde (gazete, mecmua gibi yayın vasıtalarında yazı yazmanın Başkanlığın müsaadesine tabi olacağı) yolundaki ifadenin farklı anlayış sebebiyle, bazı üzücü tatbikata vesile olduğu öğrenilmiştir.

Anayasamızın 154'üncü maddesi hükmünce genel idare içinde mütalâa edilen Diyanet İşleri Başkanlığı teşkilâtında görev olan arkadaşlar Memurin Kanununun 9'uncu maddesi ile yasaklanan siyasi beyanatta bulunamazlar. Bunun dışındaki her türlü fikri, meslekî ve ilmî faaliyetleri ile yazma, yazışma ve yayın hürriyetleri Anayasamızın teminatı altındadır.

Mer'i kanunların belli hükümlerini ihlâl etmedikçe kimsenin hürriyetini kısıtlamak, fikrî faaliyetini önceden kontrole tabi tutmak hiçbir makamın hakkı olamaz. Mezkûr teminin bu anlayış içinde mütalâa edilmesini ehemmiyetle rica ederim.

Mehmet Altınsoy - Devlet Bakanı

Tamimi

San'at Anlayışı!

Muammer TAN

San'at: Bu kelime, kılıfının içinde gizlenip kalmaktan daha çok mânalar uzayının enginliklerini doldurur. Ceviz tanesinde koskoca asırlık bir ceviz ağacının gizlenişi muhayyile bahçesinin solmaz çiçekleri gibi insicamlı ve bedîdir.

Mimar Sinan'ın eserleri, Mimaride, Mehmet Âkif'in şiirleri, Edebiyatta, san'at kelimesinin kuru kabuğunun dışında ruh tazeliğinin tercümanı olan şaheserlerdir.

Anlayış: Bu kelimede de mâna, kirpinin dikenleri içerisine bürünüşünden daha titrek bir edâ ile içe dönük bir mahiyetle benliğini kaybedecek duruma gelmiş. İnsan, bu ölçüden «Anlayış» kelimesinin içini açmağa bile cesaret edemiyor. Acaba suratuma başka ahtapotlar çıkar mı diye.

İş bukadarla da kalmıyor. Kısır ve kasıtlı «Anlayış» o güzelim «San'at» kelimesini peşinden sürüklemek istiyor. Kendi düştüğü derekeye sanatkârlar yadigârını da sürüklemekten başka bir şey yapmıyor.

Son hâdiseler ve hâdisenin asıl müsebbibleri bu dehalar ummanının kesilmez kaynağı olan san'atı ayaklar altına düşürmüşler, ister istemez efkârı umumiyeyin neferetini kazandırmışlardır.

Tiyatro san'atını yüceltmek maksesi altında, sağduyunun dimağını karıştırmış mukaddesat kaynaklarını altüst etmiş olan kimselerin, kimin ve neyin peşinde kavuk salladıkları açıklanmıştır.

Dahası var, güya Edebiyat kisvesi altında son hâdiselerin ve san'at anlayış hezeyanının karşısında olanları içten vurabilmek, gayretkeşliği ile yine o zümrenin (sağduyu mensuplarının) içinden bazılarını koz olarak kullanarak cemiyeti içten yıkmak istemeleri, kasıtlarının gün aydınlığı kadar açık olduğunu göstermiştir.

Seni Özledim Ayasofya

Mustafa YAZGAN

Güneş gönlüm gibi denizi, deniz gönlüm gibi güneşi İstanbul akşamlarında yakarken seni Kadıköyden seyrettim. Sen 512 sene evvelki güzeldin. Bugün de mahzun duruşunla yine gözelsin Ayasofya'm..

Kubbeni parlatan güneş, benim maddemi ve manâmı yakan güneş olduğuna göre aç pencerelerini aç semalara Fatih Mehmet Han'ın hediyesi olan kollarını, soğuk mermerlerinde ilâhî tevhidin ışığı parlasın.

Aç pencereni Ayasofya! Vuracak ışıklar ezelden gelip ebede akan ölümsüzlük ışıklarıdır. Sen pencereni açmalısın ki, Sultanahmetlerde, Süleymaniyelerde, Bayezid, Valdesultan, Fatih camilerinde coşan ruh daha da coşsun. Tekbirler daha şevkli çınlasın, ezanlar daha gür yayılsın.. Ufuklarda...

Sen pencereni açmalısın ki, biz yeni bir Fetih cezbesi ile, sevgilisine kavuşan âşığın dinmek bilmeyen heyecanı ile soğuk mermerlerine sıcak dualar dolduralım. Halılar üstünde secdeye kapanalım ebede kadar.

Ey benim tarih hazinem! Fetih hâtıram, Hilâl sembolüm, zafer âbidem, kederim, herşeyim Ayasofyam! İstiyorum seni avuçlarının içinde Hazreti Muhammede sunayım. İstiyorum bağrımda açtığın yarayı minarelerinden çağlıyacak olan na'tlarla, ezanlarla sarayım. İstiyorum megalo manyakların megalo idealarını senin asırlık duvarlarına çarpa çarpa parçalıyayım.. İstiyorum Ayasofya! Seni özledim.. Seni özledim.. Ruhsuz sükûn içinde kahrolan Ayasofya.. Sükûnsüz ruhlar içinde mest olacağın gün ne zaman? Kapıların «Allah Allah!» haykırışlarıyla açanların çocuklarına ne zaman mihrabını açacaksın? Ne zaman?

Sen ıstırabını içine göme dur. Sütunlarında ilâhî nefesler ese dursun. Ben seni Kadıköyden, Ankaradan, Erzurumdan ve bütün İslâm âleminden o güzel akşamlarda, o nurlu sabahlarda seyredeceğim. Sana selâmlar göndereceğim. Rüzgâr özleyişimi üflesin. Deniz selâmımı iletsin. Eteklerinde kırılan dalgalarda beni dinle.. Artık yeter bu kahredici sükûtun. «ALLAH-Ü EKBER» diye şahlan Ayasofya!..

Doğumun kontrolü Türkiye için nasıl bir felâket olacaktır?

III

Dr. Receb DOKSAT

Bakın neden, müreffeh batı ülkelerinde açlık, gıda bulamamak, yarına ait güvensizlik gibi meseleler halledilmiş; çünkü sigorta sistemi var: İhtiyarlık, işsizlik, hastalık sigortaları çoluğun, çocuğun istikbali müemmen; evi var, otomobili var, herşeyi var. Üstelik otomasyon çağı başladı batıda — yani eskiden yüz işçinin yapacağı bir işi, bugün iki, üç işçi bir makine ile yapabiliyor —. Ve fabrikalar yavaş yavaş otomasyona göre yeniden düzenlenmektedir. Bir zamanlar el tezgahlarını ortadan kaldırtan buhar sanayii ve dokuma makineleri inkılâbının ve ihtilâlinin XIX. asır Avrupasında yaptığı gibi o zaman da işçiler isyan etmişlerdi. Demişlerdi ki: «bizim ekmeğimiz elimizden alınıyor» halbuki yeni iş sahaları açıldı, bunlar fabrikada işçi oldular, el tezgahını bıraktılar. Bilâhare bunlar malûmdur. Avrupada ve Amerikada bile bugün bu XIX. asır sanayi inkılâbının çok üstünde ona hiç benzemiyen bir hâdise tezahür ediyor. Otomasyon çağı, yani herşeyi makinelerle otomatik bir şekilde, az bir kaç mütehassıs tarafından kontrolu ile mümkün olması, fakat bu otomasyon çağının bir işsizlik buhranı yaratacağından belki bir intikal devresi için düşünülebilir, gene düşünülemez.

Neden? İnsanların yaptığı işi makineler yapınca insanların emeği karşılığı elde edeceği serveti makinalar elde ediyor demektir. Fakat bu servet gene muhtelif sigorta sistemleri vasıtasıyla bir içtimai emniyet kapitali olarak o milletin emrindedir. Binaenaleyh ne olacak? İstikbali müemmen, karnı doyan, bol vakti olan insan bir can sıkıntısına düşecek. Çünkü iş görmeyen insanın canı sıkılacak. İşte o zaman ativik bir regülasyonla, yani atalarının bir çözülmesi gereken mesele karşısında takındığı hallediş tarzına rücu ederek psikolojik tâbirle biz buna «ativik regülasyon» diyoruz. Buna rücu ederek evlerinde bol bol gıdı gıdı edecek, sevecekleri çocuk yetiştirmeğe girişecekler. Şimdiden vasat Amerikan ailelerinin beş-altı çocuğu var. Batıda da başka sebeplerden doğan bir cinsiyete yöneliş ve nüfus artışı, bol çocuk yapış problemi başlamıştır. Asıl büyük tehlike de bu olacaktır. Bunun yanı sıra alkolizm artıyor, yaşama sıkıntısı içinde refahın getirdiği azgınlık içinde İsveçte olduğu gibi gençler sokaklara dökülüyor.

Kendini alkole veriyor. Bazı anti alkolik cemiyetler kuruluyor, başka. Hattâ yarının dünyasında bu otomasyonun nimetleri o kadar mebzul olacak ki boş kalan zamanlarını sıkıntıyla geçirmek zorunda olan insanlar ne yapacaklar diye gayet enteresan tahminler var. Ve bunlardan biri fevkalâde doğrudur. Ben de inanıyorum buna, yeni bir mistik çağı açılacaktır. Çünkü gelişme çağında olan insanlar biribirlerine rekabet halinde uğraşır, didişir ve otomobilim olsun, benim bir deniz motorum olsun, hadi bir tane daha olsun dedi. Ne olacak bundan sonra, ne yapacak geriye kalan zamanlarda insanlar birbirleri ile hangi sahada rekabet edebilecek? Ruhi sahada rekabete girişecekler. Ruhi sahada, sprilüel sahada ben ondan üstün olacağım o benden üstün olacak dâvası başlayınca bunun bir tarafı mistik ekseliyansla yani mistik tecrübelerle insanların saadet yollarını araması ve kendilerini ruhi tekâmül sahasında uçmaya çalışmaları gibi yarının dünyasına ait fevklaâde enteresan problemler yine ayrı bir konferans mevzuudur. Detaylarına girmiyorum, şimdi biraz evvel arzettiğim bu dünyanın henüz el atılmamış geniş imkânlarına rağmen bu nüfuzu tahdit kampanyasına neden girişiliyor? Bu sualin cevabını da gene biraz evvel bahsettiğim meşhur Jöziyö de Castro açıkça vermektedir.

Başta Amerika Birleşik devleti olmak üzere müreffeh batı ülkeleri telâş içindedirler. Bir tarafta aç milyonlar ve yeteri kadar gıda alamıyanlar var. Karın doyurma beslenmek demek değildir. Diğer taraftan da karnı tok fakat endişeden uyku uyuyamıyan müreffeh bir azınlık, batı ülkeleri. Castro, geri kalmış bir ülkenin de, pekalâ, gerekli ilk malzemeleri ve ham maddeleri satın alarak lüzumlu ilim adamları ve teknisyenleri angaje edip atom bombası yapabileceğini hatırlatarak artan nüfusun tazyiki karşısında böyle bir ülkenin dünyaya kafa tutabileceğini ve zengin ülkelerin uykusunu kaçıracağını belirtmektedir.

(Devamı var)

Cami Hükmî Şahsiyeti

Ahmet Hamdi SAVLU

Toplum kalkınmasında, toplumun kendi bünye yapısındaki kurumları değerlendirip organizasyon ile, aksiyon haline getirmek; yabancı organizasyonu taklitten çok daha verimli, neticeleri ve meyveleri bulunan bir yol olduğu kalkınan her millette anlaşılmıştır.

Topyekün kalkınmanın temel şartı da, kütleleri her yönden harekete geçirecek, kuvvet kaynağı olacak müesseseleri kurup işletebilmek olduğuna inanıyoruz. Bunun haricinde kuvvet kaynağı bulunmayan toplumların kalkınma hamlelerinde, her plân, her iyi davranış ve tedbir kısa süreli olmaya mahkûmdur. Büyüme, genişleme, kalkınma dünyenin içinden gelmesi lâzımdır. Dıştan gelen her tesir tahrip olur. Gelişmeye başlayan bir bebeğin büyümesi için kolunu, bacağını asılmak nasıl tahrip ve içten, bünyeden gelen genişleme ve gelişme ise; aynen bunun gibi toplumun da bünyesinde bulunan ve değer taşıyan kaynakların organizasyonu ile gelişme kalkınmadır; ülkelerin kuvvet kaynağı müesseseslerini başka toplumda ihya etmek, taklidin zebunu olmak toplumu bebek misali büyütmek için kolunu, bacağını söndürmeğe benzer.

Türk toplumunun topyekün kalkınmasında halledilmesi gereken en mühim husus, bu toplumu kuvvet kaynağı olacak, her türlü kalkınma riziko ve krizlerinde onu yeisten, ümitsizlikten kurtarıp hamle yapma gücünü kazandıracak sosyal kuvvet kaynağı müesseseleri öncelik ve ivedilikle canlandırma ve ihya etme olduğuna kaniyiz.

Demokratik hayata geçelideberi, Türk toplumunda hareket kaynağının, ahlâk ve fazilet kaynağının sadece DİN olduğu, vicdan ve kalb sahibi herkesce teslim edilmiştir. O halde topyekün kalkınmada en müessir kurum Dini kurumlardır. Bugüne kadar din adamlarından çok mevzii de olsa istifade yoluna gidilerek kalkınmada çok parlak neticeler alınacağının küçük işaretleri belirmiştir. Bu problemi halen yürürlükte olan mevzuatın içinde hal etmenin zamanı gelmiştir.

Din kurumları içinde topluma manevi kuvvet kaynağı olacak niteliğe sahip olanı CAMİ'dir. Esefle kaydetmek lâzımdır ki halen cami toplumda terk edilmiş ve unutulmuştur. Ona canlılık kazandırmak, toplumda faal ve olumlu rol yapması, onu şahsiyet sahibi kılmakla olur.

Camiye hükmî şahsiyet tanımak, müessese haline getirmek lâzımdır. Bu kurumun başına yüksek tahsil yapmış bir din adamı getirilip özel yönetmenlik ile faaliyetleri Diyanet İşleri Reisliğince tanzim ve takip edilmeli, bir program altında camide kültürel, sosyal ve iktisadi faaliyetler yapmalı, cami müdavimlerine cami özel kişiliğini aidat v.s. ile malî yönden destekleme imkânı verilmelidir. Bu suretle vakıf problemi de hal edilmiş, sosyal hayatın en mühim desteği bulunan vakıf hayatı tekrar canlandırılmış, sosyal faaliyetlerin iç finansmanında çok büyük artış sağlanmış olacaktır.

Yukarda kısaca toblosunu ver-

diğimiz mes'ut neticeyi Diyanet işleri reisliği teşkilât kanunu içinde yer alacak dört madde halleder kanısındayız. Bu dört maddeyi :

1 — Camiler tüzel kişiliği bulunan özel din kurumlarıdır. Caminin baş imamı tüzel kişiliği temsil eder.

2 — Cami tüzel kişiliği asla siyasetle uğraşmaz.

3 — Cami kültürel, ekonomik ve sosyal faaliyetlerde bulunabilir.

4 — Cami tüzel kişiliği özel yönetmenliği ile çalışır. İslâm dininin toplum kalkınmasında hayat kaynağı olmasını sağlama ana hedefidir.

Şeklinde sıralamak mümkündür. Özel yönetmelikte Diyanet reisliği tarafından hazırlanabilir.

Kanun tekniği bakımından belki maddelerde hata bulunabilir. Ama ana hatları itibariyle mevcut mevzuata hiçbir aykırı gelen tarafı olacağını sanmıyoruz. Bu suretle toplumumuzun manevi kuvvet kaynağı kalkınmada büyük hamleyi sağlıyacağına bütün ruhu canımızla inanıyoruz.

Caminin iktisadi faaliyetleri arasında, cemaatinden üye aidatı, zekât ve muhtelif yardım-

(Devamı 27. sayfada)

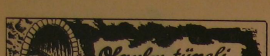

Hasan Basri BİLGİN

SÜRÇ'Ü LİSAN...

Türkiyede kanserin âmili keşfedilmiş... Kâşiflere göre; hastalığa cami hoparlörleri sebep oluyormuş...

Allah, Allah!.. Daha nice deliler göreceğiz. İyi, hoş ama, sebep hoparlör sesi ise, bugün sinema ve eğlence âlemlerinin gürültüsü, camilerinkinden kat, kat fazla kulak tırmalıyor.. Üstelik kanser olanların çoğu da; eğlence âlemlerinde ömrünü tüketen kimseler. Her zaman ezan sesini dinliyen mü'minler ise sapa sağlam.

⁂

O halde bu teşhisçiler; «kanserin tedavisi cami hoparlörü» diyeceklerine, sebebi deyivermişler.

Manevi sarhoşların böyle sürçü lisanları, ara-sıra olağan şeylerdendir...

DAHA ÇOK...

İki arkadaş yolda gdierken hararetli, hararetli konuşuyorlardı... Bir ara boyu uzun olanı sordu :

Biliyorsun ki; dünyada, denizler karalardan fazla... Buna karşılık, yaratıklar içinde; insan mı daha çok, yoksa hayvanlar mı?

— Tabii ki hayvanlar.

— Nasıl hesapladın?

— Gayet basit! Aramızdaki hayvanları da sayıma katarsak, dört ayaklıların(!) miktarı bir hayli kabarık olur...

BİR NESİL KURUTMAK...

Uzun zamandır, doğum kontrolü hususunda ciddi münakaşalar yapılıp duruyor.

Halbuki doğumu elbirliği, güç ve tehlikeli bir teşebbüse girişeceğimize; daha kolay ve isabetli olan; üretimi çoğaltma yoluna gitsek yerinde bir hareket yapmış olurduk.

Zira doğum kontrolü; ayakkabı parasından tasarruf için ayakları kesmeğe benziyor.

Üstelik asri katillik de yanımıza caba!..

TAHAMMÜLLERİ YOK!..

Şu Amerikalılar ne de maymun iştahlı adamlarmış.. Son birkaç senedir, iki kadeh yuvarlıyanı, hemen direğe tırmanıp bayrağımızı yırtar oldu.

Her halde bu herifler(!); ayyıldızın kendi topraklarımızda dahi dalgalanmasına tahammül edemiyorlar.

Öyle ya; rencide olur dide-i huffaş ziyadan.

HUZUR DİLENCİSİ

«Turist parayı, para da huzuru getirir» sözünü levhalayıp vitrinlere koyduktan başka, caddenin bir ucundan, diğer ucuna kadar gerilmiş pankartlar üzerinde de teşhir etmeğe başladık.

Neymiş? Turist gelip, avucumuza beş, on kuruş bırakacakmış da; biz de huzur bulacakmışız!..

Desenize; şimdi de yabancılardan huzur dilenmeğe başladık.

NİYETİ YOKMUŞ

Din adamı; beli bükülüp, saçları ağarmış bir adama nasihat ediyordu:

— Bak oğlum. Artık iyice ihtiyarladın. Ahret yolculuğu için önünde çok az bir zamanın kaldı. Bu sayılı günlerini ibadetle geçir de, öbür âleme gönül rahatlığıyla git...

Öleceği günler yaklaştıkça dünyaya kazık çakacağını zanneden ihtiyar, imam efendiye olanca öfkesiyle bağırdı:

— Daha benim ölmeğe hiç niyetim yok!..

⁂

Olur ya!.. Belki Azraille mukavele imzalamıştır.

TURİST'İN FOTOĞRAFI

İzmir'de yapılan üniversite ve yüksek okullar spor yarışmasında; tahsilli müsabik kızlar; stripiz artistlerini imrendirircesine abes bir kıyafetle sahaya çıkmışlar... Tribünlerden yükselen şehvet naraları yanında, daha mühimi, bazı turistlerin de bol bol, fotoğraf çektikleri görülmüş...

— O an seyrettikleri neyse ama, fotoğrafları ne yapacaklar acaba?

— Ne yapsınlar, önce; pür iştah, Türk kızlarının çıplak vücudunu doyasıya seyreder, sonra da, modernleştiğimizin(!) propagandasını bedava yaparlar!..

Hacı Bayram Veli

(1352 — 1430)

Veli ERTAN

Hacı Bayram Veli, ondört ve onbeşinci yüzyıllar arasında Anadoluda yaşamış meşhur velilerden biridir. Pir adıyla yad edilmiş ermelerdendir. Bundan dolayı da veli ünvanını almıştır. Bayramiye tarikatının kurucusu sofiilerdendir.

Şekaik-i Numaniyye tercümesinin verdiği malûmata göre Hacı Bayram Veli 753 H. (1352) tarihinde Ankarada Çubuk suyu kenarında bulunan Solfasol köyünde doğmuştur. Asıl ismi Numandır. Koyunluca Ahmet adında bir zatın oğludur. Mahmut isminde birinin de torunudur. Doğduğu köyün adı da Zülfadl olup sonradan bu ad halk dilinde Solfasol olarak yayılmıştır. Şeyhi ve mürşidi bulunan Ebu Hamid Hamiddûtûn Aksarayi ile bir bayram gününde bulunmaları hasebiyle kendisinin mürşidi tarafından bayram adı verilmiştir. Hacı Bayram Velinin çocukluğuna dair malûmatımız azdır. Yalnız zamanın ulemasından iyi tahsil ve terbiye görmüş ve Ankara'da vaktiyle (Meleke hatun) tarafından yaptırılmış olan medreseye müderris olmuştur.

Bir aralık Yıldırım Bayazit (1389—1402) in yanında çalıştığı söylenir.

Hacı Bayram Veli, müderris bulunduğu bir sırada kendisine intisap etmek istediği Bursa'da Somuncu Baba adıyla şöhret bulan Kayseri'li Ebu Hamid Hamid-el din isminde biri bulunuyordu. Bu zat tasavvufa meraklı idi. Zamanın ilim ve irfan merkezi sayılan Erdebil'den gelmişti. Bu şehir sofiye hanedanına merkez olmuştur.

Hamid-el din esaslı bir tahsil yaptıktan sonra bir aralık Şamda bulunmuş ve bekrar Erdebil'e dönmüş, hacı Alaeddin Erdebilinin derslerine devam etmişti. Kendisine şeyhi tarafından Anadoluda irşadda bulunmak üzere ruhsat verilmiş, Bursa'ya gelerek burada birleşmişti. Ekmek pişirip sattığı için kendisine somuncu dede lâkabı verilmişti.

Hamiduddin Bursa'da Yıldırım Bayazid'in Nilüfuru muaffer'iyetinden sonra yaptırmış olduğu Ulu Camide ilk hutbeyi okumuş ve Cuma namazını kıldırmıştır.

Sonra geriye çıkarak fatihayı şerifenin tefsirini yapmıştır. Fatihai Şerifeye yedi tarzda mâna veren Hamiddüdin Aksarayi herkesin nazarında dikkati celb etmişti. Hattâ cemaat arasında bulunan meşhur âlimlerden Molla Fenari bile onu takdir etmekten kendini alamamıştı.

İşte bu vaizden sonra şöhreti her tarafa yayılan somuncu Baba bu halden memnun olmamış. Bir gece gizlice Bursa'dan ayrılmış ve Kayseri'nin yolunu tutmuştur.

İşte Hacı Bayramı Veli, Şeyhinin arkasını bırakmamış ve onun vefatına kadar yanından ayrılmamış ve ona bağlılığını isbat etmişti.

Hamiduddin, Müridi olan Hacı Bayramı Veli ile birlikte önce Şam'a oradan da Mekkei Mükerremeye gitmiş, haccını edâ ettikten sonra Aksaray'a gelip yerleşmiştir.

Hamiduddin Aksarayi ölmeden önce hilâfet ve emanetleri Hacı Bayramı Veliye teslim etmiş ve Hacı Bayramı Veli de Şeyhinin irtihalini müteakip memleketi bulunan Ankara'ya dönmüştü. İşte Hz. pir Ankara'da kendi adını taşıyan bayramı ve tarikatını kurmuştur.

Bayramiye tarikatının silsilesi bir koldan Beyazidi Bistamiye, diğer bir koldan da halvetiyye adıyla Hasanı Basriye kadar uzanır.

Hacı Bayramı Velinin vefatından sonra iki büyük kol göze çarpar. Biri Akşemseddine tâbi olanlar, bir kısmı da gene Hazreti pirin halîfelerinden olan Bursalı Ömer dedeye uyarlar. Akşemseddine tâbi olanlara Şemsiyye, Ömer dedeye tâbi olanlar da Melâmiyye adını taşırlar. Asıl bayramiye tarikatını Akşemseddin yürütmüştür. Bundan dolayı da melâmilerde farklı olarak bu tarikate Bayramiyyei Şemsiyye adını vermişlerdir.

Bu iki koldan başka bir de üçüncü bir kol olarak Celvetiye vardır.

Artık Bayramı Veli Ankara muhitinde şöhret bulmuş ve etrafına binlerce kişi toplanmış. Bu şöhreti çekemeyen bazıları, pirin şeriate uymıyan bir takım itikatlara sahip olduğu keyfiyeti zamanın padişahı bulunan Murat II (1420 — 1451) duyurulmuştur.

Bunun üzerine padişah hazreti piri Edirne'ye celbetmiş ve onu isticvab etmişti. Şeyhin inanışlarında şeriate aykırı hiçbir cihet göremiyen padişah O'na izaz ve ikramda bulunmuş, duasını talep etmiş ve hattâ mediyun olmuştur.

Hacı Bayram Veli, Edirne'de kaldığı müddetce eski camide vaz-u nâsihatte bulunmuştur. Vazetmiş olduğu kürsi halen muhafaza edilmektedir.

Bazı tarihlerin kaydettiğine göre hazreti Pirin Edirneyi ziyaret ettiği zaman padişahın oğlu Fatih, henüz beşikte bulunuyormuş.

İkinci Murat, Hacı Bayram Veli'ye hitaben :

— Şeyhim, İstanbul'u almak arzu ve emelindeyim. Cedim Yıldırım Bayezid han ile amcam Musa Çelebi ve ben de iki defa bu şehri almak istememize binâen muvaffak olamadık, Gönül edin de bu şehri ben alayım, demiş. Bunun üzerine Hacı Bayram Veli de padişaha hitaben :

— Hayır bu şehri sen alamıyacaksın. Ancak beşiktexi şehazdenia ile bizim Köse Akşemseddin alıscaktır. Cevabında bulunmuştur.

Padişah ikinci Murat Şeyhin bu sözünü fırsat düştükçe oğlu Mehmed'e telkinlerde bulunmuş ve O'nun kafasına İstanbul'un fethi fikrini sokmuştur.

Yüce Peygamberimiz Hazreti Muhammed (S.A.S.) in «Kostantıniyye muhakkak fetholunacaktır. O komutan ve askere ne mutlu (!)» mealindeki hadisi şerifin sırrına mazhar olabilmek için birçok islâm hükümdarları, İstanbul'u fethe çalışmışlarsa da emellerine muvaffak olamamışlar ve bu büyük fetih ancak Fatih Sultan Mehmed'e ve O'nun yiğit askerlerine nasip olmuştur.

(Devamı var)

DİKKAT

Kıymetli okuyucularımıza gelecek sayımızdan itibaren İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsü, İslâm San'at Tarihi hocası, Yüksek Mühendis muhterem Ömer Kirazoğlu'nun hac intibalarını resimlerle birlikte takdim edeceğimizi müjdeleriz.

O K U

Manevî Kardeşlik ve İnsanlık ideali

Dr. Fehmi CUMALIOĞLU

İnsanlık dini olan İslâm, bütün müminleri manevî kardeşlik ideali içinde toplar, Arap, Türk, Acem, Çin, İslav, Cermen... hangi ırkdan ve aileden olursa olsun kadın erkek bütün Müslümanları birbirinin kardeşi kabul ve ilân eder;

«Müminler ancak kardeştirler. Kardeşlerinizin arasını (bulup) barıştırın.» (1)

İman birliğine dayanan bu kardeşlik kan ve irsiyet yakınlığından, soy ve neseb bağlarından çok üstün değerde bir manâ taşır. Zira Allah nezdinde Müslümanlar bir tek ümmetdirler:

«Muhakkak ki bu sizin ümmetiniz bir tek ümmettir. Ben de sizin Rabbinizim. Benden korkun.» (2)

İslâm dini Müslümanlar arasında ırkı imtiyaz, soy üstünlüğü, asalet ve sınıf farkı, zümre tahakkümü, aile ve kabile taassubu gibi bir imtiyaz ve ayrılık tanımaz. İslâm, ferdi, renk ve ırk düşüncesinin üstünde, yalnız hür ve eşit hakları hak bir insan olarak mütalâa eder. Ve onun menşeindeki atasının müşterek ve tek bir insan (Hz. Âdem a.s.) olduğu gerçeğini akıl ve idrakin önüne serer. Üstünlük ve fazileti Allâha bağlılıkda, ahlâkda ve iyi insan olmakda bulur. İslâmın Yüce Peygamberi: «Ey insanlar! Sizin Rabbiniz biridir. Babanız da biridir. Haberiniz olsun ki hiç bir Arabın gayri Arab (yabancı) üzerine, hiç bir Arabın olmayanın da Arab üzerine, hiç bir beyazın siyah üzerine, hiç bir siyahın beyaz üzerine üstünlüğü (fazileti) yoktur. Meğer ki takva ile ola. Şüphesiz ki Allâh katında en iyiniz en müttaki olanınızdır.» buyurmuştur. (3).

İslâm dini, ırk üstünlüğünü benimsemeyi, dini rabıta yerine aile ve kabile meziyetleriyle öğünmeyi, soy ve kan davası gütmeyi şiddetle men ve red eder. Resûlullah (S.A.): «Asabiyet (ırkçılık) davasına kalkışan onu benimseyen bizden değildir. Irkçılık üzerine döğüşe (kitale) girişen de bizden değildir. Yine ırkçılık davası üzerine ölen de bizden değildir.» (4) buyurmuştur.

Bir Müslüman diğer bir Müslüman kardesini kendi öz nefsi kadar sevmezse, kendi şahsı hakkındaki emel ve kayguları Müslüman kardeşi için de eşit bir seviyede gönlünde yer bulamazsa o Müslümana gerçek imana sahip bir mümin denemez.

Mefhar-ı Kâinat (S.A.) Efendimiz:

«Hiç biriniz din kardeşi için, kendi nefsi için olmasını sevdiği şeyi istemedikçe iman etmiş olmaz (Buhârî)» **buyurmuştur. (5).**

«Her kimin tasası kaygusu Allahın gayri olursa onun Allah ile nisbeti yoktur. Yine her kim Müslümanların hal ve şanını kendine kaygı, tasa etmezse onlardan değildir.» **(Buhari) (6) buyurmuştur.**

İslâm dininde hiç bir Müslümanın ırk, haseb, dil zenginlik ve mevki bakımından adalet ve ibadette diğer bir Müslümana tercih ve üstünlük hakkı yoktur. Bütün Müslümanlar birbirlerinin hakkını gözetmekle, bir kardeş sevgisi içinde gönül bağlarıyle bölünmez bir bütün halinde birbirlerine kenetlenmekle mükelleftir. Kâinatın Efendisi vedâ hutbesinde: «Ey insanlar! Müminler kardeşten başka bir şey değildir. Bir Müslümanın malı diğer bir Müslümana helâl olmaz, meğerki gönlünün rızası ola. Benden sonra dönüp de birbirinin boynunu vuran kâfir olmayın. Size öyle bir şey bıraktım ki ona tutundukça asla dalelete (sapıklığa) düçâr olmazsınız. O da Kitabullah'dır. Ey insan, Rabbiniz birdir. Babanız birdir. Hepinizin menşehaya nesebi Âdemdir. Ölçü de topraktandır. Allah nezdinde en kıymetliniz en müttekinizdir. Bir Arabın Arab olmayana hiç rüçhanı yoktur. Meğer ki takva ile ola» buyurmuştur.

Müslümanlar, Allahın dini olan İslâm «Allah indinde bir İslâmdan başka bir din yoktur.» **(7) birliğinde tolpanmış bir ümmeti bütününe bir cemaatdır. Bu birliği Allah ve Resulü emretmiştir. Bu birlikde ihlâlı rahmet vardır:**

«Cemaat rahmettir. (3). Ayrılık, tefrika ise azabdır.» (8).

«Allahü tealâ ümmeti dalalet (sapıklık) üzere toplamaz. Allâhın yardımı cemaatın üzerindedir. Her kim yalnız başına ayrılmaya Cehenneme gitmek üzere ayrılır.» **(iTrmizi) (9).**

Müslümanları manevî kardeşlik halkasında birleştiren Dindir. Dine sarılmayı, parçalara ayrılmamayı Allahü tealâ emretmektedir:

«Hepimiz topdan sım sıkı Allahın ipine (dinine) sarılın. Parçalanıp ayrılmayın. Allahın üzerinizdeki nimetini düşünün. Hani siz (birbirinizin) düşmanlar(ı) idiniz de O, kalblerinizi (İslâma ısındırıp) birleştirmişti. İşte Onun (bu) nimeti sayesinde (din) kardeşler (i) olmuştunuz. Ve yine siz, bir ateş çukurunun tam kenarında iken oradan da sizi O kurtarmıştı. İşte Allah size âyetlerini böylece apaçık bildiriyor. Taki doğru yola eresiniz.» **(10).**

Bir müslümana diğer bir müslüman imansız babasından, atasından daha yakındır. Küfre sapmış soyunun peşinden giden, onlarla öğünen Cehennemliktir.

«Her kim kâfir olan baba ve dedelerinden dokuzuna kendini nisbet ederek izzet ve ikram murad ederse Cehennemde onların sonuncusudur.» **(11).**

«Her kim cmaatdan bir karış ayrılsa İslâm bağını boynundan atmış olur.» **(Hâkim) (12).**

---

(1) Hücurat sûresi, âyet: 10.

(2) Müminun sûresi, âyet: 52.

(3) Hadisi Cabir ibni Abdullah rivayet etmiştir.

(4) Hadisi Cübeyr ibni Mut'imdem Ebû Davud rivayet etmiştir.

(5) Hadisi Hz. Enes (r.a.) rivayet etmiştir.

(6) Hadisi Ebu Hüreyre (r.a.) rivayet etmiştir.

(7) Âl-i İmran sûresi, âyet: 19.

(8) Hadis Abdullah ibni Ahmedin Zevaidinde mezkûrdur.

(9) Hadis.

(10) Âl-i İmran sûresi, âyet: 103.

(11) Hadis. Ahmed bin Hanbel Reyhâneden rivayet etmiştir.

(12) Hadis Abdullah ibni Ömer (r.a.) den rivayet edilmiştir.

Yüce Peygamberimiz (S.A.) Efendimiz ırkçılığı kati olarak men etmiştir:

«Her kim ayrılık çıkarısa bizden değildir.» **(13).**

Merhum Prof. Ahmet Naim beyin İslâmın ırkçılığı men ettiğine dair ilmi bir eseri de vardır. (14).

İslâm kardeşliği aile bağlarının, her türlü milliyet hislerinin, milliyet gayretleriyle hodgâmca fikir ve emellerin üstünde bir mânâ ve kıymet ifade eder. Bu kardeşlik coğrafî sınır tanımaz. Irk, kan ve kafatası ölçülerine sığmaz. Millet kavramı İslâm dininin iman beraberliği potası içinde erimiş, İslâm âleminin bir unsuru hüviyetine girmiştir. Çünkü:

İslâm, milletler üstü bir adalet ve insanlık dini olduğunu kati düsturlarıyle vicdanlara makseder. Müslim ve gayrimüslim kim olursa olsun insan varlığı üzerine titrer:

«Kim bir canı, bir can mukabilinde veya yer yüzünde bir feast çıkarmaktan dolayı olmayarak öldürürse bütün bir insanı öldürmiş gibi olur. Kim de onu kurtarırsa bütün insanları diriltmiş gibi olur.» (15).

İslâm, insanlar arasında istisnasız ve imtiyazsız mutlak adaletin yerleşmesini emreder. Zulüm ve haksızlığı şiddetle men eder:

«Şüphesiz Allah size emanetleri ehli (ve erbab) ına vermenizi, insanlar arasında hükmettiğiniz zaman adaletle hükmeyelemenizi emreder. Allah bununla size, gerçek ne güzel öğüt veriyor.» (16).

«Ey iman edenler, Allah için hakkı ayakta tutan (hâkimler, insan) lar, adaletle şahitlik eden (kimseler olun. Bir kavme olan kininiz sizi adaletsizliğe sevk etmesin. Adalet yapın ki o takvaya en çok yakın olanlardır. Allahtan korkun, şüphesiz ki Allah ne yaparsanız hakkıyle haberdardır.» (17).

«Allah zalimleri sevmez.» **(18).**

Bütün Müslüman milletler bu İlâhî düsturlara tarih boyunca, kendi zararlarına bile olsa aynen uymuşlar, Allahın adaletini cihana yaymışlardır. Birer fatih olarak girdikleri ülkelere hürriyet, adalet ve emniyet getirmişlerdir.

İslâm tarihinde işgal edilmiş gayri müslim beldeler halkına Müslümanlar tarafından işlenilmiş zulüm ve işkenceye ait bir tek misal gösterilemez. İslâm devletleri hükümran oldukları topraklar üzerinde her zaman insanlık halkına, din ve vicdan hürriyetleriyle hâmi olmuşlar, gayri müslimlerin din ve dini müesseselerine, ruhani liderlerine dokunmamışlar, halklarının insan gibi yaşatmışlardır. Asrlarca Müslüman idaresi altında kalan ve bugün her biri birer müstakil, hürriyetine ve yahûd milleti ve hükümeti olarak siyasi hüviyet taşıyan bu halklar İslâmın bu müsamaha ve adaleti olmasaydı varlıklarını muhafaza edebilirler mi idi? Sekiz asır Endülüs İslâm devleti ve kültürü içinde yaşayan İspanyada, hıristiyan zihniyeti o topraklar üzerinde İslâm topluluğu ve İslâm medeniyetinden bir eser bırakmış mıdır? Engizisyon mezalimi, işkence ve kan kokusuyla insanlık haklarını çiğnemiş, ve kalan bütün müslümanları kılıçtan geçirmiştir.

(Devamı var)

---

(13) Hadisi Ma'kal ibni Yesar yoluyle Tabaranî rivayet etmiştir.

(14) Bak: Ahmet Naim (Buharî mütercimi) İslâm Irkçılığı Men Eder, Sönmez Matbaası, İstanbul, 1963.

(15) Maide sûresi, âyet: 32.

(16) Nisa sûresi, âyet: 58.

(17) Maide sûresi, âyet: 8.

(18) Âl-i Imran sûresi, âyet: 57.

"Hulle„ ve Asrî Hülleciler

(Başlarafı 4. sayfada)

Nikâh ve birleşme, bugün komünizmin muhitlerde zannedildiği gibi basit bir uçkur meseles değildir. O, insanca yaşamasını bilen namuslu nesillerin hassâs tarlasıdır. Müceret şehvanî arzuları tatmin etmek için meşru kılınmış bayağı bir tekne değil, hem bir nafile ibadet, hem de medenî ve sosyal bir muameledir. Kadına ve aile ocağına hürmet duymayan ve üstelik lâf arasında en azılı feministlerden daha keskin kadın haklarını savunanların, vukuu binde bir ihtimal dahilinde olmayan hâdiseleri sahneye, radyoya getirmekde zaten lime lime olmuş aile rabıtalarını koparmaktan başka ne gayeleri olabilir? «HULLECİ»deki asrî hülleciler gibi bu meseleyi meslek haline getirenlere Peygamber dilinden gu lânet yağmaktadır:

لعن الله المحلل والمحلل له

Kadını bu hülle oyununa kurban etmek istiyen birinci ve ikinci kocaya lânet olsun!.. Peygamberimiz ayrıca helâl olan şeyler içinde Allah'a en mebğaz gelen şeyin talak — boşama — olduğunu da haber vermiştir. Diğer bir hadis-i şerifte de:

زوجوا ولا تطلقوا لانه لا يحب الذواقات

Evleniniz ve kadınlarınızı boşamayınız. Zira Allah (c.c.) zevklerine düşkün maceraperestleri, hemen hemen boşanıp boşayanları asla sevmez. (Taberani)

Son «Hülleci» oalyında Konya basını acayip kompleks içinde olduğunu gösterdi. Kendisini zaviyemizden bizim için de nahoş saydığımız bu olayda çok dış gösterenler oldu. Halkın ve diğer pek çok öğrencilerin katıldığı bu protesto olayını münhasıran Yüksek İslâm Enstitüsüne mâletmek istiyenlerin düşüncesi gıybet: Konyanın ve Konyalının daha önce bazı sebeplerle ayaklanduğunu, bu yeni hâdiselerle de Konyanın talihsiz başına yeni gaileerin açılmasıvs... Bu bir suçluluk psikozu içinde bocalamaktır. Halbuki Konya ve Konyalı hesabını çoktan vermiş ve manevî kıvamını bulmuştur. Bir bütün olarak onu suçlu durumuna düşürenler bu hâdiselerde kendilerini göstermişlerdir. İlericilik teranesinde primitif düşünce.

Mahalli gazetelerden birinde müretttb-muharrib Hulle hakkkındaki kanaatlarını şöyle açıklamaktadır. «Hüllenin inançla alâkası yoktur. Bu hareketin ulaması tarafından uranmış bulunmuş bir yoldur.» Yanlıyorsunuz sayın muharrir!.. Hulle ve Tahlil Usûlü zannettiğiniz gibi ne müteakddiminin ne de müteahhirinin bulduğu bir yoldur. O, ağlayan çocukların göz yaşlarının dinmesi için ve eski aşınaların gizli gizli buluşarak zinaya kadar varmasr meihuz olan bütünlüklerin önlenmesi için Allah tarafından konulmuş bir kanundur. -İnançla alâkası yoktur- demekle Kur'ân'ın ahâkm âyetlerini inkâr ettiğinizin farkında mısınız? Biraz inşaf...

MEÇHUL MES'ULLER

(Başlarafı 9. sayfada)

dır. Şayet onlar daha evvelden tedbirler alıp böyle huzursuzluklara meydan vermemeleri icap ederken bilâkis teşvik edilir. Yapılsın... Oynansın... kimse birşey yapamaz denir. Hâdiseler olunca da vay yobazlar yine fasliyette diye basarlar yaygarayı. Artık herkes böyle yaygaralara kulak asmamaktadır. Herşeyi anlayacak idrak ve iz'ana sahiptir.

Temenni ederiz ki bundan sonra müslümanların huzuru kaçırılmasın ve nâhoş hâdiseler zuhur etmesin...

Allah indinde hak din İslâmdır

Ali OFLUOĞLU

Yirminci asır atom çağı, insanoğlu yeryüzünde duramayıp göklere çıkmak için uğraştığı devir. Fennin ziyadesiyle ilerleyip, çıkan yeni vasıtalarla en uzak yerlere, en kısa zamanda ulaşma imkânının sağlandığı bu anlarda, adem oğlunun gönül huzuru temin edilemiyor. O bunca olaylarla tatmin olamıyor. Onun aramış olduğu başka şey, yegâne bir gıda vardır. Onu tatmin edecek, bütün yirminci asrın küfür ve ilhatından kurtaracak, huzur ve sükûna kavuşturacak olan âmili arıyor.

Boşuna kendisini avutmaya çalışsanların hile ve desiselerine kapılıyor, fakat bunların ne maksatlarla yapıldığını, bu dolapların nasıl döndürüldüğünü dönen dolapların arkasında neler bulunduğunu idrak ediyor, hemen onlara sırt çeviriyor ve o yine aramış olduğu kurtarıcıyı bulmaya çalışıyor.

Arayan Mevlâsını bulur. Evet buluyor. Bakıyoruz gayri müslimler İslâmiyeti bölük bölük kabul ediyorlar, o abı hayattan bol bol içmek için adeta yarışa giriyorlar. Çünkü bütün gönülleri feth eden; ruhlara ışıda veren, dertlere derman olan, insanları her iki dünyada da saadete kavuşturan yeğane din o...

Evet Halikı Zülcelâl Kur'ân-ı mübinde: «Allah indinde Hak Din İslâmdır», «Her kim İslâmdan gayrı din edinirse bu ondan kabul edilmez, o âhirette hüsran içinde olanlardandır» fermanı İlâhisiyle yegâne dinin İslâm olduğunu beyan ediyor. Aynı zamanda bütün insanlar İslâma girmekle mükellefdirler. Nasıl ki eski bir kanun yeni çıkanla hükmü batıl olursa, işte Allahu Tealâ da Kur'ân-ı Kerîm'le öteki kitapların hükmünü kaldırmışdır. Tek ve hakiki din bugün yeryüzünde İslâmdır. Diğerleri ise tahrife uğramış, bozulmuş, aslı safiyetlerini kaybetmişlerdir. İslâmiyetin ise bu ana kadar bir kelimesi değişmemiş, hiç bir tahrife uğratılamamış, ona elini uzatmak isteyenlerin kolları kırılmış, dil uzatanların dilleri kurumuş, helâk olmuşlardır.

İslâmiyete bugün hücum edenler mevcut, hattâ ellerinden gelse bir anda onu yok edecekler. Fakat kimin haddi... Memleketimizde (dinde reform) diye bir küfür yobazı tarafından mülevves bir ceride, bir hezeyanname çıkartılıyor. Bunun baş sahifesinda milletvekillerine hitaben dinimizde reform yapılması için teklifte bulunulması temenni ediliyor...

Her bir kelimesi müslümanların kalbinde keskin kılıçlardan daha çok yara meydana getiren bu dergi sahibi hakkında hiç bir söz söylenmiyor. Acaba bu adam hangi cesaretle milletvekillerine kadar bu dergiyi gönderiyor.

Fakat onlar da bu hususda gayet sessiz kalıyorlar. Dine söymek lâiklik sayılıyor. Sorarız: Acaba lâik batı devletlerinde onların dinlerine aykırı bir kelime yazmak mümkün müdür? Hiç düşünmeden hayır. Demek ki bizde her şey tahrif edilmiş ve çıkara âlet olunmuştur.

Müslümanların mukaddesatına böyle soysuzca saldıranların cezası hemen verilmelidir. Acaba müslümanlar nerede, müslümanların temsilcileri olan milletvekilleri nerede, acaba neden susuyorlar, neden bu gibi kimseler hakkında gereken işlemi yapmıyorlar?

Bu memlekette doktor olmayanın hasta muayene etmesi yasaktır amma, İslâmdan hiç haberi olmayanların, onun en derin meseleleri hakkında söz söylemesi yasak değildir. Evet bu vatanda bir binanın plânını mühendisten gayrısının çizmesi yasaktır. Lâkin; dinden anlamayanın ondan bahsetmesi hiç de

(Devamı 26. sayfada)

KIT'A
(Şehitlerimize)

Ey aziz şüheda övgün hudutsuz,
Milletin kalbinde sevgin hudutsuz,
Kıymetin hudutsuz, saygın hudutsuz,
Ruhunuz şad olsun Allah katında.

M. TOPUZ

AHLÂKIMIZ

Ahmet KURHAN

Her millet inancıyla, adet ve an'anesiyle bir bütündür. Kendi inanç ve an'anesine sadık kalmayan milletler, inancından, asalet ve necâbetinden bir çok meziyetlerini kaybeder. Nasıl ki, bir çocuk asıl âileye mensubtur. Eğer bu çocuğun bütün davranışları âilesinin karakteriyle mütenâsib olmazsa, çocuk cemiyette şahsiyetini kısa zamanda kaybeder ve cemiyetin hoşlanmadığı bir tip olarak ortaya çıkar. Biz de Türk ve müslüman bir milletiz. Asaletimizi kimse inkâr edemez. Muharebeye giderken bağdan aldığı ürümün parasını çubuğuna bağlayan bizim ecdadımızdır. Eğer biz de ecdadımızın yolunu takip edip, asrın icabatından istifade ederek ileri hamleye çalışırsak eski safiyetimizi kaybetmemiş oluruz. Bir sara yakın zamandır hıristiyan âleminin paçavra zihniyetini taklide çalıştık, halâ da çalışmaktayız, çalıştığımız müddetce de zillete düşmekteyiz. Avrupa'nın gözünde dev gibi büyüyen biz, bugün çok küçülmüşüz. Hıristiyanların Kıbrıs dâvasındaki tutumu buna şahittir. Her .je kadar ismen ayrılmışsa da küfür bir millet halindedir. Onun için bizim de hal ve harekâtımızı ona göre ayarlamak mecburiyetindeyiz. Onların medeniyet diye bizim içimize soktukları melânetler, imanı ve islâmı şecaatimizi, milli birliğimizi parçalayan tefrika tohumlarıdır. Asli hüviyetimizi tasdığımız devirlerde şöyle Ege kıyılarından bir baksak o kâfirlerin ödü patlardı. Eğer örnek alınması icap ederse bizden alınmalı, çünkü dünyaya hakiki medeniyeti Türkler ve müslümanlar yaymışlardı. Bağlı olduğumuz din Allah katında en mükemmel olan islâm dini ve onun asılara uyk zaman sarsılmaz prensipleri olduktan sonra bu milletin hiç bir milletin taklidine ihtiyacı yoktur. Zira âleme rahmet olarak ve güzel ahlâkı tamamlamak için gönderilen habib-i Kıbrıya'nın ümmetiyiz. Örnek edineceğimiz tek insan odur. Çünkü Cenab-ı Hak Kur'ân-ı Kerîm'inde (Hakikaten Sen en yüksek ahlâk üzerindesin) diye medh ü sena etmiştir.

Türk milleti benliğindeki cevheri, İslâm'ın şaşmaz prensipleriyle kaynaştırarak dünyaya meydan okuyup üç kıt'a üzerinde koskoca bir imparatorluk kurmuş, bu imparatorluk içinde yaşamcı milletlerden azınlıklar da vardı, Bu karışık cemiyet senelerce sulh ve sükûn içinde idare edilmişti. Böyle bir topluluğu idare etmek tarihde ancak ve yalnız müslüman Türke nasip olmuştur.

Ahlâk, insanların iş ve hareketleri arasındaki vicdanî münasebetleri terbiye eden prensiplerdir. Bu kaidelere hareketini uydurmuş olan cemiyetler, maddi ve manevi saadetin yolunu bulan topluluklardır. Biz müslüman bir milletiz. Dinimiz İslâm, kitabımız Kur'ân'dır. Kur'ân ise baştan başa ahlâkdan ibarettir. Ahlâk ve âdâb mecmuası olan mukaddes kitap, emirleri ve yasaklarının muktezasınca amel eden insanları dünyada hüsrandan ve ahirette kahredici azapdan kurtaracaktır.

Kur'ân-ı Kerîm'de Allah ü zülcellâl hazretlerinin medh ü senasına mazhar olan bir peygamberin ümmeti olabilirsek ne mutlu! Eğer olamazsak veya olmaya çalışmazsak, dünyada yaşamanın mânası kalmaz. Ebedî saadetin anahtarı islâm ahlâkındadır. Nitekim peygamber efendimiz: «Cennete girecek olanların en çoğunu ahlâkı güzel olanlar teşkil edecektir.» buyurmuşlardır.

(Üsame ibni Şerik) anlatıyor :

«Ya Rasûllallah; insana Allah tarafından verilen nimetlerin en hayırlısı nedir? Diye Peygamberimizden sorduk. «Güzel ahlâktır» cevabını verdiler.» Peygamberimiz (s.a.): «Ben ahlâk güzelliklerini tamamlamak için gönderildim, mizana konulacak hayırların en ağırı güzel ahlâktır. Cenab-ı Hak'kın en güzel kıvam üzere yaratarak kendisine bütün imkânları lûtfettiği bir insan bu nimetlerden istifade ederek ahlâkını güzelleştiremeye muvaffak olamazsa Allah onu ateşle (Cehennem ateşi ile) terbiye edecektir» buyuruyorlar.

Peygamber efendimiz bir gün Ebu Hüreyre hazretlerine hitap ederek :

— «Sana güzel ahlâkı tavsiye ederim.» demişti.

Ebu Hüreyre :

— «Güzel ahlâkdan maksat nedir ya Rasûllallah? diye sordum,» diyor. Peygamberimiz de:

«Sana uğramayan adama gidip ziyaret etmen, sana kötülük edeni affetmen, sana hiç bir yardımda bulunmak istemeyen adamға elinden geldiği zaman yardım etmendir.» buyurdular.

İnsanlık, medeniyet ve ahlâk sahasında en büyük inkılâbı yapan, islâmiyet ve onun kurucusu Hazreti Fahr-i Kainat olmuştur. Çünkü İslâmın yetiştirdiği büyük şahsiyetler eserleriyle, hal ve hareketleriyle insanlığa ışık tutmuşlardır. Halen biz onların tuttuğu ışıkla mırlu yolunuza devam ediyoruz.

Hülâsa olarak ahlâk, yazmakla, konuşmakla ve bilmekle değil; ahlâkı nefse tatbik etmekle mümkündür. Bir büyük bunu çok güzel ifade etmiş ve «Ahlâk ilkelerini bilmek ahlâk değil, ahlâkı nefse tatbik edebilmek ahlâktır» buyurmuştur.

SEN ASLINI ARAR MISIN?

Doğru söyle gafil kardeş,
Sen aslını arar mısın?
Doğar Güneş, batar Güneş,
Sen aslını arar mısın?

⁂

Nerden geldin, nere doğru?
Bazan neş'e, bazan ağrı,
Sana hitap, sana çağrı:
Sen aslını arar mısın?

⁂

Nedir hayâl, nedir rüya?
Nerde hicap, nerde haya?
Ömür sürdün doya doya:
Sen aslını arar mısın?

⁂

Başı hiçlik, sonu hiçlik
Boşa inat, boşa şişlik..
Bitsin artık bu bilgiçlik:
Sen aslını arar mısın?

⁂

Kime secde, kime rükû
Başlar birgün sonsuz uyku.
Ne bilmece, ne sırdır bu:
Sen aslını arar mısın?

⁂

Nefs önünde boyun eğdin
İmanına nasıl kıydın?
Pıhtılaşmış cansız şeydin:
Sen aslını arar mısın?

Şevket BULUT

TEVKİF VE TAHLİYE

Konya'da, Reşat Nuri Güntekin tarafından yazılan «Hülleci» piyesinin temsili sırasında vuku bulan protesto hareketinin müsebbibi zannıyla 36 Yüksek İslâm Enstitüsü öğrencisi mahkemeye sevkedilmiş ve bunlardan 8 talebe tevkif edilmişti.

Mevkuf öğrenciler ve Nureddin Gülden'in müdâfaası.

Birinci Asliye Ceza Mahkemesi tarafından bakılan bu dâvanın ikinci duruşmasında mıznunları Konya barosu avukatlarından Ziyaeddin İzerdem, Dr. Mehdi Halıcı, Kubilây İmer, Muammer Şahin, Haydar Koyuncu, Fikret Kılıçkaya; İstanbul Barosundan Bekir Berk, İsmet Tümtürk, Sait Bilgiç, Ergun Göze; Adana barosundan Ali Haydar Aksay, Mahmut Ünal, Mahmut Özkan, Isparta barosundan; Hüsamettin Akmumcu; Antalya barosundan Gültekin Sarıgül müdafaa etmişlerdir.

Avukatlardan bir grup: soldan sağa Muammer Şahin, Ziyaeddin İzerdem, İsmet Tümtürk (ayakta müdâfaasını yapan) Said Bilgiç, Bekir Berk, Mahmut Ünal, Ergun Göze, Gültekin Sarıgül, Kubilây İmer.

36 mazmun ve 16 avukatın iştirak ettiği dâvayı kalabalık bir halk kitlesi takip etmiş, 47 şahit dinlenmiştir.

8 Mayısta yapılan üçüncü duruşmada 53 şahit istenmiş 46 si dinlenerek 8 öğrenci: Nurettin Gülden, Naci Bolay, Süleyman Barçın, Ali Oflu oğlu, Ali Ramazanoğlu, Mustafa Koyuncu, Mustafa Doğan, Ali Kap 500 er lira şahsi veya nakdi kefalete tahliye edilmişlerdir. Duruşma 29 Mayısa talik edilmiştir. Bu olaya karşı gazetelerimizin ekseriyetinin tutumu tek cümleyle yürekler acısıdır. Gazetelerimizin tahrikini göstermeye gu telgraf metnini kâfi görüyoruz.

Mazmunların avukatlarından Ziyaeddin İzerdem müdâfaada.

ADALET BAKANLIĞI YÜCE KATINA ANKARA

Gazetelerden okuduğumuza göre ondokuzuncu asrın materyalist artıklarının İslâm dinini tezyif eden bir temsili, Konya'da gençliğin protestolarıyla karşılanmıştır. Bu hâdise yüzünden yedi talebe tevkif edilmiştir. İşin iç yüzünü bilmeyen bizler dinini korumak isteyen asil hareketleri yadırgayan bir ortama düştüğümüz zehabıyla mahvun olmaktayız. Durumun esasını halk efkârına açıklamanızı vatandaşlar olarak dileriz. Saygılarımızla.

124 imza namına
Ahmed Akbay — MALATYA

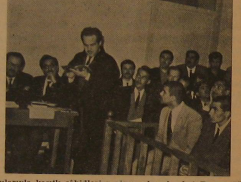

Sorularıyla kastlı şâhidleri perişan eden Avukat Ergun Göze Hülleci piyesinden evvel dağıtılan broşürdeki suç unsurlarını işaret ederken.

Olayla ilgili olarak T. İmam-Hatip Okulları Mezunları Cemiyetleri Federasyonu'nun bildirisini de aynen neşretmeyi faydalı buluyoruz.

BİLDİRİDİR

San'at maskesi altında Yurdumuzda basın, tiyatro ve film yolu ile, dinimizi ve din adamlarımızı küçük düşürücü bir kampanyanın açılıp, gizli eller tarafından ve sistemli bir şekilde yürütüldüğünü esefle müşahede etmekteyiz. Bu sistemli faaliyetler, bilhassa son günlerde dozunu hayli artırmıştır.

Din ve vicdan hürriyetinin Anayasa teminatı altında bulunmasına rağmen bu üzücü faaliyetler yıllardır sürüp gitmekte, Hükûmet ve diğer ilgili merciler bu esef verici durum karşısında susmayı tercih etmektedirler. Bu cümleden olarak:

1 — Bir devlet müessesesi olan devlet tiyatrolarında sırarla dinimizi ve din adamlarımızı tezyif ve tahkir edici eserlere yer verilmekte,

2 — Yine bir devlet müessesesi olan TRT kurumu, bütün hâdiseleri Anayasa gereğince tarafsız ve objektif olarak vermesi icap ederken; aynı paralelde neşriyatına devam etmektedir.

Özellikle bu esef verici tutumunu Konya olayları dolayısıyla bir defa daha ortaya koymuş ve Konya Selçuk Eğitim Enstitüsüne bildirisini harfiyen neşrettiği halde, 12 Konya esnaf teşekkülünün ve Yüksek İslâm Enstitü'lerinin aynı konu ile ilgili bildirilerine programında maalesef tek kelime ile dahi yer vermemiştir.

3 — Dinin ve din adamlarının her yerde ve her zaman müdafii olman gereken Diyanet İşleri Başkanlığı'nın din adamlarını ve onların şahıslarında dinimizi küçük düşürücü ısrarlı faaliyetler karşısında maalesef daima sükutu tercih etmesi, gerek teşkilâtımızı ve gerekse müslüman halkımızı cidden üzmektedir.

4 — Bütün bu olup bitenler karşısında kanun ve nizamın koruyucusu Cumhuriyet savcısının, Anayasa ve nizamın çiğnenmesine rağmen; harekete geçtiğine şahit olmuyoruz.

San'at perdesi altında yürütülmek istenen bu kastlı ve sistemli çabalar; yıllardır halkımız, milliyetçi ve mukaddesatçı gençlik arasında ihtilâflere sebebiyet vermektedir.

Kaynağını yukarıda belirttiğimiz üzüntüden alan dava rahatsızlarla İstanbul, Ankara, Adana ve son günlerde de Konya gibi belli başlı büyük şehirlerimizde bu yurdun manevi iklimünden feyz almış olanların her türlü art düşüncelerden uzak protestolarına zemin hazırlanmıştır.

Bizce; bütün bu reaksiyonların birinci derecede mes'ulleri, failleri değil müsebbipleridir. Bundan böyle müslüman Türk milletine kanunların bahşettiği hakların korunmasını, kanun tatbikçilerinden ve ilgili bütün makamlardan bekliyoruz.

Hukuk ve demokrasinin hâkim olduğu müslüman Türkiye'mizde halka devletin imkânlarından da faydalanarak saldırılara artık «DUR» demenin, kanun tatbikçilerinin bu masum milleti kurtarmalarının zamanı geldiği kanaatindayız.

Dinî ve millî varlığımızı zedeleyici her türlü davranışlarını yıllardır basın, tiyatro ve sinema yoluyla toplumumuza enjekte etmek isteyen zihniyeti, şiddet ve nefretle telin eder, daima uyanık bulunan aziz milletimize ve gençliğe itidal tavsiye ederiz.

T. İmam-Hatip Okulları
Mezunları Cemiyetleri
Federasyonu Başkanı
M. Ali Aldur

Avukat Said Bilgiç tecenni ile müdâfaasında (altta).

1958 yılından muhafaza ettiği gazete küpüründen müdâfaasını yapan Avukat Bekir Berk (yanda).

Olayların akabinde M.T.T.B. de bir hey'et göndererek hâdiseyi yerinde tetkik ettirmiştir. Bu hey'etin isabetli teşhisi de çok kalabalık bir toplumdan, olayın müsebbibi zannıyla yalnız 8 yüksek tahsil gencinin tevkif edilmesinin çok mânidar olması noktasındadır. Protestoya mes'ullerine duyuruyoruz:

Türkiye'nin her tarafındaki yüksek tahsil gençlerini temsil etmek durumunda olan teşekkülümüz, Konyada vuku bulan tiyatro olaylarına yüksek tahsil öğrencilerinin de karıştırılmış olması dolayısıyla mahallînde tahkik ve tetkik etmek üzere bizleri vazifelendirmiştir.

Mezullerin hâdise çıkabileceğini bildiği halde, bu eser mutlaka oynayacaktır diye ısrar etmesindeki idarî hatanın olayları bu mecraa döktüğünü olay yerinde yaptığımız araştırmalar neticesinde anlamış bulunuyoruz. Adana Valisinin aynı eseri emniyet mülahazaları ile oynatmadığı gözönünde tutulunca hatanın ağırlığı daha iyi belirmektedir...

Şunu belirtmek isteriz ki; bu gibi hâdiseler başka şehirlerimizde de olmuş fakat hiç bir zaman bir zümre bu kadar ilzam edilip, birkaç yüksek tahsil talebesinin hayatı ile oynamak raddesine getirilmemiştir. Sırf ibreti âlem olsun düşüncesi ile bir toplum hareketinin bütün mes'uliyetini bir kaç gencin sırtına yüklemeyi vicdanımız şiddetle red ediyor ve müsebbiblerini protesto ediyoruz.

Saygılarımızla.

MİLLÎ TÜRK TALEBE BİRLİĞİ

(M.T.T.B.)	(M.T.T.B.)
Hukuk Müşaviri	Yönetim Kurulu Üyesi
Nevzat KÖSEOĞLU	Emin ATAÇ

Avukat Mahmut Ünal müdâfaasını yaparken.

Tiyatroda eser buhranı

(Baştarafı 5. sayfada)

Bizde ise, Allahdan korkmak lâzımdır.

Tiyatromuzun repertuarını zayıflatan, fakirleştiren ve temâşâ san'atımızın kanını emerek onu kurutmağa çabalayan bu tufeyli otları temizlemek icap eder.

Buna ilâveten, bazı tiyatrolarda da sadece şaklabanlık ve gülünçlü oyun piyesleri oynamaktadır. Hatırlarım, birinde baştan sona kadar oyun bir ayakyolu önünde geçer.. Başka yer mi bulunamadı? Meselâ bir yeldeğirmeni, bir un değirmeni, bir dağ çobanı kulübesi, bir anbar önünde oyun oynanamaz mıydı? Piyes devamınca burnumuza sanki müstekreh amonyak kokuları geldi ve rahatsız olduk..

Temâşâ san'atı da nezâhet ve zarâfet ister.

Sonra bizde zavallı köylücük hep kaba mıdır? Pis, kumarbaz, ırz düşmanı, tembel, merhametsiz, medeniyetsiz midir? Ne münasebet! Biçare köylümüzü kötü gösteren, şehirlerin bazı tiyatro ve roman yazarlarının kuş beyinli havsalalarıdır.. Köylüde memleket şuûru, din ve imân şuûru, evlâd muhabbeti, kanunlara saygı, insanlara ve hayvanlara merhamet duygusu, saflık ve çalışkanlık vardır. Bunların tam zıddı olan bir takım hayâl mahsulü iftira ve bühtanları köylüye revâ görerek onu şehirler ve şehirliler nazarında kötü göstermeğe kalkmak ve küçültmek doğru mudur? Bu mârifet midir? Gerçekçilik bu mudur?

Hülâsa, tiyatromuz eser bakımından çok zayıftır ve buhran geçirmektedir. Tercüme temsiller hiç bir zaman bizim olamaz; bize yerli ve güzel memleket temsilleri faydalı ve lüzumludur.

Tiyatro eserlerinin oynanışında gerek sahnede, gerekse radyo mikrofonunda konuşan artistler de çok kelimeyi yayık ve yanlış, telâffuz ediyorlar. «Bir defa» dâima «bi defa, bi kere», «bağımsız» da «baamsız» okunuyor, «gelerek, giderek, diyerek» yerine «gelerekten, giderekten, diyerekten...» deniliyor ki gayet fena bir mahalle şivesidir. Tiyatro san'atkârları İstanbulun güzel Türkçesiyle herkese iyi örnek olacaklardır; onlardan ancak bu beklenir.

Netice olarak, bir çok müesseseler gibi, tiyatrolarımız ve oynanan temsiller de baştanbaşa tâdil ve ıslâha muhtaç duruma gelmiştir.

Temâşâ san'atı memlekette inhitat hâlindedir, buhran geçiriyor..

Allah indinde hak din islâmdır

(Baştarafı 23. sayfada)

umursanacak bir şey değildir. Herkes kendi sahasında konuşmalı, sahası olmayan tarafları da ehliyetlilere havale etmelidir.

İslâm dâvası basit bir dâva değildir. Bu dâva Peygamberler dâvasıdır. Bu dâva veliler dâvasıdır. Bu dâva bütün müslümanların dâvasıdır. Bu dâvayı sahipsiz bilenler, meydanı boş zannederek at oynatmaya çalışanlar şunu bilsinler ki bu memlekette komünist baykuşlarının sesleri yükselmiyecektir. Moskova hasretiyle kalbleri tutuşup yananlar, bu vatanı demir perdeye dahil etmek isteyenler, bu arzularına muvaffak olamıyacaklardır.

Çünkü bu memleket veliler diyarıdır. Bu memleket Hazreti Halitlerin, Fatihlerin, Yavuzların, Kanunilerin, Âkiflerin memleketidir. Hiç bir zaman bu zatlar kızılların pis ayakları altında çiğnenmeyecektir.

Kur'ân-ı Mübine dil uzatanlar onu yok etmek için uğraşanlar bu arzularına kavuşamıyacaklardır. Çünkü Allah celle celaluhu Kur'ân-ı Kerim'inde «Habibim Kur'ân-ı sana biz indirdik kıyamete kadar da onun muhafızı biziz» buyurmaktadır. Hem İslâmın nurunu söndürmek, Allahu zülcelâlin dininiyeryüzünden kaldırmak asla mümkün değildir. Zira Cenab-ı Hak Kur'ân-ı Kerim'inde meâlen: «Onlar Allahın nurunu ağızlariyle söndürmek isterler halbuki Allah nurunu tamamlayacaktır. Kâfirler velevki istemeseler de». İslâm güneşi sönmez, onu söndürmeye çalışanlar farkında olmadan kendileri söner giderde haberleri bile olmaz.

İslâmiyetin hakikatı artık her akıl ve izan sahibi tarafından itiraf edilmektedir. Müslümanların selâmeti hakiki ve Allah indinde yegâne makbul olan İslâm dinine sıkı sıkı sarılmakla olacaktır.

OKUYUCULARLA BAŞBAŞA

★ *S. Ali ÖZhamurkâr - KAYSERİ* — Ailenizdeki islâmî şuurun ve dinî neşriyata bağlılığın aynıyla size de geçmiş olması bizi son derece memnun etti. Mecmuamıza neşredilmek için gönderdiğiniz yazı, tetkik kurulumuzun incelemesinden geçtikten sonra, icap edeme yayımlanacaktır. Aboneniz yenilendi. Yeni denemelerinizi bekler, selâmlarımızı sunarız.

★ *S. Şuban Gülşen - BALIKESİR* — Başarı temennilerinize ve hakkımızda gösterdiğiniz iyi niyete teşekkür ederiz. Mektubunuzda isimlerini bildirdiğiniz yedi abonemizin kayıtları yenilendi ve İsmail Nur kardeşimiz de abone kaydedildi. En coşkun sevgi hislerimizle selâmlar..

★ *S. Kemal Karabulut - AYDIN* — Muhterem şahsınızda Aydın Kur'ân Kursu talebelerini sevgi ile selâmlar, kalbî bağlılıklarımızı takdim ederiz. Kur'ân hizmetinde bulunan mutlu öğrencilerinizden Veli Yetiş, İsmet Çetin ve Erdoğan Ayaklı tarafından mecmuadza abone kaydedildiler. Alâkanızın devamını temenni eder, saygı dolu selâmlarımızı sunarız...

★ *S. Niyazi Sekban - AYDIN* — Abone kaydınız ve Şule mecmuasının bizde olan sayıları gönderildi. Selâmlar..

★ *S. Mehmet Yılmaz - KIRIKHAN* — Samimi duygularla kaleme aldığınız, Anadolu ruhunu taşıyan mektup tipinin en canlı örneği olan mektubunuzu aldık. Mektubunuzun satırlarında dile gelen o ulvi heyecanı duyarak okuduk. Abone kaydınız yapıldı. Alâkanıza teşekkür ederiz. Selâmlar...

★ *S. Durmuş Bayer - BOLU* — Sizi OKU mecmuasına kavuşturan usulü sizin de dostlarınıza tatbik etmeyi bilhassa istirham ederiz. Mecmuamızı okuduktan sonra beğenerek abone olmaya karar vermeniz bizi memnun etti. Selâmlar..

★ *S. Mustafa Balık - ADANA* — Müdafaanızı yaptığınız fikre bağlılığınızın en güzel ifadesi ve belgesi olan mektubunuz bizi son derece memnun etti; çalışma azmimizi kamçıladı. Peşimizden gelecek pek çok gencin mevcut olduğunu hatırlamanın zevkini tattırdı. Sağ olun! Selâmlar..

★ *S. Ömer İnce - MANİSA* — Mecmuamızdan takdirle bahseden mektuplara bir yenisini de siz eklemiş oldunuz. Mevcut neşriyat içerisinde değerlendirildiği zaman belki OKU bir kıymet ifade eder. Dahilde ve hariçte İslâmın aleyhinde çalışan çeşitli fırsat yuvaları ve küfür organları varken, onların karşısına daha kuvvetli ve modern usullere sahip olarak çıkmanın zarureti aşikâr. Bu durumu takdir edeceğinizden ve meseleyi şümuluyle kavrayacağınızdan eminiz. A. Faik Demir, Mustafa Gök, Selâhaddin Sâkintepe, İbrahim Dündar kardeşlerimizin de dellâletinizle aboneleri yapıldı. Selâmlar.

★ *S. Mustafa Noğay - HATAY* — Maalesef 4, 5, 6 ve 7. sayılarımızın mevcudu bizde de kalmamıştır. İsteğinize müsbet cevap veremediğimiz için müteessiriz. Selâmlar..

★ *S. H. Hilmi Erdoğru - MUDANYA* — Aynı mektupta imzası bulunan Emin Portakal kardeşimiz ile aboneniz yapıldı. Mecmuamızın tanıtılmasında hizmetten kaçınmıyacağınızdan eminiz. Sizlere güvenmemiş. Anadolunun inanç dolu bucaklarından bülük bülük destek çağıklarını duymayacağımızı tahmin etmiş olsaydık, bu yola baş koymazdık. Selâmlar...

★ *S. Gündüz Hoggör - DENİZLİ* — Mecmuamızın mevcut sayılarından adresinize bir takım postalandı. Selâmlar..

★ *S. Yuksuf Tuğlen - AKŞEHİR* — Mecmuamızda bütün mevzular islâmî görüş açısından ele alınmakta ve işlenmektedir. Mektubunuzda işaret ettiğiniz meczulara daha çok yer vermiye çalışıyoruz. Önümüzdeki sayılarda aradığınızı bulacaksınız. Selâmlar..

S. Atilla Uslu, Mehmet Aral, Mustafa Cengizoğlu, Sait Keskin, A. Kadir Özen, Vasfi Aygündüz, Muzaffer Ağartıcı, Mustafa Akdoğan, Hasan Öz, Hasan Gülcü, Mehmet Uysal, Yusuf Yılmaz, Hasan Ünal, Şükrü Uğur, Mehmet Körük.

Yukarıda isimleri bulunan çok muhterem okuyucularımızın istekleri yerine getirilmiştir. Selâmlar.

Cami Hükmî Şahsiyeti

(Baştarafı 17. sayfada)

larla müstakil bütçesi olur. Harcamaları cami imamı tahakkuk memuru, müftüler ita âmiri görevi yaparak sosyal ve kültür faaliyetlerini destekler. Diyanet işleri reisliğinde müşavere kuruluncaya bölgelere göre plâna bağlanacak olan bu faaliyetler caminin müstakil dokturu, bazan hastanesi, aşevi, yokulları giydirme, karşılıksız borç verme faaliyetleri yanısıra öğrenci yurtları, çocuk bahçeleri, okullar gibi sosyal müessese yapturuma kadar varan faaliyetlerin tahakkuku birkaç yılda mümkündür. Hidayet ve tevfik Allah (c.c.) dandır.

SON HABER

Uzun müddetten beri vekâletle idare edilen, İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsü Müdürlüğüne İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Arap-Fars bölümü hocalarından Doç. Dr. Nihat Çetin tâyin edilmiştir.

Bu tâyin, gerek talebe ve hocalar arasında, gerekse Md. Nihat Çetin'in mazisini bilen halk arasında memnuniyet uyandırmıştır.

Müdür beye vazifesinde başarılar dilerken, muavin ve hocaların da hüsnüniyetle yardımcı olmalarını temenni ederiz.

İslâmın İlk Emri
O K U
Sahibi :
Türkiye İmam-Hatip Okulları Mezunları Cemiyeti adına
Mustafa ATEŞ
Yazı İşleri Müdürü :
Süleyman ÖZKAFA
İdarehane :
Çıkrıkçılar Cad. Saray Çarşısı bitişiği: Kat 3 — KONYA
Muhabere Adresi : P.K. 105 — KONYA
Abone şartları : Yıllık : 11 TL. Altı aylık : 5,5 TL.
Me'haz gösterilmeden yazılarımız iktibas edilemez, gönderilen yazılar basılsın - basılmasın iade edilmez.
Ahmed Said Matbaası — İSTANBUL
Basıldığı tarih : 31.5.1965

İslâmın İlk Emri

Oku

MİMARÎ

FİKRET, NASIL KURULMUŞ, İÇİÇE BU İKLİMLER?
NASIL KAYNAŞTIRILMIŞ, SESLER, RENKLER, HACİMLER?

Necip Fazıl KISAKÜREK

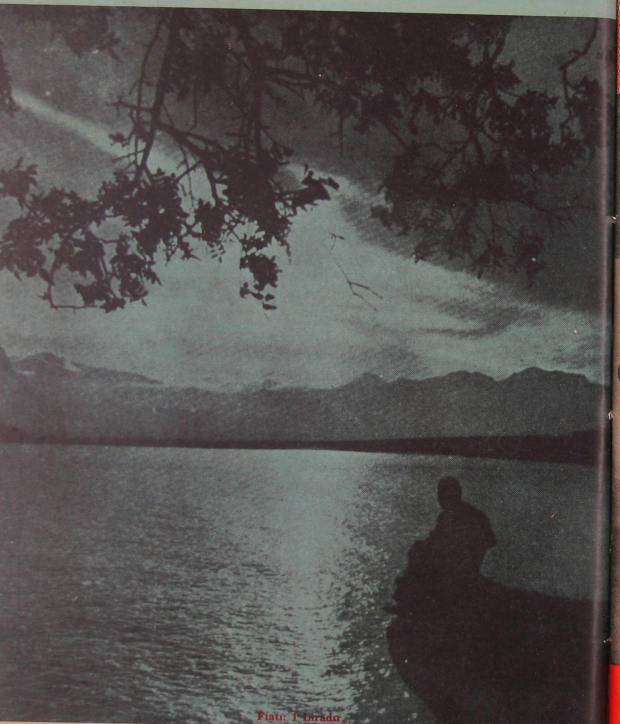

Fiatı: 1 Liradır

İslâmın İlk Emri

Oku

Dinî
İçtimaî
Edebî
Aylık mecmua

Yıl: 5
Sayı: 48

Temmuz 1965
R. Evvel 1385

İÇİNDEKİLER

- Hâdiseler—Düşünceler — **OKU**
- Moskof Kini Eskimez — **Mustafa YAZGAN**
- İlâhî Bir Müjde — **Mustafa ATEŞ**
- San'atta ve Âilede Tanassur — **İ. Semahaddin CEM**
- Ulûm'ul Hadis — **Hayreddin KARAMAN**
- Müşahedeler-Mülâhazalar — **Kemâl KUŞCU**
- Passif Mukavemet Konuları — **Kemâl KUŞCU**
- Toplum Kalkınması — **Ömer Hüsnü AK**
- Medine-i Münevvere'den Selâm — **Ali Ulvi KURUCU**
- İstismar Politikası Karşısında Biz! — **Hüsnü DİKEÇLİGİL**
- Bildiri — **Milliyetçiler Derneği Konya Şubesi**
- Hindistan İkinci Bir İspanya mı? — **Mohammed SAMİ'ULLAH**
- Masum Hayvanlara Reva Görülen Gaddarlık — **Ahmed BÂYEZİD**
- Mevlid Kandili — **Veli ERTAN**
- Manevi Kardeşlik ve İnsanlık İdeâli — **Dr. Fehmi CUMALIOĞLU**
- Denizli İmam-Hatip Okulunun Temeli Atıldı — **Mustafa AKINCI**
- Hissizlik — **İsmet SOYER**
- Fatih'in Şahsiyyeti — **M. Feyzi BELVİRANLI**
- Şiirler
- Okuyucularla Başbaşa

HÂDİSELER — DÜŞÜNCELER

Bazı neşir vasıtaları vardır ki, Batı âleminde bunlar, devamlı olarak, dinî propaganda aracı gibi kullanılır. Bilhassa radyo, televizyon, sinema, tiyatro gibi kurumlar, halkın kutsal tanıdığı mefhumlara karşı son derece saygılıdırlar. Filimde sansür vardır, halkın dinî hislerini rencide edici eserlere mani olur. Tiyatro eserlerini inceleme kurulu vardır, halkın dinî duygu ve düşüncelerini zedeleyici eserlerin sahneye çıkmasını önler. Batıda, bütün yayın organları bir organizasyon dahilinde hep birbirinin eksiğini tamamlar ve hepsi de halkla beraber, halk müesseselerinin imar inşasına yardım eder.

Bizde ise, durum tamamen bunun aksinedir. Resmî ve hususi ne kadar neşir vasıtalarımız varsa hepsi de halkın mukaddes tanıdığı kavramlara karşı menfur bir mütecaviz durumundadır. Menfi yönden daha sağlam bir organizasyon dahilinde müslüman olan halkın müslümanlığı, inanışı, müslümanlık karşısındaki davranışı daima istihza edilir ve edilmektedir. Sansür heyeti var, açıksaçık, ahlâk ve an'aneyi yıkmayı istihdaf eden filmler, muhayyel günahları genç kuşakların gözleri önünde işlemekte ve küçük haya ürpertisi duymayan artistler yığın yığın. Tiyatro eserlerini inceleme kurullarımız var, vatandaşın din duygularını tezyif eden, onları vicdanlardan söküp atarak insanları robotlaştırmayı gaye edinen, böylece bağlı olduğu fikir kutbunu seyircilerine haykıran tiyatro eserleri, yüzlerce. Görülüyor ki bizde bu neşir vasıtaları her türlü murakebenin üstünde, milletin bütün değer hükümlerini aşındırmak istemektedir. Bir radyo düşünün, haftada sadece birkaç dakikaya inhisar eden Kur'an tilâveti hariç, mesaisini, saat ve günlerini ahlâk ve an'aneye karşı işlediği cinayetlerle ve lâubâlilikle doludur. Eniştesiyle sevişen baldızların, baldızı ile sevişen eniştelerin, komşunun genç hanımı ile eğlenen beylerin, macera dolu iğrenç hayatları hep bu radyonun neşriyatı arasında sık sık yer alır. Ticarî bir müessese oluşun kamufle ettiği banka reklâmcılığı insanların birbirlerine karşı olan muamele ve münasebetlerini hep paraya, menfeata dayandırmakta ve ruhi kemalin bir tezahürü olan değirgâmlık duygularını dumura uğratmaktadır. Böyleyken bu radyo hala memlekette dinleyici bulmakta; çarşıdaki yaygaradan, dağdaki çobana kadar kendisini duyurabilmektedir. Ne hazin tecellidir ki, Türk vatanında bu türlü faaliyetlere sahne olan bu müessese tek bir hoşnutsuzlukla karşılaşmamaktadır. Halbuki son günlerde devletin bile istikamet veremediği bu kurumu, halk istese ve bu isteğin şuuruna erse onu kısa zamanda düzeltebilir ve müsbet bir istikamete yöneltebilir.

⁂

Filimciliğimiz için de verilecek hüküm bugün için «Beyaz perdenin kurucu lekeleri» olmaktan öteye geçemez. Bu müessese de bugüne kadar kültürümüze hirşey katmamış, bilâkis mevcudu imha yoluna gitmiştir. Artık çocuklarımıza yüzümüz kızarmadan gösterebileceğimiz terbiyevî ve ahlâkî tek yerli film yoktur. Seyircinin arzusu bu merkezde olduğu iddiasıyla Türk sinemasını bu meşhul semte sürüklüyenlerden tek vak'a da olsa san'at endişesi, toplum ahlâkı, millî mefkûre gibi kavramlarda küçük kırıntılar halinde de olsa birşey beklenemez. Beyaz perdemizin ünlü sanatkârının (!) tek san'at endişesi, tamamen kapalı bir yerde iki kişi arasında geçmesi bile bir takım şartları ve haya hissini gerektiren olayları seyircinin gözleri önüne sermekten ibarettir. San'at ve toplum telâkkisi bu olan bir sanatkârdan ebette terbiyevî ve ahlâkî eserler beklemek beyhudedir. Türkiyede bu boğuluş sezen yabancılar millî ruha aykırı, tamamen Hıristiyanlığın teşrii altında hazırlanan filmleri «öğretici filmler» adı altında okullarımıza sokmaya muvaffak olmuşlardır. Böylece sahip olamadığımız diğer kıymetler listesine bir yenisi daha ilâve edilmiş, öz yavrularımızın yabancı ruhla yetişmesine göz yumulmuştur. Meçhûl suçlu ayağa kalk!...

İslâmın İlk Emri
O K U

Biz, seni (Habîbim) âlemlere (başka bir şey için değil) ancak rahmet için gönderdik.

El-enbiyâ: 107.

İslâmın İlk Emri

OKU

Nefsim yed-i kudretinde olan Allahü Zülcelâle yemin ederim ki hiç biriniz ben ona pederinden de, evlâdından da ve bütün insanlardan da daha sevgili olmadıkça iman etmiş olmaz.

Hadis-i Şerif

Sayı: 48 ★ Cilt: 4 ★ Dinî, İçtimaî, Edebî Aylık Mecmua ★ Yıl: 5 ★ Temmuz 1965

Moskof Kini Eskimez

Mustafa YAZGAN

Türkiyemizin jeopolitik (siyasî coğrafya yönünden) yeri, öneminden birşey kaybetmeden, hattâ yeni yeni problemler de önem kazanaraktan politikamızda gözler önündedir.

Bir taraftan andlaşmalarımızı düşünürken, öte taraftan kuzey komşumuzun bu temiz topraklara ihtirasla bakışına dikkat etmekteyiz. İnsanlık şeref ve haysiyetinin beş para etmez hale geldiği demirperdenin uçları Anadolumuza dokunmaktadır. Dünya politikasında krizleri, şaşkınlıkları, gafletleri beynelmilel işçi ihtilâli propagandası için kullanan demirperde canavarları ve bu bedbaht ideolojinin milletler içinde uşaklığını yapan sefil beşinci kolları bütün dünyada Komünizme karşı büyüyen kini görmek istemiyorlar.

Yakın bir geçmişte Almanyaya makine tahsili için giden bir arkadaşımla konuştum. Vatanî vazifesini yapmak için yurda dönen arkadaşıma Doğu ve Batı Almanya faciasını sordum. Görüşlerini büyük bir dikkatle dinledim ve anladım ki, biz komünizmin tehlikesini bütün kinimize rağmen sarahatla göremiyoruz. Hele bizim bulanık su avcılarının, hele bizim Enternasyonal Sosyalistlerin bu konuda ne kadar bedavacı bir zihniyette olduklarını kavrıyamıyoruz. (Halkı uyandırmak, radikal tedbirler almak, emeğin hakkını ihtilâlci metodlarla gelen bir iktidar ile güya sağlamak, sosyal adalet, vergi adaleti, toprak reformu, refah v.s.) sloganlarla buhranlı bir sosyal hayata yeni yeni ihtilâf tohumları ekmek isteyenler oynadıkları oyunun tehlikelerini görmelidirler. Millî gelirin âdil tevzii, işçi emeğinin hakkını vermek, refahı artırmak, iktisaden kalkınmak, sosyal güvenlik, ziraat problemlerinin çözümü, vergi ıslâhı... Hepsi gayet tabiî, hepsine evet, ama ihtilâlci, anarşist, ahlâksız grupların önderliğinde değil. Bütün bunlar demokratik, hukukî ve ahlâkî yolun yolcuları tarafından yapılırsa, milletçe kinden, servet düşmanlığından

(Devamı 26. sayfada)

Tefsir Köşesi :

İlâhî Bir Müjde

M. ATEŞ

Tarihin en büyük hâdisesi, mâ-vera âleminden dünyamıza gönderilen Rabbsını müjdelerdir. İnsanlık, bu ilâhî müjdelerin yüzünde kaderini tayin etmiş ve yeryüzünde kendi varlığının değerini anlamıştır. Eğer göklerin melekutu, zaman zaman arzın kıruşak alnına tebessüm etmeseydi, yeryüzünde ne bugünkü umrandan bir eser, ne de baş döndüren ilim ve teknik olurdu. Öyle ki, bu ilâhî müjde ve müjdeciler, beşeriyetin çok uzun süreçek olan alın yazısını kısaltmış ve onun tefekkür kanatına büyük irtifalar vermiştir. Nübüvvet ve risalet emanetini hamil olan bu peygamberler, insanlığın şuurunda yatan çok eski devirlerin kalıntısı iptidai düşünceleri silmişler, kardeşlik ve diğergamlık duygularını kafalara yerleştirmişlerdir. Bunlara karşı, dâvaların vüsatı nisbetinde direnmeler olmuş, neticede hakk mutlaka galip gelmiştir. İnsanoğlu, kendi inandığı şeyler yanlış da olsa bu inanışa aykırı fikir ve kanaatları kabul etmekte güçlük göstermiştir. İsterse bu yeni fikir en rıyazi kat'iyetle bakılsın ve doğrunun mesajı olsun.

Peygamberlerin, ruh köküne bağlı bu ulvi dâvalarına karşı, şekavet devrini sürdürüp gitmek istiyen köksüzlerin putları yıkıla yıkıla nihayet en büyük haberci son peygamberin, son mübeşşiri Hz. Isa Aleyhisselâm da gelmiş ve en büyük müjdeyi getirmiştir.

وَمُبَشِّرًا بِرَسُولٍ يَأْتِي مِنْ بَعْدِي اسْمُهُ أَحْمَدُ

Meryem oğlu *İsa, bir vakit şöyle demişti: Ey İsrail oğulları! Ben size Allahın resûlüyüm, Önümdeki Tevratın tasdik edici ve benden sonra gelecek resûlün müjdecisi olarak (geldim ki) O'nun ismi AHMED'dir. O, (İsa Peygamberin geleceğini haber verdiği Ahmed isimli Resûl) onlara açık mu'ecize ve beyyinelerle gelince: «bu apaçık bir sihirdir» dediler.*

Ruhları nasipsizlik şölünde ülen yahudi milletine, ruhun ve ruhlar âleminin varlığını bahsız olarak dünyaya gelmesi hikmetiyle ispat eden Hz. Isa Aleyhisselâm, çorak vicdanlara işte böyle seslenmişti. Haşa, ne «Ben Allahım» demişti, ne de «Allah'ın oğluyum» demişti. Doğrudan doğruya bütün peygamberlerin yaptığı gibi müşterek dâvayı, Tevhid esasını tebliğ etmiş ve bilhassa iki esas üzerinde durmuştu ki, birisi Tevratın ve Tevrattaki Ahir zaman peygamberinin geleceğine ait haberleri tasdik etmesi; diğeri de kendisinden sonra gelecek «Ahmed» isimli bir peygamberin haberini, müjdesini duyurmuş olmasıdır. Bugün bile, bütün tahrifler rağmen, gerek «Eski Ahid» de gerekse «Yeni Ahid» de Peygamberimizin geleceğini haber veren sarih âyetler ve işaretler vardır. Ezcümle: Yuhanna İncil'inin onbeşinci babında şöyle denilmektedir:

«Peder (Rabb) in göndereceği Hak Ruhu Faraklit (Ahmed) size her şeyi öğretecektir... Çünkü ben sizin yanınızda daima kalacak değilim... Kalbleriniz muztarip olmasın, telâşa düşmeyin, ben gideceğim, benim Pedere gitmem sizin için hayırlıdır. Ben gitmezsem Faraklit size gelmez, ama ben gidersem O'nu size gönderirim... Size söylemek istediğim daha çok şeyler var, lâkin siz onlara tahammül edemeyeceksiniz. Fakat o Hakk Ruhu Faraklit geldiği vakit sizi bütün hakka irşad edecektir. Çünkü O, kendiliğinden söylemez, ne işitirse onu söyler».

İncillerin bu açık itirafını, tasasuptan gözleri dönen hıristiyanlar ve onların hempaları tahrife cür'et etmişler, tıpatıp «Ahmed» karşılığı olan Faraklit ismini (tesellici, halaskâr, kurtarıcı) gibi kelimelerle geçiştirmek istemişlerdir. Fakat böyle yapmakla da ürküp kaştıkları hakikatın üzerine gelmişlerdir. Eğer bir parça iz'anları varsa, en büyük tesellicinin en büyük halaskârın kim olduğunu teslim etmekte inat etmezler.

Hele kilisenin 17 asır önce afaroz ettiği ve tehlikeli kitaplar listesinde saydığı Barnaba İncili vardır ki hemen her sûresinde yukardaki âyetin mazmununa muvafık âyetler ihtiva eder ve Peygamberimizin ismini sarih olarak zikreder. Ez cümle adı geçen İncildeki şu âyet hakikatı çırılçıplak nazarlarımıza serer.

«Mesih Aleyhisselâm dedi ki: Allahın benim elimde yarattığım âyet ve mu'cizeler zuhur etmiş ve ben size Allahın dilediği şeyleri söyledim. Nefsimi, kendinden bahsettiğiniz zatın benzeri saymama imkân yok. Çünkü ben, O Allah resûlünün ayaklkabısının bağını çözmeğe bile lâyık değilim. O, benden önce halkolundu ve benden sonra yaşkında Hakk sözüyle gelecek, getirdiği dinin nihayeti yoktur». Barnaba İncili, böyle hükümler ihtiva ettiği için ve bir de bugünkü hıristiyan inançlarını alt-üst ettiği için tehlikeli sayılmıştır. Çünkü bu kitab, Ekanim-i Selâseyi kabul etmiyor. Hz. Mesih'in garmaha gerildiği inancını reddediyor.

İyi bir tesadüf ki bu İncil kaybolmamış ve bize ulaşmıştır. Bugün Viyana Milli Kütüphanesinde muhafaza edilmektedir. Arapçaya, Almancaya ve İngilizceye terceme edilmiştir.

Fahr-i Kainat Efendimizin geleceğine dair bütün bu tebşirat ve müjdeler, kendi kitaplarının ve Peygamberlerinin haber vermesine rağmen, Yahudi ve Hıristiyan milletlerin kalbinde ma'kes bulmamış, hem daalı, hem mudıll olarak kimi gazaba uğramış, kimi dalalet girdabında boğulmuştur.

Eski kavimler, yeni dinin, yeni fikrin karşısına:

اِنَّا وَجَدْنَا آبَاءَنَا عَلَى اُمَّةٍ وَاِنَّا عَلَى آثَارِهِمْ مُقْتَدُونَ)

= Babalarımızı bu yolda bulduk, biz de onların izini tutarak, gidiyoruz), diyerek çıkarlardı, fakat şimdi insanlar, kör bir kavmiyetin, mutaassıp bir milliyetin zebunu oldular. Hakikatlar, gittikçe güneş gibi parladığı halde, kimi kavmiyetin karanlık dehlizinde uyuklladığı için, kimi de ona şu veya bu milliyetin sisli camından baktığı için ona teslim olamıyorlar. Gerçeğin temasını çıplak gözle seyretmeğe tahammül eden yok. 14 asır evvel doğan güneş, münkirler

فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا هَذَا سِحْرٌ مُبِينٌ) = Bu apaçık bir sihirdir dediler de afakı nurlandırmağa devam edecektir. Kâfirler hoşlanmasalar da.)

İslâmları, hıristiyan yapmak için fırsatları kaçırmıyan dünya misyonerlik teşkilâtına içerden yardım eden mürtedler de eksik değil. Zaten içerden surları delerek düşmanın hulûlüne imkân veren bu kütür yobazları olmasa islâm kal'asının bir taşını bile düşman yıpratamaz. Bizim gibi,

(Devamı 26. sayfada)

San'atta ve Âilepe Tanassur

Gazetelerde hemen hepimiz okuduk. Anadoluda vatandaşın biri, çocuğuna maktûl Amerika Cumhurreisi J. F. Kennedy'nin soyadı olan «Kenedi» adını koymuş. Okuyunca tüylerimiz diken diken oldu. Hani «gavurlaşmak» diye bir halk tâbiri vardır. Bu isim koyma hâdisesi, gavurlaşma'nın en tipik örneğiydi. Masum yavrunun ne günahı var? Çocuğun acı talihine ve kaderine bakınız.

İstanbulda da Bayezit semtinde Soğanağada yeni yapılmış bilmem kaç katlı bir apartmanın adı da: J. F. Kennedy!

Yukarıdaki çocuk ismi koyma hâdisesi âilede tanassuru ve katolikleşmeyi, aşağıda yazdığımız apartman adı da yerli binadaki tanassuru gayet açık ve veciz şekilde belirtmektedir. Allah beterinden saklasın!

İşte artık müslüman mahallesinde de salyangoz satılmağa başladı.

Modern bestekârlarımızdan biri de bir müddet önce, kendi tarihimizde, edebiyatımızda kıymetli şahsiyetlerimiz olduğu halde, tutmuş meşhur Avrupalı ressam Van Gogh'un facialı hayatına dair mâlûm «Van Gogh Operası» nı yazmamış mıydı?

Bu da san'atımızda tanassura enfes bir misal!

Bu bestekârın adı Nüvit Kodallı'dır.

Yeni konulan çocuk isimlerinden meselâ Tayfun, Sibel, Emil, Tomris, Semiramis, Volkan, Müge, Buket... de bir çok «gavurlaşmış» âdetlerle birlikte isimler suretiyle âileye, Türk âilesine sızan tanassur hareketine pek bol ve acı bir örnektir.

Şimdi sıra camiye geldi...

İstanbulda, Lâleli semtinde Yenikapı yolu civarında «Kilise Camii» denen çok eski ve harap bir bina vardı. Minaresi de hayli yıpranmıştı. Bir Bizans tapınağı iken mübarek ecdadımızın uğurlu elleriyle camiye tahvil edildiği ve müslümanlar için ibadete açıldığı anlaşılmaktadır. Sonra ihmale uğratılarak yüzüstü bırakılmış, tabiî ve beşerî afetlerin tahribine terk olunmuştur. Şimdi, bu müslüman ibadethanesi, bu mü'min mabedi, açık olarak anlaşılmaktadır ki, «tanassur» ettirilmek üzere ele alınmış ve tanassur gayesiyle bu istikâmette tamir ve ıslâh (!) edilmeğe başlamıştır...

İstanbulda buluan okuyucuların yolları o tarafa düşerse, bu hazin akibet ve neticeyi, lûtfen ve mutlaka gidip görsünler.

İ. SEMAHADDİN CEM

Müslüman Türklerin fetihlerinin bir ganimeti ve mahsulü olan (kiliseden çevrilme) bu caminin tekrar kiliseye tahviline canla başla, büyük gayret ve hararetle çalışılıyor.. Minaresine ise ilişildiği ve bir fiske olsun vurulduğu yok! Olduğu gibi, harap ve bakımsız haliyle, galiba yıkılmağa terkolunmuş.. Çok sinsi bir tabiye bu!..

Bu misal de, yirminci asır içinde ve sonlarına doğru, Türkiyede mimarideki ve dinî mimari üslûbundaki «tanassur» keyfiyetini gösteriyor.

Denecek ki, «biz bunu müze yapıyoruz».. Hayır, hayır... İstanbulda müze yapılacak bina mı kalmadı ki, kiliseden camiye «ihtida» ettirilmiş bulunan bir müslüman mabedi, tekrar eski haline getiriliyor ve buna «müze» deniyor? Yanlış bir anlayış!

Bugün bir çok camilerimiz, hele Cuma günleri, dolup taşmaktadır. Memleketimizin nüfusu arttıkça elbette ki o nisbette müslümanlar da çoğalmaktadır. Yakın bir âtîde, mevcut camiler dahi ihtiyaca inşallah yetmiyecek ve yeniden geniş mabetler yapmak zarureti hasıl olacaktır. Bu sebeple, eski ve metrûk, harap camileri kiliseye tahvil her cihetten yanlış ve sakkattır. İslâm tarihinde görülmüş, işitilmiş bir şey değildir; Müslümanların ekseriyeti teşkil ettiği bir ülkede, kiliseden camiye çevrilmiş bir mabedi, harap ve metrûkdür diye, yeniden tamir bahanesiyle kilise vaziyetine düşürmenin mânası ve kıymet hükmü nedir?

Mâbed, iki caddeyi merdivenle birleştiren yüksekçe bir tümsektedir ve önünde de geniş bir mahzen vardır.

Tamirata minarenin de alınmasını ve mabedin cami olarak yeniden ihyasını temin etmek şarttır.

Alâkalıların dikkat nazarlarını ehemmiyet ve şiddetle çekeriz.

O semte kilise değil, ancak ve ancak cami yakışacaktır. Bunun başka yolu yoktur!..

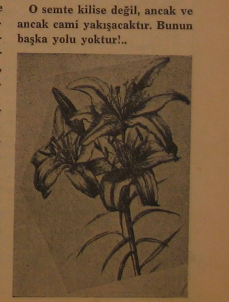

Sünnetin Rûhu

- II -

Hayreddin KARAMAN

Felsefe, bütün zamanlarda veya herhangi bir zaman için, beşer anlayışının erişemiyeceği bir takım dinî şeyler bulunabileceğini nerdeyse kabule yaklaşmazken, ayni zamanda, ilim için bu imkânı (bilemeyeceği bazı şeylerin bulunacağını) kabul ederek mantıkla çelişmeye düşmektedir.

Hiç de meçhul olmayan bu felsefenin kıymetini olduğundan fazla görmek; asrımız müslümanlarından bir çoğunu, Rasûlullah (s.a.) in izine düşmek hususunda direnmeye sevkeden sebepler arasındadır.

Bugün biz, beşer anlayışının, içinde bulunduğu çeşitli imkânlar ölçüsünde temamen mahdud (sınırlı) olduğunu isbat etmesi için Kant gibi bir filozofa muhtaç değiliz. Aklımız, yapılış karakteri icabı, «külli oluş» fikrini kavrayamaz. Biz ancak, herşeyin teferruatını (nasıl ve nice olduğunu) anlıyabiliyoruz. Fâkat; «sonsuz» u, ebedî ve ezeliyi, hattâ hayatı bilemiyoruz.

Mutlak ve külli temellere dayanan dinî hükümlere gelince burada biz; zarûri olarak öyle bir rehbere muhtaç bulunuyoruz ki: Aklı; maddeye dayalı düşüncenin de, hepimize şamil sırf akli felsefenin de — taşıdığı vasfın — üstünde bir vasıf taşıyan. Biz, yolunu, Allahın nuru aydınlatan birine muhtacız, yahut bir kelimeyle «peygambere» ihtiyacımız var.

Kur'ân'ın Allah kelâmı (sözü), Muhammed'in (s.a.) Allah elçisi olduğuna inandığımız zaman; Rasûlullah'ın (s.a.) — kayıtsız şartsız — izine düşmeye, hem akıl hem de ahlâk bakımından mecbur omlamız gereklidir.

Burada, «körcesine izinde yürümek» ten, bütün aklî melekelerimizi bir tarafa atmak istediğimiz anlaşılmasın. Bilâkis, bütün istidad ve gücümüzle aklı melekelerimizden faydalanacağız :

Vazifemiz — anlıyabilsek de anlıyamasak da — her durumda Rasûlullah (s.a.) in emirlerine uymaya bizi sevkeder. Bu emirlerle beraber bulunan ruh ve hikmeti anlamayı denemek de hak ve vazifemiz cümlesindendir.

Burada, kumandanından, herhangi bir harb merkezine hulûl (girmek) emri alan bir asker misali vermek istiyorum. İyi bir asker, bu emri dinler ve derhal yerine getirir. Bu arada asker, humandanının gözettiği derin harb gayesini de kendi kendine anlayabilirse bu, onun ve ordunun şansındandır. Fakat gayeyi kavrıyamasa dahi, emri yerine getirmemek veya geciktirmek onun hakkı değildir.

Biz müslümanlar inanıyoruz ki Peygamberimiz, insanlık âleminin tanıdığı en büyük rehber ve kumandandır. Tabiatıyla inanmış oluyoruz ki O (s.a.), dinin rûhî ve içtimaî cephelerini bizim bilebileceğimizden çok daha iyi biliyordu. Bize bir şeyi emretti veya yasak etti ise bu, takdir edilmiş (ölçülüp biçilmiş) bir iş olduğu, insanların rûhî ve sosyal menfaatlerinin bunu gerektirdiğini gördüğü için böyle olmuştur. Bu bazan açıkça ortada olur, çok defa veya bazan da, tecrübesi az, sıradan bir kişi nazarında kapalı olabilir.

Ayrıca biz, Rasûlullah (s.a.) in emirlerinin bazan en uzak hedef ve gayelerini anlıyabilirken, bazan onların ancak sathî maksadlarına erebiliriz. Durum ne olursa olsun bize düşen vazife, ona ait oluşu (sıhhati) makûl bir yoldan sabit olan Rasûlullah (s.a.) emirlerine uygun hareket etmektir.

Şüphe yoktur ki, Rasûlullah (s.a.) in emirleri arasında, çok büyük önem taşıyanları olduğu gibi, önemi az olanları da vardır. Daha önemli olanı, az önemli olandan önce yerine getirmek de vazifelerimiz cümlesindendir. Fakat bize, esasla ilgili değil gibi göründüğü iddiasıyla hiçbir emri terketmeğe hakkımız yoktur.

Kur'ân-ı Kerim'de, Hz. Muhammed (s.a.) hakkında şu âyet varid olmuştur: «O, kendi isteğinden birşey söylemez...» (Necm sûresi, 8. âyet). Bunun mânası şudur: Rasûl-i Ekrem, gerektiren zarûret bulunmadıkça ve Allah emretmedikçe birşey söylemez.

İşte bütün bunlardan dolayı — kendimizi tam mânasıyla islâma yöneltmek istiyorsak — rûh ve şekil halinde Rasûlullah (s.a.) in sünnetine uygun hareketi zarûri görüyoruz.

⁂

Müslüman, Peygamberinin sünnetiyle âmel etme zarûretini kavrayınca; sünnetin, islâm sosyal bünyesinde oynadığı rolü araştırmak onun hakkı, hattâ vazifesi haline gelir.

Doğumundan ölümüne kadar müslümanın, hayatının her safhasında yer alması gereken, en küçük hattâ mânasızlarından en önemlilerine kadar varlığının bütün taraflarının gidişini tayin etmesi îcap eden bu hayatî kaideler ve kanunların meydana getirdiği — böylesine geniş bir nizamın — iç ve rûhî mânası nedir?

(Devamı var)

HADİS RÂVİLERİ (Tâbiûn) :

2 - Urve b. iz-Zübeyr

Ebû-Abdillah, Urve b. iz-Zübeyr b. il-Avvâm. Kureyş kabilesinden olup, Medineli yedi fakihten biridir. Babası cennetle müjdelenmiş on kişi içinde, annesi Hz. Ebû-bekrin kızı Esmâ, kardeşi Abdullah b. iz-Zübeyr. Aynı zamanda, Ömer b. Abdilaziz'in üstâdı arasında kendilerine müracaat ettiği fakihlerden...

Muttakî, âbid (çok ibâdet eden), fakih ve geniş ilim sahibi bir zât idi. Ashâb-ı kirâm ve büyük tâbiîler onun büyüklüğüne tanıklık etmiştir. Hattâ aslâh kendisine bir çok mesele sormuştur.

Vâkidî, onun hakkında şöyle der: «Fakîh, âlim, hâfız, mutemed, hüccet ve siyer...bilgini bir zât idi.»

Meğâzî ilmine dair ilk kitabı yazan kimse odur Aynı zamanda Arap şi'rini iyi bilir ve çok nakletdirdi.

Zührî der ki: «Onu, kovaların bulandıramayacağı, bitmez tükenmez bir deniz buldum.»

İbn'ü-Hişâm'ın naklettiği üzre kendinden (kendisi) şöyle bahsetmiştir: «Âişenin (r.a.) vefatından dört, beş gü önce kendimi bildim. Şöyle derdim: O (Hz. Âişe bugün vefat etse, nezdinde kalan bir hadisten dolayı pişmanlık duymam, zira hepsini ezberlemişimdir.»

İbn'ü Uyeyne şöyle der: «Hz. Âişe hadislerini en iyi bilen üç kişi vardır: El-Kasımın, Urve ve Amra.»

Ömer b. Abdilaziz diyor ki: «Urve'den daha bilgin birini görmedim...»

Sohbetiyle insanların arasını bulmaya çalışırdı. Hiçbir iç kavgaşalığa iştirak etmedi.

Hergün muhaftan, Kur'ân-ı Kerim'in dörtte birini okur, bir o kadarıyla da gece namaz kılardı. Ayağının kesildiği geceden başka hiçbir gece bunu terketmedi. Ayağı kangren olmuş, doktorlar kesmeyi kararlaştırmışlardı. Kendisine, acıyı hissetmiyeceğek ve şuurunu uyuşturacak bir şey içmesini teklif etiler. Şu cevabı verdi: «Rabbimi bilemiyecek kadar aklını uyuşturan bir şeyi içecek bir müminin bulunacağını zannımyordum.» Rivayete göre kendisi namazda olduğu halde ayağını kesmişler, namazla meşguliyeti dolayısıyla bunu hissetmemiştir.

Ayağının kesildiği gece, Muhammed ismi verilen bir çocuğu olmuştu. Çocuklarının en sevgilisiydi. Sonra vefat etti, teziye için yanına gidriler, şöyle dedi: «Allahın ama hamdolsun, yedi tane idiler, birini aldın altısını bıraktın. — Kol ve bacaklarım — dörttü, birini aldın üçünü bıraktın. Aldınsa verdin, mübtelâ kıldınsa âfiyet ve ihsan buyurdun.»

SEÇME HADİSLER

(CİHADIN DİNDEKİ YERİ)

8 — *Fudâle b. Abîd'den (r.a.): Rasûlullah'ın (s.a.) şöyle dediğini işittim dedi: «Allah yolunda cihad ve nöbet halinde ölenden başka ölümün ameli ölümüyle sona erer, fakat onun ameli kıyamet gününe kadar durmadan gelişir ve o kimse kabir azâbından emin olur.» Rasûlullah'ın (s.a.) şöyle dediğini de duyduğunu ilâve etmiştir: «Mücâhid cihadı yaptığı (bizzat) Allah rızası için (veya Onun yolunda) cihad edendir.»*

(MÜCAHİDİN DERECE VE FAZİLETİ)

9 — *Câbir b. Abdillah (r.a.), Rasûlullah'ın şöyle derken işittim diyor: «Kimin iki ayağı Allah yolunda tozlanırsa, bu ayaklar ateşe haramdır.»*

10 — *Ebû-Hüreyre'den (r.a.), Rasûlullah (s.a.) şöyle buyurdu: «Allah korkusundan göz yaşı döken kimse, sağılan süt tekrar memeye girmedikçe (ki bu olmaz) ateşe girmez. Bir kimsenin burun deliklerinde, Allah yolunda — aldığı toza — cehennem dumanı birleşmez.»*

(CİHADIN GAYESİ)

11 — *Ebû-Mûsa'l-Eş'ari'den (r.a.): Bir adam Rasûlullah (s.a.) e gelerek şöyle dedi:*

— Ya Rasûlellah, ben gördüm ki kimi adam kahramanlık için, kimisi milliyet taassubu namına, kimisi de gösteriş için savaşıyor; bunun hangisi Allah yolundadır?

— Kim, Allah sözünün, bütün sözlerin üstünde olması için savaşırsa o Allah yolundadır.

12 — *İbn'ü Ömer (r.a.), Rasûlullah (s.a.) i şöyle derken duydum diyor: «Insanlar cimrilikle altın ve gümüş (paraya) düştükleri, hileli yollarla alış veriş yaptıkları, öküzlerin kuyruklarını takip ettikleri (sırf ziraatla meşgul oldukları) ve — bu sebeplerle — cihadı terkettikleri zaman Allah onların üzerine büyük bir belâ indirir ve dinlerine tekrar dönmedikçe o belâyı onlardan kaldırmaz.»*

(CİHADIN ÇEŞİTLERİ)

13 — *Said b. Zeyd'den (r.a.): Rasûlullah (s.a.) şöyle buyurdu: «Malı uğrunda (onu korurken) öldürülen şehiddir, ailesi uğrunda öldürülen şehiddir, dini uğrunda öldürülen şehiddir, canı uğrunda (onu müdâfaa ederken) öldürülen şehiddir.*

14 — *Abdullah b. Amr (r.a.) Rasûlullah'ın (s.a.) şöyle derken işittim diyor: «Her hangi bir zulme uğrayan ve (bunu karşılamak için mücadele ederken) öldürülen müslüman şehid olarak ölür.*

Bu hadislerin kaynağı: El-Feth'ur-Rabbânî Li-tertîb-i müsned'il-imam Ahmed b. Hanbel-iş-Şeybânî: 14/6-35.

MÜŞAHEDELER MÜLÂHAZALAR

Kemâl KUŞCU

Sultan Ahmedden Çemberlitaşa giderken sağınıza gelen ilk sokağa sapın, yüzelli ikiyüz metre yürüdükden sonra karşınıza Çatalçeşme sokağı gelir; geldiğiniz istikamete dönün, köşe başında eskilerin tâbiriyle «şeddad» bir bina görürsünüz. Yakın zamanlara kadar kapısının üstünde Arap harfleriyle ve altında Fransız imlâsına göre yazılmış İdâm harfleriyle «ictihad evi» ibaresi vardı. Sonraları Arap harfleriyle olan kısım kaldırılmış ve onun yerine modern yazıda aynı kelimeler yazılmıştır. Levhanın altında iki tarih vardır: 1904 ve 1910.

Birincisine yetişemedim, fakat 1910 dan sonra çıkan «ictihad» mecmualarını hatırlarım. Bu binadan o mecmua, Türk gençlerine «cahil hoca» düşmanlığı maskesi altında İslâmla ilgili ne varsa onu yıkmayı telkin etti. Bugün dahi kapısında duran şu iki mîlâdî tarih bunun en bariz misâlidir: Çünkü o tarihlerde mîlâdî takvimin kabulü bu memlekette kimsenin hatırından geçmezdi.

⁂

Hayatının sonlarına doğru İctihadın sahibi, istîmsâsı bütün gazetelerde istihlâr ve istihfaf mevzuu oldu. Türk neslinin zayıflamakda olduğunun farkına varan (!?) bu adam İtalyadan erkek getirip Antalya havalisinde Türk kadınlarıyla çiftleştirerek nesli ıslâh etmeyi (!) teklif etti; bu yüzden ona «Damızlık müftehasına» dediler. Öldüğü zaman cenaze namazını kılacak hoca çıkmadı, bir gün bekledi, biri kaldırdı ve gömüldü.

İctihad mecmuası senelerce Türk neslilerine zehir kusdu ve senelerden sonra tesirleri görüldü.

Otuzbeş sene evvel Manisa vilâyetinin kazalarından birinde küçük bir birlikde bulunuyordum. Büyük şehirlerde milî bayram günlerinde bir yüzbaşının merasime iştirâki bahis konusu olmaz, fakat küçük yerlerde mühim şahsiyetlerdendir, kasabadaki her törene iştirak eder. Bir 23 nisan günü ilk mektepleri gezmek için vali olan davete, tabur subayları icabet ettik. Bay öğretmenlerle bayan öğretmenler bizi kapıdan karşıladılar ve mekteplerini gezdirdiler Bütün koridorlarda, derahanelerde değişmez bir şekilde karşımıza çıkan İRTİCA'dı (gericiliğin otuz sene evvelki adı irtica idi). Bazan bir ayağın, üzerine basıp ezdiği bir yılan, bazan kapana girmiş bir fare ve değişmez bir şekilde yılanın da farenin de boş, beyaz zarıklı, siyah ashallı kazabanın hocası idi. Bizi gezdiren bay öğretmene sordum: — Çocukları dinden soğutmak için yeğâlelim emri mi vardı? Bay öğretmen «evet» dedi. Sualim zaid idi, hayır deseydi de netice değişmiyecekti.

⁂

Otuzbeş sene evvelki ilk mektep çocuğu bugün mebus, senatör, zabit, hâkim, idareci veya muallim gibi milletin mukadderatında söz sahibi, devlet gemisinin yürütülmesinde her kademede vazife almış insanlardır. Elli, altmış sene evvelki İctihadın kusduğu zehirler bugün fazlasıyla semesrasini vermiş bulunuyor. Şimdi cahil — ahlâksız hoca bahanesiyle dine saldıran yalnız İctihadın manevi halefleri değildir. Müslüman halkın verdiği vergilerle beslenen Devlet tiyatrosudur, Turhaldaki bir bayan öğretmen, Kelkitteki bir bay öğretmen ve sayısız benzerleridir (YENİ İSTİKLÂL'in 129. sayısını mutlaka görün).

Dini inançlar kanunun himayesi altında iken, onları tezyif ve tahkir cezayı gerektirirken hiç bir takibata uğramadan bu tahrrızlar devam etmektedir, çünkü «dinsizliğin cihadını» yapmak isteyen gönüllüler günden güne çoğalmaktadır.

Bu müşahedeleri muasır İslâm mütefekkirlerinden birinin mülâhazalarıyla bitirelim:

Siyasî sahada olduğu gibi anlayış ve maneviyat sahasında hâkimin süren kargaşalık, dibe çökmemiş tortu, ölü fikirlerle, kendi tarihi ve makûl mahiti olan avrupai kadrosundan ayrıldığı nisbette tehlikeli olan vereseye fikirlerin neticesidir... Batı cemiyetinde, mukabil ve zaruri tedbiri ictimai teşkilâtında mevcut olan bir prensip — mukabil tedbiri bünyesinde mevcut olmayan— İslâm cemiyetine tatbik edildiği zaman öldürücü olabilir... Ekseriya bu öldürücü prensip ilmi bir metinden alınır ve bu hayriyetle tehlikeli bir şöhret kazanır... Bazan bu fikirler onları doğuran medeniyet için bile tehlikeli olan fikirlerdir... Mahiki bir ilerleyişin esas işi (Garpdan alınan fikirlerden) ölü olanın dibe çökdürülmesi ve öldürücü olanın filtreden geçirilmesidir...

(Malik bin Nabi — Cezayir)

BEKLEYİNİZ...

İSLÂMDA SİYASÎ DÜŞÜNCE ve İDARE

Müellifi :
Prof. Harun Han ŞİRVANİ

Mütercimi :
Kemâl KUŞCU

Seçen ve seçilenin, memur ve âmirin, kısaca bütün vatandaşlarımızın mutlaka okuması lâzım gelen bir eser. Çünkü bu mevzuda şimdiye kadar yazılan tek kitapdır.

Ağustos ayından itibaren bayilerinizden ısrarla isteyiniz.

İRFAN YAYINEVİ: P.K.: 65 Beyazıt-İst. veya

İRFAN YAYINEVİ
Beyaz Saray Çarşıları Zemin kat No: 44
Beyazıt - İstanbul
NOT: Mecmuamız idarehanesinden de temin edebilirsiniz.

Passif mukavemet konuları:

Kemal KUŞCU

TÜRKÇE BAHSİ

Birinci Dünya harbinin mütareke tafsilâtını veren gazetelerde şöyle bir ajans haberi okumuşduk:

«... trenden inen Alman zabiti (o vakit subaya zabit denirdi) koltuğunun altında bir havlu olduğu halde hiddetli adımlarla Fransız karargâhına doğru ilerledi...»

Fransızca bilmiyenler bu habere şaştılar, bilenler mütercimin dalgınlığına verdiler ve ne demek istediğini anladılar; çünkü Fransız dilinde «serviette = serviyet» kelimesi hem havlu hem de evrak çantası mânasına gelir. «Koltuğunun altında bir çanta» denilecek yerde havlu denilmişti.

Bir derginin bir sahifesinde uydurukca ve frenkceye harp ilân edilirken öteki sahifesinde REAKSİYON kelimesinin kullanılması garip olur. Bizim gençliğimizde AKSÜL AMEL, AKSİ TESİR denirdi. Şimdi TEPKİ deniyor, amma, «tepki, reaksiyon kelimesinden bekledîğimiz mânayı vermez» diyenler olbilir. Yukarıdaki havlu-çanta mesalini onlar için anlattım.

Birçok kelimeler ihmal yüzünden türkçeye girmiştir. Otuz sene evvel İstanbulun kanalizasyonu belediye meclisinde mütakere edilirken azadan biri (üyelerden biri): «Bu kanalizasyon değil, hayalizasyon» demiş. Haberi veren muhabir de: «...Bu vesile ile bir hayli atmasyon ve uydurmasyon yapılmıştır» diye kelime oyunu yapmıştı. Bugünkü uydurukcanın — KURSİYER gibi frenkce bir melezi — karşılığı aranan ATMASYON UYDURMASYON dan daha yakışıklısı bulunamaz zannederim.

MİLLETÇE BEKLENEN KİTAP

İmanla çarpan kalblere yeni bir eser.

Bu eser Hadis'i şeriflerin nurunda günün meselelerine temas ederek, içerisinde bulunduğumuz maddi ve manevi buhranları teşhir edip her zümrenin düşüncesine ışık tutup aydınlatacak gaflet, fısku fücur yaşayışı içinde nurlu iman ufkuna çağrı olup, manevi hastalıklarımızın da devası olacaktır.

HADİS'İ ŞERİFLERİN IŞIĞINDA GÜNÜN MESELELERİ

Hüsnü DİKEÇLİGİL: Cumhuriyet Senatosu Kayseri Üyesi. 3 liralık posta pulu gönderenlere bir adet kitap gönderilir. 18 lira peşin para gönderenlere %40 iskonto yapılarak 10 adet kitap gönderilir. Toptan isteyenlere %35 iskonto yapılır.

İsteme Adresi: P.K.: 395 Ankara veya

Çoruh Yayınevi: Hacıbayram, tavşan S: No: 1/3
Ankara — Telefon: 106930

SEHER VAKTİ

Seher vakti kırların tertemiz havasını,
Nefes nefes, sindirdim ruhuma derin derin,
Seher yeli okşadı toprağın saçlarını,
Dimağlara ulaştı kokusu çimenlerin.

⁂

Yaradanın zikriyle mest olmuş hep zerreler,
Terennüme katılmış sessiz akan dereler,
Cıvıldayan kuş gibi bende bir çok kerreler,
Mabudumu anarım her deminde seherin.

⁂

Yavaş yavaş çoğalan kuşların cıvıltısı,
Yavruya ninni gibi suların şırıltısı,
Günaha pişman olup yanan kalbin sızısı,
Seherde şifa bulur zikriyle Peygamberin.

⁂

Işık sıyırır arzın simsiyah kaftanını,
Gri bir tülbend sarar ovanın dört yanını,
Âkile hüccet olan hilkatin burhanını,
Erken uyan seyreyle yolunda erenlerin.

⁂

Minareden yükselir arşa kadar bir ezan,
Allah-ü Ekber sesi kalbleri eder lerzan,
Uykuyu bırak mümin biraz da aşk ile yan,
Allah'a hicret eyle, sükûtunda seherin.

İsmail KAYA

Toplum Kalkınması

Ömer Hüsnü AK

3 Haziran 1965 günü saat 20.30 ilâ 21.00 arası Ankara radyosunda, «Toplum Kalkınması» ile ilgili bir açık oturum yapıldı. Memleketin kalbur üstü idarecilerinden Vali, Müsteşar, Kaymakam, Ziraatçı gibi bazı teknik ve idari otoriteler, çok kimsenin mânasını kavrayamadığı buna rağmen konuşmalarına ve yazılarına konu olarak seçtikleri bu çok mühim mevzuda tartıştılar. Konuşmacıları ismen tanımıyorum fakat kendilerini ilgi ile dinledim. Memleket gerçeklerini çok güzel dile getirdiler.

Konuşmanın siklet merkezini köylerimiz teşkil ediyordu. İdareciler toplum kalkınmasına köyden başlanacağı kanaatinde olduklarından, köylerimizde toplum kalkınmasına kargı gösterilen direnişmeden ve tatbikattaki aksaklıklardan söz açtılar. Yarım saatten fazla süren açık oturumun neticesini, oturumu idare eden şahıs kendinden bazı fikirler ve kanaatler eklemek suretiyle toparlayabildi. Oturumu idare eden, konuşmacılar bir noktada birleştiler dedi ve birkaç madde sayıdıktan sonra oturumu kapadı.

Bir konuşmacı, köylü adatılmıştır. Bizim kendisine telkin etmek istediğimiz fikirleri benimsemiyor. Bunda köy muhtarlarının rolü büyüktür. Köylü temsildir dedi.

Başka bir konuşmacı, Toplumsal kalkınmanın tarifi ile işe başladı. Tarifinden sonra da birkaç cümle ile konuşmasını bitirdi.

Bundan sonra bazı konuşmacılar sıraya söz aldılar. Söylediklerini ne oturumu idare eden şahıs anladı, ne diğer konuşmacılar, ne de radyo dinleyicisi bir noktada birleştiler ben anlayabildim. Hattâ diyebilirim ki konuşmaların seyri anlamsız cümlelerle adeta çamurdan çıkmak için patinaj yapan kamyon tekeri gibi ayni yerde dönüşü yüzünden bir önceki tırmak izinin diğer bir tırmak tarafından silinip gitmesi gibi geride sade hoş bir seda kaldı. Oturumu idare eden bu zatların konuşmalarını bir teşekkürle kesmek mecburiyetinde kaldı.

Kendisini idareci olarak takdim eden diğer bir konuşmacı, toplum kalkınmasında köylülerimizin müşkülâtından bahsetti. Onun tâbiri ile kalkınmayı zorunlu kılan gerçeklere karşın olarak 5 madde sayabileceğini, köylünün ihtiyaçlarının artmasına bağlı olduğunu, gerekli yol ve nakil araçlarının yetersiz, köylünün elindeki malın alıcı bulamadığı, bunu devletin temin etmesinin gerekli olduğunu belirtti. Köylüye temsildir diyen ilk konuşmacı. Köylünün çalışkan olduğunu, para kazandırmaya kalkınmaya inanmadığını, köylüye kazanç temin ederken eğitilmesini söyledi. Başka bir konuşmacı köylü kendisi kalkınacak gücünün yetmediği yerde devlet yardım edecek dedi. Hasılı herkes birbirini tekzip etti. Fikirler yerinden oynadı. Karmakarışık oldu bu karışıklıktan istifade eden yönetici, sayın dinliyenlerim konuşmacılar birleştiler oturumu kapatıyorum dedi. Ve dediği gibi de yaptı.

Ankara radyosunda toplumsal kalkınmanın köyden başlıyacağını belirten ve kendilerini yönetici olarak takdim eden bu şahısları tanıdıktan sonra Türkiyemizin gelecek hakkında hayal kurmanın bile bir hayalden öte geçemiyeceği kanaatındayım. Sayın konuşmacılara benim de bir fikrim olduğunu söylemek istiyorum. Umarım ki gazetenizde yayınlanır ve faydalı olur.

Ben bir vatandaş olarak sizin gibi yöneticilerle köylerimizin kalkınacağına inanmıyorum. Çünkü siz konuşmalarınızdaki fikir yoksunluğu ile, toplumsal kalkınmayı da idrak edememiş idareciler sıfatiyle inanmadığınız bu dâvayı başkalarına inandırmanız imkânsızdır. Şu halde işe, inanmış idareciler yetiştirmekten başlamalıyız.

İnanmış idareci nasıl olur? İnanmış idareci radyo gibi memleketin en büyük yayın vasıtasında konuşurken, geri kalmış bir memleketin evlâdı olarak bu konuyu huzurunuzda tartışmadan utanç duyuyorum, demeliydi ve memleket gerçeklerini dinleyenlerin de başlarını önlerine eğecek şekilde anlatmalı, tedavi çarelerini de, sarih cümlelerle belirtmelidir. İnanmış bir idareci ilk önce köylümüzün pırıl, pırıl bir inanca sahip olmasını istemelidir.

Bu inancın getirdiği ahlâk ile bezenmiş olmasını istemeli ve halkın, inanmıyan idarecilere itibar etmediğini bilmelidir. Artık her şey bu inancın içerisinde saklıdır. İstediğinizi çıkarıp tatbik edebilirsiniz.

Üniversitelerimiz en büyük gerçeğe inanmış idarecilerin istihsal cihazı olmalı, her idarecide bir Hazreti Ömer Vekili olmalıdır. Cuma namazlarında imamlardan daha çok idarecilerin vaaz etmesi lâzımdır.

Köy kahvehanesinde, sizlere damızlık koç getireceğiz, tohumlarınızı ilâçlıyacağız deyip de muhtarın evinde ziyafete konan hangi idareciyi köylü dinler? Sinek kaydı traşı ile, kolalı gömleği gravatlı bir zat minbere çıksa da, Eşmülûmanlar biliniz ki Allah tembelleri sevmez. Diye söze başlasa ben yüksek sıraat mühendisiyim, ziraat memleketi olan Türkiyemiz bugün hariçten buğday getirmektedir. Bütün dünya ile kalkınmamız için borç para yardımı yapmaktadır. Krediniz, haysiyetiniz yoğtur, deyip de köylüyü harekete geçirse, bu derdin devası budur deyip de köylünün önüne düşse, kim gitmez böyle ziraatçının ardından. Köylünün imamlığını, ilk okul öğretmeni yapsa, cami avlusunda, köy odasında ünün faziletinin âyetlerle, hadislerle açıklasa, gençlerin okuma göstermiyen köylü kalır mı? Verem -taramasına çıkan doktor, hastalıkların tedavi edilmesini ve tabiblere gidilmesini bildiren hadisleri köylüye anlatsa, bileğine sıtma ipi bağlayan, koynunda muska taşıyan köylü kalır mı?

İnanmış üç adamın köylüyü inandıracağına eminim. Geriye meyvalarını toplamak kalıyor. Artık o köyden içki içen, kumar oynayan bulamazsınız. O köye on kilometre öteden su gelmiştir. Yolları dümdüz, ahalisi güler yüzlü ve namuslu kimselerdir. Dominolar atılmış onun yerini kültür kitapları almıştır. Bahçeler, bağlar birer harabe değil, bilâkis yetiştirme ve aşı deneme yeridir. Büyük bir seferberlik ilân edilmiştir köyde. Ağaç yetiştirmek, yeni baştan orman yetiştirmek. Köy delikanlılarının yarışması artık kaçak tütün ile rakı massı değildir. Büyük bir yarış vardır köyde. En büyük karpuzu kim yetiştirir, en çok süt veren inek, en çok yumurtlayan tavuk kimdedir. İlk defa arpayı hasat yapan kimdir ve bire kaç almıştır. Genç kızların işi sürmeli koyunlar sağmak, genç düvelerin alınlarını kınalamaktır. Düğünler yapılır köyde şarapsız ve avrıtsız. Köy çocukları delicesine bir topun peşinde koşmamaktadır. Onlar için spor, yiğitlerin sırtını yere getirmektir. Onların hayalinde topun üzerine basmış don, gömlek gayesiz bir futbolcu yerine, altın kemerli, pala bıyıklı koca Yusuf vardır. İşte o zaman rey avcılığına gelen siyasilere köylü şöyle diyecektir: «Ben reyimi, beni efendi edene değil, kendisini bana köle edene vereceğim.»

Bu kalkınma değil midir?

Pek Aziz ve Mücahid Kardeşlerim

Candan selâm ve en derin iştiyaklarla gözlerinizden öper, bütün mücahid gönüldaşlarla beraber sıhhat ve selâmette dahn olmanızı Cenab-ı Hak'tan, huzur-i Fahr-i Risalette niyaz etmekteyim.

Yanık bir şiirimizin :
«Ben daima vefada, yarim fakat cefada.»
Dediği gibi ben cefakârlığınızda, sizler de vefakarlığınızda devam edip gidiyoruz. Çünkü sizlere, birçok münasebetlerde vadetmiş olduğum yazı yazmak vadimi, hâlâ yerine getiremeneinin hicranını, her an kalbimi yanarak çekmekteyim.

Gerçi, güzel mecmuanız, benim zavallı yazılarıma muhtaç olmıyacak bir tekâmül devresine kavuşmuş demektir. Kıymetli neşriyatınızın bahtiyarlıkla takip ediyorum. Hakkınızda her an duacıyım.

Şimdi size, iki manzume takdim ediyorum. Bunlar, mütalaa esnasında mülhem olduğum his ve fikirlerin manzum şekilde ifadeleridir. Sizler münasip görürseniz, mecmuanızda lütfen neşredersiniz.

Münasip görürseniz dedim, çünkü, muhtelif gazete ve mecmualarda devamlı olarak intişar etmekte olan bütün şiirler bambaşka bir yol takip etmektedir. Bütün bunlara rağmen bendeniz, hâlâ bu gördüğünüz eski yolu takip ediyorum. Eski bir gairinizin ve gâliba Muallim Naci merhumun,

«Vatan hikâyesi hâb-aver olduğundan,
Ben ağladım yine te'sir-i dâsitanımdan.»

dediği gibi, bu, göz yaşlarımın ebed-pâyan birer ifadesi olan şiirlerimi bizim diyarda okuyan kalmamışsa bile, eskinin hatıatı ve yeninin banisi sizin gibi, mukaddesatça büyük Türk gençliği herhalde bir defacık olsun okur sanırım. Ve bu tezellilerin verdiği cesaretle bunları size takdim ediyorum.

.....

Çok uzattım özürler diler, gözlerinizden öperim. Bütün kardeşlere selâm ederim. Hakkınızda muvaffakiyetler dilerim aziz kardeşlerim...

Ali Ulvi KURUCU
(Medine-i Münevvere)

Yeni Ümit Bestesi

Şu mubarek vatanım, her yeri bir türbe olan,
Silkiniş azminin eşsiz heyecanıyla dolan,
Taşı, toprakları, ecdadıma rahmet okuyor...
Rüzgâr estikçe, yeşil dağları hep gül kokuyor...
Uyanış fecri, ufuklarda tutuşmuş yanıyor,
En küçük damlalar, umman olarak çalkanıyor...
Meşkederken bu mehabetli ümit bestesini,
Duyarım, kahraman ecdadımın aslan sesini...
Dinimin verdiği coşkun heyecanlar varken,
Bin zafer şevki, hayalimde coşup çağlarken,
Takamam boynuma asla, kölelik zincirini,
Koparır, parçalarım, halkaların her birini...
İntisabı ile şeref duyduğum İslâm dini,
Bahşeder millete; ruh, gaye, fikir birliğini...
Batmıyan bin güneşin fecridir İslâmdaki nur,
Gençliğin ruhuna silkinmeyi iman duyurur...
Milletim, öyle bir olgunluğa yükselmeli ki,
Nura gark olmalı aydınlarının idraki...
Batmıyan bir güneşin fecri örerken çağını,
Ülkeler bağrına bassın ideal sancağını...
(Din), bu buhranlı devirlerde asıl canlanıyor,
İnanan gençliğin aşkında güneşler yanıyor...
(Komünizm) in bugün iflâsla nihayet buluşu,
Her mühim sahada düşmanına muhtaç oluşu,
İdeâl âşıkı genç nesle ümitler veriyor,
Yüce Peygamberim, insanlığa yol gösteriyor...

Ali Ulvi KURUCU
(Medine-i Münevvere)

İSLÂM PRENSİPLERİ

SELÇUK YAYINLARI'nın neşriyatından, 1. 2. 3. baskıları sür'atle kapışılan, muhtevası ve nefis baskısı ile dindar halkımızın, milliyetçi gençliğimizin, Kur'ân kursu ve İmam-Hatip okulu öğrencilerimizin ve bilhassa hanımlarımızın el kitabı olan, Dr. ALİ KEMÂL BELVİRANLI'nın bu eserini, tatil münasebetiyle istikbalin ümidi yavrularımızın istifadesine sunmak üzere mutlaka evinizde bulundurunuz, yakınlarınıza hediye ediniz.

Okuyunuz... Okutunuz...

Fiatı: 5 Liradır.

GENEL DAĞITIM :

— SELÇUK YAYINLARI

Tuzcular içi — KONYA

İstismar Politikası Karşısında Biz !

Hüsnü DİKEÇLİGİL
Kayseri Senatörü

Sulh ve sükûn istiyorlar. Dünyanın huzurunu, insanlığın refahını arzuluyor gözüküyorlar. Lâkin ellerindeki çöpü bırakmıyor ve bırakmıyorlar. Durmadan arıların deliklerine ellerindeki bu değneği sokuyorlar. Huzur yerine huzursuzluk, refah yerine yoksulluk tohumlarını saçıyorlar. Çünkü istismarın unsuru olmak ister gibi gözüken devletlerin işlerine bu geliyor. Ancak böylelikle geri kalmış ülkeler adını takdikleri devletleri istismar edebiliyorlar. Zaten bunun başka türlüsü de onlarca olamaz...

Zira sulh, sükûn ve bunun doğuracağı huzur iktisaden, kültürel ve diğer yönlerden geri kalmış ülkelere kendisine dönüşü, düşünüşü, dolayısiyle meselelerine rahatlıkla eğilişi sağlıyacaktır. Hem bu milletler geliştikleri zaman bunlar hangi pazarlarda mallarını satabileceklerdir. Havari rolüne çıkmış, sözde göz yaşları döken Batı ve Kuzeyin kuru postuna bürünmüş Avrupa kıtasını istismar edeceklerdir. Her ikisi de maddiyun felsefesinin kemâle getirmiş olduğu ruhtan, muhtevadan mahrum bulunan devletlerdir.

Materyalizmin anası da, babası da Garp!.. Onun üremeye zemin bulduğu bir yer Rusya'dır. Rusya kominizmin kisvesi altında bütünüyle bu havayı kullanıp ortada oynayan bir ' aktördür. Bu sahte görünüşü ve rolü ile bütün dünyanın, bilhassa kendi eğemenliğine yenile kavuşmuş yeni doğan devletlerin, sükûntda olan milletlerin iç nizamını bozmaya çalışmaktadır. Yardımı, aldatıcı göz yaşları, hürriyet tezahüleri hep pazar edilmek gayesine maluftur. Yatırım için yardımlarının hiç birisi o milletin iktisadî refahını, iş güçlerini artırıcı mahiyette değildir. Fantazidir. Kendisine daha da muhtaç kılıcıdır. Bunlar iyice tetkik ve mütahede edildiğinde bu görülebilecek olan şeylerdir. Nitekim elinden tutarak bir seviyeye çıkarılmış olan hiçbir millet gösterilemez. Bugün için demir perde gerisine düşmüş bir Macaristan, bir Çekoslovakya eskisinden hiç de ileri ve refah içerisinde değildirler. Hepsi de eski gürlerini hasretle yadediş, gülmeyi unutmuş olan birer muzdarip insanlar topluluğu halindedirler...

Yahudiliğin altın buzağısının bir biçimi Rusyada kominizm şeklinde, Batıda ve bilhassa Birleşik Amerikada liberalizm şemayilinde tecelli ettirilmiştir. Her ikisi de maddenin hâkimiyetini, maddeye tapmayı kullılarda görünüş şekilleridir. İşte asıl mesele de bunu keşfedip görmektedir.

Dünya nizamını yalnız ve yalnız madde üstünlüğünde görmek ve bunun doğurduğu sömürgecilikte arayanlar tarafından rahatsız edilmektedir. Eğer bir taraf ellerini yeni kalkınma, kurtuluş çabası içerisinde olan milletlerden çekmiş olsalar dünyamız çoktan kendi kendini bitirmiş olacaktı. Lâkin çekmiyorlar ve çekmiyeceklerdir de!..

İş böyle olunca yeni uyanış, doğuş ve gelişme çabası içerisinde olan ülkeler halkının, bilhassa idarecilerinin bu gerçeği bilip içerisinde bulunmuş oldukları gaflet uykularından uyanmaları lâzım. Kendi kendilerini kaldırdırma, böylelikle kurtuluş yollarını aramaları gerekir. Kuru doktrin münakaşalarını bırakmaları, hazır elbiseler alıp giyinme meraklarını bir tarafa itmeleri icap eder. Kendi milli bünyelerini derinden derine tetkikle gerçekci bir sisteme kavuşmaları lâzımdır. Ve yine kendilerine given duyguusu içerisinde şahsiyetlerine hâlel getirmeksizin benliklerini eriterek milli güçlerini harekete getirmeleri gerekiyor.

Hep bu ilkamlar, gerekler silâhsi içerisinde doğuşun, oluşun, kemâlin sırrını keşfedebilmek kurtuluş yolunun ta kendisidir. Bunu böyle bilmedikçe geri kalmış ülkeler hep gizli eller tarafından rahatsız edilecek ve dolayısiyle iki yakaları bir araya getirilmiyecek, daima muhtaç bırakılmaları yolları aranacaktır.

Bize gelince; biz de bu hakikatların dışarısında değiliz. Coğrafi mevkimiz icabı ta ortasındayız. Ve ortasında bulundurulmamıza çalışılacaktır. Bunun ise, çünküsü, nedenleri vardır. Zira Batılı ve Kuzeyli bizi bizlerden daha iyi bilmektedirler. Mazimizde bırakmış olduğumuz kocaman tarihimizdeki zaaflarımızı, kudret kaynaklarımızı, menfaatlarımızı daha çok daha iyi tetkik etmişlerdir. Bu bakımdan hiç bir zaman kendi kendimize dönüşümüzü, yükselişimizi, refahımızı istemiyeceklerdir. Asırlarca Şarkın hükümranı ve koruyucusu olduğumuzu, dünya nizamında muvazene unsuru bulunduğumuzu ve ortadoğuda bu kabiliyetin yine Türklere vergi olduğunu biliyorlar ve bilmekteditler. Orta doğunun başta petrol olmak üzere zengin kaynaklarına muhtaç bir batı ve onun lideri Amerika; ötedenberi sıcak iklimlerde gözü olan ve bu servet kaynaklarına, pazarlara iştahla bakan bir Rusya vardır. Ehlisalibin zahirde ortaya atılan dinî hüsnüniyetin ziyade, bunun altında gizli bulunan Şarkın emtiasına, servetine mâlikiyet amacı bugün için de revaçta olsa gerekir. Doğunun ve bilhassa Orta Şarkın insanları şaffet uykusundan uyanmıyarak birbirini yemekten vazgeçmez ise; pazar olmaktan, gerilikten kurtulamıyacaktır.

Menfaatlarını hakim kılmak arzusunu taşıyan her iki blok bizim ve diğer İslâm ülkelerinin içerisinden köprü başlarını kurmaktan sarfınazar etmiyeceklerdir. İsrail devleti Amerikalıların ortaya bir köprü başları ise; bizim içimizde bulunan patrikhâne ve diğer anansrlar köprü başı olarak kullanılmağa çalışılacaklardır. Aldatılmış, aldatılan Frenk, Rus kırmaları ve bozmaları da öylesine köprü başları, hurusuzluk kaynakları olacaklardır. Hep bunlar kendini gizlemiş görünmüş olmak için gözlerimizin önüne gerilmiş birer perde vaziyetindedirler. Şimdi misallerle bunu belirtmeye çalışalım :

Biz dünyanın en samimi, azınlıklarına kıymet vermiş, hakkı hayat tanımış olan bir milleti olarak gelmişiz ve bu gün için de öyleyiz. Tarihimiz boyunca bu samimiyetimizin, hününiyetimizin, âlicenaplığımızın cezasını çeke gelmişiz. Zira hiç bir millete has olmıyan bu hasletlerimiz zafımıza hamledilmiş, istismarımıza vesile olmuştur. Dinimizin emri gereğince hakimiyetimiz altına almış olduğumuz ülkelerin insanlarının dinine, anlayışına, milliyetlerine hâlel verececk herhangi bir şeyine dokunmamışızdır. Bilâkis onlara huzur, sükûn sağlamışızdır. Fatih Sultan Mehmet Hanın İstanbulu fethiyle Ortadoks kilisesi iç bünyesindeki mezhep mücadelelerinden kurtulmuş, ayrıca Katolik kilisesinin baskısından da kurtulmuş olduğunu unutmamıyoruz. Ama bu müessese o günden bu güne iç bünyemizi tahripten vaz geçmemiştir. Zaman, zaman Rus Çarlarına yataklık etmiş, harplere vesile olmuştur. İçin için Yunanistanı beslemiş, balkanlardaki komitacılığı ihtas ve teşvik etmiştir. Ve komitacıların bütün teşkilâtiyle önderliğini yapmıştır.

Birinci Dünya Harbinin sonucu olan yenilmemizde fesat ocağı olarak yine Patrikane fikır, fikir kaynamıştır. Mevzimiz Cemiyetine ocaklık etmiştir. Daha önceleri Mora isyanlarının tertipçileri, tahrikçileri papazlar. Girit isyanının başında bir papaz bulunuyordu. Güzel İzmirimizin işgalinde önde yürüyen yine bu patrikane mensubu bir papazdı. Katliamlara ön-ayak olan, hanumanları söndürmeye vesile olan bunlardı. Bugün için de Kıbrısımızı kan deryasına boyayan o Makarios patrikhanenin yetişmelerindendir.

Lozan Konferansında, bu köprü başlarını muhafazaya memur olan başta İngiltere olmak üzere; Avrupa devletleri Patrikhanenin İstanbulumuzda kalması için çaba sarfetmişlerdir. Ve neticede bu tahrip kaynağını başımıza belâ etmişlerdir. Hiç şüphesiz olmasın ve olmamalıdır; Ennönü'ün baş aktörü bu patrikanedir. Servetimizi Yunanistana akıtan ve bunun öncülüğünü yapan yine burasıdır. Şu sıralardaki masumane tavırlarının, edâlarının altında ve gerisinde neler yatmış olduğunu Allah bilir..

Atatürk vaktiyle Mersin gezisinde kendisini karşılayanlar arasında nurani yüzlü, güngörmüş, akşakallı bir ihtiyara raslar. Sakalını okşayarak yol boyunca uzanan gösterişli evlerin kimlere ait olduğunu sorar. İhtiyar amca safiyane ve içlice :

«— Akalliyetlerindir Paşam» der.

Atatürk devamla :

«— Neden sizlerin de böyle villalarınız yoktur.»

Gözleri dolan deder :

«Paşam, paşam, bizler cephelerde vatanımızı ve vatanımızın her karış toprağının muhafazası, müdafaası için kanımızı akıtırken onlar rahat rahat tezgâhlarının başında çalışıyor, alışveriş ediyorlardı» der.

Atatürk bu muhteşem cevabın karşısında:

«— Sizlerinde olur ve olacaktır» beyanında bulunur.

Bence bu muhaverenin mânası büyük ve şumüllüdür. Ve üzerinde düşünmemize değer. Yine kendi kendimize bu mubarek vatanın istiklâli, bütünlüğü için uluk, oluk kan akıtmış olan Kuvay-ı Milliyenin torunlarının iktisadî istiklâline, ekonomik gücüne sahip bulunup bulunmadıkları sorusunu sormamız ve nedenlerini araştırmamız icap eder...

Biz bu soruya müsbet cevap verecek durumda değiliz ve veremeyiz de... Bugün için Anadolunun masum halkının kan, ter içerisinde kazanmış olduğu paraları İstanbul'a akıyor. Bu servetler ise Yahudilerin, Rumların, Ermenilerin ellerinde toplanıyor. Ama bu kazançlar paralar olarak Anadoluya dönmüyor. Zira hiçbir Yahudi veya Rum kapitalistinin, halk diliyle zenginin Ansdolunun issiz bölgelerinde bir tesis kurduğu görülmüyor. Ancak para kaçırılması kolay olan İstanbul veya civarında aldatıcı montaj sanayileriyle kâr üzerine kâr eklemekte olduğu görülür. Elde ettikleri paralarının bir kısmı İsraile, Rumlar ise Enosis için Yunanistana akıtıyor. Bunları arasıra yakalanan döviz kaçakçıları akalliyet vatandaşlarımızın durumu ispata yeter sanırız.

Bütün bunları etrafımız görür gözler, düşündürülen kafalarımız yok!.. Varsa da pek az. Bizler yine düşünmeye fırsat verilmememiz için onların oyununa geliyor, bunların tutsakları tarafından birbirimize düşürülüyoruz. Bu sebepledir ki, onların adalar, boğaziçi gibi İstanbul'umuzun en güzel yerlerinde bulunan ihtişamlı villalarına girmiyoruz da, Müslüman Türklerin yeni yeni yükselen birkaç apartmanını dilimize, kalemimize doluyoruz. Doğrusuna bakılırsa Müslüman Türk zenginlerimiz de dedelerimizin hasletleri üzerlerinde taşımıyorlar. Bu tüfeyillerden hisse alarak hep bunu biliyorlar. Veri getirmeyen bu hasletli dedelerimizin gerçekten Müslüman Türk zenginleri olmalarını temenni ederiz.

Bir diğer noktanın üzerinde durmayı da faydalı görmekteyiz. Zira biz çok unutkan bir milletiz. Bu unutkanlığımız ise, bize çok pahalıya maloluyor ve olmuştur da!.. Hiç şüphe etmeyelim ve etmemeliyiz ki, bizler Balkanlara adâleti, nizamı, hakkı, hakikatı sokmuş olan bir milletin nesilleriyiz. İmparatorluk devrimizde bizler onları değil, onlar bizleri sömürmüşlerdir. Yine bu sebepledir ki, sağlık duygusunu düşürmek maksadiyle telkin etmiş oldukları gibi; yalnız harpçi bir millet değil, medenî, teşkilâtçı bir milletiz. Selçukların Anadolumuza yerleşme planı, Haçlılara mukavemeti ve böyle bedireler içerisinde meydana getirmiş oldukları sanat abideleri ve müesseseler bunun en güzel örnekleridir. Osmanlı İmparatorluğunun âdil idaresi, asırlarca nizam unsuru oluşu, medeni gücü, hşmetli san'at abideleri, devrinin en üstün teşkilâtı inkâr kabul etmiyecek gerçekleridir.

Esasen büyük devlet olmanın, oldukmenin sırrı tek yönlü değildir. Bugün ne ise, o günün şartları, asrın icapları içerisinde yine aynı faktörlere bağlıdır. Ama bu keyfiyet zaman ölçüsü içerisinde farklılıklar arzeder. Sistem, metod, daha doğrusu iktisadi, askeri, medeni, idarî ve içtimai kuvvet nizamı değişmez. Geçmişte Osmanlı İmparatorluğu asrının kemâl anlayışı, mükemmeliyeti çerçevesinde hayatiyet bulmuş ve hayatiyetini devam ettirmiştir. Zaaf noktaları bünyesinde belirip tedavi edilemeyince de gerilemiştir. Bütün bu tarihi akış içerisinde bugünün Yunanistanı halkını eritmemiş, Balkanın insan topluluğunu hırsıyla basbaşa bırakmıştır. Bugün olduğu gibi, o gün de Müslüman Türklere farklı bir musamele yapılmamıştır. Aksine akalliyetler çok daha rahat etmiş ve ettirilmiştir.

Buna karşılık Balkan Türklüğünün kısa zamanda haline bakınca. Tüccar sulun çerçevesi içerisinde Batı Trak-

(Devamı 16. sayfada)

AYASOFYAM

Bir mehip ürperti duyulur,
Şahane kapımdan girince Ayasofyam.
«Viranelerin bekçisi baykuşa dönmüş»
Halinde bin matem çağlar Ayasofyam.

Seherler, şafaklar ve güneş doğar
Sende hâlâ derin bir uyku var.
Ve bu halin inan, yürekleri yakar,
Seni böyle mi görmeliydim Ayasofyam?

Asırlarca şu kubbeyi çınlatan tekbir
Nihayet bir gün susacak mıydı?
Her adımda ılık nefesi duyulan cihangir
Böyle bize küsecek miydi?

Sonu gelsin uykularının
Uyan artık Ayasofyam!..

Sezai ŞENSÖZ

TEBRİK

Bütün âlem-i İslâmın ve kıymetli okuyucularımızın Mevlid Kandillerini tebrik eder. Memleket ve Milletimize hayırlı olmasını Cenab-ı Bâri'den niyaz eyleriz.

İslâmın İlk Emri
OKU

Aziz Türk Milleti

Son zamanlarda milli bütünlüğümüzü zedeleyici, kaynağı ve gayesi aziz Milletimizin dükkanından kaçmayan menfur tecavüz ve tertipleri esefle ve üzüntü ile müşahede etmekteyiz.

Türk gençliğini temsil etmek şerefinden mahrum sapık fikirli bir klik, kendilerine Türk yüksek tahsil gençliği süsü vererek «Dönüşüm» adlı bir paçavrada kızıl mikropları kusmakta ve salyalarını akıtmaktadır. Bunların kimlerin kuklası olduğu, perdenin arkasında kimlerin bulunduğu bizim ve aziz Milletimizin malûmudur. Pravda'ya, Bizim Radyo'ya yakışır ağız ve gösteriler, Türk'ün göz bebeği Ankara'ya değil; onların özledigi cehennemin merkezine, Moskovaya, Peyk merkezlerine ve moskof illere yakışır.

Milletlerin kanını emmekten zevk duyan, mânevî değerleri kökünden kazıyan, insanı insan olmanın şeref ve haysiyetinden mahrum bırakan, ahlâk diye bir mefhum tanımayan, âileyi yok eden, insanları sürü ve piç haline getiren, ekmeği Hürriyet ve katılı Din olan bir rejimi göklere çıkaran, ulu Atatürk'ün kurduğunu her vesile ile gururla ilân eden ve onun dâvasına, ideâline ihanet eden bir gazeteye teessüflerimizi bildiririz. Atatürk: «Türk âleminin en büyük düşmanı komünizmdir. Her görüldüğü yerde ezilmelidir.» demiştir. Hakiki Atatürkçü, bu emre itaat eden ve bundan kuvvet alandır. Bunlara halisane tavsiyemiz, büyük mutasavvıf ve mütefekkir Mevlânanın dediği gibi; ya olduklari gibi görünmeleri, veyahutta göründükleri gibi olmalarıdır. Aksi halde bu Millet, riyakârların maskelerini erçeg düşürmesini bilir.

Sayın İçişleri Bakanının, Komünizm faaliyetlerini dikkatle takip ettiğini ifade etmesi bizi memnun etmiştir.

Diğer taraftan sırf Vatan ve Millet için çalışan ve Türk'ün mukaddes ocağı olan Türk Ocağı Başkanının polis tarafından dövülmesi, hayatını Komünizmle mücadeleye vakfeden ve bu menfur cereyanla şahsen en müessir bir şekilde mücadele eden «Türkiye Komünizmle Mücadele Derneği Genel Başkanı» sayın İlhan Egemen Darendelioğlu ile 7 arkadaşının yine polis tarafından usulsüz olarak sabahlara kadar nezarette tutulması Konya Milliyetçiler Derneği olarak bizi teessüre gark etmiştir.

Bir şahsın özel teşebbüsü ile İstanbula getirilen Rus devlet sirki mensuplarının Taksim âbidesine çelenk koymalarına karşılık, aynı yere Türkiye Komünizmle Mücadele Derneği adına çelenk koymanın suç sayılmasını Milliyetçiler Derneği olarak asla affetmiyeceğiz.

MİLLİYETÇİLER DERNEĞİ
KONYA ŞUBESİ

Hindistan - ikinci

20 nci asrın ikinci yarısında Orta Çağ esirlerinin hayatını yaşamakta olan Hindistandaki 50 milyon Müslümanın görülmemiş sefaletini ve maruz bulundukları korkunç baskıyı tasvir eden bu satırlarıma kıymetli derginizde yer ayırmak lûtfunda bulunmanızı rica ederim. Hindu cemaatı Hind Müslümanlarının hür bir memleketin eşit haklara sahip vatandaşları olarak normal ve şerefli bir hayat sürmelerine müsaade etmemektedir. Bu 50 milyon insanın karşı karşıya bırakıldıkları şıklar şunlardır:

Pakistan'a zorla muhaceret, Hindu dinini kabul etmek veya şerefsiz bir hayat ve ölüm. Hindistanla, Pakistanın ayrılmasından sonra, Hindistanda Müslümanları ağır can ve mal kaybına uğratan 550 büyük cemaat arbedesinin yegâne izah şekli budur. Bugün dünyanın diğer bir yerinde sözde lâik Hindistanda maddi ve kültürel imha politikasına maruz kalan Hindli Müslümanlar kadar acıklı durumda bulunan bir kitleye nadir rastlanabilir.

İktisadi bakımdan bu Müslümanlar serf seviyesine indirilmişlerdir. Hükümet memuriyetinde, meslek dallarında, ticaret ve san'atda Müslümanlara tanınan imkânlar son derece mahduttur ve bu imkânlar gün geçtikçe de kısılmaktadır. Halen devlet hizmetinde olanların yüksek mevkilere terfileri kabil olmamaktadır. Silâhlı kuvvetlere giriş Müslümanlara yasak edilmiştir ve kendilerine vatan haini veya beşinci kol mensupları gibi muamele yapılmaktadır. Eğitim sahasında güdülen siyaset Müslüman çocuklarını kendi din ve kültürlerinden ayırmak, lisanlarını ve yaşayış tarzlarını unuttturmaktır. Öldürücü silâhlarla mücehhez para ile tutulmuş gruplar sık sık zavallı Müslümanların üzerine saldırmakta ve arzu ettikleri kadar adam öldürmekte, yağmacılık etmekte ve ırza geçmektedir.

Durumun en üzücü tarafı Hind Müslümanlarının her tarafta zulüm altında bulunmaları ve vaziyetin düzeleceğine dair en küçük bir ümitlerinin bulunmamasıdır. Evleri ve kalbleri yanmıştır ve bazı durumlarda ölüden beter haldedirler. Anneler genç oğullarını kaybetmişler, kız kardeşler ve annelerin namusu kirletilmiş ve acısız, ıstırabsız bir gün geçmez olmuştur. Hakikat şudur ki, bir Müslüman, Müslüman olduğunu açıkça ilân etmekten çekinmekte, zira bu takdirde başına gelecek felâketleri bil-

Bir ispanya mı ?

mektedir. Siyasî baskı ve sosyal zulümün 20 nci asırdaki en kötü örneği Müslüman azınlığa her türlü hakaretin tevcih edildiği lâik (!) Hindistanda görülebilir. Hindu cemaat mensuplarının memleketi bütün Müslümanlardan ve İslâm dininden temizlemeye kararlı bulundukları Hindistanda, hayat, taşınması güç bir yük haline gelmiştir. Bunun neticesi olarak muntazaman kargaşalık çıkartılmakta ve son 16 yıl zarfında 550 belli başlı arbedenin tertiplendiği bilinmektedir. Binlerce Müslüman katliama uğramış ve milyonlarca Rubi değerinde Müslüman malı zıyan olmuştur. Binlerce Müslüman hayatlarını kurtarabilmek için Hindu dinini kabul etmeye zorlanmış ve 250.000 kadar Müslüman da evlerini, barklarını terk ederek sefalet içinde Doğu Pakistana göç etmeye mecbur edilmiştir. Sayısız Müslüman kadını Hindli polisler veya serseriler tarafından tecavüze uğramış veya kaçırılmıştır. Müslüman kızları gayrimüslimlerle evlenmeye zorlanmış, yüzlerce cami yakılmış ve tahrip edilmiş ve Müslüman talebeler putperest bir edebiyatın mahsûllerini okumaya mecbur edilmişlerdir. Bütün dünyada bu Müslümanları imha kampanyasından kurtarabilecek hiç kimse yok mudur?

Müslümanların katli ve masum halkın evlerini, barklarını terke zorlanışı hâlâ bütün hızı ile devam etmekte ve İslâm dünyasının vicdanı sızlamamaktadır. Müslüman devletlerin bu korkunç dram karşısındaki davranışı tamamiyle pasif ve ihmalkârane bir davranıştır. Türkler ve diğerleri gözlerini açarak, tarihte az görülmüş bir zülme göğüs germek zorunda kalan talihsiz kardeşlerinin gün geçtikçe artan ıstıraplarını görmeyecekler mi? Kulakları daha ne kadar zaman Hindistanın propagandası ile kapalı kalmakta devam edecektir? Bizim kalbimiz Kıbrıs Türkleri için kan ağlarken Türkiyedeki kardeşlerimizin Keşmirli Müslümanların hürriyet mücadelesini ve Hind Müslümanlarının hayatlarını idame ettirmek savaşını desteklememeleri üzüntümüzü arttırmaktadır. Böyle bir davranış devam ettiği takdirde Hindistanın Müslümanlar için ikinci bir İspanya olacağına şüphe yoktur.

Saygılarımla.

MOHAMMED SAMİ'ULLAH
Naseeb Darayai
Bhera (Batı Pakistan)

S U

Susamış toprağım ey dost! Yoğu sensin, varı sen,
Çatlamış bir dudağım göldeki rüyaları sen!

Susayan kuşları kondurduğun akşam sesine,
Dayadım alnımı bir eski sokak çeşmesine.

Eski perdem bugün artık sarı bir hasta beniz,
Eskimez perdesidir penceremin mavi deniz!

Nerde sahildeki çılgın ve tükenmez vuruşum!
Nerde bardakta bir öksüz gibi uysal duruşum!

A. Öztemiz Hacıtahiroğlu

K I T A L A R

Kuvvetli elleriyle öteler çeker beni,
Kim bana (Dur!) diyecek; kim, beni çeker geri?
Her geçen gün kabrimi kazdıkça kazar gider;
Kim tutar bu kazmayı, kim doldurur bu yeri.

Ömer OKÇU

HİLÂL
Mecmuası 5. cildine yepyeni bir hamleyle girdi:
Aylık Dini, İçtimai, Siyasî mecmua
P.K.: 448 - ANKARA
İstanbul temsilciliği: Aydınlar Han: 24
Cağaloğlu - İstanbul

İstimar Politikası Karşısında Biz !

(Başt arafı 13. sayfada)

yadaki Yunanistan topraklarının en verimli yerlerinde oturan Türklerle bizdeki yaşıyan Rum vatandaşlarımızı her yönü ile mukayese edinin. Aralarındaki hozin farkı bütün çıplaklığıyla görecek ve tüylerinizi ürpereceklir. Batı Trakyadaki ırkdaşlarımız içerisinde ise mezunu olanları pek az. İlk okulları tek öğretmenli. İktisadî güçleri perişan ve düşük!.. Ayni hakları, hukuktan, adâlet ölçüsünden uzak...

Ya bizdekiler... Uyuğumuzdaki olanları bir tarafa bırakalım, onlıki bin beşyüz Yunan uyruklu Rumlar salatnat içerisinde yaşamaktadırlar. Olanca desise, dolaplarla iktisadî gücümüzü kemirmektedirler. Bunların yurt dışı edilmesini Karma-Bütçe-Plân Komisyonunda ilk defa ortaya atan bu satırların sahibi olmuştu. Yine kalanın çıkarılmasını, Patrikhanenin durumunu, diğerlerinin vaziyetini dile getiren bu kimse oldu.

Bilmem ki bu gerçekler karşısında yine de hâlâ uyanmıyacak mıyız?.. Bir rontgen mütehassısı gibi, rontgen cihazını iç bünyemize çevirerek bizleri rahatsız, huzursuz, iktisadî güçten mahrum bırakan elleri görüp, bulamıyacak mıyız?...

Bizce — görünen köy kılavuz istemez —. Bunların hepsi ortada ve suyun yüzünde; gözükiiyor. Ama, lâkin bunları idrak edecek kadro ister. Nefsanilikten, nefsaniyetten uzaklaşmış; milletinin, mübarek Anadolunun dertleriyle hemdert olacak, gerçek milli şuura sahip politikacı kişiler bekler!.. Şahsiyetsiz, silik, kendisine güven duygusundan yoksun, bütüncülükten uzak milletlerin hiç bir devirde yükseleniyeceğinin İstiklâl mücadelemizin ışığında bilinilmesi icap eder.

Mukallit, nefsani arzularının esiri, halktan uzaklaşmış çıkarcı münevver kadrosuna sahip olan topluluklarin payidar olamadığının ve olamıyacağının bilinmesi gerekir.

İç çekişmelerinin, herhangi yabancı bir millet hayranlığının yükseliş, kurtuluş yolunun tarihin hiç bir devrinde olmadığının ve olamıyacağının anlaşılması lâzım...

Ve yine ne Bizans'ın çürümüş ahlâkı; ne Avrupalının Hıristiyanı materyalist görüşlerine dayalı kırmaların tutumlariyle bu gemi yürümez. Ve ne de, kapitalist Birleşik Amerika ve bunun başka yönlerden müteemmimi komünist Rusya sevdalısı sözde düşünür meleklerin anlayışlarıyla çıkar yol bulunamaz. Şimdi o halde çıkar yol nedir diye sorulacaktır?

Bizce önce kendimize inan, güven duygusunun tekgeklüli gerekir. Tarihimizin yükseliş devirlerinde yüksekmemize âmil olan faktörlerin iyice bilinmesi ve bilmemiz iktiza eder. Yüzlesigimize sebep olan faktörlerin ise Batının metodu, ilmi zihniyetiyle işlenip bünyemize tatbik edilmesi icap eder.

İktisadiyatımıza hâkim olabilmemiz için, kendi gücümüzü kullanmalıyız. Bu uğurda, İstiklâl mücadelemizde olduğu gibi Kuvay-i Milliye ruhunu uyandırmamız ve seferber etmemiz ve yine buna dağdaki çobanımıza varıncaya kadar topyekûn halkımızı inandırmamız iktiza eder. Muhtevadan mahrum, ruhsuz, inançsız bir hamle yapıp kalkınmanın Müslüman Türkün ruhuna uygun düşemiyeceğine de inanmamız gerekir.,. Bu anlaşış ve kavrayış içerisinde manevi ve maddi topyekûn bir kalkınmayı amaç bilmeye samimiyetle gövül vermekligimizin evveliyetine içimizde en ufacık bir şüphemiz de olmamalıdır.

Bunlar böyle olunca yerüstü, yeraltı el değmemiş servet kaynaklarıyla dolu bulunan Türkiye'nin bizim yüzlerimizi güldürecek, yeryüzünde muvazene unsuru üçüncü bir kuvvet olmamızı sağlayacak yeteriktedir. Yeter ki samimi olalım; birbirimizi dıdiklemekten, yemekten kendimizi kurtaralım.

Bu arada şuna da işaret edelim ki herhangi yabancı bir devlet bize bir eliyle vermiş olduğunu iki eliyle geri almak ister. Ve istemektedir de!.. Nitekim yakın müttefikimiz olan Birleşik Amerika da bu görüşün dışında değildir. Verdiği vasıtaların parçalarını yapan kendileridir. Bizim yapmamıza kolaylıkla imkân verilmez. Teşkilâtımızı kendi zenginliğine benzeterek genişletmemizi tavsiye eder ve ister. Nitekim genişletilirip bize bir yığın masraf kapıları açtırır. Bu masraflar ise yatırıp yapmalarımıza engel olur.

Yahudiliğin bir prensibi var. Buna göre, *"Para, yani sermaye elimizde olduğundan diğer geri kalmış ülkeleri, yani devletleri dış ve iç borçlara alıştırınız. Zira faiziyle kazanılanı siz çekeceksiniz der»* Yahudi kapitalizminin ve Yahudi zihniyetinin tamamen diyebileceğimiz şekilde hakim olduğu Amerikalı dostumuz da bize kısa ve uzun vadeli krediler verdi ve veriyor. Yatırımlarımızı ise kontrol hakkına sahip. Bu yönyle bir otomobil, traktör fabrikası gibi ağır sanayi kurmamız istenmiyecek ve istenmemiştir. Montaj sanayi tavsiyeye sayan bulunmuştur. Bunun ise geldiği yer ve kuran biraderler zümresi malûm... Acaba alınan borç paralarla kurulan tesislerin gelirleri bu borçları karşılıyabiliyor mu? İşte için burası hesaplanmış değil!...

Yeri gelmişken gözle görülen bir gerçeği bilmemiz zarurileşiyor. O da istismarcı ve milletimizin dış düşmanlarının çeşitli fikir cereyanlarıyle bizleri birbirinize düşürmek istemeleri ve bu işte muvaffakiyete doğru yol almalarıdır. Daha önceleri ikinci meşrutiyet devrinin hürriyet, adâlet, müsavat, uhuvvet avazeleri nasıl ki milli varlıetimizi parçalamaya vesile olmuşsa; bugün de ifratla, tefrit birbirinden ayıramamış olmaklığımızdan ötürü buna benzer hürriyet, sosyal adâlet, reform teraneleriyle içte ve dıştaki fırsatçılarımıza imkânlar hazırlamakta ve fırsatlar vermekteyiz. Şöyle ki bir Kıbrıs davamda müttefiklerimizin, Rusyanın gözle görülen tutumları bizleri uyarmağa yeter olmamıştır. Buna mümasil dışarıdaki Rumların propagandası, Megalo İdeasını azımsamaktayız. Geçmişte kendilerine efendilik etmiş milletin çocuklarını en zayıf anımızda fırsat bulunca katliamlarla karşılığını gören Ermenilerin dışardaki ayin ve yürüyüşleri intibahımıza yeter sayılmıyor. Ve yine bizden olan kardeşlerimizin dış etkilerin tesiriyle yaptıkları Kürtçülük hareketleri tehlike çanlarının çaldığının delili olarak gaflet uykusundan uyanmamız gerektiğinin bir işareti olamıyor.

İşte bütün bu hâdiseler yığını karşısında başlarımızı iki ellerimizin arasına alıp da acı acı düşünerek bütünlüğümüzü, varlığımızı muhafaza ile, iktisadî istiklâlimize kavuşabilmemiz için tevhide varan bir kalp; gönül birliğiyle çalışacağımız yerde birbirimizi yemekle, dıdiklemekle meşgulüz.

Bizim inancımız, dedelerimizin veciz sözü gereğince — Koyma suyla değirmenin dönmiyeceği — keyfiyetidir. Kendimize ancak kendimizin yâr olabileceği gerçeğidir. Hissi, nefsani düşüncelerimizi bir tarafa atıp; akılla ruhun muvazeneli hakimiyetinde, tarihi gurumunun ışığında el ve gönül birliğiyle aziz milletimizin kaderini değiştirici refah, ümrân ülkesi örnek Türkiyeyi kurmak olmalıdır. Bu uğurda Allah bizlere izan ve basiret versin.

Bütün bu söyleyişlerimizden sonra sonuç olarak sözün ve tarihimizin özü diyebileceğimiz Yâdigâr Han Oğlu Ebûl Gazi Bahadır Hanın ibret dolu, engin ve zengin (Şecere-i Türkî) isimli eserinden (1) Cengiz Hanın şu deyişiyle yazımızı tamamlayacağız:

Bir gün dünyaya hükmetmiş olan Cengiz Kaanı göz

(1) *Bak: Cemal Kutay. Tarih Konuşuyor Mecmuası sayfa:* 1067.

Muhterem Okuyucu,

Elinizdeki sayımız ile 4. cildimiz tamamlandı.

49. sayımız 5. cildimizin ve bazı yeniliklerimizin de başlangıcı olacaktır.

Evet aziz okuyucu,

5. cildimize başlarken bazı yenilikler getirerek, sizi yeni kalemlerle de tanıştıracağız.

Bekleyiniz...

Size yepyeni bir mecmua vereceğiz.

Uzun temaslar ve çalışmalar neticesinde elde ettiğimiz başarıları önümüzdeki sayıda bulacaksınız.

OKU'yu bundan böyle de dostlarınıza rahatlıkla tavsiye edebileceksiniz.

Okuyunuz ve abone bulunuz...

KUR'ÂN-I KERİM TARİHİ
Ve
Türkçe Tefsirler Bibliyografyası

Yüce kitabımızın vahyi, yazılması, tertibi ve asırlara hiç değişmeden intikâlinin en yetkili tarihçesini ve etüdünü İslâmın büyük müteffekkirlerinden:
Profesör MUHAMMED HAMİDULLAH'ın kaleminden okuyacak ve bugüne kadar bütün türkçe tefsirler hakkında bilgi ve mütâleayı Dr. Macit Yaşaroğlu'nun dikkatle hazırlanmış etüdünden incelemek imkânını bulacaksınız.

Fiatı: 5 Liradır.

YAĞMUR YAYINEVİ — Cağaloğlu-İst.
SELÇUK YAYINEVİ
Tuzcular içi — Konya

yaşı dökerken görürler. Sebebini soran olmaz. Bunun karşısında Kaan çocuklarını, ileri gelenleri, ak sakallıları toplayıp kurultay düzer ve şöyle der:

«— Benim neden göz yaşlarımı sel gibi akıttığımı soranınız olmadı. Ben söyleyeyim: Düşünürüm ki, benden sonra gelecekler, şu ülkeyi Gök Bayrak altına verebilmek için dökülen ırmak ırmak kanların değerini bilmiyecekler, birbirlerine düşecekler, bu güzel ülkelerin düzenini bozacaklar. İşte buna ağlarım.»

Bizler de birbirimize düşmekten vaz geçelim. Ülkemizin düzenini bozmıyalım. İç ve dış düşmanlarımızın oyununa gelmiyelim. Bu mubarek vatanımız için oluk oluk akıtılan şehidlerimizin kanlarının kadrini, kıymetini bilelim.

AFFET BİZİ!..

Eyledik bin türlü isyan;
Hattımızdır bizim tuğyan.
Sensin «Gafûr, sen ey Rahman,
Affet bizi Allahımız,
Pek fazladır günahımız!
Varlığınca sen ki varsın;
İlel ebed payidarsın!
Sen dilersen varlığarsın,
Günahımız çoktur bakma,
Nâr-ı cahim'inde yakma!
Penâhların sen penâhı,
Sensin şahların en şâhı,
İki cihanın Allâh'ı,
Evet sensin, sensin a'lâ,
Günahkârız, affet Mevlâ!
Bildir bize benliğimiz,
Anlıyalım bizler kimiz.
Senin Rahmın deryâ, deniz,
Huzurunda olduk dizi,
Affet ya Rab, affet bizi!
Lütfet bize ol merhemin,
Hürmetin Habib'inin.
Muhtacız affına senin,
Budur sade muradımız,
Tutar arşı feryadımız.
Olasın «Sıtkı» dan hoşnut,
Onun için Sensin Mâbut.
Olamaz affına hudut!
Senden başka kimdir evlâ,
Affet bizi, affet Mevlâ!..

T. Sıtkı BALCI

Mâsum Hayvanlara Revâ Görülen Gaddarlık

Ahmed BÂYEZİD

Bir müddet önce bir gazetede, içimiz ürpererek ve vicdanımız titriyerek acı acı okumuştuk: İspartа'nın, halı san'atiyle tanınmış çul kokan bir vilâyetimizin bilmem hangi köyünde caninin biri, evet katilin ve caninin biri, köpeği hırsızlık yaptı ve kendisine itanisalikte etti diye hayvancağızı tutup asmış ve bir de suç ortaklarıyle beraber köpeğin boynuna kâğıt takmış.

Gün geçmiyor ki, bu islâm toprağında, bu mübarek müslüman diyarında bazı caniler sahip oldukları kedi, köpek, at gibi eshi hayvanata işkence ediyor ve bu bahane ile öldürüyor, katlediyor, hayvanın kanına giriyor ve muzaffer bir eda ile bu hunharlığımı ve gaddarlığımı Allahdan korkmadan, pervâ etmeden teşhire de kalkışıyor.

Bir defa, insan olsun, hayvan olsun, hırsızlığın karşılığı öldürmek değildir.

Sonra insanlar kanunen, mahkemede hesaba çekilerek suçları sabit olmaları halinde ceza görüyor ve hüküm giyiyor, hükmü de hâkim, kanunlara dayanarak veriyor.

Peki ama, hayvan sahibi olan adam, hayvanını istediği zaman ve istediği şekilde öldürmek hakkına haiz midir? Hayvancağızın masum hakkını kim koruyacaktır?

Bizim bildiğimiz ve anladığımız, kuduz veya veba gibi çeşitli mühlik hastalıklara yakalanmış hayvanlar en işkencesiz şekilde itlâf edilir ve bunu da çok defa resmi memurlar yapar; zira herkesin tabanca ve bıçak kullanması nefsi müdafaa kanunile yasaktır. Hâl böyle iken bazı merhamet ve insanlık, hak ve adalet fıkaraları, vicdan yoksulu adamlar nasıl olur da nefsani bir hükûm altında kalıp hayvanlarını öldürürler ve buna utanmadan, sıkılmadan «idam» derler?

Hayvanları Koruma Cemiyeti denen eski bir teşekkül vardır. Bu teşekkül niçin teşebbüse geçip bu hayvan katliamını önlemek maksadiyle alâkalı resmi şahıs ve makamları tahrik etmez? Hattâ Ceza Kanunumuzca dahi bir madde eklenmesi cihetine gidilerek sıfatı tefek şeyler için hayvanları öldürenlerin ve işkence edenlerin şiddetle cezalandırılması beklenir ve arzu edilir.

Bir insan, bir hayvana sahipse onun hayatından evvelâ kendisi mes'uldür; onun canını o vermemiştir ki alımak hakkına da sahip olsun! Cinayet, cinayettir, insan olsun veya hayvan olsun, masum bir mahlûkun canını almak ancak Allahа mahsustur, insan sela bu hakka malik değildir. Hattâ bir insan öldürmek suç ve büyük günah olduğu da bir dilsiz ve masum hayvancağızı âdi sebepler yüzünden katletmek niçin suç olmuyor? Masum bir hayvanı haksız yere öldürmek, insan öldürmek kadar dinen günahdır; çünkü canı almak ve yok etmek sadece Yaradan'a aittir.

Bir çok hıristiyan Avrupa memleketlerinde, hayvan öldürmek cezayı mucibtir, oralarda hayvana bile insana yakın değer verilir. Bu bizde, islâm olduğunu zanneden insanlar içinde bu hayvanî cinayet psikozu nedir? Bunun hangi tarafı ahlâkî ve âdâbendir? Nereni islâmdır? Sorarım.

Kuşunu öldürür, kedisini gömer, köpeğini asar, atını keser, danasını boğazlar. Hunharlık, gaddarlık, eşkıyalık. Nedir bu lâubalilik, bu hayvanata revâ görülen canavarca cinayet furyası?

Alâkalı hükümet makamlarının dikkatlerini bu tevali edip duran hâdiseler üzerine çekmeği bir vicdan borcu, bir vazife sayarız.

Lütfen bu hayvan katliamına müdahalelerde bulunmanız ve Allah rızası için müsaade etmeyiniz!.

Yirminci asrın ikinci yarısını idrak ederken, memleketimizdeki bazı kendini bilmezlerin hayvan cinayetleri, biz gehirlileri son derecede üzmekte ve kalplerimizi kanatmaktadır. Yabancalar indinde de bu adamlara «cani» sıfatı verilmesi ne kadar yerinde olursa olsun, yurdumuz sâkinlerinin hepsinin bu yüzden tâhmet altında bırakılması fıcî bir şeydir. Bunu kabul edebilir miyiz?

Müslüman - Türk terbiyesinde hayvanlara eziyet etmek, haksız yere ve mânasız sebeplerle onları öldürmek yoktur. Ben, bu topraklarda hakısz yere hayvanları öldürenlerin insanlığından ve müslümanlığından şüphe etmekte yerden göğe kadar haklıyım. İnfiâlime, eminim ki okuyucum da tamamen iştirak edecek ve yazımdan dolayı bana hak verecektir.

İSTANBUL YÜKSEK İSLÂM ENSTİTÜSÜNÜ ZİYARET EDEN İLK BAKAN

Milli Eğitim Bakanı Cihad Bilgehan 28 Haziran Pazartesi günü İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsünü ziyaret etmiştir. Enstitünün ihtiyaçlarını yerinde tesbit eden Bilgehan, Şeref defterini imzalamış ve İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsünü ziyaret eden ilk Bakan olmuştur.

HUTBE :

Mevlid Kandili

Mehmed DOĞRU

Muhterem Müslümanlar, 10-11 Temmuz 1965 Cumartesi'yi Pazar'a bağlayan gece, «Âlemlere rahmet için gönderilen» (1) ve: «Ben, mekârimi ahlâkı tamamlamak için gönderildim» buyuran Peygamberimiz Efendimiz Hz. Muhammed Mustafa Aleyhisselâmın dünyaya teşrif edişlerinin yıldönümüdür.

Bu günlere kavuştuğumuz için Allaha yüzbinlerce hamdü senâlar, O'nun sevgili rasulü peygamber efendimize salâtü selâmlar olsun. O sevgili Habîbin muhabbeti kalblerimize dolsun.

Bundan tam 1438 sene evvel, rabiülevvel ayının onikinci pazartesi gecesi, tan yerinin ağarmağa başladığı bir zamanda Mekkede doğan bir nur ile âlem başka bir âlem oldu. Güneş doğmadan hidayet güneşi doğmuştu. Artık yeryüzünden küfür ve zulüm kalkacak, şirk ve ilhad sönecekti.

O gece Kisranın sarayında 14 sütun yıkıldı, Mecusilerin ateşleri söndü ve Sava gölü kurudu. Hakikat şu ki; sanki yıkılan Kısraların sarayı değil, bütün Iranın saltanat ve ihtişamı, Bizansın satveti ve Çinin azameti idi. Sönen ateş, sanki mecusilerin ateşlerinde parlayan alevler değil, bütün dünyadaki küfür ve ilhad ateşi idi. Ve kuruyan şey, sanki Sava gölü değil, putperestliğin tehakkümü, Zerdüştlüğün kuvveti, Hıristiyanlığın tegallübü idi (2).

Muhterem Mü'minler, Peygamberimiz hakkında, Cenâb-ı Hak Kur'ân-ı Kerîm'de: «Ey Peygamber, biz seni hakikaten bir şahid, bir müjdeci ve bir korkutucu ve Allaha, O'nun emir ve tesiri ile bir davetçi ve nur saçan bir kandil olarak gönderdik» buyurmaktadır. Evet o, onbeş asırdır bütün insanlığa nur saçmakta, gayrimüslimleri İslâma davet etmekte, mü'minleri müjdelemekte ve münkirleri de korkutmaktadır.

Muhterem Cemaat, Bir müslüman için, yegâne uyacağı, izinden gideceği kimse Peygamberimiz Efendimiz Hz. Muhammed Mustafa Aleyhisselâmdır. Çünkü Cenâb-ı Allah Ahzab sûresinin 21. âyeti kerîmesinde: «Andolsun ki; Rasûlullahda sizin için, Allahı ve âhiret gününü umar olanlar ve Allahı çok zikredenler için güzel bir (imtisâl) nümune (si) vardır.» buyurmakta ve Âl-i Imran sûresinin 31. âyeti kerîmesinde: «Habîbim de ki: «Eğer Allahı seviyorsanız BANA UYUN (BENİM İZİMDEN GİDİN) Kİ Allah da sizi sevsin ve suçlarınızı örtsün. Çünkü Allah çok yarlıgayıcı, çok esirgeyicidir.» buyurmaktadır.

Şu halde bizim için, onun yolundan başka yol, onun izinden başka iz yoktur.

Muhterem Mü'minler, O'na uymak, O'nun yolundan gitmek, O'nun izini takip etmek, O'nu her şeyden, canımızdan da çok sevmek imanın alâmetidir. Size en sahih hadisleri toplayan Sahih-i Buharîden bir hadis-i şerif nakledeceğim. Bunu iyi dinle, üzerinde çok düşün, imanının derecesini kontrol et ve kendine ona göre bir çekidüzen ver:

Rasûllullah Sallellahü Aleyhi Vesellem Efendimiz buyurdu ki: «Nefsim yed-i kudretinde olan Allahü Zülcelâle yemin ederim ki hiç birimiz beş ona pederinden de, evlâdından da ve bütün insanlardan da daha sevgili olmadıkça iman etmiş olmaz» (3).

Ya Rasulallah Sana uymak, senin yolundan gitmek ve seni sevmek ne saadet..

Sen Ahmed ü Muhmud u Muhammedsin efendim,
Haktan bize Sultân-ı müeyyedsin efendim.

(1) *El-Enbiyâ:* 107.
(2) Asr-ı Saadet, Mevlâna Şibli, cilt: 1, s: 189.
(3) Sahih-i Buhari, cilt: 1, s: 9, Babu Hubbü-r Rasül.

VELİLER BAHÇESİ

Hacı Bayram Veli

— II —

Veli ERTAN

Hacı Bayram Veli, Ankaraya avdet sırasında Gelibuluya uğramış, orada Muhammediye namındaki kitabın müellifi olan Yazıcı Zade Mehmet Efendiyi de irşat etmiş ve O'nu da kendisine mürid edinmiştir.

Hazreti Pir bir aralık da Balıkesire gitmiş, orada da müridleriyle meşgul olmuştur. 1430 tarihinde 78 yaşında olduğu halde Ankarada vefat etmiştir. Merkadi kendi adını taşıyan camiin kıble tarafındaki türbededir.

Vefatından sonra yerine müridi İstanbulun manevi fatihi meşhur Akşemseddin geçmiştir.

Hacı Bayram Veli'nin hece vezniyle, açık bir türkçeyle yazılmış üç manzum eseri vardır.

Manzumesinden iki örnek :

Çalabım bir yar yaratmış,
İki cihan arasında,
Bakıcak didar görünür,
Ol şarın kenaresinde.

«Bayram» özünü bildi,
Bileni anda buldu,
Bulan ol kendi oldu,
Sen seni bil, sen seni.

Manzumesini, Şeyh İsmail Hakkı, Hoca Mehmet Nurettin, Bursalı Mehmet Suhufi ve Abdülhayy Celveti gibi büyük mutasavvıflar tarafından açıklaması yapılmıştır.

Diğer bir manzumesi de şöyledir :

Bilmek istersen seni,
Can içre ara canı,
Geç candan bul anı,
Sen seni bil, sen seni.

Kim lidi efalini,
Ol lidi safatını,
Anda gördü zatını,
Sen seni bil, sen seni.

Görünen sıfatındır,
Anı gören zatındır,
Gayri ne hacetindir,
Sen seni bil, sen seni.

Kim ki hayrete vardı.
Nura müstağrak oldu,
Tevhidi zatı buldu,
Sen seni bil, sen seni.

Manevî Kardeşlik ve İnsanlık ideali

Dr. Fehmi CUMALIOĞLU

II

İslâm, insanlık ve kardeşlik dini olduğunu tarihe tescil ettirmiştir. Fakat müslüman olmayan devletler tarihinde böyle bir örnek bulmak çok güçtür. Zira İslâmdan başka bir dinde insanlık haklarını koruyan katî prensipler yoktur. Aksine zulüm ve işkence,yi meşru gösteren (doğmalar), hükümler vardır. Meselâ İsrail kavminin kutsal kitabı olan muharref Tevratda şu korkunç emirleri görüyoruz: «Müşklerini alacağınız milletlerin yüksek dağlar üzerinde ve tepeler üzerinde ve her yeşil ağaç altında İlâhlarına ibadet etikleri bütün yerleri mutlaka harap edeceksiniz.» (19).

«Allahın Rabbin oturmak için sana vermekte olduğu şehirlerin birinde... başka İlâhlara kulluk edelim deye şehirlerinin halkını çektiler denildiğini işitirsen o zaman sen araşyacaksın. eğer hakikat ise, o şehrin ehalisini mutlaka kılıçtan geçireceksin. Onu ve onda olan her şeyi ve hayvanlarını tamamen yok edeceksin» (20). «Ve ancak Allahın Rabbin miras olarak sana vermekte olduğu bu kavimlerin şehirlerinde nefes alan hiçbirşeyi sağ bırakmıyacaksın.» (21)

«Ve Rab bana dedi: işte sözlerimi senin ağzına koydum. Bak bu gün milletler üzerine kökünden sökmek ve yıkmak için, helâk etmek ve yok etmek için, bina etmek için ve dikmek için seni koydum.» (22).

«Ve Allahın Rabbin sana teslim edeceği bütün kavimleri bütireceksin. Gözün onlara acımıyacak ve onların Allahlarına kulluk etmeyeceksin.» (23)

Bu günkü İsrail dini Yahudiden başka milletlere hayat hakkı tanımayan, başkalarını zulüm ve işkence ile imha etmeyi emreden bir kabile dini ve İlahlarının kendi kavmini kurtaran bir kabile ilâhı olduğunu kutsal kitabıyla cihana açıklamaktadır:

«Çünki Allahın Rab yiyip bitiren bir ateştir, kıskanç bir Allahdır.» (24).

«Çünkü sen Allahın Rabbe mukadde bir kavimsin ve Rab, yer yüzünde olan bütün kavimlerden üstün olarak kendisine has bir kavim olmak üzere seni seçti.» (25).

«Rab Yahova şöyle diyor: kavimler arasından sizi toplayacağım, ve dağılmış olduğunuz memleketlerden sizi bir araya getireceğim ve İsrail diyarını size vereceğim.» (26).

«Bütün erkeklerin senede üç kere İsrailin Allahı Yahovanın önünde görünecekler çünki senin önünden milletler kovacağım ve senin hudutlarını genişleteceğim.» (27).

Hindu dini de kast sistemine dayanır, insanları dört sınıfa ayırır, dördüncü sınıfı parya, hürriyetsiz ebedi köle tanır.

Hıristiyan ümmede de Müslümanlıkla kıyaslanıbilecek insanlık haklarını koruyan bir doğm yoktur. Bunun içindir ki Hıristiyanlık tarihi engizisyon işkenceleri, korkunç zulümler, katliâmlarla doludur. Papaların mukaddes cihad olarak ilan etikleri Haçlı seferlerinde Hıristiyan milletler, işgal etikleri Hıristiyan ülkelerin halkları bile kılıçtan geçirmişlerdir. Bir hıristiyan Tarihçinin eserinden misal verelim:

«Haçlılar (Franklar) 1204 miladi yılının nisan ayında İstanbulu Rumlardan aldılar. Ehaliyi, papasları öldürüp şehri yağmaladılar. Franklar (Haçlılar) Ayasofya kilisesine iltica edenlerin bir çoklarına da saldırdılar. Patrik ile baş papaslar ve büyükler Haçlar ve İnciller taşıyarak bunları karşılamaşa çıktılar. Bunların önünde yerlere kapandılar. Ve burada bulunan halkın gemisini kurtarmak için yalvarıp yakardılar. Fakat Franklar bunlara hakaret ettiler. Papasları ve ehaliyi öldürerek kiliseyi yağma ettiler.» (28).

Hıristiyanların Müslüman milletlere yaptıkları zulüm ve işkenceler Batı Dünyasının Hıristiyanlık adına yürünü her zaman kızartacak hacalet (utanç) tabloları sra eder:

«Muvahhidlerin hükümdarları Yakubun VII. nci Alfonsa karşı açtığı harpte Alfons odrusu külliyen mühnezim oldu. Yakup harp esiri olarak tutulan yirmi bin kişinin hürriyetini iade etmekle uluvvi cenap gösterdi. (1195). Halbuki Müslüman muharipler hasımları eline düştüklerinde öyle âlîcenabane, hiç olmazsa insaniyetkârane muameleye mazhar olmuyorlardı. Girit harbinde Nicéphore Phocas'ın harp eseri olarak aldığı iki yüz bin kişiyi, kervanları konakdan konağa takip eden akbabalar gibi Bizans ordularının ardı sıra giden insan tacirleri kapışıtlar.

969'da Antakya yine Bizanslıların eline düşmüştü. Galip Pierre Phocas ahaliden on bin genç erkeği ve kızı Kostantiniye pazarlarında satılmak üzere ayırıp alıkoydu, kalanı şehirden koğdular. Ve matrutlar elim seyahatları esnasında yollarda telef oldular.

Papa IV.ncü Leon'un kumandası altında toplanan İtalyanlarla Arablar arasında 838'de vaki olan harbde hasımların eline düşen müslüman esirler merhametle muameleı görmediler. Miktarlarının çokluğundan dolayı tehlikeli görülen bu tutsakların sayısını kılıç ve dar ağacı azaltı. Kalanları zencire vurdular. Ve caniler gibi ağır, meşakkatli işlere tahsis olundular...

Arab ve Türk kavminden müslüman esirler katl edilmekle iktifa edilmiyerek, bunlara pek zalimce işkence yapılıyordu. Makedonyalı (Basil)'in müslüman tutsaklarının devletini yürüdürdüğü, yahut başlarından topuklarına kadar derilerini ince ve uzun kayış şeklinde kestirdiğini veyahut makaralarla havaya kaldırttıkdan sonra zift dolu kazanlara attırdığını ve dine henüz girmiş olan böylelerı vaftizin bu surette icrası mümasip olduğunu söylediğini Yorunu Kostantin rivayet etmiştir. 1475'de, Haçlılar eline düşen Türk esirleri cümleten kazıklandılar. Kemiklerinin yığınları ile galibiyet âbideleri yapıldı. Zafer âlemetleri kuruldu.

Transilvanya seferinde (1476-1479) galip Haçlılar şan ve şereflerini barbarca mezalimle ikeledıler. Eflâk voyvodası Vlad-Drakul kazıklama işkencesi yapardı. Bu münasebetle «Kazıkçı» lakabiyle anılır olmuştu. Bir kere Bükreşin etrafındaki kırlar kazıklanmış yirmi bin müslümanın cesetleriyle örtülmüştü.

Kendi dindaşları ellerine düşen Hıristiyan harp esirlerinin duçar oldukları muamele insaniyete muğayir gaddarane olmakla müslüman esirlerine edilen muameleden ehven değildi; Hıristiyan tutsakların azaları pek kerih ve feci surette kesilirdi, yahut bunlar külliyetle katl olunurlardı.» (25).

Bu hadiseler asrımızda da eksik değildir. 1963 Aralık ayında başlayan ve 1964 ocak ayında devam eden, Kıbrıstaki müdafasın Türk anasırına ve masum bebeklere, Kıbrıs cumhurbaşkanı papaz Makaryos'un yerli Hıristiyan Rumlara yaptırttığı tertipli taarruz ve işkenceler insanlık vicdanını kanatacak kadar feciddir.

Dini hislerinin baskısından sıyrılabilen bir çok oriyantalistler, İslâmın faalietini teslim etmişlerdir.

«Michaud, Haçlı seferleri tarihinde şöyle yazıyor: «Muhammed (S.A.) kumandanlarını rahipleri öldürmekten men etti. Çünki onlar ibadet eden insanlardı. Ömer (r.a.) Kudüsü aldığı zaman Haçlılara hiç bir kötülük yapmadı. Haçlılar bu mukaddes şehre hakim oldukları zaman ise bütün müslümanları katl ettiler. Yahudileri ateşte yaktılar.» (26).

Rahip Micharard, Voyage religieuex en Orient adlı kitabında «Hıristiyan milletler için utanılacak bir hussus, milletlerin birbirine karşı işleyebilecekleri hayır içinde en önemlisi olan dini müsamahayı kendilerine müslümanların öğretmiş olmasıdır.» (27)

Bazı İslâm düşmanları İslamiyeti kaba kuvvete dayanan tassub ve müsamahasızlık dini olarak suçlamışlardır. Bu peşin hükme sarılarak bu sloğan ile İslâm dinine saldıranlar coğunluktadır. Bu iftirayı Batının ünlü bir edip ve tarihçisi olan Gustave Le Bon'un şu aşağıdaki kanaati, bu safsatayı çürütmeye yeter nitelikte bulmaktayız.

«Kur'anın yayılmasında kuvvetin hiçbir tesiri olmamıştır. Çünki Araplar her zaman mağlûp milletleri dinlerini muhafaza etmekte serbest bırakmışlardır. Eğer Hıristiyan milletler galiplerinin dinini kabul etmişlerse, bunun sebebi bu galiplerin kendilerine karşı eski hükümdarlarından daha âdil ve müsamahalı bir şekilde davranmalarından ve müslümanlığın din olarak o güne kadar kendilerine öğretilenden çok sade olmasından ibarettir. Kur'an zorla değil ikna yoluyla yayılmıştır. Eğer inandırma olmasaydı, sonradan Arabları yenmiş olan Moğollarla Türklerin müslümanlığı kabul etmemeleri lâzım gelirdi. Arabların şöylece galip geçikleri Hindistanda bu gün elli milyondan fazla müslüman vardır. Ve bu gün İngilizler Hindistanın hakiki hakimi bulunmalarına, burada müslümanları Hıristiyanlığa döndürmekle vazifeli muazzam bir misyoner ordusunu ayakda tutmalarına rağmen bu gayretlerinin başarıya ulaştığını gösteren bir tek ciddi örneğe rastlanmamıştır. Kur'an'ın Çinde yayılması da son derece önemlidir. Arablar hiçbir zaman Gök İmparatorluğu topraklarına girmemiş olmalarına rağmen oradaki Müslümanların nüfusu bu gün yirmi milyonu tecavüz ediyor.» (28)

İslâmın temel dokıtrini Kâinatı yaratan ve mutlak hakimi olan Allaha yönelme ve Allah yolunda bir hayatı benimsemedir. Allah şu veya bu milletin değil, Âlemlerin Rabbidir. İslâmın gayesi bütün insanları Allahın murad ve iradesinde birleştirmektir.

İslâm bütün insanlara cedlerinin ayni insan (Hz. Âdem a.s.) olduğunu düşünerek sulh, mesalemet ve adalet içinde yaşamalarını, insan olarak dünyada eşit haklara sahip olduklarını hatırlatır.

Allah yolunda gidenleri Dünya ve Âhiret bahtiyarlığı ile müjdeler. Bütün müslümanları birbirinin kardeşi kabul eder. İnsanları sevmeyi tavsiye eder.

«Allaha imandan sonra amellerin en faziletlisi insanları sevmektir.»

— Hadis-i Şerif —

(19) Tevrat, Tesniye, Bab 12, cümle 2.
(20) Tevrat Tesniye, Bab 13, cümle 12-15.
(21) Tevrat, Tesniye Bab 19, cümle 16.
(22) Tevrat, Veremya, Bab 1, cümle 9-10.
(23) Tevrat Tesniye Bab 7, cümle 16.
(24) Tevrat Tesniye Bab 4, cümle 24.
(25) Tevrat Tesniye Bba 4, cümle 33.
(26) Tevrat Tesniye Bab 14, cümle 2.
(27) Tevrat Hezkiel Bab 11, cümle 17.
(28) Tevrat. Çıkış Bab 34, cümle 22-24.

(29) Bak: Gregory Abu'l Farac, Abulfarac tarihi, cilt II, Türk Tarih Kurumu Yayımevi, 1950, s. 484.
(30) Bak: Devletler Hukuku Prof. A. Raşit Turnagil, İslâm cemiyetinin esas temelleri, İstanbul 1963, s. 36-39.
(31) Abb Michaud (Histoire des Croisade).
(32) Haydar Bammat (Visage de l'islâm) — İslâmiyetin Manevi ve Kültürel Değerleri, Tercüme Bahadır Dülger, Resimli, Posta Matbaası, Ankara, 1963, s. 48.

(33) Bak: Gustave Le Bon, La Civilisation des Arabe, Paris, 1884.

SELÇUK YAYINLARI'nın

Birinci baskısı memleket çapında büyük rağbete mazhar olan, Milli Eğitim Bakanlığında İMAM-HATİP okullarına ders kitabı olarak kabul edilen, Merhum Üstad HASAN BASRİ ÇANTAY'ın takrizini havi,

KUR'ÂN REHBERİ adlı (Kur'ân Alfabesi) Yüce Kur'ân'ımızı, kendi harfleri ile, kendi kendine, en kısa zamanda, öğrenmek isteyenlerin ve okulların tatile girmesi münasebetiyle ÇOCUKLARINIZA ve yakınlarınıza en kısa yoldan öğretmek isteyenlerin kitabı olmuştur.

Alınız... Aldırınız... Okuyunuz... Okutunuz...

GENEL DAĞITIM :
— SELÇUK YAYINLARI, Tuzcular içi - KONYA.
— YAĞMUR YAYINEVİ, Aydınlar han. Cağaloğlu - İst.
— NUHOĞLU KİTABEVİ, Hacı Bayram Cad. No: 23. Ankara.

Denizli İmam - Hatip Okulunun Temeli Atıldı

Mustafa AKINCI

Binanın inşaat sahası

6 Haziran 1965 Pazar günü.

Denizli müstesna bir gün daha yaşadı. Sabahın erken saatlerinde halk, Denizli İmam - Hatip okulunun temel atma merasiminin yapılacağı mahalle, çeşitli vasıtalarla akın ediyordu. Yollar, vasıtalar, insanlar... bayram sevinci içinde idiler.

Biz de OKU mecmuası adına merasimi takip etmek için görevlendirilmiştik. İmam - Hatip okulu binasının yükseleceği yere vardığımız zaman orada, gözleri kamaştıran, ruhları coşturan bir iman seli halinde binlerce insanı hazır bulduk.

Saçlarını memleket hizmetinde ağartmış Denizlinin yaşlı ve imanlı insanları, gözlerinden iman nuru fışkıran kültürlü gençleri, hep aynı şeyi duyuyor ve aynı şeyi söylüyorlardı: «Çok geç kaldık. Bu yüzden iman cephemiz zayıfladı. Türkiyede İslâm inancından ve ahlâkından mahrum bir güruh türedi. Allah bu günleri de gösterdi...» Memleket gerçeklerine parmak basan konuşmalar arasında, memleketin geleceğine güvenle bakmanın bahtiyarlığına erdik.

İlk konuşmayı İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsü mezunlarından Denizli Müftüsü Sami Arslan yaptı. İmam-Hatip okulunun Denizliye ve dolayısıyla memlekete kazandıracağı faydaları veciz bir şekilde izah eden Sami Arslan, bir milletin yaşaması için dinin lüzumundan bahsetti. Alkışlar arasında sona eren bu konuşma, halkın tasviplerine mazhar oldu.

Bundan sonra sırasıyla Denizli İmam-Hatip Okulu Yaptırma Derneği Başkanı H. Mehmet Işıklı, Erzurum Millet Vekili Tahsin Telli, Belediye Başkanı Mehmet Candoğan, Garnizon Kumandanı Albay Vecihi Akın, Denizli Valisi Nezih Okuş halka hitap ettiler. Hatipler müştereken Komünizm tehlikesi üzerinde durmuşlar, münevver din adamının daha çok yetişmesi için İmam-Hatip Okullarının yalnız Denizlide değil, yurdun her tarafında açılmasını arzu ettiklerini belirtmişlerdir.

Yukardaki konuşmaları müteakip 4.000 metre karelik arsayı cemiyete hibe eden Hacı Mustafa Sabuncu kürsüye gelerek mütevazi ve içli bir konuşma yaptı. Halk bu konuşmayı da diğerleri gibi göz yaşlarıyla takip etmiştir.

Toplantıya davet edilip de çeşitli sebeplerle katılamıyanlar da, his ve düşüncelerini telgraflarla Denizlililere ulaştırmışlardır.. Ankara Müftüsü Rağıp İmamoğlu, Denizli Senatörü M. Emin Durul ve Remzi Şener, Alpaslan Türkeş, Kayseri Senatörü Hüsnü Dikeçligil, Manisa Müftüsü Refik Akçaoğlu, Denizli Millet Vekili İsmail Ertan ve Atıf Şihoğlu ve Burdur Merkez Vaizi Tahir Büyükkörükçü'nün gönderdikleri telgraflar okundu.

Denizli İmam-Hatip Okulu binası 4.000 metre karelik arsanın 960 metre karesini kaplıyacaktır. Üç katlı olacak binada ayrıca konferans salonu, kütüphane, mescid ve pansiyon bulunacaktır. Binanın inşası için 1,5 milyon lira sarfedilecektir.

Denizli halkı İmam-Hatip Okulu binasını kısa zamanda ikmâl edip tedrisata hazırlamak için azimli ve kararlıdır. Kendilerini candan tebrik ederiz...

Denizli Valisi konuşmasını yaparken

Hissizlik

İsmet SOYER

Şu anda ismini hatırlayamadığım Batılı bir fikir adamının güzel bir sözü var: «BİR VATANDA VEYA TOPLULUKTA NAMUSLULAR, NAMUSSUZLAR KADAR CESARET VE SÖZ SAHİBİ OLAMAZ İSE O CEMİYETİN SONU HÜSRANDIR.» diyor.

İşte bugün, asırlarca 3 kıt'ada İslâm'ın bayraktarlığını yapan Türkiyemizde durum maalesef bu merkezde... Basını, tiyatrosu, sineması ve hattâ radyosu ile mukaddesatımız her gün eğlence mevzuu edilerek, ayaklar altına alınmaktadır.

Denizli müftisi Sâmi Arslan veciz konuşmasiyle halkı çok hislendirmiştir.

Ecdadımız da bizler gibi hissiz ve vurdum duymaz olsa idi, belki de bugün için şu topraklar üzerinde İslâmiyetten eser kalmazdı. Ama ne kadar takdire şayandır ki, onlar hiçbir zaman bizim gibi gaflet denizine düşmemişlerdir.

Milli şairimiz Mekmet Âkif beyin bundan tam elli yıl önce aşağıdaki iki mısraında belirttiği gibi, yapılan bütün hayasızca hücumlara müslüman Türkler hâlâ hissizlikle sadece bakmakla yetiniyorlar.

«Bu hissizlikle cemiyet yaşar derlerse,
pek yanlış,
Bir millet göster, ölmüş maneviyatı ile
sağ kalmış?»

Kalbim sızlıyarak, üzülüyorum manevi cephenin sükûtuna, şuursuzca aldırış etmeden ahlâkın çöküşüne seyirci kalan müslüman, hâlâ ve hâlâ gaflet uykusundasın. Daha ne kadar uyuyacaksın?

Kendi sesimizi aksettirecek, milyonlarca müslüman Türke hitap edebilecek günlük bir gazeteyi çıkaracak şuurlu müslüman zenginlerimiz nerede? 20 nci Asırda artık cihadın kılıçla değil, kalemle olacağını müslüman zenginleri ne zaman idrak edecekler? Satırlarımızı sayın Dr. Fehmi Cumalıoğlu'nun İslâm mecmuasından aldığım aşağıdaki cümleleri ile bitiriyorum.

(Ey benim gaflet uykusuna yatmış yüce Milletim, Müslüman Türküm, uyan artık. Üzerine dökülen ölü toprağını silkinip at. Sur-ı İsrafil çoktan öttü. Kalk Rabbinin Yüce emirlerine cevap ver: Cihaddan neye kaçmaktasın? «Allah yolunda mallarınızla, canlarınızla, savaşınız» İlâhi buyruğuna neye sırt çevirdin? Senin dinini, imanını, mukaddesatını, ahlâkını, namus ve haya duygunu bit pazarında satılığa çıkaran müşrik ve sosyuzlarla mücadele eden neşir vasıtalarına günde beş, on kuruşcuk ayıramazken sen hangi imandan, dinden ve milliyetten söz açabilirsin? «Gözlerim görmüyor», «Okumağa vaktim yok» teranesiyle senin dâvanı savunan eserleri «İstemiyorum, göndermeyin» kaydıyla geriye çeviren müslüman kardeşim, bu milletin yüzde doksan beşi müslümandır diye nasıl övünebiliyorsun?

Fikir bedestanında dinini, ahlâkını, milliyet duygunu mezada çıkaran, ahlâk bozan, baldır bacak vitrini gazetelere her gün 25 kuruşunu sabah erkenden vererek, evine soktuğun şehvet kolleksiyonu pespayelerin çocuklarının iman ve ahlâkını paçavraya çevirdiğinin farkında mısın? Terbiye, ahlâk ve iman işinin fikir mücadelesi olduğunu nasıl anlıyamıyorsun? Ne ekersen onu biçersin atasözünün hikmetini neye kavrayamıyorsun? Senin dinini, imanını ahlâkını ve milli varlığını müdafaa eden mecmua ve gazetelerin yaşamasının İlâhi bir emir olduğunu nasıl unutuyorsun? Bir avuç feragatkâr, mütevazi insanın boğazı tokluğuna, habsolmak bahasına atıldıkları bu iman ve ahlâk mücadelesine sen nasıl bîgâne ve seyirci kalabiliyorsun? Ve sonra da müslümanım diye avunuyorsun.)

Fatih'in Şahsiyeti

— III —

Mustafa Feyzi BELVİRANLI

En büyük ilim ve san'at adamları, her yerden onun yanına koşuyorlardı. **Ali Kuşçu** ve Hindistan'dan Hâce-i cihân, İstanbul'a gelmiş, geniş ihsân ve lutfa nâil olmuşlardı.

Molla Câmî; fazilet-perverlikte darb-ı mesel olan Hüseyin Baykara'nın atının düginine yapışmasına, Şir Ali Nevâî'nin özengisine sarılıp bırakmak istemeyişlerine rağmen; Fatih'i görmek iştiyakıyla Konya'ya kadar gelmiş, fakat padişahın ölümü bu mutlu kavuşmaya, mani olmuştu.

Şiir söylemek ve dinlemekten zevk duyan Fâtih; milliyet ve vatanı ne olursa olsun, şairlere ikrâm ve ihsânda bulunurdu. Bu ikrâm ve ihsân'ın tâa Hind şairlerine kadar uzanmıştı. Şiirle ilgili olarak Bursa ve Kastamonu'da bir takım medreseler açtı. Otuz şaire tahsîsat ev vazife vermişti.

Bu devirde pek çok şair vardı. Bu zatlar Hûda-y nâbid yetişmiş olmayıp, devrin ilim ve irfân müesseselerinde lâyıkıyla tahsil görmüş, fazîletli şair ve edîplerdi. Fatih'in vezirleri içerisinde «7» tanesi şairdir.

Kitap, Fatih'in sevdiği şey, ve en yakın dostu idi. Devrinde yazılmış kitapları okur, tetkik ve tenkid ederdi.

Fatih ve Siyaset :

Fatih, siyasette dahi nâdir gelen dâhilerdendi. İstanbul fethinde Rumlara gösterdiği tevecc-üh ve müsâmaha;

Cüzzam hastalığı gibi, Anadolu ırkına işlemiş olan Karamanoğulları taraftarlığını yoketmek hususunda gösterdiği zekâ ve cesâret;

Ve bilhassa istilâ zamanında coğrafî sınırlardan bir şey kaybetmemek, onun siyasî muvaffakiyetlerindendir.

Ve yine O: Rumelini; tabii hudûdu olan Tuna nehrine kadar genişletikten sonra, İmârı cihetine gitmiş; Tuna'nın arkasında yaptığı Macar ve Nemçe (yanî Avusturya) seferleri ise, oraları kendisine bağlamaktan ziyâde, o zamanların âdeti olan, yağma ve kazanç düşüncesine dayanır.

İslâmiyeti Bosna'da kuvvetlendirip Mora'da yaydıktan sonra, Sırbistan'da da müslümanların sayısının çoğalmasına çalışması onun **imâ**-**mının** bir icabı idi. Çünkü Fatih ve etrafı; kılınçlarının üzerinde tevhîd akîdesini, İslâm merkûresini ve merhamet hissini götüren idealistlerdi.

Fatih, adalet severliği lâfızlarla değil, hadîselerle açığa vuran ve adâleti mülkün esâsı yapan bir kimse idi. Ali Himmet Berki der ki: «İrâdesini infâza muktedir adalet sever bir hükümdar zamanında galip olan, **adalet**tir. Aksi hal, ancak zâlim bir idârede bahis mevzuu olabilir. Siyasî ve içtimaî hayatta bu nokta mühimdir. Adalet içinde geçen devirler, hükümdarın adl-severliğine borçludur. Fârûk-u a'zam, Ömer'ibn-ü abdi'l-azîz, Nûreddin Mahmûd gibi fart-ı adâletleri âlemde meşhur olan hükümdarların adâleti icrâdaki muvaffakiyetleri adâlet severlikleri neticesi değil midir?» İşte Fatih de bunlardan biri idi.

O, hocalarından İslâmî ilimlerle beräber devlet idâresi için lâzım olan ilim ve fenleri tahsîl etmiş ve devlet mes'ûliyetini nasıl yükleneceğini, iç ve dış devlet nizamlarını tetkik etmişti.

Çocukluğundan itibaren geçen nezih hayatı içinde, hep milletini ve milletinin saadetini düşünen Fatih «22-23» yaşlarında deniz ve karalarda muazzam ordular idâre etmek; Karadan gemiler yürütmek gibi hârikalar îbdâ eylemişti. Onun, dağların bile yanında zaîf kaldığı sarsılmak bilmeyen azmi karşısında, en kuvvetli düşman ve isyân orduları münhezim; asırlar yaşamış kale ve burçlar hurda-haş olmuştur.

Fatih, düşmanı bile takdîr etmesini bilen ve herkese hakkını veren kimse idi. Kostantiniyye'nin son imparatoru **Konstantin**'in teşhîs edilen cesedi ve kesik-başı, Fatih'ten kahramanların hakkı olan hürmeti gördü.

Fatih, dine tam manasiyle bağlı bir insandı. O, Kur'andaki: (لا اكراه في الدين) Dinde ikrâh (zorlama) yoktur, esasını kabul edip icâbı ile amel ediyordu.

İstanbul fethinde herkesi dininde serbest bırakmıştı. Hazret-i Ömer de, Kudüsü aldığı zaman böyle yapmamış mı idi? Hattâ Fatih'e ortodoksluğun hamîsi ve banîsi sıfatı bile takılmıştı.

Fatih, her şeyi yerli yerince ve zamanında yapmasını bilen bir zattı. Meselâ: Çandarlı Halil Paşanın îfnâ edilmesi tam zamanında olmuştur. Bu hâdiseden sonra, iki sene devleti vezirsiz idâre etmiştir. Bununla, değil Halil Paşasız, vezirsiz bile devleti idâre edebileceğini göstermiştir.

Ve işte, içinde yaşadığımız **Anadolu**; Fatih devrinde gerçek ruh muhtevasını bulup, seyyarlıktan sâbitliğe geçmiş; ve·ruh vatanıyla iç içe yeryüzü vatanını kurup büyük bir mânâ çerçevesi haline getirmiştir. Ve Fatih; put ve sâlibi, hilâle teslîm alan kimsedir.

Fatih, en sıkışık anında bile, cesaret ve metanetinden bir şey kaybetmeyen insandı:

II. Mehmed, henüz İstanbul'u fethetmemişti. İlk seferini yapıyordu... Karaman seferinden dönerlerken yeniçeriler, küstahça bir harekette bulunmuşlardı. Padişahın yolu üzerinde iki saf halinde durup:

«Padişahımızın ilk seferidir, ihsan gerek» demişlerdi. Genç hükümdar Edirne'ye ulaşmak için acele ettiğinden, Yeniçerilerin bu küstahlıklarına rağmen, hiddetini yendi, on kese akçe ihsân etti. Aradan birkaç gün geçtikten sonra, yeniçeri ağası Kurtçu Doğan'ı, sıkı bir dayak cezâsına çarptırdı ve Amasya'ya sürgün etti. Hadiseye sebebiyet veren yaya başlarına yüzer deynek vurdurdu.

Fatih, şiddetli bir hükümdar gibi görünürse de bu, bulunduğu pozisyonun zarurî kıldığı bir haldir. Bunu, böyle anlamak gerek. Olan değil, olması icabeden hal...

Fatih askerdeki moralin, kumandan ve asker yönünden ne demek olduğunu biliyordu... Kendisi askerinin bu yönünü takviye ederken, karşı tarafın da moralini bozuyordu.

Son Bizans elçisine verdiği cevapta: «Kudretimin başaracağı şeyler, sizin muhayyilenizin sınırları dışındadır.» sözü, onların zihinlerini allak-bullak edip cesâretlerini kırmak için kâfi idi.

Fatih, tuttuğu yolda işlerini aksatacak ve kendisine mani olacak kimseleri; düşman olup - düşman gözükenlerden çok, dost gözüküp - düşman olanlar olduğunu biliyor, ve onların kötü hareketlerine set çekmek için gönül ve kalblerini kazanma yollarını buluyordu. Meselâ:

Yaptığı münasebetsiz bir hareketten dolayı, Bizans'a kaçmış olan Yıldırım Beyazıd'ın torununu ve kendisinin amca-zâdesi, şehzade Orhan'a senede (300 bin) akçe maaş bağlamıştı.

Fatih, ilel'ebed milletinin vahdetini, kendisinden sonra imparatorluğunun parçalanmaması, aksine dâima devam edip gitmesini arzusunu: «Evlâdımdan her kimsenye ki, saltanat müyesser ola, nizam-ı âlem için karındaşını katletmek câizdir.» diye sembolize etmiştir ki, nizâm-ı âlem için öz kardeşi bile öldürmek câizdir. Bununla, Fatih'in memleket ve milletseverliğini ölçebiliriz...

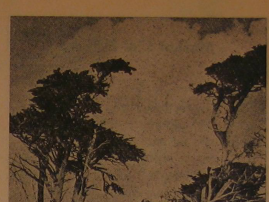

NE BİLİR

İlâhî aşk ile yanan sevdalı,
Gönlünü kavuran koru ne bilir?
Allah'ın adını anan sevdalı,
Yokuşu düz görür, zoru ne bilir...

⁂

Dağ kolay sır vermez, içinden kaynar,
Boş duran şeytana daha tez uyar.
Candan meyil veren sesini duyar:
Aşktan mahrum olan YÂR'i ne bilir...

⁂

Sen Hakkın malısın, kula satılma,
Sarhoş meclisine sakın katılma.
Bir şey sorulmadan söze atılma:
Büyüğü bilmeyen, ârı ne bilir?

⁂

Denize dalanda benlik yok olur,
Aşk ile duyanın gözü tok olur.
Zahmetsiz kazancı yiyen çok olur:
Yokluğu görmeyen varı ne bilir?

⁂

Cömerdin sofrası meydanda gerek.
Hayırdır, Dünyada kalacak direk,
Kolay belli olmaz dağ gibi yürek:
Aslı korkak olan er'i ne bilir...

⁂

Yâr'i seviyorsan, durmadan ara,
Yanmadan etrafı göstermez çıra,
Kimi mal peşinde, kimisi para:
Yüz'e gönül veren BİR'i ne bilir?

ŞEVKET BULUT

Moskof Kini Eskimez

(Başlarafı 3. sayfada)

uzak, sulhçü, birleştirici kardeş zihniyetin bir aksiyonu olarak yapılırsa evet... Parçalayıcı, iktidar hırsı aşılayıcı, servet düşmanlığını körükleyici, işçi diktatörlüğünü övücü bir cereyanın kandırıcı sloganlarına hayır..

Biz, Türk Milletinin gerçek saadete bir gün ulaşacağına inanıyoruz. Fakat bu gayeye Komünist Rusyanın sefil metoduyla değil, gerçek Adalet metoduyla ulaşacaktır. Milletimizin ruhunda, şuurunda eskimeyen bir Moskof kini vatanımız için bir emniyet unsurudur. Kuvvetiyle iftihar ettiğimiz bir mânevî hayatımız var. Unutmayalım ki, yer yüzünde hak ve batıl devamlı bir mücadele halindedir. Bu imanlılar ile imansızların da ezeli bir çarpışması olarak kabul edilebilir.

Yeniliklerimizi Bekleyiniz

İlahî bir müjde

(Başlarafı 4. sayfada)

dünyada «uyur-gezer» sözde müslümanların diyarında «Karanlıkta Uyananlar» la kafamızda «Tahtarevalli» oynayanlar eksik olmayacaktır. Tasaların tanıdığı haklarla şirrettiğini arttıran kütrün azgın cehabiresini hiçaya getirmenin artık vakti geçmek üzeredir. Bir küçük işaretle kızıl hançerlerini dimağımıza saplayıp iman cevherini söküp atacak günleri beklemektedirler, onlar.

Artık uyur-gezerliği bırakıp ne yapmak gerektiğini beyin hücrelerimizi çatlatıncaya düşünmemiz gerek. Muhammedî dâvaya onbin liraya mal olan mevlitler okutmak suretiyle hizmet etme safiığından veya gösterişinden vazgeçerek, hayır yoluna gözden çıkardığımız onbinlerce değil, her kuruş için onbinlercе düşünerek bu paraların Hz. Muhammed (S.A.V.) in dâvasına hangi yoldan en iyi ve en faydalı şekilde hizmet edeceğinin şuuruna varmaktır, bizden beklenen festivaller ve ihtifaller cünbüşü arasında 12 Rebiul-evvellerin kudsiyetini idrâk eden ve onun ruhanî feyzinden çocuklarına nasip ayarlanara ne mutlu.

OKUYUCULARIMIZ...

Yeni İstiklâl
Haftalık Siyasî Gazete
Nuruosmaniye Cad. No. 71/1
Cağaloğlu - İst.

İSLÂM
Dinî, İlmî, Siyasî aylık mecmua
P.K.: 33 — ANKARA

TOHUM
Fikre, Rûha, San'ata
P. K.: 43 — Beyazıt - İst.

Fedâî
Aylık Dâva Dergisi
Dönertaş 945. Sokak No: 50/C - İZMİR

MÜCADELE
Aylık Dergi
P.K.: 617 - İZMİR

Birleşik
KAFKASYA
Üç aylık dergi
P.K.: 34 — Fatih - İst.

HİLÂL
Dinî, İçtimâî aylık mecmua
P.K.: 448 — ANKARA

İslâmın İlk Emri
OKU
Dinî, İçtimâî, Edebî aylık mecmua
P.K.: 105 — KONYA

...BUNLARI OKUMALIDIR!..

OKUYUCULARLA BAŞBAŞA

★ *S. Tahsin Ulutaş - ADAPAZARI* — B:ze umut ve cesaret veren mektubunuzu zevkle okuduk. Mektubunuzda kaydettiğiniz gibi biri biraz da hâdiseler uyandırıyor. Bilhassa son günlerde meydana gelen siyasî ve iktisâdî olaylar, memleketin nasıl bir felâkete sürüklenmek istendiğini göstermesi bakımından üzerinde durmaya değer. Hâdiselerin baskı derecesi ne olursa olsun, bize yakışan onların altında ezilmek değil, aynı güç ve imanla onlara karşı durmaktır. Bu yolu benimsediğiniz için sizi tebrik ederiz. Göndermek lûtfunda bulunduğunuz 19 kardeşimiz Mecmuamıza abone kaydedildiler. Bu müsbet çalışmanızı şükranla yadeder, selâmlarımızı sunarız.

★ *S. Mehmet İnce - GÖLCÜK* — Çeşitli gayelerle kurulmuş cemiyetler ve memleket kültürüne hizmet maksadiyla açılmış okuma odaları, genel olarak yayın organlarını karşılıksız beklerler. Siz bir cemiyet olarak Mecmuamıza abone olmakla, dermeklerce benimsenmiş usulün dışına çıkmış ve örnek bir hareketle bulunmuş oldunuz. Başarı dileklerimizle selâmlar.

★ *S. Necati Yüksel - AMASYA* — Mektubunuzda beş madde halinde sıraladığınız isteklerinize tarafımızdan yerine getirildi. Yalnız 4, 5, 6. sayılarımızın mevcudu kalmadığı, başka bir yoldan da temini mümkün olmadığı için gönderilemedi. Her 12 sayımız bir ciltlir. Siz arzu ettiğiniz takdirde 24 sayıyı bir takım halinde ciltletebilirsiniz. Selâm ve sevgiler.

★ *S. O. Fehmi Durzunoğlu - İSTANBUL* — Mektubunuzdaki samimî ifade bizi son derece memnun etti. Adresiniz değiştirildi ve gönderdiğiniz para hesabınıza işlendi. Alâkanıza teşekkür ederiz. Selâmlar...

★ *S. Nuri İnekçi - YENİCEOBA* — Mektubunuzda öğrenmek isteğinde bulunduğunuz «Aşırı sol ve aşırı sağ» tâbirlerinden ne kastedildiğine dair geçmiş sayılarımızda tatmin edici malûmat bulabilirsiniz. Biz yine de kısaca izah edelim: Her gün «Aşırı sol ve aşırı sağla» mücadele edileceğine dair sayısız beyanatlar işitir, bu aşırı sağ ve soldan acaba neyi kasdediyorlar diye merak ederiz. Herkesin anlayışına ve kültür seviyesine göre kasdedilen mâna değişir. Aşırı soldan; Komünizmi ve aşırı sağdan da; Faşizmi anlıyoruz, doğrusu da budur. Aşırı sol ve aşırı sağ yerine Komünizm ve Faşizm kelimelerinin kullanılması konuyu sınırlandırmak ve iştimar mevzuu olmaktan kurtarmak yönünden faydalı olur. Memleketimizde aşırı sağ diye bir tehlike yoktur. Aşırı sol ise Türkiye için bir tehlike olmakta devam etmektedir. Çünkü; yer altı teşkilâtı var, elemanları var... Komünistler çalışmalarını gizliyebilmek ve dikkatleri yanıltabilmek için «yalnız biz mi görüyorsunuz, aşırı sağ diye de var» diye ortaya bir slogan atıyorlar ve maalesef bazı resmi ağızlar da buna aldanıyorlar. Meselenin aslı kısaca bundan ibaret. Selâmlar...

★ *S. A. İhsan Ekşen - ANKARA* — Hakkımızda gösterdiğiniz iltifatlara teşekkür eder, adresinizin değiştirildiğini bildirir, selâmlarımızı sunarız.

★ *S. Nevzat Âşık - BALIKESİR* — Sizin gibi genç kardeşlerimizin samimî davranışları bize şevk ve heyecan veriyor. Bu yolda yalnız olmadığımızı hatırlıyorsunuz. OKU'nun sayfalarında dile gelen fikrin müdafileri sizler olacaksınız. Gönderdiğiniz aboneler kaydedildi. Alâkanızın devamını bekler, başarı dileklerimizle selâmlarız.

★ *S. Abdurrahman Er - ALMANYA* — Almanyada iççi olarak bulunan bu okuyucumuz 4 arkadaşının Mecmuamıza abone olmalarını sağlıyor. Ayrıca oradaki Türk işçileri arasında münakaşa mevzuu olan bir meselenin de tarafımızdan halledilmesini istiyor. Almanyada 100 binden fazla Türk işçisi bulunduğunu yazan okuyucumuz: «Bunların yüzde doksanı bira içer. Bira içmek haram değil mi?» diye soruyor. Peygamberimizin bir hadisi şerifiyle cevap verelim: «Sizi, o az şeyden nehiy ederim ki, onun çoğu sekir vere.» Binbir Hadis kitabını hazırlıyan Mehmet Arif bu hadise şu açıklamayı yapıyor: «Şu hale göre sekir veren «sarhoş eden» her şey olursa olsun, velev sekir vermiyecek derecede az bile olsa «Bira gibi» haramdır.» Demek ki bira haramdır. Haram olduğunu kabullenerek içen günahkâr olur. Haramı inkâr eden, Allah'ın haram kıldığını helâl kılmaya kalkışan kâfir olur.

İslâmiyeti Almanyada temsil eden siz işçi kardeşlerimizin daha çok dikkatli olması icap eder. Mecmuamızın Türk işçileri arasında yayılmasına vesile olursanız, büyük hizmet etmiş olursunuz. Yeni aboneler bekler, şahsınızda Türk işçilerini hasretle selâmlarız...

★ *S. Muhittin Ünal - TİRE* — Köydeki müsbet çalışmalarınızı candan tebrik ederiz. Sizin de işaret ettiğiniz gibi solcular çalışmalarını köye kadar uzatmış, seviyesiz eserlerini okuma odalarına, köy kahvelerine sokmuş vaziyetler. Bu yükseltı çalışmaları tesirsiz hale getirebilmek için köyün içtimai meselelerine ışık tutmak ve köylülere doğruyu göstermek icap eder. Köyünüzde açtığınız okuma odası, noksanımızı telâfi yönünden faydalı olmuştur. Selâmlar...

★ *S. H. Basri Aydemir - GÖRDES* — Mektubunuz bizi hislendirdi. Hakkımızda gösterdiğiniz iyi niyete layık olmıya çalışacağız. Allahın yardımı ve siz kıymetli okuyucularımızın da gayretleriyle mecmuamız günden güne inkişaf ediyor ve okuyucusu artıyor. Önümüzdeki günlerde mecmuamızı daha güzel çıkaracağımızı, her yönüyle tatmin edici bir hale getireceğimizi şimdiden müjdeleriz. Aboneniz yenilendi. İyi dileklerinize aynen mukabele eder, selâmlarımızı yollarız.

★ *S. A. Kadir Güler - KIZILTEPE* — Yayınlanmak için gönderdiğiniz şiirlerinizi aldık. Beğendiğiz takdirde neşredilecektir. Abone kaydınız yapıldı. Alâkanıza teşekkür eder, yeni şiirlerinizi bekleriz. Selâmlar...

★ *S. Mustafa Ercan - ANKARA* — Abone bedelini teslim etti:ğiniz arkadaş idarehanemize uğruyarak hesabınızı kapatmıştır. Selâmlar...

İslâmın İlk Emri
OKU
Sahibi :
Türkiye İmam-Hatip Okulları Mezunları Cemiyeti adına :
Mustafa ATEŞ

Yazı İşleri Müdürü :
Süleyman ÖZKAFA

İdarehane :
Çıkrıkçılar Cad. Saray Çarşısı bitişiği: Kat 3 — KONYA
Muhabere Adresi : P.K. 105 — KONYA

Abone şartları : Yıllık : 11 T.L. Altı Aylık: 5,5 TL. Me'haz gösterilmeden yazılarımız iktibas edilemez, gönderilen yazılar basılsın-basılmasın iade edilmez.

Ahmed Said Matbaası — İSTANBUL

Basıldığı tarih : 26.7.1965

İstanbul

Oku

BATMAYAN GÜNEŞ

Şafak...
Bak...
Doğacak...
Doğacak kardeşim, bu rüzgâr
Sabahın müjdecisidir emin ol,
Kim görmüş, doğmadan evvel
Battığını güneşin,
Güneş doğacak
Ve yeniden alevlenecek
Sabahı için için bekleyen ocak...
Şafak...
Bak...
Doğacak...
Vicdan temizliği içinde kalkılacak,
Ve bir «Allahü ekber» sesi,
Göklere dizi dizi açılmış eller,
Sabahın alaca karanlığına,
Binbir umut içinde
Uzanan eller...
Tanrı sevgisi avuçlardan,
Uzun uzun kalplere doğacak,
Avuçlar ki dizi dizi açılmış,
Dizi dizi göklere...
Şafak...
Bak...
Doğacak...
Dağlar, taşlar,
Ve insanlar,
Tüm aydınlanacak...
Nur yağacak semamıza,
Dolacak bütün benliğimize bu ışık,
Şu karanlık evrenimiz,
Nurlu bir sabaha kavuşacak,
Bu seherde,
Şafak...
Bak...
Doğacak...

Sami BOZ

Fiatı : 1 Liradır.